

A. Or.

2390-2

Warg

A. Or.

2390-2

Warg

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՆԱԽՆԱԸ

Ս. Ե. Ր. Գ. Հ. Ե. Բ. Ե. Ն. Յ.

Ի Ս. Ե. Բ. Ե. Ն. Յ.

Ի ՏՊԱԿԱՆԻ ՅՐԳՈՐԵՆ ԿԱԶՄՐՈՒ

ՅԱՄԻ 1885 ՆՅԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆՈՂՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՏԱԿ

ՅԱՆՎԱՐԻ

ՅԱՆՎԱՐԻ Զ ԲԱՆԻՔԻ

ԿՈՍՏԱՆՍ

ՎԱՐՔ

ՍՐԲՈՑ ՀԱՐԱՆՑ

ԵՒ

ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՔ ՆՈՑԻՆ

ԸՍՏ

ԿՐԿԻՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԼՆ

ՆԱԽՆԵԱՑ

ՀԱՏՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ի ՎԱՆԱՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՑՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

ՅԱՄԻ 1855 ՌՅԴ

ՎԱՍՆ ԱՐԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵԱՆ

7,1

ԵՂԱՅՐ՝ ոմն 'ի խուցսն խառվէր յորժամ նստէր
առանձինն, և երթեալ ասաց ցհայրն թէ՛ ողորոս փեր-
մացի: Եւ ցնա ծերն. երթ խոնարհեցո զխորհուրդս
քո և հնազանդեաց լինել ընդ եղբարս: Եւ երթեալ 'ի
լեառնն առ եղբարս լինէր: Եւ դարձեալ եկեալ առ ծերն
ասէ ցնա՝ թէ ոչ և ընդ եղբարսն կարեմ հանգչել: Եւ
սէ ցնա ծերն, եթէ առանձինն ոչ համբերես և ընդ
եղբարսն ոչ կեաս, զի ելեր և եղեր միայնակեաց. բայց
սակայն ասա ցիս՝ քանի ժամանակս ունիս 'ի ձեզ յայդ:
Եւ ցնա. ութ ամ: Եւ ցնա ծերն. ահա ունիմ ես
զձես զայս զեօթանասուն ամ, և ոչ մի օր ոչ է լեալ
ինձ հանգիստ, և դու ութ ամիդ հանգիստ խնդրես:
(Օ) այս լուեալ ծերոյն զօրացեալ գնաց:

Եւ ոմն ծեր որ ունէր աշակերտ լաւ, և նեղեալ եր-
բեմն եհան զնա արտաքոյ դրացն հանդերձ մախաղաւն
իւրով: Իսկ եղբայրն համբերեաց նստելով առ դրանն:
Եւ բացեալ ծերոյն ետես զնա զի նստէր առ դրանն, և

Առ հայրն թէ՛ ողորոս փերմացին գնացեալ ոմն եղբայր պատ-
մեաց նմա զգործս իւր. քանզի միայն նստէր 'ի խցի և շփոթէր միշտ:
Ասէ ցնա հայրն. գնա խոնարհեա զխորհուրդս քո և զմիտս, և բնա-
կեա ընդ այլում եղբօր: Եւ նա գնացեալ եգիտ այլ եղբայր և կայր
ընդ նմա: Եւ դարձեալ եկն առ ծերն և ասէ. և ոչ ընդ այլում կա-
լով շինիմ, հայր: Ասէ ցնա ծերն. եթէ միայն կալով ոչ հանգիցես,
նոյնպէս և ոչ ընդ այլոց կալով, ապա ընդէր եղեր միայնակեաց. ոչ
գիտես զի կրօնաւորութի է համբերել վշտաց և նեղութեց. ասա ինձ
քանի ամ ունիս 'ի տեսակդ յայդ: Ասէ եղբայրն. ութ ամբ են: Ասէ
ցնա ծերն. թոյլ տուր, եղբայր, ունիմ ես ութսուն ամ 'ի տեսակս
յայս և 'ի ձես և ոչ գտի մի օր հանգիստ, և դու, յոթ ամի զիմորդ կա-
միս դտանել հանգիստ: Իբրեւ լուաւ զայս եղբայրն, գնաց հաստա-
տեալ սրաիւ կամօքն իւր:

Իսկ եղբայր ոմն պատմէր մեզ եթէ էր ծեր ոմն 'ի Սկիտէ և ու-
նէր նա աշակերտ բարի և առաքինի յոյժ. յաւուր միով կարճամտեալ
ծերոյն վարեալ արտաքսեաց զաշակերտ իւր գնալ յիւրմէ: Իսկ եղ-
բայրն հնազանդեալ ծերոյն՝ նստեալ արտաքոյ դրան ծերոյն համբե-
րէր: Իբրեւ երաց ծերն զգուռն, եգիտ զնա նստեալ զուարճ և հեզ.

արկեալ ծերոյն զինքն առ ոտս նորա ասաց. « Պետրէ, խոնարհութի երկայնամուծէ քո յաղթեաց խնամ'նեղասրտութես. արդ եկեալ 'ի ներքս՝ յայսմ'հետէ դու ծեր և հայր, և ես մանուկ և աշակերտ, վասն զի գործովք անցուցեր զծերութեամբս իմով* :

Եւ ԲԱՅՐ՝ ոմն անկաւ 'ի փորձութի, և 'ի նեղութի'ն կորոյս զկարգն իւր զմենակեցութե. և դարձեալ կամեցաւ սկիզբն առնել, և տեսանէր զնեղութիսն և խափանէր՝ զայս ասելով. երբ ունիմ զիս դարձեալ գտանել նոյնպէս որպէս էի: Եւ 'ի վատասրտութի'ն ոչ արար սկիզբն գործոյն, այլ պատմեաց ծերոյ ումեմն զիրարն, և ած նմա առակ ծերն այսպիսի ինչ: Եւր ոմն հեղգացաւ յանդաստանի իւրում, և լցաւ անդաստանն փշովք և այլովք նիւթօք. առաքեաց զորդի իւր զկնի և ասաց՝ երթ մաքրեա զանդաստանն: Եւ նորա ելեալ և տեսեալ զբազմութի նիւթօցն որ բուսեալ էին՝ երկեալ և ասէ. երբ ունիմ ես մաքրել զայս ամենայն. ածեալ 'ի քուն եմուտ: Օ այս առնէր 'ի բազում աւուրս: Եւ լեալ հայր նորա, գտեալ զնա և տեսեալ զի ոչ ինչ էր

տարաւ զնա 'ի ներքս և անկաւ յոտս նորա և ասէ. ով որդեակ, խոնարհութի քո յաղթեաց կարճամուծես իմոյ. եկ, որդեակ, զի յայսմ'հետէ քեզ կոչեսցի ծեր և հայր, և ինձ աշակերտ և աղայ, քանզի արին և համբերողն իցէ ծեր:

* Այլ օրինակ դարձեալ 'ի հին Բարգմանութեան, Ծեր ոմն բարկացաւ աշակերտին և եհան արտաքս 'ի խղէն մախաղովն իւրով. և նա ելեալ նստէր 'ի դուրս իցին բազում ժամս: Եւ յորժամ ել ծերն և ետես, անկաւ յոտս նորա և ասէ. դու վարդապետ, որդեակ, և ես աշակերտ յայսմ'հետէ, զի խոնարհութին է մեծ քան զամենայն և համբերութին՝ որով ած փառաւորի յաւիտեանս:

Եւ քայր ոմն անկեալ եղև 'ի փորձութի մեղաց, և 'ի բազում տրտմութի'ն լքեաց և եթող զկանոնն կրօնաւորական. և յորժամ կամէր սկսանել դարձեալ, ոչ ապր թոյլ գործել տիրութի սրտին, այլ ասէր 'ի մտի. երբ կարացից լինել այնպէս որպէս էի: Եւ այնու վատէր և ոչ կարէր սկսանել 'ի կանոն միանձնական: Եւ յարուցեալ զնաց առ ծեր ոմն և պատմեաց նմա զամենայն անցսն իւր: Իբրև լուաւ ծերն զամենայն վշտագնութի նորա, եբեր օրինակ նմա այսպէս և ասէ. առն ումեմն էր անդաստան, և 'ի ծուլութենէ իւրմէ կորդացեալ եղև այն ըստ փշալից անտառի, և լի եղև փշով և աստասկով: Յետոյ կամեցեալ առն այն սրբել և կազմել զնա, ասէ ցորդի իւր. գնա, որդեակ, սրբեա զարտն զայն: Իսկ նա գնաց, և իբրև ետես զբազմութի փշոյն՝ երկմտեալ վհատեցաւ և ասէ. երբ կարացից սրբել զսա: Եւ անկեալ անդ ննջեաց մինչև ցերեկոյն. զայս արար զաւուրս բազումս: Եւ ապա գնացեալ հայրն մանկանն տեսանել թէ զինչ գործեալ իցէ

գործեալ՝ ասէ ցնա . զինչ զայդ արարեր զի ոչ ինչ գործեցեր : Աւ նա ասէ՝ եթէ յորժամ կամիմ զի գործեցից , զարհուրիմ տեսանելով զբազմութիւն անտառիդ : Աւ ասէ ցնա . որդեակ , հաւասար անկողնոյդ քում արա յաւուր միում զգործդ : Աւ նորա լուեալ արար այնպէս : Աւ իբրեւ սկիզբն արար , հանապազօր յաւելոյր՝ ի գործն , և ՚ի սակաւ ժամանակս սրբեցաւ այնպիսի անգաստան : Արդ այդպէս և դու մի ինչ զարհուրիր , այլ արա սկիզբն , և ան շնորհօքն իւրովք հաստատէ զքեզ յառաջին կարգն . և այսպէս արարեալ յասլահովասցիս ՚ի փորձութենէդ :

ԱՅՍԸ՝ Ժերն . եթէ եկեաց մարդոյ փորձութիւն յամենայն կողմանց բազմացեալ զի նեղիցի և տրանջեացէ , մի ՚ի փորձութեն ամենայն սիրելիքն ՚ի բաց դարձցին ՚ի նմանէն : Աւ պատմեաց այսպէս . էր ոմն ՚ի խրքաճիթսն և եկն ՚ի վերայ նորա փորձութի . և եթէ տեսանէր որ զնա ՚ի սիրելեաց նորա և եթէ այլ որ , ոչ կամէր ողջոյն տալ նմա և ոչ մատուցանել զնա ՚ի տուն . և եթէ երբեք պէտք լինէին հացի , ոչ որ տայր նմա փոխ . և երթեալ ՚ի հունձս և եկեալ՝ ոչ կայր հաց ՚ի խղի նորա : Սովորութիւն էր ՚ի խրճիթսն , որք թէ գան ՚ի հնձոց՝ ճաշակեն յեկեղեցւոջ . և երթեալ յեկեղեցին ՚ի շաբաթւոջ՝ ոչ որ արգել զնա , և եկեալ ՚ի տուն իւր՝ գոհանայր զայ : Աւ տեսեալ այ զհամբերութիւն նորա՝

նորա , և եգիտ զի բնաւ ոչ աշխատեալ էր , և ասէ . զինչ է այս , որդեակ , զի ոչ ինչ գործեալ է քո : Ասէ մանուկն ցհայրն . յորժամ եկեալ տեսանեմ զբազմութիւն փշոցս՝ զարհուրիմ , և ՚ի յահէ անտի թմրեալ ննջեմ ցերեկ : Ասէ հայրն ցնա . որդեակ , յամենայն աւուր սրբեալ գործեա անկողին քեզ և անդ ննջեա , և ուղղեցին գործք քո : Իսկ սրգին արար ըստ բանի հօրն , և ՚ի սակաւ աւուրս սրբեցաւ անգաստանն այն , և սերմանեալ ցորեան՝ առին բիւրապատիկ զարդիւնս կենաց ՚ի նմանէ : Այսպէս արացես և դու , եղբայր . սակաւիկ մի աշխատեացիս և մի ձանձրացիս , և ան ողորմութիւն իւրով հանցէ զքեզ յառաջին չափ քո : Իսկ եղբայրն իբրեւ լուաւ զայս ՚ի ծերոյն , նստաւ ՚ի խցի իւրում համբերութիւն և արար ոմն ուսաւն , և եգիտ զհանգիստ : Ասաց հայրն Քերեմոն . եթէ գայցէ փորձութիւն ՚ի վերայ մարդոյ և յամենայն կողմանց բազմանայցեն վիշտք նորա , որպէս զի վհատեալ տրանջեացէ : Եւ ասէր . եղբայր ոմն կայր ՚ի սենեակն , և եկն ՚ի վերայ իւր փորձութի , զի ամենեքեան առէին զնա , և նա զնոսա առէր . թէ տեսանէր որ՝ ոչ հարցանէր զնա , և ոչ որ թողոյր զնա ՚ի սենեակ իւր . և եթէ կարօտէր հացի՝ ոչ որ տայր նմա , և մինչ գայր ՚ի հնձոց՝ ոչ որ առնէր նմա սէր որպէս օրէն էր , ՚ի վերայ այսր ամենայնի գոհանայր

առ 'ի բաց 'ի նմանէ զփորձութիւնն : Եւ ահա բախեաց
 ոմն զգուրս նորա՝ որ ունէր ուղտ մի լի հացիւ յԱգիա-
 տոսէ տուեալ բերել . և սկսաւ լալ և ասել՝ Թէ չեմ
 արժանի նեղութիւն : Եւ իբրեւ մերժեցաւ փորձութիւն ,
 կալան զնա և հանգուցին . և այլ եղբարքն աղաչէին զի
 երթիցէ 'ի խուղս նոցա :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց ցծեր և ասէ . եթէ կամիցիմ
 կատարել իրս ինչ , և լինիցի ազգումն ինչ և խափանեա-
 ցէ զիս 'ի գործոյն՝ բարի է համբերել մինչև կատարե-
 ցից , եթէ թողից 'ի բաց : Եւ ցնա ծերն . եթէ համ-
 բերեսցես աղօթելով առանց նեղելոյ՝ բարի է համբե-
 րելն , ապա եթէ եկեսցէ նեղասրտութի՝ թող 'ի բաց :

Եւ երբեմն հայրն Մակար սկիւթացի 'ի Տերենուծ
 և եմուտ 'ի բնակս ռերեմն ննջել . և էին անդ հին մար-
 մինք մեռելոց հեթանոսաց , և առեալ եգ ընդ գլխովն
 որպէս սնարս , զի հանգիցէ փոքր մի : Իսկ դիւացն տե-
 սեալ զնորա զքաջութիւնն , նախանձեցան և կամեցան
 զնա զարհուրեցուցանել : Կռէր որպէս թէ զկնոջ անուն
 և ասէր . այս անուն , եկ ընդ մեզ 'ի բաղանիս : Եւ առ-
 այլ դէ 'ի ներքոյ նորա՝ որպէս թէ 'ի մեռելոյն՝ և ասէ .
 օտար ունիմ 'ի վերայ իմ և ոչ կարեմ գալ : Իսկ ծերն
 ոչ զարհուրեցաւ , այլ համարձակեալ հարկանէր զնա և
 ասէր . արի երթ 'ի խաւարն եթէ կարես : Եւ զայս

զայ : Եւ իբրեւ ետես տէր զհամբերութի նորա , եբարձ 'ի նմանէ զպա-
 տերազմն զայն : Եւ առժամայն բախեաց ոմն զգուռն նորա որ ունէր
 բարձեալ յուղտ տաք հաց թխեալ և առաց . առցես զհացս զայս : Եւ
 առեալ զհացն գոհացաւ զառուղէն , բայց տրտմեցաւ յոյժ և առաց .
 տէր , ոչ էի արժանի համբերել աշխատութեան վասն անուան քո ,
 վասն այսորիկ բարձեր զնեղութիւնս իմ : Եւ առեալ եկեր 'ի հացէն և
 գոհացաւ , քանզի 'ի հնձոց եկեալ հաց ոչ ունէր : Եւ իբրեւ անց պա-
 տերազմն , սկսան ամենեքեան սիրել զնա : Այսպէս հաճեալ էին և
 ուրախ էին 'ի նեղութիւն և 'ի վիշտս երանելիքն :

Եւ անէր երբեմն հայրն Մակարիոս 'ի Սկիտոյ 'ի Տերենուծ . և 'ի
 գնալն իւրում եմուտ 'ի տաճար կռոց , որ էր ամայի , զի ննջեացէ 'ի
 գիշերի . և էին անդ ոսկերք չորացեալք հեթանոսաց բազում յոյժ :
 Եւ առեալ գլուխ մի չոր 'ի նոցանէ , եգ ընդ գլխովն իւր 'ի սնարս և
 ննջեաց 'ի վերայ երկրի : Իսկ գեքն իբրեւ տեսին զհամարձակութիւն
 նորա և զքաջութիւն , նախանձեցան յոյժ և հնարեցան երկեցուցանել
 զնա այսպէս : Սկսան գեքն գոչել միաձայն և ասէին ցգլուխն այն . այս
 անուն կին դու , արի գնացուք 'ի բաղանիս : Իսկ գեքն 'ի ներքոյ դը-
 խոյն սրտասխանի ետ և ասէ . օտար ոմն կրօնաւոր անկեալ կայ 'ի
 վերայ իմ և կալեալ փարի զինն , ոչ կարեմ յառնել և գալ ընդ ձեզ :
 Իսկ ծերն առանց երկիւղի հարկանէր 'ի վերայ ոսկերն և ասէր . արի

լուեալ դիւացն՝ աղաղակեցին ՚ի ձայն մեծ և ասացին .
յաղթեցեր մեզ : Եւ փախեան ամօթալից :

Եւ իսկ շինէր հայրն Սոյի փոքր տուն վասն ջերմ
առնելոյ, և ոչ դիտէր շինել, և դարձեալ աւերէր . և
դիտէր հայիս և ոչ ասէր նմա : Եւ զկնի ասէ ցնա հայ-
իս . կամիս այսպէս առնել զգա, հայր : Եւ եհար զնա
և ասէ . ես ոչ դիտէի զգա այդպէս առնել :

Չորսու՝ երբեմն Երասամ աշակերտ հօրն Սոյոյ
ի սպասաւորութի նմա, և ՚ի բազում աւուրս ոչ կա-
մէր յայլմէ ումեքէ սպասաւորել ասելով՝ եթէ այլում
մարդոյ ոչ առնեմ ընդ իս սովորութի առանց եղբօրն
իմոյ : Եւ ոչ կալաւ յանձին մինչև եկն աշակերտն իւր՝
համբերելով աշխատութեամբ :

Սուր՝ վասն հօրն Քերեմնի ՚ի Ակիւթ՝ թէ այր
նորա ՚ի վիմին էր և հեռագոյն էր յեկեղեցոյն քառա-
սուն մղոնաւ . և այսպէս տանէր զձեռագործ իւր, և եր-
կու սափոր ջրոյ փոխ առ փոխ համբառնալով տանէր ՚ի
խուղն իւր և նստէր խաղաղութեամբ :

Եւ միայնակեաց առ միաբանակեացս զինն ամ պատ-
րաստեալ և հանապազ պատերազմեալ՝ պատրաստէր
զմախաղ իւր ընդ երեկս ասելով՝ եթէ վաղիւն գնամ
աստի . և իբրև լինէր առաւօտ՝ ասէր ՚ի խորհուրդս իւր .
բռնաբարեցից զիս և արգելից առ օրս վասն տեառն :

և գնա թէ կարող ես՝ ՚ի խաւարն արտաքին, դե գու : Իբրև լուան
դեքն, զաղաղակ բարձին և ասեն . յաղթեցեր մեզ Մակարէ, յաղթեցեր :

1 Գնաց երբեմն աշակերտ հօրն Սոյոյի Երասամ ՚ի սպասաւո-
րութի և յամեաց աւուրս բազումս . իսկ հայրն զայլ ոք ոչ ընկալաւ
առ ինքն զի սպասաւորեացէ իւրն, և ասէր . ոչ է սովոր ոք ՚ի տուն
իմ, բայց միայն եղբայրն իմ : Եւ այնպէս կրեաց զաշխատութին մինչ
եկն նա . և ոչ հաւանեաց անժուժկալութի սպասաւորիլ յայլոց ,
այլ համբերութի եկաց մինչև եկն եղբայրն :

2 Ասէին և վասն հօրն Քերեմնի սկիտացոյ՝ եթէ էր այր նորա
հեռի յեկեղեցոյն իբրև մղոնս քառասուն, և ՚ի ջրոյ և ՚ի մայրեաց
էր հեռի մղոնս երկուստան . այսպիսի աշխատութի բերէր զպէտս
իւր յայրն . ունէր և սափորս ջրոյ, և մի ՚ի շաբաթու բերէր ջուր և
հանդարտէր, և համբերութի կատարէր զկեանս իւր յաւսով :

3 Իսկ ոմն եղբայր պատերազմէր զինն ամ զի ելցէ ՚ի միաբանակե-
ցաց վանաց ժողովոյ եղբարցն, և հանապազ պատրաստէր զմախաղ իւր
զնէր մերձ իւր զի ելցէ ՚ի վանաց անտի : Եւ իբրև լինէր երեկոյ, ասէր՝
առաւօտուն ստուգապէս գնացից տտաի . և առաւօտուն ասէր՝ կացից
այսօր վասն փրոյն նոյ և յայգուց գնացից . և եկաց այսպէս նա զամս
ինն : Եւ ետես ասէր զհամբերութիւն նորա և էառ ՚ի նմանէ զփորձու :

Եւ իբրեւ կատարեցաւ ինն ամ, թեթեացոյց ան զպատերազմն ի նմանէ վասն համբերութեանորա* :

ՄԱՅ՝ հայրն Մանա՝ եթէ չորեքտասան ամ եղև ի Սկիւթ պաղատելով առաջի տեառն ի տուէ և ի գիշերի և յամ ժամ, զի չնորհեսցէ ինձ յաղթել երկրի :

ՄԵ՝ աբբայ Ղիա՝ եթէ ոմն ծեր օթեւանս կալաւ ի տաճար կռոցն, և եկեալ դէքն ասեն. գնա ի տեղւոջէս մերմէ : Եւ ծերն ասէ. դուք տեղի ոչ ունիք : Եւ սկսան ցնդել զարմաւենին մի մի, և մնայր ծերն և ժողովէր զայն : Յետոյ բռնեաց դէն զձեռնն և արտաքս քարշեաց : Եւ յորժամ եհաս առ դուռնն, գոչեաց և ասէ. Յո, օգնեա ինձ. և առժամայն փախստական եղև դէն, և ծերն սկսաւ արտասուել : Եւ տէրն ասէ ցնա. ընդէր լաս : Եւ ասէ ծերն. համարձակի՛ն ըմբռնել զմարդ և այսպէս առնել : Եւ ասէ ցնա. տես թէ յորժամ խընդրեցեր զիս որպէս գտեր, բայց ոչ առանց աշխատութեան. զի թէ ոչ լինէր աշխատութի, ոչ կարէր մարդ ունել զանձ ընդ իւր. վասն զի բնութեամբ է ստեղծեալ մարդ ի ջանս, և զնոյն խնդրէ անձ ի նմանէ. արդ մի կալցիա

թիւնն զայն. և արդ արիաբար համբերութեամբն իւր եհաս ի վարս խաղաղութեանն :

* Աւերիւնի Գարշեալ ի հին Բարգ. հասեալ ասէր՝ վաղիւն գնամ ըստ սոյգ. և այնպիսի խորհրդով եկաց զամս ինն : Եւ տեսեալ տեառն զհամբերութեանորա՝ էառ զձանձրութիւնն ի նմանէ :

1. Ասաց հայրն Մանա՝ եթէ չորեքտասան ամ կացի ես ի Սկիւթ, և աղաչէի զանձ զաիւ և զգիշեր, որպէս զի չնորհեսցէ ինձ յաղթութեան :

2. Ծեր ոմն բնակէր ի մեհեանս կռոց, և եկեալ տու նա ի գիշերի դէքն ասէին. գնասցես, ծեր դու, ի տեղւոջէ մերմէ : Իսկ ծերն ասէր. ոչ գոյ ձեր տեղի ի վերայ երկրի : Յայնժամ սկսան գէքն ցրուել զտէրն արմաւոյ նորա, իսկ ծերն աշխատէր և ժողովէր զնա : Յետոյ կալաւ դէն զձեռանէ ծերոյն և ձգէր զնա արտաքոյ : Իբրեւ եբեր զնա մինչև ցգուռն, կալաւ ծերն ձեռամբ զգուռն, և ասէ ծերն. Յիսուս Քրիստոս անձ իմ, օգնեա ինձ : Եւ առժամայն փախեալ դէն ի ծերոյն, իսկ ծերն սկսաւ լալ : Ասէ ցնա տէր. զի ողբաս, ծեր դու : Պատասխանի ես ծերն. վասն այն լամ, զի բնաւ իշխեն մերձինալ դէք ի մարդ : Ասէ ցնա տէր. դու հեղգացեալ էիր, այլ մինչ կոչեցեր զանուսն իմ՝ տակալ գտեր : Ահա տես որպէս վաղվաղակի օգնէ տէր կարգացողաց զանուսն տեառն : Եւ ես ասեմ քեզ, որդեակ, եթէ աշխատել մեզ

զբաղանս ինչ 'ի մարմնական նիւթս մինչև 'ի փոքր դերձան, քանզի կարէ ոտնկապել զքեզ և նենգել զիտու թեանն այ՝ զբաղանօքն:

Եւ ԲԱՅՐ ոմն գնաց առ արքայն Սիմակիոս 'ի վանս արքայ Վերասիմոյ, որ է մերձ 'ի սուրբն Յորդանան, և ասէ ցնա. զորպէս աստ նստիս, արքայ, զի ունիս այսպիսի խորշակ և այսպիսի մթեխս: Եւ ասէ ծերն. վասն այսորիկ հանդուրժեմ սոցա, զի մի անդ 'ի չարչարանս մաշեցայց:

Եւ ոմն եղբայր գնաց 'ի փարախ Վերասիմոյ հօր առ արքայն Ղեքսանդրոս և ասէ ցնա. արքայ, կամիմ որոշիլ 'ի տեղւոյն ուր նստիմ, զի ամենևին նեղասրտիմ: Եւ ասէ արքայն Ղեքսանդրոս. անխայեա, որդեակ, քանզի ոչ ունիս 'ի մտի զչարչարանս դժոխոցն և ոչ ըզյոյս արքայութեւ երկնից. զայս մտածելով ոչ կալցիս նեղասրտութիւն:

ՀԱՅՐՆ իւսարիոն զքառասուն օր եկեաց 'ի մէջ փշոց, և զքառասուն ամ ոչ ընկողմեցաւ, և ոչ ստացաւ խուղ և ոչ բնաւ գոյութի ինչ:

Եւ ՍԷՐ՝ Գրիգոր անձաբան. եթէ որ քաջ 'ի կրօնաւորութիւն և ոչ պատրաստէ զանձն վշտաց, անփորձ է ճանապարհի փրկութեւ:

ՍԵՐ՝ անարգեալ յուսմէք սոսաց. եթէ ոչ տեսուն պատուիրանն կարկէ զբերան իմ, և ես գիտեմ այդպիսի ինչ:

Եւ ԲԱՅՐ՝ ոմն ազնիւ բնակէր առ եղբարսն՝ ուր կատարարտ է և գոցուք զտէր. իսկ որ ոչ աշխատի, ոչ կարէ օգնական իւր ստանալ զանձն:

1 Հայրն Բեսարիոն ասաց՝ եթէ զքառասուն տիւ և զքառասուն գիշեր կացի 'ի կանդուն 'ի մէջ փշոց որ ոչ ննջեցի կողմանեալ. այլ 'ի կանդուն և կամ նստեալ նիրհէի սակաւ մի՝ խնդրելով 'ի տեսանէ զօղորմութիւն:

2 Հայրն Գրիգոր անձաբան ասաց. եթէ գայէս ուսանել զիմաստութեւ, և ոչ ակն ունիցիս չար պատահմանց, անմիտ է սկիզբն այն. ապա թէ մնացես վշտաց և ոչ եկեացէ՝ բարի է. իսկ եթէ ոչ մնացես և եկեացէ և դու անպատրաստ գոցիս՝ կրկին ամօթ իցէ. վասն զի լքանիցիս 'ի վշտոցն անժողովալ գոլով և յանպատրաստութենէդ՝ որ ոչ մնացեր վշտոց գալոյն, որում ընդդէմ պատրաստել պարտ է քեզ համբերութիւն:

3 Եղբայր ոմն անարգեալ եղև յուսմանէ և ասէ ցնա. պատուիրանն Քնի կարկէ զբերան իմ, ապա թէ ոչ զոր ասես դու և ես ասել կարող եմ:

4 Եղբայր ոմն բնակէր 'ի ժողովս եղբարցն, և էր հնազանդ եղ

րէր ինն առաքինութի. և զի մին պակաս էր 'ի պատե-
րազմէ ինչ՝ գնաց յայլ վանս ուր կատարէր զութն, և զեր-
կուսն չկարէր առնել. վասն որոյ և գնաց յայլ վանս,
ուր զվեցն կարէր կատարել: Եւ ապա նստեալ խորհե-
ցաւ՝ եթէ ահա ուր և գնամ պակասիմ: Վրեաց և ա-
սէ. Վհւ ւած, լեր վկայ, զի զինչ և գայ ինձ փորձութի,
համբերեմ: Եւ յորժամ շարժէր ինչ պատերազմն, կար-
գայր զգիրն և հանգչէր: Եւ տեսեալ զգիրն այլոցն՝ ա-

բարցն բազում խոնարհութեւ, և շահէր 'ի նոցանէ ինն առաքինութի
և զրկէր զմինն. և ելեալ անտի գնաց յայլ վանս, և պակասեաց միւս
ևս, և շահէր ութ և զրկէր զերկուսն: Յայնժամ և անտի ևս ելեալ
գնաց յայլ վանս, և զի շահէր անդ եօթն և զրկէր յերկուսն. և գնաց
յայլ վանս ևս, և շահէր անդ վեց և զրկեալ լինէր 'ի չորիցն. և ել
անտի ևս և գնաց յայլ վանս և 'ի կէսս եղև, զի շահէր հինգ և զրկեալ
լինէր 'ի հնգէն, այլ և ինքն 'ի հնգից գործոց լինէր, և 'ի հնգիցն
ախտանայր: Յետոյ կամեցաւ մտանել 'ի յայլ վանս միաբանաց, և նախ
քան զմտանելն անդ առեալ 'ի ձեռին քարտէզ և նստեալ ասէր ցան-
ձըն իւր. եթէ հնազանդիս խորհրդոց քոց, ոչ է բաւական քեզ գնալ
յամենայն երկիր, և ուր և գնացեր՝ վաթար ևս եղեր. և արդ ուխ-
տէ ինձ 'ի սրտի եթէ զինչ համբերեսցես, և դրեալ զայն 'ի գիտակա
յայս. ելեր յառաջին վանիցն, զի ունէր շփոթ. ելեր և յերկրորդէն
վասն այլ պատճառի. ելեր և յերրորդէն վասն այս ինչ պատճառի:
Եւ գրեաց զամենայն պատճառսն վասն որոց ել 'ի վաներոյն: Իսկ յե-
տոյ գրեաց՝ եթէ զայս ամենայն պատճառսն յորոց փախչէիրն՝ դա-
նես աստ յոր եկեալ ես լինել, արդ համբերեմ եթէ ոչ: Եւ իբրև հաս-
տատեաց զանձն կեալ անդ՝ գրեաց այսպէս. անուամբն Յմի Քմի որ-
դւոյն ւայ համբերեմ ամենայն չարակրութեց: Եւ ծալեալ զնամակն
եդ 'ի գօտի իւր, և մտեալ 'ի վանսն յոր եկեալ էր՝ բնակեցաւ անդ:
Իսկ զինի ժամուց սկսաւ տեսանել գործ ինչ զոր ոչ հաճէր, և ե-
ւայր սիրտ իւր 'ի զայրացումն, և վաղվաղակի հանեալ զնամակն ըն-
թեռնոյր՝ եթէ անուամբն Յմի Քմի որդւոյն ւայ համբերեմ ամենայ-
նի: Եւ յորժամ ընթեռնոյր, զըջանայր և հանգչէր և ասէր. ւայ խոս-
տացայ և նա օգնեսցէ ինձ: Չայսոսիկ մինչ առնէր նա, կայր հանգարտ
'ի վերայ եկելոցն չարեաց: Իսկ գէն չարութեւ իւրով տեսանելով ըզ-
համբերութի եղբօրն ոչ կարաց ժուժկալել. յայնժամ լկատել յան-
գրգնեաց զեղբարսն վանուցն՝ դարանել վասն գործոյն այնորիկ՝ թէ
որպէս կարգայ եղբայրն՝ զնամակն և առնու զբժշկութի: Եւ սկսան
գրգռել և ասել՝ կախարդ է սա և ընթեռնող զազանդ ինչ և ոչ շփո-
թի: Եւ արարեալ ամբոխ ելին առ հայրն և պատմեցին նմա զայս և
ասեն. ոչ կարեմք մեք կալ ընդ նմա, զի դիւթ է և մոգ և կախարդ:
և 'ի գօտին իւր ունի զազանդ իւր. և եթէ կամիս զնա՝ դու կալ ընդ
նմա և զմեզ արձակես զի պնացուք աստի: Իսկ հայրն հմուտ և սուրբ
էր և գիտէր զխոնարհութիւն եղբօրն, և ծանեալ զի դիւական էր նա-
խանձն, ասէ ցեղբարսն. գնացէք աղօթեցէք զերիս աւուրս և աղօ-
թեցից և ես, և տէր յայանեսցէ զինչ պարտ է գործել մեզ: Գնացին
եղբարքն ըստ հրամանի նորա: Իսկ ինքն հայրն որսայր 'ի քուն գա-
նել զեղբայրն առ 'ի տեսանել զնամակ գօտւոյն. և եգիտ 'ի քուն զեղ-

ղանդ ինչ կարծէին, մինչև յայտնեցան իրքն՝ և լռեաց պատերազմն :

Ի ՅԱՍԵԼՆ՝ եղբօր ցծերն՝ եթէ ընդէր ձանձրանամ նստելով՝ ի խրճիթն, ասէ. զի չգիտես դու զարքայու թիւնն և զտանջանսն որ կան առաջի. զի թէ գիտէիր՝ թէ և աղբով իսկ և որդամբք լի էր խուցն քո, ոչ նեղէիր ի նմա վասն առաջիկայ յուսոյն, զի հազար ամաստէն տանջանք չաւասարին ժամու միոյ անդ տանջանացն. այլ և Աբրահամ յորժամ տեսանէ զփառս ճգնաւորացն՝ աշխարհը զի ոչ առաւել ճգնեցաւ ինքն, զի առաւելագոյն առնոյր զփառսն :

Եւ ոմն ձանձրացեալ ի հեռու թէ ջրոյն, զի մղունաւ հեռի էր, խորհեցաւ մերձ ջրոյն առնել զկայս իւր.

և առեալ զգիրն ի գօտւոյն ընթերցաւ հայրն, և եգ զնա գարձեալ ի գօտի նորա և գնաց : Եւ ահա զկնի երկց աւուրց ժողովեալ գարձեալ եղբարքն ասէն ցհայրն. հրամայեա մեզ, հայր, թէ զինչ արասցուք : Եւ նա ասէ. կոչեցէք աստ զեղբայրն զայն. և կոչեցաւ նա ըստ հրամանի հօրն : Եւ իբրեւ եկն, ասէ հայրն. ընդէր տրամեցուցեր զեղբարսդ, ով եղբայր : Եւ նա ասէ. մեղայ և թողցեն ինձ : Ապա ասէ և ցեղբարսն. զինչ ասէիք լեալ զեղբայրս զայս : Եւ նոքա ասէն. մոգ է սա և ունի զաղանդիս ի գօտի իւր : Ասէ հայրն. առէք ի դմանէ զաղանդ իւր : Նա ոչ տայր թոյլ արձակել զգօտի իւր : Ասէ հայրն. հատէք զգօտի դորա : Եւ արարեալ այնպէս՝ գտին զպիտակն : Ասէ հայրն ցեղբայր ոմն. ել ի բարձրաւանդակ տեղւոջ մի և կարգա զգաբարձրաձայն, զի ամաչեսցէ դէն : Եւ իբրեւ սկսաւ ընթեռնուլ և ասէ՝ անուամբն Յսի ֆսի որդւոյն ւայ համբերեցից ամենայն չարեաց աստ, յայնժամ իբրեւ լուան զայս՝ սքանչացան ընդ առաքինութիւն եղբօրն և ապաշաւեցին ընդ չարախօսելն, և սկսան անկանել ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր ամենայն եղբարքն առաջի եղբօրն այն և խնդրէին զթողութի ի նմանէ և ասէն. մեղաք, եղբայր, թող մեզ : Եւ նա ասէ. թողցէ տէր ձեզ և մեզ : Ասէ հայրն ցեղբայրն. խնդրեսցուք ի տեսուհէ զի թողցէ սոցա : Եւ արարին այնպէս, և եղև յայնմհետէ խաղաղութիւն մեծ ի մէջ նոցա :

Եղբայր ոմն եհարց ցծերն և ասէ՝ եթէ ընդէր ձանձրանամ ես, հայր, և նեղիմ նստել ի սենեկի իմում : Ասէ ցնա ծերն. վասն այնորիկ նեղիս, զի ոչ տեսեր դու կամ իմացար զպատրաստեալ արքայութիւնն ւայ, նա և ոչ զտանջանս մեղաւորաց. ապա եթէ տեսեալ էր քո զայսոսիկ, թէպէտ և լի որդամբք լինէր խուց քո՝ և դու թաղեալ մինչև ցպարանոց քո, ոչ ելանէիր ի նմանէ : Ասեմքեզ, որդեակ, զի Աբրահամ աշխարհ զի ոչ առաւել ճգնեցաւ, յորժամ տեսանիցէ զպարգևսն ւայ զպատրաստեալն ճգնողաց :

Եւ եր ոմն նստէր յանապատ հեռի ի ջրոյն մղոնս քսան, և ի բերել ջրոյն աշխատեալ բաղում անդամ ձանձրացաւ և ասէ ի մօի. ընդէր ի նանիր աշխատիմ, եկեալ բնակեցայց մերձ ի ջուրս : Զայս իբրեւ ասաց, հայեցաւ յետս և ետես զոմն որ գայր զկնի նորա և թուէր զբայլս ոտից նորա. եհարց ցնա և ասէ՝ ո՞րիցես դու : Եւ նա ասէ ցնա.

և 'ի յընթանալն՝ հայեցեալ յետս տեսանէր զհրեշտակ
այ զի թուէր զքայլափոխ ոտից նորա, զի ընդ ամենայնի
վարձս առցէ. և չոգաւ հեռացոյց այլ ևս հինգ մղոնաւ:

ՄԱՅ՝ ծերն. եթէ դիպի քեզ փորձութի և ելցես
վասն այնորիկ 'ի տեղւոյն, ուր և երթայցես՝ դիպեսցի
քեզ և անդ այլ ևս աւելի. այլ կացցես մինչև անցցէ
փորձն, զի խաղաղութիւն երթիցես և մի զոք խռովե-
ցուսցես: () Ի ոմն զայրացկոտ յոյժ տրտմէր յեղբարցն,
և ասաց. երթայց յայս նիշ անապատ ուր ոչ կայցէ պատ-
ճառ բարկութե: Այլ եղև 'ի գնալն անդ և 'ի դնել զա-
ման ջրոյն 'ի գետին՝ երիցս անգամ շրջեցաւ ամանն, և
նորա բարկացեալ եհար զբարի, և ապա եկեալ 'ի միտս
ասաց. այս գործ դիւի է, յարուցեալ գնացից առ եղ-
բարսն իմ: Այլ արար այնպէս, և հանդարտեաց փոր-
ձութիւնն:

ՄԱՅ՝ 'ի ծերոցն հարցեալ եղև թէ զինչ արարից
զժոյլ և զքնու* անձնս, զի ոչ ինչ շահեցայ յաբեղայու-

ես հրեշտակ տեսուն եմ և առաքեցայ թուել զքայլս քո և տալ ըզ-
վարձս քո: Չայս լուեալ ծերոյն մխիթարեցաւ, և յօժարամտեալ
գնաց և այլ ևս հեռացոյց զտուն իւր 'ի ջրոյն հինգ մղոնս: Այսպէս
ամենայն աշխատութիւն որ վասն այլ իցէ, մինչև 'ի քայլափոխն վարձա-
տրութեամբ են յայ:

1 Ասաց ծերն. եթէ դիպեսցի քեզ փորձութի ինչ 'ի տեղին ուր
նստիցիս, մի թողցես զտեղին զայն վասն փորձութեն. ապա եթէ ոչ
ուր և երթիցես՝ առաջի քո պատահի այն գործ յորմէ փախեար դու.
այլ համբերեա մինչև անցցէ փորձութին այն, որպէս զի խաղաղութիւն
եղիցի ելն քո անտի, զի մի բնակիչք աեղւոյն տրամեցին 'ի քէն 'ի
մեկնելն քո 'ի նոցանէ: Արդ եղբայր ոմն բնակէր 'ի ժողովս եղբարցն,
և արագ շարժէր 'ի բարկութի, և ասէ. գնացից աստի և միայն բնակե-
ցայց և ազտաեցայց յայս ակտէ: Արդ ելեալ 'ի վանիցն գնաց 'ի հեռի
անապատ 'ի յայր ինչ և հանդարտեաց անդ միայն: Իսկ 'ի միում ա-
ւուր լցեալ զպնակ իւր ջրով և եգ մերձ իւր, և հեղաւ առժամայն.
ելից դարձեալ, և այն ևս թափեցաւ թաւալեալ. ելից երրորդ ան-
գամ, և եղև դարձեալ այնպէս. յայնժամ բարկացեալ վասն այնո-
րիկ, առեալ զպնակն եհար զբարի և խորտակեաց զնա: Եւ եկեալ 'ի
միտս իւր գիտաց զի խաբեցաւ 'ի դիւէն և ասէ. ահա և 'ի միայն կեալս
իմ յաղթեալ եղէ բարկացեալ. այլ գնացից դարձեալ 'ի վանս իմ,
և յամենայնի ճգնել և համբերել պարտ է: Յայնժամ եկն դարձեալ
'ի վանս իւր, և արիացեալ համբերէր իմ նեղութեց որք գային:

2 Եւ եղբայր ոմն նեղեալ 'ի խորհրդոց իւրոց ելանել 'ի վանիցն՝
պատմեաց զայն հօրն: Ասէ ցնա ծերն. գնացեալ նստցիս 'ի սենեակ
քո և արգել զքեզ ընդ ցանկով որմոյ նորա և մի ելցես անտի, և մինչ

* Երբ օրինակ զքնեայ. . . յաբեղութենէս:

Թեհէս : Եւ ասէ ցնա . գնա համբերութեամբ լռեա 'ի խուղն քո վասն տեառն , և ան մեծ համարի զայն քան զԱնտոնին յիւրում աւուրսն . քանզի խուղն կրօնաւորին հնոյն է երից մանկանցն՝ ուր տեսին զորդին ան , և սիւն ամպոյն է՝ ուստի խօսի ան :

Եւ Երեմի որ 'ի Թեբայիդ՝ սովորութիւն միշտ յամենայն երեկոյի խրատեալ զաշակերտն , և աղօթեալ 'ի վերայ նորա , և ապա արձակեալ 'ի մահիճս իւր . և եղև զի քունն կալաւ զնա 'ի խօսելն , և յամեաց մինչև ցմէջ գիշերոյն : Եւ աշակերտն եօթն անգամ նեղեալ 'ի խորհրդոյն՝ կամէր գնալ և ննջել , և դիմացաւ և ոչ գնաց . և զարթուցեալ ծերոյն աղօթեցին և գնացին : Եւ ծերն եղև 'ի տեսլեան . և ահա կային առաջի նորա եօթն թագ թագաւորական և ասէին ցնա . զայդոսիկ աշակերտն քո ստացաւ յայսմ գիշերի : Եւ յինքն եկեալ ծերն՝ կոչեաց զաշակերտն , հարցանէր թէ զինչ

կեցցէ մարմին քո անդ՝ թող գնացեն խորհուրդք քո ուր և կամեսցին . զի սենեակ կրօնաւորի հնոց Բաբելոնի իցէ՝ ուր գտին երեք մանկուհին զորդին ան , և դարձեալ սիւն ամպոյ իցէ նա՝ յորմէ խօսեցաւ ան . արդ մի ելանիցես անտի , որդեակ , և գացես զորդին ան անդ աւանայն առաքինութիւն :

Եւ Երեմի բնակէր 'ի Թեբայիդա յայր ինչ , և էր նորա աշակերտ ընտրեալ . և էր սովորութիւն ծերոյն յամենայն երեկոյն ուսուցանել նմա զբանս կենաց , և աղօթս առնել նմա և արձակել , զի գնացեալ հանգիցէ 'ի մահիճս իւր : Յաւուր միոջ եկեալ առ ծերն արք երկիւղածք ան աշխարհիկք , որք դիտէին զճգնութիւն նորա , բռնադատեցին զնա միտմարեւ ինչ զնոսա և ուտել ընդ նոսա : Իսկ իբրեւ գնացին նոքա , նստաւ ծերն և խրատէր զաշակերտն իւր յերեկոյին , և 'ի խօսելն իւր կալաւ զնա քուն . և եղբայրն մնայր զի զարթիցէ ծերն և աղօթս առնիցէ 'ի վերայ նորա և արձակիցէ : Եւ իբրեւ յամեաց եղբայրն , և ծերն ոչ զարթեաւ , խորհեցաւ գնալ ննջել առանց հրամանի ծերոյն . բայց բռնանայր ինքն և ընդդէմ կայր խորհրդոյն ոչ գնալ , և խորհուրդն նեղէր զնա . արդ այս եղև եօթն անգամ և ոչ գնաց ննջել : Եւ իբրեւ եղև մէջ գիշերի , զարթեաւ ծերն և եգիտ զեղբայրն նստեալ և ասէ . ոչ գնացեր աստի , որդեակ , մինչև ցայժմ : Ասէ եղբայրն . ոչ իշխեցի , հայր , զի մի նեղեցից զքեզ : Եւ յարուցեալ սաղմոսեցին զառաւօտին , և գնաց եղբայրն , և ծերն մնաց անդր : Եւ ահա անկաւ հիացումն 'ի վերայ ծերոյն . և ետես ծերն զի եցոյց նմա ոմն տեղի փառաւոր յոյժ , յորում կայր աթոռ մեծ զարդարեալ և 'ի վերայ աթոռոյն պսակ եօթն թագաւորական : Եւ հարց ծերն ցայն որ եցոյցն և ասէ . ոմն իցեն պսակքս այսոքիկ : Իսկ նա ասէ . աշակերտին քո են դոքա , զի զտեղիդ զայդ և զաթոռ պարգևեաց նմա անվասն հնազանդութե իւրոյ . իսկ զեօթնեքին պսակքս զայսոսիկ ստացաւ 'ի գիշերիս յայսմիկ : Զայս իբրեւ լուաւ ծերն՝ երկեաւ , կոչեաց զեղբայրն և ասէ ցնա . ասա ինձ եթէ զինչ գործ էիր 'ի գիշերիս յայս :

գործեցեր զգիշերս զայս : Եւ նա ասաց զխորհուրդն , և փառաւորեաց ծերն զՔս^ա եթէ վասն փոքր համբերութեան տայ այնպիսի հատուցումն . և աշակերտին իւրոյ ոչ եհան 'ի վեր զտեսիլն , բայց վասն օգտութեան պատմեաց այլոց եղբարց :

ՀԻՒԱՆԴԱՅԱԻ¹ եղբայր ոմն , և ոչ տեսին զնա եղբարքն զաւուրս երեսուն , և եկեալ հրեշտակ տեսան սպասաւորէր նմա զաւուրս եօթն . և 'ի գալ եղբարցն տեսանել թէ զի եղև նմա , անցայտ եղև հրեշտակն , և կատարեցաւ եղբայրն 'ի տէր . և ահա չթողու ան զյուսացեալսն իւր :

ԴԵՐ² ոմն զի ուխտեալ էր զյիսուն օր պահոցն չեւանել յայրէն , և լցաւ այրն մթղով և պիծակով , և կրծէին զնա . և 'ի միջոցս պահոցն եկին մրջմունք իբրև

միկ : Եւ նա ասէ առ հեղութեան . ոչ ինչ առնէի բնաւ , հայր : Իսկ ծերն բռնադատեաց և ասէ . ոչ թողից զքեզ^ն եթէ ոչ պատմեացես ինձ եթէ զինչ խորհէիր 'ի մօի քո : Ասէ եղբայրն . հաւատա ինձ , հայր , զի ոչ ինչ գիտեմ , բայց միայն զայս՝ զի եօթն անգամ նեղեցին զիս խորհուրդք իմ գնալ ննջել առանց հրամանի քո , իսկ ես պատերազմեցայ ընդ խորհուրդս իմ և ոչ գնացի : Իբրև լուաւ զայս ծերն՝ իմաւցաւ զի որքան պատերազմէր եղբայրն խորհրդով յաղմկէն , այնքան պսակեցաւ յայ . և եղբորն ինչ ոչ ասաց , այլ 'ի սակս օգտի բազմաց պատմեաց զտեսիլն այլոց , զի ծանկցուք և մեք զի յաղաքս և փոքր ինչ համբերութեամբ տացէ ան զպիսակն : Ապա բարեոք է յամենայնի բռնադատել զանձն , քանզի բռնադատողացն է արքայութիւնն :

Եւ ծեր ոմն երբեմն հիւանդացաւ , որ բնակէր 'ի սենեակն միայն , և ոչ ունէր զոք զի սպասաւորեացէ նմա . այլ ինքն յառնէր և խնդրէր և ոչ գտանէր ինչ 'ի խցի իւրում զի ճաշակեացէ զգուշութեամբ . այսպէս արար աւուրս բազումս , և ոչ ոք գնաց տեսանել զնա : Իբրև էանց 'ի վերայ աւուրս երեսուն և ոչ ոք ետես զնա , առաքեաց ան զհրեշտակս իւր 'ի սպասաւորել նմա : Եւ իբրև եկաց առ նմա հրեշտակն եօթն աւուրս , յիշեցին զնա հարքն և ասէն . միթէ մեռաւ այս ոմն ծեր , զի ոչ ելաւ մեզ : Եւ գնացեալ դտին զնա հիւանդ : Եւ ասէ հիւանդ ծերն ցնոսա . երեսուն օր է յորմէ սկարացայ , և արդ եօթն օր է զի հրեշտակ սպասաւորէ ինձ ողորմելովն ան 'ի վերայ անսպասաւոր հիւանդիս . և իբրև եկիք դուք , մեկնեցաւ յինէն : Զայս իբրև ասաց , ննջեաց վախճանեալ : Իսկ եղբարցն և հարցն լուեալ փառաւորեցին զանձ , որ ոչ թողու զորս յուսան 'ի նա . և համբերողաց 'ի նեղութիւնս՝ միթարութիւն և օգնական է :

Եւ հարանցն ոմն արդել զանձն իւր յայր ինչ յաւուրս սուրբ պահոցն , և ուխտեաց ոչ ելանել անտի . իսկ գեք որ միշտ պատերազմին ընդ սուրբս՝ լցին բովանդակ զայրն զայն բաղնիքիւ և մթեխիւ՝ մինչև ոչ լինել տեղի մատին միոյ , և համբերէր քաջութեմ փորձութեն այն միկ ծերն և ասէր . թէ և մեռանել հասանէ ինձ , ոչ ելից 'ի տմանէ մինչև ցտօն զաակին : Իսկ յերրորդ եօթնեկի պահոցն եղև գործ ինչ սքանչելի , զի եհաս անդ բազմութիւն մրջմանց անթիւ յոյժ , և մտեալ

զպատերազմողս և կրեցին արտաքս և կոտորեցին 'ի դրանն զբովանդակն :

ԼՂԲԱՅՐ¹ ոմն զկնի ինն ամի պատերազմելոյ նորա ընդ պոռնկական խորհուրդն՝ սկսաւ գնալ յաշխարհ, և եկն առ նա ձայն 'ի վերուստ և ասէ . ահա վասն ինն ամի ճգնութե քո պատրաստեցի քեզ պսակ, դարձիր 'ի խրճիթն քո, և այլ մի ինչ արասցես : ԼԶ դարձաւ և հանգեաւ 'ի պատերազմէն :

ԼՍԱՅ ծերն . ալիք զվէմ ոչ կարեն փնասել, և ոչ խորհուրդ զմիայնակեաց առանց գործոյ՝ յորժամ փութով 'ի բաց վարէ յիւրմէն :

ԼՍԱՅ ծերն՝ եթէ ձկունք ոչ կարեն առնել զի մի արկցէ որսորդ զցանցս իւր . այլ երբ իմանան, խոյս տան և ապրին . նոյնպէս միայնակեաց ոչ կարէ զսատանայ արդելուլ 'ի փորձելոյ, այլ իմացեալ խոյս տայ 'ի ցանկութենէ և 'ի ցասմանէ :

ՀԱՐՑԱՒ ծեր՝ եթէ ընդէր վախեմ գնալով յանապատն : ԼԶաց . զի միայն համարիս զքեզ, և ոչ զմծ ընդ քեզ տեսանես :

ՀԱՐՑԱՒ ծերն՝ թէ ընդէր զբաղէ սատանայ յաղթս : ԼԶէ . զի ինքն սատանայ վասն այնորիկ անկաւ, զի ոչ կամեցաւ երկրպագել նայ :

ԼՍՏԷՐ² ծեր ոմն ամս բազումս յանապատի և աշխատեցաւ յոյժ, և երթեալ առ նա եղբարք ոմանք և սքանչացեալ ընդ նա ասէին . զիա՞րդ ժուժկալես այդմ աշխատութեց, հայր : ԼԶ պատասխանի ետ և ասէ .

'ի յայրն կորուսանել զբաղինջսն ըստ օրինի պատերազմողաց . և հանեալ զնոսա յայրէն 'ի սրահն կոտորեցին անդ և կրեալ զնոսա ձգեցին արտաքս և սրբեցին զտեղին զայն : Տեսէք թէ որքան բարի իցէ համբերելն 'ի փորձութիւն, զի կատարումն 'ի բարիս լինի :

Եղբայր ոմն փորձէր 'ի խորհրդոց զինն ամ, և խոնարհութե դատէր զանձն իւր և ասէր . կորուսի զանձն իմ մեղք, այլ դարձայց յաշխարհ և եղէց անդր : Եւ յարեաւ և գնայր 'ի գիւղս : Եւ իբրեւ գնայր յուղին, լուաւ ձայն յերկնից որ ասէր ցնա՝ եթէ ինն այդ տարիք յորում փորձեցար դու՝ պսակ պատրաստեցին քեզ, և թէ այլ ոչ կարես համբերել՝ մի երկիցես ինչ, դարձիր 'ի տեղ քո և ես սրբեցից 'ի մտաց քոց զխորհուրդս քո : Եւ արդ եթէ այդպէս է, ապա ուրեմն ոչ է բարի հատանել զյոյս սակս չար խորհրդոց, զինոքին պատճառք պսակաց լինին մեզ՝ եթէ բարեք կալցուք զնոսա :

Գնացեալ երբեմն եղբարք առ ծեր ոմն մեծ յանապատն և ասէն ցնա . որպէս համբերես, հայր, այսու վշտաց : Իսկ նա ասէ ցնո-

ամենայն աշխատութի ժամանակիս զոր աշխատի աստ,
և ոչ մի ժամու բովանդակէ տանջանացն:

Եւսեբիոս՝ ոմն եհարց ցծեր և ասէ. խորհուրդք իմ՝
յաժին այսր և անդր և նեղեն զիս: Ասէ ցնա ծերն. դու
նիստ ՚ի խղին քում, և խորհուրդք քո դարձեալ գան
սու քեզ. զոր օրինակ եթէ զէշ կապեալ իցէ, և յա-
ւանակ նորին խայտասցէ յայսկոյս և յայնկոյս, սակայն
անդրէն առ մայր իւր դառնայ. ապա եթէ արձակեսցես
զմայրն, երկոքեան կորնչին. նոյնպէս և խորհրդոց:

Պատմէր մեզ՝ ոմն ՚ի հարանցն և ասէ. մինչդեռ էի ես
յԱքսիրինքոս, եկին աղքատք յերիկուն շաբաթուն զի
առցեն տուրս. և մինչդեռ ննջէին, էր ոմն ՚ի նոցանէ որ
ունէր պրտուեղէն, արկանէր զկէսն ՚ի ներքոյ և զկէսն
՚ի վերոյ. և էր ցուրտ յոյժ: Եւ իմ ելեալ ՚ի պէտս ինչ
արտաքոյ և լուեալ զձայն նորա զի հառաչէր ՚ի ցրտոյն,
և դարձեալ կրկնեալ զխորհուրդս իւր մխիթարէր զինքն
գոհանալով զտեառնէ և ասէր. քանի իցեն արդեօք ՚ի
բանտի մեծատունք երկաթս ունելով. այլք դարձեալ
զոտս ունին ՚ի կոճեղս պնդեալ, և ոչ զպէտս իւրեանց
կարացեալ վճարել. իսկ ես որպէս թագաւոր եմ, ձգեմ
զոտս՝ և ուր կամիմ երթամ: Եւ նորա զայս խօսեցեալ՝

աս. յամենայն ժամանակն զոր կացեալ է իմ աստ, ոչ կարեն հաւա-
սարել վշտաց միոյ ժամու որ կրին ՚ի հանդերձեալն տանջանս:

Եւսեբիոս ոմն եհարց ցծերն և ասէ. խորհուրդք իմ ցրուին միշտ,
և ես տրտում եմ ընդ այն: Ասէ ցնա ծերն. դու նսացիս ՚ի խցին քո,
և ուր և ցրուին՝ դարձեալ գան առ քեզ. զի զոր օրինակ յաւանակ եթէ
կապեալ կացցէ՝ քուռակ նորին աստ և անդ շրջեալ հրճուի և դար-
ձեալ դառնայ առ նա, օյսպէս և խորհուրդքն իցեն. որ ոք նսացի
վասն տեառն ՚ի սենեկի իւրոյ, թէպէտ և սակաւիկ մի ցրուեսցին՝ դար-
ձեալ անդրէն գայցեն:

Պատմէր մեզ՝ ոմն ՚ի հարանցն եթէ մինչ էի ես յԱքսիրինքոս,
եկին անդ եղբարքն ՚ի շաբաթ երեկոյին զի առցեն սէր. և իբրև նիր-
հեցաք ՚ի քուն, էր անդ աղքատ մի որ ունէր քուրձ ինչ, զկէս նո-
րա ՚ի ներքոյ իւր արկանէր և կիսովն ծածկէր զինքն. և էին սառնա-
մանիք յոյժ: Եւ տեսի զնա զի վհապեալ էր ՚ի ցրտոյ անտի, և մխի-
թարէր զանձն իւր և ասէր. գոհանամ զքէն, անձ իմ և թագաւոր իմ,
և զանչափ ողորմուէ քումմէ, որքան մեծատունք կան կապեալք ՚ի բան-
տի շղթայիւք, իսկ այլք ՚ի կոճեղս պնդեալք որ ոչ են կարող և ջուր
հեղսւլ. իսկ ես մեղաւոր գողով իբրև զթագաւոր հանգչիմ, մեկնեմ
զոտս իմ և զձեռս որպէս և կամիմ, և յառնեմ և նստիմ յորժամ ա-
խորժեմ, և գնամ ուր և կամիմ, և փառաւորեմ զանուն քո սուրբ:
Զայս լուեալ շահ մեծ եղև մեզ ամենեցուն ՚ի կամս ան: Այսպիսի ի-

կայի մնայի մինչև լուայ զբանսն, և մտեալ պատմեցի զբանսն եղբարցն, և օգտեցան 'ի բանից աղքատին:

ՀԱՒԱՏՈՒՅԻՆ Սառա ասաց ընդ քորս իւր՝ թէ այս է իմ աղօթքն հանապազորդ, զի ոչ լինին ամենայն հաւատացեալք իբրև զիս, այլ ես իբրև զնոսա զամենեւեան: Եւ ոմն 'ի քերցն ասէ ցնա. և մեղաւորացն այլ նմանել բաղձաս: Եւ ասէ ցնա. այո, կամիմ նմանել երկայնատու թէ նոցա, որ ասեն միշտ յուսով թէ վաղ վաղակի ապաշխարեմք:

ԼՍԱՅ հաւատուհին Շարուհի ընդ քորս իւր. երեք առաւելու թիւն գոյ 'ի յարու կրօնաւորսն քան 'ի մեզ: Եւ ասեն քորքն. որք են: Եւ ասէ ցնոսա. մի զի շրջին նոքա բաց երեսօք, և մի զի խորհուրդ նոցա արու է և քաջ, և միւսն զի սատանայ առաւել տայ ընդ նոսա պատերազմ քան ընդ մեզ, և յայտ է զի վարձս առնուն նոքա ընդ վաստակոցն:

ՊԱՏՄԵՑԻՆ վասն ուրումն հօր՝ եթէ ունէր զիրս, և արժէր ութ և տասն դահեկանս, և կայր յեկեղեցւոջ նորա, և ունէր զհին և զնոր կտակարանս: Եւ եկեալ եղբօր օտարի և տեսեալ ցանկացաւ նմա, և դողացեալ զնա գնաց: Իսկ ծերոյն գիտացեալ թէ նա առ ոչ չոգաւ զհետ նորա: Եւ երթեալ եղբօրն 'ի մօտակաց քաղաք կամեցաւ վաճառել զնա, և խնդրէր ըզգինսն վեշտասան դահեկան: Եւ ասէ ցնա որ գնէրն. տուր ցիս զի փորձեցից զդա: Եւ բերեալ զնա առ ծերն որ կորոյս զնա՝ կամեցեալ ուտանել զգինսն, ասէ ցնա ծերն. քանի ինչ խնդրէ ընդ դորա: Եւ լուեալ եթէ այսքան, ասէ՝ ազնիւ է: Եւ երթեալ այրն ասէ ցայրն որ զնոյն տայր, ասէ. ահա ցուցի զգիրսդ այս անուն ծերոյ, և ասաց թէ մեծագին կարի է: Եւ ասէ եղբայրն. այլ ինչ ոչ ասաց քեզ: Եւ նա ասէ՝ ոչ: Եւ եղբայրն. ոչ վաճառեցից զդա: Եւ զղջացեալ եկն առ ծերն և անկաւ առաջի նորա զի առցէ զգիրսն, և նա ոչ կամէր: Եւ աղաչէր զնա եղբայրն և ասէր. եթէ ոչ առնուս ըզգիրսդ, ոչ գտանեմ հանգիստ: Եւ լուեալ ծերոյն ընկալաւ զգիրսն, և եղև առ նմա եղբայրն մինչև 'ի մահ, և համբերութեւ ծերոյն ապրեցաւ եղբայրն:

մատուցեալ քանիւ զհամբերութի խնդութեամբ կատարէր և արիանայր 'ի նոյն:

ՀԱՐՑԱԻ Ժեր մի՝ թէ զինչ է ասել մարդարէին ,
 թէ որպէս փափագէ եղջերուն յաղբերս ջուրց : Եւ պա-
 տասխանեաց ասելով . եղջերուն հանապաղ ճճիս և սո-
 ղունս և օձս ուտէ , և յայրմանէ թիւնից նոցա այրի և
 ցամաքի և կարօտի ջրոյ և դիմէ առ աղբիւր : Եւ յսպէս
 և միտք մարդկան 'ի պէսպէս ցնորից և 'ի խայթմանէ
 բանասարկութիւն և յօձատեսիլ ցանկութեցն և 'ի թիւ-
 նաւոր ժիժմանց տխտիցն նեղեալ և պասքեալ ցանկայ
 այնմ աղբեր՝ որ 'ի տանէ տեառն ելանէ , որ ասաց . ե-
 թէ որ ծարաւի իցէ , եկեսցէ առ իս և արբցէ . և առ
 նա դիմեալ հանդի :

ԱՄԸ յեղբարցն հարցաւ ցծեր մի և ասէ . ընդէր ծու-
 լանամ և դատարկ անցուցանեմ զօրն և ոչ կարեմ ա-
 ըրիանալ : Եւ ասէ ծերն . վասն զի ոչ յիշես դու զհան-
 դիստ ճգնաւորացն և չտանջանս ծուլիցն սպառնացեալ :

ՀԱՅՐԸ Ա՛սկար ասէր ցեղբայրն . () աքարէ կրտսեր .
 զինչ է գործ միայնակեցի : Եւ ասէ . () աքարէ . գոհա-
 նալն 'ի վերայ փորձութեցն և լռելն :

ԱՐ՝ ոմն մի ներքինի 'ի ներքսագոյն անապատն ութ
 և տասն մղոնաւ հեռի 'ի Ակիւթայ լեռնէն : Եւ հրա-
 մայեաց մեծն Ղանիէլ ծերունին միոյ յաշակերտաց
 իւրոց , և յերեկորեայ ընոյր փոքր աման ջրով և զնէր ար-
 տաքոյ այրին և մտանէր յայրն : Եւ ներքինին յամ-
 շաբաթ 'ի գիշերի լռելեայն երթայր զութ և տասն մը-
 ղոնն , առնոյր զջուրն ըմպէր և դառնայր 'ի քարանձա-
 ւեայ բնակութիւն իւր՝ ոչ տեսանելով զոր և ոչ խօսե-
 լով ընդ ումեք : Եւ յետ ութ և տասն ամաց դտանէ ա-
 շակերտն Ղանիէլի 'ի դրան այրին խեցի գրեալ՝ բեր
 ինձ զկնի քո , հայր Ղանիէլ , մի յաշակերտացն և փայ-

Ներքինի ոմն բնակէր 'ի ներքսագոյն անապատն Սկիտոյ , և էր
 հեռի սենեակ նորա 'ի Սկիտոյ երկոտասան մղոնս : Սա գնայր մի ան-
 գամ 'ի շաբաթուն առ հայրն Ղանիէլ 'ի գիշերի , և ոչ որ գիտէր ,
 բայց միայն ինքն և աշակերտ իւր . և զի պատուիրեալ էր ծերն աշա-
 կերտին իւրոյ , զի մի անգամ յեօթնեկին տարցէ նմա ջուր ամանով .
 և տարեալ զնէր արտաքոյ դրան նորա , և բախելով միայն զգացուցա-
 նէր նմա և դառնայր լռելեայն . զի պատուէր տուեալ էր ծերն աշա-
 կերտին մի ինչ խօսել , այլ գառնալ անգրէն : Ասաց և զայս . եթէ
 գտցես տախտակ ինչ գրեալ արտաքոյ դրան նորա , զայն ևս բերցես
 ընդ քեզ : Եւ այնպէս առնէր աշակերտ ծերոյն զբաղում աւուրս և
 զամս , որպէս պատուիրեաց հայրն : Եւ յաւուր միոջ մինչ տարաւ
 զջուրն , դտաւ տախտակ գրեալ արտաքոյ այրին դրանն աշակերտ ծե-

տատ և թի: Այլ ընթերցեալ ծերունւոյն ասէ. տաղ
 ներքսագոյն անապատին՝ որ այսպիսի սիւն կորուսանէ:
 Այլ ասէ ցաշակերտն իւր, որ զջուրն դնէր արտաքոյ այ-
 րին զքսան և ութ ամն. առ փայտատ և թի և փութաս-
 ցուք երթալ, թերևս հասցուք ծերունւոյն կենդանի և
 առցուք զաղօթս նորա, զի հանդերձեալ է երթալ առ
 Վհ: Այլ յուղի անկեալ դնացին լալով: Այլ յորժամ
 հասին, գտին զնա՝ ի ջերմութե որսէս հուր. անկաւ ծե-
 րունին՝ ի վերայ լանջացն և ողբաց բազում արտասուօք
 և ասէ. երանի է քեզ, որ յիշելով զայս զօրս և արհա-
 մարհեցեր զմեծութի աշխարհիս: Մէ ներքինին. ե-
 րանի է քեզ, Ղանիէլ, զի ընդ նախահօրն Աբրահա-
 մու դասաւորեալ է հոգի քո, վասն զի բազում պտուղս
 վաստակոց քոց ընծայեցեր Վհի: Մէ Ղանիէլ. արա-
 մեզ աղօթս և օրհնեա զմեզ: Մէ ներքինին. մանա-
 լանդ դու արա աղօթս և օրհնեա զիս: Մէ ծերն. ե-
 թէ ես յառաջ երթայի առ Վհ, առնէի աղօթս. արդ
 դու յառաջեալ ես, օրհնեա զմեզ: Այլ նորա համբար-
 ձեալ զձեռս իւր օրհնեաց զնոսա յոյժ, և գիրկս ար-
 կեալ ծերոյն համբուրեաց զգլուխն. և առեալ հաղոր-
 դութի՝ պատուիրեաց ծերունւոյն զի մի հանցէ յանձնէն
 զպրտուեղէնն. և առժամայն աւանդեաց զհոգին իւր

րոյն, և էր գրեալ այսպէս. հայր, աշխատեաց միայն մինչև առ իս
 դու և աշակերտ քո, բերէք և բրիչ ընդ ձեզ: Իբրև ընթերցաւ ծերն,
 ելաց դառնապէս և ասէ. վայ, որդեակ, զի սիւն մեծ և լուսեղէն մեկ-
 նի ի մէնջ այսօր: Եւ ասէ. առ զբրիչ և զանօթս զայս և եկ զկնի իմ
 և գնացուք առ նա, միթէ հասցուք ծերոյն և մի սակաւեցուք յա-
 ղօթից նորա, զի գնալոց է առ տէր: Եւ եկեալ գտին զնա՝ ի ջերմ
 սաստիկ. և եգեալ ծերն զգլուխ իւր ի վերայ լանջաց ծերոյն և ող-
 բաց յոյժ և ասէ. երանի է քեզ, զի վասն այսու ժամու հոգայիր յոյժ,
 և թողեալ արհամարհեցեր զթագաւորական կեանս քո և զփառս աշ-
 խարհի: Ասէ ցնա ներքինին. և քեզ երանի, նոր Աբրահամ օտարա-
 սէր և ընդունող Քնի, զի բազում ծածկեալ ծառայս առեալ է Քն
 ի ձեռաց քոց: Ասէ ծերն. աղօթեա վասն իմ առ ւած: Ասէ ներ-
 քինին. և ես կարօտ եմ բազմաց աղօթից ի ժամս յայս: Ասէ ծերն.
 եթէ ես յառաջ քան զքեզ գնայի, ես աղօթէի վասն քո: Եւ նստաւ
 ի վերայ փսիաթին ներքինին և համբուրեաց զծերն և ասէ. ւած որ
 եբեր զիս ի տեղս յայս, կատարեսցէ ի վերայ ծերութե քո զոր ա-
 րոր Աբրահամու: Եւ ընկէց ծերն զաշակերտ իւր յոստ նորա և ասէ.
 օրհնեա և զայս: Իսկ նա յարոյց զնա և համբուրեաց և ասէ. ւած որ
 կայ մերձ իմ աւանդել զհոգի իմ, որ գիտէ զթիւ քայլի ոտից քոց
 զոր եգեր ի գալ ի սենեակ պանդխտութե իմոյ, նա ողորմութե իւ-
 րով հանգուցէ զհոգի հօր քո ի վերայ քո որպէս զԵղիային ի վե-

առ անձ, և փայլեաց երեսն իբրև հուր: Ասցին յոյժ,
և փորեցին առաջի այրին և եդին զնա անդ: Այլ հա-
նեալ ծերունին զպարեգօտն իւր ետ յաշակերտն իւր,
զի սփռեցէ 'ի վերայ մարմնոյն: Այլ բացեալ աշակեր-
տին զլանջսն զի համբուրեցէ, ետես կնոջ ստինս իբրև
զտերև չորացեալս, և ծածկեաց՝ եդեալ սալ, և զհողն
կուտեցին 'ի վերայ, և սաղմոսիւք և օրհնութիւն յու-
ղարկեցին առ Վն և դարձան 'ի Ակիւթ: Ասէ աշա-
կերտն ցծերն. ոչ գիտես, հայր, զի ներքինին կին էր:
Ասէ ծերն. արդ ես պատմեցից քեզ վասն նորա: Այլ սկը-
սաւ ասել՝ եթէ նա կին էր պատրկի մեծի 'ի Թագա-
ւորական քաղաքէն Աստանդնուպօլսէ մեծատուն յոյժ:
Այլ յորժամ վախճանեցաւ այրն իւր, վասն գեղեցիկ գե-
ղոյ նորա ցանկացաւ նմա Թագաւորն Յուստիանոս, և
գաղտ առաքէր 'ի նա պատգամաւորս բազում գանձիւք:
Այլ նորա Թողեալ զայնչափ մեծութիւնն, զանունն և

րայ Եղիսէի: Եւ ապա ասէ ներքինին ցծերն. վասն յուսոյն և սիրոյն
որ առ անձ ունիմք, մի մերկացուցանէր յինէն զոր զգեցեալս եմ, այլ
որպէս և եմն՝ այսպէս զիցես զնա 'ի գերեզմանի և տացես հողոյ ըզ-
հողս, և մի այլ ոք գիտացէ զինէն, այլ դուք երկոքեանդ միայն: Եւ
ասէ ցծերն. բերէք ինձ մասն 'ի մարմնոյն Քնի զի հաղորդեցայց նո-
րա: Եւ իբրև էառ զսուրբ խորհուրդն ասէ. տուք ինձ զհամբոյրն սի-
րոյն Քնի և աղօթեցէք վասն իմ: Եւ նայեցեալ յաշակողմն ասէ.
բարւոք եկիք: Եւ պայծառացան երեք նորա իբրև զսպտեր լուսոյ,
և կնքեաց խաչիւն զերեսն և ասէ. 'ի ձեռս քո աւանդեմ զհողի իմ,
անձ հայր իմ: Եւ այսպէս ետ զհողի իւր 'ի ձեռս անձ հօր. իսկ ծերն
արբայ Դանիէլ ողբաց յոյժ: Եւ բրեցին առաջի դրան այրին գերեզ-
ման, և հանեալ ծերն զհանգերձն իւր ասէ ցաշակերտ իւր. զգեցո
զայս 'ի վերայ հանգերձին զոր ունի: Եւ ունէր զգեցեալ նա սենի որ
է հիւսեալ տերև արմաւոյ, և փիլոն քրձէից: Իբրև զգեցուցանէր եղ-
բայրն՝ ետես զստինսն նորա զի էին որպէս կնոջ, որք իբրև զտերև ծա-
ռոյ չորացեալ էին, այլ լուեաց և ինչ ոչ ասաց եղբայրն: Եւ իբրև
արարին աղօթս և Թաղեցին զնա, ասէ ծերն ցաշակերտ իւր. լուծ-
ցուք զպահս այսօր և արասցուք սէր 'ի գերեզմանի ծերոյս: Եւ հա-
ղորդեալ նոցա, գտին ոսպն Թրջեալ և հաց սակաւ և ճաշեցին մերձ
'ի գերեզմանն, և առեալ զսիրայն զոր գործեալ էր նա, դարձան 'ի
սենեակս իւրեանց և գոհանային զայ: Իսկ իբրև գնային յուղւոջ, ասէ
ցծերն աշակերտն այն. գիտեա, ով հայր, զի ներքինին այն կին էր.
և ես մինչ պատէի զնա, տեսի զստինս նորա իբրև զտերև չորացեալ զի
էին կնոջ: Ասէ ցնա ծերն. գիտեմ, որդեակ, զի կին էր. արդ եկ զի
պատմեցից քեզ զկեանս նորա: Այսս այս 'ի մեծամեծ իշխանաց պա-
լատին էր օրդի մեծի 'ի նոսա, և Յուստիանոս Թագաւորն կամեցաւ
կին առնուլ զսա վասն գեղեցկութե և իմաստութե և մեծազգութե
սորա: Իսկ Թեոգորա Թագուհին լուեալ բարկացաւ յոյժ և կամէր
հալածել զսա. զոր իմացեալ սորա, և մտեալ 'ի նաւ 'ի գիշերի՝ ա-

զծառայս և զաղախնայս, փախեալ միայն 'ի գիշերի
գաղտ՝ գնաց յԱղեքսանդրիա քաղաքն, և 'ի լերինս շի-
նեաց վանս մեծ և ժողովեաց բազմութիս կանանց, և
կոչի Պատրիկիա վանս մինչև ցայսօր: Այլ մեծ առաքի-
նութք ճգնէր, և անուն Թադային վարուցն ել ընդ ամե-
նայն սահմանս ընդ այնոսիկ, որ և յականջս Թագաւո-
րին եհաս վասն սրբութեն. և բազումք երթային առ
նա վասն առնլոյ զաղօթսն և օրհնիլ 'ի նմանէն: Այլ
նորա զգեցեալ աբեղայի զգեստ փախեալ 'ի գիշերի և
եկն առ իս 'ի վանացն իւրոյ և պատմեաց ինձ զամենայն
խորհուրդս իւր, և խնդրեաց յինէն զայն քարայրն և ե-
տու նմա, և էր անուն նորա Նաստասիա. և ամենեկին
ոչ ոք գիտաց զքսան և ութ ամն մինչև 'ի մահուանն՝ որ
ծանեար դու միայն: Այլ Թագաւորն և պատրիարքն Ն-
ղեքսանդրու բազում յուզողս առաքէին, զի գտցեն զնա
և օրհնեսցին 'ի նմանէ, և ոչ կարացին գտանել զնա:
Նոյնպէս և վանաց կրօնաւոր կանայքն խնդրէին զնա մե-
ծաւ փափագանօք և ոչ գտանէին, քանզի Թադայեաց
և պահեաց զնա մինչև ցմահ:

Եւ ալ ընդ ինքն ինչս, եկն յԱղեքսանդրիա և բնակեցաւ 'ի Պէմպէոն
վանս կանանց. և շինեաց սա այլ վանս կանանց, որ կոչի ևս Պատրի-
կիա: Եւ իբրեւ մեռաւ Թեոդորա Թագաւորին, ծանեալ սա զի խնդրէր
Թագաւորն զսա և կամէր տանել, յայնժամ սա փախեալ յԱղեք-
սանդրիոյ 'ի գիշերի և եկն առ իս միայն և պատմեաց ինձ զամենայն,
և աղաչեաց զիս զի տացից նմա սենեակ ինչ հեռի 'ի Սկիտոյ. և ես
ետու նմա զայրս զայս, և զգեցուցի նմա հանդերձ առն: Եւ է որ-
դեակ, քսան և ութ ամ յորմէհետէ բնակէր սա 'ի Սկիտէ. և ոչ ոք
իմացաւ զնմանէ, բայց միայն ես, և այսօր դու. բայց մի ոմն այլ՝ և ա-
շակերտ իւր. այլ նոքա յայն սակս գիտացին, զի մինչ գնայի ես ու-
րէք, պատուիրէի նոցա տանել ջուր նմա. և ոչ ոք գիտաց զնմանէ
թէ ո է կամ ով ոք է, բայց միայն ես և դու: Եւ բազում մագիս-
տրոս առաքեաց Թագաւորն խնդրել զսա և ոչ եգիտ: Նոյնպէս և պապն
Աղեքսանդրու և ամենայն իշխանքն խնդրեցին զնա և ոչ իմացան ինչ:
Տեսանէս, որդեակ, թէ յորպիսի Թագաւորութիւն սնեալ էր սա, և
որպիսի ճգնութեանց հետեցաւ յաղագս աստուծոյ, և թէ որպէս
պատերազմեալ յաղթեաց գիւաց՝ զմարմինն խորտակեալ և խոնար-
հեալ: Իսկ մեր 'ի գեղս անարգս ծնեալ և սնեալ, որդի աղքատաց
գոլով և ոչ երբէք յագեալ հացիւ, և մինչ գամք 'ի միանձնութիւն՝
'ի հանգիստ և փափկութե կեամք և ոչ ստանամք ճգնութի: Այլ արդ-
աղօթեսցուք և մեք, զի արժանասցուք գնալ զընթացս արդարոց և
ընդ սրբոյն Անաստասիայ ներքինւոյն, զի այս է անուն նորա, գացուք
և մեք ողորմութի յաւուրն դատաստանին աղօթիւք նորա առաջի ա-
թոռոյն քնի:

Եւ ոմն ծեր բնակեալ 'ի խցի արտաքոյ Ղեքսան-
դրիա քաղաքի, և էր ծերն յոյժ ստամբակ և կարճա-
միտ: Եւ լուեալ զնմանէ ոմն մանուկ այր՝ պայմանեաց
ընդ նոյ խոստումն ասելով. տէր, փոխանակ ամենայն
չարեացն զոր գործեալ եմ, երթամ դադարեմ առ ծե-
րոյն և ծառայեմ և հանգուցանեմ զնա: Եւ գնացեալ
բնակեաց ընդ ծերոյն. իսկ ծերն անարգէր զնա զոր-
հանապազ որպէս զշուն: Եւ տեսեալ նոյ զհամբերու-
թիւն և զխոնարհութիւն եղբօրն, յետ վեց տարւոյ բնա-
կելոյ նորա ընդ ծերոյն՝ ետես եղբայրն յանուրջս զոմն
ահագին եթէ ունէր քարտէս մեծ, և ցուցանէր նմա
զկէս քարտիսին ջնջեալ, իսկ կէսն ևս գրեալ կային,
և ասէ ցնա. ահաւասիկ զկէսն զոր պարտէիր՝ ջնջեաց
տէր, ջանացիր և յաղագս այլոցն: Եւ էր այլ ոմն ծեր
հոգևոր մերձ բնակեալ, և լէր հանապազ եթէ զիարդ
թախանձէր ծերն և անարգէր և տրտմեցուցանէր զեղ-
բայրն, և զիարդ նա ծունր արկանէր, և ծերն ոչ հաշ-
տէր ընդ նմա: Եւ որքան հանդիպէր եղբօրն հոգևոր
ծերն որ դրացին էր, հարցանէր ցնա՝ զիարդ է, որդեակ,
զիարդ էանց այսօր, շահեցա՞ք ինչ արդեօք, ջնջեցա՞ք
ինչ 'ի քարտիսէ անտի: Եւ գիտացեալ եղբօրն եթէ
հոգևոր ծեր է՝ ոչ ինչ թաքուցանէր 'ի նմանէ, այլ ա-
սէր. այո, հայր, շահեցաք: Եւ պա եթէ արդեօք երբեք
պակասաւոր անցանէր, և ոչ անարգէր զնա և թքանէր
յերեսն կամ հալածէր ծերն իւր, երթայր առ դրացի
ծերն յերեկոյն լալով եղբայրն և ասէր. վայ ինձ, աբ-
բայ, չար էր ինձ այսօր, քանզի ոչ ինչ շահեցայ, այլ
հանգստեամբ անցուցի: Եւ այլ յետ վեց տարւոյն նրն
ջեաց եղբայրն, և հաւաստեաց հոգևոր ծերն՝ եթէ տե-
սի զնա զի կայր ընդ մարտիրոսս բազում համարձակու-
թիւն, և վասն ծերոյն իւրոյ աղաչէր զտէր և ասէր. տէր,
որպէս ինձ 'ի ձեռն նորա ողորմեցար, ողորմեաց և նմա
վասն գթութեց քոց ինչ մաղթել: Եւ յետ քառասուն
աւուր էառ առ ինքն և զծերն 'ի տեղի հանգստեան:
Եւ հաւասիկ որպիսի համարձակութիւն ունին որ վասն
Քրիստոսի նեղութեանց համբերեն:

Եւ ԱՆԵԼԻՆ Խիղորոս երթեալ առ սուրբն Մատ-
նիոս, լուեալ 'ի նմանէ պատմեաց այսպէս՝ եթէ Պո-
տամիենա անուն գեղեցիկ մանկամարդ 'ի ժամանակս

Սպասիմիանոսի հալածչի աղախին էր ուրումն յանա-
ռակաց, և ստէպ ստէպ իւրք տէրն նորա կամեցեալ
պատրել և ոչ կարաց: Իսկ յետոյ բարկացեալ տէրն ու-
րա մատնեաց զնա դատաւորին, որ ըստ ժամանակին էր
յԱղեքսանդրիա քաղաքին, որպէս քրիստոնեայ և հայ-
հոյիչ գիցն նոցա: Եւ դատաւորին խոստացեալ նմա
գանձ բազում, ասելով. եթէ հաւանեցուցես զնա յան-
ձին ունել անկանել ընդ իս, թող զնա առանց տանջա-
նաց. ապա թէ 'ի նոյն յառաջին խստութեան կայցէ,
տանջանօք սպանցես, զի մի կենդանի գոլով ծիծաղես-
ցի զզեղխութիւն իմով: Իսկ առաջի ատենին մատուցեալ
քաջին պէսպէս գործարանօք տանջիւր, և ընդդէմ բազ-
մապիսի իմացիցն մարտնչէր, յորս և դառնագոյն ևս
տանջանաց ճարակ գտեալ դատաւորին հրամայեաց կատ-
սայս մեծ ձիթով լնուլ և հրով ահագին վառել. և իբ-
րև եռաց ձէթն յոյժ, իբրև զալիս կուտակեալ, ասէ
իշխանն ցերջանիկն այսպէս. եթէ կամ երթալ հնա-
զանդել կամաց տեառն քո, կամ գիտութի լիցի քեզ
թէ և 'ի կատսայս հրամայեմ արկանել զքեզ: Եւ նա
ասէ. մի լիցի երբէք անիրաւ դատաւոր՝ որ հրամայէ
ինձ հնազանդ լինել անառակութիւն: Հայնժամ հրա-
մայեաց դատաւորն մերկացուցանել զնա և ընկենուլ 'ի
կատսայն: Հայնժամ աղաղակեաց և ասէ. երգմնեցու-
ցանեմ զքեզ 'ի գլուխ թագաւորին յորում դու եր-
կընչիս. թէ հաճոյ եղև քեզ զիս այսպէս դատել, մի
հրամայեր մերկացուցանել զիս, այլ սակաւ սակաւ հրա-
մայեա իջուցանել զիս յեռանդուն ձէթս, զի տեսցի որ-
քան համբերութի շնորհէ ինձ Վստ զոր դու ոչ ճանա-
չես: Եւ իջուցեալ զնա հանդարտիւ ըստ սակաւութեան՝ յեր-
կարեալ իբրև երիս ժամս՝ վախճանեցաւ, հասեալ ձի-
թոյն մինչև 'ի սուրբ պարանոց նորա: Եւ այլ բազում
արք և կանայք կատարեցան 'ի Վստ 'ի ժամանակին յայն-
միկ յԱղեքսանդրիա քաղաքի 'ի փառս ամենասուրբ եր-
րորդութեան:

ՀԱՅՐՆ Պիմէն և եղբայր իւր Հորե կային յանա-
պատին Աւրակիայ, և մայր նոցա զնաց տեսանել զնո-
սա, և իմացան որդիքն և մտին յեկեղեցին և փակեցին
զդուռն, և մայրն լայր 'ի դրանն ողորմագին ձայնիւ և
կարօտ բարբառով, և լսէին նոքա: Եւ Հորեն եկեալ

առ դուռն ասէ . զի է քեզ , կին դու , զի լաս : Եւ մայրն ասէ . նեղիմ 'ի կարօտութիւնս և խորովիմ զթովքն զոր սնուցի զձեզ և ծնայ , և ընդէր փախչիք 'ի մօրէս ձեր : Եւ ասէ Յօբն . կամիս աստէն տեսանել զմեզ , թէ կամիս ընդ մնացական կեանսն վայելել ընդ մեզ : Եւ ասէ մայրն , թէ աստ ոչ տեսանեմ : Եւ ասաց որդին . թէ կարես ժողկալել յայսմ աշխարհի , անդ միշտ ընդ մեզ իցես : Եւ ուրախ եղև և դարձաւ մխիթարեալ և գնաց ուրախութիւն : Եւ ասէն ընդ միմեանս եղբարքն . զմայրն ոչ տեսաք , և միմեամբք մխիթարիլ և կալ 'ի միասին ոչ է պարտ : Եւ մեկնեցան 'ի միմեանց , Պիմէն յարևելս , Յօբ յարևմուտս կոյս յեզր ծովուն : Եւ յետ բազում ժամանակաց 'ի ժամ կատարմանն գնաց առ նա Յօբն և տեսանէր զի ուտէր արմաւ , և ասէ Յօբն . զմայրն անմխիթար թողեր , և դու արմաւով մխիթարիս : Եւ ասէ ցնա . մեղայ առաջի նայ , զի հասաւ ինձ մահու օրս , խնդրեաց բարքս և կերայ , և ասէ ցՅօբ . գնա յինէն , զի 'ի ժամ քակտման մարմնոյս և հողոյս մի լիցիս ինձ մխիթար ինչ : Եւ գնաց , և զկնի եօթն աւուր եկեալ ամփոփեաց զնա ողբալով :

ԱՍԷԻՆ վասն փոքր Յօհաննու աշակերտի Վմոնայ՝ թէ երկոտասան ամս արար սպասաւորելով ծերոյն . յոր ժամ կատարեցաւ , և ընդ նմա էր նստեալ 'ի ծործորսն . իսկ նուաղելով ծերոյն՝ բազում աշխատութիւնս կրեաց վասն նորա , և ոչ երբէք լուաւ 'ի ծերոյն՝ թէ կեցցես : Իսկ յորժամ հանդերձեալն էր 'ի վախճանել , նստելով առ նմա և այլ ծերոց , կալաւ ծերն զձեռանէ նորա և ասէ ցնա . կեցցես կեցցես կեցցես : Եւ յանձնեալ զնա ծերոցն ասէ . սա հրեշտակ է և ոչ մարդ :

ԵԱԲԱՅԻ՝ ոմն եհարց ցծեր և ասէ . եթէ եմ 'ի տեղոջ ուրեք և եկեսցէ ինձ նեղութիւն և ոչ ունիմ առ ումեք զկամս իմ կատարել առ 'ի պատմել զնեղութիւնս՝ զինչ գործեցից : Եւ ցնա ծերն . հաւատամ յիմ զի նա առաքէ զչնորհս իւր և կատարէ զկամս քո եթէ

Եղբայր ոմն եհարց ցծերն իւր և ասէ . եթէ եկեսցեն վիշտք 'ի վերայ իմ և ոչ վտահանամ ումեք պատմել զնա , զինչ արարից , հայր : Եւ ցնա ծերն . հաւատամ յիմ զի առաքեսցէ 'ի քեզ զչնորհս իւր և օգնեսցէ քեզ եթէ դու հաւատով խնդրեսցես 'ի նմանէ : Զի լուայ ես եթէ եղև 'ի Սկիտէ այսպիսի գործ : զի էր անդ եղբայր ոմն

Ճշմարտութիւն պաղատեսցիս : | ուայ եթէ 'ի Արիւթ եղեն իրքդ այդպիսի՝ եթէ էր ոմն ճգնաւոր, և վասն զի ոչ ունէր առ ումեք կատարել զկամս իւր և երթալ առ որ, պատրաստեաց զմախաղն իւր յերեկորեայ զի գնացէ : Եւ ահա երևեցաւ 'ի գիշերին նմա շնորհն նայ իբրև զկուսան, և մխիթարեաց զնա և ասէ . մի ուրեք երթար, այլ նիստ աստ ընդ իս, վասն զի ոչ ինչ լինի 'ի չարէն յայնմանէ զոր լուար : Եւ նորա լուեալ նստաւ, և վաղվաղակի ողջացաւ սիրտ նորա :

Ճգնաւոր յոյժ և ոչ ումեք հաւանեալ էր նա, վասն այնորիկ գնալ յաջորդեալ էր նա անտի : Եւ ահա երևեցաւ նմա շնորհքն նայ յայտնապէս իբրև զկոյս ոմն և ասէ . կացցես առ իս և մի գնացես այլուր, զի ոչ ումեք արարի չար ընդ ում՝ կացի : Իսկ նա լուեալ զայս 'ի նմանէ՝ բժշկեցաւ սիրտ նորա և բնակեցաւ անդ հաւանեալ ամենեցուն : Այսպէս, որդեակ, որ 'ի վհատութե իցէ, շնորհացն նայ ապաւինեսցի, և հոգևոր հօրն վստահացի պատմել զվիշտս սրտին :

—♦♦♦♦♦—

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

Երկրորդ քարգմանոթեան

ԳԼԽԱՅԻՆ Երբեմն եղբարք առ Հայրն Մատնիոս և
ասէն ցնա . ասասցես մեզ, Հայր, բան ինչ որով կեց-
ցուք : Մէ ցնոսա ծերն . լուեալ էք դուք յաւետարա-
նէն, զի անդ ամենայն բարւոք գրեալ են, զայն առնի-
ջիք և կեցցէք : Մէն ցնա եղբարքն . այլ և ՚ի քէն կա-
միմք լսել, Հայր, բան : Մէ ցնոսա ծերն . յաւետարա-
նին գրեալ է այսպէս, եթէ ոք Հարկանէ զաջոյ ծնօտ
քո, մատո նմա և զմիւսն . զայս արասջիք դուք : Մէն
ցնա եղբարքն . զայս ոչ կարող եմք առնել : Մէ ծերն .
եթէ ոչ կարէք մատուցանել զմիւսն, ապա և զմի կողմն
Համբերեցէք : Մէն ցնա . և ոչ զայդ առնել կարող
եմք : Մէ ծերն . և եթէ ոչ զայս կարէք, ապա և դուք
մի լինիք ՚ի Հարկանողացն : Մէն ցնա . և ոչ զայս կա-
րող եմք : Յայնժամ ասէ ծերն ցաշակերտն իւր . արաս-
ցես եղբարցդ կերակուր, քանզի Հիւանդ են . զի եթէ
զայսոսիկ ոչ կարեն, ես զինչ արարից սոցա :

Երբեմն Երբեմն եղբարք առ Հայրն Մատնիոս և

Երբեմն Երբեմն եղբարք առ Հայրն Մատնիոս և
ասէն ցնա . ասասցես մեզ, Հայր, բան ինչ որով կեց-
ցուք : Մէ ցնոսա ծերն . լուեալ էք դուք յաւետարա-
նէն, զի անդ ամենայն բարւոք գրեալ են, զայն առնի-
ջիք և կեցցէք : Մէն ցնա եղբարքն . այլ և ՚ի քէն կա-
միմք լսել, Հայր, բան : Մէ ցնոսա ծերն . յաւետարա-
նին գրեալ է այսպէս, եթէ ոք Հարկանէ զաջոյ ծնօտ
քո, մատո նմա և զմիւսն . զայս արասջիք դուք : Մէն
ցնա եղբարքն . զայս ոչ կարող եմք առնել : Մէ ծերն .
եթէ ոչ կարէք մատուցանել զմիւսն, ապա և զմի կողմն
Համբերեցէք : Մէն ցնա . և ոչ զայդ առնել կարող
եմք : Մէ ծերն . և եթէ ոչ զայս կարէք, ապա և դուք
մի լինիք ՚ի Հարկանողացն : Մէն ցնա . և ոչ զայս կա-
րող եմք : Յայնժամ ասէ ծերն ցաշակերտն իւր . արաս-
ցես եղբարցդ կերակուր, քանզի Հիւանդ են . զի եթէ
զայսոսիկ ոչ կարեն, ես զինչ արարից սոցա :

Երբեմն Երբեմն եղբարք առ Հայրն Մատնիոս և
ասէն ցնա . ասասցես մեզ, Հայր, բան ինչ որով կեց-
ցուք : Մէ ցնոսա ծերն . լուեալ էք դուք յաւետարա-
նէն, զի անդ ամենայն բարւոք գրեալ են, զայն առնի-
ջիք և կեցցէք : Մէն ցնա եղբարքն . այլ և ՚ի քէն կա-
միմք լսել, Հայր, բան : Մէ ցնոսա ծերն . յաւետարա-
նին գրեալ է այսպէս, եթէ ոք Հարկանէ զաջոյ ծնօտ
քո, մատո նմա և զմիւսն . զայս արասջիք դուք : Մէն
ցնա եղբարքն . զայս ոչ կարող եմք առնել : Մէ ծերն .
եթէ ոչ կարէք մատուցանել զմիւսն, ապա և զմի կողմն
Համբերեցէք : Մէն ցնա . և ոչ զայդ առնել կարող
եմք : Մէ ծերն . և եթէ ոչ զայս կարէք, ապա և դուք
մի լինիք ՚ի Հարկանողացն : Մէն ցնա . և ոչ զայս կա-
րող եմք : Յայնժամ ասէ ծերն ցաշակերտն իւր . արաս-
ցես եղբարցդ կերակուր, քանզի Հիւանդ են . զի եթէ
զայսոսիկ ոչ կարեն, ես զինչ արարից սոցա :

Երբեմն Երբեմն եղբարք առ Հայրն Մատնիոս և
ասէն ցնա . ասասցես մեզ, Հայր, բան ինչ որով կեց-
ցուք : Մէ ցնոսա ծերն . լուեալ էք դուք յաւետարա-
նէն, զի անդ ամենայն բարւոք գրեալ են, զայն առնի-
ջիք և կեցցէք : Մէն ցնա եղբարքն . այլ և ՚ի քէն կա-
միմք լսել, Հայր, բան : Մէ ցնոսա ծերն . յաւետարա-
նին գրեալ է այսպէս, եթէ ոք Հարկանէ զաջոյ ծնօտ
քո, մատո նմա և զմիւսն . զայս արասջիք դուք : Մէն
ցնա եղբարքն . զայս ոչ կարող եմք առնել : Մէ ծերն .
եթէ ոչ կարէք մատուցանել զմիւսն, ապա և զմի կողմն
Համբերեցէք : Մէն ցնա . և ոչ զայդ առնել կարող
եմք : Մէ ծերն . և եթէ ոչ զայս կարէք, ապա և դուք
մի լինիք ՚ի Հարկանողացն : Մէն ցնա . և ոչ զայս կա-
րող եմք : Յայնժամ ասէ ծերն ցաշակերտն իւր . արաս-
ցես եղբարցդ կերակուր, քանզի Հիւանդ են . զի եթէ
զայսոսիկ ոչ կարեն, ես զինչ արարից սոցա :

ինչ 'ի պիտոյից աշխարհիս, նա և ոչ գրեանս, այլ իբրև զանմարմին վերագոյն մարմնոյ եղև ամենեւիմբ և ախտից նորա. այլ յուսով հանդերձեալ բարեացն կերակրէր և հաւատովն նոյ հաստատեալ քաղաքավարէր և համբերէր ամենայն վշտաց և իբրև զգերեալ մերկ շորջէր: Աւ 'ի ձմերայնոց սառամանեաց և 'ի տօթոյ ամարայնոյ նեղէր. շրջէր նա յանկոխ և յանմարդաբնակ տեղիս, 'ի դժուարին փապարս, 'ի պարեխս և 'ի կապանս և յանմխիթար տեղիս և յափուսս ծովու շորջէր, և ուր պատահէր՝ անդ կայր 'ի գիշերի և անտի գնայր: Իսկ եթէ երբեմն գայր առ միանձուսս 'ի վանս, նստէր արտաքոյ դրան վանիցն և լայր, և իբրև զերծեալ յալեաց ծովու ողբայր: Աւ եթէ ելանէր ոք յեղբարցն և տեսանէր զնա այնպէս ողբալով իբրև զմուրացիկ ոք յերկիր անկեալ, գթայր 'ի նա և խանդաղատէր և աւսէր. զի լաս, ով մարդ, զի է քեզ: Աւ եթէ հարկէր ոք տանել 'ի տուն կամ կերակրել, ասէր նա. ոչ կարեմ բնաւ ընդ յարկաւ մտանել, եթէ ոչ նախ գտից զհարստութի տան իմոյ. զի կորեաւ ինչք իմ բազում տեսակօք, վասն զի անկայ 'ի ձեռս աւազակաց 'ի ցամաքի, և 'ի ծովու նաւաբեկ եղէ, և անկայ յաղքատութիւն, և 'ի փառաց և 'ի պատուոյ իմոյ յանպատուութիւն և յաղքատութի մատնեցայ: Իսկ եթէ լսէր ոք բանից նորա, տայր նմա հաց և ասէր. առցես զայս 'ի կերակուր, և զայն զոր լբեր՝ անձ տացէ քեզ զհայրենիս և զինչս քո: Իսկ նա իբրև լսէր զայս, առաւել ողբայր և ասէր. ոչ գիտեմ եթէ կարող եմ գտանել զոր կորուսի. այլ խնդրեմ ինձ զմահ, զի ոչ մնամ յայսմ հետէ գտանել ներումն վշտաց և տառապանաց իմոց, և զի պարտ է կատարել զշահ իմ:

ԱՍԱՅ հայրն Վենիամին. զճանապարհս արքունի գնացէք և թուեցէք զմղոնսն և ոչ ձանձրանայք:

ԱՂԲԱՅԻ ոմն գնաց առ հայրն Վիկտոր միայնակեաց 'ի վանսն որ կոչի Ալիւզդի, և ասէ ցնա. զինչ արարից, հայր, զի նեղեն զիս ախտք վհատութե և կարճամտութեան: Իսկ ցնա ծերն. այդ հիւանդութի է հոգւոյ. և զոր օրինակ որոց տեսարանքն ցաւեն՝ կարծեն թէ առաւել զլոյս տեսանեն, իսկ որոց ողջ իցեն ակն՝ սակաւ տեսանեն, այսպիսիք իցեն և կարճամիտք. զի 'ի փո-

քունց վշտաց խորտակին, և կարծեն եթէ անհամբերելի վիշտ եկն 'ի վերայ նոցա . իսկ որոց հոգիք ողջք իցեն, առաւել խնդան 'ի հասանել վշտաց և նեղութեց :

ՊԱՏՄԷՐ մեզ հայրն 'Վանիէլ' եթէ էր ոմն կրօնաւոր որոյ անուն էր 'Վուլաս, որ և ընդ մեծ հարս համարեալ էր : Այն 'Վուլաս 'ի միաբանաց ժողովս բնակէր զամս քառասուն . և ասէր նա՝ եթէ բազում տեսակս քաղաքավարութեան փորձեալ է իմ, և գտի ես զի 'ի մէջ ժողովոյ բազում եղբարցն դիւրաբար ուղղին գործք առաքինութեցն՝ եթէ բոլորով սրտիւ եկեալ բնակեսցին անդ : Վանզի էր եղբայր ոմն տեսակաւ խոնարհ և արհամարհեալ, իսկ գործովք բարձր և պատուեալ յայ . 'ի ժողովս միաբան եղբարց բնակէր : Սա յամենեցուն անարգեալ լինէր, զի եղբարքն ամենեքեան նախանձով չարին նեղէին զնա . զի ոմն հարկանէր, իսկ ոմանք թքանէին, և ոմանք նախատէին և անարգէին զնա : Օրամս քսան լեալ այս, այլ ոչ համբերեաց դէն տեսանելով զմեծութիւն անձին նորա և զարիութիւն մտաց նորա և զմեծ համբերութիւն սրտին . այլ եգիտ հնարս այսպիսի վհատութեան զնա, զի զգացոյց եղբօր ումեմն, և մտեալ 'ի գիշերի յեկեղեցին՝ յորժամ ննջեալ էին եղբարքն՝ և գողացաւ զամենայն քահանայական անօթսն և ելեալ 'ի վանիցն գնաց : Իսկ իբրեւ եղև ժամ աղօթիցն և եմուտ սարկաւագն 'ի խնկել, եգիտ զամենայն կողոպտեալ, և ելեալ պատմեաց զայն հօրն : Այլ հարեալ ժամ ժողովեցան եղբարքն և սկսան շփոթել, և եղև աղմուկ յոյժ, և ասեն ամենեքեան՝ եթէ ոչ այլ ոք արար զայն, եթէ ոչ այս ոմն եղբայր . վասն որոյ և ոչ յեկեղեցին եկն այսօր . և եթէ ոչ էր արարեալ զայս, որպէս հանապազ նախ քան զամենեւեան գայր, նոյնպէս և այժմ եկեալ էր : Այլ առաքեցին առ նա և գտին զնա՝ զի կայր յաղօթս, և խորտակեցին զդուռն և մտեալ 'ի ներքս քարշեցին զնա արտաքս : Իսկ նա աղաչէր զնոսա և ասէր . զի՛նչ ինչ գործեալ է իմ : Այլ նոքա անարգանօք ասէին . ել առ մեզ, եկեղեցակողոպտող դու և ոչ արժանի կենաց, ել առ մեզ . ոչ էր բաւական քեզ զի այսչափ ժամանակս նեղեցեր և շփոթեցեր զմեզ, և արդ զհոգիս մեր կորուսանել ձեռն արկեր : Իսկ նա ասէր . մեղայ, թողէք ինձ :

Այլ բերեալ առ առաջնորդն զնա և ասէին . սա է, հայր,
 յառաջմէ աւերող վանից մերոց : Այլ սկսան իւրաքան-
 չիւր 'ի նոցանէ ասել . մինն ասէր՝ ես տեսի զսա զի բան
 ջար ուտէր գաղտ, և այլ ոմն ասէր՝ ես տեսի զի գողա-
 ցեալ հաց տայր արտաքոյ, իսկ այլ ոմն ասէր՝ ես տեսի
 զդա զի յեկեղեցին գինի էարբ : Այլ զայս ամենայն և
 որ նման սոցին սուտ վկայէին ամենեքեան 'ի վերայ ար-
 դարոյն այնմիկ : Իսկ նա զճշմարիտն ասէր՝ եթէ ոչ ինչ
 գիտեմ յայդոցիկ զոր ասէքդ : Այլ նոքա ոչ հաւատային
 նմա ամենեւին : Հայնժամ մերկացոյց 'ի նմանէ առաջ-
 նորդն զտեսակ կրօնաւորի և ասէ . քո գործքդ այդոքիկ
 ոչ են քրիստոնէի : Այլ դրին յոտս և 'ի ձեռս նորա շղ-
 թայս, և ետուն զնա 'ի կոնոմոս վանիցն 'ի տանջանս :
 Իսկ նա մերկացոյց զնա և գանեաց ուժգին արջառա-
 ջլօք, և ապա եհարց զնա և ասէ՝ եթէ ճշմարիտ իցէ զոր
 ասեն վասն քո : Իսկ նա ժպտելով ասէր . ներեա ինձ
 զի յանցեայ և ոչ գիտեմ : Վժուարեալ ընդ այն կոնո-
 մոսն տանջեաց ահագին, և ապա եդ 'ի բանտի և պըն-
 դեաց զոտս նորա 'ի կոճեղս, և գրեաց առ դռքսն վասն
 նորա : Այլ եկեալ սպասաւորք դքսին տարան զնա անդ,
 և էին շղթայք 'ի վերայ նորա : Այլ իբրեւ կացուցին ա-
 ռաջի, ասէ դռքսն . ուստի ես, այր դու, և կամ յորոյ
 աշխարհէ, և ընդէր եղեր կրօնաւոր : Այլ նա ինչ ոչ
 ասաց, բայց միայն զայս՝ եթէ թող ինձ : Վարկացեալ
 իշխանն և հրամայեաց պարզել զարդարն և արջառա-
 ջլօք հարկանել և հերձել զթիկունս նորա : Այլ մինչ սկը-
 սան հարկանել, ասէ ժպտելով ցիշխանն . հարկանելով
 հարցես զարծաթ իմ, զի առաւել ևս պայծառասցի : Ի-
 սէ դռքսն . և ես իբրեւ զձիւն սպիտակ արարից զյիմա-
 րուծիւն քո : Այլ հրամայեաց հուր արկանել 'ի ներքոյ
 որովայնի նորա, և քացախ և աղ վաթել 'ի վերայ կի-
 ղեալ տեղւոյն խոցից : Իսկ որք առնէին, հիանային ընդ
 քաջութիւն և համբերութիւն նորա և ասէին . ասա մեզ՝
 ուր են անօթք եկեղեցւոյն, և թողցուք զքեզ : Իսկ նա
 ասէր . զոր ոչ գիտեմ, զիարդ ասացից, զի ոչ է իմ գործ :
 Այլ հազիւ ասաց դռքսն դադարել 'ի հարկանելոյ ըզ-
 սուրբն, և դնել 'ի բանտի : Իսկ 'ի վաղիւն կոչեաց դռքսն
 զհայր վանիցն և զեղբարսն, և իբրեւ եկին առ նա՝ ասէ
 ցնոսա . սաստիկ և խիստ տանջեցի զնա և ոչ իմացայ

ինչ գործ : Ասեն եղբարքն . ամենապատիւ իշխան , և
այլ ևս բազում չարիս գործեալ է այրն այն , և մեք համ
բերեալ նմա մնայաք դարձի նորա , և նա զյետին չարիս
գործեաց : Ասէ դուքսն . և զինչ կամիք զի արարից զնա :
Ասեն ցնա . զոր ինչ ասեն օրէնքն : Ասէ դուքսն . ասեն
օրէնքն՝ եթէ եկեղեցակողոպուտն մեռանի : Ալ նոքա
ասեն . մեռցի և սա : Յայնժամ դուքսն արձակեաց զնո-
սա , իսկ զեղբայրն ետ ցդահիճսն զի սպանցեն զնա : Ալ
առեալ տարան զսուրբն և զարդարն՝ ի տեղի ուր սպա-
նանելոց էին : Յայնժամ իբրեւ ետես եղբայրն որ խո-
րեալն էր զանօթսն՝ զի հատաւ վճիռն , զղջացաւ և ա-
սէ . եղէ գող և լինիմ սպանող ևս . սա մեռանի ան-
մեղ և կեցցէ հոգւով , իսկ ես մեղական և կորնչիմ . ով
եղկելի անձն իմ , եթէ այժմ և եթէ յապայն ոչ կա-
րեն թաքել անօթքն , և մինչ յայտնի՝ մեռանելոց ես .
և գուցէ եթէ աստ ծածկեսցի , սակայն յայ ոչ է՝ ի ծա-
ծուկ , և զինչ տացես պատասխանի յաւուրն դատաս-
տանի : Ալ գնաց փութով առ առաջնորդն և ասէ . օգ-
նեա , հայր , զի մի մեռցի արդարն , ես գիտեմ ուր ի-
ցեն անօթքն : Յայնժամ առաքեաց հայրն և պատմեաց
զայն իշխանին . իսկ իշխանն գնաց առ դահիճսն , և ե-
ղիտ զեղբայրն կապեալ և զսուրն մերկացեալ և զսուրբն
պատրաստ առ ի սպանումն . և լուծեալ զեղբայրն ի
կապանացն եղ զնա ի դադաղսն և առաքեաց ի վանս :
Իսկ եղբարքն սկսան անկանել առաջի նորա և ասել .
մեղաք քեզ , այլ թողու թի շնորհեսցես մեզ : Իսկ նա
սկսաւ ողբալ և ասել . թողու թի արարէք , եղբարք ,
զի շնորհապարտս համարիմ զձեզ , զի յաղագս փոքր այ-
սոցիկ ցաւոց և չարչարանաց մնամ ես մեծի ողորմութե-
այ . վասն այնորիկ ուրախ էի ես ի չարախօսելն իմ և
ժպտելով խօսէի , զի վասն սակաւիկ այսու արհամար-
հանաց վարձս մեծամեծս առից . այլ վասն ձեր տրտմէի ,
զի ոչ էր կամ ինձ ձերովդ յանցանօք արդարանալ ինձ :
Ալ եկաց եղբայրն այն երանելին այլ ևս երիս աւուրս
կենդանի ի մահիճս և գնաց առ տէր որում կարօտէր
միշտ : Ալ եղբայր ոմն գնաց տեսանել զնա թէ որպէս
իցէ , և գտաւ զնա զի յաղօթսն ի ծունկս լեալ աւան-
դեալ էր զհոգին և կայր ևս այնպէս դեռ . և գնացեալ
եղբայրն պատմեաց հօրն , իսկ հայրն հրամայեաց բե-

ընել յեկեղեցին զմարմին նորա, զի անդ թաղեսցեն զնա: Եւ դրին զմարմին նորա՝ ի սարկաւազանոցն, և կնքեալ զդուռն մնային հօրն մեծի լաւրային, զի գայցի և ապա թաղեսցեն զնա պատուով իբրեւ զվկայ Վսի: Եւ իբրեւ եկին հարբ և եղբարբ մեծի վանիցն, և երգիչքն կատարեցին զկարգ թաղմանն, ասէ հայրն մեծի վանիցն ցառաջնորդս տեղւոյն. բացէք զդուռն սարկաւազանոցին և հանէք զմարմին սրբոյն զի թաղեսցի, զի ինն ժամ է: Եւ իբրեւ բացին՝ ոչ ինչ գտին, բայց միայն ըզսանդալ իւր, զի փոխադրեալ էր զնա անձ յերկիրն կենդանեաց*: Եւ զարմանալեօք հիացան ամենեքեան ընդ մեծի սքանչելեացն ընդ այն, և փառաւոր առնէին զանձ և արտասուօք ասէին. տեսէք թէ զինչ շնորհէն մեզ երկայնամտութի և համբերութի և խոնարհութիւն և չարակրութի: Եւ մեք տեսեալ զայս սքանչելի պատիւն համբերութե, և նախանձեալ ընդ լաւ շնորհքն համբերութե և խոնարհութե և գնացեալ ճգնեսցուք, և համբերեալ ամօթոյ և արհամարհանաց, և քաջալերեալ մխիթարեսցուք՝ ի ժամ փորձութե, որք շնորհէն մեզ զարքայութիւն երկնից շնորհօքն Վսի այ մերոյ:

ՄԱՅ հայրն Եսայիաս. ոչ այլ ինչ շահ լիցի և խրատեսցէ զնորեկան եղբայր՝ իբրեւ անարգել և թշնամանել. զի զոր օրինակ տունկ օր ըստ օրէ ոռոգի և փութապէս աճեսցի, նոյնպէս և նորեկ եղբայր առաքինանայ եթէ համբերեսցէ թշնամանաց և նախատանաց:

ԴԱՐՁԵԱԼ ասէ. երանի այնոցիկ որք գիտութե աշխատին, զի հանգուցանէ զնոսա հանձար յամենայն ծանրութեց, և յետոյ դարձուցանէ զպատրանս և զդաւաճանութի դիւաց՝ որք խափանողս լինին ամենայն գործոց բարեաց, և առաւել ևս յաղօթս ծուլացուցանեն զորս ջանան այ ծառայել. վասն այսորիկ երանելի է դատել զինքն յամի, և իմաստութե և չափաւ որապէս ճգնել:

ՄԱՅ դարձեալ. առաջին ամենայն ճգանց է օտարութի յորժամ միայն ոք փախիցէ՝ թողեալ զիւրն բնակութի և այլուր երթիցէ. իսկ այնպիսոյն պարտ իցէ զի ունիցի ընդ իւր ընկեր զհաւատս, զյոյս և զսէր և զսիրտ հաստատուն, և քաջալեր լինել յամենայնի՝ ի

* Ձէ պարսի մանաւ ելեւ իտալիա. քինոսեանց երանելւոյն «+անելեագոր» խաբարեալ իցէ յերկինս, այլ վասն ոտաւ ծեաւ քետան որպէս ինքն գիպէ:

կամս իւր : Վանդի յայնժամ պաշարեն զնա յամ կողմանց պատերազմունք , և բազմօրինակ բերեն զվիշտս 'ի մտի և երկեցուցանեն՝ եթէ անկանիցիս 'ի փորձութիս և յաղքատութի , 'ի հիւանդութիս և յատելութիւնս բաղմաց . եթէ դիպեսցին այսօրիկ , զինչ յայնժամ արասցես մինչ ոչ որ իցէ ծանօթ քո և ոչ ողորմած քո և ոչ գթած քո և ոչ հոգաբարձու , ոչ տուն , նա և ոչ տեղի ապաստանի : Օ այսօսիկ յիշեալ հեղձի 'ի մտի : Բազում անգամ է զի գթութիւնն նայ փորձէ զնա այսպէս , որպէս զի յայտնեսցի փոյթ և սէրն նորա զոր ունի առ նձ : Եւ դու 'ի վերայ այսր նամի մի երկիցես , զի ոչ թողու նձ երբէք և ոչ զոր յայնցանէ որ խնդրեն զնա :

Եւ յարձեալ հայրն Լսայիաս . եթէ ոչ և միտք քո աղօթեսցեն ընդ մարմնոյդ , սուտ է վաստակ քո . զի եթէ սիրեսցես դու զվիշտս , յետոյ յուրախուի փոխեսցի քեզ :

Եւ իսկ իմն պատերազմեալ եղև 'ի խորհրդոց գործով , և պատմեաց զայն հօրն Լաւրէի : Իսկ ծերն կամեցաւ հաստատել զնա . ասէ ցնա . կրօնաւոր իմն 'ի Սկիտի ունէր աշակերտ հնազանդ յոյժ , և կացեալ ընդ նմա ամս բազումս՝ և պատերազմեալ եղև ինքն և ասէ ցծերն . արասցես զիս միայնակեաց , հայր , 'ի խորին տեղւոջ ուրեք : Եւ ծերն . գնացեալ խնդրեսցես տեղի ուր և հաճոյ թուեսցի քեզ , և շինեսցուք անդ սենեակ քեզ : Եւ գնացեալ եգիտ տեղի հեռի մղոն մի 'ի ծերոյն սենեկէ , և գնացեալ շինեցին անդ սենեակ : Եւ ծերն ցեղբայրն . զոր ինչ պատուիրեմ քեզ՝ արասցես . յորժամ քաղցիցես՝ կերիցես , և մինչ ծարաւեսցիս՝ արբցես , և յորժամ նիրհես՝ ննջեսցես , բայց միայն 'ի սենեկէ քումմէ մի ելանիցես մինչև ցաբաթն . և ապա ել և եկ առ իս : Եւ արար եղբայրն ըստ հրամանի ծերոյն յաւուրս երկուս : Իսկ յերրորդումն աւուրն ձանձրացաւ և ասէ 'ի մտի . զինչ է այս զոր արար ինձ ծերն : Եւ յարուցեալ ասաց աւելի սաղմոսս , և զկնի մտանել արևու ճաշակեաց , և գնաց 'ի մահիձս զի ննջեսցէ . և ետես 'ի մահիձսն իւր կողմանեալ սեաւ իմն հնդիկ զի կրճտէր զատամունսն 'ի վերայ նորա : Եւ նա յահէ նորա վաղվաղակի փախեաւ և եկն առ ծերն , և բախէր զդուրսն և ասէր . հայր , ողորմեաց ինձ և բաց զդուրս քո : Իսկ ծերն իմացաւ զի ոչ պահեաց զպատուիրանս

իւր, վասն այն ոչ երաց նմա զդուռն մինչև ցառաւօտն, իսկ յառաւօտուն բացեալ եգիտ զնա զի կայր արտաքոյ և լայր և աղաչէր. գթացաւ ՚ի նա հայրն և տարաւ ՚ի սենեակն: Մէ եղբայրն՝ եթէ սեաւ ինչ իբրև զհնդիկ տեսի ՚ի մահիձս իմ մինչ կամէիննջել: Մէ ծերն ցնա. յայն սակս դիպեցաւ քեզ այն, զի ոչ պահեցեր զբանս իմ: Հայնժամ կարգեաց նմա կանոնս զոր կարող էր տանել. և եղև աշակերտն այն կրօնաւոր ընտրեալ:

Եւս 8 ոմն եղբայր ցհայրն (Ժ)էողորէ և ասէ. եթէ լինիցի յանկարծակի երկեղուտ ինչ գործ, դու ոչ երկիցես, հայր: Մէ ցնա ծերն. եթէ անկցին երկինք ՚ի վերայ երկրի, (Ժ)էողորէ ոչ երկիցէ: (Ս) ի խնդրեալ էր նա յայ, և բարձեալ էր ՚ի նմանէ տէր զերկչոտութի:

Մէ 10 վասն հօրն (Ժ)էողորէի և վասն հօրն Սուկիայ՝ եթէ յիսուն ամ խափանեալ էին զխորհուրդս իւրեանց և ասէին՝ զկնի ձմերանս երթիցուք աստի. և ՚ի գալ ամարայնոյն ասէին՝ թէ զկնի այսու ամարայնոյն երթիցուք: Մսպէս կատարեցին զամենայն աւուրս կենաց իւրեանց:

Եւս 11 ոմն եղև բորոտ յոյժ անհանդուրժելի, որ և էր ինքն որդի ազատաց. առ որ ասէին դէքն՝ այդ ՚ի կրօնաւորութէդ եղև, դու ընդէր համբերես դմա, զի ծանրասցի և որդնեսցի վերք քո: իսկ եղբայրն համբերութիւն իւրով յաղթեաց զչարին խորհուրդս և զերծաւ յորոգայթէ թշնամոյն: Վանզի տեսեալ տէր զհամբերութի նորա, ազատեաց զնա ՚ի ցաւոց և բժշկեաց ՚ի բորոտութէ. զի որք համբերեն յուսով՝ օգնէ նոցա, զի մերձ է տէր առ երկիւղածս իւր:

Մս 12 հայրն Սիդորէ. իմաստութի սրբոցն այս է զի ծանիցեն զկամս այ, և ամենայնի յաղթեսցէ մարդ համբերութեամբն իւրով, զի հնազանդեսցի ճշմարտութեանն, և զի պատկեր այ է մարդ. վասն այնորիկ դիւական է հետեւել իւրն կամաց և խորհել զիւրն հաճոյս, և ոչ հետեւել և հնազանդել օրինացն այ: Մրդ այժմ ժամ է ծառայել այ, և ասա օր փրկութե յորում իցեն վիշտք. և որք օրինօք գնան և համբերութի, ստանան զանձինս իւրեանց:

Մս 13 հայրն Սիմէն վասն հօրն (Հ)ոհաննու կարճ կանն՝ եթէ խնդրեաց յայ, և բարձաւ ՚ի նմանէ ամե-

նայն պատերազմունք մարմնոյ, և եղև ազատ յամենայնէ : Իբրև ետես զայս, գնաց առ ծեր ոմն մեծ և պատմեաց նմա զայն և ասէ . տեսանեմ զիս 'ի հանգիստ մեծ, զի ոչ մի ինչ պատերազմ կայ 'ի վերայ իմ : Եւ ցնա ծերն . գնա դարձեալ և աղաչեա զտէր, զի թողցէ 'ի քեզ զպատերազմն քո, քանզի պատերազմաւ ուղղին մեծամեծ բարութիւնք : Եւ աղաչեաց զտէր, և եկն դարձեալ պատերազմն, և այլ ոչ բնաւ աղօթէր զի բարձցէ զայն 'ի նմանէ տէր . այլ խնդրէր զի համբերեսցէ ամենայն փորձութեց նորա :

Եւ Ծ ԴԱՅ դարձեալ հայրն Պիմէն վասն հօրն Սարգիսի՝ եթէ յայսպիսի չափ եհաս, մինչ զի հիւանդացեալ դնէր 'ի մահիճս ամս բազումս, և ոչ երբեք կամեցաւ առնել զկամս իւր, այլ ասէր . երանեալ է այր որ համբերեսցէ փորձութեանց :

Եւ Ծ ԴԱՅ երբեմն հայրն Սահարիոս մեծն առ հայրն Նստոնիոս 'ի լերինն . և իբրև բախեաց զգուռն, ել առ նա հայրն Նստոն և ասէ . ո՞վ ես դու : Եւ նա ասէ . ես եմ Սահար : Իսկ ծերն փակեաց զգուռն և եթող զնա արտաքս, և ինքն 'ի ներքս 'ի խցին էր ժամ ինչ այնպէս կալով : Իսկ իբրև ետես զհամբերութիւն ծերոյն Սահարայ, եբաց զգուռն և ուրախութեւ ընկալաւ զնա և ասէ զնա . 'ի բազում ժամանակաց ցանկայի տեսանել զքեզ, քանզի 'ի բազմաց լսէի զքէն : Եւ հիւրընկալեալ բարոք հանգոյց զնա, զի 'ի հեռուստ բազում աշխատութեւ եկեալ էր : Իսկ իբրև երեկոյ եղև, թրջէր հայրն Նստոնիոս զարմաւենին առ 'ի դործ : Եւ Սահարի . եթէ հրամայես՝ թրջեցից և ես ինձ : Նստոնիոս ասէ . թրջեսցես և դու : Եւ կապեալ խուրճն մի մեծ զովացոյց, և նստեալ երկոքեան 'ի միասին յերեկոյէ մինչև ցառաւօտն հիւսէին զսիրայն և խօսէին զշահս հոգւոյ և զհիւսեալն թողուին 'ի դուրս ընդ պատուհանս այրին : Եւ ետես զհիւսս Սահարայ զի շատ էր յոյժ, և ասէ . զօրութիւն բազում ելանեն յերանելի ձեռացս յայսցանէ : Եւ յսպիսիք էին երանելիքն 'ի դործ և յաշխատութիւն մեծ, և 'ի հոգեւորն առաւելագոյն 'ի հըսկմունս աղօթից :

Եւ Ծ ԴԱՅ Ծ ոմն եհարցց հայրն Սահարիէ և ասէ . զի՞նչ իցէ, հայր, քաջութիւն և աղօթք : Եւ ծերն . քաջութիւն

և աղօթք են յորժամ յաղթէ որ ամենայն փորձութեց
որք գայցեն 'ի վերայ՝ թէ 'ի դիւաց և թէ 'ի մարդկա-
նէ, որպէս գրեալն է՝ համբերելով համբերի տեառն և
լուաւ աղօթից իմոց: Քանզի բարի են աղօթք, բարի
է և համբերելն փորձանաց, զի օգնեսցէ մեզ տէր, և ուղ-
ղեսցուք յամենայն գործս բարիս. և զի օտար է 'ի կրօ-
նաւորէ բարկանալ եղբօրն, օտար է և տրտմեցուցա-
նել զընկերն, այլ պարտ է առնել նախ և ապա ուսու-
ցանել: Այլ զի ունիցի կատարեալ խոնարհութիւն ըստ
առաքելոյ որ ասէ՝ եթէ առակ նշաւակի եղաք ամենայն
աշխարհի. և թէ մեք յիմարք և դուք իմաստունք, և
մեք անարգք և դուք փառաւորք. և արդ վասն այսորիկ
պարտ է խնդալ մինչ անարգիցիմք, և փրկութի համա-
րել միշտ զվիշտս և զտուգանս՝ զոր յաղագս նոյ եկես-
ցեն 'ի վերայ մեր: Այլ զի Պետրոս առաքեալ ասէ. ե-
թէ արհամարհեսցիք վասն անուան տեառն, երանելիք
էք դուք, և հոգի նոյ բնակեսցէ 'ի ձեզ: Այլ արդ եթէ
այս այսպէս իցէ, ապա խնդալ պարտ իցէ յորժամ ար-
համարհեալ լիցուք վասն անուան տեառն. և զի ասէ՝
խնդային յորժամ վասն անուան տեառն ձաղեալ լի-
նէին: Այլ արդ ոչ գիտէք եթէ պարտական են որդիք
նմանել հարցն. նոյնպէս և մեք նմանեսցուք առաքելոցն
Քրի, որք աւետարանաւն ծնան զմեզ. և եթէ որդիք
նոցա իցեմք, պարտական եմք և գործոց նոցա նմանող
լինել. քանզի նոքա մինչ անարգեալ լինէին՝ խնդային,
և մինչ զըպարտէինն՝ ոչ շարժէին 'ի մտի. և զի լսէին
'ի Հրէիցն և 'ի հեթանոսաց՝ եթէ սոքա աղանդիւք և
դիւթութիւն իւրեանց շփոթ են զաշխարհ ամենայն. և
'ի վերայ այսոց ամենայնի ոչ միայն ոչ տրտմէին, այլ և
խնդային ևս և զանիծիչն օրհնէին: Այլ զի այս ամե-
նայն վասն այնորիկ գրեցան, զի ընթերցցուք և նմա-
նեսցուք նոցա. և յորժամ դիպեսցին մեզ չարիք կամ
անարգանք, և տուժիցիմք ինչ և կամ հարկանիցիմք և
կամ զըպարտիցիմք և կամ սուտ վկայեալ լինիցիմք,
այսու գիտութիւն և յուսով ցնծասցուք սրտիւ իբրեւ 'ի
վերայ բազում շահեալ պատուոց, որով արժանի լի-
ցուք հաղորդակից լինել ձգանց առաքելոց և մարտիրո-
սաց և հարց ամենեցուն. և զի թէ վշտացն հաղոր-
դեսցուք, և փառացն հաղորդք եղիցուք: () այսոսիկ ա-

մենայն քրիստոնէից պարտ է գործել, զի այս հասարակաց է օրէնք, որպէս զի լիցուք աշակերտք քարոզչաց նոցուն: Այլ ևս առաւել կրօնաւորք, որք են աղքատք, պարտին առնել զայսոսիկ՝ որք կաման իւրեանց հրաժարեալ իցեն յերկրէ և յամենայն գործոց նորա:

ՆԱՅԻՆ Ա՛յլիսի բնակէր երբեմն ՚ի սահմանս Պարսից ընդ երկու աշակերտս իւր. և ելին երկու որդիք թագաւորին Պարսից եղբարք մարմնոյ որսալ ՚ի մայրիս ըստ սովորութե իւրեանց. և եղին մեծ ուռկան որսոյ հեռագոյն իբրեւ երկուտասան միլոնս, և միլոնս քառասուն, իբր զի զորս գտցեն որս՝ ձգեսցեն ՚ի նմա և նիզակօք խոցեալ սպանցեն: Արդ յանկարծակի գտաւ ծերն և աշակերտք իւր ՚ի դամա յայն: Իսկ իբրեւ տեսին զնոսա մարդս մերկս և վայրենիս ծածկեալք գիտովք իւրեանց, զարմացան և հայէին ընդ նոսա սքանչացեալք ժամ մի, և ապա ասեն ցուրք ծերն. մարդ իցես արդեօք եթէ որս ինչ նոր՝ ասա մեզ: Ասէ ծերն. մարդ եմ մեղապարտ և ելի աստ ողբալ զմեղս իմ, և երկիր պազանեմ: Յսի Վսի որդւոյն նոյ կենդանւոյ: Ասեն ցծերն մանկունք արքային. ոչ գոյ այլ նա, բայց միայն արեգակն և հուր զոր մեք պաշտեմք, և դու փութա և եկ յերկրպագութի նոցա: Իսկ իբրեւ լուաւ զայս ծերն, ասէ ցնոսա. դոքա ստեղծուածք են նոյն մերոյ, և զձեզ մոլէն դեք առ նոսա. այլ աղաչեմ զձեզ՝ թողէք զմոլութիդ զայդ և ծաներուք զճմարտութին և խոստովանեցէք զնա՝ որ ստեղծ զերկինս և զերկիր և զամենայն ստեղծուածս: Իսկ նոքա ասեն. զխաչեալն և զմեռեալն զայն ասես նա ճմարիտ գոյ: Ասէ ծերն. այո՛ զայն ասեմ նա ճմարիտ, որ խաչեցաւ և ջնջեաց ըզմեղս, մեռաւ և եսպան զմահ, զնա հաւատամ նա ճրջմարիտ: Իսկ նոքա տանջեցին զնոսա խիստս, և բռնադատէին զոհել հրոյ: Այլ զկնի բազում տանջանացն սպանին զերանելի աշակերտսն նորա. իսկ զծերն Այլիսի այլ բազումս տանջեցին, և յետոյ դրին նշաւակ իբր նպատակ, և կացեալ նոքա երկոքեանն աստի և անտի և հարին նետիւ մինն զսիրտն և միւսն զթիկունս նորա: Իսկ երանելի ծերն Այլիսի ասէ ցնոսա. զի խորհեցայք զարիւն իմ հեղուլ անպարտ զծառային Վսի նոյ, ՚ի միում պահու յեզուց ՚ի յայսմ ժամու անորդի

եղիցի մայրն ձեր 'ի ձէնջ և պակասեսցի 'ի սիրոյ ձեր-
մէ, և նետիւք ձերովք մեռցիք և դուք 'ի միմեանց խո-
ցոտեալ, և խնդրեսցի արիւն մեր 'ի ձէնջ: () այս ասա-
ցեալ ննջեաց երանելի ծերն սուրբն Սեփի 'նահա-
տակեալ վկայական մահուամբ վասն անուան տեառն
Վսի նոյ: Իսկ 'ի վաղիւն ելին անդրէն 'ի յորս երկու-
քեան եղբարքն այնորիկ որդիք թագաւորին. և ահա
գայր շրտուցեալ եղջերու մեծ յանապատէ, որոյ զհետ
չոգան երիվարիւքն. և ընկեցաւ 'ի մէջ նոցա որսն, և
ձգեցին նետս երկոքեանն միանգամայն, և հարեալ ըզ-
սիրտ միմեանց սպանին զիրարս: Եւ կատարեցաւ 'ի վե-
րայ նոցա մարգարէութիւն սրբոյ նահատակին ծերոյն
Սեփի, զոր անէծ զնոսա ըստ գուշակելոյն նմա 'ի նոնէ:

ՊԱՏՄԵԱՅ մեզ հայրն Սեփի վասն հօրն Սար-
կելի՝ եթէ բնակէր նա հանդարտեալ միայն յայր մի որ
մերձ էր 'ի գիւղ մի մեծ 'ի կողմանս Խբանանու լե-
րինն, զի 'ի կատար լերինն էր այրն ուր բնակէր նա: Եւ
էր հայրս այս Սարկելէ հեզ յոյժ և քաղցր ընդ այլոց
բազում առաքինութեանց, և ունէր յինքն կատարեալ
զերկիւղն նոյ և սրբութիւն մարմնոյ. վասն որոյ հաւատ
յոյժ ունէին առ նա արք գեղջն այնորիկ, մինչ զի բա-
զումք ելանէին առ նա և ուսանէին 'ի նմանէ: Եւ ե-
կաց նա յայսչափ դժուարին տեղ և յայրն այն վեց ամ,
և բազում փորձութեց համբերեաց և դիւաց հակա-
ռակորդաց սրբութեանց, որպէս և ինքն ասէր՝ թէ ջա-
նային հանել զնա յայրէ անտի և խափանել զբարի
գործս նորա, այլ նա ժուժկալեաց ամենայնի: Իսկ դէն
յարուցանել փորձանք 'ի վերայ նորա կամելով, մտա-
ծեաց գործ նման չարութեան իւրոյ. քանզի եղև ինքն
դէն 'ի կերպարանս ծերոյն Սարկելէ, և գնացեալ 'ի
գիւղ անդր կայր արտաքոյ գեղջն. և ուր տեսանէր կին
միայն ելեալ 'ի շինէն, գնայր առ նա 'ի կերպս ծերոյն,
խօսէր ցնա և ասէր. մեզ ինչ ոչ է մերձենալ 'ի կին,
զի բնութիւն է այն: Եւ պատրէր զնա և անկանէր 'ի նա
և գնայր 'ի լերին կողմն: Եւ զայս առնէր դէն տեսակաւ
կրօնաւորին բազում անգամ. և ուր տեսանէր կին մի-
այն՝ դիմէր 'ի վերայ նորա ձեռքն Սարկելիոսի և բըռ-
նանայր և ննջէր ընդ նմա: Իսկ կանայքն ձանձրացեալ
ընդ այսոսիկ՝ պատմեցին արանց զայս: Եւ ել զրոյցս

այս ընդ ամենայն գիւղն, և ժողովեցան ժողովուրդք բազում յաւուր կիրակէի յեկեղեցին, և եղև աղաղակ մեծ: Իսկ քահանայապետն կոչեաց զկանայսն զայնոսիկ և հարցանէր ստուգիւ՝ եթէ այս այսպէս իցէ, ննջեալ իցէ ընդ ձեզ ծերն: Եւ էին կանայքն այնոքիկ իբր քսան, որք ասացին՝ եթէ արդարեւ այդպէս իցէ. ոչ մի անգամ կամ երկիցս, այլ բազում անգամ. զի այս երեք ամ է որ կալեալ բռնադատէ և նեղէ զմեզ: Օ այս իբրև լուաւ քահանայապետն, ոչ իմացաւ եթէ խարդախութի դիւին և առաջօք ինչ իցէ: Եւ առաքեցին մանկունս զարս կանանց այնոցիկ և ասեն. գնացէք հաւածեցէք զչար ծերն այն չարեօք՝ ի տեղւոջէն յայնմանէ: Եւ իբրև գնացեալ հասին անդ արքն գեղջն, սկըսան հարկանել զանպարտ ծերն զայն բրօք սաստկապէս յոյժ: Եւ կալեալ զմորուսն փետէին բնաւ և գանէին և ասէին. մոլի և չար, մեք հաւատացեալ էաք զքեզ իբրև ի սրբոց ւայ, և դու անառակ գործով քով խայտառակեցեր զկանայս մեր պղծելով զնոսա: Եւ այնչափ վիրաւորեցին զնա, մինչ յոտից մինչև ցգլուխ չէր ի նմա տեղ ողջ. և կալեալ զոտիցն քարշեցին զառ ի վայր մինչև ի ստորոտ լերինն և ձգեցին զնա անշունչ ի վերայ ճանապարհին: Իսկ ուղևորքն բիւրիտացւոց անցանէին ընդ այն, և գտին զսուրբ ծերն Սարկելի անկեալ ի ճանապարհի շաղախեալ արեամբ և հարցանէին. վասն էր այս և յուսմէ դիպեցաւ քեզ այդ: Իսկ ծերն ոչ ինչ յայտնեաց նոցա, բայց միայն աղաչէր զի բարձեալ տանիցեն զնա յայրն յայն. և բարձեալ տարան զնա յայրն իւր, և օրհնեալ ի նմանէ գնացին: Իսկ մարդիկ գեղջն մինչ լուան թէ կենդանի է, գնային անդ, հայհոյէին և նախատէին և անարգէին զնա: Եւ ծերն սուրբ զայս ամենայն եկեալն ի վերայ իւր ոչ ինչ գրէր, և գոհանայր զւայ վասն եկեալ փորձանացն ի դիւաց ի վերայ իւր: Եւ յոյժ ի յամօթ և ի պատկառանս և ի նախատինս էր սուրբ ծերն յայրն յայն զամ մի, և աղաչէր միշտ զմեզ զի թողցէ նոցա զայն: Իսկ յետ այնորիկ յայտնեցաւ ի տեսլեան քահանայապետին՝ թէ այն ամենայն պատրանք դիւաց էր և առաջօք եղեալ էր այն առ կանայսն, և ծերն սուրբ է և ոչ գիտէ զայնմանէ և ոչ ինչ: Եւ կանայքն այնոքիկ և արքն իւրեանց յայնմ

գիշերի դիւահարեալ փրփրէին և լլկեալք թաւալէին .
յորմէ իմացան ամենայն բնակիչք գեղջն եթէ դիւա-
կան էր երեւո՞ւնքն զոր տեսին կանայքն այնոքիկ . զոր
և ինքեանք իսկ կանայքն պատմէին 'ի միտս եկեալ , ե-
թէ իբրեւ շփոթ ինչ և երեւո՞ւնք այնպէս խառնակէր
ընդ նոսա , և սրաթռիչ լինէր ընդ լեռնակողմն : Յայն-
ժամ ապաշաւեալք և զղջացեալք կոծէին զինքեանս վա-
սըն տանջելոյ և գանե՞լոյ զանպարտ սուրբ ծերունին
զայն : Այլ յարուցեալք ամենեքեան միանգամայն գեօղն
ընդ կանանց և մանկանց իւրեանց գնացին յայրն թո-
ղութի խնդրել 'ի ծերոյն : Իսկ ծերն Սարկելի գիտա-
ցեալ զայն փախեաւ և ոչ երեւեցաւ նոցա , և գնացեալ
բնակեցաւ 'ի լեռն 'Ախորիոյ , և ոչ բնաւ ետես կամ
խօսեցաւ ընդ նոսա այլ : Իսկ մարդիկ գեղջն իբրեւ ոչ
գտին զմարդն այլ յայրն իւր , անմխիթար սգով դարձան
անդրէն 'ի գեօղն իւրեանց . և միշտ սգային և լային ըզ-
փորձանս իւրեանց զոր պատահեաց նոցա 'ի դիւացն չա-
րութէ , և խնդրէին հանապազօր զթողութի 'ի տեառ-
նէ զոր մեղան անպարտ սրբոյ ծերոյն՝ գանելով զնա ան-
ողորմ : Իսկ ծերն Սարկելէ ասէր ցիս . ասեմ քեզ ,
հայր (Թեոփնա , եթէ կամիս անշփոթ կալ և անշարժ 'ի
բարիս և խաղաղութե՞ կատարել զկեանս քո , մերձ 'ի
գիւղս կամ 'ի քաղաքս և ուր իցեն կանայք և մանկունք՝
մի բնակեսցես երբէք . զի յարուցմունք փորձանաց՝ որք
են գայթաղեցուցիչք , 'ի նոցանէ յառաջագայի . այլ
որք կամիցին զերծանել յայսմ ամենայնէ , փախիցեն
յայնցանէ ուր նոքա իցեն :

Այլ ԱՅՏՐ ոմն եհարց ցհայրն Սիմէն և ասէ ցնա . ես
ուր և գնացից , հայր , գտից զօգնականութիւնն այլ , զի
փորձիւ գիտեմ որ օգնէ ինձ յարաժամ : Եւ ցնա ծերն .
և որք զսուրն 'ի ձեռն ունին սպանանել զմարդ , գտա-
նեն և նոքա զօգնականութիւնն այլ 'ի յայս կեանս . դու
ընդ այդ մի հպարտասցիս , այլ ճգնեա և հսկեա զի կեց-
ցես 'ի յաւիտեան . զի ոչ է բարւոք հանգիստ յայսմ
կենացս և ուրախութիւն մարմնական :

Եւ ԱՅՏ հայրն Իսիդորէ 'ի Սկիտէ ցժողով եղբարցն .
ոչ վասն ճգնութե և աշխատութեան ժողովեալ է ձեր
աստ . և արդ ոչ վիշտ գոյ աստ և ոչ աշխատութիւնք 'ի
տեղիս յայս . և գնամ աստի անդ՝ ուր իցեն վիշտք և
աշխատութիւնք , գուցէ հանգիցեմ յետոյ :

Եւրպայի ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ . ում
ումեք անկ իցէ բանն որ գրեալ է՝ եթէ մի հոգայք վա-
սըն վաղուի : Եւ ցնա ծերն . անկ է սա ամենայն մար-
դոյ հաւատացելոյ , այլ ևս առաւել կրօնաւորի , որպէս
զի զամենայն յոյս մեր ունիցիմք 'ի տէր և մի 'ի հոգս
մեր . զի զոր ինչ ունի ոք , ամենայն տեառն է : Եւ անկ է
սա և որոց 'ի փորձութի անկանին , զի մի ձանձրացեալ
վհատիցին , այլ ակն կալցին միշտ օգնականութեն ւնայ :

ՆԱՅԻՆ Պաւղոս գաղատացին ասաց՝ եթէ կրօնաւոր
որ ունիցի ինչ 'ի պէտս 'ի սենեկի , և ելցէ հոգալ այլ
նա կատակի 'ի դիւաց . զի աւելի պէտս որ իցէ առ կրօ-
նաւորս՝ այն ոչ է յայ , այլ 'ի սատանայէ իցէ :

Եւ ոմն գնայր վաճառել զմախաղս իւր , և դիպեալ
յանկարծ դէն 'ի մախաղն և կորոյս զամենայն ձեռա-
գործս նորա : Իսկ ծերն իբրեւ ետես զայն ինչ գործ դի-
ւին , եկաց յաղօթս և ասէր . գոհանամ զքէն , տէր ,
զի փրկեցեր 'ի վշտաց զանձն իմ : Եւ ոչ կարաց համբե-
րել դէն ընդ իմաստութի ծերոյն , ձայնեաց և ասէ . ա-
հա աստ են մախաղք քո , չար ծեր : Օ ի յամօթ եղև
դէն ընդ համբերութի ծերոյն , զի ոչ նեղացաւ 'ի կո-
րնչէն ձեռագործին , այլ խնդալից եղև . և առեալ ծե-
րն զմախաղ իւր վաճառեաց զնոսա :

Եւ ծեր ոմն՝ եթէ Վազարոս աղքատն առաքինու-
թիւն ինչ ոչ արար , այլ միայն զի ոչ տրտնջեաց առ ան-
թէ ոչ փրկեցեր զիս 'ի վշտաց իմոց , այլ գոհութեամբ
կրէր զվիշտս իւր , և ոչ բամբասէր զմեծատունն զայն .
վասն այսորիկ անձ ընկալաւ զնա :

Եւ ոմն 'ի հարցն . եթէ ոչ շարժէր 'ի հողմոյ ծառ ,
ոչ մեծանայր և ոչ ելանէր 'ի բարձունս և ոչ արմատ
ձգէր 'ի խորս . նոյնպէս և կրօնաւոր եթէ ոչ փորձեսցի
և համբերեսցէ , ոչ կարիցէ քաջ և ախոյեան լինել :

Եւ ոմն և այլ ոմն ծեր՝ եթէ վասն այսորիկ ոչ ճանա-
չեմք զչափ մեր , զի ոչ ունիմք համբերութի 'ի գործս ,
այլ դիւրաւ կամիմք ստանալ զառաքինութի . վասն զի
շրջիմք տեղւոջ 'ի տեղի գտանել տեղի ուր դէ ոչ իցէ :

Եւ ծերն՝ եթէ զոր օրինակ մոմ եթէ լուծեալ
ոչ ձմեւցի՝ ոչ ընդունի յինքն զգիր կնքոյն , նոյնպէս և
մարդ եթէ ոչ 'ի վիշտս և յաշխատութիւնս փորձեսցի՝
ոչ ընդունի զկնիք սուրբ հոգւոյն , որպէս և տէրն ց՝ Պաւ-

ղոս ասէր՝ բաւական է քեզ շնորհք իմ, զի զօրութիւն իմ 'ի տկարութե քո կատարի :

ՆԱԵՐՆ Ս'երոյժենի բնակէր 'ի լաւրայի . և յայնչափ ճգնութիւն և 'ի վիշտս ետ զմարմին իւր , մինչև ջրգողական ախտիւն հիւանդացեալ եղև , և ասէր նա ցամենեւեան որք գային առ նա 'ի հարանցն մխիթարել զնա . աղօթեցէք վասն իմ , հարք , առ տէր զի մի գուցէ ներքին մարդն իմ ջրգողեսցի . այլ զայս մարմնոյ իմոյ ցաւ յերկարաձգիլ ինձ խնդրեմ 'ի տեառնէ ւնի իմոյ : Եւ լուաւ զսմանէ Լաւտուգիոս պատրիարզն Լորուսաղէմի և կամէր առաքել սմա ինչս 'ի պէտս սորա : Իսկ ծերն Ս'երոյժենի պատուիրեաց նմա և ասէ . աղօթս արասցես վասն իմ , տէր , զի փրկեցայց 'ի տանջանացն յաւիտենից և բաւական է ինձ . և ոչ էառ ինչ 'ի նմանէ : Եւ յսպէս անարգ և խոտան ունէին զհանգիստն աշխարհիս այսմիկ , և զնեղութիւն սիրէին :

Եւ ՀԱՐՑ ցհայրն Սիմէն եղբայր ոմն և ասէ ցնա . զի՞նչ արարից , հայր , զի սիրտ իմ լուծանի և թուլանայ եթէ փոքր ինչ աշխատիմ : Եւ ցնա ծերն . ոչ զարմանաս դու ընդ Յովսէփ թէ որպէս համբերեաց փորձութեց մինչ մանուկն էր՝ յերկիրն եգիպտացւոց , և ոչ լուծաւ սիրտ նորա , և եթէ որպէս անձ յետոյ մեծացոյց զնա . նոյնպէս և Յակոբ ոչ ելոյժ զսիրտ իւր և կամ անկաւ 'ի վայր 'ի յուսոյն ւնի և ոչ մեկնեցաւ 'ի կատարեալ սիրոյ նորա . նոյնպէս և դու մի լուծցիս , զի առաքինութի կրօնաւորի 'ի փորձութիւն երևեսցին փառաւորեալք :

Եւ ՀԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Սիսոյի և ասէ . եթէ նստայց յանապատի և գայցեն բարբարոսք և կամեսցին սպանանել զիս՝ զի՞նչ բարւոք է , այն՝ եթէ ես մեռայց 'ի նոցանէ , թէ այն՝ զի թէ կարացից սպանանել 'ի նոցանէ՝ սպանից : Եւ ցնա ծերն՝ ոչ , այլ ընկեալ անձ զայն գործ . զի որպիսի և իցեն փորձութիւնք և գայցեն 'ի վերայ մարդոյ , սլարտ է ասել՝ թէ վասն մեղաց իմոց եկն այս 'ի վերայ իմ . և եթէ բարի ինչ գայցէ , ասասցէ թէ այս յոյ եկեալ է :

Եւ ՍԱՅ հայրն Սիսոյի . եթէ բնակեալ իցես ընդ միաբան եղբարց , մի փոխեսցես զտեղին . զի թէ փոխիս , յոյժ փնասեսցիս . զի զոր օրինակ թռչուն եթէ թողցէ խակ զձուսն՝ զձագսն ոչ հանցէ 'ի նոցանէ , նոյնպէս և

ծեր 'ի փոփոխել տեղւոյն ցամաքի 'ի հաւատոյն և յուխ տէն : Եւ զիսկ եւն որոգայթք թշնամւոյն . զի թէ ոչ կարիցէ որսալ զանձն աղքատութեւ , զհարստութիւն դնէ առաջի ցանցս . և թէ անարգութեւ և պատկառանք ոչ կարիցէ գթել , զգովութիւն և զփառս դնէ որոգայթ . և եթէ յաջողութէ ոչ յաղթի , զցաւս և զհիւանդութիւն բերէ . իսկ եթէ որկրամոլութեւ ոչ կարասցէ ձգել , 'ի սնափառն պահօք ձգէ զհոգին , և ածէ 'ի վերայ ցաւս և հիւանդութիւն , սովս և ծարաւս , զի լքեսցէ յանձնէ զսէրն ինչ : Եւ եթէ մեղաւոր իցես և դիպեսցի քեզ այս , յիշեա զհազարն տանջանս և զանաչառ դատաւորն , և մի յուսահատեսցիս երբէք . այլ ցնծա զի աստէն կամեցաւ ինձ ջնջել զսպիսն մեղաց քոց , և ասասցես . խրատելով խրատեաց զիս տէր և 'ի մահ ոչ մատնեաց . երկաթ գոլով դու՝ հրով սրբեսցես ըզժանկ քո : Իսկ եթէ արդար իցես և ցաւք ինչ դիպինք քեզ , 'ի վերագոյն բարինս հասցես և 'ի մեծամեծս . և ոսկի գոլով դու՝ հրով հալածչացն այն մաքրեսցիս յաղտոյ . թէ և մարմնոյ քո տացի հրեշտակ սատան՝ ինդասցես , զի Սաղոսի վիճակին եղեր դու : Եւ զի ջերմամբ փորձեցար և փորձանօք մաքրեցար ըստ գրեցելոյն՝ թէ անցաք մեք ընդ հուր և ընդ ջուր , և հաներ զմեզ 'ի հանգիստ քո . եթէ դիպեցար առաջնոյն , մնասցես և երկրորդին ևս : Եւ զործեա զառաքինութիւն և գտցես ողորմութիւն , որպէս և գրեալն է՝ եթէ աղքատ և տնանկ եմ ես . և զի կրկին վշտօք կրկին և զհատուցումն առցես շնորհօքն ինչ :

Եւ զարձեալ . եթէ հիւանդասցիս , մի դժուարասցիս և ասասցես՝ եթէ ոչ կարեմ հսկել և աղօթել , վասն զի պահք և աղօթք և ամենայն դժուարին դործք առ 'ի ցամաքել զխորհուրդս կարդեալ են : Եւ եթէ զոր ինչ գետնախշտութիւն և պահք և աղօթք և չարակրութիւն կատարել կարեն 'ի մարմնի , զայն և հիւանդութիւն կատարեն . ապա ոչ է պարտ տխրել ընդ այն , այլ պարտ է համբերել գոհութեւ ցաւոցն և լուութեւ փառաբանել զինձ :

Եւ զարձեալ . եթէ որք 'ի յաշխարհի մեղանչեն՝ ահամայ 'ի բանտի արդելցին , նոյնպէս և մեք կամաւ արդելցուք զմեզ վասն մեղաց մերոց , որպէս զի կամա-

ւոր վշտօք մերովք փրկեսցուք 'ի յաւիտենից տանջա-
նացն: Այլ եթէ պահեսցես՝ մի պատճառեսցես զհի-
ւանդուծի, զի որք որկրամոլինն և ուտեն՝ նորա առա-
ւել ևս ախտանան. եթէ սկսար զբարին՝ մի ձանձրաս-
ցիս, այլ կարդա զտէր, և նա օգնեսցէ քեզ և տացէ
քեզ համբերել ամենայնի, և յամօթ լիցի թշնամին քո:

ՄԱՅ դարձեալ. որք կամին նաւել և անցանել ընդ
ծով, բազում անգամ և նորա իմանան զհողմ. իսկ եթէ
մտանեն ընդ խորս՝ և դիպեսցի հակառակ հողմ, ոչ հա-
տանեն զյոյսն և ոչ անկանին 'ի ծով. այլ որքան հնար
իցէ աշխատին և պահեն և մնան խաղաղել օդոց: Մյս-
պէս և մեք արասցուք և ընդդէմ կացցուք փորձու-
թեանց, և օգնեսցէ մեզ Վճ:

ՄԷԻՆ զծերոյ ումեմնէ՝ թէ զամս վաթսուն կայր
բնակեալ յեզր գետոյն, և բնաւ ոչ նայեցաւ տեսանել
զգետն. և այնիւ զհամբերութիւն և զժուժկալութիւն
փորձեալ հաստատեաց յինքն լիով:

ՎԱՅԵԱՎ, ոմն դիւահար 'ի Սկիտէ և ոչ բժշկեցաւ
զբազում ժամս. յետոյ գթացաւ 'ի նա ոմն ծեր, կրն-
քեաց 'ի նմա խաչիւ և հալածեաց զդէն 'ի նմանէ: Քար-
կացեալ ընդ այն դէն և ասէ ցծերն. զի դու հաներ զիս
'ի բնակուծէ իմմէ, ես եկից 'ի վերայ քո: Մէ ծերն.
եկեսցես և ոչ դժուարիմ ես յայդ, եկ առ իս: Այլ յա-
րեաւ 'ի վերայ նորա. և եկաց 'ի վիշտս ծերն զերկոտա-
սան ամ, և նեղէր զնա դէն այն և խորտակէր և հար-
կանէր և շարժէր զնա: Այլ էր կերակուր ծերոյն օր ըստ
օրէ, երկոտասան կորիզս արմաւոյ, և ճգնէր զինքն 'ի
յաշխատութի և 'ի պահս աղօթիւք սրբովք: Այլ տե-
սեալ դէն զայնպիսի յօժարութի և զհամբերութիւն
ծերոյն և զաշխատութի՝ ոչ ժուժկալէր, այլ փախըս-
տական եղեալ գնայր 'ի ծերոյն: Ատես զնա ծերն և ա-
սէ ցնա. ընդէր գնաս, դե դու, և փախչիս յինէն. եկ
կացցուք 'ի միասին: Մէ դէն. անիծեսցէ զքեզ տէր, չար
ծեր, զի սովով սպաներ զիս. և ընդ քեզ ոչ ոք կարող
իցէ կեալ, բայց միայն ան: Մյսպէս սիրէին զհամբերու-
թեամբ ժուժկալութիւն և ուրախ էին 'ի նեղութիս:

ՄԱՅ ծերն. առաջին հարքն մեր ոչ դիւրաբար շար-
ժէին 'ի տեղւոջէ իւրեանց, բայց թէ յերիցս յայսոց պատ-
ճառաց, մին թէ լինէր անդ մարդ նենգամիտ՝ որ փոյթ

բարկանայր և դիւրաւ ոչ հաշտէր ընդ ընկերն, և երկ-
րորդ եթէ փառաւորէր ինչ 'ի բազմաց, և երրորդ եթէ
փորձութի պոռնկութէ դիպէր անդ. սակս սոցին միայն
փախչէին և հեռանային 'ի տեղւոջէն. և ոչ վասն նե-
ղութէ ինչ հոգային, այլ ուրախ էին 'ի նեղութիւնս և
զնա խնդրէին յարաժամ և գտանէին:

Եւ իսկ իսկոյն Եհարց ցծերն և ասէ. զի՞նչ արարից,
հայր, զի խորհուրդք իմ նեղեն զիս և ասեն ցիս՝ ոչ ես
կարող պահել և ապաշխարել դու, գնացեալ սպաս տար
հիւանդաց, զի և այն սէր է: Եւ ցնա ծերն. գնա, որ-
դեակ, կերիցես և ննջիցես 'ի չափու, բայց 'ի սենեկի
քո կացցես. վասն զի համբերելն 'ի սենեկի ծնող է ա-
մենայն առաքինութէ: Եւ զի ըստ հրամանի ծերոյն ե-
կաց եղբայրն այսպէս 'ի սենեկի զերիս աւուրս: Եւ ա-
մանձրացեալ՝ սկսաւ հիւսել զարմաւենի. և իբրեւ քաղ-
ցեաւ, ասէ՝ կատարեցից զսիրայ և ապա կերայց. և իբ-
րեւ կատարեաց զարմաւն, ասէ՝ և ընթերցայց գիրս և
ապա կերայց. և զկնի ընթանլոյն ասէ՝ աղօթեցից նախ
և ապա ճաշակեցից: Եւ յսպէս առ սակաւ սակաւ ուղ-
ղեցաւ և ել յառաջին ճգնութին եղբայրն համբերու-
թեամբ և ժուժկալութէն որ 'ի սենեկին:

() Եւ իսկ իսկոյն աղաչէին եղբարքն զի հանգիցէ փոքր մի
'ի ծանր աշխատութենէ ճգանցն, զի էր ճգնաւոր մեծ
յոյժ: Եւ ցնոսա ծերն. ասեմ ձեզ, որդեակք, զի Ե-
րահամ աշխարէ զի ոչ առաւել ճգնեցաւ, յորժամ տե-
սանիցէ զպարգւանն նյ զպատրաստեալն ճգնողաց:

Եւ իսկ իսկոյն Եհարց ցծերն և ասէ. զի՞նչ արարից,
հայր, զի ոչ շահեցայ ինչ 'ի կրօնաւորութէս. այլ ծու-
լութիւն կամ, ուտեմ ըմպեմ և ննջեմ և 'ի խենէշ խոր-
հուրդս չըջիմ 'ի գիշերի և 'ի տուրնջեան, և յընդունայն
գործոց 'ի չար գործս փոփոխիմ: Եւ ցնա ծերն. նիստ
'ի խցի քո, և զոր ինչ կարող ես առնել՝ արա անշփոթ.
քանզի կամի և հաճի նձ զփոքր առաքինութին զոր առ-
նես դու անդ 'ի խցկանն արդեօք, քան զմեծամեծ գոր-
ծքս սրբոյն Ենտոնի զոր առնէր յանապատի. քանզի որ
ոք նստցի 'ի սենեկի իւր վասն տեառն և պահեսցէ ըզ-
խորհուրդս անշփոթ, գտանի նա 'ի տեղի հօրն Ենտոնի:

Եւ իսկ իսկոյն Եհարց ցծերն և ասէ. որպէս կարելի
է ոչ բամբասել զեղբայրն որ դառնայ յաշխարհ: Եւ

Ժերն . պարտ է սոցա առնել ըստ օրինակի շանց որսորդաց , որք վարին զկնի նապաստակաց . զի մինն 'ի նոցանէ տեսեալ զնապաստակ՝ հետեւի նմա և ոչ դադարէ և ոչ խորշի 'ի փշոյ կամ 'ի քարէ և կամ 'ի ջրոյ և ոչ խափանի յընթացիցն , մինչև կալցէ զնա . իսկ այլ շունքըն որք տեսանեն զընթացս նորա , փոքր մի դիմեն վասն հաճելոյ զնա և ապա դադարեն , զի ոչ տեսանեն զորսն և դառնան առ որսորդսն . և նա միայն ընթանայ որ նախ ետես և հետեւեցաւ նմա : Եւ յսպէս պարտ իցէ և կրօնաւորի որ հետեւեսցի Վշտի , որպէս զի յօժարութբ ընթասցի զկնի նորա , և առաջնորդ ընթացիցն ունիցի զխաչն նորա , և զամենայն գայթակղութբ աշխարհիս զանց արասցէ , և փութասցի մինչև հասցէ , և ոչ հայեսցի այսր անդր և դատեսցէ զեղբայր իւր կամ բամբաստցէ , այլ միայն 'ի նա հոգ տարցէ որում բաղձայ հասանել : Իսկ որք ոչ են հետեւեալ Վշտի , և ոչ են յընթացս զկնի նորա , նոքա են որ հային այսր անդր և քննեն զեղբարսն և բամբասեն զնոսա և դատեն :

Եւ ծերն . զոր օրինակ ծառ որ փոյթ խլեսցի և տնկեսցի՝ արմատանալ ոչ կարէ , նոյնպէս և կրօնաւոր շրջող ոչ կարէ ստանալ զառաքինութիւն :

Եւ ոմն նստէր առանձինն և փոյթ ընդ փոյթ հիւանդանայր : Եւ եղև երբեմն զի անց 'ի վերայ ամ մի և ոչ հիւանդացաւ , և տրտմեցաւ յոյժ վասն այսորիկ և սկսաւ լալ և ասէր . մոռացաւ զիս անձ ստուգիւ և ոչ նայեցաւ յիս : Սիկ վիշտք և մարմնոյ նեղութիւնք սրբեն զհոգի և մերձեցուցանեն առ անձ :

Եւ ծերն . մի խնդրեր դու քեզ հիւանդութիւն մարմնոյ , զի մի վհատեալ կարճամտեսցիս . զի եթէ տէր քո կամեսցի ճնշել զմարմին քո , դու զի ծանրամտիս , նա հոգայ վասն քո , և ոչ ես կարող կեալ առանց նորա . այլ համբերեսցես և խնդրեսցես 'ի նմանէ զոր ինչ օգուտ քո իցէ , և կեցցես երկայնամտութեամբ :

Եւ ոմն կրօնաւոր ճգնող յամենայնի , և պատրանօք չարին անկաւ 'ի փորձութի , զի կուրացան աչք նորա . իսկ նա 'ի յաղօթելն իւրում բնաւ ոչ խնդրեաց յայլոյս աչաց իւրոց , այլ խնդրեաց զհամբերութի : Եւ ասն այսորիկ անձ դարձեալ զլոյս շնորհեաց աչաց նորա պայծառ քան զառաջինն . զի սիրեաց զնեղութիւնն՝ յորմէ

կատարի համբերութիւն, որում հաճի տէր անձ և յորմէ շնորհին ամենայն բարութիւնք և փառք :

Եւ ոմն արծաթավաճառ 'ի քաղաքին Նորիորայ մանուկ հասակաւ, որոյ անուն էր Նորոնիկէ. ունէր և կին ազնուական, որ կոչէր անուն նորա Նթանասիա : Եւ էին երկոքեանն սնեալ յերկիւղն այ 'ի տղայութիւն և լի ամենայն գործովք բարեաց, և էին մեծատունք յոյժ երկոքեանն : Իսկ կեանք նոցա էին այսպէս. ամենայն ինչք նոցա բաժանեալ յերիւ մասունս աճէր և գործէր. մի մասն աղքատաց, և մի մասն կրօնաւորացն և եկեղեցեաց, և մի 'ի պէտս իւրեանց և ամենայն ծառայից իւրեանց : Եւ սիրէր զնոսա ամենայն քաղաքն և իշխանքն, և պատրիարքն զՆորոնիկէ վասն հեղութե և բարեգործութե և սրբութե և բազում առաքինութեան իւրոյ : Եւ ծնաւ կին նորա որդի, և կոչեցին զանունն Յոհաննէս. և յաւել ծնանել զուստր, և անուանեցին զնա Սարիամ : Եւ յայնմ հետէ ուխտեցին այ երկոքեանն այլ ոչ զիտել զմիմեանս և սրբութիւն կեալ կրօնաւորական կենօք մինչև ցղարգանալ մանկանցն և ժառանգել զհայրենիս, և ապա գնալ նոցա որպէս և կամք լինէին այ : Իայց էր ամենայն փոյթ նոցա յողորմութիւն աղքատաց և 'ի սպաս եկեղեցեաց և կրօնաւորաց, և զօր սուրբ կիրակէին հսկելով յերեկոյէ առանց քնոյ անցուցանէին յեկեղեցւոյն յաղօթս և 'ի տուրս աղքատաց և քահանայից և կրօնաւորաց. իսկ զերկուշաբթի և զչորեքշաբթի և զուրբաթ անսուաղ անցուցանէին : Եւ յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ շրջէին 'ի փողոցս քաղաքին 'ի հիւանդանոցս և 'ի բանտս և դարմանէին, և լնուին զձեռս աղքատաց և հիւանդաց և կալանաւորաց. այսպիսի կենցաղավարութիւն բազում ամս :

Եւ զկնի երկուտասան ամի յաւուր միոջ եկն աշխատեալ 'ի սպասուց հիւանդացն Նթանասիա և մտեալ 'ի տունն եղիտ զերկոսեան մանկունսն տապացեալ ջերմամբ մահաբերիւ, զի հեծէին և հառաչէին յանկողնի. եւ առ նոսա և նստաւ տխրեալ և ննջեաց : Իսկ Նորոնիկէ եկեալ յեկեղեցւոյն ետես զկինն տխրեալ և ըզմանկունսն տապացեալ. իբրեւ մերձեցաւ ձեռամբ 'ի մանկունսն և ետես զնոսա յայնպիսի հրատին միջի 'ի տապի, ափշեցաւ և հառաչեաց և ասէ. կամք տեառն

եղիցին յամի : Աւել առժամայն 'ի քաղաքէն արտաքոյ յեկեղեցին : Յուլիանէ վկային՝ ուր էր գերեզման հարց իւրոց , և ժամս վեց եկաց անդ հսկելով լալով և աղօթիւք : Իսկ իբրեւ դարձաւ 'ի տունն , լուաւ ձայն կոծոյ և ողբոց մեծի , քանզի 'ի մէջ գիշերի վախճանեալ էին երկոքեան մանկունքն 'ի միասին , և ժողովեալ էին քաղաքն ամենայն և կոծէին զնոսա : Իբրեւ ետես զմանկունսն անշունչս եղեալ 'ի միասին 'ի վերայ տախտակի , եմուտ 'ի սենեակ իւր , եդ ծունր առաջի փրկչին պատկերի և ասէ արտասուօք . մերկ եկի յորովայնէ մօր և մերկ գնալոց եմ յերկրէ , տէր ետ և տէր էառ , եղիցի անուն տեառն օրհնեալ յաւիտեան : Իսկ մայր մանկանցն իւեղդէր զանձն և ասէր՝ թէ զինքն զմայրս թաղեցէք ընդ մանկունսն իմ : Աւել ժողովեալ էին քաղաքն ամենայն և պատրիարզն իսկ ուխտիւն իւրով , և հանեալ զմանկունսն տարան արտաքոյ քաղաքին յեկեղեցին : Յուլիանէ վկային և թաղեցին 'ի գերեզմանս հարց իւրոց : Իսկ զողբոց և զկոծոյ դառնութենն ո՞ր կարէ պատմել , որովհետեւ ողջ քաղաքն ամենայն անդ էր և միապէս ցաւէին ամենեքեան : Իսկ զԱնդրոնիկէ տարաւ ընդ ինքն պատրիարզն 'ի պատրիարգանոցն :

Իսկ մայր մանկանցն ոչ կամեցաւ գնալ 'ի տուն իւր , այլ մնաց անդրէն յեկեղեցին : Յուլիանէ վկային առ գերեզմանս մանկանցն և լայր : Աւել ահա 'ի մէջ գիշերին երևեցաւ նմա սուրբ վկայն : Յուլիանէ տեսակաւ կրօնաւորի և ասէ ցնա . ընդէր ոչ թողուս , կին դու , ննջել զորս կան աստ : Պատասխանի ետ և ասէ . մի բարկանար ինձ , տէր իմ , զի ցաւագնեալ է սիրտ իմ . քանզի երկուս որդիս ունէի միայն , և զերկոսեանն 'ի միասին թաղեցի այսօր : Իսկ սուրբ վկայն . քանի՞ ամաց էին նոքա : Աւել նա ասէ . մինն երկոտասան և միւսն տասն : Իսկ սուրբ վկայն . ապա ընդէր ողբաս դու զանմեղսն և զսուրբսն , և ոչ ողբաս դու զմեղս քո . ասեմ քեզ , կին դու , զի զոր օրինակ մտանէ 'ի մարդն հարկ կերակրոյն և անհնար է թէ ոչ տացէ զնա , այնպէս դան մանկունքն քո առաջի Վնի 'ի հանդերձեալ բարիսն և ասեն ցնա . տէր և սուրբ դատաւոր արդար , զրկեցեր զմեզ 'ի կենցաղոյս բարեաց , արդ մի զրկեր յարքայութէ քումմէ . և տայ զնա նոցա : () այս ասացեալ զնաց կրօնաւորն 'ի

տեսիլն : Իբրև լուաւ զայս Մթանասիա, միսթարեցաւ
 և ասէ . զի կան որդիքն իմ յարքայութիւն երկնից, ա-
 պա ընդէր ողբացից զնոսա . և եթէ ողբացից աստ'ի մա-
 հու, զի'նչ օգտեցայց : Եւ յարեաւ և խնդրէր զկրօնա-
 ւորն և ոչ եգիտ . և զի կային փակեալ դռունք եկեղե-
 ցոյն, և 'ի խնդրելն լուաւ ձայն 'ի խորանէն որ ասէր'
 Յուլիանէ վկայն է և ոչ այլ որ ծեր :

Յայնժամ գոհացեալ ուրախութեամբ ընդ տեսիլն,
 դնաց 'ի տուն իւր և պատմեաց զտեսիլն Մեղրոնիկեայ
 և ասէ . Ճմարիտ հաւատա ինձ, զի 'ի կենդանութեան
 մանկանցն կամէի ասել հանապազօր զայս ինչ ընդ քեզ
 և ամաչէի, մնայի և զարգանալոյ մանկանցն . քան-
 զի ես ուխտեցի աստուծոյ, ահա տասն ամ է, արդ ա-
 սեմ քեզ լուր աղախնոյ քո և տար զիս 'ի վանս կա-
 նանց, զի եղէց կրօնաւոր և անդ ողբացից զմեզս իմ :
 Եւ ցնա Մեղրոնիկէ . փորձեսցես զխորհուրդս քո զայդ
 զեօթն օր . եթէ կացցես դու 'ի միտս յայդ, արասցուք
 զորս և արժան է : Եւ արար այնպէս . յետ եօթնեկին
 եկն և զնոյն ասաց : Յայնժամ Մեղրոնիկէ կոչեաց ըզ-
 հայրն Յոհաննէս և ասէ . մեք գնամք յԱրուսաղէմ
 աղօթել 'ի սուրբ տեղիսն յայն, և ահա 'ի ձեռս քո է
 ամենայն ինչք մեր . եթէ հասանէ մեզ անդ մեռանել,
 զոր ինչ արասցես դու ընդ մեզ անդ ընչիւք մերովք՝ ըզ-
 վարձս յայ գտցես աստ և 'ի հանդերձեալն . արդ կա-
 միմ զի շինեսցես սովաւ հիւանդանոցս և հիւրանոցս և
 վանս 'ի յայս տեղի տանց մերոց : Եւ յանձնեցին 'ի նա
 զամենայն ինչս իւրեանց, և առեալ մասն ինչ յընչիցն
 ընդ իւրեանս 'ի պէտս և գրաստս երկուս և ելին 'ի գի-
 շերի 'ի քաղաքէն : Եւ իբրև ելին, նայեցաւ Մթանա-
 սիա 'ի տունս իւրեանց, և ամբարձ զաչս իւր յերկինս և
 ասէ . Խժ, որ ասացեր Մբրահամու և Սաուայի ելանել
 յերկրէ և յազգէ և 'ի տանէ իւրեանց, և դու նոյն ինքն
 տէր, առաջնորդեա մեզ յերկիւղ քո, զի վասն անուան
 քո թողաք բացեալ զդրունս տանց մերոց, և մի փա-
 կեսցես ընդդէմ մեր զդրունս արքայութե քո :

Եւ գնացին երկօրեան 'ի միասին յԱրուսաղէմ, և ա-
 ղօթեալ շրջեցան ընդ ամենայն ուխտսն, և տեսին բա-
 ղում կրօնաւորս սուրբս և օրհնեցան 'ի նոցանէ, և ե-
 տուն սէր ամենեցուն : Եւ անտի գնացեալ յԱղեք-

սանդրիա՝ ի տաճար սրբոյն Սինայի, և պատուով ընկալան զնոսա քահանայքն: Իսկ յիններորդ ժամուն ել Մեդրոնիկէ՝ ի վերնատան վանդակն և հայէր ի քաղաքն, և ետես ի փողոցին զի կրօնաւոր ոմն կռուէր ընդ ումեմն: Եւ Մեդրոնիկէ ցայրն այն. ընդէր, այր դու, շփոթիս ընդ կրօնաւորիդ և նեղես զդա: Եւ այրն այն. սա ի վարձու կալաւ զգրաստն իմ գնալ ի Սկիտէ, և ես ասեմ՝ դմա՝ արդեօք եկ գնասցուք ի գիշերի զի մի տօթասցուք, և սա ոչ կամի գալ: Եւ ցնա Մեդրոնիկէ. ունիս այլ գրաստ: Եւ նա ասէ. ունիմ, հայր: Եւ ցնա, գնա բեր աստ և ես կալայց ի վարձու և երթիցուք ի միասին արդեօք, զի և ես ի Սկիտէ գնամ: Վարձաւ և ասէ ց՝ թանասիա. կացցես դու աստ ի սուրբ Սինայ մինչև ես ելից ի Սկիտէ և աղօթեցից անդ և տեսից զհարսն և դարձայց այսր: Եւ ցնա կինն. տարցես և զիս ընդ քեզ: Վատասիանի ետ Մեդրոնիկէ և ասէ. կին մարդ ոչ մտանէ ի Սկիտէ: Իսկ նա ասէ արտասուօք. դու տացես պատասիանի նայ և սրբոյն Սինայի, եթէ ոչ գայցես և ածցես զիս ի վանս կանանց: Հայն ժամ ողջունեալ զմիմեանս բաժանեցան ի միմեանց:

Եւ Մեդրոնիկէ գնաց և ել ի Սկիտէ և ետես զսուրբ հարսն ամենայն վանորէից լերինն, և գնաց առ հայրն Վանիէլ յանապատն բազում աշխատութիւն և հազիւ կարաց տեսանել զնա, և պատմեաց ծերոյն զամենայն զայսորիկ: Եւ ցնա ծերն. գնացեալ բերցես դու աստ զընկեր քո, և գրեցից քեզ թուղթ զի տարցես զնա ի Սկիտէ ի սարենեօացւոց վանս կանանց: Հայն ժամ Մեդրոնիկէ արար որպէս ասաց նմա հայրն, և գնացեալ եբեր զ՝ թանասիա առ ծերն. իսկ ծերն ասաց նմա բանս կենաց, և առաքեաց զնա ի վանս կուսանաց. և դարձաւ Մեդրոնիկէ առ հայրն Վանիէլ և զգեցաւ զկարգ կրօնաւորական, և ուսոյց նմա հայրն զգործս կրօնաւորական, և եկաց առ ծերոյն ամս երկոտասան Մեդրոնիկէ:

() Կնի այսորիկ խնդրեաց ի ծերոյն զի երթիցէ աղօթեցէ ի սուրբ տեղիսն Երուսաղէմի: Եւ ողջունեալ զնա ծերն ետ աղօթս և արձակեաց զնա: Եւ եղև մինչ գնայր յուղին ի սահմանս Եգիպտոսի, և նստաւ ի տօթոջ ի փշաբոյս ինչ տեղւոջ իբր զի հանգիցէ փոքր մի ի սաստիկ ջերմոյն, և ահա կամօքն նայ եկն Վանասիա:

սիա և զգեցեալ էր հանդերձ առն, վասն զի գնայր և նա յԱրուսաղէմ: Եւ հարցին զիրարս, և աղաւնին ծանեալ զԺակից իւր, իսկ Միգրոնիկէ ոչ ծանեալ զնա՝ որոյ տեսակ և գեղ թարշամեալ էր՝ ի բազում ճգնութեանցն, և սեպեալ էր մորթն ողջոյն և լեալ իբրեւ զհնդիկ ոք: Մէջ ցնա Մթանասիա. ուր գնալոց ես, հայր: Եւ նա ասէ. յԱրուսաղէմ զսուրբ տեղիքն տեսաւ որն գնամ տեսանել: Մէջ ցնա. և ես անդ ուղեալ եմ, և եթէ կամիս գնասցուք՝ ի միասին. այլ այսպէս լռութեամբ երթիցուք, զի մի բնաւ խօսեսցուք ինչ: Մէջ Միգրոնիկէ. զայն արասցուք: Մէջ Մթանասիէ, զի զայս եղ զանուն իւր, ոչ դու աշակերտ հօրն Ղանիէլի իցես: Եւ նա ասէ՝ այո: Եւ Մթանասիէ ասէ. և ոչ Միգրոնիկէ կուչի անուն քո: Իսկ նա ասէ՝ այո: Եւ նա ասէ. աղօթք ծերոյն օգնական մեր լիցի: Միգրոնիկէ ասէ՝ ամէն: Եւ երթային ի միասին: Եւ եկեալ յԱրուսաղէմ աղօթեցին յամենայն տեղիսն, և դարձեալ գնային յԱղեքսանդրիա, և բնաւ ոչ խօսեցան ընդ միմեանս: Մէջ Մթանասիէ ցհայրն Միգրոնիկէ. եթէ կամեսցիս բնակեսցուք ի միասին: Եւ Միգրոնիկէ ասէ. արասցուք որպէս և ասեսդ, քանզի ներքինի գոլ կարծէր զնա, և ասէ՝ բայց նախ ելանեմ ես ի Սկիտէ և հարցանեմ հօր իմոյ: Մէջ Մթանասիէ. գնա և ես մնամ քեզ ի վանս երկոտասանիցն. այլ եթէ գայցես այնպէս լռութեամբ որ ի ճանապարհին էաք, կացցուք ի միասին և մի բնաւ խօսեսցուք. իսկ եթէ լռել ոչ կարես, մի գայցես այսր, զի ես յուրեմտասանց վանս կամիմ բնակել: Միգր գնաց Միգրոնիկէ և ետես զհայրն և պատմեաց նմա զամենայն և զբանս ներքինւոյն: Միաց նմա հայրն Ղանիէլ. գնացեալ կացցես առ նմա և պահեա զլռութիւն, զի այն ճգնաւոր մեծ ոմն է: Եւ իբրեւ եկն և եգիտ զՄթանասիէ և բնակեցան ի միասին՝ պարապեալ ի յահն Խիզամն երկոտասան, և ոչ խօսեցան ընդ միմեանս, և ոչ ծանեալ Միգրոնիկէ զնա թէ ո՞ր իցէ:

Իսկ հայրն Ղանիէլ ելանէր երբեմն տեսանել զնոսա և խօսէր զօգուտ նոցա և դառնայր անդրէն: Ելեալ էր երբեմն տեսանել զնոսա, և տուեալ ողջոյն նոցա, դարձաւ և եկն ի սուրբ Սինա: Իսկ Միգրոնիկէ եհաս զկնի նորա և ասէ. հայր, եղբայրն Մթանասիէ հիւանդ է և

գնայ առ տէր և խնդրէ զքեզ: Իբրև լուաւ զայս ծերն, դարձաւ անդրէն և եկն և եգիտ զնա 'ի ջերմութիւն յոյժ և լայր դառնապէս: Եւ ցնա ծերն. վասն որոյ ցնծալ պարտ էր քեզ զի գնաս առ տէր, և դու ողբաս զնա: Եւ Եթանասիէ. ոչ վասն իմ ողբամ, հայր, այլ վասն Ենդրոնիկէի. բայց իբրև թաղեսցես զիս, գտցես թուղթ 'ի սնարս իմ. առեալ ընթերցցիս դու և տացես զայն յեղբայրն Ենդրոնիկէ ևս: Եւ հաղորդեալ 'ի սուրբ խորհրդոյն, և զկնի այսոց բանից ննջեաց Եթանասիա զքուն արդարոց: Եւ իբրև եկին եղբարքն պատել զնա, իմացան եթէ կին մարդ է. իսկ ծերն ընթերցեալ զթուղթն, ետ ցԵնդրոնիկէ. և իմացեալ 'ի թղթոյն եթէ լծակիցն Ենդրոնիկէայ էր Եթանասիա և ոչ ներքինի ոմն, վասն որոյ օրհնելով զտէր գոհանային զնմանէ՝ որ տայ համբերութիւն ծառայից իւրոց յամենայնի: Եւ լուր եղև այս յամենայն վանորայսն: Եւ կոչեաց ծերն զԵկիտէ, և եկին միանգամայն ամենայն սկիտացիքն՝ զգեցեալ սպիտակ հանդերձս. եկին անդ ամենայն գունդք կրօնաւորացն ոստովք արմաւենեօք և տարեալ պատուով եղին 'ի գերեզմանի հարցն, և գոհանային զայ որ ետ այսպիսի զօրութիւն և քաջութիւն կնոջական մարմնոյ. և գնացին ամենեքեան 'ի տեղիս իւրեանց: Իսկ հայրն եկաց անդ մինչև ցեօթնէրորդ օր թաղմանն Եթանասիայի:

Եւ զկնի այնորիկ կամեցաւ հայրն Ղանիէլ տանել ընդ ինքն զԵնդրոնիկէ, այլ նա ոչ կամեցաւ գնալ ընդ նմա և ասէ. 'ի վերայ գերեզմանի Եթանասիայի մեռայց: Հայնժամ ետ հայրն ողջոյն և գնաց մինչև 'ի սուրբ Սինա: Իբրև էջ անդ, եհաս զկնի այլ եղբայր և ասէ ցնա. հայր Ղանիէլ, եղբայրն Ենդրոնիկէ փոխի առ ւնծ: Իբրև լուաւ ծերն, պատուիրեաց սկիտացւոց և ասէ. դարձեալ եկայք աստ, զի ծերն Ենդրոնիկէ հետեի ծերոյն Եթանասիայի: Եւ իբրև լուան նոքա, ելին վաղվաղակի անդ և գտին զնա կենդանի դեռ ևս և օրհնեցան 'ի նմանէ, և ննջեաց և նա խաղաղութեամբ 'ի տէր: Հայնժամ եղև պատերազմ 'ի մէջ հարցն Եկիտոյ և նոյն վանաց ուր կատարեցան սուրբքն՝ որ կոչէր տասնևութից: Եւ Եկին սկիտացիքն. մեր է եղբայրս, անդ տարցուք զմարմին սորա: Իսկ նոքա ասէին.

առ քոյր իւր պատուիրեալ է թաղել զինքն, քանզի սկիտացիքն բազում էին և մարտնչէին: Յայնժամ ասացին ամենայն առաջնորդք լերինն. զոր ինչ և ասասցէ հայրն՝ Վանիէլ, զայն արասցեն: Սկի հայրն ասաց. աստ ՚ի միասին թաղել աւանդեաց ինձ եղբայրն: Սայց ծերքն Սկիտոյ ոչ առնուին յանձն, այլ ասէին. հայրն Վանիէլ յերկինս է և ոչ երկնչի ՚ի պատերազմաց դիւաց, այլ մեք երկնչիմք. և ոմանք դեռ ևս մանուկ գողով և սկիտոյ է սա մերձ առ մեզ, զի օգնեսցէ մեզ. բաւական է ձեզ քոյր սորա Վթանասիա զի է առ ձեզ: Վրդ իբրեւ ետես հայրն Վանիէլ զշփոթն, ասէ ցեղբարսն. եթէ ոչ թողուցուք զսա աստ, ես ոչ եկից ընդ ձեզ, այլ կացից աստ ընդ որդեակս իմ և թաղեցայց ընդ նոսա: Իբրեւ լուան զայս եղբարքն՝ լռեցին, և հանեալ զերանելին Վնդրոնիկէ թաղեցին առ սուրբն Վթանասիայ, և ասեն եղբարքն ցհայրն. եկ գնասցուք ՚ի Սկիտէ: Եւ նա ասէ. թոյլ տուք ինձ աստ կատարել զեօթն օր սորա: Եւ նոքա թոյլ ոչ ետուն առնել զայն, այլ առին զնա և գնացին: Օայս պատմեաց հայրն Վանիէլ աշակերտաց իւրոց: Եւ մեք խնդրեսցուք ՚ի տեառնէ զի ողորմեսցի և մեզ աղօթիւք և բարեխօսուծք Վնդրոնիկէի և Վթանասիայի և ամենայն սրբոց իւրոց: Եւ յսպիսիք են արիութիւք և համբերութիւք և անժսիրութիւք:

ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼ ԻՆՉ Ի ՅՈՅՅՍ ՄԱՐԴԿԱՆ

8,1 **Լ**ՈՒԱԻՒ՝ երբեմն արքայն Մատոնիոս վասն ումեմն մանկան կրօնաւորի զի նշանս արար ՚ի ճանապարհին . այսինքն զի մինչդեռ ճանապարհորդէր ընդ ծերս ոմանս , վայրենի իշավայրոյ հրաման ետ դալ և բառնալ զինքն : Եւ ծերքն պատմեցին զայս արքայ Մատոնիոսի , և ասէ ցնոսա . խնայեմ յեղբայրս յայս՝ որ լի է և առաւելեալ բարութեամբ , և ոչ գիտեմ թէ հասանէ ՚ի նաւահան գիստն : Եւ յետ փոքու ինչ ժամանակի դայր հասանէր հայրն Մատոնիոս , արտասուօք ցտէր զմորուսն և բախէր զկուրծսն : Եւ ասէն աշակերտք նորա . ընդէր լաս , հայր : Մէծ ծերն . մեծ սիւն եկեղեցւոյ անկաւ այժմ : Եւ ասէր զայս յաղագս մանկան կրօնաւորին : Մ. Եւ ցնացէք , ասէ , մինչև ցնա և տեսէք զեղեալսն : Գնացին աշակերտքն և տեսին զմիայնակեացն ՚ի վերայ պրտուեղինին նստեալ զի լայր վասն մեղացն իւրոյ զոր գործեալ էր : Եւ տեսեալ զաշակերտս ծերոյն ասէ . ասացէք ցծերն աղաչել զմե՛ծ՝ տասն օր միայն տալ ինձ , և յուսամ պատասխանի տալ և ապաշխարել : Եւ յետ հինգ օրեայ աւուրց վախճանեցաւ :

ԼՈՒԱԻ հայրն Մատոնիոս վասն մանուկ կրօնաւորի ումեմն՝ որ արար դքանչելիս այսպէս : Զծերս ոմանս ետես վատաակեալս ՚ի ճանապարհի որք գային առ նա , և հրամայեաց զի վայրի ցիւք գնացեն և բառնայցեն զնոսա և բերցեն առ ինքն . որ և եղև իսկ : Եւ եկեալ պատմեցին զայս ծերքն հօրն Մատոնիոսի : Իբրև լուաւ ծերն՝ ասէ . նման իցէ կրօնաւորն այն նաւու որ լի իցէ ամենայն բարութբ , այլ ոչ գիտէ թէ որպէս հասցէ ՚ի նաւահանգիստն : Եւ զինի ժամուց ինչ սկըսաւ հայրն Մատոն լալ և փեաւել զմորուսն իւր և կոծել յոյժ : Ասէն աշակերտքն իւր . ընդէր ողբաս , հայր : Ասէ ծերն . մեծ սիւն լուսոյ եկեղեցւոյ անկաւ այժմ : Եւ զայն մանուկ կրօնաւորէ ասէր , որ զըսքանչելիսն արար : Ասէ . գնացէք մինչև առ նա և տեսէք : Գնացին աշակերտքն ծերոյն և տեսին զնա անկեալ ՚ի վերայ գետնոյն և լայր զմեղսն զոր գործեալն էր : Իբրև ետես նա զաշակերտսն Մատոնիոսի , ասէ ցնոսա . գնացէք ասացէք ծերոյն զի աղաչեսցէ վասն իմ զտէր , զի շնորհեսցէ ինձ աւուրս տառն առ ապաշխարել զայս մեղս : Եւ զինի հինգ աւուրց վախճանեցաւ նա :

Երբեմն իշխան մի տեսանել զաբբայն Սիմէոն : Եւ եկին կղերիկոսքն և ասեն . աբբայ , պատրաստեա զանձն քո , զի իշխանն եկեալ է վասն քո , և եկն օրհնութիւն առնուլ 'ի քէն : Եւ նա ասէ . այո ահա պատրաստեմ : Օ գեցաւ զկենդոնառն իւր , և առեալ հաց և պանիր 'ի ձեռսն՝ նստեալ 'ի վերայ դրանն կերակրէր : Եկն իշխանն սպասաւորօքն և տեսեալ զնա հայհոյեաց և ասէ . այս է անապատաւորն վասն որոյ լուար : Եւ առժամայն դարձաւ :

ՅԱՐԵԱԻ՝ Երբեմն աբբայն Դանիէլ սկիւթացին աշակերտաւն իւրով գնայր 'ի Թեբայիդն վերին՝ ընթացեալ 'ի յիշատակն աբբայ Պաւղոսի . ելին հարքն ընդ առաջ նորա եօթն մղնաւ , և էին մինչև 'ի հինգ հազարս : Եւ էր տեսանել զնոսա իբրև զպարս հրեշտակաց , որք մնան Վշտի՝ մածեալս 'ի վերայ աւազոյն . ոմանք տարածանէին զհանդերձս առաջի նորա , այլք զվերարկուս սփռէին , և զեղոյր արտասուքն 'ի նոցանէ իբրև զվտակս աղբերաց : Եկն նախադուին վանորէիցն , երկրպագեաց եօթն անգամ յընթանալն առ ծերն : Եւ յորժամ ողջունեցին զմիմեանս , աղաչեաց լսել եղբարցն 'ի նմանէ բան ինչ , քանզի ոչ փութայր հայրն խօսել ընդ ումեք . և անդէն նստան արտաքոյ 'ի վերայ աւա-

1 Եկն երբեմն իշխան ոմն 'ի տեսանել զհայրն Սիմէոն : Եւ եկեալ եղբարքն ասեն ցնա . պատրաստ լեր , ծեր , զի լուեալ է զքէն իշխանն և գայ տեսանել զքեզ և օրհնիլ 'ի քէն : Իսկ նա ասէ . այո պատրաստ եմ : Եւ յարուցեալ զգեցաւ պատառատուն քուրձ , և առեալ 'ի ձեռս հաց և պանիր և ել 'ի տանիս խցի իւրոյ և սկսաւ ուտել ընդ վայր իբրև զմօլի : Իբրև եկն իշխանն գնդոմն իւրով և զինուորօք , և տես զնա այնպէս , արհամարհեցին և ասեն . սա իցէ միայնակեացն զոր լսեաք : Եւ առժամայն դարձան 'ի յետս :

2 Եւ երբեմն մեծն Դանիէլ 'ի Սկիտոյ ընդ աշակերտս իւր 'ի վերինն Թեբայիդա 'ի յաւուրն յիշատակի հօրն Ապուլոնի . և ժողովեցան ամենայն հարքն և ելին ընդ առաջ նորա վտեվանս եօթն , և զի էին նոքա թուով իբրև հինգ հազար : Եւ տեսանէին նոքա զնա իբրև զհրեշտակ ոք , և անկան ամենեքեան 'ի վերայ երեսաց իւրեանց ահիւ և գողութիւն , և ընկալան զնա իբրև զտէրն Քն . զի ոմանք սփռէին զհանդերձս իւրեանց առաջի ճանապարհի , և այլք մերձեցուցանէին 'ի հանդերձս նորա զկնկուղս իւրեանց , և այլք բերէին ոստս արմաւենեաց . և տեսանիւր անդ աղբիւրս արտասուաց որպէս զգետս հեղեղաց հոսեալս : Եւ եկն արքիմանտրիտ նոցա և երկիր եպագ ծերոյն եօթն անգամ մինչև մերձեցաւ առ նա . և ողջունեալ զմիմեանս նրստան : Յայնժամ աղաչեաց արքիմանտրիտն զծերն , որպէս թէ լուիցեն 'ի բերանոյ նորա զբանս կենաց . և զի ոչ վաղվաղակի խօսէր ու-

զոյն միաբան, քանզի ոչ տանէր զնոսա եկեղեցին: Աւասէ արքայն՝ Վանիէլ ցաշակերտն իւր. գրեալ այսպէս. եթէ կամիք կեալ, բռնադատեցէք զանձինս և զնացէք զկնի անստացուածութեան և լուութե, զի յայս երկու վարք կախեալ կայ ամենայն արիութի միայնակեցին: Աւաշակերտն նորա ետ ումեմն յեղբարցն զայսպիսի գիրս, և թարգմանեաց զոյն յեգիպտացի բարբառ: Ապաքեցան յայս ամենեքեան, առաքեցին զԹերն յուղարկեալք, և ոչ ոք համարձակեցաւ ասել ցնա թէ աւրա սէր: Ակն Արիմուպաւղիս ծերն, և ասէ ցաշակերտն իւր. գնա բախեալ ի վանս կուսանացն և ասա ցմայրն՝ եթէ աստ եմ ես: Վանզի էր անդ վանք մի կոչեցեալ արքայ Արիմու, բնակեալ էին անդ իբրեւ երեք հարիւր անձինք: Վնաց աշակերտն բախեաց, և ասէ ցնա դռնապանն. կեցցես, բարի եկիր, զինչ հրամայես: Ասէ ցնա. ընդ մարցդ պետին կամիմ խօսել: Աւ նա ասէ. նա ոչ երբէք խօսի ընդ ումեք. այլ ասա ինձ եթէ զինչ հրամայես, և ես յիշեցուցանեմ նմա: Աւ նա ասէ. ասասցես՝ եթէ միայնակեաց ոմն կամի խօսել ընդ քեզ: Վնացեալ ասաց զամենայնն: Աւ դարձաւ և ասէ նուրբ ձայնիւ. պետ մարցն հրամայեաց եթէ զինչ կամիս՝ հրամայեա: Ասէ եղբայրն. զի արասջիք

մէք ծերն. և նստէին ամենեքեան արտաքոյ վանիցն ի վերայ գետնոյ, քանզի ոչ տանէր զնոսա վանքն: Յայնժամ ասէ հայրն Վանիէլ ցաշակերտն իւր. գրեալ դու և ասա ցհարս այսոսիկ. եթէ կամիք կեալ, ստացիք անընչութի և լուութի, և զի յերկոքին յայս առաքինութի կախեալ կան ամենայն կեանք կրօնաւորի: Եւ գրեաց զայս աշակերտն և ետ ցեղբայր ոմն զգրեալն զի թարգմանեացէ նոցա ի բանս եգիպտացւոց, քանզի հելլենացի գրեաց: Եւ եղև իբրեւ ընթերցան զգրեալն, և լուեալ հարցն ամենեցուն ողբացին յոյժ, և յուղարկեցին ըզծերն բազում արամութիս կրելով ի մեկնելն նոցա ի նմանէ, և ոչ ոք իշխեաց ասել ցնա եթէ առցես սէր, հայր դու: Իսկ զկնի այսորիկ եմուտ ծերն Վանիէլ ի քաղաքն Եմոյի, և ասէ ցաշակերտ իւր. գնասցես դու ի վանս կանանց, և ասա ցսարկաւագուհին թէ ասա եմ: Զի էր անդ կանանց վանս որ կոչէր միավանս, յորս բնակէին քորք երեք հարիւր: Իսկ աշակերտ ծերոյն գնացեալ բախեաց ըզդուռն վանիցն, ասէ դռնապանն ի ներքուստ դաշն ձայնիւ. բարւոք եկիր և զինչ հրամայես: Ասէ ցնա եղբայրն. կոչեսցես առ իս զմայր ձեր, զի ունիմ ինչ ասել նմա: Ասէ դռնապանն. ոչ ումէք խօսի նա երբէք, այլ ասա ինձ զինչ և խօսիս, և ես պատմեցից նմա: Ասէ եղբայրն. ասասցես նմա՝ եթէ կրօնաւոր ոմն կամի խօսել ընդ քեզ: Գնաց դռնապանն և ասաց նմա, և նա առաքեաց նմա զերկրորդ իւր քոյր, և նա եկեալ ասէ. սարկաւագուհին առաքեաց զիս և ասէ ցքեզ՝ ո՞ր ես դու և կամ զինչ խնդրես: Ասէ եղբայրն. ա-

սէր, տալով մեզ օթեվանս ընդ իս և ընդ այլ ծերոյ,
քանզի գիշեր է, և մի բացօթեայ լինելով կերիցեն ըզ-
մեզ գազանք: Ասէ ցնա մայրն. ոչ երբէք մտեալ է այսր
այր. բարիոք է զարտաքինդ քո կերակրիլ գազանաց քան
զներքինդ: Յայնժամ ասէ եղբայրն. աբբայն Ղա-
նիէլ է: Ալ լուեալ առժամայն բացին զերկուս դրուն-
սըն, և ելին փութանակի ամենայն ժողովն, և զվեր-
նազգեստս իւրեանց տարածանէին ՚ի դրանէն մինչև
ուր էր ծերն. թաւալէին առ ոտս նորա և համբուրէին
զոտնատեղիսն: Ալ յորժամ բերին ՚ի վանսն ցնա, մա-
տուցին կոնք մի և լցին ցնա ջրով եղկ՝ խոտով անուշա-
հոտիւք, և կանգնեցան ՚ի քուերցն երկուք և լուացին
զոտս ծերոյն և զաշակերտին. առին բաժակս, և բա-
ժանէին քուերցն ՚ի վերայ կոնքին, և ՚ի լուացարանէն
հեղուին ՚ի վերայ գլխոց իւրեանց. յետոյ և ինքն մարցն
պետ էառ և ելից ՚ի վերայ գլխոյ իւրոյ: Ալ էր տեսաւ
նել ցնոսա իբրև զվէմս անշարժ և անմուռնչս, և երթ-
ևեկ նոցա ամենայն հրեշտակական: Ասէ ծերն ցմեծն.
մնասեն զմեզ քուերքդ եթէ այդպէս են յամենայնի:
Ալ նա ասէ. այսպէս են յամենայնի աղախնայքս քո,
հայր. այլ աղօթեա վասն դոցա: Ասէ աբբայն. տէր կե-
ցուսցէ զսոսին: Սին ՚ի նոցանէ այժէս էր զգեցեալ,
անկեալ կայր ՚ի մէջ սրահին և ննջէր: Ասէ ծերն. ով

րարէք սէր և առք օթեվանս մեզ աստ, զի ընդ երեկս է օրս: Ասէ
սարկաւագուհին. ոչ երբէք մարդ մտեալ իցէ աստ, և լաւագոյն իցէ
ձեզ զի արտաքոյ կերիցեն զձեզ գազանք և ոչ ՚ի ներքուստ: Յայն-
ժամ ասէ եղբայրն. հայրն Դանիէլ սկիտացին է: Նա իբրև լուաւ
զայս, եբաց զերկուս դրունս վանիցն, և փութով ընդ առաջ ելեալ
նորա հանդերձ բազմութե քերցն, և զփակեղունս իւրեանց սփռէին
՚ի վերայ ճանապարհին ՚ի դրանէ վանիցն մինչև ցեկեղեցին, և համ-
բուրէին զոտս ծերոյն և ջնջէին զփոշի սանդալոյն: Եւ իբրև մօին ՚ի
վանսն, առեալ մայրն այն գլխովին զտաշտ և զսափոր, և ելից զտաշտն
ջերմ ջրով և անուշահոտ ծաղիօք, և կացոյց զքորսն երկուս գասս և
լուաց զոտս ծերոյն և զաշակերտի նորա. և ասլա առեալ ՚ի ջրոյ լուա-
ցելոյն մայրն վանիցն և արկանէր և ՚ի վերայ իւրաքանչիւրոց քերցն,
և յետոյ քան զամենեւեան ինքն արկանէր ՚ի վերայ գլխոյ իւրոյ: Եւ
էր տեսակ նոցա իբրև զանշարժ քարանց և զանմարմին հրեշտակաց
անբանք և լուեալք, բայց միայն սակաւ նշանիւք յօգէին միմեանց զոր
պարան էր գործել: Ասէ ծերն ցսարկաւագուհին. ՚ի մէջ սրահա-
ռին քորքս այս, եթէ հանապազ այսպէս լուեալ կան անմուռնչ: Ասէ
մայրն. միշտ այսպէս են, հայր. այլ աղօթեա վասն սոցա: Ասէ ծերն.
ի՞նչ կեցուսցէ զամենեւեան զսոսա ողորմութե իւրով: Իսկ մի ոմն ՚ի
նոցանէ անկեալ գնէր ՚ի միջի և ննջէր, և պատառատուն քրձիւ ծած-

իցէ սա որ 'ի քուն է: Ասէ ոմն 'ի քուերց. արբեցող է, և թէ զինչ արասցուք սմա՝ ոչ գիտեմք. եթէ հանեմք 'ի վանիցս՝ երկնչիմք 'ի մեղաց, և եթէ ողորմիմք սմա՝ տրտմեցուցանէ զքուերս: Ասէ ծերն ցաշակերտն իւր. առ զջուրն կոնքովն և հեղ 'ի վերայ նորին: Այլ աւրար այնպէս: Իսկ նա դեղեւեալ որպէս զարբեալ՝ յարեաւ: Ասէ մայրն. տէր, այդպէս է յամենայնի: Այտ այսորիկ առեալ մայր վանիցն զծերն՝ մատոյց 'ի տուն ճաշակմանն յընթրիս: Այլ 'ի ժողովել քուերցն ասէ ցծերն. օրհնեա զաղախնայքս քո, զի առաջի քո ճաշակեացեն: Այլ նա օրհնեաց: Այլ 'ի բազմելն 'ի սեղանն՝ ինքն և երկրորդն միայն նստան ընդ ծերոյն. և բերին առաջի ծերոյն աման՝ որ ունէր թրջեալ և հում բանջար և ամբրաւ և ջուր, և աշակերտի նորին ոսպնաթան ջերմն և փոքր մի հաց և գինի. իսկ քուերցն եղան ձրկունք լիապէս և գինի. ուտէին վայելչապէս, և ոչ որ խօսէր ամենեւին: Իսկ յետ գնալոյն գոհութիւն յեկեղեցին, ասէ ծերն ցմայրն. զինչ էր այդ զոր արարեր, քանզի մեզ մանաւանդ պիտոյ էր կերակրիլ ձկամբքն և խորտկօքն զորս դուք կերայք: Ասէ մայրպետն ցծերն. դու միայնակեաց ես և կերակուր միայնակեցի եղի քեզ, և աշակերտն քո աշակերտ միայնակեցի և ես կերակուր

կեալ էր: Ասէ ծերն վասն նորա. ով իցէ սա, որ այսպէս դժուարին և անտէր անկեալ գնի աստ և նիրհէ: Ասէ ցնա մի ոմն 'ի քերցն անտի, յիմար է այդ և թմբեալ է միշտ, հայր, և ոչ գիտեմք զինչ արասցուք դմա. զի արտաքսել աստի յանցանս համարիմք և խնայեմք 'ի դա, և եթէ թողումք զդա ասա՝ ամօթալիս առնէ զքորսն յաչս օտարաց: Ասէ ծերն ցաշակերտ իւր. առեալ զաաշտ արկցես զայն ջուր 'ի վերայ նորա: Եւ իբրեւ արկին 'ի նա զջուրն, յարեաւ իբրեւ զարբեալ որ: Ասէ մայրըն ցծերն. այսպէս յիմարեալ կայ աստ միշտ, տէր: Եւ ապա տարաւ մայր վանացն զծերն 'ի սեղան և ամենայն քորքն ևս 'ի միասին, և արար սէր ամենեցուն, և ասէ ցծերն. օրհնեա, տէր, զայսոսիկ ծառայքս քո, ոմն զի առաջի քո կերիցեն սէր: Իսկ ծերն օրհնեաց զնոսա. և մայրն և երկրորդն իւր նստան ընդ ծերոյն միայն, և այլքն ուրոյն նստան 'ի սեղանի: Եւ եդ առաջի ծերոյն ոսպն թրջեալ և բանջար դաւար ոչ խորշեալ և արմաւս և ջուր թասիւ. իսկ աշակերտի ծերոյն եդ առաջի ոսպն եփեալ և հաց և գինի խառնեալ ջերմ ջրով. իսկ քերցն առաջի եդ բազմազան կերակուրս և ձուկն և գինի. և հանգեան բարւոք և կերան զամենայն և ոչ խօսեցան ինչ: Իսկ զինի յառնելոյն 'ի սեղանոյն՝ ասէ ծերն ցառկաւագուհին. զինչ է այս զոր արարեր. զի մեզ անկ էր հիւրոցս բարի կերակուրն, և ձեզ յոսին, և դուք կերակրեցայք զբարին: Ասէ ցնա մայրն. դուք կրօնաւոր էք և ձեզ կերակուր ճգնաւորի եղաք առաջի, և աշակերտն քո աշակերտ ծերոյ էր և նորա եղաք զնր-

աշակերտի եղի առաջի նորա. մեք սոսկ եմք և կերա-
կուր սոսկ կերաք: Ասէ ծերն. յիշատակեսցի սէր քո,
օգտեցուցեր զմեզ: Այլ 'ի գնալն նոցա 'ի հանգիստ, ա-
սէ արքայն Ռանիէլ ցաշակերտն իւր. գնա տես թէ
ուր է արբեցողն ննջեալ: Ակն և ասէ ցծերն. յեւս պի-
տոյիցն է: Այլ ասէ ծերն ցաշակերտն իւր. հսկեա ընդ
իս զգիշերս զայս: Արդ յորժամ հանգեան քուերքն
ամենեքեան, առ ծերն զաշակերտն իւր և եկաց յետոյ
վանդակապանին. և ահա կարծեալն արբեցող՝ կանգ-
նեալ կայր, և ձեռք նորա յերկինս համբարձեալ, և
արտասուքն իբրև զգետ հեղուին զեղեալք, անկանէր
յերկիր և ծունր մատուցանէր. բայց յորժամ իմանայր
զոք 'ի քուերցն եկեալ 'ի պիտոյսն, ընկենոյր զանձն յեր-
կիր և խորդայր. և ըստ այսմ սովորութիւնն նորա էր
'ի բնակել նորա 'ի միջի նոցա: Յայնժամ ասէ ծերն
ցաշակերտն իւր. կոչեա ինձ զմեծն լուութք, ընդ նմին
և զերկրորդն: Ակին և զբովանդակ գիշերն տեսանէին
զինչ և գործէր: Ասէ ծերն. զայսպիսի արբեցողս սիրէ
մեծ, և ես վասն դորա եկի: Այլ մայրն սկսաւ լալ և ա-
սէր. ոհ, քանի չարչարանս մատուցաք դմա: Այլ յոր-
ժամ հարին զփայտն ժամու, ամբոխումն եղև առ քուեր

մանն իւր. իսկ մեք նորեկք և տկար գոլով, որպէս վայել էր յուրա-
խութե գալստեան ձերոյ հանգեաք և միտթարեցաք: Ասէ ծերն. յի-
շեմք զսէրն ձեր ստուգապէս, զի շահ եղև մեզ մեծ: Իբրև գնացին
նոքա ննջել և հանգչել, ասէ հարն Ռանիէլ ցաշակերտ իւր. գնա-
ցեալ տեսցես թէ ուր նիրհէ թմրեալն այն յիմարն որ անկեալ կայր
'ի սրահին: Գնաց եղբայրն ետես, և եկեալ ասէ ցծերն. 'ի գուռն
արտաքնոցին անկեալ կայ թմրեալն: Ասէ ծերն ցաշակերտն իւր. հըս-
կեա ընդ իս և արթուն կաց 'ի գիշերիս յայսմիկ: Եւ յորժամ ննջե-
ցին 'ի քուն ամենեքեան, առեալ ծերն զաշակերտն գնացեալ կացին
գաղտ յետոյ վանդակին, և տեսանէին զքոյրն զայն թմրեալ զի յա-
րուցեալ համբարձ զձեռս իւր յերկինս, և որպէս զհեղեղս հոսէին
արտասուքն յաչաց նորա, և շրթունքն շարժէին յաղօթս, և ձայն լսելի
ոչ լինէր 'ի բերանոյ նորա. այլ և տխրէր և հառաչէր և անկանէր 'ի
վերայ երեսաց. և յորժամ իմանայր թէ անցանէ ոք ուրեք 'ի կարիս
մարմնոյ, առժամայն անկանէր և խորդայր, և զի զայս առնէր զգի-
շերն ողջոյն, և այսպէս կացեալ էր զամենայն աւուրս կենաց իւրոց, և
ոչ ոք գիտէր: Ասէ ծերն ցաշակերտն. գնա գաղտ և կոչեսցես առտ
զսարկաւագուհին և զերկրորդն նորա: Եւ գնացեալ կոչեաց: Եւ ե-
կին անդ և տեսանէին զայն զգիշերն ողջոյն զի առնէր: Եւ սկսաւ մայրն
ողբալ և ասել. վայ է ինձ թէ քանի չարիս արարեալ է իմ գմա: Եւ
իբրև եղև ժամ աղօթիցն, լուր եղև վասն նորա յամենայն ժողովն
քերց, և անկաւ ահ 'ի վերայ նոցա: Իսկ սուրբն այն իմացաւ զայն նախ

սրն վասն նորա : Իսկ նա գաղտնի եկեալ ուր էր ծերն
 ննջեալ, առ զգաւազանն իւր և ել 'ի վանիցն . գրեաց 'ի
 դրունսն՝ աղօթս արարէք 'ի վերայ իմ, և թողութիւն
 արարէք քանիցս անգամ՝ զձեզ տրտմեցուցի . և անյայտ
 եղեալ : Ենդրեցին զնա և ոչ գտին, և գտեալ զդուռն
 բացեալ և զգիրն՝ աշխարումն մեծ եղև 'ի վանսն, և
 ամենայն ժողովն խոստովանէին ծերոյն զինչ և գործե-
 ցին առ նա : Եւ արարեալ ծերն աղօթս 'ի վերայ քուեր-
 ցն՝ դարձաւ աշակերտաւն յանապատն իւր փառաւո-
 րելով զամ, որպէս ինքն միայն գիտէ որչափ ծառայս
 ունի : Որպէս և այս որ ոչ երբէք ճաշակեալ էր գինի,
 և զանձն իւր արբեցող ցուցանէր . բայց մեք զի բարիս
 ինչ ոչ ունիմք, զնոցին բարեգթութիւն աղաչեսցուք :

Եւ 'ի ոմն աղաչեցեալ յոյժ 'ի սպասաւորէն իւրմէ
 գնայր 'ի բժշկութիւն մանկան միոյ որ հիւանդ կայր 'ի
 մերձակայ գեօղն . և յառաջեաց սպասաւորն և եհան
 ընդ առաջ նորա զբազմութիւնն խաչիւ և խնկօք : Եւ
 իբրև ետես ծերն, մերկացաւ զբովանդակ հանդերձն
 և սկսաւ լուանալ 'ի ջուրն առնթերակայ . զոր նախ
 տեսեալ սպասաւորին, դարձաւ յետս և դարձոյց զգեօղն
 յետս ասելով՝ եթէ աղճատեցաւ ծերն : Եւ 'ի հարցա-

քան զլուսանալն, և գնաց գաղտ ուր էին մահիճք ծերոյն, և գողա-
 ցաւ զթիկնոցն և զգաւազանն ծերոյն, և բացեալ զդուռն վանիցն ան-
 մուռնչ, և գրեալ թուղթ եդ 'ի դուռն վանիցն, և էր գրեալ այսպէս .
 աղօթեցէք վասն իմ, և թողէք ինձ զոր ինչ մեղայ ձեզ : Եւ ելեալ
 գնաց և անյայտ եղև : Եւ իբրև լուսացաւ, խնդրեցին զնա և ոչ ուրեք
 գտին . և ապա բերին զթուղթն զոր գտին 'ի դուռն վանիցն և ընթեր-
 ցան զնա, և եղև ողբ և կոծ մեծ 'ի մէջ քերցն 'ի վանսն յայն : Ասէ
 ծերն ցնոսա . վասն այսորիկ եկի ես այսր, զի զայսպիսի յիմարս ընտ-
 րեաց ամ և սիրէ զայսպիսիս : Յայնժամ սկսան պատմել ծերոյն թէ
 որքան չարիս արարին նմա իւրաքանչիւր ոք : Եւ արարեալ աղօթս ծե-
 րոյն 'ի վերայ նոցա, ել և գնաց 'ի սենեակ իւր :

Ասէին վասն ծերոյ ումեմն որ նստէր միայնացեալ, և սպասաւո-
 րէր նմա ոմն աշխարհիկ ամասէր յոյժ : Եւ եղև հիւանդանալ երբեմն
 որդի մարդոյն այնորիկ՝ և բազում աղաչանօք ելեալ ծերն 'ի սենե-
 կէն և իջեալ գնաց ընդ նմա, զի խնդրէր աղերսանօք 'ի ծերոյն իջա-
 նել և մոտմել 'ի տունն և աղօթել 'ի վերայ որդւոյ նորա տկարի : Եւ
 յառաջեաց քան զծերն մարդն այն և եմուտ 'ի տունն իւր և ասէ ընդ
 ընտանիս իւր . ելէք ընդ առաջ սրբոյ մեծի անապատականի ծերոյ : Եւ
 ելին բազումք : Իբրև ետես ծերն ժողովուրդ բազում զի գային ընդ-
 դէմ նորա զամբարօք և խնկօք, իմացաւ զայն և մերկացաւ զամենայն
 հանդերձս իւր և սկսաւ լուանալ մերկ 'ի ջուրս գետոյն : Իսկ այրն
 այն սպասաւոր իբրև ետես զծերն այնպէս, ամաչեալ յոյժ՝ աղաչեաց

նեղն թէ ընդէր գործեցեր զայդ, զի ասաց ամբոխն՝ թէ դե կալաւ զնա, և ասէր ծերն. այդ եղև պատճառն զի զայդ ասացեն ինձ:

Եւ Եւս 3՝ հայրն Մոնն ուայիթացի ցհայրն Սիսոյ՝ եւ թէ յորժամ կարդամ, գրել կամին խորհուրդս իմ և զարդարել զբանն զի ընկալայց զնա՝ ի հարցումն: Եւ ցնա ծերն. ոչ ինչ են պէտք, այլ մանաւանդ թէ յստակ խորհրդոց և վաստակելն և ասելն իցէ:

Եւ Եւս 2՝ ոմանք եթէ երբեմն ի խրճիթսն ի տօնի ճաշակէին եղբարքն յեկեղեցւոյն. և էր անդ եղբայր մի զի ասաց եթէ ոչ ճաշակեմ ջերմ ինչ, այլ աղ: Եւ կոչեաց զսպասաւորն այլ ոմն եղբայր առաջի ամենեցուն և ասէ. այս անուն ջերմ ոչ ճաշակեաց, այլ բեր սմա փոքր մի աղ: Եւ յարուցեալ ոմն ի ծերոցն ասէ ցնա. լաւագոյն էր քեզ այսօր միս ուտել ի խցին քում, քան եթէ լսել զբանդ զայդ առաջի ամենեցուն:

Եւ Եւս 3՝ ոմն եհարց ցհայրն Սիսոյի և ասէ. եթէ երթամ ի տեղիս ուրեք բնակել, զիմրդ կամիս եթէ վարեցայց անդ: Եւ ծերն. եթէ կամիս բնակել ուրեք, մի կամիր անուն հանել քեզ եթէ չեւանեմ ի ժողովն, և յորժամ առնէ ոք սէր՝ ոչ ուտեմ և ըմպեմ. վասն զի այս է ընդունայն անուն, և զկնի գտանես ձանձրութի

զժողովն յետս դառնալ ի նմանէ, և ասէ. դարձիք դարձիք, զի խելաւ դարեալ է ծերն: Եւ ասա եկն առ նա և ասէ. ծեր, ընդէր արարեր զայդ, զի ամենեքեան ասէին՝ թէ դիւահարեալ է ծերն: Ասէ ծերն. և ես այլ զայդ կամէի լսել և վասն այն արարի:

1 Հարցաւ երբեմն հայրն Մոնն ուայիթացի զհայրն Սիսոյի և ասէ. յորժամ ընթեռնում զգիրս, կամին խորհուրդք իմ զի ուսցի զայն, և պատրաստ ունիմ առ ի յասել զնա: Ասէ ցնա ծերն. ոչ պիտոյ է քեզ այդ, այլ ստացիր ի միտս քո լուութի, և ոչ հոգալ ինչ և գիտել զբանս բարիս:

2 Եղև երբեմն տօն ի սենեակս, և ճաշէին եղբարքն յեկեղեցին. և էր անդ եղբայր մի և ասաց ցսպասաւորս կերակրոյն՝ եթէ ես ոչ ճաշակեմ եփեալ ինչ կերակուր, այլ աղ միայն: Եւ ասէ սպասաւորն այն բարձրաձայն ցմիւսն. սա ոչ ճաշակէ կերակուր, բեր սմա աղ: Ասէ ծերն ցեղբայրն, լաւագոյն էր քեզ այսօր ուտել միս, քան լսել զայս վասն քո ի ժողովս յայս:

3 Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն Մատոյէ և ասէ. եթէ գնացից ի վանս ուրեք կալ անդ, որպէս տարտ է զի կեցից անդ: Ասէ ցնա ծերն. եթէ կեցցես ի տեղի ուրեք, մի հանցես ի վեր զանուն քո եթէ արդեւաւ կան իցեմ և ոչ եւանեմ յեկեղեցին, ոչ ուտեմ, ոչ ըմպեմ և ոչ ննջեմ, և այլս այսպիսիս. զի այսօրիկ սուտ անուանք են, և յետոյ լինին քեզ շփոթս մեծամեծս. զի ուր և լսի այսպիսի գործ, ամենայն

և խռովութիւն . վասն զի մարդիկ ուր եթէ զայսպիսի ինչ գտանեն, անդ երթան : Եւ ցնա եղբայրն . իսկ զինչ արարից ես : Եւ ցնա ծերն . ուր և նստիս, հասարակ ամենեցուն զհետ երթ, և զիարդ տեսանես զերկիւղածսն թէ գործիցեն՝ հաւասար նոցա կատարեալ զքո կամսդ և այնպէս հանդիցես, վասն զի այս և խոնարհութիւն է քեզ հաւասարել նոցա . և մարդիկ յորժամ տեսանեն զքեզ ընդ նոսա, ամենեցուն հաւասար ունին զքեզ, և ոչ ոք նեղէ և խռովեցուցանէ զքեզ :

Եւ Եսայի ծերքն վասն երանելոյն հօրն Արսէնի և հօրն (Թէոդորոսի փերմացւոյ՝ եթէ քան զբազումս ունէին ատելութիւն ընդ մարդկային փառս : Եւ հայրն Արսէն ոչ երբեք երթայր ի պատահումն մարդոյ . իսկ հայրն (Թէոդորոս թէպէտ և պատահէր, այլ որպէս և զսուսեր էր, վասն զի ջերմ և ցասկոտ էր, և ահ և երկիւղ ունէր ի պատահմանն իւրում :

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ ոմն ի հարանցն փերմացի՝ եթէ դէպ եղև ինձ ընդ երեկոյս երթալ առ հայրն (Թէոդորոս . և գտեալ զնա զի ունէր ցնցոտուն լիբիտոն, և կուրծք նորա բաց կային և կնգուղն էր առաջոյ կողմանէ : Եւ ահա կոմս ոմն եկն զի տեսցէ զնա, և բախեալ զդուրսն՝ ել ծերն բանալ նմա, և պատահեալ նմա առ դրանն նրստան անդէն և խօսէր ընդ նմա : Եւ առեալ իմ հատոր մի նափորտկան ծածկեցի զուս նորա . իսկ ծերոյն առեալ զայն ի բաց ընկէց : Եւ իբրև գնաց կոմսն, ա-

մարդիկ գիմեն առ նա և շփոթեն . այլ ուր և կեցցես դու՝ լեր հաւասար այլոց եղբարցն, և զոր առնեն ի նոսա փոյթքն՝ զայն արտացես և դու և հանդիցես, զի այս խոնարհութիւն է լինել հաւասար նոցա . և մարդիկ տեսցեն զքեզ նման նոցա լեալ, և ոչ նեղեցեն և շփոթեցեն զքեզ :

Եւ Եսայի վասն հօրն Արսէնիոսի և հօրն Թէոդորէ փերմացւոյ՝ եթէ քան զամենայն մեղս առաւել տալին զքովութիւն մարդկան . զի Արսէնիոս ոչ ումեք հանդիպէր դիւրաւ . իսկ Թէոդորէ հանդիպէր, այլ իբրև զսուս մերկացեալ :

Չ Պատմէր մեզ աշակերտ հօրն Թէոդորէ փերմացւոյ վասն նորա՝ եթէ գնացաք երբեմն նախ քան զերեկոյն ի սենեակ ծերոյն և գտաք զնա զի զգեցեալ էր քուրձ պատառատուն, և լանջք և թիկունք մերկ գոլով, և չըջեալ կայր թիկնոցն ի վերայ սրտի նորա . Եւ իբրև բախեցաք զգուռն, յարեաւ ծերն և եբաց զգուռն, և ահա կոմս ոմն իջնան եկեալ էր տեսանել զնա . և այսպէս նստեալ արտաքոյ դրանն խօսէին ընդ միմեանս : Իսկ իմ առեալ զփիլոնն իւր ծածկեցի զթիկունս նորա զի մերկ էր, իսկ ծերն մեկնեաց զձեռնն և ի բաց ձգեաց զնա : Եւ իբրև գնաց կոմսն, առեմ ես ցծերն . ընդէր գործեցեր

սեմ ցնա . հայր , ընդէր զայդ արարեր . եկն այրն զի օգտեսցի , մի գուցէ գայթակղեցաւ ինչ 'ի մէջ : Եւ ցծերն . զինչ ասես , հայր . մինչև ցայժմ մարդկան ծառայեմք . կատարեցան պէտքն և անցին . որ կամիցի շահել շահեսցի , և որ կամի գայթակղել գայթակղեսցի . ես առ անգամ մի զիարդ և պատրաստ 'ի ժամուս նոյն պէս ելանեմ 'ի պատահումն : Եւ պատուիրեաց աշակերտին իւրում և ասէ . եթէ եկեսցէ ոք և կամիցի տեսանել զիս , մի ինչ ասիցես նմա մարդկօրէն . այլ եթէ ուտիցեմ , ասա նմա թէ ուտէ . և եթէ ննջիցեմ , ասա եթէ ննջէ :

Եւ Երեմիայի վասն որումն կրօնաւորի՝ եթէ ոչ ճաշակէր հաց , այլ սիսեռն թրջեալ . և եթէ դէպ լինէր նմա երթալ և ճաշակել առ ոք , դնէր առաջի իւր զթրջեալ սիսեռն և ճաշակէր : Եւ ինչպէս եղև նմա երթալ առ մեծ ծեր , և էին և այլ օտարականք անդ . և եփեաց ծերն փոքր մի ոսպն վասն նոցա : Եւ իբրև նստան ճաշակել , եբեր դարձեալ զթրջեալ սիսեռն իւր և եղեալ առաջի իւր ուտէր : Եւ իսկ ծերոյն տեսեալ լուռ եկաց , զի մի յանդիմանեսցէ զնա առաջի նոցա : Եւ իբրև յարեան նոքա , առեալ զնա 'ի մի կողմ ասէ . եղբայր իմ , եթէ դէպ լինի քեզ երթալ առ ոք , մի երևցուցաներ ըզվարս քո . այլ ընդ եղբարսն ճաշակեա , զի մի երևեսցիս որպէս դատապարտել զնոսա . ապ' եթէ կամիս ունել զվարս քո , նիստ 'ի տան քում և մի ուրեք ելաներ : Եւ նորա լուեալ բանից ծերոյն , եղև հաւասարորդ կերակրոց 'ի դիպել եղբարց ուն և ասաց նմա ծերն :

Զայդ , հայր . զի եկն առ քեզ իշխանն որպէս զի շինեսցի , և արդ գնաց արամեալ : Իսկ ծերն ասէ ցիս . զինչ ասես , եղբայր , դեռ ևս զմարդիկ պաշտեմք . զոր պարտ է առնել արասցուք մեք , և որ ոք կամի շահել շահեսցի , և որ ոք կամի գայթակղել գայթակղեսցի . ես որպէս և էի՝ ցուցայ նմա . և ես ասեմ քեզ , որդեակ , եթէ ոք գայ առ իս՝ մի ասացես նմա սուտ , այլ թէ իցեմ յուտել , ասացես՝ ճաշակէ , և թէ ննջեալ է իմ՝ արդեօք ննջէ ասացես :

Եւ եղբայր ոմն ճգնաւոր ոչ երբէք ճաշակէր հաց : Եւ գնաց նա տեսանել զծեր ոմն մեծ , և էին անդ և այլ ծերք . իբրև եղև ժամ ընթրեացն և բերին 'ի սեղանն հաց և կերակուրս , իսկ եղբայրն այն եգառաջի իւր սիսեռն թրջեալ և ուտէր զայն : Իբրև յարեան 'ի սիրոյն , առեալ զնա առանձին ծերն ասէ ցնա . եթէ գնացես առ ումեք՝ մի յայտներ զգործ քո , իսկ եթէ կամիս առնել զկանոն քո՝ նստցիս 'ի սենեկի քո և մի ելանել առ ոք : Իսկ նա ուսեալ 'ի ծերոյն , եղև հաւասար այլոց :

ՊԱՏՄԵՑԻՆ՝ ոմանք վասն հօրն Նաղագեայ երիցու աշակերտի սրբոյն Յոհաննու ոսկեբերանի հայրապետին Սոստանդնուսիօլսի՝ եթէ մեծ կրօնաւորութիւն ունէր պահելով զերկուս զերկուս աւուրս և շաբաթս հանելով, և ոչ զինի ճաշակէր և ոչ ձէթ, այլ աղ և հաց միայն, և ունէր՝ի մարդկանէ մեծ փառս: Սորա լուեալ վասն սկիւթացւոց՝ եթէ մեծ վարս ունին, եկն ակն ունելով այսպէս թէ առաւելագոյն ինչ զիտիցէ քան զնոսա: Արդ երթեալ սորա ՚ի Պիղուզ՝ հարցանէր թէ զիա՞րդ իցէ Սկիւթ: Այլ պատմեցին եթէ աւերեցաւ ՚ի Սաղթթաց, և լուեալ տրտմեցաւ յոյժ: Սպացին ոմանք՝ եթէ է աստ ծեր մի սկիւթացի ՚ի Պանեփոսի հայրն Յովսէփ, երթ առ նա: Այլ երթեալ առ հայրն Յովսէփ, ակն ունէր աւելի ինչ խոտակրօնութի տեսանել ՚ի նմանէ: Նկալաւ զնա ծերն խնդութք և ասէ ցապաւորն իւր. զինչ և ունիս մխիթարութիւն՝ արա մեզ զայս օր վասն օտարացս: Այլ իբրեւ նստան ճաշակել, աւսէն որք ընդ նմայն էին՝ թէ հօրս Նաղագիու բերէք սակաւ մի աղ, վասն զի սա ոչ ճաշակէ աստի: Իսկ հայրն Յովսէփ լուռ լինէր, կերաւ և արբ: Այլ եղաք առ նմա աւուրս երիս, ոչ ՚ի սաղմոսելոյ նոցա լուաք և ոչ զաղօթս նոցա տեսաք. վասն զի զամենայն զոր ինչ առնէին, ՚ի ծածուկ գործէին: Այլ գնացեալ ՚ի նոցանէն ոչ ինչ օգտեալ: Այլ ըստ մատակարարութեն այդ գէտ լինի յաւուր յայնմիկ՝ մոլորեցան և եկին մերձ ՚ի յերեկոսն դարձեալ անդրէն ՚ի խուղ ծերոյն: Այլ յառաջ քան զբախել նոցա լուան ՚ի նոցանէն զի սաղմոսէին. և կացեալ

Եւլոգիոս ոմն որ էր աշակերտ լեալ Աթանասի աղեքսանդրացւոյ, և էր սա քահանայ և ճգնաւոր յոյժ, և մեծանուն հռչակեալ էր. պահէր երբեմն զերկուս աւուրս, և երբեմն մի անգամ ճաշակէր ՚ի շաբաթուն, և կերակրէր հաց և աղ միայն, և էր փառաւորեալ յամենեցունց: Յարեաւ սա երբեմն և գնաց ՚ի Պանեփոս առ հայրն Յովսէփ, կարծէր խոտագոյն ինչ վարս տեսանել: Եւ ընկալաւ զնա ծերն ուրախութք, և հիւրընկալեալ զնա կերակրեաց բարւոք: Ասէն ցծերն աշակերտքն Եւլոգիոսի. ոչ ինչ այդպիսի կերակրի քահանայդ, այլ միայն հաց և ջուր: Իսկ հայրն Յովսէփ լուեաց և եկեր զամենայն: Եւ կացին նոքա անգ զերիս աւուրս և ոչ լուան յաշակերտացն Յովսէփու սաղմոս կամ երգ, զի ՚ի ծածուկ և անմուռն աղօթէին. և ելեալ անտի ոչ ինչ շահեցան ՚ի նոցանէ: Եւ եղև ինամօքն այդ մրրիկ մեծ և մութն յամպոյն, և մոլորեալ նոցա յուղւոյն դարձան անդրէն առ ծերն. և նախ քան զբախել դրանն լուան զերգս սաղմոսաց նոցա ՚ի ներքուստ և մնացին բազում ժամս զի կատարեսցեն, և ոչ եղև վճար

մնացեալ նոցա 'ի շատ ժամս՝ յետոյ բախեցին, և նոքա դարձեալ լռեցին 'ի սաղմոսելոյն: Արդ մտեալ նոցա, ընկալաւ զնոսա խնդութք ծերն. և վասն խորշակին որ եթէ ընդ նմայն էին՝ առին զկուժն և ետուն նմա ջուր, և էր ջուրն խառն 'ի ծովէն և 'ի գետոյ: Աւ զմտաւ աւ ծեալ առանձինն՝ մտեալ առ ծերն անկաւ առաջի նորա և աղաչէր զնա՝ կամեալով ուսանել զվարս նոցա, եթէ զիարդ իցէ զի զառաջինն ոչ սաղմոսէիք, և յորժամ չոգաք՝ սաղմոսէք 'ի բազում ժամս. և դարձեալ կամեցեալ ըմպել իմ, գտի զջուրդ աղի: Ասէ ցնա ծերն. եղբայրդ անմիտ է, և խառնեաց զծովուդ չիմանալով: Իսկ նա աղաչէր՝ կամեցեալ գիտել զճշմարիտն: Ասէ ցնա հայրն՝ Յովսէփ. այն փոքր ապակեակն գինւոյն զոր եթէ մեք արբաք՝ վասն սիրոյն Վսի. իսկ զայս ջուրս հանապազ ըմպեն եղբարքդ: Աւսոյց նմա և զընտրութիւն և 'ի ծածուկ առնել զվարս իւր և ոչ առաջի մարդկան, և եհատ 'ի նմանէ զամենայն իրս. և եղև միաբանակեաց առաւել քան զայլն, և ճաշակէր զամենայն որ ինչ դնէին նմա, և ուսաւ 'ի ծածուկ գործել զվարս բարիս. և մեծապէս շահեալ ասէ ցծերն. ճշմարտութեամբ են գործք ձեր: Աւ չոգաւ խնդութք դոհանալով զայ:

Այն ոմն 'ի հարանցն առ հայրն Յովսէփ, և բախեալ զգուրսն՝ եբաց ծերն կարծելով եթէ սպասաւորն իւր իցէ: Աւ իբրև ետես զնա, անկաւ 'ի վերայ երեսաց իւ-

աղծիցն: Իսկ նոցա ձանձրացեալ ընդ յամեն՝ բախեցին զգուռն, և նոքա իբրև լուսն զձայն դրանն՝ լռեցին յաղծիցն, և ընկալան զնոսա ուրախութք, զի 'ի տօթոյն խստութէ տապացեալք էին: Իսկ մի յաշակերտացն Աւլոգիոսի արկեալ ջուր տայր ըմպել նոցա, և էր նա աղի ծովու ջուր, և ոչ կարաց ըմպել: Եւ եկեալ 'ի միտս Աւլոգի աղաչեաց զծերն պատմել նմա զքաղաքավարութիւն իւրեանց և ասէ. զի է. հայր, զի նախ ոչ երգէիք յաղծս, և այժմ երգէք՝ մինչ գնացաք մեք, և ջուրս այս էր յայնժամ քաղցր և այժմ աղի: Ասէ ծերն. այդ եղբայր յիմար էր և յանգէտս խառնեաց 'ի ծովէ զջուրդ: Իսկ Աւլոգի աղաչէր զնա պատմել նմա զուղիղն: Ասէ ծերն. փոքր այն գինի այն աւուր որ գայթակղեաց զքեզ՝ այն սէր գալոյ քո էր, նոյնպէս և ջուրն քաղցր և ամենայն միսթարութիւն. այլ մեք հասարակաց ջուր զծովայինդ ունիմք, և աղծս անգագարս և միշտս: Յայնժամ ուսոյց նմա իմաստութք քննել զօրհուրդս, և եհատ 'ի նմանէ զհարատութիւն մարդկային. և եղև նա յայնմհեալ խորհրդածու ընտրեալ և հաւատար այլոց, և ուտէր զոր ինչ առաջի գնէին, և ճգնէր զամենայն 'ի ծածուկ: Եւ ասէր ցծերն. ճշմարտապէս հաւատարիմ է ամենայն ճգնութիւն ձեր:

րոյ : Նա աղաչէր զնա և ասէր . կանգնեաց , հայր , զի ողջունեցից զքեզ : Նսէ ցնա ծերն . ոչ կանգնիմ եթէ ոչ երթիցես : Նա բազում անգամ աղաչեաց զնա , և ոչ կանգնեցաւ , մինչև ել նա արտաքս :

ՆԱՅ ոմն 'ի ծերոցն' եթէ մարդ որ ունիցի լուծի և ոչ յառաքինութի , այլ կամ 'ի փառս տալոյ ինքեան , իսկ որ ըստ նոյ լուեցուցանէ զինքն' այն է առաքինութի , վասն զի յայ ունի զշնորհսն :

ՆԹԵԱԼ երբեմն հայրն Նդեւիիոս եպիսկոպոս Նիկոպօլսեայ առ հայրն Սիսոյ 'ի լեառն հօրն Նստոնի . յոր ժամ պատրաստեալ էր զնալ անդրէն , յառաջ քան զեւանելն նոցա 'ի ճանապարհն' ետ նոցա ճաշակել ընդ առաւօտն , և էին պահք : Նրդ իբրև եղին զսեղանն , ահա փարանացիք բախեցին զդուրսն : Նա ասէ ծերն ցաշակերտն իւր . տուր նոցա փոքր մի աթերայ զի աշխատեալք են : Նսէ ցնա հայրն Նդեւիիոս . թող տուր , հայր , զի մի ասիցեն եթէ Սիսոյ այգուն ճաշակէ : Նա հայեցաւ 'ի նա ծերն և ասէ . երթ դու տուր նոցա : Նա իբրև տեսին զաթերայն , ասացին ցնա' թէ օտարք որ են աստ և ծերն ընդ նոսա ճաշակէ : Նա ասէ ցնոսա' այո : Նա սկսան տառապել և ասել . թողութի արասցէ ձեզ նա , զի ետուք ճաշակել ծերոցն յայս ժամու . եթէ ոչ գիտէք զի բազում ժամանակս ունի աշխատել զինքն : Նրդ լուեալ զայս եպիսկոպոսին , անկեալ առաջի ծերոցն ասէ . թողութիւն արա ինձ , հայր , զի մարդկօրէն խօսեցայ , իսկ դու զնա յինսն խորհիս : Նսէ ցնա հայրն Սիսոյ' եթէ նա փառաւորեսցէ զմարդ . փառք մարդկան ոչ ինչ են և ոչ երբեք կան հաստատուն :

ՆԵԻՆ' վասն սկիւթացւոյն . եթէ հասանէր 'ի վերայ և զգայր որ զգործ ընկերի իւրոյ , ոչ ևս իբրև զառաքինութիւն ունէր զգործն , այլ իբրև զմեղս : Նարձեալ ասէին' եթէ յորժամ եւանելն յԱգիպտոս և կամէին զվարձս հնձոցն առնուլ և կամ զգինս ձեռագործին իւրեանց , իւրաքանչիւր որ սահմանէր ըստ պիտոյից իւրեանց զգարմանս , և զայն ամենայն այրեաց և որբոց տային :

1 Ասէին և վասն հարցն սկիտացւոյ . եթէ յայտնէին ումեք առաքինութիւնք , յայնմհետէ ոչ իբր' զառաքինութի' այլ իբրև զմեղս համարէին :

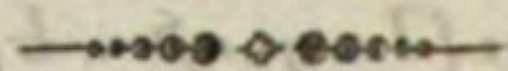
ԼՍԷԻՆ՝ վասն հօրն Յոհաննու կարճահասակի եթէ նա զըտվանդակն բերէր ասելով եթէ իմ այրիքն և որբքըն ՚ի Սկիւթ են:

ԼԻ ոմն ՚ի հարանց Սուրբիոս անուն, մեծ և առաքինի ճգնաւոր, որ ՚ի բազում ճգնութեն որպէս զկոճղ դարձեալ էր: Լուալ թագաւոր ոմն զհամբաւ նորա և կոչեաց զնա, և ոչ կամեցաւ զնալ առ նա՝ զայս ասելով. եթէ ինչք և ստացուածք խնդրէ յինէն, ոչ ունիմ զի տացից նմա. եթէ սպանանել կամի, պատրաստ եմ ՚ի մեռանել վասն անուանն տեառն, կտրեա զգլուխ իմ և տար նմա. և եթէ խրատ խնդրէ, ոչ է պարտ խրատողն առ խրատեալն ընթանայ, այլ ինքն եկեցէ և առցէ զօրհնութիւնն:

ԼՍԱՅ՝ հայրն Պիմէն. ուսո զսիրտ քո պահել զոր ինչ ուսուցանէ լեզու քո: Լսաց դարձեալ եթէ բարի է հմտութի, զի ուսուցանէ զմարդ փորձ և ընտիր:

1. Ասէին վասն հօրն Յոհաննու կարճահասակին՝ եթէ զաշխատաւ նաց իւրոց զվարձս զոր առնոյր ՚ի հունձս՝ զամենայն բերէր ՚ի Սկիտէ և ասէր՝ եթէ իմ որբք և աղքատք ՚ի Սկիտէ կան. և այնպէս անգ ՚ի պէտս եղբարց տայր:

2. Ասաց հայրն Պիմէն. ուսուցես զսիրտ քո պահել զայն ինչ զորս այլոց ուսուցանէ բերան քո, և ուսո զբերան քո խօսել զայն ինչ զոր իցէ ՚ի սիրտ քո:

ՄՆԱՅՈՐԴՔ

յերկրորդ քարգմանութենէ

ԶԵՂԱՅԻ ոմն գովեցին առաջի հօրն Անտոնիոսի . իսկ նա փորձեաց զնա զի թէ համբերել կարիցէ արհա-
մարհանաց , և գտաւ զնա զի ոչ համբերեաց , և ասէ
ցնա . նման ես դու գեղջ՝ որոյ առաջի կողմն զարդարեալ
իցէ , և մէջ նորա յափշտակեալ և գերեալ յաւազակաց :

Ա. հայրն (Թ)էողորէ գնաց եղբայր ոմն , և կացեալ
անդ աւուրս երիս աղաչէր լսել 'ի նմանէ բան . իսկ նա
ոչ բնաւ ինչ խօսեցաւ ընդ նմա և ոչ բան մի . յայն-
ժամ ել նա անտի տրտմեալ : Ասէ ցժերն աշակերտ իւր .
հայր , ընդէր ոչ ասացեր նմա բան ինչ , զի գնաց տըրտ-
մեալ : Ասէ ծերն . թոյլ տուր , եղբայր , զի՛նչ ասացից
նմա , զի վաճառական էր նա , և կամէր 'ի վերայ օտար
բանից հարստանալ . զի ոչ առնելոյ վասն կամի զբանն
ուսանել , այլ ձեւանալոյ 'ի ցոյցս մարդկան բանիւք :

Ա. ՅԼ ոմն եղբայր գնաց առ նա և սկսաւ խօսել մե-
ծամեծս և քննէր զգործս զոր ոչ բնաւ գործեալ էր նո-
րա : Ասէ ցնա ծերն . դեռ ևս բնաւ ոչ գտեալ է քո և
ոչ զծախս նաւու ուղղութե գրամեալ է քո 'ի նմա , և
ոչ 'ի ծովու մտեալ է քո , և կամիս մտանել 'ի քաղաքն
դժուարագնալի . այլ նախ գործեա և ապա խօսեսցիս :

Օ՛հօհն (Բ)ովսիսէ լուաւ իշխան ոմն և գնաց 'ի Ակի-
տէ տեսանել զնա , և պատմեցին ոմանք զայն ծերոյն .
իսկ նա փախեաւ և ել 'ի դաշտի : Այլ գիպեցաւ նմա իշ-
խանն և հեծեալք իւր , մինչ երթայր ծերն 'ի դաշտի ,
և ասէն ցնա . ասացես մեզ , ծեր , ո՞ւր իցէ սենեակ
հօրն (Բ)ովսիսի : Ասէ ծերն . և զի՛ խնդրէք զնա , զի այր
կատաղի իցէ նա : Իբրեւ եկն իշխանն յեկեղեցին , ընդ

առաջ եղեն նմա եղբարքն : Եւ ցնոսա իշխանն . լուայ
 ես զհօրէն Սովսիսէ և եկի տեսանել զնա , և դիպաւ
 մեզ ծեր ոմն որ գնայր յԱդիպտոս , և հարցաք զհօրէն
 Սովսիսէ . իսկ նա ասէ ցմեզ՝ զի ինդրէք զնա , զի յի-
 մար և մոլի իցէ նա : Իբրեւ լուան զայն եղբարքն , տխրե-
 ցան յոյժ և ասեն . որպիսի էր ծերն որ ասաց զայդ վասն
 սրբոյ հօրն : Իսկ նոքա ասեն . ալեւոր էր և հինս զգե-
 ցեալ , և մեծահասակ և սեաւ : Իսկ նոքա ասեն . այդ
 նոյն ինքն էր հայրն Սովսէս , զի ոչ կամեցաւ յայտնել
 զինքն ձեզ , վասն այն ասաց զայն : Եւ շահեցաւ յոյժ
 իշխանն և մեկնեալ գնաց 'ի տեղի իւր :

Եւ ՍԹԵՐԻՆԷ հայրն գնայր ընդ անապատ և այլ եղ-
 բարք ոմանք ընդ նմա . և տեսեալ նոցա վիշապ մի՝ փա-
 խեան : Եւ իբրեւ կացին , ասէ եղբայր ոմն ցծերն . և դու
 ևս երկեար 'ի նմանէ , հայր : Եւ ցնա ծերն . ոչ երկըն-
 չէի 'ի նմանէ , որդեակ . այլ եթէ ոչ փախուցեալ էր իմ
 'ի նմանէ , ոչ կարէի զերծանել 'ի հողոյ ամբարհաւա-
 ճութենէ :

Եւ իսկ ոմն յԱղեքսանդրու կամեցաւ տեսանել ըզ-
 հայրն Պիմէն , և ոչ յանձն առնոյր ծերն առնել զայս :
 Իսկ իշխանն պատճառեաց չար ինչ գործել , և կալեալ
 զորդի քեռ նորա եդ 'ի բանտի և ասէ . եկեսցէ Պիմէն
 և աղաչեսցէ զիս , և ապա թողից զնա վասն նորա : Յայն
 ժամ եկեալ մայր մանկանն՝ քոյրն Պիմէնի առ Պիմէն ,
 ասէ ցնա , մինչ կայր արտաքոյ դրան ողբալով . օգնեա
 որդւոյ իմոյ : Իսկ ծերն ոչ բնաւ նայեցաւ 'ի նա և ոչ
 խօսեցաւ ընդ նմա : Իսկ նա անարգէր զնա և ասէր .
 պղնձի աղիք , ողորմեա ինձ , զի անդրանիկն իմ որդին
 քո 'ի բանտի կայ : Իսկ ծերն պատուիրեաց և ասէ . Պի-
 մէն որդիս ոչ ունի : Եւ այսպէս գնաց քոյրն : Իսկ իբրեւ
 լուաւ զայս իշխանն՝ ասէ . ապա բանիւ պատուիրեսցէ
 ինձ զի թողից զնա : Իսկ ծերն պատուիրեաց առ իշ-
 խանն այսպէս . դատեսցես զդա ըստ արքունի օրինաց .
 և եթէ արժանի մահու ինչ գործեալ իցէ դորա , մեռ-
 ցի և դա . ապա թէ ոչ , շնորհեսցես ինձ : Եւ շնորհեաց
 նմա իշխանն զորդի քեռ նորա , և ոչ կարաց տեսանել
 զնա հնարիւք :

Եւ ՍԱՑ դարձեալ՝ եթէ որ ոք ստասցի սէր մարդկան ,
 նա հեռացի 'ի սիրոյն ւն . և զի ոչ է բարեոք ամենեւ-

ցուն հաճոյ լինել, զի գրեալ է՝ վայ ձեզ յորժամ բարի ասասցեն զձէնջ ամենայն մարդիկ :

Եւ յարձեալ զոր օրինակ գանձ ծածկեալ եթէ յայտնեսցի՝ յաւարի առցի, այսպէս է և առաքինութի, որ յայտնեսցի՝ կորնչի. և որպէս զմով հալեալ ՚ի հօր, նոյնպէս և զհօգին կիզէ գովութիւն մարդկան և գնայ ՚ի նմանէ զեղջ :

Եւ յայրն Վանիէլ՝ եթէ գնացի ես երբեմն առ հայրն Սիմէն և ճաշակեցաք ՚ի միասին, և ապա ասէ ցմեզ. գնացէք հանգերուք փոքր մի : Եւ գնացին եղբարքն զի հանգիցեն. և ես մնացի անդ, զի առանձին ինչ խօսեցայց ընդ նմա, և յարուցեալ գնացի ՚ի սենեակ նորա. իսկ նա իբրեւ ետես զիս զի գնայի, եղև իբրև զնիրհեալ, և զի սովորութի էր ծերոյն զամենայն ինչ ՚ի ծածուկ գործել :

Եւ յայրն Սիմէն եկն երբեմն իշխան ոմն տեսանել. իսկ նա իբրև լուաւ, ած զգօտի իւր ընդ մէջ և գնաց ՚ի յօտել զարմաւենիս իւր : Իսկ նոքա եկեալ ՚ի դրանն ձայնէին՝ ծեր ծեր, ուր է միայնակեացն այն : Եւ նա ասէ՝ ոչ է աստ : Իսկ նոքա իբրև լուան՝ գնացին անտի :

Եւ ՍԵԼԱԼ երբեմն հայրն Տիթոյի քթուէր զչուխայ իւր, և ետես զնա այլ եղբայր այնպէս : Իսկ նա իբրև իմացաւ եթէ ետես, ամաչեաց յոյժ և ասէ. թողութի արա ինձ, եղբայր, զի ոչ ևս եղեալ եմ կրօնաւոր, զի այսպէս տեսեալ՝ եղէ թուլացեալ :

Եւ ոմն եղբայր որ բնակէր յեզր գետոյն Վաղեստի, նոյ, ուր և բնակէր երանելին Սիլուանէ : Եւ այս եղբայր յիմարութի ցուցանէր այլոց. զի յորժամ հանդիպէր ումեք, վաղվաղակի ծիծաղէր և հրճուէր. և ՚ի սակս այսու պատճառի ամենեքեան զանց առնէին զնովալ : Եւ յաւուր միոջ եկին երեք ոմանք ՚ի հարցն առ հայրն Սիլուանէ. և իբրև աղօթեցին՝ ասեն ցհայրն. տուր մեզ զաշակերտ քո զի տարցէ զմեզ ՚ի սենեակս ամենայն եղբարցն զի տեսցուք զնոսա : Իսկ ծերն ասէ ցեղբայրն ՚ի լուր նոցա. ՚ի սենեակս ամենայն եղբարց տարցես զսոսա : Իսկ ՚ի ծածուկ ասէ ցեղբայրն՝ եթէ զյիմարն զայն եղբայր մի ցուցաներ, զի մի գայթակղեսցին սոքա : Իբրև շրջեցան նոքա ընդ սենեակս եղբարցն, ասէին հարքն ցեղբայրն որ առաջնորդէր նոցա. արասցես սէր և զա.

մենայն եղբարս ցուցանիցես մեզ: Աւ ասէ նա՝ բարւոք է, հարք. և արար այնպէս, բայց միայն յիմարն եղբօրէ ըստ հրամանի ծերոյն. և դարձան անդրէն առ հայրն Սիլովանէ: Ասէ ծերն ցնոսա. տեսարո՞ւք զամենայն եղբարսն: Պատասխանի ետուն և ասէն. այո, հայր, տեսաք և գոհանամք զքէն, բայց դժուարիմք զի զամենեւեան ոչ տեսաք: Ահարց ծերն ցառաջագնաց եղբայրն. միթէ զամենեւեան ոչ տեսին: Պատասխանի ետ նա և ասէ. եղև ըստ բանի քո, հայր: Աւ իբրև գնացին հարքն, դարձեալ զնոյն ասացին ցհայրն Սիլովանէ՝ եթէ ընդ տեսութի եղբարցն ինդամք, իսկ զոր ոչ տեսաք՝ տրտմիմք: Իբրև գնացին նոքա, ստուգեաց հայրն յեղբօրէն՝ թէ զայն յիմարն միայն ոչ տեսին և տրտմէին, և իմացաւ թէ ժխտինա զյիմարութի: Աւ յարուցեալ գնաց ՚ի դուռն յիմարին այն եղբօրն հայրն Սիլովանէ տեսանել թէ զինչ իցէ գործ նորա. գնացեալ ոչ բախեաց զդուռն, այլ եմուտ ՚ի տունն. և ետես զեղբայրն զի նստէր ՚ի գործ, և երկու սփրիդս ունէր դրեալ ՚ի յայսկոյս և յայնկոյս՝ մի ընդ աջմէ իւրմէ և մի ընդ ահեկէ. և իբրև ետես զծերն, սկսաւ ծիծաղել ըստ սովորութե իւրոյ: Ասէ ծերն. թողցես զայդ արդեօք և ասա ինձ զնստիլ քո: Իսկ նա դարձեալ ծիծաղէր: Ասէ ցնա հայրն. գիտես և դու, զի ես բաց ՚ի կիրակէէ ոչ ելանէի արտաքս ՚ի խցէն. և ահա արդ եկեալ եմ ՚ի մէջ շաբաթուն, զի ան առաքեաց զիս առ քեզ: Աւ իբրև լուաւ նա զանունն այ, երկեաւ յոյժ և անկաւ առաջի նորա և ասէ. թող ինձ, հայր. քանզի նստիմ յառաւօտէ և դնեմ զխիճս զայս առաջի իմ, և եթէ գայ խորհուրդ բարի՝ ձգեմ խիճ՝ մի յաջու կողման սփրիդին, իսկ եթէ չար գայցէ խորհուրդ՝ ձգեմ ՚ի ձախու կողման. զայս առնեմ զօրն ողջոյն, և յերեկոյին թուեմ զխիճսն երկուց կողմանց. և եթէ գտանին աւելի աջոյ կողմանն՝ ճաշակեմ հաց, իսկ եթէ ձախակողմին յաւելցի՝ յայնմ աւուր ոչ ուտեմ ինչ. և յերկրորդ աւուրն եթէ գայցէ խորհուրդ ինչ ՚ի մտի, ասեմ ցանձն իմ՝ տես զինչ խորհիս, հաւատա ինձ զի և ոչ այսօր կերիցես: Աւ իբրև լուաւ զայս ծերն, զարմացաւ և ասէ. ճշմարիտ սուրբք էին հարքն եկեալք, որք յայտնեցին զառաքինութի սորա ՚ի շահս բազմաց,

և զի մեծ ուրախութիւն տուաւ ինձ այսօր 'ի գալ նոցա առ մեզ :

ԸՍԱՅ հայրն Լսայիաս . մեծ և պատուական իցէ յաղթել հայարտութե և ուղղիլ յանդիտութի . զի որք անկանին 'ի ձեռս չար ախտի ամբարտաւանութե , օտարանան 'ի հեզութե , և խստանայ սիրտ նորա 'ի վերայ սրբոց , և անկանի 'ի մայրն ամենայն չարեաց ' որ է ամբարտաւանութի : Ըյլ դու , ծառայ Վսի , կալցես ծածկեալ 'ի սիրտս քո զգործս և զջանս քո , որպէս զի մի մարդահաճութի կորուսանիցես զվարձս քո . զի որ որ վասն հաճոյութեան մարդկան առնիցէ ինչ , կորուսանէ զվարձս իւր ըստ բանի տեառն . զի որ սիրէ զփառս 'ի մարդկանէ , անկանի նա յախտ նախանձու , և նախանձոտն ոչ կարէ խոնարհ լինել . անձն որ ոչ խոնարհի , բաժին թշնամւոյն եղիցի ' որք և ձգեն զնա 'ի խորս չարեաց և սպանանեն . և փախիցես դու 'ի սնափառութե , և արժանի լինիցիս հասանել փառացն նոյ 'ի կեանսն յաւիտենից :

ԸՍԱՅ ծերն . մարդահաճութիւն լքէ զամենայն զօրութիւն կրօնաւորի և թողու ցամաքեալ զնա . և որ յայտնէ զբարի գործս իւր ումեք , նման իցէ նա առն որ սերմանիցէ զսերմանիս իւր 'ի կորդ երկիր , և եկեալ թրուչունք երկնից կերան զնա . իսկ որ ծածկէ զառաքինութիւն , նմանեացի առն որ սերմանեացէ զսերմն իւր յերկիր բարի , և հնձէ բազմապատիկ : Ըրդ կամ փախիցես փախչելով 'ի մարդկանէ , և կամ կատակեսցիս և այպանեսցես զաշխարհ և զմարդիկ , և լինիցիս յիմար և մոլի յաղագս նոյ :

Ըր ոմն առաջնորդ հասարակաց վանից , որ և ընդ իւր ունէր իբրեւ զերկերիւր եղբարս , և էր փառաւորեալ սա 'ի մարդկանէ յոյժ : Ը սա եկն հիւր Վս 'ի կերպս ծերոյ աղքատի , և աղաչէր զդռնապանն զի ազդարասցէ հօրն թէ աղքատ ոմն ծեր երբեմն ընկեր և ծանօթ քո ' եկեալ առ դրանն է : Վնացեալ դռնապանն յոյժ աշխատութիւն եմուտ առ հայրն և ասաց նմա զայն : Ը բարկացեալ հայրն ասէ ցնա . ոչ գիտես և տեսանես զի ընդ բազումս խօսիմ ես և վհատեալ եմ , թոյլ տուր զիս 'ի ժամս յայս : Իսկ նա իբրեւ լուաւ մեկնեցաւ և զնաց անտի : Ըրկայնամտեաց տէրն և մնայր առ

դրանն մինչև ցհինգ ժամն՝ զի թէ երևեսցի որ։ Իսկ ՚ի
հինգերորդ ժամու աւուրն եկն ոմն մեծատուն անդ, և
վասն սորա վաղվաղակի բացեալ զդրունս ընդ առաջ նո
րա գնայր հայրն բազում փութով և զգուշութիւն։ Եւ
տեսեալ զնա ընդ մեծատանն գողով աղքատն, այն որ
մեծն է ողորմութիւն և մեծութիւն տէրն, ասէ աղաչանօք
ցնա. խօսել ինչ կամիմ ընդ քեզ, հայր։ Իսկ նա բնաւ
պատասխանի ոչ ետ, այլ եմուտ ընդ մեծատանն ՚ի ներքս
զի ճաշեսցեն, վասն զի ստիպէր ՚ի սակս օտարացն այ
նոցիկ և շփոթեալ էր։ Եւ իբրև ճաշեցին, ել դարձեալ
հայրն ընդ մեծատանն մինչև ցդուռն վանիցն և յուղար
կեաց զնա։ Եւ իբրև դարձաւ անդրէն՝ ծառայ լեալ
հոգոց աշխարհի, դարձեալ մոռացաւ մխիթարութիւն
ինչ առնել տառապեալ այն ծերոյն և անյիշաչար տեա
ւուն. իսկ մինչ երեկոյ եղև, և ոչ ինչ օրհնութեան և
կամ մասին ինչ արժանի ոչ արարին զօրհնեալն զայն
աղքատ։ Եւ եկնեցաւ անտի և գնաց, և պատուիրեաց
առ հայրն այսպէս. և զի փառս սիրեցեր մարդկան, վասն
առաջին աշխատութեց քոց և բազմադէմ քաղաքավա
րութեցն զոր գործէիր գու, ՚ի չորից կողմանց աշխարհի
և ՚ի ծագաց երկրի բերեմ մարդիկ՝ որ գովեսցեն զքեզ,
զի զայդ ըղձաս և փութաս ՚ի դա. իսկ յանդին իմոց
բարեաց մի ճաշակեսցես և յարքայութի իմ ոչ մտցես։
Եւ պա ծանոյց զինքն նոցա աղքատն այն ծեր տէր և փրկ
կիչ։ Եւ իսկ։

ՎԱՍՆ ԴԱՏԵԼՈՅ

9,1 **Ե**ՂԲՕՐ՝ ումեմն եկն փորձութի 'ի միաբանութե
հօրն Լ, զիութութե, և որոշեալ անտի գնաց 'ի լեառնն առ
աբբայն Լ'նտոնիոս. և մնացեալ եղբօրն ամ մի առ նա,
առաքեաց զնա 'ի միաբանութիւն ուստի եկն: Լ, յոր-
ժամ տեսին զնա, դարձեալ հալածեցին: Լ, նա կորա-
ցեալ գնաց առ աբբայն Լ'նտոնիոս, ասէ. ոչ կամեցան
ընդունել զիս, հայր: Լ, առաքեաց ծերն և ասէ. բազումք
նաւարկեցին ընդ խորս ծովուն և կորուսին զբեռնն և
աշխատութիւն փրկեալ հասին 'ի յերկիր. դուք զփրկեալսն
յերկիր կամիք ընկղմել: Լ, նոցա լուեալ եթէ աբբայն
Լ'նտոնիոս առաքեաց, առժամայն ընկալան զնա:

Լ, ԴԱՅՐ՝ ոմն եհարց զոմն 'ի ծերոց զի ընտրեսցէ
նմա բան կրթութե: Լ, հա տեսանեմ, ասէ, զի առնէ
իրս և պատմեմ զայն ումեք, և ասեմ ոչ դատապար-
տելով զնա, այլ միայն խօսիմք, ոչ է չարախօսութիւն
և 'ի խորհուրդսն: Լ, սէ ծերն. եթէ ունիցի 'ի խոր-
հուրդսն ախտացեալս, չարախօսութիւն է. ապա եթէ
ազատ իցէ յախտէն, ոչ է չարախօսութիւն, այլ զի մի ա-
ճեցուցէ զչարն: Լ, յլ եղբայր պատասխանի ետ ծե-

1 ՊԱՏԱՀԱՅԵՐԵԿԵՄ փորձութիւն եղբօր ումեմն 'ի վանս հօրն Ե,
ղիայի, և արտաքսեցաւ անտի վասն այն մեղացն. և գնացեալ 'ի լեառն
առ հայրն Անտոն և պատմեաց նմա և եկաց առ նմա ամ մի, և ապա
առաքեաց 'ի վանսն ուստի ելեալն էր: Իսկ նոքա իբրեւ տեսին, ոչ ըն-
կալան զնա. և նա դարձեալ դարձաւ առ հայրն Անտոն և ասէ. ոչ
կամեցան ունել զիս: Իսկ նա առաքեաց զնա դարձեալ և պատուի-
րեաց նոցա այսպէս. ընկղմեալ նաւ 'ի ծովուն և կորուսեալ բեռն՝ բա-
զում աշխատութիւն հազիւ կարաց ելանել յերկիր. իսկ դուք 'ի ցա-
մաքի կամիք անդրէն կորուսանել զսա: Իսկ նոքա իբրեւ լուան զբանս
հօրն, սիրով ընկալան զնա:

2 Եղբայր ոմն եհարց ցծերն և ասէ վասն խորհրդոց. զի տեսանեմ
զոմն զի գործէ ինչ չար և պատմեմ այլոյ ևս՝ ոչ դատելոյ սակս, այլ
պատմելոյ աղաքաւ, արդ այս դատել զեղբայրն համարեսցի թէ ոչ:
Ասէ ծերն. թէ ունիցիս ինչ խէթ զնմանէ 'ի սրտի քո և ասես ինչ
այն դատել է, իսկ եթէ ազատ ես յատելութե ախտէն և ասես ինչ
այն ոչ դատել համարեսցի քեզ. այլ զի մի աճեցէ չարն՝ լուեմք բա-
րի է: Եղբայրն ասէ, եթէ հարցի զծեր ոմն և ասացի՝ եթէ կամիմ

րոյն և ասէ . եթէ եկից առ ոք 'ի հարցն և հարցից
ցնա՝ եթէ կամիմ լինել առ այսմ անուն , և գիտէ թէ
փնաս է ինձ , զի՞նչ ունի պատասխանի տալ ինձ . եթէ
ասէ ինձ՝ մի երթար , ոչ դատապարտէ զինքն խորհրդ-
դովք իւրովք : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . զայդ
նուրբ խնդիրսդ և զտեսութիդ սակաւք ունին . եթէ
չարժուին ախտիւ իցէ ինքեան , փնաս է , և բան ոչ ու-
նի զօրութի : Իսկ զի՞նչ է , պարտ է ասել՝ եթէ ես ոչ
գիտեմ , և զինքն ազատէ . և եթէ կամի ազատել յախ-
տից , ոչ դատապարտէ զոք , այլ զինքն առնէ պատճառս
և ասէ՝ եթէ ես ինձէն իսկ անպիտան եմ , բայց կար-
ծեմ թէ ոչ է քեզ օգուտ այդ . և եթէ է նա իմաս-
տուն , ոչ երթայ , զի ոչ ևս ասաց ծերն վասն չարութե ,
այլ զի մի աճեսցի չարն :

Եւ Երմիայի ոմն 'ի հարանց վասն երկուց եղբարց ոմանց , և
ճառեալ լինէին բանքն վասն եղբօր որ պահէր զսրբու-
թիւն : Եւ Երմիայ և միւսն ևս թէ ես լուայ . և երթեալ 'ի
տուն նորա ոչ եգիտ հանգիստ ինքեան և ոչ սրբութե
տեսութիւն , մինչև երթեալ և ասացեալ եղբօրն եթէ
ոչ ինչ լուայ , նմանապէս և միւսն ևս ասաց թէ և ոչ
ես հանգեայ : Եւ իբրև զղջացան 'ի խօսելոյ զբանսն ,
դադարեցին 'ի խորհրդոցն :

Եւ Երմիայ երկու եղբարք մեծք 'ի միաբանակեացսն և
արժանի եղեն տեսանողութե , և տեսանէր իւրաքան-
չիւր ոք 'ի նոցանէ զզօրութի ւն 'ի վերայ եղբօր իւրոյ :

Բնակիլ ընդ այն ոմն եղբայր . և նա ասէ ցիս՝ եթէ ոչ է բարւոք , մի
կեալ , և գիտեմ զի այնպէս իցէ , և այս դատել համարեսցի թէ ոչ :
Ասէ ցնա ծերն . այսպէս մանրաբնին տեսութիւն սակաւուց է . այլ
թէ ազատ յատելութե ախտէն իցէ , ոչ է դատել այդ , զի ոչ զեղ-
բօրն չար ինչ կամի , այլ զլուադոյն քեզ խնդրեսցէ որ հարցերն
զնա : Իսկ եթէ կատարեալ ոք իցէ՝ ոչ դատեսցէ զոք , այլ ասացէ՝
թոյլ տուր , եղբայր , թուի ինձ թէ ոչ լուադոյն է այդ քեզ , և իմաս-
տունն ոչ գնայ անդ կեալ . զի զոր լուադոյն էր՝ ասաց նմա . զի քննել
զեղբայրն հրամայեալ է մեզ , այլ ոչ զմեզս դատել . ապա թէ ոչ , ըզ-
մեզս ամենայն սուրբք դատեսցին . զի թէ ոք ոչ նախ դատեսցէ և քնն-
եսցէ զմեզս և տեսցէ զի չար իցէ , զի՞նչ խորհեսցի 'ի նմանէ և ատես-
ցէ զնա : Եւ դարձեալ . թէ զառաքինութիւն ոչ դատեսցի և լաւ լինել
ընտրեսցէ զնա , որպէս ասացի զնա . քանզի ոչ զմեզաւորն պարտ իցէ
դատել և ատել , այլ զմեզս , որպէս և գրեալ է՝ թէ զմեզս ատեսցի և
անարգեսցի և զօրէնս քո սիրեսցի :

Իսկ եղբարք երկու բնակեալ էին 'ի միաբանից վանս՝ մեծամեծք
և ընտրեալք և արժանի լեալք շնորհացն ւն , և տեսանէին զլոյս 'ի վե-

Վէպ եղև երբեմն միում 'ի նոցանէ ելանել արտաքոյ միաբանակեցացն յաւուր ուրբաթու, և 'ի վաղիւն եղև պատարագ ըստ սովորութեանն: Աւ հայեցեալ եղբօրն նորա ետես զգօրութիւն հեռացեալ 'ի նմանէ՝ խռովեցաւ: Աւ իբրև եկին 'ի խուղն, ասէ ցնա. զինչ գործեցեր, եղբայր, կամ զինչ խորհուրդս ունիս, վասն զի ոչ տեսի 'ի քեզ ըստ սովորութեան զշնորհսն ւայ: Աւ նա ասաց. ես ոչ խորհուրդս աղտեղիս և ոչ խորհուրդս չարս զիտեմ թէ արարի: Ասէ ցնա եղբայրն իւր. մի թէ բան դատարկ ել 'ի բերանոյ քո: Աւ յիշեաց եղբայրն և ասէ. այո՛ երեկ տեսի զումանս զի ուտէին արտաքոյ միաբանակեցաց և ասացի ցնոսա՛ եթէ յայսմ ժամու ուտէք յաւուր ուրբաթու. այս են մեղք իմ. աղաչեմ զքեզ, վշտակից լեր ինձ զշաբաթս երկուս և աղաչեսցուք զնձ, զի թողութիւն արասցէ ինձ: Աւ արարին այնպէս. և յետ երկուց շաբաթուցն ետես եղբայրն զշնորհսն ւայ զի եկն 'ի վերայ եղբօր նորա:

ԱՅՍԱՑ՝ հայրն Յովսէփ ցհայրն Պիմէն. ասա ինձ եթէ զիմրդ եղէց մենակեաց: Ասէ ցնա հայրն Պիմէն. եթէ կամիս գտանել հանգիստ և աստ և անդ, յամենայն իրս ասա՛ թէ ես ո՛վ եմ, և մի դատապարտեր զոք:

ԱՅՍԱՑ՝ երէցն Պղզոյ վասն ոմանց եղբարց՝ եթէ 'ի

րայ գլխոյ իրերաց կալով 'ի ժամ աղօթիցն: Եղև երբեմն զի ել մի 'ի նոցանէ արտաքոյ վանիցն յաւուր ուրբաթու, և ետես զոմն որ ուտէր յառաւօտէ, և ասէ ցնա. այնպէս ուտես տորածամ յաւուր ուրբաթու: Եւ զինի այսորիկ եղև աղօթք յեկեղեցւոյն ըստ սովորութեան, և նայեցեալ 'ի նա եղբայրն իւր ետես զշնորհքն ւայ և զոյսն բարձեալ 'ի նմանէ և արտմեցաւ յոյժ: Եւ իբրև գնացին 'ի սենեակ իւրեանց, ասէ ցնա եղբայրն այն. զինչ գործեցեր դու, եղբայր, զի ոչ տեսանեմ 'ի վերայ քո զշնորհս ւայ որպէս տեսանէի կանխաւ: Իսկ նա ասէ. ես ոչ մարմնով և ոչ խորհրդով գիտեմ գործեալ իմ չար ինչ: Ասէ ցնա եղբայրն. և ո՛չ բանիւ իւրիք դատեցեր զոք: Նա ասէ. յերեկ տեսի զոք զի ուտէր անժամ և գատեցի զնա, և այն են յանցանք իմ. արգաշխատեաց ընդ իս զերկու շաբաթս զի ապաշխարեցից, թերևս թողցի ինձ: Եւ արարին այնպէս և աշխատեցան յոյժ. և զինի երկուց եօթնեկաց ետես զշնորհսն ւայ դարձեալ եկեալ 'ի վերայ նորա:

Եհարց ցհայրն Պիմէն եղբայր ոմն և ասէ՝ թէ որպէս կարացից լինել կրօնաւոր ընտրեալ: Ասէ ցնա ծերն. եթէ կամիցիս կատարեալ լինել և գտանել հանգիստ յայսմ աշխարհի և 'ի հանգերձելումն, առ ամենայն գործս զոր իմանաս կամ լուիցես, այսպէս տեսցես՝ ո՛վ լիցեմ ես. և մի դատեր զոք, քանզի այս է կատարելութիւն ամենայն առաքինութեան:

Եւ առ երբեմն հայրն Պիլոսիոյ վանիցն վասն եղբարց ոմանց՝ եթէ

քաղաք երթան ստէպ և 'ի բաղանիս մտանեն և անար-
գագոյնս խորհին քան զմիայնակեցաց վարս : Աւ եկեալ
'ի ժողովն առ 'ի նոցանէ զմիայնակեցաց ձեն : Աւ իբ-
րե արար զայն , եհար զնա սիրտ նորա և զղջացաւ . և
յարուցեալ արբեալ խորհրդովք եկն 'ի խուղն և պատ-
մեաց զիրսն հարանցն , և նոքա առաքեցին զնա առ հայրն
Պիմէն : Աւ երթեալ առ ծերն ունելով զմետասան լիբի-
տոնսն զմետասան եղբարցն , և պատմեաց զիրսն հօրն Պի-
մէնի և ասէ . եղբարք որ եթէ սակաւ մի հեղգագոյն էին
'ի կարգին իւրեանց՝ մերկացուցի զնոսա 'ի ձեռն , և նեղին
խորհուրդք իմ եթէ ոչ արարի ազնիւ : Ասէ ցնա հայրն
Պիմէն . ունիս ինչ դու 'ի հին մարդոյն՝ եթէ մերկա-
ցար զբովանդակն : Ասէ ցնա երէցն . ունիմ և այլ 'ի
հին մարդոյն : Յայնժամ ասաց հայրն Պիմէն . ահա և
դու իբրե զեղբարսն ես . զի եթէ սակաւ ինչ ունիս 'ի
հին մարդոյն , սակայն հնազանդեալ ես մեղաց : Յայն-
ժամ երթեալ երէցն կոչեաց զեղբարսն , և անկեալ ա-
ռաջի նոցա և զգեցոյց նոցա դարձեալ զձեն միայնակեցի :
ԱՍՅ՝ հայրն Ասայի . եթէ եկեսցէ 'ի միտս քո դա-
տել զեղբայր , դիր զմեղս քո առաջի քո . և զոր կար-
ծեսն 'ի բարի 'ի քեզ , ասա՝ թէ և ոչ այն հաճոյ էր նայ :

Փոյթ ընդ փոյթ գնան 'ի քաղաք և լուանին 'ի բաղանիս և հեղգանան
'ի ճգնութիս , և ծուլութիւն և փափկութիւն կան : Եւ գնացեալ նա յեկե-
ղեցին գտաւ անդ զեղբարսն զայնոսիկ , և մերկացոյց 'ի նոցանէ զգգեստ
կրօնաւորութիւն : Եւ իբրե արար զայս , խղճեցին միոք իւր և ապաշա-
ւեաց յոյժ , և յարուցեալ եկն առ հայրն Պիմէն շփոթեալ 'ի խոր-
հրդոց , և ունէր 'ի ձեռս զգգեստ եղբարցն զոր մերկեաց , և պատ-
մեաց ծերոյն զամենայն : Ասէ ցնա ծերն . ոչ ինչ ունիս դու բնաւ 'ի
հին մարդոյն , և մերկացեալ է քո զնա իսպառ : Ասէ ցնա քահանայն .
գտանեմ ես յիս կենդանի գեռ ևս զամենայն կարիս հին մարդոյն :
Ասէ ցնա ծերն . արդ և դու մի 'ի նոցանէ ես յեղբարցդ . թէպէտ նո-
քա զհին մարդոյն անսակս բերին , այլ դու ևս մեղաց պարտական ես :
Յայնժամ գնացեալ քահանայն անկաւ առ ոտս եղբարցն և զգեցոյց
նոցա զիւրեանց հանդերձն , և էին մեծասանք , և արարեալ սէր ար-
ձակեաց զնոսա :

Ասաց հայրն Եսայիաս . եթէ անկանի 'ի միտս քո դատել զեղ-
բայրն 'ի վերայ ինչ յանցանաց իրիք , նախ քննեա և խորհեցիս զա-
մենայն յանցանս քո , և յայնժամ գտանես զքեզ մեղաւոր քան զնա .
և զոր դու բարի կարծես 'ի դործս քո , և ոչ զայն հաճեսցի ւծ . և
այսպէս խորհելով ոչ կարասցես գատել զընկերն քո . քանզի արհա-
մարհել զանձն և զընկերն ոչ գատել տեղի յապահով է , ուր և հանգ-
չին միաք և թեթևանայ 'ի մեղաց :

ԱՍԱՅ՝ հայրն Աղիաս՝ եթէ տեսի զեղբայր մի զի ունէր գինի դդմով՝ գողացեալ ՚ի ձեռին իւրում, և ես կամեցայ ծաղր առնել զգէս՝ որ զայն ետուն առնել նմա, և ծածկեալ էր ՚ի ներքոյ փիլոնին, և ասեմ. եղբայր, կալ ՚ի վեր զձեռնդ: Աւ նորա գողացեալ վերացոյց, և ահա ոչ ինչ կայր ՚ի ձեռին նորա ՚ի շնորհացն ւնայ: Աւ վասն այն զայս ասեմ ձեզ, զի մի ոք դատեսցէ զեղբայր իւր բնաւ:

ՆԱՅԻՆ՝ Իսահակ գնացեալ ՚ի վանս ուրեք՝ դատապարտեաց զոմն անդ. և ՚ի դառնալն ՚ի խուղն՝ ոչ տայր թոյլ մտանել նմա հրեշտակն տեսան ասելով. այսպէս ասէ տէր, ո՞ւր դասեցից զոր դուն դատեցեր: Աւ անկեալ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց ասէ. մեղայ տեսան: Աւ ասէ հրեշտակն. և տէր անցոյց զմեղս քո, այլ զգոյշ կաց յայդմանէ:

ԱՍԷԻՆ՝ զմեծէն Ասկարայ, զոր կոչէին երկրորդ ւծ Փարաւոնի և Աղիստոսի, թէ այնչափ ծածկող էր յանցման մարդկան՝ որպէս թէ բնաւ ոչ տեսանէր և ոչ լսէր:

ԱՍԷԻ՝ հայրն Աովսէս. եթէ մեռանիս յեղբօրէն,

1 Ասաց հայրն Եղիա՝ եթէ տեսի եղբայր ոմն որ ունէր դդում լի գինեով ընդ թեովք իւրովք և գնայր գողացեալ. իսկ ես կամեցայ ծաղր առնել զգէն, և ասեմ. ՚ի վեր առցես զձեռն քո, եղբայր: Եւ նա լուաւ ինձ, և ըստ բանի իմում իբրեւ ՚ի վեր էառ զձեռն իւր և ըղթիկնացն՝ ոչ ինչ ունէր ամենեկին, և դոհացայ զւնայ: Եւ զայս պատուիրեմ ձեզ, թէ և ականատես ևս ոք լինիցի յանցանաց եղբօրն, մի զայրասցի, այլ զգուշացուցէ զմիտան մի դատել զեղբայրն, այլ միայն դատեսցէ զինքն և քննեսցէ զմեղս իւր:

2 Գնաց երբեմն հայրն Իսահակ թեբայեցի ՚ի վանս ուրեմն և ետես անդ զեղբայր ոմն զի յանցեաւ ՚ի մեղս և դատեաց զնա. և իբրեւ ել յանապատն, եկն հրեշտակ տեսան և եկաց ընդդէմ նորա ՚ի դռուն տան իւրոյ և ասէ. ոչ թողից զքեզ մտանել աստ: Իսկ նա աղաչէր և ասէր. ընդէր և կամ վասն ինչ գործոյ: Ասէ ցնա հրեշտակն տեսան. ւծ առաքեաց զնա առ քեզ և հարցանէ ցքեզ թէ զինչ հրամայես տա ինձ՝ ո՞ւր կարգեցից զմեղուցեալս զայս եղբայր զոր դատեցեր դու: Յայնժամ զահի հարեալ ծերոյն անկաւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր և ասէ. մեղայ, տէր, թող ինձ: Ասէ ցնա հրեշտակն. արի զի ւծ եթող քեզ, այլ յայտնէմք մի իշխեսցես դատել զոք մինչև ւծ դատեսցէ զամենայն:

3 Ասէին զհօրէն Մակարայ մեծի՝ եթէ եղև ըստ գրեցելումն ւծ ՚ի վերայ երկրի և որպէս ւծ Փարաւոնի. և այնչափ թաքուցանէր զպակասութիւն ամենայն մարդոյ և ծածկէր, մինչ թէ բնաւ ոչ տեսանէր կամ լսէր ինչ:

4 Ասաց հայրն Մովսէս, թէ և մեռանիցիս յեղբօրէն, դու մի բնաւ դատեսցես զնա, զի կատարումն ամենայն գործոց բարեաց է ոչ դա.

մի դատեր զնա . զի ձեռն տեառն յորժամ եհար զյա-
դիպտոս , ոչ գոյր տուն յորում ոչ գոյր մեռեալ : Եւ
այս է նշանակ իրիդ , զի ամենայն ոք թաղեսցէ զիւր մե-
ռեալն 'ի տան իւրում :

ՆԵՐՆ՝ Մարկոս եղիպտացին ոչ ել 'ի սենեկէ իւր-
մէ զամս երեսուն , և քահանայն երթայր ըստ տօնիցն
և առնէր պատարագ : Եւ ածաւ առ նա դիւահար մի
'ի բժշկութիւն , որ և նախ քան զմտանել քահանային՝
ասաց . ոգի պոռնկութե՛ն ունի քահանայն , մի պատարա-
գեսցէ : Եւ ծերն ասէ . ամենայն ոք զմեզս արտաքս հա-
նէ , և դու 'ի ներքս բերեր . այլ գրեալ է՝ մի դատիք զի
մի դատիցիք . և եթէ մեղաւոր է , ի՞նչ քաւեսցէ զնա ,
զի գրեալ է՝ աղօթս արարէք միմեանց , զի բժշկեսցիք :
Եւ յորժամ եկն քահանայն , կամեցաւ տէր անգայ-
թակղ պահել զծերն . և տեսանէր 'ի ժամ պատարա-
գին զի հրեշտակ տեառն իջեալ յերկնից եդ զձեռն 'ի
զլուխ քահանային , և վառեցաւ երէցն իբրեւ զհուր , և

տեղն զընկերն : Դարձեալ ասէ . յորժամ ձեռն իջ հարկանէր զԵդիպ-
տոս , ոչ էր անդ տուն յորում ոչ գոյր մեռեալ : Հարցին եղբարքն
և ասեն . զի՞նչ է զօրութի բանիդ այգորիկ : Եւ ծերն . այն է զի մի
տեսցուք բնաւ զընկերին ինչ . և զի մեծ յիմարութիւն է մարդոյ եթէ
թողցէ 'ի տան զմեռեալ իւր , և գնայ ողբայ զմեռեալ ընկերին . այս-
ինքն է թէ զիւրն մեղս միայն հոգասցէ մարդ , և զայլոյ ամենեկն մի
հոգասցէ . և զի ոչ է պարտ ասել բնաւ՝ թէ այն ոմն չար է կամ այն
ոմն բարի , զի դատաստանք տեառն բազում խորք են . մի խորհեսցիս
չար ումեք և մի արհամարհեր զոք և յայլ ումեք արհամարհանս մի
զուարճացիս . այս ճանապարհս խաղաղութեան է ճշմարտասկէս :

Եւ ասին և վասն հօրն Մարկոսի եղիպտացոյ՝ եթէ 'ի սենեկին իւր
էր երեսուն ամ և բնաւ ոչ ել 'ի նմանէ , և գնայր քահանայն առ նա
երբեմն 'ի տօնի մատուցանել պատարագս : Իսկ դէն որ տեսանէր զա-
ռաքինի համբերութի նորա , և պաաճառեալ եգիտ հնարս զի գիցէ
նմա որոգայթս դատել զընկերն : Եւ առաքեաց զոմն դիւահար առ
ծերն զի բժշկեսցէ զնա : Եւ իբրեւ գնաց , նախ քան զամենայն ասէ ցծերն .
հոգի պոռնկութե՛ն է 'ի քահանայս յայս , մի թողուցուս զնա այսր գալ
առ քեզ մատուցանել զպատարագ : Իսկ ծերն ասէ ցնա . որդեակ ,
զմեղս ամենեքեան արտաքս ձգեն , և դու 'ի ներքս բերես զնա . այլ և
գրեալ է՝ մի դատիք և ոչ դատիցիք . թէպէտ և սառագիւ մեղաւոր իցէ
նա , ի՞նչ կեցուցէ զնա , զի գրեալ է՝ աղօթս արարէք 'ի վերայ մի-
մեանց , զի բժշկեսցիք : Եւ յետ բանիցս այսորիկ արար աղօթս և հա-
լածեաց զգէն յառնէն յայնմանէ և արձակեաց զնա : Իբրեւ եկն քա-
հանայն ըստ սովորութե՛ն , ընկալաւ զնա ծերն ուրախութե՛ք : Իսկ բա-
րերարն ի՞նչ նայեցաւ յանմեղութի ծերոյն , և եցոյց նմա նշան այսպի-
սի . զի յորժամ մտանէր քահանայն 'ի խորանն կալ առաջի սեղանոյն
իջ ընծայիցն , եկն հրեշտակ իջ յերկնից և եդ զձեռն իւր 'ի վերայ գլ-
խոյ քահանային , և եղև երէցն իբրեւ զսիւն լուսոյ : Եւ մինչդեռ զառ-

ասէ ցծերն . եթէ թագաւոր որ ոչ թողու ապականեալ ձեռք սպասաւորել ինքեան՝ զիարդ երկնաւոր արքայն թողացուցանէ զարատաւորն առաջի իւր , այլ զարժանիսն ևս պայծառացուցանէ : Աւ զգիւհաւորն ազատեաց յայտոյն , արձակեաց խնդութք , և փառաւորեաց զանձ ի շնորհս իւր :

Եւ իսկ ոմն ուտէր երիս պաքսամատս . և եկն առ նա հիւր , և եղ առաջի նորա վեց . և իբրեւ կերան , գիտաց թէ եկելոյն չէր բաւական , և եբեր երեք իւրն և երեք նմա : Աւ իբրեւ յարեան ի սեղանոյն , մեղադրեաց հիւրին և ասէ . չէ պարտ շատ ուտել կրօնաւորին : Աւ խնդրեաց հիւրն թողութի և գնաց : Աւ ծերն վաղիւն կերաւ զիւր սահմանն , և մնաց նքթեալ , և միւսն այլ օրն ևս աւելի , և յերկրորդում օրն չկարէր տանել սովոյն , և ընկէց զանձն առաջի ան և լայր : Աւ եկն առ նա հրեշտակն տեսառն և ասաց . եղև այդ քեզ՝ զի դատեցեր զեղբայրն . ոչ գիտես եթէ զոր ինչ և կարէ որ առնել՝ ոչ յանձնէն առնէ , այլ ի շնորհացն ան . և արդ մի ևս առնէր զայդ :

մացեալ էի , ասէ , ի վերայ տեսչեանն , եկն առ իս ձայն որ ասէր ցիս . ընդէր զարմանաս , ծեր դու , ընդ այս գործ . զի եթէ մահկանացու արքայ ոչ թողու զիջխանս իւր շողախեալ տղմով և գարշելի զգեստիւ մտանել և կալ առաջի նորա , որչափ ևս առաւել անձային զօրութիւն սրբեսցէ և մաքրեսցէ զսպասաւորս իւր որ ընծայեն նմա զանպատմելի խորհուրդս և կան առաջի փառաց սքանչելոյ և երկնաւորի : Զայս տեսանել արժանի եղև երանելին Մարկոս եգիպտացի վասն այնորիկ զի ոչ գատեաց զքահանայն . այսպիսի յայտնութեանն եհաս նա շնորհքն Քնի :

Եւ ոմն ծեր և ճաշակէր յաւուրն տաքսիմատս երիս . գնաց հիւր նմա եղբայր ոմն և նստան ուտել հաց . եղ և նմա երիս տաքսիմատս . և իբրեւ ճաշակեաց զայն՝ ծանեաւ ծերն զի ոչ էր բաւական այն եղբորն , և եբեր առաջի նորա այլ ևս երիս տաքսիմատս : Եւ իբրեւ յագեցան և յարեան , գատեաց ծերն զեղբայրն և ասէ ցնա . ոչ է պարտ , եղբայր , այդ պէս հետեւել մարմնոյ : Իսկ եղբայրն խնդրեալ թողու թիւն ել և գնաց անտի : Իսկ յայդուցն իբրեւ եկն ժամ ճաշոյ ծերոյն , առեալ երիս տաքսիմատս եկեր զնոսա ըստ սովորութեան , և գեռ ևս նքթեալ կայր , այլ բռնադատեաց զանձն համբերել . այսպէս արար և յերկրորդում աւուր և յերրորդում , և սկսաւ սաստկանալ սովն և ծերն տկարանայր . յայնժամ ծանեաւ զի վասն գատելոյ զեղբայրն թողեալ եղև յօգնականութէն ան : Եւ անկեալ յերկիր լայր և խնդրէր զսպառաձառն իմանալ թողմանն ան : Եւ եկեալ հրեշտակն ան ասէ ցնա . վասն զի գատեցեր դու զեղբայրն քո՝ եղև քեզ այդ . արդ զայս գիտացես , զի որ որ ունիցի զօրութիւն պահոց և կամ այլոց գործոց բաւեաց՝ ոչ յանձնէ իւր ունիցի զայն , այլ շնորհքն ան զօրացուցանէ զնա :

Նոյն արգել զքահանայն զայն՝ որ երթայր մերձ առ նա պատարագել, զի բամբասեցին զնա առ նմա. և լսեաց ձայն որ ասէր՝ առին մարդիկ զդատաստան իմ, և տեսանէր ջրհոր ոսկեղէն և շղթայս ոսկեղէն, և գոթի մի ջրհան զի հանէր ոսկի ամանով ջուր և տայր ըմպողացն, ուստի ծերն ոչ կամէր ըմպել: Եւ ասէին ցնա. զինչ փոյթ է քեզ, ընդէր մնաս ծարաւ, զի ջուրն սուրբ է և տեղին ուր կայ և ամանն որով տայ: Եւ եկեալ ՚ի միտս իւր ծերն՝ կոչեաց զերէցն և խնդրեաց թողութի, և ետ առնել զպատարագն և հաղորդեցաւ ՚ի նմանէ:

ԱՍԼ ծերն՝ թէ որ ընկալաւ զչարախօսութի, էառ հուր ՚ի ծոցս իւր:

ԱՍԼ ծերն. եթէ տեսանիցես զոք ծիծաղեալ կամ կերեալ շատ՝ մի դատիր զնա, այլ ասա. երանի է սմա, զի բայց թէ մեղս ոչ ունի, և վասն այնորիկ խնդայ յանձն իւր:

ԱՍԼ հայրն Պիմէն՝ եթէ մարդ որ կարծէ եթէ զլուութի կրօնաւորիմ և սիրտ նորա զայլս դատապարտէ, այնպիսին շատախօս է. և է դարձեալ այլ՝ որ խօ-

1 Միայնակեցի ումեմն ծերոյ սովորութի ունէր քահանայն եկեղեցւոյն ելանել առ նա և մատուցանել պատարագ և դառնալ անդրէն: Եւ գնացեալ ոմն առ ծերն մատնեաց զքահանայն՝ թէ մեղսագործ իցէ: Իբրեւ ել քահանայն ըստ սովորութե մատուցանել զպատարագն, իսկ ծերն գայթակղեալ առ քահանայն՝ ոչ եբաց նմա ըզդուռն և ոչ ետես զնա, և նա գնաց անտի տրտմեալ: Եւ ահա լուսւ ձայն յերկնից ծերն որ ասէր ցնա. առին մարդիկ յինէն զդատաստանն իմ առին: Իբրեւ լուաւ ծերն զայս, ահ կալաւ զնա և ՚ի զարմացումն եղև, և ետես ջրհոր ոսկեղէն և գոյն ոսկեղէն և զնձիլն ոսկեղէն, և ջուրն ընտրեալ և կենդանի և յստակ ՚ի նմա, և տեսանէր զի գոգի սմն ընոյր և տայր ջուր որոց զպէսան ունէին. կամեցաւ և ծերն ըմպել ՚ի նմանէ զի ծարաւեալ էր, և ոչ էտրբ վասն գոգոյն դարչելոյ որ ընոյր զջուրն: Եւ դարձեալ ձայն եղև առ նա որ ասէր. ընդէր ոչ ըմպես ՚ի սուրբ և ՚ի կենդանի ջրոյդ յայդմանէ, և կամ զինչ պղծութի լինի ջրոյն ՚ի յուրկէն յայնմանէ որ ընու զնա. և զի ընու միայն և բաժանէ, այլ ոչ մնասէ զջուրն: Զայս այսպէս ետես և եկն ՚ի միտս ծերն և իմացաւ զտեսիլն, և կոչեաց զքահանայն և խնդրեաց թողութի ՚ի նմանէ և աղաչեաց առնել օրպէս և նախ առնէր:

2 Եթէ տեսանես զոք ծիծաղել կամ խօսել ընդ վայր, մի դատեր զնա, այլ ասացես՝ եթէ երանի իցէ սմա զի մեղս ոչ ունի, վասն այնորիկ ուրախ է:

3 Ասաց հայրն Պիմէն՝ եթէ է մարդ որ կարծէ եթէ պահէ զլուութիւն և զէզու. արդ լուեալ կայ, այլ ՚ի միտսն դատէ զամենայն. այն-

սեպի յառաւօտէ մինչև յերեկոյ, և զլուծի ունի, այսինքն զի առանց օգտի ոչ խօսի:

ԻՆԱԿԻՐ ոմն առննթեր ծերոյ մի, և ՚ի ժամ հացին հանապազ դնէր զմի ոտն ՚ի սեղանն, և ծերն ոչ յանդիմանէր զնա: Եւ յետ բազում ժամանակաց չոգաւ ծերն այն առ այլ լաւագոյն այր և ասաց նմա զբանն: Եւ ասէ ցնա աւագն. առաքեա առ իս զեղբայրն: Եւ արար այնպէս: Եւ յորժամ գնաց առ նա և եղև ժամ հացի և եղաւ սեղանն, փութացաւ աւագ ծերն և եղ զերկոսին ոտսն ՚ի սեղանն, և եկեալն առ նա եղբայրն դժուարացաւ և ոչ կարաց համբերել և ասաց. հայր, չէ սլարտ զայդ առնել: Եւ աւագ ծերն եհան զոտսն ՚ի սեղանէն և ասէ. բարիոք ասես, եղբայր, մեղք մեծ էր այս, մեղայ առաջի այ: Եւ դարձաւ եղբայրն առ ծերն իւր և այլ ոչ երբէք արար զլրբութիւն զայն:

ԻՍԻՒՆ երբեմն աշակերտքն ցհայրն Սակար. զինչ է մեծն և զինչ է փոքրն: Եւ նա ասէ. զոր ՚ի խորհուրդս իւր տեսանէ որ փոքր՝ մեծ է այն, և զոր մեծ իմանայցէ՝ փոքր է: Եւ ասեն ցնա. մեկնեա մեզ ըզբանդ, հայր: Եւ ասէ ցնոսա. սրբեցէք զսիրտս ձեր և գտանէք զբանդ:

ԵԱԲԱՅՐ ոմն եհարց զծերն և ասէ. զինչ է չարախօսութիւն: Եւ ծերն ասէ. եթէ ասիցես՝ այս եղբայր պինդ և փոյթ է ՚ի վարս և իմաստուն է, այլ սակաւ մի յայս ինչ իրս անհիմն է, ահա չարախօսեցեր զեղբօրէքումմէ. իսկ եթէ ասիցես՝ այս անուն խաբեբայ է և երգմնահար, այս դատապարտութիւն է և վատթարագոյն քան զչարախօսութիւն:

ԵԱԲԱՅՐ՝ ոմն անկաւ յազգմանէ սատանայի ՚ի փորձութիւնս ինչ, և ոմն ՚ի հարցն ասաց. ո՞հ զինչ չարիս գործեաց: Իսկ յետ սակաւ ժամանակի ննջեաց եղբայրն որ մեղուցեալն էր, և հրեշտակ տեառն էած զնա առ ծերն և ասէ. ահա զոր դատեցար՝ ննջեաց, ասաց անձ:

պիսին ոչ լուէ, այլ խօսի միշտ: Եւ է այլ ոմն որ յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ խօսի, և պահէ զլուծի. այսինքն է՝ այլ ինչ ոչ ասէ, բայց միայն զահ հոգւոյ:

Եւ առ ոմն ՚ի հարանցն վասն եղբօր ումեմն՝ եթէ անկաւ ՚ի շնորթիւն, և ասէ. վայ չար արար: Իսկ զկնի սակաւ աւուրց վախճանեալ եղբայրն այն, և ահա հրեշտակ տեառն եկն առ ծերն և ունէր ՚ի ձեռս

որ հրամայես տանել զսա, յարքայութիւնն եթէ 'ի գեհեանն, վասն զի անիշխան զիս արարեր և յառաջ քան զժամանակն դատեցար զսա: Աւ մնաց ծերն մինչև ցօր մահուան իւրոյ արտասուօք ասլաշխարել վասն քանին այնորիկ, մինչև թողութի արար նմա ինծ:

Ասէր՝ աբբայ՝ ի զնգինոս՝ եթէ յորժամ կամի եղբայր առ եղբայր յեռու, գէն չարախօսութե կամ յառաջէ զնա 'ի տեղին կամ ընդ նմա գայ առ եղբայրն: Ասաց դարձեալ. ոչ ինչ է վատթարագոյն քան զչար սովորութիւն, քանզի բազում ժամանակի և աշխատութեան պէտք են այնպիսւոյն առ 'ի հատանելոյ զնա, քանզի առանց ժամանակի և աշխատութե անհնարին է հատանել զսովորութիւն. սակայն զաշխատութիւն բազումք ունին, իսկ զժամանակս ոմանք առին, ոմանք վաղ վաղակի կոճոպեցան 'ի մահուանէ անտի, և ինծ միայն զիտէ զինչ առնելոց է ընդ նոսա յաւուրն դատաստանի:

Ահաւր՝ ոմն ծեր. զինչ է որ ասէ՝ վասն դատարկ բանից: Աւ ասէ ծերն. որ ինչ և իցէ քան յաղագս մարմնաւոր իրաց՝ դատարկաբանութի է, բայց միայն խօսել վասն հոգւոյ փրկութե՝ ոչ է դատարկաբանութի. սակայն յամենայնէ լռել լաւագոյն է, քանզի մինչդեռ խօսիս զլաւն՝ գայ 'ի մէջ և վատթարն:

զհոգի եղբօրն այնորիկ և ասէ ցծերն. ահա եղբայրն զոր դատեցեր՝ ննջեաց, որ ասէս ինձ զի կարգեցից զսա, յարքայութիւնն այ թէ 'ի տանջանս: Եւ յահի լեալ ծերն՝ ոչ ունէր պատասխանի և ոչ բան մի: Եւ յետ այսորիկ եկն յինքն ծերն և մինչև ցվախճան իւր յողբս և յարտասուս եկաց վասն նորա առ ինծ աղաչելով, մինչև տէր ներեաց նմա: Արդ եթէ սրբոց հարցն այնպէս բարկանայր տէր, մինչև բազում ջանիւք և խնդրուածով սուրբ աղօթից հազիւ հաշտեցուցանէին ընդ իւրեանս զտէր, իսկ մեզ զինչ պատահելոց իցէ՝ որ այնպէս անողորմաբար դատեմք և բամբասեմք:

Ասաց ծերն. յորժամ կամեսցի գնալ եղբայր ոմն առ այլ եղբայր, գէն դատողութե և չարախօսութե յառաջ քան զնա գնայ անդ: Ասաց ծերն. ոչ ինչ չար իցէ քան զվատ սովորութիւնն, և զի յոյժ աշխատութե պիտոյ է և ժամս բազումս առ 'ի հատանել զնա, և զի առանց բազում աշխատանաց ոչ ոք կարէ 'ի բաց ընկենուլ. և զի զաշխատութի բազումք յանձն առին, իսկ ընդ բազում ժամս լեալ՝ սակաւք գտին զնա. զի ոմանք հատեալ եղեն փոյթ 'ի մահուանէ, իսկ ոմանք 'ի ծուլութենէ:

Հարցեալ եղև ծերն՝ եթէ զինչ է բանն որ ասէ, թէ ամենայն դատարկ բանի համարս տալոց էք: Ասէ ծերն. ամենայն բան որ վասն մարմնաւոր գործոյ ասի՝ դատարկ բան է. իսկ ամենայն բան որ ասի վասն օգտի ինչ անձին, ոչ է դատարկ բան. այլ լաւագոյն քան զամենայն լռելն է, քանզի յասելն զբարին՝ գայ 'ի ներքս և չարն բան ևս:

ԼՂԵՒ՝ երբեմն ժողով 'ի Սկիւթ յԱզգիպտոսէ և խօսէին հարքն ընդ իրեարս, իսկ Յանապիսով լուռ կայր. և զկնի յարուցեալ ել արտաքս և առեալ քուրձ ելից զնա աւազով, և համբարձեալ 'ի վերայ ողին իւրոյ, և արկեալ 'ի փոքր փիւրիդն աւազ՝ ունէր և զնա առաջոյ կողմանէ: Եւ հարցեալ 'ի ծերոց անտի՝ եթէ զինչ է օրինակդ այդ, և նորա պատասխանի տուեալ ասէ. այս քուրձ որ ունի սաստիկ աւազ՝ իմ յանցանքն են, վասն զի բազում են մեղք իմ, և թողեալ զիմն զկնի, զի մի աշխատեցայց վասն դորա և լացից և ողբացից, և ահա այս սակաւս եղբօր իմոյ է, և սովաւ կամիմ զքօսնուլ դատապարտելով զեղբայրն. բայց չէ արժան առնել այդպէս, այլ մանաւանդ եթէ զիւրոն արժան է բերել զառաջոյ, և վասն եղբօրն հոգ տանել և ազաչել զնձ զի թողութի արասցէ նմա: Եւ լուեալ զայս հարանցն՝ ասացին. արդարեւ այդ է ճանապարհ փրկութե:

ՀԱՐՅԱՒ՝ Յոհաննէս կարճահասակն՝ թէ զիմորդ կարէ աղտեղեալ մարդ բամբասել զայլս՝ թողեալ զանձրն իւր: Եւ նա ասէ՝ լուր զառակդ. այր մի կամեցաւ կին առնուլ աղքատ, զի և ինքն աղքատ էր. և կին մի այլ ցանկացաւ նմա, որ և նա աղքատ էր, և զերկոսինն էառ և տարաւ 'ի տուն իւր, և երկոքինն մերկ էին: Եւ 'ի ժամ երեկոյին ել մի կինն և ժողովեաց յաղբւացն և 'ի փողոցացն զանկեալ հնոտիսն և կցեալ զնոսա ա-

1 Եղև երբեմն ժողով մեծ 'ի Սկիւթ 'ի վերայ մեղուցելում եղբօր և խօսէին հարքն զայն, իսկ հայրն Պիուր լուեաց. և յարուցեալ զնաց և լցեալ սփրիդ մեծ աւազով եբարձ զնա 'ի թիկունս իւր, իսկ և 'ի զամբեղ փոքր հարկ աւազ սակաւ, և առեալ զայն 'ի ձեռս՝ ունէր առաջի իւր, և այնպէս եկն 'ի ժողովն: Հարցին ցնա եղբարքն և ասին. զինչ է այդ, հայր: Նա ասէ. քուրձս այս մեծ լին և ծանր՝ են անթիւ մեղք իմ, և թողի զնոսա յետոյ իմ ոչ տեսանելով զայսքան բազմութի մեղաց իմոց և ոչ ողբամ զնոսա, իսկ և փոքրս այս զամբեղ՝ են մեղք եղբօր իմոյ զոր առաջի եղեալ ունիմ, և դատաւոր նորա պարապեալ եմ լինել այսօր. այլ և պարտ է մեզ հայել նախ յետոյ 'ի քուրձ մեր և ոչ լինել կրիտիս այլում: Եւ յարուցեալ հարքն ասացին. ճշմարիտ այս է ճանապարհ կենաց:

2 Հարցեալ եղև Յոհաննէս կարճահասակն՝ թէ զիմորդ կարէ մարդ աղտեղեալ բամբասել զայլս՝ թողեալ զանձն իւր: Եւ նա ասէ՝ լուր զառակս. այր մի աղքատ կամեցաւ առնուլ կին աղքատ, և կին մի այլ աղքատ ցանկացաւ նմա, և էառ զերկոսինն 'ի տուն իւր, և երկոքին մերկ էին: Եւ 'ի ժամ երեկոյին ել մի կինն և ժողովեալ յաղբւացն և 'ի փողոցացն զանկեալ հնոտիսն՝ կցոտեալ զնոսա տրար իւր ծածկոյթ

րար ծածկոյթ առականացն իւրոց : Եւ յորժամ ետես զնա միւս կինն, ասէ ցայրն . տեսանե՞ս զբողս զայս՝ որ շըրջի մերկ և ոչ ամաչէ : Եւ նա ասէ . ապա դու ամենեւին մերկութե՞ղ ոչ ամաչես և զդա բամբասես :

Եւ ՍԱՅ՝ հայրն Ովք ցաշակերտն իւր Պաւղոս . մի երբեք բերեր բան օտար՝ ի խուղս յայս :

Եւ ԲԱՍՅՆ՝ Յոհաննէս վիմական ծերն ասէր մեզ վասն աբբայ Ղանիկէլի եգիպտացւոյն՝ եթէ գնաց ի Տերեւուծ, զի զձեռագործն իւր վաճառեսցէ : Ղանուկ մի աղաչէր զնա և ասէր . վասն ւայ, հայր, եկ ի տուն իմ և արա աղօթս ի վերայ կնոջ իմոյ, զի ամուլ է : Իսկ ծերն բռնագատեալ ի մանկանէն՝ գնաց ի տուն նորա . արարեալ աղօթս կնոջ նորա, և կամօքն ւայ սաղմնառեաց կինն : Եւ քո ոմանք որք ոչ երկնչէին յւայ, յանդգնէին անզգամեալք ասելով՝ եթէ մանուկն այն անվաստակ էր, և յաբբայ Ղանիկէլ յղացաւ կինն : Եւսաց ծերն ցայրն . յորժամ ծնանի կինն քո, ազգ արա ինձ : Եւ եկեալ առ նա ասէ . յւայ և յաղաչանաց քոց ծնաւ կինն իմ, հայր : Յայնժամ եկն աբբայ Ղանիկէլ և ասէ ցմանուկն . արա ճաշ և կոչեա զազգականսն քո և զսիրելիս քո : Եւ յորժամ եկեալ ճաշէին, առ ծերն զստնդիայն առաջի ամենեցուն և ասէ ցնա . ով է հայր քո, և ստընդիայն եցոյց մատամբ ձեռինն զհայրն իւր, որ միայն ունէր աւուրս քսան և երկու : Եւ փառաւոր արարին ամենեքեան զւժ՝ որ պահէ զայնօսիկ որք զճմարտութիւնն յամենայն սրտից իւրեանց խնդրեն* :

առականաց իւրոց : Եւ տեսեալ միւսն՝ ասէ ցայր իւր . տեսանե՞ս ըզմերկ բողս այս՝ որ շըրջի և ոչ ամաչէ : Ասէ ցայրն . դու ամենեւին մերկութե՞ղ ոչ ամաչես և զնա բամբասես : Նոյնպիսի է զոր ասեսդ :

1 Ասէր միշտ հայրն Ովք ցՊաւղոս աշակերտ իւր . մի երբեք ածեր ընդ քեզ բան ինչ օտարոտի ի սենեկի իմում, այլ բարի . սկսեալ մեր ի վերայ սորա կատարեսցուք, և մի խառնակեսցուք չարեօք զբարիս մեր :

* Օրինակ մի հին Ռաբբանու-Ռեան աշուղէս համառօտէ . Աբբայ Դանիկէլ երթայր ի վաճառ . պատանի մի աղաչեաց տարաւ ի տուն իւր և ետ աղօթս առնել ի վերայ կնոջ իւրոյ, և յղացաւ և ծնաւ . և բամբասեցին թէ ի նմանէ յղացաւ,

զի անգործ էր այրն : Եւ լուեալ Դանիկէլ չոգաւ ի տուն առնն մինչ քսան և երեք աւուրց էր մանուկն . և արար ժողով մեծ, և առեալ ըզմանուկն եհարց՝ թէ ով է հայր քո : Եւ նա եցոյց մատամբն, և փառաւորեցին զՔն ւժ՝ արտասուօք :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ քարգմանութեան

ՄԱՐԴԱՐԷԱՅԱՒ հայրն Մատնիոս վասն հօրն Մոնայ և ասէ՝ թէ յառաջեա դու յերկիւղն նոյ յոյժ։ Եւ հանեալ զնա արտաքոյ սենեկի իւրոյ և եցոյց նմա վէմ մի մեծ զի կայր՝ և ասէ ցնա. անարգեա զվէմս զայս և ապտակեա և հարցես զդա։ Եւ նա արար այնպէս։ Մէջ ցնա հայրն Մատն. ասաց ինչ քեզ վէմդ այդ։ Եւ նա ասէ՝ ոչ։ Մէջ Մատն. այսպէս և դու հանդերձեալ ես հասանել յայդ չափ։ Որ եղև իսկ. վասն զի այնպէս գերազանցեալ եղև հայրն Մոնաս, մինչև ՚ի բազում անմեղու թէն բնաւ մոռացաւ զչարու թիւն։ Եւ յորժամ եղև նա եպիսկոպոս, բերին առ նա կոյս ոմն որ էր յղի՝ և ասեն. տուր սմա կանոն, տէր։ Իսկ նա կնքեաց խաչ ՚ի վերայ որովայնի նորա, և հրամայեաց տալ նմա երկուս կտաւս և ասէ. մի գուցէ ՚ի գնալ դորա ՚ի ճանապարհի մեռցի դա և կամ որդի դորա, և ոչ գտանին պատանք դոցա։ Իսկ նոքա ասէին. զի՞նչ գործես, տէր, տուր կանոն դմա ՚ի պատիժս։ Իսկ նա ասէ. տեսանէք և դուք, եղբարք, զի և ինքն մերձ է ՚ի մահ՝ և զի՞նչ արարից դմա։ Եւ արձակեաց զնա։

ՀԱՅՐՆ Մղաթոն եթէ տեսանէր գործ ինչ զայլ թակղելի, ասէր. Մղաթոն, դու մի առներ զայն։ Եւ այսպէս դադարեցուցանէր զխորհուրդ իւր ՚ի դատելոյ զեղբայրն։

ՊՆԱՅ երբեմն հայրն Մոնա ՚ի տեղի ուրեմն զի ճաշակեսցէ ինչ. և էր անդ եղբայր ոմն՝ որոյ անուն գարշելի հռչակէր. դիպեցաւ և կինն, առ որ անկանէր եղբայրն անդ լեալ։ Եւ եմուտ հայրն Մոնա ՚ի տուն բամբասեալ եղբօրն. և իբրև գիտացին բնակիչք տեղւոյն այնորիկ թէ կինն զոր բամբասէին՝ ահա եկեալ առ նմա

կայ 'ի տուն անդր եղբօրն այն, շփոթեցան յոյժ և գնացին հալածել զնա 'ի տեղւոջէ իւրմէ. և իբրեւ գիտացին թէ Մանա անդ իցէ, աղաչեցին զնա գնալ ընդ նոսա: Իսկ եղբայրն գիտացեալ զամբօխն, ած զկինն 'ի կարաս մեծ և թաքոյց զնա: Եւ իբրեւ եկն ամբօխն, հայրըն Մանա գիտաց թէ ուր իցէ կինն, և խորհեցաւ ծածկել զայն. վասն այն եմուտ 'ի տուն և նստաւ 'ի վերայ կարասոյն, և հրամայեաց յուզել զտունն թէ գտցեն զկինն: Եւ հայրն Մանա. զինչ է այս զոր գործէք, զրպարտել զայր անմեղ: Յայնժամ աղօթս արարեալ 'ի վերայ նոցա արձակեաց զամբօխն, և կալեալ զձեռանէ եղբօրն ասէ. զգոյշ լեր անձինքո: Եւ զայս միայն ասացեալ գնաց անտի:

Եւ Մանա հայրն Պափնոտիէ՝ եթէ հարցի ես զհայրն Սակար և ասեմ. ասա ինձ բան որով կեցից, հայր: Իսկ նա ասէ. մի ումեք առներ չար բնաւ, և մի դատեսցես զոք. զայս արա և կեցցես:

Եւ Մանա ոմն յանցեալ 'ի Սկիտէ, և արարին ժողով վասն նորա. կոչեցին և զհայրն Սովսէս անդ 'ի ժողովն, և նա ոչ կամեցաւ գնալ: Եւ արձեալ պատուիրեաց քահանայն և ասէ. քեզ ակն ունին և մնան ամենայն ժողովն: Իսկ նա ըստ կամաց նոցա յարուցեալ եկն, և առեալ փսիադ ծակ և լցեալ զայն աւազով եղ 'ի վերայ թիկանց իւրոց և այնպէս եկն 'ի ժողովն: Եւ ելին ամենայն ժողովն ընդ առաջ նորա, և իբրեւ տեսին՝ ասեն. զինչ իցէ այդ, հայր: Եւ ցնոսա. այս է իմ մեղք որ սորեն յետոյ զկնի իմ, և ես ոչ տեսանեմ. և ահա եկի այսօր դատել զայլոյ մեղս: Իսկ նոքա իբրեւ լուան զայս, ինչ ոչ ասացին ցեղբայրն, այլ թողութիւն շնորհեցին նմա. և ցրուեցաւ ժողովն ամենայն:

Եւ Մանա ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ. եթէ տեսանեմ յանցեալ ինչ զընկերն՝ բարւոյք է թէ ծիծաղեցայց զայն: Եւ ցնա ծերն. յորժամ մեք ծածկեմք զմեղս եղբօրն, յայնժամ և անձ ծածկէ զմեղս մեր: Եւ եղբայրն. յորժամ տեսանեմ զեղբայր ոք զորմէ լսեմ յանցանս ինչ՝ ոչ հրաւիրեմ զնա և 'ի սենեակս իմ և ոչ ուրախանամ ընդ նմա, և իբրեւ տեսանեմ այլ եղբայր բարիանուն՝ խնդութիւն ընդունիմ և խնդրեմ զնա: Եւ ցնա ծերն. եթէ ընդ բարիանունն այն զմի

ինչ առնես 'ի հաճեւեացն, պարտական ես զի և ընդ յան-
ցելոյն կրկին արասցես զայն . զի զեղ վիրաւորին պիտոյ
իցէ և ոչ ողջին : Առ զվասն այսորիկ բան ինչ նման սո-
րին . էր ոմն եղբայր՝ որ 'ի հասարակաց վասն նստէր
միայնացեալ, որ կոչուր Տիմոթէոս, և էր նա ընտրեալ
և սուրբ յոյժ . իսկ հայր վանիցն լուաւ զայլոյ եղբօրէ
համբաւ ինչ մեղաց, և եհարց վասն նորա ցՏիմոթէոս
եթէ զինչ արասցէ : Իսկ նա ասաց՝ արտաքսել զնա 'ի
վանացն, և արտաքսեցին զեղբայրն : Իսկ յորժամ այս
այսպէս եղև՝ զի արտաքսեցին զեղբայրն ըստ բանի Տի-
մոթէի, յայնժամ վաղվաղակի և առժամայն եկն փոր-
ձութի պատերազմի եղբօրն 'ի վերայ Տիմոթէի այնչափ՝
մինչև անկաւ . իսկ Տիմոթէ լայր առաջի նոյ և ասէր՝
Եթ ող ինձ, տէր, զի մեղայ : Այլ եկն առ նա ձայն յերկ-
նից որ ասէր . Տիմոթէ, ոչ վասն այլ ինչ իրիք պատ-
ճառի պատահեաց այդ քեզ, այլ վասն այնորիկ զի ան-
տես արարեր զեղբայրն զայն 'ի ժամանակի փորձութե
իւրոյ, և փոխանակ օգնելոյ առաւել մնասեցեր նորա և
անձին քո :

ՀԱՐՑԻՆ ոմանք ցհայրն Սիմէն և ասէն ցնա . որպէս
կարաց բառնալ հայրն՝ Աթերինէ զայնպիսի աշակեր-
տըն իւր : Ասէ ցնոսա ծերն . եթէ ես եղեալ էի անդ,
զթիկնոց իմ դրեալ էի ընդ սնարից նորա : Ասէ ցնա
հայրն Սամբոս . և զինչ պատասխանի տայիր նոյ դու
ընդ այդ : Ասէ Սիմէն . ասէի՝ Եթ դու ասացեր, տէր,
եթէ հան նախ զգերանդ յականէ քու մմէ, և ապա հայ-
եսցիս հանել զշուղ յականէ եղբօր քո :

ԵԱԲԱՅԻ ոմն գթեաց 'ի մեղս, որ էր 'ի ժողովս եղ-
բարց . և էր մերձ առ նոսա միայնակեաց ոմն՝ որ զամս
քառասուն ոչ բնաւ ելեալ էր 'ի սենեկէ իւրմէ . ել առ
սա հայր վանիցն և պատմեաց նմա վասն անկելոյ եղ-
բօրն, իսկ նա ասաց արտաքսել զնա : Այլ յորժամ վա-
րեցաւ եղբայրն արտաքս, գնացեալ մտաւ յանտառս ան-
ապատին և նստեալ անդ լայր դառնապէս զաւուրս բա-
զումս : Իսկ խորհրդովն նոյ եղբարք ոմանք գնային առ
հայրն Սիմէն . և մինչ անցանէին ընդ այն տեղի, լուան
զձայն ողբոյն . և մտեալ յեղէգնուտն անտառ, գտին անդ
զեղբայրն զայն 'ի տրտմութիւն մեծ, և աղաչեցին զնա
գնալ ընդ իւրեանց մինչև ցհայրն Սիմէն . իսկ նա ոչ

կամեցաւ, այլ ասէ. ոչ, այլ մեռանիմ ես աստ: Եւ եկեալ եղբարքն առ հայրն Պիմէն պատմեցին նմա վասն նորա: Իսկ ծերն առաքեաց կոչել զնա առ ինքն: Եւ իբրեւ եկն եղբայրն այն առ ծերն, ետես զնա ծերն տրխրեալ յոյժ. յարեաւ և ընդ առաջ ել ուրախութեամբ և համբուրեաց սիրով և մխիթարեաց զնա յոյժ բանիւք և արդեամբք: Եւ ապա առաքեաց զեղբայր ոմն առ միայնակեացն այն և պատուիրեաց առ նա այսպէս. 'ի բազում ժամանակաց կամէի տեսանել զքեզ զի լսէի ըզքէն, և 'ի կրկին ծուլութենէ երկուցս ոչ տեսաք զմիմեանս. իսկ արդ կամօքն նայ պատճառս եկն 'ի միջի, աշխատեաց և եկ առ իս զի տեսցուք զմիմեանս: Իսկ նա զի բնաւ ոչ էր ելեալ, ոչ կամեցաւ գնալ, բայց խորհեցաւ 'ի մտի և ասէ. թէ ոչ յայ ազդեալ էր Պիմէն, ոչ կոչէր զիս: Եւ ելեալ գնաց առ նա, և ողջունեալ զմիմեանս նստան: Եւ հայրն Պիմէն ցմիայնակեացն. արք երկու էին 'ի գիւղ ուրեմն և ունէին իւրաքանչիւրն մեռեալ առաջի իւր. և մինն թողեալ զմեռեալ իւր, գնացեալ ողբայր զմեռեալ ընկերին իւրոյ: Իբրեւ լուաւ զայս միայնակեացն, և գիտաց զասացեալն և յիշեաց զոր արար առ եղբայրն և ասէ. Պիմէն յերկինս է 'ի վեր, իսկ ես եմ 'ի վայր և 'ի խորս անդնդոց: Եւ ապաշաւեալ զղջացաւ յոյժ և գնացեալ ապաշխարեաց արտասուօք, և ուսաւ յայնմհետէ դատել հանճարով: Եւ պատուիրեցին առ հայր վանիցն և կացուցին զեղբայրն 'ի սենեակ իւր:

ՀԱՐՑԻՆ հարք ոմանք ցհայրն Պիմէն և ասեն. եթէ տեսանեմք զեղբայրն որ մեղանչէ՝ պարտ է զի յանդիմանեացուք զնա: Իսկ ծերն ասէ ցնոսա. ես զայս արարից, եթէ ճանապարհք իմ ընդ այն իցէ և տեսանեմ զեղբայրն 'ի գործել զմեզս՝ զանց առնեմ զնովաւ և ոչ յանդիմանեմ զնա, քանզի այսպէս ուսայ 'ի Վսէ՝ ոչ դատել զի մի դատեցայց:

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա. զինչ արարից, հայր, զի կարճմտիմ և նեղիմ 'ի նրստելս իմում 'ի խցի: Եւ ցնա ծերն. մի զոք արհամարհեացես և մի զոք բամբասեսցես, և հանգիցես 'ի նրստել. զի գրեալ է՝ թէ զանօրէնութիս իմ պատմեցից և հոգացայց վասն մեղաց իմոց:

ՎԵՆԱՑԵԱԼ Երբեմն հայրն Վիմէն 'ի կողմանս եգիպտացւոց և բնակեաց անդ . գտաւ և այլ եղբայր որ բնակէր մերձ 'ի տեղի նորա , որում էր կին 'ի խցի իւրում , և ոչ յանդիմանեաց զնա ծերն . և դիպեցաւ կնոջն այնորիկ ծնունդ 'ի գիշերի : Իբրեւ գիտաց զայն ծերն , ասէ ցաշակերտ իւր . առցես դու գինի դորակաւ և տարեալ տացես մերձաւորի մերոյ եղբօր , զի կարիս նորա է այսօր : Եւ ոչ իմացան աշակերտք ծերոյն զգործն զայն զոր արար ծերն : Իսկ իբրեւ ետես եղբայրն զքաղցրութի ծերոյն , զի փոխանակ յանդիմանութեան սէր առաքեաց նմա գլթալով , շահեալ անտի եղբայրն՝ զղջացեալ յոյժ ապաշաւեաց ընդ գործն իւր : Եւ յետ սակաւ ինչ աւուրց ետ զոր ինչ ունէրն կնոջն և առաքեաց զնա 'ի գիւղ . և ինքն շինեաց սենեակ մերձ 'ի սենեակ ծերոյն , և աշակերտեալ նմա ուսանէր միշտ 'ի նմանէ . և ապաշխարեալ զմեղսն՝ եղև կատարեալ սուրբ , և վախճանեցաւ եղբայրն այն անդ :

ԻՍԿԻ հայրն Վափնոտիէ՝ եթէ երբեմն երթայի 'ի ճանապարհի , և մօլորեալ իմ յուզւոյն գտայ մերձ 'ի գիւղ ուրեմն , և տեսի զուսանս որք խօսէին ընդ միմեանս . և կացի յաղօթս և աղաչէի զնձ վասն մեղաց իմոց : Եւ եկաց առաջի իմ հրեշտակ տեառն ունելով 'ի ձեռին իւրում նիզակ հրեղէն և ասէ ցիս . Վափնոտիէ , ամենեքեան որք դատեն կամ բամբասեն զեղբարս իւրեանց , այսու սրով սատակեսցին . իսկ դու զի ոչ դատեցեր զոր տեսերդ , այլ այնպէս խոնարհեցար առաջի իմ , իբր թէ քո գործեալ էր զայն մեղս , վասն այնորիկ անուն քո գրեցաւ 'ի գիրս կենդանեաց յաւիտեան :

ԻՍԿԻ ծերն . մի դատեսցես զպոռնկեալն՝ թէ և դու սուրբ իցես , ապա թէ ոչ՝ անօրէն իցես . զի որ ասաց՝ թէ մի շնայցես , նոյն ասաց՝ թէ մի դատեր զոք :

ԻՍԱՅ ոմն 'ի հարցն՝ եթէ ոչ իցէ 'ի ներքոյ երկնից ազգ ընտրեալ իբրեւ զազգ քրիստոնէից , և ոչ ոք է սլատուեալ յերկրի որպէս զազգ կրօնաւորաց . այլ զայս միայն փաստ ունի , զի հաւատայ դիւաց և յիշաչար լինի եղբարց և ոխակալէ և բամբասէ և դատէ . և զմերն ոչ տեսանեմք զմեղս , և կամակար հրատարակեմք զեղբօրն մեղս : Եւ դու թէ տեսցես աչօք գործեալ զմեղս ումեք , մի դատեսցես և մի բամբասեսցես , այլ ասասցես՝ եթէ ես քան զամենեւեան յանցաւոր իցեմ :

ԼՍԱՑ ոմն 'ի ծերոցն՝ եթէ ոչ ինչ է լաւագոյն քան զայս պատուիրան, թէ մի արհամարհեսցես զեղբայրն քո. զի գրեալ է՝ յանդիմանեա զեղբայրն քո, և ոչ առնուս մեղս վասն նորա: () Ի թէ տեսանես զեղբայրն քո՝ ի մեղս և ոչ խրատեսցես զնա սիրով՝ ի դէպ ժամու, զարիւն նորա՝ ի ձեռաց քոց խնդրեցից. իսկ եթէ յանդիմանեսցես սիրով և նա մնասցէ՝ ի նմին, դու անպարտ լիցիս. զի բարւոք է յանդիմանելն սիրով և ոչ գարշել ատելութեամբ:

() Եւ ոմն մեծ նստէր՝ ի լերինս Լսորւոց՝ ի սահմանս Լնտիոքու, և էր նորա աշակերտ արագ՝ ի դատել զամենայն ոք. զի թէ տեսանէր զեղբայր ոք գթեալ՝ ի մեղս, վաղվաղակի դատէր զնա: Եւ բազում անգամ խրատէր զնա ծերն, օրէնս դնէր և ասէր. զգոյշ լեր, որդեակ, զի մոլիս և կորուսանես զանձն քո այդ ախտիւ, զի ոչ ոք գիտէ զմարդոյն, բայց միայն հոգին՝ ի նմա: Եւ զի բազումք բազում չարիս գործեցին առաջի մարդկան, և ի ծածուկ ապաշխարեցին առաջի նոյ. և մարդիկ զմեղս միայն իմացան զնորա, և զապաշխարելն ոչ իմացան: Եւ այլք չար գործեցին զամենայն աւուրս կենաց, և ի ժամ մահուն ապաշխարեցին և առին թողութիւն ամենայնի: Եւ այլք մեղան, և աղօթիւք և պաղատանօք սրբոց սրբեցան: Ասան այսորիկ ոչ է պարտ դատել զոք, զի մի է դատաւոր ամենեցուն նաժ. և մարդ որ դատէ զայլ ոք, հակառակ նոյ գտանի. քանզի զպատիւն զոր ետ հայր նաժ որդւոյ, յափշտակէ զնա. այլ ասասցես՝ անիծեալ բելիար որ գործել ետ զայն, այլ եղբայրն անպարտ է: Եւ դիր՝ ի մտի ոչ դատել զոք, քանզի թէ դատես զոք՝ փախչի ի քէն հոգին նոյ:

ԼՍԱՑ դարձեալ ծերն. ընդէր դատես դու զմարդասպան կամ զշնացող կամ զգող և կամ զորս ոմն ի չարագործացն, քանզի ունին նոքա իւրեանց զդատաւորն անաչառ. և ընդէր դու զնոցայն քննես և դատես և կուտես զչարիս նոցա՝ ի գլուխ քո: Եւ զում անգամ եթէ իմաստութիւն քննեսցուք, գտանեմք զմեղս մեր չար քան զնոցայն. զի հայիմք անառակ ակամբք. արդ այս չնալ իցէ: Եւ բազում անգամ անարգեմք զեղբայրն և պարտական լինիմք գեհենին հրոյ. և զի զայս վճիռ տէրն եհատ՝ որով ասաց թէ որ հայի՝ ի կին և ցանկայ նմա,

Հնաց ընդ նմա . և որ ասէ ցեղեայրն մորոս , պարտաւոր լիցի գեհենի հրոյն : Եւ այլ ինչ ահագին քան զայս . զի բազում անգամ անարժանութիւն հաղորդիմք զմարմին տեսառն , և դատեմք զայն որ եսպան զլոկ մարդ . և մեք սակս անարժան հաղորդութեւ քրիստոսասպան լինիմք և գտանիմք հաղորդակից սպանողացնորա . և յիրաւի է , վասն զի որ հերձեացէ զծիրանի թագաւորի , և կամ որ ոք տղմով շաղախէ և աղտեղէ զնա , զմի պատիժս կրեսցեն երկոքեանն : Եւ յսպէս է և որ խաչեցին զտէրն յայնժամ , և որք և զմարմինն նորա անարժանութեամբ հաղորդին , 'ի միում տանջանս : Գնալոց են ըստ բանի երանելոյն Սաւղոսի :

Ի՞նչ ծերն . եթէ տեսանես զեղբայրն քո մեղու-
ծեալ ինչ , մի հաւաքեր 'ի վերայ նորա մեղադրանս ,
այլ 'ի վերայ դիւին դիցես որ պատերազմին ընդ նա և
ասասցես . որպէս արդ սա յաղթեցաւ և յանցեաւ , նոյն
պէս և ես յանցեայ և յանցանելոց եմ : Եւ ողբալով
ինդրեացես յայ զօգնութի , և ցաւակից լեր յակամայ
յանցման նորա . քանզի ոչ ոք կամի մեղանչել նայ և կո-
րուսանել զանձն իւր , այլ ամենեքեան բռնադատիմք և
խաբիմք 'ի դիւաց :

Նոյն օրն պատմեաց մեզ զայս՝ եթէ բնակէր ծեր
 ոմն՝ ի խորին անասրատ, և գնաց առ նա եղբայր ոմն՝ ի
 վանիցն տեսանել զնա. եհարց զնա ծերն՝ թէ որպէս
 իցեն եղբարքն: Եւ նա ասէ. բարւոք են աղօթիւք ձե-
 րովք, հայր: Եւ դարձեալ եհարց զեղբօրէ ումեմնէ՝
 որոյ անունն ոչ բարւոք համբաւէր: Եւ նա ասէ. ոչ ա-
 զատեցաւ ի չար յայն գործոց, հայր: Իսկ ծերն իբրեւ
 լուաւ ասէ. այնչափ լկտեցաւ եղկելին: Եւ առժամայն
 զինի այս բանի յափշտակեցաւ ծերն և եղև իբրեւ զնիր-
 հեալ, և ետես յանուրջս զինքն զի կայր ի գողգոթայ և
 տեսանէր զտէրն: Նոյն կախեալ ի խաչէն ի մէջ եր-
 կուց աւազակաց. և ասէր ինքն՝ թէ ջանայի մերձենալ
 և երկիր պագանել նմա. իբրեւ հնարէի զայս, լուայ զի
 հրամայեաց տէր մեծաւ ձայնիւ որոց առաջի նորա կային
 հրեշտակացն և ասէ. հանէք զդա արտաքս, զի հակա-
 ոակ իմ է դա, զի յառաջ քան զդատաստանս իմ դա-
 տեաց դա զեղբայր իւր: Եւ իբրեւ ձգեցին զիս արտաքս
 և բերին առ դուրսն, կառեաւ փիլոն իմ՝ ի դուռն եկե-

դեցւոյն և մնաց յինէն, և ես փախեալ մերկացեալ, և երկեալ զարթեալ առժամայն: Այլ ասեմ ցեկեալ եղբայրն. չար եղև օրս այս ՚ի վերայ իմ: Խեղճ ասէ ցիս. վասն էր, հայր: Յայնժամ պատմեցի նմա զոր տեսի և ասեմ թէ զփիլոնն իմ մերկեալ յինէն՝ հովանին աստուծոյ էր, որ վերացաւ յինէն վասն դատելոյ զեղբայրն, և պակասեցայ ՚ի նմանէ: Այլ ունիմ վկայ զտէրն փառաց, զի յայնմ հետէ զեօթն ամ կացի ես մոլորեալ ՚ի լեառն յայն, և ոչ ճաշակեցի հաց ամենեւին և ոչ մտի ընդ յարկաւ և ոչ խօսեցայ ընդ ումեք մինչև տեսի նման առաջնոյ տեսլեանն զտէրն, և հրամայեաց տալ յիս զփիլոնն իմ: Այլ զայս ասէր երանելի ծերն վասն իւր: Խեղճ մեք որ լսեմք զսոսկալի զայս գործ յայն պիսի ծերոյն, այլ զինչ կարասցուք ասել, բայց միայն զայս՝ զի թէ արդարն հազիւ կեցցէ, մեղաւորն ուր գլտանիցի: Արդ ասաց ծերն. ոչ ինչ այսչափ բարկացուցանէ զմեզ և ոչ ինչ այսպէս հեռացուցանէ զմարդն յայ հովանւոյն, իբրև զդատել և չարախօսել և արհամարհել զընկերն: Այլ այնչափ ծանրագոյն ցուցանէ մեղստէրն զդատել եղբօրն քան զայլ ամենայն մեղս, մինչ զի ասէ. կեղծաւոր, հան նախ զգերանդ յականէ քում մէ, և ապա հայեցիս հանել զչիղ յականէ եղբօրն: Այսու չափով հաւասարեաց փրկիչն իբրև զգերան ընդ չիղ, զմեղս եղբօրն չիղ և զմեղս դատողին գերան առնուանելով: Արդ գիտասցուք, սիրելիք, ոչ ինչ է չար և դժուարին մեղք քան զդատել և բամբասել և արհամարհել զեղբայրն. որոյ վկայ իցէ փարիսեցին այն՝ որ վասն դատելոյ զմաքսաւորն ընդունայն կորեան ամենայն բարեգործութիւն նորա: Այնպէս և ձախակողմեան աւազակն դատելով զընկերն զրկեցաւ ՚ի մտից դրախտին և ունայն կրեաց զժամն զայն փրկութե. զի ոչ ինչ այսպէս կարող իցէ արհամարհել զգանձս և զբարիս հոգւոյ, իբրև զդատել զընկերն: Ինդէր ոչ զանձինս դատեմք, և ընդէր ոչ քննեմք զչարիս մեր զորս ստուգիւ գիտեմք, թէպէտ և ոչ ամենեքեան զամենայն. զի և այլ բազում ունիմք մեղս և ոչ գիտեմք. այլ զորս գիտեմք, նոքին բաւական են դատապարտել զմեզ. ընդէր յափրշտակեմք մեք զդատաստանսն այ: () Ինչ գործ ունիմք մեք առ ստեղծուածսն այ և կամ զինչ խնդիր ունիմք

ՎԱՅՑԵԱԼ Երբեմն հայրն Պիմէն 'ի կողմանս եգիպտացւոց և բնակեաց անդ . գտաւ և այլ եղբայր որ բնակէր մերձ 'ի տեղի նորա , որում էր կին 'ի խցի իւրում , և ոչ յանդիմանեաց զնա ծերն . և դիպեցաւ կնոջն այնորիկ ծնունդ 'ի գիշերի : Իբրեւ գիտաց զայն ծերն , ասէ ցաշակերտ իւր . առցես դու գինի դորակաւ և տարեալ տացես մերձաւորի մերոյ եղբօր , զի կարիս նորա է այսօր : Եւ ոչ իմացան աշակերտք ծերոյն զգործն զայն զոր արար ծերն : Իսկ իբրեւ ետես եղբայրն զքաղցրութի ծերոյն , զի փոխանակ յանդիմանութեան սէր առաքեաց նմա գթալով , շահեալ անտի եղբայրն՝ զղջացեալ յոյժ ապաշաւեաց ընդ գործն իւր : Եւ յետ սակաւ ինչ աւուրց ետ զոր ինչ ունէրն կնոջն և առաքեաց զնա 'ի գիւղ . և ինքն շինեաց սենեակ մերձ 'ի սենեակ ծերոյն , և աշակերտեալ նմա ուսանէր միշտ 'ի նմանէ . և ապաշխարեալ զմեղսն՝ եղև կատարեալ սուրբ , և վախճանեցաւ եղբայրն այն անդ :

Եւսի հայրն Պափնոտիէ՝ եթէ երբեմն երթայի 'ի ճանապարհի , և մոլորեալ իմ յուղւոյն գտայ մերձ 'ի գիւղ ուրեմն , և տեսի զուսմանս որք խօսէին ընդ միմեանս . և կացի յաղօթս և աղաչէի զմծ վասն մեղաց իմոց : Եւ եկաց առաջի իմ հրեշտակ տեառն ունելով 'ի ձեռին իւրում նիզակ հրեղէն և ասէ ցիս . Պափնոտիէ , ամենեքեան որք դատեն կամ բամբասեն զեղբարս իւրեանց , այսու սրով սատակեսցին . իսկ դու զի ոչ դատեսցեր զոր տեսերդ , այլ այնպէս խոնարհեցար առաջի իմ , իբր թէ քո գործեալ էր զայն մեղս , վասն այնորիկ անուն քո գրեցաւ 'ի գիրս կենդանեաց յաւիտեան :

Եւսի ծերն . մի դատեսցես զպոռնկեալն՝ թէ և դու սուրբ իցես , ապա թէ ոչ՝ անօրէն իցես . զի որ ասաց՝ թէ մի շնայցես , նոյն ասաց՝ թէ մի դատեր զոք :

Եւսի ոմն 'ի հարցն՝ եթէ ոչ իցէ 'ի ներքոյ երկնից ազգ ընտրեալ իբրեւ զազգ քրիստոնէից , և ոչ ոք է սատուեալ յերկրի որպէս զազգ կրօնաւորաց . այլ զայս միայն մնաս ունի , զի հաւատայ դիւաց և յիշաչար լինի եղբարց և ոխակալէ և բամբասէ և դատէ . և զմերն ոչ տեսանեմք զմեղս , և կամակար հրատարակեմք զեղբօրն մեղս : Եւսլ դու թէ տեսցես աչօք գործեալ զմեղս ումեք , մի դատեսցես և մի բամբասեսցես , այլ ասասցես՝ եթէ ես քան զամենեսեան յանցաւոր իցեմ :

ԸՍԱՑ ոմն 'ի ծերոցն' եթէ ոչ ինչ է լաւագոյն քան զայս պատուիրան, թէ մի արհամարհեսցես զեղբայրն քո. զի գրեալ է՝ յանդիմանեա զեղբայրն քո, և ոչ առնուս մեղս վասն նորա: () Ի թէ տեսանես զեղբայրն քո 'ի մեղս և ոչ խրատեսցես զնա սիրով 'ի դէպ ժամու, զարիւն նորա 'ի ձեռաց քոց խնդրեցից. իսկ եթէ յանդիմանեսցես սիրով և նա մնասցէ 'ի նմին, դու անպարտ լիցիս. զի բարւոք է յանդիմանելն սիրով և ոչ գարշել ատելութեամբ:

() Եւ ոմն մեծ նստէր 'ի լերինս Ըսորւոց 'ի սահմանս Ընտիրոբու, և էր նորա աշակերտ արագ 'ի դատել զամենայն ոք. զի թէ տեսանէր զեղբայր ոք գթեալ 'ի մեղս, վաղվաղակի դատէր զնա: Եւ բազում անգամ խրատէր զնա ծերն, օրէնս դնէր և ասէր. զգոյշ լեր, որդեակ, զի մոլիս և կորուսանես զանձն քո այդ ախտիւ, զի ոչ ոք դիտէ զմարդոյն, բայց միայն հոգին 'ի նմա: Եւ զի բազումք բազում չարիս գործեցին առաջի մարդկան, և 'ի ծածուկ ապաշխարեցին առաջի նայ. և մարդիկ զմեղս միայն իմացան զնորա, և զապաշխարելն ոչ իմացան: Եւ այլք չար գործեցին զամենայն աւուրս կենաց, և 'ի ժամ մահուն ապաշխարեցին և առին թողութիւն ամենայնի: Եւ այլք մեղան, և աղօթիւք և պաղատանօք սրբոց սրբեցան: Այս ան աշտորիկ ոչ է պարտ դատել զոք, զի մի է դատաւոր ամենեցուն նա. և մարդ որ դատէ զայլ ոք, հակառակ նայ գտանի. քանզի զպատիւն զոր ետ հայր նա՞ որդւոյ, յափշտակէ զնա. այլ ասացես՝ անիծեալ բելիար որ գործել ետ զայն, այլ եղբայրն անպարտ է: Եւ դիր 'ի մտի ոչ դատել զոք, քանզի թէ դատես զոք՝ փախչի 'ի քէն հոգին նայ:

ԸՍԱՑ դարձեալ ծերն. ընդէր դատես դու զմարդասպան կամ զշնացող կամ զգող և կամ զորս ոմն 'ի չարագործացն, քանզի ունին նոքա իւրեանց զդատաւորն անաչառ. և ընդէր դու զնոցայն քննես և դատես և կուտես զչարիս նոցա 'ի զլուխ քո: Եւ անգամ եթէ իմաստութիւն քննեսցուք, գտանեմք զմեղս մեր չար քան զնոցայն. զի հայիմք անառակ ակամբք, արդ այս շնալիցէ: Եւ բազում անգամ անարգեմք զեղբայրն և պարտական լինիմք գեհենին հրոյ. և զի զայս վճիռ տէրն եհատ՝ որով ասաց թէ որ հայի 'ի կին և ցանկայ նմա,

չնայ ընդ նմա . և որ ասէ ցեղբայրն մորոս , պարտաւոր լիցի գեհէնի հրոյն : Ա և այլ ինչ ահագին քան զայս . զի բազում անգամ անարժանութիւն հաղորդիմք զմարմին տեառն , և դատեմք զայն որ եսպան զլոկ մարդ . և մեք սակս անարժան հաղորդութեւ քրիստոսասպան լինիմք և գտանիմք հաղորդակից սպանողաց նորա . և յիրաւի է , վասն զի որ հերձեացէ զծիրանի թագաւորի , և կամ որ ոք տղմով շաղախէ և աղտեղէ զնա , զմի պատիժս կրեացեն երկոքեանն : Այսպէս է և որ խաչեցին զտէրն յայնժամ , և որք և զմարմին նորա անարժանութեամբ հաղորդին , 'ի միում տանջանս գնալոց են ըստ բանի երանելոյն Պաւղոսի :

Այս ծերն . եթէ տեսանես զեղբայրն քո մեղութեալ ինչ , մի հաւաքեր 'ի վերայ նորա մեղադրանս , այլ 'ի վերայ դիւին դիցես որ պատերազմին ընդ նա և ասացես . որպէս արդ սա յաղթեցաւ և յանցեաւ , նոյն պէս և ես յանցեայ և յանցանելոց եմ : Այլ ողբալով խնդրեսցես յայ զօգնութի , և ցաւակից լեր յակամայ յանցման նորա . քանզի ոչ ոք կամի մեղանչել նայ և կորուսանել զանձն իւր , այլ ամենեքեան բռնադատիմք և խաբիմք 'ի դիւաց :

Եւ ոմն պատմեաց մեզ զայս՝ եթէ բնակէր ծեր ոմն 'ի խորին անասլատ , և գնաց առ նա եղբայր ոմն 'ի վանիցն տեսանել զնա . եհարց զնա ծերն՝ թէ որպէս իցեն եղբարքն : Այլ նա ասէ . բարւոք են աղօթիւք ձերովք , հայր : Այլ դարձեալ եհարց զեղբօրէ ումեմնէ՝ որոյ անունն ոչ բարւոք համբաւէր : Այլ նա ասէ . ոչ ազատեցաւ 'ի չար յայն գործոց , հայր : Իսկ ծերն իբրեւ լուաւ ասէ . այնչափ լկտեցաւ եղկելին : Այլ առժամայն զկնի այս բանի յափշտակեցաւ ծերն և եղև իբրեւ զնիրհեալ , և ետես յանուրջս զինքն զի կայր 'ի գողգոթայ և տեսանէր զտէրն : Յիսուս կախեալ 'ի խաչէն 'ի մէջ երկուց աւազակաց . և ասէր ինքն՝ թէ ջանայի մերձենալ և երկիր պագանել նմա . իբրեւ հնարէի զայս , լուայ զի հրամայեաց տէր մեծաւ ձայնիւ որոց առաջի նորա կային հրեշտակացն և ասէ . հանէք զդա արտաքս , զի հակառակ իմ է դա , զի յառաջ քան զդատաստանս իմ դատեաց դա զեղբայր իւր : Այլ իբրեւ ձգեցին զիս արտաքս և բերին առ դուրսն , կառեաւ փիլոն իմ 'ի դուռն եկե-

ՊԵՕՂԲ երկու ընդ իրեարս կռուէին յԱգիպտոսի .
 և երթեալ հայրն Սիմէն աղաչէր զմեծն և զհօրա-
 գոյն գեօղն զի խաղաղութիւն արասցեն ընդ փոքրագոյն
 գեօղն , և ոչ կամէին լսել նմա : Իսկ նորա թօթափեալ
 զփոշի օտից 'ի վերայ նոցա , և ելեալ նոցա 'ի պատե-
 րազմ ընդ իրեարս՝ կոտորեցան և յաղթեալ եղեն մեծ
 գեղջն մարդիկն . վասն զի առնէ տէր իրաւունս զրկելոց :
 ԻՍԷՐ՝ երբեմն հայրն Սիմոն՝ եթէ չոգաք ես և Ռի-
 տիմ առ հայրն Սքիզաս և լուաք 'ի նմանէ զի կրթէր
 զբանս զայս՝ մի երկնչիր , Յակոբ , իջանել յԱգիպտոս :
 Եւ բազում ժամս յամէր զնոյն բանս ասելով : Եւ բա-
 խեալ մեր զգուրսն՝ եբաց մեզ , և հարցեալ զմեզ և ա-
 սացեալ թէ ուստի էք , և երկուցեալ մեր ասել թէ 'ի
 խրճթացն եմք՝ ասացաք թէ 'ի լեռնէն՝ Նիտրեայ եմք :
 Եւ ասէ ցմեզ . զի՞նչ արարից զի հեռաւորք էք դուք :
 Եւ մտուցեալ զմեզ 'ի ներքս , տեսեալ մեր զի 'ի գի-
 շերին յայնմիկ գործեալ էր բազում փիւրտունս , և հար-
 ցաք ցնա զի ասասցէ մեզ բան : Եւ նա ասէ՝ եթէ ես
 յերեկորեայ մինչև ցայժմ յօսի քսան գիրկ , և ոչ է
 ինձ այս պիտոյ . այլ կասկածեմ մի գուցէ զայրասցի նձ
 և յանդիմանեցէ զիս և ասասցէ , զի կարող էիր գոր-
 ծել՝ ընդէր ոչ գործեցեր . յաղագս այդորիկ աշխատիմ
 և գործեմ ամենայն զօրութեամբ իմով : Եւ օգտեալք 'ի
 նմանէ գնացին :

ՊԱՐԱԵԱԼ՝ այլ ծեր եկեալ մերձ 'ի գետն և գը-
 տեալ եղէգն և նստեալ անդ եղեգամբն հատանէր ցօ-
 ղուն 'ի գետոյն և յօսէր սիրայ և ընկենոյր 'ի գետն : Եւ

1 Ասէր հայրն Սիմոն՝ եթէ գնացաք երբեմն ես և հայրն Բիտիմի առ
 հայրն Սքիզա , և լսէաք զի ուսանէր զբանն զայն՝ եթէ մի երկնչիր ,
 Յակոբ , իջանել յԱգիպտոս : Եւ իբրև բազում անգամ ասէր զայս ,
 բախեցաք զգուռն , և նա եբաց մեզ և ասէ . ուստի իցէք : Եւ մեք ա-
 սեմք . 'ի լեռնէն Նիտրիոյ : Եւ ասէ նա . զի՞նչ արարից ձեզ զի հեռա-
 ւոր էք : Եւ տարաւ զմեզ 'ի ներքս : Իբրև մտաք , գտաք զի աշխատեալ
 էր զգիշերն ողջոյն և հիւսեալ էր զարմաւենիւն , և խնդրեցաք 'ի նմանէ
 մեզ բան : Եւ նա ասէ . ես յերեկոյէ մինչև ցայժմ հիւսեցի սիրայ
 գիրկս քսան , և ոչ ինչ պիտոյ է սա ինձ . այլ զի մի բարկասցի տէր և
 ասասցէ ցիս՝ եթէ կարող էիր գործել ընդէր ոչ աշխատեցար : Եւ շահ
 եղև մեզ և եկաք անտի :

2 Ծեր ոմն անցանէր ընդ գետ . և իբրև էանց , եգիտ շամբս եղե-
 գան և մտեալ բնակեցաւ անդ , և հիւսէր սիրայ զտերև եղեգան և
 ընկենոյր 'ի գետն : Իբրև տեսին զայն արք տեղւոյն , եկին գետովն և

այսպէս առնէր մինչեւ եկին մարդիկ և տեսին զնա, և ապա յարուցեալ զնաց. զի ոչ եթէ վասն պիտոյից ինչ, այլ վասն աշխատութե և խաղաղութե առնէր զայն:

Եւ զայն (Ժողովոյ. եթէ ունիցիս ընդ ումեք սէր, և հանդիպեսցի նմա՝ ի փորձութիւն անկանել պոռնկութե, եթէ կարես՝ ձեռն տուր նմա և ձգեա զնա ի վեր. ապա եթէ ի հերձուած ինչ անկանիցի և ոչ լսէ քեզ և դառնայ առժամայն, հատ և ընկեա զնա ի քէն, մի գուցէ յամելով քո ընդ նմա՝ յափշտակեսցէ զքեզ ընդ ինքեան ի խոնարհ յանդուհա:

Եւ զայն² վասն որումն ծերոյ ի Թեբայիդ հօրն Լև տոնիոսի՝ եթէ բազում առաքինութիւն արար ի մանկութե իւրում, և ի ծերութե իւրում հիւանդացեալ կուրացաւ. բազում մխիթարութիւն եղբարքն վասն հիւանդութեն արկանէին ի բերան նորա: Եւ հարցեալ ցհայրն Սարիով յաղագս այսր՝ եթէ զինչ լինիցի նմա վասն մխիթարութեն այնորիկ, ասէ ցնոսա հայրն Սարիով. եթէ սիրտ իւր կամի և խոնարհի ախորժելով, եթէ ճաշակեսցէ արմաւ մի, առնու զայն ան յաշխատութե նորա. ապա եթէ ոչ խոնարհեսցի, այլ ահամայ ընդունի զայն, ան պահէ զվաստակն նորա ամբողջ. վասն զի ոչ է կամօք, այլ բռնաբար են. և նոքա զվարձսրն ընդունին որք տանն:

Գտին զնա և ասեն ցնա. ընդէր հիւսեա զայս մինչ ոչ պիտոյ է քեզ: Եւ նա ասէ. ի յայն սակա առնեմ զի աշխատիցիմ, այլ ոչ եթէ վասն պիտոյից ինչ առնեմ: Եւ գնաց անտի:

1 Ասաց հայրն Թեբայիդ փերեմացի. եթէ ունիս դու բարեկամութիւն ընդ ումեք և դիպեսցի նմա փորձութիւն պոռնկութե և անկանի նա, և կարող ես դու՝ տուր ձեռն և յարո զնա. իսկ եթէ ի հերձուած ըս անկանի և ոչ կամի լսել քեզ, փոյթ հատցես զնա ի քէն, որպէս զի մի յամելով քո ընդ նմա՝ և դու ևս անկցիս ի յայն խորխորատ կորստեան նորա:

2 Ասէին զծերոյ ումեմնէ՝ եթէ բազում և անհանգուրժելի ճգնութիւնս կրեաց ի Թեբայիդա ի մանկութե իւրում. իսկ ի ծերութեն հիւանդացեալ կուրացաւ և անկաւ ի մահիճս. և բազում մխիթարութիւն բերէին նմա եղբարքն, և կերակրէին զնա ձեռագործօք իւրեանց զփափուկս ինչ: Եւ հարցին ցհայրն Այիոն և ասեն. զինչ լինին առաջին ճգնութիւնք նորա յաղագս այժմու մխիթարութե և փափկութեանն այն: Ասէ ծերն. ասեմ ձեզ. եթէ ցանկութե և խաչակերութեամբ զհետ ընթանայ մտօք, եթէ և մի արմաւ կերիցէ, պակասեցուցէ զվարձս աշխատութեան իւրոյ տէր. իսկ եթէ միտք ոչ ճգնեսցին և իջցեն ընդ փափուկս, այլ ևս առաւել դժուարեսցի և խղճիցէ զոր առնէ ի սակա տկարութեն, տացէ տէր զվարձս աշխատութեն առաջնոյ, զի յահամայ բռնաբարի. իսկ որ սպասեն նմա, զվարձս մեծամեծս առնուն յայ:

ԱՄԻՒՆ՝ երբեմն 'ի Սկիւթ զհայրն Իսահակ եւ ընդ առնել. և լուեալ փախեալ յԱգիպտոս, և երթեալ յանդսն Թաքեալ 'ի մէջ խոտոյն: Աւ չողան հարքն ըզհետ նորա և հասեալ իջին յանդն հանգչել փոքր մի անդ, վասն զի գիշեր էր, և զէշն արձակեցին զի արածեսցի: Աւ երթեալ իշոյն եկաց 'ի տեղւոջն ուր էր Թաքուցեալ հայրն Իսահակ. և այգուցն խնդրեալ զէշն՝ գտաք զծերն և զարմացաք: Արդ կամեցեալ զնա կապել՝ ոչ առնոյր յանձն ասելով, Թէ ոչ փախչիմ, վասն զի կամք Ծայ էն. և ուր փախչիմ, նոյնպէս գտանիմ, վասն զի այս ձեռնադրութիւն յայ է:

ՊԱՏԽԵԱՑ՝ հայրն Դանիէլ աշակերտ երանելոյն Արսէնի և ասէ. նստէի երբեմն առ հօրն Աղեքսանդրի և կալաւ զնա ցաւ, և պարզեաց զինքն պորտ 'ի վեր վասն ցաւոյն: Ահա եղև հօրն Արսէնի գալ խօսել ընդ նմա, և ծերն ետես զնա զի կայր այնպէս պրկեալ: Իբրև խօսեցաւ՝ ասէ ցնա. ո՞ր էր աշխարհականն զոր տեսի աստ: Ասէ ցնա հայրն Աղեքսանդրոս. ո՞ր տեսեր զնա: Ասէ ցնա. մինչդեռ իջանէի 'ի լեռնէն՝ հայեցայ յայսկոյս և տեսի զոմն զի կայր պարզեալ պորտ 'ի վեր: Աւ անկաւ առաջի նորա և ասէ. ես էի, հայր, վասն զի ցաւ

1 Գնացին երբեմն եղբարք ոմանք առ հայրն Իսահակ որպէս զի օրհնեսցեն զնա քահանայ. իսկ նա մինչ ծանեալ զայն՝ փախեալ յԱգիպտոս և գնաց յագարակ ուրեմն և Թաքեալ 'ի մէջ խոտոյ: Իսկ հարքն գնացին զկնի նորա գտանել զնա: Եւ իբրև հասին յագարակն յայն, կամեցան սակաւիկ մի հանգչել անդ. և Թողին արածել զէշն իւրեանց, վասն զի էր գիշեր: Գնաց էշն և եկաց առ գլուխ Թաքուցելոյ անդ ծերոյն և արածէր և կայր անդ: Իսկ առաւօտուն խնդրէին զէշն, և գտին զհայրն Իսահակ անդ և սքանչացան, և կամեցան ունել և կապել զնա: Ասէ ցնոսա հայրն Իսահակ. այլ ոչ ևս փախեայց 'ի ձէնջ յայսմհետէ, և ծանեայ զի կամք Ծայ էն այս. և ուր և փախեայց՝ տայ զիս 'ի ձեռս ձեր: Եւ ասէ ցնոսա. եթէ կամիք զի հնազանդեցայց աղաչանաց ձերոց, մի բերէք աստ զմանկունս կեալ, վասն զի չորք եկեղեցիք քակեցան 'ի Սկիտէ 'ի մանկանց:

2 Պատմէր մեզ հայրն Դանիէլ աշակերտ հօրն Արսէնիոսի և ասէր՝ եթէ էի երբեմն ես մերձակայ հօրն Աղեքսանդրի և կալաւ զնա խիթա ինչ ցաւ, և 'ի խստութէ ցաւին անկեալ կայր բերան 'ի վայր: Եւ ել յայնժամ հայրն Արսէնի կոչել զնա, և ետես զնա սփռեալ անկեալ, և ոչ ծանեալ. և իբրև կոչեաց զնա, ասէ ցնա. ո՞վ էր գեղջուկն այն այր որ կայր անդ անկեալ յորսայս: Ասէ ցնա Աղեքսանդրէ. և ո՞ր տեսեր զնա: Ասէ ցնա ծերն. մինչ գայի 'ի լեռնէ անտի, նայեցայ յայրին վայր և տեսի զոմն անկեալ անդ տգեղ բերան 'ի վայր ձգտեալ կայր: Իսկ նա անկեալ առաջի նորա ասէ. Թող ինձ, հայր, զի ես էի

կալաւ զիս : Ասէ ցնա ծերն . ապա ուրեմն դո՛ւ էիր , ես
կարծեցի թէ աշխարհական ոք իցէ և վասն այնորիկ
հարցի ցքեզ :

Ասէ՛ր՝ դարձեալ հայրն՝ Ղանիէլ՝ եթէ յորժամ էրն
'ի Սկիւթ հայրն Արսէն , էր անդ մենակեաց մի որ գո-
ղանայր զկարասի ծերոցն : Աւ հօրն Արսէնի առեալ
զնա՝ ի խուղն իւր՝ կամեցեալ շահել զնա և զծերսն հան-
գուցանել , և ասէ ցնա . զինչ և խնդրես՝ ես տամ քեզ ,
միայն մի գողանար : Աւ ետ նմա ոսկի և հանդերձ և լու-
մայս և զամենայն պէտս նորա . և երթեալ դարձեալ
գողանայր : Իսկ ծերքն իբրև տեսին թէ ոչ դադարէ՝ ի
գողանալոյ , հալածեցին զնա : Աւ զայս դարձեալ ասէին
ծերքն . եթէ գտցի եղբայր որ ունիցի հիւանդութիւն
տկարութե , պարտ է տանել նմա . ապա եթէ գողա-
նայցէ , հալածեցի աստի , վասն զի զհոգիս իւր տու-
գանի , և զամենեւեան որ եթէ ի տեղւոջն են՝ խռո-
վեցուցանէ :

Ասէ՛ր՝ դարձեալ հայրն Ղանիէլ՝ եթէ երբեմն այլ
եղբարք երթեալ էին՝ ի Սեբայիդ վասն կտաւոյ , և ա-
սէին թէ այսու պատճառաւ տեսանեմք զհայրն Արսէն :
Աւ մտեալ հայրն Աղեքսանդր պատմեաց նմա և ասէ՝
թէ եղբարք են եկեալ յԱղեքսանդրիէ և կամին տե-
սանել զքեզ : Ասէ ծերն . ուսիր ի նոցանէ թէ յինչ
պատճառս են եկեալ : Աւ հարցեալ ցնոսա լուաւ ի նո-

որ կայի այնպէս տգեղ , քանզի ցաւ սաստիկ ունէր զիս : Ասէ ցնա ծերն .
եթէ դու էիր՝ ես ոչ բարւոք դիտեցի , այլ գռեհիկ ոք կարծեցի , զի
այն նմա էր :

1 Պատմեաց մեզ հայրն Ղանիէլ՝ եթէ յորժամ էր հայրն Արսէնի
'ի Սկիւթ , էր անդ եղբայր մի կրօնաւոր և գողանայր զանօթս եղ-
բարցն . և տարաւ զնա հայրն Արսէնի ի սենեակ իւր , զի կամէր զնա
շահել և հանգուցանել զեղբարսն , և ասէ ցնա . յորժամ պիտոյ լի-
նիցի քեզ ինչ , եկ առ իս և տար ի տանէ իմմէ , բայց գողացիս մի :
Եւ ետ նմա ոսկիս և դրամս և հանդերձս և պիտոյս : Իսկ նա գնացեալ
և անդրէն ևս գողանայր : Յայնժամ իբրև տեսին ծերքն զի ոչ դադա-
րեաց ի գողանալոյ , արտաքսեցին զնա ի վանից անտի և ասացին . ե-
թէ իցէ եղբայր որ ունիցի տկարութի ինչ , պարտ է բառնալ զնա և
շահել . իսկ որ գողանայն , պարտ է արտաքսել զնա . զի թէ իւրն կո-
րիցէ անձն , այլ և զայլսն մի գայթակղեցուցէ :

2 Ասաց հայրն Ղանիէլ՝ եթէ եղբարք ոմանք կամեցան գնալ ի Թե-
բայիդա յաղագս վշոյ , և յուրւոյ կամեցան տեսանել զհայրն Արսէ-
նիոս . և մտեալ Աղեքսանդրէ ասէ ցծերն՝ եթէ եղբարք եկեալ յԱ-
ղեքսանդրիոյ , կամին տեսանել զքեզ : Ասէ ցնա ծերն . քննեցես նախ
զպատճառն թէ վասն էր եկեալ են : Իբրև լուաւ թէ վասն վշոյ ի

ցանկ զի ասէին՝ ՚ի Թեբայիդ երթամք վասն կտաւոյ : Եւ ասէ ծերն . ոչ տեսանեն զերեսս Արսէնի , զի ոչ եկին վասն իմ , այլ վասն իւրեանց գործոյն . հանգո զնոսա եւ արձակեա ՚ի խաղաղութիւն , եւ ասա ցնոսա՝ Թէ ծերն ոչ կամի տեսանել զձեզ :

Ասէին՝ վասն հօրն Օւենոնի աշակերտին Սիզուիանոսի՝ եթէ ՚ի սկզբանէն ոչ ինչ կամէր առնուլ յումեքէ , եւ որք բերէինն՝ ելանէին դարձեալ տրտմեալք , զի ոչ ընդունէր . եւ դարձեալ այլք գային առ նա եւ կամէին առնուլ որպէս ՚ի մեծ ծերոյ , եւ ոչ ունէր ուստեք տալ նոցա , դարձեալ եւ նոքա գնային տրտմեալք : Ասէ ծերն . զի՞նչ գործեցից , զի որք բերէինն՝ տրտմին , եւ որք խնդրէինն՝ դարձեալ եւ նոքա տրտմին . արդ մանաւանդ եթէ զայս արարից , որք բերէինն ինձ՝ առից , եւ որք խնդրէինն՝ տաց : Եւ զայս արարեալ՝ հանգչէր եւ զամենեցուն կամս կատարէր :

Եւստ² հայրն Աբրահամ աշակերտ Ագաթոնի ցհայրն Պիմէն եւ ասէ . զիա՞րդ դեք հանապազ կռուին ընդ իս : Ասէ ծերն . ընդ քեզ կռուին , բայց ընդ մեզ ոչ կռուին , որովհետեւ զկամս նոցա կատարեմք . վասն զի կամք մեր դեք եղեն եւ նեղեն զմեզ , զի կատարեսցուք զնա : Բայց կամիս ուսանել Թէ ընդ ո՞ւմ պատերազմին դեք . պատերազմեցան ընդ Մովսէսի եւ ընդ նմանիս նորա , իսկ ընդ մեզ կամք անձանց մերոց պատերազմին :

Ասէ զի միաբան ՚ի Սկիւթ առ իրեարս ծերք Ճաշակէին , եւ հայրն Յոհաննէս կարճահասակ ընդ նո-

թեբայիդա գնան , ասէ ցնա . ոչ տեսանեն նոքա զերեսս Արսէնի . զի ոչ վասն իմ եկեալ են , այլ վասն իւրեանց գործոյ . կերակրեա զնոսա եւ արձակեա , զի գնացեն խաղաղութիւն : Եւ ասաց նոցա եթէ ոչ էր կարող ծերն տեսանել զձեզ :

Ասէին եւ վասն հօրն Չենոնի՝ եթէ ոչ ինչ առնոյր յումեքէ , եւ գայթակղէին որք բերէին նմա . եւ այլք գային եւ խնդրէին ՚ի նմանէ իբրեւ ՚ի ծերոյ մեծէ , եւ ոչ ունէր զի տացէ ինչ՝ գայթակղէին եւ նոքա : Ասէ ծերն . զի՞նչ արարից , որք բերէինն եւ որք խնդրէինն՝ գայթակղին եւ արտմին երկոքեանն . այլ այս լաւագոյն թուի ինձ , զի՞զոր բերեն՝ կալայց , եւ որոց խնդրէինն՝ տաց : Եւ արար այնպէս :

Եւհարց հայրն Աբրահամ ցհայրն Պիմէն եւ ասէ ցնա . որպէս պատերազմին ընդ մեզ դեք : Ասէ ցնա Պիմէն . ոչ պատերազմին ընդ մեզ դեք , քանզի կամք մեր կատարին ՚ի մեզ , եւ նոքա լինին ՚ի մեզ դեք եւ նեղեն զմեզ . իսկ եթէ կամիս գիտել եթէ ընդ ով պատերազմին դեք , ծանիր զի ընդ Մովսէս եւ ընդ նմանիս նորա :

տա էր : Ալ յարուցեալ երիցու որումն մեծի տայր ըզկուժ ջրոյն զի արբեցեն . և ոչ որ կամեցաւ առնուլ 'ի նմանէ , բայց միայն Յոհաննէս կարճահասակն : Ալ զարմացան ընդ նա և ասեն՝ թէ զիարդ դու կրտսերագոյն քան զսամեֆեսեան իշխեցեր առնուլ և ըմպել յերիցուէն : Ալ ցնոսա հայրն Յոհաննէս . ես յորժամ յառնեմ տալ ումեք զկուժ ջրոյն , ուրախ լինիմ թէ ամենեքեան ըմպեն , զի առնուցում վարձս . արդ ես յաղազս այնորիկ առի , զի եղիցին նմա վարձք և մի տրտմեսցի վասն ոչ ումեք առնլոյ 'ի նմանէ : Ալ զայս նորա ասացեալ՝ դարձեալ զարմացան ընդ ընտրողութի նորա , և ամենեքեան օգտեցան 'ի նմանէ :

Ալ ' երկու եղբարք ըստ մարմնոյ , և կրտսերագոյնն էր յառաջագոյն զգեցեալ զձև միայնակեցութեն քան զերէցն : Ալ եկեալ ոմն 'ի հարանցն առ նոսա՝ եղին զկուժ ջրոյն , և եկն կրտսերագոյնն զի լուսացէ զոտս ծերոյն : Իսկ ծերոյն կալեալ զձեռանէ նորա՝ շարժեաց զնա 'ի տեղւոյն և ած զերիցագոյնն : Ալ ասեն ցնա որ շուրջն կային զնովաւ եղբարքն . կրտսերագոյնն յառաջ է քան զգա 'ի ձեզ , հայր : Ալ ցնոսա ծերն . ես առնում զառաջնորդութիւն կրտսերոյն և արկանեմ 'ի հասակ երիցագունին :

Ալ ' երբեմն մենակեացք յԱգիապոսէ 'ի Սկիւթ . երթեալ առ ծերսն տեսին զնոսա զի ուտէին 'ի սովոյն կրօնաւորութեն փութապէս՝ և գայթակղեցան : Ալ իմացեալ երիցուն և կամեցեալ հաճել զմիտս նոցա , քարոզեաց յեկեղեցւոջն ժողովրդեանն և ասէ . պահեցէք

Երկու եղբարք մարմնաւորք ելեալք յաշխարհէ կրօնաւորք եղեն . իսկ կրտսեր եղբայրն նախ էառ զկերպ և զկարգ կրօնաւորութե , և յետ բազում ժամուց ապա էառ և երէցն եղբայր : Եւ եկն երբեմն առ նոսա մի ոմն 'ի հարցն , և եղին առաջի նորա տաշտ , և եկն 'ի ծունկրս կրտսեր եղբայրն լուանալ զոտս ծերոյն : Իսկ ծերն կալեալ զձեռանէ կրտսերոյն յետս կացոյց զնա , և զերէցն եղբայր յառաջ կացոյց : Ասեն ցնա բնակիչք տեղւոյն . հայր , զի կրտսերն այն աւագ իցէ 'ի ձե կրօնաւորական : Ասէ ծերն . ես առից զաւագութի կրտսերոյն և տաց ցերէց եղբայրն : Չայս վասն այն արար ծերն , որպէս զի մի հպարտացի կրտսերն 'ի վերայ երէց եղբօրն և կօրիցէ :

Ի ջին երբեմն հարք ոմանք յԱգիապոսէ 'ի Սկիաէ տեսանել զհարսն . և իբրեւ տեսին զնոսա , 'ի յերկարաձգել պահոցն սովեալս փոյթ առնուին զկերակուրն , վասն այսորիկ գայթակղեցան 'ի նոսա : Ծանեաւ զայս երէցն Սկիաոյ և կամեցաւ շինել զմիտս եգիպտացւոցն , վասն այսորիկ քարոզեաց պահս յեկեղեցին և ասէ . ցժողովուրդն .

մենայն եղբարս ցուցանիցես մեզ: Այլ ասէ նա՝ բարւոք է, հարք. և արար այնպէս, բայց միայն յիմարն եղբօրէ ըստ հրամանի ծերոյն. և դարձան անդրէն առ հայրն Սիլուանէ: Ասէ ծերն ցնոսա. տեսարո՞ւք զամենայն եղբարսն: Պատասխանի ետուն և ասեն. այո, հայր, տեսաք և գոհանամք զքէն, բայց դժուարիմք զի զամենեւեան ոչ տեսաք: Ահարց ծերն ցառաջագնաց եղբայրն. միթէ զամենեւեան ոչ տեսին: Պատասխանի ետ նա և ասէ. եղև ըստ բանի քո, հայր: Այլ իբրև գնացին հարքն, դարձեալ զնոյն ասացին ցհայրն Սիլուանէ՝ եթէ ընդ տեսութի եղբարցն ինդամք, իսկ զոր ոչ տեսաք՝ տրտմիմք: Իբրև գնացին նոքա, ստուգեաց հայրն յեղբօրէն՝ թէ զայն յիմարն միայն ոչ տեսին և տրտմէին, և իմացաւ թէ ժխտինա զյիմարութի: Այլ յարուցեալ գնաց ՚ի դուռն յիմարին այն եղբօրն հայրն Սիլուանէ տեսանել թէ զինչ իցէ գործ նորա. գնացեալ ոչ բախեաց զդուռն, այլ եմուտ ՚ի տունն. և ետես զեղբայրն զի նստէր ՚ի գործ, և երկու սփրիդս ունէր դրեալ ՚ի յայսկոյս և յայնկոյս՝ մի ընդ աջմէ իւրմէ և մի ընդ ահեկէ. և իբրև ետես զծերն, սկսաւ ծիծաղել ըստ սովորութե իւրոյ: Ասէ ծերն. թողցես զայդ արդեօք և ասա ինձ զնստիլ քո: Իսկ նա դարձեալ ծիծաղէր: Ասէ ցնա հայրն. գիտես և դու, զի ես բաց ՚ի կիրակէէ ոչ ելանէի արտաքս ՚ի խցէն. և ահա արդ եկեալ եմ ՚ի մէջ շաբաթուն, զի ան առաքեաց զիս առ քեզ: Այլ իբրև լուաւ նա զանունն այ, երկեաւ յոյժ և անկաւ առաջի նորա և ասէ. թող ինձ, հայր. քանզի նստիմ յառաւօտէ և դնեմ զխիճս զայս առաջի իմ, և եթէ գայ խորհուրդ բարի՝ ձգեմ խիճ մի յաջու կողման սփրիդին, իսկ եթէ չար գայցէ խորհուրդ՝ ձգեմ ՚ի ձախու կողման. զայս առնեմ զօրն ողջոյն, և յերեկոյին թուեմ զխիճսն երկուց կողմանց. և եթէ գտանին աւելի աջոյ կողմանն՝ ճաշակեմ հաց, իսկ եթէ ձախակողմին յաւելցի՝ յայնմ աւուր ոչ ուտեմ ինչ. և յերկրորդ աւուրն եթէ գայցէ խորհուրդ ինչ ՚ի մտի, ասեմ ցանձն իմ՝ տես զինչ խորհիս, հաւատա ինձ զի և ոչ այսօր կերիցես: Այլ իբրև լուաւ զայս ծերն, զարմացաւ և ասէ. ճշմարիտ սուրբք էին հարքն եկեալք, որք յայտնեցին զառաքինութի սորա ՚ի շահս բազմաց,

և զի մեծ ուրախութիւն տուաւ ինձ այսօր 'ի գալ նոցա առ մեզ :

ԱՍԱՅ հայրն Ասայիաս . մեծ և պատուական իցէ յաղթել հպարտութե և ուղղիլ յանգիտութի . զի որք անկանին 'ի ձեռս չար ախտի ամբարտաւանութե , օտարանան 'ի հեզութե , և խստանայ սիրտ նորա 'ի վերայ սրբոց , և անկանի 'ի մայրն ամենայն չարեաց՝ որ է ամբարտաւանութի : Այլ դու , ծառայ Վսի , կալցես ծածկեալ 'ի սիրտս քո զգործս և զջանս քո , որպէս զի մի մարդահաճութե կորուսանիցես զվարձս քո . զի որ որ վասն հաճոյութեան մարդկան առնիցէ ինչ , կորուսանէ զվարձս իւր ըստ բանի տեառն . զի որ սիրէ զփառս 'ի մարդկանէ , անկանի նա յախտ նախանձու , և նախանձոտն ոչ կարէ խոնարհ լինել . անձն որ ոչ խոնարհի , բաժին թշնամւոյն եղիցի՝ որք և ձգեն զնա 'ի խորս չարեաց և սպանանեն . և փախիցես դու 'ի սնափառութե , և արժանի լինիցիս հասանել փառացն նայ 'ի կեանսն յաւիտենից :

ԱՍԱՅ ծերն . մարդահաճութիւն լքէ զամենայն զօրութիւն կրօնաւորի և թողու ցամաքեալ զնա . և որ յայտնէ զբարի գործս իւր ումեք , նման իցէ նա առն որ սերմանիցէ զսերմանիս իւր 'ի կորդ երկիր , և եկեալ թրուչունք երկնից կերան զնա . իսկ որ ծածկէ զառաքինութիւն , նմանեացի առն որ սերմանեացէ զսերմն իւր յերկիր բարի , և հնձէ բազմապատիկ : Արդ կամ փախիցես փախչելով 'ի մարդկանէ , և կամ կատակեսցիս և այպանեսցես զաշխարհ և զմարդիկ , և լինիցիս յիմար և մոլի յաղագս նայ :

Այլ ոմն առաջնորդ հասարակաց վանից , որ և ընդ իւր ունէր իբրեւ զերկերիւր եղբարս , և էր փառաւորեալ սա 'ի մարդկանէ յոյժ : Աս սա եկն հիւր Վսի 'ի կերպս ծերոյ աղքատի , և աղաչէր զդռնապանն զի ազդարասցէ հօրն թէ աղքատ ոմն ծեր երբեմն ընկեր և ծանօթ քո՝ եկեալ առ դրանն է : Վնացեալ դռնապանն յոյժ աշխատութե եմուտ առ հայրն և ասաց նմա զայն : Աս բարկացեալ հայրն ասէ ցնա . ոչ գիտես և տեսանես զի ընդ բազումս խօսիմ ես և վհատեալ եմ , թոյլ տուր զիս 'ի ժամս յայտ : Իսկ նա իբրեւ լուաւ մեկնեցաւ և զնաց անտի : Արկայնամտեաց տէրն և մնայր առ

դրանն մինչև ց՛ինգ ժամն՝ զի թէ երևեսցի որ: Իսկ ՚ի
 չինգերորդ ժամու աւուրն եկն ոմն մեծատուն անդ, և
 վասն սորա վաղվաղակի բացեալ զդրունս ընդ առաջ նո
 րա գնայր հայրն բազում փութով և զգուշութեւ: Եւ
 տեսեալ զնա ընդ մեծատանն գողով աղքատն, այն որ
 մեծն է ողորմութեւ և մեծութեւ տէրն, ասէ աղաչանօք
 ցնա. խօսել ինչ կամիմ ընդ քեզ, հայր: Իսկ նա բնաւ
 պատասխանի ոչ ետ, այլ եմուտ ընդ մեծատանն ՚ի ներքս
 զի ճաշեսցեն, վասն զի ստիպէր ՚ի սակս օտարացն այ
 նոցիկ և շփոթեալ էր: Եւ իբրև ճաշեցին, ել դարձեալ
 հայրն ընդ մեծատանն մինչև ցդուռն վանիցն և յուղար
 կեաց զնա: Եւ իբրև դարձաւ անդրէն՝ ծառայ լեալ
 հոգոց աշխարհի, դարձեալ մոռացաւ միսթարութիւն
 ինչ առնել տառապեալ այն ծերոյն և անյիշաչար տեա
 ուրն. իսկ մինչ երեկոյ եղև, և ոչ ինչ օրհնութեան և
 կամ մասին ինչ արժանի ոչ արարին զօրհնեալն զայն
 աղքատ: Եւ եկնեցաւ անտի և գնաց, և պատուիրեաց
 առ հայրն այսպէս. և զի փառս սիրեցեր մարդկան, վասն
 առաջին աշխատութեց քոց և բազմադէմ քաղաքավա
 րութեցն զոր գործէիր դու, ՚ի չորից կողմանց աշխարհի
 և ՚ի ծագաց երկրի բերեմ մարդիկ՝ որ գովեսցեն զքեզ,
 զի զայդ ըղձաս և փութաս ՚ի դա. իսկ յանդին իմոց
 բարեաց մի ճաշակեսցես և յարքայութի իմ ոչ մտցես:
 Եւ զայն ծանոյց զինքն նոցա աղքատն այն ծեր տէր և փրկ
 կիչ: Եւ Վս:

ՎԱՍՆ ԴԱՏԵԼՈՅ

9,1 ԵՂԲՕՐ՝ ումեմն եկն փորձութի՝ ի միաբանութե
հօրն Լ, զի ութու, և որոշեալ անտի գնաց ի լեառնն առ
աբբայն Լ՝ նստոնիոս. և մնացեալ եղբօրն ամ մի առ նա,
առաքեաց զնա ի միաբանութիւն ուստի եկն: Եւ յոր
ժամ տեսին զնա, դարձեալ հալածեցին: Եւ նա կորա
ցեալ գնաց առ աբբայն Լ՝ նստոնիոս, ասէ. ոչ կամեցան
ընդունել զիս, հայր: Լ՝ առաքեաց ծերն և ասէ. բազումք
նաւարկեցին ընդ խորս ծովուն և կորուսին զբեռնն և
աշխատութիւն փրկեալ հասին ի յերկիր. դուք զփրկեալսն
յերկիր կամիք ընկղմել: Եւ նոցա լուեալ եթէ աբբայն
Լ՝ նստոնիոս առաքեաց, առժամայն ընկալան զնա:

ԵՂԲԱՅՐ՝ ոմն եհարց զոմն ի ծերոց զի ընտրեսցէ
նմա բան կրթութե: Լ՝ հա տեսանեմ, ասէ, զի առնէ
իրս և պատմեմ զայն ումեք, և ասեմ ոչ դատաւար
տելով զնա, այլ միայն խօսիմք, ոչ է չարախօսութիւն
և ի խորհուրդսն: Լ՝ սէ ծերն. եթէ ունիցի ի խոր
հուրդսն ախտացեալս, չարախօսութիւն է. ապա եթէ
ազատ իցէ յախտէն, ոչ է չարախօսութիւն, այլ զի մի ա
ճեցուսցէ զչարն: Լ՝ յլ եղբայր պատասխանի ետ ծե

1 ՊԵՏԱՀԵՆՑ երբեմն փորձութիւն եղբօր ումեմն ի վանս հօրն Ե
ղիայի, և արտաքսեցաւ անտի վասն այն մեղացն. և գնացեալ ի լեառն
առ հայրն Անտոն և պատմեաց նմա և եկաց առ նմա ամ մի, և ասա
առաքեաց ի վանսն ուստի ելեալն էր: Իսկ նոքա իբրե տեսին, ոչ ըն
կալան զնա. և նա դարձեալ դարձաւ առ հայրն Անտոն և ասէ. ոչ
կամեցան ունել զիս: Իսկ նա առաքեաց զնա դարձեալ և պատուի
րեաց նոցա այսպէս. ընկղմեալ նաւ ի ծովուն և կորուսեալ բեռն՝ բա
զում աշխատութիւն հազիւ կարաց ելանել յերկիր. իսկ դուք ի ցա
մաքի կամիք անդրէն կորուսանել զսա: Իսկ նոքա իբրե լուան զբանս
հօրն, սիրով ընկալան զնա:

2 Եղբայր ոմն եհարց ցծերն և ասէ վասն խորհրդոց. զի տեսանեմ
զոմն զի գործէ ինչ չար և պատմեմ այլոյ ևս՝ ոչ դատելոյ սակս, այլ
պատմելոյ աղագաւ, արդ այս դատել զեղբայրն համարեսցի թէ ոչ:
Ասէ ծերն. թէ ունիցի ինչ խէթ զնմանէ ի սրտի քո և ասես ինչ
այն դատել է, իսկ եթէ ազատ ես յատելութե ախտէն և ասես ինչ
այն ոչ դատել համարեսցի քեզ. այլ զի մի աճեսցէ չարն՝ լուեն բա
րի է: Եղբայրն ասէ, եթէ հարցի զծեր ոմն և ասացի՝ եթէ կամիմ

րոյն և ասէ . եթէ եկից առ որ 'ի հարցն և հարցից
ցնա՝ եթէ կամիմ լինել առ այսմ անուն , և գիտէ թէ
փնաս է ինձ , զի՞նչ ունի պատասխանի տալ ինձ . եթէ
ասէ ինձ՝ մի երթար , ոչ դատապարտէ զինքն խորհրդ-
դովք իւրովք : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . զայդ
նուրբ խնդիրսդ և զտեսութիդ սակաւք ունին . եթէ
չարժուին ատիւ իցէ ինքեան , փնաս է , և բան ոչ ու-
նի զօրութի : Իսկ զի՞նչ է , պարտ է ասել՝ եթէ ես ոչ
գիտեմ , և զինքն ազատէ . և եթէ կամի ազատել յախ-
տից , ոչ դատապարտէ զոր , այլ զինքն առնէ պատճառս
և ասէ՝ եթէ ես ինձէն իսկ անպիտան եմ , բայց կար-
ծեմ թէ ոչ է քեզ օգուտ այդ . և եթէ է նա իմաս-
տուն , ոչ երթայ , զի ոչ ևս ասաց ծերն վասն չարութե ,
այլ զի մի աճեսցի չարն :

Եւսի ոմն 'ի հարանց վասն երկուց եղբարց ոմանց , և
ճառեալ լինէին բանքն վասն եղբոր որ պահէր զսրբու-
թիւն : Եւսաց և միւսն ևս թէ ես լուայ . և երթեալ 'ի
տուն նորա ոչ եգիտ հանգիստ ինքեան և ոչ սրբութե
տեսութիւն , մինչև երթեալ և ասացեալ եղբօրն եթէ
ոչ ինչ լուայ , նմանապէս և միւսն ևս ասաց թէ և ոչ
ես հանգեայ : Եւ իբրև զղջացան 'ի խօսելոյ զբանսն ,
դադարեցին 'ի խորհրդոցն :

Եւսն ' երկու եղբարք մեծք 'ի միաբանակեացսն և
արժանի եղեն տեսանողութե , և տեսանէր իւրաքան-
չիւր որ 'ի նոցանէ զզօրութի այ 'ի վերայ եղբօր իւրոյ :

Բնակիլ ընդ այն ոմն եղբայր , և նա ասէ ցիս՝ եթէ ոչ է բարեոք , մի
կեալ , և գիտեմ զի այնպէս իցէ , և այս դատել համարեսցի թէ ոչ :
Ասէ ցնա ծերն . այսպէս մանրաքնին տեսութիւն սակաւուց է . այլ
թէ ազատ յատելութե ատեն իցէ , ոչ է դատել այդ , զի ոչ զեղ-
բօրն չար ինչ կամի , այլ զլուադոյն քեզ խնդրեսցէ որ հարցերն
զնա : Իսկ եթէ կատարեալ որ իցէ՝ ոչ դատեսցէ զոր , այլ ասացէ՝
թոյլ տուր , եղբայր , թուի ինձ թէ ոչ լաւագոյն է այդ քեզ , և իմաս-
տունն ոչ գնայ անդ կեալ . զի զոր լաւագոյն էր՝ ասաց նմա . զի քննել
զեղբայրն հրամայեալ է մեզ , այլ ոչ զմեզս դատել . ապա թէ ոչ , ըզ-
մեզս ամենայն սուրբք դատեսցին . զի թէ որ ոչ նախ դատեսցէ և քնն-
եսցէ զմեզս և տեսցէ զի չար իցէ , զիմք խորհեսցի 'ի նմանէ և ատես-
ցէ զնա : Եւ դարձեալ . թէ զառաքինութիւն ոչ դատեսցի և լաւ լինել
ընտրեսցէ զնա , որպէս ստացի զնա . քանզի ոչ զմեզաւորն պարտ իցէ
դատել և ատել , այլ զմեզս , որպէս և գրեալ է՝ թէ զմեզս ատեսցի և
անարգեսցի և զօրէնս քո սիրեսցի :

Իսկ եղբարք երկու բնակեալ էին 'ի միաբանից վանս՝ մեծամեծք
և ընտրեալք և արժանի լեալք շնորհացն ւայ , և տեսանէին զլոյս 'ի վե-

Վէպ եղև երբեմն միում 'ի նոցանէ ելանել արտաքոյ միաբանակեցացն յաւուր ուրբաթու, և 'ի վաղիւն եղև պատարագ ըստ սովորութեանն: Ալ հայեցեալ եղբօրն նորա ետես զգօրութիւն հեռացեալ 'ի նմանէ՝ խռովեցաւ: Ալ իբրև եկին 'ի խուղն, ասէ ցնա. զի՞նչ գործեցեր, եղբայր, կամ զի՞նչ խորհուրդս ունիս, վասն զի ոչ տեսի 'ի քեզ ըստ սովորութեան զշնորհսն ւայ: Ալ նա ասաց. ես ոչ խորհուրդս աղտեղիս և ոչ խորհուրդս չարս գիտեմ թէ արարի: Ասէ ցնա եղբայրն իւր. մի թէ բան դատարկ ել 'ի բերանոյ քո: Ալ յիշեաց եղբայրն և ասէ. այո՛ երեկ տեսի զումանս զի ուտէին արտաքոյ միաբանակեցաց և ասացի ցնոսա՛ եթէ յայսմ ժամու ուտէք յաւուր ուրբաթու. այս են մեղք իմ. աղաչեմ զքեզ, վշտակից լեր ինձ զշաբաթս երկուս և աղաչեսցուք զնձ, զի թողութիւն արասցէ ինձ: Ալ արարին այնպէս. և յետ երկուց շաբաթուցն ետես եղբայրն զշնորհսն ւայ զի եկն 'ի վերայ եղբօր նորա:

ԲԱՅՑ՝ հայրն Յովսէփ ցհայրն Պիմէն. ասա ինձ եթէ զիմորդ եղէց մենակեաց: Ասէ ցնա հայրն Պիմէն. եթէ կամիս գտանել հանգիստ և աստ և անդ, յամենայն իրս ասա՛ թէ ես ո՞վ եմ, և մի դատապարտեր զոք:

ԼՈՒԱԽ՝ երէցն Պղզոյ վասն ոմանց եղբարց՝ եթէ 'ի

րայ գլխոյ իրերաց կալով 'ի ժամ աղօթիցն: Եղև երբեմն զի ել մի 'ի նոցանէ արտաքոյ վանիցն յաւուր ուրբաթու, և ետես զումն որ ուտէր յառաւօտէ, և ասէ ցնա. այնպէս ուտես տարաժամ յաւուր ուրբաթու: Եւ զկնի այսորիկ եղև աղօթք յեկեղեցւոյն ըստ սովորութեան, և նայեցեալ 'ի նա եղբայրն իւր ետես զշնորհքն ւայ և զոյսն բարձեալ 'ի նմանէ և արտմեցաւ յոյժ: Եւ իբրև գնացին 'ի սենեակ իւրեանց, ասէ ցնա եղբայրն այն. զի՞նչ գործեցեր դու, եղբայր, զի ոչ տեսանեմ 'ի վերայ քո զշնորհս ւայ որպէս տեսանէի կանխաւ: Իսկ նա ասէ. ես ոչ մարմնով և ոչ խորհրդով գիտեմ գործեալ իմ չար ինչ: Ասէ ցնա եղբայրն. և ո՞չ բանիւ իւրք գատեցեր զոք: Նա ասէ. յերեկ տեսի զոք զի ուտէր անժամ և գատեցի զնա, և այն են յանցանք իմ. արդ աշխատեաց ընդ իս զերկու շաբաթս զի ապաշխարեցից, թերևս թողցի ինձ: Եւ արարին այնպէս և աշխատեցան յոյժ. և զկնի երկուց եօթնեկաց ետես զշնորհսն ւայ գարձեալ եկեալ 'ի վերայ նորա:

Եհարց ցհայրն Պիմէն եղբայր ոմն և ասէ՝ թէ որպէս կարացից լինել կրօնաւոր ընտրեալ: Ասէ ցնա ծերն. եթէ կամիցիս կատարեալ լինել և գտանել հանգիստ յայսմ աշխարհի և 'ի հանգերձելումն, առ ամենայն գործս զոր իմանաս կամ լուիցես, այնպէս տոտացես՝ ո՞վ լիցեմ ես. և մի դատեր զոք, քանզի այս է կատարելութիւն ամենայն առաքինութեան:

ԼՈՒԱԽ՝ երբեմն հայրն Պիլոսիոյ վանիցն վասն եղբարց ոմանց՝ եթէ

քաղաք երթան ստէպ և 'ի բաղանիս մտանէն և անար-
գագոյնս խորհին քան զմիայնակեցաց վարս : Աւ եկեալ
'ի ժողովն առ 'ի նոցանէ զմիայնակեցաց ձեն : Աւ իբ-
րե արար զայն , եհար զնա սիրտ նորա և զղջացաւ . և
յարուցեալ արբեալ խորհրդովք եկն 'ի խուղն և պատ-
մեաց զիրսն հարանցն , և նոքա առաքեցին զնա առ հայրն
Պիմէն : Աւ երթեալ առ ծերն ունելով զմետասան լիբի-
տոնսն զմետասան եղբարցն , և պատմեաց զիրսն հօրն Պի-
մէնի և ասէ . եղբարք որ եթէ սակաւ մի հեղգագոյն էին
'ի կարգին իւրեանց՝ մերկացուցի զնոսա 'ի ձեռն , և նեղին
խորհուրդք իմ եթէ ոչ արարի ազնիւ : Ասէ ցնա հայրն
Պիմէն . ունիս ինչ դու 'ի հին մարդոյն՝ եթէ մերկա-
ցար զբովանդակն : Ասէ ցնա երէցն . ունիմ և այլ 'ի
հին մարդոյն : Յայնժամ ասաց հայրն Պիմէն . ահա և
դու իբրե զեղբարսն ես . զի եթէ սակաւ ինչ ունիս 'ի
հին մարդոյն , սակայն հնազանդեալ ես մեղաց : Յայն-
ժամ երթեալ երէցն կոչեաց զեղբարսն , և անկեալ ա-
ռաջի նոցա և զգեցոյց նոցա դարձեալ զձեն միայնակեցի :

ԴԱՅ՝ հայրն Ասայի . եթէ եկեսցէ 'ի միտս քո դա-
տել զեղբայր , դիր զմեզս քո առաջի քո . և զոր կար-
ծեսն 'ի բարի 'ի քեզ , ասա՝ թէ և ոչ այն հաճոյ էր նոյ :

Փոյթ ընդ փոյթ գնան 'ի քաղաք և լուանին 'ի բաղանիս և հեղգանան
'ի ճգնութիս , և ծուլութիւն և փափկութիւն կան : Եւ գնացեալ նա յեկե-
ղեցին գտաւ անդ զեղբարսն զայնոսիկ , և մերկացոյց 'ի նոցանէ զգգեստ
կրօնաւորութիւն : Եւ իբրե արար զայն , խղճեցին միտք իւր և ապաշա-
ւեաց յոյժ , և յարուցեալ եկն առ հայրն Պիմէն շփոթեալ 'ի խոր-
հրդոց , և ունէր 'ի ձեռս զգգեստ եղբարցն զոր մերկեաց , և պատ-
մեաց ծերոյն զամենայն : Ասէ ցնա ծերն . ոչ ինչ ունիս դու բնաւ 'ի
հին մարդոյն , և մերկացեալ է քո զնա իսպառ : Ասէ ցնա քահանայն .
գտանեմ ես յիս կենդանի դեռ ևս զամենայն կարիս հին մարդոյն :
Ասէ ցնա ծերն . արդ և դու մի 'ի նոցանէ ես յեղբարցդ . թէպէտ նո-
քա զհին մարդոյն անսակա բերին , այլ դու ևս մեղաց պարտական ես :
Յայնժամ գնացեալ քահանայն անկաւ առ ոտս եղբարցն և զգեցոյց
նոցա զիւրեանց հանդերձն , և էին մեծասանք , և արարեալ սէր ար-
ձակեաց զնոսա :

Ասաց հայրն Եսայիաս . եթէ անկանի 'ի միտս քո դատել զեղ-
բայրն 'ի վերայ ինչ յանցանաց իրիք , նախ քննեա և խորհեցիս զա-
մենայն յանցանս քո , և յայնժամ գտանես զքեզ մեղաւոր քան զնա ,
և զոր դու բարի կարծես 'ի գործս քո , և ոչ զայն հաճեսցի ւն . և
այսպէս խորհելով ոչ կարասցես դատել զընկերն քո . քանզի արհա-
մարհել զանձն և զընկերն ոչ դատել տեղի յապահով է , ուր և հանգ-
չին միտք և թեթևանայ 'ի մեղաց :

ԼՍԱՑ՝ հայրն Լղիա՝ եթէ տեսի զեղբայր մի զի ունէր գինի դդմով՝ գողացեալ ՚ի ձեռին իւրում, և ես կամեցայ ծաղր առնել զդէս՝ որ զայն ետուն առնել նմա, և ծածկեալ էր ՚ի ներքոյ փիղոնին, և ասեմ. եղբայր, կալ ՚ի վեր զձեռնդ: Եւ նորա գողացեալ վերացոյց, և ահա ոչ ինչ կայր ՚ի ձեռին նորա ՚ի շնորհացն ւնի: Եւ վասն այն զայս ասեմ ձեզ, զի մի ոք դատեսցէ զեղբայր իւր բնաւ:

ՀԱՅՐՆ՝ Իսահակ գնացեալ ՚ի վանս ուրեք՝ դատաւարատեաց զոմն անդ. և ՚ի դառնալն ՚ի խուղն՝ ոչ տայր թող մտանել նմա հրեշտակն տեառն ասելով. այսպէս ասէ տէր, ո՞ւր դասեցից զոր դուն դատեցեր: Եւ անկեալ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց ասէ. մեղայ տեառն: Եւ ասէ հրեշտակն. և տէր անցոյց զմեղս քո, այլ զգոյշ կաց յայդմանէ:

ԼՍԷԻՆ՝ զմեծէն Ը՛ակարայ, զոր կոչէին երկրորդ ւծ Փարաւոնի և Լղիպտոսի, թէ այնչափ ծածկող էր յանցման մարդկան՝ որպէս թէ բնաւ ոչ տեսանէր և ոչ լսէր:

ԼՍԷՐ՝ հայրն Ը՛ովսէս. եթէ մեռանիս յեղբօրէն,

1 Ասաց հայրն Եղիա՝ եթէ տեսի եղբայր ոմն որ ունէր դդմով լի գինեով ընդ թեովք իւրովք և գնայր գողացեալ. իսկ ես կամեցայ ծաղր առնել զդէս, և ասեմ. ՚ի վեր առցես զձեռն քո, եղբայր: Եւ նա լուաւ ինձ, և ըստ բանի իմում իբրեւ ՚ի վեր էառ զձեռն իւր և ըղթիկնոցն՝ ոչ ինչ ունէր ամենեկին, և գոհացայ զւնի: Եւ զայս սրատուիրեմ ձեզ, թէ և ականատես ևս ոք լինիցի յանցանաց եղբօրն, մի զայրասցի, այլ զգուշացուցէ զմիտն մի դատել զեղբայրն, այլ միայն դատեսցէ զինքն և քննեսցէ զմեղս իւր:

2 Գնաց երբեմն հայրն Իսահակ թեբայեցի ՚ի վանս ուրեմն և ետես անդ զեղբայր ոմն զի յանցեաւ ՚ի մեղս և դատեաց զնա. և իբրեւ էլ յանապաան, եկն հրեշտակ տեառն և եկաց ընդդէմ նորա ՚ի դուռն տան իւրոյ և ասէ. ոչ թողից զքեզ մտանել աստ: Իսկ նա աղաչէր և ասէր. ընդէր և կամ վասն ինչ գործոյ: Ասէ ցնա հրեշտակն տեառն. ւծ աղաքեաց զիս առ քեզ և հարցանէ ցքեզ թէ զինչ հրամայես աւսա ինձ՝ ո՞ւր կարգեցից զմեղուցեալս զայս եղբայր զոր դատեցեր դու: Յայնժամ զահի հարեալ ծերոյն անկաւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր և ասէ. մեղայ, տէր, թող ինձ: Ասէ ցնա հրեշտակն. արի զի ւծ եթող քեզ, այլ յայտնհետէ մի իշխեսցես դատել զոք մինչև ւծ դատեսցէ զամենայն:

3 Ասէին զհօրէն Մակարայ մեծի՝ եթէ եղև ըստ գրեցելումն ւծ ՚ի վերայ երկրի և որպէս ւծ Փարաւոնի. և այնչափ թաքուցանէր զսրականութիւն ամենայն մարդոյ և ծածկէր, մինչ թէ բնաւ ոչ տեսանէր կամ լսէր ինչ:

4 Ասաց հայրն Մովսէս, թէ և մեռանիցիս յեղբօրէն, դու մի բնաւ դատեսցես զնա, զի կատարումն ամենայն գործոց բարեաց է ոչ դա.

մի դատեր զնա . զի ձեռն տեառն յորժամ եհար զյա-
գիպտոս , ոչ գոյր տուն յորում ոչ գոյր մեռեալ : Եւ
այս է նշանակ իրիդ , զի ամենայն որ թաղեսցէ զիւր մե-
ռեալն 'ի տան իւրում :

(ԵԵՐՆ՝) Մարկոս եգիպտացին ոչ ել 'ի սենեկէ իւր-
մէ զամս երեսուն , և քահանայն երթայր ըստ տօնիցն
և առնէր պատարագ : Եւ ածաւ առ նա դիւահար մի
'ի բժշկութիւն , որ և նախ քան զմտանել քահանային՝
ասաց . ոգի պոռնկութե ունի քահանայն , մի պատարա-
գեսցէ : Եւ ծերն ասէ . ամենայն որ զմեզս արտաքս հա-
նէ , և դու 'ի ներքս բերեր . այլ գրեալ է՝ մի դատիք զի
մի դատիցիք . և եթէ մեղաւոր է , ի՞նչ քաւեսցէ զնա ,
զի գրեալ է՝ աղօթս արարէք միմեանց , զի բժշկեսցիք :
Եւ յորժամ եկն քահանայն , կամեցաւ տէր անդայ-
թակղ պահել զծերն . և տեսանէր 'ի ժամ պատարա-
գին զի հրեշտակ տեառն իջեալ յերկնից եդ զձեռն 'ի
զլուխ քահանային , և վառեցաւ երէցն իբրեւ զհուր , և

տէրն զընկերն : Դարձեալ ասէ . յորժամ ձեռն իջ հարկանէր զԵգիպ-
տոս , ոչ էր անդ տուն յորում ոչ գոյր մեռեալ : Հարցին եղբարքն
և ասէն . զի՞նչ է զօրութի բանիդ այդորիկ : Ասէ ծերն . այն է զի մի
տեսցուք բնաւ զընկերին ինչ . և զի մեծ յիմարութիւն է մարդոյ եթէ
թողցէ 'ի տան զմեռեալ իւր , և գնայ ողբայ զմեռեալ ընկերին . այս-
ինքն է թէ զիւրն մեղս միայն հոգասցէ մարդ , և զայլոյ ամենեկին մի
հոգասցէ . և զի ոչ է պարտ ասել բնաւ՝ թէ այն ոմն չար է կամ այն
ոմն բարի , զի դատաստանք տեառն բազում խորք են . մի խորհեսցիս
չար ումք և մի արհամարհեր զոք և յայլ ումք արհամարհանս մի
զուարճացիս . այս ճանապարհս խաղաղութեան է ճշմարտասկէս :

Ասէին և վասն հօրն Մարկոսի եգիպտացոյ՝ եթէ 'ի սենեկին իւր
էր երեսուն ամ և բնաւ ոչ ել 'ի նմանէ , և գնայր քահանայն առ նա
երբեմն 'ի տօնի մատուցանել պատարագս : Իսկ դէն որ տեսանէր զա-
ռաքինի համբերութի նորա , և պատճառեալ եգիտ հնարս զի դիցէ
նմա որոգայթս գատել զընկերն : Եւ առաքեաց զոմն դիւահար առ
ծերն զի բժշկեսցէ զնա : Եւ իբրեւ գնաց , նախ քան զամենայն ասէ ցծերն .
հոգի պոռնկութե է 'ի քահանայս յայս , մի թողուցուս զնա այսր գալ
առ քեզ մատուցանել զպատարագ : Իսկ ծերն ասէ ցնա . որդեակ ,
զմեղս ամենեքեան արտաքս ձգեն , և դու 'ի ներքս բերես զնա . այլ և
գրեալ է՝ մի դատիք և ոչ դատիցիք . թէպէտ և ստուգիւ մեղաւոր իցէ
նա , ի՞նչ կեցուցէ զնա , զի գրեալ է՝ աղօթս արարէք 'ի վերայ մի-
մեանց , զի բժշկեսցիք : Եւ յետ բանիցս այսորիկ արար աղօթս և հա-
լածեաց զգէն յառնէն յայնմանէ և արձակեաց զնա : Իբրեւ եկն քա-
հանայն ըստ սովորութե , ընկալաւ զնա ծերն ուրախութե : Իսկ բա-
րերարն ի՞նչ նայեցաւ յանմեղութի ծերոյն , և եցոյց նմա նշան այսպի-
սի . զի յորժամ մտանէր քահանայն 'ի խորանն կալ առաջի սեղանոյն
իջ ընծայիցն , եկն հրեշտակ իջ յերկնից և եդ զձեռն իւր 'ի վերայ գլ-
խոյ քահանային , և եղև երէցն իբրեւ զսիւն լուսոյ : Եւ մինչդեռ զար-

ասէ ցծերն . եթէ թագաւոր որ ոչ թողու ասականեալ ձեռք սպասաւորել ինքեան՝ զիմորդ երկնաւոր արքայն չթողացուցանէ զարատաւորն առաջի իւր , այլ զարժանիսն ևս պայծառացուցանէ : Ալ զդիւահարն ազատեաց յայսոյն , արձակեաց խնդութք , և փառաւորեաց զանձի շնորհս իւր :

(Ե) Ե՛ր ոմն ուտէր երիս պաքսամատս . և եկն առ նա հիւր , և եղ առաջի նորա վեց . և իբրեւ կերան , գիտաց թէ եկելոյն չէր բաւական , և եբեր երեք իւրն և երեք նմա : Ալ իբրեւ յարեան ՚ի սեղանոյն , մեղադրեաց հիւրին և ասէ . չէ պարտ շատ ուտել կրօնաւորին : Ալ խնդրեաց հիւրն թողութի և գնաց : Ալ ծերն վաղիւն կերաւ զիւր սահմանն , և մնաց նքթեալ , և միւսն այլ օրն ևս աւելի , և յերկրորդում օրն չկարէր տանել սովոյն , և ընկէց զանձն առաջի ան և լայր : Ալ եկն առ նա հրեշտակն տեառն և ասաց . եղև այդ քեզ՝ զի դատեցեր զեղբայրն . ոչ գիտես եթէ զոր ինչ և կարէ որ առնել՝ ոչ յանձնէն առնէ , այլ ՚ի շնորհացն ան . և արդ մի ևս առնէր զայդ :

մացեալ էի , ասէ , ՚ի վերայ տեսէանն , եկն առ իս ձայն որ ասէր ցիս . ընդէր զարմանաւ , ծեր դու , ընդ այս գործ . զի եթէ մահկանացու արքայ ոչ թողու զիշխանս իւր շաղախեալ տղամու և գարշելի զգեստիւ մտանել և կալ առաջի նորա , որչափ ևս առաւել անձային զօրութիւն սրբեցէ և մաքրեցէ զսպասաւորս իւր որ ընծայեն նմա զանպատմելի խորհուրդս և կան առաջի փառաց սքանչելոյ և երկնաւորի : Զայս տեսանել արժանի եղև երանելին Մարկոս եգիպտացի վասն այնորիկ զի ոչ դատեաց զքահանայն . այսպիսի յայտնութեանն եհաս նա շնորհքն Քրիստոսի :

Եր ոմն ծեր և ճաշակէր յաւուրն տաքսիմատս երիս . գնաց հիւր նմա եղբայր ոմն և նստան ուտել հաց . եղ և նմա երիս տաքսիմատս . և իբրեւ ճաշակեաց զայն՝ ծանեաւ ծերն զի ոչ էր բաւական այն եղբորն , և եբեր առաջի նորա այլ ևս երիս տաքսիմատս : Եւ իբրեւ յագեցան և յարեան , դատեաց ծերն զեղբայրն և ասէ ցնա . ոչ է պարտ , եղբայր , այդպէս հետեւել մարմնոյ : Իսկ եղբայրն խնդրեալ թողու թիւն ել և գնաց անտի : Իսկ յայդ ուցն իբրեւ եկն ժամ ճաշոյ ծերոյն , առեալ երիս տաքսիմատս եկեր զնոսա ըստ սովորութեան , և գեռ ևս նքթեալ կայր , այլ բռնադատեաց զանձն համբերել . այսպէս արար և յերկրորդում աւուր և յերրորդում , և սկսաւ ստատկանալ սովն և ծերն տկարանայր . յայնժամ ծանեաւ զի վասն դատելոյ զեղբայրն թողեալ եղև յօգնականութէն ան : Եւ անկեալ յերկիր լայր և խնդրէր զսրառձառն իմանալ թողմանն ան : Եւ եկեալ հրեշտակն ան ասէ ցնա . վասն զի դատեցեր դու զեղբայրն քո՝ եղև քեզ այդ . արդ զայս գիտասցես , զի որ որ ունիցի զօրութիւն պահոց և կամ այլոց գործոց բաւեաց՝ ոչ յանձնէ իւր ունիցի զայն , այլ շնորհքն ան զօրացուցանէ զնա :

Նոյն արգել զքահանայն զայն՝ որ երթայր մերձ առ նա պատարագել, զի բամբասեցին զնա առ նմա. և լսեաց ձայն որ ասէր՝ առին մարդիկ զգատաստան իմ, Եւ տեսանէր ջրհոր ոսկեղէն և շղթայս ոսկեղէն, և գոթի մի ջրհան զի հանէր ոսկի ամանով ջուր և տայր ըմպողացն, ուստի ծերն ոչ կամէր ըմպել: Եւ ասէին ցնա. զինչ փոյթ է քեզ, ընդէր մնաս ծարաւ, զի ջուրն սուրբ է և տեղին ուր կայ և ամանն որով տայ: Եւ եկեալ ՚ի միտս իւր ծերն՝ կոչեաց զերէցն և խնդրեաց թողութի, և ետ առնել զպատարագն և հաղորդեցաւ ՚ի նմանէ:

ԱՍԽԱՅ Ծերն՝ թէ որ ընկալաւ զչարախօսութի, էառ հուր ՚ի ծոցս իւր:

ԱՍԽԱՅ Ծերն. եթէ տեսանիցես զոք ծիծաղեալ կամ կերեալ շատ՝ մի դատիր զնա, այլ ասա. երանի է սմա, զի բայց թէ մեղս ոչ ունի, և վասն այնորիկ խնդայ յանձն իւր:

ԱՍԽԱՅ Կայրն Պիմէն՝ եթէ մարդ որ կարծէ եթէ զլուութի կրօնաւորիմ և սիրտ նորա զայլս դատապարտէ, այնպիսին շատախօս է. և է դարձեալ այլ՝ որ խօ-

1 Միայնակեցի ումեմն ծերոյ սովորութի ունէր քահանայն եկեղեցւոյն ելանել առ նա և մատուցանել պատարագ և դառնալ անդրէն: Եւ գնացեալ ոմն առ ծերն մատնեաց զքահանայն՝ թէ մեղսագործ իցէ: Իբրեւ ել քահանայն ըստ սովորութե մատուցանել զպատարագն, իսկ ծերն գայթակղեալ առ քահանայն՝ ոչ եբաց նմա ըզդուռն և ոչ ետես զնա, և նա գնաց անտի տրտմեալ: Եւ ահա լուաւ ձայն յերկնից ծերն որ ասէր ցնա. առին մարդիկ յինէն զգատաստանն իմ առին: Իբրեւ լուաւ ծերն զայս, ահ կալաւ զնա և ՚ի զարմացումն եղև, և ետես ջրհոր ոսկեղէն և գոյնն ոսկեղէն և զնձինն ոսկեղէն, և ջուրն ընտրեալ և կենդանի և յստակ ՚ի նմա, և տեսանէր զի գոգի սմն ընդդէմ տայր ջուր որոց զպէտմն ունէին. կամեցաւ և ծերն ըմպել ՚ի նմանէ զի ծարաւեալ էր, և ոչ էարբ վասն գոգոյն դարձելոյ որ ընդդէմ ջուրն: Եւ դարձեալ ձայն եղև առ նա որ ասէր. ընդէր ոչ ըմպես ՚ի սուրբ և ՚ի կենդանի ջրոյդ յայդմանէ, և կամ զինչ պղծութի լինի ջրոյն ՚ի յուրկէն յայնմանէ որ ընու զնա. և զի ընու միայն և բաժանէ, այլ ոչ մնաս զջուրն: Զայս այսպէս ետես և եկն ՚ի միտս ծերն և իմացաւ զտեսիլն, և կոչեաց զքահանայն և խնդրեաց թողութի ՚ի նմանէ և աղաչեաց առնել որպէս և նախ առնէր:

2 Եթէ տեսանես զոք ծիծաղել կամ խօսել ընդ վայր, մի դատեր զնա, այլ ասացես՝ եթէ երանի իցէ սմա զի մեղս ոչ ունի, վասն այնորիկ ուրախ է:

3 Ասաց հայրն Պիմէն՝ եթէ է մարդ որ կարծէ եթէ պահէ զլուութիւն և զէզու. արդ լուեալ կայ, այլ ՚ի միտսն դատէ զամենայն. այն-

սեպի յառաւօտէ մինչև յերեկոյ, և զլուծի ունի, այսինքն զի առանց օգտի ոչ խօսի:

ԻՆԱԿԻՐ ոմն առննթեր ծերոյ մի, և ՚ի ժամ հացին հանապազ գնէր զմի ոտն ՚ի սեղանն, և ծերն ոչ յանդիմանէր զնա: Եւ յետ բազում ժամանակաց չոգաւ ծերն այն առ այլ լաւագոյն այր և ասաց նմա զբանն: Եւ ասէ ցնա աւագն. առաքեա առ իս զեղբայրն: Եւ արար այնպէս: Եւ յորժամ գնաց առ նա և եղև ժամ հացի և եղաւ սեղանն, փութացաւ աւագ ծերն և եղ զերկոսին ոտան ՚ի սեղանն, և եկեալն առ նա եղբայրն դժուարացաւ և ոչ կարաց համբերել և ասաց. հայր, չէ սրտոյ զայդ առնել: Եւ աւագ ծերն եհան զոտան ՚ի սեղանէն և ասէ. բարիոք ասես, եղբայր, մեղք մեծ էր այս, մեղայ առաջի նայ: Եւ դարձաւ եղբայրն առ ծերն իւր և այլ ոչ երբէք արար զլրբութիւն զայն:

ԻՍԻԻՆ երբեմն աշակերտքն ցհայրն Սակար. զինչ է մեծն և զինչ է փոքրն: Եւ նա ասէ. զոր ՚ի խորհուրդս իւր տեսանէ որ փոքր՝ մեծ է այն, և զոր մեծ իմանայցէ՝ փոքր է: Եւ ասէն ցնա. մեկնեա մեզ ըզբանդ, հայր: Եւ ասէ ցնոսա. սրբեցէք զսիրտս ձեր և գտանէք զբանդ:

ԵՂԲԱՅԻՐ ոմն եհարց զծերն և ասէ. զինչ է չարախօսութիւն: Եւ ծերն ասէ. եթէ ասիցես՝ այս եղբայր պինդ և փոյթ է ՚ի վարս և իմաստուն է, այլ սակաւ մի յայս ինչ իրս անհիմն է, ահա չարախօսեցեր զեղբօրէ քումմէ. իսկ եթէ ասիցես՝ այս անուն խաբեբայ է և երգմնահար, այս դատապարտութիւն է և վատթարագոյն քան զչարախօսութիւն:

ԵՂԲԱՅԻՐ՝ ոմն անկաւ յազգմանէ սատանայի ՚ի փորձութիւն ինչ, և ոմն ՚ի հարցն ասաց. ո՞չ զինչ չարիս գործեաց: Իսկ յետ սակաւ ժամանակի ննջեաց եղբայրն որ մեղուցեալն էր, և հրեշտակ տեառն էաժ զնա առ ծերն և ասէ. ահա զոր դատեցար՝ ննջեաց, ասաց նձ՝

պիսին ոչ լուէ, այլ խօսի միշտ: Եւ է այլ ոմն որ յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ խօսի, և պահէ զլուծի. այսինքն է՝ այլ ինչ ոչ ասէ, բայց միայն զնա հոգւոյ:

Եւ առ ոմն ՚ի հարանցն վասն եղբօր ումեմն՝ եթէ անկաւ ՚ի շնորթիւն, և ասէ. վայ չար արար: Իսկ զկնի սակաւ աւուրց վախճանեալ եղբայրն այն, և ահա հրեշտակ տեառն եկն առ ծերն և ունէր ՚ի ձեռս

ո՛ւր հրամայես տանել զսա, յարքայութիւնն եթէ 'ի գեհեանն, վասն զի անիշխան զիս արարեր և յառաջ քան զժամանակն դատեցար զսա: Աւ մնաց ծերն մինչև ցօր մահուան իւրոյ արտասուօք ապաշխարել վասն բանին այնորիկ, մինչև թողութիւն արար նմա ինձ:

ԼՍԻՐ՝ աբբայ 'Ղ ընգինոս՝ եթէ յորժամ կամի եղբայր առ եղբայր յեռու, դեն չարախօսութե կամ յառաջէ զնա 'ի տեղին կամ ընդ նմա գայ առ եղբայրն: Լսաց դարձեալ. ոչ ինչ է վատթարագոյն քան զչարսովորութիւն, քանզի բազում ժամանակի և աշխատութեան պէտք են այնպիսւոյն առ 'ի հատանելոյ զնա, քանզի առանց ժամանակի և աշխատութե անհնարին է հատանել զսովորութիւն. սակայն զաշխատութիւն բազումք ունին, իսկ զժամանակս ոմանք առին, ոմանք վաղ վաղակի կոճոպեցան 'ի մահուանէ անտի, և ինձ միայն զիտէ զինչ առնելոց է ընդ նոսա յաւուրն դատաստանի:

ԱՀԱՐՅ՝ ոմն ծեր. զինչ է որ ասէ՝ վասն դատարկ բանից: Աւ ասէ ծերն. որ ինչ և իցէ քան յաղաքս մարմնաւոր իրաց՝ դատարկաբանութիւն է, բայց միայն խօսել վասն հոգւոյ փրկութե՝ ոչ է դատարկաբանութիւն. սակայն յամենայնէ լռել լաւագոյն է, քանզի մինչդեռ խօսիս զլաւն՝ գայ 'ի մէջ և վատթարն:

զհոգի եղբօրն այնորիկ և ասէ ցծերն. ահա եղբայրն զոր դատեցեր՝ ննջեաց, ո՛ւր ասես ինձ զի կարգեցից զսա, յարքայութիւնն այ թէ 'ի տանջանս: Եւ յահի լեալ ծերն՝ ոչ ունէր պատասխանի և ոչ բան մի: Եւ յետ այսորիկ եկն յինքն ծերն և մինչև ցվախճան իւր յողբս և յարտասուս եկաց վասն նորա առ ինձ աղաչելով, մինչև տէր ներեաց նմա: Արդ եթէ սրբոց հարցն այնպէս բարկանայր տէր, մինչև բազում ջանիւք և խնդրուածով սուրբ աղօթից հազիւ հաշտեցուցանէին ընդ իւրեանս զտէր, իսկ մեզ զինչ պատահելոց իցէ՝ որ այնպէս անողորմաբար դատեմք և բամբասեմք:

Ասաց ծերն. յորժամ կամեսցի գնալ եղբայր ոմն առ այլ եղբայր, դեն դատողութե և չարախօսութե յառաջ քան զնա գնայ անդ: Ասաց ծերն. ոչ ինչ չար իցէ քան զվատ սովորութիւնն, և զի յոյժ աշխատութե պիտոյ է և ժամս բազումս առ 'ի հատանել զնա, և զի առանց բազում աշխատանոց ոչ ոք կարէ 'ի բաց ընկենուլ. և զի զաշխատութիւն բազումք յանձն առին, իսկ ընդ բազում ժամս լեալ՝ սակաւք գտին զնա. զի ոմանք հատեալ եղեն փոյթ 'ի մահուանէ, իսկ ոմանք 'ի ծուլութենէ:

Հարցեալ եղև ծերն՝ եթէ զինչ է բանն որ ասէ, թէ ամենայն դատարկ բանի համարս տալոց էք: Ասէ ծերն. ամենայն բան որ վասն մարմնաւոր գործոյ ասի՝ դատարկ բան է. իսկ ամենայն բան որ ասի վասն օգտի ինչ անձին, ոչ է դատարկ բան. այլ լաւագոյն քան զամենայն լռելն է, քանզի յասելն զբարին՝ գայ 'ի ներքս և չարն բան ևս:

Երբեմն ժողով 'ի Սկիւթ յԱզգիպտոսէ և խօսէին հարքն ընդ իրեարս, իսկ Յանախսով լուռ կայր. և զինի յարուցեալ ել արտաքս և առեալ քուրձ ելից զնա աւազով, և համբարձեալ 'ի վերայ ողին իւրոյ, և արկեալ 'ի փոքր փիւրիդն աւազ՝ ունէր և զնա առաջոյ կողմանէ: Եւ հարցեալ 'ի ծերոց անտի՝ եթէ զինչ է օրինակդ այդ, և նորա պատասխանի տուեալ ասէ. այս քուրձ որ ունի սաստիկ աւազ՝ իմ յանցանքն են, վասն զի բազում են մեղք իմ, և թողեալ զիմն զինի, զի մի աշխատեցայց վասն դորա և լացից և ողբացից, և ահա այս սակաւս եղբօր իմոյ է, և սովաւ կամիմ զբօսնուլ դատապարտելով զեղբայրն. բայց չէ արժան առնել այդպէս, այլ մանաւանդ եթէ զիւրան արժան է բերել զառաջոյ, և վասն եղբօրն հոգ տանել և աղաչել զմեզ զի թողուի արասցէ նմա: Եւ լուեալ զայս հարանցն՝ ասացին. արդարեւ այդ է ճանապարհ փրկութե:

ՀԱՐՅԱԻ՝ Յոհաննէս կարճահասակն՝ թէ զիարդ կարէ աղտեղեալ մարդ բամբասել զայլս՝ թողեալ զանձրն իւր: Եւ նա ասէ՝ լուր զառակդ. այր մի կամեցաւ կին առնուլ աղքատ, զի և ինքն աղքատ էր. և կին մի այլ ցանկացաւ նմա, որ և նա աղքատ էր, և զերկօսինն էառ և տարաւ 'ի տուն իւր, և երկոքինն մերկ էին: Եւ 'ի ժամ երեկոյին ել մի կինն և ժողովեաց յաղբււացն և 'ի փողոցաց զանկեալ հնոտիսն և կցեալ զնոսա ա-

Եղև երբեմն ժողով մեծ 'ի Սկիւթ 'ի վերայ մեղուցելում՝ եղբօր և խօսէին հարքն զայն, իսկ հայրն Պիուր լուեաց. և յարուցեալ գնաց և լցեալ սփրիդ մեծ աւազով եբարձ զնա 'ի թիկունս իւր, իսկ և 'ի զամբեղ փոքր էարկ աւազ սակաւ. և առեալ զայն 'ի ձեռս՝ ունէր առաջի իւր, և այնպէս եկն 'ի ժողովն: Հարցին ցնա եղբարքն և ասէն. զինչ է այդ, հայր: Նա ասէ. քուրձս այս մեծ լին և ծանր՝ են անթիւ մեղք իմ, և թողի զնոսա յետոյ իմ ոչ տեսանելով զայսքան բազմութի մեղաց իմոց և ոչ ողբամ զնոսա, իսկ և փոքրս այս զամբեղ՝ են մեղք եղբօր իմոյ զոր առաջի եղեալ ունիմ, և դատաւոր նորա պարապեալ եմ լինել այսօր. այլ և պարտ է մեզ հայել նախ յետոյ 'ի քուրձ մեր և ոչ լինել կրիտիս այլում: Եւ յարուցեալ հարքն ասացին. ճշմարիտ այս է ճանապարհ կենաց:

Հարցեալ եղև Յոհաննէս կարճահասակն՝ թէ զիարդ կարէ մարդ աղտեղեալ բամբասել զայլս՝ թողեալ զանձն իւր: Եւ նա ասէ՝ լուր զառակս. այր մի աղքատ կամեցաւ առնուլ կին աղքատ, և կին մի այլ աղքատ ցանկացաւ նմա, և էառ զերկօսինն 'ի տուն իւր, և երկոքինն մերկ էին: Եւ 'ի ժամ երեկոյին ել մի կինն և ժողովեալ յաղբււաց և 'ի փողոցաց զանկեալ հնոտիսն՝ կցօտեալ զնոսա տրար իւր ծածկոյթ

րար ծածկոյթ առականացն իւրոց : Եւ յորժամ ետես զնա միւս կինն, ասէ ցայրն . տեսանէս զբողս զայս՝ որ շըրջի մերկ և ոչ ամաչէ : Եւ նա ասէ . ապա դու ամենեւին մերկութեմդ ոչ ամաչես և զդա բամբասես :

Եւ Գայրն Ովք ցաշակերտն իւր Պաւղոս . մի երբէք բերեր բան օտար՝ ի խուղս յայս :

Եւ ԲԱՅՆ : Յոհաննէս վիմական ծերն ասէր մեզ վասն աբբայ Ղանիկէլի եգիպտացւոյն՝ եթէ գնաց ի Տերեւուծ, զի զձեռագործն իւր վաճառեսցէ : Ղանուկ մի աղաչէր զնա և ասէր . վասն նայ, հայր, եկ ի տուն իմ և արա աղօթս ի վերայ կնոջ իմոյ, զի ամուլ է : Իսկ ծերն բռնադատեալ ի մանկանէն՝ գնաց ի տուն նորա . արաւրեալ աղօթս կնոջ նորա, և կամօքն նայ սաղմնառեաց կինն : Եւ քո ունեք որք ոչ երկնչէին յայ, յանդգնէին անզգամեալք ասելով՝ եթէ մանուկն այն անվաստակ էր, և յաբբայ Ղանիկէլ յղացաւ կինն : Եւ ցաց ծերն ցայրն . յորժամ ծնանի կինն քո, ազգ արա ինձ : Եւ եկեալ առ նա ասէ . յայ և յաղաչանաց քոց ծնաւ կինն իմ, հայր : Յայնժամ եկն աբբայ Ղանիկէլ և ասէ ցմանուկն . արա ճաշ և կոչեա զազգականսն քո և զսիրելիս քո : Եւ յորժամ եկեալ ճաշէին, առ ծերն զստնդիայն առաջի ամենեցուն և ասէ ցնա . ով է հայր քո, և ստընդիայն եցոյց մատամբ ձեռինն զհայրն իւր, որ միայն ունէր աւուրս քսան և երկու : Եւ փառաւոր արարին ամենեքեան զմեծ՝ որ պահէ զայնոսիկ որք զձմարտութիւնն յամենայն սրտից իւրեանց խնդրեն* :

առականաց իւրոց : Եւ տեսեալ միւսն՝ ասէ ցայր իւր . տեսանէս ըզմերկ բողս այս՝ որ շըրջի և ոչ ամաչէ : Ասէ ցայրն . դու ամենեւին մերկութեմդ ոչ ամաչես և զնա բամբասես : Նոյնպիսի է զոր ասեսց :

Եւ Ասէր միշտ հայրն Ովք ցաշակերտ իւր . մի երբէք ածեր ընդ քեզ բան ինչ օտարոտի ի սենեկի իմում, այլ բարի . սկսեալ մեր ի վերայ սորա կատարեսցուք, և մի խառնակեսցուք չարեօք զբարիս մեր :

* Օրինակ մի հին Բարգմանութեան աշուղէս համառօտէ . Աբբայ Ղանիկէլ երթայր ի վաճառ . պատանի մի աղաչեաց տարաւ ի տուն իւր և ետ աղօթս առնել ի վերայ կնոջ իւրոյ, և յղացաւ և ծնաւ . և բամբասեցին թէ ի նմանէ յղացաւ,

զի անգործ էր այրն : Եւ լուեալ Ղանիկէլ չոգաւ ի տուն առնն մինչ քսան և երեք աւուրց էր մանուկն . և արար ժողով մեծ, և առեալ ըզմանուկն եհարց թէ ով է հայր քո : Եւ նա եցոյց մատամբն, և փառաւորեցին զՔրիստոս արտասուօք :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ քարգմանութեան

ՄԱՐԴԱՐԷԱՑԱԻ հայրն Մատնիոս վասն հօրն Մոնայ և ասէ՝ թէ յառաջեա դու յերկիւղն նոյ յոյժ։ Եւ հանեալ զնա արտաքոյ սենեկի իւրոյ և եցոյց նմա վէմ մի մեծ զի կայր՝ և ասէ ցնա . անարգեա զվէմս զայս և ապտակեա և հարցես զդա։ Եւ նա արար այնպէս։ Մտէ ցնա հայրն Մատն . ասաց ինչ քեզ վէմդ այդ։ Եւ նա ասէ՝ ոչ։ Մտէ Մատն . այսպէս և դու հանդերձեալ ես հասանել յայդ չափ։ Արեղև իսկ . վասն զի այնպէս գերազանցեալ եղև հայրն Մոնաս, մինչև ՚ի բազում անմեղու թէն բնաւ մոռացաւ զչարու թիւն։ Եւ յորժամ եղև նա եպիսկոպոս, բերին առ նա կոյս ոմն որ էր յղի՝ և ասէն . տուր սմա կանոն, տէր։ Եւ նա կնքեաց իւաց ՚ի վերայ որովայնի նորա, և հրամայեաց տալ նմա երկուս կտաւս և ասէ . մի գուցէ ՚ի գնալ դորա ՚ի ճանապարհի մեռցի դա և կամ որդի դորա, և ոչ գտանին պատանք դոցա։ Եւ նորա ասէին . զի՛նչ գործես, տէր, տուր կանոն դմա ՚ի պատիժս։ Եւ նա ասէ . տեսանէք և դուք, եղբարք, զի և ինքն մերձ է ՚ի մահ՝ և զի՛նչ արարից դմա։ Եւ արձակեաց զնա։

ՀԱՅՐԵ Մղաթոն եթէ տեսանէր գործ ինչ գայթակղելի, ասէր . Մղաթոն, դու մի առներ զայն։ Եւ այսպէս դադարեցուցանէր զխորհուրդ իւր ՚ի դատելոյ զեղբայրն։

ՄԱՑ երբեմն հայրն Մոնա ՚ի տեղի ուրեմն զի ճաշակեսցէ ինչ . և էր անդ եղբայր ոմն՝ որոյ անուն գարշելի հռչակէր . դիպեցաւ և կինն, առ որ անկանէր եղբայրն անդ լեալ։ Եւ եմուտ հայրն Մոնա ՚ի տուն բամբասեալ եղբօրն . և իբրև գիտացին բնակիչք տեղւոյն այնորիկ թէ կինն զոր բամբասէին՝ ահա եկեալ առ նմա

կայ՝ի տուն անդր եղբօրն այն, շփոթեցան յոյժ և գնացին հալածել զնա՝ի տեղւոջէ իւրմէ. և իբրեւ գիտացին թէ Մանա անդ իցէ, աղաչեցին զնա գնալ ընդ նոսա: Իսկ եղբայրն գիտացեալ զամբօխն, ած զկինն՝ի կարաս մեծ և թաքոյց զնա: Եւ իբրեւ եկն ամբօխն, հայրըն Մանա գիտաց թէ ուր իցէ կինն, և խորհեցաւ ծածկել զայն. վասն այն եմուտ ի տուն և նստաւ ի վերայ կարասոյն, և հրամայեաց յուզել զտունն թէ գտցեն զկինն: Եւ հայրն Մանա. զի՛նչ է այս զոր գործէք, զըպարտել զայր անմեղ: Եւ այնժամ աղօթս արարեալ ի վերայ նոցա արձակեաց զամբօխն, և կալեալ զձեռանէ եղբօրն ասէ. զգոյշ լեր անձին քո: Եւ զայս միայն ասացեալ գնաց անտի:

ՄԱՅ հայրն Պափնոտիէ՝ եթէ հարցի ես զհայրն Սակար և ասեմ. ասա ինձ բան որով կեցից, հայր: Իսկ նա ասէ. մի ումեք առնէր չար բնաւ, և մի դատեսցես զոք. զայս արա և կեցցես:

Եւ ՄԱՅ իմն յանցեալ ի Սկիտէ, և արարին ժողով վասն նորա. կոչեցին և զհայրն Սովսէս անդ ի ժողովն, և նա ոչ կամեցաւ գնալ: Եւ արձեալ պատուիրեաց քահանայն և ասէ. քեզ ական ունին և մեան ամենայն ժողովն: Իսկ նա ըստ կամաց նոցա յարուցեալ եկն, և առեալ փսիադ ծակ և լցեալ զայն աւազով եղ ի վերայ թիկանց իւրոց և այնպէս եկն ի ժողովն: Եւ ելին ամենայն ժողովն ընդ առաջ նորա, և իբրեւ տեսին՝ ասեն. զի՛նչ իցէ այդ, հայր: Եւ ցնոսա. այս է իմ մեղք որ սորեն յետոյ զկնի իմ, և ես ոչ տեսանեմ. և ահա եկի այսօր դատել զայլոյ մեղս: Իսկ նոքա իբրեւ լուան զայս, ինչ ոչ ասացին ցեղբայրն, այլ թողութիւն շնորհեցին նմա. և ցրուեցաւ ժողովն ամենայն:

Եւ ՄԱՅ իմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ. եթէ տեսանեմ յանցեալ ինչ զընկերն՝ բարւոյք է թէ ծիծաղեցայց զայն: Եւ ցնա ծերն. յորժամ մեք ծածկեմք զմեղս եղբօրն, յայնժամ և անձ ծածկէ զմեղս մեր: Եւ եղբայրն. յորժամ տեսանեմ զեղբայր ոք զորմէ լսեմ յանցանս ինչ՝ ոչ հրաւիրեմ զնա և ի սենեակս իմ և ոչ ուրախանամ ընդ նմա, և իբրեւ տեսանեմ այլ եղբայր բարիանուն՝ խնդութեւ ընդունիմ և խնդրեմ զնա: Եւ ցնա ծերն. եթէ ընդ բարիանունն այն զմի

ինչ առնես 'ի հաճելեացն, պարտական ես զի և ընդ յան-
ցելոյն կրկին արասցես զայն. զի դեղ վիրաւորին պիտոյ
իցէ և ոչ ողջին: Առ վասն այսորիկ բան ինչ նման սո-
րին. էր ոմն եղբայր՝ որ 'ի հասարակաց վանս նստէր
միայնացեալ, որ կոչուր Տիմոթէոս, և էր նա ընտրեալ
և սուրբ յոյժ. իսկ հայր վանիցն լուաւ զայլոյ եղբորէ
համբաւ ինչ մեղաց, և եհարց վասն նորա ցՏիմոթէոս
եթէ զինչ արասցէ: Իսկ նա ասաց՝ արտաքսել զնա 'ի
վանացն, և արտաքսեցին զեղբայրն: Իսկ յորժամ այս
այսպէս եղև՝ զի արտաքսեցին զեղբայրն ըստ բանի Տի-
մոթէի, յայնժամ վաղվաղակի և առժամայն եկն փոր-
ձութի պատերազմի եղբօրն 'ի վերայ Տիմոթէի այնչափ՝
մինչև անկաւ. իսկ Տիմոթէ լայր առաջի նոյն և ասէր՝
թող ինձ, տէր, զի մեղայ: Այլ եկն առ նա ձայն յերկ-
նից որ ասէր. Տիմոթէ, ոչ վասն այլ ինչ իրիք պատ-
ճառի պատահեաց այդ քեզ, այլ վասն այնորիկ զի ան-
տես արարեր զեղբայրն զայն 'ի ժամանակի փորձութե
իւրոյ, և փոխանակ օգնելոյ առաւել մնասեցեր նորա և
անձին քո:

ՀԱՐՑԻՆ ոմանք ցհայրն Սիմէն և ասեն ցնա, որպէս
կարաց բառնալ հայրն՝ Եսթերինէ զայնպիսի աշակեր-
տըն իւր: Իսկ ցնոսա ծերն. եթէ ես եղեալ էի անդ,
զթիկնոց իմ դրեալ էի ընդ սնարից նորա: Իսկ ցնա
հայրն Սամբոս. և զինչ պատասխանի տայիր նոյն դու
ընդ այդ: Իսկ Սիմէն. ասէի՝ եթէ դու ասացեր, տէր,
եթէ հան նախ զգերանդ յականէ քումմէ, և ապա հայ-
եսցիս հանել զշուղ յականէ եղբօր քո:

ԵԱԲԱՅԻ ոմն գթեաց 'ի մեղս, որ էր 'ի ժողովս եղ-
բարց. և էր մերձ առ նոսա միայնակեաց ոմն՝ որ զամս
քառասուն ոչ բնաւ ելեալ էր 'ի սենեկէ իւրմէ. ել առ
սա հայր վանիցն և պատմեաց նմա վասն անկելոյ եղ-
բօրն, իսկ նա ասաց արտաքսել զնա: Այլ յորժամ վա-
րեցաւ եղբայրն արտաքս, գնացեալ մտաւ յանտառս ան-
ապատին և նստեալ անդ լայր դառնապէս զաւուրս բա-
զումս: Իսկ խորհրդովն նոյն եղբարք ոմանք գնային առ
հայրն Սիմէն, և մինչ անցանէին ընդ այն տեղի, լուան
զձայն ողբոյն. և մտեալ յեղէգնուտն անտառ, գտին անդ
զեղբայրն զայն 'ի տրտմութիւն մեծ, և աղաչեցին զնա
գնալ ընդ իւրեանց մինչև ցհայրն Սիմէն. իսկ նա ոչ

կամեցաւ, այլ ասէ. ոչ, այլ մեռանիմ ես աստ: Ալ եկեալ եղբարքն առ հայրն Պիմէն պատմեցին նմա վասն նորա: Իսկ ծերն առաքեաց կոչել զնա առ ինքն: Ալ իբրեւ եկն եղբայրն այն առ ծերն, ետես զնա ծերն տրխրեալ յոյժ. յարեաւ և ընդ առաջ ել ուրախութեամբ և համբուրեաց սիրով և մխիթարեաց զնա յոյժ բանիւք և արդեամբք: Ալ ապա առաքեաց զեղբայր ոմն առ միայնակեացն այն և պատուիրեաց առ նա այսպէս. 'ի բազում ժամանակաց կամէի տեսանել զքեզ զի լսէի ըզքէն, և 'ի կրկին ծուլութենէ երկուցս ոչ տեսաք զմիմեանս. իսկ արդ կամօքն նոյ պատճառս եկն 'ի միջի, աշխատեաց և եկ առ իս զի տեսցուք զմիմեանս: Իսկ նա զի բնաւ ոչ էր ելեալ, ոչ կամեցաւ գնալ, բայց խորհեցաւ 'ի մտի և ասէ. թէ ոչ յայ ազդեալ էր Պիմէն, ոչ կոչէր զիս: Ալ ելեալ գնաց առ նա, և ողջունեալ զմիմեանս նստան: Իսկ հայրն Պիմէն ցմիայնակեացն. արք երկու էին 'ի գիւղ ուրեմն և ունէին իւրաքանչիւրն մեռեալ առաջի իւր. և մինն թողեալ զմեռեալ իւր, գնացեալ ողբայր զմեռեալ ընկերին իւրոյ: Իբրեւ լուաւ զայս միայնակեացն, և գիտաց զասացեալն և յիշեաց զոր արար առ եղբայրն և ասէ. Պիմէն յերկինս է 'ի վեր, իսկ ես եմ 'ի վայր և 'ի խորս անդնդոց: Ալ ապաշաւեալ զղջացաւ յոյժ և գնացեալ ապաշխարեաց արտասուօք, և ուսաւ յայնմհետէ դատել հանճարով: Ալ պատուիրեցին առ հայր վանիցն և կացուցին զեղբայրն 'ի սենեակ իւր:

ՀԱՐՑԻՆ հարք ոմանք ցհայրն Պիմէն և ասեն. եթէ տեսանեմք զեղբայրն որ մեղանչէ՝ պարտ է զի յանդիմանեացուք զնա: Իսկ ծերն ասէ ցնոսա. ես զայս արարից, եթէ ճանապարհք իմ ընդ այն իցէ և տեսանեմ զեղբայրն 'ի գործել զմեզս՝ զանց առնեմ զնովաւ և ոչ յանդիմանեմ զնա, քանզի այսպէս ուսայ 'ի Վսէ՝ ոչ դատել զի մի դատեցայց:

ԱՂԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա. զինչ արարից, հայր, զի կարճմտիմ և նեղիմ 'ի նրստելս իմում 'ի խցի: Իսկ ցնա ծերն. մի զոք արհամարհեացես և մի զոք բամբասեացես, և հանգիցես 'ի նրստել. զի գրեալ է՝ թէ զանօրէնութիս իմ պատմեցից և հոգացայց վասն մեղաց իմոց:

ՎԻՍՅԵԱԼ երբեմն հայրն Վիմէն 'ի կողմանս եգիպտացւոց և բնակեաց անդ. գտաւ և այլ եղբայր որ բնակէր մերձ 'ի տեղի նորա, որում էր կին 'ի խցի իւրում, և ոչ յանդիմանեաց զնա ծերն. և դիպեցաւ կնոջն այնորիկ ծնունդ 'ի գիշերի: Իբրեւ գիտաց զայն ծերն, ասէ ցաշակերտ իւր. առցես դու գինի դորակաւ և տարեալ տացես մերձաւորի մերոյ եղբօր, զի կարիս նորա է այսօր: Եւ ոչ իմացան աշակերտք ծերոյն զգործն զայն զոր արար ծերն: Իսկ իբրեւ ետես եղբայրն զքաղցրութի ծերոյն, զի փոխանակ յանդիմանութեան սէր առաքեաց նմա գթալով, շահեալ անտի եղբայրն՝ զղջացեալ յոյժ ապաշաւեաց ընդ գործն իւր: Եւ յետ սակաւ ինչ աւուրց ետ զոր ինչ ունէրն կնոջն և առաքեաց զնա 'ի գիւղ. և ինքն շինեաց սենեակ մերձ 'ի սենեակ ծերոյն, և աշակերտեալ նմա ուսանէր միշտ 'ի նմանէ. և ապաշխարեալ զմեղսն՝ եղև կատարեալ սուրբ, և վախճանեցաւ եղբայրն այն անդ:

ԻՍԷԻ հայրն Վափնոտիէ՝ եթէ երբեմն երթայի 'ի ճանապարհի, և մոլորեալ իմ յուզւոյն գտայ մերձ 'ի գիւղ ուրեմն, և տեսի զուսանս որք խօսէին ընդ միմեանրս. և կացի յաղօթս և աղաչէի զանձ վասն մեղաց իմոց: Եւ եկաց առաջի իմ հրեշտակ տեառն ունելով 'ի ձեռին իւրում նիզակ հրեղէն և ասէ ցիս. Վափնոտիէ, ամենեքեան որք դատեն կամ բամբասեն զեղբարս իւրեանց, այսու սրով սատակեսցին. իսկ դու զի ոչ դատեցեր զոր տեսերդ, այլ այնպէս խոնարհեցար առաջի իմ, իբր թէ քո գործեալ էր զայն մեղս, վասն այնորիկ անուն քո գրեցաւ 'ի գիրս կենդանեաց յաւիտեան:

ԻՍԷ ծերն. մի դատեսցես զպոռնկեալն՝ թէ և դու սուրբ իցես, ապա թէ ոչ՝ անօրէն իցես. զի որ ասաց՝ թէ մի շնայցես, նոյն ասաց՝ թէ մի դատեր զոք:

ԻՍԱՅ ոմն 'ի հարցն՝ եթէ ոչ իցէ 'ի ներքոյ երկնից ազգ ընտրեալ իբրեւ զազգ քրիստոնէից, և ոչ ոք է սլատուեալ յերկրի որպէս զազգ կրօնաւորաց. այլ զայս միայն փաստ ունի, զի հաւատայ դիւաց և յիշաչար լինի եղբարց և ոխակալէ և բամբասէ և դատէ. և զմերն ոչ տեսանեմք զմեղս, և կամակար հրատարակեմք զեղբօրն մեղս: Եւ դու թէ տեսցես աչօք գործեալ զմեղս ումեք, մի դատեսցես և մի բամբասեսցես, այլ ասացես՝ եթէ ես քան զամենեսեան յանցաւոր իցեմ:

ԵՍԱՑ ոմն 'ի ծերոցն' եթէ ոչ ինչ է լաւագոյն քան զայս պատուիրան, թէ մի արհամարհեսցես զեղբայրն քո. զի գրեալ է՝ յանդիմանեա զեղբայրն քո, և ոչ առնուս մեղս վասն նորա: () Ի թէ տեսանես զեղբայրն քո 'ի մեղս և ոչ խրատեսցես զնա սիրով 'ի դէպ ժամու, զարիւն նորա 'ի ձեռաց քոց խնդրեցից. իսկ եթէ յանդիմանեսցես սիրով և նա մնասցէ 'ի նմին, դու անպարտ լիցիս. զի բարւոք է յանդիմանելն սիրով և ոչ գարշել ատելութեամբ:

() Եւ ոմն մեծ նստէր 'ի լերինս Եսորւոց 'ի սահմանս Ենտիոքու, և էր նորա աշակերտ արագ 'ի դատել զամենայն ոք. զի թէ տեսանէր զեղբայր ոք գթեալ 'ի մեղս, վաղվաղակի դատէր զնա: Եւ բազում անգամ խրատէր զնա ծերն, օրէնս դնէր և ասէր. զգոյշ լեր, որդեակ, զի մոլիս և կորուսանես զանձն քո այդ ախտիւ, զի ոչ ոք դիտէ զմարդոյն, բայց միայն հոգին 'ի նմա: Եւ զի բազումք բազում չարիս գործեցին առաջի մարդկան, և 'ի ծածուկ ապաշխարեցին առաջի նոյ. և մարդիկ զմեղս միայն իմացան զնորա, և զապաշխարելն ոչ իմացան: Եւ այլք չար գործեցին զամենայն աւուրս կենաց, և 'ի ժամ մահուն ապաշխարեցին և առին թողութի ամենայնի: Եւ այլք մեղան, և աղօթիւք և պաղատանօք սրբոց սրբեցան: Ասան այսորիկ ոչ է պարտ դատել զոք, զի մի է դատաւոր ամենեցուն նա. և մարդ որ դատէ զայլ ոք, հակառակ նոյ գտանի. քանզի զպատիւն զոր ետ հայր նա՞ որդւոյ, յափշտակէ զնա. այլ ասասցես՝ անիծեալ բելիար որ գործել ետ զայն, այլ եղբայրն անպարտ է: Եւ դիր 'ի մտի ոչ դատել զոք, քանզի թէ դատես զոք՝ փախչի 'ի քէն հոգին նոյ:

ԵՍԱՑ դարձեալ ծերն. ընդէր դատես դու զմարդասպան կամ զշնացող կամ զգող և կամ զորս ոմն 'ի չարագործացն, քանզի ունին նոքա իւրեանց զդատաւորն անաչառ. և ընդէր դու զնոցայն քննես և դատես և կուտես զչարիս նոցա 'ի գլուխ քո: Եւ զում անգամ եթէ իմաստութիւն քննեսցուք, գտանեմք զմեղս մեր չար քան զնոցայն. զի հայիմք անառակ ակամբք. արդ այս շնալիցէ: Եւ բազում անգամ անարգեմք զեղբայրն և պարտական լինիմք գեհեմին հրոյ. և զի զայս վճիռ տէրն եհատ՝ որով ասաց թէ որ հայի 'ի կին և ցանկայ նմա,

չնաց ընդ նմա . և որ ասէ ցեղբայրն մորոս , պարտաւոր լիցի գեհէնի հրոյն : Ա և այլ ինչ ահագին քան զայս . զի բազում անգամ անարժանութիւն հաղորդիմք զմարմին տեառն , և դատեմք զայն որ եսպան զլոկ մարդ . և մեք սակս անարժան հաղորդութիւն քրիստոսասպան լինիմք և գտանիմք հաղորդակից սպանողաց նորա . և յիւրաւի է , վասն զի որ հերձեացէ զծիրանի թագաւորի , և կամ որ ոք տղմով շաղախէ և աղտեղէ զնա , զմի պատիժս կրեսցեն երկոքեանն : Այսպէս է և որ խաչեցին զտէրն յայնժամ , և որք և զմարմին նորա անարժանութեամբ հաղորդին , 'ի միում տանջանս գնալոց են ըստ բանի երանելոյն Պաւղոսի :

Այս ծերն . եթէ տեսանես զեղբայրն քո մեղութեալ ինչ , մի հաւաքեր 'ի վերայ նորա մեղադրանս , այլ 'ի վերայ դիւին դիցես որ պատերազմին ընդ նա և ասասցես . որպէս արդ սա յաղթեցաւ և յանցեաւ , նոյն պէս և ես յանցեայ և յանցանելոց եմ : Այլ ողբալով խնդրեսցես յայ զօգնութիւն , և ցաւակից լեր յակամայ յանցման նորա . քանզի ոչ ոք կամի մեղանչել նայ և կորուսանել զանձն իւր , այլ ամենեքեան բռնադատիմք և խաբիմք 'ի դիւաց :

Եւ ոմն պատմեաց մեզ զայս՝ եթէ բնակէր ծեր ոմն 'ի խորին անասրատ , և գնաց առ նա եղբայր ոմն 'ի վանիցն տեսանել զնա . եհարց զնա ծերն՝ թէ որպէս իցեն եղբարքն : Այլ նա ասէ . բարւոք են աղօթիւք ձերովք , հայր : Այլ դարձեալ եհարց զեղբորէ ումեմնէ՝ որոյ անունն ոչ բարւոք համբաւէր : Այլ նա ասէ . ոչ ազատեցաւ 'ի չար յայն գործոց , հայր : Իսկ ծերն իբրեւ լուաւ ասէ . այնչափ լկտեցաւ եղկելին : Այլ առժամայն զկնի այս բանի յափշտակեցաւ ծերն և եղև իբրեւ զնիրհեալ , և ետես յանուրջս զինքն զի կայր 'ի գողգոթայ և տեսանէր զտէրն : Նոյն կախեալ 'ի խաչէն 'ի մէջ երկուց աւազակաց . և ասէր ինքն՝ թէ ջանայի մերձենալ և երկիր պագանել նմա . իբրեւ հնարէի զայս , լուայ զի հրամայեաց տէր մեծաւ ձայնիւ որոց առաջի նորա կային հրեշտակացն և ասէ . հանէք զդա արտաքս , զի հակառակ իմ է դա , զի յառաջ քան զդատաստանս իմ դատեաց դա զեղբայր իւր : Այլ իբրեւ ձգեցին զիս արտաքս և բերին առ դուրսն , կառեաւ փիլոն իմ 'ի դուռն եկե-

քաղաք երթան ստէպ և 'ի բաղանիս մտանէն և անար-
գագոյնս խորհին քան զմիայնակեցաց վարս: Աւ եկեալ
'ի ժողովն առ 'ի նոցանէ զմիայնակեցաց ձեն: Աւ իբ-
րև արար զայն, և հար զնա սիրտ նորա և զղջացաւ, և
յարուցեալ արբեալ խորհրդովք եկն 'ի խուղն և պատ-
մեաց զիրսն հարանցն, և նոքա առաքեցին զնա առ հայրն
Պիմէն: Աւ երթեալ առ ծերն ունելով զմետասան լիբի-
տոնսն զմետասան եղբարցն, և պատմեաց զիրսն հօրն Պի-
մէնի և ասէ. եղբարք որ եթէ սակաւ մի հեղգագոյն էին
'ի կարգին իւրեանց՝ մերկացուցի զնոսա՝ 'ի ձեռն, և նեղին
խորհուրդք իմ եթէ ոչ արարի ազնիւ: Ասէ ցնա հայրն
Պիմէն. ունիս ինչ դու 'ի հին մարդոյն՝ եթէ մերկա-
ցար զբովանդակն: Ասէ ցնա երէցն. ունիմ և այլ 'ի
հին մարդոյն: Յայնժամ ասաց հայրն Պիմէն. ահա և
դու իբրև զեղբարսն ես. զի եթէ սակաւ ինչ ունիս 'ի
հին մարդոյն, սակայն հնազանդեալ ես մեղաց: Յայն-
ժամ երթեալ երէցն կոչեաց զեղբարսն, և անկեալ ա-
ռաջի նոցա և զգեցոյց նոցա դարձեալ զձեն միայնակեցի:
ԱՍԸՅ՝ հայրն Ասայի. եթէ եկեսցէ 'ի միտս քո դա-
տել զեղբայր, դիր զմեզս քո առաջի քո. և զոր կար-
ծեսն 'ի բարի 'ի քեզ, ասա՝ թէ և ոչ այն հաճոյ էր նոյ:

Փոյթ ընդ փոյթ գնան 'ի քաղաք և լուանին 'ի բաղանիս և հեղգանան
'ի ճգնութիւն, և ծուլութիւն և փափկութիւն կան: Եւ գնացեալ նա յեկե-
ղեցին դտաւ անդ զեղբարսն զայնոսիկ, և մերկացոյց 'ի նոցանէ զգգեստ
կրօնաւորութե: Եւ իբրև արար զայս, խղճեցին միտք իւր և ապաշա-
ւեաց յոյժ, և յարուցեալ եկն առ հայրն Պիմէն շփոթեալ 'ի խոր-
հրդոց, և ունէր 'ի ձեռս զգգեստ եղբարցն զոր մերկեաց, և պատ-
մեաց ծերոյն զամենայն: Ասէ ցնա ծերն. ոչ ինչ ունիս դու բնաւ 'ի
հին մարդոյն, և մերկացեալ է քո զնա իսպառ: Ասէ ցնա քահանայն.
դտանեմ ես յիս կենդանի դեռ ևս զամենայն կարիս հին մարդոյն:
Ասէ ցնա ծերն. արդ և դու մի 'ի նոցանէ ես յեղբարցդ. թէպէտ նո-
քա զհին մարդոյն տեսակս բերին, այլ դու ևս մեղաց պարտական ես:
Յայնժամ գնացեալ քահանայն անկաւ առ ոտս եղբարցն և զգեցոյց
նոցա զիւրեանց հանդերձն, և էին մեծասանք, և արարեալ սէր ար-
ձակեաց զնոսա:

Ասաց հայրն Եսայիա. եթէ անկանի 'ի միտս քո դատել զեղ-
բայրն 'ի վերայ ինչ յանցանաց իրիք, նախ քննեա և խորհեցիս զա-
մենայն յանցանս քո, և յայնժամ դտանես զքեզ մեղաւոր քան զնա,
և զոր դու բարի կարծես 'ի դործս քո, և ոչ զայն հաճեսցի ւնձ. և
այսպէս խորհելով ոչ կարասցես դատել զընկերն քո. քանզի արհա-
մարհել զանձն և զընկերն ոչ դատել տեղի յապահով է, ուր և հանդ-
չին միտք և թեթեւանայ 'ի մեղաց:

ԼՍԱՅ՝ Հայրն Լիզիա՝ եթէ տեսի զեղբայր մի զի ունէր գինի գդմով՝ գողացեալ ՚ի ձեռին իւրում, և ես կամեցայ ծաղր առնել զգլխս՝ որ զայն ետուն առնել նմա, և ծածկեալ էր ՚ի ներքոյ փիղոնին, և ասեմ. եղբայր, կալ ՚ի վեր զձեռնդ: Եւ նորա գողացեալ վերացոյց, և ահա ոչ ինչ կայր ՚ի ձեռին նորա ՚ի շնորհացն ւնայ: Եւ վասն այն զայս ասեմ ձեզ, զի մի ոք դատեսցէ զեղբայր իւր բնաւ:

ՀԱՅՐՆ՝ Իսահակ պնացեալ ՚ի վանս ուրեք՝ դատաւարատեաց զոմն անդ. և ՚ի դառնալն ՚ի խուղն՝ ոչ տայր թող մտանել նմա հրեշտակն տեառն ասելով. այսպէս ասէ տէր, ո՞ւր դատեցից զոր դուն դատեցեր: Եւ անկեալ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց ասէ. մեղայ տեառն: Եւ ասէ հրեշտակն. և տէր անցոյց զմեղս քո, այլ զգոյշ կաց յայդմանէ:

ԼՍԷԻՆ՝ զմեծէն Եսակարայ, զոր կոչէին երկրորդ ւնձ Փարաւոնի և Լիզիաւտոսի, թէ այնչափ ծածկող էր յանցման մարդկան՝ որպէս թէ բնաւ ոչ տեսանէր և ոչ լսէր:

ԼՍԷՐ՝ Հայրն Եովսէս. եթէ մեռանիս յեղբօրէն,

1 Ասաց հայրն Եղիա՝ եթէ տեսի եղբայր ոմն որ ունէր գդում լի գինեով ընդ թևովք իւրովք և գնայր գողացեալ. իսկ ես կամեցայ ծաղր առնել զգլխս, և ասեմ. ՚ի վեր առցես զձեռն քո, եղբայր: Եւ նա լուաւ ինձ, և ըստ բանի իմում իբրեւ ՚ի վեր էառ զձեռն իւր և ըղթիկնոցն՝ ոչ ինչ ունէր ամենեւին, և դոհացայ զւնայ: Եւ զայս պատուիրեմ ձեզ, թէ և ակամատես ևս ոք լինիցի յանցանաց եղբօրն, մի զայրացի, այլ զգուշացուցէ զմիտան մի դատել զեղբայրն, այլ միայն դատեսցէ զինքն և քննեսցէ զմեղս իւր:

2 Գնաց երբեմն հայրն Իսահակ թեբայեցի ՚ի վանս ուրեմն և ետես անդ զեղբայր ոմն զի յանցեաւ ՚ի մեղս և դատեաց զնա. և իբրեւ ել յանապատն, եկն հրեշտակ տեառն և եկաց ընդդէմ նորա ՚ի դռն տան իւրոյ և ասէ. ոչ թողից զքեզ մտանել աստ: Իսկ նա աղաչէր և ասէր. ընդէր և կամ վասն ինչ գործոյ: Ասէ ցնա հրեշտակն տեառն. ւնձ արքեւաց զիս առ քեզ և հարցանէ ցքեզ թէ զինչ հրամայես տա ինձ՝ ո՞ւր կարգեցից զմեղուցեալս զայս եղբայր զոր դատեցեր դու: Յայնժամ զահի հարեալ ծերոյն անկաւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր և ասէ. մեղայ, տէր, թող ինձ: Ասէ ցնա հրեշտակն. արի զի ւնձ եթող քեզ, այլ յայտմհետէ մի իշխեսցես դատել զոք մինչև ւնձ դատեսցէ զամենայն:

3 Ասէին զհօրէն Եսակարայ մեծի՝ եթէ եղև ըստ գրեցելումն ւնձ ՚ի վերայ երկրի և որպէս ւնձ Փարաւոնի. և այնչափ թաքուցանէր զպակասութիւն ամենայն մարդոյ և ծածկէր, մինչ թէ բնաւ ոչ տեսանէր կամ լսէր ինչ:

4 Ասաց հայրն Եովսէս. թէ և մեռանիցիս յեղբօրէն, դու մի բնաւ դատեսցես զնա, զի կատարումն ամենայն գործոց բարեաց է ոչ դա.

մի դատեր զնա . զի ձեռն տեառն յորժամ եհար զձեզիստոս , ոչ գոյր տուն յորում ոչ գոյր մեռեալ : Եւ այս է նշանակ իրիդ , զի ամենայն որ թաղեսցէ զիւր մեռեալն 'ի տան իւրում :

ՆԵՐՆ՝ Եւ արկոս եգիպտացին ոչ ել 'ի սենեկէ իւրմէ զամս երեսուն , և քահանայն երթայր ըստ տօնիցն և առնէր պատարագ : Եւ ածաւ առ նա դիւահար մի 'ի բժշկութիւն , որ և նախ քան զմտանել քահանային՝ ասաց . ոգի պոռնկութե՛ ունի քահանայն , մի պատարագ եսցէ : Եւ ծերն ասէ . ամենայն որ զմեզս արտաքս հանէ , և դու 'ի ներքս բերեր . այլ գրեալ է՝ մի դատիք զի մի դատիցիք . և եթէ մեղաւոր է , ի՞նչ քաւեսցէ զնա , զի գրեալ է՝ աղօթս արարէք միմեանց , զի բժշկեսցիք : Եւ յորժամ եկն քահանայն , կամեցաւ տէր անգայթակղ պահել զծերն . և տեսանէր 'ի ժամ պատարագին զի հրեշտակ տեառն իջեալ յերկնից եդ զձեռն 'ի գլուխ քահանային , և վառեցաւ երէցն իբրեւ զհօւր , և

տեղն զընկերն : Դարձեալ ասէ . յորժամ ձեռն իջ հարկանէր զԵգիպտոս , ոչ էր անդ տուն յորում ոչ գոյր մեռեալ : Հարցին եղբարքն և ասեն . զի՞նչ է զօրութի բանիդ այդորիկ : Ասէ ծերն . այն է զի մի տեսցուք բնաւ զընկերին ինչ . և զի մեծ յիմարութիւն է մարդոյ եթէ թողցէ 'ի տան զմեռեալ իւր , և գնայ ողբայ զմեռեալ ընկերին . այս ինքն է թէ զիւրն մեղս միայն հոգասցէ մարդ , և զայլոյ ամենեկն մի հոգասցէ . և զի ոչ է պարտ ասել բնաւ՝ թէ այն ոմն չար է կամ այն ոմն բարի , զի դատաստանք տեառն բազում խորք են . մի խորհեսցիս չար ումեք և մի արհամարհեր զոք և յայլ ումեք արհամարհանս մի զուարճացիս . այս ճանապարհս խաղաղութեան է ճշմարտասպէս :

Ասէին և վասն հօրն Մարկոսի եգիպտացւոյ՝ եթէ 'ի սենեկին իւր էր երեսուն ամ և բնաւ ոչ ել 'ի նմանէ , և գնայր քահանայն առ նա երբեմն 'ի տօնի մատուցանել պատարագս : Իսկ դէն որ տեսանէր զառաքինի համբերութի նորա , և սրտաճառեալ եգիպտ հնարս զի գիցէ նմա որոգայթս դատել զընկերն : Եւ առաքեաց զոմն դիւահար առ ծերն զի բժշկեսցէ զնա : Եւ իբրեւ գնաց , նախ քան զամենայն ասէ ցծերն . հոգի պոռնկութե՛ է 'ի քահանայս յայս , մի թողուցուս զնա այսր գալ առ քեզ մատուցանել զպատարագ : Իսկ ծերն ասէ ցնա . որդեակ , զմեզս ամենեքեան արտաքս ձգեն , և դու 'ի ներքս բերես զնա . այլ և գրեալ է՝ մի դատիք և ոչ դատիցիք . թէպէտ և ստուգիւ մեղաւոր իցէ նա , ի՞նչ կեցուցցէ զնա , զի գրեալ է՝ աղօթս արարէք 'ի վերայ միմեանց , զի բժշկեսցիք : Եւ յետ բանիցս այսորիկ արար աղօթս և հաւածեաց զգէն յառնէն յայնմանէ և արձակեաց զնա : Իբրեւ եկն քահանայն ըստ սովորութե , ընկալաւ զնա ծերն ուրախութե : Իսկ բարերարն ի՞նչ նայեցաւ յանմեղութի ծերոյն , և եցոյց նմա նշան այսպիսի . զի յորժամ մտանէր քահանայն 'ի խորանն կալ առաջի սեղանոյն իջ ընծայիցն , եկն հրեշտակ իջ յերկնից և եդ զձեռն իւր 'ի վերայ գլխոյ քահանային , և եղև երէցն իբրեւ զսին լուսոյ : Եւ մինչդեռ զար-

ասէ ցծերն . եթէ թագաւոր որ ոչ թողու ապականեալ ձեռք սպասաւորել ինքեան՝ զիարդ երկնաւոր արքայն չթողացուցանէ զարատաւորն առաջի իւր , այլ զարժանիսն ևս պայծառացուցանէ : Աւ զդիւահարն ազատեաց յայսոյն , արձակեաց խնդութք , և փառաւորեաց զանձ ի շնորհս իւր :

Եւ զի ոմն ուտէր երիս պաքսամատս . և եկն առ նա հիւր , և եդ առաջի նորա վեց . և իբրեւ կերան , գիտաց թէ եկելոյն չէր բաւական , և եբեր երեք իւրն և երեք նմա : Աւ իբրեւ յարեան ի սեղանոյն , մեղադրեաց հիւրին և ասէ . չէ պարտ շատ ուտել կրօնաւորին : Աւ խնդրեաց հիւրն թողութի և գնաց : Աւ ծերն վաղիւն կերաւ զիւր սահմանն , և մնաց նքթեալ , և միւսն այլ օրն ևս աւելի , և յերկրորդում օրն չկարէր տանել սովոյն , և ընկէց զանձն առաջի ան և լայր : Աւ եկն առ նա հրեշտակն տեսառն և ասաց . եղև այդ քեզ՝ զի դատեցեր զեղբայրն . ոչ գիտես եթէ զոր ինչ և կարէ որ առնել՝ ոչ յանձնէն առնէ , այլ ի շնորհացն ան . և արդ մի ևս առնէր զայդ :

մացեալ էի , ասէ , ի վերայ տեսեանն , եկն առ իս ձայն որ ասէր ցիս . ընդէր զարմանաս , ծեր դու , ընդ այս դործ . զի եթէ մահկանացու արքայ ոչ թողու զիշխանս իւր շողախեալ տղմով և գարշելի զգեստիւ մտանել և կալ առաջի նորա , որչափ ևս առաւել անձային զօրութիւն սրբեսցէ և մաքրեսցէ զսպասաւորս իւր որ ընծայեն նմա զանպատմելի խորհուրդս և կան առաջի փառաց որանչելոյ և երկնաւորի : Զայս տեսանել արժանի եղև երանելին Մարկոս եգիպտացի վասն այնորիկ զի ոչ դատեաց զքահանայն . այսպիսի յայտնութեանն եհաս նա շնորհքն Քրիստոսի :

Եւ ոմն ծեր և ճաշակէր յաւուրն տաքսիմատս երիս . գնաց հիւր նմա եղբայր ոմն և նստան ուտել հաց . եդ և նմա երիս տաքսիմատս . և իբրեւ ճաշակեաց զայն՝ ծանեաւ ծերն զի ոչ էր բաւական այն եղբորն , և եբեր առաջի նորա այլ ևս երիս տաքսիմատս : Աւ իբրեւ յագեցան և յարեան , դատեաց ծերն զեղբայրն և ասէ ցնա . ոչ է սարտ , եղբայր , այդպէս հետեւել մարմնոյ : Իսկ եղբայրն խնդրեալ թողու թիւն ել և գնաց անախ : Իսկ յայդ ուցն իբրեւ եկն ժամ ճաշոյ ծերոյն , առեալ երիս տաքսիմատս եկեր զնոսա ըստ սովորութեան , և գեռ ևս նքթեալ կայր , այլ բռնադատեաց զանձն համբերել . այսպէս արար և յերկրորդում աւուր և յերրորդում , և սկսաւ սաստկանալ սովն և ծերն տկարանայր . յայնժամ ծանեաւ զի վասն դատելոյ զեղբայրն թողեալ եղև յօգնականութէն ան : Աւ անկեալ յերկիր լայր և խնդրէր զսպառձառն իմանալ թողմանն ան : Աւ եկեալ հրեշտակն ան ասէ ցնա . վասն զի դատեցեր դու զեղբայրն քո՝ եղև քեզ այդ . արդ զայս գիտացես , զի որ որ ունիցի զօրութիւն պահոց և կամ այլոց դործոց բաւեաց՝ ոչ յանձնէ իւր ունիցի զայն , այլ շնորհքն ան զօրացուցանէ զնա :

Նոյն օրը արդէլ զքահանայն զայն՝ որ երթայր մերձ առ նա պատարագել, զի բամբասեցին զնա առ նմա. և լսեաց ձայն որ ասէր՝ առին մարդիկ զդատաստան իմ: Եւ տեսանէր ջրհոր ոսկեղէն և շղթայս ոսկեղէն, և գոթի մի ջրհան զի հանէր ոսկի ամանով ջուր և տայր ըմպողացն, ուստի ծերն ոչ կամէր ըմպել: Եւ ասէին ցնա. զի՞նչ փոյթ է քեզ, ընդէր մնաս ծարաւ, զի ջուրն սուրբ է և տեղին ուր կայ և ամանն որով տայ: Եւ եկեալ ՚ի միտս իւր ծերն՝ կոչեաց զերէցն և խնդրեաց թողութի, և ետ առնել զպատարագն և հաղորդեցաւ ՚ի նմանէ:

Եւ ծերն՝ թէ որ ընկալաւ զչարախօսութի, էառ հուր ՚ի ծոցս իւր:

Եւ ծերն. եթէ տեսանիցես զոք ծիծաղեալ կամ կերեալ շատ՝ մի դատիր զնա, այլ ասա. երանի է սմա, զի բայց թէ մեղս ոչ ունի, և վասն այնորիկ խնդայ յանձն իւր:

Եւ հայրն Պիմէն՝ եթէ մարդ որ կարծէ եթէ զլուութի կրօնաւորիմ և սիրտ նորա զայլս դատապարտէ, այնպիսին շատախօս է. և է դարձեալ այլ՝ որ խօ-

1 Միայնակեցի ումեմն ծերոյ սովորութի ունէր քահանայն եկեղեցւոյն ելանել առ նա և մատուցանել պատարագ և դառնալ անդրէն: Եւ գնացեալ ոմն առ ծերն մատնեաց զքահանայն՝ թէ մեղաւ գործ իցէ: Իբրեւ ել քահանայն ըստ սովորութե մատուցանել զպատարագն, իսկ ծերն գայթակղեալ առ քահանայն՝ ոչ եբաց նմա ըզդուռն և ոչ ետես զնա, և նա գնաց անտի տրտմեալ: Եւ ահա լուաւ ձայն յերկնից ծերն որ ասէր ցնա. առին մարդիկ յինէն զդատաստանն իմ առին: Իբրեւ լուաւ ծերն զայս, ահ կալաւ զնա և ՚ի զարմացումն եղև, և ետես ջրհոր ոսկեղէն և գոյնն ոսկեղէն և զնձինն ոսկեղէն, և ջուրն ընտրեալ և կենդանի և յստակ ՚ի նմա, և տեսանէր զի գոգի ոմն ընոյր և տայր ջուր որոց զպէտմն ունէին. կամեցաւ և ծերն ըմպել ՚ի նմանէ զի ծարաւեալ էր, և ոչ էարբ վասն գոգոյն դարչելոյ որ ընոյր զջուրն: Եւ դարձեալ ձայն եղև առ նա որ ասէր. ընդէր ոչ ըմպես ՚ի սուրբ և ՚ի կենդանի ջրոյդ յայդմանէ, և կամ զի՞նչ պղծութի լինի ջրոյն ՚ի յուրկէն յայնմանէ որ ընու զնա. և զի ընու միայն և բաժանէ, այլ ոչ մնասէ զջուրն: Զայս այսպէս ետես և եկն ՚ի միտս ծերն և իմացաւ զտեսիլն, և կոչեաց զքահանայն և խնդրեաց թողութի ՚ի նմանէ և աղաչեաց առնել որպէս և նախ առնէր:

2 Եթէ տեսանես զոք ծիծաղել կամ խօսել ընդ վայր, մի դատեր զնա, այլ ասացես՝ եթէ երանի իցէ սմա զի մեղս ոչ ունի, վասն այնորիկ ուրախ է:

3 Ասաց հայրն Պիմէն՝ եթէ է մարդ որ կարծէ եթէ պահէ զլուութիւն և զլեզու. արդ լուեալ կայ, այլ ՚ի միտսն դատէ զամենայն. այն-

սեպի յառաւօտէ մինչև յերեկոյ, և զլուծի ունի, այսինքն զի առանց օգտի ոչ խօսի:

ԻՆԱԿԻՐ ոմն առննթեր ծերոյ մի, և ՚ի ժամ հացին հանապազ գնէր զմի ոտն ՚ի սեղանն, և ծերն ոչ յանդիմանէր զնա: Եւ յետ բազում ժամանակաց չոգաւ ծերն այն առ այլ լաւագոյն այր և ասաց նմա զբանն: Եւ ասէ ցնա աւագն. առաքեա առ իս զեղբայրն: Եւ արար այնպէս: Եւ յորժամ գնաց առ նա և եղև ժամ հացի և եղաւ սեղանն, փութացաւ աւագ ծերն և եղ զերկոսին ոտան ՚ի սեղանն, և եկեալն առ նա եղբայրն դժուարացաւ և ոչ կարաց համբերել և ասաց. հայր, չէ սրտ զայդ առնել: Եւ աւագ ծերն եհան զոտն ՚ի սեղանէն և ասէ. բարիոք ասես, եղբայր, մեղք մեծ էր այս, մեղայ առաջի ան: Եւ դարձաւ եղբայրն առ ծերն իւր և այլ ոչ երբէք արար զլրբութիւն զայն:

ԻՍԻԻՆ երբեմն աշակերտքն ցհայրն Սակար. զինչ է մեծն և զինչ է փոքրն: Եւ նա ասէ. զոր ՚ի խորհուրդս իւր տեսանէ որ փոքր՝ մեծ է այն, և զոր մեծ իմանայցէ՝ փոքր է: Եւ ասեն ցնա. մեկնեա մեզ ըզբանդ, հայր: Եւ ասէ ցնոսա. սրբեցէք զսիրտս ձեր և գտանէք զբանդ:

ԵԱԲԱՅՐ ոմն եհարց զծերն և ասէ. զինչ է չարախօսութիւն: Եւ ծերն ասէ. եթէ ասիցես՝ այս եղբայր պինդ և փոյթ է ՚ի վարս և իմաստուն է, այլ սակաւ մի յայս ինչ իրս անհիմն է, ահա չարախօսեցեր զեղբօրէ քումմէ. իսկ եթէ ասիցես՝ այս անուն խաբեբայ է և երգմնահար, այս դատապարտութիւն է և վատթարագոյն քան զչարախօսութիւն:

ԵԱԲԱՅՐ՝ ոմն անկաւ յազգմանէ սատանայի ՚ի փորձութիւն ինչ, և ոմն ՚ի հարցն ասաց. ոչ զինչ չարիս գործեաց: Իսկ յետ սակաւ ժամանակի ննջեաց եղբայրն որ մեղուցեալն էր, և հրեշտակ տեառն էած զնա առ ծերն և ասէ. ահա զոր դատեցար՝ ննջեաց, ասաց անձ

պիսին ոչ լուէ, այլ խօսի միշտ: Եւ է այլ ոմն որ յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ խօսի, և պահէ զլուծի. այսինքն է՝ այլ ինչ ոչ ասէ, բայց միայն զասհոգւոյ:

Եւ առ ոմն ՚ի հարանցն վտան եղբօր ումեմն՝ եթէ անկաւ ՚ի շնորթիւն, և ասէ. վայ չար արար: Իսկ զկնի սակաւ աւուրց վախճանեալ եղբայրն այն, և ահա հրեշտակ տեառն եկն առ ծերն և ունէր ՚ի ձեռս

ո՛ւր հրամայես տանել զսա, յարքայութիւնն եթէ 'ի գեհեանն, վասն զի անիշխան զիս արարեր և յառաջ քան զժամանակն դատեցար զսա: Աւ մնաց ծերն մինչև ցօր մահուան իւրոյ արտասուօք ապաշխարել վասն բանին այնորիկ, մինչև թողութիւն արար նմա ինձ:

ԱՍԷՐ՝ աբբայ 'Վ ընդինոս՝ եթէ յորժամ կամի եղբայր առ եղբայր յեռու, դեն չարախօսութե կամ յառաջէ զնա 'ի տեղին կամ ընդ նմա գայ առ եղբայրն: Ասաց դարձեալ. ոչ ինչ է վատթարագոյն քան զչարսովորութիւն, քանզի բազում ժամանակի և աշխատութեան պէտք են այնպիսեոյն առ 'ի հատանելոյ զնա, քանզի առանց ժամանակի և աշխատութե անհնարին է հատանել զսովորութիւն. սակայն զաշխատութիւն բազումք ունին, իսկ զժամանակս ոմանք առին, ոմանք վաղ վաղակի կոճոպեցան 'ի մահուանէ անտի, և ինձ միայն զիտէ զինչ առնելոց է ընդ նոսա յաւուրն դատաստանի:

ԱՀԱՐՅ՝ ոմն ծեր. զի՛նչ է որ ասէ՝ վասն դատարկ բանից: Աւ ասէ ծերն. որ ինչ և իցէ քան յաղագս մարմնաւոր իրաց՝ դատարկաբանութիւն է, բայց միայն խօսել վասն հոգւոյ փրկութե՝ ոչ է դատարկաբանութիւն. սակայն յամենայնէ լուել լաւագոյն է, քանզի մինչդեռ խօսիս զլաւն՝ գայ 'ի մէջ և վատթարն:

զհոգի եղբօրն այնորիկ և ասէ ցծերն. ահա եղբայրն զոր դատեցեր՝ ննջեաց, ո՛ւր ասես ինձ զի կարգեցից զսա, յարքայութիւնն այ թէ 'ի տանջանս: Եւ յահի լեալ ծերն՝ ոչ ունէր պատասխանի և ոչ բան մի: Եւ յետ այսորիկ եկն յինքն ծերն և մինչև ցժախճան իւր յողբս և յարտասուս եկաց վասն նորա առ ինձ աղաչելով, մինչև տէր ներեաց նմա: Արդ եթէ սրբոց հարցն այնպէս բարկանայր տէր, մինչև բազում ջանիւք և խնդրուածով սուրբ աղօթից հազիւ հաշտեցուցանէին ընդ իւրեանս զտէր, իսկ մեզ զի՛նչ պատահելոց իցէ՝ որ այնպէս անողորմաբար դատեմք և բամբասեմք:

1 Ասաց ծերն. յորժամ կամեսցի գնալ եղբայր ոմն առ այլ եղբայր, դեն դատողութե և չարախօսութե յառաջ քան զնա գնայ անդ: Ասաց ծերն. ոչ ինչ չար իցէ քան զվատ սովորութիւնն, և զի յոյժ աշխատութե պիտոյ է և ժամս բազումս առ 'ի հատանել զնա, և զի առանց բազում աշխատանաց ոչ ոք կարէ 'ի բաց ընկենուլ. և զի զաշխատութի բազումք յանձն առին, իսկ ընդ բազում ժամս լեալ՝ սակաւք գտին զնա. զի ոմանք հատեալ եղեն փոյթ 'ի մահուանէ, իսկ ոմանք 'ի ծուլութենէ:

2 Հարցեալ եղև ծերն՝ եթէ զի՛նչ է բանն որ ասէ, թէ ամենայն դատարկ բանի համարս տալոց էք: Ասէ ծերն. ամենայն բան որ վասն մարմնաւոր գործոյ ասի՝ դատարկ բան է. իսկ ամենայն բան որ ասի վասն օգտի ինչ անձին, ոչ է դատարկ բան. այլ լաւագոյն քան զամենայն լուելն է, քանզի յասելն զբարին՝ գայ 'ի ներքս և չարն բան ևս:

Երբեմն ժողով 'ի Սկիւթ յԱզգիպտոսէ և խօսէին հարքն ընդ իրեարս, իսկ Յանախսով լուռ կայր. և զկնի յարուցեալ ել արտաքս և առեալ քուրձ ելից զնա աւազով, և համբարձեալ 'ի վերայ ողին իւրոյ, և արկեալ 'ի փոքր փիւրիդն աւազ՝ ունէր և զնա առաջոյ կողմանէ: Եւ հարցեալ 'ի ծերոց անտի՝ եթէ զինչ է օրինակդ այդ, և նորա պատասխանի տուեալ ասէ. այս քուրձ որ ունի սաստիկ աւազ՝ իմ յանցանքն են, վասն զի բազում են մեղք իմ, և թողեալ զիմն զկնի, զի մի աշխատեցայց վասն դորա և լացից և ողբացից, և ահա այս սակաւս եղբօր իմոյ է, և սովաւ կամիմ զբօսնուլ դատապարտելով զեղբայրն. բայց չէ արժան առնել այդպէս, այլ մանաւանդ եթէ զիւրան արժան է բերել զառաջոյ, և վասն եղբօրն հոգ տանել և աղաչել զնձ զի թողուի արասցէ նմա: Եւ լուեալ զայս հարանցն՝ ասացին. արդարեւ այդ է ճանապարհ փրկուի: Եւ:

ՀԱՐՅԱԻ՝ Յոհաննէս կարճահասակն՝ թէ զիարդ կարէ աղտեղեալ մարդ բամբասել զայլս՝ թողեալ զանձնն իւր: Եւ նա ասէ՝ լուր զառակդ. այր մի կամեցաւ կին առնուլ աղքատ, զի և ինքն աղքատ էր. և կին մի այլ ցանկացաւ նմա, որ և նա աղքատ էր, և զերկօսինն էառ և տարաւ 'ի տուն իւր, և երկոքինն մերկ էին: Եւ 'ի ժամ երեկոյին ել մի կինն և ժողովեաց յաղբււացն և 'ի փողոցաց զանկեալ հնոտիսն և կցեալ զնոսա ա-

1 Եղև երբեմն ժողով մեծ 'ի Սկիւթ 'ի վերայ մեղուցելում՝ եղբօր և խօսէին հարքն զայն, իսկ հայրն Պիուր լուեաց. և յարուցեալ գնաց և լցեալ սփրիդ մեծ աւազով եբարձ զնա 'ի թիկունս իւր, իսկ և 'ի զամբեղ փոքր էարկ աւազ սակաւ. և առեալ զայն 'ի ձեռս՝ ունէր առաջի իւր, և այնպէս եկն 'ի ժողովն: Հարցին ցնա եղբարքն և ասէն. զինչ է այդ, հայր: Նա ասէ. քուրձս այս մեծ լին և ծանր՝ են անթիւ մեղք իմ, և թողի զնոսա յետոյ իմ ոչ տեսանելով զայոքան բազմութի մեղաց իմոց և ոչ ողբամ զնոսա, իսկ և փոքրս այս զամբեղ՝ են մեղք եղբօր իմոյ զոր առաջի եգեալ ունիմ, և դատաւոր նորա պարապեալ եմ լինել այսօր. այլ և պարտ է մեզ հայել նախ յետոյ 'ի քուրձ մեր և ոչ լինել կրիտիս այլում: Եւ յարուցեալ հարքն ասացին. ճշմարիտ այս է ճանապարհ կենաց:

2 Հարցեալ եղև Յոհաննէս կարճահասակն՝ թէ զիարդ կարէ մարդ աղտեղեալ բամբասել զայլս՝ թողեալ զանձնն իւր: Եւ նա ասէ՝ լուր զառակս. այր մի աղքատ կամեցաւ առնուլ կին աղքատ, և կին մի այլ աղքատ ցանկացաւ նմա, և էառ զերկօսինն 'ի տուն իւր, և երկոքինն մերկ էին: Եւ 'ի ժամ երեկոյին ել մի կինն և ժողովեալ յաղբււաց և 'ի փողոցաց զանկեալ հնոտիսն՝ կցոտեալ զնոսա տրար իւր ծածկոյթ

րար ծածկոյթ առականացն իւրոց : Եւ յորժամ ետես զնա միւս կինն, ասէ ցայրն . տեսանէ՞ս զբողս զայս՝ որ շըրջի մերկ և ոչ ամաչէ : Եւ նա ասէ . ապա դու ամենեւին մերկութեմդ ոչ ամաչես և զդա բամբասես :

Եւ ՍԱՅ՝ հայրն Ովք ցաշակերտն իւր Պաւղոս . մի երբէք բերեր բան օտար՝ ի խուղս յայս :

Եւ ԲԱՆՅՆ՝ Յոհաննէս վիմական ծերն ասէր մեզ վասն արքայ Ղանիէլի եգիպտացւոյն՝ եթէ գնաց ի Տերեւուծ, զի զձեռագործն իւր վաճառեսցէ : Ղանուկ մի աղաչէր զնա և ասէր . վասն նայ, հայր, եկ ի տուն իմ և արա աղօթս ի վերայ կնոջ իմոյ, զի ամուլ է : Եւ ծերն բռնագատեալ ի մանկանէն՝ գնաց ի տուն նորա . արաւրեալ աղօթս կնոջ նորա, և կամօքն նայ սաղմուառեաց կինն : Եւ քո ունեք որք ոչ երկնչէին յայ, յանդգնէին անզգամեալք ասելով՝ եթէ մանուկն այն անվաստակ էր, և յարքայ Ղանիէլէ յղացաւ կինն : Եւ ցաց ծերն ցայրն . յորժամ ծնանի կինն քո, ազգ արա ինձ : Եւ եկեալ առ նա ասէ . յայ և յաղաչանաց քոց ծնաւ կինն իմ, հայր : Յայնժամ եկն արքայ Ղանիէլ և ասէ ցմանուկն . արա ճաշ և կոչեա զազգականսն քո և զսիրելիս քո : Եւ յորժամ եկեալ ճաշէին, առ ծերն զստնդիայն առաջի ամենեցուն և ասէ ցնա . ով է հայր քո, և ստընդիայն եցոյց մատամբ ձեռինն զհայրն իւր, որ միայն ունէր աւուրս քսան և երկու : Եւ փառաւոր արարին ամենեքեան զնո՞ր որ պահէ զայնօսիկ որք զձմարտութիւնն յամենայն սրտից իւրեանց խնդրեն* :

առականաց իւրոց : Եւ տեսեալ միւսն՝ ասէ ցայր իւր . տեսանէ՞ս ըզմերկ բողս այս՝ որ շըրջի և ոչ ամաչէ : Ասէ ցայրն . դու ամենեւին մերկութեմդ ոչ ամաչես և զնա բամբասես : Նոյնպիսի է զոր ասեսդ :

Եւ Ասէր միշտ հայրն Ովք ցՊաւղոս աշակերտ իւր . մի երբէք ածեր ընդ քեզ բան ինչ օտարոտի ի սենեկի իմոմ, այլ բարի . սկսեալ մեր ի վերայ սորա կատարեսցուք, և մի խառնակեսցուք չարեօք զբարիս մեր :

* Օրինակ մի հին Բարգմանութեան այսպէս համարօքէ . Արքայ Ղանիէլ երթայր ի վաճառ . պատանի մի աղաչեաց տարաւ ի տուն իւր և ետ աղօթս առնել ի վերայ կնոջ իւրոյ, և յղացաւ և ծնաւ . և բամբասեցին թէ ի նմանէ յղացաւ,

զի անգործ էր այրն : Եւ լուեալ Ղանիէլ չողաւ ի տուն առնն մինչ քսան և երեք աւուրց էր մանուկն . և արար ժողով մեծ, և առեալ ըզմանուկն եհարց թէ ով է հայր քո : Եւ նա եցոյց մատամբն, և փառաւորեցին զնո՞ր արտասուօք :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ թարգմանութեան

ՄԱՐԴԱՐԷԱՑԱԻ հայրն Մատնիոս վասն հօրն Մոնայ և ասէ՝ թէ յառաջեա դու յերկիւղն նոյ յոյժ։ Եւ հանեալ զնա արտաքոյ սենեկի իւրոյ և եցոյց նմա վէմ մի մեծ զի կայր՝ և ասէ ցնա . անարգեա զվէմս զայս և ապտակեա և հարցես զդա։ Եւ նա արար այնպէս։ Մէջ ցնա հայրն Մատն . ասաց ինչ քեզ վէմդ այդ։ Եւ նա ասէ՝ ոչ։ Մէջ Մատն . այսպէս և դու հանդերձեալ ես հասանել յայդ չափ։ Ար եղև իսկ . վասն զի այնպէս գերազանցեալ եղև հայրն Մոնաս, մինչև ՚ի բազում անմեղութէն բնաւ մոռացաւ զչարութիւն։ Եւ յորժամ եղև նա եպիսկոպոս, բերին առ նա կոյս ոմն որ էր յղի՝ և ասէն . տուր սմա կանոն, տէր։ Եւ նա կնքեաց իւր ՚ի վերայ որովայնի նորա, և հրամայեաց տալ նմա երկուս կտաւս և ասէ . մի գուցէ ՚ի գնալ դորա ՚ի ճանապարհի մեռցի դա և կամ որդի դորա, և ոչ գտանին պատանք դոցա։ Եւ նորա ասէին . զի՛նչ գործես, տէր, տուր կանոն դմա ՚ի պատիժս։ Եւ նա ասէ . տեսանէք և դուք, եղբարք, զի և ինքն մերձ է ՚ի մահ՝ և զի՛նչ արարից դմա։ Եւ արձակեաց զնա։

ՀԱՅՐՆ Մղաթոն եթէ տեսանէր գործ ինչ գայթակղելի, ասէր . Մղաթոն, դու մի առներ զայն։ Եւ այսպէս դադարեցուցանէր զխորհուրդ իւր ՚ի դատելոյ զեղբայրն։

ՊՆԱՑ երբեմն հայրն Մոնա ՚ի տեղի ուրեմն զի ճաշակեսցէ ինչ . և էր անդ եղբայր ոմն՝ որոյ անուն գարշելի հռչակէր . դիպեցաւ և կինն, առ որ անկանէր եղբայրն անդ լեալ։ Եւ եմուտ հայրն Մոնա ՚ի տուն բամբասեալ եղբօրն . և իբրև դիտացին բնակիչք տեղւոյն այնորիկ թէ կինն զոր բամբասէին՝ ահա եկեալ առ նմա

կայ 'ի տուն անդր եղբօրն այն, շփոթեցան յոյժ և գնացին հալածել զնա 'ի տեղւոջէ իւրմէ. և իբրեւ գիտացին թէ Մանա անդ իցէ, աղաչեցին զնա գնալ ընդ նոսա: Իսկ եղբայրն գիտացեալ զամբօխն, ած զկինն 'ի կարաս մեծ և թաքոյց զնա: Եւ իբրեւ եկն ամբօխն, հայրըն Մանա գիտաց թէ ուր իցէ կինն, և խորհեցաւ ծածկել զայն. վասն այն եմուտ 'ի տուն և նստաւ 'ի վերայ կարասոյն, և հրամայեաց յուզել զտունն թէ գտցեն զկինն: Եւ հայրն Մանա. զինչ է այս զոր գործէք, զրպարտել զայր անմեղ: Յայնժամ աղօթս արարեալ 'ի վերայ նոցա արձակեաց զամբօխն, և կալեալ զձեռանէ եղբօրն ասէ. զգոյշ լեր անձին քո: Եւ զայս միայն ասացեալ գնաց անտի:

ՄԱՅ հայրն Պափնոտիէ՝ եթէ հարցի ես զհայրն Սակար և ասեմ. ասա ինձ բան որով կեցից, հայր: Իսկ նա ասէ. մի ումեք առնէր չար բնաւ, և մի դատեսցես զոք. զայս արա և կեցցես:

Եւ ՄԱՅ ոմն յանցեալ 'ի Սկիտէ, և արարին ժողով վասն նորա. կոչեցին և զհայրն Սովսէս անդ 'ի ժողովն, և նա ոչ կամեցաւ գնալ: Վարձեալ պատուիրեաց քահանայն և ասէ. քեզ ակն ունին և մնան ամենայն ժողովն: Իսկ նա ըստ կամաց նոցա յարուցեալ եկն, և առեալ փսիադ ծակ և լցեալ զայն աւազով եղ 'ի վերայ թիկանց իւրոց և այնպէս եկն 'ի ժողովն: Եւ ելին ամենայն ժողովն ընդ առաջ նորա, և իբրեւ տեսին՝ ասեն. զինչ իցէ այդ, հայր: Եւ ցնոսա. այս է իմ մեղք որ սորեն յետոյ զկնի իմ, և ես ոչ տեսանեմ. և ահա եկի այսօր դատել զայլոյ մեղս: Իսկ նոքա իբրեւ լուան զայս, ինչ ոչ ասացին ցեղբայրն, այլ թողութիւն շնորհեցին նմա. և ցրուեցաւ ժողովն ամենայն:

Եւ ՄԱՅ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ. եթէ տեսանեմ յանցեալ ինչ զընկերն՝ բարւոյք է թէ ծիծաղեցայց զայն: Եւ ցնա ծերն. յորժամ մեք ծածկեմք զմեղս եղբօրն, յայնժամ և անձ ծածկէ զմեղս մեր: Եւ եղբայրն. յորժամ տեսանեմ զեղբայր ոք զորմէ լսեմ յանցանս ինչ՝ ոչ հրաւիրեմ զնա և 'ի սենեակս իմ և ոչ ուրախանամ ընդ նմա, և իբրեւ տեսանեմ այլ եղբայր բարիանուն՝ խնդութիւն ընդունիմ և խնդրեմ զնա: Եւ ցնա ծերն. եթէ ընդ բարիանունն այն զմի

ինչ առնես 'ի հաճեւեացն, պարտական ես զի և ընդ յան-
ցելոյն կրկին արասցես զայն . զի դեղ վիրաւորին պիտոյ
իցէ և ոչ ողջին : | ուր վասն այսորիկ բան ինչ նման սո-
րին . էր ոմն եղբայր՝ որ 'ի հասարակաց վանս նստէր
միայնացեալ, որ կոչուր Տիմոթէոս, և էր նա ընտրեալ
և սուրբ յոյժ . իսկ հայր վանիցն լուաւ զայլոյ եղբորէ
համբաւ ինչ մեղաց, և եհարց վասն նորա ցՏիմոթէոս
եթէ զինչ արասցէ : | Իսկ նա ասաց՝ արտաքսել զնա 'ի
վանացն, և արտաքսեցին զեղբայրն : | Իսկ յորժամ այս
այսպէս եղև՝ զի արտաքսեցին զեղբայրն ըստ բանի Տի-
մոթէի, յայնժամ վաղվաղակի և առժամայն եկն փոր-
ձութի պատերազմի եղբօրն 'ի վերայ Տիմոթէի այնչափ՝
մինչև անկաւ . իսկ Տիմոթէ լայր առաջի նայ և ասէր՝
Թող ինձ, տէր, զի մեղայ : | Եւ եկն առ նա ձայն յերկ-
նից որ ասէր . Տիմոթէ, ոչ վասն այլ ինչ իրիք պատ-
ճառի պատահեաց այդ քեզ, այլ վասն այնորիկ զի ան-
տես արարեր զեղբայրն զայն 'ի ժամանակի փորձութե
իւրոյ, և փոխանակ օգնելոյ առաւել մնասեցեր նորա և
անձին քո :

ՀԱՐՑԻՆ ոմանք ցհայրն Սիմէն և ասեն ցնա . որպէս
կարաց բառնալ հայրն՝ | Եսթերինէ զայնպիսի աշակեր-
տն իւր : | Եւ ցնոսա ծերն . եթէ ես եղեալ էի անդ,
զթիկնոց իմ դրեալ էի ընդ սնարից նորա : | Եւ ցնա
հայրն Սամբոս . և զինչ պատասխանի տայիր նայ դու
ընդ այդ : | Եւ Սիմէն . ասէի՝ Եթէ դու ասացեր, տէր,
եթէ հան նախ զգերանդ յականէ քումմէ, և ապա հայ-
եսցիս հանել զչիւղ յականէ եղբօր քո :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն գթեաց 'ի մեղս, որ էր 'ի ժողովս եղ-
բարց . և էր մերձ առ նոսա միայնակեաց ոմն՝ որ զամս
քառասուն ոչ բնաւ ելեալ էր 'ի սենեկէ իւրմէ . եւ առ
սա հայր վանիցն և պատմեաց նմա վասն անկելոյ եղ-
բօրն, իսկ նա ասաց արտաքսել զնա : | Եւ յորժամ վա-
րեցաւ եղբայրն արտաքս, գնացեալ մտաւ յանտառս ան-
ապատին և նստեալ անդ լայր դառնապէս զաւուրս բա-
զումս : | Իսկ խորհրդովն նայ եղբարք ոմանք գնային առ
հայրն Սիմէն . և մինչ անցանէին ընդ այն տեղի, լուան
զձայն ողբոյն . և մտեալ յեղէգնուտն անտառ, գտին անդ
զեղբայրն զայն 'ի տրտմութիւն մեծ, և աղաչեցին զնա
գնալ ընդ իւրեանց մինչև ցհայրն Սիմէն . իսկ նա ոչ

կամեցաւ, այլ ասէ. ոչ, այլ մեռանիմ ես աստ: Այլ եկեալ եղբայրն առ հայրն Պիմէն պատմեցին նմա վասն նորա: Իսկ ծերն առաքեաց կոչել զնա առ ինքն: Այլ իբրեւ եկն եղբայրն այն առ ծերն, ետես զնա ծերն տրխրեալ յոյժ. յարեաւ և ընդ առաջ ել ուրախութեամբ և համբուրեաց սիրով և մխիթարեաց զնա յոյժ բանիւք և արդեամբք: Այլ ապա առաքեաց զեղբայր ոմն առ միայնակեացն այն և պատուիրեաց առ նա այսպէս. 'ի բազում ժամանակաց կամէի տեսանել զքեզ զի լսէի ըզքէն, և 'ի կրկին ծուլութենէ երկուցս ոչ տեսաք զմիմեանս. իսկ արդ կամօքն այ պատճառս եկն 'ի միջի, աշխատեաց և եկ առ իս զի տեսցուք զմիմեանս: Իսկ նա զի բնաւ ոչ էր ելեալ, ոչ կամեցաւ գնալ, բայց խորհեցաւ 'ի մտի և ասէ. թէ ոչ յայ ազդեալ էր Պիմէն, ոչ կոչէր զիս: Այլ ելեալ գնաց առ նա, և ողջունեալ զմիմեանս նստան: Եւ հայրն Պիմէն ցմիայնակեացն. արք երկու էին 'ի գիւղ ուրեմն և ունէին իւրաքանչիւրն մեռեալ առաջի իւր. և մինն թողեալ զմեռեալ իւր, գնացեալ ողբայր զմեռեալ ընկերին իւրոյ: Իբրեւ լուաւ զայս միայնակեացն, և գիտաց զասացեալն և յիշեաց զոր արար առ եղբայրն և ասէ. Պիմէն յերկինս է 'ի վեր, իսկ ես եմ 'ի վայր և 'ի խորս անդնդոց: Այլ ապաշաւեալ զղջացաւ յոյժ և գնացեալ ապաշխարեաց արտասուօք, և ուսաւ յայնմհետէ դատել հանճարով: Այլ պատուիրեցին առ հայր վանիցն և կացուցին զեղբայրն 'ի սենեակ իւր:

ՀԱՐՑԻՆ հարք ոմանք ցհայրն Պիմէն և ասեն. եթէ տեսանեմք զեղբայրն որ մեղանչէ՝ պարտ է զի յանդիմանեացուք զնա: Իսկ ծերն ասէ ցնոսա. ես զայս արարից, եթէ ճանապարհք իմ ընդ այն իցէ և տեսանեմ զեղբայրն 'ի գործել զմեզս՝ զանց առնեմ զնովաւ և ոչ յանդիմանեմ զնա, քանզի այսպէս ուսայ 'ի Վսէ՝ ոչ դատել զի մի դատեցայց:

ԱՂԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա. զինչ արարից, հայր, զի կարճմտիմ և նեղիմ 'ի նրստելս իմում 'ի խցի: Եւ ցնա ծերն. մի զոք արհամարհեացես և մի զոք բամբասեացես, և հանգիցես 'ի նրստել. զի զրեալ է՝ թէ զանօրէնութիս իմ պատմեցից և հողացայց վասն մեղաց իմոց:

ՎԻՆԱՑԵԱԼ Երբեմն հայրն Վիմէն 'ի կողմանս եգիպտացւոց և բնակեաց անդ . գտաւ և այլ եղբայր որ բնակէր մերձ 'ի տեղի նորա , որում էր կին 'ի խցի իւրում , և ոչ յանդիմանեաց զնա ծերն . և դիպեցաւ կնոջն այնորիկ ծնունդ 'ի գիշերի : Իբրեւ գիտաց զայն ծերն , ապէ ցաշակերտ իւր . առցես դու գինի դորակաւ և տարեալ տացես մերձաւորի մերոյ եղբօր , զի կարիս նորա է այսօր : Եւ ոչ իմացան աշակերտք ծերոյն զգործն զայն զոր արար ծերն : Իսկ իբրեւ ետես եղբայրն զքաղցրութի ծերոյն , զի փոխանակ յանդիմանութեան սէր առաքեաց նմա գթալով , շահեալ անտի եղբայրն՝ զղջացեալ յոյժ ապաշաւեաց ընդ գործն իւր : Եւ յետ սակաւ ինչ աւուրց ետ զոր ինչ ունէրն կնոջն և առաքեաց զնա 'ի գիւղ . և ինքն շինեաց սենեակ մերձ 'ի սենեակ ծերոյն , և աշակերտեալ նմա ուսանէր միշտ 'ի նմանէ . և ապաշխարեալ զմեղսն՝ եղև կատարեալ սուրբ , և վախճանեցաւ եղբայրն այն անդ :

Եւ յիս հայրն Վափնոտիէ՝ եթէ երբեմն երթայի 'ի ճանապարհի , և մօլորեալ իմ յուղւոյն գտայ մերձ 'ի գիւղ ուրեմն , և տեսի զուսանս որք խօսէին ընդ միմեանս . և կացի յաղօթս և աղաչէի զնձ վասն մեղաց իմոց : Եւ եկաց առաջի իմ հրեշտակ տեառն ունելով 'ի ձեռին իւրում նիզակ հրեղէն և ասէ ցիս . Վափնոտիէ , ամենեքեան որք դատեն կամ բամբասեն զեղբարս իւրեանց , այսու սրով սատակեսցին . իսկ դու զի ոչ դատեցեր զոր տեսերդ , այլ այնպէս խոնարհեցար առաջի իմ , իբր թէ քո գործեալ էր զայն մեղս , վասն այնորիկ անուն քո գրեցաւ 'ի գիրս կենդանեաց յաւիտեան :

Եւ ծերն . մի՛ դատեսցես զպոռնկեալն՝ թէ և դու սուրբ իցես , ապա թէ ոչ՝ անօրէն իցես . զի որ ասաց՝ թէ մի՛ շնայցես , նոյն ասաց՝ թէ մի՛ դատեր զոք :

Եւ ՎԻՆԱՑ ոմն 'ի հարցն՝ եթէ ոչ իցէ 'ի ներքոյ երկնից ազգ ընտրեալ իբրեւ զազգ քրիստոնէից , և ոչ ոք է պատուեալ յերկրի որպէս զազգ կրօնաւորաց . այլ զայս միայն փառս ունի , զի հաւատայ դիւաց և յիշատար լինի եղբարց և ոխակալէ և բամբասէ և դատէ . և զմերն ոչ տեսանեմք զմեղս , և կամակար հրատարակեմք զեղբօրն մեղս : Եւ յլ դու թէ տեսցես աչօք գործեալ զմեղս ումեք , մի՛ դատեսցես և մի՛ բամբասեսցես , այլ ասասցես՝ եթէ ես քան զամենեսեան յանցաւոր իցեմ :

ԼՍԱՅ ոմն 'ի ծերոցն' եթէ ոչ ինչ է լաւագոյն քան զայս պատուիրան, թէ մի արհամարհեսցես զեղբայրն քո. զի գրեալ է՝ յանդիմանեա զեղբայրն քո, և ոչ առնուա մեղս վասն նորա: () Ի թէ տեսանես զեղբայրն քո 'ի մեղս և ոչ խրատեսցես զնա սիրով 'ի դէպ ժամու, զարիւն նորա 'ի ձեռաց քոց խնդրեցից. իսկ եթէ յանդիմանեսցես սիրով և նա մնասցէ 'ի նմին, դու անպարտ լիցիս. զի բարւոք է յանդիմանելն սիրով և ոչ գարշել ատելութեամբ:

() Եւ ոմն մեծ նստէր 'ի լերինս Լսորւոց 'ի սահմանս Լնտիոքու, և էր նորա աշակերտ արագ 'ի դատել զամենայն ոք. զի թէ տեսանէր զեղբայր ոք գթեալ 'ի մեղս, վաղվաղակի դատէր զնա: Եւ բազում անգամ խրատէր զնա ծերն, օրէնս դէնէր և ասէր. զգոյշ լեր, որդեակ, զի մոլիս և կորուսանես զանձն քո այդ ախտիւ, զի ոչ ոք դիտէ զմարդոյն, բայց միայն հոգին 'ի նմա: Եւ զի բազումք բազում չարիս գործեցին առաջի մարդկան, և 'ի ծածուկ ապաշխարեցին առաջի նայ. և մարդիկ զմեղս միայն իմացան զնորա, և զապաշխարելն ոչ իմացան: Եւ այլք չար գործեցին զամենայն աւուրս կենաց, և 'ի ժամ մահուն ապաշխարեցին և առին թողութիւն ամենայնի: Եւ այլք մեղան, և աղօթիւք և պաղատանօք սրբոց սրբեցան: Ասան այսորիկ ոչ է պարտ դատել զոք, զի մի է դատաւոր ամենեցուն նա. և մարդ որ դատէ զայլ ոք, հակառակ նայ գտանի. քանզի զպատիւն զոր ետ հայր նա՞ որդւոյ, յափշտակէ զնա. այլ ասացես՝ անիծեալ բելիար որ գործել ետ զայն, այլ եղբայրն անպարտ է: Եւ դիր 'ի մտի ոչ դատել զոք, քանզի թէ դատես զոք՝ փախչի 'ի քէն հոգին նայ:

ԼՍԱՅ դարձեալ ծերն. ընդէր դատես դու զմարդասպան կամ զշնացող կամ զգող և կամ զորս ոմն 'ի չարագործացն, քանզի ունին նոքա իւրեանց զդատաւորն անաչառ. և ընդէր դու զնոցայն քննես և դատես և կուտես զչարիս նոցա 'ի գլուխ քո: Եւ անգամ եթէ իմաստութիւն քննեսցուք, գտանեմք զմեղս մեր չար քան զնոցայն. զի հայիմք անառակ ակամբք. արդ այս շնալիցէ: Եւ բազում անգամ անարգեմք զեղբայրն և պարտական լինիմք գեհենին հրոյ. և զի զայս վճիռ տէրն եհատ՝ որով ասաց թէ որ հայի 'ի կին և ցանկայ նմա,

չնայ ընդ նմա . և որ ասէ ցեղբայրն մորոս , պարտաւոր լիցի գեհեհի հրոյն : Ա և այլ ինչ ահագին քան զայս . զի բազում անգամ անարժանութիւն հաղորդիմք զմարմին տեառն , և դատեմք զայն որ եսպան զլոկ մարդ . և մեք սակս անարժան հաղորդութե քրիստոսասպան լինիմք և գտանիմք հաղորդակից սպանողաց նորա . և յիւրաւի է , վասն զի որ հերձեացէ զծիրանի թագաւորի , և կամ որ ոք տղմով շաղախէ և աղտեղէ զնա , զմի պատիժս կրեսցեն երկոքեանն : Այսպէս է և որ խաչեցին զտէրն յայնժամ , և որք և զմարմին նորա անարժանութեամբ հաղորդին , 'ի միում տանջանս գնալոց են ըստ բանի երանելոյն Պաւղոսի :

ԱՅՍ ԺԵՐՆ . եթէ տեսանես զեղբայրն քո մեղութեալ ինչ , մի հաւաքեր 'ի վերայ նորա մեղադրանս , այլ 'ի վերայ դիւին դիցես որ պատերազմին ընդ նա և ասասցես . որպէս արդ սա յաղթեցաւ և յանցեաւ , նոյն պէս և ես յանցեայ և յանցանելոց եմ : Այլ ողբալով խնդրեսցես յայ զօգնութիւն , և ցաւակից լեր յակամայ յանցման նորա . քանզի ոչ ոք կամի մեղանչել նայ և կորուսանել զանձն իւր , այլ ամենեքեան բռնադատիմք և խաբիմք 'ի դիւաց :

ԱԵՐ ՈՒՄՆ պատմեաց մեզ զայս՝ եթէ բնակէր ծեր ոմն 'ի խորին անասրատ , և գնաց առ նա եղբայր ոմն 'ի վանիցն տեսանել զնա . եհարց զնա ծերն՝ թէ որպէս իցեն եղբարքն : Այլ նա ասէ . բարւոք են աղօթիւք ձերովք , հայր : Այլ դարձեալ եհարց զեղբօրէ ումեմնէ՝ որոյ անունն ոչ բարւոք համբաւէր : Այլ նա ասէ . ոչ ազատեցաւ 'ի չար յայն գործոց , հայր : Ասկ ծերն իբրեւ լուաւ ասէ . այնչափ լկտեցաւ եղկելին : Այլ առժամայն զինի այս բանի յափշտակեցաւ ծերն և եղև իբրեւ զնիրհեալ , և ետես յանուրջս զինքն զի կայր 'ի գողգոթայ և տեսանէր զտէրն : Այլ կախեալ 'ի խաչէն 'ի մէջ երկուց աւազակաց . և ասէր ինքն՝ թէ ջանայի մերձենալ և երկիր պագանել նմա . իբրեւ հնարէի զայս , լուայ զի հրամայեաց տէր մեծաւ ձայնիւ որոց առաջի նորա կային հրեշտակացն և ասէ . հանէք զդա արտաքս , զի հակառակ իմ է դա , զի յառաջ քան զդատաստանս իմ դատեաց դա զեղբայր իւր : Այլ իբրեւ ձգեցին զիս արտաքս և բերին առ դուրսն , կառեաւ փիլոն իմ 'ի դուռն եկե-

դեցւոյն և մնաց յինէն, և ես փախեայ մերկացեալ, և երկեալ զարթեայ առժամայն: Այլ ասեմ ցեկեալ եղբայրն. չար եղև օրս այս ՚ի վերայ իմ: Իսկ նա ասէ ցիս. վասն էր, հայր: Յայնժամ պատմեցի նմա զոր տեսի և ասեմ թէ զփիլոնն իմ մերկեալ յինէն՝ հովանին աստուծոյ էր, որ վերացաւ յինէն վասն դատելոյ զեղբայրն, և պակասեցայ ՚ի նմանէ: Այլ ունիմ վկայ զտէրն փառաց, զի յայնմ հետէ զեօթն ամ կացի ես մոլորեալ ՚ի լեառն յայն, և ոչ ճաշակեցի հաց ամենեւին և ոչ մտի ընդ յարկաւ և ոչ խօսեցայ ընդ ումեք մինչև տեսի նման առաջնոյ տեսլեանն զտէրն, և հրամայեաց տալ յիս զփիլոնն իմ: Այլ զայս ասէր երանելի ծերն վասն իւր: Իսկ մեք որ լսեմք զսոսկալի զայս գործ յայն պիսի ծերոյն, այլ զինչ կարասցուք ասել, բայց միայն զայս՝ զի թէ արդարն հազիւ կեցցէ, մեղաւորն ուր դրտանիցի: Արդ ասաց ծերն. ոչ ինչ այսչափ բարկացուցանէ զանձ և ոչ ինչ այսպէս հեռացուցանէ զմարդն յայ հովանւոյն, իբրև զդատել և չարախօսել և արհամարհել զընկերն: Այլ այնչափ ծանրագոյն ցուցանէ մեղս տէրն զդատել եղբօրն քան զայլ ամենայն մեղս, մինչ զի ասէ. կեղծաւոր, հաննախ զգերանդ յականէ քում մէ, և ապա հայեցցիս հանել զչիղ յականէ եղբօրն: Այսու չափով հաւասարեաց փրկիչն իբրև զգերան ընդ շիղ, զմեղս եղբօրն շիղ և զմեղս դատողին գերան առնուանելով: Արդ գիտասցուք, սիրելիք, ոչ ինչ է չար և դժուարին մեղք քան զդատել և բամբասել և արհամարհել զեղբայրն. որոյ վկայ իցէ փարիսեցին այն՝ որ վասն դատելոյ զմաքսաւորն ընդունայն կորեան ամենայն բարեգործութիք նորա: Այնպէս և ձախակողմեան աւազակն դատելով զընկերն զրկեցաւ ՚ի մտից դրախտին և ունայն կրեաց զժամն զայն փրկութե. զի ոչ ինչ այսպէս կարող իցէ արհամարհել զգանձս և զբարիս հոգւոյ, իբրև զդատել զընկերն: Ինդէր ոչ զանձինս դատեմք, և ընդէր ոչ քննեմք զչարիս մեր զորս ստուգիւ գիտեմք, թէպէտ և ոչ ամենեքեան զամենայն. զի և այլ բազում ունիմք մեղս և ոչ գիտեմք. այլ զորս գիտեմք, նոքին բաւական են դատապարտել զմեզ. ընդէր յափրշտակեմք մեք զդատաստանսն այ: () Ինչ գործ ունիմք մեք առ ստեղծուածսն այ և կամ զինչ խնդիր ունիմք

յընկերէն, և զինչ օգտեսցուք յայլոց մեղաց թէ դատեսցուք. ունիմք իւրաքանչիւր զմեղս մեր, և այն բաւական են 'ի հոգք մեզ, զայն դատեսցուք և զգեհեանն որ պատրաստեալ են յաղագս նոցին մեզ՝ մտածեսցուք. զի դատել զոք կամ արդարացուցանել՝ նոյ և ոչ մեր իշխանութի է, և 'ի ձեռս նորա իցէ կորուսանել կամ կեցուցանել զարարածս. զի եթէ արարիչ ամենայն արարածոց հաւատամք զնա, ապա յայտ է զի որ եստեղծն զնոսա՝ նա դատէ: () 'ի ճանաչեսցուք զնա իբրեւ զկիսակս, եղբարք, իբր թէ այլ ոք իցէ արարիչ և այլ ոք դատաւոր. այլ կատարելապէս ծանիցուք, և զամենայն 'ի նա թողցուք: () 'ի եթէ զմեր գործս յնա պարտ իցէ յանձնել, ապա որչափ ևս առաւել զայլոց. քանզի նոյ միայն գործ իցէ հատուցանել իւրաքանչիւր ըստ գործս իւր, որ գիտէ զամենեւեան և զհասակս նոցա և զէութի և զգործ և զբաժանումն հոգւոյ և մարմնոց. վասն այն զամենայն ինչ 'ի նա թողցուք զմեր և զայլոց, այնմ որ քննէ զսիրտս և զերիկամունս և զխորհուրդս և զմտածութիս, և հատանէ անցանէ բան նորա մինչև ցրաժանումն հոգւոյ և շնչոյ, յօդից և ուղղոյ. որում կրկնի ամենայն ծունր երկնաւորաց և երկրաւորաց և սանդարամետականաց: Արդ մեք, ով եղբարք, զտկարութի մեր միայն 'ի միտ ունիցուք և ողբացուք զանձինս մեր, և զայս խորհեսցուք եթէ որպէս կացցուք առաջիւս հաւոր ատենին՝ Վնի նոյ, և թէ զինչ պատասխանի տացուք: Ստացուք սէր միմեանց, ստացուք ողորմութի գթալով. որպէս զի սոքօք փրկեսցուք 'ի մեծի քննութե աւուրն: Այլ զերծցուք 'ի դատելոյ և 'ի բամբասելոյ զընկերն և յարհամարհելոյ. այլ ևս առաւել օգնեսցուք միմեանց և սիրեսցուք և զմիմեանց բեռն բարձցուք և որպէս զսնդամս մեր խնայեսցուք, զի անդամք միմեանց եմք որպէս ասէ առաքեալ՝ գլուխ Վն է և ամենեքեան մարմին մի, իսկ իւրաքանչիւրն ոք անդամ ինչ. եթէ վշտանայ ինչ մի անդամն, վշտանան ամենայն անդամքն ընդ նմա: Այլ Վն եկեալ քահանայապետ հանդերձելոց բարեացն, և զթութք միացաւ 'ի մեզ և հաշտեցոյց զմեզ խաչիւն իւրով ընդ հօր նոյ, և եղև ինքն գլուխ մեր ամենեցուն:

ՎԱՍՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ

ԵՒ ՈՒՂԻՂ ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ

10,1

ԱՍԱՑ՝ հայրն Մատն՝ եթէ են մարդիկ որ չար չա-
ր են զանձինս իւրեանց կրօնաւորութեւ, և ոչ կարացեալ
գտանել զընտրութիւնիւրաց՝ հեռի եղեն՝ ի ճանապարհէն ան-
ԼԵՐԱՅԻ՝ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն՝ եթէ քնասին
հոգիք իմ առ վարդապետին իմում, նստայց այլ առ
նմա։ Եւ գիտէր ծերն եթէ քնասի. և սքանչացեալ
ընդ նորա հարցումն թէ զիարդ, ասէ, նստայց և այլ,
և ասէ ծերն. եթէ կամիս՝ նիստ։ Եւ երթեալ նստաւ.
և դարձեալ եկեալ՝ եթէ քնասի իմ հոգիս, և ծերն ոչ
ասաց եթէ ել՝ ի նմանէ։ Իսկ զերրորդն եկեալ՝ ասէ.
գիտասջիր զի ոչ ևս նստիմ առ նմա։ Եւ ցնա հայրն
Պիմէն. ահա արդ ապրեսցիս. երթ և մի նստիս առ
նմա։ Եւ ցնա ծերն. որ մարդ է որ թէ տեսանէ զվը-
նաս հոգւոյ իւրոյ, և հարցման պէտս ունի. վասն ծա-
ծուկ խորհրդոց է հարցանել, և ծերոց է այս քննելի.
բայց վասն յայտնի մեղաց չէ ինչ պէտք հարցանել, այլ
վաղվաղակի՝ ի բաց հատանելոյ։

1 ԱՍԱՑ հայրն Մատնիոս. բազումք ճիշեցին զմարմինս իւրեանց
ի ճգնութիւն, և յետոյ հեռի գտան յայ, վասն զի ոչ գտին քննու-
թեամբ զգատաստանս։

2 Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա. զինչ արարից,
հայր, զի տուժի հոգի իմ՝ ի մերձաւորն կալոյ ծերոյ իմոյ, կացից առ
նմա թէ ոչ կացից։ Գիտէր և ծերն զի քնասիւր, և զարմացաւ զհար-
ցանէն և ասէ ցնա. լեր անդ՝ թէ կամք քո իցէ։ Գնաց եղբայրն և
եկաց անդ. և դարձեալ եկն առ նա և զնոյն բանն ասաց։ Ասէ ցնա
ծերն. ելցես գու՝ ի տեղւոջէն յայնմանէ։ Եւ ել և գնաց, և եկն առ
նա երրորդ անգամ և ասէ ցՊիմէն. հաւատա ինձ, հայր, զի այլ ոչ
տուժի անդ անձն իմ։ Եւ ասէ ծերն. բարւոք է, որդեակ. գնացեալ
ես, մի դարձցիս յետս, այլ նստիր անդ. և զինչ պարտ էր զայն հար-
ցանել, քանզի ո՛վ է որ տեսանէ ուրեք զմնաս անձին և հարցանէ ըզ-
փախուստն, այլ փախչել պարտ է ստիպով. քանզի զծածկեալ խոր-
հուրդ հարցանէ դք, և խնդրէ զգուշանալ յանցանացն. իսկ վասն
յայտնի մեղացն զինչ պարտ է հարցանել ումեք, այլ առժամայն հա-
տանել պարտ է զնոսա։

ԼՂԲԱՅԻ՝ ոմն Եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ. 'ի ժա-
մանակի նեղութե իմոյ խնդրեցի յոմանց սրբոց իրս ինչ
'ի պէտս ինձ, և Ետուն ինձ զայն ըստ սիրոյ. արդ եթէ
նո՞ւ և ինձ չնորհեսցէ, տանց զայն և ես ըստ սիրոյ այլ
ուսմեք, եթէ դարձեալ տաց տուողին իմոյ 'ի ժամանա-
կի նեղութե իւրոյ: Լսէ ցնա հայրն Պիմէն. արդա-
րութի առաջի նոյ այն է թէ անդրէն տայիր, վասն զի
նորա է: Լսէ ցնա Եղբայրն. եթէ տարայց առ նա և
նա ոչ կամիցի առնուլ, այլ ասիցէ ցիս՝ եթէ երթ, որ-
պէս և կամիս տուր աղքատաց: Լսէ ցնա Ծերն. են նո-
րա իրքն. եթէ քեզ տացէ յինքենէ և քո չիցէ խընդ-
րեալ 'ի նմանէ, այն քո է. ապա եթէ քո իցեն խընդ-
րեալ կամ 'ի միայնակեցէ կամ յաշխարհականէ, և ոչ
կամիցի դարձեալ առնուլ 'ի քէն, աստանօր են ընտ-
րութիւնք՝ զի գիտելով նորա տայցես զայն վասն նորա
աղքատաց:

ԼՍԱՅ՝ հայրն Պիմէն. մարդ որ ուսուցանէ և ինքն
ոչ առնէ զոր ուսուցանէն, նման է աւաղանի որ զամենե-
սեան արբուցանէ և լուանայ, և զինքն ոչ կարէ սրբել,
այլ ամենայն սղծութի և աղտեղութի անդէն մնայ:

ԼՀԱՐՑ՝ ոմն 'ի հարանց ցհայրն Յոհաննէս կար-
ճահասակ՝ եթէ զինչ է միայնակեաց: Լս. նորա պա-
տասխանի տուեալ և ասացեալ՝ թէ աշխատութի. վասն
զի որպէս միայնն յամենայն գործ աշխատի, այսպէս և
միայնակեացն:

Եղբայր ոմն Եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա. 'ի ժամու նեղու-
թեան իմոյ խնդրեցի 'ի սրբոյ ուսմեմէ ինչ, և ետ զպէտս իմ սիրով.
և արդ եթէ ունիցիմ ես լիով տացեմ և ես զնա այլոց սէր, հայր, ե-
թէ տայից 'ի նա դարձեալ որ ետ ինձ: Ասէ ցնա Ծերն. իրաւունք նոյ
այս իսկ են՝ զի տացես 'ի նա որ իւրն էր: Ասէ Եղբայրն. և թէ տա-
րայց 'ի նա և ոչ առնու, այլ ասացէ ինձ՝ արասցես զինչ և կամեսցիս
և տուր սէր, զինչ արարից: Ասէ ցնա Ծերն. յամենայնի նորա է այն
ինչ. զի զոր դու ոչ խնդրես և տայ դք քեզ, այն քո է. իսկ եթէ խընդ-
րես և տայ դք քեզ, եթէ կաշնու զնա 'ի քէն դարձեալ և եթէ ոչ՝ այն
ինչ նորա է. այլ պարտ է ում և տացես զայն՝ նորա գիտութիւն տա-
ցես զայն սէր, որ է ողորմութիւն:

Ասաց հայրն Պիմէն. որ ուսուցէ այլոց և ինքն ոչ առնէ զոր ու-
սուցէ, նման է նա աւաղանին ջրոյ որ զայլս արբուցանէ և լուսացէ
'ի տղմոյ, և ինքն լի է տղմօք դարչեղօք:

Եհարց ոմն 'ի հարանց զՅոհաննէս կարճն և ասէ ցնա. զինչ իցէ
կրօնաւորութի: Իսկ նա ասէ. վիշտք և աշխատութիւն է, և որ վշտա-
գնի յամենայնի՝ նա Ծեր իցէ:

ՎԵՕՂԲ երկու ընդ իրեարս կռուէին յԱգիպտոսի .
 և երթեալ հայրն Պիմէն աղաչէր զմեծն և զհօրա-
 գոյն դեօղն զի խաղաղութի արասցեն ընդ փոքրագոյն
 դեօղն , և ոչ կամէին լսել նմա : Իսկ նորա թօթափեալ
 զփոշի ոտից 'ի վերայ նոցա , և ելեալ նոցա 'ի պատե-
 րազմ ընդ իրեարս՝ կոտորեցան և յաղթեալ եղեն մեծ
 գեղջն մարդիկն . վասն զի առնէ տէր իրաւունս զրկելոց :

Եւ Երբեմն հայրն Վմոն՝ եթէ չոգաք ես և Ռի-
 տիմ առ հայրն Վքիղաս և լուաք 'ի նմանէ զի կրթէր
 զբանս զայս՝ մի երկնչիւր , Յակոբ , իջանել յԱգիպտոս :
 Եւ բազում ժամս յամէր զնոյն բանս ասելով : Եւ բա-
 խեալ մեր զգուրսն՝ եբաց մեզ , և հարցեալ զմեզ և ա-
 սացեալ թէ ուստի էք , և երկուցեալ մեր ասել թէ 'ի
 խրճթացն եմք՝ ասացաք թէ 'ի լեռնէն՝ Նիտրեայ եմք :
 Եւ ասէ ցմեզ . զի՞նչ արարից զի հեռաւորք էք դուք :
 Եւ մտուցեալ զմեզ 'ի ներքս , տեսեալ մեր զի 'ի գի-
 շերին յայնմիկ գործեալ էր բազում փիւրտունս , և հար-
 ցաք ցնա զի ասասցէ մեզ բան : Եւ նա ասէ՝ եթէ ես
 յերեկորեայ մինչև ցայժմ յօսի քսան գիրկ , և ոչ է
 ինձ այս պիտոյ . այլ կասկածեմ մի գուցէ զայրասցի ձեռ-
 ք և յանդիմանեցէ զիս և ասասցէ , զի կարող էիր գոր-
 ծել՝ ընդէր ոչ գործեցեր . յաղազս այդորիկ աշխատիմ
 և գործեմ ամենայն զօրութեամբ իմով : Եւ օգտեալք 'ի
 նմանէ գնացին :

ՎԱՐՁԵԱԼ՝ այլ ծեր եկեալ մերձ 'ի գետն և գը-
 տեալ եղէգն և նստեալ անդ եղեգամբն հատանէր ցօ-
 ղուն 'ի գետոյն և յօսէր սիրայ և ընկենոյր 'ի գետն : Եւ

1 Ասէր հայրն Վմոնա՝ եթէ գնացաք երբեմն ես և հայրն Ռիտիմի առ
 հայրն Վքիղա , և լսեաք զի ուսանէր զբանն զայն՝ եթէ մի երկնչիւր ,
 Յակոբ , իջանել յԱգիպտոս : Եւ իբրև բազում անգամ ասէր զայս ,
 բախեցաք զգուռն , և նա եբաց մեզ և ասէ . ուստի՞ իցէք : Եւ մեք ա-
 սեմք 'ի լեռնէն Նիտրիոյ : Եւ ասէ նա . զի՞նչ արարից ձեզ զի հեռա-
 ւոր էք : Եւ տարաւ զմեզ 'ի ներքս : Իբրև մտաք , գտաք զի աշխատեալ
 էր զգիշերն ողջոյն և հիւսեալ էր զարմաւենին , և խնդրեցաք 'ի նմանէ
 մեզ բան : Եւ նա ասէ . ես յերեկոյէ մինչև ցայժմ հիւսեցի սիրայ
 գիրկս քսան , և ոչ ինչ պիտոյ է սա ինձ . այլ զի մի բարկասցի տէր և
 ասասցէ ցիս՝ եթէ կարող էիր գործել ընդէր ոչ աշխատեցար : Եւ շահ
 եղև մեզ և եկաք անտի :

2 Ծեր ոմն անցանէր ընդ գետ . և իբրև էանց , եգիտ շամբս եղե-
 գան և մտեալ բնակեցաւ անդ , և հիւսէր սիրայ զտերև եղեգան և
 ընկենոյր 'ի գետն : Իբրև տեսին զայն արք տեղւոյն , եկին գետովն և

այսպէս առնէր մինչև եկին մարդիկ և տեսին զնա, և ապա յարուցեալ զնաց. զի ոչ եթէ վասն պիտոյից ինչ, այլ վասն աշխատութե և խաղաղութե առնէր զայն:

Ընդ 1՝ հայրն թէոգորոս. եթէ ունիցիս ընդ ումեք սէր, և հանդիպեսցի նմա՝ ի փորձութիւն անկանել պոռնկութե, եթէ կարես՝ ձեռն տուր նմա և ձգեա զնա ի վեր. ապա եթէ ի հերձուած ինչ անկանիցի և ոչ լսէ քեզ և դառնայ առժամայն, հատ և ընկեա զնա ի քէն, մի գուցէ յամելով քո ընդ նմա՝ յափշտակեսցէ զքեզ ընդ ինքեան ի խոնարհ յանդունդս:

Ընդ 2՝ վասն որումն ծերոյ ի թեբայիդ հօրն Ընդ տոնիոսի՝ եթէ բազում առաքինութիւն արար ի մանկութե իւրում, և ի ծերութե իւրում հիւանդացեալ կուրացաւ. բազում մխիթարութիւն եղբարքն վասն հիւանդութեն արկանէին ի բերան նորա: Եւ հարցեալ ցհայրն Սարիով յաղագս այսր՝ եթէ զինչ լինիցի նմա վասն մխիթարութեն այնորիկ, ասէ ցնոսա հայրն Սարիով. եթէ սիրտ իւր կամի և խոնարհի ախորժելով, եթէ ճաշակեսցէ արմաւ մի, առնու զայն անձ յաշխատութե նորա. ապա թէ ոչ խոնարհեսցի, այլ ակամայ ընդունի զայն, անձ պահէ զվաստակն նորա ամբողջ. վասրն զի ոչ է կամօք, այլ բռնաբար են. և նոքա զվարձսրն ընդունին որք տանն:

Գտին զնա և ասեն ցնա. ընդէր հիւսեա զայս մինչ ոչ պիտոյ է քեզ: Եւ նա ասէ. ի յայն սակա առնեմ զի աշխատիցիմ, այլ ոչ թէ վասն պիտոյից ինչ առնեմ: Եւ զնաց անտի:

1 Ասաց հայրն թէոգորէ փերեմացի. եթէ ունիս դու բարեկամութիւն ընդ ումեք և դիպեսցի նմա փորձութիւն պոռնկութե և անկանի նա, և կարող ես դու՝ տուր ձեռն և յարո զնա. իսկ եթէ ի հերձուած ըս անկանի և ոչ կամի լսել քեզ, փոյթ հատցեա զնա ի քէն, որպէս զի մի յամելով քո ընդ նմա՝ և դու ևս անկցիս ի յայն խորխորատ կորստեան նորա:

2 Ասէին զծերոյ ումեմնէ՝ եթէ բազում և անհանդուրժելի ճգնութիւնս կրեաց ի թեբայիդա ի մանկութե իւրում. իսկ ի ծերութեն հիւանդացեալ կուրացաւ և անկաւ ի մահիճս. և բազում մխիթարութիւն բերէին նմա եղբարքն, և կերակրէին զնա ձեռագործօք իւրեանց զփափուկս ինչ: Եւ հարցին ցհայրն Այիոն և ասեն. զինչ լինին առաջին ճգնութիւնք նորա յաղագս այժմու մխիթարութե և փափուկութեանն այն: Ասէ ծերն. ասեմ ձեզ. եթէ ցանկութե և խահակերութեամբ զհեա ընթանայ մտօք, թէ և մի արմաւ կերիցէ, պակասեցուցէ զվարձս աշխատութեան իւրոյ տէր. իսկ եթէ միտք ոչ ճգնեսցին և իջեն ընդ փափուկս, այլ ևս առաւել դժուարեսցի և խղճիցէ զոր առնէ ի սակա տկարութեն, տացէ տէր զվարձս աշխատութեն առաջնոյ, զի յակամայ բռնաբարի. իսկ որ սպասեն նմա, զվարձս մեծա մեծս առնուն յայ:

Երբեմն՝ երբեմն՝ Սկիւթ զհայրն Իսահակ եւ ընդ առնել. և լուեալ փախեալ յԱգիպտոս, և երթեալ յանդսն Թաքեալ՝ ի մէջ խոտոյն: Եւ չոգան հարքն ըղհեալ նորա և հասեալ իջին յանդն հանգչել փոքր մի անդ, վասն զի գիշեր էր, և զէշն արձակեցին զի արածեսցի: Եւ երթեալ իշոյն եկաց՝ ի տեղւոջն ուր էր Թաքուցեալ հայրն Իսահակ. և այգուցն խնդրեալ զէշն՝ գտաք զծերն և զարմացաք: Արդ կամեցեալ զնա կապել՝ ոչ առնոյր յանձն ասելով, Թէ ոչ փախչիմ, վասն զի կամք ւայ էն. և ուր փախչիմ, նոյնպէս գտանիմ, վասն զի այս ձեռնադրութիւն յայ է:

ՊԱՏՄԵԱՑ՝ հայրն Դանիէլ աշակերտ երանելոյն Արսէնի և ասէ. նստէի երբեմն առ հօրն Աղեքսանդրի և կալաւ զնա ցաւ, և պարզեաց զինքն պորտ ի վեր վասն ցաւոյն: Իհայ եղև հօրն Արսէնի գալ խօսել ընդ նմա, և ծերն ետես զնա զի կայր այնպէս պրկեալ: Իբրև խօսեցաւ՝ ասէ ցնա. ո՞ր աշխարհականն զոր տեսի աստ: Ասէ ցնա հայրն Աղեքսանդրոս. ո՞ր տեսեր զնա: Ասէ ցնա. մինչդեռ իջանէի ի լեռնէն՝ հայեցայ յայսկոյս և տեսի զոմն զի կայր պարզեալ պորտ ի վեր: Եւ անկաւ առաջի նորա և ասէ. ես էի, հայր, վասն զի ցաւ

1. Գնացին երբեմն եղբարք ոմանք առ հայրն Իսահակ որպէս զի օրհնեսցեն զնա քահանայ. իսկ նա մինչ ծանեալ զայն՝ փախեալ յԱգիպտոս և գնաց յագարակ ուրեմն և Թաքեալ ի մէջ խոտոյ: Իսկ հարքն գնացին զկնի նորա գտանել զնա: Եւ իբրև հասին յագարակն յայն, կամեցան սակաւիկ մի հանգչել անդ. և Թողին արածել զէշն իւրեանց, վասն զի էր գիշեր: Գնաց էշն և եկաց առ գլուխ Թաքուցելոյ անդ ծերոյն և արածէր և կայր անդ: Իսկ առաւօտուն խնդրէին զէշն, և գտին զհայրն Իսահակ անդ և սքանչացան, և կամեցան ունել և կապել զնա: Ասէ ցնոսա հայրն Իսահակ. այլ ոչ ևս փախեայց ի ձէնջ յայսմհետէ, և ծանեայ զի կամք ւայ էն այս. և ուր և փախեայց՝ տայ զիս ի ձեռս ձեր: Եւ ասէ ցնոսա. եթէ կամիք զի հնազանդեցայց աղաչանաց ձերոց, մի բերէք աստ զմանկունս կեալ, վասն զի չորք եկեղեցիք քակեցան ի Սկիտէ ի մանկանց:

2. Պատմէր մեզ հայրն Դանիէլ աշակերտ հօրն Արսէնիոսի և ասէր՝ եթէ էի երբեմն ես մերձակայ հօրն Աղեքսանդրի և կալաւ զնա խիթս ինչ ցաւ, և ի խստութէ ցաւին անկեալ կայր բերան ի վայր: Եւ ել յայնժամ հայրն Արսէնի կոչել զնա, և ետես զնա սփռեալ անկեալ, և ոչ ծանեալ. և իբրև կոչեաց զնա, ասէ ցնա. ո՞վ էր գեղջուկն այն այր որ կայր անդ անկեալ յորսայս: Ասէ ցնա Աղեքսանդրէ. և ո՞ր տեսեր զնա: Ասէ ցնա ծերն. մինչ գայի ի լեռնէ անտի, նայեցայ յայրին վայր և տեսի զոմն անկեալ անդ տգեղ բերան ի վայր ձգտեալ կայր: Իսկ նա անկեալ առաջի նորա ասէ. Թող ինձ, հայր, զի ես էի

կալաւ զիս : Եւ ցնա ծերն . ապա ուրեմն դո՛ւ էիր , ես
կարծեցի թէ աշխարհական ոք իցէ և վասն այնորիկ
հարցի ցքեզ :

Եւ Դարձեալ հայրն Ղանիէլ՝ եթէ յորժամ էրն
'ի Սկիւթ հայրն Արսէն , էր անդ մենակեաց մի որ գո-
ղանայր զկարասի ծերոցն : Եւ հօրն Արսէնի առեալ
զնա՝ ի խուղն իւր՝ կամեցեալ շահել զնա և զծերսն հան-
դուցանել , և ասէ ցնա . զինչ և խնդրես՝ ես տամ քեզ ,
միայն մի գողանար : Եւ ետնմա ոսկի և հանդերձ և լու-
մայս և զամենայն պէտս նորա . և երթեալ դարձեալ
գողանայր : Իսկ ծերքն իբրև տեսին թէ ոչ դադարէ 'ի
գողանալոյ , հալածեցին զնա : Եւ զայս դարձեալ ասէին
ծերքն . եթէ գտցի եղբայր որ ունիցի հիւանդութիւն
տկարութե , պարտ է տանել նմա . ապա եթէ գողա-
նայցէ , հալածեսցի աստի , վասն զի զհոգիս իւր տու-
գանի , և զամենեսեան որ եթէ 'ի տեղւոջն են՝ խռո-
վեցուցանէ :

Եւ Դարձեալ հայրն Ղանիէլ՝ եթէ երբեմն այլ
եղբարք երթեալ էին 'ի Եփեսայիդ վասն կտաւոյ , և ա-
սէին թէ այսու պատճառաւ տեսանեմք զհայրն Արսէն :
Եւ մտեալ հայրն Աղեքսանդր պատմեաց նմա և ասէ՝
թէ եղբարք են եկեալ յԱղեքսանդրիէ և կամին տե-
սանել զքեզ : Եւ ցնա ծերն . ուսիր 'ի նոցանէ թէ յինչ
պատճառս են եկեալ : Եւ հարցեալ ցնոսա լուաւ 'ի նո-

որ կայի այնպէս տգեղ , քանզի ցաւ սաստիկ ունէր զիս : Ասէ ցնա ծերն .
եթէ դու էիր՝ ես ոչ բարւոք դիտեցի , այլ գուեհիկ ոք կարծեցի , զի
այն նմա էր :

1 Պատմեաց մեզ հայրն Ղանիէլ՝ եթէ յորժամ էր հայրն Արսէնի
'ի Սկիւթ , էր անդ եղբայր մի կրօնաւոր և գողանայր զանօթս եղ-
բարցն . և տարաւ զնա հայրն Արսէնի 'ի սենեակ իւր , զի կամէր զնա
շահել և հանգուցանել զեղբարսն , և ասէ ցնա . յորժամ պիտոյ լի-
նիցի քեզ ինչ , եկ առ իս և տար 'ի տանէ իմի , բայց գողասցիս մի :
Եւ ետնմա ոսկիս և դրամս և հանդերձս և պիտոյս : Իսկ նա գնացեալ
և անդրէն ևս գողանայր : Յայնժամ իբրև տեսին ծերքն զի ոչ դադա-
րեաց 'ի գողանալոյ , արտաքսեցին զնա 'ի վանից անտի և ասացին . ե-
թէ իցէ եղբայր որ ունիցի տկարութե ինչ , պարտ է բառնալ զնա և
շահել . իսկ որ գողանայն , պարտ է արտաքսել զնա . զի թէ իւրն կո-
րիցէ անձն , այլ և զայլսն մի գայթակղեցուցէ :

2 Ասաց հայրն Ղանիէլ՝ եթէ եղբարք ոմանք կամեցան գնալ 'ի Թե-
բայիդա յաղագս վշոյ , և յուղւոյ կամեցան տեսանել զհայրն Արսէ-
նիոս . և մտեալ Աղեքսանդրէ ասէ ցծերն՝ եթէ եղբարք եկեալ յԱ-
ղեքսանդրիոյ , կամին տեսանել զքեզ : Ասէ ցնա ծերն . քննեսցես նախ
զպատճառն թէ վասն էր եկեալ են : Իբրև լուաւ թէ վասն վշոյ 'ի

ցանկ զի ասէին՝ 'ի Թեբայիդ երթամք վասն կտաւոյ :
Եւ ասէ ծերն . ոչ տեսանեն զերեսս Արսէնի , զի ոչ ե-
կին վասն իմ , այլ վասն իւրեանց գործոյն . հանգո զնո-
սա և արձակեա 'ի խաղաղութիւն , և ասա ցնոսա՝ Թէ
ծերն ոչ կամի տեսանել զձեզ :

Ասէիս՝ վասն հօրն Օւենոնի աշակերտին Սիղուիա-
նոսի՝ եթէ 'ի սկզբանէն ոչ ինչ կամէր առնուլ յումե-
քէ , և որք բերէինն՝ ելանէին դարձեալ տրտմեալք , զի
ոչ ընդունէր . և դարձեալ այլք գային առ նա և կամէին
առնուլ որպէս 'ի մեծ ծերոյ , և ոչ ունէր ուստեք տալ
նոցա , դարձեալ և նոքա գնային տրտմեալք : Ասէ ծերն .
զի՞նչ գործեցից , զի որք բերէինն՝ տրտմին , և որք խնդ-
րէինն՝ դարձեալ և նոքա տրտմին . արդ մանաւանդ եթէ
զայս արարից , որք բերէինն ինձ՝ առից , և որք խնդրէինն՝
տաց : Եւ զայս արարեալ՝ հանգչէր և զամենեցուն կամս
կատարէր :

Եւստի՞ հայրն Աբրահամ աշակերտ Ագաթոնի
ցհայրն Պիմէն և ասէ . զիմքդ դէք հանապազ կռուին
ընդ իս : Ասէ ծերն . ընդ քեզ կռուին , բայց ընդ մեզ
ոչ կռուին , որովհետեւ զկամս նոցա կատարեմք . վասն
զի կամք մեր դէք եղեն և նեղեն զմեզ , զի կատարես-
ցուք զնա : Բայց կամիս ուսանել Թէ ընդ ում պատե-
րազմին դէք . պատերազմեցան ընդ Մովսէսի և ընդ
Նմանիս նորա , իսկ ընդ մեզ կամք անձանց մերոց պա-
տերազմին :

Իհի եղև զի միաբան 'ի Սկիւթ առ իրեարս ծերք
Ճաշակէին , և հայրն Յոհաննէս կարճահասակ ընդ նո-

թեբայիդա գնան , ասէ ցնա . ոչ տեսանեն նոքա զերեսս Արսէնի ո-
սի , զի ոչ վասն իմ եկեալ են , այլ վասն իւրեանց գործոյ . կերակ-
րեա զնոսա և արձակեա , զի գնացեն խաղաղութիւն : Եւ ասաց նոցա
եթէ ոչ էր կարող ծերն տեսանել զձեզ :

1 Ասէին և վասն հօրն Չենոնի՝ եթէ ոչ ինչ առնոյր յումեքէ , և
գաթակղէին որք բերէին նմա . և այլք գային և խնդրէին 'ի նմանէ
իբրև 'ի ծերոյ մեծէ , և ոչ ունէր զի տացէ ինչ՝ գաթակղէին և նոքա :
Ասէ ծերն . զի՞նչ արարից , որք բերէինն և որք խնդրէինն՝ գաթակղին
և տրտմին երկոքեանն . այլ այս լաւագոյն թուի ինձ , զի զոր բերէն
կալայց , և որոց խնդրէինն՝ տաց : Եւ արար այնպէս :

2 Եհարց հայրն Աբրահամ ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա . որպէս պա-
տերազմին ընդ մեզ դէք : Ասէ ցնա Պիմէն . ոչ պատերազմին ընդ մեզ
դէք , քանզի կամք մեր կատարին 'ի մեզ , և նոքա լինին 'ի մեզ դէք և
նեղեն զմեզ , իսկ եթէ կամիս գիտեւ եթէ ընդ ում պատերազմին դէք ,
ծանիր զի ընդ Մովսէս և ընդ Նմանիս նորա :

սա էր : Ալ յարուցեալ երիցու որումն մեծի տայր ըզկուժ ջրոյն զի արբցեն . և ոչ որ կամեցաւ առնուլ 'ի նմանէ , բայց միայն Յոհաննէս կարճահասակն : Ալ զարմացան ընդ նա և ասեն՝ թէ զիմորդ դու կրտսերագոյն քան զամենեսեան իշխեցեր առնուլ և ըմպել յերիցուէն : Ասէ ցնոսահայրն Յոհաննէս . ես յորժամ յառնեմ տալ ումեք զկուժ ջրոյն , ուրախ լինիմ թէ ամենեքեան ըմպեն , զի առնուցում վարձս . արդ ես յաղագս այնորիկ առի , զի եղիցին նմա վարձք և մի տրտմեսցի վասն ոչ ումեք առնլոյ 'ի նմանէ : Ալ զայս նորա ասացեալ՝ դարձեալ զարմացան ընդ ընտրողութի նորա , և ամենեքեան օգտեցան 'ի նմանէ :

ԱԻՆ՝ երկու եղբարք ըստ մարմնոյ , և կրտսերագոյնն էր յառաջագոյն զգեցեալ զձև միայնակեցութեն քան զերէցն : Ալ եկեալ ոմն 'ի հարանցն առ նոսա՝ եղին զկուժ ջրոյն , և եկն կրտսերագոյնն զի լուսացէ զոտս ծերոյն : Իսկ ծերոյն կալեալ զձեռանէ նորա՝ շարժեաց զնա 'ի տեղւոյն և ած զերիցագոյնն : Ալ ասեն ցնա որ շուրջն կային զնովաւ եղբարքն . կրտսերագոյնն յառաջ է քան զգա 'ի ձեզ , հայր : Ասէ ցնոսա ծերն . ես առնում զառաջնորդութիւն կրտսերոյն և արկանեմ 'ի հասակ երիցագունին :

ԱԶԻՆ՝ երբեմն մենակեացք յԱգիստոսէ 'ի Սկիւթ . երթեալ առ ծերսն տեսին զնոսա զի ուտէին 'ի սովոյն կրօնաւորութեն փութապէս՝ և գայթակղեցան : Ալ իմացեալ երիցուն և կամեցեալ հաճել զմիտս նոցա , քարոզեաց յեկեղեցւոյն ժողովրդեանն և ասէ . պահեցէք

Երկու եղբարք մարմնաւորք ելեալք յաշխարհէ կրօնաւորք եղեն . իսկ կրտսեր եղբայրն նախ էառ զկերպ և զկարգ կրօնաւորութե , և յետ բազում ժամուց ապա էառ և երէցն եղբայր : Եւ եկն երբեմն առ նոսա մի ոմն 'ի հարցն , և եղին առաջի նորա տաշտ , և եկն 'ի ծունկըս կրտսեր եղբայրն լուանալ զոտս ծերոյն : Իսկ ծերն կալեալ զձեռանէ կրտսերոյն յետս կացոյց զնա , և զերէցն եղբայր յառաջ կացոյց : Ասեն ցնա բնակիչք տեղւոյն . հայր , զի կրտսերն այն աւագ իցէ 'ի ձև կրօնաւորական : Ասէ ծերն . ես առից զաւագութի կրտսերոյն և տաց ցերէց եղբայրն : Զայս վասն այն արար ծերն , որպէս զի մի հպարտացի կրտսերն 'ի վերայ երէց եղբօրն և կօրիցէ :

Իջին երբեմն հարք ոմանք յԱգիստոսէ 'ի Սկիտէ տեսանել զհարսն . և իբրև տեսին զնոսա , 'ի յերկարաձգել պահոցն սովեալս փոյթ առնուին զկերակուրն , վասն այսորիկ գայթակղեցան 'ի նոսա : Եւ նեաւ զայս երէցն Սկիտոյ և կամեցաւ շինել զմիտս եգիստացւոցն , վասն այսորիկ քարոզեաց պահս յեկեղեցին և ասէ ցժողովուրդն .

և առաւել ձգեցէք զվարս կրօնաւորութեան ձերոյ, եղբարք: Իսկ եգիպտացի եղբարքն կամէին գնալ, և ոչ արձակեաց զնոսա: Եւ իբրեւ զառաջին օրն պահեցին՝ ցնորեցան, զի ետ նոցա պահել զերկուս աւուրս: Իսկ նոքա որք բնակեալ էին ՚ի Սկիւթ՝ պահէին զշաբաթն. և եկեալ շաբաթունստան եգիպտացիքն ճաշակել ընդ ծերսն: Եւ փութացեալ եգիպտացիքն ուտել զհացն, կալաւ ոմն զձեռաց նոցա և ասէ. հանդարտութեւ կերայք իբրեւ զմենակեացս: Եւ նորա մղեալ զձեռանէ նորա ասէ. արձակեա զիս զի մեռանիմ, զամենայն շաբաթս ջերմ ոչ ճաշակելով: Իսկ ցնա ծերն. եթէ դուք զերկուս երկուս աւուրս պահելով այդպէս թալացայք, զիարդ յեղբարքս գայթակղեցայք որ հանապազ զայս կատարեն զկրօնաւորութիւն: Եւ անկան առաջի նոցա և շինեցան ՚ի կրօնաւորութիւն նոցա և չոգան խնդութեւ: Եւստի՞ երբեմն հայրն Սքաթոն ցհայրն Սղոն և ասէ. կամիմ ունել զլեզու իմ, զի մի խօսեսցի սուտ: Եւ ասէ ցնա հայրն Սղոն. եթէ ոչ խօսիս սուտ, բազում մեղս գործես: Եւ նա ասէ. զիարդ: Եւ ասէ ծերն. ահա երկու արք՝ քո առաջի մահ գործեցին, և մին ՚ի նոցանէ փախեալ և անկալ ՚ի խուղն քո, և ահա իշխանն խնդրէ զնա և հարցանէ ցքեզ և ասէ՝ թէ քո առաջի

յերկարել ժրասջիք ընդ մեզ ՚ի պահս և ՚ի ճգնութիւն: Եւ կամեցան գնալ եգիպտացիքն. իսկ նա ոչ եթող զնոսա գնալ: Եւ իբրեւ պահեցին զաւուրս երկու՝ կորացան և լուծան եգիպտացիքն այնոքիկ, և նոցա օր ընդ մէջ ետ պահել երէցն Սկիտոյ. իսկ սկիտացիքն պահեցին զշաբաթն ողջոյն: Եւ իբրեւ եկն շաբաթն և նստան եգիպտացիքն ընդ սկիտացւոցն ճաշակել, և սկսան շփոթելով իբրեւ զմոլի ուտել եգիպտացիքն: Եւ կալաւ մի ոմն սկիտացի ծեր զձեռանէ միոյ եգիպտացւոյ և ասէ. պատրաստ և հանդարտ կերիցես իբրեւ զկրօնաւոր: Իսկ նա ձգեաց զձեռն ծերոյն և ասէ ցնա. ՚ի բաց գնա և թոյլ տուր ինձ, զի ոչ ինչ եռացեալ կերեալ է իմ յեթնեկիս յայսմիկ, և ահաւասիկ մեռանիմ: Ասէ ցնա ծերն. եթէ դուք որ օր ընդ մէջ պահեցիք՝ այսպէս վհատեալ եղէք, ապա զիարդ գայթակղեցայք յեղբարս ընդ դուք՝ որք այսպէս միշտ յերկարեն զպահս և զճգնութիւն: Յայնժամ խնդրեալ թողութիւն, ուրախութեւ լցեալք գնացին ՚ի սենեակս իւրեանց՝ շինեալ և հաստատեալ ՚ի կամս ւոյ:

Եւ հարց երբեմն հայրն Սքաթոն ցհայրն Սղոնիոս և ասէ ցնա. որպէս կարացից ունել զլեզու իմ, զի մի խօսեսցայ ինչ սուտ: Ասէ հայրն Սղոնիէ. եթէ ոչ երբեք խօսեսցիս սուտ, ՚ի բազում մեղս անկանիցիս: Նա ասէ՝ թէ որպէս, հայր: Պատասխանի ետ ծերն. ահա ոմն մարդասպան փախուցեալ՝ յուսով եկն և թագեալ ՚ի սենեակ քո զի կեցցէ, և իշխանն խնդիր է նմա զի սպանցէ զնա, և հարցանէ ցքեզ և

մահ գործեցաւ . եթէ ոչ կամիս խօսել սուտ , մատնես զմարդն 'ի մահ . այլ մանաւանդ թող զքեզ առանց կապանաց առաջի տեառն , վասն զի նա գիտէ զամենայն :

ՉՈԳԱՒ՝ Հայրն Սերինոս դիողկացի հանդերձ աշակերտաւն իւրով Սահակաւ առ հայրն Պիմէն և ասէ ցնա . հայր , զի՞նչ արարից Սահակայ , զի ախորժելով լսէ յինէն զբանն : **Ըսէ ցնա** հայրն Պիմէն . թէ կամիս՝ առաւել գործ ցոյց դմա , մի գուցէ բան միայն հայեցեալ դատարկանայ . եթէ գործով ուսուցանես ըզդա , այն մնայ ընդ նմա :

ՊԱՏԾԵԱՅ՝ ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ էր ծեր ոմն վաստակասէր 'ի խրճիթսն և զգեցեալ էր պրտուեայ : Եւ երթեալ առ հայրն Մմոնա , և տեսեալ ծերոյն զի զգեցեալ էր զպրտուեայսն՝ ասէ ցնա . այդ քեզ ոչ ինչ է օգուտ : Հարցեալ ցնա և ասէ . հայր , երեք խորհուրդք խռովեցուցանեն զիս , կամիմ գնալ հանապազ մոլորեալ յանապատի , և կամ գնալ յօտարութե ուր ոչ ոք ճանաչիցէ զիս , և կամ արգելուլ զիս 'ի խուղ և ոչ զոք տեսանել , այլ ագանելով* ճաշակել : **Ըսէ ցնա Մմոն** . յայդցանէ յերեցունց և ոչ զմի կարես առնել , այլ երթ նիստ 'ի խցին քում և ճաշակեա սակաւ սակաւ հանա-

ասէ . առ քեզ եկեալ կա , մարդասպանն այն : Արդ եթէ սուտ ոչ ասասցես , տացես զնա 'ի սպանութիւն բանիւ քո . այլ յիծ յանձնես ցես զայդպիսիդ և զամենայն խորհուրդս քո :

1 Գնացեալ երբեմն հայրն Սերինոս և Իսահակ աշակերտ իւր առ հայրն Պիմէն և ասէ ցնա . զի՞նչ արարից , հայր , այս Իսահակ , որպէս զի յօժարութե լուիցէ բանից իմոց : **Ասէ ծերն** . եթէ կամիս շահել զդա , գործով ուսո զդա և մի բանիւք լոկովք , զի ասցէ զքեզ առնել զայն զոր ասես՝ ինքն ոչ ծուլացի . և քանզի զօրութիւն այ ոչ բնակէ 'ի մարդ որ ծառայէ ախաից , և եթէ զհետ հանգստեան ընթանայ ոք՝ նա փախչի 'ի նմանէ :

2 Պատմէր մեզ ոմն 'ի հարանց՝ եթէ էր ոմն ծեր սրտացաւ 'ի սենեակսն և ունէր նա զգեցեալ փսիագի , այսինքն հիւսեալ տերև արմաւոյ : Սա գնացեալ երբեմն առ հայրն Մմոնա , և իբրև ետես զնա ծերն զգեցեալ արմաւենեօք՝ ասէ ցնա . այս ոչ բնաւ ջեռուցանէ և կամ հանգուցանէ զքեզ : Իսկ նա եհարց զհայրն վասն խորհրդոց իւրոց և ասէ . խորհուրդք երեք նեղեն զիս , հայր , մի թէ շրջեցայց մոլորական յանապատի , երկրորդ զի գնացից յերկիր օտար ուր ոչ ոք ճանաչիցէ զիս , և երրորդն զի արգելից զանձն իմ և այլ ոչ ևս ելից արտաքս 'ի խցէ իմմէ , և ոչ ևս խօսեցայց ընդ ումիք , և կերայց օր ընդ մէջ : **Ասէ ցնա** հայրն Մմոնա . և ոչ մի ոք յերիցդ յայդցանէ բարի է քեզ , այլ ասեմ քեզ . նիստ 'ի սենեակ քո և կեր չափաւորապէս հա-

* Այդպէս յօրինուիս :

պաղօր, և ընկալ 'ի խորհուրդս քո յամենայն ժամ ըզբան մաքսաւորին, և կարես ապրել:

Երբեմն միայնակեաց ոմն որոշեալ, յոյժ ընտրող, և կամէր լինել 'ի խրճիթսն և ոչ եգիտ առժամայն խուղ առանձինն: Եւ էր անդ ծեր ոմն որ ունէր առաջոգ խուղ, և աղաչեաց զնա և ասէ. եկ նիստ առ իս մինչև գտցես խուղ և երթիցես: Եւ գային առ նա ոմանք իբրև առ օտար. բերէին նմա որ թէ զինչ յաջողէր՝ զի օգտեսցին, և նա առնէր օտարսիրութի ընդ նոսա: Եւ սկսաւ ծերննախանձել ընդ նմա և չարախօսել զնմանէ և ասէ. ես քանի ինչ ժամանակս ունիմ աստ 'ի կրօնաւորութես և ոչ որգայ առ իս. և այս խաբեբայս սակաւ աւուրս ունի, և այսքանի բաղմութիւնս գայ առ սա: Եւ ասէ ցաշակերտն իւր. երթ ասա նմա՝ եթէ գնա 'ի տանէդ, զի պիտոյ է ինձ: Եւ երթեալ աշակերտն ասէ ցնա. հայրն իմ յղեաց զիս և ասէ՝ թէ զիարդ կեաս: Եւ նա ասէ. աղօթս արա 'ի վերայ իմ, զի ծանրացեալ եմ 'ի ստամոքսէս: Եւ եկեալ եղբօրն առ հայրն ասէ՝ թէ տեսանեմ խուղ և գնամ: Եւ արձեալ յետ երկուց աւուրց ասէ ցնա. երթ ասա նմա. եթէ ոչ գնաս, ես գամ և գաւազանաւս հանեմ զքեզ: Եւ դարձեալ երթեալ

նապաղօր, և յիշեցես միշտ 'ի մօի քո զբանս փարիսեցւոյն և մաքսաւորին այն:

Երբեմն միայնակեաց ոմն յոյժ հանճարեղ և իմաստուն, սուրբ և ճգնաւոր. սա կամէր բնակել 'ի սենեակ, և ոչ եգիտ առժամայն իւր տուն զի բնակեացէ 'ի նմա և հանգարտեսցի: Իսկ էր անդ ծեր ոմն և ունէր այլ սենեակ առանձինն, և ասէ ցնա. եկեալ գու նըստցիս 'ի սենեկի իմում մինչև գտանիցես այլ սենեակ: Եւ նա արար այնպէս, զի գնացեալ նստաւ 'ի սենեակն յայն: Եւ ահա յաղաղս բարեհամբաւութե և օտարութե և հանճարեղ քննութե իւրոյ գային բազումք 'ի խորհուրդս առ նա և բերէին զպիտոյս նորա, և նա դարձեալ մխիթարէր և հիւրընկալէր զնոսա: Եւ սկսաւ ծերն այն որ տէր էր տանն՝ ռիալ ընդ նմա, և չարախօսէր զնմանէ և ասէր. ես այսչափ ամա աստ եմ և ոչ որ նայեցաւ յիս. իսկ դիւթս այս եկաց աստ սակաւ աւուրս և ամենեքեան գան առ նա: Եւ իբրև ոչ ժուժկալեաց, առաքեաց զաշակերտն իւր և ասէ. գնա 'ի տեղւոջդ զի ինձ պիտոյ է տուն իմ: Եւ գնացեալ աշակերտն այն ասէ ցնա. ծեր իմ առաքեաց զիս առ քեզ և ասէ՝ եթէ որպէս կեաս յաւուրս յայսմիկ: Իսկ նա սլատուիրեաց և ասէ. աղօթեա վասն իմ, հայր, զի ծանրացաւ ստամոքս իմ և ցաւագնիմ: Եւ եկեալ եղբայրն ասէ. այսպէս սլատուիրեաց ծերն՝ եթէ խնդրեցից այլ սենեակ և գնացից աստի զկնի երկուց աւուրց: Եւ նա ասէ. գնա դարձեալ և ասա ցնա. եթէ ոչ գրնասցես կամաւ, եկեալ գաւազանաւ արտաքսեցից զքեզ ահամայ:

առ ծերն և ասէ ցնա . լուաւ հայրն իմ եթէ հիւանդ
ես և կարի յոյժ խռովեցաւ , և առաքեաց զիս զի տեսից
զքեզ : Այլ ասէ ծերն . ասա ցնա՝ թէ վասն աղօթից
քոց թեթեւ եղև ինձ : Այլ և ասէ ցհայրն իւր՝ թէ
մինչև ցկիրակէ օր անսա ինձ և գնամ , թէ կամի անձ :
Արդ իբրև եկն կիրակէն և ոչ գնաց , առեալ գաւա-
ղան զի հարցէ և հանցէ զնա : Այլ ասէ ցնա աշակերտն
իւր . յառաջեմ ես և երթամ , մի գուցէ իցէ ոք անդ և
գայթակղեցուցանես զնոսա : Այլ յառաջեալ ասէ նա
ցծերն . ահա հայրն իմ գայ աղաչել զքեզ և տանել ՚ի
խուզն իւր : Արդ իբրև լուաւ զսէր ծերոյն , ել ընդ ա-
ռաջ նորա , անկաւ առաջի նորա ՚ի հեռաստանէ ասե-
լով . մի աշխատիր , տէր իմ և հայր , ես գամ առ սրբ-
բուծիդ քո , և թողութի արա ինձ վասն Վսի : Այլ ե-
տես անձ զգործս մանկանն և արկ զեղջ ՚ի սիրտ հօր նո-
րա . և ընկեցեալ զգաւազանն յինքենէ ընթանայր յող-
ջոյն նորա , և հասեալ առ նա ողջունեաց զնա և տարաւ
՚ի տուն որպէս թէ ոչ ինչ իցէ լուեալ նորա : Ասէ նա
ցաշակերտն իւր . ոչ ինչ ասացեր ցգա զոր ինչ ասացի
ցքեզ : Այլ նա ասէ՝ ոչ : Այլ յոյժ խնդացեալ ծերոյն և
մոծեալ զնա հանգոյց , և գիտաց եթէ ՚ի սատանայէ էր
նախանձն , անկեալ առաջի աշակերտին իւրոյ և ասէ .
դու իմ հայր յայսմ հետէ , և ես քո աշակերտ , զի վասն
գործոց քոց զկնի ան զհոգիս երկոցունցս ապրեցուցեր :

Գնաց եղբայրն և ասէ ցնա . լուաւ ծերն իմ զտկարութի քո և տրամե-
ցաւ յոյժ , և առաքեաց զիս տեսանել և հարցանել զքեզ : Եւ նա ա-
սէ ցնա . երթ և ասա ծերոյն . աղօթիւք քո արդ ևս գիւր եմ : Եւ գնաց
առ ծերն եղբայրն և ասէ ցնա . այսպէս ասէ ծերն . ներեա ինձ մինչև
ցկիրակէ և գնացից աստի : Եւ իբրև եկն կիրակէն և ոչ գնաց , յայն-
ժամ առեալ ծերն զցուպ իւր և գնայր հանել և վարել զնա : Ասէ
ցնա աշակերտն այն . ես նախ երթայց , զի մի գուցէ օտար ոք իցէ անդ
և գայթակղեսցի ՚ի քեզ : Եւ յառաջեալ եկն աշակերտն առ ծերն և
ասէ . ծեր իմ գայ տեսանել զքեզ և տանել զքեզ ՚ի սենեակ իւր :
Իսկ նա իբրև լուաւ զսէր ծերոյն , ել ընդ առաջ նորա և անկեալ առ
ոտս նորա երկիր ետադ և ասէ . մի աշխատիր , հայր , ես եկից առաջի
սրբութեան քո : Եւ նայեցեալ տէր ՚ի գործս աշակերտին՝ շնորհեաց
նմա զյանցանս հօրն և զլջացոյց զսիրտ ծերոյն : Յայնժամ ընկէց ՚ի
ձեռանէ զցուպն , և գնաց համբուրեաց զնա և տարաւ ՚ի սենեակ իւր
և սիրեաց զնա , և ապա ասէ ծերն ցաշակերտ իւր . ոչ ինչ ասացեր
ամա յորոց ես ասացի քեզ ասել զմա : Եւ նա ասէ . ոչ , հայր : Ու-
րախ եղև ծերն , զի ոչ ինչ լուաւ . և ծանեալ զայն որ նախանձ գի-
ւաց էր գործն , և միսթարեաց զնա և կերակրեաց : Եւ անկեալ յոտս
աշակերտին իւրոյ ասէ . յայսմ հետէ դու վարդապետ իմ և ես աշա-
կերտ քո , զի իմաստութի քո կեցին անձինք մեր երկոցունց :

ԼՍԻՒՆ՝ վասն որումն հօր՝ ի խրճիթան եթէ էր վաստակասէր մեծ . և մինչդեռ կատարէր զաղօթան, դէպ եղև այլ ումեմն ծերոյ սրբոյ երթալ առ նա : Եւ լուեալ զձայն նորա արտաքուստ զի կռուէր ընդ խորհուրդս իւր և ասէր . մինչև յէրբ վասն միոյ բանի զամենայն զայն կորուսանէք : Եւ նորա եկեալ՝ կարծէր թի, այլ ումեք խօսեսցի . և բախեալ զգուրսն՝ եբաց նմա, և մտեալ ի ներքս ողջունեցին զիրեարս : Եւ հայեցեալ զի այլ ոք ոչ էր ի ներքս, ունելով համարձակութի առ ծերն՝ ասէ ցնա . ընդ ում կռուէիր, հայր : Եւ նա ասէ . ընդ խորհուրդս իմ . չորեքտասան գիրս գիտեմ ի բերան, և բան ինչ լուայ արտաքոյ, կամեցայ կատարել զաղօթս իմ, և զամենայն զայն գաղարեցուցի, և այն միայն եկեալ կայ առաջի իմ ի ժամ աղօթիցս, յաղագս այնորիկ կռուիմ : Եւ լուեալ սքանչացաւ ընդ մաքրութի և ընդ արթնութիւն ծերոյն, զի համարձակութեամբ ասէր զիւր պատերազմն :

Եւ Երբայր ոմն ցհայրն Պիմէն և ասէ . հայր, ահա երկու արբ՝ մինն աշխարհական և միւսն մենակեաց . մենակեացն խորհեցաւ երիկունն զի այգուցն՝ ի բաց հանցէ զձև միայնակեցութեն, և աշխարհականն նոյնպէս խորհեցաւ երիկունն զի ի վաղիւն առցէ զձև միայնակեցութե, և երկոքեան վախճանեցան ի գիշերին յայն-

1 Ասէին զծերոյ ումեմն որ բնակէր ի սենեակն՝ եթէ գնացեալ ոմն առ նա ի ծերոցն ի ժամ աղօթիցն և լսէր ի ներքուստ ի տանն զըփօթս ծերոյն, զի կռուէր ընդ խորհուրդս իւր և ասէր . մինչև յէրբ սպանանել կամիս զիս : Եւ միշտ զայն բան ասէր, և կարծեաց ծերն որ ի գրանն էր՝ եթէ այլ ոմն է առ նա և կռուին ընդ միմեանս . և բախեաց զգուռն զի մտցէ և հրահանգեսցէ զնոսա : Եւ իբրև եմուտ, եգիտ զծերն միայն ի տան . և վասն զի ունէր առ նա համարձակութիւն, ասէ ցնա . ընդ ո՞րք կռուէիր, հայր : Ասէ ծերն . կռուէի ընդ իս և ընդ խորհուրդս իմ . զի գիրս չորեքտասանս գիտեմ ի թիւ, և մի բան վատ լուայ այսօր արտաքոյ, և մինչ սկսայ յաղօթս՝ այն ամենայն բանք գրոցն կորեաւ, և այն միայն եկն ի խորհուրդս իմ ի ժամ աղօթիցս, և ես ընդ այն կռուէի : Քանզի մարդարեքն գրեցին զգիրս, և եկեալ սուրբ հարքն կատարեցին զգրեալն ի նոսա գործովք և ուսան զնոսա . իսկ յետոյ եկն այս ազգ որ գրեալ զնոսա եգ ի պատուհանս անգործ, և ինքն զլար խորհի ի մտի ի տուէ և ի գիշերի :

2 Երբայր ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա . հայր, արբ երկուք էին առ մեզ, մինն կրօնաւոր և միւսն աշխարհիկ . և կրօնաւորն խորհեցաւ ընդ երեկս մերկանալ ի յայգուցն զզգեստ կրօնաւորութեն, իսկ գռեհիկն այն խորհեցաւ զի զգեցցի յայգուց զսգեստ կրօնաւորութե, և մեռան երկոքեանն ի յայնմ գիշերի . արդ ո՞րպէս համա-

միկ . արդ զինչ պատրաստեալ է նոցա : Ասէ ցնա արաս Պիմէն . մենակեացն վախճանեցաւ մենակեաց , և աշխարհականն աշխարհական , յորում թէ գտան՝ նովին և չոգան :

ՉՈԳԱՆ՝ ոմանք առ հայրն Աղաթոն , լուեալ վասն նորա եթէ մեծ ընտրողութի ունի . և կամեցեալ փորձել զնա և տեսանել թէ բարկանայցէ՝ ասեն ցնա . դու ես Աղաթոն , լսեմք վասն քո եթէ պոռնիկ ես և ամբարտաւան : Այլ նորա ասացեալ եթէ ես եմ , և դարձեալ ասեն ցնա . դու ես Աղաթոն շատախօս և քամոս : Այլ նորա ասացեալ թէ այո , և դարձեալ ասեն ցնա . դու ես Աղաթոն հերձուածող . և նա ասէ՝ ոչ եմ հերձուածող : Այլ աղաչեցին զնա և ասացին . այդքան ասացաք և թշնամանեցաք զքեզ , և ասացեր՝ թէ այո . այդ մի բանի ընդէր ոչ համբերեցեր : Ասէ ցնա հայրն Աղաթոն . զառաջինն որ հարցէք , յիս նայեցեալ և քրննեալ՝ օգտի հոգիս իմ . իսկ հերձուածողն բաժանումն է յայ , և ոչ կամիմ յայ բաժանել : Այլ նոցա լուեալ զընտրողութի նորա՝ զարմացան և չոգան խնդութի :

ԱՂԱԲԱՐՔ՝ ի միաբանակեցաց գնացեալ չոգան յանապատն , և եկեալ առ ոմն մենակեաց՝ ընկալաւ զնոսա խնդութի . և որպէս սովորութիւն է անապատաւորաց , տեսեալ զնոսա եթէ աշխատեալ են՝ եդ առաջի նոցա

րին նոքա : Ասէ ցնա ծերն . կրօնաւորն այն կրօնաւոր մեռաւ , և գեղջուկն այն գեղջուկ մեռաւ . և զի իւրաքանչիւրն որպէս գտաւ՝ այնպէս գնաց :

1 Գնացին ոմանք երբեմն առ հայրն Աղաթոն , որք լսէին զմեծ դատաստանն նորա և ձեռնարկէին փորձել զնա՝ թէ բարկացի՞ թէ ոչ : Եւ ասեն ցնա . դու իցես Աղաթոն . քանզի լուաք զքէն , զի պոռնիկ և ամբարտաւան ես դու : Իսկ նա ասաց . այդպէս իցեմ ես : Նոքա դարձեալ իբրեւ թէ զայրացեալ ասեն . դու Աղաթոն բամբասող և մատնիչ բազմաց : Եւ նա ասէ . ես եմ : Իսկ նոքա դարձեալ ասեն . դու ես Աղաթոն հերձուածող : Պատասխանի ետ ծերն . քաւ լիցի , հերձուածող ոչ եմ : Յայնժամ անկեալ առ ոսոս նորա աղաչէին պատմել նոցա և ասեն . այսքան չարիք ասացաք զքէն , և դու զամենայն յանձն առեր , և զմին զայն բան ոչ բարձեր : Ասէ ցնոսա ծերն . զառաջին բանսն զամենայն յանձն առի , զի շահ անձին էր զրպարաիլ նոքօք . իսկ հերձուածողն գոլ՝ հեռանալ յայ է , վասն այնորիկ ոչ յանձին առի լսել զայն : Իսկ նոքա մինչ լուան զայս , զարմացան յոյժ ընդ ընտրեալ դատաստանն նորա , և շինեալ գնացին :

2 Գնացին ոմանք եղբարք առ միայնակեաց ոմն մեծ յանապատ , և նա ընկալաւ զնոսա ուրախութի . և զի էին նոքա աշխատեալք յուրոյ , և եդ առաջի նոցա սեղան նախ քան զժամ ճաշուն . և զոր ինչ

սեղանն առժամայն, և զոր ինչ ունէր 'ի խղին՝ եդ առաջի նոցա և հանգոյց զնոսա: Եւ յորժամ եղև երեկոյ, ասացին զերկոտասան սաղմոսն, նոյնպէս և 'ի գիշերին: Եւ մինչդեռ ծերն արթուն էր, լսէր 'ի նոցանէ զի ընդ իրեարս ասէին՝ թէ միայնակեացք յանապատի առաւել հանգչին քան զմեզ՝ որ եթէ միաբանակեացքս եմք: Եւ պատրաստեալ էին վաղիւն երթալ առ դրացի նորա: Եւ ցնոսա. ողջոյն ասացէք նմա յինէն և ասացէք նմա՝ թէ մի տար ջուր բանջարոյդ: Եւ նորա լուեալ իմացաւ զիրան և կալաւ զնոսա մինչև ցերեկոյ նօթի 'ի գործ: Եւ իբրև երեկոյ եղև, արարին մեծապէս աղօթելով, և ասէ ցնոսա. արձակեսցուք վասն ձեր զի աշխատեալ էք: Եւ ասէ դարձեալ. ոչ ունիմք սովորութիւն աւուր աւուր ճաշակել, այլ վասն ձեր ճաշակեցից փոքր մի: Եւ եդեալ առաջի նոցա սեղան և հաց և աղ և ասէ ցնոսա. պարտ է այսօր վասն ձեր տօն առնել: Եւ արկ սակաւ մի քացախ յաղն: Եւ յարուցեալ արկին պաշտօն մինչև յառաւօտն, և ասէ ցնոսա. ոչ կարեմ վասն ձեր զամենայն կարգ պաշտամանն կատարել զի հանգիցէք սակաւ մի, վասն զի օտարք էք: Եւ ընդ առաւօտն կամեցան նոքա փախչել, և նա աղաչէր զնոսա և ասէր՝ թէ անսացէք աստ այլ սակաւ աւուրս ևս. բայց սակայն ըստ

ունէրն՝ այնու բարւոք հիւրընկալեաց զնոսա: Իբրև եղև երեկոյ, ասացեալ երկոտասան սաղմոսս և հանգեան, նոյնպէս և 'ի մէջ գիշերոյն: Եւ իբրև եղեն առանձինն եղբարքն, լուաւ ծերն այն զի ասէին ընդ միմեանս՝ եթէ միայնակեացք յանապատս լաւ հանգիստ ունին և պարարտ ուտեն քան զմեզ որ 'ի հասարակաց վանս եմք: Իսկ առաւօտին մինչ գնալ կամէին նոքա առ այլ ոմն միայնակեաց որ բնակէր մերձ 'ի վայրս նորա, ասէ ցնոսա ծերն. գնացէք դուք առ նա և ողջոյն սուք նմա ընդ իմ և առասջիք նմա՝ մի ոռոգեսցես այսօր զբանջար քո: Եւ գնացին և ասացին այսպէս: Իսկ ծերն իբրև լուաւ ըզբանն, ծանեաւ զխորհուրդ բանին, և կալաւ զնոսա 'ի գործ մշակութեան անօթիս մինչև յերեկոյ. և երեկոյն արար աղօթս յերկարեալս, և ապա ասէ. լուծից զսահման վասն ձեր եկեղոցի. զի մեք ճաշակեմք զերեք աւուրքք մի անգամ, այլ լուծից զայս սահման վասն ձեր: Եւ եդ առաջի նոցա հաց չոր և աղ և ասէ. պարտ է այսօր փափկանալ վասն ձեր: Եբեր և քացախ, և արկ յաղն յայն: Եւ իբրև յարեան 'ի սեղանոյն, յերկարեաց ծերն զաղօթս մինչև յառաւօտն, և ապա ասէ. ոչ կարացի 'ի սակս ձեր կատարել զկանոն իմ. այլ հանգերուք դուք սակաւ մի, զի եկեալ էք 'ի հեռաստանէ: Եւ իբրև եղև առաւօտն, խորհէին փախչել 'ի ծածուկ եղբարքն: Իսկ ծերն աղաչէր զնոսա և ա-

սովորութեան անապատիս ոչ արձակեմ զձեզ եթէ անկանիցիք առաջի իմ՝ հազար անգամ, բայց եթէ նստիք այսր աւուրս երիս ըստ պատուիրանին : Իսկ նոցա տեսեալ թէ ոչ արձակէ, յարուցեալ փախեան գաղտ :

ԵՂԲԱՅԻՐ՝ ոմն եհարց ցումանս ՚ի հարանցն և ասէ . եթէ դիպեացի ինձ և ծանրացայց ՚ի քնոյ և անցցէ զինև ժամ պաշտամանն, և ոչ կամի անձն իմ կատարել ըզպաշտօնն յամօթոյն : Ասէ ծերն . եթէ դէպ լիցի քեզ ննջել մինչև յառաւօտն, յարուցեալ փակեա զդուրս քո և զպատուհանն և կատարեա զժամ պաշտաման քո, վասն զի գրեալ է՝ եթէ քո է տիւ և քո է գիշեր, և յամենայն ժամ փառաւորի ամ :

ԵՂԲԱՅԻՐ՝ ոմն եհարց ՚ի հարանցն ցումն և ասէ . ահա երթամ ՚ի տեղիս ուրեք ընդ ոմանս եղբարս և դնեն առաջի իմ կերակուր, և է զի եղբարքն կամ վասն ժուժկալութեան կամ վասն յագ լինելոյ ոչ կամին ճաշակել, և է զի ես քաղցեալ դիպիցիմ՝ զինչ պարտ է ինձ առնել : Ասէ ցնա ծերն . եթէ դու քաղցեալ ես, հայեաց յայնոսիկ որ ընդ քեզ նստին թէ քանի են, նոյնպէս և որ զինչ առաջի դնիցեն . և զոր ինչ կարծես եթէ հասանէ քեզ բաժին՝ զայն կերիջիր, և ոչ են քեզ նախատինք, այլ զպէտսն քո վճարեցեր . ապա եթէ յաղթեսցիս ՚ի քաղցոյն և յովով ճաշակեսցես, այն որկորստութիւն է :

սէր . կացէք առ իս ամ մի . և թէ զայս ոչ կամիք, կացէք աստ կարգաւ անապատականաց շաբաթ մի վասն սիրոյն ւոյ : Եւ նոքա իբրև տեսին թէ ոչ թողու զնոսա գնալ, փախեան գաղտ և գնացին անտի :

Եղբայր ոմն եհարց ցծերն և ասէ ցնա՝ եթէ ծանրանայ քուն ՚ի վերայ իմ և անցանէ ժամ աղօթիցն, յետոյ այլ ոչ կամի անձն իմ աղօթս առնել իբր թէ ոչ է ժամ աղօթից, քանզի անցաւ : Ասէ ցնա ծերն . թէպէտ և դիպեացի քեզ ննջել մինչև ցլոյս աւուրն, մի զանգիտեր, այլ արի և փակեա զդուրս և զպատուհանս քո և կատարեա զկարգ աղօթից քոց, քանզի գրեալ է՝ քո է տիւ և քո է գիշեր . և յամենայն ժամու փառաբանի ամ :

Եղբայր ոմն եհարց ցծերն իւր և ասէ . եթէ գնամ ես ՚ի վանս ուրեմն առ եղբայր ոմն, և դնեն առաջի մեր կերակուրս, և եղբարքն այնոքիկ կամ յաղաղս պահոց և կամ թէ ճաշակեալ իցեն և յագեալ և ոչ կամեսցին ուտել, իսկ ես սովեալ իցեմ զինչ պարտ իցէ ինձ առնել յայնժամ : Ասէ ցնա ծերն . եթէ նքթեալ իցես, գիտեսցես զեղբարսն և զկերակուրն որ եղեալ է, և զոր ճանաչես թէ բաժին քո իցէ՝ յայնմանէ զայն կերիցես, և յանցանք ոչ իցէ քո և գայթակղութիւն ոչ արարեր . իսկ եթէ յաղթեսցիս և աւելի կերիցես, այն գայթակղութիւն է :

ԼՍԻՐ՝ երբեմն հայրն Վանիէ՛լ եթէ յառաջ քան զգալն ԼՐսէնի առ հարսն իմ, նոքա առ հօրն Լճաթոնի լինէին. և սիրէր հայրն Լճաթոն զԼՂեքսանդրոս, զի ճգնաւոր էր և պարկեշտ: Վէպ եղև ամենայն աշակերտացն նորա կուսթ լուանալ ՚ի գետն, և հայրն ԼՂեքսանդրոս պարկեշտութիւն լուանայր. իսկ այլ եղբարքն ասէին ցծերն՝ եթէ եղբայրն ԼՂեքսանդրոս ոչ ինչ գործէ: Եւ կամեցեալ զմիտս նոցա հաճել, ասաց նմա. ազնիւ լուա, եղբայր ԼՂեքսանդր, վասն զի կտաւ է: Եւ նորա լուեալ տրտմեցաւ: Եւ յետ այսորիկ միսթարեաց զնա ծերն և ասէ. միթի, չգիտէի թէ ազնիւ գործես, այլ զայս ասացի ցքեզ առաջի նոցա, զի հաճեցից զնոցա միտս՝ քո հնազանդութիւն, եղբայր:

Եւ ԼՍԻՐ իմն ՚ի հարանցն ցհայրն Սիսոյ և ասէ՝ եթէ քոյր իմ աղքատ է. եթէ արարից ընդ նմա սէր, ոչ է իբրև այլոյ աղքատի: ԼՍէ ցնա ծերն՝ ոչ: ԼՍէ ցնա եղբայրն. ընդէր, հայր: ԼՍէ ծերն. վասն զի արիւնն ձգէ զքեզ: ԼՍէ ծերն՝ եթէ պարտ է միայնակեցին ոչ լսող լինել և ոչ չարախօս և ոչ գայթակղել:

ՉՈԳԱՆ երբեմն երկու եղբարք առ հայրն Սիմէն մինչդեռ նստէր անդ և հայրն ԼՆուբ. հարցին ցնա և ասէն. հայր, ունիմք ընդ ումեմն միաբանութիւն, և ոչ օգտիմք ՚ի նմանէ և ոչ փնասիմք: Եւ լուեալ ծերոյն լուռ եկաց, վասն զի ոչ խօսէր յորժամ նստէր ԼՆուբ, զի մեծագոյն էր քան զնա: ԼՍէ ցնա հայրն ԼՆուբ. մեծ աշխատութի է. զի՛նչ պէտք են մարդոյ մերձաւորութի ունել ընդ ումեք յորժամ ոչ ինչ օգտեսցի:

ԼՍԱՅ՝ այլ իմն ծեր՝ եթէ որպէս կարգ կրօնաւորաց պատուականագոյն է քան զաշխարհականաց, այնպէս

1 Ասաց հայրն Վանիէ՛լ եթէ առաջ քան զգալն հօրն Արսէնիոսի առ հարսն մեր, ես էի ընդ հօրն Աղաթոնի. և քանզի սիրէր հայրն Աղաթոն զԱղեքսանդր հայրն, վասն այսորիկ զի էր հեզ և ճգնաւոր յոյժ: Եւ յաւուր միջ էին ՚ի միասին ամենայն աշակերտք նորա ՚ի գետն և լուային զվուշն. իսկ հայրն Աղեքսանդրէ լուանայր հանգարտութիւն: Ասեն ցծերն այլ եղբարքն. տեսանէս, հայր, զի Աղեքսանդրէ լուանայ հեղգաբար: Եւ կամեցաւ ծերն շինել զնոսա և ասէ. եղբայր Աղեքսանդրէ, բարւոք լուա զցօղունդ, զի վուշ իցէ: Եւ լուեալ զայս Աղեքսանդրէ տրտմեցաւ: Իսկ ծերն կամեցաւ և զնա շինել և ասէ ցնա. գիտեմ ես զի բարւոք առնես դու, այլ զայս կամաւ ասացի ընդ քեզ, որպէս զի ՚ի վերայ հնազանդութի քո շինեսցին սիրտք այլոց եղբարց:

2 Ասաց ծերն. զոր օրինակ դասք կրօնաւորաց պատուական քան զաշ-

և օտար միայնակեցին արժան է լինել որպէս հայելի քան որ 'ի տեղւոջն բնակեալն են միայնակեացք ամ ձեռով :

ԼԻԹԵԱԼ՝ երբեմն օտար ոմն առ հայրն Սիղուխանոս 'ի լեառնն Սինեա, և ետես զնոսա զի գործէին, և ասաց զծերն . մի գործէք զկորստական կերակուրս զայս, վասն զի Սարիամ բարի մասն ընկալաւ : Ասէ ծերն ցաշակերտն իւր Օպարիա . տուր եղբօրդ գիրս և տար զդա 'ի տուն յորում ոչ ինչ կայցէ : Արդ յորժամ եղև ին ներորդ ժամ, հայեր ընդ ճանապարհն՝ ական ունելով թէ յղեսցեն զնմանէ զի եկեալ ճաշակեսցէ : Ապա յարուցեալ եկն առ ծերն և ասէ ցնա . ոչ ճաշակեցին այսօր եղբարքդ, հայր : Աս ասէ ցնա ծերն՝ այո, դու այր հոգևոր ես և ոչ ինչ ունիս պէտս կերակրոյ այսմ . իսկ մեք մարմնաւոր եմք, յաղագս այնորիկ կամիմք ճաշակել, վասն նորին և գործեմք . դու զբարի մասն ընտրեցեր և կարդաս զամենայն օրն, և կամիս մարմնաւոր կերակուր ճաշակել : Աս իբրև լուաւ, անկաւ առաջի նորա և ասէ . թողութի արա ինձ : Ասէ ցնա ծերն . ապա քէն պէտս ունի Սարիամ Սարթայի, վասն զի Սարթայիւ Սարիամ գովեցաւ :

ԼԻԿԱՐՑ՝ հայրն Եսայի ցհայրն Պիմէն վասն աղտեղի խորհրդոց : Ասէ ցնա հայրն Պիմէն . զոր օրինակ

խորհրդանս իցեն, այսպէս պարտ է զի օտար լիցի նոցա յամենայն կրօնից և ոչ միով իւրիք նմանիցի նոցա . զի հայելի և օրինակ լիցի բնակչաց տեղւոյն յամենայն գործս :

Գնացեալ եղբայր ոմն 'ի լեառն Սինեա առ հայրն Սիլովանէ, և ետես զեղբարքն զի աշխատէին 'ի գործ և առէ ցնոսա . մի գործէք զկորստական կերակուրն, զի Սարիամ մասն բարի ընտրեաց : Իբրև լուաւ զայս ծերն, ասէ ցՉաբարէ աշակերտ իւր 'ի ծածուկ . տար զեղբայրս զայս 'ի տուն քո՝ ուր ոչ գոյ ինչ, և տուր սմա գիրս՝ զի ընթերցցի, և մի ոք տեսցէ զնա : Եւ նա արար այնպէս : Իբրև ինն ժամ եղև, նայէր եղբայրն 'ի գուռն միթէ գայցէ ոք և կոչեսցէ զնա զի կերիցէ . և իբրև ոչ եկն ոք 'ի կոչել զնա՝ քաղցեաւ և յարուցեալ եկն առ ծերն և ասէ . ոչ ճաշեցին ինչ եղբարքն այսօր, հայր : Ասէ ծերն . այո կերան : Եւ նա ասէ . և ընդէր ոչ կոչեցին և զիս : Ասէ ցնա ծերն . վասն այսորիկ զի դու մարդ հոգևոր ես և կորստական կերակրոյ պէտս ոչ ունիս . իսկ մեք կարիք կերակրոյ ունիմք, և սակս այնորիկ աշխատիմք . իսկ դու մասն բարի ընտրեցեր զի զօրս ողջոյն ընթերցար, և մարմնոյ կերակրոյ պէտս ոչ ունիս : Իբրև լուաւ զայս եղբայրն, անկաւ առ ոտս ծերոյն և ասէ . թող ինձ, հայր : Իսկ ծերն ասէ, պիտոյ իցէ ընդ Մարեմայ և Մարթա ևս, զի 'ի Մարթայէ գովեցաւ Սարիամ :

Եհարց հայրն Եսայիաս ցհայրն Պիմէն յաղագս աղտեղի խորհրդոց : Եւ ասէ ցնա Պիմէն . իբրև զտապանակ լի հանգերձիւք են խոր-

զարկը լի հանդերձիւ թողուս 'ի բազում ժամանակս և 'ի շատ ժամանակացն խանգարի, այսպէս և խորհուրդք եթէ ոչ կատարեսցուք մարմնապէս, զկնի բազում ժամանակաց խանգարի:

ԼՅԱՐՑ՝ հայրն Յովսէփ ցհայրն Պիմէն վասն խորհրդոց չարաց և դատարկաց զորս ծնանի 'ի մարդ: Լսէ ցնա ծերն. եթէ որ առցէ օձս և կարիճս և ընկենուցու յաման ինչ և խնուցու 'ի բազում ժամանակաց մեռանին ամենեքեան, այսպէս և չար խորհուրդք որ եթէ 'ի դիւաց բուսանին՝ համբերութիւն պակասին:

ԼՍԱՑ՝ ծերն. եթէ որ բնակեսցէ 'ի տեղւոջ և սլտուղ ոչ բերիցէ ըստ տեղւոյն, տեղին զնա հալածէ, վասն զի ոչ արար արժանի տեղւոյն զպտուղն:

ԼՍԱՑ՝ ծեր. եթէ աստացէ որ ինչ իրս զհետ երթալ կամաց իւրոց և ոչ իցէ ըստ ւայ, այլ անգիտութիւն, պարտէ նմա յետ այսորիկ 'ի ճանապարհն ւայ գալ: Իսկ որ առնէ զիւր կամսն և ոչ ըստ ւայ և ոչ յայլմէ կամի լսել, այլ որպէս թէ ինքն գիտիցէ, այնպիսին աշխատութիւն գայ 'ի ճանապարհն ւայ:

ԼՍԷԻՆ եթէ հարքն ըստ խորհրդոց և ըստ մարդոյն խօսէին:

ԼԿՆ՝ եղբայր ոմն առ հայրն Պիմէն և ասէ ցնա. հայր, սերմանեցից զանդաստանն իմ և արարից 'ի նմանէ սէր:

հուրդք. եթէ թողուն զնա և ոչ հանեալ սիւռն, իւրեանք փոխն և կորնջին կերեալ 'ի ցեցոյ. նոյնպէս և չար խորհուրդք. եթէ գործով ոչ կատարեսցին և կամ խորհեսցին միշտ, յայնժամ մաշեալ հնասցին և անյայտ լինին:

1 Զայս եհարց հայրն Յովսէփ ցհայրն Պիմէն: Իսկ նա ասէ. զոր օրինակ եթէ արգելցէ որ զօձս և զկարիճս 'ի յաման ինչ և կալցէ ըզդուռն, և յամել աւուրց սովին և սատակին ամենեքեան, նոյնպէս և չար խորհուրդք դիւական արգելեալք համբերութիւն սատակին և անյայտ լինին:

2 Ասաց ծերն. եթէ որ բնակեսցի 'ի տեղի ուրեմն և ոչ առնիցէ նա զգործ և զառաքինութիւն տեղւոյն այնորիկ, ինքն տեղին այն վարէ զնա 'ի նմանէ իբր զոչ արժանի տեղւոյն:

3 Ասաց ծերն. եթէ որ առնիցէ գործ ինչ կամօք իւրովք, և ոչ իցէ այն ւածային, այլ անգիտութիւն արարեալ, և յետոյ գայցէ այնպիսին 'ի ճանապարհս ւայ. իսկ որ պահէ միշտ զկամս իւր և ոչ զւայ, և յայլմանէ ոչ կամեսցի ուսանել զի ուղղեսցի, և զանձն իւր բաւական համարեսցի խրատիչ իւր, այնպիսին գժուարաւ գնայ 'ի շուկոյս ւայ:

4 Եղբայր ոմն եկն առ հայրն Պիմէն և ասէ ցնա. սերմանեցից, հայր, զարտորայն իմ և տացից 'ի նմանէ սէր բազմաց: Ասէ ցնա ծերն. բա-

Մէ ցնա ծերն . բարի գործ գործես : Եւ չոգաւ յօժա-
րութիւ , յաւել 'ի սէրն : Եւ լուաւ հայրն Մնութեւ և ա-
սէ ցՊիմէն . ոչ երկնչիս դու յայ այնպէս խօսելով ընդ
եղբօրն : Եւ լուռ եկաց ծերն : Եւ յետ երկուց աւուրց
առաքեաց հայրն Պիմէն վասն եղբօրն , և ասէ ցնա լու 'ի
լու հօրն Մնութայ . զինչ ասացեր ցիս յեռանդ , զի միտք
իմ այլուր էին : Եւ ասէ եղբայրն . ասացի եթէ սեր-
մանեցից զանդաստանն իմ և արարից 'ի նմանէ սէր :
Մէ ցնա հայրն Պիմէն . ես այսպէս կարծեցի եթէ վա-
սրն եղբօրն քո աշխարհականի խօսեցար ընդ իս . ապա
եթէ դու ես որ առնես զայդ , չէ այդ գործ միայնակե-
ցի : Եւ նորա լուեալ տրտմեցաւ և ասէ . այլ գործ իմ
ոչ կայ , և ոչ գիտեմ բայց յայսմանէ , և ոչ կարեմ բայց
եթէ սերմանեցից զանդաստանն իմ : Եւ այսպէս գնա-
ցեալ անկաւ առաջի նորա հայրն Մնութեւ և ասէ . թո-
ղութիւն արա ինձ : Մէ ցնա հայրն Պիմէն . և ես 'ի
սկզբանէ գիտէի եթէ ոչ է այդ գործ միայնակեցի , այլ
ըստ խորհրդոց նորա խօսեցայ , և տուաւ նմա յօժարու-
թիւն և յառաջէր 'ի սէրն . իսկ այժմ չոգաւ տրտմեալ
և զնոյն գործէ :

ՄԱՅ՝ հայրն Պիմէն . եթէ յանցանիցէ մարդ և ու-
րասցի և ասիցէ՝ թէ ոչ յանցեայ , մի ևս յանդիմանես-
ցես զնա . ապա եթէ ոչ՝ հատանես զյօժարութի նորա .
եթէ ասիցես ցնա՝ մի խռովիր , եղբայր , այլ պահեա

րութեւ , արասցես զայդ : Եւ գնացեալ նա աշխատէր յօժարութիւ և
տայր բազմաց անտի : Լուաւ զայս հայրն Մնութեւ և ասէ ցՊիմէն . ոչ եր-
կնչիս դու յայ , զի զայս ասացեր առնել եղբօրն : Իսկ ծերն լուեաց .
և զինի երկուց աւուրց կոչեաց զեղբայրն զայն և ասէ ցնա առաջի
հօրն Մնութի . զբանն զոր ասացեր ինձ յեռանդ ոչ կարացի իմանալ ,
զի այլ ուրեմն էին միտք իմ . արդ ասա ինձ զինչ ասացերն : Ասէ ցնա
եղբայրն . զադարակ իմ ասացի սերմանել և տալ սէր : Ասէ ցնա
հայրն Պիմէն . ես կարծէի եթէ զաշխարհական եղբօրէ քու մէջ ա-
սէիր , ապա թէ դու կամիս առնել զայդ՝ մի արասցես , զի սյդ ոչ
գործ կրօնաւորի է : Իբրեւ լուաւ զայս եղբայրն՝ տրտմեցաւ և ասէ . և
զինչ արարից , զի այլ ինչ ձեռագործ ոչ գիտեմ որով կեցից : Իբրեւ
գնաց եղբայրն տրտմեալ , եդ ծուներ հայրն Մնութեւ առաջի հօրն Պի-
մէնի և ասէ . թող ինձ , զի մեղայ : Ասէ Պիմէն . և ես գիտէի յառաջմէ
զի ոչ էր այն գործ կրօնաւորի , այլ ես ըստ կամաց և կարի նորա ա-
սացի , զի յաւելցի 'ի սէր . և արդ գնաց տրտմեալ և զնոյն առնէ :

Ասաց հայրն Պիմէն . եթէ մեղիցէ մարդ և ուրասցի զմեղս և ասէ՝
թէ ոչ գործեցի , դու մի յանդիմաներ զնա , ապա թէ ոչ՝ հատեր ըզ-

զանձն քո զի մի մեղիցես, զարթուցանես զողի նորա յապաշխարութիւն:

ԸՆՑԱՆԷՐ՝ երբեմն հայրն Մակար ընդ Եգիպտոս հանդերձ այլովք եղբարբք, և լուաւ մանկան զի ասէր ցմայր իւր. մեծատուն ոմն սիրէ զիս, և ես ատեմ զնա. և աղքատ ոմն ատէ զիս, և ես սիրեմ զնա: Եւ լուեալ հօրն Մակարայ սքանչացաւ: Եւ ասէն ցնա եղբարբն. զի՞նչ է բանդ այդ, հայր: Ըսէ ցնոսա ծերն. արդարեւ տէրն մեր մեծատուն է և սիրէ զմեզ, և մեք ոչ կամիմք լսել նմա. իսկ բանսարկու թշնամին աղքատ է և ատէ զմեզ, և մեք սիրեմք զաղծութիւնորա:

ՉՈԳԱՆ ումանք առ հայրն Փիղիկա, ունէին և աշխարհականս ընդ ինքեանս, և աղաչեցին զծերն զի ասասցէ նոցա բան. իսկ ծերն լուռ կայր: Եւ ՚ի բազում ժամս աղաչեալ զնա, ասէ ցնոսա. բան կամիք լսել: Ըսէն ցնա՝ այո, հայր: Եւ ասէ ծերն. արդ ոչ ևս է բան. յայնժամ յորժամ եթէ հարցանէին եղբարբն ցծերսն՝ առնէին զոր ինչ ասէին, և անձ առաջնորդէր նոցա որ եթէ զինչ խօսէին. իսկ այժմ զի հարցանեն և ոչ առնեն զոր լսենն, ՚ի բաց առ անձ զշնորհս ՚ի ծերոցն, և ոչ գիտեն զինչ խօսին, վասն զի ոչ ոք է որ գործէ: Եւ լուեալ զայս եղբարցն յոգւոց հանին և ասէն. աղօթս արա ՚ի վերայ մեր, հայր: Եւ օգտեալ ՚ի նմանէ գնացին:

Եւ երբեմն հայրն Սիսոյ ՚ի լեռնէ հօրն Ընտոնի յարտաքին լեառն (Երայեղոս և բնակեցաւ անդ աւուրս սակաւս. էին անդ մեղիտիանոսք բնակեալ: Իսկ հայրն Ըյիու և հայրն Սերինոս և նոքա անդ էին բնակեալ յեղէգանն Ըրսենիտու: Եւ իբրեւ լուանն եթէ ել հայրն Սիսոյ յարտաքին կողմ լերինն, ցանկացան տեսանել զնա և ասէին. զի՞նչ գործեսցուք, զի են ՚ի լերինն

յոյս նորա. իսկ թէ ասասցես՝ մի վճատեսցիս, եղբայր, զգոչ լեր յայսմ հետէ, այսու յարուցանես զնա յապաշխարութիւն:

Գնացեալ երբեմն հայրն Մակար ՚ի կողմանս Եգիպտոսի ընդ եղբարս ոմանս, և լուաւ զձայն մանկան ինչ որ կոչէր զմայր իւր և ասէր. մայր, մեծատուն ոմն սիրէ զիս և ես ատեմ զնա, և աղքատ ոմն ատէ զիս և ես սիրեմ զնա: Իբրեւ լուաւ զայս հայրն Մակար, զարմացաւ յոյժ: Եւ ասէն ցնա. ընդէր զարմանաս ընդ այս, հայր: Ասէ ցնոսա ծերն. առակ է բանք մանկանդ, և մեք մանուկ եմք մոռք. իսկ մեծատունն զոր ասէ մանուկն՝ է ճշմարիտ անձ մեր, զի սիրէ զմեզ և ոչ պահեմք զբանս նորա և ատեմք զնա. և աղքատ է թշնամին մեր գնն և ատէ զմեզ, և մեք սիրեմք զաղաւելութիւն նորա:

մեղիտիանոսք. գիտեմք զի ծերն ոչ փնասի 'ի նոցանէ, բայց մեք մի գուցէ կամիցիմք տեսանել զծերն և անկանիցիմք 'ի փորձութի հերձուածողացն: Եւ ոչ չողան տեսանել զծերն:

ՄԱՅ՝ ծեր. հոգի եթէ ունիցի բան, և գործ ոչ ունիցի, նման է ծառոյ՝ որ ունիցի տերև և պտուղ ոչ ունիցի. զոր օրինակ ծառ եթէ լի իցէ պտղով՝ պատշաճ է և տերև նորա, այնպէս յարմարի բան հոգւոյ՝ որ ունիցի բան և գործ:

Եւ երբեմն ծեր մեծ առ հայրն Մատոն և նստէր յիշավայրոջն, և տեսեալ զնա հօրն Մատոնի ասաց. բեռինքդ մեծ են, թէ ապրեցուցանէ՝ ոչ գիտեմ: Իսկ պեցան իրքն և կատարեցան բանք հօրն Մատոնի:

Եւ ԲԱՐԲ՝ ոմանք գնացին առ արքայ Մատոնիոս պատմել վասն տեսլեան զոր տեսին, և ուսանել 'ի նմանէ ճշմարիտ իցէ թէ 'ի դիւաց. ունէին ընդ ինքեանս յովանակ, որ և մեռաւ 'ի ճանապարհին: Իսկ յորժամ եկին առ ծերն, յառաջեաց և ասէ ցնոսա. որպէս մեռաւ յովանակն փոքրիկ 'ի ճանապարհին: Մեն ցնա. ուստի՞ գիտես, արքայ: Եւ ասէ ցնոսա. դեք ցուցին ինձ: Մեն ցնա. վասն այսորիկ եկաք հարցանել զքեզ. զի տեսանեմք տեսիլս և բազում անգամ ճշմարիտ լինի, միթէ խաբեալ իցեմք: Եւ ելից նոցա զայս ծերն 'ի յովանակէն զոր պատմեաց՝ եթէ 'ի դիւաց իցէ:

Եւ ոմն յանապատին որսորդ վայրենի կենդանեաց. ետես զարքայ Մատոնիոս զի ուրախանայր ընդ եղբարս,

1 Ասաց ծերն՝ եթէ անձն որ բանք միայն ունիցի և գործ ոչ, նման իցէ նա ծառոյ որ ունիցի նա տերև և պտուղ ոչ բերիցէ. զի յորժամ պտղալից իցէ ծառն, տերևն յայնժամ գեղեցիկ իցէ. այսպէս և գործ ըստ բանի վայելուչ իցէ:

2 Գնացեալ երբեմն եղբարք ոմանք առ հայրն Մատոն հարցանել վասն ցնորից տեսլեանց, զի ուսցին 'ի նմանէ՝ եթէ հաւատարմիք են նոքա, եթէ 'ի դիւաց լինին: Եւ իբրև եկին առ նա, յառաջեաց բան ցնոսա ծերն և ասէ ցնոսա. որպէս մեռաւ յաւանակ իշոյ ձերոյ 'ի ճանապարհին: Իսկ նոքա ասեն. և դու ուստի՞ ծանեար, հայր: Ասէ ցնոսա. դեք ցուցին ինձ: Իսկ նոքա ասեն. և մեք զայդ եկաք հարցանել, զի բազում անգամ մինչ տեսանեմք յանուրջս, երբեմն լինի ճշմարտութիւն և երբեմն ոչ. և երկուցեալ մեր մի գուցէ գիցեմք: Եւ հաւատացոյց ցնոսա ծերն առակաւ յաւանակին զոր ասաց՝ եթէ 'ի դիւաց է ամենայն ցնորք գիշերայինք:

3 Էր ոմն յանապատն այր որսորդ, և տեսեալ երբեմն զհայրն Մատոնի զի խնդայր ընդ եղբարսն, և գայթակղեցաւ 'ի նա վասն այնո.

և գայթակղեցաւ : Իսկ ծերն կամեցեալ ընուլ զնորա պակասութիւն վասն պիտոյից եղբարցն՝ դիր, ասէ, նետ յաղեղն քո և լարեա : Եւ արար այնպէս : Եւ գարձեալ լարեա : Եւ այլ ձգեաց : Եւ ասէ. գարձեալ լարեա : Եւ ցնա որսորդն . եթէ առաւել քան զչափն լարեմ և քար շեմ, բեկանի աղեղն : Եւ ծերն . նոյնպէս և ՚ի գործս իւր եթէ առաւել քան զչափն լարեմք զեղբարսն, վաղ վաղակի հեղձնուն . պիտոյ է երբեմն երբեմն տալ նոցա թոյլ : Օ այս լուեալ որսորդին և ծանուցեալ՝ օգտեալ բազում գնաց, և եղբարքն միմեարեցան գնացեալ ՚ի տեղիս իւրեանց :

Եւ յԱՅ՝ աբբայ՝ Ոնգինոս ցաբբայ՝ Ուկիոս . երբեմն երեք մտածութիւնն էի . կամէի օտարանալ : Եւ ծերն . եթէ ոչ ըմբռնես զլեզուդ, ոչ ես օտար յամենայն տեղիս ուր և իցես, և այժմ ըմբռնեա զլեզու քո՝ և օտար իցես : Եւ գարձեալ . կամիմ պահել : Եւ ասէ ծերն . ասաց Եսայի մարգարէ . եթէ կորացուցանես իբրև զանուր զպարանոց քո, և ոչ զայն կոչեցից պահս ընդունելի, այլ լոյծ զկնճիւն անիրաւութե և ըմբռնեա զչար մտածութիւն : Եւ ասաց և զերրորդն . կամիմ փախչել ՚ի մարդկանէ : Եւ ասէ ծերն . եթէ յառաջագոյն ոչ ուղղիս ընդ մարդկան, և ոչ առանձինն կարես ուղղել :

Իսկ : Իսկ ծերն իմացեալ զայն կամեցաւ հաստատել զմիտս նորա, եթէ պարտ է ՚ի ժամու ինչ զիջանել ընդ եղբարսն : Ասէ ցնա . դիցես զնետ քո յաղեղն քո և քարշեսցես զնա : Եւ արար այնպէս : Եւ ասէ ծերն . գարձեալ քարշեսցես : Եւ արար : Եւ ասէ . երրորդ անգամ քարշեսցես առաւել քան զչափն : Ասէ այրն . եթէ աւելի քան զչափն քարշեցից, խորտակի աղեղն : Ասէ ցնա ծերն . այսպէս իցէ, եղբայր, և գործն իւր . եթէ առաւել քան զչափն նեղեցուք զեղբարսն, փոյթ լուծանին . այլ պարտ է երբեմն զիջանել ընդ նոսա : Զայս լուեալ որսորդին շահեցաւ յոյժ և գնաց ՚ի տուն իւր, և եղբարքն լցան ուրախութեամբ և գոհացան զիւր :

Եւ հարց հայրն Ղուկիինոս ցհայրն Ղուկիոն վասն երկց խորհրդոց և ասէ ցնա . կամիմ օտարանալ : Ասէ ցնա ծերն . եթէ ոչ սանձեսցես զլեզու և զգուշանաս մտաց, ոչ կարես օտար լինել ուր և գնասցես . իսկ եթէ սանձես զլեզու, ուր և իցես՝ օտար ես : Գարձեալ ասէ . կամիմ պահել : Ասէ ծերն . Եսայի մարգարէն ասէ . եթէ չըջեսցես ընդ պարանոց քո իբրև զանիւ, և ոչ այնպէս կոչեսցի պահս ընդունելի, եթէ ոչ պահեսցես զխորհուրդ քո . այլ եթէ պահեսցես զմիտս քո ՚ի չար խորհրդոց, բաւական պահք է քեզ : Ասաց ցնա զերրորդն . կամիմ, ասէ, փախչել ՚ի մարդկանէ : Պատասխանի ետ ծերն . եթէ ոչ նախ ուղղեսցես զառաքինութիւն ընդ մարդկան, և ոչ միայն կարես ուղղել զնոսա :

ՀԱՐՑԱՔՆՆԵՑԱԽ՝ արքայն Սիուս յուսեմն զինուոր
րէ. ընդունի՛ այժմ ապաշխարութի՛ն Խժ: Հայեցաւ ՚ի
նա և ասէ. ասա ցիս, սիրելի. եթէ պատառի քղամիդ
քո, ընկենո՞ւս զնա ՚ի բաց: Մէ՛ն ոչ, այլ կարեմ զնա
և կնքեմ: Մէ՛ն ցնա ծերն. եթէ դու զգգեստդ քո խնա
մես, Խժ զձեռագործս իւր ոչ խնամէ:

Եւ ի՞նչ² եղբայր ոմն առ արքայ Պիմէն և ասէ. հայր,
բազում մտածութեք չարչարիմ և ընկղմիմ ՚ի նոցա
նէ: Եւ աժ զնա ծերն առաջի օդոյն և ասէ. մեկնեա
զգոգդ և ըմբռնեա զհողմս: Եւ նա ասէ. ոչ եմ կա
րող առնել զայս: Մէ՛ն ծերն. եթէ զայդ անկարանաս,
և ոչ զմտածութիւնն արգելուլ կարես որ դայ, այլ քո
կարողութիւնն եկեալ ՚ի վերայ նոցա:

ՀԱՐՑԱԽ՝ արքայ Յովսէփ ցարբայ Պիմէն և ասէ.
որպէս պարտ է պահել: Մէ՛ն ցնա հայրն Պիմէն. ես կա
միմ կերակրիլ սակաւ սակաւ յամենայն աւուր, զի մի
երբէք յագեցայց: Մէ՛ն ցնա արքայն Յովսէփ. և յոր
ժամ մանուկն էիր ոչ պահէիր երկիցս երկիցս, արքայ:
Մէ՛ն ծերն. երբք և չորք և շաբաթ. զայս ամենայն փոր
ձեցին հարբն իբրև զկարողս, և գտին եթէ բարւոք է

1. Հարցեալ եղև երբեմն հայրն Ռիոս ՚ի զինուորէ ուսմանէ՝ եթէ
ստուգապէս գոյ ապաշխարութիւն և ընդունի՞ Խժ զգարձեալն: Իսկ
ծերն ՚ի ձեռն բազում առակաց և օրինակաց հաւատացոյց զնա եթէ
ճշմարտապէս գոյ ապաշխարութի: Եւ զայս ևս ասէ ցնա. ասա ինձ,
սիրելի. եթէ պատառեսցի քղամիդ քո, ՚ի բաց ձգէս դու զնա: Եւ
նա ասէ. ոչ ձգեմ, այլ կարեցից և զգեցայց: Իսկ ծերն ասէ. արդ
եթէ խնայես դու ՚ի հանդերձ քո, ոչ ևս առաւել խնայեսցէ տէր ՚ի
ստեղծուածս իւր՝ որ վասն ամենայն մեղաւորաց յորդի իւր սիրելի
ոչ խնայեաց. և արդ նովաւ պարգևեսցէ մեզ ապաշխարութիւն և
թողութիւն մեզաց:

2. Եղբայր ոմն եկն առ հայրն Պիմէն և ասէ ցնա. բազում չար խոր
հուրդք ունիմ և նեղեն զիս, հայր: Իսկ ծերն եհան զնա արտաքոյ և
ասէ ցնա. բաց զծոց քո և ժողովեա և կալ զհողմունս զայսոսիկ: Իսկ
նա ասէ. ոչ կարող եմ առնել զայդ: Ասէ ծերն. որպէս զհողմունս
կալնուլ ոչ կարես, նոյնպէս և ոչ զխորհուրդս արգելուլ կարող ես
զի մի եկեսցեն ՚ի մօի. այլ անտես առնել պարտ է զնոսա:

3. Եհարց հայրն Յովսէփ ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա. որպէս պարտ
է պահել, հայր: Ասէ հայրն Պիմէն. ես զայս ասեմ պահս՝ զի հանա
պազոր կերիցէ սակաւ և մի յագեսցի: Ասէ հայրն Յովսէփ. դու մինչ
մանուկ էիր ընդէր պահէիր երկաւուրբ: Ասէ հայրն Պիմէն. թոյլ
տուր, եղբայր, և չորեքօրիւք պահեցի, և մի ՚ի շաբաթուն կիրակէի
ճաշակելով. զայս ամենայն փորձեցին հարբն և գտին զի ճշմարիտ

ամենայն աւուր կերակրել առ սակաւիկ սակաւիկ, և ետուն մեզ զճանապարհն արքայուն զի փոքրոգի իցէ:

Եւ երբեմն արքեպիսկոպոս քաղաքին սրբոյ Վստի անի մերոյ Երուսաղէմի Մովս անուն: Եւ էր այս Մովս ըստ ներգործութեն սատանայի ատեցող կրօնաւորաց. որ և ինքն զսուրբ սքեմն զգեցեալ էր, որում գտաւ անարժան: Եւստ ներողութեն անկաւ ոմն ի կրօնաւորացն ի փորձանս. և նա ի վերայ ամենայնի հանեալ ի կրօնաւորէն զհրեշտակական զգեստուցն զձե՝ ազոյց խռզի, և հանեալ զնա այսու կերպարանօքս ի փողոցս քաղաքին: Եւ յայնմ գիշերի երեւցաւ նմա սուրբն Յոհաննէս մկրտիչ և յանդիմանեաց զնա ասելով. այսպէս արարեր, անարգեցեր զզգեստն իմ. արդ իրաւունս առնում ընդ քեզ յաւուրն դատաստանի ի զարհուրելի ատեանն Վստի: Եւ նա զարթուցեալ զգողմնի հարաւեկն և կանգնեաց տաճար արտաքոյ քաղաքին յանուն սրբոյն Յոհաննու մկրտչին յանդիման սրբոյն Ստեփանոսի, որ է ընդդէմ արեւելից: Եւ յորժամ կատարեաց զտաճարն և պաճուճեաց զնա ամենայնիւ, աղաչէր հանդիպել թողութեան մեղացն՝ որով անարգեաց զսուրբ սքեմն՝ բազում հառաչանօք և պահօք և հսկմամբ: Եւ երեւցաւ նմա երկրորդ անգամ սուրբն Յոհաննէս մկրտիչ և ասէ. ճշմարտութե ասեմ քեզ. եթէ հինգ տաճար այլ առնես առաւել քան զսա զոր արարեր ինձ, ոչ թողցի մեղքն քո զոր գործեցեր առ իս, այլ դատաստան առից ընդ քեզ ի զարհուրելի յօրն յայն: Եւ առժամայն ի բաց եկաց ի նմանէ: Եւ կն Մովս ի մարդկային կենցաղոյս կատարումն. և որք գործոյս գիտողք էին յայնժամ՝ անձազգեաց հարցն պատմեցին, և ջնջեցին զանուն նորա ի սուրբ պատարագէն ի Վստի անի մերոյ քաղաքին:

Եւ ԲԱՅՐ՝ ոմն եհարց ցաբբայ Պիմէն և ասէ. ասա ինձ վասն փորձանաց մտածութեց: Եւ ասէ ցնա ծերն. յայս գործս, որդեակ, պարտ է առն ունել զհուրն ի

պահքն օր ըստ օրէ կերակրելն լաւագոյն է, և տանի զմեզ ընդ հեշտ և արքունի շաւիղսն:

Եղբայր ոմն գնացեալ առ հայրն Պիմէն և ասէ. զինչ արարից զար խորհուրդս իմ, հայր, որ նեղեն զիս: Ասէ ցնա ծերն. արասցես դու իբրեւ զայր մի որ նստիցի ի մէջ հրոյ և ջրոյ. և յորժամ գայցէ ձա-

ձախակողմն և անօթովն զջուրն . եթէ բորբոքի հուրն , առցէ յամանոյն զջուրն և սրսկեացէ 'ի նմա , և վաղվա-
ղակի շիջանի . նոյնպէս և մեք ընկեացուք զմեզ առաջի
Վրիստոսի * :

ԼՂԲԱՅԻՐ՝ ոմն եհարց ցաբբայ Սիսոյ և ասէ . զինչ
արարից , հայր , զի անկայ : ԼՂ ասէ ցնա ծերն . արի
դարձեալ : ԼՂ ասէ եղբայրն . մինչև յերբ : ԼՂ ծերն .
մինչև ջնջեացիս կամ 'ի բարին կամ 'ի կործանումն ,
յորում գտանի մարդ 'ի նոյնն և գնայ :

ԼՂԱՐՑ՝ աբբայ Յոհաննէս ցաբբայ Սիսոյ և ասէ .
մինչև ցքանի ամս կարօտի մարդ կտրել զչարչարանս ,
ԼՂ ցնա ծերն . զամս կամիս ուսանել : ԼՂ աբբայ Յո-
հաննէս . այո : ԼՂ ծերն . յորժամ եկեացէ քեզ չար-
չարանք , հատ զնա 'ի քէն , զի մի երբէք յամեացէ 'ի
քեզ և 'ի կորուստ առաքեացէ զքեզ : ԼՂ դարձեալ .
վայ մարդոյ՝ որոյ անունն իւր աւելի է քան զգործն :

ԼՂԻ ծերն . զգոյշ լեր զի եկեացէ խոկումն մտաց առ
քեզ դատաստան առնել , և գարշել 'ի չար մտածութեց ,
և 'ի նաւակոծութեցն պսակ յօրինել :

ԼՂԻ ծեր ոմն . ատեցի զամբարտաւանութիւն ման-
կանց , զի գործեն և վարձս ոչ առնուն , նային 'ի մարդ-

խակողման հուրն 'ի կիզել զնա , առեալ յաջոյ կողմանէն զջուրն
արկանէ և շիջուցէ զնա . և հուրն այն է հուր ցանկութե աստից , զոր
սերմանէ 'ի սրտի թշնամին , և ջուր է ողորմութինն այ շիջուցանող նր :

* Համառօտեալ յօրինակի մեծագործ և առ յաջակողմանէն զջուրն՝ որ
յեւալ 'ի հին Բարգմանութե . Հարցաւ է գիտութի և ողորմութիւնն այ ,
ծերն . որպէս ասրեցայց 'ի մեղաց : և արկ 'ի վերայ հրոյդ՝ որ է ցան-
Ասէ . դիր զքեզ 'ի մէջ ջրոյ և հրոյ , կութիւն :

1 Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն Սիսոյի և ասէ . զինչ արարից , հայր ,
զի անկայ 'ի մեղս : Ասէ ցնա ծերն . դարձեալ արի : Ասէ եղբայրն .
յարեայ և դարձեալ անկայ : Ասէ ծերն . և դարձեալ արի , և եթէ
բիւր անգամ անկանիս , բիւր անգամ դարձեալ յարիցես մինչև 'ի
մահ . քանզի յորոյ վերայ գտցի մարդ յելն՝ յայն կարգեացի : Ասէ
եղբայրն . և զինչ արարից զախտս իմ : Ասէ ծերն . իւրաքանչիւր ոք 'ի
մէջ փորձի յիւրում ցանկութեան սրտի :

2 Եհարց հայրն Յովսէփ ցհայրն Սիսոյի և ասէ . 'ի քանի՞ ժամա-
նակս պարտ է մարդոյ զի հատցէ զախտս : Ասէ ցնա ծերն . զոր , ժամք
կամիս իմանալ : Ասէ Յովսէփ . այո , հայր : Ասէ ծերն . յորում ժամու
և եկեացէ 'ի վերայ քո աստիք ինչ , վաղվաղակի հատ ընկեա զնա 'ի քէն :

3 Ասաց ծեր ոմն . ծերքն ատէին զմանկունս ամբարտաւանս և սնա-
փառս , որք աշխատին առաքինութե և վարձս ոչ առնուն . վասն զի

կային փառս : Աստուծոյ ցնա ալ ծեր գիտնագոյն քան
զնա . ես գեղեցիկ զայս ընդունիմ՝ բերել մանկան զնա
փառութիւն և ոչ զհեղգութիւն . քանզի ահա՛ ի սնափա-
ռութիւն բռնադատի ամենայնիւ ժողովալէ և հսկել
և մերկանալ , և զսէրն շինէ և զվիշտն բառնայ յաղագս
գովութեան : Յորժամ քաղաքավարի այսպէս , եկեալ
շնորհն Կայսր ասասցէ ցնա . ընդէր ոչ գործես վասն իմ
զոր վասն մարդկան : Յայնժամ ապա հաւատարմասկէս
զգուշանայ և որոշի ի մարդկային փառաց և մնայ առ
Կայսր : Աստուծոյ լուանն ասեն . այսպէս է և նոյն ինքնդ * :

Աստուծոյ հայր միաբանակեցաց՝ գեղեցիկ վարուք և
յամենայն ճգնութիւն կատարեալ , մանաւանդ ի նուա-
տութեան , սիրով և դադարման , էր և ողորմած և անյի-
շաչար , և ի սէր ձգէր զամենայն ոք : Սա ինքն խնդրէր
յայն յամենայն ժամ և ասէր . տեսանեմ զիս մեղաւոր ,
սակայն ի գթութիւն քո յուսամ և ապաւինիմ , և կե-
ցից ըստ ողորմութեան քում . վասն որոյ աղաչեմ զողոր-
մած բարերարութիւն քո , տէր , մի ի բացէ առնէր զիս
ի ճանապարհաց քոց այժմ և առ յապա յաւիտեանսն ,

մարդահաճոյք են : Ասէ ցնա ալ ոմն իմաստուն ծեր . ես յոյժ հա-
ճեալ եմ ընդ նոսա , քանզի լաւագոյն է մանկանն սնափառ լինել ,
քան թէ ծոյլ և հեղգ . քանզի յորժամ սիրեսցէ զսնափառութիւն ,
յայնժամ ակամայ հարկ է զի լինի սիրող պահոց և լինի հսկող և
մերկ և սիրելի այլոց և ողորմած և համբերող վշտաց և նեղութեանց
վասն գովութեան մարդկան . և իբրեւ ստանայ զայսպիսի ճգնութիւնս և
յամենայն ի նոսա , յետոյ գայ սուրհակ շնորհքն Կայսր և ասէ ցնա . ընդէր
վասն իմ ոչ կրես զայսքան վիշտս , այլ վասն մարդկան . և զղջացեալ
հնազանդի նմա մշակն առաքինութեց , և արհամարհէ զփառս և զգո-
վութիւն մարդկան , և մնայ ողորմութեան յայն : Իսկ իբրեւ լուան զայսո-
սիկ ծերքն՝ ասեն . ճշմարիտ այդ այդպէս իցէ , և զի հեղգն փրկութե-
պատճառս ոչ ունի , որպէս ահա ունի սնափառն :

* Երբեք օրինակի հին Բարգմանութիւն վորեալ պահոց և աղօթից , գայ
այսպէս համառօտեն . Ասաց ծեր . լաւ երբէք յինքն և ասէ՝ ընդէր ոչ առ-
է մանկան ժիր լինել և սնափառ , նեմ զայս վասն Կայսր առնեմ
քան ծոյլ և խոնարհ . քանզի սո- վասն մարդկան :

Ծեր ոմն էր սուրբ և հաճոյ Կայսր , որ էր հայր հասարակաց վանից ,
սա ամենայն գործովք բարեաց զարգարեալ էր և լի ամենայն առա-
քինութեան և գթով , և ևս առաւել խոնարհութեան և սիրով և ողորմած
առ ամենեւեան : Սա աղաչէր զԿայսր և ասէր միշտ . տէր , գիտեմ զի մե-
ղաւոր եմ , այլ ունիմ յոյս յողորմութեան քո զի կեցուցես զիս . և արդ-
աղաչեմ զբազում բարերարութիւն քո , զի մի բաժանես զիս յընկե-
րաց և յեղբարց իմոց , ոչ ի յայս կեանս և ոչ ի հանդերձեալն , այլ

այլ ընդ իս և զայլս արժանաւորեա արքայութե քում
 ըստ բազում գթութե քում: Հանապազ ինքն ճգնէր
 զաղօթս զայս առնելով, և մարդասէրն ի՞նչ կատարէր
 զհայցուածս նորա ըստ այսմ օրինակի: Յաւուր միում
 գնային կատարել զյիշատակս սրբոցն յայլ վանս, և ընդ
 այլ վանորէիցն կոչէին և զայս հայրս, և նա հրաժա-
 րէր: Չայն եղև ՚ի տեսլեանն առ նա. գնա, այլ յա-
 ուաջագոյն յղեա զաշակերտս քո, և յետոյ գնա դու մի-
 այն: Իսկ մեծատունն որ վասն մեր աղքատացաւ՝ Քս
 ճշմարիտ ի՞նչ մեր՝ և յամենայնի եղև իբրև զամենայն
 զի զամենեւեան կեցուցէ, զգեցաւ զգեստ տառապե-
 լոյ կերպարանօք հիւանդի, և ՚ի մէջ ճանապարհին նըս-
 տեալ կայր: Եկին աշակերտքն նորա ըստ հրամանի հօ-
 րըն, տեսանէին գնա զի հարկանէր զկուրծսն. հարցա-
 նէին զպատճառսն, և նա ասէ. հիւանդ եմ, և ճանա-
 պարհակիցք իմ բերին զիս մինչև աստ, և չունիմ զոք
 որ բառնայ զիս: Եւ աշակերտքն հօրն ասացին ցնա.
 զի՞նչ ունիմք առնել քեզ, զի մեք հետիոտս գնամք: Եւ
 թողին գնա և գնացին: Ետ փոքու եկն և հայրն, գը-
 տեալ զանկեալն զի հեծէր, ուսեալ և զպատճառս՝ ա-
 սէ. չեկին նախ քան զիս կրօնաւորք և գտին զքեզ: Եւ
 նա ասէ. այո, այլ լուան զպատճառն և գնացին ասե-

միշտ ՚ի միասին արժանի արասցես զմեզ յարքայութե քո անբաւ ո-
 ղորմուք քով: Չայսոսիկ աղօթէր անգագար ծերն: Իսկ ի՞նչ որ և մերձ
 է յերկիւղածս իւր, հաւատացոյց գնա այսպէս. քանզի եղև օր զի
 կատարէին զտօն սրբոց ՚ի վանս ինչ՝ որ ոչ էր հեռի յոյժ ՚ի նոցանէ.
 և հրաւիրեցին անդ ՚ի տօնն զծերն և զաշակերտսն իւր, այլ նա ոչ կա-
 մեցաւ գնալ: Իսկ ՚ի գիշերին յայնմիկ ասէ ցնա տէր ՚ի տեսլեանն.
 գնա ՚ի տօնն, այլ յառաջ գնասցեն աշակերտքն քո՝ և դու յետոյ
 գնասցես միայն: Արդ այն որ վասն մեր աղքատացաւ Քս և զամե-
 նայն վասն մեր յանձն էառ զի փրկեցէ զմեզ, աղքատի և հիւանդի
 կերպարանաւ անկեալ գնիւր ՚ի մէջ ճանապարհին վշտագին: Իբրև
 եկին անդ աշակերտք ծերոյն և գտին գնա անդ ցաւագնեալ, և ասեն
 ցնա. զի՞ է քեզ և կամ զի՞նչ ցաւագնիս: Իսկ տէրն ասէ ցնոսա. տկար
 և հիւանդ եմ, և նստեալ ՚ի գրաստի գնայի ՚ի քաղաքն, և ընկէց զիս
 գրաստն և ինքն փախեաւ, և ես աստ մնացի կիսամահ: Իսկ նոքա ա-
 սեն. և արդ զի՞նչ արասցուք քեզ, ծեր, զի և մեք հետեակք եմք: Եւ
 թողին գնա և գնացին: Եւ զկնի փոքու ինչ եկն անդ և ծերն հայր
 նոցա, և եգիտ գնա անդ անկեալ վշտագին. և իբրև սուսաւ զպատ-
 ճառն, եհարց ցհիւանդն և ասէ. եղբարք ոմանք ոչ անցին ընդ այս
 առ քե յառաջդ և ոչ տեսին զքեզ այսպէս: Ասէ տկարն. այո ան-
 ին, և իբրև լուան զբանս իմ ասեն ցիս. և մեք ևս անգրաստք եմք

լով. մեք հետիոտս շրջիմք, զինչ արասցուք քեզ: Եւ
ցնա արքայն. կարող ես փոքր փոքր ոտնաքայլել և
գնասցուք: Եւ նա ասէ. ոչ կարեմ: Եւ ասէ ցնա ծերն.
ար' եկ բառնամ զքեզ, և օգնէ անձ, և գնասցուք: Եւ նա
ասէ. որպէս կարես դու զիս այսչափ ամբառնալ, այլ
գնա աղօթս արա 'ի վերայ իմ: Եւ ծերն. մի լիցի ե-
թէ ես թողից աստ զքեզ այսպէս տկարացեալ. այլ ել
'ի վերայ վիմիդ և ամբառնամ զքեզ 'ի վերայ իմ, և
յընթացս մեր օգնէ Վս: Եւ վերացուցեալ գնա շա-
լակեաց: Եւ նա այսպէս երևեցաւ եթէ մարմնոյ ծան-
րութիւն ունի, յետ այնորիկ թեթեւ, և որչափ յառա-
ջէին՝ թեթեւագոյն ևս լինէր: Եւ թանայր ծերն և հիա-
նայր ոչ գիտելով եթէ զայն որ զամենայն կրէ, 'ի վե-
րայ ուսոց իւրոց ամբառնայր: Եւ անդէն յանկարծա-
կի անյայտ եղև զոր բարձեալ կրէր, և ասէ ցարքայն.
վասն աղաչելոյն զիս 'ի վերայ աշակերտացն քոց ընդ
քեզ արժանանալ արքայութեն երկնից՝ տես այլ է չափ
քո և այլ նոցա. արասցես գալ նոցին 'ի վարս քո և 'ի
վաստակ, և կատարին խնդրուածքն. քանզի ուղիղ դա-
տաւոր եմ, իւրաքանչիւր տացից ըստ գործոց նոցա:

Ի ԺԵՍԱՂՈՆԻԿԻ էր արքեպիսկոպոս՝ անուն նորա
Թաւելէոս, որ ոչ երկնչէր յայ և ոչ 'ի պատրաստեալ
փոխարինէն: Եւ իսեաց զձմարիտ համբաւ քրիստոնէու-
թեան և զքահանայական աստիճանն թշուառացեալն.

զինչ արասցուք քեզ: Ասէ ցնա ծերն. կարող ես գնալ առ սակաւ
սակաւ, զի գնասցուք ես և դու: Եւ հիւանդն ասէ. բնաւ և շարժել
ոչ զօրեմ: Եւ ծերն ասէ. եկ զի բարձից զքեզ յուս իմ և գնասցուք:
Եւ նա ասէ. ոչ ես կարող դու առնել զայդ՝ ծեր գոլով յայդչափ
հեռի ուղի. այլ գնասցես դու և աղօթեա վասն իմ: Ասէ ծերն. քաւ
լիցի, ոչ գնացից և ոչ թողից զքեզ: Եւ առեալ եդ գնա 'ի վերայ վիմի
և մտեալ 'ի ներքոյ շալակեաց գնա: Եւ իբրև եբարձ՝ նախ զգաց իբր
թէ ունի ծանրութի մարդոյ, և որչափ գնայր՝ թեթեւանայր նա. իսկ
յետոյ բնաւ թեթեւացու, մինչև զարմանալ ծերոյն: Եւ յանկարծա-
կի վերացաւ հիւանդաց բժիշկն Քս, և իբրև լոյս ելանէր յերկինս և
քաղցր ձայնիւ ասէր ցծերն. ահա միշտ աղաչես զիս վասն աշակերտաց
քոց զի ընդ քեզ եղիցին յարքայութեն երկնից. այլ զի տեսցես զի
այլ է չափ քո և այլ իցէ չափ նոցին. և թէ կամիս զնոսա լինել ընդ
քեզ, ուսո զնոսա նմանել քեզ և գործոց քոց. ապա թէ ոչ գատա-
ւոր արդար եմ ես, հատուցանեմ իւրաքանչիւր ըստ գործոց: Ահա
տեսեր, որդեակ, զի աղօթք արդարոյն այն սրբոյ ծերոյն ոչ կարա-
ցին արժանաւորել զնոսա աւելի քան զչափն իւրեանց, յորժամ նո-
քա ոչ էին նման աղօթից ծերոյն:

զսուրբ և զմիասնական երրորդութիւն ուրացաւ և կռոց երկիր պագանէր : () որ ժողովեալ եպիսկոպոսացն , կասկածեալ որոշեցին զնա յաստիճանէն : Իսկ նա պատրանօք դարձեալ կեղծաւորէր ժառանգել , և ըստ Սողոմոնի որ ասէ՝ [Թէ ոսկւոյ անոք լսէ , հրաման առ 'ի պատրիարգէն դալ 'ի քաղաք իւր պատրանօք արդարացեալն . այլ անոք անտես արար զսուրբ եկեղեցի իւր : Ի մի յաւուրց մինչդեռ պատրաստէր ճանապարհորդել 'ի քաղաք իւր՝ բռնադատեալ 'ի բնութեմ որպէս 'ի բնական կարիս՝ գնաց արտաքս , և 'ի յամել 'ի նոյն իբրեւ յերկուս պահս՝ եկին ոմանք յիւրոցն գիտել զպատճառն , գտին զթշուառացեալն զլիակոր անկեալ 'ի խողովակն՝ զոտսն 'ի վեր ունելով . կանգնեցին և գտին ընդ մարմնոյն մեռեալ զյաւիտենական մահն :

Ի ՓԻՒՆԻԿԻ 'ի Իբանիսու քաղաքն այր ոմն քարոզ քաղաքին՝ անուն նորա Վայիոս՝ յամենայն [Թէաւորոնս զսրբութիւն և զմիշտ կոյսն զտիրամայրն զանձաճիւնն հրապարակաւ նախատէր : Երևեցաւ նմա անձաճիւնն և ասէր . զինչ արարի քեզ որ յայդպիսի ժողովս նախատես զիս : Եւ նա յարեալ՝ ոչ ինչ անձին իւրում ուղղութիւն ստացեալ , այլ ևս առաւել հայհոյէր : Եւ որպէս երիցս երևեալ նմա ասէր և զգաստացուցանէր : Եւ զի ոչ ուղղեցաւ , այլ առաւելապէս հայհոյէր , յաւուր միում 'ի միջօրեայ ժամու երևեալ նմա ոչ ինչ ասաց , բայց միով 'ի մատանցն տեառնագրեաց զերկուս ձեռսն և զոտսն , և մնաց իբրեւ զկոճղ անկեալ : Եւ այսորիկ [Թշուառացեալն խոստովան եղև և ասաց ամենեցունց որ ընդ իւրն էին՝ [Թէ որպէս ընտրեաց փոխանակ պատուելոյ զհայհոյելն , և այժմ եգիտ զմարդասիրութիւն :

Ի ԳՆԱԼՆ ' Նոտոնի 'ի լեառն Նիտրիոյ առ Վանն ասէր . բազմանան եղբարք շնորհօքն ան , հրամայեա զչափ միջոցաց սենեկացն : Եւ կերան հաց զինն ժաման , և

Գնացեալ երբեմն հայրն Անտոն 'ի լեառն Նիտրիոյ առ հայրն Ամոնաս , և ողջունեալ զմիմեանս խօսեցան ընդ իրեարս բազում ժամս : Եւ ապա ասէ հայրն Ամոնաս ցհայրն Անտոնիոս . որովհետև շնորհօքն ան և աղօթիւք ձեր բազմացան եղբարքս , և կամին ոմանք շինել սենեակս 'ի բացի զի հանդարտեսցին , որչափ հրամայես 'ի միջի ունել երկայնութիւն ճանապարհի սենեկացն 'ի միմեանց : Ասէ ցնա հայրն Անտոն . կերիցուք հաց զինն ժամու , և ելցուք շրջիցուք ընդ անապատս

յարեան գնացին մինչև 'ի մուտս արևուն, և կանգնեցին խաչ և ասեն. այսչափ լիցի, զի որ կամիցի երթալ առ եղբարսն, կերիցէ հաց 'ի յինն ժամն, և ապա գրնասցէ: Ալ էր երկոտասան վտաւանդ:

ՀԱՅՐԵՆ՝¹ ուլտ հարցեալ եղև 'ի Պետրոսէ՝ թէ կամիմ առ միաբանակեացս երթալ, որպէս կացից: Ալ ասէ. որպէս և յառաջնումն աւուրն որ մտես, մինչև ցկատարածն այնպէս կացցես, պատկառոտ և խոնարհ և լուռ, և մի ևս ստասցիս համարձակութիւն:

ՀԱՐՑԵԱԼ՝² եղև հայրն Ղաթն՝ եթէ որ մեծ է, աշխատե՞լ զմարմինն՝ թէ պահել զմիտս անշփոթս: Ալ նա ասէ. մարդ նման է ծառոյ, և վաստակ մարմնոյ ոստ են նորա, և պահել զմիտս պտուղ է, և ամենայն դարման տնկոյն վասն պտղոյն է. իսկ ամենայն ծառ որ ոչ

այս և ընտրեսցուք զտեղիս տանցն: Եւ իբրև կերան, ելին և չըջեցան յանապատ մինչև ցմուտս արևուն: Եւ ասէ հայրն Անտոն. արասցուք աղօթս և կանգնեսցուք աստ խաչս, զի աստ շինեսցեն որք կամեսցին շինել. զի յորժամ կամեսցին գնալ առ միմեանս, իւրաքանչիւրն առցէ առանձին 'ի սենեակ իւր կերակուր զինն ժամու, և ապա գնասցեն առ միմեանս, զի դիւրաւ չըջեսցին և անշփոթ մնասցեն: Իսկ 'ի միջի ուղին զոր ընտրեաց, ունէր հեռի 'ի միմեանց իբրև երկոտասան վտաւան:

1 Ասաց հայրն Պետրէ ցհայրն Ղուվա՝ եթէ էի երբեմն 'ի սենեակ հօրն Աղաթոնի, և եկն առ նա եղբայր ոմն և ասէ ցնա. հայր, կամիմ ես զի բնակեցայց ընդ եղբարս, այլ ուսո ինձ թէ որպէս կոցից ընդ նոսա: Ասէ ցնա ծերն. որպէս յառաջին օրն որ մտանես առ նոսա, այսպէս պահեսցես զքեզ օտար և խոնարհ զամենայն աւուրս կենաց քոց, և մի լիցի քեզ համարձակութի: Ասէ ցնա հայրն Մակարի. և զինչ լինիցի համարձակութի: Ասէ Աղաթոն. նման է համարձակութիւն կիզողական խորշակի, որ յորժամ գայցէ՝ ամենեքեան փախիցեն 'ի նմանէ, որ և զպտուղս խահրէ զծառոյ և զամենայն երկրի: Ասէ ցնա հայրն Մակարի. այդպիսի չար ինչ է համարձակութի: Պատասխանի ետ հայրն Աղաթոն և ասէ. ոչ ինչ է յամենայն ախոտ չար քան զլրբութի, քանզի ծնող է ամենայն չարեաց. և վայել է մշակի բարեաց զի մի համարձակեալ լրբեսցի, թէպէտ և միայն իցէ 'ի խցի և բազում ամս ունիցի 'ի նա:

2 Հարցեալ եղև երբեմն հայրն Աղաթոն յեղբարցն՝ եթէ ո՞րք վերագոյն իցէ, աշխատե՞լ զմարմինն, թէ պահել զմիտս անշփոթ: Պատասխանի ետ ծերն. մարդ նման իցէ ծառոյ, և աշխատութի մարմնոյ ոստք են նորա, իսկ պահելն զմիտս մաքուր՝ պտուղ է նորա, և գրեալ իցէ՝ եթէ ամենայն ծառ որ ոչ առնէ պտուղ՝ հատանի և 'ի հուր արկանի. և արդ յայտ է զի ամենայն ջան և մշակութի ծառոյ յազագս պտղոյն իցէ որ է պահումն մտաց, այլ և հովանի տերևոյն պիտոյ է 'ի պահել զպտուղն և զոստոն 'ի զարգարումն, որք են աշխատութիւնք մարմնոյ: Եւ զի էր ինքն հայրն Աղաթոն իմաստուն բանիւք և գործովք, ոչ միայն իւր բաւական լեալ, այլ և այլոց որոց գիմէին առ նա.

առնէ պտուղ, հատանի. այլ պիտոյ են ոստքն 'ի սնունդ
և 'ի պահուստ պտղոյն:

Ի ՅԱՍԵԼՆ՝ Լ'գաթոնի երբեմն 'ի ժողովն Սկիւթայ՝
եթէ ոչ ուղիղ է դատդ, ասեն ցնա. և դու ո՞վ ես: Լ'սէ
ցնոսա. որդի մարդոյ եմ, որպէս և գրեալ է. եթէ ար-
դարեւ զարդարութի խօսէիք, և ոչ ուղիղ դատէիք, որ-
դիք մարդկան:

ՀԱՅՐՆ՝ Լ'բրահամ ոչ ուտէր, և գեղեցիկս՝ գրէր,
և յոլովք բերէին առ նմա մագաղաթ գրել. և առեալ
գրեաց զայս՝ եթէ խոտորեա 'ի չարէ և արա զբարի:
Եւ ասեն ցնա, գրեա զբոլոր սաղմոսն: Եւ նա ասէ,
յորժամ գործով կատարես զայդ, և զայն ևս գրեցից:

ՀԱՅՐՆ՝ Եպիփան հարցեալ եղև՝ թէ ընդէր տասն
են օրէնք և ինն երանութիք, ասաց. վասն զի տասն են
հարուածք եգիպտացւոց և ինն են դասք հրեշտակաց.
և երիցս են երեքն՝ խորհուրդ է սրբոյ երրորդութեն:

ՀԱՐՑԱԻ՝ () Էնոն՝ թէ զինչ է Յորայ ասելն՝ թէ
երկինք չեն սուրբ առաջի նորա: Եւ ասէ. քանզի Խծ
միայն է սուրբ անզուգելի ընդ ամենայն արարածս:

և էր նա բարի յարգարեալ յաղօթս և 'ի գործս և 'ի կերակուրս և 'ի
հանդերձս և յամենայնի:

1 Եղև երբեմն ժողով 'ի Սկիաէ վասն գործոյ ինչ. և իբրև կարգե-
ցին զբանն, եկն հայրն Աղաթոն յետոյ և ասէ. ոչ բարւոք կարգեցիք
զայդ: Իսկ նոքա ասեն. և դու ո՞վ իցես որ խօսիս ինչ բնաւ: Եւ ասէ
Ծերն. ես որդի մարդոյ իցեմ. զի գրեալ է թէ արդարեւ զարդարու-
թիւն խօսէիք և ուղիղս դատէիք, որդիք մարդկան:

2 Ասէր հայրն Աբրահամ զԾերոյ ումնմէ՝ եթէ հաց ոչ ուտէր, և
գեղեցկագիր էր. և բերին եղբարքն մագաղաթս և աղաչէին զնա գրել
նոցա գիրս: Իսկ Ծերն յաստուածային տեսութիւնսն հսկեր զցայդ
և զցերեկ, և առեալ գրեաց 'ի նոսա՝ եթէ խոտորեա 'ի չարէ և արա
զբարի, խնդրեա զմագաղաթի և երթ զհետ նորա: Եւ զայս գրեալ
եա 'ի նոսա: Ասեն ցնա եղբարքն. զամենայն գրեսցես զսաղմոսն: Իսկ
նա ասէ. գնացէք, եղբարք, և յորժամ գործով կատարէք զայդ՝
յայնժամ այլ ևս գրեցից:

3 Հարցին ցհայրն Եպիփան՝ եթէ ընդէր են տասն պատուիրանք օ-
րինացն, իսկ ինունք են երանութիք աւետարանին: Իսկ նա ասէ. տասն
հարուածոցն Եգիպտոսի օրինակ են տասն պատուիրանաց օրինացն.
Իսկ ինն երանութիւնք են օրինակ ինունց դասուց հրեշտակացն: Իսկ
երեք ընդ երկւք մինչ դնի, օրինակ իցէ սուրբ երրորդութեան, որ է
գլուխ երանութեանցն:

4 Եկին երբեմն առ հայրն Զենոն եղբարք ոմանք, հարցին ցնա և
ասեն. զինչ է բանն այն զոր ասէ Յոր՝ եթէ և ոչ երկինք սուրբ են
առաջի Խյ: Պատասխանի եա Ծերն և ասէ. թողեալ դուք, եղբարք,
զհոգս մեղաց ձերոց, և զերկինս հոգայք. իսկ զօրութի բանին այնո-
րիկ այս իցէ, զի միայն Խծ կատարեալ սուրբ է, և ոչ ինչ կարէ հա-
ւասարել յարարածոցս սրբութեան Խյ:

ՀԱՐՑԱԻ՝ հայրն Յովսէփ յերկուց եղբարց յայլ և այլ ժամանակի բան մի. եթէ գայցէ յիս խորհուրդ՝ թողից յիս թէ ոչ, իւր նա միոյն ասաց՝ եթէ թող մտանել ՚ի քեզ և ապա պատերազմեաց ընդ նմա, և միւսոյն՝ եթէ բնաւ մի տացես թոյլ: Իւր յորժամ յայտնեցան հակառակ պատասխանիքն, և ասէն ցնա. ծեր, ընդէր այլ և այլ խօսեցար: Իւր նա ասէ. կատարելոյն պարտ է թոյլ տալ և պատերազմել, զի առցեն պսակ. իսկ ան կատարիցն ոչ է պարտ, զի մի գերեսցին:

ՀԱՐՑԱԻ՝ ծերն՝ եթէ որպէս ոմանք դիւրաւ գործեն զգործն ւայ և ոմանք ոչ կարեն: Իւր նա ասէ. որք հարկաւոր համարին զգործն ւայ և զաշխարհականն աւելորդ՝ դիւրաւ գործեն, և որք զերկրաւորս համարին հարկաւոր՝ դժուարաւ գործեն զւայն:

Եհարց հայրն Պիմէն ցհայրն Յովսէփ և ասէ ցնա. յորժամ գայցէ ՚ի միտս իմ խորհուրդ աղտեղի, զինչ արարից. ընդդէմ կացից նախ ՚ի դաշն, թէ թողից մտանել: Ասէ ցնա ծերն. թոյլ տուր նախ մտանել, և ապա պատերազմեաց ընդ նա: Եւ իբրեւ դարձաւ նա ՚ի Սկիտէ և նստաւ նա ՚ի սենեակ իւր, եկն ոմն ծեր թեբայեցի և ասէր ցեղբարսն՝ եթէ հարցի ցհայրն Յովսէփ և ասացի, եթէ եկեսցէ առ իս ակտակիր ինչ խորհուրդ, թողից զնա մտանել առ իս, և նա ասէ՝ բնաւ մի մերձենար ՚ի նա և մի թողուր մտանել ՚ի քեզ՝ այլ վաղվա զակի հատ զնա ՚ի քէն: Եւ իբրեւ լուաւ զայս հայրն Պիմէն եթէ այսպէս ասաց հայրն Յովսէփ ընդ թեբայեցին ընդ այն, յարեաւ վաղվաղակի և գնաց առ հայրն Յովսէփ ՚ի Պանեփուտ և ասէ ցնա. հայր, ես պատմեցի քեզ զխորհուրդս իմ, և դու այլ աղդ ինձ ասացեր և այլ աղդ թեբայեցի եղբօրն: Ասէ ցնա ծերն. դու գիտես զի ես սիրեմ զքեզ: Եւ նա ասէ. այո այսպէս իցէ: Եւ ծերն ասէ. դու ասացեր ցիս, եթէ որպէս անձին քո՝ այսպէս ասասցես և ինձ: Պատասխանի ետ. այդպէս իցէ ճշմարիտ: Ասէ ծերն. արդ ես ասացի քեզ իբրեւ անձին իմոյ. զի եթէ թողուս մտանել ՚ի քեզ զայն խորհուրդ և պատերազմեսցիս ՚ի նմանէ և դու պատերազմիս ընդ նմա, առաւել զօրաւոր և յաղթող դուցիս, այլ այս կատարելոցն և փորձելոցն իցէ. իսկ անփորձիցն և տկարաց բնաւ ոչ արժան է մերձենալ ՚ի յախտաւոր խորհուրդս, այլ առժամայն փախչել ՚ի նոցանէ և հատանել զնոսա յիւրմէ:

Եհարց հայրն Յոհաննէս ներքինին մինչ մանուկն էր՝ ընդ ոմն ՚ի հարանցն և ասէ. որպէս կարող էք դուք դիւրաբար և անաշխատ գործել զգործս ւայ. իսկ մեք և ոչ աշխատութեաւ կարող եմք գործել զնոսա: Ասէ ցնա ծերն. վասն այսորիկ կարող եմք գործել զնոսա, զի մեք հարկաւոր մեզ գործ զգործն ւայ ունիմք, իսկ զմարմնոյ գործն անպէտ և վեր ՚ի վերոյ ակամայ առնեմք. իսկ դուք գլուխ և կարևոր ունիք զգործս մարմնոյ, և զգործն ւայ ՚ի հարկէ և վեր ՚ի վերոյ. սակս այնորիկ աշխատիք յոյժ և առնել ոչ կարէք. վասն այնորիկ ասաց տէրն. թերահաւատք, խնդրեցէք նախ զարքայութիւն և այս ամենայն յաւելցի ձեզ:

ՀԱՅՐՆ Յովսէփ ասէր՝ եթէ տեսակք յողով են ուղորմութեն. ոմանք առնեն վասն տանց շինութե և որդւոց ողջութե, և ոմանք վասն արքայութեան երկնից, զորս ոչ է պարտ ՚ի վատ իրաց առնել և կամ ՚ի վաշխից՝ որք ոչ առնուն վարձս: Եւ ասպա ասաց. եթէ ճշմարիտ ասացի, պատառեսցի վէմն այս: Եւ պատառեցաւ յեօթն մասն:

ՀԱՅՐՆ՝ Պիմէն հարցեալ յումեքէ՝ եթէ ունիմ ժառանգութի զինչ արարից, և նա ասէ. թէ տաս եկեղեցւոյ՝ դարձեալ դու ուտես զնա, և թէ յազգն թողուս՝ չառնուս վարձս. լաւ է թէ վաճառես և տաս աղքատաց:

Եւ յԱՅ Ժերն. եթէ գայ առ քեզ հայհոյուէ դէն, դու ասա՝ եթէ ես զայդ ոչ կամիմ, ՚ի գլուխ քո լիցի, և ՚ի քէն առցէ տէր զվրէժս. և մի հաւաքեր աւելի ցաւս:

Եւ յԱՅ Ժերն՝ թէ վայրապար է բարկանալ, եթէ հեռացուսցէ զքեզ յայ եղբայրն, թէ և հանէ զակն քո:

ՀԱՐՑԱԻ Ժերն՝ եթէ զինչ է ատել զչարն: Եւ ասէ. այն է որ ատէ զմնաս խօսելն զեղբօրէն և արդարացուցանէ զնա:

ՀԱՐՑԱԻ Ժերն՝ թէ ո՞ր է որ ասէ՝ բաժին է իմ տէր: Եւ ասէ. հոգին սուրբ է, յով որ լինի՝ նա կարէ ասել:

()ՏԱՐ՝ ոմն ասաց ցԺեր. կամիմ, հայր, գնալ յերկիր իմ: Եւ յԱՅ Ժերն. գիտեա, եղբայր, զի ՚ի գնալն յօտա-

1 Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա. մնաց ինձ ժառանգութի, և արդ զինչ արարից զայն: Ասէ ցնա Ժերն. գնա արդ և եկեսցես զկնի երից աւուրց և ասացից քեզ: Իբրև եկն ՚ի ժամն կարգեալ, ասէ ցնա Ժերն. և զինչ ասացից քեզ, եղբայր, ոչ գիտեմ. եթէ տացես զնա եկեղեցւոյ՝ դու դարձեալ կերիցես զնա, և եթէ տացես ազգի քո՝ ոչ ինչ շահիս ՚ի նմանէ հոգւոյ և ոչ վարձս առցես. իսկ եթէ տացես աղքատաց զգինս նորա, ազատիս ՚ի հոգոց և ունիցիս գանձս յերկինս. գնա և որպէս կամիս տնօրինեա զնա:

2 Ասէ եղբայր ոմն. զինչ իցէ, հայր, բարկանալ եղբօրն տարապարտուց: Ասէ ցնա Ժերն. վասն ամենայն անիրաւութե որ դիպեսցի քեզ յեղբօրէն և դու բարկանաս, տարապարտ բարկացար. թէպէտ և խլեսցէ զակն քո զաջ և կամ հատցէ զոտս քո և զձեռս քո, և վասն այսորիկ բարկացիս՝ ՚ի տարապարտ բարկացար. իսկ եթէ յայ հեռացուսցէ զքեզ, բարկացիս:

3 Եղբայր ոմն եհարց ցԺերն և ասէ. ո՞վ ասէ, հայր, զբանս զայս՝ թէ բաժին իմ ես դու տէր: Ասէ ցնա Ժերն. հոգին սուրբ ասէ. զի որ սուրբ է սրտիւ, այդ բան նորա է:

4 Եղբայր ոմն եհարց ցԺերն և ասէ. գնալ կամիմ անդրէն յերկիր իմ. զի օտար էր: Ասէ ցնա Ժերն. զայս գիտեա, որդեակ, զի ՚ի գալն

րութիւն՝ զամբ ունիս առաջնորդ, և ՚ի դառնալն ՚ի քոյն՝ զնորին հակառակն:

ՀԱՐՑԱԻ՝ ծերն՝ թէ որպէս կարեմ ունել զերկիւզն ւայ: Եւ. խոնարհութիւն և անընչութեամբ:

ՍՈՒՐԲՆ՝ Կիւրեղ աղեքսանդրացի հարցեալ եղև վասն միայնակեցաց և բազմակեաց եղբարց՝ եթէ որ է լաւ: Եւ ասէ. ՚ի մէջ Սովսէսի և Եղիայի ոչ է ընտրութիւն, զի երկոքին հաճոյացան ւայ:

ԿՐՕՆԱԻՐ՝ ոմն վաստակէր ՚ի տօնի Մինային, և ՚ի յասելն թէ ընդէր առնես՝ ասէ. սուրբ վկայն մեռաւ այսօր վասն Քրիստի, մեզ պարտ է ըստ կարի վաստակել:

ՀԱՐՑԱԻ՝ ծերն՝ եթէ որ է ապաշխարելն: Եւ. որ այլ ՚ի նոյն մեղս չանկանի, այլ զանկեալն զոր մեղաւ՝ ապաշխարէ:

ԵՂԲԱՅՐ՝ ոմն անկեալ ՚ի մեղս ապաշխարէր. և եղև զի անկաւ յօտիցն վերայ վէմ և հեղաւ արիւն բազում և մեռաւ: Եւ եկին դէք յառնուլ զհոգին, և ասեն հրեշտակք. տեսէք զարիւնս զայս՝ որ վասն Քրիստի: Եւ ապա թողին զնա:

Քո աստ յերկրէ քուսմէ՝ զտէր ունէիր առաջնորդ քեզ, իսկ արդ ՚ի դառնալդ քո անդ՝ զնորին հակառակն:

1 Եղբայր ոմն եհարց ցծերն և ասէ. որպէս եկեսցէ երկիւզն ւայ ՚ի մարդն: Եւ ծերն ասէ. եթէ ունիցի մարդ խոնարհութիւն և անընչութիւն ոչ դատեսցէ զոք, յայնժամ գայ երկիւզն ւայ յանձն այն:

2 Հայր ոմն հասարակաց վանից եհարց ցսուրբն Կիւրեղ եպիսկոպոսն Աղեքսանդրու և ասէ ցնա. որ ոք վերագոյն իցէ քաղաքավարութիւն, մերս, որ ժողով եղբարց եմք ՚ի միասին՝ որ բազումք օրինակ և օգնականք միմեանց լինիմք առ ՚ի փրկութիւն, եթէ նոցա որք յանապատի միայնացեալք են և զիւրեանք միայն ուղղեն: Պատասխանի ետ պատն և ասէ ցնա. ՚ի մէջ Սովսէսի և Եղիայի քննութիւն ոչ գոյ, զի երկոքեանն հաճոյ եղեն ւայ:

3 Աշխատէր կրօնաւոր ոմն ՚ի գործ ՚ի տօնի աւուր սրբոյն Մինայի: Եւ տեսեալ զնա այլ ոմն եղբայր ասէ ցնա. միթէ այսօր գործել մարթ է: Իսկ նա ասէ. եթէ այսօր վկայն Քրիստի այսքան չարչարանս կրեաց, ոչ ևս պարտ է ինձ այսօր առաւել աշխատանս կրել և վշտանալ:

4 Ասաց եղբայրն. զի՞նչ է, հայր, ապաշխարութիւն մեղացն: Ասէ ցնա ծերն. այլ ոչ ևս առնել զայն մեղս, այն է ապաշխարութիւն. վասն այնորիկ կոչեցան ամբիծ արգարքն, զի թողեալ զմեղս գործեցին զարգարութիւն:

5 Ապաշխարէր եղբայր ոմն զյանցանս իւր միայնակեցութեւն. և դիպաւ նմա յանկարծակի անկանել ՚ի վերայ վիմի և խոցեցան ոտք նորա, յորմէ այնչափ հեղաւ արիւն մինչև վհատեալ մեռաւ: Եւ եկին դէք տանել զհոգի նորա, և ասեն ցնոսա հրեշտակքն. նայեցարուք ՚ի վէմս այս և տեսէք զարիւն իւր զոր եհեղ ՚ի սակս ւայ: Զայս իբրև ասացին հրեշտակքն, փախեան դէքն, և աղատեցաւ հոգի եղբորն:

ՀԱՐՑԱՒ՝ ծերն՝ եթէ լաւ է երթալ առ եղբարս :
 Ի՞նչ . ոչ , այլ ստանալ զսէրն նոյն և զնեղութիւնն աշխատութեան և բարի :

ՀԱՐՑԱՒ՝ ծերն՝ թէ ընդ յոլով խորհուրդս որպէս կուուեսցուք : Եւ ասէ . քննել պարտ է թէ որ է մեծն՝ և ընդ նմա միայն կուուել . և երբ յաղթէ նմա , կորնչին փոքունքն :

Ի՞ՍԱՑ՝ ոմն ՚ի ծերոցն . եթէ գտցէ միայնակեաց տեղի որ ունիցի աջողութիւն , իսկ զպէտս մարմնոյն աշխատութեան , և վասն մարմնոյն պիտոյից ոչ երթիցէ անդր , այնպիսին ոչ համարի եթէ անձ է առաջի աչաց նորա* :

ՀԱՐՑԱՒ՝ մանուկ փոքր՝ թէ որ լաւ է , խօսե՞լն թէ լուե՞լն : Ի՞նչ . երկոքին չափով , և ՚ի չարէն բնաւ լուել , և զբարին սակաւ :

Եւ ասէ . եղբարք գնացին ՚ի Սկիւթի , և ասէ մին . ես գիտեմ՝ զհին և զնոր գիրս : Եւ ասէ ծերն . դու զօգս լցեալ ես բանիւ : Եւ միւսն ասէ . ես գրեալ ունիմ զբոլորն : Ի՞նչ ծերն . պատուհան քո լի է թղթով : Եւ միւսն ասէ . անփոյթ արարի ես զանձնէ : Եւ ասէ ծերն .

* Եղբայր ոմն եհարց ցծերն և ասէ . բարձր սովորութիւն է գնալն առ ընկերն : Ասէ ծերն . այդպիսի սովորութիւն անպէտ իցէ , այլ ստասցիս սէր և անձուկ առ անձ :

3 Ասէ եղբայր ոմն ցծերն . զի՞նչ արարից , հայր , զի բազում խորհուրդք պատերազմին ընդ իս , և ես ոչ գիտեմ թէ որպէս կացից ընդդէմ նոցա : Ասէ ցնա ծերն . դու մի պատերազմիր ընդ նոսա , այլ ընդ միոյ միայն մարտիցես , զի ամենայն խորհուրդք կրօնաւորի զմի ինչ ունին գլուխ իւրեանց , զայն գլխաւորն պարտ է քննել և կուուել ընդ նմա . յորժամ այն անկցի որ է մեծն , և յայնժամ ամենայն խորհուրդքն ընդ նմա անկեալ կորնչին :

3 Ասաց ծերն . եթէ գիտէ կրօնաւորն զտեղի ուր գիւրաւ կատարի առաքինութիւն և ոչ գնայ անդ վասն սակասութեան պիտոյից մարմնոյն , այնպիսին ոչ հաւատայ թէ կարող է անձ կերակրել զնա :

* Ալ օրինակի դարձեալ ՚ի հին Բարգ . գնայ անդ վասն պիտոյից , այն . Դանուբէ . Ասաց ծերն . եթէ գիտէ պիսին ոչ գիտէ և ոչ հաւատայ՝ որ տեղի որ լաւ է հոգւոյ և ոչ թէ կարող է անձ կերակրել զնա :

4 Եղբայր ոմն եհարց ցմանուկ փոքր և ասէ ցնա . բարեհօք իցէ լուել թէ խօսե՞լ : Պատասխանի ետ մանուկն և ասէ . եթէ անօգուտ են բանքն՝ թողցես զնոսա , իսկ եթէ օգտակարք են՝ խօսեա փոքր մի . այլ թէպէտ և բարեհօք իցեն բանքն՝ մի յամեր ՚ի նոսա , քանզի լուելն լաւագոյն է քան զբարի բանս :

3 Գնացեալ երբեմն եղբարք երեք ՚ի Սկիւթի , և երթեալ առ ծեր ոմն՝ ասէ մինն . ես , հայր , զհին և զնոր կտակարանաց գիր ուսեալ եմ ՚ի թիւ : Ասէ ցնա ծերն . դու զօգս լցեալ ես բանիւք : Եւ երկրորդն ասէ . և ես , հայր , զհին և զնոր կտակարանաց գիրս գրեալ ունիմ ինձ : Ասէ ցնա ծերն . և դու ևս , եղբայր , լցեր զպատուհանս քո թղթ-

հեռացար յօտարասիրութենէ, քանզի պարտ է ունել հաւատ ուղիղ և գործս բարիս:

Եւ Երբ Երբ ոմն ի սովի տանէր մօր իւրոյ հաց, և եղև ձայն առ նա որ ասէր. կամ դու հոգա զմայր քո, կամ ես: Եւ նա անկեալ յերկիր ասէ. տէր, դու հոգասցես զիս և զմայր իմ:

Եւ Երբ Երբ թէ ոխակալն զարիւնն հեղցէ վասն Վրի, ոչ է ընդունելի:

Եւ Երբ ոմն հարցաւ ի կուսանէ, եթէ պահեմ զվեցօրն ի շաբաթու, և ուսեալ եմ զհին և զնոր գիրս: Եւ ասէ ցնա. կարե՞ս զանարգութի իբրև զպատիւ ընդունել, և զրկանս իբր զշահս, զօտարն սիրել իբրև զյարեհէս: Եւ ասէ. ոչ, հայր: Եւ ասէ ծերն. ապա այդ է կատարելութիւնն:

Թիւք: Եւ երրորդն ասէ. և ես, հայր, այնչափ անփոյթ արարի զանձն իմ, մինչև ոչ լուանայի զոտս իմ և ոչ յամանս, վասն որոյ անձն իմ իբրև զփուշ և զլօռ եղև բուսեալ՝ անհանգիստ պահելով զիս: Ասէ և ցնա ծերն. և դու, եղբայր, զօտարասիրութիւն վարեցեր ի քէն, զի օտար համարելով զմարմինդ՝ ամենայնի մերժեցեր զնա. զի պարտ է առաւելագոյն ունել հաւատս ուղիղ և գործս բարիս:

1 Պատմէր մեզ ոմն ի ծերոցն՝ եթէ էր առ մեզ եղբայր մի ճգնաւոր յոյժ, և էր նորա մայր աղքատ. և եղև սով մեծ ի կողմանս յայնոսիկ. և առեալ եղբայրն այն հաց՝ և յուղի ել տանել մօր իւրոյ, և ահա եկն առ նա ձայն յերկնից որ ասէր. կամ դու հոգասցես զմայր քո, և կամ ես հոգացից. զի թէ դու հոգաս, ես ոչ հոգացից: Եւ ծանեալ զձայնն յայլ լեալ, և անկեալ յերկիր ասէր արտասուօք. տէր, դու հոգասցես զիս և զնա: Եւ յարուցեալ դարձաւ ի սենեակ իւր. և յետ երկու աւուրց եկն առ նա մայր իւր և երեք նմա հացս, և ասէ թէ ոմն ծերեբեր և ետ ինձ զպէտս որ յայսմ ամի ինձ և քեզ բաւական է: Եւ նա գոհանայր զայլ և առաւել յաւելոյր ի զգաստուի իւր:

2 Ասաց ծերն՝ եթէ նստէի երբեմն մերձ առ ծերոյ ումեմն, և եկն առ նա կոյս ոմն և ասէ ցնա. հայր, պահեալ է իմ երկերիւր շաբաթս զվեց աւուրք, և ուսեալ եմ ի բերան զհին և զնոր գիրս, և արդ զի՞նչ պակաս է ինձ գործել: Ասէ ցնա ծերն. համարեցա՞ր երբեք զարհամարհանս իբրև զպատիւ, և կարո՞ղ ես ընտրել դու զզրկիլն լաւ քան զշահիլն: Պատասխանի ետ կոյսն. ոչ, հայր: Ասէ ծերն. կարե՞ս սիրել դու զօտարս քան զընտանիս քո, և կամ զաղքատութիւն քան զհարստութիւն: Ասէ. ոչ կարեմ զայդ առնել: Ասէ ծերն. ոչ ես պահեալ դու զվեց աւուրք և ոչ զհին կամ զնոր ուսեալ է քո զգիրս, այլ միայն զանձն քո խաբեցես. գնա աշխատեաց դու, զի դեռ ևս ոչ աշխատեալ ես. քանզի որ դք կամաւ ընկեսցէ ի միշտս զանձն իւր, հաւատամ զի նա է որ ընդ վկայսն թուեսցի, և փոխանակ արեան ընդունի անձն զարտասուս նորա, որ կամաւ ի նախատինս գոչով և յարհամարհանս արտասուեսցեն զանձն ահա՞նց արտասուան զայն ի հեղացեալ և ի հանգարտացեալ սրտէ. գնա զայս արտ և ապա կարես կեցուցանել զանձն քո: Եւ իբրև լուաւ կոյսն զայս, շինեալ եղև և ուրախութեամբ գնաց:

ՀԱՐՑԵԱՆ՝ եղև ծերն 'ի մանկանէ՝ եթէ ասէն ցիս խորհուրդք իմ, վաղ եղեր արեղայ, գնա յաշխարհ: Անա ասէ. որդեակ, եթէ ոչ հասցուք յերկիրն աւետեաց, լաւ է մեզ եթէ անկցին ոսկերք մեր աստէն յանապատիս 'ի ճանապարհի տեառն ւայ մերոյ:

ԱՐՕՆԱՒՐ՝ մի փոքրիկ և մանուկ ճգնեցաւ զամս քսան՝ ուտելով 'ի շաբաթու բռամբ մի ոսպն թրջեալ, և հպարտացեալ 'ի սրտի՝ կարծէր զինքն մեծ ոմն, և բաւական գործել նշանս. և խնայեաց տէր 'ի նա, և արկ 'ի սիրտ նորա զբանն Պաւղոսի որ ասէ՝ թէ ոչ եմ

1 Եղբայր ոմն անկաւ 'ի հոգս և 'ի նեղութիւն, և գնաց առ ծեր ոմն և ասէ ցնա. զինչ արարից, հայր, զի խորհուրդք իմ նեղեն զիս և ասէն ցիս՝ եթէ տարաժամ եղեր կրօնաւոր և ոչ կարես բառնալ զսա մինչև 'ի մահ և կեալ սովաւ: Ասէ ցնա ծերն. թէպէտ և ոչ ևս կարացուք մտանել յերկիրն աւետեաց, այլ լաւագոյն է մեզ զի ոսկերք մեր անկցին յանապատի 'ի ճանապարհս ւայ, քան դառնալ մեզ յեգիպտոս 'ի ծառայութի փարաւոնի. գնա, որդեակ, լաւագոյն է 'ի ճանապարհս առաքինութե մեռանել, թէպէտ և ոչ հասանիցէ 'ի կատար նորին, քան դառնալ 'ի խաւար աշխարհի և ծառայել գարշ ախտի նորա: Իբրև լուաւ եղբայրն, շինեալ հաստատեցաւ և ուրախութեամբ գնաց:

2 Էր ոմն կրօնաւոր 'ի Թեբայիդոյ մանուկ հասակաւ, և զի կենցաղավարէր սա անչափ ճգնութե և սքանչելի քաղաքավարութե, սլահօք և տքնութե և անգագար աղօթիւք, անընչութե և ամենայն չարակրութե ճնշէր զանձն: Եւ կերակուր նորա էր այսպէս. ոսպն թրջեալ, և զայն միով ձեռամբ առեալ ուտէր յաւուր կիրակէին, և զայլ վեց աւուրսն ոչ ճաշակէր բնաւ ինչ. քանզի զայս մի բուռն թրջեալ ոսպն նախ յամենայն աւուր կերակրէր, և ապա զինի երից աւուրց. իսկ յետոյ 'ի կիրակէ միայն. և եկաց նա յայսպիսի ճգնութիւն ամս քսան: Այլ սատանայ որ գտողն է ամենայն չարեաց, խեթացեալ ընդ սուրբ վարս նորա, զի որով ինքն անկեալն էր ամբարտաւանութե՝ կամեցաւ ձգել և գնա, և եգ 'ի սիրտս նորա խորհուրդ ամբարտաւանութե և ասէր. եթէ յայսպիսի ճգնութիւն և յաշխատութիւն ես դու զայսքան ժամանակս, որպիսի այլ ոչ դք իցէ 'ի վերայ երկրի 'ի մարդկանէ, և ընդէր ոչ առնես դու նշանս և սքանչելիս և բժշկութիւն, որպէս զի դու յօժարամիտ լինիցիս 'ի ճգնութիւն, և որք տեսցեն շինեացին և փառաւորեսցեն զիմ: Զայս ևս սերմանեաց դէն 'ի խորհուրդ նորա և սկսաւ աղօթել և խնդրել յայ նշանս և սքանչելիս առնել, և ասաց. որպէս հրամայեցեր, փրկիչ, թէ խնդրեցէք և սացի ձեզ, հայեցեցէք և գաջիք, արդ խնդրեմ 'ի քէն՝ տուր ինձ շնորհս բժշկութե և նշանաց: Իսկ ուղորմածն ւած որ կամի զամենայն մարդ զի կեցցեն, իբրև ետես զմոլորութի նորա, ոչ մոռացաւ զբարի գործ նորա և զքրտունս նա և զաշխատանս ճգնութեցն, և ոչ եթող թշնամւոյն ախրել նմա, և ոչ թոյլ ետ անկանել նմա 'ի խոր վիհն ամբարտաւանութեան. այլ ըստ բանի երգողին որ ասէ՝ թէպէտ և գայթակղեսցի արդարն՝ նա մի կործանեացի, զի տէր ձեռնկալու է նորա: Արդ քանզի մինչ էրն յայսպիսի խորհուրդս՝ առաքեաց ւած 'ի սիրտ նորա զբան Պաւղոսի որ ասէ՝ թէ

բաւական անձամբ : Եւ չողաւ առ ծեր ոմն անուանի .
 և ետես ծերն երկուս եթովպացիս սեաւս զի նստէին
 յերկու ուսս նորա և ձգձգէին զգլուխ նորա առ մի-
 մեանս : Եւ իբրեւ ողջունեցին և նստան , աղաչեաց ըզ-
 ծերն ասել ինչ նմա : Եւ նա ասէ . ոչ ասեմ ինչ քեզ
 բնաւ , զի ոչ առնես : Եւ երդուաւ նմա առնել զոր ինչ
 լսէ : Եւ ծերն ետ նմա դահեկանս և ասէ . գնա 'ի քա-
 ղաք , և գնեա տասն լիտր հաց և նոյնչափ գինի և նոյն-
 չափ միս , և գնա կեր զաւուրս տասն , և ապա եկ առ իս :
 Եւ գնաց տրտմեալ . և 'ի յուտելն և յըմպելն ընոյր ար-

ոչ եմ բաւական անձամբ իմով խորհել ինչ : Եւ ասէր . թէ մեծն Պաւ-
 ղոս ոչ էր բաւական խորհել ինչ անձամբ իւրով , որչափ ևս առաւել
 ես կարօտ եմ վարդապետիլ յայլոց . յարուցեալ գնացից առ միայնա-
 կեացն այն , և զոր ինչ ասացէ՝ արարից զայն : Եւ եդ դաշինս անձին
 և երդուաւ յիմ և ասէ . զոր ինչ և ասացէ ինձ ծերն , իբրեւ յայ ա-
 ռաքեալ խրատն այնպէս արարից զայն : Եւ էր ծերն այն առ որ խոր-
 հէրն գնալ՝ մեծանուն յոյժ և անային տեսութեանն արժանի լեալ և
 կարող օգտեցուցանել զորս ընթանային առ նա : Ասան այսորիկ մինչ
 գնաց առ ծերն և մերձ եղև առ նա , ետես ծերն նստեալ 'ի վերայ եր-
 կուց ուսոց նորա երկուս արս սեաւս հնդիկս , որք եդեալ էին չըզ-
 թայս 'ի պարանոց նորա , և իւրաքանչիւրն քարշէր յինքն զգլուխ նո-
 րա : Զայս տեսեալ ծերոյն ծանեաւ զպատճառն , վասն զի հոգեաւս
 էր . հառաչեաց և արտասուէր առանձինն : Եւ իբրեւ եմուտ եղբայրն
 'ի ներքս , ողջունեաց զնա ծերն և նստան լուելեայն ժամս ինչ , քանզի
 այն էր սովորութի ծերոյն : Եւ զկնի այսորիկ ասէ եղբայրն ցծերն .
 հայր , շահեսցես զիս և ուսո ինձ ճանապարհ փրկութե : Պատասխա-
 նի ետ ծերն և ասէ . ոչ կարեմ , որդեակ , առնել զայդ , զի և ինձ պի-
 տոյ է օգնական և ձեռնառու : Իսկ նա ասէ . մի հրաժարեսցես , տէր
 իմ հայր , շահ առնել ինձ . քանզի յուսացեալ եմ 'ի քեզ , և երդ-
 մամբ դաշինս եդի անձին լսել բանից քոց և առնել զնոսա : Ասէ ցնա
 ծերն . գիտեմ զի ոչ լսես ինձ , վասն այսորիկ հրաժարիմ 'ի խօսելոյ
 ընդ քեզ : Եւ նա ահագինս երդուաւ դարձեալ և ասէ՝ թէ զինչ և
 ասացես ինձ , լուայց քեզ իբրեւ հրեշտակի ինչ : Յայնժամ ասէ ծերն .
 տարցես ընդ քեզ զանօթս դրամոց զայս , և գնա 'ի քաղաքն և գնես-
 ցես հացս տասն և միս լտերս տասն և տասն չափ գինի , և բեր այսր
 զայն : Եւ իբրեւ լուաւ զայս , սկսաւ տխրել և տրտմել ճգնաւորն այն ,
 այլ վասն երգմանն հնազանդեցաւ և գնաց : Եւ մինչ գնայր 'ի ճանա-
 պարհին , ալէկոծէր 'ի բազում խորհրդոց և ասէր 'ի մտի՝ թէ զինչ
 կամեցաւ զայս ծերն առնել ինձ , և զիա՞րդ գնեցից զայս ամենայն և
 գայթակղեցուցից զտեսողսն յիս յորժամ բարձեալ բերիցեմ զնոսա :
 Եւ ողբալով եկեալ զճանապարհն զայն՝ եհաս 'ի քաղաքն , և 'ի ձեռն
 այլում գնեաց զհացն և 'ի ձեռն այլում զգինին , և պատճառէր այլ
 և այլ պատճառս . և թէպէտ տխրէր յոյժ վասն մտոյ , սակայն գտեալ
 այր մի երկիւղած յայն՝ ետ նորա լուելեայն գնել զմիսն , և բազում
 սրտկառանօք առեալ զայն ամենայն եկն առ ծերունին : Եւ ետես
 ծերն զի ոչ էր մի հնդիկն յուս նորա : Ասէ ցնա ծերն . մի մոռանար ,
 սիրելի , զոր ուխտեցեր ինչ հնազանդել ամենայնի զոր և ասացից քեզ .

տասուօք զսեղանն , և մաշեցան յամօթոյ ամենայն մար-
մինք նորա . և գնաց առ ծերն : Առ տեսանէր ծերն հրեշ-
տակ լուսոյ յաջմէ և յահեկէ նորա , և համբուրեաց
գնա և ասէ . որդեակ , անձ 'ի հեզս և 'ի խոնարհս քնա-
կէ . երթ կեր հաց յամէն երեկոյի . կեր և 'ի պարարտ

արդ առ զայս ամենայն և գնա 'ի սենեակ քո . և մինչ առնես զկարդ
թեթև աղօթից քոց , 'ի ժամու ճաշոյն կերիցես մի հաց և լիար մի միս ,
և արքմար մի գինի . զայս այսպէս արասցես աւուրս տանն , և եկ այսր
և պատմեցից քեզ զոր անձ տացէ ինձ խօսել քեզ : Իբրև լուաւ զայս ճրգ-
նաւորն այն , սոսկացաւ յոյժ . այլ վասն երգմանն ընդգիմաբանել
ոչ զօրեաց : Եւ առեալ զայն ամենայն գնաց ողբալով և տրամուծք
յոյժ , և նստեալ 'ի տանն լայր և ասէր . վայ եղկելոյս , յորմէ պահոց
զըկեալ յոր որկրամուծութի անկայ , և զինչ արարից ոչ գիտեմ . կե-
րայց եթէ ոչ կերայց . եթէ ոչ կերայց , բարկասցի ինձ տէր վասն երգ-
մանն իմ յանուն նորա . զի ուխտեցի թէ զոր ինչ և ասէ ցիս ծերն՝ ա-
րարից զայն իբրև յայ տացեալ . և եթէ կերայց , զինչ լինիցի աշխա-
տութիւն իմ . և արդ տէր տէր , նայեա 'ի տառապանս իմ և ողորմեա
բռնագատելոյս և թող զմեզս իմ , զի բռնաբարիւմ գործել զհակառակն
ճգնուէ իմոյ : Այսպիսի ողբովք գնաց 'ի տուն իւր և արար զանձ ըստ
հրամանի ծերոյն , և առաւել աղօթէր . և յորժամ հանդերձեալ էր ու-
տել , թանայր արտասուօք զսեղանն իւր և ասէր . տէր , յիրաւի թողեր
զիս : Իբրև ետես տէր զխոնարհութի և զհնազանդութի նորա , ետ մխիթա-
րութի սրտի նորա . և ծանեաւ զխորհուրդս գործոյն , զի ծանեաւ թէ
ընդէր գիպեցաւ այն նմա . վասն այնորիկ արտասուօք գոհանայր զայն ,
և խօստովանէր զբանն մարդարէական՝ եթէ ամենայն արգարութիւն
իբրև զխորձուհի տեռատեսին համարեալ է . և եթէ տէր ոչ շինէ ըզ-
տունն և պահէ զքաղաքն , ընդունայն տքնին պահապանք նորա : Եւ
իբրև լցան աւուրքն այն , զոր կատարեաց զամենայն հրամայեալն ծե-
րոյն արտասուօք և հեզութեւ , այնպէս դարձաւ առ ծերն , առաւել
թարշամեալ և խահրեալ մարմնով քան զայն՝ որ 'ի շաբաթուն մի ան-
գամ ճաշակէր զոսպն : Իբրև ետես գնա ծերն այնպէս խոնարհեալ և
սեւաքն փախստական եղեալ գնացեալ էին , և փոխանակ նոցա հրեշ-
տակք լուսոյ երևէին յաջմէ և յահեկէ նորա սլայծառ երեսօք , ընդ
առաջ գնաց նմա և ուրախութեւ ընկալաւ , և արարեալ աղօթս նստան
լուկեայն : Եւ ապա ասէ ցնա ծերն . որդեակ , մարդասէրն անձ նայե-
ցաւ 'ի քեզ և ոչ ետ թոյլ թշնամւոյն տիրել քեզ . զի սովորութի է
նորա խաբել զառաքինիսն և ձգել յամբարհաւաճութիս , և խորհե-
ցուցանէ առնել զգործս առաւել քան զկար և կոչէ 'ի չափ բարձրա-
գոյն , որպէս զի այսօրեւք դիւրաբար ձգեսցէ զնոսա : Քանզի ոչ ինչ
իցէ 'ի մեղաց և յախտից այսպէս ասելի ան իբրև զամբարտաւանու-
թիւն , և ոչ ինչ իցէ պատուական առաքինութի առաջն ան իբրև զխո-
նարհութի և զհեզութի . և զայսոսիկ փորձեալ քննեցես յառակէ
փարիսեցւոյն և մաքսաւորին : Ասան զի գլխաւորքն բարձանց 'ի ճրգ-
նութեց յոյժ երկնչելիք են , քանզի դիւրաւ կործանելիք են , իբրև
թէ ոմն 'ի հարանցն ասէ . որ առաւել քան զչափն է , 'ի դիւէ է : Արդ ,
ով որդեակ , ընկալ զխրատ իմ և պահեա զնոսա , զի անսասանելի մը-
նացես 'ի դրժողաց . մի խոտորեցիս յաջ և կամ յահեակ , այլ զմի-
ջին ճանապարհ կալցես . քանզի զճանապարհաւ արբունի գնացես

կերակրոց կարօտութիւն, և անցո զժամն թէ կարես: Այլ յուղարկեաց զնա ասելով. տէր ուղղեսցէ զքեզ և հանցէ որպէս զլոյս զարդարութիւնս քո, և զիրաւունս քո որպէս զօր հասարակ: Այլ զնաց խնդութիւն ասելով. խրատեսցեն զիս երկիրազօք քո և ոյք ճանաչեն զվկայութիւնս քո:

Այս ծերն. որպէս փառք է թագաւորի երթալ 'ի կրօնաւորութիւն, նոյնպէս ամօթ է կրօնաւորի երթալ յաբեղայութիւն և լինել թագաւոր ամենայն երկրի:

ՀԱՐՑԱԻ Ծեր. թէ որպէս պարտ է լինել միայնակեցին: Այլ պատասխանի ետ' թէ որպէս զիս միայն ընդ միայն:

յառնուլ զկերակուր, և չափաւոր կերիցես յամենայն երեկոյի. և եթէ հարկ լիցի, առանց երկմտութե և խղճելոյ փոխեսցես զժամն, կամ թէ վասն տկարութե և կամ վասն այլոյ իրիք պատճառի, և մի խնայեր փոխել զսահմանեալ ժամն. և թէ դիպեսցի քեզ յաւուրն երկու անգամ առնուլ կերակուր՝ մի տրամեսցիս, զի ոչ եմք ընդ օրինօք բռնադատութեան, այլ ընդ շնորհօքն Յիսի Գնի եմք: Իսկ մինչ կերիցես, մի յագեսցիս, այլ բռնեսցես զքեզ որչափ և կարող իցես 'ի կարգ պահոց. և առաւել 'ի պարարտ կերակուրսն արասցես զայս, և զյոռին 'ի նոցանէ ընտրեսցես. և առաւել քան զամենայն զսիրտ քո պահեա, և առաւել քան զամենայն առաքինութիւն զխոնարհութիւն օտացիր. քանզի պատարագ ան է ըստ մարգարէին հոգի խոնարհ, և զսիրտ բեկեալ անծ ոչ արհամարհէ. և դարձեալ ասէ՝ թէ խոնարհեցայ և կեցոյց զիս. և Եսայիաս ասէ 'ի տեառնէ՝ եթէ ես յո՞ք բնակեցայց, եթէ ոչ 'ի հեզս և 'ի խոնարհս և որք դողան 'ի բանից իմոց: Արդ դու զամենայն յոյս քո աւանդեա 'ի տէր և ընկեա 'ի նա զհոգս քո. զի եթէ նա ոչ նայեսցի 'ի քեզ, ընդունայն է վաստակ քո: Գնասցես, որդեակ, խաղաղութիւն զճանապարհս քո, և նա ուղղեսցէ զգնացս քո և հանցէ որպէս զլոյս զարդարութիւնս քո և զիրաւունս քո որպէս զօր հասարակ: Այսպէս չահեալ ծերոյն զեղբայրն զայն հաստատեաց զնա, և բարւոք հիւրընկալեալ կերակրեաց զնա, և արձակեաց գնալ 'ի սենեակ իւր: Եւ ելեալ եղբայրն անտի գնայր ասելով. խրատեսցեն զիս երկիրազօք քո, տէր, և որք ճանաչեն զվկայութիւնս քո. և խրատեսցէ զիս արդարն ողորմութիւն. և զի խրատելով խրատեաց զիս տէր, և 'ի մահ ոչ մատնեաց: Եւ ցանձն իւր ասէր. դարձ, անձն իմ, 'ի հանգիստ քո, զի տէր օգնեաց քեզ: Այսպէս գոհանալով զայ եկն 'ի սենեակն իւր և կայր բարւոք ըստ կարգելոյ ծերոյն՝ զամենայն աւուրս կենաց իւրոց, և եհաս 'ի չափ հասակի կատարմանն Քնի:

Ասաց ծերն. լուարուք ինձ, որդեակք. զոր օրինակ պարծանք մեծ են թագաւորի եթէ թողու զթագաւորութիւնն և լինիցի կրօնաւոր, վասն զի անանց թագաւորութիւնն լաւ քան զանցանելն իցէ, որպէս և ամօթ մեծ իցէ եթէ թողեալ զկրօնաւորութիւնն՝ եղիցի թագաւոր ամենայն երկրի. զի թէպէտ և ցանկութիւն աստից չարժին 'ի բնութիւնս, այլ ժուժկալութիւն և ճգնութիւն յերկարեալ չիջուցանէ զնա:

ՀԱՐՑԱՒ՝ ծեր՝ թէ լէր յորժամ յանապատի գնամ,
երկնչիմ: Եւ պատասխանի ետ՝ թէ այժմէն կեաս*:

ԻՐՕՆԱԽՈՐՆ որ մերկանայ՝ ի բաղանիսն, մերկա-
ցաւ ի շնորհացն ւայ:

Եւ ԲԱՅՐ՝ ոմն երթեալ և առեալ զձե միայնակե-
ցու թէ և առժամայն արգել զինքն թէ որոշեալ իցեմ
յաշխարհէ: Եւ լուեալ զայս ծերոցն՝ եկեալ հանին զնա
և ետուն շրջել նմա ընդ խուղս եղբարցն և անկանել
առաջի և ասել՝ թողու թի արարէք ինձ, զի ոչ էի միայ-
նակեաց, այլ տխմար:

ՀԱՐՑԱՒ՝ ծեր. զինչ պարտ է առնել և կեալ: Իսկ
ծերոցն առ ի գործոյն չուանամանու թէ ամենեւին ի վեր
չհայեցեալ չպարապելով ի գործոյն, և պատասխանի
ետ՝ ահա տեսանես:

Եւ ՍԵՆ՝ ծերքն. թէ տեսանես զմանուկ որ ըստ կա-
մաց իւրոց յերկինս ելանէ, կալ զնա և ընկեա ի վայր,
զի օգուտ է նմա:

ՊԱՏԾԵՑԻՆ՝ վասն հօրն՝ Նատիրայի աշակերտի հօրն
Սիղուխանոսի՝ եթէ յորժամ նստէր ի խղի իւրում՝ ի
լերինն Սինեայ, չափաւորու թէ վարէր զինքն ըստ պի-
տոյից մարմնոյ. և յորժամ եղև եպիսկոպոս ի Փառան,
պնդեաց զինքն խիստ կրօնաւորու թէ: Եւ ցնա աշա-

1 Եհարց ոմն եղբայր զծերն և ասէ. ընդէր երկնչիմ, հայր, մինչ
գնամ յանապատ: Ասէ ցնա ծերն. վասն այնորիկ երկնչիս, զի դեռ ևս
կենդանի ես:

* Դարձեալ այլ օրինակի՝ ի հին Լազգ. ապատի: Ասէ. զի դեռ չես մե-
հանու-թեան. հարցաւ ծերն՝ եթէ ուեալ:
վասն էր երկնչիմ մինչ գնամ յանա-

2 Եղբայր ոմն ել յաշխարհէ. և իբրև զգեցաւ զձե կրօնաւորու թէ,
առժամայն արգել զինքն ի սենեկի ուրեմն և ասէր՝ թէ ես հանգար-
տեալ եմ ահա այժմ: Իսկ ծերոցն լուեալ զայս՝ գնացեալ հանին զնա
և ետուն նմա կանոնս, զի գնացէ օր ըստ օրէ ի սենեակս եղբարցն և
ի ծունր իջեալ ասիցէ՝ թողու թիւն շնորհեցէք ինձ, ոչ եմ հանգար-
տեալ, այլ դեռ ևս եկեալ եմ: Եւ արար այսպէս զհրամանս հարցն:

3 Ծեր ոմն և հարց և ասէ. զինչ պարտին առնել որք կամիցին կեալ:
Իսկ ծերն հիւսէր զարմաւ և ոչ նայեցաւ ի վեր, այլ ասէ. գնացեալ
աշխատեաց այսպէս որպէս և տեսանես:

4 Ասաց ծերն. եթէ տեսանես մանուկ կրօնաւոր կամաւ իւրով ե-
լանելով յերկինս, կալեալ զոտից նր հարցես զգետնի, այնլաւ իցէ նմա:

5 Ասէին վասն հօրն Նատիրայի՝ եթէ յորժամ բնակէր ի Սինա,
չափաւորապէս ճգնէր ի խցի իւրում. իսկ յորժամ եղև եպիսկոպոս
ի Փառան, յանհամբերելի ճգնու թիւս ետ զանձն իւր: Ասէ ցնա աշա-

կերտն իւր . հայր , մինչդեռ էաք յանապատին , ոչ ճրգնէիր այդպէս : Ասէ ցնա ծերն . անդ անապատ էր և աղքատութիւն և լռութիւն , և կամէի հանգուցանել զմարմինս , զի մի հիւանդացայց և խնդրեցից զոր ոչ ունիմ . իսկ այժմ աշխարհ է և պատճառք :

ՀԱՐՅԱՒ ծեր . էր աղագաւ ոչ կասեցեր 'ի վաստա կելոյ : Աւնա ասէ . վասն զի հանապազ մեռանելոյ ակն ունիմ :

ԱՂԲԱՅՐ ոմն եկն առ հայրն Պիմէն և ասէ ցնա՝ եթէ մեծ փորձութիւն դիպեցաւ ինձ : Ասէ ցնա հայրն Պիմէն . հեռացիր 'ի տեղւոյն յայնմանէ որչափ կարես՝ երթալ ճանապարհ երից աւուրց , և զտարի մի պահեա մինչև ցերեկոյ : Ասէ ցնա . եթէ մեռանիմ և ոչ ժամանեմ զտարին կատարել , զի՞նչ լինիցի ինձ : Ասէ ցնա հայրն Պիմէն . հաւատամ 'ի Վճ , եթէ այժմ ելցես յինէն՝ ունելով յօժարութիւն զայս առնելոյ և մեռցիս , ընդունելի է ապաշխարութիւն քո առաջի ան :

ԱՂԲԱՅՐ՝ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ . մեղս մեծ գործեցի և կամիմ ապաշխարել զերիս ամս : Ասէ ցնա հայրն Պիմէն . կարի սաստիկ է : Աւ ապա ընդ իրեարս խօսելով՝ եղեն իբրև աւուրք քառասուն , և ծերն նոյնպէս ասէր՝ եթէ բազում են : Ասէ եղբայրն . իսկ քանի՞ ժամանակաց պէտք են : Ասէ հայրն Պիմէն . ես ասեմ , եթէ ապաշխարեսցէ մարդ բոլորով սրտիւ իւրով ճշմարտութեւ և ոչ ևս յաւելուցու առնել զմեղսն , հաւատամ յանձն՝ եթէ հաւասար երից աւուրց ընդունի անձ զապաշխարութիւն նորա * :

կերտ իւր . մինչ յանապատին էիր , ընդէր ոչ ճգնէիր այսչափ : Ասէ ցնա ծերն . անդ զի միայն էի՝ խնայէի 'ի մարմին իմ , զի մի վհատեցայց , և օգնականն ոչ ունէի . այլ աստ զի թէ վհատիմ , ունիմ զբազումս զի սպասեցեն ինձ . վասն այսորիկ ոչ ևս խնայեմ 'ի մարմին իմ :

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա . մեղս մեծ գործեցի , հայր , և կամիմ ապաշխարել զնա զերիս ամս : Ասէ ցնա ծերն . չատ է այդ : Ասէ եղբայրն . և զի՞նչ՝ միթէ մի ամ բաւական է : Ասէ ծերն . և այդ ևս չատ է : Իսկ որք անդ էին՝ ասեն . ապաշխարի զքառասուն օրս այն մեղք : Իսկ ծերն ասէ . հաւատամ զի թէ ապաշխարեսցէ մարդ բոլորով սրտիւ , և այլ ոչ ևս յաւելուցու առնել զայն մեղս , յաւուրս երիս ընդունի անձ զապաշխարութիւն և թողու զմեղսն ան :

* Օրինակ մի դարձեալ էին Ռաբիա . ի բաց կայ և սրտի մտօք ապաշխարէ զերիս աւուրս , հաւատամ թէ թողու ան :

ՀԱՐՑԱՒ ԺԵՐ. զինչ է գործ միայնակեցի: Եւ նա ասէ. գիտութիւն որոշողութեան:

Եւ իսկ իմն երթեալ առ հայրն Սակար եղբայրացի և ասէ ցնա. հայր, ասա ինձ բան որով ապրեցայց: Եւ ցնա. երթ 'ի գերեզմանսն և թշնամանեա զմեռեալսն: Եւ նա երթեալ թշնամանեաց և քարինս ձգեաց և եկեալ պատմեաց ծերոյն: Եւ ասէ ծերն. ոչ ինչ խօսեցան ընդ քեզ: Եւ ասէ. ոչ ինչ: Եւ դարձեալ ծերն. երթ 'ի վաղիւ փառաւորեա զնոսա: Եւ երթեալ եղբորն փառաւորեաց զնոսա և ասէ. առաքեալք և մարգարէք և սուրբք: Եւ եկեալ առ ծերն ասէ. փառաւորեցի: Եւ ծերն. ոչ ինչ ետուն պատասխանի: Եւ ասէ. ոչ: Եւ ցնա ծերն. տեսեր որքան պատիւ արարեր նոցա և ոչ լուան քեզ, և որքան թշնամանեցեր զնոսա և ոչ ետուն քեզ պատասխանի. այսպէս և դու եթէ կամիցիս ապրել լեր մեռեալ, և մի զանարգանս 'ի մարդկանէ և մի զփառս համարիր ինչ որպէս զմեռեալ, և կարես ապրել:

ՀԱՐՑԱՒ ԺԵՐ. թէ ընդէր ստէպ ստէպ ձանձրանամ: Եւ նա ասէ. վասն զի չե ևս տեսեր զմղոնն:

Եւ իսկ երբեմն հայրն Նստոն՝ եթէ եկեսցէ ժամանակ զի մոլեգնեսցին մարդիկ. և եթէ տեսանիցեն զոք

զմարդացիս յս, զմարդացիս զստեմն զոք

1. Գնացեալ երբեմն եղբայր իմն առ մեծն Սակար եղբայրացի և ասէ ցնա. հայր, ասա ինձ բան, զի կեցից նովաւ: Ասէ ցնա ծերն. գնա գու 'ի գերեզմանսն և անարգեա զմեռեալսն և գթտեա զնոսա: Եւ գնացեալ եղբայրն անարգէր և քարկոծէր զնոսա, և եկեալ պատմեաց ծերոյն: Ասէ ցնա ծերն. և ոչ ինչ ասացին քեզ նոքա: Պատասխանի ետ՝ թէ ոչ: Ասէ ցնա ծերն. գնացես դարձեալ վաղիւն և փառաւորեա և գովեա զնոսա: Եւ գնացեալ եղբայրն գովէր զնոսա և ասէր. առաքեալք և սուրբք և արգարք: Եւ եկեալ պատմեաց ծերոյն և զայն: Ասէ ցնա ծերն. և ոչ ինչ պատասխանի ետուն քեզ: Պատասխանի ետ եղբայրն և ասէ. ոչ ինչ բնաւ: Ասէ ցնա ծերն. տեսանէ՞ս թէ որպէս անարգեցեր զնոսա և ոչ ետուն պատասխանի քեզ, և դարձեալ փառաւորեցեր զնոսա և նոքա ոչ ինչ ասացին քեզ. այսպէս և դու եթէ կամեսցիս կեալ, լեր ամենակամք մեռեալ, և զմարդկան մի ինչ համարեսցես ոչ զփառաւորելն և ոչ զանարգելն, և կեցցես:

2. Եւ հարց եղբայրն. ընդէր ձանձրանամ ստէպ, հայր: Ասէ ցնա ծերն. վասն զի ոչ գիտես դու զառաջիկայ մղոնն:

3. Ասաց հայրն Նստոն. ոչ թողուցու ամ զպատերազմն դալ աղգիս այս իբրեւ առաջնոցն դայր. վասն զի գիտէ եթէ տկար են և ոչ կարացեն ժուժկալել: Եւ եկեսցեն աւուրք զկնի այսոցիկ, յորում

ոչ մոլեգնեալ, յարիցեն 'ի վերայ նորա ասելով՝ թէ մոլեգնիս, վասն ոչ լինելոյ նման նոցա :

ՆԱՐՅԱՒԺԵՐ. ուստի լինի ինձ պէտք առ 'ի պոռնկութեան փորձելով : Եւ նա ասէ. 'ի յովով ուտելոյ և 'ի շատ քնելոյ :

ՊԱՏՄԵՅԻՆ² ոմանք 'ի հարանցն վասն սրբոյ ուրումն մեծի, զի թէ գայր ոք հարցանել ցնա բանս՝ ասէր բազում ախորժելով. ես ահա առնում զկերպարանս նոյ և նստիմ յաթոռ դատաւորութե, զինչ կամիս եթէ արարից քեզ. եթէ ասես՝ եթէ ողորմեաց, ասէ քեզ անձ. թէ կամիս զի ողորմեցայց քեզ, ողորմեաց և դու եղբօրն քո, և ես քեզ ողորմեցայց. եթէ կամիս զի թողութի գտցես, թող և դու մերձաւորին քում : Եւ զմի թէ պատճառք ինչ իցէ անձ. մի եղիցի. այլ մեք եմք պատճառք, զի եթէ կամիմք ապրել՝ ապրիմք :

ՆԱՐՅԱՒԺԵՐ՝ թէ զինչ առնէ զմիայնակեացն միայնակեաց : Եւ նա ասէ. ամենայն բարեաց գործոց արգասիք և ամենայն չարեաց որոշումն :

ԵՐԹԵԱԼ՝ երբեմն հայրն Իսահակ առ հայրն Պիմէն և տեսեալ զնա զի լուացեալ էր զոտս իւր, և ունելով համարձակութի ասէ ցնա. զիմք կամեցան ոմանք վարել զանձինս իւրեանց խստութե : Եւ ցնա հայրն Պիմէն. մեք ոչ ուսաք մարմնասպանք, այլ ախտասպանք :

մոլին մարդիկ. և եթէ տեսանեն զոք՝ որ ոչ մոլի, ասեն՝ թէ դու մոլիս. վասն զի ոչ եղև նման նոցա :

1 Եղբայրն ասէ. յուսմէ՞ շարժին յիս պոռնկական խորհուրդք : Իսկ ծերն ասէ. յանպատրաստ ուտելոյ և 'ի քնոյ :

2 Ասէին զհօրէ ուսմանէ մեծէ՝ եթէ յորժամ գայր ոք առ նա հարցանել ինչ բան, ասէր ցնա ծերն. ահա ես դատաւոր նստիմ 'ի միջի, զինչ կամիս զի արարից քեզ. եթէ ասես՝ ողորմեաց ինձ, ասէ քեզ անձ՝ ողորմեաց և դու եղբօր քո. եթէ ասես՝ թող ինձ, ասէ քեզ անձ՝ թողցես և դու ընկերին քո. մի թէ անիրաւութիւն ինչ իցէ այս առ անձ. քաւ լիցի. տեսանես՝ զի 'ի մեզ է կեալն մեր եթէ կամեսցուք :

3 Եղբայր ոմն եհարց ցծերն. զինչ ստանալ պարտ է կրօնաւորի : Ծերն ասէ. մշակել զանձ գործս բարիս և մեկնիլ յամենայն չարութե :

4 Գնացեալ երբեմն հայրն Իսահակ առ հայրն Պիմէն և տեսեալ զի արկեալ էր սակաւ մի ջուր յոտս իւր, և զի ունէր առ նա սէր յոյժ և համարձակութի, ասէ ցնա. զիմք ոմանք 'ի հարցն հայհոյեցին զամենայն մի թարութի մարմնոյ, և յոյժ ճգնութե խորաակեցին զմարմինս իւրեանց : Ասէ ցնա հայրն Պիմէն. մեք ոչ ուսաք յուսմէ՞ սպանանել զմարմին, այլ ուսաք սպանանել զախտս մարմնոյ :

ՀԱՐՑԱԻ ԺԵՐ. Ընդէր յորժամ նստիմ 'ի խցին, սիրտ իմ զվայրօք յածին: Եւ նա ասէ. վասն զի արտաքուստ զգայութիւն մեր և լսելիք չարչարին, տեսանելիք, հոտոտելիք, ճաշակելիք, խաղալիք. այսք ամենայն եթէ ունին յինքեանս սուրբ արգասաւորութի, ապա և ներքինն յառողջութե և 'ի ցածութե պահեն:

Եւ ՀԱՐՑ¹ Հայրն Աբրահամ ցհայրն (Դ)էովորդիոս՝ որպէս լաւ է, հայր, փառօք յարգեցից զանձն իմ, եթէ անարգեցից: Եւ ցնա հայրն. կամիմ ընդ փառսն քան թէ ընդ անարգութիւն: Եւ հայրն Աբրահամ. զիարդ: Եւ Եթէ ծերն. եթէ արարից գործս բարիս և փառաւորեցայց, կարեմ դատել զխորհուրդս իմ թէ չեմ արժանի փառացդ այդոցիկ. իսկ անարգութի 'ի ժանտ իրաց լինի, և զիարդ կարէ մխիթարել սիրտս՝ մարդկան գայթակղելով յիս. արդ լաւագոյն է զբարիս գործել և փառաւորիլ քան զժանտն և անարգիլ: Եւ հայրն Աբրահամ. ազնիւ ասացեր, այդ այդպէս է:

ՀԱՐՑԱԻ ԺԵՐ. ուստի ստանայ զխոնարհութիւն հոգի: Եւ նա ասէ. յորժամ վասն իւրոց չարեացն միայն հոգասցէ*:

Եւ ՍԱՅ² Հայրն Եղիաս՝ եթէ զինչ հանդուրժեն մեղք ուր ապաշխարութիւն է, և զինչ օգուտ է 'ի սիրոյ ուր ամբարտաւանութիւն է:

Եւ ԱՀԱՆԱՅ մի աղէքսանդրացի գնաց յանապատն առ եպիսկոպոսապետն կրօնաւորիլ, որ նստէր 'ի լուծե,

1 Եհարց երբեմն հայրն Աբրահամ ցհայրն Ելեւթերիոս և ասէ. զինչ իցէ բարի, հայր, փառս որսայցեմ անձին, եթէ արհամարհութիւն: Իսկ նա ասէ. և այժմ զփառս կամիմ ինչ լինել քան զանպատուութի. զի թէ արարից ինչ գործ բարի և փառաւորեցայց նովաւ, կարող եմ դատել զիս և խոնարհեցուցանել զխորհուրդս և ասել՝ եթէ ոչ եմ արժանի գովութե և պատուոյ. իսկ արհամարհութիւն ծնունդ իցէ խենեշ և չար գործոց. և թէ առնեմ զայն, զիարդ կարացից մխիթարել զանձն իմ և յարուցանել զսիրտ յորժամ գայթակղին յիս ամենայն մարդիկ. լաւագոյն իցէ առնել զբարի և փառաւորիլ, քան զչար գործել և նախատինս լինել: Եւ հայրն Աբրահամ. բարւոք ասացեր, հայր, ճշմարիտ այդ այդպէս է:

* Աւ օրինակ Դաւթեալ 'ի հին Թագ. ասէ ծերն. եթէ միայն զանձին իւր հանուել. հարցաւ ծերն. և զիարդ ըոյ հոգայցէ զբարիս: ստանայ հոգի զխոնարհութի: Ա

2 Ասաց հայրն Եղիա. ոչ ինչ զօրութի ունի մեղք ուր իցէ ապաշխարութի, և ոչ շահ 'ի սիրոյ իցէ ուր գուցէ ամբարտաւանութիւն:

և ասէ ցնա . հայր , կամիմ կրօնաւորիլ աստ և ունիմ
կին և որդիս : Աւնա ասէ . փոխանակ սրբութե կամիս
մեղանչել , որդեակ : Աւ ասէ քահանայն . զայլս ուսու-
ցանես և զանձն քո ոչ ուսուցանես . դու թողեր այրի
զհարսն քո զեկեղեցին սուրբ և զհոգւոյ որդիսն որբ , և
ասես ցիս զայդպիսի բանսդ . և լցաւ առ քեզ բան տեա-
ռն , ունելով գերան յաչսդ՝ հանել ջանաս զշեղն յիս :

ԱՍԱՑ՝ Ժեր . ես հաւատամ եթէ ոչ է անիրաւ ան-
'ի բանտէ հանել և 'ի բանտ արկանել :

ԱՍԱՑ Ժեր՝ եթէ ոչ երբէք կրկնեցի որչափ կարացի
հասանել :

ԱՍԱՑ՝ Ժեր՝ եթէ որքան կարեն աստ աշխատել սրբն
առ 'ի նահատակն հանգստեան : () այս ասէր վասն լի-
նելոյ նոցա ազատ 'ի հոգոց աշխարհիս այսորիկ :

(Ժ) Ե կամիս զհարթիկն վարել , այս է . ոչ շաբաթ հա-
նել 'ի գլուխ , և ոչ երկուս , այլ ամենայն աւուր յիննե-
րորդ ժամուն չափով ըմպել և կշռով ուտել և չափով
խօսել : աղօթել , սաղմոսել , տքնել և պահոց պնդու-
թեամբ հասանել և յաշխարհի նստել և կանայս ու-
նել , ողորմած լինել 'ի վերայ որբոց և այրեաց : Այս է-
րիս առաքինութիւն մեծ են քան զամենայն . ողորմութի
և աղօթք և պահք . ողորմութիւն մեծ է քան զաղօթքն ,
և աղօթքն մեծ են քան զպահքն . աղօթքն զմարմինն
մաշէ , և պահքն զըղեղն ցամաքեցուցանէ , և տքնութիւն
զոսկրն նուաղեցուցանէ :

ԱՍԱՑ՝ հայրն Պիմէն . կամապաշտութի պղնձի պա-
րիսպ է ընդ մարդ և ընդ անձ . և յորժամ 'ի բաց կայ
մարդ 'ի կամաց իւրոց վասն անյ , նոյնժամայն հայի յան-
դի քակեցաւ պարիսպն :

1 Ասաց հայրն Անուբ . հաւատամ զի ոչ անիրաւէ անձ , զի թէ հան-
ցէ 'ի միոյ բանտէ և արգելցէ 'ի միւսն բանտ , վասն այսորիկ յամե-
նայնի նեղել զանձն իցէ ճանապարհ անյ :

2 Ասաց Ժերն . թէպէտ և աշխատեալ եղեն սուրբն յերկրի , այլ
առին և աստ հանգիստ ինչ , այսինքն է զի ազատեցան 'ի հոգոց աշ-
խարհիս այսորիկ :

3 Ասաց հայրն Պիմէն . կամք մարդոյն պարիսպ պղնձի է ընդ մեջ իւր
և անյ , և քար դալթակղութեան . իսկ եթէ թողցէ մարդ զկամս իւր ,
կարող իցէ ասել՝ եթէ աստուծով իմով անցից ընդ պարիսպս . իսկ ե-
թէ կացցէ 'ի կամս իւր , 'ի վիշտս մեծամեծս անկանի նա :

ԼՍԱՑԻՆ ծերք՝ եթէ ամենայն առաքինութեան վերագոյն է գիտութիւն ընտրութեան :

ԼՍԱՑ ծեր՝ եթէ որ անարգանաց և նախատանաց և փնասուց համբերէ, այնպիսին կարէ ապրել :

ԼՍԱՑԻՆ ծերքն. գրաւական միերբէք տալ խորհրդոց :

ԼՍԱՑԻՆ ծերքն. կնգուղ նշանակ է անմեղութեան :

ԼՍԷՐ հայրն Յոր՝ թէ մարդ որ անկանի նմա տարակոյս ՚ի գրոց և ոչ երթայ ուսանի առ գիտունսն, նման է պատառեալ որմոյ ՚ի հեղեղաց բախմանէ, զի այնպէս նեղի և պատառի ՚ի հերձուածս ՚ի ծուռ տեսլենէն :

ԼՍԱՑԻՆ ծերք՝ եթէ հայելի է միայնակեցին յարգելանին խաղաղանալ :

ՅՈՐԺԱՄ զնաց Լաւոր յԱգիպտոս և ետես զվարս հարցն որ կային անդ, զարմացաւ և ասաց ընդ ծեր ոմն մեծ՝ եթէ յազգն Յունաց ընդէր ոչ կայ այսպիսի ճշգնութիւն և ընտրութիւն : Լաւ ասէ ծերն. վասն հպարտութեան, քանզի ախտն այն եբարձ ՚ի նոցանէ զվաստակ և եդ նոցա բանակուութիւն :

ԼՍԱՑԻՆ ծերք՝ եթէ պսակ է միայնակեցին խոնարհութիւն :

ՍԵՆ եղբայր եհարց ցծեր մի տեսող՝ թէ զինչ է բանն որ վասն Սուլսէսի ասէ՝ եթէ հայեցաւ յայսկոյս յայնկոյս և ոչ զոր ետես, ապա սպան զեգիպտացին : Լաւ ասէ տեսողն. հայեցաւ Սուլսէս ՚ի խորս նայ եթէ իցէ հաճոյ թէ ոչ. ՚ի ձախն հայեցաւ թէ սատանայ իցէ անդ և գրգռէ, և ոչ ետես զնա. հայեցաւ յաջ թէ իցէ արգելիչ ՚ի հրեշտակաց, և ոչ ետես. ապա գիտացեալ եթէ առանց մեղաց է գործն՝ սպան զնա :

ԼՍԱՑԻՆ ծերք՝ եթէ հոգի մարդոյն որպէս աղբիւր է. եթէ պեղեցես՝ յստակի, և եթէ խցցես՝ կորնչի :

ԼԷԱՐՑ ոմն յեղբարցն ցծեր մի և ասէ. զի է այս զի ոչ օգնէ խորհուրդս գործոց իմոց : Լաւ ասէ ծերն. զի ոչ ունիս կատարեալ գործ, զի թէ ունէիր՝ օգնէր դմա :

ՀԱՅՐԷ Բեսարիոն ասաց՝ եթէ քառասուն օր ՚ի մէջ դժնկացն յոտն կացեալ ոչ ննջեցի :

1 Ասաց ծերն՝ եթէ հոգի նման է աղբեր. եթէ դք բրէ զնա և մաքրէ միշտ՝ սրբի և յորդի, իսկ եթէ ՚ի վերայ լցցէ աղբ աղտեղի՝ ցամաքի և կորնչի և անհետանայ :

ԼՍԱՅԻՆ ծերքն . քսան ամ պատերազմեալ ընդ մի ում խորհրդեան , զի զամ իբրև զմի մարդ տեսցուք :

ԼՍԱՅԻՆ ծերք . մի առնիցես ինչ մինչև յառաջագոյն քննեսցես 'ի սրտի քում , եթէ վասն այ լինիցին զոր կա միցիսն առնել :

ԼԻԵՔ Եղբարք ելին 'ի հունձս և առին արտ մի երեքինն և գնացին 'ի հնձել . և յառաջնում աւուրն հիւանդացաւ ոմն 'ի նոցանէ և չողաւ 'ի խրճիթն իւր և այլ ոչ ևս ետես զնոսա : Եւ ասէն երկու եղբարքն . տէր անձ եղբօրն մերում , օգնեա մեզ աղօթիւք նորա փոխանակ անձին նորա : Եւ փութով կատարեցին զհունձն : Եւ եղբայրն յարեաւ 'ի հիւանդութենէն , և ահա անցեալ էր ժամանակ հնձոցն : Եւ երկու եղբարքն բերին զմասն նորա և ասէն ցնա . առ զվարձս քո : Եւ նա առնէ . ես ոչ ունիմ վարձ , զի ոչ աշխատեցայ : Եւ ասէն նոքա . աղօթքն քո ընդ մեզ էր : Եւ յետ բազում հաւառակութե գնացին 'ի դատաստան առ ծեր մի , և զարմացաւ ծերն և ետ հարկանել ժամ և ասէ . եկայք լուարուք ճշմարիտ դատաստան : Եւ յորժամ եկին , աղաչէր հիւանդացեալ եղբայրն և ասէր . ես յառաջնում աւուրն հիւանդացայ և ոչ կամիմ ուտել զվաստակ այլոց : Եւ ասէն ընկերքն . թէ դորա աղօթքն չէր լեալ ընդ մեզ , մեք ոչ կարէաք հնձել զարտն զայն մեծ թէ և զայլս կալեալ էաք 'ի վարձու : Եւ իրաւունս համարեցան առնուլ եղբօրն բաժին ընդ եղբարսն , զի աղօթքն նորա ընդ նոսա էր , և փառաւորեցին զանձ ընդ կատարեալ և ընդ անմախանք սէր եղբարցն՝ կատարեալ և սքանչելի զարմանալի արանցն պնդահաւատից :

ՀԱՅՐՆ՝ Իսիդորոս ասաց՝ եթէ ես յորժամ մանկագոյն էի յարգելանին իմում , չափ ժամու պաշտաման չունէի , այլ տիւ և գիշեր ինձ ժամ աղօթից էր : Եւ նոյն ծեր՝ եթէ 'ի կող ոչ եղէ զքառասուն ամ :

ՀԻՆԳ՝ արք 'ի յեղբարց անապատին արուեստաւորք գործոց գնացեալ առ ծեր ոմն կատարեալ հարցանել վասն հոգևոր իրաց և շահել 'ի նմանէ . և յորժամ գնաւ

1 Ասաց հայրն Իսիդորէ . ես մինչ մանուկ էի և նստէի 'ի սենեկի իմում , ոչ ունէի ևս կարգեալ ժամ աղօթից , այլ զտիւ և զգիշեր անդադար աղօթէի :

2 Եղբարք հինգ գնացին երբեմն առ ծեր ոմն , և եհարց ծերն ցմի

ցին, ընկալաւ զնոսա ծերն զուարթութիւն սրտի ողջու-
նելով զնոսա 'ի խաղաղութի. և յորժամ խնդրեցին 'ի
նմանէ խրատս շահաւորս, նա սկսաւ հարցանել զմի մի
'ի նոցանէ զարուեստէ նոցա: Ասաց ոմն 'ի նոցանէ. ես
սիրայ հիւսեմ, հայր: Աւ ծերն ասէ. Ի՞նչ հիւսեցէ
քեզ պսակ, որդեակ: Աւ երկրորդն ասէ. հասիր գոր-
ծեմ ես, հայր: Ասէ ցնա ծերն. Ի՞նչ տացէ քեզ զօրու-
թիւն, որդեակ: Աւ երրորդն ասէ. ես մաղս կազմեմ,
հայր: Ասէ ցնա ծերն. Ի՞նչ պահպանէ զքեզ, որդեակ:
Աւ չորրորդն ասէ. ես գիրս գրեմ, հայր: Ասէ ցնա ծերն.
դու գիտես, որդեակ: Աւ հինգերորդն ասէ. ես վուշս
գործեմ, հայր, 'ի հանդերձս: Աւ ծերն ասէ. ես չեմ
անդ, որդեակ: Աւ զարմացան եղբարքն և խնդրէին ա-
ղաչանօք մեկնութիւն առնել պատասխանեացն իւրոց:
Աւ ասէ ծերն. սիրայն արթուն և ժիր պահէ զգործողն
և այնպիսեացն է պսակն, և հասիրն գործ է որ ուժոյ
պէտս ունի և խնդրեցի նմա զօրութի, և մաղսգործն
պէտս ունի պահպանութեանն Ի՞նչ, զի 'ի գեղս և 'ի քա-
ղաքս շրջի ծախելով զարուեստն, և գրագիրն որպէս 'ի
մեծ հայի յինքն և յայլն որպէս 'ի փոքր, և վշագործն
երթեկեկութիւն ունի առ արս և կանայս. և այլ արուեստք
'ի տեսանելն յայտնի երևին թէ գործ կրօնաւորաց է, և
նորայն գործ աշխարհականի. և գրողն նիւթ հպարտու-

'ի նոցանէն և ասէ. դու զի՞նչ աշխատիս 'ի տան քում: Իսկ նա ասէ.
սիրայս հիւսեմ: Ասէ ցնա ծերն. Ի՞նչ հիւսեցէ քեզ պսակս, որդեակ:
Եւ ցերկրորդն ասէ. և դու զի՞նչ աշխատիս 'ի տան քում: Եւ նա ասէ.
արմաւենիս գործեմ փսիագ: Ասէ ցնա ծերն. Ի՞նչ զօրացուցանէ զքեզ,
որդեակ: Եւ ցերրորդն ասէ. և դու զի՞նչ աշխատիս, որդեակ: Եւ նա ասէ.
ես մաղս գործեմ: Ասէ ծերն. Ի՞նչ պահեցէ զքեզ: Եւ ընդ չորրորդն
ասէ. և դու զի՞նչ աշխատիս: Եւ նա ասէ. ես գրիչ եմ, հայր: Ասէ
ցնա ծերն. դու զի՞նչ գիտես թէ զինչ գրեսցես: Իսկ ընդ հինգե-
րորդն ասէ. և դու զի՞նչ աշխատիս, եղբայր: Եւ նա ասէ. ես կտաւս
առնեմ, հայր: Ասէ ցնա ծերն. ես առ այդ բան և գործ ինչ ոչ ու-
նիմ: Յայնժամ եղբարքն այնոքիկ աղաչանօք ասեն յայտնել նոցա թէ
զի՞նչ է որ նման միմեանց ոչ ասաց բան նոցա: Ասէ ցնոսա ծերն. այս
ինչ է, քանզի որ հիւսէ զսիրայն՝ աշխատի յոյժ, եթէ զգաստ է ա-
ռաջի Ի՞նչ՝ պսակ իւր հիւսեցէ. իսկ որ զարմաւ գործէ՝ աշխատի ա-
ռաւել յոյժ, զօրութիւն նմա պիտոյ իցէ. և որ զմաղս գործէ՝ նա 'ի
գիւղս շրջի, նմա զգուշանալ պիտոյ է. իսկ գրչին խոնարհութեւն պէտք
են, զի մի հպարտացի 'ի գործս իւր, ոչ յարգեցի զնա. իսկ առ կտա-
ւագործն բան ոչ գոյ իմ, զի 'ի վաճառականաց իցէ նա. քանզի թէ
տեսցեն զոք որ բարձեալ է սիրայ և կամ սիրիդ կամ գիրս և կամ
մաղս, ասեն՝ ահա կրօնաւոր է, զի խոտ է նորա գործն նիւթ հրոյ.

Թեան զայն ունի, զի մնացական է գործն, և այլն խո-
նարհին զի անցաւոր է և զիւրանցս գործեն:

ՅԱՐՈՒՑԵԱԼ ոմն միայնակեաց մերժէր յերիցուէն
արտաքոյ եկեղեցւոյն. իսկ հայրն Վեսարիոն յարու-
ցեալ ընդ նմին արտաքս ելանէր*:

ՄԱՅՐԻ ծերք՝ եթէ ոչ այլ ինչ խնդրէ անձ 'ի նո-
րամուտ միայնակեցէ, բայց հնազանդութիւն 'ի ձեռն
մարմնոյն աշխատութեան:

ՈՒՆԻ՝ հայրն Վերահամ թէ ոմն 'ի ծերոցն ա-
սաց՝ թէ յիսուն ամ վաստակեցի զցայգ և զցերեկ և
ապա կարացի սպանանել զախտս յանձնէ իմմէ: Եւ եկն
առ նա և ասէ. դո՛ւ ասացեր զբանս զայս: Եւ ասէ՝ այո:
Եւ ասէ ցնա. թէ գնաս 'ի խրճիթն քո և տեսանես
անդ կին մի, կարե՞ս իմանալ թէ չէ կին: Եւ նա ասէ՝
ոչ, բայց կարեմ կուուել ընդ խորհուրդս իմ զի մի մե-
ղայց: Եւ ասէ ցնա. թէ գաս ընդ անապատ և տեսա-
նես ընդ քարինսն եղեալ մեղր, կարե՞ս իմանալ թէ այս
չէ մեղր: Եւ ասէ՝ ոչ, այլ կարեմ կուուել ընդ խոր-
հուրդս իմ զի մի կերայց 'ի նմանէ: Եւ ասէ ցնա. թէ
գան երկու եղբարք առ քեզ, որ մինն հայհոյէ զքեզ

իսկ եթէ զոք տեսցեն զի վաճառեցէ կտաւս, ասեն՝ ահա վաճառա-
կանք գան. զի այս գործ աշխարհականաց է: Իբրեւ լուան զայս, շա-
հեալ յոյժ և ուրախացեալ գնացին՝ երկրորդեւով սրբոյ ծերոյն:

* Այլ օրինակ Գարեթալ 'ի հին Բարգ- ցւոյն. և եւ ընդ նմա հայրն Բե-
հանուէ. Եղբայր ոմն անկաւ 'ի մեղս սարիոն ասելով, և ես մեղաւոր
և քահանայն եհան զնա յեկեղէ. եմ իբրեւ զսա:

Ասէին զծերոյ ումեմնէ՝ եթէ եկաց զամս յիսուն 'ի յարդեւանի,
և 'ի շաբաթուն մի անգամ ճաշակէր հաց և ջուր, և ասէր թէ մե-
ռուցի ես զախտ իմ զպոռնկութիւն զարծաթսիրութիւն և զանափառու-
թիւն և զայլ ամենայն չարիս: Եւ եալ զայս հայրն Վերահամ զի ա-
սէր նա զայս, եկն առ նա և ասէ ցնա. դո՛ւ ասացեր զբանս զայս՝ թէ
մեռուցի ես զախտս: Եւ նա ասաց. այո ես ասեմ: Ասէ ցնա հայրն
Վերահամ. ահա ես իբրեւ մօի 'ի սենեակ քո և գօի կին ոմն որ նստէր
'ի մահիճս քո, արդ կարո՞ղ իցես դու ոչ համարել զնա կին 'ի միտս
քո: Ասէ ցնա ծերն. ոչ, այլ պատերազմիմ ընդ խորհուրդս իմ ոչ
մերձենալ 'ի նա: Ասէ ցնա հայրն Վերահամ. ահա ոչ ես սպանեալ,
այլ կենդանի է դեռ ևս այս տխր 'ի քեզ, այլ միայն կապեալ կայ:
Դարձեալ մինչ շրջէի, տեսի վէմ մի և կլմինար և 'ի միջի նոցա եղեալ
ոսկի. արդ կարե՞ն միտք քո հաւասար քարին և հողոյն համարել զոս-
կին զայն: Պատասխանի ետ ծերն և ասէ. ոչ, այլ պատերազմիմ ընդ
խորհուրդս իմ, զի ոչ առից զնա: Ասէ ցնա Վերահամ. ահա և այս
տխր կենդանի է, այլ կապեալ կայ: Ասէ գարձեալ հայրն. ահա լսես

միշտ և միւսն բարեբանէ հանապազ, կարէս միով կա-
մաւ ընծայել 'ի նոսա : Եւ ասէ՝ ոչ, այլ կռուիմ ընդ
միտս իմ տեսանել զհայհոյիչն իբրեւ զգովողն : Եւ ասէ
ցնա Աբրահամ. հայր, ահա յայտ արարեր թէ ոչ սպա-
ներ զախտսն, այլ կենդանի է 'ի քեզ և յամենեւեան,
և տան պատերազմ իբրեւ կենդանիք. և արդ մի պարծիր :

ԱՍՆՅԻՆ ծերք՝ եթէ ամենայն երկրորդ 'ի վերայ քո
յարուցելոց խորհրդոց, երրորդ ասա՝ մեր ես եթէ 'ի
թշնամեացն. և ամենայն իրօք խոստովանեսցէ :

ՆԱՅԻՆ Մեսարիոն ասաց 'ի մեռանելն իւրում, եթէ
հանգոյն սերովբէից և քերովբէից պարտ է լինել միայ-
նակեցաց՝ ամենեւին ակն :

ՆԵՐ մի էր 'ի Տերենուծ և էր նորա եղբայր. մե-
ռաւ եղբայրն և եթող տղայ մի ամաց երից, և երթեալ
ծերն էած յանապատն, և սնոյց ընդովք և բանջարովք :
Եւ իբրեւ եղև ուծաւտասնամեայ՝ ել 'ի մարմնոյն. և
ծերն տեսանէր 'ի տեսլեանն 'ի խաւարին և յաղջամրդ-
ջին տեղւոջ զմանուկն : Եւ լայր դառնապէս և դատ դնէր
ընդ նոյ՝ եթէ զինչ է այն տեղին. զմարդ չէ տեսեալ
մանուկն և հաց չէ ճաշակեալ և սրբութիւն կեցեալ է
վասն քո, քո արդար դատաստանդ՝ չէ այն նորա տեղի.
յայտնեա ինձ, ապա թէ ոչ՝ դառն տանջանօք վտանգի
իմ ծերութիւն : Եւ հրեշտակն 'ի տեսլեանն. ծեր, լի
էր մանուկն ամենայն բարեձև ուծիք, բայց հպարտ էր,
վասն այնորիկ կայ 'ի խաւարի : Եւ ծերն. և բարեձև ու-
ծիւնն չկարաց բժշկել զհպարտութիւն : Եւ հրեշտակն.
վասն զի չեթող ընդ իւր տարաւ. զամենայն մեղս զոր
ոչ թողու մարդ 'ի կենդանութե իւրում, այլ ընդ իւր
թաղէ 'ի գերեզմանի, անբժշկելի լինի նմա խաւարն և
հուրն անշէջ. և դու ոչ բարիօք գործեցեր, զի 'ի մար-
մնի ոչ խրատեցեր և բժշկեցեր : Եւ ծերն լալով ան-
ցոյց զամենայն աւուրս կենաց իւրոց մինչև ցմահ :

Եւ ՆԱՐԾ՝ եղբայր ոմն զծերն. զինչ է մշակագործու-

դու զեղբարց երկուց զի մինն սիրէ զքեզ և միւսն ատէ և բամբասէ,
և եթէ գտցին առ քեզ երկոքեանն՝ կարող իցես հաւասար ընդունել
զնոսա : Ասէ. ոչ, այլ պատերազմիմ ընդ խորհուրդս բարի առնել և
ատելոյն իբրեւ սիրելոյն իմոյ : Ասէ ցնա Աբրահամ. ահա կենդանի
են ամենայն օրաք, այլ կապեալ կան 'ի սրբոց շնորհօքն նոյ :

Եղբայր ոմն եհարց զծերն և ասէ. ո՞րք են, հայր, մշակութիւնք

ոչ գործէ այսմ: Եւ ոչ ետ մտանել 'ի ներքս մինչև տա-
րաւ զարմաւենին 'ի տեղի իւր:

ՀԱՅՐՆ՝ Սակար երբէք ոչ ժպտեցաւ ամենեւին. և 'ի
միում աւուր ժողովեցան բազում դէք և կապեցին 'ի
ճ'նճղկի միում թե մի երկայն դերձանս և քարշէին
ուժգին աղաղակելով՝ քարշեցէք, մանկտի, քարշեցէք.
և ամենեւին զփետուրն զայն 'ի տեղւոջն ոչ կարացին
շարժել: Եւ տեսեալ զնա անապատաւոր ծերն՝ ժպտե-
ցաւ: Եւ սկսան դէքն ծափս հարկանել և ասել. վաշ,
Սակար ժպտեցաւ: Եւ 'ի Սակար. եղկելիք և թշուա-
ռականք, ոչ ժպտեցայ, այլ ծիծաղեցայ ընդ անկարու-
թիւն վատութե՛ն ձերոյ, որ այնչափ դէք ոչ էք կարող
շարժել զճ'նճղկի կրծոց թե մի: Եւ փչեաց 'ի թեւն և
'ի դէսն՝ և անյայտ եղեն:

Եւ ծեր ոմն որ էր 'ի Սկիւթ յանապատին յԱ-
գիպտոսի. գայ, ասէ, խորհուրդ սրունկութե՛ն և խռովէ
զիս և անապարասլ զիս առնէ, և զգործն ոչ զօրէ առնել,
և օգտել ինչ ոչ օգտի, բայց միայն խափանէ զիս յա-
ռաքինութիւն. իսկ քաջ այր կանգնեալ զինքն յառնէ
կայ յաղօթս: Եւ այն խորհուրդս ասաց այլ ծեր. եթէ
խորհուրդս ոչ ունիս, գործս ունիս. որ ունի գործս,
խորհուրդս ոչ ունի և ոչ երբէք նեղի 'ի նոցանէ. մի սո-
վորութիւն ինչ ունիցիս ընդ կանայս խօսել: Եւ եղ-
բայրն*. ոչ, հին և նոր նկարիչք 'ի խորհուրդս իմ: Իսկ
ծերն առ նա ասէ. 'ի մեռելոց մի՛ երկնչիր, բայց 'ի կեն-
դանեաց փախիր: Եւ այն խորհուրդս այլ ծեր ասաց.

Եւ ոչ աշխատի: Եւ ոչ եթող զարմաւենին բերել 'ի ներքս, այլ ա-
ռաքեաց անդրէն 'ի տեղի իւր:

Եւ սկին զհօրէն Պամբոյ՝ եթէ ոչ որ ուրեք ետես զերեսս նորա
ժպտեալ. և 'ի միում աւուր ժողովեալ դէք կամեցան ծիծաղեցուցա-
նել զնա, և կապեալ 'ի կառան մի մեծ թե մի հաւու և սկսան մեծաւ
ձայնիւ աղաղակել և քարշել զայն և ասել՝ հա քարշեցէք, հա քար-
շեցէք: Հա եցեալ 'ի նոսա հայրն Պամբոյ՝ ժպտեցաւ: Իսկ դէքն թո-
ղեալ զայն՝ կապեցին սարս, ծափէին և երգելով ասէին. ոհ ոհ, Պամ-
բոյ ժպտեցաւ: Եւ սէ Պամբոյ. ոչ ծիծաղեցայ, այլ այսին արարի զար-
կարութե՛ն ձեր, որք այդքան բազմութի՛ն զմի թե հաւու ոչ բարձիք:

* Զմեռութիւն իմաստից օրինակաց
հնոց Բարգմանութիւն յայսմ վայրի լրա-
ցանէ ընդարձակագոյն օրինակն երկ-

րորդի Բարգմանութեան որ յատանումս
հասարի մասնին յէջ 643. որում հա-
մայն գրանի և լաթին Բարգմանն:

եթէ ոչ ունիմք խորհուրդք, գազանք եմք. եթէ ոչ ունիմք խորհուրդք, համարձակութիւն ոչ ունիմք. եթէ ոչ ունիմք խորհուրդս, յոյս ոչ ունիմք: Ասան որոյ որպէս թշնամին զիւրն պահանջէ, մեք զմերն ասասցուք. կացցուք յաղօթս և փախչի. պարապեալ ի խոկումն ան և յաղթես. ժուժկալութի յաղթութի է, մարտիր և յաղթես: Առ նա՝ այլ ծեր ասաց. ննջելով կամիս ապրել, երթ աշխատեալ, երթ ճգնեալ, երթ խնդրեալ և գտանես, արթուն կաց և բախեալ և բացցի քեզ. կաց և ժուժկալեալ, և անպատերազմեցի յաղագս քո ընդ թշնամւոյն: Առ նա այլ ծեր ասէ. թօթափեալ ի քէն զժանտահոտութիւն. արի աղօթեալ ասելով՝ որդի ան, օգնեալ ինձ: Այս և այլ ևս խորհուրդս առնիջիր. քանզի ոչ եթէ առնընդունակ եմք խորհրդոցն, այլ ընդդէմ ճգնողք: Առ նա այլ ծեր ասաց. զայդ ան՝ ի յուլութի կրեմք մեք վիշտս. եթէ հաւատայաք եթէ անձ բնակէ ի մեզ, ապա ոչ զայլոյ խորհուրդս արկանէաք ի մեզ. քանզի տէրն մեր Աստուծոյն ի մեզ բնակէ, և մերձ առ մեզ կալով տեսանէ զմեր զկեանս. վասն որոյ և մեր զգենլով զնա և տեսանելով զնա՝ յուլանալ և եթէ չպարտիմք, այլ սրբել զմեզ որպէս և նա սուրբ է: Ասան այսորիկ եկն որդին ան, զի դու ապրեցիս. եղև մարդ, վասն զի ան էր. եղև գրակարդաց, առեալ զգիրն կարդաց ասելով. հոգի տեառն ի վերայ իմ, վասն որոյ և օծ իսկ զիս, աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս: Ահասարկաւագ եղեալ՝ արարեալ խարազան չուանեայ զամենեսեան եհան ի տաճարէն: Արկաւագ եղեալ՝ սփածեալ զղենջակն և լուաց զոտս աշակերտացն: Արեց՝ նստեալ ի մէջ քահանայիցն ուսուցանէր զժողովուրդն: Ապիսկոպոս՝ առեալ զհացն օրհնեաց և բեկեալ ետ ցաշակերտսն: Արչարեցաւ վասն քո, խաչեցաւ վասն քո, մեռաւ վասն քո, և դու յաղագս նորա և ոչ թշնամանս

Ասաց ծեր ոմն. զինչ իցէ, ով մարդ, միթէ ննջելով կամիս կեալ. երթեալ ապաշխարեալ, երթեալ խնդրեալ մինչև գոցես, զարթիր և բախեսցես զգուռն և բացցի քեզ. զի և ոչ երկրաւոր ինչ գործ ուղղեցի առանց աշխատութե, ոչ մշակել և ոչ զինուորել. այսպէս և զհոգեւոր գործն իմացիս: Զժահահոտութի մեղացն որ գան ի խորհուրդ քո, ի բաց դարձո ի քէն, և յարուցեալ աղօթեսցես և ասասցես. որդի ան, օգնական իմ լեր ի վերայ ամենայն չար խորհրդոց:

կրեա յեղբօրէն : Ղադարեցուցաք զգործս , դադարեցուցաք և զմտածութիս զանպատեհս և զանվայելուչս : Սի ելաներ 'ի գաւթէ և 'ի բակէ ոչխարաց , զի մի գայլակեր լինիցիս դու ելանելովն քո : Սիստ 'ի տան քում , աբեղայ , և կերակրեա զանձն քո անձաշունչ բանիւք , և գտանես քեզ վարդապետ զբարեպաշտ խորհուրդս ւնայ : Ար զանձն իւր ետ ւնայ , ոչ ունի կամս առ անձն իւր , այլ ինքն կամացն ւնայ անսայ և ընդունի զնա և ոչ աշխատի . իսկ եթէ զքո զկամսդ կատարես , աշխատիս՝ ոչ գործ առնելով ընդ քեզ ւնայ : Ար ըստ ւնայ կեայ , անձ ընդ նմա կեայ . բնակեցայց 'ի նոսա և շրջեցայց և եղէց նոցա անձ և նոքա եղիցին իմ ժողովուրդ : Սէ ինձ անձ սիրեա զիս , աբեղայ : Սյո սիրեմ զքեզ : Սիրես զիս , զոր կամիմն արա , զոր ոչն կամիմ մի առներ : Սեանք աբեղայի այս են՝ գործ , ունկնդրութի , խոկումն ւնայ , մի դատել զոք , մի չարախօսել զումեքէ և մի հպարտանալ . գրեալ է՝ ոյք սիրէք զտէր , ատեցէք զչարութի : Սեծութի և ազգ և իմաստութի առանց յօրինելոյ ուրուք զինքն՝ ոչ ինչ է օգուտ :

ՏԱՐՅԱԻ ԺԵՐ՝ Թէ որպէս պահեսցուք զանձինս մեր : Եւ ասէ . յաղօթս և 'ի պահս , 'ի գործ , յաշխատութիս և 'ի տքնութիս , յողորմածութիւնս , և յայսր ևս ամենայնի վերայ և յորոշողութե խորհրդոց : Սեմ քեզ բազումք բազում նեղեցին զանձինս իւրեանց առանց որոշողութե խորհրդոց և գնացին ունայն՝ ոչ ինչ ունեւով ամենեւին յանձինս* : Սեբանք մեր հօտեալ են 'ի պահոց . զգրեանն 'ի բերան առաք , զՂաւթին կատարեցաք . արդ զոր խնդրէրն անձ՝ զսէրն և զխոնարհութիւն , ոչ ունիմք 'ի մեզ : Արպէս՝ անհնար է տեսանել ումեք զերեսս իւր 'ի ջուր պղտոր , այսպէս և անձն եթէ ոչ սրբեսցի 'ի խոր

Այսպէս ասացես և արասցես դու տղօթս . զի ոչ եթէ խորդ ատից եմք մեք , այլ պատերազմողք միայն :

* Այլ օրինակ տալիս է 'ի հին Բագմանաւ . Եւ հարց եղբայր ոմն ցծեր Թէ զինքդ կարացից գտանել զանձն , պահօք , եթէ արթնուք , եթէ աշխատութի : Եւ նա ասէ . այսու ա-

մենայնիւ գտցես հանգերձընորդութի . ասեմ քեզ՝ բազումք նեղեցին զանձինս իւրեանց առանց ընտրողութե և չոգան ունայն :

։ Արպէս անկարելի է 'ի ջուր պղտորեալ տեսանել ումեք զկերպա-

հրդոցն այլանդակաց և չարաց, տեսութք աղօթս ոչ կարէ մատուցանել :

ԼԱԲԱՅՐ ոմն նեղէր զծեր ասելով՝ զինչ արարից առ յոյժ բունեալ իմ խորհուրդքս : Իսկ ծերն ասէ նմա . դու որպէս ջրհոր անձրեաց ես, որ երբեմն յանձրեացն լնու, երբեմն հանեալ պակասի . ընդէր ոչ առաւել նման ես աղբեր որ ոչ երբեք պակասի : Եւ յաղթկալութի յաղթութի է, և յաղթութիւն համբերութի, իսկ համբերութիւն կեանք են և կեանքն արքայութի, իսկ արքայութիւնն անձ :

ԼԱՆԱՅԻՆ՝ բնակելոյ յանապատին յոյս ազդեցաւ յազգականացն իւրոց ըստ մարմնոյ : Վանդի ասէր . հայր քո հզօրապէս նեղի և հանդերձեալ է վախճանել, եկ զի ժառանգեսցես զնա : Իսկ եղբայրն ասէ ցնա . ես յառաջ քան զնա մեռայ աշխարհի, մեռեալ զմեռեալ ոչ երբեք ժառանգէ :

ՀԱՐՅԱԻ ծեր յեղբօրէ . արքայ, ասա ինձ թէ որպէս ապրեցայց : Իսկ ծերոյն համբարձեալ զձեռս իւր ասէ . այսպէս պարտի արեղայն լինել՝ մերկ ՚ի հիւթոյ աշխարհիս . ՚ի մրցանակս նկրտի ըմբիշն, և ՚ի խորհուրդս չարս խաչացուցանէ յերկինս զձեռս իւր արեղայն կարգաւ առ անձ : Երկ կայ ըմբիշն ՚ի մարտին կռուելով, մերկ և անհիւթ և օծեալ լինի լոկ ձիթով և ուսեալ ՚ի կարգադրէն իւրմէ թէ որպէս պարտ է կռուել . զայ թշնամին և ընդդէմ նորա ցանէ աւազ, զի այնպէս կալցի զնա դիւրաւ : Տես և զդոյն ՚ի քեզ, արեղայ . վերահացու է մեզ ինքն անձ, որ տայ մեզ յաղթութիւն, որ և յաղթէ իսկ ընդ մեր . և քանզի կռուողքն մեք եմք, իսկ մարտն սատանայ է, իսկ աւազն իրք աշխարհիս են : Տեսանէս զարուեստ թշնամոյն, կաց անհիւթ և յաղթես : Վանդի միտքն յորժամ հիւթական շնչովն ծանրացին, ոչ ևս կարեն յինքն ընդունել զանհիւթն և զսուրբ բանն այ : Եւ անիր զքեզ, արեղայ, և ստացիր ըղխոնարհութի և ոչ երբեք անկանիս :

Բանս իւր, նոյնպէս և անձն եթէ ոչ մաքրեսցի ՚ի չար խորհրդոց, ոչ կարէ տեսանել զանձ յաղօթս իւր :

Կրօնաւոր ոմն բնակէր ՚ի լերինն յայրի ինչ, և յլեցին առ նա ընտանիքն իւր և ասեն . հայր քո հիւանդ է և մերձ է ՚ի մահ, եկ դու ժառանգեա զստացուածս նորա : Իսկ նա պատասխանի ետ և ասէ . և նախ քան զնա ես վաղուց հետէ մեռեալ եմ յաշխարհէ, և մեռեալն զկենդանին ժառանգել ոչ կարէ :

ԵՂԲԱՅԻՐ՝ ոմն եհարց ցծեր յաղագս կենաց : Եւ ասէ նմա . խոտ կեր և խոտ զգեցիր , բայց զսիրտդ ստացիր երկաթի : Պարտի աբեղայն երիկուն և այգուն առնել քանս ընդ անձին ինքեան ասելով՝ եթէ զինչ ինչ կամէր իմ և ես ոչ արարի , և զինչ էր զոր ոչ կամէր նա և ես զայն արարի . և այնպէս վիճելով ինքն ընդ ինքեան զամենայն աւուրս կենաց իւրոց * : Եւ յսպէս պարտի լինել աբեղայն , փութալ զամենայն օր կալ առաջի ինչ առանց մեղաց , և այնպէս աղօթել առ տէր որպէս մերձաւորն առ մերձակայն . և արդարեւ իսկ ճշմարիտ մերձակաց է : Եւ այլ օրէնս դնելով ինքեան , մի դատել զոր ամենեւին . քանզի ոչ եմք ընդ օրինօք , այլ ընդ շնորհօք : Արդ ոչ ընդունի զամենայն եղբարսն զոյգ , այլ աչառանօք ունի զմի մի , այսպիսիս ոչ կարէ կատարեալ լինել : Եւ առաջ քան զամենայն առաքինութի է խոնարհութի , և նախ քան զամենայն ախտս է փառասիրութիւն . գլուխ առաքինութեցն սէր է , իսկ գլուխ ախտիցն արդարացուցանել զինքն է :

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն Եպրեպիոս վամն կենաց իւրոց : Ասէ ցնա ծերն . խոտ կերիցես և խոտ զգեցցիս և խոտ արկցես զքեւ , և սիրամիայն ունիցիս երկաթի , որպէս զի զամենայն արհամարհեսցես : Ասաց հայրն Նիսթերիոն՝ եթէ պարտ է կրօնաւորի յամենայն երեկոյի և առաւօտի քննել զանձն իւր և ասել՝ եթէ զինչ գործեցի զոր հաճի աստուած , և կամ զինչ զոր ոչ հաճի . ի տուէ և ի գիշերի զայստսիկ միշտ պարտ է խորհել և հոգալ . և զի այսպէս կայր երանելին Արսէնի և ամենայն սուրբ հարքն : Եւ փութալ ամենայն օր կալ առաջի ինչ առանց մեղաց . և այսպէս աղօթեսցես առ իմ իբրեւ եթէ մերձ քո կայ , և զի մերձ է առ մեզ , և աչք նորա տեսանեն զամենայն յամենայնի : Եւ մի օրէնս դներ անձին քո և մի դատեսցես զորք , քանզի օտար է ի կրօնաւորէ դատել կամ բամբասել և սուտ երդնուլ և կամ իրաւ , և կամ ատել և կամ անիծ անել կամ անարգել , և կամ ծաղր . իսկ որ առաւել քան զարժանն իւր գովեսցի և կամ պատուեսցի աստ , առաւել տուժեսցի :

* Այլ օրինակ բարձեալ ի հին Թարգմանութե . Ասաց ծերն՝ եթէ պարտ է յամենայն աւուրս պատրաստել միայնակեցին զանձն կալ առաջի ինչ , և յերեկոյին և յառաւօտուն քննել զանձն եթէ զինչ եղև և զինչ կայ յինքն , զի այս էր առաջին հարանցն սահման :

ՄՆԱՅՈՐԴՔ

յերկրորդ թարգմանութեան

ԱՍԷ ոմն եղբայր ցհայրն Մատն . աղօթեա վասն
իմ, հայր : Մէ ցնա ծերն . ոչ ես ողորմիմ քեզ և ոչ
ւծ , եթէ ոչ դու փութասցիս և խնդրեսցես յայ սիրով :

ՌԵԱԼ երբեմն հայրն Մատնիոսի 'ի ձեռս իւր նա-
մակ գրեալ 'ի Կոստանդիանոս արքայէ՝ եթէ եկ առ իս 'ի
Կոստանդինուպօլիս , զի օրհնեցայց 'ի քէն : Եւ խորհէր
'ի մտի եթէ զինչ արասցէ . և ապա եհարց ց՝ Պաւղոս ա-
շակերտ իւր՝ եթէ պարտ իցէ գնալ : Մէ ցնա Պաւղոս
պարզամիտն . եթէ գնասցես՝ Մատն կոչեսցիս , իսկ ե-
թէ ոչ գնասցես՝ հայր Մատն կոչիս :

ԵԱՐՅ հայրն Սարկոս ցհայրն Մրսէնիոս և ասէ
ցնա . ընդէր իցէ զի ես ոմանք մարդիկ բարիք , և 'ի ժամ
մահու բազում վշտիւք ելանեն հոգիքնոցա 'ի մարմնոց
իւրեանց : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . վասն այնո-
րիկ զի որպէս աղ աղացեալ լինին աստ , և անդ գնասցեն
կատարեալ սուրբս :

ՄԱՅ դարձեալ սա . բարկացող եթէ մեռեալ ևս
յարուցանէ , ոչ է ընդունելի այ : Եւ եթէ որ յոյժ բա-
րեկամ իցէ , և առ ծուլութի ձգել ջանայ զիս , հանից
զնա յինէն :

ԵԱՐՔ երեք գնացին երբեմն առ հայրն Մքիլա ,
և մինն 'ի նոցանէ ունէր անուն ոչ բարի : Մէ ցհայրն
Մքիլա մի յեղբարցն յայնցանէ . հայր , արասցես ինձ
ուռկան : Իսկ ծերն ասէ . ոչ արարից : Եւ դարձեալ
երկրորդն ասէ . հայր , արասցես մեզ ուռկան , զի կա-
ցուք զայն 'ի յիշատակ սիրոյ քո 'ի վանս մեր : Մէ
ծերն . ոչ եմ պարապ առնել : Եայնժամ և չարանուն

այն եղբայր ասէ . հայր , արա սէր և արասցես մեզ ուռ-
կան , զի կալցուք զայն օրհնութի 'ի ձեռանէ քումմէ :
Իսկ ծերն ասէ ցնա . ես արարից քեզ ուռկան ընտիր :
()այնժամ իբրև եղեն 'ի ծածուկ , հարցին ցնա երկու
այն եղբարքն և ասեն . ասասցես մեզ , հայր Մ. քիլա ,
ընդէր արարեր զայս . մեք աղաչեցաք զքեզ առնել մեզ
ուռկան' և դու ոչ կամեցար առնել , և յորժամ վատա-
նուն այս եղբայր խնդրեաց 'ի քէն' դու ուրախութեւ ա-
սացեր առնել նմա : Մ. սէ ցնոսա ծերն . ասացի ձեզ թէ
ոչ առնեմ և դուք ոչ տրտմեցայք , զի անարատք էիք .
իսկ սմա թէ ասացեալ էի թէ ոչ առնեմ , խորհէր 'ի
մտի թէ զմեզս իմ լուեալ իցէ ծերն , վասն այնորիկ ոչ
կամեցաւ առնել և տրտմէր , և հատանէի նովաւ զկա-
սկանս երկայնամտութեն . այլ արդ սովաւ յարուցի զհոգի
սորա , որպէս զի մի յառաւել տրտմութեն ընկղմեսցի
'ի խորս անյուսութեան :

Մ. ՍԷԻՆ վասն հօրն Մ. մոնայ' եթէ արարին երբեմն
յիսուն չափ ալիւր 'ի պէտս իւրեանց աշակերտք նորա .
և մինչդեռ ոչ ճաշակեալ 'ի նմանէ' այլ 'ի դրան էր , ե-
տես հայրն գործ ինչ որ ոչ շահ էր , և ասէ ցաշակերտս
իւր . արիք գնասցուք : Իսկ նոքա տրտմեցան յոյժ : Մ.
իբրև ետես զնոսա տրտմեալս , ասէ . դուք տրտմեալ
էք վասն ալերս այսորիկ , արդարեւ ասեմ ձեզ' զի տե-
սի ես զոմանս զի փախեան և թողին տունս ոսկեձեղունս
և պատուհանս լի զգեստութեւ և դանձարանս լիս ընչիւք ,
որք և ոչ զգրունս փակել կարացին , այլ փախեալ գնա-
ցին , թէպէտ 'ի բաց մնացին տունք նոցա :

Մ. ՂԱՅՐ ոմն եթող հօրն Վեւաւիոյ զսենեակ իւր
և զգիւղ ինչ սենեկի իւրոյ . իսկ ծերն որ սենեկին տէր
էր' էր 'ի Վիկոպօլսոյ Վաղեստինոյ , և մեռեալ սա' զսե-
նեակ իւր և զգիւղն աւանդեաց հօրն Վեւաւիոյ : Իսկ
էր յայնժամ այր ոմն որ կոչէր Ս. ալատոս' իշխան մեծ
'ի Վիկոպօլիս . իսկ մշակ ծերոյն որ էր 'ի գիւղին' իբրև
լուաւ զվախճան ծերոյն , պատմեաց Ս. ալատոսի իշխա-
նին զմահ ծերոյն և զսենեակ և զգիւղ նորա : Իսկ Ս. ա-
լատոսն այն բռնաբար կամեցաւ առնուլ զսենեակ և ըզ-
գիւղն զայն 'ի հօրէն Վեւաւիոսէ , և ընդդիմանայր նմա
հայրն Վեւաւիոս և ասէր . ոչ տայցեմ զտուն և զգիւղ
կրօնաւորի աշխարհականի ու մեք յաւ իտեան : Իսկ Ս. ա-

կատոսն, դարձեալ յափշտակեաց և զջորիս հօրն Վե-
լասիոյ մինչ գային 'ի գիւղէ անտի, և էառ զհատկաւ
որ էին բեռինք նոցա, և զջորիսն դարձոյց յետս: Իսկ
հայրն Վելասի զպտղով զանց արարեալ, զգիւղն ոչ ե-
թող 'ի նա: Եւ դժուարեալ ընդ այն Վալատոսն՝ վասն
այնորիկ և վասն այլ ինչ գործոյ յուղի անկեալ գնայր
'ի Վոստանդինուպօլիս, և գնայր ընդ ցամաք: Իբրեւ ե-
հաս յԱնտիոքիա՝ լուաւ զսրբոյն Սիմէոնէ, որ էր 'ի
լեառն այր սքանչելի և փայլէր իբրեւ զարեգակն, և ել
'ի տեսանել զնա և օրհնիլ 'ի նմանէ: Իբրեւ եհաս անդ,
եմուտ 'ի վանս. իսկ հայրն Սիմէոն եհարց ցնա 'ի սիւ-
նէ անտի՝ ուստի ես դու, այր, և ուստի դաս և կամ յո՞
երթաս: Պատասխանի ետ սրբոյն Վալատոսն և ասէ.
'ի Պաղեստինոյ գամ, սուրբ հայր, և գնամ 'ի Վոստան-
դինուպօլիս: Եւ ցնա հայրն. և վասն ինչ պատճառա-
նաց, եղբայր: Պատասխանի ետ Վալատոսն. վասն բա-
զում ինչ պատճառանաց, և յուսամ 'ի սուրբ աղօթս
ձեր՝ դարձեալ այսր երկիր պագանել ձեզ: Եւ ցնա հայ-
րն Սիմէոն. անյոյս, ընդէր ոչ զձգմարիտն ասես ինձ.
դու 'ի մատնել զմարդն նոյ գնաս, այլ ոչ յաջողեսցի
քեզ, և այլ ոչ ևս տեսցես զտուն քո: Եւ արդ եթէ
լսես ինձ, դարձեալ աստի գնա առ այրն նոյ և անկեալ
առաջի նորա խնդրեսցես զթողութի, եթէ ժամանես-
ցես անդ կենդանի: Եւ իսկոյն առ ժամայն կալաւ զնա
ջերմութի մահու. իսկ որք ընդ նմա էին, առին զնա և
եղեալ 'ի նաւ գնացին յետս ըստ բանի սրբոյն, իբր զի
տացէ զգիւղն 'ի հայրն Վելասի և խնդրեսցէ 'ի նմանէ
թողութի: Եւ իբրեւ հասին 'ի Վիւրիտ քաղաք, մեռաւ
Վալատոսն, և ոչ ետես զտուն իւր ըստ բանի սրբոյն:
Եւ Եսէիս վասն հօրն Վանիէլի՝ եթէ յորժամ եկին
բարբարոսքն 'ի Սկիտէ, փախեան ամենայն եղբարքն:
Իսկ ծերն ասէ. եթէ ոչ հոգացէ զիս տէր, ընդէր նըս-
տիմ աստ: Եւ էանց ընդ մէջ բարբարոսացն, և ոչ տե-
սին զնա, և ասէ ընդ միտս. ահա հոգաց տէր և ոչ մե-
ռար. այլ մարդկային ինչ արասցես և դու և փախիցես,
որպէս և փախչին այլ եղբարքն մեր:

Եւ Եսէիս հայրն Վանիէլ՝ եթէ որչափ գիրանայ մար-
մին՝ այնչափ նուազի հոգին, և որչափ վատի մարմին՝ այն-
չափ գիրանայ հոգին:

ոչ մոլեգնեալ, յարիցեն 'ի վերայ նորա ասելով՝ թէ մոլեգնիս, վասն ոչ լինելոյ նման նոցա:

ՀԱՐՑԱԻԾԵՐ. ուստի լինի ինձ պէտք առ 'ի պոռնկութենէ փորձելով: Եւ նա ասէ. 'ի յովով ուտելոյ և 'ի շատ քնելոյ:

ՊԱՏԾԵՑԻՆ՝ ոմանք 'ի հարանցն վասն սրբոյ ուրումն մեծի, զի թէ գայր ոք հարցանել ցնա բանս՝ ասէր բազում ախորժելով. ես ահա առնում զկերպարանս նոյ և նստիմ յաթոռ դատաւորութե, զի՛նչ կամիս եթէ արարից քեզ. եթէ ասես՝ եթէ ողորմեաց, ասէ քեզ անձ. թէ կամիս զի ողորմեցայց քեզ, ողորմեաց և դու եղբօրն քո, և ես քեզ ողորմեցայց. եթէ կամիս զի թողութի գտցես, թող և դու մերձաւորին քում: Եւ զմի թէ պատճառք ինչ իցէ անձ. մի եղիցի. այլ մեք եմք պատճառք, զի եթէ կամիմք ապրել՝ ապրիմք:

ՀԱՐՑԱԻԾԵՐ՝ թէ զի՛նչ առնէ զմիայնակեացն միայնակեաց: Եւ նա ասէ. ամենայն բարեաց գործոց արգասիք և ամենայն չարեաց որոշումն:

ԵՐԹԵԱԼ՝ երբեմն հայրն Իսահակ առ հայրն Պիմէն և տեսեալ զնա զի լուացեալ էր զոտս իւր, և ունելով համարձակութի ասէ ցնա. զիմք կամեցան ոմանք վարել զանձինս իւրեանց խստութի: Եւ ցնա հայրն Պիմէն. մեք ոչ ուսաք մարմնասպանք, այլ ախտասպանք:

մոլին մարդիկ. և եթէ տեսանեն զոք՝ որ ոչ մոլի, ասեն՝ թէ դու մոլիս. վասն զի ոչ եղև նման նոցա:

1 Եղբայրն ասէ. յումմէ շարժին յիս պոռնկական խորհուրդք: Իսկ ծերն ասէ. յանպատրաստ ուտելոյ և 'ի քնոյ:

2 Ասէին զհօրէ ումեմնէ մեծէ՝ եթէ յորժամ գայր ոք առ նա հարցանել ինչ բան, ասէր ցնա ծերն. ահա ես դատաւոր նստիմ 'ի միջի, զի՛նչ կամիս զի արարից քեզ. եթէ ասես՝ ողորմեաց ինձ, ասէ քեզ անձ՝ ողորմեաց և դու եղբօր քո. եթէ ասես՝ թող ինձ, ասէ քեզ անձ՝ թողցես և դու ընկերին քո. մի թէ անիրաւութիւն ինչ իցէ այս առ անձ. քաւ լիցի. տեսանես՝ զի 'ի մեզ է կեան մեր եթէ կամեսցուք:

3 Եղբայր ոմն եհարց ցծերն. զի՛նչ ստանալ պարտ է կրօնաւորի: Ծերն ասէ. մշակել զամ գործս բարիս և մեկնիլ յամենայն չարութի:

4 Գնացեալ երբեմն հայրն Իսահակ առ հայրն Պիմէն և տեսեալ զի արկեալ էր սակաւ մի ջուր յոտս իւր, և զի ունէր առ նա սէր յոյժ և համարձակութի, ասէ ցնա. զիմք ոմանք 'ի հարցն հայհոյեցին զամենայն միտիւթարութի մարմնոյ, և յոյժ ճգնութի խորասկեցին զմարմինս իւրեանց: Ասէ ցնա հայրն Պիմէն. մեք ոչ ուսաք յումմէ սպանանել զմարմին, այլ ուսաք սպանանել զախտս մարմնոյ:

ՀԱՐՑԱԻ ԺԵՐ. ընդէր յորժամ նստիմ 'ի խցին, սիրտ իմ զվայրօք յածին: Եւ նա ասէ. վասն զի արտաքուստ զգայութիւն մեր և լսելիք չարչարին, տեսանելիք, հոտոտելիք, ճաշակելիք, խաղալիք. այսք ամենայն եթէ ունին յինքեանս սուրբ արգասաւորութիւն, ապա և ներքինն յառողջութե և 'ի ցածութե պահեն:

Եւ ՀԱՐՑ՝ հայրն Աբրահամ ցհայրն (Ժ)էովորդիոս՝ որպէս լաւ է, հայր, փառօք յարդեցից զանձն իմ, եթէ անարգեցից: Ասէ ցնա հայրն. կամիմ ընդ փառսն քան թէ ընդ անարգութիւն: Ասէ հայրն Աբրահամ. զիւրդ: Ասէ ծերն. եթէ արարից գործս բարիս և փառաւորեցայց, կարեմ դատել զխորհուրդս իմ թէ չեմ արժանի փառացդ այգոցիկ. իսկ անարգութիւն 'ի ժանտ իրաց լինի, և զիւրդ կարէ մխիթարել սիրտս՝ մարդկան գայթակղելով յիս. արդ լաւագոյն է զբարիս գործել և փառաւորիլ քան զժանտն և անարգիլ: Ասէ հայրն Աբրահամ. ազնիւ ասացեր, այդ այդպէս է:

ՀԱՐՑԱԻ ԺԵՐ. ուստի՞ ստանայ զխոնարհութիւն հոգի: Եւ նա ասէ. յորժամ վասն իւրոց չարեացն միայն հոգասցէ *:

Ասէ Հայրն Եղիա՝ եթէ զինչ հանդուրժեն մեզք ուր ապաշխարութիւն է, և զինչ օգուտ է 'ի սիրոյ ուր ամբարտաւանութիւն է:

ՎԱՅԱՆԱՅ մի աղէքսանդրացի գնաց յանապատն առ եպիսկոպոսապետն կրօնաւորիլ, որ նստէր 'ի լուծե,

Եւ հարց երբեմն հայրն Աբրահամ ցհայրն Ելեւթերիոս և ասէ. զինչ իցէ բարի, հայր, փառս որսայցեմ անձին, եթէ արհամարհութիւն: Իսկ նա ասէ. և այժմ զփառս կամիմ ինչ լինել քան զանապատութիւն. զի թէ արարից ինչ գործ բարի և փառաւորեցայց նովաւ, կարող եմ դատել զիս և խոնարհեցուցանել զխորհուրդս և ասել՝ եթէ ոչ եմ արժանի դովութե և պատուոյ. իսկ արհամարհութիւն ծնունդ իցէ խենէշ և չար գործոց. և թէ առնեմ զայն, զիւրդ կարացից մխիթարել զանձն իմ և յարուցանել զսիրտ յորժամ գայթակղին յիս ամենայն մարդիկ. լաւագոյն իցէ առնել զբարի և փառաւորիլ, քան զչար գործել և նախատինս լինել: Ասէ հայրն Աբրահամ. բարւոք ասացեր, հայր, ճշմարիտ այդ այդպէս է:

* Այլ օրինակ Դաւթեալ 'ի հին Բարգ. ասէ ծերն. եթէ միայն զանձին իւրս հոգայցէ զչարիս: Նստանայ հոգի զխոնարհութիւն: Ա.

Ձ Ասաց հայրն Եղիա. ոչ ինչ զօրութե ունի մեզք ուր իցէ ապաշխարութիւն, և ոչ շահ 'ի սիրոյ իցէ ուր գուցէ ամբարտաւանութիւն:

և ասէ ցնա . հայր , կամիմ կրօնաւորիլ աստ և ունիմ
կին և որդիս : Աւնա ասէ . փոխանակ սրբութե կամիս
մեղանչել , որդեակ : Աւ ասէ քահանայն . զայլս ուսու-
ցանես և զանձն քո ոչ ուսուցանես . դու թողեր այրի
զհարսն քո զեկեղեցին սուրբ և զհոգւոյ որդիսն որբ , և
ասես ցիս զայդպիսի բանսդ . և լցաւ առ քեզ բան տեա-
ռին , ունելով գերան յաչսդ՝ հանել ջանաս զշեղն յիս :

ԱՍԱՑ՝ Ժեր . ես հաւատամ եթէ ոչ է անիրաւ ան-
'ի բանտէ հանել և 'ի բանտ արկանել :

ԱՍԱՑ Ժեր՝ եթէ ոչ երբեք կրկնեցի որչափ կարացի
հասանել :

ԱՍԱՑ՝ Ժեր՝ եթէ որքան կարեն աստ աշխատել որքն
առ 'ի նահատակն հանգստեան : () այս ասէր վասն լի-
նելոյ նոցա ազատ 'ի հոգոց աշխարհիս այսորիկ :

(Ժ) Ե կամիս զհարթիկն վարել , այս է . ոչ շաբաթ հա-
նել 'ի գլուխ , և ոչ երկուս , այլ ամենայն աւուր յիննե-
րորդ ժամուն չափով ըմպել և կշռով ուտել և չափով
խօսել : աղօթել , սաղմոսել , տքնել և պահոց պնդու-
թեամբ հասանել և յաշխարհի նստել և կանայս ու-
նել , ողորմած լինել 'ի վերայ որբոց և այրեաց : Այս ե-
րիս առաքինութիս մեծ են քան զամենայն . ողորմութի
և աղօթք և պահք . ողորմութի մեծ է քան զաղօթքն ,
և աղօթքն մեծ են քան զպահքն . աղօթքն զմարմինն
մաշէ , և պահքն զըղեղն ցամաքեցուցանէ , և տքնութի
զոսկրն նուաղեցուցանէ :

ԱՍԱՑ՝ հայրն Պիմէն . կամապաշտութի պղնձի պա-
րիսպ է ընդ մարդ և ընդ անձ . և յորժամ 'ի բաց կայ
մարդ 'ի կամաց իւրոց վասն ան , նոյնժամայն հայի յան-
դի քակեցաւ պարիսպն :

1 Ասաց հայրն Անուբ . հաւատամ զի ոչ անիրաւէ անձ , զի թէ հան-
ցէ 'ի միոյ բանտէ և արգելցէ 'ի միւսն բանտ , վասն այսորիկ յամե-
նայնի նեղել զանձն իցէ ճանապարհ ան :

2 Ասաց Ժերն . թէպէտ և աշխատեալ եղեն սուրբն յերկրի , այլ
առին և աստ հանգիստ ինչ , այսինքն է զի ազատեցան 'ի հոգոց աշ-
խարհիս այսորիկ :

3 Ասաց հայրն Պիմէն . կամք մարդոյն պարիսպ պղնձի է ընդ մէջ իւր
և ան , և քար գայթակղութեան . իսկ եթէ թողցէ մարդ զկամս իւր ,
կարող իցէ ասել եթէ աստուծով իմով անցից ընդ պարիսպս . իսկ ե-
թէ կացցէ 'ի կամս իւր , 'ի վիշտս մեծամեծս անկանի նա :

ԼՍԱՅԻՆ ծերք՝ եթէ ամենայն առաքինութեան վերադոյն է գիտութիւն ընտրութեան :

ԼՍԱՅ ծեր՝ եթէ որ անարգանաց և նախատանաց և փնասուց համբերէ, այնպիսին կարէ ապրել :

ԼՍԱՅԻՆ ծերքն . գրաւական միերբէք տալ խորհրդոց :

ԼՍԱՅԻՆ ծերքն . կնգուղ նշանակ է անմեղութեան :

ԼՍԻՐ հայրն Յոր՝ թէ մարդ որ անկանի նմա տարակոյս 'ի գրոց և ոչ երթայ ուսանի առ գիտունսն, նման է պատառեալ որմոյ 'ի հեղեղաց բախմանէ, զի այնպէս նեղի և պատառի 'ի հերձուածս 'ի ծուռ տեսլենէն :

ԼՍԱՅԻՆ ծերք՝ եթէ հայելի է միայնակեցին յարգելանին խաղաղանալ :

ՅՈՐԺԱՄ գնաց Լաւոր յԱգիստոս և ետես զվարս հարցն որ կային անդ, զարմացաւ և ասաց ընդ ծեր ոմն մեծ՝ եթէ յազգն Յունաց ընդէր ոչ կայ այսպիսի ճշգնութիւն և ընտրութիւն : Լաւ առէ ծերն . վասն հպարտութեան, քանզի ախտն այն երարձ 'ի նոցանէ զվաստակ և եղ նոցա բանակուուութիւն :

ԼՍԱՅԻՆ ծերք՝ եթէ պսակ է միայնակեցին խոնարհութիւն :

ՍԵՆ եղբայր եհարց ցծեր մի տեսող՝ թէ զի՞նչ է բանն որ վասն Սովսէսի ասէ՝ եթէ հայեցաւ յայսկոյս յայնկոյս և ոչ զոք ետես, ապա սպան զեգիպտացին : Լաւ առէ տեսողն . հայեցաւ Սովսէս 'ի խորս նայ եթէ իցէ հաճոյ թէ ոչ . 'ի ձախն հայեցաւ թէ սատանայ իցէ անդ և գրգռէ, և ոչ ետես զնա . հայեցաւ յաջ թէ իցէ արգելիչ 'ի հրեշտակաց, և ոչ ետես . ապա գիտացեալ եթէ առանց մեղաց է գործն՝ սպան զնա :

ԼՍԱՅԻՆ ծերք՝ եթէ հոգի մարդոյն որպէս աղբիւր է . եթէ պեղեցես՝ յստակի, և եթէ խցցես՝ կորնչի :

ԼԶԱՐՑ ոմն յեղբարցն ցծեր մի և ասէ . զի է այս զի ոչ օգնէ խորհուրդս գործոց իմոց : Լաւ առէ ծերն . զի ոչ ունիս կատարեալ գործ, զի թէ ունէիր՝ օգնէր դմա :

ՀԱՅԻՆ Ռեսարիոն ասաց՝ եթէ քառասուն օր 'ի մէջ դժնկացն յոտն կացեալ ոչ ննջեցի :

1 Ասաց ծերն՝ եթէ հոգի նման է աղբեր . եթէ ոք բրէ զնա և մաքրէ միշտ՝ սրբի և յորդի, իսկ եթէ 'ի վերայ լցցէ աղբ ալտեղի՝ ցամաքի և կորնչի և անհետանայ :

ԼՍԱՅԻՆ ծերքն . քսան ամ պատերազմեալ ընդ մի-
ուս խորհրդեան , զի զամ իբրև զմի մարդ տեսցուք :

ԼՍԱՅԻՆ ծերք . մի առնիցես ինչ մինչև յառաջագոյն
քննեսցես 'ի սրտի քում , եթէ վասն այ լինիցին զոր կա-
միցիսն առնել :

ԼԻԵՔ եղբարք ելին 'ի հունձս և առին արտ մի երե-
քինն և գնացին 'ի հնձել . և յառաջնում աւուրն հի-
ւանդացաւ ոմն 'ի նոցանէ և չոգաւ 'ի խրճիթն իւր և
այլ ոչ ևս ետես զնոսա : Եւ ասէն երկու եղբարքն . տէր
ամ եղբօրն մերում , օգնեա մեզ աղօթիւք նորա փոխա-
նակ անձին նորա : Եւ փութով կատարեցին զհունձն :
Եւ եղբայրն յարեաւ 'ի հիւանդութենէն , և ահա ան-
ցեալ էր ժամանակ հնձոցն : Եւ երկու եղբարքն բերին
զմասն նորա և ասէն ցնա . առ զվարձս քո : Եւ նա ա-
սէ . ես ոչ ունիմ վարձ , զի ոչ աշխատեցայ : Եւ ասէն
նոքա . աղօթքն քո ընդ մեզ էր : Եւ յետ բազում հա-
կառակութե գնացին 'ի դատաստան առ ծեր մի , և զար-
մացաւ ծերն և ետ հարկանել ժամ և ասէ . եկայք
լուարուք ճշմարիտ դատաստան : Եւ յորժամ եկին , ա-
ղաչէր հիւանդացեալ եղբայրն և ասէր . ես յառաջնում
աւուրն հիւանդացայ և ոչ կամիմ ուտել զվաստակ այ-
լոց : Եւ ասէն ընկերքն . թէ դորա աղօթքն չէր լեալ
ընդ մեզ , մեք ոչ կարէաք հնձել զարտն զայն մեծ թէ
և զայլս կալեալ էաք 'ի վարձու : Եւ իրաւունս համա-
րեցան առնուլ եղբօրն բաժին ընդ եղբարսն , զի աղօթ-
քն նորա ընդ նոսա էր , և փառաւորեցին զամ ընդ կա-
տարեալ և ընդ անմախանք սէր եղբարցն՝ կատարեալ և
սքանչելի զարմանալի արանցն պնդահաւատից :

ՀԱՅԻՆ՝ Իսիդորոս ասաց՝ եթէ ես յորժամ մանկաւ
գոյն էի յարգելանին իմում , չափ ժամու պաշտաման
չունէի , այլ տիւ և գիշեր ինձ ժամ աղօթից էր : Եւ
նոյն ծեր՝ եթէ 'ի կող ոչ եղէ զքառասուն ամ :

ՀԻՆԳ՝ արք 'ի յեղբարց անապատին արուեստաւորք
գործոց գնացեալ առ ծեր ոմն կատարեալ հարցանել
վասն հոգևոր իրաց և շահել 'ի նմանէ . և յորժամ գնա-

1 Ասաց հայրն Իսիդորէ . ես մինչ մանուկ էի և նստէի 'ի սենեկի
իմում , ոչ ունէի ևս կարգեալ ժամ աղօթից , այլ զտիւ և զգիշեր ան-
դադար աղօթէի :

2 Եղբարք հինգ գնացին երբեմն առ ծեր ոմն , և եհարց ծերն ցմի

ցին, ընկալաւ զնոսա ծերն զուարթութիւն սրտի ողջու-
նելով զնոսա 'ի խաղաղութի. և յորժամ խնդրեցին 'ի
նմանէ խրատս շահաւորս, նա սկսաւ հարցանել զմի մի
'ի նոցանէ զարուեստէ նոցա: Եւսաց ոմն 'ի նոցանէ. ես
սիրայ հիւսեմ, հայր: Եւ ծերն ասէ. Ի՞նչ հիւսեցէ
քեզ պսակ, որդեակ: Եւ երկրորդն ասէ. հասիր գոր-
ծեմ ես, հայր: Եւսէ ցնա ծերն. Ի՞նչ տացէ քեզ զօրու-
թիւն, որդեակ: Եւ երրորդն ասէ. ես մաղս կազմեմ,
հայր: Եւսէ ցնա ծերն. Ի՞նչ պահպանէ զքեզ, որդեակ:
Եւ չորրորդն ասէ. ես գիրս գրեմ, հայր: Եւսէ ցնա ծերն.
դու գիտես, որդեակ: Եւ հինգերորդն ասէ. ես վուշս
գործեմ, հայր, 'ի հանդերձս: Եւ ծերն ասէ. ես չեմ
անդ, որդեակ: Եւ զարմացան եղբարքն և խնդրէին ա-
ղաչանօք մեկնութիւն առնել պատասխանեացն իւրոց:
Եւ ասէ ծերն. սիրայն արթուն և ժիր պահէ զգործողն
և այնպիսեացն է պսակն, և հասիրն գործ է որ ուժոյ
պէտս ունի և խնդրեցի նմա զօրութի, և մաղսգործն
պէտս ունի պահպանութեանն Ի՞նչ, զի 'ի գեղս և 'ի քա-
ղաքս շրջի ծախելով զարուեստն, և գրագիրն որպէս 'ի
մեծ հայի յինքն և յայլն որպէս 'ի փոքր, և վշագործն
երթևեկուի ունի առ արս և կանայս. և այլ արուեստք
'ի տեսանելն յայտնի երևին թէ գործ կրօնաւորաց է, և
նորայն գործ աշխարհականի. և գրողն նիւթ հպարտու-

'ի նոցանէն և ասէ. դու զի՞նչ աշխատիս 'ի տան քում: Իսկ նա ասէ.
սիրայս հիւսեմ: Ասէ ցնա ծերն. Ի՞նչ հիւսեցէ քեզ պսակս, որդեակ:
Եւ ցերկրորդն ասէ. և դու զի՞նչ աշխատիս 'ի տան քում: Եւ նա ասէ.
արմաւենիս գործեմ փսիադ: Ասէ ցնա ծերն. Ի՞նչ զօրացուցանէ զքեզ,
որդեակ: Եւ ցերրորդն ասէ. և դու զի՞նչ աշխատիս, որդեակ: Եւ նա ասէ.
ես մաղս գործեմ: Ասէ ծերն. Ի՞նչ պահեցէ զքեզ: Եւ ընդ չորրորդն
ասէ. և դու զի՞նչ աշխատիս: Եւ նա ասէ. ես գրիչ եմ, հայր: Ասէ
ցնա ծերն. դու զի՞նչ գիտես թէ զի՞նչ գրեսցես: Իսկ ընդ հինգե-
րորդն ասէ. և դու զի՞նչ աշխատիս, եղբայր: Եւ նա ասէ. ես կտաւս
առնեմ, հայր: Ասէ ցնա ծերն. ես առ այդ բան և գործ ինչ ոչ ու-
նիմ: Յայնժամ եղբարքն այնոքիկ աղաչանօք ասեն յայտնել նոցա թէ
զի՞նչ է որ նման միմեանց ոչ ասաց բան նոցա: Ասէ ցնոսա ծերն. այս
ինչ է, քանզի որ հիւսէ զսիրայն՝ աշխատի յոյժ, եթէ զգաստ է ա-
ռաջի Ի՞նչ՝ պսակ իւր հիւսեցէ. իսկ որ զարմաւ գործէ՝ աշխատի ա-
ռաւել յոյժ, զօրութիւն նմա պիտոյ իցէ. և որ զմաղս գործէ՝ նա 'ի
գիւղս շրջի, նմա զգուշանալ պիտոյ է. իսկ գրչին խոնարհութեւ պէտք
են, զի մի հպարտացի 'ի գործս իւր, ոչ յարգեցի զնա. իսկ առ կտա-
ւագործն բան ոչ գոյ իմ, զի 'ի վաճառականաց իցէ նա. քանզի թէ
տեսցեն զոք որ բարձեալ է սիրայ և կամ սփրիդ կամ գիրս և կամ
մաղս, ասեն՝ ահա կրօնաւոր է, զի խոտ է նորա գործն նիւթ հրոյ.

Թեան զայն ունի, զի մնացական է գործն, և այլն խո-
նարհին զի անցաւոր է և դիւրանցս գործեն:

ԱՐՈՒՅԵԱԼ ոմն միայնակեաց մերժէր յերիցուէն
արտաքոյ եկեղեցւոյն. իսկ հայրն Ռեսարիոն յարու-
ցեալ ընդ նմին արտաքս ելանէր*:

ՍԱՅԻՆ ծերք՝ եթէ ոչ այլ ինչ խնդրէ անձ 'ի նո-
րամուտ միայնակեցէ, բայց հնազանդութիւն 'ի ձեռն
մարմնոյն աշխատութեան:

ՌԱԻ՝ հայրն Աբրահամ թէ ոմն 'ի ծերոցն ա-
սաց՝ թէ յիսուս ամ վաստակեցի զցայդ և զցերեկ և
ապա կարացի սպանանել զախտս յանձնէ իմմէ: Աւ եկն
առ նա և ասէ. դո՛ւ ասացեր զբանս զայս: Աւ ասէ՝ այո:
Աւ ասէ ցնա. թէ գնաս 'ի խրճիթն քո և տեսանես
անդ կին մի, կարե՛ս իմանալ թէ չէ կին: Աւ նա ասէ՝
ոչ, բայց կարեմ՝ կուուել ընդ խորհուրդս իմ զի մի մե-
ղայց: Աւ ասէ ցնա. թէ գաս ընդ անապատ և տեսա-
նես ընդ քարինսն եղեալ մեղը, կարե՛ս իմանալ թէ այս
չէ մեղը: Աւ ասէ՝ ոչ, այլ կարեմ՝ կուուել ընդ խոր-
հուրդս իմ զի մի կերայց 'ի նմանէ: Աւ ասէ ցնա. թէ
գան երկու եղբարք առ քեզ, որ մինն հայհոյէ զքեզ

իսկ եթէ զոք տեսցեն զի վաճառեցէ կտաւս, ասեն՝ ահա վաճառա-
կանք գան. զի այս գործ աշխարհականաց է: Իբրեւ լուան զայս, շա-
հեալ յոյժ և ուրախացեալ գնացին՝ երկրորդելով սրբոյ ծերոյն:

* Այլ օրինակ բարձեալ 'ի հին Բարգ- ցւոյն, և եւ ընդ նմա հայրն Բե-
մաւուէ. Եղբայր ոմնանկաւ 'ի մեղս սարիոն ասելով, և ես մեղաւոր
և քահանայն եհան զնա յեկեղէ. եմ իբրեւ զսա:

Ասէին զծերոյ ումեմնէ՝ եթէ եկաց զամս յիսուս 'ի յարգելանի,
և 'ի շաբաթուն մի անգամ ճաշակէր հաց և ջուր, և ասէր թէ մե-
ռուցի ես զախտ իմ զպոռնկութիւն զարծաթսիրութիւն և զանափառու-
թիւն և զայլ ամենայն չարիս: Լուեալ զայս հայրն Աբրահամ զի ա-
սէր նա զայս, եկն առ նա և ասէ ցնա. դո՛ւ ասացեր զբանս զայս՝ թէ
մեռուցի ես զախտս: Եւ նա ասաց. այո ես ասեմ: Ասէ ցնա հայրն
Աբրահամ. ահա ես իբրեւ մօի 'ի սենեակ քո և գօի կին ոմն որ նստէր
'ի մահիճս քո, արդ կարո՞ղ իցես դու ոչ համարել զնա կին 'ի միտս
քո: Ասէ ցնա ծերն. ոչ, այլ պատերազմիմ ընդ խորհուրդս իմ ոչ
մերձեալ 'ի նա: Ասէ ցնա հայրն Աբրահամ. ահա ոչ ես սպանեալ,
այլ կենդանի է դեռ ևս այս ախտ 'ի քեզ, այլ միայն կապեալ կայ:
Դարձեալ մինչ չըջէի, տեսի վէմ մի և կզմիտոր և 'ի միջի նոցա եղեալ
ոսկի. արդ կարե՛ն միտք քո հաւասար քարին և հողայն համարել զոս-
կին զայն: Պատասխանի ետ ծերն և ասէ. ոչ, այլ պատերազմիմ ընդ
խորհուրդս իմ, զի ոչ առից զնա: Ասէ ցնա Աբրահամ. ահա և այս
ախտ կենդանի է, այլ կապեալ կայ: Ասէ գարձեալ հայրն. ահա լսեա

միշտ և միւսն բարեբանէ հանապազ, կարեն միով կամաւ ընծայել 'ի նոսա : Այլ ասէ՝ ոչ, այլ կռուիմ ընդ միտս իմ տեսանել զհայհոյիչն իբրեւ զգովողն : Այլ ասէ ցնա Աբրահամ. հայր, ահա յայտ արարեր թէ ոչ սպաներ զախտսն, այլ կենդանի է 'ի քեզ և յամենեւեան, և տան պատերազմ իբրեւ կենդանիք. և արդ մի պարծիր :

ԱՍՅԻՆ ծերք՝ եթէ ամենայն երկրորդ 'ի վերայ քո յարուցելոց խորհրդոց, երրորդ ասա՝ մեր ես եթէ 'ի թշնամեացն. և ամենայն իրօք խոստովանեսցէ :

ՀԱՅՐԻՆ Աեսարիոն ասաց 'ի մեռանելն իւրում, եթէ հանգոյն սերովբէից և քերովբէից պարտ է լինել միայնակեցաց՝ ամենեւին ակն :

ՆԵՐ մի էր 'ի Տերենուծ և էր նորա եղբայր. մեռաւ եղբայրն և եթող տղայ մի ամաց երից, և երթեալ ծերն էած յանապատն, և սնոյց ընդովք և բանջարովք : Այլ իբրեւ եղև ուծաւտասնամեայ՝ ել 'ի մարմնոյն. և ծերն տեսանէր 'ի տեսլեանն 'ի խաւարին և յաղջամրղջին տեղւոջ զմանուկն : Այլ լայր դառնապէս և դատ դնէր ընդ նոյ՝ եթէ զինչ է այն տեղին. զմարդ չէ տեսեալ մանուկն և հաց չէ ճաշակեալ և սրբուծք կեցեալ է վասն քո, քո արդար դատաստանդ՝ չէ այն նորա տեղի. յայտնեա ինձ, ապա թէ ոչ՝ դառն տանջանօք վտանգի իմ ծերուծիս : Ասէ հրեշտակն 'ի տեսլեանն. ծեր, լի էր մանուկն ամենայն բարեձև ուծք, բայց հպարտ էր, վասն այնորիկ կայ 'ի խաւարի : Ասէ ծերն. և բարեձև ուծիւնն չկարանց բժշկել զհպարտութիւն : Ասէ հրեշտակն. վասն զի չեթող ընդ իւր տարաւ. զամենայն մեղս զոր ոչ թողու մարդ 'ի կենդանութե իւրում, այլ ընդ իւր թաղէ 'ի գերեզմանի, անբժշկելի լինի նմա խաւարն և հուրն անշէջ. և դու ոչ բարիօք գործեցեր, զի 'ի մարմնի ոչ խրատեցեր և բժշկեցեր : Այլ ծերն լալով անցոյց զամենայն աւուրս կենաց իւրոց մինչև ցմահ :

ԱՀԱՐՑ՝ եղբայր ոմն զծերն. զինչ է մշակագործու-

դու զեղբարց երկուց զի մինն սիրէ զքեզ և միւսն ատէ և բամբասէ, և եթէ գտցին առ քեզ երկոքեանն՝ կարող իցես հաւասար ընդունել զնոսա : Ասէ. ոչ, այլ պատերազմիմ ընդ խորհուրդս բարի առնել և ատելոյն իբրեւ սիրելոյն իմոյ : Ասէ ցնա Աբրահամ. ահա կենդանի են ամենայն ախաք, այլ կապեալ կան 'ի սրբոց շնորհօքն նոյ :

Եղբայր ոմն եհարց զծերն և ասէ. ո՞րք են, հայր, մշակութիւնք

Թիւն հոգւոյ զի պտղաբերիցէ : Եւ ասէ ծերն . մշակա-
գործութի հոգւոյ է լուութի և ժուժկալութի և վըշ-
տադնութի և ցաւակցութի և յաճախումն աղօթից և
ոչ հայելի յանցանս այլոց , այլ յիւրն միայն . եթէ զայ-
սոսիկ ստանայ , ոչ յամէ մինչև պտղաբերեսցէ հոգի նր :
Եւ ընկենու զբան
իւր 'ի մէջ երիցանց , նման է որ ընկենու հուր 'ի ծոց
եղբօր իւրոյ :

Եւ ծերքն . խրատեցէք զմանկունս , եղբարք , զի
մի նոքա զմեզ խրատեսցեն :

Եւ երբեմն ծեր ոմն մեծ տեսանել զբնակեալն 'ի
խուղսն . և էր անդ մանուկ մի , որ դիւրաւ առնոյր 'ի բե-
րան զգիրս սուրբս : Եւ հարցեալ վասն նորա հարանցն
ցնա՝ Թէ զիարդ այսպէս դիւրաւ ընդունի զգիրս սուրբս
յինքեան , և են այլք որ եթէ աշխատին՝ և սակաւ ինչ
կարեն առնուլ 'ի բերան : Պատասխանի տուեալ ծերոյն
ասէ . ջուրք 'ի ներքոյ երկնից 'ի միում վայրի են . բայց
են ապա մասունք յաշխարհիս խոնարհագոյնք , յորում
եթէ խնդրեսցէ որ ջուր՝ վաղվաղակի գտցէ . և դար-
ձեալ են տեղիք յաշխարհիս բարձրագոյնք , յորում ե-
թէ խնդրեսցէ որ ջուր՝ աշխատութի կարասցէ որ գտա-
նել : Եւ այսպէս և յանձինս . վասն զի են անձինք որ սա-
կաւ ինչ ունին կցորդութի ընդ չարութե , և յորժամ
կամին խնդրել զգիրտութիւն՝ վաղվաղակի գտանեն . և
դարձեալ են անձինք կցորդակիցք չարեաց , նոքա աշ-
խատութի առնուն զգիրտութիւն :

Եւ սուս սուրբն Սահար՝ եթէ չար որ ոչ կատարի ,
չէ չար . և բարի որ ոչ կատարի , ոչ է բարի . և մարդ՝
որ ոչ կայ 'ի նա խորհուրդ չար և բարի , նման է երկրին

հոգւոյ : Ասէ ցնա ծերն . մշակութի անձին է հանդարտութի մարմնոյն
իւրոյ և աղօթք յարաձգեալ և ոչ տեսանել զմեզս ուրուք , այլ զիւրն
միայն . և եթէ յայսոսիկ յամեսցի մարդ , փոյթ բերցէ զպտուղ անձին :

Եւ սուս ծերն . մանուկ որ արկանէ զբան իւր 'ի մէջ այնոցիկ որք քան
զինքն աւագ իցեն , նման է առն որ արկանէ զհուր 'ի ծոց իւր և ըն-
կերի իւրոյ . վասն այսորիկ խրատեցէք , եղբարք , զմանկունս , զի մի
նոքա խրատեսցեն և լքցեն զձեզ :

Եւ սուս ծերն . ամենայն չար զոր ոչ կատարեսցէ մարդ գործովք ,
ոչ է չար . նոյնպէս և ամենայն արդարութի զոր ոչ կատարէ որ զնա
գործովք , ոչ ևս է արդարութիւն : Քանզի մարդ որ ոչ ունիցի խոր-
հուրդ չար և բարի , նման իցէ նա երկրին Սողոմոն և Գոմորայ , որ

սողոմացւոց . զի երկիր բարի ցորեան և աւելորդ բան ջարս ծնանի :

ՈՄՆ 'ի Սկիտոյ եկն 'ի Թեբայիս և նստաւ անդ , և արար իւր բազում աւուրց հաց , որպէս և էր սովորութի Սկիտոյ : Եւ եկին առ նա Թեբացիքն և ասեն . ի՞նչպէս պահէք դուք զբան տեառն որ ասէ՝ Թէ զվաղիւն մի հոգայք : Եւ նա ասէ ցնոսա . և դուք ի՞նչպէս առնէք : Եւ նորա ասեն . մեք զօրըստօրէն գնեմք ձեռագործօք մերովք 'ի փողոցէն : Եւ ասէ ցնոսա սկիւթացին . իմ փողոց և խանութ խուցն իմ է , ես զիմ օրըստօրէն անտի գնեմ վաստակօք իմովք : Եւ նորա գովեցին զնա և ասեն . ճշմարիտ լաւ է ընտրողութի բան զկատարեալ օրինապահութիւն :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց զհայրն Սիսին և ասաց . տան ջիւմ , հայր , վասն սուրբ երրորդութեն իմանալ ինչ օրինակ և ոչ կարեմ : Եւ նա ասէ . իմա նշանակ հօր՝ զարեգակն , և ճառագայթին՝ զորդին , և երեւմանն՝ զհոգին . և որպէս ոչ հասանես 'ի բարձրութի արեգականն և ոչ շօշափել զճառագայթն և ոչ քննել զերեւումն զայն , ևս առաւել և ոչ վասն երրորդութեն կարես հասու լինել , զի օրինակս ծառայ է և գործ մի փոքր նմա : Եւ լուեալ եղբօրն ետ փառս այ և հանգեալ :

ՉՈԳԵԼ՝ երբեմն Պաւղոս աշակերտ հօրն Ովրայ գնել արմաւենի , և այլոց յառաջագոյն էր տուեալ ըզգինսն . իսկ հայրն Ովր ոչ երբէք յառաջէր և տայր արբոն իմիք , այլ 'ի ժամանակին առաքէր զգինսն և գնէր : Եւրդ երթեալ Պաւղոս և յայլ տեղիս վասն արմաւենւոյ , և ասէ ցնա պարտիզպանն . ոմն մի ետ ինձ արբոն , և այլ ոչ ևս եկն . արդ առ զայն դու : Եւ առեալ եկն առ ծերն և պատմեաց նմա նոյնպէս : Եւ իբրեւ լուաւ ծերն , բախեաց զձեռս իւր ընդ իրեարս և ասէ . Ովր

աղի իցէ և ոչ ինչ բուսանի 'ի նմա . իսկ բարի երկիրն կարող է բերել ցորեան և ընդ նմին զօտար բոյսս ևս և տատասի ևս :

1. Գնաց երբեմն Պաւղէ աշակերտ հօրն Ովրի զի գնեսցէ արմաւոյ տերն , և գտաւ զի այլոց պայմանեալ էր արմաւ և տուեալ էր գրաւ . և քանզի հայրն Ովր ոչ գրաւէր ինչ , այլ առժամայն գնէր . և գնաց այլուր աշակերտ նորա վասն արմաւոյ : Ասէ ցնա պարտիզպանն . վաղ ուրեմն եկն ոմն և եգ գրաւ արմաւոյս , և այլ ոչ եկն առնուլ զսա . արդ կալ զսա քեզ : Եւ առեալ զայն Պաւղոս եբեր առ ծերն և պատմեաց նմա : Իբրեւ լուաւ ծերն զայն , ծափեաց ձեռօք և ասէ . Ովր գրա-

ոչ գործէ այսմ: Եւ ոչ ետ մտանել 'ի ներքս մինչև տա-
րաւ զարմաւենին 'ի տեղի իւր:

ՀԱՅՐՆ՝ Սակար երբէք ոչ ժպտեցաւ ամենեւին. և 'ի
միում աւուր ժողովեցան բազում դէք և կապեցին 'ի
ճ'նճղկի միում թե մի երկայն դերձանս և քարշէին
ուժգին աղաղակելով՝ քարշեցէք, մանկտի, քարշեցէք.
և ամենեւին զփետուրն զայն 'ի տեղւոջն ոչ կարացին
շարժել: Եւ տեսեալ զնա անապատաւոր ծերն՝ ժպտե-
ցաւ: Եւ սկսան դէքն ծափս հարկանել և ասել. վաշ,
Սակար ժպտեցաւ: (Եւ Սակար. եղկելիք և թշուա-
ռականք, ոչ ժպտեցայ, այլ ծիծաղեցայ ընդ անկարու-
թիւն վատութե՛ն ձերոյ, որ այնչափ դէք ոչ էք կարող
շարժել զճ'նճղկի կրծոյ թե մի: Եւ փչեաց 'ի թեւն և
'ի դէսն՝ և անյայտ եղեն:

ԵՍԱՅ ծեր ոմն որ էր 'ի Սկիւթ յանապատին յԱ-
գիպտոսի. գայ, ասէ, խորհուրդ սրունկութե՛ն և խռովէ
զիս և անապարասլ զիս առնէ, և զգործն ոչ զօրէ առնել,
և օգտել ինչ ոչ օգտի, բայց միայն խափանէ զիս յա-
ռաքինութիւն. իսկ քաջ այր կանգնեալ զինքն յառնէ
կայ յաղօթս: Եւ այն խորհուրդս ասաց այլ ծեր. եթէ
խորհուրդս ոչ ունիս, գործս ունիս. որ ունի գործս,
խորհուրդս ոչ ունի և ոչ երբէք նեղի 'ի նոցանէ. մի սո-
վորութիւն ինչ ունիցիս ընդ կանայս խօսել: Եւ եղ-
բայրն*. ոչ, հին և նոր նկարիչք 'ի խորհուրդս իմ: Իսկ
ծերն առ նա ասէ. 'ի մեռելոց մի՛ երկնչիր, բայց 'ի կեն-
դանեաց փախիր: Եւ այն խորհուրդս այլ ծեր ասաց.

Եւ ոչ աշխատի: Եւ ոչ եթող զարմաւենին բերել 'ի ներքս, այլ ա-
ռաքեաց անդրէն 'ի տեղի իւր:

Եւսէին զհօրէն Պամբոյ՝ եթէ ոչ որ ուրեք ետես զերեսս նորա
ժպտեալ. և 'ի միում աւուր ժողովեալ դէք կամեցան ծիծաղեցուցա-
նել զնա, և կապեալ 'ի կառան մի մեծ թե մի հաւու և սկսան մեծաւ
ձայնիւ աղաղակել և քարշել զայն և ասել՝ հա քարշեցէք, հա քար-
շեցէք: Հա եցեալ 'ի նոսա հայրն Պամբոյ՝ ժպտեցաւ: Իսկ դէքն թո-
ղեալ զայն՝ կապեցին սարս, ծափէին և երգելով ասէին. ոհ ոհ, Պամ-
բոյ ժպտեցաւ: Եւսէ Պամբոյ. ոչ ծիծաղեցայ, այլ այսին արարի զըր-
կարութի՛ն ձեր, որք այդքան բազմութի՛ն զմի թե հաւու ոչ բարձիք:

* Զմէր-մի-ն իմաստից օրինակաց
հնոց Բարգման-մէն յայսմ վայրի լրա-
դանն ընդարձակագոյն օրինակն էրի-

բորդի Բարգման-մէն որ յառաջնում
հապորդի մարտնիս յէջ 643. որում հա-
մայայն գրանի և լապիս Բարգմանն:

եթէ ոչ ունիմք խորհուրդք, գազանք եմք. եթէ ոչ ունիմք խորհուրդք, համարձակութիւն ոչ ունիմք. եթէ ոչ ունիմք խորհուրդս, յոյս ոչ ունիմք: Աման որոյ որպէս թշնամին զիւրն պահանջէ, մեք զմերն ասասցուք. կացցուք յաղօթս և փախչի. պարապեալ ի խոկումն ան և յաղթես. ժուժկալութի յաղթութի է, մարտիր և յաղթես: Առնա՛ այլ ծեր ասաց. ննջելով կամիս ապրել, երթ աշխատեալ, երթ ճգնեալ, երթ խնդրեալ և գտանես, արթուն կաց և բախեալ և բացցի քեզ. կաց և ժուժկալեալ, և ան պատերազմեսցի յաղագս քո ընդ թշնամւոյն: Առնա՛ այլ ծեր ասէ. թօթափեալ ի քէն զժանտահոտութիւն. արի աղօթեալ ասելով՝ որդի ան, օգնեալ ինձ: ()այս և այլ ևս խորհուրդս առնիջիր. քանզի ոչ եթէ առեւ ընդունակ եմք խորհրդոցն, այլ ընդդէմ ճգնողք: Առնա՛ այլ ծեր ասաց. զայդ ան ի յուլութի կրեմք մեք վիշտս. եթէ հաւատայաք եթէ ան բնակէ ի մեզ, ապա ոչ զայլոյ խորհուրդս արկանեալք ի մեզ. քանզի տէրն մեր (Յ) ի մեզ բնակէ, և մերձ առ մեզ կալով տեսանէ զմեր զկեանս. վասն որոյ և մեր զգենլով զնա և տեսանելով զնա՝ յուլանալ և եթէ չարտիմք, այլ սրբել զմեզ որպէս և նա սուրբ է: Աման այսորիկ եկն որդին ան, զի դու ապրեսցիս. եղև մարդ, վասն զի ան էր. եղև գրակարդաց, առեալ զգիրն կարդաց ասելով. հոգի տեառն ի վերայ իմ, վասն որոյ և օծ իսկ զիս, աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս: Ահսարկաւագ եղեալ՝ արարեալ խարազան չուանեայ զամենեսեան եհան ի տաճարէն: Արկաւագ եղեալ՝ սփածեալ զղենջակն և լուաց զոտս աշակերտացն: Արէց՝ նստեալ ի մէջ քահանայիցն ուսուցանէր զժողովուրդն: Ապիսկոպոս՝ առեալ զհացն օրհնեաց և բեկեալ ետ ցաշակերտսն: Արչարեցաւ վասն քո, խաչեցաւ վասն քո, մեռաւ վասն քո, և դու յաղագս նորա և ոչ թշնամանս

1. Ասաց ծեր ոմն. զինչ իցէ, ով մարդ, մեթէ ննջելով կամիս կեալ. երթեալ ապաշխարեալ, երթեալ խնդրեալ մինչև գոցես, զարթիր և բախեսցես զդուռն և բացցի քեզ. զի և ոչ երկրաւոր ինչ գործ ուղղեսցի առանց աշխատութե, ոչ մշակել և ոչ զինուորել. այսպէս և զհոգեւոր գործն իմասցիս: Զժահահոտութի մեղացն որ գան ի խորհուրդ քո, ի բաց դարձո ի քէն, և յարուցեալ աղօթեսցես և ասասցես. որդի ան, օգնական իմ լեր ի վերայ ամենայն չար խորհրդոց:

կրես յեղբորէն : Վաղարեցուցաք զգործս , դադարեցուցաք և զմտածութիս զանապատեհս և զանվայելուչս : Սի ելաներ 'ի գաւթէ և 'ի բակէ ոչխարաց , զի մի գայլակեր լինիցիս դու ելանելովն քո : Վիստ 'ի տանքում , աբեղայ , և կերակրեա զանձն քո անձաշունչ բանիւք , և գտանես քեզ վարդապետ զբարեպաշտ խորհուրդս ւնայ : Ար զանձն իւր ետ ւնայ , ոչ ունի կամս առ անձն իւր , այլ ինքն կամացն ւնայ անսայ և ընդունի զնա և ոչ աշխատի . իսկ եթէ զքո զկամսդ կատարես , աշխատիս՝ ոչ գործ առնելով ընդ քեզ ւնայ : Ար ըստ ւնայ կեայ , անձ ընդ նմա կեայ . բնակեցայց 'ի նոսա և շրջեցայց և եղէց նոցա անձ և նոքա եղիցին իմ ժողովուրդ : Մէ ինձ անձ . սիրեմ զիս , աբեղայ : Մյո սիրեմ զքեզ : Սիրես զիս , զոր կամիմն արա , զոր ոչն կամիմ մի առներ : Վեանք աբեղայի այս են՝ գործ , ունկնդրութի , խոկումն ւնայ , մի դատել զոք , մի չարախօսել զումեքէ և մի հպարտանալ . գրեալ է՝ ոյք սիրէք զտէր , ատեցէք զչարութի : Սեծութի և ազգ և իմաստութի առանց յօրինելոյ ուրուք զինքն՝ ոչ ինչ է օգուտ :

ՀԱՐՑԱԻ Ժեր՝ Թէ որպէս պահեսցուք զանձինս մեր : Եւ ասէ . յաղօթս և 'ի պահս , 'ի գործ , յաշխատութիս և 'ի տքնութիս , յողորմածութիւնս , և յայսր ևս ամենայնի վերայ և յորոշողութե խորհրդոց : Մեմ քեզ . բազումք բազում նեղեցին զանձինս իւրեանց առանց որոշողութե խորհրդոց և գնացին ունայն՝ ոչ ինչ ունելով ամենեւին յանձինս* : Վերանք մեր հօտեալ են 'ի պահոց . զգրեանն 'ի բերան առաք , զՎաւթին կատարեցաք . արդ զոր խնդրէրն անձ՝ զսէրն և զխոնարհութիւն , ոչ ունիմք 'ի մեզ : Արպէս՝ անհնար է տեսանել ումեք զերեսս իւր 'ի ջուր պղտոր , այսպէս և անձն եթէ ոչ սրբեսցի 'ի խոր

Այսպէս առասցես և արասցես դու աղօթս . զի ոչ եթէ խղող ախտից եմք մեք , այլ պատերազմողք միայն :

* Այլ օրինակ տալիւն 'ի հին Բագմանաւի . Եւ հարց եղբայր ոմն ցծեր Թէ զիմրդ կարացից գտանել զանձն , պահօք , եթէ արթնուք , եթէ աշխատութի : Եւ նա ասէ . այսու ա-

մենայնիւ գտցես հանդերձ ընտրողութի . ասեմ քեզ՝ բազումք նեղեցին զանձինս իւրեանց առանց ընտրողութե և չոգան ունայն :

Արպէս անկարելի է 'ի ջուր պղտորեալ տեսանել ումեք զկերպա-

հրդոցն այլանդակաց և չարաց, տեսութիւն աղօթս ոչ կարէ մատուցանել :

Եւսեբիոս ընդէր զծեր ասելով՝ զինչ արարից առ յոյժ բունեալ իմ խորհուրդքս : Իսկ ծերն ասէ նմա . դու որպէս ջրհոր անձրեաց ես, որ երբեմն յանձրեացն լնու, երբեմն հանեալ պակասի . ընդէր ոչ առաւել նման ես աղբեր որ ոչ երբեք պակասի : Եւսեբիոս յաղթութիւն է, և յաղթութիւն համբերութիւն, իսկ համբերութիւն կեանք էն և կեանքն արքայութիւն, իսկ արքայութիւնն անձ :

Եւսեբիոս՝ բնակելոյ յանապատին յոյս ազդեցաւ յազգականացն իւրոց ըստ մարմնոյ : Վանդի ասէր . հայրքո հզօրապէս նեղի և հանդերձեալ է վախճանել, եկ զի ժառանգեսցես զնա : Իսկ եղբայրն ասէ ցնա . ես յառաջ քան զնա մեռայ աշխարհի, մեռեալ զմեռեալ ոչ երբեք ժառանգէ :

ՀԱՐՑԱԻ ծեր յեղբօրէ . արքայ, ասա ինձ թէ որպէս ապրեցայց : Իսկ ծերոյն համբարձեալ զձեռս իւր ասէ . այսպէս պարտի արեղայն լինել՝ մերկ ՚ի հիւթոյ աշխարհիս . ՚ի մրցանակս նկրտի ըմբիշն, և ՚ի խորհուրդս չարս խաչացուցանէ յերկինս զձեռս իւր արեղայն կարդալ առ անձ : Եւսեբիոս կայ ըմբիշն ՚ի մարտին կռուելով, մերկ և անհիւթ և օծեալ լինի լոկ ձիթով և ուսեալ ՚ի կարգադրէն իւրմէ թէ որպէս պարտ է կռուել . զայ թշնամին և ընդդէմ նորա ցանէ աւազ, զի այնպէս կալցի զնա դիւրաւ : Տես և զդոյն ՚ի քեզ, արեղայ . վերակացու է մեզ ինքն անձ, որ տայ մեզ յաղթութիւն, որ և յաղթէ իսկ ընդ մեր . և քանզի կռուողքն մեք եմք, իսկ մարտն սատանայ է, իսկ աւազն իրք աշխարհիս էն : Տեսանէս զարուեստ թշնամոյն, կաց անհիւթ և յաղթես : Վանդի միտքն յորժամ հիւթական շնչովն ծանրացին, ոչ ևս կարեն յինքն ընդունել զանհիւթն և զսուրբ բան ան : Եւսեբիոս զքեզ, արեղայ, և ստացիր ըզխորհուրդս և ոչ երբեք անկանիս :

Բանս իւր, նոյնպէս և անձն է թէ ոչ մաքրեսցի ՚ի չար խորհրդոց, ոչ կարէ տեսանել զանձ յաղօթս իւր :

Եւսեբիոս ընդէր ՚ի լերինն յայրի ինչ, և յղեցին առ նա ընտանիքն իւր և ասեն . հայրքո հիւանդ է և մերձ է ՚ի մահ, եկ դու ժառանգեա զստացուածս նորա : Իսկ նա պատասխանի ետ և ասէ . և նախ քան զնա ես վաղուց հետէ մեռեալ եմ յաշխարհէ, և մեռեալն զկենդանին ժառանգել ոչ կարէ :

Եւրպայր՝ ոմն Եհարց ցծեր յաղագս կենաց : Եւ ասէ նմա . խոտ կեր և խոտ զգեցիր , բայց զսիրտդ ստացիր երկաթի : Պարտի աբեղայն երկուսն և այգուն առնել քանս ընդ անձին ինքեան ասելով՝ եթէ զինչ ինչ կամէր լիծ և ես ոչ արարի , և զինչ էր զոր ոչ կամէր նա և ես զայն արարի . և այնպէս վիճելով ինքն ընդ ինքեան զամենայն աւուրս կենաց իւրոց * : Եւ յսպէս պարտի լինել աբեղայն , փութալ զամենայն օր կալ առաջի ան առանց մեղաց , և այնպէս աղօթել առ տէր որպէս մերձաւորն առ մերձակայն . և արդարեւ իսկ ճշմարիտ մերձակաց է : Եւ այլ օրէնս դնելով ինքեան , մի դատել զոք ամենեւին . քանզի ոչ եմք ընդ օրինօք , այլ ընդ շնորհօք : Արդ ոչ ընդունի զամենայն եղբարսն զոյգ , այլ աչառանօք ունի զմի մի , այսպիսիս ոչ կարէ կատարեալ լինել : Յառաջ քան զամենայն առաքինութի է խոնարհութի , և նախ քան զամենայն ախտս է փառասիրութիւն . զլուխ առաքինութեցն սէր է , իսկ զլուխ ախտիցն արդարացուցանել զինքն է :

Եւրպայր ոմն Եհարց ցհայրն Եպրեպիոս վամն կենաց իւրոց : Ասէ ցնա ծերն . խոտ կերիցես և խոտ զգեցցիս և խոտ արկցես զքեւ , և սիրտ միայն ունիցիս երկաթի , որպէս զի զամենայն արհամարհեցես : Առաց հայրն Նիսթերիոն՝ եթէ պարտ է կրօնաւորի յամենայն երեկոյի և առաւօտի քննել զանձն իւր և ասել՝ եթէ զինչ գործեցի զոր հաճի աստուած , և կամ զինչ զոր ոչ հաճի . 'ի տուէ և 'ի գիշերի զայսոսիկ միշտ պարտ է խորհել և հոգալ . և զի այսպէս կայր երանելին Արսէնի և ամենայն սուրբ հարքն : Եւ փութա ամենայն օր կալ առաջի ան առանց մեղաց . և այսպէս աղօթեցես առ լիծ իբրեւ եթէ մերձ քո կայ , և զի մերձ է առ մեզ , և աչք նորա տեսանեն զամենայն յամենայնի : Եւ մի օրէնս դնել անձին քո և մի դատեսցես զոք , քանզի օտար է 'ի կրօնաւորէ դատել կամ բամբասել և սուտ երդնուլ և կամ իրաւ , և կամ ատել և կամ անիծանել կամ անարգել , և կամ ծաղր . իսկ որ առաւել քան զարժանն իւր գովեսցի և կամ պատուեսցի աստ , առաւել տուժեսցի :

* Այլ օրինակ բարձեալ 'ի հին Թաթ. ճանապարհ . Ասաց ծերն՝ եթէ պարտ է յամենայն աւուրս պատրաստել միայնակեցին զանձն կալ առաջի

ան , և յերեկոյին և յառաւօտուն քննել զանձն եթէ զինչ եղև և զինչ կայ յինքն , զի այս էր առաջին հարանցն սահման :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ թարգմանութեան

ԱՍԷ ոմն եղբայր ցհայրն Մնտոն . աղօթեա վասն իմ, հայր : Մսէ ցնա ծերն . ոչ ես ողորմիմ քեզ և ոչ ի՞նչ , եթէ ոչ դու փութասցիս և խնդրեսցես յայ սիրով :

ՄԽԵԱԼ երբեմն հայրն Մնտոնիոսի 'ի ձեռս իւր նա մակ գրեալ 'ի Կոստանդիանոս արքայէ՝ եթէ եկ առ իս 'ի Կոստանդինուպօլիս , զի օրհնեցայց 'ի քէն : Եւ խորհէր 'ի մտի եթէ զինչ արասցէ . և ապա եհարց ց՝ Պաւղոս աշակերտ իւր՝ եթէ պարտ իցէ գնալ : Մսէ ցնա Պաւղոս պարզամիտն . եթէ գնասցես՝ Մնտոն կոչեսցիս , իսկ եթէ ոչ գնասցես՝ հայր Մնտոն կոչիս :

ԵՀԱՐՅ հայրն Սարկոս ցհայրն Մրսէնիոս և ասէ ցնա . ընդէր իցէ զի են ոմանք մարդիկ բարիք , և 'ի ժամ մահու բազում վշտիւք ելանեն հոգիքնոցա 'ի մարմնոց իւրեանց : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . վասն այնորիկ զի որպէս աղ աղացեալ լինին աստ , և անդ գնասցեն կատարեալ սուրբս :

ՄՍԱՑ դարձեալ սա . բարկացող եթէ մեռեալ ևս յարուցանէ , ոչ է ընդունելի ինչ : Եւ եթէ ոք յոյժ բարեկամ իցէ , և առ ծուլութի ձգել ջանայ զիս , հանից զնա յինէն :

ԵԶԲԱՐՔ երեք գնացին երբեմն առ հայրն Մքիլա , և մինն 'ի նոցանէ ունէր անուն ոչ բարի : Մսէ ցհայրն Մքիլա մի յեղբարցն յայնցանէ . հայր , արասցես ինձ ուռկան : Իսկ ծերն ասէ . ոչ արարից : Եւ դարձեալ երկրորդն ասէ . հայր , արասցես մեզ ուռկան , զի կալցուք զայն 'ի յիշատակ սիրոյ քո 'ի վանս մեր : Մսէ ծերն . ոչ եմ պարապ առնել : Եայնժամ և չարանուն

այն եղբայր ասէ . հայր , արա սէր և արասցես մեզ ուռ-
կան , զի կալցուք զայն օրհնութի 'ի ձեռանէ քումմէ :
Իսկ ծերն ասէ ցնա . ես արարից քեզ ուռկան ընտիր :
(Երես Եղեն 'ի ծածուկ , հարցին ցնա երկու
այն եղբայրքն և ասեն . ասասցես մեզ , հայր Մ. քիլա ,
ընդէր արարեր զայս . մեք աղաչեցաք զքեզ առնել մեզ
ուռկան ' և դու ոչ կամեցար առնել , և յորժամ վատա-
նուն այս եղբայր խնդրեաց 'ի քէն ' դու ուրախութե աս-
սացեր առնել նմա : Մէ ցնոսա ծերն . ասացի ձեզ թէ
ոչ առնեմ և դուք ոչ տրտմեցայք , զի անարատք էիք .
իսկ սմա թէ ասացեալ էի թէ ոչ առնեմ , խորհէր 'ի
մտի թէ զմեզս իմ լուեալ իցէ ծերն , վասն այնորիկ ոչ
կամեցաւ առնել և տրտմէր , և հատանէի նովաւ զկա-
պանս երկայնամտութեն . այլ արդ սովաւ յարուցի զհոգի
սորա , որպէս զի մի յառաւել տրտմութեն ընկղմեսցի
'ի խորս անյուսութեան :

ՄԵՐՆ Վասն հօրն Մ. մոնայ ' եթէ արարին երբեմն
յիսուն չափ ալիւր 'ի պէտս իւրեանց աշակերտք նորա .
և մինչդեռ ոչ ճաշակեալ 'ի նմանէ ' այլ 'ի դրան էր , ե-
տես հայրն գործ ինչ որ ոչ շահ էր , և ասէ ցաշակերտս
իւր . արիք գնասցուք : Իսկ նոքա տրտմեցան յոյժ : Իւր
իբրեւ ետես զնոսա տրտմեալս , ասէ . դուք տրտմեալ
էք վասն ալերս այսորիկ , արդարեւ ասեմ ձեզ ' զի տե-
սի ես զոմանս զի փախեան և թողին տունս ոսկեձեղունս
և սլառու հանս լի զգեստութե և գանձարանս լիս ընչիւք ,
որք և ոչ զգրունս փակել կարացին , այլ փախեալ գնա-
ցին , թէպէտ 'ի բաց մնացին տունք նոցա :

ԻՆԲԱՅՐ ոմն եթող հօրն Վեւասիոյ զսենեակ իւր
և զգիւղ ինչ սենեկի իւրոյ . իսկ ծերն որ սենեկին տէր
էր ' էր 'ի Վիկոպօլսոյ Վաղեստինոյ , և մեռեալ սա ' զսե-
նեակ իւր և զգիւղն աւանդեաց հօրն Վեւասիոյ : Իսկ
էր յայնժամ այր ոմն որ կոչէր Ս. աղատոս ' իշխան մեծ
'ի Վիկոպօլիս . իսկ մշակ ծերոյն որ էր 'ի գիւղին ' իբրեւ
լուաւ զվախճան ծերոյն , պատմեաց Ս. աղատոսի իշխա-
նին զմահ ծերոյն և զսենեակ և զգիւղ նորա : Իսկ Ս. ա-
ղատոսն այն բռնաբար կամեցաւ առնուլ զսենեակ և ըզ-
գիւղն զայն 'ի հօրէն Վեւասիոսէ , և ընդդիմանայր նմա
հայրն Վեւասիոս և ասէր . ոչ տայցեմ զտուն և զգիւղ
կրօնաւորի աշխարհականի ու մեք յաւ խտեան : Իսկ Ս. ա-

կատուն, դարձեալ յափշտակեաց և զջորիս հօրն Վե-
լասիոյ մինչ գային 'ի գիւղէ անտի, և էառ զհատկտաւ՝
որ էին բեռինք նոցա, և զջորիսն դարձոյց յետս: Իսկ
հայրն Վելասի զպտղով զանց արարեալ, զգիւղն ոչ ե-
թող 'ի նա: Եւ դժուարեալ ընդ այն Սակատուն՝ վասն
այնորիկ և վասն այլ ինչ գործոյ յուղի անկեալ գնայր
'ի Վոստանդինուպօլիս, և գնայր ընդ ցամաք: Իբրեւ ե-
հաս յԱնտիոքիա՝ լուաւ զսրբոյն Սիմէոնէ, որ էր 'ի
լեառն այր սքանչելի և փայլէր իբրեւ զարեգակն, և ել
'ի տեսանել զնա և օրհնիլ 'ի նմանէ: Իբրեւ եհաս անդ,
եմուտ 'ի վանս. իսկ հայրն Սիմէոն եհարց ցնա 'ի սիւ-
նէ անտի՝ ուստի ես դու, այր, և ուստի դաս և կամ յո՞
երթաս: Պատասխանի ետ սրբոյն Սակատուն և ասէ.
'ի Պաղեստինոյ դամ, սուրբ հայր, և գնամ 'ի Վոստան-
դինուպօլիս: Եւ ցնա հայրն. և վասն ինչ պատճառա-
նաց, եղբայր: Պատասխանի ետ Սակատուն. վասն բա-
զում ինչ պատճառանաց, և յուսամ 'ի սուրբ աղօթս
ձեր՝ դարձեալ այսր երկիր պագանել ձեզ: Եւ ցնա հայ-
րն Սիմէոն. անյոյս, ընդէր ոչ զճշմարիտն ասես ինձ.
դու 'ի մատնել զմարդն նոյ գնաս, այլ ոչ յաջողեսցի
քեզ, և այլ ոչ ևս տեսցես զտուն քո: Եւ արդ եթէ
լսես ինձ, դարձեալ աստի գնա առ այրն նոյ և անկեալ
առաջի նորա խնդրեսցես զթողութի, եթէ ժամանես-
ցես անդ կենդանի: Եւ իսկոյն առ ժամայն կալաւ զնա
ջերմութի մահու. իսկ որք ընդ նմա էին, առին զնա և
եղեալ 'ի նաւ գնացին յետս ըստ բանի սրբոյն, իբր զի
տացէ զգիւղն 'ի հայրն Վելասի և խնդրեսցէ 'ի նմանէ
թողութի: Եւ իբրեւ հասին 'ի Ռիւրիտ քաղաք, մեռաւ
Սակատուն, և ոչ ետես զտուն իւր ըստ բանի սրբոյն:
Եւ Եսէիս վասն հօրն Վանիէլի՝ եթէ յորժամ եկին
բարբարոսքն 'ի Սկիտէ, փախեան ամենայն եղբարքն:
Իսկ ծերն ասէ. եթէ ոչ հոգացէ զիս տէր, ընդէր նըս-
տիմ աստ: Եւ էանց ընդ մէջ բարբարոսացն, և ոչ տե-
սին զնա, և ասէ ընդ միտս. ահա հոգաց տէր և ոչ մե-
ռար. այլ մարդկային ինչ արասցես և դու և փախիցես,
որպէս և փախչին այլ եղբարքն մեր:

Եւ Սահ հայրն Վանիէլ՝ եթէ որչափ գիրանայ մար-
մին՝ այնչափ նուազի հոգին, և որչափ վատի մարմին՝ այն-
չափ գիրանայ հոգին:

ՀԱՐՑԻՆ ցհայրն Լալիփան՝ եթէ բաւական իցէ մի արդար աղաչել զնձ վասն միոյ յանցաւորի : Լա՛նա աւսէ . այո, որպէս և Լ. բրահամ Սողոմայ եղև, և զի ինքն տէրն ասէ . եթէ գտցի մի ոք որ առնէ զդատաստան և զողորմութիւն և զիրաւունս, վասն նորա թողից ամենայն ժողովրդեանս :

ԼՍԻՆ զհօրէն () ենոնէ՝ եթէ փոքր ինչ ուսեալ էր 'ի գրոց, և էր ցամաք մարմնով, այլ արագ մտօք, յօժար և ջերմ 'ի սէրն ան . ունէր նա և առ մարդիկ սէր և գութ, վասն որոյ յամենայն կողմանց գային առ նա միանձունք և գութհիկք, և քննէին զխորհուրդս և խոստովան լինէին, և շինեալք գնային : Իսկ ոմն 'ի հարանցն բնակէր մերձակայ առ հօրն () ենոնի, և մեք խօսեցաք ընդ նմա, և նա ասաց առ մեզ բանս բազումս առ 'ի շահս հոգւոյ : Իսկ մեք հարցաք նմա վասն խորհրդոց և ասեմք ցնա . եթէ ոք ունիցի ինչ խորհուրդ չար մեղացրն, և տեսանիցէ զինքն յաղթեալ 'ի նմանէ, և կարդասցէ նա բազում անգամ զբանս գրոց հարցն և լուիցէ թէ զինչ ասացին վասն սրբութե, և կամեսցի թէ ուղղեսցի յայն մեղաց և ոչ կարասցէ, զինչ արասցէ . բարի է թէ պատմեսցէ զայս ումեմն 'ի հարցն, կամ թէ ինքն յիւրմէն փութասցի յայնոսիկ յորս ընթերցեալ իցէ 'ի գրոց վասն այնու խորհրդոց և գործոց . արդ բաւական իցեն իւր՝ բանք գրոցն և խիղճ մտաց իւրոց : Իսկ ծերն ասաց մեզ . ստուգապէս խոստովանել պարտ է, այլ այնպիսի ումեմն՝ որ կարող է օգնել նմա . զի ոչ ումեք արժան է վստահանալ յանձն իւր, և ոչ կարող է օգնել անձին իւրոյ, և ևս առաւել յորժամ տիրէ և ծառայեցուցանէ զնա ախտ ինչ : Բանզի 'ի մանկութե իմում դիպեցաւ ինձ այսպիսի ինչ փնաս հոգւոյ, և յաղթէի 'ի նմանէ . և լուայ ես վասն հօրն () ենոնի թէ զբազումս բժշկեաց . կամեցայ և ես զի քնացից և պատմեցից նմա, և խափանէր զիս դէն և ասէր ցիս . վասն զի գիտես դու թէ զոր ընթերցարն, զինչ պարտ է առնել արասցես և մի գնար, զի մի գայթակղեսցի ծերն 'ի քեզ : Լա զի յորժամ կամէի քնալ առ ծերն՝ դադարէր պատերազմն, և յորժամ դնէի 'ի մտի ոչ քնալ՝ դարձեալ շփոթէի : Բազում անգամ քնացի առ ծերն՝ իբրև թէ պատմեցից, և ոչ տայր թոյլ թշնամին . այլ պատկառէի յոյժ և ասէի

'ի մտի' և զի գիտեմ ես բժշկել զիս զինչ շահ է ասելն
 ումեք. և զի գիտեմ ես զբանս հարցն, այլ հեղգ եմ:
 () այս արար ընդ իս ոսոխն իմ բազում անգամ, զի մի
 պատմեցից զմեղս իմ և բժշկեցայց: Վիտէր զայս և
 ծերն' եթէ ունիմ ես ծածկեալ խորհուրդ և ոչ կա-
 րեմ յայտնել նմա, և ոչ յանդիմանէր զիս, քանզի մնայր
 յինէն խոստովանել զայն. այլ ուսուցանէր զիս յաղագս
 բարի քաղաքավարութե միշտ և արձակէր: Եւ յե-
 տոյ արտասուօք ասեմ ցանձն իմ. բժշկել ոչ կամիս,
 այլք 'ի հեռուստ գան առ ծերն և բժշկին. դու ոչ ա-
 մաչես, զի առ քեզ ունիս զբժիշկն և ոչ բժշկիս: Եւ
 յարուցեալ գնացի առ ծերն և ասեմ, թէ միայն իցէ'
 զամենայն պատմեցից նմա. և իբրեւ գնացի, ոչ ոք էր
 անդ: Եւ իբրեւ ետես զիս ծերն, ուսոյց զիս ըստ սովո-
 րութեն և կամէր արձակել զիս. և եկն ընդ իս մինչև
 'ի դուռն, և ես դարձեալ ամաչէի խոստովանել և դա-
 տէի 'ի խորհրդոց' թէ ասացից և թէ ոչ ասացից: Եւ
 ծերն նայեցեալ յիս բախեաց զսիրտ իմ և ասէ ցիս.
 զի վշտանաս, ասա ինձ զոր ունիսդ 'ի մտի, զի և ես մարդ
 եմ ընդ կարեօք անկեալ: Եւ իմ անկեալ առ ոտս նո-
 րա ասեմ. ողորմեաց ինձ, տէր իմ: Եւ նա ասէ. զի է
 քեզ, որդեակ: Եւ ես ասեմ. դու գիտես զնեղութիս
 իմ: Եւ նա ասէ. 'ի քէն պարտ իցէ ասել թէ զինչ ի-
 ցէ: Եւ ես պատկառանօք և ահիւ պատմեցի նմա ըզ-
 մեղս իմ: Եւ նա ասէ. և ընդէր ամաչէիր մինչև ցայժմ.
 ասա ինձ, ոչ և ես մարդ եմ և պարտական մեղաց բազ-
 մաց, և թէ կամիս՝ զի պատմեցից քեզ զամենայն մեղս
 իմ. արդ և զքոյն գիտէի ես կանխաւ. և արդ ասեմ,
 ոչ երեք ամք ունիս 'ի խորհուրդս յայս, որ և գայիր առ
 իս և ոչ խոստովանէիր: () Եւ այնժամ ես աղաչեցի զնա
 և ասացի. ողորմեաց ինձ: Եւ նա ասէ ցիս. գնա և մի
 ծուլասցիս յաղօթս քո, և մի դատեսցես զոք: Եւ ես
 գնացի 'ի խուց իմ և ոչ ծուլացայ յաղօթս իմ, և շնոր-
 հօքն նայ և աղօթիւք ծերոյն այլ ոչ ևս նեղեցայ յախ-
 տէն յայնմանէ: Եւ զկնի ամի միոյ եկն խորհուրդ 'ի
 միտս իմ և ասէի. նա արար ողորմութիւն առ իս բա-
 զում գթութիւն իւրով, և ոչ 'ի ծերոյն շահ եղև ինձ:
 Եւ գնացի առ նա և կամէի ես փորձել զնա. և առեալ
 իմ զնա մեկուսի, և կրկնեցի ծուլն և ասեմ. աղօթեա

առ անձ վասն իմ, զի բարձցէ յինէն զայն խորհուրդ որ
 երբեմն պատմեցի քեզ: Իսկ նա թողեալ զիս անկեալ,
 լռեաց սակաւիկ մի և ասէ ցիս. արի դու և ստացիր ըզ-
 հանձար: Իբրև լուայ զայն, կամէի թէ երկիր կըցէ զիս,
 և յարուցեալ ոչ զօրէի նայել 'ի յամօթոյն յերեսս ծե-
 րոյն, և գնացի 'ի խուց իմ: Եւ դարձեալ ասէ ծերն և
 զայս վասն օգտի մերոյ՝ պատմելով մեզ այսպիսի ինչ,
 եթէ եղբարք երկու էին յիւրաքանչիւր սենեակ առան-
 ձինն, և երթային երբեմն առ միմեանս. և յաւուր
 միոջ ասէ մինն ցմիւսն. կարօտիմ գնալ ես առ հայրն
 () Էնոն և պատմել նմա զխորհուրդս իմ: Եւ յարու-
 ցեալ գնացին երկոքեանն 'ի միասին առ հայրն () Էնոն
 և ասացին նմա իւրաքանչիւրն զիւր խորհուրդ: Իսկ մինն
 արտասուօք անկեալ առաջի նորա աղաչէր գնա: Եւ նա
 ասէ. գնա դու և մի դատեր զոք և մի ծուլացիս յա-
 ղօթս: Եւ գնացեալ եղբայրն այն բժշկեցաւ 'ի խոր-
 հրդոց իւրոց: Իսկ երկրորդ եղբայրն յորժամ խոստո-
 վանեցաւ, ասէ. աղօթեա վասն իմ, հայր. և ոչ խնդ-
 րեաց ջերմ արտասուօք և ցաւագնեալ սրտիւ իբրև զա-
 ռաջինն: Եւ զկնի ժամուց ինչ տեսին զմիմեանս եղ-
 բարքն այնոքիկ, և եհարց մինն ցմիւսն և ասէ. յորժամ
 գնացաք առ ծերն խոստովանել՝ պատմեցէր դու նմա
 զխորհուրդս քո: Իսկ ցնա. այո պատմեցի զամենայն:
 Եւ եհարց դարձեալ. և շահ եղև քեզ: Իսկ. այո, ա-
 ղօթիւք ծերոյն բժշկեաց զիս տէր 'ի նմանէ: Իսկ նա
 ասէ. ես թէպէտ և խոստովանեցայ, այլ ոչ օգտեցայ:
 Իսկ ցնա բժշկեալն եղբայր. և որպէս խնդրեցեր զթո-
 ղութի: Իսկ նա ասէ. բանիւք և ոչ արտասուօք: Իսկ
 ցնա միւսն. ես 'ի խոստովանելն իմ թացի զոտս նորա
 արտասուօք, և ցաւագնեալ սրտիւ խնդրեցի աղօթել
 վասն իմ, և աղօթիւք նորա բժշկեալ եղէ: () այս ա-
 սէր մեզ ծերն, զի ուսուցէ զմեզ, որպէս զի որ ոք ա-
 սացէ հօրն զխորհուրդ իւր, ջերմեռանդ արտասուօք և
 ցաւագնեալ սրտիւ ասասցէ, և խնդրեցէ զաղօթս իւր
 յօգնականութի. իսկ որ յանդուգն և ծոյլ խոստովա-
 նեցի, փոխանակ շահելոյ՝ այլ ևս առաւել տանջեցի:
 Եւ ՄԱՅ հայրն Եսայիաս. անմեղութի և ոչ ինչ հա-
 մարել զանձն՝ սրբէ զսիրտ 'ի չար խորհրդոց. և որ շրջի
 նենգութիւն և խարդախութիւն ընդ եղբարց, ոչ պակասի

ի նմանէ ցաւք և տրտմութիւնք սրտի . և որ ոք ասացէ բերանով զայլ՝ և ունիցի ի սրտի զայլ, նորա ընդունայն են ամենայն ճգնութիւնք . մի մերձ կացցես այնպիսւոյն, զի մի ծուլասցիս ի մահարար թունից նորա շահեալ ինչ : Արդ պատիւ և հանգիստ պատերազմին ընդ մարդ մինչև ցմահ, այլ ոչ է պարտ զիջանել ընդ նոսա :

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ոմն ի ծերոցն առ հայրն (Վեդդորէ և աւսաց ցնա . ահա այս ոմն եղբայր դարձեալ գնաց անդրէն յաշխարհ : Իսկ ծերն ասէ ցնա . մի զարմանար զայդ, այլ առաւել զարմասցիս եթէ լսես դու՝ եթէ կարացեալ իցէ որ զերծանել ի բերանոյ չար վիշապին այնուրիկ շնացող ցանկութեց :

ԱՅՍ ինքն հայրն (Վեդդորէ գնաց երբեմն առ հայրն Յոհաննէս որ էր ներքինի յորովայնէ մօր իւրոյ . և մինչ խօսէին ընդ միմեանս՝ ասէ . յորժամ էի ես ի Սկիտէ՝ հոգալ զհոգի էր գործ իմ, իսկ զձեռագործ իբրեւ զաւելորդ համարէի . իսկ այժմ՝ գործ հոգւոյ լեալ է իբրեւ զաւելորդ, իսկ ձեռագործ է իբրեւ զկարեւոր ինչ . և զի ոչ ինչ է առաքինուի ինչ մեծ՝ քան զարհամարհել զինքն :

ԼԱԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Յովսէփ և ասէ . զինչ արարից, հայր, զի ոչ եմ կարող ճգնել հսկել և աշխատել զմարմն, և ոչ դարձեալ գործել կարող եմ զի տացից ցնա սէր : Ասէ ցնա ծերն . եթէ յերկոցունցդ յայդցանէ և ոչ զմին կարող ես առնել, ապա պահեա զմիտս քո ի դատելոյ ընկերին և մի քններ զումեք և ոչ բնաւ զմի գործ, և այնու կեցցես կամօքն ւնյ :

ԼԱԲԱՅՐ ոմն այլ՝ ասէր զայս ինչ, եթէ գնացի ես ի կողմանս երկրին Իրակլիոյ, և գնացի առ հայրն Յովսէփ . և ունէր նա տնկեալ թզենիս ընտրեալս և բարիս ի վանս իւր, և էր ժամանակ թզոյն, և առաւօտուն ասէ ցիս ծերն . գնացեալ դու ի թզենիսն կերիցես թուղ : Այլ զի օրն էր ուրբաթ, իսկ ես պատճառանօք պահոցն ոչ գնացի, և անկայ առաջի նորա և ասացի . հայր, վասն սիրոյ տեառն յայտնեա ինձ թէ զինչ խորհրդով ասացեր ինձ գնալ առաւօտուն ուտել . իսկ ես ի սակս պահոց ոչ գնացի, և երկնչիմ ի պատուիրանաց քոց լուծմանէ, և խորհիմ ի մտի թէ յինչ սկստս ասաց ինձ ծերն առնել զայն, և կամ զինչ պարտ էր առնել ի վերայ օրինաց ծերոյն : Իսկ ծերն ասէ ցիս . հարբն մեր ոչ ասէին փոյթ եղբարցն

զարդարն, այլ զթիւրն. իսկ եթէ տեսանէին զնոսա ստէպ
առնել զթիւրն զայն գործ, ապա յայնմհետէ այլ ոչ ևս
ասէին նոցա զթիւրն, այլ զամենայն ճշմարիտն. քանզի
գիտէին այնու փորձելովն եթէ յամենայնի հնազանդ
են նոցա: Եւսեմ ցծերն. հայր, կամիմ ելանել ՚ի միա-
բան եղբարցն և նստել միայն: Եւսէ ցիս ծերն. ուր և
տեսանես զի հանգիցէ անձն քո անդ՝ և ոչ փնասի, կեց-
ցես ՚ի նմա: Եւսեմ. և ՚ի ժողովս եղբարցն շինիմ, և ա-
ռանձինն ևս. այլ դու զոր կամիս զի արարից: Եւսէ ծերն.
եթէ ՚ի ժողովս եղբարցն և ՚ի միայն ևս շինեսցիս՝ կշռես-
ցես դու զերկուս զայն խորհուրդ, և յոր կոյս քարշե-
ցէ միտք քո և տեսցես զայն շահ՝ արասցես:

ՄՆԱՅՈՐԴ ԵՐԲԵՄՆ ԵՍ Ե ՍՈՒՐՈՆԻՈՍ Ե մտաք առ
հայրն Յովսէփ, և նա ընկալաւ զմեզ ուրախութեամբ
և սրտի մտօք խօսեցաւ ընդ մեզ. և զի էր զարդարեալ
ամենայն առաքինութիւն, և զի գիտէր նա և զարտաքին
ուսմունս: Եւ մինչդեռ նստէաք և խօսէաք ընդ միմեանս
զշահս հոգւոյ, և ահա եկն այր ոմն քրիստոսասէր և
աշխարհիկ յԱլայոյ, և եբեր ծերոյն երիս դահեկանս և
ասէ. առ զայս, ով հայր պատուական, և աղօթեա վա-
սըն նաւի իմոյ, զի ահա լցի զնա և գնայ յԱթուլսիա:
Իսկ ծերն և ոչ բնաւ նայեցաւ ՚ի նա: Եւսէ Սուրոնիոս
ցծերն. հայր, առեալ զայդ տացես եղբարցն ում և պի-
տոյ իցէ: Եւսէ ցնա ծերն. կրկին ամօթ լինիցի եթէ ա-
ռից զայդ, որդեակ. մի զի ոչ պիտոյ է ինձ, և երկրորդ
զի իմով ձեռամբ խլեցից զայլոյ փուշս. բարւոք էր ինձ
թէ կարող էի ես հնձել զփուշս անձին իմոյ. զի գրեալ
է, թէ սերմանեսցես, զքոյն սերմանեսցես, զի օտարին
դառնագոյն քան զորոմն իցէ: Եւ ևս առաւել, որդեակ,
զի ոչ զհոգւոյ ինչ խնդրէ, այլ զնաւու: Եւսէ Սուրո-
նիոս ցծերն. և զոր ինչ ևս առնիցէ մարդ վասն ւայ, մի-
թէ ոչ ողորմութի համարեսցի այն: Եւսէ ցնա ծերն.
բազում տեսակք են ողորմութեց. քանզի ոմն առնէ ո-
ղորմութի, զի օրհնեսցի տուն նորա. և այլ ոմն առնէ
ողորմութի վասն պահպանութե նաւու իւրոյ, և ւած
պահէ զնաւ նորա. այլ ոմն առնէ ողորմութի վասն խա-
ղաղութե լինելոյ որդւոց նորա, և ւած շնորհեսցէ զայն
նմա. և այլ ոմն առնէ ողորմութի զի մեծասցի, և ւած
մեծացուցանէ զնա. և զի ւած ոչ մոռանայ զոք, այլ ա-

մենայնի տայ զխնդրուածս ըստ կամաց հայցողաց յոր-
 ժամ ոչ փնասեսցի յայնմանէ հոգի նորա : Արդ սոքա
 ամենեքեան առ ձեռն առին զվարձս ողորմութեան իւ-
 րեանց, և ոչ ինչ ետուն այ վասն հանդերձելոյն, և ոչ
 ինչ խնդրեսցեն անդ 'ի նմանէ, և ոչ առնուցուն ինչ
 վասն այնորիկ. զի ողորմութի զոր ետ՝ ոչ վասն հոգւոյ
 և հանդերձելոյն էր, այլ վասն մարմնոյ և կենցաղոյս :
 Աւարդ քննեսցես իմաստութեւ. արար ոմն ողորմութի,
 զի օրհնեսցէ տէր զտուն իւր, և օրհնեաց և ելից բա-
 րութեւ. կամ վասն նաւու արարեալ, և նաւն եկն խա-
 ղաղութեւ. և կամ վասն որդեացն արար, և ետ առող-
 ջութեւ կեանս. և կամ վասն փառաց արար ողորմութի,
 և անձ փառաւորեաց զնա. արդ այլ զինչ պարտի նմա
 անձ : Այլ եթէ կամիս դու զի կեցցես, արասցես ողոր-
 մութի վասն փրկութեան հոգւոյ քո, և անձ կեցուցէ
 զանձն քո, զի գրեալ է՝ եթէ տացէ քեզ տէր ըստ սրտի
 քում : Այլ քանզի են բազում հարուստ արք և կարծեն
 առնել ողորմութիւն, և առաւել ևս բարկացուցանեն
 զանձ, զի զյափշտակեալն և զվաշխեալս տան ողորմու-
 թիս : Այլ դարձեալ զի յայ օրէնսն գրեալ է՝ որպէս զի
 զառաջինսն պտղոցն և զլաւագոյնսն ընծայեսցեն այ ո-
 լորմութիս, զընտիրսն ցորենոյ և գինւոյ և ձիթոյ և ա-
 մենայն սերմանց և պտղոյ. այսպէս և 'ի մարդոց զան-
 դրանիկսն, և այսպէս և 'ի հօտից ոչխարաց և յանաս-
 նոց զանբիծսն և զլաւսն, որ ոչ իցէ հատեալ ականջիւ
 և կամ ջախջախեալ եղջերիւ և կամ ոտն բեկեալ, այլ
 զամենեւիմք զկատարեալսն պարտ իցէ ընծայել այ : Իսկ
 մեծատունք ոչ այսպէս առնեն, այլ զսորին հակառակն.
 քանզի զլաւագոյնն ինքեանք ուտեն, իսկ զյոռիքն և
 զվատթարքն տան աղքատաց. զընտրեալ և զծաղկա-
 հօտ գինին իւրեանք ըմպեն, իսկ զքացախուտն աղքա-
 տաց բաշխեն. այսպէս և զհանդերձս զհինսն և զպա-
 տառատունս նոցին տան, իսկ իւրեանք զարդարին բազ-
 մագոյն զգեստիւք. իսկ զմիրգ հօտեալ և նեխեալ աղ-
 քատաց բաշխեն, և զընտիրսն ինքեանք ուտեն. և այս-
 պէս ամենայն ընծայսն Աստուծոյն այ անընդունելի լինի :
 Այնպէս և զորդիսն զվայելուչս և զգատերս գեղեցիկս
 առ 'ի հարսանիս պատրաստեն և հաշուին զծախսն, և
 հոգան տալ հարուստ և գեղեցիկ փեսայից, և զհար-

սունսն նոյնպէս բերել. իսկ եթէ պատահիցի լեալ միա-
կանի և կամ անդամահատ ինչ կամ ցամաքեալ և տգեղ
և գարշելի՝ զայն Կայ առնեն մասն. և թէ արու իցէ՝ ի
վանս, իսկ եթէ էգ՝ ի կուսանաց վանս առաքեալ լինի:
Եւ պարտ էր նոցա՝ ի միտ առնուլ զայս, զի եթէ մահ-
կանացու մարդկան կամեացի ոք շնորհել ինչ և պա-
տուել զնա, ի պատուականացն զոր ինչ ունին ընծայեն
նմա. իսկ և Կայ ստեղծագործին ամենեցուն ընդէր ոչ
սունես զայս, զի զլաւագոյնն ընծայեսցես յամենայնէ
զայն՝ որ նա ետ մեզ: Յայտ է թէ զբանաւոր պաշտօնն
մեր զաղօթս այսու օրինակաւ խնդրեսցէ ի մէնջ տէր.
և ոչ եթէ նա գովուած է կարօտ է ի մէնջ, այլ զի զմեզ
ուսուցէ գոհանալ վասն մերոյ փրկութեան և բոլորով
սրտիւ սիրել զնձ. և զի զոր ինչ և խոստացուք Կայ,
ոչ ստեսցուք յայն, այլ երկիւղիւ և ստիպով մատուս-
ցուք: Եւ զոր օրինակ յընծայսն՝ Վոյի գողոշի և ծուխ
գողով՝ ընկալեալ եղև յԿայ ի հօտ անուշից վասն բա-
րեմտութեան որին և անբծուէ սրտին, այսպէս և չար մար-
դոյ ընծայսն որ չարամիտն է՝ թէպէտ և ի պատուակա-
նագունիցն իցէ՝ գարշելի համարեսցի Կայ: Եւ լուր զինչ
ասէ մարգարէն ց՝ րեայսն. խունկք ձեր գարշելի են
ինձ: Տեսանէք, զի Կայ առ միտս ընծայողին նայի. և զի
անդ միտք մատուցողին զծուխն ի հօտ անուշից պատ-
րաստեաց, իսկ աստ վատթարութի և պղծութի մտաց
Նրէիցն զնիւթս անուշահօտ խնկոցն գարշելի գոլ արար
Կայ: Եւ զի պարտ է ամենայն մարդոյ որ սիրէ զկեանս
իւր, որպէս զի զողորմութի և զձգնութի իւր ոչ միայն
փութով արասցէ, այլ և զոր ինչ ընծայեսցէ Կայ՝ զա-
ռաւելն և զպատուականն ընծայեսցէ, զի մի աղօթք և
ողորմութիք մեր ամօթիւ ի գոգս մեր դարձցին, և զի
մի պատարագ մեր պիղծ և արատաւոր լիցի և գարշելի
համարեսցի իբրև զՎայենին: Իսկ մեք յետ բանիցս այ-
սոցիկ հարցաք դարձեալ ցնա՝ եթէ մնասեսցի անձն ե-
թէ չողայ զհետ խորհրդոց: Եւ նա ասէ ցմեզ. եթէ
՝ ի չար և ի խենէշ խորհրդոց ոչ մնասի անձն, ապա և
ոչ ի սուրբ և Կայասէր խորհրդոց օգտեսցի ինչ. զի զոր
օրինակ բարի խորհուրդ շահ է, այնպէս և չարն մնաս
լինի. քանզի եթէ բիւր անգամ ունիցիմք մեք արտա-
քուստ խաղաղութի, եթէ ներքինն մեր շփութեսցի ի

տիղծ խորհրդոց, և ոչ մի ինչ շահ լինիցի յարտաքին
կողման խաղաղութե և հանդարտութե. որպէս և ոչ
շահ ինչ իցէ քաղաքին յամուր պարսպաց, յորժամ 'ի
բնակչացն մատնեսցի թշնամոյն: Օ ի եթէ պահես-
ցուք զսիրտս մեր ոչ գնալ զհետ չար խորհրդոց, մեծա-
մեծ պարգևս խոստացաւ մեզ տէրն մեր՝ որ գերազան-
ցէ քան զմիտս մեր, զփափկութի ասեմ զարքայութեն
երկնից և զանպատմելի բարիսն զոր առնելոց են ընտ-
րեալքն յաջմէ բարձրելոյն և զբնակութի ընդ երանելի
դասս հրեշտակաց և զազատելն 'ի դառն տանջանացն և
'ի սոսկալի հրոյն: Այսոցիկ հանգստեան և փափկու-
թեանց և այլոց բարեաց բազմաց, զոր ակն ոչ ետես և
ունկն ոչ լուաւ և 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ զոր պատ-
րաստեաց ան սիրելեաց իւրոց, ոչ վախճան իցէ և ոչ
փոփոխումն կամ պակասութի, այլ ամենայնն կատա-
րեալ իցէ և հաստատուն և զօրացեալ յանբաւ յաւի-
տեանսն յայնոսիկ: Աւնայեցեալ ետես զմեզ երկմիտ
լեալ առ իւրն վարդապետութի: Այնժամ յարուցեալ
առաջի մեր ամենեցուն՝ համբարձ յերկինս զաչս և ըզ-
ձեռս իւր և ասէ 'ի լուր ամենեցուն. Այս և բան
և որդի այ կենդանոյ, որ արարեր զերկինս և զերկիր
զծով և զամենայն որ 'ի նոսա, փրկիչ և ազատիչ հո-
գւոց մերոց, եթէ ընդունայն և սուտ են բանք իմ զոր
ասացի ես եղբարցս այսոցիկ, անփնասելի կեցցէ վէմն
այս որ կայ առաջի մեր. իսկ եթէ արդարք իցեն և հա-
ւատարիմք և ճշմարիտք, հերձեսցի վէմն այս: Աւ առ-
ժամայն ըստ բանի սրբոյ ծերոյն պատառեցաւ վէմն ընդ
հինգ հատորս. և է անդ դեռ ևս մին հատորն սիւն մար-
մարեղէն 'ի չափ մարդոյ միոյ: Իսկ մեք սոսկացեալ հիա-
ցաք ընդ սքանչելիսն այն նշան, և գոհացեալ զայ շա-
հեցաք յոյժ: Աւ մինչ յուղարկէրն զմեզ ծերն՝ ասէ
ցմեզ. յառաջիկայ շաբաթդ դարձեալ եկէք առ իս աստ:
Աւ 'ի միւսում շաբաթն եկաք առ նա 'ի յերրորդ ժա-
մու աւուրն, և գտաք վախճանեալ զսուրբ ծերունին
զհայրն Աստուծոյ, և թաղեցաք զնա պատուով և փառա-
ւորեցաք զանձ, որ արար զմեզ արժանի տեսանել զայս
պիսի հայր և խօսել ընդ նմա և յետոյ թաղել զնա և
սպասաւորել:

ԱՍԱՑ հայրն Աստուծոյ. մեծ իմն է օտարն լինել, քան

Թէ ընդունել զօտարս . և զի բանք միայն՝ դատարկ են ,
այլ գործ պիտոյ իցէ ընդ բանին :

ԼՍԱՅ հայրն Խիդորէ . որ ըստ օրինին ճգնիք , մի
հպարտանայք ՚ի վերայ ճգնութեց ձերոց , զի մի կորու-
սանիցէք զնոսին . եթէ ՚ի վերայ պահոց հպարտասցիս ,
լաւ քան զայն պահքն է ուտել միս . և եթէ ընդ աղօթք
հպարտասցիս , անպիտան առնես զնա . այսպէս և յա-
մենայն ճգնութիս է : Վարձեալ պարտ է զի սիրեցէ
իբրև զծնողս զվարդապետ իւր և պատուեսցէ իբրև ըզ-
հայր և երկիցէ ՚ի նմանէ իբրև յիշխանէ , զի մի ՚ի սակս
սիրոյն լուծանել զերկիւղն և մի ՚ի սակս երկիւղին պա-
կասեցուցանել զսէր , և արասցէ զամենայն զոր ինչ ըզ-
գացուցէ նմա՝ կամաւ և խնդութիւն և մի ՚ի հարկէ և
երկբայութեամբ :

ԼՀԱՐՅ ոմն ՚ի հարանցն ցհայրն Յոհաննէս պար-
սիկն և ասէ ցնա . այսչափ աշխատութիւն կրեմք մեք
վասն արքայութեանն ւնյ , և արդ հասցուք նմա Թէ ոչ
հասցուք : Լսէ ցնա ծերն . ես հաւատամ զի բնակե-
ցայց ՚ի յԱրուսաղէմ յերկինս , որ զրեալն է յերկինս
և շինեալ անդ . զի հաւատարիմ է որ խոստացաւն զնա
մեզ : Եւ կամ ընդէր ոչ հաւատամ լինել ՚ի նա . զի օ-
տարասէր եղէ որպէս զՄբրահամ և հեզ եղէ որպէս
զԱ՛ովսէս և սուրբ եղէ իբրև զՄհարոն և համբերող
եղէ որպէս զՀոբ , խոնարհ եղէ որպէս զՎաւիթ և ան-
ապատական եղէ իբրև զԱղիա և զՀոհաննէս , ողբա-
ցող եղէ իբրև զԱրեմիա , վարդապետ եղէ իբրև ըզ-
Պաւղոս և հաւատարիմ եղէ իբրև զՊետրոս , իմաս-
տուն եղէ իբրև զՈղոմոն և խոստովանող եղէ որպէս
զաւաղակն . և եթէ այսոցիկ ամենեցուն նմանող եղէ
առաքինուէ , հաւատամ ՚ի բազում ողորմութիւն ւնյ , զի
և փառաց նոցա հաղորդ եղէց . իսկ եթէ զհակառակս
սոցին գործեցից , որպէս մնացից արքայութեն երկնից :

ԼՂԱՐՔ ոմանք երկուք մոլորեցան ՚ի Սկիտէ , և ար-
գել զնոսա յայնմանէ հայրն Սակար քաղաքացի . և
զնացին ոմանք և պատմեցին զայս հօրն Սակարայ մե-
ծի եգիպտացւոյ : Իսկ նա իբրև լուաւ՝ ասէ . ոչ են եղ-
բարքն այնոքիկ արգելեալք , այլ Սակար իցէ արգելեալ
այն որ արգել զնոսա . զի սիրէր զնա մեծն Սակար : Իբ-
րև լուաւ զայս հայրն Սակար քաղաքացի՝ եթէ արգել

զնա ծերն մեծ, փախեալ և գնաց 'ի դաշտս շամբա-
կացն: Եւ ել մեծն Սակարիոս խնդրել զնա, և գտաւ
զնա 'ի շամբն յայն ուռեալ և հարեալ 'ի մթեխացն թու-
նից, և ասէ ցնա. դու արգելեր զեղբարսն որք կամէին
դառնալ յաշխարհ, իսկ ես զքեզ արգելի, այլ դու իբ-
րե զպատուասէր և զխոհեմ հարսն 'ի ներքին անա-
պատն փախեար յառագաստն. արդ ես կոչեցի զեղբար-
սն զայնոսիկ և ծանեայ, զի ոչ այնպիսի ինչ արարեալ
է նոցա. տեսցես և դու, եղբայր, զի մի ծաղը լիցիս դի-
ւաց, զի ոչ քննեցեր զնոսա. այլ առցես դու յանձն զա-
պաշխարութի մեղաց քոց: Եւ նա ասէ ցնա. տուր ինձ,
հայր դու, ապաշխարութի: Եւ նա տեսեալ զդարձ նո-
րա, ետ նմա պահս շաբաթ մի:

Եւ հայրն Սակարի. եթէ յիշեսցուք 'ի մտի զտրտ-
մութի մարդկան, վարեմք 'ի մէնջ զզօրութի յիշմանցն
այ. իսկ եթէ յիշեսցուք միշտ զբարիսն եկեալ 'ի դի-
ւացն 'ի վերայ մեր, մնասցուք մեք անխոցոտելի 'ի նե-
տից նոցին:

Եւ Երբեմն հայրն Սակար առ հայրն Պախում
և ասէ ցնա. եղբարքն անկարգ գնան, կամիս, հայր, զի
խրատեցից զնոսա: Եւ ց' Սակարիոս. խրատեսցես զթու-
թեամբ և արդարութք զորս են ընդ ձեռամբ քո. իսկ
զայլն որ արտաքոյ քո են, մի դատեսցիս, զի գրեալ է՝
եթէ զներքինն ամենեցուն անձ դատեսցէ:

Եւ Երբեմն հայրն Սատոյէ՝ եթէ ոչ գիտեն դեքն նախ
քան զյանցանել մարդոյն եթէ որով ախտիւք յաղթի
անձն, այլ սերմանէ միայն և ոչ գիտէ եթէ հնձեսցէ:
Եւ զի յոմանս սերմանէ զխորհուրդ պոռնկութե, յո-
մանս զատելութի, յոմանս զբամբասանս և յայլ զայլ
ախտս. իսկ յետոյ յորս ինչ տեսանէ պատրաստեալ
զանձն զայն, և սկսանի յաւելլուլ մինչև կորուսցէ զնա:

ՀԱՐՑԻՆ ոմանք 'ի հարցն ընդ հայրն Սեդեթի և
ասեն. եթէ մնացէ կերակուր եփեալ՝ կամիս զի վա-
ղիւն զայն դիցուք առաջի եղբարցն: Եւ ծերն. եթէ
խահրեալ և աւերեալ է՝ բարւոք է հեղուլ արտաքս,
զի մի ճաշակեալ հիւանդասցին. իսկ եթէ բարւոք է և
գոռոզութք հեղցի, ոչ է բարի:

Եւ Երբեմն եղբայր ոմն յօտարութի 'ի կողմանց հօրն
Պիմէնի, և յօտարութեն իւրում հանդիպեցաւ միայ-

նակեցի ումեմն որ էր մեծանուն և հռչակեալ յոյժ, որ
 ունէր սէր, և բազումք գային առ նա: Սատմեաց նմա
 եղբայրն վասն հօրն Սիմէնի. իսկ նա իբրեւ լուաւ զա-
 ռաքինութիւնորա, կարօտէր տեսանել զնա: Իբրեւ դար-
 ձաւ եղբայրն այն յԱգիպտոս, զկնի ժամուց ինչ ել և
 միայնակեացն այն յԱգիպտոս, և խնդրեալ եգիպտացի-
 բայրն զայն՝ իբրեւ լուաւ զընակութիւն նորա յեզր գե-
 տոյն: Եւ յորժամ ետես եղբայրն զմիայնակեացն զայն,
 զարմացաւ յոյժ և յօժարութեւ ընդ առաջ ընթացաւ
 և սիրով հիւրընկալաւ զնա: Եւ ցնա միայնակեացն.
 արա սէր, եղբայր, և տարցես զիս առ հայրն Սիմէն:
 Իսկ եղբայրն առաջնորդեալ տարաւ զնա առ հայրն Սի-
 մէն. և պատմեաց նմա եղբայրն զմիայնակեցին զամե-
 նայն ինչ՝ եթէ այր մեծանուն իցէ և յոյժ պատուեալ
 յամենեցունց. և ես պատմեցի, ասէ, զքէն նմա, և ա-
 հա սիրով ՚ի տես քո եկեալ է աստ: Իսկ հայրն Սիմէն
 ընկալաւ զնա ուրախութեւ: Եւ իբրեւ ողջունեցին զմի-
 մեանս և նստան, և սկսաւ եկեալ ծերն խօսել վասն
 փրկութեան անձին բանս. իսկ հայրն Սիմէն յետոս դար-
 ձուցեալ զերեսն ոչ ինչ առնէր նմա պատասխանի: Իբ-
 րեւ ետես միայնակեացն զի ոչ ինչ խօսէր ընդ նմա Սի-
 մէն, տրտմեցաւ և ել արտաքս և ասէ ցեղբայրն որ ե-
 բերն զնա անդր, եթէ ՚ի զուր աշխատեցայ զամենայն
 ճանապարհս զայս. քանզի եկի առ ծերս զի թէ շահե-
 ցայց ինչ, և սա ոչ կամեցաւ բնաւ խօսել ընդ իս: Եւ
 մուտ եղբայրն առ հայրն Սիմէն և ասէ ցնա. հայր, վա-
 սըն քո եկն այս մեծանուն հայրս՝ որ այսչափ փառք և
 պատիւ ունի ՚ի վերայ երկրի յաշխարհ իւր, և դու ընդ-
 էր ոչ խօսիս ընդ նմա: Եւ ցնա Սիմէն. սա ՚ի վեր յեր-
 կինս է և զերկնաւորս ասէ, իսկ ես երկրաւոր գոլով
 զիարդ զերկնաւորս ասացից. զի եթէ ասացեալ էր դո-
 րա ինձ ինչ վասն ախտից անձին, պատասխանեալ էի
 ինչ. իսկ վասն երկնաւորաց ասել ինչ ոչ կարեմ: Եւ ար-
 տաքս եղբայրն այն և ասէ ցմիայնակեացն այն. ոչ է սո-
 վորութի ծերոյն վաղվաղակի խօսել ՚ի գրոց. այլ թէ որ
 հարցանիցէ ցնա վասն ախտից անձին ինչ, յայնժամ
 պատասխանի առնէ: () զջացաւ ընդ այս միայնակեացն
 այն, և եմուտ դարձեալ առ ծերն և ասէ ցնա. զի՞նչ արա-
 ըից, հայր, զի բռնադատիմ ես յախտից անձին: Հայե-

ցաւ 'ի նա ծերն և ասէ ցնա հեղաբար . արդ բարւոք ե-
կիր , և արդ բացեր զբերան քո և լցեր զսիրտ քո հո-
գեւոր բարեօք : Եւ խօսեցաւ ընդ նմա բանս բազումս
յոյժ և շահեցոյց առաւել քան զոր կարծէրն : Եւ ասէր .
ստուգապէս այս է ճանապարհ փրկութե : Եւ գոհա-
նայր զայ , զի արժանի եղև տեսոյ և խօսակցութե նո-
րա . և այսպէս լի ուրախութե դարձաւ 'ի տեղի իւր :

Եւ ՍԱՅ հայրն Պիմէն՝ եթէ եղբարք երեք բնակեն
'ի միասին , և մինն հանդարտ բարուք , իսկ միւսն հի-
ւանդ է և գոհութե համբերէ ցաւոցն , և երրորդն սպա-
սաւորէ հեզ սրտիւ . արդ երեցունց նոցա հաւատարիմ
են առաքինութիւնք :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա . ե-
թէ տեսից ինչ գործ , պարտ է զի պատմեցից զնա : Եւ
սէ ցնա ծերն . գրեալ է՝ եթէ որ առնէ պատասխանի նախ
քան զհարցանելն , ատելի է և անմիտ . եթէ հարցանէ
ոք զքեզ՝ պարտ է զի ասասցես , ապա եթէ ոչ լռեսցես :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա . կա-
րող է մարդ վստահանալ 'ի մի ինչ առաքինութի : Եւ
ծերն ասէ ցնա . ասաց հայրն Յոհաննէս կարճահասա-
կըն՝ եթէ լաւագոյն է ժողովել փոքր փոքր յամենայն
առաքինութեց քան եթէ զմի ունել միայն . քանզի ա-
սէր հայրն Վմոնաս՝ եթէ իցէ մարդ որ հարկանէ զփայ-
տահատ բազում անգամ և ոչ կարէ հատանել զծառ ,
և է այլ որ ունիցի զփորձ գործոյն և սակաւ հարկանե-
լով հատանէ զայն . իսկ փայտահատ ասէր զիմաստուն
և զմտաւոր դատաւորս :

Եւ ՍԱՅ դարձեալ՝ եթէ լրբութի և աներկիւղութի և
յանդգնութի՝ սոքա մայր են ամենայն մեղաց :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա .
հայր , եթէ ըմբռնեսցի ոք 'ի յանցանս ինչ և դարձցի
ստուգապէս , [թողցէ՞ նմա զայն իմծ : Եւ սէ ցնա ծերն .
եթէ մարդկան պատուիրեաց իմծ առնել զայս , ոչ ևս
առաւել ինքն արասցէ զայս . և զի վասն այսորիկ պա-
տուիրեաց Պետրոսի [թողուլ եօթանասնեկին եօթն ան-
գամ , զի մեք ունիցիմք զյոյս փրկութե :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա .
կարող է մարդ եթէ կալցէ զամենայն խորհուրդս իւր ,
զի մի տացէ 'ի նոցանէ [ծնամւոյն և ոչ մի : Եւ սէ ցնա
ծերն . իցէ ոմն որ առնուցու հազարս և տացէ մին :

ԼՍԱՅ հայրն Պիմէն. որ ոք իցէ հպարտ, ոչ է կրօնաւոր. և որ կամիցի հատուցանել չար փոխանակ չարի, նա ոչ է կրօնաւոր. և որ իցէ բարկացող, նա ոչ է կրօնաւոր:

ԼՍԷ ոմն ցծերն. եթէ տեսից զոմն յեղբարցն զի նիրհէ յաղօթս, պարտ է զի խթելով զարթուցից զնա: ԼՍԸ ծերն. ես թէ տեսանէի զեղբայրն նիրհեալ՝ ի հըս կումն, զնէի զգլուխ նորա՝ ի բարձս իմ և հանգուցանէի զնա:

ԼՍԻՆ զհօրէ ումեմնէ՝ եթէ պատերազմեալ եղև ի հայհոյութի և ամաչէր պատմել ումեք. և ուր և լսէր զմեծ ումեմնէ ծերոյ, զնայր անդ զի թէ պատմեսցէ. և իբրև զնայր, ամաչէր և ոչ խոստովանէր: Լազուժ անգամ զնաց առ նա հայրն Պիմէն և տեսանէր ծերն զի ունէր եղբայրն խորհուրդ ինչ, և դժուարէր զի եղբայրն ոչ խոստովանէր. այլ ոչ ինչ ասէր նմա: Լ միում աւուր մինչ յուղարկէր զնա ծերն, ասէ ցնա. ահա այսչափ ժաւմանակ գաս աստ և կամիս խոստովանել զխորհուրդ քո զոր ունիս և ոչ կարես, այլ միշտ զնաս տրտմեալ, և ունիս բարձեալ զնոսա՝ ի գլուխ քո. ասա ինձ, որդեակ, զինչ է որ դիպին քեզ: Լսկ նա ասէ. հայհոյել տայ ինձ զմեծ թշնամին, հայր, և ամաչեմ յայտնել: Լս իբրև ասաց զայն, թեթեալաւ եղբայրն: ԼՍԷ ցնա ծերն. մի տրտմիր և երկնչիր, եղբայր դու. այլ յորժամ գան ի քեզ խորհուրդքն այն, ասասցես դու՝ հայհոյութի քո ի գլուխ քո դարձցի, դև չար, զայս հայհոյութի ոչ կամի անձն իմ. և զոր ես ոչ կամիմ, և ոչ է այն իմ գործ, այլ քո՝ որ գործել տաս մտաց իմոց: Լս այսպէս բժշկեցաւ եղբայրն ի յայնմանէ շնորհօքն Վրիստոսի:

ԼՂԱՅՈՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ. ընդէր զթեն զիս դեքն լինել ինձ զայն՝ որ վերագոյն քան զիս են, և արհամարհեմ զյետինսն քան զիս: ԼՍԷ ցնա ծերն. վասն այդորիկ ասէ առաքեալն՝ եթէ ի տունս մեծամեծաց ոչ միայն են անօթք ոսկեղէնք և արծաթեղէնք, այլ և փայտեղէնք և խեցեղէնք. զի որ ոք որբեսցէ զանձն իւր ի վատթար գործոց, լինի նա անօթ սուրբ և պատուական այ պատրաստ յամենայն գործս բարիս: ԼՍԷ եղբայրն. կարող իցէ մարդ զի մեռեալ լիցի

յաշխարհի, հայր: Մէջ ծերն. եթէ ըմբռնի 'ի մեղս՝
մեռեալ է այն, և եթէ ըմբռնի 'ի գործս բարիս՝ կեն-
դանի իցէ նա. և զի ուսուցանել զեղբայրն արդարոյ
վայելէ, ապա թէ ոչ՝ զինչ շահեսցի զայլոց շինել և զիւ-
րն աւերել. և զինչ շահեսցի մարդ եթէ կամիցի ու-
սանել արուեստս և ոչ ուսանի. զի ամենայն որ աւելի
քան զչափն է՝ 'ի դիւաց է, զի քաղց և ծարաւ և աղքա-
տութի ոչ տան խորհել մտաց մերոց զվատթար խորհուրդս:

Եւ իսկ զիսկոյն զնացեալ առ հայրն Սիմէն խօսել ընդ
նմա, նստէին անդ և այլ հարք, և գովէր եղբայրն այն
զայլ ոմն եղբայր և ասաց. այր չարատեաց է նա: Մէջ
ցնա ծերն. և զինչ իցէ ատելութիւն չարին: () ար-
մացաւ եղբայրն և ոչ կարաց ինչ պատասխանի առնել,
և յարեաւ անկաւ առաջի ծերոյն և խնդրէր 'ի նմանէ
զի ուսուցէ զնա եթէ զինչ է ատել զչարն: Մէջ ցնա
ծերն. ատել զչարն՝ զի որ ատեսցէ զմեղս իւր, և զըն-
կերին արդարացուցէ: Եղբայրն ասէ. և զինչ ինչ
բարի իցէ, հայր, խօսել զլաւն թէ լուել: Մէջ ծերն.
վասն աստուծոյ խօսել ինչ բարի է, և վասն աստուծոյ
լուելն բիւր անգամ բարի է: Եղբայրն ասէ. և որպէս
կարասցէ որ զերծանել 'ի չարախօսութիւն ընկերին: Մէջ
ծերն. մեք և եղբարք մեր երկու պատկեր եմք. և յոր-
ժամ մարդ զիւրն պատկեր տեսցէ և գարշեսցի 'ի նմա-
նէ, յայնժամ պատկեր ընկերին պատուական երևես-
ցի. իսկ յորժամ զիւր պատկերին դարշութիւն մուսա-
ցի, յայնժամ սկսանի քննել զպատկեր ընկերին: Եղ-
բայրն ասէ. և զինչ արարից վասն ձանձրութեւ, հայր:
Մէջ ցնա ծերն. ձանձրութիւ մերձ կայ յամենայն բարի
գործս դարանեալ, և ոչ ինչ իցէ ախտ չար քան զնա, և
մերժէ զնա սէր և երկիւղն ան: Եղբայրն ասէ. կամիմ
մտանել 'ի հասարակաց վանս և բնակել անդ, հայր:
Մէջ ցնա ծերն. եթէ ոչ պարապիս յամենայն գործոց
և կատարեալ առանց հոգոց եղիցիս, ոչ կարող իցես
կեալ 'ի ժողովս եղբարցն, և զի ոչ ունիցիս անդ իշխա-
նութիւն անձին քո և ոչ մի:

Մէջ եղբարքն նորա ցհայրն Սիմէն. արի գնասցուք
'ի տեղւոջէս յայամանէ, քանզի շփոթեն զմեզ մերձա-
կայ վաներս որ են շուրջ զմեզ. և ասա լալիւն ևս ման-
կանց լսի աստ և ոչ տան թոյլ հանդարտել մեզ, և լքին

անձինք մեր : Եւ չհայրն Սիմէն . 'ի ձայնէ հրեշտակաց
փախչել կամիք , և կամիք հեռանալ վա աշդորիկ աստի :

Եւ իստք զօրացան յիս : Եւ չհայրն Սիմէն . իբրեւ զփուշ և
զտատասկ են ախտք , որդեակ . արդ և դու ձգեսցես ըզ-
հուր անձային սիրոյն 'ի նոսա , և բոլորովիմք բոցակի-
զեսցես զնոսա :

Եւ իստք չհայրն Սիմէն և ասէ . հայր ,
չփոթիմ ես աստ և կամիմ թողուլ զտեղի իմ և գնալ :
Եւ չհայրն Սիմէն . վասն ինչ պատճառանաց : Եւ եղբայրն .
զի լսեմ բանս զեղբօրէ ումեք , որ ոչ օգուտ են ինձ :
Եւ չհայրն Սիմէն . ոչ են ճշմարիտ զոր լուարն : Եւ եղ-
բայրն . այո , հայր , և զի որ ասացն ինձ՝ այր հաւատա-
րիմ է : Եւ չհայրն Սիմէն . ոչ է նա հաւատարիմ . զի թէ
հաւատարիմ էր , ոչ էր պատմեալ զայն քեզ . քանզի
Սիմէն լսէր զձայն Սողոմոնայ և ոչ հաւատաց մինչև ե-
տես աչօք իւրովք , և մեք որպէս հաւատասցուք , եղ-
բայր , զոր ոչ տեսեալ իցէ մեր : Եւ եղբայրն . և ես
ևս տեսի աչօք իմովք : Իբրեւ լուաւ զայս ծերն . սկսաւ
նայել յերկիր , և առեալ անտի շիւղ և ասէ՝ տեսանէս
զայս շիւղ . և եցոյց նմա և զգերան տանն և ասէ՝ տե-
սանէս զայս գերան , եղբայր : Եւ նա ասէ . այո : Եւ չ-
ծերն . դիր զայդ 'ի մօտ քո , եղբայր , եթէ մեղք քո
այս գերան իցէ , և մեղք եղբօրն այնորիկ այս շիւղ է ,
և հան նախ զգերանդ յականէ քումմէ ըստ բանի տեա-
ւոյն : Իբրեւ լուաւ զբանս զայս հայրն Տիմոթի , սքան-
չացաւ և ասէ . որպիսի բանիւք կարացից երանել զքեզ ,
հայր Սիմէն , որ ես քար պատուական և մարգարիտ ան-
գին . քանզի բանք քո լի ուրախութեւն են շնորհօքն ան :

Եւ իստք չհայրն Սիմէն և ասէ . որպէս
կարող իցէ կրօնաւոր լինել իբրեւ զմեռեալ յաշխարհի :
Եւ չծերն . եթէ ոչ համարեսցի որ զանձն իւր՝ եթէ
երիս ամս ունի 'ի գերեզմանի , ոչ կարէ մեռեալ լինել :

Եւ իստք եղբարք երկու առ հայրն Սիմէն և ա-
սէն չհայրն Սիմէն . և իստք ասէ Սիմէն . ես պա-
հեմ զերկաւուրս և ուտեմ հացս երկուս , արդ կարա-
ցից կեալ սովաւ թէ գթիմ : Իսկ միւսն ասէ . ես դանկս
երկուս առնում յաւուր մի 'ի ձեռագործէ և ծախեմ
'ի պէտս իմ երկուս փողս և զայն տամ սէր , և արդ ես

կեցցեմ սովաւ թէ ոչ : Իսկ ծերն ոչ ինչ ետ պատասխանինոցա . և զկնի չորից աւուրց կամէին գնալ և տրտմեալ էին ընդ ոչ պատասխանել նոցա ծերոյն : Իսկ սպասաւորք եկեղեցւոյն ասէին . մի տրտմիք , եղբարք , զի ոչ ումեք ստէպ ասէ ծերն , մինչև ատենու հրաման յոյ , և ապա խօսեսցի : Յայնժամ մտեալ եղբարքն ասեն առ ծերն . աղօթեա վասն ելից մերոց , հայր : Եւ նա ասէ . զգնալ խորհեալ էք : Եւ նոքա ասեն . այո , հայր : Իսկ նա իւր արարեալ զգործն նոցա , սկսաւ գրել 'ի վերայ գետնոյն և ասէր . Պամբոյ երկուս աւուրս պահէ և երկուս հացս ուտէ , ոչ է սովաւ կրօնաւոր . Պամբոյ ոչ է Պամբոյ , քանզի վաստակէ երկուս դանկս և տայ սէր , և ոչ է կրօնաւոր սովաւ : Եւ նայեցեալ 'ի վեր' ասէ ցնոսա . բարի են գործքդ այդ ձեր . այլ եթէ կամիք կեալ , պահեցէք զմիտս ձեր 'ի դատմանէ ընկերին : Յայնժամ նոքա շինեալ գնացին 'ի տեղի իւրեանց :

Եւ իսկ հայրն Պալատիոս' եթէ պարտ է որք կամին ըստ նոյ ճգնել , կամ ուսանել հաւատով զոր ինքն ոչ գիտէ , և կամ ուսուցանել յայտնի զոր ինքն գիտէ . իսկ եթէ զմին յայսցանէ ոչ կամիցի , կեղծաւոր և թիւր է նա և թիւնաւոր . քանզի սկիզբն սպաստամբութեան է յագեցումն վարդապետութե և անշփոթութեան բան , յորմէ երկնչի միշտ անձասէր անձն :

Եւ իսկ ծերք ոմանք' եթէ Պայեսիոս կրսեր եղբայրն հօրն Պիմէնի եգիտ աման ինչ լի դահեկանօք , և ասէ ց' Պամբոյ ցերէց եղբայրն իւր . գիտե՞ս , եղբայր , զի բանքն Պիմէնի եղբօր մերոյ խիստ և անբերելիք են , եկ գնասցուք և շինեսցուք մեզ վանս յայնկոյս գետոյն և նստցուք անդ հանդարտութե : Եւ ցնա հայրն Պամբոյ . և իւր շինեսցուք զայն : Իսկ նա եցոյց նմա զանօթ դահեկանին : Իբրև ետես հայրն Ենուք' տրտմեցաւ յոյժ , քանզի համարէր զայն փաստ անձին լեալ , և ասէ ցնա . բարւոք է , գնասցուք շինեսցուք սենեակ յայնկոյս գետոյն : Եւ առեալ զանօթ ոսկւոյն հայրն Ենուք եդ 'ի կնկուղ իւր . և մինչդեռ անցանէին ընդ գետն , իբրև հասին 'ի մէջ գետոյն , արար զանձն իւր հայրն Ենուք որպէս զխելագարեալ . և շարժեալ զգլուխն թիւրեաց յետս , և անկաւ կնկուղն և անօթն 'ի գետն և կորեաւ : Եւ իբրև ելին 'ի ցամաք , սկսաւ հոգալ և տրտմել յա-

չաղանօք 'ի սակս դահեկանացն : Եւ ցնա Պայեսիոս . մի տրամիր , հայր , զի այսպէս եղև և կորեալ ոսկին , եկ դարձցուք առ եղբարսն մեր : Եւ եկեալ կային լուծք :

Եւ ՏԱՅ հայրն Սիսոյի թեբայեցին ցաշակերտն իւր . ասա ինձ զոր ինչ տեսանիցես յիս , և ես պատմեմ քեզ զոր ինչ տեսանիցեմ 'ի քեզ : Եւ ցաշակերտն ցհայրն . դու , հայր , բարի ես մտօք , այլ սակաւ մի խոտասիրտ ես : Եւ ծերն ցաշակերտն . և դու ևս բարի ես մտօք , այլ սակաւ մի ծոյլ և հեղգ ես մտօք :

Եւ Եր ոմն 'ի ծերոցն' եթէ աղաչեցի զհայրն Սիսոյի զի ասացի ինձ բան , և նա ասէ ցիս . յամենայնէ յորմէ կարող իցէ մարդ փախչել 'ի մեղաց և ոչ փախիցէ , յանցաւոր է այնպիսին :

Եւ ՏԱՅ ծերն' եթէ յանցեալ եղբայր ոմն երբեք և անկաւ 'ի մեծ մեղս , և յետոյ զղջացեալ եկն յապաշխարութի և գնաց առ ծեր ոմն և ոչ ասաց նմա զոր գործեացն , այլ միայն եհարց և ասէ . եթէ որ զայսպիսի ինչ գործեսցէ , որպէս մարթի ապաշխարել , կամ թէ ունիցի յոյս փրկութե : Եւ ծերն վասն զի անփորձ էր քննութե , ասէ ցնա . զինչ ասես , ով եղբայր , ընդէր կորուսանես զանձն քո : () այս իբրև լուալ եղբայրն' ասէ . եթէ կորուսի զանձն իմ , ապա դարձայց յաշխարհ : Եւ մինչ դիմեաց գնալ , եկն 'ի խորհուրդս իւր և ասէ . գնացից և պատմեցից զմեզս իմ և զայս խորհուրդս ևս հօրն Սիւլվանէի : Եւ էր հայրն Սիւլվանէ մեծ և խոհեմ 'ի քննութիւն : Եւ իբրև գնաց եղբայրն , և ոչ նմա խոստովանեցաւ զգործն , այլ այնու տեսակաւ պատմեաց որպէս և առաջին ծերոյն պատմեաց : Եւ հայրն բացեալ զբերան իւր ուսուցանէր զնա 'ի գրոց' եթէ ոչ գոյ մեղս նոցա որ ապաշխարենն : Եւ իբրև լուալ զայս եղբայրն , զօրացաւ և պատմեաց նմա զգործս իւր ստուգութեամբ : Եւ իբրև լուալ զբանն զայն երանելի հայրն , ոչ տխրեցաւ , այլ իբրև հմուտ բժիշկ պատեաց զվերս հոգւոյն , և եցոյց 'ի գրոց' եթէ որք ապաշխարեն , դիւրաւ առնուն զթողութի մեղաց : Եւ իբրև գնաց ծերն այն տգէտ և անհանձար առ հայրն Սիւլվանէ , պատմեաց նմա զայս և ասէ . ահա կրօնաւորն որ յուսահատեալ կամէր գնալ յաշխարհ' որպէս զաստղ փայլէ 'ի մէջ եղբարցն : Եւ արդ զայս յայն սակս ասացի , զի ծանիցուք եթէ մեծ

չարեաց պատճառք լինի խոստովանել զմեղս տգէտ և անհանձար մարդկան :

ԼՍԱՅ ծերն . որպէս { Յովսէփ արեմաթացին առեալ զմարմինն տեառն { Յսի պատեաց և խնկեաց և եղ 'ի գերեզմանի , այսպէս և մեզ պարտ է փութալ զի մի մեղիցուք , զի մի զբնակեալն 'ի մեզ զչնորհն նայ արտաքսեացուք 'ի մէնջ . քանզի Խորայէլի մանանայ տուաւ կերակուր յանապատին , իսկ նորոյ Խորայէլի մանանայ տուաւ մարմին տեառն մերոյ { Յսի Բ'սի :

ԼՂԲԱՅՐ ոմն ասէ ցծերն . ես և ոչ մի ինչ պատերազմ տեսանեմ 'ի սրտի իմում , հայր : **ԼՍ**է ցնա ծերն . միտք քո չորս դրունս բացեալ ունին , և որ որ կամի մըտանէ , և որ կամի ելանէ , և ոչ կարես դու իմանալ . այլ թէ դիցես դու դուռն տան քո և փակեացես զնա և ոչ թողուս մտանել 'ի նա խորհուրդս չարս , յայնժամ տեսանես զնա կալ արտաքոյ և պատերազմել ընդ քեզ :

ԼՍԱՅ հայրն **ԼՂ**ուք . համարձակութի և ծաղը նման է հրոյ որ անկանի յեղէգունս . իսկ որ յիմարանայն վասն տեառն , նա իմաստնացուցանէ զնա :

ԼՍԱՅ դարձեալ . պարտ է ունել զայս ծերոյ՝ զի երկիցէ յօրինացն նայ , և զի ատեսցէ զմեղս և սիրեսցէ զառաքինութիս , և աղօթեսցէ առ նա միշտ , և ունել միտք սուրբ և բան մաքրեալ և գործ բարի . և զի որով որ դատի զեղբայրն , և նա 'ի նոյն անկցի 'ի մեղս :

ԼՂԲԱՅՐ ոմն ասէ ցծերն իւր . շնորհեա ինձ զաղօթս քո , զի փութամ գնալ 'ի քաղաքն : **ԼՍ**է ծերն . մի փութար գնալ 'ի քաղաքն , այլ փութա փախչել 'ի քաղաքէն և կեցցես :

ԼՂԲԱՅՐ ոմն եհարց ցծերն և ասէ . միթէ պղծեսցի մարդ յորժամ մտածեսցէ զչար խորհուրդս : **ԼՂ** եղև խնդիր 'ի մէջ հարցն վասն բանիս այսորիկ . ոմանք ասէին թէ պղծի մարդ , և ոմանք ասէին թէ ոչ պղծի . ապա թէ պղծեսցի՝ ոչ որ կարէ կեալ , այլ այս բաւական իցէ՝ զի մի գործեսցուք մարմնով զխորհեալն : **ԼՂ** որդ զբանս զայս հարցին ընդ ծեր ոմն մեծ , և ասէ ցնոսա ծերն . ըստ չափոյ իւրաքանչիւրոյ խնդրեսցի գործդ այդ . զի զոր օրինակ եթէ որ տեսցէ անօթ ինչ ոսկեղէն թափաւորի և ցանկասցի անօթոյն և ոչ ունիցի զնա , ոչ նորա իցէ բաց 'ի յիշողութէն , այսպէս և ամենայն խոր-

հուրդք են, զի ոչ եթէ 'ի մտանել 'ի մեզ զազիր խորհրդոցն իցէ չար և դատէ զմեզ, այլ չարաչար ներդործել զխորհեալն կորուսանէ զհոգի. ապա եթէ բարւոք ներդործէ յայնց խորհրդոց, առնու զպսակն փառաց անձըն այնպիսոյն:

ՄԱՅ ծերն. որ ոք կամեսցի միայն յանապատի կեալ, պարտ է զի ինքն վարդապետ և ուսուցիչ այլոց իցէ, և ոչ կարօտ յայլոց ուսանել, զի մի յառաւել տուգանս անկանիցի և կորիցէ:

ԼԱԲԱՅՐ ոմն եհարց ցծերն և ասէ ցնա. ահա ես դնամ առ ծերսն և խնդրեմ 'ի նոցանէ, և նոքա խօսին ընդ իս զօգուտս հոգւոյ. և ոչ ինչ մնայ 'ի միտս իմ 'ի խրատուց նոցա, այլ գնայ 'ի մտաց իմոց. արդ զինչ արարից, գնացից նեղեցից զնոսա՝ թէ ոչ գնացից մինչ ոչ պահեմ զբանս նոցա, այլ լի եմ ես ամենայն պղծութեամբ: **Լ** և էին անդ կուժս երկուս դատարկս: **Մ** է ցնա ծերն. առ զմի 'ի կժողո յայդցանէ և լուսացես զնա և օծ զնա ձիթով և դիցես զնա առ միւսն դատարկ. և արար զայն այնպէս: **Լ** և ասէ ծերն. բեր աստ զերկոքեան կուժսն. և եբեր: **Լ** և ասէ ծերն. արդ երկոքեան սոքա դատարկք են, այլ ո՞ր դոցանէ սուրբ և գեղեցիկ է: **Լ** և նա ասէ. լուսեալն և օծեալն: **Մ** է ծերն. այս օրինակ է անձին մարդոյ. թէպէտ և ոչ զմի ոք պահեսցէ յորոց լուաւն 'ի սրբոցն, այլ յամենայն ախտէ սրբի և մաքրի քան զայն՝ որ բնաւ ոչ ինչ հարցանէ: **()** Ի առնօթ ուր արկանի ձէթ՝ ձիթոյ աման իցէ, թէպէտ և դատարկ իցէ. և յորում գինի արկանիցի՝ աման գինւոյ իցէ, և ջրոյն ջրոյ. արդ թէպէտ և նիւթքն թափին, այլ հոտն ոչ ելանէ. այսպէս և 'ի խրատուց սրբոցն անհնար է եթէ ոչ մնասցէ առ լսողն յանուշահոտութի առաքինութեանց:

ԼԱԲԱՅՐ ոմն նստէր յանապատի հանդարտեալ, և սկսան դէք խաբել և գթել զնա այսպէս, զի երևէին նմա 'ի կերպս հրեշտակի լուսոյ և զարթուցանէին յաղօթս և ցուցանէին նմա լոյս ինչ և պայծառութի: **Լ** և յարուցեալ եղբայրն գնաց առ ծեր ոմն և պատմեաց նմա և ասէ. հրեշտակք գան սու իս, հայր, և պայծառութի և փառօք բազմօք երևին և զարթուցանեն զիս յաղօթս: **Մ** է ծերն. մի լսեր նոցա, զի դէք են. այլ

մինչ գան զարթուցանել զքեզ, ասա ցնոսա՝ ոչ լսեմ ձեզ, այլ ես մինչ կամիմ՝ յառնեմ: Եւ եղբայրն առեալ զպատուէր ծերոյն գնաց ՚ի տեղի իւր: Եւ եկեալ ՚ի գիշերի դեքն նոյնպէս զարթուցին զնա: Եւսկ նա ասէ. ոչ լսեմ ձեզ, գնացէք, դեք էք դուք. և ես յառնեմ ինչ ձէն յորժամ և կամիմ: Եւսկն ցնա դեքն. այն չար և ստախոս ծերն մոլորեցոյց զքեզ, որ եկն առ նա եղբայր ոմն և խնդրեաց ՚ի նմանէ դրամս ՚ի փոխ, և նա ունէր, և ասաց նմա թէ ոչ ունիմ, և ոչ ետ նմա, և դու աստի ծանիր զստուծիւն նորա: Եւ եկեալ եղբայրն առ ծերն պատմեաց նմա զայս ամենայն: Եւսկ ծերն. ունէի փողս՝ ուղիղ է, և զի խնդրեաց եղբայրն այն և ոչ ետու նմա. այլ վասն այնորիկ ոչ ետու, զի գնալ կամէր նովալ ՚ի վնասել զանձն իւր. և ես ընտրեցի անցանել զմի պատուիրանաւ և ոչ զբազմաւ. իսկ դու, եղբայր, մեկնեաց ՚ի խաբէութիւն դիւացն, քանզի հրեշտակք տեառն բարեկամք աղգի մարդկան են, և ոչ եթէ անգոսնողք և նախատիչք: Եւ հաստատեալ եղբայրն գնաց ՚ի սենեակ իւր, և ազատեալ ծանեաւ զխաբէութիւնոցա:

Եւսկ ծերն. է ոմն մարդ որ ուտէ յոլով և դեռ ևս քաղցեալ է, է և այլ ոմն որ ուտէ սակաւ և յազի. այլ որ ուտէ զշատն և քաղցեալ կայ, աւելի վարձս ստանայ ՚ի պահս քան զայն որ ուտէ սակաւ և յազենայ նովաւ:

Եւսկ ոմն ՚ի հարանցն՝ թէ դիր ՚ի սիրտս քո զյիշատակն ւայ և պարապեա նմա. քանզի գայ արագ թշնաւ մին. և դու զի ունիս զյիշատակ ւայ ՚ի մտի քո, ոչ գտանէ տեղի մտանել ՚ի քեզ և գնայ. նոյնպէս և որ տացէ տեղի թշնամւոյն ՚ի սիրտ իւր, և գայ արագ արագ հոգին սուրբ, և մինչ ոչ գտանէ տեղի անդ՝ փախչի ՚ի նմա նէ և հեռանայ, զի ոչ գոյր տեղի նորա ՚ի բազմութենէ չարեացն:

Եւսկ ոմն ՚ի հարանցն. եթէ բնակեացի մշակ ոք ՚ի տեղի՝ ուր այլ ոչ իցէ մշակ, ոչ ուղղին գործք նորա, բայց միայն թէ զայս ջանասցէ՝ զի մի դարձցի յետս. այսպէս է և ծեր, եթէ ոչ կեցցէ առ այլ ծերոյ՝ ոչ օգտեացի:

Եւսկ ոմն եհարց ցծերն և ասէ. ընդէր, հայր, կարճամտութիւն առնեմ զաղօթս իմ: Պատասխանի ետ ծերն և ասէ. յայնժամ յայտնի սէրն ւայ, յորժամ միամտութիւն ոք կատարէ զգործսն ւայ:

Եւ զԲԱՅՐ ոմն եհարց ցծերն և ասէ . զինչ է չարախօսութիւն և կամ զինչ է դատել զընկերն : Եւ ցնածերն . չարախօսութիւն անուանի բամբասանաց բան զոր ասեն , իսկ դատել զընկերն այն է՝ որ ընկերին վասն ասիցէ մեղս ինչ առնել . արդ ամենայն բան զոր ընդդէմ եղբօրն ոչ ասիցի , և յետոյ նորա ասիցի , թէպէտ և բարի բան իցէ՝ սակայն չարախօսութիւն է . իսկ որ ասէ թէ պոռնիկ է կամ գող և կամ արբեցող և կամ արծաթասէր , այսպիսիքս է դատելն :

Եւ եղբայր ոմն՝ ընդ որ պատերազմէին խորհուրդք իւր , եթէ գնա առ ծեր ոմն՝ ի տեսանել զնա . և ասէր ցխորհուրդն հանապազօր՝ եթէ վաղիւն գնացից : Եւ եկաց նա այսպէս զերիս ամս , և կռուէր ընդ խորհուրդ իւր : Եւ տոյ ասէ ցխորհուրդս իւր . ահա իբրև գնացաք առ ծերն , և նա ասէ ցմեզ՝ թէ բարւոք եկիք , ողջ էք , եղբարք . և մեք ասեմք՝ բարւոք եմք , հայր սուրբ , աղօթիւք ձերովք , և այսքանի ամք կարօտէաք տեսոյ ձերոյ : Եւ ապա յարեալ եղբայրն և էառ տաշտ , որպէս թէ ի ծերոյն կողմանէ , և սկսալ լուանալ զոտս իւր և ասէր . բարւոք եկիր , եղբայր , թող ինձ զի աշխատեցար վասն իմ , և անձ տացէ քեզ վարձս ըստ վաստակոց քոց : Եւ յարուցեալ արար կերակուր և արար մխիթարութիւն , և եկեր և էարբ և ասէ . ահա այս է՝ գնացեր և մխիթարեցար ամենայնիւ , և զինչ է այլ : Եւ վաղվաղակի գնաց ի նմանէ պատերազմն այն և հանգեալ , և ոչ գնաց ուրեք ի սենեկէ իւրմէ ըստ խորհրդոցն իւրոց իմաստուն դատաստանաւն զոր արար :

Եւ ՍԱՅ ծերն . ոչ եթէ շահ և օգուտ է ինձ զի նստիմ աստ միայն , այլ վասն վշտաց և նեղութեց կեամ . այլ զօրաւոր նոքա են որ ընդ եղբարս կեան . քանզի յորում տեղւոջ ծեր կացցէ , և անդ եթէ ոչ գործեսցէ ճգնեալ զբարի , թէպէտ և այլուր գնասցէ , և անդ ևս ոչ կարիցէ առնել ինչ :

Եւ զԲԱՅՐ ոմն եհարց ցծերն և ասէ . զինչ իցեն և այն եղբարք որք շրջին յամենայնի և խնդրեն աղօթս յեղբարցն , իսկ իւրեանք ծոյլք են և ոչ առնեն զբարիս : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ՝ եթէ կարող են աղօթք արդարօցն յօգնականութիւն . այլ պարտ է նմա որ խնդրէ զաղօթս յայլմէ , որպէս զի և ինքն փոյթ լինիցի ի գոր-

ծել զամենայն գործս բարիս, և արգելցի յամենայն անպատշաճ խորհրդոց. իսկ եթէ հեղգ և անզգաստ լինիցի, զինչ շահ լինիցի նմա յայլոց աղօթից. և զի գրեալ է՝ եթէ մինն շինեսցէ և միւսն քակեսցէ զինչ լինիցի, բայց միայն աշխատութիւն սուտ:

ԼՍԻՒՆ և վասն ծերոյ ումեմնէ սրբոյ՝ եթէ կալեալ եղև նա ՚ի ժամանակի հալածանացն, և բարւոք զխոստովանութիւն Վճի խոստովանեալ վկայեաց ճշմարիտ. և այնչափ տանջեալ եղև, մինչև ՚ի ջեռեալ պղնձի մահի՞ճ արկեալ կիզեցին զնա: Եւ առժամայն թագաւորեաց մեծն Սոստանդիանոս, և արձակեալ եղեն քրիստոնեայքն ՚ի բանտից, և ողջացեալ ծերոյն դարձաւ ՚ի սենեակ իւր: Եւ իբրև ետես ՚ի հեռաստանէ զսենեակն իւր, յոգւոց եհան և ասէ. ահա վայ ինձ, զի դարձեալ եկի ՚ի բազում աշխատութիւնս: Եւ զայս ասէր վասն ճգանց և պատերազմաց դիւաց:

ՀԱՅԻՆ Պափնոտի եպիսկոպոսն վերին (Դ)եբայիդոյ՝ սա անձապաշտ էր և ճգնաւոր յոյժ, մինչ զի բազում սքանչելիս առնէր. և զսա կապեալ կռապաշտիցն ՚ի ժամանակի հալածանացն, և բազում օրինակօք տանջեցին, և յետոյ բրեցին զձախու ակն նորա և արձակեցին: Վասն այսորիկ սիրէր զնա յոյժ մեծ թագաւորն Սոստանդիանոս, և մեծապէս պատուէր զնա ՚ի պալատն, և արագ արագ հանէր ՚ի գահոյս իւր, և համբուրէր սիրով զոր վասն Վճի բրեալ ակն նորա: Իսկ ՚ի ժողովն լիկիոյ երեքհարիւր ութուտասն հարցն էր և սա սուրբն Պափնոտի եպիսկոպոս, որ յաւելաւ չնորհօք և համարեցաւ ընդ հարցն սրբոց, և հաստատէր յոյժ զկարգ եկեղեցւոյ: Եւսաց ծերս այս. եթէ ոք գովեսցէ զծեր ոք դէմ յանդիման, ձգեսցէ զնա ՚ի բերան սատանայի:

ԴԵՐ ոմն բնակէր ՚ի Սկիտէ, որոյ էր որդի ՚ի գիւղ ուրեմն. և կալեալ զորդի նորա իշխանն եդ ՚ի բանտի. իսկ մայր մանկանն պատուիրեաց ՚ի հայր նորա՝ գրել յիշխանն զի հանցէ ՚ի բանտէ զմանուկն: Եւ ծերն ցեկեալն առ նա. եթէ զնա թողու, զայլ ոք դիցէ ՚ի բանտի վասն այլ պատճառի: Եւ նա ասէ. դիցէ զայլ ոք: Եւ ծերն. և զինչ շահ է թէ ծնողք միոյն խնդասցեն և միւսոյն տրտմեսցին: Եւ ծերս այս աշխատէր ՚ի ձեռագործս իւր յոյժ, և զգինն տայր աղքատաց: Եւ ե-

դեալ երբեմն սով 'ի յերկիրն այն, և առաքեաց առ
 ծերն մայր մանկան զորդի իւր զի տացէ նմա փոքր ինչ
 կերակուր: Իբրև լուաւ զայս ծերն, ասէ ցորդին իւր.
 և ե՞ն, որդեակ, այլք մերձաւորք առ ձեզ: Իսկ մանուկն.
 այո, հայր, են բազումք և չքաւորք են իբրև զմեզ, և
 առաւել քան զմեզ բազումք: Իսկ նա փակեաց զդուռն
 ընդդէմ նորա և ասէ արտասուօք. գնա, որդեակ, որ
 կերակրէ զայն ամենայն, և զձեզ կարող է կերակրել:
 Եւ ինչ ոչ ետ նմա: Իսկ եղբայր ոմն եհարց ցնա և ասէ.
 և արդ ոչ գալարեցան աղիք քո, զի այնպէս դատարկ
 դարձուցեր զորդին քո: Իսկ ծերն. եթէ որ ոչ նեղես-
 ցէ յամենայնի զանձն, ոչ առցէ վարձս յայ. և վասն զի
 գալարեցուցի զաղիք իմ կամաւ, առից համարձակութի
 առ տէր իմ վասն նորա:

Եւ իսկ ոմն եհարց ցծերն և ասէ ցնա. ընդէր,
 հայր, այս ազգ որ այժմուս է՝ ոչ կարէ կրել զձգնութիս
 առաջին հարցն: Վատասխանի ետ ծերն. վասն այնու-
 ըրիկ, որդեակ, զի ոչ սիրեն զմեծ և ոչ փախչին 'ի մարդ-
 կանէ և ոչ ատեն զնիւթ աշխարհի. զի կրօնաւոր որ
 փախչի 'ի մարդկանէ և ատէ զնիւթ աշխարհի երկրա-
 ւորիս, ինքն ինքեամբ գայ 'ի նա ձգնութիւն և զեղծ:
 Սի զոր օրինակ եթէ որ կամեսցի շիջուցանել զհօր
 յազարակէ իւրմէ, եթէ ոչ փութասցի և հատցէ զնիւթս
 որ յառաջոյ կողմանէ կացցէ, ոչ կարէ շիջուցանել ըզ-
 հօրն, նոյնպէս է և ծեր, եթէ ոչ գնասցէ 'ի տեղի
 վշտագին, ուր հաց ևս դժուարաւ գտանիցի, ոչ կարէ
 ստանալ զձգնութիւն. և զի անձն որ ոչ տեսանէ, ոչ
 ցանկայ ստէպ: Եւ արձեալ ասեմ և զայս և զգուշացու-
 ցանեմ. քանզի որ գողանան և ստեն և կամ այլ ինչ
 մեղս գործեն, վաղվաղակի զղջանան և արտասուօք ա-
 պաշխարեն. իսկ որ որ օխս պահեսցէ 'ի սրտին զեղբօրէն,
 թէ ըմպէ թէ ուտէ և թէ ննջէ, անի աշխատի և կամ
 թէ զինչ և առնէ՝ իբրև զթոյնս մահաբերս 'ի մտի ու-
 նի գնա և ուտէ ախտ յիսակալութե՛ զսիրտ նորա, և ոչ
 հեռանայ այն մեղք 'ի մտաց նորա, վասն որոյ և աղօթք
 նորա յանէծս համարեսցի. և զի այսպէս անընդունելի
 են աղօթք և ձգնութիւնք յիսակալին, մինչ զի եթէ զա-
 իւն իւր հեղցէ վասն Վշտի, ոչ ինչ օգտեսցի 'ի նմանէ:
 Եւ ծերն. եթէ տկար իցես դու մարմնով, տուր

զպէտս (նորա որ դայ առ քեզ) և դարմանեա զնա, զի մի անմտութեամբ հիւանդացուցես 'ի նեղելն զնա. և խնդրեսցէ կերակուր զորս ոչ ունիցիս, և ծանրացի քեզ:

Եւ իսկ իմն եհարց ցծերն և ասէ. որ որ լաւագոյն իցէ, հայր. զնալ առ ծերն, թէ նստել 'ի սենեկի: Եւ սէ ծերն. զնալ առ ծերսն կանոն առաջնոցն էր, և նրստել 'ի սենեկի բարւոք 'ի նոցանէ օրինադրեցաւ:

ՀԱՐՑԻՆ ցծերն և ասեն' եթէ բարւոք է անկանիլ 'ի մէջ կազելոց եղբարցն: Եւ սէ ծերն. փախիր յայդպիսեացդ, զի գրեալ է՝ խցցես զուսկն քո ոչ լսել զդատարեան. կախուցես և զաչա քո, զի մի տեսցես անիրաւութիւն ինչ:

Եւ սէ ծերն. հեռ և նախանձ զբարկացողութի բերեն 'ի մարդ, իսկ սրտմտութի զկուրութի դնէ 'ի նա, և կուրութիւն ընկենու զնա 'ի խորս ամենայն չարեաց:

Եւ սէ ցծերն. զինչ են կեանք կրօնաւորի: Պատասխանի ետ ծերն. բերան ճշմարիտ և սիրտ սուրբ և մարմին ամբիծ:

Եւ սէ ծերն. հարքն մեր չարակրութի և խիստ վարուք մտին 'ի կեանս յաւիտենից, իսկ մեք կամիմք ծուլութի և հեշտութեամբ մտանել:

Եւ սէ ծերն' եթէ այս է բան սաղմոսաց որ ասէ, եթէ եղի զձեռն իմ 'ի ծովու, և 'ի վերայ գետոց զաջ իմ. ձեռն է 'ի ծովու մարգարէիցն, աջ է բանն նայ, և գետ առաքեալքն են:

Եւ իսկ եղբայրն և ասէ. զինչ ուսուցանէ բանն որ ասէ՝ թէ չիք փրկութիւն նորա առ նիւթ իւր: Եւ սէ ծերն. զչար խորհրդոց ասէ զայդ, որք հեռացուցանեն զհոգի նայ յորժամ 'ի վիշտս ինչ անկանի մարդ:

Եւ սէ ծերն. փախչել պարտ է յայնցանէ, որք գործեն զանօրէնութի, թէպէտ բարեկամք կամ ընտանիք իցեն, և թէպէտ 'ի պատիւ քահանայական և կամ թագաւորական իցեն. քանզի փախչելն 'ի չարագործաց սիրելի նայ առնէ զմեզ, և համարձակութիւն տայ մեզ առաջի նորա:

Եւ սէ ծերն. լաւագոյն իցէ բնակել ընդ արանց երկիւղածաց նայ, քան ընդ բիւրս որք ոչ երկնչին 'ի տեառնէ. քանզի 'ի յետին աւուրսն 'ի հասարակաց վանս 'ի հարիւրոց և ոչ մի գտցին որք երկիցեն յնայ, այլ խոտո-

րեսցին ամենեքեան, և սիրեսցեն զսեղանս և զյղփու-
թիւնս և զարբեցութիւն և զտոկոսիս. յաւուրսն յայ-
նոսիկ եղիցին ամենեքեան իշխանութեան և ոսկւոյ սի-
րողք և ոչ նոյն. զի յայնմ աւուր են բազումք կոչեցեալք
և սակաւք ընտրեալք:

ԼՍԱՅ դարձեալ. ոչ իցէ պարտ մերձենալ յանօրէնս,
ոչ յեկեղեցի և ոչ ՚ի վաճառս և ոչ ՚ի ճանապարհի և ոչ ՚ի
մէջ խորհրդոց և ոչ ՚ի յատեանս և ոչ բնաւ ուրեք պարտ
է մերձենալ յայնպիսիսն, այլ բնաւ ՚ի բաց հեռանալ
՚ի նոցանէ. և անօրէն է ամենայն ոք որ անցանէ զպա-
տուիրանաւն նոյն:

ԼՍԱՅ ծերն. ոչ ինչ է աղքատ քան զմիտսն զայն որ
իմաստասիրէն զնոյն առանց նոյն. զի որ ուսուցանէ զայլ
ոք, պարտական է զի նախ ինքն գործեսցէ զոր ուսու-
ցանէ. քանզի գրեալ է՝ եթէ մշակին նախ պարտ է ՚ի
պտղոյն ճաշակել:

ԼՂԲԱՅԻ ռմն եհարց ցծերն և ասէ ցնա. զորպէս իցէ,
հայր, զի ոմանք տեսանեն տեսիլս և յայտնութիւն հրեշ-
տակաց: Իսկ ծերն ասէ ցնա. երանի այնոցիկ է, որ-
դեակ, որք տեսանեն միշտ զմեզս իւրեանց, և զի այն-
պիսին միշտ արթուն և զգաստ է: Իսկ եղբայրն. ես
տեսի զհայր ռմն որ եհան զդէն յայլմէ հօրէ յառաջին
աւուրդ: Իսկ ծերն ասէ. ինձ ոչ է պարտ հանել զդէս
յուսմեքէ և կամ բժշկել զհիւանդս. այլ զայս միայն
աղաչեմ զնձ զի մի մտցէ յիս դէն, այլ սրբեսցէ զիս ՚ի
պիղծ և ՚ի գարշելի խորհրդոց, և սովաւ մեծ լինիցիմ.
քանզի եթէ ոք սրբեսցէ զանձն ՚ի գարշելի և յանսուրբ
խորհրդոց, և անյապաղ կատարեսցէ զաղօթս իւր, նա
ընդ նշանագործ հարանցն համարեսցի յարքայութեան
երկնից:

ԼՍԱՅ ծերն. սուրբքն որք ունին զՎՊ բնակեալ յիւ-
րեանս, զայս կեանս ժառանգեսցեն և զհանդերձեալն
ևս, վասն զի այս իսկ կեանքս և հանդերձեալն ամենայն
ՎՊ է. և որ ոք ունիցի յինքն զՎՊ, ունի և զնորայն զնմ.
Իսկ որք ունիցին զախտս յիւրեանս, թէպէտ և զամե-
նայն երկիր ունիցի՝ բնաւ ինչ ոչ ունիցի, բայց միայն զա-
մենայն ախտս կենցաղոյս՝ որք տիրեն նմա և ծառայե-
ցուցանեն զնա:

ԼՍԱՅ ծերն. ոչ երբեք կարէ մարդ բարի լինել որ-

չափ և ջանասցէ 'ի բարիս, եթէ ոչ անձ բնակեացէ 'ի նմա. և զի այլ ոչ ոք է բարի և բարերար քայց միայն անձ:

ՎԱՐՁԵԱԼ ասէ. որում անիրաւութի ինչ դիպեացի յումեքէ, և նա կամաւ համբերեացէ և վասն մնասողին իւրոյ աղօթեացէ, այնպիսին նմանող Նսի իցէ. իսկ որ ոչ մնասեացէ և ոչ մնասեացի, նա նմանող Ղաւմայ իցէ. իսկ որ մնասէն այլոց և վաշխեացէ և զընկերն զրկեացէ, նա նման դիւաց իցէ:

ՄԱՅ ԺԵՐՆ՝ Թէ զմիտս մոլորեալս դարձուցանեն յանձնութեացումն գրոց և տքնութի և աղօթք. իսկ զկիզող ցանկութի շիջուցանեն պահք և աշխատութի և հեռացումն 'ի տեսութէ. իսկ զբարկութի հանդարտէ երգ սաղմոսաց և երկայնամտութի և ողորմութի. իսկ այսոցիկ ամենեցուն ժամանակ է նման իւր և չափ ևս նորին. վասն զի անձ ժամանակ և անչափ եղեալ կարճ և տարաժամ իցէ, և մնասէ առաւել քան զչափ:

ՆԱՐՅԻՆ ցումն 'ի հարանցն եղբարք ոմանք և ասեն ցնա. ընդէր ոչ դիմէ անձն 'ի խոստումն յայն զոր խոստացաւ անձ սրբոց իւրոց: Մէ ԺԵՐՆ. զի ոչ գիտեն դեռ ևս զքաղցրութի երկնաւոր բարեացն, վասն այնորիկ Թաւալին 'ի տգեղ խորհուրդս հոգիք մարդկան:

ՄԱՅ ԺԵՐՆ. եթէ գնասցես 'ի տեղի ինչ բնակել անդ, մի նայեսցիս ընդ նոսա որք անդ 'ի հանգիստ և 'ի փառս իցեն, այլ նայեաց յաղքատս և յանպատիւս՝ որք և հաց անգամ ոչ ունին առժամայն. սոցա Թէ նմանեսցիս, և հանգիցես դու անդ:

ՄԱՅ ԺԵՐՆ. ստութի գործ հին մարդոյն իցէ, իսկ ճշմարտութի նորն Ղաւմայ. զի արմատ գործոց բարեաց ճշմարտութի է, իսկ ստութի մահ հոգւոց:

ՄԱՅ ԺԵՐՆ ցեղբայր ոմն, որ դիպէր փոյթ կրօնաւորաց և գեղջկաց, եթէ լոյս զայլս լուսաւորէ, այլ զանձն իւր կիզէ:

ՄԱՅ ԺԵՐՆ. մի բնակեացես 'ի տեղի ուր ունիցի ոք նախանձ ընդ քեզ. ապա Թէ ոչ՝ ոչ ուղղեցին անդ կեանք քո:

ՄԱՅ ԺԵՐՆ. անհնարին է եթէ ոչ կեցցէ մարդ որ կացցէ հաստատուն 'ի հաւատս ուղիղս և 'ի գործս բարութե շնորհօքն Վսի ան մերոյ:

ՆԱՐՅԻՆ ոմանք 'ի հարցն ցտերբն Վթանասիոս Վ.

ղեքսանդրու եպիսկոպոսն՝ եթէ որպէս հաւասար է որդի հօր : Այս պատասխանի ետ և ասէ . որպէս հաւասար են լոյս երկուց ականց աչաց 'ի տեսանել :

ՀԱՅՐԵ Վրիգոր Խծաբան հարցին ոմանք՝ եթէ որպէս հաւասարին որդի և հոգին սուրբ ընդ հօր : Ապատասխանի ետ և ասէ . իբրև զարեգակն և զշառաւիղս և զլոյս , մի Խծութի և մի պայծառութի և մի լոյս :

ՄԱՅ հայրն Ասայիաս՝ թէ յորժամ կամեսցի Խծողորմել անձին , և ինքն ոչ կամեսցի՝ այլ խոտորեսցի յայ առնել զկամս իւր , յայնժամ թոյլ տայ տէր գալ 'ի վերայ նորա փորձութի աւամայ , որպէս զի խնդրեսցէ զԽծ : Աարձեալ ասէ . նորեկ կրօնաւոր որ շրջեսցի վանուց 'ի վանս՝ նման է նա արջառոյ որ 'ի բոռոց կատաղեալ աստ և անդ ընթանայցէ : Աարձեալ ասէ . եթէ դք կամեսցի փոխանակ չարի չար հատուցանել , այնպիսին կարողութի ունի և ակնարկելով միայն գայթակղել զեղբարս :

ՀԱՐՑԻՆ ցնոյն հայրն և ասեն՝ եթէ զինչ է արծաթսիրութի : Ապատասխանի ետ և ասէ . յորժամ ոչ հաւատայցէ դք՝ եթէ հոգասցէ վասն իւր տէր և յուսահատեսցի յուխտէն ւայ , յայնժամ խնդրեսցէ ժողովել արծաթ :

ՀԱՐՑԻՆ ցնա և ասեն . զինչ է չարախօսութի : Ապատասխանի ետ և ասէ . անգիտանալ փառացն ւայ , և նախանձ ունել ընդ ընկերին : Աարձեալ հարցին . զինչ է բարկացողութի : Այլ նա ասէ . հակառակութիւն և ստութի և անգիտութիւն իցէ :

ՄԷ հայրն Աղլիա . յերիս ինչ ունին զմիտս մարդիկ , կամ 'ի մեղս , կամ առ տէր Հմ , կամ առ մարդիկ . զի բազումք 'ի մարդկանէ աստ խնդրեն զհանգիստ , և ոչ անդ 'ի յայ :

ՀԱՐՑԻՆ ցծերն և ասեն , որպէս լինելոց է յարութիւն : Այլ նա ասէ . ց'Աս հարցէք զայդ որ յարեալն . զի որպէս ինքն յարեալ , այսպէս յարուցանէ նա և զամենայն աղամային ազգս :

ՍՈՂՈՎԵԱԼ երբեմն եղբարք առ հայրն Հովսէփ՝ հարցանէին 'ի նմանէ զբանն կենաց . իսկ նա խնդութեալ պատասխանէր նոցա : Հետոյ ասէ . և ես այսօր թագաւոր եմ յերկրի , զի թագաւորեցի 'ի վերայ ախտից , զի

ոչ երբեք կամեցայ խօսել զաշխարհի ինչ կամ լսել յուսմեքէ :

ԼՍԱՅ հայրն Վ ունկինոս . յայնժամ ծանիցէ ունկն եթէ ընկալաւ զհոգին սուրբ, յորժամ վեհագոյն լինիցի ամենայն ախտից և միայն զիմ սիրիցէ և խորհեսցի զայ միայն :

ԼՍԱՅ հայրն Վիմէն . եթէ կամաց իւրոց և կամ հանգստի հետևեսցի ոք, կորիցէ ՚ի յաւիտենիցն կորուստ . զի երկոքեանս այսոքիկ բուռն են, կամք և հանգիստ, և արագ քան զայլ ախտս վտարեն ՚ի կորուստ . և զի բազումք եղեն զօրաւոր, և սակաւք ընտրեալ ուղղեցին զայս : Լսաց դարձեալ . յերրորդ ազգէ ցայսր ոչ կարացին գալ ՚ի կատարելութիւն եղբարքն ՚ի Վկիտէ : Դարձեալ ասէ . եթէ ոչ էր բերեալ Վովսէս զոչ խարս իւր ՚ի լեառն Վինա, ոչ էր կարող լեալ տեսանել զտեսիլ այ ՚ի մորենւոջն . զի որդիք Վեմայ նիւթք են . և որ արդարացուցանէ զանձն, սպանանէ զնա :

ԼՍԱՅ հայրն Վիսոյի . յորժամ այլ ոք հոգասցէ ըզպէտս քո, այլ ոչ ոք իցէ որ հրաման տայ քեզ :

ԵՂԱՅՐ ոմն եհարց ցծերն և ասէ . զինչ արարից, զի տրամիմ ես ՚ի ձեռագործի, սիրեմ զարմաւ և գործել ոչ կարեմ զնա : Լսէ ցնա ծերն . գրեալ է՝ ոչ խընդրել եղբօրն հանգիստ ՚ի ձեռագործէ, այլ անդադար աշխատիլ պարտ է ՚ի գործ կրօնաւորի :

ԼՍԱՅ դարձեալ . պատիւ բազում անդամ, և ոչ երկրնչել՝ ընկենու ՚ի մեղս :

ԼՍԱՅ ծերն . եթէ կամեսցիս ըստ օրինացն այ կեալ, ունիս օգնական և փրկիչ քեզ զօրինադիրն ան . իսկ եթէ ոչ հնազանդիս օրինացն այ, ունիս ընթացակից քեզ ՚ի կորուստն զչար դեմն :

ԼՍԱՅ ծերն . ոչ հոգալ ինչ և լսել և խորհել զօրէնս այ՝ ծնանին զանբծութիւն . զի որպէս մեղու ուր և իցէ զմեղը գործէ, նոյնպէս և կրօնաւոր ուր և գնասցէ՝ պարտ է զի զգործսն այ գործեսցէ :

ԼՍԱՅ ծերն . սատանայ ոլորող տոռանց իցէ, և որչափ դու թողցես՝ նա այնչափ ոլորել կարէ : Օայս ասէր վասն խորհրդոց սրտին :

ԼՍԱՅ դարձեալ . ծոյլ և դատարկ և անգործ՝ ոչ կամի անձ եթէ լինիցի ոք :

ԼՍԱՅ ծերն . տուր զյօժարուի և գտցես զօրուի յայ :

ԼՍԱՅ դարձեալ . գոհու թիւն բարեխօսէ առաջի այ վասն տկարութեան :

ԼՍԱՅ դարձեալ . զոր օրինակ արծաթ թէպէտ սեւա նայ՝ դարձեալ սպիտականայ , այսպէս և հաւատացեալ թէպէտ սեւանայ մեղօք՝ դարձեալ սրբի ապաշխարութեամբ , և սովաւ նմանի հաւատ արծաթոյ :

ԼՂԲԱՅՐ ոմն Եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ . եղբարք ոմանք բնակին ընդ իս , կամիս զի հրամանատու եղէց նոցա : Եւ ցնա ծերն . ոչ , այլ դու արա զբարին գործովք , և նոքա թէ կամեսցին զկեանս անձին՝ պահեսցեն զայն յօգուտ իւրեանց : Եւ ցծերն եղբայրն . և նոքա ևս կամին , հայր , զի հրամայեցից նոցա : Եւ ցնա ծերն . մի , այլ օրինակ լեր նոցա և մի օրինադիր :

ԼՂԲԱՅՐ իւր Եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա . գտի ես տեղի որ ունի զամենայն հանգիստ եղբարց , կամիս զի բնակեսցուք անդ : Եւ ծերն . ուր ոչ փնասեսցես դու եղբօր քո , անդ բնակեսցիս : Եւ դարձեալ ասէ եղբայրն . եթէ ունիցի եղբայրն իմ փոքր ինչ դրամս , կամիս զի հարցից ինչ զնա : Եւ ցնա ծերն . հարցցես ցնա մի անգամ : Եւ եղբայրն դարձեալ . զինչ արարից զի խորհրդոց իմոց յաղթել ոչ կարեմ : Եւ ցնա ծերն . թոյլ տուր խորհրդոց քոց , միայն մի տրտմել զեղբայր քո :

ԼՂԲԱՅՐ ոմն Եհարց ցծերն և ասէ . ես առ մեզ երկու եղբարք , մինն պահէ յաճախ , զվեց աւուրբ ճաշակէ և աշխատի յոյժ , իսկ միւսն ստրասաւորէ հիւանդաց . արդ որոյ՝ ի նոցանէ գործ առաւել ընդունելի այ իցէ : Եւ ծերն . եթէ կախեսցէ զանձն իւր ընդ ընկանց՝ ի վեր՝ այն որ պահէն , ոչ կարող իցէ հաւասարել այնմիկ որ սպասաւորէն հիւանդաց :

ՎԱՍՆ ԱՐԹՈՒՆ ԵՒ ԶԳԱՍՏ ԼԻՆԵԼՈՅ

11,1

ԱՍԷՐ՝ աբբայ Անտոնիոս . տեսի միայնակեացս բազումս , բայց ընտրութիւն սակաւս և 'ի հանճար գալ վասն յուսալոյ 'ի գործս իւրեանց , որք ոչ մտածէին զպատուիրանս ասելոյն՝ հարցջիր դու զհարս քո և սլատմեսցեն քեզ , զծերս քո և ասասցեն քեզ : Ասէ դարձեալ . եթէ հնար է , ամենայն մանուկ միայնակեաց որքան քայլ փոխէ և որչափ կաթ մի ջրոյ ըմպէ 'ի խցին , սլարտ է ասել ծերոյ զամենայն . քանզի գիտեմ միայնակեացս յետ բազում վաստակոց կործանեալս վասն յուսալոյն 'ի գործս իւրեանց եթէ հաճոյ եղեն նոյ :

ԼԱԲԱՅՐ² ոմն եգիտ տեղի յանապատ անկոխ և մըտեալ լռեաց անդ , որ և աղաչելով զհայրն իւր ասէր . հրաման տուր ինձ գնալ և բնակել անդ , և յուսամ յանձ և 'ի սուրբ աղօթս քո՝ եթէ ունիմ վաստակել գեղեցիկ : Այլ ոչ բնակեցոյց զնա հայրն . գիտեմ ես , ասէ , ճշմարտութիւն , որդեակ՝ եթէ բազում աշխատութեամբ վարիս , բայց ոչ ունեւով ընդ քեզ ծեր՝ նայիս 'ի գործս քո եթէ հաճոյ ես նոյ , և հաճոյանաս քեզ ա-

1 **ԱՍՅՑ** հայրն Անտոնիոս՝ եթէ տեսի զկրօնաւորս՝ որք զկնի աշխատութեց և ճգնութեց անկան և յիմարեցան , վասն զի յուսային 'ի գործս իւրեանց . և մոռացան զպատուիրանս ասողին օր ասէ՝ հարցց հայրն քո և սլատմեսցէ քեզ , և զծերն քո և ուսուցէ քեզ : Դարձեալ ասէ . եթէ կարողութիւն էր , որքան քայլս գիցէ ծեր , և որքան շունչս հանցէ , հարցանիցէ ցծերն իւր և ասասցէ՝ եթէ գթեցայ յայս ինչ՝ թէ ոչ գթեցայ :

2 Եղբայր ոմն քանզի էր 'ի հնազանդութիւն ծերոյն , և գնացեալ յանապատ եգիտ տեղի հեռագոյն զի հանդարտեսցի անդ . և իբրեւ գտաւ , դարձաւ առ ծերն , և աղաչէր և ասէր . հրամայեա ինձ , զի երթայց հանդարտեցից անդ և ճգնեցայց յոյժ : Իսկ ծերն ոչ ետ թոյլ նմա գնալ , այլ ասէ ցնա . գիտեմ զի աշխատիս յոյժ , բայց վասն այն ոչ կամիմ գնալ քեզ անդ՝ զի ոչ ունիս անդ ծեր որում յայտնեսցես զխորհուրդս քո , և յանկարծակի վստահասցիս 'ի գործս քո եթէ հաճոյ նոյ իցէ . և յորժամ լինիցիս դու անձնահաճ և կարծես

մենեւին եթէ զգործս միայնակեցի գործես, որով կորուսանես զվաստակս քո և զգիտութիւնս :

ԼՍԱՅ՝ Ժերն՝ եթէ կրօնաւոր որ ոչ դնէ 'ի սրտի թէ ինքն է և անմիայն 'ի վերայ երկրի, ոչ կարէ կալ :

ԼՍԱՅ՝ Ժերն . աւագակն մի բանիւ արդարացաւ և Յուդաս 'ի միում գիշերի կորեաւ, և արդ մի ոք յուսահատեսցի և մի ոք վստահացի յանձն :

ԴԵՐՆ՝ Սիղուիանէ յեւանելն 'ի խրճթէն ծածկէր զերեսս, և 'ի հարցանելն ասէր՝ զի մի տեսից ծառս և թողցէ միտքս զներքին մշակութիւնն իւր :

ՊԱՏԾԵԱՅ՝ ոմն 'ի ծերոց՝ եթէ գնայաք երբեմն 'ի Սկիւթէ ես և ծերն իմ : Եւ երթայր յամր և կայր յաղթս շատ և ասէր ցիս . լսեմ յերկինս փառաբանութիւնս և հրեշտակաց, և ոչ կարեմ գնալ :

ԼՅՐ՝ ոմն սուրբ վախճանելոց էր, և 'ի նմին ժամու

լեալ բարի զգործս քո, յայնժամ կորուսանես դու զամենայն գործս և զմիտս և զհանճար քո :

1 Ասաց հայրն Ալոնիոս . եթէ ոչ ունիցի 'ի մօտի ծեր՝ եթէ ան և ես միայն եմք յաշխարհի, ոչ կարացէ կեալ . զի թէ կամեսցի մարդ յառաւօտէ մինչ յերեկոյ, գայցէ 'ի չափ ընտրելոցն ան :

2 Ասաց հայրն Քսանթիան . աւագակն 'ի խաչին միով բանիւ արդարացաւ, և Յուդա 'ի թիւ առաքելոցն էր և 'ի միում գիշերի կորոյս զամենայն աշխատութի իւր, և զի յերկնային բարձրութեն անկաւ 'ի գոթոսս . վասն այսորիկ յուղղելոցն մի ոք պարծեսցի և յուսացի յինքն, և մի մեղուցեալ ոք յուսահատեսցի :

3 Նստէր երբեմն հայրն Սիլովանէ 'ի լեառն Սինա, և աշակերտ նորա Զաքարիա գնաց ուրեմն 'ի գործ ինչ և պատուիրեաց ծերոյն և ասէ . թողցես զճուրս և ոռոգեսցես զբանջար : Իսկ ծերն ել 'ի խցէն և ծածկեաց զերեսս իւր կնկղովն իւրով, զի մի տեսանիցէ ինչ, բայց միայն զչաւիղս ոտիցն : Իսկ 'ի նմին ժամու եկն առ նա եղբայր ոմն և ետես ծածկեալ զերեսս նորա . և իբրեւ մօտին 'ի սենեակն, ասէ ցնա . ասացես ինձ, հայր, ընդէր ծածկեցեր զերեսս քո և այնպէս ոռոգեսցեր զբանջար քո : Ասէ ցնա ծերն . որպէս զի մի տեսցեն, որդեակ, աչք իմ զծառս և դարձուսցեն զսիրտ իմ քննել զնա, և թողցէ 'ի բաց զներքին մշակութին անձին և զպահպանութի մտաց :

4 Պատմէր մեզ եղբայր ոմն 'ի Սկիտէ՝ եթէ գնայաք երբեմն երկուքեանս 'ի միասին ես և ծեր իմ, իսկ ծերն գայր սակաւ և ապա դագարէր և գայր : Եւ ես ասեմ ցնա . հայր, գնացուք ժիր : Եւ նա ասէ . ոչ լսեմ քեզ : Եւ ես ասեմ . ընդէր, հայր : Եւ նա ասէ ցիս . որդեակ իմ, լսեմ ես զի երգեն հրեշտակք յերկինս ընդ ժամս ժամս, վասն այն ոչ շարժիմ ես յայնժամ ժամու . քանզի և մեզ պարտ է, որդեակ, հսկել և աղօթել յամենայն ժամու 'ի տուէ և 'ի գիշերի՝ թէ 'ի տան եմք, թէ 'ի ճանապարհի . քանզի ասէր հայրն Անտոնիոս՝ եթէ զայլ ինչ ոչ պարտ է հոգալ կրօնաւորի միշտ՝ քան զչափ հոգւոյ :

5 Առ ծերոյ ումեմն սրբոյ մերձ կացեալ գին 'ի ժամ ելանելոյ հո-

յորում աւանդելոց էր զհոգին, եկաց սատանայ առաջի և ասէ. դու ճողոպրեցար յինէն: Եւ ասէ ծերն. դեռ ոչ գիտեմ: Եւ ինչեւ ցայս վայր զուարթուն էին սուրբ հարքն առ ՚ի չարածենալ իւրիք:

ՀԱՅՐՆ Պիմէն մինչ երթայր յաղօթս, նախ ժամ մի քննէր զանձն և ապա գնայր, և ասէր. եթէ իցէ երկինքնոր և երկիրնոր, ոչ կարէ մարդ առանց հոգոց լինել: Եւ ի մտի իւրում երեք բան երթալ ուսանել յԱնտոնէ. և յորժամ մերձ եղև առ Անտոն, զամենայն բանսն մոռացաւ և դարձաւ ՚ի խուղն իւր և եղ զբանալին ՚ի սօղնակն, յիշեաց զբանն՝ եթող զբանալին ՚ի սօղնակն և դարձաւ գնալ կրկին առ Անտոն, և էր լեառն ընդ մէջ ճանապարհին: Եւ իմացեալ Անտոնի զոր արարն՝ ասէ. ով Ամոն, անուն քո լցցէ զամենայն Եգիպտոս:

ԱՍԷԻՆ՝ երբեմն վասն հօրն Յոհաննու կարճահասակին՝ թէ յորժամ գայր ՚ի հնձոց և կամ երթայր առ ծերսն, յաղօթս և ՚ի խոկումն սաղմոսաց պարապէր մինչև յանդիցին խորհուրդք նորա յառաջին կարգն:

ԱՍԱՅ՝ ծեր ոմն՝ եթէ պարտ է մարդոյ պահապան լինել գործոց իւրոց, զի մի ինչ կորուսցէ ՚ի նոցանէ. ապա եթէ գործեսցէ որ շատ և ոչ պահեսցէ զգործս իւր, ոչ կայ մնայ հաստատուն: Եւ պատմեաց այսպիսի ինչ իրս՝ եթէ եղբօր ուրումն մնաց ժառանգութի, և կա-

գւոյն ՚ի մարմնոյն՝ ասէ ցնա. զերծար դու ՚ի ձեռաց իմոց: Ասէ ցնա ծերն. դեռ ևս ոչ գիտեմ, Ի՞նչ գիտէ: Արդ դու տես զգործութիւն հարցն թէ որպէս զգաստ էին մինչև ՚ի մահ:

1 Գնացեալ երբեմն հայրն Պիմէն մինչ մանուկ էր՝ առ ծեր ոմն հարցանել ցնա զերիս խորհուրդս: Եւ իբրև եհաս առ ծերն, մոռացաւ զմին ՚ի նոցանէ և դարձաւ ՚ի սենեակ իւր. և իբրև ձգեաց զձեռն ՚ի բանալ զգուռն խցին, յիշեաց զբանն զայն զոր մոռացաւ. և թողեալ զբանալին անգր՝ դարձաւ առ ծերն: Ասէ ցնա ծերն. արագ արարեր զգալ քո, եղբայր: Եւ նա պատմեաց նմա եթէ մինչ ձգեցի զձեռս բանալ զգուռս՝ յիշեցի զբանն զոր խնդրէի, և ոչ ևս բացի ըզգուռն, վասն այսորիկ ստէպ եկի: Ասէ ծերն. հրեշտակ իցես դու, Պիմէն, և պատմեսցի անուն քո յամենայն երկիր:

2 Ասէին վասն հօրն Յոհաննու՝ եթէ յորժամ գայր ՚ի հնձոցն, նախ քան զգալն ՚ի տեղի իւր Բարեթա, աղօթից և հսկմանց պարապէր մինչև գային միտք իւր յառաջին հանդարտութին և ՚ի լուութիւնն:

3 Ասաց ծերն. պարտ է մարդոյ պահել զգործ իւր, զի մի կորուսցէ ցնա. զի թէ աշխատի որ շատ և ոչ պահէ զայն, զինչ ևս շահեսցի. այլ լաւ է աշխատել սակաւ և պահել զայն, քան դատել շատ և կորուսանել: Յաւել և առակ ինչ առ այս և ասէ՝ եթէ եղբօր ումեմն

մեցեալ առնել սէր վասն վախճանելոյն՝ դէպ եղև եղբօր ումեմն գալ այլուստ, և յարոյց զնա՝ ի գիշերին՝ ասելով զայս՝ Թէ արի օգնեա մեզ: Իսկ եղբայրն աղաչէր և ասէր՝ Թէ աշխատեալ եմ և ոչ կարեմ: Եւ ասէ զնա. Թէ ոչ գաս, արի և գնա ի բաց: Եւ յարուցեալ այրն օտար գնաց: Եւ ի միւսում ևս գիշերի տեսանէր ի տեսլեան զի ցորեան ետ հացարարին, և ոչ ետ նմա և ոչ մի հաց: Եւ յարուցեալ չոգաւ առ ծեր ոմն մեծ և սլատմեաց նմա զամենայն: Եւ ցնա ծերն. բարի գործ գործեցեր, այլ ոչ եթող հակառակորդն առնուլ վարձս: Եւ զսլարտ է մարդոյ արթուն լինել գործոյ իւրոյ:

Եւս Ծերն. եթէ որ կորուսանէ ոսկի և արծաթ, գտանէ փոխանակ նոցա այլ. իսկ որ կորուսցէ զժամանակ իւր, ոչ գտցի զնա:

Եւս Երէն՝ վասն հօրն Վմոնի՝ եթէ յորժամ գայր յեկեղեցին, ոչ տայր աշակերտին իւրոյ մերձ յինքն երթալ, այլ ի բացէ. եթէ գայր մերձ առնա հարցանել վասն խորհրդոց, իբրև ասէր նմա՝ առժամայն հալածէր յինքնէն ասելով, մի գուցէ մինչդեռ զօգտակարսն խօսիցիմք՝ օտար ինչ ճառքանկանիցին, վասն այնորիկ չտամ թոյլ քեզ առ իս յամել:

Եւս Երբեմն հայրն Վմոն անցանել ընդ գետն, և

մնաց ժառանգութի ի հօրէ իւրմէ, և նա կամեցաւ վաճառել զայն և տալ սէր վասն վախճանելոյն իւրոյ: Եւ եկն եղբայր ոմն առնա օտար և օթեցաւ, և ի գիշերին ասէ ցօտար եղբայրն. արի օգնեա ինձ: Իսկ նա ասէ. Թողութիւն արա, զի վաստակեալ եմ և ոչ կարեմ: Յայնժամ ասէ եղբայրն. եթէ ոչ օգնես ինձ, արի և գնա այտի: Եւ յարուցեալ զնաց օտարն եղբայր: Իսկ ի գիշերին յայնմիկ ետես տեսիլս նա՝ իբր Թէ ետ նա զցորեան իւր ի հացագործն, և նա էառ և ոչ ետ նմա և ոչ հաց մի: Իբրև զարթեալ զնաց և սլատմեաց զայս ծերոյ մեծի: Եւս Ծերն. բարի ինչ գործեցեր՝ և ոչ թոյլ ետ քեզ թշնամին առնուլ զվարձս քո. քանզի սլարտ է զգուշանալ գործոյն, զի մի կորուսցէ զվարձն: Ապա եկն ի միտս իւր եղբայրն և ապաշաւեալ ասէ. ես գիտացի արդ զի կորուսի զվարձս իմ, զի զեղբայրն վշտացուցի վրշտիւ մեծաւ՝ արտաքսելով զնա ի տանէ, և զընաց յոյժ:

Եւս Երբեմն վասն հօրն Վմոնի՝ եթէ մինչ գնայր յեկեղեցին և կամ այլուր, ոչ թողոյր զաշակերտ իւր գնալ մերձ իւրն, այլ ի հեռուստ գալ. և եթէ գնայր նա հարցանել բան ինչ, վաղվաղակի մեկնէր զնա և ասէր. մի գուցէ մինչ խօսեսցուք զօգուտ՝ և ընդ յամելն ի բանսն, անկցի ի մէջ և այլ ինչ օտար բան, վասն այնորիկ ոչ տամ քեզ թոյլ գնալ մերձ իմ:

Եւս Գնաց Երբեմն հայրն Վմոնա զի անցցէ յայնկոյս գետոյն, և ոչ

տեսեալ զմակոյկն զի դեռ կազմէին, և նստաւ 'ի տեղւոջն. և ահա այլ մակոյկ եկն և անցուցանէր զմարդիկն: Եւ ասէն ցնա. եկ և դու ընդ մեզ անց, հայր: Եւ նա ասէ. ես բայց եթէ յարքունական մակոյկդ ելանեմ, յայդ ոչ ելանեմ: Անէր ընդ ինքեան խուրճն արմաւենւոյ և նստեալ յօսոյր սիրայ և դարձեալ քակէր զնա մինչև եղև կազմեալ արքունական մակոյկն, և ապա անց: Եւ անկեալ առաջի նորա եղբարցն հարցանէին զնա՝ թէ յաղագս էր արար զայն: Ասէ ցնոսա ծերն. զի մի հանապազ խորհրդովքս փութասցուք, այլ այս օրինակ է զի կարգաւորուի գնասցուք զճանապարհն ւայ:

Ասէր հայրն՝ Վանիէլ՝ եթէ կոչեաց զիս հայրն Արսէն և ասէ ցիս. հանգո զհայր քո, զի յորժամ երթայցէ առ տէր՝ աղաչեսցէ զնա վասն քո, և բարի քեզ լինիցի:

Ար՝ ոմն ծեր 'ի Սկիւթ որ աշխատէր 'ի մարմին իւր յոյժ, բայց ոչ էր հաստատուն խորհրդովք. և երթեալ առ հայրն՝ Յոհաննէս կարճահասակ եհարց վասն մոռացման: Եւ խօսեալ ընդ նմա ծերոյն զբանն՝ դարձաւ և եկն 'ի խուցն իւր, և մոռացաւ դարձեալ զոր ասաց նմա ծերն: Եկն միւսանգամ անդրէն, և խօսեցաւ ծերն ընդ նմա զբանն. և դարձեալ 'ի ծերոյն եկն 'ի խուղ իւր՝ մոռացաւ, և այսպէս արարեալ բազում անգամ մոռանայր զասացեալսն: Եւ յետ այնորիկ դիպեալ նմա ասաց. գիտեմ, հայր, զի դարձեալ մոռացայ զոր ասա-

եգիտ անդ նաւ համաշխարհիկ, և մնայր նաւուն. և ահա այլ նաւ անցանէր 'ի յայնկոյս. կոչեցին և զծերն մտանել 'ի նաւն, և նա ոչ եմուտ, այլ ասէ. եթէ ոչ գայցէ համաշխարհիկն այն նաւ, ոչ անցից յայնկոյս: Եւ զի ունէր ընդ ինքն արմաւենիս, և նստեալ հիւսէր զայն և դարձեալ քակէր, մինչև եկն նաւն այն և էանց յայնկոյս: Եւ յայնժամ ասէն ցծերն եղբարքն. ընդէր արարեր զայդ, հայր: Իսկ ծերն ասէ. վասն երկուց պատճառաց, մի զի հատից զկամս իմ զի մի երբէք արարից զնա, և երկրորդ զի հանդարտութիւն արարից զկամս ւայ և անզգոյշ ոչ գնացից զճանապարհս նորա:

Եւ ծեր ոմն էր 'ի Սկիւթ ճգնաւոր մարմնով, իսկ մտօք ոչ զգաստ յոյժ. սա գնաց առ հայրն Յոհաննէս հարցանել վասն մոռացութեն: Եւ իբրև լուաւ 'ի նմանէ բան, դարձաւ 'ի սենեակն իւր և մոռացաւ զբանն զոր ասաց նմա հայրն Յոհաննէս, և դարձեալ գնաց հարցաւ զնոյն բան. և իբրև եկն, դարձեալ մոռացաւ. զայս արարեալ բազում անգամ գայր և հարցանէր, և իբրև գայր 'ի սենեակն իւր՝ մոռանայր զասացեալն 'ի ծերոյն: Եւ զկնի այսորիկ դիպեցաւ ծերն հօրն ուրեմն և ասէ ցնա. տեսանեմ, հայր, զի մոռացայ դարձեալ զբանն զայն, և այլ ոչ ևս յաւելի գալ հարցանել, զի մի ձանձրացուցից զքեզ: Ասէ

ցերն, և վասն ձանձրացուցանելոյ զքեզ հանապազ ոչ եկի: Եւ ցնա հայրն Յոհաննէս. երթ լոյց ճրագ: Եւ նորա երթեալ լուցեալ. և ասէ՝ բեր այսր և այլ ճրագունս և լոյց զնոսա: Եւ նորա լուցեալ զամենեսեան, ասէ հայրն Յոհաննէս ցծերն. միթէ փնասեցաւ ինչ ճրագն զի լուցեր 'ի նմանէ զայլ ճրագունսդ: Եւ նա ասէ՝ ոչ ինչ, տէր: Եւ ցնա ծերն. այսպէս և Յոհաննէս՝ եթէ ամենայն Սկիւթ եկեսցեն առ իս, ոչ խափանեսցեն զիս 'ի շնորհէն Վսի. արդ դու յորժամ եթէ կամիս՝ եկ առ իս և մի ինչ վհատիր: Եւ համբերութեւ երկոցունցն մերժեաց ան զմոռացումն 'ի նմանէ: Եւ ասն զի այս իսկ է գործ բնակելոցն 'ի Սկիւթ՝ տալ յօժարութիւն այնոցիկ որք պատերազմին ընդ թշնամւոյն, և բռնաբարեալ զինքեանս՝ շահէին զիրերաց բարիս:

Եւսի՝ հայրն Սոյի ցաշակերտ իւր. 'ի սկզբանէ զիւրդ տեսանէիր զիս: Եւ ասէ ցնա. որպէս և զանձ, հայր: Եւ 'ի կատարածիս, ասէ ցնա, զիւրդ տեսանես զիս: Եւ նա ասէ՝ թէ որպէս և զսատանայ. և եթէ բան բարի խօսեսցիս ընդ իս, որպէս զսուր ընդունիմ:

Եւս² եղբայր ոմն 'ի խուղն Յոհաննու կարճահասակի ընդ երեկս, և փութայր անդրէն երթալ. և խօսեալ նոցա վասն առաքինութե 'ի բազում ժամս, եղև առաւօտ և ոչ գիտացին, և ել յուղարկել զնա. և դար-

ցնա հայրն Յոհաննէս. առեալ ճրագ վառեա զնա: Եւ արար այնպէս: Եւ ասէ ցնա. արդ բեր դու բազում ճրագս և վառեա 'ի նմանէ: Եւ արար այնպէս: Ասէ հայրն ցծերն. պակասեաց ինչ 'ի լուսոյ ճրագին այնորիկ, զի վառեցան ամենեքեան 'ի դմանէ: Եւ նա ասէ՝ ոչ, հայր: Ասէ ցնա հայրն Յոհաննէս. այսպէս եթէ ամենայն Սկիւթ գան առ իս, ոչ խափանեն 'ի շնորհացն Վսի. և արդ յորժամ կամիցիս, առանց գայթակղութե եկ առ իս: Եւ այսպէս 'ի սակս երկոցունց համբերութեն եբարձ ան զմոռացումն 'ի ծերոյն յայնմանէ: Զի այս էր գործ սկիտացւոցն, քանզի յօժարամիտք էին և ճգնաւորք, և քաղցրութե օգնէին հեղգացելոցն և յաւելլուին զնոսա 'ի գործս բարիս:

Եւսայր հայրն Ամոնա ցհայրն Եսայիաս և ասէ. 'ի գալն քո առ իս 'ի սկիզբն կրօնաւորութե քո որպէս տեսանէիր դու զիս: Իսկ նա ասէ. իբրև զգե տեսանէի, հայր, զի որչափ քաղցր ինչ և բարի բանս ասէիր ինձ՝ իբրև զսուր հարկանէիր 'ի սիրտ իմ. իսկ այժմ՝ իբրև լսեմ բանք որպէս հրեշտակի բարբառ և յմայ սպառգամ լուեալ՝ քաղցրանայ սիրտ իմ և ուրախանայ հոգի իմ և ցնծայ:

Եւսայր ոմն գնացեալ 'ի սենեակ հօրն Յոհաննու ընդ երեկս, և ստիպէր գնալ. և սկսան խօսել զառաքինութեց, և եղև առաւօտ և ոչ

ձեալ կացին խօսելով մինչև ցվեց ժամն . և մոռեալ զնա ճաշակեցին , և ապա արձակեաց :

Լ՝ՍԱՅ՝ ծեր ոմն՝ եթէ բանսարկուն է թշնամի և դու տաճար . արդ թշնամին ոչ դադարէ յընկենդոյ 'ի տաճարդ քո զինչ և գտցէ՝ զամենայն պղծութիւնս հեղլով . և քեզ պարտ է ոչ հեղգալ , այլ անդրէն արտաքս ընկենուլ . ապա եթէ հեղգայցես , ընու զտաճարդ քո պղծութիւն և ոչ ևս հանդարտես մտանել անդ . այլ զառաջինն որ եթէ նայն ընկենու , դու առ սակաւ սակաւ արտաքս ընկեա , և լինի տաճարդ քո՝ քիչ շնորհօքն ՝ Քնի :

Լ՝ՍԻՐ հայրն ՝ Յոհաննէս կարճահասակ ցաշակերտն իւր . պատուեսցուք պատուեսցուք զմինն , և ամենեքեան պատուեսցեն զմեզ . ապա եթէ արհամարհեսցուք ըզմիումն , այսինքն զաստուծով , ամենեքեան արհամարհեսցեն զմեզ , և 'ի կորուստ մասնիմք :

Լ՝ԱԶԵԱՅ՝ հայրն Պիմէն բազում խոնարհութիւն զհայրն Սակար և ասէ . ասա ինձ բան : Եւ ծերն ասէ ցնա . զիրսդ զոր խնդրեսդ , անցեալ է այժմ 'ի միայնակեցաց :

Լ՝ՍԱՅ ոմն 'ի հարանցն . եթէ բնակեսցէ գործօնն 'ի տեղւոջ ուր իցեն այլ գործօնեայք , ոչ կարէ յառաջել , և զօրութի ճգնաւորին ոչ իջանել 'ի վայր ոչ զօրէ . և դատարկն եթէ լինիցի դարձեալ 'ի տեղի գործողաց , եթէ արթուն իցէ՝ յառաջէ , ապա թէ ոչ՝ գթէ 'ի խոնարհ :

ԴԻՊ՝ եղև երբեմն զի քուրմն հեթանոսաց եկն 'ի Սկիւթ , երթեալ երիկունն 'ի տուն ննջեաց անդ : Եւ տեսեալ զվարս առաքինութե եղբօրն սքանչացաւ և ասէ ցնա . այդքան աշխատեալք և ոչ ինչ կարէք տեսա-

իմացան . և ել ընդ նմա յուղարկել զնա , և կացին դարձեալ 'ի խօսել մինչև ցմեջ աւուրբ , և ապա մտեալ 'ի սենեակն և անտի գնաց :

1 Ասաց ծերն ցեղբայրն՝ թէ դէն թշնամի է և դու տուն իցես , և դէն ոչ դադարէ ժողովել 'ի տուն քո զամենայն պղծութիւնս . արդ նա ժողովէ , այլ դու ցրուեսցես . և թէ սովորեսցիս դու առ սակաւ սակաւ ցրուել և ձգել արտաքս , դու յաղթես նմա :

2 Զհայրն Սակարի աղաչէր արտասուօք հայրն Պիմէն և ասէր ցնա . ասա ինձ բան՝ թէ զիարդ կեցից : Ասէ ցնա ծերն . այդ բան զոր խնդրես դու , բարձաւ այժմ 'ի կրօնաւորաց :

3 Ասաց հայրն Ուլիմպիոս՝ եթէ եկն երբեմն քուրմն կռոց 'ի Սկիտէ 'ի սենեակն իմ և ննջեաց 'ի գիշերի : Իբրև ետես զճգնութիւն ծերոյն , ասէ ցիս . եթէ այսպէս ճգնիք միշտ , տեսիլս տեսանիք ինչ յայձերմէ : Եւ ես ասեմ ցնա . ոչ ինչ տեսանեմք : Ասէ ցիս քուրմն . մեք

նեւ յայն ձերմէ : Եւ ցնա եղբայրն՝ ոչ : Եւ ցնա քուրմն . մեք յորժամ պաշտօն մատուցանեմք անոցն մերոց , ոչ ինչ թագուցանեն 'ի մէնջ , այլ յայտնեն մեզ զխորհուրդս իւրեանց . և դուք այդքան աշխատութիւն աշխատիք , և այդքան հսկէք և կրօնաւորիք լուութիւն , և ասես թէ ոչ ինչ տեսանեմք : Եւ դուք եթէ ոչ տեսանէք , խորհուրդս չարս ունիք 'ի սիրտս ձեր՝ որ որոշեն զձեզ յայն ձերմէ , և յաղագս այնորիկ ոչ յայտնէ ձեզ զխորհուրդս իւր : Եւ երթեալ եղբօրն պատմեաց ծերոցն զբանս քրմին . և զարմացան և ասացին՝ եթէ այդպէս է , վասն զի պիղծ խորհուրդք որոշեն զմարդ յայ :

Եւ 'աբբայ Եւտոնիոս . որ կռէ զերկաթ՝ նախ մտածէ թէ զինչ կամիցի գործել , մանգաղ , փայտատ , սուր , տապար . նոյնպէս և մեք միայնակեացքս պարտ է մտածել յոր արիութիւն ընթանամք , զի մի ընդունայն աշխատեսցուք :

Եւ հայրն թէոդորոս փերմացի վասն հօրն Եւթեղեայ՝ եթէ էր իբրեւ զառիւծ 'ի Սկիւթ , ունելով՝ երկիւղ 'ի ժամանակի իւրում :

Եւ ոմն ծեր ասէ . զայս ամենայն առանց մոռացութեան գործեսցուք , զի առլցաք աստուծով որ բնակէ 'ի մեզ . զի տէր Եւթ բնակեալ է 'ի մեզ և ոչ մարդ , և զկեանս մերնա ուղղեալ նաւապետէ զոր զգեցեալ եմք . իսկ եթէ անխոյթ առնեմք , ոչ ինչ օգտիմք : Եւ անխաղճա ծանիցուք , քանզի ինքն անխմանալի է . կանգնեսցուք 'ի վերայ վիմի և ոտն հարցուք թշնամոյն : Եւ հեղգայք , այլ զօրութիւն սաղմոսեսցուք և ասացուք . որ

մինչ սպասաւորեմք ան մերոյ , զամենայն յայտնէ մեզ զխորհուրդս իւր . և դուք զայս ամենայն կրէք՝ զպահս և զաղօթք և զկուսութիւն և զտքնութիւն և զլուութիւն և զայլ ամենայն վիշտս , և ասէք՝ թէ ինչ ոչ տեսանեմք զծածկեալս . և ստուգապէս վասն այնորիկ ոչ տեսանէք , զի խորհուրդք զազիւրք և խենեշք և պիղծք են 'ի սիրտս ձեր՝ որք հեռացուցանեն զձեզ յայ , վասն այսորիկ ոչ յայտնէ ձեզ զխորհուրդս իւր : Եւ գնացեալ պատմեցի ծերոցն զբանս քրմին կուոցն , և նոքա սքանչացան և ասեն . ճշմարիտ այդպէս է , զի պիղծ խորհուրդք մերժեն զմեզ յաստուծոյ :

Եւ ասաց հայրն Եւտոն . դարբին մինչ կռել սկսանիցի զչանթս երկաթոյն , նախ խորհի 'ի մտի թէ զինչ արասցէ , մանգաղ կամ կացին կամ բրիչ և կամ այլ ինչ . այսպէս պարտ է և մեզ քննել թէ առ որս առաքինութիւնս եկաք և կամ զորս ուղղեցաք և կամ որ պակաս իցէ , զի մի ընդունայն աշխատեսցուք :

յուսայ 'ի տէր, որպէս լեառն Սիոն մի սասանեսցի յա-
ւիտեան բնակեալն յԱրուսաղէմ:

Եւ ՍԱՅ ծերն ցմանուկն. որդեակ, մի ծիծաղիր, զի մի
հալածեսցես զերկիւղն ւայ 'ի քէն:

Եւ ՍԷ աբբայ Արսիսիոս. եթէ պահեսցէ մարդ զսիրտ
իւր 'ի բարի և 'ի նմա զանձային բանս, 'ի բաց կտցցէ 'ի
նմանէ թշնամին. ապա եթէ գտանէ 'ի նմա տեղի ըմ-
բռնել զնա, և հեռանայ առ սակաւ սակաւ յայ: Սոր
օրինակ ճրագն որ անօթ է լուսոյ և երևեցուցանէ զնա,
իսկ ապա թէ հեղգայ առնուլ իւզ՝ շիջցի և զօրանայ խա-
ւարն 'ի վերայ նորա՝ ոչ կարացեալ առ մեզ ծագել.
քանզի պէտս ունէր կերակրոյ նախ քան զանցանելն և
զշիջանել լուսոյն: Եւ ըդ եթէ տեսանէ թշնամին եթէ
չունի և ոչ մի լոյս և ոչ ջերմութիւն հրոյ, յափշտակէ
զճրագն և ընկեցեալ մանրէ. իսկ եթէ միայն է առկայ-
ծեալ, ոչ շիջանի պղինձն, այլ դարձեալ տանուտէրն
տնօրինէ լուսոյն մինչև բորբոքի: Եւ յսպէս և անձինք
հեղգացելոյն եթէ ոչ փութան յառնել, առ սակաւ սա-
կաւ պակասէ 'ի նոցանէ սուրբ հոգին, և մինչև 'ի վախ-
ճան շիջանի 'ի նոցանէ ջերմութիւն, և ապա թշնամին
յիւր հաւանութի գրաւէ զհոգին, և զմարմինն ցնդէ
զգայարանօքն յախտս և մանրէ: Իսկ եթէ իցէ նա մը-
տադիւր առ անձ, և ըստգտեալ յանկարծակի համբառ-
նայ 'ի հեղգութէն անձային գթութիւն 'ի վաստակ, որ
լնու 'ի սիրտ իւր լոյս գիտութե և լուսացէ զոր յառաջն
գործեաց, և այնուհետև պահեսցէ զինքն բազում զգու-
շութիւն մինչև յայցելութիւն իւր և 'ի մտանել յաւիտե-
անական լոյսն՝ որում այսպէս արժանի լինին:

Եւ ՍԱՅ աբբայ Աւագրիոս. յիշատակեալ յամենայնի
զէն քո և մի մոռանար զյաւիտեանական դատաստանն,
և ոչ լինի զբաղումն 'ի վերայ անձին քո:

Եւ ՍԷԻՆ՝ ծերքն եթէ երիս զօրութիւն ունի սատանայ
որք առաջի երթիցեն ամենայն մեղաց, նախ մոռացումն,
երկրորդ հեղգութի, երրորդ ցանկութի. եթէ եկեսցէ
ցանկութի, ծնանի զմոռացումն և զհեղգութիւն, և 'ի

1 Ասացին ծերքն՝ եթէ երեք են զօրութիւնք գիւաց որ առաջի ըն-
թանան ամենայն մեղաց, մոռացութի, ծուլութի, ցանկութի. զի ե-
կեալ մոռացումն՝ ծնանի նա զծուլութի, և 'ի ծուլութէն 'ի ներքս
մտանէ և ցանկութի, և 'ի ցանկութէ կորնչի մարդ: Զի թէ արթուն

ցանկութեան անկանի մարդ. ապա եթէ արթուն իցէ միտքն, ոչ գայ 'ի մոռացումն. եթէ սթափ իցեն միտքն 'ի մոռացմանէ, ոչ գայ 'ի հեղգութի. և եթէ ոչ առնէ զցանկութի, ոչ գայթակղի շնորհօքն Վսի:

Եւստի՝ հայրն Թէոփնաս. վասն զի չարապէն միտք մեր 'ի տեսութիւնն, գերիմք 'ի մարմնական ախտս:

Եւստի՝ ոմն Ճգնեալ յոլով ամս, պահեալ լինէր 'ի շնորհացն նոյն և ոչ կրէր պատերազմ 'ի դիւաց, վասն որոյ և այլոց չհաւատայր և ասէր. զինչ կարէ առնել բնաւ: Եւ թոյլ տալով տեսուն՝ յերևան ել նմա դեն և ասէ. ընդէր հայհոյես զիս, և զինչ մեղայ քեզ. ահա քառասուն ամս այլ ժամանակ ունիս, գտանեմ ժամ զի նեղեցից զքեզ: Եւ նորա ապշեալ ասաց 'ի մտի. ըզքառասուն ամս զիմորդ կարացից կռուել և կրել զայս ամենայն Ճգնութիւնս: Եւ խորհեցաւ գնալ 'ի քաղաք ժամանակս ինչ, և դարձեալ դառնալ. իսկ հրեշտակն

են միտք, ոչ գայ 'ի վերայ մոռացումն. իսկ ուր ոչ գոյ մոռացումն, անդ ոչ է և ծուլութի. և ուր ծուլութի ոչ իցէ, անդ և ոչ ցանկութիւն է. և ուր ոչ գոյ ցանկութի անդ և ոչ անկումն մարդոյ, այլ կեալ և մնալ շնորհօքն Քսի:

Եւստի հայրն Թէոփնաս. վասն այսորիկ զի պակասեցուցանեմք ըզմիտս մեր 'ի տեսութեանն նոյն, ծառայ առնեմք զիշխանական միտս և զմարմնս մարմնական ախտից:

Եւստի նախկեաց ոմն էր 'ի կողմանս Եորդանանու, որ Ճգնէր անդ ամս քաղումն. սորա շնորհեաց անդ զի ոչ երբէք պատերազմէր սատանայ ընդ նմա. և ամենեքեան որք գային առ նա վասն օգտի անձին, լսէին զի անարգէր զգլս և նախատէր և ասէր՝ եթէ ոչ ինչ ունիս զօրութի, դե գու, առ Ճգնաւորսն նոյն: Ապա եթէ գտանէ զոմանս նման իւր պիղծ և ծառայս լեալ մեղաց՝ զնոսա խաբէ: Եւ ոչ ծանեալ զայս ծերն՝ եթէ ինքն շնորհօքն նոյն կայ անփորձ, այլ իւրով զօրութիւն կարծէր զյաղթողն լինել նմա: Եւստի միոյ երևեցաւ նմա թոյլ տալովն նոյն գլն զէմ յանդիման և ասէ ցնա. ծեր, զինչ արարի ես քեզ որ գու միշտ անարգես զիս, մի թէ նեղեցի և վնասեցի ինչ քեզ: Եւ նա գար. ձեալ թքանէր 'ի նա և զնոյն բան ասէր՝ երթ յետս իմ, սատանայ, զի ոչ ունիս գու զօրութի 'ի վերայ ծառայիցն Քսի: Իսկ գլն բարձրաձայն ասէ ցնա. հա հա, գիտեմ զքեզ զի քառասուն ամս այլ ևս կալոց ես 'ի կեանս յայս, և յայս ամենայն ամբս գտանեմ 'ի քեզ ժամանակ մարանչելոյ և խորտակել զքեզ: Եւ իբրեւ զայս ասաց, անյայտ եղև գլն: Զայս իբրեւ լուաւ ծերն՝ սկսաւ խորհել 'ի միտս և ասէ. այսքան ժամանակս ունիմ յանապատիս չարակրութեամբ և վհատեալ ևս եմ, և դեռ ևս կամի անկեալ ինձ քառասուն ամս արդելից աստի և գնացից 'ի դիւղ ուրեմն և հանգեայց ընդ եղբարսն և ընկերսն իմ զամս ինչ, և ապա եկեալ սկսայց զՃգնութիս զայս: Եւ իբրեւ մտածէրն զայս՝ ել վաղվաղակի 'ի սենեկէն և կալաւ զճանապարհ գնալ 'ի գեղն և առնել զոր խորհեցաւ: Եւ իբրեւ սկսաւ գնալ և ոչ

որ պահէր զնա՝ ասէ ցնա . ծեր , դարձիր 'ի խուղն քո , մի հաւատար սատանայի : Եւ եկեալ 'ի միտս՝ դարձաւ , և զկնի չորից աւուրց հանգեալ 'ի տէր :

Ո՛ՍՆ՝ յեղբարցն անցանէր ընդ խրճիթ մի ծերոյ և լսէր զի ծերն այն ասէր երբեմն՝ գնա ապականեալ , գնա պիղծ , գնա դարչ . և երբեմն ասէր՝ եկ սիրելի , եկ բարեգործ , եկ բարեկամ : Եւ մտեալ եղբօրն ասաց . զո՞ կոչէիր կամ հալածէիր , հայր : Եւ նա ասէ . զխորհուրդս բարիս կոչէի , և զչարն հալածէի որ գայր ապականել զիս :

Լ՝ՍԱՑ՝ ծեր . զլուծի կրօնաւորաց , մի ինչ հոգալով , այլ հայեաց 'ի կրթութի քո յերկիւղն Խայ . ննջելով և յառնելով փառաւորեա զԽԾ , և յարձակմանէ ամբարշտաց ոչ երկիցես :

կարի հեռացեալ էր , ահա հրեշտակ տեառն որ պահէրն զնա միշտ՝ երևեցաւ նմա և ասէ ցնա . ո՞ւր ուղղեալ ես գնալ , ծեր դու : Եւ նա ասէ . ելանեմ 'ի քաղաքն : Ասէ ցնա հրեշտակն . դարձիր 'ի սենեակ քո և մի հաւատար բանից սատանայի , այլ համարեա զքեզ խարբալեալ 'ի նմանէ : Իսկ ծերն եկեալ 'ի միտսն՝ դարձաւ 'ի տեղի իւր , և եկաց աւուրս երիս , և 'ի չորրորդումն փոխեցաւ առ տէր :

1 Ծեր ոմն նստէր 'ի սենեկի իւրում , և եկն առ նա հայր ոմն 'ի գիւղերի և լուաւ 'ի ներքուստ կողմանէ կռիւս զի կագէր և ասէր . հէ բարի է , այլ մինչև գնացից աստի , և դու եկիր այժմ՝ բարեկամ բարի : Յայնժամ մտեալ 'ի ներքս եղբայրն ասէ ցնա . ընդ ո՞ւմ կագէիր , հայր : Ասէ ցնա ծերն . զչար խորհուրդս վարէի 'ի բաց և զբարիս կոչէի :

2 Ասաց ծերն . ստացիր զլուծի և մի հոգացես ինչ , և խորհեալ զերկիւղն Խայ . և եթէ կայցես և եթէ ննջես , ոչ երկիցես երբեք :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

շերկրորդ քարգմանոշքենէ

ԵՂԲԱՅՐ ոմն աղաչէր զհայրն Ղրսէնիոս լսել բան
'ի նմանէ : Ղսէ ցնա ծերն . ստիպեցիր յամենայն զօրու-
թենէ քումմէ և ճգնեաց , որպէս զի ամենայն դործ ներ-
քին մարդոյն նաճային եղիցի , զի ներքինն յաղթեսցէ
արտաքին ախտից . զի թէ խնդրեսցուք յայ՝ յայտնես-
ցէ մեզ , և թէ կալցուք զնա՝ բնակեսցի առ մեզ :

ՂՍԱՑ հայրն Ղղաթոն՝ թէ պարտ է կրօնաւորի զի
մի թողցէ զմիտս իւր դատել զընկերն 'ի վերայ իրիք
ինչ . քանզի առանց պահպանութե պատուիրանացն նայ
ոչ ուղղեսցի մարդ յառաքինութիս , այլ պարտ է մար-
դոյ զի յամ ժամ միշտ առցէ 'ի մտի զգատաստանս նայ :

ՂԻՆԱՅԵԱԼ հայրն Ղմոնա եկաց 'ի վայրի ամիսս եր-
կուս , և ապա ել առ հայրն Պիմէն և ասէ ցնա . եթէ
գնացից 'ի սենեակ ընկերին և կամ նա գայցէ առ իս
վասն պիտոյից ինչ , խորշիմք խօսել ընդ միմեանս , մի
գուցէ օտար բան ինչ անկցի 'ի մէջ : Ղսէ ծերն . բա-
րւոք առնէք , զի պարտ է 'ի մանկութե պահել զբե-
րան : Ղսէ Ղմոնա . ծերքն զինչ առնէին : Ղսէ Պիմէն .
ծերքն ելին 'ի մեծամեծ առաքինութիս , և ոչ ունէին
օտար ինչ յանձինս թէ խօսեսցին : Ղսէ Ղմոնա . և ե-
թէ հարկ լիցի խօսել ընդ ընկերն , 'ի գրոց խօսել պարտ
է , թէ 'ի հարցն բանից : Ղսէ ծերն . լռելն լաւագոյն է ,
իսկ եթէ լռել ոչ կարասցես՝ ասա 'ի բանից ծերոցն և
մի 'ի գրոց , զի բանք գրոց ծանունք են և վիշտս բերեն :

ԼԻԹԱՅԻՆ երբեմն հայրն Ղանիէլ և հայրն Ղմոնէ
'ի միասին . ասէ հայրն Ղմոնէ ցհայրն Ղանիէլ՝ թէ երբ
նստցուք մեք 'ի սենեկի , հայր : Ղսէ ցնա հայրն Ղա-

նիկէլ. ո՞վ առցէ 'ի մէնջ այժմ՝ զտէր, և զի 'ի սենեկի
 անձ իցէ. զի աչք տեառն տեսանեն զամենայն յամենայն
 նի յամենայն ուրեք:

ԵՍԱՅ Հայրն Երայիաս՝ թէ կարճամտութի և ատել
 զընկերն 'ի մտի՝ ոչ թողուն տեսանել զլոյս ան, այլ խընդ-
 րեսցուք յայ զի տացէ մեզ ողբս, զի լացցուք զմեզս մեր,
 և զի փութասցուք փախչել 'ի մարդկանէ, և ոչ համար
 ձակեացուք առ արս գռեհիկս, և մի խօսեսցուք զբանս
 ունայնս, որպէս զի մի մթասցին միտք մեր 'ի ծանօթու-
 թենէն ան. քանզի անհնար է որոց ասեն կամ լսեն ըզ-
 բանս կենցաղականս՝ եթէ ունիցի 'ի սրտի իւրում հա-
 մարձակութի առաջի ան: Իսկ որ ասէ եթէ ոչ մնասիմ
 ես 'ի լոյ և 'ի տեսութենէ երկրաւոր բանից և յիրէ,
 նման իցէ նա կուրի՝ որ թէ և մերձեսցի 'ի ճրագ վա-
 ռեալ՝ ոչ կարէ տեսանել զլոյս նորա. և այս յայտ ևս
 յարեգակնէ է, որ 'ի ծագելն իւր լուսաւորէ զամենայն
 երկիր, և 'ի փոքու ամալոյ ծածկի լոյս և ջերմութի նու-
 րա: Եւարձեալ ասէ. փութացիր փախչել յերից յայսց
 ախտից որ խորտակեն զհոգի, որք են այսոքիկ, արծաթ-
 սիրութի, պատուասիրութի և որկրամոլութի, որք ե-
 թէ յաղթեսցեն անձին՝ ուղղել ոչ ևս թողացուցանեն:

ԵՍԱՅ Հայրն Պետրոս՝ եթէ հարցի երբեմն զծերոյ
 իմոյ և ասացի. ո՞վ իցէ ծառայ ան: Եւ նա ասէ. մինչ
 իցէ մարդ ծառայ միոյ ախտի, ոչ է նա ծառայ ան, այլ
 ծառայ ախտին այնորիկ է յորմէ ըմբռնեալն իցէ. և որ-
 քան յախտին յայնմիկ կացցէ նա՝ ուսուցանել ոչ կա-
 րէ, զի ամօթ է նմա ուսանել կամ ուսուցանել նախ
 քան զազատիլն 'ի յախտէն, և կամ թէ աղօթել վասն
 այլոց. քանզի որպէս խնդրեսցէ նա ազատութի այլոց՝
 մինչ ինքն ծառայ իցէ: Եւրդ ոչ իցէ նա ծառայ և ոչ
 սիրելի ան՝ թէ խնդրեսցէ ինչ վասն այլոց յայ. այլ յա-
 րաժամ զայն խնդրեսցէ, որպէս զի ազատեսցի յախտէ
 իւրմէ. քանզի որքան ժամանակս յախտին կացցէ, խը-
 ցեալ է բերան նորա և ոչ կարէ խնդրել ինչ յայ, քան-
 զի որքան 'ի հնազանդութի ախտին կացցէ մարդ՝ լալ
 և ողբալ պարտ է զանձն, զի ոչ ունի յանձին զմաքրու-
 թիւն զոր խնդրէ անձ յամենայն մարդոյ: Եւարձեալ ա-
 սէ. ամենայն որ խնդրեսցէ զտէր ցաւագնեալ սրտիւ
 լսէ նմա ան, և զոր ինչ խնդրեսցէ 'ի նմանէ իմաստու-

Թեամբ՝ շնորհեսցէ նմա . այլ պարտ է նմա ոչ կապիլ
և ոչ ընդ մի ինչ երկրաւոր , այլ միշտ հոգասցէ զանձն
իւր՝ թէ ո՞նչ կացցէ առաջի աթոռոյն անդատապարտ :

ԼՍԱՅ հայրն Եկեղորէ սկիտացի . խորհուրդ իմ նե-
ղէ և շփոթէ զիս . և թէպէտ և գործով կատարել զայն
ոչ կարէ , սակայն ՚ի կատարեալ առաքինութի խափա-
նէ զիս : Իսկ որ իմաստունն իցէ , զարթնու և զղջայ և
յառնէ յաղօթս և մերժէ ՚ի մտացն զնա :

ԼՍԱՅ ծերն . եղբայր ոմն ՚ի բազմութի փորձութեց
կամեցաւ գնալ ՚ի տեղւոջէ իւրմէ . և իբրեւ հագաւ ըզ-
հողածափ իւր , ետես զայլ եղբայր որ հագաւ զսան-
դալ իւր յորմէ փորձէրն զնա , և ասէ ցնա . ո՞չ վասն
իմ գնաս դու ՚ի տեղւոջէս յայտմանէ , և ասա ես յա-
ռաջեմ քան զքեզ ՚ի տեղին ուր գնասցես դու անդ : Լ-
հա ուր ոչ գոյ արթնութի մտաց , անձամբ զանձն տայ
՚ի փորձանս և հետեւի նմին :

ԼՆԱՅԻՆ երբեմն եղբարք ոմանք փորձել զհայրն Յո-
հաննէս կարճիկն , զի ոչ հանէր բան կենցաղական ՚ի բե-
րանոյ իւրոյ , և ասեն ցնա . գոհանամք զայ , հայր , զի
անձրեւեաց յոյժ յայս ամ , և սրբեալ արմաւենիքն ա-
րարին տերես թաւս , և գտանեն եղբարքն դիւրաւ զձե-
ռագործս իւրեանց : Լսէ ցնոսա ծերն . այդպէս իցէ և
հոգի մարդոյ . յորժամ գայ ՚ի նա շնորհք հոգւոյն սըր-
բոյ , նորոգէ զնա և զօրացուցանէ , և հանեն նոքա զոստս
առաքինութեց զսէր և զերկիւղն այ :

ԼՍԻՆ զսմանէ՝ եթէ հիւսեաց երբեմն զսիրայ եր-
կուց սփրիդոց , և կարեաց մին մի սփրիդ և ոչ ծա-
նեաւ մինչև եհաս յորմն տանն , քանզի միտքն իւր կա-
պեալ էր ՚ի տեսութիս այ :

ԼՍԱՅ հայրն Յոհաննէս կարճիկն՝ եթէ նման եմ
ես մարդոյ որ կացցէ ՚ի ներքոյ մեծ ծառոյ , և տեսա-
նիցէ զգազանս և զսողունս բազումս զի գան ՚ի վերայ
նորա , և նա փախուցեալ ՚ի նոցանէ ելանէ ՚ի ծառն և
փրկի ՚ի նոցանէ . այսպէս և ես նստեալ կամ ՚ի սենեկի
իմում , և տեսանեմ զչար խորհուրդս եկեալ ՚ի վերայ
իմ , և ես դիմեմ առ անձ ՚ի ձեռն աղօթից և զերծա-
նիմ ՚ի նոցանէ :

ԼՂԱՅԻՆ ոմն եհարց ցհայրն Յոհաննէս և ասէ ցնա .
զի՞նչ արարից , հայր , բազում անգամ գան եղբարքն

տանել զիս 'ի գործ, և տկար եմ և 'ի պատուիրանէն երկնչիմ: Պատասխանի ետ ծերն և ասէ ցնա. Վաղեք ասէր ց()եսու Վաւեայ. քառասուն ամի էի ես մինչ առաքեաց զիս Սովսէս աստ ընդ քեզ. և արդ եմ ես ութսուն և հինգ ամաց. և որպէս յայնժամ կարող էի, այնպէս և այժմ կարեմ մտանել 'ի պատերազմի. այսպէս և դու, եղբայր, եթէ կարող ես գործել՝ ուր և կոչիսն գնասցես, և եթէ ոչ կարող իցես գործել՝ նիստ 'ի սենեակ քո և ողբա զմեզս քո. և եթէ տեսցեն ըզքեզ յողբս՝ ոչ բռնադատեսցեն զքեզ 'ի գործ ինչ:

ԼՍԵՒՆ զՏօրէն ()ոհաննու՝ եթէ գնաց յեկեղեցին 'ի Սկիտէ, և լուաւ զհակառակութի և զգժտութիւն եղբարցն և դարձաւ 'ի սենեակ իւր, և անց շուրջ զսենեկաւն երիցս անգամ և ապա եմուտ 'ի նմա: Իսկ իբրեւ տեսին եղբարքն՝ ոչ իմացան թէ զինչ արար, և հարցին ցնա զայն: Եւ նա ասէ. ականջք իմ լի էին գժտութեամբն զոր լուայ, և անցի շուրջ զսենեկովն, զի արտաքոյ թափեցից զնա և սրբեցից զլեւիս իմ, և այնպէս հանդարտեալ մտօք մտից 'ի սենեակ իմ:

ՊԵՆԱՅ Երբեմն եղբայր ոմն, զի առեալ տարցէ 'ի ծախել զսփրիդս հօրն ()ոհաննու: Եւ ծերն և ասէ ցնա. զինչ պիտոյ է քեզ, հայր: Եւ նա ասէ. տուր զսփրիդս քո, հայր: Ստաւ 'ի ներքս ծերն որպէս թէ բերցէ, և մոռացաւ և նստաւ 'ի կարել զսիրայն: Վարձեալ բախեաց եղբայրն, և ել առ նա եհարց, և նա զնոյնն ասաց. և եմուտ դարձեալ 'ի ներքս զի բերցէ զսիրայն, և դարձեալ մոռացաւ և նստաւ կարել: Իսկ եղբայրն երրորդ անգամ բախեաց, և հայրն ել առ նա և ասէ. զինչ խնդրես: Եւ նա ասէ. զսփրիդս քո, հայր: ()այնժամ զնա տարաւ 'ի ներքս և ասէ. եթէ զսփրիդս խընդրես, առցես զնոսա և գնասցես:

ՊԱՐԱԵԱԼ ուղտապան ոմն ևս գնացեալ առ հայրն ()ոհաննէս բառնալ զձեռագործս նորա և տանել այլուր. և իբրեւ եմուտ առնուլ, մոռացաւ զայն, զի միտք նորա էին առ նա մեծ վերացեալ. իսկ ուղտապանն այն ներէր, և բախեաց զգուռն զի յամեաց: Եւ հայրն. զինչ կամիս, եղբայր: Իսկ նա ասէ. զձեռագործն քո, հայր: Եւ իբրեւ յանձին կալաւ տալ, դարձեալ մոռացաւ. իսկ եղբայրն երրորդ անգամ բախեաց զգուռն, և ել հայրն

առ նա և զնոյն բան լուաւ 'ի նմանէ . և իբրեւ եմուտ բերել հայրն Յոհաննէս, ասէր՝ սիրայ ուղտ, սիրայ ուղտ, զի մի մուսացի մինչև բերցէ :

Ասէր հայրն Խիզորէ . զնացի երբեմն 'ի քաղաքն վաճառել զձեռագործ իմ, և տեսի զի հարաւ յիսյան կարծակի սրտմտութի . իսկ ես թողի զանօթսն զայնոսիկ, և փախեայ 'ի տեղւոջէն յայնմանէ և ազատեցայ 'ի նմանէ :

Ասէիս վասն հօրն Ապողոնի՝ եթէ էր նորա աշակերտ որ կոչէր Խաւհակ, և ուսաւ նա զամենայն գործս բարիս : Սա ստացաւ լուութի և հանդարտութի զարմանալի . և իբրեւ գնայր յեկեղեցին, ոչ զոք թողոյր որ խօսէր ընդ ինքն, այլ ասէր . ամենայն ինչ բարի է յիւրում ժամանակի : Այլ 'ի կատարել աղօթիցն՝ իբրեւ 'ի հրոյ փախուցեալ գնայր 'ի սենեակ իւր : Աազում անգամ տային եղբարցն զկնի աղօթիցն տաքսիմատս և բաժակաւ գինի, և նա ոչ առնոյր . և ոչ եթէ յօրհնութենէն յայն բաժանէր յեղբարցն նա, այլ զլուութիւնս պահէր և զհանդարտութի աղօթիցն : Արդ հիւանդացաւ նա երբեմն այնչափ՝ մինչև անկաւ 'ի մահիճս, և լուեալ զայս եղբարցն եկին տեսանել զնա . և իբրեւ նրստան եղբարքն և հարցին զնա զցաւոցն և ասեն ցնա . հայր Խաւհակ, ընդէր փախչիս յեղբարցն յորժամ կատարի աղօթքն : Իսկ նա ասէ . ոչ փախչիմ ես յեղբարցն, քաւ լիցի, այլ փախչիմ 'ի խարդախութէ դիւացն . և եթէ ոք ունիցի լոյս վառեալ 'ի ձեռին և յամեսցի յօդս՝ շիջանի ճրագն, այնպէս և մեք եմք . լուսաւորիմք մտօք 'ի ժամ սուրբ խորհրդոյ պատարագին . իսկ եթէ յամեմք արտաքոյ սենեկին մերոյ, խաւարին միտք մեր : Այսպէս էին կեանք հօրն Խաւհակայ :

Աստի մեզ հայրն Աստիանէ վասն ծերոյ ումեմն որ բնակէր յանապատ՝ եթէ խնդրեաց յայն շնորհել նմա զի մի երբեք նիրհեսցի յաղօթս, և էառ զխնդրելին . բայց եթէ աշխարհի բան ինչ գայր 'ի ներքս, վաղվաղակի ննջէր և ոչ թողոյր մտանել 'ի լսելիս իւր բան դատարկ : Ասէր այս ծեր՝ եթէ դեք պատրաստեն ձգել յաղօթից միջի ստախօսութի, և այն ամենայն հոգեւոր վարդապետութե թշնամի և հալածիչ է : Ասաց և օրինակ առ այս այսպիսի՝ եթէ խօսէի ես երբեմն վասն

շահու անձին առ եղբարսն, որք այնչափ խորին քնով
ըմբռնեալ եղեն, մինչ ոչ կարացին ամբառնալ զաչս իւ-
րեանց. իսկ ես կամեցայ յանդիմանել զխաբէութիւն
թշնամոյն, և բան դատարկ ՚ի մէջ բերի՝ յորոց վերայ
զուարճացեալ զարթեան ամենեքեան: Իսկ ես հառա-
չեալ ասեմ, եթէ մինչև ցայժմ զերկնաւորսն խօսէի
ձեզ՝ և աչք ամենեցուն ձեր ծանրացեալ էին, և յոր-
ժամ բան ունայն եկն ՚ի միջի՝ զարթեայք ամենեքեան.
վասն որոյ աղաչեմ, եղբարք, ծաներուք զխաբէութիւն
դիւաց, և պահեցէք զանձինս ՚ի նիրհութենէ հեղգու-
թեանց յորժամ լիցէք և կամ ասացին բան ինչ ՚ի
փրկութիւն հոգւոց:

ԱՍՍՑ հայրն Սուսէս. ոչ կարող իցէ մարդ մտանել
՚ի զինուորութիւն Վսի, եթէ ոչ եղիցի ամենեւեմ
հօւր, և արհամարհեսցէ զպատիւ և զհանգիստ, և հատ-
ցէ զկամս մարմնոյ, և պահեսցէ զամենայն պատուի-
րանս նոյ: Բարձեալ ասէ. ստացուք զգուշութի, զար-
դարութիւն, զհեղութի և զանձաշտութիւն և զյոյս
բարի և խաղաղութի ունել առ ամենայն մարդ, որպէս
զի զերծցուք ՚ի մօրէ ամենայն չարեաց, որ է համար-
ձակութի և յանդուգն լրբութի և անամօթութի:

ԵՂԲԱՅԻ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա.
զինչ արարից զհոգի իմ, հայր, զի ոչ երկնչի յայ: Ասէ
ցնա ծերն. զնա միաբանեաց ընդ մարդոյ երկիւղածի
յայ, և մինչ կացցես ընդ նմա՝ ուսուցէ քեզ զերկիւղն
նոյ վարուք իւրովք:

ԵՐԲԵՄՆ նստէր հայրն Խաչակ առ հօրն Պիմէնի,
և լուաւ զձայն հաւու և ասէ ցնա. է՞ այս ինչ աստ,
հայր: Իսկ նա ասէ ցնա. Խաչակ Խաչակ, զինչ բռ-
նադատես զիս ասել քեզ, զի դու և նմանիք քո լսէք
զայդպիսիդ. իսկ որ զգաստ և արթուն իցէ՝ և ոչ մի
ինչ լուիցէ ՚ի ձայնից կենցաղոյս:

ԵՂԲԱՅԻ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա. ա-
սա ինձ բան, հայր: Ասէ ցնա ծերն. հօւր մինչ բորբո-
քեսցի ՚ի ներքոյ կաթսայի, ոչ կարեն մերձենալ ՚ի նա
ճանձք և կամ մօտիւք և կամ այլ ինչ սողուն. իսկ յոր-
ժամ զովասցի՝ յայնժամ ժողովեալ լցցեն զնա ճանձք
և այլք: Այսպէս և կրօնաւորն իցէ. զի մինչդեռ ունի-
ցի զջերմութի նոճային գործոցն ՚ի սրտի, ոչ կարէ թըշ-

նամին ընկենուլ զնա . իսկ յորժամ պակասի այն յանձնէ , ախտք զանազանք տիրեն , և կորիցէ մարդ . վասն այսորիկ այլ ինչ ոչ պիտոյ իցէ ծերոյ , բայց միայն սիրտ սուրբ և արդար ունել և սէր առ տէր ւնծ :

Եւստիոսոս ոմն Եհարց ցհայրն Սիմէոն և ասէ . Եթէ ելանեմ 'ի սենեկէ իմմէ և տեսանեմ զեղբայր ոմն զի շփոթի և ես շփոթիմ ընդ նմա , և թէ տեսից զի ծիծաղեսցի ' ծիծաղիմ և ես ընդ նմա , և իբրեւ մտանեմ 'ի սենեակ իմ , ոչ ունիմ զնոյն հանգիստ մտաց զոր նախն ունէի : Եւ ցնա ծերն . և որպէս լինիցի այդ , որպէս զի ելեալ արտաքս շփոթիս ընդ շփոթողսն և ծիծաղիս ընդ ծիծաղողսն , և դարձեալ մտցես 'ի խցի ' և զիմորդ գլտցես զնոյն հանգիստ և լինիցիս որպէս կանխաւն : Եւստիոսոս . և զի'նչ ևս պարտ իցէ առնել , հայր : Եւստիոսոս . և 'ի ներքուստ զգուշացիր , և արտաքուստ առաւել ևս զգուշացիս . զի երեքին սոքա քան զամենայն պիտանիք իցեն ' երկիւղն ւնայ , և աղօթք պահօք ամրացեալ , և բարի առնել ընկերին . զի մարդ ոչ կարող է տեսանել արտաքուստ , այլ յորժամ 'ի ներքուստ յառնեն պատերազմունք . իսկ որք իմաստութիւն պատերազմին , արտաքսեն զնոսա , զի ոչ տեսանելն մեր զյառաջագէմ գործն ' ոչ թողուն զմեզ ուղղել զօգուտն մեր :

Եւստիոսոս հայրն Սիմէոն . դարձուցես յետս զաչս քո , զի մի տեսցես զունայնութի , զի ազատութի սատակիչ իցէ անձին :

Եւստիոսոս դարձեալ . Եթէ որ հրաժարեսցէ յամենայն հակառակութի և 'ի շփոթմանց մարդկայնոցս , գայ և բնակի 'ի նմա հոգի սուրբ :

Եւստիոսոս դարձեալ . սկիզբն և կատարումն բարեաց է երկիւղն ւնայ , զի գրեալ է . սկիզբն զգոնութե երկիւղ տեսան : Եւ Երազմոս մինչ մատոյց զպատարազն , և լուաւ ձայն յւնայ որ ասէր . արդ գիտեմ զի երկնչիս դու 'ի տեսանէ :

Եւստիոսոս դարձեալ հայրն Սիմէոն , ողորմութիւն ւնայ յորմէհետէ եղէ կրօնաւոր , ոչ զղջացայ ես 'ի վերայ ինչ բանի զոր խօսեցաւ բերան իմ :

Եւստիոսոս ոմն ցհայրն Սեփրէ ցվարդապետ հօրն Սուրբ և ասէ . յորժամ 'ի սենեկի նստիմ , խաղաղութիւն անձն իմ . իսկ յորժամ մտանէ առ իս եղբայր որ և

բերէ 'ի ներքս բանս օտարս, յայնժամ շփոթի՞ւնք
իմ: Մէջնա հայրն Պետրոս՝ եթէ ասէր ցիս հայրն
Պօլտ, եթէ բանալիք քո բանայ զդուռն իմ: Մէջնա
բայրն. և զինչ իցեն միտք բանիդ այդորիկ, հայր: Մէջնա
ծերն. եթէ ոք գայ առ քեզ և դու ասես նմա,
որպէս իցես և կամ ուստի գայցես և որպէս իցեն եղ-
բարքն, մի՞թէ պակասեաց ոք 'ի նոցանէ. այսպէս բա-
նաս զդուռն եղբօրն, և լսես զոր ոչ կամիս: Մէջնա
բայրն. այդպէս իցէ, հայր, և զինչ պարտ իցէ առնել
յորժամ գայցէ եղբայրն: Մէջնա ծերն՝ թէ ողբք բո-
լորովիմք վարդապետ են. և ուր ոչ իցեն ողբք, անդ պա-
հել զմիտս անհնար իցէ: Մէջնա բայրն. մինչդեռ 'ի սե-
նեկին նստիմ, ընդ իս իցեն ողբք. իսկ մինչ ելանեմ 'ի
խցէն և կամ գայ առ իս ոք, այլ ոչ գտանեմ զնա: Մէջնա
ծերն. ոչ հնազանդեալ է նա քեզ, այլ է եր-
բեմն զի կացցէ ընդ քեզ և երբեմն զի գնացցէ 'ի քէն.
քանզի գրեալ է յօրէնս՝ թէ առցես ծառայ հրեայ, վեց
ամս ծառայեսցէ քեզ, և յեօթներորդում ամին ազա-
տեսցես զնա. իսկ եթէ ոչ թողցէ նա զկին և զորդիսն
զոր ստացաւ 'ի տան քում և ոչ կամեսցի գնալ, հան-
ցես զնա 'ի վերայ դրան քո և ծակեսցես զձախուռ ունկն
նորա, և եղիցի նա ծառայ քո յաւիտեան: Մէջնա
բայրն. և զինչ են միտք բանիդ, հայր: Պատասխանի
ետ ծերն. եթէ աշխատի ոք ըստ կարի իւրում 'ի վե-
րայ գործոյ ինչ, կարող է պահել զնա և ունել երբ և
կամեսցի. քանզի ոչ որդեգրեալն որդի կացցէ ընդ մար-
դոյ ծառայել նմա, այլ որ ճշմարիտ որդին իցէ՝ ոչ թո-
ղու զհայր իւր. այսպէս և ողբքն իցեն: Մ. յս երանելիս
ասէր զայս այսպէս:

Մ. ՍԵԿՐ երբեմն հայրն Սիոնի 'ի սենեկի իւրում, և
բախեաց աշակերտն իւր զդուռն. իսկ ծերն ձայն ար-
ձակեաց 'ի խցէ անտի և ասէ ցնա. փախիր, Մ. բրա-
համ, փախիր, զի ոչ կամիմ արդեօք տեսանել զքեզ:

Ե. ՂԱՅՐ ոմն աղաչէր զհայրն Սիոնի և ասէր. ա-
սացես ինձ բան: Մէջնա ծերն. նստցիս արթուն 'ի
սենեկի քո, և նայ յանձնեսցես արտասուօք զանձն քո
և հանգիցես: Մէջնա բայրն. հայր, կամիմ պահել ըզ-
խորհուրդս իմ և ոչ կարեմ: Մէջնա ծերն. որպէս կարաս-
ցուք պահել զմիտս և զխորհուրդս մեր, վասն զի թո-
ղեալ եմք 'ի բաց զբերան և զունկն մեր:

ՀԱՐՑԻՆ ոմանք ցհայրն Սիլովանէ և ասէն ցնա . զոր ճգնութի արարեր , հայր , զի առեր զայդպիսի գիտութի յայ : Եւ նա ասէ ցնոսա . ոչ երբէք թողի մտանել 'ի միտս իմ խորհուրդ' ընդ որ ոչ հաճի ան :

Եւ ՀԱՐՑ հայրն Սիլովանէ ցհայրն Սիլովանէ և ասէ ցնա . կարող իցէ մարդ յամենայն աւուր սկիզբն առնել : Եւ ասէ ցնա ծերն . եթէ ճգնաւոր իցէ , կարող է առնել :

Եւ ՀԱՐՑ հայրն Սրապիոն . զոր օրինակ զինուորք թաղաւորի ոչ կարեն այլուր հայել մինչ կան առաջի նորա , այսպէս և մարդ որ կացցէ առաջի այ , եթէ միշտ զնա տեսցէ 'ի մտի' ոչ կարէ թշնամին ձգել զնա : Եւ զարթիցուք , եղբարք , և զգուշացուք , զի 'ի զգայարանաց մերոց իբրև 'ի պատուհանից ելանեն գողք և կողոպտեն զմեզ , թէպէտ և մեք ոչ կամիմք :

Եւ ՀԱՐՑ ասէ . պարտ է մեզ միշտ ընդդիմամարտել թշնամեաց մերոց , և քանզի արտաքուստ և 'ի ներքուստ կռուին ընդ մեզ . և զոր օրինակ նաւ երբեմն յալեաց արտաքուստ խորտակեալ կործանի , և երբեմն 'ի ներքուստ 'ի բեռանէն ծանրացեալ խորտակի և ընկըղմի , այսպէս պատահի և մեզ . երբեմն յարտաքին մեղացն կորնչիմք , և երբեմն 'ի ներքին խորհրդոցն աւարիմք : Եւ ասէ և պարտ է և յարտաքնոցն մեղաց որ 'ի մարդկանէ են' զգուշանալ , և զներքին կողմանց ախտս արտաքսել և մաքրել : Եւ ասէ ցնա . ամենեքեան գիտեմք , որդեակ , եթէ որպէս պարտ է կեալ , այլ 'ի ծուլութի յաղթեալ պակասիմք 'ի կենաց :

Եւ ՀԱՐՑ երանելին Սինկիտիկէ . սիրելիք , ոչ կարեմք աստ անհոգս լինել , որպէս գիրք ասեն' եթէ որ կարծենն կեալ' զգուշացին զի մի անկցին . քանզի անյայտս լեղամք ընդ ծով կենցաղոյս , որպէս և գիրք զերկիր ծով կոչեն . իսկ կողմանք ծովու այլ և այլք են , զի ոմն քարայուն կողմ է և ոմն գազանաբնակ , իսկ ոմն խաղաղական : Եւ զմեք որ միայնացեալ եմք , 'ի հանդարտն լեալ կամք 'ի կողմանս ծովու , իսկ աշխարհականք 'ի գիշերի գնան շփոթմանց աշխարհի : Եւ սոքա բազումք 'ի գիշերին յայնմիկ և յայլս երրադարձս արթուն լինին և փրկեն զնաւս իւրեանց յընկղմութի . իսկ մեք նիրհեմք ծուլութի 'ի հանդարտս յայս կեանս , 'ի լոյս աւուր ընկղմեմք զնաւս անձանց մերոց , եթէ թողումք զթևս և զուղղիչս արդարութեան վարուց :

ԼՍԱՅ ծերն . յորժամ դնեմ ես զմախաթ իմ, ոչ մնամ առնուլ զնա, այլ մնամ յառաջել մահուն . և զի որ ՚ի մտի կալցէ զմահ, նա յաղթէ ձանձրութեան :

() ԵՐ ոմն գնացեալ առ այլ ծեր, և իբրև խօսէին ջմիմեանս՝ ասէ մինն, եթէ ես մեռեալ եմ յաշխարհէ : Լսէ ցնա միւսն ծեր . մի հաւատար զայդ մինչև ելանիցես ՚ի մարմնոյդ, և ապա ասել զայդ թէ մեռեալ իցեմ :

ԼՍԱՅ ծերն . զինուորք մինչ ելանեն ՚ի մարտս, ոչ հոգան զայլոց եթէ որ խոցեսցի, այլ ամենայն որ զանձն իւր հոգայ . այսպէս և կրօնաւորի առնել պարտ է : () Ի զոր օրինակ ոչ խոցի զինուոր որ մերձ արքայի իցէ, նոյն պէս և դե ոչ կարէ փնասել անձին որ մերձ առ անձ կացցէ . քանզի ասէ՝ մերձեցարուք առ իս և մերձեցայց առ ձեզ : ԼՍԼ զի դիւրաւ ցրուիմք մտօք, դիւրաւ և ձգէ զմեզ թշնամին յամենայն մեղս :

ԼՍԱՅ ծերն . յորժամ յառնես առաւօտուն, ասա ցանձրն քո . մարմին, աշխատեաց զի կերակրեսցիս, և անձն, հսկէ զի կեցցես :

ԼՍԷԻՆ վասն ծերոյ ումեմն, եթէ յորժամ ասէին խորհուրդք իւր՝ եթէ թոյլ տուր այսօր և վաղիւն ապաշխարեսցես, նա ասէր . ոչ այդպէս, այլ այսօր ապաշխարեցից, և զվաղիւն անձ դիտէ :

ԼՍԱՅ ծերն . զոր օրինակ ծածկեն զաչա եղանց և ապա լծեն զնոսա ՚ի պատնէշս, այսպէս և դեք խաւարեցուցանեն նախ զաչս մտաց մարդոյն, և ապա ընկենուն զնա ՚ի մեղս :

ԼՂԲԱՐՔ եօթն նստէին ՚ի լեառն հօրն ԼՆտոնի, և ՚ի ժամանակի արմաւոյն պահէին զպտուղն նորա մի մի ՚ի նոցանէ : Իսկ մի ոմն ՚ի նոցանէ մինչ հասանէր պահ նորա, ձայնէր և ասէր . փախերուք և ելէք ՚ի սրտէ իմ մէջ, չար խորհուրդք, և ՚ի պտղոյ ծառոցդ գնացէք, թրուշուք երկնից, և մի փնասէք : ԼՂԴ այս եղբայր արթուն գոլով հոգւով յառաջագոյն զմիտսն պահէր ՚ի խորհրդոց, զի հարկաւոր զայն համարէր, և ապա զծառոցն որպէս աւելորդ ինչ :

ԼՍԷԻՆ զծերոյ ումեմն ՚ի Սկիտէ՝ եթէ մեռանել մերձեալ էր, և շուրջ պատեալ եղբարցն զմահձօք նորա և զգեցուցին նմա զսքեմ, և սկսան ողբալ . իսկ ծերն եբաց զաչս իւր և ծիծաղեցաւ և դարձեալ ծիծաղեցաւ

և զի երրորդ անգամ ծիծաղեցաւ : Եւ Եսէն ցնա եղբարքն .
ասա մեզ , հայր , զի է զի մեք լամք և ողբամք , և դու ծի-
ծաղիս երիցս : Եւ Եսէ ցնոսա ծերն . նախ զայն ժպտեցայ ,
զի դուք երկնչիք 'ի մահուանէ . երկրորդ զայս ծիծաղե-
ցայ , թէ ընդէր դուք ոչ պատրաստէք 'ի մահ . իսկ եր-
րորդ զայս ծիծաղեցայ , զի գնամ 'ի վշտաց 'ի հանգիստ :
Եւ զայս ասացեալ ննջեաց առ ժամայն :

Եւ ՍԱՅ ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ էր ոմն կրօնաւոր ու-
սեալ և ճգնաւոր յոյժ , և դիպեցաւ նմա փոքր ինչ ծու-
լու թի , իսկ նա սկսաւ 'ի հեղգալն նախատել զանձն և
ասել . մինչև յերբ , եղկելի անձն իմ , հեղգաս առ կեանս
քո և ոչ 'ի միտ առնուս դու զահ դատաստանին նայ . ո
գիտէ մեռանիս 'ի ծուլութի քո և մատնիս 'ի տանջանս
յաւիտենից : () այս ասելով առանձին՝ արիանայր 'ի գործս
նայ : () Եւ ուր միով մինչ կատարէր նա զկարգ աղօթից
իւրոց , եկին դեք շփոթել զնա : Եւ նա ասէ ցնոսա .
մինչև յերբ նեղէք զիս , ով չարք , բաւական են ձեզ
անցեալ աւուրցն հեղգութիւն իմ : Եւ Եսէին ցնա դեքն .
յորժամ հեղգայիր դու առ մեզ , և մեք նոյնպէս առ
քեզ հեղգայաք . և արդ դու յարեար կուուել ընդ մեզ ,
նոյնպէս և մեք յարեաք պատերազմել ընդ քեզ : () այս
իբրև լուաւ եղբայրն , առաւել ժրացաւ 'ի ճգնութիւնս :

Եւ ՍԱՅ ծերն՝ եթէ էր ոմն եղբայր 'ի Սկիտէ , և էր
նա ստէպ 'ի սպասաւորութի իւր , 'ի կերակուր , 'ի մարմ-
նաւոր հանգիստն . իսկ 'ի յայլ ամենայն ինչ ծոյլ էր
յոյժ : () Եւ ուր միով երևեալ դեն ծերոյ ումեմն և ասէ .
այս անուն եղբայր կալեալ խեղդէ զիս , և ոչ թողու
գնալ զիս յիւրմէ , և յամենայն օր կայ առաջի նայ և ա-
սէ եթէ փրկեա զիս 'ի չարէ . և ողորմեալ նմա նա՞մն նե-
ղեն զիս զօրութիւն նորա ելանել 'ի նմանէ , և նա ոչ թո-
ղու զիս ելանել յինքենէ՝ մարմնոյն սպաս տանելով :

Եւ ԿՈՒ ոմանք իմաստասէրք գնացին առ ծեր ոմն և
հարցին ցնա , որպէս զի պատմեսցէ նոցա բանս կենաց :
Եւ ծերն լռեաց : Եւ նոքա դարձեալ բռնադատէին
զծերն և ասէին . ոչ ինչ խօսիս ընդ մեզ , հայր : Եւ Եսէ
ցնոսա ծերն . զի դուք բանասէրք էք՝ գիտեմ ես , և ոչ
ճմարիտ իմաստասէրք էք՝ վկայեմ . մինչև յերբ ուսա-
նիք զասել , և ոչ գիտէք թէ պարտ է առնել զասա-
ցեալն . գնացէք ուսարուք զլուծի և զխոկումն մահուն

և զհանդարտութի և զգաստութի: Իբրև լուսն իմաստասէրքն՝ ասացին. ճշմարտիւ այս իցէ իմաստութիւն անձային՝ որք զասացեալսն գործով կատարեսցեն, որպէս զի գործեսցէ մեռելութի ախտից՝ ի ձեռն խոկման մահու, և պահեսցէ զնոյն գանձն օգնականութի լուութե և ի ձեռն հանդարտական զգաստութե: Ալ խոնարհեցուցեալ զպարանոցս իւրեանց երկրպագեցին և զնացին շահեալք յամենայնի:

ԵՍԱՅ ծերն. կրօնաւոր որ զկնի ելանելոյն յաշխարհէ ընկենու զանձն ի շփոթ և ի հոգս եղկելի կենցաղոյս և ի տուր և ի յառ սորա, նման իցէ նա մուրացիկ աղքատի՝ որ շրջի և պակասեալ բնաւ ոչ ունի զսկտս կենաց իւրոց, և ի բազում հոգոց անընչութե՝ թէ որպէս կեցցէ՝ յիմարեսցի և անկեալ թմրեսցի և նիրհեցցէ, և տեսանէ զինքն ի յանուրջս հարուստս և զգեցեալս զգեստս բազմագինս, և ի խնդութի շարժեալ զարթեալ, և ետես զինքն ի յետին աղքատութիս և ի յաշխատանս լեալ: Ենպէս դիպեսցի և կրօնաւորի եթէ ոչ զգուշացի, այլ ընդունայն և սուտ ծախեսցէ զաւուրս իւր ի շփոթս և ի հոգս, և գերեսցի ի խորհրդոցն և այսին լիցի դիւաց՝ որք պատերազմին ընդ նա. և զի հաւատացուցանեն կարծել թէ վասն այն է ի շարժումն և ի հոգս և ի շփոթ նոցա: Ալ յահագին ժամուն յայնմիկ յորում բաժանի հոգին ի մարմնոյն, գտանէ զինքն եղկելի և աղքատ և պակասեալ յամենայն առաքինութեց. և յայնժամ ծանիցէ եթէ որքան բարեաց պատճառք է խոնարհութի և հանդարտութի և միանձնաբար զգուշութի անձին, և թէ որքան տանջանաց պատճառ են շփոթք և հոգք և պատրանք մեծութեան կենցաղոյս:

ԵՍԱՅ ծերն. մտածեսցես միշտ զմահ, զի գործեսցես զշահ նորա, քանզի ոչ ինչ ի կարծելեաց մարդկան ծածկին յայ, և եղիցին միտք քո արթուն և մաքուր յամենայն չարեաց:

ԵՍԱՅ ծերն. զգուշացուք, եղբարք, և արթուն լիցուք ի ժամ պատերազմին մերոյ, և թողցուք զանցանելիս և հոգացուք զանանցն, և մի թողցուք զմիտս մեր խորհել զչար խորհուրդս, զի մի ինչ չարութի և անօրէնութի թողցուք բնակել յանձինս մեր:

ԼՆԱՅԻՆ ծերքն. 'ի միտ առցուք միշտ զբարին, որ պէս զի գործեսցուք զնա. և ճգնեսցուք, ով եղբարք, և հսկեսցուք վասն հանդերձեալ բարեացն, և սլատրաստեսցուք զանձինս յաղագս ելլոցն մեր աստի, և մի ունայն ծախեսցուք զսակաւ աւուրս կենաց մերոց, այլ միշտ աղաչեսցուք զառատատուր ողորմութիւնն ան :

() ԵՐԲՆ ասացին. յառաջին սկսանել և նոր գալն 'ի կրօնաւորութի մարդոյ՝ ոչ թոյլ տայ տէր դիւաց զօրաբար պատերազմել ընդ նոսա, զի մի երկուցեալ 'ի նոցանէ օտար թուելով իրին դարձցի յաշխարհ : Իսկ մինչ յամէ 'ի նա և ուսանի և ուղղի, յայնժամ դիմեն 'ի վերայ նորա պատերազմունք դիւաց և շարժմունք ցանկութեց մարմնոյ և ալիք ախտից. և յորժամ վհատին 'ի նոցանէ աւամայ՝ դիպեսցին նմա խոնարհութի և ողբ և արտօսր, և զինքն միայն դատել և իւր մեղագրել. և 'ի փորձութեցս յայսցանէ ինքն ուսանի և այլոց ուսուցանէ զհամբերութի, զփորձ և զդատաստան, և յայնմանէ դիմէ առ անձ փրկիչ իւր բազում արտասուօք : Իսկ բազմաց դժուարին թուեցաւ այս բան, և շփոթեալ մտօք և մթացեալ սրտիւ սրով սպանին զանձինս, և ումանք դահաւիժ եղեալ կորեան յանչափ տրտմութիւն, և այսպէս 'ի հայհոյութեան դիւէն վրիպեալ արարին զայս : Եւ ջեռեալք 'ի պատերազմաց մարմնոց, հատին զանդամս իւրեանց. այլք դարձեալ յիմարեալ եղեն առաւել յախտից պոռնկութե, և լլկեալ 'ի դիւաց կանայս առեալ բերեալ կացուցին առ ինքեանս : Եւ մեք մի կարճամիտ լիցուք և մի յուսահատեսցուք, այլ պնդեսցուք զմեզ արիաբար ընդդէմ կալ փորձութեց 'ի գալ ամենայն պատերազմաց թշնամոյն. և 'ի հասանել 'ի վերայ մեր նեղութեց, գոհացուք զայ և 'ի նա յանձնեսցուք զամենայն հոգս մեր :

ՎԱՍՆ ԱՂՕԹԻՑ

12,1

ԵԿԻՆ՝ երկու եղբարք առ հայրն Մատն և հարցին ցնա յըղևտական գրոց, և Մոն կայր առ նա. և լսէր Մոն զի ասէր Մատն. ի՞նչ, առաքեա յիս զՄովսէս մեկնել զբանս զայս: Եւ առաքեցաւ առ նա՝ միայն Մոնի և Մատնի տեսանելով, և ուսոյց զնա և պատմեաց ըզմիտս բանին:

ՄԱՅ՝ հայրն Թէոդորոս. եթէ ի՞նչ համարի զհեղգութիւն մեր՝ ի ժամ աղօթից և զգերութի մտաց մերոց՝ ի ժամ պաշտամանն, ոչ կարասցուք ապրել:

ԵԿՆ երբեմն ծեր ոմն Թեբացի ի լեառն Սինա. և մինչդեռ գնայր անտի, դիպեցաւ նմա եղբայր ոմն ի ճանապարհին, ասէ ցծերն. նեղիմք, հայր, վասն երաշտութեան: Մէջ ցնա ծերն. և ընդէր ոչ կայք յաղօթս և աղաչէք զի՛նք: Մէջ ցնա եղբայրն. եթէ աղօթս առնեմք և ուխտադրութիս, և ոչ դայ անձրև: Մէջ ծերն. ոչ կայք յաղօթս ջերմ սրտիւ, և կամիս ճանաչել զի այդպէս է: Յայնժամ կացեալ յաղօթս և համբարձեալ զձեռս իւր՝ առժամայն եկն անձրև: Եւ տեսեալ եղբօրն զարհուրեցաւ և անկեալ երկիր եպագ նմա: Իսկ ծերն փախուցեալ գնաց անտի. և պատմեաց եղբայրն ամենեցուն զլեալսն, և որք լուանն փառաւորեցին զաստուած:

ԵՂԱՅԵՐ ոմն եհարց ցհայրն Մատն և ասէ. զի՛նչ է բանն զևտացոցն գրոց: Իսկ ծերն ասէ. սակաւիկ մի յետոյ ասացից քեզ: Եւ գնաց յանապատ. իսկ հայրն Մոնա ի ծածուկ զկնի նորա գնաց, քանզի գիտէր նա զսովորութի նորա: Եւ իբրև հեռացաւ ծերն, սկըսաւ աղօթել և ասէ. ի՞նչ իմ, առաքեա առ իս զՄովսէս, զի ուսուցէ ինձ զբանն զայն: Եւ եկն առ նա ձայն երկնից և ասէ ցնա զգորութիւն բանին. և ծերն իմացեալ զբանն՝ գնաց պատմել: Եւ ասէր հայրն Մոնա՝ եթէ ես զբանն լուայ որ ասէր ցնա, այլ զգորութիւն բանին ոչ իմացայ:

Ասաց հայրն Թէոդորէ եհատացի. եթէ քննեսցէ ի՞նչ զոր ի յաղօթսն զհեղգութիւն մեր և զցրումն մտաց մերոց՝ ի սաղմոսս՝ ոչ կարեմք կեալ, զի ամօթալից եմք:

ԼՍԱՅ՝ Ժերն՝ եթէ քան յաղօթս կալ ոչ ինչ է դը-
ժուար . զի ամենայն առաքինութի՝ իւր հանգիստ ունի ,
իսկ ընդ աղօթս պատերազմինա մինչև ցյետին շունչն :

ԼՍԱՅ՝ հայրն Յակոբ՝ եթէ տեսի ես մանուկ մի զի
կայր իւրումն աղօթէր և ասէր . Թժ , փրկեա զիս 'ի գա-
ղանաց : Եւ տեսի ապա զի կայր անդ ինձ մի որդւովք ,
որ և դիէր մանուկն ընդ նոսա զուկն : Եւ այլ ևս աղօ-
թելով ասէր . փրկեա զիս , տէր , 'ի հրոյ : Եւ ապա վա-
ռեալ հուր եմուտ 'ի նա և ոչ այրեցաւ բնաւ :

ՆԻԵՐՆ՝ Պուկիոս 'ի յասելն ոմանց եղբարց՝ եթէ
միշտ աղօթեմք մեք , ասէ . և յորժամ ուտէք կամ
ննջէք , ո՛վ աղօթէ վասն ձեր : Եւ ոչ ետուն պատասխա-
նի : Եւ ասէ ցնոսա . ես սկսանիմ զգործն և զկանոնն
կատարեմ անյապաղ , և առնում աւուր վեշտասան դը-

1 Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն Աղաթոն և ասէ . որ առաքինութիւն
առաւել աշխատութի ունի : Եւ նա ասէ . ոչ ինչ իցէ այսպիսի աշ-
խատել՝ իբրև զաղօթս առ Թժ . զի յամենայն առաքինութիս յորում
յամեցէ մարդ՝ գտանէ 'ի նա զհանգիստ , իսկ աղօթից մինչև ցյե-
տին շունչն աշխատութի պարտ է . յաղագս այսորիկ զի որքան սկսանի
մարդ աղօթել առ Թժ , առժամայն սկսանին գլք խափանել զնա ,
քանզի գիտեն զի նովաւ շնորհին մեզ ամենայն բարիք և նովաւ տկա-
րանան նոքա . վասն այսորիկ զգուշանալ պարտ է մեզ աղօթից մին-
չև իսպառ :

2 Պատմէր մեզ հայրն Յակոբ՝ եթէ մինչ մանուկ էի և բնակէի յան-
ապատ , և էր անդ մանուկ ոմն և բնակէր առանձին , այլ մերձ էր յայրն
իմ տեղի նորա : Եւ տեսի երբեմն զնա զի աղօթէր և խնդրէր յԹժ և
ասէր . հանգարաեցո ինձ զգաղանս : Եւ զկնի աղօթիցն այսպէս արար ,
զի ինձ մի կայր անդ հուս նմա , և դիեցուցանէր զկորիւնս իւր . և գնաց
մանուկն և արկ զգլուխ իւր 'ի ներքոյ ընծոյն և գիանայր 'ի ստեանց
նորա ընդ մանկունս նորա : Եւ յայլում ժամու գարձեալ տեսի զայն
մանուկ զի աղօթէր առ Թժ և ասէր . տէր , տուր ինձ զօրութի անվնաս
բնակել ընդ հրոյ : Եւ բորբոքեաց հնոց մեծ և կայր 'ի մէջ հրոյն , և
աղօթէր առ տէր և կրկնէր ծունր , և ամենևիմք հուրն ոչ մերձենայր
'ի նա . և ես տեսեալ փառս ետու Թժ՝ այնմ որ առնէ զկամս երկիւ-
ղածաց իւրոց :

3 Առ հայրն Լուկիոս , որ բնակէր յԵնատին , գնացին երբեմն ծերք
ոմանք որք աղօթաւորքն կոչէին , և եհարց ցնոսա ծերն և ասէ . զի՞նչ
իցէ ձեռագործ ձեր , եղբարք : Իսկ նոքա ասեն . ոչ առնեմք ձեռա-
գործ մեք , այլ որպէս առաքեալ տսէ՝ անգագար աղօթեմք : Ասէ ցնո-
սա ծերն . և ո՛չ ինչ ուտէք երբէք և ոչ ննջէք : Եւ նոքա ասեն . այո
ուտեմք և ննջեմք ևս : Ասէ ծերն . և յորժամ ուտէք և ննջէք ո՛վ ոք
աղօթեսցէ ընդ ձեր : Եւ ոչ գիտէին թէ զինչ ասասցեն առ այս : Ասէ
ցնոսա ծերն . ոչ առնէք որպէս ասէքդ , այլ ես ասեմ օրինակ՝ թէ
որպէս եղիցի անգագար աղօթելն : Ահա ես նստիմ 'ի ձեռագործ իմ ,
և մինչ հիւսեմ զարմաւ՝ ասեմ , ողորմեա ինձ , Թժ , ըստ մեծի ողոր-
մութե քում , և կատարեմ զսաղմոսն ողջոյն . արդ է՞ այս աղօթել՝ ե-

րամ և զկէսն տամ ողորմութի, և նոքա աղօթեն վասն
իմ եթէ ես ննջեմ կամ ուտիցեմ, և ըսու բան՝ թէ
անդադար աղօթեցէք:

ԱՐԱՐ ԵՐԲԵՄՆ ԲԵՐԱՅ Ա՛ԿԱՐԻՈՍ չորեքամեայ ա-
ւուրս երթալով առ եղբայր ոմն զօրհանապազ, որպէս
զի խօսեսցի ընդ նմա, և ոչ եգիտ պարապեալ զնա յա-
ղօթից անտի և ոչ մի անգամ. և զարմացեալ արբայ Ա՛ա-
կարիոս՝ ասէր. ահաւասիկ երկրաւոր հրեշտակ:

ՅՈՒՆԱՆՈՍ՝ յորժամ կամէր ելանել ՚ի Պարսս, ա-
ռաքեաց դե մի յերկիրն արաբացոց բերել նմա զըոյց
՚ի կողմանցն Պարսից. և դարձաւ դէն զկնի հնգետա-
սան աւուր, և եհարց Յուլիանոս զստաճառ յամելոյն:
Եւ ասէ դէն. յամելցի և ոչ ինչ վճարեցի, զի յերկիրն
յայն կայր միայնակեաց մի և աղօթիւք արգելոյր յինէն
իմանալ ինչ. և հնգետասան օր ջանացայ ցնորեցուցա-
նել յաղօթից, զի կարացից կատարել զգործս իմ և
ոչ կարացի: Եւ ասէ Յուլիանոս. ՚ի դառնալն իմում
՚ի Պարսից յաղթութիւն առից զվրէժդ զայդ ՚ի նմանէ:
Եւ լուաւ զայս իշխան մի Եւտիքէս անուն, և չոգաւ
առ միայնակեացն այն և եղև անուանի կրօնաւոր: Եւ
սպանաւ Յուլիանոս ՚ի Պարսս, և ամենայն չար խոր-
հուրդն նորա խափանեցաւ ընդ նմա:

Թէ ոչ իցէ: Դարձեալ ասէ ծերն. և առնում ես ՚ի ձեռագործէ իմ
մէ յաւուրն գրամս վեշտասան, իսկ զտասն գրամն ծախեմ ՚ի սէտս
իմ և զայն տամ ՚ի սէր աղքատաց. և որք առնուն զփողն, նոքա իսկ
աղօթեն վասն իմ թէ ուտիցեմ թէ ննջիցեմ. և կատարի այն որ գրեալ
է՝ թէ անսպակաս աղօթեցէք շնորհօքն Քնի: Եւ նոքա շահեալք ՚ի բա-
նիցս յայսցանէ գնացին ցնծութեամբ:

Ի ժամանակս Յուլիանոսի ամբարշտին մինչ գնայր նա ՚ի սար-
սիկս, առաքեաց նա դէս յարևմուտս բերել նմա փութով համբաւ
ինչ անտի. և իբրև եհաս դէն ՚ի տեղի ուրեմն յորում բնակեալ էր
անդ կրօնաւոր ոմն սուրբ Պոպլիոս, կապեալ եղև և եկաց անդ ան-
շարժ զաւուրս տասն, և ոչ կարաց անցանել զի կապեալ էր զօդն ա-
ղօթք ծերոյն, և ոչ տայր շարժել դիւաց: Եւ իբրև ոչ դադարեաց
ծերն յաղօթից ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի, դարձաւ դէն ունայն և դատարկ,
և եկեալ ստամեաց Յուլիանոսի: Իսկ իբրև լուաւ Յուլիանոս, բար-
կացաւ և ասէ. եթէ դարձայց յետս, խնդրեցից զվրէժս ՚ի ծերոյն:
Եւ յետ երկից աւուրց սպանաւ Յուլիանոս ՚ի Պարսս: Բայց մի ոմն
յիշխանացն նորա որ լուաւ և գիտէր զայն, առժամայն բաշխեաց զինչս
իւր աղքատաց, և եկեալ առ հայրն Պոպլիոս՝ եղև կրօնաւոր ՚ի նմա-
նէ և աշակերտեցաւ նմա, և ստամեաց մեզ զայս, և եղև ինքն ճգնա-
ւոր յոյժ, և եկաց անդ ամս բազումս և ննջեաց ՚ի տէր: Զի աղօթք
սուրբ հօրն Պոպլիոսի զօգդ կապեաց դիւօքն, որ ոչ կարէին անցա-
նել. և զաշխարհիկ իշխանն՝ կրօնաւոր և դասակից և հաղորդ մրց արար:

Լ՛ԴԴԱՐՈՅՆ Լ՛Նստոնի առաջի ոմն կացեալ յիմաստա-
կացն ասէր . զիա՛րդ ժուժկալես , ով հայր , 'ի գրոց միւ-
թարութէ՛ն զրկեալ : Լա՛մ գիւրք , ասէ Լ՛Նստոն , ով իմաս-
տակ , բնութի՛ն եղելոցս է , և առնթեր է յորժամ կա-
միմ՝ զբանսն ընթեռնուլ զնոյն :

Լ՛ՍԱՅ ոմն ծեր՝ եթէ՛ 'ի գալստեան եղբարց մի լու-
ծաներ զսիրտ քո , այլ առաւել յայնժամ կացցես յա-
ղօթս և զայն 'ի ծածուկ , զի յայնժամ է երկիւղ գաղտ-
նից թշնամւոյն յաղագս չարախօսութեան :

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ աբբայ Ղանիէլ սկիւթացին՝ եթէ եղ-
բայր ոմն էր յԱղիպտոս , և յաւուր միում երթեալ
ճանապարհ և հասեալ յերեկոյսն՝ 'ի տարաժամ եմուտ
'ի գերեզման վասն ցրտոյ և ագաւ անդ : Եւ իբրեւ անցա-
նէին դեքն , ասէ մինն ցմիւսն . տեսանես որպիսի խիզա-
խութիւն ունի միայնակեացս այս որ եթէ՛ 'ի գերեզմա-
նիս ննջէ , եկ աշխատ արասցուք զսա : Եւ ասէ միւսն .
ընդէ՛ր կտմիմք աշխատ առնել զսա , միանգամայն մեր
է և մեզ իսկ ծառայէ առնելով զկամս մեր . ուտէ և
լմայէ և չարախօսէ և պղերգանայ յաղօթից . այլ քան
'ի սա խափանիմք՝ զնա խռովեցուսցուք զայնոսիկ որ խռ-
վեցուցանեն զմեզ և աղօթիւք մարտնչին ընդ մեզ 'ի
տուէ և 'ի գիշերի :

Պատմեաց մեզ ծեր ոմն վասն եղբոր ումեմն որ բնակէր յԵգիպ-
տոս՝ եթէ գնաց երբեմն 'ի ճանապարհի եղբայրն այն . և իբրեւ երեկոյ
եղև , եմուտ նա 'ի գերեզմանս ննջել անդ յաղագս ցրտին որ էր : Եւ
անցանէին դեք ընդ այն 'ի գիշերի : Եւ ասէ մի դէն ցմիւսն . տեսանես
որչափ համարձակութի իցէ կրօնաւորին այնմիկ եթէ որպէս ննջէ 'ի
գերեզմանի . եկ երկեցուսցուք զնա : Պատասխանի ետ միւս դէն և ա-
սէ ցնա . մի երկեցուսցուք զդա , զի մեր է դա և ընու զկամս մեր . ու-
տէ և լմայէ և չարախօսէ զամենեցունց և ծոյլ է յաղօթսն . և ընդէ՛ր
սուտ յամեմք առ սա որ մեր իցէ , եկ գնասցուք և նեղեցուք զորս
նեղեն զմեզ , և միշտ պատերազմին ընդ մեզ աղօթիւք և պահօք և հըսկ-
մամք և ամենայն ճգնութե՛ն : Իսկ իբրեւ լուաւ զայս եղբայրն այն , զար-
հուրեալ եկն 'ի միտս իւր , և զգաստացեալ յայնմ օրէ եղև այր ըն-
տիր ճգնազգեաց :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ թարգմանութեան

ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ Լաիփանու կիարացւոյ եպիսկոպոսի պատուիրեաց հայր վանից իւրոց զոր ունէր նա 'ի Պաղեստինէ, և ասէր՝ եթէ աղօթիւք ձեր ոչ հեղգացան եղբարքն 'ի կանոնս իւրեանց, այլ ստիպով աղօթեն զերրորդ ժամն և զվեցերորդ և զիններորդ ժամու աղօթս: Իսկ նա մեղադրեաց և գրեաց առ նա այսպէս. յայտ է զի զայլ ևս ժաման աւուրն հեղգութիւն անգործ կայք յաղօթից. զի կրօնաւորի պարտ է միշտ և անդադար աղօթել սրտիւ և մտօք 'ի կալ և 'ի նստել, 'ի գործել և 'ի յուտել, 'ի ննջել և 'ի յառնել և 'ի գնալ: Եւ զի Վաւիթ մարգարէ յամենայն ժամու աղօթէր. յերեկոյ, ասէ, 'ի վաղորդեան և 'ի հասարակ աւուր և 'ի մէջ գիշերի և եօթն անգամ յաւուրն, և բնաւ զօրն ողջոյն, ասէ, օրհնեցից զտէր յամենայն ժամ:

ԻՍԱՑ ծերն. եթէ գայ առ քեզ խորհուրդ պատել ըազմող մտաց քոյ, զգոյշ լիւր զի մի այլ փոխանակ այլոյ խնդրեսցես յաղօթս, այլ ընդդէմ թշնամւոյն սրեա զսուր աղօթից քոյ՝ դիմամարտել ընդ նմա:

ՊՆԱՑԵԱԼ երբեմն հայրն Սուլէս ընու ջուր, և եգիտ զհայրն Օւքարիա զի աղօթէր 'ի վերայ ջրհորոյն. և ետես յայտնապէս զհոգին նայ, զի հանգուցեալ էր 'ի վերայ գլխոյ նորա. և ուրախութեամբ լցեալ եղև հայրն Սուլէս, որ զայնպիսի ջնորհս ետես 'ի վերայ հօրն Օւքարիայ:

ԻՍԱՑ հայրն Լսայիաս՝ եթէ գնաց երբեմն հայրն Լսիգորէ պիլիսացւոց երէցն ընդ եղբարսն իսկ յեկեղեցին. և իբրև ուտէին և խօսէին ընդ միմեանս, սաս-

տեաց նոցա և ասէ . լուռ լերուք , եղբարք , զի գիտեմ
ես զեղբայր ոմն , որ ուտէ և ըմպէ ընդ մեզ , և աղօթքն
իւր ելանէ յուտեն իբրեւ զսիւն հրոյ առաջի ւայ :

ԼՈՒ հայրն Յովսէփ գնաց երբեմն հայրն Վովտ և
ասէ . ըստ կարի իմում առնեմ զսակաւ աղօթս իմ և
պահք և զհանդարտութի , և արգելեալ եմ ըստ կարի
զգար խորհուրդս իմ , և այլ զինչ պարտ է ինձ առնել :
Իսկ ծերն յարեաւ և համբարձեալ զձեռս իւր յերկինս ,
և եղեն տասնեքին մատունք նորա իբրեւ զտասն զամ-
բարս վառեալս , և ասէ ցնա . եթէ կամիս կեալ , լեր
դու բոլորովիմք իբրեւ զղամբարս վառեալս :

ԼԱՐԱՅՐ ոմն ոչ մեկնէր 'ի ձեռագործէ իւրմէ , և
աղօթքն իւր ելանէին անդադար առաջի ւայ . և տեսեալ
զայս ծերոցն՝ երկեան յոյժ և փառս ետուն ւայ ընդու-
նողին զաղօթս սուրբս :

ՅԱՅՐՆ Սակարիոս հարցին ոմանք եթէ որպէս
պարտ է մեզ աղօթել : Եւ ցնոսա ծերն . ոչ է պէտք
շատ խօսել , այլ պարտ է համբառնալ զձեռս յերկինս
և ասել . տէր , որպէս կամիս և որպէս գիտես ողորմեաց
ինձ : Իսկ եթէ 'ի պատերազմին , ասասցես՝ օգնեա ինձ .
և նա գիտէ զբարինքս , և առնէ ողորմութի 'ի վերայ քո :

ԼՍԱՑ հայրն Վեղոս . որքան չար հատուցանես չարա-
րարինքս , նոքա ամենեքեան գայթակղութի քեզ լի-
նիցին յաղօթս քո . զի հեղութի և անբարկութի և խո-
նարհութի իցեն աղօթք , և զի դեղ հզօր իցեն աղօթք
ցրուել զամենայն վիշտս և զսրտմտութիւնս :

ԼՍԱՑ դարձեալ . ամենայն առաքինութիւն զոր ինչ
արասցէ մարդ , զպտուղն նորա 'ի ժամ աղօթիցն գտցէ .
և եթէ կարօտիս աղօթել որպէս պարտ իցէ , մի տրտ-
մեցուցաներ զեղբայրն քո , և մի կամիցիս լինել քեզ
որպէս և ըղձասցես դու . այլ որպէս կամեսցի ւած վասն
քո , զայն սիրեսցես . և եղիցիս դու հանգուցեալ յա-
ղօթս և 'ի խնդրուածս քո :

ԼԱՐԱՅՐ ոմն եհարց զհայրն Վիմէն և ասէ ցնա .
բարւոյք իցէ , հայր , աղօթել միշտ : Եւ ցնա ծերն .
հայրն Վնտոն ասէր՝ եթէ բանս այս ելանէ 'ի բերանոյ
տեառն , եթէ աղօթեցէք ժողովուրդ իմ ասէ տէր :

ԼԱՐԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Վիսոյի և ասէ . որպէս
եղէց ես հաճոյ ւայ : Եւ ցնա ծերն . եթէ ստուգապէս

կամիս լինել հաճոյ ան, հրաժարեցես յերկրէ և մեկնեցիր յամենայնէ և թողցես զազարակս քո և հետևեսցիս արարչին քո, և աղօթիւք և արտասուօք բեւեռեալնդ անձ զանձն քո, և գտցես հանգիստ աստ և ՚ի հանդերձեալն օր :

ԱՍԷՆ վասն հօրն Տիթոյի՝ եթէ արագ արագ առնոյր զձեռս իւր ՚ի վայր . մինչ համբառնայր յաղօթս, յափշտակէր միտք իւր յերկինս և կայր անմռունչ . վասն այնորիկ առնոյր ստէպ ՚ի վայր զձեռս իւր, զի մի գունցէ եղբայր ոք տեսցէ զյափշտակումն մտաց նորա յերկինս յաղօթսն :

ԱՂԲԱՅՐ ոմն երթայր առ հայրն Տիթոյի ստէպ ստէպ տեսանել զնա . և զամիսս չորս գնացեալ ոչ եգիտ պարապորդ յաղօթիցն և ոչ մի անգամ, զի խօսեսցի ընդ նմա : Այլ յաւուր միոջ գնաց առ նա և կայր արտաքոյ դրանն և մնայր թէ դադարեցէ, և լսէր զձայն ողբոյ նորա զի ասէր . տէր, ոչ մտանէն աղօթք մեղաւորիս յունկն քո, զի ողորմեսցիս ինձ : Այլ զայս ասէր միշտ և ողբայր անդադար :

ԱՒԱՅՆԱԿԵԱՅ ոմն ծեր ետես զգլեն որ հրաման տայր այլոյ դիւի զարթուցանել զկրօնաւոր ննջեալ : Պառասխանի ետ դլեն և ասէ . ոչ կարեմ առնել զայդ, քանզի զարթուցի զնա յայլում ժամու, և նա յարեալ աղօթեաց և հալածեաց զիս անտի :

ՎԱՍՆ ՕՏԱՐԱՍԷՐ ԵՒ ՈՂՈՐՄԱԾ ԼԻՆԵԼՈՅ

13,1

ՆՍՏԷՐ՝ ոմն ծեր ընդ եղբօր 'ի խցի կենակցութի
'ի միասին, և էր ծերն յոյժ ողորմած: Աւ եղև սով, և
սկսան բազումք քաղցենալ և գային 'ի դուրս նորա զի
արասցէ սէր. իսկ նա ամենեցուն տայր զհացիկն: Աւ
եղբօրն տեսեալ եթէ շատ տայ արտաքս, ասէ ցծերն.
տուր զբաժին իմ 'ի հացէդ: Աւ նա ասէ. առ որպէս
և կամիս: Աւ բաժանեցին զհացիկն, և առ եղբայրն
զմասն իւր առաշող. իսկ ծերն յիւրմէ մասնէ անտի առ
նէր զողորմութիւնն: Աւ լսէին բազումք և գային առ
ծերն. իսկ նա ամենեցուն տայր զհացիկն: Աւ տեսեալ
այ զյօժարութիւն ծերոյն, օրհնեաց զհացիկն նորա:
Ղեպ եղև եղբօրն ուտել զիւր բաժինն, և ասէ ծերն.
ահա այս ևս հացկունքս կան իմ, առ դարձեալ զիս սե-
նեկակից ընդ քեզ: Աւ նորա ասացեալ՝ բարի է, և
խառնեցին երկրորդ անգամ զհացիկն: Աւ եալ դարձեալ
ընդարձակութի, գային դարձեալ առ ծերն, խնդրէին
'ի նմանէ, և նա տայր նոցա: Ղեպ եղև զի սպառեցաւ
հացն. և մտեալ եղբօրն ետես զի սպառեալ էր հացն,
և եկն աղքատ, և ասէ ծերն. մոռտ և տուր նմա: Աւ

ԵՒ ծեր ոմն բնակէր ընդ եղբօր ուրեմն, և ծերն էր ողորմած յոյժ:
Եւ եղև սով սաստիկ յերկիրն յայն, և ամենեքեան գային առ նա խնդ-
րել սէր. իսկ ծերն տայր ամենեցուն որք և գային խնդրել: Իբրև ե-
տես եղբայրն զոր առնէր ծերն, երկեալ 'ի հատանելոյ պիտոյիցն և
ասէ ցծերն. տուր ցիս, հայր, զբաժին իմ հաց, և դու զբաժին քո
արասցես որպէս և կամիս: Եւ ետ ծերն ցեղբայրն զմասն իւր զկէս
հացին. և յիւր մասնէն առնէր առաւ զողորմութի, զի բազումք գային
առ նա: Եւ ետես թծ զբարեմտութի ծերոյն և օրհնեաց զհաց նորա.
և որչափ նա տայր զհացն, առաւել ևս բազմանայր: Իսկ եղբայրն ե-
կեր ողջոյն զհաց իւր. և իբրև այլ ոչ գոյր իւրն, ասէ ցծերն. եկ 'ի
միասին կերիցուք իբրև զառաջինն: Եւ նա ասէ. արասցուք այնպէս:
Եւ եղեն հացակիցք դարձեալ: Իսկ իբրև էանց ժամ սովոյն և եղև ա-
ռաւորութի, սովորեալքն ոչ գաղարէին առ նա գալոյ, այլ գային և
խնդրէին յաճախ, և ծերն տայր անխնայաբար: Յաւուր միջ եմուտ
եղբայրն և ետես, զի սպառեալ էր հացն և ոչ ևս գոյր բնաւ. և եկն
ոմն աղքատ խնդրել, ասէ ծերն ցեղբայրն. տուր սմա հաց: Եւ եղ-

եղբայրն . ոչ գոյ , վասն զի պակասեաց հացն : Աւ ասէ
ցնա ծերն . մուտ և որոնեա : Աւ մտեալ եղիտ զհացա-
դիրն լցեալ հացիւ մինչև 'ի վեր , և առեալ երկիւղիւ
մեծաւ ետ աղքատին . և ծանուցեալ զառաքինութիւն
և զհաւատս ծերոյն փառաւորեաց զմծ :

ՉՈԳԱՆ՝ երբեմն եղբարք երկու առ Մմոն ծեր , և սո-
վորութի եր ծերոյն ոչ ճաշակել զամենայն օր : Աւ իբ-
րև ետես զեղբարսն , խնդաց և ասէ՝ թէ որ պահէ ,
վարձս առնու , և որ ճաշակէ վասն սիրոյ՝ երկուս պա-
տուիրանս կատարէ , զի զիւր կամսն ոչ արար , և զսլա-
տուիրանն կատարեաց և զեղբարսն հանգոյց :

ԱՐ՝ ոմն 'ի սրբոց յԱգիպտոսի բնակեալ յանապատ
տեղիս , և էր երէց . բնակէր հեռագոյն 'ի նմանէ այլ ոմն
մանիքեցի , և նա յասացելոցն առ ինքեանց երիցանցն
էր . և կամեցեալ առ ոմն երթալ առ իւր պաշտօնակիցս ,
և եղև երեկոյ առ նա ուր էր սուրբ ուղղափառն : Աւ
երկուցեալ էր և զարհուրէր մտանել առ նա զի ննջեա-
ցէ . գիտէր եթէ ճանաչէ զիս զի մանիքեցի եմ , գուցէ
ոչ ընդունիցի զիս . ապա հարկաւորեալ բախեաց ըզ-

բայրն ասէ . ոչ գոյ բնաւ հաց և ոչ մի : Ասէ ծերն . մուտ 'ի տուն և
խնդրեա , գուցէ գտանես ինչ : Աւ իբրև եմուտ 'ի տունն , գտաւ լցեալ
զտունն ցորենով և զանօթ ալերոյն ալերով : Աւ իբրև ետես եղբայրն
զայն , սոսկացաւ յահէն . և հաստատեցաւ եղբայրն 'ի տուրս առաւ
և յողորմածութի շնորհիւ ծերոյն սրբոյ . քանզի ծանեաւ զառաքի-
նութի և զսէր ծերոյն , և յորդորեցաւ ինքն 'ի բարիս . և յայնմհետէ
տայր լըջմտութեամբ աղքատաց և ոչ նեղանայր :

1 Եղբարք ոմանք գնացին առ ծեր ոմն , և ծերն ոչ ճաշակէր հա-
նապաղօր . և իբրև ետես զեղբարսն , ուրախ եղև և ասէ . թէպէտ և
պահք ունի շնորհս , այլ որ առնէ սէր՝ զերկուս պատուիրանս կատա-
րէ , մի զի հացէ զկամս իւր , և երկրորդ զի արասցէ զկամս ւոյ , զի
սիրէ զեղբարսն : Աւ արար ընդունելութի մեծ , և ուրախ եղև 'ի սի-
րելն զնոսա , և նոքա շինեալ գնացին 'ի նմանէ : Այսպէս մեծ է և բա-
րի յոյժ եղբայրսիրութե ընդունելութի 'ի ժամուն իւր քան զսահքս
կամաւոր 'ի փոքր ժամն այն ընդ եղբարսն :

2 Էր ոմն 'ի սրբոցն բնակեալ յԱգիպտոսի յանապատն , և էր ոմն
հեռի 'ի նմանէ մանիքեցի երէց . և մանիքեցին այն գնաց երբեմն տե-
սանել զոմանս որք էին իւրովն հերձուածով : Աւ իբրև գարձաւ և գը-
նայր 'ի տեղի իւր , եհաս նմա գիշեր մերձ 'ի սենեակ այն ուղղափառ
ծերոյն , և վշտանայր և հոգայր և տսէր 'ի մտի իւրում . զինչ արարից :
Աւ երկնչէր գնալ և կեալ առ ծերն , կարծէր ոչ ընդունել ծերոյն
զինքն , վասն զի մանիքեցի էր . այլ նեղեալ յահէ անտի գնաց 'ի դուռն
ծերոյն և բախեաց զնա , և ելեալ արտաքս ծերն և ծանեաւ զնա և
ընկալաւ ինդութի և տարաւ 'ի ներքս , և եդ սեղան և կերակրեաց
զնա և հանգոյց բերկրեալ սրտիւ : Իսկ մանիքեցին 'ի միտս եկեալ զար-

դուրսն : Եւ բացեալ ծերոյն և ծանուցեալ զնա ընկալաւ զնա ուրախութեմ , և հարկաւորեցոյց զնա յաղօթսկալ , և հանգուցեալ ննջեցոյց : Իսկ մանկեցին առանձինն լեալ 'ի գիշերին ասաց' թէ զիարդ և ոչ մի ինչ կարծիս ետ ինձ , արդարեւ սա ծառայ ւոյ է : Եւ եկեալ անկաւ յոտս նորա և ասէ . ես ուղղափառ եմ յայսմ հետէ : Եւ այսպէս ասացեալ անդր բնակեցաւ առ նմա :

ՉՈՒԱՆ՝ երբեմն ոմանք 'ի հարանցն առ ծերն Յովսէփ 'ի Պանեփոսն , զի հարցցեն զնա վասն ընդ առաջ երթալոյ եղբարց օտարաց եթէ գայցեն առ նոսա , եթէ պարտ իցէ խոնարհել առ նոսա թէ ոչ : Եւ յառաջագոյն քան զհարցանելն զնա , ասէ ծերն ցաշակերտն իւր . միտ դիր զոր թէ պատրաստեալ եմ առնել այսօր , և համարեա : Եւ եդեալ երկու պրտուէս , մի յաջմէ իւրմէ և մի յահեկէ , և ասէ ցնոսա՝ նստարուք : Եւ մտեալ 'ի խուղն իւր զգեցաւ հանդերձ աղքատի և ել առ նոսա և անց ընդ մէջ նոցա լուռ կալով . և դարձեալ մտեալ մերկացաւ զհանդերձն մուրականի և զգեցաւ հանդերձ միայնակեցաց ազնիւ , և ելեալ անց ընդ մէջ նոցա . և մտեալ դարձեալ մերկացաւ և զգեցաւ զիւր հանդերձն և նստաւ 'ի միջի նոցա , և նոքա զարմացեալ էին վասն գործոց ծերոյն : Եւ ասէ ցնոսա . ուշ եղիք այսմ զոր ես արարի : Եւ նոքա ասեն՝ այո : Եւ ցնոսա՝ զինչ արարի : Եւ նոքա ասեն . զառաջինն զգե-

մանայր զառաքինութի ծերոյն և զաղօթք նորա զոր առնէր զգիշերն ողջոյն , և թէ որպէս ոչ խտրեաց , այլ ընկալաւ զնա այնպէս . և ծանեալ թէ ծառայ ւոյ է նա : Եւ իբրեւ այդ եղև , անկաւ յոտս ծերոյն և ասէ . ոչ ևս մեկնեցայց 'ի քէն : Եւ ընդունելութի ծերոյն և սիրով հիւրընկալութի գարձոյց զմանկեցին 'ի հերձուածոյն , և եղև ուղղափառ և զգեցաւ զձե կրօնաւորութե և եկաց առ սուրբ ծերոյն զեմ տուրս կենաց իւրոց : Այսպիսի շնորհս ունի սիրով հիւրընկալութի :

Գնացեալ ոմանք 'ի հարանցն առ հայրն Յովսէփ 'ի Պանեփոսա , որպէս զի հարցանիցեն ցնա՝ թէ որպէս պարտ իցէ ընդունել զհիւր եկեալ եղբարսն զօտարս , և թէ պարտ իցէ ուրախանալ ընդ նոսա 'ի գալ նոցա և մխիթարել զնոսա : Իսկ ծերն յառաջ քան զհարցանելն նոցա զայսոսիկ , ասէ ցաշակերտն իւր . տեսցես զոր ինչ ես այսօր առնելոց եմ , և մի բնաւ ասացես ինչ : Եւ էառ ծերն երկուս բաղմալանս և եդ զմին յաջմէ և զմիւսն 'ի ձախմէ իւրմէ , և եթող ճանապարհ 'ի միջի և զեկեալ հարքն նստոյց յաթոռսն յայնոսիկ . և ինքն մտեալ 'ի սենեակն զգեցաւ պատառառուն հանդերձ աղքատի և ել առ նոսա , և շրջեալ անդ սակաւ մի՝ դարձեալ եմուտ 'ի սենեակն և զգեցաւ զիւր հանդերձն և ել առ նոսա և նստաւ 'ի միջի նոցա : Իսկ նոքա տեսին զոր արարն , այլ ոչ ծանեան զգործն թէ զինչ է զոր եցոյց ծերն :

ցար հանդերձ մուրականի և զերկրորդն միայնակեցի :
 Մէ ցնոսա . միթէ փոխեցայ ես յագանելոյն այլ և այլ :
 Մեն ցնա՝ ոչ : Մէ ցնոսա ծերն . եթէ ես 'ի յառա-
 ջագոյն հանդերձան ոչ փոխեցայ , որպէս առաջինն ոչ
 փաստեաց ինձ և ոչ երկրորդն փոխեաց զիս , այսպէս ար-
 ժան է լինել 'ի պատահման սրբոցն ըստ աւետարանին
 ձայնի՝ տուք զկայսերն կայսեր և զայն նայ : Յորժամ
 գալուստ եղբարց առ ձեզ լինի , համարձակութիւն ընկա-
 լարուք զնոսա . իսկ յորժամ առանձինն իցէք , պէտք են
 սգոյ և տրտմութիւն հոգ տանել : Առ նոցա լուեալ զար-
 մացան , զի որ եթէ 'ի սիրտս նոցա էր՝ ասաց յառաջա-
 գոյն քան զհարցանելն . և փառաւորեցին զանձ և չոգան
 ինդութիւն . և իբրեւ յայ ընկալան զբանն , և զոր ինչ ա-
 սաց ցնոսա՝ պահեցին առ ինքեանս :

Ար՝ ոմն միայնակեաց , որ ունէր եղբայր աշխարհա-
 կան՝ աղքատ . և զինչ և գործէր միայնակեացն՝ տայր
 աշխարհականին , և ևս առաւել աղքատանայր աշխար-
 հականն . և երթեալ միայնակեացն պատմեաց ծերոյ ու-
 մեմն զիրան : Մէ ցնա ծերն . եթէ կամիս ինձ լսել՝ մի
 ևս տար նմա , այլ ասա նմա . եղբայր , մինչ կայրն տայի
 քեզ , և արդ դու որ ինչ յաջողէ քեզ՝ բեր ինձ 'ի գոր-
 ծոյն քումմէ . և զինչ և բերէ քեզ՝ առ 'ի նմանէ , և

Ասէ ծերն ցնոսա . տեսայք զոր արարի ես : Եւ նոքա ասեն . այո տեսաք :
 Եւ ասէ ցնոսա ծերն . միթէ փոխեցայ ես 'ի փոխել հանդերձին : Եւ
 նոքա ասեն . ոչ : Ասէ ծերն . արդ եթէ ես նոյն եմ 'ի յերկուցն զգեա-
 տիցն փոփոխելոյ , և ոչ որ 'ի նոցանէ փաստեաց և կամ փոփոխեաց զիս ,
 այսպէս և դուք պարտական էք առնել յընդունելութիւն օտար եղ-
 բարցն , որպէս և տէրն ասէ՝ եթէ տուք զկայսերն կայսեր և զայն նայ :
 Յորժամ գան եղբարքն , ուրախութիւն ընկալարուք զնոսա . իսկ յոր-
 ժամ միայն լինիցիք , ողբք եղիցին ընկեր ձեր , զի կացցէ միշտ 'ի մեզ
 երկիւղն նայ : Իսկ նոցա լուեալ զայս զարմացան թէ որպէս զորս 'ի մօի
 ունէին հարցանել՝ մեկնեաց նոցա առանց պատմելոյ . և գնացին շի-
 նեալս և գոհանային զայն :

Ի Էր ոմն կրօնաւոր՝ որոյ էր հայր գուհիկ աղքատ , և զոր ինչ աշ-
 խատէր որդին՝ տայր հօրն իւր . և նա որչափ առնոյր 'ի նմանէ , ևս ա-
 ռաւել աղքատանայր : Զայն տեսեալ կրօնաւոր որդի նորա զի ոչ կա-
 րէր ապրիլ հայրն իւր , տխրէր տրտմութիւն : Յայնժամ գնացեալ եղ-
 բայրն պատմեաց զայս ծերոյ մեծի : Ասէ ծերն . միթէ ինչ մի տան նմա
 յարդեանց քոց : Ասէ եղբայրն . այո , հայր , ողորմիմ հօրն իմ և տամ
 զոր և գտանեմ : Ասէ ծերն . եթէ կամիս լսել ինձ , մի այլ ևս տալ
 ինչ նմա , այլ ասացես նմա՝ զոր ինչ ունէի ետու քեզ , և ոչ մնաց
 այլ ինչ զի տացից . արդ յայտնեալ զոր ինչ տացէ քեզ նմ , բեր-
 ցես և ինձ : Եւ զոր ինչ բերէ քեզ , առեալ տացես աղքատ կրօնաւոր .

ուր և գիտես եթէ է օտարական կամ ծեր աղքատ՝
տուր նմա, և աղաչեալ զնոսա զի աղօթս արասցեն վասն
նորա: Աւ երթեալ եղբօրն արար այնպէս: Աւ իբրեւ
եկն եղբայրն աշխարհական, խօսեցաւ ընդ նմա զոր օ-
րինակ ասաց ընդ նմա ծերն, և չոգաւ ՚ի տուն իւր տըրտ-
մութիւն: Աւ յառաջին աւուրն եբեր նմա փոքր մի բանջար
յաշխատութիւն իւրմէ, և առեալ եղբայրն ետ զայն ծե-
րոցն և աղաչեալ զնոսա զի աղօթս արասցեն ՚ի վերայ
նորա, և օրհնեալ ՚ի նոցանէ գնաց: Այնպէս դարձեալ
եբեր խաւարտ և հաց. և առեալ եղբօրն արար նոյն-
պէս: Աւ եկեալ զերրորդ անգամն եբեր ծախս շատս,
և եբեր ձուկն և գինի. և տեսեալ եղբօր նորա զար-
մացաւ, և կոչեալ զաղքատսն հանգոյց զնոսա: Աւ ա-
սէ ցնա եղբայրն. միթէ պէտք ինչ իցեն սակաւ մի հա-
ցի, եղբայր: Աւ նա ասէ. ոչ, տէր, զի յորժամ առ-
նուի ինչ ՚ի քէն՝ որպէս զհօւր մտանէր ՚ի տուն իմ և ծա-
խէր զամենայն ինչ. և յորոյհետէ ոչ առի ՚ի քէն, ան-
ողորմեցաւ ինձ և օրհնեաց զիս: Արդ երթեալ եղբօրն
պատմեաց ծերոյն զամենայն ինչ որ թէ գիպեցաւ նմա:
Աւ ասէ ցնա ծերն. ոչ գիտես եթէ գործ միայնակեցի
հօւր է, և ուր մտանէ այրէ. մանաւանդ եթէ այս օգ-

րաց, զի աղօթեցեն նոքա վասն նորա: Գնաց եղբայրն և ունէր ՚ի
մօի զպատուէր մեծի ծերոյն: Իսկ յորժամ եկն առ նա հայր իւր
ինդրել ինչ, յայնժամ ասաց նմա որդին նորա այնպէս, որպէս պա-
տուիրեաց ծերն: Եւ իբրեւ լուաւ զոր ասացն որդին՝ գնաց արտմեալ:
Իբրեւ յուսահատեալ եղև ՚ի արոց որդւոյն, գնաց վաստակեաց յա-
ռաջնում աւուրն և էառ ՚ի վարձս իւր բանջարս և առաքեաց զայն
առ որդի իւր ծերն. և նա առեալ բաժանեաց այլոց, և նոքա օրհնե-
ցին զնա: Եւ յետ աւուրց ինչ եկն դարձեալ առ նա հայրն նորա և
եբեր նմա բանջարս և հացս երիս: Եւ առեալ զայն եղբայրն՝ արար
նոյնպէս, և ետ եղբարցն զայն ձեռօք հօրն, և օրհնեալ ՚ի նոցանէ
գնաց ՚ի տուն իւր: Եւ դարձեալ երրորդ անգամ եկն առ նա և ե-
բեր պէտս բազումս գինի և ձուկն և ձէթ և այլ բազում ինչ: Եւ տե-
սեալ զայն եղբայրն զարմացաւ, և կոչեցեալ զեղբարսն սիրեաց զնո-
սա և կերակրեաց ՚ի վաստակէն հօրն իւրոյ, զի օրհնեացի հայրն իւր
՚ի նոցանէ: Յայնժամ ասէ եղբայրն ցհայր իւր. միթէ կարօտիս ինչ
իմիք, զի տացից քեզ ինչ: Ասէ ցնա հայրն. ոչ, որդեակ, զի մինչ
տայիր դու ինչս ինձ և տանէի, նա իբրեւ զհօւր մտանէր ՚ի տուն իմ և
կիզէր զամենայն զոր ինչ գտանէր, վասն այն ոչ կարէի ինչ վաստա-
կել և աղքատացայ. իսկ յորմէհետէ ոչ առի ՚ի քէն, օրհնեաց տէր
զտուն իմ: Չայս լուեալ եղբայրն այն ՚ի հօրէն իւրմէ՝ գոհացաւ զայն:
Եւ գնացեալ եղբայրն պատմեաց ծերոյն զայս: Ասէ ծերն. ոչ գի-
տես զի ամենայն գործ կրօնաւորի հօւր է, և ուր մտանէ կիզէ զամե-

տակար է նմա՝ յաշխատութի իւրմէ ողորմածութիւնս առնել, և լինի նմա աղօթք սրբոցն յօգնականութի և այսպէս օրհնի :

Եւ Երեմիայի զհայրն ի իտերոյ զի ունէր երկուս կողոքս, եհարց ցնա և ասէ . եթէ գայ աղքատն և խնդրէ 'ի քէն՝ զոր տաս նմա : Եւ նա ասէ . զլաւագոյնն տամ : Եւ ասէ եղբայրն . և եթէ եկեսցէ այլ աղքատ և խնդրեսցէ՝ զինչ տաս նմա : Եւ ասէ . զկէսն ևս տամ զմիւսոյն : Եւ եղբայրն . և եթէ եկեսցէ այլ և խնդրեսցէ 'ի քէն դարձեալ : Եւ ծերն . հատանեմ և զկէսն ևս տամ նմա, և ածեմ զկէսն ընդ մէջ իմ : Եւ ասէ եղբայրն . եթէ եկեսցէ այլ աղքատ և խնդրեսցէ 'ի քէն : Եւ ասէ ծերն . տամ նմա զմնացորդսն և ես ոչ խնդրեմ առնուլ 'ի մարդոյ, այլ երթամ նստիմ 'ի տեղւոջ իմում մինչև անձ առաքէ և զգեցուցանէ զիս :

Եւ Երեմիայի զհայրն ի իտերոյ զի ունէր երկուս կողոքս, եհարց ցնա և ասէ . եթէ եկեսցէ աղքատ և խնդրեսցէ 'ի քէն զպարեգօտ քո, հայր, դու զոր 'ի դոցանէ տաս նմա : Եւ ծերն . ըզլաւն : Եւ եղբայրն . և եթէ այլ ոք խնդրեսցէ զինչ տացես նմա : Եւ ասէ ծերն . զկէս երկրորդին տամ նմա : Եւ եղբայրն ասէ . իսկ եթէ այլ ոք խնդրեսցէ զինչ տացես : Եւ ծերն ասէ . տամ զմիւս այլ կէսն, և ես նստիմ մերկ 'ի տեղւոջ ուրեմն, մինչև անձ զգեցուցանէ զիս . իսկ 'ի մարդոյ ոչ խնդրեմ :

Նայն . այլ առաւել ևս այն է օգուտ՝ որ աշխատեալ որ տացէ յաշխատութենէ իւրմէ ծերոց, զի օրհնեսցեն զնա : Այսպէս մեծ իցէ տալն և օրհնիլն 'ի ծերոցն :

1 Զհայրն Նիսիւսի ինչ ետես եղբայր ոմն զի զգեցեալ էր երկուս պարեգօտս և ասէ ցնա . եթէ եկեսցէ աղքատ և խնդրեսցէ 'ի քէն զպարեգօտ քո, հայր, դու զոր 'ի դոցանէ տաս նմա : Եւ ծերն . ըզլաւն : Եւ եղբայրն . և եթէ այլ ոք խնդրեսցէ զինչ տացես նմա : Եւ ասէ ծերն . զկէս երկրորդին տամ նմա : Եւ եղբայրն ասէ . իսկ եթէ այլ ոք խնդրեսցէ զինչ տացես : Եւ ծերն ասէ . տամ զմիւս այլ կէսն, և ես նստիմ մերկ 'ի տեղւոջ ուրեմն, մինչև անձ զգեցուցանէ զիս . իսկ 'ի մարդոյ ոչ խնդրեմ :

2 Ասէր ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ էր ոմն մագիստրոս՝ որ էր առաքեալ 'ի թագաւորէն ուրեմն 'ի սպասաւորութի և 'ի գործ ինչ արքունի : Եւ իբրեւ գնայր 'ի ճանապարհի, ետես մարմին մեռելոյ աղքատի որ անկեալ կայր մերկ . և իբրեւ ետես այնպէս անկեալ՝ ողորմեցաւ նմա գթացեալ 'ի վերայ նորա, և իջեալ 'ի կառացն եհան յիւր մէ զմի սպասմունճան իւր և ընկէց 'ի վերայ նորա և ծածկեաց զնա և գնաց : Եւ դարձեալ յայլում ժամու առաքեալ եղև նոյն մագիստրոսն յառաքելութի ինչ ուրեք յարքայէ . և իբրեւ ել 'ի քաղաքէն, յայն ժամ յաղգմանէ չարին անկեալ յերիւարէն խորտակեցաւ ոտք նորա :

դնէր 'ի մահիճս : Վիտացեալ թաղաւորին զպատա-
հումն հրամայեաց բժշկաց փոյթ տանել նմա , և ոչ
ինչ կարացին օգնել նմա : Եւտ հինգ աւուր սեւացաւ
ոտքն . եկեալ բժշկացն տեսեալ խոկային առ միմեանս
հատանել զոտս նորա , զի մի ընդ նմին ապականեսցի ա-
մենայն մարմինն և մեռցի . իսկ ցնա ասէն՝ վաղիւն գամք
և մխիթարեմք զքեզ : Այլ հրաման ետ մանկանն գնալ
ղկնի բժշկացն և լսել թէ զինչ խոկան վասն իւր : Ասէն
ցնա . ոտք տեսաւն քո սեւացեալ է . եթէ ոչ հատանի ,
կորնչի մարդն . այլ եկեսցուք առաւօտուն և զոր կամի
արասցուք : Արթայր մանուկն լալով առ տէրն իւր և
աշխարհէր , վայ ինձ , ասելով , տէր իմ , զի վաղիւն խոր-
հին բժիշկքն զմնասեալ ոտն քո կտրել : Այլ նա լուեալ ,
անժուժկալութեամբ սաստիկ ցաւոցն զգիշերն ամենայն
տքնեալ , և հանեալ զամենեւեան որք 'ի տանն՝ փակեաց
զդրունսն , և սակաւ մի նիրհեալ՝ ետես այր մի զի մտա-
նէր ընդ դրունսն՝ գաւազան ունելով 'ի ձեռին իւրում ,
որոյ գլուխն խաչ լուսափայլէր , և ասէ ցնա . այր դու ,
ընդէր լաս : Այլ նա ասէ . ոչ լացից և տրտմեցայց , զի
բեկան ոտքս , և զայս խորհին վասն իմ բժիշկքն կրտ-
րել զսա : Ասէ ցնա որ երևեցաւն . ցոյց ինձ զոտս քո :
Այլ հիւանդն 'ի բաց առեալ զսրնդոնն՝ եցոյց նմա :
Իսկ երևեալն խաչ կնքեաց և ասէ . արի այժմ և շըր-
ջեա : Ասէ հիւանդն . ոչ զօրեմ , նեցուկ լեր ինձ : Իսկ
նա բուռն եհար , և սա կաղայր : Ասէ ցնա երևեալն . և

Եւ դարձուցին զնա 'ի տուն իւր ծառայքն նորա , և բժիշկս կացուցին
'ի վերայ բժշկել զնա : Իսկ զղկնի հինգ աւուրց սեւացան ոտք նորա . և
իբրև տեսին բժիշկքն զսեանալ ոտիցն , սկսան ակնարկել ընդ միմեանս
և ասէին՝ եթէ պարտ է հատանել զոտս նորա . ապա թէ ոչ փոէ և
նեխէ զամենայն անդամս նորա և մեռանի : Եւ ասէն ցնա . գնամք այս-
օր 'ի տունս մեր և յեգուց եկեալ բժշկեսցուք զքեզ : Իսկ հիւանդն
ասէ ցժառայն իւր . երթ զհետ բժշկին և տես թէ զինչ խորհին : Եւ
գնաց ծառայն ըստ բանի նորա ընդ բժիշկսն : Իսկ նոքա ասէն ցնա . ոտք
տեսաւն քո սեւացեալ է , եթէ ոչ հացի՝ մեռանի : Եւ մտեալ մա-
նուկն արտասուօք ասէ տեսաւն իւրոյ զբան բժշկացն : Արդ իբրև լուաւ
նա զայս , 'ի տրամութէն ննջել ոչ զօրեաց . և էր կանթեղն վառեալ
պայծառ յոյժ : Իսկ 'ի մէջ գիշերի ետես հիւանդն զմարդ ոմն որ ե-
մուտ ընդ սրտուհանն և եկն եկաց առ նա և ասէ ցնա . ընդէր տըրտ-
մեալ ես և լաս : Եւ նա ասէ . լամ զի զայս ինչ առացին բժիշկքն : Եւ
նա ասէ . ցոյց ինձ զոտս քո . և նա եցոյց նմա : Իսկ երևեալն օժ ինչ
'ի նա և ասէ ցնա . արի և գնա : Իսկ նա յարեաւ և ոչ կարէր գնալ :

արդ կաղան : Աստ ասէ հիւանդն . տակաւին կաղամ : Ասէ
ցնա . արի և շրջեա ողջանդամ : Աստ առ ժամայն յարու-
ցեալ շրջէր ողջ : Աստ ասէ երևեալն . ահա այժմ եղեր
ողջ , մի մոռանար զողորմութիւն որպէս և լուար՝ երանի
ողորմածաց զի նոքա ողորմութիւն գտցեն . զի դատաստան
իմ առատ է որոց արարին ինձ զողորմութիւն : Աստ յե-
լանեալն ասէ ցնա՝ կեցցես : Ասէ որ ողջացաւն՝ գնաս : Աստ
ասէ . զի՛նչ կամիս որով ողջացարն : Ասէ մագիստրոսն .
աստուծով՝ որ առաքեալն զքեզ՝ ասա ո՞վ ես դու : Աստ
ասէ . ով մարդ , ընդէր երգմենցուցանես զիս . նայեա
յիս , ոչ ճանաչես զայս ներքին զգեստս : Ասէ . այո ,
տէր իմ : Աստ ասէ որ երևեցաւն . ես եմ զոր տեսեր մե-
ռեալ անկեալ ՚ի ճանապարհին և ընկեցեր զայս ներ-
քին զգեստս ՚ի վերայ իմ . վստն այսորիկ առաքեաց զիս
անձ ողջացուցանել զքեզ . գոհացիր զայ յամենայնի , և
ընկեա ՚ի քէն զօգնութիւն մարդկան , զի ոչ թողու անձ
զայնոսիկ որ խնդրեն զնա : Աստ գնացեալ ել ընդ դուռն
ընդ որ եմուտ : Աստ ողջացեալն զարթուցեալ ՚ի քնոյն
պատմեաց ամենեցուն զոր ետեսն , և շրջէր ողջ : Աստ
մեք տեսեալ փառաւորեցաք զանձ , և դրեցաք յօգուտ
այնոցիկ որոց պատմի* :

Եւ երևեալն ասէ . գեռ ևս կաղան : Եւ դարձեալ օծեաց զոտս նորա :
Յայնժամ յարեալ և գնայր բոլորովմբ ողջացեալ : Այլ երևեալն այն
բարեկամն նորա ասաց նմա բանս բազումս վասն ողորմութե , և թէ՛
ասէ տէրն , երանի ողորմածաց զի նոքա ողորմութիւն գտցեն , և անո-
ղորմ դատաստան լինելոց է այնմ որ ոչ առնէ ողորմութիւն : Եւ ասէ
ցնա . խաղաղութիւն ընդ քեզ : Իսկ մագիստրոսն ասէ . գնալ կամիս
դու մինչ ոչ ասացեալ ես վասն քո . այլ ասա ինձ վասն տեսաւն՝ ո՞վ
ես դու : Եւ նա ասէ . ճանաչես դու զպատմութեանս զայս : Իսկ իշ-
խանն ասէ . այո , տէր , իմ է : Եւ նա ասէ . ես եմ մեռեալն այն զոր
տեսեալ քո մերկ անկեալ ՚ի ճանապարհի՝ ծածկեցեր սովաւ զիս . և
արդ առաքեաց զիս տէր բժշկել զքեզ . և դու միշտ գոհացիր զայ , և
զողորմածութիւն մի մոռանար : Չայս ասացեալ , դարձեալ ել նա ընդ
պատուհանն և գնաց՝ ընդ որ և մտեալ էր : Եւ իշխանն ողջացաւ բնաւ
և գոհանայր զայ և ուրախ էր , վասն զի ողորմածութիւն զոր սիրէր և
ունէր զնա՝ արդեամբք ցուցաւ նմա և հաստատեցաւ ՚ի նմա :

* Օրինակի մի հին Ռարգմանութեան
համառօտեալ է այսպէս . Մագիս-
տրիանոս ոմն գնայր հրամանաւ
թագաւորին ՚ի գործ , և յուղոջն
ետես զոմն աղքատ մեռեալ մերկ
և ընկէց ՚ի վերայ նորա զներքին

հանգերձն իւր : Եւ յետ ժամանա-
կաց անկաւ յերիվարէն և բեկաւ
ոտն նորա , և թագաւորն հրամայ-
եաց բժշկաց այց առնել նմա . և
յետ եօթն աւուր սեւացաւ : Խոր-
հեցան բժիշկքն և ասեն ցնա . վա-

ՊԱՏԾԵՑԻՆ * մեզ վասն սրբոյ արքային Մարգարեային հայրապետին Մկրտչոյանդրոս՝ զի յամենայնի ողորմած էր և անյիշաչար : Այս ասացաւ մեզ հաւատարմապէս՝ եթէ կայր յՄկրտչոյանդրոս մանուկ մի որդի եղեալ իշխանի քաղաքին, որ արժանաւոր փարթամութեամբ վախճանեալ բազում ինչս և ոսկի եթող նմին : Արագեցաւ և ծախեցաւ ինչքն՝ ի հարկաւոր պէտս, և զամենայնն կորուսեալ ի վերջին եհաս աղքատութի, ոչ վասն անառակութե կամ շռայլութե, այլ ի նաւարկութե ի նաւակոծութե զվաճառսն կորոյս, ըստ ասելոցն ի սաղմոսին՝ ելանէին յերկինս և իջանէին մինչև յանդունդս, և անձինք նոցա յանձինս իւրեանց մաշեցան : Այս պատահմանէս մանուկս այս ի մեծութենէ եղև փոքր, և զբեռն ընչիցն ի նաւարկութեանն կորուսեալ, և ևս նուաստացաւ : Ասն սորին լուեալ երանելին Մարգարեայի և տեաւալ զնա յայն տառապանս, և այն զի գիտէր զծնողսն նորին՝ վշտանայր, և փոքր մի ողորմութիւն նմին առնել ամաչէր : Վանզի տեսանէր զնա յատեան իւր աղքատ, և ճմլէր ոգի երանելոյն ի վերայ առնն՝ որ զգենոյր հանդերձ պատառատուն, և պատկեր կորացեալ վերջին աղքատութի. շարժեցաւ յայ, և խորհէր սքանչելապէս, որում և վայել էր իւրում երանութի : Արջեաց զնոմիկոս սրբոյ և մեծի եկեղեցւոյն առանձինն և ասէ ցնա. տէր նոմիկոս, կարող ես պահել ինձ խորհուրդ : Նսէ նոմիկոսն. յուսամ յորդին այ, տէր իմ, զի ինչ որ հրամայէ սրբութի քո

զիւն գամք մոխթարեմք զքեզ : Եւ առաքեաց զկնի սրտանի մի գիտել զոր խորհին : Եւ ասեն. տէրն քո չապրի թէ չկորեմք զխորապեալ ոսն, և վաղիւ գամք հարցանեմք զոր կամի : Դարձաւ լալով և ասաց նմա : Եւ մագիստրոսն ելաց առաջի տեառն և փոքր մի ննջեաց : Եւ տեսանէ զոմն փառաւոր մտեալ առ նա և հարցանէր զորպէսն. և նա ասաց զբանս բժշկացն լալադին : Եւ ասէ ցնա

երևեալն. ցոյց զտեղին : Եւ նա եցոյց : Եւ խաչակիքեալ ասէ՝ արի և չըլեա. և ինքն գնայր : Ատէ իշխանն. աստուծով որ զքեզ առաքեաց՝ ով ես դու : Եւ նա գարձաւ և եցոյց նմա զնեղքին հանդերձն և ասէ. ճանաչե՞ս զայս : Եւ ասէ՝ այո : Եւ ասէ. ես եմ զի առաքեաց Թժ թժ զքեզ, մի մռռանար զողորմութիւն : Եւ իմացեալ փառաւորեցին զԲՄ զորհնեալն յաւիտեանս :

* Արդե՞ս Լաւինիան Մարգարեայի և իմ ասէ. Պատմեաց մեզ սուրբն արքայ վասն Ապողինարոս. իմ

էրեւրդ Թադմանութիւնն Պատմեաց մեզ սուրբն Սաբայ :

առ իս խորհուրդ, մի գիտասցէ մարդ որ: Մէջ հայրապետն. պիտոյ է զի արասցես գիր ոսկւոյ լտեր յիսնից առ եկեղեցին՝ ի դիմաց այս անուն մանկան հօր, որ վախճանեալ է. և դիր ի նմա վկայք, կնքեա և մատո այսր: Իսկ նոմիկոսն առ ժամայն փութապէս արարեալ զհրա մանն՝ մատոյց զթուղթն տուեալ ցհայրապետն: Եւ քան զի էր այրն յառաջ ժամանակաց մեռեալ և թուղթն նոր, ասէ հայրապետն. գնա, պատուական նոմիկոս, ձգեա զդա ի ցորեան կամ ի դարի և յետ սակաւ աւուրց բեր այսր: Եւ գնացեալ եկն ի հրամայեալ օրն առ հայրապետն՝ ունելով զգիրն: Եւ ասէ հայրապետն. գնա արդ և ասա ցմանուկն. զինչ տացես ինձ, և տաց քեզ զգիր օգտի: Եւ լ տես, պատուական նոմիկոս, մի առցես ի նմանէ պակաս քան զերիս դահեկանս, և տուր նմա զգիրն: Եւ ասէ նոմիկոսն. հրաման տուր, տէր, զի մի և զայդ առից: Եւ րդ կոչեալ նոմիկոսն զմանուկն ասէ. զինչ տացես ինձ, և ես շնորհեցից քեզ ինչ որ զաղքատութիւնդ քո լցուցանէ: Եւ նա ուխտ եղ՝ զոր ինչ կամի՝ տալ: Յայտնեաց նմա նոմիկոսն և ասէ. յառաջ քան զհինգ օր յուզէի յարկղն զիմ նամակս, և գտի ըզգիրս զայս, և յիշեմ այժմ զերանելի հայրն քո որ ունէր ակն առ իս, և աղաչեաց զիս յօր մահուանն իւրոյ և ետ զգիրս զայս մնալ առ իս մինչև ցայս ժամ. արդ եկն ի միտս իմ տալ զայս ցքեզ: Մէջ մանուկն. և զինչ կամիս թէ տաց քեզ: Մէջ նոմիկոսն. երեք դահեկան: Եւ ասէ մանուկն. տեսանես զի պատկառեալ է դէմք իմ, և անժանօթ ի պարտականաց: Մէջ ցնա նոմիկոսն. այո, ապա հրաժարեմ ունել զսա սակաւ տրիւք: Մէջ դարձեալ մանուկն. գիտէ տէր՝ զի ոչ ինչ ունիմ, ապա թէ առից զոր այդր գրեալ է, և այլ ևս զոր ինչ կամիս՝ տաց քեզ: Յայնժամ ետ ցնա զգիր յիսուն լտերն: Իսկ մանուկն հանդերձ կտակաւն եկեալ առաջի հայրապետին ծուներ էած և ետ ցնա զգիրն: Եւ հայրապետն յընթեռնու ըսկտաւ տունել ցնա կռիւ ասելով. մինչև ցայժմ ուր էիր. հօր քում վախճանի աւելի է քան զտասնամ. գնա, իշխան դու, ոչ առնեմ քեզ պատասխանի: Եւ ցնա ասէ. տէր իմ, ոչ ունէի ես զգիրդ, այլ նոմիկոսդ ետ զդա ցիս և ասաց՝ թէ ի յոյզ նամակաց գտի. արդ ներեա ծառայի քո: Եւ ցնա, ասէ հայրապետն, թոյլ

տուր և ես յայտնեցից զկամս իմ յետ միոյ շաբաթու :
 Վնաց մանուկն և կացեալ զսահմանեալ աւուրսն՝ եկն
 վերստին : Իբրև ետես զնա հայրապետն , պատճառս
 կցկցէր՝ որպէս թէ ոչ ինչ կամի տալ ցնա . ընդէր յա-
 պաղեցեր , ասէ , և ոչ բերեր զգիրս : Վսէ մանուկն . տէր
 իմ , գիտէ անձ , զի ոչ ունիմ զօրրստօրէն յագեցուցա-
 նել զիմսն . զինչ անձ ծագէ ողորմութիւն առ քեզ՝ ա-
 րասցես ինձ : (Յայնժամ ասէ ցնա սրբազանն Վարդի-
 նարոս . ընդունիմ զաղաչանս քո և հատուցանեմ ահա
 'ի ձեռս քո զգլուխ իրիդ լիապէս . բայց , եղբայր , աղա-
 չեմ զքեզ , մի խնդրեր տոկոսիս 'ի սուրբ եկեղեցւոյս ,
 զի 'ի քէն եղև յապաղումն :) Ունր էա՞ծ մանուկն և
 ասէ . զինչ և խորհի տէրդ և հրամայէ՝ լիցի , զոր ինչ 'ի
 գլխոցն կամիցի սրբութիւնդ քո՝ թողցի : Վսէ հայրա-
 պետն . ոչ , բաւական է մեզ որ թողուս զվաշխդ : (Յայն-
 ժամ մատուցին առաջի և տուաւ ցնա յիսուն լիտր ոս-
 կի , և արձակեաց զնա հայրապետն օրհնութիւն վասն ո-
 րոյ եթող նմա զտոկոսին : Վյս գաղտնի գործք անայ-
 նոյն Վարդինարոսի և գթութի 'ի վերայ մանկանն՝ յա-
 րուցեալ զնա յաղքատութենէն . յետ որոյ 'ի չափ փար-
 թամութե ծնողաց իւրոց հասեալ , և բարւոք քաղա-
 քավարութիւն կացեալ վայելչապէս զտեառնէ գոհանայր :
 (ՅԱՐԺԱՄ էաք մեք յՂեքսանդրիա , Լէոնդիոս ոմն
 այր բարեպաշտ և քրիստոսասէր եկն 'ի Վենտապօլսոյ՝
 որ էր մերձ 'ի Վեռինն , և էր բնակեալ անդ ժամանակս
 բաւականս , և ածին զնա քաղաքացիքն յօրհնութիւն
 հայրապետին Ղեքսանդրու , ձեռնադրէին եպիսկոպոս :
 Եւ եղև 'ի խօսելն ընդ մեզ , պատմեաց մեզ և ասէ՝ ե-
 թէ յաւուրս (Ժ)էօփիլոսի հայրապետին Ղեքսանդրու
 եղև 'ի Վեռինն եպիսկոպոս Սինեսիոս իմաստասէրն , որ
 եկն 'ի Վեռինն և եգիտ անդ իմաստասէր զոմն Եւա-
 գրիոս անուն՝ որ եղև նմին սիրելի մօտաւոր , թէպէտ և
 հելլենացի էր վարուք : Բայց եպիսկոպոսն Սինեսիոս
 եղ ընդ կռապաշտիցն մախանս՝ ոչ թէ միայն խորհել
 զայս , այլ և փութայր և ջանս բազումս ունէր վասն Եւ-
 ւագրիոսի ածել 'ի քրիստոնէութիւն . սակայն նա ոչ
 տայր տեղի վարդապետութե վասն հին սովորութեն
 ընդելութե . այլ եպիսկոպոսն ունելով բազում սէր առ
 նա ոչ խոցուտէր և ոչ բռնադատէր և ոչ ձանձրանայր յա-

մենայն աւուր աղաչել և վարդապետել, և մտադիւրու-
թեամբ ջանայր զի արասցէ նմա 'ի Վճ. հաւատալ: Այլ
նա յաւուր միում յորժամ բազմացան խօսքն և պա-
տասխանիքն 'ի մէջ իւրեանց, ասէ յեպիսկոպոսն. այս-
պէս, տէր իմ եպիսկոպոս, յետ անի և յայսմ կամիս ա-
ծել զիս զոր ասէք դուք քրիստոնեայքդ՝ եթէ վախճան
այսմ աշխարհի լինիցի, և յետ վախճանին ամենեքեան
որ են մարդիկ 'ի սկզբանէ՝ այս մարմնովս յառնեն և զմար-
մինս զայս անապական զգենուն և անապական 'ի յանապա-
կան կեանսն կենցաղավարին. նոյնպէս և որք մարմնով
գործեցին զմեզս՝ կորնչին, և որ ողորմի աղքատին՝ փոխ
տայ ան, և որ կորուսանէ աստ 'ի տառապեալս ինչ՝ յեր-
կինս գանձէ և հարիւրապատիկ զսա 'ի միւսանգամ գա-
լըստեանն 'ի Վճ. առցէ. անհաւատալի է ինձ այդ խոր-
հուրդ և խռովեցուցիչ և շաղփաղփութեւ բանք: Իսկ
եպիսկոպոսն երևեցոյց նմա զամենայն յոյս քրիստոնեից
եթէ ճշմարիտ է: Այլ յետ բազում ժամանակի երևե-
ցոյց զնա մկրտիլ ամենայն տամբ և հաւատալ 'ի Վճ.
լինէր նոցա ուրախութի մեծ: Այլ յետ մկրտելոյն էած
առաջի եպիսկոպոսին ոսկի երիս կենդինարս և ասէ. ըն-
կալ զսա և տուր աղքատաց և արա ինձ ձեռնագիր որ
տացէ ինձ զայդ Վճ. 'ի հանդերձեալն: Այլ եպիսկոպոսն
ընկալեալ զգանձն և ետ աղքատաց, և ետ նմա ձեռնա-
գիր: Այլ մնացեալ յետ մկրտութեն աւուրս ինչ, տկա-
րացեալ 'ի հիւանդութի և եկն 'ի վախճանել, և ասէ
ցորդիս իւր. յորժամ ամփոփէք զիս, զայս թուղթս դիք
'ի ձեռին իմում և այնպէս ամփոփեցէք զիս: Այլ 'ի մե-
ռանելն ամփոփեցին և տուին 'ի նա զձեռնագիրն: Այլ
յետ երից աւուրց վախճանին երևեցաւ եպիսկոպոսին
և ասէ. եկ 'ի գերեզմանն ուր իցեմ և առ զձեռնագիր
քո, զի վճարեցայ լիապէս զոր ետու 'ի ձեռս քո, և ոչ
մի բան ունիմ առ քեզ այլ, և յաղագս հաւատարմու-
թեան քո վերնագրեցի 'ի նմա ձեռամբ իմով: Այլ ոչ
գիտէր եպիսկոպոսն եթէ թաղեալ էր ընդ նմա ձեռ-
նագիրն իւր: Այլ առաւօտուն առաքեաց առ որդիսն իւր
և ասէ ցնոսա. միթէ զումեք ձեռնագիր եղիք ընդ հօրն
ձեր: Եւ ցնա. այո, տէր, թուղթ իմն յորժամ վախ-
ճանէր ետ ցմեզ և ասէ. յորժամ վախճանիմ ես՝ դիք
զթուղթս զայս 'ի ձեռս իմ առանց գիտելոյ ումեք ամե-

նւնին : Յայնժամ եպիսկոպոսն առ զնոսա և ընդ նոսին զկղերիկոսսն և քարակոխս որք շինէին զգերեզման ի մաստասիրին . և յորժամ բացին զնա , գտին զգիր եպիսկոպոսին 'ի ձեռս մեռելոյն , զոր առեալ բացին և գտին վերագրեալ ձեռամբ իմաստասիրին այսպէս . ես Նւագրիոս իմաստասէրս՝ քեզ սրբազանեալ եպիսկոպոսի Սենեսիոսի ուրախ լինել . առի զպարտսն իմ և վճարեցայ , և ոչ մի բան ունիմ առ քեզ վասն ոսկւոյն զոր ետու զօրութեամբ ճշմարտին Վսի ւոյ մերոյ որ անբաւ սքանչելին է : Նւ զայս իբրեւ տեսին ամենեքեան , մեծապէս զարմացան 'ի վերայ եղելոց սքանչելեացն և արտասուօք զւծ փառաւորեցին : Նւ կայ մինչև ցայսօր թուղթն այն 'ի գանձարան սրբոյ եկեղեցւոյն Վեռինէ , և ընդ այլ սպասս եկեղեցւոյն աւանդեն զնոյն 'ի նա որք յաջորդեն զպաշտօն եկեղեցւոյն 'ի փառս Վսի * :

ՊԱՏՄԻՐ՝ հայրն Վանիէլ եթէ այր ոմն քարահատ

* Օրինի մի երկրորդ Ռարգմանութիւն այսպէս համառօտէ . Ի կեռնին եպիսկոպոս մի Սենեսիոս անուն՝ ջանայր քրիստոնեայ առնել զիմաստասէր ոմն Նւագրիոս անուն , և ոչ կարէր 'ի ժամանակս բազումս . և նա ոչ ձանձրանայր , մինչ օգնականութիւն Քսի կատարեաց և արար : Նւ յետ երկց ամաց մեռանէր . և ես յեպիսկոպոսն ոսկի բազում տալ աղքատաց . և պահանջեաց 'ի նմանէ գիր , որ 'ի Քսէ հարիւրապատիկ առցէ զայն . և ետ նմա : Նւ նա ետ զգիրն յորդիսն իւր և ասէ . 'ի յամփոփելն զիս դիք զգա առ իս : Նւ եգին : Զկնի թաղմանն երևեցաւ 'ի տեսլեանն գիշերի եպիսկոպոսին և ասէ . եկ 'ի գերեզման իմ և առ զգիր քո , զի ես ընկալայ զիմն 'ի Քսէ մերոյ : Նւ եպիսկոպոսն ոչ գիտէր թէ զգիրն 'ի գերեզմանն եգին , մինչև եհարց զորդիսն . և չոգաւ 'ի գերեզմանն քարակոխօք , և եբաց և եգիտ մօտ 'ի ձեռագիրն իւր գիր ձեռին Նւագրիոսի այսպէս . ես Նւագրիոս իմաստասէր առի 'ի Քսէ ւոյ մերոյ զհարիւրաւորն ընչից իմոց . երանելիդ Սենեսիոս , չունիմ առ քեզ բան ինչ : Նւ տեսեալ արտասուօք օրհնեցին զւծ . և կայ գիրն յեկեղեցին Վեռնեայ :

Գնացեալ երբեմն հայրն Վանիէլ քահանայն Սկիտոյ 'ի Թեբայիդա , և ունէր ընդ ինքն զմի ոմն յաշակերտաց իւրոց . և իբրեւ գնացին նաւօք ընդ դեռ , և հասին 'ի գեղ ուրեմն , և ելեալ անդր ծերն ասէ ցաշակերտն իւր . այսօր մեզ աստ լինել պարտ է : Ասէ աշակերտն . ոչ , այլ գնացուք այսօր 'ի Սկիտէ : Իսկ ծերն ասէր . ոչ , այլ աստ կացցուք այսօր : Նւ նստէին 'ի մէջ փողոցին օտարս : Ասէ աշակերտն ցծերն . ոչ է արժան մեզ կալ աստ իբրեւ զմուրացիկս , այլ գնացուք յեկեղեցի գեղջս և անդ կացցուք : Ասէ ծերն . ոչ գնացուք , այլ նստցուք աստ մինչև ցերեկոյ : Իսկ աշակերտն շփոթէր և կագէր և ասէր ցծերն . մինչև ցերեք չըջիմք անօգուտս վասն քո , և ես չարաչարս մեռայց 'ի փողոցի : Իբրեւ ասէին նոքա զայս , եկն անդ այր մի ծեր գռեհիկ երկայն հասակաւ և հերքն սպիտակ իբրեւ զձիւն : Իբրեւ ետես զհայրն Վանիէլ ,

վաստակէր աւուրն գանկ մի ոսկի, և ինքն ոչ ուտէր մինչև ցերեկոյ. և ապա գնէր կերակուր նովաւ և ուտէր ընդ հիւրս և ընդ աղքատս, և զփշրանս մնացեալս ընկենոյր շանց. և ոչ ինչ պահէր ՚ի վաղիւն, բայց միայն

սկսաւ համբուրել արտասուօք զոտս նորա, և համբուրեալ սիրով ըզմիմեանս՝ տարաւ զնոսա ՚ի տուն իւր. և ունելով ինքն լոյս ՚ի ձեռին գնայր առաջի նոցա ընդ փողոցն, և զկնի նորա երթային հայրն Դանիէլ և աշակերտն իւր և այլ բազում աղքատք որք գիպան անդ: Եւ տարաւ զնոսա ՚ի տուն, լուաց զոտս ծերոյն. և այլ ոչ բնաւ զոք ունէր ազգական կամ ընտանի և կամ քառասուոր ՚ի տան իւրում և ոչ այլ ոք, բայց միայն զաժ: Եւ եգ առաջի նոցա սեղան և կերակրեաց զամենեւեան: Եւ յետ ընթրեացն այնոցիկ ժողովեալ զմնացորդ կոտորան ել արտաքոյ և ընկէց շանց, և ոչ եթող վասն վաղուի և ոչ մի փշրանս. զի այս էր սովորութիւն նորա ոչ թողուլ ինչ ՚ի տան վասն վաղուի: Եւ ելեալ ծերն և նա, նստեալ առանձին՝ ոչ նիրհեցին բնաւ զգիշերն ողջոյն. այլ խօսէր ցնա ծերն զհաս հոգւոյ, և նա լսէր զհրամանս նորա ջերմ արտասուօք: Իսկ առաւօտուն ողջունեալ զմիմեանս և մեկնեալ գնացին: Եւ իբրեւ երթային հայրն Դանիէլ և աշակերտն իւր ՚ի Ճանասարհին Սկիտոյ, աղաչէր զծերն աշակերտն իւր և ասէր. արաացես սէր, հայր, և պատմեցես ինձ թէ ո՞ր և կամ ուստի իցէ այրս այս և կամ ուստի Ճանաչէ զքեզ սա: Եւ ոչ կամեցաւ ծերն պատմել նմա: Դարձեալ անկանէր առաջի նորա և ասէր աշակերտն այն. նա և այլ բազում ինչ պատմեալ է քո ինձ, հայր, զայսմ մարդոյ ընդէր ոչ պատմես: Քանզի պատմեալ էր նմա ծերն զբազմաց առաքինութիւն: Իսկ ծերն ոչ կամեցաւ ասել և ոչ պատմեաց նմա, մինչև տրամեցաւ եղբայրն յոյժ, և այլ ոչ խօսէր ցծերն մինչև ցՍկիտէ: Եւ կացեալ մինչև ցերեկոյն սովեալ ծերն, և եղբայրն ոչ տարաւ նմա զսովորական կերակուրն իւր ՚ի ժամ երեկոյին. քանզի յերկոտասան ժամ աւուրն առնոյր ծերն զկերակուր զամենայն աւուրս իւր: Եւ իբրեւ ետես ծերն զի ոչ եկն եղբայրն յերեկոյին առ ինքն բերել կերակուր վասն տխրութեն, յարեաւ ծերն և եկն ՚ի սենեակ եղբօրն և ասէ ցնա. ընդէր սպաներ սովով զհայր քո, ով որդեակ: Եւ նա ասէ. ոչ ես գու հայր իմ և ոչ սիրես զիս. զի եթէ սիրէիր զիս, պատմէիր ինձ զառնէն զայնմանէ: Ասէ ցնա ծերն. ընդէր այդպէս խոտասիրաւ և սնափառ ես դու: Եւ յարեաւ գնալ ՚ի սենեակ իւր. իսկ եղբայրն զղջացեալ կալաւ զոտից ծերոյն, աղաչէր զնա ոչ գնալ խռովեալ: Արգ վասն զի ոչ կամէր ծերն արամեցուցանել զնա, քանզի յոյժ սիրէր զնա, ասէ ցնա. թէ արասցես ինձ սակաւ ինչ խարշեալս զի կերայց, և պատմեցից քեզ զծերոյն զայնմանէ: Իսկ նա ուրախացեալ արար զասացեալն, և զկնի ընթրեացն սկսաւ ծերն պատմել նմա զնմանէ: Առն այնորիկ, ասէ, կոչի անուն Եւլոթի, և է նա արուեստիւ գործող քարի և քարահատ. և վաստակէր նա յաւուր միոյ իւրովն արուեստիւ գրամս գանկոյ միոյ, վասն զի յոյժ հմուտ է յարուեստն յայն. և ինքն մինչև ցմութն ոչ ինչ ճաշակէ բնաւ, և երեկոյին գայ ՚ի գեղն, և զորս և գտանէ աղքատս և օտարս և անանկս ՚ի փողոցաց կոչէ ՚ի տուն իւր և կերակրէ զնոսա, և ինքն ևս ընդ նոսին կերակրի. և զոր մնայ ինչ ՚ի սեղանին մանրեալս և փշրանս՝ հանեալ արտաքոյ արկանէ շանց, և ոչ բնաւ թողուլ ինչ յայդ ՚ի վաստակոյն. և ունի յայսմ արուեստ և ՚ի գործս նա արդ հարիւր ամ, և տոյ նմա ՔՄ ՚ի

զքարհատն իւր : Եւ եղև զի ընկալաւ զիս ընդ հիւրս .
 և իբրև իմացայ զկեանս նորա , խնդրեցի յայ զերիս շա-
 բաթս՝ տալ նմա ինչս , զի բազում արասցէ զարդիւնս :
 Եւ ասէ ցիս տէր 'ի տեսլեան , զի կայր 'ի վերայ վիմի
 'ի կերպս թագաւորի և ասէ . բաւական է նմա զոր ու-
 նի : Եւ ժտէի ես տալ նմա ստացուածս , և ասէ ցիս
 տէր . առնուս զնա յերաշխի , զի կացցէ 'ի պատուիրանս
 իմ : Եւ ասեմ . այո : Եւ ասէ ընդ զօրսն որ մօտն կային .
 լուարուք դուք : Եւ եղև զի 'ի հանելն քար՝ գտաւ կա-
 րաս մի լի ոսկւով , և ոչ իշխեաց 'ի տեղւոջն յերևան

վաստակոյ իւրոյ աւուրն գանկ մի ոսկւոյ հանապազ որպէս ասացի :
 Իսկ ես մինչ մանուկ էի յառաջագոյն քան զայս քառասուն ամաւ՝
 երթայի ծախել զձեռագործ իմ . և եկեալ իմ յերեկոյին 'ի գեղն յայն
 ագանել անդր , և տարաւ զիս և այլ ևս օտարս ըստ սովորութե իւ-
 րում 'ի տուն իւր , և հիւրընկալեալ զմեզ աշակերտեցաւ ինձ : Եւ ես
 բազում անգամ ելանէի անդ , և ծանեայ զառաքինութիւն նորա , և
 սկսայ պահօք աղաչել զմծ վասն նորա և ասել՝ տուր սմա , տէր , ա-
 ւելի ինչ ստացուածս , զի առաւել տացէ 'ի պէտս կարօտելոց : Եւ պա-
 հեցի այսորիկ աղագաւ երիս շաբաթս , մինչև վհատեցայ սովեալ և
 անկայ յանկողնի : Եւ տեսի զոմն քահանայ վայելուչ զգեցեալ պատ-
 մուծան սպիտակ՝ որ եկն եկաց առ իս և ասէ . Դանիէլ , զինչ վշտա-
 ցեալ ես : Եւ ես ասեմ . ուխտեցի Քմի ոչ բնաւ ճաշակել ինչ մինչև
 լուիցէ և տացէ ստացուածս Եւլոթի քարագործի , զի բազումս բարե-
 գործեսցէ նովաւ : Եւ նա ասէ ցիս . ոչ է բարի այդ , այլ կացցէ որ-
 պէս և է , և այն լաւ ևս է : Եւ ես ասեմ . տէր , առաւել տացես դու
 նմա , զի նա տացէ այլոց , և առաւել փառաւորեսցի նովաւ անուն
 քո : Ասէ ցիս . ես ասեմ՝ քեզ՝ լաւագոյն է զի կեցցէ որպէս և էն . իսկ
 արդ եթէ կամեսցիս զի աւելի ինչ տացից նմա , դու երաշխաւոր կաց
 անձին նորա , որպէս զի կեցցէ 'ի հարստութեան անձն նորա , և ես
 տամ նմա առաւել : Եւ ես ասեմ նմա . 'ի ձեռանէ իմմէ խնդրեսցես
 զհոգի նորա : Եւ տեսի զի էաք մեք 'ի յարութիւն տեառն յեկեղե-
 ցւոջն , և մանուկն այն նստէր 'ի վերայ վիմի գերեզմանին , և Եւլոթի
 կայր ընդ աջմէ նորա և բիւր հրեշտակք կային շուրջ զնովաւ : Եւ ա-
 սէ տէր ցնոսա վասն իմ . սա իցէ երաշխաւորն Եւլոթի : Եւ նոքա պա-
 տասխանի ետուն՝ այո , տէր , սա է երաշխաւորն նորա : Իսկ տէրն ա-
 սէ . ստուգիւ տուժեցից 'ի քէն զերաշխաւորութիւն դորա : Եւ ես
 դարձեալ ասեմ . այո , տէր , եղիցին 'ի վերայ իմ երաշխաւորութիւն
 դորա , և տուր սմա ինչս : Եւ տեսի զի արկանէին գանձ բազում 'ի
 ծոց Եւլոթիոսի , և որչափ արկանէին՝ առաւել ևս տանէին ծոց նո-
 րա : Այս տեսիլ էր , որդեակ . և իբրև զարթեայ , ծանեայ զի լուաւ
 տէր աղաջանաց իմոց , և փառս մատուցի ան : Իսկ Եւլոթի ել 'ի գործ
 իւր , և 'ի փորելն զքարս գտաւ 'ի ներքոյ քարանցն կարաս մեծ լի
 ոսկւով , և սոսկացաւ իբրև ետես զայն Եւլոթի և ասէ . գանձս այս
 երրայեցւոցն եղեալ է , և արդ զինչ արարից . եթէ տարայց զսա 'ի
 տուն իմ , լսէ զայս գատաւորն և չարչարէ զիս . այլ առեալ զսա գնա-
 ցից յերկիր օտար ուր ոչ գիտեն զիս , և անդ պահեցից որպէս պարտ
 է : Եւ առեալ ջորիս 'ի վարձու իբր թէ քարս բերիցէ , և բարձեալ զոս-

հանել, այլ վարձեալ գրաստս գնաց 'ի Վոստանդինու-
պօլիս առ Յուստիանոս թագաւորն, և ստացաւ ապա-
րանս, և առ զեպարքոսութի քաղաքին: Այլ տեսեալ
դարձեալ իմ զտէր, հայեցաւ յիս խեթիւ. և իմ գի-
տացեալ զվասնէրն՝ չողայ 'ի գեօղն, տեղեկացեալ գնա-
ցի 'ի Վոստանդինուպօլիս, և զչորս ամիս ոչ կարացի տե-
սանել զնա կալով առ դրանն, մինչև հարին վիրաւորե-

կին էջ 'ի ծովեզրն, և կալեալ զնաւս 'ի վարձու գնաց 'ի Վոստանդի-
նուպօլիս՝ թողեալ զբարւոք մշակութիւն իւր: Եւ թագաւորէր յայն-
ժամ Յուստիանոս ծերն 'ի Վոստանդինուպօլիս: Եւ ետ Եւլոթի գանձ
բազում թագաւորին և իշխանաց նորա, զի արասցեն զնա եպարքոս
մեծի պրետորին: Յայնժամ գնեաց յարկս մեծամեծս որ կոչի եգիպ-
տացւոց մինչև ցայսօր. և եղև այս այսպէս: Արդ զկնի երկուց ամաց
տեսի տեսիլս դարձեալ զմանուկն զայն զտէրն 'ի նոյն 'ի տեղի յա-
րութե նստեալ և ամբօխ ընդ նմա, և Եւլոթի ոչ էր 'ի տեղի իւր յաջ-
մէ. և տեսի զի քարշեցին դէք սեաւք զԵւլոթի 'ի վերայ երեսաց իւ-
րոց և հանին անտի: Եւ իբրև զարթեայ 'ի քնոյ, ասեմ. վայ ինձ եղ-
կելոյս, զի կորուսի զանձն իմ: Եւ առեալ զցուպ 'ի ձեռին եկի 'ի
գիւղն յայն խնդրել զնա, և կացի անդ մինչև ցերեկն և մնայի Եւլո-
թէ, և ոչ երևեցաւ: Իբրև երեկոյ եղև, ասեմ ես ցկին ոմն. ո՞չ գոյ
օտարանոց 'ի գիւղս յայս: Եւ նա ասէ. ոչ գոյ: Եւ կինն այն խնդ-
րեաց գնալ զկնի իւր վասն հիւրընկալութե, և ես լուայ նմա: Եւ տա-
րաւ զիս 'ի տունն իւր և եգ ինձ սեղան և հաց և նստեալ հիւրընկա-
լէր զիս, խրատէր զիս և ասէր ցիս. տէր իմ և հայր, ո՞չ գիտես զի մա-
նուկ ես և կրօնաւոր՝ ոչ է պարտ քեզ գնալ 'ի գիւղ, զի կրօնաւորի
հանգարտել պարտ է: Չայս և այլ այսպիսիս բազում ինչ ասաց ցիս:
Եւ ես ասեմ. վաճառել զձեռագործ իմ գնամ: Եւ նա ասէ ցիս.
Թէպէտ և բազում ինչ պատճառս ասես, ես ոչ հաւանիմ, այլ մի
բնաւ ագանիր գու 'ի գիւղ 'ի գիշերի: Իսկ ես հարցի ցնա. ասա ինձ
վասն տեառն, մայր իմ, թէ զինչ եղև քարագործն Եւլոթի օտարա-
սէրն այն: Ասէ ցիս. և զի էր նա բարեգործ և արդար և օտարասէր
յոյժ, և ընկալաւ անձ զբարի գործս նորա, և որպէս լսեմք՝ ահա է
նա եպարքոս մեծ 'ի պալատ արքայի: Չայս իբրև լուայ ասեմ. ես
եղկելիս սպանի զնա: Յայնժամ խորհեցայ և հարկեցայ գնալ առ
նա: Եւ նստեալ 'ի նաւ գնացի 'ի Բիւզանդիա խնդրել զնա. և հարցի
զտուն Եւլոթի եպարքոսի եգիպտացւոյ, և ցուցին առժամայն, և նըս-
տայ առ դրան նորա և մնացի զի ելցէ և տեսից զնա: Եւ ահա ել բա-
զում հեծելովք և զինուք, և ասացի մեծաձայն. ողորմեաց ինձ, ե-
պարքոս, զի ունիմ ծածուկ ինչ ասել քեզ: Եւ բնաւ ոչ նայեցաւ
յիս, այլ հարին զիս որք առաջին երթային: Եւ այսպէս ձայնէի 'ի յելս
և 'ի մուտս նորա շաբաթս չորս, և զինուորքն նորա հարկանէին զիս,
և ոչ կարացի խօսել ընդ նմա բնաւ: Իսկ իմ ձանձրացեալ յոյժ՝ ան-
կայ առաջի պատկերի աստուածամօրն և ասեմ արտասուօք. տէր իմ
Յիսուս Քրիստոս, կամ աղատեա զիս յերաշխաւորութենէ սորա,
և թէ ոչ դարձայց ես յերկիր և յաշխարհ իմ: Իսկ մինչ խորհէի
զայն, ննջեցի սակաւ մի և տեսի յերազի զի անցանէր գունդ մեծ, և
որք առաջի երթային ասէին՝ եթէ օգոստատիրուհի անցանէ. և
էին առաջի նորա հազարք հազարաց և բիւրք բիւրոց: Եւ ես գոչէի

ցին զիս ծառայք նորա և թողին կիսամահ . և ես յողոր
անկեալ աղաչեցի զսուրբ Խաչատրեան թափել զիս յերաշ-
խաւորութիւն անտի, և տեսի զի բուռն հարեալ ունէր
զոտից տեառն և աղաչէր վասն իմ: Այլ ասէ ցիս տէր .
արձակեցի զքեզ, արի գնա 'ի տեղի քո, և ես ածեմ
զայրն 'ի չափ իւր: Այլ եղև մեռանել թագաւորին Յուս-
տիանոսի, և կալեալ զքարահատն զԱլլոթի և զայլ ե-
րիս ընկերս նորա և առին զբոլոր ինչս նոցա, և կամե-

առ նա. տիրուհի, օգնեա ինձ: Իսկ նա ասէ ցիս. զի ե քեզ, ո՞նէ զէ
զքեզ: Իսկ ես ասեմ. Եւլոթի եպարքոսին երաշխաւոր եմ, արդ հրա-
մայեա արձակել զիս յերաշխաւորութիւն նորա: Եւ զարթեայ և ա-
սեմ. թէպէտ և մեռանել հասանէ ինձ, ոչ մեկնեցայց 'ի գրանէ Եւ-
լոթի մինչև խօսեցայց ընդ նմա: Եւ դարձեալ գնացի 'ի դուռն նորա
և գոչէի դարձեալ. և կալաւ զիս վեստարիս նորա և այնչափ գա-
նեաց բրօք մինչև թափեցաւ ամենայն մարմին իմ, և տկարացայ յոյժ:
Ապա խորհեցայ գնալ 'ի Սկիտէ. և իջեալ 'ի ծովեզը գաի նաւ որ
գնայր յԱղեքսանդրիա, և մօտի անդ և նստեալ 'ի նաւին վհատեալ
ննջեցի անդ: Եւ դարձեալ տեսի զի կայի 'ի յարութիւն տեառն. և
նոյն մանուկն տէր նստէր 'ի վերայ վիմին, և ահագինս նայեցաւ յիս,
և ես յահէն այնպէս սոսկացայ և դողացի իբրև զտերև ցամաքեալ 'ի
հողմոյ, և ոչ կարէի նայել 'ի նա բնաւ, զի զարհուրեալ սոսկայր սիրտ
իմ: Եւ ասէ ցիս. ոչ գնաս ընդ զերաշխաւորութիւն քո: Յայնժամ
հրամայեաց երկուց ոմանց կախել զիս զփայտէ և կապել զձեռս
յետս. և արարին զհրամանս արքայ մանկանն, և հարկանէին զիս և
քերէին և ասէին. ընդէր առաւել քան զկար քո երաշխաւոր եղեր
ումէք, և կամ ընդէր կացեր դու հակառակ հաճոյիցն ւայ: Եւ ես ոչ
կարէի խօսել ընդ նոսա, զի արժանի պատժոց համարէի զիս, և իրա-
ւամբք զհրամանս արքային: Եւ ահա եղև ինչ ձայն՝ որ ասէր. օգոս-
տատիրուհի անցանէ: Եւ իբրև տեսի զնա, ոգի առի և ասեմ յելմ ձայ-
նիւ. տիրուհի, օգնեա ինձ: Յայնժամ ասէ ցիս քաղցր բարբառով. ես
աղաչեցից վասն քո: Եւ տեսի զի գնացեալ տիրուհին համբուրէր
զոտս մանկանն տեառն, և աղաչեաց վասն իմ: Յայնժամ ասէ ցիս մա-
նուկն այն թագաւոր. մի երբէք իշխեսցես այլ առնել զայդ գործ:
Եւ ես ասեմ. ոչ. մի եղիցի, տէր, այլ առնել զայդ պիտիդ: Եւ ասեմ.
ես լաւագոյն ևս լինելոյ վասն խնդրեցի նմա, և արդ ներեա և թող
ինձ, տէր իմ և Խաչ իմ: Եւ հրամայեաց արձակել զիս: Եւ իբրև արձա-
կեցին, ասէ ցիս. գնա 'ի սենեակ քո, և ես որպէս բերից զԵւլոթի 'ի
կարգ իւր՝ տեսցես դու և զարմասցիս: Եւ իբրև զարթեայ, բերկրեցայ
յոյժ ընդ զերծանել իմ յերաշխաւորութիւն. և անցեալ ընդ ծով խա-
ղաղութեմ, եկի 'ի սենեակ իմ: Իսկ զկնի երկից ամաց լուայ զմահ Յուս-
տիանոսի թագաւորին. և զկնի աւուրց ինչ խորհեցան իշխանքն չա-
րիս ինչ զըորից պաարկաց նորա, զԽապատիոսէ դքսէ և զԽալոկրատէ և
զՊոմպիլիէ և զԵւլոթիոսէ: Եւ զերեցունցն զայնոցիկ առժամայն հա-
տին զգլուխս նոցա և առին յաւար զինչս նոցա. իսկ Եւլոթի փախեաւ
միայն և մերկ 'ի քաղաքէն: Եւ իբրև ոչ գտին զԵւլոթին, քանզի փա-
խուցեալ էր, յայնժամ հրաման եա նոր թագաւորն Յուստիանոս
որ նստեալ էր 'ի տեղի ծեր Յուստիանոսին, թէ ուր և գտցեն զԵւ-
լոթի՝ սպանցեն և զնա: Յայնժամ պրծեալ 'ի ձեռաց նոցա Եւլոթի

ցան սպանանել զԼՂԼԹԺԻ: ԼՂ և որա զգեցեալ հանդերձ մուրողի եկն 'ի գեօղն իւր և մուրաց մուրձս և սկսաւ 'ի գործն իւր և զհիւրասիրութիւն: ԼՂ իմ լուեալ չոգայ առ նա, և լացաք զմեծ ժամս. և ես պատմեցի նմա զամենայն իրացն պատահումն: ԼՂ ասէ ցիս. խնդրեա և արդ, հայր, ստացուածս ինչ սակաւս և մարթացից վայելել: ԼՂ ասեմ ցնա. մի լիցի ինձ զայդ զմտաւ ածել և

փախչելով եկն 'ի տեղի իւր, և ունէր զգեստ պատառատուն աղքատի: Եւ ժողովեցան գիւղն այն 'ի տեսիլ Եւլոթի և ասեն ցնա. մեք լուաք զքէն թէ եպարքոս լեալ ես: Եւ ասէ նա. ես չէի այն զոր լուայք դուք. ես եթէ պարսիկ լեալ էի, ոչ ևս տեսանէի զձեզ. զի որք 'ի պատիւս են՝ նոքա 'ի պալատս արքայի են, և զոր լուեալ էք դուք՝ այն այլ ոմն Եւլոթի էր յայտմ երկրէ. լուեալ եմ և ես զնմանէ. իսկ ես 'ի սուրբս և յուխտս շրջէի յաղօթս: Եւ յետ աւուրց ինչ եկեալ 'ի միտս Եւլոթի ասէ. առցես, եղկելի Եւլոթի, զմուրձ քո, և գործեա զգործ քո և աշխատեաց, զի աստ պալատ ոչ գոյ. մի գուցէ կորիցէ ընդ ընչիցն և գլուխ քո: Եւ առեալ զմուրձն գնաց 'ի վէմն այն, և կարծէր այլ ևս գտանել գանձ. և աշխատեալ մինչև ցերեկն փորէր, և իբրև ոչ գտաւ՝ արամեալ նստաւ, և յիշէր զմեծութիւն իւր և զամենայն բարեկրութիւն զոր ունէր 'ի պալատն: Եւ դարձեալ ասէր. այս Եգիպտոս է և ոչ Կոստանդինուպոլիս: Եւ գործէր և ընդունէր զօտարս ըստ սովորութեն իւր, և շնորհօքն Քսի ել յառաջին կարգս: Իսկ զկնի աւուրց ինչ ելի ես 'ի գիւղն յայն վաճառել զձեռագործ իմ. և իբրև ընդ երեկս եղև, եկն Եւլոթի և տարաւ զիս ըստ առաջին սովորութեն իւրոյ 'ի տուն իւր: Եւ իբրև տեսի զնա ծածկեալ փոշւով և աղախ 'ի քարանցն աշխատութենէ, նայեցեալ 'ի նա հառաչեցի և լացի և ասեմ. որպէս զի մեծ են գործք քո, տէր, զամենայն ինչ իմաստութիւն արարեր, և ո՞վ է անմեծ որպէս զանմեծ. դու ես անմեծ որ առնես սքանչելիս միայն, որ յարուցանես զաղքատն յերկրէ և զսառապեալն յաղբեաց, և ես աղքատս յանդգնեցայ մեծ ինչ, և փոքր մի և կորեաւ անձն իմ 'ի դժոխս: Եւ լուաց զոտս մեր և կերակրեաց զմեզ: Իսկ զկնի ընթրեացն ասեմ ցնա. որպէս իցես, ծեր Եւլոթի: Եւ նա ասէ. աղօթեա վասն իմ, հայր, զի աղքատ եմ յոյժ: Եւ ես ասեմ. լու էր քեզ թէ և զոր ունէիր՝ և զայն ևս ոչ ունէիր: Եւ նա ասէ ցիս. ընդէր, տէր իմ հայր, միթէ գայթակղեցուցի՞ ըզքեզ: Իսկ ես յայնժամ սկսեալ պատմեցի նմա զայս ամենայն զորս և էանց ընդ իս, և ողբացաք յոյժ երկոքեանս լալիւն մեծ ծածուկ 'ի մարդկանէ: Յայնժամ ասէ ցիս Եւլոթին. տէր իմ հայր, դարձեալ խնդրեսցես 'ի Քսէ, զի տացէ ինձ և ոչ արարից այնպէս: Իսկ ես ասեմ ցնա. այլ մի մնասցես 'ի Քսէ հաւատալ քեզ ինչս յամ աւուրս կենաց քոց, բայց միայն զմի գանկ վարձ աւուրն քո: Եւ ողջունեալ զմիմեանս լալով, ես յուղի անկեալ եկի 'ի սենեակս իմ և գոհանայի զսեռանէ՝ որ եբեր զնա յառաջին կարգ իւր. և տայր նմա տէր զօրութի գործել զայսքան ժամանակս, և ոչ սակասէին սէտք իւր: Ահա, որ դեակ, պատմեցի քեզ թէ ուստի ճանաչեմ զնա. և թէ որպիսի էին քաղաքավարութիւն նորա. այլ դու մի ևս յաւելցես պատմել ումեք: Չայս այսպէս հայրն Դանիէլ պատմեաց աշակերտին իւր մինչև դարձաւ 'ի Թերայիդայ. և մեք լուեալ զայս գրեցաք 'ի փառս ան: Իսկ

իշխել տեառն իմոյ ասել, որոյ մեծ են գործք նորա և իմաստութեանորա ոչ գոյ բաւ :

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ մի ոմն յանապատականաց վասն առն մի մեծատան՝ եթէ հիւանդացաւ ծանր, և երկուցեալ ՚ի մահուանէ բաշխեաց յընչից իւրոց երեսուն լիտր դահեկանս աղքատաց. և յորժամ ողջացաւ, ապաշաւէր զգանձն իւր : Եւ ասէ ցսիրելի մի. զղջացայ՝ որ ցրուեցի զգանձն իմ յաղքատս : Եւ ասէ սիրելին. մանաւանդ խնդա և գոհացիր զայ, որ ընկալաւ զողորմութի քո և ողջացոյց զքեզ : Եւ նա ասէ. դեռ մահն իմ ոչ էր հասեալ, և ընդ վայր կորուսի զերեսուն լիտր դահեկանսն : Եւ ցնա սիրելին. եկ երթիցուք յեկեղեցին ՚ի միասին, և ասա առաջի ւայ, թէ ոչ եմ ես այն որ զողորմութիւն արարի, այլ սա. և ցոյց զիս ձեռամբ առաջի ւայ, և առ դու յինէն զերեսուն լիտր դահեկանսն : Եւ նա խնդութեամբ յանձին կալաւ. և առեալ սիրելին զերեսուն լիտր դահեկանսն՝ գնացին ՚ի միասին յեկեղեցին : Եւ անմիտ մեծատունն կալեալ զձեռանէ սիրելւոյն՝ համբարձ զաչս իւր յերկինս առ ւած և ասէ. չեմ ես որ զողորմութիւնն արարի, այլ սա սիրելիս իմ. և ասաց զանունն : Եւ յորժամ էառ զգանձն և ելին յեկեղեցւոյն, անկաւ մեծատունն և մեռաւ : Եւ ասեն որք անդ հան-

արդ զարմանալ պարտ է ընդ խորին իմաստութիւնն ւայ, զի ամենայն դժուարինք գիւրդինք են նմա, և թէ որպէս յանկարծակի բարձրացուցեալ զԵւլոթի մարդասիրութեմ և ՚ի միում պահու խոնարհեցոյց ողորմութեմ : Արդ աղօթեսցուք և մեք խոնարհիլ աստ, որպէս զի գլուցուք ողորմութիւն յահեղ աւուրն Քրի ւայ մերոյ.

։ Պատմէր զայս ոմն ՚ի հարանցն՝ եթէ էր ոմն յԱլեքսանդրիա այր մեծատուն յոյժ. սա հիւանդացեալ երկեալ ՚ի մահուանէ, և հանեալ ոսկի լսերս երեսուն ետ աղքատաց և ողջացաւ : Եւ իբրեւ ետես զինքն ՚ի մէջ խոր առողջութեմ, սկսաւ ապաշաւել զբարի գործն զոր արար : Եւ էր նորա բարեկամ՝ ոք այր հաւատարիմ և սիրելի, նմա պատմեաց զխորհուրդս իւր՝ եթէ դժուարիմ ընդ գործն այն զոր գործեցի : Նա ասէ ցնա՝ եթէ ընդ այդ առաւել ուրախանալ պարտ է քեզ, զի Քրի ընծայեցեր զայն ամենայն : Իսկ նա ոչ լսէր և ոչ առնոյր ՚ի միտ : Ասէ ցնա բարեկամն այն. ահա ունիմ ես պատրաստ երեսուն լիտր ոսկի, եկեցես ընդ իս ՚ի տաճար սրբոյն Մինայի, և ասա անդ առաջի սրբոյն՝ ոչ եմ ես որ արարի զողորմութիւն զայն, այլ սա իցէ. և կալ յինէն զոսկին քո : Եւ կամակից եղեալ յօժարութեմ գնաց նա առաջի սրբոյն Մինայի, և ասաց այնպէս, և էառ զոսկին իւր : Եւ իբրեւ ելանէր յեկեղեցւոյն, անկաւ առ դրանն և մեռաւ : Եւ տեսեալ զայս ամենեցուն՝ ահաբեկ եղեն և զարհուրեցան : Յայնժամ ընտանիքն նորա որ մեռաւն՝ ասեն ցայն որ էր տէր ոսկւոյն. առ ՚ի քեզ զգանձ քո :

դիպեցան . առ զքո գանձդ , զի զողորմութիւն շահեցար
և զքո դահեկանսդ : Եւ նա ասէ . քաւ լիցի ինձ զայդ
առնել . ես զայն նոյ ետու , այլ յիս ոչ առից : Եւ հրա-
մայեաց 'ի տեղւոջն յայնմիկ , և բաշխեցին աղքատաց
զամենայն . և յոյժ գովեցին ամենայն հարքն և օրհնե-
ցին զնա որ զողորմութիւնն գնեաց :

Եւ զԲԱՅՐ ' ոմն գնաց առ միայնակեաց մեծ . և իբրեւ
եղանէր անտի , ասէ ցմիայնակեացն եղբայրն . թողու-
թիւն արա ինձ , հայր , զի խափանեցի զքեզ 'ի կանոնէ
քումմէ : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . իմ կանոնն
այն իցէ , զի թէ հանգուցից զքեզ և բարի մտօք արձա-
կեցից :

Եւ զԲԱՅՆԱԿԵԱՑ ոմն բնակէր մերձ 'ի հասարակաց
վանս , բազմազան առաքինութիւն քաղաքավարէր : Եւ
եղև երբեմն զի եկին օտար եղբարք 'ի վանս յայն , և
ժողովեցան առ նոսա ամենայն եղբարքն սիրել զնոսա .
բռնադատեցին զծերն ուտել ընդ նոսանախ քան զժամն :
Եւ զկնի այսորիկ ասեն եղբարքն ցնա . արդ ոչ տրամե-

Եւ նա ասէ ցնոսա . քաւ լիցի , մի արասցէ զայդ տէր . զի ես ընծայե-
ցի զայդ Քրի , և այդ դորա իցէ . և եթէ կամիք զբարին զի մի խղճիւ
տանջիցիք , տուք և գուք ողորմութիւն աղքատաց զայդ : Իսկ նոքա իբրեւ
տեսին զհաստատութիւն մտաց առն , որ յամենայն սրտէ ուրախացեալ
էր վասն տալոյն զոսկին իւր 'ի գին ողորմութեան առն որ մեռաւ , և
ցանկալի ամենեցուն եցոյց զտուրքն որ վասն աղքատաց և կարօտելոց ,
յայնժամ և նոքա յորդորեալ 'ի բարին և լաւագոյն նախանձ արա-
րեալ՝ ետուն և նոքա ողորմութիւն աղքատաց ըստ բանի խրատու նորա :
Արդ այս այսպէս եղելոյ 'ի մէջ բարի արանց խնդիր եղեալ հարցա-
նէին զմիմեանս վասն յետի երեսուն լիտր ոսկւոյն՝ զոր բաշխեցին աղ-
քատաց վասն հոգւոյ մեռելոյն այն զոր ծախեալ էր վաճառելով զբա-
րի գործս իւր՝ թէ ընկալաւ անձ որ վասն նորա զողորմութիւնն՝ եթէ
ոչ : Յայնմ ժամանակի երևեալ հրեշտակ տեսառն միում 'ի հոգետես
արանց և ասէ ցնա . և այն ևս որ յետոյ բաշխեցաւ աղքատաց , նմա
համարեալ եղև վարձատրութիւնն՝ որ զառաջինն վաճառեալ գնեաց
վասն սիրոյ ողորմութեանն , և երկրորդին ևս պատճառ և առիթ եղև
բաշխմանն . քանզի ուր գուցէ՝ տացի . և նոցա ևս բարի տանէ տէր ըն-
տանեաց վաճառութիւն զբարութիւն , քանզի հետեւեցան կամակցութեամբ
նից խրատու առն աղքատասիրին այն և բաշխեցին սիրով :

Եւ զբայր ոմն գնաց առ միայնակեաց մեծ . և իբրեւ եղանէր անտի ,
ասէր ցմիայնակեացն եղբայրն . թողութիւն արա ինձ , հայր , զի խափա-
նեցի զքեզ 'ի կանոնէ քումմէ : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . իմ
կանոնն այն իցէ զի թէ հանգուցից զքեզ և բարի մտօք արձակեցից : Իբ-
րեւ լուաւ եղբայրն ասէ . ո՞րչափ մեծ իցէ և արդոյ սիրել զեղբայրն և
ընդունել զեկեալ հիւրն : Զի մեծ ծերունիս այս այսպէս մեծարդոյ
եցոյց զեղբայրսիրութիւնն արդեամբ . և գնաց շինեալ և խրատեալ :

ցար, հայր: Իսկ նա ասէ. իմ տրտմութիւն՝ եթէ երբեք արարից զկամս իմ*:

Եւ ըստ ծերոջն. ի գալ հիւրին կամաւոր պահքն լուծցին. զի պահքն մերովի է, իսկ սէրն պատուիրանն նոյն. և պահքն միշտ ընդ մեզ է, և նոքա չեն յար ընդ մեզ. և չէ պարտ մանկանց առաքաստի սուգ առնել, զի հիւրովն իւր ընդ մեզ է, վասն որոյ պարտիմք սիրել զնա:

Եւ ըստ ծերոջն. վասն որովմն ծերոյ յԱսորիս՝ եթէ բնակեալ էր ի ճանապարհի անապատին և այս էր գործ նորա. յորժամ գայր ոք յանապատէն միայնակեաց, առնէր նորա հանգիստ: Եւ նա միայնակեաց մի, և արար նմա հանգիստ ըստ սովորութեն, և ոչ կամէր ճաշակել ասելով՝ ես պահեմ: Եւ տրտմեալ ծերոյն ասէ. այս է իմ գործ հանապաղ. բայց աղաչեմ զքեզ, եկ յաղօթս կացցուք, և որ խոնարհեցուցանէ ընդ ինքեան զծառս՝ զայնր

* Այլ օրինակ տարբեր ի հին Լարգ. հանապաղ. Ծեր ոմն յառաջ քան զժամ ճաշոյն հիւրս մեծարեաց՝ ուտելով և ինքն: Եւ ասեն ցնա.

հայր, ոչ տրտմեցար: Եւ նա ասէ. իմ տրտմութիւն այն է՝ թէ զկամս իմ արարից և ոչ զնոյն:

1 Ասաց մեզ հայրն կասկանէ՝ եթէ եւրք ի Պաղեստինոյ և գնացաք յԵգիպտոս առ հարս ոմանս, և նոքա բարւոք հիւրընկալան զմեզ. իսկ մեք հարցաք նոցա՝ եթէ ընդէր ի գալ օտար եղբարցն ոչ պահեք զկարգ պահոց ձերոց որպէս ի Պաղեստինն պահեն: Իսկ ծերն պատասխանի ետ մեզ այսպէս. պահք հանապաղ ընդ մեզ են, այլ ձեր ընդ մեզ կան հանապաղ անկար իցէ. և դարձեալ պահք թէպէտ և բարի է և կարեւոր, այլ մեր է և ընդ կամաւ մերով կատարի. իսկ սէրն պատուիրանն նոյն իցէ, և բռնութիւն տուժէ նա ի մէնջ զօրէնս նոյն. և յորժամ զձեզ ընդունիցիմք, յայնժամ ընդ ձեզ զԲՏ ընդունիմք, վասն այսորիկ պարտական եմք բազում սիրով հանգուցանել զձեզ. իսկ յորժամ յուղարկեմք զձեզ, կարող եմք կանուլ զկարգս պահոց. զի ոչ են կարող մանկունք առաքաստի պահել յորժամ փեսայն ընդ նոսա իցէ. իսկ յորժամ վերացի փեսայն, յայնժամ պահեցեն:

2 Ասէին զծերոյ ումմենէ՝ որ բնակէր յԱսորիս ի վերայ ճանապարհի անապատին, և այս էր գործ նորա. զի յորում ժամու գայր առ նա ոք կրօնաւոր յանապատէն, բարի մտք կերակրէր զնա: Եւ եղև երբեմն զի եկն առ նա միայնակեաց ոմն, և նա սրտաբանեաց նմա կերակուրս ինչ. բայց եկեալ եղբայրն ոչ կամեցաւ ճաշակել բնաւ, այլ ասէր. ես ի պահս սովորեալ եմ: Իսկ ծերն տրտմեալ ասէր. մի արհամարհեք զաղքատութիւն իմ և մի զանց առնէր զծառայէ քումմէ, աղաչեմ: Եւ հիւր եղբայրն ոչ կամէր բնաւ լսել նմա ի պատճառս պահոց, յորում ունէր սովորութիւն: Իբրև ետես ծերն որ ոչ բնաւ լուաւ աղաչանաց իւր, ասէ ցնա. եկ աղօթեսցուք, եղբայր, և թէ լիցի յաղօթելն քո՝ ծառն ի քեզ խոնարհեցի՝ պահեսցուք, իսկ եթէ ընդ իս խոնարհեցի ծառն՝ կերիցուք սէր. քանզի էր անդ ծառ.

զհետ երթիցուք : Այլ եղեալ ծուներ միայնակեցին՝ ոչ ինչ եղև . իսկ օտարասիրին եղեալ ծուներ՝ խոնարհեցաւ և ծառն ընդ նմա , և կատարեցան կամք իւրեանց , և ՚ի վերայ եղելոցն գոհացան զայն * :

Այսին զսրբասէր հայրապետէն զՀոհաննէ թէ այն պիտի եղև ողորմած , որ ասէին թէ առաւել քան զբնութի մարդոյ : Իսկ յորժամ լսէր թէ ողորմած ոք է , կոչէր առ ինքն և հարցանէր ասելով . վասն այ՝ զիմորդ եղեր ողորմած , ՚ի բնութենէ՞ թէ ՚ի ճարակէ մտաց : Քանզի՝ ասէր երանելին՝ թէ ոչ են այնքան վարձք որ բնութքն է ողորմած կամ լուռ կամ հեզ կամ զգաստ կամ սակաւապէտ , զի այս պարզև այ է որպէս և ամենայն , այլ որք նեղեն զկամս և զսիրտս իւրեանց և բռնաւորութի զառաքինութիւն գործեն , և վասն այսորիկ ասէ տէրն՝ բռունք յափշտակեն զարքայութիւն երկնից : Այլ իբրև հարցանէր , ոմանք պատկառելով ծածկէին և ոմանք ասէին : Ուստի ումեմն ասացեալ՝ եթէ զիմորդ եղեր ողորմած , և նա ասէ . հաւատա , տէր , ոչ ինչ տամ ումեք և ոչ առնեմ բարի ինչ , սակայն զոչինչն զոր տամ զոր անձ և աղօթք ձեր պարզևեն , այսպէս սովորեցի . և յառաջն յոյժ անգութ և անվշտակից , և յետոյ անկեալ յեութենէն՝ նեղեցայ յոյժ , և սկսան խորհուրդք

մեծ : Եւ հաճեցաւ առնել զայն : Եւ խոնարհեաց զծուներ իւր միայնակեացն այն անապատական , և ոչ եղև ինչ նշան . իսկ մինչ խոնարհեցոյց զծուներն օտարասէրն այն , և ծառն ևս ընդ նմա խոնարհեալ եղև մինչև ցգետին , մինչ հիացեալ զարմանայր եղբայրն վասն առաքինութե ծերոյն . որում և անձ վկայեաց խոնարհեցուցանելով զծառն . վասն այսորիկ հաւատաց միայնակեացն ծերոյն օտարասիրի , և հաւանեալ նմա կատարեցին զտէրն , և գնաց ողջունեալ զնա և շինեալ ՚ի նմանէ :

* Համառօտէ օրինակի զի հին Բարգ . հանաւիւն . Ծեր ոմն բնակեալ էր յԱսորիա ՚ի վերայ Ճանապարհի և ամենայն եկելոցն առնէր ընդունելութի : Եկն առ նա անապատական ոմն որ ոչ ուտէր ընդ նմա վասն պահոց կամաւորաց : Եւ նա ասէ . կրկնեսցուք ծուներ . թէ ընդով խոնարհի ծառս այս ՚ի ծուներ , այն է բարի : Եւ խոնարհեցաւ ընդ հիւրասիրին , և նա հաւատաց նմա :

1 Աւօրինակ է Դարձեալի հին Բարգ . հանաւիւն . Ասաց երանելին Յո .

հաննէս հայրապետն Աղեքսանդրում թէ որ բնութք է ողորմած կամ հեզ կամ խոնարհ կամ սակաւապէտ , ոչ է գովելի . զի այս այ է առաք . զի որ նեղէ զբնութիւնն և զկամսն , այն ընդ գովեստիւ է , զի տէրն ասաց՝ թէ բռունք յափշտակեցեն զարքայութի երկնից : Արդ հարցանէր զբազումս թէ զիմորդ եղեր ողորմած . քանզի ինքն անց քան զբնութի մարդոյ վերագոյն յամ առաքինութիւն :

ՊԱՏԹԵՑԻՆ * մեզ վասն սրբոյ արքային Ապողինարու հայրապետին Աղեքսանդրու՝ զի յամենայնի ողորմած էր և անյիշաչար։ Այս ասացաւ մեզ հաւատարմապէս՝ եթէ կայր յԱղեքսանդրիա մանուկ մի որդի եղեալ իշխանի քաղաքին, որ արժանաւոր փարթամութեամբ վախճանեալ բազում ինչս և ոսկի եթող նմին։ Առաջեցաւ և ծախեցաւ ինչքն՝ ի հարկաւոր պէտս, և զամենայն կորուսեալ ի վերջին եհաս աղքատութի, ոչ վասն անառակութե կամ շռայլութե, այլ ի նաւարկութե ի նաւակոծութե զվաճառան կորոյս, ըստ ասելոյն ի սաղմոսին՝ ելանէին յերկինս և իջանէին մինչև յանդունդս, և անձինք նոցա յանձինս իւրեանց մաշեցան։ Այս պատահմանէս մանուկս այս ի մեծութենէ եղև փոքր, և զբեռն ընչիցն ի նաւարկութեանն կորուսեալ, և ևս նուաստացաւ։ Ասն սորին լուեալ երանելին Ապողինարոս և տեսեալ զնա յայն տառապանս, և այն զի գիտէր զծնողսն նորին՝ վշտանայր, և փոքր մի ողորմութիւն նմին առնել ամաչէր։ Վանզի տեսանէր զնա յատեան իւր աղքատ, և ճմլէր ոգի երանելոյն ի վերայ առնն՝ որ զգենոյր հանդերձ պատառատուն, և պատկեր կորացեալ վերջին աղքատութիւն. շարժեցաւ յայ, և խորհէր սքանչելապէս, որում և վայել էր իւրում երանութե։ Առջեաց զնոմիկոս սրբոյ և մեծի եկեղեցւոյն առանձինն և ասէ ցնա. տէր նոմիկոս, կարող ես պահել ինձ խորհուրդ։ Ասէ նոմիկոսն. յուսամ յորդին ան, ահա իմ, զի ինչ որ հրամայէ սրբութի քո

զիւն գամբ մոխթարեմք զքեզ։ Եւ առաքեաց զկնի սրտանի մի գիտել զոր խորհին։ Եւ ասեն. տէրն քո չապրի թէ չկարեմք զսորապէալ ոտն, և վաղիւ գամբ հարցանեմք զոր կամի։ Դարձաւ լալով և ասաց նմա։ Եւ մագիստրոսն ելաց առաջի տեսուն և փոքր մի ննջեաց։ Եւ տեսանէ զոմն փառաւոր մտեալ առ նա և հարցանէր զորպէսն. և նա ասաց զքանս բժշկացն լալագին։ Եւ ասէ ցնա

երևեալն. ցոյց զտեղին։ Եւ նա եցոյց։ Եւ խաչակնքեալ ասէ՝ արի և չըջեա. և ինքն գնայր։ Ասէ իշխանն. աստուծով որ զքեզ առաքեաց՝ ով ես դու։ Եւ նա դարձաւ և եցոյց նմա զնեքքին հանդերձն և ասէ. ճանաչե՞ս զայս։ Եւ ասէ՝ այո։ Եւ ասէ. ես եմ զի առաքեաց անձ բժշկել զքեզ, մի մռռանար զողորմութիւն։ Եւ իմացեալ փառաւորեցին զԲն զորհնեալն յաւիտեանս։

* Ապղէն. Լաբինական Մատթ. Իսկ Բերն ասէ. Պատմեաց մեզ սուրբն արքայ վասն Ապողինարու. Իսկ

Երեմի Բարձմանու-Բիւն Պատմեաց մեզ սուրբն Սաբայ։

առ իս խորհուրդ, մի գիտասցէ մարդ որ: Մէ հայրապետն. պիտոյ է զի արասցես զիր ոսկւոյ լտեր յիսնից առ եկեղեցին՝ ի դիմաց այս անուն մանկան հօր, որ վախճանեալ է. և զիր ի նմա վկայք, կնքեա և մատո այսր: Իսկ նոմիկոսն առ ժամայն փութապէս արարեալ զհրաւանն՝ մատոյց զթուղթն տուեալ ցհայրապետն: Եւ քան զի էր այրն յառաջ ժամանակաց մեռեալ և թուղթն նոր, ասէ հայրապետն. գնա, պատուական նոմիկոս, ձգեա զդա ի ցորեան կամ ի գարի և յետ սակաւ աւուրց բեր այսր: Եւ գնացեալ եկն ի հրամայեալ օրն առ հայրապետն՝ ունելով զգիրն: Եւ ասէ հայրապետն. գնա արդ և ասա ցմանուկն. զինչ տացես ինձ, և տաց քեզ զգիր օգտի: Մ. յլ տես, պատուական նոմիկոս, մի առցես ի նմանէ պակաս քան զերիս դահեկանս, և տուր նմա զգիրն: Եւ ասէ նոմիկոսն. հրաման տուր, տէր, զի մի և զայդ առից: Մ. րդ կոչեալ նոմիկոսն զմանուկն ասէ. զինչ տացես ինձ, և ես շնորհեցից քեզ ինչ որ զաղքատութիւնդ քո լցուցանէ: Եւ նա ուխտ եղ՝ զոր ինչ կամի՝ տալ: Յայտնեաց նմա նոմիկոսն և ասէ. յառաջ քան զհինգ օր յուզէի յարկին զիմ նամակս, և գտի ըզգիրս զայս, և յիշեմ այժմ զերանելի հայրն քո որ ունէր ակն առ իս, և աղաչեաց զիս յօր մահուանն իւրոյ և ետ զգիրս զայս մնալ առ իս մինչև ցայս ժամ. արդ եկն ի միտս իմ տալ զայս ցքեզ: Մ. քէ մանուկն. և զինչ կամիս թէ տաց քեզ: Մ. քէ նոմիկոսն. երեք դահեկան: Եւ ասէ մանուկն. տեսանես զի պատկառեալ է դէմք իմ, և անծանօթ ի պարտականաց: Մ. քէ ցնա նոմիկոսն. այո, ապա հրաժարեմ ունել զսա սակաւ տրիւք: Մ. քէ դարձեալ մանուկն. գիտէ տէր՝ զի ոչ ինչ ունիմ, ապա թէ առից զոր այդր գրեալ է, և այլ ևս զոր ինչ կամիս՝ տաց քեզ: Յայնժամ ետ ցնա զգիր յիսուն լտերն: Իսկ մանուկն հանդերձ կտակաւն եկեալ առաջի հայրապետին ծունր էաժ և ետ ցնա զգիրն: Եւ հայրապետն յընթեռնու ըսկսաւ լռենել ցնա կռիւ ասելով. մինչև ցայժմ ո՞ւր էիր. հօր քում վախճանի աւելի է քան զտասնամ. գնա, իշխան դու, ոչ լռենեմ քեզ պատասխանի: Եւ նա ասէ. տէր իմ, ոչ ունէի ես զգիրդ, այլ նոմիկոսդ ետ զդա ցիս և ասաց՝ թէ ի յոյզ նամակաց գտի. արդ ներեա ծառայի քո: Վնա, ասէ հայրապետն, թոյլ

տուր և ես յայտնեցից զկամս իմ յետ միոյ շաբաթու :
 Ղնաց մանուկն և կացեալ զսահմանեալ աւուրսն՝ եկն
 վերստին : Իբրև ետես զնա հայրապետն , պատճառս
 կցկցէր՝ որպէս թէ ոչ ինչ կամի տալ ցնա . ընդէր յա-
 պաղեցեր , ասէ , և ոչ բերեր զգիրս : Եւ մանուկն . տէր
 իմ , գիտէ ԾԺ , զի ոչ ունիմ զօրըստօրէն յագեցուցա-
 նել զիմսն . զինչ ԾԺ ծագէ ողորմութիւն առ քեզ՝ ա-
 րասցես ինձ : (Յայնժամ ասէ ցնա սրբազանն Սպողի-
 նարոս . ընդունիմ զաղաչանս քո և հատուցանեմ ահա
 ՚ի ձեռս քո զգլուխ իրիդ լիապէս . բայց , եղբայր , աղա-
 չեմ զքեզ , մի խնդրեր տոկոսիս ՚ի սուրբ եկեղեցւոյս ,
 զի ՚ի քէն եղև յապաղումն :) Ունր էա՞ծ մանուկն և
 ասէ . զինչ և խորհի տէրդ և հրամայէ՝ լիցի , զոր ինչ ՚ի
 գլխոցն կամիցի սրբութիւնդ քո՝ թողցի : Եւ հայրա-
 պետն . ոչ , բաւական է մեզ որ թողուս զվաշխդ : (Յայն-
 ժամ մատուցին առաջի և տուաւ ցնա յիսուն լիտր ոս-
 կի , և արձակեաց զնա հայրապետն օրհնութիւն վասն ո-
 րոյ եթող նմա զտոկոսին : Եւ յա գաղտնի գործք ԾԺ այ-
 նոյն Սպողինարոսի և զթուութի ՚ի վերայ մանկանն՝ յա-
 րուցեալ զնա յաղքատութենէն . յետ որոյ ՚ի չափ փար-
 թամութե ծնողաց իւրոց հասեալ , և բարւոք քաղա-
 քավարութիւն կացեալ վայելչապէս զտեառնէ գոհանայր :
 (ՅԱՐԺԱՄ էաք մեք յՂեքսանդրիա , Եւ զոնդիոս ոմն
 այր բարեպաշտ և քրիստոսասէր եկն ՚ի Սենտապօլսոյ՝
 որ էր մերձ ՚ի Սեռինն , և էր բնակեալ անդ ժամանակս
 բաւականս , և ածին զնա քաղաքացիքն յօրհնութիւն
 հայրապետին Ղեքսանդրու , ձեռնադրէին եպիսկոպոս :
 Եւ եղև ՚ի խօսելն ընդ մեզ , պատմեաց մեզ և ասէ՝ ե-
 թէ յաւուրս (Սեռիսիոսի հայրապետին Ղեքսանդրու
 եղև ՚ի Սեռինն եպիսկոպոս Սինեսիոս իմաստասէրն , որ
 եկն ՚ի Սեռինն և եգիտ անդ իմաստասէր զոմն Եւա-
 գրիոս անուն՝ որ եղև նմին սիրելի մօտաւոր , թէպէտ և
 հելլենացի էր վարուք : Բայց եպիսկոպոսն Սինեսիոս
 եդ ընդ կռապաշտիցն մախանս՝ ոչ թէ միայն խորհել
 զայս , այլ և փութայր և ջանս բազումս ունէր վասն Եւ-
 ւագրիոսի ածել ՚ի քրիստոնէութիւն . սակայն նա ոչ
 տայր տեղի վարդապետութե վասն հին սովորութեն
 ընդելութե . այլ եպիսկոպոսն ունելով բազում սէր առ
 նա ոչ խոցուտէր և ոչ բռնադատէր և ոչ ձանձրանայր յա-

մենայն աւուր աղաչել և վարդապետել, և մտադիւրու-
թեամբ ջանայր զի արասցէ նմա 'ի ՎճԾ հաւատալ: Այլ
նա յաւուր միում յորժամ բազմացան խօսքն և պա-
տասխանիքն 'ի մէջ իւրեանց, ասէ ցեպիսկոպոսն. այս-
պէս, տէր իմ եպիսկոպոս, յետ անմի և յայսմ կամիս ա-
ծել զիս զոր ասէք դուք քրիստոնեայքդ՝ եթէ վախճան
այսմ աշխարհի լինիցի, և յետ վախճանին ամենեքեան
որ են մարդիկ 'ի սկզբանէ՝ այս մարմնովս յառնեն և զմար-
մինս զայս անապական զգենուն և անապական 'ի յանապա-
կան կեանսն կենցաղավարին. նոյնպէս և որք մարմնով
գործեցին զմեզս՝ կորնչին, և որ ողորմի աղքատին՝ փոխ
տայ ան, և որ կորուսանէ աստ 'ի տառապեալս ինչ՝ յեր-
կինս գանձէ և հարիւրապատիկ զսա 'ի միւսանգամ գա-
լըստեանն 'ի ՎճԾ առցէ. անհաւատալի է ինձ այդ խոր-
հուրդ և խռովեցուցիչ և շաղփաղփութե՛ք բանք: Իսկ
եպիսկոպոսն երևեցոյց նմա զամենայն յոյս քրիստոնեից
եթէ ճշմարիտ է: Այլ յետ բազում ժամանակի երևե-
ցոյց զնա մկրտիլ ամենայն տամբ և հաւատալ 'ի ՎճԾ.
Ընկեր նոցա ուրախութի մեծ: Այլ յետ մկրտելոյն էաժ
առաջի եպիսկոպոսին ոսկի երիս կենդինարս և ասէ. ըն-
կալ զսա և տուր աղքատաց և արա ինձ ձեռնագիր որ
տացէ ինձ զայդ ՎճԾ 'ի հանդերձեալն: Այլ եպիսկոպոսն
ընկալեալ զգանձն և ետ աղքատաց, և ետ նմա ձեռնա-
գիր: Այլ մնացեալ յետ մկրտութեն աւուրս ինչ, տկա-
րացեալ 'ի հիւանդութի և եկն 'ի վախճանել, և ասէ
ցորդիս իւր. յորժամ ամփոփէք զիս, զայս թուղթս դիք
'ի ձեռին իմում և այնպէս ամփոփեցէք զիս: Այլ 'ի մե-
ռանելն ամփոփեցին և տուին 'ի նա զձեռնագիրն: Այլ
յետ երից աւուրց վախճանին երևեցաւ եպիսկոպոսին
և ասէ. եկ 'ի գերեզմանն ուր իցեմ և առ զձեռնագիր
քո, զի վճարեցայ լիապէս զոր ետու 'ի ձեռս քո, և ոչ
մի բան ունիմ առ քեզ այլ, և յաղագս հաւատարմու-
թեան քո վերնագրեցի 'ի նմա ձեռամբ իմով: Այլ ոչ
գիտէր եպիսկոպոսն եթէ թաղեալ էր ընդ նմա ձեռ-
նագիրն իւր: Այլ առաւօտուն առաքեաց առ որդիսն իւր
և ասէ ցնոսա. միթէ զումեք ձեռնագիր եղիք ընդ հօրն
ձեր: Իսկն ցնա. այո, տէր, թուղթ իմն յորժամ վախ-
ճանէր ետ ցմեզ և ասէ. յորժամ վախճանիմ ես՝ դիք
զթուղթս զայս 'ի ձեռս իմ առանց գիտելոյ ումեք ամե-

նւնին : (Յայնժամ եպիսկոպոսն առ զնոսա և ընդ նոսին զկղերիկոսն և քարակոխս որք շինէին զգերեզման ի մաստասիրին . և յորժամ բացին զնա , գտին զգիր եպիսկոպոսին 'ի ձեռս մեռելոյն , զոր առեալ բացին և գտին վերագրեալ ձեռամբ իմաստասիրին այսպէս . ես Նւագրիոս իմաստասէրս՝ քեզ սրբազանեալ եպիսկոպոսի Սենեսիոսի ուրախ լինել . առի զպարտսն իմ և վճարեցայ , և ոչ մի բան ունիմ առ քեզ վասն ոսկւոյն զոր ետու զօրու թեամբ ճշմարտին Վհի Կայ մերոյ որ անբաւ սքանչելին է : Նւ զայս իբրև տեսին ամենեքեան , մեծապէս զարմացան 'ի վերայ եղելոց սքանչելեացն և արտասուօք զԿժ փառաւորեցին : Նւ կայ մինչև ցայսօր թուղթն այն 'ի գանձարանս սրբոյ եկեղեցւոյն Վեռինէ , և ընդ այլ սպասս եկեղեցւոյն աւանդեն զնոյն 'ի նա որք յաջորդեն զպաշտօն եկեղեցւոյն 'ի փառս Վհի * :

ՊԱՏՄԵՐ՝ Հայրն Ղանիէլ եթէ այր ոմն քարահատ

* Օրինակի երկրորդ Բարգմանութիւն այսպէս համառօտէ . Ի կեռնին եպիսկոպոս մի Սենեսիոս անուն՝ ջանայր քրիստոնեայ առնել զիմաստասէր ոմն Նւագրիոս անուն , և ոչ կարէր 'ի ժամանակս բազումս . և նա ոչ ձանձրանայր , մինչ օգնականութիւն Գնի կատարեաց և արար : Նւ յետ երկց ամաց մեռանէր . և ետ յեպիսկոպոսն ոսկի բազում տալ աղքատաց . և պահանջեաց 'ի նմանէ գիր , որ 'ի Քնէ հարիւրապատիկ առցէ զայն . և ետ նմա : Նւ նա ետ զգիրն յորդիսն իւր և ասէ . 'ի յամփոփելն զիս դիք զգա առ իս : Նւ եգին : Զկնի թաղմանն երևեցաւ 'ի տեսլեանն գիշերի եպիսկոպոսին և ասէ . եկ 'ի գերեզման իմ և առ զգիր քո , զի ես ընկալայ զիմն 'ի Քնէ մերոյ : Նւ եպիսկոպոսն ոչ գիտէր թէ զգիրն 'ի գերեզմանն եգին , մինչև եհարց զորդիսն . և չոգաւ 'ի գերեզմանն քարակոխօք , և եբաց և եգիտ մօտ 'ի ձեռագիրն իւր գիր ձեռին Նւագրիոսի այսպէս . ես Նւագրիոս իմաստասէր առի 'ի Քնէ Կայ մերոյ զհարիւրաւորն ընչից իմոց . երանելիդ Սենեսիոս , չունիմ առ քեզ բան ինչ : Նւ տեսեալ արտասուօք օրհնեցին զԿժ . և կայ գիրն յեկեղեցին կեռնեայ :

Գնացեալ երբեմն հայրն Ղանիէլ քահանայն Սկիտոյ 'ի Թեբայիդա , և ունէր ընդ ինքն զմի ոմն յաշակերտաց իւրոց . և իբրև գնացին նաւօք ընդ դեռ , և հասին 'ի գեղ ուրեմն , և ելեալ անդր ծերն ասէ ցաշակերտն իւր . այսօր մեզ աստ լինել պարտ է : Ասէ աշակերտն . ոչ , այլ գնացուք այսօր 'ի Սկիտէ : Իսկ ծերն ասէր . ոչ , այլ աստ կացցուք այսօր : Նւ նստէին 'ի մէջ փողոցին օտարս : Ասէ աշակերտն ցծերն . ոչ է արժան մեզ կալ աստ իբրև զմուրացիկս , այլ գնացուք յեկեղեցի գեղջս և անդ կացցուք : Ասէ ծերն . ոչ գնացուք , այլ նստցուք աստ մինչև ցերեկոյ : Իսկ աշակերտն շփոթէր և կադէր և ասէր ցծերն . մինչև ցերեք չըջիմք անօգուտս վասն քո , և ես չարաչարս մեռայց 'ի փողոցի : Իբրև ասէին նոքա զայս , եկն անդ այր մի ծեր գուեհիկ երկայն հասակաւ և հերքն սպիտակ իբրև զձիւն : Իբրև ետես զհայրն Ղանիէլ ,

վաստակէր աւուրն գանկ մի ոսկի, և ինքն ոչ ուտէր մինչև ցերեկոյ. և ապա գնէր կերակուր նովաւ և ուտէր ընդ հիւրս և ընդ աղքատս, և զփշրանս մնացեալս ընկենոյր շանց. և ոչ ինչ պահէր ՚ի վաղիւն, բայց միայն

սկսաւ համբուրել արտասուօք զոտս նորա, և համբուրեալ սիրով ըզմիմեանս՝ տարաւ զնոսա ՚ի տուն իւր. և ունելով ինքն լոյս ՚ի ձեռին գնայր առաջի նոցա ընդ փողոցն, և զկնի նորա երթային հայրն Դանիէլ և աշակերտն իւր և այլ բազում աղքատք որք գիպան անդ: Եւ տարաւ զնոսա ՚ի տուն, լուաց զոտս ծերոյն. և այլ ոչ բնաւ զոք ունէր ազգական կամ ընտանի և կամ սպասաւոր ՚ի տան իւրում և ոչ այլ ոք, բայց միայն զձ: Եւ եգ առաջի նոցա սեղան և կերակրեաց զամենեւեան: Եւ յետ ընթրեացն այնոցիկ ժողովեալ զմնացորդ կոտորան եւ արտաքոյ և ընկէց շանց, և ոչ եթող վասն վաղուի և ոչ մի փշրանս. զի այս էր սովորութիւն նորա ոչ թողուլ ինչ ՚ի տան վասն վաղուի: Եւ ելեալ ծերն և նա, նստեալ առանձին՝ ոչ նիրհեցին բնաւ զգիշերն ողջոյն. այլ խօսէր ցնա ծերն զնա հոգւոյ, և նա լսէր զնա մանա նորա ջերմ արտասուօք: Իսկ առաւօտուն ողջունեալ զմիմեանս և մեկնեալ գնացին: Եւ իբրեւ երթային հայրն Դանիէլ և աշակերտն իւր ՚ի Ճանասարհին Սկիտոյ, աղաչէր զծերն աշակերտն իւր և ասէր. արասցես սէր, հայր, և պատմեսցես ինձ թէ ո՞ր և կամ ուստի իցէ այրս ա,ս և կամ ուստի Ճանաչէ զքեզ սա: Եւ ոչ կամեցաւ ծերն պատմել նմա: Դարձեալ անկանէր առաջի նորա և ասէր աշակերտն այն. նա և այլ բազում ինչ պատմեալ է քո ինձ, հայր, զայսմ մարդոյ ընդէր ոչ պատմես: Քանզի պատմեալ էր նմա ծերն զբազմաց առաքինութիւն: Իսկ ծերն ոչ կամեցաւ ասել և ոչ պատմեաց նմա, մինչև տրամեցաւ եղբայրն յոյժ, և այլ ոչ խօսէր ցծերն մինչև ցՍկիտէ: Եւ կացեալ մինչև ցերեկոյն սովեալ ծերն, և եղբայրն ոչ տարաւ նմա զսովորական կերակուրն իւր ՚ի ժամ երեկոյին. քանզի յերկոտասան ժամ աւուրն առնոյր ծերն զկերակուր զամենայն աւուրս իւր: Եւ իբրեւ ետես ծերն զի ոչ եկն եղբայրն յերեկոյին առ ինքն բերել կերակուր վասն տխրութեն, յարեաւ ծերն և եկն ՚ի սենեակ եղբօրն և ասէ ցնա. ընդէր սպանէր սովով զհայր քո, ով որդեակ: Եւ նա ասէ. ոչ ես դու հայր իմ և ոչ սիրես զիս. զի եթէ սիրէիր զիս, պատմէիր ինձ զառնէն զայնմանէ: Ասէ ցնա ծերն. ընդէր այդպէս խոտասիրտ և սնափառ ես դու: Եւ յարեաւ գնալ ՚ի սենեակ իւր. իսկ եղբայրն զղջացեալ կալաւ զոտից ծերոյն, աղաչէր զնա ոչ գնալ խառնեալ: Արդ վասն զի ոչ կամէր ծերն արտմեցուցանել զնա, քանզի յոյժ սիրէր զնա, ասէ ցնա. թէ արասցես ինձ սակաւ ինչ խորշեալս զի կերայց, և պատմեցից քեզ զծերոյն զայնմանէ: Իսկ նա սւրախացեալ արար զասացեալն, և զկնի ընթրեացն սկսաւ ծերն պատմել նմա զնմանէ: Առն այնորիկ, ասէ, կոչի անուն Եւլոթի, և է նա արուեստիւ գործող քարի և քարահատ. և վաստակէր նա յաւուր միոյ իւրովն արուեստիւ գրամս գանկոյ միոյ, վասն զի յոյժ հմուտ է յարուեստն յայն. և ինքն մինչև ցմութն ոչ ինչ ճաշակէ բնաւ, և երեկոյին գայ ՚ի դեղն, և զորս և գաանէ աղքատս և օտարս և անանկս ՚ի փողոցաց կոչէ ՚ի տուն իւր և կերակրէ զնոսա, և ինքն ևս ընդ նոսին կերակրի. և զոր մնայ ինչ ՚ի սեղանին մանրեալս և փշրանս՝ հանեալ արտաքոյ արկանէ շանց, և ոչ բնաւ թողու ինչ յայդ ՚ի վաստակոյն. և ունի յայսմ արուեստ և ՚ի գործս նա արդ հարիւր ամ, և տոյ նմա Քն ՚ի

զքարհատն իւր : Եւ եղև զի ընկալաւ զիս ընդ հիւրս .
 և իբրև իմացայ զկեանս նորա , խնդրեցի յայ զերիս շա-
 բաթս՝ տալ նմա ինչս , զի բազում արասցէ զարդիւնս :
 Եւ ասէ ցիս տէր 'ի տեսլեան , զի կայր 'ի վերայ վիմի
 'ի կերպս թագաւորի և ասէ . բաւական է նմա զոր ու-
 նի : Եւ ժտէի ես տալ նմա ստացուածս , և ասէ ցիս
 տէր . առնո՞ւս զնա յերաշխի , զի կացցէ 'ի պատուիրանս
 իմ : Եւ ասեմ . այո : Եւ ասէ ընդ զօրսն որ մօտն կային .
 լուարուք դուք : Եւ եղև զի 'ի հանելն քար՝ գտաւ կա-
 րաս մի լի ոսկւով , և ոչ իշխեաց 'ի տեղւոջն յերևան

վաստակոյ իւրոյ աւուրն գանկ մի ոսկւոյ հանապազ որպէս առացի :
 Իսկ ես մինչ մանուկ էի յառաջագոյն քան զայս քառասուն ամաւ՝
 երթայի ծախել զձեռագործ իմ . և եկեալ իմ յերեկոյին 'ի գեղն յայն
 ագանել անդր , և տարաւ զիս և այլ ևս օտարս ըստ սովորութե իւ-
 րում 'ի տուն իւր , և հիւրընկալեալ զմեզ աշակերտեցաւ ինձ : Եւ ես
 բազում անգամ ելանէի անդ , և ծանեայ զառաքինութիւն նորա , և
 սկսայ պահօք աղաչել զմծ վասն նորա և ասել՝ տուր սմա , տէր , ա-
 ւելի ինչ ստացուածս , զի առաւել տացէ 'ի պէտս կարօտելոց : Եւ պա-
 հեցի այսորիկ աղագաւ երիս շաբաթս , մինչև վհատեցայ սովեալ և
 անկայ յանկողնի : Եւ տեսի զոմն քահանայ վայելուչ զգեցեալ պատ-
 մուծան սպիտակ՝ որ եկն եկաց առ իս և ասէ . Դանիէլ , զինչ վշտա-
 ցեալ ես : Եւ ես ասեմ . ուխտեցի Քմի ոչ բնաւ ճաշակել ինչ մինչև
 լուիցէ և տացէ ստացուածս Եւլոթի քարագործի , զի բազումս բարե-
 գործեսցէ նովաւ : Եւ նա ասէ ցիս . ոչ է բարի այդ , այլ կացցէ որ-
 պէս և է , և այն լաւ ևս է : Եւ ես ասեմ . տէր , առաւել տացես դու
 նմա , զի նա տացէ այլոց , և առաւել փառաւորեսցի նովաւ անուն
 քո : Ասէ ցիս . ես ասեմ քեզ՝ լաւագոյն է զի կեցցէ որպէս և էն . իսկ
 արդ եթէ կամեսցիս զի աւելի ինչ տացից նմա , դու երաշխաւոր կաց
 անձին նորա , որպէս զի կեցցէ 'ի հարստութեան անձն նորա , և ես
 տամ նմա առաւել : Եւ ես ասեմ նմա . 'ի ձեռանէ իմմէ խնդրեսցես
 զհոգի նորա : Եւ տեսի զի էտք մէք 'ի յարութիւն տեառն յեկեղե-
 ցւոյն , և մանուկն այն նստէր 'ի վերայ վիմի գերեզմանին , և Եւլոթի
 կայր ընդ աջմէ նորա և բիւր հրեշտակք կային շուրջ զնովաւ : Եւ ա-
 սէ տէր ցնոսա վասն իմ . սա՞ իցէ երաշխաւորն Եւլոթի : Եւ նոքա պա-
 տասխանի ետուն՝ այո , տէր , սա է երաշխաւորն նորա : Իսկ տէրն ա-
 սէ . ստուգիւ տուժեցից 'ի քէն զերաշխաւորութիւն դորա : Եւ ես
 դարձեալ ասեմ . այո , տէր , եղիցին 'ի վերայ իմ երաշխաւորութիւն
 դորա , և տուր սմա ինչս : Եւ տեսի զի արկանէին գանձ բազում 'ի
 ծոց Եւլոթիոսի , և որչափ արկանէին՝ առաւել ևս տանէին ծոց նո-
 րա : Այս տեսիլ էր , որդեակ . և իբրև զարթեայ , ծանեայ զի լուաւ
 տէր աղաչանաց իմոց , և փառս մատուցի ան : Իսկ Եւլոթի ել 'ի գործ
 իւր , և 'ի փորելն զքարս գտաւ 'ի ներքոյ քարանցն կարաս մեծ լի
 ոսկւով , և սոսկացաւ իբրև ետես զայն Եւլոթի և ասէ . գանձս այս
 երրայեցւոցն եղեալ է , և արդ զինչ արարից . եթէ տարայց զսա 'ի
 տուն իմ , լսէ զայս դատաւորն և չարչարէ զիս , այլ առեալ զսա գնա-
 ցից յերկիր օտար ուր ոչ գիտեն զիս , և անդ պահեցից որպէս պարտ
 է : Եւ առեալ ջորիս 'ի վարձու իբր թէ քարս բերիցէ , և բարձեալ զոս .

հանել, այլ վարձեալ գրաստս գնաց 'ի Կոստանդինուպօլիս առ Յուստինոս Թագաւորն, և ստացաւ ապարանս, և առ զեպարքոսութի քաղաքին: Այլ տեսեալ դարձեալ իմ զտէր, հայեցաւ յիս խեթիւ. և իմ գիտացեալ զվասնէրն՝ չոգայ 'ի գեօղն, տեղեկացեալ գնացի 'ի Կոստանդինուպօլիս, և զչորս ամիս ոչ կարացի տեսանել զնա կալով առ դրանն, մինչև հարին վիրաւորե-

կին էջ 'ի ծովեզրն, և կալեալ զնաւս 'ի վարձու գնաց 'ի Կոստանդինուպօլիս՝ Թողեալ զբարւոք մշակութիւն իւր: Եւ Թագաւորէր յայնժամ Յուստինոս ծերն 'ի Կոստանդինուպօլիս: Եւ ետ Եւլոթի գանձ բազում Թագաւորին և իշխանաց նորա, զի արասցեն զնա եպարքոս մեծի սրբեօրին: Յայնժամ գնեաց յարկս մեծամեծս որ կոչի եգիպտացւոց մինչև ցայսօր. և եղև այս այսպէս: Արդ զկնի երկուց ամաց տեսի տեսիլս դարձեալ զմանուկն զայն զտէրն 'ի նոյն 'ի տեղի յարութե նստեալ և ամբոխ ընդ նմա, և Եւլոթի ոչ էր 'ի տեղի իւր յաջմէ. և տեսի զի քարշեցին դէք սեաւք զԵւլոթի 'ի վերայ երեսաց իւրոց և հանին անտի: Եւ իբրև զարթեայ 'ի քնոյ, ասեմ. վայ ինձ եղկելոյս, զի կորուսի զանձն իմ: Եւ առեալ զցուպ 'ի ձեռին եկի 'ի գիւղն յայն խնդրել զնա, և կացի անդ մինչև ցերեկն և մնայի Եւլոթէ, և ոչ երևեցաւ: Իբրև երեկոյ եղև, ասեմ ես ցկին ոմն. ոչ գոյ օտարանոց 'ի գիւղս յայս: Եւ նա ասէ. ոչ գոյ: Եւ կինն այն խնդրեաց գնալ զկնի իւր վասն հիւրընկալութե, և ես լուայ նմա: Եւ տարաւ զիս 'ի տունն իւր և եգ ինձ սեղան և հաց և նստեալ հիւրընկալէր զիս, խրատէր զիս և ասէր ցիս. տէր իմ և հայր, ոչ գիտես զի մանուկ ես և կրօնաւոր՝ ոչ է պարտ քեզ գնալ 'ի գիւղ, զի կրօնաւորի հանդարտել պարտ է: Զայս և այլ այսպիսիս բազում ինչ ասաց ցիս: Եւ ես ասեմ. վաճառել զձեռագործ իմ գնամ: Եւ նա ասէ ցիս. Թէպէտ և բազում ինչ պատճառս ասես, ես ոչ հաւանիմ, այլ մի բնաւ ագանիր գու 'ի գիւղ 'ի գիւղերի: Իսկ ես հարցի ցնա. ասա ինձ վասն տեառն, մայր իմ, Թէ զինչ եղև քարագործն Եւլոթի օտարասէրն այն: Ասէ ցիս. և զի էր նա բարեգործ և արդար և օտարասէր յոյժ, և ընկալաւ անձ զբարի գործս նորա, և որպէս լսեմք՝ ահա է նա եպարքոս մեծ 'ի պալատ արքայի: Զայս իբրև լուայ ասեմ. ես եղկելիս սպանի զնա: Յայնժամ խորհեցայ և հարկեցայ գնալ առ նա: Եւ նստեալ 'ի նաւ գնացի 'ի Բիւզանդիա խնդրել զնա. և հարցի զտուն Եւլոթի եպարքոսի եգիպտացւոյ, և ցուցին առժամայն, և նրստայ առ դրան նորա և մնացի զի ելցէ և տեսից զնա: Եւ ահա ել բազում հեծելովք և զինուք, և ասացի մեծաձայն. ողորմեաց ինձ, եպարքոս, զի ունիմ ծածուկ ինչ ասել քեզ: Եւ բնաւ ոչ նայեցաւ յիս, այլ հարին զիս որք առաջին երթային: Եւ այսպէս ձայնէի 'ի յելս և 'ի մուտս նորա շաբաթս չորս, և զինուորքն նորա հարկանէին զիս, և ոչ կարացի խօսել ընդ նմա բնաւ: Իսկ իմ ձանձրացեալ յոյժ՝ անկայ առաջի պատկերի աստուածամօրն և ասեմ արտասուօք. տէր իմ Յիսուս Քրիստոս, կամ ազատեա զիս յերաշխաւորութենէ սորա, և Թէ ոչ դարձայց ես յերկիր և յաշխարհ իմ: Իսկ մինչ խորհէի զայն, ննջեցի սակաւ մի և տեսի յերազի զի անցանէր գունդ մեծ, և որք առաջի երթային ասէին՝ եթէ օգոստատիրուհի անցանէ. և էին առաջի նորա հազարք հազարաց և բիւրք բիւրոց: Եւ ես գոչէի

ցին զիս ծառայք նորա և թողին կիսամահ . և ես յողոր
անկեալ աղաչեցի զսուրբ Խաչատրին թափել զիս յերաշ-
խաւորութիւն անտի, և տեսի զի բուռն հարեալ ունէր
զոտից տեառն և աղաչէր վասն իմ: Այլ ասէ ցիս տէր .
արձակեցի զքեզ, արի գնա 'ի տեղի քո, և ես ածեմ
զայրն 'ի չափ իւր: Այլ եղև մեռանել թագաւորին: Յուս-
տիանոսի, և կալեալ զքարահատն զԱլլոթի և զայլ ե-
րիս ընկերս նորա և առին զբոլոր ինչս նոցա, և կամե-

առ նա. տիրուհի, օգնեա ինձ: Իսկ նա ասէ ցիս. զի ե քեզ, ո՞նէ զէ
զքեզ: Իսկ ես ասեմ. Եւլոթի եպարքոսին երաշխաւոր եմ, արդ հրա-
մայեա արձակել զիս յերաշխաւորութիւն նորա: Եւ զարթեայ և ա-
սեմ. թէպէտ և մեռանել հասանէ ինձ, ոչ մեկնեցայց 'ի դրանէ Եւ-
լոթի մինչև խօսեցայց ընդ նմա: Եւ դարձեալ գնացի 'ի գուռն նորա
և գոչէի դարձեալ. և կալաւ զիս վեստարիս նորա և այնչափ գա-
նեաց բրօք մինչև թափեցաւ ամենայն մարմին իմ, և տկարացայ յոյժ:
Ապա խորհեցայ գնալ 'ի Սկիտէ. և իջեալ 'ի ծովեզր գտի նաւ որ
գնայր յԱղեքսանդրիա, և մօտ անդ և նստեալ 'ի նաւին վհատեալ
ննջեցի անդ: Եւ դարձեալ տեսի զի կայի 'ի յարութիւն տեառն. և
նոյն մանուկն տէր նստէր 'ի վերայ վիմին, և ահագինս նայեցաւ յիս,
և ես յահէն այնպէս սոսկացայ և դողացի իբրև զտերև ցամաքեալ 'ի
հողմոյ, և ոչ կարէի նայել 'ի նա բնաւ, զի զարհուրեալ սոսկայր սիրտ
իմ: Եւ ասէ ցիս. ոչ գնաս լուս զերաշխաւորութիւն քո: Յայնժամ
հրամայեաց երկուց ոմանց կախել զիս զփայտէ և կապել զձեռս
յետս. և արարին զհրամանս արքայ մանկանն, և հարկանէին զիս և
քերէին և ասէին. ընդէր առաւել քան զկար քո երաշխաւոր եղեր
ուսմք, և կամ ընդէր կացեր դու հակառակ հաճոյիցն նայ: Եւ ես ոչ
կարէի խօսել ընդ նոսա, զի արժանի պատժոց համարէի զիս, և իրա-
ւամբք զհրամանս արքային: Եւ ահա եղև ինչ ձայն՝ որ ասէր. օգոս-
տատիրուհի անցանէ: Եւ իբրև տեսի զնա, ոգի առի և ասեմ յեւմ ձայ-
նիւ. տիրուհի, օգնեա ինձ: Յայնժամ ասէ ցիս քաղցր բարբառով. ես
աղաչեցից վասն քո: Եւ տեսի զի գնացեալ տիրուհին համբուրէր
զոտս մանկանն տեառն, և աղաչեաց վասն իմ: Յայնժամ ասէ ցիս մա-
նուկն այն թագաւոր. մի երբէք իշխեսցես այլ առնել զայդ գործ:
Եւ ես ասեմ. ոչ. մի եղիցի, տէր, այլ առնել զայդ պիտիդ: Եւ ասեմ.
ես լաւագոյն ևս լինելոյ վասն խնդրեցի նմա, և արդ ներեա և թող
ինձ, տէր իմ և Խաչ իմ: Եւ հրամայեաց արձակել զիս: Եւ իբրև արձա-
կեցին, ասէ ցիս. գնա 'ի սենեակ քո, և ես որպէս բերից զԵւլոթի 'ի
կարգ իւր՝ տեսցես դու և զարմասցիս: Եւ իբրև զարթեայ, բերկրեցայ
յոյժ ընդ զերծանելն իմ յերաշխաւորութիւն. և անցեալ ընդ ծով խա-
ղաղութեմ, եկի 'ի սենեակ իմ: Իսկ զկնի երից ամաց լուայ զմահ Յուս-
տիանոսի թագաւորին. և զկնի աւուրց ինչ խորհեցան իշխանքն չա-
րիս ինչ զնորից պատրկաց նորա, զԻսաաիոսէ դքսէ և զԻսաակրատէ և
զՊոմսլիէ և զԵւլոթիոսէ: Եւ զերեցունցն զայնոցիկ առժամայն հա-
տին զգլուխս նոցա և առին յաւար զինչս նոցա. իսկ Եւլոթի փախեաւ
միայն և մերկ 'ի քաղաքէն: Եւ իբրև ոչ գտին զԵւլոթին, քանզի փա-
խուցեալ էր, յայնժամ հրաման ետ նոր թագաւորն Յուստիանոս
որ նստեալ էր 'ի տեղի ծեր Յուստիանոսին, թէ ուր և գտցեն զԵւ-
լոթի՝ սպանցեն և զնա: Յայնժամ պրծեալ 'ի ձեռաց նոցա Եւլոթի

ցան սպանանել զԵԼՈՒԹԻ: Եւ նորա զգեցեալ հանդերձ մուրողի եկն 'ի գեօղն իւր և մուրաց մուրճս և սկսաւ 'ի գործն իւր և զհիւրասիրութիւն: Եւ իմ լուեալ չողայ առ նա, և լացաք զմեծ ժամս. և ես պատմեցի նմա զամենայն իրացն պատահումն: Եւ ասէ ցիս. խնդրեա և արդ, հայր, ստացուածս ինչ սակաւս և մարթացից վայելել: Եւ ասեմ ցնա. մի լիցի ինձ զայդ զմտաւ ածել և

փոխելով եկն 'ի տեղի իւր, և ունէր զգեստ պատառառուն աղքատի: Եւ ժողովեցան գիւղն այն 'ի տեսիլ ԵԼՈՒԹԻ և ասէն ցնա. մեք լուսաք զքէն թէ եպարքոս լեալ ես: Եւ ասէ նա. ես չէի այն զոր լուսաք դուք. ես եթէ պատրիկ լեալ էի, ոչ ևս տեսանէի զձեզ. զի որք 'ի պատիւս են' նոքա 'ի պաշտօն արքայի են, և զոր լուեալ էք դուք՝ այն այլ ոմն ԵԼՈՒԹԻ էր յայտմ երկրէ. լուեալ եմ և ես զնմանէ. իսկ ես 'ի սուրբս և յուխտս շրջէի յաղօթս: Եւ յետ աւուրց ինչ եկեալ 'ի միտս ԵԼՈՒԹԻ ասէ. առցես, եղկելի ԵԼՈՒԹԻ, զմուրճ քո, և գործեա զգործ քո և աշխատեաց, զի տստ սալատ ոչ գոյ. մի գուցէ կորիցէ ընդ ընչիցն և գլուխ քո: Եւ առեալ զմուրճն գնաց 'ի վէմն այն, և կարծէր այլ ևս գտանել գանձ. և աշխատեալ մինչև ցերեկն փորէր, և իբրև ոչ գտաւ՝ արամեալ նստաւ, և յիշէր զմեծութիւն իւր և զամենայն բարեկրութիւն զոր ունէր 'ի պաշտօն: Եւ դարձեալ ասէր. այս Եգիպտոս է և ոչ Կոստանդինուպօլիս: Եւ գործէր և ընդունէր զօտարս ըստ սովորութեն իւր, և շնորհօքն Քմի ել յառաջին կարգս: Իսկ զկնի աւուրց ինչ ելի ես 'ի գիւղն յայն վաճառել զձեռագործ իմ. և իբրև ընդ երեկս եղև, եկն ԵԼՈՒԹԻ և տարաւ զիս ըստ առաջին սովորութեն իւրոյ 'ի տուն իւր: Եւ իբրև տեսի զնա ծածկեալ փռչով և աղախ 'ի քարանցն աշխատութենէ, նայեցեալ 'ի նա հառաչեցի և լացի և ասեմ. որպէս զի մեծ են գործք քո, տէր, զամենայն ինչ իմաստութիւն արարեր, և ով է անմեծ որպէս զանմեծ. դու ես անմեծ որ առնես սքանչելիս միայն, որ յարուցանես զաղքատն յերկրէ և զտառապեալն յաղբեաց, և ես աղքատս յանդգնեցայ մեծ ինչ, և փոքր մի և կորեաւ անձն իմ 'ի գոթիս: Եւ լուաց զոտս մեր և կերակրեաց զմեզ: Իսկ զկնի ընթրեացն ասեմ ցնա. որպէս իցես, ծեր ԵԼՈՒԹԻ: Եւ նա ասէ. աղօթեա վասն իմ, հայր, զի աղքատ եմ յոյժ: Եւ ես ասեմ. լաւ էր քեզ թէ և զոր ունէիր՝ և զայն ևս ոչ ունէիր: Եւ նա ասէ ցիս. ընդէր, տէր իմ հայր, մի թէ դայթակղեցուցի՞ ըզքեզ: Իսկ ես յայնժամ սկսեալ պատմեցի նմա զայս ամենայն զորս և էանց ընդ իս, և ողբացոք յոյժ երկոքեանս լալիւն մեծ ծածուկ 'ի մարդկանէ: Յայնժամ ասէ ցիս ԵԼՈՒԹԻ. տէր իմ հայր, դարձեալ խնդրեսցես 'ի Քմէ, զի տացէ ինձ և ոչ արարից այնպէս: Իսկ ես ասեմ ցնա. այլ մի մնացես 'ի Քմէ հաւատալ քեզ ինչս յամ աւուրս կենաց քոց, բայց միայն զմի գանկ վարձ աւուրն քո: Եւ ողջունեալ զմիմեանս լալով, ես յուղի անկեալ եկի 'ի սենեակս իմ և գահանայի զսեռանէ՝ որ եբեր զնա յառաջին կարգ իւր. և տայր նմա տէր զորոյն գործել զայսքան ժամանակս, և ոչ պակասէին սկսեալ իւր: Ահա, որդեակ, պատմեցի քեզ թէ ուստի ճանաչեմ զնա. և թէ որպիսի էին քաղաքավարութիւն նորա. այլ դու մի ևս յաւելցես սպասել ումեք: Չայս այսպէս հայրն Դանիէլ պատմեաց աշակերտին իւր մինչև դարձաւ 'ի Թերայիդայ. և մեք լուեալ զայս գրեցաք 'ի փառս մայ: Իսկ

իշխել տեառն իմոյ ասել, որոյ մեծ են գործք նորա և իմաստութե նորա ոչ գոյ բաւ :

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ մի ոմն յանապատականաց վասն առն մի մեծատան՝ եթէ հիւանդացաւ ծանր, և երկուցեալ ՚ի մահուանէ բաշխեաց յընչից իւրոց երեսուն լիտր դահեկանս աղքատաց. և յորժամ ողջացաւ, ապաշաւէր զգանձն իւր : Եւ ասէ ցտիբելի մի. զղջացայ՝ որ ցրուեցի զգանձն իմ յաղքատս : Եւ ասէ սիրելին. մանաւանդ խնդա և գոհացիր զայ, որ ընկալաւ զողորմութի քո և ողջացոյց զքեզ : Եւ նա ասէ. դեռ մահն իմ ոչ էր հասեալ, և ընդ վայր կորուսի զերեսուն լիտր դահեկանսն : Եւ ցնա սիրելին. եկ երթիցուք յեկեղեցին ՚ի միասին, և ասա առաջի ան, թէ ոչ եմ ես այն որ զողորմութիւն արարի, այլ սա. և ցոյց զիս ձեռամբ առաջի ան, և առ դու յինէն զերեսուն լիտր դահեկանսն : Եւ նա խնդութեամբ յանձին կալաւ. և առեալ սիրելին զերեսուն լիտր դահեկանսն՝ գնացին ՚ի միասին յեկեղեցին : Եւ անմիտ մեծատունն կալեալ զձեռանէ սիրելոյն՝ համբարձ զաչս իւր յերկինս առ ան և ասէ. չեմ ես որ զողորմութիւնն արարի, այլ սա սիրելիս իմ. և ասաց զանունն : Եւ յորժամ էառ զգանձն և ելին յեկեղեցւոյն, անկաւ մեծատունն և մեռաւ : Եւ ասեն որք անդ հան-

արդ զարմանալ պարտ է ընդ խորին իմաստութիւնն ան, զի ամենայն գիտարինք դիւրինք են նմա, և թէ որպէս յանկարծակի բարձրացուցեալ զԵւրոժի մարդասիրութե՝ և ՚ի միում պահու խոնարհեցոյց ողորմութե : Արդ աղօթեցուք և մեք խոնարհիլ աստ, որպէս զի գլուցուք ողորմութիւն յահեղ աւուրն Քնի ան մերոյ :

Պատմեր զայս ոմն ՚ի հարանցն՝ եթէ էր ոմն յԱլեքսանդրիա այր մեծատուն յոյժ. սա հիւանդացեալ երկեալ ՚ի մահուանէ, և հանեալ ոսկի լաւերս երեսուն ետ աղքատաց և ողջացաւ : Եւ իբրեւ ետես զինքն ՚ի մէջ խոր առողջութե, սկսաւ ապաշաւել զբարի գործն զոր արար : Եւ էր նորա բարեկամ ոք այր հաւատարիմ և սիրելի, նմա պատմեաց զխորհուրդս իւր՝ եթէ գիտարիմ ընդ գործն այն զոր գործեցի : Նա ասէ ցնա՝ եթէ ընդ այդ առաւել ուրախանալ պարտ է քեզ, զի Քնի ընծայեցեր զայն ամենայն : Իսկ նա ոչ լսէր և ոչ առնոյր ՚ի միտ : Ասէ ցնա բարեկամն այն. ահա ունիմ ես պատրաստ երեսուն լիտր ոսկի, եկեցես ընդ իս ՚ի տաճար սրբոյն Մինայի, և ասա անդ առաջի սրբոյն՝ ոչ եմ ես որ արարի զողորմութիւն զայն, այլ սա իցէ. և կալ յինէն զոսկին քո : Եւ կամակից եղեալ յօժարութե գնաց նա առաջի սրբոյն Մինայի, և ասաց այնպէս, և էառ զոսկին իւր : Եւ իբրեւ ելանէր յեկեղեցւոյն, անկաւ առ դրանն և մեռաւ : Եւ տեսեալ զայս ամենեցուն՝ ահաբեկ եղեն և զարհուրեցան : Յայնժամ ընտանիքն նորա որ մեռաւն՝ ասեն ցայն որ էր տէր ոսկւոյն. առ ՚ի քեզ զգանձ քո :

դիպեցան . առ զքո գանձդ , զի զողորմութիւն շահեցար
և զքո դահեկանսդ : Եւ նա ասէ . քաւ լիցի ինձ զայդ
առնել . ես զայն փայտու , այլ յիս ոչ առից : Եւ հրա-
մայեաց 'ի տեղւոջն յայնմիկ , և բաշխեցին աղքատաց
զամենայն . և յոյժ գովեցին ամենայն հարքն և օրհնե-
ցին զնա որ զողորմութիւնն գնեաց :

Եւ Երբ Եւսէն ոմն գնաց առ միայնակեաց մեծ . և իբրեւ
եւանէր անտի , ասէ ցմիայնակեացն եղբայրն . թողու-
թիւն արա ինձ , հայր , զի խափանեցի զքեզ 'ի կանոնէ
քումմէ : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . իմ կանոնն
այն իցէ , զի թէ հանգուցից զքեզ և բարի մտօք արձա-
կեցից :

Եւ Եւսէն Եւսէն ոմն բնակէր մերձ 'ի հասարակաց
վանս , բազմազան առաքինութիւն քաղաքավարէր : Եւ
եղև երբեմն զի եկին օտար եղբարք 'ի վանս յայն , և
ժողովեցան առ նոսա ամենայն եղբարքն սիրել զնոսա .
բռնադատեցին զծերն ուտել ընդ նոսանախ քան զժամն :
Եւ զկնի այսորիկ ասեն եղբարքն ցնա . արդ ոչ տրամե-

Եւ նա ասէ ցնոսա . քաւ լիցի , մի արասցէ զայդ տէր . զի ես ընծայե-
ցի զայդ Քրիստոս , և այդ դորա իցէ . և եթէ կամիք զբարին զի մի խղճիւ
տանջիցիք , տուք և դուք ողորմութիւն աղքատաց զայդ : Իսկ նոքա իբրեւ
տեսին զհաստատութիւն մտաց առն , որ յամենայն սրտէ ուրախացեալ
էր վասն տալոյն զոսկին իւր 'ի գին ողորմութեան առն որ մեռաւ , և
ցանկալի ամենեցուն եցոյց զտուրքն որ վասն աղքատաց և կարօտելոց ,
յայնժամ և նոքա յորդորեալ 'ի բարին և լաւագոյն նախանձ արա-
րեալ՝ ետուն և նոքա ողորմութիւն աղքատաց ըստ բանի խրատու նորա :
Արդ այս այսպէս եղելոյ 'ի մէջ բարի արանց խնդիր եղեալ հարցա-
նէին զմիմեանս վասն յետի երեսուն լիար ոսկւոյն՝ զոր բաշխեցին աղ-
քատաց վասն հոգւոյ մեռելոյն այն զոր ծախեալ էր վաճառելով զբա-
րի գործս իւր՝ թէ ընկալաւ անձ որ վասն նորա զողորմութիւնն՝ եթէ
ոչ : Յայնմ ժամանակի երևեալ հրեշտակ տեսառն միում 'ի հոգեատես
արանց և ասէ ցնա . և այն ևս որ յետոյ բաշխեցաւ աղքատաց , նմա
համարեալ եղև վարձատրութիւնն՝ որ զառաջինն վաճառեալ գնեաց
վասն սիրոյ ողորմութեանն , և երկրորդին ևս պատճառ և առիթ եղև
բաշխմանն . քանզի ուր գուցէ՝ տացի . և նոցա ևս բարի տունէ տէր ըն-
տանեաց վաճառուին զբարութիւնն , քանզի հետեւեցան կամակցութեամբ բա-
նից խրատու առն աղքատասիրին այն և բաշխեցին սիրով :

Եւ Երբ Եւսէն ոմն գնաց առ միայնակեաց մեծ . և իբրեւ եւանէր անտի ,
ասէր ցմիայնակեացն եղբայրն . թողութիւն արա ինձ , հայր , զի խափա-
նեցի զքեզ 'ի կանոնէ քումմէ : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . իմ
կանոնն այն իցէ զի թէ հանգուցից զքեզ և բարի մտօք արձակեցից : Իբ-
րեւ լուաւ եղբայրն ասէ . ո՞րչափ մեծ իցէ և արդոյ սիրել զեղբայրն և
ընդունել զեկեալ հիւրն : Զի մեծ ծերունիս այս այսպէս մեծարդոյ
եցոյց զեղբայրսիրութիւնն արդեամբ . և գնաց շինեալ և խրատեալ :

ցար, հայր: Իսկ նա ասէ. իմ տրտմութիւնս՝ եթէ երբէք արարից զկամս իմ*:

ԼՍԱՅ՝ ծեր ոմն. ՚ի գալ հիւրին կամաւոր պահքն լուծցին. զի պահքն մերովի է, իսկ սէրն պատուիրանն նոց. և պահքն միշտ ընդ մեզ է, և նոքա չեն յար ընդ մեզ. և չէ պարտ մանկանց առաքատի սուգ առնել, զի հիւրոջն ՚ԲՍ ընդ մեզ է, վասն որոյ պարտիմք սիրել զնա:

ԼՍԷԻՆ՝ վասն որումն ծերոյ յԼՍորիս՝ եթէ բնակեալ էր ՚ի ճանապարհի անապատին և այս էր գործ նորա. յորժամ գայր ոք յանապատէն միայնակեաց, առնէր նորա հանգիստ: Եւ նա միայնակեաց մի, և արար նմա հանգիստ ըստ սովորութեն, և ոչ կամէր ճաշակել ասելով՝ ես պահեմ: Եւ տրտմեալ ծերոյն ասէ. այս է իմ գործ հանապազ. բայց աղաչեմ զքեզ, եկ յաղօթս կացցուք, և որ խոնարհեցուցանէ ընդ ինքեան զծառս՝ զայնր

* Աւ օրինակ տրեւել ՚ի հին Թարգմանութեան. Ծեր ոմն յառաջ քան զժամ ճաշոյն հիւրս մեծարեաց՝ ուտելով և ինքն: Եւ ասեն ցնա.

հայր, ոչ տրտմեցար: Եւ նա ասէ. իմ տրտմութիւնս այն է՝ թէ զկամս իմ արարից և ոչ զնոյն:

1 Ասաց մեզ հայրն կասիանէ՝ եթէ եւրք ՚ի Պաղեստինոյ և գնացաք յԵգիպտոս առ հարս ոմանս, և նոքա բարւոք հիւրընկալան զմեզ. իսկ մեք հարցաք նոցա՝ եթէ ընդէր ՚ի գալ օտար եղբարցն ոչ պահէք զկարգ պահոց ձերոց որպէս ՚ի Պաղեստին պահեն: Իսկ ծերն պատասխանի ետ մեզ այսպէս. պահք հանապազ ընդ մեզ են, այլ ձեր ընդ մեզ կալն հանապազ անկար իցէ. և դարձեալ պահք թէպէտ և բարի է և կարեւոր, այլ մեր է և ընդ կամաւ մերով կատարի. իսկ սէրն պատուիրանն նոց իցէ, և բռնութեամբ տուժէ նա ՚ի մէնջ զօրէնս նոց. և յորժամ զձեզ ընդունիցիմք, յայնժամ ընդ ձեզ զԲՍ ընդունիմք, վասն այսորիկ պարտական եմք բազում սիրով հանգուցանել զձեզ. իսկ յորժամ յուղարկեմք զձեզ, կարող եմք կալնուլ զկարգս պահոց. զի ոչ են կարող մանկունք առաքատի պահել յորժամ փեսայն ընդ նոսա իցէ. իսկ յորժամ վերացի փեսայն, յայնժամ պահեցեն:

2 Ասէին զծերոյ ումմնէ՝ որ բնակէր յԱսորիս ՚ի վերայ ճանապարհի անապատին, և այս էր գործ նորա. զի յորում ժամու գայր առ նա ոք կրօնաւոր յանապատէն, բարի մտօք կերակրէր զնա: Եւ եղև երբեմն զի եկն առ նա միայնակեաց ոմն, և նա պատրաստեաց նմա կերակուրս ինչ. բայց եկեալ եղբայրն ոչ կամեցաւ ճաշակել բնաւ, այլ ասէր. ես ՚ի պահս սովորեալ եմ: Իսկ ծերն տրտմեալ ասէր. մի արհամարհէր զաղքատութիւն իմ և մի զանց առնէր զծառայէքումն, աղաչեմ: Եւ հիւր եղբայրն ոչ կամէր բնաւ լսել նմա ՚ի պատճառս պահոց, յորում ունէր սովորութիւն: Իբրև ետես ծերն որ ոչ բնաւ լուաւ աղաչանաց իւր, ասէ ցնա. եկ աղօթեցուք, եղբայր, և թէ լիցի յաղօթելն քո՝ ծառն ՚ի քեզ խոնարհեցի՝ պահեցուք, իսկ եթէ ընդ իս խոնարհեցի ծառն՝ կերիցուք սէր. քանզի էր անդ ծառ.

զհետ երթիցուք : Եւ եղեալ ծուներ միայնակեցին՝ ոչ ինչ եղև . իսկ օտարասիրին եղեալ ծուներ՝ խոնարհեցաւ և ծառն ընդ նմա , և կատարեցան կամք իւրեանց , և ՚ի վերայ եղեւոցն գոհացան զայն * :

Եւ ծուներ զսրբասէր հայրապետէն զՀոհաննէ թէ այնպիսի եղև ողորմած , որ ասէին թէ առաւել քան զբնութի մարդոյ : Իսկ յորժամ լսէր թէ ողորմած ոք է , կոչէր առ ինքն և հարցանէր ասելով . վասն այն՝ զիմորդ եղեր ողորմած , ՚ի բնութենէ թէ ՚ի ճարակէ մտաց : Բանզի՛ ասէր երանելին՝ թէ ոչ են այնքան վարձք որ բնութքն է ողորմած կամ լուռ կամ հեզ կամ զգաստ կամ սակաւապէտ , զի այս պարգև այն է որպէս և ամենայն , այլ որք նեղեն զկամս և զսիրտս իւրեանց և բռնաւորութիւն զառաքինութիւն գործեն , և վասն այսորիկ ասէ տէրն՝ բռունք յափշտակեն զարքայութիւն երկնից : Եւ իբրև հարցանէր , ոմանք պատկառելով ծածկէին և ոմանք ասէին : Ուստի ումեմն ասացեալ՝ եթէ զիմորդ եղեր ողորմած , և նա ասէ . հաւատա , տէր , ոչ ինչ տամ ումեք և ոչ առնեմ բարի ինչ , սակայն զոչինչն զոր տամ զոր անձ և աղօթք ձեր պարգևեն , այսպէս սովորեցի . և յառաջն յոյժ անգութ և անվշտակից , և յետոյ անկեալ յէութենէն՝ նեղեցայ յոյժ , և սկսան խորհուրդք

մեծ : Եւ հաճեցաւ առնել զայն : Եւ խոնարհեաց զծուներ իւր միայնակեացն այն անապատական , և ոչ եղև ինչ նշան . իսկ մինչ խոնարհեցոյց զծուներն օտարասէրն այն , և ծառն ևս ընդ նմա խոնարհեալ եղև մինչև ցգետին , մինչ հիացեալ զարմանայր եղբայրն վասն առաքինութե ծերոյն . որում և անձ վկայեաց խոնարհեցուցանելով զծառն . վասն այսորիկ հաւատաց միայնակեացն ծերոյն օտարասիրի , և հաւանեալ նմա կատարեցին զոէրն , և գնաց ողջունեալ զնա և շինեալ ՚ի նմանէ :

* Համառօպէ օրինակի մի հին Բարգմանութեան . Եւեր ոմն բնակեալ էր յԱսորիա ՚ի վերայ ճանապարհի և ամենայն եկեւոցն առնէր ընդունելութի : Եկն առ նա անապատական ոմն որ ոչ ուտէր ընդ նմա վասն պահոց կամաւորաց : Եւ նա ասէ . կրկնեսցուք ծուներ . թէ ընդով խոնարհի ծառս այս ՚ի ծուներ , այն է բարի : Եւ խոնարհեցաւ ընդ հիւրասիրին , և նա հաւատաց նմա :

1 Աւօրինակի է Դարձեալ ՚ի հին Բարգմանութեան . Ասաց երանելին Յո

հաննէս հայրապետն Աղեքսանդրում թէ որ բնութք է ողորմած կամ հեզ կամ խոնարհ կամ սակաւապէտ , ոչ է գովելի . զի այս այն է տուրք . զի որ նեղէ զբնութիւնն և զկամսն , այն ընդ գովեստիւ է , զի տէրն ասաց՝ թէ բռունք յափշտակեցեն զարքայութի երկնից : Արդ հարցանէր զբազումս թէ զիմորդ եղեր ողորմած . քանզի ինքն անց քան զբնութի մարդոյ վերագոյն յամ առաքինութեա :

իմ ասել ցիս՝ արդարեւ եթէ էիր ողորմած, ոչ թողոյր զքեզ անձ։ Եւ խորհեալ յանձին՝ տայի աւուրն հինգ փող աղքատաց . և իբրեւ գայի տալ, ՚ի նոյն սատանայ արգելոյր զիս ասելով . է տառապեալ, արդարեւ այս հինգ փողս բաւական էին տանն գին բանջարոյ կամ բաղանեաց։ Եւ ապա որպէս յորկոր՝ զաւակացն հատանէի, ոչ ինչ տայի ումեք։ Իբրեւ տեսի թէ յաղթիմ յախտէ անտի, ասեմ ցորդեալն իմ զի գողանայցէ հինգ փող գաղտ յինէն և տացէ ողորմութի, քանզի սեղանաւորք էաք։ Իսկ նորա ևս բարի արարեալ՝ սկսաւ գողանալ տասն տասն, գոյ ժամ և դրամակէս։ Եւ իբրեւ տեսի եթէ օրհնեցաք, սկսաւ գողանալ երեք մասն դահեկա նի և տալ։ Իսկ իմ զարմացեալ ընդ օրհնութեցն ան ասեմ ցնա . արդարեւ, որդեակ, կարի օգուտ եղեն այն հինգ փողն, բայց այսուհետեւ թող զի տասն տասն տացես։ Եւ ցիս մանուկն ժպտելով . երթ յաղօթս կաց ՚ի վերայ գողութեանց իմոց, եթէ ոչ այսօր ոչ ունէաք հաց ուտելոյ . ապա եթէ իցէ գող արդար, առաջինն ես եմ, քանզի դրամակէս և տրմէսս գողանայի և տայի կարօտելոյ։ Եւ ՚ի նորա հաւատոցն սովորեցայ և ես տալ յամ անձնէ։ Իսկ հայրապետին զարմացեալ ասէր . աւստա, եղբայր, բազում գիրս հարանց ընթերցեալ եմ, այդպիսի ինչ չեմ գտեալ։ Եւ օրհնեալ զնա արձակեաց։

ՍԻՆՆԱԿԵԱՅ ռմն անտիոքացի գնաց ՚ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ աղօթել . և իբրեւ եհաս անդ, պակասեաց պէտք մարմնոյ նորա, և նստեալ տրտմէր եթէ զինչ արարից . և ՚ի յուզմանէ սրտին նիրհեաց։ Եւ ետես զՅս որ ասէր ցնա . երթ առ կոնոմոսն սրբոյ յարութեւ և ասա ցնա՝ թէ Յս առաքեաց զիս առ քեզ, տուր ինձ դահեկան մի և առնեմ քեզ ձեռնադիր . զի յորժամ գայցէ տէր Յս, հատուցէ քեզ զայն։ Եւ զարթուցեալ միայնակեացն աղօթեաց, և հաւատացեալ բանին, և ելեալ ասէ ցկոնոմոսն որպէս և ասացն Յս։ Եւ նա ասէ . երբ գայ Յս հատուցանել զդահեկանն։ Եւ միայնակեացն ասէ . որպէս լուայ ասացի, դու որպէս կամիս արա։ Յայնժամ ասէ կոնոմոսն . արա զձեռնադիր։ Եւ նստաւ միայնակեացն զրեաց այսպէս . ես Յոհաննէս

յԱնտիոքայ եկեղեցւոյն առի 'ի քէն Ստեփաննոսէ քա-
 Տանայէ եկեղեցւոյնէ սրբոյ յարութեդ դաճեկան մի
 պէտք եղելոյ ինձ . գրեցի զձեռնագիրս զայս , զի յորժամ
 գայցէ տէր (Զս') հատուցէ քեզ զայս : Եւ իւր առեալ
 զդաճեկանն գնաց : Եւ 'ի գիշերին յայնմիկ տեսանէր
 կոնոմոսն զ(Զս') յանուրջս , որ ասէր ցնա . կա զդաճեկան-
 սըն և տուր զձեռնագիր միայնակեցին : Եւ նա դժուա-
 րանայր ընդ իրսն ասելով . նա ասաց ինձ' թէ (Զս') դայ
 հատուցանէ ինձ զայն : Եւ արձեալ ասէր . ես եմ (Զս') ,
 կա զդաճեկանս և տուր զձեռնագիրն , միթէ աւելի ինչ
 կամիցիս առնուլ , աւասիկ քոյս : Եւ զարթուցեալ դող-
 մամբ փութապէս արձակեաց ինդիր միայնակեցին և ա-
 սէ . ուր և գտանիցէք զնա' ածէք այսր : Եւ գտեալ ա-
 սեն ցնա . եկ կոչէ զքեզ կոնոմոսն : Եւ նա ասէ ընդ միտս
 իւր . ուրեմն զղջացաւ և առնուլ կամի զդաճեկանն : Եւ
 երթեալ պատկառելով , իբրեւ ետես զնա կոնոմոսն ա-
 սէ . դու աբբայ , առ իս ճաշեա այսօր : Եւ նա վասն
 դաճեկանին կարի կասկածէր . և 'ի ճաշելն ասէ կոնո-
 մոսն . տէր աբբայ , առ այլ դաճեկան յինէն և տուր ինձ
 այլ ձեռնագիր : Եւ նա ասէ . թողութի' արա ինձ , զի
 այլ ոչ պիտի , բաւական է այս ինձ : Եւ նորա ասացեալ
 զերազ գիշերոյն աղաչէր զնա և ասէր . առ տասն լիտր
 ոսկի և արա քեզէն ձեռնագիր : Եւ միայնակեացն . ոչ
 առնուս այլ ձեռնագիր յիմոց ձեռացս , զի ոչ ասաց ինձ
 տէրն իմ առնուլ ինչ աւելի . բայց եթէ հաւատաս (Զս') ,
 բազում աղքատք են որ առնեն քեզ ձեռնագիր : Եւ զար-
 մացեալ ընդ անսուտ խոստումն ամենեքեան' տային
 փառս արդար դատաւորութեանն նոյ :

ሆኒህጸበሶጉቶ

յերկրորդ քարգւմանոշքէնէ

ԱՍԼՅ Հայրն Մարդուն վասն ընդունելութեան զեղբարսն՝ թէ պարտ է զեկեալ եղբարսն ընդունել և երկիր պագանել, որպէս և գրեալ է՝ եթէ տեսեր զեղբայրքո, տեսեր զմօքո. և զՄ. Բրահամ ևս ունիմք վկայ այսոցիկ, որ ընդունէր և երկիր պագանէր եկելոցն. և Վովտ զնոյն առնէր, և վկայի յորժամ ընկալաւ ըզհրեշտակն:

ԼՆԱՅ Երանելին Լալիփանէ՝ եթէ դիւրաւ վաճառէ
 անձ զառողջութի որոց կամին գնել փոքու իմիք հացիւ
 և կամ բաժակաւ ցուրտ ջրիւ և միով փողիւ, և ոչ իբ-
 րեւ զմարդ ՚ի ծածուկ հատուցանէ զփողն. այլ զառնուին
 ՚ի ծածուկ առնու զփոքր փողն, իսկ զհատուցումն առա-
 ջի հրեշտակաց և հրեշտակապետաց և հոգւոց արդարոց
 տայ զփոխարէնն անպատում բարեացն: ԼՆԴ ո՛վ պատ-
 մեացէ զզօրութիւնս տեառն և լսելի արասցէ զգովու-
 թիւն նորա:

ԼՍԻՒՆ վասն հօրն (Ժ) Էողորէ փերեմացւոյ աշակերտ-
քըն իւր՝ եթէ յորժամ աւերեցաւ Սկիտէ, եկն նա
'ի Փերմէ բնակիլ անդ. և էր նա ծերացեալ և տկարա-
ցեալ, և բերէին նմա կերակուրս բազումք. և զոր բե-
րէր առաջինն՝ տայր երկրորդին զայն առաջի բերածն.
և այսպէս զբերեալն զամենայն զայլոյ՝ տլում տայր, իսկ
որ դիպէր նմա 'ի ժամ կերակրելոյն՝ զայն ճաշակէր ա-
ռանց խտրու թեան ընդ երեկս:

ՏՈՒԵԱԼ, եղև երբեմն պատուէր յերիցանցն 'ի Սկի-
տէ պահել զՀաբալթն ողջոյն. և եկին եղբարք ոմանք
յԱգիպտոսէ առ Հայրն Սովսէս, և արար նոցա փոքր

ինչ խարշեալ : Իբրև տեսին մերձաւորքն նորա ըզ-
ծուխ , պատմեցին երիցանցն և ասեն՝ եթէ հայրն Սու-
սէս ելոյժ զհրամանս ձեր և արար իւր խարշեալ : Իսկ
նորա ասեն . յորժամ գայ յեկեղեցին , մեք ասասցուք
նմա : Իբրև եկն շաբաթ և տեսին երիցունքն զմեծ քա-
ղաքաւարութի ծերոյն , քանզի լուեալ իմացան զհիւրըն-
կալութե աղադաւն , ասեն առաջի ամենայն ժողովրդեան
եղբարցն . հայրն Սովսէս ելոյժ զօրէնս մարդկան , և
կատարեաց զօրէնս նյ :

ԵՂԲԱՅԻ ռմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ ցնա . ե-
թէ տացեմ եղբարցն հաց սակաւ մի և կամ այլ ինչ ,
դէք սղտորեն զմիտս իմ և ասեն ցիս՝ եթէ յաչս մարդ-
կան արարեր զայն : Եւ ցնա ծերն . եթպէտ և վասն
մարդահաճութեան արասցուք , մի ևս դադարեցուք ՚ի
տալոյ եղբարցն զպէտսն . առ որս ասէ զառակս զայս :
Եւք երկու եին մշակք ՚ի միում քաղաքի . մինն սեր-
մանեաց և հնձեաց սակաւ և անսուրբ , իսկ միւսն հեղ-
դացեալ բնաւ ոչ սերմանեաց և ոչ հնձեաց , և եկն սով
մեծ ՚ի վերայ նոցա . արդ որ ոք ՚ի նոցանէ գտանէ կե-
րակուր : Եւք եղբայրն , որ գործեաց սակաւն : Եւք ծերն .
այսպէս և մեք սերմանեցուք սակաւ , եթպէտ և ոչ
իցէ սուրբ , զի մի սով սատակեցէ զմեզ :

ԵՂԲԱՅԻ ռմն գնացեալ առ հայրն Պիմէն յերկրոր-
դումն շաբաթու պահոցն , և ասաց նմա զխորհուրդ իւր .
և դիպեցաւ նա հանգստեան կերակրոց , և ասէ ցծերն .
փոքր միւս ևս արդելէի ՚ի գալոյ աստ : Եւք ցնա ծերն .
ընդէր , եղբայր : Եւք եղբայրն . ոչ կարծէի բանալ ձեզ
զդուռն ՚ի սակս պահոցն : Եւք ցնա ծերն . մեք ոչ ուտաք
փակել զդուռն փայտի , այլ ևս առաւել զդուռն լեզուի :

ԵՅԱՐՅ հայրն Սեփոքորէ փերեմացի ցհայրն Պամ-
բոյ և ասէ ցնա . զինչ արարից , հայր , ասա ինձ : Եւք
ցնա ծերն . Սեփոքորէ , գնա և արա ողորմութի առ ա-
մենեան , զի ողորմութին ունի համարձակութիւն ա-
ռաջի նյ յամենայնի . և եթպէտ և ՚ի ցոյցս մարդկան
լիցի ողորմութին , բարի է և լաւ , քանզի յետոյ գայցէ
նա ՚ի հաճութի նյ : Եւ ասն զի ՚ի նմանէ օգտեցեալ աղ-
քատաց , հանգիստն որք նուաւ հանգչին՝ ընլով ՚ի նմանէ
զպակասութին իւրեանց , քաղցրացուցանէ զմեծ ողորմու-
թիւն ՚ի վերայ նորա , և ՚ի հաճութի նյ փոխէ զգործս նորա :

ԼՍԷԻՆ զՏօրէն Սրապիոնէ՝ եթէ դիպաւ նմա յԼ՝
 զեքսանդրիա մերկ ոմն՝ որ էր սաստկապէս սառեալ, և
 խորհեցաւ և ասէ. զիմորդ ես որ ճգնաւոր կարծիմ զգե-
 ցեալ եմ, և աղքատս այս՝ ևս առաւել թէ Վճ՝ այս-
 պէս մերկ և ցրտին շրջի, և ես մարդասպան կոչիմ թէ
 մեռցի սա: Եւ առժամայն մերկացեալ զՏանդերձս իւր
 ետ ցաղքատն, և ինքն նստաւ մերկ և եղ զաւետարանն
 իւր՝ ի ներքոյ անթի իւրոյ: Եւ տեսեալ զնա ոմն ի ծա-
 նօթից իւրոց ասէ ցնա. հայր Սրապիոն, ով մերկացոյց
 զքեզ: Եւ նա ցուցեալ նմա զաւետարանն ասէ. սա մեր-
 կացոյց զիս: Եւ յարուցեալ անտի ետես զայլ ոմն զոր կա-
 լեալ քարշէին և ձգէին և խնդրէին զպարտս, և նա ոչ
 ունէր զի հատուցէ զպարտսն. յայնժամ գթացեալ ետ
 նմա զաւետարանն, զի հատուցէ զպարտսն. և ինքն
 գնաց ի սենեակ իւր մերկ: Իբրեւ ետես զնա աշակերտ
 իւր այնպէս, ասէ ցնա. ուր իցէ, հայր, պարեգօտ քո:
 Լսէ ծերն. առաքեցի յառաջագոյն ուր առաւել պիտոյ
 եղիցի: Լսէ եղբայրն. ուր իցէ և փոքրիկ աւետարանն
 այն: Լսէ ծերն. թոյլ տուր, որդեակ, զայն զոր միշտ
 ասէր ցիս եթէ վաճառեցէք զինչս ձեր և տուք ողորմու-
 թիւն աղքատաց, նոյն զինքն ես վաճառեցի և ետու նո-
 ցա, իբրեւ զի առաւել համարձակութի գտից յաւուրն
 դատաստանի:

ՊԱՏՄԷՐ ոմն ի ծերոցն՝ եթէ էր ոմն կրօնաւոր հրաւ-
 ժարեալ յերկրէ, և թողեալ էր նա ի գիւղ զկիկնն իւր
 և զդուստր միամօր՝ որ էր ի կարգ երախայից, այլ քրիս-
 տոնեայ ևս. և մեռաւ դուստրն այն յերախայութեան
 կարգի: Եւ բաժանեաց հայր աղջկանն յերիս մասունս
 զամենայն ինչս իւր, և բաժանեաց աղքատաց վասն հո-
 գւոյ նորա զմի մասն ընչիցն, և ապա զմի մասն ետ կնոջն.
 և ապա զմասն իւր զամենայն ետ աղքատաց վասն դըս-
 տեր իւրոյ: Եւ եկն առ նա ձայն յերկնից որ ասէր. մի
 տրտմիր վասն դստերն քո, զի ընկալաւ անձ զողորմու-
 թիւն քո և ընդ մկրտեալն դասեաց զնա: Եւ նա ոչ
 հաւատաց ձայնին: Եւ արձեալ ասէ ցնա ձայնն. ահա
 տես զի ոչ է նա ի տապան երախայից: Եւ յայնժամ փոր-
 ձելով զձայնն գնաց ի գերեզման դստերն և եբաց զտա-
 պանն և ոչ եգիտ զնա անդ, զի փոխադրեաց զնա ան-
 վասն ողորմութե հօրն նորա: Եւ հաւատաց ծերն և

գոհանայր զնոյ և ասէր . տեսէք որչափ զօրաւոր է ողորմածութիւնն և հաճոյ և սիրելի նոյ , և երանելի առնէ զմարդն զայն որ ունի զնա :

ՄԱՐԶԵԱԼ յայլում ժամու այլ ոմն իշխան դարձաւ յԱղեքսանդրիոյ 'ի Արստանդինուպօլիս , և դիպաւ ումեմն առն որ կոյր էր 'ի կողմանս Տիւրոսի և ոչ ունէր առաջնորդ . որ և իբրեւ լուաւ զձայն ոտից երիվարացն , անկաւ յերկիր և խնդրէր ողորմութիւն : Իսկ մազիստրոսն ոչ մոռացաւ զնա , այլ ետ ցնա դահեկան մի և գնաց : Եւ ասաց նմա կոյրն . հաւատամ յիմ զի ողորմութիւն այս փրկեսցէ զքեզ 'ի մեծ փորձութեց : Եւ առեալ իշխանն զաղօթս կուրին , գնաց ուրախութեամբ և եմուտ 'ի քաղաքն Տիւրոս : Եւ էր անդ այլ ոմն իշխան որ գնայր և նա 'ի Արստանդինուպօլիս , և տեսեալ զնա ուղեկից իւր ուրախ եղև , և մտեալ 'ի նաւ երկոքին գնային 'ի միասին : Իսկ 'ի գիշերին յայնմիկ յորում էր հողմ սաստիկ և խռովէր զծովն և զնաւն , մագիստրոսն նեղեալ եղև 'ի կարեաց ինչ մարմնոյ , և գնաց 'ի կողմն նաւին թափել զյաւելուածս որովայնի . յայնժամ հարեալ հողմն զնա՝ ընկէց 'ի ծովն , և նաւավարքն լուան զձայն անկանելոյն . այլ զի մութն և սէր , և զի ստիպով և սգնայր նաւն , և ոչ իմացան ճարտար և ոչ ինչ կարացին օգնել նմա , և թողին զնա և գնացին : Եւ ունէր զիշխանն ալիքն 'ի վերայ ծովուն և ալէկոծէր զնա , այլ ոչ եկուլ և ոչ եսպան մինչև ցառաւօտն . և նաւորդքն կարծէին թէ առժամայն մեռաւ , այլ նա ողորմութեամբն նոյ կայր կենդանի մինչև ցմիւս օրն : Եւ եկեալ ընդ այն յերկրորդում աւուրն այլ նաւ , և տեսին զնա կենդանի նստեալ 'ի վերայ ալեացն , և առին զնա 'ի նաւն ընդ իւրեանս , և մտաւ յաւուրն այն նաւն 'ի քաղաքն՝ ուր առաջին նաւն մտեալ էր , յորում էին և զինուորքն իշխանին : Իսկ նաւավարք երկոցունց նաւուցն ելեալ 'ի քաղաքն տեսին զմիմեանս 'ի գնելն զպէտս 'ի կրպակի , և յիշեալ մի նաւավարն զիշխանն յոգւոց եհան և ասէ . զինչ եղև կամ որպէս պատահեցաւ ողբալին այն 'ի պահուն այնմիկ զի անկաւ 'ի ծով : Իբրեւ լուաւ որ յերկրորդ նաւին էր՝ զբանն զայն , ասէ . մեք գտաք զնա կենդանի և ողջ անձամբ և առաք 'ի նաւն , և արդ ահա է ընդ մեզ 'ի նաւի մերում : Եւ բանս այս ծանուցաւ ամենեցուն ,

և ուրախութիւն մեծ եղև ամենեցուն . և եկեալ հանին զնա և տարան 'ի նաւս իւրեանց : Աւ պատմէր նոցա իշխանն և ասէր՝ եթէ կոյրն այն որում ետու զդահեկանն՝ նա ունէր զիս և բարձեալ բերէր 'ի վերայ ջուրցն . զոր լուեալ ամենեցուն փառաւորէին զան՝ : Արդ յայսմանէ ուսանիմք եթէ ողորմութիւն արարեալ 'ի բոլոր սրտէ՝ ոչ կորիցէ , այլ 'ի ժամանակի նեղութե հատուցանէ անձ զփոխարէնս որք առնեն զնա , որպէս և վկայեն ամենայն զիրք բանից անձ :

ԱՍՅ Հայրն Պիմէն՝ եթէ որ առնեն զողորմութիւն , պարտ է զի այնպէս խնդութե տացէ՝ իբր թէ ինքն իցէ որ առնու , և զի այսպիսի ողորմութիւն մերձեցուցանէ առ անձ զորս առնեն :

ԱՍՅ Ժեռն . եւ մարդիկ որ առնեն բազում բարիս , և 'ի սակաւուն ինչ ուրախացուցանէ զթշնամին և ըզվարձս ամենայն բարեացն կորուսանէ զոր արարն : Վան զի նստէ ի երբեմն առ () քսիրինտոս՝ քահանայիւ որ առնէր ողորմութիւն . և եկն առ նա այր մի աղքատ և խրնդրեաց 'ի նմանէ ցորեան : Ասէ ցնա . բեր զանօթ քո և տաց քեզ : Աւ իբրև եբեր , սկսաւ տեսանել ձեռամբն զկտաւն , իբր թէ մեծ իցէ անօթն , և ամաչեցոյց զաղքատն զայն : իսկ ես ասացի ցնա . ծախեցէր նմա զցորեան : Աւ նա ասէ . ոչ , այլ ողորմութիւն ետու : Աւ ես ասեմ . իսկ դու թէ կամիս ողորմութիւն առնել , մի ամաչեցուցաներ զաղքատն , և ևս առաւել զՎՍ : Այսն այն ասեմ . մի դժուարութե ոք արասցէ զողորմութիւն , ապա թէ ոչ՝ կորուսանէ զվարձս իւր և չօգտի ինչ :

ԿՐՕՆԱԻՈՐ ոմն էր 'ի Սեբայիդա և առեալ էր շնորհըս յայ , որպէս զի որքան առնէր ողորմութիւն՝ ոչ պակասէին ինչք նորա , այլ բաւական լինէր ամենեցուն որք դային առ նա . քանզի լնոյր զմախաղ իւր ոսկւով և արծաթով և գրամիւք , և ելեալ 'ի գիւղս բաշխէր աղքատաց : իսկ 'ի միում աւուր եղև գործ ինչ սքանչելի . զի գնաց երբեմն Ժեռն ըստ սովորութեն տալ ինչ աղքատաց ոսկի և արծաթ , և եկն առ նա կին ոմն աղքատ և պատառատուն հանդերձիւ առնուլ ողորմութիւն . իբրև ետես զնա Ժեռն այնպէս մերկ և գծուծ զգեստիւ , ողոր-

1 Այդպէս յամենայն օրինակս . իսկ լաթինս յՈ. քսիրինտոս ընդ քահանայի ումնն :

մեցաւ նմա յոյժ և կամեցաւ մեծ ինչ տալ նմա . և իբրև
էարկ զձեռն 'ի մախաղն հանել, կապեցաւ ձեռն իւր և
ոչ կարաց առնուլ շատ, այլ սակաւ ետ նմա ակամայ:
Եւ ահա գայր այլ ոմն կին որ ունէր հանդերձս բարե-
ձևս, և նա արկ զձեռն և կամէր սակաւ տալ նմա, և
ակամայ բացեալ ձեռն իւրովի էառ բազում և ետ նմա
ակամայ: () արմացեալ զայս ծերոյն, եհարց ցայնոսիկ
որք էին անդ վասն երկոցունց այնոցիկ կանանց, և ծա-
նուցին նմա, և յիրաւի դատեաց ան զայն. քանզի որ
զգեցեալն էր զգեստ բարի՝ զայն յայլոց ևս խնդրեալ
էր և զգեցեալ յամօթոյն, քանզի որդի մեծատանց
լեալ էր և աղքատացեալ էր: Եւ որ զպատառատուն
զգեցեալ էր հանդերձ, 'ի յայլոց ևս խնդրեալ էր և ըզ-
գեցեալ վասն խնդրելոյն, այլ ունէր ինքն ստացուածս
'ի պէտս իւր: Ս ասն այսորիկ ան որ յամենայնի է և
զամենայն տեսանէ, յայտնեաց զգործս երկոցունցն 'ի
փառս իւր 'ի ձեռն աղքատասիրին այն մեծ ծերոյն սըր-
բոյ և ողորմածին:

ՀԱՅՐԿ Սիսոյի ասէր. որ ունիցի զանձն օտար միշտ,
կատարէ զամենայն գրեալսն: Եւ նա ցնա. և որպէս է
օտարութի, հայր: Եւ նա ասէ. որ լռենն բնաւ և ոչ ինչ
հոգասցեն զաշխարհիս, այս է օտարութի կատարեալ:

Եւ հայրն Սասիանէ՝ եթէ գնացաք առ այլ ոմն ծեր,
և հիւրընկալեաց զմեզ. և իբրև յագեցաք կերակրով,
դարձեալ բռնադատէր ուտել մեզ: Իսկ ես զյագեցումն
պատճառէի, և ծերն ասէր ցիս. ես այսօր վեց անգամ
դնեմ սեղան և ուտեմ ընդ եղբարսն, և դեռ ևս սովեալ
եմ. և դու միով կերակրով այնպէս յագեցար մինչ ոչ ես
կարող ուտել:

Եւ ոմն էր 'ի հրէաստանի իսրայէլացի և մեծատուն
յոյժ, և էին ամենայն ինչքնորա ժողովեալ վաշխիւ և
ստութիւն և անիրաւութիւն և սուտ վկայութիւն: Ս և կին
'ի միտս և յիշեաց զդատաստանս ան, և գնացեալ առ
վարդապետ ոմն ասէ ցնա. աղաչեմ զքեզ, վարդապետ,
միտք իմ գերեալ է 'ի հոգոց աշխարհի, և թէ հնար
ինչ իցէ՝ բժշկեա զիս, զի մի կորեայց: Իսկ նա ետ ցնա
զգիր Սողոմոնի և ասէ. ընթերցիր զսա, և զոր ասէ սա՝
արասցես և կեցցես: Եւ իբրև եբաց զգիրն, եզիտ զայն
տեղի որ գրեալն էր՝ եթէ որ ողորմի աղքատին, փոխ

տայ անձ: Այլ խիտեալ զգիրսն ետ ցդպիրն և ասէ. ո՞վ որ
 գտցէ հաւատարիմ քան զանձ, որ և ընդ զլուխսն և ըզ-
 շահսն հատուցանէ ողորմածացն. ես տաց ողորմութիւն
 աղքատացն զինչս իմ, զի առից բազմապատիկ 'ի հաւա-
 տարիմ տեառնէ: Այլ գնացեալ վաճառեաց զամենայն
 զոր ունէր և ետ զայն աղքատաց, և ոչ ինչ եթող առ
 իւրն, բայց միայն դահեկանս չորս վասն պատանաց մա-
 հուն աւուրն: Այլ աղքատացաւ այրն յոյժ, և ոչ որ ո-
 ղորմէր նմա. և իբրեւ էանց ժամս բազումս, վշտացեալ
 նեղեցաւ յաղքատութիւն անտի այրն, և վհատեալ ասէ
 'ի մտի. գնացից յԱրուսաղէմ առ տէր անձ իմ, և դա-
 տեցայց ընդ նմա վասն աղքատութեան իմոյ, զի խաբեաց
 զիս, և ես ցրուեցի զինչս իմ: Այլ իբրեւ ելանէր նա յԱ-
 րուսաղէմ, ետես զի արք երկու կռուէին ընդ միմեանս՝
 որք գտեալ էին ակն մի պատուական որ կորուսեալն էր
 'ի պատմութեանէն Մհարոնի. և նոքա ոչ գիտէին թէ
 զինչ էր քարն, այլ գտեալ էին և կագէին խլել 'ի մի-
 մեանց: Այլ իբրեւ ետես զնոսա կագեալ՝ ասէ ցնոսա. զի
 է ձեզ, ընդէր մարտնչիք ընդ միմեանս: Այլ նոքա ասէն.
 գտեալ եմք զքարս զայս և ոչ գիտեմք թէ զինչ է, և
 բաժանել ոչ է հնար, և միոյն ունել ոչ տամք թոյլ, և
 կռուեալ եմք: Այլ նա ասէ ցնոսա. տուք զդա ինձ, և ա-
 ուէք դուք չորս դահեկանս և բաժանեցէք ձեզ անխռովս:
 Իսկ նոքա խնդութեամբ ետուն նմա զքարն, և առին զոսկին
 և բաժանեցին յիւրեանս և գնացին անտի: Իսկ նա ա-
 ուեալ զակն ել յԱրուսաղէմ և եցոյց զնա ոսկեգործին:
 Իսկ ոսկերիչն իբրեւ ետես՝ ասէ. ո՞ւր արդեօք գտեալ ի-
 ցէ քո զակնս զայս. ահա երեք ամ իցէ այսօր յորմէ հետէ
 մեծ շփոթ իցէ և տրտմութիւն մեծ վասն սորա 'ի տաճարին
 'ի մէջ քահանայիցն, զի կորեաւ սա 'ի պատմութեանէն Մ-
 հարոնի: Եւ յարգ արի և տար զսա առ քահանայապետն
 և հարստանաս դու յոյժ այսու պատճառաւ: Այլ գնաց
 այրն 'ի տաճարն: Իսկ հրեշտակ տեառն երեւեցաւ քահա-
 նայապետին և ասէ ցնա. ահա գայ առ քեզ այր մի որ
 ունի զակն զայն որ կորուսեալն էր 'ի պատմութեանէն
 Մհարոնի. առեալ զայն և տուր նմա ոսկի և արծաթ և
 ինչս որչափ և վայել է. և յորժամ տացես, ապտա-
 կեսցես զնա և ասասցես ցնա. մի երկմտիր 'ի սրտի քո
 և մի անհաւատիր անձ, եթէ որ ողորմի աղքատի՝ փոխ

տայ անձի : Այլ զնաց առ քահանայապետն այրն այն , և
ետ զակն 'ի նա և ասէ . յումանց գռեհիկ արանց առի
զսա որք գտեալ էին ուրեք : Ասէ ցնա քահանայապետն .
այդ քեզ յայ տուաւ վասն վճարելոյ զփոխն . արդ արի
և տաց քեզ : Այլ ետ նմա ինչս բազումս որչափ և կա-
մեցաւ , և էառ 'ի նմանէ զակն , և յետոյ ապտակեաց
զնա և ասէ . մի երկմտեսցիս 'ի սրտի և մի անհաւատաս-
ցիս ան , զի ահա ետ քեզ անձ եօթնպատիկ զհարստութի
քո աստ , և 'ի յաւիտեան որ գալոցն է՝ զկեանսն յա-
ւիտենից ևս առցես չնորհօքն ան մերոյ : Այլ ասէ այրն
արտասուօք . ո՛ր երանելիք նոքա են որք տան փոխ ան ճշ-
մարտի և հաւատարմի՝ ողորմելով աղքատաց առանց
երկմտութեան և առանց կարծեաց :

Այլ ԲԱՏԲԱՆ գային 'ի Տերենուծն և խնդրէին ողոր-
մութի յեղբարցն . եկն խաբեբայ մի և անկաւ առաջի
ծերոյն և ժտէր մեծաւ տառապանօք . և ծերն ոչ ու-
նէր ինչ , բայց միայն երկու մազեղէն , և ետ ցնա զա-
ւագոյնն և զնաց : Ասկ դէպ եղև ծերոյն երթալ 'ի քա-
ղաքն , և տեսանէ զխաբեբայն՝ որ ժողովեալ էր ընկերք
նման իւր , և եկն 'ի գինեվաճառն և ասէ ցնա . խաբե-
ցի զանմիտ միայնակեաց մի և առի զմազեղէնս , առ 'ի
քեզ և տուր գինի , զի ուրախ լիցուք : Այլ իբրև լուաւ
զայս ծերն , տրտմեցաւ յոյժ , և գայր յանապատն և կայր
տրտում՝ զբազում աւուրս , և այսպէս ասէր . թէպէտ
զմարմինս զրկեցի , այլ և զհոգիս առաւել ևս կորուսի և
չեղէ արժանի կարօտելոց տալ , այլ այն խաբեբային՝
որ չարաչար վաճառելովն զիս մեղակիցս՝ իւր արար : Ա-
պա յանուրջս տեսանէր այր մի լուսաւոր յոյժ պայծա-
ռութեմ , որ զգեցեալ էր զմազեղէնն , և ասէ ցնա . զի
ես տրտմեալ , ճանաչէս զմազեղէնս զայս : Ասէ ծերն .
այո տէր , իմ իցէ : Ասէ ցնա տէր . դու ետուր զմազե-
ղէնս ինձ , և ահա ես եմ զգեցեալ . քանզի յորժամ ե-
տուր զսա յանուն իմ , ես ընկալայ զսա . արդ եթէ կա-
միս՝ առ զմազեղէնս , իսկ եթէ կամիս՝ առ զանմերկա-
նալի զփառսն : Այլ զարթուցեալ ծերն ետ փառս ան և
ուրախ եղև յոյժ , և պատմեաց միայնակեցացն , և յայնմ
հետէ չառնէին ընտրութի աղքատաց :

ԵՐԱՆԵԼԻՆ Զոհան Դեքսանդրու հայրապետն ողորմածն էր ի Վիպրոս կղզւոյն որդի լեալ Ապիփանու Վիպրոսի եպիսկոպոսապետին՝ ոչ առաջնոյն, այլ այլոյ ուրումն։ Ալ յորժամ եհաս ի չափ հասակի, ամուսնացոյց զնա հայրն իւր, և եղէն նորա զաւակք. և անչափ եղև խաղաղարար, բարի, հեզ և քաղցր, ողորմած, որ և ողորմած անուանեցաւ. և եղև մեռանել ամուսնոյ։

Ալ լուաւ բարեպաշտ Թագաւորն Հերակլէս զհաճոյական վարս նորա, և հրամայեաց ձեռնադրել զԶոհաննէս պատրիարգ Դեքսանդրու. և նախ քան զնստելն իւր յաթոռն՝ տեսանէ ի տեսլեանն զողորմածութիւնն իբրև զհարսն զարդարեալ, և ի ձեռին իւրում ոստ ձիթեանոյ պտղալից, և ասէ ցԶոհաննէս. ես դուստր եմ Թագաւորին, և համարձակութի ունիմ առ հայրն իմ, և առանց իմ ոչ որ կարէ մտանել և տեսանել զնա. արդեթէ զիս քեզ բարեկամ առնես, ես զքեզ սիրելի առնեմ հօրն իմոյ Թագաւորին. և յորժամ կամիս մոծից զքեզ առ նա, և տեսանիցես զնա յարաժամ։ Ալ զարթուցեալ գիտաց եթէ ողորմածութիւն է զոր ետեսն։

Իբրև նստաւ յաթոռ, յայնժամ հրամայեաց առժամայն ժողովել զաղքատս քաղաքին, և գտին եօթն հազար անձինք, և գրեաց զնոսա ի կոնդակի և կերակրէր և ըզգեցուցանէր զնոսա. և եթէ մեռանէր որ ի նոցանէ, գրէր փոխանակ նորա այլ աղքատ, և զթիւ եօթն հազարին ոչ նուազեցուցանէր որչափ եկաց յաշխարհի։ Ալ զայլ անչափ ողորմածութիւն և զուղղութիւն զոր առնէր սուրբն Զոհաննէս ողորմածն, գրեալ է ողջ և ի կատարեալ պատմութի վարուց նորա։

Ալ այսպէս ասէր առ անձ Զոհաննէս՝ եթէ դու տուր և ես բաշխեմ, և ոչ վերջին գտայց պարգևաց քոց ի բաշխելն. վասն զի նոցա առաւել տայ տէր և առատապէս զնոսա ընուամենայն բարութիւն, որք առատապէս և անխնայ տան ըզտուրս պարգևաց. վասն զի ինքն տէր առատապարգև է և զառատատուողն սիրէ ողորմութիւնն։

ՄԱՑ ԺԵՐ. եթէ կամիս ծանօթ լինել անծանօթ ի մարդկանէ։

ՎԱՍՆ ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

14,1

ԵՐԹԵԱԼ՝ երբեմն չորք սկիւթացիք առ երանելի
Հայրն Պամբով և զգեցեալ էին մաշկեղէն . և պատ-
մեաց իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէ զառաքինութիւն ընկե-
րի իւրում՝ մինչև էր նա անդ : Ս'ինն 'ի նոցանէ պահէր
քաջապէս , իսկ երկրորդն անստացուած էր , և երրորդն
սէր ունէր յոյժ . ասէն ցնա և վասն չորրորդին՝ եթէ
քսան և երկուս ամս ունի զի 'ի հնազանդութեան կա-
ցեալ է ծերոցն : Ս'սէ ցնոսա Հայրն Պամբով . ահա ասեմ
ձեզ՝ զի առաքինութիւն սորա մեծ է քան զամենեցուն . զի
իւրաքանչիւր ոք 'ի ձէնջ զորմէ առաքինութիւն և կամե-
ցաւ՝ բուռն եհար , իսկ սա զիւր կաման 'ի բաց որոշեաց և
զայլոց զկամս կատարեաց . արդ այսպիսիքս խոստովանողք
են եթէ պահեսցեն մինչև ցլախճան :

ԼԿՆ² եղբայր ոմն աշխարհական առ Հայրն Սիսոյ
Թեբայեցի , կամեցեալ լինել միայնակեաց : ԼԷ հար-
ցեալ ցնա ծերոյն եթէ կայ ինչ նորա յաշխարհի , և ա-
սէ ցնա . է իմ միամօր որդեակ : Պատասխանի տուեալ
ծերոյն և ասացեալ՝ երթ ընկեա զնա 'ի գետ և ապա
կարես լինել միայնակեաց : ԼԷ եղև իբրև գնաց այրն զի

1. ԳԼՅԻՆ երբեմն ծերք չորք 'ի Սկիտէ , որ զգեցեալ էին մաշկեակս ,
առ Հայրն Պամբոյ , և պատմեցին ծերոյն իւրաքանչիւրն զառաքինու-
թիւն ընկերի իւրոյ . զի մինն պահէր յաճախ , և միւսն անինչ էր , և եր-
րորդն ստացեալ էր սէր մեծ , և չորրորդն կայր 'ի հնազանդութիւն ծե-
րոյ զամս քսան և երկու : Պատասխանի ետ Հայրն Պամբոյ և ասէ . ա-
ռաքինութիւն հնազանդիս այս վերագոյն իցէ քան զերկոյգ ձեր . զի դուք
զձեր առաքինութիւն արարիք կամօք ձերովք , իսկ սա զիւր հատեալ
զկամս՝ այլոյ հնազանդեցաւ , և այսրքիկ մարտիրոսք են եթէ մինչ 'ի
վախճան պահեսցեն զհնազանդութիւնն : Իսկ նորա շինեալք գնացին՝
յանձին կաշեալ զհնազանդութիւնն , և կտրեցին զնա առաւել քան
զայլ ինչ առաքինութիւն :

2. Եկն ոմն եղբայր Թեբայեցի առ Հայրն Սիսոյի և կամեր կրօնաւոր
լինել : Եհարց ցնա ծերն և ասէ . ունիս զոք ընտանի յերկրի : Իսկ նա
ասէ . ունիմ որդի մի , հայր : Ասէ ցնա ծերն . արդ գնացեալ ձգես-
ցես զնա 'ի գետն , և ապա եկ կրօնաւոր լինել : Եւ լուաւ այրն հօրն
Սիսոյի և հնազանդեցաւ բանի ծերոյն , և գնաց ձգել զորդի իւր 'ի

ընկեսցէ զմանուկն 'ի գետն, առաքեաց ծերն զեղբայր
ոմն զի արգելցէ զնա: Եւ իբրեւ բուռն եհար՝ կամեցեալ
ընկենուլ զնա 'ի գետն, ասէ ցնա եղբայրն. հանդար-
տեաւ և մի ընկենուր զմանուկդ: Եւ նա ասէ. հայրն
հրամայեաց ընկենուլ զդա: Եւ ցնա եղբայրն. ծերն
հրամայեաց զի մի ընկեսցես զդա 'ի գետ: Եւ թողեալ
զմանուկն անդէն եկին առ ծերն. և եղև միայնակեաց
ընտիր վասն հնազանդութե իւրոյ:

Եւ երբեմն ասաց հայրն Երսէն ցհայրն Եղեքսան
դրոս. յորժամ սպառես զտերև արմաւենւոյդ, եկ ճաշա-
կեա ընդ իս. և եթէ եկեսցեն օտարք, կեր ընդ նոսա:
Իսկ հայրն Եղեքսանդրոս յամբ գործէր և պարկեշտ:
Եւ իբրեւ ժամ եղև նորա և այլ կայր գործելոյն, և
կամեցեալ կատարել զբանն, փութայր սպառել զարմա-
ւենին: Իսկ ծերն՝ իբրեւ յամեաց՝ ճաշակեաց, կարծելով
եթէ օտարս զոք ունիցի առ ինքեան: Եւ իբրեւ սպա-
ռեաց, երեկունն չոգաւ առ նա: Եւ ցնա ծերն. օտարս
զոք ունէիր առ քեզ: Եւ նա ասէ՝ ոչ: Եւ ծերն. և
զիարդ ոչ եկիր այսր: Եւ ցնա. վասն զի ասացեր՝ թէ
յորժամ սպառես զարմաւենիդ՝ եկեսցիր, և պահեալ
զբանա քո՝ այժմ սպառեցի: Եւ զարմացաւ ծերն ընդ
հաստատութի նորա և ասէ ցնա. վաղագոյն սպառեա
զգործն քո, զի և զպաշտօնն քո կատարեսցես և կերա-
կուր ճաշակեսցես. ապա թէ ոչ՝ վաղագոյն ունի մարմին
քո տկարանալ:

ՍԻՂՈՒՒԱՆԷ՝ սիրէր զՍարկոս քան զամենայն ա-
շակերտս իւր, և եղև տրտունջ. և յաւուր միում ձայ-

գետ. իսկ ծերն առաքեաց զեղբայր ոմն զկնի խափանել զայն: Եւ
իբրեւ եհաս 'ի գետն և 'ի վեր էառ զմանուկն զի ձգեսցէ, ասէ ցնա
եղբայրն. գադարեա զինչ գործես: Իսկ նա ասէ. ծերն հրամայեաց
ձգել զսա աստ: Եւ եղբայրն ասէ. դարձեալ ասաց ծերն՝ ոչ ընկե-
նուլ: Եւ նա դարձեալ հնազանդեցաւ հրամանաց ծերոյն և ոչ ըն-
կէց. և թողեալ զորդին իւր, եկն ինքն առ ծերն և եղև կրօնաւոր
ընտրեալ:

Եւ եկին վասն հօրն Սիլովանէի՝ եթէ էր նորա աշակերտ ոմն որ կո-
չէրն Մարկոս, որ և ունէր հնազանդութի յոյժ. և էր նա արուես-
տիւ գրիչ, և սիրէր զնա ծերն վասն հնազանդութե նորա առաւել
քան զամենայն աշակերտսն իւր՝ որք էին մետասանք, և զբարեին նոքա
վասն առաւել սիրելոյն զնա ծերոյն. լուան զայս և ծերքն, և նոքա
ևս խեռային ընդ այս: Յաւուր միջ եկին առ նա ծերքն և ասէին ցնա
թէ ընդէր առաւել սիրես դու զՄարկոս: Իսկ ծերն առեալ զնոսա

նեաց զհասարակն, և եկն նախ Մարկոս. և զի գրիչ էր, եմուտ Սիղուխանէ՝ ի տունն տեսանել զգործն. և ահա եղեալ զգրիչն՝ զկէս շինուածոյ գրոյն ունէր, և ի ձայնեւն ձգեալ էր և ելեալ արտաքս: Եւ ապա եկն մայր նորա երևելի սպասուք, և աղաչեաց զծերն ցուցանել նմա զորդին իւր. և նորա ասացեալ թէ ել արտաքս և տեսցէ զքեզ մայր քո, և նա ել առ մայր իւր՝ ունելով զաչսն խփեալ և ասէ՝ կեցցես, և դարձաւ անդրէն: Եւ ոչ ծանեաւ մայրն, և աղաչէր զծերն: Եւ յաւսելն ծերոյն՝ թէ ընդէր չեւեր առ մայրն քո, ասաց. ելի, հայր, և աղաչեմ թէ բաւական իցէ այն: Եւ ծերն Սիղուխանէ հաւանեցոյց զմայրն գնալ ի բաց: Եւ ապա ասացին ամենեքեան՝ թէ արժանի է Մարկոս սիրոյ. զի զոր սիրէ տէր, արժանի է և մեզ սիրել:

Եւ ոմն աշխարհական երկիւղած ի կեանս իւրում, և երթեալ երբեմն առ հայրն Պիմէն, գէպ եղև զի էին

ընդ ինքն ել ի սենեկէ իւրմէ և սկսաւ բախել զգործնս ամենեցուն աշակերտաց իւրոց և ասել՝ եկեսցես դու այս անուն ոմն, զի առաքելցից ի սպասաւորութի ինչ զքեզ: Եւ ոչ ոք ել ի նոցանէ վաղվաղակի: Եւ ապա գնացեալ ի սենեակ Մարկոսի, բախեաց զգործն և ասէ. Մարկիէ: Եւ ի ձայնեւ ծերոյն՝ առժամայն վաղեաց արտաքս, և առաքեաց ծերն զնա ի գործ ինչ: Եւ ասէ ծերն ցեղբարսն ցայնոսիկ որք ընդ իւրն էին. արդ ո՞ւր են այլ եղբարքն զի ոչ ելին ի ձայն իմ: Եւ մտեալ ի տուն նորա եգիտ զի գրեալն օն՝ սկսեալ էր գծել, և մինչ լուաւ զձայնն՝ ոչ կատարեալ էր զօն, այլ անկատար թողեալ էր, և զգրիչն արկեալ էր և վաղեալ արտաքս: Յայնժամ տսեն ծերքն ցհայրն Սիլովանէ. արդարեւ սիրես դու զգա, սիրեմք և մեք. զի և անձ սիրեսցէ զսա, որպէս և սիրելի իսկ է ան: Եկն երբեմն մայրն Մարկոսի տեսանել զնա, և ունէր ընդ ինքն բազում սպասք և զարդք երկրաւորք. և ել ծերն և ետես զնա և խօսեցան ընդ միմեանս: Ասէ կինն ցծերն. հայր, հրամայեա որդւոյ իմոյ ելանել առ իս զի տեսից զնա: Եւ մըտեալ ի սենեակն ծերն ասէ ցնա. ելցես արտաքս որպէս զի տեսցէ զքեզ մայր քո: Եւ էր զգեցեալ Մարկոս հանգերձս հինս և սևացեալս ի ծխոյ հացանոցին. և ել արտաքս վասն հնազանդութեւ ծերոյն, և կափոյց զաչս իւր և տսէ՝ կեցցես. և մայրն ոչ ծանեաւ զնա: Եւ կրկին առաքեաց մայրն նորա առ ծերն և ասէ ցնա. ցոյց ինձ, հայր, զորդին իմ: Ասէ ծերն ցՄարկոս. ո՞չ ասացի քեզ թէ ել արտաքս, զի տեսցէ զքեզ մայր քո: Եւ ասէ ցնա Մարկոս. ելի ես ըստ բանի քո, հայր, աղաչեմ զքեզ՝ այլ մի ևս առաքեր զիս, զի մի անլսող եղէց քեզ: Յայնժամ ել արտաքս ծերն և ասէ. այն է որդին քո որ ել և ասացն քեզ՝ կեցցես: Եւ մխիթարեաց զնա բազում խրատիւք և արձակեաց գնալ խաղաղութեամբ ի տեղի իւր:

Եւ ոմն այր աշխարհական երկիւղած յայ և զգուշացեալ յամենայնի որչափ կարողն էր. առ գնաց երբեմն առ հայրն Պիմէն, գիպեալ եղեն անդ և այլ եղբարք որք եկեալ էին առ ծերն լսել բան ինչ օգ.

անդ եղբարք առ ծերոյն և կամէին 'ի նմանէ ուսանել
բան: Ասէ հայրն Պիմէն ցհաւատացեալ աշխարհականն.
խօսեա ընդ եղբարսդ: Այլ նա աղաչէր և ասէր. Թողու
Թիւն արա, հայր, զի ես ուսանել եկի: Այլ բռնաբա-
րեաց զնա ծերն, և ապա նա հարկաւորեալ ասէր. ես
աշխարհական եմ բանջարավաճառ, լուծանեմ զտակն
և առնեմ երկուս. զնեմ սակաւոյ և վաճառեմ շատոյ
և առնեմ վաճառաշահութիւն. բայց զի ոչ գիտեմ 'ի
դրոց ասել, առակ ասեմ: Այր ոմն ասաց ցսիրելի իւր.
վասն զի կարօտեալ եմ տեսանել զթագաւորն, եկ ընդ
իս: Այլ ասէ. գամ ընդ քեզ մինչև ցմէջ ճանապարհ-
հին: Այլ դարձեալ ասէ այլում սիրելւոյ իւրոյ՝ եկ տար
զիս առ Թագաւորն: Ասէ ցնա՝ եթէ գամ ընդ քեզ
մինչև 'ի պալատան Թագաւորին, բայց 'ի ներքս ոչ կա-
միմ մուծանել զքեզ: Ասէ դարձեալ ցերրորդն. եկ ընդ
իս առ Թագաւորն: Այլ նա ասաց. ես գամ և մուծա-
նեմ զքեզ 'ի պալատատանն, և կամ խօսիմ վասն քո և
մուծանեմ առ Թագաւորն: Այլ հարցեալ ցնա եղբարցն
ուսանել կամեցեալ զընտրողութիւն առակին, և նա ասէ
ցնոսա. առաջինն է կրօնաւորութիւն՝ որ տանի մինչև 'ի
կէս ճանապարհին, իսկ երկրորդն սրբութիւն՝ որ հասա-
նէ մինչև յերկինս, և երրորդն է ողորմածութիւն՝ որ մու-

տի 'ի նմանէ: Ասէ ծերն ցաշխարհիկն այն այր. ասացես գուր եղբարցս
այսոցիկ բանս կենաց: Պատասխանի եա այրն. ներեա ինձ, հայր, զի
ես ուսանել և ոչ ուսուցանել եկեալ եմ: Եւ իբրեւ յոյժ նեղեաց զնա
ծերն ասել, նա վասն հնազանդութե իւրոյ ոչ զօրեաց ընդգիմանալ
ծերոյն, և ասէ ցնոսա. ես այր գուր հիկ եմ և բանջարս գնեմ և ծա-
խեմ և արձակեմ զգնեալ խուրձ բանջարոյն, և երկուս կապեմ, մե-
ծամեծս գնեմ և փոքունս ծախեմ. զայսպիսիս գիտեմ, այլ 'ի գրոց
խրատուէ ինչ ոչ գիտեմ, այլ միայն օրինակ զայս ինչ ասացից ձեզ,
և ասէ: Այր ոմն ունէր երիս բարեկամս, և ասէ ցառաջին սիրելի իւր.
կարօտիմ տեսանել զարքայ, արդ եկեալ գուր ընդ իս տարցես զիս:
Եւ ասէ բարեկամն. եկից ընդ քեզ մինչև ցկէս ճանապարհին: Իսկ
ցերկրորդ բարեկամն ասէ. եկ և գուր տարցես զիս 'ի յարքունիան:
Եւ նա ասէ. ես տարայց զքեզ մինչև 'ի պալատն: Ասէ և ընդ երրորդն.
եկ գուր ընդ իս մինչև ցթագաւորն: Եւ նա ասէ. ես եկից ընդ քեզ և
տարայց զքեզ 'ի պալատ արքայի և խօսեցայց վասն քո և մուծից ըզ-
քեզ առաջի նորա, զի սիրելի եմ ես մեծի արքային: Իսկ նոքա հար-
ցին ցնա Թէ զի՞նչ իցէ զօրութիւն առակիդ: Իսկ նա ասէ. առաջին բա-
րեկամն է ճգնութիւն՝ որ հանէ 'ի ճանապարհի, և երկրորդ բարեկամն
է սրբութիւն՝ որ հանէ յերկինս, իսկ երրորդն իցէ հնազանդութիւն՝ որ
աժեռալ համարձակութիւն կայուցանէ առաջի ան: Իբրեւ լուան եղբար-

ծանկ առաջի թագաւորին ւայ համարձակութիւն : Եւ շինեալք 'ի նմանէ եղբարքն գնացին* :

Եւ Եւս 8' հայրն Սուրբ . չորս գունդս տեսի յերկինս , առաջին զգասս հնազանդից՝ որք կային ընդ մարտիրոսս ոսկի զգեցեալ , երկրորդքն օտարքն , և երրորդն որք սիրեն զօտարսն , և չորրորդն որ յանապատ փախչէին : Եւ ասաց հրեշտակն տեառն ցիս . տես զի յայլ առաքինութիւնսն ինքեանք են ընտրող իրացն զոր ինչ ախորժեն ,

քնն ասեն . ճշմարտիւ հնազանդութիւն սիրելի իցէ ւայ և մարգկան : Եւ շինեալք գնացին 'ի սենեակս իւրեանց :

* Համարեալ յօրինակի մասն Գար. յեալ հին Թարգմանութիւն . Աշխարհական դք երկիւղած 'ի տեառնէ եկեալ առ հայրն Պիմէն , և եղև ապա զի եկին կրօնաւորք , և ասէ Պիմէն . որդեակ աշխարհիկ , ասա սոցա բան : Եւ ասէ ցնա այրն . յուսանել եկեալ եմ ես , հայր , զի բան ջարածախ եմ , գնեմ մեծամեծ տրցակս և կապեմ փոքերս և վաճառեմ . բայց ասեմ առակս : Ոմն

մի ունէր երիս սիրելի , և առեալ տանէին զնա առ արքայ . ոմն տարաւ եհան 'ի ճանապարհ , և ոմն մինչ 'ի սլալառն , և միւսն տարաւ կարգեաց զնա ընդ սիրելիս արքայի : Եւ է առաջինն ճգնութիւն , երկրորդն սրբութիւն՝ որ հանէ յերկինս , և երրորդն հնազանդութիւն՝ որ տայ մեծ համարձակութիւն յամ : Եւ լուեալ զայս հիացան յոյժ , և ետուն փառս ւայ :

1 Ասաց հայրն Տուրոս՝ եթէ որ 'ի հնազանդութիւն կացցէ հոգևոր հօր , վերագոյն շնորհս ունի քան զայն որ հանգարտի յանապատի . քանզի տեսի ես չորս գունդս ծերոց յերկինս , և մի գունդն էր նոցին որք օտարք էին և գոհանան զւայ , իսկ երկրորդ գունդք օտարասիրաց էր , և երրորդ գունդն նոցին էր որ փախչէին յանապատի հանգարտեալքն , իսկ չորրորդ գունդն նոցին էր որք էին 'ի հնազանդութիւն հոգևոր հարցն . և զգեցեալ ունէին հնազանդիցն գունդքն մանեակ ոսկի և դօտի մարգարտակապս և սլսակ 'ի գլուխ և դասեալ կային ընդ հրեշտակս : Իսկ ես իբրև տեսի , ասեմ ցհրեշտակն տեառն . զի է զի այս սակաւ գունդս այսչափ գերազանց է փառօք : Իսկ նա ասէ ցիս . վասն այսորիկ զի որք գոհանան զւայ և որք հեռացան յանապատի և որք սիրեն զօտարս՝ իւրեանց կամօքն ընտրեցին զայն և զիւրեանց կամօքն կատարեցին . իսկ որք 'ի հնազանդութիւն են՝ վասն սիրոյն ւայ թողեալ զկամս իւրեանց , և զկամս ւայ և զհոգևոր հօրն իւրեանց կատարեցին , վասն այսորիկ 'ի վերագոյն փառսն են քան զգասս այլոցն : Բարի է հնազանդութիւն , որդեակք , որ սակս սիրոյն ւայ եղեալ լինի . և զայս լուեալ ծանեաք , որդեակ , զմեծութիւն և զփառս այսու առաքինութե որ է հնազանդութիւնն , և ով իցէ որպէս զնա զարգարեալ փառօք : Քանզի դու , ով հնազանդութիւն , կեանք ես հաւատացելոց . և դարձեալ , ով հնազանդութիւն , դու ես փառք ամենայն առաքինութեանց . ով հնազանդութիւն , դու ես գտող արքայութեն երկնից , ով հնազանդութիւն , որ սնուցանող ես ամենայն սրբոց յորմէ գիեցին կաթն պարարտութե և մեղք քաղցրութե , և հասին 'ի կատարելութե

իսկ հնազանդքն զայլոցն առնեն ընտրութի. և մեծ է այն քան զամենայնն :

Երբեմն հայրն Աբրահամ առ հայրն Արսէն, և մինչ նստելին՝ եկն այլ ոմն եղբայր առ ծերն և եհարց ցնա և ասէ. զինչ գործեցից զի ապրեցայց : Ասէ ցնա. երթ զտարիս զայս ճաշակեա երկուսն աղ և հաց, և եկ դարձեալ և խօսեցայց ընդ քեզ : Ասէ երթեալ արար այնպէս : Ասէ լուեալ հօրն Աբրահամու զարմացաւ : Ասէ ՚ի կատարել տարւոյն եկն դարձեալ եղբայրն առ ծերն, և պատահեաց դարձեալ հայրն Աբրահամ անդ, և ասէ դարձեալ ծերն ցեղբայրն. երթ արդ զայս տարիս երկուս երկուս աւուրս պահեա : Ասէ իբրեւ չոգաւ եղբայրն, ասէ հայրն Աբրահամ ցհայրն Արսէն. ընդէր ամենայն եղբարցդ թեթեւ լուծ դնես, և այսմ եղբօրս բեռինս ծանուես : Ասէ ցնա ծերն. եղբարքն այնպէս խնդրեն, նոյնպէս և երթան. իսկ սա վասն այ զայ և լուիցէ բան, վասն զի գործօնեայ է, և զոր ինչ ասեմ դմա՝ փութով կատարէ :

Ասէր ոմն ՚ի ծերոցն. եթէ ունիցիս յոք վստահութիւն հաւատոց և տաս զքեզ ՚ի հնազանդութի նմա, ոչ են քեզ պէտք հայել ՚ի պատուիրանս այ. հօրն քում թող զնամ կամս քո, և ըստգտանս ինչ յայ ոչ գտանես :

Հասակին Քաթի և բնակակիցք եղեն հրեշտակաց այ որք ստացան զքեզ : Այսպիսի ինչ է հնազանդութիւնն, որդեակ :

Գնացեալ երբեմն հայրն Աբրահամ առ հայրն Արսէնի, և իբրեւ նստելին եկն եղբայր ոմն և ասէ ցհայրն. ասա ինձ որով կեցից ես : Ասէ ցնա ծերն. գնացես և զայս ամ կերիցես հանապազօր ընդ երեկս սակաւ հաց և աղ և եկ այսր, և ես ասացից քեզ բանս : Եւ գնաց եղբայրն և արար զոր ասաց նմա ծերն : Եւ ՚ի ընուլ ամին եկն դարձեալ առ հայրն Արսէն, և գտաւ անդ դարձեալ հայրն Աբրահամ. և ասաց հայրն Արսէն ցեղբայրն. գնա դարձեալ և պահեա զայս ամ և զերկու աւուրք կերիցես : Եւ նա գնաց հնազանդութի : Եւ իբրեւ գնաց, ասէ Աբրահամ ցհայրն Արսէն. ընդէր ամենայն եղբարցն թեթեւ լծով խօսելի, իսկ այսու եղբօր բեռն ծանր բարձեր : Ասէ ցնա ծերն. եղբարքն որպէս գան և խնդրեն, այնպէս գնան. իսկ սա վասն այ զայսր, և ես ասեմ սմա զբանս այ, և զի սա մշակ բարի է՝ կատարէ զամենայն ժրութեամբ :

Ասաց ծերն. եթէ ոք ունիցի հաւատ կատարեալ առ ումեմն, և տացէ զանձն իւր ՚ի հնազանդութի նմա, յայնժամ այլ ոչ իցէ պատշաճ նմա խնդրել զպատուիրանս այ, այլ զայն հոգևոր հօրն իւրոյ թողցէ, և ինքն զնորայն կատարեսցէ զպատուիրանն. զի ոչ այլ ինչ խնդրեսցէ ՚ի նմանէ տէր, բայց միայն զհնազանդութիւն :

Եւ զայն ժամ եկեալ 'ի Սկիւթ և ասէ ցհայրն Մփովր՝ եթէ յորժամ առաքէ զիս հայրն իմ 'ի սպասաւորութիւն, երկնչիմ 'ի պոռնկութիւն : Մէծերն . յորժամ եկեսցէ 'ի վերայ քո փորձութիւն, ասա՛ թէ անձ հօր իմոյ, փրկեա զիս : Մըդ յաւուր միում մինչդեռ առնէր բանարարութիւն նա 'ի գիւղ մի, փակեաց կուսան ոմն զգուրսն և արգել զնա : Եւ աղաղակեալ 'ի ձայն մեծ ասէ . անձ հօր իմոյ, փրկեա զիս : Եւ առժամայն գտաւ 'ի ճանապարհին Սկիւթայ :

ՄԵԻՆ՝ վասն երկուց եղբարց միախորհրդոց 'ի միաբանակեացսն՝ եթէ մինն 'ի նոցանէ էր կրօնաւոր և անստացուած, իսկ միւսն հնազանդ և խոնարհ . և զիրեարս քննէին ասելով՝ ո՞յր իցէ արդեօք մեծ գործ : Եւ եկին 'ի գետեղրն, և էին անդ բազում կոկորդեղոսք . և եմուտ 'ի մէջ նոցա հնազանդն, և երկիր պագին նմա կո-

1 Առ հայրն Ամոնա գնաց եղբայր ոմն 'ի Սկիւթոյ և ասէ ցնա . ծեր իմ՝ առաքէ զիս միշտ 'ի սպասաւորութիւն 'ի գիւղս և երկնչիմ 'ի պոռնկութենէ : Ասէ ցնա ծերն . յորժամ տեսանիցես զփորձութիւն գալ 'ի քեզ՝ ասասցես՝ անձ զօրութեանց, աղօթիւք հօրն իմոյ ապրեցո զիս : Եւ գնաց եղբայրն խրատով ծերոյն : Եւ յաւուր միոջ առաքեաց ծերն զեղբայրն 'ի գիւղս խնդրել ալիւր . և գնացեալ առ այն այր որ միշտ սովոր էր տալ նոցա, և ոչ եգիտ զնա 'ի տուն . իսկ գուստր առն այնորիկ իբրեւ ետես զեղբայրն՝ փակեաց 'ի վերայ զգուռն և սկսաւ վանել ընդ նմա . իսկ նա աղաղակեաց և ասէ . անձ հօր իմոյ, ապրեցո զիս : Եւ առժամայն գտաւ 'ի ճանապարհն Սկիւթոյ : Այսպէս զօրաւոր է հնազանդութիւն հարց :

2 Եղբարք երկու մարմնաւորք գնացին 'ի վանս ուրեմն բնակել անդ . մինն նոցա էր ճգնաւոր յոյժ, իսկ երկրորդն ունէր հնազանդութիւն մեծ, և զոր ինչ ասէր հայրն՝ կատարէր փութով . և եթէ ասէր ցնա, կերիցես ընդ առաւօտուն՝ ուտէր, և եթէ մի ինչ ուտիցես, ասէր, զերկաւուրս՝ ոչ ևս ուտէր . վասն այսորիկ փառաւորէր նա յամենեցունց : Իսկ եղբայր նորա նախանձեալ ընդ նա խոցոտէր վասն պատուոյ նորա և ասէր 'ի մօի . ես փորձեցից եթէ որպէս իցէ հնազանդութիւն սորա : Եւ գնացեալ առ հայրն ասէ . առաքեա ընդ իս զեղբայրն իմ, հայր, զի գնամ ուրեմն : Եւ հայրն յուղարկեաց զնա զկնի նորա : Եւ տարեալ զնա ճգնաւոր եղբայրն՝ սկսաւ փորձել զնա : Եւ գնացին 'ի գետն որ լի էր մարդակեր գազանօք, որ կոչէին խիթք, և ասէ ցնա . անցցես, եղբայր, ընդ գետս այս : Իսկ նա առժամայն մըտեալ 'ի գետն երթայր, և եկեալ խիթքն լեզուին զմարմին նորա և ոչ ինչ փնտսեցին նմա : Եւ իբրեւ ետես ճգնաւոր եղբայրն, ասէ ցնա . եկ դարձեալ յայսկոյս : Եւ նա եկն, և զարմացաւ յոյժ ահիւ եղբայրն : Եւ իբրեւ գնացին նոքա 'ի ճանապարհին գտին մեռեալ մի մերկ ձգեալ 'ի վերայ ճանապարհի, և ասէ ճգնաւորն այն ցմուս եղբայրն . ծածկեսցուք զսա հանդերձիւք ինչ : Ասէ հնազանդ եղբայրն . ոչ, այլ աղօթեսցուք և յարուցուք զսա : Եւ արարեալ աղօթս, յարեաւ մեռեալն

կորդեղոսք : Եւ ասէ ցկրօնաւորն . եկ և դու այսր : Եւ նա ասէ . Թողութի արա ինձ , եղբայր , վասն զի ոչ եմ հաստատեալ ՚ի չափ հաւատոց քոց : Եւ եկեալ ՚ի միաբանակեացսն , ձայն եղև առ հայր նոցա որ ասէր . որ զհնազանդութիդ ունի , զանցանէ զերկրաւորօքդ :

Եւս 3 հայրն Յովսէփ Թեբացի՝ եթէ երեք կարգ են պատուականագոյնք առաջի ան . յորժամ իցէ մարդն ՚ի հիւանդութե և դարձեալ դնիցէ նմա ապաշխարութիւն և գոհանալով ընդունիցի , այս է առաջին կարգն . և երկրորդն՝ յորժամ որ զամենայն գործս իւր սրբութեամբ գործիցէ առաջի ան՝ ոչ ինչ ունելով մարդկային . երրորդ կարգն՝ եթէ որ ՚ի հնազանդութե իցէ և լսիցէ իւրում հօրն և Թողուցու զիւր կամսն , այնպիսին ունի պսակ աւելի . բայց ես ընդ հնազանդութին հաճեցայ :

ՅԱՂԵՔՍԱՆ ԴՐՈՒՄ՝ մերձ ՚ի տաճար սրբոյն Մարիամու անձաճնին արք քրիստոսասէրք մտանէին և ելանէին ՚ի սաղմոսերգութի . և տեսեալ զոմն ծեր միայնակեաց որ նստէր արտաքոյ դրանն և վաճառէր զամբիւղս , և ասէն ցմիմեանս . յորմէ հետէ տեսաք զծերս զայս , ոչ լուաք եթէ վիճաբանեցաւ ընդ ումեք որ ինչ և իցէ բանիւք . եկայք փորձեսցուք զդա : Եւ մերձեալք ասէն ցնա . ասա , ծեր դու , վաճառես զայդ : Եւ նա ասէ . այո : Եւ նոքա ասէն . քանոյ : Եւ ցնոսա . տասն տասն

այն և գնայր : Իսկ ճգնաւորն ՚ի մօի սլարծէր և ասէր . աղօթք իմ յարուցին զմեռեալն զայն : Եւ զայս ամենայն յայանեաց անձ հօր վանիցն թէ որպէս փորձեցաւ այն հնազանդ եղբայրն , և թէ որպէս փորկեցաւ ՚ի խթաց անտի , և թէ որպէս աղօթիւք նորա յարեաւ մեռեալն : Իսկ իբրև եկին ՚ի վանսն ասէ հայրն ցճգնաւոր եղբայրն . ընդէր փորձեցեր զեղբայր քո , որդեակ , որ հնազանդութե իւրով փորկեցաւ նա ՚ի գազանաց անտի , և աղօթիւք նորա յարեաւ մեռեալն : Եւ ճգնաւորն իբրև լուաւ զայս ՚ի հօրէն , յահի եղեալ հիանայր , վասն զի և անձ վկայեալ նմա յայանեաց հօրն վանից զհաճոյական հնազանդութի նորա : Եւ լուեալ ամենեցուն զայս ետուն փառս ան , և մեծ քան զամենայն ճգնութի համարէին զհնազանդութին :

ՅԱղեքսանդրիա՝ ՚ի տաճար սրբոյն Մարիամու անձաճնին արք քրիստոսասէրք մտանէին և ելանէին ՚ի սաղմոսերգութի . և տեսին զոմն ծեր միայնակեաց , որ նստէր արտաքոյ դրանն և վաճառէր զամբիւղս , և էր հնազանդ յոյժ , որ և ՚ի վաճառն ևս ոչ դիմագարձ լինէր ումեք , այլ զոր ինչ ասէին զգինն՝ հնազանդէր և տայր : Իսկ երկիւղած արքն այնոքիկ ասացին . եկայք փորձեսցուք զդա թէ է հնազանդ՝ որպէս լուաք թէ ոչ : Եւ մերձեալք ասէն ցնա . ասա , ծեր դու , վաճառես զայդ : Եւ նա ասէ . այո վաճառեմ : Եւ նոքա ասէն . քանոյ : Եւ

փողոյ : Ասեն ցնա . կարի շատ են , այլ առ հինգ հինգ
փող : Ասէ ցնոսա . որպէս կամիք առէք : Վարձեալ ա-
սեն ցնա . կարի շատ են , բայց եթէ կամիս փողոյ փո-
ղոյ առնումք : Ասէ ցնոսա . որպէս կամիք առէք : Առ տը-
ւեալ զփողեանն առին զամենայն զամբիղսն : Իսկ ծե-
րոյն առեալ զգաւազանն երթայր 'ի խուց իւր , և նոքա
ծանուցեալ զառաքինութիւն ծերոյն հետեւեալ զկնի
նորա ասեն ցնա . արբայ , զինչ արարեր : Ասէ ծերն .
զինչ արարի : Ասեն ցնա . ասացեր տասն տասն փողոյ
զզամբիղսն , և ասացաք քեզ եթէ ծանր են , բայց առ
հինգ հինգ փող , և ասացեր՝ առէք որպէս և կամիք . և
դարձեալ ասացաք ցքեզ՝ եթէ կամիս փողոյ փողոյ առ-
նումք , և կամակից եղեր : Առ արկանեն նմա ծուներ ա-
սելով . վասն այ՝ ասա մեզ զինչ է որ արարերդ : Առ նա
ասէ . այսպէս ունիմ սովորութիւն ասել զգինսն , և որ ինչ
տան ինձ՝ առնում : Առ աղաչեցին զի երթիցեն 'ի խուց
նորա ընդ նմա . և իբրեւ գտին կուժ մի ջրով և պուտուկ
և ափսէ , և ասեն ցնա . հրամայե՛ս զի արասցուք սակաւ
ջերմիկ , զի ճաշակեսցուք ընդ քեզ և օրհնեսցուք . և
ասէ՝ արարէք , և նոքա արարին . և էր խուց նորա մերձ
'ի տետրապողոյնն : Իսկ յորժամ արարին , ասէ ցնոսա
ծերն . երթայք յեկեղեցին որ կոչի Թէոդոսիոս , և գտա-
նէք անդ ծեր մի որ վաճառէ զամբիղս , ասացէք ցնա .

ցնոսա . տասն տասն փողոյ : Ասեն ցնա . կարի շատ են , բայց հինգ հինգ
փողոյ : Ասէ ցնոսա . որպէս կամիք առէք : Վարձեալ ասեն ցնա . կարի
շատ են , բայց եթէ կամիս՝ փողոյ փողոյ առնումք : Ասէ ցնոսա . որպէս
կամիք առէք : Եւ տուեալ զփողսն առին զամենայն զամբիղսն : Իսկ
ծերն առեալ զգաւազանն երթայր 'ի խուց իւր : Իսկ նոքա ծանուցեալ
զառաքինութիւն ծերոյն՝ հետեւեցան զկնի նորա և ասեն ցնա . արբայ ,
զինչ արարեր : Ասէ ծերն . զինչ արարի : Ասեն ցնա . ասացեր մեզ
տասն տասն փողոյ զզամբիղսն , և ասացաք քեզ եթէ ծանր են , բայց
առ հինգ հինգ փող , և ասացեր՝ որպէս կամիք առէք . և դարձեալ
ասացաք ցքեզ՝ եթէ կամիս փողոյ փողոյ առնումք , և կամակից եղեր :
Եւ արկին նմա ծուներ ասելով . վասն այ՝ ասա մեզ զինչ է զոր արա-
րերդ : Յայնժամ ասէ՝ եթէ այսպէս ունիմ սովորութիւն ասել զգինսն ,
և զոր ինչ տան առնում : Եւ աղաչեցին զի երթայցեն 'ի խուց նորա
ընդ նմա . և նա ասէ՝ եկայք երթիցուք : Եւ իբրեւ գնացին և մօին 'ի
խուցն , գտին կուժ մի ջրով և պուտուկ և ափսէ , և ասեն ցնա . հրա-
մայե՛ս զի արասցուք սակաւ ջերմիկ զի ճաշակեսցուք ընդ քեզ և օրհ-
նեսցուք : Եւ ասէ՝ արարէք : Եւ նոքա արարին . և էր խուց նորա մերձ
'ի տետրապողոյնն : Իսկ յորժամ արարին , ասէ ցնոսա ծերն . որ-
դեակք իմ , երթայք յեկեղեցին որ կոչի Թէոդոսիոս , և գտանիցէք
անդ ծեր մի որ վաճառէ զամբիղս , ասացէք նմա՝ ասէ ծերակիցն քո ,

ասէ ծերակիցն քո՝ եկ զի կերիցես զջերմիկս ընդ եղբարս : Եւ նոքա երթեալ գտին զծերն որպէս ասաց նոցա և ասէն ցնա . ասաց ծերակիցն քո՝ եկ զի կերիցես զջերմիկս ընդ եղբարցս : Եւ նա ասէ ցնոսա . զիարդ ասաց արբասն : Եւ նոքա ասէն . ասաց՝ եկ զի ուտես զջերմիկս ընդ եղբարցս : Եւ նա ասէ ցնոսա . և ոչ ասաց՝ որ զի ուտեմք , ապա ուրեմն վախճանեցաւ : Իսկ նոցա առեալ զծերն և զզամբիղսն , խռովեալ ընդ բանին և եկեալ գտին զծերն վախճանեալ , և պատեալ զնա և լացեալ յոյժ թաղեցին , և աղաչեցին զմիւս ծերն ասելով . նիստ 'ի խցի քում և մեք բերեմք զպէտս քո օր ըստ օրէ , որ զի աղօթես 'ի վերայ մեր : Եւ նա ասէ . եկայք յեօթներորդ աւուրն . և եթէ գտանէք զիս կենդանի , արարէք զոր ասացէքդ , քանզի բան ունիմ ընդ երանելի ծերոյն և նա ընդ իս . որպէս զի որ յառաջեսցէ 'ի մէնջ , աղաչեսցէ զմօ , և զընկերն ժողովեսցէ առ ինքն յեօթներորդ աւուրն : Եւ արարեալ այսպէս քրիստոսասէր արանցն այնոցիկ՝ եկին յեօթներորդ աւուրն , գտին զնա վախճանեալ . և թաղեալ զնա մերձ առ ծերոյն առաջնոյ , գնացին գոհանալով զայ որ յայտնեաց զայնքան առաքինութիւն ծածկեալ :

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ ոմն 'ի ծերոյն՝ թէ սքողաստիկոս ոմն

եկ զի ուտես զջերմիկս ընդ եղբարցս : Եւ նոքա ըստ բանի ծերոյն գնացեալ գտին զծերն , որպէս ասաց , և ասէն ցնա . ասէ ծերակիցն քո՝ եկ զի ուտես զջերմիկս ընդ եղբարցս : Իսկ նա ասէ ցնոսա . զիարդ ասաց արբասն : Եւ նոքա ասէն . ասաց՝ եկ զի ուտես զջերմիկս ընդ եղբարցս : Եւ ասէ ցնոսա . ոչ ասաց՝ որ զի ուտեմք : Եւ ասէն՝ ոչ : Ասէ . ապա ուրեմն վախճանեցաւ ծերն : Իսկ նոցա խռովեալ ընդ բանին՝ առեալ զծերն և զզամբիղսն և եկեալ գտին զծերն երանելի վախճանեալ . և լացեալ 'ի վերայ նորա յոյժ , և պատեալ թաղեցին . և աղաչեցին զմիւս ծերն ասելով . նիստ 'ի խցի քում և մեք բերեմք զպէտս քո օր ըստ օրէ , որպէս զի աղօթեսցես 'ի վերայ մեր : Եւ նա ասէ . եկայք յեօթներորդ աւուրն , և եթէ գտանիցէք զիս կենդանի՝ արարէք որպէս ասացէքդ . քանզի բան ունիմ ընդ երանելի ծերոյն և նա ընդ իս , որպէս զի որ յառաջեսցէ 'ի մէնջ՝ աղաչեսցէ զտէր մօ զի ժողովեսցէ և զընկերն առ ինքն յեօթներորդ աւուրն : Եւ գնացին օրհնեալք 'ի նմանէ քրիստոսասէր արքն այնոցիկ և կացեալք զաւուրսն զայն եկին դարձեալ յեօթներորդում՝ աւուր ըստ նշանակելոյ երանելի ծերակցին և գտին վախճանեալ և զնա . և լացին յոյժ յորդահոս արտասուօք , և թաղեցին զնա մերձ առ ծերոյն առաջնոյ : Եւ գնացին գոհանալով զայ , որ յայտնեաց զայնքան առաքինութիւն հնազանդիցն այնոցիկ՝ որք էին ծածկեալք 'ի մարդկանէ :

Պատմէր մեզ ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ այր ոմն իմաստասէր և բանա-

սպասաւորեալ հպատակէր արգելականի ումեմն, և աղաչէր զի միայնակեաց լիցի: Իսկ ծերն ասէ. երթ վաճառեա զինչս քո և տուր աղքատաց ըստ տեառն հրամանի, և եկ առ իս: Եւ երթեալ սքողաստիկոսն այնպէս արար: Իբրեւ եկն, ասէ ծերն. աւանդեմ քեզ պատուիրան չխօսել իսկ: Իսկ նա յանձին կալաւ և այլ ոչ ևս խօսեցաւ: Եւ սկսան ոմանք գովեստիւ պատուել զնա: Իսկ ցնա աբասն իւր. ոչ ինչ օգտիս աստ, եկ առաքեմ զքեզ ՚ի վանս միաբանակեցաց յԱղիպտոս: Եւ ոչ ասաց ցնա կամ խօսել կամ չխօսել: Եւ նորա կատարեալ զպատուիրանն և եկաց անխօս: Եւ կամեցաւ փորձել զնա աբասն որ ընկալաւն եթէ խօսի արդեօք. արձակեաց զնա յայնկոյս գետոյն յուխս քարնանային ժամուն, որպէս զի հարկաւորեսցի խօսել՝ եթէ ոչ կարացի անցանել. և առաքեաց զկնի նորա եղբայր մի լուեւիայն տեսանել թէ զինչ առնիցէ: Եւ իբրեւ եկին ՚ի գետն և ոչ կարէր անցանել, խոնարհեցոյց զծունկս իւր յաղօթս, և իսկոյն եկեալ կոկորդեղոսն անցոյց զնա յայնկոյս գետոյն: Եւ եկեալ եղբօրն պատմեաց հօրն

ւոր և վարժեալ յոյժ արտաքին բանից հռետորականաց, այլ և երկիւղած յայ, եկն սա առ միայնակեաց ոմն և աղաչէր զնա առնել կրօնաւոր զինքն: Ասէ ցնա ծերն. եթէ կամիս զի ընկալայց զքեզ, երթ վաճառեա զինչս քո և տուր աղքատաց ըստ բանի տեառն, և եկ այսր: Եւ նա երթեալ արար զամենայն ըստ բանի ծերոյն և եկն անդր: Ասէ ցնա ծերն. կամիս պահել, զի և այլ պատուիրան եգից քեզ: Ասէ այրն. կամիմ յամենայն սրտէ, հայր: Ասէ ծերն. ստացիս լուութի, զի բնաւ ոչ խօսեսցիս ընդ մարդոյ ումեք: Իսկ սքանչելին այն այր արար և զայն, և եկաց նա այնպէս զամս հինգ լուեալս, որ և բնաւ ինչ ոչ խօսեցաւ. և սկսան գովել և փառաւորել զնա ոմանք: Ասէ ցնա ծերն. աստ այլ ոչ բարւոք իցէ կեալ քեզ, այլ եկ առաքեցիք զքեզ յԱղիպտոս ՚ի հասարակաց վանս: Եւ նա հնազանդէր ամենայնի զոր և կամէր ծերն. և առաքեաց ծերն զնա անդ, այլ ոչ ասաց նմա ծերն թէ լուեա կամ խօսեա, բայց նա ունէր զառաջին իւր կանոնն լուեալ. վասն որոյ և ոչ ընդ ումեք ինչ խօսեցաւ: Իսկ առաջնորդ վանիցն այնորիկ կամեցաւ փորձել զնա, թէ անբան իցէ թէ ոչ. և առաքեաց զնա առ այլ ոմն ծեր յայնկոյս գետոյն՝ յորժամ յորդեալ ևս մեծ գայր գետն, և ոչ ոք կարէր անցանել. և մնայր՝ եթէ նեղեսցէ զնա՝ միթէ ասիցէ թէ ոչ կարեմ անցանել: Եւ իբրեւ գնաց նա, ծերն առաքեաց զեղբայր ոմն զկնի նորա տեսանել թէ զինչ արասցէ: Եւ իբրեւ եկն ՚ի գետն և ոչ կարէր անցանել, եգ ծունր եկաց յաղօթըս. և ահա խոյթ մի որ է խեցի ծովու՝ երարձ զնա և տարաւ յայնկոյս գետոյն: Եւ իբրեւ ելից զգործն ուր առաքեալն էր, եկն գարձեալ ՚ի գետ անդր, և խեցի գազանն եկն գարձեալ և եբարձ զնա և եգ յայնկոյս: Իսկ եղբայրն այն որ առաքեցաւ զկնի նորա տեսանել զնա

զիրան, և հիացան ամենեքեան : Ղօկայ եղև նմա յետ սա-
կաւ աւուրց ննջել, և արձակեաց աբասն յարգելականն
և ասէ . եղբայր, թէպէտ և անխօս առաքեցեր զեղբայ-
րս զայս առ մեզ, սակայն հրեշտակ օյ էր : Իսկ արդե-
լաւորն առաքեաց և ասէ . ոչ եթէ անխօս էր, այլ զի
զպատուիրանն ելից, թէ ոչ՝ ատենադպիր էր : Յունաց
ճարտարախօս : () որ լուեալ զարմացան և փառս ե-
տուն աստուծոյ :

Ըսէին վասն հօրն Սիղուխանոսի՝ թէ երբեմն գնայր
'ի Սկիւթ ընդ ծերս, և կամեցեալ նորա զհնազանդու-
թիւն աշակերտին իւրոյ Սարկոսի ցուցանել, յաղաքս
որոյ և սիրէր զնա, տեսանէ խոճքոր յանապատին, և
ասէ ցնա . տեսանէս զփոքրիկ վթիկն զայն, որդեակ :
Լը նա ասէ . այո, հայր, և զեղջիւրսն՝ օրպէս գեղեցիկ
են : Լը զարմացան ծերքն ընդ պատասխանի նորա և շի-
նեցան 'ի հնազանդութիւն նորա : Ղօկայ եղև՝ երբեմն
գնալ նոցա 'ի Սկիւթայ, և երթեալ 'ի լեառնն Սինայ
և բնակեալ անդ՝ յղէր մայրն Սարկոսի երգմամբ և ար-
տասուօք զի երթիցէ տեսցէ զնա, և ծերն արձակէր
զնա : Լը մինչդեռ կամէր գնալ, եկեալ ողջոյն թողոյր
ծերոյն . առժամայն սկսաւ լալ և ոչ կամեցաւ գնալ :
Լը՝ յորժամ կամեցաւ ծերն յՍտորիս երթալ, ասէ Սար-
կոս . ես ոչ կամիմ գնալ աստի, և դարձեալ ոչ կամիմ

թէ զինչ արասցէ, դարձաւ վաղվաղակի և եկեալ պատմեաց զայս հօրն
վանից և եղբարցն ամենեցուն . և նոքա զարմացեալ էին 'ի վերայ սքան-
չելի բանին : Եւ եկն նա 'ի վանսն կատարեալ զգործ հրամանաց հօրն :
Եւ զկնի աւուրց ինչ վախճանեցաւ երանելին այն և գնաց առ տէր՝
առ որ կարօան էր . և թաղեցին զնա սաղմոսիւք և օրհնութիւն : Եւ պա-
տուիրեաց հայրն վանից առ միայնակեացն այն որ առաքեացն զնա
անդ, և ասէ . թէպէտ անբան և անլեզու ոմն առաքեցեր առ մեզ, այլ
հրեշտակ օյ էր սա : Իսկ միայնակեացն գրեաց պատասխանի և ասէ .
ոչ անբան ոք, այլ հռետոր և բանաւոր յոյժ էր նա, բայց պահէր ըզ-
պատուիրանս իմ զորս ետու նմա . և նա լուեալ կայր այնպէս հնազան-
դեալ յամենայնի : Եւ նոքա լուեալ օրհնեցին զօծ զառուղն այնպիսի
հնազանդութեան մարդկան :

Եւ երբեմն հայրն Մարկոս 'ի Սկիտոյ և գնաց 'ի լեառն Սինա
կեալ անդ . և պատուիրեաց վարդապետին Մարկոսի երգմամբ մայրն
Մարկոսի՝ որպէս զի առաքեացէ զորդին իւր, զի եկեալ տեսցէ զնա :
Եւ իբրեւ էառ յինքն զմախաղ իւր ըստ բանի ծերոյն և կամէր գնալ,
և եմուտ 'ի խցին համբուրել զծերն և գնալ, և վաղվաղակի կալաւ զնա
ողբ . և ոչ ել անտի և ոչ գնաց 'ի տես մօր իւրոյ :

Ասէին վասն հօրն Սիղուխանի՝ եթէ երբեմն կամեցաւ գնալ յԱ-
ստորիս . իսկ Մարկոս աշակերտ նորա ասէ ցնա . ես ոչ կամիմ գնալ

Թողուլ զքեզ, այլ անսա աստ և կաց զերիս աւուրս: Եւ յետ երրորդ աւուրն ննջեաց խաղաղութեամբ:

Եւ յետ փառն Յոհաննու աշակերտին Պաւղոսի՝ եթէ ունէր մեծ հնազանդութիւն. և էին ՚ի տեղւոջն զերեզմանք, ուր բնակեալ էին նորա: Եւ էր ՚ի տեղւոջն յայն բորեան, և ետես անդ ծերն քակորս և ասէ ցլ Յոհաննէս. երթ ՚ի զերեզմանս և բեր անտի քակորս: Եւ ասէ. հայր, կասկածեմ ՚ի բորենւոյն: Եւ ծերն խաղալով ասէ. եթէ եկեսցէ ՚ի վերայ քո, կապեա զնա և ածայսր: Եւ յիջեալ եղբօրն ընդ երեկոն, եկն ՚ի վերայ նորա բորեանն. իսկ եղբօրն կամեցեալ ունել զնա, փախեալ ՚ի նմանէ: Իսկ նորա զհետ մտեալ ասէ ցնա. հայր իմ ասաց զի կապեցից զքեզ: Եւ կալեալ կապեաց զնա: Իսկ ծերն նստէր առ դուռն և մնայր, և նորա եկեալ՝ ունելով կապեալ զբորեանն, և տեսեալ ծերոյն զարմացաւ: Եւ ասէ. հայր, որպէս հրամայեցեր ածի զսա: Եւ ծերոյն կամեցեալ խոնարհեցուցանել զնա, զան եհար զնա և ասէ. անմիտ դու և անմիտ շուն ածեր:

Եւ յետ փառն տնկեաց փայտ մրգենի չոր և ասէ ցաշակերտն իւր. հանապազ դարմանեա զդաջրով: Եւ էր ջուրն հեռագոյն, որ յաւուրն անդամ մի կարէր դուռնալ: Եւ աշակերտն առանց ամենայն գայթակղութեան զամս երկու

աստի, և դու մի գնացես, այլ մնա աստ առ իս զերիս աւուրս: Եւ լուեալ նմա մնաց առ նա: Եւ զկնի երկց աւուրց ննջեաց եղբայրն Մարկոս:

Եւ ասէին և փառն Յոհաննու աշակերտին Պաւղոսի՝ եթէ ունէր նա հնազանդութիւն մեծ. և էր մերձ առ նորա որջ ինչ, յորում բնակէր ինծ մեծ: Իսկ ծերն տեսեալ ՚ի տեղին յայն բանջար մուշի՝ և ասէ ցաշակերտ իւր. գնացեալ բերցես զբանջարն զայն: Եւ նա ասէ. և զինչ որարից թէ գայ յիս ինծն: Եւ ցնա ծերն ցնծութեմ. եթէ գայ ՚ի վերայ քո, կալեալ կապեա զնա և բեր աստ ընդ քեզ: Եւ գնաց եղբայրն այն յերեկոյին, և իբրև ետես զնա ինծն՝ գիմեաց ՚ի վերայ նորա: Իսկ նա ըստ բանի ծերոյն կալեալ զնա կապեաց և եբեր առ ծերն: Իսկ ծերն հոգացեալ մնայր նմա. և ահա գայր եղբայրն և ունէր ընդ ինքն կապեալ և զինծն: Եւ իբրև ետես ծերն, զարմացեալ և կամեցաւ խոնարհել զնա, եհար զնա և ասէ. յիմար, ո՞ւր բերես զկատաղիդ զայդ: Եւ լուծեալ ծերոյն զինծն՝ եթող գնալ ՚ի տեղի իւր: Քանզի ՚ի հնազանդեւ եղբօր ծերոյն, հնազանդեցաւ և ինծն նորա:

Եւ Պատմէին մեզ փառն հօրն Յոհաննու կարճահասակի՝ եթէ գնաց նա երբեմն առ ծեր ոմն Թեբայեցի ՚ի Սկիտէ, և նստաւ առանձին յանապատի ՚ի հնազանդութիւն ծերոյ: Իսկ ծերն այն առեալ փայտ չորացեալ տնկեաց յերկիր և ասէ ցնա. յամենայն օր ոռոգեսցես զսա միով սափորով ջրով, մինչև արմատացեալ հանցէ պտուղ ևս: Եւ էր ջուրն հեռի յոյժ ՚ի տեղւոջն յայնմանէ այնչափ՝ մինչ զի յերեկոյին

յամենայն աւուր եբեր տնկոյն ջուր, և ասլա արձակեաց տունկն դալարութիւն և եբեր պտուղ: Ալ զարմացաւ ծերն և փառաւորեաց զձ, և առեալ 'ի պտղոյն տանէր բաշխէր բազմաց և ասէր. առէք կերայք զպտուղ լսողութեանս թէ որպէս քաղցր է:

Ի ՍԱՀԾԱՆՍ Արուսազէմի 'ի ձոր մի մեծ և խոր, յորում էր վանս ճգնաւոր կրօնաւորաց, և յեզր ծովուն բարձր քարայր մի. և ոմն մի 'ի կրօնաւորաց վանացն երիտասարդ ցանկացաւ ելանել և բնակել անդ միայն, և աղաչէր զհայր վանացն զի ելցէ անդ, և հայրն արդելոյր և չտայր թոյլ, և ասէ ցնա. որդեակ, ոչ կարես միայն բնակել անդ, զի դեռ ոչ ես ուղղեալ զվարս ճգնութե և ոչ հնազանդեցուցեալ զչար խորհուրդս մտաց քոց և ոչ 'ի չափ այլոց կրօնաւորացս հասեալ ես, և խնդրես 'ի գործ մտանել՝ որ առ քեզ քան զչափն աւելի է. մի թէ անդիտանկ ես զխարդախութի և զչար հնարս սատանայի եթէ որպէս մարտնչի ընդ ծառայսն ւոյ: Առ է քեզ, որդեակ, սպասաւորելով եղբարցդ և յաղօթից նոցա շահել և ընդ նոսա զկարգաւոր ժամուցն զաղօթսն կատարել և զձ փառաւորել, քան զմիայն 'ի քարայրն բնակել և մրցել ընդ չար խորհուրդսն զոր արկանէ չարն 'ի միտս մարդկան. Վհ ասաց՝ եթէ ուր իցեն երկու և երեք ժողովեալ յանուն իմ, անդ եմ ես 'ի միջի նոցա. բայց վայ միոյն, զի եթէ անկցի 'ի նեղասրտութի և ձանձրանայ 'ի միտս իւր, ոչ ոք իցէ որ մխիթարէ և կանգնէ զնա: Ալ այլ բազում խրատ տայր կրօնաւորին և ոչ կարաց խափանել 'ի գործոյն զոր կամեցաւ, և թոյլ ետ նմա առնել զկամս իւր: Ալ նա գնաց ընդ այլ կրօնաւորս եղեալ սանդուխս և ելեալ բնակեցաւ անդ, և զսանդուխսն առին: Ալ հրամայեաց միումն յեղբարցն հայր վանացն տանել նմա հաց և ջուր ըստ չափոյն, և

գնայր և առաւօտուն դայր: Եւ արար այնպէս ամենայն աւուր անխափան, և զկնի երկց ամաց կանաչացեալ ծառն արար պտուղս: Իսկ ծերն նորա տեսեալ զպտուղն՝ ուրախացեալ ցնծաց յոգի իւր վասն յայտնի նշանի հնազանդութե հոգեւոր որդեկին իւրոյ երանելոյն Յոհաննու կարճկին: Եւ առեալ ծերոյն զպտուղն զայն եբեր յեկեղեցւոյն և ասէ ցհարսն. առէք կերէք, զի ահա սա իցէ պտուղ հնազանդութե: Եւ իբրեւ լուան հարքն և ուսան զպատճառ պտղոյն զոր և կերան՝ ետուն փառս ւոյ և գովեցին զհնազանդութիւնն՝ որ նման հրեշտակի գիտէ առնել զմարդ:

նա խաղացուցանէր զգամբիղն և հանէր 'ի վեր : Այլ յետ
սակաւ ժամանակաց որ 'ի սկզբանէ թշնամին էր մարդ-
կան բանսարկուն՝ նեղէր զնա չար խորհրդովք և ընկե-
նայր 'ի միտս նորա հպարտութի, և ինքնին հաճէր ընդ
բարի ճգնութիւն : Այլ 'ի միում աւուր այլակերպեցաւ
սատանայ որպէս լուսեղէն հրեշտակ և երևեցաւ նմա
և ասէ . վասն քո սուրբ ճգնութեդ և անհանգիստ ա-
ղօթիցդ և հրեշտակակրօն վարուցն առաքեաց զիս տէր
նձ զի բնակեցայց ընդ քեզ և սպասաւորեցից սրբու-
թեանդ քո : Ասէ միայնակեացն . զի՞նչ բարի գործս ա-
րարի որ հրեշտակ սպասաւորէ ինձ : Ասէ բանսարկուն .
զամենայն զոր ինչ առնես՝ մեծ է և ընդունելի առաջի ան-
որ թողեր զերկիր և զամենայն վայելչութիս և զփափ-
կութիս երկրի և առեր զիսաչ քո, և պահօք և աղօթիւք
զնացեր զհետ Վշտի, և դարձեալ թողեր զվանսն և ե-
լեալ բնակեցար միայն ընդ հրեշտակս յայսմ քարածերայ
վիմիս, և զիմորդ ոչ ծառայէն քեզ : Այսպիսի պատրողա-
կան բանիւք ընկէց զտառապեալ միայնակեացն 'ի սնա-
փառութի . և յամ ժամ երևէր նմա որպէս հրեշտակ և
խօսէր որպէս մարդ : Այլ 'ի միում աւուր գողք մտին 'ի
տան մեծատան առն միում և բազում ինչս առին և
թաքուցին յանկարծ տեղիս : Այլ այրն 'ի բազում տըրտ-
մութէն ընթանայր առ միայնակեացն 'ի պատմել նմա
զեղեալ գործն . և մինչդեռ երթայր, յառաջեաց դէն
'ի քարայրն և ասէ ցմիայնակեացն . այր մի գայ առ քեզ,
որոյ անուն է Սարուզան, որոյ գողք մտին 'ի տունն 'ի
գիշերի և գողացան բազում ինչս և թաքուցին յայս
նիշ տեղւոյ : Այլ յորժամ զնաց այրն, աղաղակեաց 'ի
ներքուստ 'ի վեր և ասէ . օրհնեա, հայր սուրբ : Այլ նա
խոնարհեցաւ 'ի պատուհանէն և ասէ . մի տրտմիս, Սա-
րուզան, զի գողքն որ գողացան զինչսն քո՝ թաքուցին
յայս նիշ տեղւոյ, երթիջիր փութապէս և գտցես : Այլ
այրն զարմացաւ ընդ կոչումն անուանն իւրոյ և ընդ գի-
տութի գողոցն . արագապէս երթեալ 'ի տեղին և եգիտ
զամենայն զինչս իւր, և համբաւեաց ընդ ամենայն եր-
կիրն ընդ այն՝ եթէ միայնակեացն որ 'ի քարածերայ վի-
մին է՝ սուրբ մարգարէ է . և պատմէր եթէ որպէս յա-
ռաջագոյն ասաց զանունն և զգողոցն և զտեղւոյն : Այլ
ամենայն սահմանք գաւառին այնորիկ արք և կանայք

ընթանային առ նա և որպէս 'ի մարգարէէ լսէին բանս
 'ի նմանէ, և մեծապէս փառաւորեցաւ անուն նորա: Եւ
 յամենայն ժամ ասէին դէքն նմա զոր ինչ լինելոցն էր,
 և նա դարձեալ ասէր այնոցիկ որ գային առ նա: Եւ
 հայր վանացն և կրօնաւորքն յոյժ սքանչանային և փա-
 ռաւոր առնէին զիմ, որ 'ի սակաւ ժամանակս այսպիսի
 շնորհս ետ միայնակեցին: Եւ երկու աւուրք յառաջ
 քան զտօն համբարձմանն տեառն երեւեցաւ նմա սատա-
 նայ որպէս հրեշտակ և ասէ. գիտասջիր, հայր սուրբ,
 որ վասն քո արժանաւոր աղօթիցդ գալոց են առ քեզ և
 այլ հրեշտակք զի բարձցեն զքեզ մարմնով և հանիցեն
 յերկինս, և տեսցես զփառս երկնայինս զոր պատրաս-
 տեալ է քեզ իմ զանպատմելի գեղեցկութիս: Եւ զայս
 ասացեալ վերացաւ որպէս թէ յերկինս: Եւ ողորմած
 և մարդասէրն իմ որ ոչ կամեցաւ զկորուստ այնպիսի
 ճգնութե նորա, ընկէց խորհուրդ 'ի սիրտն զի կոչեսցէ
 զհայր վանացն առ ինքն և պատմեսցէ նմա զամենայն:
 Եւ յորժամ տարաւ սարսաւոր աբեղայն զհացն և ըզ-
 ջուրն, խոնարհեցաւ 'ի պատու հանէն և ասէ. կոչեա
 առ իս զհայրն, բեր և զսանդուխտն զկնի իւր: Եւ յոր-
 ժամ գնացին, ել հայրն 'ի վեր առ միայնակեացն և ող-
 ջունեալ զմիմեանս՝ ասէ հայրն. ընդէր կոչեցեր զիս 'ի
 վեր: Եւ միայնակեացն. զինչ փոխարէնս հատուցից
 քեզ, հայր պատուական, զոր ընդ իմ անարժանութիս
 արարեր: Եւ հայրն. և զինչ բարի արարի քեզ, որ-
 դեակ: Եւ նա ասէ. բազում և մեծամեծ բարութիս
 արարեր ինձ մեղաւորիս. քանզի քեզ զգեցայ զհրեշտա-
 կակրօն կարգ կրօնաւորութե, քեզ բնակեցայ 'ի բարձր քար-
 այրի և քեզ արժանաւորեցայ տեսանել զհրեշտակս և
 յարաժամ խօսել ընդ նոսա, և ձեր աղօթիւք ընկա-
 լայ շնորհս նախագիտութե և մարգարէութեան: Եւ
 զայն լուեալ հայրն զարհուրեցաւ զարմացաւ և ասէ.
 վայ ինձ, որդեակ, ով գերի և թշուառական, դո՛ւ ար-
 ժանաւորեցար հրեշտակ տեսանել և մարգարէանալ.
 վայ քեզ, եղկելի և վատաշնորհ. ոչ ասէի քեզ՝ մի ե-
 լաներ 'ի քարայրս յայս, զի մի մօլորեսցին միտք քո 'ի
 չար դիւաց, վայ քեզ որ խաբեցար 'ի սատանայէ: Եւ
 միայնակեացն. մի զայդպիսի բանսդ ասեր ընդ իս, հայր,
 զի ես քո աղօթիւք հրեշտակ տեսանեմ, և իջանելոց

են բազում հրեշտակք յաւուր համբարձման տեառն և հանեն զիս յերկինս մարմնով և տեսից ես զՔրիստոս և աղաչեցից զնա՝ որ և զքեզ անդ հանցէ և վայելեացես ընդ իս յանսպառ ուրախութիսն։ Այլ հայրն բախեաց զերեսս իւր և ասէ․ այսահարեցար, որդեակ, և ցնորեցան խելք քո, բայց ոչ իջից աստի մինչ տեսից զոր ինչ լինելոց է․ ես զպիղծ հրեշտակ ոչ տեսանեմ, այլ յորժամ եկեացեն առ քեզ՝ ասա ինձ։ Այլ խոնարհեցուցեալ զգլուխն իւր՝ ի վայր՝ հրամայեաց սպասաւորին առնուլ զսանդուխսն՝ ի տեղւոջէն, և եկաց առ միայնակեցին՝ ի քարայրն զերկու օրն, և մեծաւ ճգնութեւ պաղատանօք աղաչէր զմծ վասն փրկութեան խաբեալ աբեղային։ Այլ յետ երկու աւուրն եկին դեքն՝ ի կերպս հրեշտակաց․ և ասէ՝ եկին, հայր, հրեշտակքն։ Այլ նա գիրկս արկեալ միայնակեցին և անդեաց զձեռս իւր ընդ պարանոցն և աղաղակեաց մեծաձայն․ տէր Եսայի և բան նայ, օգնեա մոլորեալ ծառայիս քո և մի տար ի ձեռս բանսարկուին։ Այլ դեքն քարշէին զտառապեալ աբեղայն և կամէին յափշտակել ի գրկացն, և նա նայ անուամբն սաստեացնոցա․ և նոքա կորզեցին զկապերտն յուսոյն և վերացուցին մինչև յօդս՝ ի բարձունս և անյայտ արարին․ և յետ երկուց ժամուց տեսանէին ըզկապերտն որ դայր ի վերուստ և անկաւ՝ և պատառեցաւ ի բազում մասունս։ Այլ ասէ հայրն ընդ խաբեալ կրօնաւորն․ տեսանե՞ս ով տառապեալ, թէ որպէս արարին դեքն ընդ քո կապերտն, և զայն ընդ քեզ կամէին առնել, և որպէս զԱիմոն կախարդն կամէին ընկենուլ զքեզ ի բարձանց յերկիր և չարաչար պահանջել ի քէն զհոգիդ։ Հայնժամ կոչեաց հայրն զկրօնաւորսն և կանգնեցին զսանդուխսն և իջոյց զմիայնակեացն և տարաւ ի վանսն և կացոյց զնա ի սպասաւորութիւն հացին և խոհակերոցին, զի ծառայեսցէ եղբարցն ի սեղանն, թերևս ընկճեսցի հպարտացեալ միտքն իւր։ Այլ պատուիրէր ամենայն եղբարցն չտալ ամենեւին զմիտս իւրեանց ի պատրանս բանսարկու խաբողին ոչ զցայգ և ոչ զցերեկ, զի ամենեւին ոչ դադարեն ի պատերազմելոյ ընդ այնոսիկ որ կամին կեցուցանել զհոգիս իւրեանց։

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ քարգմանոսթեկ

Ասէ հայրն Մատոն՝ եթէ հնազանդութիւն և պահք հնազանդեն զգազանս :

ՄԱՑ հայրն Մրսէնիէ՝ եթէ հնազանդութիւն և խոնարհութիւն լծեալք հնազանդեն զգեան :

ՄԱՑ ծեր ոմն՝ եթէ գնաց երբեմն մեծն Ռասիլիոս եպիսկոպոս՝ ի վանս միաբանաց, և զկնի սովորական վարդապետութեցն ասէ ցառաջնորդ վանից. ունիս աստ զեղբայր որ կեալ կամեսցի : Այլ նա ասէ. ամենեքեան կամին կեալ, տէր սուրբ : Ասկ նա դարձեալ ասէ. ունիս զոր որ ստացեալ իցէ ճշմարիտ հնազանդութիւն : Այլ նա եբեր եղբայր մի և կացոյց զնա՝ ի սպասու սրբոյն՝ ի ժամու ընթրեաց : Ասկ զկնի ճաշակմանն առեալ ջուր եղբայրն արկ՝ ի ձեռն սրբոյն Ռասիլիոսի, և լուաց զձեռս, և ապա ասէ ցնա Ռասիլիոս. արդբեր զի և ես արկից ջուր՝ ի ձեռս քո և լուասցիս : Այլ նա՝ ի հնազանդութեն ոչ առնել՝ ասել ոչ զօրեաց, այլ կալեալ զձեռն լուացաւ : Այլ սիրեաց սուրբն զնա յոյժ վասն կատարեալ հնազանդութենորա, և ձեռնադրեաց զնա քահանայ և տարաւ ընդ իւր : Այսպէս սիրելի է հնազանդութիւն մարդկան և նայ :

ՄԱՑ հայրն Ասայիաս՝ եթէ զոր օրինակ գոյն արքունական ծիրանեաց ոչ թափեսցի, և դարձեալ և ոստք ծառոց փափուկք գիւրաւ դարձցի ուր և ձգեսցէ որ, այսպէս է և որք նոր գայցեն՝ ի կրօնաւորութիւն, եթէ հնազանդեսցին հարցն՝ գիւրաւ ուղղին՝ ի ճանապարհս կենաց :

ՄԵՐՆ և վասն հօրն Մեգեթայ՝ եթէ էր նա խոնարհ յոյժ. և զի յամեալ էր նա յաշակերտութիւն մե-

ծի ծերոց եգիպտացւոց, տեսեալ էր նա և զհայրն Սի-
սոյի և զհայրն Պիմէն, և բնակէր նա 'ի լեառն Սինա:
Եւ գնաց երբեմն ոմն 'ի սրբոց հարցն առ նա և ասէ
ցնա. որպէս կեաս, հայր, յանապատս յայս: Պատաս-
խանի ետ և ասէ. պահեմ զերկուս աւուրս, հայր, և
ուտեմ օր ընդ մէջ մի հաց: Եւ ցնա ծերն. լուր ինձ,
որդեակ, և կերիցես յամենայն աւուր զկէս հացին այ-
նորիկ: Եւ նա արար նոյնպէս ըստ հրամանի ծերոյն,
վասն հնազանդուէ զսովորականն զայն պահս քակեաց:

Եւս հայրն Ղիոս՝ եթէ կատարեալ հնազանդու-
թի օրինակ հնազանդուէն այ է. իբր զի այն որ գրեալն
է՝ թէ սիրեսցես դու զիմ, նա և իմ սիրեսցէ զքեզ:

Եւս հայրն Սովսէս ցեղբայր ոմն. եկ ստասցուք
զհնազանդութի, զի 'ի նմանէ ծնանի խոնարհութի և
համբերութի և երկայնամտութի և եղբայրսիրութի և
սէր ևս, և սոքա են վահանք հոգւոց մերոց: Վարձեալ
ասէ. եկ, ով եղբայր, 'ի հնազանդութի ճշմարտութե,
յորում իցէ խոնարհութի և զօրութի, ուրախութի և
համբերութի և եղբայրսիրութի, ողջախոհութիւն,
զղջութի և սէր. քանզի որ ոք ունիցի բարւոք և հաս-
տատուն հնազանդութի, նա կատարէ զամենայն պա-
տուիրանս այ: Վարձեալ ասէ. կրօնաւոր որ պահէ և
աղօթէ յաճախ, և ընդ ծերոյ իւրոյ հնազանդութիւն
ոչ ունի, նա և ոչ մի ինչ առաքինութի ունի, և բնաւ
ոչ գիտէ թէ զինչ է կրօնաւորութի կամ առաքինութի:

Եւս Զեօ ոմն զհայրն Սոպատրոս և ասէ. տուր ինձ,
հայր, պատուիրան զի պահեցից ցնա: Եւ ցնա ծերն.
տաց քեզ պատուիրան, որդեակ, որպէս և խնդրեցեր. մի
թողցես զկին ոք մտանել 'ի սենեակ քո, և մի բացցես զաչս
քո տեսանել ցնա, և մի ընթեռնուր զծածկեալ թուղթս
նորա, և մի նկարեր մտօք զդէմս նորա. վասն զի թէ-
պէտ այս գործ 'ի կատարեալ մեղաց ոչ է, այլ պատճառ
մեծի աշխատութեան և կորստեան է 'ի մտի քո. վասն
այսորիկ 'ի բաց մերժեալ լիցին 'ի մտաց քոց այդ: Եւ
'ի գործն այ կատարեալ հասանել մարդկան անկար է,
որդեակ. բայց զկարեւորն զայն և զզօրաւորն հնազան-
դութի հարցն հրամանաց կալցես յանձին քո հաստա-
տեալ և կեցցես: Եւ ցնա ցեղբայրն շահեալ և օգտեալ:

Եւս Կլեոսիս է ասէ. որ 'ի միաբանութիւն եղբարցն

կեցցէ, ստանալ պարտ է նորա հնազանդութի, զի հնազանդութի բերէ յինքն զամենայն առաքինութիւն. և պարտ է առաջնորդին զի իմաստութի առաջնորդեացէ անձին, մի խնդրել զանձին և մի ծառայել իւրն ախտի, այլ հնազանդել հօր հոգեւորի: Արդ որք հեռացեալ եմք յաշխարհէ և յամենայն հոգոց նորա՝ մի դարձցուք անդրէն՝ ի նա, և մի ասացուք՝ անդ փառս ունէի և աստ անարգ եմ, անդ մեծատուն և աստ աղքատ. այս ոչ ևս յիշելի է մեզ, այլ հնազանդել հարցն սրբոց և կրօնից նոցին և հրամանացն:

ԵՆՈՅ ումեմն էր աշակերտ, և կամէր զնա զի կացցէ առ նմա մինչև հասցէ ի կատարեալ հնազանդութիւն, և ասէ ցնա. առ զգիրս մեր զայս և ընկեա զսա ի թոնիր վառեալ: Այլ գնացեալ եղբայրն արար զհրամայեալն ի ծերոյն առանց յերկուանալոյ: Այլ իբրև ընկէց անդ զգիրք աւետարանն, առժամայն շիջաւ հուրն և ոչ փնասեաց զրոյն: Արդ զայս արար ծերն, զի մեք ծանիցուք թէ որքան բարի իցէ հնազանդութիւնն, և քանզի նա է սանդուխք արքայութեն երկնից:

ԱՐ ոմն կրօնաւոր բնակեալ ի միաբանաց վանս, և ունէր ընդ ինքն զորդի իւր: Ասկ հայր վանացն կամեցաւ փորձել զնա և ասէ ցնա. մի բնաւ խօսեսցիս ընդ որդւոյ քում և մի տար խօսել նմա ընդ քեզ, այլ համարեա զնա որպէս զօտար որ: Այլ նա խոստացաւ առնել զայս. և եկաց նա բազում ամս և ոչ խօսեցաւ ընդ նմա: Ետոյ յետ աւուրց ինչ մերձեցաւ օր կոչման որդւոյ իւրոյ և մերձ էր ի մահ, ասէ ծերն ցհայր նորա. զնա և խօսեա ընդ որդին քո: Ասկ նա ասէ. թէ կամիս՝ պահեցից զպատուիրանս քո իսպառ: Ասէ ծերն. արասցես այդպէս: Այլ ննջեաց որդին, և հայրն ոչ խօսեցաւ ընդ նմա. և զարմացան ամենեքեան, զի յօժարութիւն կատարեաց զայն ի փառս ւոյ:

ԱՂԱՅՐ ոմն բնակէր ի Սկիտէ և կամէր զնալ ի հունձս, և գնացեալ առ ծեր ոմն ասէ. ասա ինձ բան, հայր, զի գնամ ի հունձս: Ասէ ցնա ծերն. և եթէ ասացից քեզ բան ինչ, արասցես զայն: Պատասխանի ետ եղբայրն և ասէ. այո լսեմ քեզ, հայր: Ասէ ցնա ծերն. գնացեալ ի հնձոց հրաժարեա, և եկ զի սրատմեցից քեզ զինչ արասցես: Այլ գնացեալ եղբայրն հրաժա-

ընաց 'ի հնձոց և եկն առ ծերն : Եւ ցնա ծերն . գնացեալ նիստ 'ի սենեկի քո և պահեսցես յերեկոյն մինչև ցերեկոյն , և հաց և աղ միայն առցես , և եկեսցես և այլ ինչ ասացից քեզ : Եւ գնացեալ եղբայրն արար զայն և եկեալ պատմեաց ծերոյն : Իսկ ծերն իբրև ետես զնա զի մշակ առաքինութե հնազանդութե է , ուսոյց նմա զկարգ նստելոյ 'ի սենեկի : Եւ գնաց եղբայրն 'ի տունն իւր , և անկեալ յերկիր ողբայր ջերմ արտասուօք զերիս աւուրս և զգաստ զղջութի : () Կնի այսորիկ սկսան խորհուրդք իւր շփոթել զինքն և ասել՝ եթէ ահա եղեր մեծ ոմն և առաքինի : Եւ նա դնէր առաջի զբաղմութի մեղաց իւրոց և խոնարհէր յոյժ այնու : Եւ արձեալ ասէին խորհուրդք նորա . մեծապէս մեղաւոր ես դու , և ոչ գոյ քեզ յոյս փրկութե : Իսկ նա դարձեալ ասէր . թէպէտ և յոյժ մեղաւոր եմ ես , այլ արարից զսակաւ աղօթս և զկարգ իմ , և յուսամ յողորմութիւնն այն անթիւ զի թերևս ողորմեսցի ինձ : Իսկ իբրև յերկուց կողմանցն յաղթեցաւ թշնամին , յայնժամ երևեցաւ նմա դէն դէմ յանդիման և ասէ ցնա . ձանձրացայ ընդ քեզ , այր դու : Եւ ցնա եղբայրն . ընդէր և կամ ինչ պատճառի վասն : Եւ ցնա դէն . եթէ բարձրացուցանեմ զքեզ՝ դու փախուցեալ իջանես 'ի խոնարհութիւն , և եթէ խոնարհեցուցանեմ՝ դու փութաս և ելանես 'ի բարձրութի : Եւ ցնա եղբայրն . տէր է զօրութի իմ և ես յուսամ 'ի նա : Եւ դէն հալածեալ եղև աներևոյթ : Իսկ եղբայրն կրկին զգաստացեալ շնորհիւն այն և խրատիւք ծերոյն՝ եղև ընտրեալ կրօնաւոր 'ի ձեռն հնազանդութե հարցն և փառաւորէր զանձ : Եւ ոմն եղև կրօնաւոր և գնացեալ բնակեցաւ 'ի վանս , և եթող երիս որդիս 'ի քաղաքի . և իբրև եկաց 'ի վանս զերիս ամս , սկսան խորհուրդք իւր նեղել և տխրել զնա վասն մանկանցն : Իբրև ետես զնա հայրն վանից այնպէս տխրեալ , և ոչ գիտէր զպատճառն տրտմութե , և հարց ցնա և ասէ . զի տրտմեալ ես : Եւ յայնժամ եղբայրն պատմեաց նմա և ասէ . երիս որդիս են իմ 'ի քաղաքին , և կամիմ զի և զնոսա բերից աստ : Եւ հրամայեաց հայրն գնալ և բերել զնոսա 'ի վանսն : Եւ իբրև գնաց 'ի քաղաքն , եգիտ վախճանեալ զերկու որդիսն . այլ զմին տղայն զայն և զմասն ընչից իւրոց ա-

ուեալ եկն 'ի վանսն, և հրամանաւ հօրն ետ զվանուկն 'ի տուն հացագործաց վանիցն: Իսկ հայրն վանիցն եկն 'ի տուն հացագործին, և իբրեւ ետես զվանուկն համբուրեաց զնա և ասէ ցհայր նորա. դու սիրեմ զսա յոյժ: Իսկ նա ասէ. այո, հայր, սիրեմ զսա: Եւ հայրն. զի տեմ զի սիրես դու զսա, այլ առեալ զսա ձգեսցես 'ի ջեռուցեալ այն փուռն: Եւ ողորմութեց քոց Վս, և զի հնազանդեալ սրբոյ հօրն հրամանաց երանելին այն այր հայր մանկանն՝ առեալ առ ժամայն զվանուկն ձգեաց 'ի բորբոքեալ յայն հուրն, և եղև սքանչելիք մեծ. զի իբրև զհնոց երից մանկանցն եղև և աստ, քանզի 'ի ցօղ փոխեցաւ քոց փռանն և ոչ կիզեաց զվանուկն և ոչ մազ մի մնասեաց նմա. և եղև սա իբրև զպատարագն Վբէլի և Վբրահամու նախահօրն, նոյնպէս ամբողջ պահեցաւ մանուկս այս շնորհօքն Վսի աջ: Եւ որք լուանն գոհանային զայ. քանզի հանեալ զվանուկն 'ի փռանէն կարմրացեալ գեղեցկութիւն և 'ի քրտանցն՝ ետ ցհայր նորա և ասէ. այսպէս սքանչելի իցէ պտուղ հնազանդութե: Եւ հիացեալ փառս տային այ:

Եւ ՍԱՅ ծերն՝ եթէ գրեալ է 'ի տեառնէ եթէ յառաջագոյն վիշտք և նեղութիւնք ունիցիք, զի սկիզբն ամենայն գործոյ աշխատութիւնք եղիցի լինել. և ամենայն որ որ փախչի 'ի վշտացն սկսմանէ գործոց, զրկի նա 'ի գիտութենն այ. քանզի սկիզբն ուսմանց գրոց անձայնոց աշխատութիւնք լինի ևս 'ի մանկուսս: Եւ յսպէս և կրօնաւոր աշխատութիւնք ստանայ զհնազանդութիւն, և այսպիսեօք լինիցի նա որդի այ և ժառանգակից Վսի: Վանդի և զայս խնդրէ Վս 'ի կրօնաւորէ և յամենայն քրիստոնէէ, որպէս զի հետեւեսցուք սուրբ գրոց. և զոր ասասցուք 'ի նոսա բանիւք՝ զայն գործովք արասցուք, և զի հնազանդեսցուք առաջնորդաց մերոց և հարց հոգեւորաց:

Եւ ՂԱՅՐ ոմն տրտմեցաւ յումեքէ և յարուցեալ զնաց 'ի սենեակս առ ծեր ոմն և ասէ ցնա. հայր, տրտում է անձն իմ: Եւ ցնա ծերն. ընդէր, եղբայր: Պատասխանի ետ եղբայրն և ասէ. զի տրտմեցոյց զիս ոմն յոյժ և գրգռէ զիս դէն հատուցանել նմա առաւելապատիկ: Եւ ցնա ծերն. եթէ լսես ինձ և հնազանդիս զոր ասեմն՝ փրկեսցէ զքեզ անձ յախտէդ յայդմանէ: Իսկ նա ուխտեաց նմա առնել զոր ասէ: Եւ ցնա ծերն. գնա

ի սենեակ քո և աղօթեալ ի բոլոր սրտէ և օրհնեալ զնա
յաղօթս քո: Ղնաց եղբայրն և արար այնպէս, որպէս
և ասաց ծերն, շաբաթ մի. և ջնջեաց անձ զտրտմաւ
թիւնն զայն ի սրտէ նորա վասն հնազանդութի իւրոյ:

Եւ զԱՅՐ ոմն հնազանդեալ էր ընդ ձեռամբ ծերոյ
ուսման մեծի, և եհարց ցնա եղբայրն և ասէ. հայր,
գրեալ է թէ բազում վշտիւք պարտ է մեզ մտանել
յարքայութիւն ան. իսկ ես ոչ ինչ վշտանամ վասն ար-
քայութեանն երկնից, և երկնչիմ թէ կորուսից զանձն
իմ: Եւ ցնա ծերն. մի տրտմեացիս, որդեակ, զի ամե-
նայն ոք որ տայ զանձն իւր ի հնազանդութի հոգեւոր
հօր իւրոյ, այնպիսին ոչ ևս հոգասցէ ինչ. քանզի հա-
սանել ունի նա հանգստեան յաւիտենից, և նմա բա-
ցեալ է դուռն առաջաստին, որդեակ. քանզի հնազան-
դելոցն երկբայութի ոչ գոյ մտանել յայն հանգիստն:

Եւ ոմն ունէր աշակերտ սուրբ, որ ունէր հնազան-
դութի յոյժ. և որչափ ընդդէմ և խոտորնակս ասէր
ծերն, զամենայն արագապէս և հաւատով և սիրով և
ուրախութեւ կատարէր. և յորժամ պիտոյ լինէր՝ տայր
նմա ծերն չուխայ, և յորժամ կարէր և կազմէր բարւոք
և աւարտէր զնա՝ հարցանէր ցնա ծերն և ասէր. կարե-
ցե՞ր զայդ, որդեակ: Եւ նա ասէր. այո՛ կարեցի, հայր:
Եւ ցնա ծերն. երթեալ տացես զայդ այս ոմն եղբօր:
Եւ տանէր նա այնպէս ուրախութեւ, և ծերն այլ ևս
տայր նմա. և զայս առնէր նա բազում անգամ: Եւ զա-
մենայն աւուրս կենաց իւրոց ոչ տրտմեցաւ նա և ոչ
ձանձրացաւ և ոչ անհնազանդեցաւ ծերոյն, և զոր ինչ
ասէր նմա ծերն՝ լսէր նա որպէս ի բերանոյ ան երանե-
լին այն եղբայր:

Եւ զԱՆՆԻՍ սաբայիտն արժանալուր ճառ ինչ պատ-
մեաց մեզ՝ թէ ի վանսն իմ յԱսիոյ, քանզի անտի էր
եկեալ արդարն, ասէ՛ ածեալ էր անդ ծեր մի ի բա-
ցուստ կողմանէ անտի, և էր յոյժ պղերդ և անյագ, և
յասելն զայս ոչ դատեմ զնա, ասէ, այլ զի երեւեցայց
ես ճշմարիտ: Եւ որդ այսպիսիս ոչ գիտեմ թէ որպէս ստա-
ցաւ աշակերտ մանուկ տղայ՝ անուն նորա Եկակիոս,
պարզ ի մանկութեւ կամսն իւր և իմաստուն խորհրդով,
որ այսպիսի և այսմ ծերոյ համբերէր հնազանդեալ նմա,
զի բազում իրօք հաւատար անհաւատիցն էր նա: () Ի

ոչ միայն անարգանօք և անպատուութիւն՝ այլ և գան հարկանելով յամենայն օր տանջէր զնա . և նա համբերէր այնպիսի անարգ ծերոյն և անողորմ բարուց նորա, զի և ոչ բանիւ միով տրտունջ հանեալ էր ՚ի բերանոյ իւրմէ . և տեսանէի ես յամենայն աւուր որպէս գնածոյ ծառայ զնա ՚ի չարչարանս : Յաւուր միում հանդիպեալ նմա ասացի . զի՞նչ իցէ, եղբայր Մկակիէ, որպիսի ես այսօր : Այլ նա որպէս ՚ի տեառնէ իւր երբեմն զաչսն ինձ ցուցանէր կապուտակեալ, և զպարանոցն և զգլուխն գան հարեալ և վիրաւորեալ եցոյց ինձ : Այլ ես ծանեայ զի վաստակաւոր է մանուկն՝ ասացի ցնա . բարւոք բարւոք, համբերեա և օգտեսցիս յոյժ : Այլ կատարեաց անդ առ անողորմ ծերն ամս ինն, և ոչ ել ՚ի նմանէ և ոչ անհնազանդ եղև նմա և ոչ մի՝ յայնպիսի տանջանաց միջի դուրով : Այլ զկնի ինն ամաց փոխեցաւ առ տէր, և թաղեցին զնա ՚ի գերեզմանս հարցն : Այլ յետ հինգ աւուր գնաց ծերն որ վերակացուն էր Մկակիոսի՝ առ վերակացու մեծն և ասէ ցնա . հայր, եղբայրն մեր Մկակիոս մեռաւ : Մէծ ծերն . հաւատա ինձ, եղբայր, ոչ հաւատամ եթէ Մկակիոս եղբայրն մեռաւ : Մէծ ցնա . եկ և տես, հայր, զի ոչ ստեմ : Այլ ելեալ ծերն վաղվաղակի գնաց ՚ի գերեզմանն և ասէ . այս է գերեզման Մկակիոսի զոր համարիս մեռեալ : Մէծ . այո, հայր, այս իցէ : Իսկ ծերն մեծ և վերակացուն ձայնեաց որպէս կենդանւոյ առ ճրջմարիտ ննջեցեալն և ասէ . եղբայր Մկակիէ, մեռա՞ր : Իսկ նա որ բարեմիտն էր և լսող, և յետ մահուան իւրոյ երևեցոյց զհնազանդութիւն իւր և ասէ առ մեծն . զիա՞րդ, հայր, ՚ի մարդկանէ որք զգործ հնազանդութեունին՝ մեռանել կարեն : Յայնժամ ասէ մեծն ցծերն այն . ով դու, տես զի ոչ է մեռեալ որդի հնազանդութեանն, և զիա՞րդ համարեցար մեռեալ զկենդանի նա : հատակն զձմարիտ հնազանդն զերանելի մանուկն Մկակիոս : Յայնժամ ծերն որ էր յառաջագոյն վերակացու Մկակիոսի՝ զասի հարեալ անկաւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց արտասուօք, լայր դառնապէս և ասէր ցհարսն . ես ինքն սպանի զնա : Այլ արար սենեակ մերձ գերեզմանի նորա, և անդ այնուհետեւ իմաստութիւն և զգաստութիւն զամենայն աւուրս իւր լայր սգով մեծաւ և կոծէր :

ԴԱՐՁԵԱԼ. պատմեաց նոյն ծերն՝ թէ հարցի վասն

շինութեան անձին ցոմն յեղբարցն որում անունն էր Մե-
բակեռնէ, որ հնգետասան ամս ունէր 'ի վանս միաբա-
նակեցաց. որ մանաւանդ յամենեցունց անիրաւէր և հա-
լածեալ լինէր 'ի սպասաւորացն յոտն կալն և 'ի նստելն
'ի սեղանն, քանզի էր մարմնով փոքրահասակ յոյժ և
անժուժկալ լեզուաւ: Իսկ ես ասեմ ցնա. նայեա 'ի քեզ,
եղբայր Մեբակեռնէ, ընդէր 'ի սեղանոյդ ամենայն ա-
ւուր հալածիս, և անընթրիս բազում անգամ ննջես:
Իսկ նա ասէ. հաւատա ինձ, հայր, եթէ օրհնիմ կրօ-
նաւոր՝ ոչ իշխեն զիս այսպէս տանջել, և ես այսուհետեւ
գիտեմ զմեծութիւն զայն, վասն այն համբերեմ, վասն
զի առանց փորձելոյ ոսկին ոչ կատարի: Եւ կայր մնայր
այսպէս Մեբակեռնոս 'ի հալածանս և 'ի կատականս:
Եւ 'ի նոյն ամն փոխեցաւ 'ի տէր, և 'ի ժամ փոխմանն
ասաց ցհարսն. գոհանամ զձէնջ և զայ, զի վասն փոր-
ձելոյ զիս 'ի ձէնջ և հալածելոյ կատականօք ըստ փրը-
կութեան իմոյ՝ անփորձ մնայի ես 'ի դիւացն ահա հնգե-
տասան ամ: Օ այս այսպէս խոստովան եղև որոյ կային
անդ սուրբ հարքն, և ասացին. ճշմարտիւ անփորձ լի-
նին 'ի դիւաց որք ուրացեալք են զկամս անձանց և հնա-
զանդեալք այլոց կամաց և որք անարգ 'ի փառաց աշ-
խարհիս:

ԺԵ

ՎԱՍՆ ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԵԱՆ

15,1

ԱՐԱՅ՝ Մատնիոս նայեցաւ 'ի խորս դատաստա-
նին այ, խնդրեաց և ասէ . տէր , որպէս ոմանք սակա-
ւակեացք լինին և ոմանք ծերանան , և ընդէր ոմանք տա-
ռապեալք և ոմանք փարթամք , արդարքն տառապին և
անիրաւքն հանգչին : Չայն եղև առ նա և ասէ . Մատ-
նիէ , անձին քում զգուշասցիս դու . զխորս այ ոչ է կա-
րելի քեզ ուսանել :

ՄԷ՝ աբբայ Մատնիոս ցաբբայ Պիմէն՝ եթէ այս
է մեծ գործ մարդոյ յորժամ զսխալանս իւր առնու 'ի
վերայ իւր առաջի այ , և փորձ ցտցի 'ի փորձանս մինչև
ցվերջին շունչն : Մաց դարձեալ աբբայ Մատնիոս . տե-
սի զամենայն որոգայթս սատանայի մեկնեալ 'ի վերայ
ամենայն երկրի , և հառաչելով ասացի՝ ով է կարող ան-
ցանել ընդ սոսա . և լուայ ձայն որ ասէր՝ խոնարհուին :

ՄԷ՝ հայրն Պիմէն . եհարց հայրն Մովսէս զեղ-
բայրն Օլաբարիա , յորժամ կամէր վախճանել , և ա-
սէ . զինչ տեսանես : Մէ ցնա . ոչ ինչ լաւագոյն քան
զլուծի : Եւ ասէ . այո որդեակ , լուռ կաց : Եւ յոր-

1 ՀԱՅԵՑԱԻ երբեմն հայրն Մատնիոս 'ի դատաստանս այ և ասէ .
տէր , որպիսի իցէ զի ոմանք փոքր ինչ աւուրբք կան և մեռանին , և այլք
բազում աւուրբք ևս կան և ծերանան . և կամ ընդէր անիրաւք ոմանք
մեծատուրք իցեն , և արդարք աղքատք : Եւ ահա եկն առ նա ձայն
յերկնից որ ասէր . Մատնիէ , զգոյշ լեր անձին քում , զի այդպիսիքդ
դատաստանք այ են , և նորա են քննելիք և ոչ քո , և զի ոչ է պարտ
խուզել զգոսա :

2 Ասաց հայրն Մատնի ցհայրն Պիմէն՝ եթէ այս իցէ մեծ առաքինու-
թիւն մարդոյն զի միշտ թուեսցէ զյանցանս իւր և դիցէ զնոսա առա-
ջի այ , և մնասցէ փորձութեց մինչև յորն յեալին որոշման շնչոյ իւրոյ ,
և զի ոչ որ յանփորձիցն կարասցէ մտանել յարքայութին այ : Քանզի
ես տեսի զամենայն ցանցս և զորոգայթս թշնամոյն սփռեալ 'ի վե-
րայ երկրի , և հառաչելով ասացի՝ ով կարիցէ զերծանիլ 'ի սոցանէ .
և լուայ ձայն յերկնից որ ասէր՝ եթէ խոնարհութիւնն զանցանէ և
զերծանի յայդոցիկ յամենայնէ :

3 Ասաց հայրն Պիմէն՝ եթէ հայրն Օլաբարիա մինչ հանդերձեալ էր
փոխադրիլ մահուամբ , ասէ ցնա հայրն Մովսէս . զինչ տեսանես դու ,
Օլաբարիա : Իսկ նա ասէ . ոչ ինչ լաւ քան զլուծի , հայր : Եւ նա ասէ .

Ժամ վճարեաց, մինչդեռ նստեալ կայր արքայն Խի-
ղորոս, նայեցեալ ընդ երկինս ասէ. զուարճացիր զուար-
ճացիր, որդեակ իմ () քարիա, զի բացան քեզ դրունք
արքայութեանն երկնից:

Ասէիւն՝ վասն արքայ (Թէոդորի՝ եթէ եղև սարկա-
ւագ՝ ի Սկիւթ և ոչ կամէր պաշտել զաստիճանն, վասն
որոյ ի բազում տեղիս փախեալ: Աւ յետ այսորիկ ա-
սէն ցնա ծերքն. մի թողուր զսարկաւագութի քո: Աւ
նա ասէ. կալարուք զիս հրաժարեալ մինչև աղաչեցից
զձե՛ք եթէ ընկալցի զիս կալ ի տեղւոջ պատարագի: Աւ
աղաչելով նորա զձե՛ք ասէ. եթէ կամիս դու կալ ինձ ի
տեղւոջս իմում և յաստիճանի՝ ցոյց ինձ: Աւ ցուցաւ
նմա սիւն հրոյ յերկրէ մինչև յերկինս, ձայն եղև առ
նա և ասէ. եթէ կարող ես լինել իբրև զսիւնս զայս,
գնա և պաշտեա զաստիճան սարկաւագութեդ: Աւ նա
լուեալ զայս՝ դատեաց ի միտս իւր ոչ ընդունել զկարգն.
և եկեալ յեկեղեցին եդ ծունր եղբարցն, և ասէն ցնա
եղբարքն. եթէ ոչ կամիս պաշտել, ապա և ի խորհրդոյն
զգուշացիր: Եւ նա ոչ կամեցաւ և ասէ. եթէ ոչ
տայք թոյլ, որոշիմ ի տեղւոյս յայսմանէ: Աւ այսպէս
զնա թողին:

այո, որդեակ, լուեա: Եւ ի մեկնել հոգւոյն ի մարմնոյն նստէր և
հայրն Խիղորէ անդ, և նայեցեալ ընդ երկինս ասէ. ուրախ լեր, որ-
դեակ Զաքարիա, զի ահա բացան քեզ դրունք արքայութեն երկ-
նից, խոնարհութե և լուութե ունող դու: Եւ սաղմոսիւք և օրհնու-
թեամբ եղին ի գերեզմանի արտասուօք հանգերձ:

Ասէին վասն հօրն Թէոդորէի՝ եթէ եղև նա սարկաւագ ի Սկիւթ
և ոչ յանձն էառ կատարել զսպասաւորութին իւր, այլ փախեալ և
գնաց ի բազում տեղիս, և դարձեալ բերէին զնա անդ և ասէին. մի-
թէ թողցես զսպասաւորութիւն քո: Ասէ ցնոսա ծերն. թոյլ աուք
ինձ, և ես հարցից զտէր եթէ կամք նորա իցէ կալ ինձ յաստիճանն
յայն: Եւ աղաչէր զտէր և ասէր. տէր, եթէ կամք քո իցեն առնել
ինձ զայն դործ, յայտնեա ինձ: Եւ երևեցաւ նմա սիւն հրոյ բորբո-
քելոյ յերկրէ մինչ յերկինս, և ձայն եկն առ նա և ասէ. եթէ կա-
րող ես լինել իբրև զայս սիւն հրոյ, արա զսարկաւագութի քո: Զայս
իբրև լուաւ, դատեաց զանձն ոչ ևս առնել զսարկաւագութին: Եւ
իբրև գնաց նա յեկեղեցին, աղաչեցին եղբարքն զնա և ասացին. եթէ
ոչ առնես զսպասաւորութիս, ապա բարէ զսկիհն կալցես ի ձեռին
քում ի Ժամ հաղորդութեն: Այլ նա ոչ էառ յանձն, և ասէր գնալ
անտի եթէ ոչ թոյլ տացեն նմա. և ապա թոյլ տուեալ ոչ ևս նեղէին
զնա: Ահա այս իցէ խոնարհութի. որ ոք զանձն իւր անարժան հա-
մարեալ ոչ լիցի նմա փոյթ արհամարհանք:

ԿԱՅԻՆ՝ երբեմն գեթ 'ի սենեակն արբայ Լ'րսէնիու
և նեղէին զնա . և եկեալ սպասաւորացն 'ի դուրս սե-
նեկին լուան 'ի նմանէ զի ասէր գոչելով առ ԹԺ . մի
թողցես զիս , զի ոչ երբեք արարի առաջի քո բարի , այլ
վասն քաղցրութեան քո արարից սկիզբն :

ԼՐԹԵԱԼ՝ էր երբեմն հայրն Մակար առ հայրն Լ'ն-
տոն և խօսեալ ընդ նմա դարձաւ անդրէն 'ի Սկիւթ , և
եկին հարքն ընդ առաջ նորա : Լա մինչդեռ խօսէին , ա-
սէ ցնոսա ծերն . հարցի ցհայրն Լ'նտոն և ասեմ՝ եթէ
պատարագողք ոչ կան 'ի տեղւոջն : Լա սկսան հարքն
խօսել վասն այլ իրաց , և ոչ հարցին և ուսան վասն
նորին իրաց զպատասխանիս հօրն Լ'նտոնի , և ոչ ծերն
ինչ ասաց ցնոսա : Օայս ասաց ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ
իմացան եթէ մոռացեալ լինին եղբարցն հարցումն վասն
իրացն , որ եթէ օգուտ է ինքեանց , հարկաւորին ին-
քեանց ասել զսկիզբն բանին . ապա թէ ոչ հարկաւո-
րեսցին յեղբարցն , ոչ ևս կատարեն զբանն , զի մի գտցին
զայն ինչ խօսելով զոր ոչ ոք հարցանիցէ , և երևեսցին
դատարկախօսք :

ԼՐԿՈՒ՝ եղբարք էին ըստ մարմնոյ , և կամեցաւ սա-
տանայ որոշել զնոսա 'ի միմեանց : Լ'րդ յաւուր միում
լուցեալ ճրագ կրտսերոյն և եղեալ 'ի վերայ աշտանա-
կին , և ազդեալ սատանայի ընկեաց զաշտանակն և ան-
ցոյց զճրագն . և բարկացեալ եղբօր նորա՝ եհար զնա :

1. Եկեալ երբեմն գեթ առ հայրն Լ'րսէնի և նեղէին զնա , և գնացին
սպասաւորքն և կային արտաքոյ սենեկի նորա և լսէին 'ի ներքուստ զի
գոչէր և աղաղակէր և ասէր առ ԹԺ . ԹԺ իմ , մի թողուր զիս , ոչ ինչ
գործեցի բարի առաջի քո , այլ տուր ինձ օգնութի զի սկսայց գոր-
ծել զբարի : Զի վասն առաւել խոնարհութե սրտին այնպէս հաւա-
տայր , և գիտէր հաւաստեալ թէ ոչ ունի ինչ գործ բարի :

2. Գնացեալ երբեմն հայրն Մակարի առ հայրն Լ'նտոնիոս 'ի տե-
սութիւն , և իբրեւ բազումս խօսեցան՝ դարձաւ անդրէն 'ի Սկիւթ , և
եկին եղբարքն ընդգէմ նորա : Եւ իբրեւ խօսէին ընդ միմեանս , ասէ ցնո-
սա ծերն . ասացի ես ցհայրն Լ'նտոն՝ եթէ ընդէր ոչ ունիս գու նըշ-
խարս 'ի տեղս քո : Եւ սկսան հարքն խօսել այլ ինչ , և ոչ հարցին
զգօրութիւն բանին . և իբրեւ ոչ հարցին , և ոչ ևս ծերն ասաց նոցա .
քանզի եթէ տեսանէին հարքն զոք մոլորեալ 'ի հարցանելոյ զբանս ,
ոչ ինչ ասէին նոքա :

3. Եղբարք երկու ըստ մարմնոյ բնակէին 'ի միասին , և կամեցաւ գնն
մեկնել զնոսա 'ի միմեանց : Յաւուր միով լուցեալ զճրագ կրտսեր եղ-
բայրն , իսկ գնն շուրջ ետ ճրագին և խորտակեաց զճրագակալն . և
աւագն եղբայր գանեաց զնա բարկութիւն : Իսկ նա անկեալ 'ի ծռնկս

Եւ նորա անկեալ առաջի նորա ասելով՝ համբերեալ, եղբայր, և դարձեալ լուցանեմ: Եւ ահա զօրութի տեառն եկն և տանջեաց զդէն մինչև ցառաւօտն, և երթեալ դիւին պատմեաց իշխանին զեղեալսն: Եւ լուեալ քուրմն հեթանոսաց զեղեալսն զի պատմէր, չոգաւ եղև միայնակեաց, և բուռն հարեալ ՚ի սկզբանն զխոնարհութի ասելով՝ խոնարհութի քակէ զամենայն զօրութի թըշնամւոյն. զոր օրինակ ինքն իսկ լուաւ ՚ի նոցանէ թէ յորժամ խառվեցուցանեմք զմիայնակեացս և դառնայ մի ոք ՚ի նոցանէ և անկանի առաջի եղբօրն, խափանէ զամենայն զօրութիս մեր:

ԱՍԱՑ աբբայ Ասկարիոս մեծն. որքան անձն սիրէ զփառս մարդկան, հեռի է այնպիսին ՚ի փառաց անտիւնայ, զի խոնարհութի ոչ ունի. ասլա եթէ ոչ՝ ոչ խնդրէր գովեստ, որ եղծանելոց է. իսկ ուր խոնարհութի ոչ է, չիք անդ և ոչ անձ:

Եւ ծեր ոմն բանջարակեր ՚ի Յորդանան, և մտեալ ՚ի տօթոյն յայր մի, և կայր ՚ի ներքս առիւծ և սկսաւ մոնչել: Եւ ասէ ցնա ծերն. զի նեղիս, գոյ տեղի ինձ և քեզ. ասլա թէ ոչ՝ արի և գնա: Իսկ առիւծուն ոչ կարացեալ տանել՝ ել և գնաց:

ԱԽԻՆՆ՝ վասն հօրն Ասկարայ եգիպտացւոյ՝ եթէ ելանէր երբեմն ՚ի Սկիւթայ ՚ի լեառն Նիտրեայ. և իբրեւ մերձեցաւ ՚ի տեղին՝ ասէ ցաշակերսն. յառաջեա սա

ասէ. ներեսցես ինձ և վառեցից դարձեալ: Եւ ահա ել զօրութիւն ՚ի տեառնէ և տանջեաց զդէն, և գնացեալ դէն պատմեաց իշխանին իւրոյ զոր արարն, յորժամ էր ՚ի մեհեանս կռոցն: Եւ զոր ինչ պատմէր դէն ընկերաց իւրոց, լսէր զայն քահանայապետն կռոց, և ուրացեալ զկռռսն ելեալ գնաց տա միայնակեացսն և եղև կրօնաւոր և էառ յանձն խոնարհութի մեծ և ասէր՝ թէ խոնարհութի լուծանէ զամենայն զօրութիս թշնամւոյն, որպէս լուայ ես ՚ի բերանոյ դիւին որ ասէր՝ թէ գնամք շփոթեմք զնոսա, և առնեն զմեղս, և գնացեալ կրկնեն ծունրս խոնարհութի և խնդրեն թողութի ՚ի միմեանց և խորտակեն զամենայն զօրութիւնս մեր:

Ծեր ոմն բնակէր յեղբ Յորդանանու, և ՚ի խստութի տօթոյն եմուտ ՚ի յայր ինչ, և եգիտ անդ ննջեալ առիւծ մեծ յոյժ. որ իբրեւ ետես զծերն առիւծն այն, սկսաւ գոչել և կրճտել զատամուկս իւր: Ասէ ցնա ծերն. ընդէր սրտմտեալ ես, զի կայ աստ տեղի ինձ և քեզ. իսկ եթէ դու ոչ կամիս, արի և գնա: Եւ առժամայն յարեաւ առիւծն և գնաց անտի:

Ասէին վասն հօրն Ասկարայ եգիպտացւոյ՝ եթէ ելանէր երբեմն ՚ի Սկիւտոյ ՚ի լեառն Նիտրիոյ. և իբրեւ մերձեցաւ ՚ի տեղին ուր գնալոց էր, ասէ ցնա աշակերտ իւր. յառաջագոյն գնացից ես փոքր մի:

կաւիկ մի : Ալ եղև յառաջել նորա պատահէր ումեմն
քրմի հեթանոսաց զի ունէր զինքեամբ մեծի տօթոյն և
ընթանայր . և աղաղակեալ առնա եղբօրն ասէ . այ դե ,
ո՛ւր երթաս : Ալ նորա դարձեալ յետս՝ հարկանէր զնա
չարաչար և թողոյր կիսամահ , և դարձեալ առեալ ըզ-
փայտն ընթանայր . և երթեալ սակաւիկ մի յառաջ
պատահէր նմա հայրն Սակար զի ընթանայր , և ասէ .
կեցջիր , վաստակաւորդ : Ալ սքանչացեալ եկն առնա
և ասէ . զի՞նչ բարի տեսեր յիս և ողջունեցեր զիս : Ա-
սէ ցնա ծերն . վասն զի տեսի զքեզ աշխատեալ , և ոչ
գիտես զի ընդունայն աշխատիս : Ասէ ցնա . և ես յող-
ջունին քում զղջացայ և իմացայ եթէ մեծին Կայ ես դու ,
և այլ ոմն չար միայնակեաց դիպեցաւ և թշնամանեաց
զիս և ես հարի զնա մինչև ՚ի մահ : Ալ գիտաց ծերն
թէ աշակերտն իւր է : Ալ կալեալ զոտս նորա ասէր .
ոչ թողից զքեզ , բայց եթէ արասցես զիս միայնակեաց :
Ալ եկեալ ՚ի տեղին ուր կայր եղբայրն , ՚ի վեր ամբար-
ձեալ զնա բերին յեկեղեցի լերինն , և տեսին զքուրմն
ընդ նոսա , արարին և զնա միայնակեաց :

ԵՐԵՄԻԱՍԵՕՔ՝ հրեշտակի չոգաւ սատանայ առ ոմն
՚ի ծերոցն և ասէ ցնա . ես եմ Գաբրիէլ առաքեալ ՚ի

Ասէ ծերն . գնացես : Եւ ՚ի գնալն իւրում աշակերտն դիպաւ ումեմն
քրմի կողմն , և ձայնեաց զինի նորա և ասէ . ով դե դու հեթանոս ,
ո՛ւր ընթանաս : Եւ նա դարձաւ և եհար զնա ուժգին հարկանելով , և
խոցոտեալ զնա եթող կիսամահ և գնաց : Եւ իբրև անց սակաւ մի ,
դիպաւ նմա հայրն Սակարի և ասէ . կեցցես կեցցես , աշխատեալ դու :
Իսկ նա զարմացաւ և ասէ ցնա . զի՞նչ բարի տեսանես յիս , զի հար-
ցանես զիս : Ասէ ցնա ծերն . տեսի զքեզ վաստակեալ , և ոչ գիտես
զի ունայն աշխատիս : Եւ նա ասէ . և ես զղջացայ ՚ի հարցանելն քո
զիս , և ծանեայ զի մարդ Կայ ես դու . իսկ այլ ոմն չար կրօնաւոր դի-
պաւ ինձ և անարգեաց զիս , և ես հարուածս եղի ՚ի վերայ նորա մահ-
արարս : Եւ ծանեաւ ծերն զի աշակերտն իւր էր այն զոր ասէր նա :
Եւ անկեալ առաջի ծերոյն քուրմն կողմն կալաւ զոտից նորա և ասէ .
ոչ թողից զքեզ , եթէ ոչ արասցես զիս կրօնաւոր : Եւ եկեալ ՚ի տե-
ղին ուր էր աշակերտն , բարձին և բերին զնա յեկեղեցի լերինն : Եւ
իբրև տեսին ընդ ծերոյն և զքուրմն՝ սքանչացան , և իբրև լուան զպատ-
ճառն քրմին ՚ի հաւատս դառնալոյ նորա՝ գովեցին զսոնարհութիւնն ,
որ գիտէ հաճոյ լինել Կայ և մարդկան . և մկրտեալ զնա արարին կրօ-
նաւոր : Եւ բազումք ՚ի հեթանոսաց գային վասն նորա և քրիստոնեայ
լինէին : Եւ օրհնէին ամենեքեան զԿայ , քանզի բան բարի զարս ՚ի բա-
րիս փոխարկէ , և բան չար զբարիս ՚ի չարս արկանէ :

Եղբօր ուրեմն երևեցաւ գեն , եղեալ իբրև զհրեշտակ լուսոյ , և
ասէ ցնա . ես եմ Գաբրիէլ հրեշտակ Կայ և առաքեցայ առ քեզ : Իսկ

տեառնէ առ քեզ : Եւ ծերն ասէ . միթէ առ այլ որ առաքեալ իցես , զի ես մեղաւոր եմ : Եւ 'ի խոնարհ բաւից ծերոյն չիք եղև չարն 'ի միջոյ :

Եւ ԲԵՄՆ՝ տատանայ կամեցաւ փորձել զԼ՝րսէն , և կերպարանեալ զինքն 'ի նմանութի առն՝ ասէ ցԼ՝րսէնիոս . ես եմ Վ՛հն , եկի տեսանել զվաստակաւորդ մեծ : Եւ Լ՝րսէն ծածկեաց զաչն և ասէ . ես զՎ՛հն յայսմ աշխարհի ոչ կամիմ տեսանել : Եւ զարմացեալ դեն փախեաւ ասելով . որքան խորութիւն ետ որդւոց մարդկան որդին Սարիամու :

Եւ ԴԱՅՐ՝ ոմն տարակուսեցաւ 'ի բանս գրոց և խնդրեաց յայ զեօթն շաբաթ պահօք և աղօթիւք և ոչ յայտնեցաւ նմա , և ապա խորհեցաւ գնալ առ վարդապետն բանից ուսանիլ 'ի նմանէ : Եւ յորժամ ելաւ ընդ գուռն , երևեցաւ նմա հրեշտակ տեառն և ասէ ցնա . ահա եօթն շաբաթ խնդրեցեր և ոչ առեր . արդ վասն զի խոնարհութիւն սկսար գնալ առ եղբայրն , այդ էա՞ծ զնա՞ 'ի գութ և առաքեաց զիս մեկնել քեզ զբանն : Եւ յայտնեաց նմա :

Եւ եղբայր ոմն եկն առ ծեր ոմն և մետասան ան-

եղբայրն ասէ . տես միթէ առ այլ որ առաքեցար , զի ես ոչ եմ արժանի տեսութե հրեշտակի այ : Եւ գեն 'ի նմին ժամու հաշածեալ 'ի խոնարհութե նորա անյայտ եղև : Եւ ծերքն ասէին . եթէ և ճմարիտ հրեշտակ իցէ երևեալն , մի ընդունիցիս , այլ խոնարհեցո զանձն քո և ասասցես . ես ոչ եմ արժանի տեսանել զհրեշտակ այ , զի 'ի մեղս չըջիմ ևս միշտ :

1 Ասէին զծերոյ ումեմնէ՝ եթէ նստէր 'ի սենեկի իւր և ճգնէր , և ետես զգեն յանդիման և նախատէր զնա : Եւ իբրև լուաւ գեն զստկառանս իւր , որ յանձն առնոյր զամենայն նախատինս խոնարհութե իւր ծերն , յայնժամ փոխեցաւ յայլ կերպարանս առժամայն և ասէ ցծերն . ես եմ Քն : Եւ իբրև ետես ծերն , կափոյց զաչս իւր : Եւ ասէ ցնա գեն . ընդէր խցեր զաչս քո ոչ ևս տեսանել զիս , ես եմ Քն : Եւ ծերն . ես զՔն աստ տեսանել ոչ կամիմ : Եւ նոյն ժամ անյայտ եղև գեն յաղթահարեալ 'ի խոնարհութենէ ծերոյն :

2 Ասէին զծերոյ ումեմնէ եթէ պահեաց՝ մի անգամ ճաշակեալ յեօթնեկին , և խնդրէր մի բան ինչ 'ի գրոց , և ոչ յայտնեաց նմա ի՞նչ : Յետոյ ասէ 'ի մօի՝ եթէ այսքան աշխատեցայ և ոչ գտի զնա , արդ գնացից առ եղբարսն և հարցից զնա 'ի նոցանէ : Եւ իբրև փակեալ զգուռն սենեկին սկսաւ գնալ , յայնժամ եկն առ նա հրեշտակ յայ և՛ ասէ ցնա . եթանասուն շաբաթու պահք և հսկմունք քո ոչ մերձեցան առ ձե՞ծ այսքան , որքան մերձեցաւ միոյ ժամու խոնարհութի քո , որ խոնարհեցար և ելեր գնալ առ եղբարսն , և ահա ես եկի պատմել քեզ զբանն զայն : Եւ իբրև ուսոյց զբանն , մեկնեցաւ 'ի նմանէ :

գամ չարախօս եղև նա զխորհրդոց իւրոց ծերոյն . և իբրև խօսէր ընդ եղբայրն ծերն՝ փախչէր դէն , և իբրև գայր ՚ի խուղն իւր՝ դարձեալ գայր դէն . և համբերեաց եղբայրն , և դադարեաց պատերազմն :

Եւ Եւսեփ և այլ ոմն ՚ի միայնացեալսն սքանչելի այր , որոյ անուն էր Լ՝մոնիոս . որ էր այսպէս անզբաղ գործով , իբր զի ՚ի հռոմ ընդ Լ՝թանասի եղեալ՝ ոչ ինչ ընտրեալ տեսանել ՚ի գործոց քաղաքին , բայց միայն զՊաւղոսի և զՊետրոսի մատուռն : Եւ Եւսեփ և մոնիոս յեպիսկոպոսութիւն քարշեալ , և փախուցեալ՝ զաջոյ ունկն իւր եհատ , որպէս զի արդեօք ծանականօք մարմնոյն ՚ի ձեռնադրութենէն ճողոպրեսցի : Իսկ Ժամանակաւ ինչ յետոյ Եւսեփիոս ՚ի Դաւիթիլոսէ յեպիսկոպոսէն Լ՝ղեքսանդրոս յեպիսկոպոսութիւն ըմբռնեալ փախեալ ոչ ինչ ծայրատելով ՚ի մարմնոյն . և հանդիպեալ Լ՝մոնի՝ ողջոյն տրւեալ ասէր՝ որպէս զի չարաչար իցէ գործեալ կարել զլսելիսն , և պարտաւոր իցէ նոյն զայս արարեալ : Իսկ Լ՝մոնիոս առ նա . այլ դու , ասէ , ով Եւսեփիէ , ոչ կարես տալ դատաստանս զլեզուդ ՚ի բաց հատանելով՝ յաղագս ինքնասիրութե՛զ զտուեալ շնորհսն ոչ ՚ի գործ արկեալ , այլ թաքուցեալ զնա :

Եւ Եւսեփ Լ՝ուսէս . որ որ ունի խոնարհութիւն , խոնարհեցուցանէ զդէս . իսկ որ ոչ ունի , ինքն խոնարհի ՚ի դիւաց :

Եւ Եւսեփ՝ ոմն եկն առ ծեր մի , եհարց զնա և ասէ . զիա՞րդ կեաս , հայր : Եւ ասէ ծերն . չարաւ կամ , որդեակ : Եհարց դարձեալ . զիա՞րդ , արքայ : Եւ ծերն . ահա տասն և եօթն ամբ են զի կամ առաջի նոյն և զօրհանապաղ զիս անիծանեմ և ասեմ , անիծեալ ոյք խոտորեցան ՚ի պատուիրանաց քոց : Եւ զայս լուեալ եղբօրն ել արտաքս , և բազում օգտեալ ՚ի խոնարհութե՛զ ծերոյն գնաց :

Եւ Եւսեփ՝ դարձեալ ոմն եղբայր զծեր և ասէ . զինչ

1 Եղբայր ոմն գնաց առ ծերն և ասէ . որպէս կեաս , հայր : Ասէ ծերն ցնա . չարեօք , որդեակ . զի ահա ունիմ երկոտասան ամ յորմէհեալ կամ առաջի նոյն և անիծեմ զանձն իմ և ասեմ , անիծեալ որք խոտորեցան ՚ի պատուիրանաց քոց . և ես խոտորեալ եմ , որդեակ : Եւ լուաւ եղբայրն զայս և շահեցաւ յոյժ :

2 Եղբայր ոմն եհարց ցծերն և ասէ . զինչ իցէ գերա ճուճն կրօնա-

է յառաջագիմութիւնն մարդոյ : Ասէ ծերն . խոնարհութիւն , և այլ յառաջագիմութիւն ոչ է քան զայս . զի որ իջանէ 'ի խոնարհութիւն , 'ի վեր ելանէ նա 'ի բարձրութիւն :

ՀԱՐՑԻՆ՝ ցաբբայ ¹ | զնորինոս թէ ո՞ր առաքինութիւն մեծ է քան զամենայն , հայր : Ասէ ծերն . կարծեմ թէ որպէս ամբարտաւանութիւն վատթար է քան զամենայն , որպէս զի և 'ի նոյն իսկ յերկնից ընկենուլ զումանս , բայց եթէ խոնարհութիւն կարող է 'ի նոյն իսկ յանդնդոց վերացուցանել զմարդ յերկինս թէ որպէս դե իցէ մեղաւոր . քանզի վասն այսորիկ և տէրն նախ քան զամենայն երանէ զաղքատս հոգւով : Ասաց դարձեալ՝ թէ որպէս մեռեալ ոչ ուտէ , նոյնպէս և խոնարհն ոչ դատապարտէ զմարդ , թէ և տեսանիցէ զնա կոոյ երկրպագեալ :

ԱՍԿ՝ Ծեր ոմն . խոնարհութիւն բազում անգամ և առանց աշխատութեան զբազումս ապրեցոյց , և վկայէ այսմիկ մաքսաւորն և պոռնիկն և անառակ որդին . բանս ինչ փոքունս ասացին և ապրեցան : Ասկ աշխատութիւն մարդոյ եթէ ոչ ունի խոնարհութիւն , այն իսկ կորուսանէ զնա . քանզի բազումք մեծամեծ վաստակօք յորոց առնեն՝ յամբարտաւանութիւն գան որպէս փարիսեցին , և կորնչին : Ասաց դարձեալ . խօսել 'ի հաւատս և ընթեռնուլ վասն հաւատոց՝ ցամաքեցուցանէ զզնումն մարդոյ և եղծանէ զնա . իսկ վարք հարանցն և բանք սոցա լուսաւորեն զանձն :

Լորի : Ասէ ծերն . յաւելումն մարդոյ 'ի բարիս խոնարհութիւն իցէ . զի որչափ իջանիցէ ոք 'ի խոնարհութիւն , այնչափ յաւելու և ելանէ 'ի բարձրութիւն :

Եղբայր ոմն եհարց ցհայրն Ղուկինոս և ասէ . ո՞ր առաքինութիւն մեծ իցէ : Ասէ ծերն . ես այսպէս կարծեմ , զի որպէս ամբարտաւանութիւն չար է քան զամենայն մեղս՝ մինչ զի յերկնից 'ի դժոխս ընկէց զբազումս , նոյնպէս խոնարհութիւն մեծ և կարող իցէ 'ի խորոց անդնդոց յերկինս հանել զմարդն , ըստ բանին տեառն որ ասէ՝ երանի աղքատաց հոգւով , զի նոցա է արքայութիւն երկնից . և դարձեալ՝ եթէ ես յո՞ հանգեայց , եթէ ոչ 'ի հեզս և 'ի խոնարհս և որք դողան 'ի բանից իմոց : Զի խոնարհն ոչ դատէ և ոչ բամբասէ՝ զոք՝ թէպէտ և տեսանէ զոհեալ ևս կոոյ :

Ասաց ծերն . խոնարհութիւն առանց այլ աշխատութեան կեցոյց բազում անգամ զբազումս , և վկայեն մաքսաւորն և անառակ որդին , որ սակաւ բան ասացին և կեցին . և աշխատութեմբ ամենայն եթէ ոչ իցեն խոնարհութեմ , կորուսանեն զմարդ . զի բազումք վատահացեալ 'ի վաստակ և 'ի ջան մեծ , և այնու յամբարտաւանութիւն եկեալ կորեան :

Երբեմն եղբայր ոմն 'ի Սկիւթ Թեբացի և եմուտ եկաց 'ի միաբանակեցաց վանս, և գրեթէ էին ամենեքեան որ էին 'ի վանսն՝ արք սուրբք, որ կոչէին տաբենիսացիք: Իսկ իբրև եկաց սակաւ աւուրս՝ ասէ ցփարախապետն. արքայ, արա ինձ աղօթս և արձակեա զիս, քանզի ոչ կարեմ բնակել այսր: Ասէ ցնա հայրն. ընդէր, որդեակ: Ասէ ցնա եղբայրն. արքայ, այսր վաստակ ոչ է և ոչ վարձք, քանզի ամենայն հարքն ճգնողք են. իսկ ես այր մեղաւոր եմ, երթամ ուր և գտանիմ արհամարհիլ և կատակիլ, քանզի այսոքիկ են որ ասրեցուցանեն զմարդ մեղաւոր: Իսկ վանականին զարմացեալ և գիտացեալ եթէ մշակ է, արձակեաց զնա ասելով. երթ, որդեակ, և քաջալերեա և զօրասցի սիրտ քո և համբեր տեառն:

Երկու պատերազմէին ընդ միմեանս, ոմն աղքատ էր և միւսն հարուստ. և ասէ աղքատն ցեկեղեցականս իւր. յաղթեցուք մեք մեծին և հարստին շնորհօքն Քսի: Ասէ ասէն. ո՞ կարէ յաղթել նմա: Ասէ առեալ ընդ ինքեան զեկեղեցականս իւր գնաց առ նա

1 Գնացեալ եղբայր ոմն ճգնաւոր 'ի Սկիտոյ 'ի Թեբայիդ, և մտեալ 'ի հասարակաց վանս եկաց. իսկ հարք վանացն այնորիկ էին միանգամայն սուրբք, որ և կոչէր տաբենիսացուց: Իսկ իբրև եկաց եղբայրն անդ աւուրս ինչ սակաւ, ասէ ցհայրն վանիցն. արա աղօթս, հայր, 'ի վերայ իմ և արձակեա զիս, զի ոչ կարեմ կեալ աստ: Ասէ ցնա հայրն. ընդէր, որդեակ: Ասէ եղբայրն. զի աստ աշխատութի ոչ գոյ և ոչ վարձս, զի ամենեքեան ճգնաւորք են. իսկ ես այր մեղաւոր եմ և գնամ անդ ուր արհամարհութիք և անարգանք գտցեն զիս, քանզի սոքա սրբեն 'ի մեղաց զմարդ: Իբրև լուաւ զայս հայրն՝ զարմացաւ և ասէ. գնացես, որդեակ, գնացես խաղաղութե և քաջալերեաց, զօրասցի սիրտ քո և համբեր տեառն:

2 Ասաց ծերն՝ Եթէ խոնարհութի յաղթէ ամենայն զօրութեանց. քանզի պատմէր մեզ զայս ոմն 'ի հարանցն, եթէ էին եպիսկոպոսք երկու մերձ առ միմեանս և ունէին կարճմտութի և հեռ առ միմեանս: Իսկ էր մինն 'ի նոցանէ հարուստ և հզօր, և միւսն աղքատ և խոնարհ. և խորհէր մեծատունն այն և հզօրն չար ինչ առնել աղքատին այնորիկ: Եւ զի լուաւ աղքատ եպիսկոպոսն զխորհուրդ մեծազօր եպիսկոպոսին, և ասէ ցսպասաւորս եկեղեցւոյ իւրոյ. մի երկնչիք, զի մեք յաղթեմք շնորհօքն Քսի. զի գիտէր զինչ առնելոց էր: Ասեն ցնա սպասաւորքն. տէր, ո՞ կարէ յաղթել նմա: Եւ նա ասէ. կացէք ընդ իս և տեսցուք զփառս նոյ: Յաւուր միոջ ունէր տօն մեծ, և ժողով անթիւ ունէր առ ինքն 'ի տօնի վկային այնորիկ հարուստ այն եպիսկոպոսն: Իսկ աղքատն այն եպիսկոպոսն հառ զքահանայսն իւր և ել ընդ առաջ նորա և ասէ. զոր ինչ արարից ես, արարէք և դուք և յաղթեսցուք նմա: Եւ իբրև գայր նա 'ի տօն իւր և ամենայն քաղաքն ողջոյն

յաւուր յորում ունէր նա մեծ ժողով առ ինքն, և անկաւ առ ոտս նորա, նոյնպէս և իւրքն: Իսկ նորա տեսեալ ընկէց և զինքն ՚ի գետինն և ասէ. յայսմ հետէ դու հայր և տէր, և ես ծառայ քո: Եւ եղև մեծ սէր ՚ի մէջ նոցա:

ՀԱՅՐՆ՝ Ալոնիս յոյժ գովեցաւ յեղբարցն, զի հեղու թեամբ սպասաւորեաց յաւուրս ժողովոյն, և ոչ ետ պատասխանի գովողացն զնա: Եւ յորժամ նստէր ՚ի տունն, աշակերտն ասէ ցնա. ընդէր ոչ ետուր սպասախանի գովողացն զքեզ: Եւ նա ասէ. թէ տուեալ էի պատասխանի, յայտ առնէի թէ ախտացայ ես ՚ի բանս նոցա:

ԱՍԱՑ՝ Հայրն Իսահակ երէց խրճթացն՝ թէ մինչդեռ էի ես ՚ի մանկութեան, նստէի ես առ հայրն Արոնի, և ոչ երբէք ասաց ինձ թէ արի գործեա: Եւ էր նա ծեր և դողդոջայր ՚ի ծերութեն, և իւրովի յառնէր և տայր ինձ զհացիկն և ամենայն ումեք նմանապէս: Եւ ընդ հօրն իմ գործայ փերմինացւոյ նստայ, և նորա ոչ երբէք ասացեալ էր ինձ վասն գործոյ իրիք, այլ և զսեղանն իսկ իւրովի դնէր և ասէր ցիս. եղբայրիկ, ճաշակեա: Եւ ես ասացի ցնա. հայր, եկի առ քեզ զի օգտեցայց ինչ, և զիւրդ ոչ ասես ցիս ինչ զի արարից: Իսկ

ընդ նմա գայր, եկն և աղքատ եպիսկոսոսն այն քահանայիւքն իւր: Եւ անկան առ ոտս նորա և ասեն. թողութի արասցես մեզ, տէր, զի ծառայ քո եմք: Իսկ նա զարմացաւ ընդ գործն այն զոր արար նա, և զըջացաւ, զի անմանեաց զսիրտ նորա: Եւ իջեալ յերկարէ իւրմէ կալաւ զոտից աղքատին և ասէ. գու ես տէր իմ և հայր իմ: Եւ յայնմ հետէ եղև ՚ի մէջ նոցա սէր մեծ: Եւ ասէր խոնարհն այն ցքահանայս իւր. ոչ ասէի ձեզ եթէ մեք յաղթեմք նմա շնորհօքն Քրի: Այսպէս յաղթէ խոնարհութիւնն ամենայն զօրութեանց:

Նստեալ էին ծերքն յուտել, և կայր յոտին ՚ի սպասու հայրն Ալոնի. և իբրև տեսին զնա այնպէս՝ գովեցին զնա, իսկ նա ոչ ինչ ետ պատասխանի: Ասէ ոմն ցնա առանձին. ընդէր ոչ ետուր ինչ պատասխանի ծերոցն մինչ գովէին զքեզ: Ասէ ցնա հայրն Ալոնիէ. եթէ պատասխանի տուեալ էի ինչ, գտանէի ես հաճոյ լեալ ևս գովութեն. և զի երկիր զոր սիրեաց անձ խոնարհութիւնն է:

Ասաց հայրն Իսահակ՝ եթէ մինչ մանուկ էի ես, բնակէի առ հօրն Արոնոսի, և ոչ երբէք ասաց ինձ թէ արասցես դու զայս ինչ գործ. և այն զի էր նա ծերացեալ և տկար և դողայր ՚ի ծերութենէն, և ոչ հրամայէր մեզ ինչ սպասաւորութի առնել առաջի իւր, այլ և զջուրն ևս ինքն տայր ինձ և որոց ընդ իս էին: Եւ յետ սրբոյ հօրն Արոնոսի գնացեալ նստէի ընդ հօրն թէսգորէ փերեմացւոյ. և ոչ նա ասէր ինչ առնել ինձ, այլ ինքն դնէր և զսեղանն և սպասաւորէր մեզ լուծթի: Իսկ ես ասեմ ցնա. հայր, եկի ես առ քեզ թէ շահեցայց ինչ ՚ի քէն,

Ժերն լուռ եւթ կայր։ Եւ իմ երթեալ և պատմեալ զայս ծերոց, և ծերոցն եկեալ ասեն ցնա։ Հայր, եկն եղբայրդ առ քո սրբութիւնդ զի օգտեսցի, արդ ընդէր ոչ ասես դմա զի գործեսցէ գործ ինչ։ Եւ ցնոսա ծերն։ միթէ գլխաւոր ինչ եմ ես միաբանակեցաց զի հրամայեցից դմա, ես ինչ դմա ասեմ, այլ եթէ կամի զոր ինչ թէ տեսանիցէ զիմ թէ գործեմ՝ գործեսցէ դա։ Եւ ապա յայնմհետէ յառաջէի և կատարէի զոր ինչ պատրաստեալ էր ծերոյն գործել։ Եւ այց նա զոր ինչ եթէ առնէր, զամենայն ինչ լուռթ կատարէր։ և այսուիկ ուսոյց զկատարեալ լուռթիւնն։

ՄԻՆՉԴԵՌ՝ նստէր երբեմն Սաքարիա ի Սկիւթ, եկին ի նա տեսութի յայ, և յարուցեալ նորա եկն առ հայրն իւր Սիւրոն և պատմեաց նմա։ Իսկ ծերն անհմուտ էր տեսութեց, բայց ի գործս առաքինութե ճշգնեցուցեալ էր զինքն, յարուցեալ գան հարկանէ զնա՝ թէ ի սատանայէ է քեզ այդ։ Եւ մինչդեռ այն խորհուրդք զնա ստիպէին, յարուցեալ ի գիշերի չողաւ առ հայրն Սիւրոն և պատմեաց նմա զիրան, և թէ զիարդ հաւնապաղ բոցակէզ լինի փոր նորա։ Եւ գիտացեալ ծերոյն թէ յայ է, ասէ ցնա։ երթ առ այս անուն ծեր և զինչ ասասցէ քեզ՝ արասջիր։ Եւ երթեալ և յառաջագոյն քան զհարցանել նորա յառաջեաց ծերն և ասաց զամենայն ցնա՝ եթէ տեսանողութիւնդ այդ յայ է, աղէ երթ հնազանդեա հօրն քում։

և դու ոչ ինչ ասես ինձ զի արարից։ Եւ նա ինչ ոչ խօսեցաւ ընաւ։ Իսկ ես գնացեալ ասացի զայս ծերոցն, և եկին առ նա ծերքն և ասեն ցնա։ Հայր, եկն առ քեզ եղբայրս այս թէ չահեսցի ի քէն, և դու ընդէր ինչ ոչ ասես առնել սմա։ Իսկ ծերն ասէ ցնոսա։ միթէ հայր իցեմ ես միաբանաց վանից զի հրամայիցեմ, ես դմա ինչ ոչ հրամայեմ և ոչ ինչ ասեմ։ ապա եթէ կամի առնել ինչ, զոր ինչ տեսանէ յիս՝ զայն արասցէ և դա։ Եւ յայնմհետէ զոր կամէր նա առնել, ես յառաջագոյն առնէի լուռեայն, զի նա լուռեայն առնէր։ Եւ սորա առաքինութիւնն ուսոյց զմեզ լուռեայն առնել զամենայն։

Եւ նստէր երբեմն հայրն Սաքարիա ի Սկիւթ, և ետես տեսիլ ինչ և յարեաւ պատմեաց զայն հօրն իւրոյ Սարիոնի։ Իսկ ծերն հոգևոր էր յոյժ, այլ անփորձ էր յայնպիսեաց, և յարուցեալ գանեաց զնա և ասէ։ գիւական է այդ։ Եւ յարուցեալ գնաց Սաքարիա առ հայրն Սիւրոն և պատմեաց նմա զայն ամենայն։ Իբրև ետես ծերն թէ յայ եղև տեսիլն նմա, ասէ ցնա։ գնա դու առ այս անուն ծեր և պատմեա նմա, և զոր ինչ ասասցէ քեզ՝ արասցես զայն։ Եւ իբրև գնաց նա, նախ քան զպատմելն՝ ասէ ծերն։ տեսիլն քո, որդեակ, յայ էր, այլ դու գնա հնազանդեա հոգևոր հօր քո։

ԼՐԹԵԱՆ՝ ոմանց առ հայրն Սիսոյ լսել ՚ի նմանէ բանս ինչ, և ոչ ինչ խօսեցաւ ընդ նոսա, այլ յամենայն ժամ ասէր՝ Թողութի արարէք ինձ: Եւ տեսեալ նոցա ըզփիւրտունսն զոր դործէին, ասեն ցաշակերտն նորա ցԼ՝ քրահամ. զինչ առնէք զփիւրտունսդ զայդ: Եւ նա ասէ. այսր անդր ծախեմք: Իսկ ծերոյն լուեալ ասէ. և Սիսոյ աստի և անտի ուտէ: Եւ նոցա լուեալ և յոյժ օգտեալ՝ չոգան խնդութք, տեսեալ զխոնարհութի նորա:

ԼՐԹԵԱԼՔ՝ երբեմն եղբարք եօթն առ հայրն Սիսոյ և հարցեալ զնա բանս օգտակարս: Իսկ ծերոյն պատասխանի տուեալ ասէ ցնոսա՝ եթէ յորժամ եկի ես նստայ ՚ի տեղւոջս յայսմիկ, չոգայ յառաջագոյն առ հայրն Ովր և Լտրէ, և հարցի ցնոսա զբանս զայս: Եւ պատասխանի տուեալ նոցա ասեն ցիս. հաւատամ ՚ի մեզ: Եւ ես ասացի՝ այո: Լսեն ցիս. իսկ երթ և որպէս տեսերդ զմեզ եթէ զոր ինչ առնեմք՝ արա և դու: Եւ հարցեալ ցնա եղբարցն եթէ զինչ էին նորա դործքն, պատասխանի տուեալ ծերոյն և ասէ. մինն ՚ի նոցանէ խոնարհ էր, իսկ միւսն հնազանդութիւն մեծ ունէր: Պատասխանի տուեալ եղբարցն և ասեն. ահա նոքա ցուցին քեզ զիւրեանց գործսն, և դու ՚ի քոյոց գործոցդ ասա մեզ: Պատասխանի տուեալ ծերոյն և ասէ ցնոսա. ըստ իմում խորհրդոյս այսպէս ասեմ՝ եթէ քան զամենայն ինչ գլխաւորագոյն այս է՝ զի յամ ինչ մարդ զինքն մի ինչ համարեսցի: Եւ օգտեալ ՚ի նմանէ գնացին:

1 Գնացին ոմանք առ հայրն Սիսոյի լսել բան ինչ ՚ի նմանէ, և նա ոչ ինչ խօսեցաւ ընդ նոսա, այլ միայն զայս՝ եթէ Թողութի արարէք, հարք: Իսկ նոքա իբրեւ տեսին զսփրիդս նոցա, հարցանէին ցԱբրահամ աշակերտ նորա և ասեն. զինչ առնէք զսփրիդս զայդոսիկ: Եւ նա ասէ. տամք աստ և անդ միշտ: Եւ իբրեւ լուաւ զայս հայրն Սիսոյի ասէ. և Սիսոյի աստ և անդր ուտէ միշտ: Եւ նոքա իբրեւ լուան զայս ՚ի ծերոյն, շահեցան յոյժ և գնացին ուրախութք ՚ի տունս իւրեանց՝ շինեալք ՚ի խոնարհութենէ նորա:

2 Պատմէր մեզ հայրն Պևոր՝ եթէ գնացին երբեմն եօթն միայնակեացք առ հայրն Սիսոյի մինչ էր ՚ի Կոլիզմայ, և խնդրէին ՚ի նմանէ բան: Եւ նա ասէ. Թողութի շնորհեցէք ինձ, զի ես այր ագէտ և տկար իցեմ. այլ գնացէք առ հայրն Ովր և առ հայրն Աթերիս: Եւ էր Ովր ՚ի տկարութի զամս երկոստասան: Եւ իբրեւ գնացին առ նա՝ ասեն. ասա մեզ բան, հայր: Եւ նա ասէ ցնոսա. զինչ ասացից ձեզ, որդեակք, գնացէք և արարէք զոր տեսանէքդ, զի հաճոյ նյ նա է որ նեղէ յամենայնի զանձն իւր:

Աւօրինաւ յերիւրդ Բարգմանութեան. Եղբայր ոմն ասէ ցհայրն Սիսոյի. հայր, ասա ինձ բան: Ասէ ցնա ծերն. ընդէր նեղես զիս ասել բան սուտ. և եթէ կամիս առնել, զոր ինչ տեսանես՝ արա և դու:

ԼՍԻՒՆ՝ վասն հօրն Պիմէնի՝ եթէ ոչ երբէք կամէր տալ զբանս իւր և առնել գեր ՚ի վերոյ քան թէ զայլոց ծերոցն, այլ մանաւանդ թէ յամենայնի գովէր զնոսա :

ԼՍԻՐ ոմն յեղբարցն ումեմն ծերոյ մեծի. թէ գտանէի ծեր ըստ կամաց իմոց, ախորժելով մեռանէի ընդ նմա : Եւ ասէ ցնա ծերն ծիծաղելով. ազնիւ ասեա, տէր իմ : Իսկ նորա ևս առաւել զօրացեալ ՚ի խորհուրդս իւր՝ կարծէր թէ ճշմարիտ ասիցէ, վասն զի ոչ իմացաւ զխորհուրդս ծերոյն : Եւ իբրեւ ետես զնա ծերն՝ եթէ կարծիցէ զինքենէ թէ ազնիւ ինչ ասիցէ՝ ասէ ցնա. եթէ գտանես ծեր ըստ կամաց քոց, կամիս բնակիլ ընդ նմա : Եւ նա ասէ՝ այո : ԼՍԻ ծերն. ոչ զի երթիցես դու զհետ կամաց ծերոյն, այլ զի նա երթիցէ զհետ քոց կամացդ. այդպէս հանգչին միտք քո : Եւ յարուցեալ եղբօրն անկաւ առաջի ծերոյն և ասէ. թողու թի արա ինձ, զի մեծապէս պանծայի կարծելով թէ ազնիւ ինչ ասացի՝ ոչ ինչ ամենեւին ասելով :

ՀԱՅՐՆ ԼՐԱՆԻՒՍ ոչ դադարէր ՚ի լալոյ զամս քառասունս, և եկաց ամս իննսուն և հինգ. և երբ վախճաւ նէր՝ դողայր, և ասաց. տարէք զիս յանապատ, զի ուտիցեն զիս գազանք :

ԼՍԻՐ հայրն Ղանիէլ՝ եթէ յորժամ վախճանէր երանելին ԼՐԱՆԻՒՍ, պատուիրեաց մեզ և ասէ. մի ինչ հոգ տանիք առնելոյ սէր ՚ի վերայ իմ, բայց միայն զսպասարազն. ես եթէ արարի ինչ ինձ սէր, զայն ունիմ գտսմներ :

ԼՍԻ՝ դարձեալ հայրն Ղանիէլ՝ թէ ոչ երբէք կամեցաւ հայրն ԼՐԱՆԻՒՍ խօսել և խնդրել բան ինչ ՚ի գրոց, որ և կարողու թի էր իւր՝ եթէ կամէր. այլ և ոչ թուղթ գրէր ումեք վաղվաղակի :

ԼՍԻՒՆ՝ դարձեալ վասն նորին հօրն ԼՐԱՆԻՒՍ եթէ որպէս յաշխարհի ունէր հանդերձս ամենապատիկս քան

1 Ասէին վասն հօրն Պիմէնի՝ եթէ ոչ երբէք կամէր տալ զբան իւր ՚ի վերայ բանի այլոց ծերոյ, այլ ևս առաւել գովէր զբանն և զգործս այլոց միշտ :

2 Պատմեաց մեզ հայրն Ղանիէլ՝ եթէ ոչ երբէք քննէր հայրն Արսէնի զբանս գրոց, և կարողու թի յոյժ ունէր թէ կամէր, քանզի ուսեալ և վարժեալ յոյժ էր, այլ վասն խոնարհութե սրտին ոչ կամէր քննել. և թուղթ ևս ոչ գրէր առ այլ ոք վասն անչափ խոնարհութեն :

3 Հայրն Արսէնի մինչ ՚ի պալատին էր՝ ոչ ոք զգենոյր լաւագոյն քան զնա, այսպէս մինչ կրօնաւորն եղև՝ ոչ ոք ՚ի Սկիտէ զգենոյր ան-

զբազումս, այսպէս և 'ի Սկիւթ փութայր անարգագոյն քան զամենեւեան զգենուլ. և յորժամ գայր յեկեղեցին զկնի բազում ժամուց, ընդ սեամբն նստէր, զի մի ոք տեսցէ զերեսս նորա և մի նա զայլոց:

ԱՍԱՅ դարձեալ հայրն Վանիէլ վասն նորուն հօրն Մրսէնի՝ եթէ էին դէմք կերպարանաց նորա որպէս զՅակոբայն. էր ինքն ամենեւին սպիտակ իբրեւ զձիւն, և ոսկերք նորա ցամաքեալ՝ ունելով զմորթն միայն 'ի վերայ, և մորուք նորա մինչև 'ի կուրծան ամենեւին սպիտակ, և արտեանունք նորա անկան 'ի սաստիկ լալոյ նորա: Քարձր էր ինքն հասակաւ, այլ կորացեալ էր 'ի ծերութենէն. և վախճանեցաւ ամաց իննսուն և հնգից: Այլ 'ի պալատէն (Վեդդոսի մեծի քառասնամեայ, երէց պալատանն, հայր Մրկադեայ և Նորու թագաւորացն. և եղեալ յանապատին 'ի Սկիւթ զքառասուն ամ, և տասն ամ 'ի վիմին Տրոյանով Քաբելոնի ընդդէմ Փերմեայ, և երիս ամս 'ի Վանոպոս 'ի ներքին կողմանն, և այլ ևս երկուս ամս դարձեալ եկն 'ի Տրոհի մեհեանն և անդ ննջեաց: Այլ եթող ինձ զպատմութեանն իւր զմաշկեղէն և զմազեկամաս սպիտակ և հողաթափս արմաւենիս, և ես անարժանս ագանկի զայն զի օրհնեցայց:

ԱՍԷԻՆ՝ վասն որումն ծերոյ 'ի Սկիւթ՝ եթէ ծառայ էր լեալ և գայր ամի ամի յԱղեքսանդր և բերէր զվարձս տերանցն իւրոց: Իսկ նոքա ընդ առաջ երթային նորա

արգագոյն քան զնա մինչ գայր յեկեղեցին 'ի խոնարհութէ սրտին: Եւ իբրեւ գայր յեկեղեցին՝ զսիւնիւն կայր, զի մի ոք տեսցէ զերեսս նորա և ոչ ինքն զայլ ոք տեսցէ: Եւ էր տեսակ նորա իբրեւ զհրեշտակի անջ. սպիտակ էր իբրեւ զՅակոբ նախահայրն, և բարեյօդ մարմնով և առողջ և ցամաք սեռիւ, և մորուսն թաւ և երկայն մինչև 'ի ծունկան, և յօնքն և բիբքն փիւրեալ յարտասուացն, և երկայն էր հասակաւ՝ այլ կարճեցաւ 'ի ծերութենէն. և եղեն ամենայն աւուրք կենաց նորա ամբ իննսուն և հինգ: Արդ 'ի պալատին եկաց ամս քառասուն, և 'ի Սկիւթ եկաց ամս քառասուն, և 'ի վերին Բաբելոն 'ի Տրովադա եկաց ամս տասն, և 'ի Վանոպոս եկաց ամս երիս յԱղեքսանդրիա. և դարձեալ 'ի Տրոնի 'ի Տրովադա եկաց ամս երկուս և անդ ննջեաց, և կատարեաց բարեոք և խաղաղութեւն և երկիւղիւն անջ զընթացս իւր: Եւ էր ինքն այր բարերար և լի հաւատով և հոգւովն սրբով. իսկ ինձ աշակերտիս իւրում եթող զմաշկեակս իւր և զմազեղէն և զփայտեղէն սանդալս. և ես անարժանս զգեցայ զնոսա, ուն զի օրհնեցայց 'ի նմանէ:

Պատմէր մեզ հայրն Դիոս վասն ծերոյ մեծի որ բնակէր 'ի Սկիւթ, թէ ծառայ էր ումեք և եկն 'ի կրօնաւորութիւն, և եղև հանձարեղ և իմաստուն յոյժ, և յամենայն ամի մի անգամ երթայր յԱղեք.

և երկիր պագանէին նմա: Իսկ ծերոյն արկեալ ջուր 'ի կուժն և մատուցանէր նոցա զի լուասցին: Իսկ նոքա ասէին՝ թէ մի առնես զայդ, հայր, և մի լինիր մեզ բեռինք: Իսկ ծերն ասէր. խոստովանիմ զի ծառայեմ ձեր, տեարք, և գոհանամ զձէնջ զի թողէք զիս ծառայել ւոյ աղատ. այլ ես տամ ձեզ ջուր լուանալոյ, և զվարձկանութիւն իմ պարտիմ ձեզ: Իսկ նոքա հակառակէին և ոչ առնուին յանձն: Իսկ ցնոսա. եթէ ոչ կամիք ընդունել, նստիմ աստ և ծառայեմ ձեզ: Եւ երկուցեալք 'ի նմանէ՝ թողուին նմա զոր ինչ եթէ խընդրեսցէ առնել, և յուղարկէին զնա պատուով և բազում պիտոյիւք, զի արասցէ վասն նոցա սէր. և վասն այսորիկ եղև անուանի մենակեաց 'ի Սկիւթ:

Եւ Երբեք մըտուցի 'ի խուզն իմ խորհուրդս վասն եղբօր՝ որոյ զիս նեղեալ է, և ես դարձեալ փութացայ զի մի ունիցի եղբայրն 'ի խղին վասն իմ խորհուրդս ինչ:

Եւ Երբեք ոմն Եհարց ցոմն 'ի հարանցն և ասէ. ընդէր խոնարհիմ ես և անկանիմ առաջի նորա եթէ ընդ իս է որ թշնամութիւն, և տեսանեմ զի ոչ ունի յստակ խորհուրդս ընդ իս: Իսկ ցնա ծերն. ասա ինձ զճմարիտն, ոչ ունիս 'ի սրտի քում արդարութի յորժամ խոնարհեցուցանես զքեզ նմա, և թէ նա յանցեալ ինձ, այլ վասն պատուիրանին խոնարհիմ ես նմա: Իսկ ցնա եղ-

սանդրիա առ տէրն իւր և տեսանէր և ողջունէր զնոսա գթով, և արկանէր ջուր 'ի կոնք և կայր լուանալ զոտս տեառն իւրոյ: Իսկ նոքա աղաչէին զնա և ասէին. մի, հայր, մի առնէր զայդ և մի ծանրացուցես զբեռն մեր: Եւ նա ասէր. խոստովանիմ զի ծառայեմ ձեր եմ, և այս բաւական է ինձ որ աղատեցիք զիս ծառայել ւոյ: Եւ արդ եթէ ոչ ընդունիք զայս սակաւ սպասաւորութիւնս յինէն, գառնամ ես 'ի ծառայութի ձեր, և այլ ոչ ևս գնամ 'ի Սկիւթ: Իսկ նոքա իբրև բազում անգամ ասէին և նա ոչ լսէր, յայնժամ թոյլ տային լուանալ զոտս իւրեանց, և ապա փութով և սիրով և բազում պիտոյիւք առաքէին 'ի Սկիւթ, և կայր ճգնութիւն սիրեալ յամենեցունց վն խոնարհուէն:

1 Ասաց հայրն Իսահակ. ոչ երբեք ածի ընդ իս 'ի սենեկի իմում չար խորհուրդ զեղբօրէ որ տրամեցոյց զիս, և զայն ևս փութայի, զի մի և եղբայրն ևս տարցէ 'ի սենեակ իւր չար խորհուրդ վասն իմ տրու մեղոյ յինէն:

2 Եղբայր ոմն Եհարց ցծերն և ասէ. ընդէր ես կրկնեմ զձունկս այնմ որ ունի ընդ իս խէթ և ոչ սրբէ առ իս զսիրտ իւր: Ասէ ցնա ծերն. զճմարիտն ասա ինձ, ոչ համարիս արդար գու զքեզ մինչ խընդրես դու թողութի 'ի նմանէ, իբր թէ նա անիրաւ իցէ: Ասէ ցնա եղ-

բայրն . այո այդպէս է : Ասէ ցնա ծերն . յաղագս այնորիկ ոչ կատարին կամք քո յայ՝ զի ոչ յստակ մտօք խորհարհիս , այլ որպէս թէ ոչ յանցուցեալ իցես նմա , այլ այնպէս ածես զմտաւ՝ եթէ նա յանցեալ : Աայց այսպէս եթէ նա յանցանիցէ քեզ , դիր 'ի մտի քում եթէ ես յանցեայ նմա , և զեղբայրն քո արդարացի . և յայնժամ անկատարէ զկամս քո , զի յստակեացին խորհուրդք նորա ընդ քեզ : Աւ պատմեաց ծերն օրինակ այսպիսի ինչ . էին ոմանք աշխարհականք երկիւղածք , և խորհեալ միաբան գնացին և եղեն միայնակեացք . և նախանձունն այլ բերեալ լինէին , և ըստ աւետարանական բանին ոչ գիտելով ներքինացուցին զինքեանս՝ կարծելով թէ վասն արքայութեն երկնից է : Աւ լուեալ եպիսկոպոսապետին՝ զէքսանդրու՝ 'ի բաց մերժեաց զնոսա : Իսկ նոցա կարծեալ եթէ ազնիւ ինչ գործեցին , զայրացան ընդ նմա և ասեն . մեք ներքինացուցաք զմեզ վասն արքայութեանն երկնից , և սա մերժեաց զմեզ , եկայք երթիցուք և ասացուք վասն դորա ցեպիսկոպոսապետն Արուսաղէմի . և երթեալ պատմեցին նմա զամենայն : Ասէ ցնոսա եպիսկոպոսապետն Արուսաղէմի . և ես մերժեմ զձեզ : Առովեալ դարձան ընդ նմա և չոգան յԱնտիոք առ միւս ևս եպիսկոպոսապետն և պատմեցին զամենայն որ ինչ եղև . և նա դարձեալ որոշեաց զնոսա : Ասեն ցիրեարս . եկայք երթիցուք 'ի Հռոմ առ Հայրա-

բայրն . այո այդպէս իցէ սիրտ իմ : Ասէ ցնա ծերն . վասն այնորիկ ոչ հաստատէ զնա ան լսել քեզ և սրբել զսիրտ իւր վասն քո , զի դու ոչ գնաս առ նա իբրև զյանցաւոր , այլ ունիս զքեզ արդար , և յանցեալ իրին զնա կարծես : Եւ ասաց առ նա ծերն օրինակ այսպիսի ինչ , եթէ էին արք գուհիկք երկիւղածք յայ , և եղեն կրօնաւորք , և առաւել ջերմացան 'ի սէրն այլ . և նախանձու անպաշտութե ըստ բանի աւետարանին՝ անգիտութե գնացեալ՝ զհրամանն տէրունականն ոչ իմացեալ , այլ վասն արքայութեն երկնից զանձինս իւրեանց արարին ներքինիս : Եւ լուալ վասն նոցա եպիսկոպոսն Աղէքսանդրու և ընկէց զնոսա 'ի հաղորդութե սուրբ խորհրդոյն : Իսկ նոքա տրամեցան վասն այնորիկ և ասեն . ներքինիք արարաք զանձինս մեր վասն արքայութեն այլ , և նոքա արգելին զմեզ 'ի հաղորդութե . և արգ գնացուք պատմեցուք զայս Երուսաղէմի պատրիարքին : Եւ գնացեալ պատմեցին զայս նմա ևս : Ասէ ցնոսա Երուսաղէմի պատրիարքն . և ես որոշեցի զձեզ 'ի հաղորդութե : Իսկ նոքա տրամեցան յոյժ և վասն նորա և ասեն . գնացուք առ Անտիոքայ պատրիարքն և պատմեցուք նմա : Եւ եկեալ պատմեցին և նմա զոր ինչ եղև : Եւ նա ասէ . և ես ևս արգելի զձեզ 'ի սուրբ խորհրդոյն : Յայնժամ ասեն ցմիմեանս . գնացուք առ պապն Հռոմայ , և նա դատ արասցէ մեզ վասն այնորիկ : Եւ իբրև

պետն , և նա խնդրէ զվրէժ մեր յամենեցունց 'ի սոցա-
նէ : Արդ երթեալ սոցա առ մեծ եպիսկոպոսապետն
Հռոմայ՝ ասացին ցնա զոր ինչ եթէ արարին ընդ նոսա
եպիսկոպոսապետքն . և եկաք առ քեզ , զի դու ես զլուխ
ամենեցուն : Ասէ ցնոսա եպիսկոպոսապետն . և ես մեր-
ժեմ զձեզ և որոշեալ էք : Յայնժամ 'ի վարանս մը-
տեալ ասէն ցիրեարս . սոքա ընկեր ընկերոյ շողումս առ-
նեն վասն ժողովելոյ 'ի սիւնհոգոսն , այլ եկայք երթի-
ցուք առ սուրբն նայ առ եպիսկոպոսն Ապիփան 'ի Վիպ-
րոս , զի մարգարէ է և ոչ առնու ակն մարդոյ : Աւ իբրեւ
մերձ եղեն 'ի քաղաքն , յայտնեցաւ նմա վասն նոցա և
առաքեաց 'ի պատահումն նոցա , հալածեաց զնոսա և
ասէ . և յիմ քաղաք մի մտանէք : Յայնժամ խօսել
սկսան ընդ իրեարս և ասել . արդարեւ մեք յանցեաք և
զի արդարացուցանեմք զմեզ . զի եթէ նոքա անիրաւու-
թեամբ մերժեցին զմեզ , միթէ և մարգարէս այս . ահա
նձ յայտնեաց նմա վասն մեր : Աւ ըստգտին զինքեանս
յոյժ վասն յանցմանն զոր արարին : Յայնժամ գիտա-
ցեալ սրտագիտին նայ եթէ ըստգտին զինքեանս ճշմար-
տութիւն , կատարեաց զկամս հօրն Ապիփանու եպիսկո-
պոսի : Աւ ինքն իսկ առաքեաց և ած զնոսա միսթարել
զնոսա , ժողովեաց 'ի մի տեղի և գրեաց առ եպիսկոպո-
սապետն Աղեքսանդրու և ասէ . ընկալ զորդեակսդ քո ,

գնացին առ պապն Հռոմայ , պատմեցին զայս ամենայն և նմա և ասէն .
զայս արարին ընդ մեզ , և մեք վասն այսորիկ եկաք առ քեզ , զի դատ
արասցես մեզ , զի դու ես տէր և գլուխ նոցա ամենայնի : Եւ նա ասէ .
և ես մեկնեցի զձեզ , և արգելեալ իսկ էք 'ի հաղորդութիւն խորհրդոյն :
Իսկ նոքա տրամեալ ասէն ցմիմեանս . սոքա ամենեքեան շնորհս առ-
նեն միմեանց , զի 'ի ժողովս տեսանեն զմիմեանս միշտ . և արդ գնա-
ցուք առ սուրբն Եպիփան կիպրացին , զի այր սուրբ և մարգարէ իցէ ,
և ակն ոչ առնու ումեք : Եւ իբրեւ գնացին նոքա և մերձ եղեն 'ի քա-
ղաք նորա , յայտնեցաւ նմա վասն նոցա , և առաքեաց ընդգէմ նոցա
և ասէ . և մի 'ի քաղաքս իմ մտանէք դուք , զի և ես ևս արգելի 'ի խոր-
հրդոյն հաղորդութիւն զձեզ : Յայնժամ եկեալ 'ի միտս ասէն . ստու-
գապէս մեղաք մեք , և զի թէ այլքն միմեանց շնորհ տանէին և վասն այ-
նորիկ արգելին 'ի հաղորդութիւն զմեզ , միթէ և մարգարէս այս գթեաց
որոյ և արդ նձ յայտնեաց վասն մեր : Եւ մեղադրեցին անձանց իւ-
րեանց յոյժ 'ի վերայ գործոյն զոր արարին : Իսկ իբրեւ ետես սրտա-
գէտն նձ՝ թէ ճշմարտութիւն ապաշխարեցին և ցաւագնեցան յոյժ ,
հաւատացոյց տէր զսուրբն Եպիփան եպիսկոպոսն , և կոչեաց զնոսա
առ ինքն և ընկալաւ զնոսա 'ի հաղորդութիւն , և գրեաց առ Աղեք-
սանդրու եպիսկոպոսն և ասէ . ընկալ և դու զորդիս քո . որք թէպէտ
և մեղան , այլ ճշմարտութիւն ապաշխարեցին : Եւ ասէն ծերքն . այս է

վասն զի ապաշխարեցին ճշմարտութեամբ : Արդ այս էն կամք մարդոյ և ընդ այս հաճի Թժ :

ԱՍԷՐ՝ հայրն Վանիէլ՝ եթէ երբեմն եկին ՚ի հաւրանցն յԱղեքսանդր տեսանել զհայրն Արսէն : Աւ էր ոմն ՚ի նոցանէ հօրեղբայր երանելոյն Տիմոթէոսի եւ պիսկոպոսին Աղեքսանդրու, և ունէր զոմն յեղբօրորդեկացն իւրոց : Աւ էր ծերն յայնժամ հիւանդացեալ և ոչ կամեցաւ տեսանել զնոսա, զի մի և այլք եկեսցեն և ստիպեսցեն զնա . և էր յայնժամ ՚ի վիմին ՚ի Տրոյիս, և դարձան խռովեալք : Վէպ եղև զի եկին բաբբարոսք ՚ի տեղին յայն, և նորա գնացեալ եկն ՚ի ներքին կողմ՝ Ագիպտոսի և անդ լինէր : Աւ լուեալ դարձեալ նոցին ծերոցն՝ եկին տեսանել զնա, և խնդուծք ընկալաւ զնոսա : Ասէ ցնա եղբայր ոմն որ էր ընդ նոսա . գիտեա, հայր, զի եկաք տեսանել զքեզ ՚ի Տրոյին և ոչ ընկալար զմեզ : Ասէ ցնա ծերն . դուք ճաշակեցէք հաց և արբէք ջուր . բայց ես, որդեակ, ոչ հաց և ոչ ջուր ճաշակեցի, բայց սակայն և ոչ նստայ տանջելով զիս մինչև փորձեցի եթէ հասեալ էք ՚ի տեղին ձեր, զի վասն իմ աշխատեցայք դուք . թողուծի արարէք ինձ, եղբարք : Աւ մխիթարեալ գնացին :

ԱՍԷՐ՝ վասն հօրն Պետրոսի և հօրն Ապիմաքեայ

բժշկարան մարդոյ, և զի զայս կամի Թժ զի առցէ մարդ յանձն զյանցանս իւր առաջի Թժ :

Ասաց հայրն Վանիէլ՝ եթէ եկին երբեմն յԱղեքսանդրիա հարբ տեսանել զհայրն Արսէնիոս . և էր մինն ՚ի նոցանէ հօրեղբայր Տիմոթէի պատրիարգի որոյ կոչէր Նուպա, ունէր ընդ ինքն և այլ եղբօրորդի ոմն : Իսկ հայրն Արսէնի էր յայն ժամու տկարացեալ յոյժ, և ոչ ընկալաւ զնոսա, զի մի և այլք գայցեն և նեղեսցեն զնա . և էր յայնժամ ՚ի վէմն Նիտրիոյ, և գնացին տրտմեալք ՚ի նմանէ : Իսկ զկնի այսորիկ եղև գալուստ բարբարոսացն անդ, և գնաց նքթեալ անտի Արսէնի ՚ի ներքին կողմանս և բնակեցաւ անդ . և լուան նոքա դարձեալ զբնակիլն նորա անդ և գնացին տեսանել զնա . իսկ նա խնդուծք ընկալաւ զնոսա : Ասէ ցնա ոմն յեղբարցն որ էր ընդ նոսա . գիտեա, ով հայր, զի յորժամ եկաք առ քեզ՝ մինչ էիր դու ՚ի Տրովադա, և ոչ ընկալար զմեզ, և տրտմեալք գնացաք : Ասէ ցնա ծերն . բարի է . դուք հաց և ջուր ճաշակեցիք յայնժամ, այլ ես և ոչ զայն առի, զի սչ կարէի ՚ի տրտմութեն վասն ձեր, և տանջէի զանձն իմ ՚ի հոգոց հոգալոյ զձեզ՝ թէ իցէ թէ խաղաղութք երթիցեն, մինչև կարծէի թէ հասալք դուք ՚ի տեղի ձեր . և արդ ներեցէք ինձ, և զի վասն իմ աշխատեալ եկիք և ոչ մխիթարեցայք : Եւ ճշմարիտ խոնարհական բանիւ ողջացոյց զմիտս նոցա, և նոքա գնացին ուրախութք շահեալք ՚ի տեղի իւրեանց :

2 Բնակէին ՚ի միասին հայրն Պետրէ և հայրն Ապիմախոս յԱթայի-

եթէ միախորհուրդք էին 'ի Հռայիթ . մինչդեռ ճաշակէին նոքա յեկեղեցին , բռնաբարեցին զնոսա զի եկեսցեն 'ի սեղան սրբոցն , և մեծ աշխատութեւ երթեալ հօրն Պետրոսի միայն : Եւ իբրեւ յարեան , ասէ ցնահայրն Եպիմաքոս . զիա՞րդ իշխեցեր երթալ 'ի սեղան ծերոցն : Եւ ասէ ցնահայրն Պետրոս . եթէ նստեալ էր իմ առ ձեզ , որպէս զծեր պատուէին զիս եղբարքն , և տային ինձ օրհնել յառաջ , և մեծագոյն երևէի 'ի միջի ձերում . արդ երթեալ առ հարսն՝ կրսերագոյն եմ քան զամենեւեան և խոնարհ խորհրդովք իմովք :

ԴԱՐՁԵԱԼ՝ պատմեցաւ վասն այլոյ եպիսկոպոսի որ սիրինքացւոյ հօրն Վփուայ՝ թէ յորժամ էր մենակեաց , բազում կրօնաւորութեք վարէր . և յորժամ եղև եպիսկոպոս , կամեցաւ նովին խստակրօնութեան վարիլ , և ոչ հանդարտեաց , և ընկէց զինքն առաջի տեառն և ասէ . միթէ վասն եպիսկոպոսութեանս մերժեցաւ շնորհն յի նէն : Եւ յայտնեցաւ նմա թէ ոչ , այլ յայնժամ անապատ էր և մարդ ոչ գոյր և անօգնական լինէր քեզ , իսկ այժմ աշխարհ է և մարդիկ օգնական լինին քեզ :

Եւ ոմն մենակեաց եգիպտացի 'ի Վոստանդնուպօլիս առ երանելեալն Թէոդոսիւ փոքու , և բնակեալ էր

թու . և ուսէին երբեմն եղբարքն սէր յեկեղեցին , և նեղեցին զնոսա գնալ 'ի սեղանն ընդ նոսա , և 'ի բազում նեղութենէն լքեալ գնաց հայրն Պետրէ ընդ նոսա միայն : Եւ իբրեւ յարեան անտի , ասէ ցնահայրն Եպիմաքոս . որպէս իշխեցեր գնալ նստել ընդ ծերոցն : Իսկ նա պատասխանի ետ և ասէ . եթէ նստէի ընդ քեզ՝ իբրեւ ընդ աւագ եղբոր եղբարքն հրաւիրէին զիս յառաջագոյն օրհնել , և համարեալ էի ես որպէս զմեծ քան զքեզ . իսկ գնացի առ ծերսն , և փոքր քան զամենեւեան և խոնարհ էի մտօքս : Ասէ Պետրէ . ոչ է մեզ պարտ հրապարտանալ յորժամ տէր ինչ առնէ ընդ մեզ , այլ գոհանալ պարտիմք զի արժանի եղիցուք համարիլ ինչ առաջի նորա , և 'ի վերայ այսր ամենայնի զառաքինութիս զամենայն ստանալ պարտիմք և առնել :

1 Պատմէին վասն Ռֆսիրինքոսի եպիսկոպոսի որ կոչէր Անիի , եթէ յորժամ էր նա միայնակեաց յանապատին , յոյժ ճգնութի և վիշտս կրէր . իսկ յորժամ եղև եպիսկոպոս , կամէր նա զնոյն ճգնութի կրել և ոչ կարաց . և անկեալ առաջի անողբայր և ասէր . տէր , միթէ վասն եպիսկոպոսութեանս այս բարձեր զշնորհս քո յինէն : Եւ երևեցաւ նմա տէր և ասէ . ոչ վասն եպիսկոպոսութեւ , այլ յայնժամ յանապատն ոչ ունէիր զոք քեզ օգնական դու , և տէր օգնէր քեզ . իսկ այժմ յերկրի ես , մարդիկ օգնեսցեն . վասն զի խոնարհաց և անօգնականից է տէր օգնական և պահապան :

2 Միայնակեաց ոմն բնակեալ էր յազարակ Վոստանդինուպօլիս յաւուրս Թէոդոսի նորոյ Թագաւորի : Եւ եղև ընդ անցանելն ընդ այն

ի փոքր խցկան յանապատի : Իսկ թագաւորն գայր անդ միայն , և բազմութի ի հեռուստ ակն ունէին նմա : Իսկ նա առեալ զթագն ի գլխոյ իւրմէ և թաքուցեալ բախեաց զդուրս միայնակեցին . և բացեալ նմա զդուրսն՝ ծանեալ թէ թագաւորն է և լուռ եկաց , ընկալեալ զնա որպէս զմի ի զինուորաց . և յաղօթս կացեալ նստան : Եւ սկսաւ հարցանել եթէ զիարդ կան հարքն եգիպտացիք : Եւ նա ասէ . ամենեքեան աղօթս առնեն վասն քոյոյ փրկութե : Եւ հայեցեալ ի խուղն՝ ոչ եգիտ անդ նիւթս , բայց միայն փիւրիդ մի փոքր՝ յորում կայր հաց : Եւ միայնակեացն . ճաշակեա սակաւիկ մի առ իս : Եւ ասէ . որպէս քեզ կամք են : Եւ թրմեաց հաց և արծակ ձէթ և աղ և կերան , և ետ նմա ջուր և արբ : Եւ ասէ ցնա . գիտե՞ս ով եմ ես : Եւ նա ասէ . անձ գիտէ ով ես դու : Պատասխանի տուեալ ասաց . ես եմ Թէոդոս թագաւոր : Եւ առժամայն երկիր եպագ նմա : Եւ սաց . երանի է ձեզ ճամարտից և անհոգաց յաշխարհէս . ի թագաւորութեան ծնեալ եմ և ոչ երբէք յագեցայ հացիւ և ջրով որպէս այսօր , և կարի հաճոյ եղև ինձ . և սկսաւ պատուել զնա : Իսկ նորա յարուցեալ դարձեալ փախեալ յԵգիպտոս :

Եւ ԽՈՆԱՐ՝ ծերքն՝ եթէ երբեմն տուաւ մեզ ի Սկիւթ մէն սակաւ թուղ . և վասն զի ոչ ինչ էր , ոչ առաքեցաք հօրն Եւրսէնի , զի մի նմա անարգանք լինիցի այն : Իսկ ծերոյն լուեալ ոչ եկն ի ժողովն ասելով . որոշեցիք զիս

Ճանապարհ թագաւորն , եթող զհեծեալսն և գնաց միայն առ ծերն և բախեաց զդուռն . և ոչ ծանեալ զնա , այլ իբրև զմի ի զինուորացն ընկալաւ զնա . և մտեալ ի ներքս արարեալ աղօթս նստան : Եւ սկսաւ արքայ հարցանել զնա թէ որպէս կան կրօնաւորք յԵգիպտոս : Ասէ ցնա ծերն . ամենեքեան աղօթեն վասն կենաց թագաւորին : Ասէ թագաւորն . կերիցուք սակաւ ինչ : Եւ ծերն եբեր առաջի նորա տաք սիմառս և ձէթ և աղ սակաւ , և ճաշակեաց արքայն , և ետ ջուր և ըմպեաց : Եւ ասէ ցնա արքայ . ճանաչե՞ս զիս թէ ով իցեմ ես : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ ցնա . անձ ճանաչէ զքեզ : Ասէ ցնա արքայ . ես եմ Թէոդոս թագաւոր : Եւ ծերն երկիր եպագ նմա : Ասէ արքայ . երանի է ձեզ , ծերք , որք պարտպեալ էք ի հոգոց կենցաղոյս . իսկ ես ի ծիրանիս ծնեալ եմ և սնեալ , և այսպէս համ հացի և ջրոյ ոչ ճաշակեցի երբէք , զի յոյժ ակորժելի էր : Եւ գնաց արքայ և սկսաւ յայնմհետէ պատուել զնա : Իսկ ծերն վասն պատուելոյն թագաւորին ոչ կամեցաւ կեալ անդ , այլ փախեաւ և գնաց դարձեալ յԵգիպտոս և ասէ . ոչ եմ արժանի սարուկս պատուոյ թագոյ : Եւ ԽՈՆԱՐ՝ ծերքն՝ եթէ ետուն երբեմն ի Սկիւթ եղբարցն սակաւ ինչ թուղս . և զի ոչ ինչ էր վասն սակաւն և անպէտն գոլոյ՝ ոչ իշխեցին

և ոչ ետուք ինձ յօրհնութիւն զոր առաքեաց ան եղբարցդ, յորմէ չէի ընդունելոյ արժանի: Եւ լուեալ ամենեցուն օգտեցան ՚ի խոնարհութենէ ծերոյն. և երթեալ երիցուն տարաւ նմա ՚ի թղոյն և ած զնա ՚ի ժողովն մեծաւ խնդութեամբ:

ՍՍԵՐ՝ երբեմն հայրն Յոհաննէս ՚ի Սկիւթ, և եղբարքն շուրջ զնովաւ հարցանելով իւրաքանչիւր զխորհուրդս իւր, և պատասխանի տայր նոցա իւրաքանչիւր ումեք: Եւ ցնա ոմն ՚ի ծերոցն. Յոհաննէս, որպէս ըզպոռնիկ ես զարդարելով զքեզ ինքն և բազմացուցանելով զհոմանիս քո: Եւ ցնա հայրն Յոհաննէս. ճշմարիտ ասացեր, հայր, և ոչ է այլ ազգ ինչ, և զայդ անձայտնեաց քեզ: Եւ յետ այսորիկ ոմն մի ՚ի ծանօթից նորա ասաց. ոչ արդեօք խռովեցիս ՚ի ներքոյ, հայր: Եւ ասէ ցնա հայրն Յոհաննէս. ոչ խռովիմ, այլ որպէս արտաքոյս եմ, նոյնպէս և ներքոյս:

Եւ ոմն ՚ի հարանցն առ հայրն Սիսոյ ՚ի լեւոն հօրն Մատնի. և մինչդեռ խօսէին ընդ իրեարս, եհարցց հայրն Սիսոյ և ասէ. ո՞ւր ժամանեցեր արդեօք ՚ի չափ երանելոյն Մատնի, հայր: Եւ ցնա ծերն. ես ուստի ժամանեմ ՚ի նորա չափն. զի եթէ ունէի զմի ինչ ՚ի խորհրդոցն հօրն Մատնի, լինէի ամենեւին որպէս և զհօւր. բայց սակայն գիտեմ զմարդ զոմն զի աշխատութիւն հանդարտէ այլ ոք տանել խորհրդոց նորա: Եւ արձեալ եհարցց ցնա և ասէ. այսպէս հալածէր արդեօք սատանայ զառաջին սըն: Եւ ցնա հայրն Սիսոյ. արդ առաւել հալածէ, վասն զի ժամանակ նորա մերձեալ է և խռովի:

Եւ զարկել հօրն Արսէնիոսի, և զի երկեան ՚ի պատուոյ նորա: Իսկ իբրեւ լուաւ զայս ծերն, ոչ գնաց յեկեղեցին ուրախութեամբ:

1. Հայրն Յոհաննէս նստէր երբեմն ՚ի Սկիտէ, և շուրջ պատեալ եղբարքն զնովաւ հարցանէին ցնա վասն խորհրդոց: Ասէ ցնա ոմն ՚ի ծերոցն. Յոհաննէս, իբրեւ զկին պոռնիկ պաշտեալ ես դու, և այժմ ահա շուրջ կացուցեր զտուփոզսն: Իսկ հայրն Յոհաննէս համբուրեաց զնա և ասէ. ճշմարիտ ասես, հայր: Իսկ մի ոմն յաշակերտացն իւրոց ասէ ցնա. արդ ո՞չ շփոթեցար ՚ի ներքս ՚ի խորհուրդդ, հայր: Ասէ ցնա ծերն. ոչ շփոթեցայ, որդեակ, քանզի որպէս եմ արտաքոյ, սոյնպէս եմ և ՚ի ներքոյ ՚ի սրտի:

2. Գնացեալ երբեմն եղբայր ոմն առ հայրն Սիսոյի ՚ի լեւոն հօրն Մատնի, և իբրեւ խօսէին նոքա, ասէ եղբայրն այն ցհայրն Սիսոյի. դեռ ևս դու ո՞չ եղեր ՚ի չափ հօրն Մատնի, հայր: Ասէ ցնա ծերն. եթէ ունէի ես մի ինչ ՚ի խորհրդոցն Մատնիոսի, լինէի ես բոլորովեմբ հօւր. այլ գիտեմ ես մարդ որ ապաշխարութեամբ կարող իցէ համբերել խորհրդոցն:

ՊԻՆՊ՝ եղև երբեմն հօրն թէոգորեայ փերմացւոյ լի-
նել ուրեմն . և մինչդեռ ճաշակէին եղբարքն , վասն եր-
կիւղածութե լռութե առնուին զբաժակն և ոչ ասէին
թէ թողութի արա : Մէ ցնա հայրն թէոգորոս . կո-
րուսին միայնակեացք զլռութի իւրեանց վասն ոչ ասե-
լոյ եթէ թողութիւն արա :

ՄՅԼ՝ ոմն ծեր ասաց՝ եթէ ազնիւ է ասել առ իրեարս՝
թողութիւն արա , և այսպէս առնուլ . վասն զի այս է
ձև միայնակեցի :

ՄԵԲ՝ հայրն Մրմատէս . կամիմ զմարդ որ մեղու-
ցեալ իցէ և գիտասցէ եթէ մեղայ և ապաշխարեցէ ա-
ւելագոյն քան զմարդ որ ոչ իցէ մեղուցեալ , և ունիցի
զինքն այնպէս որպէս թէ արդարութի իցէ արարեալ :

ՄԵՅ՝ հայրն Փորտաս . եթէ անկամի ընդ իմ ընդ
կեանս , գիտէ որպէս մատակարարէ ինձ . և եթէ ոչ կա-
մի , վասն էր ինձ կեանքս : Օ ի ոչ յամենեցունց ընդու-
նէր ինչ , և կայր ինքն ի կողի և ասէր . եթէ տայր ինչ
ոք ինձ և ոչ վասն ան , ոչ ինչ ունիմ ես տալ նմա , և
յայ առնու վարձս , զի ոչ վասն ան ետ զայն , և զրկի որ
տայն . զի վասն այնորիկ որ եթէ ընդ աստուծոմն իցեն
և ի նմանէ միայն ունիցին ականկալութի այնպէս եր-
կիւղածութե կատարեցէք . մի թշնամանս ինչ համա-
րելով , թէ և բիւր անգամ անարգանք ոք իցեն . և ըղ-
փառս մարմնոյ մի խնդրէք , այլ որ զախտս մարմնոյ լու-
ծանէք . և զի եթէ զլաւագոյնսն խնդրես , եղիցին փառք .
առաքինութի փառս ի մարդկանէ ոչ խնդրէ , և ոչ կա-
մի զպատիւ զմայրն չարի որ առաջնորդէ ի մարդահա-
ճութիւն , և թշնամիք են կամողացն զփառս աշխարհի
զառժամայն զսպանութեմն : Մրդ այսպիսիս բազում ախ-
տից ծառայէ . վասն զի սիրոյ է երկայնամտելն , և ոչ է

1 Նստէր երբեմն ի սէր ընդ եղբարսն հայրն թէոգորէ . և մինչդեռ
ուտէին զգուշութե և առնուին բաժակ լռութե և ոչ խնդրէին թո-
ղութի յըմպելն , ասէ հայրն թէոգորէ . կորուսին կրօնաւորք զազա-
տութի իւրեանց , զի ոչ ևս խնդրեն թողութի յըմպելն զգինի , զի ոչ
կամին խոնարհիլ զիջանել միմեանց գոհաբանութեամբ :

2 Ասաց հայրն Սարմատան . լաւ իցէ մարդ մեղաւոր՝ որ գիտէ զի
մեղաւ՝ և ապաշաւէ , քան զմարդ որ ոչ է մեղուցեալ , և համարեցի
զանձն ոչ մեղուցեալ և ոչ սգոյ :

3 Ասաց հայրն Փորտաս . եթէ կամեսցի ան զկեանս իմ , ինքն գիտէ
թէ որպէս յարդարէ զնա . և թէ ոչ կամի , զինչ արարից ես զկեալն

սիրոյ բարկանալն և սրտմտելն . զի սնափառութի մարդկան խոնարհել ոչ կամի , և յառաջ քան զինքն պատուել զոք՝ ոչ կարէ յափշտակելով զնախապատուութիւն , մի գուցէ անարգ երևեսցի :

Եւ իսկ ' ոմանք . եթէ ոք դայր առ հայրն Պիմէն , առաքէր զնոսա ծերն առ հայրն Անուբ , զի նա երիցադոյն է յաւուրց : Եւսէր և հայրն Անուբ . առ եղբայրն Պիմէն երթայք , զի նա ունի զշնորհդ զայդ : Եւսա եթէ նստէր հայրն Անուբ առ նմա , ոչ խօսէր առաջի նորա :

Եւ խոնարհսն ոմն ունէր դուստր ամուսնաւ իւրով հանդերձ . դէպ եղև դստերն յայսոյ պղծոյ տարակուսիլ , և ծնողք նորա աղաչէին զհանդիպեալ միայնակեացս աղօթս առնել 'ի վերայ նորա , և ոչ բժշկեցաւ : Եւստոյ ասէ ցնա ոմն միայնակեաց սիրելի նոցա . եթէ կամիք որ ողջանայցէ դուստրդ ձեր՝ երթայք յայս ինչ անապատ , քանզի անդ սուրբք են , և հաւատամ եթէ յաղօթից նոցա բժշկի : Իսկ նոցա լուեալ 'ի նմանէ գնացին յանապատն . և դէպ եղև ումեմն տղայոյ միայնակեցի ելանել 'ի վանացն , և իբրև տեսին զնա յոյժ խրնդացին ասելով . ահաւասիկ առաքեաց անձ մի 'ի նոցանէն , որպէս զի մի երթիցուք յայնչափ ինչ անապատ : Եւ իբրև մերձեցան , ընկեցին զինքեանս 'ի խոնարհ մանկամբն հանդերձ աղաչելով զնա և ասելով . դուստրս մեր այս տարակուսի 'ի դիւէ , այլ վասն նոյ աղօթս արա 'ի վերայ : Եւ նա ասէ . մարդ մեղաւոր եմ : Եւ նոքա աղաչէին ասելով . մի ասեր այդպէս՝ վասն նոյ , այլ վշտակից լեր մեզ և աղօթեա 'ի վերայ դորա . քանզի կարծէին եթէ վասն խոնարհութեան ասէր զայն . և դարձեալ նոյնպէս ասէր նոցա : Իբրև նեղէին զնա և աղաչէին ջեռուցեալ սրտիւն , եհան յանթէ իւրմէ փոքրիկ գիրս և ասէ ցնոսա երդմամբ՝ եթէ զայս գողացայ և ելի անտի : Իսկ յորժամ ասաց զբանս զայս , 'ի բաց եկաց դեն 'ի մանկանէ անտի՝ չհանդուրժեալ խոնարհութե

իւմ : Եւ ինքն յումեքէ ոչ ինչ առնոյր , և 'ի հիւանդութիւն անկեալ դնիւր նա յանկողնի և ուրախ էր 'ի համբերութիւն :

Եւ եթէ դայր ոք առ հայրն Պիմէն հարցանել ինչ , առաքէր զնա նախ առ հայրն Անուբ հարցանել ընդ նա : Իսկ հայրն Անուբ ասէր ցնոսա . գնացէք առ եղբայրն իմ Պիմէն , զի շնորհք վարդապետութե նմա տուեալ են : Եւ դարձեալ թէ 'ի միասին դիպէին լինել հայրն Անուբ և հայրն Պիմէն , պատուէր զԱնուբ իբրև զաւագ եղբայր իւր :

երիտասարդին, այլ և նոցա հաւատոյն՝ զի ոչ նուազեաց
գայթակղեալ 'ի բանս միայնակեցին, այլ որպէս մեծի
և սրբոյ երկրպագէին և աղաչէին. և առեալ զդուստրն
իւրեանց բժշկեալ գնացին փառաւորելով զիս :

Եւ ' երբեմն մենակեաց 'ի հռոմայ, որ մեծ 'ի սլաւա-
տանն էր, և բնակեաց 'ի Սկիւթ մերձ յեկեղեցին. ու-
նէր ընդ ինքեան և ծառայ մի ալևոր սպասաւոր ինքեան :
Եւ տեսեալ երիցուն զտկարութի նորա և գիտացեալ
թէ յորպիսի հանգստենէ էր, զոր ինչ թէ անձ առա-
քէր՝ տայր տանել նմա : Եւ լեալ այնպէս զքսան և հինգ
ամ 'ի Սկիւթ, և եղև տեսանող անուանի : Առեալ
ոմն ծեր 'ի կրօնաւորացն եգիպտացւոց վասն նորա եկն
տեսանել զնա, ակն ունելով թէ աւելի ինչ վարս մարմ
նոյ տեսանիցէ 'ի նա. և մտեալ և ողջոյն տուեալ նմա,
աղօթս արարեալ և նստան : Եւ տեսանէր զի ունէր
հանդերձս փափուկս և քաղաղրոն և մաշկ 'ի վերայ նո-
րա և սնարս, և զոտսն մաքուր ունէր և հողաթափս. և
զայս տեսեալ գայթակղեցաւ, զի ոչ էր 'ի տեղւոջն այն-
պիսի կարգ, այլ խստակրօնութի : Եւ վասն զի տեսա-
նող էր ծերն, իմացաւ եթէ գայթակղեցաւ հայրն, և
ասէ ցսպասաւորն ծերն. արա մեզ տօն այսօր վասն հօ-
րրս : Եւ գէպ եղև զի էր անդ փոքր մի բանջար, և ե-
փեաց, և 'ի ժամուն յարուցեալ ճաշակեցին. ունէին
ընդ ինքեանս և սակաւ մի գինի, և արբին վասն հիւան-
դութե իւրեանց : Եւ իբրև երեկոյ եղև, ասացին զեր-

Եկն երբեմն ծեր ոմն հռոմայեցի և բնակեցաւ 'ի Սկիւթ մերձ ե-
կեղեցւոյն, որ և ունէր ընդ իւր ծառայ մի 'ի սպասաւորել իւրն : Իբ-
րև ետես զնա հայրն Սկիւթոյ և զտկարութի նորա, և ծանեաւ եթէ
յորմէ մեծութե յորչափ աղքատութի հասեալ իցէ, վասն այն զոր
ինչ գային յեկեղեցին պէտք՝ յամենայնէ տայր նմա : Եւ եկաց նա այս-
պիսի քաղաքավարութե երանելի ծերն այն 'ի Սկիւթ զամս քսան և
հինգ. և եղև նա հոգեւտես և մեծանուն յոյժ : Իսկ ծեր ոմն մեծ եգիպ-
տացի լուաւ զնմանէ և եկն 'ի տեսանել զնա, և մնայր վիշտս և ճգ-
նութիւն մեծամեծս տեսանել 'ի նմա : Եւ իբրև մտեալ 'ի աուն ողջու-
նեցին զմիմեանս, և արարեալ աղօթս նստան. և իբրև ետես եգիպտա-
ցին զնա 'ի զգեստս փափուկս և մորթիկ մի փոքր 'ի ներքոյ նորա 'ի
տախտի, այսպէս և բարձ ընդ սնարիւք նորա, և զի էին ոտք նորա լուա-
ցեալ, և ունէր սանդալ ևս յոտս, այսպէս տեսանելով զնա գայթակ-
ղեցաւ 'ի նա եգիպտացին. վասն զի յեգիպտոս ոչ գոյր այնպիսի կարգ :
Իսկ ծերն վասն զի մարգարէաշնորհ էր, ծանեաւ զի գայթակղեցաւ 'ի
նա, և ասէ ցսպասաւորն իւր. արասցես մեզ տօն այսօր 'ի գալուստ
ծերոյս : Եւ արար բանջար խարշեալ. գտաւ և գինի անդ. և իբրև ժամ

կոտորածն սաղմոսն և ննջեցին . նոյնպէս և 'ի գիշերին :
 Յարուցեալ այգուն եգիպտացին ասէ ցնա . աղօթս ա-
 րա 'ի վերայ իմ : Եւ գնացեալ ոչ ինչ օգտեալ 'ի նմանէ :
 Իբրեւ չոգաւ վայր մի , կամեցեալ ծերոյն օգտեցուցա-
 նել զնա , առաքեաց դարձեալ կոչեաց զնա . և եմուտ
 միւսանգամ , և խնդութք ընկալաւ զնա : Եւ հարցեալ
 ցնա ծերոյն և ասէ . յորմէ՞ գաւառէ ես : Եւ ասէ . ես
 եգիպտացի եմ : Եւ յորմէ՞ քաղաքէ յԱգիպտոսէ : Եւ
 ասէ . ես ոչ եմ քաղաքացի , այլ գեղջուկ : Եւ ասէ ցնա
 ծերն . զինչ էր գործք քո 'ի գիւղն քոյ : Եւ նա ասէ . պա-
 հապան էի : Եւ ասէ ցնա . ո՞ր ննջէիր : Եւ ասէ . 'ի բացի :
 Եւ ասէ . իսկ զիմորդ ննջէիր : Եւ նա ասէ . 'ի գետնի :
 Եւ զինչ առնէիր ճաշ յանդին և կամ որպիսի գինի : Եւ
 նա ասէ . չոր հացիկ ունէի , և էր զի դիպեալ էր ինձ
 ձուկն աղի , և ջուր 'ի գետոյն ըմպէի : Եւ ծերն ասէ .
 մեծ է աշխատութիւնք քո . էին 'ի գիւղն քո քաղանիք :
 Եւ նա ասէ . ոչ էին , այլ 'ի գետն լուանայի : Եւ իբ-
 րեւ հարցեալ ծերն զայս ամենայն և ծանեալ զնեղու-
 թիւն նորա , կամեցեալ օգտեցուցանել զնա՝ ասաց նմա
 զառաջին զկարգսն իւր մինչդեռ յաշխարհի էր , և ասէ .
 զիս տառապեալս զոր տեսանես , յաշխարհէն 'ի մեծ քա-
 ղաքէն Հռոմայ եմ , անուանի լուեալ 'ի պալատան թա-

եղև , նստան և ճաշեցին . և իբրեւ երեկոյ եղև , ասաց երկոտասան սաղ-
 մոսս և ննջեցին . այսպէս և 'ի գիշերի արարին : Իսկ առաւօտուն ասէ
 եգիպտացին ջծերն . աղօթեա վասն իմ , հայր : Եւ ել անտի ոչ շինեալ
 մօք : Եւ իբրեւ գնաց փոքր մի , կամեցաւ ծերն շահել զնա , և առա-
 քեաց կոչեաց զնա : Իբրեւ դարձաւ և եկն , ընկալաւ զնա ուրախու-
 թեամբ , և սկսաւ հարցանել զնա և ասէ . յորմէ՞ երկրէ ես գու և
 կամ յորմէ՞ քաղաքէ : Իսկ նա ասէ . եգիպտացի եմ , և ոչ քաղաքացի ,
 այլ 'ի գիւղէ : Եւ նա ասէ . և զինչ էր գործք քո 'ի գիւղն քո : Պա-
 տասխանի ետ և ասէ . ես հովիւ նախրաց էի 'ի գիւղի : Ասէ ծերն . և ո՞ր
 ննջէիր 'ի գիշերի և կամ զինչ անկողին քո : Եւ նա ասէ . 'ի դաշտի
 ուր ոչ գոյր անկողին և ոչ այլ ինչ մխիթարութիւն , այլ կողմանէի 'ի
 վերայ գետնոյ : Դարձեալ ասէ . և զինչ ունէիր կերակուր 'ի դաշտի
 և կամ զորպիսի գինիս ըմպէիր : Իսկ նա ասէ . և լինիցի այգալիսի հան-
 գիտ 'ի դաշտի անշէնս , հայր : Ասէ ցնա ծերն . և ո՞րպէս էիր կենդա-
 նի : Ասէ եգիպտացին . հաց ցամաք և ջուր միայն էր կերակուր իմ , և
 այն ևս սակաւ : Ասէ ծերն . ունէիր քաղանիք 'ի լուացումն քեզ : Եւ նա
 ասէ . ոչ բնաւ , այլ 'ի գետ լուանայի երբեմն : Ասէ ծերն . յոյժ չա-
 րակրութեւ լեալ ես գու 'ի կեանս քո : Եւ իբրեւ եհարց զամենայն , և
 կամեցաւ օգտեցուցանել զնա , ասէ ցնա . ես աղքատս այս , որ տեսա-
 նես , հայր , 'ի մեծ քաղաքէն Հռոմայ եմ . և մեծաշուք պատուով նա-
 խագահ էի 'ի պալատ արքային : Իբրեւ լուաւ զգլուխ բանին , զըջա-

դաւորին : Այլ իբրեւ լուեալ եգիպտացւոյն զսկիզբն բա-
նիցն՝ զղջացաւ և կամէր լսել հաստատութիւն զասացեալն
'ի նմանէ : Դարձեալ ասէ . թողի զհռոմ և եկի բնա-
կեցայ 'ի յանապատիս յայսմ : Այլ զիս զոր տեսանես ,
տունս գեղեցիկս ունէի և կարասի սաստիկ , և արհա-
մարհեալ զայնու՝ եկի բնակել 'ի փոքր խցկանս յայսմ :
Ունէի ոսկի գահոյս , յորում էին անկողինք բազմապա-
տիկք . և թողեալ զայն ամենայն՝ ետ ինձ անձ զքաղաքիւր
և զմաշկեակս : Այլ հանդերձք իմ պատուականք և մե-
ծագինք էին , և փոխանակ այնր զանարգս զհանդերձս
զայս ունիմ . և յընթրիսն իմ սաստիկ ծախք ծախէին ,
և փոխանակ այնր զսակաւ բանջարիկս և զփոքր ապա-
կեակս ետ ինձ անձ : Այն սպասաւորք բազումք իմ , ծա-
ռայք և աղախնայք , և ահա ընդ նոսա ամենեցուն արկ
անձ 'ի սիրտ ծերոյս այսմիկ և սպասաւորէ ինձ : Այլ փո-
խանակ բաղանեացն յոր լուացեալ լինէի հանապազօր
հանդերձ անոյշ իւղովք , արկանեմ փոքր մի ջուր զո-
տիւք իմովք , և զանարգ զհողաթափս զայս զգենում
վասն տկարութեան իմոյ . և փոխանակ փողոցն և բնա-
րիցն , ասեմ զփոքր սաղմոսկունս զայս . և փոխանակ
նիւթոցն զոր ունէի և բազմութեն , հանդարտութիւն կա-
տարեմ զկեանս իմ : Արդ աղաչեմ զքո անձաշտուիդ ,
հայր իմ , մի գայթակղիր յիմ տկարութիւն : Այլ զայս
լուեալ եգիպտացւոյն և զգաստացեալ անձին , աղաղա-

ցաւ և խոհեմաբար լսէր զոր ասէրն : Ասէ դարձեալ ծերն . և թողի
զքաղաքն զայն և եկի յանապատս յայս : Ունէի ես անդ յարկս մե-
ծամեծս բազումս և սրահս գեղեցիկս , որմս մարմարեայս և ձեղունս
ոսկեղօծս , և ստացուածս բազումս և ինչս անթիւս , և թողեալ զայն
ամենայն՝ մօտի 'ի խցիկս այս : Էր և իմ տախտ ոսկեղէն և 'ի վերայ ան-
կողինս բազումս ոսկեհոռս և բազմագինս , և փոխանակ նոցա ետ ինձ
տէր զմահիճս և զմօրթս զայս : Դարձեալ հանդերձք իմ անթիւք բա-
զումք և մեծագինք էին , և փոխանակ նոցա զգեցեալ եմ զանարգս
զայս : Եւ 'ի վերայ սեղանոյ իմոյ ծախէր օր ըստ օրէ բազում տաղանդ-
ոսկւոյ և արծաթոյ , և արդ ետ ինձ անձ զնուաստս զայս բանջարս և
զբաժակս սակաւ 'ի միսիթարութիւն : Դարձեալ և բազմութիւն ծառայից
և սպասաւորաց էին 'ի տան իմում պաշտել զիս , և փոխանակ ամե-
նեցուն այնոցիկ հաւատացոյց անձ զեղբայրս զայս սպասաւորել ինձ :
Դարձեալ և փոխանակ բաղանեաց հանգստեան զոր կրէի , ունիմ զայս
սակաւ ջուրս . և փոխանակ ոսկեկար և մարգարտահոռն կօշկաց , ու-
նիմ զանդալիկս զայս յոտս իմ . և փոխանակ երգոց և պարուցն քաղց-
րաձայնից ստացայ զսաղմոսս զայս : Եւ արդ աղաչեմ զքեզ , հայր ,
մի գայթակղիր 'ի վերայ տկարութեանս իմոյ : Եւ իբրեւ լուեալ զայս

կեաց և ասէ . վայ ինձ, զի 'ի բազում նեղութիւն աշխարհիս եկի 'ի հանգիստ մեծ, և զոր ոչ ինչ ունէի յայնժամ՝ այժմ ունիմ . բայց դու, հայր, եկիր 'ի բազում հանգստեան 'ի նեղութիւն, և 'ի բազում փառաց և 'ի մեծութիւն 'ի խոնարհութիւն և յաղքատութիւն : Եւ շինեալ 'ի նմանէ մեծապէս՝ գնաց 'ի տեղի իւր, և եղև նմա սիրելի, և գայր առ նա վասն օգտի իւրոյ* :

Եգիպտացին, եկն 'ի միտս իւր և ասէ . վայ ինձ եղկեւոյս, քանզի ես 'ի բազում վշտաց զոր ունէի յաշխարհի եկի 'ի հանգիստ, և արդ ունիմ զոր բնաւ ոչ ունէի յայնժամ . իսկ դու 'ի մեծ հանգստութեանց եկեալ ես 'ի վիշտ և 'ի նեղութիւն, և 'ի հարստութիւն յաղքատութիւն : Եւ շահեցաւ յոյժ և գնաց, և յայնմհետէ եղև բարեկամ նմա, և զի միշտ գայր տեսանել զնա և օգտել 'ի նմանէ :

* Նոյն պատմութիւնն է Գարեթեալ 'ի հին Բարգմանութեան համառօտեալ և յանունն է սեփականեալ հօրն Արսէնի . Ասէին վասն հօրն Արսէնի՝ եթէ հիւանդացեալ նորա 'ի Սկիւթ, չոգաւ երէցն և ած զնա յեկեղեցին և եդ զնա 'ի վերայ քաղաքի և սնարս 'ի ներքոյ նորա : Եւ ահա ոմն 'ի ծերոցն եկն տեսանել զնա . և տեսեալ զնա 'ի վերայ քաղաքի և սնարս 'ի ներքոյ նորա՝ գայթակղեցաւ և ասէ . այս է հայրն Արսէնիոս և յայնմ հանգչի : Եւ առեալ զնա երիցուն 'ի մի կողմն ասէ ցնա . զի՞նչ էր գործ քո 'ի գիւղն քո : Եւ նա ասէ . հովիւ էի : Եւ նա ասէ . և զի՞որդ վարէիր զկեանս քո : Եւ նա ասէ . աշխատութիւն մեծաւ և նեղութիւն : Եւ իբրև ասաց նմա զամենայն նեղութիւն իւր որ եթէ յաշխարհի, ասէ ցնա . և աստ զի՞որդ վարիս : Եւ նա ասէ . ամե-

նակն հանգչիմ 'ի խղին իմում և պէտք իմ առաւելուն ինձ : Ասէ ցնա երէցն . տեսանէ՞ս զայս Արսէնիոս . մինչ էր յաշխարհին, հայր թագաւորաց անուանէր, և հազար ծառայք կամարաւորք և մանեակաւորք և կերպասազգետք կային առաջի սորա և բազմապատիկ անկողինք 'ի ներքոյ սորա : Իսկ դու հովիւ էիր, և զոր ոչ ունէիր հանգիստ յաշխարհի՝ այժմ աստ ունիս, և նա զփափկութիւնն զոր ունէր յաշխարհի՝ այժմ աստ ոչ ունի . արդ տեսանէ՞ս զի դու հանգչիս և դա տառապի : Եւ զղջացեալ ծերոյն անկաւ առաջի նորա և ասէ . թողութիւն արա ինձ, հայր, զի յանցեայ արգարեւ, այս ճշմարիտ ճանապարհ է, զի սա եկն 'ի խոնարհութիւն, իսկ ես 'ի հանգիստ : Եւ օգտեալ ծերոյն գնաց 'ի խուղն իւր :

Եւ սորա երկրորդ Բարգմանութիւնն . Ասէին եթէ հիւանդացաւ երբեմն 'ի Սկիւթ հայրն Արսէնիոս, և գնացեալ քահանայն երբ յեկեղեցին զնա, և ընկէց 'ի ներքոյ նորա մօրթ, և եդ բարձ ընդ գլխովն : Եւ եկն ծեր ոմն եգիպտացի տեսանել զնա . և իբրև ետես զնա կողմանեալ 'ի վերայ մօրթոյն և բարձ զգլխովն, գայթակղեցաւ 'ի նա և ասէ . այս է հայրն Արսէնի՝ որ 'ի գահոյս ննջէ : Իբրև լուաւ զայս քահանայն, հանեալ զնա առանձինն ասէ ցնա . զի՞նչ էր, հայր, գործ քո մինչ էիրն 'ի գիւղն : Իսկ նա ասէ . հովիւ ոչխարաց էի ես : Ասէ ցնա քահանայն . և որպէս էին կեանք քո : Պատասխանի ետ և ասէ . բազում վշտք և հոգովք : Ասէ քահանայն . և արդ այժմ որպէս կեաս 'ի սենեկի քո : Ասէ ցնա . բազում հանգստեամբ և փառք : Յայնժամ ասէ քահա-

ԵԳԻՊՏԱՅԻ՝ ծեր մի գնաց առ հայրն Օ ենոն ասու-
րի և ասաց նմա զանձնէ բանս նախատանաց։ Եւ ասէ
Օ ենոն . եգիպտացիքն զբարի գործս իւրեանց թագու-
ցանէն և զանարգանս իւրեանց յայտնէն , և Յոյնք և
Բարբիք զբարի գործս յայտնէն և զնախատանացն թա-
գուցանէն * :

ԵՍԱՅ՝ ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ էին երկու եղբարք 'ի
խրճիթսն և տրտմեցան ընդ իրեարս . և երթեալ միոյն
'ի խուղն իւր , ոչ կարաց նստել 'ի խուովութէն . և եր-
թեալ անկաւ առաջի նորա , և ոչ եբաց նմա . և եր-
թեալ եղբայրն ասաց ցհայրն Եսայի : Եւ ասէ ցնա

նայն . տեսանէս զայս հայր Արտէնիոս . հայր թագաւորաց էր յաշ-
խարհի , և ծառայս հազար ոսկեգօտիս և ոսկեհուռս կային 'ի սպա-
սու սորա , և գահոյս և անկողինս մեծագինս ունէր , և սպասս բազում
և անթիւ ունէր յերկրի , և զմեծութիւնս աշխարհաց և զփառս նոցա
լիով ունէր . իսկ դու հովիւ գոլով , և զոր ոչ ունէիր հանգիստ յերկ-
րի՝ ունիս այժմ . իսկ սա տես թէ յորպիսի փափկութեց և յորպիսի
փառաց և մեծութեց և 'ի հանգստութէ թէ յորպիսի վիշտս և նեղու-
թիւնս անկեալ դնի , և դու յորպիսի հանգիստ եկեալ իցես , և սա
յորպիսի վիշտս և 'ի ճգնութիւն : Զայս իբրև լուաւ ծերն եգիպտացի ,
զըջացաւ յոյժ և անկաւ յոտս քահանային և ասէ . Թող ինձ , հայր ,
զի մեղայ . զի սա 'ի վիշտ և 'ի խոնարհութիւն եկեալ է , և ես 'ի հան-
գիստ . և այն իցէ ճանապարհ կենաց որք թողեալ զփառս և զհան-
գիստ՝ 'ի խոնարհութիւն և 'ի վիշտս գայցեն :

Եկն երբեմն եղբայր ոմն եգիպտացի առ հայրն Զենոն յԱսորիս ,
և մեղադրէր խստագոյն անձին և մասնէր զխորհուրդս առաջի ծերոյն :
Իսկ ծերն զարմացաւ և ասէ . եգիպտացիք զառաքինութիւն զոր ունին
յանձինս՝ թաքուցանէն , և զմեղս զոր ոչ են գործեալ՝ ասեն ունել և
մասնէն զինքեանս . իսկ հռոմք և Ասորիք և հայք զառաքինութիւնս
զոր ոչ ունին՝ խարդախեն և պարծին ունել , և զմեղս զոր ունին և ըզ-
պակասութի՝ ծածկեն և թաքուցանեն : Եւ այսպէս գոհացեալ 'ի բա-
րեղք խոնարհուէ եղբորն և 'ի գովելի խոստովանուէ նորա , որ զոր ոչ
ունէր մեղս՝ և զայն խոստանայր ունել յանձին վստիւնարհուէ իւրոյ :

* Այլ օրիւնի տարիեալ 'ի հին Բարգ-
ճանուէտն . Երթեալ եղբայրն ե-
գիպտացի յԱսորիս առ հայրն Զե-
նոն և սկսաւ չարախօսել վասնխոր-
հրդոց իւրոց առաջի ծերոյն : Եւ
նորա լուեալ զարմացաւ և ասէ .
եգիպտացիք հանապազ թաքու-
ցանէն զառաքինութիւն իւրեանց
զոր ունին , և զյանցուածոց իւ-
րեանց չարախօսեն զոր ոչ ունին ,
և զառաքինութիւնն թաքուցանեն :

Եղբայր ոմն տրտմեալ յեղբորէն՝ գնաց խնդրել թողութի , իսկ
նա ոչ եբաց նմա զգուռն . և գնաց եղբայրն այն առ ծերն և պատ-
մեաց նմա զայն : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ ցնա . մի գուցէ դու
արդար կարծիցես գոլ զքեզ 'ի մտի , և ասես զեղբայրն գոլ պատճառ
յանցանացն , վասն այնորիկ ոչ եբաց քեզ զգուռն : Այլ այսպէս ա-

ծերն . որ ինչ եթէ ունիս արդարութի առ նմա՝ մի երևեցուցաներ , այլ երթ անկիր առաջի եղբօրն : Այլ երթեալ դարձեալ և բախեալ զդուրսն , և յառաջ քան զբանալն եղբօրն զդուրսն անկաւ առաջի նորա և ասէ .
Թողուի արա ինձ : Այլ այնպէս եկեալ պատմեաց ծերոյն :

ԱՍԷԻՆ՝ վասն հօրն Ամոնայ՝ եթէ ոմանք եկին առ նա զիրերաց դատախազ , և ծերն լուռ կայր . և կին ոմն ասէ ցմերձաւորն իւր . ծերս այս անմիտ է : Այլ լուեալ զայս ծերոյն , կոչեաց զկինն և ասէ ցնա . քանի աշխատութի աշխատեցայ յանապատիս զի ստացայ զանմտութիւնս զայս , և վասն քո՞ ունիմ զայս կորուսանել :

ԱՍԱՅ՝ հայրն Վիւրիոն՝ եթէ բազում աշխատութիս ըստ մարմնոյ աշխատեցայ առաւել քան զորդին իմ () աքարիա , և ոչ ժամանեցի ՚ի չափ նորա վասն խոնարհութեան և հնազանդութեան նորա :

ԱԾԻՆ՝ ոմանք դիւահար առ ոմն ծեր մեծ ՚ի (Ժ) Երայիդ և աղաչէին զնա զի հանցէ զդէն , իսկ ծերն ոչ կամէր . և աղաչեալ զնա բազում անգամ , իսկ ծերոյն դթացեալ յանձն առ և ասէ ցդէն . ել յարարածոյդ ւայ : Այլ դէն ասէ . ես ելանեմ , բայց հարցանեմ զքեզ բան ինչ՝ զի՞նչ է գրեալ յաւետարանին , ոյք են այծիքն և ոյք ոչխարքն : Այլ ծերն ասէ . այծն ես եմ , իսկ

րասցես զոր ասեմ . Թէպէտ և նա մեղանչեաց քեզ , այսպէս հաւանեցո զքեզ իբր Թէ դու մեղուցեր նմա , և արդարացո զեղբայրն , և այնպէս գնասցես առ նա , և Խժ միամտեցէ զնա ՚ի սէր քո : Եւ արար եղբայրն որպէս ասաց ծերն , և այնպէս գնաց և բախեաց զդուռն : Եւ իբրեւ իմացաւ եղբայրն , ել առ նա և նախ քան զնա խնդրեաց Թողութի ՚ի նմանէ . և սիրովն ւայ եղև խաղաղութի մեծ ՚ի մեջ նոցա :

1 Ասէին վասն հօրն Ամոնայ՝ եթէ եկին ոմանք առնել իրաւունս ընդ միմեանս առաջի նորա . իսկ նա պատճառեաց զյիմարն լինել : Ասէ ցնա ոմն ՚ի նոցանէ . դու յիմար ոմն իցես , ծեր : Ասէ ցնա ծերն . բազումս կրեցի աշխատութիւնս յանապատս յայս մինչև ստացայ զյիմարութիս զայս , և արդ այսօր կորուսից զսա , ահա յիմար եմ :

2 Ասաց հայրն Վարիոն՝ եթէ բազում ճգնութիս աշխատեցայ ես յանապատին քան զեղբայրն իմ զԶաքարիա , և ոչ կարացի հասանել ՚ի չափ նորա վասն խոնարհութեն և անչափ լուութեն զոր ունէր նա :

3 Գնացին ՚ի Թեբայիդա ոմանք մարդիկ առ ծեր ոմն և ունէին ընդ իւրեանս դիւահար , որպէս զի բժշկեացէ ծերն . և զկնի բազում աղաչանաց հնազանդեցաւ կամաց նոցա և ասէ ցդէն . ել ՚ի ստեղծուածոյդ ւայ , չար այս : Ասէ դէն ցծերն . ահա ելանեմ , այլ դու ասասցես ինձ ով են ուլքն այնոքիկ և այծիքն , և ով գառինքն և օղիքն : Ասէ ցնա ծերն . զուլսն և զոյծիքն գիտեմ ես զի ես եմ , իսկ զգառինսն և զօ .

զոյխարսն անձ գիտէ թէ ոյք իցեն : Եւ լուեալ դիւին գոչեաց 'ի ձայն մեծ և ասէ . ահա վասն խոնարհութե քո ելանեմ : Եւ առժամայն ել 'ի մարդոյն :

ՎԵՆԱՅԻՆ երկու եղբարք ըստ մարմնոյ առ եղբարսն յանապատն , և ուղղեալ զառաքինութիւն՝ գովէին յեղբարցն : Վէպ եղև միոյն 'ի նոցանէ հիւանդանալ 'ի բազում ամս . իսկ միւսն սպասաւորէր նմա : Եւ եկին ումանք 'ի հարանց տեսանել զնա , և սկսան գովել զսպասաւորն և ասել՝ եթէ միաբանութիդ ձեր և կրօնաւորութի և սրբութի վարուց զամենայն եղբարքս օգտեցոյց : Եւ նա ասաց խոնարհութե՝ եթէ ես մինչև ցայժմ սկիզբն ոչ արարի միայնակեցաց վարուց , իսկ եղբայրս իմ է որ եթէ ուղղեաց զվարս միայնակեցաց . բայց զի ծանիցէք՝ եկայք զհետ իմ : Եւ մոծեալ զնոսա՝ ի խուղն ուր կայր եղբայր նորա , ասէ ցնա . հայր , ուր է փայտատն որ ետու ցքեզ երեկ : Եւ նորա սկսեալ խնդրել զայն 'ի ներքոյ քաղաղրին իւրոյ ասելով՝ եթէ աստ արդեօք եղի , տես՝ եղբայր , ասէ , և յուղեա ընդ իս : Եւ յանձին կալաւ պահանջել զոր ոչ էր առեալ : Եւ օգտեալ հարքն գնացին :

ՄԱՅ երանելի արքայն Եւագրիոս ցարբայն Ղրսէնիոս . ընդէր մեք յայս խրատու և յիմաստութե ոչ ունիմք զոր սոքա վայրենի եգիպտացիքս վարս և իմաստութիւն ստացան : Ղսէ արքայն Ղրսէնիոս . մեք յաշխարհէ խրատեալք ոչ ունիմք զոր սոքա վայրենի եգիպտացիքս իւրեանց չարչարանօքն ստացան :

ՀԱՐՑԱՔՆՆ ԵՄԱՅ արքայ Ղրսէնիոս զծեր ոմն եգիպտացի վասն մտածութե , և այլ ոմն ետես զնա և ասէ . Ղրսէնիէ , որպէս այնչափ խրատս հռոմայեցի և հելլենացի ստացեալ՝ ցայս վայրենիս վասն քոյին մտածուեղ հարցանես : Եւ նա ասէ . զհռոմայեցի և զհելլենացի ստացայ զխրատ , բայց զայք և բեն վայրենւոյս այսորիկ ոչ երբէք ուսայ :

ՄԱՅ՝ հայրն Եպիփան . քանանացին աղաղակէր ,

գիւքն անձ միայն գիտէ : Յայնժամ տանջեալ գէն 'ի խոնարհութե ծերոյն և յաղթահարեալ 'ի պատասխանւոյն նորա՝ ել վաղվաղակի 'ի մարդոյն այնորիկ :

Ասաց հայրն Եպիփանէ . քանանացին աղաղակէր և լսելի եղև , տեսաւսն լուեաց և բժշկեցաւ , փարիսեցին պարծենայր և գատա-

տեռատեսն լուեաց, մաքսաւորն չհայէր 'ի վեր. զոր կամիս՝ արաւ և կեցցես:

Եւ Երբեմն խնդիր վասն Մեղքիսեդեկի, և անդ էր Վոպրէ՝ որ եհար զերեսս իւր և ասաց. վայ վայ, վայ քեզ, Վոպրէ, զի զոր հրամայեաց անձ՝ զայն ոչ խնդրես, և զոր ոչ հրամայեաց՝ խնդրես: Եւ լուեալ ծերքն գնացին և փախեան 'ի սենեակս իւրեանց:

ՀԱՐՑԱԻ Ծերն՝ եթէ լաւ իցէ ծուռն: Բայ. Եւ սու. Եւ ասաց յորժամ ծուռն եդ, ապա ետես զանձ:

Ուր² և Մեղքիս օտարք էին աշխարհաւ 'ի միմեանց և կային առ իրեարս. և այնչափ հնազանդ էին միմեանց, զի յաւուր միում կամէր Մեղքիս ձուկն կտրել ընդ մէջ, և 'ի ձայնէն Ուրայ՝ եթող զդանակն ընդ ձուկնն և ել առ նա, ոչ կտրեաց և ոչ առ զդանակն: Եւ յետոյ արար զկէս ձկանն խարշատեալ և զկէսն կարի աղնիւ. և յուտելն ասաց աւերելոյն՝ լաւ է, հայր: Եւ ընկերն ասէ. այո, հայր, և յոյժ լաւ է: Եւ երբ զազնիւ զուգեալն ուտէին՝ ասաց. կարի զազիր և աւեր է, հայր:

սարտեցաւ, և մաքսաւորն ոչ բանայր զբերանն և արդարացաւ. արդ յայտցանէ զոր կամիս՝ արասցես և դու:

1 Ժողովեցան Երբեմն հարքն Սկիտոյ և արարին խնդիր վասն Մեղքիսեդեկի թէ ով էր, և ոչ էր անդ հայրն Վոպրէ. և յետոյ կոչեցին զնա ևս, և հարցին ցնավասն խորհրդոյն այնորիկ: Իսկ նա իբրեւ լուաւ, եհար զերեսս իւր երիցս անգամ և ասէ. վայ քեզ, Վոպրէ. վայ քեզ, Վոպրէ. վայ քեզ, Վոպրէ. զի զոր ինչ պատուիրեաց քեզ տէր անձ՝ 'ի բաց ընկեցեր, և զոր ոչ խնդրէ 'ի քէն տէր՝ զայն խնդրես և քննես: Իսկ իբրեւ լուան զայս եղբարքն, փախեան 'ի սենեակս իւրեանց, և խոնարհ բանիւ շահեաց զաւելախնդիրսն զայն:

2 Հայրն Ուր և հայրն Մեղքիս ոչ էին 'ի միում սահմանաց, այլ կային սիրով և խաղաղութեւ մինչև 'ի մահ. զի հայրն Մեղքիս ունէր հնազանդութիւն և խոնարհութիւն յոյժ, նոյնպէս և հայրն Ուր: Եւ ես կացի առ նոսա աւուրս ինչ և դիտէի զվարս նոցա, և տեսի զարմանս մեծ զոր արար հայրն Մեղքիս: Զի եկն ոմն առ նա և եբեր նմա ձուկն փոքրիկ, և կամէր սպարաւորել զնա. և առ դանակ և եդ 'ի վերայ զի հատցէ զնա, և ձայնեաց նմա հայրն Ուր. նա առժամայն թողեալ ըզդանակն 'ի մէջ ձկանն և ոչ եհառ զնա բնաւ. և ես սքանչացայ ընդ հնազանդութիւն նորա, զի ոչ ժուժեաց ընդ ձայնէն մինչև հատցէ զնա կատարեալ, այլ կիսահատ ևս թողեալ: Եւ ես ասեմ ցհայրն Մեղքի. ուստի՞ ստացար զայսչափ հնազանդութիւն: Եւ նա ասէ ինձ. ոչ է այս իմ, այլ ծերոյն իցէ: Եւ խորովեալ զկէս ձկանն, զմի կէսն խահրեալ աւերեաց կամաւ և եդ առաջի ծերոյն, և ճաշակեաց ծերն և ինչ ոչ ասաց: Եւ ասէ. բարի է այդ: Եւ ծերն ասէ. այո բարի է յոյժ: Եւ ապա եբեր զայլ ևս կէսն յոյժ բարւոք կաղմեալ և ասէ. աւերեալ և խահրեալ է իմ զայս, հայր: Եւ նա ասէ. այո խահրեալ էր սակաւ

Եւ նա ասէ . ահա իրաւ ես , հայր , չէ բարւոք : Եւ զայս պիտի օրինակս պահել պարտ է ամենեցուն :

ՀԱՐՑԱՒ՝ Ժերն՝ եթէ լաւ է օտարութի : Ասէ . այո՛ լաւ է . քանզի ուրեմն յեկեղեցւոջն ուտէին սէր , և կայր օտար մի անդ և հանին զնա ՚ի դուրս , և դարձեալ կոչեցին վասն խղճի մտաց , և ապա ասեն ցնա . զի՞նչ կրեցեր յեւանեւն և ՚ի մտանեւն : Եւ ասէ . ունիմ զիս իբրեւ զշուն . եթէ վարեն զնամ , և եթէ կոչեն դամ :

Եւ ԲԱՅՐ՝ ոմն զեօթն ամ խնդրեաց յայ շնորհաբժշկութեւ , և ետ նմա նա . և չոգաւ առ ծեր ոմն և պատմեաց նմա : Եւ նորա լացեալ ասէ . դժուարինս խնդրեցեր , որդեակ . և արդ երթ և այլ զամս եօթն խնդրեա բառնալ ՚ի քէն զշնորհսն : Եւ արար այնպէս :

ՊԱՏՄԵԱՑ՝ հայրն ՚Դանիէլ՝ եթէ էր որումն իշխանի դուստր զոր ունէր դե , և ՚ի բազում տեղիս տարան

մի : Եւ ապա ասէ ցիս հայրն Աթերի . տեսանէս թէ որպէս ծերոյն իցէ հնազանդութի : Եւ իմ ելեալ անտի , զոր ինչ տեսի ՚ի նոսա՝ ջանամ պահել մինչև ցմահ : Իսկ հայրն Սիսոյի զայս պատմէր մեզ :

1 Եւ հարց ոմն եղբայր ցծերն և ասէ . զի՞նչ իցէ գործ օտարութե : Ասէ ցնա ծերն . տեսի ոմն եղբայր օտարս լեալ՝ որ գտաւ ՚ի դուռն եկեղեցւոյն ՚ի տօնի ուրեմն , և պարապեալ եղբարցն նստան ՚ի սէր , և նստաւ յուտել և օտարն ընդ նոսա ՚ի սէր : Իսկ ոմանք ասեն . ով եմոյծ զայս օտար : Եւ հանին զնա արտաքս : Եւ այլք դժուարեալք ընդ հանեւն բերին զնա դարձեալ ՚ի ներքս , և հարցին ցնա և ասեն . զի՞նչ խորհէիր ՚ի մտի յորժամ հանին զքեզ և յորժամ բերին ՚ի ներքս : Իսկ նա պատասխանի ետ զայս և ասէ . ասէի ցանձն իմ ՚ի մտի՝ եթէ գու և շուն մի էք , որ մինչ վարեն գնայ , և յորժամ կոչեն գայ : Եւ լուեալ զայս եղբարքն շահեցան ՚ի խոնարհութենէ նորա :

2 Ասէին վասն ծերոյ ումեմն եթէ խնդրեաց յայ զեօթն ամ շնորհաբժշկութեան , և տէր ետ նմա . և գնաց նա առ ծեր ոմն մեծ և պատմեաց նմա զայն : Իբրեւ լուաւ ծերն զայն , տրտմեցաւ յոյժ և ասէ . մեծ աշխատութի իցէ այդ , և զի՞նչ ասացից քեզ . այլ եթէ կամեսցիս ՚ի Քնկեալ , գնացեալ աղաչեսցես զնա զեօթն ամ ևս , զի բարձրէ զգա ՚ի քէն և ոչ լուիցէ քեզ : Յայնժամ գնաց տիրեալ վասն եղելոյ իրաց , զի զուր աշխատեալ եղև զժամանակն զայն . քանզի հաւատով ընկալաւ զբանս մեծի ծերոյն , և արար այնպէս ըստ հրամանի նորա մինչև առաւ ՚ի նմանէ շնորհքն այն . և դիտացեալ զչա՛ և զշնորհս խոնարհութեան և անփառութեան , և գոհանայր զայն :

3 Ասաց հայրն ՚Դանիէլ՝ թէ էր ոմն իշխանի ՚ի Բաբելոն , որոյ էր դուստր մի դիւահարեալ . իսկ հօր աղջկանն էր բարեկամ ոմն կրօնաւոր , և ասէ իշխանն այն . ոչ ոք կարող իցէ բժշկել զդուստրն իմ , բայց միայն միայնակեացն այն զոր ես գիտեմ . և եթէ աղաչեմ զնա , ոչ առնու զայս յանձն յաղագս բազում խոնարհութեան իւրոյ . այլ զայս արաոցոք . յորժամ գան աստ վաճառել զձեռագործս իւրեանց , բերցուք աստ զսփրիդս նոցա ՚ի գնել . և իբրեւ գան առնուլ զգինս՝ խնդրեսցուք զի

զնա և ոչ կարացին բժշկել: Վէպ եղև աշակերտի որումն ծերոյ անցանել ընդ այն, և դիւահարն ած ապտակ նմա. իսկ նա զպատուիրանն Վշի կատարեալ մատոյց և զմիւսն. և դեն ոչ կարացեալ հանդուրժել պատուիրանին կատարելոյ՝ աղաղակեալ ի ձայն մեծ և ել ի նմանէ: Եւ յորժամ եկին ծերքն, պատմեաց նոցա զամենայն պատճառս իրացն, և փառաւորեցին զւնձ:

Վր' ոմն եղբայր առ միաբանակեացս և զամենայն բեռինս եղբարցն զանձամբ առնոյր և մինչև ի պոռնկութիւնս գամ ասէր՝ թէ ես արարի, և չարախօսէր զինքենէ: Իսկ այլ եղբարքն քանզի ոչ գիտէին զգործս նորա, սկըսան տրտնջել զնմանէ և ասել՝ որքան չարիս առնէ սա աստ, և վասն այսր և գործէ սա ոչ: Իսկ հայրն գիտէր զգործս նորա և ասէ ցնոսա. եղբարք, կամիմ զմի պըրտուեղէն գորա խոնարհութիւն, քան զամենեցուն ձեր ամբարտաւանութիւն, բայց կամիք եթէ կատարեսցէ նձ զկամս ձեր: Եկն եբեր զգործս նոցա ամենեցուն, եբեր և զպրտուեղէն եղբօրն. և լուցեալ հուր ընկէց զայն ի հուրն և լուցեալ այրեցան նոցա ամենեցուն, բայց պըր-

տաթեացեն վասն դատեր իմում: Եւ ելեալ ի կրպակսն խնդրեցին և գտին զաշակերտ ծերոյն զի վաճառէր զսփրիդսն, և առեալ զնա ընդ սփրիդսն տարան ի տուն իշխանին: Եւ իբրև եմուտ ի տունն եղբայրն առնուլ զգինս վաճառոյն, ել դիւահարն այն և եհար զաջոյ ծնօտ եղբօրն. իսկ նա մատոյց նմա և զմիւսն ըստ պատուիրանին տեառն, և առժամայն տանջեալ եղև դեն և բարբառեցաւ և ասէ. բանն Յշի հալածեաց զիս աստի, ով բռնադատութեա: Եւ առժամայն ել անտի և ողբացաւ աղջիկն ի նմին ժամու: Եւ իբրև տեսին ծնողք աղջկանն փառաւորեցին զւնձ: Եւ եղբայրն գնաց առ ծերն և պատմեաց, և լուեալ ծերքն ամենայն եկին առ սա. և իբրև ծանեան զոր եղևն՝ փառաւորեցին զւնձ և ասէին. ամբարտաւանութեան դեն փախչի ի խոնարհութենէն, որպէս և եղև:

Եղբայր ոմն էր ի հասարակաց վանս և զամենայն ծանրութիւն եղբարցն ժողովէր յինքն. քանզի զոր ինչ տեսանէր գործեալ անպատշաճս ի վանսն յայն, իւր համարէր զայն գործ, և այնպէս խոստովանեալ ասալխարէր զմեղսն զայնոսիկ, մինչև ցպոռնկութիւն և լուեալ զոմանց յանձն առնոյր զայն, և մատնէր զանձն և ասէր՝ իմ է արարեալ զայն: Իսկ ոմանք յեղբարցն ոչ գիտելով զգործս նորա, սկսան տրտմել և ասել. տես թէ քանի չարիս գործեալ է, և ոչ աշխատի իբրև զմեզ: Իսկ հայր վանիցն գիտէր զգործս նորա և ասէր ցեղբարսն. հաճեալ եմ ես ընդ մի փսիադ նորա խոնարհութիւն, քան ընդ բազումն ձեր ամբարտաւանութիւն, և եթէ կամիք դուք՝ հաւատացուցանեմ և զձեզ աստուծով: Եւ եբեր երիս փսիադս եղբարցն՝ որ են հաճոյ յաչս ամենեցուն ամաքինութիւն նոցա, և մի փսիադ եղբօրն այն. և լուցեալ հուր մեծ և ընկէց զնոսա ի հուրն, և կիզեցան ամենեքեան

տուեղէն եղբօրն ոչ այրեցաւ : Երկուցեալ անկան առաջի նորա , և յայնմհետէ ունէին զնա իբրեւ զհայր :

ԱՍԱՅ՝ Յոհաննէս կարճահասակն ցեղբայր իւր երէց . կամէի անհոգ լինել իբրեւ զհրեշտակ որք ոչ ինչ գործեն , այլ անդադար զնձ պաշտեն : Եւ մերկացեալ զհանդերձս իւր եւ գնաց յանապատ , և լեալ անդ շաբաթ մի դարձաւ անդրէն առ եղբայրն ՚ի խուղն իւր . և բախեալ զդուրսն , ոչ եբաց նմա ասելով՝ ո՞վ ես դու : Եւ ասէ . ես եմ Յոհաննէս : Եւ նա ասէ . Յոհաննէս հրեշտակ եղև , և ոչ է ընդ մարդկան : Եւ նա աղաչեաց զի բացցէ նմա , և ոչ եբաց նմա , այլ եթող զնա ՚ի տառապանս մինչև յառաւօտն , և այգուն ասէ ցնա . ահա մարդ ես և պէտք են քեզ գործոյ զի կերիցես : Եւ անկեալ առաջի ասէ . թողութիւն արա ինձ :

ԱՆՅԱՆԷՐ՝ Երբեմն հայրն Սակար յանտառէն ՚ի խուղ իւր և ունէր արմաւենի . և ահա երևէր նմա բանտարկուն ունելով մանգաղ և կամէր հարկանել զնա և ոչ կարաց , և ասէ . մեծ բռնութիւն է ինձ ՚ի քէն , Սակար , զի ոչ կարեմ հակառակել ընդ քեզ . ահա զոր գործես դու , գործեմ և ես . պահես դու , և ես ամենևին ոչ

բաց ՚ի միոյ խարէ՝ որ էր եղբօրն : Եւ իբրեւ տեսին զայս եղբարքն , երկեան յոյժ , և անկեալ առաջի նորա խնդրէին թողութիւն , և յայնմհետէ իբրեւ զհայր ունէին զնա :

Եւ անց երբեմն Յոհաննէս կարճիկն ցերէց եղբայր իւր . կամիմ լինել անհոգ իբրեւ զհրեշտակս՝ որ ոչ հոգան ինչ և ոչ աշխատին , այլ անդադար կան յերգս ւոյ : Եւ մերկացեալ զձորձս իւր գնաց յանապատ և եկաց անդ շաբաթ մի , և դարձեալ դարձաւ առ եղբայրն և եկն առ նա ՚ի մէջ գիշերի . և իբրեւ բախեաց զդուռն , լուաւ ՚ի ներքուստ եղբայրն և ասէ նախ քան զբանալ դրանն . ո՞ր ես դու : Իսկ նա ասէ . ես եմ Յոհաննէս եղբայր քո : Յայնժամ պատասխանի ետ և ասէ ցՅոհաննէս . Յոհաննէս հրեշտակ եղև , և ոչ ընդ մարդկան իցէ : Իսկ նա աղաչէր և ասէր՝ ես եմ : Եւ ոչ եբաց նմա մինչև ցառաւօտն , և եթող զնա վտանգիլ անդ : Եւ յետոյ եբաց նմա զդուռն և ասէ . արդ ահա ծանիր զքեզ զի մարդ ես , և արդ աշխատեա զի կերակրես ցիս : Իսկ նա յերես անկեալ ասէ . թողութիւն արա ինձ , եղբայր , զի գոռոզ բանիւ գնացեալ ոչ կարացի կեալ , մինչև զգորաւոր խոնարհութիւն զգեցեալ գնացից և խոնարհութեամբ յաղթող դտայց կատականաց ամենայնի :

Գայր երբեմն ՚ի դրախտից հայրն Սակար ՚ի սենեակ իւր և բերէր արմաւենի . և դիպեալ նմա դէ ՚ի ճանապարհին՝ ունելով ՚ի ձեռին մանգաղ , կամէր հարկանել զՍակար մանգաղովն և ոչ կարաց , և ասէ . յոյժ բռնանաս ինձ , Սակար , և ոչ կարեմ յաղթել քեզ . ահա զոր ինչ գործես դու , գործեմ և ես . դու պահես , և ես այլ պահեմ բնաւ . դու տքնիս , ես բնաւ ոչ ննջեմ . մին ևս միայն է քո որով յաղ-

ճաշակեմ. հսկես դու, ես բնաւ ոչ ննջեմ. մի միայն իրօք որով յաղթես դու ինձ: Ասէ հայրն Մակար. զինչ են իրքնայն: Այլ նա ասէ. խոնարհութի քո, զի վասն խոնարհութեան քո չկարեմ հակառակել ընդ քեզ: Այլ համբար ձեալ զձեռս իւր յաղօթս, և աներևոյթ լինէր 'ի նմանէ:

Եւ զԱՅՐ՝ ոմն հրաժարեալ յաշխարհէ հարբ իւրով քստ մարմնոյ, և ոչ կացին երկոքեան 'ի մի վանս. իսկ յետ ժամանակի իմիք լուաւ եղբայրն վասն հօրն իւրոյ եթէ զգիւհար զոմն բժշկեաց, և երթեալ եղբօրն սպասեաց ումեմն ծերոյ մեծի որպէս տրտմեալ վասն անձին իւրոյ ասելով. աբբայ, ահաւասիկ հայր իմ զարգացաւ և զգեն հալածեաց յեղբօրէն, իսկ ես 'ի ծուլութեմ և ոչ մի ինչ յառաջագիմութիւն գոյ յիս: Ասէ ցնա ծերն. արդարեւ, որդեակ, ոչ է այս յառաջումն դես հանել կամ հիւանդս բժշկել. քանզի զայս սոսիկ ոչ եթէ մարդն առնէ, այլ զօրութինն նոյ և հաւատք մատուցելոյն. սակայն բազմաց զայս ոչ իմացեալ, յամբարտաւանութի 'ի բժշկութեց անտի եկեալ կորեան: Իսկ ես ասեմ. եթէ գայցէ մարդ 'ի ճշմարիտ խոնարհութի, այլ յառաջագիմութի մեծ ոչ գոյ քան զնա, որ ոչ երբէք անկանի. քանզի որ միանգամ խոնարհեցուցանէ զինքն 'ի վայր, ուր ապա ունի անկանել որ 'ի գետին իջոյց զինքն. իսկ նշան այնպիսւոյն այս է՝ եթէ խնդայ ընդ արհամարհանս և ընդ անարգանս:

ՏԱՆՅ ոմն տուեալ 'ի վանս 'ի նախնեաց իւրոց, և յետ ժամանակաց եկին տեսանել զնա. իսկ ծերն ասէ

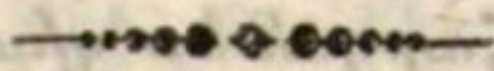
թես դու ինձ: Ասէ հայրն Մակարի. և զինչ է այն: Ասէ գեն. այս ինքն խոնարհութիւն քո:

Եղբայր ոմն եղև կրօնաւոր ընդ մարմնաւոր հօր իւրոյ և բնակեցան երկոքին 'ի մի վանս. և զկնի ժամուց ինչ լուաւ եղբայրն զհօրէ իւրմէ և եթէ բժշկեաց նա զգիւհար ոմն: Եւ գնաց եղբայրն առ ծեր ոմն մեծ և սպասեաց նմա և ասէ տրտմութեամբ. հայր սուրբ, յաւելաւ հայր իմ և եհան գև յեղբօրէ, իսկ ես 'ի ծուլութիւն մնացի, ոչ յառաջեցի 'ի գործս: Ասէ ցնա ծերն. թոյլ տուր, որդեակ, ոչ է յառաջումն հանել զգես և բժշկել զհիւանդս. զի զայս ոչ եթէ մարդ առնէ, այլ զօրութինն նոյ և հաւատ եկելոյն. և ես առաւել ոմանք բազումք ոչ ծանեան զուղիղ խորհուրդն, և յամբարտաւանութի անկան յայսցանէ և կորեան: Այլ ես ասեմ քեզ, որդեակ, եթէ գայցէ մարդ 'ի խոնարհութի և ստանայ զնա իւր սեպհական հեղութի, մեծ յառաջագիմութի քան զայս ոչ գոյ, որ ոչ ևս անկանի. զի որ խոնարհեցանան մինչև յերկիր, նա ուր և կամ որով իւրիք անկցի. և նշան կաւարեալ խոնարհութե այս է, զի 'ի վերայ անարգանացն խնդացէ:

միում յեղբարցն ձայնել զփոքրիկն : Իբրև մերձեցաւ
առ աբասն՝ ասէ ցնա , ո՞վ կոչեաց զքեզ . ապտակեալ զնա
ասէ՝ երթ 'ի խուցն քո : Եւ տրտմեցան ծնողք նորա : Եւ
յետ սակաւ միոյ ասէն ցնա . հրամայեա որ զի գայ փոք-
րիկն և տեսանեմք զնա : Եւ կոչեաց աբասն եղբայր մի
և ասէ ցնա . կոչեա զփոքրիկն : Իբրև մերձեցաւ առ
ծերն , ապտակեաց զնա և ասէ . ո՞վ կոչեաց զքեզ , երթ
'ի խուցն քո : Իարձեալ տրտմեցան ծնողք նորա և ա-
սէն . աւաղ թէ ոչ էր եկեալ մեր այսր : Իսկ յետ սա-
կաւ միոյ շարժեալ 'ի բնութէն անտի , ասէն ցաբասն .
հրամայեա որ գայ փոքրիկն : Իսկ եղբօր մի . կոչեա զնա :
Իսկ յորժամ մերձեցաւ առ ծերն , ապտակեաց զնա և
ասէ . ո՞վ կոչեաց զքեզ , երթ 'ի խուցն քո : Եւ իբրև
զնաց սակաւ մի , կոչեաց զնա աբասն և կալեալ զձեռա-
նէ նորա ետ ցծնողսն իւր և ասէ ցնոսա . ահաւասիկ որ
դիդ ձեր եղև միայնակեաց : (Զայնժամ ծնողքն օգ-
տեալք յոյժ դոհացան զայ 'ի յառաջումն տղայոյն վկայ-
ութիւն արասուն : Եւ արդ մեք աղօթեսցուք հասանել
յայնպիսի խոնարհութիւն օգնութեամբն այ :

ԻՍԷ՝ Ծերն . յամենայն փորձանս մի մեղադրես մար-
դոյ , այլ քեզ ասա՝ եթէ այս ամենայն վասն մեղաց ի-
մոց եկն 'ի վերայ իմ :

Եւ ասաց ծերն . յամենայն փորձութիւն որ դիպեսցին քեզ , մի մե-
ղադրեսցես այլում , այլ մեղադրես անձին քում և ասա՝ թէ վասն
մեզաց իմոց եկն :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ քարգմանոսքեան

ԳՆԱՑԻՆ ոմանք 'ի հարցն առ հայրն Մատնիոս, և էր և հայրն Յովսէփ ընդ նոսա. և կամեցաւ հայրն Մատնի փորձել զնոսա, և առեալ 'ի մէջ զբանս զրոց սկսաւ հարցանել ընդ նոսա, այլ յառաջ 'ի փոքրագունիցն նոցա սկսաւ հարցանել և ասէ՝ թէ զինչ է զօրութի բանիս այսորիկ. և իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէ ասէր ըստ իւրում զօրութեան: Իսկ ծերն ասէ ցմի մի 'ի նոցանէ. դեռ ևս ոչ գիտէք զնա: Յետոյ եկն հարցանելով 'ի ծերագոյնս նոցա. և հարց ցհայրն Յովսէփ և ասէ. դու որ պէս կարծես զբանս զայս: Եւ նա ասէ. ոչ ևս գիտեմ և ոչ իմանալ կարող եմ զայդ: Իսկ հայրն Մատնի. ճշմարիտ հայրն Յովսէփ եգիտ զնա՝ որ ասացն թէ ոչ գիտեմ:

ԵՐԵՔ ոմանք 'ի հարցն ունէին սովորութիւն մի անգամ յամին ելանել առ հայրն Մատնիոս. և երկունս 'ի նոցանէ մինչ ելանէին, հարցանէին զնա վասն խորհրդոց իւրեանց և վասն փրկութեան անձին. իսկ միւսն լռէր միշտ և ոչ ինչ հարցանէր: Սկսի բազում ժամանակաց ասէ ցնա հայրն Մատնի. ահա այսքանի ամ է զի գաս աստ և ոչ ինչ հարցանես ցիս: Եւ պատասխանի ետ և ասէ. բաւական է ինձ տեսանելն զքեզ միայն յօգուտ ինձ: Եւ յսպիսի է խոնարհութիւն:

ԵՍԻՐ հայրն Սանիէլ՝ եթէ մինչ հանդերձեալ էր փոխադրիլ յաստեացս հայրն Մարտիրոս, պատուիրեաց մեզ և ասէ. մի հոգայք վասն իմ առնել ինչ սէր, զի ես թէ արարի ինչ բարի յերկրի, զայն գտանելոց եմ: Եւ իբրեւ մերձ էր ննջել զքուն արդարոց, շփոթեցան աշակերտք նորա, և նա ասէ. լռեցէք, զի ոչ ևս մերձեալ է

Ժամն, այլ մինչ գայցէ՝ ես ասացից ձեզ. բայց դատաստան պահանջեցի՝ ի ձէնջ առաջի աթոռոյն Վսի, եթէ տացէք ումեք զմարմին իմ: Աւնոքա ասեն. և զինչ արացուք: Վսէ ծերն. կալեալ տոռն յոտս իմ քարշեալ ընկեցէք յանապատի: Վրդ այս երանելի և սուրբս նյ յայսպիսի բարւոք խոնարհութե չափ հասեալ էր՝ որ այսպէս պատուիրէր զսուրբ մարմնոյն: Աւ այսպէս սլառ մէր միշտ ծերն՝ թէ յորմէ հետէ ելի աստ, ի վերայ բանի զղջացի բազում անգամ, այլ ի վերայ լուծեան ոչ երբէք: Վսկ իբրեւ մերձեցաւ մահն սրբոյն, սկսաւ լալ և ողբալ: Վսեն եղբարքն. ճշմարիտ և դու ևս երկնչիս ի մահուանէ, հայր: Աւ նա ասէ. ճշմարտութե ասեմ, եղբարք, և տէր գիտէ, զի այս երկիւղ որ այժմն է ի սրտի իմում, միշտ ընդ իս էր յայնմ հետէ որ եկի ի կրօնաւորութի: Օ այս ասացեալ ննջեաց զնինջ արդարոց երանելին Վրսէնիէ: Վսկ իբրեւ լուաւ հայրն Վիմէն եթէ ննջեաց հայրն Վրսէնի, ողբաց և ասէ. երանի է քեզ, հայր Վրսէնի, զի ողբացեր զանձն քո յաշխարհիս յայսմիկ. զի որ ոք աստ ոչ ողբասցէ զանձն, ի հանդերձեալն ողբասցէ. զի կամ աստ կամաւ, և կամ անդ ահամայ վասն տանջանացն պարտիմք ողբալ:

ՊԱՏՄԷՐ հայրն Վանիէլ և զայս՝ եթէ կոչեաց երբեմն հայրն Վրսէնիոս զհայրն Վղեքսանդրոս և զ() ոյիլէ և ասէ ցնոսա. գիտեմ զի սլատերազմին ընդ իս դեք, այլ ոչ գիտեմ եթէ յափշտակիմ ի նիրհումն. արդ աշխատեցարուք ընդ իս յայսմ գիշերի և պահեցէք զիս, զի մի ննջեցից ի հսկումնս յայս: Աւ նստան յերեկոյէ մինն ընդ աջմէ նորա և միւսն ընդ ահեկէ լուլեայն, և ասէին՝ թէ մեք ննջեցաք և զարթեաք, և զնա ոչ իմացաք թէ ննջեաց բնաւ. իսկ առաւօտուն ոչ գիտեմք թէ կամաւ արար զայս և թէ բնութե ննջեաց, նժ գիտէ. քանզի կափոյց զաչսն և շնչեաց երիցս անգամ, և բացեալ զաչսն յարեաւ վաղվաղակի և ասէ անդոհ ձայնիւ. ես ննջեցի, այո ես ննջեցի: Վյսպիսի ոք էր երանելին Վրսէնիոս:

ՀԱՅՐՆ Վղաթոն մինչ փոխադրիլ մահուամբ հանդերձեալ էր, եկաց նա զաւուրս երիս ի բաց ունելով զաչս իւր և բնաւ ոչ շարժէր զնոսա: Վսկ եղբարքն խթեցին զնա և ասացին. ուր իցես արդեօք, հայր Վղաթոն:

Իսկ նա ասաց նոցա . առաջի դատաստանին նոյ կամ ես , որդեակք : Եւ նա . նա դու ևս երկնչիս , հայր , 'ի ժամէն յայնմանէ : Եւ նա ասէ նոցա . ես ըստ կարի իմում ձգնեցայ պահել զպատուիրանս նոյ , այլ սակայն յամենայնի մարդ եմ , և ոչ գիտեմ թէ գործք իմ հաճոյ եղեն նոյ թէ ոչ : Եւ նա եղբարքն . և ոչ յուսանաս դու 'ի գործս քո թէ հաճոյ են նոյ : Եւ նոսա ծերն . ոչ իշխեմ վստահանալ մինչև կացից առաջի նոյ , քանզի այլ ազգ դատաստանք նոյ և այլ ազգ մարդկայինք իցեն : Եւ իբրև կամէին այլ ազգ ինչ խօսել , ասէ . աղաչեմ մի ինչ խօսիք ընդ իս 'ի ժամս յայս , զի ոչ կարեմ լսել : Եւ առ ժամայն կատարեցաւ ուրախութիւն խօսելով ընդ հրեշտակսն որք եկեալ էին տանել զհոգի նորա յերկինս :

Եւ նոյն ցհայրն Եւմենա . զինչ իցէ նեղ դուռն և անձուկ ձանապարհն որ գրեալ է : Եւ պատասխանի ետ և ասէ . դուռն նեղ է բռնադատելն զանձն և զչար խորհուրդս հատանելն , և թողուլ զկամս իւր և հետեւել կամացն նոյ , զի կարող լիցի ասել՝ ահա մեք թողաք զամենայն և եկաք զհետ քո :

Եւ նոյն հայրն Սիմէն՝ եթէ գնաց եղբայր ոմն առ հայրն Եւմենաս և ասէ ցնա . հայր , ասացես ինձ բան : Եւ եկաց առ նմա աւուրս եօթն , և ծերն ոչ խօսեցաւ ընդ նմա ինչ : Եւ իբրև յուղարկէր զնա , ասէ ցնա . գնասցես և զգոյշ լիցիս անձին քում , քանզի յաւուրս յայսոսիկ մեղքն իմ եղեն պարիսպք խաւարայինք ընդմիջելով ինձ և նոյ իմոյ : Եւ այս զեղբօրէն ասէր՝ իւր համարելով զմեղքն նորա , զի խոնարհք են հոգիք սրբոցն :

ՆԱՅՐՆ : Եւ հաննէս պատմեաց մեզ՝ եթէ հայրն Եւմենա և հայրն Սիմէն և այլ եղբարքն նոցա միոյ մօր ծնունդ էին և 'ի միասին եղեն կրօնաւորք 'ի Սկիտէ : Եւ յորժամ եկեալ Վարդիկքն աւերեցին զՍկիտէ , գնացին նորա 'ի տեղին յայն որ կոչէր Տերենուծ , և կացին անդ աւուրս ինչ մինչև խնդրեսցեն թէ ուր բնակեսցեն , և մտեալ կային 'ի տաճար կուոց : Եւ հայրն Եւմենա ցհայրն Սիմէն . արասցես սէր , ես և դու և այլ եղբարք մեր իւրաքանչիւր առանձին կացցուք և հսկեսցուք զեօթնեակս զայս , և մի տեսցուք զմիմեանս մինչև տէր ցուցցի՝ թէ ուր պարտ իցէ կեալ մեզ : Եւ հայրն

Պիմէն, այդպէս արասցուք որպէս ասացերդ : Ալ կացին լուեալ առանձինն իւրաքանչիւրն : Ալ էր 'ի տաճարին յայն արձան կռոց մեծ կանգուն . և յառնէր ընդ առաւօտն հայրն Մուք և հաւաքէր քարս և քարկոծէր զերեսս կռոցն քարամբք յառաւօտէ մինչև յերեկոյն , իսկ յերեկոյին ասէր ցկուռսն . Թողու թի արասցես ինձ , զի տրտմեցուցի զքեզ : Ալ լցաւ եօթնեակն այն , և նա զայն արար հանապազ : Իսկ յաւուր շաբաթու ժողովեցան 'ի միասին դարձեալ : Մէ հայրն Պիմէն ցհայրն Մուք . տեսանէաք զքեզ զայս եօթն աւուրս զի հարկանէիր քարամբք զերեսս այս կռոց զօրն ողջոյն , իսկ յերեկոյին անկեալ յերկիր խնդրէիր Թողու թի 'ի սմանէ , և զիա՞րդ հաւատացեալ մարդ , և ևս առաւել կրօնաւոր որ կրկնեսցէ ծունր կռոց և խնդրեսցէ 'ի նմանէ Թողու թի : Մէ ցնա ծերն . զայս՝ օրինակ ձեզ արարի , եղբարք , զի մինչ տեսանէիք զիս կոծելով զերեսս նորա՝ մի թէ խօսեցա՞ւ ինչ կամ բարկացաւ : Մէ Պիմէն՝ ոչ : Ալ մինչ կրկնեալ ծունկս խնդրէի Թողու թի՝ մի թէ շփոթեցա՞ւ ինչ և կամ ասաց ոչ ներել ինձ : Մէ Պիմէն՝ ոչ : Մէ ծերն . այսպէս և մեք եղբարք եօթն եմք , և եթէ կամիք կեալ 'ի միասին՝ եղերուք իբրև զկուռքս զայս քարեղէն , որ ոչ 'ի վերայ անարգանաց և ոչ 'ի վերայ փառաց ևս շփոթեցաւ կամ շարժեցաւ սա 'ի բարեբու թի ինչ . իսկ եթէ ոչ կամիք այսպէս տանել , ահա չորս դրունք են տաճարիս , և իւրաքանչիւր որ 'ի մէնջ ելեալ գնասցէ ուր և կամեսցի : Իսկ նոքա իբրև լուան զայս , անկեալ առ ոտս նորա ասեն . որպէս կամիս , այնպէս արասցուք և լուիցուք զինչ և ասասցես դու : Ալ ասէր հայրն Պիմէն՝ եթէ բնակեցաք 'ի միասին խոնարհութի միմեանց զամենայն աւուրս կենաց մերոց , և առնէաք զամենայն զոր ինչ ասէր ծերն , և կացուցաք զմեզ 'ի մէնջ 'ի կոնոմոս մեզ , և զոր ինչ դնէր առաջի մեր՝ այն էր կերակուր մեր , և ոչ որ իշխէր 'ի մէնջ խնդրել այլ ևս ինչ կամ խօսել կամ ոչ ճաշակել զառաջի եղեալն , և կացաք 'ի միասին զաւուրս մեր խաղաղութի հանգըստեամբ և ուրախութեամբ :

Մէ հայրն Վելասի . ոչ կարեմք իջանել մեք 'ի կենադործող խոնարհութի , եթէ ոչ նախ ձգեսցուք 'ի բաց զսատակիչ հոգւոց զծանր բեռն ամբարտաւանութի .

զի եթէ ճգնեսցուք յայս , գտցուք զխոնարհութի : Մի ասասցուք թէ այս ինչ ոչ փնասեսցէ մեզ , զի ամենայն ինչ որ օգտեցուցէ զմեզ՝ նա նորին հակառակն փնասեսցէ , որպէս և տէրն ասէ՝ թէ որ ոչ ժողովէ ընդ իս՝ ցըրուէ : Աւ քանզի որպէս կնիք զի զոր ինչ դրոշմեալ ունի՝ զայն նկարեսցէ ուր և կնքեսցէ , այսպէս և դործք դրոշմեալ նկարին՝ ի հոգիս : Արդ եղիցին տեսակք քո և հանդերձք և զնացք և նստել և կերակուր և կեալ և անկողին և օդ և ամենայն պատրաստութի և տուն և ամենայն անօթք նորին նուաստ և արհամարհեալ : Այսպէս և աղօթք քո և սաղմոսերգութի և կեալն ընդ ընկերին՝ ամենայն նուաստ և հեզ եղիցին : Մի խօսեսցիս մեծամեծս և մի հռետորականս և մի գոռոզ ձայնիւ , և մի յանդէպ ժամու ասասցես և կամ՝ դործեսցես ինչ , և մի երգելով աղօթեր և մի հպարտութի պատասխաներ . այլ յամենայնի՝ ի բանս և ի գործս առցես զմեծսն և տացես զփոքունս : Աւ քաղցր լեր առ բարեկամսն և հեզ առ հնազանդեալսն քեզ և անյիշաչար առ յանդգնեալսն և մարդասէր առ խոնարհսն , և միսի թարիչ լեր վշտացելոյ և տեսուչ հիւանդաց , և մի արհամարհեր զոք ի մարդկանէ , և քաղցր լեր ի խօսել , ուրախ և դաշն ի պատասխանել , և բարեխօս յամենայնի և հեշտընկալ ընդ ամենեսեան :

ԱՍՏՅ հայրն Մովսէս ցհայրն Օլաքարիա . ասա ինձ բան ինչ , որդեակ : Իսկ նա անկաւ առ ոտս նորա և ասէ . և դու ընդ իս հարցանես , հայր : Ասէ ցնա ծերն . հաւատա ինձ , որդեակ , զի տեսանեմ զչնորհս հոգւոյն սրբոյ հանգուցեալ ի քեզ , վասն այնորիկ հարցանեմ : Իսկ Օլաքարիա իբրեւ յայ հրամայեալ նմա՝ առեալ զկնկուղ իւր ի գլխոյ իւրմէ ընկէց ի գետին , և կոխէր ոտիւքն զնա և ասէր . եթէ ոք այսպէս ոչ կոխեալ խորտակեսցէ զանձն իւր ի ձեռն վերջին խոնարհութեն և ցածութեն , ոչ ևս կարող իցէ նա կրօնաւոր լինել :

ԱՍՏՅ հայրն Ասայիաս . սէր երկրաւոր մեծութի և փառաց ծնանի զստութի , իսկ խոնարհութիւն ծնանի զերկիւղն նայ ի սրտի . և դու մի կամեսցիս սիրելի մեծամեծաց լինել և իշխանաց աշխարհի , զի մի զրկեսցիս ի փառացն նայ : Ասաց դարձեալ . յորժամ կացցես յաղօթս , եթէ խոնարհութի արասցես և զանձն քո անար-

ժան համարեցիս, ընդունելի են ւնայ. իսկ եթէ ամբար-
տաւան իցէ սիրտ քո և յիշեսցես զայլ ոք ծոյլ և դա-
տեսցես զնա, ընդունայն է աղօթք քո: Վարձեալ ա-
սէ. ընդէր երանելի իցէ խոնարհն. վասն զի ոչ ունի լե-
զու բամբասել զոք կամ ընդդիմանալ զըկողին իւրոյ,
և ոչ աչս ունի զի տեսցէ զպակասութի ընկերին. ունկն
ոչ ունի զի լուիցէ զանօգուտսն, նա և ոչ բերան ունի
չարախօսել զոք կամ զեղբայր իւր, և ոչ քննել զայլոց
զյանցանս, այլ միայն զմեզս իւր. և խաղաղարար իցէ
առ ամենեւեան ըստ բանին տեառն. և ոչ վասն այլոյ
ուժեք առնէ զայս, այլ վասն տեառն. բայց այս իցէ ի-
րաւացին, զի թէ պահեսցէ ոք զվեց աւուրբք և զամե-
նայն առաքինութիս կատարեսցէ, այն ամենայն առանց
խոնարհութե ոչ ինչ են և վայրապար յոյժ: Վարձեալ
ասէ. որ ոք ստանայ զխոնարհութի, տեսանէ նա զմեզս
իւր. և որ չօգայ զհետ խոնարհութե և ողբոց, արտաք-
սեն սոքա ՚ի սրտէ նորա զամենայն չար խորհուրդս, և
սնուցանեն զանձն նորա ամենայն առաքինութե. և որք
ունիցին ողբք և խոնարհութի, ոչ ևս յաղթեսցեն զնա
պատկառանք մարմնականք. այլ արհամարհանք զոր ար-
համարհիցի նա ՚ի մարդկանէ, զէն նորա լիցին և պա-
հէն զնա ՚ի սրտմտութե և ՚ի չարի չար հատուցանելոյ,
և ուսուսցէ համբերել ամենայն չարեաց. և յայսց ա-
մենայնէ ոչ ինչ մերձենայ ՚ի խոնարհն: Եւսաց դարձեալ
անկանել առաջի ւնայ գիտութե և հնազանդել պատուի-
րանացն խոնարհութե, բերէ ՚ի մարդ զսէրն ւնայ և զան-
ախտութի. իսկ խոնարհութի է համարել զանձն մե-
ղաւոր քան զամենայն մարդ, և արհամարհել զինքն իբ-
րե թէ ոչ երբեք բարի գործեալ իցէ: Այլ գործք խո-
նարհութե այս ինչ է, լռութի միշտ, և ոչ պատերազ-
մել ընդ ուժեք և ոչ ուժեք հակառակիլ, և հնազանդել
բոլորից, և ՚ի խոնարհ նայել ակամբ միշտ, և առաջի ա-
չաց ունել միշտ զմահ, և անսուտ գոլ ՚ի բանս, և ոչ
դիմաբանել աւագացն և ոչ հաստատել զիւր բանն, և
ունել համբերութի մտաց և ատել զհանդիստն և համ-
բերել անարգանաց, և արթուն և զգաստ լինել, և հա-
տանել զկամս իւր և ոչ բարկանալ ուժեք, ոչ ունել նա-
խանձ կամ հեռ, և պարապել զօրհանապազ յողբս. այս
է չափ խոնարհութե. և զի որ ստանայ զխոնարհութի,

նա յանձն իւր ժողովէ զյանցանս եղբօրն և ասէ՝ ես մեղայ. իսկ որ ատեայ զեղբայրն, զանձն իմաստուն և արդար ասէ, և յամօթ առնէ զեղբայրն. իսկ որ զանձն պատկառէ, նա այլում ոչ փնասէ: Վարձեալ ասէ. մի խօսեսցի լեզու քո, այլ գործք քո, և եղիցին բանք քո խոնարհ քան զգործս քո. և մի ինչ խորհեսցիս արտաքոյ մտաց, և մի վարդապետեր արտաքոյ խոնարհութե, որպէս զի կարասցէ ընդունել երկիր զսերմն քո: Ասաց դարձեալ. ոչ իցէ խօսելն իմաստութի, այլ իմաստութի իցէ ճանաչելն զժամանակ խօսելոյն թէ երբ իցէ ժամ խօսելոյ. և զբանն իմաստութի լսէ և իմաստութի խօսեսցիս, և զգոյշ լեր նախ քան զխօսելն քո, և տուր պատշաճ պատասխանի, և ՚ի գիտութե տգէտ լեր դու՝ զի զերծցիս ՚ի բազում վշտաց. քանզի ինքն իւր բարդէ վիշտս՝ որ ցուցանէ զանձն իմաստուն, վասն այսորիկ մի պարծեսցիս ՚ի վերայ գիտութե քո. զի ոչ ոք գիտէ որպէս է և ոչ բնաւ. և կատարումն ամենայնի պատկառանք է, իսկ խոնարհելն քո ՚ի ներքոյ ընկերին ընդ անմիաւորէ զքեզ:

ԱՍՅ դարձեալ հայրն Ասայիաս վասն խոնարհութեան. յիշեսցուք, եղբարք, զայն որ ոչ ունէր ուր դնէր զգլուխ իւր. և ՚ի միտ առցես, եղբայր, և մի բարձրամտեսցիս. տես թէ ով էր և կամ զինչ եղև վասն քո. թագաւոր էր և եղև օտար և պանդուխտ վասն քո: Վանպատմելի մարդասիրութե քո, տէր. ընդէր այդպէս խոնարհեցար յաղագս մեղուցեալ ծառայիցս, մինչ զի արարիչդ ամենայնի ոչ ունէիր ուր զգլուխդ դիցես. իսկ մեք ապերախտքս և ամենայն նուաստ և անարդ խոնարհութե արժանիքս՝ մեծութե և պատուոյ ցանկամբ անցաւորիս: Արդ ընդէր շփոթեալ ես, ով եղկելի մարդ, և զինչս ժողովես, և ընդէր կուրացեալ ես անառակութեամբ, և կամ ընդէր հետեւեալ ես պատրանաց կենցաղոյս, և ընդէր ոչ ստանաս զհանդերձեալ բարիան: Արդ զայս անձ քննեսցես, և զլաւագոյնսն ընտրեսցես:

ԱԶԲԱՅՐ ոմն ասաց ցհայրն (Թէոդորէ՝ եթէ կամիմ կատարել զպատուիրանս աստուծոյ: Ասաց ծերն՝ եթէ հայրն (Թէոֆնաս երբեմն ասաց եթէ կամիմ դնել ըզխորհուրդ իմ ընդ զօրէնսն աստուծոյ: Ալ տարեալ զալիւրս իւր ՚ի փուռն՝ արար հացս, և խնդրեալ աղ-

քատս և եգիտ անդ և ետ նոցա զհացն իւր: Եւ ետաւ
և այլք խնդրեցին, և զի ոչ մնաց հաց՝ ետ նոցա զսրփ-
րիդան իւր. իսկ և այլք ևս խնդրեցին, և նոցա ետ զայն
որ զգեցեալն էր, և ինքն մերկ եմուտ ՚ի սենեակն, և
էաժ զմիջովքն զթիկնոցն իւր, և մեղադրէր անձին և
ասէր՝ թէ ոչ կարացի կատարել զպատուիրանս ւայ: Եւ
եթէ և դու այնպէս կարասցես առնել, դեռ ևս պարտիս
ասել՝ ոչ կարացի կատարել զպատուիրանս ւայ. զի կա-
տարել պատուիրանացն խոնարհութիւն է, յորում հանգ-
չի ամ ՚ի հեզս և ՚ի խոնարհս. և որ կատարէ զխոնար-
հութիւն, կատարէ նա և զամենայն պատուիրանս. և որ
ոչ ունի զխոնարհութիւն, ոչ ունի նա և զայլ ամենայն
պատուիրան. վասն զի ոչ են ընդունելի առանց խոնար-
հութեան ամենայն առաքինութիւնք առաջի ընդունողին
Վշի: Եւ զբայրն այն խոնարհեալ երկիր եպագ, և
շահեալ գնաց ուրախութեամբ:

ՎՆԱՅ երբեմն լիւթիւ իւր եպիսկոպոսն ՚ի լեառն՝ լի
տրիոյ, և եկն հայր լերինն առ նա ՚ի տեսանել զնա: Եւ
սէ եպիսկոպոսն ցծերն. զինչ գտեր գործ մեծ ՚ի կրօնս
յայս, հայր: Եւ ծերն. զայն զի դիցէ մարդ զմեղս ՚ի
մտի, և նախատէ և պատկառէ զինքն: Եւ լիւթիւ.
Ճմարիտ ճանապարհ փրկութեան այդ է:

ԽՈՅՆ ինքն լիւթիւ եպիսկոպոս գնաց երբեմն ՚ի
Եկիտէ, և ժողովեցան առ նա հայրն և եղբարքն, և ա-
սեն եղբարքն ընդ հայրն Վամբոյ. ասացես, հայր, բան
ինչ եպիսկոպոսին, զի շահեսցի ՚ի քէն: Եւ ծերն. ե-
թէ ոչ շահեսցի նա ՚ի լուութենէ իմմէ, և ոչ ՚ի բանէն
շահեսցի: Հայնժամ ասեն. այդ լուութիւնն իցէ գործ
խոնարհութեան և շահեցուցանող և սիրելի ամենեցուն:

Եւ մայրն լիւթիւ որա՝ եթէ ոչ ճգնութիւն և ոչ տրք-
նութիւն և ոչ այլ ինչ աշխատանք առաքինութեան կեցու-
ցանել կարիցէ զմարդ իբրեւ զխոնարհութիւն: Վանդի
էր ուրեմն միայնակեաց ոմն որ հալածէր զդէս ՚ի մարդ-
կանէ, և հարցանէր ցնոսա թէ որով առաքինութեան ե-
լանէք դուք, միթէ պահօք ելանէք: Եւ դէն. մեք բը-
նաւ ոչ ինչ ճաշակեմք: Եւ ծերն ասէ. հսկութեամբ:
Եւ դէն ասէ. մեք բնաւ ոչ ննջեմք: Եւ ծերն ասէ.
միայնակեցութեամբ: Վէն ասէ. մեք միշտ յանապա-
տի շրջեմք: Եւ ծերն ասէ. և արդ որով իւրեք ելանէք դուք:

Եւ դեն ասէ . ոչ ինչ հալածէ և ոչ յաղթէ մեզ ինչ այլ այնպէս իբրեւ զխոնարհութիւն . զի նովիմք հալածիմք մեք , և նոյն ինքն խոնարհութիւն է որ կորուսանէ զմեզ իսպառ : Եւրդ տեսանե՞ս թէ որպէս յաղթող է դիւաց և կորուսանէ զնոսա խոնարհութիւն :

Եւ յայրն Յոհաննէս կարճահասակն՝ եթէ խոնարհութիւն է դուռն երկնից , և հարքն մեր բազում պատկառանօք և նախատանօք մտին ուրախութիւն՝ ի քաղաքն նոյ կենդանւոյ . զի խոնարհութիւն և երկիւղն նոյ վերագոյն են քան զամենայն առաքինութիւն : Դարձեալ ասէ . ո՞վ վաճառեաց զՅովսէփ : Եւ պատասխանի ետ եղբայրն և ասէ . եղբարքն նորա վաճառեցին : Եւ սէ ծերն . ոչ , այլ խոնարհութիւն նորա վաճառեաց զնա . զի կարող էր ասել ցգնողսն՝ եթէ եղբայր սոցա եմ , այլ լուեաց և խոնարհութիւն վաճառեցաւ , և վասն խոնարհութեան նորա արար զնա նա՞ծ իշխան՝ ի վերայ երկրին եւ զիսպտացւոց : Դարձեալ ասէ . մի թողցուք զբեռն թեթեւ՝ որ է մեղադրել անձին , և մի բարձցուք զծանունս՝ այսինքն է արդարացուցանել զանձն : Եւ յայրն Յոհաննէս ջերմեռանդ էր հոգւով , և դնաց ոմն առ նա և ետես զի հիւսէր զսիրայ և գովեաց զձեռագործս նորա , իսկ նա լուեաց . և եղբայրն այն դարձեալ գովեաց , և նա դարձեալ լուեաց : Իսկ յերրորդումն իբրեւ գովեաց , ասէ նա ցեկեալ եղբայրն . ո՞վ եղբայր դու , ուստի պատահեցար՝ մինչ եկիր դու զնա՞ հանել յինէն : Եւ այսպիսի խոնարհութեան էր երանելին , զի զգովասանութիւն թըշնամութիւն համարէր ինքեան :

Եւ ոմն վասն նորա . ո՞վ իցէ Յոհաննէս որ խոնարհութեամբ իւրով կապեաց զամենայն Սկիտէ՝ ի յայն փոքու ճկոյթն իւր :

Եւ յայրն Յոհաննէս կարճիկս այս՝ եթէ ծեր ոմն հոգւոր արգելեաց զինքն՝ ի խցի , և էր ինքն մեծատուն յոյժ և փառաւորէր՝ ի մարդկանէ : Իսկ հարքն պատուիրեցին նմա և ասեն . ահա ոմն ի սրբոց փոխադրիլ մերձ է , եկեսջիր՝ ի տեսանել զնա նախ քան զմահ նորա : Եւ նա խորհէր՝ ի մտին և ասէր . եթէ ելանեմ ես՝ ի տուէ , գան առ իս ամենեքեան և փառաւորեն զիս և ոչ ևս այլ հանգեայց աստ , այլ գնացից՝ ի գիշերի գաղտ և ծածուկ յամենեցունց : Եւ իբրեւ ել՝ ի գիշերի՝ ի սենեկէ

իւրմէ զի ծածկեացի յամենեցունց, յայնժամ ահա առաքեցաւ յայ հրեշտակս երկուս՝ ունելով զամբարս 'ի ձեռին, և վառեալ տանէին առաջինորա, և ահա ամենայն քաղաքն ընթացաւ առաջինորա: Եւ որչափնա ջանայր փախչել 'ի փառաց, այնչափ այլ առաւել ևս փառաւորէր նա յայ. 'ի մարդկան փառաց փախչելով եհաս փառացն այլ ըստ բանի տեառն որ ասէ՝ եթէ որ խոնարհեցուցանէ զանձն, բարձրացի:

ՄԱՅ հայրն Յոհաննէս թեբայեցին՝ եթէ պարտ է կրօնաւորին նախ քան զամենայն առաքինութի զխոնարհութի ստանալ, և զի նա է առաջին պատուիրան փրկչին որ ասէ՝ երանի աղքատաց հոգւով, զի նոցա է արքայութիւնն երկնից:

ՄԱՅ հայրն Պիմէն վասն հօրն Խիդորի՝ եթէ հիւսէր զարմաւ զգիշերն ողջոյն: Եւ ասէն ցնա եղբարքն. հանգիցես, հայր, մի դատիր յոյժ զի ծերացեալ ես: Խսկ նա ասէր. թէ հրկէզ առնեն զիս 'ի գործէ և հոսեն ըզմոխիրս ոսկերացս, և ոչ յայնժամ շնորհս ունիցի, թող թէ աշխատիլ ինչ: Եւսէր վասն նորա դարձեալ՝ եթէ յորժամ բերէին խորհուրդք նորա եթէ մեծ ոմն ես դու, նա ասէր ցնոսա. մի թէ իցեմ ես իբրեւ զհայրն Մնտոն կամ իբրեւ զհայրն Պամբոյ և կամ իբրեւ զայլ հարսն. և խոնարհէր սովաւ: Եւ իբրեւ հակառակեալ ասէին խորհուրդքն՝ եթէ զկնի այսր ամենայն վշտաց 'ի տանջանս գնալոց ես, ասէր ցնոսա պատասխանի. թէ պէտ 'ի տանջանս գնալոց եմ, սակայն դուք 'ի ներքոյ իմ գտանելոց էք ստուգապէս: Եւսէր նա դարձեալ՝ եթէ որովհետեւ այսչափ մեծ իցէ բարձրութի խոնարհութե, և այսչափ դժուարին է անկանել 'ի հպարտութի, ապա աղաչեմ զձեզ, եղբարք, զի զմինն կալցուք և 'ի միւսոյն փախիցուք:

Եւսէր ոմն եհարց զհայրն Սրոնոս և ասէ. որով օրինակաւ ստանայ մարդ զերկիւղն այլ: Եւսէ ծերն. որ պէս կարծեմ ես եթէ այսուիկ ստանայ մարդ զերկիւղն այլ, զի փախիցէ յամենայն ըղձալեաց և հանդստեանց մարմնոյ և տացէ զինքն յաշխատութի որչափ կարողութի է, և յիշեսցէ զոր որոշման հոգւոյ իւրոյ 'ի մարմնոյ, նա և զոր ահեղ դատաստանին այլ և զհատուցումն:

ՄԱՅՄԻՐ մեզ հայրն Վարիոն՝ եթէ մինչ նստէի ես

ի լեառն Սինայի, էր անդ եղբայր մի ընտրեալ և ճշդ նաւոր յոյժ, այլ և գեղեցիկ տեսեամբ և կատարեալ հատակաւ. և յորժամ գայր յեկեղեցին յաղօթան, զգեցեալ ունէր նա պատառատուն հանդերձ և փոքր ինչ պարեգօտ: (Յաւուր միօջ տեսի ես զնա յեկեղեցին այնպէս և ասեմ ցնա. եղբայր, որպէս և այլ եղբարքն զգեցեալ գան յեկեղեցին՝ զգեցիր և դու և նմանեա սոցա: Իսկ նա ասէ ցիս. թողու թի արա ինձ, հայր, ոչ ինչ ունիմ այլ զի զգեցայց: Այլ ես տարեալ ի սենեակն ետու նմա հանդերձ՝ զամենայն որ ինչ պարտ էր, և յայնմ հետէ զգեցայր և նա նման եղբարցն և երևէր իբրև զհրեշտակ ւայ: Այլ եղև երբեմն պէտք ինչ եղբարցն զի առաքեսցեն եղբարս տասն առ թաղաւորն վասն գործոյ ինչ, և թուեցին և զեղբայրն զայն ընդ գնացողսն յարքունիս: Իսկ նա իբրև լուաւ, անկաւ առաջի հարցն, աղաչէր և ասէր. վասն սիրոյն ւայ՝ մի առաքէք զիս անդր, զի ես ծառայ էի իշխանի ումեմն ի պալատին, և փախեալ եկեալ եմ աստ. և թէ տեսանէ զիս, հանէ յինէն զզգեստս զայս և ծառայեցուցանէ զիս: Այլ հարքն հնազանդեալ բանի նորա արձակեցին զնա: Իսկ յետոյ ծանեաք զձմարիտն յայնցանէ որք ճանաչէին զնա եթէ էր նա եպարքոս ի պրետորն արքային մինչ էրն յարքունիս, և զի մի ծանիցեն զնա և գտցէ փառս ի մարդկանէ՝ և վասն այսորիկ պատճառէր նա զծառայն լինելոյ: Այլ զի այսպէս ստիպէին սուրբքն յամենայն ժամ փախչել ի փառաց մարդկայնոց և հասանել փառացն ւայ:

(Եւ ոմն էր ի Սկիտէ, որոյ անուն էր Վարիոն, որ թողեալ էր ի գիւղ երկուս որդիս և զկինն, և այնպէս եկն ի կրօնաւորութի: Այլ զկնի ժամուց ինչ եղև սով յԱզիպտոս, և վշտացաւ յոյժ կինն այն, և յարուցեալ գնաց ի Սկիտէ և տարաւ ընդ ինքն զմանկունս իւր. իսկ էր մինն արու որ կոչէր (Օ) աքարիա, իսկ միւսն դուստրըր էր. և եկեալ նստաւ ի հեռաստանէ ի շամբս մայրեաց, ուր և սովորութիւն էր կնոջ մարդոյ նստել և զերթեկեկ եղբարցն տեսանել: Իսկ կինն նայէր տեսանել զեղբայր ոմն և կամ զորդի. և էր տեղին այն մայրի ի բացեայ, և էր անդ եկեղեցի և աղբիւր ջրոյ և շամբ ինչ, և տեսին անդ զմիմեանս Վարիոն և կինն իւր: Իսկ կինն ցհայրն Վարիոն. դու միանձնացար, և արդ սով

սաստիկ է յԱգիապոս, և որով սնուցից զորդիան քո :
 Եւ յարիսն . առաքեալ զգոսա առ իս : Եւ իբրեւ առաքեաց զնոսա , մանուկն եկաց առ հօրն իւրոյ . իսկ դուստրն դարձաւ առ մայր իւր , և իջին յԱգիապոս 'ի տունն իւրեանց . իսկ ծերն սնուցանէր զմանուկն 'ի սեւեակ իւր , և գիտէին ամենեքեան զի որդի էր նորա : Եւ իբրեւ սնաւ մանուկն և մեծացաւ , եղև տրտունջ 'ի մէջ եղբարցն վասն նորա : Իբրեւ լուաւ հայրն յարիսն զայս՝ ասէ ցորդին իւր . () աքարիա , արի գնասցուք աստի , զի տրտունջ է զմէնջ վասն քո : Եւ () աքարիա ցծերն հայր իւր . աստ գիտեն զի որդի քո եմ , և զի սնայ ևս աստ և տրտնջեն , եթէ այլուր գնասցուք ուր ոչ գիտեն զայս՝ ոչ կարես ասել զիս որդի քո , գուցէ և անդ տրտնջեն առաւել : Եւ ծերն . արի գնասցուք 'ի Եւրփայիդա : Եւ գնացին անդ : Եւ զկնի սակաւ աւուրց եղև և անդ տրտունջ վասն մանկանն : Եւ հայրն ց () աքարիա . գնասցուք դարձեալ 'ի Սկիտէ : Եւ իբրեւ եկին անդ , եղև դարձեալ տրտունջ վասն նորա : () Յայնժամ գնաց մանուկն () աքարիա 'ի գիւղ մի ուր էր բորակ , և մերկացեալ նստաւ 'ի ծով բորակին՝ թաղելով զինքն մինչև ցոնգունս իւր , և արկանէր զբորակն զայն յերեսս իւր և 'ի գլուխն , և համբերեաց այնչափ մինչև կիզեալ սեւացաւ մորթ և մարմինն նորա , և կորոյս զգեղեցկութի մարմնոյն և եղև որպէս զհնդիկ սեաւ , և ասլա ել անտի և զգեցաւ զհանդերձ իւր և եկն առ հայրն , և նա ձայնիւն հազիւ ծանեաւ զորդին իւր : Եւ իբրեւ եկն կիրակէ և գնաց նա յեկեղեցին հաղորդիլ 'ի սուրբ խորհրդոյն , յայտնեցաւ այն Խիդորէ քահանային Սկիտոյ զոր արար մանուկն , և ետես զնա քահանայն և զարմացաւ և ասէ . () աքարիա մանուկ յանցեալ կիրակէին իբրեւ զմարդ եկն 'ի հաղորդութի , և այսօր տեսանի իբրեւ զհրեշտակ այ . զի յայնպիսի գեղեցկութեն զրկեալ զմարմնն ետ զինքն յանարգութիւն սեւութե վասն խոնարհութեան սրտին :

ՊԱՏԽԷՐ մեզ հայրն Սակար վասն իւր՝ եթէ մինչ մանուկ էի և նստէի 'ի խցի յԱգիապոս , կապեալ զիս տարան 'ի քաղաքն և օրհնեցին քահանայ . և ես զի ոչ կամէի յանձն առնուլ զայն , իախեալ գնացի յայլ տեղի : Եւ այր ոմն անձասէր գուեսիկ տանէր և վաճառէր

զձեռագործ իմ և սպասաւորէր ինձ : Ալ դիպեցաւ փոր-
 ձու թի կուսի ումեմն 'ի գիւղն յայն, զի անկաւ ոմն ընդ
 նմա, և յղացաւ առ ժամայն : Ալ իբրեւ հարցին ծնողք
 նորա թէ ո՞վ արար զայդ ընդ քեզ, և նա ասէ . միայնա-
 կեացն այն որ նստի 'ի խցին : Ալ եկեալ 'ի գեղէն տա-
 րան անդր զիս, և կապեցին 'ի պարանոցի իմում աղբով լի
 կճիճս և ունկունս կժոց և հրապարակեցին զիս այնպէս
 շրջեցուցանելով 'ի փողոցս, և հարկանէին զիս ուժգին
 և ասէին . այս չար արգելական ծեր պղծեաց զկոյս մեր,
 հարցուք զսա հարցուք . և ձաղեցին այնպէս մերձ 'ի մահ
 զմարմին իմ : Ասէն ծերք գեղին . մինչև յէրբ գանէք
 զգա, թոյլ տուք զի մի մեռցի : Ալ սպասաւորն իմ կայր
 յետոյ ամաչեցեալ, քանզի անարգէին զնա յոյժ : Ասկ
 ծնողք աղջկանն ասէն . ոչ թողցուք զգա մինչև տացէ ե-
 րաշխաւոր սնուցանել զկին իւր : Ալ եկաց երաշխա-
 ւոր ինձ սպասաւորն իմ, և գնացի 'ի խուց իմ և տայի
 օր ըստ օրէ, զծախս կնոջ իմոյ : Ալ ասեմ ցանձն իմ .
 Ասկարի, արդ աշխատեաց զի գտեր դու քեզ կին, և
 առաւել ևս զի սնուցանել ունիս դու զնա : Ալ գործէի
 ես զցայդ և զցերեկ և առաքէի նմա : Ասկ իբրեւ ե-
 հաս ժամանակ ծննդեանն, յերկունս եկաց չարչարեալ
 զաւուրս բազումս և ոչ կարէր ծնանել : Հարցին ցնա
 ծնողքն իւր և ասէն . զինչ իցէ այն զի ոչ կարես ծնա-
 նել : Ասկ նա ասէ . վասն այնորիկ դիպեցաւ ինձ այս, զի
 սուտ վկայեցի զծերոյն միայնակեցէ արդարոյն այն, և
 ոչ ճանաչեմ զնա, և վայ է ինձ զի զանապարտն դատա-
 պարտեցի . այլ այս ոմն երիտասարդ արար զայն : Ասկ
 իբրեւ լուաւ զայն սպասաւորն իմ, գայր առ իս ստէպ և
 խնդու թի և ասէ ցիս . ոչ կարաց ծնանել կոյսն այն մին-
 չև խոստովանեցաւ զուղիղն և ասաց՝ ոչ ճանաչեմ ըզ-
 միայնակեացն և ոչ նա զիս, այլ սուտ վկայեցի և զրպար-
 տեցի զնա . և զի ահա գիւղն ողջ գան աստ, և բազում
 փառօք և պատուով կամին խնդրել թողու թի 'ի քէն :
 Ասկ ես իբրեւ լուայ զայս, զի մի հոգասցեն մարդիկ ա-
 մաչեցեալ յինէն, փախեայ անտի և եկի աստ 'ի Ակի-
 տէ . և այս է առաջին պատճառն իմ գալոյ և բնակելոյ
 'ի Ակիտէ :

ԱՅՍ Հայրն Պետրէ՝ եթէ հնազանդ և քաղցր և
 հեզ էր առ ամենեւեան հայրն Ասկարի, և այնչափ մինչ

չև տոացին եղբարքն թէ ընդէր ես այդպիսի դիւրա-
լուր : Իսկ նա ասէ . զերկոտասան ամ աղաչեցի զտէր ,
և ետ ինձ զշնորհս զայս , և դուք կամիք մերկացուցա-
նել զիս 'ի սմանէ :

Եւ իսկ վասն հօրն Սակարիոսի , եթէ մտանէր որ առ
նա եղբայր իբրեւ առ մեծ և առաքինի ծերոյ առաջի , 'ի
հարցանելն նորա ինչ խրատ , ոչ ինչ տայր պատասխա-
նի . իսկ եթէ ասէր որ յեղբարցն ցնա իբր թէ արհա-
մարհանօք՝ եթէ , ծեր , յորժամ յուզտն մշակէիր և գո-
ղանայիր զբորակսն և ծախէիր՝ ոչ հարկանէին զքեզ
ուղտապանքն այնոքիկ , այսոցիկ առնէր պատասխանի
խնդութեամբ զինչ և հարցանէին :

Եւ երբեմն 'ի վերայ կացեալ դէն սրով հօրն Սա-
կարայ իբր թէ հատցէ զոտս նորա՝ և ոչ կարաց , այլ
յաղթեցաւ 'ի խոնարհութենէ նորա : Եւ ասէր դէն .
վասն այն յաղթէք մեզ , զի մեք թէպէտ զամենայն ա-
ռաքինութիւն ունիմք , այլ զխոնարհութիւն ոչ :

Եւ իսկ հայրն Սակարի՝ եթէ մինչ մանուկ էի , ձանձ-
րացայ 'ի նստելն 'ի սենեկի , և յարուցեալ ելի յանա-
պատ և եդի 'ի մտի թէ զոր որ տեսից անդ՝ հարցից 'ի
նմանէ զբան շահու անձին . և դիպեցայ մանկան ումեմն
որ արածէր զարջառս , և ասեմ ցնա . զինչ արարից , մա-
նուկ , զի քաղցեալ եմ : Եւ նա ասէ ցիս . կերիցես : Եւ
ես դարձեալ ասեմ . կերայ և դեռ ևս քաղցեալ եմ : Եւ
նա ասէ ցիս . և դարձեալ ևս կերիցես : Եւ ես ասեմ .
քաղում անդամ ճաշակեցի և դարձեալ քաղցում ևս :
Իսկ նա ասէ ցիս . միթէ էջ իցես դու որ միանգամայն զու-
տել խնդրես : Եւ այս շահ եղև ինձ քաղում և օգտեցայ :

Եւ իսկ վասն հօրն Սովսէսի՝ եթէ յորժամ եղև
սարկաւազ , ասէ ցնա եպիսկոպոսն . ահա եղեր դու ա-
մենեւիմք սպիտակ , հայր Սովսէս : Եւ նա ասէ . արտա-
քոյ եթէ ներքոյ : Եւ զի կամէր եպիսկոպոսն փորձել
զնա , ասէ ցսպասաւորս եկեղեցւոյն . յորժամ դայցէ
Սովսէս յեկեղեցին , արտաքսեցէք զնա , և տեսէք թէ
զինչ ասասցէ : Եւ իբրեւ եկն և եմուտ ծերն 'ի խորանն ,
բարկացան նմա և վարեալ զնա ասէին . զնասցես ար-
տաքս , հնդիկ և սեաւ դու : Իսկ նա ելանէր և ասէր
ցանձն իւր . թէ լաւ և բարի ևս արարին քեզ , մոխրա-
մորթ և սեաւ դեանման դու , զի մարդ ոչ ես և ընդէր

զնա և ոչ կարացին բժշկել: Վէպ եղև աշակերտի ուրումն ծերոյ անցանել ընդ այն, և դիւահարն ած ապտակ նմա. իսկ նա զպատուիրանն Վշի կատարեալ մատոյց և զմիւսն. և դեն ոչ կարացեալ հանդուրժել պատուիրանին կատարելոյ՝ աղաղակեալ ի ձայն մեծ և ել ի նմանէ: Եւ յորժամ եկին ծերքն, պատմեաց նոցա զամենայն պատճառս իրացն, և փառաւորեցին զւնձ:

Վր' ոմն եղբայր առ միաբանակեացս և զամենայն բեռինս եղբարցն զանձամբ առնոյր և մինչև ի պոռնկութիւնս գամ ասէր՝ թէ ես արարի, և չարախօսէր զինքենէ: Իսկ այլ եղբարքն քանզի ոչ գիտէին զգործս նորա, սկըսան տրտնջել զնմանէ և ասել՝ որքան չարիս առնէ սա աստ, և վասն այսր և գործէ սա ոչ: Իսկ հայրն գիտէր զգործս նորա և ասէ ցնոսա. եղբարք, կամիմ զմի պըրտուեղէն դորա խոնարհութիւն, քան զամենեցուն ձեր ամբարտաւանութիւն, բայց կամիք եթէ կատարեսցէ նձ զկամս ձեր: Եկն եբեր զգործս նոցա ամենեցուն, եբեր և զպրտուեղէն եղբօրն. և լուցեալ հուր ընկէց զայն ի հուրն և լուցեալ այրեցան նոցա ամենեցուն, բայց պըր-

տղօթեացեն վասն դատեր իմում: Եւ ելեալ ի կրպակսն խնդրեցին և գտին զաշակերտ ծերոյն զի վաճառէր զսփրիգսն, և առեալ զնա ընդ սփրիգսն տարան ի տուն իշխանին: Եւ իբրև եմուտ ի տունն եղբայրն առնուլ զգինս վաճառոյն, ել դիւահարն այն և եհար զաջոյ ծնօտ եղբօրն. իսկ նա մատոյց նմա և զմիւսն ըստ պատուիրանին տեառն, և առժամայն տանջեալ եղև դեն և բարբառեցաւ և ասէ. բանն Զշի հալածեաց զիս աստի, ով բռնադատութեւս: Եւ առժամայն ել անտի և ողջացաւ աղջիկն ի նմին ժամու: Եւ իբրև տեսին ծնողք աղջկանն փառաւորեցին զւնձ: Եւ եղբայրն գնաց առ ծերն և պատմեաց, և լուեալ ծերքն ամենայն եկին առ սա. և իբրև ծանեան զոր եղին՝ փառաւորեցին զւնձ և ասէին. ամբարտաւանութեան դեն փախչի ի խոնարհութենէն, որպէս և եղև:

Եղբայր ոմն էր ի հասարակաց վանս և զամենայն ծանրութիւն եղբարցն ժողովէր յինքն. քանզի զոր ինչ տեսանէր գործեալ անպաշտօնս ի վանսն յայն, իւր համարէր զայն գործ, և այնպէս խոստովանեալ ասպաշխարէր զմեղսն զայնոսիկ, մինչև ցպոռնկութիւն ևս լուեալ զոմանց յանձն առնոյր զայն, և մատնէր զանձն և ասէր՝ իմ է արարեալ զայն: Իսկ ոմանք յեղբարցն ոչ գիտելով զգործս նորա, սկսան տրտմել և ասել. տես թէ քանի չարիս գործեալ է, և ոչ աշխատի իբրև զմեզ: Իսկ հայր վանիցն գիտէր զգործս նորա և ասէր ցեղբարսն. հաճեալ եմ ես ընդ մի փսիադ նորա խոնարհութիւն, քան ընդ բազումն ձեր ամբարտաւանութիւն, և եթէ կամիք դուք՝ հաւատացուցանեմ և զձեզ աստուծով: Եւ եբեր երիս փսիադս եղբարցն՝ որ են հաճոյ յաչս ամենեցուն ամաքինութիւն նոցա, և մի փսիադ եղբօրն այն. և լուցեալ հուր մեծ և ընկէց զնոսա ի հուրն, և կիզեցան ամենեքեան

տուեղէն եղբօրն ոչ այրեցաւ : Եւ իբրեւ անկան առաջի նորա , և յայնմ հետէ ունէին զնա իբրեւ զհայր :

ՄԱՅ՝ Յոհաննէս կարճահասակն ցեղբայր իւր երէց . կամէի անհոգ լինել իբրեւ զհրեշտակ որք ոչ ինչ գործեն , այլ անդադար զած պաշտեն : Եւ մերկացեալ զհանդերձս իւր եւ զնաց յանապատ , և լեալ անդ շաբաթ մի դարձաւ անդրէն առ եղբայրն 'ի խուղն իւր . և բախեալ զդուրսն , ոչ եբաց նմա ասելով՝ ո՞վ ես դու : Եւ ասէ . ես եմ Յոհաննէս : Եւ նա ասէ . Յոհաննէս հրեշտակ եղև , և ոչ է ընդ մարդկան : Եւ նա աղաչեաց զի բացցէ նմա , և ոչ եբաց նմա , այլ եթող զնա 'ի տառապանս մինչև յառաւօտն , և այդուն ասէ ցնա . ահա մարդ ես և պէտք են քեզ գործոյ զի կերիցես : Եւ անկեալ առաջի ասէ . թողու թիւն արա ինձ :

ՆԱՆԻՐ՝ Երբեմն հայրն Մակար յանտառէն 'ի խուղ իւր և ունէր արմաւենի . և ահա երեւէր նմա բանտարկուն ունելով մանգաղ և կամէր հարկանել զնա և ոչ կարաց , և ասէ . մեծ բռնութի է ինձ 'ի քէն , Մակար , զի ոչ կարեմ հակառակել ընդ քեզ . ահա զոր գործես դու , գործեմ և ես . պահես դու , և ես ամենեւին ոչ

բաց 'ի միոյ խորէ՝ որ էր եղբօրն : Եւ իբրեւ տեսին զայս եղբարքն , երկեան յոյժ , և անկեալ առաջի նորա խնդրէին թողու թիւն , և յայնմ հետէ իբրեւ զհայր ունէին զնա :

Եւսաց երբեմն Յոհաննէս կարճիկն ցերէց եղբայր իւր . կամիմ լինել անհոգ իբրեւ զհրեշտակս՝ որ ոչ հոգան ինչ և ոչ աշխատին , այլ անդադար կան յերգս ան : Եւ մերկացեալ զձորձս իւր գնաց յանապատ և եկաց անդ շաբաթ մի , և դարձեալ դարձաւ առ եղբայրն և եկն առ նա 'ի մէջ գիշերի . և իբրեւ բախեաց զդուռն , լուաւ 'ի ներքուստ եղբայրն և ասէ նախ քան զբանալ դրանն . ո՞ ես դու : Իսկ նա ասէ . ես եմ Յոհաննէս եղբայր քո : Յայնժամ պատասխանի ետ և ասէ ց' Յոհաննէս . Յոհաննէս հրեշտակ եղև , և ոչ ընդ մարդկան իցէ : Իսկ նա աղաչէր և ասէր՝ ես եմ : Եւ ոչ եբաց նմա մինչև ցառաւօտն , և եթող զնա վտանգիլ անդ : Եւ յետոյ եբաց նմա զդուռն և ասէ . արդ ահա ծանիր զքեզ զի մարդ ես , և արդ աշխատեա զի կերակրեսցիս : Իսկ նա յերես անկեալ ասէ . թողու թիւն արա ինձ , եղբայր , զի գոռոզ բանիւ գնացեալ ոչ կարացի կեալ , մինչև զգորաւոր խոնարհութիւն զգեցեալ գնացից և խոնարհութեամբ յաղթող գտայց կատականաց ամենայնի :

Գայր երբեմն 'ի դրախտից հայրն Մակար 'ի սենեակ իւր և բերէր արմաւենի . և գիպեալ նմա դէ 'ի ճանապարհին՝ ունելով 'ի ձեռին մանգաղ , կամէր հարկանել զՄակար մանգաղովն և ոչ կարաց , և ասէ . յոյժ բռնանաա ինձ , Մակար , և ոչ կարեմ յաղթել քեզ . ահա զոր ինչ գործես դու , գործեմ և ես . դու պահես , և ես այլ պահեմ բնաւ . դու տքնիս , ես բնաւ ոչ ննջեմ . մին ևս միայն է քո որով յաղ-

Ճաշակեմ. հսկես դու, ես բնաւ ոչ ննջեմ. մի միայն ի-
րօք որով յաղթես դու ինձ: Ասէ հայրն Մակար. զինչ
են իրքն այն: Աւնա ասէ. խոնարհութի քո, զի վասն խո-
նարհութե քո չկարեմ հակառակել ընդ քեզ: Աւ համբար-
ձեալ զձեռս իւր յաղօթս, և աներևոյթ լինէր 'ի նմանէ:

ԱՂԲԱՅՐ՝ ոմն հրաժարեալ յաշխարհէ հարբ իւ-
րով ըստ մարմնոյ, և ոչ կացին երկոքեան 'ի մի վանս.
Իսկ յետ ժամանակի իմիք լուաւ եղբայրն վասն հօրն իւ-
րոյ եթէ զգիւհաւոր զոմն բժշկեաց, և երթեալ եղբօրն
պատմեաց ումեմն ծերոյ մեծի որպէս տրտմեալ վասն
անձին իւրոյ ասելով. աբբայ, ահաւասիկ հայր իմ զար-
դացաւ և զդէն հալածեաց յեղբօրէն, իսկ ես 'ի ծու-
լութե եմ և ոչ մի ինչ յառաջադիմութիւն գոյ յիս:
Ասէ ցնա ծերն. արդարեւ, որդեակ, ոչ է այս յառա-
ջումն դէս հանել կամ հիւանդս բժշկել. քանզի զայ-
սոսիկ ոչ եթէ մարդն առնէ, այլ զօրութինն ւոյ և հա-
ւատք մատուցելոյն. սակայն բազմաց զայս ոչ իմացեալ,
յամբարտաւանութի 'ի բժշկութեց անտի եկեալ կո-
րեան: Իսկ ես ասեմ. եթէ գայցէ մարդ 'ի ճշմարիտ խո-
նարհութի, այլ յառաջադիմութի մեծ ոչ գոյ քան զնա,
որ ոչ երբէք անկանի. քանզի որ միանգամ խոնարհե-
ցուցանէ զինքն 'ի վայր, ուր ապա ունի անկանել որ 'ի
գետին իջոյց զինքն. իսկ նշան այնպիսւոյն այս է՝ թէ
խնդայ ընդ արհամարհանս և ընդ անարգանս:

ՏՂԱՅ ոմն տուեալ 'ի վանս 'ի նախնեաց իւրոց, և
յետ ժամանակաց եկին տեսանել զնա. իսկ ծերն ասէ

Թես դու ինձ: Ասէ հայրն Մակարի. և զինչ է այն: Ասէ գէն. այս
ինքն խոնարհութիւն քո:

Եղբայր ոմն եղև կրօնաւոր ընդ մարմնաւոր հօր իւրոյ և բնակե-
ցան երկոքին 'ի մի վանս. և զկնի ժամուց ինչ լուաւ եղբայրն զհօրէ
իւրմէ եթէ բժշկեաց նա զգիւհաւոր ոմն: Եւ գնաց եղբայրն առ ծեր
ոմն մեծ և պատմեաց նմա և ասէ տրտմութեամբ. հայր սուրբ, յաւե-
լաւ հայր իմ և եհան դև յեղբօրէ, իսկ ես 'ի ծուլութիւն մնացի, ոչ
յառաջեցի 'ի գործս: Ասէ ցնա ծերն. թոյլ տուր, որդեակ, ոչ է յա-
ռաջումն հանել զդէս և բժշկել զհիւանդս. զի զայս ոչ եթէ մարդ
առնէ, այլ զօրութինն ւոյ և հաւատ եկելոյն. և ես առաւել ոմանք բա-
զումք ոչ ծանեան զուղիղ խորհուրդն, և յամբարտաւանութի անկան
յայսցանէ և կորեան: Այլ ես ասեմ քեզ, որդեակ, թէ գայցէ մարդ
'ի խոնարհութի և ստանայ զնա իւր սեպհական հեղութե, մեծ յա-
ռաջադիմութի քան զայս ոչ գոյ, որ ոչ էս անկանի. զի որ խոնարհէ
զանձն մինչև յերկիր, նա ուր և կամ որով իւրիք անկցի. և նշան կա-
տարեալ խոնարհութե այս է, զի 'ի վերայ անարգանացն խնդացէ:

միում յեղբարցն ձայնել զփոքրիկն : Իբրև մերձեցաւ
առ աբասն՝ ասէ ցնա , ո՞վ կոչեաց զքեզ . ապտակեալ զնա
ասէ՝ երթ 'ի խուցն քո : Եւ տրտմեցան ծնողք նորա : Եւ
յետ սակաւ միոյ ասեն ցնա . հրամայեա որ զի գայ փոք-
րիկն և տեսանեմք զնա : Եւ կոչեաց աբասն եղբայր մի
և ասէ ցնա . կոչեա զփոքրիկն : Իբրև մերձեցաւ առ
ծերն , ապտակեաց զնա և ասէ . ո՞վ կոչեաց զքեզ , երթ
'ի խուցն քո : Իարձեալ տրտմեցան ծնողք նորա և ա-
սեն . աւաղ թէ ոչ էր եկեալ մեր այսր : Իսկ յետ սա-
կաւ միոյ շարժեալ 'ի բնութիւն անտի , ասեն ցաբասն .
հրամայեա որ գայ փոքրիկն : Եւ եղբօր մի . կոչեա զնա :
Իսկ յորժամ մերձեցաւ առ ծերն , ապտակեաց զնա և
ասէ . ո՞վ կոչեաց զքեզ , երթ 'ի խուցն քո : Եւ իբրև
գնաց սակաւ մի , կոչեաց զնա աբասն և կալեալ զձեռա-
նէ նորա ետ ցծնողսն իւր և ասէ ցնոսա . ահաւասիկ որ
դիդ ձեր եղև միայնակեաց : Հայնժամ ծնողքն օգ-
տեալք յոյժ դոհացան զայ 'ի յառաջումն տղայոյն վկայ-
ութիւնք աբասուն : Եւ արդ մեք աղօթեսցուք հասանել
յայնդիսի խոնարհութիւն օգնութեամբն այ :

Եւ ծերն . յամենայն փորձանս մի մեղադրես մար-
դոյ , այլ քեզ ասա՝ եթէ այս ամենայն վասն մեղաց ի-
մոց եկն 'ի վերայ իմ :

Ասաց ծերն . յամենայն փորձութիւն որ դիպեսցին քեզ , մի մե-
ղադրեսցես այլում , այլ մեղադրես անձին քում և ասա՝ թէ վասն
մեղաց իմոց եկն :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ քարգմանոթեան

ԳՆԱՑԻՆ ոմանք 'ի հարցն առ հայրն Մատնիոս, և էր և հայրն Յովսէփ ընդ նոսա. և կամեցաւ հայրն Մատնի փորձել զնոսա, և առեալ 'ի մէջ զբանս զրոց սկսաւ հարցանել ընդ նոսա, այլ յառաջ 'ի փոքրագունիցն նոցա սկսաւ հարցանել և ասէ՝ թէ զինչ է զօրութի բանիս այսորիկ. և իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէ ասէր ըստ իւրում զօրութե։ Իսկ ծերն ասէ ցմի մի 'ի նոցանէ. դեռ ևս ոչ գիտէք զնա։ Յետոյ եկն հարցանելով 'ի ծերագոյնս նոցա. և հարց ցհայրն Յովսէփ և ասէ. դու որ պէս կարծես զբանս զայս։ Եւ նա ասէ. ոչ ևս գիտեմ և ոչ իմանալ կարող եմ զայդ։ Իսկ հայրն Մատնի. ճշմարիտ հայրն Յովսէփ եգիտ զնա՝ որ ասացն թէ ոչ գիտեմ։

ԵՐԵՔ ոմանք 'ի հարցն ունէին սովորութիւն մի անգամ յամին ելանել առ հայրն Մատնիոս. և երկուսն 'ի նոցանէ մինչ ելանէին, հարցանէին զնա վասն խորհրդոց իւրեանց և վասն փրկութեանն. իսկ միւսն լռէր միշտ և ոչ ինչ հարցանէր։ Սկսի բազում ժամանակաց ասէ ցնա հայրն Մատնի. ահա այսքանի ամ է զի գաս աստ և ոչ ինչ հարցանես ցիս։ Եւ պատասխանի ետ և ասէ. բաւական է ինձ տեսանելն զքեզ միայն յօգուտ ինձ։ Եւ յսպիսի է խոնարհութիւն։

ԵՍԻՐ հայրն Իանիէլ՝ եթէ մինչ հանդերձեալ էր փոխադրիլ յաստեացս հայրն Մատնի, պատուիրեաց մեզ և ասէ. մի հոգայք վասն իմ առնել ինչ սէր, զի ես թէ արարի ինչ բարի յերկրի, զայն գտանելոց եմ։ Եւ իբրեւ մերձ էր ննջել զքուն արդարոց, շփոթեցան աշակերտք նորա, և նա ասէ. լռեցէք, զի ոչ ևս մերձեալ է

Ժամն, այլ մինչ գայցէ՝ ես ասացից ձեզ. բայց դատաստան պահանջեցի՝ ի ձէնջ առաջի աթոռոյն Վշի, եթէ տացէք ումեք զմարմին իմ: Աւնոքա ասեն. և զինչ արասցուք: Վսէ ծերն. կալեալ տոռն յոտս իմ քարշեալ ընկեցէք յանապատի: Վրդ այս երանելի և սուրբս նայ յայսպիսի բարւոք խոնարհութե չափ հասեալ էր՝ որ այսպէս պատուիրէր զսուրբ մարմնոյն: Աւ այսպէս սլառ մէր միշտ ծերն՝ թէ յորմէ հետէ ելի աստ, ի վերայ բանի զղջացի բազում անգամ, այլ ի վերայ լուծեան ոչ երբէք: Վսկ իբրեւ մերձեցաւ մահն սրբոյն, սկսաւ լալ և ողբալ: Վսեն եղբարքն. ճշմարիտ և դու ևս երկնչիս ի մահուանէ, հայր: Աւ նա ասէ. ճշմարտութե ասեմ, եղբարք, և տէր գիտէ, զի այս երկիւղ որ այժմն է ի սրտի իմում, միշտ ընդ իս էր յայնմ հետէ որ եկի ի կրօնաւորութի: Օ այս ասացեալ ննջեաց զնինջ արդարոց երանելին Վրսէնիէ: Վսկ իբրեւ լուաւ հայրն Վիմէն եթէ ննջեաց հայրն Վրսէնի, ողբաց և ասէ. երանի է քեզ, հայր Վրսէնի, զի ողբացեր զանձն քո յաշխարհիս յայսմիկ. զի որ ոք աստ ոչ ողբասցէ զանձն, ի հանդերձեալն ողբասցէ. զի կամ աստ կամաւ, և կամ անդ ակամայ վասն տանջանացն պարտիմք ողբալ:

ՎԱՏՄԵՐ հայրն Վանիէլ և զայս՝ եթէ կոչեաց երբեմն հայրն Վրսէնիոս զհայրն Վղեքսանդրոս և զՕղիլէ և ասէ ցնոսա. գիտեմ զի պատերազմին ընդ իս դեք, այլ ոչ գիտեմ եթէ յափշտակիմ ի նիրհումն. արդ աշխատեցարուք ընդ իս յայսմ գիշերի և պահեցէք զիս, զի մի ննջեցից ի հսկումնս յայս: Աւ նստան յերեկոյէ մինն ընդ աջմէ նորա և միւսն ընդ ահեկէ լուկեայն, և ասէին՝ թէ մեք ննջեցաք և զարթեաք, և զնա ոչ իմացաք թէ ննջեաց բնաւ. իսկ առաւօտուն ոչ գիտեմք թէ կամաւ արար զայս և թէ բնութե ննջեաց, նժ գիտէ. քանզի կափոյց զաչն և շնչեաց երիցս անգամ, և բացեալ զաչն յարեաւ վաղվաղակի և ասէ անդոհ ձայնիւ. ես ննջեցի, այո ես ննջեցի: Վյսպիսի ոք էր երանելին Վրսէնիոս:

ՀԱՅՐՆ Վղաթոն մինչ փոխադրիլ մահուամբ հանդերձեալ էր, եկաց նա զաւուրս երիս ի բաց ունելով զաչս իւր և բնաւ ոչ շարժէր զնոսա: Վսկ եղբարքն խթեցին զնա և ասացին. ո՛ւր իցես արդեօք, հայր Վղաթոն:

Իսկ նա ասաց նոցա . առաջի դատաստանին նոյ կամ ես , որդեակք : Եւ նա . նա դու ևս երկնչիս , հայր , 'ի ժամէն յայնմանէ : Եւ նա ասէ նոցա . ես ըստ կարի իմում ճգնեցայ սկսել զպատուիրանս նոյ , այլ սակայն յամենայնի մարդ եմ , և ոչ գիտեմ թէ գործք իմ հաճոյ եղեն նոյ թէ ոչ : Եւ նա եղբարքն . և ոչ յուսանաս դու 'ի գործս քո թէ հաճոյ են նոյ : Եւ նոսա ծերն . ոչ իշխեմ վստահանալ մինչև կացից առաջի նոյ , քանզի այլ ազգ դատաստանք նոյ և այլ ազգ մարդկայինք իցեն : Եւ իբրև կամէին այլ ազգ ինչ խօսել , ասէ . աղաչեմ մի ինչ խօսիք ընդ իս 'ի ժամս յայս , զի ոչ կարեմ լսել : Եւ առ ժամայն կատարեցաւ ուրախութիւն խօսելով ընդ հրեշտակսն որք եկեալ էին տանել զհոգի նորա յերկինս :

Եւ նա ցհայրն Վիմնա . զինչ իցէ նեղ դուռն և անձուկ ճանապարհն որ գրեալ է : Եւ ապա պատասխանի ետ և ասէ . դուռն նեղ է բռնադատելն զանձն և զչար խորհուրդս հատանելն , և թողուլ զկամս իւր և հետեւել կամացն նոյ , զի կարող լիցի ասել՝ ահա մեք թողաք զամենայն և եկաք զհետ քո :

Եւ Սաօ հայրն Վիմնա՝ եթէ գնաց եղբայր ոմն առ հայրն Վիմնաս և ասէ ցնա . հայր , ասասցես ինձ բան : Եւ եկաց առ նմա աւուրս եօթն , և ծերն ոչ խօսեցաւ ընդ նմա ինչ : Եւ իբրև յուղարկէր զնա , ասէ ցնա . գնասցես և զգոյշ լիցիս անձին քում , քանզի յաւուրս յայսոսիկ մեղքն իմ եղեն սարիսպք խաւարայինք ընդմիջելով ինձ և նոյ իմոյ : Օայս զեղբօրէն ասէր՝ իւր համարելով զմեղքն նորա , զի խոնարհք են հոգիք սրբոցն :

ՆԱՅՐՆ (Եւ հաննէս պատմեաց մեղ՝ եթէ հայրն Վնուբ և հայրն Վիմնա և այլ եղբարքն նոցա միոյ մօր ծնունդ էին և 'ի միասին եղեն կրօնաւորք 'ի Վկիտէ : Եւ յորժամ եկեալ Վարդիկքն աւերեցին զՎկիտէ , գնացին նոքա 'ի տեղին յայն որ կոչէր Տերենուծ , և կացին անդ աւուրս ինչ մինչև խնդրեսցեն թէ ուր բնակեացեն , և մտեալ կային 'ի տաճար կոոց : Եւ հայրն Վնուբ ցհայրն Վիմնա . արասցես սէր , ես և դու և այլ եղբարք մեր իւրաքանչիւր առանձին կացցուք և հսկեսցուք զեօթնեակս զայս , և մի տեսցուք զմիմեանս մինչև տէր ցուցցէ՝ թէ ուր պարտ իցէ կեալ մեղ : Եւ հայրն

Պիմէն . այդպէս արասցուք որպէս ասացերդ : Եւ կացին լռեալ առանձինն իւրաքանչիւրն : Եւ էր 'ի տաճարին յայն արձան կռոց մեծ կանգուն . և յառնէր ընդ առաւօտն հայրն Մուք և հաւաքէր քարս և քարկոծէր զերեսս կռոցն քարամբք յառաւօտէ մինչև յերեկոյն , իսկ յերեկոյին ասէր ցկուռսն . Թողու՛ թի արասցես ինձ , զի տրտմեցուցի զքեզ : Եւ լցաւ եօթնեակն այն , և նա զայն արար հանապազ : Իսկ յաւուր շաբաթու ժողովեցան 'ի միասին դարձեալ : Մէ հայրն Պիմէն ցհայրն Մուք . տեսանէաք զքեզ զայս եօթն աւուրս զի հարկանէիր քարամբք զերեսս այս կռոց զօրն ողջոյն , իսկ յերեկոյին անկեալ յերկիր խնդրէիր Թողու՛ թի 'ի սմանէ , և զիա՛րդ հաւատացեալ մարդ , և ևս առաւել կրօնաւոր դք կրկնեսցէ ծունր կռոց և խնդրեսցէ 'ի նմանէ Թողու՛ թի : Մէ ցնա ծերն . զայս՝ օրինակ ձեզ արարի , եղբարք , զի մինչ տեսանէիք զիս կոծելով զերեսս նորա՝ մի՛թէ խօսեցա՛ւ ինչ կամ բարկացաւ : Մէ Պիմէն՝ ոչ : Եւ մինչ կրկնեալ ծունկս խնդրէի Թողու՛ թի մի՛թէ շփոթեցա՛ւ ինչ և կամ ասաց ոչ ներել ինձ : Մէ Պիմէն՝ ոչ : Մէ ծերն . այսպէս և մեք եղբարք եօթն եմք , և եթէ կամիք կեալ 'ի միասին՝ եղերուք իբրեւ զկուռքս զայս քարեղէն , որ ոչ 'ի վերայ անարգանաց և ոչ 'ի վերայ փառաց ևս շփոթեցաւ կամ շարժեցաւ սա 'ի բարկու՛ թի ինչ . իսկ եթէ ոչ կամիք այսպէս տանել , ահա չորս դրունք են տաճարիս , և իւրաքանչիւր դք 'ի մէնջ ելեալ գնասցէ ուր և կամեսցի : Իսկ նոքա իբրեւ լուան զայս , անկեալ առ ոտս նորա ասեն . որպէս կամիս , այնպէս արասցուք և լուիցուք զինչ և ասասցես դու : Եւ ասէր հայրն Պիմէն՝ եթէ բնակեցաք 'ի միասին խոնարհութիւն միմեանց զամենայն աւուրս կենաց մերոց , և առնէաք զամենայն զոր ինչ ասէր ծերն , և կացուցաք զոմն 'ի մէնջ 'ի կոնումոս մեզ , և զոր ինչ դնէր առաջի մեր՝ այն էր կերակուր մեր , և ոչ դք իշխէր 'ի մէնջ խնդրել այլ ևս ինչ կամ խօսել կամ ոչ ճաշակել զառաջի եղեալն , և կացաք 'ի միասին զաւուրս մեր խաղաղութիւն հանգըստեամբ և ուրախութեամբ :

Մէ հայրն Վելասի . ոչ կարեմք իջանել մեք 'ի կենադործող խոնարհութիւն , եթէ ոչ նախ ձգեսցուք 'ի բաց զսատակիչ հոգւոց զծանր բեռն ամբարտաւանութե .

զի եթէ ճգնեսցուք յայս , գտցուք զխոնարհութի : Մի ասասցուք թէ այս ինչ ոչ փնասեսցէ մեզ , զի ամենայն ինչ որ օգտեցուցէ զմեզ՝ նա նորին հակառակն փնասեսցէ , որպէս և տէրն ասէ՝ թէ որ ոչ ժողովէ ընդ իս՝ ցըրուէ : Այլ քանզի որպէս կնիք զի զոր ինչ դրոշմեալ ունի՝ զայն նկարեսցէ ուր և կնքեսցէ , այսպէս և դործք դրոշմեալ նկարին՝ ի հոգիս : Արդ եղիցին տեսակք քո և հանդերձք և գնացք և նստել և կերակուր և կեալ և անկողին և օդ և ամենայն պատրաստութի և տուն և ամենայն անօթք նորին նուաստ և արհամարհեալ : Այսպէս և աղօթք քո և սաղմոսերգութի և կեալն ընդ ընկերին՝ ամենայն նուաստ և հեզ եղիցին : Մի խօսեսցիս մեծամեծս և մի հռետորականս և մի գոռող ձայնիւ , և մի յանդէպ ժամու ասացես և կամ՝ դործեսցես ինչ , և մի երգելով աղօթեր և մի հպարտութք պատասխաներ . այլ յամենայնի՝ ի բանս և ի գործս առցես զմեծսն և տացես զփոքունս : Այլ քաղցր լեր առ բարեկամսն և հեզ առ հնազանդեալսն քեզ և անյիշաչար առ յանդգնեալսն և մարդասէր առ խոնարհսն , և միսի թարիչ լեր վշտացելոց և տեսուչ հիւանդաց , և մի արհամարհեր զոք՝ ի մարդկանէ , և քաղցր լեր՝ ի խօսել , ուրախ և դաշն՝ ի պատասխանել , և բարեխօս յամենայնի և հեշտընկալ ընդ ամենեսեան :

ՄԱՅ հայրն Մովսէս ցհայրն Օլաքարիա . ասա ինձ բան ինչ , որդեակ : Իսկ նա անկաւ առ ոտս նորա և ասէ . և դու ընդ իս հարցանես , հայր : Ասէ ցնա ծերն . հաւատա ինձ , որդեակ , զի տեսանեմ զչնորհս հոգւոյն սրբոյ հանգուցեալ ի քեզ , վասն այնորիկ հարցանեմ : Իսկ Օլաքարիա իբրեւ յայ հրամայեալ նմա՝ առեալ զկնկուղ իւր՝ ի գլխոյ իւրմէ ընկէց ի գետին , և կոխէր ոտիւքն զնա և ասէր . եթէ ոք այսպէս ոչ կոխեալ խորտակեսցէ զանձն իւր՝ ի ձեռն վերջին խոնարհութեն և ցածութեն , ոչ ևս կարող իցէ նա կրօնաւոր լինել :

ՄԱՅ հայրն Ասայիաս . սէր երկրաւոր մեծութե և փառաց ծնանի զստութի , իսկ խոնարհութիւն ծնանի զերկիւղն նայ ի սրտի . և դու մի կամեսցիս սիրելի մեծամեծաց լինել և իշխանաց աշխարհի , զի մի զրկեսցիս ի փառայն նայ : Ասաց դարձեալ . յորժամ կացցես յաղօթս , եթէ խոնարհութք արասցես և զանձն քո անար-

Ժան համարեցիս, ընդունելի են ւայ. իսկ եթէ ամբար-
տաւան իցէ սիրտ քո և յիշեցես զայլ ոք ծոյլ և դա-
տեսցես զնա, ընդունայն է աղօթք քո: Վարձեալ ա-
սէ. ընդէր երանելի իցէ խոնարհն. վասն զի ոչ ունի լե-
զու բամբասել զոք կամ ընդդիմանալ զըկողին իւրոյ,
և ոչ աչս ունի զի տեսցէ զպակասութի ընկերին. ունին
ոչ ունի զի լուիցէ զանօգուտսն, նա և ոչ բերան ունի
չարախօսել զոք կամ զեղբայր իւր, և ոչ քննել զայլոց
զյանցանս, այլ միայն զմեղս իւր. և խաղաղարար իցէ
առ ամենեւեան ըստ բանին տեառն. և ոչ վասն այլոյ
ուժեք առնէ զայս, այլ վասն տեառն. բայց այս իցէ ի-
րաւացին, զի թէ պահեսցէ ոք զվեց աւուրբք և զամե-
նայն առաքինութիս կատարեսցէ, այն ամենայն առանց
խոնարհութե ոչ ինչ են և վայրապար յոյժ: Վարձեալ
ասէ. որ ոք ստանայ զխոնարհութի, տեսանէ նա զմեղս
իւր. և որ չօգայ զհետ խոնարհութե և ողբոց, արտաք-
սեն սոքա ՚ի սրտէ նորա զամենայն չար խորհուրդս, և
անուցանեն զանձն նորա ամենայն առաքինութե. և որք
ունիցին ողբք և խոնարհութի, ոչ ևս յաղթեսցեն զնա
պատկառանք մարմնականք. այլ արհամարհանք զոր ար-
համարհիցի նա ՚ի մարդկանէ, զէն նորա լիցին և պա-
հեն զնա ՚ի սրտմտութե և ՚ի չարի չար հատուցանելոյ,
և ուսուցէ համբերել ամենայն չարեաց. և յայսց ա-
մենայնէ ոչ ինչ մերձենայ ՚ի խոնարհն: Նսաց դարձեալ
անկանել առաջի ւայ գիտութե և հնազանդել պատուի-
րանացն խոնարհութե, բերէ ՚ի մարդ զսէրն ւայ և զան-
ախտութի. իսկ խոնարհութի է համարել զանձն մե-
ղաւոր քան զամենայն մարդ, և արհամարհել զինքն իբ-
րե թէ ոչ երբեք բարի գործեալ իցէ: Նսաց գործք խո-
նարհութե այս ինչ է, լռութի միշտ, և ոչ պատերազ-
մել ընդ ուժեք և ոչ ուժեք հակառակիլ, և հնազանդել
բոլորից, և ՚ի խոնարհ նայել ակամբ միշտ, և առաջի ա-
չաց ունել միշտ զմահ, և անսուտ գոլ ՚ի բանս, և ոչ
դիմաբանել աւագացն և ոչ հաստատել զիւր բանն, և
ունել համբերութի մտաց և ատել զհանգիստն և համ-
բերել անարգանաց, և արթուն և զգաստ լինել, և հա-
տանել զկամս իւր և ոչ բարկանալ ուժեք, ոչ ունել նա-
խանձ կամ հեռ, և պարապել զօրհանապազ յողբս. այս
է չափ խոնարհութե. և զի որ ստանայ զխոնարհութի,

նա յանձն իւր ժողովէ զյանցանս եղբօրն և ասէ՝ ես մեղայ. իսկ որ ատեայ զեղբայրն, զանձն իմաստուն և արդար ասէ, և յամօթ առնէ զեղբայրն. իսկ որ զանձն պատկառէ, նա այլում ոչ փնասէ: Վարձեալ ասէ. մի խօսեսցի լեզու քո, այլ գործք քո, և եղիցին բանք քո խոնարհ քան զգործս քո. և մի ինչ խորհեսցիս արտաքոյ մտաց, և մի վարդապետեր արտաքոյ խոնարհութե, որպէս զի կարացէ ընդունել երկիր զսերմն քո: Եւսաց դարձեալ. ոչ իցէ խօսելն իմաստութի, այլ իմաստութի իցէ ճանաչելն զժամանակ խօսելոյն թէ երբ իցէ ժամ խօսելոյ. և զբանն իմաստութի լսէ և իմաստութի խօսեսցիս, և զգոյշ լեր նախ քան զխօսելն քո, և տուր պատշաճ պատասխանի, և ի գիտութե տգէտ լեր դու՝ զի զերծցիս ի բազում վշտաց. քանզի ինքն իւր բարդէ վիշտս՝ որ ցուցանէ զանձն իմաստուն, վասն այսորիկ մի պարծեսցիս ի վերայ գիտութե քո. զի ոչ ոք գիտէ որպէս է և ոչ բնաւ. և կատարումն ամենայնի պատկառանք է, իսկ խոնարհելն քո ի ներքոյ ընկերին ընդ անմիաւորէ զքեզ:

Եւսաց դարձեալ հայրն Եսայիաս վասն խոնարհութեան. յիշեսցուք, եղբարք, զայն որ ոչ ունէր ուր դնէր զգլուխ իւր. և ի միտ առցես, եղբայր, և մի բարձրամտեսցիս. տես թէ ով էր և կամ զինչ եղև վասն քո. թագաւոր էր և եղև օտար և պանդուխտ վասն քո: Սկանապատմելի մարդասիրութե քո, տէր. ընդէր այդպէս խոնարհեցար յաղագս մեղուցեալ ծառայիցս, մինչ զի արարիչդ ամենայնի ոչ ունէիր ուր զգլուխդ դիցես. իսկ մեք ասկերախտքս և ամենայն նուաստ և անարդ խոնարհութե արժանիքս՝ մեծութե և պատուոյ ցանկամբ անցաւորիս: Եւրդ ընդէր շփոթեալ ես, ով եղկելի մարդ, և զինչս ժողովես, և ընդէր կուրացեալ ես անառակութեամբ, և կամ ընդէր հետեւեալ ես սրտորանաց կենցաղոյս, և ընդէր ոչ ստանաս զհանդերձեալ բարին: Եւրդ զայս անքննեսցես, և զլաւագոյնսն ընտրեսցես:

Եւսաց ոմն ասաց ցհայրն Թէոդորէ՝ եթէ կամիմ կատարել զպատուիրանս աստուծոյ: Եւսաց ծերն՝ եթէ հայրն Թէոփնաս երբեմն ասաց եթէ կամիմ դնել ըզխորհուրդ իմ ընդ զօրէնսն աստուծոյ: Եւ տարեալ զալիւրս իւր ի փուռն՝ արար հացս, և խնդրեալ աղ-

քատս և եգիտ անդ և ետ նոցա զհացն իւր: Եկեալ և այլք խնդրեցին, և զի ոչ մնաց հաց՝ ետ նոցա զսրի-
րիդան իւր. իսկ և այլք ևս խնդրեցին, և նոցա ետ զայն
որ զգեցեալն էր, և ինքն մերկ եմուտ ՚ի սենեակն, և
էած զմիջովքն զթիկնոցն իւր, և մեղադրէր անձին և
ասէր՝ թէ ոչ կարացի կատարել զպատուիրանս ւոյ: Իսկ
եթէ և դու այնպէս կարասցես առնել, դեռ ևս պարտիս
ասել՝ ոչ կարացի կատարել զպատուիրանս ւոյ. զի կա-
տարել պատուիրանացն խոնարհութիւն է, յորում հանգ-
չի ւած ՚ի հեզս և ՚ի խոնարհս. և որ կատարէ զխոնար-
հութիւն, կատարէ նա և զամենայն պատուիրանս. և որ
ոչ ունի զխոնարհութիւն, ոչ ունի նա և զայլ ամենայն
պատուիրան. վասն զի ոչ են ընդունելի առանց խոնար-
հութե ամենայն առաքինութիւնք առաջի ընդունողին
Վշի: Իսկ եղբայրն այն խոնարհեալ երկիր եպագ, և
շահեալ գնաց ուրախութեամբ:

ՎՆԱՅ երբեմն լիւթիւ իւր եպիսկոպոսն ՚ի լեառն՝ լի
տրիոյ, և եկն հայր լերինն առ նա ՚ի տեսանել զնա: Ե-
սէ եպիսկոպոսն ցծերն. զինչ գտեր գործ մեծ ՚ի կրօնս
յայս, հայր: Եսէ ծերն. զայն զի դիցէ մարդ զմեղս ՚ի
մտի, և նախատէ և պատկառէ զինքն: Եսէ լիւթիւն.
Ճմարիտ ճանապարհ փրկութեան այդ է:

ԽՈՅՆ ինքն լիւթիւն եպիսկոպոս գնաց երբեմն ՚ի
Սկիտէ, և ժողովեցան առ նա հայրն և եղբարքն, և ա-
սեն եղբարքն ընդ հայրն Վամբոյ. ասասցես, հայր, բան
ինչ եպիսկոպոսին, զի շահեսցի ՚ի քէն: Եսէ ծերն. ե-
թէ ոչ շահեսցի նա ՚ի լուութենէ իմմէ, և ոչ ՚ի բանէն
շահեսցի: Յայնժամ ասեն. այո լուութիւնն իցէ գործ
խոնարհութե և շահեցուցանող և սիրելի ամենեցուն:

ԵՍԷՐ մայրն լիւթորա՝ եթէ ոչ ճգնութի և ոչ տըք-
նութի և ոչ այլ ինչ աշխատանք առաքինութե կեցու-
ցանել կարիցէ զմարդ իբրև զխոնարհութիւն: Վանզի
էր ուրեմն միայնակեաց ոմն որ հալածէր զդևս ՚ի մարդ-
կանէ, և հարցանէր ցնոսա թէ որով առաքինութե ե-
լանէք դուք, միթէ պահօք ելանէք: Եսէ դէն. մեք բը-
նաւ ոչ ինչ ճաշակեմք: Իսկ ծերն ասէ. հսկութեամբ:
Եւ դէն ասէ. մեք բնաւ ոչ ննջեմք: Եւ ծերն ասէ.
միայնակեցութեամբ: Վէն ասէ. մեք միշտ յանապա-
տի շրջեմք: Եւ ծերն ասէ. և արդ որով իւրեք ելանէք դուք:

Եւ դեն ասէ . ոչ ինչ հալածէ և ոչ յաղթէ մեզ ինչ այլ այնպէս իբրև զխոնարհութիւն . զի նովիմք հալածիմք մեք , և նոյն ինքն խոնարհութիւն է որ կորուսանէ զմեզ իսպառ : Արդ տեսանէ՞ս թէ որպէս յաղթող է դիւաց և կորուսանէ զնոսա խոնարհութիւն :

ԱՍԱՑ հայրն Յոհաննէս կարճահասակն՝ եթէ խոնարհութիւն է դուռն երկնից , և հարքն մեր բազում պատկառանօք և նախատանօք մտին ուրախութե՞լի քաղաքն նոյ կենդանւոյ . զի խոնարհութիւն և երկիւղն նոյ վերագոյն են քան զամենայն առաքինութիւն : Աարձեալ ասէ . ո՞վ վաճառեաց զՅովսէփ : Եւ պատասխանի ետ եղբայրն և ասէ . եղբարքն նորա վաճառեցին : Ասէ ծերն . ոչ , այլ խոնարհութիւն նորա վաճառեաց զնա . զի կարող էր ասել ցգնողսն՝ եթէ եղբայր սոցա եմ , այլ լուեաց և խոնարհութե՞ վաճառեցաւ , և վասն խոնարհութե՞ նորա արար զնա նա՞ իշխան՝ ի վերայ երկրին եղիպտացւոց : Աարձեալ ասէ . մի թողցուք զբեռն թեթեա՞ որ է մեղադրել անձին , և մի բարձցուք զծանունս՝ այսինքն է արդարացուցանել զանձն : Այս հայրն Յոհաննէս ջերմեռանդ էր հոգւով , և քնաց ոմն առ նա և ետես զի հիւսէր զսիրայ և գովեաց զձեռագործս նորա , իսկ նա լուեաց . և եղբայրն այն դարձեալ գովեաց , և նա դարձեալ լուեաց : Իսկ յերրորդումն իբրև գովեաց , ասէ նա ցեկեալ եղբայրն . ով եղբայր դու , ուստի պատահեցար՝ մինչ եկիր դու զնա՞ հանել յինէն : Յայսպիսի խոնարհութե՞ էր երանելին , զի զգովասանութիւն թըշնամութիւն համարէր ինքեան :

ԱՍԱՑ ոմն վասն նորա . ո՞վ իցէ Յոհաննէս որ խոնարհութեամբ իւրով կապեաց զամենայն Ակիտէ՝ ի յայն փութու ճկոյթն իւր :

ԱՍԱՑ հայրն Յոհաննէս կարճիկս այս՝ եթէ ծեր ոմն հոգևոր արգելեաց զինքն՝ ի խցի , և էր ինքն մեծատուն յոյժ և փառաւորէր՝ ի մարդկանէ : Իսկ հարքն պատուիրեցին նմա և ասեն . ահա ոմն՝ ի սրբոց փոխադրիլ մերձ է , եկեսջիր՝ ի տեսանել զնա նախ քան զմահ նորա : Եւ նա խորհէր՝ ի մտին և ասէր . եթէ ելանեմ ես՝ ի տուէ , զան առ իս ամենեքեան և փառաւորեն զիս և ոչ ևս այլ հանգեայց աստ , այլ գնացից՝ ի գիշերի գաղտ և ծածուկ յամենեցունց : Եւ իբրև ել՝ ի գիշերի՝ ի սենեկէ

իւրմէ զի ծածկեացի յամենեցունց, յայնժամ ահա առաքեցաւ յայ հրեշտակս երկուս՝ ունելով զամբարս 'ի ձեռին, և վառեալ տանէին առաջինորա, և ահա ամենայն քաղաքն ընթացաւ առաջինորա: Եւ որչափնա ջանայր փախչել 'ի փառաց, այնչափ այլ առաւել ևս փառաւորէր նա յայ. 'ի մարդկան փառաց փախչելով եհաս փառացն այլ ըստ բանի տեառն որ ասէ՝ եթէ որ խոնարհեցուցանէ զանձն, բարձրացի:

ՄԱՅ Հայրն (Յոհաննէս թեբայեցին՝ եթէ պարտ է կրօնաւորին նախ քան զամենայն առաքինութի զխոնարհութի ստանալ, և զինա է առաջին պատուիրան փրկչին որ ասէ՝ երանի աղքատաց հոգւով, զի նոցա է արքայութիւնն երկնից:

ՄԱՅ Հայրն Պիմէն վասն հօրն Խիդորի՝ եթէ հիւսէր զարմաւ զգիշերն ողջոյն: Եւ ասէն ցնա եղբարքն. հանգիցես, հայր, մի դատիր յոյժ զի ծերացեալ ես: Եւ նա ասէր. թէ հրկէզ առնեն զիս 'ի գործէ և հոսեն ըզմոխիրս ոսկերացս, և ոչ յայնժամ շնորհս ունիցի, թող թէ աշխատիլ ինչ: Եւսէր վասն նորա դարձեալ՝ եթէ յորժամ բերէին խորհուրդք նորա եթէ մեծ ոմն ես դու, նա ասէր ցնոսա. մի թէ իցեմ ես իբրեւ զհայրն Մնտոն կամ իբրեւ զհայրն Պամբոյ և կամ իբրեւ զայլ հարսն. և խոնարհէր սովաւ: Եւ իբրեւ հակառակեալ ասէին խորհուրդքն՝ եթէ զկնի այսր ամենայն վշտաց 'ի տանջանս գնալոց ես, ասէր ցնոսա պատասխանի. թէ պէտ 'ի տանջանս գնալոց եմ, սակայն դուք 'ի ներքոյ իմ գտանելոց էք ստուգապէս: Եւսէր նա դարձեալ՝ եթէ որովհետեւ այսչափ մեծ իցէ բարձրութի խոնարհութե, և այսչափ դժուարին է անկանել 'ի հպարտութի, ապա աղաչեմ զձեզ, եղբարք, զի զմինն կալցուք և 'ի միւսոյն փախիցուք:

ԵԱՄԱՅՐ ոմն եհարց զհայրն Կրօնոս և ասէ. որով օրինակաւ ստանայ մարդ զերկիւղն այլ: Եւսէ ծերն. որպէս կարծեմ ես եթէ այսուիկ ստանայ մարդ զերկիւղն այլ, զի փախիցէ յամենայն ըղձալեաց և հանգստեանց մարմնոյ և տացէ զինքն յաշխատութի որչափ կարողութի է, և յիշեսցէ զօր որոշման հոգւոյ իւրոյ 'ի մարմնոյ, նա և զօր ահեղ դատաստանին այլ և զհատուցումն:

ՊԱՏՄԷՐ մեզ հայրն Կարիոն՝ եթէ մինչ նստէի ես

'ի լեառն Սինայի, էր անդ եղբայր մի ընտրեալ և ճշգ-
 նաւոր յոյժ, այլ և գեղեցիկ տեսեամբ և կատարեալ
 հատակաւ. և յորժամ գայր յեկեղեցին յաղօթան, զգե-
 ցեալ ունէր նա պատառատուն հանդերձ և փոքր ինչ
 պարեգօտ: (Յաւուր միօջ տեսի ես զնա յեկեղեցին այն-
 պէս և ասեմ ցնա. եղբայր, որպէս և այլ եղբարքն զգե-
 ցեալ զան յեկեղեցին՝ զգեցիր և դու և նմանեա սոցա:
 Իսկ նա ասէ ցիս. թողու թի արա ինձ, հայր, ոչ ինչ
 ունիմ այլ զի զգեցայց: Այլ ես տարեալ 'ի սենեակն ե-
 տու նմա հանդերձ՝ զառնայն որ ինչ պարտ էր, և յայնմ
 հետէ զգենոյր և նա նման եղբարցն և երևէր իբրեւ
 զհրեշտակ նոյ: Այլ եղև երբեմն պէտք ինչ եղբարցն զի
 առաքեսցեն եղբարս տասն առ թագաւորն վասն գործոյ
 ինչ, և թուեցին և զեղբայրն զայն ընդ գնացողսն յար-
 քունիս: Իսկ նա իբրեւ լուաւ, անկաւ առաջի հարցն,
 աղաչէր և ասէր. վասն սիրոյն նոյ՝ մի առաքէք զիս անդր,
 զի ես ծառայ էի իշխանի ումեմն 'ի պալատին, և փա-
 խեալ եկեալ եմ աստ. և թէ տեսանէ զիս, հանէ յի-
 նէն զզգեստս զայս և ծառայեցուցանէ զիս: Այլ հարքն
 հնազանդեալ բանի նորա արձակեցին զնա: Իսկ յետոյ
 ծանեաք զձմարիտն յայնցանէ որք ճանաչէին զնա եթէ
 էր նա եպարքոս 'ի պրետորն արքային մինչ էրն յար-
 քունիս, և զի մի ծանիցեն զնա և գտցէ փառս 'ի մարդ-
 կանէ՝ և վասն այսորիկ պատճառէր նա զծառայն լինե-
 լոյ: Այլ զի այսպէս ստիպէին սուրբքն յամենայն ժամ
 փախչել 'ի փառաց մարդկայնոց և հասանել փառացն նոյ:
) Եւ ոմն էր 'ի Սկիտէ, որոյ անուն էր Վարիոն, որ
 թողեալ էր 'ի գիւղ երկուս որդիս և զկինն, և այնպէս
 եկն 'ի կրօնաւորութի: Այլ զկնի ժամուց ինչ եղև սով
 Ազգիպտոս, և վշտացաւ յոյժ կինն այն, և յարուցեալ
 գնաց 'ի Սկիտէ և տարաւ ընդ ինքն զմանկունս իւր.
 Իսկ էր մինն արու որ կոչէր Օպարիա, իսկ միւսն դուս-
 տրը էր. և եկեալ նստաւ 'ի հեռաստանէ 'ի շամբս մայ-
 րեաց, ուր և սովորութիւն էր կնոջ մարդոյ նստել և
 զերթեկեկ եղբարցն տեսանել: Իսկ կինն նայէր տեսա-
 նել զեղբայր ոմն և կամ զորդի. և էր տեղին այն մայրի
 'ի բացեայ, և էր անդ եկեղեցի և աղբիւր ջրոյ և շամբ
 ինչ, և տեսին անդ զմիմեանս Վարիոն և կինն իւր: Իսկ
 կինն ցհայրն Վարիոն. դու միանձնացար, և արդ սով

սաստիկ է յԱգիպտոս, և որով սնուցից զորդիան քո:
 Եւ Սարիսն. առաքեալ զգոսա առ իս: Եւ իբրեւ առաքեաց զնոսա, մանուկն եկաց առ հօրն իւրոյ. իսկ դուստրն դարձաւ առ մայր իւր, և իջին յԱգիպտոս ի տունն իւրեանց. իսկ ծերն սնուցանէր զմանուկն ի սենեակ իւր, և գիտէին ամենեքեան զի որդի էր նորա:
 Եւ իբրեւ սնաւ մանուկն և մեծացաւ, եղև տրտունջ ի մէջ եղբարցն վասն նորա: Իբրեւ լուաւ հայրն Սարիսն զայս՝ ասէ ցորդին իւր. () աքարիա, արի գնասցուք աստի, զի տրտունջ է զմէնջ վասն քո: Եւ () աքարիա ցծերն հայր իւր. աստ գիտեն զի որդի քո եմ, և զի սնայ ևս աստ և տրտնջեն, եթէ այլուր գնասցուք ուր ոչ գիտեն զայս՝ ոչ կարես ասել զիս որդի քո, գուցէ և անդ տրտնջեն առաւել: Եւ ծերն. արի գնասցուք ի Դեբայիդա: Եւ գնացին անդ: Եւ զկնի սակաւ աւուրց եղև և անդ տրտունջ վասն մանկանն: Եւ հայրն ց. () աքարիա. գնասցուք դարձեալ ի Սկիտէ: Եւ իբրեւ եկին անդ, եղև դարձեալ տրտունջ վասն նորա: () Յայնժամ գնաց մանուկն () աքարիա ի գիւղ մի ուր էր բորակ, և մերկացեալ նստաւ ի ծով բորակին՝ թաղելով զինքն մինչև ցոնգունս իւր, և արկանէր զբորակն զայն յերեսս իւր և ի գլուխն, և համբերեաց այնչափ մինչև կիզեալ սեւացաւ մորթ և մարմինն նորա, և կորոյս զգեղեցկութի մարմնոյն և եղև որպէս զհնդիկ սեաւ, և ասլա ել անտի և զգեցաւ զհանդերձ իւր և եկն առ հայրն, և նա ձայնիւն հազիւ ծանեաւ զորդին իւր: Եւ իբրեւ եկն կիրակէ և գնաց նա յեկեղեցին հաղորդիլ ի սուրբ խորհրդոյն, յայտնեցաւ այն Խիդորէ քահանային Սկիտոյ զոր արար մանուկն, և ետես զնա քահանայն և զարմացաւ և ասէ. () աքարիա մանուկ յանցեալ կիրակէին իբրեւ զմարդ եկն ի հաղորդութի, և այսօր տեսանի իբրեւ զհրեշտակ այ. զի յայնպիսի գեղեցկութէն զրկեալ զմարմինն ետ զինքն յանարգութիւն սեռութե վասն խոնարհութեան սրտին:

() ԱՍՏՄԷՐ մեղ հայրն Սակար վասն իւր՝ եթէ մինչ մանուկ էի և նստէի ի խցի յԱգիպտոս, կապեալ զիս տարան ի քաղաքն և օրհնեցին քահանայ. և ես զի ոչ կամէի յանձն առնուլ զայն, իախեալ գնացի յայլ տեղի: Եւ այր ոմն անձասէր գուհիկ տանէր և վաճառէր

զձեռագործ իմ և սպասաւորէր ինձ : Ալ դիպեցաւ փորձութի կուսի ումեմն 'ի գիւղն յայն , զի անկաւ ոմն ընդ նմա , և յղացաւ առժամայն : Ալ իբրեւ հարցին ծնողք նորա թէ ո՞վ արար զայդ ընդ քեզ , և նա ասէ . միայնակեացն այն որ նստի 'ի խցին : Ալ եկեալ 'ի գեղէն տարան անդր զիս , և կապեցին 'ի պարանոցի իմում աղբով լի կճիճս և ունկունս կժոց և հրապարակեցին զիս այնպէս շրջեցուցանելով 'ի փողոցս , և հարկանէին զիս ուժգին և ասէին . այս չար արգելական ծեր պղծեաց զկոյս մեր , հարցուք զսա հարցուք . և ձաղեցին այնպէս մերձ 'ի մահ զմարմին իմ : Ասէն ծերք գեղին . մինչև յէրբ գանէք զգա , թոյլ տուք զի մի մեռցի : Ալ սպասաւորն իմ կայր յետոյ ամաչեցեալ , քանզի անարգէին զնա յոյժ : Իսկ ծնողք աղջկանն ասէն . ոչ թողցուք զգա մինչև տացէ երաշխաւոր սնուցանել զկին իւր : Ալ եկաց երաշխաւոր ինձ սպասաւորն իմ , և գնացի 'ի խուց իմ և տայի օր ըստ օրէ զծախս կնոջ իմոյ : Ալ ասեմ ցանձն իմ . Սակարի , արդ աշխատեաց զի գտեր դու քեզ կին , և առաւել ևս զի սնուցանել ունիս դու զնա : Ալ գործէի ես զցայգ և զցերեկ և առաքէի նմա : Իսկ իբրեւ եհաս ժամանակ ծննդեանն , յերկունս եկաց չարչարեալ զաւուրս բազումս և ոչ կարէր ծնանել : Հարցին ցնա ծնողքն իւր և ասէն . զինչ իցէ այն զի ոչ կարեւ ծնանել : Իսկ նա ասէ . վասն այնորիկ դիպեցաւ ինձ այս , զի սուտ վկայեցի զծերոյն միայնակեցէ արդարոյն այն , և ոչ ճանաչեմ զնա , և վայ է ինձ զի զանպարտն դատապարտեցի . այլ այս ոմն երիտասարդ արար զայն : Իսկ իբրեւ լուաւ զայն սպասաւորն իմ , գայր առ իս ստէպ և խնդութեւ և ասէ ցիս . ոչ կարաց ծնանել կոյսն այն մինչև խոստովանեցաւ զուղիղն և ասաց ' ոչ ճանաչեմ ըզմիայնակեացն և ոչ նա զիս , այլ սուտ վկայեցի և զրպարտեցի զնա . և զի ահա գիւղն ողջ գան աստ , և բազում փառօք և պատուով կամին խնդրել թողութի 'ի քէն : Իսկ ես իբրեւ լուայ զայս , զի մի հողասցեն մարդիկ ամաչեցեալ յինէն , փախեայ անտի և եկի աստ 'ի Սկիտէ . և այս է առաջին պատճառն իմ գալոյ և բնակելոյ 'ի Սկիտէ :

ՄԱՅ Հայրն Սևորէ՝ եթէ հնազանդ և քաղցր և հեզ էր առ ամենեւեան հայրն Սակարի , և այնչափ մին

չև սոսացին եղբարքն թէ ընդէր ես այդպիսի դիւրաւ լուր : Իսկ նա ասէ . զերկոտասան ամ աղաչեցի զտէր , և ետ ինձ զշնորհս զայս , և դուք կամիք մերկացուցանել զիս 'ի տմանէ :

Եւ իսկ վասն հօրն Սակարիոսի , եթէ մտանէր ոք առ նա եղբայր իբրեւ առ մեծ և առաքինի ծերոյ առաջի , 'ի հարցանելն նորա ինչ խրատ , ոչ ինչ տայր պատասխանի . իսկ եթէ ասէր ոք յեղբարցն ցնա իբր թէ արհամարհանօք՝ եթէ , ծեր , յորժամ յուզտն մշակէիր և գոզանայիր զբորական և ծախէիր՝ ոչ հարկանէին զքեզ ուղտապանքն այնոքիկ , այսոցիկ առնէր պատասխանի խնդու թեամբ զինչ և հարցանէին :

Եւ երբեմն 'ի վերայ կացեալ դէն սրով հօրն Սակարայ իբր թէ հատցէ զոտս նորա՝ և ոչ կարաց , այլ յաղթեցաւ 'ի խոնարհութենէ նորա : Եւ ասէր դէն . վասն այն յաղթէք մեզ , զի մեք թէպէտ զամենայն առաքինութիւն ունիմք , այլ զխոնարհութիւն ոչ :

Եւ իսկ հայրն Սակարի՝ եթէ մինչ մանուկ էի , ձանձրացայ 'ի նստելն 'ի սենեկի , և յարուցեալ ելի յանապատ և եդի 'ի մտի թէ զոր ոք տեսից անդ՝ հարցից 'ի նմանէ զբան շահու անձին . և դիպեցայ մանկան ումեմն որ արածէր զարջառս , և ասեմ ցնա . զինչ արարից , մանուկ , զի քաղցեալ եմ : Եւ նա ասէ ցիս . կերիցես : Եւ ես դարձեալ ասեմ . կերայ և դեռ ևս քաղցեալ եմ : Եւ նա ասէ ցիս . և դարձեալ ևս կերիցես : Եւ ես ասեմ . բազում անդամ ճաշակեցի և դարձեալ քաղցում ևս : Իսկ նա ասէ ցիս . մի թէ էջ իցես դու որ միանգամայն զուտեղ խնդրես : Եւ այս շահ եղև ինձ բազում և օգտեցայ :

Եւ իսկ վասն հօրն Սովսէսի՝ եթէ յորժամ եղև սարկաւազ , ասէ ցնա եպիսկոպոսն . ահա եղեր դու ամենեւիմք սպիտակ , հայր Սովսէս : Եւ նա ասէ . արտաքոյ եթէ ներքոյ : Եւ զի կամէր եպիսկոպոսն փորձել զնա , ասէ ցսպասաւորս եկեղեցւոյն . յորժամ գայցէ Սովսէս յեկեղեցին , արտաքսեցէք զնա , և տեսէք թէ զինչ ասասցէ : Եւ իբրեւ եկն և եմուտ ծերն 'ի խորանն , բարկացան նմա և վարեալ զնա ասէին . զնասցես արտաքս , հնդիկ և սեաւ դու : Իսկ նա ելանէր և ասէր ցանձն իւր . թէ լաւ և բարի ևս արարին քեզ , մոխրամորթ և սեաւ դեանման դու , զի մարդ ոչ ես և ընդէր

գնաս դու 'ի մէջ մարդկան : Եւ իբրեւ ծանեան փորձիւ զձմարիտ խոնարհութիւն նորա զի մարդ նոյ էր , պատուեալ զնա պատկառէին 'ի նմանէ :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Սուսէս և ասէ . յամենայն աշխատութեց մարդոյ որ որ առաւել օգնեսցէ նմա : Եւ Գնա ծերն . նոյն է որ օգնէ մարդոյն , որպէս և գրեալ է՝ թէ նոյն մեր ապաւէն և զօրութի 'ի վերայ նեղութեց որ գտին զմեզ յոյժ : Պատասխանի ետ եղբայրն և ասէ . իսկ պահք և տքնութիւնք և ճգնութիւնք զոր առնէ մարդ՝ զինչ լինիցի : Եւ Գնա ծերն . այս զօրութիւնք են որ խոնարհեն զհոգին . և զի գրեալ է՝ տես զխոնարհութի իմ և զվաստակ իմ , և թող ինձ զամենայն զմեզս իմ : Եւ թէ արասցէ զայսոսիկ մարդ , զթաւայր տէր 'ի վերայ նորա : Եղբայրն ասէ . ահա այր ոմն հարկանէր զծառայ իւր 'ի վերայ յանցանաց զոր առնէր , և զինչ պարտ է ասել և առնել ծառային : Եւ ծերն . թէ իմաստուն իցէ ծառայն , ասէ՝ մեղայ ողորմեա ինձ : Եւ ասէ եղբայրն . և ոչ ինչ պատճառս դնել պարտ իցէ նմա : Եւ ծերն . ոչ , քանզի յորժամ յանձն առցէ զյանցանս իւր և ասասցէ՝ մեղայ , վաղվաղակի թողցէ տէր նորա զմեզսն զոր արարեալ էր :

Եւ ՍԱՅ հայրն Սատոյէ . որչափ մերձեսցի մարդ յնոյն , այնչափ մեղաւոր համարեսցի զանձն իւր . զի Եսայի մարգարէ յորժամ ետես զնոյն , յայնժամ անարժան կոչեաց զանձն իւր : Եւ Ես իսկ մինչ մանուկ էի , կարծէի թէ գործեմ ինչ բարի . իսկ արդ մինչ ծերացեալ եմ , տեսանեմ զի և ոչ մի ինչ բարի իցէ յանձն իմ :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Սատոյէ և ասէ . որպէս սկիտացիք առաւել առնեն քան զգրեալսն յօրէնս , զի սիրեն զթշնամիսն առաւել քան զանձինս իւրեանց : Եւ Գնա ծերն . ես , որդեակ , դեռ ևս և ոչ զսիրելին իմ սիրեմ առաւել քան զանձն իմ : Իսկ եղբայրն շահեալ 'ի բանէ ծերոյն , ծանեալ զխոնարհեցուցանել զանձն և ծածկել զառաքինութիւնն :

Եւ ՍԱՅ հայրն Զակոր՝ թէ գնացի երբեմն առ հայրն Սատոյէ , և իբրեւ ելի 'ի գալ , ասեմ ցնա՝ թէ գնամ 'ի սենեակս : Եւ ծերն ասէ ցիս . հարցանիցես յինէն զհայրն Զոհաննէս : Եւ իբրեւ գնացի անդ , ասեմ ցնա . հարցանէ զքեզ հայրն Սատոյէ : Եւ Գնա ծերն . ահա

Հայրն Սատույէ այր արդարեւ խորայէլացի՝ յորում նենդու թիւն ոչ գոյ։ Եւ զկնի ամի միոյ ելի դարձեալ առ Հայրն Սատույէ և պատմեցի նմա զբանն հօրն Զոհանու։ Եւ ցիս ծերն . ոչ եմ արժանի բանին Զոհանու . այլ զայս գիտասցես՝ զի որ գովէ զընկերն և ոչ զանձն , նա՛ի մեծ չափ հասեալ իցէ . քանզի այս է կատարելութիւն խոնարհութե՛ պատուել զընկերն և ոչ զինքն։

ԿԵԱՅ երբեմն Հայրն Սատույէ յԱյիթոյ՝ի կողմանս Սակդաղոյ և ունէր ընդ ինքն զաշակերտն իւր , և կալեալ զնա եպիսկոպոսն օրհնեաց քահանայ։ Եւ իբրեւ ուտէին՝ի միասին , ասէ ցնա եպիսկոպոսն . թողցես դու ինձ , հայր . գիտեմ զի ոչ կամէիր դու զայդ , այլ զայս արարի վասն այն , զի և մեք օրհնեսցուք՝ի քէն։ Եւ ցիս ծերն հեղութք . այո այո , այլ զբանս իմ կամեսցիս փոքր մի , այլ զայս դժուարիմ յեղբօրէս որ է ընդ իս , զի ոչ կարեմ միայն կատարել զաղօթս։ Եւ եպիսկոպոսն . եթէ արժանի իցէ դա , օրհնեցից և զդա։ Սատասխանի ետ ծերն և ասէ . թէ արժանի իցէ և թէ ոչ՝ զայն ոչ գիտեմ , այլ զայս գիտեմ՝ զի լաւագոյն է քան զիս։ Զայնժամ օրհնեաց և զնա քահանայ , և ոչ մերձեցան ի սուրբ սեղանն մատուցանել պատարագ , և գնացին անտի այնպէս վասն առաւել խոնարհութե իւրոյ։ Եւ ասէր ծերն . հաւատամ յիմ զի ոչ մերժիցէ զիս տէր . զի ոչ է իմ մեղք վասն ձեռնադրութե , վասն զի ոչ մատուցանեմ պատարագ , զի քահանայութիւնն գործ անմեղաց իցէ։

ԵՂԱՅԻՐ ոմն ասէր ցհայրն Սատույէ . հայր , ասա ինձ բան։ Եւ ցնա ծերն . աղաչեա զիմ , զի տացէ սրտի քում խոնարհութիւ և սուգ , և տեսցես միշտ զմեղս քո , և մի դատել զոք երբէք , այլ եղիցիս ամենեցուն կրթութիւն։ Սի ունիցիս բնակել ընդ մանկան , և կամ ընկեր լինել նմա , և մի լիցիս ծանօթ կամ խօսակից կնոջ , և մի ևս սիրելի լինիցիս հերձուածողի . և հատցես ի քէն զհամարձակութիւ ամենեւին , և կապեալ կապեսցես զլեզու և զկոկորդ և զորովայն քո և զգուշասցիս ի գինւոյ։ Եւ թէ ոք ասիցէ ինչ չար քեզ , մի կռուեսցիս ընդ նմա , այլ թէ բարի ինչ ասիցէ , ասասցես՝ այո . իսկ եթէ չար ինչ ասիցէ , ասասցես՝ դու գիտես զինչ ասես . և մի գրծտիր և մի տիրիր զինչ ասաց . այս է խոնարհութիւնն։

Եղբայրն ասէ . և զինչ արարից , հայր , զի լեզու իմ
յաղթէ ինձ . և յորժամ մտանեմ առ մարդիկ , ոչ կա-
րեմ ունել զնա , այլ դատեմ և բամբասեմ և ես ընդ
նոսա զամենեւեան վասն ամենայն գործոց , և արդ զինչ
արարից : Եւ ցնա ծերն . եթէ ոչ ես կարող ըմբռնել
զլեզու քո , գնացեալ կացցես միայնութեւ , զի այդ տկա-
րութի մեծ է . իսկ որք ընդ եղբարսն կեան , զլեզու ըմ-
բռնել պարտ է . քանզի և ես ոչ վասն առաքինութե
նստիմ միայն , այլ վասն տկարութեան իմոյ . զի զօրա-
ւորքն բնակեացեն 'ի մէջ եղբարցն :

ՄԱՑ հայրն Վեղոս . երանի կրօնաւորի որ առնէ զին-
քն կոխան ամենայնի :

ՄԱՑ հայրն Վսանթիոս . եթէ լաւագոյն իցէ քան
զիս շուն , նախ զի տիրասէր է յոյժ , և երկրորդ զի 'ի
դատաստան ոչ գայցէ :

ՄԱՑ հայրն Որսիսիոս . զոր օրինակ աղիւս որ ոչ ու-
նիցի հիմն զբարւոքսն և զհաստատագոյնս յափն գե-
տոյն շինելոյ , և ոչ օր մի կացցէ , իսկ թրծեալն հրով
ագուռ կացցէ և 'ի ջրի լաւ քան զքար և 'ի հուր ևս ,
այսպէս և մարդ որ ունի կամք և ախտք մարմնոյ և ոչ
կիզէ զնա և թրծէ , և ոչ ջեռուցանէ զնա երկիւղիւն
աստուծոյ իբրեւ զՅովսէփ , նա փութապէս քակտի և
կործանի . և թէ կացցէ իշխան մարդկան , առաւել ևս
մնասի վասն յաւել ևս լինել փորձութեանցն : Իսկ որք
հաստատուն 'ի հաւատսն իցեն , անշարժելի մնան , որ-
պէս լսեմք զերանելոյն Յոբայ , զոր և թէ քննէ ոք՝ ա-
սացէ թէ ոչ էր նա երկրաւոր մարդ . նոյնպէս և Յով-
սէփ եթէ քանի անգամ փորձեցաւ , և այս յայնմ երկրի
ուր և ոչ անպաշտութի էր , այլ ան էր ընդ նմա և յա-
մենայնէ փրկէր զնա , արդ է նա ընդ հարսն իւր յար-
քայութեն երկնից : Եւ նաեւ թէ գիտասցուք
զչափ մեր և ճգնեսցուք ըստ կարի մերում , այսպէս կա-
րասցուք զերծանել 'ի դատաստանացն նոյ :

ԻԸԽԱՆ գաւառին այնորիկ կալեալ զայր ոմն 'ի գեղէ
հօրն Պիմէնի և եղ 'ի բանտի : Եւ եկեալ արք տեղւոյն
աղաչէին զհայրն Պիմէն և ասէին . եկ առ իշխանն և
հանցես զնա : Իսկ ծերն ասէ ցնոսա . մնացէք ինձ զե-
րիս աւուրս , զի եկից առ ձեզ : Եւ եկաց յաղօթս Պի-
մէն և ասէ . տէր , մի ևս չնորհեսցես ինձ զխնդիրն զայն ,

ասլա թէ ոչ՝ ոչ թոյլ տացեն ինձ մարդիկ նստիլ աստ :
 Եւ զինի այսորիկ գնաց ծերն առ իշխանն և աղաչէր զնա
 վասն այսորիկ, զի թողցէ զայրն զայն : Եւ ցնա իշխանն .
 վասն աւագակի միոյ աղաչես զիս, հայր . վասն նորա ոչ
 լուայց քեզ : Իսկ ծերն ուրախ եղև, զի ոչ եհաս նա
 խնդրոյն իւրոյ :

Եւ իսկ հայրն Պիմէն՝ եթէ եղբայր ոմն եհարց ցհայրն
 Եւ լոնի և ասէ . զինչ է արհամարհել զանձն և ցորչափ :
 Եւ ծերն . այն է արհամարհել զինքն՝ որ ոք համարես
 ցի զինքն վատթար քան զանասունս, զի նա՝ ի դատաս
 տան ոչ մտանէ :

Եւ իսկ հայրն Յովսէփ՝ եթէ նստէաք երբեմն առ հօ
 լըն Պիմէնի, և Պիմէն ասէ . հայր Եղաթոն : Իսկ մեք
 ասեմք . մանուկ է դեռ ևս Եղաթոն, ընդէր հայր կո
 չես զնա : Իսկ հայրն Պիմէն ասաց . պատիւ երեսացն և
 լուռի լեզուին և հեզուի սրտի իւրոյ կոչեաց զնա հայր :

Եւ իսկ հայրն Պիմէն . վասն այսորիկ անկանիմք մեք
 ի բազում փորձութիս, զի ոչ պահեմք զկարգ և զտեսակ
 մեր, որպէս և գրեալ է վասն սոցա, և ոչ նախանձիմք
 կնոջն քանանացւոյ որ ընդունեցաւ զանունն Յօի, եթէ
 որպէս ընկալաւ զնա փրկիչն և ետ զխնդրուածս և զհան
 գիստնր : Եւ արձեալ ասէ . մի համարիր զանձնդ իմաստուն,
 այլ միաբանեաց ընդ ծերոյ որ բարւոք քաղաքաւարի :

Եւ իսկ եղբայրն և ասէ . զինչ իցէ բարձրութիւն :
 Եւ ծերն . արդարացուցանել զանձն . քանզի և հայրն
 Պափնուտի մեծ էր, այլ գնայր առ թեթև գործս :

Եւ իսկ հայրն Պիմէն՝ եթէ պատկառեսցէ մարդ զինքն
 և յամենայնի համբերեսցէ, և թէ իմացի մարդ զբանս
 առաքելոյն որ ասէ՝ ամենայն ինչ սուրբ է սրբոյն, և նը
 լաստ համարեսցի զանձն քան զամենայն ստացուածս :
 Եւ եղբայրն . և զիմրդ համարեցայց զանձնս վատ քան
 զմարդասպանս : Եւ ցնա ծերն . եթէ իմաստութեամբ
 քննեսցես, այսպէս դատեսցես և ասասցես . նա զմար
 դոյ մի անգամ սպան զմարմին միայն, իսկ ես՝ ի տուէ
 և ի գիշերի սպանանեմ զընկերն կամօք և զանձն իմ
 մեղօք : Եւ գնաց եղբայրն այն առ հայրն Ենուք և խընդ
 րեաց զբանս զայս : Եւ ցնա հայրն Ենուք . եթէ քըն
 նեսցէ ոք զբանդ զայդ և տեսցէ զպակասութի եղբօր
 իւրոյ, զարդարութի իւր կլանել տացէ մեղաց նորա : Եւ

սէ եղբայրն . և ո՞ր իցէ արդարութի նորա : Ասէ ծերն .
ամաչեցուցանել զանձն իւր :

ԱՂԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ . եթէ
անկանիմ 'ի մեղս զազիրս , խեղդեն զիս ներքուստ խոր-
հուրդք իմ և ասեմ թէ ընդէր անկայ : Ասէ ցնա ծերն .
յորում ժամու անկանի մարդ 'ի մեղս և զղջասցի , 'ի
նմին ժամու թողցի մեղքն նորա շնորհօքն ւայ :

ԱՂԱՅՐ ոմն նստէր 'ի խցի փոքր մի հեռի 'ի գեղէ
իւրմէ և ասէր ցեղբարսն . այսքանի ամբ է զի եմ աստ ,
և բնաւ ոչ ելի ես 'ի գիւղն , և դուք յամենայն աւուր
ելանէք անդ : Աւ պատմեցին զայս եղբարքն հօրն Պի-
մէնի , և ծերն ասէ ցնոսա . լաւագոյն էր գնալ 'ի գիւղն
և ոչ պարծիլ 'ի խորհուրդս՝ զայս եթէ ես ոչ ելի անդ ,
և դատել զայլ ոք՝ թէ դուք ելիք 'ի գիւղն . զի ուր դու-
ցէ խոնարհութի , ոչ կարէ պարծիլ . և զի ոչ կարէ ա-
ռանց նորա կեալ բնաւ կենդանութիւն հոգւոյն :

ԱՂԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ . ո՞րպէս
պարտ իցէ ինձ կեալ 'ի տեղի յոր բնակեցայց : Ասէ ցնա
ծերն . կալցես զմիտս քո իբրեւ զօտարի համարել զքեզ
ուր և կեցցես , և մի խնդրեսցես յառաջել զբան քո
քան զայլոյ , և հանգիցես . և զի դնել պարտ է զյոյս 'ի
տէր և ոչ ինչ համարել զանձն և թողուլ զկամս իւր .
և թէ կամի ոք , սոքա են մշակութիք հոգւոյ :

ԱՍԱՑ հայրն Պիմէն , եթէ հայրն Անտոնիոս ասէր՝
եթէ այս է մեծութի մարդոյ , զի դիցէ զյանցանս իւր
առաջի ւայ միշտ , և զի ակն կալցի փորձութեց մինչև 'ի
վերջին շունչն . զի հառաչանօք մտին յաշխարհս ամե-
նեքեան , և երիւք հառաչանօք ելանեն աստի : Աւ ա-
սէր՝ թէ առանց միոյ առաքինութե այլ ամենայն առա-
քինութիք անօգուտ են , այսինքն է առանց մեղադրել
անձին միշտ , յորմէ ծնանի կեցուցիչ խոնարհութիւն :

ԱՍԱՑ հայրն Պիմէն . եթէ եկեսցէ առ քեզ եղբայր
ոմն և տեսանէ զքեզ ոչ շինեալ 'ի գալ նորա , խնդրեա
դու 'ի քեզ թէ զինչ խորհէիր 'ի մտի նախ քան զգալ
նորա , և յայնժամ ծանիցես զպատճառս երկմտութե
նորա . և թէ արասցես զայս խոնարհութի և արդար
մտօք , եղիցիս դու անմեղ յընկերէն , և ինքն բառնայ
զիւրն պակասութի : Օ ի եթէ զգուշութի արասցէ ծեր
զնաստել իւր 'ի սենեկի , ոչ ևս մոլորեսցի , զի ւնձ ընդ

նմա իցէ, և յայսպիսի նստելոյն ստանայ մարդ զեր-
կիւղն աստուծոյ :

ԼՍԱՅ հայրն Պիմէն . վասն այսորիկ նեղիմք և աշ-
խատիմք այսչափ՝ զի ոչ բառնամք զեղբարսն մեր որպէս
գրեալն է և հրամայեալ մեզ յայ . կամ ոչ տեսանէք
զկիկնն քանանացի՝ թէ որպէս հետեւեալ աղաչէր զփրկ-
կիւն վասն դստերն իւրոյ :

ԼՂԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Սեսարիոն և ասէ ցնա .
հայր, զի՞նչ արարից : **ԼՍ**է ցնա ծերն . լռեա, խոնար-
հեա և մի զանձնդ ինչ համարիր . և թէ լուիցես ինձ
և նուաստացուցես զքեզ, հանգիցես ուր և կեցցես :

ԼՍԱՅ հայրն Սէոփնա . թէպէտ և որ ստանայ զա-
ռաքինութի ինքեամբ, ոչ տացէ նմա շնորհս ւնձ . այլ
յորժամ գնասցէ առ ընկերն և պատմէ զամենայն զիւր
և դատի ՚ի նմանէ, յայնժամ տայ նմա ւնձ զշնորհս իւր :
ԼՂ զի դարձեալ ասէ . մի կատարեր զկամս քո, զի պար-
տական ես դու խոնարհել եղբօր քո : Վարձեալ ասէ .
զոր ետես մարդ և ոչ պահեաց, որպէս կարող իցէ ու-
սուցանել զայն ընկերի իւրոյ : Վարձեալ ևս ասէ . որ
կամիցի կեալ ընդ եղբարս, պարտ է նմա լինել իբրև
զարձան քարեղէն, որ թէպէտ և փառաւորեսցի կամ
թէ անարգեսցի՝ ոչ հպարտասցի և ոչ բարկասցի, այլ
զամենայն կրեսցէ անշփոթաբար :

ԼՍԷՐ հայրն Վափնուտի՝ եթէ որչափ ժամանակս կեն-
դանի էր ծերն, յամիսն երկու անգամ գնայի առ նա,
և էր նա հեռագոյն յինչն մզոնս երկոտասան . և գնայի
և պատմէի նմա զամենայն խորհուրդս իմ . և զայս մի-
այն ասէին ինձ ծերքն՝ թէ ուր գնասցես կեալ, մի ինչ
համարիր զանձն քո և գտցես հանգիստ :

ԼՂԲԱՅՐ ոմն ասաց ցհայրն Սիսոյի . տեսանեմ, հայր,
զի յիշատակ աստուծոյ կայ միշտ ՚ի մտի իմում : **ԼՍ**է ցնա
ծերն . ոչ ինչ մեծ է այդ եթէ խորհուրդք քո առ աս-
տուած են և յիշես զնա, այլ այս է ճշմարիտ մեծ՝ եթէ
համարիս դու զքեզ վատ քան զամենայն ստեղծուածս .
զի այսպէս համարել զինքն և աշխատութի մարմնոյ՝ սո-
քա առաջնորդեն առ խոնարհութիւն :

ԼՐԵՔ ծերք ոմանք գնացեալ առ հայրն Սիսոյի, զի
լսէին զնմանէ, և առաջինն ասէ . հայր, որպէս կարի-
ցեմ զերծանել ես ՚ի գետոյն հրեղէն : **ԼՂ** երկրորդն ա-

սէ. և ես որպէս փրկեցայց 'ի կրճտելոյ ատամանցն և յանքուն որդանցն: Եւ երրորդն ասէ. և զիս հալէ յիշատակ արտաքին խաւարին: Պատասխանի ետ ծերն և ասէ. ես և ոչ զմի յիշեմ 'ի դոցանէ, այլ ողորմած և բարերար է անձ, և յուսամ զի առնիցէ ողորմութի 'ի վերայ իմ: Իսկ նոքա իբրև լուան զբանն ծերոյն, գնացին տրտմեալս. այլ ծերն ոչ կամեցաւ տխուր գնալ նոցա, վասն այսորիկ յետս դարձոյց զնոսա և ասէ ցնոսա. երանի է ձեզ, եղբարք, զարմացայ ես ընդ բարձր առաքինութի ձեր, զի առաջինն 'ի ձէնջ ասաց ինձ հոգալ զգետն հրեղէն, և երկրորդն վասն տարտարասին, և երրորդն վասն արտաքին խաւարին. զի եթէ յիշատակ սոցին տիրեալ է մտաց ձերոց, և մեղս գործել ձեզ անհար իցէ երբէք: Իսկ զինչ արարից զխստասիրտս և զարհամարհողս ես, որ ոչ երբէք յիշեմ թէ ուրեմն տանջանք այսպիսիք վասն մարդկան է. և յայսմանէ մեղանջեմ յամենայն ժամ: Իսկ նոքա երկիր պագին նմա և ասեն. որպէս լսեաք, նոյնպէս և տեսաք: Եւ 'ի խոնարհութի ծերոյն շինեցան եղբարքն և գնացին ուրախութի:

Եւ ԲԱՅՐ ոմն ասէր ցհայրն Սիսոյի. հայր, ասա ինձ բան: Եւ ցնա ծերն. զինչ ասացից քեզ, որդեակ, զի ես զնոր կտակարանս ընթեռնում, և 'ի հինն անկանիմ միշտ:

Եւ ԲԱՅՐ ոմն եհարց ցհայրն Սիսոյի և ասէ. հայր, զինչ արարից: Եւ ցնա ծերն. գործդ այդ զոր դու խընդրես, է այդ լուութի կատարեալ և խոնարհութի հաստատուն. զի գրեալ է՝ երանի որ քնեն զիրաւունս և առնեն զնա. զայս արա և կեցցես:

Եւ ԲԱՅՐ հայրն Սիսոյի ցեղբայր ոմն. եղբայր, որպէս կեաս դու: Եւ նա ասէ. զաւուրս իմ անցուցանեմ, հայր: Եւ ցնա ծերն. հէ, թէ ես էի՝ անցուցանէի զաւուրս, և ոչ աւուրքն զիս անցուցանէին:

Եւ ԵԻՆ վասն հօրն Սիսոյի՝ եթէ նստէր երբեմն և գոչեաց մեծաձայն և ասէ. ով թշուառութես: Եւ աշակերտ իւր. զինչ վշտանաս, հայր: Եւ ցնա ծերն. մի մարդ խնդրեմ խօսել ընդ նմա և ոչ գտանեմ:

Եւ ԵԻՆ վասն հօրն Սիսոյի՝ եթէ հիւանդացաւ երբեմն, և նստէին մերձ 'ի նա ծերքն, և նա խօսէր յայլ ոմանս: Եւ ասեն ցնա ծերքն. զինչ տեսանես, հայր, և խօսիս ընդ նոսա: Եւ նա ասէ. տեսանեմ զոմանս

Եկեալ առ իս տանել զիս, և աղաչեմ զնոսա զի թող-
ցեն զիս փոքր մի ապաշխարել: Եւ ոմն ցնա. եթէ թո-
ղուն զքեզ, զինչ կարեա ապաշխարել զի ծեր ես: Եւ
ծերն. թէ և այլ ինչ ոչ կարեմ առնել, այլ հառաչե-
ցից և սգացից զանձն իմ, և այն բաւական է ինձ:

Եւ ոմն Եհարց ցհայրն Սիսոյի և ասէ. որ իցէ
ճանապարհ, հայր, որ տանի 'ի խոնարհութիւն: Եւ
ծերն. այս ինքն է ճգնութի և պահք խիստ և աղօթք
անպակասելի, և վատթար քան զամենեւեան համա-
րել զինքն և յետնեալ յամենայն բարեաց:

Եւ ոմն մայրն Սինկիտիկէ. զոր օրինակ նաւ ոչ լինի
առանց բեւեռի, այսպէս ոչ կեցցէ անձն առանց խոնար-
հութեան:

Եւ ոմն հայրն Սերենիոս. արարի զօրութիւն յամե-
նայն կեանս իմ, հունձս, հիւսել և կարել. և յայսմ ա-
մենայնի եթէ ոչ էր կերակրեալ հզօր աջ բարձրելոյն
այ, և ոչ կարէի յազենալ հացիւ:

Եւ ոմն Եհարց ցհայրն Տիթոյի և ասէ. զինչ
արարից, հայր: Եւ ցնա ծերն. արա զոր ինչ տեսանես
յիս: Եւ զբայրն ասէ. և զինչ տեսի 'ի քեզ: Եւ ցնա
ծերն. արա զայն զի խորհուրդ իմ խոնարհ է քան զա-
մենայն մարդոյ, զի խոնարհութի բարձրացուցանէ. և
զի որ ոք ունի խոնարհութիւն՝ հնազանդեցուցանէ ըզ-
դեան, իսկ որ ոչն ունիցի խոնարհութի՝ այսպանի 'ի դի-
ւաց. և մի լինիցիս բանիւ միայն խոնարհ, այլ և գոր-
ծովք. զի անհնար է բարձրանալ 'ի գործս անձայինս ա-
ռանց խոնարհութեան:

Եւ ոմն ծեր ոմն մեծ միայնակեաց ցղեն. ընդէր այս-
չափ պատերազմիս ընդ իս, դե դու: Իսկ դեն ասէ. և
ևս առաւել դու հզօրապէս պատերազմիս ընդ իս, որ
զիջեալ խոնարհիս յոյժ ամենայնի և նեղես զիս:

Եւ ոմն ծերն՝ եթէ պսակ իցէ կրօնաւորի խոնարհութիւն.
զի որպէս լերինք ոչ անկանին երբէք, այնպէս
և ոչ խոնարհն անկանի, զի ոչ երբէք բարկանայ խո-
նարհն և ոչ բարկացուցանէ զոք:

Եւ ոմն Եհարց ցհայրն Սինկիտիկէ. զոր օրինակ նաւ ոչ լինի
առանց բեւեռի, այսպէս ոչ կեցցէ անձն առանց խոնար-
հութեան:

ՄԱՅ ծերն. եթէ մտանէ քեզ խորհուրդ ամբար-
հաւաճութե, քննեցես զմիտս քո, և տես թէ պա-
հեալ իցէ քո զամենայն պատուիրանս, և տես թէ սի-
րեցեր զթշնամին քո, և տես թէ համարիս դու զքեզ
ծառայ անպիտան. և եթէ զայս ամենայն արարեալ ի-
ցես, մի և յայնժամ հպարտացիս. ապա թէ ոչ արա-
րեալ իցես, ընդէր բարձրամտես ունայն. և զի ամբար-
տաւանութի ախտ դիւաց իցէ և չար քան զամ մեղս է:

ՄԱՅ ծերն. որ աւելի քան զարժանն իւր գովի կամ
պատուեցի, նա մեծապէս տու ժեցի. իսկ որ ՚ի մարդ-
կանէ ոչ գովի և պատուի, նա յոյ փառաւորի:

ԵԱՅՈՐ ոմն եհարց ընդ ծերն և ասէ. ընդէր այս-
պէս պատերազմիմք ՚ի դիւաց, հայր: Մէ ցնա ծերն.
վասն այսորիկ զի զղէն մեր ՚ի բաց ձգեցաք ՚ի մէնջ, որ
է արհամարհութի և խոնարհութի և անընչութիւն և
համբերութի: Մէ եղբայրն. և որ է խոնարհութիւն:
() Երն ասէ. այն իսկ է եթէ մեղիցէ քեզ եղբայր քո,
և թողցես դու նմա նախ քան զխնդրելն ՚ի քէն: Մէ
եղբայրն. և այլ զինչ է խոնարհութի: Մէ ծերն. բա-
րի առնելն ընկերին և չար արարողին: Մէ եղբայրն.
և եթէ ոչ հասցէ մարդ ՚ի չափս յայս, զինչ արասցէ:
Մէ ծերն. փախիցէ ՚ի չարէ և լուսցէ:

() Եր ոմն միայնակեաց շրջէր մոլորական յանապա-
տի և կարծէր ՚ի մտի թէ կատարեալ իցէ զամենայն ա-
ռաքինութիս, և խնդրեաց յոյ աղօթիւք և ասէ. ցոյց
ինձ, տէր, թէ զինչ պակաս իցէ զի արարից: Իսկ ամ
կամեցաւ խոնարհել զմիտս նորա, ասէ ցնա. գնա առ
արքիմանստրիտն այն, և զոր ինչ ասիցէ քեզ՝ զայն արաս-
ցես: Եւ ասէ տէր ցարքիմանստրիտն. միայնակեաց ոմն
որ գայ արդ առ քեզ, ասացես նմա արածել զխոզս:
Եւ իբրեւ եկն ծերն, մտեալ առ արքիմանստրիտն և ող-
ջունեալ զմիմեանս նստան: Մէ ծերն ցարքիմանստրիտն.
ասա ինձ բան, հայր, զի արարից և կեցից: Մէ ցնա
ծերն. և զոր ինչ ասացից քեզ, առնէս զայն: Եւ նա
խոստացաւ առնել: Մէ ցնա. առ զխարազանն զայն և
զբիր, և գնացեալ արածեա զխոզս: Իսկ ծերն հնա-
զանդեալ հրամանաց նորա գնացեալ արածէր զխոզսն:
Իսկ որք ճանաչէին զնա՝ եկին տեսանել զնա, և իբրեւ
տեսին՝ ասէն ցմիմեանս. ո՛հ, միայնակեացն այն մեծ յի-

մարեալ է և արածէ զխողս, զի դե եմուտ 'ի նմա: Այլ իբրև ետես տէր զխոնարհութիւն նորա, զի խնդութիւն համբերէր նախատանաց մարդկան, ետ նմա զչնորհս իւր անարգ և անպիտան համարել զինքն և խոնարհ քան զամենայն մարդիկ, և առաքեաց յանասլատ դարձեալ:

ԱՍԱՅ ԺԵՐՆ. մի ասացես վասն ընկերին 'ի մտի քո՝ թէ ես արթուն և հսկող և ճգնող քան զնա իցեմ, այլ խոնարհեաց դու շնորհացն: Վսի հոգւով աղքատութե և սիրով և հեղութիւն, զի մի անկցիս յախտ պարծենողութե և կորուսանես զվաստակս քո. զի գրեալ է՝ թէ որ պարծին կեալ, զգոյշ լիցի զի մի անկանիցի, այլ աղիւ տեառն յաղեսցէ զինքն:

ԱԶԲԱՅՐ ոմն ասէ ցծերն. հայր, ասացես ինձ բան կենաց: Ասէ ծերն. թէպէտ և ասացից, ոչ որ լուիցէ, զի աղտաղտ իցէ երկիր մեր:

ԱՍԱՅ ԺԵՐՆ. յորժամ ոչ ունիցիմք պատերազմ, յայնժամ առաւել սարտ է մեզ խոնարհել. զի ետես նա զտկարութիւն մեր և եթող զմեզ առանց պատերազմի. իսկ եթէ պարծիցիմք, առցէ 'ի մէնջ զօգնութիւն իւր և կորնչիմք:

ԱՆԴ ոմն ծեր ասէին դէք. ըղձա՛ս դու տեսոյն Վսի, ծեր: Ասէ ծերն. անիծեալ դուք և Վս ձեր. զի ես հաւատամ Վսի իմոյ որ ասէ, եթէ ասիցեն ձեզ ահաւասիկ է Վս աստ կամ անդ՝ մի հաւատայցէք: Այլ յայսմանէ հալածեալ դէն անյայտ եղև:

ԱՍԱՅ ԺԵՐՆ. եթէ խոնարհութիւն և երկիւղիւն նոյն ասես դու բան ինչ եղբօրն և գործ դնես, բանն քո և շնորհք նոյն հնազանդէ քեզ զեղբայրն և առնէ զասացեալն գործ: Իսկ որ պատուականութիւն և գոռոզութիւն խոնարհել ջանայ և այնպէս ասէ եղբօրն զգործ, նա՛ որ տեսանէ զծածկեալս սրտին՝ ոչ տայ թոյլ եղբօրն հնազանդել նմա և առնել զգործն. քանզի յայտնի են գործք որ ըստ նոյն եղեալ. և դարձեալ և այն յայտնի են որ պատուականութիւն են. քանզի որ ըստ նոյն իցէ՝ խոնարհութեամբ և աղաչանօք լինի, իսկ որ պատուականութիւն է՝ բարկութիւն և շփոթիւ լինի, զի 'ի չարէն է:

ԱՍԱՅ ԺԵՐՆ. կամիմ զի յաղթիցիմ խոնարհութիւն, և ոչ յաղթել այլոց ամբարտաւանութեամբ:

ԱՍԱՅ ԺԵՐՆ. մի արհամարհեր զսպասաւոր քո որ կաց-

ցէ առաջի քո, զի ոչ գիտես եթէ հոգի Կ'ի վերայ քո հանգուցեալ է, թէ 'ի վերայ նորա:

Եւստի ոմն եհարց ցծերն և ասէ. եթէ բնակիմ ընդ եղբօր և տեսանեմ զնա յանցեալ իմիք 'ի գործս ինչ անպատշաճս, պարտ է թէ յանդիմանեցից զնա: Եւստի ցնա ծերն. եթէ իցէ աւագ քան զքեզ և կամ հասակից քո, լռեա զի ունիցիս հանգիստ, և այսու արասցես զքեզ վատթար և լիցիս անհոգ: Եւստի եղբայրն. և զինչ արարից, հայր, զի շփոթեն զիս եղբարքն: Եւստի ծերն. եթէ ոչ համբերեսցես, ասա մի անգամ խոնարհութիւն. և եթէ ոչ լուիցեն, լռեա և թողցես զաշխատութիւն քո 'ի ձեռս Կ'. այլ զգոյշ լեր զի մի գիտասցեն թէ վասն Կ' լռեցեր. և զի բարւոք է լռելն, քան զի խոնարհութիւն է այն:

Եւստի ծերն. եթէ ստասցիս լռութիւն, մի համարիր զքեզ գործող առաքինութիւն, այլ ասասցես՝ անարժան եմ և անպատշաճախօս, վասն այն լռեմ:

Եւստի ծերն. եթէ ոչ ծածկեն զաչս եզին որ աղասցէ երկանս զի մի կերիցէ զալիւր իւր, այսպէս և մեծ խորհրդով առնումք զծածկոյթ 'ի վերայ աչաց մտաց, զի մի տեսցուք զոր արասցուք բարիս, և կորուսանիցեմք զվարձս մեր. և վասն այնորիկ թոյլ տալովն Կ' անկանիմք 'ի զազիր խորհուրդս, զի զնոսա միայն տեսանելով դատեսցուք զանձինս մեր ոչ ունել բարիս. և այնորիկ զազիր խորհուրդքն եղիցին ծածկոյթ մեր փոքու բարեգործութեցն, զի մի տեսցուք զգործս բարիս, այլ տեսանելով զազիրն զայն խորհուրդ՝ արհամարհեսցուք զանձինս. զի յորժամ մարդ նախատէ զանձն, ոչ կորուսցէ զվարձս իւր:

Հարցիւն ցծերն և ասեն. զինչ է խոնարհութիւն: Իսկ նա ասէ. խոնարհութիւն մեծ գործ Կ' յայն իցէ, և ճանապարհ խոնարհութե է աշխատութիւն մարմնոյ և ունել զանձն անարգ և յանցաւոր քան զամենեւեան: Եւստի բայրն ասէ. և ո՞ր է անարգ ունել զանձն: Եւստի ծերն. այն է որ ոչ նայեսցի յայլոյ մեղս, այլ յանձին, և միշտ աղաչեսցէ զտէր Կ':

Եւստի ոմն ասէ ցծերն. ասա ինձ քան, հայր, որով կեցից: Եւստի ծերն ասէ. եթէ անարգեսցիս և համբերեսցես, այս մեծ իցէ քան զամենայն առաքինութիւն.

քանզի որ զարհամարհանս և զանարգանս և զտուժմունս
կարօտիւ և սիրով յանձն առցէ, նա կարող իցէ կեալ:

ԵՍԱՅ Ժերն. մի ունիցիս ծանօթութի առ իշխանս,
և մի յաճախեր երթալ առ նա, զի մի տնկեսցի 'ի քեզ
համարձակութիւն և ըղձանս առաջնորդութեան:

ԵԶԵԱՅԻ ոմն հարեալ խոցեցաւ յեղբօրէն, և կա-
լեալ ձեռօքն զխոցն իւր զի մի հոսեսցի արիւնն, և գնաց
խնդրել թողութի 'ի խոցողէն իւրմէ:

ԵՍԱՅ Ժերն. մի դիցես 'ի մօի երբէք դատել զեղ-
բայրն և մի բնաւ վասն և ոչ մի ինչ գործոյ:

ԵՍԱՅ Ժերն. եթէ ճգնէաք 'ի խոնարհութիւն, ոչ
պիտոյանայր մեզ այլ ճգնութի, զի ամենայն չարիք յամ
բարհաւաճութենէ գան 'ի վերայ մեր. զի եթէ մեծին
Պաւղոսի տուաւ 'ի խրատել զնա հրեշտակ սատան զի
մի բարձրացցի, որչափ ևս առաւել փքացելոցս մեզ տա-
ցի սատան կռփել զմեզ մինչև խոնարհեսցուք:

ԵԻՐՈՅ ումեմն վասն մեծի խոնարհութեն զոր ու-
նէր՝ ետ ան շնորհս հոգեկան տեսութե. և որ որ գնայր
առ նա, տեսանէր զմիտս նորա ծերն. իսկ նա դժուա-
րեալ ընդ այն՝ աղաչեաց զանձ բառնալ 'ի նմանէ զայն,
և իբրև ոչ եհաս խնդրոյն՝ գնաց առ ծեր ոմն մեծ և ա-
ղաչէր զնա և ասէր. վաստակեա ընդ իս պահօք, զի առ-
ցի յինէն տեսութիս այս: Եւ նստան իւրաքանչիւրն ա-
ռանձին 'ի սենեկի իւր և աղաչէին զանձ վասն այնորիկ:
Եւ եկն յերկնից ձայն առ ծերն որ ասէր. ահա բարձի
'ի քէն զայն, այլ ունիցիս զնա յորժամ և կամեսցիս և
պիտոյ լինիցի:

ԵԻՐ ոմն էր անմեղ, քաղցր և բարերար, որ ոչ էր
երբէք խորհեալ չար զումեքէ, որոյ դիպաւ այսպիսի
ինչ: Եղբայր ոմն գողացաւ զանօթս այլում, և տարեալ
առ ծերն այն եղ 'ի պահեստի. և ծերն ոչ գիտէր թէ
ուստի և կամ ում իցէ: Իսկ զկնի աւուրց ինչ ծանեան
զանօթսն, և կալեալ զծերն խնդրէին 'ի նմանէ զինչ
և գողացեալն էր: Իսկ նա ասէր. թողութիւն արարէք
ինձ զի գթեցի: Եւ զկնի աւուրց ինչ եկն եղբայրն որ գո-
ղացեալն էր, և նա ևս մեղադրէր ծերոյն և ասէր. դու
գողացեալ ես զանօթս զայսոսիկ: Իսկ ծերն անկաւ առ
ոտս նորա և ասէ. թողցես ինձ զի յանցեայ: Եւ այսպէս
զոր ինչ և գթէին եղբարքն և ուրանային, նա յանձն

առնոյր զյանցանս և ասէր՝ թող ինձ զի յանցեայ : Այսպէս խոնարհէր երանելին այն, մինչ զի ոչ գայթակղեաց նա բնաւ զեղբայր ոք երբէք :

ԱՆՅԱՆԱԿԵԱՅ ոմն եղև եպիսկոպոս, և ի բազում հրահանգ և զգոյշ լինելոյ ոչ ումեք բարկանայր, այլ երկայնամտութիւն կրէր զամենեցուն յանցանս. այլ և կոնոմոս նորա ոչ բարւոք յարգէր զգործս եկեղեցւոյն : Այլ եկեալ ոմանք անկան առաջի նորա և ասեն ցնա. ընդէր ոչ սաստեա ի կոնոմոսին՝ որ խանգարեաց զամենայն գործս եկեղեցւոյն : Իսկ եպիսկոպոսն յասլաղէր սաստել. և նոքա ժողովեալ դարձեալ ևս բարկացուցանէին զնա ի վերայ կոնոմոսին : Իբրև ծանեալ եպիսկոպոսն զի կամէին հարկեցուցանել զնա ստիպով, գնաց թաքեալ ի նոցանէ. իսկ նոքա խնդրեալ հազիւ կարացին գտանել զնա, և ասեն ցնա. ընդէր թաքեար ի մէնջ : Իսկ նա ասէ ցնոսա. զի զոր ուղղեցի՝ զվաթսուն ամ աղօթիւք խնդրեալ յոյ բազում աշխատութիւն, դուք կամիք հանել յինէն յերկուս աւուրս :

ԱՆՅԱՅ ծերն. ոչ որ փոքրացուցանէ ինքն զանձն իւր՝ այն խոնարհութիւն իցէ, այլ որ ուրախութիւն կրեսցէ զնա խառինս և զանարգանս և զվիշտս որ գայցեն ի վերայ նրա :

ԱՂԲԱՅՐ ոմն բնակէր ի սենեակս և ի բազում խոնարհութիւն զայս աղօթս միշտ մատուցանէր առ աստուծոյն, առաքեալ զփայլակն ի վերայ իմ, զի թէ ողջ իցեմ, ոչ հնազանդիմ քեզ :

ԱՆԱՅ ոմն օտար մեծատուն յԱյսիթոյ և բաժանեաց եղբարցն սէր մէն մի դահեկանս. իսկ էր ոմն մերձ ի սենեակս արգելական ծեր, և ետ նմա դահեկան մի : Այլ յայնմ զիշերի ետես ծերն արտ ինչ լցեալ փշովք, և եկաց ոմն ի վերայ նորա և ասէր. արի, ծեր, արի և սրբեա զարտորայս զայս ի փշոց, որոյ առեր զսէրն : Այլ իբրև լուաւ, առաքեաց զդահեկանն ի տուողն իւր և ասէ. առցես ի քեզ, եղբայր, զոսկին քո, զի ոչ կարեմ ես խլել զփուշս այլոց ձեռօք իմովք, այո թէ կարող էի խլել զփուշս իմ :

ԱՆԱՅ ծերն. եթէ նստցիս յանապատի հանդարտեալ, մի համարեսցես զքեզ սուրբ և ճգնող, այլ ևս առաւել համարեա զքեզ իբրև զվարեալ ոք արտաքս ի շանց՝ որք ուտեն և խածանեն զժողովուրդ նոյ :

ԱՆԱՅ ծերն. եթէ վաստակեսցի մարդ և անարգես

ցի և անդոսնեցի ևս, պարտ է այսպէս հաւանական յօ-
ժարութիւն յանձն առնուլ, և կարծել զինքն անարգ քան
զշուն գոլ բարի է: Քանզի շուն ոչ գիտէ զարարիչ իւր,
և ոչ ՚ի դատաստան ևս յառնելոց իցէ. զի լաւագոյն է
բնաւ ոչ յառնել, քան ՚ի դատաստան յառնել և տան-
ջիլ յաւիտեան:

ԼՂԲԱՅԻ ոմն հեղձիւր ՚ի չար և ՚ի զազիր խորհրդոց և
դժուարէր ՚ի բազում խոնարհութիւն և ասէր ՚ի մտի՝
եթէ ես յայսպիսի մտածութիւն կալով ոչ ունիմ յոյս
փրկութեան: Լ, և զնացեալ առ ծեր ոմն աղաչէր զնա, զի
աղօթեսցէ վասն նորա, որպէս զի թեթեւացին չար խոր-
հուրդք ՚ի մտաց նորա: Եւ ցնա ծերն. ոչ է բարի այդ
քեզ, որդեակ: Լ, նա նեղէր զծերն առնել զայն: Լ, և
նեղեալ յաղաչանաց նորա ծերն աղօթեաց առ տէր, և
երարձ անձ զպատերազմն զայն յեղբօրէն: Լ, յանկար-
ծակի անկաւ եղբայրն ՚ի խորհուրդ հարարութեան և ամ-
բարտաւանութեան, և զնաց դարձեալ առ ծերն և ասէ
ցնա. խնդրեսցես դու յայ, զի եկեսցեն յիս դարձեալ
այն ախտակիր խորհուրդք որով ունէի զխոնարհութիւն:

ԼՂԲԱՅԻ ոմն զնաց առ հայր ոմն ՚ի վանսն Վաղիու-
կիոյ մերձ յԱրիքով և ասէ ցնա. հայր, որպէս կեաս:
Եւ ցնա ծերն. չարեօք, որդեակ: Եւ ցնա եղբայրն.
Ընդէր, հայր: Եւ ցնա ծերն. ունիմ արդ երեսուն ամ
զի կամ առաջի տեառն և յաղօթս անիծանեմ զանձն
իմ, և ասեմ երբեմն ցտէր՝ մի ողորմիր ամենեցուն որ
գործէն զանօրէնութիւն, և ես անօրինիմ. և ասեմ, անի-
ծեալ ոյք խոտորեցան ՚ի պատուիրանաց քոց, և ես խո-
տորիմ. և ամենեւին ես ստեմ ան և ասեմ, կորուսանես
զամենեւեան ոյք խօսին սուտ. և միշտ զչար յիշեմ և
ունիմ ՚ի մտի զեղբօրէն, և ասեմ ցնա, թող մեզ ըզ-
պարտս մեր, որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապա-
նաց. և զամենայն խորհուրդս իմ ունիմ յորկրամուտ-
ութիւն, և ասեմ, եթէ մոռացայ ուտել զհաց իմ. և ննջեմ
մինչև ցառաւօտն, և ասեմ, ՚ի մէջ գիշերի յառնէի խոտ-
տովան լինել առ տէր. և զղջութիւն բնաւ ոչ ունիմ, և
ասեմ, վաստակեցայ ես ՚ի հեծութեան իմում, և եղեն
ինձ արտասուք իմ կերակուր ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի. և
՚ի մտի ունիմ խորհել զչար, և ասեմ ցնա, խորհուրդ
սրտի իմոյ առաջի քո է յամենայն ժամ. և զի պահս ա-

մենեին ոչ ունիմ, և ասեմ, ծունկք իմ տկարացան 'ի պահոց. և ամենեին լի եմ ամբարտաւանութբ, և երգեմ յամօթ ինձ՝ եթէ տես զխոնարհութի իմ և զվատակ իմ և թող ինձ զամենայն զմեղս իմ. անպատրաստ եմ յոյժ, և ասեմ, պատրաստ է սիրտ իմ անձ: Այլ զի համառօտիւ ասացից, ամենայն աղօթք իմ և պաղատանք իմ յամօթ և 'ի պատկառանս ինձ են: Ասէ ցնա եղբայրն. կարծեմ, հայր, թէ զայս ամենայն վասն իւր ասէ՝ Աստի՛ծ մարգարէն: Հայնժամ հառաչեաց ծերն և ասէ ցնա. զի՞նչ ասես, եղբայր, լռեա. եթէ ոչ պահիցեմք զոր ինչ ասեմք առաջի ան, յամօթ և 'ի կորուստ մատնելոց եմք: Այլ այնպէս շահեալ և օգտեալ 'ի նմանէ զնաց գոհանալով զտեառնէ:

Ասէր ոմն 'ի ծերոցն՝ եթէ ժողովեցան երբեմն 'ի Աղիտէ հարքն 'ի միասին վասն շահու անձին. և յարեալ ոմն 'ի ծերոցն՝ և էր 'ի վերայ թիկանց իւրոց մազեղինոյ մասն ինչ որ կայր 'ի վերայ աթոռոյ իւրոյ. և կալեալ զայն երկոքումք ձեռօքն եկաց 'ի մէջ ամենեցունց յարեւելից կողմանէ, և նայէին 'ի նա ամենեքեան, և սկսաւ աղօթել և ասէ. անձ, ողորմեա ինձ: Այլ ետ պատասխանի ինքն անձինն և ասէ. եթէ կամիս զի ողորմեցայց քեզ, թող զայդ զոր ունիս 'ի թիկունս քո, և ողորմեցայց քեզ: Այլ դարձեալ ասաց զայսոսիկ եօթն անդամ, և ապա եդ 'ի ներքոյ զձունձն և նստաւ 'ի վերայ նորա: Ասեն ցնա հարքն. պատմեա մեզ զի՞նչ էր զոր արարեր: Այլ նա ասէ ցնոսա. ձունձ զոր ունէի 'ի թիկունս իմ, այն են կամք իմ. և աղաչէի զտէր, զի ողորմեսցի ինձ տէր նովաւ, և ասաց ցիս՝ թողցես զոր կալեալդ ես զկամս քո, և ողորմեցայց քեզ: Այլ արդ մեք, եղբարք, եթէ կամիմք զի անձ ողորմեսցի մեզ, թողցուք 'ի բաց զկամս մեր և գտցուք ողորմութի: Ասեն ցնա. և որ իցէ թողուլ զկամս: Այլ նա ասէ. ստանալ զխոնարհութի, քան զոր ոչ իցէ այլ առաքինութիւն մեծ. քանզի որչափ իջանէ որ 'ի խոնարհութի, առաւել ելանէ 'ի բարձրութի: Այս լռեալ ամենեքեան ուրախացան յոյժ և հաստատեցան 'ի վերայ խոնարհութե, սիրելով զնա առաւել քան 'ի վերայ այլ առաքինութե, և գնացին յիւրաքանչիւր տեղիս:

Ասա՛ ի հարանցն վասն խոնարհութե զառակս

զայս՝ եթէ ասացին մայրք եղեգանց, եթէ զհարգ դուք
տկարք և վտիտք ելով ոչ փշրիք և խլիք՝ ի շարժել հող-
մոց՝ ի ձմերայնի. իսկ մեք այսչափ զօրաւորք և մեծա-
մեծք եմք և խորտակեալ խլիմք արմատով՝ ի բախմանէ
հողմոց: Պատասխանի ետուն եղեգունք և ասեն. մեք
՝ ի բախել հողմոյ ձմերայնոյ խոնարհիմք և ձգիմք աստի
և անտի ընդ նոսա դողալով և շրջելով, և այսպէս ոչ
խորտակիմք. իսկ դուք զի ընդդէմ կայք՝ ի բախել հող-
մոց, վասն այնորիկ գան ամենայն չարիք՝ ի վերայ ձեր:
Եւ ասէ ծերն. պարտ է թոյլ տալ յորժամ ասասցի
բան ինչ արհամարհանաց, և ոչ տալ տեղի բարկութե
և ոչ կալ ընդդէմ և ոչ անկանել ի տգեղ խորհուրդս
և ի գործս չարս, այլ ի բարին հաստատուն կալ շնոր-
հօքն Վշի:

ՎԱՍՄԵԱՅ ԱՆՅԻՇԱԶԱՐՈՒԹԵԱՆ

16,1

ՎԱՍՄԵԱՅ՝ ոմն թէ երբեմն փիլիսոփայք ոմանք կա-
մէին փորձել զմիայնակեացն : Եւ մինչդեռ անցանէր
ոմն միայնակեաց՝ զգեցեալ ձե ազնիւ, ասէն ցնա . այսր
եկ, միայնակեաց : Եւ նորա բարկացեալ և թշնամա-
նեալ զնոսա անց : Եւ դարձեալ այլ ոմն ծեր մեծ լի-
բէացի և զգեցեալ էր հանդերձս հինս, և ասէն ցնա .
դու միայնակեաց չարածեր, եկ այսր : Եւ նորա փու-
թապէս երթեալ, ածեն նմա ապտակ մի . և նորա դար-
ձուցեալ զմիւս ևս ծնօտն, և վաղվաղակի յարուցեալ
երկրպագին նմա ասելով . ահա ճշմարիտ միայնակեաց
սա է : Եւ ստուցին ցնա ՚ի մէջ ինքեանց և ասէն ցնա .
զի՞նչ աւելի քան զմեզ առնէք դուք . եթէ պահէք դուք,
և մեք պահեմք . եթէ հսկէք, և մեք հսկեմք . և այլ
զինչ և առնէք դուք, առնեմք և մեք . արդ զի՞նչ աւելի
ունիք քան զմեզ : Եւ ծերն . մեք զմիտս պահեմք : Եւ
սէն ցնա փիլիսոփայքն . մեք զայդ ոչ կարեմք առնել :

ՎԱՍՄԵԱՅ՝ ոմն ՚ի հարանցն եգիպտացւոց՝ եթէ եր-
բեմն խորհեցայ յօտարութի երթալ, և ելեալ ՚ի նաւ՝
դէպ եղև զի եկաք յԱթէնս . և կամեցեալ մտանել ՚ի
քաղաքն՝ տեսանեմ զոմն ծեր մենակեաց զի ունէր ա-

1. **ՓԻԼԻՍՈՓՈՍՔ** ոմանք ձեռնարկեցին փորձել զկրօնաւորսն . և ահա
գայր ոմն ծեր զգեցեալ հանդերձս լաւս, և ասէն ցնա . ծեր, եկ այսր :
Իսկ նա անարգեաց զնոսա և գնաց : Եւ դարձեալ այլ ոմն անցանէր լի-
բիկեցի և ասէն ցնա . կրօնաւոր դու, եկ այսր : Եւ նա ընթացաւ առ
նոսա : Իսկ նոքա ապտակեցին զերեսս նորա, և նա մատոյց նոցա և ըզ-
միւսն : Յայնժամ նոքա երկրպագին նմա և ասէն . սա է ճշմարիտ կրօ-
նաւոր : Եւ հարցին ցնա և ասէն . զի՞նչ աւելի առնէք դուք կրօնա-
ւորքդ քան զմեզ . զի թէ դուք պահէք, և մեք պահեմք . դուք հսկէք,
և մեք հսկեմք . և զոր առնէք դուք, առնեմք և մեք . և արդ զի՞նչ ա-
ւելի է ձեր որ կայք յանապատի : Եւ ցնոսա ծերն . մեք յուսամք ՚ի
շնորհսն ւայ և պահեմք զմիտս մեր : Եւ նոքա ասէն . մեք զմիտս պա-
հէլ ոչ կարեմք : Եւ շահեցան ՚ի նմանէ յոյժ :

2. Ասէր ոմն զայս ՚ի հարանցն եգիպտացւոց՝ եթէ ՚ի մօի եգի երբեմն
գնալ յօտարութիւն, և մտեալ ՚ի նաւ հասի յԱթէնս . և իբրև մօի ՚ի
քաղաքն, տեսի զոմն ծեր կրօնաւոր բարւոք զգեստիւք՝ որ ունէր ՚ի

ղաբողոն և փոքր մախաղ բաբելոնացի փակովք, և ընթանային այլք զհետ նորա: Ալ իբրև եմուտ ի քաղաքն, դիպեցաւ նմա բազմութի մարդկան և ձգեցին զնա ի թէատրոնն, և ես հարցանէի ցոմն թէ ով է սա: Ալ նա ասէ. սա ի հեթանոսաց էր մեծագոյն քան զամենայն փիլիսոփայս, և եղև քրիստոնեայ և ստացաւ իւր վանս և եղև մենակեաց, և զկնի հնգետասան ամի եկն ի քաղաքս, և յաղագս այնորիկ ընթանամք զի լուսիցուք եթէ զինչ խօսի: Ալ չոգայ և ես ընդ նոսա, զի լուսայց եթէ զինչ խօսի: Ալ իբրև եկին իշխանքն, աղաչեցին զնա՝ ասա մեզ զինչ ունիս ասել: Ալ բերէ ապակի առաջի նոցա և բանայ, և գտանի լի աղբով, և ամենեքին սկսան ասել՝ ասա մեզ զինչ է այդ: Ալ ասաց այսպէս. ոչ գոյ ազգ ի ներքոյ երկնից իբրև քրիստոնէից և ոչ իբրև զկարգ մենակեցաց. այլ յայս միայն առնէ նոցա փնաս՝ զի ածէ զնոսա բանսարկուն յոխութիւն իրերաց, և զասելն՝ թէ ասաց ցիս և ես ասացի ցնա, և զանսրբութիւն իւրեանց առաջի աչաց իւրեանց բերեն և ոչ տեսանեն: () այս լուեալ բազումք, գովեցին զնա և այսպէս գնացին:

ԱՅՈՒՆՅ՝ զի պատմէր ոմն վասն հօրն (I)՝ ոտիւ, աշակերտ նորա էր Սահակ, երկոքեան սոքա վայելուչք լեալք: Ալ սկսաւ զառաջինն շինեաց իւր վանս ծերն ի հերակլի, և տագնապեալ անդ՝ չոգաւ յայլ տեղի և շի-

ձեռին փոքրիկ ցուպ բարեւացի, և ընթանայր նա և այլք ընդ նմա բազումք: Եւ իբրև եմուտ ի քաղաքն, ընդ առաջ եղև նմա բազմութիւն մեծ, և տարան զնա ի թէատրոնն. և ես հարցի ոմանց՝ թէ ով է սա: Եւ նոքա ասեն. հելլենացի է գլխաւոր իմաստասիրաց, և եղև քրիստոնեայ և շինեաց իւր վանս և եղև կրօնաւոր անդ, և է արդեօք ամբ հնգետասան որ ոչ եկեալ է ի քաղաքս յայս, և վասն այսորիկ ընթանան առ նա ամենայն ժողովս: Եւ գնացի ես ընդ նոսա: Իբրև տեսին զնա իշխանք քաղաքին, աղաչէին զնա և ասէին. ասա մեզ զոր ինչ կամիս ասել: Եւ նա ասէ. ոչ իցէ ազգ մեծ ի ներքոյ երկնից իբրև զազգ քրիստոնէից, և ոչ կրօնք մեծ իբրև զկարգ կրօնաւորաց, և մի է սր փնասէ զնոսա, որք չարախօսեն զմիմեանս և նենգեն, և զպղծութիւնս ի ներքոյ ունին և ոչ գիտեն: Իբրև լուան զայս ամենայն ժողովուրդն, գովէին զնա մեծաւ ձայնիւ, և գնացին: Եւ զայսպիսի օգուտ բանս և անդ լուայ ես յիմաստասէր կրօնաւորէն այն՝ թէ նենգութիւն փնասիչ է և աւերիչ կարգաց կրօնաւորաց:

Ասէին վասն հօրն Մատոյի վարդապետի հօրն Սահակայ, որ և երկոքեան եղեն եպիսկոպոս, եթէ նախ շինեաց վանս ծերն յերակլամոն, և մեկնեալ անտի գնաց յայլ տեղի և շինեաց և անդ վանս, և էր

նեաց դարձեալ: Այլ ըստ ազգողութեան բանսարկուն
գտաւ անդ ոմն թշնամի նորա և նեղէր զնա. և յարու-
ցեալ ծերն գնաց յինքեան գեօղն, և շինեաց ինքեան
վանս և արգել զինքն: Այլ յետ բազում ժամանակաց
ժողովեցան ծերք տեղւոյն ուստի գնացեալն էր, առեալ
և զեղբայրն որ ունէր ընդ նմա տրտմութի՝ չոգան առ
նա զի աղաչեսցեն զնա և ածցեն ՚ի վանս իւր: Արդ
յորժամ մերձեցան ուր էր հայրն, թողին առ նմա զմա-
խաղսն իւրեանց, և զեղբայրն որ եթէ ահա ունէր ընդ
նմա տրտմութի՝ թողին առանձինն: Այլ իբրեւ բախեցին,
արկանէ ծերն զսանդուղսն, և հայեցեալ ետես և ծա-
նեաւ զնոսա և ասէ ցնոսա. ո՞ւր են մախաղքն ձեր: Այլ
ասեն. առ այս անուն եղբօր են: Այլ իբրեւ լուաւ ծերն
զանուն եղբօրն, ՚ի խնդութէն առեալ փայտատ՝ աւե-
րեաց զդուրսն և ել առ եղբայրն յընթացս, և անկեալ
առաջի նորա յառաջագոյն ողջունեաց զնա, և մոծեալ
զնոսա ՚ի խուղն՝ զերիս աւուրս արար նոցա ուրախութի,
և ինքն ընդ նոսա ուրախացեալ, որ չէր երբէք իւր սո-
վորութի առնել, և յարուցեալ գնաց ընդ նոսա: Այստ
այսորիկ եպիսկոպոս եղև. և էր ինքն նշանագործ: Այլ
զաշակերտն նորա երանելին Վիւրղոս արար եպիսկոպոս
զհայրն Իսահակ:

ԸՅԻՒՆ՝ վասն որումն իշխանի յԱգիստոս՝ եթէ աշ-

անդ եղբայր մի և նախանձով չարին եդ ընդ նմա թշնամութի և տրտ-
մեցուցանէր զնա: Եւ յարեաւ ծերն մեկնեցաւ անտի և գնաց ՚ի գեղ
իւր, և շինեաց անդ վանս և արգել անդ զինքն: Իսկ զկնի ժամուց ինչ
եկին առ նա ծերք վանիցն այն յորմէ ելեալն էր, և ունէին ընդ իւ-
րեանս զեղբայրն որ տրամեցուցանէր զնա, և աղաչէին զծերն առնուլ
անդրէն ՚ի վանս նորա: Եւ իբրեւ եկին մերձ ՚ի տեղին ուր բնակեալ էր
ծերն, եկին առ հայրն Ուլը և գրեալ մերձ ՚ի նա զպարեգօտս իւրեանց
և զտրամուղն եղբայր՝ և բախեալ զդուռն ծերոյն մտան: Եւ իբրեւ նայե-
ցաւ ծերն և ետես, ծանեաւ զնոսա և ասէ ցնոսա. ո՞ւր իցեն պարե-
գօտք ձեր: Իսկ նոքա ասեն. աստ է փիլոն և եղբայրն այն: Իբրեւ լուաւ
ծերն զանուն տրամուղ եղբօրն իւրոյ, յարեաւ և ՚ի խնդութենէն ա-
ռեալ զփայտատ քակեաց զդուռն սենեկին որ որմեալն էր, և ել և
եկն առ եղբայրն և անկաւ յոտս եղբօրն և գիրկս արկեալ համբու-
րեաց զնա և տարաւ ՚ի սենեակն, և զաւուրս երիս ուրախութեւ բա-
րեղք հանգոյց զնա. և այն զի սովորութիւն այսպիսի ոչ ունէր, այլ
վասն զի անյիշատէր էր, հանգոյց զնա սիրով, և յարուցեալ գնաց ընդ
նոսա: Իսկ զկնի այսորիկ եղև եպիսկոպոս, և էր սքանչելագործ սուրբն
այ: Իսկ զԻսահակ արար եպիսկոպոս մեծն և սուրբն Վիւրեղ աղեք-
տանդրացին:

Երանելին Պիոր աշխատէր ՚ի հունձս ումեք. և ՚ի խնդրել զվարձս

խատէր զեղբարսն և ոչ տայր զվարձս հնձոցն իւրեանց,
 և ամենեքեան փախչէին 'ի նմանէն: Առեալ որումն ծե-
 րոյ մեծի թէ այսպէս է, առեալ զաշակերտն իւր չոգաւ
 առ նա և ասէ. կամիս զի հնձեսցուք քեզ: Այլ նորա խըն-
 դացեալ ասաց՝ այո: Այլ առաքեաց զնոսա յանդաստանն
 զի հնձեսցեն. և կերակուր ոչ տայր նոցա, այլ զկերա-
 կուրն իւրեանց այլուստ առնուին փոխ: Այլ իբրեւ սպա-
 ռեցին զհունձսն, ասէ ցնա ծերն. տուր մեզ զվարձն:
 Այլ սկսաւ տառապեցուցանել զնոսա. և նոցա երթեալ
 և ոչ ինչ առեալ 'ի նմանէ: Այլ դարձեալ միւս ևս ամն
 եկին առ նա, և խնդացեալ ասէ. ահա դարձեալ եկն
 անմիտ ծերն: Այլ նոյնպէս արար նմա, մինչև 'ի հինգ
 ամն հնձէր և վարձս ոչ առնոյր: Այլ յետ այնորիկ եկն
 բարկութիւն 'ի վերայ տան նորա և սատակէին ամե-
 նեքեան: Այլ զգացեալ անձինն իւրում, տարաւ զամե-
 նայն զվարձն զհինգ ամին և իջոյց 'ի Ակիւթ ծերոյն,
 և աղաչեաց զնա զի աղօթս արասցէ 'ի վերայ նորա. և
 բժշկեցաւ ամենայն տուն նորա:

ՎՈՂԵԱՆ՝ մտին 'ի խուցն հօրն Ա՛ովսէսի, և աղա-
 զակեաց Ա՛ովսէս և ելին եղբարքն կալան զնոսա և ա-
 ռաքեցին յԱ՛ղեքսանդր առ իշխանն և եղ զնոսա 'ի բան-

իւր՝ զանց արար զնովաւ այրն և ոչ ետ, և գնաց ծերն դատարկ 'ի տուն
 իւր: Եւ յերկրորդում ամին գնաց դարձեալ անդ և հնձեաց ջանիւք,
 իսկ այրն դարձեալ ոչ ետ զվարձս նորա. և գնաց դատարկ ծերն: Եւ
 յերրորդում ամին գնաց անդ ըստ սովորութեն, և ևս առաւել յօ-
 ժարութիւն և ջանիւք գործեաց զհունձն, և գնաց դարձեալ անվարձ 'ի
 տուն իւր: Իսկ զայրն զտուն երկրագործին այն հարուածեաց տէր:
 Եւ ապա յարեաւ այրն հարեալ 'ի խզէ մտացն և յանդիմանեալ չըր-
 ջէր 'ի վանորայս և յայրս, և խնդրէր զծերն իբրեւ զի տացէ զվարձս նո-
 րա, և հաղիւ գտեալ զնա՝ անկաւ առ ոտս նորա և ասէ. ինձ հատոյց
 տէր յիրաւի, արդ առ դու զվարձս քո՝ զի մի դարձեալ հարուածի-
 ցիմ: Այլ ծերն ոչ ինչ էառ 'ի նմանէ, այլ տաց տանել զայն յեկե-
 ղեցին և տալ 'ի քահանայն:

Եւ ոմն միայնակեաց մեծ 'ի լեառն Աթիլիւսի, և գնացին աւա-
 զակք 'ի վերայ նորա. իսկ ծերն գոչեաց 'ի ձայն մեծ, և լուեալ մեր-
 ձաւորաց ծերոցն գնացեալ կալան զաւազակսն զայնոսիկ և յուղորկե-
 ցին առ իշխանն, և նա եղ զնոսա 'ի բանալի: Յետոյ զըջացեալ եղբար-
 քն ասեն. վասն մեր անկան նոքա 'ի վիշտն յայն: Եւ տրամէին վասն
 այն, և յարուցեալ գնացին առ հայրն Պիմէն և պատմեցին նմա: Իսկ
 հայրն Պիմէն գրեաց առ ծերն և ասէ. գիտեա զի քո ձայնիւն և աղա-
 զակաւն եկեալ եղբարքն ըմբռնեցին և իշխանի զեկուցին: Այսպիսի
 բան գրեաց. ծանիր դու զառաջին մատնութիւն թէ ուստի եղև, և ա-
 պա տեսցես զերկրորդն. զի թէ ոչ մատնեալ էիր դու նախ 'ի ներ-

տի: Եւ առաքեաց առ նա հայրն Պիմէն և ասաց. հայր Սուխէս, յիշեա զառաջին մատնիչն: Եւ գնաց ազալեաց զիշխանն, և արձակեաց զգողեանն:

ՄԱՅ՝ աբբայ Օւենոն. որ ոք կամի զի ստէպ լսէ անձ աղօթից նորա, յորժամ յառնէ և զձեռն իւր տարածէ առ անձ, նախ քան զամենայն և նախ քան անձին իւրոյ՝ վասն թշնամեաց լի օրտիւ արասցէ աղօթս, և վասն այսորիկ ապա զոր ինչ և խնդրեացէ յայ՝ տացէ նմա անձ:

ԵՆՐ՝ ոմն ՚ի Սկիւթ եհաս աւազակաց որ գողանային զխուց նորա, և ասէ ցնոսա. փութացարուք յառաջ քան զգալ եղբարցն և արգելուլ զիս կատարել զպատուիրանն Քրիստոսի որ ասէ՝ որ առնու զինչա քո, մի խնդրեր:

ԵՆՆ՝ երբեմն եղբայր ոմն լիբէացի առ աբբայ Սիւղուխանոս ՚ի Լեառն Պանեփոյ և ասէ ցնա. աբբայ, թըշնամի ունիմ բազում չարիս արարեալ ինձ. քանզի յորժամ էի ՚ի գեօղ անդր, զագարակ իմ յափշտակեաց և բազում անգամ դաւաճան եղև, և այժմ կախարդս յիրարկեալ ջանացաւ փնասել ինձ, և կամիմ մատնել զնա իշխանին: Եւ ցնա ծերն. որպէս դիւր թուի քեզ, որդեակ, արա: Եւ ցնա եղբայրն. այո, աբբայ, արդարեւ եթէ խրատի, կարևոր օգտի անձն նորա: Եւ ցնա դար-

բումտ, և ոչ այս երկրորդ մատնութի լինէր ՚ի քէն: Եւ իբրև լուաւ ծերն զբանս թղթոյն Պիմէնի՝ ուրախ եղև յոյժ, զի էր հռչակելի այրն յամենայն երկիրն յայն: Եւ զի բնաւ ոչ ելանէր յայրէն իւրմէ, և իբրև ընթերցաւ՝ եւ վաղվազակի անտի և գնաց ՚ի քաղաքն առ իշխանն և խնդրեաց ՚ի նմանէ և եհան ՚ի բանտէն զաւազակքն և ազատեաց զնոսա հրապարակաւ:

1 Ասաց հայրն Չենոն. եթէ կամեսցի ոք զի արագ լուիցէ անձ աղօթից նորա, յորժամ համբարձցէ զձեռն յաղօթս առ անձ, նախ քան զամենայն աղօթեացէ վասն թշնամեաց բոլորով սրտիւ. եթէ զայս արասցէ, առցէ յայ՝ զոր և խնդրեացէ յաղօթսն:

2 Եւ որ ոմն ՚ի Սկիտէ գտաւ զաւազակսն զի կողոպտէին զառն իւր, և ասէ ցնոսա. օտիպեցէք փութով և գնացէք, զի մի գայցեն եղբարք և խափանեն զձեզ, և արգելցեն զիս ՚ի պատուիրանէն Քրիստոսի որ ասէ՝ թէ զոր ինչ հանէ ոք ՚ի քէն, մի պահանջեր: Յորմէ զարմացեալ աւազակքն ծանեան զի դոյ ճշմարտութիւն անյիշաչարութիւն ի կրօնաւորսն:

3 Եղբայր ոմն լիբիկեցի գնաց առ հայրն Սիւլովանէ և ասէ ցնա. հայր, այր ոմն թշնամի իմ է և բազում չարիս գործեալ է ինձ. խլեաց յինէն զագարակ իմ մինչ էի ՚ի գեղ, և մոգս և գեղիչս առաքեաց սպանանել զիս. և արգ կամիմ զի տարեալ տացից զնա առ իշխանն: Եւ ցնա ծերն. զոր ինչ կամիս արասցես, որդեակ: Եւ ցնա եղբայրն. թոյլ տուր, հայր, եթէ խրատեսցի՝ շահ լիցի անձին իմոյ և նորա: Ա-

ձեալ ծերն . որպէս դիւր թուի քեզ , որդեակ , արա : Ըսէ
եղբայրն ցծերն . արի , հայր , արա աղօթս և երթամ
առ իշխանն : Յարուցեալ ծերն և սկսան՝ հայր մեր որ
յերկինս : Եւ իբրեւ եկին ասել՝ թող մեզ , աբբայ Սի-
ղուիանոս ասէ . և մի թողուր մեզ զպարտիս մեր , որպէս
և ոչ մեք թողումք մերոց պարտապանացն : Ըսէ եղ-
բայրն ցծերն . մի ասեր այդպէս , հայր : Ըսէ ծերն . և
զիարդ , որդեակ . արդարեւ եթէ առ իշխանն կամիս եր-
թալ որպէս զի զվրէժ քո առցէ , Սիղուիանոս այլ ա-
ղօթս քեզ այսօր ոչ առնէ : Եւ ծունր ածեալ եղբօրն ,
եթող թշնամւոյն իւրոյ * :

Եւ իսկ երկու միայնակեացք ՚ի միում տեղւոջ բնա-
կեալ . և երթեալ առ նոսա ծերոյ միոյ մեծի և կամե-
ցաւ փորձել զնոսա , առ դաւաղան և սկսաւ ջարդել ըզ-
բանջար միոյն : Եւ տեսեալ զնա եղբօրն թագեաւ . և
իբրեւ մնաց մի ևս արմատ , ասէ եղբայրն . հայր , եթէ
կամիս՝ թող զդա զի եփեցից և ճաշակեցուք ՚ի միասին :
Եւ անկեալ ծերոյն առաջի եղբօրն ասէ . հողին անց հան-
գուցեալ է ՚ի վերայ քո , եղբայր :

սէ ցնա ծերն . արացես զոր կամիս : Ասէ եղբայրն ցծերն . արա ա-
ղօթս և արձակեա զիս առ իշխանն : Եւ յարեաւ աղօթել : Եւ իբրեւ
ասէին՝ հայր մեր յերկինս , ասէ ծերն . մի թողուր մեզ զպարտիս մեր ,
որպէս և մեք ոչ թողումք մերոց պարտապանաց : Ասէ եղբայրն ցծերն .
մի , հայր , մի այդպէս : Եւ ծերն ասէ ցեղբայրն . և որպէս , որդեակ .
այլ հաւատա ինձ , եթէ գնաս առ իշխանն դատել զոք՝ Սիղուիանէ այս-
պէս աղօթէ միշտ վասն քո : Եւ անկեալ եղբայրն այն առաջի ծերոյն՝
եւ թողութիւն տրամուլին իւրոյ :

* Դաբէւայլ օրինակ համառօտեալ Եւ յորժամ աղօթէին , ասէ ծերն ՚ի
՚ի հին Բարգմանութիւն . Եղբայր ոմն հայր մեր որ յերկինսն՝ մի թողուր
եհարց ցծեր . կամիմ նենգաւորի մեզ զպարտս մեր , որպէս և մեք ոչ
խնայ փոխանակ չար հատուցանել : թողաք : Եւ օգտեալ եղբայրն գնաց :

1 Կրօնաւորք երկու նստէին ուրեմն սակաւ հեռի ՚ի միմեանց . և
գնացեալ առ նոսա ծեր ոմն մեծ՝ և կամէր փորձել զմի ՚ի նոցանէ , և
առեալ զգաւաղանն սկսաւ փշրել զբանջար նորա : Իսկ եղբայրն իբրեւ
ետես զայն՝ թագեաւ , և իբրեւ մնաց մի ՚ի բանջարոյն , եւ և ասէ . եթէ
կամիս , հայր , թողցես զմինդ զայդ , զի ՚ի վերայ գորա արացուք սէր :
Իբրեւ լուաւ զայս ծերն , զարմացաւ ընդ հեզուի և անյիշաչարութիւն նորա :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ թարգմանութեան

ԱՍԱՑ հայրն Մատնիոս . յորժամ որ ծածկեսցէ զյանցանս ընկերին և զմեզս, և անծածկեսցէ զմեզսնր :
ԳՆԱՅԻՆ երբեմն 'ի վերայ հօրն (Թեոդորէի 'ի գիշերի աւազակք երեք, և երկուքն կալան զծերն և մինն հաւաքէր զանօթս նորա և զգիրսն, և հանին յիւրմէ զհանդերձն և զպարեգօտն : Իսկ ծերն ասէ ցնոսա . Թողէք զպարեգօտդ զայդ զի ծածկեցից զիս : Եւ նոքա ոչ կամեցան առնել : Յայնժամ ծերն շարժեալ զձեռն առ և ձգեաց զնոսա յերկիր : Իբրեւ տեսին զայն, երկեան յոյժ և ոչ կարէին յառնել : Եւ ցնոսա ծերն . մի երկնչիք, այլ արարէք զայդ ամենայն չորս մասն, և զերիս մասն տարէք, և զմինն Թողէք ինձ : Եւ զայս վասն այն արար, զի իւր մասն պարեգօտն մնասցէ, որով ծածկեալ գայր յեկեղեցին :

ԼՍՏԷՐ երբեմն հայրն Յոհաննէս կարճահասակն յեկեղեցին, և գային եղբարքն և հարցանէին վասն խորհրդոց իւրեանց . իսկ ոմն տեսեալ զնա այնպէս պատուական լեալ, յաղթեալ եղև 'ի նախանձուն և ասէ ցնա . սափոր քո, Յոհաննէս, լի իցէ դեղիւ : Եւ ցնա . այո, հայր, այդպէս իցէ . այդ զի զարտաքինն միայն տեսանես, իսկ եթէ և զներքինն տեսանել կարող էիր՝ զինչ հանդերձեալ էիր ասել :

ԼՍԻՆ վասն հօրն Սուրենիսի՝ եթէ մատնեցին առ նա զաշակերտ իւր, որպէս զի վարեսցէ զնա . քանզի եկին առ նա աշակերտք հօրն (Թեոդորէի և ասեն ցնա . հայր, լսեմք մեք զաշակերտին քո գործ ինչ ոչ բարի . և եթէ կամիս, հանեմք զնա 'ի քէն և բերեմք այլ եղ-

բայր բարի : Եւ ցնոսա ծերն . ես ոչ արտաքսեմ զնա , զի հանգուցեալ է զիս յոյժ : Եւ իբրեւ լուաւ զպատ- ճառս եղբօրն ծերն՝ ասաց . վայ ինձ զի գամք աստ որ- պէս թէ լինիցիմք հրեշտակք , և լինիմք անբանք խե- նէշք և անսուրբք : Եւ այնժամ ամաչեցեալ զգաստացան եղբարքն և ծանեան զի անյիշաչար պարտ է լինել :

Եւ երբեմն հայրն Սակար յԱզիպտոս , և իբրեւ եկն ՚ի սենեակ իւր՝ գտաւ անդ այր մի որ գերէր զսենեակ նորա և հանեալ դնէր ՚ի դրաստ իւր զինչս նորա : Եւ սկ ծերն իբրեւ ետես զայն , սկսաւ օգնել նմա որպէս զօտար որ բերելով և բառնալով զգրաստն . և իբրեւ բարձան , հանդարտութեւ յուղարկէր զնա և ասէր . ոչ ինչ բե- րաք յաշխարհ և ոչ հանելոց եմք ընդ մեզ աստի . տէր ետ և տէր էառ , գնասցես խաղաղութեամբ :

Եւ Եսայ ընդ ումեք սիրելութի արտաքոյ սենեկի իւ- րոյ Պայեսիոս եղբայրն հօրն Պիմէնի . իսկ հայրն Պի- մէն ոչ դիտէր և ոչ կամէր զայս : Եւ յարեաւ և գնաց առ հայրն Սմոնա և ասէ ցնա՝ եթէ եղբայրն իմ Պայե- սիոս ունի սիրելութի ընդ միմեանս և ոչ հանգչիմ : Եւ սէ ցնա հայրն Սմոնա . Պիմէն , միթէ դեռ ևս կենդա- նի՞ ես , գնա նիստ ՚ի սենեակ քո և դիր ՚ի մտի՝ եթէ ե- րիս ամս ունիմ ՚ի գերեզմանի :

Եւ ՍԱՅ հայրն Պիմէն . ամենայն վշտաց որք գայցեն ՚ի վերայ քո՝ յաղթեսցես զնոսա խոնարհութեւ և լու- թեամբ , զի չար չարեօք ոչ լուծցի . այլ եթէ որ արաս- ցէ քեզ չար , դու արա առ նա բարի և բարեաւն յաղ- թեա չարին :

Եւ եղբարք ըստ մարմնոյ հայրն Պաւղոս և հայրն Տիմոթէոս , և բնակէին ՚ի Սկիտէ ՚ի միասին , և եղև բազում անգամ հակառակաբանութիւն ՚ի մէջ նոցա : Եւ սէ հայրն Պաւղոս ցեղբայր իւր . մինչև յերբ կացցուք յիմարութեւ ՚ի կազումն : Եւ սէ ցնա հայրն Տիմոթէէ . արա սէր զի յորժամ շարժիմ ես ՚ի վերայ քո՝ բարձցես զիս , և յորժամ դու շարժիս՝ ես բարձից զքեզ : Եւ այս- պէս արարեալ հանգեան զմնացորդս աւուրց իւրեանց :

Եւ ԱՆԵԼԻՆ Սպիրիդոն այնչափ հեզ և խոնարհ էր , մինչ զի հովիւ հօտից ելով՝ արարին զնա եպիսկոպոս ՚ի քաղաքն որ կոչի Տրիմիթոն , և ՚ի բազում խոնարհու- թենէն ոչ հրաժարեաց ՚ի հովուութէ խաշանցն : Եւ սկ

Եւ քանզի անպատճառ զորոք յայնչեալ

'ի գիշերի միոջ եկեալ գողք առ նա գողանալ ոչխար 'ի հօտից նորա, այլ անձ պահեաց զհովիւն և զհօտ նորա. զի մինչ մտին գողք 'ի բակ հօտիցն, կապեաց զնոսա աներևոյթ զօրութիւն ան: Ալ իբրև այգ եղև, մտեալ 'ի բակ հովիւն թուել զհօտն, և եգիտ զնոսա կապեալ ձեռս 'ի յետս, և ծանեալ զպատճառս վասն որոյ եկեալ էին. և կացեալ յաղօթս առ անձ ելոյժ զգողսն, և բազումս օրինադրեաց զնոսա և խրատեաց զի աշխատութիւն կեցցեն և մի գողասցեն: Ալ խոյ մի գէր և փափուկ ընտրեալ 'ի հօտից՝ կապեալ ետ նոցա ուրախութիւն և ասէ. զի մի ընդունայն լիցի տքնութիւնք ձեր, առէք զայս և գնացէք խաղաղութեամբ:

ԱԼԱՅՐ ոմն արար փոխանորդ բանալեաց և բանայր զգուռն ծերոյն և գողանայր զգրամս նորա: Ասկ ծերն գրեաց թուղթ այսպէս. տէր իմ և եղբայր, որ ոք և իցես, արա սէր և տարցես զկէս դրամոցն դու և զկէսն թողցես 'ի ծախս ինձ: Ալ բաժանեաց զփողսն յերկուս մասունս, և եդ 'ի վերայ զթուղթն: Ասկ գողացողն եկեալ ըստ սովորութե իւրում և տեսեալ զթուղթն ընթերցաւ, և հերձեալ զնա ընկէց և տարաւ զամենայն դրամսն: Ալ զկնի երկուց ամաց մեռանէր եղբայրն այն և ոչ ելանէր հոգին 'ի մարմնոյն զաւուրս բազումս: Ալ իբրև եկն առ նա փոքր մի դիւրութիւն և ուշաբերեաց, իմացեալ ծանեալ զչարչարանս, և կոչեաց զծերն և ասէ. թող ինձ, զի ես էի որ գողանայի զկերմոս քո: Ալ նա արարեալ աղօթս խնդրեաց թողութիւն նմա. և իբրև գաղարեաց, իսկոյն արձակեաց զհոգին եղբայրն:

ԱՅԼ ոմն տուեալ եղև 'ի մարտիրոսութիւն, զի մատնեաց զնա աղախին իւր. և իբրև բերէին զնա 'ի տեղի վկայութեն, ետես զաղախինն իւր որ մատնեացն զնա, և հանեալ զմատանին ոսկի 'ի ձեռանէ իւրմէ ետ նմա և ասէ ցնա վկայն՝ Վշի. գոհանամ զայ և զքէն առ անձ, զի այսպիսի բարեաց պատճառ եղեր ինձ: Ալ այսպէս զանյիշաչարութիւն տեսաւ իւրոյ տեսեալ ապաշաւեալ արտասուէր:

ԱՍԷԻՆ վասն ծերոյ ումեմն՝ եթէ որչափ ոք անարգէր և արհամարհէր զնա, նա այլ առաւել գնայր առ նա և ասէր. այսոքիկ են պատճառք առաքինութեց, իսկ երաւնողք մեր խաբեն զմեզ և շփոթեն զհոգիս մեր, քանզի գրեալ է՝ որք երանեն խաբեն զձեզ:

Եւ իսկ ասոնք որոնք զնոց առ ծերն որ բնակեալ էր յանապատ, և գտաւ արտաքոյ խցի նորա՝ մանկունք արօտականք որք պարէին և ասէին բանս տղեղս. բայց եղբայրն տեսեալ զծերն, և պատմեաց զխորհուրդս իւր և բժշկեցաւ ՚ի ծերոյն: Եւ տայսորիկ ասէ եղբայրն ցծերն. ո՞րպէս կարես համբերել, հայր, զմանկանցս աղտիղի պարս և զերգս լսել, կամ ընդէր ոչ սլատուիրես նոցա ոչ լկտել: Եւ ծերն. ՚ի վաղուց ունիմ ՚ի մաի ասել զայդ, այլ նեղեմ զանձն իմ և ասեմ, եթէ փոքու այսուիկ ոչ համբերեսցես, ապա եթէ մեծ ինչ փորձու թի գայցէ ՚ի վերայ քո՝ ո՞րպէս համբերել կարես. և այսպէս եղև ինձ սովորութիւնս համբերել:

Եւ իսկ ասոնք ՚ի ծերոյն՝ եթէ տեսի զմանկունս ոմանց որ առաջնորդէին ծերոց ՚ի կեանս: Եւ անգի էր ոմն ծեր արբեցող, և գործէր աւուրն փսիադ մի և վաճառէր, և զգին նորա ըմպէր գինի: Եւ տոյ եկն եղբայր մի մանուկ և բնակեցաւ առ նմա, և գործէր և նա աւուրն փսիադ մի, և տանէր զերկոսեան ՚ի գիւղ ծերն և վաճառէր և առնոյր զգին նոցա և գնէր գինի և ըմպէր և գայր արբեալ, և եղբորն տայր յերեկոյին հաց չորացեալ. զայս արար ծերն զերիս ամս, և եղբայրն համբերէր և ոչ ինչ ասէր: Եւ կնի երեք ամին ասէ եղբայրն ՚ի մաի. մերկ եմ բնաւ և հաց ևս ոչ ունիմ, գնացից այլուր: Եւ դարձեալ ասէր. ո՞ր գնացից, կացից աստ, զի վասն այ կամ և աշխատիմ: Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակն և ասէ. մի գնար աստի, զի յեգուց գամ առ քեզ: Եւ եղբայրն իբրև իմացեալ ծանեալ զկոչումն իւր, աղաչէր զծերն և ասէր. մի գնասցես այսօր ՚ի գեղ և մի թողուր զիս, զի ահա գան առնուլ զիս: Եւ ծերն. ոչ գան այսօր, զի յամեցին: Եւ եղբայրն. այո, եկին ահա. և ննջեաց առ ժամայն: Եւ տեսեալ ծերն սկսաւ ողբալ և ասէր. վայ ինձ, որդեակ, զի ես զբազում ամս հեղգութեամբ ծախեցի, իսկ դու ՚ի սակաւ ժամս զհոգի քո կեցուցեր համբերութեամբ քով: Եւ սկսաւ ծերն յայնմ հետէ բարւոք կենցաղիլ, և եղև ճգնաւոր ընտրեալ:

Եւ իսկ ասոնք որոնք մանուկ բնակակից, և յանդիմանեաց զնա երբեմն վասն անպատշաճ գործոյ. իսկ մանուկն դժկամակեաց, և սրտմտեալ սնդեաց զգուռն տանն ուր կայր կերակուր ծերոյն, և գնաց այլուր և յա-

մեաց աւուրս երկոտասան՝ թողեալ զծերն անպէտս և սովեալ։ Իսկ էր մերձաւոր ծերոյն եղբայր ոմն բարի . իբրեւ գիտաց զյամել մանկանն , արար նմա կերակուր ինչ և ետ ընդ պատուհանն։ Եւ այնպէս խոնարհ և անյիշաչար էր ծերն՝ որ ոչ երբեք տրտնջեաց զմանկանէն , ոչ ՚ի մտի և ոչ առ այլս։ Եւ յորժամ ասէին թէ ուր է նա , ասէր ծերն՝ յորժամ պարապեսցի եկեսցէ։

Եւ ԲԱՐԳ ոմանք գնային ՚ի ճանապարհի և մոլորեցան , և դիպեալ ոմանց հարցին զուղին . իսկ նոքա աւազակք էին՝ խաբեցին զնոսա և ցուցին գնալ ընդ անկոխ և անշէն տեղիս . և մինն աւազակաց զկնի գնայր կողոպտել զնոսա։ Իբրեւ եկին ՚ի ձոր ինչ անդ կողոպտել զնոսա , իսկոյն ել ՚ի հեղեղատէ ձորոյն խիթ գազան և դիմեաց ՚ի վերայ աւազակացն այնոցիկ ուտել զնոսա։ Իսկ ծերքն ոչ ետուն թոյլ , այլ ձայն արձակեալ զերծուցին զնոսա , և հատուցին բարի ընդ չարոյ։ Եւ զարմացեալ ընդ անյիշաչարութիւն նոցա աւազակացն՝ գոհանային զայ , զի օգնեցան ՚ի նոցանէ։

Եւ ՍԱՑ ծերն . եթէ որ անարգէ զքեզ , օրհնեա դու զնա . եթէ ընդունի՝ բարի է երկոցունցդ , և եթէ ոչ ընդունի՝ դու առցես յայ օրհնութի և նա զանէծս։

Եւ ՍԱՑ ծերն . էր ոմն պատրիարկ Ղեքսանդրոս ողորմած յոյժ և թողող յանցաւորաց , քաղցր և բարերար և մարդասէր . սորա էր դպիր ոմն մանուկ հասակաւ , որ գողացաւ ՚ի նմանէ ոսկի , և երկուցեալ ՚ի յայտնելոյն փախեաւ և գնաց ՚ի Դեբայիդա , և դիպեցան նմա ՚ի գնալն բարբարոսք արամբք լերինն , և տարան զոր ինչ ունէր զամենայն , և զինքն կալան գերի ՚ի ներքին անապատն։ Եւ ծանեալ զայս երանելի պատրիարկն , և խնդրեաց զգերին և գնեաց զնա իննսուն դահեկան։ Եւ իբրեւ եկն նա անտի , այնչափ ողորմութի և մարդասիրութի եցոյց նմա , մինչև ասէին բազումք՝ եթէ ոչ ինչ իցէ շահ քան զմեղանչել պատրիարկիս այսորիկ։ Եւ այնչափ անմեղ և անյիշաչար էր նա շնորհօքն Վսի։

ՎԱՍՆ ՍԻՐԵԼՈՅ ԶԱՍՏՈՒԱԾ

ԵՒ ԶԸՆԿԵՐՆ

17,1

ԱՍԱՑ սուրբ հայրն մեր Պափնոտի . մեծ քան զա-
մենայն սէրն է . ոչ կայ իբրեւ զանձն դնել 'ի վերայ սի-
րելոյ իւրոյ : Եթէ որ լուիցէ բան տրտմական 'ի մեր-
ձաւորէ իւրմէ և կարող է ընդդէմ պատասխանել և
մախանս ստանալ՝ և ոչ շարժի 'ի չարն , այնպիսին դնէ
զանձն 'ի վերայ սիրելոյն :

ԵՂԵԱՅԻՐ ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն՝ թէ արժան է ինձ
լինել առ միաբանակեացսն : Եւ ծերն՝ թէ որ նստի առ
միաբանակեացսն , պարտի զամենեւեան իբրեւ զմի տե-
սանել , և պահել զբերան և զաչս իւր , և ապա հանգչի
անհոգութեամբ :

ՊԱՏՄԵՅԻՆ ոմանք՝ եթէ երբեմն հայրն Պիմէն և
եղբարք նորա գործէին հեսկս առագաստեայ և ոչ կա-
մէին վաճառել , և նեղէին՝ վասն զի ոչ գտանէին կտաւ
դնելոյ . և ոմն սիրելի նոցա պատմեաց վաճառականի ու-
մեմն հաւատացելոյ զիրսն : Իսկ հայրն Պիմէն ոչ կա-
մէր առնուլ ինչ յուրմեքէ վասն ամբոխելոյ : Իսկ վաճա-
ռականին կամեցեալ կատարել զգործ ծերոցն , պատճա-
ռեաց և ասէ՝ թէ պիտոյ են ինձ հեսկս առագաստելից :
Եւ ածեալ ուղտս առ զհեսկեանսն որպէս թէ պիտոյ
է ինքեան : Եւ եկեալ եղբօրն առ հայրն Պիմէն և լը-
ւեալ թէ զինչ արար վաճառականն՝ գովեաց զնա և ա-
սէ . արդարեւ , հայր , ոչ ինչ պէտս ունելով առ 'ի մէնջ
զհեսկն առագաստին : Հօրն Պիմէնի լուեալ եթէ ոչ
ինչ պէտս ունելով առ զհեսկսն , ասէ ցեղբայրն իւր . ա-

Եւ երբեմն ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն և ասէ . որպէս պարտ իցէ կեալ
ծերոց 'ի մէջ եղբարցն , հայր : Ասաց ցնա ծերն . որ բնակեալ է 'ի մէջ
եղբարց 'ի հասարակաց վանս , պարտ է զի զամենեւեան մի և հաւա-
սար տեսցէ և սիրեսցէ , և զի զգուշացուսցէ զբերանն , և զակն իւր կալ-
ցէ . և յորժամ արասցէ զայս , գտանէ հանգիստ անձին :

րի առ ուղտս 'ի վարձու և բեր զհետկեանն այսրէն. ապա թէ ոչ բերես, Պիմէն աստ ոչ նստի ընդ ձեզ, վասն զի ոչ զըկեմ զմարդ՝ որում ոչ ինչ են պէտք, զի փաստեսցի վասն իմ, և առցէ զօգուտն: Այլ երթեալ եղբայրն նորա և մեծաւ աշխատութիւն բերեալ զնա, կասկածեալ թէ գուցէ ծերն գնայցէ 'ի նոցանէ: Այլ յորժամ ետես զայն, խնդաց՝ որպէս թէ զմեծ ինչ գանձարան գտեալ:

Այլ երկու եղբարք դրացիք իրերաց, և մին 'ի նոցանէ թաքուցանէր եթէ լումայս և եթէ հաց, և արկանէր յաման դրացւոյն իւրոյ. և նա ոչ գիտէր, այլ զարմանայր թէ ուստի բազմանայր նորայն այնքան: Արդ յաւուր միոջ յանկարծակի գտեալ զնա զի այսպէս առնէր, և ելեալ կադէր ընդ նմա և ասէր՝ եթէ վասն մարմն նաւորին քոյոյ գողացար զիմ զհոգեւորն: Այլ պահանջեաց 'ի նմանէ բան, զի մի այլ ևս զայն արասցէ. և այսպէս զայս սմա թողու թիւն արարեալ:

Այլ 'ի վասն հօրն Պափնուտի՝ եթէ ոչ ըմպէր գինի երբեք. և երբեմն ճանապարհ երթայր, դէպ եղև զի եկեալ 'ի վերայ աւազակաց՝ ետես զնոսա զի ըմպէին գինի, և ճանաչէր զնա աւազակապետն և գիտէր զի ոչ ըմպէր գինի: Այլ տեսեալ զնա 'ի մեծի աշխատութե, և լցեալ զբաժակն գինեաւ և զսուտերն 'ի ձեռին իւրում և ասէ ցծերն. եթէ ոչ ըմպես, սպանանեմ ըզքեզ: Այլ գիտացեալ ծերոյն թէ զպատուիրանն այլ կամի կատարել, կամեցեալ շահել զնա՝ առեալ արք զգինին: Այլ անկեալ առաջի նորա աւազակապետն և ասէ. թողու թիւ արա, հայր, զի նեղեցի զքեզ: Այլ ասէ ծերն. հաւատամ յիմ, զի վասն բաժակիս այսր առնէ ընդ քեզ ողորմութիւն 'ի յաւիտենիս յայսմիկ և 'ի հանդեր

ս: Ասէին վասն հօրն Պափնուտի՝ եթէ ոչ ըմպէր գինի. և իբրև գնայր նա երբեմն, գիտեցաւ 'ի ճանապարհին ժողովոյ աւազակաց որք ըմպէին գինի: Իսկ աւազակապետն ճանաչէր զնա, և գիտէր զի գինի ոչ ըմպէր, և ետես զնա վաստակեալ յոյժ, վասն այն առեալ գինի բաժակաւ 'ի ձախու ձեռին և զսուր յաջոյ ձեռին մատոյց նմա և ասէ. եթէ ոչ ըմպես զայս բաժակ գինւոյ, սպանից զքեզ: Եւ ծանեալ ծերն զի սիրով արար զայն, և կամեցաւ շահել զնա, և առեալ ըմպեաց զայն: Իսկ աւազակն անկաւ առաջի նորա և ասէ. թող ինձ, հայր, զի տրտմեցուցի զքեզ: Ասէ ցնա ծերն. հաւատամ յիմ որ վասն ըմպելոյս այսորիկ առնէ ողորմութիւն ընդ քեզ աստ և 'ի հան

ձեռումն : Այն ցնա աւազակապետն . հաւատամ յնձ զի
և ոչ ես յայսմ հետէ չար ինչ ումեք արարից : Այլ շահե-
ցաւ ծերն զամենայն աւազակակիցսն աւազակապետաւն
հանդերձ , զի ոչ կատարեաց զկամս իւր , այլ շահեցաւ
զնոսա վասն նոյ :

ՊԱՏԾԵՑԻՆ՝ ոմանք վասն հօրն Աղաթօնի եթէ փու-
թայր զամենայն պատուիրանսն կատարել . եթէ անցա-
նէր ընդ գետն , նա ինքն փութայր և ունէր զղեկ մա-
կուկին . և յորժամ երթային առ նա եղբարք , զաղօ-
թիցն սեղանն պատրաստէր , վասն զի լի էր սիրովն նոյ :

Այլ ոմն ՚ի մեծ հարանցն ՚ի Ակիւթ , որ ոչ հաց ճա-
շակէր և ոչ գինի ըմպէր . և ժողովեալ զծերսն եկն յե-
կեղեցին Ստիգորոսի . և իբրեւ ոչ եգիտ անդ զերէցն ,
յուսացեալ ՚ի համարձակութիւն զոր ունէր ընդ նմա , և
գիտացեալ թէ յորպիսի կրօնաւորութե և յաշխատու-
թեան են ծերքն , մտեալ ՚ի ներքս եբեր զպէտսն և փոքր
մի գինի , և նախ ինքն սկսաւ ուտել և ըմպել : Այլ ըս-
քանչանային թէ զիարդ վասն նոյ մերժեաց զիւր զկամ-
սըն , զի զծերսն հանգուցէ :

ԱՍՏՅ՝ ոմն ՚ի հարանցն . եթէ խնդրեսցէ որ ՚ի քէն
իրս և չտայցես նմա կամօք , այլ ՚ի բռնութե տանիցի ,
հաճեսցին և խորհուրդք քո վասն այնր զոր եթէ ե-
տուրն , որպէս և գրեալ է՝ եթէ որ տանիցի զքեզ մղոն
մի , երթ ընդ նմա և երկուս . այսինքն է եթէ որ խընդ-
րեսցէ ՚ի քէն իրս ինչ , տուր նմա սրտի մտօք :

ԱԿՆ՝ ոմն ծեր առ հայրն՝ Ղովտ ՚ի փոքր անտառն Ար-

գերձեալն կեանս : Եւ ընդ ասել ծերոյն՝ ծագեաց լոյս ՚ի սիրտ աւա-
զակապետին աղօթիւք նորա , և ասէ աւազակն . հաւատամ յնձ զի
յայսմ հետէ ոչ արարից ումեք չար : Արդ այսպէս շահեցաւ զգունդս
աւազակացն վասն ըմպելոյն այնորիկ , զի նձ չնորհեաց զնոսա նմա
վասն առաքինութեան նորա :

1 Առէին վասն հօրն Աղաթօնի՝ եթէ փութայր կատարել զամենայն
պատուիրանս . և թէ լինէր երբեք անցանել ընդ գետ , նախ ինքն ու-
նէր զթիակ նաւին , և զկնի աղօթիցն ինքն գնէր եղբարցն զսեղանն . և
այս է սէր նոյ :

2 Ասաց ծերն . եթէ որ ինչ խնդրէ ՚ի քէն և դու բռնադատեալ
տացես , այս մի իցէ . իսկ թէ խնդուծք և յօժարութե տացես , այս
երկու իցէ . որպէս գրեալ է՝ թէ որ վարէ զքեզ մղոն մի , գնա ընդ
նմա և երկու . այսինքն եթէ խնդրէ որ ՚ի քէն , յօժարութեամբ տա-
ցես և ցնծացեալ հոգւով :

3 Եկն ծեր ոմն առ հայրն Ղովտ ՚ի փոքր արմաւենուտ Արսենոյի .

սենտուլ յեղէգնուտն և աղաչեաց զնա վասն խցի, և նա ետ նմա: Եւ էր ծերն հիւանդոտ, և հանգուցանէր զնա հայրն Վովտ. և գային ոմանք տեսանել զՎովտ, և յուղարկէր զնոսա զի տեսցեն զհիւանդն: Եւ նա խօսէր նոցա ՚ի գրոց Որոգինի, և նեղէր հայրն Վովտ և ասէր. մի գուցէ կարծիցեն հարքն թէ մեք այնպէս իցեմք: Եւ հանեալ զնա ՚ի խղոյն երկնչէր վասն պատուիրանին. և յարուցեալ հայրն Վովտ եկն առ հայրն Արսէն և պատմեաց նմա վասն ծերոյն: Ասէ ցնա հայրն Արսէն. մի հալածեր զնա, այլ ասա ցնա՝ ահա զայ շընորհան, կեր և արբ և հանգիր որպէս և կամիս, բայց միայն զբանդ զայդ մի խօսիր: Եւ եթէ կամի՝ ուղղէ զինքն. ապա թէ ոչ՝ աղաչեա զնա զի գնասցէ ՚ի տեղւոյն, և ոչ լինիս ինչ դու պատճառք: Եւ երթեալ հայրն Վովտ արար այնպէս: Իսկ ծերոյն լուեալ զայս՝ ոչ կամէր զինքն ուղղել, այլ աղաչէր զնա և ասէր. վասն տեառն՝ արձակեցէք զիս աստի, և ոչ ևս կարեմ համբերել յանապատի: Եւ այսպէս յարուցեալ գնաց՝ յուղարկեալ սիրով:

ԱՍՍ ծեր ոմն. եթէ տեսցես զոմն զի անկելոց է ՚ի Զուր և կարես նմա օգնական լինել, ձգեա առ նա զգաւազանն քո և ած զնա արտաքս. ապա թէ ոչ կարես ձգել զնա, թող ՚ի նա զգաւազանն քո. ապա թէ տացես նմա զձեռն քո և ոչ կարասցես հանել զնա, ձգէ զքեզ ՚ի խռնարհ և երկոքեան մեռանիք: Օայս ասէր առ այնոսիկ որք եթէ արկանեն զինքեանս քան զչափն իւրեանց աւելի և գայթակղին, այլ ըստ համեմատութե չափոյն

տոյ և խնդրեաց ՚ի նմանէ սենեակ անդ, և ետ նմա զի հիւանդ էր ծերն, և հանգոյց զնա յոյժ հայրն Ղովտ. և եթէ որ գայր տեսանել զհայրն Ղովտ, տանէր զնա տեսանել զհիւանդ ծերն: Եւ իբրև անց ՚ի վերայ ժամս ինչ, սկսաւ ասել հիւանդն այն ծեր զբանս Որոգինէսի: Եւ լուեալ զայս հայրն Ղովտ՝ տրտմեցաւ և ասէ. մի գուցէ որք գայցենն և լուիցեն, կարծեսցեն զմեզ զամենայն այսպէս: Եւ արտաքսել զնա ՚ի տեղւոյն երկնչէր ՚ի պատուիրանէն: Եւ յարեաւ գնաց հայրն Ղովտ առ հայրն Արսէնի և պատմեաց զայս նմա: Ասէ ցնա հայրն Արսէնի. մի վարեսցես զնա, այլ ասասցես, ահա բարիք այ առաւ են, կեր արբ և հանգիր, բայց զբանն Որոգինէի մի ասասցես. և եթէ լուիցէ քեզ և ուղղեցի՝ բարի է, իսկ եթէ ոչ կամեսցի ուղղել՝ ինքն խնդրեսցէ ՚ի քէն գնալ, և դու անմեղ լիցիս: Եւ եկեալ հայրն Ղովտ արար որպէս պատուիրեաց հայրն Արսէնի: Իբրև լուաւ զայն հիւանդն այն՝ ոչ ուղղեցաւ, այլ ասէր. վասն սիրոյն այ արձակեա զիս գնալ աստի, զի ոչ կարող եմ կեալ յանապատս յայս: Եւ գնաց անտի:

իւրոյ իւրաքանչիւր ոք օգնական լիցի եղբօրն . վասն զի անձ ոչ պահանջէ 'ի մարդոյ պատուիրան առաւել քան զղօրութիւն իւր :

Եւ ' երբեմն հայրն իշարիոն յ'սորւոց 'ի լեառնն առ հայրն Մատոն , և ասէ ցնա հայրն Մատոն . բարի եկիր , անձազգեստ , որ ընդ առաւօտս ծագես : Եւ ասէ ցնա հայրն իշարիոն . խաղաղութիւն ընդ քեզ , սիւնդ լուսոյ , որ զաշխարհս լուսաւորես :

Եւ ծեր' եթէ մարդ որ խնդրիցէ յումեքէ իրս և առժամայն բանին միտքն իբրեւ տայ նմա առաւելագոյն քան զխնդիրն , այս շնորհք յայ են վասն գործոյ խնդրողին : Եւ դարձեալ այլ ոք որ խնդրէ և ունի զշնորհս , և կամօք ոչ տայ նմա և համարի նմա վարձք , վասն զի բռնաբարեալ ետ :

Եւ հայրն Մատոն' եթէ 'ի մերձաւորէ քու մէջէ կեանք և մահ . եթէ շահեսցուք զեղբայրն մեր' զանձ շահիմք , և եթէ գայթակղեցուցուք զեղբայրն մեր' յանձ մեղանչեմք :

Եւ Եւսեբ' ոմն սպասաւորէր ումեմն 'ի հարանցն . հիւանդացաւ , դէպ եղև զի անդամալուծեցաւ ծերն , և ելանէր թարախ 'ի մարմնոյ և գայր հոտ . և ասէին խորհուրդք եղբօրն' թէ փախիր , վասն զի ոչ կարես տանել հոգւոյդ այդմ : Եւ եղբօրն առեալ սափոր արկ զլուացուկսն հիւանդին 'ի նա , և յորժամ ծարաւէր' անտի ըմպէր . և սկսան խորհուրդք նորա ասել ցնա' թէ մի փախչիր և մի ըմպեր 'ի չարահոտութենէդ յայդմանէ : Եւ եղբայրն աշխատէր և ժուժկալէր ըմպելով զլուա-

1 Գնացեալ երբեմն հայրն իշարիոն 'ի Պաղեստինոյ 'ի լեառն առ հայրն Մատոնի . և իբրեւ ետես ցնա հայրն Մատոն , ասէ . բարւոք գաս , արուսեակ առաւօտի ծագեալ : Եւ հայրն իշարիոն ասէ ցնա . խաղաղութիւն ընդ քեզ , սիւն հրոյ , որ լուսաւորես զաշխարհս :

2 Ասաց հայրն Մատոն . յեղբօրէն իցէ մահ և կեանք . զի թէ շահեսցուք զեղբայրն , զանձ շահեսցուք և կեցցուք :

3 Եղբայր ոմն սպասաւորէր ծերոյ հիւանդի ումեմն , որոյ նեխեցան ներքին կողմն թոքոց նորա , և թուք նորա էր ժահահոտ յոյժ սաստիկ : Եւ խորհեցաւ 'ի մտի եղբայրն և ասէր . փախեայց և գնացից աստի , զի ոչ կարեմ սպասել սմա վասն դժնեհոտութե սորա : Եւ առեալ եղբայրն աման ինչ խեցեղէն և հաւաքեաց անդր զթուք նորա . և իբրեւ ասէր խորհուրդն' թէ գնացես աստի , նա ասէր ցանձըն . ըմպեա դու զայս ժահահոտ թուք որ 'ի յամանիս յայս , և գնացես խաղաղութե . ապա թէ ոչ կարես ըմպել , և ոչ գնալ ևս կարես :

ցուկսն և սպասաւորելով ծերոյն: Եւ տեսեալ այ ըզ-
համբերութի եղբօրն՝ դարձոյց զլուացուկսն՝ ի յստակ
ջուր, և զծերն բժշկեաց ի ցաւոցն:

Եւ Զայրն թէոգորոս՝ թէ մինչդեռ էի մանուկ
և կայի յանապատին, չոգայ առ հացարարսն զի արա-
րից ինձ հաց. և գտի անդ եղբայր մի առնել ինքեան
հաց, և ոչ զոք ունէր ինքեան ձեռնտու: Իսկ ես զիմն
թողի և ետու ձեռն եղբօրն. և իբրեւ պարապեցի, եկն
այլ եղբայր, և ետու նմա ձեռն դարձեալ և արարի ըզ-
հացն. և դարձեալ երրորդ եկն, նոյնպէս արարի և նմա,
և իւրաքանչիւր ումեք առնէի որ թէ գայրն. և արարի
վաթսուն փուռն, և յետոյ զիմ երկուս փուռնսն արա-
րի և գնացի:

Եւ Զայրն երբեմն արբայ լալթոն ի քաղաքն վաճա-
ռել անօթս, և եգիտ զոմն տառապեալ անդամալոյծ:
Եւ ասէ. ո՛ւր երթաս: Եւ ցնա արբայն. ի քաղաքն,
զի վաճառեցից զանօթքս: Եւ ցնա. արա սէր և տար
զիս զկնի: Եւ բարձեալ զնա եբեր ի քաղաքն: Եւ դար-
ձեալ ասէ. ո՛ւր վաճառես զանօթքդ, անդր դիցես զիս:
Եւ արար այնպէս: Եւ յորժամ վաճառեաց զանօթսն,
ասէ ցնա անդամալոյծն. ի քանի վաճառեցեր զդա: Եւ
սէ ցնա՝ այսչափ: Եւ ցնա. գնեա ինձ պլակունտա, այս-
ինքն նատիփ: Եւ նա գնեաց: Եւ դարձեալ վաճառեալ
միւս այլ անօթ, և նա ասէ. այս ո՛րչափ: Եւ ասէ՝ այս-

Ապա ասէր. մի ըմպեր զայս և մի գնար աստի: Եւ այսպէս համբերէր
եղբայրն և սպասաւորէր ծերոյն: Եւ նայեցեալ անձ ի համբերութիւն
եղբօրն՝ բժշկեաց զհիւանդն զայն ծեր:

Եւ Ասաց հայրն թէոգորէ ենետացի՝ եթէ մինչ մանուկ էի և բնա-
կէի յանապատ, գնացի երբեմն ի հացանոցն և տարայ ընդ իս երկուս
չափս ալիւր գործել հաց. և էր այլ եղբայր անդ որ կամէր գործել
հացս՝ և ոչ զոք ունէր օգնական, և ես թողեալ զիմն անգործ՝ օգնե-
ցի նմա. և ապա եկն այլ եղբայր, և ետու և նմա ձեռն օգնութե. և
եկն երրորդն՝ և այնպէս արարի և նմա, նոյնպէս չորրորդն և հինգե-
րորդն. իսկ յետոյ ապա գործեալ և զիմ հացս և գնացի:

Եւ Գնաց երբեմն հայրն Աղաթոն ի քաղաքն վաճառել զձեռագործ
իւր. և դաեալ ուրուկ ոմն անկեալ ի վերայ ճանապարհի, ասէ ցնա
գողին. ո՛ւր գնաս դու, ծեր: Ասէ ծերն. ի քաղաքն գնամ ծախել
զգործն իմ: Ասէ հիւանդն. արա սէր և տարցես զիս ընդ քեզ: Եւ
բարձեալ զնա ծերն եմոյծ ի քաղաքն: Եւ ասէ ցծերն. ո՛ւր և ծա-
խելոյց ես զգործ քո, անդ դիցես զիս: Եւ ծերն արար այնպէս: Եւ
իբրեւ վաճառեաց զմի սիրիդն, եհարց հիւանդն. քանի գնոջ վաճա-
ռեցեր: Եւ ծերն ասէ՝ այսքան: Եւ նա ասէ. գնեա ինձ ի նմանէ

քան: Եւ դարձեալ ասէ. գնեա ինձ և զայս ինչ: Եւ նա գնէր: Եւ յորժամ վաճառեաց զամենայն անօթսն և կամէր ելանել ՚ի քաղաքէն, ասէ ցնա գթ ուցեալն՝ գնա՛ս: Եւ արքայն՝ այո: Եւ նա ասէ. արա սէր և առ զիս և տար մինչև ցանդր ուր գտերն զիս: Եւ եբարձ զնա մինչև ՚ի տեղին իւր: Եւ ասէ ցնա. օրհնեալ ես դու, Եւ զաթոն, ՚ի տեառնէ երկնի և երկրի: Եւ ամբարձ զաչս իւր և այլ ոչ ետես զնա, զի գթ ուցեալն հրեշտակ տեառն էր և եկն փորձել զնա*:

Եւ յիստի վասն ումեմն եղբօր՝ եթէ սփիւրիդս առնէր և գնէր զանգեղս նորա: Եւ առ ՚ի դրացւոյ իւրմէ զի ա. սէր. զինչ արարից զի վաճառն մերձ է և չունիմ ան.

սղակինդի: Եւ դարձեալ վաճառեաց զմիւսն սփիւրիդ, և եհարց դարձեալ զգին նորա և ասէ. արդ գնեա ինձ սանդալս: Եւ զկնի վաճառելոյ զամենայն անօթսն կամեցաւ ծերն երթալ: Ասէ հիւսնդն. կամիս գնալ: Ասէ ծերն՝ այո: Եւ նա ասէ. արասցես սէր և տարցես զիս ՚ի տեղին ուր էի զառաջինն: Եւ բարձեալ զնա ծերն եբեր զնա անդ: Եւ ապա ասէ. օրհնեալ ես դու, Ազաթոն, ՚ի տեառնէ երկնի և երկրի: Եւ ամբարձեալ զաչս իւր ծերն ոչ զոք ետես, զի հրեշտակ տեառն էր և փորձէր զնա, և անյայտ եղև:

* Այլ օրինակ պատմութեան Դարձեալ ՚ի հին Բարգմանութի. Պատմեաց երանելին Ազաթոն հօրն Մակարայ աշտպէս՝ թէ երթայի ՚ի քաղաքն վաճառել զձեռագործն. և գտեալ ՚ի ճանապարհին ուրուկ մի ընկեցիկ, ասէ. ո՛ւր երթաս, Ազաթոն հայր: Ասէ Ազաթոն. ՚ի քաղաքն վաճառել զձեռագործս: Ասէ ուրուկն. արա սէր և բարձ զիս անդր: Եւ բարձեալ զնա տարաւ ՚ի քաղաքն: Ասէ ուրուկն. ուրանոր ձեռագործդ վաճառես, զիս անդր գիր: Եւ արար այնպէս: Իբրև վաճառէր զձեռագործն, ասէր ուրուկն. քանոյ վաճառեցեր զայդ: Եւ նա ասէ՝ այոքան: Եւ ասէ ուրուկն. գնեա ինձ սղակուար: Եւ գնեաց և ետ: Եւ յորժամ զայլն վաճառէր՝ ասէր ուրուկն. քանոյ վաճառեցեր զայդ: Եւ նա

ասէ՝ այոքան: Ասէր. գնեա ինձ զայս ինչ: Եւ նա գնէր: Իսկ յետ վաճառելոյն կամեցաւ գնալ ՚ի խուց իւր, քանզի փող և կէս մնաց առ իւր: Ասէ ուրուկն. երթա՛ս: Եւ ասէ Ազաթոն. այո երթամ: Ասէ ուրուկն. բարձ զիս և ուրանոր գտեր, ՚ի նոյն տեղին տար: Եւ բարձեալ զնա ՚ի վերայ ուսոյ իւրոյ տարաւ ՚ի տեղին ուր գտաւ զնա: Յայնժամ ասէ ուրուկն. տուր ինձ զնափորտ քո: Եւ մերկացեալ ետ ցնա: Եւ ասէ ցնա Ազաթոն. այժմ եթէ հրամայես, տէր իմ, երթամ: Ասէ ուրուկն. Ազաթոն, օրհնեալ ես դու ՚ի տեառնէ յերկինս և յերկրի: Իսկ Ազաթոն հայեցեալ այսր անդր ոչ զոք ետես, զի հրեշտակ տեառն իջեալ էր փորձել զնա:

1 Ասէին զեղբօրէ ումեմնէ՝ եթէ գործեաց սփիւրիդս և եդ նոցա ուն, կունս: Եւ լուաւ յեղբօրէն իւրմէ զի տագնապէր և ասէր. զինչ արարից զի գործեալ է իմ սփիւրիդս և ունկունս ոչ ունիմ զի եգից նոցա:

գեղս սփիւրիդիցն իմոց : Եւ գնաց եհան յիւրոց սփիւրիդիցն զանգեղսն և մատոյց եղբօրն իւրոյ և ասէ . զայս աւելորդս ունիմ, դիր 'ի սփիւրիդսդ քո : Արարեալ ըզգործս եղբօրն իւրոյ կատարեալ զիւրն եթող :

ԱՐՕՆԱՒՈՐ՝ մի եփեաց հաց, և կամեցաւ կոչել 'ի հաց զծեր մի որ հեռի էր 'ի նմանէ տասն մղոն : Եւ ասաւ ասաց . ոչ արարից զնա աշխատ : Եւ առեալ տարաւ նմա, և եհար զոտն զքարի, և հոսեաց արիւն բազում : Եւ ասէ ցնա հրեշտակն նորա . մի տրտմիր, զի ամենայն քայլափոխի քո վարձս առցես, և տանիմ ես զարիւնս զայս առաջի օյ ընծայ մեծ : Եւ իբրեւ չոգաւ առ ծերն, պատմեաց նմա . և յայտնեցաւ բանն, և նախանձեցաւ այլ ոմն զնոյն առնել և տանել հաց ծերոյն : Եւ եղև զի դիպեցան միմեանց, և ասէ առաջինն . ընդէր առեր ըզգանձս իմ : Եւ նա ասէ . և քանի նեղ է ճանապարհն և դուռն՝ ընդ որ դու միայն մտանես : Եւ երևեալ նոցա հրեշտակ Խն ասաց . կազդ ձեր հոտ անուշից է Խն :

Եւ ԲԱՅՐ ոմն անկաւ 'ի մեղս և պատմեաց ումեմն ծերոյ և ասէ . մեղայ և ոչ կարեմ ապաշխարել, դառնամ դարձեալ յաշխարհ : Եւ ծերն աղաչէր և ասէր .

Եւ նա գնացեալ քակեաց զունկունս սփրիդոցն և բերեալ ետ նմա և ասէ . առ զայս և կատարեա զսփրիդս քո, զի աւելի ունէի զայս : Եւ այսպէս ուղղեալ զեղբօրն գործ՝ զիւրն խափանեաց երանելին :

Եւ ոմն կրօնաւոր, որոյ էր ընկեր ծեր հեռի 'ի նմանէ տասն մղոն : Արար սա հացս ջերմ և ասէ խորհուրդն . կոչէ զծերն և տուր նմա հաց մի : Եւ դարձեալ ասէ . մի աշխատեցուցից զնա տասն մղոն, ես տարայց նմա : Եւ առեալ զհացն գնայր առ ծերն : Եւ իբրեւ գնայր յուղի, բախեաց 'ի քարի զոտս իւր և 'ի բաց եհան քարն զմասն ոտից նորա, և ել 'ի խոցոյն արիւն յոյժ, և սկսաւ ցաւագնել եղբայրն : Եւ եկեալ հրեշտակ տեառն եկաց 'ի վերայ նորա և ասէ . ընդէր արքա մեալ ես և լապ : Ասէ ծերն . զոտս իմ հատի և ցաւագնիմ : Ասէ ցնա հրեշտակն . մի ողբար զայդ, զի որքան քայլս փոխեցեր վասն սիրոյ՝ թուեալ են ամենայն և պահի վարձս քեզ առաջի տեառն . և ահա ես առնում զայս արիւն քո և մատուցանեմ ընծայս առաջի օյ : Յայնժամ եղբայրն զօրացեալ յարեաւ և գոհանայր զօյ . և տարաւ զհացն առ եղբայրն, և պատմեաց նմա զայս ամենայն : Եւ ահա նախանձեալ ոմն ընդ նա, և տանէր և նա հաց ծերոյն այնորիկ : Եւ իբրեւ նա գնայր անտի երբեմն, և սա գնայր, դիպեցան միմեանց 'ի ճանապարհին : Եւ սկսաւ այն՝ որ նախ սկսաւ տանել և առնել զքարին՝ ասել ցնա . ես գանձ ունէի ծածկեալ, և դու խնդրեցեր բառնալ զնա յինէն : Իսկ նա ասէ . ո՛ւր գրեալ իցէ և որքան նեղ իցէ դուռն այն, զի դու միայն մտցես և զայլ ոք ոչ թողցես մտանել : Եւ իբրեւ զայս ասէին ընդ միմեանս, երևեցաւ նոցա հրեշտակ տեառն և ասէ ցնոսա . բանակուուել և հակառակել ձեր հոտ անոյշ ելանէ առաջի օյ :

դու միայն մնա 'ի ձեռիդ, և ես ապաշխարեմ ընդ քո: Եւ յինքն ընկալաւ զմեղսն եղբօրն և ապաշխարեաց վա սրն նորա. և զկնի տասն աւուր թողու թիւն արար ան եղբօրն վասն սիրոյ և աշխատութեան ծերոյն:

Եւ ի Եփեսոս¹ հայրն Պամբով երթայր ճանապարհս ընդ եղբարս 'ի կողմ Եգիպտոսի. և տեսեալ աշխարհա կանս զի նստէին՝ ասէ ցնոսա. արիք ողջոյն տուք միայ նակեցացս զի օրհնեսցիք, վասն զի հանապազ ընդ այ խօսին, և բերանք նոցա սուրբ են:

Եւ Սեբս² վասն որումն ծերոյ՝ եթէ հիւանդացաւ և կամէր ճաշակել սակաւ մի հաց դալար: Եւ լուեալ ոմն յեղբարցն ճգնաւորաց, յարուցեալ առ զմախաղ իւր և եդ անդ հաց չոր և գնաց Եգիպտոս, և փոխեալ ըզ հացն եբեր ծերոյն. և տեսեալ զայն ջերմ և զարմա ցաւ: Իսկ ծերն ոչ կամէր ճաշակել ասելով՝ արիւն եղ բօրն է: Եւ աղաչեցին զնա ծերքն՝ վասն այ կեր 'ի հա ցէդ, զի մի ընդունայն լիցի պատարագ եղբօրն: Եւ այն պէս աղաչեցեալ 'ի նոցանէն՝ ճաշակեաց:

Եւ Սեբ³ ոմն աղաչէր զերիտասարդ մի բնակել ընդ նմա, և ասէր ցնա երիտասարդն. յետ շաբաթու միոյ գամ: Եւ գնաց և յամեաց: Եւ եկն առ ծերն և փորձեաց զնա

¹ Երթայր երբեմն հայրն Պամբոյ ընդ եղբարս 'ի սահմանս Եգիպ տոսի, և ետես արս գեղջուկս նստեալս և ասէ ցնոսա. արիք ողջու նեցէք զծերսն և օրհնեսցուք 'ի նոցանէ, զի խօսին ընդ ան, և սուրբ են բերանք նոցա: Զայս արար վասն սիրելոյ զնոսա, զի օրհնեսցին. քանզի գեղջուկ էին և ոչ իմանային զնա իւրեանց, ուսոյց զօգուան և զլաւն նոցա:

² Ասէին վասն ծերոյ ումեմն՝ եթէ հիւանդացաւ 'ի Սկիտէ և խնդրէր հաց ջերմ: Լուաւ զայս ոմն եղբայր, և առեալ զմախաղ իւր եդ 'ի նմա հացս չորացեալս և գնաց Եգիպտոս և փոխեաց զայն 'ի հացս ջերմ և եբեր ծերոյն: Իբրեւ տեսին զայն եղբարքն զի ջերմ էր և զար մացան յոյժ: Իսկ ծերն իբրեւ գիտաց, ոչ կամէր ճաշակել և ասէր. որպէս կերայց զարիւն եղբօր իմոյ: Իսկ այլք ասէին. կեր, հայր, զի մի զուր կորիցէ աշխատութիւն եղբօրն: Յայնժամ ճաշակեաց ծերն մինչ աղաչեցին եղբարքն զնա, և օրհնեաց զնա 'ի բոլոր սրտէ իւրմէ:

³ Եղբարք երկուք էին 'ի սենեակս, մինն ծեր էր և միւսն մանուկ. և աղաչէր ծերագոյնն այն զմանուկն, զի կեցցեն 'ի միասին: Եւ նա ասէր, ես մեղաւոր եմ և ոչ կարեմ կեալ ընդ քեզ, հայր: Եւ էր ծերն այն այր սուրբ, և ատէր զկրօնաւոր որ ունէր զխորհուրդ պոռ նրկութե. քանզի ոչ է պարտ կրօնաւորի այլ ջան մեծ դնել մինչև սրբել զմիտսն 'ի չարէ անտի և հաստատել զբարի, ասէ ցնա մանուկն եղբայր. թողցես զիս շաբաթ մի և ապա ասասցուք զայդ: Եւ իբրեւ լցաւ շաբաթն, գնաց ծերն առ նա: Իսկ մանուկն կամեցաւ փորձել

ասելով՝ անկայ՝ի պոռնկութիւն, հայր: Այլ ասէ ծերն. գոյ յոյս ասպաշխարողաց, որդեակ. առնում ես զկէս մեղացն քոց յիս և ասպաշխարեմք՝ի միասին: Այլ ասաց երիտասարդն. արդ գիտեմ եթէ կարեմք բնակել ի միասին: Այլ կացին ի միում խրճի, և մինչև ցայսօր կոչի խուցն այն ի Սկիւթ՝ խուց երկուց եղբարց:

Այն ի հարանցն խնդրեաց յայ տեսանել զամենայն կրօնաւորսն զվախճանեալսն. և տուաւ նմա տեսանել զամենեւեան ի տեղի փառաւոր, և Անտոն ոչ էր ընդ նոսա: Այլ ասէր. ո՞ր է Անտոն: Այլ ասէին ցնա. առաջի տեառն այ է տեղի նորա:

Այն ի ծերոցն՝ թէ յառաջին ժամանակսն յորժամ գային նոր եղբարք յանապատս, դէք սաստիկ պա տերազմէին ընդ նոսա. և գային կատարեալքն ի ծերոցն մխիթարել զնոսա. և գտանէին զոմանս կաղացեալս ի հարուածէ դիւացն և զոմանս կողմնառեալս և զոմանս կարկամեալս ի միջացն, և առեալ բերէին զնոսա յեկեղեցին և բժշկէին առ ժամայն զնոսա:

Այն Եւսէ երբեմն եղբարք ի լեառն Վիողկոսի նրս տել անդ, և ուսան գործել զկողմանակի հետկս առաջաստին և գործէին վարձկանութք. և վասն զի ոչ էին արուեստաւորք, ոչ ոք տայր նոցա գործել: Այլ թայր երբեմն առ նոսա ոմն ի ծերոցն և ասէ ցնոսա. ընդէր ոչ

զնա և ասէ. ի փորձութիւն մեծ անկայ ես ի շաբաթս այս, հայր, զի գնացի ի գեղ վասն պիտոյից ինչ և անկայ ընդ կնոջ ի պոռնկութի. արդ գոյ ինձ յոյս ասպաշխարութի: Ասէ ծերն. այո գոյ քեզ ասպաշխարութի, և ես բարձից զկէս մեղաց քոց: Ասէ եղբայրն. արդ կարող եմք կեալ ի միասին շնորհօքն Քսի: Եւ բնակեցան ի միասին:

1 Ասէին եթէ ծեր ոմն աղաչեաց զմեծ, զի տեսցէ զսուրբ հարսն, և ետես զնոսա առանց հօրն Անտոնի: Եւ ասէ ցայն որ եցոյց նմա. ո՞ր իցէ հայրն Անտոն: Իսկ նա ասէ ցնա. հայրն Անտոնիոս անդ է, ուր աստուած իցէ:

2 Ասաց ծերն. սովորութի էր հարցն մերոց զի երթային ի սենեակս նորեկ եղբարցն և տեսանէին թէ որպէս կային իւրաքանչիւրն ի խցի իւրում. և թէ ումեք ի նոցանէ մնասէր միտք ի գիւտց և կամ ի խորհրդոց իմիք, բերէին զնա յեկեղեցին և գնէին լուացարան և առնէին աղօթս ի վերայ ախտացելոյն, և լուանային զձեռս ամենայն եղբարքն ի լուացարանն և արկանէին զջուր լուացարանին ի վերայ նորա, և առ ժամայն բժշկէր և սրբէր յորմէ ախտացեալն էր:

3 Գնացեալ երբեմն եղբարք և նստեալ էին ի լեառն Դաւրկոյի, և գիտէին գործել թուղթ, և ոչ գնայր արուեստ նոցա, զի ոչ էին անդ գրիչք: Եւ գնաց առ նոսա ծեր ոմն և ետես զնոսա պարասս և ասէ. ընդէր ոչ աշխատիք: Եւ նոքա ասեն. զի գործ մեր ոչ է պիտա-

գործէք : Իսկ եղբարքն վասն զի երկիւղածք էին , պատասխանի ետուն և ասեն . վասն զի զազիր գործեմք , վասն այնորիկ ոչ տան մեզ ձեռագործ : Իսկ ծերն գիտէր զոմն գործուին իայ և ասէ ցնոսա . երթայք առ այս անուն ծեր և նա տայ ձեզ գործ . և նոքա երթեալ խընդու թէ՛ ետ նոցա գործ : Իսկ եղբարքն ասացին՝ եթէ ոչ գործեմք ազնիւ : Եւ ասէ ծերն՝ եթէ հաւատամ յի՛նձ զի վասն ձերոյ և այլ ևս հանեմ : Եւ սիրով առ լցեալ յօժարեցուցանէր առ նոսա գործել : Եւ հաարդարեւ բռունք յափշտակեն զարքայութիւնն երկնից :

Եւ Եր' ոմն ծերոյն կարասի և ասէ . առ զայդ 'ի պէտպ քո , զի ծերացար : Եւ էր ծերն տկարացեալ : Իսկ ծերն ասաց . դու յետ եօթանասուն ամի եկիր առնուլ զդարմանին իմ յինէն . վաթսուն ամ է տկարութեա իմոյ և ոչ ինչ կարօտ եղէ՝ իայ պատրաստելով և դարմանելով զիս : Եւ ոչ առ յանձն զկարասին :

Նի , հայր : Եւ նա ասէ . գնացէք առ այս ոմն ծառայ իայ , և նա տացէ ձեզ գործ : Իբրեւ գնացին նոքա , ծերն խնդու թէ ետ գործ նոցա , և նոքա ասեն . վատթար է գործ մեր : Եւ ծերն ասէ . հաւատամ յի՛նձ զի և այլք կերակրին 'ի գործոյ ձերմէ : Եւ ուրախութեւ և յօժարամիտ արար զնոսա 'ի գործ , թէպէտ և նոքա ոչ կամէին գործել :

Եւ ծերոյ ումեմն եբեր ոմն ինչս և ասէ . առեալ զայս , հայր , ծախեսցես 'ի պէտպ քո , զի յոյժ ծեր և տկար ես դու : Եւ զի էր ծերն տկար և պիտակ յոյժ : Ասէ ցնա ծերն . վասն այնորիկ եկիր դու առ իս , զի զայն որ կերակրեաց զիս զամս վաթսուն՝ զնա առցես յինէն . զի , հա յայսքան ժամանակս և ոչ միում ումէք յանձնեաց զիս ի՛նձ , այլ նա կերակրեաց զիս առատ ողորմութեւ իւրով : Եւ զայս ասացեալ ոչ ինչ էառ 'ի նմանէ : Այսպէս էին կենցաղք սրբոցն և անստացուած կրօնաւորացն :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ քարգմանութեան

ԱՍԱՑ հայրն Մատնիոս . ես ոչ երկնչիմ յայ, այլ սիրեմ զնա, զի սէր արտաքս վարէ զերկիւղ :

ՄԱՑ հայրն Ղաթոն . ոչ երբէք ննջեցի ունելով զուսմեքէ, և ոչ թողի զոք ննջել թէ ունէր խեթ զինէն : Սոյն ինքն ասէ . ոչ երբէք ետու ես սէր . զի ոչ եթէ տալ սէր և առնուլ՝ այն սէր թուէր ինձ կամ շահ եղբօրն զայն համարեալ կարծէի, այլ կեանք եղբօրն է ինձ պտուղ ընտիր :

ՍԻՐ հայրն Յովսէփ՝ եթէ ասէին եղբարքն եթէ մեք ոչ գիտեմք զգործ սիրոյն . քանզի եմուտ եղբայր ոմն առ հայրն Ղաթոն և ետես զձեռն և գովեաց զնա, և ոչ եթող զնա ծերն ելանել մինչև տարաւ ընդ ինքն զձեռն :

ՍԻՐ հայրն Ղաթոն . եթէ կարողուի՞ն էր և գտաւնէի գողի անկեալ, տայի նմա զմարմին իմ և առնուի ես զնորայն յօժարուի՞ք . և այս է չափ սիրոյն :

ՍԻՆ վասն նորին՝ եթէ գնաց երբեմն՝ ի քաղաք վաճառել զձեռագործ իւր, և գտաւ ի փողոցի անդ անկեալ հիւանդ ոմն օտար՝ որ ոչ զոք ունէր տեսուչ . և կալեալ ծերն ի վարձու տուն՝ եղ զնա անդ, և սպասաւորէր նմա իւրովն ծախիւք ամիսս չորս, մինչև ողջացաւ տկարն, և ասպա գնաց ծերն ի սենեակ իւր :

ՆԱՅԻՆ Մանաս նիտրեցի գնացեալ առ հայրն Մատնիոս, և իբրեւ եհաս անդ՝ ասէ ցնա . ես առաւել աշխատուի՞ն ունիմ յանձին, և որպէս անուն քո մեծացաւ առ մարդիկ : Մէ Մատնիոս . վասն այսորիկ եղև, զի ես զնձ առաւել սիրեմ քան դու :

ՆԵՐ ոմն էր ՚ի սենեակս, որ կոչէր Նյողոն . և եթէ որ դայր տանել զնա ՚ի գործ, ուրախութիւն երթայր ընդ նմա, և այսպէս ասէր . այսօր ընդ նոյն հանդերձեալ եմ մշակել վասն անձին իմոյ, զի այս է սէր նորա :

ՆԱՅ հայրն Նսայիաս . սէր պարապեալ է ընդ տեառն անպակասելի գոհութիւն, և զգոհութիւն ընդունի նա . և այս է նշան հանգստեան և անախտութեան :

ՆԱՆԷՐ երբեմն ՚ի Սկիտոյ հայրն Յոհաննէս կարճիկն և այլք ընդ նմա . և ՚ի գիշերի մոլորեալ ՚ի ճանապարհին առաջնորդ նոցա, ասէն եղբարքն ցհայրն Յոհաննէս . զինչ արասցուք զի մոլորեալ է առաջնորդն մեր : Նսէ ծերն . թէ յանդիմանեմք զնա՝ ամաչէ և տրտմի, այլ առնեմ զիս տկար իբրեւ թէ ոչ կարեմ գնալ, և կամք աստ մինչև ցառաւօտն : Նս արարին այնպէս և կացին մինչև ցառաւօտն և ոչ դայթակղեցին զեղբայրն :

ՆԱՅ հայրն Յոհաննէս կարճահասակն . զոր օրինակ ոչ կարելի է շինել տուն ՚ի վերուստ ՚ի վայր՝ այլ ՚ի հիմանէ սկսեալ, այսպէս և տուն հոգւոյ հիմն շինութեան սէր ընկերին իցէ՝ զի նախ զնա շահեսցես, վասն զի ՚ի սէր եղբօրն կախեալ կան նամ պատուիրանք Նսի :

ՆԵՐ հայրն Սեփրէ վասն հօրն Սակարայ՝ եթէ գնաց երբեմն առ միայնակեաց ոմն և գտաւ զնա զի հիւանդ էր : Նս իբրեւ ոչ եգիտ կերակուր ինչ ՚ի տուն նորա, եհարց ցնա և ասէ . զինչ ճաշակես և կամ զինչ բերից քեզ : Սակ նա խնդրեաց նատիփս : Նս գնաց ծերն յՍեփրեանդրիա բերել զայն նմա, և ոչ ումեք իմացոյց զայն :

ՆԵՐ ոմն էր յԱգիպտոս, որ պատիւ և անուն մեծ ունէր անդ, մինչև գնաց անդր հայրն Սիմէն ՚ի Սկիտոյ . և թողեալ մարդիկ երկրին այնորիկ զծերն զայն, եկին առ հայրն Սիմէն : Սակ հայրն Սիմէն դժուարեալ յոյժ ընդ այս, ասէ ցեղբայր իւր . զինչ արասցուք ծերոյն այն մեծի, զի ցաւս դիպեցին մեզ մարդիկ, զի թողեալ զծերն դիմեցին ՚ի մեզ . և արդ իւր կարասցուք բժշկել զմիտս ծերոյն : Նս ասէ ցնա . պատրաստեցէք մեզ սակաւ ինչ կերակուրս և առէք գինի ամանով և գնասցուք առ նա և ճաշակեսցուք ընդ նմա, գուցէ այսու տեսակաւ բժշկեսցուք զսիրտ նորա : Նսին զկերակուրն և զքսեստ գինւոյն ընդ իւրեանս և գնացին առ

ծերն : Եւ իբրեւ բախեցին զդուռն , եւ աշակերտ նորա
 և ասէ . ուստի էք : Եւ Եսէն ցնա . ասասցես ծերոյն՝ եթէ
 Պիմէն իցէ , և եկեալ է զի օրհնեսցի՝ի քէն : Եւ գնաց
 ասաց զայն ծերոյն , և նա սլատուիրեաց և ասէ . գնա-
 ցէք զի անպարապ եմ ես : Եւսկ նոքա կացեալ՝ի տօթին՝
 ասէն . ոչ գնասցուք աստի թէ ոչ տեսցուք զծերն : Եւ
 իւրեւ ետես զխոնարհութիւն և զհամբերութիւն նոցա ծերն ,
 զղջացաւ և եբաց նոցա զդուռն , և մտեալ՝ի ներքս ա-
 րարին սէր՝ի միասին : Եւ իբրեւ ուտէին նոքա , ասէ
 ծերն . ճշմարիտ ոչ որպէս լսէի զձէնջ զայն միայն , այլ
 առաւել տեսի զգործս և զսէր և զխոնարհութիւն ձեր :
 Եւ եղէն սիրելիք միմեանց :

Եւսկ հայրն Պիմէն՝ եթէ գնայր եղբայր որ առ հայրն
 Յոհաննէս կարճն , և գործով ցուցանէր նմա սէր ա-
 ռաքելոյն որ ասէ՝ եթէ ժէր երկայնամիտ է և քաղցր .
 զի աւելի սէր ոչ որ ունի քան զայս , եթէ դնէ զանձն
 իւր վասն բարեկամաց իւրոց : Եւ դարձեալ այն՝ որ լսէ
 բան ինչ չար զիւրմէ , և ինքն փոխանակ ոչ ասէ չար : Եւ
 դարձեալ այն՝ եթէ զրկեսցի ինչ , և փոխանակ ոչ զրկէ :

Եւսկ վասն հօրն Պիմէնի՝ եթէ բնակէր երբեմն՝ի
 Սկիտէ ընդ երկուս աշակերտս իւր և երկուց եղբարց ,
 և փոքր այն մանուկ նեղէր զնոսա : Եւսկ հայրն Պիմէն
 ցմիւս եղբայր իւր . զինչ արասցուք մանկանս այսորիկ
 զի լուծէ զմեզ , արի գնասցուք աստի : Եւ ելին գնալ
 և թողին զնա անդ : Եւսկ նա իբրեւ ետես զի յամեցին ,
 եւ և ետես զնոսա՝ի հեռաստանէ զի գնային . սկսաւ
 ձայնել և ընթանալ զինի նոցա : Եւսկ Պիմէն ցեղբայր
 իւր . մնասցուք մանկանն : Եւ իբրեւ եկն առ նոսա , ա-
 սէ . ո՛ր գնայք դուք և թողիք զիս միայն : Եւսկ ծերն .
 զի տրտմեցուցանես զմեզ , թողաք զքեզ և գնամք : Եւ
 նա ասէ . գնամք՝ի միասին ուր և կամիք : Եւ իբրեւ ետես
 ծերն զանմեղութիւն նորա , ասէ ցեղբայր իւր . եկ դարձ-
 ցուք՝ի սենեակ մեր , զի ոչ կամաւ առնէ սա , այլ դէն
 տայ առնել զի տրտմեցուցէ զմեզ : Եւ դարձան ի
 տուն իւրեանց :

Եւսկ երբեմն սարակինոսք՝ի սենեակ հօրն Սկ-
 տոյի և կողոպտեցին զնա և զեղբայր նորա . իսկ ծերքն
 երկոքեան եղբարքն գնացին յանապատ թէ գտցեն կե-
 րակուր ինչ : Եւ մինչդեռ գնային , գտաւ ծերն սպտուր

ըղտու և մանրեաց զնա և եգիտ 'ի նմա երկու հատ գա-
րւոյ, զմինն եկեր և զմիւսն ունէր 'ի ձեռին իւրում: Այն
եղբայր իւր և ետես զնա զի ծամէր և ասէ. այս է սէր
քո, եղբայր, զի գտեր ինչ և ճաշակեցեր միայն, և զի ոչ
կոչեցեր: Ասէ ծերն. ոչ արարի զայն չար, ասա զբա-
ժին քո ունիմ 'ի ձեռին իմում, զի երկու հատ միայն
գտի: Ասէ եղբայրն. և զինչ պիտոյ էր յայսմանէ բա-
ժին, այլ քանզի ճշմարտիւ սիրոյն ծնունդ է այդ:

ԱՍԷԻՆ վասն հօրն Սիլուանէի՝ եթէ նստաւ 'ի սե-
նեկի աւուրս բազումս և ոչ ունէր կերակուրս, բայց
միայն սիսեռն սակաւ, և գործէր մաղս: Աւ ասա եկն
առ նա ոմն յԱգիպտոսէ և ունէր ընդ ինքն յաւանակ
բարձեալ հաց և բախեաց զգուռն, և արձակեալ զբեռն
ետ ցծերն. և առեալ զհացն օրհնէր և փառաւորէր զնձ,
և զյաւանակն մաղիւքն իւր բարձեալ առաքեաց զնա:

ՊԱՏՄԵԱՅ մեզ զայս ոմն, եթէ էր ոմն մագիստրոս
մանուկ հասակաւ և գեղեցիկ տեսլեամբ, որ ընթանայր
'ի գործ թագաւորի: Առ ունէր 'ի քաղաքի ուրեմն բա-
րեկամ հաւատարիմ և միամիտ և հարուստ, քանզի
յերևելի արանց էր: Աւ յորժամ գայր անդր, բազումս
հանգուցանէր զնա 'ի տան իւրում, և սպասէին ինքն և
կինն իւր: Աւ եղև յազգմանէ չարին զի տուփացաւ 'ի
մագիստրոսն կին նորա, և ոչ գիտէր այր նորա. և պատ-
կառէր կինն, վասն որոյ և ոչ ինչ երևեցոյց յայնմանէ,
բայց 'ի սիրտ նորա բորբոքէր հուր տուփուէն: Աւ իբրև
զնաց մանուկն զճանապարհ իւր, կինն 'ի սաստկութե
ցանկութեն հիւանդացեալ հաշէր, և անկաւ յանկողին
թմրեալ: Ասկ այր նորա կոչեալ զճարտարս բժշկաց ցու-
ցանէր. և նոքա իբրև տեսին՝ ասեն. սա 'ի մարմնի ցաւս
ոչ ունի, այլ թէ ինչ հիւանդութիւն 'ի ծածուկ ունի
յանձին՝ ոչ գիտեմք: Աւ մերձ նստեալ այր նորա, բա-
զում հեկեկանօք աղաչէր զնա ասել թէ զինչ վշտա-
նայ: Ասկ նա երկնչէր և ամաչէր ասել, բայց յետոյ խոս-
տովանեցաւ և ասէ. գիտեա, տէր իմ, զի դու վասն ան-
բժութե սրտի քո ժողովես միշտ աստ զերիտասարդս գե-
ղեցիկս, և ես կին եմ տկար բնութե և մանուկ հասա-
կաւ և վնասիմ 'ի կերպարանաց նոցա: Աւ ասա վասն
իշխանին այն մտին խորհուրդք չար 'ի սիրտ իմ որով
կիզեալ հիւանդացայ և կամ 'ի մահի՞նս թմրեալ: Աբ-

րև լուալ զայս այրն՝ լուեաց։ Իսկ զկնի աւուրց ինչ եկն
դարձեալ անդ մագիստրոսն այն, և գնաց մարդն ընդ-
դէմ նորա։ Եւ իբրև ետես՝ ասէ. դու գիտես, տէր իմ
իշխան, թէ որպէս սիրէի զքեզ, և էաք հացակից քո
ես և կին իմ. և ահա անկաւ խորհուրդ չար՝ ի սիրտ
կնոջ իմոյ տուփուծե քո, և ահա անկեալ դնի։ Իսկ նա
իբրև լուաւ, տրտմեցաւ յոյժ վասն այնորիկ, որպէս և
էր նա անպարտ ի խորհրդոցն, և ասէ ցնա. մի տըրտ-
միր, անձ բազումողորմ է։ Եւ գնաց մանուկն և գեր-
ծեաց զմազ և զմորուս և զյօնս իւր, և հերձոտեալ վի-
րաւորեաց զդէմն և զամենայն գլուխ իւր, և եղև իբրև
զգողի ծերացեալ գեղեցիկ մանուկն այն. և զգեցեալ
քուրձ ժահահոտ և աղտեղեալ՝ գնաց ի տուն ուր դնէր
կինն, և այրն իւր նստէր մերձ ի նա. և բացեալ զգլուխ
իւր ցուցանէր զխոցոտեալ և զաղտեղեալ դէմն իւր և
ասէր. ահա, մայր, այսպէս արար զիս անձ։ Իսկ իբրև
ետես կինն զանբաւ գեղեցկութիւն մանկանն այնպէս
տգեղեալ և աղտեղեալ և սևացեալ, զարմացաւ յոյժ։
Եւ տեսեալ անձ զգործ և զխոնարհութիւն մանկանն,
էառ ի սրտէ կնոջն զպատերազմն, և ողջացաւ առժա-
մայն։ Եւ ասէ իշխանն առանձին ցայր նորա. ահա շնոր-
հօքն ան ողջացաւ կին քո, և յայսմ հետէ ոչ տեսցէ զե-
րեսս իմ։ Եւ ահա է դնել զանձն վասն սիրելոյն, և
առնել բարի փոխանակ բարւոյ։

Եւ ԹԱՐԳ երկու ըմբռնեցան յաղագս հաւատոց և
կացին ի վկայութի վասն Վշի և տանջեցան միանգամ
և արկան ի բանտ. բայց ունէին նոքա առ միմեանս
սրտմտութի։ Եւ իբրև արգելան ի բանտի, մինն ի նո-
ցանէ եղ ծունր միւսոյն և ասէ. յայգուց դիպելոց է մեզ
վախճան, թողցուք մեք զթշնամութիւն և զնախանձս
մեր։ Իսկ նա ոչ կամեցաւ առնել զայս։ Եւ յերկրորդ
աւուր ածեալ եղեն ի դատել և տանջեցան սաստիկ.
Իսկ որ ոչն եթող զոխս և ոչ հաշտեցաւ ընդ եղբօրն,
յառաջին տանջանսն յաղթեցաւ և անկաւ ի հաւա-
տոցն։ Եւ ցնա իշխանն. և ընդէր երեկ ոչ լուար ինձ
և այսչափ հարուածեցար։ Իսկ նա ասէ. վասն այսորիկ
զի ոխս պահեցի եղբօրն և ոչ հաշտեցայ ընդ նմա, պա-
կասեցայ ես յօգնականութենէն յայ և անկայ ի հա-
ւատոյ։ Եւ միւսն այն եղբայր որ խոնարհեցաւ ի հաշ-

տուլթի, արժանի եղև վկայական արեան և մահուան
վասն Վշի: Մա որ ոչ սիրէ զեղբայր իւր և նենգու
թեամբ կայ, մերժէ զնա ան յօգնականութենէն իւր:
Եւ ոմն Սեկրիստոնէ 'ի քաղաքի ուրեմն, և ոմն մի
քաղաքացի եղ առ նա 'ի պահս հինգ հարիւր դահեկան
կնքեալ և ասէ. պահեսցես զայս և սակաւ սակաւ տա-
ցես ինձ որչափ պիտոյասցի: Եւ ոչ որ էր անդ յորժամ
ետ զայն 'ի պահս, այլ մի ոմն իշխանաց քաղաքին 'ի
հեռուստ ետես զտալն և լսէր զոր ասէրն մինչ տայր ըզ-
գանձն, և նորա զնա ոչ տեսանէին: Եւ անցին 'ի վե-
րայ սակաւ աւուրս, պիտոյ եղև ինչ տեառն ոսկւոյն, և
ասէ ցՍեկրիստոնէն տէր ընչիցն. տուր ինձ յոսկւոյ իմոյ
քսան դահեկան, զի պիտոյ է ինձ: Եւ նա վստահա-
ցեալ էր զի ոչ որ տեսեալ էր և ոչ ունէր վկայ, ուրա-
ցաւ և ասէ. յորոյ ոսկւոյ տամ, զի ոչ գիտեմ և ոչ լը-
ւայ երբէք 'ի քէն և ոչ ինչ ետուր ցիս երբէք: Եւ ոչ
ինչ կարաց այրն այն առնել ինչ: Եւ իբրեւ ել անտի
տրտմեալ, դիպաւ նմա իշխանն այն և ասէ ցնա. զի
տրտմեալ ես այդպէս: Եւ ասաց այրն զպատճառ տրտ-
մելոյն նմա: Եւ ցնա իշխանն. ստուգապէս ետուր նմա
զգանձն: Եւ նա ասէ. ճշմարիտ ետու: Եւ իշխանն ա-
սէ. ասասցես նմա՝ եկեալ երդուիցես և հաւատացու-
ցես զիս 'ի սուրբն Մարգարէաս, և բաւական է ինձ: Սի
էր տեղին այն մերձ 'ի տաճար Մարգարէի առաքելոյն:
Վնաց այրն և ասաց զայն. և նա մտեալ 'ի տաճարն զի
երդուիցէ, ասէ իշխանն ցճառայն իւր. զոր ինչ արարից
ես, մի երկիցես և մի ասասցես ինչ: Եւ մտեալ իշխանն
մերկ 'ի տաճարն, սկսաւ մոլել իբրեւ զգիւհաւոր և ձայ-
նէր սաստկապէս և մոլէր. և կալեալ զայրն մինչ երդ-
նուլ կամէր, և գոչէր առաջի բազմութեանն և ասէր.
սուրբն Մարգարէաս առաքեալ ասէ՝ տեսէք զչար այրս զայս,
որ ունի զսորա հինգ հարիւր դահեկանն և եկեալ է սուտ
երդնուլ աստ 'ի վերայ իմ: Եւ կալեալ զնա խեղդէր և
ասէր. սուրբն Մարգարէաս ասէ՝ տուր 'ի սա զգանձ իւր:
Եւ Սեկրիստոնէն այն սոսկացեալ երկեաւ յոյժ, զի էր
այրն զօրաւոր: Եւ խոստովանեալ ասէ. ես ունիմ ըզ-
գանձն և տամ այժմ, թոյլ տուր: Եւ թոյլ ետ: Եւ այն-
ժամ բերեալ ետ ցտէր իւր զայն: Եւ ասէ դիւհաւորն
ցտէր ոսկւոյն. դիր վեց դահեկան 'ի վերայ սեղանոյն՝

սուրբն Միգրէաս ասէ : Աւ նա եղ ուրախութիւն , և առեալ զինչս իւր գնաց : Իսկ իշխանն զգեցեալ զհանդերձս իւր շրջէր 'ի քաղաքին պայծառապէս . և եկեալ 'ի տեղին ուր էր Սեկրիստոնէն այն , և սկսաւ Սեկրիստոնէն նայել 'ի նա : Իսկ իշխանն ասէ ցնա . զի նայիս ընդ իս , եղբայր . հաւատա ինձ , ես շնորհօքն քոյ դիւահար ոչ եմ . այլ մինչ ետ նա 'ի քեզ զոսկին , ես տեսի աչօք իմովք . և մինչ ուրանայիր դու և երգնուլ կամէիր , հնարեցայ զայն՝ զի մի ասիցես ցիս թէ դու միայն ոչ հաւատարիմ ես , և արարի զի մի կորիցէ հոգի քո և մի կորիցէ անիրաւութիւն ինչք նորա : Միայն սա եցոյց գործովք թէ զինչ է դնել զանձն վասն ընկերին , զի վասն շահու այլոց մոռացաւ զպատուականութիւն իւր 'ի փառս քո :

ԱՐՕՆԱԻՈՐ ոմն ճգնաւոր յոյժ և անասէր ունէր բարեկամ միայնակեաց յանապատ , և վախճանեցաւ միայնակեացն այն . և մտեալ բարեկամն իւր 'ի սենեակ նորա և դտաւ յիսուն դահեկանս , և սկսաւ տրտմել և լալ , և երկնչէր մի գուցէ պակասեսցի միայնակեացն սակս ոսկւոյն այնորիկ յողորմութիւն քո : Այլ իբրեւ աղաչեաց յոյժ վասն այսորիկ զտէր , ետես զհրեշտակ տեառն որ ասէր ցնա . ընդէր ցաւազնիս և հոգաս վասն միայնակեցին այնորիկ . զի որ կամի զմարդասիրութիւն , յանձնեսցէ զնա . զի թէ ամենեքեան կատարեալք էին , ուր երևէր մարդասիրութիւն քո : Արով հաւատաց եղբայրն թէ արարողորմութիւն անձ ընդ միայնակեացն այն , և գոհանայր զքո :

Եւ ոմն առաքեաց զաշակերտ իւր յԱգիպտոս բերել նմա ուղտ զի տարցեն զսփրիդս նոցա յԱգիպտոս : Այլ իբրեւ եղբայրն եբեր զուղտն 'ի Ալիտէ , ետես զնա այլ եղբայր և ասէ . թէ գիտացեալ էր իմ զգնալ քո , եկեալ էի և ես ընդ քեզ , զի և մեզ պիտոյ էր ուղտ : Վնաց եղբայրն և պատմեաց զայս ծերոյն : Մէծերն . զնացեալ տացես 'ի նա զուղտն և ասասցես ցնա . գործ մեր ոչ է պատրաստ , տար վաճառեա զգործ քո , և մինչ գայցես՝ ընդ քեզ բեր զուղտն զի տարցուք և մեք զմեր ձեռագործ : Այլ տարեալ եղբայրն ետ ցնա զուղտն , և բարձեալ զսփրիդսն իւր տարաւ յԱգիպտոս . և զինի վաճառելոյն եբեր զինի իւր զուղտն և ետ ցծերն և ասէ . թողութիւն արա ինձ , զի բազում սէրն քո եբարձ

յինէն զպտուղ իմ, զի զանհամ սովորութիւնն իմ եւ բարձ և զբարի համն հաստատեաց:

Եւ ԶԱՅՐ ոմն եհարցց ծերն և ասէ. ընդէր, հայր, բազումք արդեօք աշխատին 'ի ճգնութիւնս, և ոչ ստանան շնորհս իբրեւ առաջին հարքն: Եւ ծերն. յայնժամ սէր էր 'ի նոսա և սիրով շահէին զընկերն և տանէին 'ի վեր. իսկ արդ ցամաքեալ սէր 'ի վայր հարկանեն զընկերն, և սակս այսորիկ շնորհս ոչ ունին:

Եւ ծերն. ոչ երբէք խնդրեաց սիրտ իմ զգործ շահու իմոյ՝ յորում փնասէր եղբայրն, զի շահ եղբօրն պտուղ հոգւոյ իմոյ համարեալ է ինձ:

ԶԴԵԱՒՈՐ ոմն ծեր եգիտ զայր ոմն դիւահար, որ էր կարկամեալ և ոչ կարէր խօսել. և վստահացեալ 'ի սէրն ւնի և խնդրեաց աղօթիւք 'ի տեառնէ, որպէս զի գայցէ 'ի նա դէն, և ազատեսցի դիւահարն այն: Եւ լուաւ ւնձ աղօթից նորա, և եկն 'ի նա դէն և ծանրացաւ 'ի դիւահարն ծերն. յայնժամ յաւել 'ի պահս և յաղօթս և 'ի ճգնութիւնս յոյժ: Եւ վասն սիրոյն զոր ունէր առ ւնձ և առ ընկերն, 'ի սակաւ աւուրս հալածեաց զդէն 'ի նմանէ:

Եւ ԿՈՒ ծերք բնակէին 'ի միասին բազում ամս, և ոչ երբէք կազեալ էին ընդ միմեանս: Եւ միում աւուր ասէ մինն ցմիւսն. արասցուք և մեք կուիւ ընդ միմեանս որպէս զմարդս: Իսկ նա ասէ. ոչ գիտեմ թէ որպէս լինիցի կուիւ: Իսկ նա ասէ. ահա ես դնեմ աղիւս 'ի միջի, և ես ասեմ՝ եթէ իմ է սա, և դու ասասցես՝ ոչ, այլ իմ իցէ, և յայնմանէ սկսանի շփոթ և կուիւ: Եւ առեալ զաղիւսն կաւոյ եղ 'ի միջի, և ասէ մինն՝ այս իմ է, իսկ երկրորդն ասէ՝ ոչ, այլ իմ է. և նա ասէ բարկութեմ՝ ոչ, այլ իմ է. իսկ երկրորդն ասէ հեղութեմ, եթէ քո իցէ, առ և գնա աստի: Եւ ոչ կարացին կուուել ընդ միմեանս, և այնպէս մեկնեցան և ոչ շփոթեցան, զի յընկերսիրութիւն սերտեալք էին, և խաղաղասէր սովորեալք՝ օրինակին ևս ոչ կարացին կուուոյն տեւել առ 'ի ճանաչել զնորա զիարդն և զորպէսն:

Եւ 'ի հարանցն գնաց 'ի քաղաքն վաճառել զձեռագործ իւր, և ետես աղքատ մի մերկ, և մերկացեալ ըզհանդերձս իւր զգեցոյց նմա. իսկ աղքատն այն տարեալ վաճառեաց զայն: Իբրեւ գիտաց ծերն զվաճառել հանդերձին իւրոյ, տրտմեցաւ և զղջացաւ ընդ տալն: Իսկ

'ի գիշերի 'ի տեսլեանն երևեցաւ նմա ՎՅԾ և զգեցեալ էր զպատմութեանն նորա, և ասէ ցծերն. մի տրտմիր, ասա ես զգեցեալ եմ զհանդերձ քո զոր ետուր ինձ: Եւ մխիթարեալ ծերոյն փառաւոր առնէր զնձ:

Եւ ծերն. ոչ է պարտ մեզ բաժանել յանձնէ զընկերն, այլ խնդալ ընդ խնդութիւն և տրտմել ընդ տրտմութիւն նորա և սպասել որպէս անձին իւրոյ. իսկ եթէ տկարացի, առնել պարտ է ըստ գրեցելոյն՝ եթէ մի մարմին եմք 'ի ՎՅԾ, և եթէ հաւատացելոցն ամենեցուն էր սիրտ և միտք և ինչք մի և հասարակաց:

Եւ ԲԱՐՔ երկու բնակէին 'ի միասին, մինն արգելական և միւսն առնէր սպասաւորութիւն երկոցունցն: Եւ երբեմն զի տարաւ եղբայրն վաճառել զձեռագործ երկոցունցն, և եբեր զգինն յոյժ սակաւ. և արար զայս բազում անգամ, մինչև խորհեցաւ հանդարտեալն եղբայր և ասէ. կամ ծախէ զայն չարաչար և կամ խաբէ որ զնա 'ի վաճառելն, գնացեալ տեսից զայս: Եւ յարեաւ հետեւեցաւ զկնի նորա 'ի ծածուկ. և գնացեալ եղբայրն վաճառեաց զգործն և դարձաւ եմուտ 'ի տեղի ուր ոչ էր պարտ: Եւ իբրև երևեցան միմեանց, արգելականն այն ձեացոյց զինքն եթէ և ես արարի այդպէս: Եւ իբրև ելին 'ի քաղաքէն 'ի միասին, անկաւ առ ոտս անկելոյն այն որ ոչ անկեալն էր և խնդրէր թողութիւն. զայս արար բազում անգամ, և զյանցանս եղբորն յանձն կրէր: Եւ իբրև հանդերձեալ էր ելանել յաշխարհէ նա որ արգելական էր՝ ասէ ցանկեալն եղբայր. անսլարտ էի ես 'ի մեղացն այնորիկ վասն որոյ ըզթողութիւն խնդրէի 'ի քէն. այլ վասն այսորիկ առնէի, զի եթերևս դու ապաշխարեսցես. արդ աղօթեա վասն իմ, և որչափ կար է քո՝ փախիր 'ի մեղաց, զի և դու փոյթ ելանելոց ես: Իսկ եղբայրն յաւել 'ի ճգնութիւն և եղև հաճոյ նոյ:

Եւ ԲԱՐՔ եին երկու եղբարք կրօնաւորք, և մինն մերկացեալ զզգեստ կրօնաւորի և եղև գռեհիկ, և միւսն աղաչեաց ոչ առնել զայն վասն նորա: Եւ համբերութիւն միոյ եղբորն գթացաւ տէր և 'ի միւսն, և դարձան 'ի սենեակս իւրեանց և էին 'ի մեծի ճգնութե:

Եւ ԲԱՐՔ ոմն եհարց ցծերն և ասէ. ընդէր, հայր, յորժամ կատարեմ զաղօթս իմ, է երբեմն զի ունիմ

և է երբեմն զի ոչ ունիմ յօժարութի՝ և զեղջ՝ ի մտի :
Ըսէ ծերն . և ուստի երևի թէ ունիցի մարդ զսէրն նյ ,
քանզի սէրն նյ բերէ զեղջ :

ԼՆԲԱՅՐ ոմն գնաց յԱգիպտոս գնել վուշ , և դի-
պեցաւ գնել յայրւոյ կնոջէ . և իբրեւ տայր յեղբայրն
զվուշն այրին այն , յոգւոց եհան և ասէ ցնա . առաքեաց
նձ գթեզ , եղբայր , կերակրել զեղբարս քո զորքսն իմ :
Իբրեւ լուաւ զայս եղբայրն , ուրախ եղև և կրկին ետ
զգին վշոյն , և գոհանայր զնյ վասն յայտնելոյ նմա զորքն՝
որոց արժանացաւ տալ զպէտսն կարօտելոց եղբարց :

ՍԻՄՈՍ ոմն գնայր զճանապարհ իւր , և եգիտ կրօ-
նաւոր ոմն զի նստէր ՚ի սենեկի . և սկսաւ միմոսն կալ
յաղօթս վասն ծերոյն և ասէր . նձ , ողորմեաց աղքա-
տիս և խոնարհիս այսորիկ . զի ոչ ճանաչէր զնա թէ ով
իցէ : ԼԷ իբրեւ դարձաւ անդրէն ընդ այն , արար դար-
ձեալ այնպէս , և ողջացաւ առժամայն ծերն : Ըսէ ծերն
ասէր զայս առ եկեալսն առ նա՝ եթէ որք գան առ ծերսն
և աղօթեն վասն նոցա և ասեն , թէ տէր պահեսցէ ըզ-
ձեզ վս մեր մեղաւորացս , նոքա վարձս մեծամեծս առցեն :

ԸՍԱՅ ծերն . մի պահանջեր սէր ընդ սիրոյ ընկերին ,
զի շփոթեսցի մարդ եթէ ոք ոչ տացէ զփոխարէն . այլ
դու ցոյց զսէր յընկերն և հանգիցես , և այսպէս ձգես-
ցես զընկերն ՚ի սէր քո :

ԴԱՐՁԵԱԼ ասէ . տկարանալ սիրոյ յեղբօրէն յայս-
ցանէ լինի , մի զի ընդունիցի վասն նոցա զկեղակարծելի
խորհուրդս , և երկրորդ զի թէ հաւատասցէ զկամս սրբ-
տի իւրոյ և հաւանեսցի կամաց իւրոց , ապա ոչ կարէ
հաւատացուցանել զխորհուրդ իւր մտաց նորա : Ըրդ ե-
թէ կամիս զի ամենայնի օգնական ունիցիս զԸՄ , մի
վստահանար ՚ի կարծիս մտաց քոց , այլ փութա ՚ի բո-
լոր անձնէ քումմէ , որպէս զի խոնարհեսցիս եղբօր քո և
հատցես ՚ի քէն զկամս քո , այսպէս կեցցես զօրուքն ԸՄի :

ԴԱՐՁԵԱԼ ասէ . որ ըստ նյ իցէ սէր , յոյժ վերա-
գոյն է որ առ միմեանս քան զընութեամբն սէր որ առ
մարմնաւոր ազգայինս է . քանզի և ինքն նձ սէր կոչե-
ցեալ է :

ՎԱՍՆ ՀՈԳԵՏԵՍ

ԵՒ ՆՇԱՆԱԶԳԵԱՑ ՀԱՐՑՆ

18,1

ԵՂԱՐՑ՝ ոմանց դիպեցաւ նեղութիւն 'ի տեղւոջ ինքեանց. և կամեցեալ թողուլ զտեղին չոգան առ հայրն Ղմոն, և ահա ծերն նաւէր: Տեսեալ զնոսա յեզր գետոյն զի երթային զճանապարհն, ասէ ցնաւորդսն. հանէք զիս 'ի ցամաքն: Եւ կոչեցեալ զնոսա զերկոսեան ասէ ցնոսա. ես եմ Ղմոն՝ առ որ դուքն կամիք երթալ: Եւ մխիթարեալ զսիրտս նոցա՝ դարձեալ ետ դառնալ 'ի տեղին իւրեանց. վասն զի ոչ ունէին ինչ փնաս հոգւոյ, այլ նեղութի մարդկեղէնս:

2

ՂՍԻՐ² երբեմն հայրն Դանիէլ՝ թէ պատմեաց մեզ հայրն Ղրսէն՝ եթէ էր ոմն 'ի ծերոցն որ նստէր 'ի տան իւրում և լուաւ ձայն որ ասէր. եկ արտաքս, և ցուցից քեզ զգործս մարդկան: Եւ ելեալ նորա, առեալ տարաւ զնա 'ի տեղի ուրեմն և եցոյց նմա մարդ մի զի կայր յոտն և հանէր ջուր 'ի ջրհորոյն և արկանէր յորդ ծակ, և ի ջանէր ջուրն դարձեալ 'ի ջրհորն: Եւ յառաջ մատուցեալ սակաւիկ մի՝ եցոյց նմա եթոպացի զոմն զի հատաւ

1 ԵՂԱՐՑ ոմանց պատահեաց տրամուծի ինչ 'ի տեղի իւրեանց, և կամեցան թողուլ զտեղին զայն, և թողին և գնացին առ հայրն Ղմոնաս: Իսկ ծերն յապին գետոյն էր և ետես զնոսա զի գնային յայնկոյս գետոյն, և ասէ ցնաւաւորսն. հանէք զիս յայնկոյս: Եւ ել առ եղբարսն և ասէ ցնոսա. ես եմ Ղմոնաս զոր խնդրէք տեսանել: Եւ ուսոյց զնոսա և մխիթարեաց և հաւատացոյց դառնալ 'ի տեղիս իւրեանց. զի ոչ էր գործն այն փնաս հոգւոյ, այլ տրամուծիւն ինչ մարմնոյ:

2 Ասաց հայրն Դանիէլ՝ եթէ պատմէր մեզ հայրն Ղրսէնիոս իբրև զայլմէ, այլ ինքն էր որ ետես զայս, եթէ նստէր երբեմն ծերն 'ի սեւեկի իւրում, և եկն առ նա ձայն որ ասէր. եկ զկնի իմ և ցուցից քեզ զգործս մարդկան: Եւ յարուցեալ եկն, և տարաւ զնա 'ի տեղի ինչ և եցոյց նմա այր մի սև հնդիկ՝ որ գնէր զփայտ բեռն, և յորժամ բառնալ ոչ կարէր՝ աւելոյր այլ 'ի վերայ նորա. զայս արար նա բազում անգամ: Եւ անցեալ անտի եցոյց նմա այլ ոմն այր զի նստէր առ ափն ջրհորոյ ինչ և հանէր դուլիւ զջուր և արկանէր յաւազան ծակ՝ որ

նէր փայտ և առնէր բեռն մեծ, և փորձեալ համբառ-
նալ զբեռնն և ոչ հանդուրժեաց շարժել. և երթեալ
դարձեալ հատանէր այլ փայտ և յաւելոյր 'ի բեռնն.
բազում անգամ այսպէս արարեալ՝ մեծացոյց զբեռնն:
Եւ երթեալ սակաւիկ մի յառաջ՝ մերձեցաք 'ի դուռն
քաղաքի միոջ, և ահա երկուք ոմանք գային հեծեալք 'ի
ձիս, և ունէին փայտ խոտորնակի և կամէին մտանել 'ի
քաղաքն և ոչ կարէին, վասն զի զփայտն խոտորնակի
ունէին, և ոչ խոտորեցան սոքա առ իրեարս: Եւ իբրեւ
զհետ նոցա չոգաւ, ետես զի մնացին երկոքեան արտաքս
'ի քաղաքէն: Արդ սոքա են զոր թէ տեսանես ուրբ ու-
նին զլուծ ամբարտաւանութեն, և ոչ խոնարհեցան զի
ուղղեսցեն զինքեանս և զհետ երթիցեն խոնարհ ճա-
նապարհին Քսի, յաղագս այնորիկ արգելան արտաքոյ
արքայութեն ան: Եւ որ զփայտն կոտորէր այրն՝ 'ի մեղս
բազումս էր անկեալ, և փոխանակ ապաշխարելոյ՝ այլ
ևս գործէր և դնէր մեղս 'ի մեղաց վերայ: Եւ որ ըզ-
ջուրն հանէր՝ բարի գործս գործէր, սա է մարդն որ առ-
նէ զողորմածութի. իսկ յայլում յամենայնի զանիրա-
ւութի գործէր, և վասն չար գործոցն խանգարէ և զսա-
կաւ բարին: Արդ պարտ է մարդոյ արթուն լինել 'ի
գործս իւր, զի մի ընդունայն վաստակեսցի:

Եւ եւս՝ երբեմն ոմն 'ի ծերոցն Սկիւթայ չոգաւ 'ի
Տերենութ և ուր վանքն նորա էին, վասն աշխատութե
կրօնաւորութե նորա բերէին նմա սակաւ մի գինի: Արդ

դարձեալ մտանէր 'ի նա ջուրն: Եւ դարձեալ եցոյց նմա այլ ոմն, զի
էր տաճար մեծ և արք երկու նստեալ 'ի ձիս ուրբ ունէին գերան մեծ
բարձեալ իբրեւ զլուծս, և կացեալ առ դրան տաճարին ոչ կարէին
մտանել, զի գերանն արգելոյր զնոսա, և ոչ խոնարհէին միմեանց թէ
մինն առաջին մտցէ. և այսպէս մնացին արտաքոյ տաճարին: Եւ ապա
ասէ ցնա ձայնն. սա նոքա են ուրբ բարձեալ ունին զլուծ արդարու-
թեանն ամբարտաւանութեամբ, և ոչ խոնարհեալ ուղղեցին զանձինս
գնալ զհետ խոնարհութեն Քսի, վասն այսորիկ մնացին արտաքոյ ար-
քայութեն ան: Իսկ որ բառնայր զփայտն՝ նա է այր մեղաւոր՝ որ ունի
մեղս բազումս, և փոխանակ ապաշխարելոյ զայն՝ յաւելու այլ 'ի նա
զօրհանապազ. իսկ որ հանէրն զջուր՝ այն է այր՝ որ գործէ գործս բա-
րիս, և վասն զի խառնէ զայն ընդ չար գործս, վասն այնորիկ կորնչի
և բարին այն: Եւ պարտ է զի միշտ զգաստ և արթուն լինիցի մարդ յա-
մենայն գործս իւր, զի մի ընդունայն աշխատեսցի:

Եւ երբեմն հայրն Քսանթիոս 'ի Սկիւթոյ 'ի Տերենութ, և յաղագս
աշխատն լինելոյ յուղւոյ՝ մատուցին նմա սակաւ մի գինի: Եւ լուան ո-
մանք զգալուստն նորա, և բերին առ նա դիւահար մի զի բժշկեսցէ

լուեալ ոմանց վասն նորա՝ ածին առ նա դիւահար, և սկսաւ դէն թշնամանել զծերն և ասել. առ արբեցողդ այդ ածէք զիս: Ալ ծերն ոչ կամէր հանել զնա, բայց վասն թշնամանացն ասէ ցնա. հաւատամ ՚ի Վշ, եթէ յառաջագոյն քան զիմ ըմպել զբաժակս զայս ելանիցես ՚ի դմանէ: Ալ եղև իբրև ծերն սկսաւ ըմպել զգինին, ա զաղակեաց դէն և ասէ. այրես այրես զիս: Ալ մինչ չև արբեալ էր զգինին՝ ել դէն ՚ի նմանէ շնորհօքն Վշի:

ՍԻՄՈՆ ոմն կոյս զամենայն աւուրս կենաց իւրոց եկաց ընդ մօր իւրում, և այս վարք էին կուսին. զամենայն աւուրս ագանելով պահէր և մանէր կտաւ. սա արժանի եղև շնորհս ընդունել յայ: Ալ էին գեօղք երկու մօտ ՚ի Վեղոս գետ և կամէին ճակատել ընդ միմեանս վասն ջրաբաշխին, և բազումք մեռանէին վասն այսր ջրաբաշխի, զի հզօր էր մի գեօղն քան զմիւսն. կամեցան երկու գիւղքն ՚ի ճակատ ելանել, սոքա աստի և նոքա անտի կոտորել զմիմեանս: Ալ յայտնեցաւ երանելի կուսին հրեշտակ ւայ և ասէ ցնա. տուր կոչել զծերս գեղջդ և ասա ցնոսա. ելէք ընդ առաջ նոցա և տուք պատերազմ, զի մի ամենեքեան կոտորեսցիք: Այս իբրև լուան ծերք գեղջն, երկեան երկիւղ մեծ և անկան յօտս կուսին և աղաչէին զնա և ասէին. մեք ոչ իշխեմք նոցա պատահել, քանզի գիտեմք զնոցա կատաղութին. փրկեա զմեզ ՚ի մահուանէս, և անուն բարի առնես ամենայն երկրիս եգիպտացւոց: Իսկ սուրբ կոյսն ոչ հաւանեցաւ ելանել ընդ առաջ նոցա, այլ ել ՚ի տանին տան իւրոյ և կայր յաղօթս առ ւած և ասէր. տէր ա մենակալ, լուր ձայնի աղախնոյս քո, և մտցեն աղաչանք իմ առաջի քո. քո զօրութիւնդ դարձո զնոսա ՚ի տեղւորէն՝ ուստի գան դեռ: Ալ մինչ սուրբ կոյսն կայր յաղօթս, անդէն զտեղի առին իբրև մղոնօք երիւք ՚ի բացեայ ՚ի գեղջէն, որպէս և խնդրեաց սուրբ կոյսն յայ:

Զնա: Եւ սկսաւ դէն անարգել զծերն և ասէր. առ արբեցողս այս բերիք զիս և գինեսէր: Եւ ծերն ոչ կամէր հալածել զնա վասն խոնարհութեանն, այլ վասն նախատանացն ասէ ցնա. հաւատամ ՚ի Քն, զի մինչ չև ըմպեալ է իմ զբաժակս զայս գինւոյ՝ դու ելցես այտի: Եւ սկսաւ ծերն ըմպել զբաժակն: Իսկ դէն ճչեալ ասէ. ծանրացար ինձ, ծեր, ծանրացար ինձ և նեղես զիս: Եւ ել վաղվաղակի ՚ի մարդոյն յառաջ քան զկատարել բաժակին: Եւ եղև ողջ այրն այն զօրութիւն Քնի և գնաց ՚ի տուն իւր գոհանալով զայ:

Եւ յայտնեցաւ և ասէ՝ եթէ աղօթք կուսին խափանեցին զձեզ: Եւ հաւատացին յօմ, և եկին մկրտեցան ՚ի ձեռն սուրբ կուսին:

Եւ յիստին՝ ոմն ՚ի հարանցն՝ եթէ նստէին երբեմն ծերք, և մինչդեռ խօսէին օգտակարս ինչ՝ ունէին ընդ ինքեանս զոմն տեսանող, և տեսանէր զհրեշտակս զի շարժէին ՚ի վերայ նոցա. և իբրեւ օտար ճառք ինչ անկանէին, հեռանային հրեշտակքն, և դեքն գային իբրեւ զխոզս ընդ տիղմ՝ թաւալեալք և անկանէին ՚ի մէջ նոցա. և իբրեւ խօսէին վասն օգտի ինչ, դարձեալ գային հրեշտակքն և գովէին զնոսա*:

Եւ յիստին՝ վասն որումն ծերոյ՝ եթէ որպէս տիւ էր, նոյնպէս գիշեր ՚ի խցի նորա, և գործէր և կարգայր որպէս ՚ի տուրնջեան:

Եւ յիստին՝ ոմն ծեր ՚ի խուղն (Յոհաննու կարճահասակին և ետես զնա զի ննջէր, և հրեշտակ կայր առ նմա. և զայս տեսեալ նորա գնաց: Եւ իբրեւ զարթեալ ՚ի քնոյն, ասէ ցաշակերտն իւր. եկն ոք այսր մինչ ես ՚ի քուն էի: Եւ ասէ աշակերտն. այս անուն ծեր եկն: Եւ զիտաց

1 Ասէր ոմն ՚ի հարանցն՝ եթէ նստէին երբեմն ծերքն ՚ի միասին և խօսէին ընդ միմեանս վասն շահու անձին, և ես տեսանէի զի իջին դասք հրեշտակաց յերկնից և ունէին ՚ի ձեռն ոստս արմաւենեաց և կացին առ ծերովքն. և մինչ խօսէին զհոգևոր բանս՝ հովէին և սփոփէին զնոսա հրեշտակքն. իսկ յորժամ զերկրաւոր ինչ խօսէին՝ մեկնէին ՚ի նոցանէ հրեշտակքն, և գային խոզք և ընդ տիղմն և ընդ աղբ թաւալէին ՚ի մէջ նոցա և փարէին զնոքօք և լի էին ժահահատութեմ. և իբրեւ դարձեալ խօսէին զօգուտ՝ փախչէին գեք, և գային հրեշտակք և հովէին զնոս:

* Այլ օրինակ տարյեալ ՚ի հին Լուսնային. Պատմէր հայրն Մակար՝ եթէ ըստ օրինաց հին արանց յամին մի անգամ գային առ միմեանս անապատաւորքն և առնէին հանդէս և քննութի վասն զգուշութեան անձանց: Էր երբեմն ժողովն սովորական և կայր անդ տեսող ծեր

մի, որ ասաց ՚ի խօսել զբանս հոգևորս. տեսանեմ զի հրեշտակք թռչին ՚ի վերայ գլխոց մերոց, և յանսպառաճ բանսն գնան հրեշտակքն և գան խոզք աղմալիցք և շրջին ՚ի գրկաց մերոց, և ՚ի գալն ՚ի բանս հոգևորս՝ դարձեալ գնան խոզքն և գան հրեշտակքն:

2 Ասէին զծերոյ ումեմն՝ եթէ միշտ ՚ի սենեկի իւրում լոյս էր. և որպէս ՚ի տուէ ընթեռնոյր գիրս և գործէր, նոյնպէս և ՚ի գիշերի առնէր առանց ճրագի, քանզի ՚ի գիշերի երևեալ լինէր լոյսն միշտ:

3 Եղբայր ոմն գնաց առ հայրն Յոհաննէս և եգիտ զնա զի ննջէր, և հրեշտակ տեսան կայր մերձ և հովէր զերեսս նորա. և իբրեւ ետես զայն ծերն, մեկնեցաւ անտի: Իսկ նա իբրեւ զարթեալ ՚ի քնոյն, ասէ ցաշակերտ իւր. եկն աստ ոք մինչ ննջէի ես: Ասէ ցնա. այո եկն այս

հայրն Յոհաննէս եթէ ըստ իւրոյ չափոյ էր ծերն և ետես զհրեշտակն* :

Եւ ծեր ոմն սկիւթացի լինէր 'ի լերինն Պղզոյ, և ածին առ նա զոմն 'ի Պաղեստինէ դիւահար և ողջացոյց զնա. և մատոյց նմա քրձով կտաւ լի ոսկւով: Իսկ ծերն ոչ կամէր ընդունել. և տեսեալ զնա զի տրտմեցաւ, թափեաց և ետ ցնա զոսկին, և զքուրձն կտաւ ունայն կալաւ առ ինքեան և ասէ ցնա. զոսկիդ տուր աղքատաց:

Եւ արար ծերն զքուրձն կողոքս և 'ի բազում ժամանակս ազաւ զնա, զի հարցէ զմարմինն որա, զի էր խոշոր: Ընդ արեւմտեան եղբայր ոմն 'ի խուղն Արսէնի 'ի Սկիւթ, և հայեցեալ ընդ պատուհանն ետես զծերն բովանդակ որպէս զհուր. էր արժանի եղբայրն տեսանելոյ: Եւ յորժամ բախեաց զդուրսն, եւ ծերն և ետես զեղբայրն զարհուրեալ և ասէ ցնա. միթէ բազում ժամք են քո զի կաս աստ և կամ տեսեր ինչ: Իսկ եղբայրն ասէ՝ ոչ: Եւ խօսեալ ընդ նմա՝ արձակ զնա, և ինքն եմուտ 'ի գործ իւր:

Եւ ծերն ցհայրն Եղիա յազիպտոս վասն հօրն Աղաթոնի՝ եթէ մեծ այր է: Ասէ ցնոսա ծերն. ըստ ազ-

ոմն ծեր: Եւ ծանեալ Յոհաննէս զի 'ի չափ իւր էր ծերն և ետես ըզհրեշտակն:

* Համառօտութի երկուց օրինակաց թի, հրեշտակ տեսան հով հարէր Դարձեալ 'ի հին Լաբգմանութի. Ծեր (կամ հովհաննէս) նմա: ոմն Յոհաննէս մինչ ննջէր 'ի տօ.

1 Ծեր ոմն սկիւթացի բնակէր 'ի լեռնն Պայեսիոսի, և բերին առ նա դիւահար ոմն 'ի պալատէ արքունի և բժշկեաց զնա ծերն: Եւ երբ առ նա բժշկեալն քսակ ինչ լի ոսկւով, իսկ ծերն ոչ կամեցաւ առնուլ 'ի նմանէ. և տրտմեցաւ այրն յոյժ: Իբրեւ ետես զնա ծերն արտմեալ, առեալ զքսակն դատարկ՝ զոսկին ետ 'ի նա և ասէ. տարեալ տացես զայդ աղքատաց, զի մեզ ոչ է պիտոյ: Եւ այնպէս երկրպագեալ այրն գնաց: Իսկ ծերն գնեաց խորդ մաղեղէն քսակաւն և զգեցաւ զայն, և էր նովաւ ժամանակս ինչ: Զի զպէտս ընուլ արժան է և ընդունելի, այլ աւելորդն 'ի չարէն է և խոտելի:

2 Եղբայր ոմն գնացեալ 'ի սենեակ հօրն Արսէնիոսի 'ի Սկիւթ, և նայեցեալ ընդ դուռն և ետես զծերն իբրեւ զղամբար հրոյ բողորովմբ վառեալ. և զի արժանի էր եղբայրն տեսլեանն այնորիկ: Եւ իբրեւ բախեաց զդուռն, եւ առ նա ծերն և ետես զնա զարհուրեալ և ասէ ցնա. 'ի վաղոց հետէ կաս աստ, միթէ տեսեր ինչ: Եւ նա ասէ՝ ոչ: Եւ արձակեաց զնա:

3 Ասէին ծերքն ցհայրն Եղիա եզիպտացի՝ եթէ հայրն Աղաթոն բարի ծեր է: Ասէ ցնոսա ծերն. յազգս յայս բարի է: Ասեն ցնա եզ-

զիս այսմիկ մեծ եղբայր է . իսկ ըստ առաջնոցն տեսեալ է իմ մարդ 'ի Սկիւթ՝ որ կարէր արգելուլ զարեգակն յերկինս որպէս Յեսու որդի՝ Նաւեայ : Այլ զայս լուեալ զարմացան և փառաւորեցին զանձ :

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ ոմն 'ի հարանցն վասն հօրն Պաւղոսի 'ի ներքին կողմանս Ազիպտոսի որ բնակեալ էր 'ի Թեբայիդ՝ եթէ ունէր ձեռօք իւրովք զեղջիւրաւոր օձս և զկարիճս և ընդ մէջ կտրէր զնոսա : Այլ անկան եղբարքն առաջի նորա ասելով . ասա մեզ, զինչ գործ կատարեցեր զի առեր այդպիսի չնորհս : Այլ նա ասէ . Թողու թի աւարեք ինձ , հարք , զի եթէ ստասցի ոք զսրբութի , ամենայն ինչ հնազանդեալ լինի նմա , որպէս Ագամայ յորժամ էր 'ի դրախտին յառաջ քան զանցանելն զպաւտուիրանաւն ար :

ԱՍԷԻՆ՝ ոմանք վասն հօրն Ամոնի՝ թէ զարքայօձիկն սպան . վասն զի երթեալ 'ի Զրհոր անասպատին հանել Զուր , և տեսեալ զարքայօձիկն՝ ընկէց զինքն յերկիր և ասէ . տէր , կամ ես մեռանիմ կամ սա : Այլ առժամայն արքայօձիկն 'ի զօրութենէն Վշի հերձաւ :

ԱՍԷԻՆ՝ ոմանք վասն հօրն Անտոնի՝ թէ եղև նա առ լցեալ հոգւով սրբով , այլ ոչ խօսել վասն մարդկան . վասն զի զլեալն յաշխարհի և զհանդերձեալ լինելն երևեցուցանէր մարդկան :

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ հայրն Վանիէլ վասն որումն ծերոյ մեբարքն . և յառաջինն զինչ իցէ , հայր : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . ասացի ձեզ թէ բարի է յազգս յայս . այլ յառաջին ազգն տեսի ես այր 'ի Սկիւթ՝ որ կարող եղև արգիլել զարեգակն իբրև զՅեսու Նաւեայ :
 1 Պատմեցին հարք ոմանք վասն Պաւղոսի թեբայիդացոյ՝ եթէ կալ նոյր ձեռամբ զիժս և զքարբս և զօձս և զամենայն սողունս թունաւորս , և ընդ քարի հարեալ հերձոյր զնոսա : Յաւուր միօջ աղաչեցին զնա եղբարքն և ասեն ցնա . պատմեա մեզ , հայր , թէ զոր ինչ առաքինութի ուղղեցեր զի զայդ առնես : Ասէ ցնոսա ծերն . Թողութի արարեք , եղբարք , զի թէ ոք ստանայ զսրբութի և անբծութի , հնազանդին նմա ամենայն գաղանք և սողունք , որպէս Ագամայ էին 'ի դրախտին նախ :

2 Ասէին վասն հօրն Ամոնայի՝ եթէ դնայր յանասպատին ընուլ Զուր 'ի Զրհորոյ անտի , և ետես անդ վասիլիսկոյ՝ որ է արքայ օձ , և անկեալ 'ի վերայ երեսաց յերկիր ասէ . տէր , կամ սա կեցցէ կամ ես : Եւ առժամայն հերձեալ ընդ մէջ մեռաւ վասիլիսկոյն զօրութի Քշի ար :

3 Ասէին վասն հօրն Անտոնիոսի՝ եթէ եղև նա հոգետես , այլ ոչ կամէր յայտնել մարդկան . զի զոր ինչ լինէր յաշխարհի և զոր ինչ լինէր էր՝ յայտնէր :

4 հայրն Վանիէլ ասէր՝ եթէ ծեր ոմն մեծ նստէր 'ի ներքին կողմն

ծերն : Եւ իբրեւ բախեցին զդուռն , եւ աշակերտ նորա
 և ասէ . ուստի էք : Եւ Եսէն ցնա . ասասցես ծերոյն՝ եթէ
 Պիմէն իցէ , և եկեալ է զի օրհնեսցի՝ի քէն : Եւ գնաց
 ասաց զայն ծերոյն , և նա սլատուիրեաց և ասէ . գնա-
 ցէք զի անպարապ եմ ես : Եւսկ նոքա կացեալ՝ի տօթին՝
 ասէն . ոչ գնասցուք աստի թէ ոչ տեսցուք զծերն : Եւ
 իւրեւ ետես զխոնարհութիւն և զհամբերութիւն նոցա ծերն ,
 զղջացաւ և եբաց նոցա զդուռն , և մտեալ՝ի ներքս ա-
 րարին սէր՝ի միասին : Եւ իբրեւ ուտէին նոքա , ասէ
 ծերն . ճշմարիտ ոչ որպէս լսէի զձէնջ զայն միայն , այլ
 առաւել տեսի զգործս և զսէր և զխոնարհութիւն ձեր :
 Եւ եղէն սիրելիք միմեանց :

Եւսկ հայրն Պիմէն՝ եթէ գնայր եղբայր որ առ հայրն
 Յոհաննէս կարճն , և գործով ցուցանէր նմա սէր ա-
 ռաքելոյն որ ասէ՝ եթէ ժէր երկայնամիտ է և քաղցր .
 զի աւելի սէր ոչ որ ունի քան զայս , եթէ դնէ զանձն
 իւր վասն բարեկամաց իւրոց : Եւ դարձեալ այն՝ որ լսէ
 քան ինչ չար զիւրմէ , և ինքն փոխանակ ոչ ասէ չար : Եւ
 դարձեալ այն՝ եթէ զրկեսցի ինչ , և փոխանակ ոչ զրկէ :

Եւսկ վասն հօրն Պիմէն՝ եթէ բնակէր երբեմն՝ի
 Սկիտէ ընդ երկուս աշակերտս իւր և երկուց եղբարց ,
 և փոքր այն մանուկ նեղէր զնոսա : Եւսկ հայրն Պիմէն
 ցմիւս եղբայր իւր . զի՞նչ արասցուք մանկանս այսորիկ
 զի լուծէ զմեզ , արի գնասցուք աստի : Եւ ելին գնալ
 և թողին զնա անդ : Եւսկ նա իբրեւ ետես զի յամեցին ,
 եւ և ետես զնոսա՝ի հեռաստանէ զի գնային . սկսաւ
 ձայնել և ընթանալ զկնի նոցա : Եւսկ Պիմէն ցեղբայր
 իւր . մնասցուք մանկանն : Եւ իբրեւ եկն առ նոսա , ա-
 սէ . ուր գնայք դուք և թողիք զիս միայն : Եւսկ ծերն .
 զի տրտմեցուցանես զմեզ , թողաք զքեզ և գնամք : Եւ
 նա ասէ . գնամք՝ի միասին ուր և կամիք : Եւ իբրեւ ետես
 ծերն զանմեղութիւն նորա , ասէ ցեղբայր իւր . եկ դարձ-
 ցուք՝ի սենեակ մեր , զի ոչ կամաւ առնէ սա , այլ դէն
 տայ առնել զի տրտմեցուցէ զմեզ : Եւ դարձան ի
 տուն իւրեանց :

Եւսկ երբեմն սարակինոսք՝ի սենեակ հօրն Սի-
 սոյի և կողոպտեցին զնա և զեղբայր նորա . իսկ ծերքն
 երկոքեան եղբարքն գնացին յանապատ թէ գտցեն կե-
 րակուր ինչ : Եւ մինչդեռ գնային , գտաւ ծերն սպտուր

ըղտու և մանրեաց զնա և եգիտ 'ի նմա երկու հատ գա-
րւոյ, զմինն եկեր և զմիւսն ունէր 'ի ձեռին իւրում: Այն
եղբայր իւր և ետես զնա զի ծամէր և ասէ. այս է սէր
քո, եղբայր, զի գտեր ինչ և ճաշակեցեր միայն, և զի ոչ
կոչեցեր: Ասէ ծերն. ոչ արարի զայն չար, ահա զբա-
ժին քո ունիմ 'ի ձեռին իմում, զի երկու հատ միայն
գտի: Ասէ եղբայրն. և զինչ պիտոյ էր յայսմանէ բա-
ժին, այլ քանզի ճշմարտիւ սիրոյն ծնունդ է այդ:

ԱՍԵԻՆ վասն հօրն Սիլուանէի՝ եթէ նստաւ 'ի սե-
նեկի աւուրս բազումս և ոչ ունէր կերակուրս, բայց
միայն սիսեռն սակաւ, և գործէր մաղս: Աւ ահա եկն
առ նա ոմն յԱզիպտոսէ և ունէր ընդ ինքն յաւանակ
բարձեալ հաց և բախեաց զգուռն, և արձակեալ զբեռն
ետ ցծերն. և առեալ զհացն օրհնէր և փառաւորէր զնձ,
և զյաւանակն մաղիւքն իւր բարձեալ առաքեաց զնա:

ԱՍՏԵԱՅ մեզ զայս ոմն, եթէ էր ոմն մազիստրոս
մանուկ հասակաւ և գեղեցիկ տեսլեամբ, որ ընթանայր
'ի գործ թագաւորի: Առ ունէր 'ի քաղաքի ուրեմն բա-
րեկամ հաւատարիմ և միամիտ և հարուստ, քանզի
յերևելի արանց էր: Աւ յորժամ գայր անդր, բազումս
հանգուցանէր զնա 'ի տան իւրում, և սպասէին ինքն և
կինն իւր: Աւ եղև յազգմանէ չարին զի տուփացաւ 'ի
մազիստրոսն կին նորա, և ոչ գիտէր այր նորա. և պատ-
կառէր կինն, վասն որոյ և ոչ ինչ երևեցոյց յայնմանէ,
բայց 'ի սիրտ նորա բորբոքէր հուր տուփուէն: Աւ իբրև
զնաց մանուկն զճանապարհ իւր, կինն 'ի սաստկութի
ցանկութեն հիւանդացեալ հաշէր, և անկաւ յանկողին
թմրեալ: Ասկ այր նորա կոչեալ զճարտարս բժշկաց ցու-
ցանէր. և նոքա իբրև տեսին՝ ասեն. սա 'ի մարմնի ցաւս
ոչ ունի, այլ թէ ինչ հիւանդութիւն 'ի ծածուկ ունի
յանձին՝ ոչ գիտեմք: Աւ մերձ նստեալ այր նորա, բա-
զում հեկեկանօք աղաչէր զնա ասել թէ զինչ վշտա-
նայ: Ասկ նա երկնչէր և ամաչէր ասել, բայց յետոյ խոս-
տովանեցաւ և ասէ. գիտեա, տէր իմ, զի դու վասն ան-
բժութե սրտի քո ժողովես միշտ աստ զերիտաօարդս գե-
ղեցիկս, և ես կին եմ տկար բնութիւն և մանուկ հասա-
կաւ և փնասիմ 'ի կերպարանաց նոցա: Աւ ահա վասն
իշխանին այն մտին խորհուրդք չար 'ի սիրտ իմ որով
կիզեալ հիւանդացայ և կամ 'ի մահի՞ծս թմրեալ: Իբ-

րե լուալ զայս այրն՝ լուեաց։ Իսկ զկնի աւուրց ինչ եկն
դարձեալ անդ մագիստրոսն այն, և գնաց մարդն ընդ-
դէմ նորա։ Եւ իբրեւ ետես՝ ասէ. դու գիտես, տէր իմ
իշխան, թէ որպէս սիրէի զքեզ, և էաք հացակից քո
ես և կին իմ. և ահա անկաւ խորհուրդ չար՝ ի սիրտ
կնոջ իմոյ տուփուլէ քո, և ահա անկեալ դնի։ Իսկ նա
իբրեւ լուաւ, տրտմեցաւ յոյժ վասն այնորիկ, որպէս և
էր նա անպարտ ի խորհրդոցն, և ասէ ցնա. մի տըրտ-
միր, անձ բազումողորմ է։ Եւ գնաց մանուկն և գեր-
ծեաց զմազ և զմորուս և զյօնս իւր, և հերձոտեալ վի-
րաւորեաց զդէմն և զամենայն գլուխ իւր, և եղև իբրեւ
զգոդի ծերացեալ գեղեցիկ մանուկն այն. և զգեցեալ
քուրձ ժահահոտ և աղտեղեալ՝ գնաց ի տուն ուր դնէր
կինն, և այրն իւր նստէր մերձ ի նա. և բացեալ զգլուխ
իւր ցուցանէր զխոցոտեալ և զաղտեղեալ դէմն իւր և
ասէր. ահա, մայր, այսպէս արար զիս անձ։ Իսկ իբրեւ
ետես կինն զանբաւ գեղեցկութիւն մանկանն այնպէս
տգեղեալ և աղտեղեալ և սևացեալ, զարմացաւ յոյժ։
Եւ տեսեալ անձ զգործ և զխոնարհութիւն մանկանն,
էառ ի սրտէ կնոջն զպատերազմն, և ողջացաւ առ ժա-
մայն։ Եւ ասէ իշխանն առանձին ցայր նորա. ահա շնոր-
հօքն ան ողջացաւ կին քո, և յայսմ հետէ ոչ տեսցէ զե-
րեսս իմ։ Եւ ահա այս է դնել զանձն վասն սիրելոյն, և
առնել բարի փոխանակ բարւոյ։

Եւ ԲԱՐԳ երկու ըմբռնեցան յաղագս հաւատոց և
կացին ի վկայութի վասն Վճի և տանջեցան միանգամ
և արկան ի բանտ. բայց ունէին նոքա առ միմեանս
սրտամտութի։ Եւ իբրեւ արգելան ի բանտի, մինն ի նո-
ցանէ եդ ծունր միւսոյն և ասէ. յայգուց դիպելոց է մեզ
վախճան, թողցուք մեք զթշնամութիւն և զնախանձս
մեր։ Իսկ նա ոչ կամեցաւ առնել զայս։ Եւ յերկրորդ
աւուր ածեալ եղեն ի դատել և տանջեցան սաստիկ.
Իսկ որ ոչն եթող զոխս և ոչ հաշտեցաւ ընդ եղբօրն,
յառաջին տանջանսն յաղթեցաւ և անկաւ ի հաւա-
տոցն։ Եւ ցնա իշխանն. և ընդէր երեկ ոչ լուար ինձ
և այսչափ հարուածեցար։ Իսկ նա ասէ. վասն այսորիկ
զի ոխս պահեցի եղբօրն և ոչ հաշտեցայ ընդ նմա, պա-
կասեցայ ես յօգնականութենէն յայ և անկայ ի հա-
ւատոյ։ Եւ միւսն այն եղբայր որ խոնարհեցաւ ի հաշ-

տուժի, արժանի եղև վկայական արեան և մահուան
վասն Վշի: Միայն որ ոչ սիրէ զեղբայր իւր և նենգու
թեամբ կայ, մերժէ զնա անձ յօգնականութենէն իւր:
Եւ ոմն Սեկրիստոնէն ի քաղաքի ուրեմն, և ոմն մի
քաղաքացի եղ առ նա ի պահս հինգ հարիւր դահեկան
կնքեալ և ասէ. պահեսցես զայս և սակաւ սակաւ տա-
ցես ինձ որչափ պիտոյասցի: Եւ ոչ որ էր անդ յորժամ
ետ զայն ի պահս, այլ մի ոմն իշխանաց քաղաքին ի
հեռուստ ետես զտալն և լսէր զոր ասէրն մինչ տայր ըզ-
գանձն, և նորա զնա ոչ տեսանէին: Եւ անցին ի վե-
րայ սակաւ աւուրս, պիտոյ եղև ինչ տեառն ոսկւոյն, և
ասէ ցՍեկրիստոնէն տէր ընչիցն. տուր ինձ յոսկւոյ իմոյ
քսան դահեկան, զի պիտոյ է ինձ: Եւ նա վստահա-
ցեալ էր զի ոչ որ տեսեալ էր և ոչ ունէր վկայ, ուրա-
ցաւ և ասէ. յորոյ ոսկւոյ տամ, զի ոչ գիտեմ և ոչ լը-
ւայ երբեք ի քէն և ոչ ինչ ետուր ցիս երբեք: Եւ ոչ
ինչ կարաց այրն այն առնել ինչ: Եւ իբրեւ ել անտի
տրտմեալ, դիպաւ նմա իշխանն այն և ասէ ցնա. զի
տրտմեալ ես այդպէս: Եւ ասաց այրն զպատճառ տրտ-
մելոյն նմա: Եւ ցնա իշխանն. ստուգապէս ետուր նմա
զգանձն: Եւ նա ասէ. ճշմարիտ ետու: Եւ իշխանն ա-
սէ. ասասցես նմա՝ եկեալ երդուիցես և հաւատացուս-
ցես զիս ի սուրբն Մարգարէաս, և բաւական է ինձ: Սի
էր տեղին այն մերձ ի տաճար Մարգարէի առաքելոյն:
Վնաց այրն և ասաց զայն. և նա մտեալ ի տաճարն զի
երդուիցէ, ասէ իշխանն ցճառայն իւր. զոր ինչ արարից
ես, մի երկիցես և մի ասասցես ինչ: Եւ մտեալ իշխանն
մերկ ի տաճարն, սկսաւ մոլել իբրեւ զգիւհաւոր և ձայ-
նէր սաստկապէս և մոլէր. և կալեալ զայրն մինչ երդ-
նուլ կամէր, և գոչէր առաջի բազմութեանն և ասէր.
սուրբն Մարգարէաս առաքեալ ասէ՝ տեսէք զչար այրս զայս,
որ ունի զսորա հինգ հարիւր դահեկանն և եկեալ է սուտ
երդնուլ աստ ի վերայ իմ: Եւ կալեալ զնա խեղդէր և
ասէր. սուրբն Մարգարէաս ասէ՝ տուր ի սա զգանձ իւր:
Եւ Սեկրիստոնէն այն սոսկացեալ երկեաւ յոյժ, զի էր
այրն զօրաւոր: Եւ խոստովանեալ ասէ. ես ունիմ ըզ-
գանձն և տամ այժմ, թոյլ տուր: Եւ թոյլ ետ: Եւ այն-
ժամ բերեալ ետ ցտէր իւր զայն: Եւ ասէ դիւահարն
ցտէր ոսկւոյն. դիր վեց դահեկան ի վերայ սեղանոյն՝

սուրբն Մեղրեայս ասէ : Ալ նա եղ ուրախութիւն, և առեալ զինչս իւր գնաց : Իսկ իշխանն զգեցեալ զհանդերձս իւր շրջէր ՚ի քաղաքին պայծառապէս . և եկեալ ՚ի տեղին ուր էր Սեկրիստոնէն այն, և սկսաւ Սեկրիստոնէն նայել ՚ի նա : Իսկ իշխանն ասէ ցնա . զի նայիս ընդ իս, եղբայր . հաւատա ինձ, ես շնորհօքն ւայ դիւահար ոչ եմ . այլ մինչ ետ նա ՚ի քեզ զոսկին, ես տեսի աչօք իմովք . և մինչ ուրանայիր դու և երդնուլ կամէիր, հնարեցայ զայն՝ զի մի ասիցես ցիս թէ դու միայն ոչ հաւատարիմ ես, և արարի զի մի կորիցէ հոգի քո և մի կորիցէ անիրաւութիւն ինչք նորա : Մհա սա եցոյց գործովք թէ զինչ է դնել զանձն վասն ընկերին, զի վասն շահու այլոց մոռացաւ զպատուականութիւն իւր ՚ի փառս ւայ :

Երբ ԵՄԻՆԱՆՈՐ ոմն ճգնաւոր յոյժ և անասէր ունէր բարեկամ միայնակեաց յանապատ, և վախճանեցաւ միայնակեացն այն . և մտեալ բարեկամն իւր ՚ի սենեակ նորա և գտաւ յիսուն դահեկանս, և սկսաւ տրտմել և լալ, և երկնչէր մի գուցէ պակասեսցի միայնակեացն սակս ոսկւոյն այնորիկ յողորմութիւն ւայ : Ալ իբրեւ աղաչեաց յոյժ վասն այսորիկ զտէր, ետես զհրեշտակ տեառն որ ասէր ցնա . ընդէր ցաւագնիս և հոգաս վասն միայնակեցին այնորիկ . զի որ կամի զմարդասիրութիւն, յանձնեսցէ զնա . զի թէ ամենեքեան կատարեալք էին, ուր երեւէր մարդասիրութիւն ւայ : Արով հաւատաց եղբայրն թէ արար ողորմութիւն անձ ընդ միայնակեացն այն, և գոհանայր զւայ :

Երբ ոմն առաքեաց զաշակերտ իւր յԱգիպտոս բերել նմա ուղտ զի տարցեն զսփրիդս նոցա յԱգիպտոս : Ալ իբրեւ եղբայրն եբեր զուղտն ՚ի Ակիտէ, ետես զնա այլ եղբայր և ասէ . թէ գիտացեալ էր իմ զգնալ քո, եկեալ էի և ես ընդ քեզ, զի և մեզ պիտոյ էր ուղտ : Վնաց եղբայրն և պատմեաց զայս ծերոյն : Մէ ծերն . գնացեալ տացես ՚ի նա զուղտն և ասասցես ցնա . գործ մեր ոչ է պատրաստ, տար վաճառեա զգործ քո, և մինչ գայցես՝ ընդ քեզ բեր զուղտն զի տարցուք և մեք զմեր ձեռագործ : Ալ տարեալ եղբայրն ետ ցնա զուղտն, և բարձեալ զսփրիդսն իւր տարաւ յԱգիպտոս . և զկնի վաճառելոյն եբեր զկնի իւր զուղտն և ետ ցծերն և ասէ . թողութիւն արա ինձ, զի բազում սէրն քո եբարձ

յինէն զպտուղ իմ, զի զանհամ սովորութիւնն իմ եւ բարձ և զբարի համն հաստատեաց:

Եւ ԶԱՅՐ ոմն եհարց ցծերն և ասէ. ընդէր, հայր, բազումք արդեօք աշխատին 'ի ճգնութիւնս, և ոչ ստանան շնորհս իբրեւ առաջին հարքն: Իսկ ծերն. յայնժամ սէր էր 'ի նոսա և սիրով շահէին զընկերն և տանէին 'ի վեր. իսկ արդ ցամաքեալ սէր 'ի վայր հարկանեն զընկերն, և սակս այսորիկ շնորհս ոչ ունին:

Իսկ ծերն. ոչ երբէք խնդրեաց սիրտ իմ զգործ շահու իմոյ՝ յորում փասէր եղբայրն, զի շահ եղբօրն պտուղ հոգւոյ իմոյ համարեալ է ինձ:

ԶԳԵԱՒՈՐ ոմն ծեր եգիտ զայր ոմն դիւահար, որ էր կարկամեալ և ոչ կարէր խօսել. և վստահացեալ 'ի սէրն ւայ և խնդրեաց աղօթիւք 'ի տեառնէ, որպէս զի գայցէ 'ի նա դէն, և ազատեսցի դիւահարն այն: Եւ լուաւ ւած աղօթից նորա, և եկն 'ի նա դէն և ծանրացաւ 'ի դիւէն ծերն. յայնժամ յաւել 'ի պահս և յաղօթս և 'ի ճգնութիւնս յոյժ: Եւ վասն սիրոյն զոր ունէր առ ւած և առ ընկերն, 'ի սակաւ աւուրս հալածեաց զդէն 'ի նմանէ:

Եւ ԿՈՒ ծերք բնակէին 'ի միասին բազում ամս, և ոչ երբէք կազեալ էին ընդ միմեանս: Ի միում աւուր ասէ մինն ցմիւսն. արասցուք և մեք կուիւ ընդ միմեանս որպէս զմարդս: Իսկ նա ասէ. ոչ գիտեմ թէ որպէս լինիցի կուիւ: Իսկ նա ասէ. ահա ես դնեմ աղիւս 'ի միջի, և ես ասեմ՝ եթէ իմ է սա, և դու ասասցես՝ ոչ, այլ իմ իցէ, և յայսմանէ սկսանի շփոթ և կուիւ: Եւ առեալ զաղիւսն կաւոյ եղ 'ի միջի, և ասէ մինն՝ այս իմ է, իսկ երկրորդն ասէ՝ ոչ, այլ իմ է. և նա ասէ բարկութե՞ ոչ, այլ իմ է. իսկ երկրորդն ասէ հեղութե՞, եթէ քո իցէ, առ և գնա աստի: Եւ ոչ կարացին կուուել ընդ միմեանս, և այնպէս մեկնեցան և ոչ շփոթեցան, զի յընկերսիրութիւն սերտեալք էին, և խաղաղասէր սովորեալք՝ օրինակին ևս ոչ կարացին կուուոյն տեւել առ 'ի ճանաչել զնորա զիարդն և զորպէսն:

Իսկ 'ի հարանցն գնաց 'ի քաղաքն վաճառել զձեռագործ իւր, և ետես աղքատ մի մերկ, և մերկացեալ ըզհանդերձս իւր զգեցոյց նմա. իսկ աղքատն այն տարեալ վաճառեաց զայն: Իբրեւ գիտաց ծերն զվաճառել հանդերձին իւրոյ, տրտմեցաւ և զղջացաւ ընդ տալն: Իսկ

ի գիշերի ի տեսլեանն երևեցաւ նմա Վհ և զգեցեալ էր զպատմութեանն նորա, և ասէ ցծերն. մի տրտմիր, ասա ես զգեցեալ եմ զհանդերձ քո զոր ետուր ինձ: Եւ մխիթարեալ ծերոյն փառաւոր առնէր զնձ:

Եւ ծերն. ոչ է պարտ մեզ բաժանել յանձնէ զընկերն, այլ խնդալ ընդ խնդութիւն և տրտմել ընդ տրտմութիւն նորա և սպասել որպէս անձին իւրոյ. իսկ եթէ տկարասցի, առնել պարտ է ըստ գրեցելոյն՝ եթէ մի մարմին եմք ի Վհ, և եթէ հաւատացելոցն ամենեցուն էր սիրտ և միտք և ինչք մի և հասարակաց:

Եւ ԲԱՐԲ երկու բնակէին ի միասին, մինն արդելական և միւսն առնէր սպասաւորութիւն երկոցունցն: Եւ երբեմն զի տարաւ եղբայրն վաճառել զձեռագործ երկոցունցն, և եբեր զգինն յոյժ սակաւ. և արար զայս բազում անգամ, մինչև խորհեցաւ հանդարտեալն եղբայր և ասէ. կամ ծախսէ զայն չարաչար և կամ խաբէ որ զնա ի վաճառելն, գնացեալ տեսից զայս: Եւ յարեաւ հետեւեցաւ զկնի նորա ի ծածուկ. և գնացեալ եղբայրն վաճառեաց զգործն և դարձաւ եմուտ ի տեղի ուր ոչ էր պարտ: Եւ իբրեւ երևեցան միմեանց, արդելականն այն ձեացոյց զինքն եթէ և ես արարի այդպէս: Եւ իբրեւ ելին ի քաղաքէն ի միասին, անկաւ առ ոտս անկելոյն այն որ ոչ անկեալն էր և խնդրէր թողութիւն. զայս արար բազում անգամ, և զյանցանս եղբորն յանձն կրէր: Եւ իբրեւ հանդերձեալ էր ելանել յաշխարհէ նա որ արդելականն էր՝ ասէ ցանկեալն եղբայր. անսլարտ էի ես ի մեղացն այնորիկ վասն որոյ ըլլաւ թողութիւն խնդրէի ի քէն. այլ վասն այսորիկ առնէի, զի եթերես դու ապաշխարեսցես. արդ աղօթեա վասն իմ, և որչափ կար է քո՝ փախիր ի մեղաց, զի և դու փոյթ ելանելոց ես: Իսկ եղբայրն յաւել ի ճգնութիւն և եղև հաճոյ նոյ:

Եւ ԲԱՐԲԱԼ էին երկու եղբարք կրօնաւորք, և մինն մերկացեալ զզգեստ կրօնաւորի և եղև գռեհիկ, և միւսըն աղաչեաց ոչ առնել զայն վասն նորա: Եւ համբերութեւ միոյ եղբորն գթացաւ տէր և ի միւսն, և դարձան ի սենեակս իւրեանց և էին ի մեծի ճգնութե:

Եւ ԲԱՐԲ ոմն եհարց ցծերն և ասէ. ընդէր, հայր, յորժամ կատարեմ զաղօթս իմ, է երբեմն զի ունիմ

և է երբեմն զի ոչ ունիմ յօժարութի և զեղջ 'ի մտի :
Իսկ ծերն . և ուստի երևի թէ ունիցի մարդ զսէրն նյ ,
քանզի սէրն նյ բերէ զեղջ :

ԼՂԲԱՅՐ ոմն գնաց յԱգիպտոս գնել վուշ , և դի-
պեցաւ գնել յայրւոյ կնոջէ . և իբրեւ տայր յեղբայրն
զվուշն այրին այն , յոգւոց եհան և ասէ ցնա . առաքեաց
նձ զքեզ , եղբայր , կերակրել զեղբարս քո զորբան իմ :
Իբրեւ լուաւ զայս եղբայրն , ուրախ եղև և կրկին ետ
զգին վշոյն , և գոհանայր զնյ վասն յայտնելոյ նմա զորբն՝
որոց արժանացաւ տալ զպէտսն կարօտելոց եղբարց :

ԵՒՄՈՍ ոմն գնայր զճանապարհ իւր , և եգիտ կրօ-
նաւոր ոմն զի նստէր 'ի սենեկի . և սկսաւ միմոսն կալ
յաղօթս վասն ծերոյն և ասէր . նձ , ողորմեաց աղքա-
տիս և խոնարհիս այսորիկ . զի ոչ ճանաչէր զնա թէ ով
իցէ : Եւ իբրեւ դարձաւ անդրէն ընդ այն , արար դար-
ձեալ այնպէս , և ողջացաւ առժամայն ծերն : Իսկ ծերն
ասէր զայս առ եկեալսն առ նա՝ եթէ որք գան առ ծերսն
և աղօթեն վասն նոցա և ասեն , թէ տէր պահեսցէ ըզ-
ձեզ վն մեր մեղաւորացս , նոքա վարձս մեծամեծս առցեն :

ԻՍԱՅ ծերն . մի պահանջեր սէր ընդ սիրոյ ընկերին ,
զի շփոթեսցի մարդ եթէ ոք ոչ տացէ զփոխարէն . այլ
դու ցոյց զսէր յընկերն և հանգիցես , և այսպէս ձգես-
ցես զընկերն 'ի սէր քո :

ԴԱՐՁԵԱԼ ասէ . տկարանալ սիրոյ յեղբօրէն յայս-
ցանէ լինի , մի զի ընդունիցի վասն նոցա զկեղակարծելի
խորհուրդս , և երկրորդ զի թէ հաւատասցէ զկամս սրբ-
տի իւրոյ և հաւանեսցի կամաց իւրոց , ապա ոչ կարէ
հաւատացուցանել զխորհուրդ իւր մտաց նորա : Իրդ ե-
թէ կամիս զի ամենայնի օգնական ունիցիս զԻս , մի
վստահանար 'ի կարծիս մտաց քոց , այլ փութա 'ի բո-
լոր անձնէ քումմէ , որպէս զի խոնարհեսցիս եղբօր քո և
հատցես 'ի քէն զկամս քո , այսպէս կեցցես զօրուքն Իսի :

ԴԱՐՁԵԱԼ ասէ . որ ըստ նյ իցէ սէր , յոյժ վերա-
գոյն է որ առ միմեանս քան զընութեամբն սէր որ առ
մարմնաւոր ազգայինս է . քանզի և ինքն նձ սէր կոչե-
ցեալ է :

ՎՍՍՆ ՀՈԳԵՏԵՍ

ԵՒ ՆՇԱՆԱԶԳԵԱՑ ՀԱՐՑՆ

18,1

ԵՂԱՐՄՑ՝ ոմանց դիպեցաւ նեղութիւն 'ի տեղւոջ ինքեանց. և կամեցեալ թողուլ զտեղին չոգան առ հայրն Ղմոն, և ահա ծերն նաւէր: Տեսեալ զնոսա յեզր գետոյն զի երթային զճանապարհն, ասէ ցնաւորդսն. հանէք զիս 'ի ցամաքն: Եւ կոչեցեալ զնոսա զերկոսեան ասէ ցնոսա. ես եմ Ղմոն՝ առ որ դուքն կամիք երթալ: Եւ մխիթարեալ զսիրտս նոցա՝ դարձեալ ետ դառնալ 'ի տեղին իւրեանց. վասն զի ոչ ունէին ինչ փնաս հոգւոյ, այլ նեղութի մարդկեղէնս:

2

ՂՍԻՐ² երբեմն հայրն Ղանիէլ՝ թէ պատմեաց մեզ հայրն Ղրսէն՝ եթէ էր ոմն 'ի ծերոցն որ նստէր 'ի տան իւրում և լուաւ ձայն որ ասէր. եկ արտաքս, և ցուցից քեզ զգործս մարդկան: Եւ ելեալ նորա, առեալ տարաւ զնա 'ի տեղի ուրեմն և եցոյց նմա մարդ մի զի կայր յոտն և հանէր ջուր 'ի ջրհորոյն և արկանէր յորդ ծակ, և ի ջանէր ջուրն դարձեալ 'ի ջրհորն: Եւ յառաջ մատուցեալ սակաւիկ մի՝ եցոյց նմա եթոպացի զոմն զի հատա-

1 **ԵՂԱՐՄՑ** ոմանց պատահեաց տրամուծի ինչ 'ի տեղի իւրեանց, և կամեցան թողուլ զտեղին զայն, և թողին և գնացին առ հայրն Ղմոնաս: Իսկ ծերն յափն գետոյն էր և ետես զնոսա զի գնային յայնկոյս գետոյն, և ասէ ցնաւաւորսն. հանէք զիս յայնկոյս: Եւ ել առ եղբարսն և ասէ ցնոսա. ես եմ Ղմոնաս զոր խնդրէք տեսանել: Եւ ուսոյց զնոսա և մխիթարեաց և հաւատացոյց դառնալ 'ի տեղիս իւրեանց. զի ոչ էր գործն այն փնաս հոգւոյ, այլ տրամուծիւն ինչ մարմնոյ:

2 Ասաց հայրն Ղանիէլ՝ եթէ պատմէր մեզ հայրն Ղրսէնիոս իբրև զայլմէ, այլ ինքն էր որ ետես զայս, եթէ նստէր երբեմն ծերն 'ի սենեկի իւրում, և եկն առ նա ձայն որ ասէր. եկ զինի իմ և ցուցից քեզ զգործս մարդկան: Եւ յարուցեալ եկն, և տարաւ զնա 'ի տեղի ինչ և եցոյց նմա այր մի սև հնդիկ՝ որ գնէր զփայտ բեռն, և յորժամ բառնալ ոչ կարէր՝ աւելոյր այլ 'ի վերայ նորա. զայս արար նա բազում անգամ: Եւ անցեալ անտի եցոյց նմա այլ ոմն այր զի նստէր առ ափն ջրհորոյ ինչ և հանէր դուլիւ զջուր և արկանէր յաւազան ծակ՝ որ

նէր փայտ և առնէր բեռն մեծ, և փորձեալ համբառ-
նալ զբեռնն և ոչ հանդուրժեաց շարժել. և երթեալ
դարձեալ հատանէր այլ փայտ և յաւելոյր 'ի բեռնն.
բազում անգամ այսպէս արարեալ՝ մեծացոյց զբեռնն:
Եւ երթեալ սակաւիկ մի յառաջ՝ մերձեցաք 'ի դուռն
քաղաքի միոջ, և ահա երկուք ոմանք գային հեծեալք 'ի
ձիս, և ունէին փայտ խոտորնակի և կամէին մտանել 'ի
քաղաքն և ոչ կարէին, վասն զի զփայտն խոտորնակի
ունէին, և ոչ խոտորեցան սոքա առ իրեարս: Եւ իբրեւ
զհետ նոցա չոգաւ, ետես զի մնացին երկոքեան արտաքս
'ի քաղաքէն: Արդ սոքա են զոր թէ տեսանես ուրբ ու-
նին զլուծ ամբարտաւանութեն, և ոչ խոնարհեցան զի
ուղղեսցեն զինքեանս և զհետ երթիցեն խոնարհ ճա-
նապարհին Վշի, յաղագս այնորիկ արգելան արտաքոյ
արքայութեն ան: Եւ որ զփայտն կոտորէր այրն՝ 'ի մեղս
բազումս էր անկեալ, և փոխանակ ապաշխարելոյ՝ այլ
ևս գործէր և դնէր մեղս 'ի մեղաց վերայ: Եւ որ ըզ-
ջուրն հանէր՝ բարի գործս գործէր, սա է մարդն որ առ-
նէ զողորմածութի. իսկ յայլում յամենայնի զանիրա-
ւութի գործէր, և վասն չար գործոցն խանգարէ և զսա-
կաւ բարին: Արդ պարտ է մարդոյ արթուն լինել 'ի
գործս իւր, զի մի ընդունայն վաստակեսցի:

Եւ եւս՝ երբեմն ոմն 'ի ծերոցն Սկիւթայ չոգաւ 'ի
Տերենութ և ուր վանքն նորա էին, վասն աշխատութե
կրօնաւորութե նորա բերէին նմա սակաւ մի գինի: Արդ

դարձեալ մտանէր 'ի նա ջուրն: Եւ դարձեալ եցոյց նմա այլ ոմն, զի
էր տաճար մեծ և արք երկու նստեալ 'ի ձիս ուրբ ունէին գերան մեծ
բարձեալ իբրեւ զլուծս, և կացեալ առ դրան տաճարին ոչ կարէին
մտանել, զի գերանն արգելոյր զնոսա, և ոչ խոնարհէին միմեանց թէ
մինն առաջին մտցէ. և այսպէս մնացին արտաքոյ տաճարին: Եւ ապա
ասէ ցնա ձայնն. սա նոքա են որք բարձեալ ունին զլուծ արգարու-
թեանն ամբարտաւանութեամբ, և ոչ խոնարհեալ ուղղեսցին զանձինս
գնալ զհետ խոնարհութեն Քշի, վասն այսորիկ մնացին արտաքոյ ար-
քայութեն ան: Իսկ որ բառնայր զփայտն՝ նա է այր մեղաւոր՝ որ ունի
մեղս բազումս, և փոխանակ ապաշխարելոյ զայն՝ յաւելու այլ 'ի նա
զորհանապաղ. իսկ որ հանէրն զջուր՝ այն է այր՝ որ գործէ գործս բա-
րիս, և վասն զի խառնէ զայն ընդ չար գործս, վասն այնորիկ կորնչի
և բարին այն: Եւ պարտ է զի միշտ զգաստ և արթուն լինիցի մարդ յա-
մենայն գործս իւր, զի մի ընդունայն աշխատեսցի:

Եւ երբեմն հայրն Քսանթիոս 'ի Սկիւթոյ 'ի Տերենութ, և յաղագս
աշխատն լինելոյ յուղղոյ՝ մատուցին նմա սակաւ մի գինի: Եւ լուան ո-
մանք զգալուստն նորա, և բերին առ նա գիւհար մի զի բժշկեսցէ

լուեալ ոմանց վասն նորա՝ ածին առ նա դիւահար, և սկսաւ դէն թշնամանել զծերն և ասել. առ արբեցողդ այդ ածէք զիս: Եւ ծերն ոչ կամէր հանել զնա, բայց վասն թշնամանացն ասէ ցնա. հաւատամ՝ ի Վհ, եթէ յառաջագոյն քան զիմ ըմպել զբաժակս զայս ելանիցես ի դմանէ: Եւ եղև իբրև ծերն սկսաւ ըմպել զգինին, ա զաղակեաց դէն և ասէ. այրես այրես զիս: Եւ մինչ չև արբեալ էր զգինին՝ ել դէն ի նմանէ շնորհօքն Վհի:

ՍԻՄՈՆ ոմն կոյս զամենայն աւուրս կենաց իւրոց եկաց ընդ մօր իւրում, և այս վարք էին կուսին. զամենայն աւուրս ագանելով պահէր և մանէր կտաւ. սա արժանի եղև շնորհս ընդունել յայ: Եւ էին գեօղք երկու մօտ ի Վեղոս գետ և կամէին ճակատել ընդ միմեանս վասն ջրաբաշխին, և բազումք մեռանէին վասն այսր ջրաբաշխի, զի հզօր էր մի գեօղն քան զմիւսն. կամեցան երկու գիւղքն ի ճակատ ելանել, սոքա աստի և նոքա անտի կոտորել զմիմեանս: Եւ յայտնեցաւ երանելի կուսին հրեշտակ այ և ասէ ցնա. տուր կոչել զծերս գեղջդ և ասա ցնոսա. ելէք ընդ առաջ նոցա և տուք պատերազմ, զի մի ամենեքեան կոտորեսցիք: Այս իբրև լուան ծերք գեղջն, երկեան երկիւղ մեծ և անկան յոտս կուսին և աղաչէին զնա և ասէին. մեք ոչ իշխեմք նոցա պատահել, քանզի գիտեմք զնոցա կատաղութին. փրկեա զմեզ ի մահուանէս, և անուն բարի առնես ամենայն երկրիս եգիպտացւոց: Իսկ սուրբ կոյսն ոչ հաւանեցաւ ելանել ընդ առաջ նոցա, այլ ել ի տանիս տան իւրոյ և կայր յաղօթս առ ան և ասէր. տէր ա մենակալ, լուր ձայնի աղախնոյս քո, և մտցեն աղաչանք իմ առաջի քո. քո զօրութիւնդ դարձո զնոսա ի տեղութեն՝ ուստի գան դեռ: Եւ մինչ սուրբ կոյսն կայր յաղօթս, անդէն զտեղի առին իբրև մղոնօք երիւք ի բացեայ ի գեղջէն, որպէս և խնդրեաց սուրբ կոյսն յայ:

Զնա: Եւ սկսաւ դէն անարգել զծերն և ասէր. առ արբեցողս այս բերիք զիս և գինեսէր: Եւ ծերն ոչ կամէր հալածել զնա վասն խոնարհութեանն, այլ վասն նախատանացն ասէ ցնա. հաւատամ ի Քս, զի մինչ չև ըմպեալ է իմ զբաժակս զայս գինւոյ՝ դու ելցես այտի: Եւ սկսաւ ծերն ըմպել զբաժակն: Իսկ դէն ճչեալ ասէ. ծանրացար ինձ, ծեր, ծանրացար ինձ և նեղես զիս: Եւ ել վաղվաղակի ի մարդոյն յառաջ քան զկատարել բաժակին: Եւ եղև ողջ այրն այն զօրութիւն Քսի և գնաց ի տուն իւր գոհանալով զայ:

Եւ յայտնեցաւ և ասէ՝ եթէ աղօթք կուսին խափանեցին զձեզ: Եւ հաւատացին յաճ, և եկին մկրտեցան ՚ի ձեռն սուրբ կուսին:

Եւ յիստին՝ ոմն ՚ի հարանցն՝ եթէ նստէին երբեմն ծերք, և մինչդեռ խօսէին օգտակարս ինչ՝ ունէին ընդ ինքեանս զոմն տեսանող, և տեսանէր զհրեշտակս զի շարժէին ՚ի վերայ նոցա. և իբրեւ օտար ճառք ինչ անկանէին, հեռանային հրեշտակքն, և դեքն գային իբրեւ զխոզս ընդ տիղմ թաւալեալք և անկանէին ՚ի մէջ նոցա. և իբրեւ խօսէին վասն օգտի ինչ, դարձեալ գային հրեշտակքն և գովէին զնոսա*:

Եւ յիստին՝ վասն որումն ծերոյ՝ եթէ որպէս տիւ էր, նոյնպէս գիշեր ՚ի խցի նորա, և գործէր և կարգայր որպէս ՚ի տուրնջեան:

Եւ յիստին՝ ոմն ծեր ՚ի խուղն Յոհաննու կարճահասակին և ետես զնա զի ննջէր, և հրեշտակ կայր առ նմա. և զայս տեսեալ նորա գնաց: Եւ իբրեւ զարթեալ ՚ի քնոյն, ասէ ցաշակերտն իւր. եկն ոք այսր մինչ ես ՚ի քուն էի: Եւ ասէ աշակերտն. այս անուն ծեր եկն: Եւ գիտաց

1 Ասէր ոմն ՚ի հարանցն՝ եթէ նստէին երբեմն ծերքն ՚ի միասին և խօսէին ընդ միմեանս վասն շահու անձին, և ես տեսանէի զի իջին դասք հրեշտակաց յերկնից և ունէին ՚ի ձեռն ոստս արմաւենեաց և կացին առ ծերովքն. և մինչ խօսէին զհոգևոր բանս՝ հովէին և սփոփէին զնոսա հրեշտակքն. իսկ յորժամ զերկրաւոր ինչ խօսէին՝ մեկնէին ՚ի նոցանէ հրեշտակքն, և գային խոզք և ընդ տիղմն և ընդ աղբ թաւալէին ՚ի մէջ նոցա և փարէին զնոքօք և լի էին ժահահատութիւն. և իբրեւ դարձեալ խօսէին զօգուտ՝ փախչէին դեք, և գային հրեշտակք և հովէին զնս:

* Այլ օրինակ Դաւթեալ ՚ի հին Թագմանու. Պատմեր հայրն Մակար՝ եթէ ըստ օրինաց հին արանց յամին մի անգամ գային առ միմեանս անապատաւորքն և առնէին հանգէս և քննութիւն վասն զգուշութեան անձանց: Իր երբեմն ժողովն սովորական և կայր անդ տեսող ծեր

մի, որ ասաց ՚ի խօսել զբանս հոգևորս. տեսանեմ զի հրեշտակք թռչին ՚ի վերայ գլխոց մերոց, և յանպատշաճ բանսն գնան հրեշտակքն և գան խոզք տղմալիցք և շրջին ՚ի գրկաց մերոց, և ՚ի գալն ՚ի բանս հոգևորս՝ դարձեալ գնան խոզքն և գան հրեշտակքն:

2 Ասէին զծերոյ ումեմն՝ եթէ միշտ ՚ի սենեկի իւրում լոյս էր. և որպէս ՚ի տուէ ընթեռնոյր գիրս և գործէր, նոյնպէս և ՚ի գիշերի առնէր առանց ճրագի, քանզի ՚ի գիշերի երևեալ լինէր լոյսն միշտ:

3 Եղբայր ոմն գնաց առ հայրն Յոհաննէս և եգիտ զնա զի ննջէր, և հրեշտակ տեսան կայր մերձ և հովէր զերեսս նորա. և իբրեւ ետես զայն ծերն, մեկնեցաւ անտի: Իսկ նա իբրեւ զարթեալ ՚ի քնոյն, ասէ ցաշակերտ իւր. եկն աստ ոք մինչ ննջէի ես: Ասէ ցնա. այո եկն այս

հայրն Յոհաննէս եթէ ըստ իւրոյ չափոյ էր ծերն և ետես զհրեշտակն* :

Եւ ծեր ոմն սկիւթացի լինէր ՚ի լերինն Պղզոյ, և ածին առ նա զոմն ՚ի Պաղեստինէ դիւահար և ողջացոյց զնա. և մատոյց նմա քրձով կտաւ լի ոսկւով: Իսկ ծերն ոչ կամէր ընդունել. և տեսեալ զնա զի տրտմեցաւ, թափեաց և ետ ցնա զոսկին, և զքուրձն կտաւ ունայն կալաւ առ ինքեան և ասէ ցնա. զոսկիդ տուր աղքատաց: Եւ արար ծերն զքուրձն կողոբս և ՚ի բազում ժամանակս ազաւ զնա, զի հարցէ զմարմին նորա, զի էր խոշոր:

ԶՈԳԱԻ՝ երբեմն եղբայր ոմն ՚ի խուղն Լըսէնի ՚ի Սկիւթ, և հայեցեալ ընդ պատուհանն ետես զծերն բովանդակ որպէս զհուր. էր արժանի եղբայրն տեսանելոյ: Եւ յորժամ բախեաց զդուրսն, ել ծերն և ետես զեղբայրն զարհուրեալ և ասէ ցնա. միթէ բազում ժամք են քո զի կաս աստ և կամ տեսեր ինչ: Իսկ եղբայրն ասէ՝ ոչ: Եւ խօսեալ ընդ նմա՝ արձակ զնա, և ինքն եմուտ ՚ի գործ իւր:

Եւ ծերն ցհայրն Եղիա յազիպտոս վասն հօրն Լաւթոնի՝ եթէ մեծ այր է: Եւ ցնոսա ծերն. ըստ ազ-

ոմն ծեր: Եւ ծանեաւ Յոհաննէս զի ՚ի չափ իւր էր ծերն և ետես ըզհրեշտակն:

* Համառօտութիւն էր իւր օրինակաց թի, հրեշտակ տեսան հովհարէր Գաբիէալ ՚ի հին Բարգմանութիւն. Ծեր (կամ հովհարէր) նմա: ոմն Յոհաննէս մինչ ննջէր ՚ի տօ.

1 Ծեր ոմն սկիւթացի բնակէր ՚ի լեառն Պայեսիոսի, և բերին առ նա դիւահար ոմն ՚ի պալատէ արքունի և բժշկեաց զնա ծերն: Եւ եբեր առ նա բժշկեալն քսակ ինչ լի ոսկւով, իսկ ծերն ոչ կամեցաւ առնուլ ՚ի նմանէ. և տրտմեցաւ այրն յոյժ: Իբրեւ ետես զնա ծերն արրտմեալ, առեալ զքսակն դատարկ՝ զոսկին ետ ՚ի նա և ասէ. տարեալ տացես զայդ աղքատաց, զի մեզ ոչ է պիտոյ: Եւ այնպէս երկրպագեալ այրն գնաց: Իսկ ծերն գնեաց խորդ մաղեղէն քսակաւն և զգեցաւ զայն, և էր նովաւ ժամանակս ինչ: Զի զպէտս ընուլ արժան է և ընդունելի, այլ աւելորդն ՚ի չարէն է և խոտելի:

2 Եղբայր ոմն գնացեալ ՚ի սենեակ հօրն Արսէնիոսի ՚ի Սկիւթ, և նայեցեալ ընդ դուռն և ետես զծերն իբրեւ զղամբար հրոյ բոլորովմբ վառեալ. և զի արժանի էր եղբայրն տեսլեանն այնորիկ: Եւ իբրեւ բախեաց զդուռն, ել առ նա ծերն և ետես զնա զարհուրեալ և ասէ ցնա. ՚ի վաղոց հետէ կաս աստ, միթէ տեսեր ինչ: Եւ նա ասէ՝ ոչ: Եւ արձակեաց զնա:

3 Ասէին ծերքն ցհայրն Եղիաս եգիպտացի՝ եթէ հայրն Աղաթոն բարի ծեր է: Ասէ ցնոսա ծերն. յազգս յայս բարի է: Ասէն ցնա եղ-

դիս այսմիկ մեծ եղբայր է . իսկ ըստ առաջնոցն տեսեալ է իմ մարդ 'ի Սկիւթ՝ որ կարէր արգելուլ զարեգակն յերկինս որպէս Յեսու որդի՝ Սաւեայ : Ալ զայս լուեալ զարմացան և փառաւորեցին զմծ :

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ ոմն 'ի հարանցն վասն հօրն Պաւղոսի 'ի ներքին կողմանս Ագիպտոսի որ բնակեալ էր 'ի Թեբայիդ՝ եթէ ունէր ձեռօք իւրովք զեղջիւրաւոր օձս և զկարիճս և ընդ մէջ կտրէր զնոսա : Ալ անկան եղբարքն առաջի նորա ասելով . ասա մեզ, զինչ գործ կատարեցեր զի առեր այդպիսի չնորհս : Ալ նա ասէ . Թողու՞մի աւրարէք ինձ , հարք , զի եթէ ստասցի ոք զսրբութի , ամենայն ինչ հնազանդեալ լինի նմա , որպէս Ագամայ յորժամ էր 'ի դրախտին յառաջ քան զանցանելն զպաւտուիրանաւն ւնյ :

ԱՍԷԻՆ՝ ոմանք վասն հօրն Ամոնի՝ թէ զարքայօձիկն սպան . վասն զի երթեալ 'ի Զրհոր անապատին հանել Զուր , և տեսեալ զարքայօձիկն՝ ընկէց զինքն յերկիր և ասէ . տէր , կամ ես մեռանիմ կամ սա : Ալ առժամայն արքայօձիկն 'ի զօրութենէն Վշի հերձաւ :

ԱՍԷԻՆ՝ ոմանք վասն հօրն Անտոնի՝ թէ եղև նա առլցեալ հոգւով սրբով , այլ ոչ խօսել վասն մարդկան . վասն զի զլեալն յաշխարհի և զհանդերձեալ լինելն երևեցուցանէր մարդկան :

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ հայրն Վանիէլ վասն որումն ծերոյ մեբարքն . և յառաջինսն զինչ իցէ , հայր : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . ասացի ձեզ թէ բարի է յազգոյս . այլ յառաջին ազգն տեսի ես այր 'ի Սկիաէ՝ որ կարող եղև արգիլել զարեգակն իբրև զԵսու Նաւեայ : Պատմեցին հարք ոմանք վասն Պաւղոսի թեբայիդացւոյ՝ եթէ կալ նոյր ձեռամբ զիժս և զքարբս և զօձս և զամենայն սողունս թունաւորս , և ընդ քարի հարեալ հերձոյր զնոսա : Յաւուր միօջ աղաչեցին զնա եղբարքն և ասեն ցնա . պատմեա մեզ , հայր , թէ զոր ինչ առաքինութի ուղղեցեր զի զայդ առնես : Ասէ ցնոսա ծերն . Թողու՞մի արարէք , եղբարք , զի թէ ոք ստանայ զսրբութի և անբծութի , հնազանդին նմա ամենայն գաղանք և սողունք , որպէս Ագամայ էին 'ի դրախտին նախ :

Ասէին վասն հօրն Ամոնայի՝ եթէ գնայր յանապատին ընուլ Զուր 'ի Զրհորոյ անտի , և ետես անդ վասիլիսկոյ՝ որ է արքայ օձ , և անկեալ 'ի վերայ երեսաց յերկիր ասէ . տէր , կամ սա կեցցէ կամ ես : Եւ առժամայն հերձեալ ընդ մէջ մեռաւ վասիլիսկոյն զօրութն Վշի ւնյ :

Ասէին վասն հօրն Անտոնիոսի՝ եթէ եղև նա հոգետես , այլ ոչ կամէր յայտնել մարդկան . զի զոր ինչ լինէր յաշխարհի և զոր ինչ լինէր էր՝ յայտնէր :

Հայրն Վանիէլ ասէր՝ եթէ ծեր ոմն մեծ նստէր 'ի ներքին կողմն

Ծի որ բնակեալ էր 'ի ներքին կողմանն Նգիպտոսի, զի պարզամտութիւն ասէր՝ եթէ Մեղքիսեդեկ ինքն է որդին ւայ: Նա պատմեցաւ այս Սիւրղի հայրապետին Մեղքսանդրի, և առաքեաց զնմանէն. և գիտացեալ վասն ծերոյն եթէ նշանագործ է, և զինչ և ինդրէ յայտնէ նմա, այլ անմեղութիւն ասէ զբանն, իմաստութիւն իւրով կալաւ զնա և ասէ. հայր, աղաչեմ զքեզ, վասն զի խորհուրդք իմ ասեն՝ եթէ Մեղքիսեդեկ ինքն է որդին ւայ, և դարձեալ այլ խորհուրդք իմ ասեն՝ եթէ ոչ, այլ մարդ է քահանայապետ ւայ. արդ վասն զի երկմիտ եմ, յաղագս այսորիկ առաքեցի առ քեզ զի աղաչեսցես զմեզ և յայտնեսցէ քեզ եթէ ով է: Իսկ ծերոյն զայս լուեալ ասաց համարձակապէս, վստահացեալ եթէ զինչ և խնդրէ՝ տայ նմա ւեմ, ասէ. եթէ տուր ինձ աւուրս երիս և ես հարցանեմ զմեզ յաղագս այդր և պատմեմ քեզ եթէ ով է: Նա երթեալ պաղատեցաւ առաջի ւայ: Նա գիտէր երանելին Սիւրղոս եթէ մեծ է ծերն այն, և պարտ է ւայ յայտնել նմա: Նա եկեալ ծերոյն յետ երկից աւուրց ասէ ցնա. մարդ է Մեղքիսեդեկ: Ասէ ցնա եպիսկոպոսապետն. ուստի գիտես: Նա նա ասէ. ւեմ յայտնեաց ինձ զամենայն հայրապետն այսպէս. զիւրաքանչիւր ոք անցուցեալ առաջի իմ յԱղամայ մինչև 'ի Մեղքիսեդեկ, և ասէ ցիս հրեշտակն. այս է Մեղքիսեդեկ: Նա եկեալ իւրովի քարոզէր ծերն՝ եթէ մարդ է Մեղքիսեդեկ: Նա խնդաց մեծապէս երանելին Սիւրղոս:

Եգիպտոսի, որ և ասէր անմտութիւն՝ եթէ Մեղքիսեդեկ որդի ւայ իցէ: Եւ լուեալ զայս մեծն Սիւրեղ աղեքսանդրացի վասն նորա, և զի գիտէր զի նշանագործ էր այրն, և զամենայն յայտնէ նմա ւեմ, և գիտէր եթէ անմտութիւն ասէր, պատուիրեաց առ նա և ասէ. հայր, աղաչեմ զքեզ, երկու խորհուրդք մտին առ իս վասն Մեղքիսեդեկի, մինն ասէ՝ եթէ որդի ւայ է Մեղքիսեդեկ, և միւսն ասէ՝ ոչ, այլ մարդ է քահանայ ւայ. այլ աղաչեմ զքեզ խնդրեսցես յայ, զի յայտնեսցէ զճշմարիտն: Իսկ ծերն վստահացեալ 'ի գործս իւր ասէ. համբերեա զերիս աւուրս, և ես հարցից զտէր և ասացից քեզ զճշմարիտն: Եւ գնացեալ ծերն աղաչէր զտէր զերիս աւուրս վասն այսորիկ, և զկնի երկից աւուրց եկն և ասէ ցՍիւրեղ եպիսկոպոսն ծերն. մարդ է Մեղքիսեդեկ: Ասէ ցնա եպիսկոպոսն. ուստի՞ ծանեար, հայր: Ասէ ցնա ծերն. ւեմ եցոյց ինձ այսօր զամենայն նախահարքն այսպէս. զի յԱղամայ մինչև ցՄեղքիսեդեկ զիւրաքանչիւրն կացոյց առաջի իմ, և ասէ ցիս հրեշտակ տեառն՝ եթէ այս է Մեղքիսեդեկ քահանայն ւայ: Եւ յայնմ հետէ այնպէս քարոզէր ծերն՝ եթէ մարդ է Մեղքիսեդեկ և ոչ որդի ւայ, զի որդի ւայ միայն է Յս Բս որդին ւայ: Ընդ որ ցնծացեալ Սիւրեղ գոհանայր զւայ:

ԼՍԻՐ՝ հայրն Վուլաս աշակերտ հօրն Բեսարիոնի՝ եթէ երբեմն երթայաք մեք առ ծովեղերքն, և ծարաւեցի և ասացի ցհայրն Բեսարիոն. հայր, ծարաւի եմ յոյժ: Եւ արարեալ աղօթս ծերոյն՝ ասէ ցիս. առ ջուր՝ ի ծովէդ և արբ: Եւ երթեալ արբի, և էր ջուրն քաղցր. և լցի զկուժն ջրով, կարծելով թէ մի գուցէ դարձեալ ծարաւեցայց: Եւ տեսեալ ծերոյն ասէ ցիս. ընդէր լցեր զկուժդ: Եւ ասեմ ցնա. թողու թիւն արա ինձ, հայր, մի գուցէ դարձեալ ծարաւեցից: Եւ ասէ ցիս ծերն. անձ թողու թի արասցէ քեզ աստ և ամենայն ուրեք. ոչ է երբեմն քաղցր անձ և երբեմն դառն*: Վէպ լինել նմա եկաց յաղօթս, և կամեցեալ անցանել ընդ Վեղոս գետ՝ ի վերայ ջրոյն գնայր: Եւ իմ զարմացեալ անկայ առաջի նորա և ասեմ. զիարդ զգայիր ոտից քոց յորժամ գնայիր ի վերայ ջրոյն: Եւ ասէ ծերն. մինչև ի պրճղունս կարծէի թէ ջուր է, և զայն հաստատու թի երկրի: Վարձեալ մինչդեռ երթայաք մեք առ ոմն ծեր, մերձ էր արևն ի հաշտել, և աղօթս արարեալ ծերոյն՝ ասաց. աղաչեմ զքեզ, տէր, կացցէ արեգակն ի տեղւոյն մինչև ժամանեցից առ ծառայն քո: Եւ եղև այնպէս: Վարձեալ երբեմն չոգայ ի խուղ նորա, զի խօ-

1 Ասաց հայրն Վուլաս, որ էր աշակերտ հօրն Բեսարիոնի, եթէ գնայաք երբեմն ընդ եղր ծովուն, և ես ծարաւեցայ յոյժ և ասեմ ցհայրն. ծարաւի եմ, հայր, յոյժ: Եւ արարեալ աղօթս ծերն՝ ասէ ցիս. արբեցես ջուր ի ծովուն: Եւ արբի ի նմանէ քաղցր ջուր, զի քաղցրացոյց աղօթիւք զջուր ծովուն. և սկսայ լնուլ զաման իմ ջրով, գուցէ ծարաւիցիմ դարձեալ: Եւ ասէ ցիս. մի առնէր զայդ, զի անձ որ աստ է՝ նա և յամենայնի է, կարող է և անդ տալ ջուր: Վարձեալ հարկ եղև մեզ գնալ, և եկաք յեղր Տիւրոսի գետոյն, և նա էանց ոտիւքն իբրև ի ցամաքի ի վերայ գետոյն: Իբրև անցաք յայնկոյս, ես հարցի ցնա. հայր, զինչ իմանային ոտք քո զջուր մինչ գնայիր ի վերայ նորա: Եւ ծերն ասէ. մինչև ցկոճ կարծէի թէ ջուր է, իսկ ի ներքոյ ոտից երկիր հաստատուն, և գնայի ամուր ի վերայ նորա: Վարձեալ յայլում ժամու գնայաք առ ծեր ոմն, և ի գնալն մեր արեգակն եկն ի մուտս: Եւ ասէ ծերն. աղաչեմ զքեզ, տէր, կացո զարեգակն զի մի մտցէ մինչև գնացից առ ծառայ քո: Եւ եկաց արեգակն ժամս վեց: Վարձեալ գնացի ես երբեմն ի սենեակ ծերոյն և գտի զնա զի կայր

* Օրինակ մի հին Բարգմանութեան հաճախեալ զտառնին հապոտած պապման Բէա այսպէս. Պատմեաց աշակերտն Բեսարիոնի՝ թէ երթայաք յեղր ծովուն, և իմ ծարաւեալ ասեմ ցհայրն իմ. ծարաւի եմ: Եւ իա-

չակնքեալ զծովն ասէ՝ խմեա: Եւ էր քաղցր տեղին, մինչև կամեցայ առնուլ ի դդուամ: Եւ ասէ ցիս. ընդէր է քեզ այդ. մի թէ երբ այլ ծարաւիս, տէրն չիցէ մօտ:

սեցայց ընդ նմա, և տեսի զի կայր յաղօթս և ձեռք իւր
համբարձեալ յերկինս, և եկաց այնպէս չորեքտասան
տիւ և չորեքտասան գիշեր: Եւ յետ այնորիկ եկեալ ասէ
ցիս. եկ զհետ իմ: Եւ ելեալ գնացաք, և ծարաւեցի 'ի
ճանապարհին և ասացի ցնա. հայր, ծարաւի եմ: Եւ
առեալ ծերոյն զմախաղն իւր չոգաւ յինէն յայնկոյս իբրեւ
քարընկէց մի, և արարեալ աղօթս և եբեր ինձ զայն
լի ջրով և արբի: Եւ դարձեալ գնացաք մինչև եկաք լուսով
առ հայրն: Յոհաննէս, և ողջունեալ ընդ նմա՝ արարին
աղօթս և նստան խօսել ընդ իրեարս վասն տեսլեանն
զոր ետես: Եւ ասէ հայրն 'Եսարիոն՝ եթէ ելին
հրամանք 'ի տեառնէ, զի աւերեսցին ամենայն ուրեք
մեհեանք. և եղև այնպէս:

Եւ ԽԱՔԵԱՑ՝ ոմն 'ի հարանցն զաշակերտն իւր զի հանցէ
ջուր, և էր ջուրն հեռի 'ի խղէ նոցա. և նորա մոռացեալ
առնուլ զջուանն, և եկեալ 'ի ջրհորն՝ գիտացեալ եթէ ոչ
եբեր զջուանն, և արարեալ աղօթս աղաղակեաց և ասէ.
Ջրհոր, ասաց հայրն իմ՝ լից զսափորն ջրով: Եւ
առժամայն ել ջրհորն 'ի վեր, և լցեալ զսա-

յաղօթս և զձեռն համբարձեալ ունէր յերկինս, և եկաց այսպէս առ
ուրս չորեքտասան: Եւ զկնի այնորիկ ասէ ցիս՝ եկ զկնի իմ: Եւ
ելեալ գնացաք յանապատ, և ես ծարաւեցայ 'ի գնալն և ասեմ ցծերն.
հայր, ծարաւի եմ: Եւ էառ ծերն յինէն զմախաղն և մեկնեցաւ
յինէն իբրեւ քարընկէց մի, և արարեալ աղօթս եբեր զնա լի ջրով
առ իս: Իսկ 'ի գընալն մեր տեսաք 'ի վայրի այր ինչ. և իբրեւ մտաք
անդ, նստէր անդ եղբայր ոմն և հիւսէր զարմաւն, և բնաւ ոչ հայեցաւ
'ի մեզ և ոչ խօսեցաւ և կամ եհարց զմեզ: Եւ ասէ ծերն ցիս.
գնացուք աստի, զի ոչ կամի սա խօսել ընդ մեզ: Եւ ելեալ անտի շրջեցաք
ընդ անապատն այն, մինչև եկաք առ հայրն Յոհաննէս, և ողջունեալ
զնա նստաք: Եւ սկսաւ խօսել հայրն Բեսարիոն վասն տեսլեանն
զոր ետես, և ասէր՝ եթէ ել հրաման 'ի տեառնէ, որպէս զի քակեսցին
ամենայն մեհեանք կռոցն. որ եղև իսկ: Իսկ յորժամ դարձաք
անտի և եկաք յայրն մերձ ուր էր եղբայրն. և իբրեւ մտաք
'ի ներքս տեսանել զնա, գտաք զի փոխադրեալ էր
նա: Եւ ասէ ցիս ծերն. եկ թաղեսցուք զսա, զի վասն
սորա առաքեաց զմեզ անդ: Եւ իբրեւ սկսեաք զնա, գտաւ
զի կին մարդ էր, և զարմացեալ ծերոյն ասէ ցիս. տեսանէս
զի կանայք ևս արիանան 'ի պատերազմունս թշնամւոյն, և
մեք 'ի քաղաքս և 'ի փողոցս շրջիմք: Եւ դարձաք 'ի սենեակս մեր
գոհանալով զայ:

1 Առաքեաց ծեր ոմն զաշակերտ իւր բերել ջուր, և էր
ջրհորն հեռի յոյժ 'ի սենեկէ նորա. և մոռացաւ աշակերտն
առնուլ ընդ իւր չուան գուրոյն, և ջրհորն խոր էր: Իբրեւ
գնաց անդ, յիշեաց թէ ոչ ունի ըզգոյն, և արարեալ
աղօթս ասէ ջրհորն. ջրհոր ջրհոր, հայրն իմ հրա-
մայէ քեզ՝ եթէ լից զսափոր իմ ջրով: Եւ առժամայն
եկն ջուրն 'ի

փորն ջրով եղբայրն՝ դարձեալ անդրէն 'ի տեղին իւր չոգաւ ջուրն :

Եւ Երեմիայի ոմն շարժեալ 'ի բարկութի վասն եղբոր ումեմն՝ մատուցեալ յաղօթս խնդրէր յնայ ներել եղբորն , և փորձանք գայր առաւել ևս , և առժամայն ետես ծուխ ելեալ 'ի բերանոյ իւրմէ . յորժամ եղև այս , դադարեաց բարկութիւնն :

Եւ Երեմիայի ոմն 'ի թեբայեցւոց ծերոցն՝ եթէ ես որդի էի տաճարապետի կռոցն , և յորժամ փոքր էի՝ նստէի 'ի տաճարն և տեսանէի զհայրն իմ բազում անգամ պատարագս և զոհս կատարել կռոցն : Եւ Երեմիայի ոմն ծածուկ եկի զկնի նորա և տեսի զսատանայ նստեալ և զամենայն զօրս իւր առաջի նորա . և ահա իշխան մի մատեալ՝ երկիր եպագ նմա , և ասէ սատանայ . ուստի՞ դաս : Եւ նա ասէ . յայս անուն աշխարհի յարուցի մարտս և ամբոխս և հեղմունս արեանց արարի և այժմ եկի պատմել քեզ : Եւ ասէ . 'ի քանի ժամս արարեր զայս : Եւ . յաւուրս երեսուն : Հրաման ետ գան հարկանել զնա և ասէ . յայսչափ ժամանակս այդ է վաստակ քո : Եւ ահա միւս այլ եկն երկրպագեաց : Եւ . և դու ուստի՞ դաս : Եւ ասէ դէն . 'ի ծովն էի , յարուցի մրրիկս և շարժմունս և ընկղմեցի զնաւսն և բազում մարդիկս սպանեալ եկի պատմել քեզ : Եւ . ցնա . յորչափ ժամանակս արարեր զայդ : Եւ դէն ասէ . ես աւուրք քսան : Հրամայեաց և զնա գան հարկանել և ասէ . ընդէր յայսչափ աւուրքս զայս միայն արարեր : Եւ ահա երրորդն եկն և երկրպագեաց նմա , և ասէ ցնա նոյնպէս . և դու ուստի՞ դաս : Եւ ասէ դէն . յայս անուն քաղաք հարսանիք եղեն , և յարուցի պատերազմունս և՝ բազում արեանց հեղմունս արարի 'ի ձեռն փեսային և հարսինն և եկի պատմել քեզ : Եւ նա ասէ . 'ի քանի աւուրս արարեր զայս : Եւ

վեր . և իբրև ելից զսափորն՝ առժամայն էջ ջուրն 'ի տեղի իւր , և եղբայրն գոհանայր զնայ :

1 Եղբայր ոմն շարժեալ եղև 'ի բարկութի վասն այլ եղբոր , և առժամայն սկսաւ աղօթել զի երկայնամիտ լիցի և մի բարկացի . և յաղօթելն ետես զգէն սրտմտութե , որ որպէս զծուխ ել 'ի բերանոյ նորա և ցնդեցաւ յօդս :

2 Եւ բազում արեանց հեղութիւն արարի 'ի ձեռն փեսային . . . : Իսկ զկնի սոցին յառաջ եկաց այլ ոմն և երկրպագեաց : Ասէ ցնա սատանայէ . և դու ուստի՞ դաս : Եւ նա ասէ . ես յանապատին էի , և արդ քա-

սէ՛ 'ի տասն : Ալ հրամայեաց ուժգին հարկանել զնա :
 Յետ սոցա եկն միւս այլ երկրպագեաց նմա : Ալ ասէ
 ցնա . ուստի՞ դաս : Ալ ասէ . յանապատ էի այս քառա-
 սուն ամ է , մարտնչէի ընդ կրօնաւորի ումեմն , և յայսմ
 գիշերի ընկեցի զնա 'ի պոռնկութի : () այս լուեալ , յա-
 րուցեալ համբուրեաց զնա , և առեալ զպսակն զոր ու-
 նէր եդ 'ի գլուխ նորին , և նստուցեալ ընդ իւր յաթոռն
 ասէ . որովհետեւ զայս գործս կարացեր առնել , արժանի
 ես այսմ : () այս տեսի և ասացի՝ այսպէս մեծ են պարք
 կրօնաւորաց . և հաճութեանն այ որ կամեցաւ զփրկութի
 իմ , ելի և եղէ միայնակեաց :

ՊԼՏՄԵԱՅ մեզ ոմն 'ի հարցն վասն երանելոյն Ափ-
 րեմի պատրիարգին Անտիոքու մեծի՝ եթէ ունէր ա-
 մենեին նախանձ վասն ուղղափառ հաւատոյ : Առաւ
 յաւուր միում վասն ումեմն սիւնամտի 'ի կողմանս Յե-
 րապօլսի եթէ ունի զաղանդն Աւերիոսի և հաղորդա-
 կից է նմա : Ալ գնացեալ առ նա կամեցաւ հաւանե-
 ցուցանել , և վարդապետութեալ աղաչէր զսիւնակեացն
 առաջի կալ առաքելական աթոռոյն և երկրպագութեալ
 հաղորդել 'ի կաթողիկէ եկեղեցի : Ալ ասէ սիւնականն .
 ես ընդ ձեզ ոչ հաղորդիմ : Ասէ ցնա սուրբն Ափրեմ .
 որպէս կամիս հաճեցուցանել զքեզ՝ եթէ շնորհիւ տեա-
 ուրն մերոյ Յսի Վսի ազատ է եկեղեցի յամենայն աղ-
 տեղութի հերձուածոց : Ալ ասէ սիւնականն . վառես-
 ցուք հուր , ով տէր իմ պատրիարգ , և մտցուք 'ի նա 'ի
 միասին , և որ ամբողջ ելանէ՝ այն է ուղղափառ և նմա
 պարտ է հետեւել : () այս ասէր երկեցուցանելով զսլատ
 ըրարգն : Ասկ սուրբն Ափրեմ ասէ ցսիւնամուտն . պարտ

առսուն ամ է զի պատերազմէի ընդ ծերոյ ումեմն և յաղթէր ինձ . իսկ
 'ի գիշերիս յայսմիկ ձգեցի զնա և անկաւ 'ի պոռնկութի , և եկի պատ-
 մել քեզ : Իբրեւ լուաւ զայս իշխանն խաւարային , յարեաւ և համբու-
 րեաց զնա , և առեալ զպսակն 'ի գլխոյ իւրմէ եդ 'ի գլուխ նորս և նըս-
 տոյց զնա յաթոռ իւր և ասէ ցնա . և որպէս կարացեր գործել զայդ-
 րիսի գործ : Եւ ասէր ծերն . զայս ամենայն մինչ տեսի ես՝ ասեմ 'ի
 մտի , ստուգապէս մեծ և պատուական իմն է դաս կրօնաւորաց . և կա-
 մօքն այ եղէ քրիստոնեայ և ելի յանապատս յայս և միայնացայ , որ և
 կամեցաւ զիս տէր իմ և ձեռ իմ Յս : Արդ այսպէս նախանձ ընդ կրօ-
 նաւորս ունի դէն նենգութե և անօրէնն սամայել առաւել քան ամե-
 նայն աշխարհի պատերազմել . վասն այնորիկ պարտիմք զգաստանալ
 և արիանալ ընդգէմ նորին զօրութեան Գսի այ , յորմէ տկարացեալ
 փախստական լինի յամենայն ներգործութենէ իւրմէ :

է քեզ, ով որդեակ, իբրեւ 'ի հօրէ քումմէ լսել ինձ և ոչ առաւել ինչ սրահանջել 'ի մէնջ, զի զոր խնդրես՝ այդ վերագոյն է քան զտկարութիւնս մեր. այլ ունիմ՝ յոյս յորդին նայ՝ վասն փրկութե ոգւոյ քո առնել և զայդ։ Յայնժամ ասէ երանելին ցորս մերձն կային. օրհնեալ է տէր, ածէք այսր փայտ։ Իբրեւ բերին բազում փայտ, հրաման ետ սպարիարդն վառել առաջի սեանն, և ասէ ցոխնականն. աւասիկ՝ էջ, և ըստ դատման քոյ մտցուք 'ի միասին։ Իսկ նա զարմացեալ յաղագս հաստատուն յուսոյն որ առ նձ՝ սպարիարդին, ոչ կամեցաւ իջանել։ Իսկ ցնա սպարիարդն. ոչ նախ 'ի քէն ել այս սահման. արդ ընդէր ոչ կամիս առնել։ Իսկ հանեալ զեմիփորոնն զոր զգեցեալ ունէր, և եկեալ մերձ առ հօւրն յաղօթս եկաց և ասէ. նձ հայր տեառն մերոյ Յօի Իսի միածնի քո, որ մարմնացաւ յանարատ կուսէն Եւարիամայ վասն մերոյ փրկութե, ցոյց այժմ սքանչելիս ողորմութեամբ զփառաց քոյ 'ի մեղուցեալ և յանարժան ծառայս քո։ Եւ ընկէց զեմիփորոնն 'ի մէջ հրոյն, իսկ հրոյն կացեալ այնպէս բորբոքեալ զերիս ժամս. իսկ 'ի շիջանել հրոյն հանին զեմիփորոնն ամբողջ 'ի հրոյն որպէս և էրն և ոչ բնաւ մնասեալ։ Յայնժամ տեսեալ սիւնականին զահեղ սքանչելիսն զարմացաւ, և նզովեաց զԵրիոս և զամենայն հերձուած նորա, և գրաւեալ 'ի սուրբ եկեղեցի՝ հաղորդեցաւ 'ի ձեռաց երանելոյն Եփրեմի՝ գոհութեամբ փառաւորեալ զնձ։

ՊԱՏՄԵԱՅ՝ ոմն 'ի սուրբ հարցն՝ եթէ երիս գործս ունին միայնակեացք. միոյն սլտուղ որ 'ի տէր ուրախութիւնն է, և միւսոյն երկիւղն, և միւսոյն սովորութիւն անբան. և եբեր այսպիսի օրինակ։ Այր, ասէ, ոմն ծեր մեծ և երևելի և եկեալ ճաշակէր ընդ եղբարսն. և անդէն ամբարձեալ 'ի տեսիլս ծերն ետես զոմանս զի ճաշակէին մեղր, զայլս հաց և զոմանս ապաւառ։ Հիացեալ

1 Ասէր ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ երեք գործք են զոր հարկ է սրահել ամենայն կրօնաւորի. առաջինն ահիւ և դողութե հաղորդել միշտ 'ի սուրբ խորհրդոյ մարմնոյ և արեան Քնի. երկրորդ գնալ 'ի սեղան միշտ ընդ եղբարցն. երրորդ զոտս լուանալ եղբարցն եկեղոց ամենեցուն։ Առ որս առակ ինչ յաւել և ասէ՝ թէ էր ոմն ծեր 'ի մեծանուն 'ի ծերոց, որ և հոգեւոր տեսութեց արժանացեալ էր. եղև զի գնաց երբեմն և նստաւ 'ի սեղան ընդ եղբարսն, և իբրեւ ուտէին նոքա, տեսանէր ծերն հոգեով զորս էին նստեալ 'ի սեղանն, զի ոմանք ճաշակէին մեղր

առ ինքն՝ աղաչէր զիմ յայտնել զխորհուրդն թէ զիարդ
կերակուրս որ եղեալ կայ առաջի՝ ի վերայ սեղանոյս, ի
ճաշակելս այլափոխի։ Այն ձայն ի վերուստ առ նա և
ասէ. որք ճաշակեն զմեղը՝ սոքա հոգեւոր ուրախութիւն
առլցեալ յանձինս իւրեանց անպակաս աղօթելով. և
որք հաց ուտեն՝ միայն գոհանան զտեառնէ զտրիցն. իսկ
որք զապաւառն՝ տրտնջողքն և դատողքն՝ եթէ այս բա-
րի է և այն չար. զոր ոչ է պարտ մտածել, այլ փառաւորել
զիմ և օրհնութի մատուցանել տուողքն ըստ գրեցելումն,
եթէ ուտիցէք եթէ ըմպիցէք ի փառս ւայ արասջիք։

ԱՐԿԱՒԻՔ՝ ոմանք որոշեալք յաշխարհէ բնակէին վե-
րագոյն Արասոյ ի լեառն որ կոչի Փտեռիոն առ գե-
տովն մերձ ի վանսն որ կոչի սրբոյն (Թէոդոսի)։ Ահաւ
ծերն, և աշակերտն արարեալ աղօթս թաղեաց զնա։
Այլ յետ սակաւ ժամանակի եկեալ յաշխարհ եգիտ
զոմն որ գործէր զերկիր և ասէ ցնա. արա սէր, եղբայր,
և առ ընդ քեզ բրիչ և հեծանոց և եկ ընդ իս։ Այլ
յորժամ եկին ի լեառն, եցոյց անապատաւորն վաստա-

և ոմանք հաց և ոմանք աղբ։ Իբրեւ ետես զայս, զարմացաւ և աղաչեաց
զիմ առանձին յայտնել զայն նմա թէ որպէս զմի ունէին կերակուր
եղեալ առաջի ամենեքեան, իսկ յուտելն այնպէս բաժանէին։ Եւ եկն
առ նա ձայն ի վերուստ որ ասէր. որք զմեղը ուտեն նոքա են՝ որք սի-
րով և երկիւղիւ և լրջմտութեամբ նստին ի սեղանն և աղօթեն միշտ, և
եղանէ աղօթք նոցա իբրեւ զսուսկ անոյշ առաջի ւայ. իսկ որք հաց ու-
տեն նոքա են՝ որք գոհանան զառատ պարգեւացն ւայ. իսկ որք զաղբ
ուտեն նոքա են՝ որք արտնջեն յուտելն և ասեն. այս ինչ բարի է կե-
րակուր՝ որ պիտոյ էր այժմ և ոչ է, և այս ինչ խենեշ է և ոչ է կե-
րակուր մարդոյ զոր եղեալ է առաջի մեր։ Ասան այսորիկ զգուշա-
ցարուք և մի տրտնջեցուք վասն կերակրոց և մի վասն ամենայնի ինչ.
և զի ոչ է պարտ մտածել զայսպիսիս վասն պարզութեան կերակրոյ,
այլ գոհանալ զւայ. և ոչ միայն գոհանալ, այլ և անարժան ևս համա-
րել զինքն մարդկան կերակրոյ՝ որ է աստուծ հաց հարկաւորն. այլ և
զառաքելոյն առնել որ ասէ, եթէ ուտէք և եթէ ըմպէք, զինչ և առ-
նէք, ի փառս ւայ արարէք։

Երկուք ոմանք որոշեալք յաշխարհէ բնակէին վերոյ Արասոյ ի
լեառն որ կոչի Փտեռիոն առ գետովն մերձ ի վանսն որ կոչի սրբոյն
(Թէոդոսի)՝ ծերն սուրբ ընդ աշակերտին իւրոյ սրբոյ։ Եւ եղև մեռա-
նել ծերոյն և գնալ առ որ անձկացեալն էր. և աշակերտն արարեալ
աղօթս հանդերձ արտասուօք թաղեաց զնա։ Իսկ յետ սակաւ ժամա-
նակի ծանեաւ աշակերտն զփոխումն իւր ի ձեռն հրեշտակի ւայ առ
հանդերձեալ փառսն. վասն այսորիկ եկեալ մերձ ի շէնս եգիտ անդ
զոմն որ գործէր զերկիր և ասէ ցնա. արա սէր, եղբայր, և առ բրիչ
և հեծանոց և եկ ընդ իս։ Եւ արար այրն զհրամայեալն ի նմանէ.
Եւ յորժամ եկին ի լեառն, եցոյց անապատաւոր եղբայրն զվաստա-

կաւորին զգերեզման ծերոյն և ասէ . բրեա յայսմ տեղւոջ, եղբայր : Եւ մինչ բրէր, ինքն մատեաւ յաղօթել, և յետ կատարման աղօթիցն ասէ ցաշխատաւորն . աղօթս արա վասն իմ, եղբայր : Եւ համբուրեալ զնա՝ առժամայն եդ զանձն իւր՝ ի վերայ ծերոյն և աւանդեաց զհոգին՝ ի ձեռս տեառն : Եւ աշխարհականն տեսեալ զայս փառաւորեաց զԹժ, և զգերեզմանն ծածկեալ գնաց ի տուն իւր : Եւ իբրեւ էջ քարընկէց մի՝ ի գերեզմանէն, ասէ առ ինքն . վատ արարի, զի ոչ առի օրհնութիւն ի սրբոցն : Կարձաւ և ոչ կարաց կալ ի վերայ գերեզմանացն :

Եւ Երեմիայի մանք վասն արքայ (՝ արկեղիու ի Սեբայիդ՝ եթէ յորժամ կամէր ելանել յաւուր կիրակէի ի ժողովս, պատրաստէր զինքն և բան ինչ առնոյր ի գրոց և խոկայր յայն մինչև երթայր յեկեղեցին, և շրթունք նորա ոչ շարժէին, զի մի դք լուիցէ ի նմանէ : Իսկ յորժամ կանգնէր ի ժողովս, կուրծքն իւր թանայր յարտասուացն . և ասէր՝ եթէ յորժամ զժողովս կատարեմք, տեսանեմ զամենայն եկեղեցիս իբրեւ զհուր . և յորժամ արձակէր եկեղեցին, դարձեալ գնայր հուրն :

Կաւոր սրբոյ ծերոյն զգերեզմանն և ասէ . բրեա յայսմ տեղւոջ, եղբայր : Եւ մինչ բրէր նա, ինքն մատեաւ յաղօթել, և յետ կատարման աղօթիցն ասէ ցաշխատաւորն . աղօթս արա վասն իմ, եղբայր : Եւ համբուրեալ զնա՝ առժամայն եդ զանձն իւր՝ ի վերայ ծերոյն և աւանդեաց զհոգին իւր տեառն : Իսկ աշխարհականն տեսեալ զայս, յահի եղեալ փառաւոր առնէր զԹժ զի այնպէս ծառայք ունի ի ծածուկ անխաբար . և արտասուօք զգերեզմանն ծածկեաց և գնայր ի տուն իւր : Իբրեւ էջ ի լեռնէն, քարընկէց մի միայն հեռացեալ ի գերեզմանէն, զղջացեալ զտեղի էառ և ասէր առ ինքն . զի՛նչ արարեր, ով մարդ, զի այնպիսի սրբոյն արժանացար պատահիլ և ոչ առեր օրհնութիւն ինչ ի նմանէ, այլ դարձայց և ի սուրբ գերեզմանէ նորա առից օրհնութիւն և այնպէս գնացից : Եւ դարձաւ անդրէն վաղվաղակի, և յուրեալ ոչ կարաց կալ ի վերայ գերեզմանաց, և շրջէր խնդրելով այսր անդր և ոչ կարաց գտանել, և հիացեալ լայր և ասէր . ով սուրբք Կայ, ընդէր ծածկեցայք յինէն ի մեղաւորէս : Եւ այնպէս լալագին գնաց ի տուն իւր և պատմէր ամենեցուն :

Եւ Երեմիայի մանք վասն հօրն Մարկելէ թեբայեցւոյ՝ եթէ մինչ գնայր յեկեղեցին յաւուր կիրակէի յաղօթս, յառաջագոյն բանս ինչ ի սուրբ գրոց առնոյր ի բերան իւր և ասէր զայն բան մինչև գնայր յեկեղեցին, և յասել բանին զշրթունս իւր ոչ շարժէր թէ լուիցէ դք : Եւ մինչ կայր յաղօթս անմռունչս, թանայր արտասուօք զկուրծս իւր . և ասէր երանելին՝ եթէ յորժամ սկսանի եկեղեցին յաղօթս, տեսանեմ զողջոյն եկեղեցին լեալ իբրեւ զհուր բորբոքեալ, և իբրեւ կատարի աղօթքն՝ անյայտ լինի հուրն այն :

ԼՍԷԲ արբայ (Յոհաննէս որ արտորեցաւ 'ի Սարկիա-
նոսէ՝ եթէ երբեմն գնացաք 'ի Սիւրիա առ արբայն Պի-
մէն և կամէաք հարցանել վասն խստութե սրտից : Իսկ
ծերն ոչ գիտէր հելլենացի և ոչ թարգման գտաք : Եւ
յորժամ ետես զմեզ ծերն տրտմեալս, սկսաւ բարբա-
ռել հելլենացի խօսիւք այսպէս . բնութի ջրոյ կակուղ
է, բայց 'ի կաթել կաթլոցն՝ զքարինս խստագոյնս և ըզ-
վէմս ծակեն . այսպէս և սիրտք մեր խստացան յախտից,
սակայն 'ի կաթել անձային բանից խիտ ընդ խիտ 'ի նո-
սա՝ ընդարձակին, և լուեալ զբանս սուրբս՝ բանին եր-
կրնչել յայ . և այսր աղագաւ որպէս փափագէ եղջերու
յաղբիւրս ջուրց, փափագեն անձինք մեր առ անձ . զի
որպէս եղջերուք յանապատի հարեալ 'ի սողնոց յար-
ձակին ջերմացեալք 'ի վերայ աղբերաց՝ ըմպեն և զովա-
նան, նոյնպէս և մեք միայնակեացքս, որք յանապատի
նստեալ եմք՝ խոցոտիմք յորդուոց չար դիւացն, և փա-
փագեմք յաւուրս շաբաթուն գալ յաւուր կիրակէի յե-
կեղեցին որպէս 'ի վերայ աղբերաց, ուր և ըմպեալ 'ի
մարմնոյ և յարենէ տեառն մերոյ (Յսի Վսի սրբիմք 'ի
դառնութէ՝ չարին և զմայլեալ զովանամք :

ԿԱՅԲ ոմն միայնակեաց յանապատին՝ մեծ ըստ այ,
ազգաւ կապաղովկեցի, անունն որա լէոն . վասն սորա
բազում սքանչելիս պատմեցին մեզ, և 'ի բազմապատիկ
փորձանաց պատմութէ առնս այսորիկ մեծամեծս օգտե-
ցաք, և ևս 'ի խոնարհութէն 'ի լուութենէն յանստա-
ցուածութէն և 'ի սիրոյն զոր ունէր յամի : Եւ մեզ
հանապազ ծերս այս ժուժկալ . հաւատացէք ինձ, որ-
դեակք, թագաւորեմ : Եւ մեք ասեմք ցնա . հաւատա
և մեզ, արբայ լէոն, 'ի կապաղովկեցւոց ոչ որ թագա-
ւորեաց, անարատ կալ զմտածութի քո : Իսկ նա յա-
ճախելով ասէր այսպէս՝ եթէ, որդեակք, թագաւորեմ :
(Յորժամ եկին ազգն Սաղբթաց և զամենայն ազգն
զայն յափշտակեցին՝ եկին յԱսսան և բազում կրօնա-

... 'ի դառնութէ չարին և զմայլեալ զովանամք : Այսպէս զար-
մացոյց զմեզ սուրբ հայրն Պիմէն . լեզու զոր ոչ գիտէր և ուսեալ բը-
նաւ չէր, խօսեցաւ պարզ առանց կաղութե . և մեք օրհնեալք 'ի նմա-
նէ ուրախացեալ գնացաք :

Իսկ նա յաճախելով ասէր . այսպէս է, որդեակք, թագաւորե-
լոց եմ ես : Եւ մեք զերկրաւոր թագաւորութիւնս իմանայաք, իսկ
նա հոգւոյն տեսութե իմացեալ կանխաւ ասէր մեզ թագաւորելոց

ւորս սպանին և զբազումս գերեցին . զոմանս առին 'ի փա-
րախէ սրբոյն : Յոհաննու՝ որ էր ընթերցող մեծի եկե-
ղեցւոյն Վոստանդինուպօլսի . առին և զաբբայն Սու-
տաթէոս զհռովմայեցին և զաբբայն (Դ)էոդորոս , և էին
երեքեան տկարացեալք : Սու մինչդեռ տանէին , ասէ աբ-
բայն Յովհաննէս ցգերեվարսն . ածէք զիս 'ի քաղաքն ,
և ես արարից զի տացէ ձեզ եպիսկոպոսն քսան և չորս
դահեկանս : Սառ զնա մի 'ի բարբարոսացն և եբեր մերձ
'ի քաղաքն : Սու գնաց աբբայն Յոհաննէս , եգիտ զե-
պիսկոպոսն . գտաւ անդ և աբբայն Սէոնդիոս՝ որ եկեալ
էր 'ի քաղաքն , և այլք ոմանք 'ի հարցն՝ որք չէին ըմ-
բռնեալք : Սու աղաչէր աբբայն Յոհաննէս զեպիսկո-
պոսն՝ տալ դահեկանս և առնուլ զնոսա : Իսկ եպիսկո-
պոսին՝ ոչ գտաւ , բայց միայն ութ դահեկանս . և 'ի տալ
զայն ցբարբարոսն , ոչ կամեցաւ առնուլ , այլ ասէ . կամ
տուք զսահմանեալ քսան և չորս դահեկանսն և կամ
տուք զկրօնաւորն : Սու՝ ձանձրացեալք որք էին 'ի քա-
ղաքն՝ առին զաբբայն Յովհաննէս , ետուն ցբարբարոսն ,
որ լայր և աշխարէր 'ի գնալն . և տարան զնոսա բարբա-
րոսքն 'ի տաղաւարն իւրեանց : Իսկ յետ երից աւուրց
էառ աբբայն Սէոնդ զութ դահեկանսն , և գնաց 'ի
տաղաւար բարբարոսացն , աղաչէր և ասէր . առէք զայս
դահեկանքս և արձակեցէք զհիւանդոտսդ , զի ոչ ինչ
կարեն գործել ձեզ , և ես որ առողջս եմ , ծառայեմ ձեզ :
Սու առին բարբարոսքն և արձակեցին՝ զերիս հարսն որ
ըմբռնեալ էին : Սու մինչդեռ գնայր աբբայն Սէոնդ

եմ զայն որում ամենայն սրատեպն ըղձան : Իսկ յորժամ եկին ազգն
Մաղկաց . . . : դահեկանս ոսկւոյ : Քանզի զայն պահանջէին բարբա-
րոսքն , որպէս զի ոչ գտեալ նոցա զայնքան ոսկին՝ սպանցեն զնոսա
որպէս թէ պաշտօն մատուցանել ւայ . և լաւ համարէին զսպանանելն
զնոսա , քան առնուլ ինչ 'ի նոցանէ . և զի բռնացեալք էին յայնմ ժա-
մանակի բարբարոսքն և ոչ ուստեք երկիւզ : Արդ առեալ զնա մի 'ի
բարբարոսացն . . . 2 Եւ մի ձանձրոյթ առնէք ինձ՝ զի մնան ինձ ընկեր-
քն իմ : Եւ զի արտաքոյ քաղաքին էին և հեռագոյն , և երկնչէին ևս
'ի բարբարոսաց , և ոչ թոյլ տայր բարբարոսն դառնալ 'ի քաղաքն և
գտանել զքսան և չորս դահեկանն և տալ , այլ զի շտասպ տագնապի գո-
լով նորա առեալ զաբբայն Յոհաննէս գնաց : Եւ լայր և աշխարէր աբ-
բայն Յոհաննէս 'ի գնալն , ոչ վասն իւր ինչ , այլ վասն աբբայ Սէոնդի-
թէոսի և Թէոդորոսի : Իսկ եպիսկոպոսն և որք ընդ նմայն էին կազմե-
բարձեալ լալով դարձան անդրէն 'ի քաղաքն : Իսկ աբբայն Սէոնդիէս
էառ զութ դահեկանն զայն և հետամուտ եղեալ ընթացաւ զինի բար-
բարոսին . . . 3 արձակեցին զերիս հարսն որք ըմբռնեալք էին : Իսկ

ուանն պատմեաց արբասուն վասն նորա : Վնաց արբայն
 և տեսանէր զնա զի ահա ծերացեալ էր և ասէ ցնա . ոչ
 կարես աստ լինել, զի բազում վաստակս ունին եղբար-
 քս, և հսկումն սոցա մեծ է, և քո անընդել գորով կա-
 նոնաց վանաց՝ ընդելանիլ ոչ կարես : Աւնա ասէ . այո,
 արա ինձ զայս՝ ընդունել զիս, և ես զգուշանամ ամե-
 նայնի : Աւ արբայն ասէ . ոչ առնես : Յայնժամ ասէ .
 զիտեա զի ես եմ՝ Վաւիթ աւազակապետն, և վասն
 այսորիկ եկի այսր՝ զի լացից ՚ի վերայ մեղաց իմոց . ե-
 թէ ոչ կամիցիս ընդունել զիս, երգմեցո զիս և ես կա-
 տարեմ . ապա թէ ոչ՝ երդնում յայն որ յերկինսն է, զի
 երթայց յառաջին գործն իմ և բերեմ զորս էին ընդ իս,
 և զամենեսեան զձեզ սպանանեմ և կործանեմ զվանս
 ձեր : Աւ զայս լուեալ արբայն՝ ընկալաւ զնա ՚ի ներքս և
 խուզեաց և ետնմին զսուրբ սքեմն : Աւնա սկսեալ ՚ի ջանս
 և ՚ի վարս, ՚ի խոնարհութի և յունկնդրութի, և հանգու-
 ցանէր զամենեսեան, և քան զբազումս յառաջեաց : Արս-
 տելով նորա երբեմն ՚ի սենեակն՝ եկաց առաջի նորա հրեշ-
 տակ տեառն և ասէ ցնա . Վաւիթ Վաւիթ, եթող ան-
 զամենայն անօրէնութիս քո, և կարող ես այսուհետեւ
 նշանս գործել : Աւ ասէ ցհրեշտակն . ոչ կարեմ հաւա-
 տալ քեզ, զի մեղք իմ ծանրագոյն էին զորս ստացեալ
 էի քան զաւազ ծովու, և արդ թողութիւն արար ինձ
 անձ յայս սակաւ ժամանակս : Աւ ասէ հրեշտակն . քա-
 հանայն () արարիսս ոչ հաւատաց ինձ վասն որդւոյ իւ-
 րոյ, և ոչ խնայեցի ՚ի նա, այլ ՚ի խրատ իւր կապեցի զլե-
 զու նորա . նոյնպէս և դու մի անհաւատ լիցիս բանից ի-
 մոց, ապա թէ ոչ՝ ոչ անխայեմ ՚ի քեզ . վասն որոյ ոչ
 խօսեսցիս ամենեւին : Աւ արբայն Վաւիթ ծունր ա-
 ծեալ նմա ասէ . յորժամ յաշխարհ էի՝ զանպատշաճն
 առնէի, և արեանց հեղմունս առնելով խօսէի . իսկ այժմ
 ՚ի ծառայելս ան օրհնութիւն նմա մատուցանեմ՝ եթէ
 զլեզու իմ արգելուս ՚ի խօսելոյ : Աւ ասէ հրեշտակն .
 կացցես յօրինաւոր խօսս, և ՚ի դատարկն ամենեւին ՚ի
 լուութե : Աւ եղև այնպէս : Վազում նշանս արար նովաւ
 անձ . և սաղմոսէր զսաղմոսերգութիւն, և այլ ումեք բանի
 մեծի և կամ փոքու ոչ կարէր պատասխանել : Աւնա
 պատմեաց մեզ զայս և ասէր՝ թէ բազում անգամ տե-
 սի զնա և փառաւորեցի զանձ :

ՊԱՏՄԵԱՅ մեզ աբբայն Պաւղոս հայր վանիցն աբբայ (Ժ)էոֆնիու՝ թէ ասաց ոմն ծեր ժուժկալ, եթէ երբեմն նստէի 'ի սենեակն իմ և տունս ասէի շարակաւնաց՝ գործելով զձեռագործն . և ահա եկն 'ի պատուհանն իմ մանուկ ոմն, որ ունէր վերարկու սարակինոսի ըստանձնեալ և կացեալ առաջի իմ սկսաւ խաղալ և տունս ասել, և ասէ ցիս . ծեր, վայելչապէս խաղամ: Իսկ ես ոչ ինչ ետու պատասխանի: Եւ դարձեալ ասէ . հաճիս 'ի խաղս: Եւ յոչ խօսելն իմ, ասէ . զինչ կարծես, չար ծեր, եթէ մեծ իրս գործես . ասեմ քեզ, եթէ 'ի վաթսուն և հինգ և վաթսուն և եօթն խաբեցար: Հայնժամ յարեայ և եղի ծունր ւնյ, և առժամայն անյայտ եղև:

Եւ աբբայ Ղեքսանդրոս յեղէգնուտէն՝ եթէ էի երբեմն ես առ աբբայն Պաւղոս ելլադացին . նստեալ մեր 'ի սենեակ նորա՝ եկն ահա ոմն բախեաց զգուրնն, և յարեաւ ծերն և եբաց նմա և մատոյց հաց թրմեալ առաջի նորա, որով կերակրէր: Եւ մտածէի եթէ օտար է . և խոնարհեցայ 'ի պատուհանէն և ահա առիւծ էր, և ասեմ ցծերն . ընդէր, կրօնաւոր, ետուր դմա ուտել: Պատմեաց ինձ զպատճառն և ասէ . խրատեցի զնա մի՛ մնասել մարդոյ և մի՛ անասնոյ, այլ դալ առ իս 'ի կերակրել . և ահա երեք ամիսք են որ գայ առ իս երկիցս յաւուրն և ընդունի զկերակուրն: Եւ յետ սակաւ աւուրց դարձեալ գնացի առ նա գնել 'ի նմանէ անօթս և ասացի . բարի ծեր, որպէս կայ առիւծն: Եւ ասէ . չարաւ, յանցեալ օրդ եկն առ իս կերակրել, և տեսի զքերանն որ լի էր արեամբ, և ասացի ցնա . ահա ոչ լուար ինձ և կերար մարմին, գնա աստի, ահա այլ ոչ տաց քեզ կերակուր: Եւ նա ոչ կամէր գնալ: Հայնժամ առի չուան, երեքկնեցի և հարի զնա երկոցս, և այնպէս գնաց:

ԻԲԲԱՅ Իանիէլ սկիւթացին 'ի մանկութէ իւրմէ բնակէր 'ի Սկիւթ: Հարձակեցան բարբարոսքն և գերեցին զնա . և 'ի գնալն նորա ընդ նոսա, ոմն քրիստոսասէր նաւապետ փրկեաց զնա յայնմ բարբարոսացն: Եւ դարձեալ յետ երկուց ամաց եկին և առին զնա . մնաց ընդ նոսա ամիսս վեց, և փախեաւ, և յետոյ երկոցս արձակեցան բարբարոսքն և տարան զնա: Ոմն բարբարոս 'ի գերողացն նստեալ կայր առ ջրովն, և առ ծերն քար և եհար զայլազգին և սկսաւ վախճանել 'ի նորին քա-

րև լուաւ զայս այրն՝ լռեաց։ Իսկ զկնի աւուրց ինչ եկն
դարձեալ անդ մագիստրոսն այն, և գնաց մարդն ընդ-
դէմ նորա։ Եւ իբրև ետես՝ ասէ. դու գիտես, տէր իմ
իշխան, թէ որպէս սիրէի զքեզ, և էաք հացակից քո
ես և կին իմ. և ահա անկաւ խորհուրդ չար՝ ի սիրտ
կնոջ իմոյ տուփուլի քո, և ահա անկեալ դնի։ Իսկ նա
իբրև լուաւ, տրտմեցաւ յոյժ վասն այնորիկ, որպէս և
էր նա անպարտ ի խորհրդոցն, և ասէ ցնա. մի տըրտ-
միր, անձ բազումողորմ է։ Եւ գնաց մանուկն և գեր-
ծեաց զմազ և զմորուս և զյօնս իւր, և հերձոտեալ վի-
րաւորեաց զդէմն և զամենայն գլուխ իւր, և եղև իբրև
զգոդի ծերացեալ գեղեցիկ մանուկն այն. և զգեցեալ
քուրձ ժահահոտ և աղտեղեալ՝ գնաց ի տուն ուր դնէր
կինն, և այրն իւր նստէր մերձ ի նա. և բացեալ զգլուխ
իւր ցուցանէր զխոցոտեալ և զաղտեղեալ դէմն իւր և
ասէր. ահա, մայր, այսպէս արար զիս անձ։ Իսկ իբրև
ետես կինն զանբաւ գեղեցկութիւն մանկանն այնպէս
տգեղեալ և աղտեղեալ և սեացեալ, զարմացաւ յոյժ։
Եւ տեսեալ անձ զգործ և զխոնարհութիւն մանկանն,
էառ ի սրտէ կնոջն զպատերազմն, և ողջացաւ առժա-
մայն։ Եւ ասէ իշխանն առանձին ցայր նորա. ահա շնոր-
հօքն այ ողջացաւ կին քո, և յայսմ հետէ ոչ տեսցէ զե-
րեսս իմ։ Եւ ահա է դնել զանձն վասն սիրելոյն, և
առնել բարի փոխանակ բարւոյ։

Եւ իսկ երկու ըմբռնեցան յաղագս հաւատոց և
կացին ի վկայութի վասն իշխի և տանջեցան միանգամ
և արկան ի բանտ. բայց ունէին նոքա առ միմեանս
սրտամտութի։ Եւ իբրև արգելան ի բանտի, մինն ի նո-
ցանէ եղ ծունր միւսոյն և ասէ. յայգուց դիպելոց է մեզ
վախճան, թողցուք մեք զթշնամութիւն և զնախանձս
մեր։ Իսկ նա ոչ կամեցաւ առնել զայս։ Եւ յերկրորդ
աւուր ածեալ եղեն ի դատել և տանջեցան սաստիկ.
Իսկ որ ոչն եթող զոխս և ոչ հաշտեցաւ ընդ եղբօրն,
յառաջին տանջանսն յաղթեցաւ և անկաւ ի հաւա-
տոցն։ Եւ ասէ ցնա իշխանն. և ընդէր երեկ ոչ լուար ինձ
և այսչափ հարուածեցար։ Իսկ նա ասէ. վասն այսորիկ
զի ոխս պահեցի եղբօրն և ոչ հաշտեցայ ընդ նմա, պա-
կասեցայ ես յօգնականութենէն յայ և անկայ ի հա-
ւատոյ։ Եւ միւսն այն եղբայր որ խոնարհեցաւ ի հաշ-

տու թի, արժանի եղև վկայական արեան և մահուան
վասն Վսի: Եւ որ ոչ սիրէ զեղբայր իւր և նենգու
թեամբ կայ, մերժէ զնա Թժ յօգնականութենէն իւր:
Եւ ոմն Սեկրիստոնէ 'ի քաղաքի ուրեմն, և ոմն մի
քաղաքացի եղ առ նա 'ի պահս հինգ հարիւր դահեկան
կնքեալ և ասէ. պահեսցես զայս և սակաւ սակաւ տա-
ցես ինձ որչափ պիտոյասցի: Եւ ոչ որ էր անդ յորժամ
ետ զայն 'ի պահս, այլ մի ոմն իշխանաց քաղաքին 'ի
հեռուստ ետես զտալն և լսէր զոր ասէրն մինչ տայր ըզ-
գանձն, և նորա զնա ոչ տեսանէին: Եւ անցին 'ի վե-
րայ սակաւ աւուրս, պիտոյ եղև ինչ տեառն ոսկւոյն, և
ասէ ց' Սեկրիստոնէն տէր ընչիցն. տուր ինձ յոսկւոյ իմոյ
քսան դահեկան, զի պիտոյ է ինձ: Եւ նա վստահա-
ցեալ էր զի ոչ որ տեսեալ էր և ոչ ունէր վկայ, ուրա-
ցաւ և ասէ. յորոյ ոսկւոյ տամ, զի ոչ գիտեմ և ոչ լը-
ւայ երբէք 'ի քէն և ոչ ինչ ետուր ցիս երբէք: Եւ ոչ
ինչ կարաց այրն այն առնել ինչ: Եւ իբրև ել անտի
տրտմեալ, դիպաւ նմա իշխանն այն և ասէ ցնա. զի
տրտմեալ ես այդպէս: Եւ ասաց այրն զպատճառ տրտ-
մելոյն նմա: Եւ ցնա իշխանն. ստուգապէս ետուր նմա
զգանձն: Եւ նա ասէ. ճշմարիտ ետու: Եւ իշխանն ա-
սէ. ասասցես նմա՝ եկեալ երդուիցես և հաւատացուս-
ցես զիս 'ի սուրբն Ենդրէաս, և բաւական է ինձ: Եւ
էր տեղին այն մերձ 'ի տաճար Ենդրէի առաքելոյն:
Եւ ասաց այրն և ասաց զայն. և նա մտեալ 'ի տաճարն զի
երդուիցէ, ասէ իշխանն ցժառայն իւր. զոր ինչ արարից
ես, մի երկիցես և մի ասասցես ինչ: Եւ մտեալ իշխանն
մերկ 'ի տաճարն, սկսաւ մոլել իբրև զգիւհաւոր և ձայ-
նէր սաստկապէս և մոլէր. և կալեալ զայրն մինչ երդ-
նուլ կամէր, և գոչէր առաջի բազմութեանն և ասէր.
սուրբն Ենդրէաս առաքեալ ասէ՝ տեսէք զչար այրս զայս,
որ ունի զսորա հինգ հարիւր դահեկանն և եկեալ է սուտ
երդնուլ աստ 'ի վերայ իմ: Եւ կալեալ զնա խեղդէր և
ասէր. սուրբն Ենդրէաս ասէ՝ տուր 'ի սա զգանձ իւր:
Եւ Սեկրիստոնէն այն սոսկացեալ երկեաւ յոյժ, զի էր
այրն զօրաւոր: Եւ խոստովանեալ ասէ. ես ունիմ ըզ-
գանձն և տամ այժմ, թոյլ տուր: Եւ թոյլ ետ: Եւ այն-
ժամ բերեալ ետ ցտէր իւր զայն: Եւ ասէ դիւհաւորն
ցտէր ոսկւոյն. դիր վեց դահեկան 'ի վերայ սեղանոյն՝

սուրբն Մեղրեայս ասէ : Եւ նա եղ ուրախութիւն , և առեալ զինչս իւր գնաց : Իսկ իշխանն զգեցեալ զհանդերձս իւր շրջէր 'ի քաղաքին պայծառապէս . և եկեալ 'ի տեղին ուր էր Սեկրիստոնէն այն , և սկսաւ Սեկրիստոնէն նայել 'ի նա : Իսկ իշխանն ասէ ցնա . զի նայիս ընդ իս , եղբայր . հաւատա ինձ , ես շնորհօքն ւայ դիւահար ոչ եմ . այլ մինչ ետ նա 'ի քեզ զոսկին , ես տեսի աչօք իմովք . և մինչ ուրանայիր դու և երգնուլ կամէիր , հնարեցայ զայն՝ զի մի ասիցես ցիս թէ դու միայն ոչ հաւատարիմ ես , և արարի զի մի կորիցէ հոգի քո և մի կորիցէ անիրաւութիւն ինչք նորա : Եւ սա եցոյց գործովք թէ զինչ է գնել զանձն վասն ընկերին , զի վասն շահու ալոց մոռացաւ զպատուականութիւն իւր 'ի փառս ւայ :

Եւ ԵՄԵՆԱՒՈՐ ոմն ճգնաւոր յոյժ և անասէր ունէր բարեկամ միայնակեաց յանապատ , և վախճանեցաւ միայնակեացն այն . և մտեալ բարեկամն իւր 'ի սենեակ հորա և գտաւ յիսուն դահեկանս , և սկսաւ տրտմել և լալ , և երկնչէր մի գուցէ պակասեցի միայնակեացն սակս ոսկւոյն այնորիկ յողորմութիւն ւայ : Եւ իբրեւ աղաչեաց յոյժ վասն այսորիկ զտէր , ետես զհրեշտակ տեառն որ ասէր ցնա . ընդէր ցաւագնիս և հոգաս վասն միայնակեցին այնորիկ . զի որ կամի զմարդասիրութիւն , յանձնեցէ զնա . զի թէ ամենեքեան կատարեալք էին , ուր երեւէր մարդասիրութիւն ւայ : Եւ ԵՄԵՆԱՒՈՐ հաւատաց եղբայրն թէ արար ողորմութիւն անձ ընդ միայնակեացն այն , և գոհանայր զւայ :

Եւ ԵՄԵՆԱՒՈՐ ոմն առաքեաց զաշակերտ իւր յԱղիպտոս բերել նմա ուղտ զի տարցեն զսփրիդս նոցա յԱղիպտոս : Եւ իբրեւ եղբայրն եբեր զուղտն 'ի Աղիպտոս , ետես զնա այլ եղբայր և ասէ . թէ գիտացեալ էր իմ զգնալ քո , եկեալ էի և ես ընդ քեզ , զի և մեզ պիտոյ էր ուղտ : Եւ նաց եղբայրն և պատմեաց զայս ծերոյն : Եւ ծերն . զնացեալ տացես 'ի նա զուղտն և ասասցես ցնա . գործ մեր ոչ է պատրաստ , տար վաճառեա զգործ քո , և մինչ գայցես՝ ընդ քեզ բեր զուղտն զի տարցուք և մեք զմեր ձեռագործ : Եւ տարեալ եղբայրն ետ ցնա զուղտն , և բարձեալ զսփրիդսն իւր տարաւ յԱղիպտոս . և զինի վաճառելոյն եբեր զինի իւր զուղտն և ետ ցծերն և ասէ . թողութիւն արա ինձ , զի բազում սէրն քո եբարձ

յինէն զպտուղ իմ, զի զանհամ սովորութիւնն իմ եւ բարձ և զբարի համն հաստատեաց :

Եւ ԶԵՆՈՒՄ ոմն եհարց ցծերն և ասէ . ընդէր, հայր, բազումք արդեօք աշխատին 'ի ճգնութիւնս, և ոչ ստանան շնորհս իբրեւ առաջին հարքն : Եւ ծերն . յայնժամ սէր էր 'ի նոսա և սիրով շահէին զընկերն և տանէին 'ի վեր . իսկ արդ ցամաքեալ սէր 'ի վայր հարկանեն զընկերն, և սակս այսորիկ շնորհս ոչ ունին :

Եւ ծերն . ոչ երբէք խնդրեաց սիրտ իմ զգործ շահու իմոյ՝ յորում փնասէր եղբայրն, զի շահ եղբօրն պտուղ հոգւոյ իմոյ համարեալ է ինձ :

Եւ ԶԵՆՈՒՄ ոմն ծեր եգիտ զայր ոմն դիւահար, որ էր կարկամեալ և ոչ կարէր խօսել . և վստահացեալ 'ի սէրն ւայ և խնդրեաց աղօթիւք 'ի տեառնէ, որպէս զի գայցէ 'ի նա դէն, և ազատեսցի դիւահարն այն : Եւ լուաւ ւած աղօթից նորա, և եկն 'ի նա դէն և ծանրացաւ 'ի դիւէն ծերն . յայնժամ յաւել 'ի պահս և յաղօթս և 'ի ճգնութիւնս յոյժ : Եւ վասն սիրոյն զոր ունէր առ ւած և առ ընկերն, 'ի սակաւ աւուրս հալածեաց զդէն 'ի նմանէ :

Եւ ԶԵՆՈՒ ծերք բնակէին 'ի միասին բազում ամս, և ոչ երբէք կազեալ էին ընդ միմեանս : Եւ միում աւուր ասէ մինն ցմիւսն . արասցուք և մեք կռիւ ընդ միմեանս որպէս զմարդս : Եւ սկ նա ասէ . ոչ գիտեմ թէ որպէս լինիցի կռիւ : Եւ սկ նա ասէ . ահա ես դնեմ աղիւս 'ի միջի, և ես ասեմ՝ եթէ իմ է սա, և դու ասասցես՝ ոչ, այլ իմ իցէ, և յայսմանէ սկսանի շփոթ և կռիւ : Եւ առեալ զաղիւսն կաւոյ եդ 'ի միջի, և ասէ մինն՝ այս իմ է, իսկ երկրորդն ասէ՝ ոչ, այլ իմ է . և նա ասէ բարկութեմ՝ ոչ, այլ իմ է . իսկ երկրորդն ասէ հեղութեմ, եթէ քո իցէ, առ և գնա աստի : Եւ ոչ կարացին կռուել ընդ միմեանս, և այնպէս մեկնեցան և ոչ շփոթեցան, զի յընկերսիրութիւն սերտեալք էին, և խաղաղասէր սովորեալք՝ օրինակին ևս ոչ կարացին կռուոյն տեւել առ 'ի ճանաչել զնորա զիարդն և զորպէսն :

Եւ 'ի հարանցն գնաց 'ի քաղաքն վաճառել զձեռագործ իւր, և ետես աղքատ մի մերկ, և մերկացեալ ըզհանդերձս իւր զգեցոյց նմա . իսկ աղքատն այն տարեալ վաճառեաց զայն : Եւ երբ գիտաց ծերն զվաճառել հանդերձին իւրոյ, տրտմեցաւ և զղջացաւ ընդ տալն : Եւ

'ի գիշերի 'ի տեսլեանն երևեցաւ նմա ՎՅ և զգեցեալ էր զպատմութեանն նորա, և ասէ ցծերն. մի տրտմիր, ասա ես զգեցեալ եմ զհանդերձ քո զոր ետուր ինձ: Այլ միտիթարեալ ծերոյն փառաւոր առնէր զնձ:

ԱՅ ծերն. ոչ է պարտ մեզ բաժանել յանձնէ զընկերն, այլ խնդալ ընդ խնդութիւն և տրտմել ընդ տրտմութիւն նորա և սպասել որպէս անձին իւրոյ. իսկ եթէ տկարասցի, առնել պարտ է ըստ գրեցելոյն՝ եթէ մի մարմին եմք 'ի ՎՅ, և թէ հաւատացելոցն ամենեցուն էր սիրտ և միտք և ինչք մի և հասարակաց:

ԱՂԲԱՐՔ երկու բնակէին 'ի միասին, մինն արգելական և միւսն առնէր սպասաւորութիւն երկոցունցն: Այլ երբեմն զի տարաւ եղբայրն վաճառել զձեռագործ երկոցունցն, և եբեր զգինն յոյժ սակաւ. և արար զայս բազում անգամ, մինչև խորհեցաւ հանդարտեալն եղբայր և ասէ. կամ ծախսէ զայն չարաչար և կամ խաբէ որ զնա 'ի վաճառելն, գնացեալ տեսից զայս: Այլ յարեաւ հետեւեցաւ զկնի նորա 'ի ծածուկ. և գնացեալ եղբայրն վաճառեաց զգործն և դարձաւ եմուտ 'ի տեղի ուր ոչ էր պարտ: Այլ իբրև երևեցան միմեանց, արգելականն այն ձեացոյց զինքն թէ և ես արարի այդպէս: Այլ իբրև ելին 'ի քաղաքէն 'ի միասին, անկաւ առ ոտս անկելոյն այն որ ոչ անկեալն էր և խնդրէր թողութիւն. զայս արար բազում անգամ, և զյանցանս եղբորն յանձն կրէր: Այլ իբրև հանդերձեալ էր ելանել յաշխարհէ նա որ արգելականն էր՝ ասէ ցանկեալն եղբայր. անպարտ էի ես 'ի մեղացն այնորիկ վասն որոյ ըզթողութիւն խնդրէի 'ի քէն. այլ վասն այսորիկ առնէի, զի թերևս դու ապաշխարեսցես. արդ աղօթեա վասն իմ, և որչափ կար է քո՝ փախիր 'ի մեղաց, զի և դու փոյթ ելանելոց ես: Ասկ եղբայրն յաւել 'ի ճգնութիւն և եղև հաճոյ նայ:

ՎԱՐՁԵԱԼ էին երկու եղբարք կրօնաւորք, և մինն մերկացեալ զզգեստ կրօնաւորի և եղև գռեհիկ, և միւսն աղաչեաց ոչ առնել զայն վասն նորա: Այլ համբերութեմ միոյ եղբորն զթացաւ տէր և 'ի միւսն, և դարձան 'ի սենեակս իւրեանց և էին 'ի մեծի ճգնութե:

ԱՂԲԱՅՐ ոմն եհարց ցծերն և ասէ. ընդէր, հայր, յորժամ կատարեմ զաղօթս իմ, է երբեմն զի ունիմ

և է երբեմն զի ոչ ունիմ յօժարութի և զեղջ 'ի մտի :
Իսկ ծերն . և ուստի երևի թէ ունիցի մարդ զսէրն նայ ,
քանզի սէրն նայ բերէ զեղջ :

Եւստի ոմն գնաց յԱգիապոս գնել վուշ , և դի-
պեցաւ գնել յայրւոյ կնոջէ . և իբրեւ տայր յեղբայրն
զվուշն այրին այն , յոգւոց եհան և ասէ ցնա . առաքեաց
նձ զքեզ , եղբայր , կերակրել զեղբարս քո զորքսն իմ :
Իբրեւ լուաւ զայս եղբայրն , ուրախ եղև և կրկին ետ
զգին վշոյն , և գոհանայր զնայ վասն յայտնելոյ նմա զորքն
որոց արժանացաւ տալ զպէտսն կարօտելոց եղբարց :

Եւստի ոմն գնայր զճանապարհ իւր , և եգիտ կրօ-
նաւոր ոմն զի նստէր 'ի սենեկի . և սկսաւ միմոսն կալ
յաղօթս վասն ծերոյն և ասէր . նձ , ողորմեաց աղքա-
տիս և խոնարհիս այսորիկ . զի ոչ ճանաչէր զնա թէ ով
իցէ : Եւ իբրեւ դարձաւ անդրէն ընդ այն , արար դար-
ձեալ այնպէս , և ողջացաւ առժամայն ծերն : Իսկ ծերն
ասէր զայս առ եկեալսն առ նա՝ եթէ որք գան առ ծերսն
և աղօթեն վասն նոցա և ասեն , թէ տէր պահեսցէ ըզ-
ձեզ վն մեր մեղաւորացս , նոքա վարձս մեծամեծս առցեն :

Եւստի ծերն . մի պահանջեր սէր ընդ սիրոյ ընկերին ,
զի շփոթեսցի մարդ եթէ ոք ոչ տացէ զփոխարէն . այլ
դու ցոյց զսէր յընկերն և հանգիցես , և այսպէս ձգես-
ցես զընկերն 'ի սէր քո :

Եւստի ասէ . տկարանալ սիրոյ յեղբօրէն յայս-
ցանէ լինի , մի զի ընդունիցի վասն նոցա զկեղակարծելի
խորհուրդս , և երկրորդ զի թէ հաւատասցէ զկամս սրբ
տի իւրոյ և հաւանեսցի կամաց իւրոց , ապա ոչ կարէ
հաւատացուցանել զխորհուրդ իւր մտաց նորա : Եւրդ ե-
թէ կամիս զի ամենայնի օգնական ունիցիս զՆձ , մի
վստահանար 'ի կարծիս մտաց քոց , այլ փութա 'ի բո-
լոր անձնէ քումմէ , որպէս զի խոնարհեսցիս եղբօր քո և
հատցես 'ի քէն զկամս քո , այսպէս կեցցես զօրուքն Նձի :

Եւստի ասէ . որ ըստ նայ իցէ սէր , յոյժ վերա-
գոյն է որ առ միմեանս քան զընութեամբն սէր որ առ
մարմնաւոր ազգայինս է . քանզի և ինքն նձ սէր կոչե-
ցեալ է :

ՎԱՍՆ ՀՈԳԵՏԵՍ

ԵՒ ՆՇԱՆ ԱԶԳԵԱՑ ՀԱՐՑՆ

18,1

ԵՂԱՐՑ՝ ոմանց դիպեցաւ նեղութիւն 'ի տեղւոջ ինքեանց. և կամեցեալ թողուլ զտեղին չոգան առ հայրն Ղմոն, և ահա ծերն նաւէր: Տեսեալ զնոսա յեղբ գետոյն զի երթային զճանապարհն, ասէ ցնաւորդսն. հանէք զիս 'ի ցամաքն: Եւ կոչեցեալ զնոսա զերկոսեան ասէ ցնոսա. ես եմ Ղմոն՝ առ որ դուքն կամիք երթալ: Եւ մխիթարեալ զսիրտս նոցա՝ դարձեալ ետ դառնալ 'ի տեղին իւրեանց. վասն զի ոչ ունէին ինչ փնաս հոգւոյ, այլ նեղութի մարդկեղէնս:

2

ՂՍԻՐ² երբեմն հայրն Ղանիէլ՝ թէ պատմեաց մեզ հայրն Ղրսէն՝ եթէ էր ոմն 'ի ծերոցն որ նստէր 'ի տան իւրում և լուաւ ձայն որ ասէր. եկ արտաքս, և ցուցից քեզ զգործս մարդկան: Եւ ելեալ նորա, առեալ տարաւ զնա 'ի տեղի ուրեմն և եցոյց նմա մարդ մի զի կայր յոտն և հանէր ջուր 'ի ջրհորոյն և արկանէր յորդ ծակ, և ի ջանէր ջուրն դարձեալ 'ի ջրհորն: Եւ յառաջ մատուցեալ սակաւիկ մի՝ եցոյց նմա եթոպացի զոմն զի հատա-

1 **ԵՂԱՐՑ** ոմանց պատահեաց տրամուծի ինչ 'ի տեղի իւրեանց, և կամեցան թողուլ զտեղին զայն, և թողին և գնացին առ հայրն Ղմոնաս: Իսկ ծերն յափն գետոյն էր և ետես զնոսա զի գնային յայնկոյս գետոյն, և ասէ ցնաւաւորսն. հանէք զիս յայնկոյս: Եւ ել առ եղբարսն և ասէ ցնոսա. ես եմ Ղմոնաս զոր խնդրէք տեսանել: Եւ ուսոյց զնոսա և մխիթարեաց և հաւատացոյց դառնալ 'ի տեղիս իւրեանց. զի ոչ էր գործն այն փնաս հոգւոյ, այլ տրամուծիւն ինչ մարմնոյ:

2 Ասաց հայրն Ղանիէլ՝ եթէ պատմէր մեզ հայրն Ղրսէնիոս իբրև զայլմէ, այլ ինքն էր որ ետես զայս, եթէ նստէր երբեմն ծերն 'ի սենեկի իւրում, և եկն առ նա ձայն որ ասէր. եկ զկնի իմ և ցուցից քեզ զգործս մարդկան: Եւ յարուցեալ եկն, և տարաւ զնա 'ի տեղի ինչ և եցոյց նմա այր մի սև հնդիկ՝ որ դնէր զփայտ բեռն, և յորժամ բառնալ ոչ կարէր՝ աւելոյր այլ 'ի վերայ նորա. զայս արար նա բազում անգամ: Եւ անցեալ անտի եցոյց նմա այլ ոմն այր զի նստէր առ ափն ջրհորոյ ինչ և հանէր դուլիւ զջուր և արկանէր յաւազան ծակ՝ որ

նէր փայտ և առնէր բեռն մեծ, և փորձեալ համբառ-
նալ զբեռնն և ոչ հանդուրժեաց շարժել. և երթեալ
դարձեալ հատանէր այլ փայտ և յաւելոյր 'ի բեռնն.
բազում անգամ այսպէս արարեալ՝ մեծացոյց զբեռնն:
Եւ երթեալ սակաւիկ մի յառաջ՝ մերձեցաք 'ի դուռն
քաղաքի միոջ, և ահա երկուք ոմանք գային հեծեալք 'ի
ձիս, և ունէին փայտ խոտորնակի և կամէին մտանել 'ի
քաղաքն և ոչ կարէին, վասն զի զփայտն խոտորնակի
ունէին, և ոչ խոտորեցան սոքա առ իրեարս: Եւ իբրեւ
զհետ նոցա չոգաւ, ետես զի մնացին երկոքեան արտաքս
'ի քաղաքէն: Արդ սոքա են զոր թէ տեսանես ուրբ ու-
նին զլուծ ամբարտաւանութեն, և ոչ խոնարհեցան զի
ուղղեսցեն զինքեանս և զհետ երթիցեն խոնարհ ճա-
նապարհին Վսի, յաղագս այնորիկ արգելան արտաքոյ
արքայութեն Խյ: Եւ որ զփայտն կոտորէր այրն՝ 'ի մեղս
բազումս էր անկեալ, և փոխանակ ապաշխարելոյ՝ այլ
ևս գործէր և դնէր մեղս 'ի մեղաց վերայ: Եւ որ ըզ-
ջուրն հանէր՝ բարի գործս գործէր, սա է մարդն որ առ-
նէ զողորմածութի. իսկ յայլում յամենայնի զանիրա-
ւութի գործէր, և վասն չար գործոցն խանգարէ և զսա-
կաւ բարին: Արդ պարտ է մարդոյ արթուն լինել 'ի
գործս իւր, զի մի ընդունայն վաստակեսցի:

Եւ եւս՝ երբեմն ոմն 'ի ծերոցն Սկիւթայ չոգաւ 'ի
Տերենութ և ուր վանքն նորա էին, վասն աշխատութե
կրօնաւորութե նորա բերէին նմա սակաւ մի գինի: Արդ

դարձեալ մտանէր 'ի նա ջուրն: Եւ դարձեալ եցոյց նմա այլ ոմն, զի
էր տաճար մեծ և արք երկու նստեալ 'ի ձիս ուրբ ունէին գերան մեծ
բարձեալ իբրեւ զլուծս, և կացեալ առ դրան տաճարին ոչ կարէին
մտանել, զի գերանն արգելոյր զնոսա, և ոչ խոնարհէին միմեանց թէ
մինն առաջին մտցէ. և այսպէս մնացին արտաքոյ տաճարին: Եւ ապա
ասէ ցնա ձայնն. սա նոքա են ուրբ բարձեալ ունին զլուծ արգարու-
թեանն ամբարտաւանութեամբ, և ոչ խոնարհեալ ուղղեցին զանձինս
գնալ զհետ խոնարհութեն Վսի, վասն այսորիկ մնացին արտաքոյ ար-
քայութեն Խյ. իսկ որ բառնայր զփայտն՝ նա է այր մեղաւոր՝ որ ունի
մեղս բազումս, և փոխանակ ապաշխարելոյ զայն՝ յաւելու այլ 'ի նա
զօրհանապաղ. իսկ որ հանէրն զջուր՝ այն է այր՝ որ գործէ գործս բա-
րիս, և վասն զի խառնէ զայն ընդ չար գործս, վասն այնորիկ կորնչի
և բարին այն: Այլ պարտ է զի միշտ զգաստ և արթուն լինիցի մարդ յա-
մենայն գործս իւր, զի մի ընդունայն աշխատեսցի:

Եւ երբեմն հայրն Քսանթիոս 'ի Սկիւթոյ 'ի Տերենութ, և յաղագս
աշխատն լինելոյ յուղւոյ՝ մատուցին նմա սակաւ մի գինի: Եւ լուան ո-
մանք զգալուստն նորա, և բերին առ նա դիւահար մի զի բժշկեսցէ

լուեալ ոմանց վասն նորա՝ ածին առ նա դիւահար, և սկսաւ դէն թշնամանել զծերն և ասել. առ արբեցողդ այդ ածէք զիս: Եւ ծերն ոչ կամէր հանել զնա, բայց վասն թշնամանացն ասէ ցնա. հաւատամ 'ի Վս, եթէ յառաջագոյն քան զիմ ըմպել զբաժակս զայս ելանիցես 'ի դմանէ: Եւ եղև իբրև ծերն սկսաւ ըմպել զգինին, աղաղակեաց դէն և ասէ. այրես այրես զիս: Եւ մինչ չե արբեալ էր զգինին՝ ել դէն 'ի նմանէ շնորհօքն Վսի:

ՍԻՆՄՈՆ ոմն կոյս զամենայն աւուրս կենաց իւրոց եկաց ընդ մօր իւրում, և այս վարք էին կուսին. զամենայն աւուրս ազանելով պահէր և մանէր կտաւ. սա արժանի եղև շնորհս ընդունել յայ: Եւ էին գեօղք երկու մօտ 'ի Վեղոս գետ և կամէին ճակատել ընդ միմեանս վասն ջրաբաշխին, և բազումք մեռանէին վասն այսր ջրաբաշխի, զի հզօր էր մի գեօղն քան զմիւսն. կամեցան երկու գիւղքն 'ի ճակատ ելանել, սորա աստի և նորա անտի կոտորել զմիմեանս: Եւ յայտնեցաւ երանելի կուսին հրեշտակ անջ և ասէ ցնա. տուր կոչել զծերս գեղջդ և ասա ցնոսա. ելէք ընդ առաջ նոցա և տուք պատերազմ, զի մի ամենեքեան կոտորեսցիք: Սայս իբրև լուան ծերք գեղջն, երկեան երկիւղ մեծ և անկան յօտս կուսին և աղաչէին զնա և ասէին. մեք ոչ իշխեմք նոցա պատահել, քանզի գիտեմք զնոցա կատաղութիւն. փրկեա զմեզ 'ի մահուանէս, և անուն բարի առնես ամենայն երկրիս եգիպտացւոց: Իսկ սուրբ կոյսն ոչ հաւանեցաւ ելանել ընդ առաջ նոցա, այլ ել 'ի տանիս տան իւրոյ և կայր յաղօթս առ անձ և ասէր. տէր աւմենակալ, լուր ձայնի աղախնոյս քո, և մտցեն աղաչանք իմ առաջի քո. քո զօրութիւնդ դարձո զնոսա 'ի տեղութեն՝ ուստի գան դեռ: Եւ մինչ սուրբ կոյսն կայր յաղօթս, անդէն զտեղի առին իբրև մղոնօք երիւք 'ի բացեայ 'ի գեղջէն, որպէս և խնդրեաց սուրբ կոյսն յայ:

զնա: Եւ սկսաւ դէն անարգել զծերն և ասէր. առ արբեցողս այս բերիք զիս և գինեակ: Եւ ծերն ոչ կամէր հաւածել զնա վասն խոնարհութեանն, այլ վասն նախատանացն ասէ ցնա. հաւատամ 'ի Քս, զի մինչ չե ըմպեալ է իմ զբաժակս զայս գինւոյ՝ դու ելցես այտի: Եւ սկսաւ ծերն ըմպել զբաժակն: Իսկ դէն ճչեալ ասէ. ծանրացար ինձ, ծեր, ծանրացար ինձ և նեղես զիս: Եւ ել վաղվաղակի 'ի մարդոյն յառաջ քան զկատարել բաժակին: Եւ եղև ողջ այրն այն զօրութիւն Քսի և գնաց 'ի տուն իւր գոհանալով զայ:

Եւ յայտնեցաւ և ասէ՝ եթէ աղօթք կուսին խափանեցին զձեզ: Եւ հաւատացին յաճ, և եկին մկրտեցան ՚ի ձեռն սուրբ կուսին:

Եւ Եր' ոմն ՚ի հարանցն՝ եթէ նստէին երբեմն ծերք, և մինչդեռ խօսէին օգտակարս ինչ՝ ունէին ընդ ինքեանս զոմն տեսանող, և տեսանէր զհրեշտակս զի շարժէին ՚ի վերայ նոցա. և իբրեւ օտար ճառք ինչ անկանէին, հեռանային հրեշտակքն, և դէքն գային իբրեւ զխոզս ընդ տիղմ թաւալեալք և անկանէին ՚ի մէջ նոցա. և իբրեւ խօսէին վասն օգտի ինչ, դարձեալ գային հրեշտակքն և գովէին զնոսա*:

Եւ Եր' վասն որումն ծերոյ՝ թէ որպէս տիւ էր, նոյնպէս գիշեր ՚ի խցի նորա, և գործէր և կարգայր որպէս ՚ի տուրնջեան:

Եւ Եր' ոմն ծեր ՚ի խուղն Յոհաննու կարճահասակին և ետես զնա զի ննջէր, և հրեշտակ կայր առ նմա. և զայս տեսեալ նորա գնաց: Եւ իբրեւ զարթեալ ՚ի քնոյն, ասէ ցաշակերտն իւր. եկն ոք այսր մինչ ես ՚ի քուն էի: Եւ ասէ աշակերտն. այս անուն ծեր եկն: Եւ գիտաց

1 Ասէր ոմն ՚ի հարանցն՝ եթէ նստէին երբեմն ծերքն ՚ի միասին և խօսէին ընդ միմեանս վասն շահու անձին, և ես տեսանէի զի իջին դասք հրեշտակաց յերկնից և ունէին ՚ի ձեռն ոստս արմաւենեաց և կացին առ ծերովքն. և մինչ խօսէին զհոգևոր բանս՝ հովէին և սփոփէին զնոսա հրեշտակքն. իսկ յորժամ զերկրաւոր ինչ խօսէին՝ մեկնէին ՚ի նոցանէ հրեշտակքն, և գային խողք և ընդ տիղմն և ընդ աղբ թաւալէին ՚ի մէջ նոցա և փարէին զնոքօք և լի էին ժահահոտութեւ. և իբրեւ դարձեալ խօսէին զօգուտ՝ փախչէին դէք, և գային հրեշտակք և հովէին զնս:

* Այլ օրինակ Դարձեալ ՚ի հին Բարգձանութեւ. Պատմէր հայրն Մակար՝ եթէ ըստ օրինաց հին արանց յամին մի անգամ գային առ միմեանս անապատաւորքն և առնէին հանգէս և քննութի վասն զգուշութեան՝ անձանց: Էր երբեմն ժողովն սովորական և կայր անդ տեսող ծեր

մի, որ ասաց ՚ի խօսել զբանս հոգևորս. տեսանեմ զի հրեշտակք թռչին ՚ի վերայ գլխոց մերոց, և յանպատշաճ բանսն գնան հրեշտակքն և գան խողք տղմալիցք և շրջին ՚ի գրկաց մերոց, և ՚ի գալն ՚ի բանս հոգևորս՝ դարձեալ գնան խողքն և գան հրեշտակքն:

2 Ասէին զծերոյ ումեմն՝ եթէ միշտ ՚ի սենեկի իւրում լոյս էր. և որպէս ՚ի տուէ ընթեռնոյր գիրս և գործէր, նոյնպէս և ՚ի գիշերի առնէր առանց ճրագի, քանզի ՚ի գիշերի երևեալ լինէր լոյսն միշտ:

3 Եղբայր ոմն գնաց առ հայրն Յոհաննէս և եգիտ զնա զի ննջէր, և հրեշտակ տեսաւ կայր մերձ և հովէր զերեսս նորա. և իբրեւ ետես զայն ծերն, մեկնեցաւ անտի: Իսկ նա իբրեւ զարթեալ ՚ի քնոյն, ասէ ցաշակերտ իւր. եկն աստ ոք մինչ ննջէի ես: Ասէ ցնա. այո եկն այս

հայրն Յոհաննէս եթէ ըստ իւրոյ չափոյ էր ծերն և ետես զհրեշտակն* :

Եւ ծեր ոմն սկիւթացի լինէր ՚ի լերինն Պղզոյ, և ածին առ նա զոմն ՚ի Պաղեստինէ դիւահար և ողջացոյց զնա. և մատոյց նմա քրձով կտաւ լի ոսկւով: Իսկ ծերն ոչ կամէր ընդունել. և տեսեալ զնա զի տրտմեցաւ, թափեաց և ետ ցնա զոսկին, և զքուրձն կտաւ ունայն կալաւ առ ինքեան և ասէ ցնա. զոսկիդ տուր աղքատաց: Եւ արար ծերն զքուրձն կողօքս և ՚ի բազում ժամանակս ազաւ զնա, զի հարցէ զմարմին նորա, զի էր խոշոր:

ԶՈԳԱԻ՝ երբեմն եղբայր ոմն ՚ի խուղն Արսէնի ՚ի Սկիւթ, և հայեցեալ ընդ պատուհանն ետես զծերն բովանդակ որպէս զհուր. էր արժանի եղբայրն տեսանելոյ: Եւ յորժամ բախեաց զդուրսն, եւ ծերն և ետես զեղբայրն զարհուրեալ և ասէ ցնա. միթէ բազում ժամք են քո զի կաս աստ և կամ տեսնը ինչ: Իսկ եղբայրն ասէ՝ ոչ: Եւ խօսեալ ընդ նմա՝ արձակ զնա, և ինքն եմուտ ՚ի գործ իւր:

Եւ ծերն ցհայրն Եղիա յազիպտոս վասն հօրն Աղաթոնի՝ եթէ մեծ այր է: Ասէ ցնոսա ծերն. ըստ ազ-

ոմն ծեր: Եւ ծանեաւ Յոհաննէս զի ՚ի չափ իւր էր ծերն և ետես ըզհրեշտակն:

* Համառօտութի երկուց օրինակաց թի, հրեշտակ տեսուն հով հարէր Կարճեալ ՚ի հին Բարգմանութե. Ծեր (կամ հովհարէր) նմա: ոմն Յոհաննէս մինչ ննջէր ՚ի տօ.

1 Ծեր ոմն սկիւթացի բնակէր ՚ի լեառն Պայեսիոսի, և բերին առ նա դիւահար ոմն ՚ի պալատէ արքունի և բժշկեաց զնա ծերն: Եւ եբեր առ նա բժշկեալն քսակ ինչ լի ոսկւով, իսկ ծերն ոչ կամեցաւ առնուլ ՚ի նմանէ. և տրտմեցաւ այրն յոյժ: Իբրեւ ետես զնա ծերն արբամեալ, առեալ զքօակն դատարկ՝ զոսկին ետ ՚ի նա և ասէ. տարեալ տացես զայդ աղքատաց, զի մեզ ոչ է պիտոյ: Եւ այնպէս երկրպագեալ այրն գնաց: Իսկ ծերն գնեաց խորդ մաղեղէն քսակաւն և զգեցաւ զայն, և էր նովաւ ժամանակս ինչ: Զի զպէտս ընուլ արժան է և ընդունելի, այլ աւելորդն ՚ի չարէն է և խոտելի:

2 Եղբայր ոմն գնացեալ ՚ի սենեակ հօրն Արսէնիոսի ՚ի Սկիւթ, և նայեցեալ ընդ դուռն և ետես զծերն իբրեւ զղամբար հրոյ բոլորովմբ վառեալ. և զի արժանի էր եղբայրն տեսլեանն այնորիկ: Եւ իբրեւ բախեաց զդուռն, եւ առ նա ծերն և ետես զնա զարհուրեալ և ասէ ցնա. ՚ի վաղուց հետէ կաս աստ, միթէ տեսնը ինչ: Եւ նա ասէ՝ ոչ: Եւ արձակեաց զնա:

3 Ասէին ծերքն ցհայրն Եղիաս եգիպտացի՝ եթէ հայրն Աղաթոն բարի ծեր է: Ասէ ցնոսա ծերն. յազգս յայս բարի է: Ասէն ցնա եղ-

գիս այսմիկ մեծ եղբայր է . իսկ ըստ առաջնոցն տեսեալ է իմ մարդ 'ի Սկիւթ՝ որ կարէր արգելուլ զարեգակն յերկինս որպէս Յեսու որդի՝ Նաւեայ : Այլ զայս լուեալ զարմացան և փառաւորեցին զանձ :

ՊԱՏՄԵԱՑ՝ ոմն 'ի հարանցն վասն հօրն Պաւղոսի 'ի ներքին կողմանս Ագիպտոսի որ բնակեալ էր 'ի Թեբայիդ՝ եթէ ունէր ձեռօք իւրովք զեղջիւրաւոր օձս և զկարիճս և ընդ մէջ կտրէր զնոսա : Այլ անկան եղբարքն առաջի նորա ասելով . ասա մեզ, զինչ գործ կատարեցեր զի առեր այդպիսի չնորհս : Այլ նա ասէ . Թողու՞մի արարէք ինձ , հարք , զի եթէ ստասցի ոք զսրբութիւն , ամենայն ինչ հնազանդեալ լինի նմա , որպէս Ագամայ յորժամ էր 'ի դրախտին յառաջ քան զանցանելն զպառտուիրանաւն ւնյ :

ԱՍԷԻՆ՝ ոմանք վասն հօրն Ամոնի՝ թէ զարքայօձիկն սպան . վասն զի երթեալ 'ի Զրհոր անասպատին հանել Զուր , և տեսեալ զարքայօձիկն՝ ընկէց զինքն յերկիր և ասէ . տէր , կամ ես մեռանիմ կամ սա : Այլ առժամայն արքայօձիկն 'ի զօրութենէն Քնի հերձաւ :

ԱՍԷԻՆ՝ ոմանք վասն հօրն Անտոնի՝ թէ եղև նա առլցեալ հոգւով սրբով , այլ ոչ խօսել վասն մարդկան . վասն զի զլեալն յաշխարհի և զհանդերձեալ լինելն երևեցուցանէր մարդկան :

ՊԱՏՄԵԱՑ՝ հայրն Ռանիէլ վասն որումն ծերոյ մեբարքն . և յառաջինսն զինչ իցէ , հայր : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . ասացի ձեզ թէ բարի է յազգս յայս . այլ յառաջին ազգն տեսի ես այր 'ի Սկիւթ՝ որ կարող եղև արգիլել զարեգակն իբրև զԵսու Նաւեայ : Պատմեցին հարք ոմանք վասն Պաւղոսի թեբայիդացւոյ՝ եթէ կալ նոյր ձեռամբ զիժս և զքարբս և զօձս և զամենայն սողունս թունաւորս , և ընդ քարի հարեալ հերձոյր զնոսա : Յաւուր միով աղաչեցին զնա եղբարքն և ասեն ցնա . պատմեա մեզ , հայր , թէ զոր ինչ առաքինութիւն ուղղեցեր զի զայդ առնես : Ասէ ցնոսա ծերն . Թողու՞մի արարէք , եղբարք , զի թէ ոք ստանայ զսրբութիւն և անբծութիւն , հնազանդին նմա ամենայն գաղանք և սողունք , որպէս Ագամայ էին 'ի դրախտին նախ :

2 Ասէին վասն հօրն Ամոնայի՝ եթէ գնայր յանասպատին ընուլ Զուր 'ի Զրհորոյ անտի , և ետես անդ վասիլիսկոյ՝ որ է արքայ օձ , և անկեալ 'ի վերայ երեսաց յերկիր ասէ . տէր , կամ սա կեցցէ կամ ես : Եւ առժամայն հերձեալ ընդ մէջ մեռաւ վասիլիսկոյն զօրութիւն Քնի ւնյ :

3 Ասէին վասն հօրն Անտոնիոսի՝ եթէ եղև նա հոգետես , այլ ոչ կամէր յայտնել մարդկան . զի զոր ինչ լինէր յաշխարհի և զոր ինչ լինէրոց էր՝ յայտնէր :

4 հայրն Ռանիէլ ասէր՝ եթէ ծեր ոմն մեծ նստէր 'ի ներքին կողմն

ծի որ բնակեալ էր 'ի ներքին կողմանն Նգիպտոսի, զի պարզամտութիւն ասէր՝ եթէ Մեղքիսեդեկ ինքն է որդին ւայ: Նա պատմեցաւ այս Վիւրղի հայրապետին Մեղքսանդրի, և առաքեաց զնմանէն. և գիտացեալ վասն ծերոյն եթէ նշանագործ է, և զինչ և խնդրէ յայտնէ նմա, այլ անմեղութիւն ասէ զբանն, իմաստութիւն իւրով կալաւ զնա և ասէ. հայր, աղաչեմ զքեզ, վասն զի խորհուրդք իմ ասեն՝ եթէ Մեղքիսեդեկ ինքն է որդին ւայ, և դարձեալ այլ խորհուրդք իմ ասեն՝ եթէ ոչ, այլ մարդ է քահանայապետ ւայ. արդ վասն զի երկմիտ եմ, յաղագս այսորիկ առաքեցի առ քեզ զի աղաչեսցես զւնձ և յայտնեսցէ քեզ եթէ ով է: Իսկ ծերոյն զայս լուեալ ասաց համարձակապէս, վստահացեալ եթէ զինչ և խնդրէ՝ տայ նմա ւնձ, ասէ. եթէ տուր ինձ աւուրս երիս և ես հարցանեմ զւնձ յաղագս այդր և պատմեմ քեզ եթէ ով է: Նա երթեալ պաղատեցաւ առաջի ւայ: Նա գիտէր երանելին Վիւրղոս եթէ մեծ է ծերն այն, և պարտ է ւայ յայտնել նմա: Նա եկեալ ծերոյն յետ երից աւուրց ասէ ցնա. մարդ է Մեղքիսեդեկ: Ասէ ցնա եպիսկոպոսապետն. ուստի գիտես: Նա նա ասէ. ւնձ յայտնեաց ինձ զամենայն հայրապետսն այսպէս. զիւրաքանչիւր ոք անցուցեալ առաջի իմ յԱղամայ մինչև 'ի Մեղքիսեդեկ, և ասէ ցիս հրեշտակն. այս է Մեղքիսեդեկ: Նա եկեալ իւրովի քարոզէր ծերն՝ եթէ մարդ է Մեղքիսեդեկ: Նա խնդաց մեծապէս երանելին Վիւրղոս:

Եգիպտոսի, որ և ասէր անմտութիւն՝ եթէ Մեղքիսեդեկ որդի ւայ իցէ: Եւ լուեալ զայս մեծն Վիւրղ աղեքսանդրացի վասն նորա, և զի գիտէր զի նշանագործ էր այրն, և զամենայն յայտնէ նմա ւնձ, և գիտէր եթէ անմտութիւն ասէր, պատուիրեաց առ նա և ասէ. հայր, աղաչեմ զքեզ, երկու խորհուրդք մտին առ իս վասն Մեղքիսեդեկի, մինն ասէ՝ եթէ որդի ւայ է Մեղքիսեդեկ, և միւսն ասէ՝ ոչ, այլ մարդ է քահանայ ւայ. այլ աղաչեմ զքեզ խնդրեսցես յայ, զի յայտնեսցէ զճշմարիտն: Իսկ ծերն վստահացեալ 'ի գործս իւր ասէ. համբերեա զերիս աւուրս, և ես հարցից զտէր և ասացից քեզ զճշմարիտն: Եւ գնացեալ ծերն աղաչէր զտէր զերիս աւուրս վասն այսորիկ, և զկնի երից աւուրց եկն և ասէ ցՎիւրղ եպիսկոպոսն ծերն. մարդ է Մեղքիսեդեկ: Ասէ ցնա եպիսկոպոսն. ուստի՞ ծանեար, հայր: Ասէ ցնա ծերն. ւնձ եցոյց ինձ այսօր զամենայն նախահարքն այսպէս. զի յԱղամայ մինչև ցՄեղքիսեդեկ զիւրաքանչիւրն կացոյց առաջի իմ, և ասէ ցիս հրեշտակ տեառն՝ եթէ այս է Մեղքիսեդեկ քահանայն ւայ: Եւ յայնմ հետէ այնպէս քարոզէր ծերն՝ եթէ մարդ է Մեղքիսեդեկ և ոչ որդի ւայ, զի որդի ւայ միայն է Յն Բն որդին ւայ: Ընդ որ ցնծացեալ Վիւրղ գոհանայր զւայ:

ԼՍԻՐ՝ հայրն Վուլաս աշակերտ հօրն Բեսարիոնի՝ եթէ երբեմն երթայաք մեք առ ծովեզերքն, և ծարաւեցի և ասացի ցհայրն Բեսարիոն. հայր, ծարաւի եմ յոյժ: Եւ արարեալ աղօթս ծերոյն՝ ասէ ցիս. առ ջուր՝ ի ծովէդ և արբ: Եւ երթեալ արբի, և էր ջուրն քաղցր. և լցի զկուժն ջրով, կարծելով թէ մի գուցէ դարձեալ ծարաւեցայց: Եւ տեսեալ ծերոյն ասէ ցիս. ընդէր լցեր զկուժդ: Եւ ասեմ ցնա. թողու թիւն արա ինձ, հայր, մի գուցէ դարձեալ ծարաւեցից: Եւ ասէ ցիս ծերն. անձ թողու թի արասցէ քեզ աստ և ամենայն ուրեք. ոչ է երբեմն քաղցր անձ և երբեմն դառն*: Վէպ լինել նմա եկաց յաղօթս, և կամեցեալ անցանել ընդ Վեղոս գետ՝ ի վերայ ջրոյն գնայր: Եւ իմ զարմացեալ անկայ առաջի նորա և ասեմ. զիարդ զգայիր ոտից քոց յորժամ գնայիր ի վերայ ջրոյն: Եւ ասէ ծերն. մինչև ի պրճղունս կարծէի թէ ջուր է, և զայն հաստատու թի երկրի: Վարձեալ մինչդեռ երթայաք մեք առ ոմն ծեր, մերձ էր արևն ի հաշտել, և աղօթս արարեալ ծերոյն՝ ասաց. աղաչեմ զքեզ, տէր, կացցէ արեգակն ի տեղւոջն մինչև ժամանեցից առ ծառայն քո: Եւ եղև այնպէս: Վարձեալ երբեմն չոգայ ի խուղ նորա, զի խօ-

1 Ասաց հայրն Վուլաս, որ էր աշակերտ հօրն Բեսարիոնի, եթէ գնայաք երբեմն ընդ եզր ծովուն, և ես ծարաւեցայ յոյժ և ասեմ ցհայրն. ծարաւի եմ, հայր, յոյժ: Եւ արարեալ աղօթս ծերն՝ ասէ ցիս. արբեցես ջուր ի ծովուն: Եւ արբի ի նմանէ քաղցր ջուր, զի քաղցրացոյց աղօթիւք զջուր ծովուն. և սկսայ ընուլ զաման իմ ջրով, գուցէ ծարաւիցիմ դարձեալ: Եւ ասէ ցիս. մի առնել զայդ, զի անձ որ աստ է՝ նա և յամենայնի է, կարող է և անդ տալ ջուր: Վարձեալ հարկ եղև մեզ գնալ, և եկաք յեզր Տիւրոսի գետոյն, և նա էանց ոտիւքն իբրև ի ցամաքի ի վերայ գետոյն: Իբրև անցաք յայնկոյս, ես հարցի ցնա. հայր, զինչ իմանային ոտք քո զջուր մինչ գնայիր ի վերայ նորա: Եւ ծերն ասէ. մինչև ցկոճ կարծէի թէ ջուր է, իսկ ի ներքոյ ոտից երկիր հաստատուն, և գնայի ամուր ի վերայ նորա: Վարձեալ յայլում ժամու գնայաք առ ծեր ոմն, և ի գնալն մեր արեգակն եկն ի մուտս: Եւ ասէ ծերն. աղաչեմ զքեզ, տէր, կացո զարեգակն զի մի մացէ մինչև գնացից առ ծառայ քո: Եւ եկաց արեգակն ժամս վեց: Վարձեալ գնացի ես երբեմն ի սենեակ ծերոյն և գտի զնա զի կայր

* Օգինսի մի հին Բարգմանութիւն հաճառօքէ զառաջին հապոսած պատմութեան այսպէս. Պատմեաց աշակերտն Բեսարիոնի՝ թէ երթայաք յեզր ծովուն, և իմ ծարաւեալ ասեմ ցհայրն իմ. ծարաւի եմ: Եւ իսա-

չակնքեալ զծովն ասէ՝ խմեա: Եւ էր քաղցր տեղին, մինչև կամեցայ առնուլ ի գգում: Եւ ասէ ցիս. ընդէր է քեզ այդ. մի թէ երբ այլ ծարաւիս, տէրն չիցէ մօտ:

սեցայց ընդ նմա, և տեսի զի կայր յաղօթս և ձեռք իւր
 համբարձեալ յերկինս, և եկաց այնպէս չորեքտասան
 տիւ և չորեքտասան գիշեր: Եւ յետ այնորիկ եկեալ ասէ
 ցիս. եկ զհետ իմ: Եւ ելեալ գնացաք, և ծարաւեցի 'ի
 ճանապարհին և ասացի ցնա. հայր, ծարաւի եմ: Եւ
 առեալ ծերոյն զմախաղն իւր չոգաւ յինէն յայնկոյս իբ-
 րե քարընկէց մի, և արարեալ աղօթս և եբեր ինձ զայն
 լի ջրով և արբի: Եւ դարձեալ գնացաք մինչև եկաք լու-
 սով առ հայրն: Եւ հաննէս, և ողջունեալ ընդ նմա՝ ա-
 րարին աղօթս և նստան խօսել ընդ իրեարս վասն տես-
 լեանն զոր ետես: Եւ ասէ հայրն 'Բեսարիոն՝ եթէ ե-
 լին հրամանք 'ի տեառնէ, զի աւերեսցին ամենայն ուրեք
 մեհեանք. և եղև այնպէս:

Եւ ԲԵՍԱՐԻՈՆ՝ ոմն 'ի հարանցն զաշակերտն իւր զի հան-
 ցէ ջուր, և էր ջուրն հեռի 'ի խղէ նոցա. և նորա մոռա-
 ցեալ առնուլ զչուանն, և եկեալ 'ի ջրհորն՝ գիտացեալ
 եթէ ոչ եբեր զչուանն, և արարեալ աղօթս աղաղա-
 կեաց և ասէ. ջրհոր, ասաց հայրն իմ՝ լից զսափորն
 ջրով: Եւ առժամայն ել ջրհորն 'ի վեր, և լցեալ զսա-

յաղօթս և զձեռն համբարձեալ ունէր յերկինս, և եկաց այնպէս ա-
 լուրս չորեքտասան: Եւ զկնի այսորիկ ասէ ցիս՝ եկ զկնի իմ: Եւ ելեալ
 գնացաք յանապատ, և ես ծարաւեցայ 'ի գնալն և ասեմ ցծերն. հայր,
 ծարաւի եմ: Եւ էառ ծերն յինէն զմախաղն և մեկնեցաւ յինէն իբրե
 քարընկէց մի, և արարեալ աղօթս եբեր զնա լի ջրով առ իս: Իսկ 'ի դը-
 նալն մեր տեսաք 'ի վայրի այր ինչ. և իբրե մտաք անդ, նստէր անդ եղ-
 բայր ոմն և հիւսէր զարմաւն, և բնաւ ոչ հայեցաւ 'ի մեզ և ոչ խօսե-
 ցաւ և կամ եհարց զմեզ: Եւ ասէ ծերն ցիս. գնացուք աստի, զի ոչ
 կամի սա խօսել ընդ մեզ: Եւ ելեալ անտի շրջեցաք ընդ անապատն
 այն, մինչև եկաք առ հայրն Երեմիայն, և ողջունեալ զնա նստաք:
 Եւ սկսաւ խօսել հայրն Բեսարիոն վասն տեսլեանն զոր ետես, և ա-
 սէր՝ եթէ ել հրաման 'ի տեառնէ, որպէս զի քակեսցին ամենայն մե-
 հեանք կռոցն. որ եղև իսկ: Իսկ յորժամ դարձաք անտի և եկաք յայրն
 մերձ ուր էր եղբայրն. և իբրե մտաք 'ի ներքս տեսանել զնա, գտաք
 զի փոխադրեալ էր նա: Եւ ասէ ցիս ծերն. եկ թաղեսցուք զսա, զի
 վասն սորա առաքեաց զմեզ լծ: Եւ իբրե սլատէաք զնա, գտաւ զի
 կին մարդ էր, և զարմացեալ ծերոյն ասէ ցիս. տեսանէս զի կանայք
 ևս արիանան 'ի պատերազմունս թշնամւոյն, և մեք 'ի քաղաքս և 'ի
 փողոցս շրջիմք: Եւ դարձաք 'ի սենեակս մեր գոհանալով զայ:

Առաքեաց ծեր ոմն զաշակերտ իւր բերել ջուր, և էր ջրհորն հեռի
 յոյժ 'ի սենեկէ նորա. և մոռացաւ աշակերտն առնուլ ընդ իւր չուան
 գուլոյն, և ջրհորն խոր էր: Իբրե գնաց անդ, յիշեաց թէ ոչ ունի ըզ-
 գոյն, և արարեալ աղօթս ասէ ցծերն. ջրհոր ջրհոր, հայրն իմ հրա-
 մայէ քեզ՝ եթէ լից զսափոր իմ ջրով: Եւ առժամայն եկն ջուրն 'ի

փորն ջրով եղբայրն՝ դարձեալ անդրէն՝ ի տեղին իւր չոգաւ ջուրն :

Եւ Երեմիայի ոմն շարժեալ ի բարկութի վասն եղբոր ումեմն՝ մատուցեալ յաղօթս խնդրէր յայ ներել եղբորն , և փորձանք գայր առաւել ևս , և առժամայն ետես ծուխ ելեալ ի բերանոյ իւրմէ . յորժամ եղև այս , դադարեաց բարկութիւնն :

Եւ Երեմիայի ոմն ի թեբայեցւոց ծերոցն՝ եթէ ես որդի էի տաճարապետի կռոցն , և յորժամ փոքր էի՝ նստէի ի տաճարն և տեսանէի զհայրն իմ բազում անգամ պատարագս և զոհս կատարել կռոցն : Եւ Երեմիայի ոմն ծածուկ եկի զկնի նորա և տեսի զսատանայ նստեալ և զամենայն զօրս իւր առաջի նորա . և ահա իշխան մի մատեալ՝ երկիր եպագ նմա , և ասէ սատանայ . ուստի գաս : Եւ նա ասէ . յայս անուն աշխարհի յարուցի մարտս և ամբոխս և հեղմունս արեանց արարի և այժմ եկի պատմել քեզ : Եւ ասէ . ի քանի ժամս արարեր զայս : Եւ . յաւուրս երեսուն : Հրաման ետ գան հարկանել զնա և ասէ . յայսչափ ժամանակս այդ է վաստակ քո : Եւ ահա միւս այլ եկն երկրպագեաց : Եւ . և դու ուստի գաս : Եւ ասէ դեն . ի ծովն էի , յարուցի մրրիկս և շարժմունս և ընկղմեցի զնաւսն և բազում մարդիկս սպանեալ եկի պատմել քեզ : Եւ . ցնա . յորչափ ժամանակս արարեր զայդ : Եւ դեն ասէ . ես աւուրք քսան : Հրամայեաց և զնա գան հարկանել և ասէ . ընդէր յայսչափ աւուրքս զայս միայն արարեր : Եւ ահա երրորդն եկն և երկրպագեաց նմա , և ասէ ցնա նոյնպէս . և դու ուստի գաս : Եւ ասէ դեն . յայս անուն քաղաք հարսանիք եղեն , և յարուցի պատերազմունս և՝ բազում արեանց հեղմունս արարի ի ձեռն փեսային և հարսինն և եկի պատմել քեզ : Եւ նա ասէ . ի քանի աւուրս արարեր զայս : Եւ

վեր . և իբրև ելից զսափորն՝ առժամայն էջ ջուրն ի տեղի իւր , և եղբայրն գոհանայր զայ :

1 Եղբայր ոմն շարժեալ եղև ի բարկութի վասն այլ եղբոր , և առժամայն սկսաւ աղօթել զի երկայնամիտ լիցի և մի բարկացի . և յաղօթելն ետես զգէն սրտամտութե , որ որպէս զծուխ ել ի բերանոյ նորա և ցնդեցաւ յօդս :

2 Եւ բազում արեանց հեղութիւն արարի ի ձեռն փեսային . . . : Իսկ զկնի սոցին յառաջ եկաց այլ ոմն և երկրպագեաց : Ասէ ցնա սա մայել . և դու ուստի գաս : Եւ նա ասէ . ես յանապատին էի , և արդ քա-

սէ՛ 'ի տասն : Ալ հրամայեաց ուժգին հարկանել զնա :
 Յետ սոցա եկն միւս այլ երկրպագեաց նմա : Ալ ասէ
 ցնա . ուստի՞ գաս : Ալ ասէ . յանապատ էի այս քառա-
 սուն ամ է , մարտնչէի ընդ կրօնաւորի ումեմն , և յայսմ
 գիշերի ընկեցի զնա 'ի պոռնկութի : Օ այս լուեալ , յա-
 րուցեալ համբուրեաց զնա , և առեալ զպսակն զոր ու-
 նէր եղ 'ի գլուխ նորին , և նստուցեալ ընդ իւր յաթոռն
 ասէ . որովհետեւ զայս գործս կարացեր առնել , արժանի
 ես այսմ : Օ այս տեսի և ասացի՝ այսպէս մեծ են պարք
 կրօնաւորաց . և հաճութեանն այ որ կամեցաւ զփրկութի
 իմ , ելի և եղէ միայնակեաց :

ՊԼՏՄԵԱՅ մեզ ոմն 'ի հարցն վասն երանելոյն Ափ-
 րեմի պատրիարգին Անտիոքու մեծի՝ եթէ ունէր ա-
 մենեին նախանձ վասն ուղղափառ հաւատոյ : Առաւ
 յաւուր միում վասն ումեմն սիւնամտի 'ի կողմանս Յե-
 րապօլսի եթէ ունի զաղանդն Աւերիոսի և հաղորդա-
 կից է նմա : Ալ գնացեալ առ նա կամեցաւ հաւանե-
 ցուցանել , և վարդապետութեալ աղաչէր զսիւնակեացն
 առաջի կալ առաքելական աթոռոյն և երկրպագութեալ
 հաղորդել 'ի կաթողիկէ եկեղեցի : Ալ ասէ սիւնականն .
 ես ընդ ձեզ ոչ հաղորդիմ : Ասէ ցնա սուրբն Ափրեմ .
 որպէս կամիս հաճեցուցանել զքեզ՝ եթէ շնորհիւ տեա
 ուրն մերոյ Յսի Վսի ազատ է եկեղեցի յամենայն աղ-
 տեղութի հերձուածոց : Ալ ասէ սիւնականն . վառես-
 ցուք հուր , ով տէր իմ պատրիարգ , և մտցուք 'ի նա 'ի
 միասին , և որ ամբողջ ելանէ՝ այն է ուղղափառ և նմա
 պարտ է հետեւել : Օ այս ասէր երկեցուցանելով զսլատ
 րիարգն : Իսկ սուրբն Ափրեմ ասէ ցսիւնամուտն . պարտ

աւսուն ամ է զի պատերազմէի ընդ ծերոյ ումեմն և յաղթէր ինձ . իսկ
 'ի գիշերիս յայսմիկ ձգեցի զնա և անկաւ 'ի պոռնկութի , և եկի պատ-
 մել քեզ : Իբրեւ լուաւ զայս իշխանն խաւարային , յարեաւ և համբու-
 րեաց զնա , և առեալ զպսակն 'ի գլխոյ իւրմէ եղ 'ի գլուխ նորս և նըս-
 տոյց զնա յաթոռ իւր և ասէ ցնա . և որպէս կարացեր գործել զայդ-
 պիսի գործ : Եւ ասէր ծերն . զայս ամենայն մինչ տեսի ես՝ ասեմ 'ի
 մտի , ստուգապէս մեծ և պատուական իմն է դաս կրօնաւորաց . և կա-
 մօքն այ եղէ քրիստոնեայ և ելի յանապատս յայս և միայնացայ , որ և
 կամեցաւ զիս տէր իմ և անձ իմ Յս : Արդ այսպէս նախանձ ընդ կրօ-
 նաւորս ունի դէն նենգութե և անօրէնն սամայէլ առաւել քան ամե-
 նայն աշխարհի պատերազմել . վասն այնորիկ պարտիւք զգաստանալ
 և արիանալ ընդդէմ նորին զօրութեան Քսի այ , յորմէ տկարացեալ
 փախստական լինի յամենայն ներգործութենէ իւրմէ :

է քեզ, ով որդեակ, իբրեւ 'ի հօրէ քումմէ լսել ինձ և ոչ առաւել ինչ սլահանջել 'ի մէնջ, զի զոր խնդրես՝ այդ վերագոյն է քան զտկարութիւնս մեր. այլ ունիմ յոյս յորդին նոյ՝ վասն փրկութե՛ ոգւոյ քո առնել և զայդ՝ Հայնժամ ասէ երանելին ցորս մերձն կային. օրհնեալ է տէր, ածէք այսր փայտ: Իբրեւ բերին բազում փայտ, հրաման ետ պատրիարգն վառել առաջի սեանն, և ասէ ցոխնականն. աւասիկ՝ էջ, և ըստ դատման քոյ մտցուք 'ի միասին: Իսկ նա զարմացեալ յաղագս հաստատուն յուսոյն որ առ նձ՝ պատրիարգին, ոչ կամեցաւ իջանել: Եւ ցնա պատրիարգն. ոչ նախ 'ի քէն ել այս սահման. արդ ընդէր ոչ կամիս առնել: Ապա հանեալ զեմիփորոնն զոր զգեցեալ ունէր, և եկեալ մերձ առ հօւրն յաղօթս եկաց և ասէ. նձ հայր տեառն մերոյ Հօր Բժի միաձնի քո, որ մարմնացաւ յանարատ կուսէն Արիամայ վասն մերոյ փրկութե՛, ցոյց այժմ սքանչելիս ողորմութեամբ զփառաց քոց 'ի մեղուցեալ և յանարժան ծառայս քո: Եւ ընկէց զեմիփորոնն 'ի մէջ հրոյն, իսկ հրոյն կացեալ այնպէս բորբոքեալ զերիս ժամն. իսկ 'ի շիջանել հրոյն հանին զեմիփորոնն ամբողջ 'ի հրոյն որպէս և էրն և ոչ բնաւ մնասեալ: Հայնժամ տեսեալ սիւնականին զահեղ սքանչելիսն զարմացաւ, և նզովեաց զ)) և երիտս և զամենայն հերձուած նորա, և գրաւեալ 'ի սուրբ եկեղեցի՝ հաղորդեցաւ 'ի ձեռաց երանելոյն Եփրեմի՝ գոհութեամբ փառաւորեալ զնձ:

ՊԱՏՄԵԱՑ՝ ոմն 'ի սուրբ հարցն՝ եթէ երիս գործս ունին միայնակեացք. միոյն պտուղ որ 'ի տէր ուրախութիւնն է, և միւսոյն երկիւղն, և միւսոյն սովորութիւն անբան. և եբեր այսպիսի օրինակ: Այր, ասէ, ոմն ծեր մեծ և երևելի և եկեալ ճաշակէր ընդ եղբարսն. և անդէն ամբարձեալ 'ի տեսիլս ծերն ետես զոմանս զի ճաշակէին մեղր, զայլս հաց և զոմանս ապաւառ: Հիացեալ

Ասէր ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ երեք գործք են զոր հարկ է պահել ամենայն կրօնաւորի. առաջինն ահիւ և դողութե՛ հաղորդել միշտ 'ի սուրբ խորհրդոյ մարմնոյ և արեան Քրի. երկրորդ գնալ 'ի սեղան միշտ ընդ եղբարցն. երրորդ զոտս լուանալ եղբարցն եկեղոց ամենեցուն: Առ որս առակ ինչ յաւել և ասէ՝ թէ էր ոմն ծեր 'ի մեծանուն 'ի ծերոց, որ և հոգեւոր տեսութե՛ց արժանացեալ էր. եղև զի գնաց երբեմն և նստաւ 'ի սեղան ընդ եղբարսն, և իբրեւ ուտէին նոքա, տեսանէր ծերն հոգւով զորս էին նստեալ 'ի սեղանն, զի ոմանք ճաշակէին մեղր

առ ինքն՝ աղաչէր զԾԺ յայտնել զխորհուրդն թէ զիարդ
կերակուրս որ եղեալ կայ առաջի՝ ի վերայ սեղանոյս, ի
ճաշակելս այլափոխի։ Այն ձայն ի վերուստ առ նա և
ասէ. որք ճաշակեն զմեղր՝ սոքա հոգեւոր ուրախութիւն
առլցեալ յանձինս իւրեանց անպակաս աղօթելով. և
որք հաց ուտեն՝ միայն գոհանան զտեառնէ զտրիցն. իսկ
որք զապաւառն՝ տրտնջողքն և դատողքն՝ եթէ այս բա-
րի է և այն չար. զոր ոչ է պարտ մտածել, այլ փառաւորել
զԾԺ և օրհնութիւն մատուցանել տուողքն ըստ գրեցելումն,
եթէ ուտիցէք եթէ ըմպիցէք ի փառս Ծայ արասցիք։

ԱՐԿԱՒԻՔ՝ ոմանք որոշեալք յաշխարհէ բնակէին վե-
րագոյն Արասոյ ի լեառն որ կոչի Փտեռիոն առ գե-
տոմն մերձ ի վանսն որ կոչի սրբոյն Թէոդոսի։ Ա՛հաւ
ծերն, և աշակերտն արարեալ աղօթս թաղեաց զնա։
Այլ յետ սակաւ ժամանակի եկեալ յաշխարհ եգիտ
զոմն որ գործէր զերկիր և ասէ ցնա. արա սէր, եղբայր,
և առ ընդ քեզ բրիչ և հեծանոց և եկ ընդ իս։ Այլ
յորժամ եկին ի լեառն, եցոյց անապատաւորն վաստա-

և ոմանք հաց և ոմանք աղբ։ Իբրեւ ետես զայս, զարմացաւ և աղաչեաց
զԾԺ առանձին յայտնել զայն նմա թէ որպէս զմի ունէին կերակուր
եղեալ առաջի ամենեքեան, իսկ յուտելն այնպէս բաժանէին։ Եւ եկն
առ նա ձայն ի վերուստ որ ասէր. որք զմեղր ուտեն նոքա են՝ որք սի-
րով և երկիւղիւ և լրջմտութեամբ նստին ի սեղանն և աղօթեն միշտ, և
եւանէ աղօթք նոցա իբրեւ զխունկ անոյշ առաջի Ծայ. իսկ որք հաց ու-
տեն նոքա են՝ որք գոհանան զառատ պարգեացն Ծայ. իսկ որք զաղբ
ուտեն նոքա են՝ որք տրտնջեն յուտելն և ասեն. այս ինչ բարի է կե-
րակուր՝ որ պիտոյ էր այժմ և ոչ է, և այս ինչ խենէշ է և ոչ է կե-
րակուր մարդոյ զոր եղեալ է առաջի մեր։ Ա՛սն այսորիկ զգուշա-
ցարուք և մի տրտնջեսցուք վասն կերակրոց և մի վասն ամենայնի ինչ.
և զի ոչ է պարտ մտածել զայսպիսիս վասն պարզութեան կերակրոյ,
այլ գոհանալ զԾայ. և ոչ միայն գոհանալ, այլ և անարժան ևս համա-
րել զինքն մարդկան կերակրոյ՝ որ է աստուծ հաց հարկաւորն. այլ և
զառաքելոյն առնել որ ասէ, եթէ ուտէք և եթէ ըմպէք, զինչ և առ-
նէք, ի փառս Ծայ արարէք։

Երկուք ոմանք որոշեալք յաշխարհէ բնակէին վերոյ Արասոյ ի
լեառն որ կոչի Փտեռիոն առ գետոմն մերձ ի վանսն որ կոչի սրբոյն
Թէոդոսի՝ ծերն սուրբ ընդ աշակերտին իւրոյ սրբոյ։ Եւ եղև մեռա-
նել ծերոյն և գնալ առ որ անձկացեալն էր. և աշակերտն արարեալ
աղօթս հանդերձ արտասուօք թաղեաց զնա։ Իսկ յետ սակաւ ժամա-
նակի ծանեաւ աշակերտն զփոխումն իւր ի ձեռն հրեշտակի Ծայ առ
հանդերձեալ փառսն. վասն այսորիկ եկեալ մերձ ի շէնս եգիտ անդ
զոմն որ գործէր զերկիր և ասէ ցնա. արա սէր, եղբայր, և առ բրիչ
և հեծանոց և եկ ընդ իս։ Եւ արար այրն զհրամայեալսն ի նմանէ։
Եւ յորժամ եկին ի լեառն, եցոյց անապատաւոր եղբայրն զվաստա-

կաւորին զգերեզման ծերոյն և ասէ . բրեա յայսմ տեղւոջ, եղբայր : Եւ մինչ բրէր, ինքն մատեաւ յաղօթել, և յետ կատարման աղօթիցն ասէ ցաշխատաւորն . աղօթս արա վասն իմ, եղբայր : Եւ համբուրեալ զնա՝ առժամայն եդ զանձն իւր՝ ի վերայ ծերոյն և աւանդեաց զհոգին ի ձեռս տեառն : Եւ աշխարհականն տեսեալ զայս փառաւորեաց զնձ, և զգերեզմանն ծածկեալ գնաց ի տուն իւր : Եւ իբրեւ էջ քարընկէց մի ի գերեզմանէն, ասէ առ ինքն . վատ արարի, զի ոչ առի օրհնութիւն ի սրբոցն : Կարձաւ և ոչ կարաց կալ ի վերայ գերեզմանացն :

Եւ Երեմիայի մանք վասն արբայ (՝) արկեղիու ի (ճ) եբայիդ՝ եթէ յորժամ կամէր ելանել յաւուր կիրակէի ի ժողովս, պատրաստէր զինքն և բան ինչ առնոյր ի գրոց և խոկայր յայն մինչև երթայր յեկեղեցին, և շրթունքն ուրա ոչ շարժէին, զի մի դք լուիցէ ի նմանէ : Կսկ յորժամ կանգնէր ի ժողովս, կուրծքն իւր թանայր յարտասուացն . և ասէր՝ եթէ յորժամ զժողովս կատարեմք, տեսանեմ զամենայն եկեղեցիս իբրեւ զհուր . և յորժամ արձակէր եկեղեցին, դարձեալ գնայր հուրն :

Կաւոր սրբոյ ծերոյն զգերեզմանն և ասէ . բրեա յայսմ տեղւոջ, եղբայր : Եւ մինչ բրէր նա, ինքն մատեաւ յաղօթել, և յետ կատարման աղօթիցն ասէ ցաշխատաւորն . աղօթս արա վասն իմ, եղբայր : Եւ համբուրեալ զնա՝ առժամայն եդ զանձն իւր ի վերայ ծերոյն և աւանդեաց զհոգին իւր տեառն : Իսկ աշխարհականն տեսեալ զայս, յահի եղեալ փառաւոր առնէր զնձ զի այնպէս ծառայք ունի ի ծածուկ անխաբար . և արտասուօք զգերեզմանն ծածկեաց և գնայր ի տուն իւր : Իբրեւ էջ ի լեռնէն, քարընկէց մի միայն հեռացեալ ի գերեզմանէն, զըջացեալ զտեղի էառ և ասէր առ ինքն . զի՞նչ արարեր, ով մարդ, զի այնպիսի սրբոյն արժանացար պատահիլ և ոչ առեր օրհնութիւն ինչ ի նմանէ, այլ դարձայց և ի սուրբ գերեզմանէ նորա առից օրհնութիւն և այնպէս գնացից : Եւ դարձաւ անդրէն վաղվաղակի, և յուրեալ ոչ կարաց կալ ի վերայ գերեզմանաց, և շրջէր խնդրելով այսր անդր և ոչ կարաց գտանել, և հիացեալ լայր և ասէր . ով սուրբ անդ, ընդէր ծածկեցայք յինէն ի մեղաւորէս : Եւ այնպէս լալագին գնաց ի տուն իւր և պատմէր ամենեցուն :

Եւ Ասէին վասն հօրն Մարկելէ թեբայեցւոյ՝ եթէ մինչ գնայր յեկեղեցին յաւուր կիրակէի յաղօթս, յառաջագոյն բանս ինչ ի սուրբ գրոց առնոյր ի բերան իւր և ասէր զայն բան մինչև գնայր յեկեղեցին, և յասել բանին զշրթունս իւր ոչ շարժէր թէ լուիցէ դք : Եւ մինչ կայր յաղօթս անմռունչս, թանայր արտասուօք զկուրծս իւր . և ասէր երանելին՝ եթէ յորժամ սկսանի եկեղեցին յաղօթս, տեսանեմ զողջոյն եկեղեցին լեալ իբրեւ զհուր բորբոքեալ, և իբրեւ կատարի աղօթքն՝ անյայտ լինի հուրն այն :

ԻՍԻՐ արքայ Յոհաննէս որ արքայեցաւ 'ի Վարկիա-
նոսէ՝ եթէ երբեմն գնացաք 'ի Սիւրիա առ արքայն Պի-
մէն և կամէաք հարցանել վասն խստութե սրտից : Իսկ
Ժերն ոչ գիտէր հելլենացի և ոչ թարգման գտաք : Եւ
յորժամ ետես զմեզ Ժերն տրտմեալս, սկսաւ բարբա-
ռել հելլենացի խօսիւք այսպէս . բնութի ջրոյ կակուղ
է, բայց 'ի կաթել կաթլոցն՝ զքարինս խստագոյնս և ըզ-
վէմն ծակեն . այսպէս և սիրտք մեր խստացան յախտից,
սակայն 'ի կաթել անձային բանից խիտ ընդ խիտ 'ի նո-
սա՝ ընդարձակին, և լուեալ զբանս սուրբս՝ բանին եր-
կրնչել յայ . և այսր աղագաւ որպէս փափագէ եղջերու
յաղբիւրս ջուրոյ, փափագեն անձինք մեր առ անձ . զի
որպէս եղջերուք յանապատի հարեալ 'ի սողնոց յար-
ձակին ջերմացեալք 'ի վերայ աղբերաց՝ ըմպեն և զովա-
նան, նոյնպէս և մեք միայնակեացքս, որք յանապատի
նստեալ եմք՝ խոցոտիմք յորդոց չար դիւացն, և փա-
փագեմք յաւուրս շաբաթուն գալ յաւուր կիրակէի յե-
կեղեցին որպէս 'ի վերայ աղբերաց, ուր և ըմպեալ 'ի
մարմնոյ և յարենէ տեառն մերոյ Յօի Վհօի սրբիմք 'ի
դառնութի՝ չարին և զմայլեալ զովանամք :

Եւ իսկ ոմն միայնակեաց յանապատին՝ մեծ ըստ այ,
աղգաւ կապաղովկեցի, անունն նորա Լէոն . վասն սորա
բազում սքանչելիս պատմեցին մեզ, և 'ի բազմապատիկ
փորձանաց պատմութի առնս այսորիկ մեծամեծս օգտե-
ցաք, և ևս 'ի խոնարհութիէն 'ի լուութենէն յանստա-
ցուածութիէն և 'ի սիրոյն զոր ունէր յամի : Իսկ մեզ
հանապազ Ժերս այս ժուժկալ . հաւատացէք ինձ, որ-
դեակք, թագաւորեմ : Եւ մեք ասեմք ցնա . հաւատա
և մեզ, արքայ Լէոն, 'ի կապաղովկեցւոց ոչ որ թագա-
ւորեաց, անարատ կալ զմտածութի քո : Իսկ նա յա-
ճախելով ասէր այսպէս՝ եթէ, որդեակք, թագաւորեմ :
Յորժամ եկին ազգն Վազքթաց և զամենայն ազգն
զայն յափշտակեցին՝ եկին յԱսսան և բազում կրօնա-

1 . . . 'ի դառնութի չարին և զմայլեալ զովանամք : Այսպէս զար-
մացոյց զմեզ սուրբ հայրն Պիմէն . լեզու զոր ոչ գիտէր և ուսեալ բը-
նաւ չէր, խօսեցաւ պարզ առանց կաղութե . և մեք օրհնեալք 'ի նմա-
նէ ուրախացեալ գնացաք :

2 Իսկ նա յաճախելով ասէր . այսպէս է, որդեակք, թագաւորե-
լոց եմ ես : Եւ մեք զերկրաւոր թագաւորութիւնս իմանայաք, իսկ
նա հոգւոյն տեսութի իմացեալ կանխաւ ասէր մեզ թագաւորելոց

ւորս սպանին և զբազումս զերեցին . զումանս առին 'ի փա-
րախէ սրբոյն : Յոհաննու՝ որ էր ընթերցող մեծի եկե-
ղեցւոյն Վոստանդինուպօլսի . առին և զաբբայն Սա-
տաթէոս զհռովմայեցին և զաբբայն (Թ)էոդորոս , և էին
երեքեան տկարացեալք : Սա մինչդեռ տանէին , ասէ աբ-
բայն Յովհաննէս ցգերեվարսն . ածէք զիս 'ի քաղաքն ,
և ես արարից զի տացէ ձեզ եպիսկոպոսն քսան և չորս
դահեկանս : Սառ զնա մի 'ի բարբարոսացն և եբեր մերձ
'ի քաղաքն : Սա գնաց աբբայն Յոհաննէս , եգիտ զե-
պիսկոպոսն . գտաւ անդ և աբբայն Սէոնդիոս՝ որ եկեալ
էր 'ի քաղաքն , և այլք ոմանք 'ի հարցն՝ որք չէին ըմ-
բռնեալք : Սա աղաչէր աբբայն Յոհաննէս զեպիսկո-
պոսն՝ տալ դահեկանս և առնուլ զնոսա : Իսկ եպիսկո-
պոսին՝ ոչ գտաւ , բայց միայն ութ դահեկանս . և 'ի տալ
զայն ցբարբարոսն , ոչ կամեցաւ առնուլ , այլ ասէ . կամ
տուք զսահմանեալ քսան և չորս դահեկանսն և կամ
տուք զկրօնաւորն : Սա՝ ձանձրացեալք որք էին 'ի քա-
ղաքն՝ առին զաբբայն Յովհաննէս , ետուն ցբարբարոսն ,
որ լայր և աշխարհէր 'ի գնալն . և տարան զնոսա բարբա-
րոսքն 'ի տաղաւարն իւրեանց : Իսկ յետ երից աւուրց
էառ աբբայն Սէոնդ զութ դահեկանսն , և գնաց 'ի
տաղաւար բարբարոսացն , աղաչէր և ասէր . առէք զայս
դահեկանքս և արձակեցէք զհիւանդոտսդ , զի ոչ ինչ
կարեն գործել ձեզ , և ես որ առողջս եմ , ծառայեմ ձեզ :
Սա առին բարբարոսքն և արձակեցին՝ զերիս հարսն որ
ըմբռնեալ էին : Սա մինչդեռ գնայր աբբայն Սէոնդ

եմ զայն որում ամենայն սրատեպն ըզձան : Իսկ յորժամ եկին ազգն
Մաղկաց . . . , դահեկանս ոսկւոյ : Քանզի զայն սահանջէին բարբա-
րոսքն , որպէս զի ոչ գտեալ նոցա զայնքան ոսկին՝ սպանցեն զնոսա
որպէս թէ պաշտօն մատուցանել Խյ . և լաւ համարէին զսպանանելն
զնոսա , քան առնուլ ինչ 'ի նոցանէ . և զի բռնացեալք էին յայնմ ժա-
մանակի բարբարոսքն և ոչ ուստեք երկիւղ : Արդ առեալ զնա մի 'ի
բարբարոսացն . . . 2 Եւ մի ձանձրոյթ առնէք ինձ՝ զի մնան ինձ ընկեր-
քն իմ : Եւ զի արտաքոյ քաղաքին էին և հեռագոյն , և երկնչէին ևս
'ի բարբարոսաց , և ոչ թոյլ տայր բարբարոսն դառնալ 'ի քաղաքն և
գտանել զքսան և չորս դահեկանն և տալ , այլ զի շտապ տագնապի դո-
ւով նորա առեալ զաբբայն Յոհաննէս գնաց : Եւ լայր և աշխարհէր աբ-
բայն Յոհաննէս 'ի գնալն , ոչ վասն իւր ինչ , այլ վասն աբբոյ Նւստա-
թէոսի և Թէոդորոսի : Իսկ եպիսկոպոսն և որք ընդ նմայն էին կական
բարձեալ լալով դարձան անդրէն 'ի քաղաքն : Իսկ աբբայն Սէոնդիէս
էառ զութ դահեկանն զայն և հետամուտ եղեալ ընթացաւ զկնի բար-
բարոսին . . . 3 արձակեցին զերիս հարսն որք ըմբռնեալք էին : Իսկ

ընդ ումեմն 'ի նոցանէ 'ի սպասաւորութի, գլխատեաց զնա. և կատարեցաւ 'ի նմանէ գրեալն՝ եթէ մեծ քան զամենայն սէր է զանձն դնել 'ի վերայ բարեկամի իւրոյ։ Եւ մեք գիտացաք եթէ թագաւորել ունէր, որ և նոյն ինքն թագաւորեաց՝ որ եղ զանձն 'ի վերայ բարեկամին։

Եւսմեզ մեզ արքայն Եւսեբիոս քահանայն Հռայի-թու՝ եթէ անցեալ երբեմն դէն ընդ սենեակ ծերոյ 'ի զգեստ կրօնաւորի՝ բախէր զդուրսն. եբաց ծերն և ա-սէ՝ աղօթեա։ Եւ դէն ասէ. այժմ և միշտ և յաւի-տեանս յաւիտենից։ Վարձեալ ասէ ծերն՝ աղօթեա։ Եւ նա զնոյն բան կրկնեաց։ Յայնժամ ասէ ծերն. այս պէս աղօթեա, փառք հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից։ Եւ առժա-մայն դէն իբրեւ 'ի հրոյ փախուցեալ անյայտ եղև։

Եւսմեք առ արքայ Օսիմոս կիլիկեցին 'ի Սի-նայ, և էր ինքն ծերն թողեալ զեպիսկոպոսութիւնն, եկեալ բնակէր 'ի սինէականն մեծ վարուք և զեղեցիկ գործով։ Վատմեաց մեզ և ասէ՝ թէ յորժամ էի մա-նուկ՝ ելի 'ի լեռնէն Սինայ և գնացի յայր մի, և անդ ծեր՝ սերենի կողոր զգեցեալ։ Եւ յորժամ ետես զիս յառաջ քան զողջունէն ասէ. վասն էր եկիր այսր, Օս-սիմէ. ոչ կարես աստ նստել։ Եղի ծունր և ասեմ. ա-րա սէր, արքայ, և ասա՝ ուստի ճանաչես զիս։ Եւ նա ասէ. յառաջ երկու աւուրքք երևեցաւ ինձ ոմն և ասէ՝ եթէ ահա գայ մերձ առ քեզ կրօնաւոր մի՝ անունն Օո-սիմէ, մի թոյլ տար նմա բնակել աստ, կամիմ 'ի նա զեկեղեցին Վաբելոնի որ յԱգիապոս՝ հաւատալ։ Եւ գնացեալ յինէն իբրեւ քարընկէց մի և արար աղօթս իբրեւ երկու պահս լռութիւն։ Եկն առ իս և համբուրեաց

հարբն երեքեան ասէին ցարբայն Լեւոն. ոչ գնամք և մեք, զի դու վասն մեր մեռանելոց ես։ Ասէ ցնոսա արքայն Լեւոն. գնացէք, եղ-բարք, զի սոքա ոչ եթէ մեռուցանել կարեն զիս, այլ թագաւորեցու-ցանել։ Իսկ հարբն ոչ իմացան զասացեալն, այլ համարեցան թէ փա-խըստեայ լինելով ազատելոց է 'ի նոցանէ. և այնպէս գնացին ազա-տեալք 'ի ձեռն արքայ Ղեոնդիոսի. և աղօթէին վասն նորա, զի և նա ազատեսցի 'ի ձեռաց անօրինաց այնոցիկ։ Իսկ մինչդեռ գնայր արքայն Լեւոնդ ընդ ումեմն 'ի նոցանէ 'ի սպասաւորութիւն, անդ գլխատեաց զնա բարբարոսն։ Այսպէս նահատակեցաւ արքայն Լեւոնդ, և կատա-րեցաւ նախատեսութի նորա որ ետ զանձն իւր վասն եղբարցն և թա-գաւորեաց սիրովն՝ որ մեծ է քան զամենայն սէր և քան զամենայն մե-ծութիւն զանձն գնել 'ի վերայ բարեկամի իւրոյ։

զճակատ իմ և ասէ . կեցցես , որդեակ , բարեաւ եկիր .
 Ի՞նչ եբեր զքեզ այսր , զի զմարմին իմ ամփոփեսցես : Եւ
 ասեմ . քանի՞ ամս ունիս աստ , աբբայ : Եւ նա ասէ . քա-
 ռասուն և եօթն այժմ կատարեցի 'ի դմա , որդեակ :
 Եւ երեւցաւ պատկեր նորա իբրև զհօւր , և ասէ ցիւ .
 խաղաղութի ընդ քեզ , որդեակ , և աղօթեա վասն իմ :
 Եւ զայս ասացեալ եդ զանձն իւր և հանդեաւ ծառայն
 ւայ . և ես բրեցի և ամփոփեցի զնա , և յետ երկուց ա-
 ւուրց դարձայ 'ի տեղւոյն՝ փառաւորելով զԻ՞նչ :

ՎԵՆԱՅԱՔ՝ 'ի վանս ներքինեաց 'ի սուրբն Յորդա-
 նան ես և եղբայրն Սոփրոնիոս : Եւ պատմեաց մեզ աբ-
 բայն՝ Վիկողայոս քահանայ նորին վանիցն՝ եթէ է յաշ-
 խարհն իմ վանք մի կուսանաց , յորում են անձինք քա-
 ռասունք : Ինոյն վանսն խորհուրդ առին հինգ կուսանք
 փախչել 'ի գիշերի 'ի վանիցն և առնուլ իւրեանց արս :
 Եւ մինչդեռ ամենեքեան նստեալ կային՝ անդէն այսա-
 հարեցան և ոչ ելին 'ի վանիցն , այլ գոհանային զւայ խոս-
 տովանեալ զմեզս իւրեանց և ասէին . գոհանամք զտրից
 ւայ՝ որ եբեր զմեծ խրատս զայս 'ի վերայ մեր , զի մի ան-
 ձինք մեր կորիցեն :

ՎԵՆԱՅԱՔ՝ 'ի թերայիդու և խօսեաք 'ի Վիկողայոս
 քաղաքին ընդ սոփեստին Փիմամնոնի վասն օգտակար
 շնորհին : Եւ պատմեաց մեզ և ասէ . կայր աւազակ ոմն
 յԱրմոյ քաղաքն՝ անուն նորա՝ Վաւիթ . զբազումս մեր
 կացոյց , զբազումս եսպան և ամենեին բազում չարիս
 գործեաց , որպէս ասել թէ այլ ոք չէր արարեալ : Յեր-
 բեմն ժամու 'ի լերինն յորժամ էր յաւազակէն՝ ունէր
 առաւել քան զերեսուն արս . եկն առ ինքն զղջումս սրը-
 տի 'ի վերայ այնորիկ զոր գործեացն , և թողեալ զորս
 ընդ իւր՝ գնաց 'ի վանս , և 'ի բախելն զդուրսն՝ ել դռնա-
 պանն և ասէ ցնա . զի՞նչ խնդրես աստ , աւազակապետ :
 Ի՞նչ ցնա . միայնակեաց կամիմ լինել : Եւ եկն դռնա-

1 Վանք մի էր 'ի Վիլիկիա կանանց , յորում բնակեալ էին քառա-
 սուն կուսանք ճգնաւորք . իսկ 'ի նոցանէ հինգ կուսանք խորհեցան ե-
 լանել գաղտ 'ի վանացն 'ի գիշերի և գնալ , զի արասցեն այր : Իսկ 'ի
 միում գիշերի յորում ամենեքեան 'ի քուն էին , առեալ զհանդերձս
 իւրեանց կամեցան գաղտ ելանել , և հնգեքեան դիւահարեցան : Իբրև
 այն եղև , ոչ ելին 'ի վանացն , այլ գոհանալով զւայ խոստովանելն ա-
 սելով . գոհանամք զւայ՝ որ խրատելով խրատեաց զմեզ , բայց 'ի մահ
 ոչ մատնեաց :

պանն պատմեաց արբասուն վասն նորա : Վնաց արբայն
 և տեսանէր զնա զի ահա ծերացեալ էր և ասէ ցնա . ոչ
 կարես աստ լինել, զի բազում վաստակս ունին եղբար-
 քս, և հսկումն սոցա մեծ է, և քո անընդել գոլով կա-
 նոնաց վանաց՝ ընդելանիլ ոչ կարես : Այն ապա . այո,
 արա ինձ զայս՝ ընդունել զիս, և ես զգուշանամ ամե-
 նայնի : Այլ արբայն ասէ . ոչ առնես : Հայնժամ ասէ .
 զիտեա զի ես եմ՝ Վաւիթ աւազակապետն, և վասն
 այսորիկ եկի այսր՝ զի լացից ՚ի վերայ մեղաց իմոց . ե-
 թէ ոչ կամիցիս ընդունել զիս, երգմնեցո զիս և ես կա-
 տարեմ . ապա թէ ոչ՝ երդնում յայն որ յերկինսն է, զի
 երթայց յառաջին գործն իմ և բերեմ զորս էին ընդ իս,
 և զամենեւեան զձեզ սպանանեմ և կործանեմ զվանս
 ձեր : Այլ զայս լուեալ արբայն՝ ընկալաւ զնա ՚ի ներքս և
 խուզեաց և ետնմին զսուրբ սքեմն : Այն ապա սկսեալ ՚ի ջանս
 և ՚ի վարս, ՚ի խոնարհութի և յունկնդրութի, և հանգու-
 ցանէր զամենեւեան, և քան զբազումս յառաջեաց : Այս
 տելով նորա երբեմն ՚ի սենեակն՝ եկաց առաջինորա հրեշ-
 տակ տեառն և ասէ ցնա . Վաւիթ Վաւիթ, եթող ան-
 զամենայն անօրէնութիս քո, և կարող ես այսուհետեւ
 նշանս գործել : Այլ ասէ ցհրեշտակն . ոչ կարեմ հաւա-
 տալ քեզ, զի մեղք իմ ծանրագոյն էին զորս ստացեալ
 էի քան զաւազ ծովու, և արդ թողութիւն արար ինձ
 անձ յայս սակաւ ժամանակս : Այլ ասէ հրեշտակն . քա-
 հանայն () աքարիսս ոչ հաւատաց ինձ վասն որդւոյ իւ-
 րոյ, և ոչ խնայեցի ՚ի նա, այլ ՚ի խրատ իւր կապեցի զե-
 զու նորա . նոյնպէս և դու մի անհաւատ լիցիս բանից ի-
 մոց, ապա թէ ոչ՝ ոչ անխայեմ ՚ի քեզ . վասն որոյ ոչ
 խօսեսցիս ամենեւին : Այլ արբայն Վաւիթ ծունր ա-
 ծեալ նմա ասէ . յորժամ յաշխարհ էի՝ զանպատշաճն
 առնէի, և արեանց հեղմունս առնելով խօսէի . իսկ այժմ
 ՚ի ծառայելս ան օրհնութիւն նմա մատուցանեմ՝ եթէ
 զլեզու իմ արդելուս ՚ի խօսելոյ : Այլ ասէ հրեշտակն .
 կացցես յօրինաւոր խօսս, և ՚ի դատարկն ամենեւին ՚ի
 լուութի : Այլ եղև այնպէս : Վազում նշանս արար նովաւ
 անձ . և սաղմոսէր զսաղմոսերգութիւն, և այլ ումեք բանի
 մեծի և կամ փոքու ոչ կարէր պատասխանել : Այլ նա
 պատմեաց մեզ զայս և ասէր՝ թէ բազում անգամ տե-
 սի զնա և փառաւորեցի զանձ :

ՊԱՏԾԵԱՅ մեզ արբայն Պաւղոս հայր վանիցն արբայ (Ժ)էոփսիու՝ թէ ասաց ոմն ծեր ժուժկալ, եթէ երբեմն նստէի 'ի սենեակն իմ և տունս ասէի շարակահաց՝ գործելով զձեռագործն. և ահա եկն 'ի պատուհանն իմ մանուկ ոմն, որ ունէր վերարկու սարակինոսի ըստանձնեալ և կացեալ առաջի իմ սկսաւ խաղալ և տունս ասել, և ասէ ցիս. ծեր, վայելչապէս խաղամ: Իսկ ես ոչ ինչ ետու պատասխանի: Եւ դարձեալ ասէ. հաճիս 'ի խաղս: Եւ յոչ խօսեւն իմ, ասէ. զինչ կարծես, չար ծեր, եթէ մեծ իրս գործես. ասեմ քեզ, եթէ 'ի վաթսուն և հինգ և վաթսուն և եօթն խաբեցար: Հայնժամ յարեայ և եղի ծունր նայ, և առժամայն անյայտ եղև:

ԻՍԷԻ արբայ Դեքսանդրոս յեղէզնուտէն՝ եթէ էի երբեմն ես առ արբայն Պաւղոս ելլադացին. նստեալ մեր 'ի սենեակ նորա՝ եկն ահա ոմն բախեաց զդուրսն, և յարեաւ ծերն և եբաց նմա և մատոյց հաց թրմեալ առաջի նորա, որով կերակրէր: Եւ մտածէի եթէ օտար է. և խոնարհեցայ 'ի պատուհանէն և ահա առիւծ էր, և ասեմ ցծերն. ընդէր, կրօնաւոր, ետուր դմա ուտել: Պատմեաց ինձ զպատճառն և ասէ. խրատեցի զնա մի փնասել մարդոյ և մի անասնոյ, այլ դալ առ իս 'ի կերակրել. և ահա երեք ամիսք են որ դայ առ իս երկիցս յաւուրն և ընդունի զկերակուրն: Եւ յետ սակաւ աւուրց դարձեալ գնացի առ նա գնել 'ի նմանէ անօթս և ասացի. բարի ծեր, որպէս կայ առիւծն: Եւ ասէ. չարաւ, յանցեալ օրդ եկն առ իս կերակրել, և տեսի զքերանն որ լի էր արեամբ, և ասացի ցնա. ահա ոչ լուար ինձ և կերար մարմին, գնա աստի, ահա այլ ոչ տաց քեզ կերակուր: Եւ նա ոչ կամէր գնալ: Հայնժամ առի չուան, երեքկնեցի և հարի զնա երկցս, և այնպէս գնաց:

ԻԲԱԱՅ Վանիէլ սկիւթացին 'ի մանկութե իւրմէ բնակէր 'ի Սկիւթ: Հարձակեցան բարբարոսքն և գերեցին զնա. և 'ի գնալն նորա ընդ նոսա, ոմն քրիստոսասէր նաւապետ փրկեաց զնա յայնմ բարբարոսացն: Եւ դարձեալ յետ երկուց ամաց եկին և առին զնա. մնաց ընդ նոսա ամիսս վեց, և փախեաւ, և յետոյ երկցս արձակեցան բարբարոսքն և տարան զնա: Ոմն բարբարոս 'ի գերողացն նստեալ կայր առ ջրովն, և առ ծերն քար և եհար զայլազգին և սկսաւ վախճանել 'ի նորին քա-

րէն : Սորջացաւ ծերն և եղև փախստական . եկն յԱղեքսանդրիա , անկաւ առաջի եպիսկոպոսին Տիմոթէի . և արքեպիսկոպոսն իմացեալ զգործն՝ ասէ ցծերն . որ ազատեաց զքեզ՝ ի ձեռաց նոցա , սա ինքն ազատէ զքեզ ի մեղացս յայսցանէ . զի սպանուի ոչ արարեր մարդոյ , այլ գազանի : Եւ ետալ ծերն գնաց ի Հռոմ և զգուշութեամբ պատմեաց զամենայն պատուէն Հռովմայ : Եւ զայս բան ասաց և նա զոր լուաւ ի պապէն Սղեքսանդրոս : Եւ գնաց և ի Կոստանդինուպօլիս և յԱրուսաղէմ և յԱնտիոք , ազդեալ ամենեցունց , և զնոյն պատասխանի լուեալ յամենեցունց յարքեպիսկոպոսացն : Եւ արձեալ գնաց յԱղեքսանդրիա և ասէ առ ինքն . Եւ անիկէ մարդասպան սպանցի : Եւ գնացեալ յապարանս դատաւորին ետ զանձըն իւր ի դահիճսն , ասացեալ ցնոսա . ընդ ոմն մախացայ և տիրեալ ի չարէն՝ հարի զնա քարիւ և սպանի . աղաչեմ զի մատնեցայց իշխանին և մեռայց փոխանակ սպանութեն զոր գործեցի , որպէս զի բարձցի իմ հանդերձեալ դատապարտութիւն : Եւ ետալ ի նմանէ դահիճին եղ զնա ի բանդ զերեսուն օր , և ապա ազդեաց իշխանին . և իշխանն բերեալ զնա առաջի , ուսաւ զամենայնն որպէս գործեաց ճշմարտութեամբ : Եւ զարմացեալ ընդ դատաստան ծերոյն՝ արձակեաց զնա և ասէ . գնա և աղօթեա վասն իմ , աբբայ , եթէ եօթն այլ ես սպանեալ ի նոցանէ : Եւ ծերն ասէ ցնա . յուսամ ի մարդասիրութիւն ւայ , ոչ երբէք պատասխանի պահանջել յինէն բարերարութե նորին վասն այսր սպանութեան . այսուհետև տամ զձեռն իմ ի Վազմաւուրս կենաց իմոց , դատել զիս ի ձեռն ումեմն անդամալուծի փոխանակ սպանութեն զոր գործեցի : Եւ առ ծերն զոմն անդամալոյծ և ծառայեաց զնա , մինչև կատարեաց զաւուրս կենաց իւրոց . և ամենեքեան որ ի Սկիւթ էին , լսէին եթէ ծերն ունի զգթուցեալն . և ոչ ոք կարէր տեսանել զպատկեր անդամալուծին , բայց միայն ծերն : Եւ միում յաւուրց ըստ տեսչութեն ւայ շարժեաց ծերն զզանգակն գալ աշակերտին և վասն պաշտաման իրիք տալ պատասխանի : Եւ քաց և զդուռն գալութիւն , և ժամ անցեալ մոռացաւ զհարկանել զանգակին . բարձեալ զանդամալոյծն , եհան ի ջերմութի արևուն և շրջէր զնովաւ , քանզի էր լուծեալ ի բազում վիրացն :

Լին աշակերտն յետ փոքու միոյ, և կացեալ յետոյ՝ տեսանէր զգործն. անդէն մատուցեալ ծերոյն խիւս՝ կերակրէր զանդամալոյծ եղբայրն, քանզի ոչ ունէր ձեռք և ոչ կարէր ըմպել զկերակուրն իւր, զի սաստիկ էր նեխեալ, և ծերն զբերան նորա մաքրէր ձեռամբն և դնէր ՚ի բերանն իւր: Տեսեալ աշակերտին զսքանչելի գործն՝ յոյժ զարմացմամբ փառաւորէր զնձ, որ շնորհէր այնպիսի ժուժկալութիւն ծերոյն՝ որով տայր ծառայութիւն անդամալուծին:

Լս ռմն ծեր բնակեալ ՚ի վանս արբայ Լսստորգիու, անուն նորա (Յոհաննէս: () սա կամեցաւ արքեպիսկոպոսն Լրուսաղէմի Լղիա հայր կարգել վանիցն, և նա ոչ հաւանեալ ասէ. ես ՚ի Սինեա լեառն ընթանամ, շնորհեա ինձ աղօթս: Լս եպիսկոպոսն բռնադատեալ և ոչ կարացեալ արգելուլ զծերն, գնաց: Հրամայեաց նմա վերին հայրապետութեն արժանի լինել, և այսպէս ողջունեալ զնա ճանապարհորդէր ՚ի Սինեա լեառնն: Լառ և զաշակերտն իւր, և անցեալ ընդ (Յորդանան գետ՝ սկսաւ դողալ ծերն ՚ի ջերմութէ. և զի ոչ կարէր գնալ, գտաք անդ այր մի փոքրիկ և անդր հանգեաք, քանզի ոչ կարէր շարժել ՚ի տապոյն. արարաք անդ երիս աւուրս: Լս տեսանէր ծերն յանուրջս՝ որ ասէր ցինքրն. ասա, ծեր, ո՞ւր կամիս գնալ: Լս ասէ. ՚ի լեառն Սինա: Սի, աղաչեմ՝ զքեզ, մի երթիցես: Լս յորժամ ոչ կարաց հաւանեցուցանել, գնաց ՚ի նմանէ, և ջերմն ևս սաստկացաւ ՚ի վերայ ծերոյն: Լս դարձեալ ՚ի միւս այլ գիշերն նոյն ինքն այսմ զգեստիւ կացեալ առ նմա ասէ. է՛ր կամիս աշխատել, բարի ծեր, լուր ինձ և մի ամենեւին գնասցես: Լսէ ցնա ծերն. իսկ դու ո՞վ ես. Լսէ ցնա որ երևեցաւն. ես եմ (Յոհաննէս մկրտիչն. և արդ ասեմ քեզ, մի ամենեւին գնաս աստի, զի այրդ այդ փոքր առաւել է քան զլեառն Սինեա, զի աստ բազում անգամ տէրն մեր (Յս. Լս էկն տեսանել զիս. տուր ինձ բան, զի այդր բնակեցցես և տացի քեզ կեանք: Լս ծերն վաղվաղակի ընկալաւ, և ետ նմա բան մնալ ՚ի յայրին. և առժամայն ողջացեալ եկաց ՚ի նմա զամենայն կեանս իւր: Լս արար զայրն եկեղեցի, և ժողովեաց անդ եղբարս. այն է տեղին՝ որ կոչի Սափսափաս:

ԼՅԼ ռմն ծեր կայր յայսմ տեղւոյ ՚ի Սափսափաս յայր,

և այնպիսի վարս ստացաւ՝ մինչև առիւծք դային առ նա,
և ընդունէր զնոսա և ՚ի գոգ իւր ընդր նոցա կերակուր :

ՎԵՆԱՑԱՔ՝ ՚ի փարախ սրբոյ հօրն մերոյ Սաբայի առ
աբբայ Սթանասիոս, և պատմեաց մեզ ծերն և ասէ՝
եթէ յորժամ էի ես ՚ի միաբանակեացսն ՚ի Վենթուկ-
լա, էր ոմն Վոնոն անուն ՚ի Վիլիկիոյ ծնեալ, քահանայ
կատիշտիտ՝ այսինքն մկրտութե. զի որպէս մեծի այն-
պիսի ծերոյն հրամայեցին կատարել զմկրտութիւն : Սա
օծանէր և մկրտէր զամենեսեան որք դային ՚ի հաւատ.
և յօծանել կանանցն գայթակղէր, ուստի խորհեցաւ
զորոշին ՚ի վանիցն : Եւ երևեալ նմա սուրբն Յոհան-
նէս մկրտիչ ասէ. համբերեա, և ես թեթեւացուցանեմ
՚ի քէն զմարտդ : Եւ պատահեաց աղջիկ մի պարսիկ գե-
ղեցիկ գեղով գալ ՚ի մկրտութիւն. և յայնպիսի գեղոյն
խորշեալ քահանայն՝ ոչ կամեցեալ զնա օծանել մերկ
սուրբ իւղովն, և յապաղէր երկուս աւուրս : Եւ առաք-
եալիսկոստոն Վետրոս, և զարմացեալ ընդ գործն՝ կա-
մեցաւ զնել սարկաւագուհի մի ընդ նմա : Իսկ քահա-
նայն հրաժարէր և ասէր. ոչ կարեմ այլ յայսմ տեղւոջ
հանդուրժել : Եւ մինչդեռ գնայր ընդ լեառնն, պատա-
հեաց նմա սուրբ Յոհաննէս մկրտիչն և հեզ ձայնիւ ա-
սէր. դարձիր դարձիր անդրէն ՚ի վանս քո, և ես բար-
ձից զմարտն ՚ի քէն : Յայնժամ աբբայն Վոնոն ասէ ցնա
զարմացմամբ. հաւատա ինձ զի ոչ կամիմ դառնալ, բա-
ղում անգամ ուխտեցեր և ոչ արարեր : Իմբռնեալ զնա
սուրբն Յոհաննէս նստոյց զնա ընդ իւր, և կնքեալ ներ-
քոյ հանդերձին ՚ի կուրծսն զնշան խաչին՝ ասէ. հաւա-
տա ինձ, քահանայ, ախորժէի վարձս առնուլ քեզ ՚ի

1 Քահանայն կիլիկեցի ծերն, Վոնոն կոչեցեալ, կայր ՚ի վանք միա-
բանակեցաց, և հրամայեցին զեկեալսն ՚ի հաւատս մկրտել և օծանել.
որ և յօծանելն զկանայս տկարանայր սակաւ մի և խորհէր փախչել :
Եւ երևեալ սուրբ կարապետն՝ ասէ. մի գնար, և ես բառնամ զգթեւն
քո : Եւ եկաց ժամանակս : Եւ բերին աղջիկ զոմն պարսիկ մկրտել. և
՚ի տեսանելն զգեղեցկութիւն որա երկեալ ՚ի տկարանաւոյ, և երեք օր
յամբ թողեալ ոչ մկրտէր. ապա ՚ի յասելն թէ ընդէր յամես, նա փա-
խեալ ՚ի լեառն : Եւ երևեցաւ սուրբ մկրտիչն և ասէ հեզ ձայնիւ.
ընդէր գնաս, մի երթար, և ես բառնամ զպատերազմդ : Իսկ նա զայ-
րացմամբ ասէ. այլ ոչ լսեմ քեզ, զի ասես և ոչ առնես : Յայնժամ
նստոյց զհայրն Վոնոն քահանայն սուրբ կարապետն առ իւր, կալեալ
զհանդերձէ նորա հեզիկ, և տարեալ զձեռն խաչակնքեաց զսիրտն և
ասէ. դարձիր և ոչ վտանգիս. ես կամիի զի վարձս առցես յաղագս

մարտէն . և զի ոչ կամայ՝ ահա բարձի 'ի քէն զմարտն ,
 և վարձս ոչ ունիս 'ի գործոյս յայսմանէ : Եւ դարձեալ
 'ի միաբանութիւն յերրորդ աւուրն օծ և մկրտեաց զպար
 սիկ կիւնն , և ոչ ամենեւին զգաց թէ կիւն է . օծանէր և
 մկրտէր , և այլ ոչ շարժէր ցանկութի 'ի նմա . և այս
 պէս կատարեցաւ խաղաղութեամբ :

ՊԱՏՄԷՐ մեզ արբայն Վ Լոնդիոս 'ի միաբանակե
 ցաց սրբոյ հօրն մերոյ Սէոդոսիոս և ասէր՝ թէ յորժամ
 հրաժարեցի եկի և նստայ յայս փարախ , և ելեալ 'ի
 կիրակէ մի գնացի յեկեղեցին առնուլ զսուրբ խորհուր
 դրն , և տեսի հրեշտակ զի կայր ընդ աջմէ զենարանին՝
 երկիւղ մեծ անկաւ 'ի վերայ իմ , և հրաժարեալ գնացի
 'ի սենեակն իմ : Յայնժամ եկն առ իս ձայն որ ասէր՝
 թէ 'ի ժամէս յայսմանէ սրբեցաւ ընծայարանս այս :
 Եւ ես հաւատացի նմա :

ԲԱՅՆ Պօղիբրոնիոս՝ այս նոր փարախիս քահա
 նայն պատմեաց մեզ և ասէր՝ եթէ նստէի ես երբեմն
 'ի փարախն Վերգիոս որ 'ի Յորդանան . և տեսի անդ
 եղբայր ոմն , որ յանդգնէր և ոչ կատարէր զկարգս սրբոյ
 կիրակէին : Եւ ամաց հայէի զսոյն զուարթ յամենայն
 փոյթ և փափաքող 'ի դադարել , առ որ ասացի . այժմ
 բարի ես , եղբայր , հոգալով զանձն քո : Եւ նա ասէ .
 տէր հայր , այժմ ունիմ մեռանել : Եւ յետ երից ա
 ւուրց հանգեաւ :

ՎԱՐՁԵԱԼ նոյն ինքն արբայ Պօղիբրոնիոս պատմեաց
 մեզ և ասէ՝ եթէ 'ի նոյն ինքն 'ի փարախն Վերգիոս
 եղբայր ոմն մեռեալ , ասէ ցիս տանուտէրն . արա սէր և
 եկ , զի զանօթս եղբօրս տարցուք 'ի խոհանոցն : Եւ յոր
 ժամ զանօթս եղբօրն տանէաք 'ի խոհանոցն , տեսի զնա
 զի լայր , և ասեմ . դու , տէր արբայ , ընդէր այդպէս լաս :
 Եւ . զի այսօր զանօթս եղբօրն իմոյ բարձեալ ունիմ ,
 և յետ երկուց աւուրց այլք զիմն : Ար և յետ երկուց
 աւուրց հանգեաւ :

այնր՝ վասն այնորիկ յամէի . արդ յայսմհետէ անպատերազմ գոլով
 քո՝ ոչ ունիս զայնպիսի վարձս : Եւ դարձաւ քահանայն Կոնոն 'ի վանս
 և մկրտեաց զաղջիկն , և ոչ ծանեաւ բնաւ թէ կիւն իցէ . նոյնպէս և
 զայլս . և հանգեաւ խաղաղութի : Քանզի պատերազմ կատարելոցն
 պսակ իցէ , իսկ անկատարից վտանգ . բայց որք համբերեն սրբութիւն և
 նեղին , առցեն զպսակն վայելացեալ :

ՊԱՏՄԵԱՅ մեզ դարձեալ արքայն Պողիբրոնիոս քահանայն՝ եթէ այլ ոմն ծեր նստէր յայսմ փարախի արքայ Պետրոսի, որ բազում անգամ գնայր դադարէր ՚ի փապարս (Յորդանանու . և ուր գտանէր դադարս առիւծուց, անդ նստէր : Ի միում աւուրց եբեր երկու առիւծակորիւնս թիկանոցովն և եդ զնոսա յեկեղեցին և ասէ . եթէ պահէաք զպատուիրանս տեառն մերոյ (Յսի Վսի, սոքա ոչ ունէին երկեցուցանել զմեզ . բայց վասն մեղացն ծառայք եղաք : Եւ օգտեալք յեղբօրէն, գնաց ՚ի յարկս իւր :

ԻԱՐՁԵԱԼ ասաց Պողիբրոնիոս՝ թէ լուայ յարքայ Սոստանդեայ, որ էր հայր վանից սուրբ Խժաճնին նորոյ, թէ ոմն ՚ի հարցն հանգեալ ՚ի Վիսոյկոմիոյ ընդ եղբարսն որ յԱրիբով . առաք զնա և տարաք ՚ի Պերգիա թաղել : Եւ յորժամ ելաք ՚ի դուրս և գնացաք ՚ի Վիսոյկոմիոյ մինչև ՚ի Պերգիա, ոչ հեռացաւ աստղ մի՝ որ կայր ՚ի վերայ մեռելոյն և երևէր ՚ի ճանապարհորդելն մինչև ՚ի տեղին, ուր եղաք զնա յերկիր :

ԻՅԼ ոմն ծեր նստէր ՚ի փարախս Պերգիու, և էին յայնմ փարախի հարք մեծ վարուք այսպիսի, սոքա կա մէին առնել զնա հայր : Եւ ծերն աղաչէր և ասէր . թողու թի արարէք, եղբարք, կամիմ զի լացից զմեզս իմ, չեմ բաւական հոգս ստանալ անձանց . այս դործս մեծ հարցն է և Խժազգեստիցն, իբրև զարքայն Ղառոնիոս և զՊաքմիոս և իբրև զԹէոդորոս սրբասնեալ և զԹէոդոս և զՊաբայ, որք էին վանորէից հարք : Եւ նոքա ոչ դադարէին աղաչել զնա զԽմ աւուրս : Եւ յորժամ ետես եթէ ամենեւին բռնադատեն զինքն, ասէ ցնոսա . թոյլ տուք ինձ մինչև յերիս աւուրս՝ զի աղօթս արարից, և զինչ կամի Խժ՝ զայն ունիմ առնել : Եւ էր օրն ուրբաթ, և յաւուր կիրակէին հանգեալ ՚ի Վսի :

ԻԴ ոմն անապատաւոր յայրսն (Յորդանանու՝ անուն Ղառնաբաս . սա ինքն յաւուր միում եկն ըմպել ՚ի Յորդանանու, և եհար զնա եղէգն յոտսն իւր և մնաց վերն յոտսն, և ոչ տանէր հոգս առ բժիշկսն, և ասէր առ ամենեւեան որ առ նա գային՝ եթէ քանիցս անգամ մարդ արտաքոյ չարչարի, այնքան ՚ի ներքոյ զուարճանայ : Եւ եկեալ արքայ Ղառնաբաս ՚ի Պերգիա յայրէն իւրմէ՝ արար անդ ամ մի : Իսկ այլ ոմն անապատաւոր բնակեաց

յայրն նորա , որ և տեսանէր հրեշտակ նայ 'ի վերայ ըն-
ծայարան սեղանոյն՝ զոր կանգնեալ էր ծերն և սրբեալ
օրհնութիւն : Եւ ասէ անապատաւորն ցհրեշտակն . զի՞նչ
գործես աստ : Եւ ասէ . հրեշտակ տեսուն եմ . և յոր-
ժամ սրբեցաւ այս՝ ինձ հաւատացաւ :

ԼԲԱՅՆ Պետրոս քահանայն սրբոյ հօրն մերոյ Սա-
բայի պատմէր մեզ վասն արքային սրբոյ և ասէր՝ եթէ
յորժամ էր հայր փարախին սրբոյն Սակարայ և Վե-
րասիմու , եղև անդ եղբօր միոյ վախճանել , և ոչ լուաւ
ծերն՝ մինչև ազդեաց սպասաւոր եկեղեցւոյն ժամահա-
րաւն , որով ամենեքեան ժողովէին առ 'ի տանել զմե-
ռեալն : Եւ ծերն և ետես զդի եղբօրն եղեալ յեկե-
ղեցին . տրտմեցաւ՝ զի ոչ , ասէ , ողջունեցի զնա նախ
քան զելանելն 'ի կենցաղոյս . մատեաւ առ մահիճս մե-
ռելոյն և ասէ . արի , եղբայր , և տուր ինձ ողջոյն : Եւ
նա առ ժամայն յարեաւ և ողջունեաց զծերն : Եւ ասէ
ցնա ծերն . ննջեա արդ և հանգիր՝ մինչև գայ Վս որ-
դին նայ և յարուցանէ զքեզ :

ԼԲԱՅՆ՝ Վանիէլ ընդ աշակերտսն իւր եկն յԱղեքսանդրիա , և
տեսանէ այր մի կոյր՝ որ նստեալ կայր մերկ
'ի փողոցն և ասէր . տուք ինձ և ողորմեցարուք : Եւ ա-
սէ ծերն ցաշակերտսն իւր . տեսանէ՞ք զսա որ անաչս է ,
'ի մեծ չափ է , կամիմ ցուցանել ձեզ զվարս սորա : Եւ
գնացեալ ծերն առ նա ասէ . արա սէր առ իս , չունիմ
ինչ գնել արմաւենի որով կերակրեցայց : Եւ նա ասէ
ցնա . զի՞նչ ասես , արքայ , տեսանես զիս մերկ և խընդ-
րեմ , և ասես ցիս՝ տուր ինձ որով գնել արմաւենի և
կերակրիմ . բայց կացցես սակաւ մի : Եւ ակնարկեաց
արքայն աշակերտին իւր , և եկին 'ի սուրբն Սարկոս
արտաքոյ քաղաքին , անդ ունէր և զյարկս իւր կոյրն ,

Եւ երբեմն հայրն Վանիէլ և աշակերտ իւր յԱղեքսանդրիա , և
ետես ծերն այր մի կոյր և մերկ՝ որ անկեալ կայր 'ի փողոցի և ձայնէր
և ասէր . տուք ողորմութիւն ինձ : Ասէ ծերն ցաշակերտ իւր . տեսանէ՞ս
զկոյրն զայն . ասեմ քեզ , որդեակ , զի մեծ չափ ունի սա . և թէ կամիս
տեսանել՝ ես ցուցից քեզ , կաց դու աստ և մնա ինձ : Եւ գնաց ծերն
և ասէ ցնա . արա սէր առ իս , եղբայր , զի ինչ ոչ ունիմ որով գնեցից
արմաւոյ տերե , զի գործեցից և կերակրեցայց նովաւ : Ասէ ցնա կոյրն .
և զի՞նչ տեսանես առ իս , հայր , ահա զի կոյր և մերկ տեսանելով զիս՝
դու ևս խնդրես յինէն : այլ համբերեա սակաւ մի : Յայնժամ գնա-
ցին ընդ նմա ծերն և աշակերտն իւր արտաքոյ քաղաքին յեկեղեցին
Մարկոս աւետարանչին զկնի կուրին , զի անդ էր սենեակ նորա : Ասէ

և ասէ ցծերն . դադարեա ինձ աստ, աբբայ : Աւ գնա-
ցեալ 'ի սենեակն իւր՝ եբեր ծերոյն զամբիւղ մի, 'ի նմա
էր չամիչ և թուղ և նուռն, և յայն զամբեղին երեք ոս-
կի*, և 'ի բերանոյ իւրմէ հանեալ արծաթ՝ ետ ցհայրն
և ասէ ցնա . աղօթս արա 'ի վերայ իմ : Աւ եկն ծերն առ
աշակերտն իւր, լայր և ասէր . քանի դադտնի ծառայս
իւր ունի ան . կենդանի է տէր, ոչ դարձուցանեմ յօրհ-
նութի՞ դորա ինչ : Աւ գնացին : Անոյն աւուրս հիւան-
դացաւ կոնոմ մեծի եկեղեցւոյն . ցաւէր յոյժ կուշտքն,
և անկեալ դնէր 'ի տաճար սրբոյն Մարկոսի : Արեւե-
ցաւ նմաստերն Մարկոս առաքեալն և ասէ . բերէք ըզ-
կոյրն և դիցէ զձեռս իւր և առողջասցիս : Առաքեաց
զորդիսն իւր և եբեր զնա բռնութեմ, և եղեալ զձեռն՝
առժամայն ողջացաւ : Առ եղև այս ամենայն քաղաքին .
և լուեալ հայրապետն՝ յարեալ խնդրել զկոյրն, և եգիտ
զնա փոխեալ առ տէր : Առան 'ի Սկիւթ, և յարու-
ցեալ ծերն աշակերտաւն իւրով և բազումք 'ի հարցն
գային զկնի առնուլ զօրհնութիւն ծերոյն . և ամենայն

կոյրն ցծերն . կաց աստ և մնա ինձ : Եւ մտեալ 'ի սենեակն եբեր առ
ծերն զմախաղ իւր և ետ ցծերն, յորում կայր չամիչ և նուռն ինչ և
թուղ և երիս դանկս ոսկի, և եհան 'ի բերանոյ իւրոյ այլ ևս երիս
դանկս ոսկւոյ և ետ զայն ևս ցծերն և ասէ . աղօթեա ինձ, հայր : Եւ
եկն ծերն առ աշակերտն իւր և ողբայր և ասէր . տեսանե՞ս, որդեակ,
թէ քանիք են 'ի ծածուկ ծառայք ան . կենդանի է տէր զի ոչ ինչ
դարձուցից 'ի նա յոսկւոյս յայսմանէ, զի սէր է : Իսկ զկնի աւուրց
կոնոմոսն պատրիարքին հիւանդացաւ 'ի ցաւս սաստիկս 'ի լերդէն իւր-
մէ, և երեւցաւ նմա Մարկոս աւետարանիչն և ասէ ցնա . կոչեսցես
դու զայս անուն կոյր, և նա դիցէ զձեռն իւր 'ի ցաւագնեալ լեարդ-
քո և բժշկեսցիս նովաւ : Եւ նա առաքեաց զծառայս իւր և բերին զնա
աղաչանօք և բռնութեմ . և իւրեւ աղօթեաց և եգ զձեռն իւր 'ի վերայ
ցաւագնեալ տեղւոյն, ողջացաւ առժամայն . և վաղվաղակի ել կոյրն՝
որ էր մարդ ան . և գնաց 'ի սենեակ իւր : Եւ ել զրոյցս այս ընդ ամե-
նայն քաղաքն : Եւ լուեալ զայս պատն՝ ել գնաց 'ի տեսանել զնա . և
իբրև եկն, եգիտ զկոյրն զի վախճանեալ էր : Եւ լուան զվախճանն նո-
րա ամենայն քաղաքն և Սկիւթ ևս, և ել ծերն և բազումք 'ի հարանց
ընդ նմա և եկին 'ի թաղումն նորա և օրհնեցան յերանելոյն յայն .

* Հին Ռարգմանին ինքնապէս ու-
կուց երեւալ էր եղջիւր, Վրիպախ-
որդէս Ռուի, զյոանախան Բառն *χρυσίου*
ընկերեալ, *κέραις* զոր երկրորդ Ռարգ-
մանաւնին երկիրս երեւալ զնոյն պա-
մաւնին, 'ի միւսն որ ամենայնիւ հա-
մայայն էր ընդ հնոյն նոյնպէս եղջիւր

ասէ, այլ 'ի միւսումն որպէս փեսանի
ասք 'ի սպորնս՝ աղաղագրէ ոսկի : Մարկ-
է իարծել տարջեալ եկե Բնագիր Ռարգ-
մանաւնեանն *κεράτιον* ոսկիցի, որ աղգ
ինչ էր ի սպորի տրամայ եղջերայն տրոշ-
մա, յորմէ զանաւնն ընկալեալ :

քաղաքն անդր ժողովեցան Կոհուծք քաղմաւ, և թաղեցին զնա մերձ առ արքայ Սարկոս՝ որ էր վասն Մարի յիմար: Ալ էր վարք նորա այսպէս. որք խնդրէին ի նմանէ սէր, գնէր ի յանցաւորաց և այլ ումեքէ և տայր հիւանդաց: Այտ երեսուն և ութ ամաց կատարեաց զվարս իւր:

Մէծ վասն արքայ Կոնոնոսի հօրն Սենթ ուկլայ՝ եւ թէ երբեմն գնայր ի Սամարիա. պատահեցին նմա երայեցիք և կամէին զնա սպանանել, մերկացուցեալք ըզսուսերս իւրեանց՝ յարձակեալք ի վերայ ծերոյն. և յորժամ ձգեցին հարուլ զնա, մնաց ձեռք նոցա ժամ մի անշարժ: Ալ արարեալ ծերոյն աղօթս՝ արձակեաց զնոսա, և ի գնալն գոհանային զայ:

Եւ ոմն նստէր ի վանս արքայ Սետրոսի մերձ ի սուրբ Յորդանան՝ անուն նորա Սիկողայոս. սա պատմէր մեզ և ասէր՝ թէ յորժամ նստէի ի հռայիթ, երբեմն առաքեցաք երիս եղբարս ի պաշտօն ի Սեբայիդ. և ի շրջէն ընդ անապատն մոլորեցաք ի ճանապարհէն ընդ անբնակս, և ջրոյ կարօտեալք ոչ գտանէաք զօր մի. սկսաք պասքել՝ մինչ զի ի ծարաւոյն և ի խորշակէն խեղդեալք ոչ կարէաք քայլել: Ստաք յանապատին ծառ մի միւռիկինա, դադարեցաք իւրաքանչիւր որ ի մէնջ ընդ նովաւ ի ստուերին և կարծէաք մեռանել. և յորժամ ննջեցաք, եղև առ մեզ հրաշք. և տեսի ջրհոր մի լի ջրով զի զեղոյր, և կային երկուք ումանք առ ափն ջրհորին փայտեղէն բաժակաւ: Ալ ես սկսայ աղաչել զմի ի նոցանէ և ասեմ. արա սէր, տէր, և տուր ինձ սակաւիկ մի: Ալ սկսայ աղաչել զմիւս այլն, և ասեմ. արա սէր, տէր իմ, և տուր ինձ սակաւիկ մի ջուր, զի նուազեալ եմ: Ալ նա ոչ կամէր ինձ շնորհել: Մէ ցնա միւս այլն. տուր իւր սակաւ մի: Ալ նա ասէ. մի տացուք նմա, զի յոյժ հեղգ է, բայց վասն օտարուծէ տացուք նմա: Ալ

մանէ. եւ և ամենայն քաղաքն օրհնիլ ի նմանէ: Եւ հանեալ զմարմին նորա, մեծաւ փառաբանութեւ աղօթիւք եղին ի գերեզմանի Մարկոսի սաղոնին: Իսկ կեանք նորա էր այսպէս. զոր ինչ և անկանէր նմա սէր յաւուրն, առնոյր զաւուրն պէտս իւր և մնացորդովն գնէր խոնձոր, նուռն և չամիչ, և բաշխէր զայն հիւանդաց ի հիւանդանոցսն: Եւ զքառասուն և ութ ամ կացեալ էր նա յայս գործ, և զի վասն կարօտելոց մուրանայր, և ինքն ժուժկալական առաքինութեւ էր զարդարեալ և ճգնութեամբ:

ուէին և ոմանք ոչ: Ալ նորա ասեն. եթէ կամեցին և այլքն՝ վառեցին: Յայնժամ ասեմ. վասն սիրոյ՝ ասացէք, կանթեղն իմ վառեալ է թէ ոչ: Ալ նորա ասեն. աղօթեա և մեք վառեմք զնոյն: Ասեմ. և դեռ ևս աղօթեմ, մինչև ցայժմ զինչ գործէի: Ալ ի վերայ այսմ բանից եկեալ առ իս ոչ զոր տեսի: Յայնժամ ասացի ցանձն իմ. Վրիստափոր, եթէ կամիս կեալ, աշխատանս առաւել պիտոյ է: Ալ ի վաղիւն որոշեցայ ի վանիցն՝ գնացեալ ի լեառն Սինեայ, ոչ ինչ բարձեալ՝ բայց միայն զոր զգեցեալն էի: Ալ յետ առնելոյն անդ ամս յիսուն ի հսկմունս, եկն առ իս ձայն և ասէ. Վրիստափոր, գնա ի միաբանութեն քում որով բարութե ջանունիս, զի անդ կատարեցիս ընդ հարսն քո: Ալ ահա եկի այսր: Ալ յորժամ ասաց զիս զամենայնս, յետ սա կաւ միոյ հանգեաւ առ տէր:

(Դ) Ե՛ր ոմն նստեալ ի փարախ եղեգնոցին՝ որ է ի սուրբ գետն Յորդանանու, անուն նորա Վերակոս, և էր մեծ ծեր նայ: Ալ նա եղբայր ոմն եկն յաշխարհէն հարայոյ՝ անուն նորա (Ը) Էփանոս, կամէր հարցանել զծերն վասն մտածութե պոռնկութե. և սկսաւ ծերն մուծանել զնա յիմաստութիւն պարկեշտ բանիւք: Ալ եղբայրն օգտեալ ի նմանէ մեծապէս, ասէր ցնա այսպէս. տէր արքայ, ես յաշխարհն իմ հաղորդէի ընդ նեստորիանոսսն, և վասն այսր պատճառիս եկի բնակել ընդ քեզ: Ալ յորժամ լուաւ ծերն վասն նեստորակահացն, տրտմեցաւ վասն կորստեան եղբօրն: Իմաստնացուցանէր զնա և աղաչէր, զի ի բաց կացցէ յայսպիսի փասակար հերձուածոյս և եկեացէ ի կաթողիկէ և յառաքելական եկեղեցի: Ասէ ցնա և զայս՝ թէ ոչ կայ այլ փրկութի, բայց միայն ուղիղ իմաստութի և հաւատալ ճշմարտութե՝ թէ անձաժին է սուրբ կոյսն Վարիամ: Ալ եղբայրն ասէ ցծերն. թէ այդպէս, տէր արքայ, ուր ի հերձուածն էին, ասէին եթէ ընդ մեզ ոչ հաղորդիս, ոչ կեցցես. ես թէ զինչ առնէի ողորմելիս, ոչ գիտէի. աղաչեցուք զտէր, զի գործ մի կատարեցէ ինձ՝ թէ որ է ճշմարիտ հաւատն: Ալ ծերն ուրախութե ընկալաւ ըզբանս եղբօրն և ասէ ցնա. նիստ ի յայր քո, և յուսամք առ անձ յայտնել մեզ զճշմարտութիւն: Ալ աղաչեաց ծերս զեղբայրն՝ զի եկեացէ ի յայրն իւր: Ալ և գնաց յեզր

մեռած ծովուն, աղաչէր վասն եղբօրն զմծ : Այլ յաւուր երկշաբաթու յիններորդ ժամու տեսանէ եղբայրն զոմն կանգնեալ երկիւղալի կերպարանօք՝ որ ասէր ցնա . եկ և տես զճշմարտութի : Ասա զինքն և եբեր 'ի տեղի մի խաւար, և դարչելի հուր՝ և 'ի նմա զՍեստոր և զԱտիքէս և զԱպողինար և զայլս ոմանս : Ասէ ցնա որ երևեցաւն . այս տեղի պատրաստեալ է հերետիկոսաց և որոց հետեին բանից նոցա : Աթէ հաճիս ընդ տեղիդ ընդ այդ, մնա 'ի հաւատդ յայդ . և եթէ ոչ կամիս առնուլ զփորձ դորա, գնա 'ի սուրբ կաթողիկէ և առաքելական եկեղեցի, զորմէ ծերն վարդապետէ . զի թէ զամենայն վարս ստանայ մարդ և ոչ ուղիղ դաւանէ, յայսմ տեղում կացցէ : Այլ 'ի վերայ բանիցս այսոցիկ եկն առ ինքն եղբայրն . և յորժամ եկն ծերն, պատմեաց նմա զամենայնն զոր ետես, և եկն հաղորդիլ 'ի սուրբ կաթողիկէ եկեղեցի, և մնաց ընդ ծերոյն յեղեգնոցն ամս չորս, և ննջեաց խաղաղութեամբ :

ԱՐԵՍՈՒՆ մղոնաւ 'ի քաղաքէն կիլիկեցւոց երկու սիւնակեացք էին հեռի 'ի միմեանց վեց ասպարիսաւ . և 'ի նոցանէ մին հաղորդէր 'ի սուրբ կաթողիկէ առաքելական եկեղեցի, և միւս այլն՝ որ աւելի ամս ունէր 'ի սիւնն, որ էր մերձ 'ի շէնն՝ որ կոչի Ասսիդորա, Աւերիանոսի հերձուածովն էր : Այլ յաճախէր հերետիկոսն դատապարտել զուղղափառսն՝ կամելով զամենեւեան 'ի հերձուածն իւր քարշել, և զբազումս 'ի բանս իւր ձգէր, դատապարտէր և զուղղափառ սիւնակեացն : Այնա յայ առլցեալ առաքեաց նմա մասն 'ի հաղորդութենէ իւրմէ . իսկ նա շնորհակալութեամբ ընկալաւ, և առժամայն առաքեաց նմա նոյնպէս յիւրմէ հաղորդութենէն : Իսկ նա ընկալեալ զսկերիանոսացն մասնն՝ եդ ամանով ջուր յեռեալ առաջի իւր, և ընկեցեալ անդ զմասնն՝ առժամայն լուծաւ 'ի ջերմութէն . առեալ և զուղղափառ եկեղեցւոյ հաղորդն՝ ընկէց անդ, և որ եռայրն՝ ցրտացաւ, և սուրբ հացն մնաց անարատ և անթաց . և ամենեքեան որք տեսին, փառս մատուցին Վսի մայ մերոյ :

ԱՊՐՍԿՈՊՈՍ՝ ոմն 'ի հաղորդէն զԺողովուրդն տեսաւ .

Պատմէր մեղ ծերն զեպիսկոպոսէ ումեք, զի և յայսմանէ առնումք յոյս բարի և աշխատիմք 'ի փրկութի անձանց մերոց : Արդ ասացին եպիսկոպոսին վասն երկուց կանանց պատուականաց՝ եթէ զաղիւ պղղ-

նէր զումանս սև երեսօք յետ հաղորդելոյն և զումանս
հրով այրեցեալ և զկէսս արիւնռուշտ աչօք, և զկանայս
երկու յորոց վերայ կային բամբասանք՝ տեսանէր զնո-
սա սպիտակ զգեցեալ, և զայլս վառեալ լուսով. և զար-
մացեալ հարցանէր ցհրեշտակ տեառն որ կայր առ նմա:

Ժուլթէ կենցաղին, և զի հաւատացեալք են և սլառուասէրք, այլ աղ-
տեղիս գործեն: Իսկ եպիսկոպոսն կասկածեաց վասն այլ բազմաց՝ ի
բաղաքի իւրում առնել զայս գործ. և սկսաւ ջերմասէս աղաչել զած-
անտի իմանալ զստոյգն բան, որոյ արժանի եղև: Քանզի զկնի կատար-
ման սոսկալի խորհրդոյն զամենեւեան որք գային ի հաղորդութիւն՝
տեսանէր զհոգի նոցա պատկերաւ մարմնոյն թէ ո ոք իցէ յաղթեալ
ի մեղաց և ո ոք արդար. զի որք մեղաւորքն էին, զումանց տեսանէր
զերեսս սև լեալ յոյժ յետ հաղորդութեն, զումանց երեսս կիզեալ իբ-
րև ի հրոյ, զումանց աչս արիւնռուշտս և կարմիրս. իսկ զայլս տեսա-
նէր պայծառ երեսօք և սպիտակ հանդերձիւ. ոմանք իբրև առնուին
զմասն Քմի՝ կիզէին առժամայն, և ոմանք իբրև զլոյս փայլատակէին
պայծառս՝ մինչ մտէր ի բերան նոցա մարմին Քմի: Եւ էին որք լի-
նէին զայս կրօնաւորք բազումք և գռեհիկք: Եկին և այն երկու կա-
նայք հաղորդիլ, և ետես զնոսա պայծառ երեսօք և սպիտակ հանդեր-
ձիւ լեալ, և մինչ հաղորդեցանն՝ բնաւ փայլատակեալ եղեն. նոյն-
պէս և այլ կանայք բազումք՝ ոմանց սև լեալ դէմք, ոմանց կիզեալ,
ոմանց աչք արիւնռուշտ, ոմանք լուսաւորք և զգեստք պայծառք լի-
նէին: Ընդ որ զարմացեալ եպիսկոպոսն և սկսաւ աղաչել զած յայտ-
նել նմա թէ զինչ իցեն տեսակքն այնոքիկ, որ այլ և այլք լինէին զկնի
հաղորդութեն: Եւ ահա եկեալ առ նա հրեշտակ տեառն և հրամայէր
հարցանել զգործ իւրաքանչիւրոցն: Իսկ եպիսկոպոսն նախ զերկուց
մատնելոց կանանցն հարցեալ եղև թէ սաղոյգ էր մեղքն զոր ասացաւ
զնոցանէ: Ասէ ցնա հրեշտակն. ամենայն զոր լուար զնոցանէ՝ ստոյգ
էր յառաջինն: Ասէ եպիսկոպոսն ցհրեշտակն. և ընդէր ի հաղորդելն
երևէին երեսք նոցա պայծառ, և էր հանդերձք սպիտակ և փայլէին
յոյժ: Ասէ ցնա հրեշտակն. վասն այնորիկ զի ի միտս եկեալ ծանեան
զչար գործս իւրեանց և մեկնեալ յամենայն պղծութեանց՝ ջերմ ար-
տասութեք և բազում հառաչանօք, բեկեալ սրտիւք և ողորմութեք ապաշ-
խարեցին և խոստովանեալ սրբեցան և հաշտեցան ընդ իյ, և ուխտե-
ցին նմա ոչ ևս մեղանչել թէ առաջին յանցանացն առցեն թողութիւն:
վասն այսորիկ գտին ողորմութիւն յայ և կան յայնմհետէ բազում եր-
կիւղիւ և պարկեշտութեք և սրբութեք: Զարմացաւ ի վերայ այսորիկ
եպիսկոպոսն և ասէ ցհրեշտակն. ոչ զփոփոխիլ նոցա զարմանամ ի
մեղացն, այլ սքանչանամ ընդ անթիւ ողորմութիւն և մարդասիրութիւն
այ. զի ոչ միայն ոչ տանջեաց զնոսա, այլ և այսքան պարգևաց ար-
ժանիս արար զնոսա: Ասէ ցնա հրեշտակն. յիրաւի զարմանաս զայդ,
զի մարդ էս դու, այլ տէրն մեր ընութեք բարերար և մարդասէր է. և
որք գաղարին ի մեղաց և ապաշխարութեք անկանին առ նա, ոչ թէ
միայն ոչ տանջէ, այլ և բազում ողորմութեան և պատուոյ արժանի
առնէ. զի այնպէս սիրեաց ձծ զաշխարհ՝ մինչև զորդին իւր միածին
եւ վասն նորա ի մահ: Արդ որ վասն թշնամեացն զմահ կրեաց, ոչ
առաւել ողորմեացի նոցա որք ընտանացան նմա, և որք ապաշխարեցին
զմեղս՝ փրկէ զնոսա ի պատժոց և արժանացուցէ զնոսա վիճակի ար-

Եւ ասէ ցնա . սեաւքն և այրեցեալքն և արիւնառաշտքն՝ զանազան մեղօք վիրաւորեալքն են , որք ոչ յստակ խոստովանեցան զմեղս . և կանայքն բամբասեալք անմեղացան ապաշխարութեամբ և մեկնեցան բնաւին՝ ի սխալանաց մաքուր խոստովանութեամբ և վարուք :

Եւստ¹ Հայրն Մովսէս . եթէ պահեսցուք զպատուիրանս Հարցն մերոց , բարբարոսք աստ ոչ գան , յերաշխի առնում . իսկ եթէ ոչ , աւերելոց է . որպէս եղևն :

ՀԱՅՐՆ² Պաքմէոս տեսանէր մեռեալ մի զի տանէին ի Թաղել , և երկու հրեշտակք ընդ նմա . և խնդրեաց

գարոցն . զի ոչ ինչ ի մարդկային մեղաց կարող է յաղթել մարդասիրութեն ան , եթէ ապաշխարութե օք ջանացէ ջնջել զնախ գործեալ մեղսն . զի գիտէ տէր զտկարութի ազգի ձերում և զբռնութի գիւաց և զփորձութի ախտից ձերոց . և մինչ անկանի օք ի մեղս՝ գթայ նա և մնայ ապաշխարութե նորոս : Իսկ մինչ դառնան և անկանին առ նա՝ որպէս զտկարաց Թողու և լուծանէ զպատիժս տանջանաց և շնորհէ բազում բարիս : Ասէ եպիսկոպոսն ցհրեշտակն . ուստ ինչ աղաչեմ և զգիմացն զայնոցիկ զբաժանմունս՝ եթէ ի վերայ որոյ մեղանաց երևի իւրաքանչիւրն , զի ծանեայց զնոսա և յամենայն հոգոց ազատեցայց : Եւ հրեշտակն ասէ . որք սլայծառ երեսօք և զգեստիւքն են՝ նոքա են որ սուրբ և ամբիծ և արդարութե կեան , և են հեղ և խոնարհ և ողորմածք . իսկ որք սեքն գիմօք տեսանին՝ նոքա են որ յեթն ազգս պղծութեց ի մի ի նոցանէ անկեալ կան , շնութեց կամ պոռնկութեց և այլոցն . իսկ արիւնառաշտք և կարմիրս՝ նոքա են որք յանիրաւութիւն և յագահութի , ի վաշխս և ի կաշառս են և յարիւնհեղութի . իսկ կիւղեալքն գէմք նոքա են , որք ասեն ի մօի՝ ոչ գոյ ան իստոտովանողք են : Եւ ասէ հրեշտակն ցեպիսկոպոսն . օգնեսցես դու նոցա , զի կարող ես եթէ կամեսցիս . զի վասն այսորիկ արժանացար հասանել խնդրոյս քո , և տեսեր աչօք քո և ուսար զկերպս յանցուցելոցն , որպէս զի դու խրատիւք և օրէնադրութե ի լաւագոյնս փոխեսցես զնոսա , որպէս զի ապաշխարութե ընծայս մատուցես զնոսա այնմիկ որ մեռաւ վասն նոցա Յմ Գմ . և որչափ ունիս սէր և փոյթ և զօրութիւն և իղձ առ Քմ , կատարեալ գործ և ջանս զայն արասցես նմա՝ որ զյանցաւորս առ անձ գարձուցանել փութասցիս : Եւ հաւատացո զնոսա՝ յորոյ մեղաց և յաղթեալն են՝ մի յուսահատել և մի հեղգալ առ փրկութի տնձին , այլ ապաշխարել , և լինիցի այս շահ ձեզ երկոցունց . նոքա եթէ ապաշխարեսցեն , առցեն զԹողութի մեղաց և հասցեն կենացն յաւիտենից . իսկ քեզ վարձս մեծամեծս գանձեսցին յաւուր տեառն , և նման երևեսցիս տեառն քո՝ որ էջ յերկնից յերկիր և ընդ մարդկան շրջեցաւ վասն դարձուցանելոյ զմեղաւորս : Չայսոսիկ իբրեւ ասաց հրեշտակն , անյայտ եղև . իսկ եպիսկոպոսն արար զամենայն ըստ բանի հրեշտակին :

¹ Ասէր Հայրն Մովսէս ցսկիտացիս . եթէ պահեսցուք զպատուիրանս Հարցն մերոց , երաշխաւոր եմ ձեր առ անձ , զի բարբարոսք ոչ գան աստ . իսկ եթէ ոչ պահեսցուք , աւերելոց է տեղիս այս :

² Ասէին վասն հօրն Պախուլմէոսի՝ եթէ գիպաւ նմա երբեմն ի ճանապարհի մեռեալ մի զոր բերէին , և տեսանէր երկու հրեշտակս զի

ի տեառնէ զհրեշտակսն առ ինքն, և եկին: Եւ ասէ. զինչ երթայք զհետ մեռելոյն: Եւ նոքա ասեն. ես հրեշտակ ուրբաթու եմ և սա չորեքշաբաթու, և զի պատուեաց այրս այս զուրբաթ և չորեքշաբաթ և ոչ ելոյժ բնաւ, մեք պատուեմք զսա, զմարմինն տալով զերեզմանի, և զհոգին հանեմք առ անձ լի ուրախութեմ և աներկիւղ ի պատերազմէ դիւաց:

Եւ ասէ Տայրն Պաւղոս պարզամիտն՝ եթէ աշակերտն իմ անկաւ ի մեղս և ի նմին մեռաւ, և աղաչեցի զտէր ցուցանել ինձ զնա. և ահա տեսի զնա յանդոյս խաւարի և անշարժ որպէս զքար, և յիշեցի զբանն տեառն որ ասաց՝ եթէ կապեցէք զգորա ձեռս և զոտս: Եւ զարթեայ և ետու զծերութիս իմ պահոց և արտասուաց և կալայ միջնորդ զսուրբ անձամբն: Եւ երևեալ ինձ կուսին սրբոյ՝ ասաց. մի տրտմիր, ես առաքելոց զնա ա-

գային զինի դադաղաց նորա. և ի միտս եկեալ ծերն՝ աղաչէր վասն հրեշտակացն զանձ յայտնել զնոսա նմա: Եւ եկին առ ծերն հրեշտակքն: Ասէ ցնոսա ծերն. զիարդ դուք հրեշտակք գոլով հետեւեալ էք անշունչ մեռելոյ գիշոյ: Պատասխանի ետուն նմա հրեշտակքն. մինս ի մէջ հրեշտակ չորեքշաբաթի է և միւսն ուրբաթու, և զի այրս այս ոչ պակասեալ եղև մինչև ի մահս պահել պատուով զնոսա, վասն այսորիկ և մեք հետեւեցաք մարմնոյ նորա, և պատուով տանիմք զմարմինն ի հող և զհոգին հանեմք առաջի ան:

Պատմէր մեզ զայս Պաւղոս պարզամիտն՝ եթէ էր աշակերտ իմ, և անկաւ ի բազմազան մեղս՝ ոչ գիտելով իմ, և եղև մեռանել նմա: Եւ ես աղաչէի զտէր ցուցանել զնա ինձ՝ եթէ որպէս և կամ ուր իցէ հոգի նորա: Եւ կացի աւուրս բազումս յաղթս յայս: Եւ ասա ի զարմացման եղեալ իմ, տեսի զաշակերտն իմ բարձեալ յերկուց ոմանց մեռեալ, և էր քար լեալ ամենևնիմք յոտից մինչև ցգլուխն և ոչ կարէր շարժել բնաւ կամ խօսել. զոր և տեսեալ արտմեցայ յոյժ, և ողբալից եղէ, և յիշեցի զբանս տեառն զասացեալն ցայն՝ որ ոչ էր զգեցեալ զգեստ հարսանեաց, եթէ կապեցէք զգորա ձեռս և զոտս և հանէք ի խաւարն արտաքին: Քանզի կապելն զանգործ լինելն գուշակէր. և սա այսպէս էր կապեալ և քարացեալ ամենայն զգայարանօք, զորս ոչ աշխատեցոյց գործել զկամս աստուծոյ ի կեանս յայս: Եւ իբրև զարթեայ ի տեսլենէն, սկսայ փրկել և հոգալ և առնել ողորմութիւն և մատուցանել պատարագ վասն նորա, և աղաչէի զկոյս անձամբն հայցել ի տեառնէ թերևս ողորմեացի նմա. և սկսայ ճնշել և խեղդել զիս պահօք և աղօթիւք, աքնութեմ և գետնախշտութեմ, և այս ի խորին ծերութիս իմ վասն նորա: Իսկ զինի աւուրց երևեցաւ ինձ կոյս անձամբն և ասէ. ընդէր այգպէս փրկեալ լաս, ծեր դու: Եւ ես ասեմ. վասն եղբօր իմոյ, տիրուհի, զոր տեսի վիմացեալ ի վիշտս: Եւ ասէ ցիս. ոչ դու խնդրեցեր տեսանել զնա և տեսեր: Եւ ես ասեմ. այո, տիրուհի, ես խնդրեցի, այլ զինչ շահեցայ. զի չարաչար կեալ տեսի զնա, և վասն այնորիկ կոծիմ և ող-

առջի քո: Եւ եկն առ իս լի խնդութք, և շնորհակալեաց ինձ՝ եթէ վասն քո, հայր, աղատեաց զիս սուրբ Խնածինն: Եւ ասէ ցիս սուրբ տիրուհին. ահա տեսեր, ուրախ լեր, և յիշեալ զնա միշտ պատարագաւ և աղօթիւք և ողորմութիւնք, զի յոյժ օգտակարք են ամենայն ննջեցելոց:

Եւ յԱՅ ծերն՝ եթէ յորժամ ասէ սարկաւազն՝ ողջոյն տուք միմեանց, տեսանեմ զհոգին սուրբ՝ ի շրթունս եղբարցն:

ՀԱՅՐԵ՛: Յոհաննէս՝ կոչեցեալ տեսող՝ յափշտակեալ հոգւով յարուսաղէմ, ուր ժողով մեծ էր յարութեն, և ասէին զտէր ողորմեայն. և Քս կայր՝ ի գերեզմանն և դարձուցեալ զերեսն՝ ի նոցանէ. և կոյսն սուրբ աս-

բամ: Եւ նա ասէ. գնա դու և վասն խոնարհութեան քո ցուցից զնա քեզ, զի մի տրամեսցիս: Եւ յեդուցն յանուրջս տեսի զեղբայրն զայն զի գայր առ իս ուրախութիւնք, և զի ինքն գնայր և խօսէր, և ասէ ցիս. պաղատանք քո, հայր, և աղօթք օգնեցին ինձ, և գթացաւ յիս կոյսն սուրբ, զի յոյժ սիրէ զքեզ. և աղաչեաց զտէրն Քս, և նա արձակեաց զիս ի կապանաց իմոց, զի կապանօք մեղաց իմոց կապեալ կայի ի խաւարն արտաքին: Չայս իբրեւ լուայ, ուրախ եղէ յոյժ: Եւ դարձեալ յայտնեցաւ ինձ կոյսն և ասէ ցիս. արդ հաւատացեր, ծեր: Եւ ես ասեմ. այո, սրբուհի տիրուհի, և ցնծացաւ հոգի իմ յոյժ, զի տեսի զնա յանդորրութիւն: Եւ նա ասէ. գնա և յայսմհետէ յիշեսցես միշտ զեղբայրն զայն յաղօթս քո, և ողորմութիւն առնել և պատարագ մատուցանել սորա մի դադարէր, զի սոքա յոյժ օգտակար են ամենայն փոխադրելոց անձանց:

Ի վանաց սրբոյն Սաբայի հեռագոյն իբրեւ մղոնս հնգետասան բնակէր ծեր ոմն, և աշակերտ իւր էր այր սքանչելի և մեծ՝ որ կոչէր Յոհաննէս՝ և նստէր միայնակեաց: Իսկ աշակերտն ծերոյն տեսանէր հաճախապէս զշիրթս և զմիշտս զոր ածէին պարսիկք ի քաղաքին Երուսաղէմի և զանցս քրիստոնէիցն. սկսաւ հարցանել ցհայր իւր վասն գործոց որ գալոց էր, և ասէր ցնա. և արդ ես գիտեմ, հայր, զի ոչ ինչ ծածկէ ի քէն տէր ի գործոցն որ գալոցն են ի վերայ մեր. աղաչեմ, ասա ինձ թէ առցեն պարսիկք զքաղաքս զայս Երուսաղէմ: Ասէ ցնա ծերն. ուստի գիտեմ, որդեակ, զհանդերձեալն, զի այր մեղաւոր էմ ես: Իսկ եղբայրն ոչ դադարէր յաղաչելոյ ասել զայն նմա: Յայնժամ արտասուեաց ծերն և ասէ. դու որդեակ, կարօտիս և կամիս իմանալ զլինելոցն գործ, ահա ես պատմեցից քեզ զոր տէր յայտնեաց ինձ: Յառաջագոյն քան զհինգ աւուրս պարապեցայ ես վասն այսորիկ հոգալ, և տեսի զիս յափշտակեալ և կայի ի սուրբ տեղին Գողգոթայ, և ամենայն ժողովն և սուրբաւորք եկեղեցւոյն գոչէին կիրէլէիսոն. և նայեցեալ տեսի զտէրն մեր Յս Քս ի վերայ խաչին բռնաւ, և կոյս Խնածինն կայր առաջի նորա և աղաչէր զնա վասն ժողովոյն այնորիկ: Իսկ փրկիչն դարձոյց զերեսս իւր յեաս և ասէ. ոչ լսեմ աղաչանաց ժողովրդեանս այսորիկ և ոչ աղաչանաց քոց, զի պղծեցին զսեղան և զտաճար և զգերեզման իմ: Եւ գնացաք արտա-

տանն սրտամեաց արբասուն վասն նորա : Վնաց արբայն
 և տեսանէր զնա զի ահա ծերացեալ էր և ասէ ցնա . ոչ
 կարես աստ լինել, զի բազում վաստակս ունին եղբար-
 քս, և հսկումն սոցա մեծ է, և քո անընդել գոլով կա-
 նոնաց վանաց՝ ընդելանիլ ոչ կարես : Աւնա ասէ . այո,
 արա ինձ զայս՝ ընդունել զիս, և ես զգուշանամ ամե-
 նայնի : Աւ արբայն ասէ . ոչ առնես : Յայնժամ ասէ .
 զիտեա զի ես եմ՝ Վաւիթ աւազակապետն, և վասն
 այսորիկ եկի այսր՝ զի լացից ՚ի վերայ մեղաց իմոց . ե-
 թէ ոչ կամիցիս ընդունել զիս, երգմնեցո զիս և ես կա-
 տարեմ . ապա թէ ոչ երգնում յայն որ յերկինսն է, զի
 երթայց յառաջին գործն իմ և բերեմ զորս էին ընդ իս,
 և զամենեւեան զձեզ սպանանեմ և կործանեմ զվանս
 ձեր : Աւ զայս լուեալ արբայն՝ ընկալաւ զնա ՚ի ներքս և
 խուզեաց և ետնմին զսուրբ սքեմն : Աւնա սկսեալ ՚ի ջանս
 և ՚ի վարս, ՚ի խոնարհութի և յունկնդրութի, և հանգու-
 ցանէր զամենեւեան, և քան զբազումս յառաջեաց : Արս
 տելով նորա երբեմն ՚ի սենեակն՝ եկաց առաջինորա հրեշ-
 տակ տեառն և ասէ ցնա . Վաւիթ Վաւիթ, եթող ան-
 զամենայն անօրէնութիս քո, և կարող ես այսուհետեւ
 նշանս գործել : Աւ ասէ ցհրեշտակն . ոչ կարեմ հաւա-
 տալ քեզ, զի մեղք իմ ծանրագոյն էին զորս ստացեալ
 էի քան զաւազ ծովու, և արդ թողութիւն արար ինձ
 անձ յայս սակաւ ժամանակս : Աւ ասէ հրեշտակն . քա-
 հանայն () աքարիաս ոչ հաւատաց ինձ վասն որդւոյ իւ-
 րոյ, և ոչ խնայեցի ՚ի նա, այլ ՚ի խրատ իւր կապեցի զե-
 ղու նորա . նոյնպէս և դու մի անհաւատ լիցիս բանից ի-
 մոց, ապա թէ ոչ ոչ անխայեմ ՚ի քեզ . վասն որոյ ոչ
 խօսեսցիս ամենեւին : Աւ արբայն Վաւիթ ծունր ա-
 ծեալ նմա ասէ . յորժամ յաշխարհ էի՝ զանպատշաճն
 առնէի, և արեանց հեղմունս առնելով խօսէի . իսկ այժմ
 ՚ի ծառայելս ան օրհնութիւն նմա մատուցանեմ՝ եթէ
 զլեզու իմ արդելուս ՚ի խօսելոյ : Աւ ասէ հրեշտակն .
 կացցես յօրինաւոր խօսս, և ՚ի դատարկն ամենեւին ՚ի
 լուութի : Աւ եղև այնպէս : Վազում նշանս արար նովաւ
 անձ . և սաղմոսէր զսաղմոսերգութին, և այլ ումեք բանի
 մեծի և կամ փոքու ոչ կարէր սրտասխանել : Աւնա
 սրտամեաց մեզ զայս և ասէր՝ թէ բազում անգամ տե-
 սի զնա և փառաւորեցի զանձ :

ՊԱՏՄԵԱՅ մեզ աբբայն Պաւղոս հայր վանիցն աբբայ (Դ)էօֆնիուս՝ թէ ասաց ոմն ծեր ժուժկալ, եթէ երբեմն նստէի 'ի սենեակն իմ և տունս ասէի շարակահաց՝ գործելով զձեռագործն. և ահա եկն 'ի պատուհանն իմ մանուկ ոմն, որ ունէր վերարկու սարակինոսի ըստանձնեալ և կացեալ առաջի իմ սկսաւ խաղալ և տունս ասել, և ասէ ցիս. ծեր, վայելչապէս խաղամ: Իսկ ես ոչ ինչ ետու պատասխանի: Եւ դարձեալ ասէ. հաճիս 'ի խաղս: Եւ յոչ խօսելն իմ, ասէ. զինչ կարծես, չար ծեր, եթէ մեծ իրս գործես. ասեմ քեզ, եթէ 'ի վաթսուն և հինգ և վաթսուն և եօթն խաբեցար: Յայնժամ յարեայ և եդի ծունր ւոյ, և առժամայն անյայտ եղև:

ԻՍԷԻ աբբայ Դեքսանդրոս յեղէզնուտէն՝ եթէ էի երբեմն ես առ աբբայն Պաւղոս ելլադացին. նստեալ մեր 'ի սենեակ նորա՝ եկն ահա ոմն բախեաց զդուրսն, և յարեալ ծերն և եբաց նմա և մատոյց հաց թրմեալ առաջի նորա, որով կերակրէր: Եւ մտածէի եթէ օտար է. և խոնարհեցայ 'ի պատուհանէն և ահա առիւծ էր, և ասեմ ցծերն. ընդէր, կրօնաւոր, ետուր դմա ուտել: Պատմեաց ինձ զպատճառն և ասէ. խրատեցի զնա մի ֆնասել մարդոյ և մի անասնոյ, այլ գալ առ իս 'ի կերակրել. և ահա երեք ամիսք են որ գայ առ իս երկիցս յաւուրն և ընդունի զկերակուրն: Եւ յետ սակաւ աւուրց դարձեալ գնացի առ նա գնել 'ի նմանէ անօթս և ասացի. բարի ծեր, որպէս կայ առիւծն: Եւ ասէ. չարաւ, յանցեալ օրդ եկն առ իս կերակրել, և տեսի զբերանն որ լի էր արեամբ, և ասացի ցնա. ահա ոչ լուար ինձ և կերար մարմին, գնա աստի, ահա այլ ոչ տաց քեզ կերակուր: Եւ նա ոչ կամէր գնալ: Յայնժամ առի չուան, երեքկնեցի և հարի զնա երկիցս, և այնպէս գնաց:

ԻԲԲԱՅ Դանիէլ սկիւթացին 'ի մանկութի իւրմէ բնակէր 'ի Սկիւթ: Յարձակեցան բարբարոսքն և գերեցին զնա. և 'ի գնալն նորա ընդ նոսա, ոմն քրիստոսասէր նաւապետ փրկեաց զնա յայնմ բարբարոսացն: Եւ դարձեալ յետ երկուց ամաց եկին և առին զնա. մնաց ընդ նոսա ամիսս վեց, և փախեալ, և յետոյ երկիցս արձակեցան բարբարոսքն և տարան զնա: Ոմն բարբարոս 'ի գերողացն նստեալ կայր առ ջրովն, և առ ծերն քար և եհար զայլազգին և սկսաւ վախճանել 'ի նորին քա-

րէն : Ստրջացաւ ծերն և եղև փախստական . եկն յԱ՝
 ղեքսանդրիա , անկաւ առաջի եպիսկոպոսին Տիմոթէի ,
 և արքեպիսկոպոսն իմացեալ զգործն՝ ասէ ցծերն . որ ա-
 զատեաց զքեզ 'ի ձեռաց նոցա , սա ինքն ազատէ զքեզ 'ի
 մեղացս յայսցանէ . զի սպանուի ոչ արարեր մարդոյ , այլ
 գազանի : Ասեալ ծերն գնաց 'ի Հռոմ և զգուշութեամբ պատ-
 մեաց զամենայն սրապուն Հռովմայ : Այլ զայս բան ասաց
 և նա զոր լուաւ 'ի պապէն Սիլվեստրոս : Այլ գնաց և 'ի
 Սոստանդինուպօլիս և յԱրուսաղէմ և յԱնտիոք , ազ-
 դեալ ամենեցունց , և զնոյն պատասխանի լուեալ յա-
 մենեցունց յարքեպիսկոպոսացն : Վարձեալ գնաց յԱ՝
 ղեքսանդրիա և ասէ առ ինքն . Վանիէլ մարդասպան
 սպանցի : Այլ գնացեալ յապարանս դատաւորին ետ զան-
 ձըն իւր 'ի դահիճն , ասացեալ ցնոսա . ընդ ոմն մախա-
 ցայ և տիրեալ 'ի չարէն՝ հարի զնա քարիւ և սպանի .
 աղաչեմ զի մատնեցայց իշխանին և մեռայց փոխանակ
 սպանութեն զոր գործեցի , որպէս զի բարձցի իմ հան-
 դերձեալ դատապարտութիւն : Ասեալ 'ի նմանէ դահ-
 ձին եդ զնա 'ի բանդ զերեսուն օր , և ապա ազդեաց
 իշխանին . և իշխանն բերեալ զնա առաջի , ուսաւ զամե-
 նայնն որպէս գործեաց ճշմարտութեամբ : Այլ զարմա-
 ցեալ ընդ դատաստան ծերոյն՝ արձակեաց զնա և ասէ .
 գնա և աղօթեա վասն իմ , աբբայ , եթէ եօթն այլ ես
 սպանեալ 'ի նոցանէ : Այլ ծերն ասէ ցնա . յուսամ 'ի
 մարդասիրութիւն ւայ , ոչ երբէք սրատասխանի սրահան-
 ջել յինէն բարերարութեմ նորին վասն այսր սպանու-
 թեան . այսուհետև տամ զձեռն իմ 'ի Վա՛ս զնամ ա-
 ւուրս կենաց իմոց , դատել զիս 'ի ձեռն ումեմն անդա-
 մալուծի փոխանակ սպանութեն զոր գործեցի : Այլ առ
 ծերն զոմն անդամալոյծ և ծառայեաց զնա , մինչև կա-
 տարեաց զաւուրս կենաց իւրոց . և ամենեքեան որ 'ի
 Սկիւթ էին , լսէին եթէ ծերն ունի զգթուցեալն . և
 ոչ ոք կարէր տեսանել զպատկեր անդամալուծին , բայց
 միայն ծերն : Վմիում յաւուրց ըստ տեսութեն ւայ շար-
 ժեաց ծերն զզանգակն դալ աշակերտին և վասն սրա-
 տաման իրիք տալ սրատասխանի : Աբբայ և զդուռն դաւ-
 թին , և ժամ անցեալ մոռացաւ զհարկանել զանգակին .
 բարձեալ զանդամալոյծն , եհան 'ի Զերմութի արևուն
 և շրջէր զնովաւ , քանզի էր լուծեալ 'ի բազում վիրացն :

Լին աշակերտն յետ փոքու միոյ, և կացեալ յետոյ՝ տեսանէր զգործն. անդէն մատուցեալ ծերոյն խիւս՝ կերակրէր զանդամալոյծ եղբայրն, քանզի ոչ ունէր ձեռք և ոչ կարէր ըմպել զկերակուրն իւր, զի սաստիկ էր նեխեալ, և ծերն զբերան նորա մաքրէր ձեռամբն և դնէր ՚ի բերանն իւր: Տեսեալ աշակերտին զսքանչելի գործն՝ յոյժ զարմացմամբ փառաւորէր զնա, որ շնորհէր այնպիսի ժուժկալութիւն ծերոյն՝ որով տայր ծառայութիւն անդամալուծին:

Լսի ոմն ծեր բնակեալ ՚ի վանս արբայ Լուստորգիու, անուէն նորա (Յոհաննէս): Սա կամեցաւ արքեպիսկոպոսն Լըուսաղէմի Լղիա՝ հայր կարգել վանիցն, և նա ոչ հաւանեալ ասէ. ես ՚ի Սինեա լեառն ընթանամ, շնորհեա ինձ աղօթս: Լու եպիսկոպոսն բռնադատեալ և ոչ կարացեալ արգելուլ զծերն, գնաց: Հրամայեաց նմա վերին հայրապետութեն արժանի լինել, և այսպէս ողջունեալ զնա ճանապարհորդէր ՚ի Սինեա լեառնն: Լառ և զաշակերտն իւր, և անցեալ ընդ (Յորդանան գետ) սկսաւ դողալ ծերն ՚ի ջերմութէ. և զի ոչ կարէր գնալ, գտաք անդ այր մի փոքրիկ և անդր հանգեաք, քանզի ոչ կարէր շարժել ՚ի տապոյն. արարաք անդ երիս աւուրս: Լու տեսանէր ծերն յանուրջս՝ որ ասէր ցինքրն. ասա, ծեր, ո՞ւր կամիս գնալ: Լու ասէ. ՚ի լեառն Սինա: Սի, աղաչեմ՝ զքեզ, մի երթիցես: Լու յորժամ ոչ կարաց հաւանեցուցանել, գնաց ՚ի նմանէ, և ջերմն ևս սաստկացաւ ՚ի վերայ ծերոյն: Լու դարձեալ ՚ի միւս այլ գիշերն նոյն ինքն այսմ զգեստիւ կացեալ առ նմա ասէ. էր կամիս աշխատել, բարի ծեր, լուր ինձ և մի ամենեւին գնասցես: Լսէ ցնա ծերն. իսկ դու ո՞վ ես. Լսէ ցնա որ երևեցաւն. ես եմ (Յոհաննէս մկրտիչն). և արդ ասեմ քեզ, մի ամենեւին գնաս աստի, զի այրդ այդ փոքր առաւել է քան զլեառն Սինեա, զի աստ բազում անգամ տէրն մեր (Յս. Բ) եկն տեսանել զիս. տուր ինձ բան, զի այդր բնակեցցես և տացի քեզ կեանք: Լու ծերն վաղվաղակի ընկալաւ, և ետ նմա բան մնալ ՚ի յայրին. և առժամայն ողջացեալ եկաց ՚ի նմա զամենայն կեանս իւր: Լու արար զայրն եկեղեցի, և ժողովեաց անդ եղբարս. այն է տեղին՝ որ կոչի Սափսափաս:

ԼՅԼ ոմն ծեր կայր յայսմ տեղւոջ ՚ի Սափսափաս յայր,

և այնպիսի վարս ստացաւ՝ մինչև առիւծք գային առ նա, և ընդունէր զնոսա և ՚ի գոգ իւր ընդր նոցա կերակուր :

ՎԵՆԱՑԱՔ՝ ՚ի փարախ սրբոյ հօրն մերոյ Սաբայի առաքալ Սթանասիոս, և պատմեաց մեզ ծերն և ասէ՝ եթէ յորժամ էի ես ՚ի միաբանակեացսն ՚ի Պենթուկլա, էր ոմն Վոնոն անուն ՚ի Վիլիկիոյ ծնեալ, քահանայ կատիշտիտ՝ այսինքն մկրտութե. զի որպէս մեծի այնպիսի ծերոյն հրամայեցին կատարել զմկրտութիւն : Եւ օծանէր և մկրտէր զամենեսեան որք գային ՚ի հաւատ. և յօծանել կանանցն գայթակղէր, ուստի խորհեցաւ զորոշիլն ՚ի վանիցն : Եւ երևեալ նմա սուրբն Յոհաննէս մկրտիչ ասէ. համբերեա, և ես թեթեւացուցանեմ ՚ի քէն զմարտդ : Եւ պատահեաց աղջիկ մի պարսիկ գեղեցիկ գեղով գալ ՚ի մկրտութիւն. և յայնպիսի գեղոյն խորշեալ քահանայն՝ ոչ կամեցեալ զնա օծանել մերկ սուրբ իւղովն, և յապաղէր երկուս աւուրս : Եւ առաքեալիսկոսոսն Պետրոս, և զարմացեալ ընդ գործն՝ կամեցաւ զնել սարկաւագուհի մի ընդ նմա : Իսկ քահանայն հրաժարէր և ասէր. ոչ կարեմ այլ յայսմ տեղւոջ հանդուրժել : Եւ մինչդեռ գնայր ընդ լեառնն, պատահեաց նմա սուրբ Յոհաննէս մկրտիչն և հեզ ձայնիւ ասէր. դարձիր դարձիր անդրէն ՚ի վանս քո, և ես բարձից զմարտն ՚ի քէն : Եւ այնժամ աքբայն Վոնոն ասէ ցնա զարմացմամբ. հաւատա ինձ զի ոչ կամիմ դառնալ, բազում անգամ ուխտեցեր և ոչ արարեր : Իմբռնեալ զնա սուրբն Յոհաննէս նստոյց զնա ընդ իւր, և կնքեալ ներքոյ հանդերձին ՚ի կուրծսն զնշան խաչին՝ ասէ. հաւատա ինձ, քահանայ, ախորժէի վարձս առնուլ քեզ ՚ի

1 Քահանայն կիլիկեցի ծերն, Վոնոն կոչեցեալ, կայր ՚ի վանք միաբանակեցաց, և հրամայեցին զեկեալսն ՚ի հաւատս մկրտել և օծանել. որ և յօծանելն զկանայս տկարանայր սակաւ մի և խորհէր փախչել : Եւ երևեալ սուրբ կարապետն՝ ասէ. մի գնար, և ես բառնամ զգթեւն քո : Եւ եկաց ժամանակս : Եւ բերին աղջիկ զոմն պարսիկ մկրտել. և ՚ի տեսանելն զգեղեցկութիւն որա երկեալ ՚ի տկարանալոյ, և երեք օր յամբ թողեալ ոչ մկրտէր. ապա ՚ի յասելն թէ ընդէր յամես, նա փախեալ ՚ի լեառն : Եւ երևեցաւ սուրբ մկրտիչն և ասէ հեզ ձայնիւ. ընդէր գնաս, մի երթար, և ես բառնամ զպատերազմդ : Իսկ նա զայրացմամբ ասէ. այլ ոչ լսեմ քեզ, զի ասես և ոչ առնես : Եւ այնժամ նստոյց զհայրն Վոնոն քահանայն սուրբ կարապետն առ իւր, կալեալ զհանդերձէն որա հեզիկ, և տարեալ զձեռն խաչակնքեաց զսիրտն և ասէ. դարձիր և ոչ վտանգիս. ես կամիի զի վարձս առցես յաղագս

մարտէն . և զի ոչ կամայ՝ ահա բարձի 'ի քէն զմարտն ,
 և վարձս ոչ ունիս 'ի գործոյս յայսմանէ : Եւ դարձեալ
 'ի միաբանութիւն յերրորդ աւուրն օծ և մկրտեաց զպար
 սիկ կիկն , և ոչ ամենեւին զգաց թէ կիկն է . օծանէր և
 մկրտէր , և այլ ոչ շարժէր ցանկութի 'ի նմա . և այս
 պէս կատարեցաւ խաղաղութեամբ :

ՊԱՏԾԻՐ մեզ արքայն Վ Լոնդիոս 'ի միաբանակե
 ցաց սրբոյ հօրն մերոյ Սէոգոսիու և ասէր՝ թէ յորժամ
 հրաժարեցի եկի և նստայ յայս փարախ , և ելեալ 'ի
 կիրակէ մի գնացի յեկեղեցին առնուլ զսուրբ խորհուր
 դրն , և տեսի հրեշտակ զի կայր ընդ աջմէ զենարանին՝
 երկիւղ մեծ անկաւ 'ի վերայ իմ , և հրաժարեալ գնացի
 'ի սենեակն իմ : Հայնժամ եկն առ իս ձայն որ ասէր՝
 թէ 'ի ժամէս յայսմանէ սրբեցաւ ընծայարանս այս :
 Եւ ես հաւատացի նմա :

ԼԲԲԱՅՆ Պօղիբրոնիոս՝ այս նոր փարախիս քահա
 նայն պատմեաց մեզ և ասէր՝ եթէ նստէի ես երբեմն
 'ի փարախն Վերգիու որ 'ի Հորդանան . և տեսի անդ
 եղբայր ոմն , որ յանդգնէր և ոչ կատարէր զկարգս սրբոյ
 կիրակէին : Հետ ամաց հայէի զսոյն զուարթ յամենայն
 փոյթ և փափաքող 'ի դադարել , առ որ ասացի . այժմ
 բարի ես , եղբայր , հոգալով զանձն քո : Եւ նա ասէ .
 տէր հայր , այժմ ունիմ մեռանել : Եւ յետ երից ա
 ւուրց հանգեաւ :

ԴԱՐՁԵԱԼ նոյն ինքն արքայ Պօղիբրոնիոս պատմեաց
 մեզ և ասէ՝ եթէ 'ի նոյն ինքն 'ի փարախն Վերգիու
 եղբայր ոմն մեռեալ , ասէ ցիս տանուտէրն . արա սէր և
 եկ , զի զանօթս եղբօրս տարցուք 'ի խոհանոցն : Եւ յոր
 ժամ զանօթս եղբօրն տանէաք 'ի խոհանոցն , տեսի զնա
 զի լայր , և ասեմ . դու , տէր արքայ , ընդէր այդպէս լաս :
 Եւ զի այսօր զանօթս եղբօրն իմոյ բարձեալ ունիմ ,
 և յետ երկուց աւուրց այլք զիմն : Ար և յետ երկուց
 աւուրց հանգեաւ :

այնր՝ վասն այնորիկ յամէի . արդ յայսմհետէ անպատերազմ գոլով
 քո՝ ոչ ունիս զայնպիսի վարձս : Եւ դարձաւ քահանայն Վոնոն 'ի վանս
 և մկրտեաց զաղջիկն , և ոչ ծանեաւ բնաւ թէ կիկն իցէ . նոյնպէս և
 զայլս . և հանգեաւ խաղաղութի : Քանզի պատերազմ կատարելոցն
 պսակ իցէ , իսկ անկատարից վտանդ . բայց որք համբերեն սրբութի և
 նեղին , առցեն զպսակն վայելացեալ :

ՊԱՏԾԵԱՅ մեզ դարձեալ արքայն Պողիբրոնիոս քահանայն՝ եթէ այլ ոմն ծեր նստէր յայսմ փարախի արքայ Պետրոսի, որ բազում անգամ գնայր դադարէր ՚ի փապարս (Յորդանանու . և ուր գտանէր դադարս առիւծուց, անդ նստէր : Ի միում աւուրց եբեր երկու առիւծակորիւնս թիկանոցովն և եդ զնոսա յեկեղեցին և ասէ . եթէ պահէաք զպատուիրանս տեառն մերոյ (Յսի Վսի, սոքա ոչ ունէին երկեցուցանել զմեզ . բայց վասն մեղացն ծառայք եղաք : Եւ օգտեալք յեղբօրէն, Կնաց ՚ի յարկս իւր :

ԴԱՐՁԵԱԼ, ասաց Պողիբրոնիոս՝ թէ լուայ յարքայ Սոստանդեայ, որ էր հայր վանից սուրբ Խժաճնին նորոյ, թէ ոմն ՚ի հարցն հանգեալ ՚ի Վիսոյկոմիոյ ընդ եղբարսն որ յԱրիքով . առաք զնա և տարաք ՚ի Պերգիա թաղել : Եւ յորժամ ելաք ՚ի դուրս և գնացաք ՚ի Վիսոյկոմիոյ մինչև ՚ի Պերգիա, ոչ հեռացաւ աստղ մի՝ որ կայր ՚ի վերայ մեռելոյն և երևէր ՚ի ճանապարհորդէն մինչև ՚ի տեղին, ուր եղաք զնա յերկիր :

Եւ ոմն ծեր նստէր ՚ի փարախս Պերգիու, և էին յայնմ փարախի հարք մեծ վարուք այսպիսի, սոքա կամէին առնել զնա հայր : Եւ ծերն աղաչէր և ասէր . թողու թի արարէք, եղբարք, կամիմ զի լացից զմեղս իմ, չեմ բաւական հոգս ստանալ անձանց . այս գործս մեծ հարցն է և Խժաղգեստիցն, իբրև զարքայն Ղնտոնիոս և զՊաքմիոս և իբրև զ(Ժ)էօդորոս սրբասնեալ և զ(Ժ)էօդոս և զՊաբայ, որք էին վանորէից հարք : Եւ նոքա ոչ դադարէին աղաչել զնա զԽմ աւուրս : Եւ յորժամ ետես եթէ ամենեւին բռնադատեն զինքն, ասէ ցնոսա . թոյլ տուք ինձ մինչև յերիս աւուրս՝ զի աղօթս արարից, և զինչ կամի Խժ՝ զայն ունիմ առնել : Եւ էր օրն ուրբաթ, և յաւուր կիրակէին հանգեալ ՚ի Վսի :

Եւ ոմն անապատաւոր յայրսն (Յորդանանու՝ անունն Ղառնաբաս . սա ինքն յաւուր միում եկն ըմպել ՚ի (Յորդանանու, և եհար զնա եղէգն յոտսն իւր և մնաց վերն յոտսն, և ոչ տանէր հոգս առ բժիշկսն, և ասէր առ ամենեւեան որ առ նա գային՝ եթէ քանիցս անգամ մարդ արտաքոյ չարչարի, այնքան ՚ի ներքոյ զուարճանայ : Եւ եկեալ արքայ Ղառնաբաս ՚ի Պերգիա յայրէն իւրմէ՝ արար անդ ամ մի : Եւ այլ ոմն անապատաւոր բնակեաց

յայրն նորա, որ և տեսանէր հրեշտակ անձի վերայ ըն-
ծայարան սեղանոյն՝ զոր կանգնեալ էր ծերն և սրբեալ
օրհնութիւն: Եւ ասէ անապատաւորն ցհրեշտակն. զի՞նչ
գործես աստ: Եւ ասէ. հրեշտակ տեսուն եմ. և յոր-
ժամ սրբեցաւ այս՝ ինձ հաւատացաւ:

Եւ ասէ Պետրոս քահանայն սրբոյ հօրն մերոյ Սա-
բայի պատմէր մեզ վասն արքային սրբոյ և ասէր՝ եթէ
յորժամ էր հայր փարախին սրբոյն Սահարայ և Վե-
րասիմու, եղև անդ եղբօր միոյ վախճանել, և ոչ լուաւ
ծերն՝ մինչև ազգեաց սպասաւոր եկեղեցւոյն ժամահա-
րաւն, որով ամենեքեան ժողովէին առ ի տանել զմե-
ռեալն: Եւ ծերն և ետես զդի եղբօրն եղեալ յեկե-
ղեցին. տրտմեցաւ՝ զի ոչ, ասէ, ողջունեցի զնա նախ
քան զելանելն ի կենցաղոյս. մատեաւ առ մահիճս մե-
ռելոյն և ասէ. արի, եղբայր, և տուր ինձ ողջոյն: Եւ
նա առ ժամայն յարեաւ և ողջունեաց զծերն: Եւ ասէ
ցնա ծերն. ննջեա արդ և հանգիր՝ մինչև գայ Վո որ-
դին անձի և յարուցանէ զքեզ:

Եւ ասէ Վանիէլ ընդ աշակերտսն իւր եկն յԱղեքսանդրիա,
և տեսանէ այր մի կոյր՝ որ նստեալ կայր մերկ
ի փողոցն և ասէր. տուք ինձ և ողորմեցարուք: Եւ աս-
է ծերն ցաշակերտսն իւր. տեսանէք զսա որ անաչս է,
ի մեծ չափ է, կամիմ ցուցանել ձեզ զվարս սորա: Եւ
գնացեալ ծերն առ նա ասէ. արա սէր առ իս, չունիմ
ինչ գնել արմաւենի որով կերակրեցայց: Եւ նա ասէ
ցնա. զի՞նչ ասես, արքայ, տեսանես զիս մերկ և խընդ-
րեմ, և ասես ցիս՝ տուր ինձ որով գնել արմաւենի և
կերակրիմ. բայց կացցես սակաւ մի: Եւ ականարկեաց
արքայն աշակերտին իւր, և եկին ի սուրբն Սարկոս
արտաքոյ քաղաքին, անդ ունէր և զյարկս իւր կոյրն,

Եւ երբեմն հայրն Վանիէլ և աշակերտ իւր յԱղեքսանդրիա, և
ետես ծերն այր մի կոյր և մերկ՝ որ անկեալ կայր ի փողոցի և ձայնէր
և ասէր. տուք ողորմութիւն ինձ: Ասէ ծերն ցաշակերտ իւր. տեսանէս
զկոյրն զայն. ասեմ քեզ, որդեակ, զի մեծ չափ ունի սա. և թէ կամիս
տեսանելէ ես ցուցից քեզ, կաց դու աստ և մնա ինձ: Եւ գնաց ծերն
և ասէ ցնա. արա սէր առ իս, եղբայր, զի ինչ ոչ ունիմ որով գնեցից
արմաւոյ տերեւ, զի գործեցից և կերակրեցայց նովու: Ասէ ցնա կոյրն.
և զի՞նչ տեսանես առ իս, հայր, ահա զի կոյր և մերկ տեսանելով զիս՝
դու ևս խնդրես յինէն. այլ համբերես սակաւ մի: Յայնժամ գնա-
ցին ընդ նմա ծերն և աշակերտն իւր արտաքոյ քաղաքին յեկեղեցին
Սարկոս աւետարանչին զինի կուրին, զի անդ էր սենեակ նորա: Ասէ

և ասէ ցծերն . դադարեա ինձ աստ, աբբայ : Աւ գնա-
ցեալ 'ի սենեակն իւր՝ եբեր ծերոյն զամբիւղ մի, 'ի նմա
էր չամիչ և թուղ և նուռն, և յայն զամբեղին երեք ոս-
կի*, և 'ի բերանոյ իւրմէ հանեալ արծաթ՝ ետ ցհայրն
և ասէ ցնա . աղօթս արա 'ի վերայ իմ : Աւ եկն ծերն առ
աշակերտն իւր, լայր և ասէր . քանի դադտնի ծառայս
իւր ունի ան . կենդանի է տէր, ոչ դարձուցանեմ յօրհ-
նութի դորա ինչ : Աւ գնացին : Անոյն աւուրս հիւան-
դացաւ կոնոմ մեծի եկեղեցւոյն . ցաւէր յոյժ կուշտքն,
և անկեալ դնէր 'ի տաճար սրբոյն Մարկոսի : Արևե-
ցաւ նմա սուրբն Մարկոս առաքեալն և ասէ . բերէք ըզ-
կոյրն և դիցէ զձեռս իւր և առողջասցիս : Առաքեաց
զորդիսն իւր և եբեր զնա բռնութիւն, և եդեալ զձեռն՝
առժամայն ողջացաւ : Առ եղև այս ամենայն քաղաքին .
և լուեալ հայրապետն՝ յարեալ խնդրել զկոյրն, և եգիտ
զնա փոխեալ առ տէր : Առան 'ի Սկիւթ, և յարու-
ցեալ ծերն աշակերտաւն իւրով և բազումք 'ի հարցն
գային զկնի առնուլ զօրհնութիւն ծերոյն . և ամենայն

կոյրն ցծերն . կաց աստ և մնա ինձ : Եւ մտեալ 'ի սենեակն եբեր առ
ծերն զմախաղ իւր և ետ ցծերն, յորում կայր չամիչ և նուռն ինչ և
թուղ և երիս դանկս ոսկի, և եհան 'ի բերանոյ իւրոյ այլ ևս երիս
դանկս ոսկւոյ և ետ զայն ևս ցծերն և ասէ . աղօթեա ինձ, հայր : Եւ
եկն ծերն առ աշակերտն իւր և ողբայր և ասէր . տեսանե՞ս, որդեակ,
թէ քանիք են 'ի ծածուկ ծառայք ան . կենդանի է տէր զի ոչ ինչ
դարձուցից 'ի նա յոսկւոյս յայամանէ, զի սէր է : Իսկ զկնի աւուրց
կոնոմոսն պատրիարքին հիւանդացաւ 'ի ցաւս սաստիկս 'ի լերդէն իւր-
մէ, և երևեցաւ նմա Մարկոս առաքարանիչն և ասէ ցնա . կոչեացես
դու զայս անուն կոյր, և նա դիցէ զձեռն իւր 'ի ցաւազնեալ լեարդ-
քո և բժշկեսցիս նովաւ : Եւ նա առաքեաց զծառայս իւր և բերին զնա
աղաչանօք և բռնութիւն . և իբրև աղօթեաց և եդ զձեռն իւր 'ի վերայ
ցաւազնեալ տեղւոյն, ողջացաւ առժամայն . և վաղվաղակի ել կոյրն՝
որ էր մարդ ան . և գնաց 'ի սենեակ իւր : Եւ ել զրոյցս այս ընդ ամե-
նայն քաղաքն : Եւ լուեալ զայս պատմն՝ ել գնաց 'ի տեսանել զնա . և
իբրև եկն, եգիտ զկոյրն զի վախճանեալ էր : Եւ լուան զվախճանն նո-
րա ամենայն քաղաքն և Սկիտէ ևս, և ել ծերն և բազումք 'ի հարանց
ընդ նմա և եկին 'ի թաղումն նորա և օրհնեցան յերանելոյն յայն .

* Հին Թարգմանիչն խառնակ ոս-
կւոյ ետեալ էր եղջիւր, Վրդապա-
ստան Թոմ, զյոանակաւ Բառն $\chi\rho\upsilon\sigma\acute{\iota}\omicron\nu$
ընկերեալ, $\kappa\acute{\epsilon}\rho\alpha\varsigma$ զոր երկրորդ Թարգ-
մանութիւն երկրորդ ետեալ զնոյն պատ-
մանութիւն, 'ի Թոմն որ ամենայնիւ հա-
մայն էր ընդ հնոյն՝ նոյնպէս եղջիւր

ասէ, այլ 'ի Թոմնն որդեա փեսանի
աստ 'ի ստորեւն՝ աղապարէ ոսկի : Մարկ-
է կարծեւ Թարգմալ եկե Բառքիւր Թարգ-
մանութեանն $\kappa\epsilon\rho\acute{\alpha}\tau\iota\omicron\nu$ ունիցի, որ աղ-
իւն էր Թոմիի Գրամոյ եղջերայն Գրա-
մա, յորմէ զանաւն ընկալեալ :

քաղաքն անդր ժողովեցան գոհութիւն քաղմաւ, և թաղեցին զնա մերձ առ արքայ Սարկոս՝ որ էր վասն Վսի յիմար: Այլ էր վարք նորա այսպէս. որք խնդրէին ի նմանէ սէր, գնէր ի յանցաւորաց և այլ ումեքէ և տայր հիւանդաց: Այստ երեսուն և ութ ամաց կատարեաց զվարս իւր:

Այսին վասն արքայ Սոնոնոսի հօրն Սենթուկայ՝ եթէ երբեմն գնայր ի Սամարիա. պատահեցին նմա երաջեցիք և կամէին զնա սպանանել, մերկացուցեալք ըզսուսերս իւրեանց՝ յարձակեալք ի վերայ ծերոյն. և յորժամ ձգեցին հարուլ զնա, մնաց ձեռք նոցա ժամ մի անշարժ: Այլ արարեալ ծերոյն աղօթս՝ արձակեաց զնոսա, և ի գնալն գոհանային զայ:

Այս ոմն նստէր ի վանս արքայ Սետրոսի մերձ ի սուրբ Արդանան՝ անուն նորա Սիկողայոս. սա պատմէր մեզ և ասէր՝ թէ յորժամ նստէի ի Հռայիթ, երբեմն առաքեցաք երիս եղբարս ի պաշտօն ի Սեբայիդ. և ի շրջելն ընդ անապատն մոլորեցաք ի ճանապարհէն ընդ անբնակս, և ջրոյ կարօտեալք ոչ գտանէաք զօր մի. սկսաք պասքել՝ մինչ զի ի ծարաւոյն և ի խորշակէն խեղդեալք ոչ կարէաք քայլել: Ստաք յանապատին ծառ մի միւռիկինա, դադարեցաք իւրաքանչիւր որ ի մէնջ ընդ նովաւ ի ստուերին և կարծէաք մեռանել. և յորժամ ննջեցաք, եղև առ մեզ հրաշք. և տեսի ջրհոր մի լի ջրով զի զեղոյր, և կային երկուք ոմանք առ ափն ջրհորին փայտեղէն բաժակաւ: Այլ ես սկսայ աղաչել զմի ի նոցանէ և ասեմ. արա սէր, տէր, և տուր ինձ սակաւիկ մի: Այլ սկսայ աղաչել զմիւս այլն, և ասեմ. արա սէր, տէր իմ, և տուր ինձ սակաւիկ մի ջուր, զի նուազեալ եմ: Այլ նա ոչ կամէր ինձ շնորհել: Այլ ցնա միւս այլն. տուր իւր սակաւ մի: Այլ նա ասէ. մի տացուք նմա, զի յոյժ հեղգ է, բայց վասն օտարութե տացուք նմա: Այլ

մանէ. ել և ամենայն քաղաքն օրհնիլ ի նմանէ: Եւ հանեալ զմարմին նորա, մեծաւ փառաբանութե և աղօթիւք եղին ի գերեզմանի Սարկոսի սաղնին: Իսկ կեանք նորա էր այսպէս. զոր ինչ և անկանէր նմա սէր յաւուրն, առնոյր զաւուրն պէտս իւր և մնացորդովն գնէր իւրն. ձոր, նուռն և չամիչ, և բաշխէր զայն հիւանդաց ի հիւանդանոցսն: Եւ զքառասուն և ութ ամ կացեալ էր նա յայս գործ, և զի վասն կարօտելոց մուրանայր, և ինքն ժուժկալական առաքինութե էր զարդարեալ և ճգնութեամբ:

այսպէս չնորհեաց ինձ, և ետու աշնոցիկ որ ընդ իմն էին :
Եւ առժամայն մեք զօրացաք և գնացաք զերիս աւուրս ,
և այլ ոչ ևս արբաք մինչև հասաք յաշխարհ :

ՊԱՏԾԵՑԻՆ՝ ի վանից սրբոյ հօրն Սեթուտիոսի միա-
բանակեցացն՝ եթէ յառաջ քան զաւուրս զայս եղև աստ
ոմն ծեր , անուռն նորա Մեթուս . սա յամենայն աւուրս
իւր ի պահս լինէր ի Վուտելա : Հերբեմն ժամու յո-
րում էր յանապատն , ահա տաճիկք գային ի կողմանսն
յայնոսիկ , և տեսեալ զծերն ոմն ի նոցանէ՝ մերկացոյց
զսուրն իւր կամեցեալ սպանանել զնա : Եւ ծերն ի տե-
սանելն զսարակինոսն ի գալ , նայեցաւ յերկինս և ասէ .
տէր (Յս Բ) , եղիցին կամք քո : Եւ առժամայն եր-
կիրն պատառեալ՝ եկուլ զտաճիկն , և ծերն փրկեցաւ և
եկն ի վանս իւր փառաւորելով զմծ :

ՊԱՏԾԵՑԻՆ մեզ վասն այլոյ ումեմն ծերոյ յայտմ
վանից հարքն և ասեն՝ եթէ էր ի սմա միայնակեաց մի՝
անուռն Պաւղոս , հռովմայեցի ազգաւ , նախ քան զսա-
կաւ աւուրս հանգուցեալ : Երբեմն գնաց ընդ բեռնա-
կիրսն , և յօտարանոցն եգիտ մանուկ մի փոքր , և յազդ-
մանէ սատանայի կոխեաց կիսէչն զմանուկն և սպան զնա :
Տրտմեալ հայրն Պաւղոս ի վերայ այսորիկ , և որոշեալ
յանապատն ի տեղի մի որ կոչէր (Յարաւնան , զի անդ
էր լուեալ անապատաւորն , աշխարհէր վասն մանկանն յա-

Պատմեցին ի վանից սրբոյ հօրն մեր Թէոդոսի միաբանակեցացն՝ ե-
թէ յառաջ քան զաւուրս զայս եղև աստ ոմն՝ անուռն նորա Անթուս .
սա զամենայն աւուրս իւր ի պահս լինէր ի Վուտելա : Արդ յեր-
բեմն ժամու յորում էր ծերն յանապատն և կայր յաղօթս , ահա տա-
ճիկք գային ի կողմանսն յայնոսիկ , և տեսին զծերն ի տարածման .
և ոմն ի նոցանէ չարագոյնն գիմեաց ի վերայ ծերոյն սրբոյ՝ մեր-
կացուցեալ զսուրն սրնթացիւք գայր սպանանել զծերն : Իսկ ծերն
իբրև ետես զսարակինոսն սրամերկ արշաւանօք՝ հայեցաւ յերկինս և
ասէ . տէր Յիսուս Քրիստոս , եթէ հրամայեցեր այսպէս կատա-
րիլ ինձ , եղիցին կամք քո : Եւ առժամայն երկիր պատառեալ ե-
կուլ զտաճիկն : Իսկ ընկերակցացն նորա տեսեալ զի անյայտ եղև
գնալովն՝ գիմեցին ի վերայ տեսանել զիրն , և տեսին զնա ընկղմեալ
ի խորս երկրի , և գեռևս գնայր ի խորասուղի անդ . և ի գողման
եղեալ զսորհուրեցան յոյժ՝ գիտացեալ թէ վասն ծերոյն սրբոյ պա-
տուհասեցաւ : Եւ ձայնէին սրբոյ ծերոյն . աղօթեա վասն մեր և
մի պատուհասեր և զմեզ : Եւ այնպէս մեծաւ երկիւղիւ գնացին , և
ծերն փրկեցաւ ի սրոյ սարակինոսին և եկն ի վանս իւր և պատմեաց ,
և ամենեքեան փառաւոր առնելին զմծ՝ այն որ պահէ զսիրելիսն իւր
յամենայն մեքենայից յերևելեաց և յաներևութից թշնամեաց :

մենայնի և ասէր՝ եթէ ես արարի զսպանումն մանկանն, և իբրեւ զսպանող ունիմ՝ դատապարտիլ ՚ի դատաստանն: Եւ էր մերձ առիւծ, և Պաւղոս հանասլազ երթայր ՚ի բնակութի առիւծուն. սպառնայր զայրացուցանել զնա ՚ի վերայ իւր, զի յարիցէ և կերիցէ զնա: Հորժամ ետես եթէ ոչ լինի, ասէ առ ինքն. ննջեցից յանցս առիւծուս, և յորժամ գնայ ՚ի գետն ըմպել ջուր՝ գտեալ կերիցէ զիս: Հորժամ անկաւ, յետ սակաւ ժամու եկեալ առիւծն ամենայն լուծք ըստ նմանութե մարդոյ վազեաց ՚ի վերայ ծերոյն և ոչ մերձեցաւ ՚ի նա ամենեին: Հայնժամ ծերն իմացաւ եթէ անձ չնորհեաց թողութի մեղաց իմոց. և եկն դարձեալ ՚ի վանս մեր, պատմեաց զամենայն յօգուտ և ՚ի հաստատութիւն:

ՀԱՂԵՔՍԱՆ ԴՐԻՆ Գնացաք ընդ աբբայ (Ս)էոդորու, որ ՚ի Փարոն ՚ի սուրբն Սոփի: Եւ պատմեաց մեզ ծերն և ասէ. հրաման առի ՚ի սուրբ հօրէն մերմէ (Ս)էոդոսէ յանապատաւորէն ՚ի սուրբ քաղաքն Վրիստոսի այ մերոյ գնալ, և գտի անդ ծեր մի՝ անուն նորա Վրիստափոր, հռովմայեցի ազգաւ: Եւ ծինմա ծունր և ասեմ. արա սէր, հայր, և ասա զմանկութե գործս քո: Եւ մեծ մխիթարութի էառ ծերն, պատմեաց ինձ և ասէ. լուր, որդեակ, ես յորժամ առի բազում ջերմութի կրօնաւորութե՝ զաւուրս արգելական լինէի ՚ի կանոնն, և ՚ի գիշերի երթայի յայր սրբոյն (Ս)էոդոսի. գային անդ և այլ հարք և կատարէին զգիշերային աղօթսն. և որք գային յայսմ այրի, ըստ համարոյ դնէին այ հարիւր ծունր: Անէր այրն աստիճան ութ և տասն, յիջանելն անդր մնային եղբարքն, մինչև ազդէր փայտն օրհնութեան ժամահարին, և ապա գայաք ՚ի հասարակացն: Եւ էր այս գործ մեր բազում ժուժկալութք և մտադիւրութք իջանել յաղօթս յայրն: Հաւուր միում եղև ինձ զարմացման տեսիլ, իբր թէ ամենայն յատակք այրին կանթեղօք էր լցեալ, և մի մի ՚ի նոցանէ վառէին, այլ և էին որք ոչ վառէին: Եւ տեսի երկուս արս քղամիդս զգեցեալս և սրաճուճեալս, որք պատրաստէին ըզկանթեղսն: Հայնժամ ասեմ ցնոսա. ընդէր եղիք ըզկանթեղս աստ, քանզի ոչ է բաւական այրս տանել զոր դանն աղօթել: Եւ նոքա ասեն. կանթեղքս այսոքիկ հարցն են: Վարձեալ ես ասեմ. և ընդէր ումանք վա-

ռէին և ոմանք ոչ: Եւ նորա ասէն. եթէ կամեսցին և այլքն՝ վառեսցին: Յայնժամ ասեմ. վասն սիրոյ՝ ասացէք, կանթեղն իմ վառեալ է թէ ոչ: Եւ նորա ասէն. աղօթեա և մեք վառեմք զնոյն: Եւ եւր ևս աղօթեմ, մինչև ցայժմ զինչ գործէի: Եւ ի վերայ այսմ բանից եկեալ առ իս ոչ զոր տեսի: Յայնժամ ասացի ցանձն իմ. Քրիստափոր, եթէ կամիս կեալ, աշխատանս առաւել պիտոյ է: Եւ ի վաղիւն որոշեցայ ի վանիցն՝ գնացեալ ի լեառն Սինեայ, ոչ ինչ բարձեալ՝ բայց միայն զոր զգեսեալն էի: Եւ յետ առնելոյն անդ ամս յիսուն ի հսկմունս, եկն առ իս ձայն և ասէ. Քրիստափոր, գնա ի միաբանութեն քում որով բարութե ջան ունիս, զի անդ կատարեսցիս ընդ հարսն քո: Եւ ահա եկի այսր: Եւ յորժամ ասաց զիս զամենայնս, յետ սա կաւ միոյ հանգեաւ առ տէր:

Եւ ոմն նստեալ ի փարախ եղեգնոյին՝ որ է ի սուրբ գետն Յորդանանու, անուն նորա Սիւրակոս, և էր մեծ ծեր ան: Եւ նա եղբայր ոմն եկն յաշխարհէն հարայոյ՝ անուն նորա Սէփիանոս, կամէր հարցանել զծերն վասն մտածութե պոռնկութե. և սկսաւ ծերն մուծանել զնա յիմաստութիւն պարկեշտ բանիւք: Եւ եղբայրն օգտեալ ի նմանէ մեծապէս, ասէր ցնա այսպէս. տէր արքայ, ես յաշխարհն իմ հաղորդէի ընդ նեստորիանոսն, և վասն այսր պատճառիս եկի բնակել ընդ քեզ: Եւ յորժամ լուաւ ծերն վասն նեստորակահացն, տրտմեցաւ վասն կորստեան եղբօրն: Իմաստնացուցանէր զնա և աղաչէր, զի ի բաց կացցէ յայսպիսի փասակար հերձուածոյս և եկեսցէ ի կաթողիկէ և յառաքելական եկեղեցի: Եւ ցնա և զայս՝ թէ ոչ կայ այլ փրկութի, բայց միայն ուղիղ իմաստութի և հաւատալ ճշմարտութե՝ թէ անձաժին է սուրբ կոյսն Մարիամ: Եւ եղբայրն ասէ ցծերն. թէ այդպէս, տէր արքայ, որք ի հերձուածն էին, ասէին եթէ ընդ մեզ ոչ հաղորդիս, ոչ կեցցես. ես թէ զինչ առնէի ողորմելիս, ոչ գիտէի. աղաչեսցուք զտէր, զի գործ մի կատարեսցէ ինձ՝ թէ որ է ճշմարիտ հաւատն: Եւ ծերն ուրախութե ընկալաւ ըզբանս եղբօրն և ասէ ցնա. նիստ ի յայր քո, և յուսամք առ անձ յայտնել մեզ զճշմարտութիւն: Եւ աղաչեաց ծերս զեղբայրն՝ զի եկեսցէ ի յայրն իւր: Եւ և գնաց յեղբ

մեռած ծովուն, աղաչէր վասն եղբօրն զմծ : Ալ յաւուր
երկշաբաթու յիններորդ ժամու տեսանէ եղբայրն զոմն
կանգնեալ երկիւղալի կերպարանօք՝ որ ասէր ցնա . եկ
և տես զճշմարտութի : Առ զինքն և եբեր ՚ի տեղի մի
խաւար, և դարչելի հուր և ՚ի նմա զՍետոր և զԱտի-
քէս և զԱսողինար և զայլս ոմանս : Ասէ ցնա որ երևե-
ցաւն . այս տեղի պատրաստեալ է հերետիկոսաց և որոց
հետեին բանից նոցա : Աթէ հաճիս ընդ տեղիդ ընդ
այդ, մնա ՚ի հաւատդ յայդ . և եթէ ոչ կամիս առնուլ
զփորձ դորա, գնա ՚ի սուրբ կաթողիկէ և առաքելական
եկեղեցի, զորմէ ծերն վարդապետէ . զի թէ զամենայն
վարս ստանայ մարդ և ոչ ուղիղ դաւանէ, յայսմ տե-
ղսջ կացցէ : Ալ ՚ի վերայ բանիցս այսոցիկ եկն առ ինքն
եղբայրն . և յորժամ եկն ծերն, պատմեաց նմա զամե-
նայնն զոր ետես, և եկն հաղորդիլ ՚ի սուրբ կաթողիկէ
եկեղեցի, և մնաց ընդ ծերոյն յեղեգնոցն ամս չորս, և
ննջեաց խաղաղութեամբ :

ԱՐԵՍՈՒՆ մղոնաւ ՚ի քաղաքէն կիլիկեցւոց երկու
սիւնակեացք էին հեռի ՚ի միմեանց վեց ասպարիսաւ . և
՚ի նոցանէ մին հաղորդէր ՚ի սուրբ կաթողիկէ առաքե-
լական եկեղեցի, և միւս այն՝ որ աւելի ամս ունէր ՚ի
սիւնն, որ էր մերձ ՚ի շէնն՝ որ կոչի Ասսիդորա, Աւե-
րիանոսի հերձուածովն էր : Ալ յաճախէր հերետիկոսն
դատապարտել զուղղափառսն՝ կամելով զամենեւեան ՚ի
հերձուածն իւր քարչել, և զբազումս ՚ի բանս իւր ձգէր,
դատապարտէր և զուղղափառ սիւնակեացն : Ալ նա յայ
առլցեալ առաքեաց նմա մասն ՚ի հաղորդութենէ իւր-
մէ . իսկ նա շնորհակալութեամբ ընկալաւ, և առժա-
մայն առաքեաց նմա նոյնպէս յիւրմէ հաղորդութենէն :
Ասկ նա ընկալեալ զսեւերիանոսացն մասնն՝ եղ ամանով
ջուր յեռեալ առաջի իւր, և ընկեցեալ անդ զմասնն՝ առ-
ժամայն լուծաւ ՚ի ջերմութէն . առեալ և զուղղափառ
եկեղեցւոյ հաղորդն՝ ընկէց անդ, և որ եռայրն՝ ցրտա-
ցաւ, և սուրբ հացն մնաց անարատ և անթաց . և ամե-
նեքեան որք տեսին, փառս մատուցին Վսի այ մերոյ :

ԱՊՐՍԿՈՊՈՍ՝ ոմն ՚ի հաղորդէն զԺողովուրդն տեսաւ

։ Պատմէր մեղ ծերն զեպիսկոպոսէ ումիք, զի և յայսմանէ առնումք
յոյս բարի և աշխատիմք ՚ի փրկութի անձանց մերոց : Արդ ասացին ե-
պիսկոպոսին վասն երկուց կանանց պատուականաց՝ եթէ զազիր պըղ-

հէր զոմանս սև երեսօք յետ հաղորդելոյն և զոմանս
հրով այրեցեալ և զկէսս արիւնռուշտ աչօք, և զկանայս
երկու յորոց վերայ կային բամբասանք՝ տեսանէր զնո-
սա սպիտակ զգեցեալ, և զայլս վառեալ լուսով. և զար-
մացեալ հարցանէր ցհրեշտակ տեառն որ կայր առ նմա:

Ժուլթէ կենցաղին, և զի հաւատացեալք են և սրտաւատէրք, այլ աղ-
տեղիս գործեն: Իսկ եպիսկոպոսն կասկածեաց վասն այլ բազմաց ՚ի
բաղաքի իւրում առնել զայս գործ. և սկսաւ ջերմասէս աղաչել զւծ-
անտի իմանալ զստոյգն բան, որոյ արժանի եղև: Քանզի զկնի կատար-
ման սոսկալի խորհրդոյն զամենեւեան որք գային ՚ի հաղորդութիւն
տեսանէր զհոգի նոցա պատկերաւ մարմնոյն թէ ո ոք իցէ յաղթեալ
՚ի մեղաց և ո ոք արդար. զի որք մեղաւորքն էին, զոմանց տեսանէր
զերեսս սև լեալ յոյժ յետ հաղորդութեն, զոմանց երեսս կիզեալ իբ-
րև ՚ի հրոյ, զոմանց աչս արիւնռուշտս և կարմիրս. իսկ զայլս տեսա-
նէր պայծառ երեսօք և սպիտակ հանդերձիւ. ոմանք իբրև առնուին
զմասն Քրիստոսի կիզէին առժամայն, և ոմանք իբրև զոյս փայլատակէին
պայծառս՝ մինչ մտէր ՚ի բերան նոցա մարմին Քրիստոսի: Եւ էին որք լի-
նէին զայս կրօնաւորք բազումք և գուեհիկք: Եկին և այն երկու կա-
նայք հաղորդիլ, և ետես զնոսա պայծառ երեսօք և սպիտակ հանդեր-
ձիւ լեալ, և մինչ հաղորդեցանն՝ բնաւ փայլատակեալ եղեն. նոյն-
պէս և այլ կանայք բազումք՝ ոմանց սև լեալ գէմք, ոմանց կիզեալ,
ոմանց աչք արիւնռուշտ, ոմանք լուսաւորք և զգեստք պայծառք լի-
նէին: Ընդ որ զարմացեալ եպիսկոպոսն և սկսաւ աղաչել զւծ յայտ-
նել նմա թէ զի՞նչ իցեն տեսակքն այնոքիկ, որ այլ և այլք լինէին զկնի
հաղորդութեն: Եւ ահա եկեալ առ նա հրեշտակ տեառն և հրամայէր
հարցանել զգործ իւրաքանչիւրոցն: Իսկ եպիսկոպոսն նախ զերկուց
մասնելոց կանոնցն հարցեալ եղև թէ սաո՞յդ էր մեղքն զոր ասացաւ
զնոցանէ: Ասէ ցնա հրեշտակն. ամենայն զոր լուար զնոցանէ՝ ստոյգ
էր յառաջինն: Ասէ եպիսկոպոսն ցհրեշտակն. և ընդէր ՚ի հաղորդելն
երեւէին երեսք նոցա պայծառ, և էր հանդերձք սպիտակ և փայլէին
յոյժ: Ասէ ցնա հրեշտակն. վասն այնորիկ զի ՚ի միտս եկեալ ծանեան
զչար գործս իւրեանց և մեկնեալ յամենայն պղծութեանց՝ ջերմ ար-
տասութեամբ և բազում հառաչանօք, բեկեալ սրտիւք և ողորմութեամբ ապաշ-
խարեցին և խոստովանեալ սրբեցան և հաշտեցան ընդ մայ, և ուխտե-
ցին նմա ոչ ևս մեղանչել թէ առաջին յանցանացն առցեն թողութիւն
վասն այսորիկ գալին ողորմութիւն յայ և կան յայնմհետէ բազում եր-
կիւղիւ և պարկեշտութեամբ և սրբութեամբ: Զարմացաւ ՚ի վերայ այսորիկ
եպիսկոպոսն և ասէ ցհրեշտակն. ոչ զփոփոխիլ նոցա զարմանամ ՚ի
մեղացն, այլ սքանչանամ ընդ անթիւ ողորմութիւն և մարդասիրութիւն
այ. զի ոչ միայն ոչ տանջեաց զնոսա, այլ և այսքան սրարգևաց ար-
ժանիս արար զնոսա: Ասէ ցնա հրեշտակն. յիրաւի զարմանաս զայդ,
զի մարդ ես գու, այլ տէրն մեր բնութեամբ բարերար և մարդասէր է. և
որք գաղարին ՚ի մեղաց և ապաշխարութեամբ անկանին առ նա, ոչ թէ
միայն ոչ տանջէ, այլ և բազում ողորմութեան և պատուոյ արժանի
առնէ. զի այնպէս սիրեաց իծ զաշխարհ՝ մինչև զորդին իւր միածին
ետ վասն նորա ՚ի մահ: Արդ որ վասն թշնամեացն զմահ կրեաց, ոչ
առաւել ողորմեացի նոցա որք ընտանացան նմա, և որք ապաշխարեցին
զմեղս՝ փրկէ զնոսա ՚ի պատժոց և արժանացուցէ զնոսա վիճակի ար-

Եւ ասէ ցնա . սեւաքն և այրեցեալքն և արիւնոռչտքն՝
զանազան մեղօք վիրաւորեալքն են , որք ոչ յստակ խոս-
տովանեցան զմեղս . և կանայքն բամբասեալք անմեղա-
ցան ապաշխարութեամբ և մեկնեցան բնաւին 'ի սխա-
լանաց մաքուր խոստովանութեամբ և վարուք :

Եւստ Դայրն Մովսէս . եթէ պահեսցուք զպատուի-
րանս Հարցն մերոց , բարբարոսք աստ ոչ գան , յերաշ-
խի առնում . իսկ եթէ ոչ , աւերելոց է . որպէս եղևն :

ՀԱՅՐՆ ² Պաքմէոս տեսանէր մեռեալ մի զի տանէին
'ի թաղել , և երկու հրեշտակք ընդ նմա . և խնդրեաց

զարոցն . զի ոչ ինչ 'ի մարդկային մեղաց կարող է յաղթել մարդասի-
րութենն այ , թէ ապաշխարութե օք ջանացէ ջնջել զնախ գործեալ
մեղան . զի գիտէ տէր զտկարութի ազգի ձերում և զբռնութի գիւաց
և զփորձութի ախտից ձերոց . և մինչ անկանի օք 'ի մեղս՝ գթայ նա և
մնայ ապաշխարութե նորա : Իսկ մինչ գառնան և անկանին առ նա՝
որպէս զտկարաց թողու և լուծանէ զպատիժս տանջանաց և շնորհէ բա-
զում բարիս : Ասէ եպիսկոպոսն ցհրեշտակն . ուստ ինձ աղաչեմ և
զգիմացն զայնոցիկ զբաժանմունս՝ թէ 'ի վերայ որոյ մեղանաց երևի
իւրաքանչիւրն , զի ծանեայց զնոսա և յամենայն հոգոց ազատեցայց :
Եւ հրեշտակն ասէ . որք պայծառ երեսօք և զգեստիւքն են՝ նոքա են
որ սուրբ և ամբիծ և արդարութե կեան , և են հեղ և խոնարհ և ողոր-
մածք . իսկ որք սեքն գիմօք տեսանին՝ նոքա են որ յեթն ազգս պղղ-
ծութեց 'ի մի 'ի նոցանէ անկեալ կան , շնութեց կամ պոռնկութեց և
այլոցն . իսկ արիւնոռչտք և կարմիրս՝ նոքա են սրբ յանիրաւութիւն
և յագահութի , 'ի վաշխս և 'ի կաշառս են և յարիւնհեղութի . իսկ կի-
ղեալքն գէմք նոքա են , որք ասեն 'ի մօի՝ ոչ գոյ ան և անխոստովա-
նողք են : Եւ ասէ հրեշտակն ցեպիսկոպոսն . օգնեսցես դու նոցա , զի
կարող ես թէ կամեսցիս . զի վասն այսորիկ արժանացար հասանել
խնդրոյս քո , և տեսեր աչօք քո և ուսար զկերպս յանցուցելոցն , որ-
պէս զի դու խրատիւք և օրէնադրութե 'ի լաւագոյնս փոխեսցես զնոսա ,
որպէս զի ապաշխարութե ընծայս մատուցես զնոսա այնմիկ որ մե-
ռաւ վասն նոցա Յս Բս . և որչափ ունիս սէր և փոյթ և զօրութիւն և
իղձ առ Բս , կատարեալ գործ և ջանս զայն արասցես նմա՝ որ զյան-
ցաւորս առ անձ գարձուցանել փութացիս : Եւ հաւատացո զնոսա՝
յորոյ մեղաց և յաղթեալն են՝ մի յուսահատել և մի հեղգալ առ փրկ-
ութի անձին , այլ ապաշխարել , և լինիցի այս շահ ձեզ երկոցունց .
նոքա թէ ապաշխարեսցեն , առցեն զթողութի մեղաց և հասցեն կե-
նացն յաւիտենից . իսկ քեզ վարձս մեծամեծս գանձեսցին յաւուր
տեառն , և նման երեսցիս տեառն քո՝ որ էջ յերկնից յերկիր և ընդ
մարդկան շրջեցաւ վասն գարձուցանելոյ զմեղաւորս : Չայսոսիկ իբրեւ
ասաց հրեշտակն , անյայտ եղև . իսկ եպիսկոպոսն արար զամենայն ըստ
բանի հրեշտակին :

Եւստ Դայրն Մովսէս ցսկիտացիս . եթէ պահեսցուք զպատուի-
րանս Հարցն մերոց , երաշխաւոր եմ ձեր առ անձ , զի բարբարոսք ոչ
գան աստ . իսկ եթէ ոչ պահեսցուք , աւերելոց է տեղիս այս :

Եւստ Դայրն Մովսէս ցսկիտացիս . եթէ գիտաւ նմա երբեմն 'ի ճա-
նապարհի մեռեալ մի զոր բերէին , և տեսանէր երկու հրեշտակս զի

ի տեառնէ զհրեշտակսն առ ինքն, և եկին: Եւ ասէ. զինչ երթայք զհետ մեռելոյն: Եւ նորա ասէն. ես հրեշտակ ուրբաթու եմ և սա չորեքշաբաթու, և զի պատուեաց այրս այս զուրբաթ և չորեքշաբաթ և ոչ ելոյժ բնաւ, մեք պատուեմք զսա, զմարմինն տալով գերեզմանի, և զհոգին հանեմք առ անձ լի ուրախութեմ և աներկիւղ ի պատերազմէ դիւաց:

Եւ ասէ Տայրն Պաւղոս պարզամիտն՝ եթէ աշակերտն իմ անկաւ ի մեղս և ի նմին մեռաւ, և աղաչեցի զտէր ցուցանել ինձ զնա. և ահա տեսի զնա յանլոյս խաւարի և անշարժ որպէս զքար, և յիշեցի զբանն տեառն որ ասաց՝ եթէ կապեցէք զգորա ձեռս և զոտս: Եւ զարթեայ և ետու զծերութիս իմ պահոց և արտասուաց և կալայ միջնորդ զսուրբ անձամբն: Եւ երևեալ ինձ կուսին սրբոյ՝ ասաց. մի տրտմիր, ես առաքելոց զնա ա-

գային զկնի դագաղաց նորա. և ի միտս եկեալ ծերն՝ աղաչէր վասն հրեշտակացն զանձ յայտնել զնոսա նմա: Եւ եկին առ ծերն հրեշտակքն: Ասէ ցնոսա ծերն. զիարդ դուք հրեշտակք դուով հետեալ էք անշունչ մեռելոյ գիշոյ: Պատասխանի ետուն նմա հրեշտակքն. մինս ի մէջ հրեշտակ չորեքշաբաթի է և միւսն ուրբաթու, և զի այրս այս ոչ պակասեալ եղև մինչև ի մահ պահել պատուով զնոսա, վասն այսորիկ և մեք հետեցաք մարմնոյ նորա, և պատուով տանիմք զմարմինն ի հող և զհոգին հանեմք առաջի անյ:

Պատմէր մեզ զայս Պաւղոս պարզամիտն՝ եթէ էր աշակերտ իմ, և անկաւ ի բազմազան մեղս՝ ոչ գիտելով իմ, և եղև մեռանել նմա: Եւ ես աղաչէի զտէր ցուցանել զնա ինձ՝ եթէ որպէս և կամ ուր իցէ հոգի նորա: Եւ կացի աւուրս բազումս յաղթս յայս: Եւ ասա ի զարմացման եղեալ իմ, տեսի զաշակերտն իմ բարձեալ յերկուց ոմանց մեռեալ, և էր քար լեալ ամենևնիմք յոտից մինչև ցգլուխն և ոչ կարէր շարժել բնաւ կամ խօսել. զոր և տեսեալ տրտմեցայ յոյժ, և ողբալից եղէ, և յիշեցի զբանս տեառն զասացեալն ցայն՝ որ ոչ էր զգեցեալ զգեստ հարսանեաց, եթէ կապեցէք զգորա ձեռս և զոտս և հանէք ի խաւարն արտաքին: Քանզի կապելն զանգործ լինելն գուշակէր. և սա այսպէս էր կապեալ և քարացեալ ամենայն զգայարանօք, զորս ոչ աշխատեցոյց գործել զկամս աստուծոյ ի կեանս յայս: Եւ իբրև զարթեայ ի տեսլենէն, սկսայ տխրել և հոգալ և առնել ողորմութիւն և մատուցանել պատարագ վասն նորա, և աղաչէի զկոյս անձամբն հայցել ի տեառնէ թերևս ողորմեացի նմա, և սկսայ ճիշել և խեղդել զիս պահօք և աղօթիւք, տքնութեմ և գետնախշտութեմ, և այս ի խորին ծերութիս իմ վասն նորա: Իսկ զկնի աւուրց երևեցաւ ինձ կոյս անձամբն և ասէ. ընդէր այդպէս տխրեալ լաս, ծեր դու: Եւ ես ասեմ. վասն եղբօր իմոյ, տիրուհի, զոր տեսի վիմացեալ ի վիշտս: Եւ ասէ ցիս. ոչ դու խնդրեցեր տեսանել զնա և տեսեր: Եւ ես ասեմ. այո, տիրուհի, ես խնդրեցի, այլ զինչ շահեցայ. զի չարաչար կեալ տեսի զնա, և վասն այնորիկ կոծիմ և ող-

առջի քո: Եւ եկն առ իս լի խնդութք, և շնորհակալեաց ինձ՝ եթէ վասն քո, հայր, ազատեաց զիս սուրբ անձաժինն: Եւ ասէ ցիս սուրբ տիրուհին. ահա տեսեր, ուրախ լեր, և յիշեալ զնա միշտ պատարագաւ և աղօթիւք և ողորմութիւնք, զի յոյժ օգտակարք են ամենայն ննջեցելոց:

ԻՍԱՅ ծերն՝ եթէ յորժամ ասէ սարկաւազն՝ ողջոյն տուք միմեանց, տեսանեմ զհոգին սուրբ՝ ի շրթունս եղբարցն:

ՀԱՅՐՆ՝ Յոհաննէս՝ կոչեցեալ տեսող՝ յափշտակեալ հոգւով յարուսաղէմ, ուր ժողով մեծ էր յարութեն, և ասէին զտէր ողորմեայն. և Քս կայր՝ ի գերեզմանն և դարձուցեալ զերեսն ի նոցանէ. և կոյսն սուրբ աս-

բամ: Եւ նա ասէ. գնա դու և վասն խոնարհութեան քո ցուցից զնա քեզ, զի մի տրամեսցիս: Եւ յեգուցն յանուրջս տեսի զեղբայրն զայն զի գայր առ իս ուրախութիւնք, և զի ինքն գնայր և խօսէր, և ասէ ցիս. պաղատանք քո, հայր, և աղօթք օգնեցին ինձ, և գթացաւ յիս կոյսն սուրբ, զի յոյժ սիրէ զքեզ. և աղաչեաց զտէրն Քս, և նա արձակեաց զիս ի կապանաց իմոց, զի կապանօք մեղաց իմոց կապեալ կայի ի խաւարն արտաքին: Չայս իբրեւ լուայ, ուրախ եղէ յոյժ: Եւ դարձեալ յայտնեցաւ ինձ կոյսն և ասէ ցիս. արգ. հաւատացեր, ծեր: Եւ ես ասեմ. այո, սրբուհի տիրուհի, և ցնծացաւ հոգի իմ յոյժ, զի տեսի զնա յանդորրութիւն: Եւ նա ասէ. գնա և յայտնէս յիշեսցես միշտ զեղբայրն զայն յաղօթս քո, և ողորմութիւն առնել և պատարագ մատուցանել սորա մի գաղարէր, զի սոքա յոյժ օգտակար են ամենայն փոխադրելոց անձանց:

Ի վանաց սրբոյն Սարայի հեռագոյն իբրեւ մղոնս հնգետասան բնակէր ծեր ոմն, և աշակերտ իւր էր այր սքանչելի և մեծ՝ որ կոչէր Յոհաննէս՝ և նստէր միայնակեաց: Իսկ աշակերտն ծերոյն տեսանէր հանապազօր զշիօթս և զվիշտս զոր ածէին սրարսիկք ի քաղաքին Երուսաղէմի և զանցս քրիստոնէիցն. սկսաւ հարցանել ցհայր իւր վասն գործոց որ գալոց էր, և ասէր ցնա. և արգ. ես գիտեմ, հայր, զի ոչ ինչ ծածկէ ի քէն տէր ի գործոցն որ գալոցն են ի վերայ մեր. աղաչեմ, ասա ինձ թէ առցեն պարսիկք զքաղաքս զայս Երուսաղէմ: Ասէ ցնա ծերն. ուստի գիտեմ, որդեակ, զհանդերձեալն, զի այր մեղաւոր էմ ես: Իսկ եղբայրն ոչ գաղարէր յաղաչելոյ ասել զայն նմա: Յայնժամ արտասուեաց ծերն և ասէ. դու որդեակ, կարօտիս և կամիս իմանալ զլինելոցն գործ, ահա ես պատմեցից քեզ զոր տէր յայտնեաց ինձ: Յառաջագոյն քան զհինգ աւուրս սրարապեցայ ես վասն այսորիկ հոգաւ, և տեսի զիս յափշտակեալ և կայի ի սուրբ տեղին Գողգոթայ, և ամենայն ժողովն և սղասաւորք եկեղեցւոյն գոչէին կիրէլէիսոն. և նայեցեալ տեսի զտէրն մեր Յս Քս ի վերայ խաչին բնեռեալ, և կոյս անձաժինն կայր առաջի նորա և աղաչէր զնա վասն ժողովոյն այնորիկ: Իսկ փրկիչն դարձոյց զերեսս իւր յետս և ասէ. ոչ լսեմ աղաչանաց ժողովրդեանս այսորիկ և ոչ աղաչանաց քոց, զի պղծեցին զսեղան և զտաճար և զգերեզման իմ: Եւ գնացաք արտա-

տուածածինն աղաչէր զնա, և լուաւ՝ թէ բնաւ ոչ ողորմիմ՝ դոցա, զի պղծեցին զանուն իմ: Եւ չոգաւ՝ ի խաչ դիւտն, և այն ևս լի էր աղբով. և ասէին՝ թէ անարժան սպասաւորք սեղանոյն արարին զայն, և ոչ սրբի նա եթէ ոչ հրով:

Եւստ³ հայրն Ս. Բիրիոն՝ եթէ առաջին կրօնաւորքն գործէին առաւել քան զկար մարդոյ, և մեք ըստ կարի. և յետոյ դան այլք՝ որ զկէս մեր գործեն, և ապա այլք դան՝ որ բնաւ ոչ ինչ առնեն. որ թէ լինի ոք անդ առաքինի, յառաջէ քան զմեզ և քան զհարսն մեր:

Հօրն² Իղիգոսի եբեր նաւապետ մի ոսկի: Եւ ասէ ցնա. արինիստ յերիվարն և գնա ընդ ճանապարհն Պետրոսի, և գտանես մանուկ մի լուրջ զգեցեալ. հարց զնա և տուր ցնա զոսկիդ: Եւ չոգաւ և եգիտ, և ահա նա

սուօք ամենեքեան ի տաճար Կոստանդիանու, և անդ գոչէր ժողովուրդն ողբովք կիրելէիսոն: Եւ մտեալ ի տաճարն, և ես գնացի ի անդին ուր գտեալ էր զնաջն կենսաբեր, և տեսանէի և ահա տիղմ աղբոյ ժահահոտ ժողովէր և ծովանայր ի տաճարն. և էին անդ ծեր քահանայք երկուք գեղեցկազարդք, և ես ասեմ ցնոսա. ոչ երկնչիք դուք յայ, տեսանէք զի և ոչ աղօթել կարէք ի չարահոտութէ տրդմոյս այսորիկ որ մտէ աստ: Իսկ նոքա ասեն. այս անօրէնութիւնք և մեղք են քահանայիցն որ կան աստ, և այս տիղմ են աղօթք նոցա: Եւ ես ասեմ. և ոչ կարէք սրբել զայս, զի աղօթեսցուք աստ: Եւ նոքա ասեն ցիս. հաւատա, հայր, ոչ իւրք սրբեսցի տեղս այս, բայց միայն հրով: Զայսոսիկ պատմեաց ծերն արտասուօք և ապա ասէ. և վասն իմ ել հրաման, որդեակ, զի սրով հատցի դուռիս իմ. և աղաչեցի յոյժ զտէր, և ոչ լուաւ ինձ զայս. և գիտէ զայս տէր, զի ոչ հեղի ես արիւն ի վերայ երկրի: Եւ մինչդեռ խօսէր զայս ծերն, առժամայն հասին ի վերայ բարբարոսք, և աշակերտն փախեալ թափեալ. իսկ զծերն կաշեալ հասին զգլուխ նորա, և սպանեալ զծերն բարբարոսքն գնացին: Եւ եկեալ աշակերտն սգաց զծերն, և տարեալ եգ ի գերեզմանս հարցն:

1 Ասէր հայրն Ս. Բիրիոն՝ եթէ առաջին հարքն որ նախ քան զմեզ էին, ի վեր քան զկար մարդոյ գործեցին զառաքինութիւն. իսկ որք աշխատեմք գործեմք ըստ կարի մարդոյ զճգունս. իսկ աղգք որ զկնի մեր գալոց են՝ զկէս մերոյ ճգանց ոչ կարեն կատարել. իսկ որք զկնի նոցա գայցեն՝ բնաւ ոչ ունին գործս բարիս գործել, այլ լինին օրինակ չարեաց. իսկ յայնժամ թէ գացի ոք ուրեք ճգնող և առաքինի, նա յառաջէ քան զմեզ և քան զառաջին հարսն մեր:

2 Ասէին վասն հօրն Ղունկինոսի՝ եթէ նաւապետ ոմն եբեր նմա ոսկի ի վարձէ նաւի իւրոյ. իսկ նա ոչ էառ, այլ ասէ ցնա. այս ոչ պիտոյ է ինձ աստ, այլ արասցես սէր և ել յերիվար քո և փութա ընթացեալ և գնա ընդ ճանապարհ որբոյն Պետրոսի, և գտցես անդ մանուկ զգեցեալ պատմութեան լուրջս և հարցանիցես զգործս նորա, և տուր ի նա զոսկին քո և ունիցիս վարձս բազում: Եւ ել նաւապետն յերիվար իւր և ընթացեալ փութանակի եգիտ անդ զմանուկն ի տե-

չուան առեալ երթայր կախուիլ վասն պարտուց հօրն ,
և ետ ցնա զօսկին , և դարձաւ 'ի քաղաքն :

ՀԱՅՐՆ՝ Սակար ասէր վասն աւերման Սկիւթոյ՝ ե-
թէ յորժամ տեսանէք խուցս շինեալ մերձ 'ի շամբս՝
մերձ է աւեր նորա , և երբ տեսանիցէք աստ մանկունս՝
փախերուք աստի :

ՆՈՅՆ՝ Սակար տեսանէր զսատանայ յոլով դդումս
բարձեալ՝ երթայր 'ի ներքսագոյն անապատն , և ասէ .
յո՞ գնաս : Այլ ասէ . գինի տանիմ եղբարցն , բայց չեն
լսողք թէ և գնամ : Այլ 'ի դարձն ասաց դարձեալ . լսեաց
ոք : Այլ նա ասէ . այո , Թէոպեմաոս ոմն լուաւ : Այլ չո-
գաւ անդ Սակար , և ելին ընդ առաջ նորա ոստովք ար-
մաւենեաց , և իւրաքանչիւր ոք աղաչէր առ ինքն տանել :

զին յոր ասաց ծերն , և ասէ ցնա . ո՞ր գնաս , որդեակ , և զի՞ է քեզ ,
զի հայրն Ղունկինոս առաքեաց զիս քննել զքեզ : Ասէ մանուկն . ես
ինչս բաղումս կորուսի , և արդ նեղեալ 'ի պարտականաց գնամ խեղ-
դել զիս և զերժանել 'ի չարեաց նոցա , զի ոչ ունիմ ճար հատուցա-
նելոյ . և ահա լարս այս խեղդման ընդ իս : Եւ հանեալ եցոյց նմա զչուան
խեղդմանն 'ի ծոցոյ իւրոյ : Իսկ նաւապետն հանեալ ետ ցնա զօսկին
և դարձոյց 'ի քաղաքն զմանուկն , և ինքն գնացեալ առ հայրն Ղուն-
կինոս պատմեաց զայն : Եւ նա ասէ . հաւատա ինձ , եղբայր , թէ ոչ
ժամանեալ էիր , ոչ էի անպարտ ես յարենէ նորա :

Ասէր երբեմն հայրն Սակար վասն աւերման Սկիւթոյ՝ եթէ յոր-
ժամ տեսանէք սենեակ շինեալ մերձ 'ի շամբս՝ մերձ է աւեր նորա ,
և իբրեւ տեսանէք 'ի նա ծառս՝ 'ի վերայ գրանց է . իսկ իբրեւ տեսանէք
անդ մանկունս՝ առէք զմախաղս ձեր և փախերուք , զի հասեալ է կա-
տարած նորա :

Հայրն Սակարիէ բնակէր երբեմն միայն 'ի վերին անապատն , և
էին 'ի ներքոյ անապատին բազում եղբարք . և նայեցեալ ծերն ընդ
ճանապարհն և տեսանէ զսատանայ կերպարանօք մարդոյ՝ որ գնայր
ընդ այն ճանապարհ , և երևէր իբր թէ արկեալ էր զիւրեաւ կուս-
պայք , և յամենայն հիւսս նորա կախեալ էր դդումս ինչ լի և դրոշ-
մեալս : Ասէ ցնա ծերն . ո՞ր գնաս , մեծ դու : Եւ նա ասէ . գնամ յի-
շեցուցանել ինչ եղբարցն : Իսկ ծերն ասէ . և զի՞նչ են դդումքդ այ-
դոքիկ : Եւ նա ասէ . գինի տանիմ եղբարցն բազմահամս . և եթէ ոք
ոչ հաճեսցի ընդ մինն , տամ նմա զմիւսն այլ , և ստուգիւ զմինն ա-
խորժեացէ և արբցէ : Զայս ասացեալ գնաց : Իսկ ծերն կայր և նայէր
'ի ճանապարհի գուցէ եկեացէ ընդ այն : Եւ իբրեւ ետես զնա զի գայր ,
ասէ ցնա . կեցցես : Ասէ գնն . և ո՞ր իցեն կեանք իմ : Ասէ ծերն . ընդ-
էր : Եւ նա ասէ . ամենեքեան վայրենացեալք են , և ոչ մի ոք յանձն
առնու զկամս իմ : Ասէ ցնա ծերն . և ո՞չ զոք ունիս բարեկամ այդր :
Եւ նա ասէ . այո ունիմ զմի ոք եղբայր , և նա միշտ լսէ ինձ : Ասէ ծերն .
և զի՞նչ է անուն նորա : Իսկ գնն ասէ . Թէոպեմաոս է անուն նորա :
Եւ զայս ասացեալ գնաց անտի : Եւ յարուցեալ հայրն Սակար գնաց
'ի ներքին անապատն , և ժողովեցան առ նա եղբարքն՝ արմաւենեօք ե-
լեալ ընդ առաջ նորա , և իւրաքանչիւր ոք կամէր ընդ ունել զնա . իսկ

Եւ յա չոգաւ 'ի խուղ ասացեալ եղբօրն , և իմացաւ զի ծոյլ էր , և ասէ ցնա . պահեա մինչև ցերեկոյ և ապա կարգա աւետարան և անձաշունչ գիրս , և կեր սակաւ և ննջեա չափով և հանապազ աղօթեալ : Եւ եղև նա յայնմ հետէ այր ընտիր , մինչև դարձեալ ետես զսատանայ , և հարցեալ , և նա ասաց . ապստամբեաց յինէն այրն :

Եւ յսեւ 'նոյն յ'ակար յողով դես պատեալ զաբեղայիւ մի 'ի կերպս կանանց , զի ծոյլ էր . և գնաց առ նա , չարախօսեաց զանձնէ' թէ յոյլ եմ , և 'ի ծերութե' աստ խաղալիկ եմ դիւաց : Եւ նա ասաց . անձ է ճարն : Եւ

նա խնդրէր թէ ով իցէ 'ի նոցանէ որ կոչի Թէոպեմոս : Եւ գտեալ զնա , եմուտ եկաց 'ի սենեակ նորա . իսկ եղբայրն ընկալաւ զծերն ուրախութեամբ : Եւ իբրև սարսափեցան երկոքին , ասէ ցնա ծերն . խորհուրդք չար սրտերազմին ընդ քեզ : Եւ նա ամաչէր պատմել զայն : Ասէ ցնա ծերն . ես ահա այսքանի ժամանակ ունիմ 'ի ճգնութիւնս և պատուեալ եմ 'ի բազմաց , և զիս զայսչափ ծերացեալս և լքեալս դատեն յոյժ խորհուրդք պոռնկութե' : Պատասխանի ետ Թէոպեմոս և ասէ . հաւատա ինձ , հայր , զի և զիս նեղեն այսպիսի խորհուրդք : Իսկ ծերն պատճառէր և զայլ բազում խորհուրդս և ասէր' թէ և սոքա նեղեն զիս , մինչև եբեր զնա 'ի խոստովանութի' , և ասէ ցնա ծերն . պահեսցես մինչև ցերեկոյն միշտ և աղօթեսցես միշտ և ճգնեսցիս , և ընթերցցիս զաւետարանն և զայլ անձաշունչ գրեանս . և յորժամ դան 'ի մօի չար խորհուրդք , 'ի վեր նայեաց առ անձ , և մի 'ի խոնարհ նայիր մտօք , և օգնեսցէ քեզ տէր : Եւ իբրև կարգեալ յարգարեաց զամենայն կարգ և կանոն եղբօրն ծերն , գնաց անախ յանապատ իւր : Եւ իբրև նայէր և դիտէր , դարձեալ ետես զնոյն գև և ասէ . ո՞ւր գնաս դու : Եւ նա ասէ . գնամ յիշեցուցանել եղբարցն . և գնաց : Եւ իբրև դարձաւ գևն , ասէ ցնա ծերն . ո՞րպէս են եղբարքն : Եւ նա ասէ . չարեօք լի են : Ասէ ցնա ծերն . ընդէր : Եւ նա ասէ . դժուարեալ կատաղի են ամենեքեան և բնաւ ոչ լսեն ինձ . և մին այն էր բարեկամ , և հնազանդ իմ , և այն մերժեցաւ յինէն և ոչ հնազանդի ինձ , այլ մօլի չար քան զամենեւեան . և ուխտեցի ոչ կոխել զճանապարհն զայն , բայց միայն յամին մի անգամ : Զայս ասացեալ հեռացաւ . իսկ հայրն Մակարիէ դարձաւ 'ի սենեակ իւր , և գրհանայր զնոյ :

Եւ Ասէր հայրն Մակար' և թէ գնայի երբեմն յեկեղեցին կատարել զաղօթս , և տեսի շուրջ զսենեկով եղբօր ուրեմն բազմութի' դիւաց , ոմանք 'ի կերպս կանանց լեալ զազիրս խօսելին ընդ միմեանս , ոմանք իբրև զմանկունս լկտիս լեալս աղտեղիս և փարշս ասէին բանս , այլք խաղային և պարէին , և այլք զայլ և զայլ պղծութիս առնէին և զաղբութի' : Իսկ ծերն հառաչեաց և ասէ . վայ ինձ , զի եղբայրս այս հեղգութի' կեայ , և վասն այնորիկ չար հոգիք անկարգաբար պատեալ ունին զտուն նորա : Եւ իբրև դարձաւ յաղօթիցն , եկն 'ի տուն նորա և ասէ ցնա . 'ի վիշտս մեծամեծս և 'ի փորձութիս եմ , եղբայր , և հեղգութի' կենցաղիմ . և յոյս ունիմ առ քեզ , զի թէ աղօթեսցես դու վասն իմ առ տէր' թեթեւացուցէ տէր զվիշտս իմ : Իսկ եղբայրն առնոս նորա անկեալ ասէր . թողութի' արասցես ինձ , հայր , ոչ եմ ար-

ասէ Սակար . ոչ թողից զքեզ , մինչև առնուս զիս յերաշխի՝ որ առնես վասն իմ աղօթք յամենայն գիշեր : Եւ յանձն էառ , և ՚ի յառնելն ՚ի գիշերի՝ ասէր . թըշուառ ոգի , մի աղօթք մեզ պիտի . և առնէր երկու մինչ ՚ի կիրակէն , որ եկն Սակար և տեսանէր զգլխն տրտմեալս , և մտեալ գոհանայր զաբեղայէն վասն աղօթիցն , որպէս թէ բարի եղև նմա : Եւ աղաչէր , զի երկու աղօթս արասցէ . և առնէր երկու իւր և երկու նմա : Եւ եկն երկրորդ անգամ ՚ի գոհութի , և տեսանէր զգլխն գլխիվայրեալ . և խնդրեաց երեք աղօթել , և առնէր վեց . և եկեալ Սակար տեսանէր զգլխն հեռացեալ և կրճտէին զատամուռս Սակարայ . և պատմեաց արեղային , և այնուհետև եղև ժիր :

Եւ երբեմն սուրբ հօրն Սակարայ ընդ անապատն գնալ , և ետես զբեւիար ՚ի կերպարանս ծերոյ սեաւ զգե-

թանի առնել զայդ : Իսկ ծերն ասէ . ոչ գնացից աստի և ոչ թողից զքեզ մինչև խոստացիս ինձ առնել յամենայն գիշերի աղօթս վասն իմ : Եւ լուեալ աղաչանաց ծերոյն եղբայրն՝ խոստացաւ առնել զայս : Իսկ ծերն յայն սակա արար , զի տացէ նմա սկսանել ՚ի գիշերին աղօթս : Եւ իբրև յարեաւ ՚ի գիշերի եղբայրն և արարեալ վասն ծերոյ աղօթս՝ զըջացաւ և ասէ . անձն իմ եղկելի , ծերոյն աղօթես և վասն քո ընդէր ոչ աղօթես : Եւ արար մի աղօթս վասն իւր յերկարածութեալս : Եւ արար այսպէս շաբաթ մի . և կատարէր մի աղօթս վասն ծերոյն , և մի վասն անձին իւրոյ : Եւ յաւուր կիրակէի գայր հայրն Սակար յեկեղեցին , և ետես զգլխն զայնոսիկ հեռի ՚ի տանէ եղբօրն զի կային տըխուրս և անբանս . և ծանեաւ ծերն եթէ վասն աղօթից եղբօրն տրտմեցան գեք , և ինքն ուրախ եղև յոյժ : Եւ իբրև կատարեցին զաղօթսն , գնաց դարձեալ ՚ի սենեակ եղբօրն և ասէ ցնա . աղօթիւք քո շահ եղև ինձ , եղբայր , արդ արա սէր և յաւել մի աղօթս այլ ևս վասն իմ : Եւ սկսաւ եղբայրն առնել երկուս աղօթս վասն ծերոյն և ասէր . ով եղկելի անձն , արա և վասն քո երկուս աղօթս : Եւ արար այսպէս , զմիւսն այլ շաբաթն ՚ի բուն կատարէր աղօթս չորս : Եւ դարձեալ գնայր ծերն յեկեղեցին , և ետես զգլխն առաւել տրտմեալս և հեռացեալս : Եւ դարձեալ եմուտ ՚ի տուն եղբօրն ծերն , շնորհս խոստովանէր և ասէր . ողորմութի մեծ արար ընդ իս տէր աղօթիւք քո , այլ լից զսէր քո և յաւել մի ևս այլ աղօթս վասն իմ : Եւ յաւել եղբայրն միւս ևս աղօթս վասն իւր և միւս վասն ծերոյն , և կատարէր վեց աղօթս ՚ի գիշերի զերրորդն շաբաթ : Եւ զկնի երրորդ շաբաթուն իբրև գայր ծերն ՚ի սենեակ եղբօրն , բարկացեալ գեք ծերոյն սկսան անարգել զնա , զի տրտմեցան ընդ կեալ եղբօրն : Իսկ ծերն մտեալ ՚ի սենեակն պատմեաց զայս եղբօրն և խրատեաց զնա յոյժ և պատուիրեաց զգոյշ լինել յաղօթս : Եւ եղև եղբայրն շնորհօքն ւայ և աղօթիւք ծերոյն փոյթ և ճրգնաւոր յոյժ : Եւ գեքն յորժամ տեսին ՚ի նա զշնորհսն ւայ և զգարձնաւրա , փախեան ՚ի նմանէ ամաչեցեալք :

Իբրև գայր զնաւորն Քնի Սակարի ընդ անկոխ և անհետ անապատն , ահա ետես ծեր ոմն այր՝ որ ընդգէմ ել նմա , և էր վաստա-

ցեալ, և ունէր յամենայն անդամս իւր բժժանս դեղոց
բարձեալ. և աղօթեալ Սակարայ առ տէր, և զօրու-
թեամբ անուանն այն հարցեալ՝ թէ զինչ ես բարձեալ
և որպէս խաբէս զմարդիկ, և նա բռնադատեալ ի հրեշ-
տակէն ասաց զիրաւն՝ թէ այս դեղք են նիւթ խաբէու-
թեան իմոյ: Ս ի կայ յամէն աման նիւթ և հեշտու-
թիւն ցանկութեց, որովք օծանեմն զմարդիկ. զօրինա-
պահսն՝ յամանոյս որ ի գլուխս է, և արկանեմ ի ցաւս.
և զժիր աղօթողսն՝ յամանոյս որ կայ ի յօնքս, և առ-
նեմ քուն, և ի դեղոյս որ կայ ի յունկս՝ առնեմ ան-
լոողութիւն, և որ կայ յունգունս՝ առնեմ ի սմանէ հոտս
անոյշս ի պոռնկաց, և որ կայ ի բերանս՝ աստի առնեմ

կեալ և վհատեալ յոյժ, զի անթիւ բարձեալ ունէր ի մարմին և յան-
դամս իւր ամանս ինչ ի լիս և դրոշմեալս, և կայր կապեալ ի վերայ
իւրաքանչիւր ամանոյ թևս ինչ. և զգեցեալ էր ծերն այն այր փոխա-
նակ հանդերձի նիւթ ինչ մթադին: Իսկ ծերն հարեալ զգաւազան
իւր յերկիր եկաց յաղօթս յերկարս և նայէր ի նա և դիտէր զտեսակ
նորա: Իսկ նա գողաց և սոսկաց իբր թէ երկեալ ի նմանէ: Ասէ նա
ցհայրն Մակար. զինչ առնես դու մոլորեալ յանապատս յայս: Ասէ
հայրն Մակարի. զի՞նչ խնդրեմ, և փախչիմ ի մոլորութենէ. այլ դու
ո՞վ ես, ծերունի, ասասցես ինձ, զի օտար տեսանեմ զդէմս քո ի բնու-
թենէ մարդկան, ասա ինձ ո՞ր իցես դու և զինչ են անօթքդ այդորիկ
զոր բարձեալ տանիս դու: Իսկ նա թէսկտ և ոչ կամաւ, այլ ուղիղ
ասաց՝ թէ ես եմ սատանայ և կոչի անուն ինձ սագայէլ, և անօթքս
այսորիկ դիւթութիւնք իմ են՝ որովք բազմագէմ և բազմօրինակ ձգեմ
առ իս զմարդիկ, և իւրաքանչիւր մարդոյ ըստ իւրում կամաց խառ-
նեմ զգեղս խաբէութեւն, և թեովք այսորիւք ցանկութեք խորտակե-
ցից զորս հնազանդեն ինձ, և յանկուծն նոցա ցնծասցէ անձն իմ: Իբրև
լուաւ զայս հայրն Մակար, առաւել զօրացաւ և ասէ ցնա. երգմեն-
ցուցանեմ զքեզ ի տէր Քս, որ ետ զքեզ կոխան հրեշտակաց իւրոց
ի սկզբանէ, զի յայանեսցես ինձ զիւրաքանչիւրն ի դեղոց քոց ըզ-
միտս. զի վասն այսորիկ երևեցար, որպէս զի յայանի լինիցի մեզ բա-
ղում հիւսս խաբէութեց և նենգաւոր նետից քոց հրակիզութիւն, և ոչ
երբէք հնազանդեսցուք չար կամաց քոց: Պատասխանի ետ բելիար և
ասէ ցհայրն Մակար. ես պատմեմ քեզ, այլ ոչ կամաւ իմով զարուեստ
խաբէութեց իմոց, և դու ուսցիս զպատճառ և զգործ իւրաքանչիւր
ամանոց և զդիւթութեանց նոցա: Արդ եթէ գտանիցեմ զոք որ միշտ
խորհեսցի յօրէնս այն, խափանեմ զնա այսպէս. զի գնեմ ի գլուխ
նորա ցաւս և երկունս յամանոց որ ի գլուխս իմ է՝ հեղուով զայն ի
գլուխ նորա. իսկ որ արթունն իցէ և կամիցի աղօթել և փառաբանել
զի՞նչ, առնում ի դեղոյ ամանոյ որ կայ ի յօնս իմ, և օծանեմ զայն
թեով ի յօնս նորա, և անկեալ նիրհէ և ննջէ. իսկ յայս անօթոյ որ
կախեալ կայ յունկն իմ, կայ ի նմա գեղ անհնազանդութեւն, և սովաւ
առնեմ զմարդ զի մի լուիցէ զբանս ճշմարտութեւն որք խնդրեն կեալ.
Իսկ գողոշի որ ելանէ ընդ ոնգունսն իմ, նովաւ շարժեմ զմանկունս
ի պոռնկութիւն գնելով զսա ի հոտս խնկոց. իսկ դեղովք ամանոյ բե-

որկրամոլութի շատախօսութի ստութի խաբէութի և
որ ինչ բերանոյ են ֆաաք, և 'ի դեղոյ պարանոցիս առ-
նեմ հպարտութի սնափառութի, և 'ի լանջացս տամ
դեղ մոռանալոյ զյաւիտենական կեանսն. իսկ որ կայ
յորովայնս՝ աստի առնեմ անասունս և գազանս, և 'ի
սորտոյս՝ դարչելի պղծութիս և զխառնակութիս. իսկ
'ի յոտիցս դեղոյ 'ի գողութի գրգռեմ, և յուսոյս և 'ի
բազկացս և 'ի թիկանցս և 'ի միջացս 'ի կռիւ և յոխա-
կալութի և յընչասիրութի յորդորեմ. բայց դու երբէք
ոչ հանգուցեր զիս: Այլ ասէ սուրբն Մակար. սաստես-

րանոյս փաղաքէալ թովեմ զպահեցողս առ իղձս կերակրոց և յղփու-
թեանց, և սովաւ դնեմ 'ի նոսա զչարախօսութիւն և զզազրալի բանս
պղծագործութեց. և յամենեւեան սերմանեմ զսերմն գործոց իմոց՝
յորմէ ժողովեն ինձ զպտուղ մշակութե իմոյ որք հնազանդին ինձ:
Դարձեալ հպարտութե և ամբարտաւանութե օծանեմ 'ի մարդ ըզ-
դեղ պարանոցի իմոյ, և աստի տամ տուփեւոցն իմ զգործս կենցա-
ղոյս, զփառս և զհպարտութիւնս՝ զոր բարիս կարծեն հեռացեալքն
յայ. իսկ որ 'ի լանջս իմ է ամանք իմոյ մաածութեց խորհրդոյ՝ տամ
ըմպել գինի յարբումն անօրէնութեց և խաւարեցուցանեմ զմիտս բա-
րեսլաշա՝ որք յիշել կամին զյաւիտենական կեանս, և տամ մոռանալ
զնոսա. իսկ ամանք այս որովայնի իմոյ լի են անմտութե որով անպատ-
կառն անմտութե իբրեւ զանասունս առնեմ հիացմամբ և գազանաբա-
րոյ գործել տամ զչար, և խաւարաւ և մթով ընում զկեանս նոցա.
Իսկ 'ի սորտոյ իմ ամանոյ որ դեղն է՝ նովաւ շարժեմ 'ի պղծութիս
և 'ի խառնակութեմն ընդ միմեանս դարչաբար. իսկ 'ի ձեռաց իմ ամա-
նոց ելանեն հեռք և նախանձք և սպանութեք, որք են իմ հաճելիք և
ըղձալի գործ. իսկ որ 'ի յուսս և 'ի թիկունս իմ են դեղք խաւարազ-
գեաց իմոց փորձութեցն, յորմէ կռուիմք զօրաբար ընդ նոսա որք պա-
տերազմին ընդ իս, և խորխորատ դնեմ նոցա 'ի ծածուկ 'ի թիկանց
իմոց, և ձգեմ զնոսա անդ որք յուսան 'ի զօրութի իւրեանց. իսկ մէջք
և անդամունք իմ զոր տեսանես լցեալ մինչև յոտս, ամենեքեան ցանցք
են և որոգայթք և լարք խաբէութե իմոյ՝ որով խոտորեմ զբազումս
յուզիղ ճանապարհէն, և խափանեմ գնալ 'ի շաւիղս բարիս, և 'ի չար
ճանապարհս իմ և 'ի թիւրս չըջեցուցանեմ. զի ես նստեալ կամ 'ի
մէջ ճանապարհի կենաց և մահու, և գթեցուցանեմ 'ի ճանապարհէ
կենաց զորս կամին գնալ, և ձգեմ 'ի շաւիղս մահու: Իսկ յարտօրայս
իմ և յանդս սերմանեմ փուշս և տառաշս՝ որոց մշակք ուրանան ըզ-
բանն ճշմարտութե: Իսկ դու ոչ երբէք կամեցար լսել ինձ և ոչ մի ան-
գամ, զի ունէի միսթարիլ յայն, և սովաւ արտմեցուցանես զիս. զի
ունիս դու զէն հզօր և անյաղթելի՝ յորմէ երկուցեալ կամիմ գնալ առ
բարեկամս իմ և ծառայս, զի քո է տէր քաղցր և բարերար որ ողորմի
և սլահէ զքեզ և զընկերս քո 'ի լարից իմոց: Իբրեւ լուաւ զայս ամե-
նայն հայրն Մակարիէ, կնքեաց զինքն պատուական խաչիւն և ասէ.
օրհնեալ է անձ՝ որ ետ զքեզ կոխան ծառայից իւրոց, որ և զիս սլա-
հեացէ մինչև ցվախճան ամբողջ 'ի մոլորութեց քոց, որպէս զի յաղ-
թեցից քեզ դառղիդ չարեաց, փախիր յայսմհետէ, բելիար, յաղթեալ
'ի փրկէն Յսէ. Քսէ որդւոյն այ, և մի մերձենար 'ի փոքունս յայնո.

ցէ 'ի քեզ Վհս անն իմ օրհնեալն յաւիտեանս : Եւ չիք եղեալ բարձաւ , և նա ետ փառս ան :

Եւ 'մի երթայր և երկու հրեշտակք ընդ նմա . և 'ի գիպեալն գիշոյ ինչ՝ կալաւ զքիթն ծերն և հրեշտակքն : Եւ 'ի հարցանեալն ծերոյն՝ թէ և ձեզ հօտ գայ , ասեն՝ ոչ , այլ վասն քո սրտի արարաք . այլ մեզ հօտ 'ի մեղաւորէ գայ 'ի հոգւոյ՝ որ հօտեալ է նովաւ :

Իսկ 'միայնաւոր մի միայն աղօթէր մինչև ցերեկոյ , և գտանէր պատրաստ հաց ջերմ և ուտէր : Եւ զկնի եկն եղբայր , և ետ նմա գործ աղաչանօք . և առ և ոչ եգիտ զհացն , և ննջեաց տրտմեալ : Եւ ասէ ցնա տէր . յորժամ ինձ մենակ աշխատէիր՝ ես հոգայի զքեզ , և երբ այլում գործեցեր՝ անտի կեր :

ՀԱՐՑԱԻ՝ 'ի հարանցն կուսան ծերունի մի՝ թէ որ

սիկ որք գնան ընդ նեղ և ընդ գծուարին ճանապարհս կենաց , և մեկնեա յանապատականաց : Չայս իբրև ասաց սուրբն , եղև նա իբրև ըզ ծուխ հնոցի , և ցրուեալ յօգս անյայտ եղև : Իսկ սուրբն եգ ծունր եկաց յաղօթս և ասէ . փառք քեզ , Քս , ընդ հօր և սուրբ հոգւոյն , որ ես ապաւեն ալեկոծելոց և փրկուի յուսացելոց 'ի քեզ :

Ասէին վասն ծերոյ ումեմն՝ եթէ գնայր նա ընդ յանապատս և երկու հրեշտակք գնային ընդ նմա , մինն ընդ աջմէ և միւսն ընդ ահեկէ նորա . և 'ի գնալն գիպեցաւ գէշ ինչ նեխեալ 'ի ճանապարհին , և ծածկեաց ծերն զհոտոտելիս իւր 'ի ժահահոտութեն , և արարին այնպէս և հրեշտակքն : Եւ իբրև հեռացան , ասէ ցնոսա ծերն . և ձեզ ևս գիպի այս չար հօտս : Իսկ նոքա ասեն . ոչ , այլ վասն հաճոյից քոց արարաք զայս ծածկել զնոսանս մեր , զի ոչ ինչ չարահոտութիւն կենցաղոյս կարէ մերձենալ 'ի մեզ , բայց միայն ժահահոտութիւն հոգւոց մարդկան որք կան 'ի մեզս՝ գիպին մեզ և աաղակացուցանեն ըզ սիրտս մեր :

Եւ 'ծեր ոմն էր որ բնաւ ոչ ինչ գործէր , այլ միշտ աղօթէր զտիւ և զգիշեր . և յերեկոյին իբրև մտանէր 'ի սենեակն , գտանէր հաց ջերմ և անուշահամ , զայն ճաշակէր և գոհանայր զայն . զայս արար ամս բաղումն : Եւ այլ եղբայր գնաց առ նա և ասէ ցնա . ոչ է բարւոք դատարի կեալ , այլ գործեա ձեռօք : Եւ ետ նմա արմաւ և ուսոյց զնա հիւսել և կարել . և իբրև գործեաց և յերեկոյին եմուտ 'ի սենեակն , ոչ եգիտ զհացն զայն անդ , և ննջեաց տրտմեալ և նքթեալ : Եւ երևեցաւ նմա ոմն 'ի գիշերի և ասէ ցնա . յորժամ վասն իմ պարապեալ էիր՝ ես կերակրէի զքեզ , և արդ զի գործել սկսար՝ գործք քո կերակրեսցէ զքեզ : Վասն այսորիկ այլ ոչ ևս գործէր ծերն , այլ գարձեալ սկսաւ պարապել յաղօթս 'ի տուէ և 'ի գիշերի և ասէր . կատարեալ գործ իցէ յաղօթսն աշխատել :

Պատմէր մեզ զայս ծեր ոմն մեծ՝ եթէ էր ոմն կոյս ծերացեալ յոյժ հասակաւ . որ ուղիղ էր յերկիւղն ան և փոյթ լեալ յամենայն առաքինութիւն և սուրբ յամենայնի , որ կոչէր Աննա : Իսկ ես հարցի սորա որպէս զի պատմեսցէ ինձ զօրինակ հեռանալոյ իւր յաշխարհ : Իսկ նա հառաչեաց և ասէ ցնա . ես , ով սքանչելի և պատուական հայր ,

պէս ելեր յաշխարհէ : Այլ ասաց. ունէր հայր հեղ և բա-
րի և հիւանդոտ և մշակ, որ 'ի ժամ մահուանն այն-
քան վատախառն էր օդն՝ որ զկնի չորս աւուր հազիւ ե-
տուն հողոյ. և մայր ունէր լի ամենայն չարեօք, և մե-
ռաւ 'ի բարի աւուր՝ անցաւ կացեալ զաւուրս իւր : Այլ
կոյսն կայր 'ի տագնապի՝ թէ զոր ընտրեցէ ճանապարհ,

դուսար էի հօր հեղոյ և խոնարհի և սրբոյ՝ որ էր քաղցր առ ամենե-
սեան, այլ հիւանդ մարմնով, մինչ զի զամենայն աւուրս իւր մաշեցաւ
ցաւօք 'ի մահիճս իւր, և այսպէս հանդարտութիւն կայր 'ի ցաւս իւր,
մինչ զի հազիւ խօսէր ինչ հարցողացն զնա. այր գեղաբնակ էր, այլ
մեծատուն էր յոյժ. գործէր զերկիր, և զպտուղ նորա ծախէր 'ի պէտս
մեր և կարօտելոց. այնպէս հեղ էր, մինչ զի համր կարծէր 'ի բազ-
մաց : Իսկ մայրն իմ ամենակիմօ օտար և ընդդէմ էր գործոց հօր իմոյ,
զի զարդարէր զկնքն և պճներ առաւել քան զպատշաճն, և այնպէս
լեզուանի և չորաբան և յանգուգն էր՝ իբր թէ ամենայն անդամք իւր
լեզու էր. և էր 'ի նմա շփոթմունս և կռիւս և աղմուկս բազումս զտիւ-
ն և զգիշեր. իսկ զգինարբումս և զարբեցումի և զշալուութիւն ընդ ա-
րանց՝ ունէր անյագ և անթիւս, և այնպէս ծախէր զամենայն գոյս տան
իւրոյ պոռնկապէս. զի որչափ և բազում գտանէր մօտք գոյից որ
գայր 'ի ձեռին նորա՝ ոչ էր բաւական նմա և ոչ օր մի, զի նմա հա-
ւատացեալ էր հոգս տան մերոյ 'ի հօրէ իմմէ : Իսկ զմարմին իւր այն-
պէս ետ 'ի գարշելի պղծութիւն, մինչ զի սակաւք զերծան 'ի գեղէն
յայնմանէ 'ի լարից պոռնկութեւ նորա և անառակութեն և գարշու-
թեանն : Եւ ոչ երբէք դիտաւ նմա հիւանդութի մարմնոյ և ոչ ինչ
ցաւադնեաց նմա, այլ 'ի ծննդենէ մինչև ցմահ կատարեալ առողջու-
թեամբ եկաց 'ի չարիս : Եւ եղև մեռանել բազմամօք հիւանդութեամբ
հաշելոյ հօր իմոյ, և առժամայն խառնակեցան օգք, շարժեցան հող-
մունք և որոտմունք և հատանէին կայծակունք սաստիկք, և անձրեք և
հեղեղք. և ոչ եղև հանդարտել օգոյ՝ մինչև մնաց առանց թաղման մե-
ռեալ հայր իմ զերիս աւուրս : Ասան որոյ արք գեղջն շարժէին զգը-
լուխս իւրեանց, սքանչանային և ասէին. ով չար այր սա, որ կայր 'ի
միջի մերում, սա թշնամի նայ էր, զի զկեանս իւր յանկողին և 'ի ցաւս
ծախեաց, և արդ հող զնա ոչ ընդունի մեռեալ : Այլ թէպէտ և դը-
ժուարին էր թաղել զնա 'ի խնտութե օգոյն, այլ զի մի նեխեալ լուծ-
ցի և անմուտ արասցէ զտուն՝ վասն այսորիկ բազում աշխատութեամբ
հանեալ թաղեցաք զնա որքան կար էր : Արդ իբրև էառ մայրն իմ ա-
ղատութի յառնէն, առաւել լիրբ և անպատկառ ձգեաց զմարմին իւր
յանառակութի պոռնկութե, մինչ զի յայանի պոռնկանոց արար ըզ-
տուն իւր. և այնչափ յաւել յանառակն պոռնկութի և 'ի յղբութի
և 'ի յարբեցումի, մինչև ոչ ինչ մնաց մեզ 'ի հայրենեաց և 'ի ստա-
ցուածոց մերոց : Իսկ յորժամ եհաս ժամ մահու նորա, ասելի է թէ
բնաւ ասիւ իշխեաց մահն տիրել նմա, և մինչ մեռաւ, այնպիսի եղև
փոյթ ամենայն մարդկան պատուել և պահել և սգալ զնա, մինչ զի
թուէր թէ և օգք սպասէին թաղման նորա : Իսկ զկնի մահուան ծնո-
ղաց իմոց ելի ետ 'ի հասակ մանկութեան՝ մինչ զի զգացի զշարժու-
մն բնութեան մարմնոյ : Եւ 'ի միում գիշերի մինչ ննջէի 'ի մահիճս
իմ, սկսայ խորհել 'ի մօի և ասել՝ եթէ զորոյ ընտրեցից զկենցաղ, ըզ-
հօր իմոյ զհեղութի և զանմեղութի և զսրբութի ընտրեցից. այլ նա և

զհօրն թէ զմօրն : Եւ տեսանէ զմեծ ոմն , որ ասէ ցնա-
եկ տանիմ՝ զքեզ տեսանել զծնողսն : Եւ տարաւ առ
հայրն՝ որ կայր 'ի դրախտի , և առ մայրն՝ որ կայր 'ի գե-

ոջ մի ինչ բարի կրեաց յերկրի , այլ զամենայն ժամանակս կենաց իւ-
րոց ծախեաց 'ի ցաւս և 'ի վիշտս , և այնպէս դժուար ել յերկրէ՝ մինչ
զի և հողն ոչ ընկալաւ զնա . զի թէ հաճոյ էր նոյն քաղաքավարու .
թիւն նորա , ընդէր անկաւ յայսքան չարիս : Այլ կենցաղ և գործ մօր
իմոյ ապա բարի էր , և զմարմինս տալ 'ի սղծութի և 'ի հեշտալիս աշ-
խարհիս . քանզի ոչ ինչ եթող նա յամենայն գարշելի գործոց զոր ոչ
կատարեաց , զի պոռնկութիւն և արբեցութեամբ կատարեաց զամենայն
կեանս իւր և առողջութիւն և խնդութիւն : Եւ արդ այսպէս լաւագոյն է
կեալ , և ես զոր տեսի աչք իմովք՝ ընդէր կասկածիմ : Եւ արդ այս-
պէս խոտորեցան միտք իմ գնալ ընդ ճանապարհ մօր իմոյ : Այլ բա-
րերար և մարգարէրն նոյն ոչ եթող կորնչել զիս . զի մինչ զայս խոր-
հուրդ ընտրէի , ննջեցի . և տեսի զի եկաց մերձ իմ այր մի մեծ հասա-
կաւ և ահաւոր տեսլեամբ և ասէ ցիս բարկացեալ դիմօք և ահարկու
ձայնիւ . զի՛նչ են խորհուրդքդ այդոքիկ զոր մտածես դու : Իսկ ես
սոսկացայ 'ի տեսոյ նորա և ոչ կարացի խօսել և ոչ նայել 'ի նա : Եւ
նա ասէ . սպասեա ինձ զի՛նչ խորհիսդ : Եւ իմ զարհուրեալ յահէն՝
ասեմ . ոչ գիտեմ : Եւ նա ասէր ինձ զամենայն զիմ , և ասէ ցիս . ոչ
զայստակ խորհելի դու : Իբրեւ զայս տուաց , ես իսկ զամենայն պատ-
մեցի նմա : Իսկ նա ասէ ցիս . արդ եկ ընդ իս և ցուցից քեզ զհայր քո
և զմայր , և տես թէ որպէս և կամ ուր են , և ապա որոյ կեանք հա-
ճելի թուեսցի քեզ զայն ընտրեսցես : Եւ կալեալ զձեռանէ իմմէ տա-
րաւ զիս 'ի դաշա մի մեծ , որ լի էր բազմազան դրախտիւք , և ծառքն
լի ծաղիօք և պտղովք ցանկալեօք՝ զոր ոչ կարող իցէ լեզու պատմել , և
բոխէին անդ աղբիւրք սուրբք և վաակք գեղեցիկք , և շնչեր անդ օդք
անուշահոտք . և ով կարող իցէ պատմել զփափկութիւն որ էին անդ :
Եւ իբրեւ չըջէաք անդ , ընդդէմ ել մեզ հայրն իմ պայծառ զգեստիւք
զարդարեալ , և համբուրեաց և հարցանէր զիս : Իսկ ես փարեցայ զնո-
վաւ և աղաչէի լինել առ նմա անդ : Եւ նա ասէ ցիս . արդ ոչ է հնար
լինել քեզ աստ , որդեակ , այլ թէ զհետ գործոյ իմոյ գնաս՝ գաս դու
աստ 'ի ժամանակի իւրում : Եւ կալեալ զձեռանէ իմմէ բերողն իմ և
ասէ ցիս . եկ և տես արդ զմայր քո : Եւ հանեալ զիս անտի տարաւ 'ի
տեղի ինչ դժուարին և չար , և եմոյծ զիս 'ի տուն մթին՝ վայ ասելով ,
որ լի էր ողբովք և կոծիւք . և եցոյց ինձ անդ հնոց հրոյ բորբոքելոյ և
ձիւթ եռացեալ և ահարկու վերակացու , և էր սոսկումն և դողումն և
կիզումն և կրճատել առամանց : Եւ նայեցեալ տեսի անդ զմայր իմ 'ի
հնոց հրոյն թաղեալ մինչև ցալարանոցն , և կրճատէր զառամունս իւր
'ի մէջ հրոյն , և անքուն որդունքն ծծէին զնա : Եւ իբրեւ ետես զիս ,
սկսաւ կոծել և ասել . վայ զիս , որդեակ , 'ի չար գործոյ իմոյ . վայ զիս
յանօրէնութեց իմոյ , զի զամենայն բանս դրոց ընդունայնս կարծէի ,
և ոչ հաւատայի զընացողացն տանջանս , և սղծութիւն և արբեցութիւն
ծառայեցի . և արդ յաղադս փոքր աւուրց գարշելի ցանկութեց չա-
րաչար հարուածիմ , և ահա սակս արհամարհելոյ զպատուիրանս
տեառն կրկին առնում զհատուցումն , և հասին ինձ անթիւ չարիք
իմ : Ահա ժամ ողորմութիւն և օգնականութեան . արդ յիշեսցես , որ-
դեակ , զանունդն զոր ունիս յինէն , և տուր ինձ զփոխարէնն բարե-
գործութեւ . և ողորմեա ինձ , որդեակ , խորովելոյս 'ի հնոցի հրոյս . և

հենի . և նորա զարթուցեալ՝ ետ զինքն սրբութեան
կուսութեան :

ՉՈԳԱՆ՝ հարկահանք թագաւորին առնուլ և յա-
բեղայիցն , յորում կայր հայրն Վմոն՝ որ ասաց . մի եր-
կրնչիք , պահեցէք և աղօթեցէք , և ես երթամ առ թա-
գաւորն և յետ երկոտասան աւուր գամ : Եւ մտեալ ՚ի
սենեակն աղօթէր . և որք գիտէին՝ տրտնջէին . մինչ
յետ հնգետասան աւուր եկն , և ունէր գիր կնքեալ մա-
տանեաւ թագաւորին և ձեռնագրեալ Վղէքսանդրի իշ-
խանացն , և էր առեալ յայնմ գիշերի սքանչելեօք :

Գթա յիս , որդեակ , մատնելոյս տանջանաց . օգնեա ծնողի քո վշտա-
ցելոյ , և տուր զձեռն քո յօգնել ինձ : Իսկ ես ողբայի ցաւագին , և
ոչ իշխէի տալ ձեռն յահէ վերակացուացն : Եւ նա դարձեալ ասէր
արտասուօք . որդեակ , օգնեա ինձ . որդեակ , մի մոռանար զողբս մօր
քո . յիշեսցես զերկունս իմ՝ զոր կրեցի ՚ի ծնունդ քո , և մի թողուր
զիս կիզուլ ՚ի հնոցիս յայս : Իսկ ես նեղեալ ՚ի ձայնէ և արտասուաց
նորա , և խեղագարեալ լեալ ձգեցի զձեռն իմ հանել զնա . և իբրեւ
արարի զայս , կիզեաց հուրն զձեռն իմ , և սկսայ լալ և ողբալ ՚ի ցա-
ւոցն : Եւ լուեալ զձայն լալոյ իմոյ որք էին ընդ իս ՚ի տանն և սկսան
հարցանել՝ զինչ լաս . զի զարթուցեալ էի : Եւ եկեալ տեսին զի կի-
զեալ էր ձեռն իմ . և հարցին յիս՝ զինչ է այս , և ես զամենայն պատ-
մեցի նոցա : Եւ յայնմհետէ հետևեցայ ըստ կարի իմում կենաց հօր
իմոյ և կամեցայ գնալ զհետ քաղաքավարութեան նորա . ահա ին-
նսուն ամ է որ եցոյց ինձ աստուած վասն ողորմութեան իւրոյ թէ
որպիսի տանջանք միան չարագործաց : Զայս պատմեաց մեզ երանե-
լի կոյսն , զոր ինքն հաւատացեալ էր ՚ի տեսլենէ անտի . և ասէր՝
թէ անպատմելի է բարիք արդարոցն և անբերելի տանջանք մեղա-
ւորաց : Արգ մէք հետևեսցուք խրատու սորա , զի երանութեանն այն-
միկ արժանի լիցուք :

Ի Գնաց իշխան ոմն ՚ի լեառն պիլիտացւոց և կամեցաւ պահանջել
հարկս ՚ի կրօնաւորացն իբրեւ յաշխարհականաց : Եւ ժողովեցան ամե-
նայն եղբարքն վասն այսորիկ առ հայրն Անտոն , և ընտրեցին զոմանս
՚ի նոցանէ զի առաքեսցեն առ թագաւորն : Ասէ ցնոսա հայրն Ամո-
նաս . ոչ պիտոյ է աշխատել սոցա և գնալ , այլ հանգարտեցէք ՚ի սե-
նեակս ձեր և պահս կալէք շաբաթս երկուս , և ես միայն առնեմ զայս
գործ կամօքն մայ : Եւ գնացին եղբարքն ՚ի սենեակս իւրեանց , և ծերն
հանգարտեաց ՚ի սենեկի իւրում : Իբրեւ լցան երկոտասան աւուրքն այն
պահոցն , տրտմեցան եղբարքն վասն ծերոյն , զի տեսանէին ՚ի սենեկի
իւրում , և ասէին . մոռացաւ ծերն զգործ մեր զայն : Իսկ յաւուր չո-
րեքտասան կարգի ժողովեցան եղբարքն ՚ի միասին , և եկն առ նոսա
ծերն և ունէր զհրովարտակ արքայի կնքեալ մատանեաւ արքունի :
Իբրեւ տեսին զայս հարքն՝ սոսկացան և ասեն ցծերն . Էրբ բերեր զայս
թուղթ : Ասէ ծերն . հաւատացէք ինձ , եղբարք , զի յայնմ գիշերի
գնացի առ թագաւորն և ետու գրել զայս գիր , և կնքեալ և եկեալ
յԱղէքսանդրիա ցուցի իշխանին և ստուգեցի յիշխանացն , և ահա եկի
առ ձեզ : Եւ լուեալ զայս հարցն երկեան յոյժ և երկիր պագին նմա ,
և այլ ոչ երբէք խօսեցաւ իշխանն ընդ նոսա :

ՍՈՒՐԱՆ* Պափնոտի ցանկացաւ շրջել ընդ անապա-
տրս և տեսանել զծառայս տեառն : Այլ գնացեալ զչորս
տիւ և զգիշեր՝ լքաւ 'ի վաստակոյն և 'ի քաղցոյ : Այլ
երևեալ նմա այր մի փառաւոր և զօրացոյց զնա օծանե-
լով զշրթունսն : Այլ չոգաւ այլ ևս աւուրս և գիշերս
չորս , և գտեալ քարայր մի փակեալ դրամբք և մտեալ
ետես ծեր մի նստեալ , և իբրև չէառ զողջոյն՝ մերձե-
ցաւ ձեռամբն , և եղև իբրև զփոշի , և ետ զնա հողոյ
արտասուօք : Այլ չոգաւ անդ յոլով աւուրս , և տեսեալ
ոտնահետս նստաւ առ երեկս , և տեսանէր ջոկս գոմի-
շաց և ծեր մի 'ի մէջ նոցա , ծածկեալ հերօք . և աղօ-
թեալ տեսին զիրեարս : Այլ պատմեաց նմա եթէ Տի-
մոթէոս է անուն իմ . և էի 'ի միաբանակեացս , գործէի
կտաւս , և յազդմանէ չարին գնացի առանձին 'ի ճանա-
պարհս , շինեցի հիւրանոց և գործէի զարուեստն և առ-
նէի յոլով ողորմութիւն ընդունելով հիւրս , և վասն ա-
րուեստին անկայ 'ի մեղս կնոջ վեց ամիս : Այլ հարեալ
զիս խղճի մտացս՝ եկի յանապատս . և 'ի յոլով տագնաւ
պոյն չկարէի կանգնել , և ընդ գետին թաւալմամբ կա-
տարէի զաղօթսն : Այլ կալաւ զիս ցաւ լերդի , և եկն
ոմն փառաւոր և ասէ . զի է քեզ : Այլ ասեմ . այո տէր ,
ցաւ է լերդիս : Այլ բուռն հարեալ պատառեաց զկողս
և հանեալ եցոյց զլերդս իմ , և սրբեալ զցաւն՝ եդ 'ի
տեղւոջն և ասէ . ահա ողջացար , այլ մի մեղանչեր : Այլ
եղև անարատ , և հանդերձն հնացեալ անկաւ . և եմ
աստ ամս երեսուն : Այլ ոչ ետ նմա կալ զայն գիշերն ,
ասելով՝ թէ չկարես տեւել պատերազմաց դիւաց : Այլ
գնացի զհնգետասան օր և գտի զմեծն Մովսրիոս , որոյ
հեր գլխոյն ծածկէր զամենայն մարմինն , և բանջարով
ծածկեալ էր զմէջն . որ և պատմեաց զինքենէ՝ որ 'ի ման-
կութէն եղև ընդ հարիւր եղբարս միաբանից սրբազու-
նից . և զի գովէին զառանձնականութիւն՝ որ Աղիայի և
Հոհաննու նման գործէ , զի զնձ միայն ունին յոյս յա-
մենայն վիշտս որ հանդիպի , և ոչ զոք 'ի մարդկանէ : Այլ
պա 'ի գիշերի միում ելեալ գայի , և առաջի իմ երևե-
ցաւ լոյս . և երկեայ և կամէի դառնալ : Այլ եկն առ իս
հրեշտակ տեառն և ասէ . մի երկնչիւր , եկի 'ի տեառնէ

* Համապատասխան է վարդապետ Տիմոթէոսի և Ռեպիդիոսի . շուրջ ընդհանրապէս
յեղ 165 . հար . Ա :

զգուշանալ քեզ : Այլ գնացաք ընդ անապատս եօթն մի
 լոն և հասաք 'ի յայր մի փակեալ . և բախեալ ել ծեր
 մի փառաւորեալ երեսօք և ասէ . բարի եկիր , եղբայր
 Սնոփրիոս : Այլ ողջագուրեալ զիս ագոյց առ իւր զա-
 ւուրս , և ասա տարաւ զիս հեռագոյնս և եբեր յայրս
 յայս . և եղև ընդ իս աւուրս երեսուն , և ուսոյց ինձ
 զամենայն որպիսութի պատերազմի դիւաց և զխրատն
 համբերութե , և գնաց յինէն . և 'ի տարւոջն հետ մի
 տեսանէր զիս՝ մինչև փոխեցաւ առ Վհ , զոր եղի ըզ-
 սուրբ նշխարս նորա մօտ առ իս . և եմ աստ ամս վաթ-
 սուն և հինգ : Այլ արմաւենիդ որ կայ առ իս , բերէ եր-
 կոտատսան բազուկս 'ի տարւոջն , և լինի ինձ բաւական
 բազուկ մի յամիսն : Այլ հրեշտակ տեառն մխիթարէ զիս
 և զամենեւեան որք են յանապատի աստ 'ի մարմին և
 յարիւն որդւոյն ւն : Այլ յորժամ կարօտի ոք 'ի տեսիլ
 մարդոյ , վերացուցանէ յերկինս և ցուցանէ զարդարսն
 և զսրբոց հոգիսն , և մոռանալք զամենայն վաստակ և
 զաշխատութի : Այլ ասելով զբանս՝ լուսաւորեցան ե-
 րեսք նորա իբրև զարեգակն , և ասէ ց՝ Պափնոտիս . որ-
 դեակ , ես այսօր կատարեմ զընթացս իմ . եթէ ոք յա-
 նուն իմ պատարագ մատուցէ տեառն , կամ զհայր մեր
 որ յերկինսն ասասցէ , կամ եղբարս կերակրեսցէ կամ
 խունկս ծխեսցէ տեառն , ես յիշեմ զնա յաղօթս , և հա-
 մարեսցի զնա տէր յառաջին ժամու 'ի սկզբանն : Այլ օրհ-
 նեաց զՊափնոտիս և ասէ . մի գտցէ 'ի քեզ թշնամին ա-
 րատ ինչ առաջի ահեղ ատենին Վհի յանդիմանել ըզ-
 քեզ , այլ տացես պատասխանի ամենայն վարուց քոց :
 Այլ ասացեալ զայս հանգեաւ : Այլ Պափնոտեայ պա-
 տեալ զսուրբ նշխարս նորա ետ հողոյ . և ինքն խնդրէր
 յնց մնալ 'ի տեղւոջն , և առժամայն փլաւ դադարքն ,
 և արմաւենին անկաւ : Այլ նորա գիտացեալ թէ ոչ է
 հաճոյ տեառն բնակելն նորա անդ , և յարուցեալ գնայր .
 և հրեշտակ տեառն երևեալ մխիթարէր զնա և առաջ-
 նորդէր : Այլ յետ չորս աւուր դիպեցաւ չորս ծերունեաց՝
 որք և ասացին . բարի եկիր , եղբայր և գործակից Պափ-
 նոտիս , որ ամփոփեցեր զսուրբն Սնոփրիոս . զի տէր ե-
 ցոյց մեզ զգալուստ քո այսօր , զի վաթսուն ամ է որ ոչ
 զոք տեսաք 'ի մարդկանէ բաց 'ի քէն : Այլ յաղօթս կա-
 ցեալ նստան . և տեսեալ առաջի իւրեանց նկանակ հինգ

սպիտակ և փափուկ՝ որպէս թէ նոր իցէ առեալ ՚ի թոն-
րէ, և կերեալ գոհացան և ասէն. վաթսուն ամ է որ
աւուրս չորս նկանակ տայ մեզ անձ, և այսօր հինգ ա-
ռաքեաց ողորմածն անձ: Այլ զգիշերն հսկեցին, զի կի-
րակի էր վաղն, և ասացին ինձ. գնա, եղբայր, յԱգիպ-
տոս և պատմեա զմահն մեծին և զմէնջ, զի յիշեսցեն
յօգուտ իւրեանց: Այլ հարցեալ զանուանս նոցա՝ ոչ
պատմեցին, ասելով թէ անձ գիտէ զանուանս մեր. այլ
աղօթեա, զի տեսցուք զիրեարս ՚ի գաւիթս անյ: Այլ ե-
լեալ գնաց Պափնոտի աւուր միոյ ճանապարհ, և դի-
պեցաւ դրախտի մի լի մրգով՝ արմաւ թրունջ նուռն
թութ դեղձ յունապ խաղող թուզ մուրտ և այլ անու-
շահոտ ծառք գեղեցիկք՝ որ և թուեցաւ նմա թէ դրախ-
տն է անյ, զի բուրէր ՚ի նմանէ հոտ անձառելի, և աղ-
բիւր մի ականակիտ արբուցանէր զնա: Այլ յայսոսիկ ե-
կին անդ մանկունք գեղեցիկք՝ որպէս թէ հրեշտակք
իցեն, և ողջոյն տուեալ յանուանէ կոչեաց զՊափնիտ,
և թէ ուստի գայր՝ պատմելով. և եղև առ նոսա զա-
ւուրս եօթն՝ վայելելով ՚ի մրգոց անտի: Այլ ՚ի հարցա-
նելն պատմեցին տղայքն՝ եթէ որդիք էին նախարարաց
քաղաքին Աքսիրինքեայ, որք ետուն զմեզ յուսումն ար-
տաքին և ապա ՚ի Վնի անյ մերոյ. ուստի տեղեկացաք
զսուտ կենցաղս ոչ ինչ գոլ, և յօժարեալ սակաւ հա-
ցիւ և ջրով՝ որ բաւական լինէր աւուրց եօթանց, փա-
խեաք գաղտ յանապատ, խնդրէաք շրջելով թէ այց ա-
րասցէ մեզ տէր. և արար իսկ: Վանդի երևեալ մեզ
այր մի փառաւոր և կալեալ զձեռանէ մերմէ եբեր ՚ի
տեղիս յայս՝ ուր կայր սուրբ ծեր մի, յանձն արար նմա
ուսուցանել զմեզ. և ուսոյց տարի մի և վախճանեցաւ:
Այլ մնացաք մեք աստէն այս վեց ամ է. զհինգ աւուրսն
ցրուիմք և աղօթեմք առանձին, և զշաբաթ և զկիրակի
ժողովիմք ՚ի հսկումն, և գայ հրեշտակ տեառն հաղոր-
դէ զմեզ զերկու աւուրսն, և մխիթարեալ ժուժկալեմք
անձ նեղութեանց և փորձանաց: Այլ մինչ զայս ասէին,
բուրեաց հոտ զարմանալի նոր և անծանօթ: Այլ եկեալ
հրեշտակն տեառն հաղորդեցոյց անարմնոյ և արեանն
տեառն. նոյնպէս և վաղիւն: Այլ առի հրաման և չողայ
Ագիպտոս և պատմեցի եղբարցն ՚ի փառս անյ:
ՊԱՏՄԵԱՑ մեզ երանելին Պաքմէոս վասն սրբոյ Մա

կարայ և Վարկոսի՝ թէ նստէին ՚ի գաւթին և խօսէին ընդ միմեանց . և ահա բախեաց զդուռն գաւթին մատակ առ ռիւծ մի՝ որ ՚ի բազում աւուրց կորիւն մի ունէր կոյր . և ընկեցեալ զկորիւնն առ դուռն , և ինքն անդէն զտեղի էառ : Իսկ երանելոյն Վարկոսի առեալ զկորիւնն ՚ի գիրկս իւր տարաւ ՚ի ներքս առ Վակար , և աղօթս արարեալ եղին ձեռս ՚ի վերայ նորա , և հանեալ ետ ցառիւծն՝ ողջացուցեալ զաչս նորա : Եւ յետ վեց աւուր եբեր նմա մորթ վայրենի եղին զոր յափշտակեալ էր յորսորդացն : Իսկ Վարկոս ետ զայն Վակարայ և Վակար ետ Վթանասի սրբոյ եպիսկոպոսին և նա Վեղիտինէ մօրըն Վեքսանդրի : Եւ Վարկոս զմարմին իւր ոչ ետես մինչև ցմահ իւր :

Եւ ոմն ՚ի մեծ հարցն տեսանող . սա վկայեաց և ասէ՝ թէ զգորութիւն զոր տեսի ՚ի վերայ կնքաւորացն ՚ի ժամ լուսաւորելոյն , տեսի և ՚ի վերայ միայնակեցաց ձեռն յորժամ առնու զկերպարանս :

Եւ ԴԱՒ աշխարհական ոմն որդւոյն իւրով առ հայրն Սիսոյի ՚ի լեառն հօրն Վնտոնի , և ՚ի ճանապարհին մեռաւ որդի նորա . և ոչ ինչ խռովեցաւ , այլ հաւատովք առեալ տարաւ առ ծերն , և անկեալ հանդերձ որդւոյն իւրով առաջի նորա զի օրհնեացին ՚ի նմանէ . և յարուցեալ հայր մանկանն եթող զմանուկն առ ոտս ծերոյն և ել արտաքս ՚ի խղէն : Իսկ ծերոյն կարծեալ եթէ ՚ի պաղատանս է , խոնարհեալ առ մանուկն ասէ . արի գնա արտաքս , զի ոչ գիտէր թէ մեռեալ է . և առժամայն յարեաւ գնաց : Եւ հօր նորա տեսեալ զարմացաւ , և մըտեալ երկիր ետադ ծերոյն և պատմեաց զիրսն : Եւ լուեալ ծերոյն արտմեցաւ , զի ոչ կամէր ընդ լինել իրացն , և պատուիրեաց աշակերտին , զի մի ումեք ասիցէ մինչև ցվախճան ծերոյն :

Գնացեալ ոմն այր աշխարհական առ հայրն Սիսոյի ՚ի լեառն Վնտոնի՝ ունելով ընդ ինքն և զորդի իւր մանուկ հասակաւ , և ՚ի գնալն իւրեանց մեռաւ մանուկն յընթանալն . իսկ հայրն ոչ շփոթեցաւ , այլ առեալ զնա գնաց առ ծերն , և աներկմիտ հաւատով անկաւ առաջի ծերոյն ՚ի ծունկս իբր երկրպագեալ զի օրհնեացի ՚ի նմանէ , և եդեալ զմանուկն անդ՝ ել արտաքս . և իբրեւ ել նա , յարեաւ մանուկն և ել ընդ նմա , և ծերն ոչ իմացաւ եթէ մեռեալ էր և յարեալ : Իբրեւ ել մանուկն առ հայրն իւր , և ետես զնա՝ զահի հարաւ այրն , և մտաւ առ ծերն՝ սկսաւ երկիր պագանել և շնորհս խոստովանէր և յայտնեաց զգործն զայն : Իբրեւ լուաւ ծերն արտմեցաւ յոյժ , զի ոչ կամէր թէ գիտացէ ոք զնա . և պատուիրեաց նմա մի ումեք ասել զայն մինչև յօր վախճանի ծերոյն :

ռէին և ումանք ոչ : Ալ նորա ասէն . եթէ կամեսցին և
այլքն՝ վառեսցին : Յայնժամ ասեմ . վասն սիրոյ՝ ասա-
ցէք , կանթեղն իմ վառեալ է թէ ոչ : Ալ նորա ասէն .
աղօթեա և մեք վառեմք զնոյն : Մեմ . և դեռ ևս ա-
ղօթեմ , մինչև ցայժմ զինչ գործէի : Ալ ՚ի վերայ այսմ
բանից եկեալ առ իս ոչ զոր տեսի : Յայնժամ ասացի
ցանձն իմ . Քրիստափոր , եթէ կամիս կեալ , աշխատանս
առաւել պիտոյ է : Ալ ՚ի վաղիւն որոշեցայ ՚ի վանիցն՝
գնացեալ ՚ի լեառն Սինեայ , ոչ ինչ բարձեալ՝ բայց մի-
այն զոր զգեցեալն էի : Ալ յետ առնելոյն անդ ամս յի-
սուն ՚ի հսկմունս , եկն առ իս ձայն և ասէ . Քրիստա-
փոր , գնա ՚ի միաբանութեն քում որով բարութե ջան
ունիս , զի անդ կատարեսցիս ընդ հարսն քո : Ալ ահա
եկի այսր : Ալ յորժամ ասաց զիս զամենայնն , յետ սա
կաւ միոյ հանգեաւ առ տէր :

ԴԵՐ ոմն նստեալ ՚ի փարախ եղեգնոցին՝ որ է ՚ի
սուրբ գետն Յորդանանու , անուն նորա Սիւրակոս , և
էր մեծ ծեր ան : Մնա եղբայր ոմն եկն յաշխարհէն
հարայոյ՝ անուն նորա Սեփանոս , կամէր հարցանել
զծերն վասն մտածութե պոռնկութե . և սկսաւ ծերն
մուծանել զնա յիմաստութիւն պարկեշտ բանիւք : Ալ
եղբայրն օգտեալ ՚ի նմանէ մեծապէս , ասէր ցնա այս-
պէս . տէր աբբայ , ես յաշխարհն իմ հաղորդէի ընդ
նեստորիանոսն , և վասն այսր պատճառիս եկի բնակել
ընդ քեզ : Ալ յորժամ լուաւ ծերն վասն նեստորակա-
նացն , տրտմեցաւ վասն կորստեան եղբօրն : Իմաստնա-
ցուցանէր զնա և աղաչէր , զի ՚ի բաց կացցէ յայսպիսի
մնասակար հերձուածոյս և եկեսցէ ՚ի կաթողիկէ և յա-
ռաքելական եկեղեցի : Մէ ցնա և զայս՝ թէ ոչ կայ այլ
փրկութի , բայց միայն ուղիղ իմաստութի և հաւատալ
ճմարտութե՝ թէ անձաժին է սուրբ կոյսն Սարիամ :
Ալ եղբայրն ասէ ցծերն . թէ այդպէս , տէր աբբայ , որք
՚ի հերձուածն էին , ասէին եթէ ընդ մեզ ոչ հաղորդիս ,
ոչ կեցցես . ես թէ զինչ առնէի ողորմելիս , ոչ գիտէի .
աղաչեսցուք զտէր , զի գործ մի կատարեսցէ ինձ՝ թէ որ
է ճմարիտ հաւատն : Ալ ծերն ուրախութե ընկալաւ ըզ-
բանս եղբօրն և ասէ ցնա . նիստ ՚ի յայր քո , և յուսամք
առ անձ յայտնել մեզ ճմարտութիւն : Ալ աղաչեաց ծերս
զեղբայրն՝ զի եկեսցէ ՚ի յայրն իւր : Ալ և գնաց յեղբ

մեռած ծովուն, աղաչէր վասն եղբօրն զմծ : Այլ յաւուր
երկշաբաթու յիններորդ ժամու տեսանէ եղբայրն զոմն
կանգնեալ երկիւղալի կերպարանօք՝ որ ասէր ցնա . եկ
և տես զճշմարտութի : Առ զինքն և եբեր ՚ի տեղի մի
խաւար, և դարչելի հուր և ՚ի նմա զՍետոր և զԱտի-
քէս և զԱսողինար և զայլս ոմանս : Ասէ ցնա որ երևե-
ցաւն . այս տեղի պատրաստեալ է հերետիկոսաց և որոց
հետեին բանից նոցա : Աթէ հաճիս ընդ տեղիդ ընդ
այդ, մնա ՚ի հաւատդ յայդ . և եթէ ոչ կամիս առնուլ
զփորձ դորա, գնա ՚ի սուրբ կաթողիկէ և առաքելական
եկեղեցի, զորմէ ծերն վարդապետէ . զի թէ զամենայն
վարս ստանայ մարդ և ոչ ուղիղ դաւանէ, յայսմ տե-
ղոջ կացցէ : Այլ ՚ի վերայ բանիցս այսոցիկ եկն առ ինքն
եղբայրն . և յորժամ եկն ծերն, պատմեաց նմա զամե-
նայնն զոր ետես, և եկն հաղորդիլ ՚ի սուրբ կաթողիկէ
եկեղեցի, և մնաց ընդ ծերոյն յեղեգնոցն ամս չորս, և
ննջեաց խաղաղութեամբ :

ԱՐԵՍՈՒՆ մղոնաւ ՚ի քաղաքէն կիլիկեցւոց երկու
սիւնակեացք էին հեռի ՚ի միմեանց վեց ասպարիսաւ . և
՚ի նոցանէ մին հաղորդէր ՚ի սուրբ կաթողիկէ առաքե-
լական եկեղեցի, և միւս այլն՝ որ աւելի ամս ունէր ՚ի
սիւնն, որ էր մերձ ՚ի շէնն՝ որ կոչի Ասսիդորա, Աւե-
րիանոսի հերձուածովն էր : Այլ յաճախէր հերետիկոսն
դատապարտել զուղղափառսն՝ կամելով զամենեւեան ՚ի
հերձուածն իւր քարչել, և զբազումս ՚ի բանս իւր ձգէր,
դատապարտէր և զուղղափառ սիւնակեացն : Այլ նա յայ
առլցեալ առաքեաց նմա մասն ՚ի հաղորդութենէ իւր-
մէ . իսկ նա շնորհակալութեամբ ընկալաւ, և առժա-
մայն առաքեաց նմա նոյնպէս յիւրմէ հաղորդութենէն :
Իսկ նա ընկալեալ զսեւերիանոսացն մասնն՝ եղ ամանով
ջուր յեռեալ առաջի իւր, և ընկեցեալ անդ զմասնն՝ առ-
ժամայն լուծաւ ՚ի ջերմութէն . առեալ և զուղղափառ
եկեղեցւոյ հաղորդն՝ ընկէց անդ, և որ եռայրն՝ ցրտա-
ցաւ, և սուրբ հացն մնաց անարատ և անթաց . և ամե-
նեքեան որք տեսին, փառս մատուցին Վսի այ մերոյ :

ԱՊՐՍԿՈՊՈՍ՝ ոմն ՚ի հաղորդէն զժողովուրդն տեսաւ

1 Պատմէր մեղ ծերն զեպիսկոպոսէ ումբ, զի և յայտմանէ առնումք
յոյս բարի և աշխատիմք ՚ի փրկութի անձանց մերոց : Արդ ասացին ե-
պիսկոպոսին վասն երկուց կանանց պատուականաց՝ եթէ զաղիւր պղղ-

նէր զոմանս սև երեսօք յետ հաղորդելոյն և զոմանս
հրով այրեցեալ և զկէսս արիւնոուշտ աչօք, և զկանայս
երկու յորոց վերայ կային բամբասանք՝ տեսանէր զնո-
սա սպիտակ զգեցեալ, և զայլս վառեալ լուսով. և զար-
մացեալ հարցանէր ցհրեշտակ տեառն որ կայր առ նմա:

Ծուծբ կենցաղին, և զի հաւատացեալք են և սրտաւորութեամբ, այլ աղ-
տեղիս գործեն: Իսկ եպիսկոպոսն կասկածեաց վասն այլ բազմաց՝ ի
բաղաքի իւրում առնել զայս գործ. և սկսաւ ջերմասէս աղաչել զած-
անախի իմանալ զստոյգն բան, որոյ արժանի եղև: Քանզի զկնի կատար-
ման սոսկալի խորհրդոյն զամենեւեան որք գային ի հաղորդութիւն՝
տեսանէր զհոգի նոցա պատկերաւ մարմնոյն թէ ո ոք իցէ յաղծեալ
ի մեղաց և ո ոք արդար. զի որք մեղաւորքն էին, զոմանց տեսանէր
զերեսս սև լեալ յոյժ յետ հաղորդութեն, զոմանց երեսս կիզեալ իբ-
րև ի հրոյ, զոմանց աչս արիւնոուշտս և կարմիրս. իսկ զայլս տեսա-
նէր պայծառ երեսօք և սպիտակ հանդերձիւ. ոմանք իբրև առնուին
զմասն Քմի՝ կիզէին առժամայն, և ոմանք իբրև զլոյս փայլատակէին
պայծառս՝ մինչ մտէր ի բերան նոցա մարմին Քմի: Եւ էին որք լի-
նէին զայս կրօնաւորք բազումք և գռեհիկք: Եկին և այն երկու կա-
նայք հաղորդիլ, և ետես զնոսա պայծառ երեսօք և սպիտակ հանդեր-
ձիւ լեալ, և մինչ հաղորդեցանն՝ բնաւ փայլատակեալ եղեն. նոյն-
պէս և այլ կանայք բազումք՝ ոմանց սև լեալ գէմք, ոմանց կիզեալ,
ոմանց աչք արիւնոուշտ, ոմանք լուսաւորք և զգեստք պայծառք լի-
նէին: Ընդ որ զարմացեալ եպիսկոպոսն և սկսաւ աղաչել զած յայտ-
նել նմա թէ զի՞նչ իցեն տեսակքն այնորիկ, որ այլ և այլք լինէին զկնի
հաղորդութեն: Եւ ահա եկեալ առ նա հրեշտակ տեառն և հրամայէր
հարցանել զգործ իւրաքանչիւրոցն: Իսկ եպիսկոպոսն նախ զերկուց
մասնեւոց կանոնցն հարցեալ եղև թէ ստոյգ էր մեղքն զոր ասացաւ
զնոցանէ: Ասէ ցնա հրեշտակն. ամենայն զոր լուար զնոցանէ՝ ստոյգ
էր յառաջինն: Ասէ եպիսկոպոսն ցհրեշտակն. և ընդէր ի հաղորդելն
երևէին երեսք նոցա պայծառ, և էր հանդերձք սպիտակ և փայլէին
յոյժ: Ասէ ցնա հրեշտակն. վասն այնորիկ զի ի միտս եկեալ ծանեան
զչար գործս իւրեանց և մեկնեալ յամենայն պղծութեանց՝ ջերմ ար-
տասութեամբ և բազում հառաչանօք, բեկեալ սրտիւք և ողորմութեամբ ապաշ-
խարեցին և խոստովանեալ սրբեցան և հաշտեցան ընդ իյ, և ուխտե-
ցին նմա ոչ ևս մեղանչել թէ առաջին յանցանացն առցեն թողութիւն:
վասն այսորիկ գտին ողորմութիւն յայ և կան յայնմհետէ բազում եր-
կիւղիւ և պարկեշտութեամբ և սրբութեամբ: Զարմացաւ ի վերայ այսորիկ
եպիսկոպոսն և ասէ ցհրեշտակն. ոչ զփոփոխիլ նոցա զարմանամ ի
մեղացն, այլ սքանչանամ ընդ անթիւ ողորմութիւն և մարդասիրութիւն
այ. զի ոչ միայն ոչ տանջեաց զնոսա, այլ և այսքան պարգևաց ար-
ժանիս արար զնոսա: Ասէ ցնա հրեշտակն. յիրաւի զարմանաս զայդ,
զի մարդ ես գու, այլ տէրն մեր բնութեամբ բարերար և մարդասէր է. և
որք գաղարին ի մեղաց և ապաշխարութեամբ անկանին առ նա, ոչ թէ
միայն ոչ տանջէ, այլ և բազում ողորմութեան և պատուոյ արժանի
առնէ. զի այնպէս սիրեաց անձ զաշխարհ՝ մինչև զորդին իւր միածին
եւ վասն նորա ի մահ: Արդ որ վասն թշնամեացն զմահ կրեաց, ոչ
առաւել ողորմեացի նոցա որք ընտանացան նմա, և որք ապաշխարեցին
զմեղս՝ փրկէ զնոսա ի պատժոց և արժանացուցէ զնոսա վիճակի ար-

Եւ ասէ ցնա . սեաւքն և այրեցեալքն և արիւնոռչաքն՝ զանազան մեղօք վիրաւորեալքն են , որք ոչ յստակ խոստովանեցան զմեղս . և կանայքն բամբասեալք անմեղացան ապաշխարութեամբ և մեկնեցան բնաւին 'ի սխալանաց մաքուր խոստովանութեամբ և վարուք :

Եւ յԱՅՏ՝ Հայրն Մովսէս . եթէ պահեսցուք զպատուիրանս Հարցն մերոց , բարբարոսք աստ ոչ գան , յերաշխի առնում . իսկ եթէ ոչ , աւերելոց է . որպէս եղևն :

ՀԱՅՐՆ՝ Պաքմէոս տեսանէր մեռեալ մի զի տանէին 'ի Թաղել , և երկու հրեշտակք ընդ նմա . և խնդրեաց

զարոցն . զի ոչ ինչ 'ի մարդկային մեղաց կարող է յաղթել մարդասիրութենն նայ , եթէ ապաշխարութե օք ջանասցէ ջնջել զնախ գործեալ մեղսն . զի գիտէ տէր զտկարութի ազգի ձերում և զբռնութի գիւաց և զփորձութի ախտից ձերոց . և մինչ անկանի օք 'ի մեղս՝ գթայ նա և մնայ ապաշխարութե նորա : Իսկ մինչ դառնան և անկանին առ նա՝ որպէս զտկարաց Թողու և լուծանէ զպատիժս տանջանաց և շնորհէ բազում բարիս : Ասէ եպիսկոպոսն ցհրեշտակն . ուսո ինձ աղաչեմ և զգիմացն զայնոցիկ զբաժանմունս՝ եթէ 'ի վերայ որոյ մեղանաց երևի իւրաքանչիւրն , զի ծանեայց զնոսա և յամենայն հոգոց ազատեցայց : Եւ հրեշտակն ասէ . որք սլայծառ երեսօք և զգեստիւքն են՝ նոքա են որ սուրբ և ամբիծ և արդարութե կեան , և են հեղ և խոնարհ և ողորմածք . իսկ որք սեքն գիմօք տեսանին՝ նոքա են որ յեթն ազգս պղծութեց 'ի մի 'ի նոցանէ անկեալ կան , շնութեց կամ պոռնկութեց և այլոցն . իսկ արիւնոռչաք և կարմիրս՝ նոքա են որք յանիրաւութիւն և յազահութի , 'ի վաշխս և 'ի կաշառս են և յարիւնհեղութի . իսկ կիւղեալքն գէմք նոքա են , որք ասեն 'ի մօր՝ ոչ գոյ անմա և անխոստովանողք են : Եւ ասէ հրեշտակն ցեպիսկոպոսն . օգնեսցես դու նոցա , զի կարող ես եթէ կամեսցիս . զի վասն այսորիկ արժանացար հասանել խնդրոյս քո , և տեսեր աչօք քո և ուսար զկերպս յանցուցելոցն , որպէս զի դու խրատիւք և օրէնադրութե 'ի լաւագոյնս փոխեսցես զնոսա , որպէս զի ապաշխարութե ընծայս մատուցես զնոսա այնմիկ որ մեռաւ վասն նոցա Յս Գն . և որչափ ունիս սէր և փոյթ և զօրութիւն և իղձ առ Քն , կատարեալ գործ և ջանս զայն արասցես նմա՝ որ զյանցաւորս առ անձ դարձուցանել փութացիս : Եւ հաւատացո զնոսա՝ յորոյ մեղաց և յաղթեալն են՝ մի յուսահատել և մի հեղգալ առ փրկութի տնձին , այլ ապաշխարել , և լինիցի այս շահ ձեզ երկոցունց . նոքա եթէ ապաշխարեսցեն , առցեն զթողութի մեղաց և հասցեն կենացն յաւիտենից . իսկ քեզ վարձս մեծամեծս գանձեսցին յառուր տեառն , և նման երեսցիս տեառն քո՝ որ էջ յերկնից յերկիր և ընդ մարդկան շրջեցաւ վասն դարձուցանելոյ զմեղաւորս : Չայսոսիկ իբրեւ ասաց հրեշտակն , անյայտ եղև . իսկ եպիսկոպոսն արար զամենայն ըստ բանի հրեշտակին :

1 Ասէր Հայրն Մովսէս ցեպիտացիս . եթէ պահեսցուք զպատուիրանս Հարցն մերոց , երաշխաւոր եմ ձեր առ անձ , զի բարբարոսք ոչ գան աստ . իսկ եթէ ոչ պահեսցուք , աւերելոց է տեղիս այս :

2 Ասէին վասն հօրն Պախումէոսի՝ եթէ գիպաւ նմա երբեմն 'ի ճանապարհի մեռեալ մի զոր բերէին , և տեսանէր երկու հրեշտակս զի

ի տեառնէ զհրեշտակսն առ ինքն, և եկին: Եւ ասէ. զինչ երթայք զհետ մեռելոյն: Եւ նորա ասէն. Ես հրեշտակ ուրբաթու եմ և սա չորեքշաբաթու, և զի պատուեաց այրս այս զուրբաթ և չորեքշաբաթ և ոչ ելոյժ բնաւ, մեք պատուեմք զսա, զմարմինն տալով գերեզմանի, և զհողին հանեմք առ անձ լի ուրախութեմ և աներկիւղ ի պատերազմէ դիւաց:

Եւ ասէ. հայրն Պաւղոս պարզամիտն՝ եթէ աշակերտն իմ անկաւ ի մեղս և ի նմին մեռաւ, և աղաչեցի զտէր ցուցանել ինձ զնա. և ահա տեսի զնա յանդոյս խաւարի և անշարժ որպէս զքար, և յիշեցի զբանն տեառն որ ասաց՝ եթէ կապեցէք զգորա ձեռս և զոտս: Եւ զարթեայ և ետու զծերութիս իմ պահոց և արտասուաց և կալայ միջնորդ զսուրբ անձաժինն: Եւ երևեալ ինձ կուսին սրբոյ՝ ասաց. մի տրտմիր, ես առաքելից զնա ա-

գային զինի գազաղաց նորա. և ի միտս եկեալ ծերն՝ աղաչէր վասն հրեշտակացն զանձ յայտնել զնոսա նմա: Եւ եկին առ ծերն հրեշտակքն: Ասէ ցնոսա ծերն. զիորդ դուք հրեշտակք գոլով հետեալ էք անշունչ մեռելոյ գիշոյ: Պատասխանի ետուն նմա հրեշտակքն. մինս ի մէջ հրեշտակ չորեքշաբաթի է և միւսն ուրբաթու, և զի այրս այս ոչ պակասեալ եղև մինչև ի մահ պահել պատուով զնոսա, վասն այսորիկ և մեք հետեցաք մարմնոյ նորա, և պատուով տանիմք զմարմինն ի հող և զհողին հանեմք առաջի ան:

Պատմէր մեզ զայս Պաւղոս պարզամիտն՝ եթէ էր աշակերտ իմ, և անկաւ ի բազմազան մեղս՝ ոչ գիտելով իմ, և եղև մեռանել նմա: Եւ ես աղաչէի զտէր ցուցանել զնա ինձ՝ եթէ որպէս և կամ ուր իցէ հոգի նորա: Եւ կացի աւուրս բազումս յաղթս յայս: Եւ ասա ի զարմացման եղեալ իմ, տեսի զաշակերտն իմ բարձեալ յերկուց ոմանց մեռեալ, և էր քար լեալ ամենևին յոտից մինչև ցգլուխն և ոչ կարէր շարժել բնաւ կամ խօսել. զոր և տեսեալ տրտմեցայ յոյժ, և ողբալից եղէ, և յիշեցի զբանս տեառն զասացեալն ցայն՝ որ ոչ էր զգեցեալ զգեստ հարսանեաց, եթէ կապեցէք զգորա ձեռս և զոտս և հանէք ի խաւարն արտաքին: Քանզի կապելն զանգործ լինելն գուշակէր. և սա այսպէս էր կապեալ և քարացեալ ամենայն զգայարանօք, զորս ոչ աշխատեցոյց գործել զկամս աստուծոյ ի կեանս յայս: Եւ իբրև զարթեայ ի տեսլենէն, սկսայ տխրել և հոգալ և առնել ողորմութիւն և մատուցանել պատարագ վասն նորա, և աղաչէի զկոյս անձաժինն հայցել ի տեառնէ թերևս ողորմեսցի նմա. և սկսայ ճնշել և խեղդել զիս պահօք և աղօթիւք, սքնութեմ և գետնախշտութեմ, և այս ի խորին ծերութիս իմ վասն նորա: Իսկ զինի աւուրց երևեցաւ ինձ կոյս անձաժինն և ասէ. ընդէր այդպէս տխրեալ լաս, ծեր դու: Եւ ես ասեմ. վասն եղբօր իմոյ, տիրուհի, զոր տեսի վիմացեալ ի վիշտս: Եւ ասէ ցիս. ոչ դու խնդրեցեր տեսանել զնա և տեսեր: Եւ ես ասեմ. այո, տիրուհի, ես խնդրեցի, այլ զինչ չահեցայ. զի չարաչար կեալ տեսի զնա, և վասն այնորիկ կոծիմ և ող-

առջի քո: Եւ եկն առ իս լի խնդութք, և շնորհակալեաց ինձ՝ եթէ վասն քո, հայր, ազատեաց զիս սուրբ անձաժինն: Եւ ասէ ցիս սուրբ տիրուհին. ահա տեսեր, ուրախ լեր, և յիշեալ զնա միշտ պատարագաւ և աղօթիւք և ողորմութիւնք, զի յոյժ օգտակարք են ամենայն ննջեցելոց:

Եւ ծերն՝ եթէ յորժամ ասէ սարկաւազն՝ ողջոյն տուք միմեանց, տեսանեմ զհոգին սուրբ՝ ի շրթունս եղբարցն:

ՀԱՅՐԸ՝ Յոհաննէս՝ կոչեցեալ տեսող՝ յափշտակեալ հոգւով յարուսաղէմ, ուր ժողով մեծ էր յարութեն, և ասէին զտէր ողորմեայն. և Վս կայր՝ ի գերեզմանն և դարձուցեալ զերեսն՝ ի նոցանէ. և կոյսն սուրբ աս-

բամ: Եւ նա ասէ. գնա դու և վասն խոնարհութեան քո ցուցից զնա քեզ, զի մի տրտմեացիս: Եւ յեգուցն յանուրջս տեսի զեղբայրն զայն զի գայր առ իս ուրախութիւնք, և զի ինքն գնայր և խօսէր, և ասէ ցիս. պաղատանք քո, հայր, և աղօթք օգնեցին ինձ, և դժացաւ յիս կոյսն սուրբ, զի յոյժ սիրէ զքեզ. և աղաչեաց զտէրն Քն, և նա արձակեաց զիս ի կապանաց իմոց, զի կապանօք մեղաց իմոց կապեալ կայի ի խաւարն արտաքին: Զայս իբրեւ լուայ, ուրախ եղէ յոյժ: Եւ դարձեալ յայանեցաւ ինձ կոյսն և ասէ ցիս. արդ հաւատացեր, ծեր: Եւ ես ասեմ. այո, սրբուհի տիրուհի, և ցնծացաւ հոգի իմ յոյժ, զի տեսի զնա յանդորրութիւն: Եւ նա ասէ. գնա և յայսմ հետէ յիշեսցես միշտ զեղբայրն զայն յաղօթս քո, և ողորմութիւն առնել և պատարագ մատուցանել սորա մի գաղարէր, զի սոքա յոյժ օգտակար են ամենայն փոխադրելոց անձանց:

Ի վանաց սրբոյն Սարայի հեռագոյն իբրեւ մղոնս հնդետասան բնակէր ծեր ոմն, և աշակերտ իւր էր այր սքանչելի և մեծ՝ որ կոչէր Յոհաննէս՝ և նստէր միայնակեաց: Իսկ աշակերտն ծերոյն տեսանէր հանապազօր զչիփօթս և զվիշտս զոր ածէին պարսիկք ի քաղաքին Երուսաղէմի և զանցս քրիստոնէիցն. սկսաւ հարցանել ցհայր իւր վասն գործոց որ գալոց էր, և ասէր ցնա. և արդ ես գիտեմ, հայր, զի ոչ ինչ ծածկէ ի քէն աէր ի գործոցն որ գալոցն են ի վերայ մեր. աղաչեմ, ասա ինձ թէ առցէն պարսիկք զքաղաքս զայս Երուսաղէմ: Ասէ ցնա ծերն. ուստի գիտեմ, որդեակ, զհանդերձեալն, զի այր մեղաւոր եմ ես: Իսկ եղբայրն ոչ գաղարէր յաղաչելոյ ասել զայն նմա: Յայնժամ արտասուեաց ծերն և ասէ. դու որդեակ, կարօտիս և կամիս իմանալ զլինելոցն գործ, ահա ես պատմեցից քեզ զոր տէր յայտնեաց ինձ: Յառաջագոյն քան զհինգ աւուրս պարապեցայ ես վասն այսորիկ հոգալ, և տեսի զիս յափշտակեալ և կայի ի սուրբ տեղին Գողգոթայ, և ամենայն ժողովն և սուրբաւորք եկեղեցւոյն գոչէին կիրէլէիսոն. և նայեցեալ տեսի զտէրն մեր Յն Քն ի վերայ խաչին բռնուեալ, և կոյս անձաժինն կայր առաջի նորա և աղաչէր զնա վասն ժողովոյն այնորիկ: Իսկ փրկիչն դարձոյց զերեսս իւր յետս և ասէ. ոչ լսեմ աղաչանաց ժողովրդեանս այսորիկ և ոչ աղաչանաց քոց, զի պղծեցին զսեղան և զտաճար և զգերեզման իմ: Եւ գնացաք արտա-

տուածածինն աղաչէր զնա, և լուաւ՝ թէ բնաւ ոչ ողորմիմ՝ դոցա, զի պղծեցին զանուն իմ: Եւ չոգաւ՝ ի խաչ զիւտն, և այն ևս լի էր աղբով. և ասէին՝ թէ անարժան սպասաւորք սեղանոյն արարին զայն, և ոչ սրբի նա եթէ ոչ հրով:

ԼՍԱՅ՝ հայրն Սփրիտն՝ եթէ առաջին կրօնաւորքն գործէին առաւել քան զկար մարդոյ, և մեք ըստ կարի. և յետոյ դան այլք՝ որ զկէս մեր գործեն, և ապա այլք գան՝ որ բնաւ ոչ ինչ առնեն. որ թէ լինի որ անդ առաքինի, յառաջէ քան զմեզ և քան զհարսն մեր:

ՀՕԲՆ՝ Իղիգոսի եբեր նաւապետ մի ոսկի: Եւ ասէ ցնա. արինիստ յերիվարն և գնա ընդ ճանապարհն Պետրոսի, և գտանես մանուկ մի լուրջ զգեցեալ. հարց զնա և տուր ցնա զոսկիդ: Եւ չոգաւ և եգիտ, և ահա նա

սուօք ամենեքեան ի տաճար Կոստանդիանու, և անդ գոչէր ժողովուրդն ողբովք կիրէլէիսոն: Եւ մտեալ ի տաճարն, և ես գնացի ի տեղին ուր գտեալ էր զխաչն կենսաբեր, և տեսանէի և ահա տիղմ աղբոյ ժահահոտ ժողովէր և ծովանայր ի տաճարն. և էին անդ ծեր քահանայք երկուք գեղեցկազարդք, և ես ասեմ՝ ցնոսա. ոչ երկնցիք դուք յայ, տեսանէք զի և ոչ աղօթել կարէք ի չարահոտութէ արդմոյս այսորիկ որ մտէ աստ: Իսկ նոքա ասեն. այս անօրէնութիւնք և մեղք են քահանայիցն որ կան աստ, և այս տիղմ՝ են աղօթք նոցա: Եւ ես ասեմ. և ոչ կարէք սրբել զայս, զի աղօթեսցուք աստ: Եւ նոքա ասեն ցիս. հաւատա, հայր, ոչ իւրք սրբեսցի տեղս այս, բայց միայն հրով: Զայսոսիկ պատմեաց ծերն արտասուօք և ապա ասէ. և վասն իմ ել հրաման, որդեակ, զի սրով հատցի գլուխ իմ. և աղաչեցի յոյժ զտէր, և ոչ լուաւ ինձ զայս. և գիտէ զայս տէր, զի ոչ հեղի ես արիւն ի վերայ երկրի: Եւ մինչդեռ խօսէր զայս ծերն, առժամայն հասին ի վերայ բարբարոսք, և աշակերտն փախեալ թափեալ. իսկ զծերն կալեալ հատին զգլուխ նորա, և սպանեալ զծերն բարբարոսքն գնացին: Եւ եկեալ աշակերտն սգաց զծերն, և տարեալ եգ ի գերեզմանս հարցն:

1 Ասէր հայրն Սփրիտն՝ եթէ առաջին հարքն որ նախ քան զմեզ էին, ի վեր քան զկար մարդոյ գործեցին զառաքինութիւն. իսկ որք այժմ եմք՝ գործեմք ըստ կարի մարդոյ զճգունս. իսկ աղգք որ զկնի մեր գալոց են՝ զկէս մերոյ ճգանց ոչ կարեն կատարել. իսկ որք զկնի նոցա գայցեն՝ բնաւ ոչ ունին գործս բարիս գործել, այլ լինին օրի. նակ չարեաց. իսկ յայնժամ թէ գացի որ ուրեք ճգնող և առաքինի, նա յառաջէ քան զմեզ և քան զառաջին հարսն մեր:

2 Ասէին վասն հօրն Ղուենկինոսի՝ եթէ նաւապետ ոմն եբեր նմա ոսկի ի վարձէ նաւի իւրոյ. իսկ նա ոչ էառ, այլ ասէ ցնա. այս ոչ պիտոյ է ինձ աստ, այլ արասցես սէր և ել յերիվար քո և փութա ընթացեալ և գնա ընդ ճանապարհս որբոյն Պետրոսի, և գացես անդ մանուկ զգեցեալ պատմութեան լուրջս և հարցանիցես զգործս նորա, և տուր ի նա զոսկին քո և ունիցիս վարձս բազում: Եւ ել նաւապետն յերիվար իւր և ընթացեալ փութանակի եգիտ անդ զմանուկն ի տե-

չուան առեալ երթայր կախուիլ վասն պարտուց հօրն ,
և ետ ցնա զոսկին , և դարձաւ 'ի քաղաքն :

ՀԱՅՐՆ՝ Սակար ասէր վասն աւերման Սկիւթոյ՝ ե-
թէ յորժամ տեսանէք խուցս շինեալ մերձ 'ի շամբս՝
մերձ է աւեր նորա , և երբ տեսանիցէք աստ մանկունս՝
փախերուք աստի :

ՆՈՅՆ՝ Սակար տեսանէր զսատանայ յողով դդումս
բարձեալ՝ երթայր 'ի ներքսագոյն անապատն , և ասէ .
յո՞ գնաս : Եւ ասէ . գինի տանիմ եղբարցն , բայց չեն
լսողք թէ և գնամ : Եւ 'ի դարձն ասաց դարձեալ . լսեաց
ոք : Եւ նա ասէ . այո , թէ ոպեմտոս ոմն լուաւ : Եւ չու-
գաւ անդ Սակար , և ելին ընդ առաջ նորա ոստովք ար-
մաւենեաց , և իւրաքանչիւր ոք աղաչէր առ ինքն տանել :

զին յոր ասաց ծերն , և ասէ ցնա . ո՞ր գնաս , որդեակ , և զի՞ է քեզ ,
զի հայրն Ղուկինոս առաքեաց զիս քննել զքեզ : Ասէ մանուկն . ես
ինչս բազումս կորուսի , և արդ նեղեալ 'ի պարտականաց գնամ խեղ-
դել զիս և զերծանել 'ի չարեաց նոցա , զի ոչ ունիմ ճար հատուցա-
նելոյ . և ահա լարս այս խեղդման ընդ իս : Եւ հանեալ եցոյց նմա զչուան
խեղդմանն 'ի ծոցոյ իւրոյ : Իսկ նաւապետն հանեալ ետ ցնա զոսկին
և դարձոյց 'ի քաղաքն զմանուկն , և ինքն գնացեալ առ հայրն Ղուկ-
ինոս սրտովեաց զայն : Եւ նա ասէ . հաւատա ինձ , եղբայր , թէ ոչ
ժամանեալ էիր , ոչ էի անպարտ ես յարեմն նորա :

1 Ասէր երբեմն հայրն Սակար վասն աւերման Սկիւթոյ՝ եթէ յոր-
ժամ տեսանէք սենեակ շինեալ մերձ 'ի շամբս՝ մերձ է աւեր նորա ,
և իբրեւ տեսանէք 'ի նա ծառս՝ 'ի վերայ դրանց է . իսկ իբրեւ տեսանէք
անդ մանկունս՝ առէք զմախաղս ձեր և փախերուք , զի հասեալ է կա-
տարած նորա :

2 Հայրն Սակարիէ բնակէր երբեմն միայն 'ի վերին անապատն , և
էին 'ի ներքոյ անապատին բազում եղբարք . և նայեցեալ ծերն ընդ
ճանապարհն և տեսանէ զսատանայ կերպարանօք մարդոյ՝ որ գնայր
ընդ այն ճանապարհ , և երևէր իբր թէ արկեալ էր զիւրեաւ կուս-
սոյք , և յամենայն հիւսս նորա կախեալ էր դդումս ինչ լի և դրոշ-
մեալս : Ասէ ցնա ծերն . ո՞ր գնաս , մեծ դու : Եւ նա ասէ . գնամ յի-
շեցուցանել ինչ եղբարցն : Իսկ ծերն ասէ . և զի՞նչ են դդումքդ այ-
դոքիկ : Եւ նա ասէ . գինի տանիմ եղբարցն բազմահամս . և եթէ ոք
ոչ հաճեցի ընդ մինն , տամ նմա զմիւսն այլ , և ստուգիւ զմինն ա-
խորժեցէ և արբցէ : Զայս ասացեալ գնաց : Իսկ ծերն կայր և նայէր
'ի ճանապարհի գուցէ եկեացէ ընդ այն : Եւ իբրեւ ետես զնա զի գայր ,
սսէ ցնա . կեցցես : Ասէ գնն . և ո՞ր իցեն կեանք իմ : Ասէ ծերն . ընդ-
էր : Եւ նա ասէ . ամենեքեան վայրենացեալք են , և ոչ մի ոք յանձն
առնու զկամս իմ : Ասէ ցնա ծերն . և ո՞չ զոք ունիս բարեկամ այդր :
Եւ նա ասէ . այո ունիմ զմի ոք եղբայր , և նա միշտ լսէ ինձ : Ասէ ծերն .
և զի՞նչ է անուն նորա : Իսկ գնն ասէ . Թէոպեմտոս է անուն նորա :
Եւ զայս ասացեալ գնաց անտի : Եւ յարուցեալ հայրն Սակար գնաց
'ի ներքին անապատն , և ժողովեցան առ նա եղբարքն՝ արմաւենեօք ե-
լեալ ընդ առաջ նորա , և իւրաքանչիւր ոք կամէր ընդունել զնա . իսկ

Եւ ինչպէս չորսուի ի խուղ ասացեալ եղբօրն, և իմացաւ զի ծոյլ էր, և ասէ ցնա. պահեա մինչև ցերեկոյ և ապա կարդա աւետարան և անաշունչ գիրս, և կեր սակաւ և ննջեա չափով և հանապազ աղօթեալ Եւ եղև նա յայնմ հետէ այր ընտիր, մինչև դարձեալ ետես զսատանայ, և հարցեալ, և նա ասաց. ապստամբեաց յինէն այրն:

Եւ ինչպէս յայնմ Եւստակիոս յոյժ գլխաւ տեալ զաբեղայիւ մի ի կերպս կանանց, զի ծոյլ էր. և գնաց առ նա, չարախօսեաց զանձնէ՝ թէ յոյլ եմ, և ի ծերութե աստ խաղալիկ եմ դիւաց: Եւ նա ասաց. անձ է ճարն: Եւ

նա խնդրէր թէ ով իցէ ի նոցանէ որ կոչի Թէոպեմոս: Եւ գտեալ զնա, եմուտ եկաց ի սենեակ նորա. իսկ եղբայրն ընկալաւ զծերն ուրախութեամբ: Եւ իբրև պարտաւեցան երկոքին, ասէ ցնա ծերն. խորհուրդք չար պատերազմին ընդ քեզ: Եւ նա ամաչէր պատմել զայն: Ասէ ցնա ծերն. ես ասա այսքանի ժամանակ ունիմ ի ճգնութիւնս և պատուեալ եմ ի բազմաց, և զիս զայսչափ ծերացեալս և լքեալս զատեն յոյժ խորհուրդք պոռնկութե: Պատասխանի ետ Թէոպեմոս և ասէ. հաւատա ինձ, հայր, զի և զիս նեղեն այսպիսի խորհուրդք: Իսկ ծերն պատճառէր և զայլ բազում խորհուրդս և ասէր՝ թէ և սոքա նեղեն զիս, մինչև եբեր զնա ի խոստովանութի, և ասէ ցնա ծերն. պահեցես մինչև ցերեկոյն միշտ և աղօթեսցես միշտ և ճգնեսցիս, և ընթերցցիս զաւետարանն և զայլ անաշունչ գրեանս, և յորժամ դան ի մտի չար խորհուրդք, ի վեր նայեաց առ անձ, և մի ի խոնարհ նայիր մտօք, և օգնեսցէ քեզ աէր: Եւ իբրև կարգեալ յարգարեաց զամենայն կարգ և կանոն եղբօրն ծերն, գնաց անտի յանապատ իւր: Եւ իբրև նայէր և դիտէր, դարձեալ ետես զնոյն գլխաւ և ասէ. ո՞ր գնաց դու: Եւ նա ասէ. գնամ յիշեցուցանել եղբարցն. և գնաց: Եւ իբրև դարձաւ գլխաւ, ասէ ցնա ծերն. որպէս են եղբարքն: Եւ նա ասէ. չարեօք լի են: Ասէ ցնա ծերն. ընդէր: Եւ նա ասէ. դժուարեալ կատարի են ամենեքեան և բնաւ ոչ լսեն ինձ. և մին այն էր բարեկամ և հնազանդ իմ, և այն մերժեցաւ յինէն և ոչ հնազանդի ինձ, այլ մօլի չար քան զամենեւեան. և ուխտեցի ոչ կոխել զճանապարհն զայն, բայց միայն յամին մի անգամ: Զայս ասացեալ հեռացաւ. իսկ հայրն Մակարիէ դարձաւ ի սենեակ իւր, և գորհանայր զայն:

Եւ ասէր հայրն Մակար՝ եթէ գնայի երբեմն յեկեղեցին կատարել զաղօթս, և տեսի շուրջ զսենեկով եղբօր ուրեմն բազմութի դիւաց, ոմանք ի կերպս կանանց լեալ զաղիրս խօսելին ընդ միմեանս, ոմանք իբրև զմանկունս լկտիս լեալս աղտեղիս և դարչս ասէին բանս, այլք խաղային և սլարէին, և այլք զայլ և զայլ պղծութիս առնէին և զաղբութի: Իսկ ծերն հառաչեաց և ասէ. վայ ինձ, զի եղբայրս այս հեղգութի կեայ, և վասն այնորիկ չար հոգիք անկարգաբար պատեալ ունին զտուն նորա: Եւ իբրև դարձաւ յաղօթիցն, եկն ի տուն նորա և ասէ ցնա. ի վիշտս մեծամեծս և ի փորձութիս եմ, եղբայր, և հեղգութի կենցաղիմ, և յոյս ունիմ առ քեզ, զի թէ աղօթեսցես դու վասն իմ առ տէր՝ թէ թեւացուցէ տէր զվիշտս իմ: Իսկ եղբայրն առնաւ նորա անկեալ ասէր. թողութի արասցես ինձ, հայր, ոչ եմ ար-

ասէ Սակար . ոչ թողից զքեզ , մինչև առնուս զիս յե-
րաշխի՝ որ առնես վասն իմ աղօթք յամենայն գիշեր :
Եւ յանձն էառ , և ՚ի յառնելն ՚ի գիշերի՝ ասէր . թը-
շուառ ոգի , մի աղօթք մեզ պիտի . և առնէր երկու մինչ
՚ի կիրակէն , որ եկն Սակար և տեսանէր զգլխն տըրտ-
մեալս , և մտեալ գոհանայր զաբեղայէն վասն աղօթիցն ,
որպէս թէ բարի եղև նմա : Եւ աղաչէր , զի երկու ա-
ղօթս արասցէ . և առնէր երկու իւր և երկու նմա : Եւ
եկն երկրորդ անգամ ՚ի գոհութի , և տեսանէր զգլխն
գլխիւայրեալ . և խնդրեաց երեք աղօթել , և առնէր
վեց . և եկեալ Սակար տեսանէր զգլխն հեռացեալ և
կրճտէին զատամուսս Սակարայ . և պատմեաց արե-
ղային , և այնուհետև եղև ժիր :

Եւ Երբեմն սուրբ հօրն Սակարայ ընդ անապատն
գնալ , և ետես զբելիար ՚ի կերպարանս ծերոյ սեաւ զգե-

թանի տունէլ զայդ : Իսկ ծերն ասէ . ոչ գնացից աստի և ոչ թողից
զքեզ մինչև խոստացիս ինձ առնել յամենայն գիշերի աղօթս վասն
իմ : Եւ լուեալ աղաչանաց ծերոյն եղբայրն՝ խոստացաւ առնել զայս :
Իսկ ծերն յայն սակս արար , զի տացէ նմա սկսանել ՚ի գիշերին աղօթս :
Եւ իբրև յարեաւ ՚ի գիշերի եղբայրն և արարեալ վասն ծերոյ աղօթս՝
զղջացաւ և ասէ . անձն իմ եղկելի , ծերոյն աղօթես և վասն քո ընդէր
ոչ աղօթես : Եւ արար մի աղօթս վասն իւր յերկարաձգեալս : Եւ ա-
րար այսպէս շաբաթ մի . և կատարէր մի աղօթս վասն ծերոյն , և մի
վասն անձին իւրոյ : Եւ յաւուր կիրակէի գայր հայրն Սակար յեկե-
ղեցին , և ետես զգլխն զայնոսիկ հեռի ՚ի տանէ եղբօրն զի կային տը-
խուրս և անբանս . և ծանեաւ ծերն եթէ վասն աղօթից եղբօրն տըրտ-
մեցան զկք , և ինքն ուրախ եղև յոյժ : Եւ իբրև կատարեցին զաղօթսն ,
գնաց դարձեալ ՚ի սենեակ եղբօրն և ասէ ցնա . աղօթիւք քո շահ եղև
ինձ , եղբայր , արդ արա սէր և յաւել մի աղօթս այլ ևս վասն իմ : Եւ
սկսաւ եղբայրն առնել երկուս աղօթս վասն ծերոյն և ասէր . ով եղ-
կելի անձն , արա և վասն քո երկուս աղօթս : Եւ արար այսպէս , զմիւսն
այլ շաբաթն ՚ի բուն կատարէր աղօթս չորս : Եւ դարձեալ գնայր ծերն
յեկեղեցին , և ետես զգլխն առաւել տրտմեալս և հեռացեալս : Եւ դար-
ձեալ եմուտ ՚ի տուն եղբօրն ծերն , շնորհս խոստովանէր և ասէր . ո-
ղորմութի մեծ արար ընդ իս տէր աղօթիւք քո , այլ լից զսէր քո և յա-
ւել մի ևս այլ աղօթս վասն իմ : Եւ յաւել եղբայրն միւս ևս աղօթս
վասն իւր և միւս վասն ծերոյն , և կատարէր վեց աղօթս ՚ի գիշերի զեր-
րորդն շաբաթ : Եւ զկնի երրորդ շաբաթուն իբրև գայր ծերն ՚ի սե-
նեակ եղբօրն , բարկացեալ զկք ծերոյն սկսան անարգել զնա , զի տըրտ-
մեցան ընդ կեալ եղբօրն : Իսկ ծերն մտեալ ՚ի սենեակն պատմեաց
զայս եղբօրն և խրատեաց զնա յոյժ և պատուիրեաց զգոյշ լինել յա-
ղօթս : Եւ եղև եղբայրն շնորհօքն ան և աղօթիւք ծերոյն փոյթ և ճրգ-
նաւոր յոյժ : Եւ զկքն յորժամ տեսին ՚ի նա զշնորհսն ան և զդարձնու-
րա , փախեան ՚ի նմանէ ամաչեցեալք :

Իբրև գայր զինաւորն Քնի Սակարի ընդ անկոխ և անհետ անա-
պատն , ահա ետես ծեր ոմն այր՝ որ ընդգէմ էլ նմա , և էր վաստա-

ցեալ, և ունէր յամենայն անդամս իւր բժժանս դեղոց
բարձեալ. և աղօթեալ Սակարայ առ տէր, և զօրու-
թեամբ անուանն ինչ հարցեալ թէ զինչ ես բարձեալ
և որպէս խաբէս զմարդիկ, և նա բռնադատեալ ի հրեշ-
տակէն ասաց զիրաւն՝ թէ այս դեղք են նիւթ խաբէու-
թեան իմոյ: Օ ի կայ յամէն աման նիւթ և հեշտու-
թիւն ցանկութեց, որովք օծանեմն զմարդիկ. զօրինա-
պահսն՝ յամանոյս որ ի գլուխս է, և արկանեմ ի ցաւս.
և զժիր աղօթողսն՝ յամանոյս որ կայ ի յօնքս, և առ-
նեմ քուն, և ի դեղոցս որ կայ ի յունկս՝ առնեմ ան-
լսողութիւն, և որ կայ յունգունս՝ առնեմ ի սմանէ հոտս
անոյշս ի պոռնկաց, և որ կայ ի բերանս՝ աստի առնեմ

կեալ և վհատեալ յոյժ, զի անթիւ բարձեալ ունէր ի մարմին և յան-
դամս իւր ամանս ինչ ի լիս և դրոշմեալս, և կայր կատեալ ի վերայ
իւրաքանչիւր ամանոյ թեւս ինչ. և զգեցեալ էր ծերն այն այր փոխա-
նակ հանդերձի նիւթ ինչ մթադին: Իսկ ծերն հարեալ զգաւազան
իւր յերկիր եկաց յաղօթս յերկարս և նայէր ի նա և դիտէր զտեսակ
նորա: Իսկ նա դողաց և սոսկաց իբր թէ երկեալ ի նմանէ: Ասէ նա
ցհայրն Մակար. զինչ առնես դու մոլորեալ յանապատս յայս: Ասէ
հայրն Մակարի. զի՞նչ խնդրեմ, և փախչիմ ի մոլորութենէ. այլ դու
ո՞վ ես, ծերունի, ասասցես ինձ, զի օտար տեսանեմ զգէմս քո ի բնու-
թենէ մարդկան, ասա ինձ ո՞ր իցես դու և զինչ են անօթքդ այդորիկ
զոր բարձեալ տանիս դու: Իսկ նա թէպէտ և ոչ կամաւ, այլ ուղիղ
ասաց թէ ես եմ սատանայ և կոչի անուն ինձ սագայէլ, և անօթքս
այսորիկ դիւթութեմ իմ են՝ որովք բազմագէմ և բազմօրինակ ձգեմ
առ իս զմարդիկ, և իւրաքանչիւր մարդոյ ըստ իւրում կամաց խառ-
նեմ զգեղս խաբէութեմ, և թեովք այսորիւք ցանկութեք խորտակե-
ցից զորս հնազանդեն ինձ, և յանկուծն նոցա ցնծասցէ անձն իմ: Իբրև
լուաւ զայս հայրն Մակար, առաւել զօրացաւ և ասէ ցնա. երդմեն-
ցուցանեմ զքեզ ի տէր Քրիստոս, որ ետ զքեզ կոխան հրեշտակաց իւրոց
ի սկզբանէ, զի յայտնեցես ինձ զիւրաքանչիւրն ի դեղոց քոց ըզ-
միտս. զի վասն այսորիկ երևեցար, որպէս զի յայտնի լինիցի մեզ բա-
զում հիւսս խաբէութեց և նենգաւոր նետից քոց հրակիզութիւն, և ոչ
երբէք հնազանդեսցուք չար կամաց քոց: Պատասխանի ետ բելիար և
ասէ ցհայրն Մակար. ես պատմեմ քեզ, այլ ոչ կամաւ իմով զարուեստ
խաբէութեց իմոց, և դու ուսցիս զպատճառ և զգործ իւրաքանչիւր
ամանոց և զդիւթութեանց նոցա: Արդ եթէ գտանիցեմ զոք որ միշտ
խորհեցի յօրէնս ինչ, խափանեմ զնա այսպէս. զի դնեմ ի գլուխ
նորա ցաւս և երկունս յամանոց որ ի գլուխս իմ է՝ հեղուով զայն ի
գլուխ նորա. իսկ որ արթունն իցէ և կամիցի աղօթել և փառաբանել
զի՞նչ, առնում ի դեղոց ամանոյ որ կայ ի յօնս իմ, և օծանեմ զայն
թեով ի յօնս նորա, և անկեալ նիրհէ և ննջէ. իսկ յայս անօթոյ որ
կախեալ կայ յունկն իմ, կայ ի նմա գեղ անհնազանդութեմ, և սովաւ
առնեմ զմարդ զի մի լուիցէ զբանս ճշմարտութեմ որք խնդրեն կեալ.
Իսկ գոչոյն որ ելանէ ընդ ոնգունսն իմ, նովաւ շարժեմ զմանկունս
ի պոռնկութիւն դնելով զսա ի հոտս խնկոց. իսկ դեղովք ամանոյ բե-

սրկրամոլութի շատախօսութի ստութի խաբէութի և որ ինչ բերանոյ են մնասք, և 'ի դեղոյ պարանոցիս առնեմ հպարտութի անախառութի, և 'ի լանջացս տամ դեղ մոռանալոյ զյաւիտենական կեանսն. իսկ որ կայ յորովայնս՝ աստի առնեմ անասունս և գազանս, և 'ի սլորտոյս՝ զարշէլի պղծութիս և զխառնակութիս. իսկ 'ի յոտիցս դեղոյ 'ի գողութի գրգռեմ, և յուսոյս և 'ի բազկացս և 'ի թիկանցս և 'ի միջացս 'ի կռիւ և յոխակալութի և յընչասիրութի յորդորեմ. բայց դու երբէք ոչ հանգուցեր զիս: Առ ասէ սուրբն Ս'ակար. սաստես-

րանոյս փաղաքէալ թովեմ զպահեցողս առ իղձս կերակրոց և յղփութեանց, և սովաւ դնեմ 'ի նոսա զչարախօսութիւն և զզազրալի բանս պղծագործութեց. և յամենեւեան սերմանեմ զսերմն գործոց իմոց՝ յորմէ ժողովեն ինձ զպտուղ մշակութե իմոյ որք հնազանդին ինձ: Դարձեալ հպարտութե և ամբարտաւանութե օծանեմ 'ի մարդ ըզդեղ պարանոցի իմոյ, և աստի տամ տուփեւոցն իմ զգործս կենցաղոյս, զփառս և զհպարտութիւնս՝ զոր բարիս կարծեն հեռացեալքն յայ. իսկ որ 'ի լանջս իմ է ամանք իմոյ մաածութեց խորհրդոց՝ տամ ըմպել գինի յարբումն անօրէնութեց և խաւարեցուցանեմ զմիտս բարեպաշտ՝ որք յիշել կամին զյաւիտենական կեանս, և տամ մոռանալ զնոսա. իսկ ամանք այս որովայնի իմոյ լի են անմտութե որով անպատկառն անմտութե իբրեւ զանասունս առնեմ հիացմամբ և գազանաբարոյ գործել տամ զչար, և խաւարաւ և մթով ընում զկեանս նոցա. իսկ 'ի սլորտոյ իմ ամանոյ որ գեղն է՝ նովաւ շարժեմ 'ի պղծութիս և 'ի խառնակութիւն ընդ միմեանս գարշաբար. իսկ 'ի ձեռաց իմ ամանոց ելանեն հեռք և նախանձք և սպանութեք, որք են իմ հաճելիք և ըղձալի գործ. իսկ որ 'ի յուսս և 'ի թիկունս իմ են դեղք խաւարազգեաց իմոց փորձութեցն, յորմէ կռուիմք զօրաբար ընդ նոսա որք պատերազմին ընդ իս, և խորխորատ դնեմ նոցա 'ի ծածուկ 'ի թիկանց իմոց, և ձգեմ զնոսա անդ որք յուսան 'ի զօրութի իւրեանց. իսկ մէջք և անդամունք իմ զոր տեսանես լցեալ մինչև յոտս, ամենեքեան ցանցք են և որոգայթք և լարք խաբէութե իմոյ՝ որով խոտորեմ զբազումս յուղիղ ճանապարհէն, և խափանեմ գնալ 'ի շաւիղս բարիս, և 'ի չար ճանապարհս իմ և 'ի թիւրս չընցուցանեմ. զի ես նստեալ կամ 'ի մէջ ճանապարհի կենաց և մահու, և գթեցուցանեմ 'ի ճանապարհէ կենաց զորս կամին գնալ, և ձգեմ 'ի շաւիղս մահու: Իսկ յարատրայս իմ և յանդս սերմանեմ փուշս և տատաշս՝ որոց մշակք ուրանան ըզբանն ճշմարտութե: Իսկ գու ոչ երբէք կամեցար լսել ինձ և ոչ մի անգամ, զի ունէի մխիթարիլ յայն, և սովաւ արտմեցուցանես զիս. զի ունիս դու զէն հզօր և անյաղթելի՝ յորմէ երկուցեալ կամիմ գնալ առ բարեկամս իմ և ծառայս, զի քո է տէր քաղցր և բարերար որ ողորմի և պահէ զքեզ և զընկերս քո 'ի լարից իմոց: Իբրեւ լուաւ զայս ամենայն հայրն Մակարիէ, կնքեաց զինքն պատուական խաչիւն և ասէ. օրհնեալ է անձ՝ որ ետ զքեզ կոխան ծառայից իւրոց, որ և զիս պահեսցէ մինչև ցլախձան ամբողջ 'ի մոլորութեց քոց, որպէս զի յաղթեցից քեզ գաողիդ չարեաց, փախիր յայսմհետէ, բեղիար, յաղթեալ 'ի փրկչէն Յմէ. Քմէ որդւոյն ան, և մի մերձենար 'ի փոքունս յայնո.

ցէ 'ի քեզ Վհ ան իմ օրհնեալն յաւիտեանս : Եւ չիք եղեալ բարձաւ , և նա ետ փառս աս :

Եւ 'մի երթայր և երկու հրեշտակք ընդ նմա . և 'ի գիպեալն գիշոյ ինչ՝ կալաւ զքիթն ծերն և հրեշտակքն : Եւ 'ի հարցանելն ծերոյն՝ թէ և ձեզ հոտ գայ , ասեն՝ ոչ , այլ վասն քո սրտի արարաք . այլ մեզ հոտ 'ի մեղաւորէ գայ 'ի հոգւոյ՝ որ հոտեալ է նովաւ :

Եւ ծերոյն միայնաւոր մի միայն աղօթէր մինչև ցերեկոյ , և գտանէր պատրաստ հաց ջերմ և ուտէր : Եւ զկնի եկն եղբայր , և ետ նմա գործ աղաչանօք . և առ և ոչ եգիտ զհացն , և ննջեաց տրտմեալ : Եւ ասէ ցնատէր . յորժամ ինձ մենակ աշխատէիր՝ ես հոգայի զքեզ , և երբ այլում գործեցեր՝ անտի կեր :

ՀԱՐՑԱԻ՝ 'ի հարանցն կուսան ծերունի մի՝ թէ որ

սիկ որք գնան ընդ նեղ և ընդ դժուարին ճանապարհս կենաց , և մեկ նեա յանապատականաց : Զայս իբրև ասաց սուրբն , եղև նա իբրև ըզ ծուխ հնոցի , և ցրուեալ յօգս անյայտ եղև : Իսկ սուրբն եգ ծունր եկաց յաղօթս և ասէ . փառք քեզ , Քս , ընդ հօր և սուրբ հոգւոյն , որ ես ապաւեն ալէկոծելոց և փրկութի յուսացելոց 'ի քեզ :

1 Ասէին վասն ծերոյ ումեմն՝ եթէ գնայր նա ընդ յանապատս և երկու հրեշտակք գնային ընդ նմա , մինն ընդ աջմէ և միւսն ընդ ահեկէ նորա . և 'ի գնալն գիպեցաւ գէշ ինչ նեխեալ 'ի ճանապարհին , և ծածկեաց ծերն զհոտոտելիս իւր 'ի ժահահոտութեն , և արարին այնպէս և հրեշտակքն : Եւ իբրև հեռացան , ասէ ցնոսա ծերն . և ձեզ ևս գիպի այս չար հոտս : Իսկ նոքա ասեն . ոչ , այլ վասն հաճոյից քոց արարաք զայս ծածկել զանգունս մեր , զի ոչ ինչ չարահոտութիւն կենցաղոյս կարէ մերձենալ 'ի մեզ , բայց միայն ժահահոտութիւն հոգւոց մարդկան որք կան 'ի մեղս՝ գիպին մեզ և տաղտկացուցանեն ըզ սիրտս մեր :

2 Եւ եր ոմն էր որ բնաւ ոչ ինչ գործէր , այլ միշտ աղօթէր զաիւ և զգիշեր . և յերեկոյին իբրև մտանէր 'ի սենեակն , գտանէր հաց ջերմ և անուշահամ , զայն ճաշակէր և գոհանայր զայ . զայս արար ամս բազումս : Եւ այլ եղբայր գնաց առ նա և ասէ ցնա . ոչ է բարեոք գատարկ կեալ , այլ գործեաւ ձեռք : Եւ ետ նմա արմաւ և ուսոյց զնա հիւսել և կարել . և իբրև գործեաց և յերեկոյին եմուտ 'ի սենեակն , ոչ եգիտ զհացն զայն անգ , և ննջեաց տրտմեալ և նքթեալ : Եւ երևեցաւ նմա ոմն 'ի գիշերի և ասէ ցնա . յորժամ վասն իմ պարապեալ էիր՝ ես կերակրէի զքեզ , և արդ զի գործել սկսար՝ գործք քո կերակրեսցէ զքեզ : Վասն այսորիկ այլ ոչ ևս գործէր ծերն , այլ դարձեալ սկսաւ պարապել յաղօթս 'ի տուէ և 'ի գիշերի և ասէր . կատարեալ գործ իցէ յաղօթսն աշխատել :

3 Պատմէր մեզ զայս ծեր ոմն մեծ՝ եթէ էր ոմն կոյս ծերացեալ յոյժ հասակաւ . որ ուղիղ էր յերկիւղն աս և փոյթ լեալ յամենայն առաքինութիւն և սուրբ յամենայնի , որ կոչէր Աննա : Իսկ ես հարցի սորա որպէս զի պատմեսցէ ինձ զօրինակ հեռանալոյ իւր յաշխարհ : Իսկ նա հառաչեաց և ասէ ցիս . ես , ով սքանչելի և պատուական հայր ,

պէս ելեր յաշխարհէ : Աւասաց. ունէր հայր հեղ և բա-
րի և հիւանդոտ և մշակ, որ 'ի ժամ մահուանն այն-
քան վատախառն էր օդն՝ որ զկնի չորս աւուր հազիւ ե-
տուն հողոյ. և մայր ունէր լի ամենայն չարեօք, և մե-
ռաւ 'ի բարի աւուր՝ անցաւ կացեալ զաւուրս իւր : Աւ-
կոյսն կայր 'ի տագնապի՝ թէ զօր ընտրեացէ ճանապարհ,

գուսար էի հօր հեղոյ և խոնարհի և սրբոյ՝ որ էր քաղցր առ ամենե-
սեան, այլ հիւանդ մարմնով, մինչ զի զամենայն աւուրս իւր մաշեցաւ
ցաւօք 'ի մահիճս իւր, և այսպէս հանդարտութե կայր 'ի ցաւս իւր,
մինչ զի հազիւ խօսէր ինչ հարցողացն զնա. այր գեղաբնակ էր, այլ
մեծատուն էր յոյժ. գործէր զերկիր, և զպտուղ նորա ծախէր 'ի պէտս
մեր և կարօտելոց. այնպէս հեղ էր, մինչ զի համր կարծէր 'ի բազ-
մաց : Իսկ մայրն իմ ամենևին օտար և ընդդէմ էր գործոց հօր իմոյ,
զի զարգարէր զինքն և պճնէր առաւել քան զպատշաճն, և այնպէս
լեզուանի և չորաբան և յանգուգն էր՝ իբր թէ ամենայն անդամք իւր
լեզու էր. և էր 'ի նմա շփոթմունս և կռիւս և աղմուկս բազումս զտիւ-
րանց՝ ունէր անյագ և անթիւս, և այնպէս ծախէր զամենայն գոյս տան
իւրոյ պոռնկապէս. զի որչափ և բազում գտանէր մուտք գոյից որ
գայր 'ի ձեռին նորա՝ ոչ էր բաւական նմա և ոչ օր մի, զի նմա հա-
ւատացեալ էր հոգս տան մերոյ 'ի հօրէ իմմէ : Իսկ զմարմին իւր այն-
պէս ետ 'ի գարշելի պղծութիւն, մինչ զի սակաւք զերծան 'ի գեղէն
յայնմանէ 'ի լարից պոռնկութե նորա և անառակութեն և գարշու-
թեանն : Եւ ոչ երբէք դիպաւ նմա հիւանդութի մարմնոյ և ոչ ինչ
ցաւագնեաց նմա, այլ 'ի ծննդենէ մինչև ցմահ կատարեալ առողջու-
թեամբ եկաց 'ի չարիս : Եւ եղև մեռանել բազմամօք հիւանդութեամբ
հաշելոյ հօր իմոյ, և առժամայն խառնակեցան օգբ, շարժեցան հող-
մունք և որոտմունք և հատանէին կայծակունք սաստիկք, և անձրեք և
հեղեղք. և ոչ եղև հանդարտել օդոյ՝ մինչև մնաց առանց թաղման մե-
ռեալ հայր իմ զերիս աւուրս : Ասան որոյ արք գեղջն շարժէին զգը-
լուխս իւրեանց, սքանչանային և ասէին. ով չար այր սա, որ կայր 'ի
միջի մերում, սա թշնամի ան էր, զի զկեանս իւր յանկողին և 'ի ցաւս
ծախեաց, և արդ հող զնա ոչ ընդունի մեռեալ : Այլ թէպէտ և դը-
ժուարին էր թաղել զնա 'ի խստութե օդոյն, այլ զի մի նեխեալ լուծ-
ցի և անմուտ արասցէ զտուն՝ վասն այսորիկ բազում աշխատութեամբ
հանեալ թաղեցաք զնա որքան կար էր : Արդ իբրև էառ մայրն իմ ա-
ղատութի յառնէն, առաւել լիբբ և անպատկառ ձգեաց զմարմին իւր
յանառակութի պոռնկութե, մինչ զի յայանի պոռնկանոց արար ըզ-
տուն իւր. և այնչափ յաւել յանառակն պոռնկութի և 'ի յղկութի
և 'ի յարբեցութի, մինչև ոչ ինչ մնաց մեզ 'ի հայրենեաց և 'ի ստա-
ցուածոց մերոց : Իսկ յորժամ եհաս ժամ մահու նորա, ասելի է թէ
ընաւ ասիւ իշխեաց մահն տիրել նմա. և մինչ մեռաւ, այնպիսի եղև
փոյթ ամենայն մարդկան պատուել և պահել և սգալ զնա, մինչ զի
թուէր թէ և օգբ սպասէին թաղման նորա : Իսկ զկնի մահուան ծնո-
ղաց իմոց ելի ետ 'ի հասակ մանկութեան՝ մինչ զի զգացի զշարժու-
մն բնութեան մարմնոյ : Եւ 'ի միում գիշերի մինչ ննջէի 'ի մահիճս
իմ, սկսայ խորհել 'ի մօր և ասել՝ եթէ զորոյ ընտրեցից զկենցաղ, ըզ-
հօր իմոյ զհեղութի և զանմեղութի և զարբութի ընտրեցից. այլ նա և

զհօրն թէ զմօրն : Եւ տեսանէ զմեծ ոմն , որ ասէ ցնա-
եկ տանիմ՝ զքեզ տեսանել զծնողսն : Եւ տարաւ առ
հայրն՝ որ կայր 'ի դրախտի , և առ մայրն՝ որ կայր 'ի գե-

ոչ մի ինչ բարի կրեաց յերկրի , այլ զամենայն ժամանակս կենաց իւ-
րոց ծախեաց 'ի ցաւս և 'ի վիշտս , և այնպէս դժուար ել յերկրէ՝ մինչ
զի և հողն ոչ ընկալաւ զնա . զի թէ հաճոյ էր նոյնայն քաղաքավարու .
թիւն նորա , ընդէր անկաւ յայսքան չարիս : Այլ կենցաղ և գործ մօր
իմոյ ապա բարի էր , և զմարմինս տալ 'ի սղծութի և 'ի հեշտալիս աշ-
խարհիս . քանզի ոչ ինչ եթող նա յամենայն գարշելի գործոց զոր ոչ
կատարեաց , զի պոռնկութիւն և արբեցութեամբ կատարեաց զամենայն
կեանս իւր և առողջութիւն և խնդութիւն : Եւ արդ այսպէս լաւագոյն է
կեալ , և ես զոր տեսի աչօք իմովք՝ ընդէր կասկածիմ : Եւ արդ այս-
պէս խոտորեցան միտք իմ գնալ ընդ ճանապարհ մօր իմոյ : Այլ բա-
րերար և մարգարէրն նա՝ ոչ եթող կորնչել զիս . զի մինչ զայս խոր-
հուրդ ընտրէի , ննջեցի . և տեսի զի եկաց մերձ իմ այր մի մեծ հասա-
կաւ և ահաւոր տեսլեամբ և ասէ ցիս բարկացեալ դիմօք և ահարկու
ձայնիւ . զի՞նչ են խորհուրդքդ այդոքիկ զոր մտածես դու : Իսկ ես
սոսկացայ 'ի տեսոյ նորա և ոչ կարացի խօսել և ոչ նայել 'ի նա : Եւ
նա ասէ . սպամեա ինձ զի՞նչ խորհիսդ : Եւ իմ զարհուրեալ յահէն՝
ասեմ . ոչ գիտեմ : Եւ նա ասէր ինձ զամենայն զիմ , և ասէ ցիս . ոչ
զայսոսիկ խորհէիր դու : Իբրեւ զայս առաց , ես իսկ զամենայն պատ-
մեցի նմա : Իսկ նա ասէ ցիս . արդ եկ ընդ իս և ցուցից քեզ զհայր քո
և զմայր , և տես թէ թրպէս և կամ ուր են , և ապա որոյ կեանք հա-
ճելի թուեսցի քեզ զայն ընտրեսցես : Եւ կալեալ զձեռանէ իմմէ տա-
րաւ զիս 'ի դաշա մի մեծ , որ լի էր բազմազան դրախտիւք , և ծառքն
լի ծաղիօք և սպողովք ցանկալեօք՝ զոր ոչ կարող իցէ լեզու պատմել , և
բոլեկին անդ աղբիւրք սուրբք և վաակք գեղեցիկք , և շնչէր անդ օդք
անուշահոտք . և ով կարող իցէ պատմել զփափկութիւն որ էին անդ :
Եւ իբրեւ չըջէաք անդ , ընդդէմ ել մեզ հայրն իմ պայծառ զգեստիւք
զարդարեալ , և համբուրեաց և հարցանէր զիս : Իսկ ես փարեցայ զնո-
վաւ և աղաչէի լինել առ նմա անդ : Եւ նա ասէ ցիս . արդ ոչ է հնար
լինել քեզ աստ , որդեակ , այլ թէ զհետ գործոյ իմոյ գնաս՝ գաս դու
աստ 'ի ժամանակի իւրում : Եւ կալեալ զձեռանէ իմմէ բերողն իմ և
ասէ ցիս . եկ և տես արդ զմայր քո : Եւ հանեալ զիս անտի տարաւ 'ի
տեղի ինչ դժուարին և չար , և եմոյծ զիս 'ի տուն մթին՝ վայ ասելով ,
որ լի էր ողբովք և կոծիւք . և եցոյց ինձ անդ հնոց հրոյ բորբոքելոյ և
ձիւթ եռացեալ և ահարկու վերակացու , և էր սոսկումն և դողումն և
կիզումն և կրճատել ատամանց : Եւ նայեցեալ տեսի անդ զմայր իմ 'ի
հնոց հրոյն թաղեալ մինչև ցաբարանոցն , և կրճատէր զատամուռնս իւր
'ի մէջ հրոյն , և անքուն որդունքն ծծէին զնա : Եւ իբրեւ ետես զիս ,
սկսաւ կոծել և ասել . վայ զիս , որդեակ , 'ի չար գործոց իմոց . վայ զիս
յանօրէնութեց իմոց , զի զամենայն բանս դրոց ընդունայնս կարծէի ,
և ոչ հաւատայի զընացողացն տանջանս , և սղծութիւն և արբեցութիւն
ծառայեցի . և արդ յաղադս փոքր աւուրց գարշելի ցանկութեց չա-
րաչար հարուածիմ , և ահա սակս արհամարհելոյ զպատուիրանս
տեսուն կրկին առնում զհատուցումն , և հասին ինձ անթիւ չարիք
իմ : Ահա ժամ ողորմութիւն և օգնականութեան . արդ յիշեսցես , որ-
դեակ , զանունդն զոր ունիս յինէն , և տուր ինձ զփոխարէնն բարե-
գործութիւն . և ողորմեա ինձ , որդեակ , խորովելոյս 'ի հնոցի հրոյս . և

հենի . և նորա զարթուցեալ՝ ետ զինքն սրբութեան
կուսութեան :

ՉՈԳԱՆ՝ հարկահանք թագաւորին առնուլ և յա-
բեղայիցն , յորում կայր հայրն Վմոն՝ որ ասաց . մի եր-
կրնչիք , պահեցէք և աղօթեցէք , և ես երթամ առ թա-
գաւորն և յետ երկոտասան աւուր գամ : Այլ մտեալ ի
սենեակն աղօթէր . և որք գիտէին՝ տրտնջէին . մինչ
յետ հնգետասան աւուր եկն , և ունէր գիր կնքեալ մա-
տանեաւ թագաւորին և ձեռնագրեալ Վղէքսանդրի իշ-
խանացն , և էր առեալ յայնմ գիշերի սքանչելեօք :

Գթա յիս , որդեակ , մասնելոյս տանջանաց . օգնեա ծնողի քո վշտա-
ցելոյ , և տուր զձեռն քո յօգնել ինձ : Իսկ ես ողբայի ցաւագին , և
ոչ իշխէի տալ ձեռն յահէ վերակացուացն : Եւ նա դարձեալ ասէր
արտասուօք . որդեակ , օգնեա ինձ . որդեակ , մի մոռանար զողբս մօր
քո . յիշեցես զերկունս իմ՝ զոր կրեցի ի ծնունդ քո , և մի թողուր
զիս կիզուլ ի հնոցիս յայս : Իսկ ես նեղեալ ի ձայնէ և արտասուաց
նորա , և խեղագարեալ լեալ ձգեցի զձեռն իմ հանել զնա . և իբրեւ
արարի զայս , կիզեաց հուրն զձեռս իմ , և սկսայ լալ և ողբալ ի ցա-
ւոցն : Եւ լուեալ զձայն լալոյ իմոյ որք էին ընդ իս ի տանն և սկսան
հարցանել՝ զինչ լաս . զի զարթուցեալ էի : Եւ եկեալ տեսին զի կի-
զեալ էր ձեռս իմ . և հարցին յիս՝ զինչ է այս , և ես զամենայն պատ-
մեցի նոցա : Եւ յայնմհետէ հետևեցայ ըստ կարի իմում կենաց հօր
իմոյ և կամեցայ գնալ զհետ քաղաքավարութեան նորա . ահա ին-
նսուն ամ է որ եցոյց ինձ աստուած վասն ողորմութեան իւրոյ թէ
որպիսի տանջանք մնան չարագործաց : Զայս պատմեաց մեզ երանե-
լի կոյսն , զոր ինքն հաւատացեալ էր ի տեսլենէ անտի . և ասէր՝
թէ անպատմելի է բարիք արգարոցն և անբերելի տանջանք մեղա-
ւորաց : Արդ մէք հետևեցուք խրատու սորա , զի երանութեանն այն-
միկ արժանի լիցուք :

Ի Գնաց իշխան ոմն ի լեառն սիւնիտացւոց և կամեցաւ պահանջել
հարկս ի կրօնաւորացն իբրեւ յաշխարհականաց : Եւ ժողովեցան ամե-
նայն եղբարքն վասն այսորիկ առ հայրն Անտոն , և ընտրեցին զոմանս
ի նոցանէ զի առաքեսցեն առ թագաւորն : Ասէ ցնոսա հայրն Ամո-
նաս , ոչ պիտոյ է աշխատել սոցա և գնալ , այլ հանգարտեցէք ի սե-
նեակս ձեր և պահս կալէք շաբաթս երկուս , և ես միայն առնեմ զայս
գործ կամօքն մյ : Եւ գնացին եղբարքն ի սենեակս իւրեանց , և ծերն
հանգարտեաց ի սենեկի իւրում : Իբրեւ լցան երկոտասան աւուրքն այն
պահոցն , տրամեցան եղբարքն վասն ծերոյն , զի տեսանէին ի սենեկի
իւրում , և ասէին . մոռացաւ ծերն զգործ մեր զայն : Իսկ յաւուր չո-
րեքտասան կարգի ժողովեցան եղբարքն ի միասին , և եկն առ նոսա
ծերն և ունէր զհրովարտակ արքայի կնքեալ մատանեաւ արքունի :
Իբրեւ տեսին զայս հարքն՝ սոսկացան և ասեն ցծերն . երբ բերեր զայս
թուղթ : Ասէ ծերն . հաւատացէք ինձ , եղբարք , զի յայնմ գիշերի
գնացի առ թագաւորն և ետու գրեւ զայս գիր , և կնքեալ և եկեալ
յԱղէքսանդրիա ցուցի իշխանին և ստուգեցի իշխանացն , և ահա եկի
առ ձեզ : Եւ լուեալ զայս հարցն երկեան յոյժ և երկիր պագին նմա ,
և այլ ոչ երբէք խօսեցաւ իշխանն ընդ նոսա :

ՍՈՒՐԲԸ* Պափնոտի ցանկացաւ շրջել ընդ անապա-
տըս և տեսանել զծառայս տեառն : Եւ գնացեալ զչորս
տիւ և զգիշեր՝ լքաւ 'ի վաստակոյն և 'ի քաղցոյ : Եւ
երևեալ նմա այր մի փառաւոր և զօրացոյց զնա օծանե-
լով զշրթունսն : Եւ չոգաւ այլ ևս աւուրս և գիշերս
չորս, և գտեալ քարայր մի փակեալ դրամբք և մտեալ
ետես ծեր մի նստեալ, և իբրև չէառ զողջոյն՝ մերձե-
ցաւ ձեռամբն, և եղև իբրև զփոշի, և ետ զնա հողոյ
արտասուօք : Եւ չոգաւ անդ յոլով աւուրս, և տեսեալ
ոտնահետս նստաւ առ երեկս, և տեսանէր ջոկս գոմի-
շաց և ծեր մի 'ի մէջ նոցա, ծածկեալ հերօք. և աղօ-
թեալ տեսին զիրեարս : Եւ պատմեաց նմա եթէ Տի-
մոթէոս է անուն իմ. և էի 'ի միաբանակեացս, գործէի
կտաւս, և յազգմանէ չարին գնացի առանձին 'ի ճանա-
պարհս, շինեցի հիւրանոց և գործէի զարուեստն և առ-
նէի յոլով ողորմութի՝ ընդունելով հիւրս, և վասն ա-
րուեստին անկայ 'ի մեղս կնոջ վեց ամիս : Եւ հարեալ
զիս խղճի մտացս՝ եկի յանապատս. և 'ի յոլով տաղնա-
պոյն չկարէի կանգնել, և ընդ գետին թաւալմամբ կա-
տարէի զաղօթսն : Եւ կալաւ զիս ցաւ լերդի, և եկն
ոմն փառաւոր և ասէ. զի է քեզ : Եւ ասեմ. այո տէր,
ցաւ է լերդիս : Եւ բուռն հարեալ պատառեաց զկողս
և հանեալ եցոյց զլերդս իմ, և սրբեալ զցաւն՝ եդ 'ի
տեղւոջն և ասէ. ահա ողջացար, այլ մի մեղանչեր : Եւ
եղև անարատ, և հանդերձն հնացեալ անկաւ. և եմ
աստ ամս երեսուն : Եւ ոչ ետ նմա կալ զայն գիշերն,
ասելով՝ թէ չկարես տեւել պատերազմաց դիւաց : Եւ
գնացի զհնգետասան օր և գտի զմեծն Մուկրիոս, որոյ
հեր գլխոյն ծածկէր զամենայն մարմինն, և բանջարով
ծածկեալ էր զմէջն. որ և պատմեաց զինքենէ՝ որ 'ի ման-
կութեն եղև ընդ հարիւր եղբարս միաբանից սրբազու-
նից. և զի գովէին զառանձնականութիւն՝ որ Եղիայի և
Հոհաննու նման գործէ, զի զնձ միայն ունին յոյս յա-
մենայն վիշտս որ հանդիպի, և ոչ զոք 'ի մարդկանէ : Եւ
պա 'ի գիշերի միում ելեալ գայի, և առաջի իմ երևե-
ցաւ լոյս. և երկեայ և կամէի դառնալ : Եւ եկն առ իս
հրեշտակ տեառն և ասէ. մի երկնչիւր, եկի 'ի տեառնէ

* Համառօտութի է լարաց Տիմոթէայ և Ռոմիոսի. զորոյ ընդոգման փե-
սել 165. հար. Ա :

զգուշանալ քեզ : Այլ գնացաք ընդ անապատս Եօթն մի
 լոն և հասաք 'ի յայր մի փակեալ . և բախեալ ել ծեր
 մի փառաւորեալ երեսօք և ասէ . բարի եկիր , եղբայր
 Մոփրիոս : Այլ ողջագուրեալ զիս ագոյց առ իւր զաւ
 ւուրս , և ասլա տարաւ զիս հեռագոյնս և եբեր յայրս
 յայս . և եղև ընդ իս աւուրս երեսուն , և ուսոյց ինձ
 զամենայն որպիսութի պատերազմի դիւաց և զխրատն
 համբերութե , և գնաց յինէն . և 'ի տարւոջն հետ մի
 տեսանէր զիս՝ մինչև փոխեցաւ առ Վհ , զոր եղի ըզ
 սուրբ նշխարս նորա մօտ առ իս . և եմ աստ ամս վաթ
 սուն և հինգ : Այլ արմաւենիդ որ կայ առ իս , բերէ եր
 կոտտսան բազուկս 'ի տարւոջն , և լինի ինձ բաւական
 բազուկ մի յամիսն : Այլ հրեշտակ տեառն մխիթարէ զիս
 և զամենեսեան որք են յանապատի աստ 'ի մարմին և
 յարիւն որդւոյն նայ : Այլ յորժամ կարօտի ոք 'ի տեսիլ
 մարդոյ , վերացուցանէ յերկինս և ցուցանէ զարդարսն
 և զսրբոց հոգիսն , և մոռանալք զամենայն վաստակ և
 զաշխատութի : Այլ ասելով զբանս՝ լուսաւորեցան ե
 րեսք նորա իբրև զարեգակն , և ասէ ց՝ Պափնոտիս . որ
 դեակ , ես այսօր կատարեմ զընթացս իմ . եթէ ոք յա
 նուն իմ պատարագ մատուցէ տեառն , կամ զհայր մեր
 որ յերկինսն ասասցէ , կամ եղբարս կերակրեսցէ կամ
 խունկս ծխեսցէ տեառն , ես յիշեմ զնա յաղօթս , և հա
 մարեսցի զնա տէր յառաջին ժամու 'ի սկզբանն : Այլ օրհ
 նեաց զՊափնոտիս և ասէ . մի գտցէ 'ի քեզ թշնամին ա
 րատ ինչ առաջի ահեղ ատենին Վհի յանդիմանել ըզ
 քեզ , այլ տացես պատասխանի ամենայն վարուց քոց :
 Այլ ասացեալ զայս հանգեաւ : Այլ Պափնոտեայ պա
 տեալ զսուրբ նշխարս նորա ետ հողոյ . և ինքն խնդրէր
 յնայ մնալ 'ի տեղւոջն , և առժամայն փլաւ դադարքն ,
 և արմաւենին անկաւ : Այլ նորա դիտացեալ թէ ոչ է
 հաճոյ տեառն բնակելն նորա անդ , և յարուցեալ գնայր .
 և հրեշտակ տեառն երևեալ մխիթարէր զնա և առաջ
 նորդէր : Այլ յետ չորս աւուր դիպեցաւ չորս ծերունեաց՝
 որք և ասացին . բարի եկիր , եղբայր և գործակից Պափ
 նոտիս , որ ամփոփեցեր զսուրբն Մոփրիոս . զի տէր ե
 ցոյց մեզ զգալուստ քո այսօր , զի վաթսուն ամ է որ ոչ
 զոք տեսաք 'ի մարդկանէ բաց 'ի քէն : Այլ յաղօթս կա
 ցեալ նստան . և տեսեալ առաջի իւրեանց նկանակ հինգ

սպիտակ և փափուկ՝ որպէս թէ նոր իցէ առեալ ՚ի թոն-
րէ, և կերեալ գոհացան և ասեն. վաթսուէն ամ է որ
աւուրս չորս նկանակ տայ մեզ անձ, և այսօր հինգ ա-
ռաքեաց ողորմածն անձ: Այլ զգիշերն հսկեցին, զի կի-
րակի էր վաղն, և ասացին ինձ. գնա, եղբայր, յԱգիա-
տոս և պատմեա զմահն մեծին և զմէնջ, զի յիշեսցեն
յօգուտ իւրեանց: Այլ հարցեալ զանուանս նոցա՝ ոչ
պատմեցին, ասելով թէ անձ գիտէ զանուանս մեր. այլ
աղօթեա, զի տեսցուք զիրեարս ՚ի գաւիթս ան: Այլ ե-
լեալ գնաց Սափնոտի աւուր միոյ ճանապարհ, և դի-
պեցաւ դրախտի մի լի մրգով՝ արմաւ թրունջ նուռն
թութ գեղձ յունապ խաղող թուզ մուրտ և այլ անու-
շահոտ ծառք գեղեցիկք՝ որ և թուեցաւ նմա թէ դրախ-
տն է ան, զի բուրէր ՚ի նմանէ հոտ անձանելի, և աղ-
բիւր մի ականակիտ արբուցանէր զնա: Այլ յայսոսիկ ե-
կին անդ մանկունք գեղեցիկք՝ որպէս թէ հրեշտակք
իցեն, և ողջոյն տուեալ յանուանէ կոչեաց զՍափնիտ,
և թէ ուստի գայր՝ պատմելով. և եղև առ նոսա զա-
ւուրս եօթն՝ վայելելով ՚ի մրգոց անտի: Այլ ՚ի հարցա-
նելն պատմեցին տղայքն՝ եթէ որդիք էին նախարարաց
քաղաքին Սքսիրինքեայ, որք ետուն զմեզ յուսումն ար-
տաքին և ասա ՚ի Վրի անյն մերոյ. ուստի տեղեկացաք
զսուտ կենցաղս ոչ ինչ գոլ, և յօժարեալ սակաւ հա-
ցիւ և ջրով՝ որ բաւական լինէր աւուրց եօթանց, փա-
խեաք գաղտ յանապատ, խնդրէաք շրջելով թէ այց ա-
րասցէ մեզ տէր. և արար իսկ: Վանդի երևեալ մեզ
այր մի փառաւոր և կալեալ զձեռանէ մերմէ երեք ՚ի
տեղիս յայս՝ ուր կայր սուրբ ծեր մի, յանձն արար նմա
ուսուցանել զմեզ. և ուսոյց տարի մի և վախճանեցաւ:
Այլ մնացաք մեք աստէն այս վեց ամ է. զհինգ աւուրսն
ցրուիմք և աղօթեմք առանձին, և զշաբաթ և զկիրակի
ժողովիմք ՚ի հսկումն, և գայ հրեշտակ տեառն հաղոր-
դէ զմեզ զերկու աւուրսն, և մխիթարեալ ժուժկալեմք
անձ նեղութեանց և փորձանաց: Այլ մինչ զայս ասէին,
բուրեաց հոտ զարմանալի նոր և անծանօթ: Այլ եկեալ
հրեշտակն տեառն հաղորդեցոյց մե մարմնոյ և արեանն
տեառն. նոյնպէս և վաղիւն: Այլ առի հրաման և չոգայ
յԱգիապոս և պատմեցի եղբարցն ՚ի փառս ան:
ԱՍՏՄԵԱՅ մեզ երանելին Սաքմէոս վասն սրբոյ Սա

կարայ և Վարկոսի՝ թէ նստէին ՚ի գաւթին և խօսէին ընդ նոցա . և ահա բախեաց զդուռն գաւթին մատակ առ ռիւծ մի՝ որ ՚ի բազում աւուրց կորիւն մի ունէր կոյր . և ընկեցեալ զկորիւնն առ դուռն , և ինքն անդէն զտեղի էառ : Իսկ երանելոյն Վարկոսի առեալ զկորիւնն ՚ի գիրկս իւր տարաւ ՚ի ներքս առ Վակար , և աղօթս արարեալ եղին ձեռս ՚ի վերայ նորա , և հանեալ ետ ցառիւծն՝ ողջացուցեալ զաչս նորա : Եւ յետ վեց աւուր երեք նմա մորթ վայրենի եղին զոր յափշտակեալ էր յորսորդացն : Իսկ Վարկոս ետ զայն Վակարայ և Վակար ետ Վթանասի սրբոյ եպիսկոպոսին և նա Վեղիտինէ մօրըն Ղեքսանդրի : Եւ յս Վարկոս զմարմին իւր ոչ ետես մինչև ցմահ իւր :

Իսկ ոմն ՚ի մեծ հարցն տեսանող . սա վկայեաց և ասէ՝ թէ զգորութիւն զոր տեսի ՚ի վերայ կնքաւորացն ՚ի ժամ լուսաւորելոյն , տեսի և ՚ի վերայ միայնակեցաց ձեռն յորժամ առնու զկերպարանս :

ԶՈԳԱԻ՝ աշխարհական ոմն որդւոյն իւրով առ հայրն Սիսոյ ՚ի լեառն հօրն Վնտոնի , և ՚ի ճանապարհին մեռաւ որդի նորա . և ոչ ինչ խռովեցաւ , այլ հաւատովք առեալ տարաւ առ ծերն , և անկեալ հանդերձ որդւոյն իւրով առաջի նորա զի օրհնեացին ՚ի նմանէ . և յարուցեալ հայր մանկանն եթող զմանուկն առ ոտս ծերոյն և ել արտաքս ՚ի խղէն : Իսկ ծերոյն կարծեալ եթէ ՚ի պաղատանս է , խոնարհեալ առ մանուկն ասէ . արի գնա արտաքս , զի ոչ գիտէր թէ մեռեալ է . և առժամայն յարեաւ գնաց : Եւ հօր նորա տեսեալ զարմացաւ , և մըտեալ երկիր եպագ ծերոյն և պատմեաց զիրսն : Եւ լուեալ ծերոյն արտմեցաւ , զի ոչ կամէր ընդ լինել իրացն . և պատուիրեաց աշակերտին , զի մի ումեք ասիցէ մինչև ցվախճան ծերոյն :

Գնացեալ ոմն այր աշխարհական առ հայրն Սիսոյի ՚ի լեառն Վնտոնի՝ ունելով ընդ ինքն և զորդի իւր մանուկ հասակաւ , և ՚ի գնալն իւրեանց մեռաւ մանուկն յընթանալն . իսկ հայրն ոչ շփոթեցաւ , այլ առեալ զնա գնաց առ ծերն , և աներկմիա հաւատով անկաւ առաջի ծերոյն ՚ի ծունկս իբր երկրպագեալ՝ զի օրհնեացի ՚ի նմանէ , և եղեալ զմանուկն անդ՝ ել արտաքս . և իբրեւ ել նա , յարեաւ մանուկն և ել ընդ նմա , և ծերն ոչ իմացաւ եթէ մեռեալ էր և յարեաւ : Իբրեւ ել մանուկն առ հայրն իւր , և ետես զնա՝ զահի հարաւ այրն , և մտաւ առ ծերն՝ սկսաւ երկիր պագանել և շնորհս խոստովանէր և յայտնեաց զգործն զայն : Իբրեւ լուաւ ծերն արտմեցաւ յոյժ , զի ոչ կամէր թէ գիտացէ ոք զնա . և պատուիրեաց նմա մի ումեք ասել զայն մինչև յօր վախճանի ծերոյն :

ՄԱՍՑ՝ ոմն 'ի հարանց' թէ երկու եղբարք զրացիք էին միմեանց յանապատի անդ, մինն օտար էր և միւսն բնիկ. և էր օտարն հեղգագոյն 'ի վարս, իսկ բնիկն յոյժ առաքինի: Այլ դէպ եղև զի վախճանեցաւ օտարն. իսկ ծերն վասն զի տեսանող էր, ետես զի հրեշտակք բազումք սպասաւորէին նմա: Այլ իբրև կամեցաւ մտանել յերկինս, եղև խնդիր վասն նորա, ձայն եղև յերկնից որ ասէր. վասն հեղգութե՛ դորա գիտեմք զի հեղգ է, բայց վասն օտարութեանդ բացէք դմա: Այնպիսորիկ ննջեաց և բնիկն, և եկին ամենայն ազգք նորա. և ետես ծերն զի ոչ ուրեք երևէին հրեշտակք, և զարմացաւ և անկաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց պաղատելով առաջի Թէ զիարդ օտարն հեղգ էր և այնպիսի փառս ունէր, իսկ սա առաքինի՝ ոչ ինչ եղև սմա: Այլ եղև ձայն որ ասէր. այս առաքինի յորժամ վախճանեցաւ, եբաց զաշխարհ, ետես զազգն իւր զի լային և մխիթարեցաւ անձն նորա. իսկ օտարն թէպէտ և հեղգ էր, ոչ զոք ետես յիւրոցն, և յոգւոց հանեալ ելաց, և Թէ մխիթարեաց զնա:

ՊԱՏՄԵԱՑ՝ ոմն 'ի հարցն և ասէ. էր ոմն միայնակեաց յանապատին՝ խկոպողիոս, և սպասաւորէր նմա աշխարհական ոմն: Այր 'ի քաղաքին այր մի մեծատուն և ամբարիշտ. դէպ եղև նմա մեռանել, և յուղարկէին զնա

1 Ասէր ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ եղբարք երկու բնակէին մերձ առ նմա, մինն օտար և միւսն 'ի գաւառէն. և օտարն այն էր հեղգ փոքր մի, իսկ երկրայինն էր փոյթ յոյժ: Դիպաւ մեռանել օտարի եղբորն, և տեսանէր ծերն գունդս հրեշտակաց զի գային ցնծալով առաջի հոգւոյ նորա և հանին յերկինս. և իբրև կամէր մտանել, եղև խնդիր վասն նորա, և եկն ձայն 'ի վերուստ որ ասէր վասն նորա. գա ստկաւիկ մի ծոյլ էր, այլ զի համբերեաց օտարութե՛ բացէք դմա և մոռնէք այսր: Զկնի նորա ննջեաց և որ ոչն էր օտար, և եկին առ նա ամենայն ազգականք իւր. և ոչ ինչ ետես ծերն վասն նորա՝ ոչ հրեշտակ և ոչ ելս յերկինս, և զարմացաւ և անկաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց առաջի Թէ և ասէ. զի՞ է, տէր, զի օտարն այն ծոյլ էր և այնպիսի փառաց արժանի եղև, և սա փոյթ էր յոյժ և ոչ ինչ եգիտ այնպիսի: Եւ եկն ձայն յերկնից որ ասէր. փոյթդ այդ մինչ մեռանել հանգերձեալ էր, ետես զընտանիս իւր և մխիթարեցաւ. իսկ հեղգն այն ոչ զոք ետես զիւր, այլ ողբաց առ Թէ 'ի մեկնել հոգւոյն իւրոյ, և Թէ մխիթարեաց զնա, զի օտար վասն Թէ լեալ էր:

2 Պատմէր մեզ ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ էր ոմն միայնակեաց սուրբ և Զգնաւոր մեծ 'ի լեառն Նիոպոլսոյ, և սպասաւորէր նմա աշխարհիկ ոմն այր երկիւղած Թէ: Եւ էր 'ի քաղաքին յայնմիկ այր մի մեծատուն և անօրէն և չար յոյժ, և մեռաւ մեծատունն, և յուղարկէին զնա ե.

եպիսկոպոսն և քաղաքն ջահաբ և մոմեղինօք: Աւ աշակերտ միայնակեցին տարեալ զհացն ըստ սովորութեն և գտանէ զմիայնակեացն հանգուցեալ և բորենւոյ կերեալ զնա: Անկաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց առաջի տեառն և ասէ. ոչ յառնեմ մինչև կատարեսցին կամք իմ. զի է այս զի այն ամբարտաւան այնքան փառս ունէր, և սա որ ծառայէր քեզ 'ի տուէ և 'ի գիշերի՝ զայս կրեաց: Ակն հրեշտակն և ասէ ցնա. այն ամբարիշտն գործ մի բարի արար և ընկալաւ զայն աստէն, զի անդ ոչ գտցէ և ոչ մի հանգիստ. իսկ սա սուրբ միայնակեաց լի ամենայն առաքինութիւն՝ ունէր մարդկօրէն սակաւ յանցանս՝ ընկալաւ զայն աստէն, զի անդ սրբեալ գտանիցի առաջի նայ: Աւ կատարեալ կամք եղբօրն՝ դարձաւ փառաւոր ելով զնա՝ վասն դատաստանաց նորա, զի ճշմարիտ են: Ար՝ ոմն հիւանդոտ և սպասաւորէր յուրմէնէ կուսանէ. իսկ մարդիկն ասէին՝ թէ չեն սուրբ 'ի միմեանց: Աւ լուաւ ծերն: Աւ իբրեւ վախճանէր նա, ասաց ցհարսն՝ եթէ յորժամ վախճանիցիմ, տնկեսջիք զգաւազանն իմ՝ 'ի վերայ գերեզմանի իմոյ. և եթէ դալարացի և բերցէ պտուղ, յայնժամ գիտասջիք եթէ սուրբ եմ ես 'ի դմանէ. ապա թէ ոչ բուսցի, գիտասջիք զի

պիսկոպոսն և քաղաքն ամենայն ողջոյն ընդ նմա բազում պատուով և մոմեղինօք և սպասութեք: Եւ տեսեալ այրն որ սպասաւորէր՝ զթաղումն մեծատանն, հիանայր թէ որպէս չար գոլով մեծատունն՝ այնպիսի փառաւորապէս թաղման արժանացաւ: Եւ գնաց յանասպատ առ միայնակեացն իւր. և իբրեւ եմուտ առ նա, եգիտ զնա կերեալ 'ի բորենւոյն. և ամբարձեալ զձայն իւր աշխարհիկն այն սպասաւոր ելաց դառնապէս, և անկեալ 'ի վերայ երեսաց իւրոց առաջի նայ ասէ. ոչ յարեայց աստի, տէր, մինչև ասացես ինձ թէ որպէս է. զի անօրինին այնմիկ այնպիսի պատիւ գիպեաց յելս իւր, և սա 'ի մանկութենէ սպասաւորէր քեզ և այսպէս կերեալ եղև և դառն մահուամբ ել յաշխարհէ: Յայնժամ եկն առ նա հրեշտակ նայ և ասէ. նա թէպէտ ամբարիշտ էր, այլ ունէր մասն ինչ բարութեան, և աստ էառ զփոխարէնս նորա, զի անդ տանջեսցի. իսկ ծերս այս սուրբ էր, այլ զի մարդ էր և ունէր բիծ 'ի մօրի, վասն այն աստ էառ զհատուցումն նորա, զի երթիցէ առաջի տեառն ամենեկմբ սուրբ և մաքրեալ: Եւ հաւատաց այրն և փառաւոր առնէր զնա:

Պատմէր մեզ հայրն Աստիանէ՝ եթէ էր ծեր ոմն որոյ սպասաւոր էր կոյս կրօնաւոր ոմն սուրբ. իսկ մարդիկ ասէին՝ եթէ ոչ են նոքա սուրբ 'ի մեղաց: Եւ լուեալ ծերն լռէր: Եւ իբրեւ հաս ժամ վախճանի ծերոյն, ասէ ցհարսն. գաւազանս այս վաթսուն ամ 'ի ձեռին իմում է, արդ անկեցէք զսա 'ի գերեզմանի իմում, և եթէ դալարի և աճէ և բերէ պտուղ, գիտասջիք զի սուրբ եմ ես յայն մեղաց. ապա թէ

չեմ սուրբ : Եւ իբրեւ վախճանեցաւ , տնկեցին զգաւա-
զանն 'ի վերայ գերեզմանին , և բուսաւ և եբեր պտուղ ,
և ամենեցուն տեսեալ ետուն փառս ւնի :

ՊԱՏՄԵԱՅ ' Հայրն Վանիէլ փարանացի երանելոյն
Ղրսէնի աշակերտ և ասէ . պատմեաց մեզ Հայրն մեր
Ղրսէն վասն որումն սկիւթացւոյ և ասէ ' Թէ էր բարե-
վաստակ 'ի գործս , բայց պարզամիտ 'ի հաւատոս . և վասն
ախմարութե յանցանէր և ասէր ' Թէ ոչ է բնութեամբ
հացն զոր առնումք ' մարմին Վշի : Եւ լուեալ երկուց
ծերոց զբանս զայս , և գիտէին զմեծ վարս նորա և ըզ-
գործս , և ծանեան եթէ անմեղութք ասէ զբանս զայս ,
չոգան առ նա և ասեն . հայր , բան ինչ լուաք անհաւա-
տալի վասն որումն , զի ասէ Թէ հացն զոր առնումք ' ոչ
է բնութք մարմին Վշի , այլ օրինակ է մարմնոյն Վշի :
Իսկ ծերն ասէ . ես եմ որ ասեմ զայդ : Եւ աղաչեցին
զնա և ասեն . մի ունիր զայդ բան , հայր , այլ որպէս ա-
ւանդեցին մեզ սուրբ ընդհանրական եկեղեցիք ' հաւա-
տասցուք Թէ այս հացս զոր առնումք , ճշմարիտ մարմին
Վշի է և ոչ օրինակ . այլ զոր օրինակ հող առեալ յերկ-
րէ ' ստեղծ ւնծ զմարդն ըստ պատկերի իւրում , և չկա-
րէ ոք ասել Թէ ոչ է ըստ պատկերի իւրում , վասն զի
անհաս է խորհուրդն զորմէ ասաց ' Թէ հացն մարմին
իմ է և բաժակն արիւն , և մեք այսպէս հաւատամք ճշ-
մարտութք եթէ մարմին և արիւն Վշի է : Իսկ ծերն

ոչ տայ պտուղ , անկայ ընդ նմա : Եւ իբրեւ թաղեցին զնա զպատուա-
կան ծերն , անկեցին զցուպն 'ի գերեզմանին , և առժամայն սկսաւ կա-
նաչել , և զկնի երկց աւուրց արար պտուղ . և որք լուան ' օրհնէին զւնծ :
Պատմէր մեզ Հայրն Վանիէլ եթէ ասէր հայրն Արսէնիէ , եթէ
էր ծեր ոմն որ էր ճգնաւոր մեծ յոյժ , այլ 'ի հաւատն յողորդդ յա-
ղաքս անգիտութե . զի ասէր նա ' Թէ սուրբ հացն զոր հաղորդիմք , ոչ
է ստուգիւ մարմին Քնի , այլ օրինակ միայն է մարմնոյ նորա : Եւ ծերքն
լուան զի ասէր զայս , և տրամեցան յոյժ . զի գիտէին զնա մեծ քաղա-
քավարութք , և գիտէին զի անմեղաբար ոչ գիտելով ասէր զայն : Եւ
գնացին առ նա և տաացին ցնա . հայր , լուաք զումեմնէ անհաւատէ
որ ասէր ' Թէ հացն սուրբ զոր հաղորդիմք , ոչ է բնութք մարմին Քնի ,
այլ օրինակ նորին : Ասէ ցնոսա ծերն . ես եմ որ ասեմ զայդ : Իսկ նո-
քա աղաչէին և ասէին . մի այդպէս ասեր , հայր , այլ որպէս ասէ կա-
թողիկէ եկեղեցի . զի մեք հաւատամք զի հացն այն և բաժակն մարմին
և արիւն Քնի է ճշմարիտ , և որպէս 'ի սկզբանէ զհողն առեալ արար
մարդ ըստ պատկերի իւրում , և ոչ ոք կարէ ասել ' Թէ ոչ է մարդն
պատկեր ւն , այսպէս և հացն որ ասաց ' Թէ այս է մարմին իմ , հաւա-
տամք զի ճշմարիտ մարմին է Քնի : Պատասխանի ետ ծերն ' եթէ ոչ

ասէ . եթէ ոչ կատարեսցին կամք իմ, ոչ հաւատացից իրացդ : Աւ նոքա ասեն . պաղատեսցուք զշաբաթս զայս առ անձ վասն խորհրդոյս այսորիկ , և յուսամք յանձ որ յայտնէ մեզ : Ասկ ծերն խնդու թեամբ ընկալաւ զբանս զայս , և չոգան յիւրաքանչիւր խուղս : Աւ ծերն պաղատանս մատուցանէր առ անձ և ասէր . տէր , դու գիտես զի ոչ ինչ չարութիւն թերահաւատեցի . այլ զի մի տգիտութիւն մոլորեցայց , յայտնեալ ինձ , տէր : Յա Վա : Ասկ այլ ծերքն աղաչէին զանձ և ասէին . տէր : Յա Վա , յայտնեալ ծերոյն զխորհուրդս զայս , զի հաւատասցէ և մի կորուսցէ զվաստակս իւր : Աւ լուաւ անձ պաղատանաց երեցունցն : Աւ իբրեւ կատարեցաւ շաբաթն , եկին կիւրակէ օր յեկեղեցին և նստան երեքեան 'ի վերայ պրտուեղինի միոջ , և բացան նոցա իմանալի աչք . և յորժամ եղին զնշխարն 'ի վերայ սրբոյ սեղանոյն , երեւեր երեցունց նոցա իբրեւ զմանուկ . և իբրեւ կամէր երէցն բեկանել զհացն , և ահա հրեշտակ տեառն իջեալ յերկնից ունելով սուր , և զենեալ զմանուկն և հեղաւ արիւնն 'ի բաժակն . և յորժամ բեկանէր երէցն և մանրէր , և հրեշտակն մանրէր նոյնպէս 'ի մանկանէն : Իբրեւ եկին առնուլ 'ի սուրբ օրինացն , տուաւ ծերոյն միայն միս հում արիւնոտ : Աւ իբրեւ ետես ծերն՝ զարհուրեցաւ , աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ և ասէ . հաւատամ , տէր , զի հացս մարմին քո է և բաժակս արիւն : Աւ նոյնժամայն եղև

հաւատամ , եթէ գործովք ոչ տեսանիցեմ և միամտիմ : Աւ նոքա ասեն . աղաչեսցուք զանձ յայսմ եօթնեկի սակս խորհրդոյս այսորիկ , և անձ յայտնէ մեզ : Աւ ծերն խնդութեամբ ընկալաւ զբանն , և աղօթէր և ասէր . տէր , դու գիտես զի ոչ խորհուրդս թեամբ զայն , այլ զի մի անգիտութիւն գթեցից՝ յայտնեալ ինձ : Աւ ծերքն ևս գնացեալ 'ի սեղանակս իւրեանց աղաչէին և ասէին . տէր , յայտնեալ ծերոյն , զի մի կորիցէ 'ի զուր աշխատութիւն նորա : Աւ լուաւ տէր երկեցունցն : Աւ 'ի կատարել շաբաթուն եկին յեկեղեցին յաւուր կիրակէի և նստէին երկոքին նոքա 'ի մի դասս և ծերն այն 'ի մէջ նոցա . և իբրեւ բերին զսուրբ ընծայսն և եգին 'ի սեղանն , տեսանէին երկոքին զի էր իբրեւ զաղայ . և իբրեւ մեկնեաց քահանայն զձեռն իւր բեկանել զհացն , ահա էջ հրեշտակ յերկնից ունելով սուր 'ի ձեռինն , և զենեալ զմանուկն եհեղ 'ի սկիհն զարիւն նորա . և մինչ մանրէր քահանայն զհացն , նոյնպէս և հրեշտակն հատանէր մանր զմարմին մանկանն : Աւ իբրեւ հաղորդէին ամենեքեան խորհրդոյն , տուեալ եղև և ծերոյն միս շաղախեալ արեամբ : Իբրեւ ետես զայն , երկեաւ և ձայնէր բարձր և ասէր . հաւատամ , տէր , զի հացս այս ճշմարիտ մարմին քո է և բաժակս արիւն քո : Աւ առժամայն փոխեցաւ 'ի ձեռինն նորա մարմինն այն 'ի հաց ըստ կարգի

միան 'ի ձեռին նորա հաց ըստ խորհրդոյն, և առեալ գոհացան զայ: Ասէն ծերքն առ ծերն. յիմ գիտէ զմարդկան բնութիս զի ոչ կարեն ճաշակել միս հում, վասն այսորիկ փոխանակեաց զմարմին իւր 'ի հաց և զարիւն իւր 'ի գինի, որք եթէ հաւատովք ընդունին՝ լինին որդիք ւայ: Ալ գոհացան զայ վասն ծերոյն, զի ոչ եթող կորուսանել զվաստակս նորա:

ԱՂԲԱՅՐ՝ ոմն եհարց ցծեր մի և ասէ. անո՞ւնն է մեծ առաջի ւայ վասն շինութե այլոց, թէ գործն ծածկեալ: Ալ ասէ ցնա ծերն. գիտեմ ես եղբայր մի զի խնդրէր միշտ 'ի տեառնէ յայտնել նմա զարժանաւորութի հոգւոյ յորժամ ելանէն 'ի մարմնոյ և զօրինակ ելից նոցա: Ալ լուաւ նմա տէր և առաքեաց առ նա երևումն ինչ շնորհի և տարաւ զնա մերձ քաղաքի միում. և էր յեզր քաղաքին վանք և կայր անուանի ծեր մի և կալեալ էր զնա ցաւ մահու. և լսէր զի ասէր ամենայն քաղաքն՝ եթէ եղուկ մեզ թէ մեռանի սուրբն այն, որ 'ի ձեռն նորա պահէր զմեզ յիմ և կերակրէր, և յետ նորա զի՞նչ լինիցիմք: Ալ տեսանէր եղբայրն զի հրեշտակ ւայ կացեալ առնթեր անուանի առն՝ սուր հրեղէն երեքբե-

խորհրդոյ, և հաղորդեալ ամենեքեան գոհացան զայ և ասէն ցծերն. յիմ գիտէ զայս զի ոչ է կարող մարդ ուտել զմիս արիւնիախառն, վասն այսորիկ եւս զհաց մարմին իւր և զգինի արիւն, և է ճշմարիտ մարմին որոց հաւատովք ընդունին: Յայնժամ գոհացան զայ, զի ոչ կորեաւ ջանք ծերոյն, և գնացին 'ի տունս իւրեանց:

Եղբայր ոմն եհարց զծեր իւր և ասէ. անո՞ւն իցէ որ կեցուցանէ զմարդ, եթէ գործքն: Ասէ ցնա ծերն. գիտեմ ես եղբայր մի որ աղօթէր առ յիմ և ասէր. շնորհեա ինձ, տէր, տեսանել թէ որպէս բաժանի հոգին 'ի մարմնոյն արդարոյն և մեղաւորին: Իսկ ողորմածն յիմ ոչ կամեցաւ արամեցուցանել զնա և արդէլուլ 'ի կամաց խորհրդոյ իւրոյ: Ալ իբրեւ նստէր եղբայրն 'ի սենեկի իւրում, մտեալ առ նա առիւծ մի մեծ և կալեալ զհանգերձէ նորա ատամամբք ձգէր զնա արտաքս: Իսկ եղբայրն այն յարեաւ և հետեւեցաւ նմա. և առիւծն տարաւ զնա 'ի մի 'ի քաղաքացն, և թողեալ զնա անգր գնաց առիւծն 'ի ճանապարհ իւր: Իսկ եղբայրն նստաւ անդ արտաքոյ քաղաքին ուր էր վանս ինչ՝ ուր բնակէր միայնակեաց մի՝ որ էր մեծանուն և հռչակելի յոյժ յամենայն երկիրն յայն. և էր նա հիւանդ և մերձ էր 'ի մեռանել: Եւ տեսանէր եղբայրն պատրաստութիւն յոյժ մոմեղինաց և խնկոց և սպասուց և ամբոխ և շփոթ յոյժ, և քաղաքն ողջոյն ժողովեալ լային և ողբային և ասէին՝ եթէ զհաց և զջուր և զամենայն պէտս մեր և զկեանս և զխաղաղութի աղօթիւք սորա տայր մեզ յիմ. եթէ սա մեռցի, մեք կորնչելոց եմք: Եւ իբրեւ եհաս ժամ մահուն, տեսանէր եղբայրն այն զի բացան տարտարոսք գժոխոցն և հասին անդ որք ունէին տէգս հրեղէնս և երեքսայրիս և երեքարձիս հրավառեալս, և կա-

րանի 'ի ձեռինն, և ասէ ցնա ԽԺ. հար զդա անխնայ, զի
 ժամ մի ոչ հանգոյց զիս դա: Եւ եհար 'ի սիրտ նորա,
 և մեռաւ բազում տանջանօք զինի երից աւուրց: Եւ
 եմուտ 'ի քաղաքն եղբայրն այն և ետես օտար մի աղ-
 քատ անկեալ 'ի փողոցին, և Վաբրիէլ և Սիբայէլ
 նստէին աստի և անտի նորա և կամէին առնուլ զհոգին,
 և առանց ցաւոց ոչ թողոյր հոգին զմարմինն: Եւ ասէ
 Սիբայէլ ցՎաբրիէլ. զինչ առնեմք զի չառաք հրաման
 դժուարու թէ պահանջել զհոգի սորա: Եւ գոչեաց Վաբ-
 րիէլ առ տէր թէ զինչ հրամայեսցէ: Եւ ասէ ԽԺ. ա-
 հա առաքեմ զՎաւիթ և զամենայն երգողսն իմ, զի 'ի
 ձայնէ քաղցրութե նոցա թողցէ զմարմինն: Եւ իջին
 'ի ժամն բազմութիւն զօրաց անձառելի երգովք, և ար-
 ձակեցաւ հոգին:

Եւ ԵՍԻՐՆ՝ Սիմէնի: Յօբ դիպեցաւ հիւանդի միում

ցին առ նմա: Եւ եկն ձայն որ ասէր՝ եթէ որպէս ոչ հանգոյց զիս
 անձնդ այդ և ոչ ժամ մի, նոյնպէս և դու դմա մի ողորմեսցիս, այլ
 սաստկութե անցես զհոգի դորա, զի մի բնաւ հանգիցէ յաւիտեան:
 Եւ նա եհար զերեքարձէնն զայն հրեղէն տէգ 'ի սիրտ նորա անողորմ
 այն հրեշտակ, և բազում ժամ տանջէր և խոցոտէր զնա. և հանեալ
 խառութե սաստկապէս զհոգի նորա և արկ 'ի խորս դժոխոց: Յայն-
 ժամ եմուտ եղբայրն 'ի քաղաքն և նստաւ զարհուրեալ ընդ տեսիլն
 ընդ այն և ողբայր: Ապա ետես այլ տեսիլ, զի եղբայր ոմն անկեալ
 գնէր 'ի փողոցի անդ հիւանդ և ոչ զոք ունէր բնաւ տեսուչ. և եր
 մերձ 'ի մեռանել, և եկաց մերձ 'ի նա եղբայրն այն: Իսկ 'ի ժամ մեկ
 նեւոյ հոգւոյն տեսանէր եղբայրն Սիբայէլ և Վաբրիէլ հրեշտակք
 ընդ զօրս երկնից զի եկին տանել պատուով յերկինս զհոգի նորա, և
 նստէին մինն ընդ աջմէ և միւսն ընդ ահեկէ նորա և մնային ելանելոյ
 հոգւոյ նորա. իսկ հոգին այն ոչ կամէր թողուլ զմարմինն փոքր մի:
 Ասէ Սիբայէլ ցՎաբրիէլ. առ զհոգի դորա զի գնացուք: Ասէ Վաբ-
 րիէլ. մեք հրաման ունիմք 'ի տեառնէ քաղցրութեամբ տանել, այլ ոչ
 բռնութե աւանդել, և արդ ոչ կարեմ բռնութե իւլել զնա 'ի մարմ-
 նոյն: Յայնժամ գոչեաց Սիբայէլ առ տէր զօրութեց և ասէ. տէր,
 զինչ հրամայես հոգւոյս այսմիկ, զի գեռ ևս ոչ կամի թողուլ զմար-
 մին իւր: Եւ եկն առ նա ձայն որ ասէ. թոյլ տուք, մի բռնադատէք
 զդա, և առաքեցից զՎաւիթ և զայլ երգիչսն՝ զի եկեալ երգեսցեն
 մերձ դորա, և դա լուեալ զքաղցրութե երգոյն, ելանէ և խառնի 'ի
 դոսս, և բազում պատուով բերէք զդա առ իս: Եւ առժամայն էջ
 Վաւիթ և ամենայն երգիչքն ընդ նմա, և կացեալ մերձ 'ի նա կասե-
 ցին պարս և սկօան երգել երգս ԽԺ: Եւ 'ի քաղցրութե ձայնիցն շար-
 ժեալ անձն՝ ել հոգին կամաւ և անկաւ 'ի ձեռս Սիբայէլ հրեշտակի.
 և այսպէս անպատմելի փառօք տարան զնա յերկինս, որոյ ընդ առաջ
 դային դասք դասք հրեշտակաց: Այսպիսի պատուով հանին զերա-
 նելին առաջի ԽԺ, և կայ 'ի կեանս յաւիտեանից:

Եւ յայն ծեր ասէր վասն այլոյ ծերոյ՝ եթէ գնացեալ երբեմն 'ի քա-

որ յելս հոգւոյն հասեալ էր և ասէ . ողորմեա ինձ , տէր :
Եւ եկին գունդ մի զօրաց սեոց սուսերօք և հարին զնա
անողորմ և առին զհոգին ասելով . 'ի մտանել արեգա-
կանն խնդրես օգնութիւն 'ի տեառնէ :

ԱՄՆ յեղբարցն Սիմոն անուն չոգաւ առ Մնտոն և ա-
սէ ցնա . հայր , երազ տեսի որ ասէր ցիս՝ բնակեա ընդ
առն որ կրկին ջանացող իցէ քան զքեզ : Եւ ասէ Մն-
տոն . դե է երևեալն քեզ , զի գովեաց զքեզ և ջանա-
ցող ասաց : Եւ ասէ ցնա եղբայրն . լոյս էր զգեցեալ :
Եւ ասէ Մնտոն . կարէ կերպարանիլ 'ի հրեշտակ լու-
սոյ : Եւ ասաց ընդ միտս եղբայրն . Մնտոն չգիտէ զծա-
ծուկս : Եւ Մնտոն իմացաւ և ասէ ցնա . անմիտ , գի-
տացի յորժամ եկն առ քեզ չարն և ոչ ետ ողջոյն քեզ .
դու ոչ ծանեար զնա յայսմիկ գոնեայ , զի ողջոյն ոչ էր 'ի
բերան նորա :

ՀԱՅՐՆ Պրուտոս և աշակերտն իւր տեսին արջ մի զի
հարկանէր թաթով զաւազն և գոչէր մեծապէս , և ա-
շակերտն երկեաւ և ասէ . զինչ է այն , հայր : Եւ ասէ
Պրուտոս . որդեակ , բելիար է՝ իշխանն օդոյ : Եւ ասէ
աշակերտն . զնա Վստ եսպան ապաքէն : Եւ ասէ հայրն .
'ի կատարեալսն սպանեալ է նա , որդեակ , այլ յանկա-
տարսն կենդանի է և գոչէ , զոր աւազն թարգմանէ :

ԵՏԵՍ հայրն Մտաւ վիշապ մի զի գայր մտանէր յան-
ապատն և սև մի նստէր 'ի վերայ նորա , և լսէր ձայն զի
ասէր . եկն խաւարն յանապատս , և զնաց արեգակն ար-
դարութե : Եւ իմացաւ թէ պակասելոց է յանապատէ
անտի ընտրութիւն գործոյ :

ՆԵՐ՝ ոմն խնդրեաց յայ և ասէ . տէր տէր , բաց
զաչա իմ տեսանել զդէսն թէ զինչ գործեն : Եւ բա-

ղաքն վաճառել զձեռագործ իւր , և գնացեալ նստաւ 'ի գունն մե-
ծատան միոջ որ մերձ էր 'ի մեռանել . և տեսանէր զի գային ձիք սեաւք
և հեծեալք 'ի նոսա սեաւք , և սուրք հրեղէնք ունէին 'ի ձեռս իւ-
րեանց . և եկեալ 'ի գունն առն՝ թողեալ զձիս , մօին 'ի տունն : Եւ
իբրև ետես զնոսա հիւանդն , սոսկաց և գոչեաց մեծաձայն և ասէ . ան-
իմ , օգնեա ինձ : Ասեն եկեալքն . արգ մինչ եկն գիշեր՝ կոչես դու զա-
նուն ան , ընդէր ոչ յաւուր խնդրեցեր զնա , այլ իբրև եմուտ արև՝ ա-
պա խնդրես : Եւ հարին զգեղարգունս 'ի սիրտ նորա , և հանեալ զհո-
գին առին և գնացին :

Ասէին վասն ծերոյ ումեմն՝ եթէ աղաչէր զան զի տեսցէ զդէս :
Եւ լուաւ ձայն որ ասէր՝ եթէ ոչ է պարտ քեզ տեսանել զնոսա : Իսկ

ցաւ և տեսանէր զի իբրեւ զճանձս սրտեալ կայն զմիան՝
ձամբքն և կրճտէին զատամուռնս իւրեանց, և հրեշտակք
այ սաստէին և հալածէին զնոսա :

Եւ ի ԲԵՄՆ ճաշակէին եղբարքն հաց առանց կարդաց-
ման և զրուցէին անհոգութեամբ, և հայրն Յովսէփ ընդ
նոսա . և տեսանէր Յովսէփ զբազմութի դիւաց իբրեւ
զգունդս հեծելոց սուսերօք և աղեղամբք եկեալ ՚ի վե-
րայ նոցա : Եւ լռեցոյց Յովսէփ զեղբարսն և ասէ . ա-
րիք արիք աղօթեսցուք : Եւ ինքն սկսաւ զսաղմոսս զայս .
սուրբ նոցա մտցեն ՚ի սիրտս նոցա և աղեղունք նոցա փրշ-
րեսցին . և թէ՛ յարիցէ անձ և ցրուեսցին ամենայն թըշ-
նամիք նորա . և թէ՛ զի պարծի ՚ի չարութե հզօրն զանօ-
րէնութի : Եւ ասէ ցեղբարսն . հայեցարուք յօղդ : Եւ
հայեցան և տեսին զնոյն տեսիլն և լսէին ձայն զի ասէին .
հապա ջնջեսցուք սպանցուք զապականիչ կրօնաւորքս
զայս, զի քան դոքա յանապատի աստ կան, մեզ ոչ է
հանգիստ յամենայն աշխարհի : Եւ խաչակնքեաց Յով-
սէփ ընդդէմ նոցա և չիք եղեն, և ասէ ցեղբարսն . տե-
սէք, եղբարք, զծուլութի և զգատարկաբանութի մեր,
զի դուռն եբաց չարին . և արդ ժրացարուք քաջ լերուք
և եկայք գնասցուք յԼՍ խորագոյն անապատ ուր ոչ գու-
ցէ հանգիստ մարմնոյ : Եւ այրեաց հայրն Յովսէփ զխոր-
ճիթսն և տարաւ զեղբարսն ՚ի խորագոյն վայրս անա-
պատին և անդ բնակեցան . և անուանեաց զտեղին Ահիտ,
որ թարգմանի ծարաւ ցանկութեան խորհրդոց :

ՀԱՅՐՆ՝ Ահոյ ունէր սպասաւոր մի, և նեղասրտեալ
գնաց ՚ի նմանէ ՚ի մօտաւոր անապատսն . և ծերն եր-
թայր աղաչէր զնա զի դարձցի անդրէն, և ոչ լուաւ նմա .
և զերիս ամս աշխատ եղև ծերն յերթ և եկութի կոչե-
լով զեղբայրն և հազիւ հաւանեցոյց զնա զկնի երեք ա-
մին, և դարձաւ ՚ի տեղի իւր : Եւ յետ աւուրց առաքեաց

ծերն աղաչէր և ասէր . տէր, կարող ես պահել զիս, ցոյց ինձ զնոսա :
Եւ տէր եբաց զաչս նորա, և տեսանէր զգեան զի պատէին զմարդիկ իբ-
րեւ զմեղուս և կրճտէին զատամուռնս իւրեանց . իսկ հրեշտակք այ սաս-
տէին և ցրուէին զնոսա :

Պատմեցին մեզ զայս հարքն՝ եթէ էր ոմն առաջնորդ վանաց միա-
բանաց, և ոսկանաւորն իւր կարճամտեալ ՚ի վանացն և գնացեալ բնա-
կեցաւ միայն ՚ի տեղի ինչ . իսկ ծերն գնայր միշտ առ նա և աղաչէր
դառնալ անդրէն ՚ի վանսն, և նա ոչ կամէր առնել զայս և դառնալ
՚ի վանսն . իսկ ծերն զաղաչանս որ առ նա՝ արար զերիս ամս : Յայն-
ժամ լուաւ ծերոյն եղբայրն այն և դարձաւ ՚ի վանս իւր : Եւ յետ այ-

զնա ծերն քաղել փայտս . և յորժամ գնաց ժողովէր զփայտն , դիպաւ ընդ երեսս նորա և եհան զձախ ակնն նորա , և դարձաւ խնդու թիւ և ասէ ցհայրն . մի տրտմիւր վասն հատուցմանս իմ փոխանակ աշխատ առնելոյն ըզքեզ : Եւ յետ աւուրց նոյնպէս ՚ի քաղելն փայտ յարմաւենեաց չորացելոյ ելաւ միւս ակնն նորա . և հայրն յոյժ տրտմեցաւ , և դարձաւ սպասաւորէր նմա տրտմութիւն և արտասուօք . այլ նա զանձն դնէր պարտապանս պատահմանն : Եւ յաւուրսն յայնոսիկ հիւանդացաւ զցաւ մահու հոս հայրն Սիսոյ , և կոչեաց զնա և օրհնեաց և ասէ . հաւատամ յիւժ զի յետ մահուան իմոյ ՚ի գալ կիրակեկիդ որ առաջի կայ մեր՝ բացցիս , միայն աղօթեա վասն իմ : Եւ եղև այնպէս զկնի թաղման հօրն գնաց յեկեղեցին , առեալ զձեռանէ նր վաղվաղակի բացաւ յերրորդ ժամու աւուրն , երկոքին աչօքն առողջացեալ փառաւորէր իւժ :

ՀԱՅՐՆ Պիմէն հանապազ ասէր ընդ աշակերտսն իւր թէ ՚ի բաց գնացէք : Եւ երբեմն աղաչեցին զնա և ասեն . զի՛նչ տեսանես , հայր : Եւ ասէ ցնոսա . դեքն երևելապէս պատերազմին ընդ իս և ոչ ՚ի խորհուրդս իմ . քանզի յորժամ իբրև զձեզդ էի՝ ՚ի խորհուրդս իմ կըռուէին , և այժմ տկարացեալ ՚ի զօրութիւն՝ դէմ յանդիմանս պատերազմին . նոյնպէս առնեն և ամենայն ումեք :

որիկ ասաց նմա ծերն երթալ ժողովել ուռ ՚ի պէտս ամանոյ իրիք . և յաղղմանէ չարին հարաւ ուռն ընդ երեսս նորա և բրեաց զմի ակնն նորա : Իսկ ծերն տրտմիւր յոյժ վասն այսորիկ , և խրատէր բանիւք և մխիթարէր զցաւագնեալ սիրտ նորա : Իսկ նա խնդութիւն լսէր զբանս ծերոյն և ասէր . սակս աշխատութեն որ ցուցի քեզ՝ պատահեաց այս ինձ : Դարձեալ առաքեաց զնա ծերն գնալ թափել ՚ի ծառոյ արմաւ . իսկ ՚ի թափելն անկաւ գաւազան ինչ ՚ի ծառոյն և խլեաց զմիւս ակնն նորա և կուրացաւ իսպառ . և բերին զնա ՚ի վանքն , և նստաւ անդ կուրացեալ բնաւ . իսկ ծերն տրտմեցաւ առաւել քան զառաջինն : Եւ իբրև մերձեցաւ օր ելից ծերոյն , ծանեաւ զայն , և կոչեալ առ ինքն զամենայն եղբարսն ասէ ցնոսա . մերձ է կատարած իմ , զգուշացիք անձանց ձերոց : Յայնժամ շուրջ կացեալ եղբարքն ասեն . և զով թողուս մեզ առաջնորդ , հայր , զկնի քո : Իսկ ծերն լռեաց : Եւ ապա կոչեալ առ ինքն զկուրացեալ եղբայրն և պատմեաց նմա զեւս իւր : Եւ նա սկսաւ լալ և ասէ . որպէս թողուս զկուրացեալս զիս , հայր : Իսկ ծերն ասէ ցնա . աղաչեա զսէր , զի գտից համարձակութիւն առ նա վասն քո : Եւ իբրև զայս ասաց՝ եգեալ զձեռն իւր յաչս նորա լուռաւորեաց զնա ամենայն պայծառութիւն : Եւ տեսեալ ամենեցուն՝ ուրախութիւն մեծ եղև ՚ի մէջ նոցա : Եւ եդ զնա ամենայն հաստատութիւն հայր վանիցն՝ զայն օր երբեմն կոյրն էր , և իսկոյն ինքն վախճանեալ եղև փառաւորապէս սուրբ ծերն : Եւ օրք լուանն , ամենեքեան փառս ետուն աստուծոյ :

ՀԱՅՐՆ Լ՛մոն կամեցաւ զնալ առ մեծն Լ՛նտոն, և տեսանէր ձեռն երկնաւոր՝ ՚ի վերայ այրին Լ՛նտոնի ցուցանէր նմա: Եւ ՚ի մտանել Լ՛մոնի առ Լ՛նտոն մարգարէացաւ նմա եթէ մեծ գործ նոյ պահի քեզ, և հանեալ զնա եցոյց արձան մի ապառաժ և ասէ. իբրեւ զքարս զայս բեռն ծանր բառնան քեզ, զգոյշ կացցես: Եւ զկնի եղև եպիսկոպոս ՚ի շնորհացն տեառն և լուսաւորեաց զբազումս:

Լ՛ՍԷՐ՝ Երհնէս կարճահասակն՝ թէ վարդապետն իմ ետես տեսիլ և հրամայեաց ինձ գրել: Տեսանեմ, ասէ, երեք արք յեզր ծովու, և զայ ձայն ՚ի միւս կողմանէ ծովուն՝ թէ առէք ձեզ թևս հրեղէնս և եկայք առ իս: Եւ երկուքն առին թևս հրեղէնս երագունս և փութով անցին ՚ի վերայ ծովուն, և մինն մնաց ՚ի տեղւոջն յորով ժամս, և ապա էառ թևս մարմնեղէնս և տկարս և սկսաւ զնալ ՚ի վերայ ծովուն բազում աշխատութիւն. երբեմն ընկղմէր, երբեմն ՚ի վեր գայր և հազիւ հազիւ անցանէր: Եւ տեսիլն նշանակէր թէ յետ սակաւ ժամանակի լինին կրօնաւորք տկարք վարուք, և հազիւ անցանէն առ տէր ընդ ծով կենցաղոյս:

ՀԱՅԼՈՒԾ Ժամանակի մի ոմն բնակեալ էր յայրի միոջ յանապատի անդ և յաղօթս կայր, և էին անդ այրք մի որջք բորենից. և մինչդեռ նա յաղօթս կայր, եկեալ բորեանն զոտից նորա բուռն հարկանէին, և բուռն հարեալ զգրօշակէն յիւր որջս անդր ձգէր զնա. իսկ նա զնացեալ երթայր զհետ նորա և ասէր. զի՞նչ կամիցի արդեօք գազանդ առնել ընդ իս: Եւ առ տարաւ զնա մինչև յիւր յայր անդր, առեալ մատուցանէր զիւր կորնակսն կոյրս ծնեալ: Եւ եկաց յաղօթս վաղվաղակի, և դնէր զձեռն ՚ի վերայ բորենիցն և բժշկէր, և բացելօք

1 Ասաց հայրն Երհնէս՝ եթէ ետես ծեր ոմն ՚ի զարմացման, իբր թէ երեք ծերք կային յայնկոյս յեզր ծովուն, և եղև ձայն առ նոսա ՚ի միւս կողմանէն որ ասէր ցնոսա. առէք դուք ձեզ թևս հրեղէնս և եկայք յայսկոյս առ իս: Եւ երկուսն ՚ի նոցանէ առին թևս հրեղէնս, և բարձրաթռիչ եղեալ եկին առ նա. և մինն մնացեալ անդ՝ սկսաւ լալ և ողբալ դառնապէս, յետոյ տուաւ և նմա թևս՝ այլ ոչ հրեղէնս, այլ վտիտս և տկարս, որով բազում վշտիւք և աշխատութիւն երբեմն ընկղմելով և երբեմն թռչելով բազում փորձանօք հազիւ կարաց գալ յայսկոյս: Այսպէս և այս ազգ թէպէտ և առին թևս կրօնաւորականս, այլ վտիտս և տկարս և անօգուտս:

աչօք տայր անդրէն ցմայրն իւրեանց • մայրն առեալ իբրեւ զգայուն իմն մեծ ինդու թք անդրէն մտանէր :

() Ե՛ր ոմն ետես աշխարհական մի զի հրացեալ բւեռք հարեալ էին 'ի մարմին նորա , և կոչեաց զնա և եհարց եթէ զինչ է քո գործքդ : Եւ իբրեւ սկսաւ ասել՝ բւեռքն վազէին , և իբրեւ դադարեաց յասելոյն՝ բւեռքն սպառեցան : Եւ պատմեաց նմա ծերն զտեսիլն և ասէ ցնա • դադարեա 'ի չարեացդ , ապա թէ ոչ՝ անշէջ հուրն փորձէ զքեզ :

Ի ՏԵՐԵՆՈՒԹ 'ի միաշաբաթոջն գային յեկեղեցին եղբարքն և հաղորդէին 'ի սուրբ խորհրդոյն • իսկ ծեր ոմն տեսանէր զի գային հրեշտակք և ոմանց սպասաւորէին պատկառանօք , իսկ ոմանց ոչ տային հաղորդել յինքեանս առնուին զսուրբ խորհուրդն : Եւ ծերոյն տեսեալ զարմացաւ • քննութի արարեալ 'նոցա՝ ոչ ինչ եգիտ , բայց միայն խորհուրդ և բան , և ասէր • զգոյշ կացէք խորհրդոց և բանից որոց ոչ հաճի ւնձ :

ՉՈԳԱԻ Երբեմն հայրն Մոմն առ հայրն Մնտոն յանապատն , և մոլորեալ 'ի ճանապարհէն և նստեալ նրն ջեաց սակաւիկ մի , և յարուցեալ 'ի քնոյն յաղօթս եկաց և ասէ • տէր ւնձ , մի կորուսաներ զարարածս քո : Եւ երևեցաւ նմա որպէս ձեռն մարդոյ կախեալ յերկնից , որ ցուցանէր նմա զճանապարհն մինչև եկն եկաց 'ի վերայ այրին Մնտոնի :

ՄԱՅՐՆ՝ վասն միայնակեցին Սիսոյի՝ թէ յորժամ հանդերձեալ էր մեռանել՝ նստելով առ նմա հարցն , պայծառացան երեսք նորա որպէս զարեգակն : Մէ ցնոսա • ահա երանելին Մնտոնիոս եկն : Եւ յետոյ փոքր մի ասէ ցնոսա • ահա դասք մարդարեիցն եկին : Եւ դարձեալ երեսք նորա առաւել պայծառացան , և ասէ • ահա դասք առաքելոցն եկին : Եւ կրկնապատիկ պայծառացան երեսք նորա , և ահա ինքն որպէս զի ումեք խօսէր : Եւ աղաչեցին զնա ծերքն և ասեն • զինչ խօսիս , հայր : Իսկ

Ասէին վասն հօրն Սիսոյի՝ եթէ մինչ հանդերձեալ էր փոխադրել յերկրէ , նստէին հարքն մերձ առ նա , և լուսաւորեցան երեսք նորա իբրեւ զարեգակն , և ասէ ցնոսա • ահա եկն հայրն Մնտոնիոս : Եւ զկնի սակաւ միոյ ասէ • ահա դուռնդք մարդարեիցն եկին : Եւ առաւել պայծառացան երեսք նորա , և դարձեալ ասէ • ահա բանակք առաքելոցն եկին : Եւ ապա որանչեղի իմն փայլեցին երեսք նորա , և խօսել ոկրսաւ ընդ ոմանս : Հարցին ցնա ծերքն և ասեն • ընդ որում խօսիս , հայր

նա ասէ . ահա հրեշտակք եկին առնուլ զիս , և աղա-
չեմ զի թողայց ապաշխարել սակաւ ինչ : Ասէն ցնա
ծերքն . չունիս պէտս ապաշխարութե , հայր : Ասէ ցնո-
սա ծերն . զի ըստ բնութեան ինչ ոչ գիտեմ յիս , որով
հետեւ այս իրաց սկիզբն արարի : Այլ ուսան ամենեքեան
եթէ կատարեալ էր : Վարձեալ յանկարծ օրէն եղէն
երեսք նորա որպէս զարեգակն , և զարհուրեցան ամե-
նեքեան , և ասէ ցնոսա . տեսէք զի ահա տէրն եկն : Այլ
ասէ տէր . բերէք ինձ զանօթ ընտրութե անապատիս :
Այլ նոյնժամայն աւանդեաց զհոգին , և եղէն փայլա-
տակմունք , և լցաւ ամենայն տեղին անուշահոտութիւն :

ԱԳՈՒԱԽԻԹ՝ Թուչին յԱղեքսանդրեայ 'ի վերայ մե-
հենի միող և ձայնէին՝ կրաս կրաս , որ է Յասոնաց լե-
զուն՝ վաղիւ տեսցես զփառս ւայ : Այլ վաղիւ եկն զրոյց
թէ մեռաւ Յուլիանոս , և քակեցին զմեհեանն ասե-
լով՝ հմայութիւն քո 'ի գլուխ քո :

ԱՐԴԻ՝ կնոջ այրւոյ Սարիամ կոչեցելոյ անկաւ 'ի ձիոյն
'ի ձիւնթացսն , և յարուցեալ դարձեալ յաղթեաց : Այլ
սկսաւ բազմութիւն աղաղակել . որդին Սարիամու ան-

դու : Եւ նա ասէ . ահա ժողովք հրեշտակաց եկին տանել զհոգի իմ ,
և ես աղաչեմ թողուլ զիս սակաւ մի զի ապաշխարեցից : Ասէն ցնա
հարքն . ոչ է պիտոյ քեզ , հայր , ապաշխարել . զի դու զամենայն զոր
ինչ պարտ էր առնել՝ արարեր : Պատասխանի եա ծերն և ասէ . հա-
ւատացէք ինձ , հարք , ոչ գիտեմ զիս թէ բնաւ սկիզբն արարի ապաշ-
խարել : Եւ երկեան որք լուանն , և փառս մատուցին ւայ : Եւ ասա ա-
սէ ծերն . նայեցարուք և տեսէք , ահա եկն տէրն և ասէ՝ բերէք յիս
զանօթ անապատիդ զայդ : Իբրեւ զայս ասաց , եղև ինքն ողջոյն իբրեւ փայ-
լակն , և լցաւ տունն անապատմելի անուշահոտութիւն , և ասա իսկոյն
կատարեցաւ . և եղէն հարքն ահիւ և խնդութիւն բազմաւ , և զփայլակ
նայեալ նշխար մարմնոյ նորա եղին օրհնութիւն և մեծաւ պատուով և
ողջագութեւնով 'ի գերեզման անդր :

Պատմէր սուրբն Եպիփան եպիսկոպոսն Վիպրոսի՝ եթէ յաւուրս
մեծին Աթանասի Թուչին ագաւաք 'ի վերայ տաճարին Սարապիոն
կոոց և ասէին անդադար՝ կրաս կրաս : Եւ գիմեալ եկին 'ի վերայ սըր-
բոյն Աթանասի հեղեղք քուրմք և ասէին . պատմեա մեզ , չար ծեր ,
զի՞նչ ասէն ագաւաքն այնոքիկ : Ասէ ցնոսա երանելին Աթանաս . ագ-
աւաքն ասէն կրաս կրաս . իսկ կրաս յԱւանդաց լեզուն զայս ասէ՝ թէ
վաղիւն տեսցես զփառս ւայ : Եւ 'ի վաղիւն օր պատմեցաւ մահն Յու-
լիանոսի արքայի : Եւ իբրեւ եղև այս , ժողովեցան 'ի վերայ տաճարին
Սարապիոն կոոց և գոչէին , քակէին և ասէին . գիւտութիւն քո 'ի գլուխ
քո դարձցի : Եւ քակեցին զնա իսպառ մինչև ցհիմունս նորա :

Նոյն ինքն պատմէր և զայս՝ եթէ էր ոմն կառավար յԱղեքսան-
դրիա որդի Սարիամու կնոջ ուրումն , որ 'ի ձիւնթացսն 'ի վաղել

կաւ և յարուցեալ յաղթեաց, և 'ի ձայնէ անտի աւերեցան մեհեանք այնր կողման քաղաքին Ղեքսանդրի:

ՎԵՆՆԱԳԱՔ՝ երբեմն յՂեքսանդրիա 'ի միաբանակեացս Սաղամայ և գտաք անդ երկուս ծերս՝ որք սլատմեցին մեզ վասն պատրիարդի եկեղեցւոյն Սոստանդինուպօլսի Վեննագայ, զի տրտմէր վասն քաղմաց: Ոմն կղերիկոս ամենեւին չարութեմ կենցաղավարէր, անուն Քարիտոն. և առաքեաց առ նա պատրիարդն գիտել զմտածութիւնորա. այլ նա ոչ ինչ օգտէր և ոչ միտ դնէր հայրական խրատուն, քանզի մոգութիւն և սպանութիւն գործէր: Եւ յորժամ գիտաց պատրիարդն՝ եթէ ոչ ինչ զարթնու, առաքեաց կղերիկոս մի պատուական և ասէ. գնա 'ի տաճար Ելեւթերիու՝ որոյ կայ 'ի պաշտօն անդգամն, և ւածեալ ծունբ առաջի սրբոյ զենարանին ասա այսպէս. խնդրէ 'ի քէն, սուրբ վկայդ Քնի, պատրիարդն լսել 'ի մեղաւորէս, զի զինուորն քո բազումս մեղանչէ, կամ ուղղեա զնա կամ վճարեա: Եկն պատգամաւորն 'ի տաճարն սուրբ, ասաց որպէս պատուիրեաց. և յետ երկրորդ աւուր գտաւ մեռեալ չարութեմ գործաւորն:

Ճիոցն անկաւ 'ի ձիոյն, և դարձեալ յարեաւ և յառնջեալ յաղթեաց ամենեցուն: Եւ ձայն երարձ ամենայն բազմութիւն և ասէ՝ եթէ որդին Մարիամու անկաւ և յարեաւ և յաղթեաց: Եւ ընդ ձայնէն զայս ժողովոյն շարժեցան մեհեանքն, և ամենայն կուռքն անկեալ կործանեցան: Իսկ զմնացեալսն 'ի նոցանէ կործանեաց և բրեալ քակեաց մեծն Աթանաս և Թէոփիլէ եպիսկոպոսն:

Պատրիարդն Սոստանդինուպօլսի Վեննագայ յոյժ հոգացող էր և տրտմէր 'ի վերայ անուղղայ գնացելոցն: Իսկ ոմն կղերիկոս ամենեւին չարութեմ կենցաղավարէր, որում անունն էր Քարիսիոն: Եւ առաքեաց առ նա պատրիարդն գիտել զմտածութիւնորա. յորժամ իմացաւ զանուղղայ գնացս նորա, խրատէր և սփոփէր և յանդիմանէր, և նա ոչ ինչ օգտէր և ոչ մտադրէր հայրապետական խրատուն... վճարէ: Եւ ըստ բանի հայրապետին գնաց պատգամաւոր կղերիկոսն 'ի տաճար որոյն Ելեւթերիու, և 'ի ծունկս եղեալ ասաց սրբոյ վկային Քնի զպատուէր պատրիարդին Վեննագայ. և յետ այսորիկ երկու աւուրք անցին, գտաւ մեռեալ չարութեմ գործաւորն այն և եղկելին Քարիսիոն չարաչար մահուամբ: Այսպէս պարտ է առնել. զի ոչ է պատշաճ յառաջ քան զժամանակն պատժել, այլ ասել և ցուցանել նոյն և սրբոց նորա, և նոքա հոգացեն զամենայն զոր ինչ պարտն է. որպէս երանելին Վեննագայ, թէպէտ ունէր իշխանութիւն պատժել կղերիկոսն հայրապետական հրամանաւն, այլ զպատշաճագոյնն արար. զի զչարութիւն սարկաւագին եցոյց վեկուցանելով իւրում հոգաբարձուն, յորում զինուորեալ էր սպասաւորելով դրան վկային Քնի. վասն որոյ նա ինքնին նքն հոգաց՝ կարճելով զնա 'ի կենացս յայսմանէ, զի մի այլ տաղտկացուցէ զսելիս ծառայիցն նոյն չարութեան գնացիւքն իւրովք անդարձ:

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ քարգմանութենէ

ԱՆՏՈՆԻՈՍԻ հօրն յայտնեցաւ երբեմն մինչ էր յանապատին՝ եթէ իցէ 'ի քաղաքին հաւասար քեզ բժիշկ ոմն, որ զամենայն վաստակս իւր զինչ որ յաւելու 'ի կերակրոյ իւրոյ՝ աղքատաց և որքոց բաշխէ, և միշտ երգէ զերեքսրբեան օրհնութիւն հանդերձ հրեշտակաց ան :

ՀԱՅՐՆ լսփրեմ մինչ մանուկ էր՝ ետես տեսիլ այսպէս, իբր թէ որթ ել 'ի լեզուէ իւրմէ և աճեալ բազմացաւ և ելլոց զերկիր և ունէր պտուղ յոյժ, և գային յամենայն կողմանց թռչունք երկնից և ուտէին զպտուղ նորա . և որչափ ուտէին նոքա, առաւել բազմանայր պտուղն նորա :

ԴԱՐՁԵԱԼ յայլում ժամու ետես 'ի տեսլեան ոմն 'ի սրբոց դասք հրեշտակաց որք իջանէին յերկնից և ունէին 'ի ձեռս իւրեանց թուղթ գրեալ ներքոյ և արտաքոյ : Եւ կէսքն ասէին՝ ո՞ր կարիցէ առնուլ զսա . իսկ այլքն ասէին՝ ոչ ոք կարող է առնուլ զսա, բայց միայն լսփրեմ ասորի : Եւ տեսանէր ծերն 'ի տեսլեան զի ետուն յլսփրեմ զնամակն . և իբրեւ յարեալ առաւօտուն, ետես զլսփրեմ զի ուսուցանէր յեկեղեցին, և իբրեւ զաղբիւր բխէր բանն 'ի բերանոյն և ուռգէր զերկիր : Եւ գնաց ծերն՝ որ ետես զայն, 'ի քաղաքն Սուհայ և յամենայն անասաւոր, և ասաց ամենեցուն՝ եթէ զոր ինչ ասէ լսփրեմ, 'ի հոգւոյն սրբոյ է :

ՊԱՏՄԷԻՆ զայս մեզ աշակերտք հօրն Սուհայինս 'ի եթէ մինչ առաքէրն զմեզ ծերն յղեքսանդրիա վաճառել զձեռագործն, պատուիրէր մեզ ոչ յամել անդ աւելի քան զերիս աւուրս, և ասէր մեզ՝ թէ յամէք ա-

ւելի քան զերիս աւուրս, անպարտ եմ յարենէ ձերմէ :
 Իսկ մեք հարցեալ ասեմք . և որպէս 'ի քաղաքս և 'ի
 գիւղս կրօնաւորք 'ի տուէ և 'ի գիշերի ընդ մարդկան
 կեան և ոչ փնասին : Եւ նա բացեալ զբերան իւր ասէր
 ցմեզ . հաւատացէք ինձ, որդեակք, ես մինչ եղէ կրօ-
 նաւոր, կացի երեսուն և վեց ամ 'ի սենեկի իմում և
 ոչ ելի բնաւ անտի . զկնի այսց երեսուն և վեց ամաց գնա-
 ցաք հայրն Վանիէլ և ես յԱղեքսանդրիա առ պապն
 Եւսեբի վասն գործոյ ինչ . և իբրեւ մտի 'ի քաղաքն, տե-
 սի բազում կրօնաւորս, և տեսանէի զոմանս 'ի նոցանէ
 զի ազուաք թռչէին յերեսս նոցա և թեօք ծածկեալ
 բախէին զծնօտս նոցա . զայլս տեսանէի որք մերկս գիրկս
 արկեալ փարէին զկանամբք և խօսէին յունկն նոցա . և
 զայլս տեսի որ ընդ մանկունս զանարժանս գործէին . իսկ
 այլք ունէին սուր 'ի ձեռինս և հատանէին մանր զմար-
 մինս մարդկան և տային կրօնաւորաց յուտել : Եւ ծա-
 նեայ յայսմանէ եթէ իւրաքանչիւր կրօնաւոր յորմէ ախ-
 տէ յաղթեալ է, սոցին ախտից դեք շրջին ընդ նոսա և
 խօսին զայն 'ի միտս նոցա . և սակս այսորիկ ոչ կամիմ
 զձեզ, որդեակք, յամել 'ի քաղաքս և 'ի գիւղս, զի մի
 յայսպիսի խորհուրդս և 'ի ցանցս դիւայ անկանիցիք :
 Եւսեբի վասն հօրն () Էնոնի' եթէ մինչ էր նա 'ի Վիլ-
 տէ, ել 'ի գիշերի 'ի սենեկէ իւրմէ, և գնացեալ 'ի շամբն
 և անդ մոլորեալ շրջէր 'ի շամբին զերիս տիւս և զերիս
 գիշերս, և վաստակեալ անկաւ և լուծաւ զօրութի նո-
 րա . և ահա մանուկ մի եկաց առաջի նորա, որ ունէր
 հաց և ջուր ամանով, և ասէ ցնա . արի կեր և արբ : Եւ
 նա կարծէր առաջօք ցնորս լեալ, և սկսաւ աղօթել : Եւ
 սէ մանուկն . բարւոք առնես : Իսկ ծերն աղօթեաց երկ-
 րորդ անգամ, և նա ասէր' բարւոք է : Եւ այնժամ ա-
 ռեալ ծերն կերաւ և զօրացաւ : Եւսէ մանուկն . որքանի
 օր եկեալ ես, այնչափ հեռի ես 'ի սենեկէն, այլ եկ զկնի
 իմ : Եւ առժամայն եբեր զիս 'ի դուռն սենեկին : Եւ իբ-
 րեւ մտի 'ի ներքս 'ի տունն, ասաց մանուկն' աղօթեա
 վասն իմ, և անյայտ եղև :

ՀԱՅՐՆ Վ ունկինոսնստէր 'ի սենեկի իւրում, և հարբ
 ոմանք եկեալ էին առ նա, և նա ոչ ումեք ինչ խօսե-
 ցաւ, այլ յարեաւ վաղվաղակի և եկն յեզր ծովուն . և
 իբրեւ եկն անդր, ահա նաւ մի գայր յԱգիպտոսէ, և

եւ անդր յորում էր ծեր ոմն սուրբ և հոգետես որ գայր տեսանել զնա . և ողջունեալ զմիմեանս՝ ի համբոյր սրբութեան, կացին յաղօթս: Ահաւ ծերն եգիպտացի ասել առ ԽԺ . տէր, ես աղաչեցի զքեզ ոչ յայտնել ծերոյն վասն իմ, զի մի աշխատեալ ելցի ընդդէմ իմ: Աւելին ի սենեակ հօրն՝ Սուրենոսի, և ի յեգուցն որ վախճանեցաւ անդ ծերն եգիպտացի:

ԱՍԷՐ հայրն Սակար վասն զգուշացուցանելոյ զեղբարսն՝ եթէ եկն ի Ալիտէ կին ոմն և ունէր ընդ ինքն զորդի իւր դիւահար, և ստիպէր մանուկն զմայրն և ասէր . զնասցուք աստի: Աւ մայրն ասէր . վաստակեալ եմ և ոչ զօրեմ գնալ: Ասէ մանուկն . ես բարձեալ տարայց զքեզ: Աւ զարմացայ ես ընդ դէն՝ եթէ ընդէր ըստիպէր զնոսա:

ԱՅ՝ արդ որովհետեւ տէրն յաւիտեանց և ԽԺն ամենայնի առատապէս տայ զպարգևս արժանաւորաց իւրոց՝ ի փառս անուան իւրոյ՝ և ի փրկուի յուսացելոց իւրոց, պարտ է վասն շահու անձին բազմաց զսրբոյն Սակարիոսի եղեալն պատմել զգործս: Այս երանելիս եհաս ի կատարելութի մեծ առաքինութեց և վերագոյն եղև ամենայն ախտից, և տեսանող անտեսանելեաց եղև և զխորհուրդս երկնաւորս յայտնեաց և եղև հաւասար հրեշտակաց և եհաս ուր և կարող էր հասանել բնութեան մարդոյ, մինչ զի և զհրեշտակս Խյ տեսանէր յանդիման և զդէս, որպէս պատմեցին մեզ աշակերտքն իւր զոր լուան ի նմանէ զոր ինչ ԽԺ յայտնեաց նմա, և ասէին այսպէս՝ եթէ եմուտ նա երբեմն ի դրախտն: Յանէսի և Յամրէսի, և ի մտանէն իւր պատերազմեցան սաստկապէս ընդ նմա չար դէք: Ասկ որովհետեւ չնորհօքն Խյ դատարկ եղեն հնարք ամենայն պատերազմաց նորա, և յաղթեցաւ ի նմանէ սատանայ զօրութեամբն Վսի, յայտնեաց զանձն իւր ծերոյն և զամենայն շռայլութի և զխաբէութիւնս իւր և զնենգութիւն իւր, զի ԽԺ բռնադատէր զնա առնել զայս:

ԱՅ՝ ԵՐԵԵՄԻԱ երբեմն եղբարքն առ հօրն Սուլսէսիւ, և նա ասէ . ահա այսօր բարբարոսք գան ի Ալիտէ, այլ յարուցեալ փախերուք: Ասեն ցնա եղբարքն . և դու ոչ փախչիս, հայր: Ասէ ցնոսա . ես ի բազում ամաց մնայի աւուրս այս, զի կատարեսցի յիս բան տեառն որ

ասէ՛ եթէ որ սուր առնուցու, սրով մեռցի: Այլ նոքա ասեն. և ոչ փախիցուք և մեք, այլ մեռցուք ընդ քեզ: Ասէ՛ Սուլսէս. ես զայդ ոչ գիտեմ, դուք ընտրեցէք: Այլ էին եղբարքն եօթն. և առժամայն բարբարոսքն կալեալ զդուռն և մտեալ ՚ի ներքս կոտորեցին զնոսա, և մինն յեղբարցն թաքեալ յետոյ դրանն: Այլ իբրև սպանին զնոսա, ետես եօթն պսակս զի իջեալ յերկնից նըստան ՚ի գլուխս երանելեացն:

ԱՄՈՒՏ երբեմն ՚ի սենեակ հօրն Սիլովանէի Օլաքարիա աշակերտ իւր ընդ առաւօտն, և ետես զնա զի կայր ՚ի զարմացման և տարածեալ ունէր զձեռս յերկինս: Այլ ելեալ փակեաց զդուռն, և գնաց դարձեալ զվեց ժամու և զինն ժամու, և եգիտ այնպէս: Իսկ յերկոտասան ժամու գնացեալ եգիտ զնա հանդարտեալ և ասէ ցնա. զի է քեզ այսօր, հայր, որպէս կեաս: Իսկ նա ասէ. հիւանդացայ այսօր, որդեակ: Այլ նա կալեալ զոտից նորա ասէ. ոչ թողից զքեզ մինչև զամենայնն պատմեացես ինձ զոր տեսեր: Ասէ ծերն. վասն ժտութե և ճրշմարիտ փափագանաց քոց, որդեակ, ասացից քեզ. ՚ի յառաւօտէ յափշտակեցայ ես, որդեակ, յերկինս և անդ տեսի զփառս ւայ և կայի առաջի ւայ մինչև ցայժմ, և արդ ահա թողեալ եղէ անտի:

ԱՍԱՅ հայրն Փոկաս աշակերտ հօրն Սէոփնայի ելեմեւացւոյ՝ եթէ մինչ էի ՚ի Սկիտէ, էր ՚ի սենեակս մանուկ ոմն կրօնաւոր որ կոչէր ՝ Յակոբ. էր ընդ նմա և հայրըն իւր մարմնաւոր ծեր, և երկոքին էին սուրբք և առաքինիք յոյժ: Իսկ ՚ի սենեակսն էին եկեղեցիք երկու՝ մինն ուղղափառաց և միւսն հերետիկոսաց. և ՝ Յակոբ հաղորդէր յեկեղեցի ուղղափառաց, և հայրն նորա հաղորդէր յեկեղեցին չարափառաց: Այլ ՚ի սակս խոնարհութե և հեղութե ՝ Յակոբայ սիրէին զնա յոյժ ուղղափառքն և չարափառքն: Այլ ասէին ցնա ուղղափառքն. հայր, մի խաբեսցեն հերձուածողքն ՚ի հաղորդութիւն իւրեանց, զի նոքա զԱտիքէսին և զԱբրիոսին հաւատսըն և զաղանդն ունին: Այնպէս և չարափառքն ասէին. ծեր, դու և որդին քո եթէ հաղորդիք ընդ ուղղափառսն՝ կորնչիք հոգւով, զի նոքա զԱեստորին և զԱրիոսին խորհին: Իսկ ծերն անմեղ և պարզամիտ էր, նեղեցաւ յերկոցունց և ոչ գիտէր թէ զո՞ւր համարհեսցէ կամ ում

լուիցէ . սկսաւ աղաչել զմծ ցուցանել նմա զճշմարիտն ,
 և արգել զանձն 'ի սենեկի և զգեցաւ զգեստ մեռե-
 լոյ , զի սովորութիւն էր եգիպտացւոցն յորոյ հանդեր-
 ձի օրհնէր՝ զսքեմն զայն պահէր իւր լինել պատանս մա-
 հու , բայց միայն 'ի կիրակէ 'ի ժամ հաղորդութեանն
 զգենոյր զայն և վաղվաղակի հանէր : Իսկ ծերն զգե-
 ցեալ զայն արգելաւ 'ի խցի 'ի վիշտս աւուրս բազումս ,
 և աղաչէր վասն այսորիկ զտէր , և վհատեցաւ 'ի պահոց
 և 'ի դիւաց և 'ի խորհրդոց : Իսկ զկնի քառասուն ա-
 ւուր 'ի զարմացման եղեալ տեսանէ մանուկ մի զուար-
 ճալի զի մտանէր առ նա զուարթ երեսօք , և ասէ ցնա .
 ծեր դու , զինչ առնես աստ : Իսկ նա լուսաւորեալ և զօ-
 րացեալ ծանեաւ զնա և ասէ . տէր , դու գիտես զինչ
 առնեմ և զինչ խնդրեմ . մի կողմն ասեն ցիս՝ մի թողուր
 զեկեղեցիս զայս զի մի կորիցես , երկրորդ կողմն ասեն՝
 մոլորեցուցանեն զքեզ նոքա . և ես զի զերկոսեան սի-
 րեմ , և յանհնարինս անկեալ ոչ գիտէի թէ զինչ արա-
 լից , եկի աստ խնդրել և ստուգել զճշմարիտն 'ի քէն :
 Իսկ ցնա տէր . ուր կասդ՝ բարւոք կաս , անդ կեցցես :
 Եւ իբրեւ զայս լուաւ , գտաւ ինքն 'ի ներքս յեկեղեցի
 ուղղափառացն յայնմ ժամու՝ որ բերէին քահանայքն
 զընծայսն և եղանակէին զորք զքրովբէիցն :

ՊԱՏՄԷԻՆ և զայս ծերքն՝ եթէ 'ի Ակիտէ յորժամ
 մատուցանէին զընծայս քահանայքն , իջանէր 'ի նմա-
 նութի արծուոյ հոգին սուրբ 'ի վերայ ընծայիցն , և քա-
 հանայքն միայն տեսանէին զայն և ոչ այլ ոք : Յաւուր
 միջ խնդրեաց ոք ինչ 'ի սարկաւազէն , և նա ոչ ետ նմա .
 և իբրեւ ելին 'ի խորանն կատարել զխորհուրդն , ոչ եկն
 տեսութի արծուին 'ի վերայ ընծայիցն : Իսկ քահանայն
 ցսարկաւազն . զինչ է այն զի ոչ եկն աստ նշանն ւայ .
 արդ կամ ես մեղայ և կամ դու . արդ կացցես դու ար-
 տաքս , զի գիտասցուք թէ ո՞ր յանցեալ եղև : Եւ յորժամ
 հեռացաւ սարկաւազն , էջ արծիւն 'ի վերայ ընծայիցն
 ըստ սովորութեանն : Եւ իբրեւ կատարեցին զխորհուրդ
 պատարագին , ասէ քահանայն ցսարկաւազն . ասա ինձ
 զինչ գործեցեր : Եւ նա ասէ . ոչ գիտեմ այլ ինչ մեղս
 զանձնէ , բայց զայս . եկն եղբայր և խնդրեաց զայս ինչ ,
 և ես ոչ պարապէի տալ նմա , և գնաց տրտմեալ : Իսկ
 քահանայն . յիրաւի արգելաւ 'ի քէն շնորհքն ւայ , զի

տրտմեցուցեր զեղբայրն : Ալ զնացեալ սարկաւազն խնդրեաց թողութիւն :

Եւ ընդ զայն 'ի հարանցն' եթէ յորժամ կատարէր նա հատակութիւն սուրբն Պետրոս Ղեքսանդրու հայրապետն, լուաւ կոյս ոմն 'ի զարմացման լեալ 'ի հրեշտակաց որ ասէին . Պետրոս սկիզբն առաքելոց, և Պետրոս կատարումն և սպառուած մարտիրոսաց ւոյ :

Եւ ընդ զայն վասն ծերոյ մեծի ումեմն 'ի Սկիտէ' եթէ յորժամ շինէին եղբարքն սենեակս, ելանէր նա ուրախութեամբ և ինքն դնէր զհիմն և ոչ մեկնէր անտի մինչև կատարէր սենեակն : Յաւուր միոջ շինէին եղբարքն սենեակ, և ել ծերն և էր տխրեալ յոյժ : Եւ զնա եղբարքն . ընդէր այգակս տխրեալ ես, հայր : Եւ ծերն . վասն այնորիկ զի աւերելոց է տեղս այս . զի տեսի ես հուր անկեալ յերկնից 'ի Սկիտէ, և առեալ եղբարցն ոստս արմաւենեաց հարկանէին և ցրուէին զհուրն և շիջուցանէին զնա . և դարձեալ երկրորդ անգամ բորբոքեցաւ, և շիջուցին զնա այնպէս . իսկ բորբոքեցաւ դարձեալ երրորդ անգամ և ծածկեաց զամենայն Սկիտէ, և ոչ ևս կարացին շիջուցանել, և բոցակիզեցան ամենեքեան . այս է պատճառ տրտմութեան իմոյ : Ալ այս է միտք տեսեանն . գրեալ է՝ արդարք որպէս զարմաւենիս ծաղկեսցին : Ալ ուսուցանէ այս բան զբարձրութիւն զուղղութեան և զքաղցրութեան, որք են առաքինութիւն սրբութիւն և գործս բարիս : Իսկ ունի արմաւկորիզ մի և սպիտակ և արտաքոյ զերեքին զայն . և այս նշանակէ զամենայն առաքինութիւն զոր ունէին հարքն արդարք, զի մի էր սիրտ նոցա և խորհուրդ որ հայէր առ ամ, և այն պարզ և սպիտակ և ոչ սևացեալ 'ի մեղաց, այլ սպիտակ լեալ լուսով հաւատոյ . և ունի բարձրութիւնն զարդարութիւն յառաքինութիւն և զքաղցրութիւն յամենայն գործս բարիս : Եւ զհոգի հուրն այն որ էջ՝ բարկութիւն ւոյ էր, և առաջին հարքն այսպիսի ոստս ունելով շիջուցին զնա . և նոյնպէս երկրորդն . իսկ այժմ որ գալոց է՝ ոչ կարեմք շիջուցանել, զի ոչ այնպիսիք եմք :

Եւ ընդ զայն . զի ոչ ունէր ընդ ումեք սէր սոմնացին, վասն այնորիկ ընկալաւ զԱղիսէ մարգարէ . նոյնպէս և հոգի մարդոյ յորժամ պարտապէս յամենայն աշխարհական հոգոց, յայնժամ գայ 'ի նա շնորհք հոգւոյն ւոյ :

ԸՍԱՅ ծերն՝ եթէ տեսի եղբայր ոմն զի ուսանէր սաղմոս 'ի սենեկի, և եկն դէն 'ի դուռն մտանել 'ի ներքս, և որչափ ունէր զսաղմոս 'ի բերան, ոչ կարաց մտանել. իսկ մինչ լուեաց 'ի սաղմոսէն, ապա մտեալ 'ի ներքս սկըսաւ պատերազմել ընդ նա:

ԸՍԷԻ ծերն զումեմնէ 'ի հարցն՝ եթէ ոչ բնաւ յումեքէ ուսաւ գիրս և ոչ սաղմոս և ոչ այլ ինչ բնաւ և ոչ աղօթս, և եղև քահանայ 'ի շնորհացն և 'ի սիրոյն ւոյ. զամենայն իբրև ուսեալ քաջ գիտէր, զի լի էր ամենայն առաքինութեմբ, և սքանչելիս և բժշկութիս մեծամեծս առնէր, և զվաթսուն ամ կենաց իւրոյ կին մարդ ոչ ետես, և ոչ գերծեաց զհէր իւր, նա և ծանեաւ զօր մահու իւրոյ յառաջ քան զերիս աւուրս: ԸՍԱԳԻ սիք էին այնք ծերունիք, որք և յիշման արժանիք և քաջալերութիւնք սրտից:

ԸՍԻԻՆ վասն եղբօր ումեմն՝ եթէ մինչ հարին ժամ յեկեղեցին յաւուր կիրակէի, յարեաւ եղբայրն գնալ ըստ սովորութեն յեկեղեցին, և խարբալեալ 'ի դիւէն խորհէր 'ի մտի և ասէր. ո՞ւր գնաս կամ վասն որոյ իրիք. վասն այսորիկ գնաս դու յեկեղեցին զի կերիցես հաց և գինի, և ասիցեն ցքեզ մարդիկ՝ թէ մարմին և արիւն Վսի է այս և խաբեն զքեզ. վասն այսորիկ մի խարիր մի հաւատար և մի գնար, զի այս ոչ է այսպէս: Հնազանդեալ եղև եղբայրն խորհրդոյն այն և ոչ գնաց յեկեղեցին: Իսկ եղբարքն մնային նմա, զի այս կարգ էր՝ մինչև ժողովէին ամենեքեան յեկեղեցին 'ի տօնս, ապա սկսանէր աղօթքն: Եւ իբրև մնային բազում ժամ և ոչ եկն, գնացին տեսանել զնա, զի կարծէին թէ հիււանդ է կամ մեռեալ: Եւ իբրև հասին 'ի սենեակն և տեսին զի ողջ էր, հարցանէին՝ ընդէր ոչ եկիր յաղօթս: Իսկ եղբայրն ամաչէր պատմել նոցա զխորհուրդս թըշնամւոյն, և պատճառէր ինչ. այլ ծանեան եղբարքն եթէ 'ի խաբմանէ թշնամւոյն է, վասն որոյ աղաչէին զնա և ասէին. խոստովանեաց մեզ զձշմարիտն: Իսկ նա ասէ. ներեցէք ինձ, եղբարք, զի յարեայ և կամէի գալ յեկեղեցին, ասէ ցիս խորհուրդ իմ, եթէ ոչ է մարմին և արիւն Վսի զոր գնաս հաղորդել, այլ հաց և գինի լոկ. արդ եթէ կամիք զի եկից ընդ ձեզ յեկեղեցին, հաւատացուցէք ինձ զխորհուրդս իմ: Իսկ նոքա ասէն ցնա.

արի, եղբայր, և եկ ընդ մեզ յեկեղեցին, և մեք աղա-
 չեսցուք զնձ և նա հաւատացուցէ զքեզ զօրութիւն յերկ-
 նուստ: Այլ գնաց ընդ նոսա եղբայրն յեկեղեցին. և ա-
 րարին եղբարքն վասն նորա խնդրուածս մեծամեծս առ-
 նա՛ծ, և այսպէս սկսաւ պատարագն: Այլ կացուցին զեղ-
 բայրն զայն 'ի մէջ եկեղեցւոյն, և մինչև 'ի վճար աղօ-
 թիցն կայր 'ի միջի անդ, և ոչ դադարեաց նա թանալ
 արտասուօք զերեսս և զկուրծս իւր: Իսկ զկնի կատար-
 ման աղօթիցն եկին առ նա եղբարքն և ասէն. պատմեա
 մեզ զոր տեսեր, և մի բնաւ ինչ թաքուցաներ 'ի մէջ
 զոր տէրն եցոյց քեզ, զի շահեսցուք և մեք: Իսկ նա
 սկսաւ ասել արտասուօք և երկիւղիւ՝ եթէ յորժամ ըն-
 թերցաւ բանք առաքելոյն՝ Պաւղոսի և ել սարկաւազն
 յամպիոնն ընթեռնուլ զաւետարանն, տեսի զի բացան
 ձեղունք եկեղեցւոյն մինչև երևէր երկինք, և հրեշտակք
 եկին լսել զբանս աւետարանին. իսկ սարկաւազն որ ըն-
 թեռնոյր զաւետարանն, եղև իբրև զսիւն հրոյ, և բանքն
 իբրև զկայծակունս հրոյ ելանէին 'ի բերանոյ նորա: Այլ
 տեսի զի բացաւ երկիր մինչ 'ի խորս շուրջ զսուրբ սե-
 ղանոյն, և քահանայքն ահիւ և դողութիւն կային մերձ:
 Այլ տեսի զերկինս բացեալ և սիւն հրոյ իջանէր յերկ-
 նից. և զկնի հրոյն գային բազմութիւն հրեշտակաց, և
 'ի մէջ նոցա երկուս դէմս մարդոյ գեղեցիկ յոյժ, զու-
 րոց գեղ պատմել մարդոյ անհնար է. և էր գեղ երե-
 սաց նոցա իբրև զփայլակն: Այլ 'ի միջի երկոցունց այնո-
 ցիկ դիմաց կայր մանուկ փոքր և հրեշտակք շուրջ զնու-
 վաւ, և եկեալ կացին շուրջ զսեղանոյն հրեշտակքն, և
 երկուքն այն հրեշտակք և մանուկն, և ելեալ նստան 'ի
 վերայ սեղանոյն մերձ առ խորհուրդն: Այլ իբրև առեալ
 քահանայն բեկանել զհացն սուրբ, կալեալ այն երկու
 արքն զոտս և զձեռս մանկանն, և ունէին սուր՝ և զե-
 նեալ զմանուկն արկին զարիւն նորա 'ի սկիհն, և զմար-
 մին նորա յօշեալ մանր եղին 'ի վերայ սուրբ հացին,
 մինչև եղև հացն այն սուրբ՝ միս արիւնաթաթախ. և
 յիշեցի ես զբանս առաքելոյն որ ասէ՝ եթէ զատիկ մեր
 զենաւ Վճ: Իսկ մինչ գնային եղբարքն առնուլ զսուրբ
 խորհուրդն, տայր նոցա քահանայն միս արիւնաթաթախ.
 և իբրև գոհանային և տանէին 'ի բերանն, լինէր հաց
 և այնպէս ճաշակէին: Այլ իբրև մերձեցայ և ես հաղոր-

դել, ետ ինձ քահանայն միս արիւնախառն, և ես ոչ կարէի ճաշակել, և եկն առ իս ձայն որ ասէր 'ի սեղանոյն. ընդէր ոչ հաղորդիս, այր դու, ահա այս է զոր խնդրէիր դու: Ալ ես ասեմ. ներեա ինձ, տէր, զի միս ճաշակել ոչ կարեմ: Ալ նա ասէ. թէ կար էր մարդոյ ուտել միս, զմիս տուեալ էր տէր 'ի մարմին իւր, որպէս և դու ունիս արդ. այլ զի ոչ զօրէն ուտել, վասն այնորիկ ետ զհաց 'ի խորհուրդն, և հացն այն մարմին իւր է: Ալ զոր օրինակ առաջինն Մ. դամ ձեռամբն այ հողն եղև մարմին, և փշեաց 'ի նա հողի կենդանի, և յետոյ հողն 'ի հող դարձաւ, և հողին եկաց, այսպէս և մեզ հաց ետ զսուրբ մարմին իւր հողւովն սրբով, և մարմինն ընծայի յերկինս և հողին սուրբ բնակի 'ի սիրտս մեր. արդ թէ հաւատաս այսոցիկ, հաղորդեաց զայս: Ալ ես ասեմ. հաւատամ, տէր: Իբրև ասացի զայս, եղև միսն որ 'ի ձեռին իմ էր՝ հաց սուրբ, և գոհութիւն հաղորդեցայ զայն: Իսկ մինչ կատարեալ զխորհուրդն եկին քահանայքն 'ի սարկաւազանոցն, տեսի դարձեալ բացեալ զձեղունս եկեղեցւոյն, և ամենայն զօրք երկնից և երկու այն արք և մանուկն ելին յերկինս: Այս լուեալ եղբարցն առաւել հաստատեցան 'ի հաւատս վասն սուրբ հաղորդութե խորհրդոյն, և գնացեալ 'ի սենեակս իւրեանց օրհնէին զանձ:

ԱՂԱՅՐ ոմն դիւահար եկն 'ի Ակիտէ, և արարին աղօթս վասն նորա յեկեղեցին, և ոչ ել 'ի նմանէ դեն, զի չար էր յոյժ: Ալ ասեն եղբարքն. ոչ որ կարող է հաւնել զդա, բայց միայն հայրն Սեսարիոն. և թէ ասեմք նմա վասն սորա, ոչ առնու յանձն և ոչ դայ յեկեղեցին. այլ զայս արասցուք. դիցուք զսա յեկեղեցին ննջել 'ի տեղի նորա, և յառաւօտուն զի նախ քան զամենեւին դայ նա յեկեղեցին, և իբրև գտանէ զդա անդր, յարուցանէ զդա և ելանէ 'ի դմանէ դեն 'ի հպելոյ նորա և 'ի ձայնէ նորա սուրբ: Ալ արարին այնպէս, և դրին զդիւահարն 'ի տեղի նորա: Ալ եկեալ յառաւօտուն ծերն միայն և եգիտ զնա անդ և ոչ գիտէր թէ զինչ իցէ. խըթեաց 'ի նա և ասէ. արի ել արտաքս: Ալ առժամայն ել 'ի նմանէ դեն, և բժշկեցաւ եղբայրն 'ի ժամէն յայնմանէ 'ի բանէ սրբոյն պատկառելով, թէպէտ և ինքն սուրբ հայրն ոչ գիտէր:

ՊԱՏՄԻՒՆ մեզ զայս աշակերտքն հօրն Վելասի՝ եթէ եբեր ոմն նմա ձուկն, և առեալ տնտեսն խորովէր զնա՝ ի տապակ և եղ ի սկտեղն և ասէ ցմանուկն՝ որ էր գործօնեայ իւր՝ պահեա զայն, և ինքն ել ի սպասաւորութիւն արտաքոյ. և սկսաւ մանուկն ուտել զնա իբրեւ ել տնտեսն: Այլ իբրեւ դարձաւ և եկն տնտեսն և ետես զի ուտէր դեռ ևս, եհար զնա ոտիւք ի սիրտն ուժգին սրտմտեալ, և անկեալ մեռաւ մանուկն: Իսկ զտնտեսն կալաւ ահ մեծ և զարհուրումն, և առեալ զմեռեալն եղ ի վերայ մահճաց և թաքոյց, զի էր ժամճաշոյ: Այլ գնացեալ անկաւ առ ոտս հօրն Վելասի և պատմեաց նմա զայն: Այլ նա ասէ. մի ումեք ասել զայն, այլ մինչ հանդարտին ընդ երեկոյս եղբարքն, առեալ զմեռեալ մանուկն և տարեալ դիցես զնա յեկեղեցին՝ ի սարկաւազանոցն առաջի սեղանոյն: Այլ արար տնտեսն այնպէս. եղ զնա անդ և ինքն գնաց: Այլ մտեալ ծերն ի գիշերի՝ ի սարկաւազանոցն և սկսաւ աղօթել մինչև ի մէջ գիշերին: Այլ իբրեւ ժողովեցան եղբարքն յեկեղեցին, ել ծերն ի սարկաւազանոցէն և մանուկն ընդ նմա կենդանի. և ոչ ոք իմացաւ զայս, բայց միայն տնտեսն մինչև յօր մահու ծերոյն. և ապա քարոզեաց զնա տընտեսն, քանզի այսպէս պատուիրեալ էր ծերոյն մի ումեք ինչ ասել մինչև յօր մահուան իմ:

Այն ոմն հիւանդութի ունէր ի ստինս իւր խոլխեցգետի. և լուեալ զհօրէն՝ Վ ունկինոսէ գնաց տեսանել զնա թէ բժշկեսցի, և բնակէր յայնժամ հայրն Վ ունկինոս յԱնատաս ի վանս իննուց յԱղեքսանդրիա յարեմտից կողմանէ: Այլ իբրեւ խնդրէր կինն զծերն, դիպաւ նմա զի ժողովէր փայտ հայրն Վ ունկինոս: Իբրեւ ետես զնա կինն, ասէ ցնա. եղբայր, ո՞ւր բնակէ Վ ունկինոս ծառայն այ. զի ոչ գիտէր թէ նա իցէ: Իսկ ցնա ծերն. և զինչ խնդրես ի նմանէ, զի նա յիմարեալ է և մօլի. մի գնար առ նա, զի խելագարեալ է նա. այլ ասա ինձ զինչ խնդրես ի նմանէ: Այլ կինն եցոյց նմա զցաւս իւր, իսկ ծերն կնքեաց խաչ յելունն և արձակեաց զնա և ասէ. անձ ողջացուցէ զքեզ, Վ ունկինոս ոչ ինչ կարող է առնել: Այլ գնաց կինն ողջացեալ առ ժամայն ի տուն իւր և պատմեաց զեղեալն, թէ որպէս ոչ եգիտ զհայրն Վ ունկինոս, և այլ ոք ծեր բժշկեաց: Այլ յորժամ զնը-

շան ծերոյն ետ, իմացեալ ծանեան զի նա ինքն էր հայրըն՝ Վուսկինոս:

ՎԱՐՁԵԱԼ, յայլում ժամու բերին առնա դիւահար մի, և նա ասէ ցնոսա. զինչ արարից դմա, զի այր մեղաւոր եմ ես, այլ տարէք զդա առ հայրն () ենոն: Եւ իբրեւ տարան զնա առ նա, սկսաւ հայրն () ենոն հալածել զդէն զայն: Իսկ դէն սկսաւ գոչել և ասէր. ես ոչ բանիւ քո ելանեմ, () ենոն, այլ ահա հայրն Վուսկինոս աղօթէ, և նորա աղօթքն հալածեաց զիս:

ՎԱՐՁԵԱԼ, յայլում ժամու բերին առ հայրն Վուսկինոս կին մի որ վերք անբժշկելի ունէր՝ ի ձեռին իւր աջոյ, և եկաց նա արտաքոյ խցի ծերոյն ընդդէմ պատուհանին լռելեայն, և այլ ոմն կին ընդ նմա: Եւ նայեցեալ ծերն ընդ պատուհանն մինչ հիւսէր զսիրայն, և ետես զնա և սաստեաց ի նմա ծերն և ասէ. գնասցես, ով կին դու, ի տուն քո: Եւ յարեաւ գնաց կինն ողջացեալ ի տուն իւր:

ՎԱՐՁԵԱԼ, յայլում ժամու տարաւ այլ ոմն ծեր զկնկուղ հօրն Վուսկինոսի ի տուն դիւահարի ումեմն. և իբրեւ եբաց զդուռն մտանել՝ սկսաւ գոչել դէն և ասէր. ընդէր բերեր այսր զհայրն Վուսկինոս հալածել զիս: Եւ առժամայն ել և փախեաւ դէն յառնէն, և ողջացաւ այրն:

Եւ հայրն Սիսոյի՝ եթէ մինչ էի ի Սկիտէ ընդ հօրըն Սակարիոսի՝ ելաք ի հունձս եղբարք եօթն, և կին ոմն այրի հետեւէր մեզ ի հունձս և քաղէր հասկ և յողբալոյ բնաւ ոչ դադարէր զօրն ողջոյն: Եւ հարց զնա տէր հանդին և ասէ ցնա. զի է քեզ զի անդադար ողբաս, կին դու: Եւ նա ասէ. ինչք ումեք առեալ յաւանդ այրն իմ թագոյց, և ինքն մեռաւ անբան և ոչ ասաց ինձ թէ ուր եդ, և ահա հանդերձեալ է տէր ընչիցն գերի առնել և վաճառել զիս և զմանկունս իմ: Իբրեւ լուաւ զայս հայրն Սակար, ասէ ցնա. եկեսցես դու առ իս ուր հանգիցուք ի միջօրէի ի տօթոյ: Եւ եղև մէջօրեայ և եկն առնա կինն և պատմեաց նմա զայս: Եւ ցնա ծերն. եկեսցես ընդ իս և ցոյց ինձ զգերեզմանն առն քո: Եւ առեալ զմեզ ընդ իւր զեօթն եղբարքս՝ գնացաք ընդ նմա. և իբրեւ գնացաք ի տեղին, ասէ ծերն ցկինն. գնա դու ի տուն քո: Եւ իբրեւ գնաց կինն, արար ծերն աղօթս,

և ապա ասէ . այս անուն այր դու , ո՛ւր եղեր զաւանդն
այս ումեմն առն : Իսկ մեռեալն սրտասխանի ետ և ա-
սէ . կայ թաղեալ 'ի տան իմում ընդ անոտիւք մահճաց
իմոց : Եւ ծերն ասէ . դարձեալ ննջեսցես մինչև յօր յա-
րութէն : Իբրև տեսին եղբարքն , երկեան և անկան առ-
ոտս նորա , և նա յարոյց զնոսա և ասէ . ոչ վասն իմ ե-
ղև գործս այս , զի այր մեղաւոր եմ , այլ վասն այրւոյն
այնորիկ և որբոց նորա զայս արար տէր ողորմութի նո-
ցա : Եւ եկեալ ասաց այրւոյն ուր կայր պահեստն , և նա
առեալ ետ ցտէր իւր և ազատեցաւ 'ի ծառայութի նո-
րա : Եւ այրին փառաւորելով երկիր պազանէր ծերոյն
և հռչակէր զբանն . և որք լսէին , փառաւորէին զւժ :

Եւ իսկ վասն հօրն Սակարիոյ՝ եթէ ելանէր երբեմն
'ի Ալիտոյ 'ի քաղաքն և բարձեալ էր ինքն զսփրիդսն ,
և վաստակեալ նստաւ և աղօթեալ ասէր . տէր , դու
գիտես զի այլ ոչ զօրեմ տանել : Եւ ընդ ասել զայս՝
առժամայն գտաւ յափն գետոյն ուր հանդերձեալ էր
գնալ . և յարուցեալ վաճառեաց և դարձաւ 'ի Ալիտէ :

Եւ ումեմն եգիպտացւոյ որդի ջրգողեալ էր , և ե-
բեր զնա առ հայրն Սակար , և եղեալ մերձ 'ի դուռն
սենեկի նորա և ինքն մեկնեալ եկաց հեռի : Եւ նայե-
ցեալ ծերն ընդ պատուհանն՝ ետես զմանուկն զի լայր ,
և ասէ ցնա . ո՛վ եբեր աստ զքեզ : Եւ մանուկն . հայրն
իմ եղեալ զիս աստ՝ ինքն գնաց : Եւ ասէ ցնա ծերն .
արի փութանակի և գնասցես հասցես նմա : Եւ առժա-
մայն ողջացեալ յարեաւ և եհաս զկնի հօր իւրոյ : Եւ իբ-
րև ետես զորդին իւր ողջացեալ , փառաւորեաց զւժ՝ որ
փառաւորէ զսուրբս իւր . և գնացին ողջ 'ի տուն իւրեանց :

Եւ թաւթ երբեմն հայրն Սեւի 'ի տեղի ուրեմն , և
ետես զոմն կրօնաւոր զոր կալեալ կապէին ոմանք վասն
մարդասպանութե . և մերձ եղև առ նա ծերն և եհարց՝
թէ ճշմարիտ իցէ ասացեալն : Եւ լուաւ և ծանեաւ զի
սուտ վկայէին , և ասէ ցունողս նորա . ո՛ւր իցէ սպանեալն
այր : Եւ նոքա ցուցին նմա զմեռեալն . և իբրև մերձե-
ցաւ 'ի նա , ասէ՝ յաղօթս կացէք և դուք . և նա համբար-
ձեալ զձեռս առ ձեռն , և առժամայն յարեաւ մեռեալն :
Եւ ցնա ծերն . ասա 'ի լուր սոցա ամենեցուն՝ ո՛վ էր որ
սպան զքեզ : Եւ նա ասէ . ես ինչս բազումս եղի 'ի պա-
հեստ յեկեղեցին , և քահանայն որ էառ զայն 'ի պահ

Եսպան զիս և ընկէց աստ 'ի սենեակ ծերոյս այսորիկ . այլ աղաչեմ, առէք զինչս իմ 'ի նմանէ և տուք աղքատաց և որդւոց իմոց : Եւ ցնա ծերն . ննջեա դարձեալ մինչև եկեսցէ տէր և յարուսցէ զքեզ : Եւ եղև այնպէս որպէս ասացն , և ազատեցաւ եղբայրն 'ի մահուանէ զըբ պարտութեան :

Եւ Երբեմն եղբարք բազումք առ հայրն Պիմէն , և ահա ոմն ընտանի հօրն Պիմէնի ունէր մանուկ ընդ ինքն դիւահար՝ որոյ դէմքն յետս թիւրեալ էր . և իբրև ետես այրն զբազմութի հարցն , առեալ եբարձ զմանուկն և եկն նստաւ արտաքոյ դրան վանիցն և լայր : Իբրև ետես զնա ոմն յեկեւոցն ծերոց զի լայր , ասէ ցնա . զի լաս , այր դու : Եւ նա ասէ . ազգական եմ հօրն Պիմէնի , և պատահեաց մանկանս այս փորձութի , և կամէի բերել զսա առ նա և երկեայ , զի ոչ կամի տեսանել բնաւ զընտանիս իւր . և արդևս թէ լուիցէ թէ աստ եմ , առաքէ և վարէ զիս աստի . իսկ ես զձեր գալդ տեսեալ՝ իշխեցի գալ աստ . այլ դու որպէս կամիս ողորմեա ինձ , կամ տար ընդ քեզ 'ի ծերքն զսա , և աղօթեցէք վասն սորա զի բժշկեսցի : Եւ այնժամ առեալ ծերն զմանուկն եմուտ առաջի հարցն և իմաստութեալ արար , զի նախ սկսեալ 'ի յետին հարցն՝ մատուցանէր և ասէր . աղօթեա վասն սորա և կնքեա խաչիւ զսա : Եւ ապա յետոյ քան զամենեսեան զնոսա եբեր առ հայրն Պիմէն , և նա ոչ կամեցաւ առնել զայն : Եւ աղաչեցին զնա ամենեքեան և ասեն . որպէս արարաք մեք ամենեքեան , արասցես և դու , հայր : Եւ յարուցեալ արար աղօթս և ասէ . տէր , ստեղծուածոյ քո մի տիրեսցեն դէք : Եւ կնքեաց խաչիւ , և մանուկն ողջացաւ առժամայն , և ետուն զնա ցհայրն իւր ողջ ամենեւին , և գնաց 'ի տուն իւր գոհանալով զայ . և հայրն Պիմէն ոչ գիտաց թէ ով ոք էր նա :

Եւ Երբեմն վասն հօրն Սպիրիդոնի՝ եթէ էր նորա դուստրը մի կոյս՝ որ կոչէր Իռինի . 'ի սա ետ ոմն 'ի ծանօթից իւրոց յաւանդ զարդս մեծագինս 'ի պահս : Եւ նա իբրև էառ զաւանդն , վասն առաւել զգուշութեանն թաղեաց զնա յերկիր . և զկնի սակաւ ժամուց ննջեաց Իռինի , և ոչ ումեք ասաց զայն : Եւ կնի աւուրց ինչ եկն մարդն այն որ ետ զաւանդն . և իբրև ոչ եգիտ զկոյսն կենդանի , խնդրէր զպահեստն 'ի հօրէ նորա և նեղէր

զնա յոյժ . երբեմն աղաչէր և երբեմն շփոթէր և խընդ-
րէր ստէպ : Իսկ իբրեւ ստուգեաց զայն սուրբն Սպիրիդոն
յուզիդ վկայից եթէ ճշմարիտ է , յայնժամ գնացեալ
'ի գերեզմանն դստերն՝ կարգաց զանուն ամենեցունն նոյ
առնել նշան առ 'ի հաւատալ հասարակաց յարութէն ,
և ասէ . Իռինէ , ո՛ր եղեր զպահեստ սորա : Եւ նա յա-
րուցեալ պատմեաց զայն հօրն իւրոյ և եցոյց ստուգիւ
զտեղին ուր կայր , և դարձեալ ննջեաց 'ի գերեզմանի :
Եւ առեալ զինչն ետ ցտէր իւր , և միաւորեալ միապէս
փառաւորէին զնոյն :

Եւ ԲԱՐԲ երկու ըստ մարմնոյ էին 'ի Սկիտէ . և միոյն
'ի նոցանէ պատահեաց հիւանդութիւն , և գնաց եղբայրն
նորա յեկեղեցին առ քահանայն բերել նմա զսուրբ խոր
հուրդն : Իբրեւ լուաւ զայս քահանայն , ասէ ցեղբարս .
գնասցուք տեսցուք զեղբայրն զայն : Եւ գնացին ամե-
նեքեան և արարին աղօթս և մխիթարեցին : Եւ դար-
ձեալ 'ի միւսում կիրակէի հարցանէր քահանայն ցեղ-
բայրն այն՝ որպէս իցէ եղբայր քո : Իսկ նա ասէ . դը-
ժուարին է : Եւ գնացին դարձեալ քահանայն և եղբար-
քն տեսանել զեղբայրն զայն : Եւ իբրեւ գնացին և նըս-
տան մերձ , հանդերձեալ էր վախճանել հիւանդն և
մերձ էր 'ի մահ : Իսկ որք նստէին՝ ասէին . թերեւս ար-
ժանի լեալ իցէ սա հոգւոյն սրբոյ թէ ոչ : Սմանք ասէին
այո , և ումանք ասէին ոչ , և հակառակէին ընդ միմեանս :
Իբրեւ ետես զայն հիւանդն եղբայր՝ ասէ ցնոսա . զի
խնդրէք ընդ միմեանս , կամիք իմանալ թէ ո՛ւմ իցէ զօ-
րութիւն հոգւոյն : Եւ դարձաւ յեղբայր իւր և ասէ .
գնամ դու , ով եղբայր իմ : Եւ նա ասէ . այո գնամ , այլ
աղօթեա վասն իմ , զի ոչ թողում զքեզ նախ քան զիս
գնալ : Եւ դարձաւ առ որս նստէին եղբարքն և ասէ .
սուք ինձ զփսիադեայ զբարձդ զայդ : Եւ եղեալ զիւրե
կողմնեցաւ 'ի նա և ետ զհոգի իւր 'ի տէր նախ քան
զեղբայր իւր որ էր հիւանդ , և ապա և նա ննջեաց : Եւ
տեսեալ զայն հիացումն կալաւ զամենեւեան , և փառս
վերառաքէին նոյն՝ որ ունի 'ի ծածուկ ծառայս բազումս :
Հայնժամ արտասուօք և ուրախութեւն եղին 'ի միասին
զերկոսեան 'ի գերեզմանի հարցն պատուով մեծաւ զայ-
նոսիկ՝ որք և յայսմ կեանս արժանի եղեն տեսանել
զիմանալի լոյսն Վսի նոյ մերոյ :

ԼՂԲԱՅՐ ոմն ունէր վարդապետ՝ որ պատէր զամե-
նայն մեռեալս բարեձեռութիւն : Եւ երբեմն եղբայրն ընդ
ծեր իւր • հայր , եթէ մեռանիմ ես՝ այնպէս բարւոք
պատե՞ս զիս իբրեւ զնոսա : Եւ ցնա ծերն • եթէ մեռա-
նիս , այնպէս պատեցից զքեզ՝ մինչեւ դու ասիցես թէ
բաւական իցէ : Եւ զկնի ոչ բազում ժամուց մեռաւ եղ-
բայրն այն • և այնպէս պատեաց զնա որպէս բաւական
էր , և ասէ ցնա առաջի ամենեցուն • բարւոք պատեցի
զքեզ , որդեակ , եթէ ոչ : Եւ խօսեցաւ ընդ նմա մա-
նուկն և ասէ ցծերն • բարւոք է բաւական է , հայր իմ •
եւ վարձատրէ զքեզ , զի դու զխոստումն քո գործովք
կատարեցեր առ իս : Եւ տեսեալ ամենեցուն զայս՝ փառս
մատուցին Վսի նայ :

Եւ ԵՒՆ վասն ծերոյ ումեմն որ բնակէր ի Սկիտէ՝ ե-
թէ զնաց առ նա դէն և կամէր մտանել ի սենեակ նո-
րա և ոչ կարաց , քանզի իմացեալ ծերոյն զգալ դիւին՝
կապեաց զնա արտաքոյ սենեկին առ դրանն : Եւ դար-
ձեալ այլ դե եկն , իսկ ծերն և զնա կապեաց մերձ առ
ընկերն • և ասա յաւել ևս և եկն այլ դե , և իբրեւ ե-
տես զնոսա անդ՝ ասէ ցնոսա • ընդէր ոչ մտանէք ի ներքս :
Եւ նոքա ասեն • վասն այնորիկ ոչ մտանեմք , զի զօրա-
գոյն քան զմեզ է ի ներքս , և ոչ տայ թոյլ մտանել :
Եւ նա փութացաւ մտանել : Եւ այնժամ սուրբ ծերոյն
իմացեալ կապեաց և զայն դէն ևս արտաքոյ , որ ոչ կա-
րաց մտանել : Իբրեւ տեսին զայն ինչ դէքն , երկեալ ի
ծերոյն գողային : Եւ այնժամ դէք սկսան աղաչել զծերն
զի արձակեսցէ զնոսա , որպէս զի գնասցեն : Եւ լուեալ
աղաչանացն՝ արձակեալ հրամայեաց նոցա գնալ , և փա-
խեալ վաղվաղակի առ ժամայն կորեան :

Եւ ԵՒՆԱԼ երբեմն ծեր ոմն և աշակերտ իւր ընու-
ջուր , և յառաջեալ զնաց աշակերտն և ետես ի ջրհորն
վիշապ մեծ և երկեաւ յոյժ : Եւ ցնա ծերն • ելցես ի
վերայ գլխոյ նորա և կոխեսցես զնա և փախիցէ : Եւ
աշակերտն ծանուցեալ գիտէր զգործի հոգւոյն սրբոյ որ
ի ծերն , վասն որոյ վստահացեալ յաղօթք նորա՝ զհրա-
մայեալն ծերոյն կատարելով դիմեաց ի վերայ վիշա-
պին : Եւ վիշապն փախեաւ վաղվաղակի յանապատն յա-
ռաջ քան զկոխել աշակերտին այն • և տեսեալ զկորուստ
վիշապին , օրհնէին զմեծ որ է օրհնեալ յաւիտեանս :

ԺԹ

ՎԱՍՆ ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑՆ

10,1

ԵՐԲԵՄՆ՝ հայրն Անտոն աղօթէր ՚ի խրճածին իւրում, և եղև առ նա ձայն որ ասէր. Անտոնիէ, չհասեր դու ամենայն ճգնութեղ ՚ի չափ առն միում կարուակի աղեքսանդրացւոյ: Եւ լուեալ Անտոնի գնաց առ նա և եգիտ զնա և երգմամբ քննեաց զվարս նորա: Եւ ասէ ցնա կարուակն. ճշմարիտ ասեմ քեզ զի դատարկ եմ ես ՚ի բարւոյ, բայց այս է սովորութի իմ հանապազ. յորժամ յառնեմ ՚ի քնոյ առաւօտուն, օրհնեմ և փառաւորեմ զիմ, և ապա դնեմ զմեղս իմ առաջի իմ և ասեմ ցիս. վայ քեզ, անձն իմ բազմամեղ, զի մայրաքաղաքս այս մեծ ամենեքեան մտանեն վասն ողորմութե յարքայութին, և դու միայն ժառանգես զդժոխսն: Եւ ասէ Անտոն. ասեմ քեզ, զի ես գործովք և խորհրդով իմով ոչ հասի խորհրդոցդ քոց:

ԱՂԹԵՐ ԵՐԲԵՄՆ հայրն Անտոնիոս ՚ի խցի իւրում, և եկն առ նա ձայն յերկնից որ ասէր. Անտոնիէ, ոչ ևս հասեալ ես դու դեռ ևս ՚ի չափ մորթեգործի ումեմ որ բնակեալ է յԱղեքսանդրիա: Եւ յարուցեալ Անտոն ընդ առաւօտն էառ զցուպ արմաւենի ՚ի ձեռս իւր և գնաց ՚ի քաղաքն: Եւ իբրև եգիտ զնա, եմուտ ՚ի տուն նորա. իսկ նա իբրև ետես զծերն, սոսկացաւ: Ասէ ցնա ծերն. պատմեա ինձ զամենայն գործս քո: Իսկ նա ասէ. ոչ ինչ բարի գործեալ է իմ բնաւ: Եւ ծերն բռնադատէր զնա, և նա զնոյն ասէր միշտ: Զկնի բազում անգամ բռնադատելոյն ասէ. ոչ ինչ գիտեմ ՚ի բարի գործոց յիս հաւատա ինձ, այլ զայս միայն զի ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի գործեմ, և զայս խորհիմ ՚ի մտի՝ եթէ այս ամենայն քաղաք ՚ի փոքունց մինչև ցմեծամեծս մտանեն յարքայութին երկնից վասն արդարութեան իւրեանց, իսկ ես միայն մատնելոց եմ ՚ի տանջանս յաւիտենից վասն մեղաց իմոց: Իբրև լուաւ զայս հայրն Անտոնիոս, ասէ ցնա. դու, եղբայր, իբրև զհմուտ ոսկեգործ որ իմաստութի գրոշմէ զպատկեր արքունի ՚ի դահեկանի՝ այսպէս դու գիւրին և հանգստեամբ ժառանգես զարքայութին երկնից. իսկ ես անիմաստաբար զայսչափ ժամանակս բնակիմ յանապատի, և ոչ հասի ՚ի չափ քո. արդ ուրախ լեր և ցնծա այդպիսի մտածութեդ զոր ունիս՝ համարելով զքեզ մեղաւոր քան զամենայն մարդ, զի այդ իսկ է ճանապարհ որ տանի յարքայութի և պարգերես առաջի ւնյ կացուցանէ չափաւոր աշխատութեամբ, թէպէտ և ոչ ունիցի զծանրագոյն ճգունս:

‘ԵՄԱՆ’ սմին ասացաւ առ սուրբն Սահար՝ եթէ ոչ հասեր ի չափ առաքինութեանց երկու կանանց որ կան յԱղիպտոս : Եւ նա առեալ զգաւազանն չոգաւ տեսանել զնոսա, ուսեալ ի հրեշտակէն զանուն և զտուն նոցա : Եւ յորժամ եմուտ ի տուն նոցա, ընկալան զնա յօժարութիւն և պատկառանք : Եւ ասէ ցնոսա . զայս ամենայն վաստակ իմ վասն ուսանելոյ զվարս ձեր առ յանձն . ասացէք ինձ վասն Վշթի : Եւ ասեն ցնա . օտար եմք աշխարհաւ և գաւառաւ ի միմեանց, եկաք եղեաք երկու եղբօր կանայք, և զառաջինն խորհեցաք ընդ միմեանս և աղաչեցաք զարսն մեր պահել կուսութիւն և ոչ լուան մեզ . ապա ուխտեցաք տեսանն սիրով կալ առ միմեանս, և սուրբ և կոյս պահել զբերանս մեր ի կատականաց և ի տրտնջմանէ, և զխորհուրդս մեր ի զբաղմանց . և այս տասն և հինգ ամ է զի կամք առ իրեարս և ոչ տրտմեցուցաք զմիմեանս : Եւ լուեալ Սահարայ ասաց . ճշմարիտ ասեմ ի տէր զի ոչ կուսութիւն մարմնոյ և ոչ ճգնութիւն հանապազորդ հասանել կարէ այդմ վարուց :

Աղօթէր երբեմն հայրն Մահարիէ ի խցի իւրում, և լուաւ ձայն որ ասէր առ նա . Մահարի, ոչ կարացեր հասանել ի չափ երկուց կանանց որ են ի քաղաքի ուրեմն : Եւ յարուցեալ ծերոյն ընդ առաւօտն գնաց ի քաղաքն յայն և գտաւ զտուն նոցա . և իբրեւ բախեաց զգուռն նոցա, ել մինն որ ի տանն էր և ընկալաւ զնա ի տուն իւր . և իբրեւ նստան սակաւ մի, եկն և միւս կինն որ արտաքոյ էր . և կոչեաց զնոսա ծերն, և նոքա եկեալ նստան առ նմա ըստ հրամանի ծերոյն : Ասէ ցնոսա ծերն . վասն ձեր յանձն առ ի զաշխատանս և եկի յանապատէ աստ . արդ պատմեցէք ինձ ստուգիւ զգործս ձեր : Իսկ նոքա ասեն . հաւատա, հայր, զճշմարիտն ասեմք քեզ, կանայք արամբիք եմք, և ոչ յայսմ գիշերի սուրբ եմք յարանց մերոց, և գու այլ զի հարցանես զգործս մեր : Իսկ ծերն աղաչէր և խնդրէր պատմել նմա զամենայն : Եւ իբրեւ սախեցան ի ծերոյն և իմացան թէ յայ հրամայեալ է ասել, յայնժամ ապա ասեն . մէք, հայր, օտար եմք յերկիրս յայս յայլ և յայլ գաւառէ, և դիպեցաք լծակցաց երկուց եղբարց հարազատաց . և արդ են ամք հնգետասան յորմէ բնակեցաք ի տունս յայս, և ոչ բնաւ զայրացաք կամ կռուեցաք ընդ միմեանս, և ոչ ել բան տդեղ ի բերանոց մերոց . և եդաք ի մօի մեկնել ի լծակցաց մերոց և զգենուլ քուրձ և կեալ ի կուսանաց վանս, այլ զայս ոչ թողացուցին մեզ արքն մեր և ոչ հրամայեցին օրէնսդիրքն մեր . իսկ որովհետեւ այսու գործոյ ոչ հանդիպեցաք, յայնժամ եդաք մէք ուխտ ի միջի մերում և ընդ այլ զի մինչև յօր մահու մերում ոչ խօսեացուք բերանով մերով բան աշխարհականի կամ տդեղ և սուտ : Իբրեւ լուաւ զայս ծերն ասէ . ճշմարիտ՝ ոչ է բնաւ ինչ կամ կոյսն գու կամ արամբի, ոչ կրօնաւոր կամ գուեհիկ, այլ յամսն սուրբ միտս խնդրէ ան . և ուր գտանէ, առաւտապէս հեղու զհոգին սուրբ ի վերայ նոցա և ոչ արդեւու ամենեկին :

Երկուք ոմանք 'ի հարցն աղաչեցին զի՞նչ, զի ցուցցէ նոցա թէ յոր չափ առաքինութե իցեն: Եւ եղև ձայն յերկնից առ նոսա որ ասէր՝ եթէ յայս անուն գեօղ յԱ գիպտոս աշխարհական ոմն անուն Վրիստոսատուր և անուն կնոջ նորա Մարիամ՝ լաւագոյն են քան զձեզ: Եւ լուեալ զայս հարցն զարմացան, և յարուցեալ գնացին 'ի գեօղն յայն, և հարցեալ գտին զտուննորա: Եւ հարցեալ ցկինն՝ եթէ ո՞ր է այրն քո, և կինն ասէ. հովիւ է և արածէ ոչխարս: Եւ մոռեալ զնոսա 'ի տուն իւր, և իբրև երեկոյ եղև՝ եկն այր նորա և տեսեալ զհարսն ուրախ եղև, և լուացեալ զոտս նոցա: Եւ ասեն հարքըն. ոչ ճաշակեսցուք աստ, եթէ ոչ յայտնեսցես մեզ զգործս քո: Իսկ նա կամէր թաքուցանել: Եւ ասեն հարքըն. ի՞նչ առաքեաց զմեզ առ քեզ: Եւ նա զարհուրեալ ասէ. զայս ոչխարքս զոր ունիմք, 'ի մերոց ծնողաց է. և որ ինչ յաջողէ մեզ ի՞նչ 'ի գնոց դոցա՝ առնեմք յերիս բաժինս, զմի մասն յաղքատսիրութի, և զմի մասն յօտարսիրութիւն, և զմի մասն 'ի պէտս մեր. և իբրև առի զկինս զայս, ոչ ոք 'ի մէջ ապականեցաւ 'ի պէտս մարմնոյ, և երկոքեանս կոյսք եմք, և իւրաքանչիւր ոք 'ի մէջ առանձինն ննջէ. 'ի գիշերի քուրձ ագանիմք, և 'ի տուրնջեան զիւրաքանչիւր հանդերձիկ. և ոչ ոք 'ի

Երկուք ոմանք 'ի հարցն աղաչեցին զի՞նչ ցուցանել նոցա թէ յորում չափ հասեալ իցեն նոքա: Եւ եկն առ նոսա ձայն որ ասէր՝ թէ յայն ոմն գիւղ որ յԵգիպտոսի սահմանս, է անդ այր մի աշխարհիկ որոյ անունն Եւստորիստոս և անուն կնոջ նորա Մարիամ, և ոչ էք հասեալ գուք 'ի չափս նոցա: Յարեան երկոքին ծերքն և գնացին 'ի գիւղն յայն, և հարցեալ զնա գտին զտունն և զկինն նորա և ասեն ցնա. ո՞ր է այրն քո: Ասէ կինն. այրն իմ հովիւ է, ով սուրբ հարք, և յերեկոյին գայ: Եւ իբրև երեկոյ եղև, եկն Եւստորիստոս ընդ ոչխարաց իւրոց. և իբրև ետես զծերսն, պատրաստեաց նոցա սեղան, և առ ջուր 'ի լուանալ զոտս նոցա: Իսկ ծերքն ասեն ցնա. ոչ ինչ ճաշակեսցուք բնաւ, մինչև պատմեսցես զգործս քո: Իսկ Եւստորիստոս ասէ ցնոսա բազում խոնարհութե. ես, ով հարք, հովիւ ոչխարաց եմ, և այս կին ամուսին իմ է, և գործ բարի ոչ գիտեմ: Եւ ծերքն աղաչէին, և նա ասել ոչ կամէր: Յայնժամ ասա ասեն ծերքն. ով եղբայր, ոչ եթէ յանձնէ ինչ եկեալ եմք, այլ ի՞նչ առաքեաց զմեզ առ ձեզ: Իսկ իբրև լուաւ զբանս զայս, երկեաւ յոյժ և ասէ ցնոսա. այս ոչխարք մնացին մեզ յընչից հարց մերոց. և զոր ինչ տայ մեզ ի՞նչ յամին եկք 'ի նոցանէ, առնեմք զայն ընդ երիս մասունս, և ծախեմք զմի մասն յաղքատս, և զմի մասն օտարաց, և զմի մասն 'ի պէտս մեր: Իսկ կինս այս յորմէ հետէ եկեալ է աստ, կայ 'ի կուսութի իւր. և 'ի գիշերի զգենումք երկոքինս քուրձ և ննջեմք մեկուսի 'ի միմեանց, և ընդ առաւօտս զգե-

մարդկանէ գիտէ զայս մինչև ցայսօր : Ալ լուեալ զայս երկու ծերոցն սքանչացան և փառաւորեցին զիմ, և դարձան 'ի տեղիս իւրեանց :

ՊԱՏՄԵԱՑ՝ ոմն 'ի հարանց՝ եթէ այր ոմն բնակեալ 'ի Տիրոս պատմեաց այսպիսի ինչ գործ՝ եթէ 'ի միում գեղենոյն* աղեքսանդրացոյ վանք մի էր կանանց, յորում են բնակեալ հարիւր և վաթսուհի կուսանք, և էր ամրացեալ : Իսկ ոմանք աւազակք երկոտասանք աւազակապետին հանդերձ խորհեցան մտանել 'ի վերայ նոցա : Ալ ասէ աւազակապետն ցիւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէ . զիմորդ կարեմք մտանել 'ի ներքս : Ալ իբրև ասաց առաջինն՝ շրջեցայց զպարսպաւն և գտից արդեօք ջրագնաց կամ այլ ինչ ընդ որ պատշաճ իցէ մտանել, ասէ ցնա . ոչ ինչ գիտես : Այնպէս և ցայլ ընկերսն իւր հարցեալ ասէր . իւրաքանչիւր ոչ ինչ գիտէք : Ասէ ցնա . իսկ դու զինչ ասես : Ասէ ցնոսա . առնում տարազ միայնակեցի միջագետացոյ, և արկից կնկուղ և զհերս թաքուցից 'ի ներքս և զգեհում զհանդերձ աղաբողոն 'ի վերայ, ածեալ 'ի ներքոյ զսուսեր ընդ մէջ իմ, և երթամ յերեկոյսն անագանին որպէս օտար միայնակեաց և ասեմ ցղռնապանն՝ եթէ օտար եմ և ամաչեմ 'ի քաղաք մըտանել, և դարձեալ 'ի մատուռն ուրեք երթալ վասն կանանոյ ոչ կամիմ, բայց արա բարի վասն ւոյ և տուր ինձ փսիաթին մի և արգել զիս 'ի ներքոյ դրանդ զի հան-

նումք զհանդերձս մեր . և մինչև ցայսօր ոչ ոք գիտաց զայս 'ի մարդկանէ : Իբրև լուան զայս ծերքն, զարմացան յոյժ և գնացին անտի խընդութեամբ, և երկիւղիւ օրհնէին զիմ :

Պատմեաց մեզ ոմն 'ի հարանցն որ բնակեալ էր 'ի Տիրոս՝ եթէ վանք մի էր կանանց կուսանաց, յորում բնակեալ էին 'ի նմա ոգիք հարիւր վաթսուհի, և էին ամրացուցեալ զվանսն շուրջանակի պարսպաւ : Իսկ ոմանք յաւազակաց խորհեցան մտանել 'ի ներքս և կոտորել զբնակեալսն : Եւ աւազակապետն ասէ ցիւրաքանչիւր 'ի նոցանէ . խորհեցարուք թէ որպէս կարեմք մտանել 'ի վանսն : Եւ ասէ մի ոմն յընկերացն . շրջեցայց զպարսպաւն . եթէ գտցուք ջրագարձ, անտի մտցուք հնարիւք : Եւ աւազակապետն ասէ . ոչ ինչ գիտէք հնարել, այլ այսպէս արացուք . առնում ես զգետո միայնակեցի, և եգից կնկուղ և թաքուցից զհերս իմ, և 'ի ներքոյ ունելով զսուր իմ երթամ յերեկոյին և օթեվանիմ որպէս զհաւատարիմ միայնակեաց, և ասացից զղռնապանն՝ եթէ օտար եմ և ամաչեմ 'ի քաղաքն մտանել և 'ի տուն ուրուք ոչ կարեմ գնալ վասն աշխարհական կանանցն, բաց ինձ զդուռդ վասն ւոյ և արգել զիս 'ի ներքոյ դրանդ զի հանգեայց և

* Օգիակի Դ գեղերոյն :

գեայց և երթայց յայգուէ զճանապարհս իմ: () այս խորհելով ընդ ընկերսն և փոխեալ զգգեստ իւր որպէս միայնակեաց՝ գնաց, և բախեալ զդուրսն ասէ ցդռնապանն ըստ խորհեալ բանիցն: Իսկ նորա որպէս ՚ի սրբոյ ումեքէ լուեալ և խնդացեալ՝ պատմեաց զբանս աւագակապետին ցվանաց տիկինն. իսկ նա հրամայեաց նմա մտանել: Եւ ժողովեալ զընկերութիւն իւր եկն առ նա նոքօք հանդերձ օրհնել ՚ի նմանէ. և հրամայեաց բերել ջուր և կացոյց երկուս դասս և այնպէս լուացին զոտս նորա և օրհնեցան ամենեքեան ՚ի լուացէ անտի: Իսկ մի ՚ի նոցանէ սպասաւորէր քեռ ումեմն որ անկեալ դնէր ՚ի վերնատան անդամալոյծ տարեկան. և առեալ սպասաւորի նորա ՚ի լուացէ անտի ջուր՝ եկն եբեր նմա ասելով ցհիւանդն՝ եթէ մեծ ոմն սուրբ եմուտ ՚ի վանս մեր և լուացաք զոտս նորա և ամենեքեան օրհնեցաք ՚ի նմանէ, և քեզ բերի որպէս զի և դու օրհնեսցիս ՚ի սրբութենէն: Իսկ հիւանդն իբրեւ արկ զիւրեաւ ՚ի ջրոյ անտի, նոյնժամայն ողջացաւ: Եւ սպասաւորին կամեցեալ իջանել, ասէ ցնա հիւանդն. անսա ինձ և ՚ի միասին իջանեմք, որպէս զի և ես օրհնեցայց ՚ի սուրբ ծերոյն: Եւ յարուցեալ էջ ընդ նմա, և եբեր զնա առ աւագակապետն և պատմեաց զսքանչելիսն. և ամենեցուն քերցն

՚ի վաղիւն երթայց զճանապարհս իմ: Եւ ասեն աւագակէս արա: Եւ ապա փոխեաց զգգեստն իւր և գնաց ՚ի դուրս վանացն, բախեաց՝ ասելով ցդռնապանն. եղբայր, բաց մեզ վասն այ, զի միայնակեաց եմ: Իսկ դռնապանն որպէս ՚ի սրբոյ ուրուք լուեալ՝ գնացեալ խնդալից պատմեաց աւագուհւոյն վանացն, իսկ նա հրամայեաց ամել ՚ի ներքս: Եւ ժողովեալ զքորսն ամենայն եկն նոքօք առ նա օրհնել ՚ի նմանէ. և բերեալ առ իւրեանս պատուով հրամայեաց բերել ջուր, և եդեալ զկոնքն ամ ջուր և կացոյց զքորսն երկուս դասս, և այնպէս լուացին զոտս նորա: Եւ աւագուհւոյն առեալ զջուր լուացմանն արկանէր յամենեցուն գլուխն, և օծանէր զերեսս իւր և զգլուխ, և այնպէս օրհնեցան ՚ի նմանէ: Իսկ ոմն ՚ի քերցն սպասաւորէր ումեմն որ անկեալ դնէր ՚ի խցին անդամալոյծ տարեկան. և առեալ սպասաւորին ՚ի լուացարանէն ջուր՝ եբեր նմա և ասէ. մեծ ոմն ՚ի սրբոց եմուտ ՚ի վանս մեր, և լուացաք զոտս նորա և ամենեքեան օրհնեցաք ՚ի նմանէ, և քեզ ևս բերի, զի և դու ևս հաղորդեսցիս ընդ մեզ ՚ի նորա սրբութենէն: Իսկ հիւանդն իբրեւ արկ ՚ի ջրոյն ՚ի վերայ գլխոյ իւրոյ, նոյնժամայն առողջացաւ: Եւ սպասաւորն կամեցաւ ելանել և երթալ առ աւագակապետն: Եւ ձայնեալ առ նա հիւանդն ասէ. անսա ինձ և ՚ի միասին երթիցուք, զի և ես օրհնեցայց ՚ի սուրբ հօրէն, վասն զի ողջացայ ես յօրհնութէ ծերոյն սրբոյ: Եւ խնդացին ոչ սակաւ և օրհնեսցին զամբ. և ամ զնա առ աւագակապետն և պատմեաց զսքանչելիսն

տեսեալ զանդամալոյծն 'ի գնացս' փառաւորեցին զիւն 'ի վերայ սքանչելեացն : Աւ իբրեւ լուաւ նա զայսոսիկ , հիաւցաւ և 'ի զղջումն եկեալ ասէ ցնոսա . ինձ գիտէ որ եթէ մեղաւոր եմ և աւաղակապետ , և գալոց են այլ ևս երկոտասան աւաղակք 'ի գիշերիս յայսմիկ . այլ մի երկընչիք , քանզի ինձ վասն փրկութե իմոյ տնօրինեաց զայս : Աւ հանեալ զսուսեր իւր ընկէց 'ի վայր : Իսկ կուսանացն լուեալ զայսոսիկ և տեսեալ զսուսերն , անկան 'ի վայր և զարհուրեցան , և կացին յերեկորեայ մինչև ցայդ սաղմոսելով և երկիւղիւ : Աւ իբրեւ եկին այլ աւաղակքն , ելեալ աւաղակապետն պատմեաց նոցա զամենայն անցիցն անցելոցն ընդ նա , և եթէ յայսմ հետէ միայնակեաց լինիմ և երկնչիմ յայ : Իսկ ընկերք նորա ասէն ցնա . թէ արդարեւ դու այդպիսի հզօր գոլով միայնակեաց լինիս , և մեք միայնակեաց լինիմք : Աւ 'ի նոյն հրաժարեալք՝ եղեն ամենեքեան միայնակեացք : Աւ հաւանեցոյց տիւրացին , որ և զայսոսիկ պատմեաց մեզ , եթէ

և գոհանային զայ : Եւ տեսեալ ամենեցունց զանդամալոյծն գնալով և առողջացեալ՝ փառաւորէին զիւն 'ի վերայ հրաշիցն , և վաղվաղակի անկանէին առաջի աւաղակապետին : Իսկ նա մինչև ցայն վայր լուռ և եթ կայր , և միտ եղեալ գիտէր և քննէր զառաքինութի նոցա և ըզհաւատան խոնարհութեն և զսէրն նոցա որ առ ինձ և զլուութի զպարկեշտ գնացսն նոցա , և 'ի զղջումն եկեալ ասաւ զաւեր վասն խորհրդոցն որ կայր 'ի սրտին : Եւ իբրեւ զհրաշս՝ որ եղև վասն նոցա միամիտ հաւատոցն՝ ետես , և զքորսն որք անկանէին առաջի նորա , յարտասուս հարեալ կական բարձեալ լայր՝ մինչև զարմացուցանել զամենեւեան : Եւ ասէ ցնոսա . ինձ գիտէ որ այր մեղաւոր եմ ես , սպանող և աւաղակապետ . և են ինձ երկոտասան աւաղակք ընկերք իմ , որ գալոց են 'ի գիշերիս յայսմիկ կոտորել զամենեւեան զձեզ . այլ մի երկընչիք , զի ինձ վասն փրկութե մերոյ արար զայս : Եւ հանեալ ըզսուսերն , որ էր թաքուցեալ 'ի ներքոյ մաղեղինին , ընկէց 'ի մէջ նոցա : Իսկ նոցա լուեալ զայս և տեսեալ զսուսերն զարհուրեցան 'ի գողման եղեալ , բայց աւաղակապետն քաջալերէր զնոսա մի երկնչել : Եւ վաղվաղակի կացին յաղթա յերեկորէն մինչև ցառաւօտն սաղմոսիւք և օրհնութեամբ հանդերձ աւաղակապետին , գոհանալով զանամոցն տեսան : Եւ ընդ առաւօտս վառեալ զինու աւաղակքն հասին 'ի գուրսն , և ելեալ աւաղակապետն պատմեաց նոցա զոր ինչ եղև կարգաւ , և արտասուօք թանայր զինքն , մինչ հիացուցանէր և զընկերսն իւր , և ասէ . արդ , եղբարք , յայսմ հետէ երկնչիմ 'ի բարձրելոյն , և զճմարիսն ասեմ , զի ես միայնակեաց կամիմ լինել որպէս ինքն կամեցաւ . և վասն ձեր գուք գիտէք որպէս կամիք : Եւ ընկերացն պատասխանեալ ասէն . եթէ դու որ այդպէս հզօր գոլով միայնակեաց լինիս , ապա և մեք ընդ քեզ՝ որպէս և կամեցաւ ինձ զասալախարութիս մեր : Եւ նոյն ժամայն գնացեալ 'ի վանս հարց , և ընկեցեալ զղէնսն և խղեալ զհերսն զգեցան ամենեքեան այծեայս , եղեն որպէս բաղմաժամանա-

զնացի յԱնտիոք և գտի զվանսն և ՚ի նոցանէ իսկ լուայ զայսոսիկ : Արդ պարտ է այսուհետեւ ամենայնիւ փառաւորել զնձ . քանզի բազում անգամ թէպէտ և մեք ոչ երկնչիմք յայ, պատճառանօք իւրիք ընդ գործովք իւրովք որսայ զանձինս մեր ՚ի փրկութիւն :

ԱՅՆԱԿԵՑԻ որումն շրջեալ ՚ի քաղաքին Աղեքսանդրու ընդ մանկամարդոյ միոյ և խնդրելով ողորմութիւն ՚ի սակաւ ինչ աւուրս, ոմանց տեսեալ զնա և գայթակղեալ, և կարծէին թէ ՚ի կնութե ունի զնա . ծանուցին երանելոյ հայրապետին : Յոհաննու վասն նոցա, և տրտունջ ևս մատուցին ասելով՝ եթէ այսն ցուցանէ զհրեշտակային զձեն, ասացեալ եթէ աղջկամարդ մի ունի ՚ի կնութեան : Ալ իսկոյն ծառային կարծեալ արգելու զառ ՚ի յայ զմեզսն, որպէս յայն իսկ ՚ի նմանէ նուիրեալ, և հրամայեաց զկինն գան հարկանել և որոշել ՚ի նմանէ, և զնա նոյնպէս գան հարկանել և արկանել ՚ի բանտ առանձինն : Ալ իբրեւ փութանակի հրամանն կատարեցաւ, երևէր նմա յանուրջս միայնակեացն և եցոյց նմա զթիկունս իւր զամենայն թարախեալ, քանզի էին յանխնայ հարեալ զնա քորեպիսկոպոսացն, և ասէր ցնաւայսպէս, տէր սրապաս, հաճոյ է քեզ . աւատա՛ մոլորեցար զմի անգամս զայս որպէս զմարդ : Ալ զայս ասացեալ զնաց ՚ի նմանէ : Ալ իբրեւ այդ եղև, յիշեաց երանելին զերազ գիշերոյն, և նստեալ ՚ի վերայ անկողնոյն իւրոյ զմտօքն անկեալ, և արձակեաց զսենեկապետն իւր զմտերիմ զի ածցէ զմիայնակեացն ՚ի տեղոյն ուր արգելեալ էր, պատուիրեալ նմա մի ումեք ծանուցանել . մտածելով եթէ նման իցէ երևեցելոյն ինձ ՚ի գիշերիս, և զնոյն վէրս զոր տեսի ՚ի թիկունս նորա՝ ունիցի, բաւական է նշանքն այն առ ՚ի հաստատութի եթէ անպարտ է յորոց ասացին ինձ զնմանէ : Ալ իբրեւ եկն մեծաւ աշխատութիւն, քանզի ոչ կարէր զնալ զանձամբ յանհարին գանիցն՝ յեցեալ ՚ի վերայ ձեռին սենեկապետին, էառ նաժասէր հայրապետն ՚ի սենեակն իւր առանձինն . և ոչ ոք գոյր անդ, բայց միայն տէր : Յոհաննէս և տէր Առ-

կեայ միայնակեացս, բնակելով ՚ի լերինս և յանապատս : Արդ զայս պիտի տեսեալ և լուեալ՝ պարտիմք ամենայն իրօք փառաւորել զնձ որ պատճառանօք իւրիք մարդասիրէ զմեզ, զի դարձցուք առ նա և գրտցուք զողորմութի ՚ի նմանէ յաւուրն այցելութեան :

փորոն, որ եղև յետոյ հայրապետ սրբոյ քաղաքին Ն-
 րուսաղէմի: Ալ իբրև ետես հայրապետն զերեսս նորա,
 եկաց անկեալ զմտօքն, ոչ ինչ ասացեալ յափշուծէ ան-
 տի, բայց միայն ձեռամբ նշանակեաց նմա նստել ի թու-
 փայի իւրում: Ալ ՚ի բազում ժամս սոյնպէս կացեալ,
 յետոյ նշանաւ կենարար խաչին զինքն զօրացուցեալ, ա-
 ղաչեաց զմենակեացն զչարախօսեցեալն, զի զսփածա-
 նելին զոր ունէր զիւրեաւ՝ անպատկառաբար մերկանալ,
 որպէս զի տեսցէ զթիկունս նորա եթէ է այնպէս որպէս
 և յերազին ետես: Ասկ նորա սթափեալ զիւր արկանե-
 լին ՚ի ներքոյ պարեգօտին վասն ծածկուծի անդամոցն,
 և սկսաւ մերկանալ զպարեգօտն ցուցանելով զթիկունս
 հայրապետին, հրաշալի կամաւն այ լուծաւ սփածանե-
 լին զոր սփածեալն էր զիւրեաւ և անկաւ ՚ի վայր, և տե-
 սին ամենեքեան եթէ ներքինի է. բայց զի դեռ մանուկ
 էր՝ ոչ ճանաչէր եթէ ներքինի իցէ: () այս տեսեալ ա-
 մենեցուն և սրբասիրի քահանայապետին և մանաւանդ
 զամենայն վերս նորա, արձակեաց կոչեաց զայնոսիկ որք
 զնա առանց քննութե չարախօսեցին, և յերեսաց իւ-
 րոց ՚ի բաց հալածեաց որոշեալ յեկեղեցւոյ և յօրինաց
 զերիս ամս: Ասկ միայնակեցին զղջմամբ պատասխանի
 տայր, խոստովանելով եթէ անգիտաբար մեղաւ առ նա
 մանաւանդ թէ առ ան: Ասկայն և զայս խրատ տայր և
 ասէր. չէ պարտ, որդեակ, որպէս ինչ և իցէ որ անզգու-
 շաբար շրջել ՚ի քաղաքի, և մանաւանդ որոց զսուրբ և
 զհրեշտականման որ ըստ ձէնջ զգեստ զգեցեալ իցեն.
 և ոչ միայն զայս, այլ և կանայս շրջեցուցանել առ ՚ի հայ-
 հոյութի տեսողաց: Հայնժամ միայնակեացն ըստ վայ-
 ելչական պարկեշտութե և խոնարհութե ասէր քահա-
 նայապետին. գիտէ անոր որ որոշեաց զքեզ ՚ի սուրբ յա-
 թուդ յայդ, զի ոչ ստեմ. ՚ի Վազայ էի յառաջ սակաւ
 աւուրբբ, և յեւանել ինձ ՚ի քաղաքէն գալ երկիր պա-
 գանել ՚ի սուրբ աբբայ Վուրոս՝ պատահեաց ինձ աղջի-
 կըս, որ բարւոք ստեղեաց ինձ երեկոյն ՚ի տարաժամու.
 և անկեալ յոտս իմ աղաչէր ճանապարհորդել ընդ իս,
 և ասէր զինքենէ թէ եբրայեցի էր և կամի լինել քրիս-
 տոնեայ. և սկսաւ դատապարտել զիս բանիւք, որպէս
 զի մի թողից զնա ՚ի կորուստ: Արկուցեալ ՚ի դատաս-
 տանէն աստուծոյ առի ընդ իս, կարծելով եթէ ոչ ա-

ռաբէ փորձութիւն փրկիչն 'ի ներքինիս, և ոչ գիտէի
թէ ումեք խնայէ: Ալ իբրեւ եկաք և կատարեցաք զա-
ղօթս մեր, մկրտեցի զնա 'ի սուրբ արքայ Առնոս, և
շրջէի ընդ նմա պարզմտութեամբ՝ խնդրելով սակաւ
պէտս, որպէս զի արկից զնա 'ի կուսանաց վանս: Իբրեւ
զայսոսիկ հայրապետն լուաւ, ասէ ցԱրքունիոս. բաբէ
տէր իմ, որքան գաղտնի ծառայս ունի Վրո, և ոչ գի-
տեմք մեք տառապեալքս: Հայնժամ պատմեաց նմա զե-
րազն զոր ետես 'ի գիշերին վասն նորա. և տուեալ նմա
'ի ձեռանէ հարիւր դահեկան, և ոչ կամեցաւ առնուլ
նժասէր միայնակեացն, և արժանի յիշելոյ ասացեալ
նմա բան՝ ես այսու ոչ պիտոյանամ, տէր. քանզի միայ-
նակեաց եթէ հաւատս ունի, սոցա ոչ պիտոյանայ. եթէ
սոցա պիտոյանայ, հաւատս ոչ ունի: Արով հաւանեցոյց
զամենեւեան եթէ ծառայ ցայ է. և արկեալ ծունր հայ-
րապետին գնաց խաղաղութիւն: Հայնժամ օրէ առաւել պա-
տուէր և ընդունէր զբարւոք միայնակեացս և որք հա-
մարէին յոմանց վատթարք:

ԱՅՆ հայրապետ երանելին Հոհաննէս և զայս ասէր՝
եթէ վասն ննջեցելոց պատարագ մատուցանել արժան
է, քանզի մեծ մխիթարութի է հոգւոց նոցա, և պարտ
է առանց երկմտութեան կատարել. և հաստատեաց ըզ-
գործն այսպէս: Հառաջ սակաւ ժամանակաւ գերեցաւ
ոմն 'ի պարսիկս, և իջեալ 'ի պարսիկս արգելաւ 'ի բան-
տին որ կոչի Վնյուշ: Ալ ոմանք զերծուցեալ անտի ե-
կին 'ի Վիպրոս, և հարցին ցնոսա նախնիք մարդոյն ե-
թէ արդեօք տեսեալ իցեն զնա: Ալ նոքա ասեն. մե-
ռաւ, և մեր ձեռօք թաղեցաք զնա: Բայց ոչ էր նա զոր-
մէ ասէին, այլ նման նմա. ասէին և զամիսն և զօր մա-
հուան նորա: Իսկ նոքա որպէս 'ի մեռելոյ վերայ պա-
տարագս մատուցանէին երիցս անգամ 'ի տարւոյն: Իսկ
'ի չորից տարեաց եկն 'ի Վիպրոս մարդն փախուցեալ 'ի
Պարսից: Եւեն ցնա ընտանիք իւր. մեք լսեցաք վասն
մահուան քո և զյիշատակս քո առնէաք երիցս անգամ
'ի տարւոյն: Իբրեւ լուաւ եթէ, յամին երիցս անգամ
կատարէին զյիշատակ նորա, և հարց զնոսա թէ յոր և
յորում ամսեան կատարէին զայն: Ալ նոքա ասեն. մի
անգամ 'ի յայտնութեն և մի 'ի զատկին օր և միւս 'ի
պենտեկոստէիցն: Ալ նա ասէր երգմամբ՝ թէ յերիսս

յայտասիկ աւուրս գայր ոմն սպիտակազգեստ որպէս զաւրեգակն և արձակէր զիս յաներևոյթս յերկաթոյն և 'ի բանտէն, և շրջէի զամենայն օրն և ոչ ոք ճանաչէր զիս, և 'ի վաղիւ անդր գտանէի յերկաթս: Աստի գիտեմք եթէ ունին ներումն ննջեցեալքն, յորոց լինին յիշատակ 'ի վերայ նոցա:

ԱՆՔ մի էր 'ի ձիթենեաց լեառնն, որում անուն էր Փարախ. 'ի սմա բնակեալ էին կրօնաւոր կանայք չորեքհարիւր: Ասկ յորժամ եկին պարսիկք 'ի քաղաքն Արուսաղէմ և պաշարեցին զնա, յայնժամ հանին զչորեքհարիւր կուսանսն և բաժանեցին յապականումն: Ասկ մի ոմն 'ի նոցանէ ստահակ և անդիրդ իբրև կամեցաւ ապականել զորոջն Վսի, խաբեցաւ 'ի նմանէ գովելի՝ ապարասանն և նուաւ սատանայ այսու օրինակաւ: Իբրև եկն ապականել զնա, ասէ ցնա հարսն Վսի. շնորհեա ինձ զկուսութիս իմ, և ես շնորհեցից քեզ օծն, զի որքան նետս և սուրս ընդունիցիս՝ ոչ մերձենայ 'ի քեզ: Աւ նորա զարմացեալ ասէ ցորբուհին. բեր ինձ զայնպիսի տեսակս և ոչ մերձեցայց 'ի քեզ. զայն զմըտաւ ածեալ, եթէ զայն առից, և ապա զոր ինչ կամեցայց՝ արարից. այլ վրէպ եղև ամբարհաւաճն 'ի սնոտի յուսոյն իւրմէ: Վանգի հանեալ յիւրմէ իմաստունն շիշ իւղոյ սրբոյ՝ ասէ ցանօրէնն. զայս առեալ օծ զսարանոց քո, և ես կոփեցից սրովն, և յայնժամ հաւանիս եթէ որպիսի ընծայ մատուցի քեզ: Աւ նա ասէ՝ ոչ, այլ 'ի քում պարանոցիդ փորձեցից զայդ: () որ և սրբուհին աղօթէր իսկ, որում ակն ունէր և անձկացեալ էր, զոր իմաստութիւնն խորամանկեաց, որպէս զի մի որս լիցի յորոգայթէ անտի բանսարկուին. և ընտրեաց զմարմնաւոր մահն ընդունել քան զհոգւոյն. վասն որոյ և ընդ բանի անօրինին լցեալ ուրախութիւն՝ անզանգիտաբար զուարթ երեսօք յօժարութիւն մեծաւ օծ զպարանոցն 'ի կենարար իւղոյն այնմիկ, և խոնարհեալ ասէ ցլիմար պարսիկն. կոփեա ուժով, և ծանիր թէ որպիսի ինչ իցէ իւղս այս: Ասկ նորա տեսեալ զջերմեռանդն յօժարութիւն նորա, հաւանեալ եթէ ճշմարտութիւն լուաւ, տգիտանալով պիղծն՝ եթէ 'ի ժահահոտութիւն անտի նորա փախուցեալ՝ առ Վսի ճեպէր, և կոփեալ ուժովն թշնաւմին արդարութե՝ յուսալով եթէ անհուպ լինի պարա-

նոցն 'ի սրոյ անտի, իբրև ետես զպատուական գլուխն ուրա հատեալ և յերկիր անկեալ, գիտաց' եթէ 'ի կնոջէ պարտեցաւ խիստն և անամօթն: Բաբէ բարիօք խորամանկութեն, ո՛ր բարւոք ստութեանն, ո՛ր գովելի նենգութեանն: Առարուք զայս, կանայք, և նմանող եղերուք պարկեշտութե նորա, որ արհամարհեալ զայտի կեանս՝ ժառանգեաց զերկնից արքայութիւն, անձկացեալ անմահ փեսային Վշի:

Ի նոցն գերութեն Պարսից այր ոմն Աստեբիոս անուն՝ սարկաւագ սրբոյ յարութեն Վշի նայ մերոյ՝ երկուս աղջկունս ունէր փոքր. մինն էր իբրև ամաց ութ, իսկ միւսն իբրև ամաց տասնից. և էին կայտառք և գեղեցիկ առաւել քան զբազումս: Սոսա տեսեալ այնպէս գեղեցիկ՝ որ ստացեալ էր անօրէնն, 'ի ներգործութենէ վարեալ դիւական՝ նեղէր հրոյն երկիր պագանել, և 'ի հաւատոյն Վշի ճեպէր որոշել: Աւ ածեալ առաջի իւր՝ ելոյց հուր. և սկսաւ հրամայել ողորբել, շողոքորթել զմանկունսն հաւանիլ նմա, զի ընդ նմա երկիր պագանիցեն: Իսկ հայրն սաստէր չգործել զայն: Աւ ապա փոխի կարգն. բարբարոսն դարձեալ 'ի սպառնալիս, իսկ հայրն 'ի բանս քաղցունս. և կային 'ի մէջ տղայքն Վշի՝ յերկուց կողմանց տատանեալք: Իսկ յետոյ բարկացաւ անօրէնն և մերկացոյց զսուսերն 'ի վերայ առաջնոյն, և թօթափէր զարհուրեցուցանելով զնա: Բսէ ցնա հայրն. մի երկնչիւր որդեակ իմ, կացիր արիաբար, կապեա զկնի զձեռն քո, և ընկալ յօժարութիւն զհատուցումն վասն Վրիստոսի, որ ընկալաւ վասն քո 'ի կողմն իւր զխոցումն գեղարդեանն: Աւ եկաց տղայն հաստատուն, և ոչ յանցեաւ զպատուիրանաւ հօրն իւրոյ. այլ մինչև 'ի մահ համբերեաց, ընկալաւ վասն Վրիստոսի զենումն որպէս ծարաւի ոք որ ընդունի ըզցուրտ ջուր. ընթացաւ, յաղթեաց և պսակեցաւ: Առիցուք և երկրորդումն հանդիսի պատարագելոյն Վրիստոսի: Վայ ամբարիշտն յերկրորդ մանուկն. զամենայն ինչ առնէ, զամենայն տանջանս ջանայ, և ոչ ինչ օգտի. քանզի կարծէր դժնական՝ եթէ յերկիւղէ անտի առաջնոյն զերկրորդն դիւրաւ պատրիցէ, բայց վրէպ եղև 'ի յուսոյն իւրմէ ապարասանն. զի բարի հայրն յորդորողն բարեաց յետ նայ խրատեաց զնոսա. և հայրական

գորովմամբ խրատեալ, և վերին օգնականութիւն պարտաւորեալ, ի բերանոյ առիւծուն զգառինս իւր ապրեցոյց անսպի և անմնաս: Ալ զայսոսիկ ասէր ցկրսեր մանուկն. մի երկնչիր, որդեակ իմ և պտուղ իմ և պատարագ իմ և պարծանք իմ. մի ընդունիր և ոչ առ վայրկեան մի մնալ ի քեռէն քումմէ. ահաւասիկ ես նոյնժամայն ընդ ձեզ առ Վհ եկից: Իբրեւ զայս լուաւ թշնամին նայ, կոփեալ սրովն եսպան և զմիւս տղայն: () որ տեսեալ հօրն եթէ կատարեցան, ուրախութիւն լի եղև, որ զի թէ մատոյց նայ պատարագ ի պտղոյ իւրմէ. և տրտմէր՝ եթէ մի գուցէ մնասցէ ի զաւակաց իւրոց, և ոչ առնուցու պսակ մարտիրոսութե. վասն որոյ և գրգռելով զանօրէնն և ի բարկութիւն շարժելով ասէր ցնա. ով թշուառական, զի՛նչ մեծ արարեր, որ եթէ ի վերայ տղայոցն քաջացար, զայդ և ես կարէի առնել. այլ եթէ քաջ գոլ պարծիս, ինձ տուր երկրպագել պիղծ և զազիր հրոյ քո: Իբրեւ լուաւ զայսոսիկ դառն և գազանաբարոյն այն, յարեաւ և կրճտեաց զատամունս իւր ի վերայ նորա. և եհար զնա գան քարիւք, և դալար ոստիւք թաթաղեաց զկողս նորա, մինչև վաստակեցաւ յոյժ. և ապա վառեաց բոց մեծ, և կապեալ զտէր Աստեբիոս և ընկեցեալ ի ներքս՝ որպէս ողջակէզ պատարագ արար, ոչ եթէ ի բարոյից իւրոց, այլ ի պատարագելոյ կամաց և հաւատոյ: Ս՝ զարմանալի և հրաշալի գործ. Իբրահամ երբեմն զորդին մատուցեալ՝ զիւր կամսն եցոյց, իսկ սա զգործն կատարեաց. և նա զանձնն ոչ մատնեաց, իսկ սա և ոչ յանձն իւր խնայեաց: Առիցեն զայսոսիկ հարք և մարք, և փութացեն այսպիսի ընծայս մատուցանել նայ:

ՊԱՏՄԷՐ՝ ոմն ի միայնակեցաց եղբարց որ ի հռայիթն են, ուր են երկոտասան բազուկք արմաւենւոյ, ուր մտեալ Սովսէսի ժողովրդեամբ՝ ելեալ Ագգիպտոսէ, և ասէր այսպէս. խորհեցայ երբեմն առանձինն զի մըտից ի ներքին անապատն տեսանել թէ զտից զոք ի ներքսագոյն քան զիս եթէ ծառայեսցէ տեառն մերոյ: Յսի Վսի: Ալ երթեալ զչորս տիւ և զչորս գիշեր գտի

՝ Միայնակեաց ոմն պատմէր զայս վասն տեղւոյն, ուր էր եօթանասուն արմաւենին և երկոտասան աղբիւրն, ուր գնաց Սովսէս և ժողովուրդն մինչ ելին Ագգիպտոսէ. և ասէր ծերն՝ եթէ եգի ի մտի երբեմն մտանել ի խորին անապատն և գտանել զծառայսն նայ անդ:

այր մի . և բախեալ զգուրս մտի 'ի ներքս և տեսի զոմն
եղբայր տարածեալ զձեռն իւր : Եւ իմ կարծեալ ե-
թէ աղօթս մատուցանէ , և 'ի յամել նորա մերձեցայ 'ի
հանդերձ նորա , և եղև 'ի ձեռին իմում իբրև զփռչի :
Եւ իմ տեսեալ զի 'ի վաղուց հետէ վախճանեալ էր նա ,
հանեալ զլիբիտոնն զոր ունէի՝ պատեցի կիսովն զմարմին
սրբոյն , և դարձայ 'ի խուղն իմ փառաւորելով զւժ :

Եւ ոմն 'ի կողմանս յայնմ , որում անուն էր Սողի-
նոս , որ բազում ողորմածութիւնս առնէր . և երթեալ
առ նա ոմն 'ի հարանցն աղաչեաց զնա , զի տարցի զնա առ
հայրն Սփր : Եւ եկեալ ծերն այն առ հայրն Սփր , սկսաւ
գովել զկոմսն թէ լաւ է և բազում ողորմութիւնս առնէ :
Եւ իմացեալ ծերոյն ասէ . այո լաւ է : Եւ յետ այսո-
րիկ աղաչեաց զնա և ասէ . թողութի արանմա , զի եկեա-
ցէ և տեսցէ զքեզ : Եւ ծերն ասէ . ճշմարտութեւ ասեմ
քեզ , ոչ անցցէ ընդ ձորս ընդ այս և տեսցէ զիս :

Եւ երբեմն հայրն Սահար առ հայրն Սիովս յաբ-
ղէոն և ոչ ճանաչէին զիրեարս . և էր հօրն Սիովսայ
բազում սիրայս յօսեալ : Եւ ցնա հայրն Սահար . հրա-
մայեա ինձ՝ թող և ես յօսեցից : Եւ յօսեալ նորա գտաւ

Եւ իբրև գնացի աւուրս չորս , գտի անդ այր մի . և իբրև նայեցայ 'ի
ներքս , տեսի մարդ ոմն անդ կացեալ 'ի ծունկս յաղօթս . և բախեցի
զգուռն , և նա ոչ շարժեցաւ , զի վախճանեալ էր 'ի վաղուց հետէ : Իսկ
ես մտի յայրն , և կալեալ զոտից նորա շարժեցի զնա , և առժամայն
քակտեալ փշրեցաւ և եղև իբրև զփռչի . և նայեցեալ յայսկոյս և յայն-
կոյս տեսի զփիլոն նորա կախեալ ուրոյն , և իբրև մերձեցուցի 'ի նա
զձեռս՝ եղև իբրև զփռչի և մոծիր և ցնդեցաւ յերկիր : Եւ ելեալ անտի
շրջէի , և գտի այլայր , և էր 'ի գուրս նորա հետ մարդոյ , և միտթարե-
ցայ և մերձեցայ յայրն . և իբրև բախեցի զգուռն , ոչ ոք էր անդ մարդ
որ բանայր : Եւ մտեալ 'ի ներքս ոչ զոք գտի , և նստայ առ դրան այ-
րին և ասէի 'ի մտի իմում՝ եթէ գալոց է աստ փութով մարդն ուր և
իցէ , կացից աստ : Եւ իբրև եղև միջաւուրբ , տեսի գոմէշս զի գային , և
այրն ան էր մերկ 'ի միջի նոցա և գայր ընդ նոսա , և զծածկելիս անդա-
մոցն հերքն նորա ծածկէին : Եւ իբրև մերձեցաւ և ետես զիս , սկսաւ
աղօթել և ասէ . ով իցես : Եւ ես ասեմ . մարդ եմ մարմնաւոր՝ ծա-
ռայ ան : Յայնժամ մերձ եղեալ՝ ուրախութեւ համբուրեաց և եմոյծ
զիս յայրն , և պատմեաց զամենայն ինչ իւր , և թէ քառասնամեայ ժա-
մանակ ունիմ աստ՝ ևս աւելի : Եւ ոչ եթող կալ առ ինքն գիշեր մի ,
զի ոչ կարես տեսել , ասէ , փորձանաց դիւաց : Եւ արձակեաց զիս օրհ-
նութեւ . և ես գոհանալով փառաւորէի զւժ , որ արժանի եղէ տեսա-
նել զայրն ան , և խնդութեւ երթայի 'ի բնակութիւնս իմ :

զկնի սիրայոյն հօրն Սակարայ յոլով քան զհօրն Սիով սայ: Եւ ասէ ցնա հայրն Սիովս. դու ես Սակար, բարի եկիր, 'ի բազում ժամանակաց կարօտէի զքեզ տեսանել: Եւ ուրախ եղեն յիրեարս, և Սակար դարձաւ անդրէն 'ի Սկիւթ:

ԱՍՏՄԵԱՑ հայրն Պիմէն եթէ բազում մեծք եղեն 'ի հարանց և 'ի քաջ կրօնաւորութե, բայց 'ի նուրբ խնդիրս մի մի ոք:

ԵՐԿՈՒ ծերք 'ի Սկիւթայ երթային ճանապարհ յանապատին, և լուան ձայն հեծման հիւանդի յերկրէ. և իմացեալ յուզեցին զիջանել 'ի մայրին, և իջեալ գտին զոմն կուտան սուրբ և ասեն ցնա. երբ եկիր այսր, մայր, և կամ ո՞վ սպասաւորէ քեզ. վասն զի ոչ ինչ տեսին յայրին, բայց միայն զկուտանն սուրբ յերկիր անկեալ: Եւ նա ասաց եթէ երեսներորդ ութերորդ ամ ունիմ յայրի յայսմ, բանջար ճաշակեմ և յաղախնութեան կամ Վշի, և ոչ տեսի մարդ անցեալ ըստ օրս ըստ այս. վասն զի առաքեաց զձեզ անձ, զի թաղեցէք զոսկերս իմ: Եւ զայս ասացեալ ննջեաց: Իսկ հարբն փառաւորեցին զանձ և թաղեցին զնա և աղօթս արարեալ գնացին:

ՊԱՏՄԵԱՑ մեզ ոմն 'ի ծերոցն վասն սքանչելեացն, որ եղև 'ի բարի նօտարէ մի 'ի Վոստանդինուպօլիս, որ պէս պատմեն սուրբ գրեանք՝ միջնորդ գոլ զՎշ ճշմա-

1 Ասաց հայրն Պիմէն վասն հօրն Պամբոյի՝ եթէ վասն յոյժ երկիւղին այն որ առ ինքն ունէր, եկեալ բնակեցաւ 'ի նմա հոգին սուրբ առաքապէս. զի բազումք 'ի հարանցն եղեն ճգնեալք յոյժ, իսկ առ ներքին խորհուրդ մտաց ոմանք ոմանք հասու եղեն:

2 Երկու ծերք մեծամեծք շրջէին յանապատին Սկիտոյ, և լուան 'ի խորոց երկրէ հեծումն և հառաչանք և բանք ինչ ումեք. քանզի ընդ ապառաժ վիմօք գնային՝ յորում ծերայք և այրք և խոռոչք էին տեսանել թէ իցէ ոք անդ բնակեալ: Արդ իբրև լուան զհեծումն զայն, խնդիր արարեալ դրան այրին գտին զնա. և իբրև մօին 'ի ներքս, գտին անդ կին մի կոյս և սուրբ և անկեալ զգետնի, և ողջունեալ զնա նրստան և ասեն ցնա հարցանելով. ուստի՞ եկիր աստ, քոյր դու, և կամ ո՞վ է որ սպասաւորէ քեզ: Զի ոչ ինչ բնաւ գտին յայրն, բայց զնա միայն անկեալ 'ի գետնի ցաւագնեալ հիւանդ: Իսկ նա ասէ. ունիմ յայրս այս ամս երեսուն և ութ և կերակրիմ զգալարս վայրի և բաւականացեալ այսու ծառայեմ այ. և ոչ տեսի այլ մարդ զոք, բայց միայն այսօր զձեզ, ով սուրբ հարք, զոր առաքեաց տէր թաղել զմարմին իմ: Եւ զայս իբրև ասաց, առժամայն ննջեաց առ Քս: Իսկ ծերքն զարմացեալ գոհանային զայն, և օրհնութիւն և սաղմոսիւք թաղեցին բարեք զմարմին ճգնաւորին այ. և մեկնեցան անտի և գնացեալ պատմեցին եղբարցն ամենեցուն:

րիտ անձ մեր: Ս'եսիդ ոմն ըստ ոչ արժանեաց անուա-
նեալ* յաւուրս Ս'օրկայ թագաւորին 'ի Վոստանդինու-
պօլիս, որ արուեստիւ մոգութիւն ընկենոյր զբազումս 'ի
յաւիտենական մահուն դեղն, և ինքն մեծանայր պա-
տուով՝ զանխլաբար վարելով զդիւթութիւն: Սա ինքն
ստացաւ իւր նօտար՝ քրիստոնեայ և գեղեցկացեալ եր-
կիւղիւնն այ. զոր և խորհէր ընդ այլն ընկղմել յիւր մա-
հաթոյն դեղն, և զայսպիսի այր խաբել և 'ի դիւթու-
թեան արուեստ մատնել: Ի գիշերի միում՝ ակնարկէր
անիծեալն նօտարին կառավարել ընդ իւր. և գնացեալ
երկոքեան արագ երիւարօք 'ի մէջ գիշերին հասանէին
յընդարձակ դաշտ, յորում ոչ գոյր շէն և ոչ յարկաց
ամենեւին հանդիպէին. և յանկարծակի գտաւ քա-
ղաք մի առաջի նոցա: Եւ յորժամ իջին երկոքեանն և
զերիւարսն կապեցին, բախեաց միջնորդն զդուռն և բա-
ցին նմա. հանդիպեալք նոցա ամենայն եթէովպացիք՝
ողջունէին զնա և մատուցեալ զերեսս նորա համբու-
րէին զանիծեալ միջնորդին. և 'ի գնալ նոցա 'ի տեղի
մի, էր 'ի խոնարհ սենեակ մի վայելուչ, յորում էին
լապտերք վառեալք յարծաթի աշտանակս և յոսկիս, և
աթոռք յաջմէ և յահեկէ, և աթոռ մի բարձր ուրեմն
եթէովպացւոյ՝ որ ունէր նստեալս ընդ աջմէ և յահեկէ
զբազումս: Եւ եկն անիծեալն այն Ս'եսոն՝ անկաւ ա-
ռաջի նստելոյն յաթոռն, և նա ընկալաւ զնա փափա-
քանօք և ասէ ցնա. զի՞նչ է, տէր միջնորդ, եղև ամե-
նայն կամք քո թէ ոչ: Եւ ասէ միջնորդն. այո տէր, և
վասն այսր շնորհի եկի երկիր պագանել քեզ, և գոհա-
նալ զքէն: Եւ դարձեալ ցնա որ յառաջանիստն էր.
ևս առաւել շնորհ տացից քեզ: Եւ ասէ գնացեալ Ս'եսոնն՝
նստաւ առաջի աթոռոյն: Իսկ նօտարն տեսեալ զինքն
'ի մէջ բազմութե եթէովպացւոցն՝ գարշէր 'ի մերձե-
նալն առ նոսա, գնացեալ կանգնեցաւ յետոյ Ս'եսոնին:
'Եւ ասէ 'ի նա որ յաթոռն նստեալ կայր՝ ասէ ցՍ'ե-
սոնն. այրս այս որ ընդ քեզ է, տէր Ս'եսոն, ով է կամ
որով շնորհիւ եկն այսր: Եւ Ս'եսոնն. ծառայ քո է,
տէր: Եւ նա դարձաւ 'ի նօտարն և ասէ. ասա, մանուկ,
ծառայ ես: Եւ նօտարն. ծառայ եմ հօր և որդւոյ և

* Զի՞նչ. Μερίτης և՛ Μεσον միջնորդ 'ի հայրանս լսի:

Հոգւոյն սրբոյ: Աւ կնքեաց զինքն նշանաւ խաչին, և նոյն ժամայն անկաւ որ յաթոռն էր և աթոռն կործանեցաւ, լապտերքն շիջան և դեքն յաղաղակ դարձան և ամենեքեան անյայտ եղէն, տունն ջնջեցաւ և քաղաքն ոչեացաւ, Ա'եսոնն անկաւ և ամենեքեան իբրև զփոշի եղէն. ոչ ամենեւին ձայն, ոչ ունկնդրութի և ոչ բնաւ դք, բայց միայն նօտարն և երիւարքն կապեալք: Ա'արձեալ նոյն ինքն նօտարն զպատուական խաչն կնքեաց, և ոչ յաջմէ և ոչ 'ի ձախմէ ետես զդք. անկաւ 'ի վերայ երիւարին իւրոյ և վարէր. եկն և բախեաց զդուրս տան իւրոյ, և առ ինքն թագուցեալ զպատահումնն ոչ կամէր սրտմեւ: Ա'ետ սակաւ ժամանակի գնաց առ ոմն պատրիկ՝ որ էր այր ողորմած և սիրելի Վ'սի, գեղեցիկ ամենեւին. և զի էին դրացիք միմեանց և բարեկամք, նստան առ իրեարըս 'ի խօսս Հոգւորս: Ա'ւ հասեալ 'ի մէջ գիշերին՝ եկին երկոքեան յաղօթս 'ի տաճար փրկչին՝ որ կոչի Պ'լէորոն. կանգնեցան մերձ առ նկարեալ պատկերի նոյ և տեառն մերոյ փրկչին: Ա'սի Վ'սի: Ա'այնժամ դարձաւ պատկերն և հայեցաւ 'ի նօտարն. դարձաւ նօտարն 'ի միւս այլ կողմն պատկերին, դարձեալ նոյնպէս դարձաւ 'ի նա պատկերն: Ա'որժամ ետես պատրիկն, անկաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոյ, բազում արտասուօք աղաչէր զտէր մեր: Ա'ս Վ'ս և ասէր. տէր: Ա'ս Վ'ս, գիտեմ զի մեղաւոր եմ, այլ մի դարձուցանէր զերեսս քո յինէն. նայեա յիս և ողորմեա ինձ. զի թէպէտ և մեղաւոր եմ, այլ քո ստեղծուած եմ. և ոչ գիտեմ յիս, տէր, չարութիւն այնքան կամ խորամանկութի առ 'ի դարձուցանել զերեսս քո սուրբ յինէն: Ա'ինչդեռ այսպիսի օրինակաւ պատրիկն լայր և խոստովանէր, ձայն հնչեաց 'ի սրբոյ և յանարատ պատկերէն այսպիսի. զքէն, ով պատրիկ, միայն գոհ եմ, զի բերես յիս զողորմութի առ այնոսիկ որք աղաչենն. բայց նօտարիս այսմիկ սարտական եմ, զի 'ի նեղութե ժամու և 'ի մէջ բազում վշտաց ոչ ուրացաւ զիս, այլ խոստովանեցաւ զհայր և զորդի և ըզսուրբ Հոգի. բայց յամենայնի և ես տաց սլատասխանի դմա վասն վարձուցն: Ա'որժամ լուաւ զայս պատրիկն, առեալ զնօտարն ստուգութեամբ լուաւ 'ի նմանէ զամենայնն և փառս ետ արդարակշիռ վարձահատուցին Վ'սի: Ա'ոյնպէս և մեք, եղբարք, հիասցուք 'ի լսելն

զայս . զի անձ զինքն մարդոյ պարտական դատէ , որք ան-
արատ ուղիղ և անորիշ հաւատս պահեցին առ նա : Այլ
դարեւ արհամարհեսցուք զբիւր մահս վասն նորա , այլ
և հեղցուք առ տառապեալս զոր անձ շնորհեաց մեզ . զի
որպէս զսլատրիկն՝ Վնի համարեալ զմեզ բարեկամ՝
գոհասցի . և որպէս զգեղեցիկն այն նօտար լուիցուք՝ եթէ
պարտական եմ և տաց քեզ պատասխանի յաւուրն դա-
տաստանի յորժամ տամ իւրաքանչիւր ըստ գործոց իւրոց :

ԱՅԱՅ Ժեր . Կնացաք ես և իմաստասէրն Սոփրոնիոս
երբեմն յԱղեքսանդրիա առ արքայն Սալուստ . ունէր
վանս ինչ՝ ի տեղւոջն որ կոչէր քարկոծումն , և օգտե-
ցաք վայելչապէս ի ծերոյն՝ գոհացեալք զտեառնէ : Այս
սացի ես ցնա . ասա մեզ , հայր , վասն տեառն՝ որպէս ե-
ղեր դու միայնակեաց : Այլ ծերն յողւոց եհան և ասէ .
հաւատացէք ինձ , որդեակք , ոչ թագուցից՝ ի ձէնջ ինչ .
յորժամ աշխարհական էի , բազում անձուկ և հաւատ
ունէի առ միայնակեացս . և ուր գտանէի ի միայնակե-
ցաց որք գային ի քաղաքս՝ ընդունէի և պատուէի զնո-
սա , և զոր ինչ պիտոյ լինէր՝ շնորհէի նոցա : Այն օր մի
յաւուրց՝ հիւանդացաւ դուստր իմ , և ի բժշկաց իմա-
ցեալք՝ եկին առ մեզ մերձաւորք և դրացիք և սիրելիք
մեր , լային ընդ մեզ և միսթարէին : Այս ընդ իս եղ-
բայրն իմ . Կնա և կոչեա զխաչապահն , որպէս զի եկեալ
արասցէ դմա այցելութի , զի վաղվաղակի արձակեսցէ
աղջիկս զհոգին և մի տառապեսցի : Այլ ի գնալն իմ ,
ընդդէմ դիպաւ ինձ արքայն Օլաքէոս , և տեսեալ զաչս
իմ յարտասուս՝ ասէ . ընդէր լաս , որդեակ : Այսեմ ցնա .
դուստր ունէի միածին , և արդ վախճանի . և գնամ կո-
չեմ զխաչապահն , զի եկեալ արասցէ նմա այցելութիւն
առ ի յաւանդել նմա վաղվաղակի զհոգին : Այլ ասէ ցիս
ծերն . դարձիր , զի Կնա տեսից : Այլ ի մտանէն ի յարկն
ասէ . հան զորս են՝ յայնկոյս : Այլ ես հանի զժողովեալսն
ի միւս յարկն : Այկեալ ծերն մերձեցաւ ի ձեռս աղջկանն
և ասէ ցիս . պահէս խորհուրդ զինչ ասացից քեզ , և
շնորհեսցէ քեզ Վն զկեանս դորա : Այդի զերեսս իմ յո-
տըս նորա և ասեմ . ոչ ումեք ասացից : Վանդնեցաւ ծերն
յաղօթս , և յորժամ կատարեաց զաղօթսն՝ էառ ջուր
և կնքեաց երիցս անդամ և ցանեաց ի վերայ երեսաց
աղջկանն : Այնժամ որպէս ի տեառնէ փառաց առ-

Ժամայն նստաւ աղջիկն՝ իբրեւ ոչ ունելով հետ տկա-
րութեւ։ Ալ ասէ ցիս հայրն . այժմ անձ ՚ի ձեռն աղօ-
թից սուրբ հարցն վասն օտարսիրութե քո շնորհեաց
զդա քեզ, մի լծակցես զինքն առն, այլ հարսնացո երկ-
նաւոր փեսային՝ Վսի ան մերոյ։ Ալ ելեալ ծերն զնաց։
Ալ ես և մայր նորա և ամենեքեան որք լուանն՝ փառա-
ւորեցաք զանձ։ Ար աղջիկն ութ ամաց։ Յայնժամ ես
բռնադատէի զկինն իմ ընծայել զնա կուսութե։ Ալ
նա ասէ ցիս . թող զդա մինչև լցցէ զօրինաւոր չափն։
Ալ յորժամ եղև հնգետասան ամաց, ասացի ցլծակիցն
իմ . ահա եղև յօրինաւոր չափն, ընդէր ըմբռնեմք զդա։
Վսէ ցիս . ես ոչ թողում զդա կրօնաւորել, այլ լծակ-
ցեմ ընդ առն։ Ալ մնացի ընդ նմա ամենայն հակառա-
կութե, և բազում անգամ ձաղէի զնա մինչև եկի ա-
ռաջի սինկղիտոսին, և նոքա հրամայեցին հարցանել
ցաղջիկն, զի զոր ընտրեսցէ յերկոցունցն՝ լիցի։ Վսկ մայ-
րն և այլ կանայք խրատէին զաղջիկն զի խնդրեսցէ այր,
որպէս եղև։ Յայնժամ ասէ ցիս խաչապահն . զնա և
զնեա աղջիկ մի կոյս և մատո փոխանակ դորա ՚ի վանս,
և անձ ընդունի զնա։ Ալ ես փափաքանօք յամենայն սրտէ
լուայ զխրատն և զնեցի աղջիկ մի մետասան ամաց, և
ետու յեղբայրութի նորա դահեկանս քսան, և մատու-
ցի զնա ՚ի վանսն . ասացի ցմայր վանիցն՝ Վրոկոպիա . ըն-
կալ, մայր, զաղջիկս զայս, և յինէն կալցիս կերակուր և
զգեստ դորա զամենայն աւուրս կենաց իւրոց . և ՚ի մե-
ռանելն իմ հանից դմա բաժին ութսուն դահեկան։ Վս
զնա մայրն խուզեաց, և ես դարձայ ՚ի տուն իմ . պատ-
րաստեցաք զհարսանիսն, և լծակցեցաւ առն դուստրն
իմ։ Վսկ յետ ութ աւուր հարսանեացն տեսի տեսիլ, զի
գնայի ընդ ոմն ջահազգեաց ընդ ձանապարհ ընդ որ ոչ
էի ընթացեալ։ Ալ ՚ի գնալն մեր եկաք ՚ի դաշտ մի պատ-
րաստական, և ասէ որ ընդ իսն էր . աստ վաճառանոց
է, գնասցուք զի տեսցես զինչ շահեցար, կամ զինչ թա-
գուցեր։ Հասաք և եկաք ՚ի վերնատուն մի . և էր անդ
գանձ, և ամենայն քաղաքն լցեալ էր եթէ ուլապուրովք,
և էին բազմութիք եթէ ուլապուրոցն հիւսունք՝ որք կազ-
մէին որոգայթս, և ոմանք անիւս կազմէին և զմարդի-
կն յանիւսն բառնային . այլք խորխորատս բրէին և
զմարդիկն ՚ի ներքս ընկղմէին, այլք տեսանէի զի ոտն,

Հարէին զմարդիկն և խեթիկն զնոսա . այլ տեսանէի
 զի քարշէին զմարդիկն և 'ի լիճ խոր գլէին և ընդ կա-
 նայս անամօթէին յանդիման աչաց իմոց և հաւանեցու-
 ցանէին . և էին ամենեքեան մի կամօք ուրախացեալք
 'ի չարիսն . և ընթանային ընդ եթէովպացիսն և ասէին՝
 եթէ ոչ կարէ մարդ թուել զարուեստս նոցա և զանա-
 մօթութիս զոր և նոքա ցուցանէին : Ալ գային ոմանք
 յեթէովպացւոցն յայնցանէ և համբուրէին զիս , և ես
 զնոսա համբուրէի , քանզի զիս իւրեանց ասէին . հար-
 ցանէին՝ երբ առնես զհարսանիսն , զի և զմեզ ուրախա-
 ցուցես : Ալ ասեմ . այժմ տեսանէք զիս զի ջանամ և
 եմ փոյթ ամենայնիւ 'ի նոյն : Տեսանէի ժողովեալ ժո-
 ղովս 'ի կողմանէ փեսային՝ որք ունէին խորտիկս . եկաք
 ես և լծակիցն իմ և մատուցաք զդուստրն մեր , և երեսք
 նորա և սլարանոց և կուրծք և բազուկք մինչև ցգօտին
 օծս փոքունս և մեծամեծս՝ որք էին պատատեալք ընդ
 նմա , և մատուցաք զնա յառագաստն : Ալ ահա եթէով-
 պացի մի փոքր , նստաւ յահեկէ նորա և սկսաւ համբու-
 րել զնա . և տեսի այլ բազումս յոյժ եթէովպացիք ար-
 տաքոյ դրանն , փողովք և պարուք 'ի ձայն երգոց գոչէին
 'ի վերայ մեր : Ալ զի՛նչ այլ յաւելից . տեսի զիս դար-
 ձեալ ընդ նա , որ ջահազգեացն էր , զի գնայաք երկու-
 քեան 'ի միասին , և ուրախ առնէր զիս 'ի նմանէ հոտ
 անուշից՝ յորմէ անփորձ էի յայնպիսի ուրախարար անու-
 շահոտութի : Ալ ասէ նա որ ընդ իսն էր . կացցես աստ ,
 զի ոչ ես արժանի մտանել 'ի ներքս : Անգնեցայ 'ի տե-
 ղոջն յայնմիկ , և տեսի քաղաք մի պայծառ վայելութիւն
 և գեղով , և զմեծութիւն նորա անկար է լեզու մարդկան
 պատմել : Ա' եկնեաց զձեռն այրն բարի , որ ճանապարհ
 հակիցն էր ինձ , և եցոյց զպայծառութիւն քաղաքին : Տե-
 սանէս , ասէ , ուստի խոնարհեցուցեր զդուստրն քո և
 յորպիսի պայծառ քաղաքէ զնա վերջացուցեր՝ մատու-
 ցեալ զնա 'ի խորխորատ տղմոյ 'ի նեղութիւն և 'ի վիշտս :
 Ալ առժամայն զարթեայ : Օայս ամենայն պատմեցի
 կնոջ իմոյ : Ալ ասէ նա ցիս . այսպէս մարդ և ես ծանեայ ,
 բայց որ եղև՝ եղև . ունիմ ես երիս գիշերս զի տեսանեմ
 եթէովպացիս , որ պատատին զինև և փութանակի համ-
 բուրեն և ասեն ցիս . շնորհակալ եմք մեծ՝ զի սիրեցեր
 զմեզ , առաւել մեզ պատրաստեցեր զհարսանիս դստեր

քո քան թի . և ես երկնչի քեզ պատմել զայս : Աստեմ . եթէ կամիս՝ եկ որոշեսցուք ՚ի միմեանց և արտասուօք լացցուք զմեզս մեր , և տէր թողութի արասցէ մեզ : Աս նա ասէ . ոչ կարեմ առնել զայդ , այլ խորհուրդ ունիմ բնակել ընդ դստերն իմոյ : Աս ես վերջացեալս , որ զթշուառականն զայն ՚ի խորխորատն մատնեցի , յարեայ ընդ առաւօտն , գնացի առ աբբայ Օաքէոս , որ զառողջութիւն աղջկանն շնորհեաց : Աս նա ոչ կամէր ընդունել զիս , այլ գրէր ինձ ՚ի սնակիտ այսպէս . թողութի արա ինձ , եղբայր , զի անդարձաւ ՚ի քէն , և ես ոչ կարեմ ընդունել զքեզ : Յայնժամ գնացի ՚ի վանս սրբոյն Աթիմիու , և մեկնեցի հօրն Պաւղոսի զամենայն ինչ զիմ : Աս ասէ ցիս ծերն . խաբեցար , որդեակ , տալով դստերն քում այսպիսի այր . և որ խորհեցաւ ընդ քեզ , ոչ կամէր զփրկութի քո . միթէ ոչ կարէր Աբրահամ որ ասաց ցնա անձ՝ եթէ զեն զորդի քո , տալ փոխանակ նորա տասն ծառայ . և Յեփթայէ զիտաց՝ եթէ ոչ ընդունի զայս անձ , ապա թէ ոչ սպանեալ էր փոխանակ դստեր իւրոյ տասն ծառայ . և Յակոբ ցանկացաւ հռաքելի , և զի իա յառադաստն դտեալ ոչ ամաչեցոյց . այլ զի իա առ , և զհռաքել ոչ ամաչեցոյց և ոչ եթող : Օ ի անձ զաղջիկն ՚ի քէն ընկալաւ , բայց և ըզդուստրն քո խնդրէ ՚ի քէն . իսկ դու և կինն քո կամիք զնա յաւիտեանական հրոյն պատրաստել . ՚ի յանցանս մատնիք՝ հաւատացէք ինձ , և անձ ոչ արհամարհի . զի գրեալ է՝ որ ինչ ելանէ ընդ շրթունս իմ , զայն ոչ արհամարհեցից : Արդ գնա , որդեակ , լաց ՚ի վերայ մեղաց քոց . և անձ հարուստ է , յանչափ պարգեաց իւրոց ողորմի և ուրախ առնէ զքեզ : Յայնժամ դարձայ ՚ի տուն իմ , և զամենայն ինչս իմ ժողովեալ ցրուեցի յաղքատս : Յետ երկց աւուրց գտի միայնակեացս՝ որ գնային ՚ի լեառն Սինեայ . ճանապարհակցեալ նոցա , և եղէ շնորհուն անկրօնաւոր : Աս ունիմ երեսուն և երկու ամ . ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի աղաչեմ զտէր Վշտ , թերեւ թողութի արասցէ բազում մեղաց իմոց : Օ այն ամենայն լուեալ փառաւորեցաք զանձ , և գրեցաք առ սրս խօսին և օգտին * :

* Օրինակ մի հին թարգմանութեան բարց՝ թէ դուստր էր իմ միամօր համառօտեալ է զպարմանիս այսպէս . և էր յողեվարի . և գիտեցաւ արԱբբայն Պաւղոս պատմեաց եղբայն Զաքէոս , օրհնեաց ջուր և

Եւս ' արքայ Ամուս յԵրուսաղէմ, որ և ձեռնադրեցաւ անդ պատրիարդ . զոր և լուեալ ամենայն հարք վանորէիցն՝ եկին յերկրպագութի նմա, ընդ որս էի և ես յաշակերտութի հօրն իմոյ : Եւ սկսաւ ասել առ հարսն պատրիարդն . աղօթս արարէք վասն իմ, հարք, վասն զի 'ի մեծ բեռն և յանտանելի ձեռնարկեցի, և երկեցուցանէ զիս պաշտօն պատրիարդութե յոյժ անչափ՝ որ Պետրոսի է և Պաւղոսի և հովուաց զկնի նոցա անձանց ընտրելոց : Եւ ևս առաւել զարհուրիմ 'ի ձեռնադրութեանն ծանրութենէ . զի գտի գրով եթէ երանելին Վեռնիոս՝ առաջնորդ արթուն հռովմայեցւոց եկեղեցւոյն քառասուն աւուրս մնաց 'ի տապան սրբոյն Պետրոսի, աղաչանօք խնդրելով 'ի սրբոյ առաքելոյն աղաչել զանձ վասն իւր : Եւ յորժամ կատարեաց զաւուրսն, երևեցաւ նմա սուրբ առաքեալն և ասէ . աղաչեցի վասն

ցանեաց յերեսս արջկանն, և նրստաւ առողջ, և ասէ ցմեզ ծերն . առեք զինքս հարսն Քնի : Եւ էր ութ ամաց : Եւ իբրեւ եղև հնգետասունամեայ, զուգակիցն իմ՝ նեղեաց զիս տալ զնա առն, և տուաւ . և գնեցի կոյս մի մետասանամեայ և ետու զնա 'ի կուսանոցն : Եւ յայնմ գիշերի եղէ 'ի տեսլեան, և ջահագգեստ մի սուրբ ասէ . եկ տանիմ զքեզ գիտել զինչ արարեր : Եւ տարաւ 'ի տուն մի լի եթովպացւովք, որք գործէին շլթայս և առնիւս և խորխորատս սիրելեաց իւրեանց, որ համբուրէին զիս՝ շնորհունելով ինձ, և իւրեանց ասէին զիս, զի ետու նոցա զաղջկն : Եւ եցոյց ինձ ջահագգեսաց այրն յայ-

լում կողման քաղաք մի լի և լցեալ անպատմելի բարութք, և ասէ . յայսմանէ զրկեցեր զգուսարն քո : Զարթեայ և լացի և պատմեցի կրնոջն, և նա զնոյն ասաց տեսանել : Եւ գնացի առ արքայն Զաքէոս, և ոչ խօսեցաւ ընդ իս 'ի բարկութենէն . և չոգայ առ այլ ծերս, և նոքա եղեն մեղադիր և ասեն . զգնեալ կոյսն ընկալաւ տէրն, բայց և զգուսարն ևս խնդրէ 'ի քէն . միթէ չկարէր տալ Աբրահամ յիսուն ծառայ փոխանակ Իսահակայ, կամ Յեփթայի . այլ գնա յանտապատ և լաց առաջի տեսան զանձ ժամանակս քո : Եւ եկի և ահա երեսուն և երկու ամէ զի պաղատիմ առ տէր թողուի հայցելով :

Եկն արքայ Ամուս յԵրուսաղէմ, որ և ձեռնադրեցաւ անդ պատրիարդ . զոր լուեալ ամենայն հարք վանորէիցն՝ եկին յերկրպագութի նմա, ընդ որս էի և ես յաշակերտութի հօրն իմոյ : Եւ սկսաւ ասել պատրիարդն առ հարսն . աղօթս արարէք ինձ, հարք, վասն զի 'ի մեծ բեռն և յանտանելի ձեռն արկի . և երկեցուցանէ զիս պաշտօն պատրիարդութե յոյժ անչափ, որ Պետրոսի է և Պաւղոսի և հովուացն զկնի նոցա անձանց եղելոց : Եւ ևս առաւել զարհուրիմ 'ի ձեռնադրութենն ծանրութէ . քանզի գտի գրով եթէ երանելին Վեռնիոս առաջնորդ արթուն հռովմայեցւոցն եկեղեցւոյ քառասուն աւուրս մնաց 'ի տապան սրբոյն Պետրոսի, աղաչանօք խնդրելով 'ի սրբոյ առաքելոյն աղաչել զանձ վասն իւր : Եւ յորժամ կատարեաց զաւուրսն, երևեցաւ նմա սուրբ առաքեալն Պետրոս և ասէ . աղաչեցի վասն քո զտէր

քո զնձ և եթող զմեզս քո, բայց ՚ի ձեռնադրութեանն վաղվաղուկ և անընտիր սխալանօք հաղորդելոյն մեզաց օտարաց:

Եւ ընդ զայն Սինաս հայր վանիցն աբբայ Սեւե-
րիանու վասն հօրն Սոփրոնիու, եթէ առ մեռած ծովուն
բնակեալ ինքն՝ արար մերկ ամս եօթանասուն, խոտ մի-
այն ճարակեալ, և ոչ այլ ուրեք գնաց:

Եւ ընդ զայն Սինաս հայր վանիցն աբբայ Սեւե-
րիանու վասն հօրն Սոփրոնիու, եթէ առ մեռած ծովուն
բնակեալ ինքն՝ արար մերկ ամս եօթանասուն, խոտ մի-
այն ճարակեալ, և ոչ այլ ուրեք գնաց:

Եւ ընդ զայն Սինաս հայր վանիցն աբբայ Սեւե-
րիանու վասն հօրն Սոփրոնիու, եթէ առ մեռած ծովուն
բնակեալ ինքն՝ արար մերկ ամս եօթանասուն, խոտ մի-
այն ճարակեալ, և ոչ այլ ուրեք գնաց:

Եւ ընդ զայն Սինաս հայր վանիցն աբբայ Սեւե-
րիանու վասն հօրն Սոփրոնիու, եթէ առ մեռած ծովուն
բնակեալ ինքն՝ արար մերկ ամս եօթանասուն, խոտ մի-
այն ճարակեալ, և ոչ այլ ուրեք գնաց:

Եւ ընդ զայն Սինաս հայր վանիցն աբբայ Սեւե-
րիանու վասն հօրն Սոփրոնիու, եթէ առ մեռած ծովուն
բնակեալ ինքն՝ արար մերկ ամս եօթանասուն, խոտ մի-
այն ճարակեալ, և ոչ այլ ուրեք գնաց:

Եւ ընդ զայն Սինաս հայր վանիցն աբբայ Սեւե-
րիանու վասն հօրն Սոփրոնիու, եթէ առ մեռած ծովուն
բնակեալ ինքն՝ արար մերկ ամս եօթանասուն, խոտ մի-
այն ճարակեալ, և ոչ այլ ուրեք գնաց:

* Օրինակի մի զընդունման և յորդորումն գոյր յիս:

դեակ, զոր առնէիր բարութիս յաշխարհս, 'ի սնափառութենէ առ աչս մարդկան էր անընտրողութիւն առաջի անց, և վասն այսորիկ սատանայի ոչ ինչ փոյթ էր մարտնչել ընդ քեզ կամ հատանել զփափաք քո. այժմ տեսին զքեզ զինուորեալ և սկսան պատերազմել ընդ քեզ, զի հարկանես 'ի նոսա զվերս աղօթից սաղմոսերգութեց և պահոց, և նոյն ինքն սպառազինեալ է ընդդէմ քո որ արժանիդ ես անց. որդեակ, այժմ զոր սաղմոսես խոնարհութիւն՝ առաւել է քան զհազարս զորս սաղմոսէիր յաշխարհի, և ընդունելի են պահք քո փոքունք՝ քան յայնժամ շաբաթն: Ասէ եղբայրն. լուր, աբբայ, ոչ ամենեւին պահեմ այժմ, այլ ամենայն բարութիւնք զոր առնէի յաշխարհի՝ բարձան յինէն: Ասէ ծերն. ընդունելի է զոր ունիս, միայն համբերեա, և բարի է մնալ քեզ 'ի ժուժկալութե զոր ունէին եղբարքն: Այլ տեսեալ զտկարութիւն եղբօրն՝ յաւել առ նա ծերն. եղբայր, հաւատա, ոչ կամէի քեզ ասել, բայց տեսանեմ զքեզ 'ի տիղմ սատանայի անկեալ. լուր դու՝ որ կարծես եթէ յորժամ յաշխարհի էիր՝ բարութիւն ունէիր. առաջին՝ ախտանաս զամբարտաւանութիւն, ըստ որում և փարիսեցին զոր կարծէր առնել բարութիւն՝ կորոյս. իսկ այժմ յորժամ կարծես ոչ ունել բարութիւն, դոյն իսկ բաւական է քեզ առ 'ի փրկութիւն. զի որ խոնարհեցոյց զանձն, նոյն ինքն արդարացաւ. որպէս և մաքսա-

ւատա ինձ, որդեակ, զոր ինչ առնէիր յերկրի, 'ի սնափառութե և 'ի գովութե մարդկան ունէիր զյօժարութիւն, և սակս այսորիկ ոչ ընդունելի իցէ անց այնմ ժամու աշխատութիւն քո. և վասն այնորիկ ոչ պատերազմէին ընդ քեզ դէք խափանել զնոսա, զի ոչ հոգային զքո սուտ յօժարութիւն. իսկ զի այժմ տեսանեն զքեզ զինուորեալ անց, և զի ելեր պատերազմել ընդ նոսա, արդ և նոքա զրահեալ են: Եւ արդ ասեմ քեզ. հաճի անձ ընդ մի սաղմոսս քո այժմու՝ քան զբիւրս այնմ ժամու. նոյնպէս և սակաւ պահս այժմու՝ քան զբազում շաբաթս մինչ էիրն յերկրի: Ասէ ցնա եղբայրն. հայր, և ոչ բնաւ պահեմ, և առաւ յինէն ամենայն բարիքն զոր ունէի յերկրի: Ասէ ցնա ծերն. բաւական է քեզ զոր ունիս. այլ համբերեա միայն: Իսկ եղբայրն կայր 'ի նոյն խորհուրդ և ասէր ցծերն. հայր, կորնչի անձն իմ: Ասէ ցնա ծերն. հաւատա ինձ, որդեակ, զի ոչ կամէի խօսել ընդ քեզ, զի մի վնասեացին միտք քո. այլ զի տեսանեմ զքեզ կարճամտեալ և խաբեալ 'ի դիւաց, վասն այսորիկ ասեմ քեզ. քանզի այդ որ կարծես այժմ թէ յայնժամ բարիս գործէիր, 'ի յամբարհաւաճութե քում մէ էր և յամբարտաւանութենէ, և զի այդպէս կորեաւ փարիսեցին և Լքեաց զբարիսն զոր գործեալն էր. և զոր այժմ կարծես թէ բարիս

ւորն՝ որ ոչ ինչ բարիս գործեալ՝ հաճոյ գտաւ նոյ մեղաւորն և հեղգացեալն . քանզի մարդ գողութիւն սրտի և խոնարհութիւն առաւել է, քան որք բազումս աշխատին և բնաւ համարին յանձինս եթէ բարիս գործեցին : Վարձեալ և յորժամ յաշխարհ էիր և զբարիս գործէիր, մարդիկ տեսանէին զքեզ և պատուէին, և տառապեալք որք կերակրէին զոր բաշխէիր՝ գովէին զքեզ յերեսս, և դու լսէիր և առաւելուիր գայիր յեկեղեցին, տեսանէիր զաշխարհականսն և փափագանօք սաղմոսէիր . այժմ՝ ի սէնեակ քո մարդիկ ոչ գոն որք տեսանիցեն, այլ հրեշտակք տեսեալ զվարս քո աղօթակից քեզ լինին, և դեք նետաձիգ առնեն՝ ի միտս քո զչար և զանսուրբ մտածութիւնս, զի հեղգութիւն և անզղջութիւն կործանեսցեն ըզքեզ . քաջ լեր և արի կացցես՝ ի մարտի քում : Այլ օգտեցաւ եղբայրն, եղ ծունր ծերոյն և ասէ . այսօր, աբբայ, փրկեցաւ անձն իմ :

Ի ԲԱՅՆ Վերոնդիոս հայր վանից սուրբ հօրն մեր Աթիմիոսի պատմեաց մեզ և իմաստասիրին Սոփրոնիոս և ասէ՝ թէ երեք հովիւք էաք յայնկոյս մեռեալ ծովուն յորժամ ելեալ շրջէաք ի լեռոնն, և այլ հովիւք ի ներքոյ մեր շրջէին առ ամիս ծովուն . և եկին պատահեցին նոցա հագարացիք որք գային ի տեղւոջն յայնմ . յորժամ անցին ցմեզ, դարձաւ ոմն ի հագարացւոցն եհատ զգլուխ անապատաւորի միօջ . լացաք վասն անապատաւորին : Այլ ասա յանկարծակի եկն հաւ ի վերայ սարակինոսին և յափշտակեաց զնա՝ բերեալ յանդիման մեր և եթող զնա յերկիր քակտեալ յօղուածովք :

ՅՈՒՆԱՆ ոմն ի Վոկիոն քաղաքէ ի մանկութիւն ուսաւ հիւսնութիւն . և իբրեւ լցան ամք կենաց նորա քսան և հինգ ամ, եմուտ նա ի միաբանակեցաց վանս և եղև ընդ նոսա զամս հինգ . և դարձեալ եղև միայնակեաց ի լերինսն Վոկիոնի, և արար իւր խրճիթս երիս . ի մի-

ոչ գործես, այդ բաւական է քեզ ի փրկութիւն . զի խոնարհութիւն է այդ, և գովաւ արդարացաւ մաքսաւորն որ բարի ինչ ոչ էր գործեալ . վասն զի առաւել սիրէ անձ զմարդ ծոյլ և մեղուցեալ որ ունիցի սիրտ բեկեալ և խոնարհ, քան զայն որ բարի ինչ առնէ և զանձն սուրբ համարի : Իբրեւ լուաւ զայս եղբայրն, հաստատեցաւ և ասէ . այսօր գուէս փրկիչ անձին իմոյ, զի փրկեցեր զիս ի գիւական խաբէութիւն անտի, և հաստատեցեր զիս յերանելի հանգարտութիւնն յանապատին : Եւ գնաց ուրախութեամբ և շահեալ մօտք :

ջինն յաղօթս կայր, և 'ի միւսն զպէտսն մարմնոյն վճա-
րէր, և 'ի միւսն նստէր և գործէր: Սա եղև զերեսուն
ամ արդելանաւոր, և ընդ պատուհանն միայն առնոյր
զպէտսն: Սա արժանի եղև առնուլ շնորհս գիտութե-
յայ. սա յանդիմանեաց զՎաքսիմիանոս դատաւորն՝ թէ
ոչ կարես դու յաղթել այնոցիկ որ 'ի գալիլէացին հա-
ւատացեալ են: Ալ ելեալ եղև անուն նորա ընդ ամե-
նայն երկիրն՝ թէ գիտնաւոր է շնորհացն այ երանելին
Հոհան:

Ի ՏԱԲԵՆՈՍ ոմն միայնակեաց բնակեալ էր յոյժ ա-
ռաքինի և սքանչելագործ և հաճոյ այ ամենայն վարուք
իւրովք, ուր և Վաքսիմոս եղև սքանչելի. վասն զի զա-
մենայն ժամանակս կենաց իւրոց 'ի ճանապարհս ուղղու-
թեան եկաց նա, և արժանի եղև շնորհաց մարդարէու-
թեան: Սա էր աղքատասէր և առաւել մարդասէր. և
մինչ նստէր սա յայրին, յայտնեցաւ նմա հրեշտակ այ
և ասէ. Վաքսիմ: Ալ նա ասէ. աւասիկ եմ, տէր: Ալ
ասէ ցնա. զքո ճանապարհսդ ուղղեցեր, ել այժմ յայ-
րէդ և ժողովեա զմիայնակեացս և բնակեա ընդ նոսա,
և որպէս ուսուցից քեզ՝ այնպէս խրատեա զնոսա: Ալ
զրեաց տախտակ մի հրեշտակն և ետ ծերոյն, և այս էին
սկիզբն գրոյն. շնորհեսցես իւրաքանչիւր ըստ զօրու-
թեան ուտել և ըմպել և ըստ զօրութե իւրաքանչիւր
գործ դիցես, և մի արդելուցուս որք պահենն և մի որք
ուտենն. և արա զօրն 'ի գործ մշակութե նոցա, և ա-
ղօթք նոցա անձանձրոյթք: Իսկ աւագացն որք ծերքն
են՝ արասցես խրճիթս և արկցես 'ի ներքս երիս երիս,
և կերակուրք նոցա՝ զինչ և խնդրեսցեն. նստել և ու-
տել և բազմել, և աղօթք նոցա անձանձրոյթք, և ագա-
նելիք նոցա ցերեկն մաշկեայս և գիշերն այծեայս, և առ-
նուլ նոցա օրէնս զուրբաթ և զշաբաթ և զկիրակէ, և
'ի ժամ օրինացն գօտելածք եղիցին. և այս նշանակ կրն-
գղաց նոցա, զի եղիցի նա առանց խաւու, և խաչ ծիրանի
յաջակողմանն: Ալ արար Վաքսիմոս որպէս և հրամայ-
եաց հրեշտակ տեառն. ջինեաց վանս և ժողովեաց 'ի
նմա եղբարս իբրև եօթն հազարս, ուր են մինչև ցայս-
օր, ուր և մեռաւ երանելին Վաքսիմոս:

Ալ և այլ վանք և կայր 'ի նմա արս հազար և երեք
հարիւր, որ են մինչև ցայսօր, և զայս վանս ես իսկ Վա-

կար տեսի. և կայր 'ի նմա կարկատիչս հնգետասան և թափիչս քսան և հիւսուենս հինգ, տասն դարբին, եօթն ուղտապան, քառասուն որ վաստակեն և իւրեանց բաւական առնեն, և 'ի բանտս և յաղքատս բաշխեն:

ՊԱՏՄԵԱՅ ' մեզ հայրն Սակար յԱղեքսանդր' թէ մինչդեռ նստէի ես 'ի Սկիւթ, իջին անդ երկու պատանեակք օտարականք, մինն մորուօք և միւսոյն սկիզբն էր արարեալ մորուաց գալոյ: Իբրեւ տեսին զիս՝ ասեն. ո՞ր է խուզն հօրն Սակարայ: Իսկ ես ասեմ. ես եմ Սակար: Եւ նոքա արկեալ զինքեանս առաջի իմ ասեն. կամիմք մեք աստ լինել: Եւ իմ տեսեալ զնոսա փափուկս, զի մեծութի էին թողեալ և հարստութի, ասեմ ցնոսա. ոչ կարէք կալ աստ: Իսկ ցիս աւագն. եթէ ոչ կարեմք կալ աստ, երթամք այլ ուրեք: Եւ ասեմ 'ի խորհուրդս իմ. ընդէր հալածեմ զնոսա և գայթակղին, աշխատութի իսկ անապատիս հալածէ զնոսա: Եւ աւսեմ ցնոսա. եկայք շինեցէք ձեզ խուզս: Եւ ասեն. ցոյց մեզ զտեղին: Եւ ետու նոցա փայտատ և մարկեղ և քուրձ մի հաց, և ցուցի նոցա զվէմն ուստի զքարն հատանիցեն: Եւ ասեմ ցնոսա, բերէք փայտ յանտառէդ, և արկէք ձեզ ձեղունս և այնպէս նստարուք: Եւ կարծէի թէ առժամայն փախչել ունին յանապատէս վասն աշխատութեն: Եւ հարցին ցիս՝ թէ զինչ գործ

1 Պատմէր մեզ հայրն Բիտիմի զայս ինչ՝ եթէ պատմեաց մեզ հայրն Մակարի, եթէ նստէի երբեմն 'ի Սկիտէ, և եկին առ իս անդ երկու մանուկ կրօնաւոր օտարք, մինն ունէր զծնօտն ծածկեալ մորուօք և միւսն բնաւ առանց մորուաց: Եւ եկեալ առ իս ասեն ցիս. ո՞ր իցէ սենեակ հօրն Մակարայ: Եւ ես ասեմ ցնոսա. զինչ կամիք 'ի նմանէ: Եւ նոքա ասեն. լուաք 'ի բաղմաց զնմանէ և վասն Սկիտոյ, և եկաք տեսանել զնա: Եւ ես ասեմ ցնոսա. ես եմ: Եւ նոքա անկեալ առ ոտս իմ ասեն ցիս. կամիմք զի բնակեցուք աստ: Եւ ես իբրեւ տեսի զնոսա մանկունս և փափուկս և 'ի մեծատանց լեալս՝ ասեմ. և որպէս կարէք կեալ աստ: Ասէ կրտսերն եղբայր. եթէ ոչ կարոացուք կեալ, գնամք այլուր: Իսկ ես ասեմ 'ի մօի. ընդէր արտաքսեմ զոտս և գայթակղեցին յիս, այլ իւրեանց պատերազմն վարէ և արտաքսէ զնոսա: Եւ ասեմ ցնոսա. գնացէք շինեցէք ձեզ սենեակ և բնակեցիք անդ: Եւ նոքա ասեն. ցոյց մեզ, հայր, տեղի խցի և շինեցուք անդ: Եւ ես ետու նոցա անօթս և փայտահատս և բրիչս և այլ ինչ որ պիտոյ էր և հաց խորգով մի և աղ, և ցուցի նոցա վէմ մի դժուարին և ասացի. զայս վէմ հատեալ տեղի արարէք և բերէք փայտս 'ի դաշտէ և ծածկեալ բնակեցէք աստ: Կարծէի թէ 'ի խստութէ վշտացն վաղձաղակի փախիցեն: Եւ նոքա հարցին ցիս. և զինչ աշխատեալ ձեռագործեն

ունիցին աստ : Եւ ասեմ. սիրայ գործեն : Եւ առեալ տերևս արմաւենւոյ ցուցի նոցա զսկիզբն գործոյն և ասեմ ցնոսա . արարէք զայս փիւրտունս և տուք ցալահա նորդսն , և նոքա բերեն ձեզ զհացիկն : Եւ զայս ասացի ցնոսա և գնացի 'ի խուցն իմ : Իսկ նոքա զամենայն համբերութիւն կատարէին , և ոչ եկին առ իս զերիս ամս : Եւ ես կայի մնայի պատերազմեալ ընդ խորհուրդս իմ ասելով . զի՞նչ արդեօք են վարք նոցա , զի այլ հեռաւորք առ իս գան , և սոքա որ մերձաւորքս են ոչ գան , բայց միայն յեկեղեցին հաղորդել օրինացն լռութիւն : Եւ աղօթս արարեալ առ անձ պահեցի շաբաթ մի , զի ցուցցէին ձ զգործս նոցա . և յարուցեալ գնացի առ ցնոսա տեսանել թէ զիարդ կան : Եւ բախեալ իմ զդուրսն՝ բացին ինձ և ողջունեցին զիս լռութիւն . և ականարկեալ երիցագոյն եղբօրն կրտսերին , և նա ելեալ արտաքս նրստէր , և միւսն առ իս հետոյր զսիրայն՝ ոչ ինչ խօսեցեալ : Եւ յիններորդ ժամուն եկն կրտսերն , և նա նմա ականարկեաց , և նա ելեալ արտաքս եփեաց սակաւ մի ոսպնաթան . և դարձեալ ականարկեալ նմա եղ սեղան և երիս պաքցամատս լռութիւն : Եւ ես ասեմ . արիք ճաշեսցուք : Եւ յարուցեալ ճաշեցաք և բերեալ զկուժ ջրոյն ար-

աստ ծերք 'ի տէտս իւրեանց . հայր : Եւ ես ասեմ . սիրայ հիւսեն : Եւ բերի 'ի գաշտէ տերև արմաւոյ և ցուցի նոցա զսկսանել սիրային և ըզհիւսել և զկարել նորա , և ասեմ . այսպէս արարէք սփրիդք և տուք ցալահապան պիտոյիցն զի բերցեն հացս : Եւ զայս ասացեալ իմ մեկնեցայ անախ : Իսկ նոքա արարին բազում համբերութիւն զոր ուսուցի նոցա , և շինեալ սենեակ նստան անդ , և առնէին զաղօթս և զձեռագործս իւրեանց . և կացին այսպէս զերիս ամս , և ոչ առ ոք բնաւ գնացին նոքա : Իսկ ես խորհէի 'ի մախ և ասէի՝ եթէ զի՞նչ է գործ նոցա զի ոչ եկին առ իս հարցանել վասն խորհրդոց . այլք 'ի հեռաստանէ գան առ իս , և դոքա մերձ են և ոչ գան և ոչ առ այլ ոք գնան , բայց միայն լռութիւն յեկեղեցին յաղագս հաղորդութե մարմնոյն Քրի : Եւ ես պահեցի շաբաթ մի և խնդրեցի յայ աղօթիւք յայանել ինձ թէ որպէս կեան անդ . և յարուցեալ գնացի անդ տեսանել զնոսա : Եւ իբրև բախեցի զդուռն , բացին ինձ և ողջունեցին զիս լռեկայն , և արարեալ աղօթս և նստաք . և ականարկեալ երէցն կրտսերոյն ելանել , և նա ելեալ արտաքոյ նստաւ և գործէր զսիրայն լռեկայն , և բնաւ ոչ ինչ խօսեցան : Իբրև եղև ինն ժամ , բախեաց զդուռն 'ի ներքուստ երէցն , և կրտսերն վաղվաղակի յարուցեալ եմուտ 'ի ներքս հանդարտութեամբ և արար կերակուր խորշեալ , և դրեալ սեղան՝ եղ 'ի նմա երիս տաքսիմատս ականարկութիւն աւագին , և կային լռեկայն : Եւ ես ասեմ . յարուցեալ կերիցուք , որդեակք : Եւ յարուցեալ ճաշակե-

բաք: Ալ իբրև երեկոյ եղև ասեն ցիս. հայր, երթամ
'ի խուցն քո: Ալ ասեմ. ոչ, այլ աստ ննջեմ այսօր: Ալ
արկին ինձ պրտուէ մի առաշոգ, իսկ յայլում անկեան
ինքեանց, և լուծին զանաղափսն առաջի իմ և զգօտիսն
և կողմեցան 'ի միասին. իսկ ես աղաչեցի զնձ ցուցա-
նել ինձ զգործս նոցա: Ալ բացաւ ձեղունն և եղև լոյս
սաստիկ զոր նոքա ոչ տեսանէին, և վասն իմ կարծէին
թէ 'ի քուն իցեմ: Ալ զարթոյց երէց եղբայրն զկըր-
սերն, և յարուցեալ ածին զգօտիս իւրեանց և ամբար-
ձին զձեռս իւրեանց յերկինս, բայց զիս որպէս 'ի քուն
կարծէին: Ալ ահա տեսանէի ես զդւսն՝ որ իբրև ըզ-
ճանձս գային 'ի վերայ կրսերոյն և կամէին նստել 'ի վե-
րայ աչաց նորա և բերանոյն, և տեսանէի զհրեշտակ ան-
շի ունէր սուր հրեղէն և զդւսն հալածէր և զնա պա-
րսպէր, և յաւագն ոչ իշխէին մերձենալ: Ալ իմ զայն
տեսեալ փառաւորեցի զնձ, և իմացայ թէ աւագն 'ի

ցաք և բերեալ ջուր արբաք: Եւ իբրև մերձեցաւ երեկոյն, ասեն ցիս.
կամիս գնալ, հայր: Եւ ես ասեմ. ոչ, այլ աստ ննջեցից: Եւ արկին
մահիճս ինձ մի փսիադ, և նոցա երկոցունցն մի փսիադ, որ է նաճայ.
և լուծեալ զգօտիս իւրեանց և հանեալ զկնդուղս եզին ընդ սնարիւք
և ննջեցին: Իբրև ննջեցին նոքա, խնդրեցի յանց ցուցանել ինձ զգործս
նոցա: Եւ ահա բացան առաստաղք խցին, և եջ 'ի վերայ նոցա լոյս
յերկնից, և եղև տունն լոյս իբրև զտիւ, իսկ նոքա ոչ տեսանէին զայն
լոյս: Եւ իբրև կարծեցին նոքա թէ նիրհեցի ես, խթեաց զկող կրսե-
րոյն աւագն, և յարուցեալ զգեցան զսքեմս և զկնդուղս իւրեանց և
ածին գօտիս, և համբարձեալ զձեռս իւրեանց յերկինս աղօթէին ան-
մառնչս. և ես տեսանէի զնոսա, և նոքա զիս ոչ տեսանէին, և համա-
րէին թէ 'ի քուն էի: Եւ տեսանէի զբազմութի գիւաց որք իբրև զմը-
ժեխս և զճանձս փարէին զկրսերաւն, և ոմանք նստէին յերեսս նորա
և ոմանք յաչս նորա. և տեսանէի զհրեշտակ անշի որ ունէր 'ի ձեռինն
սուր հրեղէն և պահէր զնա և վարէր 'ի նմանէ զդւսն. իսկ առ աւագն
բնաւ ոչ իշխէին մերձենալ: Եւ իբրև մերձեցաւ առաւօտն, ընկողմնե-
ցան դարձեալ 'ի մահիճս, կարծէին զարթեալ արդեօք զիս, և ես այս-
պէս ցուցի զիս թէ արդ զարթեայ. զայս և նոքա ցուցին: Եւ ասէ ցիս
աւագն եղբայր. կամիս, հայր, զի ասասցուք երկոտասան սաղմոս:
Եւ ես ասեմ. այո, որդեակք: Եւ սաղմոսէր կրսերն զհինգ սաղմոս,
և յամէն տուն վեց կրկնէր ծուներ, և մի ալիլուիա ասէր. և ելանէր
զամբար հրոյ 'ի բերանոյ նորա յիւրաքանչիւր տան երգոյն և ելանէր
յերկինս. նոյնպէս և աւագն եղբայր մինչ երգէր, ելանէր սիւն հրե-
ղէն 'ի բերանոյն և հասանէր յերկինս: Եւ ես իսկ ասացի փոքր սաղ-
մոս 'ի թիւ, և խնդրեցի աղօթս 'ի նոցանէ և ելի անտի: Իսկ նոքա կրկ-
նեալ ծուներ լուծեալ մնացին և դարձան 'ի սենեակս իւրեանց: Եւ ծա-
նեայ զի աւագն կատարեալ էր, իսկ ընդ կրսերոյն դեռ ևս պատերազ-
մէին գկք: Եւ զկնի սակաւ աւուրց հանգեաւ աւագն եղբայր, և զկնի
աւագին երկից աւուրց վախճանեցաւ և կրսերն: Եւ յորժամ գային

կատարելութիւն եհաս, իսկ ընդ կրօնային դեռ պատե-
րազմէին դէքն:

ԻՍԿ Բոմբոս ոչ դպիր գոլով, մատեաւ առ ոմն ուսա-
նել սաղմոս, և լուեալ զառաջին զտունն քսան և ութ
սաղմոսին՝ ասացի թէ պահեցի զճանապարհս իմ, երկ-
րորդին լսել ոչ անսացեալ զնաց, բաւականանալ ասա-
ցեալ այսուիկ միով բանիւս, եթէ կարասցէ զսա գոր-
ծով ուսանել: Իսկ բողոք եղեալ աւանդողին զբանն՝
ընդէր վեցամսեայ ժամանակի անցելոյ ոչ տեսանել զնա,
պատասխանէր՝ եթէ զբան սաղմոսին չե ևս գործով ու-
սայ: Եւ մա Բոմբոսի ուրումն տուեալ ոսկի՝ ի սնունդ աղ-
քատաց և ասացեալ թէ թուեա որում տասն՝ ասէր. այ
թուելոյ պէտք ոչ էն: Օ այս զԲոմբոս Բ. թանասի ե-
պիսկոպոսի աղաչեալ էջ յանապատէն յԱղեքսանդրիա,
և տեսեալ անդ կին մի (Ժ) Կատրոնիկոն՝ յարտասուս հա-
րաւ: Իսկ որոց մերձն էին հարցեալ թէ ընդէր արտա-
սուեաց, երկու իրք, ասէ, զիս շարժեցին, մին նորա կո-
րուստն, երկրորդ զի ես ոչ ունիմ այսքան փոյթ առ ի
հաճոյանալ այ որքան նա զի հաճոյասցի մարդկան զազ-
րալեաց:

ԻՍԿ՝ այլ ոմն ասէր յաղազս նորին երանելոյն Բոմ-
բոսի՝ եթէ ի բազում ամս աղօթէր ասելով. տէր, մի
փառաւորեր զիս յերկրի: Եւ այնքան պատուական ա-
րար զնա աստուած և փառաւորեաց որպէս զԴովսէս.
քանզի որպէս զնորա երեսն ոչ էր տեսանել ի փառաց
երեսաց նորա զոր ետ նմա աստուած, այսպէս և սա
զնոյն շնորհ էառ և ոչ դք կարէր հայել ի նա ի յետին
աւուրս նորա:

ԻՄՈՆ ոմն միայնակեաց մերկ զինքն ոչ երբէք էր տե-
սեալ, ասելով՝ անվայելուչ գոլ միայնացելոյն մերկ զիւր
մարմինն տեսանել: Եւ երբեմն ընդ գետ մի անցանել
կամելով՝ զանդաղէր մերկանալ, և աղօթեաց առ ւնձ
լինել նմա անցին ոչ ի հատումն կամացն, և հրեշտակն

ոմանք առ հայրն Մակարի, տանէր զնոսա ի սենեակս նոցա և ասէր.
եկայք և տեսէք զվկայարան մանկանց օտարաց, և փառաւորեցէք զւնձ
զպատճառն ամենայն բարեաց:

Էր ոմն ի սրբոցն որ կոչէր Պամբոյ. սա զերիս ամս աղաչէր զւնձ
և ասէր. տէր, մի փառաւորեր զիս յերկրի: Եւ զի այնչափ փառա-
ւորեաց զնա ւնձ, մինչ զի ոչ կարէին մարդիկ յերեսս նորա հայել ի
փառացն զոր ունէր:

փոխեաց զնա յայնկոյս գետոյն : Սա մանուկ գողով հրա-
 ժարէր յամուսնութիւն . բայց իբրեւ ոմանք 'ի կամողացն
 յորդորէին ոչ թշնամանել զամուսնութիւն , այլ կին առ-
 նուլ , հաւանէր և զայր յամուսնութիւն : Աւ անդէն յա-
 ռագաստէն առեալ զկոյսն և ածեալ յօթանոցն սովո-
 րական հռչակօքն , և յետոյ գնացեալ սրտշաճից նորա
 առնլով գիրս առաքելականս զոր առ կորնթացիսն թուղթ՝
 կարդայր և առ ամուսինն , զառաքելոյն առ ամուսնա-
 ցեալսն պատուիրանս մեկնէր . իսկ բազում ինչ և ար-
 տաքուստ իւր յաւելեալ ուսուցանէր՝ որքան ամուսնու-
 թիւնն ունի բեռինս , և զիարդ չարչարանք որ 'ի մէջ
 առն և կնոջ համավարութիւնք , և որպիսի երկունք զյղին
 ընդունին . և զառ 'ի սնուցանելն յաւելոյր զտարժան-
 մունսն , ապա և զառ 'ի սրբութիւն զքաղցունսն , և զիարդ
 մաքուր վարքն եւն ազատ և անշաղախելի և յամենայն
 աղտեղութիւն արտաքոյ , և զի կուսութիւն առաջի նայ կալ
 առնէ : () այսոսիկ և այլս այսպիսիս բազումս առ ամու-
 սինն կոյս գողով ասացեալ , հաւանեցուցանէր զնա հան-
 դերձ ինքեամբ յառաջ քան ցմիմեանս գոլն հրաժարել
 յաշխարհական վարուց : Աւ զայս ուխտ երկոցունցն ե-
 դեալ՝ 'ի լեառն որ կոչի 'Ախորիա' գնացին . և անդ սուղ
 ինչ ժամանակ հովանեալ անցուցեալք՝ ճգնարան ունէին
 հասարակաց , ոչ ունելով խիղճ զարուին և զիգին , այլ
 գողով ըստ առաքելոյն՝ տերամբ : Աւ յանցանել ոչ բա-
 զում ժամանակի նոր հարսնն և անշաղախ կոյսն առ Վ-
 մոն ասաց . ոչ վայելուչ է , ասէ , ճգնաւորին զգաստութիւն
 տեսանել յիւրում բնակարանին զէգ : Սա ասն որոյ թուէր
 երկոցունցն զճգնաւորութիւն առանձինն՝ առնել , և այս
 դարձեալ ուխտքս հաճոյանային երկոցունց . և մեկնեալք
 'ի միմեանց այնպէս յետ այնորիկ զվարսն առնէին , և 'ի
 բաց կացեալք 'ի գինւոյ և 'ի ձիթոյ , բայց միայն հաց
 չոր , և զայն երբեմն յետ միոյ աւուր , երբեմն յետ եր-
 կուց , էր զի յետ բազում աւուրց ուտէին : () այս զՎ-
 մոնայ զհոգիս յետ մահուանն վերացուցեալ 'ի հրեշտա-
 կաց որ ըստ նմայն վարեալ զկեանսն Վնտոնիոս ետես ,
 որպէս ասէ 'ի վարս նորա որ Վղեքսանդրուն եպիսկոպոս
 Վթանասիոս : Ախանձեցան զվարս Վմոնայ և այլք յոյժ
 բազումք , և ըստ կողմանն լցաւ 'Ախորիոյ լեառնն և Վկիւ-
 թայ 'ի բազմութենէ միայնացելոցն :

Եւ երբեմն արբայն Մակարիոս 'ի լեառնն՝ Նիտրիոյ յառաջադրու թեամբ արբայ Պամբոնի : Եւ ասէն ցնա ծերքն . ասա բան եղբարցս , հայր : Եւ նա ասէ . ես ոչ երբէք եղեալ եմ միայնակեաց , այլ տեսի միայնակեացս որք նստեալ էին ընդ իս երբեմն յանապատին 'ի սենեակն իմ 'ի Սկիւթ . բռնադատէին զիս մտածութիւն իմ և ասէին . գնա յայս անուն անապատ և տես' թէ ինչ տեսանիցես անդ : Եւ բռնադատեալ 'ի մտածութիւն անտի դադարեցի զհինգ ամ , կարծելով թէ 'ի դիւաց է . և յորժամ դադարեաց մտածութիւն իմ , գնացի յանապատն յայն և գտի անդ լիճ ջուրց և կղզի 'ի մէջ նորա , գային անասունք անապատին և ըմպէին 'ի նմանէ : Եւ ահա 'ի մէջ նոցա երկու արք մերկք զորս տեսի , և զարհուրեալ անձին իմոյ կարծէի եթէ ոգիք դիւաց են : Նոքա իբրեւ տեսին զիս զարհուրեալ , խօսեցան և ասէն . մի երկնչիս' և մեք մարդիկ եմք : Եւ ասացի ցնոսա . ուստի եկիք այսր յանապատս : Եւ նոքա ասէն . 'ի միաբանիցն եմք . եղև առ մեզ ձայն ազգման և եկաք այսր , ահա քառասուն ամ է մեզ այսր . մինս 'ի մէջն եգիպտացի և միւսս լիբէացի : Հարցին ցիս և ասէն . զորպէս կեայ աշխարհս . գայ ջուրն 'ի ժամու իւր և ունի աշխարհս զառատութիւն իւր : Եւ ասացի ցնոսա . այո : Եւ ես հարցի ցնոսա . զորպէս կար է ինձ լինել միայնակեաց : Եւ նոքա ասէն . եթէ ոչ հրաժարես յամենայն աշխարհէ , ոչ կարես լինել միայնակեաց : Նսեմ . ես տկար եմ , և ոչ եմ կարող լինել իբրեւ զձեզ : Նոքա ասէն . եթէ ոչ ես կարող լինել իբրեւ զմեզ , դադարեա 'ի սենեակ քո և լաց 'ի վերայ մեզաց քոց : Հարցի ցնոսա՝ եթէ յորժամ լինի ձմեռն ոչ սառսռայք , և յորժամ լինի տօթ ոչ խորշակահար լինին մարմինք ձեր : Եւ նոքա ասէն . արար անձ տնօրէնութիւն իւրով զի ոչ սառսռիմք և ոչ տապանամք : Նորդ ես վասն այսորիկ ասացի ձեզ՝ եթէ ոչ երբէք եմ միայնակեաց , թողութիւն արարէք ինձ :

Եւ երբեմն հայրն Մակարիէ 'ի Սկիտոյ 'ի լեառն Նիտրիոյ 'ի յիշատակ հօրն Պամբոյի , և ասէն ցնա ծերք լերինն . ասա մեզ , հայր , բանս խրատու : Իսկ նա ասէ . ոչ կարացի լինել կրօնաւոր , այլ տեսի կրօնաւորս որք անմարմնոց նախանձէին վարուց յանապատի անդ , յորժամ 'ի խորհրդոցս յաղթեալ ելի անդ տեսանել զբնակիչս նորա , զոր տեսեալ զարհուրեցայ վասն անմարմնական վարուց նոցա . զնոցանէ ասել պարտ է , և ոչ յիմմէ խրատել զձեզ՝ որ ոչ երբէք կրօնաւորեալ եմ ես , քանզի տեսի կրօնաւորս :

Եւ ի դարձեալ այլ ոմն ծեր, որ արժանի եղև եպիսկոպոսութե, որպէս եթէ ընկերոյ իցէ պատմեալ նմա, բայց էր ինքեան արարեալ զայն: Ամբ եղեն ինձ, ասէ, մտանել ՚ի ներքին անապատն՝ Աւասեայ, տեսանել թէ գտցի որ անդ միայնակեաց որ ծառայէ Վսի, առեալ սակաւ մի պաքցամատս և սակաւ ջուր: Այլ իբրև գնացի աւուրս չորս յանապատն կոյս և կերակուրն ծախեցաւ, վարանեալ էի թէ զինչ գործեցից. և քաջալերեալ զիս սակաւ մի զօրացայ և գնացի դարձեալ այլ ևս չորս աւուրս անսուաղ, և յոյժ վտանգեալ ՚ի քաղցոյ և ՚ի ճանապարհէն՝ սակաւ մի նեղասրտեցի և անկեալ կայի ՚ի գետնի: Արդ եկեալ ոմն և մատամբ իւրով մերձեալ ՚ի շրթունս իմ, որպէս բժիշկ յորժամ դեղ արկանիցէ, այսպէս ՚ի ժամուն վաղվաղակի զօրացոյց զիս մինչև ոչ գիտեալ իմ թէ աշխատեալ իցեմ: Արդ իբրև տեսի զզօրութիւն որ եկն ինձ յօգնականութի, յարուցեալ գնացի ընդ անապատն: Իբրև անցին այլ ևս աւուրք չորք, դարձեալ ՚ի տկարութիւն անկայ. իբրև համբարձի զձեռս իմ յերկինս, ահա առաջին այրն որ զօրացոյցն զիս՝ եկն դարձեալ և օծեալ մատամբն զշրթունս իմ, նոյնժամայն զօրացեալ եղէ. և գնացեալ իմ ընդ անապատն աւուրս ութ և տասն, ապա գտի տաղաւար և արմաւենի և ջուր: Այլ ահա այր ոմն գայր,

1 Ասէր ծեր ոմն, որ եպիսկոպոս լեալ էր քաղաքին Օքսորիտոյ. կամեցայ երբեմն մտանել ՚ի խորին անապատ անդ ուր են աղքն Մարկիզաց, զի տեսից անդ եթէ գտանի՞ աղքատ որ որ միամտութե գոհացի զայ: Եւ առի ընդ իս տաքսիմատս չորս իբրև չորից աւուրց և ջուր նոյն չափով, և սկսայ գնալ ընդ անապատն այն: Եւ իբրև անցին աւուրք չորք, պակասեաց կերակուր իմ և ջուր, և սկսայ հոգալ թէ զինչ աւրարից. և յանձնեալ ետու զյոյս իմ առ ձեռք, և գնացի անսուաղ այլ ևս չորս աւուրս. և ժողովեցաւ յիս սով և աղքատութի գնալոյն, և յաղթեալ անկայ յերկիր կիսամահ լեալ: Եւ ահա այր մի ահեղ և սքանչելի եկն առ իս և մերձեցոյց զմատուռնս իւր ՚ի շրթունս իմ նմանութե բժշկի, և ած զձեռն իւր զակամբ իմով, և առժամայն զօրացայ այնպէս իբր թէ բնաւ ոչ աշխատեալ և ոչ սովեալ էի. և ինքն անյայտ եղև: Իսկ ես զօրացեալ յարեայ և շրջեցայ յանապատ այլ ևս չորս աւուրս, և դարձեալ տկարացեալ անկայ, և համբարձի զձեռս յերկինս և կարգացի զձեռք. և ահա այրն այն որ զօրացոյց զիս զառաջինն՝ եկն առ իս և արար նոյնպէս ըստ առաջնոյն, և զօրացայ դարձեալ և յարուցեալ գնացի այլ ևս չորս աւուրս: Իսկ զկնի կատարման վեշտասան աւուրցն գտի տաղաւար ինչ և աղբիւր և արմաւենիս, և տեսի անդ այր մի զի կայր կանգուն և հերք իւր եին հանդերձ ամենայն

որոյ հեր գլխոյ իւրոյ զգեստ իւր էր, հնացեալ ամենեւին
 և դիմօքն ահաւոր: Արդ իբրեւ ետես զիս, սկսաւ յա-
 ղօթս կալ, և կատարեալ զաղօթսն և զամէնն ասացեալ՝
 գիտաց վասն իմ թէ մարդ եմ. և բռնն հարեալ զձե-
 ոանէ իմմէ հարցանէր ցիս և ասէր. զիարդ եկիր այսր,
 տակաւին կենդանի է ազգ մարդկան, և հալածանքն և
 այժմ զօրացեալ են: Աւ ես ասացի՝ թէ վասն ձեր, որ
 ծառայէք, սուրբ ողջակէզք, տեառն մերոյ Յօի Վօի,
 բայց հալածանքն դադարեաց շնորհօքն Վօի. բայց դու
 ասա ինձ զիարդ եկիր այսր: Աւ նա հեծեծելով և ար-
 տասուելով սկսաւ ասել այսպէս. ես եպիսկոպոս էի, և
 հալածանացն զօրացեալ և բազում տանջանաց ՚ի վե-
 րայ իմ եկեալ, և իմ ոչ կարացեալ տանել տանջանացն՝
 զոհեցի: Արդ իբրեւ զգացի յանձին իմում և ծանեայ
 զանօրէնութիւն զոր արարի, անձամբ զանձն ետու յանա-
 պատս յայս ՚ի մահ. և այս քառասուն և ինն ամ է որ
 բնակեալ եմ աստ խոստովանելով և աղաչելով զի՛նձ զի
 թողուի արասցէ ինձ. իսկ զկեանս զայս յարմաւենւոյս
 ետ լի՛նձ: Այց մխիթարութի թողութե ոչ մի ինչ ու-
 նէի մինչև ցքառասուն և ութ ամն, բայց յայսմ ամի
 մխիթարեցայ: Աւ մինչդեռ զայս ասէր, յանկարծակի

մարմնոյ իւրոյ, և էր ծերացեալ յոյժ, և հերք իւր ամենայն օպիտակ
 իբրեւ զասր, և էր տեսակ նորա ահարկու և դբանչելի: Եւ իբրեւ ետես
 զիս, առժամայն եկաց յաղօթս. և իբրեւ կատարեաց զամէնն, ծանեաւ
 զինէն թէ մարդ եմ, զի ոգի կարծէր դու զիս: Եւ ապա կալեալ զձե-
 ոանէ իմմէ հարցանէր ցիս և ասէր. որպէս եկիր դու աստ և կամ ու-
 տի, ասա ինձ և զայն ևս՝ թէ կայ դեռ ևս երկիր լրութիւն իւրով, և զայն
 ևս՝ թէ կայ հալածումն ՚ի վերայ քրիստոնէից, ասա ինձ զամենայն
 նստեալ առ իս: Եւ ես ասեմ նմա. ես, հայր սուրբ, ՚ի խնդիր ձեզ
 ծառայիցդ Քօի շրջեցայ յանապատս յայս. իսկ հալածանք քրիստո-
 նէից վաղ ևս դադարեալ է շնորհօքն Քօի. արդ սրբութիւն ծանո ինձ
 աղաչեմ, թէ ուստի կամ որպէս բնակեցար յանապատս յայս: Յայն
 ժամ հառաչեաց ՚ի խորոց սրտէ և սկսաւ խօսել և ասէ. ես եպիսկո-
 պոս էի ՚ի ժամանակի հալածանացն, և բազում չարչարանս և տան-
 ջանս հասուցին ինձ ըմբռնեալ զիս, և յետոյ յաղթեալ եղէ ՚ի դժըն-
 դակ տանջանացն և զոհեցի կռոցն վերերևոյթ և յակամայ: Եւ իբրեւ
 եկի ՚ի մտի իմում և ծանեայ զանօրէնութիւնն իմ, ապա զմահ յանձն
 առեալ ելի յանապատս յայս. և ահա եղեալ եմ ես աստ քառասուն
 և ինն ամ, և խոստովանիմ առ լի՛նձ, և համբարձեալ զձեռս խնդրեմ
 թողութի յանցանաց իմոց: Եւ իբրեւ ելի ես աստ, կերակուր ետ ինձ
 լի՛նձ յարմաւենեացս յայսցանէ, այլ թողութի մեղաց ոչ առի մինչև
 ցքառասուն և ութ ամն. իսկ յայսմ ամի եկն առ իս ձայն ՚ի տեառնէ
 թողութի մեղաց իմոց, և ապա մխիթարեցայ: Եւ իբրեւ ասաց զայս,

յարուցեալ ընթացաւ արտաքս և եկաց յաղօթս. և իբրև կատարեաց զաղօթսն՝ եկն առ իս, և իմ տեսեալ զերեսս նորա զարհուրեցայ և վատասրտեցի, վասն զի տեսի զերեսս նորա որպէս զհուր: Աւնա դարձեալ աւսաց ցիս. մի երկնչիւր, վասն զի տէր առաքեաց զքեզ պատել զմարմինս իմ: Աւ իբրև լռեաց՝ ի խօսելոյ, պարզեաց զոտս իւր և զձեռս և հանգեաւ: Աւ իմ քակեալ զլիբիտոնն զոր ունէի, զկէսն ինձ թողի և կիսովն պատեցի զմարմինս սրբոյն և ետու զհողն հողոյ: Աւ իբրև թաղեցի զնա, առժամայն չորացաւ արմաւենին և տաղաւարն աւերեցաւ. և իմ լացեալ աղաչեցի զտէր զի տացէ զարմաւենին զի կատարեցից՝ ի տեղւոջն զկեանս իմ, և ոչ նայեցաւ. խորհեցայ առանձինն և ասեմ՝ եթէ ոչ են կամք Խ: Աւ դարձեալ կացի յաղօթս և զնացի յաշխարհ, և ահա այրն որ յառաջն զօրացուցանէր զիս: Աւ այսպէս ժամանեցի գալ և պատմել եղբարց, և աղաչեցի զնոսա մի անյոյս լինել յինքեանց, այլ համբերութեամբ գտանել զԽԺ:

Եւ ոմն պատուական յոյժ, այր տեսանող, բնակեալ էր յերկիրն Հայոց՝ ի ստորոտ լեռինն որ կոչի Մասիք, ի տեղւոջն որ կոչի սուրբ Յակոբայ աղբիւր: Ակն անդ իշխան մի և աղաչէր զնա բժշկել զինքն, զի էր այր բազմամեղ կամարար սատանայի: Իբրև ասաց զգործս իւր, զարմացաւ ծերն և յարուցեալ ծնրադրեաց լի ար-

յարուցեալ փութապէս ել արտաքս և եկաց յաղօթս ընդ երկար ժամս, և կատարեալ զաղօթսն եկն առ իս: Իսկ ես իբրև տեսի զնա, զարհուրեցայ յոյժ, զի էին երեսք նորա լեալ իբրև զփայլակն և ինքն ողջոյն փայլէր իբրև զհուր: Եւ իբրև ետես զիս զարհուրեալ, ասէ ցիս. մի երկնչիւր, զի տէր առաքեաց զքեզ թաղել զմարմինս իմ: Եւ իբրև կատարեաց զբանս իւր, ընկողմնեցաւ և պարզեաց զձեռս և զոտս իւր և աւանդեաց զհոգի իւր ի ձեռս տեառն և կատարեաց զկեանս զայս: Իսկ ես փիլոնով իմով պատեցի հանդերձ արտասուօք զսուրբ մարմինս նորա և եգի ի գերեզմանի, և իսկոյն արմաւենիքն չորացան և աղբիւրն այն ցամաքեցաւ և տաղաւարն նորա քակտեցաւ և կորեաւ: Իսկ ես իբրև տեսի զայն՝ ողբացի յոյժ, և խնդրեցի ի տեառնէ տալ ինձ ըզջուրն զայն և զարմաւենիսն, որպէս զի անդ կատարեցից զաւուրս իմ: Եւ իբրև ոչ հանգիպեցայ խնդրոյն իմոյ, ծանեայ զի ոչ էին այն կամք Խ. և արարեալ աղօթս ելի գալ աստ: Եւ ահա այրն այն դարձեալ եկն առ իս և մերձեցաւ ի շրթունս իմ մատամբ և զօրացոյց զիս, մինչև եկի առ եղբարսն իմ և պատմեցի նոցա զայս և ասացի՝ մի երբէք յուսահատիլ ումք, այլ համբերութեամբ խնդրել զԽԺ՝ որ յամենայն ժամ գտանի:

տասուօք և ասէ . օրհնեալ էս դու Վհ, որ մեռար վասն
մեր, անչափ է ողորմութի քո և անբաւ առատ մարդա-
սիրութի քո, որ զգերեալսն 'ի սատանայէ ազատես և
ընդունիս : Ալ այսպէս գոհութիւն մատուցանէր նոյ : Ալ
ասէ իշխանն . ուրախ լեր, որդեակ, զի 'ի ձեռն խոս-
տովանութեդ մաքրեցար 'ի բազում չարեացդ . արդ ե-
թէ կամիս սիրելի լինել Վհի, սակաւիկ մի տանջեա ըզ-
մարմինդ, զի մոռացումն լինիցի չարեացդ : Մէ իշխանն .
թէպէտ 'ի հուր այրիմ իսկ, լուր՝ թող ընդ հաւատա-
ցեալսն ընդունի զիս : Մէ ծերն . ես երաշխաւորեմ նոյ
ողորմութեն որ ընդ բարեգործ քրիստոնեայսն ընդունի
զքեզ . և արդ օրհնեալ լիջիր դու յայ զի մեծ աւետեօք
լցուցեր զիս, զի լալով խոստովանեցար զբովանդակ չա-
րիսդ և յամօթ արարեր զսատանայ . նա և երկնաւորքն
ուրախացան վասն քոյոյ փրկութեդ : Մէ իշխանն . ու-
րովհետեւ արժանի եղէ տեսանել զպատկերդ Վհի և
բժշկութի գտանել անբժշկելի ցաւոցս, զինչ և հրա-
մայես՝ առնեմ : Մէ ծերն . զինչ կամիս : Մէ իշխանն .
ունիմ անչափ գանձս, շինեմ վանորեայս և տամ աղ-
քատաց և ազատեմ յայլազգեաց զքրիստոնեայս : Մէ
ծերն . այն գանձն 'ի չարեաց ժողովեալ են և 'ի յափըշ-
տակութի, և յորժամ բաշխես՝ զայն չարիսն լուանաս .
քո ժամանակ լցեալ է, զի տեսանեմ զքեզ սպիտակա-
ցեալ ալեօք . տուր զսակաւ աւուրսդ նոյ, և լեր իշխան
երկնաւոր թագաւորին : Մէ իշխանն . որպէս կամիս,
կան իմ վանորեայս, երթամ կրօնաւորիմ : Մէ ծերն .
չեն ամենայն վանորեայդ տեղի ապաշխարութե . զի որ
միաբանք չեն՝ աշխարհականք են, զի չեն 'ի գործ նոյ ե-
կեալ . այլ դու գնա 'ի միաբանակեացսն, զի բազմութի
մեղացն 'ի հնազանդութեն դիւրաւ ջնջին . գնա դու 'ի
Սուկաւ կամ 'ի սուրբ Սկի կամ յԱրաշխաւորսն կամ
'ի Աքենոցն : Մէ իշխանն . կամ 'ի լերինս մօտ առ
քեզ և ջանիւ անցուցանեմ զաւուրս իմ : Մէ ծերն . 'ի
միաբանակեացսն դիւրաւ ազատիս : Մէ իշխանն . եթէ
փութով վախճանիմ, գտանեմ ողորմութի յայ : Մէ
ծերն . եթէ թողուս զքո կամսդ և հնազանդիս 'ի միա-
բանակեացս և կեաս ընդ նոսա աւուրս քառասուն աւե-
լի կամ պակաս և վախճանիս, ես երաշխաւորեմ մեծ
փառաց քեզ 'ի Վհ . ապա եթէ զկամսդ ոչ թողուս,

Թէպէտ և հարիւր ամ խոտաբուտ լինիս, զհնազանդութե զիառան ոչ կարես առնուլ: Եւ զգեցոյց ծերն պարեգօտ և ասէ. «նա՛ ի Սաքենոցն: Եւ երթեալ բաշխեաց զինչսն կարօտելոց և գնաց ի Սաքենոցն և եկեաց ընդ նոսա երկու ամ և վախճանեցաւ մեծաջան առաքինութիւն: Եւ ծերն իբրեւ լուաւ, աղաչեաց զմծ յայտնել նմա՝ եթէ այնպիսի չարեօք լցեալն օգտեցաւ ինչ յապաշխարութիւն: Եւ հրեշտակն. ի չարեացն ազատեցաւ և մեծ փառաց հանդիպեցաւ. արդ ուրախ լեր զի քո վաստակ է, քո ջան է, զի զՔսի բարերարութիւն ցուցեր առ գերեալն. արդ պատրաստ լեր զի ի սակաւ աւուրսդ գան ընդ առաջ քո սուրբ հարքն և տանին յերկնաւոր հարսանիսն, և փառաւորեսցիս ընդ մամ սուրբս ի յարկս լուսեղէնս զոր պատրաստեաց սիրողաց իւրոց Քրիստոս մծ մեր, որ է օրհնեալ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՄՆԱՅՈՐԴՔ

յերկրորդ թարգմանութենէ

ԱՍԱՑ* հայրն Պիմէն. երիս գործս ճգանց առաւել
ունէր հայրն Պամբոյ, սովեալ մինչև ցերեկոյ զամենայն
աւուրս իւր, և լռութիւն չափ, և ձեռագործ անդադար:

Եւ ՍԵԻՆ վասն հօրն Պիմէնի՝ եթէ մինչ նստէին առ
նմա խօսել ծերքն և յիշէին ինչ զհօրէն Սիսոյի, ասէր
նա. թոյլ տուք յիշել զհայրն Սիսոյի, զի ոչ ստորագրի
գործ նորա՝ ի չափ պատմութեան լեզուի:

Եւ ՍԵԻՆ վասն հօրն Պամբոյի՝ եթէ որպէս փառաւո-
րեցան երեսքն Սովսէսի մինչ ետես զնձ, այնպէս երեսք
հօրն Պամբոյի պայծառացան իբրև զփայլակն յորժամ
նստէր յաթոռ՝ ի մէջ հարանցն խրատել զնոսա. և նոյն
չնորհաց հաղորդք էին հայրն Սիւլանէ և Սիսոյի արք
փայլակնատեսիլք:

Եւ ՍԵԻՆ մերձեցաւ ի մահ հայրն Սոմանոս, շուրջ կա-
ցին եղբարքն և ասէն. որպէս պարտ իցէ կեալ մեզ,
հայր: Եւ նա ասէ. ոչ յիշեմ երբեք թէ ասացի ձեզ
ումեք բան թէ արասցես զայս գործ, եթէ ոչ նախ եղի
՝ ի մտի զայս՝ եթէ ոչ բարկացայց, եթէ ոչ առնիցէ նա
զայս. և այսպէս կացի ես և դուք զամենայն ժամանակս
մեր խաղաղութք և անշփոթ. և դուք այնպէս առնիջիք՝
խաղաղութք կալով ընդ միմեանս և սիրով և հնազանդութք:

Եւ ՍԵԻՆ երբեմն հայրն Սիսոյի՝ ի լեառն հօրն Սնտո-
նի, և յամեաց սպասաւորն իւր գալ առ նա ամիսս տասն,

* Նոյն բան Դարձեալ յերկրորդ Թարգմանութեան. Ասէին զծերոյն՝ ե-
թէ զերեքին զայսոսիկ առաւել ուղղեաց քան զամենայն մարդ այժ-
մու աւուրցս, պահք խիստ, տքնութիւն զօրաւոր և ձեռագործ ան-
դադարելի:

և ոչ բնաւ ետես այլ մարդ, և ել խնդրել զնա: Ալ մինչ գնայր 'ի ճանապարհին, ետես այր մի որսորդ փառանացի յանապատ որ որսայր զայծս վայրի, և ասէ ծերն. ուստի ես և քանի ժամանակ ունիս յայս վայրի: Իսկ նա ասէ. հաւատա, հայր, զի երկոտասան ամիս է որ կամ աստ և ոչ տեսի զերեսս մարդոյ բաց 'ի քէն: Իբրեւ լուաւ զայս ծերն, դարձաւ և գնացեալ եմուտ 'ի սենեակ իւր և ասէ. սե Սիսոյի, կարծէիր թէ գործեցեր ինչ համբերութիւն, և ոչ միոյ որսորդի աշխարհականի չափ գործեցեր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

Եւ ընդ սա հայրն Սիսոյի մինչ մտէր 'ի խցի, միշտ փակէր զդուրս. և թէ ոք հարցանէր ինչ զհօրէն Պամբոյէ, նա ասէր. Պամբոյ մեծապէս մեծ էր 'ի գործս իւր:

ԼՆԱՅ հայրն Փետենթասիոս և հայրն Մորոս և Փսոյ
իոս՝ եթէ լուաք զբանս հօրն Պախոււմիոյ և յոյժ շա-
հեցաք, և յարոյց զմեզ 'ի նախանձ բարւոյ, զի խօսելն
նորա և լսելն գործ է կատարեալ. զի կարծելի էր ոմանց
եթէ զամենայն սուրբսն այնպէս ստեղծեալ էր անձ յո-
րովայնէ մարց սուրբք և անդառնալիք 'ի չարիս, նոյն-
պէս և զմեղաւորս պատահմամբ գոլ արդար կամ մե-
ղաւոր և ոչ կամաւ: ԼՆԼ ոչ այնպէս իցէ, այլ կամաւ մե-
րով իցէ լինել արդար կամ մեղաւոր. որպէս տեսեալ
եղև 'ի վերայ բազմաց 'ի սկզբանէ, նոյնպէս և 'ի վե-
րայ հօրն Պախոււմի յայտ է. զի որդի հեթանոս ծնո-
ղաց էր նա, և այնպէս յառաջեաց յանպաշտութի և 'ի
սրբութի, և զարդարեալ ամենայն առաքինութի. և աս-
տի յայտ է եթէ մեք և ամենեքեան յայ բարի ստեղ-
ծեալ եմք և վասն բարւոյ, և կամաւ մերով հետեւիմք
բարւոյ և չարի ըստ բանին տեսուն որ ասէ՝ եթէ եկայք
առ իս ամենայն աշխատեալք և ծանրաբեռինք և ես
հանգուցից զձեզ. առէք զլուծ իմ 'ի ձեզ: ԼՆԴ դիցուք
զկեանս մեր և զմահ յայսպիսի հարս, զի ուղիղ առաջ-
նորդեն մեզ 'ի ճանապարհն ան. և մի դիցուք պատճառս
մեղաց զանձ, յորմէ ամենայն բարութի և իսկապէս ո-
ղորմութի և գթութիւն և քաղցրութիւն պարգևի:

ԼՆԵԻՆ զայս հարբն վասն հօրն Սվրի՝ եթէ ոչ ել
բան սուտ բնաւ 'ի բերանոյ նորա. ոչ երդուաւ երբեք
և ոչ անէծ զոք յաշխարհի և ոչ բան ինչ խօսեցաւ ընդ
ումեք, բայց միայն 'ի կարեւոր ինչ բանից:

ԼՆԸ միայնակեաց ոմն 'ի Սկիտէ որ արածէր 'ի վայրի
իբրև անասուն ընդ գոմէշս, և աղօթէր առ անձ և ա-
սէր. տէր, ցոյց ինձ եթէ իւ իւրիք պակաս իցեմ: ԼՆԹ
առ նա ձայն որ ասէր. գնա յայս անուն վանս եղբարց,
և զոր հրամայեն քեզ արասցես: ԼՆԺ գնացեալ բնակե-
ցաւ անդ, և ոչ ինչ գիտէր սպասաւորութի սպասաւո-
րել եղբարցն: ԼՆԻ ասէին ոմանք. արասցես զայս ինչ,
յիմար դու: ԼՆԻ այլք ասէին. ասացես զայս ինչ, տիմար
և անուսումն: ԼՆԴ լլկէին զնա յոյժ: ԼՆԵ ձանձրացեալ
յոյժ աղօթեաց առ անձ և ասէ. տէր, ոչ գիտեմ սպա-
սաւորել մարդկան, արդ առաքեա զիս 'ի տեղի արօտոյ
իմոյ: ԼՆԶ առաքեաց զնա անձ 'ի տեղի իւր առաջին՝ ա-
րածել անդ իբրև անասուն ընդ գոմէշս յանապատի:

Եւ ոմն կրօնաւոր յանապատին Սկիտոյ ճգնաւոր յոյժ. բազում ամս խնդրեաց յայ և ասէ. տէր, յայտնեա ինձ եթէ հաճոյ եղէ քեզ: Եւ եհաս առ նա ձայն, որ ասէր նմա հրեշտակ տեառն՝ եթէ ոչ հասեր դեռ ևս ՚ի չափ պարտիզպանի ումեմն ՚ի քաղաքին: Իսկ ծերն զարմացեալ ասէ ՚ի մտի. գնացից ՚ի քաղաքն և տեսից զնա թէ զինչ է գործ նորա՝ որ վերագոյն է քան զայսքան ժամանակաց վիշտս և տառապանս և զճգնութիս իմ: Եւ յարուցեալ ծերն եկն ՚ի տեղին զոր ասաց նմա հրեշտակն, և եգիտ զայրն զի նստեալ էր ՚ի փողոցի վաճառել ըզբանջար իւր, և նստաւ ծերն առ նմա մինչև ցութ ժամ աւուրն: Իբրեւ պարապեաց այրն և յարեաւ գնալ, ասէ ցնա ծերն. կարող ես, եղբայր, հիւրընկալնուլ զիս յայսմ գիշերի ՚ի տան քո: Իսկ նա ցնծացաւ յոյժ և զուարճութիւն ընկալաւ: Եւ իբրեւ մտին ՚ի տունն, պատրաստեաց այրն հանգստարան և սեղան ծերոյն: Իսկ նա ասէ. արասէր, եղբայր, և պատմեա ինձ զքաղաքավարութիւն քո. զի ոչ ինչ ճաշակեցից մինչև պատմեսցես, զի վասն այսր իրի առաքեցայ ՚ի տեառնէ: Իսկ այրն ոչ ինչ կամեցաւ ասել: Եւ ծերն կայր և մնայր յաղաչանս և ասէր. պատմեա ինձ, զի ոչ է բարի ընդդէմ կալ բարւոյն: Յայն ժամ ասէ այրն ցծերն. ես, հայր, այր մեղաւոր եմ և աղքատ և ոչ ունիմ մասն ինչ բարւոյ. բայց ՚ի փոքր ինչ յօժարութիւն մտաց յերեկոյէ յերեկոյ ճաշակեմ զհաց իմ, և ՚ի գնոց աշխատութեց իմոց առնեմ զկերակուր իմ, և զայլն բաշխեմ չքաւորաց և կամ ՚ի հիւր կրօնաւորս ծախեմ զայն. և զտիւ և զգիշեր զայս խորհիմ ՚ի մտի՝ եթէ բոլոր այս քաղաք ժառանգելոց են զարքայութիւնն երկնից վասն արդարութե իւրեանց, և ես միայն իջանելոց եմ ՚ի դժոխս վասն մեղաց իմոց: Իբրեւ լուաւ զայս ծերն՝ ասէ. բարւոք իցէ այդ, այլ զիա՞րդ վերագոյն իցէ քան զվիշտս այսչափ ամաց իմոց: Իբրեւ զայս ասէին, լուաւ ծերն ձայն երգոց և թմբկաց և պարուց ՚ի դրացեաց նորին, և ասէ ծերն. եթէ ըստ այլ խորհիս կեալ, եղբայր, որպէս կարող ես լսել միշտ զայս ձայն լկտի և ոչ շփոթել մտաց քոց: Իսկ այրն. ճմարիտ ասեմ քեզ, հայր, ոչ երբէք դայթակղեալ եմ, և ոչ շփոթեալ յայսպիսի ձայնից երգոց: Իսկ ծերն. և զինչ համարիս զսոսա ՚ի մտի քում իբրեւ լսես: Իսկ նա ասէ.

աղօթս և երգս համարիմ զայս ես և զամենայն ձայն
կենդանեաց, և ՚ի զեղջ եկեալ արտասուեմ և գոհա-
նամ զայ : Իբրև լուաւ ծերն, զղջացաւ և ասէ. այս է
որ առաւել է քան զամենայն ճգունս իմ : Եւ ասէ. թո-
ղու թի արա ինձ, եղբայր, ես ոչ հասի յայդ չափ : Եւ
մեկնեցաւ անտի և գնաց ՚ի սովորականն իւր :

ՊԱՏՄԵՐ մեզ զայս ոմն ՚ի հարանցն՝ եթէ էին եր-
կու ընկերք վաճառականք ամմիեցիք, և շրջէին ՚ի միա-
սին և վաճառէին յօտար երկիրս. և էր մինն ընչաւէտ
անթիւ և միւսն չափաւոր, և էր մեծատանն այնորիկ
կին գեղեցիկ յոյժ և սրբասէր, որպէս և ցուցանեն բան-
քս որ զկնի : Բանգի մեռաւ այրն գեղեցիկ կնոջն այ-
նորիկ մեծատունն, և սիրեաց երկրորդն այն վաճառա-
կան որ էր ընկեր մեծատանն զգեղեցիկութի կնոջ ընկե-
րին և զխոհեմութիւն նորա և զընչաւէտութի, և կամէր
առնուլ զնա իւր կին. այլ պատկառէր ասել, գիտէր զի
երկիւղած էր և ոչ հաւանելոց էր նմա : Իսկ համեստ տի-
կինն զի իմաստուն էր՝ ծանեաւ զայն և ասէ ցնա. տէր
իմ Սիմէոն, զի այս էր անուն նորա, տեսանեմ զքեզ
զի շփոթեալ ես մտօք. արդ ասա ինձ զխորհուրդս քո,
և ես հանգուցից զմիտս քո : Իսկ նա նախ երկեաւ ա-
սել, և յետոյ խոստովանեալ ասէ. կամիմ, տիկին, լը-
ծակցել զքեզ և հետեւել կամաց և իմաստութե քո :
Եւ կինն. եթէ առնես զոր պատուիրեմ քեզ, ես լցից
զկամս քո : Եւ ասէ. զամենայն զոր հրամայես՝ առանց
յապաղելոյ արարից : Եւ կինն. գնա ՚ի վաճառ քո և
մի բնաւ ճաշակեսցես ինչ մինչև կոչեցից զքեզ, և տէր
՚ի միջի, զի և ես ոչ ճաշակեցից ինչ մինչև գայցես դու :
Եւ նա ուխտեաց երդմամբ առնել զայն. կարծէր յայնմ
աւուր կոչել զնա, զի ոչ եդ պայման հրաւիրելոյն : Եւ անց
ընդ մէջ օր մի և երկու և երիս և ոչ կոչեաց զնա, և նա
համբերէր վասն երդմանն և վասն տուփական սիրոյն. և
նոժ յաջողէր զհամբերութիւն, զի կամէր զկեալ նորա,
քանզի եղև յետոյ անօթ ընտրեալ նա : Եւ կոչեաց զնա
յաւուրն չորրորդի յորժամ վհատեալ և նուազեալ էր
՚ի սովոյն՝ մինչ ոտիւք գնալ ոչ կարէր, այլ ՚ի վերայ ե-
րկվարի բարձեալ տարան առ նա : Իսկ կինն եդ սեղան
լի խորտկօք, և պատրաստեաց մահիճս և անկողին յա-
ռաջ քան զմտանել Սիմէոն վաճառականին՝ որ գայր սո-

վացեալ: Իսկ իբրեւ եմուտ 'ի տունն այրն Սիմէոն, ասէ
ցնա կինն մեկուսի և 'ի ծածուկ. ահա եկ և տես զի պատ-
րաստեցի սեղան և անկողին: Եւ իբրեւ ետես Սիմէոնն
այր, ուրախ եղև յոյժ: Եւ ցնա կինն իմաստուն. ահա
սեղան և ահա մահիճն ըստ կամաց քոց, ուր կամիս զի
երթիցուք նախ: Եւ այրն. աղաչեմ զքեզ, կերակուր
տուր ինձ, զի ահա պակասի հոգի իմ, զի ոչ յիշեմ թէ
զինչ իցէ կին 'ի բազում սովոյ և 'ի պակասելոյ զօրու-
թեան իմոյ: Յայնժամ ասէ ցնա կինն. ահա մինչ սո-
վեցար, քան զսէր իմ և ամենայն կանանց զկերակուր
ախորժեցեր. արդ յորժամ այդպիսի խորհուրդք նեղեն
զքեզ, զայդպիսի դեղ կրէ 'ի քեզ, և ազատիս յամե-
նայն ախտակիր խորհրդոց մարմնոյ. և ճշմարիտ հաւա-
տա ինձ, զի զկնի վախճանի առն իմոյ ոչ քեզ և ոչ այլ
ումեք մարդոյ մերձաւոր լինիմ, այլ կացից յայրութիւն
հովանեաւն Վհի: Օ այս յատկութիս յետ սեղանոյն
յագեհալոյ ասաց՝ իբրեւ խրատելով զՍիմէոն վաճառա-
կանն 'ի հոգեւոր գիտութիւն իմաստուն և հոգեւոր տի-
կինն այն: Իսկ իբրեւ լուաւ զայս այրն այն, զղջացաւ յոյժ
տեսանելով զբարեպաշտութի կնոջն և զմծսիրութիւն
նորա, և վաճառեաց զինչս իւր և ետ աղքատաց և եղև
կրօնաւոր և բնակեաց 'ի վանս՝ որ էր յԱլպամիա, և եղև
հաճոյ աստուծոյ: Եւ այնպէս և կինն եմուտ 'ի կուսանաց
վանս, և ստացաւ կեանս սուրբ և պատուական, և գո-
հանայր զաստուծոյ:

Եւ յորժանս կրօնաւորք ուխտեցին ընդ միմեանս ստա-
նալ ճգնութիւնս խիստս, բայց հաւասար առնիցեն զոր
ինչ ճգնեսցին, և ոչ առաւել մի քան զմի գործեսցէ
զաշխատութիւն. և արարին այնպէս, և ունէին կեանս
հաճոյ նոյ և քաղաքավարութի ընտրեալս: Իսկ զիպե-
ցաւ միոյն հայր լինել հասարակաց վանաց, և միւսն մը-
նաց 'ի միայնակեցութիւն իւր և կատարեաց այնպէս զըն-
թացս իւր մինչև սքանչելիս մեծամեծս առնէր, քանզի
զդէս հալածէր, զհիւանդս բժշկէր և զգալոց գործս
մարգարէանայր: Իբրեւ ետես և լուաւ այն որ հայր էր
վանից՝ եթէ այսպիսի շնորհաց արժանի եղև ուխտադիր
եղբայրն իւր, զարմացեալ հիանայր թէ երկաքանչիւրքս
միապէս աշխատիմք և ոչ առաւել ինչ մի քան զմի, արդ
զիարդ նա սքանչելի և ես և ոչ մի ինչ: Յայնժամ հան-

դարտեաց երիս եօթնեակս և մեկնեցաւ 'ի մարդկանէ և աղաչէր զիւն 'ի խորոց սրտէ և ասէր . աղաչեմ ըզքեզ , տէր , յայտնեա ինձ թէ ընդէր ընկերն իմ սքանչելիս առնէ , և ես ոչ մի ինչ ստացայ այնպիսի : Յայնժամ երևեցաւ նմա հրեշտակ տեառն և ասէ . վասն այսորիկ եղև այն , զի նա վասն սիրոյն ւնայ նստի միայն համբերութիւն , և հառաչանօք և հեծութիւն անցուցանէ զժամանակս կենաց իւրոց , և ողբայ զտիւ և զգիշեր , և է միշտ քաղցեալ և ծարաւի 'ի սէրն ւնայ . իսկ դու 'ի բազում հոգս և 'ի շփոթս ես , և բազում ինչ մխիթարութիւն ունիս 'ի բազմաց . և այն ամենայն որ 'ի մարդկանէ 'ի քեզ գործի , բաւական է քեզ փառք և պատիւ և ոչ պիտոյ է այլ :

Եւ յիս վասն սկիտացւոց՝ եթէ ոչ գոյր 'ի նոսա ամբարհաւաճութիւն , վասն այսորիկ զի մի զմիւսն յաւելառաքինութիւն : Իսկ պահէին նոքա ոմանք զերկու աւուրբք , ոմանք զերեք և ոմանք զչորս . իսկ ոմանք 'ի շաբաթէ միանգամ ճաշակէին և ոմանք հաց բնաւ ոչ ուտէին և ոմանք գինի ոչ ըմպէին : Եւ զի համառօտ աւսացից՝ ամենեքեան զարդարեալ էին ամենայն առաքինութեամբ , և միապէս փառաւորէին զիւն :

Եւ յիս զի ուխտեցին առ միմեանս երբեմն երկու եղբարք համահարք՝ գնալ լինել կրօնաւորս : Եւ իբրեւելեալ բնակեցան 'ի միասին և ճգնեցան բարւոք առաքինացեալս , և ապա եղին 'ի մտի շինել սենեակս իւրաքանչիւրն առանձին հեռի 'ի միմեանց և բնակեսցեն միայն միայնակեացս , և այնպէս արարին . և զամս բազումս ոչ երբեք ելին 'ի սենեկացն և ոչ տեսին զմիմեանս : Իսկ պեցաւ միոյն հիւանդանալ , և ժողովեալ եղբարքն առնա տեսանել զնա , զի մերձ էր 'ի վախճանել : Եւ իբրեւնստէին շուրջ՝ պակասեալ նորա աւանդեաց զհոգին . և իբրեւ բազում ժամ էանց 'ի վերայ , դարձաւ անդրէն ոգի իւր , և հարցին ցնա հարքն և ասեն . զինչ տեսեր : Իսկ նա ասէ . տեսի զհրեշտակս ւնայ որ եկեալ տանէին զիս և զեղբայրն իմ և հանէին յերկինս , և դիպեցան մեզ յօդս բանակք դիւացն և կամեցան արգելուլ , և ոչ կարացին խափանել զելս մեր . և իբրեւ 'ի վեր անցաք զնոսա , սկսան գոչել՝ մեծ է համարձակութիւն սրբութե և համբերութե : Եւ զայս իբրեւ ասաց , առժամայն դար-

ձեալ ննջեաց։ Իբրեւ տեսին զայս հարքն, առաքեցին առ եղբայրն իւր ծանուցանել նմա զի եկեսցէ անդ։ Եւ իբրեւ գնացին որք առաքեցանն՝ գտին զի և նա փոխադրեալ էր յայնժամ. և զարմացան յոյժ և փառաւոր առնէին զնձ 'ի վերայ այսու եղելոյ սքանչելեաց։

ԻՍԱՂԱՔԻ ՈՒՄԵՄՆ ՎԱԽՃԱՆԵցաւ եպիսկոպոսն. և ժողովեալ արք կողմանցն այնոցիկ գնացին առաջի արհիեպիսկոպոսին և աղաչէին զնա, որպէս զի ձեռնադրեսցէ նոցա եպիսկոպոս փոխանակ փոխադրելոյն այնմիկ։ Եւ ցնոսա արհիեպիսկոպոսն. տուք ցիս զայր՝ որում վկայէք դուք եթէ ունի զօրութի հովուել իմաստութիւն զհօտն Վհի, և ձեռնադրեսցից ձեզ եպիսկոպոս։ Եւ նոքա ասեն. մեք ոչ զոք ունիմք, այլ դու տուր մեզ զոր հաւատացուցանէ քեզ հրեշտակ քո։ Եւ ցնոսա արհիեպիսկոպոսն. ամենեքեան դուք աստ էք։ Եւ նոքա ասեն. ոչ։ Եւ ցնոսա. գնացէք ժողովեցէք ամենեքեան և եկայք աստ, որպէս զի հասարակաց հարցմամբ և վրկայութիւն ընտրեսցուք զորս կացուսցուք եպիսկոպոս։ Եւ նոքա գնացեալ ժողովեցան ամենեքեան և եկին առ նա։ Եւ ցնոսա արհիեպիսկոպոսն. արդ ունիք զոք ընդ ձեզ վկայեալ յամենեցունց, որպէս զի ձեռնադրեսցից ձեզ։ Եւ նոքա ասեն. ոչ ունիմք մեք այնպիսի զոք, այլ զոր տայ մեզ հրեշտակ քո, նա եղիցի մեզ եպիսկոպոս։ Եւ արձեալ ասէ արհիեպիսկոպոսն. արդ ամենեքեան էք աստ։ Եւ նոքա ասեն. մի ոք 'ի փոքունց յօթեւանս նստեալ պահէ զյաւանակ մեր, և այլ ամենեքեան աստ եմք։ Եւ արհիեպիսկոպոսն. արդ հնազանդիք զոր ինչ ասեմ ձեզ։ Եւ նոքա ասեն. այո հաւանիմք յօժարութեամբ։ Եւ յայնժամ կոչել հրամայեաց զայն որ զյաւանակն պահէր. և իբրեւ եկն, ձեռնադրեաց զնա եպիսկոպոս և ետ ցնոսա. իսկ նոքա ընկալեալ խնդութիւն և մեծաւ պատուով՝ գնացին 'ի տեղիս իւրեանց, որպէս և ընկալան պատուել զնա որպէս զսուրբն նայ։ Եւ եղև երբեմն երաշտութի սաստիկ յերկրին յայն, և աղաչեաց զնձ եպիսկոպոսն այն վասն երաշտին այնորիկ։ Եւ ցնա նձ. գնացեալ կացցես ուխտիւ քո 'ի դուռն քաղաքիդ, և ոք նախ մտցէ 'ի քաղաքդ՝ զնա կալցես զի աղօթեսցէ առ իս, և տաց ձեզ անձրև։ Եւ ընդ լսել բանին վաղվաղակի գնաց ուխտիւն և նստաւ 'ի դուռն քաղաքին։

Եւ ահա գայր կրօնաւոր մի սե հնդիկ աղքատ և բարձեալ փայտ ուսողն բերէր վաճառել 'ի քաղաքն: Եւ յարուցեալ փութապէս եպիսկոպոսն կալաւ զնա և 'ի բաց եդ յուսոց նորա զփայտին բեռն: Եւ ցնա եպիսկոպոսն. ով որդեակ դու, հրամայեալ է քեզ յայ մի կալ հակառակ ընդդէմ, այլ աղօթել և աղաչել զտէր, զի տացէ անձրև յերկիր, զի կորեալ ամենայն պտուղ նորա: Եւ նա թէպէտ ոչ կամէր, պատկառեալ ամենայն խոնարհութեն իւր՝ ոչ եկաց հակառակ հրամանացն. այլ իբրև սկսաւ աղօթել, բացեալ եղեն սահանք երկնից և եկն անձրև սաստիկ՝ մինչև ողողէր զդաշտս. և ապա աղօթեալ դադարեցոյց զանձրևն, զի մի հեղեղեսցէ զերկիր: Եւ առեալ զծերն եպիսկոպոսն աղաչէր զնա և ասէր. արա սէր վասն տեառն, և պատմեա ինձ զկենցաղավարութի քո առ 'ի յօգուտ բազմաց, միթէ նախանձեսցին գործոց քոց բազումք: Եւ ցնա ծերն. թողութիւն չնորհեա ինձ, տէր, ահա որպէս տեսանես ելանեմ օր ըստ օրէ և բառնամ զայս սակաւ փայտ, և բերեալ աստ վաճառեմ, և առնում 'ի գնէ նորա զպէտս իմ միայն, և յերեկոյին գնամ յեկեղեցին և կամ անդ և սգամ 'ի գիշերի զմեղս իմ. իսկ եթէ լինիցի ձմեռն աւուրս ինչ և ոչ կարացից բերել փայտ՝ ոչ ինչ ճաշակեմ յաւուրսն յայնսիկ զայլոյ ինչ, և է արդեօք այսպէս կեանք իմ քառասուն և եօթն ամ: Եւ լուեալ զայս եպիսկոպոսն և ուխտն՝ շահեցան և փառս մատուցին աս:

Եւ ԵՍԶԻՐ զամ ռմն 'ի ծերոցն, զի ցուցցէ նմա թէ յորում չափու հասեալ իցէ: Եւ ասէ ցնա տէր. է եղբայր ռմն յայս անուն վանս, նա վերագոյն քան զքեզ իցէ: Եւ յարուցեալ ծերն գնաց 'ի վանսն յայն: Իբրև լուան զգալուստ ծերոյն անդ, ընդ առաջ ելին նմա հայրն և ամենայն եղբարքն, զի էր մեծանուն և հռչակելի յոյժ ծերն: Եւ ծերն ցհայրն. կամիմ զամենայն եղբարսն տեսանել և ողջունել: Եւ հրամայեաց հայրն, և ժողովեցան ամենայն եղբարքն, և ոչ եկն այն եղբայր զոր խորհէր ծերն: Եւ ծերն. է դք այլ եղբայր որ ոչ է աստ: Եւ ցնա. է մի ռմն այլ, այլ յիմար և կատաղի է նա, և է արտաքոյ և սրբէ զպահէզս 'ի փշոց և 'ի խոտոյ: Եւ ծերն. կոչեցէք և զնա. և կոչեցին: Եւ իբրև ետես զնա ծերն զի գայր, յարեալ և գնաց ընդ առաջ և համ

բուրեաց զնա, և առեալ զնա մեկուսի ասէ. պատմեա ինձ, որդեակ, զգործս քո հրամանաւ տեառն վասն որոյ իսկ եկեալ եմ ես: Իսկ նա ասէ. ես, ով հայր, մարդ մեղաւոր և յիմար եմ և ոչ ինչ ունիմ ասել քեզ: Իսկ ծերն բռնադատեաց զնա երդմամբ: Յայնժամ ասէ. մի ինչ է զոր առնեմ. քանզի զեզն պատնիշոյ 'ի սենեակ իմ արգիլէ միշտ հայրն, և յամենայն աւուր ուտէ զսիրայ իմ զոր աշխատեալ գործեմ. և արդ երեսուն ամբ են յորմէհետէ համբերեմ այսմ, և ոչ երբեք ել բան չար 'ի բերանոյ իմոյ կամ խորհուրդ բարկութե 'ի մտաց իմոց զհօրէն իմմէ, և ոչ երբեք գանեցի զեզն կամ ձանձրացայ, այլ երկայնմտութե դարձեալ հիւսեմ զապականեալն սիրայ և գոհանամ զայ: Իբրեւ լուաւ զայս ծերն, զարմացաւ յոյժ, զի այսչափ համբերութի վկայեաց գոլ 'ի նմա, որ ունի զամենայն առաքինութիւնս:

Այս 'ի հարանցն նստէր 'ի սենեկի իւրում, և մտեալ 'ի ներքոյ մահճաց ծերոյն դեն և ընթեռնոյր զթուոց գիրք. իսկ ծերն լուեաց: Եւ ձանձրացեալ դեն՝ եղև 'ի կերպս աղքատի և եկաց ընդդէմ պատուհանի ծերոյն, և էր նա կաղ և ունէր 'ի ձեռին իւրում գաւազան և մախաղ: Իսկ ցնա ծերն. գիտե՞ս դու թէ զինչ ընթեռնուիր: Պատասխանի ետ դեն. այո գիտեմ, զհին օրէնս ընթեռնուի: Իսկ ծերն. և նոր շնորհաց ինչ ո՞չ գիտես: Իբրեւ լուաւ դեն զանուն նորոյ շնորհացն, կորեաւ և անյայտ եղև:

ՊԱՏՄԵՑԻՆ մեզ ոմանք վասն եպիսկոպոսի ումեմն եթէ գնաց նա երբեմն յաւուր կիրակէի 'ի գիւղ մի, և ասէ ցընկերս իւր. կոչեցէք զերէց գեղոյս այսորիկ, զի եկեալ մատուցէ պատարագ մարմնոյն Վրիստոսի: Եւ գտեալ զքահանայն բերին առ նա, և էր գեղջուկ յոյժ և անբիծ և ուղիղ մտօք: Իսկ ցնա եպիսկոպոսն. մատուցես մեզ այսօր զխորհուրդն Վշի: Եւ նա առժամայն հետեւեցաւ առնել զպատարագն: Եւ ետես եպիսկոպոսն զքահանայն զի իբրեւ եկաց առ սուրբ սեղանն, եղև նա բոլորովիմբ իբրեւ զհօւր և կայր 'ի մէջ հրոյն և ոչ բոցակիզէր: Եւ իբրեւ կատարեաց զանարիւն խորհուրդըն քահանայն, առեալ զնա մեկուսի եպիսկոպոսն եմուտ 'ի սարկաւազանոցն և ասէ ցնա. օրհնեա զիս, արժանի ծառայ ցայ: Իսկ նա ասէ. դու օրհնեա զիս, զի քո

է իշխանութի օրհնել զիս օրհնողիդ իմոյ : Եւ եպիսկոպոսն . ոչ կարեմ ես օրհնել զմարդ՝ որ է հօւր և կացցէ 'ի հօւր 'ի ժամ ընծայիցն . զի վատթարն 'ի լուէ անտի օրհնեսցի զրեալ է : Եւ քահանայն ցեպիսկոպոսն հեղաբար . թողութի արա , տէր , և է՞ հնար քահանայի որպէս թէ ընծայեսցէ զմարմին և զարիւն Վսի , և ոչ 'ի հօւր իծային կացցէ : () այս իբրև լուաւ եպիսկոպոսն , զարմացաւ ընդ սրբութի և ուղղութի նորա :

Եւ ծերն . ոչ ինչ պարտ է հոգալ ունել ինչ , այլ միայն զերկիւղն նոյ . զի որչափ և հոգասցէ որ վասն պիտոյից մարմնոյ , ոչ ինչ շահեսցի 'ի նմանէ :

Եւ ծերն . զոր օրինակ հօւր կիզէ զփայտ , այնպէս պարտ է գործ կրօնաւորի ստանալ որ ծախեսցէ զախտս 'ի մտաց նորա :

() Եւ ոմն բնակէր 'ի սենեակս , և ունէր կանոն այսպիսի . չորս ժամս 'ի գիշերի ննջէր , չորս ժամս աղօթէր , չորս ժամս գործէր և աղօթէր բերանով . իսկ յաւուրն գործէր վեց ժամս , և զերիս ժամս ընթեռնոյր գիրս , և զկնի ինն ժամու առնոյր կերակուր . այսպէս կատարեաց զամ աւուրս իւր , և միշտ փառաւորէր զամ :

() Եւ ոմն հոգետես ունէր աշակերտ և բնակեցուցեալ էր զնա բացագոյն յինքենէ իբրև երիս մղոնաւ , որում պատուէր տուեալ էր գիտել և ճանաչել զխաբէութի և զբազմադիմի խարդախութիւնն սատանայի , որպէս և տեսեալ և ուսեալ էր 'ի ծերոյն զամենայն եղանակ խորամանկութե չարին : Իսկ յաւուր միում եղեալ սատանայ 'ի կերպարանս եպիսկոպոսի և եկն առ աշակերտ ծերոյն և նստաւ յանդիման նորա բացագոյն 'ի նմանէ իբրև աշխատեալ 'ի ճանապարհէն : Իսկ եղբայրն իբրև ետես , ոչ ծանեաւ եթէ երևմունք չարին է . այլ ընթացաւ ընդ առաջ նորա և երկիր եպագ նմա որպէս եպիսկոպոսի : Եւ ասէ սատանայ . եղբայր և որդի , ողջամբ տեսի զքեզ . այլ արա սէր և ընկալ զիս , զի վշտացայ 'ի քաղաքէ և յամբոխմանէ նորա և յանուր ժողովրդենէն , որք սատանայի առաւել անսան քան նոյ . և փախեայ 'ի նոցանէ և եկի բնակել յանապատի հանդարտութե , որում ցանկացեալ էի 'ի մանկութի իմմէ . բայց և զայս խնդրեմ 'ի քէն , զի մի որ գիտասցէ զինէն , և մի և հայրն քո ծերն մեծ , զի մի իմացեալ քա-

զաքացիքն եկեսցեն թախանձել զիս : Ալ եղբայրն հա-
 ւատաց չարին իբրեւ եպիսկոպոսի , և արար զամենայն
 կամն նորա . քանզի շինեաց նմա բնակութի 'ի քարայրի
 անդ մերձ իւր , և յաւուրն մի անգամ տեսանէր զեպիս-
 կոպոսն , և լսէր 'ի նմանէ խրատ խառն թուլութի . և
 շփոթմամբ և բարկութի լցեալ եղև եղբայրն և ոչ ի-
 մանայր , քանզի փակեցաւ 'ի նմանէ զիտութին , զի ա-
 ռանց հօրն հրամանի էր . և այսպէս ամենայն ինքնա-
 կամ յօժարութիւն չար է մանկանց և երիտասարդաց :
 Ալ յայտնեաց ան զայս ծերոյն մեծի , և նա աղօթեաց
 խնդրուածովք վասն փրկութեւ եղբօրն , զի մի կորիցէ
 իսպառ : Իսկ եպիսկոպոսն , որ էր սատանայն , ոչ կարաց
 ծածկել զխորամանկութին իւր , այլ ասէ ցեղբայրն . որ-
 գեակ , ոյր է փայտատս այս : Ալ ասէ եղբայրն . հօրն
 իմոյ է , տէր : Եւ եպիսկոպոսն . տես , որգեակ , զսէր
 հօրն քո , զի ոչ արար զքեզ արժանի միոյ փայտատի ,
 վասն որոյ ոչ ասացեր թէ իմ է : Եւ եղբայրն . նորայն
 իմ է , տէր , և ոչ ինչ է որ ոչ կամի նա ինձ : Եւ ե-
 պիսկոպոսն . ոչ այդպէս , որգեակ , այլ թէ կամիս զի-
 տել զճշգրիտ մտածութի հօրն քում , դու երթեալ առ
 նա ասա իշխանաբար ' եթէ փայտատն այն իմ է և ոչ
 քո , և փորձեա այնու զճշմարտութի նորա որ ընդ քեզ :
 Ալ ոչ իմացաւ չարն թէ այնու յանդիմանելոց էր խար-
 դախութին իւր : Իսկ եղբայրն դարձեալ ոչ ծանեալ զե-
 պիսկոպոսին զխռովութե խրատն ափշեալն տգիտութի ,
 այլ շփոթեալ խռովեցաւ յոգի իւր զայրացմամբ ընդ-
 դէմ անատես ծերոյն : Ալ 'ի գիշերին յայն պղտորումն
 ունէր զմիտս նորա , և ոչ այնու իմացաւ . այլ 'ի վաղիւն
 երթեալ առ ծերն իւր շփոթմամբ զերկրպագութիւնն
 ետ և ասէ . եկի , հայր , զի գիտասցես և ծանիցես թէ
 իմ է փայտատն այն և ոչ քո , և ոչ այլ տացից զնա քեզ :
 Եւ սուրբ ծերունին . այո , որգեակ , քո է և ոչ իմ , և
 ոչ միայն այն , այլ ամենայն որ ինչ գտցի առ իս ' առեալ
 տարցես ընդ քեզ , և մի այլ առ իս բերցես , զի և ես
 քո եմ հնազանդեալ ընդ իշխանութեամբ քո : Եւ եալ
 զայս մոլորեալ եղբայրն զարթեալ աղօթիւք սրբոյ ծե-
 րոյն , և ասաչաւեալ անկաւ առ ոտս հօրն իւրոյ և ասէ .
 թողութի արասցես ինձ մոլորելոյս , զի ոչ գիտեմ զինչ
 խօսեցայ : Եւ սուրբ ծերն . օրհնեալ է տէր ան , զի ետ

ինձ դարձեալ զորդեակն իմ զմոլորեալ: Այլ ասէ ցեղ-
բայրն. ով որդեակ, միթէ եպիսկոպոս տեսեր և առ-
քեզ պահեցեր, որ այդպէս խօսեցար: Այլ ասէ եղբայրն.
այո, հայր, եպիսկոպոս տեսի և ունիմ առ իս առանց
հրամանաց քոց, վասն որոյ այս մոլորութի պատահեաց
ինձ: Այլ ցնա ծերն. ով որդեակ, որքան աշխատ եղէ
ուսուցանելով քեզ զամենայն խարդախութի չարին, և
դու ոչ ծանեար. արդ ոչ էր բաւական քեզ այն առ ի
ճանաչել զչարն սատանայ զի ոչ ետ քեզ ողջոյն. վասն
այնորիկ ոչ եկն առ քեզ, այլ նստաւ անդէն զի դու եր-
թիցես առ նա, և նա ինքն է սատանայ. և ոչ ի խրա-
տու նորա ծանեար զոր ելից զքեզ շփոթմամբ: Աբրեւ ե-
տես եղբայրն զի մի ըստ միով պատմեաց զեղեալն, և
զի գիտէր զհոգետեսութի հօրն իւրոյ, գոչեաց առ հայ-
րն իւր անկեալ առաջի նորա ասելով. ողորմեա մոլո-
րելոյս և աղօթեա առ տէր նձ, զի մի անկայց ի փոր-
ձութիւն նենգաւորին այլ: Անդի մինչև պատմեաց
հայրն, ոչ գիտէր եղբայրն եթէ եպիսկոպոսն այն սա-
տանայ է: Այլ աղօթեալ հօրն գնացին ի միասին մինչև
ի խրճիթ եղբօրն, և ի յայրին և ոչ գտին զեպիսկո-
պոս երևեալն զայն. քանզի յայտնի եղև նենգութիւն
նորա և հալածեցաւ ի սահմանաց անտի աղօթիւք սրբ-
բոյ ծերոյն, և փրկեցաւ եղբայրն և զգաստացեալ եղև:

ԵՆՈՂԱԵԱԼ, ի միասին միայնակեացք սուրբ լերինն՝
սուրբք և իմաստունք և հոգեւորք՝ թուով երկոտասանք,
և բանք խօսեցան ընդ միմեանս վասն առաքինութեց ե-
ղելոց ի սկզբանէ ի սուրբս. և թէ զոր ճգնութիւն որ
ի նոցանէ ստացեալ էր, և որպիսի կատարէր զաւուրս
իւր ի խցի իւրում:

Առաջինն և աւագն որ ի նոսա՝ ասէ. ես, եղբարք,
յորմէ հետէ սկսայ հանդարտել ի խցի, բոլորովիմք խա-
չեցի զմարմին իմ մեկնեալ յամենայն արտաքին գոր-
ծոց, և ի մտի ունիմ միշտ զբանս գրոց որ ասէ՝ եթէ
խղեսցուք զկապանս նոցա և ընկեսցուք ի մէջ զլուծ
նոցա: Այլ շինեցի սրարիսպ ամուր՝ ի մէջ հոգւոյ և մարմ-
նոյ իմոյ գործոց և ասացի ի մտի՝ եթէ զոր օրինակ ոչ
տեսանեն զմիմեանս որք պարսպին ներքոյ և արտաքոյ
իցեն, նոյնպէս և դու միտք՝ մի բնաւ տեսցես զարտաքին
գործս մարմնոյ, այլ ի քեզ միայն նայեաց և մնա ելից

քոց և դատաստանին նոյ : Իսկ զչար խորհուրդս այսպէս տեսանեմ իբրեւ զօձս և զծնունդս իժից . և մինչ զգամ զնոսա եկեալ 'ի միտս իմ, բարկութիւն չորացուցանեմ զնոսա . և ոչ երբէք դադարիմ 'ի բարկանալոյ մարմնոյ և մտաց, զի մի գործեսցեն զանապատշաճսն :

Երրորդն ասէ . ես յորմէհետէ հրաժարեցի յաշխարհէ, ասեմ ցանձն իմ. այսօր նորոգ ծնար վերստին, այսօր սկսար աստ բնակել և պանդխտիլ . արդ այսպէս բնակեա աստ իբր օտար՝ իբր թէ վաղիւ գնալոց ես աստի՝ թողեալ զտեղի քո, զայս խորհեաց 'ի տուէ և 'ի գիշերի :

Երրորդն ասէ . ես յառաւօտէ ելանեմ մտօք առ տէր իմ և երկիր պաղանեմ նմա, և անկեալ առաջի նորա խոստովանիմ նմա զյանցանս իմ, և այսպէս իջանեմ 'ի վայր և երկիր պաղանեմ հրեշտակաց նորա և խնդրեմ 'ի նոցանէ, որպէս զի աղաչեսցեն զտէր վասն իմ և վասն նմա ստեղծուածոց իւրոց : Եւ ապա իջանեմ յանդունդրս և դիտեմ զտանջանս որ 'ի նմա . յիշեմ և զանցս հրէիցն և զկոծս նոցա մինչ գերէին զնոսա բաբելացիքն, նոյնպէս և ես առնեմ. անցանեմ մտօք ընդ ամենայն տանջանս որ 'ի դժոխս են, և տեսանեմ զամենայն անդամս իմ դատապարտեալ 'ի տանջանս, և այնպէս լամ ընդ լացողսն 'ի տուէ և 'ի գիշերի :

Չորրորդն ասէ . ես այսպէս կամ մտօք միշտ՝ իբր թէ նստիմ 'ի լեառն ձիթենեաց ընդ տեառն և ընդ սրբոց առաքելոցն և ասեմ ցանձն իմ. յայսմհետէ մի բնաւ ինչ խորհեսցիս մարմնաւոր, այլ ընդ սոսա կացցես զօրհանապազ և խնդրեսցես ընդ դոսա և նախանձեաց կենաց սոցա . և որպէս Մարիամ նստաւ առ ոտսն տեառն և լսէր զբանս նորա մինչ ասէր՝ սուրբք եղերուք զի ես սուրբ եմ, և եղերուք գթածք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր գթած է, և ուսարուք յինէն զի հեղ եմ և խոնարհ սրտիւ, և գտանիցէք հանգիստ անձանց ձերոց . և այսպէս կատարեմ զկեանս իմ :

Հինգերորդն ասէ . ես տեսանեմ մտօք յամենայն ժամ զհրեշտակս զի ելանեն և իջանեն կոչել և տանել զհոգի իմ, և միշտ մնամ վախճանի իմոյ և ասեմ միշտ՝ պատրաստ է սիրտ իմ առ քեզ, նա՛մ, պատրաստ է սիրտ իմ :

Վեցերորդն ասէ . ես նստեալ զտիւ և զգիշեր և զայս

խորհիմ ՚ի մտի իմում, թէ զայս լուայց ՚ի տեսանէ՝ եւ թէ դուք աշխատեցայք վասն իմ, եւ ես հանդուցից ըզնեզ. եւ զայս՝ թէ ճգնեսցուք սակաւ մի, ես ցուցից ձեզ զփրկութի իմ. եւ զայս, եթէ որդի իմ էք դուք, որպէս ՚ի հօրէ պատկառեցարուք յինէն. եւ թէ եղբարք իմ էք դուք, պատուեցէք զիս իբրեւ զբաղումս համբերեալ վասն ձեր. եւ եթէ ոչխարք էք իմ, լուարուք զձայն հովուին ձերում. եւ թէ ծառայք՝ երկերուք ՚ի հարկանելոյ եւ հետեւեալիք ինձ:

Եւ թներորդն ասէ. ես զերեքին զայսոսիկ հանապազ խորհիմ եւ անդադար խրատեմ զանձն իմ ունել զսոսա, այսինքն են հաւատ, յոյս, սէր. որպէս զի յուսով խնդացից, եւ ՚ի հաւատոյ հաստատեցայց, եւ ՚ի սիրոյ ոչ երբէք տրտմեցուցից զոք բնաւ յաւուրս իմ:

Եւ թերորդն ասէ. ես տեսանեմ մտօք միշտ զդուս թուցեալ եւ խնդրիցէ թէ զո՞ կլանիցէ. եւ ուր եւ շրջինա, տեսանեմ ես ներքին տեսարանօք եւ աղաչեմ զ՚Ին զի ընդունայն արասցէ զհնարս նորա, զի մի ումեք կարասցէ յաղթել երկիւղածացն ւոյ եւ մի գայթակղել զոք:

Եւ յններորդն ասէ. ես միշտ տեսանեմ մտօք զիմանալի զօրսն եւ զտէրն փառաց զի կայ ՚ի միջի նոցա եւ առաւել փայլէ պայծառութիւն, եւ ՚ի ձանձրանալ իմում առաքեմ զմիտս իմ յերկինս եւ տեսանեմ զսքանչելի գեղեցկութիւն հրեշտակացն, եւ լեմ զանլուելի երգս նոցա զոր անդադար մատուցանեն ւոյ, եւ լուեալ զձայն նոցա ցրնծայ եւ քաղցրանայ հոգի իմ, եւ յիշեմ յայնմանէ զբանս գրոց որ ասէ՝ եթէ երկինք պատմեն զփառս ւոյ. եւ զերկրաւորս զամենայն հող եւ մոխիր համարիմ:

Տասներորդն ասէ. ես միշտ տեսանեմ զհրեշտակն որ պահապան իմ իցէ, զի կայ մերձ իմ եւ պահէ զիս, եւ յիշեմ զբանս գրոց որ ասէ՝ թէ յառաջագոյն տեսանէի զտէր զի կայր ընդ աջմէ իմմէ զի մի սասանեցայց. եւ երկուցեալ ՚ի նմանէ պահեմ սուրբ զանձն իմ, զի տեսանէ նա զձանապարհս իմ, եւ տեսանեմ զի ելանէ նա առաջի ւոյ յամենայն աւուր պատմել զգործս իմ:

Եւ տասներորդն ասէ. ես խորհիմ ՚ի տուէ եւ ՚ի գիշերի թէ զինչ իցեն առաքինութիւնք, որպիսիք են պահք, սրբութիւնք, սէր, երկայնամտութիւնք. եւ քրննեմ զայն յօրս ՚ի սոցանէ պակասիցեմ, եւ ասեմ ցանձն

իմ՝ ուր իցեն արդեօք սնուցանողքն քո, մի՛ ձանձրասցիս, մի՛ երկնափցիս, ահա ունիս զսոսա մերձ առ քեզ. զոր կամիս առաքինութի՛ն՝ գործեա զնոսա, և յոյժ գովեն զքեզ առ անձ և վկայեն քեզ եթէ գտանիցեն առ քեզ հանգիստ:

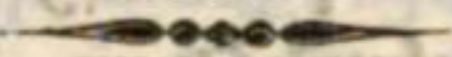
Արկոտասաներորդն ասէ. դուք, ով հարք և եղբարք, թեք երկնաւորք ունիք և քաղաքավարութի՛ն երկնաւոր ստացեալ էք. և ոչ են զարմանք զոր ինչ և ասէք, զի տեսանեմ զձեզ բարձրացեալ յերկրաւոր գործոց յերկինս, զի վերագոյն զօրութեան բարձրացեալ էք յերկրէ և օտարացեալ էք ՚ի մարմնաւոր գործոց. և ես ոչ գիտեմ թէ զինչ ասացից զձէնջ և կամ զինչ կոչեցից ըզձեզ: Այլ ես զինչ գործեցից եղկելիս, որ ոչ ունիմ խորհուրդ ինչ պատմելոյ արժանի, նա և ոչ կենաց այսու արժանի իսկ իցեմ. որ ոչ ինչ տեսանեմ իմ, այլ բազմութիւն մեղաց. և ուր և նայիմ մտօք, տեսանեմ զնոսա իբրեւ զբեռինս եղեալ առաջի իմ. վասն այսորիկ ՚ի ներքինս դժոխոց խորհիմ դատել զհոգի իմ և ասեմ, թէ յետ սակաւ միոյ և ես անդ դատապարտելոց եմ. և տեսանեմ միշտ զոր անդէն կոծումն և արտասուս անդադարս և լաց անմխիթար, և տեսանեմ զկրճումն ատամանց և զդողմունս անհանդուրժելիս. և վասն այսորիկ անկանիմ միշտ առաջի անձ ՚ի խորգ և ՚ի մոխիր, և ամենայն խոնարհութեւ և զղջմամբ, զի գուցէ ողորմեալ՝ ոչ առաքեսցէ անդ զիս: () Ի տեսանեմ անդ ծով հրեղէն սաստկապէս եռացեալ, որոց ալիք բոցոյն հասանեն մինչև յերկինս, տեսանեմ և ՚ի հուրն այն արկեալ անթիւ բազմութի՛ն մարդկան, և անողորմ հրեշտակք հրեղէնք կան ՚ի վերայ նոցա, որք վառեալ այրին միշտ և ոչ մեռանին, որոց միապէս ելանէ ձայն վայոյ և կոծոյ, որք իբրեւ զխուլ կիզին և ոչ բոցակիզին. և տեսանեմ զքաղցրութիւն և ողորմութիւնն անձ յայնժամ յետ դարձեալ և պակասեալ իցէ ՚ի նոցանէ: Այլ զայս ամենայն միշտ զմտաւ ածեմ, և ողբամ զամենայն աղգս մարդկան, և զարմանամ թէ որպէս իշխեն նայել յերկինս կամ ասել բան ինչ մարմնական, որովհետեւ այսպիսի անցս և ահ և դողումն կայ առաջի նոցա յեւ իւրեանց աստեացս: () Այս ամենայն իբրեւ մտախորհ լինիմ ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի և անարժան համարիմ զանձն իմ

Երկնի և երկրի, և որչափ հնար է կատարել՝ կատարեմ
 զբանս զրոց որ ասէ՝ Եղեն ինձ արտասուք իմ կերակուր
 'ի տուէ և 'ի գիշերի: Եւ յառաջիկ էն իմաստնոցն այնոցիկ
 հոգևոր առաքինութիւնք և խորհուրդք և այս բանք քա-
 ղաքավարութեանոցա: Եւսկ մեք արժանի յիշատակինո-
 ցա ստասցուք կեանս, որպէս զի հաճոյք տեառն Հոսի
 Վսի երևեսցուք:

ԽՐԱՏՔ

Ս Ո Ւ Ր Ք Հ Ա Ր Ա Ն Ց Ն

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԵՍՏՈՒԹԵԱՆ ՍԿՍՆԱԿԱՅ

ԵՒ ՅԱՂԱԳՍ ԿԱՄԵՑՈՂԱՅՆ ԲՆԱԿԵԼ Ի ՀԱՒԱՍԱՐ
ԿԵՆՅԱՂՈՒՄՍ ՍԻՆԱՄՏԱՅ ԵՒ ՅԱՂԱԳՍ ՄԵՆԱՒՈՐԱՅ

ՍԵՐԵՊԻՈՆԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ԹՄՈՒԱՑԻՈՅ *

ՈՁ կամիմ զձեզ անդիտանալ, եղբարք, զի ՚ի սկըզբանն յորժամ արար անձ զմարդն՝ եթող զնա ՚ի դրախտին՝ ամբողջ ունելով զգայութիւնն ՚ի բնականումն. և իբրեւ լուաւ պատրուիւն, նա յայնժամ ընկեցաւ ՚ի փառաց իւրոց: Իսկ տէրն մեր Հիսուս արար ողորմութիւնդ ազգս մարդկան, վասն բազում իւրոյ դորովոյն եղեալ մարմին՝ առնելով կատարեալ մարդ ըստ ամենայնի առանց մեղաց, մինչ փոխեցէ զոչ ըստ բնութենն ՚ի բնականն ՚ի ձեռն սրբոյ իւրոյ մարմնոյն, և դարձուցէ զամենեւեան զհետեւացեալսն հետոց նորա և պատուիրանաց նորա, մինչ զի կարասցուք յաղթել հանողին զմեզ ՚ի փառացն մերոց, ցուցանելով մեզ սուրբ բարեպաշտութիւն և օրէնս յստակս, իբր զի կացցէ մարդ ՚ի բնականումն յորում արար զնա անձ:

Իւրդ որ ոք կամիցի գալ յիսկզբանէ բնականն, ՚ի բաց խզեցէ զկամս ըստ մարմնոյ: Եւ իտք իւր է ցանկութիւն, և առանց ցանկութեւն և ոչ սիրելութիւն առ անձ. սակս

* Չ-բեռնի հապոսածքս ըստ մերոց համարի որ զնի նոյն Յաղագս առաջինումն վերնագրեալ Սերեպիոնի Բեռնացւոյ, ՚ի հապեւագրանի հարց զին ան, Բեպեպ և յեպինգտ յընդհանուր 385-387 հօրն Եսայեայ յալ բնագրէն հապընաբիւր արարեալ էն: Ընծայեալ էն հանդերձ այլովէ երկու

այսորիկ կոչեցաւ Ղանիէլ այր ցանկութեց : Իսկ փոխեաց թշնամին զցանկութին զառ 'ի յնձ' ցանկութիւն զարուծեալ առ 'ի ցանկալ զցանկութի անարգութեան : Եւ իտք իւր է նախանձ ըստ բնութե, և առանց նախանձու յնձ և ոչ յառաջահատութի, որպէս և գրեալ է յառաքելութեմն՝ եթէ նախանձեցուցէք զշնորհս գեղեցիկս . և փոխեցաւ նախանձն որ յնձ 'ի նախանձ չարութեան, նախանձելով ընդ միմեանս և խանտալով ընդ միմեանս և ատելով զմիմեանս : Եւ իտք իւր է ցասումն ըստ բնութե, և առանց ցասման և ոչ չարութի 'ի վերայ ախտից՝ եթէ ոչ զայրասցի 'ի վերայ մտածութեցն, որպէս Փենեհէզն որդի Լղիազարու յորժամ զայրացաւն՝ փողոտեաց զայրն և զկիւնն, և արգել զբարկութի տեառն 'ի ժողովրդէնէն : Իսկ դարձոյց զմեզ թշնամին յոչ ըստ բնութե բարկութին՝ հակառակելով ընդ միմեանս և ատելով զմիմեանս . վասն ամենայն ասպականացելոցն և ասպականացու անձին՝ նուաստացաք ախտիւքն : Եւ իտք իւր է ատելութիւն ըստ բնութեանն . և որպէս եգիտ զնա Լղիա, մեռոյց զմարգարէսն ամօթոյ . նմանապէս և Սամուէլ 'ի վերայ Մազայ թագաւորին Մամաղեկայ . և առանց ատելութե 'ի վերայ ախտիցն՝ ոչ ևս բացայայտին շնորհք անձինն . և փոխեցաւ 'ի մեզ ատելութին 'ի միմեանս, արհամարհելով զմիմեանս, զրախօսելով զմիմեանս . և ատելութի հալածէ զամենայն առաքինութի 'ի բաց յանձնէ : Եւ իտք իւր է բարձրախոհութի 'ի վերայ ախտից . և որպէս եգիտ զնա Յոր, անպատուեաց նա զթշնամիսն ասելով . անպատիւք չարք, խորշակահարիչք ամենայն բարւոյ, և ըստ միջեքն : Եւ փոխեցաւ 'ի մեզ բարձրախոհութի առ թշնամիսն . բարձրախոհեցաք առ միմեանս, և արդարացուցաք զմեզ ինքեանս քան զմիմեանս, և 'ի ձեռն ամբարտաւանութե թշնամիք եղաք նոյ : Եւ հաւաստիկ այսորիկ շինեալ են ընդ մարդոյն . իբրեւ կերաւն 'ի ստունգանեղոյն, փոխեցաւ բնականն յայսոսիկ ախտս անարգութեան :

Եւ որ փութասցուք, սիրելիք, խնամելով 'ի բաց խնդել զայսոսիկ, և ստասցուք զոր եցոյց տէրն մեր Յովն 'ի սուրբ իւրում մարմին, զի սուրբ է և բնակէ 'ի սուրբս : Եւ նամ տարցուք մեզ ինքեանց առ 'ի հաճոյանալ նոյ ըստ կարի մերում, կատարելով զիրաւորականն մեր, և կշռե-

լով զամենայն անդամս մեր, մինչ զի կարասցուք կալ 'ի բնականումն, որպէս զի գտցուք զողորմութի 'ի ժամուփորձութեն հանդերձելոյ գալ 'ի վերայ բնակութես : Ս'ի ժամանեցուք այսուհետեւ, եղբարք, հեղգութե . այլ աղաչեցուք, եղբարք, զբարերարութիւն նորա աննուազապէս, որպէս զի անաբեսցէ առ մեզ զօգնականութիւն իւր և ապրեցուցէ զմեզ 'ի ձեռաց թշնամեաց մերոց ընդդէմ զինուորելոցն 'ի վերայ մեր . կամեցողացն արգելուլ զմեզ առ 'ի յոչ մտանելոյ մեզ 'ի հանգիստն մեր զոր շնորհեաց մեզ տէր մեր : Յս ՎՅս 'ի ձեռն սրբոյ իւրոյ պարկեշտութեանն . զի նմա են փառք յաւիտեանս . ամէն :

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԵՍՏՈՒԹԵԱՆ ՍԿՍՆԱԿԱՑ

ՎԱԽ քան զամենայն յամենայնում իրի պիտանանամք զնուաստախոհութի, պատրաստելով յամենայնում բանի յորում լեմք ասելով՝ թէ թողութի արա . քան զի 'ի ձեռն նուաստախոհութեն ամենայնքն հակառակորդին խափանին : Ս'ի կամիր չափել զքեզ ինքն յիմիք իրի, իբր զի անվրէպ՝ եղիցի սիրտ քո : Աղիցիս տըրտմագին 'ի վերայ մեղաց քոյ . իսկ զուարճացեալ ընդ օտար եղբարս, իբր զի երկիւղն ւայ բնակեցէ 'ի քեզ : Աթէ յուղի գնասցես ընդ եղբարս, հեռացո զքեզ ինքն դոյզն 'ի նոցանէն, զի լռեսցես . և մի յաճեսցին աչք քո անդր կամ այսր, այլ խոկացիր 'ի սրտի քում կամ աղաչեա զւծ . և ուր իջավանեցես, մի համարձակեսցիս, այլ եղիցիս նուաստ յամենայնի : Ար առաջի դնիցեն քեզ, ընկալ 'ի նոցանէն որպէս հարկաւորեալ . մանկադոյն գուլով մի համարձակեսցիս առնուլ 'ի սեղանոյն և արկանել 'ի բերան ընկերին քո յորժամ ուտիցէք դուք : ՎՅԼ և ննջելով մի ծածկեսցես կապերտ ընդ այլում, այլ հարկաւորեցո զքեզ ինքն 'ի բազում աղօթս նախ քան ըզքուն մտելն : Աթէ վաստակեսցիս 'ի ճանապարհի և կամեսցիս փոքր իւղով օծանել, զոտս քո միայն օծ՝ պատկառելով մերկանալ զնոսա . իսկ զմարմինս քո մի ումեք թողուցուս օծանել առանց հարկաւորութե 'ի հիւան

դու թե՛նէ : Աթէ գայցէ առ քեզ օտարական , այսպէս
արասցես և դու նմա . զոտս նորա օծ և ասա նմա՝ թէ
արա սիրելու թի . առեալ դոյզն՝ արկ՝ ի ներքսագոյնս քո .
եթէ ոչ կամիցիս հանդերձ , հանգստեամբ տուր նմա
հանգիստ : Աստելով քո ի սեղան՝ տակաւին մանկագոյն
գոլով՝ մի իշխեսցես ասել ումեք թէ քաջ կեր . այլ յի-
շեա զմեղս քո , զի մի կերիցես հեշտութիւն , և ուտելով
քո յանդիման կեր : Պատմու ճան քո եղիցի ի ծածկել
զոտս քո , և ծունկք քո մածուցեալ առ միմեանս . և ու-
տելով քո մի յածեցուցես զաչս քո այսր և անդր , այլ
և ոչ խօսեսցիս յունայնաբանութիւն . մի արկցես զձեռն
քո ի սեղանն , եթէ ոչ նախ ասասցես՝ բարեբանեա :
Ըմպելով զջուր քո մի թողացուցես զկոկորդ քո աղա-
ղակել անուսմնաբար : Աստելով ընդ եղբարս քո՝ եթէ
խօխ եկեսցէ ի բերան քո , մի ընկեսցես զնա առաջի
նոցա , այլ արտաքս ելցես մինչ ի բաց հանցես զնա : Ա-
թէ յորոնջ նեղեսցէ զքեզ , անդեա զշրթունս քո առ
ի յոչ բանալ զբերան քո , և հանգիցես ի նմանէ . իսկ
զգեռ ամենեւին մի հաներ : Աթէ եղիցի հարկաւորութի
ծաղու , մի բացցես զբերան քո , զի բաւական է ժպտելն
միայն բռնութիւն : Աթէ ցանկանայցես զինչ և իցէ մեր-
ձաւորին քո թէ տեսանիցես , կամ հանդերձ կամ կրն-
գուղ կամ գօտի կամ աղաբողոն կամ թէ այլ նուա-
ղագոյն , և ոչ յագեցուցես զցանկութի քո առնել քեզ
ինքեան նման այնոցիկ : Աթէ ստասցիս գրկունս , մի սլա-
ճու ճեսցես զղարդարումն նորա , վասն զի ոչ օգտեցու-
ցանէ զանձն քո : Աթէ գթեսցես յիմիք իրի , մի ստեր
վասն ամօթոյ և մեղանչիցես , այլ արկ ապաշաւումն՝ թէ
թողուի արա , և հանգիցես : Աթէ լուիցես բանս խիստս
կամ նախատինս , մի սպառնասցիս , այլ արագապէս արկ
ապաշաւումն՝ թէ թողութիւն արա նախ քան զլինել
բարկութե : Աթէ ոք քեզ սաստիցէ՝ եթէ ընդէր արա-
րեր զայս իրս , մի խռովիր , այլ արկ ապաշաւումն՝ թէ
թողութի արա ինձ , եթէ գիտես զիրան և եթէ ոչ գի-
տես . քանզի ամենայն այսոքիկ յառաջահատութիւն
մանկութեան :

ՅԱՆԱԳԹ ԿԱՄԵՑՈՂԱՅՆ ԲՆԱԿԵԼ, ԱՌ ՄԻՄԵԱՆՍ

Եթէ իցես բնակեալ ընդ եղբարս, պահեա զքեզ ինքն ոչ համարձակիլ, իբր զի կարասցես կատարել զաւուրս քո խաղաղութիւն: Եթէ զձեռագործ քո՝ խոկացիր զնա երկիւղիւնս ւայ, իբր զի մի մեղանչիցես անգիտութիւն: յամենայն ձեռագործս եթէ տացես զքեզ ուսանել, մի ամաչեր հարցանել զուսուցիչն քո՝ եթէ արասիրելութիւն, տես զայս՝ ազնիւ գործեմ արդեօք եթէ ոչ: Եթէ զքեզ կոչեսցէ եղբայր քո, գործելով քո՝ ի ձեռագործակն քո, փութացիր տեսանել զինչ կամի տալ եղբայրն քո առնել քեզ՝ արաւ եթող զքոյն: Եթէ զտեղով քո եթէ սպառեսցես, մուտ ի սենեակ քո եւ արաւ սպասաւորութիւն ի սենեակին քում, եւ մի նստիս խօսել զմնասակարս անձին քո. իսկ եթէ հարբ ուտեն եւ խօսին ըզբանս ւայ, ասա արասին քո՝ եթէ կամիս՝ մնացից զի լուայց, եթէ երթայց. եւ զոր ինչ ասէն քեզ՝ արաւ հանդերձ հանգստեամբ: Եթէ առաքեսցէ զքեզ վասն պիտոյից ի քաղաք կամ ի գեօղ, հարց զնա եթէ ուր կամիս զի իջեմանեցից, կամ զինչ գնեցից կամ ոյր պէտս ունիս. եւ զոր ինչ քեզ ասէ, մի հատցես ի նմանէ եւ մի յաւելցես: Եթէ լուիցես բանս արտաքոյ, մի բարձցես զնոսա եւ եկեալ ասասցես զնա այլում. այլ եթէ խցցես զլսելիս քո, ոչ մեղանչէ լեզու քո: Եթէ կամիս իրս առնել եւ ընդ որում կեանս՝ ոչ կամի զայն, եթող զկամս քո, իբր զի մի եղիցի հակառակութիւն եւ տրտմութիւն: Եթէ մշտցես բնակել ընդ եղբարս իբր պանդուխտ, մի հրամանս տար նոցա յինչ եւ իցէ իրս: Եթէ մտցես բնակել ընդ եղբարս, մի կամիցիս զնոսա չափել ընդ քեզ յիրս ինչ իւրեանց. եւ եթէ հրամայեսցեն քեզ բան զոր ոչ կամիս, պատերազմեցիր ընդ մտածութե քում եւ արաւ զի մի տրտմեցուցես զնոսա: Եթէ բնակէք ընդ միմեանս, եւ է գործ առնել սենեակին, վաստակեցէք ընդ միմեանս, մի խնայեսցես քո ինքեան մարմնոյդ: Եթէ յարիցես հանապազ վաղագոյն, նախ քան զգործել խոկացիր ըզբանս ւայ. յետ այսորիկ եթէ է ինչ կազմել, եթէ աման լուանալ, եթէ յօրինել, եթէ այլ իրս առնել, հանդերձ փութով մի վեհերեսցիս. եթէ գործն է սակաւ,

և ասասցէ որ եղբօր իւրում, եթէ բաւական եմ առնել զնա միայն, երթ գործեա զնա 'ի սենեկին քում, արա ունկնդրութի. զի որ հաւանի, ինքն է մեծ: Աթէ եկեսցէ առ քեզ օտարական, զուարթագին դիմօք ողջունեա զնա, և զոր ինչ բարձեալ է՝ առ 'ի նմանէ, եթէ մաշկեակ և եթէ քրձակ, առ 'ի նմանէ. տար զնա խընդութք 'ի սենեակն քո և արա նմա աղօթել. ապա ասա նմա՝ թէ իբր ունիս, աբբայ, բաւական մինչև ցայս. և տուր նմա գրկունս զի խոկասցի: Իսկ եթէ եկն խոնջեալ, նախ լուա զոտս նորա, և առ զնա 'ի հանգնուլ. եթէ կամիցի խօսել յունայնաբանութիս կամ յաղագս զբարտութե եղբարց կամ յանգոսնելոյ զումանս, աղաչեա սիրով՝ եթէ թողութի արա ինձ, զի տկար եմ և ոչ կարեմ բառնալ. և մի հանդարտեսցես լսել: Աթէ իցէ հիւանդոտ և հանդերձք իւր աղտեղի իցեն, լուա նմա զայն. եթէ շամբուշ և ձորձ իւր պատառոտուն իցեն, կարկատեա նմա զայն. իսկ եթէ շրջող է, և ունիս առ քեզ զումանս սուրբս օտարս, մի մուծցես զնա առ նոսա, այլ արա ընդ նմա սիրովն նայ. իսկ եթէ իցէ եղբայրն օտարական, մի արհամարհեսցես զնա, այլ ընկալ զնա խնդութք ընդ սուրբսն. և եթէ աղքատ է, մի արձակեսցես զնա ունայն, այլ տուր նմա յօրհնութենէն նայ, իբր գիտելով զի զոր ունիսն՝ նայ է: Աթէ որ եղբայր յաւանդ տայցէ քեզ զինչ և իցէ, մի իշխեսցես բանալ զայն առանց նորա. եթէ պատուական է իրն, ասա նմա՝ թէ տուր ինձ զայդ 'ի ձեռս իմ: Աթէ երթիցես յօտարութե կամ 'ի սենեակ եղբօր, և նա արտաքս ելցէ վասն իրաց ինչ և թողցէ զքեզ միայն, մի ամբարձցես զաչս քո նկատել զսենեկին ամանս, այլ և ոչ բացցես ինչ կամ պատուհան կամ անօթ ինչ կամ գրկունս. այլ ասա նմա յարտաքս ելանել նորա՝ եթէ զինչ կամիս զի արարից մինչև եկեսցես. և զոր ինչ ասէն քեզ՝ արա մի վեհերելով:

Ս'ի գովես զոք զոր ոչ տեսին աչք քո. իսկ զոր լուարն, մի ասեր զայն որպէս թէ տեսեր: Ս'ի անարգ համարիր զոք վասն ձեռոյ. մինչև զջուր քո արտաքս հեղով՝ մի արհամարհեսցես, յիշեա զնձ զի հայի 'ի քեզ: Աթէ յառնիցես առնել զսպասաւորութի քո, մի հանդերձ հեղգութք, և փոխանակ փառաբանելոյ զնձ զայրացուցա-

նեւ զնա, այլ կաց հանդերձ երկիւղիւ: Ս'ի առկողմնեւ
ցեւ զքեզ յորմն. մի թողացուցես զոտս քո որպէս զան
ասուն: Ս'արտիր ընդ մտածութե քում. մի յախուրս
խօսել'ի գերութե, իբր զի ընդունելի լիցի զոհ քո ա
ռաջի ան: Աթէ սաղմոսիցէք ընդ միմեանս, և իցէ օ
տարական ընդ ձեզ, ասա նմա զի արասցէ զաղօթսն. ա
ղաչեա զնա երիցս և չորիցս առանց հակառակութեան.
իսկ եթէ ոչ հաւանեցի, որ սաղմոսէն՝ արասցէ զաղօթս
իւր. իսկ եթէ մանուկ է, ոչ ունի իշխանութի առնել
մինչև յերիս ամս՝, և մարմին նորա ասպառաժեալ եղիցի
յամենայն խոնջութե, պահեսցէ զինքն'ի պաճ'նողութե
հանդերձից. քանզի գլորումն անձին իւրում է: Օ քու
շասցի ինքն'ի գինւոյ, մինչև յերիս ըմպելիս'ի հարկա
ւորութեան: Ս'ի մերկասցի զատամունս իւր ծաղու,
և դէմք իւր հայեսցին ընդ ատակն հեզութեամբ: Իսկ
'ի քուն լինելովն եղիցի պարեգօտեալ, և սովորեցի մի
'ի ներքս տանել զձեռն իւր'ի ներքոյսն իւր ննջելով.
քանզի բազում ախտք մարմնական ընդ զսիրտն յանգի
տութե: Ալ հողաթափս սովորեցի մի զգենուլ'ի սե
նեկին իւրում. իսկ եթէ արտաքս ելցէ'ի ճանապարհ,
զգեցցի վասն հարկաւորութե. պարկեշտ եղիցի հան
դերձիւքն իւրովք: Աղւորելով ընդ աւագագոյնս քո,
մի գնայցես առաջի նոցա. կալով ընդ լաւագոյնս քո, մի
արհամարհեսցես նստելով, եթէ ոչ ասասցեն քեզ: Ա
թէ երթայցես'ի քաղաք կամ'ի գետ, պահեա զաչս
քո, զի մի'ի ներքս ժողովեսցես քեզ ինքեան պատե
րազմ'ի սենեակն քո: Ալ մի ննջեսցես'ի տեղւոջ կաս
կածելով անկանել'ի մեղս. մինչ'ի հանդերձս կանանց՝
եթէ հնար է՝ ոչ հայեսցիս. զի եթէ պահեսցես զաչս
քո, ոչ ևս շնասցի սիրտ քո: Աթէ ուղւորեսցես ընդ
ծերոյ, և ունի ինչ բառնալ, մի թողցես զնա բառնալ.
իսկ եթէ իցէք մանկագոյնք ուղւորելով, և ունիք ինչ
բառնալ, բարձէք առ սակաւ սակաւ. որ բառնայն, ինքն
առաջոյ գնասցէ:

1 Օգիտի քի ժամս:

ՅԱՂԱԳՍ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Եթէ ուղևորիցէք ՚ի միասին, և իցէ հիւանդոտ մարմնով ՚ի ձեզ՝ թողացուցէք զնա առաջոյ երթալ, գուցէ երբէք նեղեսցի՝ եթէ յետոյ ձեր գնացէ, և փնասիցէք զգիտակցութիւնորա։ Եթէ իցէք եղբարք ՚ի միասին և երթայցէք յօտարութիւն, պատուեցէք զմիմեանս։ Եթէ յօտնալուացութեւ, եթէ յաղօթս, եթէ ՚ի սեղան, առնել զիրսն հանդերձ հանգստեամբ առանց հակառակութեան։ Եթէ մինն երթիցէ մի հաղ, միւսն երթիցէ այլ երբեմն։ Եթէ հարցանես զծեր յաղազս մտածութեց քոց, մի թաքուցաներ ՚ի նոցանէ։ Իսկ եթէ ես ընդ եղբարս, ազնիւ է քեզ լռել քան խօսել։ Եթէ լուիցես զյանցումն մերձաւորին քում, մի ասեր ումեք, վասն զի գլորումն է անձին քո։ Եթէ լուիցես յեղբարց որ խօսիցին յաղազս մտածութեանց, որ տակաւին ընդ քեզ ոչ պատերազմեցան, մի կամիցիս լսել զայնոսիկ, գուցէ երբէք եղիցին քեզ պատերազմ։ Հարկեցո ըզքեզ ՚ի բազում աղօթս ՚ի գիշերի, զի լոյս է անձին քում աղօթքն։ զմտաւ ած զքեզ ինքն հանասլաղ եթէ զինչ գթեցեր։ և եթէ աղօթեսցես յաղազս նոցա, քեզ թողուցու ձծ։ Եթէ հարկեսցի եղբայր բամբասել զեղբայր իւր առաջի քո, մի պատկառեսցես ՚ի նմանէ և հաւանեսցիս նմա և մեղիցես յւձ։ այլ ասա խոնարհութեամբ՝ թէ թողութի արա ինձ, եղբայր, զի տառապեալ եմ, զայդոսիկ զոր ասեսդ՝ ոչ բառնամ, զի իմք են։ Եթէ որ զքեզ չարչարիցէ, և այլ որ բամբասիցէ զնա առաջի քո, պահեա զսիրտ քո, գուցէ չարութիւն առաւելեսցի ՚ի նմա։ այլ յիշեա զմեզս քո։ Եթէ կամիս զի ձծ թողցէ քեզ, մի հատուցես մերձաւորին քում։ Եթէ երթիցես յօտարութեւ և ոչ գիտիցես զնոսա, թէ՛ օկէտ և իցեն փոքրագոյնք, թող զտեղին աւագութեւ։ և եթէ երթիցես առ սիրելին քո, թող նոցա զտեղին յամենայնի, եթէ յօտնալուացութեւ, եթէ ՚ի սեղան։ և մի եղիցիս իբր թէ յաղազս քո ընկալաւ զնոսա, այլ յաւէտ տուր նոցա զպատիւն ասելով թէ վասն ձեր արարին ընդ իս ողորմութիւն։ Եթէ ուղևորեսցիս ընդ եղբարս, և եկեսցես ՚ի տեղի և եղիցի անդ սիրելին քո,

և կամիցիս ասել նմա բան և թողցես զեղբարս 'ի տե-
ղոջն մնալ քեզ, եթէ սիրելին քո արգելցէ զքեզ որ
չոգարն վասն բանի ճաշակել, մի ինչ ճաշակեր՝ եթէ ոչ
կոչեսցէ զեղբարսն քո: Աթէ ուղեորիցիս ընդ եղբարս,
և իցեն բազումք և եկեսցեն 'ի տեղին և է անդ սիրե-
լին քո, և պատկառեսցես առնուլ զնոսա իջեվանիլ առ
նմա զի բազումք են, մի արհամարհեսցես թողուլ զնո-
սա և երթալ առ սիրելին քո. այլ խոնարհեաց ընդ նո-
սա թէ զինչ պարտիմք առնել, և որ ինչ ասեն՝ լուր նո-
ցա. այլ և գնալով ընդ նոսա եղիցիս նուաստախոհ յա-
մենայնի: Աթէ երթիցես յօտարութի, և կամիցիս լու-
ծանել առ ումեք եղբօր, և ոչ կամիցի զքեզ ընդունել,
և տեսցես զնա 'ի ճանապարհի, կամ առ քեզ եկեսցէ
լուծանել իբրև օտարական, արա ընդ նմա ողորմութի
առաւել յօրովագոյն, և մի ինչ նմա ասիցես, բայց միայն
խնդա ընդ նմա: Աթէ լուիցես յաղագս եղբօր եթէ բամբ
բասեաց զքեզ կամ չարախօսեաց զքեզ, և դիպեսցիս
նմա կամ եկեսցէ 'ի սենեակ քո, զուարթագին դիմօք
ողջունեա զնա, և ըստ զօրութե քում խնդացիր ընդ
նմա, և մի ասիցես նմա բան ամենեին յորոց լուարն.
քանզի գրեալ է՝ թէ թողէք և թողցի ձեզ: Աթէ ի-
ցէք եղբարք յօտարութե և կամիցիք իջեվանիլ առ ու-
մեք եղբօր աղքատի, մի ծանրասջիք նմա յաղագս կե-
րակրոց. այլ գնեսջիք ձեզ զպէտսն մինչ առաւելեսցէ
ձեզ, և բաւական եղիցի ձեզ ծածկոյթ իջեվանի նորա,
զի մի տրտմեսցի եղբայրն: Աթէ բնակին ընդ քեզ եղ-
բարք և լսեն քեզ, հոգացիր նոցա որպէս գիտես, զի
հանդերձեալ ես բան տալ ւնայ յաղագս նոցա: Աթէ յօ-
տարութի երթիցես յաղագս ւնայ, մի կամիր խառնել ըզ-
քեզ ինքն ընդ բնակիչս տեղւոյն, այլ և մի դտցի բան
քո՝ ի մէջ նոցա. զի լաւագոյն է քեզ առ քոյն ըստ մար-
մնոյ: Աթէ կամիցիս երթալ առ հարս 'ի լեւոն կամ 'ի
մենարան, և երթիցես նախ առ սիրելին քո, մի երթի-
ցես յայլոյ սենեակ, եթէ ոչ նախ ասասցես նմա Երդեօք
կամի եթէ ոչ. և որ ինչ ասեն քեզ՝ արա, մինչ արտաքս
ելցես 'ի նմանէն. և եթէ գնասցես 'ի նմանէն խաղա-
ղութի, գիտակցութի իւրաքանչիւրոցն հանգիցէ: Ա-
թէ առցես քեզ սենեակ իբր օտարական, մի թողա-
ցուսցես քեզ ինքեան բազում սիրելիս. բաւական եղի-

ցի քեզ մի առ 'ի պատճառս հիւանդութեան, զի մի կորուսցես զգորութի օտարութե քո: Աթէ արասցես ողորմութի ընդ եղբօր աղքատի, մի կոչեսցես զնա 'ի պահակութի քո, զի մի կորուսցես զվարձս ողորմութե քո: Աթէ մտցես տեսանել զոք յեղբարցն, և ասասցէ քեզ նիստ աստ սակաւ մի, մի մտցես յայլ սենեակ նորա առ 'ի նկատել առանց նորա: Ստեղծվ քո 'ի սենեկի, մի ստասցիս ինչ երբէք խափանիչ քեզ 'ի պատուիրանաց եղբօրն քո, եթէ պէտս ունիս նորա: Աթէ զպէտսն քո միայն ունիս, և աւելորդ ոչ ունիս, մի կամիցիս զայն ցրել և գտանիցիս ծփեալ. քանզի օգուտ բերէ մի 'ի պատուիրանաց քոց կորնչել, քան զբոլոր մարմինդ քո երթալ 'ի գէհէնն: Աթէ հրաժարեցեր ըստ մարմնոյ վասն նոյ, մի թողացուցցես զհեշտութի նոցա ձգել զքեզ, նստելով 'ի սենեկին, կամ գթալով 'ի հայր կամ 'ի մայր կամ 'ի սիրելութի եղբարց կամ քերց կամ գորովումն ուստերաց կամ դստերաց կամ հեշտութի կնոջ զորս թողեր վասն նոյ. յիշեալ գթամ հարկաւորութե մահուան, զի ոչ ոք 'ի նոցանէ կարէ քեզ օգնել. և ընդէր ոչ թողուցուս զնոսա վասն առաքինութե: Ստեղծվ քո 'ի սենեկի, եթէ յիշեսցես յաղագս որումն չարարարի քեզ, արի արագապէս աղօթեա բոլորով սրտիւ քո, իբր զի թողութի լինել նմա. և այսպէս մտածութիւն ընդդէմ հատուցման դադարէ 'ի քէն: Աթէ փորձեսցեն զքեզ 'ի գիշերի յանուրջս հեշտ ցանկութիք, պահեա զսիրտ քո 'ի տուրնջեան. մի 'ի գերութե վարիլ 'ի հեշտութե նոցա, իբր զի մի 'ի վերայ բերցես զլորումն անձին քում. այլ անկիր առաջի նոյ բոլորով սրտիւ քո, և օգնէ քեզ, զի գթած է առ տառապանս մարդոյ: Աթէ ես 'ի խրատամբերութե, մի քաջալերեսցի սիրտ քո 'ի նմա եթէ նա զքեզ պահպանէ. այլ ասա խորհրդոցն քում, եթէ 'ի ձեռն չարչարանաց մարմնոյս նմ լսէ տառապանաց իմոց: Աթէ ոք զքեզ թշնամանեսցէ կամ նախատիցէ, մի ընդդիմանար նմա մինչև լուսցէ. եթէ քննեսցես ըզքեզ ինքն, գտանես 'ի քեզ ինքն զոր լուար 'ի նմանէ. այլ փութացիր նմա առնել ապաշաւումն, մինչև բժըշկեսցես զնա, և արագապէս սէրն նոյ ընդունի զձեզ: Աթէ ուղեորեսցիս յուղւոջ ընդ եղբարս և է սիրելին քո ընդ քեզ, պահեա զքեզ ինքն ոչ համարձակել ընդ նմա,

դուցէ երբէք վիրաւորեացես զգիտակցութիւն այլոցն և մեղիցես : Աթէ երթիցես յօտարութեան և մտցես առ ումեք իջեւանել, մի ակնկալցիս թէ ամենեւին ունիցին խնդալ ընդ քեզ. զի թէ միայն ընկալցին զքեզ, գոհացիս զայ : Աթէ անկցիս ՚ի հիւանդութի նստելով քո ՚ի սենեկին, մի տարակուսեացիս, այլ առաւել գոհացիս զայ : Աթէ տեսցես զանձն քո խռովեալ, ասանմա թէ ընդէր խռովիս. ոչ լաւագոյն է քեզ այս քան զգեհեանն յոր երթալոց ես. և մտածութիս այս դադարէ ՚ի քէն : Աթէ երթիցես առ եղբարսն, և ասասցէ քեզ մի ոք ՚ի նոցանէն՝ թէ ոչ հանգնում աստ, այլ ընդ քեզ կամիմքնակել, մի տայցես տեղի, զի մի զբաղումս գայթակղեցուցես. ապա թէ ասասցէ քեզ՝ եթէ ունիմ կորուսանել զանձն իմ վասն ծածուկ մտածութե, տուր նմա տեղի առ ՚ի փախնուլ այլ ուրեք, և մի թողցես զնա բնակել ընդ քեզ : Օ ամենայն մտածութի պատերազմիչ քեզ մի սրտակառեր զնա յայտնել առաջի հարանց քոց, և հանգիցես. զի ոչ է խնդութի դիւացն, եթէ ոչ յոր ժամ մարդ ծածկէ զմտածութի իւր : Աստելով քո ՚ի սենեկին, տուր զպէտս մարմնոյ քո ըստ բաւականութե, զի կարասցես կալ երկար ՚ի սպասաւորութե քում. մի կամեսցիս երթալ ՚ի տեղիս բազումս. իսկ արտաքոյ ելով սենեկին քո, զամենայն կերակուր առաջի եղեալ քեզ մի կերիցես յագուրդ հանդերձ ցանկութե : Աթէ հաւանեցուցեն զքեզ դեք ՚ի կրօնաւորութիւն զոր ոչ կարես հանդարտել, մի լուիցես նոցա. քանզի ջեռուցանեն զսիրտ մարդոյն յորս ոչ կարէ, մինչ զի անկցի ՚ի ձեռս նոցա, և խնդասցեն ՚ի վերայ նորա. զի ամենայն ինչ դիւաց յանհաստատութենէ է : Սի հաղ կերիցես յաւուրն և տացես զպէտս մարմնոյ քում, զի յարիցես տակաւին կատարելով զհսկումն քո : Աղիցիս հանդերձ պարկեշտութե, և մի վերջացուցես ՚ի նմանէ զպէտս իւր, այլ զսպասաւորութի քո արա յօժարութե հանդերձ երկիւղիւն այ : Բաւականացի քեզ կէս գիշերոյն առ ՚ի հանգիստ մարմնոյ քո, իսկ մնացորդ գիշերոյն առ ՚ի սպասաւորութի պաշտամանն քո : Աթէ տեսցես ըզմարմին քո վհատեալ, ասանմա թէ հանգչել կամիս ՚ի փոքր ժամանակիս յայսմիկ և երթալ ՚ի յաւիտենական տանջանսն, եթէ չարչարել կամիս առ փոքր մի ժամա-

նակ և հանգչել ընդ սուրբս . և եթէ հարկեցուցէ ըզ-
 քեզ սակաւ սակաւ , դայ 'ի քեզ զօրութի : Աթէ մե-
 նակ ես և ունիս քեզ ծառայ , և թողցես զնա քեզ ին-
 քեան , նախատես զձեզ . եթէ շնորհես զնա այլում , մե-
 ղանչես Վսի . իսկ եթէ կամեսցիս մենակ լինել , մի
 թողցես զնա բնակել ընդ քեզ , զի ոչ օգտեցուցանէ
 զանձն քո . այլ ազատես զնա , և ուր կամի բնակել բնա-
 կեսցէ : Աթէ ես հրաժարական ոչ թողլով քեզ ինքեան
 զինչ իցէ , և տեսցես զքեզ ինքն կամեսցեալ շրջող լի-
 նել տակաւին լինելոյ քո տկար զգայութեբ՝ թախծէ
 անձին քում շրջող լինել . այլ առաւել վաստակեցիր 'ի
 գործս ձեռաց քոց , զի դադարեսցես 'ի սենեկին քում ,
 ուտելով զհաց քո հանդերձ հեղութեբ : Աթէ երթի-
 ցես 'ի քաղաք կամ 'ի գետոյ վաճառել զձեռագործակն
 քո , մի հակառակեսցիս 'ի զինն նորա որպէս զաշխար-
 հական ոք . այլ տուր ցնա որպէս և վայելուչ է , զի մի
 կորուսցես զզօրութի սենեկին քո : Աթէ գնես պէտս
 ինչ սենեկին , մի հակառակեսցիս 'ի զինս նորա թէ ոչ
 այսքան ոչ տամ . թէ ոչ ունի զգինն , թող զնա հանգրու-
 տեամբ հանդերձ : Աթէ ասասցէ ոք քեզ յեղբարցն
 թէ արա սիրելութի՝ գնեա ինձ զայս ինչ , երթալով 'ի
 վաճառ քո՝ որպէս գնես քեզ ինքեան , և նմա գնեա :
 Աթէ եղիցի քեզ հարկաւորութի երթալ 'ի գետոյ վասն
 հարկի պիտոյից , պահեա զքեզ ինքն 'ի կանանց . մի խառ-
 նեսցիս ընդ նոսա , զի մի 'ի ներքս ընդ քեզ բերցես գե-
 րութի 'ի սենեակն քո : Աթէ փոխ տայցես եղբօր աղ-
 քատի զինչ և իցէ , և գիտիցես զի ոչ ունի հատուցա-
 նել , մի ինչ նմա ասիցես , եթէ կերակուր իցէ , եթէ
 հանդերձ , եթէ զինչ իրք և իցէ : Աթէ երթիցես բնա-
 կել 'ի տեղւոջ և առցես սենեակ , և ծախս հանցես 'ի
 նմա առ 'ի շինուածն , և յետ ժամանակի իրաց գնաս-
 ցես 'ի տեղւոջն յայնմանէ , և այլ եղբայր առցէ զսե-
 նեակն , և դարձցիս յետ ժամանակի 'ի տեղին , մի հան-
 ցես զեղբայրն 'ի սենեկէն և մեղանչիցես յիմ . այլ ե-
 թէ կամի իւրով կամաւորութեբ արտաքս ելանել 'ի սե-
 նեկէն , անպարտ ես : Աթէ արտաքս ելցես 'ի սենեկէն ,
 տես մի առցես զպէտսն 'ի նմանէ , այլ թող զնա վասն
 այլոյ եղբօր աղքատի , և իմ հոգայ զքեզ ուր և երթաս :
 Հայեաց 'ի քեզ ինքն 'ի ժամու հաղորդութեան խոր-

հրդոյն, գուցէ ունիս ինչ զուժեքէ և առնուցուս'ի դա-
տապարտութի անձին քո: Աթէ յայտնեսցի քեզ բան
'ի գիտութէ առ'ի յայլաբանել զնա, այլաբանեա. բայց
միտ դիր քեզ ինքեան մի խափանել զգիրն, զի մի հա-
ւատասցես քոյին գիտութեդ քան սուրբ գրութեն. զի
'նշանակ է այս ամբարտաւանութեան: Աթէ մոլորեսցի
եղբայր քո'ի սուրբ հաւատոց անգիտութիւն, կամ' թէ
պատրեցաւ'ի հերձուածողէ, եթէ դարձցի' մի արհա-
մարհեսցես զնա, զի ոչ իւրովք կամօք գլորեցաւ: Պա-
հեա զքեզ ինքն'ի հերձուածողաց առ'ի յոչ դատել
ընդ'նոսա' կամեցեալ հաստատել զհաւատն, իբր զի մի
փնասեսցի սիրտ քո թունիւք բանից'նոցա և վտանգեա-
ցիս: Աթէ գտցես զգիրս հերձուածողացն, մի կամիր
վերժանել զնոսա, զի մի լցցի սիրտ քո թունիւք մահու-
այլ յոր մկրտեցարն' այնպէս պինդ կալ, մի յաւելու
և մի պակասեցուցանել. իբր զի արասցես զամենայն ժա-
մանակս քո'ի հանդստեան: Աթէ մանկագոյն ես և տա-
կաւին ոչ կատարեսցեր զծառայութի չարչարանաց մար-
մնոյդ, և լուիցես յաղագս մեծամեծաց առաքինութեց
հարանց, մի կամիր հասանել յայնոսիկ աներկբար. քան
զի ոչ գոն քեզ, եթէ ոչ արասցես զերկրագործութիւն
նոցա նախկին. իսկ եթէ կատարեսցես զերկն'նոցա, ին-
քեանք'ի քեզ դան. և պահեա զքեզ'ի տխմարութի,
զի սա կորուսանէ զամենայն սլտուղ մենակեցի: Աթէ
ճգնիս յաղագս ախտից, մի վեհերիր, այլ անկիր առա-
ջի օյ բոլորով սրտիւ քոյով' եթէ, տէր, ես ինչ ոչ զօ-
րեմ. և օգնէ քեզ արագապէս: Աթէ մարտնչիս ընդ
թշնամիսն քո և տեսցես զնոսա հեռացեալս'ի քէն, մի
խնդասցես'ի սրտի քում, քանզի չար թոյնք դիւացն
յետոյ իւրեանց է. քանզի պատրաստեն պատերազմ
չարագոյն քան զառաջին, և թողուն զնա հետոյ քաղա-
քին և պատուիրեն նմա ոչ շարժել. և եթէ ընդդիմաս-
ցիս պատերազմելով ընդ'նոսա, յայնժամ փախնուն'ի
քէն խորամանկութիւն: Այլ եթէ բարձրագոյն ելցես և
քաջալերեսցես'ի զօրութեան քում, և թողցես զբա-
ղաքն հալածելով զհետ'նոցա, և նոքա տեսցեն զի թո-
ղեր զբաղաքն, ոմանք ընդդիմանան առաջոյ, իսկ այլքն
յառնեն'ի յետոյ և պաշարեն զթշուառականն'ի միջի
իւրեանց' ոչ ունելով ուր փախիցէ. բայց անկանիւն ա-

առջի նոյ աննուազաբար, այս է քաղաքն. որ ոք այսու-
 հետեւ առաջի նոյ անկանի բողորով սրտիւ իւրով, օգնեա-
 ցէ նմա յամենայն 'ի փորձութե: Աթէ աղաչես զնո՞ծ
 օգնել յաղազս փորձութե, և ոչ լուիցէ քեզ, մի վհա-
 տիցիս, զի ինքն գիտէ զօգուտն քո քան զքեզ. եթէ ա-
 ղաչես զնո՞ծ վասն ամենայն հայցման քո, մի ասեր եթէ
 բարձ զայս յինէն կամ տուր ինձ զայս, այլ աղօթեա
 այսպէս. տէր Աստուծոյ, դու ես օգնական իմ, 'ի ձեռս քո եմ,
 դու գիտես զօգուտն իմ, օգնեա ինձ: Ա'ի թողուր զիս
 հետեւիլ կամաց իմոց, մի թողուր զիս կորնչել 'ի մեղս
 իմ. գթա 'ի ստեղծուածս քո. մի ընկենուր զիս յերե-
 սաց քոց վասն մեղաց իմոց, զի առ քեզ ապաւինեցայ:
 Քիչկեա զանձն իմ, զի մեղայ քեզ. առաջի քո են ա-
 մենայն նեղիւք իմ, և ոչ զոյ ինձ ապաւէն բաց 'ի քէն,
 տէր տէր: Արեւոյ զիս ըստ ողորմութե քում, և ամաչես-
 ցեն ամենայն յարուցեալքն 'ի վերայ իմ որք խնդրեն
 զանձն իմ կորուսանել զսա. զի դու, տէր, կարող ես
 յամենայնի, և քո են փառք յաւիտեանս: Այլ յայն-
 ժամ գիտակցութիւնն խօսի հանդերձ սրտիւ քո ծած-
 կաբար, թէ վասն որոյ իրի կամ որոյ ոչ լսէ քեզ նո՞ծ:
 Քո է այնուհետեւ ոչ արհամարհել զնա, այլ զինչ ա-
 սէն քեզ՝ առնել: Քանզի անհնար է նոյ լսել մարդոյ,
 եթէ ոչ 'ի բաց հատցէ զկամս իւր և լուիցէ նոյ. զի ոչ
 է հեռի 'ի մարդոյ, այլ չարութե գործքն մեր պարսպեն
 զմեզ 'ի նմանէ առ 'ի յոչ լսելոյ մեզ: Ապցուք այսու-
 հետեւ, սիրելիք, յերկիւղն նոյ պահպանելով, կատարե-
 լով զձեռագործակն մեր, ոչ տալով գայթակղութի գի-
 տակցութեն մերոյ, այլ հայելով 'ի մեզ ինքեանս եր-
 կիւղիւ, իբր զի ազատեսցէ զմեզ և եղիցի մեզ պահա-
 պան ապրեցուցանելով զմեզ իւրաքանչիւր ոք յորս ան-
 կանիւքն. գուցէ երբեք հեռասցի 'ի մէնջ, և անկցուք
 'ի ձեռս թշնամեացն մերոց և ոչ ողորմեսցին մեզ. որ-
 պէս ուսոյց զմեզ տէրն մեր Աստուծոյ՝ եթէ ծանիր
 զոսոյն քո մինչ 'ի ձանապարհի ես ընդ նմա, գուցէ եր-
 բեք մատնեսցէ զքեզ դատաւորին, և դատաւորն առա-
 քեալ տայցէ զքեզ սպասաւորացն, և սպասաւորն արկ-
 ցէ զքեզ 'ի բանտ. ամէն ասեմ քեզ՝ ոչ ևս արտաքս ել-
 ցես անտի, մինչև զվերջին խերեւէն հատուցես: Ա-
 սէն զգիտակցութիւնն ոսոխ գու, զի ընդդիմանայ մար-

դոյն կամեցելոց առնել զկամս իւր ըստ մարմնոյ . և ե-
թէ ոչ լուիցէ նմա, մատնեսցէ զնա թշնամեաց իւրոց :
Ս ասն այսորիկ՝ սգալով Սվսէէ զԱփրեմէ ասէր . յաղ-
թահարեաց Ափրեմ զոսոխ իւր և կոխեաց զիրաւունս .
խնդրեաց զԱզիպտոս , և բռնուծեամբ յափշտակե-
ցաւ յասորացիս : Արդ զԱզիպտոս՝ զի խնդրեաց սիր-
տըն զախտս . իսկ յափշտակէն յասորացիսն ասէ , զի
կամելով և ոչ կամելով ծառայէ թշնամեացն իւրոց :
Խնամեսցուք այսուհետեւ զմեզ , սիրելիք , առ ՚ի յոչ
անկանելի ՚ի ձեռս կամացն մերոց ըստ մարմնոյն . ցուցէ
առնուն զմեզ յասորացիսն , և լսիցեմք դառինս բանք՝
եթէ եկն թագաւորն ասորացւոց յերկիրն Խորայելի , և
փոխաբնակեցոյց զԱփրեմ և զԽորայել յասորացիս , և
բնակեցոյց զնոսա յԱղաթ , և Յակովբ առ գետովն Վռ-
զայ և ՚ի լերինս մեդացւոց մինչև ՚ի սերկեան օրս :
Յայնժամ առաքեաց թագաւորն Խորւոց յազգէն իւր-
մէ առ ՚ի բնակել յերկիրն Խորայելի , և իւրաքանչիւր
ոք արար իւր դրօշեալ պաշտել զնա . և այս եղև Ափ-
րեմի , զի յաղթահարեաց զոսոխն իւր և կոխեաց զիրա-
ւունս : Տեսէք , եղբարք սիրելիք , զհետեւացեալսն կա-
մաց իւրեանց ըստ մարմնոյ զինչ եղև նոցա : Սի նախան-
ձեսցուք այսուհետեւ ընդ նոսա , եղբարք սիրելիք . այլ
նախանձեսցուք ընդ ամենայն սուրբս , որք ոչ լսեցին մե-

1 Ծառնաբիւն այլով վերջաւանու-
թեամբ աւարաբէ այսպէս . Եւ արդ զի
մի այն լիցի , նախանձաւոր լիցուք
սրբոցն , որք ոչ լսեցին մեղացն մին-
չև ՚ի մահ , այլ լսեցին սրբոյ գի-
տակցութեն ըստ այ , մինչ զի Ժա-
ռանդեցին զարքայութիւնն յաւի-
տենական . քանզի նահատակեցան
ընդգէմ թշնամեաց իւրեանց և ոչ
ունայնս վաստակեցին : Ոչ որպէս
մեքս առնեմք . զի առնեմք զվաս-
տակն մեր , այլ ոչ պահեմք զնա .
նստիմք ՚ի սենեկի , և ներքին մարդս
մեր ազտեղութե յահրանայ . առ-
նեմք սաղմոսերգութի , այլ գե-
րութի կորուսանէ զնա ՚ի մէնջ .
առնեմք զպահսն , այլ բամբասան-
քըն զերծուն զնա ՚ի մէնջ . տառա-
պեցուցանեմք զմարմինս մեր յաշ-

խատութե և յերգս , այլ սնափա-
ռութի կորուսանէ զնա ՚ի մէնջ .
խոկամք ՚ի բանս այ , այլ խօսելն
մեր զունայնաբանութի աշխարհի՝
խափանէ զնա ՚ի մէնջ . տամք ըզ-
հացն մեր կարօտելոց , և ատելու-
թիւն և արհամարհանք մերձ կա-
լով կորուսանէ զնա . գնեմք սե-
ղան եղբօրն մերում , և ագահութի
և չարակնութի կորուսանէ զայն
՚ի մէնջ : Յամենայն յայսորիկ ան-
կանիմք , զի ոչ հետեւանամք գիտակ-
ցութեն մերոյ որ ըստ այ : Նահա-
տակեսցուք այսուհետեւ , եղբարք ,
պահելով զաշխատութիւն մեր . և
մի կորուսանել , որպէս զի գտցուք
զողորմութի ընդ սուրբս ամենայն ,
որ պահեցին զաշխատութիւն իւ-
րեանց ՚ի ձեռն շնորհին այ :

ղացն մինչև 'ի մահ . այլ սիրեցին զսուրբ գիտակցութիւն
իւրեանց ըստ նոյն , մինչ զի ժառանգեսցեն զարքայութիւն
յաւիտենական 'ի Վհ Էն 'ի տէր մեր . որում փառք
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից :

ՅԱՂԱԳՍ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ

Որ ոք պահէ զնոսա , կարէ ապրել 'ի գեհենէն , և
հանգչի ուր և կամի բնակել ' եթէ 'ի վանս , եթէ յանա-
պատի , եթէ 'ի մէջ մարդկան : Վսաց ծերն ' եթէ պար-
տի մարդ մեռանել յընկերէ իւրմէ առ յոչ դատել զնա
յինչ և իցէ իրս : Որ ոք տեսանէ զիւր մեղս , ոչ տեսա-
նէ նա զընկերին իւրոյ . և եթէ ոչ կալցի մարդ զինքն
առ մեղաւորս , ոչ լսէ նմա նա : Նա ' եթէ ոչ բարի
գործն միաբանեսցի ընդ աղօթիցն նորա , ընդունայն
վաստակի . և յորժամ մարդն թողցէ զկամս իւր , յայն-
ժամ ապա նա ընդունի զաղօթս նորա : Նա մեռանելն
յընկերէ իւրմէ այս է . յոչ դատել զնա և անհոգ լի-
նել յամենայն մարդոյ . մի ասել թէ սա ազնիւ է և
միւսն չար . մի առնել չար ընկերին . մի անգոսնել զայն
որ առնէ չար ընկերի իւրում . մի հաւանեսցիս երբէք
չարարարին ընկերին իւրում . մի անտես առներ զայն որ
առնէ չար ընկերին իւրոյ : Վի չարախօսեր զումեքէ , և
մի հաւանիր ընդ նմա որ չարախօսին , և մի խնդար ընդ
նմա որ չարախօսէն և կամ ընդ չարախօսութիւն նորա :
Վի ատեր զայն որ թշնամին լինի ընկերին իւրոյ , և մի
հաւանեսցիս թշնամութեւն նորա . մի ունիր թշնամութիւն
ընդ ումեք : Նա կատարած նմի այս է ' ոչ դատել զոք .
և այս իսկ ինքն է մեռանելն , և այս է ' եթէ մի դատիք
զի մի դատիցիք . և այս է խաղաղութիւն ընդ ամենեւին :
Յիշեա զարքայութիւն երկնից , զի ցանկութիւն նորա
ձգեսցի , զքեզ առ ինքն . յիշեա զգեհենն , զի ատեսցես
զգործս չարս . յիշեա զի բան պարտիս տալ նոյն , և ոչ մե-
ղանչես նոյն . պատրաստեա զքեզ պատահել նոյն , և արառ-

1 Եթէ ոչ հաւատարմին տմենայն գործք աղօթիցն , ունայն աշխա-
տիմք յաղօթս . քանզի յորժամ զայն ինչ ոչ արատցուք յորմէ աղօթեմք
թէ փրկեա զմեզ , և դարձեալ թողեալ զկամս մեր արատցուք զկամս
նոյն , յայնժամ գիտեմք զի լսէ նա զաղօթս մեր :

ցես զամենայն կամս նորա . դատապարտեա զքեզ աստ ,
 և ոչ աշխատեսցիս 'ի ժամ մահու դատաստանին . փոր-
 ձեա զքեզ ինքն թէ զոր ախտ յաղթեցեր , և յայնժամ
 ունիս համարձակու թի մեծ առ ան : || 'ի ունիր զքեզ
 առանց ախտից , քանզի ամենեքեան ընդ ախտիւք եմք .
 մի բարձրամտիր որպէս թէ ուղղեցեր զքեզ , քանզի ոչ
 կարես հաւատալ թշնամեացն քոց մինչև ցժամ վախ-
 ճանին քո . մի վստահանար դու յանձն քո , մինչև անց-
 ցես ընդ իշխանութիս խաւարի . զուարթ կաց 'ի շունչն
 որ բերեն քեզ տրամու թի , զի մի արասցեն քեզ նեղ
 ինչ և տրտնջել . քանզի տրամու թի որ ոչ է ըստ ան՝ մահ
 գործէ : Վաջ սիրտ կալ 'ի խորհուրդս քո , և թեթեալ
 ցին 'ի քէն 'ի բաց , զի զերկնչոտս 'ի նոցանէն առնեն խո-
 տորել 'ի ծանրութէն իւրեանց : Ար երկնչի յազդմանց
 նոցա , յայտնի զինքն առնէ թէ անհաւատ է առ ան .
 իսկ եթէ ընկեսցէ զինքն առաջի Վսի , հզօրագոյն ևս
 քան զնոսա լինի : || Հիւանդացաւ , նա ինքն գիտէ զզո-
 րութիւն Վսի . որ ոք խնդրէ զանձն իւր կեցուցանել ,
 պարապէ ինքն կորուսանել զամենայն ախտ իւր զմարմ-
 նականս յինքենէ 'ի բաց . պսակաւն պսակի , զի յաղ-
 թեաց զթշնամիս թագաւորին . և եթէ ոչ էին ախտք ,
 ապա ոչ իսկ բնաւ գոյին առաքինութիւնք :

Իսկ եթէ եմք ձանձրացկոտք յոյժ , յայտնի եմք իբրեւ
 զմատնիչս . քաջ սիրտ օգնութի է անձին յետ ան , որ-
 պէս օգնութի է չարութե ձանձրութի : Իսկ զօրութի
 անկեւոյն 'ի փորձութի այս է , չկարճամտել և չնեղել .
 իսկ զէնք առաքինութե են աշխատութիւնք հանդերձ
 գիտութե . իսկ յուրութի և դանդաղումն մեր ծնանի
 զախտս . քանզի ոչ դատելն զընկերն՝ պարիսպ է ամուր ,
 որ գիտութե պատերազմին . իսկ պարսաւելն զընկերն
 իւր՝ աւերէ զպարիսպն հանդերձ գիտութե . իսկ պա-
 հելն զլեզուն՝ յայտնի առնէ թէ գործօնեայ է , քան-
 զի չժուժկալութի լեզուին նշանակէ թէ միտքն իւր չեն
 յառաքինութե : Վիտութե հանդերձ ողորմածութիւն
 ծնանի զյառաջատեսութիւն . իսկ ոչ զթալն նշանակէ
 թէ չէ առ նմա սէր : Վարեբանութի ծնանի զսրբու-
 թիւն . իսկ զբաղելն ծնանի զախտս , և խստասրտու-
 թիւն ծնանի զբարկութի և զզուր ցասումն : Ոգնութի
 անձին այս է , զի ոչ ուրեք յածեսցի ընդ վայր . իսկ ճշգ-

նութի մարմնոյ է անձկութի նեղութի : Իսկ յանցումն անձին է զբաղումն . բայց ուղղութիւն նորա է դադարումն 'ի տան հանդերձ գիտութի : Յագումն քնոյ է զօրութի ախտից , բայց փրկութի անձին է տքնութի . քուն հանդերձ յագմամբ՝ բազմութի երազոց է , բայց տքնութիւն հանդերձ գիտութի զուարթացուցանէ ըզմիտսն . քուն բազում թանձր առնէ զմիտսն , բայց տքնութի անօսրէ զնա . բարի է քուն հանդերձ լուծիք , քան տքնութի ընդվայրաքննութի : Իսկ սգալն հալածէ զբարութիւնն հանդերձ անխռովութի : Իսկ ոչ հարկանել բասրանօք ինչ զխիղճ ընկերին ծնանի զխոնարհութի յոգւոջ , բայց փառասիրութիւն ծնանի զհպարտութիւն . և հայելով 'ի դատաստանս նոյ ծնանի զերկիւղն նոյ , բայց շնջելն հանդերձ բասրանօք զխիղճ ընկերին՝ հալածէ զառաքինութիւն : Սէր մեծ առ նձ դարձուցանէ զգերութի , իսկ աներկիւղածութիւն մեր զարթուցանէ զնա . բայց ուղղել զխորհուրդսն հանդերձ լուծեամբ ածէ զգիտութի : Իսկ շատխօսութիւն մեր ծնանի ձանձրութի և մոլորութի . և ոչ կատարել զիւր կամսն՝ նշանակէ եթէ են միտք յառաքինութեան , և առնել զիւր կամսն՝ նշանակէ անգիտութեան : Բայց խոկումն յերկիւղն աստուծոյ պահէ զանձն յախտից . իսկ շաղփաղփութիւնք և խօսք մարմնականք՝ գերեն զնա յառաքինութեան : Սիրել զհիւթս խափանեն զմիտսն յառաքինութեան , բայց հրաժարելն 'ի հիւթոց երկրաւորաց նորոգէ զմիտսն . և ոչ ասել զխորհուրդս իւր՝ զարթուցանէ զնոսա , իսկ որ համարձակին ասել զխորհուրդս իւր առաջի հարցն՝ հալածէ զնոսա յինքենէ : Ար խառնէ ըզբանս իւր ընդ աշխարհականս , խռովէ զնոսա և զսիրտ իւր , և ամաչեացէ յաղօթելն իւրում առ նձ :

Սի կապեր զքեզ 'ի բազում պատճառս կամ յիրս ինչ երկրաւորս , և խորհուրդք քո ոչ ևս խռովեն զքեզ : Սի ունիր թշնամութիւն ընդ ումեք , ապա թէ ոչ ևս անընդունելի լինին աղօթք քո : Խաղաղութի կալ ընդ ամենեւեան , զի համարձակութի հանդերձ աղօթեացես : Սի կամիր լսել զյանցանս զայնր որ տրամեցոյց

1 Յաւելած յերկրորդ Թարգմանութենէ . Պատմեա զյանցանս քո ըստ իւրաքանչիւր կերպարանացն , զի ուռանիցիս թէ յուրմէ առնուս թողութի , զի այնպէս շնորհակալ առ բարեբարն լինիցիս : Տանջեալիր

զքեզ, զի մի և դու անկցիս. եթէ խորհուրդք քո խըղճեն ինչ եթէ եղբայրն քո տրտում է վասն քո, դու մի արհամարհեր զնա, այլ անկիր 'ի զեղջ յոտս նորա, մինչև հաւանեցուցես զնա գալ 'ի զղջումն: Ա'ի լինիր խստասիրտ յեղբայրն քո, զի մի անընդունելի լիցին աղօթք քո. և եթէ բնակես դու ընդ եղբարս, մի հրաման տար նոցա յիրս ինչ, զի մի կորուսցես զպտուղն քո: Վործեա զձեռագործն քո, զի հանգիցէ եղբայրն 'ի հալէն՝ քումմէ. քանզի դատարկու թիւն մահ բերէ և յանցանս մեծ անձինն, և անընդունելի են աղօթք նորա: Արդ հայի յիւր մահն, ոչ մեղիցէ շատ. իսկ որ ոչն յիշէ, ընդ բազում մեղս շաղապատի: Վայց որ սրտաւատէ զինքն տալ բան փայ, հոգասցի յաղագս մեղաց իւրոց յամենայն ժամ:

Եթէ մտցէ 'ի սիրտ քո խորհուրդն հպարտութեան, յիշեա զի այն է որ կորուսանէ զաշխատութիւն քո, և ոչ գոյ 'ի նմա ապաշխարութիւ: Իսկ եթէ արհամարհութի պատերազմեսցի ընդ քեզ վասն ընկերին քո, յիշեա զայն եթէ յաղագս այսորիկ փոք մատնէ զքեզ 'ի ձեռս թշնամեաց քոց: Եթէ չարախօսութի ընդ քեզ պատերազմեսցի, յիշեա զի եթէ լսէ՝ ցաւ է նա ընկերին քում, և ապա դու ամօթ համարեսցիս պատահել նմա: Պահեա զաչս քո, և սիրտ քո ոչ տեսցէ բազում չարիս և անօրէնութիւնս. պահեա զլսելիս քո, զի մի անձամբ անձինդ ժողովեսցես քեզ պատերազմ, և մի արհամարհեսցես դու զպաշտօնն քո զլուսաբեր անձին քո:

Արդ այսր ամենայնի որոշողութի խորհրդոյն է գլուխ և կատարած. և անհնար է լինել որոշողութեն, եթէ ոչ նախ զերկրագործութիւն նորա արասցես: Յառաջ դադարումն 'ի տան. իսկ դադարումն ծնանի զձգնութի, իսկ ձգնութի ծնանի զարտասուս, իսկ արտասուս ծնանի զերկիւղ, երկիւղ զխոնարհութի, և խոնարհութիւն ծնանի զյառաջատեսութիւն, իսկ յառաջատեսութի

զխորհուրդս քո անսուղութի կերակրոց, զի մի զճաշ պոռնկութե՝ այլ զքաղցու խօսեսցի: Անմիտ տէր ընու զպորտ ծառայի իւրոյ, իսկ որ խմաստունն է՝ սովամահ առնէ զնա: Գայլ քաղցեալ զհետ երթայ և վարէ խաշանց, և այսն պոռնկութե որ ընու զպորտս իւրեանց: Ի գործ և յաղօթս բաժանեա զանձնդ, քանզի այսու ոչ գտանէ 'ի մեղմուս սատունայ:

Ա'ի հացիկն քո:

ծնանի զսէր, և սէրն ծնանի զանձն անցաւ և անախտ :
 Եւ որ ոք կամի գալ յառաքինութիս յայտոսիկ, անհոգ
 եղիցի յամենայն մարդոյ՝ եթէ նա ազնիւ է և միւսն
 չար. և պատրաստեացէ յամենայն ժամ զինքն՝ ի մահ,
 և քննեացէ թէ զինչ է որ մերժէ զնա յնայ, և խափա-
 նեացէ զայն՝ ի բաց, և ատեացէ զաշխարհ և որ ինչ յերկ-
 րի է, և յայնժամ ապա բարերարութիւնն նայ ընդունի զնա :

Արդ աղաչեմ զամենեւեան ոյք սիրէք զտէր, պահել
 զինքն ի գինւոյ, քանզի նա յարուցանէ զամենայն ախտս
 և հալածէ զերկիւղն նայ յանձնէ, և ապա թշնամիքն
 մեր վառին ի զօրականութի պատերազմի և մարտի ի
 վերայ տառապեալ անձինն, կամել նոցա մերժել և ո-
 թոշել զնա յնայ, մինչև ժառանգեացեն զնա : Յաղագս
 այնորիկ առնուն և զսպեն յինքեանս ի բաց զզօրութիւն
 իւրեանց զընդդէմ ճակատեալք մարդոյն : Եւ մի հա-
 լատար դու քեզ եթէ տեսցես զքեզ առ ժամանակ մի
 հանգուցեալ յախտիցն. քանզի ի բացեայ զսպեն զին-
 քեանս, առնլով առ վայր մի և ժամանակ մի հանդերձ
 խորամանկութեմ, զի անձն յուլասցի, կարծելով ի մտի
 իւրում այսպէս՝ եթէ հանգեայ : Եւ յայնժամ ապա
 յանկարծակի վազեն ի տառապեալ անձն և յափշտա-
 կեն զնա իբրև զճնձղուկ մի, և թերևս զօրագոյն քան
 զնա լինին. յամենայն մեղս մեծս և չարագոյնս խոնար-
 հեցուցանեն զմարդն անողորմաբար չարագոյն և դժըն-
 դակաբար քան զառաջինն :

Ասան որոյ աղաչելով զանձն յաղագս այսորիկ տէր մեր
 պատուիրեաց ասելով՝ եթէ լերուք պատրաստք յա-
 մենայն ժամ, քանզի ոչ գիտէք զժամն յորում գողն
 գայ. մի գուցէ յանկարծակի եկեսցէ և գտցէ զձեզ
 ի քուն : Եւ դարձեալ ասէ. ահա առաքեմ զձեզ իբ-
 րև զոչխարս ի մէջ գայլոց. մի ինչ բառնայք ընդ ձեզ
 ի ճանապարհս : Արդ յորմէ հետէ ոչ ինչ ունէին նոքա
 զգայլոցն, ոչ ևս զօրէին նոքա զնոսա ուտել և վատնել :
 Եւ դարձեալ ասէ. եթէ որ սիրէն զիս, զբանսն իմ պա-
 հեսցէ. և որ պահէ զբանս նորա, գայ ընդ նմա ի խաչն.
 քանզի խաչն Վսի է ժուժկալութի յամենայն ախտս
 մինչև խափանեացին : Վանզի սուրբ առաքեալն կտրե-
 լով յինքենէ զախտս իշխեաց ասել՝ եթէ ընդ Վսի ի
 խաչ ելի, և կեամ ոչ ևս ես, այլ կեայ յիս Վս : Ապա-

քէն յորժամ խափանեալ 'ի բաց ընկեցին յինքեանց զախտան, կենդանի է 'ի նոսա Վհ: Ալ դարձեալ ասէ. եթէ մեռաք ընդ նմա, և կեցցուք ընդ նմին. և եթէ համբերեմք, ընդ նմին և թագաւորեսցուք. և եթէ ուրանաւք, և նա ուրասցի զմեզ: Արդ ո՞վ է որ ուրանայ զնա, եթէ ոչ որ գործէն և կատարէն զկամս մարմնոյն, և թշնամանէ զսուրբ մկրտութիւն զոր ընկալաւն 'ի նոնէ:

Ղգնեսցուք այսուհետեւ, եղբարք, զի մերձեցաւ ժամանակն. քանզի պտուղն հասուն եղև, և ժամ է հընձոցն. երանելի է որ ապրեցուսցէ զպտուղն իւր, քանզի ժողովեն զնա հրեշտակք յաւիտենական շտեմարանսն: Սիրելիք, արդ յայսմհետէ ժամանակ կատարեալ են, և ոչ ոք կարէ հոգալ իւրում անձինն որչափ հոգայ զաշխարհի իրս: Ալ որպէս ոչ ոք կարէ միով ակամք նայել յերկինս և միւսովն յերկիր, այսպէս ոչ կարեն միտքն հոգալ զնայ և զաշխարհիս. և որպէս ոչ կարէ երկիր պըտուղ բերել առանց սերման և ջրոյ, այսպէս ոչ ոք կարէ ապաշխարել առանց նուաստախոհութեւ և աշխատութեան մարմնոյ: Իսկ պահել զպատուիրանսն այն է՝ հաւատքն յիստ. և երկիր ինչ է՝ զի ոչ տրտմեցուցանէ զիւր զիտակցութիւն և զխիղճ մտացն որ է ըստ նայ: Ար հաւատայն եթէ է դատաստան, ոչ կարէ դատել զընկեր իւր յիրս ինչ երկրաւորս, որպէս և գրեալ է՝ թէ մի դատիք, զի մի դատիցիք: Ար հաւատայն թէ արքայութիւն սրբոց է, փութայ պահել զպատուիրանս նայ, զի ապրեցուսցէ զպտուղ իւր յարքայութիւնն երկնից:

ԽՐԱՏՔ

ՎԱՍՆ ԵՐԿԻՒՂԻՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

ՆԱՅԵԱՆ 'ի քեզ իբրև զճշմարիտ՝ եթէ մեծ մահ կայ առաջի և կորուստ անձինդ, և որպէս ճշմարտութեւ յառաջատար է. և մեծ պատճառք են հրոյն և յաւիտենական տանջանացն: Արդ կատարելապէս ատեա և զարշեցիր, և ընթադրեալ փախիր դու յամենայն իշխանսիրութեւ և 'ի փառասիրութենէ, և 'ի կամեւոյ ըզփառս և զպատիւ և կամ զգովութիւնս ինչ սնտրիս 'ի

մարդկանէ, և զբոլոր իսկ զցանկութիւն և զհեշտութիւն որովայնամոլութեւ և զաչացդ և զլսելեացդ և զջօշափելեացդ և զգատարկաբանութեան, իբրեւ թէ ճշդիւ իսկ վարս սոցա այդոցիկ պատճառք է չարակնութեւ և նախանձու և գրգռութեւ և պատերազմի և կռուոյ: Արդ յոյժ ատեալքեզ և դարչեալ և պարսաւեալքեզ հանապազ, իբր թէ մահ և կորուստ է անձինդ և մարմնոյդ, և յաւիտենական ապականութեանցն:

Պահեալքեզ ճշմարտութեւ իբրեւ այդ գործակցելովքեզ, իբր թէ արդարեւ մեծ մահ և կորուստ է անձինդ: Այլ ի վարսս յայտոսիկ դարչեցիր, և որոշեալ ի քէն զցանկութիւն աշխարհիս և զամենայն մարդկային հեշտասիրութիւն և որ ինչ աշխարհիս այսորիկ է. զի այսպէս միտք զբաղելով յայսցանէ, և ոչ մի ինչ ցանկութիւն քո ունելով և պղծելով նովաւ, այլ ամենեւին իսկ ի քեզ լինելով որպէս եղև ի սկզբանէ և այժմ: Այլ և հանապազ զմեծ առաջի աչացդ ունիջիր, իբր թէ մերձ է և տեսանէ զքեզ. և հանդերձ ամենայն խոնարհութեւ և արտասուօք և երկիւղիւ բազմաւ գոչեալ առ նա անհուղաբար:

Պահեալքեզ ճշմարտ հաւաստեալ, զի հանդերձ ճշմարտութեւ մեծ շահ անձինդ և ողորմութիւն լինի քեզ յայ. և զի խաղաղութեամբ և անխռով և անվիշտ կեցցես. և որչափ է քո զօրութիւն, կատարելով զքո գործն նուաստախոհութեւ նմանապէս ըստ կամացն այլ: Այլ ունիցիս զքեզ միշտ ճշմարտ, իբրեւ հեռի լինելով քո յիւրաքանչիւր առաքինութեանց և ի պատուիրանացն այլ. քան զամենայն մարդ անարգագոյն և քան զամենայն մեղաւորս ևս մեղաւոր համարեալքեզ: Այլ եթէ որչափ ըստ համեմատութեան քրիստոնէի եմ ես՝ հող և մոխիր գոլով՝ և իբրեւ ստուերք են ամենայն արդարութիւնք իմ, և եթէ ոչ ողորմութեւ մեծաւ և շնորհօքն այլ ողորմեցայց. այլ եթէ ըստ ճշմարտութեւ դրոց է, ոչ ևս ունիմ ակն ապրել, այլ միայն անկանել յաւիտենական տանջանսն, եթէ կամիցի դատել զիս վասն մեղաց իմոց, և կամ վասն կարծելոյ ինչ բարեաց. ոչ կարեմ ի վեր հայել, վասն զի լի եմ անարգանօք:

Պահեալքեզ ճշմարտութեւ, զի աւուր աւուր յիշեցես դու զմեղս քո, և եթէ որչափ հեռի ես ի պատուիր

րանաց Կայ. և միշտ յիշել և առաջի աչաց ունել զհօւրն անշէջ և զխաւարն արտաքին և զյաւիտեանական տանջանսն, և որք անդն տանջին և հեծեն հառաչանօք. և որչափ գոյ քո զօրութի՛ հառաչել և տրտմել և սգալ, և այսպէս յամենայն օր ակն ունել մահու: Արդ այսպէս սգասցիս քեզէն զքեզ, աւուր աւուր աշխատեալ տըրտմութիւն և հեծութիւն. մի երբէք զուարթանալ, մի ծիծաղել. այլ յամժամ ծաղը քո՛ ի սուգ դարձցի և խընդուի քո՛ ի տրտմութիւն, և միշտ և յարաժամ տրտում և տխուր շրջել. զի անձն իմ լի եղև չարչարանօք:

Պահեա զքեզ ճշմարտապէս իբրև քաջալերելով ըզքեզ ինքն, և հաւատալով եթէ Վաս վասն մեր մեռաւ և եկաց, զի մեռելոց և կենդանեաց առ հասարակ տիրեսցէ. և արեամբն իւրով գնեաց զմեզ, զի դու մի ևս քեզ կեցցես, այլ կատարեալ ծառայնորա լինիցիս: Աւորչափ է քո զօրութիւն, առլցցես զանհաւանութիւն քո՛ որ եթէ ի սրտիդ իցէ: Արպէս հեզ անասուն անսխալ լսէ տեառն իւրում, այնպէս պարտ է լինել քեզ առաջի Կայ: Արչափ գոյ քո զօրութիւն, մեռո զքեզ ի մարդկային ախտից և յամենայն հեշտութեց, և բնաւ մի ունել յանձին քում կամս կամ ցանկութիւն երկրայինս. այլ լինել յարաժամ ընդ Կայ և պահել զպատուիրանսն հանապազ:

Պահեա զքեզ ճշմարտապէս, զի այնպէս եղիցիս դու յամենայն ժամ որպէս և վայել է Կայ, հանդերձ երկիւղիւ և դողութիւն և բազում նուաստախոհութիւն, և միշտ պատրաստ կալ և լսել կամացնորա, եթէ ի կեանս, եթէ ի մահ, եթէ յոր և իցէ նեղութիւն հանդերձ բազում յօժարութիւն. և միշտ և հանապազ զամենայն օր և զբոլոր գիշերն ակն ունել գալ ի վերայ քո բազում և զանազան փորձութեց, եթէ ի վաստակս, եթէ ի բանտրս, եթէ ի գանս, եթէ ի քաղց, եթէ ի ծարաւ, եթէ ի ցուրտ, եթէ ի մերկութիւն, եթէ յամենեցուն իսկ թշնամանս, և մեծ անարգանս հասանէ քեզ կրել ի զանազան տանջանս և յախտս, մինչև ի մահ տանել և համբերել յօժար կամօք և անխռով մտօք:

Պահեա զքեզ ճշմարտապէս, զի մեծ ճգնութիւն և ժուժկալութիւն քեզ լինիցի. հանապազ լուութիւն ամենեւին մի խօսել մինչև զփոքր ինչ իրս: Վայց եթէ ի հարկէ քեզ խօսել, և զայն նախ փորձեալ եթէ կամք

են այլ լուեղն քան խօսելն . և այնպէս խոստովանեա ըզ-
պատճառսն առաջի այ՛ եթէ ոչ վասն իմ ինչ կամաց և
հեշտութե կամիմ խօսել, բայց գիտեմ եթէ կամք այ
են խօսել քան լուել . և ապա բանալ զբերան քո բանիւ
այ և խօսել որպէս և վայել է առաջի այ հանդերձ եր-
կիւղիւ և դողութիւն և ամենայն նուաստախոհութիւն և
հեղութիւն, և զբարս ունելով միշտ հեզ և ցած, իբր պա-
տուելով զամենեւեան և հնազանդելով նոցա :

Պահեա զքեզ ճշմարտապէս, զի այնպէս եթէ պա-
տահեսցես դու ումեք՝ մի բան և կամ երկու վասն սի-
րոյ խօսել, և ապա լուել . և եթէ նա քննեսցէ ինչ ըզ-
քեզ, պատասխանի տուր նմա լոկ միայն զսխտոյսն . և
եթէ յաղագս վարդապետութե ինչ բանք իցեն, որչափ
է քո զօրութի պահեա զքեզ՝ համարելով եթէ անար-
ժան և տգէտ եմ, ապա հազիւ հանդերձ բռնութիւն խօ-
սել սակաւ մի բան : Այլ այնպէս քննեա զքեզ ամենայն
իրօք այգուն և վեց ժամուն և երեկունն, կարգել ուղ-
ղել զքեզ յաղագս այսոցիկ . ապա եթէ գտցես զքեզ
յաղագս այսոցիկ եթէ խօսեցար աւելի քան զչափն, և
ասացեր ումեք դու, և եթէ որպէս և զիարդ կամ թէ
զինչ իցէ այս իրք, աղօթեա առ տէր հեծելով և հա-
ռաչելով առաջի նորա միշտ, և այսու զքեզ տպաւորեա-
ցես : Այլ զգուշացիս՝ ի մանունսն, մի վաղվաղակի յան-
ցանել քեզ լիցի . և մի ևս արհամարհեր զփոքունսն, և
'ի մեծ և 'ի ծանր մեղս ոչ անկցիս : Այլ 'ի տեղւոջ դա-
դարել շատ լիցի քեզ, և ամփոփեա զքեզ՝ ի մարդկանէ,
և կալ զմիտս քո անսխալ միշտ 'ի հսկումն սուրբ գրոց
և յաղօթս յամենալ . զի այսպէս եղիցիս դու հանապազ
մտօք քո իբրեւ կանոն պաշտաման կատարել :

Պահեա զքեզ քաջ հաւաստեալ . զի որպէս ժուժկա-
լեա՝ ի հեղիոյ զարիւն և 'ի հայհոյելոյ, նոյնպէս և ժուժկա-
լեա և պահեա զքեզ, զի մի բերանով կամ մտօք դա-
տել զընկերն քո և մի չարախօսել զումեքէ և մի բնաւ
զրպարտել զոք, մի զփոքր և մի զմեծ : Այլ եթէ տես-
ցես իրս ինչ զուրուք, կամ եթէ չարախօսեսցէ ոք զու-
մեքէ, մի ունկնդիր լինիր, այլ պահեա զքեզ քաջ և
պինդ, և մի ինչ ամենեւին չարախօսեր զընկերն . այլ
ասա թէ գրեալ է՝ իւրաքանչիւր ոք 'ի մէնջ ընդ անձին
իւրում համարս տալոց է այ : Արդ, եղբարք, մի դատիք

զմիմեանս, այլ առաւել զայս դիք 'ի միտ չդնել զայ-
թակղութիւն եղբօրն. զի դու ո՞վ ես որ դատիս զայլոց
ծառայ, իւրում տեսան կայ կամ անկանի: Արդ ես բա-
ղում ինչ ըստգտանեմ զիս, և ոչ ունիմ համարձակու-
թիւն առաջի ան:

Պահեա զքեզ ճշմարտապէս, որպէս զի անձ հայեսցի
'ի սիրտ քո, և մերձ իսկ առ քեզ կայցէ յամենայն ժամ.
և այսպէս հաւատալով 'ինա, սովորեցո զքեզ միշտ ժուժ-
կալել և դողալ, իբր թէ տեսանիցես իսկ այժմ զնա
մտօք քովք առաջի քո հանապազ. և հեծել և հառա-
չել և աղօթել յերկար, զի այսպէս մի պարապիցես
խորհել ինչ յանօգուտսն, և մի դիք գտցեն 'ի քեզ տե-
ղի արկանել խորհուրդս չարս և ֆնասակարս:

Պահեա զքեզ ըստ կամացն ան, և մի ամենեւին խօ-
սեսցիս ինչ, բայց զոր փորձեսն զխօսելն բարի, և լուել
'ի կամս ան, և սիրել զամենայն մարդ սրտի մտօք և
գործովք ճշմարտութե: Աթէ չար ինչ կրեսցես յու-
մեքէ, ընկալ զայն յօժարութե և անխռով, ասել ցքեզ
ինքն՝ եթէ արժանի եմ և աւելի ևս քան զայս չարչա-
րել վասն մեղաց իմոց: Արտ և մրցումն ճգնաւորին և
վշտաբերին այս է, իբր զի մտցէ ինքն 'ի սիրտ իւր առ-
նել պատերազմ ընդ սատանայի և ատել զնա, և ուրա-
նալ զանձն իւր, և զի բարկասցի և ևս զչարասցի ինքն
ցանկութեցն իւրոց, և բոլոր իսկ 'ի հեշտութեց հրա-
ժարեսցէ, և միշտ կուռիցի ընդ իւր խորհուրդսն, և մար-
տիցէ ինքն ընդ ինքեան: Իսկ եթէ յերեւելիսս պահիցես
զմարմինդ քո յապականութե և 'ի պոռնկութենէ, և 'ի
նեղքոյդ շնաս խորհրդովք, ոչ ինչ օգտիցիս ունել զմար-
մինդ քո կոյս. և ահա քանզի պոռնկիս իսկ, և շնայ
սիրտդ ընդ սատանայի, և յոյժ անպիտան լինի երկնաւոր
փեսային: Աւ քանզի թշնամին մեր գողանայ զանձինս
իմաստունսն, և ոչ սգայ որ գողացեալն եղև, և որոշեալ
'ի միմեանց զխորհուրդսն 'ի ֆնասակարսն, և այնպէս
անկանի յորոգայթսն և 'ի մեծ կորուստն սատանայի:
Աւ մեզ պարտ է զուարթ կալ միշտ հանդերձ որոշ-
ղութե խորհրդոցն, զի մի անկանիցիմք 'ի բարւոյն: Արդ
մի ուրեք մինչև ցմտածութի անգամ 'ի ձեզ ձանձրու-
թիւն բոյնս դիցէ. քանզի որ համբերեսցէ 'ի սպառ, նա
կեցցէ: Իտաւորութիւն հաբեղայի հանդերձ ճշմար-

տուլթը, անստացուածութի հանդերձ ուղիղ հաւատով,
և պարկեշտ մարմնով և անխիղճ գիտակցութեամբ և
անբծով 'ի ներքս նստել, և 'ի գործն իւր զձեռն շար-
ժել, և տուրս տալ այնոցիկ որ պէտս ունին: Արդ մի
զարհուրեցուսցէ զքեզ սնտի փառք վարուցս այսոցիկ
որ վաղվաղակի ապականի, որպէս և գրեալ է:

Ի ԹՂԹՈՅՆ ՄՈՎԱԷՍԻ ՄԻԱՅՆԱԿԵՑԻ

ՈՐ ԱՌԱՄՈՆ ԲԱՆ ԽՐԱՏՈՒ:

ԵՐԿՐԻՂԻՆ այ մերժէ զամենայն չարախօսութիւն,
իսկ հեղգութի մերժէ զերկիւղն այ. իսկ գերեւոցն խոր-
հըրդով 'ի սատանայէ՝ լռեն ամենայն առաքինութիւնք
յանձնէ: Չորք են այսոքիկ առաքինութիւք որ պահեն
զանձն. ողորմածութի առ աղքատս և առ ամենեւեան,
և նուաստախոհութի, և ժուժկալութի: Չորք են ա-
ռաքինութիւք այսոքիկ որ պահեն զանձն. ողորմածութի
առ ամենեւեան, և ոչ բարկանալ, և երկայնամիտ լի-
նել, և պահել զինքն 'ի մոռացութի: Ս'իտք պէտս ու-
նին չորից առաքինութեցս այսոցիկ. յամենայն ժամ
անդադար աղօթել, առաջի անկանել այ սրտիւ իւրով
և սգալ 'ի վերայ ախտից, և համարել զինքն մեղաւոր,
և ոչ դատել զընկերն. ապա լռեսցեն խորհուրդք քո:
Չորք են այսոքիկ առաքինութիւնք որ օգնեն մանկան
միայնակեցւոյ. կրթութի յամենայն ժամ, տքնութիւն,
և անհեղգութի լսողութի և առ ոչ ինչ համարել զանձն:
Յաղագս չորիցս այսոցիկ եղծանի հոգի. գնալ 'ի քա-
ղաք և ոչ պահել զաչա իւր, և բնաւ իսկ ծանօթութի
ունել ընդ կնոջ, և ունել սէր ընդ փառաւորեալս, և
ախորժել զմարմնական ախտս: Ս'ասն չորից իրաց զարթ-

* Ի կարգի մաքենագրութեան ման-
րախոսանայ երեալ մեր զճառսս զայս
յեւ 181 ըստ հնագիւր օրինակի նորին,
օրինակի հին Ռարգմանութեան Հարանց
վարաց համայնականութեամբ երկուրդի
Ռարգմանութեան Մովսէսի միայնակեցի

վերագրեն, Ռեպէր և Երեւելի քաղ-
քէրութիւն. այլ 'ի մաքենագրութեան հարց
հար. ժ. 391-392 հօրն Եսայեայ
ընծայի, և յընդարձակ ճառէ անդի
բաղեալ է մերն:

չի բարկութիւն . 'ի տուրեւառից , և 'ի կատարել զիւր
կամսն , և սիրել 'ի վարդապետել , և 'ի կարծելոյ զինքն
իմաստուն գոլ : Ս ասն չորից իրաց յառնէ չարութիւն .
վասն ուտելոյ և ըմպելոյ առաւելապէս և ննջելոյ յագ ,
և 'ի դատարկութիւն , և 'ի ծաղուէ և յընդունայն բա-
նից , և 'ի պաճուճանաց հանդերձից : Ս ասն չորից ի-
րաց խաւարին միտք . յատելոյ զընկեր և յարհամար-
հելոյ և 'ի նախանձելոյ և 'ի չարախօսութեանէ : Ս ասն
չորից իրաց անապատանայ հոգի . յոչ լուելոյ և 'ի սիրե-
լոյ զողջոյնս և 'ի ցանկալոյ նիւթից և յագահելոյ : Ս
րեք են այսոքիկ առաքինութիւնք որ դժուարաւ կարէ
ստանալ մարդ . սգալ հանապազ , և հայել յիւր մեղսն ,
և ունել առաջի աչաց միշտ զմահն : Իսկ կատարումն
այսր ամենայնի այս է . յորժամ լսես ինչ , ասասջիր ե-
թէ ոչ ինչ ունիմ իրս , զի ես մեղաւոր եմ և մեռեալ .
քանզի մեռեալ վասն ուրուք ոչ հոգայ . և յաղագս այ-
սորիկ անձ զօրացուցանէ զքեզ : Եւ որ փութայ ստա-
նալ զառաքինութիւնս զայս , կարէ ապաշխարել շնոր-
հօքն Վրիստոսի :

Ի հաւաստիկ գործառնութիւնք նորոյ մարդոյ և հնոյ . որ
կամի այնուհետեւ կեցուցանել զանձն իւր , հոգասցի պա-
հել զնորոյն մարդոյ : Իսկ որ կամի զհանգիստ իւր ըստ
մարմնոյ 'ի փոքու ժամանակիս այսմիկ , կատարէ զկամս
հնոյն մարդոյ , և զանձն իւր կորուսցէ 'ի հանդերձեալ
յաւիտենին : Ս ասն զի տէրն մեր (Եւ Վ Եւ յայտնապէս
զնորն մարդ 'ի սուրբ մարմինն իւր ասէր . որ սիրէ զան-
ձրն իւր , կորուսցէ զնա . իսկ որ կորուսանէ զանձն իւր
վասն իմ , գտցէ զնա : Իսկ ինքն է տէր խաղաղութե , և
նովաւ լուծաւ միջնորմն թշնամութե . և ասէ . ոչ եկի
արկանել խաղաղութի յերկիր , այլ սուր : Եւ դարձեալ
ասէ . հուր եկի արկանել յերկիր , և զինչ , կամիմ թէ
ահա վառեսցի : Եւ արդ բորբոքեսցուք զանձային հուր
սիրոյն յոգիս մեր , զի արժանաւոր լիցուք խոստացելոց
բարեաց նորա ընդ ամենայն սուրբս , և ընդ նոսին փառս
վերառաքեսցուք ամենասուրբ երրորդութեանն յաւի-
տեանս յաւիտենից :

ՃԱՌ ԱՐԲԱՅ ՄՈՎՍԷՍԻ

ՎԱՄՆ ՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Եթէ որ առցէ յուշ զայն որ որ խռովեցոյց զնա կամ բամբասեաց կամ զրկեաց կամ արհամարհեաց, պարտի յիշել զնա որպէս բժիշկ առաքեալ 'ի Վշտէ, և պարտի սիրել զնա որպէս բարեգործ: Վանգի նոյն խռովելիք քո հիւանդութի գուշակէ անձինդ. ոչ խռովել պարտէիր, այլ պարտ էր ուրախանալ յաղագս եղբօրն, քան զի նովաւ ճանաչես զհիւանդութիւն. այլ աղօթել 'ի վերայ նորա, որպէս դեղ բժշկութե առաքեալ 'ի Վշտէ: Եւ պա եթէ տրտմիս 'ի վերայ նորա, հաւաստեալ ասես յ'Վշտ' ոչ կամիմ ընդունել զդեղն քո, նեխել կամիմ 'ի վերս իմ: Ար կամի բժշկել 'ի դժնդակ վիրաց անձին, զի 'ի բաց բուժեսցի 'ի հիւանդութենէ իւրմէ, հարկ է նմա համբերել 'ի մատուցելոց նմա 'ի բժշկէ անտի: Վանգի որ հիւանդն է, ոչ է հեշտեալ կամ հատանել կամ խորել կամ սրբադեղ առնուլ, այլ և յիշելով իսկ զնոսա տաղտկանայ. սակայն հաւանեցուցանէ զանձնն, եթէ առանց նոցա անհնար է նմա բուժել 'ի հիւանդութէ իւրմէ: Այլ ապա տայ զանձն իւր 'ի ձեռս բժշկին, զիտելով եթէ փոքր ինչ թախծանօք բուժել 'ի բազում մաղասոյն և 'ի բազմաժամանակեայ նեղութեն: Խարան Յշտի է, որ արհամարհէ զքեզ կամ բամբասէ, այլ բուժէ զքեզ 'ի սնափառութէ. սրբադեղ Յշտի է, որ ածէ 'ի վերայ քո զրկումն, և բժշկէ զքեզ յազահութէ: Ար փախչի յօգտակար փորձութէ, փախչի 'ի կենացն յաւիտենից. ո՞չ նորհեաց Ստեփաննոսի այնպիսի փառս, զոր սաացաւ 'ի ձեռն քարկոծելոցն զնա:

Եւսաց դարձեալ. ես որոց զինէն ամբոտտանեն ոչ մեղադրեմ, այլ բարեգործս կոչեմ, և ոչ անգոսնեմ զբժիշկին ոգւոց՝ որ դեղ անարգանաց մատոյց սնափառ անձին: Վանգի երկնչիմ մի գուցէ ասիցէ և վասն իմ անձինս. բժշկեցաք զՎաբելոն, և ոչ առողջացաւ: Ա'ի գուցէ մեղադրեցայց 'ի Վրիստսոն 'ի վերջնում աւուրն. հիւանդ էիր 'ի սնափառութենէ, և մատուցի քեզ դեղ

անարգութեան, որպէս զի նոքօք սրբեցիս. իսկ դու ոչ բժշկեցար :

Եւսաց դարձեալ. ոչ ոք է 'ի մեզ որ խօսի զՃշմարիտն, բայց միայն որ պարսաւենն զմեզ. սակայն և ոչ այնպէս գտանեն ասել զամենայն չարութիւն մեր և զդառնութիւն. քանզի թէ լինին ամենայն բերանք մարդկան լեզուք առ 'ի բամբասել զմեզ, ոչ են բաւական արժանապէս անարգել զմեզ : Եւմենայն որ ոք արհամարհէ զմեզ կամ բամբասէ, մասն ինչ ասէ. իսկ զամենայն ոչ կարէ զիւ տել. յամենայն 'ի մեզս խոնարհեցոյց զմեզ սատանայ : Իսկ որ մտերիմքն լինին, խոնարհութիւն իւրեանց խորտակեն զսատանայ. որպէս ասացին հարքն՝ եթէ իջանէ խոնարհութիւն մինչև 'ի դժոխս՝ յերկինս վերաբերի : Ո՛վ խոնարհեցուցանէ զխոնարհս խորհել ինչ զումեքէ. քանզի զինչ և վշտանայցէ խոնարհն, կամ լուիցէ պատճառս առ 'ի նուաստացուցանել զանձն իւր, և որ ինչ լինիցի նմա, 'ի նոյն յաղօթս պարապէ և զամենեւեան ունի երախտաւոր :

Եւսաց դարձեալ ասաց. զգոյշ լեր անձինդ. զի եթէ ոք որ ինչ և իցէ դործով խռովեցուցէ զքեզ, լուիցես և ամենեւին մի խօսեսցիս ընդ նմա, մինչև անդադար աղօթիւք ցածցի սիրտ քո. և աղաչեա զեղբայրն և ասացանձն քո. ընդէր մոլեգնիս, ընդէր խռովիս որպէս որք փրփրենն. տեսանէս զի հիւանդ ես. զի եթէ ոչ էիր հիւանդ, ոչ վշտանայիր :

Եւսաց դարձեալ. զխաչն Վճի տեսանեմք և զչարչարանս նորա ընթեռնումք որ ինչ չարչարեցաւն, և մեք և ոչ մի իրաց համբերեմք. այսպէս խոտորեցաք յուղիղ ճանապարհէ անտի :

Եւսաց դարձեալ. եթէ ոչ ստանայցէ մարդ խոնարհութիւն, ոչ յառաջեցէ. և եթէ կացցէ մարդ զտարիսն Սաթուսաղայի, և ոչ գնասցէ զճանապարհս զայս զոր գնացին սուրբ հարքն՝ զարհամարհանաց և զանարգանաց, այնպէս որպէս դարբին որ կուէ շանթ երկաթի և անօթ ոչ կարասցէ առնել պիտանացու մարդոյ, և քաղցրութիւն՝ որով քակի ամենայն զօրութիւն թշնամւոյն : Իսկ նշան 'ի բաց ատելոյ զաշխարհիս ինչս այս է՝ անխռով կալ. քանզի թէ քամահէ ոք զբազում գանձիւք, և կացցէ ասեղն մի, և բաղձայ սողան, կամ գրոց կամ

այլ իմիք, և ոչ ևս ծառայէ Վճի, որպէս սուրբ առաքեալն ընտրէ՝ թէ յորմէ պարտեալ որ է, նորին և ընդ ծառայութեամբ է:

Ասաց դարձեալ. հոգի կամի զապրելն, բայց սնոտեաց մարմին ցանկացեալ և ընդ նոսին պատաղեալ փախչի յաշխատութի: Այլ ստուգութի ոչ են ծանր պատուիրանք, այլ կամք չարք, որ սովորէ մեզ վասն ծովու երկիւղի և աւազակաց զինչս մեր ընկենուլ անվեհեր, գիտելով եթէ փոքր ինչ յետոյ սակայն մեռանիմք: Վարձեալ վասն սակաւ ինչ կելոյ ամենայն ընչից համբերեմք, և երանութի համարեմք, եթէ զանձինս ապրեցուցուք. և զիմորդ և ոչ վասն յաւիտենական կենացն զնոյնս խորհիմք. զիմորդ ոչ առաւել ևս զօրանայ ՚ի մեզ երկիւղն այ քան զերկիւղն ծովու և մարդկան:

Ասաց դարձեալ. աղօթեա ՚ի վերայ թշնամեաց, և գոհացիր յորժամ անարգիս, և եղեր աշակերտ սուրբ առաքելոցն՝ որք գնացին խնդալով, զի վասն անուանն արժանի եղեն անարգելոյ: Ասկ զայս սուրբքն առնէին, այլ մեք մեղաւորք և զհաւասարն ոչ ընդունիմք. ոչ ասեմ վասն անուանն, այլ և ոչ վասն անձանց: Օրինչ է մարդոյն սիրելն և սիրիլն յամենեցունց. իսկ զնորին հանգիստ ոչ ունին պատուիրանք այ, որոց բարիք յօժարութիւն ունիցին:

Ասաց դարձեալ. որքան զորոյ երանեն զմեզ զրկիմք, և այնքան զորոյ անարգեն զմեզ և բամբասեն՝ շահիմք. այսպէս աբբայ Սակարիոս զրպարտեալ և համբերեալ փառաւորեցաւ, և դարձեալ խորշելով ՚ի փառաց անտի գնաց ՚ի Սկիւթ: Ար կամիցի շահել արհամարհանս, սիրէ զնեղութիւնս. քանզի ասէ. երանի է ձեզ յորժամ նախատիցեն զձեզ և հալածիցեն, և որ ՚ի կարգին է. մինչ զի վարձք ձեր բազում են յերկինս:

Ասաց դարձեալ. ոչ է պարտ քրիստոնէի առ մարդիկ բարկանալ, բայց միայն առ դէս. որ տիրէ բարկութե, տիրէ դիւաց. քանզի զոր և ասիցէ ախտ, եթէ որ պարտիցէ՝ զնորին և զդէն պարտիցէ: Ասկ սկիզբն տիրելոյ բարկութե՝ խռովելն է և ոչ խօսելն, այլ արհամարհելն և անպիտան համարելն բազում չարեաց պարտաւոր և գեհենին արժանի. որպէս ունելով սգացեալ զմիտս, կրեցցես նեղութիս գոհութիւն, հանապաղ զօգնականու.

Թիւնն այլ և զողորմութիւն որա խնդրելով որպէս շահեստս իրաց, զնեղութիւն, զարհամարհանս, զնախատինս. քանզի ՚ի խոնարհութիւն առաջնորդեն, և թեթևացուցանէ ՚ի մեղաց. խորտակէ զսատանայ խոնարհութիւն, քանզի տեառն պատուիրան է:

Եւսաց դարձեալ. որ բարկութեամբ երէ, սուրբ աղօթք ստանայ, այնպիսին յանախտութիւն զարգանայ շնորհօքն Վշի. իսկ որ զայս մերժեացէ յիւրմէ, զմեծութիւն և զփառս արհամարհէ, ևս և զմարմին իւր վասն սիրոյն Վշի, որ ՚ի ձեռն հեղութե և բարութե շահին շնորհօքն Վշի. նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆՔ

ՍՐԲՈՅՆ Ա.ԲԲԱՅ ԵՓՐԵՄԻ

ՎԱՅ այնմ որ անիրաւ է. վայ անամօթիցն, վայ որկրամուլիցն, վայ հպարտացելոցն, վայ պոռնկաց, վայ արբեցողաց, վայ խռովասիրաց, վայ արծաթասիրաց, զի հուրն փորձէ զնոսա յորժամ իջանէ ՚ի խորխորատս դժուխոց և ՚ի տարտարոսս մահու. ոչ ինչ առաւել բարձրագոյն քան զերկիւղն այլ: Սի զուարճացուցէ զձեզ բազանիք կամ արբեցութիւն կամ յաճախումն մտոց կամ ձկանց, զի մի անկանիցիք ՚ի կործանումն անօրէնութե և այնու յանբաւ մեղս: Երութե զգեցիր վարս, սիրելի, ուղիղ հաւատով: Սի ոչ երանեացէ զայնպիսի այր որ յեւրանէն ՚ի սենեկէ իւրմէ ՚ի սլաշտօն կամ յընթացս՝ կափուցանէ զաչս և բանայ զսիրտն բարեպաշտութե մտածութե, որով ասէ՝ միթէ կենդանագիր առաքեցար ուսանել, զի զպատկերս մարդկան ճշգրտես: Եւ յլ դու քեզ ինքն զգուշացիր, թշուառացեալդ և հեղգդ:

ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՓԵԼԻՔՍԻԱՆՈՍԻ

ՅԵՐԱՊՕԼՍԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ԶՈՐ ԳՐԵԱՅ Ի ԽՆԴՐՈՅ ԵՂԲՕՐ ՈՐ ԱՂԱԶԵԱՅ ԶԵԱ
ՈՒՍԱՆԵԼ ԶՍԿԻԶԲՆ ԸՆԹԱՑԻՑ ՄԻԱՅՆԱԿԵՑԱՅ
ԵՒ ԶԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՈՐՈՑ ԼՈՒԵՆ Ի ՍԵՆԵԱԿ

ՔԱՆԶԻ տեսի զհոգի քո, ով անդրանիկ ոգւոյ իմոյ, զի ընթանայ ուսանել զճանապարհ կենաց, զոր ուսոյց և հորդեաց տէրն աշակերտացն իւրոց. և իբրեւ իմացայ զհայցուածս քո զայսքանեաց զի գտանել կամիս վաճառաշահութիւն քո բազմապատիկ արդիւնս հատուցման իբրեւ զիմաստուն վաճառականն զայն, և արդ զոր խնդրեցեր 'ի մէնջ բան, թէ և փոքր է 'ի թիւս բանից, բայց մեծ է արդեամբք, ահաւասիկ յայտ արարեալ նշանակեմ սիրոյ քում. վասն նստելոյ 'ի միայնութե և վասն չարչարանացս այսոցիկ, մանաւանդ թէ վասն խաղաղութեան և վասն փորձութեցն որ գայ հասանել 'ի վերայ վաստակաւորացն որ 'ի նմին 'ի խաղաղութեն իցեն, և վասն շնորհաց օգնականութեն որ պարգեւի նոցա յողորմութենէն 'ի վերայ չարչարանաց կրիցն, զոր 'ի քէն պատմեցաւ ինձ՝ նշանակեցից քեզ: Այլ ծանիր, սիրեցեալ և անդրանիկ եղբայր իմ, զի խորհրդոյս այսորիկ առաջարկութիւն ոչ է թէ ամենայն ոգւոյ 'ի շահ օգտի լինիցի, այլ միայն գիտողացն զանձինս. իսկ անգէտքն և տկարացեալքն արտաքոյ դրան սրբութե սրբոցն գտանիցին: Հաճոյ թուեցաւ ինձ, ով սիրելի, կարգել քեզ զգլուխս հայցուածոց քոց 'ի շահ և յօգուտ ամենայն հասակի: Քանզի տեսի զբոլորքումն ցանկութե քո է թէ աստուածային է տենչումն, և կամիմ տալ քեզ գրով զընթացս և զձգնութիւն անձուկ ճանապարհիս այսմիկ՝ թէ որպէս պարտ է կենցաղավարիլ 'ի սմա ընդդէմ պատերազմաց թշնամոյն, յորում օրէ բուռն հարկանեմք զճանապարհէն կենաց մինչև յօրն ընդ որ ոչ ումեք է հնար անցանել մարմնոյ կենաց:

Արդ զառաջին սկիզբն ելանելոյ մարդոյ յաշխարհէս յայսմանէ օրինակէ ելք որդւոցն Խորայելի յԱգիպտոսէ . զի որպէս առաքեաց ան զՍոլսէս 'ի Վորեք լեռնէն և ետ նմա գաւազան և իշխանութի իջանել և փրկել զորդիսն Խորայելի 'ի ծառայութէ եգիպտացւոցն և հանել զնոսա յանապատն , նոյնպէս և հրեշտակ պատրաստական հարկիւ առաքի յաստուծոյ առ հոգի և ընդ զնա ահիւ և դողութք , մինչև հանէ զնա յաշխարհիս ծառայութենէ և ածէ զնա յանապատ հանդարտութեան , որ է չափ մարմնոյ , մանաւանդ 'ի միայնաստանս : Այլ պարտ է գիտել եթէ ջան և վաստակ առաքինութե նորա 'ի սկիզբն գալոյ 'ի հանդարտութի անապատին այս է՝ խոնարհութիւնն : Առն հարցէ զչափոյ առաջին կարգիս , այսինքն զխոնարհութէ , յորմէ ծնանի ունկնդրութի խրատուց , և յայսմանէ տայ զպտուղ հոգեւոր 'ի ժամու իւրում , որպէս ասէ երանելին Պաւղոս՝ եթէ խրատ առ ժամայն տրտմութի է , բայց յետոյ պտուղ խաղաղութե տայ նոցա որ կրթին նովալ 'ի յարգարութիւն : Արդ 'ի խոնարհութենէն և յունկնդրութենէն ծնանին ամենայն բարութիւնք . զի և տէր մեր խոնարհեցոյց զանձն՝ լեալ հնազանդ մահու չափ և մահու խաչի վասն անունկնդրութեանն Ադամայ , որով տիրեաց մեղաց և մահու զօրութի 'ի վերայ ազգի մարդկան : Արդ յորժամ զճմարիտ ունկնդրութիւն ստանայ , պատրաստէ նմա զամենայն հանգիստ և զհոգեւոր քաղցրութի : Այլ ոչ է արժան աշակերտին առնել զինչ և կամիցի . այլ պատուիրեմք նոցա թողուլ զամենայն զկամանձանց և կալ 'ի սահման հրամանի վարդապետացն իւրեանց , զի այս իսկ է ճմարիտ ունկնդրութիւնն :

Այսուհետև զգոյշ լեր , ով եղբայր , որ վաստակիս 'ի հանդարտութե անապատի և կամիս ժառանգել զերկիրն աւետեաց որ բիւէ զկաթն և զմեղր : Այլ որպէս աւարտ Եսու որդի՝ Նաւեայ և Վաղեբ որդի Եփոնեայ զունկնդրութի Սոլսէսի , որք գնացին զհետ պատուիրանաց նորա և մտին յերկիրն պարգեաց , այսպէս և դու արասցես՝ գնալով զհետ ճմարիտ ունկնդրութեն և մըտանել 'ի վերին երկիր աւետեացն : Վանգի եթէ որ ոչ պարապեցուցանէ և ազատէ զզգայարանս իւր յամենայն գանձուց աշխարհիս , եթէ զգալի ելանելովն և եթէ

իմանալի, ոչ կարէ մերձենալ առ նո՞ւ և ստանալ զհոգի իւր: Ալ քանզի երկու են ելք յաշխարհէս և սկզբնաւորութիւն սուրբ ճանապարհի միայնութեան, մի մարմնոց և միւս մտաց. և ոչ թէ ամենայն ոք որ ելանէ յանապատ՝ ազատի և ՚ի վարուց կենցաղոյս այսորիկ. զի բազումք այն են որք ելանեն յաշխարհէ արտաքին ձևով և այլափոփոխք վարին, յաղագս այնր երկուս ասացաք զելն. քանզի բազումք ելեալք տեսաք յաշխարհէ, իսկ ազատեալս ՚ի վարուց սորա մի ՚ի հազարացն:

Արդ որպէս ասացաք զելս որդւոցն Խորայէլի Ագիպտոսէ՝ օրինակ մարդոյ որ հրաժարէ յաշխարհէ. սոյնպէս և իմանամք զսիւնն զոր կանգնեաց երանելին՝ Սովսէս ՚ի մէջ իսրայէլացւոցն և եգիպտացւոցն, իսրայէլացւոցն լուսաւորիչ և եգիպտացւոցն խաւարեցուցիչ. ապացոյց հրեշտակին որ պատրաստէ ՚ի տեառնէ զլոյսն աստուածային հովանի ՚ի վերայ մտաց միայնաւորին և ըզխաւարն արկանէ ՚ի վերայ իշխանութեան չարին և չար խորհրդոցն որ ՚ի նմանէն ծնանին. վասն զի որչափ ՚ի ձեռն ելանելոյ յաշխարհէս լուսաւորի աչք հոգւոյ, այնչափ խափանի ՚ի նմանէ ամենայն խորհուրդք չարք յիմանալի ելն յայնս: Ալ է տեսանել յայնմհետէ եղբայր զելեալն յաշխարհէ և զնստեալն ՚ի միայնութեան խուղս, յաղօթս և յօրհնութիւս և ՚ի հնազանդութի հարց: Վասն է Յեսուկայ որդւոյ Վաւեայ որ լուաւ երանելոյն Սովսէսի և բարձաւ զգաւազանս որդւոցն Խորայէլի և սրբեաց զձեռս իւրեանց ՚ի տէր: Այսպէս և դու, սլատուական եղբայր, եթէ ունիցիս ճշմարիտ ունկրնդրութիւն առ հարս քո հոգւորս, լսես զերանելի ըզձայնն զոր լուան որդիքն Խորայէլի՝ եթէ այսօր սրբեցէք զձեռս ձեր տեառն. և փառաւորիս երանելի ձայնիւս այսուիկ ՚ի սրբել զհոգի քո հոգւովն սրբով: Իսկ որ անունկնդիրքն են և ոչ բնակեն խաղաղութեամբ ՚ի միայնութե խուցսն, այլ չար խորհուրդք ագահութե և հպարտութեանն զօրանայ ՚ի նոսա, և ոչ թողուն զկամս իւրեանց վասն նոյ և ունկնդիրք լինին, ՚ի նոսա ծնանի ատելութիւն և զօրանայ վատթարութիւն: Վանզի ՚ի կատարել զկամս իւրեանց պատճառս տան ամենայն վատթարութեց, որպէս ասաց ոմն ՚ի սրբոց հարցն՝ եթէ զամենայն ինչ զոր ատէ տէր, բնակէ յանձինս վատացն և

անխրատիցն . իսկ պսակք ունկնդրողացն բազմապատիկք են : Արդ տես և զգոյշ լեր , ով ունկնդիր եղբայր , զի բազում ոխս պահեն առ քեզ դեքն յանապատին , զի դարձուսցեն զքեզ յԱզիպտոս չարութեն , այսինքն 'ի կենցաղս և յաղտեղի գործս իւր :

Վարձեալ և յայսմանէ զգուշացիր 'ի հանդարտութեան անապատն . զի բազում օձք են խածանողք , այսինքն նախատինք , բամբասանք , տրտունջ , զրկանք՝ որ 'ի սատանայէ և 'ի մարդկանէ : Արդ եթէ կամեսցիս փրկիլ 'ի նոցանէ , արասցես որպէս և արարին որդիքն Մարայէլի , այնոքիկ որք լուան երանելոյն Սովսէսի . զի ամենայն ոք որ հարկանէր , նայէր յօձն պղնձի զոր բարձրացոյց Սովսէս 'ի գլուխ լերինն , և բժշկէր 'ի թունից օձիցն : Այլ դու յորժամ վիրաւորիս 'ի միոյ յօձիցն զորոց ասացի՝ բարձրացո զտեսութի մտաց քոց և նայեաց 'ի տէր մեր : Այս Վս որ բարձրացաւ 'ի վերայ խաչին վասն փրկութե մերոյ , և յայնժամ բժշկիս 'ի թունից օձիցն յորոց հարկանենն զքեզ , որպէս ասէ առաքեալն Պաւղոս՝ թէ նայեցարուք 'ի զօրագլուխն հաւատոց և 'ի կատարիչն : Այս , որ փոխանակ ուրախութեն որ նմա առաջի կայր՝ յանձն առ զխաչն , արհամարհեաց զամօթ , նստաւ ընդ աջմէ աթոռոյն նոյ : Իմա , ով սիրելի , թէ որպէս նախակարգէ զխաչն և զչարչարանսն , և ապա յետ այնորիկ յաւելու զմտանէն յանձային փառսն : Արդ օրինակաւդ իմա զի ամենայն ոք որ մեղկի առ չարչարանս ախտից կամ պարտի յամօթոյ փառաց և հարկանի յայսպիսի օձից , ոչ կարէ մտանել յերկիրն աւետեաց ուր հայր զմիածինն իւր փառաւորեաց : Այլ թէ որպէս պարտ է նայել 'ի նա , լուր և 'ի միտ առ : Յորժամ հասանէ քեզ նախատանօք անարգիլ յումեքէ , նայեաց զի և նա նախատեցաւ վասն քո , և սամարացի և դիւահար կոչեցաւ : Այլ եթէ կատակեն և հարկանեն զքեզ , տես զի և զփրկիչն արարածոց հարին և կատակեցին և կրփեցին և թուքս նախատանաց յերեսս նորա ձգեցին . քացախ լեղուով դառնութեան ետուն ըմպել նմա , և եղեգամբ զգլուխն սուրբ ծեծէին : Ապա թէ փառասիրութիւն ընդհարկանէ զքեզ վասն առաւելութե վաստակոցն , յիշեա զասացեալն տեառն՝ թէ յորժամ կատարիցէք զամենայն հրամայեալսն , ասասցիք եթէ ծառայք

անպիտանք եմք, զոր պարտէաքն առնել՝ արարաք: Իսկ եթէ եղբայր քո արհամարհ թուեսցի յաչս քո վասն տկարութեն իւրոյ, նայեաց ՚ի տէր մեր (Յս Գ՛Մ) թէ որպէս ՚ի վերայ մաքսաւորաց և մեղաւորաց առաւել ցուցանէր զհարկաւոր գութս իւր: Եւ թէ չարչարանք և նեղութիւնք ծանրանան քեզ, նայեաց ՚ի նա՝ որ փոխանակ ուրախութեն որ կայր իւր առաջի՝ վասն բարերարութեն յանձն առ զխաջն անսխարտական: (Օ) այս յարաժամ դիր ՚ի սրտի քում, և տկարանայ և անհամի թոյնք օձիցն ՚ի միտս քո. քանզի արդարեւ մերձաւոր է առ քեզ խաչիւն (Յս քան օձն պղնձի առ հեքրայեցիսն. ՚ի գաղտնիս սրտի քում բնակեալ է և ՚ի ներքին մարդդ քո օթեւանի և ՚ի տեսութէ նորա ծագի առ քեզ լոյս փառաց: Երչափ ցուցանես ունկնդրութիւն զվաստակոյ քում զառաւելութիւն, այնչափ ցուցանէ նա զգեղեցկութիւն իւր յոգւոյ քում և թագաւորեցուցանէ ՚ի վերայ քո զուրախութիւն. և որչափ ծուլութիւն նուազին վաստակք քո, գողացեալ լինի լոյս գիտութե փառաց նորա ՚ի ծածուկ օթեւանաց սրտի քում, և ոչ քաղցրանայ հոգի քո ՚ի խորհուրդս փառաց նորա:

Եւրդ ընդ խոնարհութիւն ունկնդրութիւն զոր ասացի, պարտ է ստանալ կարգի կրօնաւորաց և զլուծիւնն և զպահպանութիւն լեզուոյ ՚ի դատարկ բանից, յընթացս հանդարտութե, գձուձ զգեստութե, անսլաճոյճ յօդ ուտից. և բնաւ ոչ այլ ինչ ստանալ, բայց միայն զծածկոյթս բաւական անձինն, որպէս և տէր մեր յայտ առնէ ՚ի բանս պատուիրանի իւրոյ ասելովն՝ մի ստանայք ոսկի և մի արծաթ և մի պղինձ ՚ի գօտիս ձեր և մի երկուս հանդերձս ունիցիք և մի պարկ ՚ի ճանապարհ և մի հողաթափ յոտս ձեր: Եւ առաւել քան զամենայն ինչ սէր սերտ ունիցիք յանձինս ձեր, զի նովաւ կարող լինիջիք առաւելապէս ստանալ զոգիս ձեր. զի և գիտէ հայրն ձեր երկնաւոր զինչ պիտոյ է մինչ չե ձեր իցէ ինչ խընդրեալ. վասն այսորիկ խնդրեցէք նախ զարքայութիւնն նայ և զարդարութիւն նորա, և այդ ամենայն յաւելցի ձեզ ՚ի հօրէն ձերմէ որ յերկինսն է:

Ի վերայ այսր, ով որդիք իմ անդրանիկք, սպառազինեցէք զանձինս ձեր պահօք և աղօթիւք և յարաժամ ճգնութե և տքնութե ընդդէմ համադամաց կերակրոյ,

և մի պակասեցուցանէք զմիտս ձեր 'ի յիշմանէն նոյն, ոչ
 'ի տուէ և ոչ 'ի դիշերի: Իսկ եթէ յառնէ 'ի վերայ ձեր
 սրտերազմ չարին արգելուլ յերկրէն աւետեաց, սպա-
 ռազինէ զմիտս ձեր սուրբ հոգւոյն Վրիստոս և յաղ-
 թէք թշնամւոյն պատերազմի, որպէս և Սուրբ Բար-
 դեկայ: Վրդ որք 'ի տիս երիտասարդութեան, պարտ
 է նոցա ոչ ընկողմանել 'ի վերայ երկրի 'ի ժամ քնոյն,
 այլ նստելով ննջեացեն, և կամ 'ի վերայ ոտից իւրեանց
 'ի կաշն տացեն սակաւիկ ինչ տեղի քնոյն, ածելով զմը-
 տաւ զվարդապետութի սուրբ հօրն մեր Սահարիոսի
 որ 'ի քսանամենից հացով և ջրով և քնով ամենեւին
 ոչ յազեցաւ, որպէս ինքն իսկ երանելին ասէ՝ եթէ ըզ-
 հաց իմ ուտէի կշռով և զջուր իմ ըմպէի չափով և յորմ
 ինչ յենլով սակաւիկ ինչ յափշտակէի 'ի քնոյ: Իայց
 գիտեմ և զմի որ այլ 'ի հարցն սրբոց զի զժամանակս
 քսան ամաց ոչ ննջեաց ամենեւին 'ի վերայ միոյ 'ի կող-
 մանց անձինն իւրոյ, բայց թէ 'ի պատահել հիւանդու-
 թեանց, և այն զի անդատապարտ մնացէ 'ի կանոնաց
 սրբոցն: Օ այս և դուք, եղբարք, որք կամիցիք ստա-
 նալ զսրբութի, պահեցէք զգուշութե և կատարեցէք
 և մի երկմտիցէք 'ի սոցանէ. զի եթէ պահեցէք զսոսա
 յանապատական կեանս, ծագեացէ Վն զլոյս գիտութեան
 իւրոյ 'ի սիրտս ձեր, և յայտնի առնիցէ ձեզ զիմաստու-
 թիւն իւր որպէս երբեմն որդւոցն Իսրայելի. որք թէ-
 պէտ և մեղանչէին յանապատն, սակայն ոչ զրկէր զնո-
 սա նոց յողորմութեան իւրմէ և 'ի յարաժամ խօսակցու-
 թեանէն իւրմէ 'ի ձեռն Սուրբ Բարդէսի: Եւ յսպէս և ամենայն
 վաստակաւորաց օգնական լիցի նոց 'ի յառաջատելն 'ի
 մարմնական առաքինութե անտի 'ի հոգւորն, և ողոր-
 մութեան իւր զշնորհ բերկրալից միսիթարութեան իւրոյ
 երբեմն երբեմն ծագէ առ նոսա. ժամանակ մի զիմաստ
 գիտութե սուրբ գրոց քաղցրացուցանէ նոցին, և այլ
 երբեմն յաղաչանս թողութե մեղաց իւրեանց ուրախա-
 ցուցանէ զնոսին. յայլ ժամու պարգևս արտասուաց յոր-
 դառատ տացէ նոցա: Իայց ոչ ասեմ զարտասուսն զոր
 անուանեցին սուրբ հարքն երկիր աւետեաց, որ 'ի չափ
 հասակի հոգւորութեան պարգևի այնոցիկ որք ժամա-
 նենն 'ի ոոյն, այլ զայն զոր սուրբն Սմոնիոս կարգայ բոր-
 բոքումն առաջին ամբօխմամբ: Եւ յայնոցիկ որք 'ի մար-

մնական թմբրութի բուռն հարին զառաքինութի՝ լինի
'ի զարթնութիւն այսպիսի յառաջատութի արտասուաց եր-
բեմն երբեմն : Այլ 'ի գալ այսպիսի արտասուացս՝ երբեմն
'նեղասրտութի ածէ հնազանդեցելոյն չմնալ 'ի հնազան-
դութիւնն , այլ ինքնիշխանութի յետ անձուկ վարս փո-
փոխել . և երբեմն ուրախանայ 'ի վերայ արտասուացն
առնլոյ զոր ոչն ունէր յառաջ , և ծնանի 'ի միտսն փա-
ռասիրութի , և ժամանակ մի տրտմի արտասուօքն 'ի յի-
շատակ մեղացն գործեցելոց , և ածէ տրտմութիւն յու-
սահատութիւն : Այլ յաղագս այսր սուրբն Վմոնիոս կար-
դաց զսա ամբոխումն , քանզի յուրախութենէն նիւթէ
զփառասիրութի և 'ի տրտմութիւն զանյուսութիւն :

Վրդ յայսմ վայրի պիտոյ է եղբարցն՝ որք յայս չափա
յառաջեն՝ վարդապետ իմաստուն , որ զտրտմութիւն յու-
սահատութիւնն 'ի յոյս հաստատէ խրատովն և զուրա-
խութիւն 'ի տէր դարձուցանէ խոնարհութիւն : Վպա թէ
ոչ պատահէ բարի և իմաստուն ուսուցիչ , վերացուցանեն
զմիտս նորա դէքն սնափառութիւն և առեալ ածեն յան-
յուսութի տրտմութիւն : Վյլ դուք , իմաստուն եղբարք ,
որոց յառաջատութեց պատահէ փոփոխմունք այս , նրա
տարութ առ ոտս վարդապետաց և նախակրթեցելոց 'ի
վարս յայս , և լուեալ 'ի նոցանէ զօգտակար խրատսն՝
'ի նոյնն դադարեցէք , ոչ յաջ խոտորել և ոչ յահեակ .
քանզի պարտ է և վարդապետին իմաստութե իւրում
վկայութի ունել : Այլ դուք , ով վարդապետք , 'ի գալն առ
ձեզ ումեք յեղբարց նեղեալ յայսպիսի ալեկոծութեց՝
զգոյշ լինիջիք 'ի խրատելն զնոսա . եթէ բորբոքեալ է
սրտիւ և ուրախ է մտօք , կուփեա զնա և յաւել զմարմ-
նական առաքինութեցն աշխատանս՝ զպահս և զճգնու-
թիւն և զգիշերային տքնութի և զերկրպագութի հան-
դերձ խոնարհութիւն առաջի ամենայն ումեք . և զգոյշ
լերութ ոչ իւրիք հեղգանալ յուսուցանելոյ զճմարիտն , և
դատապարտիցիք վասն հոգւոց աշակերտացն ձերոց : Վ-
սեմ դարձեալ և զյառաջատութի տրտմութեւն և զտը-
կարութի յուսահատութեւն , որ առաւելութիւն իւրով
առնէ զհոգին անպտուղ իբրեւ զվէմ , որ աւուրս եթէ
ոչ կարճէր տէր , ոչ ապրէր ամենայն մարմին : Վրդ որ
որք յայսմ վարակեալ գայցէ առ ձեզ , տեսէք և զգոյշ
լերութ թէ որպէս պարտիք խրատել զնա , այսինքն սեր-

մանեւ 'ի սիրտ եղբօրն զյոյս ասպաշխարութեւ և զխոս-
տումն տեառն զոր ուխտեաց դաշամբք 'ի ձեռն Ազե-
կիէլի՝ ոչ կամիմ, ասելով, զմահ մեղաւորին, այլ զգարձ
նորա 'ի չար ճանապարհէն և զկեալն: Այլ յետ այսպի-
սի փոփոխմանցս և այլև այլ ծփմանցս շնորհ օգնութե' ի
վերուստ եկեսցէ առ հոգի համբերողին, և սկսանի յա-
ռաջանալով աւուրց հուր սիրոյն նոյ բորբոքել առ մարդն՝
որ և զտիւ և զգիշեր խաչէ զհոգին յաշխատութե' կիրս
'ի վեր քան զբնութի մարմնոյն կամեցեալ լինել: Արդ
զգոյշ լերուք, եղբարք, ոչ անձամբ անձին ընթանալ, այլ
ուսուցչին ձերոյ հաւատալ զանձինս և այնպէս կատա-
րել զասացեալն որպէս թէ 'ի բերանոյն նոյ լսեցէք զայն.
և օգտեալ ձեր 'ի շնորհացն նոյ հասանէք 'ի նաւահան-
գիստն խաղաղութե': Այա թէ յերկարի առ ոք յեղ-
բարց այսպիսի այլայլմունքս և ընդունի յինքն զփառա-
սիրութի, խաւարի ընտրողութի մտաց նորին և փոփո-
խի առաւելութի սիրոյն 'ի բորբոքումն պոռնկութեան
անօսր և նուրբ մոլորմամբ, և ոչ տեսանէ զախտն ինքն
յայտնապէս և ոչ կարէ հաւանել ասողաց, և մատնի այ-
նուհետեւ 'ի խռովեալ ալիս ծովու. և յաղաղս այսր կո-
չեցաւ բորբոքումնս այս ամբոխումն: Ահ որչափ դժուա-
րին է ճանապարհս այս այնոցիկ որք ոչ են կարող ընտ-
րել: Աստանօր պիտոյ է ամենեին վարդապետ իմաս-
տուն, զի 'ի ձեռն նոցա դադարեցուցանող քաջալերու-
թեանն՝ այսու ջերմութե' բորբոքեալքն և արտասուաց
առատութե' դիւրաւ կարեն հասանել վաստակաւորքն
'ի սրբութիս՝ որ է կատարումն մարմնական վարուց, և
այնուհետեւ առնու սկիզբն հոգեւորական տեսութեց, որ
պէս և ասէ դարձեալ սուրբն Վմնիոս՝ եթէ բորբոքումն
այս է դուռն ընդ որ մտանեն ամենայն վաստակաւորք 'ի
սրբութիւն: Այլ զիտասցէ թէ ոչ ամենայն մարդոյ է
ընտրել և որոշել ընդ սէրն բնական և ընդ չարչարանս
պոռնկութեան, բայց թէ միայն այնոցիկ որք զփորձն ա-
ռին անձամբք: Վանգի որպէս և ասացաք՝ հեղեղք և
յարուցմունք բորբոքմանս այսորիկ 'ի վեր քան զբնու-
թիւն նեղեն զնա նկրտել, ըստ որում և գրեալ է վասն
երանեալ հօրն մերոյ (Յոհաննու՝ եթէ յորժամ եհաս
'ի բորբոքումնս յայս, ասաց ցեղբայրն իւր. կամիմ յան-
հոգս մնալ և լինել իբրեւ զհրեշտակ նոյ որք ոչ ունին

զհոգս երկրաւոր իրաց . և այսու բորբոքմամբ ընկեաց յանձնէ զհանդերձս իւր և ել յանապատ , և ոչ կարացեալ ժուժել անվայելուչ կրիցն՝ դարձաւ անդրէն : Այսպէս զբազումս մոլորեցուցանէ սատանայ բորբոքմամբ ըստ այսուիկ և հանէ՝ ի միայնուն կեանս մինչդեռ ոչ իցեն հեռացեալք ի կամաց իւրեանց և ոչ ունայնացեալք ի խորհրդոց մարմնոյ . և յոչ կատարել զպատուիրանս հնազանդութեն առ վարդապետսն և ուսուցիչսն իւրեանց՝ վաղվաղակի շիջանի բորբոքումն բարի սերմանն բնականի և զօրանայ ի նոսա բորբոքումն չար և ակասակս ցանկութեց . վասն այսորիկ պարտ է աշակերտացն ունկնդիր լինել վարդապետացն՝ որք իմաստունք լինին գիտութե , կարող լինիցին ընտրել զերկուս ճանապարհս զայսոսիկ : Ապց վայ իցէ վարդապետաց , որք ոչ լիցին ազատեալք ի չարչարանաց կրից և լինիցին ուսուցիչք այլոց . քանզի արդարեւ պարտականք մնան հոգւոց աշակերտացն իւրեանց , որպէս և աշակերտքն մնան պարտական ատենի անունկնդրութեն և հեղգութեամբն առ խրատս նոցին : Վարձեալ երանի իցէ վարդապետաց իմաստնոց , որք ազատեալք իցեն ի կրից չարչարանաց և սրահեցին զկարգ սրբութե , մինչև ի հոգւոյն սրբոյ տուաւ ուսուցանելն նոցա : Արանի իցէ և ունկնդիր աշակերտացն , զի ընկալցին ի տեառնէ զվարձս հնազանդութեն , այսինքն զի ի տառապելն յանապատս հանդարտութե՝ մեռանի ի նոցանէ ամենայն չարչարանք մեղաց , և ծնանի փոխանակ նոցին խորհուրդք դիւրինք ի բնաւորական բարոյից ուղղութեց , և այնուհետեւ սկսանիցի ունել զմիտս Սովսէսի առ տէր՝ յստակ մտօք պարապեալ յայ խօսակցութին , և կատարեալ զկարգ հնազանդութեն առ հոգւոր հայրն՝ ելանէ նստի առանձինն ի խուղ հանդարտութե յապացոյց օրինակի երկրին աւետեաց , և սկսանի մարտնչել ընդ օտար ազգս հեթանոսաց որք բնակեալք են ի նմա , այսինքն ընդ այսոցն պղծոց , և հասանէ ի չարի հասակի հոգւորութեան որ ի նմանէ պարզեի՝ զգայութի մտաց և ուսումն ծածուկ խորհրդոց և գիտութի ամենայնի ի Վսէ եղելոց տնօրէնութեց և ապագայիցն :

Պարտ է ինձ այժմ ասել և զանցանելն ընդ Հորդանան . քանզի տեսի զհոգի քո զի ընթանայ զհետ սի-

րոյն Վհի, և վասն այսորիկ յառաջ առի կատարել ըզ-
 խնդրուածս քո, ով սիրելի եղբայր: Աւ քանզի խընդ-
 րեցեր 'ի մէջ թէ որ ջանիւ պարտին աշխատել որք նըս-
 տին 'ի խուղս հանդարտութե, և թէ որ օգնութիք 'ի
 չնորհացն նայ պարզեի նոցա, և թէ որ են չարչարանք
 որք պատերազմին և նեղեն զնոսա 'ի համբերութին որ
 յարգելական խղին, և թէ որ են դժուարինք 'ի պատե-
 րազմացն դիւականաց որ գայ 'ի վերայ նոցա, և թէ զկնի
 յաղթութեան այսր ամենայնի յոր չափս հասանեն:
 Արդ քանզի այսքան դժուարութիւն ունէր խնդրուածք
 քո, և չափ 'ի չափոյ առաքինութիւնքս այսոքիկ ունին
 ընդարձակ հեռաւորութիք 'ի միմեանց, վասն այսորիկ
 եղինջանակս օրինակաց 'ի սուրբ գրոց 'ի մէջ նոցա, և
 հասեալ մինչև ցայս վայր յառաջեմք կատարել զխընդ-
 րուածս քո զօրութե և օգնականութե սրբոյ երրորդու-
 թեանն, ով սիրելի եղբայր: Աւ արդ ահա հասեալ է
 ժամանակ զի անցանիցէ ժողովուրդ տեառն զերկրորդ
 անցս ընդ Յորդանան և մտցէ յերկիր աւետեաց և սրա-
 տերազմեսցի ընդ եօթն ազգս որ 'ի նմա և յաղթեալ
 ժառանգեսցէ զքաղաքս նոցին և կերակրեսցի 'ի բա-
 րութեանց երկրին այնորիկ կաթամբ և մեղու: Արդ ա-
 ռաջին անցն որ Ագգիպտոսէ ընդ ծովն կարմիր՝ օրինա-
 կեաց զելսն յաշխարհական ծփանաց և գալ յանապատն
 'ի հնազանդութի հոգեոր հօր և 'ի մարմնական առա-
 քինութե չափ որպէս և ասացաք, յորում զառանց ընտ-
 րութե վարք եկաց և զամբոխմունսն կրեաց: Իսկ երկ-
 րորդ անցքս ընդ Յորդանան և մուտք յերկիրն պար-
 գեաց՝ ապացոյց յետ առաջին կարգին ժամանելոյ 'ի չափ
 հոգեորութե և նստելոյ իւր առանձինն 'ի խաղաղական
 խուղ, որ կատարեաց առ եղբարս և առ վարդապետս
 զունկնդրութին. յետ այնորիկ դատարկանայ յամենայն
 հոգոց և 'ի զքաղմանց և մեկնի 'ի հարցն իւրոց հոգեո-
 րաց: Աւ մինչդեռ զգեցեալ լինի զսպառազինութիւն
 հոգւոյն սրբոյ, ելանէ պատերազմել ընդ այսոցն չարաց,
 որպէս և Յեսու որդի՝ Վաւեայ ընդ ազգս քանանացւոց
 յանցանէն ընդ Յորդանան, որում և ասացաւ՝ նստեալ
 թլփատեսցես զորդիսդ Վարայէլի կրկնակի. որպէս զի 'ի
 ձեռն այդր թլփատութե թլփատեսցի 'ի սրտից ձերոց
 ամենայն չար ուսմունք եգիպտացւոցն. և զգեցո նոցա

զնծային զօրութիւն, որպէս զի պատերազմեսցին ընդ
օտար ազգս և ընդ թաղաւորս որ յերկրին աւետեաց
բնակեալ են : Այսպէս և նա որ մեկնի 'ի հոգեւոր հօ-
րէն որպէս և Յեսու 'ի Սոլսիսէ, և անցանէ ընդ Յոր-
դանան մարմնաւոր խորհրդոյն, թլփատէ յողոյ իւրմէ
զմարմնական մտածմունս, որպէս և յառաջ քան զայս
'ի սկիզբն առաքինութեն զմարմնական գործսն, և նըս-
տեալ լուութի 'ի միայնութե խուցն որպէս յերկիր ա-
ւետեաց յոր եմուտ հոգւով՝ զգենու զնծային սուրբ
զօրութիւն և պատերազմի ընդ եօթն խորհրդոյն որոշ-
մունս՝ որք 'ի միմեանց փոփոխմամբք մրցին ընդ նմա
յանդգնութեամբ :

Արդ այսմ միայնացելոյս պարտ է պահել զլուութիւն
իւր ըստ այսմ օրինակի . նախ և առաջին հեռանալ յազ-
գականաց և 'ի մերձաւոր ծանօթից, և ոչ տալ ումեք
համարձակութի ընտանութե առ ինքն : Ալերայ այսր
զտիւն ողջոյն արտաքոյ խղին ոչ ելանել, բայց թէ կա-
րեւոր պատճառանօք, մանաւանդ յառաջին ամին, եթէ
փափագէ ճաշակել զքաղցր պտուղ հանդարտութեն, և
ոչ արտաքոյ յարկին օթագանել : Ալ յայս առաջին ամս
զպահս 'ի կերակրոց և զտքնութիւն չափով արասցէ, այս-
ինքն զտիւն ողջոյն պահել և յերեկոյն ճաշակել, և ըզ-
կէս գիշերոյն աղօթել և զկէսն հանդարտութիւն տալ
մարմնոյն, որպէս և սուրբ հայրն մեր Աղիա ասէ 'ի բանս
իւր . ով եղբայր, յառաջին ամն յորժամ նստիս յա-
ռանձնակի խղի, ոչ է պարտ քեզ յառաւել ճգնութիւն
ազահել և աշխատ առնել զմարմինդ, զի մի ծաղր լի-
ցիս 'ի սատանայէ, վասն զի նոքա բորբոքեն զմիայնա-
ւորն առաւել քան զչափն նկրտել, որպէս զի յոչ հան-
դարտելն արտաքս ձգեսցեն զնա յարգելական խղէն :
Ալ քանզի հմուտ են չար դէքն եթէ յառաջին ամն
դիւրալուրբ են անձինք միայնացելոյն, վասն այսորիկ 'ի
բազում աշխատութիւն դրդեն առ 'ի կարճատեցուցանել
զնա . վասն զի ընդ աշխատութիւն նիւթ են զսնտիառու-
թիւն, և նա է, դեռ ևս որպէս զխեցեղէն անօթ որ մինչ-
դեռ ոչ է հրով թրծեալ՝ յարկանելն 'ի նա ձէթ կամ
ջուր կամ գինի կամ այլ զինչ և իցէ 'ի նիւթոց՝ փշրի
և հեղու արտաքս զամբարեալն : Այսպէս իմա և զմար-
մինդ . զի առաւելեալ 'ի վերայ նորա զաշխատութիւն ա-

ռաբինու թեանն յառաջին ամին մինչդեռ ոչ է թրծեալ
 անխուով սիրովն և գիտութիւն՝ փշրի կարճատութիւն և
 ոչ ժուժկալէ . իսկ յորժամ կրթի միայնութիւն , և առաւելուս՝ ի վերայ նորա զոր ինչ կամեցիս՝ տանի . քան
 զի ուղղէ զմտացն հայեցողութիւնն , այլ և զմարմնոյն
 պարկեշտութիւնն : Վանդի օր ըստ օրէ ամփոփի ընդունող
 կերակրոյ սրովայնն և սրբի ըղեղ գլխոյն յաղտեղի
 գոլորեացն և պայծառանայ տեսութիւն աչացն , ցամաքի
 չորս հիւթոցն յաւելուածքն՝ ի պարկեշտութեանէ , և վասն
 թեթեւութե մարմնոյն ոչ վաստակի ի ժուժկալութիւն և ոչ
 հիւանդանայ : Արանի այնոցիկ որք զառաջին ամն
 գիտութիւն և զգոնութիւն վաստակին . զի որչափ
 առաւելուն ի վաստակսն , ոչ յագի անձն նոցա , և
 որչափ յամեն յաշխատութիւնսն՝ պայծառանայ միտք
 նոցա և լուսաւորի և ընդարձակի ճառագայթիւք գիտութեանն .
 վասն զի ամենայն պատուիրանք տեառն լոյսեն , և անգիտութիւն
 նոցին խաւար : Յաղագս որոյ թէ որք ըմբռնեալ է
 յանգիտութիւն և մարմին նորա կրէ ի միայնութեան
 զաշխատութիւն , խաւարաւ խաւարեալ է այնպիսին և
 կուրացեալ ընտրութիւն ի հոգւոյ նորա անափառութիւն
 չար խորհրդով որ ամբարեալն է ի նմա : Վասն այսր
 որք կամիցին ի ճանապարհս միայնակեցութեանս
 ընթանալ , եթէ ոչ կրթեն զանձինս և զմիտս իւրեանց
 լուսով գիտութեան , անկարգ է ընթացք նոցին : Արդ
 թեթեւաբեռն ճանապարհ արքայութեան երկնից յառաջին
 ամն այս է որպէս և ասացաք , պահս անձին ի կերակրոց
 մինչև ցերեկոյն , և ի ճաշակելն ոչ ընուլ զորովայնն
 որկրամոլութե ակտիւ , զի զհետ երթայ առաւել
 յագեցմանն ծանրութիւն քնոյ և տեսութիւն երազոց
 փնասակարաց : Այլ յետ առաջին ամին այսպէս կրթելոյ
 ի սովորութիւն պահոցն , արժան է զերկուս աւուրս պահել .
 և ևս յառաջացեալ՝ զերիս աւուրս անսուաղ անցուցանել ,
 այլ և զշաբաթն ողջոյն . նա և օրինադրի ոչ կարօտի ,
 այլ որպէս կամի կենցաղավարի և որպէս տացէ նմա
 անձ զօրութիւն և օգնականութիւն : Վայց թէ գիտութիւն
 և խրատութիւն անհանդի ոչ վաստակի , ի բեկեալ անօթ
 նմանէ , յորում զոր ինչ արկանեն՝ հեղու ի կորուստ :
 Արանի այնոցիկ որք առնեն և ուսուցանեն , վրդի
 քաղցրանայ հոգի նոցին ի պտղոյ գիտութե իւրեանց :

Իսկ սահման աղօթիցն յառաջին ամն 'ի նստելն 'ի մե-
այնութի՝ այս լիցի : Բնդ տիւն և ընդ գիշերն կատարել
զբովանդակ երգս սաղմոսացն 'Խաւթի, և յետ այսր որ-
չափ և կամի առաւելու յաղօթսն . և ըստ այսմ բերել
զնմանութի հրեշտակաց միայնակեցին ոչ դանդաղիմ
ասել՝ որք անդադարք են 'ի փառաբանութի տեառն, զի
և նոցա վայել է զօրութիւն հոգւոյն սրբոյ սպասաւորել
անդադար փառատրութիւն տեառն : Եւ յետ գիշերային
աղօթիցն յորժամ ծագէ առաւօտն, լուսնալ ոլարտի
զձեռս իւր և ծունր կրկնել առաջի կենսակիր խաչին
'Քսի . և յաւելու 'ի ծնրադրութիւն քառասուն անգամ,
որպէս զի ամփոփեսցի միտքն և բորբոքեսցի հրով սիրոյ
տեառն մերոյ : Յսի 'Քսի, զոր և աղաչեսցէ քաղցր ար-
տասութիւն և ասասցէ : Եւստուած իմ, արժանաւորեա զիս
զի քաղցրասցի 'ի յոգւոջ իմում տնօրէնութիւն որդւոյ
քո սիրելւոյ : Եւստուած իմ, մերկացո յոգւոյ իմմէ ըզ-
պատրուակ ախտից չարչարանաց որ անջրպետէ զտեսու-
թիւն մտացս 'ի քէն, և պայծառացո զոյս փառաց ե-
րեսաց քոց 'ի սրտի իմում, զի տեսից աչօք որդւոյ իմոյ
զծածուկ խորհուրդս գաղտնի պատուիրանաց քոց : Եւ-
ստուած իմ, յօգնել ինձ նայեաց, և տէր, յընկերել ինձ
փութա . ամաչեսցեն և յամօթ լիցին ամենեքեան որք
խնդրեն զանձն իմ . և տուր ինձ զչնորհս քո և արժա-
նաւորեա զիս ողորմութե քո, զի անընդհատ եղիցի յի-
շատակ սիրոյ քո 'ի մտաց իմոց 'ի տուէ և 'ի գիշերի, որ-
պէս զի երգեցից զփառաբանութի քեզ, տէր հայր, և
միաժնի որդւոյ քում և ամենասուրբ հոգւոյդ յաւի-
տեանս յաւիտենից :

Եւ յորժամ ամփոփես զխորհուրդս քո, ով եղբայր
սիրելի, այսպիսի աղաչանօք և համբուրես զկենսաբեր
խաչն, առցես 'ի ձեռս զաւետարանն սուրբ և դիցես զնա
'ի վերայ աչաց քոց և տացես գոհութի այնմ որ արժա-
նաւորեաց զքեզ քաղցրանալ 'ի խորհուրդսն որ ծած-
կեալ էր 'ի յաւիտենացն և յազգաց : Եւ յորժամ զայս
պիսի երկրպագութիւն մատուցանես, ծնանի 'ի քեզ ի-
մանալի երկրպագութիւն և չնորհակալութիւն գոհութիւն
զոր ոչ բաւէ լեզու ասել ըստ որում է : Եւրդարեւ ե-
րանի այնոցիկ որք արժանաւորին խորհրդոցն որ յայտ-
նի մտացն 'ի ժամ աղօթիցն, վասն զի առհաւատչեաց

է նա երանութեն այնմիկ զոր տալոցն է Վճ զկնի յա-
րութեն սիրողաց իւրոց: Նշմարտութիւն հաւատա, ու
սիրելի ոգւոյ իմոյ, զի գիտեմ զոմն 'ի միայնակեցաց որ
յաւուր միում մինչդեռ տարածեալ էր զձեռս իւր խա-
չանման յաղօթս և ամբարձեալ յերկինս, յանկարծա-
կի բացաւ սիրտնորա և լցաւ անձային լուսովն զոր ոչ բա-
ւէ լեզու պատմել: Արդ յորժամ առնուս 'ի ձեռս զա-
ւետարանն սուրբ՝ ընթերցցիս մինչև յերիս ժամ ա-
ւուրն, և ապա յարուցեալ տարածեսցես զձեռս քո ա-
ռաջի կենսատու խաչին և ամբարձցես զաչս 'ի յերկին-
սըն՝ ամփոփեալ զխորհուրդս առ անձ. դիցես ծունր և
աղաչեսցես զնա արտասուօք, զի տացէ քեզ իմաստու-
թիւն իմանալ և 'ի միտ առնուլ զերդս որդւոյն: Այս-
սեայ, և 'ի սկսանելն քո սաղմոսել, մի փութացիս զբա-
ղումս երգել 'ի նմանէ, այլ միայն ուշ եղեալ քննես-
ցես զիմաստսն որ ծածկեալն է 'ի նմա: Այսն զի այս-
պէս ասացին հարքն սուրբք՝ եթէ բարւոք է և օգտա-
կար մի տուն հանդերձ մտաւոր փառատրութիւն քան զբա-
ղումս մտաց մոլորութիւն: Արդ տես և զգոյշ լեր յերգելն
զի իմացի միտք քո զիմաստս երգոցն զոր փառաբանես
լեզուաւ. ապա թէ ոչ՝ ունայն է երգ լեզուոյ առանց ի-
մաստից մտաց:

Իսկ յորժամ կատարեսցես զաղօթս երրորդ ժամուն,
որպէս և օրինադրեցին սուրբ հարքն, առցես 'ի ձեռս
զխրատ հարց և զվարս և ընթերցցիս մինչև 'ի միջօրեայ
ժամն, որպէս զի մի դադարեսցին միտք քո 'ի քննութիւն
իմաստից, և մի թոյլ տացես զգալի լեզուոյդ յառաջ ըն-
թանալ յընթերցումն քան զիմաստ մտացդ, այլ հա-
ւասարեալ զնոսա միմեանց ընթացակիցս լինել: Այլ յայլ
կարգ աղօթից 'ի ժամէ 'ի ժամ զառաջինն պահեսցես
սահման ծնրադրութե, և զկեալն առաջի սրբոյ խաչին
և նայել 'ի տէր մեր: Այս Վճ որ խաչեցաւն վասն փրկ-
կութե մերոյ, համբուրելով քո զսուրբ ոտս նորա 'ի խա-
չին: Իսկ 'ի հասարակօրեայ աղօթից մինչև ցինն ժամն
եթէ ունիցիս ինչ ձեռագործ՝ արասցես, և 'ի նոյնն յի-
շատակն այն անպակաս եղիցի 'ի մտաց քոց: Իսկ յինն
ժամէ աղօթիցն պատրաստեսցես կերակուր քեզ՝ յա-
րաժամ փառաւորելով 'ի գործարանի քո զտէր և 'ի հո-
գեօր միտս քո:

Ալ իբրեւ դայ հասանէ՝ ժամ երեկոյին, կանգնեալ ա-
րիացեալ զուարթ հոգւով և բարի խորհրդով, և մատո
գոհութիւնն որ այց արարեալ պահեաց զքեզ՝ ի խաղա-
ղութեան զօրն ողջոյն։ Ալ առաւել քան յամենայն ժա-
մանակս յերեկոյին եղիցի զգուշութիւն քեզ՝ ի վերայ
խորհրդոց քոց, որպէս և երանելին՝ Վաւիթ ասէ։ Համ-
բարձումն ձեռաց իմոց որպէս պատարագ երեկորի։ Ալ
դու եղբայր, սրբութիւն մատուցես զպատարագ աղօթից
քոց առաջիւնն, զի ի նմանէ զգեցցիս սպառազինութի
ընդդէմ գիշերային թշնամեացն։ Ալ յորժամ կատա-
րես զերեկոյին աղօթս սովորականս, դիր զսեղանն ա-
ռաջի խաչին և ասա զսաղմոսս զայս. տէր հովուեսցէ զիս
և ինձ ինչ ոչ պակասեսցի։ Ալ կատարեալ զսաղմոսն
տուր գոհութիւնն, որպէս զի մարմին քո առցէ զկերա-
կուրս զգալի և հոգի քո կերակրեսցի հոգեւոր կերակրումն։

Տես, ով եղբայր, գուցէ պատճառանօք զգալի կերակ-
րոյդ զըկի ոգի քո յիմանալի կերակրոյն, և լինիցի սե-
ղան քո որպէս զգազանաց, և եղիցի ոչ ի զանազան հա-
մադամաց պատրաստութիւնն, այլ յարդարեսցի սեղան
քո ցամաքային իրօք։ Ալ ի նստելն յուտել յիշեալ զգի-
շերային պատերազմունք չարին, և արգել զմտածութի
առաւել ուտելոյն։ () ի յորժամ սկսանիցին բաբելա-
ցիքն բորբոքել զհոգի հնոցի մարմնոյդ խորհրդով ախտիցն
չարչարանաց, յարիցեն զօրութիւն դաստիարակեալքն պա-
հօք Վնանիա, Վաւրիա և Վիսայէլ՝ ի խոստովանութիւն և
ի փառատրութիւնն, այսինքն միտք խորհուրդք և զգայ-
ութիւնք, որք արկեալ կան ի մէջ հնոցի մարմնոյն և մաղ-
թենն, որպէս զի ցօղէ զքաղցրութիւն իւր և շիջուցէ ըզ-
տոչորումն հրոյ ախտից չարչարանաց. բաբելացիքն դարձ-
ցին ամօթով և սոքա պայծառացեալք անձային լուսովն
լցցին ուրախութիւնն ի վերայ յաղթութենն որք ոչ թողին
զերկրպագութիւն հարցն իւրեանց և ետուն պատկերին
զոր կանգնեաց՝ Վաբուգոդոնոսոր իշխանն դիւայ։

Վրդ ճաշակեալ զկերակուրն՝ տացես գոհութիւնն նայ
տեսութիւնն ամենապարզ և շնորհացն նորա. յետ այնր ըզ-
գիշերն զուարթութիւն հանցես ի գլուխ բաժանեալ զնա
յերիս մասունս, զմինն ի սաղմոսերգութիւն ծնրագրու-
թեամբ և զմիւսն յընթերցումն գրոց և զերրորդն եր-
գովք, որք ի հոգւոյն նայ տուեալք են և գրեալք։ Վասն

զի միայնաւորն այն որ տքնի յերեկոյէն մինչև ցառաւօտն զուարթ մտօք, բերէ զնմանութի լուսաւոր հրեշտակացն այնոցիկ որք զխորհրդական երեքսրբենութիւն 'ի վերին աշխարհն սրբաձայնեն: Արանի իցէ միայնաւորին այնմ, որ արժանաւորի խնդութեցն այնոցիկ զոր տքնութիւն գիշերային տայ նոցա որք յայսպիսի վաճառաշահութիւնս հրաւիրեցին զանձինս իւրեանց. յայնձկտեալ յոր երանելին Սաւղոս հիացմամբ նայեցեալ ասէր. զոր ակն ոչ ետես և ունին ոչ լուաւ և 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ պատրաստեաց անձ սիրելեաց իւրոց:

Արդ միայնաւոր որ վաստակի զամենայն գիշերն տըքնութիւն, խորհուրդ մտածութեց նորա 'ի բարութիւն որ յաշխարհն վերին է՝ ոչ վրիպի: Վանդի տքնութիւնն զզօրութի մարմնոյն տկարացուցեալ և զմտածութիւն խորհրդոցն նրբեալ և պայծառացուցեալ՝ տեսող առնէ երկնաւորացն անձառ բարեաց. այլ և 'ի տքնութիւն գիշերոյն պատերազմունք՝ զօրն ողջոյն թեթեանայ 'ի նմանէ. զի զուարթութի գիշերոյն հալածէ զնոսա, որում և տէր մեր Յ. Բ. օրինակ ետ զանձն՝ հանեալ 'ի զըլուխ զգիշերն յաղօթան ան որ վասն մարդկան փրկութեան: Վրեալ է և յաղագս հօրն մերոյ Ս. Բ. քննիոսի, եթէ 'ի կալն յաղօթս թողոյր զարեգակնն յետուստ կուսէ անձինն, և տարածմամբ ձեռաց աղօթէր մինչև 'ի ծագել ճառագայթիցն 'ի դէմս երեսացն իւրոց. նոյնպէս և այլ հարքն մեր սուրբք ամենեքեան տքնութիւն և աշխատութիւն մերկացան յանձանց իւրեանց զհին մարդրն, և զգեցան տեսութի որ է ամենեւին լոյս, այսինքն զհայեցողութի փրկչին, ըստ որում և Սաւիթ վաստակէր հեծութի յամենայն գիշերս, լուանայր զմահիւն արտասուօք և զանկողինսն թանայր:

Տեսէք և զգոյշ լերուք, ով եղբարք, ոչ խափանել յեղեալ կարգաց սուրբ հարցն զոր կանոնեցին 'ի պահպանութիւն փրկութե մերոյ. զի մի մատնիցիք 'ի ձեռս սատանայի որ է թշնամի կենաց մեր և փրկութե, բայց թէ կարեւոր պատճառաւ իմիք: Ապա եթէ ոք պակասեցուցանէ վայրապար 'ի կարգէ աղօթիցն զոր սահմանեցին սուրբ հարքն եօթն անգամ յաւուրն զանձ օրհնել, ունայն է նմա մնալ 'ի խուղ խաղաղական և չարչարել 'ի վաստակս իւր: Իսկ որ ջանայ և աշխատի, գոր-

ծակից լինի նմին անձ և զօրացուցանէ զնա 'ի կարգ իւր
սրահայանեալ 'ի դիւական փորձութեցն, և տացէ նմա
զխաղաղութիւն քաղցրութիւն և հանգստեամբ 'ի խուղ
իւր: Ասկայն տես, ով եղբայր, և մի վասն զի բազմա-
ցուցի 'ի վերայ քո զսաղմոսերգութիւն, հեղգանաս առ
կարգաւորութիւն ժամուց աղօթիցն. զի այս ոչ է գործ
իմաստնոց զառաւել սաղմոսողողութիւն պատճառ ծուլու-
թեան ստանալ, այլ յայս պատերազմի ժամանակ միով
գործողայիւ բաւականացեալ մի անցուցանէր զսահման
աղօթիցն: Այլ թէ ևս ջանայ զօրանալ 'ի վերայ քո
երկբայեցուցանող դէն յերկար ցուցանելով զաղօթսն,
զօրացո զանձն քո յիշմամբն անյ. և յարուցեալ 'ի սահ-
մանեալ ժամն կացցես յաղօթս առաջի պատուական խա-
չին, և տեառնագրեալ զերեսս քո երգեսցես միայն ըզ-
փոխ սաղմոսիս այսորիկ. օրհնեցէք զտէր ամենայն ա-
զինք, գովեցէք զնա ամենայն ժողովուրդք. զօրացի ո
ղորմութիւն որա 'ի վերայ մեր. ճշմարտութիւն տեառն
մնացէ յաւիտեան: Այստ այսր ասացես և զերեքսրը-
բեան երգն 'ի դէմս որդւոյ որ խաչեցաւն վասն մեր՝ ծըն-
րադրութեամբ առաջի խաչին, և ընդունելի լիցի պատարագն
քո առաջի անյ: Ահա զի զեղեալ հարկս օրինացն եթէ
հատուցես ողջ իսկ զդահեկանն, ընդունելի է. և թէ
տացես նաքարակիտ մի, և զայն ընդունին զուարթու-
թեամբ. միայն հատուցմամբ տացես զպարտսն 'ի ժա-
մու, և ոչ կշտամբիս 'ի սակաւն և 'ի նուազն. զի գովով
'ի մրցումն պատերազմացն միով օրինակաւ առցես ըզ-
վարձս հատուցմանն:

Պատմեաց ինձ ոմն 'ի հարցն և ասաց՝ թէ մինչդեռ
նստէի 'ի սենեակն իմ, եկն եհաս 'ի վերայ իմ պատե-
րազմ ծուլութեան, և ոչ տայր թոյլ յառնել ինձ յա-
ղօթս, և ոչ կարէի ածել զյիշումն աղօթիցն 'ի սրտի
իմում 'ի մեծագոյն ծանրութենէն. և հատուցի զյոյս
կենաց իմոց անկեալ կալով 'ի վերայ երկրի, մինչ զի ա-
սել ցանձն իմ թէ զնալն ինձ յաշխարհ բարւոք և օգ-
տակար է քան մնալ 'ի խաղաղական կեանս յայս և ոչ
ինչ վաստակել: Այլ իբրեւ յարեայ և ժողովելի զարդիւնս
խցին առ 'ի յերթալ, յանկարծակի լուայ բարբառ որ
խօսէր ընդ իս քաղցրութիւն և ասէր. մի երթիցես յաշ-
խարհ մի, այլ քաջալերեաց և պինդ կաց յարդելանոց

խղիղ, և երգեսցես յաղօթս քո մի զսաղմոսս զայս, օրհնեսցէք զտէր անձազինք և գովեսցէք զնա անձաժողովուրդք: Այլ իբրեւ լուայ զձայնս զայս, քաջալերեցայ և կանգնեցայ՝ ի վերայ ոտից իմոց և աղօթեցի ըստ սովորուածին զոր ունէի. և այնուհետեւ ոչ յագէր ամենեւին բերան իմ յասելոյ զսաղմոսս զայս, ոչ զտիւ և ոչ զգիշեր: Այլ յաւել ասել ցիս ծերս այս՝ թէ այսպիսի պատերազմունքս ի թոյլ տալոյ կամացն անձան, որպէս զի փորձեսցէ միայնաւորն զչափ իւրոյ զօրութեն ան պատերազմս գիւացն: Ար և ասաց դարձեալ՝ թէ յորժամ հասանիցեն այսպիսի պատերազմունք ի վերայ քո, ոչ պարտիս թողուլ զսենեակ քո, այլ զօրացուցանել և սնդել զանձն յուսովն ան, և անձ ողորմութիւն իւրով բանայ քեզ զտուն զանձուց իւրոց՝ որոյ անթիւ և անչափ են պարգեքն, և զշնորհ միսիթարութեան հեղու ի վերայ քո: Այլ այսպիսի պատերազմս որ հասանէ ի վերայ եղբարց ի միայնութե խուղս ի ծուլացուցանող և յերկբայեցուցանող գիւացն, ի սնդելն նոցա զանձինս իւրեանց՝ անցանէ փոյթ ընդ փոյթ զօրութեամբ և օգնութեամբն աստուծոյ:

Այսպէս և ի վերայ իմ եհաս, եղբայր, պատերազմս յերկբայեցուցանող գիւէս յայսմանէ, և ոչ թոյլ տայր ինձ աղօթել ի բազում ծանրութեն զոր արկ ի վերայ իմ: Այլ յայսպիսի դառնութե կործանմանէ զճնշեալ անձն իմ կանգնեցի, և կացեալ առաջի սրբոյ խաչին երկրպագէի և տեառնադրէի զնշանն տեառն ի վերայ երեսաց իմոց արաասուօք, և ի սնդելն իմ ի համբերութիւն յայն ցրուեցան գեքն ի զօրութե սուրբ խաչին, և զերծեալ լեզու իմ յաղօթս՝ տեսանէի ձգումն ձեռին որ էառ ի պարանոցէ իմմէ վիմի ծանրութիւն. և այնուհետեւ լցաւ սիրտ իմ ուրախութե և ցնծութեամբ զոր ոչ բաւական եմ պատմել, մինչ զի զաւուրս երեսուն մնալ ինձ յուրախութեն յայն օգնականութե լուսոյն. և զտիւ և զգիշեր ամենեւին ոչ նստայ՝ գոլով արբեալ ի հոգեոր բաժակէն, և ոչ գիտէի գոլ զիս ամենեւին ի կենցաղս:

Արդ և դու, եղբայր, ի հասանելն ի վերայ քո այսմ պատերազմի, թէ և միայն ի վերայ ոտից յարուցեալ կանգնեսցիս և ի սրտի գործարանի աղօթեսցես, անձ

որ տեսանէ զտարժանութիւն ժողովարարութեան քո, առաքեսցէ քեզ վաղվաղակի զօրութիւն օգնականութեան: Այլ ես յաղազս այսորիկ, ով սիրելի ոգւոյ իմոյ, կարգեցի քեզ ՚ի գիրս յայս զոր խնդրեցեր բովանդակապէս զյեղանակ պատերազմացն և զմրցումն նոցին, զի ստասցիս զհամբերութիւն ընդդէմ յերկուացուցանող դիւիս, դու և ամենեքեան որք լսեն զգիրս՝ զգուշացեալք ՚ի չար յուսահատութիւն նորին. քանզի ինքն է սկիզբն ամենայն պատերազմաց, և ինքն որ բանայ դուռն նոցին. այլ եթէ համբերես, յաղթես նմին զօրութեւն օգնութեան ւայ: Այլ յորժամ սորա մարտն ընկրկի, այլոց դիւաց պատերազմունքն դիւրաւ յաղթահարին: Ասկ կարճամիտքն առ յայս պատերազմ և ոչ համբերողքն՝ թողուն զսենեակս իւրեանց և գնան, և այնուհետեւ ինքեանք առ ինքեանս ՚ի խղճէ մտացն կշտամբին տրտմութեւն փոխանակ ուրախութեան որ պատահէ համբերողացն. զի գեղ բժշկութեւն պատերազմիս այսորիկ ոչ այլ ինչ, բայց միայն համբերութիւն միայնակեցին ՚ի խուղ իւր պնդակազմութեամբ մինչեւ ժամանէ յանդբաղ աղօթելն:

Ասկ զկնի պատերազմող դիւիս այսորիկ է և այլ դե՛ որ պատերազմի ընդ եղբարս ՚ի խաղաղութեան, և հնարի մոլորեցուցանել զնոսին: Անզի յորժամ տեսանէ զեղբայրն զի վաստակի ՚ի ճգնութիւն առաւելութեւն, ՚ի վերայ հասանէ անիծեալն առ ՚ի մոլորեցուցանել զնա ՚ի սնափառութիւն, և արկանէ ՚ի միտս նորա զմտածմունս սքանչելագործութեւն և զառաջնորդութիւն վերակացութեան, և թէ ոչ է բաւական անձին օգուտ՝ այլ և զբազումս շահել: Այլ այսպէս ՚ի գրոց զօրութեւն և ՚ի մտաց դիւրութեւն հնարի աջակողմանն գայթակղութեւն ձգել զնա յաշխարհ, և զհոգեւոր տեսողութիւն և զաղօթից յերկարաձգութիւն առնէ ՚ի միտս նորին պատճառ անախտութեւն. և թէ կարող է, այնուհետեւ յանախտ մըտաց և ՚ի զօրութեան հաւատոց սքանչելագործութեւն և վարդապետութեւն զբազումս յուղիղ ճանապարհն դարձուցանել, յորոց տգիտութեանն վերայ հեծէ, մոնչէ և արտասուէ և զուրայ ձգիլ առ նոսին ՚ի պէտս փրկութեւն ըստ անախտ մտաց: Արտանօր պիտոյ է ուսուցիչ իմաստուն. զի թէ ուսուցիչ ոչ ունիցիս, ով եղբայր, և ընտրողութեւն ոչ կարես որոշել զնուրբ խորհուրդս զայս, ՚ի

գայթակղութիւն մատնիս . քանզի յոյժ դժուարին է չափ
պատերազմիս այսմ յանփորձ անձինսն :

Իսկ որք կրեցին զփորձութիւն անձամբ և հասեալ 'ի
գործ խորհրդոցն նկուն եղեն յանձինս և վերստին դարձան
'ի լուութեանն , նոցա դիւրին է ուղղել զգայթակ-
ղեալսն : Եւ որպէս ասէ տէր մեր՝ թէ 'ի պտղոց նո-
ցա ծանիջիք զնոսա : Եւ եթէ պտուղ տեսութեցն և
հոգեւոր իմաստիցն այս լիցի գնալ յաշխարհ և այլոց
յայտնել՝ զգոյշ լեր և կաց 'ի կայի քում , զի մի գայ-
թակղեցիս : Իսկ եթէ բարւոք են իմաստքն , զայս առ-
ցես նշան . և թէ 'ի սպասաւորութե հրեշտակաց է և
'ի հոգւոյն սրբոյ շնորհաց և 'ի յարաժամ ընթերցմա-
նէ և 'ի բնական բարոյից ուղղութեց , յորժամ բորբո-
քի 'ի սիրտ քո հոգեւոր իմաստք , և յայսպիսի իմաստքս
ժողովի խորհուրդք քո և հեշտանայ 'ի չարչարանաց օ-
տար խորհրդոցն զերծեալ , և ուրախութե ընու հոգիդ ,
և յայս իմաստիցս և յուրախութե նկրտիս յառաւել
խոնարհութիւն և յես բաղձանք միայնութե և լուութե
որք նիւթեցին քեզ զայս , գիտելով պարզաբար թէ ա-
ռանց լուութե ոչ կարես ունել զայս ուրախութիւն , յայն-
ժամ ճանաչել ունիս թէ յաջակողման դասէն են զօ-
րացուցիչքն : Եւ 'ի վերայ այսորիկ որչափ և զօրանան
աղբիւրք իմաստից 'ի սրտիդ , տուր նոցա տեղի . և ած
զհայեցողութիւն մտաց քոց յանձառելի լոյսն որ 'ի պար-
գեաց շնորհէ իմաստիցն ծագի առ քեզ , և կրեա յանձն
քո և պարապեա նովաւ որչափ և տացէ քեզ տէր : Եւ
գիտեա զի յայսպիսի շնորհացս գայ միայնաւորին բըխ-
մունք արտասուաց առանց չարչարանաց , և գողութիւն
խնդութե յածելն զմտաւ զմեծագոյն շնորհսն և զգութե
արարչութեան այ առ իւր արարածս . և թէ որչափ պա-
տուեաց անձ զազգս մարդկան՝ փութացեալ 'ի փրկութիւն
նոցա յամենայն աւուր և ժամու . և որքան մեք զրկեմք
զնա յանդգնութե մերով՝ ոչ ջանացեալ 'ի ճանաչել զնա ,
այլ և դառնացուցանեմք չար գործովք մերովք :

Եւ իմա , ով սիրելի , զի ընդ այսպիսի իմաստս արտա-
սուք անչափ յաչաց և խնդրուածք միամիտք վասն հա-
սարակաց աշխարհի , և ամենեցուն վշտակցի միտք միայ-
նակեցին և խնդրէ յայ նոցին ողորմութիւն . և յարաժամ
ոչ դադարեն միտք նորա յերգելոյ զերգս սաղմոսաց և 'ի

յիշատակելոյ զիմաստս սուրբ գրոց ուշիմ մտօք : Աւսկսանի այնուհետեւ հոգեւոր հասակն աճել և սնանել յերկիրն բարի և հեշտալի, այսինքն 'ի խոկումն խորհրդոցն Վսի՝ որք իբրեւ զհօւր բորբոքին յանձն նորա, և զտիւ և զգիշեր խաչէ զանձն իւր աշխատութիւն և ըղձիւք ընդ նմա, և զպտուղ աշխատութեան առնու մասնաւորապէս օր ըստ օրէ 'ի լրմանէ անձային իմաստիցն : Վանդի առնու ածէ հրեշտակն զմիտս մեր 'ի մեծ սքանչելիս նախախնամութեան 'ի թէ որպէս յոչեից գոյացոյց զամենայն արարածս, և որչափ նախախնամութիւն պահպանէ, մինչ զի և անարգ զեռունքն որ 'ի վերայ երկրի սողան՝ ոչ մնան արտաքոյ խնամոցն ան, և զիւրաքանչիւր որ յարարածոցս տեսեալ ինքն յիւր միտս սքանչանայ իբր թէ վասն իւր ստեղծան. և ցնծասցէ սիրտ նորին յուրախութեան սքանչելի իմաստիցն իբրեւ 'ի գինւոյ : Աւ ինքն իսկ հոգին յայս իմաստիցս աշտիճան այսպէս զօրանայ, նախ 'ի բնաւորական բարոյիցն ուղղութեան՝ յորմէ բղխէ այսպիսի հոսանք, երկրորդ 'ի հրեշտակական ազգամանէ՝ որք են զօրացուցիչք մեր և բանակեալ շուրջ զերկիւղածովքն ան, երրորդ 'ի զգենուլ հոգւոյն զհօւր ջերմութեան սիրոյ և իմաստից սուրբ հոգւոյն : Այսոքիկ են նշանակք իմանալի իմաստից որ յաջակողման դասէն լինիցի, ըստ որում և ցուցաք. և բղխումն ամենայնիս 'ի խոնարհութեանն լինիցի :

Աւ այսուհետեւ սկսանի ծխել 'ի հոգւոյ միայնակեցին հոտ քաղցրութեան իմանալի անուշահոտութեան, մինչ զի և մարմինն զուարճակից լինիցի 'ի վաստակ ճգնութեանն այնմ անուշահոտութեան. և որչափ շարժումն հոգեւոր գիտութեան բոցոյ զսիրտն տոչորէ, 'ի խոնարհութիւնն յառաջէ և յամենեկն արհամարհութիւն իւր. և որչափ լոյս իմաստիցն պայծառանայ 'ի ներքս 'ի սրբտին, վաստակք արտասուացն բղխէ առանց աշխատութեան և անճառելի ուրախութիւն և ցնծութիւն և յուսով հանդերձեալ կենացն հանգստեան : Աւ զայս արտասուաց չափ անուանեցին հարքն մեր երկիր աւետեաց. յոր իբրեւ ժամանէ մենաւորն, այնուհետեւ այլ ոչ աշխատի 'ի դիւական մարտիցն. և որչափ յայս խորհուրդս իմաստից և յայս շարժումն խոնարհութեան և արտասուաց իցէ միայնակեացն, առանց մեղանաց կենցաղոյս

մնայ : Այրանի այնոցիկ որք արժանաւորին այսմ, և ճաշակէն 'ի քիսն մտաց իւրեանց զքաղցրութիւն անձային խորհրդոցն . քանզի յայսպիսի անձարարութիւն զբաղեալ մտացն, է զի մնայ զաւուրս առանց կերակրոց, մոռացեալ զհարկաւոր պէտս նոցին, քանզի բանիւքն այ կերակրի . և ժամանեալ յայս ծագեացէ 'ի վերայ նորա լոյսն անձային, մինչ զի անկարօտ մնայ արեգական և լուսնի սպասաւորութե, վասն զի տիւն և գիշերն հաւասար է նմա : Տես, եղբայր, և զգուշացիր յաւուրս յորս յայսպիսի անձարարութիւնս կանխէ ոգի քո յելեմտից եղբարց . որպէս և ոմն 'ի միայնակեցաց եղբարց յորժամ ընդունէր 'ի դրանէն զողջոյն կարգակցի իւրոյ, 'ի մեծութիւն շնորհիս այսորիկ գոլով՝ ասաց առ որ բախէր ընդունն՝ թէ ամենայն բանք ողջունից և հարցմանց քոց խնձորք ոսկիք են, իբրեւ զաղբ անպիտան են առ իս համարեալ ըստ շնորհի պարգեացս զոր ընկալայ 'ի տեառնէ 'ի ժամուս յայսմիկ : Ասկ այնոքիկ որք վասն փառաց և գովութե մարդկան նստին 'ի միայնութե սենեակս, այնպիսեացն չար օրինակօք լինիցին տեսիլք . ապականեն զհոգիսն և այլայլեն զմիտսն, և իբրեւ զանուրս երկաթիս ծանրացուցանեն 'ի սրտանոցս նոցին զանաւիառութիւն և մատնեն 'ի ձեռս պոռնկական դիւին, որպէս և փորձեցան ոմանք որք ոչ վասն այ նստան 'ի խաղաղութե . քանզի թուլացեալք 'ի շնորհացն այ մատնեցան 'ի ձեռս դիւաց, և ամբօխեալք 'ի պէսպէս ախտից գայթակղեցան 'ի սպառ : Ասկ որք վասն այ նստին 'ի խաղաղական կեանս, երանութե և շնորհաց սուրբ հոգւոյն արժանաւորին, որպէս և ասացաք :

Արդ այս եղիցի քեզ նշանակ ընդ ճշմարտութիւն և ընդ ստութիւն . քանզի իմաստք որ յանիծեալ դիւացն սերմանին, ամենայնս խաբէութիւնք են . և յորժամ տեսանէ թէ ոչ հնազանդի հոգին չարչարանաց պոռնկութեանն՝ արկանէ 'ի նմա զանազան խորհուրդս իմաստից և ամբօխէ զնա սնաւիառութե և ընու այլանդակ մտածութեք, որք յուժգին բախմանէն խաւարեցուցանեն զմիտսն և պղտորեն զհոգին : Ասկ 'ի սկսանել իմաստիցն որ 'ի շնորհացն այ է, հոտ իմանալի քաղցրութե և անուշութեան բուրի, 'ի սրտէն, և զշարժմունս հոգւոյ և մարմնոյ թմբեցուցանէ, և որպէս 'ի քուն թանձրութե

ընկղմէ 'ի սէրն և 'ի գիտութիւնն նոյն . և հակառակ այսմ իմաստք դիւանցն հոտ գարշութեան և ախտից բխեն 'ի սրտէն , և 'ի ջարահոտութենոցին խռովի ամենայն խորհուրդք հոգեկանք և մարմնականք : Այլ դու , եղբայր , յորժամ հասանիցէ 'ի վերայ քո այսպիսի պատերազմ , մի թոյլ տացես խորհրդոյ քոց հաւանել . այլ լիցի յարաժամ ընթերցումն սուրբ գրոց և ծնրադրութիւն առաջի պատուական խաչին և ճգնութիւն և արտասուք , և անցցէ 'ի քէն զօրութեամբ և օգնականութեւ տեառն մերոյ : Յիսի : Վիսի :

Վարձեալ միայնութեւ որ նստի 'ի խաղաղական սենեակ , ոչ է պարտ նմա խօսակցել բազմաց , բայց այնմ միայն՝ որում յայտնէ զծածուկս իւր և առնու 'ի նմանէ զօգնականութիւն բարի խրատուց և օգտակարաց . և այն զի լիցի խրատտուն փորձ 'ի գիտութիւն իմաստից և մերձաւոր առ նմ . և պահող խորհրդոյ : () Ի զօրացեալ յայնպիսւոյն վարդապետութեն միայնաւորն , նմանէ առն որ զգեցեալ է զամենայն սպառազինութիւն պատերազմական , և ոչ երկնչի 'ի սրոյ թշնամեացն որք գան 'ի վերայ նորա : Յաղագս այսր և դու , եղբայր , լուր վարդապետացն քոց , որպէս և լուան առաքեալքն ճշմարիտ վարդապետին իւրեանց , և կացին մեացին Արուսազէմ մինչև ընկալան զօրութիւն 'ի բարձանց և եղեն քարոզք արքայութեանն երկնից :

Այլ և այլ պատերազմող դե որ մրցի ընդ մենացեալ եղբարս . քանզի դայ հասանէ արտաքոյ սենեկին և լսել տայ նմա ձայնս ուժգին աղմկի և խռովութեց որպէս 'ի բազմաց հնչեցեալ : Վախէ և զգուռնն՝ կարծիս տուեալ մենաւորին եթէ խնդրի յուժեքէ . զի ելանելովն 'ի տեսութիւն խնդրողին՝ խափանեացէ զնա 'ի կարգէն և 'ի խօսակցութեանն որ առ նմ : Վսկ եթէ ժուժկալէ միայնակեացն և ոչ ելցէ արտաքոյ , փախիսէ զարուեստ իւր դէն , շարժէ զորմս տանն և դողացուցանէ զձեզունսն և ասէ առ միայնակեացն . զի թէ ոչ ելեալ փախչիցիս , յարկս այս գերեզման լիցի քեզ : Այլ թէ դարձեալ ժուժկալէ և ոչ ելցէ արտաքս , զկնի այսր պատերազմաց եկեսցէ նմա օգնականութիւն 'ի շնորհացն նոյն , և տոչորի սիրտ նորա հրով սիրոյն նոյն և մնայ 'ի խաղաղութեւ և յերգս սաղմոսաց անյագ , 'ի ծնրադրութիւն և 'ի յարա-

Ժամ ընթերցումն, և նիւթի քաղցրութի իմաստիցն 'ի քիմն նորա որպէս զմեղը ըստ գրեցելումն՝ քաղցր են 'ի քիմն իմ բանք քո քան զմեղը բերանոյ :

Եւ այլ դե որ կերպարանէ 'ի յարկ միայնակեցին առ աչս երկիւղալից տեսիլս . զոր իբրեւ տեսանէ, յուժ գին երկիւղէն հեղու յամենայն մարմնոյ նորա քրտունք իբրեւ ջուր յաղբերաց, և կապի լեզու նորա և ոչ կարէ բարբառել . և թէ ոչ փութանակի ժամանէր ողորմութիւնն այլ և հաստատէր զնա, հոգին քաղէր 'ի մարմնոյն : Եւ զու, եղբայր, յանկանել յայսպիսի փորձանս երգեա զսաղմոսս զայս . յարիցէ անձ և ցրուեցան ամենայն թշնամիք . և մի տացես, տէր, զցանկութիւն ամբարշտին, այլ ուրախացո զիս փրկութիւն քո . յամօթ աւրա զատելիս իմ, և օգնութեամբ քո փրկեա զիս, տէր . դարձցի ամբարշտութիւն ատելոյն 'ի գլուխ իւր, և արկ երկիւղ և զարհուրումն 'ի վերայ թշնամեացս որք պատերազմին ընդ իս : Եւ յորժամ հարկանես զնոսա այսպիսի նետիւք աղօթից, կնքեա զանձն քո ամենազօր խաչիւն, և իսկոյն պակասին յերեսաց քոց :

Եւ որ ոմն 'ի հարցն՝ թէ որք պատերազմին ընդ այս դեքս, ոչ պարտին փոփոխել կամ փախչել 'ի սենեկէն, այլ ժուժկալել և մնալ և տքնութեամբ բախել զգրունս տեառն մերոյ զտիւ և զգիշեր . և օգնական լիցի նոցա տէր ողորմութեան իւրով, և ոչ ընդերկարեսցի 'ի վերայ նոցա պատերազմն յարաժամ . յորմէ զօրացեալ հոգին որպէս բոց զի հրդեհէ զխուիւ՝ այնպէս պակասի 'ի նմանէ ամենայն երկիւղ . այլ և ընու սիրտ նորա ուրախութեամբ և ցնծութիւն, և բերկրի սիրովն Վսի, աղաղակէ ըղձիւք զբանս սրբոյն Սաղոսի և ասէ՝ թէ ոչ հուր և ոչ սուր և ոչ նեղութիւն և ոչ անձկութիւն, ոչ հրեշտակք և ոչ մարդիկ կարող են մեկնել զմեզ 'ի սիրոյ անտի այլ որ 'ի Վսի (Յս) 'ի տէր մեր :

Սանացարուք սակաւ ինչ, ով եղբարք, և սպառազինեցէք ընդդէմ փորձութեցն որք նեղեն զմեզ . զի պարզ երեսօք և համարձակ դիմօք կարող լինիջիք աղաղակել և ասել՝ թէ մեք խաչեցաք զփորձութիւն աշխարհիս, և փորձութիւնք աշխարհիս խաչեցին զմեզ վասն սիրոյն Վսի : Վիտելի լիցի ձեզ, զի առանց համբերութե և ժուժկալութե ոչ արժանաւորիմ խօսել զխորհուրդս

անձայինս որ պատահէ աղօթականին 'ի լուծեան սե-
 նեակն : Վրանդի ասացին սուրբ հարքն եթէ սենեակ
 միայնացելոյն է ըստ օրինակի բաբելոնական հնոցին, և
 երեք մանկունքն որ 'ի նմա՝ պատկեր են հոգւոյ մտաց և
 մարմնոյ լուցելոյ 'ի նմա ճգնաւորին . որ եթէ տարցի
 ժուժկալուք հրոյ փորձանացն և հաւատովքն որ առ տէր՝
 արհամարհէ զնա, յայնժամ իջանէ հրեշտակ տեառն
 'ի վերայ իւր և զցօղ անձային գիտութեն հեղեալ ան-
 խռով պահէ զնա 'ի հուր փորձանացն : Վրանդի որպէս
 հուր սիրոյ երկոց մանկանցն շիջոյց զհուր հնոցին, այս-
 պէս և անձն միայնակեցին եթէ կալցի զհուրն անձային
 յորժամ մտանէ 'ի հնոց խղին՝ գոլոշի հրոյ սիրոյն իւ-
 րոյ շիջուցանէ զհուր չարչարանաց ախտիցն : Եւ որպէս
 համբերութի անանխանցն փոփոխեաց զտեսիլ մարմնոց
 նոցա 'ի պատկեր լուսաւոր հրեշտակաց, այսպէս և ամե-
 նեքեան որք համբերեն հնոցի փորձանաց, փոփոխին 'ի
 մարմնաւորութի 'ի հոգւորութի, և լուսաւորի տեսիլ
 երեսաց նոցա սուրբ լուսովն որ ծագէ 'ի սրտից նոցին :
 | Եւսոյն աշխարհի տեառն մերոյ : Նի Վնի հան-
 դերձ հարբ և սուրբ հոգւովն փառք յաւիտեանս յաւի-
 տենից . ամէն :

ԹՈՒՂԹ

ԵՐԱՆԵԼԻ ՀՕՐՆ ՄԱԿԱՐԱՅ

ՅԱՌԱՋ յորժամ սկիզբն արացէ մարդ և տացէ
 զմիտս իւր 'ի գիտութի ճշմարտութեանն, և խնդրեացէ
 յայ և ապաշխարեացէ զգործս իւր զոր 'ի ժամանակս
 հեղգութե և դատարկութե իւրոյ, յայնժամ շնորհի
 նմա լուծի տրտմութե 'ի վերայ գործոցն առաջնոց : Եւ

համարօսութիւն Գրիգորի 'ի Կիւ Ռաբմանութեան

Թուղթ մեծի հօրն Մակարայ

Հայրն Մակար գրէ ամենայն սի- թիւն և 'ի խնդրել զանձ և ապաշ-
 րեւեաց որդւոց իւրոց աղաչելով խարել վասն իւրոց գործոցն, յայն-
 և ողջունելով : Զառաջին եթէ ժամ բարեբարն առտուած տայ
 սկսցի մարդ տալ զինքն 'ի գիտու- նմա տրտմութե վասն չարեաց զոր

դարձեալ զհետ այնորիկ վասն մարդասիրութե իւրոյ
 շնորհէ նմա ան աշխատութի մարմնոյ և կրօնաւորութի
 և յօժարութի պահոց, հսկումն զուարթութե և բազ-
 մութի աղօթից յորդութե, հրաժարումն ՚ի հոգոց աշ-
 խարհիս և յամենայն ստացուածոց, և համբերութիւն
 առ ՚ի թշնամանելոյ ուրուք զնա, և ատել զպատուասի-
 րութի և զգովեստ ուրուք, և սիրել զլալ առաւել քան
 զծիծաղել, և միանգամայն ասացեալ ատել զամենայն
 հանգիստ մարմնոյ և յօժարութե սիրել զամենայն աշ-
 խատութիս մարմնոյ : Օ հետ այսորիկ շնորհի նմա ար-
 տասուս և ողբք և բազում խոնարհութի և վաստակա-
 սիրութի : և ոչ հայել ընդ մեղս ուրուք, այլ զինքն մե-
 ղաւոր քան զամենայն մարդիկ համարել : և իւրոյ յան-
 ցանացն միայն հայել, և քան զինքն զամենայն որ ար-
 դար համարել, և յամենայն ժամ յիշել զօր վախճանին
 իւրոյ, և կամ թէ որպէս կարասցէ պատահել և առանց
 ամօթոյ տեսանել զան, և զամենայն դատաստանս տան-
 ջանացն գրել ՚ի սիրտս մտացն, և զփառս և զպատիւ
 և զպսակ սրբոցն և արդարոց որք սիրեցին զան :

Եւ յորժամ քաղցրասցի նմա այս ամ, այնուհետեւ
 փորձուիք զան ՚ի վերայ : և եթէ իցէ հրաժարել ՚ի գնա-
 լոյ և յառնելոյ զկամս մտաց իւրոց, և կարասցէ ընդդէմ
 կալ խորհրդոց պատերազմաց սրտի իւրոյ՝ որ խաբեցաւ
 ըստ կամաց իւրոց երթալ յառաջագոյն : Օ ի ամենեւին
 փնաս է այս, եղբարք, զկամս իւր կատարել, թէպէտ և
 բարի իցէ : այլ երթալ ըստ կամացն այ մինչև ցմահ, և
 քաղցրութե լսել առաջնորդի իւրոյ :

Եւ դարձեալ արկանէ փորձութիւն որ յառաջագոյն
 փափկացեալ համադամ կերակրուլքն էին, և ածել տայ

դործեացն : և յետ այնորիկ իձեռն
 գթութե իւրոյ տայ նմա ճգնու-
 թեամբ ՚ի նոյնպիսի տրամութի և
 յաղօթս, և հրաժեշտ ՚ի հիւթոյ
 յախտենիս այսորիկ, և նախատա-
 նաց համբերել, ատել զամենայն
 մարմնական հանգիստ և սիրել զլալ
 առաւել քան զծիծաղել : և յետ
 այսորիկ տայ նմա սուգ, և խոնար-
 հութիւն սրտի և մարմնոյ առ ՚ի
 չհայել ՚ի յանցանս մարդոյ, այլ

միայն յիւր մեղսն և յիշել զեւս իւր
 յաշխարհէս, և եթէ որպէս պարտ
 է պատահել այ, և զտանջանս մե-
 ղաւորաց գրել ՚ի սրտի իւրում և
 զպատիւս արդարոցն :

Եւ յորժամ քաղցրասցին նմա
 այսորիկ, փորձէ զնա զի գիտաս-
 ցէ՝ եթէ հրաժարեալ է ՚ի կամաց
 իւրոց, և եթէ կարէ ընդդէմ կալ
 պատերազմացն յորոց յաղթահա-
 րեալ լինէր յառաջագոյն, և ա-

զմտաւ զնքողումն մարմնոյ, զմաշումն սրտին և զծիւ-
րումն ամենայն մարմնոյն, մինչև ցտկարացուցանել, և
ոչ տալ սակաւ մի պահել: () մտաւ ածել տայ զտկա-
րութի մարմնոյն և զերկարութի ժամանակաց, և տայ
ասել թէ ուստի կարեմ զայդչափ երկայնութի ժամա-
նակաց աշխատութե համբերել: Այլ զի հիւանդոտ ևս
ես և տկար մարմնով, և մեծ բեռն է մարդոյ զնձ բնա-
կեցուցանել յինքեան, և մանաւանդ քեզ որ բազում
մեղս գործեալ է քո յառաջագոյն, և այժմ յաղտոյ մե-
ղացն չես 'ի բաց, և որպէս չնորհէ քեզ նձ: Այլ եթէ
իցէ յայսմ փորձութեց ոչ թերացեալ միտքն, այլ պըն-
դակազմ եկաց 'ի պատերազմին խորհրդոց և ոչ յաղ-
թեցաւ, գան 'ի վերայ նորա փորձութիք պատճառելով
զփառասիրութիւնն՝ արդարութի. և որ ոչ կարաց թիւ-
րել զնա 'ի ձախակողմ 'ի մեղս, գլորէ զնա յաջակողմ:
Այլ հպարտութի, ուստի ոչ կարէ յառնել:

Այլ դուք, ով եղբարք իմ սիրելիք, մի յաջ խոտո-
րիք և մի յահեակ. միտ դիք խորհրդոց հպարտութեն:
Եւ թէպէտ և մեղար յառաջագոյն, ապաշխարեցեր
և սրբեցեր զամենայն մեղս քո: Այլ տայ նմա յիշել զոմն
մեղուցեալ և ապա արդարացեալ, որպէս զՆաւիթ և
զայլն: () Եթէ յայնժամ սերմանի սնափառութիւն 'ի սիրտ նո-
րա. և ոչ միայն զայս, այլ և յաւելլու իմն 'ի սնափառու-
թիւն տալ, և յօժարագոյնս առնէ զնա կրօնաւորել ինչ
նայ զոր ոչ կարէ առնել: Այլ երմանեն 'ի խորհուրդս նորա
առաւել ևս անկարգ պահս և անօգուտ հսկումն և արթ-
նութիւնս, և այլ բազում ինչ զոր ոչ կարեմ թուել:
Այսն զի փորձութիքն սանձարձակ արարին զխորհուր-
դըս նորա և զամենայն աշխատութիս մոլորեալ դիւրաւ

խորժից կերակրոց՝ որք Լքուցանեն
զսիրտն առ 'ի չգորել և ոչ գոյզն
ժամ մի պահոցն յերկարել, գնե-
լով առաջի նորա տկարութիւն և
յերկարութիւն ժամանակի. եթէ
որչափ, ասէ, կարիցես համբերել
յաշխարհիս, զի կատարեալ լիցիս.
Վասն զի մեծ ջան է բնակեցուցա-
նել զնձ 'ի մարդ, և մանաւանդ
քեզ բազում յանցուցելոյդ, և որ-
չափ ինչ թողութի արասցէ քեզ:

Եւ եթէ ծանիցէ եթէ ոչ ըն-

կալաւ սիրտնորա զհրապոյրս զայ-
տոսիկ, փոխին յայլ ասելով նմա՝
զի թէ և մեղար, այլ և ապաշխարե-
ցեր: Եւ ածեն զնա 'ի յիշատակ տյ-
լոց մեղուցելոց և չապաշխարելոց,
սերմանելով 'ի նմա սնափառու-
թիւն, և պատրաստել զոմանս 'ի
մարդկանէ փառաւորել և գովել
զնա, և գրգեն զնա 'ի գործս որոց
ոչ հանգուրժէ, սերմանելով 'ի
նմա խորհուրդս անկերս, անարբս
և անբունս և շատ ևս այլ ինչ, որ-

տանի, յորում կարծեմ՝ քան մեղօքն՝ այսու արագ գլորէ
զնա . այս է գլորումն 'ի կողմն աջոյ, որ զինքն համակ
առ արդարսն ունի, և առանց ապաշխարութե վճարէ
զկեանս իւր : Այլ լուեալ, եղբարք, յառակախօսէն՝ մի,
ասէ, խոտորեցիս 'ի յաջ և մի յահեակ : Հայնժամ
տեսեալ այ բարերարի՝ եթէ ոչ չոգաւ զհետ խորհրդ-
դոցս այսոցիկ և ոչ զմիոյ, որպէս և Վաւթայ նշանա-
կեալ ասէ վասն այսորիկ՝ եթէ փորձեցեր զսիրտ իմ և
քննեցեր 'ի գիշերի, ջեռուցեալ հրով փորձանօքն, և ոչ
գտաւ յիս անիրաւութիւն : Այլ ընդէր ասաց թէ փոր-
ձեցեր զիս 'ի գիշերի, և ոչ 'ի տուէ . վասն զի և Վաւ-
ղոս ասէ . չեմք որդիք գիշերոյ, այլ որդիք լուսոյ . վասն
զի որդին այ լոյս է, իսկ դէն չար գիշեր է :

Իսկ յորժամ անցցէ խորհուրդք սրտի մերոյ զայսու
փորձութեք, և ոչ 'ի մեղս խոնարհեալք և ոչ 'ի հպար-
տութիս, և լուութք և ցածութք և առանց կեղծաւո-
րութե հարթ կրօնաւորութիւն ընկալեալ, դարձեալ
միւսանգամ սկիզբն առնեն յուզելոյ 'ի վերայ նորա խոր-
հուրդք ցանկութե և արուագիտութե . 'ի յայս պատե-
րազմունս լքեալ լուծանեն զսիրտն, որպէս թէ ան-
հնար իցէ նմա կեալ սրբութք և առանց աղտոյ պահել
զկուսութի . արկանեն 'ի միտս նորա երկայն ժամանակս
և զկրօնաւորութիւն աշխատութեք . դնեն առաջի նորա
հիւանդութի և զտկարութի մարմնոյ : Այլ դուք, ով
եղբարք, յայսմ փորձութե զհանգիստ մարմնոյ 'ի բաց
թողէք, և ուժգին յաշխատութիւնս պահոց և ամե-
նեին զմարմինս մաշել ջանացարուք : Այլ յորժամ յօժա-
րեալ զմեզ յաշխատութիս պատերազմիս այսմիկ տես-
ցէ անձ, առաքէ զզօրութի իւր սուրբ և հաստատէ ըզ-

պէս զի կարացեն զնա այսոքիւք
խոտորեցուցանել . այլ մի խոտո-
րեցիս մի յաջ և մի յահեակ : Եւ
իբրև տեսցէ բարերարն անձ՝ եթէ
ոչ խոտորեցաւ զկնի նոցա, որպէս
Վաւթի թ ասէ՝ եթէ փորձեցեր ըզ-
սիրտ իմ, այց արարեր 'ի գիշերի :
Եւ ընդէր 'ի գիշերի . վասն զի հրա-
պոյրք թշնամոյն 'ի գիշերի լինին,
այսինքն 'ի խաւարի . զի որդին այ
լոյս է և ախ, իսկ սատանայ խա-
ւար է և գիշեր :

Եւ եթէ անցցէ մարդն ընդ պա-
տերազմունս ընդ այսոսիկ, գայ
պատերազմ պոռնկուէ և արուա-
ցանկուէ, որով տկարացեալ մեղկի
սիրտն, մինչև համարել զինքն ան-
զօր և տկար (կամ անատակ) 'ի պահս
և 'ի սրբութե, առաջի արկանելով
նմա բազմութի ժամանակի, և ջան
և վաստակ առ 'ի սրբութե, և մար-
մնոյ տկարութիւն անժուժութե :
Եւ եթէ մեղկեացի սիրտ նորոս այ-
սոքիւք, յայնժամ ողորմածն անձ

սիրտս , և շնորհէ արտասուս ուրախախառն և հանգիստ
խորհրդոց , և զօրացուցանէ առաւել քան զթշնամին , և
ոչ տայ չարին խորհրդոց նեղել յերկիւղէ զօրութեանն
զոր շնորհեաց . որպէս և Պաւղոս ասէ . Ճգնեցարուք բա-
զում աշխատութիւնք և առէք զզօրութիւնն այ : (Բայ և զօ-
րութիւնն զոր և Պետրոսն ասէր՝ եթէ ժառանգութիւն
անապական և անանց պատրաստեալ է մեզ յերկինս , որ
տուաւ մեզ զօրութեամբն այ յարութիւն հաւատոց :

Եւ յորժամ բարերարն աստուած ետես եթէ սիրտք
մեր զօրացան 'ի վերայ թշնամւոյն , յայնժամ առեալ
'ի մէնջ զզօրութիւնն իւր մինչև 'ի ժամ մի , եթէ խոր-
հրդիւ ուշ դնէք , ով սիրելիք , գիտէք ճանաչել զժամն
իւրաքանչիւր որպէս մարտնչի 'ի պատերազմ , կամ թէ
որպէս հանգչիմք յաստուծոյ . և թողացուցեալ զթըշ-
նամին պատերազմել ընդ մեզ խորհրդոց գիշութեամբ ,
և յայլ ցանկութիւն հեշտութեան և սնափառութեան
և մեծամտութեան , որպէս նաւ առանց ուղղչի կո-
ծեսցի յայսկոյս և յայնկոյս . այսպէս լինի մարդ յայոց
փորձութեց : (Եւ յորժամ և սիրտն իւր տկարացի յոյժ ,
և կամի վհատել 'ի յարձակմունս թշնամւոյն , յայնժամ
այ բարերարի փոյթ արարեալ ստեղծուածոյն իւրոյ՝ ա-
ռաքէ 'ի նա դարձեալ զսուրբ զզօրութիւնն իւր և հաս-
տատէ զսիրտն և զոգին և զմարմինն նորա , և շնորհէ նմա
մխիթարութիւն զլուծն հեշտութե , որպէս և գրեալ իսկ
է . առէք զլուծ իմ 'ի ձեզ և ուսարուք յինէն , զի հեղ-
եմ և խոնարհ սրտիւ : (Եւ յայնժամ մարդասէրն անձ ըս-
կիզբն առնէ բանալ զաչս սրտի նորա , և 'ի գործնական

առաքէ զզօրութիւնն սուրբ և հաս-
տատէ զնա , և տայ նմա զզղջումն
և ուրախութիւն , մինչև զօրագոյն
լինել նմա քան զթշնամին . որպէս
զի մի կարասցեն նոյնպէս նեղել
զնա վասն բնակելոյ զօրութեան 'ի
նմա . որպէս առաքեալն Քրիստոս
եթէ պատերազմեցարուք և առ-
ջիք զօրութիւնն :

Այնուհետև յորժամ տեսցէ
բարերարն անձ զօրացեալ զսիրտ
նորա , սակաւ մի ամփոփէ յինքն
զշնորհս իւր և թողացուցանէ զթըշ-
նամին պատերազմել ընդ նմա գի-

շութիւնք մարմնոյ և աչաց ցանկու-
թեամբք , նանրափառութեք , իբ-
րև զնաւ առանց թեոց : Իսկ յոր-
ժամ տկարացի դարձեալ սիրտն
առ 'ի պատերազմունս թշնամեացն ,
յայնժամ բազմագութն անձ հո-
գացեալ ստեղծուածոյն , առաքէ
նմա դարձեալ զիւր զօրութիւնն և
հաստատէ զնա ընդ հեշտ լծով
մխիթարիչն , որպէս և ասէն . առէք
զլուծ իմ 'ի ձեզ : Եւ յայնժամ քաղցրն
անձ բանայ զսիրտ նորա , զի ծանի-
ցէ թէ նա է զօրացուցիչ նորա և
հաստատիչ : Եւ այնուհետև տայ

վարուցն յանսխալ գիտնականութի հասանէ. և յայնժամ
 ծանուցեալ գիտասցէ եթէ ո՛վ է որ զօրացուցանէ զնա,
 և կամ զիւրդ ընտրողական կրօնաւորութեան և ըստ
 կամայն նոյն գնալ: Յայնժամ մարդն գիտէ զպատիւն նոյն
 հատուցանել բազում խոնարհութիւն և կրօնաւորութիւն,
 որպէս՝ Վաւիթ ասէ. պատարագ նոյն հոգի խոնարհ: Օ՛ր
 յաշխատութեց պատերազմին զխոնարհութիւն և զզօ-
 րութիւն ուսանի՝ ի խորհուրդս սրտին: Այլ յայնժամ զօ-
 րութիւն սկիզբն առնէ յայտնել նմա զերկնայինսն առա-
 ջի խորհրդոց սրտինորա, և տայ գիտել նմա որպէս ար-
 ժան է սաղմոսել, և յայտնէ նմա զպատիւ հանդերձե-
 լոցն որք յուսով համբերեն. և տեղեկացեալ գիտասցէ
 եթէ աշխատութիւնք մարմնականք փոքր և սակաւք են
 առ մեծամեծ պարգևօքն նոյն զոր շնորհէ վաստակաւո-
 րաց իւրոց, որպէս և գրեալ է. ոչ ինչ արժանի են չար-
 չարանք ժամանակիս այսորիկ առ հանդերձեալ փառօքն
 նոյն՝ որ յայտնէ առ մեզ ընդ սիրելիս իւր: Յայնժամ ըս-
 կիզբն առնէ յայտնել նմա զդատաստանս տանջանաւո-
 րացն, և եղեալ յայտնի առաջի խորհրդոց սրտինորա,
 որով կարասցէ զինքն յամ ցանկուէց զգուշութիւն պահել
 երկիւղիւն նոյն: Վազում և այլ ինչ ընտրողութիւնք են
 որոշմանց յայսմ վայրի, զոր ոչ է ժամանակ ասել զամ.
 այլ յորժամ յայս վայր եկեսցէ, շնորհի նմա ընտրողութեան
 գիտել զամենայն: Յայնժամ մխիթարիչ բարեխօսն դնէ
 նմա սահմանս խորհրդոց սրտի սրբութիւն հոգւոյն՝ հան-
 դարտել նմա ի ներքոյ ամենայն արարածոց, և առանց
 փորձութեանց գիտել և հանգչել, և մինայել յուրուք
 յանցանս, և զամենեւեան քան զինքն արդարս համա-
 րել, և յուղղութիւն նայել աչաց նորա, և պահպանու-

նմա զպատիւն ի բազում խոնար-
 հութեան որպէս և երանելին
 Վաւիթ ասէ. զենումն նոյն հոգի
 մաշեալ է: Քանզի և ի վաստակոց
 և ի ջանից որ առ սիրտն խոնար-
 հութիւն և մաշումն սրտին լինի:
 Յայնժամ շնորհն նոյն սկսանի յայտ-
 նել նմա զերկնաւորսն. և եթէ ժը-
 պէս պտրտ է սաղմոսել, և զպա-
 տիւն հանդերձեալ, և տուչութի
 համբերողացն. և զի ոչ արժանի

են չարչարանք ժամանակիս առ ի
 փոխարէնատրութիւնն նոյն: Յայն-
 ժամ սկսանի նմա յայտնել զհան-
 դերձեալ տանջանքն մեղաւորաց և
 այլ ևս բազումս զոր ոչ կարեմա-
 սել, վասն զի չէ այժմ ժամ: Յայն-
 ժամ մխիթարիչն զեկուցանէ նմա
 սահմանս և կորդս առ ի սրտին
 սրբութիւն և խոնարհութիւն, և զինքն
 առ անարդս ունելով քան զամե-
 նեւեան, և չհայել ի յանցանս եղ-

Թիւն դնել լեզուի իւրոյ, և մեղմ ուրեք յանկարծ՝ ե-
թէ զօրն ամենայն սակաւ ինչ ասել, լաւ՝ և ասել իսկ
ոչ. զի ասէ Յակոբոս ՚ի կաթողիկէսն. եթէ որ ոչ սան-
ձահարեացէ զլեզու իւր, այնպիսւոյն ընդ վայր է կրօնա-
ւորութիւնն: Այլ մեղմ ուրեք և սակաւ ասել, բայց
լսել և լուռ լինել. քանզի ասէ. լուր Սրայէլ և լուռ
լեր: Այլ յորժամ առնիցէ չափով և քաղցրութիւն զբան
իւր, յայնժամ զոտս իւր գնացուցէ յուղղութիւն, և
զձեռս իւր ձգեացէ յարդարութիւն, և ընկալցի զպաշտօն
հանապազորդ աղօթից, և յամենայն ժամ տացէ զմար-
մին իւր յաշխատութիւն և ՚ի հսկումն: Օայս ամենայն
արասցէ չափով և կշռով և ընտրողութիւն, և մի ամբո-
խութեամբ, այլ հանդարտ կարգաւորութեամբ:

Ապա եթէ խորհուրդք մտաց իւրոց արհամարհեացեն,
զհանդարտութիւն կարգաւորութիւն հոգւոյն սրբոյ, որով ար-
ժանի իցէ ցածութիւն կազմել զինքն, և քաղցր բանիւ և
լուռութիւն և համբերութիւն, եթէ զայսու նմիւ անփոյթ
արասցէ, յայնժամ զօրութիւն հոգւոյն սրբոյ որոշի ՚ի նմա-
նէ. և յարձակին այնուհետեւ ՚ի վերայ նորա փորձու-
թիւն խորհրդոց և խռովութիւն սրտի և ախտք մարմնոյ և
զբազմունք խորհրդոց շարժմանց, և սերմանի չար և շատ
խօսութիւն և լեզուոյ անլուռութիւն և յանդգնութիւն և ցա-
սումն և ծաղր՝ որ ոչ վայել է սրբոց, և տրտմութիւն
խռովական՝ որ նեղէ զտրտմական հոգին. նա և արտա-
սուս և ս դառնութեան: Ապա եթէ շնորհեացէ տէր և
դարձուցէ զխորհուրդ սրտին իւրոյ յանկարգ խռովու-
թենէն, և ընկալցի զհրաման սուրբ հոգւոյն, այցելու-
թիւն լինի ՚ի վերայ նորա և օգնութիւն յայ. յայնժամ
ծանուցեալ գիտասցէ մարդն այն, եթէ անբակ լինին խոր-
հուրդքն իւր յայ, հանապազորդ այս միտիթարութիւն և

բարց, և զսրահ լեզուի և ոտից ուղ-
ղութիւն և ձեռաց արդարութիւն և
ինդրուածս աղօթից և վաստակ
մարմնոյ և աքնութիւն աչաց. այլ
զամենայն չափով և համեստութիւն
և ընտրողութիւն:

Ապա եթէ միտքն արհամարհեա-
ցեն զպատուիրանս հոգւոյն սրբոյ,
յայնժամ շնորհք հոգւոյն սրբոյ
ամփոփին, և ախտք մարմնոյ խռո-

վեցուցանեն զնա: Եւ եթէ կալցի
զպատուէրս հոգւոյն սրբոյ, հո-
վանի լինի նմա. յայնժամ զգայ
մարդն, եթէ պարտ է անպակաս
կալ և մնալ և սպասել տեառն:
Եւ այսուհետեւ զայս ասեմ. ե-
թէ ոչ քեցիցի որ յամենայն հիւ-
թոյ յաւիտենիս այսորիկ, ոչ կա-
րէ հասանել աներևութից բարու-
թեանցն:

Հանգիստ՝ որ առնէ զմեզ կատարեալս, և ոչ այնուհետև խոտորիմք ոչ յաջ և ոչ յահեակ, որպէս երանելին՝ Վաւիթ խնդալով գոչէ և ասէ. առ քեզ աղաղակեցի և բըժըշկեցեր զիս :

Վալ ասեմ իսկ սիրելու թէ՞ դէրուամ խրատ մի. մեծ է ընդունել զայսպիսի հանգիստ յայ և լինել կատարեալ : Վալ արժան է մարդոյն այնմ ստանալ իւր հեզութի խոնարհութեան և ցածութի լուութե յոյժ՝ ի խորհուրդս սրտին՝ ի ծածուկս և յերևելիս մարմնոյ իւրոյ. և առնել զինքն արհամարհել զթշնամանս ուրուք և զպատիւ մարդկան, ազատել զմիտս իւր՝ ի սուտակասպաս ծառայութի, հաճել մարդկան, և կամ դարձեալ հակառակել և տրտմեցուցանել զմիտս ուրուք. այլ յամենայն ժամ յայտնի ազատաբարոյ, և յամենայն յայտնի զգուշութե սանձահարել զինքն, և զմահ առաջի իւր նշանակել հանապազ, և հրաժարել յաղտոյ և ի մեծութի և ի փառաց աշխարհիս, մանաւանդ որպէս աւետարանն ասէ. եթէ աջ ակն քո գայթակղեցուցանէ զքեզ՝ թուեա զնա և ընկեա ի բաց, այսինքն սիրելիք ազգատոհմք : Եթէ կարեմք ըստ այ կեալ, ոչ սոքա միայն չկարեն գայթակղեցուցանել զմեզ, այլ թէ և մեր իսկ մարմինս սխալիցի, արասցուք ըստ այնմ, եթէ որ կորուսցէ զինքն՝ գտցէ զնա : Վանդի ոչ եմք մեք կենդանիք, այլ կենդանի է ի մեզ Վս : Եթէ այսու ամենայնիւ անախտ և հասարակ վարիմք, և ընտրողութե և որոշողութե բանից և գործոց զգուշանամք, սլարգեւէ մեզ անձ հանգիստ իւր, և լինիմք կատարեալք շնորհօք և մարդասիրութե տեառն մերոյ : Յսի Վսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն :

ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ

ՄԱԿԱՐԱՅ ԳԻՏՆԱԽՈՐԻ

ԲԱՆ

ՈՐՈՅ լսեն զբանն ւայ և առնեն, բարի պտուղ նշանի
'ի նոսա այսոքիկ են. հեծուծի, լալումն, լուծի, երե-
սաց տրտմութիւն, 'ի նմին մնալ, պարապումն, հառա-
չանք, ցաւ սրտի յաղագս բարեպաշտութե եղեալ: Իսկ
գործք՝ տքնութի, ժուժկալութի, պահք, հեղութիւն,
երկայնամտութի, անպակաս աղօթք, ընծ երցումն անձային
գրոց, հաւատք, խոնարհութի, եղբայրսիրութի, վշտակ-
ցութի, սէր, հնազանդութի, բարեսիրութի, պարկեշ-
տութի. և բոլորն լոյս, որ է տէրն: Իսկ ոչ արարողացն
պտուղ կենացն յաւիտենից՝ նշան այսոքիկ են. ձանձրու-
ծի, զբօսասիրութի, այսր և անդր հայել և միտ անձինն
ոչ դնել և ոչ կամել լսել զօգտակար բանս, տրտնջողու-
ծի, ցասկոտութի: Իսկ գործք՝ անյաղութի, շուայտութի,
տրտմութի, բարկութի, չարախօսութիւն, փքացեալ
միտք, հպարտութի, անհաւատութիւն, ընդվայրաբա-
նութի, անկարգաւոր սայթաքումն, մոռացկոտութիւն,
զօշաքաղութի, արծաթսիրութի, նախանձ, գրգռութի,
արհամարհութի, անհնազանդութի, շատխօսութիւն,
անժամ ծաղր, փառասիրութիւն, ոչ ընդունել կամել
զխրատ. և բոլորն խաւար, որ է սատանայ: () օրաւոր
է՝ անձ պահել զմեզ յամենայն չարէ և 'ի փորձութենէ
և 'ի հանդերձեալ ժամանակէն՝ որ գալոցն է 'ի վերայ
ամենայն տիեզերաց, զի գտցուք զողորմութի 'ի Վսէ
'ի ձեռն սուրբ հոգւոյն այժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

1 Արդ, եղբայր, ընկալ զբարին 'ի քեզ և լեր պտղաբեր կենացն
յաւիտենականաց, իբրև զարմաւենի պտղալից և քաղցրաճաշակ տըն-
կեալ 'ի տանն տեառն և 'ի գաւիթս միանձանց 'ի Քն Յն 'ի տէր մեր,
որում վայել է փառք:

ԱՌՔԱՅԻՆ ՄԱՍԿԱՐ

ՀԱՐՅՈՒԱԾՔ ՎԱՍՆ ՈՐՈՇՈՂՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ՝

ԱՐԱՐ անձ զմարդն և եղ զնա՝ ի դրախտին փափկու-
թեան, զամենայն իսկ զգգայու թի՛ որչ ունելով նորա՝ ի
բնութեն իւրում: Արդ իբրեւ լուաւ նա այնմ՝ որ իա-
բեացն զնա, յայնժամ՝ առ նա զախտս՝ ամենայն և իս-
կայն ընկեցեալ եղև արտաքս՝ ի չքնաղ և ի մեծ փա-
ռացն իւրոց: զի ծանիցէ մարդն՝ եթէ գոն ախտք որ մեր-
ժեն զնա յայ, և զի աղաչեսցէ զբարերարն անձ, որպէս
զի օգնեսցէ նմա, և ապա կարասցէ կտրել ի բաց յին-
քենէ զամենայն ախտս: Այս ամենայն վերք են յան-
ձին մարդոյ, որ կտրեն՝ և քակեալ որոշեն զնա յայ:
Երանելի է որ սրբեաց զինքն յամենայն ախտից և յա-
մենայն պղծութի՛ ոգւոյ և մարմնոյ: զի ոչխար բանաւոր
է ընդունելի պատարագ այ, և լսէ զձայն տեառն որ ա-
սէ: Բարի ծառայ և հաւատարիմ, ի սակաւուդ եղեր
հաւատարիմ, ի վերայ բազմաց կացուցից զքեզ, եկ մուտ
յուրախութիւն տեառն քո: Իսկ ոյք կամին կատարել
զկամս իւրեանց որ ըստ մարմնոյ է, և ոչ կամին բժշկել
զինքեանս՝ ի բժշկութի՛ սուրբ առաքինութեց, և անկա-
նին ի խաւարն արտաքին ուր է սատանայ կապեալ: Գը-
տանին մերկք՝ ի սուրբ պատմութեանէն ի ժամ հարկա-
ւորութեանն: Իսկ պատմութեանք ախտիցն այսոքիկ են.
պոռնկութի, արծաթսիրութի, չարախօսութի, բան-
սարկութի, նախանձ, փառասիրութի, հպարտութիւն.
այսոքիկ և որ նման են սոցին: Օհնչ է պոռնկութիւն,
պոռնկութի է ցանկութի, յաղումն քնոյ, դատարկու-
թիւն, դատարկաբանութի, պաճուճանք մարմնոյ, զբա-
ղումն, ընդ վայր ծաղը, անամօթութի, թուլութիւն,
դանդաղումն: Օհնչ է արծաթսիրութի. արծաթսի-

Առաջիկայ ծառայ իխաճանեայ արեւմտեան օրինակի հին լաւ գմանա-
պատգրէւ ի մարտնագրութիւն ման լեւան հարանց լարոց հօրն Մակարայ
դաւանանոյ ըստ հնագիտ օրինակի Նո վերնագրէն:
Ինչ, ըստիւս արեւմտեան լեւ, զլիաւա

1 Երկու օրինակի զխրատս:

2 Երկու օրինակի կրեն կամ կրին:

րուծի է անհաւատութի, անյուսութի, անգթութի, անողորմութի, ագահութի, արհամարհութի, անբարեմտութի, ամբարհաւաճութի, անճնահաճութիւն և յոչ հայելի զատաստանսն նայ: () Ինչ է չարակնութի. չարակնութի է չարախօսութիւն, նախանձ, չարակնութիւն, մարդահաճութի, անճնասիրութիւն, անգիտութիւն, ստութի, սուտ վկայութի: () Ինչ է բարկութիւն. բարկութիւն է հաստատել զիւր կամսն, հակառակութի, վիճութի, նենգութի, սուտ գիտութի, կարճմտութիւն, նեղկոտութի, ձանձրութի ոչ բառնալով զթշնամանս ուրուք, տալ և առնուլ: () Ինչ է փառասիրութի. փառասիրութի է անզգամութի, սիրել զաշխարհս և որ ինչ ՚ի սմա է, և լինել անուանի ՚ի մէջ մարդկան, և կատարել զախտս անգիտութի: () Ինչ է հպարտութի. հպարտութի է խստասրտութիւն, անհնազանդ լինել ամենեցուն և քաջալերել յիւր զօրութիւնն, և համարելով զինքն իմաստուն, և առնելոյ զիւր և եթ կամսն, և արհամարհել զընկերն, և կարծել զինքն գիտուն գոլ, և ունելով զինքն իբր ոչ իմիք կարօտ գոլ: Բայտ ամենայն գործի յանձն մարդոյ, մինչ որոշեն զնայայ: Բայտ է զոր եբարձն Բդամ յորժամ եկեր ՚ի պըտղոյ ծառոյն:

Ար որ կամեսցի նայ հաճոյ լինել և Վհի սիրելի, յառաջ քան զամենայն զխոնարհութի և զհամբերութիւն և զերկայնամտութիւն ստանալ պարտի ՚ի պատահել նեղութեան, թէ մարմնական ախտիւք ինչ և ցաւք, կամ թէ որ գան ՚ի վերայ մեր ՚ի չար զօրութեանցն. եթէ փնասք ընչից և եթէ անարգութիւնք, եթէ թշնամանք՝ որք խափանիչք անտի լինին, զի մի մերձեցցուք առ նձ: Եւ յայտոսիկ պարտի խնդալ խնդութի և գոհանալ զնայ, և նախ քաջութի բազմալ ՚ի վերայ այնքան նեղութեցն ամենայնի որ գան սիրովն Վհի: Եւ թէ ոչ այսպէս պատրաստեսցի, վշտանայ և նեղի՝ ոչ քաջանալովն իւրով. զի այսպիսիս որդի կենաց ոչ կարէ լինել, վասն զի ոչ եղև նմանող սրբոցն որպէս ՚ի սկզբանէ հարքն և հայրապետքն և մարդարէքն և առաքեալքն և մարտիրոսքն և ամենայն իսկ արդարքն գտան ՚ի նեղութիս և ՚ի հարկաւորութիս և ՚ի փորձութիս զանազանս, և յաղազս այսորիկ եղեն սիրելիք նայ: Եւ դարձեալ ասէ.

որդեակ, եթէ գաս ծառայել տեառն ւայ, պատրաստեա
 զանձն քո՝ ի փորձութիս: Արպէս և այլուր ասէ՝ եթէ
 ուր պատահեն քեզ վիշտք՝ իբրև զբարի ինչ ընկալ, գի-
 տելով քո թէ առանց տեառն ոչ ինչ լինի, որպէս և գի-
 տացաք յաղագս սրբոյն: Յովբայ՝ մինչև ցմարմինն և ցու-
 ղիւղն տանջեալ նորա, և զայն միայն որ առ ւնժ սէրն
 էր՝ ընկալաւ. հանդերձ համբերութեւ և գոհութեամբ
 յաղթեաց իւրում փորձութեցն, և յաղագս այսորիկ
 յաղթող քան զամենեւեան եղև: Իսկ աստ զկատարե-
 լագոյնսն ասէ իբրև ւայ սպասաւորք ի համբերութիւնս
 բազումս, ի նեղութիս ի վիշտս ի բանտս յանձկութիս
 ի հալածանս: Եւ դարձեալ յորժամ անշարժ եղև Սա-
 ղոս, գոչէր ասելով. ո՞վ մեկնեսցէ զմեզ ի սիրոյն Վշի.
 նեղութիւն, թէ անձկութի, թէ հալածանք, թէ սով,
 թէ մերկութի, թէ վիշտք, թէ սուր. զի վասն քո մե-
 ռանիմք զօրհանապազ: Եւ դարձեալ ասէ՝ թէ ոչ մահ
 և ոչ կեանք և ոչ հրեշտակք և ոչ իշխանութիք և ոչ
 զօրութիք և ոչ որ կանս և ոչ հանդերձեալքն, ոչ բարձ-
 րութիք, ոչ խորութիւնք և ոչ այլ ինչ արարած կարէ
 մերժել զմեզ ի սիրոյն ւայ որ է ի Վշ: Յի տէր մեր:
 Եւ տէր մեր ասէ. նեղ և նուրբ է ճանապարհն որ տա-
 նի ի կեանսն: Իսկ երանութի սգաւորաց ետ. և որ նե-
 ղին յաղագս տեառն, պահի նոցա կեանք. երանելի էք,
 ասէ, յորժամ նեղեն զձեզ, և զձեզ հալածեսցեն և
 թշնամանիցեն և ասիցեն զամենայն բան չար զձէնջ
 սուտ վասն իմ. ցնծացէք և ուրախ լերուք, զի վարձք ձեր
 բազում են: Եւ իսկ է արժանի որ վասն Վշի հալածի
 և օտարանայ և ի փորձութիս զանազանս մտանիցէ և
 չարչարիցի, և յայսր ամենայնի վերայ խնդայցէ և գո-
 հասցի զւայ: Երանի այսպիսւոյս, զի մեծ համարձակու-
 թիւն կալցի յաւուրն դատաստանին առաջի բեմին Վշի
 մեծի և ահաւորին, որում փառք յաւիտեանս:

Հ. Թի' որպէս պարտի իւրաքանչիւր ոք ժողովել զիւր զմիտսն և զխորհուրդսն յածեալս յաշխարհս . և մի ինչ այլ իմանալ, բայց միայն զակնկալութիւնս և զսէրն որ առ նա է՝ ամբողջ ասրեցուցանել:

Պ. Որպէս և մայր ունելով մանկունս, և նոքա երթիցեն այլուր, և կամ որպէս յանպէտս յածիցին ընդ վայր, ոչ ապաքէն առեալ մօրն ժողովէ զնոսա 'ի նոյնն՝ խրատելով և օրինադրելով զնոսա. դոյնալէս և անձն պարտի ամենայն ուստեք զիւր խորհուրդսն յածեալս ժողովել իբրեւ զիւր մանկունս: () Ի թէպէտ և 'ի հոգոց աշխարհիս և կամ 'ի մեղաց ինչ ցրուիցին, բայց սակայն որչափ իւր կարողութիւն գոյ՝ միշտ և անդադար պարտի ժողովել զխորհուրդսն 'ի տուն մարմնոյ իւրոյ առ ինքն, և հանապազ ակն ունել տեառն. կալ 'ի հաւատսն հաստատունս և 'ի սուրբ սէրն որ առ նա է, և ասել եթէ երբ եկեսցէ տէր Ճմարտութիւն ժողովել զայնոսիկ առ ինքն, և արասցէ զխորհուրդս մեր անձայինս և երկնայինս և բանականս, և ուսուցէ նմա աղօթս ճմարիտս և անդադս և անյաժս: Իսկ եթէ մեր յաղօթս կալով և զխորհուրդս մեր արտաքոյ յածեսցուք, և մեզէն իսկ մատնեմք զմեզ և թողացուցանեմք 'ի մտածութիւնս մեղաց և ոչ ժողովեմք զնոսա: Եւ արձեալ և ոչ զկամս մեր ձգեմք առ նա, և բռնաբարեմք մեք իսկ մեզէն զխորհուրդս մեր առ տէր. որպէս զի ինքն իսկ տէրն կամօք իւրովք եկեսցէ առ մեզ, և Ճմարտութիւն իւրով ժողովեսցէ զմեզ առ ինքն: Իսկ արդ մեր թուլութիւն և ածելով արտաքոյ ընդ վայր զմիտսն, և մարմինն մեր թէ կայցէ յաղօթս առանց մտացն, այլ ոչ թա

Ասաց հայրն Մակարի՝ թէ պարտ է անձին զխորհուրդ իւր ժողովել 'ի յաղօթս և 'ի սաղմոսերգութիւն զղջութեամբ, և մի այլ ինչ 'ի մօր կալցէ քան զմնալ գալստեան տեառն և մտածել զսէր նորա և ունել 'ի մօր և սրտի, և ընդ նմա միայն բեւեալ լիցի: Եւ որպէս մայր զի ժողովէ զորդիս իւր և ուսուցանէ զնոսա, այսպէս և անձն ժողովեսցէ զցրուեալ խորհուրդս իւր իբրեւ զորդիս, թէպէտ և 'ի մեղս ցրուեալ իցեն. և օրինադրեսցէ մնալ գալստեան տեառն հաստատուն հաւատով, որպէս զի եկեսցէ և ուսուցէ զհոգի նորա ճմարիտ և անպղտոր աղօթիւք ըստ կամաց իւրն հաճութեան:

դուս զտէրն գալ առ քեզ քոյով կամօքդ, որպէս և ոչ
դու քոյով կամօքդ փութաս առ նա: Ամենայն իսկ մեր
հաճոյ լինել տեառնն և միտք անձինն՝ ի խորհուրդսն են:
Այլ փութա՛ ի ներքոյ հաճոյանալ նմա՝ ի խորհուրդսդ,
և յամենայն ժամ՝ ի ներքս ակն ունել քո տեառն. և
միշտ և հանապազ փութացիր ի ներքոյ խնդրել զնա
խորհրդովք, և բռնաբար իսկ հարկեցո զկամս քո բա-
րեյօժարութե՛ք՝ զախորժակս մտացդ ունել առ տէր. և
ապա տեսցես որպէս ինքն կամօք իւրովք գայ առ քեզ,
և օթեմանս առ քեզ արասցէ: Այլ որչափ զմիտս քո
բռնաբարես, իբր թէ կամօքդ առ ի խնդրել բոլորով
սրտիւ քոյով զնա, նոյնպէս ևս առաւել նա հարկեսցի
յիւրոյ գթութեցն և ըստ իւրում բարերար քաղցրու-
թեանն գալ առ քեզ և հանգուցանել զքեզ հոգեպէս:
Ամենակն իսկ ոչ եթող զքեզ երբեք, այլ եկաց անտե-
սաբար մօտ առ քեզ, տեսանելով նորա զքո զմիտսդ և
զխորհուրդսդ, և հայելով ի մտածութիսդ քո և տե-
սանելով թէ որպէս կարդաս առ նա, եթէ յամենայն
անձնէ և կամ թէ ծուլութեամբ, մինչև յուլանալով և
կամ թոյլ մտօք, մի՞ ախտիւք մեղացն գործառնութե՛ք
ինչ: Արդ յորժամ տեսցես դու եթէ յամենայն ժամ
հանդերձ գործառնութե՛քն սիրիցես զխորհուրդս քո առ
տէր անձ և առ նորա միայն հայեցուածսն, յայնժամ
ինքն տէրն իսկ յայտնի քեզ, և երևեցուցանէ զինքն
անձին քում անձառութե՛ք, և ցանկալի գեղեցկութե՛քն
իւրով պայծառացուցէ զքեզ, և դոյնպէս օգնականու-
թեամբն իւրով առլցուցէ զքեզ, և զյաղթութի իւր
զամենայն առ քեզ առնէ, և զերծուցանէ զքեզ յանե-
րևոյթ թշնամեացն քոց. հայելով տեառն յառաջագոյն
զքո առնա զանդբաղ զխնդրուածս, և զմտացդ քոց զակն-
կալութիւն անսխալ, և անպակասաբար միշտ ունել առ
նա զուղիղ սէրն սրտի մտօք. և այնպէս ուսուցանէ ըզ-
քեզ և տայ քեզ ճշմարիտ աղօթս և զսէրն հաւատոյ
և զճշմարտութեան, և զխնդութիւն իսկ զերկնային և
զճշմարիտն՝ որ է ինքն իսկ Արիստոս ամենայնի առ
քեզ եղեալ:

Հ. Թէ որպէս պարտ է դադարել ումեք ի տան:

Պ. Օ ի մի բնաւ ամենակն իսկ ունիցի ոք յինքեան
յիշողութիւն ինչ մարդոյ:

Հ. Եւ զինչ գործս բարիս արդեօք պարտ իցէ ունել
'ի սրտին, զի ինքեան պարապիցէ միայն մտօքն:

Պ. Այս է բարի կատարեալ գործառնութի հաբե-
ղայի, հայեցցի յիմ ճանապաղ անզբաղ մտօք:

Հ. Եւ ո՞նչ պարտին միտքն հալածել զխորհուրդսն:

Պ. Այլ կարէ ամենեւին յինքենէ, քանզի և ոչ զօրութի
իսկ ունի. այլ յորժամ խորհուրդ ինչ անկանիցի յանձն,
առժամայն իսկ ապաւինել պարտի առ այն որ արարն
զնա՝ հանդերձ աղաչանօք և պաղատելով. և նա ապա
հալէ զնոսա իբրեւ զմում, քանզի իմ մեր հօւր ծախիչ է:

Հ. Ո՞րպէս՞ կամ իբր հարքն Սկիւթայ, որ է յԱգիապ-
տոս անապատին, ընդդիմակ խորհրդովք և եթ վարէին
միշտ:

Պ. Եւ այն բարի գործառնութի նոցա մեծ էր և ըն-
տիր, բայց աշխատութիւն մեծ ունէր, և ոչ ամենե-
ցուն է զգուշալի:

Հ. Եւ ո՞րպէս ոչ ամենեցուն է զգուշալի:

Պ. Վանզի զարհուրումն և ցնորս զխելացն ունի:

Հ. Ո՞րպէս:

Պ. Արդ յորժամ խորհուրդ ինչ եկեաց յանձն, և
կարացէ ինքն ապա բազում ճգնութեմ հանել զնա յին-
քենէ, դարձեալ ևս այլ խորհուրդ գալով նա ընդունի
զհոգին մարդոյն յինքն. և այսպէս ապա զամենայն իսկ
օրն անձնն ընդդիմաբանէ ընդ խորհուրդսն իւր, ընդ-
դնելով ընդ նոսա յարուվէճ հակառակութեմ. ապա ոչ
ևս երբէք պարապէ անձնն իմային տեսութեանն:

Հ. Որպիսի՞ ինչ գործ պարտ է ունել 'ի մօի լուելեայն և պարա-
պել յայն: Պ. Այս է կատարեալ գործ կրօնաւորի, զի միշտ տեսցէ
զիմ 'ի մօի անխոտորելի:

Հ. Ո՞րպէս պարտ է մերժել 'ի մօաց զաղաւթի խորհուրդս: Պ. Այլ
կարող իցէ որ առնել զայս անձամբ իւրով. այլ յորժամ այնպիսի խոր-
հուրդք անկանին 'ի մօի, արժան է գիմել 'ի պաղատանս առ արարիչն
իւր, և նա հալածեացէ զնոսա իբրեւ զմում, զի իմ մեր հօւր ծախիչ է:

Հ. Եւ ո՞րպէս հարքն սկիտացիք զհակառակս խորհրդոց գործէին:

Պ. Եւ այն ևս գործ մեծ է և բարձրագոյն, այլ յոյժ աշխատութիւն
ունի, և ոչ կարեն տանել զայս ամենեքեան:

Հ. Ո՞րպէս ոչ ամենեքեան տանին: Պ. Յորժամ խորհուրդք ան-
կանին 'ի մօի, և բազում պատերազմաւ արտաքսեցես, յայնժամ այլ
խորհուրդ գայ մտանէ յանձն քո. և այնպէս մինչ զօրհանապաղ պա-
տերազմիս ընդ խորհուրդս, յաղթէ ձանձրութի և պակասէ տեսութի
և այնպէս ընկղմի 'ի խորհրդոցն: Այլ այնոքիկ որք կարողացան յաղ-
թել խորհրդոցն, նոքա քաջապէս անձանձիր պատերազմեցան մօհու-

Հ. Եւ որով օրինակաւ այժմ խորհուրդ մեր ապաւինեացի յիմ :

Պ. Եթէ առ քեզ խորհուրդքն պոռնկութե լինիցին մերձ, դու առժամայն իսկ կորզեալ ձգեա զնա, և բաց զուշդ քո և զմիտսդ, 'ի վեր զնա հանջիր հանդերձ փութով, մի յամեացիս. քանզի յամեն 'ի քեզ յերկար խորհրդոյն՝ ըստ նմա զիջանելոյ սահման ունի :

Հ. Եւ եթէ փառասիրութե խորհուրդն եկեացէ առ քեզ եթէ ուղղեցեր զքեզ, ոչ պարտի ընդդիմաբանել ընդ նմա խորհուրդն իւր :

Պ. Եւ դու յորում և պէտ ժամու հակառակիս ընդ նմա բանիւք, նա ևս քան զևս յոյժ հզօրացոյն լինի, և առաւել իսկ քան զքեզ նա ևս շատ գտանէ ընդդիմաբանութի. և ապա ոչ այսչափ հոգիքն կարեն առնդունել. քանզի գտանիս դու որպէս թէ ասելով 'ի քեզ՝ եթէ ես ինձէն իսկ եմ բաւական կռուել ընդդէմ մարտիցն : Արպէս որ՝ հայր հոգեւոր ունելով, զամենայն իսկ զհոգսն իւր 'ի հայրն ընկենու, և ինքն անհոգ կայ ամենայնիւ, և դատաստանս ոչ ևս ունի առ 'ի յայ, դոյնպէս և որ նայն տայ զանձն՝ չարտի ամենեւին իսկ հոգ

չափ, և յօժարութի ունէին տանջանացն նոցա յամելով 'ի նմին պատերազմի, և 'ի ձեռն պաղատանացն որ առ իմ՝ շարժեցին 'ի դուժողորմութիւն իմ. և ապա այնպէս օգնութեամբն Քրի յաղթեցին և խորհրդոցն :

Հ. Որով հնարիւք գիմեացեն խորհուրդք առ իմ. որովհետեւ այսպիսի յուզմունք խորհրդոց խափանիչք են : Պ. Եթէ գայցէ 'ի մօի քո պոռնկութե խորհուրդ, յափշտակեա զնա և կացո առ դատաստանին իմ. այսպիսի օրինակաւ և զամենայն խորհուրդ արասցես. մինչ գայցէ առ քեզ՝ դու առեալ զնա կացուցես առաջի ահաւոր թաղաւորին իմ, և խորհուրդքն ցրուեալ հալին յահէ մեծին իմ և դու զերծեալ 'ի չարէն մնաս անգանձօր առ տեսութիւն իմ. և եթէ թոյլ տացես խորհրդոց կալ յայն ախտ յորս եկն, գիտացես զի յամեն 'ի չար խորհուրդս հետեւումն մեղաց իցէ :

Հ. Եթէ ամբարհաւաճութե խորհուրդք մտեալ ասեն՝ կատարեցեր զամենայն առաքինութի, ոչ պարտ իցէ խօսել ընդ խորհուրդս : Պ. Յորժամ դատել և խօսել որ սկսանի զայն, նա այլ ևս զօրաւորապէս սկսանի մարանչել, զի բազում պատճառս գտանէ նա՝ թէ ընդդէմ կացցես նմա առանց զօրութեն իմ իբր ոչ ինչ համարելով զնոսա առ սէրն իմ զոր կարծես ունել, և դու ինքեամբ պատերազմել համարձակիս առ նոսա զօրաւոր զքեզ համարելով, և ոչ հոգին սուրբ օգնեացէ քեզ. քանզի հպարտացեալ դու դատաւոր լինիս անձին քո և թշնամւոյն պատերազմի : Զի զոր օրինակ յորժամ ունիցի որ հայր հոգեւոր, զամենայն գործ իւր 'ի նա յանձնէ զհոգւոյ և զմարմնոյ և ինքն ոչ ինչ հոգացէ, այսպէս և որ յանձնեացէ զյոյս իւր յիմ, ոչ

տանել իւրոց բոլոր խորհրդոցն, և թէ հակառակել և կամ թէ բնաւ տեղի իսկ թողուլ նոցա մտանելոյ՝ ի քո անձնդ: Արդ եթէ մտցէ ևս ի քեզ աղտեղի խորհուրդք, դու անդր ի վեր առ հայրն քո հանջիր զնա. և ասա նմա՝ թէ ոչ ունիմ ես ընդ քեզ իրս, ահաւանիկ է հայրն իմ, նա գիտէ: Այլ ևս՝ մինչ դու դեռ տանիս, ի մէջ ճանապարհի թողուլ զքեզ և փախչի, քանզի և չկարէ իսկ գալ առ հայրն քո ընդ քեզ և ոչ բնաւ կալ առաջի նորա: Արդ քան զայս բարի գործառնու թի մեծ և յոյժ անհոգ ոչ ևս այլ գոյ իսկ յամենայն եկեղեցւոյ: 3. Այլ արդ որպէս և թէ իբր սկիւթացի հարքն ընդդիմակ և հակառակող խորհրդովքն իւրեանց միշտ հանապազ ընդ թշնամիսն՝ գտան նոքա հաճոյք ւայ:

4. Վանդի նոքա պարզամտութիւն և հանդերձ երկիւղիւն ւայ առնէին զինչ և գործէինն, յաղազս այսորիկ ւած էառ և ընկալաւ զնոսա. և յետոյ ապա ինքն իսկ բարի գործառնու թին իւրեանց հանդերձ իւրովք իսկ տեսութիւն եկն առ նոսա կամօքն ւայ, և յաղազս բազում նոցա աշխատութեանն զոր միշտ վաստակէինն՝ և յոյժ իսկ ւածսիրութիւն նոցա: Ասէր իսկ նա մեծն այն, որ զայսոսիկ ուսոյց մեզ՝ եթէ եղեալ իմ ի Սկիւթ, չուզայ տեսանել անդ զմեծ ոմն ի սուրբ հարանցն՝ որոյ բազում իսկ ժամանակս կեցեալ էր անդ: Այլ տեսեալ նո-

իցէ պարտ հոգալ ինչ: Այլ թէ դարձեալ գայ առ քեզ, հան զնա ի վեր առ հայր քո և ասասցես. ահա դու և ահա հայր իմ, ես ոչ ինչ գիտեմ: Այսպէս քարշեսցես զնա յարաժամ ի վեր առ ւած. յայնժամ թողեալ զքեզ փախչի ի քէն, զի ոչ է կարող գալ ընդ քեզ առ հայր քո, և ոչ կարէ կեալ առաջի փառաց երեսաց նորա. և քան զայս յաղթութիւն որ և իցէ առաքինութիւն ոչ դք բարձրագոյն և մեծ իցէ առաջի ւայ:

5. Եւ որպէս սկիտացիքն հակառակէին խորհրդոց, և հաճոյ եղեն ւայ: 6. Զի նոքա հեղութիւն և երկիւղիւն ւայ առնէին զայս, վասն այսորիկ ւած օգնէր նոցա. և զի պարտ է հակառակ կալ խորհրդոց որք գերել ջանան զմեզ, և ոչ տալ տեղի նոցա և ոչ մի, այլ պաղատանօքն առ ւած, զի զօրութիւն տեսուն ընկճեսցուք զնոսա որպէս յառաջագոյն ցուցաւ, և աստ կրկնեցաւ վասն այն, զի զգուշացուք յամբարտաւանութիւն որոյ հակառակն ւած է, և կործանումն մեծ: Իսկ որք ի վերայ հիման խոնարհութեւ և հեղութեւ շինեցին զպատերազմ խորհրդոց, նոքա յետոյ շնորհաց հոգւոյն հասին և տեսութիւն ւայ արժանացան: Որպէս և պատմէր մեծն այն որ զայս ուսուցանէր մեզ՝ եթէ գնացի երբեմն ի Սկիտէ, մտի առ ծեր ոմն մեծ և սուրբ որ անդ ծերացեալ էր: Եւ իբրև ողջունեաց զիս և նստաւ և ոչ բնաւ խօսեցաւ ընդ

րա զիս՝ միայն ողջոյն ետ ինձ և նստաք, և այլ ոչ ևս նա ինձ պատասխանի ետ. բայց միայն նստեալ իմ և ՚ի տեսութի պարապելով, և նորա զսիրայն գործելով, համբուն ոչ կանգնեցաւ և նայեցաւ յիս և ոչ ուտել հրամայեաց ինձ. և սակայն ունելով զվեց օր պահելով՝ եկաց զվեց օրն ամենայն առանց ուտելոյ. և նա ինքն եկաց մնաց զողջ օրն մանելով զչուանն: Ալ իբրեւ երեկոյ եղև, դարձեալ ինքն արմաւենի թրմեաց և զամենայն գիշերն նստաւ գործելով: Ալ ՚ի տասներորդ աւուրն պատասխանի տուեալ ասէ ցիս. եղբայր, ուստի գտեր դու զբարի գործառնութիդ զայդ: Ալ ես ասացի ցնա. դու, արբայ, ուստի ունիս զքոյդ, և քանզի մեք ՚ի մանկութենէ զայս բարի գործառնութիս ուսաք առնել ՚ի հարանցն մերոց: Ասէ սկիւթացին. մեք այդպէս ինչ ուսումն չընկալաք ՚ի հարցն մերոց. այլ որպէս տեսանես իսկ այժմ, դոյնպէս մնացի զամենայն ժամանակս իմ. սակաւ մի ձեռագործ, սակաւ մի խոկումն սուրբ գրոց և սակաւ մի յաղօթս կալ, և ըստ զօրութե իմոյ սրբել զխորհուրդս, և ընդդիմաբանութք հակառակել ընդ այնոսիկ որ գան ՚ի վերայ մեր չար խորհուրդքն: Ալ այսպէս, ասէ, առնելով իմ, ապա տեսութե հոգին ինքնին եկն առ իս, իմ ոչ գիտելով բնաւ ամենեւին եթէ այսպիսի տեսութի ոմանք ունէին: Ալ ես ասացի նմա, թէ և ես ՚ի մանկութե իմմէ այսպէս ուսայ որպէս գիտացեր վասն իմ:

Հ. Ասա ինձ՝ թէ որով օրինակաւ պարտի այսպիսիս հայել ՚ի տեսութիւնսն:

Իս. և ես նստեալ նայէի և նա հիւսէր զսիրայն, և ոչ նայեցաւ յիս և ոչ կերակրեաց զիս, զի էի անսուաղ զաւուրս վեց, այլ գործէր անմառնչ մինչև ցմետասաներորդ ժամն: Եւ ապա ասէ ցիս. եղբայր, ուստի գտեր զառաքինութիդ զայդ համբերութե: Եւ ես ասեմ. և դու ուստի գտեր զառաքինութի լուութե և զանշիութելի խորհուրդդ. այլ մեք ՚ի մանկութենէ յայս կիրթ եմք ՚ի հարցն մերոց համբերութե ժողովակալութե: Եւ սկիտացին այն ասէ ցիս. զայսպիսի առաքինութե ՚ի հարցն ոչ ընկալայ, զի զնոցայն առնել կարողութի ոչ էր իմ, զի ՚ի վեր էին քան զկար մարդոյ. այլ որպէս տեսանես զիս այժմ, այսպէս արարի զաւուրս իմ. սակաւ ինչ գործել և լուեկայն կեալ, և ՚ի սրբել ըստ կարի զմիտս և ընդդէմ կալ խորհրդոց, որով եկն առ իս հոգեւ տեսութե, և ես ոչ գիտէի թէ իցէ այս բնաւ առաքինութե: Ահա տեսեր զի սկիտացիքն ՚ի ձեռն խոնարհութե յաղթեցին խորհրդոցն. արդ և դու այնպէս կացցես ընդդէմ խորհրդոցն:

Պ. Գիրք սուրբ ցուցին մեզ թէ որպէս կամ իբր :

Հ. Որպէս :

Պ. Վանդի Վանիէլ իբրեւ զհինաւորց տեսանէր զնա, իսկ Լազեկիէլ ՚ի վերայ կառացն քերովբէից. բայց Լասայի ՚ի վերայ բարձրացեալ աթոռոյն և վերացելոյն, իսկ Սովսէս զանտեսն իբրեւ զտեսանելի համբուրեաց :

Հ. Որպէս կարեն միտք տեսանել զոր ոչ երբէք ետես :

Պ. Օթագաւոր ոչ երբէք տեսեր ՚ի վերայ աթոռոյ իբրեւ զպատկերս կանգնեալս :

Հ. Լա պարտին այժմ միտք մարդոյ գրել յինքեան սըն զնձայինսն :

Պ. Զէ բարի գրել ՚ի միտսն, և կամ անսուրբ խորհրդովք ըստզիջանել կամաւ մտացն յայն յնձայինսն :

Հ. Սի գուցէ իբր թէ մեղք ինչ համարիցին :

Պ. Ինկալ զայս այսպէս, և մարգարէքն տեսին պատմութիւն. և ապա ինքնին իսկ կատարեալն գայ առ քեզ, որպէս և առաքեալ ասէ. տեսանեմք այժմ իբրեւ ընդ հայելի օրինակաւ, իսկ յայնժամ դէմ յանդիման : Լա քանզի յայնժամ յայտնի ասէ՝ թէ իբրեւ խորհուրդքն կատարեալք եղիցին, յայնմհետէ ապա համարձակութեամբ իսկ տեսանէ զնա :

Հ. Լա՛ արդ չունի՞ առ այժմ ցնորս և կամ զարհուրումն մտացն :

Պ. Լա ոչ բնաւ իսկ ամենեւին, եթէ որ ճշմարտութեամբ ճգնիցի ըստ օրինին : Եւ իսկ ինքն՝ թէ զամենայն շաբաթն առնէի, և ոչ մի ժամ յիշեցի զմարդկան ինչ յիշողութիւն, նկատելով և ասելով ՚ի միտս իւր զոչ յիշելն զոր : Լա այլ ոմն ասէր՝ եթէ եղէ և մնացի ՚ի ճանապարհի շրջելով երբեմն, և հրեշտակս երկուս տեսանէի զի գային ընդ իս աստի և անտի իմ. և ես, ասէ, ոչ հայեցայ ՚ի նոսա :

Հ. Երբեք ոչ :

Եւ արդ կարողութիւն իցէ խորհրդոցն և մտացն այնքան սրբիլ՝ մինչ ոչ ունիցի մեկնել ՚ի տեսութէն այ : Պ. Ոչ ունի բնաւ եթէ ճշմարտութեամբ ճգնեսցի, վասն զի ես կացի շաբաթ մի և ոչ յիշեցի բնաւ ՚ի մտի յիշատակ մարդկային : Եւ այլ ոմն ասէր՝ եթէ երթայի երբեմն ՚ի ճանապարհ ուրեմն, և տեսի երկուս հրեշտակս յայսկոյս և յայնկոյս ՚ի ճանապարհին, և ես ոչ բնաւ նայեցայ ՚ի նոսա :

Հ. Ընդէր ոչ նայեցար : Պ. Ասան այսր զի գրեալ է՝ եթէ ոչ հրեշ-

Պ . Վանգի գրեալ է՝ թէ ոչ հրեշտակք և ոչ զօրու-
թիւնք կարեն մերժել զմեզ 'ի սիրոյն Վճի :

Հ . Համենայն՝ ժամ կարեն խորհուրդքն մարդոյն
տեսլեանն պարապել :

Պ . Եւ եթէ ոչ յամենայն ժամ, բայց յորժամ խոր-
հուրդն բռնադատիցի յայլոց ինչ խորհրդոց չարաց .
բայց դու մի ինչ յամիցես ապաւինել 'ի տէր . ասեմ
իսկ քեզ, եթէ կատարեսցի խորհուրդն յայսմիկ ա-
ռանց աշխատութե, դու զլեառնդ շարժես : Վանգի ե-
թէ զխորհուրդս քո իջուցես անտի 'ի վերուստ, որ-
պէս զդատապարտեալ ոք որ 'ի խաւարայինն 'ի բանտ
արկանիցի, և արդ յորժամ արձակիցի և զլոյս տեսա-
նիցէ՝ ոչ ևս ապա կամի յիշել նա ինքն զխաւարն յո-
րում կայրն . դոյն օրինակ և խորհուրդն մեր յորժամ
սկսցի զիւր իսկ զլուսաւորութիւնն տեսանել, ոչ ևս կա-
մի 'ի խաւարին և 'ի չար խորհուրդսն կալ : Վսէր ոմն
'ի կատարելոցն՝ եթէ երբեմն կատարելով իմ զխոր-
հուրդսն փորձել թէ արձակեցից զնա, թող երթիցէ
և թափառեալ շրջիցի յիրս երկրիս այսորիկ, և արձա-
կեցի զնա . և նա եկաց մնաց 'ի նմին՝ ոչ գիտելով թէ
ուր երթիցէ, և մնաց 'ի տեղոջ իւրում անշարժ . իսկ
ես, ասէ, դարձեալ առի զնա 'ի վեր . և գիտէր իսկ ինքն
նա՝ եթէ երթեալ էր 'ի յաճելն, ես, ասէ, 'ի վտան-
գել ունէի զնա : Օայս բարի գործառնութիւն դադա-
րումն հանդերձ աղօթիւք ուղղէ 'ի տան . քանզի ասէր
նա ինքն, եթէ միշտ յաղօթս կալ՝ վաղ և երագ յուղ-
ղութիւն ածէ զմիտս մեր :

Հ . Որպէս՝ կարէ ոք յամենայն ժամ յաղօթս կալ,

տակք և ոչ զօրութիւնք մեկնել կարող իցեն զմիտս մեր 'ի սիրոյն աս-
տուծոյ մերոյ :

Հ . Եւ յամենայն ժամ կարող իցէ միտք տեսանել զտեսութիւնն
ւայ : Պ . Կարելի է՝ որք ըստ ւայ խոնարհութե՞ ուղղեցին զնա : Որպէս
պատմէր մեզ ոմն 'ի հարանցն՝ եթէ կամեցայ երբեմն փորձել զխոր-
հուրդս իմ թէ որպէս իցէ, և թողի ցրուել զնա ուր և կամեսցի . իսկ
նա եկաց 'ի տեղի իւր և ոչ գիտէր թէ յո երթիցէ, մինչև կալայ զնա և
հանի 'ի վեր . զի գիտէր նա՝ որ թէ ցրուեալ էր յերկրի, տանջելոց էր
'ի տեառնէ : Իսկ յայսպիսի չափ՝ հանդարտութե՞ խոնարհութիւն հա-
սուցանէ, զի անդադար աղօթք և խոնարհութիւն ուղղէ զմիտք :

Հ . Եւ որպէս կարող է ոք աղօթել անդադար, զի մարմին տկար
իցէ : Պ . Ոչ եթէ մինչ կացցէ յաղօթս՝ այն միայն կոչեցեալ իցէ ա-

զի տկար է մարմինս մեր առ 'ի ժողովակալ սպասաւորու-
թիւն աղօթից նոցա սրբոց :

Պ . Եւրդ ոչ միայն կալն մեր 'ի ժամանակի աղօթիցն
միայն ասին աղօթք , այլ յամենայն իսկ ժամ :

Հ . Ի՞բր յամենայն ժամ :

Պ . Եթէ ուտիցես և եթէ ըմպիցես և կամ եթէ 'ի
ճանապարհի շրջիցիս և եթէ գործ ինչ առնիցես , մի 'ի
բաց կացցես երբէք յաղօթիցն քոց :

Հ . Եւրդ եթէ ընդ ումեք խօսիցի , ի՞նչպէս կարիցէ կա-
տարել ինքն զայն բան՝ եթէ յամ ժամ յաղօթս կացէք :

Պ . Եթէ զաղաքս այսորիկ իսկ ասաց առաքեալն՝ ամենայն
աղօթիւք և խնդրուածովք : Եւրդ դու յորժամ չպարա-
պիցես ընդ այլում խօսելով յաղօթս կալ , հեծու՞թքն
աղօթեսցիր :

Հ . () ի՞նչ աղօթս պարտիմք աղօթել :

Պ . Հայր մեր որ յերկինս , և որ զկնի է :

Հ . Ի՞նչ ինչ չափ արժան է մեզ ունել աղօթիցն
մերոց :

Պ . () չափն չասաց յայտնի . և քանզի ասելն եթէ
յարաժամ յաղօթս կացէք , այս ինքն է անպակաս չափ
ունի : Եւրդ եթէ ոք միայն յորժամ ինքն առանձինն
յաղօթս կայ հաբեղայն , և զայն միայն աղօթեսցէ , այս
պիսի մարդ չկայ երբէք յաղօթս* : Եւրդ իսկ նա՝ եթէ
պարտի այսպիսիս զամենայն մարդ իբրև զմի ոք տեսա-
նել , և 'ի չարախօսութէ արգելուլ զանձն : Եւրդ ոմն
'ի կատարելոցն՝ եթէ զքսան ամ ճգնեցայ մի երբէք
թողուլ առ իս օտար խորհուրդս մտանել 'ի սիրտ իմ .
և տեսանէի , ասէր ինքն , եթէ մինչև ցվեցերորդ ժամն
զամենայն աւուրս զբանսարկուն սատանայ , զի աղեղն
ունէր լարեալ ինքն 'ի ձեռին իւր , և կամէր ձգել 'ի
սիրտ իմ . և ապա նեղեալ նորա և ամաչեցեալ , ասէ ,
յինէն այնպէս երթայր գնայր աւուր աւուր : Ո՛վ բարի
քաղաքավարութեն և ընտիր բարուցն բարի գործաւ

ղօթք , այլ հանապազն և անհատն յիշմանէ Ծայ լինելն մտաց՝ և զվե-
րինն խորհելն ուր Ք.Ս. նստի՝ աղօթք իցէ :

* Այլ օրինակ տարբեր 'ի հին Բարգ . յաղօթս , այնպիսին ոչ երբէք կայ
մանաթէ . Ասաց ծեր . միայնակեաց յաղօթս :
Եթէ 'ի ժամու աղօթիցն միայն կայ

նութի, և կարի իսկ գիւրաւ յայ հաճութի: Տեսի ես, ասէ, կատարեալ զոմն մի յընթրիս եղբարցն մոնողոնաց, որ թէ և էր ժամանեալ նորա, և յերկար ըմպման գինւոյն նեղելոյ յաղագս եղբարցն համարձակութեան, և նա, ասէ, ոչ եկաց 'ի բաց յաղթիցն իւրոց և յայ մինչև ցլոյսն, և ոչ զմի բաժակն յինքենէ 'ի բաց դարձոյց յառնելոյ ընդ նոսա. և ինքն էր զարմանալի այր: 'Եւ ասէր՝ թէ թուեցի երբեմն զաղթս իմ զոր առնէի, և գտի հինգ հազար զոր առնէի յաւուրն, և նոյնչափ ևս 'ի գիշերի զի առնէի զաղթսն: Ար որ կամիցի 'Տեսի այ հաճոյ լինել, յառաջ քան զամենայն ըզխոնարհութի պարտի ստանալ և զհամբերութիւն:

Հ. Արպիսի՝ ինչ պարտ է լինել միայնակեցին:

Պ. Միայնակեաց աղաւնի է. քանզի որպէս աղաւնին ելանէ յօդս թօթափել զթևս իւր, և եթէ յամենայ արտաքս 'ի բունոյ իւրոյ՝ 'ի վայրենի թռչնոց կառափեալ կորուսանէ զվայելութիւն իւր, սոյնպէս և միայնակեաց որ ելանէ 'ի ժամ աղթից 'ի խցէ իւրմէ թօթափել զխորհուրդս իւր, եթէ յամեսցէ արտաքոյ խցի իւրոյ՝ կառափի 'ի դիւաց անտի, և խաւարին խորհուրդք իւր:

Հ. Արո՞վ խորհրդով արտաքերէ սատանայ զմիայնակեաց 'ի խցէ իւրմէ:

Պ. Սատանայ թովիչ է. քանզի որպէս թովիչ կակուղ բանիւք արտաքերէ զգազանն յորջոյ իւրմէ, և ըմբռնեալ զնա շրջեցուցանէ 'ի հրասարակս քաղաքաց, և արձակեալ զնա առ 'ի կատակիլ 'ի մարդկանէ, իսկ յորժամ արասցէ ընդ նմա զամենայն զկատակս, յետոյ կամ

Հ. Զինչ պարտ է առնել մարդոյ, զի եղիցի կրօնաւոր: Պ. Կրօնաւոր աղաւնի իցէ. և զոր օրինակ ելանէ աղաւնի 'ի ժամու իւրում և թռուցեալ յօդս մաքրէ զթևս իւր և դառնայ անդրէն, իսկ եթէ յամեսցէ 'ի բացեայ, 'ի վայրի թռչնոց կալեալ լինի և կորնչի կեանք և փեալին վայելութի նորա, սապէս եթէ կրօնաւոր ելցէ 'ի խցէ իւրմէ 'ի ժամու աղթիցն, և երթեալ յեկեղեցին մաքրէ զխորհուրդք իւր, իսկ թէ յամեսցէ արտաքոյ՝ հարկանի 'ի խայթոցէ դիւաց ընդ ունկն և ընդ ակն իւր, և խոտորեացին խորհուրդք նորա: Զայսպիսի զգուշութիւն եթէ որ կարիցէ առնել, և այսպիսի եղանակաւ 'ի խցիկանն կարիցէ ժուժկալել և քաջապէս համբերել, կարիցէ նա լինել և է կրօնաւոր:

Հ. Արո՞վ խորհրդով հանեն դէք զկրօնաւորն 'ի խցէ իւրմէ: Պ. Դե իբրև զթովիչ իցէ. և զոր օրինակ թովիչ քաղցրագոյն բանիւք հանէ զօձն 'ի դարանէ իւրմէ, իսկ մինչ անի նմա՝ տանի զնա 'ի փողոցս քա-

հրով կորուսանէ զնա կամ ջրով ընկղմէ, սոյն օրինակ է միայնակեցի՝ որ կրիցէ կիրս յորժամ 'ի խորհրդոց անտի ձգեալ թողցի, զխուց իւր:

Հ. Եթէ՝ ելանիցէ եղբայր 'ի սպասաւորութի պաշտաման և հանդիպեսցի կնոջ մարդոյ, զիմրդ կարէ փախչել 'ի մարտէ անտի պոռնկութեանն:

Պ. Ի մարտէն ոչ կարէ փախչել, իսկ 'ի գործոյ անտի կարէ փախչել եթէ լռեսցէ 'ի ժամ պատահմանն, քան զի որպէս հուր յարանց* հրահանաց ընդ միմեանս բախելով՝ հանդերձ ծծմով արտաբերէ զհուր, նոյնպէս և խօսք առն ընդ կնոջ զմեղս գործեն:

Հ. Որով՝ խորհրդով մտանէ պոռնկութի 'ի մարդն:

Պ. Ոչ մի և ոչ երկու և ոչ հինգ և կամ տասն ճառապարհ բովանդակեն պոռնկութի. քանզի ամենայն խորհուրդք սատանայի զպոռնկութեանի զգործ ծածկեալ:

Հ. Բարիոք՝ իցէ ստանալ երկուս հանդերձս:

Պ. Ստացիր երկուս հանդերձս և մի ստանար չարախօսութիւն, որ արատաւորէ զամենայն մարմինն. քանզի անձին ոչ ինչ է 'ի չարախօսութի, իսկ մարմնոյ պէտք են արկանելիք. սակայն ունելով զպէտս և զբաւականն, այսու շատասցուք:

զաքին և առնէ զնա նախատինք և խաղալիկ մարդկան, և յետոյ կամ 'ի հուր այրէ զնա կամ 'ի ջուր խեղդէ, այսպէս գիպեսցի կրօնաւորի՝ յորժամ 'ի խորհրդոց գիւթեալ խաբի 'ի գիւաց և ելեալ մեկնի 'ի սենեկէ իւրմէ:

Հ. Եթէ գնացէ եղբայր 'ի սպասաւորութիւն ուրեք և գիպեսցի նմա կին 'ի ճանապարհին, որպէս պարտ է փախչել 'ի պատերազմէ մտացն պոռնկութի: Պ. Ի պատերազմէն զերծանել ոչ է կարող, այլ 'ի գործոյն լռել զիւրին իցէ և զանց առնել զնովաւ անխօս և անդիտել ահամբ. զի զոր օրինակ երկաթ ընդ քարի հարեալ ելանէ հուր, այսպէս և ձայն և տես կնոջն մինչ հարկանի 'ի սիրտ առն՝ ելանէ հուր շնութեան:

Հ. Որով խորհրդով գայ 'ի միտս մարդոյ մեղք պոռնկութեան:

Պ. Ոչ 'ի մի կամ յերկուս կամ յերիս խորհուրդս տպաւորին պոռնկութի, այլ յամենայն խորհուրդս գիւականս կայ պոռնկութիւնն 'ի թաքուն, և ոչ մի խորհուրդ գոյ գիւական՝ յորում ոչ իցէ ախտ 'ի նմա պոռնկութեան 'ի թաքուն:

Հ. Բարեոք է ստանալ երկուս հանդերձս եթէ ոչ: Պ. Ստացիր երկուս հանդերձս և մի ստանար չարութի անձին, զի մի պիղծ արատցէ զքեզ. քանզի մարմին հանդերձի պէտս ունի, իսկ անձն պէտս ոչ ինչ ունի չարեաց, զի ոչ ինչ հարկաւոր է նմա չար լինել. այլ թէ ունիս մարմնոյդ չափաւոր հանդերձ, նովաւ բաւականացիր:

* Այդպէս յօրինուին:

Հ. Օ իմրդ՝ պարտ է կատարել զպաշտօն սաղմոս-
երգութեան և զչափաւորութիւն պահօցն:

Պ. Սի ինչ աւելի քան զհրամայեալսն իմանալ. քան
զի բազումք կամեցեալ առաւել քան զչափն, յետոյ և
ոչ սակաւ կարացին կատարել:

Հ. Եթէ՞ բռնադատեսցէ զիս եղբայր՝ որպէս զի ար-
բից բաժակ մի գինի՝ ի խցի նորա, բարիոք է երթալ:

Պ. Փախիր ի գինւոյ և ապրիս որպէս զայծեամն յո-
րոգայթից, քանզի բազումք յաղագս այնմ պիտոյից կա-
պեցան ի գլորումն խորհրդոց:

Հ. Ընդէր՞ ոչ կարեմք բնակել ընդ եղբարս:

Պ. Վասն զի ոչ երկնչիմք յայ. զի եթէ յիշէիր ըզ-
գրեալսն եթէ՞ Ղուլտ ի Սողոմ ապրեցաւ՝ ոչ զոք դա-
տապարտեալ, և դու արդեօք զանձնդ ի մէջ գազանաց
արկանէիր բնակել:

Հ. Եթէ՞ ոք գայթակղեցուցանէ զիս, կամիս զի ար-
կից նմա ծուներ:

Հ. Որպէս կատարել պարտ է զսաղմոս յաղօթս, և կամ զպահս
կեալ. եթէ գայցէ ի վերայ յաւէտն՝ առնել, եթէ ի չափու կեալ:

Պ. Ոչ ինչ աւելի պարտ է առնել քան զկարգեալն. քանզի բազումք
կամեցան ընդ առաջինսն նախ մեծամեծս առնել զգործ աղօթից և պա-
հօց, և յետոյ և ոչ զփոքունս կարացին գործել: Այլ եթէ յառաւելն
և ի մեծամեծս ցանկաս բուռն հարկանել, մի նախ զպահօց և զմար-
մնաւոր աղօթից, զի գիւրաւ եղծանելիք են յետոյ՝ առանց հիման խո-
նարհութեան և հնազանդութեան, այլ նախ բուռն հար հնազանդութեան հե-
ղութեան և համբերութեան և սիրոյ, և զսոսա մեծացո և առաւելեա որ-
քան կամիս ի վեր քան զյոբունս, յորոց և ոչ մի ինչ անկման կաս-
կած և ոչ խաբէութի գիւական հպարտութեանն. յորոց յետոյ զկնի
ընթանայ և պահացողութիւն անձաճոյ և առաւելեալ և աղօթք ար-
ժանաւորք. յորոց յառաջագոյն ըզձայիր, նոյնք յետոյ գիպեսցին քեզ
անդրդուելի և անվերապելի ի քէն:

Հ. Եթէ բռնադատէ զիս եղբայրն գնալ ի սենեակ իւր և ըմպել
գինի, բարւոք իցէ հնազանդել և գնալ: Պ. Փախիր յարբմանէ գի-
նւոյ և կեցցես իբրեւ զայծեամն յակնատէ, զի բազումք ի սոցանէ գթե-
ցին յանկումն խորհրդոց շնութեան:

Հ. Ընդէր ոչ կարեմք բնակիլ ընդ եղբարսն: Պ. Վասն այնորիկ զի
ոչ երկնչիս դու յայ. զի եթէ յիշէիր դու զբանս գրոց՝ եթէ որպէս
Ղուլտ ի սողոմայեցւոցն փրկեցաւ, զի ոչ դատեաց զոք, նա դու ի
մէջ գազանաց ընտրէիր բնակիլ:

Այլ օրինակ յերկրորդ Բարգմանաւեան. Ընդէր ոչ կարեմք բնակել ընդ
եղբարս առանց գթեալոյ և դատելոյ: Պ. Վասն զի ոչ երկնչիս յայ. զի
եթէ յիշէիր զգրեալսն եթէ Ղուլտ ի Սողոմ ապրեցաւ՝ ոչ զոք
դատապարտեալ, և դու արդեօք զանձնդ ի մէջ գազանաց արկանէիր
բնակել, և ոչ բնաւ չարանայիր նոցա:

Հ. Եթէ գայթակղեսցէ զիս եղբայրն իմ, կամիս զի խոնարհեցու-

Պ. Արկնմա ծուներ և 'ի բաց անջատեա զքեզ 'ի նմա
նէ, վասն զի աբբայ Արսէնիոս ասէր. ընդ ամենեցուն
սէր կալջիր, և յամենեցունց խորշեսջիր:

Հ. Օ ի՛նչ մարթ մատուցանել գոհականս յեկեղեցիս:

Պ. Գործս այս գանձ է որ կայ առաջի ւն. և զոր ար-
կանես այսր, 'ի վեր երթայ նա:

Հ. Օ ի՛նչ են մեղք չարախօսութեան:

Պ. Ա՛նչք չարախօսութե՛ ոչ թողացուցանէ զմարդ
գալ առաջի տեառն, քանզի գրեալ է. որ չարախօսէր
զընկերէ իւրմէ, հալածէի զնա:

Հ. Կամիմ՞ մարտիրոսանալ վասն ւն:

Պ. Եթէ՛ ոք 'ի նեղութե՛ ժամու համբերեսցէ եղ-
բօրն, հաւասար է նա հնոցի երից մանկանցն:

Հ. Ի՛նչէր յորժամ կամիմ կալ յաղօթս, զբաղեն զիս
խորհուրդքս:

Պ. Ա՛սն զի սատանայ 'ի սկզբանէ ոչ կամեցաւ եր-
կիր պագանել ւնն ամենեցուն, անկաւ յերկնից և օտա-
րացաւ յարքայութենէն ւն, և վասն այսորիկ զբաղեցու-
ցանէ զմեզ յաղօթիցն:

Հ. Ա՛ստի՛ ցանկութիւն կերակրոց մատուցանէ ինձ
խորհուրդքս, և զիջուցանէ զիս յաղօթիցն և 'ի պահոցն:

Պ. Վ՛անզի զԱ՛ղամ 'ի ձեռն կերակրոց պատրեաց,
վասն այսորիկ մեզ նոյն օրինակաւ ներգործէ:

Հ. Ի՛նչէր՞ այսպէս պոռնկութի՛ թախանձէ զմարդ:

Պ. Վ՛անզի տեսանէ սատանայ եթէ պոռնկութիւն
օտարացուցանէ զմեզ 'ի հոգւոյն սրբոյ, որպէս և տէրն
ասէ՛ եթէ ոչ ևս բնակեսցէ հոգի իմ 'ի մարդիկս յայս
վասն գործոց դոցա:

ցից նմա զծունկս իմ: Պ. Խոնարհէ զծունկ և փոյթ հրաժարեսցես 'ի
նմանէ, զի այսպէս խրատէ զմեզ հայրն Արսէնի և ասէ. սէր կալցես
առ ամենեւեան, բայց մեկնելով մեկնեսցիս յամենեցունց:

Հ. Զ՛ինչ օգուտ իցէ մարդոյ ընծայել յեկեղեցի: Պ. Այս գործ
գանձանակին իցէ եդեալ առաջի ւն. և զամենայն ինչ՝ բայց սիրով՝ որ-
քան ոք գնիցէ աստ, յերկինս եդեալ ասի այն, ուր և բազմապատիկ
առնչոց իցէ:

Հ. Կամէի վկայութիւն կրել վասն տեառն, և ոչ լինի առ ձեռն
պատրաստ, և զ՛ինչ առնիցեմ հասու լինել յայնմ շնորհաց: Պ. Եթէ
ոք 'ի ժամանակի փորձութեան համբերէ, այն հաւասար հնոցի երից
մանկանցն իցէ:

Հ. Ընդէր այնպէս դժնեայ նեղէ գէն պոռնկութե՛ զմարդ առա-
ւել քան զայլ ախտ: Պ. Վասն այսորիկ զի գիտէ գէն զզօրութի՛ պոռ-
նկութե՛ զի նա մերժէ 'ի մէնջ զհոգին սուրբ, և զի լսէ զբանն ւն որ ա-
սաց՝ եթէ ոչ միասցէ հոգի իմ 'ի դոսա վասն լինելոյ դոցա մարմին:

Հ. Ուստի այսպէս սատանայ ձգէ զիս 'ի զբաղմունս ,
 և խափանէ զիս 'ի ձեռագործէ անտի :

Պ. Քանզի գիտէ սատանայ թէ ստղաբերութի 'ի
 ձեռագործէ անտի լինի :

Հ. () Խորդ կարէ մարդ արգելուլ զդաւաճանութի
 զիւաց :

Պ. Որպէս ձկունք ոչ կարեն արգելուլ զձկնորսն առ
 'ի չարկանելոյ զկարթն 'ի ծովն , այլ յորժամ գիտաս-
 ցեն զնենգութի կարթին , 'ի բաց դարձեալ ապրին , և
 մնայ դատարկ ձկնորսն , նոյնպէս և մարդ :

Հ. Եթէ ունիցի արդեօք մեղս վասն մտածելոյ իսկ :

Պ. Որպէս զվէմ ինչ ոչ փնասեն ալիք , նոյնպէս և
 դաւաճանումն դատարկացեալ ոչ ինչ մեղիցէ մարդ .
 քանզի գրեալ է , թէ ամենայն մեղք չե ևս կատարեալ
 ոչ ևս համարին մեղք :

Հ. Բարեոք իցէ բնակել յանապատի :

Պ. Որդիքն Խորայէլի յորժամ դադարեցին 'ի զբօսա-
 նաց անտի յանապատին և բնակէին 'ի տաղաւարս , յայն-
 ժամ ծանուցաւ նոցա զիւրդ պարտ էր երկնչել յայ .
 քանզի և նաւք ալէկոծեալք 'ի մէջ ծովուն մնան դա-
 տարկք , իսկ յորժամ մեկնեսցին 'ի նաւահանգիստն
 յայնժամ զշահավաճառն 'ի դէպ ստանան , նոյնպէս և
 մարդ եթէ ոչ 'ի նմին տեղի ժուժկալեսցէ , ոչ առնու
 զգիտութի փրկութե : Քանզի և յառաջ քան զամե-
 նայն առաքինութի զխոնարհութիւն խնդրեաց ան . զի
 գրեալ է ' թէ յո՞ բնակեցայց ես , եթէ ոչ 'ի հեզս և 'ի
 խոնարհս և որք դողան 'ի բանից իմոյ :

Հ. () Խորդ ' կարէ մարդ բնակել առանձինն ,

Պ. Եւհատակն եթէ ոչ ջանայցէ ընդդէմ բազմաց ,
 ոչ կարէ ուսանել զարուեստ յաղթութե , որպէս զի կա-
 րասցէ այնպէս ընդ ոսոխին իւրում ախոյեան ելանել :
 Եւնայն և միայնակեացն եթէ ոչ խրատեալ ընդ եղ-
 բարս ուսանիցի զարուեստ խորհրդոցն , ոչ կարէ առան-
 ձինն բնակել և ընդդիմանալ խորհրդոցն :

Հ. Որպէս կարող իցէ որ հանդարտել առանձինն : Պ. Մարտիկ
 և զինուոր եթէ ոչ 'ի մէջ ժողովոց ուսանին զգործ և զարուեստս պա-
 տերազմին , ոչ իցեն կարող միայն մարտնչել և յաղթել : Այսպէս և
 կրօնաւոր եթէ ոչ նախ վարժի զառաքինութի ընդ եղբարսն և ուսա-
 նիցի զարուեստ խորհրդոյն պատերազմացն , ոչ կարող իցէ նա միայն
 հանդարտել , և ոչ ընդդէմ կալ ախտից որ 'ի վերայ նորա :

Հ. Եթէ լիցի՝ի հարկէ գալ ընդ կնոջ՝ի խօսս, զիարդ պարտ է պատահել նմա:

Պ. Հարկաւորութիս այս գործ սատանայի է, քանզի բազում ծառայս հարկաւոր ունի. ապա թէ լինիցի պէտք գալ՝ի խօսս ընդ կանանց, մի տար նմա խօսել ինչ աւելի. և դու եթէ խօսիս, բովանդակեա սակաւութ ըզշատ ինչ, և փութացեալ արձակեա զնա. ապա եթէ յամենաս ընդ նմա, զիտեա եթէ ցանկութիւն նորա զխորհուրդս քո զիջուցանէ:

Հ. Արո՞ւ խորհրդով կարասցէ մարդ ապրել՝ի չարախօսութենէ:

Պ. Ար ընդունի զհօր՝ի ծոց իւր, վիրաւորի. նոյն պէս և որ ընդունի զխօսս մարդկան, ոչ անպարտ լինի՝ի չարախօսութենէ:

Հ. () Ինչ են գիշերային երեւկերպք սատանայի:

Պ. Արպէս՝ի տուրնջեանն օտարոտի խորհրդովք զբաղեցուցանէ զմեզ առ՝ի չարապել մեզ աղօթից, նոյն պէս և՝ի գիշերի թռուցանէ զմիտս մեր առաջօք երեւամբք, և խափանէ զմեզ՝ի գիշերային աղօթիցն:

Հ. () Ինչ արասցէ մարդ զփորձութիւն, որ լինի նմա՝ի կատարումն մարմնոյ յանուրջս:

Պ. Արպէս որ գտեալ զգատախազ իւր՝ի քուն՝ սպանանիցէ զնա, միթէ սպանողն կատակել կարիցէ զոր սպանն՝ որպէս զյաղթող. և ոչ երբէք. քանզի չիք նմա յաղթութի, այլ և առաւել ևս սգսլի է:

Հ. () Իարդ՝ կարասցէ մարդ շնորհս առնուլ սիրել զաստուած:

Պ. Եթէ որ տեսանիցէ զեղբայր իւր՝ի յանցանս, և կարդասցէ առ իմ վասն նորա յօգնութիւն, յայնժամ առնու զգիտութի թէ զիարդ պարտ է սիրել զիմ:

Հ. () Ո՞ր պատուիրան ստացեալ մարդ կարէ ապրել:

Պ. Չորք առաքինութիք են յարեալ՝ի մարդ. պահք և աղօթք առ իմ և ձեռագործ և մարմնոյ զգաստութիւն: Վ. յոցիկ առաքինութեց ընդդիմամարտեալ սա

Հ. Զիարդ կարասցէ մարդ շնորհս առնուլ սիրել զիմ: Պ. Եթէ որ տեսանիցէ զեղբայր իւր՝ի յանցանս, և կարդասցէ առ իմ վասն նորա օգնութի, յայնժամ առնու զգիտութի թէ զիարդ պարտ է սիրել զիմ. զի ինքն տէրն ցուցանէ նմա խանդաղատելով՝ի վերայ նորա, որպէս և նա եղբորն իւրում:

տանայի եհան զՂաւմ. 'ի սկզբանէ 'ի ձեռն մարմնոյ պատրեալ և կրկին յամօթ արարեալ փախստական լինել՝ հաւանեցոյց թաքչել. որպէս զի մի գայցէ առաջի ան, զի մի գուցէ երկիր պազանիցէ ան, և թողութի լինիցի մեղացն: Իսկ յորժամ արտաքսեցաւ Ղաւմ, դատարկացեալ եկաց սատանայ, 'ի ձեռն դատարկութեն յայլ մեղս դատապարտեալ, 'ի վհատութի առանձինն ունել զնա կամեցեալ: Իսկ մարդասէրն ան տեսեալ զխարդախութիւն սատանայի, ետ Ղաւմայ գործ. ասէ. գործեալ երկիր, ուստի առարդ: Որպէս զի Ղաւմայ՝ գործոյն հոգ տանելով, զհրապուրանս սատանայի 'ի բաց ընկենուցու: Իսկ սատանայի և այսու պատրեալ, 'ի հրեշտակ զինքն նմանեցուցեալ, զգտերս մարդկան 'ի պաճոյճս պոռնկութե զարդարէ, և զհրեշտակաց փառս խոնարհեցուցեալ 'ի ցանկութի մարմնոյ զիջոյց զնոսա: Ստանայ այսուհետեւ սատանայ ընդդէմ պահոց և ընդդէմ աղօթից և ընդդէմ ձեռագործի, քանզի ձեռագործ ըզբազում զչար արուեստս նորա խափանէ. ջանայ և ընդդէմ առաքինութեանցս գործոյ. ասպա և ամենայն առաքինութեանց տիրեսցէ:

Հ. Եւ զինչ արասցէ մարդ զի առնուցու չնորհս առաքինութեան:

Պ. Եթէ որ կամեսցի ուսանել արուեստ, զամենայն հոգս թողեալ և նկուն արարեալ զանձն, 'ի ձեռն խոնարհութեան առնու զչնորհս արուեստին. նոյնպէս և միայնակեացն եթէ ոչ թողուցու զամենայն հոգս մարդկայինս, և առնել զանձն նուաստ և չհամարել եթէ լաւագոյն եմ քան զոր և կամ թէ հաւասար ուրուք, և յայնժամ գտեալ զառաքինութեցն զգործն իւրովի եկեալ, մինչդեռ դու խօսիս, ասէ՝ ահաւասիկ եմ:

Հ. Օ իմրդ՝ կարէ մարդ գիտել եթէ աղօթք նորա ընդունելի են առ ան:

Պ. Երբժամ մարդ զգուշացի առ 'ի չզրկել զընկեր իւր, յայնժամ համարձակեսցի 'ի միտս իւր եթէ ընդունելի են աղօթք նորա առաջի ան. ասպա եթէ որ զըր-

Եթէ որ պահեսցէ զանձն ոչ մեասել ընկերին, յայնժամ ընդունելի լիցին ան աղօթք իւր. իսկ եթէ գթէ զընկերն, աղօթք իւր խոտան և անընդունելի լիցի. զի հաւաչանք զընկերոյն 'ի նմանէ արգելուն զնա ոչ մտանել առաջի ան:

կեսցէ զընկեր իւր, աղօթք նորա գարշելի և անընդունելի են. քանզի հեծումն զրկելոյն ոչ տայ թոյլ աղօթից զրկողին մտանել առաջի ան: Ապա եթէ ոչ փութայ հաշտեսցի ընդ ընկերին, ոչ անպարտ եղիցի ՚ի մեղաց իւրոց յաւիտեան. զի գրեալ է. զոր կապիցէք յերկրի, եղիցի կապեալ յերկինս:

Հ. Նարիոք է՝ ՚ի բերան առնուլ զգիրս սուրբս:

Պ. Ոչխարն առնուլ ճարակ ՚ի խոտոյ անտի զբարիոք դաւարիս, ապա և ճարակի զբաւախ անապատի. և յորժամ խստանայ ՚ի փշոց անտի, որոճայ զդաւարին և քաղցրանայ բերան իւր, և դադարէ թոյնք փշոցն: Այնպէս և մարդոյ բարիոք է սուրբ գրոց ընթերցումն առ ՚ի դաւաճանումն չարին: Վրանզի եթէ ոք պարապիցէ եթէ բազմօք և եթէ սակաւօք ՚ի սաղմոսերգութիւն, և պապանձեսցէ զբերան իւր և ոչ գոչեսցէ առ անձ, այնպիսին դիւաց գործ գործէ. վասն զի դէք ոչ կարեն լսել զգովեստն Վշի, և զսաղմոսերգութիւն խափանեն *:

Է. Բարեոք իցէ, հայր, անձաշունչ գրոց ընթերցումն: Պ. Ոչխար առնուլ կերակուր զբարի դաւարս, առնուլ և զփուշս. և ՚ի փշոց մինչ խոցոտի բերան նորա, զայն դարձեալ որոճայ և քաղցրացուցանէ զնա: Այսպէս և մարդ խորհի ՚ի մտի զբարիս և զչարս. այլ յորժամ ընթերցումն զսուրբ գիրս, հրահանգի և քաղցրացուցանէ զնոսա. քանզի դիմամարտ են բանք գրոց ամենայն խարդախութեց դիւացն: Իսկ եթէ գնասցէ ոք յեկեղեցին յաղօթս ընդ այլ եղբարսն, և իցցէ զբերան իւր և ոչ բանայ զնա ընդ նոսա յորհնութիւն և յերգս և յաղօթս, այնպիսին զերգս սատանայի գործէ. քանզի դէք ոչ կամին լսել զգովութիւնն Քրիստոսի:

* Աւօրինակ Դարձեալ ՚ի հին Բարգ. նմա. այսպէս է ընթերցումն զգիրս հասկացմամբ: Եւ որ ՚ի ժամ պաշտամանն խցէ զբերան իւր և զականջս, այնպիսին թշնամի է փառաբանութեանն ան:

1 Օրինակ ի խածեալ. այլ օր. ծախի:

ԽՕՍՔ

ԻՊԵՐԻՔԵԱՅ ՄԻԱՅՆԱԿԵՑԻ

ԱՍԱՑ ծերն . որպէս առիւծ ահարկու է 'ի վերայ իշավայրեաց , նոյնպէս և միայնակեաց փորձ՝ խորհրդոց ցանկութեց : Պահք որպէս սանձք են միայնակեցի ընդդէմ մեղաց . որ զնայն ընկենու , որպէս ձի խեռ գտանի : Ընդացեալն 'ի պահոց մարմին միայնակեցին՝ զհոգին 'ի խորոց 'ի վեր բերէ , և չորացուցանէ զվտակս հեշտութեց պահք միակրօնին : Պարկեշտ միայնակեաց յերկրիս պատուի , և առաջի բարձրելոյն պսակեսցի 'ի յերկինս : Ս'իայնակեաց որ ոչ արգելու զլեզու իւր 'ի ժամ բարկութեն , այնպիսին և ոչ զախտս մարմնականս կարէ արգելու : Բանս չար մի երբեք հաներ ընդ բերան քո , զի ոչ բնաւորեցաւ այգի բերել փուշ : Եւ և ուտել միս և ըմպել գինի , և ոչ ուտել չարախօսութիւն զմարմինս եղբարց : Եւ ջնջելով օձն զլայ 'ի դրախտէն եհան . սորին նման է որ չարախօսէ զընկերն , զհոգին լսողին կորուսանէ , և զիւրն ոչ ապրեցուցանէ : Բանձ՝ միայնակեցի անստացուածութի է՝ կամաւոր աղքատութեամբ . գանձեա , եղբայր , 'ի յերկինս , քանզի անանց են հանգիստն յաւիտենականք : Ստածութիք քո միշտ եղիցին յարքայութիւն երկնից , և փութով ժառանգես զնա : Եւ անք միայնացելոյն ըստ նմանութե հրեշտակաց եղիցին կիզելով զմեղս : Եւ փորձութիւն պարտ է մեզ զինքեանս զինեալ և սրեալ , զի յորժամ 'ի վերայ գանձ փորձ երևեսցուք : Տիւ զգիշերն գործէ միայնակեաց

1 Ասաց հայրն Իսկերիբսէ . գանձարան մեծ է կրօնաւորի կամաւոր անընչութի . և դու գանձեսցես յերկինս , զի անհատ են հանգիստն և յաւիտենականք : Ի մտի կալցես միշտ և հանապազ զարքայութիւնն երկնից , և դիւրաւ մտցես 'ի նա : Պարտ է կրօնաւորի նմանել վարուց քերովբէից՝ որ միշտ կիզու զմեղս . քանզի եթէ ոչ պահեսցէ ծեր ամենայն զգուշութիւն զմիտս իւր , և զամենայն ինչ զոր լսէ զբան բարի՝ մոռացի զայն , ապա այնպէս գայ 'ի ծուլութի , և թշնամին կաշեալ ձգէ զնա 'ի կենաց : Աղօթք սուրբք եղիցին միշտ 'ի բերան քո և խորհուրդք բարի 'ի միտս քո , քանզի սոքա թեթեւացուցանեն զփորձութիւնք . և պարտ է նախ քան զգալ փորձութեն պատրաստել և զրահել զանձինս մեր , զի յորժամ գայցեն գոցուք յաղթողք և ընտրեալք :

արթնեայ և աղօթիւք հրճուեալ զղջանայ սրտիւ . եհեղ զարտասուսն և յերկնուստ հայցեաց զարքայութիւնն : Եթէ սպասեսցէ միայնակեաց լսողութեանց , որ զայս ստանայ , և նա լսելի լինի նայ . քանզի և 'ի վերայ խաչին տէրն լսող եղև մինչև ցմահ : () Կառ կենաց 'ի բարձրութիւնս յարուցեալ տառապելախոհութիւն : Նմանեաց մաքսաւորին , զի մի ընդ փարիսեցւոյն զուգադատապարտեսցիս . զ() Խփսէսի հեղութիւն ընտրեա , զի ծայրատելով զսիրտս՝ զլիճն 'ի ջուրցն փոխանակիցես : Փրկեա զընկերն 'ի մեղաց նախատանաց որչափ կարող իցես . քանզի նա զգարձեալսն ոչ մերժէ : () Բան չարութե և յայտնութե մի հաստատեր 'ի սրտի քում զեղբորէն քումմէ , զի կարող իցես ասել՝ թող մեզ զպարտս մեր , որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապանացն : Այնմարիտ իմաստուն է՝ որ ոչ բանիւք ուսուցանէ , այլ գործովք վարժէ :

ՊԱՓՆՈՏԻ ՄԻԱՅՆԱԿԵՑԻ

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ՀԱՐՑՈՒԱԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄ Ի ՎԵՐԱՅ
ԱՆԿՈՒԱԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄ ՎՐԻՊԵՑԵԼՈՅ Ի ՊԱՏՇԱՃ ԿԵՆԱՅ

ՔՐԻՈՆԻ ումեմն և Յակոբու մերձ բնակեցելոյ և դրացի հանդիպեցաք ես որ գրեցիս և երանելի սարկաւազունքն Եւադրիոս և Լ'ղբիոն . հայցեցաք ուսանել 'ի նոցանէ զպատճառս յանցանաց , կամ 'ի վերայ անկուածոյ եղբարց և կամ 'ի վրիպեցելոց 'ի պատշաճագոյն

Հարստութի և գանձարան կրօնաւորի հնազանդութիւն իցէ . և որ որ ստանայ զնա՝ լսէ նա աղօթից նորա , և համարձակութե կացցէ առաջի խաչելոյն տեառն՝ որ հնազանդ եղև նայ հօր մինչև 'ի խաչ և 'ի մահ և զամենայն կատարեաց վասն մեր : Նմանող լեր մաքսաւորին , զի մի ընդ փարիսեցւոյն դատեսցիս . և առ յանձն զհեղութիւնն Մովսէսի , որպէս զի քարացեալ սիրտ քո եղիցի խոնաւ և բղիսեսցէ աղբիւր յայ : Փրկեա զեղբայր քո 'ի մեղաց որչափ կարող ես՝ առանց արհամարհելոյ , զի նա զգարձեալսն ոչ ևս յետս գարձուցանէ . և բան չար և նենգաւոր մի եղիցի 'ի սրտի քում վասն եղբորն , զի կարիցես ասել՝ թող մեզ զպարտս մեր , որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապանաց : Ճշմարիտ իմաստուն այն է , որ ոչ միայն բանիւք ուսուցանէ , այլ և գործովք վարդապետեսցէ :

կեանսն : Վհանգի դիպեցաւ յաւուրսն յայնոսիկ Վերմոնի կրօնաւորի 'ի նստելն վախճանել, և գտանել զմեռեալն յաթոռն՝ ունելով զգործ 'ի ձեռն . դիպեցաւ և այլ ումեմն եղբօր փորել ջրհոր և թաղել 'ի նմին, և այլ ումեմն խկիպեայ գալ և մեռանել 'ի ծարաւոյ ջրոյ : Յիշեցաք և զՍտեփաննոսէ՝ որ անկաւ 'ի գարշելի անարգութիւն, և զՎարպոս և զԵրոմէա զաղէքսանդրացի և զՎաղէս պաղեստինացի և զՍտղոմէոս 'ի Սկիտէ զեգիպտացի : Ի հարցանելն մերում թէ զինչ է պատճառն այնպէս կեցեալ յառաքինութե մարգիկ 'ի վարս յանապատի, և այնքան ոմանց մոլորեալ՝ փնասեալք 'ի խելաց, կիսոց ըմբռնիլ յորովայնամոլութիւն, և այլոց երգիծանել սլազշոտութեամբ, զայս մեզ սուրբքն պատասխանի արարին . Սափնոտիոս գիտնագոյնն՝ եթէ ամենայն լեալքն բաժանին յերկուս, 'ի հաճոյութիւնս և 'ի ներել նորուն . որ ինչ միանգամ լինի ըստ առաքինութե 'ի փառս նոյ, այնոքիկ լինի հաճոյութե նոյ . իսկ որք միանգամ դարձեալ փնասակարք և վտանգաւորք և ամբոխականք և արտաքս անկողք, այնոքիկ լինին ըստ ներելոյն յանբանութե կամ յանհաւատութե թուլացելոյն . վասն զի անհնարին է որ ուղիղն խորհին և բարեպաշտութե կեան՝ թողանիլ և անկանիլ ընդ յանցանօք ամօթոյ կամ ընդ խաբէութե դիւաց : Երբ որք միանգամ ապականեալք են խորհրդովք, կամ ախտիւք մարդահաճոյութե, կամ ամբարտաւանութե մտաց, կամ 'ի նենգել յառաքինութիւն, այնպիսիքն ընդ սխալանօք անկան . նմ ըստ նոցա թիւր դիտաւորութեանն թողու զնոսա, զի յաղագս թողլոյն սգասցեն, և փոփոխմամբ դարձեալ ուղղեսցին, կամ զառաջադրութիւն և կամ զգործն . վասն զի երբեմն յառաջադրութի կամացն մեղանչէ, և երբեմն գործ : Եւ յորժամ ապականութե է, ըստ որում պարտ իցէ, օրինակի ոչ ինչ լինիցի . որպէս հանդիպի բազում անգամ և պաղշոտին ապականեալ մտօք առնել զողորմութիւն 'ի մանկամարդան յաղագս գարշելի կատարածին, և զգործն դիւրաբար իբրեւ որբոյ և կամ միայնացելոյ և կամ կրօնաւորի տալ զօգնականութիւն : Վիպի և ուղիղ խորհրդով առնել զողորմութիւնն յախտաժէտս կամ 'ի ծերս կամ յանկեալս 'ի ճոխութե, այլ խնայելով և տրտմելով, և է

խորհուրդն ուղիղ, բայց գործն՝ անարժան. վասն զի պարտ և արժան է որ ողորմին՝ զուարթութիւն ողորմել և անխնայաբար:

Եւսէին սուրբքն և զայս՝ եթէ յառաջագիմութիւնք են՝ ի բազում յոգիս, յոմանս քաջուշութիւն մտաց, և ի կէսս պատեհութի կրօնաւորութե: Եւ յլ յորժամ ոչ լինիցի յաղագս նորին ինքեան բանին ոչ ըստ նոյ գիտաւորութեանն և ոչ յառաջագիմութե գործն և ոչ քաջութե, և ոչ որք զքաջափառութե բանիցն ստանան՝ ի վերայ գրեն զշնորհսն տուողին բարեացն նոյ, այլ իւրեանց յօժարութեն և բաւականութե, այնպիսիքն թողեալք ի նախախնամութեն՝ անկանին յամօթալի գործս կամ ի գարշելի ախտս և ի վատթարութիս. և թողեալք յաղագս եղելոյ ի նոսահուաստութեն և անկարգութե, հանդարտագոյն իմն առ սակաւ սակաւ ի կարծեցեալ յառաքինութե նոցա ընտանենայ հպարտութիւն՝ յինքեանս վստահանալով, այլ ոչ յիմծ՝ որ շնորհէն զամենայն որ խոստովանին զշնորհսն: Եւ ասն զի ամբարտաւանեալն գտանելով զամբարտաւանութիւն՝ ամբարհաւաճէ, և ոչ ևս վերագրէ զպարգևս՝ քաջուշութեն նոյ և ոչ զմատակարարութի գիտութեն, այլ իւրում կրօնաւորութեն և կամ բաւականութեն: Եւ բաց կացուցանէ նոյ զհրեշտակ նախախնամութեն, որ է ի վերայ շնորհին այնորիկ կարգեալ. որոյ ի բաց կացելոյ բռնադատեալ լինի ի հակառակամարտէն ամբարտաւանեալն քաջուշութեն, անկանի ընդ պագշոտութե. զի կամ շնաբարոյ կամ անասնական անարգելութեն վարեցի զդիւական բնութիւն, որպէս զվկայի ողջախոհութեանն ի բաց բարձելոյ՝ անարժան հաւատոյ լինի ասացեալ ի նոցանէ: Փախչին երկիւղածք յայնպիսի բերանոյ վարդապետութե որպէս յաղբերէ որ զտղրուկսն ունի, մինչ զի ի կատարել գրեցելոյն. մեղաւորին ասէ նոյ՝ դու ընդէր պատմես զարդարութի իմ կամ առնուս զուխտ իմ ի բերան քո: Եւ անզի նմանեցան ճշմարտապէս ախտաւորացն ոգիքն զանազան տղմական աղբերաց՝ որ արծաթասէրք են և աւելաստացուք, աղբերաց որ գորտս ունին: Եւսկ յաջադկոտացն և ամբարտաւանիցն, որք զան-

1 Յօդուածն գործոյն:

3 Միւսն բանաւորութեանն:

2 Միւսն զանբաւութիւն:

պատեհութիւն գիտութեւ ունիցին, նմանք են աղբերաց որք օձս բուծանեն, յորս միշտ լճանայ բանն օրինակին իմն իբրեւ զջուր նեխեալ 'ի լճի' որ ոչ է ումեք անտի հեշտութեւ ըմպել վասն դառնութեան բարուցն և յաղագս հոտոյն յանմաքուր գործոյն: Աստի 'Վաւիթ աղաչէր երիս հայցելով շնորհս յայ, ուսանել զքաղցրութիւն և զխրատ և զգիտութի. վասն զի առանց քաղցրութե' գիտութի խոտան է: Այա թէ ուղղեսցի այնպիսին՝ զպատճառս թողլոյն 'ի բաց դնելով, այս է զհրպարտութիւն, ծանիցէ զիւր զչափսն ոչ յուրուք վերայ ամբարտաւանելով, այլ զայ գոհանայցէ, գայ դարձեալ 'ի նա վկայութեւ գիտութիւն. վասն զի բանք հոգեորք վարս պարկեշտս և հոգեորս ոչ ունելով ձիավարեալք՝ հասկք են խորշակահարք, զձե հասկիցն ունին, և 'ի կերակրողութե զօրութեն պակասեալք են: Արդ ամենայն անկումն եթէ 'ի լեզուոյ եթէ 'ի տեսութե կամ 'ի լսելեաց կամ 'ի հոտոտելեաց կամ 'ի գործոց և եթէ 'ի բաւանդակ մարմնոյն՝ ըստ համեմատութե ամբարտաւանութեանն և կամ կարծեաց 'ի թողլոյն այ լինի խնայելով 'ի թողեալսն: Վանդի եթէ հանդերձ անարգութե քաջուշութեն նոցա վկայէր մատակարարութեւ տէրն բանից նոցա, և դէս արդեօք առնէր զնոսա ամբարձեալս ամբարհաւաճութե հանդերձ անմաքրութե: Ալ զայսոսիկ ասէին մեզ սուրբ հարքն այնոքիկ և առաքինիք արանցն. յորժամ տեսանիցէք զոք վարուք չար և բանիւք հաւանական, յիշեսջիք զդէսն որ յաւետարանին ընդ տեառն խօսէր, և զասացեալսն 'ի գրոց վկայութե: Ալ օձն էր իմաստնագոյն քան զամենայն գազանս որ 'ի վերայ երկրի, որոյ իմաստութի նորին առաւել 'ի վնաս նորին լինին՝ այլոյ առաքինութեց այնպիսին ոչ ընթանալով. վասն զի պարտ է և արժան հաւատալ նմին և բարւոյ խորհել զոր ինչ տայ անձ, և խօսել զոր խորհին, և առնել զոր խօսին. զի եթէ ոչ ճշմարտութիւն ընդ բանսն և առաքինութիւն ընդ վարսն ընթանայցէ, և քաղցր օրինականացն քաջատոհմութի հաց է առանց աղի ըստ երանելոյն: Յոբայ, այնպիսին ուտի և ոչ երբէք. որ թէ պէտ և ուտիցի, 'ի բազում չար ախտս արկանէ զկերողն. քանզի ասէ՝ եթէ ուտիցի հաց առանց աղի, և կամ իցէ ճաշակումն 'ի բանս սնոտիս: Այս է օգտակարութիւնն՝ ոչ լցեալք վկայութե բարեաց գործոց:

Եւ թողլոյն զանազան են պատճառք . զի ոմն լինի յաղագս ծածկելոյ առաքինութե զի երևեսցի, որպէս 'ի մեծ համբերութե նահատակին Յորայ : Եւստուծոյ խօսեցեալ և ասացեալ նմա այսպէս . մի 'ի բաց առնեալ զիմ զիրաւունս և մի կարծեր այլ ազգ ընդ քեզ խօսել, այլ զի երևեսցիս արդար . վասն զի ինձ ծանօթագոյն էիր 'ի սկզբան տեսողիս զծածուկսն, և որ հայիմս յանդունդս խորոց մարդկայնոց . բայց զի անգիտացեալ էր քո ուղղութիւն 'ի մարդկանէ, որք կարծեն չար պարապմամբ յաղագս փարթամութեն պաշտել զիս, 'ի վերայ ածելով զայդ՝ քան զխռովութիւնս, 'ի բաց հնձեցից զճոխութիւնդ :

Եւ այլ ազգ թողեալ լինել յաղագս խոտորման ամբարտաւանութեան և փախչելոյ 'ի կարծեաց ամբարհաւաճութեանն, որպէս զերանելոյ առաքելոյն է տեսանել Պաւղոսի . վասն զի թողեալ եղև նա 'ի խռովութիւնս անկանել և 'ի չարչարանս և յազգի ազգի նեղութիւնս, յաղագս որոյ և ասէր . տուաւ ինձ խայթ մարմնոյ հրեշտակ սատան . նա տանջեսցէ զիս, զի մի ամբարտաւանեցայց : () Ի մի երբէք այնքանեօք սքանչելեօք հանգիստ և բարեմտութի և պատիւ նմա լեալ, 'ի սատանայական ամբարտաւանութիւնս արկանիցէ զթուլացեալսն ընդարձակութեն : () Ողաւ և անդամալոյծն յաղագս մեղաց, որպէս և ասէր Յս . ահա ողջացար, մի ևս մեղանչեր, զի մի չար ևս լինիցի քեզ : () Ողաւ և Յուդաս պատուելով զարծաթն քան զկենաց բանն, յաղագս որոյ խեղդեցաւ : () Ողաւ և Եսաւ, որոյ աղագաւ ընդ պագշոտութե անկաւ, նախապատիւ առնելով զաղբ որովայնի քան զհայրենի օրհնութիւնսն :

Եւ զայսոսիկ զամենեսեան զգացեալ 'ի հոգւոյն սրբոյ երանելոյն Պաւղոսի առաքելոյ՝ ասէր յաղագս այսպիսի օրինակի թողացելոցն . և որպէս ոչ ընտրեցին զնոնք 'ի գիտութեան, մատնեաց զնոսա նո՛ւ յանիորձ միտս՝ առնել զոչ արժանաւորսն : Եւ յաղագս այլոց որ և կարծէին զգիտութիւնն նոնք հանդերձ ապակա՛նեալ վարուք և սնոտի ամբարտաւանութե՛ն՝ ասէ . վասն զի ծանեան զնո՛ւ և ոչ իբրև զնո՛ւ փառաւորեցին կամ գոհացան, այլ ընդունայնացան 'ի խորհուրդս իւրեանց և խաւարեցան անհանձար սիրտք նոցա, ասելով՝ իմաստ

տուհիք գողով յիմարեցան, որք կարծեաց և ամբարտա-
ւանութե դիւրաւն երգիծան. յաղագս որոյ մատնեաց
զնոսա անձ յախտս անարգութե անպատուել զմարմինս
իւրեանց: Արպէս զի աստուստ ճանաչել մեզ սլարտ է
եթէ անհնարին է անկանել ումեք ընդ պաղշոտութե,
ոչ լքեալ յայ նախախնամութեն, 'ի պղերգութենէ և
'ի ծուլութենէ իւրեանց թողացելոցն այնոքիկ հանդի-
պեալք նոցա:

Եւ այս սահման Պափնոտեայ առաքինւոյ գիտնաւո-
րի և ընտրեցելոյ միայնակեցաց՝ մերձ լեալք ընդ նմա և
ընդհարցաքննեալք սուրբք և երանելի հարքն յաղագս
առաջնորդութեն անկանելոց Վրիոնիոս և Յակոբոս՝
որք առաքինի վարուք են պայծառացեալք:

ԹՈՒՂԹ

ՍՈՒՐԲ ՀՕՐՆ ԱՄՈՆԻ

ՀՈԳԻՆ սուրբ ուր և կամի հանդի, և հանդի 'ի
սուրբս և 'ի հանդարտս և 'ի ցած ոգիս մարդկան. և ե-
թէ որ քաղցրութե լսէ հոգւոյն սրբոյ, տայ նոցա զեր-
կիւղն այ, և արկանէ ջերմութի 'ի սիրտս նոցա 'ի սկըզ-
բանն: Եւ յորժամ շնորհի նոցա ջերմութի սիրոյն այ,
տայ նոցա ատել զամենայն պէտս աշխարհիս, զոսկի և
զարծաթ և զամենայն հոգս նոցա, զհայր և զմայր, ըզ-
կին և զորդիս և զեղբարս և զսիրելիս և զամենայն որ
է յաշխարհիս զբաղմունք. և շնորհէ նմա լինել անինչ,
անոր, անուրեք նման որդւոյն այ, և քաղցրացուցանէ
նմա զգործսն այ առաւել քան զխորիսիս մեղու, եթէ
զաշխատութիւն, եթէ զպահս, եթէ զհսկումն, եթէ
զլուծի հանդարտութե և զողորմածութի. զամենայն
խաղաղութե անձ քաղցրացուցանէ նմա, մինչև զամե-
նայն ինչ ուսուցանէ նմա: Եւ յորժամ զամ ուսուցա-
նէ նմա, գայ այնուհետև նմա փորձութիք, և յայնժամ
ամ որ յառաջն քաղցրութիւն նմա գործքն էին, ծանր
և դառն համարի զնոսա: Բազումք յորժամ փորձին,
քաղցրանան նմա խրատք ըստ մարմնոյն խորհրդոց. և
վիրաւորեալ հարկին, և ոչ ունին զկշիռ արդարութեն.

այս է զոր Պաւղոս ասէ . սկսեալ հոգւով՝ և արդ մարմնով վախճանիք, և այսչափ աշխատեցայք ընդունայն, եթէ իցէ ընդունայն:

Ապա եթէ մարդն ընդդիմացի սատանայի յառաջ նումն պատերազմին, և յաղթիցէ չար դիւին այ շնորհիւն, զի պարտ է մարդոյն զիւր յաղթութիւն այ համարել, ապա այնուհետեւ տայ նմա Խժ Զերմութի հաստատուն սիրոյն իւրոյ և համբերութի անխռով: () Ի Զերմութիւն առաջին յուզարկ է և անհաստատ, իսկ Զերմութիւն երկրորդ առաւել լաւ է և հաստատուն և անշարժ . և ի սմանէ ծնանի տեսանել և գիտել զմեծութիւն գանձուցն երկնաւորաց, և որ ունի յինքեան համբերութիւն անխռով և անյոյզ, և որպէս նաւ ի քաղցր և յազնիւ հողմոց հանդէպ երեսացն կշիռ՝ զառաքասան լցեալ օդովն իբրեւ զթռչուն սլացեալ յառաջ դիմեացի, և նաւորդքն հանգչին ուրախութեմ հանդերձ: Աւ այժմ դուք, սիրելիք իմ և որդեակք, ստացարուք զերկրորդ Զերմութիւն ի խորհուրդս սրտից ձերոց, զի լիցի հանգիստ ձեզ յամենայնի . զի որ ըստ այնմ երկրորդ Զերմութեն է, կարէ զամենայն ախտս խաղտմանց ցածուցանել, և սա զամենայն հնութի նորոգէ զմարդոյ, և սա սրբէ զիշխանական միտս մարդոյն ի խորհրդոց, և սա տայ բնակել Խժութեն ընդ մարդկութեանս, զի լինիցի մարդն տաճար այ, որպէս և գրեալ է՝ Թէ բնակեցայց ի նոսա և գնացից ի նոսա:

Այլ յորժամ կամիցիք զերկրորդ Զերմութիւն ընդունել՝ որ ի գալ փորձութեցն զառաջին Զերմութիւն հեռացոյց ի ձէնջ, այս գործ առաքինութե է՝ որ ածէ առ ձեզ զերկրորդ Զերմութիւնն . զի դիցէ մարդ ուխտ ընդ ինքեան և ընդ այ, եթէ շնորհեա ինձ զմեղսն առաջինսն զոր հեղգացայ, և ոչ ևս այսուհետեւ անցանեմ զբանիւքով: Աւ արասցէ այնպէս ինքն զի այնուհետեւ մի մարդ որ, մի խորհուրդք մարդկեղէնք հանգիցեն ի նմա և դադարեսցեն . և մի տացէ զբօսանս մարդկեղէնս մարմնոյ իւրոյ կամ հոգւոյ, այլ յամենայն ժամ ունիցի պարզեալ զխորհուրդս իւր առաջի այ: Աւ ուրախացող արտասուօք տրտմութեմ յանդիմանէ զհոգին իւր և ասէ . ընդէր հեղգացար մինչև ցայժմ և խուսպանեցար զայնչափ աւուրս և զժամս: Աւ դարձեալ յիշեսցէ ևս զամե-

նայն տանջանսն և զանանց արքայութիւն, յանդիմանելով զհոգին իւր յամենայն ժամ, և ասելով զայս՝ եթէ որպէս ան շնորհեաց քեզ և պատրաստեաց զայսչափ պատիւ, և դու հեղգացար և կարճամտեցեր:

Եւ յորժամ զայս ամենայն ասիցէ հոգին ընդ իւր՝ յանդիմանելով զտիւ և զգիշեր և զամենայն ժամս և զժամանակս, վաղվաղակի գայ մարդն յերկրորդ ջերմութի սիրոյն աստուծոյ որ է լաւագոյն քան զառաջինն: Վանգի երանելին՝ Վաւիթ յորժամ տեսանէր եկեալ ՚ի վերայ իւր ծանրութիւն խորհրդոց, տրտմեալ ասէր այսպէս՝ եթէ զամս յաւիտենից յիշեցի և խօսեցայ: Եւ դարձեալ. յիշեցի զառաջինսն և խօսեցայ յամենայն ՚ի գործս քո, յարարածս ձեռաց քոց խորհեցայ և տարածեցի առ քեզ զձեռս իմ հանդերձ աղօթիւք: Եւ դարձեալ Եսայի ասէ. յորժամ դարձցիս և հեծեծեսցես, յայնժամ կեցցես, և գիտասցես եթէ ուր էիր զառաջինն: Եւ ընդ սիրելի որդեակք իմ, եթէ այսպէս ամրացուցուք զխորհուրդս մեր, և սանձահարեցուք զհոգի և զմարմինս մեր, և հանդերձ ցածութեւ և լռութեամբ զախտս ամենայն ՚ի մէնջ ՚ի բաց ընկեսցուք շնորհօքն Վսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՀՕՐՆ ԱՄՈՆԻ ԱՅԼ ԹՈՒՂԹ

ՍՐԵԼԻՔ, տեսանեմ այժմ զի պտուղ ձեր ամենեւին կենդանի է. և յորժամ պտուղ մարդոյն ամենեւին կենդանի լինի, տայ նմա անձ ժառանգութի, և հաշուիցի ՚ի բաժին իւր զնա, և հատուցանէ նմա հատուցումն բարի փոխարէն աշխատութե նորա. վասն զի ճգնեցաւ պահել զբոլոր պտուղ իւր կենդանի: Իսկ եթէ պտուղ մարդոյն մեռանի, ոչ հաշուի նա ՚ի կողմ ան, այլ առաւել ևս մեղադրէ անձ ասել ցնոսա մարդարէիւն այսպէս. գոչեա զօրութեւ և մի խնայեր. բարձրացո իբրեւ զփողոց զբարբառ քո, պատմեա ժողովրդեան իմում զմեղս նոցա և տանն: Հակոբայ զանօրէնութիւնս նոցա. զիս օր ըստ օրէ խնդրեն և ճանաչել զճանապարհս իմ ցանկան. զի է զի պահեցաք մեք և դու ոչ տեսեր, և խոնարհեցուցաք զանձինս մեր և դու ոչ գիտացեր: Վաւ տասխանի ետ նոցա և ասէ՝ եթէ յաւուրս պահոց ձերոց

գտանին կամք ձեր կատարեալ. և որք ընդ ձեռամբ ձերով են՝ չարչարէք զնոսա և կռիւք զանաւազն. և զինչ պէտք են ինձ այնպիսի պահք, և ձեր աղաղակելով դալ բողոքել առ իս և ինձ ոչ լսել ձեզ. ոչ զայնպիսի պահս ընտրեցի ասէ տէր. և եթէ խոնարհեցուցանես իբրև զանուր զպարանոց քո, և քուրձ և մոխիր ՚ի ներքոյ քո տարածանիցես, և ոչ այնպէս կոչեսցի պահս ընդունելի: Ահա այս է պտուղ մեռեալ, յաղագս այսորիկ ոչ լսեցա, եթէ յաղօթս կացցեն առ նա. քանզի զգործն զոր առնեն, ՚ի հաճոյս մարդկան առնեն և ոչ յայ. վասն այսորիկ ոչ բնակէ ՚ի նոսա շնորհքն Վսի:

Աւ եթէ ոչ ուրասցի մարդ զկամս և լուիցէ այնոցիկ որ ըստ հոգւոյն ծնողքն են նորա, ոչ կարէ ընտանենալ կամացն այ. իսկ եթէ իմասցի զկամսն այ և խնդրէ, ոչ դարձցի ունայն: Տեսէք այժմ, եթէ իմանալ զկամսն այ մեծ է, իսկ առնել զկամսն նորա որչափ լաւագոյն: Իսկ եթէ որ սիրէ զտէր ՚ի բոլոր սրտէ և ՚ի յանձնէ և ՚ի զօրութենէ և ՚ի մտաց, և կացցէ յերկիւղ նորա, և ապա երկիւղն ծնանի զարտասուս և արտասուսն զխնդութի և զուրախութի, և յաղագս նորա անձնն պրտաբերէ յամենայն առաքինութիս. և յայնժամ տեսցէ անձ զպտուղ մարդոյն գեղեցիկ, տայ նմա անձ պահապան՝ որ պահէ զնա յամենայն ՚ի ճանապարհս իւր: Բայց ծոյլքն զերկիւղն այ ոչ ունին, և ոչ զսէրն նորա և ոչ զջերմութի նորա, այլ զհետ կամաց իւրեանց գնան. և եթէ երթան առ ոմանս որք խօսին զաշխարհիս, և վասն ցնոր խօսից և ընդ վայր բանից՝ զջերմութին և զսէրն որ առ անձ է՝ կորուսանեն և շիջուցանեն. վասն այսորիկ գրեալ է, զհոգին մի շիջուցանէք: Վիտեմ ես զի ցաւօք սրտի էք ընդ փորձութիւն անկեալ, այլ քաջութիւն տարեալ այսմ ընդունիցիք զխնդութիւն. և եթէ ոչ եկեսցէ ձեզ փորձութի, ոչ կարէք առնուլ յաւելուած առաւել քան զչափն ձեր: Աւ նորին իսկ սուրբքն յորժամ ինդրեցին յինքեանս յաւելուլ զհաւատս, ՚ի փորձութիս անկան: Աթէ որ առցէ օրհնութիս յայ, առժամայն իսկ յաւելուլ ՚ի նա փորձութիւնս թշնամեաց՝ որք կամին արկանել զմեզ ՚ի յօժարութեց ՚ի վայր, գիտելով չար դէն եթէ օրհնեալ անձնն յառաջագիմութիւն ստանայ, և ընդդէմ իսկ մարտնչի: Վանզի յոր-

Ժամ օրհնեցաւ Յակոբ 'ի հօրէն իւրմէ, և նոյնժա-
մայն իսկ փորձու թիւն Նաաւայ մերձեցաւ առ նա . քան-
զի սատանայ շարժեաց զսիրտ նորա ընդդէմ եղբօրն իւ-
րոյ, զի ապականեցէ զօրհնութիւնն . բայց ոչ եթող-
ւած . գրեալ է՝ եթէ ոչ թողու տէր զգաւազան մեղա-
ւորաց 'ի վիճակս արդարոց :

Սիրելիք, փութացարուք և դուք լաւագոյն լինել 'ի
փորձութիւնն որ գան 'ի վերայ ձեր . քանզի որք պատա-
հեն օրհնութեց, հարկ է և փորձութեցն համբերել .
քանզի ես և հայրն Նստոն մեծամեծ փորձութեց համ-
բերեցաք յայտնի և գաղտնի . և համբերեցաք կամացն
այ՝ ակն ունելով և խնդրելով 'ի նմանէ ապրեցուցանել
զմեզ : Աւարդ այժմ՝ դուք, սիրելիք, քանզի օրհնու-
թիւնն այ՝ եհաս առ ձեզ, զհետ եկին և փորձութիւնքն
մինչև անցցէք ընդ նոսա : Իսկ եթէ ընդ նոսա անցա-
նէք, յայնժամ ապա և զմեծ հասկն ընկալջիք, և յա-
ւելցի ևս առաւել յառաքինութիւն ձեր, և տացի ձեզ
մեծ խնդութի՛ յայ՝ զոր ոչ ունէիք 'ի սկզբանէ : Իսկ ան-
ցեալ ընդ փորձութիւնն զինչ դեղ է նոցա, զի մի՛ նեղի-
ցիք . այլ յաղօթս կալ առ Խնձ 'ի տուէ և 'ի գիշերի, և
բոլորով սրտիւ գոհանալ զտեառնէ, և երկայնամտել
յամենայնի, և անցցէ ընդ ձեզ որպէս Նբրահամ փոր-
ձեցաւ և երևեցաւ ընտիր : Նրդ տեսէք թէ որպէս ա-
մենայն սուրբքն մտեալ 'ի փորձութիւն գտան սիրելիք
այ : Նայց արդ յաղագս ուղղութե սրտից մերոց խնա-
մով բարի գործ առնիցէ ընդ մեզ Խնձ . և եթէ ոչ սիրէր
զմեզ, ոչ ածէր 'ի վերայ մեր փորձութիւնս, որպէս և
գրեալ է՝ եթէ զոր սիրէ տէր, խրատէ տանջէ զամե-
նայն որդի զոր յակն առնու : Նայց զի 'ի հաւատացելոց
վերայ գայ տեսակ փորձութեց . իսկ որք անփորձքն են,
խորթք են և ոչ որդիք . զի թէպէտ և զհանդերձն և
զգայութի՛ ձեռոյս զգեցեալ են, սակայն զղօրութի՛ նորա
ոչ գիտեն . քանզի աբբայ Նստոնիոս ասաց՝ թէ ոչ որ
անփորձ կարէ մտանել յարքայութիւն երկնից : Վրեալ
է եթէ որ պարծիքդ այժմ, թէ արժան իցէ ձեզ տրրտ-
մել 'ի զանազան փորձութիւնս, զի ընտրի ձեր հաւատն
առաւել քան զոսկի պատուական, որ կորնչի և հրով
փորձեալ գտցի անդ : Նսի և վասն ծառոց, եթէ 'ի հող-
մոց նեղեալք առաւել ևս արմատս արձակեն և աճեն :

Վոյնակէս և փորձութիւնն 'ի հաւատացելոց վերայ գան , ոչ 'ի քննաս , այլ 'ի շահ մեծ . և առանց փորձութեանց մարդ ոչ կարէ առնուլ համարձակութի և լինել սիրելի այ : Յաղագս այսորիկ գան փորձութիւնն , զի փորձեսցի մարդն և եղիցի մաքուր յաճածանութութի և յառաջադիմութի . և յորժամ անցցէ ընդ փորձութիւնս և յաղթիցէ հանդերձ գոհութեւ հոգւոյն փառատրութեւ , յայնժամ ապա աղօթելով նորա առ աստուծոյն ընդունելի եղիցի . և յետ այնորիկ տայ նմա աստուծոյն զտեսութի իւր , զի զատեալ որոշեսցէ 'ի բաց 'ի միմեանց զզանազանութի բարւոյն և չարին . և լինի յայնմ հետէ յառաջատես և վայելուչ , և օրհնէ զնա աստուծոյն յամենայնի և տայ նմա զինդրուածս իւր . և ևս յաւելցէ և տացէ նմա շնորհս սուրբս և զօրութի աստուծոյն որ պարարէ զանձն նորա , մինչև փոխադրեսցէ զնա 'ի տեղին իւր հանգստեան :

Եւ արդ տէր պահեսցէ զձեզ ողջ հոգւով և մարմնով և տացէ ձեզ հանձար և իմաստութի յամենայնի , զի ապրեսցիք յօրացեալ ժամանակիս 'ի մերձակայ չարեացն , մինչև փոխեսցէ զձեզ յարքայութիւն ընդ սուրբս իւր 'ի ՎԾ ՅԾ : Ողջ լերուք 'ի տէր մեր , սիրելիք :

ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՀՕՐ ԱՅԼ ԹՈՒՂԹ

ՍՈՒՆԼԻԲ իմ 'ի տէր , գիտէք և դուք եթէ յորմէ հետէ եղև յանցումնն՝ ոչ կարէ անձն մարդոյն դիւրաւ ճանաչել զանձն , եթէ ոչ ամփոփեսցէ զինքն 'ի մարդկանէ և յամենայն 'ի փորձութեց ընդունայնից . և յայնժամ տեսցէ զպատերազմ որ ընդդէմ կայ նմա : Եւ եթէ ձգնեսցի յաղթել ըստ ժամանակին որ գայ 'ի վերայ նորա , յայնժամ բնակէ 'ի նմա հոգին այ , և ամենայն աշխատութի նորա դարձցի 'ի խնդութի և 'ի ցրնծութի : Եւ այց եթէ յաղթեսցի ինքն մարդն 'ի պատերազմի թշնամւոյն , գան 'ի վերայ տրտմութիւնք և ձանձրութիւնք և բազմադիմի հարուածք . յաղագս այսորիկ և մեր սուրբ հարբն յանապատի կէին հրաժարեալք յաշխարհէս , Եղիաս , Յոհաննէս և այլ սուրբ հարբն ամ : Ս'ի ինչ կարծէք եթէ որ 'ի մէջ մարդկան էին սուրբքն՝ կարացին զարդարութիւն ուղղել , այլ բազում դադարումն ունէին յառաջագոյն արարեալք և ընկալեալք յին

քեանս, և բնակեցուցեալ զգորութիւնս իւրս : Յայն-
 ժամ ապա իմ առաքեաց զնոսա՝ ի մէջ մարդկան, և ու-
 նէին զամենայն առաքինութիւնս : Յետ այսորիկ տեսուչք
 եղեն մարդկան և բժշկեցին զամենայն հիւանդութիւնս
 նոցա . քանզի բժիշկք իսկ եղեն անձանց մերոց, և զհի-
 ւանդութիւնս աշխարհիս այսպէս ապա կարացին բժշկել :
 Յաղագս այսր իւրեանց դադարմանէն գնացին և ի
 մարդիկ առաքէին . քանզի յայնժամ առաքէր զնոսա,
 յորժամ յառաջ բժշկեցան նոցա ախտքն իմ : Վանդի
 անհնար է այ առաքել զանձն ուրուք ի մարդիկ ի տես-
 չութիւնս նոցա, որ ունիցին յինքեանս հիւանդութիւնս
 կամ երկեանս մեղաց : Վայց որք գնան նախ քան զպա-
 տուիրեալն նոցա յայ, իւրեանց իսկ կամօքն գնան և ոչ
 այ . իմ իսկ ասէ յաղագս այսպիսեացս . ես ոչ առաքեցի
 զնոսա, և նոքա ընթանային . յաղագս այսորիկ և ոչ զին-
 քեանս կարեն պահել, թող թէ այլոց օգնել : Վայց որք
 յայ առաքին, ի բաց կալ ի դադարմանէն իւրեանց ոչ
 կամին, գիտելով թէ յայնմանէ ստացան զիմային զօ-
 րութիւն, և զի մի որպէս թէ անունկնադիրք եղիցին ա-
 րարչին իւրեանց՝ գան ինքեանք կամօք իւրեանց յայլոց
 շինութիւն :

Վհա ծանուցի ձեզ զդադարմանն ի տան, ի միւսում
 տեղւոյ զգորութիւն և զպտուղն . և զայս եթէ ընդունիք,
 և աստուած զձեզ ընդունի . զօրացարուք ի տէր, յու-
 րում և գործէքդ զբարիս : Վայց որք ի բացն կան ի բա-
 րի դադարմանէն, ոչ կարեն ուղղել և յաղթել կամաց
 իւրեանց, և ոչ մարտնչել ընդ կռուողին, որ միշտ պա-
 տերազմին ընդ մեզ . յաղագս այսորիկ ոչ ընկալան յին-
 քեանս բնակել զսուրբ գորութիւնն այ, քանզի սուրբ
 շնորհն այ ոչ բնակէ յայնս որք ծառայեն իւրեանց ախ-
 տից և մեղաց : Վյլ դուք ախտիցն յաղթեցէք, այն-
 պէս ապա զօրութիւն այ իւրովի գայ առ ձեզ : Ողջ լե-
 րուք ի տէր և յուղիղ հաւատս Վսի այ մերոյ, որում
 փառք յաւիտեանս . ամէն :

ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԻ

ՍՐԲՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՈՆԷԻՑ

ԵՒ ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՒԽՏԻ

Զ Եթէ որ 'ի հաւատս կացցէ կամ մենակեաց լինել կամ զինչ և իցէ սրբութի և զկուսութի պահել և կենացն յաւիտենից հասանել, ընդ ընկերս կայցէ ընդ ճշմարիտս և ընդ միաբանակեացս, զի 'ի միմեանց շինեսցին սիրովն Վճի. զի եղբայր յեղբօրէ օգնեալ իբրև զբաղաք պարսպեալ. և եթէ՝ անձ բնակեցուցանէ զմիակրօնս 'ի տանն ան. և եթէ երկու և երեք ժողովեալ են յանուն իմ, 'ի միջի նոցա եմ. և դարձեալ. ուր երկու և երեք միաբանութի խնդրեսցեն ինչ 'ի հօրէ իմ մէ, տացի նոցա. և եթէ՝ յայսմ ծանիցեն զձեզ եթէ իմ աշակերտք էք, յորժամ միաբանիցէք և զմիմեանս սիրիցէք: Ս'ի լիցի սովորութի մի մի լինել. ապա զիմորդ կարասցեն գիտել զկարգ և զպայման հաւատոց, և կամ զյանցուածս իւր 'ի միտ առնուլ, և կամ զհնազանդութի և զսէր առ ընկերս ցուցանել: Վ. յնսկս գաղանփ են 'ի լեւրինս, եթէ ոչ որ մերձենայ և խռովէ, խաղաղ կան: Վ. յհ հաւատք կատարեալ և ճշմարիտ այս է, հնազանդութի առ ընկերս, և սէր առ միմեանս և առ Վճի. 'ի մէջ մարդկան լինել օրինակ բարի և տիպք նախանկար, զի շահեալ 'ի միմեաց և նախանձեալ 'ի գործս բարիս՝ տեսցեն և փառաւորեսցեն զհայրն 'ի յերկինս. և զանարգ և զգայթակղեալ եղբայրն 'ի ձեռն հոգեւորն խրատու 'ի պատուականս հանեալ բերանն ան կոչեսցի:

Բայց արդ եկայք, որդիք, և լուարուք զերկիւղ տեառն և զկեանսն յաւիտենից, և 'ի կենդանութե զաւուրս իւր տեսանել 'ի բարութե: Վանուցանեմք, լուարուք և ուսարուք որ տեառն հաճոյ է, և զկեանս յաւիտենալ կանս ձեզ առթէ: Վ. ռեցո զլեզու քո 'ի չարութի և 'ի նենդութի: Վ. ուր, լեզու չար՝ հուր հաստատեալ է 'ի մարմնի. լոյծ զկնճիւն անիրաւութե. դիր դուռն ամուր շրթանց և պահպանութիւն բերանոյ, և մի խորհեսցի

սիրտ քո 'ի բանս չարութեան . զարծաթ 'ի վարձու ոչ
տալ , տոկոսեօք ոչ պահանջել , զգրաւ պարտապանին
վաղվաղակի դարձուցանել : Արդիք մարդկան , մինչև յերբ
էք խստասիրտք , ոչ մըրկեալ նեղասրտեալ . առ նե-
ղասրտի ո՞ ունիցի ժոյժ : Յարենէ հեղձելոյ , 'ի չնութի ,
'ի պոռնկութի , 'ի գողութի , յագահութի , յարծաթ-
սիրութի , 'ի սուտ երդմանէ , 'ի սուտ խօսելոյ , 'ի բան-
սարկութի , յարբեցութի , յորկորստութենէ , յանձ-
նակամութենէ , 'ի կամակարութենէ , 'ի սիգութի . մի
հպարտ , մի չարակամ , մի ամբարտաւան , մի 'ի խաղ եր-
գոց , մի յերգս լկտեաց , մի 'ի ժպտանս , մի 'ի վայրա-
պար ծաղը , մի յահուր , մի զրկող , մի տրտնջող , մի յան-
դուգն , մի ատեցող , մի շատախօս . մի խօսիր զումե-
քէ , մի լսեր զումեքէ . որ քեզ չար թուի , ընդ ընկե-
րին մի առներ . մի ցանկացող , մի քնած , մի կամակոր
յուսմանէ , զի մի 'ի չարիս անկցիս . մի հեղգալ յաղօթս ,
մի ատել զաղքատս , զի յաւուր չարի փրկեսցէ զքեզ
տէր , և ոչ մատնեսցէ 'ի ձեռս թշնամեաց . մի ատել ըզ-
պահս և զճգնութիւնս , որ զհուր շիջուցանէ , զառիւծ
սանձէ , ընդ այ բանս 'ի կիր արկանէ . և այլ որ ինչ բա-
րի գործք բոլորովին կատարումն : Արեւ զտէր անձ յա-
մենայն սրտէ և զպատուիրանս նորա կատարել , ընդ ա-
մենայն մարդոյ զխաղաղութիւն ունել , հեզ լինել և խռ-
նարհ . և յամենայն ժամ դողալ և երկիւղիւ կալ և
լսել բանից նորա որ ասէ՝ յո՞ բնակեցայց , եթէ ոչ 'ի հեզս
և 'ի խոնարհս և ոյք դողան 'ի բանից իմոց : Անդրեա
զխաղաղութի և երթ զհետ նորա . յուսոյն ակն ունել ,
և մի վայրապար բնակեսցես յաւիտեանս յաւիտենից .
յերկինս մարդ կատարեալ , և 'ի յերկրի հրեշտակ ե-
րևեալ : Ար մենակեաց կամի լինել և կուսան և զհա-
բեղայութի յանձն առնուլ , կանոն զայդ կալցի ամենայն
ոք որ 'ի հաւատս կացցէ , զի 'ի ձեռն անարատիցն մե-
ղաւորքն սրբեսցին :

ԹԷ ՈՐՊԷՍ ՊԱՐՏ Է ՍՐԲԵԼ ԶԱՆՁԻՆՍ

Եւ արդ բազում երկիւղիւ անձանց զգուշացուք և մեծաւ փութով զխաւարն անդիտութե փարատեսցուք, զանիրաւ բարկութի և զթշնամանողութի 'ի բաց ընկեսցուք. զխորամանկութիւն, զքինահանութի և զնախանձ մերժեսցուք. զտրտմութի և զյիմարութի և զառանց բարբառոյ զաղաղակն 'ի բաց մերժեսցուք. յագահաց և 'ի բամբասողաց և 'ի զեղխեցելոց արբեցողացն փախիցուք. զչարակնութի և զաղտեղութիւն և զգաղտնի նենգութի դադարեցուցուք. ընդ թշնամիս հաշտեսցուք, և զյանցանս 'ի սրտէ թողցուք միմեանց. միմեանց ծառայեսցուք, միմեանց հնազանդեսցուք և զմիմեանց բեռն բարձցուք. զմիմեանս սիրեսցուք, զմիմեանս պատուեսցուք և զմիմեանս լաւ քան զանձինս համարեսցուք. զսիրտս սրբեսցուք, զաչս ցածուցուք և զլեզուս 'ի բամբասանաց լռեցուցուք. զմեղս քաւեսցուք, զյանցանս ապաշխարեսցուք և մի միւսանգամ անդրէն շրջեսցուք. զխիղճ փարատեսցուք, զյիմարութիւն թօթափեսցուք, և զծուլութի 'ի փոյթ դարձուցուք. աղօթիւք աշխատեսցուք, և յողորմութի յօժար լիցուք. գործովք առաքինասցուք, 'ի չարեաց տղայացարուք, և հաւատով կատարեալք լիցուք: Օ ի այսպէս ամենայն առաքինութիւն և արդարութիւն և անմեղութիւն արժանաւորք եղիցուք մեծի խորհրդոյն, և բազում փաւ փաքանօք և կատարեալ սրբութիւն վայելեսցուք 'ի մարմնոյ տեառն մերոյ: Յիսի, իսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ՅԱՂԱԳՍ

ՅԻՇԵԼՈՅ ԶԳՈՐԾԵՑԵԱԼ ԶՄԵՂՍՆ

ԹԷ ԶԻՆՁ ՕՐԻՆԱԿԱԻ ԱՌԵԵԼԻ Է

Եւ ԹԷ եկեսցէ յիշատակն տրտմութի բերելով, ընկալ և սգացիր. իսկ եթէ հեշտութիւն, 'ի բաց հալա-

ծեա . քանզի թշնամւոյն է այս իրագործութի : Այլ
եթէ ժուժկալութիւն անցանել կամիցիս , մի միանգամայն
քաղց սաստիկ և ծարաւ մարմնոյդ 'ի վերայ յարուցա-
նիցես , քանզի խաբես զքեզ ինքն . և մի առաւել քան
զչափն , քանզի ոչ տարցի բնութիդ , և դարձեալ դառ-
նայցես յառաջին անկարգութիւնն . այլ առ փոքր փոքր
արգելով զխորհուրդս շատկերութե՝ հանգիստ գտցես ,
և ժուժկալութիւն քո մինչև 'ի վախճան եղիցի : Այլ
եթէ խորհուրդք պոռնկութեան պատերազմեցին ընդ
քեզ , ճգնեաց՝ արտերալ զամենայն զօրութիւն քո , այս
ինքն է պահս , տքնութիւն , յաղօթս խոնարհութիւն , և
զձուձ զքեզ երևեցուցանելով ճնշեցիր զանձն . ապա
թէ ոչ վճարիցիս , ասա եթէ ոչ ևս ինչ արարի . և ըն-
կենլով զքեզ առաջի նայ և զտկարութիւն առաջի դնելով
եթէ քեզ միայն կարելի է ամենայն ինչ , ասասցես և
հանգիցես : Ապա եթէ այսպէս ևս ոչ վճարիցիս , մի
լիցիս անյոյս , այլ ասասցիր՝ եթէ չեմ արժանի , զի լսելի
եղիցին խնդրուածք իմ , և հանգիցես :

ՊԱՏՈՒԷՐԻ ՍՈՒՐԲ ՀԱՐՑՆ

ՓՈՒԹԱՑԱՐՈՒՔ , մենակեացք , մի ինչ յանցանել ,
զի մի զբնակիցն ձեր զմծ թշնամանէք և հալածիցէք 'ի
հոգւոց ձերոց : Պարտ է միայնակեցին անստացուած կեա-
նըս ստանալ , հոգւոյ և մարմնոյ զխաղաղութիւն և զպար-
կեշտութիւն անձին , ձայն չափաւոր և բանս կարգաւորս ,
կերակուր և ըմպելիս անխռով և հանդարտաբար . առա-
ջի երիցանց լուութի , առաջի իմաստնոց լսողութիւն , առ
ընկերակիցս սէր , առ կրտերագոյնս խրատ բարի , 'ի ժան-
տացն և 'ի մարմնեղինաց և 'ի չարախնդրաց հեռանալ .
յոլով իմանալ , և սակաւ ճառել . մի յանդգնել բա-
նիւք , մի շատախօս լինել , մի պատրաստ լինել 'ի ծաղր .
պատկառանօք զարդարել , 'ի վայր ունել զակն , և 'ի վեր
զխորհուրդսն . մի հակառակող լինել , այլ հնազանդ . աշ-
խատել ձեռօք , յիշել հանապազ զկատարածն , յուսով
խնդալ , անդադար աղօթս առնել , յամենայնի գոհա-
նալ , նեղութեց համբերել , ամենեցուն խոնարհել , ա-
տել զամբարտաւանութի . մի սնափառ լինել , պահել

զսիրտն 'ի չար խորհրդոց, դարձուցանել զակն յօտար
 գեղեցկութեց և պահել 'ի չարէ: () աղքատութիւն
 կցորդակից ունել, զպարկեշտ զգեստ գանձել պատուի-
 րանաւն յերկինս, զանձն դատել վասն խորհրդոց և վասն
 գործոց օր ըստ օրէ: Ս'ի շաղապատել յաշխարհիս շատ-
 խօսութիւն, մի քննել զպղերգացն զկեանս, այլ միայն
 նախանձել ընդ սրբոց հարցն վարս: Աւրախակից լի-
 նել որք ուղղութեամբ վարիցին, և մի չարակնել. վշտա-
 կից լինել վշտացելոց, մի դատապարտել և մի թշնամա-
 նել զայն որ դարձեալ իցէ 'ի մեղաց: Ս'ի երբեք արդա-
 րացուցաներ զքեզ, այլ քան զամենեւեան մեղաւոր ա-
 ռաջի աստուծոյ և մարդկան խոստովանեա զքեզ: Արա-
 տեա զանկարգսն, միսթարեա զնեղասիրտսն, սպասա-
 ւոր լեր հիւանդաց, զօտս սրբոցն լուա, եղբայրսիրու-
 թեան և օտարսիրութե հոգ տար, ընդ ընտանի հա-
 ւատացեալսն խաղաղութե կեաց, 'ի հերձուածողաց 'ի
 բաց դարձիր, զկտակարանս սուրբս ընթերցիր, որ 'ի
 ծածուկն են՝ մի ամենեւին հայիր 'ի նոսա. վասն հօր և
 որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ մի ընդ խնդիրս ինչ անկանիր,
 այլ անստեղծ և միասնական երրորդութի համարձակու-
 թեամբ ասել և իմանալ. և որք հարցանեն, ասել՝ եթէ
 մկրտեցարուք որպէս ընկալայքն, հաւատալ որպէս մկր-
 տիմքն, փառաւորել որպէս հաւատացայքն: Ա գործսն
 բարիս ընթանալ. մի երդնուլ ամենեւին, մի տալ զար-
 ծաթ 'ի վարձու, և ցորեան և գինի և ձէթ բազմացու-
 ցանել. մի տալ ումեք և արգելուլ գրաւական, յարբե-
 ցութե և 'ի ցնորմանց և 'ի հոգոց աշխարհականաց 'ի
 բաց որոշել: Անգութե մի չարախօսել և ախորժելով
 լսել չարախօսաց. մի վաղվաղակի հաւատալ վասն ու-
 րուք, և մի բռնաբարիլ 'ի բարկութեն, և մի յաղթիլ
 'ի ցանկութե, և մի ընդ վայր բարկանալ մերձաւորին:
 Ս'ի ոխակալ լինիր ընդ ումեք. մի չարի չար հատուցա-
 ներ, մանաւանդ եթէ չարախօսիլ քան թէ չարախօ-
 սել, հարկանիլ քան թէ հարկանել, զրկիլ քան թէ զըր-
 կել, տալ քան թէ առնուլ, անիրաւիլ քան թէ անի-
 րաւել: Ա քան զամենայն ինչ պարտ է միայնակեցին
 ժուժկալ լինել 'ի պատահմանէ կանանց և 'ի գինե-
 բուաց, վամս զի կանայք և գինի զիմաստունս գայթակ-
 ղեցուցանեն: Աղղել ըստ զօրութեան իւրոյ զսպառուի-

րանս . մի ձանձրանալ, այլ զվարճն և զգովութիւն յայ
ակն ունել և զյաւիտենական կենացն վայելչութիւն . յա-
մենայն ժամ առաջի աչաց ունել զբանն 'Վաւթայ' թէ
տեսանէի զտէր առաջի իմ յամենայն ժամ : Եւ որպէս
զորդի յամենայն սրտէ և 'ի զօրութէ և 'ի մտաց սիրել
զիւ , և իբրեւ զծառայ զարհուրել և երկնչել, երկիւ-
ղիւ և դողութիւն զփրկութիւն գործել, հոգւով ջեռնուլ .
զգե՛նուլ հանապազ պարտ է զգրահան հաւատոց, և ըն-
թանալ ոչ յաներեւոյթան, և կռուել ոչ զօդդ հարկա-
նելով, և պատերազմել ընդ թշնամւոյն տկար մարմնովս
և աղքատ հոգւով, և զամենայն ինչ կարգաւորութիւն
վարել . անարդ զինքն ասել և հաճոյ լինել ահաւորին
այ : Եւ մի ինչ հպարտութիւն և սնափառութիւն գործել,
այլ զամենայն ինչ վասն այ և ըստ նորա կամացն առ-
նել . զի անց ցրուեսցէ զօսկերս մարդահաճոյից : Ս'ի
պարծիր ամենեւին, և մի գովութիւն վասն քո ասեր, և
մի թէ այլ ոք վասն քո գովութիւն ասիցէ՝ ախորժելով
լսեր . 'ի ծածուկ ամենեւին ծառայել այ, և մի մարդկան
երեւեցուցանել, այլ միայն 'ի տեառնէ խնդրել զգովու-
թիւն . զահաւոր և զփառաւորեալ զգալուստ նորա զմը-
տաւ ածել և զփոփոխումն յաշխարհէս և զպատրաս-
տեալ բարիս այ արդարոցն, նոյնպէս և զպատրաստեալ
հուրն սատանայի և հրեշտակացն իւրոց : Եւ յայսմ
ամենայն յիշելով զառաքելական բանն՝ եթէ ոչ են ար-
ժանի չարչարանք ժամանակիս այսորիկ հանդերձելոց
փառացն, որ յայտնելոց է 'ի մեզ : Եւ ընդ 'Վաւթայ
մարգարէի ասել . ոյք պահեն զպատուիրանս այ, հատու-
ցումն բազում և վարձք սաստիկ և պսակ արդարութե,
զգեստ անապական, յաւիտենական բնակութիւն, կեանք
անվախճան, խնդութիւն անպատմելի, օթեվան անհա-
սանելի առ հօր 'ի յերկինս, երևումն դիմաց առ դէմս,
ընդ հրեշտակս պարել, ընդ հարս և ընդ հայրապետս,
ընդ մարգարէս և ընդ առաքեալս, ընդ մարտիրոսս և
ընդ աւետարանիչս, ընդ խոստովանողս և ընդ եպիս-
կոպոսս, և որ 'ի սկզբանէ հաճոյ եղեն՝ ընդ նոսա փու-
թացարուք լինել, և աղօթս արասցուք շնորհօքն Վ'սի .
և նմա փառք յաւիտեանս . ամէն :

ՅԱՂԱԳՍ ՃԳՆԱԻՈՐԱՅ *

Որ որ կամիցի Վճի ան Հաճոյ լինել, յառաջ քան զամենայն զխոնարհութի և զհամբերութիւն և զերկայնամտութի պարտի ստանալ 'ի սրտահեղ նեղութեց. ըստ այնմ որ ասէն. որդեակ, եթէ գաս ծառայել տեառին, պատրաստեա զանձն քո ամենայն փորձութեանց. որպէս զխտացաք յաղազս արդարոյն (3) որբայ, մինչև 'ի մարմինն և յուղիւղ նորա տանջեալ, և սիրովն ան յաղթեաց փորձողին: Այլ իսկ է արժանի որ վասն Վճի հալածի և օտարանայցէ, և 'ի փորձութիւնս զանազանս մտանիցէ և չարչարիցի, և 'ի վերայ այսր ամենայնի խնդասցէ և գոհանայ զայ: Արանելի է այսպիսիս զի մեծ համարձակութի ընկալցի յաւուրն դատաստանին առաջի բեմին Վճի մեծին և ահաւորին:

Բայց պարտ է այսպիսի ճգնաւորիս չանկանել յիրս երկրաւորս և 'ի զբաղումն անօգուտս. 'ի խռովութեց բուժել և յանօգուտ անպարապութենէ և 'ի բազում երկրաւոր տրտմութի և 'ի բարկութենէ, որք են ախտք և կարիք հոգւոց: Այլ այս կրթութի և մրցումն է հոգւոր. և պարտ է զամենայն առաքինութի գործել մի 'ի փառս մարդկան, այլ 'ի փառս ան: Բայց պարտ է զիտել զի և 'ի հոգւոր ճգնութեցն ծնանին հպարտութիք և մեծաբանութիք, որ ապստամբեցուցանէ զհոգին յայ, և խռովեցուցանէ և խոնարհեցուցանէ, և 'ի հակառակութիս և 'ի բարկութիս գրգռէ, և արկանէ յամենայն աշխարհական ախտս և 'ի կարիս: Այնպէս զհեղութիւնն կալցուք 'ի մեղ, և զբաղցրութի առ ամենեւեան, և զաննախանձութի և զսէր և զխաղաղութիւն և զհաստատութի հաւատոց՝ որ է զարդ մարդոց և նմանութիւն որ առ Վճ. ընդ այս հաճի ան և յայսմ հանգչի և տայ զչնորհս առատապէս և 'ի խոստումն յաւիտեանական կենացն առաջնորդէ և յանձառ բարինս վայելեցուցանէ. և նմա փառք յաւիտեանս յաւիտենից:

* Առաջին հապտատի այսր ծառի բարդ հապտատի է ընդարձակութի վերել-
 քաղեալ է զեղևմով 'ի հարցումսն նոյ ծառին Մնացորդաց, որ է խրատք
 առ հայրն Մովսէս յեղ 572. Իսկ երկ- սուրբ հարցն յեղ 633:

ԽՐԱՏՔ ԾԵՐՈՅ ՄԵԾԻ

ԾԵՐ՝ ոմն նստէր 'ի դէհի երանելոյն Անտոնի յայնկոյս քան որ կոչի կղզի . և գնացեալ վասն պիտոյից յԱգիպտոս , առեալ ընդ իւր և զաշակերտն իւր , և իջեալ 'ի քաղաք մի որ կոչի Աիւնոյ և դադարեցին անդ շաբաթ մի : Այլ տեսանէին 'ի նոյն աւուրս յայգուէ կանայս որ ելանէին 'ի գերեզմանս և լային իւրաքանչիւր զմեռեալս իւրեանց մինչև յերրորդ ժամն : Ասէ ծերն ցաշակերտն իւր . տեսանէս , եղբայր , որքան առաւօտեն սոքա . հաւատա ինձ՝ որ եթէ մեք ոչ արասցուք այնպէս , 'ի կորուստ երթիցուք : Այլ դարձան 'ի խուցս իւրեանց . շինեցին և նոքա 'ի նոյն գերեզմանս իւրեանց հեռի 'ի միմեանց , և զօրհանապաղ նստեալ յայգուէ լային իւրաքանչիւր որպէս զմեռեալ : Այլ եթէ երբեք սակաւ ինչ 'ի քուն մտանէր աշակերտն ընդ առաւօտն , ասէր ծերն . արի , եղբայր , զի նոքա արդ ժամ ունին 'ի գերեզմանս և 'ի կոծս իւրեանց :

Այլ 'ի միում աւուր ասէ եղբայրն ցծերն . արբայ , սիրտ իմ խիստ է և ոչ կարեմ լալ : Պատասխանի ետ ծերն և ասէ . ջանացիր , եղբայր , սակաւ ժամանակ և

1 ԾԵՐ ոմն նստէր յանապատ 'ի դէհի մեծին Անտոնի յայնկոյս գետոյն՝ որ կոչի Աղիզմա : Սա գնաց յԱգիպտոս երբեմն սակս պիտոյից ինչ , և ունէր ընդ ինքն զաշակերտ իւր . և իբրև մերձեցաւ 'ի քաղաքն որ կոչի Այլինոյ՝ եկաց անդ ծերն շաբաթ մի : Եւ տեսանէր ծերն զմարդիկ քաղաքին այնորիկ զարս և զկանայս զի ելանէին ընդ արշալոյսն առաւօտուն 'ի գերեզմանս և լային զմեռեալս իւրեանց մինչև ցերրորդ ժամն և ապա գնային : Ասէ ծերն ցաշակերտն իւր . տեսանէս , ով որդեակ , եթէ զիարդ ճգնին սոքա և հսկեն զգիշերն 'ի սակս մեռելոց իւրեանց . հաւատա ինձ , որդեակ , եթէ ոչ արասցուք և մեք այսպէս , 'ի կորուստ գնացուք : Եւ մինչ դարձան 'ի սենեակս իւրեանց , շինեցին փութապէս իւրաքանչիւր գերեզման իւր հեռի 'ի միմեանց , և ընդ առաւօտն ելանէին անդ և նստեալ ողբային զանձինս իւրեանց մինչև ցերրորդ ժամն : Իսկ եթէ երբեմն նիրհէր յառաւօտուն աշակերտն 'ի ծանրութենէ կարգի գիշերոյն , զարթուցանէր զնա ծերն և ասէր . արի , որդեակ , արի , զի նոքա այժմ ժամ մի ունին զի եկին 'ի գերեզմանս իւրեանց :

2 Եւ յաւուր միով ասէ աշակերտն ցծերն . զինչ արարից , հայր , զի խիստ է սիրտ իմ և ոչ կարեմ լալ : Ասէ ցնա ծերն . բռնադատեա , որդեակ , և նեղեա զքեզ փոքր ինչ ժամս , և տեսանէ տէր զձանս քո և

աշխատեալ, և տեսանելով այ տայ զվաստակս իւր 'ի քեզ և ոչ ևս վաստակիս. քանզի ասեմք քեզ, որդեակ, որպէս սիրտ խոցեալ 'ի նետէ ոչ ևս ունի բժշկութիւն, նոյնպէս թէ ան խթէ զնա 'ի սուգ, ոչ երթիցէ 'ի նմանէ սուգն, այլ կայ և մնայ մինչև 'ի մահ. և եթէ ուտէ և եթէ ըմպէ և եթէ 'ի քուն մտանէ, անձին իւրոյ սուգ է: Այլ 'ի միում աւուր տեսեալ զեղբայրն ծանրացեալ 'ի կերակրոց, քանզի եկեալ էին առ նոսա ոմանց՝ ասէ ցնա առանձինն. եղբայր, ոչ գիտես եթէ սուգ որպէս ճրագ է լուցեալ, և եթէ ոչ զգուշաբար ծածկես զնա՝ շիջանի. քանզի բազում կերակուր շիջուցանէ զնա, և բազում քուն խափանէ զնա, և բազմախօսութի կորուսանէ զնա, և միանգամայն որ ինչ հանգիստ է մարմնոյ՝ խափանէ զնա. իսկ պարտ է որ սիրէն զՎս, յամենայն ընչից իւրոց առնել բաժինս: Ասաց եղբայրն. զիարդ է բանդ, հայր: Ասէ ծերն. յորժամ գտանես հաց մաքուր, թող զայն հիւանդին և դու կեր զյոռին վասն Վսի. և եթէ անկանիցի քեզ գինի անոյշ, խառնեա սակաւիկ մի քացախ. և եթէ ուտես միրգ, մի յագենար, այլ թող սակաւիկ մի ասելով՝ ահաւասիկ մասն Վսի. և եթէ գտանիցես բարձ փափուկ, թող զայն և դիր քար և ասա՝ վասն Վսի. և եթէ յանկողնի քում ցրտանայցես, համբերեա ասելով՝ եթէ այլք համբուն

տայ սրտի քո զեղջ և աչաց քոց արտասուս, և յայնմհետէ այլ ոչ ևս վատասցիս. ճշմարիտ ասեմք քեզ, որդեակ, զի զոր օրինակ սիրտ մարդոյ եթէ խոցեսցի նետիւ՝ բնաւ ոչ ողջացի, այսպէս և մարդ զորոյ սիրտ խոցեսցէ տէր զղջութե՝ ոչ բնաւ ելանէ այն 'ի սրտէ նորա, այլ կացցէ 'ի նմա խոցն այն մինչև յօր վախճանին իւրոյ. և ուր և գնացէ և կամ կացցէ, մշտնջենաւորապէս յողբ և յարտասուս կացցէ: Իսկ 'ի միում աւուր ետես ծերն զեղբայրն զի ծանրացեալ էր կերակրովք, զի օտարք ոմանք եկին առ նա յերեկոյին, և ասէ ցնա առանձինն. ոչ գիտես, եղբայր, զի ողբ ճրագ իցէ վառեալ, և թէ ոք ոչ յօժարութեամբ զգուշացուցէ զնա՝ վաղվաղակի շիջանի 'ի բախմանէ հողմոց. այսպէս է և ողբք, անյայտ լինի և կորնչեալ անցանէ, զի յղվութիւն և բազմութի կերակրոց շիջուցանէ զնա, և զի շատախօսութի ևս առաւել կորուսանէ զնա, և ամենայն հանգիստ մարմնոյ կորուսանէ և աւերէ զնա. այլ և զի պարտ է որոց սիրեն զան, զի յամենայն գործս իւր թողցէ զբաժինն Քսի: Ասէ եղբայրն. և որ իցէ բաժին Քսի, հայր: Ասէ ցնա ծերն. եթէ գիպեսցի քեզ ունել հաց սուրբ, թողցես զնա այլոց և կերիցես դու զվատթարն վասն Քսի: Եթէ ունիցիս գինի անոյշ, խառնեա 'ի նմա քացախ և արբ վասն Քսի՝ որ էարբ վասն քո քացախ. և մի յագեսցիս նովաւ, այլ թող զմասն Քսի: Եւ եթէ դիցեն քեզ բարձ կակուղ, թողցես զնա և դիր քար զգլխով քով վասն

ոչ ննջեն . և եթէ արհամարհիցիս , լռեա ասելով՝ վասն Քրի , զի և նա վասն իմ արհամարհեցաւ . և եթէ առ նեւ ջերմ , անհամոքսեա սակաւ մի ասելով՝ եթէ այլք արժանիք և հաց ոչ ուտեն , իսկ ես անարժանս և խորտիկս ուտեմ , որ պարտ էր ինձ ուտել մոխիր և մղեղ : Եւ միանգամայն յամենայն իրս քո խառնեա սակաւ մի նեղութի հանապազ , և յուտել և յըմպել և 'ի ննջել և 'ի գործել . անձկութի և խոնարհութի կաց հանապազ , զմտաւ ածելով եթէ զիարդ կեցին սուրբքն , և որպէս զի եկեսցէ ժամն և գտցէ զմեզ 'ի նեղութեան , և գտանեմք անդ զհանգիստն :

Ս'ի՝ ունիցիս 'ի խցի քում զգեստ կամ հանդերձ կախեալ դատարկ , զի մահ է քեզ , եթէ այլ արդարք ցըրտանան և դու որ մեղաւորդ ես՝ աւելի ունիս : Ս'ի ստանար անօթ ինչ աւելի և դատարկ մինչև ցբերիչ մի , ապա թէ ոչ՝ բան տացես նոյ վասն նորա : Ս'ի ստանար ոսկի 'ի կեանս քո , ապա թէ ոչ՝ անձ ոչ հոգացցէ վասն քո , իսկ եթէ անկանիցի քեզ ոսկի , 'ի նոյն գնեա կերակուր կամ հանդերձ . ապա թէ ոչ է քեզ պիտոյ , մի ստանար 'ի կենդանութեան քում :

Եթէ՝ ասիցէ ցբեզ խորհուրդք քո՝ 'ի տօնի անդ առ նեղ պէսպէս կերակուրս , մի լսեր նմա , ապա թէ ոչ՝ հրէաբար տօնես , քանզի նոքա պատրաստեն զայնոսիկ . իսկ

Քրի . և եթէ ցրտացիս , համբերէ վասն Քրի . եթէ անարգեսցիս , լռեա վասն Քրի , որ և անարգեցաւ վասն քո և լռեաց . և թէ արասցես քեզ կերակուր եփեալ , խանգարեա զնա փոքր մի և ասացես ցբեզ՝ թէ բազումք և հաց իսկ ոչ ունին , և ես եռացեալ ուտեմ , շատ է ինձ : Եւ զի կարճառօտ ասացից՝ յամ հեշտալի գործս քո խառնեսցես վիշտս ինչ յուտել և յըմպել , 'ի քուն և 'ի գործել ինչ , և յամենայնի խոնարհութի գնացես , և յիշեսցես միշտ զկենցաղս հարց սրբոց թէ որպէս կային նոքա յաշխարհի նեղութի և վշտիք . և յիշեսցես հանապազ և զօր մահուն քո , որպէս զի յօժարութի համբերեսցես վըշտաց և նեղութեանց 'ի կեանս յայս , և գտցես դու անդ զհանգիստ և զկեանս յաւիտենից :

1 Ս'ի ունիցիս կրկին հանդերձս կախեալ 'ի սենեկի քո , զի տյն մահ է հոգւոյ քո . քանզի և բազում աղքատք մերկ և 'ի ցրտին գնին : Եւ մի ունիցիս անօթս դատարկս 'ի սենեկին քո և մի մինչև ցասեղ մի , զի և նմա պատասխանի տալոց իցես : Եւ մի ստանար ոսկի 'ի կեանս քո , ապա թէ ոչ՝ անձ ոչ հոգացցէ զքեզ . և եթէ անկանի 'ի քեզ , թէ կարօտ իցես՝ ծախեսցես զայն 'ի պէտս քո , ապա թէ ոչ՝ մի օթեսցի այն ընդ քեզ :

2 Եթէ ասիցեն քեզ խորհուրդք քո բազմահամ կերակուրս պատրաստել 'ի տօնի աղադաւ , մի լուիցես նմա . ապա եթէ լուիցես , հրէաբար տօնեսցես , որք պատրաստեն 'ի տօնս իւրեանց բազում խորտիկս . իսկ

միայնակեցի կերակուր սուգ և արտասուս է : Եթէ լսիցես զումեքէ եթէ ատէ զքեզ կամ բամբասէ, առաքեալ և տուր նմա օրհնութի ըստ զօրութե քում, կամ սակաւ մի հաց կամ փոքր մի մախաղ, որպէս զի ունիցիս համարձակութի ասել 'ի ժամ դատաստանին՝ թող մեզ զպարտս մեր, որպէս և մեք թողաք մերոց պարտապանացն :

Եթէ՝ ունիցիս խուց որ միայն ծածկէ զքեզ, մի շիներ այլ համբուն, որպէս զի անդ ստանայցես ընդարձակութի և լայնութի : Եթէ ելանիցես 'ի խցէ քումմէ և երթայցես առ ոք, մի թողասցի սուգ քո . դարձեալ 'ի նոյն վաղվաղակի բուռն հար, դարձեալ հաստատեալ առաջին քո կարգն : Եթէ եկեսցեն եղբարքն առ քեզ, յորժամ տեսանիցես զնոսա բացագոյն՝ կաց յաղօթս և ասա . տէր { Եւ Վ, փրկեա զմեզ 'ի չարախօսութենէ . և խաղաղութե յուզարկեա զեղբարսն : Եթէ սուգ կամիցիս ստանալ, ջանացիր որ եթէ անօթ քո տրուպ լինիցի որպէս այնոցիկ որ մուրացիկ նստիցին : Եթէ ստանայցես քեզ գիրս, մի պաճուճեր զշարագոյր նորա :

Ս'ի՝ ստանար արկանելի մեծագնի յորում երկրպագիս : Անօթ ոսկեղէն կամ արծաթեղէն մի շօշափեացեն ձեռք քո 'ի խցի քում մինչև ցփոքր ինչ . հանդերձ նոր մի արկաներ զմարմնով քո մինչև ցկնգուղ նոր : Ս'ի ստանար ենքեր և մի կախեր զգօտւով քո, քանզի այս

խորաիկք կրօնաւորի և տօն ողբք և արտասուք են : Եթէ գիտես զոք որ ատէ զքեզ կամ չարախօսեացէ զքէն, առաքեալ առ նա օրհնութի ըստ կարի քո զոր ինչ և ունիս, որպէս զի ունիցիս համարձակութիւն ասել յաղօթս՝ թէ թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապանաց :

Եթէ ունիցիս սենեակ որ փարեացէ զքե, մի շինեացես այլ մեծագոյն, զի անդ հանգիցես : Եթէ ելցես 'ի խցէ քումմէ և գնացես ուրեք և փոքր ինչ հեղգացիս յողբոց, դարձիր փոյթ 'ի սենեակ քո և կալցես յանձին զառաջին կանոն քո : Եթէ եկեսցեն առ քեզ ոմանք, և կամիս տեսանել զնոսա, կացցես նախ յաղօթս և ասացես . տէր Եւ Վ Եւ Թ Եւ Դ, փրկեա զիս 'ի չարախօսութէ և բամբաստանաց և 'ի դատմանէ ընկերին : Եթէ կամեսցիս ստանալ սուգ, ժրացիր, որպէս զի ամենայն պէտք և անօթք քո անարգ և աղքատինք եղևցին որպէս այնոցիկ ոքք 'ի հրապարակս մուրացիկքն են : Եթէ ստանայցես գիրս, արտաքոյ մի զարդարեացես զնա :

Ս'ի եղիցի վարագոյր և կամ անօթ մեծագին 'ի տան քում, որ է եկեղեցի մի : Անօթ ոսկի կամ արծաթի մի մացէ բնաւ 'ի տուն քո . և հանդերձ նորս մի զգեցցի անձն քո, և մի մինչև ցկնկուղ ևս : Արշամակ մի կապեացես 'ի գօտի քո, քանզի այս ամենայն խափանեն ըզ

ամենայն խափանէն զգղջումն և զսուգ 'ի քէն : () Երբ ժամ
նստիս՝ մի դներ հանդերձ ներքոյ քո , այլ խոտ և սե-
բին , որպէս արբայ Վրսէնիոս : Աւ միանգամայն անկո-
ղին քո և անօթ քո և հողաթափս այնպէս եղիցին , որ-
պէս թէ գայցէ որ կողոպտել զքեզ՝ ոչ հաճեացի առնու-
ինչ 'ի խցէն քումմէ : Աթէ տեսանիցես անօթ կամ գոր-
ծի որ ինչ և իցէ առ եղբօր , մի ցանկար , ապա թէ ոչ
'ի մեծ չարիս անկանիս . քանզի որ ցանկանայցէ վատ-
թար և փոքու ինչ , տեսանելով ցանկացի և մեծի : Ա-
թէ ունիցիս անօթ ինչ կամ սուր կամ տապար կամ
զինչ և իցէ , և գիտիցես եթէ սիրտ քո սիրէ զնա , 'ի բաց
ընկեա 'ի քէն , որպէս զի ուսուցես զսիրտ քո մի ինչ
համբուն սիրել , բայց միայն զիմ :

Աթէ դանդաղիս 'ի գիշերի յառնել 'ի կանոն քո , մի
տար մարմնոյ քո զկերակուր , քանզի ասէ գիր . դատարկն
մի կերիցէ : Վսեմ քեզ . որպէս որ յաշխարհի գողանայ-
ցէ և դատաստան մեծ ունի , նոյնպէս և դատաստան հա-
մարի աստուած ամենայն ումեք՝ որ ոչ յառնէ 'ի պաշ-
տօն իւր առանց տկարութե և մեծ աշխատութե . սա-
կայն 'ի հիւանդէն և 'ի ծանր աշխատեցելոյն աւուրն ա-
ւուրն և ժամուն ժամուն աղօթս պահանջէ ան , քան-
զի այնու հնար է մատչել առ ան :

Աթէ չարախօսեցես զեղբօրէ քումմէ և խթէ ըզ-
քեզ խղճմտութիւն քո , երթ արկ նմա ծունր և ասա .
թողութի արա ինձ , զի չարախօսեցի զքէն : () Գուշա-
ցիր մի և ս կատակիր , քանզի մահ է չարախօսութի հո-
գւոց : Աթէ բերիցէ քեզ եղբայր սէր ինչ և գիտիցես
թէ աղքատ է , տուր նմա առաւել քան զոր եբերն . ա-
պա թէ ոչ ունիս , արկ նմա ծունր և ասա . թողութի ա-
րա վասն ան զի աղքատ եմ , բայց ան տացէ քեզ զվարձան :

Աթէ՝ լուիցես զմեծամեծս վասն սուրբ հարցն , ձեռն
արկեա և դու կարդալով զանուն () Յի . Վսի , որպէս զի

զեղջս և հալածեն զողբս 'ի քէն : Եւ զի համառօտ ասացից՝ ամենայն
անօթ քո և հանդերձ և անկողին և սանդաղս ոտից և վերարկու և ա-
մենայն սէտք այսպէս եղիցի , զի եթէ դան աւազակք գողանալ՝ ոչ
տուցեն զնոսա սակս անպիտանութե : Եւ եթէ ունիցիս անօթ ինչ և
սիրես զնա , հան զնա 'ի քէն , որպէս զի ուսցին միաք քո զայլ ինչ ոչ
սիրել , բայց միայն զիմ :

Աթէ լուիցես զմեծամեծ առաքինութիւն հարցն , կարգացես զա-
նուն ան , զի զօրացուցէ զքեզ , և ձեռն արկես և դու գործել զնոսա :

զօրացուցէ զքեզ: Աթէ լինիս բաւական և համբերես գործոյն յոր ձեռն արկանեցերն, այլ լեր չնորհակալ. իսկ եթէ ոչ կարասցես, մեղադրեա տկարութե անձինքում և ծանիր զտկարութի անձինքն քո և խոնարհեցո զմիտս քո մինչև ցօր մահուան քո որպէս անբաւական և տրուպ և անհամբեր, հանապազ յանդիմանելով զանձնդ որպէս սկսեալ և ոչ կատարեալ:

Աթէ գործեալ ես մեղս մարմնաւորս, մի խորհիր թէ որպիսի ինչ տարազաւ գործեցի, եթէ ոչ շաղախի անձն քո. այլ աղօթեա ասելով՝ տէր, դու գիտես զնոսա, որպէս կամիս ջնջեա զնոսա, քանզի ես ոչ իշխեմ ածել զնոսա զմտաւ: Աթէ յանապատի բնակես և տեսանես եթէ պատրաստ է քեզ աստուած, մի հպարտացի սիրտ քո, եթէ ոչ՝ վերանայ 'ի քէն օգնուին այլ մանաւանդ ասա՝ եթէ վասն տկարութե և լքման առնէ անձնդ որպէս զի համբերեցից և մի ձանձրացայց:

Աթէ՝ պոռնկութի մարտնչի ընդ մարմնոյ քո, քննեա և տես եթէ ուստի շարժեցաւ 'ի քեզ մարտն, 'ի կերակրոց եթէ 'ի քնոյ եթէ 'ի հպարտութե, եթէ ունիցիս զանձնդ եթէ լաւ եմ ես քան զբազումս, կամ թէ զմանս մեղուցեալս դատապարտեցեր. քանզի առանց այս երկց իրաց ոչ մարտնչի մարդ 'ի պոռնկութի: Աթէ ժուժեսցէ մարդ որովայնի և ոչ 'ի դատապարտել զոք և չխորհել եթէ բարիոք վարի կամ եթէ հաճոյ են այլ գործք նորա*:

Եւ եթէ ուղղեսցես բարւոք, այլ տուր զչնորհան. և եթէ ոչ կարասցես ուղղել, մեղադրեսցես անձինքն. և ծանիր զտկարութի քո և խոնարհեցո զխորհուրդ քո մինչև ցլեաին շունչ քո, և համարեա զքեզ իբրեւ զանձոր և զտղքատ և զանհամբերող ոք՝ միշտ նախատելով զանձն իբրեւ սկսանող բարւոյ և ոչ կատարող, և 'ի ձեռն խոնարհութե գտցես զայն որում ցանկաս:

Եթէ պոռնկութի պատերազմեսցի ընդ մարմին քո կամ ցանկութիւն ընդ միտս քո, քննեա և տես թէ ուստի և կամ յորմէ պատճառէ եմուտ այն. զի կամ 'ի կերակրոց և կամ յըմպելեաց և կամ յանշափ քնոյ և կամ յամբարտաւանութե կամ 'ի համարելոյ զքեզ լաւ քան զայլս և կամ 'ի դատելոյ զեղբայրն գթեալ. զի առանց սոցին ոչ կարեն պատերազմել պոռնկութիւն ընդ ումեք:

* Նոյն բանք են Գալթեալ 'ի հին բարձրամտութե, և թէ ունիցիս 'ի Բարձրմտութեան. Ասէ ծերն. եթէ պոռնկութի մարտնչի ընդ մարմին քո, խնդրեա ուստի շարժեցաւ 'ի քեզ մարտն՝ և կանգնեա, եթէ 'ի կերակրոց կամ 'ի քնոյ կամ 'ի բարձրամտութե, և թէ ունիցիս 'ի քեզ զգեղ ոմանց, կամ թէ դատապարտեցեր զոք մեղուցեալ. բայց յայսմանէ ոչ մարտնչի գնն պոռնկութեան:

Եթէ՝ տացես ումեք սէր և յետոյ խռովեսցին միտք քո եթէ կարի շատ ետուր, մի դներ միտ այնմ խորհրդոց, քանզի՝ ի սատանայէ է. սակայն որքան կարես՝ աղքատութիւն և անձկութիւն կաց, որպէս զի դու պիտոյա նաս առնուլ սէր. քանզի որ տայն՝ խնդայ սիրտ նորա որպէս կարծեալ եթէ բարւոք գործ առնէ. իսկ որ ոչ ինչ ունի, այլ աղքատութիւն կայ, ի մեծ խոնարհութիւն գայ՝ զմտաւ ածեալ եթէ ոչ ինչ բարի առնեմ և տամ ոչ ինչ ումեք, այլ և մոյր ևս խնդրեմ: Այսպէս կեցին սուրբ հարքն մեր, այսպէս եգիտ զամբաբայ Արսէնիոս: Յամենայն՝ ի գործս քո յամենայն ժամ զայս ա սասջիր. այժմ եթէ այց արասցէ ինձ ամբ՝ զինչ լինիցիմ արդեօք. և տես զինչ պատասխանի տացէ քեզ խորհուրդդ. ապա դատապարտեա զքեզ ի նոյն և ընկեա զգործ քո զոր ունիս, և առեալ ունիցիս խիզախութիւն եթէ հասանիցես յայն, քանզի որպէս մշակն պատրաստ լինի յամենայն ժամ երթալ զճանապարհս իւր: Եթէ ի ձեռագործ նստիս, եթէ զհաց քո ուտես, եթէ ի ճանապարհի գնայցես, զայս հանապազ ասասցես. եթէ այժմ այց արասցէ ինձ ամբ՝ զինչ լինիցիմ արդեօք. և տես զինչ պատասխանի տացէ քեզ խղճմտութիւնդ, և ճեպեա առնել որ ինչ ասիցէ քեզ: Եթէ կամիցիս գիտել՝ եթէ առնիցէ ընդ քեզ ողորմութիւն ամբ, առնելով

1 Եթէ տացես աղքատաց ինչ և հոգասցին միտք քո եթէ շատ ետուր, բնաւ մի ստասցիս զայն, զի դիւական է այն խորհուրդք՝ տրամել ի վերայ բարւոյ գործոյ: Եւ որչափ կարողութիւն է՝ խոնարհութեամբ և աղքատութիւն կեցցես, որպէս զի և դու պէտս ունիցիս բարեգործութիւն. քանզի որ տայն՝ խնդայ և փքանայ եթէ բարի գործեցի. իսկ որ աղքատն է և առնուլ կարօտ, այն յոյժ խոնարհի և ասէ ի մօի՝ եթէ ոչ տալ կարող եմ և ոչ բարի առնել: Այսպէս կային սուրբ հարքն, և զի այսպէս գտին զամբ:

2 Յամենայն ժամ և յամենայն գործս քո ստասցիս ի մօի զայս ինչ ասելով. եթէ արդ ևս կոչեսցէ զիս տէր՝ զինչ լինիցիմ. և տես թէ զինչ պատասխանի տացեն քեզ խորհուրդք քո. և եթէ դատեսցէ ըզքեզ, թողցես զայն գործ զոր ունիս՝ և առցես այլ գործ զոր կարող իցես կատարել, զի պարտ է մշակին միշտ գիմել ի գործս իւր: Եւ դու թէպէտ և ի ձեռագործի նստեալ իցես, և թէ ի ճանապարհի գնացես, և թէ ճաշակես ինչ, ասասցես զայս բան. եթէ արդ կոչէ զիս տէր՝ զինչ լինիցիմ իցէ ինձ. և տես թէ զինչ ասեն քեզ միտք քո. և փութասցիս վաղվաղակի առնել զոր և ասեն քեզ միտք քո, զի մի գուցէ յառաջեսցեն զքեզ: Եւ թէ կամեսցիս գիտել՝ թէ արար տէր ընդ քեզ ողորմութիւն, հարցիր դու ընդ միտս քո և նա ասէ քեզ, և մի

դաղօթս քո հարց ցմիտս քո, և մի դադարեր զայս առ-
նել՝ մինչև հաւանեացի սիրտ քո և ասիցէ քեզ՝ եթէ
հաւատամ՝ ի գթութիւն ւոյ որ եթէ առնէ ընդ իս ո-
ղորմութիւն: Այլ զգուշացիր սրտի քում մի յերկուանալով
ասիցէ զբանն. և եթէ յերկբայս իցէ մինչև ցմազ մի,
հեռի է նա յողորմութենէն ւոյ:

Այլ եթէ՝ բուռն հարկանիցես ի ճգնութիւն և դարձեալ
թուլանայցես, դարձեալ ձեռնարկեալ և մի կար՝ ի բաց,
այլ մինչև ցմազ զայս գործեալ. քանզի ուր հասանիցէ՝
անդ և երթիցէ, եթէ պղերգութիւն և եթէ ժուժկալու-
թեան: Իստ ամենայն ամաց և տարւոյ և շաբաթու-
քնեա առանձինն եթէ յինչ յառաջեցեր, ի հսկումն,
յաղօթս, ի պահս, ի լուծութիւն, առաւել քան զամե-
նայն ի խոնարհութիւն. քանզի է ճշմարիտ զարգացումն
հոգւոյ, որպէս զի օր ըստ օրէ խոնարհագոյն ունիցիս
զանձնդ ասելով՝ եթէ ամենայն մարդ լաւագոյն է քան
զիս. քանզի առանց այսմ խորհրդոյ թէ և նշանս առ-
նիցէ մարդ և մեռեալս յարուցանէ, հեռի է նա յւոյ:

Այլ եթէ երթիցես առ ծեր ոք և ի ժամ աղօթիցն հրա-
մայիցէ քեզ նստել, ասա ջնա. հայր, ասա մեզ բան
կենդանութիւն եթէ զիարդ գտցուք զմեզ, և արա ինձ ա-
ղօթս զի բազում մեղս ունիմ. և մինչև ցայս բան մի
խօսիր: Այլ եթէ ասիցէ քեզ եղբայր զխորհուրդս իւր և
այլ ոք երգմնեցուցանէ զքեզ ասելով զիրան, մի յայտ-
ներ նմա զխորհուրդ եղբօրն. մի երկնչիր յայնմանէ որ
երգմնեցոյց զքեզ, քանզի նա ունի զպատուհաս երգ-
մանն: Այլ եթէ ոչ ունիս զղջումն, գիտեալ եթէ սնալիա-

դադարեր առնել զայս՝ մինչև հաւատացուցեն զքեզ միտք քո և ասեն
ցքեզ՝ եթէ հաւատամ յողորմութիւն ւոյ զի առնէ ողորմութիւն քեզ:
Այլ զգուշացիր մտաց քոց և քննեացես զնա, զի մի սուտ ասացէ
քեզ. զի թէ երկմտիցէ և կամ կարծեօք ասացէ, հեռի իցէ ի քէն
փրկութիւն:

Եթէ սկսցիս ճգնել և վհատեալ ևս լքցիս, դարձեալ սկսիր զնա,
և մի դադարեր զայս առնել մինչև յօր մահուան քո. քանզի յայն օր
յորոյ վերայ գացի ևս մարդ՝ անտի գնացէ, եթէ ի հեղգութիւն և եթէ
ի ճգնութիւն: Այլ արդ յամենայն օր յամենայն շաբաթու յամենայն
ամսոյ և յամենայն ամի քննեացես զքեզ թէ զո՞ր առաքինութիւն սուղ-
ղեցեր յոյժ, պահք, թէ աղօթք, թէ հանդարտութիւն, և ևս առաւել
զխոնարհութիւն, զի ճշմարիտ ուղղութիւն հոգւոյ խոնարհութիւն է, այն
որ օր ըստ օրէ առաւել խոնարհեցէ զանձն և ասացէ՝ եթէ ամենայն
մարդ լաւ քան զիս է. և առանց այսու խորհրդոյ թէպէտ և նշանս
առնիցէ ոք և մեռեալս ևս յարուցանէ, հեռի գտանի այնպիսին յւոյ:

ուռթի և որկրամոլութիւն ունիս, քանզի սոքա ոչ տան
թոյլ անձին գալ 'ի զղջումն:

Եթէ պակասեցեն պէտք մարմնոյ, մի ասեր ցմարդ
տալ քեզ, այլ մանաւանդ ընկեալ 'ի յիմ զհոգս քո. իսկ
որ թողու զիմ և 'ի մարդկանէ խնդրէ, ոչ հաւատայ ե-
թէ կարող է իմ հոգալ զնա: Եթէ իւրովի տայ քեզ
մարդ սէր և պէտք է քեզ՝ առ, քանզի իմ առաքեաց
զնա. ապա թէ ոչ է քեզ պէտք՝ մի առնուր, քանզի սա-
տանայ փորձեաց զքեզ զի աւցես՝ որ ոչ է քեզ պէտք:

Եթէ՝ գովէ զքեզ մարդ յերեսս քո, 'ի միտ առ 'ի
նոյն զմեզս քո, և աղաչեա զնա ասելով. վասն նոյ, եղ-
բայր, մի գովեր զիս, քանզի թշուառական եմ և ոչ
կարեմ տանել: Ապա եթէ մեծ մարդ իցէ, աղաչեա զիմ
ասելով. տէր, ծածկեա զիս և փրկեա զիս 'ի գովեստից
մարդկան և 'ի սլարսաւանաց նոցա:

Սովորեցո՞ զաչս քո մի հայել 'ի մարմին օտար, եթէ
հնար է՝ և ոչ յանձն իսկ:

Եթէ չնորհէ քեզ իմ սուգ, մի կարծեր եթէ մեծ
ինչ առնես զի սգաս, քանզի երանի որոց ոչ են պէտք
սգոյ. սակայն եթէ տեսանիցէ իմ մարդ որ եթէ պարծի
սիրտ նորա 'ի վերայ արտասուաց, 'ի բաց բառնայ զնա
'ի նմանէ, և մնայ սիրտնորա իբրև զբար խիստ և կորնչի:

Եթէ՝ մարտնչի ընդ քեզ անձն քո վասն բազում
կերակրոց, նեղեա զնա և 'ի նոյն իսկ 'ի հացն, որպէս
զի աղաչեսցէ գոնեայ և հացիւ յաղենալ:

Եթէ հարցանիցես 'ի հարանց և լուծցես 'ի զրոց ըզ-
բանն նոյ, փութայիր առնել որ ինչ լսեսն. իսկ եթէ
առ ժամանակ ինչ հեղձանայցես և ոչ գործես, մի վասն
այնորիկ դադարեր 'ի հարցանելոյն. քանզի որ հարցա-
նէ և լսէ և ստունգանէ, դատապարտէ զանձն իւր և

1 Եթէ գովեսցէ զքեզ եղբայր քո գէմ յանդիման, յիշեսցես առ
ժամայն զմեզս քո, և աղաչեսցես զնա և ասասցես. վասն սիրոյն նոյ, մի
գովեր զիս, եղբայր, զի տկար եմ և բառնալ ոչ զօրեմ: Իսկ եթէ նա
մեծ իցէ, աղօթեսցես առ տէր և ասասցես. տէր, փրկեա զիս 'ի գո-
վութենէ և յաղճատանաց մարդկան:

2 Սովորեցո զաչս քո ոչ հայել 'ի մարմին օտարաց, և թէ կարողու-
թիւն իցէ՝ մի և զքոյդ տեսցես զմարմինդ:

3 Եթէ պատերազմեսցի ընդ քեզ սիրտ քո վասն բազմահամ կե-
րակրոց, դու նեղեսցես զնա ոչ տալով նմա հաց, մինչև յետոյ վասն
հացի աղաչեսցէ զքեզ:

խոնարհի, և գտանէ յայնմանէ փոքր ինչ ողորմութիւն . իսկ որ ոչն հարցանէ և ոչ լսէ և ոչ ստունգանէ և ոչ խոնարհի, և ոչ գտանէ ողորմութիւն : () Ի որպէս հիւանդ որ ցաւ գոյ 'ի ստամոքսին, բազում կերակրոց մատուցեալ ոչ ինչ են նմա հաճոյ, իսկ յետոյ գտանիցէ մի խորտիկ և խնդութիւն ընդունի զայն և կերեալ զնա առողջանայ, նոյնպէս և անձն հեղգ թէ և բազում անգամ ստունգանէ, այլ արդեօք ժամանակաւ պատկառէ, և թերեւս գտեալ մի ինչ յորոց լսէն և հաճոյ թուի նմա և առնէ զայն, և ապրի նովաւ :

Եթէ 'անկանիս 'ի պոռնկութիւն, և մերձ է տեղին մարտն յոր անկարն, 'ի բաց զնա 'ի տեղւոյն, ապա թէ ոչ ոչ կարես ապաշխարել : Եթէ տեսանիցես զեղբայր քո աչօք քո եթէ անկանի կամ յանցանէ, 'ի նոյն ասա . նզովեալ սատանայ, զի դու ես պատճառք եղբօրն, եթէ ոչ եղբայրն ոչ ունէր գործել ինչ : Եւ տես զգոյշ լեր սըր տիւ առ 'ի չդատելոյ զեղբայրն, եթէ ոչ 'ի բաց կայ 'ի նոյն սուրբ հոգին 'ի քէն :

Եթէ չարախօս լինի եղբայր զեղբօրէ առաջի քո, տես մի ամաչեր 'ի նմանէ և ասեր՝ թէ այդպէս է, այլ կամ լռեա և կամ ասա ցնա . եղբայր, ես միանգամ դա տապարտեալ եմ . և փրկեա զանձնդ և զնա :

Եթէ հիւանդանայցես և խնդրեսցես ինչ յումեքէ 'ի պէտս քո և ոչ տացէ քեզ, մի խռովիր 'ի վերայ նորա, այլ մանաւանդ ասա . եթէ արժանի էի առնուլ հաւանեցուցանէր ձեզ զեղբայրն տալ ինձ : Եւ զայս գիտեա՝ եթէ երեք կարգաւորութիւն են յաղագս առնելոյ յումեքէ սէր . կատարեալ ճգնողքն ոչ վաղվաղակի առնուն սէր յումեքէ . իսկ մէջք ոչ ասեն տալ ինչ իւրեանց

1 Եթէ անկանիս 'ի պոռնկութիւն, և գէմքն այն և տեղիքն ուր բնակեալ իցէ այն առ որ անկարն՝ մերձաւոր իցէ քոյոյ բնակութեւն, թողեալ զբնակութիւն քո՝ մեկնեալ հեռացիր 'ի տեղւոյն և 'ի տեսոյ նորա . ապա թէ ոչ՝ ապաշխարել ոչ կարես :

2 Եթէ չար խօսեսցի եղբայր զեղբօրէ առաջի քո, մի ամաչեսցես 'ի նմանէ և ասացես՝ այդպէս իցէ, այլ կամ լռեսցես և կամ ասացես ցնա . ես դատելոց եմ, և զայլս դատել ոչ կարեմ :

3 Եթէ հիւանդացիս և խնդրեսցես ինչ յումեքէ և ոչ առցես, մի արտմիր վասն նորա, այլ առացես 'ի մօտի . եթէ արժանի լեալ էի առնելոյ, ձեզ հաւատացուցեալ էր զնա տալ ինձ զայն սէր : Եւ զայս գիտեա զի յերիս տեսակս բաժանեալ է գործ առնուլ զողորմութիւնն . նախ զի որք կատարեալ ճգնաւորք են, բնաւ ոչ ինչ առնուն յումեքէ :

ուսեք . ապա եթէ իւրովի ոք տայ, առնուն որպէս յայ առաքեալ . ապա եթէ տկար իցեմք և ոչ կարիցեմք գործել զպէտս անձանց, խնդրեսցուք խոնարհութեմբ՝ մեղադրելով անձանց հանապազ:

Եթէ տեսանիցես եթէ անձ առ ժամանակ մի կամ առօրեայ ետ քեզ զղջումն, 'ի ժամանակին յայնմիկ քամահեա զձեռագործն . եթէ տեսանիցես եթէ օգուտ է քեզ, պարապեա սգոյն, մի գուցէ մերձեալ է ելք քո աստի, և վասն այնորիկ շնորհեաց քեզ անձ զսուգն, որպէս զի նովաւ գտանիցես ողորմութիւն . քանզի որպէս սատանայ մերձ 'ի վախճանել մարդոյն փութայ կորուսանել զնա, նոյնպէս և անձ բազում անգամ մերձ 'ի վախճան մարդոյն 'ի ձեռն պատճառանաց իմիք ապրեցուցանէ զմարդն, զի ողորմած է: Յարուցեալ քո 'ի քնոյ, 'ի նոյն առաջին բան փառաւորեսցէ զանձ բերան քո, և 'ի նոյն սկսիր յօրհնութիւնս անձ և 'ի սաղմոսս . քանզի ուր յառաջեսցեն միտք քո յայգուէ, որպէս երկան զնոյն աղան զօրն ամենայն՝ թէպէտ ցորեան թէպէտ որոմն . վասն որոյ յառաջեա հանապազ և զցորեանն արկ յառաջ քան զթշնամոյն քո արկանել զորոմն:

Եթէ տեսանիցես երևոյթս կանանց յանուրջս քո, ջանացիր ոչ ածել զմտաւ զայն 'ի տուրնջեան: Ազգմեալ յանկողնի քո յիշեա զգերեզման քո ասելով՝ յառնեմ արդեօք 'ի վաղիւ եթէ ոչ յառնեմ. և աղօթեա յառաջ քան զքունն, և կալով և բազմելով զգոյշ լեր անձինդ մի ինչ խորհելով աղտեղիս: 'Ի ածեր զկին մարդ զմտաւ, թէպէտ և 'ի սրբոցն իցէ, այլ մանաւանդ աղօթելով ննջեա . քանզի զոր ինչ խորհի մարդ 'ի տուրնջեան, զնոյն գործէ 'ի գիշերի թէպէտ բարի թէպէտ չար, և դեք ընդ նմին . և յորժամ դիցէ մարդ զինքն յանկողնի, 'ի նոյն նստին շուրջ զնովաւ՝ արկանելով 'ի միտս մարդոյն յիշումն կանանց . և են սուրբ հրեշտակք

թէ և աղաչեսցին 'ի տուողացն . իսկ որք միջինքն են՝ ոչ ինչ խնդրեն յուսեքէ, և թէ ոք ինքնին տացէ՝ առցեն իբրեւ յայ առաքեալ . իսկ յետինքն և տկարքն որք գործել ոչ կարեն՝ զպէտսն խնդրեսցեն, այլ բազում խոնարհութեմ և սրտկառանօք, և ոչ տուողացն ևս կարող լիցին առաւել աղօթել միշտ:

Եթէ տեսանես յանուրջս տեսիլ կնոջ, զգոյշ լեր զի մի 'ի տուրնջեան խորհեսցիս զայն 'ի մտի, վասն զի այն մահ է հոգւոյ և կորուստ ամենայն բարեաց:

պարապեալ 'ի նոյն իսկ և կարգեալք 'ի պահեստ միայնակեցաց : Եւսկ յորժամ ասիցենք քեզ խորհուրդք քո 'ի տուէ և 'ի գիշերի՝ արի, եղբայր, աղօթեա առ Խժ, գիտեա եթէ սուրբ հրեշտակքն որ պահեն զքեզ՝ նոքա ասենք քեզ արի աղօթեա . և քո յառնելով՝ թիկնակից և աղօթակից քո լինին հալածելով 'ի քէն զդւան զմռն չեալն 'ի վերայ քո : Եւսկ եթէ ստուենգանես և դանդաղիս և ոչ յառնես, ապա գնան 'ի քէն հրեշտակքն և անկանիս 'ի ձեռն թշնամոյն քո :

Եթէ՝ ոչ ունիս խոնարհութի, աղօթս հոգևորականս ստացիր և մարմնաւորականս, զի 'ի ձեռն մարմնաւորականացն գանք քեզ հոգևորականքն . ապա թէ ոչ՝ ունայն վաստակիս :

Եթէ գործես գործ ինչ ընդ եղբարս, մի կամիր ցուցանել թէ աւելի ինչ քան զնոսա գործեցեր . ապա թէ ոչ՝ զըկեցար 'ի վարձուց անտի :

Եթէ ունիցիս սէր ընդ մանկան կամ ընդ երիտասարդի և գայթակղին ոմանք 'ի սիրոյ անտի, արգել զքեզ 'ի նմանէ . եթէ իցէ քո սիրելի իբրև զբիբ ական քո, հատ զնա 'ի քէն :

Հաստատեա՞ և պահեա զքեզ 'ի բանիս յայսմիկ, որ եթէ նստիցիս 'ի ձեռագործ 'ի խցի քում և գայցէ ժամ աղօթից քոց, մի ասեր կատարեցից զսակաւ արմաւենի տերևս կամ զպակասեալ մաղակիս և ապա յառնեմ . այլ արի ժամու ժամու և հատո Խժ զպարտ աղօթիցն . եթէ ոչ՝ սովորեալ ըստ փոքու փոքու պղերգանաս 'ի պաշտամանէն քումմէ, և լինի ապա լերկ անձն քո : Եւսկ մենայն գործոյ քո հոգևորականի և մարմնաւորականի յայգուէ եղեցի սկիզբն :

Եթէ՝ երթիցես ուրեք, մի կամիր ցուցանել զվարս

1 Եթէ ոչ ունիս աղօթս հոգևորս, ապա բարէ աշխատութիւն մարմնաւորս արացես, զի 'ի մարմնաւորացն յայնցանէ գտանի 'ի քեզ և հոգևորքն . ապա թէ ոչ՝ գիտեա զի ունայն աշխատիս :

2 Եթէ առնես զգործ 'ի սենեկի քո և հասանէ ժամ աղօթից քոց, մի ասացես թէ կատարեցից զայս փոքր ինչ ձեռագործս և ապա աղօթեցից . այլ արի 'ի նմին ժամու և հատո Խժ զպարտ աղօթից քոց . ապա թէ ոչ՝ սակաւ սակաւ սովորիս զծուլութիւն 'ի յաղթս քո, և ունայնացի անձն քո յամենայն բարեաց գործոց . զի 'ի յառնել քո յառաւորութիւն յոթարութիւն և ջերմութիւն մաաց քոց 'ի յաղթս :

3 Եթէ ուրեք գնացես, մի յայտներ զվարս քո, իբր թէ ոչ կե-

քո, կամ թէ ոչ ուտեմ աղ կամ ջերմ կամ ձուկն .
բայց միայն ՚ի գինի մի լուծաներ եթէ երկնչիս ՚ի մար-
տէն . թէպէտ և մեղադիր լինիցին քեզ ոմանք, մի լիցի
քեզ փոյթ : Աթէ իցէ մարմին քո տկար, ընդ նմին արա
և զպահս քո, գուցէ անկանիցիս ՚ի փորձութի և խրնդ-
րեսցես կերակուր, և ծանրացիս որոց սպասաւորեն քեզ :

Աթէ ՚ թախանձեն զքեզ խորհուրդք աղտեղիք, մի
ծածկեր զնոսա, այլ ՚ի նոյն պատմեա զնոսա հօր քո հո-
գեորի և յանդիմանեա զնոսա . քանզի որքան ծածկէ
մարդ զխորհուրդ, այնքան զօրանայ և աղտեղանայ :
Վանզի որպէս օձ որ ելանէ յորջոյ իւրոյ՝ ՚ի նոյն փախ-
չի, նոյնպէս և խորհուրդք չարք կորնչին . և որպէս բո-
տոտ որ ուտէ զփայտ, նոյնպէս և խորհուրդք չարք ա-
պականեն զսիրտս : Ար յայտնէ զխորհուրդս, վաղվա-
ղակի բժշկի . իսկ որ ծածկէ զնոսա, ամբարտաւանու-
թիւն ունի : Աթէ ոչ հաւատաս յոք պատմել նմա ըզ-
խորհուրդս քո, նշանակէ այս եթէ խոնարհութիւն ոչ
ունիս . քանզի խոնարհամիտն զամենեւեան սուրբ և
լաւ տեսանէ, բայց միայն զինքն ունի մեղաւոր : Ապայն
եթէ կարգացէ մարդ բոլորով սրտիւ զի՞ծ, և յայնժամ
երթեալ հարցցէ ցմարդ յաղագս խորհրդոց իւրոց, պա-
տասխանի տացէ մարդն, մանաւանդ թէ ի՞նչ ՚ի ձեռն
մարդոյն զօգտակարսն, որ եբաց զբերան իշոյն առ Վաղաա-
մաւ, թէպէտ անարժան և մեղաւոր իցէ որ հարցանէն :

Աթէ լսես զեղբօրէ որ երթայ առ տէր, երթ և կաց
առ նմա զօրն զայն, զի տեսանիցես եթէ զխարդ ելանի-

բայց ձէթ և կամ ձուկն և այլ փափուկս և սպարաբաս . այլ միայն գի-
նի մի արբցես վասն պատերազմին . և թէպէտ և նեղեսցեն՝ մի լուի-
ցես, այլ զառաջի դրեալն կերիցես :

Եթէ նեղեսցեն զքեզ չար խորհուրդք, մի ծածկեր զնա, այլ առ-
ժամայն խոստովանեա զնա հօր քո . զի որչափ և ծածկին չար խոր-
հուրդք, այնչափ բազմանան իւրեանք և զօրանան : Եւ զոր օրինակ օձ
իբրև ելանէ ՚ի ծակէն՝ փախչի առ ժամայն, այսպէս և չար խորհուրդք
մինչ յայտնին՝ կորնչին ստէպ . զի որպէս սրդն զփայտ ուտէ, այնպէս
և չար խորհուրդք զսիրտ . որ յայտնէ զխորհուրդ իւր, արագ բժշկի .
իսկ որ ծածկէ, հիւանդ է ամբարտաւանութիւն : Եւ թէ ումեք ոչ հա-
ւատաս պատմել զխորհուրդս քո, նշան է այն զի խոնարհութիւն ոչ ու-
նիս, զի խոնարհն զամենեւեան սուրբ համարի և զինքն մեղաւոր : Եթէ
կարգացէ ոք զի՞ծ բոլորով սրտիւ՝ և գնացէ առ ոք հարցանել զխոր-
հուրդս, նա տացէ նմա զօգուտ սրտասխանին . զի ի՞նչ նովաւ խօսի
՚ի նա, այն որ եբաց զբերան իշոյն խօսել առ Բաղասամաւ, թէպէտ
մեղաւորք և անարժան էին որք հարցանէինն :

ցէ հոգին 'ի մարմնոյն : Աթէ աղօթից յանձնիցէ , այսպէս ասա . եղբայր , աղօթիւք սրբոց և ձեր անձ ինձ և ձեզ ողորմեսցի որպէս հրամայէք :

Աթէ լսես եթէ անարգէ որ զքեզ և գայ առ քեզ , մի ցուցաներ եթէ լուեալ ինչ իցեմ . այլ ինդա ընդ նմա և զուարթացո զերեսս քո , զի ունիցիս համարձակութի յաղօթս քո :

Աթէ գէպ լինիցի և ծանրանայցես 'ի կերակրոց , մատո զանձնդ 'ի վաստակս և 'ի ջանս մարմնոյ , որպէս զի յառաջ քան զգիշերն թեթևացի 'ի քէն և ոչ տեսցես երևոյթս չարս : Ալ լեր որպէս բարիոք ըմբշամարտ առ բանսարկուն . եթէ կոփէ քեզ աստի , կոփեա դու նմա անտի . եթէ բուռն հարկանէ 'ի քեզ կերակրովք , բուռն հար և դու նմա հսկամաք . եթէ ձանձրացիս քնով , խորտակեա զանձնդ 'ի վաստակս մարմնոյ . եթէ պարտեսցէ զքեզ 'ի սնափառութի , արա դարձեալ իրս կամ տարազս առաջի մարդկան , որպէս զի անարգեսցեն ըզքեզ . և զայս գիտասջիր՝ եթէ ոչ իւրք սատանայ խռովի և փախչի որպէս մարդ , որ զխոնարհութիւն սիրեսցէ և զանարգութիւն :

Աթէ՞ դեռ ևս մանուկ ես , փախիր 'ի գինւոյ որպէս յօձէ . եթէ 'ի սիրոյ ըմպես , սակաւ մի՛ և դադարեա . եթէ երդմամբ որ զքեզ աղաչէ կամ ծունր ածելով , մի՛ դներ միտ երդմանն . քանզի յոլով արկանէ սատանայ 'ի միտս միայնակեցաց հարկաւորել զտղայս 'ի գինի , քան զի գիտէ եթէ գինի և կանայք մեկնեն յայ :

Աթէ՞ գտանիցիս յօտարութե և ոչ ընդունին զքեզ ,

1 Եթէ լուեալ է քո զումեքէ եթէ անարգեաց զքեզ և գայ նա առ քեզ , մի ցուցաներ նմա թէ լուեալ է քո զայն , և մի տեսցէ տրխրեալ զերեսս քո . այլ ուրախութե ընկալցիս զնա , և յայնժամ ունիցի համարձակութիւն աղօթք քո առ անձ :

2 Եթէ դեռ ևս մանուկ իցես , փախիցես 'ի գինւոյ իբրև յօձից . և եթէ սիրեսցիս 'ի մարդկանէ և բռնադատեսցիս 'ի նմանէ , սակաւ մի արբցես և բաւական համարեսցիս . և թէ այլ ևս բռնադատեսցիս , և կամ թէ երդուիցեն և կամ թէ ծունր կրկնեսցեն քեզ , ամենևին մի նայեսցիս 'ի նոսա : Ասան զի բազում անգամ գէթ խարդախեն զծերս , զի նեղեսցեն զմանուկ կրօնաւորս ըմպել գինի . քանզի գիտեն զայս գէթ զի գինի և կին հեռացուցանեն զմեզ յայ :

3 Եթէ աւուրս ինչ աշխատի որ և դադարէ , սա ոչ կարէ ստանալ զհամբերութի . զի եթէ իցես օտար և ոչ որ ընկալցի զքեզ , մի տրբամեսցիս , այլ ասա 'ի մտի քո . եթէ արժանի էի՝ հանգուցեալ էր զիս տէր :

մի տրտմիր, այլ ասա. եթէ էի արժանի, ան առնէր ինձ հանգիստ:

Եթէ՝ ըմբռնիս՝ ի սէր և տանիցին զքեզ՝ ի խոնարհացոյն տեղիս, մի տրտնջեացեն միսք քո, այլ ասա՝ եթէ և ոչ այսմ եմ արժանի. քանզի ասեմ քեզ՝ եթէ ոչ անարգանք և ոչ նեղութիւնք և որ ինչ և իցէ գան՝ ի վերայ մարդոյ, բայց ի վերուստ յայ, է որ ի փորձ և է որ ըստ մեղաց իւրոց. և որ ոչ այսպէս ունի, ոչ հաւատայ եթէ իրաւագէտ է ան:

Եթէ յանապատի ուրեք նստիս, զգոյշ լեր մի կատակեսցեն զքեզ խորհուրդք քո և դէն ասելով՝ եթէ բարիք նստիս, և ահա մերժեալ ես ի չարախօսութիւն և ի մարդկանէ և յասելոյ և ի լսելոյ, և առնես զփոքր պաշտօն քո: Եթէ զայս զմտաւ ածես, ի բաց բառնայ ան զօգնութի իւր ի քէն, և յայնժամ ծանիցես զտրկարութի անձինդ. այլ մանաւանդ ասա հանապազ. վայ ինձ որ եթէ մարմնով յանապատի եմ և հոգւովս յաշխարհի տատանիմ, և մարդիկ կարծեն եթէ զվարս հարցն ունի՝ տգիտանալով, զի զօրն ամենայն պիղծ խորհրդովք և պղերգութիւն անցուցանեմ ուտելով և ըմպելով և ի քուն լինելով:

Եթէ երթիցես հարցանել առ հարս վասն խորհրդոց, աղօթեա նախ առ ան և ասա. տէր, որ ինչ հրամայես ինձ՝ դիր ի բերան ծերոյն որ ասէ ցիս. քանզի ես որպէս ի բերանոյ քո, տէր, լուայց զառ ի նմանէ ասացեալսն: Հաստատեա զքեզ որպէս վէմ ի բանիս յայսմիկ. քանզի վաստակ և լուութի և աղքատութիւն ի խոնարհութենէ ծնանի ի մարդ, և խոնարհութիւն քաւէ զմեղս մեծամեծս:

Եթէ՝ գայցէ առ քեզ եղբայր, բարձ զսուգն յերեսաց քոց և թաքո զնա ի սրտի քում մինչև արձակես:

Զի եթէ վերացին փորձութիւնք, ոչ ոք եղիցի սուրբ. քանզի որ ոք փախչիցի ի փորձութեց, ի շահուց փախչի նա և ի կենաց յաւիտենից:

Եթէ կոչեսցիս ի սէր և նստուցանեն զքեզ յանարգ տեղոջ, մի տրտնջեացեն խորհուրդք քո, այլ ասա ի մտի՝ եթէ և ոչ այսր արժանի եմ. այլ զայս ասեմ քեզ, զի և ոչ մի վիշտ եկեսցէ ի վերայ մարդոյ ինքեամբ, այլ ամենայն յայ գայ, կամ վասն փորձութեան և կամ վասն մեղաց. և որ ոչ այսպէս կարծեսցէ, նա ոչ հաւատայ եթէ ան գատաւոր է արդար:

Եթէ գայցէ առ քեզ եղբայր, առ զսուգ և զողբ յերեսաց քոց

ցես զեղբայրն . և դարձեալ արկ զսուգն զերեսօք քո ,
քանզի փախչին դէքն տեսանելով զնա առ քեզ :

Եթէ՝ խորհուրդ ամբարտաւանութեան թախանձէ
զքեզ , ասա ցղեն . ասաց իմ՝ ամենայն որ բարձրացու-
ցանէ զանձն , խոնարհեսցի : Ապա եթէ թոյլ ասցես ա-
սել եթէ լաւ եմ ես և երկ-դաժ , ասպա զիտեմ եթէ
լաւ եմ ունելով զխոնարհութի . վասն այնորիկ հաւա-
նեալ եմ եթէ օտարացեալ եմ յայ , քանզի տէր ամ-
բարտաւանից հակառակ կայ * :

Եթէ բնակես ընդ եղբարս , զգոյշ լեր անձինդ , մի
որպէս զիշխանութիւն ունելով 'ի վերայ նոցա հրաման
տայցես , զի մի գուցէ բարձրանայցէ սիրտ քո . բաց ե-
րեսօք քո պահեա առ 'ի չտալոյ համարձակութի , իսկ
հոգւովդ զանձնդ ծառայ կալ նոցա և փոքրագոյն :

Եթէ՝ անկանիցիս 'ի մեղս և դարձցիս 'ի նոցանէ և
սկսանիցիս ապաշխարել և տրտմել , զգոյշ լեր մի դա-
դարեր 'ի տրտմելոյ և 'ի հառաչելոյ առ իմ մինչև ցօր
մահուան քո , եթէ ոչ՝ փութանակի անկանիս 'ի նոյն
խորհուրդ դարձեալ . քանզի որ ըստ իմ տրտմութիւնն
է՝ որպէս աչք են անձին որ ոչ տան նմա անկանել :

Հորժամ տեսանես զիմ որ եթէ ողորմի քեզ և տայ
զղջումն անձին քո , յայնժամ սատանայ արկանէ 'ի միտս
քո գործ ինչ 'ի խցի քում ասելով՝ այս գործ կարեւոր

և թագուցես 'ի սրտի քո մինչև յուղարկեսցես զեղբայրն . և ասպա բեր
յերեսս քո զողբ , զի և այնու փախչին 'ի քէն դէք :

Եթէ նեղեսցէ զքեզ խորհուրդ ամբարտաւանութե գիւին այնո-
րիկ , ասացես 'ի մտի՝ եթէ ասաց տէրն . ամենայն որ բարձրացուցա-
նէ զանձն , խոնարհեսցի : Եւ արդ եթէ ոչ գադարեսցես ասել ցիս ե-
թէ բարեօք է , հաւանիմ թէ հեռի եմ յայ . և զի տէր ամբարտաւա-
նից հակառակ կայ :

* Այլ օրինակ գտնեալ 'ի հին Թագ . Ապա եթէ ունկն զնեմ ասացե-
մանսն . Եթէ գայ 'ի խորհուրդս լոցս՝ եթէ բարի եմ ես , ընու առ
քո ամբարտաւանութի և ամբօխէ իս՝ թէ օտար յայ իցեմ , զի գրեալ
զքեզ , ասա առ դէն . Լուեա յինէն . է՝ տէր ամբարտաւանից հակառակ
զի իմ ասաց՝ ամենայն որ բարձ- կայ , շնորհս տայ խոնարհաց :
րացուցանէ զանձն , խոնարհեսցի :

2 Եթէ անկանիս 'ի մեղս և գառնաս 'ի նմանէ և սկսանիս լալ և ա-
պաշխարել , տես մի դադարեր 'ի սգալոյ և 'ի հառաչելոյ առ տէր մին-
չև յօր մահու քո . ասպա թէ ոչ՝ 'ի նոյն գուր դարձեալ փութապէս
անկանիցիս . և քանզի որ ըստ իմ տրտմութիւնն է՝ սանձք է անձին և ոչ
թողու անկանել զնա :

է, զայս գործեալ այսօր, կամ երթ յառիւր յայս ինչ զի
հիւանդ է: Իսկ զայս ամենայն առնէ, զի ոչ թողուցու
զքեզ պարապել և վայելել 'ի քաղցրութէն անտի սգոյն:
Իսկ եթէ իմանայ մարդ զնենգութի սատանայի և պա-
հէ զանձն և պարապէ աղօթից զղջմամբ առանձին, 'ի
նոյն ակն կալցի փորձութե 'ի ճակատամարտի կամ 'ի
մարդկանէ կամ 'ի դիւաց. քանզի սատանայ յայնժամ
ընդ մարդոյն մարտնչի, յորժամ մարդն մարտնչի ընդ
նմա բարեաւն: Եւ տրտմութիւն աւելի քան զամենայն
զղջումն և զխոնարհութի հոգւոյ է: Ի յորժամ եթէ
մինչդեռ նստիս, շուրջ լինին զքեզ խորհուրդք և դէք իբ-
րե զմեզուս. այլ 'ի նոյն յարուցեալ կաց յաղօթս և
զնա սակաւ ինչ արտաքս կոյս, և նոքա ցրուին 'ի քէն:

Սիրեա՛ զխոնարհութի և զաղքատութի յոյժ, և մի
կամիր ունել մանր ինչ նիւթ 'ի խցի քում. քանզի յոր-
ժամ խնդրիցէ անձն իրս ինչ և ոչ գտանէ և խոնար-
հի, և յայնժամ անձ միսիթարէ զնա և տայ նմա զըղ-
ջումն. իսկ յորժամ ճաշակէ նա 'ի քաղցրութէն այ,
ատէ նա գրեթէ և զհանդերձն զոր զգեցեալն է, և ըզ-
նոյն իսկ զմարմին իւր: Իսկ զայս ասեմ քեզ, որ-
դեակ, եթէ ոչ ատեցէ մարդ զմարմին իւր իբրեզ զթըշ-
նամի և զոսոխ իւր՝ ոչ իւրք առնելով նմա հեշտութիւն
մինչև 'ի փոքր ինչ, ոչ կարէ ազատիլ յորոգայթից բանս-
արկուին: Եւ մարդ, մանաւանդ առ մանուկ մարմինս
մեր, որպէս արբայ Եսայիաս պատուիրէ ասելով. մի
հարկաներ բուռն զձեռանէ ուրուք, և մի քորեր զմար-
մին օտար առանց հիւանդութե՛ և զայն երկեղիւ, մի
մերձեցի 'ի քեզ ձեռն օտարի և մի քորեցէ զքեզ, և մի

Սիրեցես զաղքատութիւն յամենայն սրտէ քումմէ, և մի ունիցիս
նիւթս պիտանիս 'ի տան քում. որպէս զի յորժամ խնդրեցէ անձն
քս զպիտոյան և ոչ գտցէ՝ հառաչեցէ և խոնարհեցի, յայնժամ մը-
խիթարեցէ զնա տէր և տայ զեղջ և արտասուս նմա. և յորժամ ճա-
շակէ անձն զքաղցրութիւն այ, յայնժամ ատեցէ զաշխարհ ամենայն
և զմարմին իւր ևս: Եւ զայս ասեմ քեզ, որդեակ, եթէ ոչ ատե-
ցէ մարդ զանձն իւր իբրեզ զթշնամի՝ որ և ոչ մի ինչ առնիցէ ըստ կա-
մաց նորա, նա ոչ կարիցէ զերծանիլ 'ի ցանցից դիւացն. քանզի և
ցանցք դիւացն որով պատերազմին ընդ մեզ՝ մարմինք մեր իցեն, ևս ա-
ռաւել 'ի մանկութե՛ հասակին: Որպէս և հայրն Եսայի ուսուցանէր և
ասէր. մի կալցես զձեռանէ ումէք, և մի մերձեցիս 'ի մարմին այլոյ,
բայց միայն 'ի ցաւս մեծս. և մի մերձեցի 'ի քեզ ձեռն օտար և մի քե-
րեցէ զքեզ և մի առցէ ոջիլ 'ի գլխոյ քումմէ. և մի ննջեցես մերձ ու-

ուսեք բառնալ ոչիլ 'ի գլխոյ քուսմէ կամ 'ի մորուաց
կամ յանօթոյ հանդերձէ, և մի լինիր 'ի քուն մերձ յոք
'ի կենդանութեան քում. և մի տար համբոյր մանկան
որ ոչ ունիցի մորուս, և մի 'ի նոյն իսկ յեկեղեցւոյ և
մի յորժամ գայցէ յօտարուստ: Այլ մի ծիծաղիր ընդ
մանկան, զի մի կորիցէ անձն քո. և մի մերձ 'ի նա նըս-
տիր և մի գնար ընդ նմա, զի մի հպիցիք ընդ միմեանս.
և մի 'ի պէտս ջուր հեղլոյ նստիցիս ընդ այլ ուսեք, քան
զի որ ճշմարիտ պատկառողն է՝ ամաչէ գրեթէ և յանձնէ
իւրմէ: Վանզի բազումք քամահեալ զայսոսիկ որպէս
նկունս և յոչինչ պէտս համարեալս, անկան 'ի սոցունց
'ի մեծ խորխորատս և կորեան. քանզի մեծամեծ չարիք
'ի փոքր իրաց սկիզբն առնուն և մեծ լինին. զոր հեռի
տարցէ Վս Խծ 'ի ծառայից իւրոց, և նմա փառք ընդ
հօր և սուրբ հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՅԱՌԱՋՈՒՄՆ ՀԱԲԵՂԱՅԻ

Որպէս մարդ զի տնկէ այգի, և յանցանել դժնեայ
ձմերին և ահագին հողմոցն յայնժամ երևեսցի յորթան՝
եթէ որ էառ արմատս և որ ոչն էառ, այսպէս և մարդն
տնկի յԽծ, առնլով շնորհս 'ի սուրբ հոգւոյն. և յան-
ցանել ձմեռնային փորձութեցն, և փորձելով մարդոյն
յայ 'ի չարէն, յայնժամ երևեսցի եթէ առ արմատս
յաստուածակողմն, եթէ 'ի պատուիրանս նորա եկաց,
և կամ եթէ զշնորհսն տեառն հաստատուն պահեաց,
և եթէ 'ի սէր նորա եկաց, և 'ի նմա աճեաց և 'ի նմա
կատարեցաւ: Վայց սակայն որ երկրագործն է, կամի

մեք 'ի կեանս քո. և մի տացես համբոյր մանկան անմորուի, և մի յեկե-
ղեցւոյ ևս և մի 'ի տան: Եւ մի ծիծաղեսցիս ընդ ուսեք՝ ևս առաւել
ընդ մանկան, զի մի կորուսցէ զքեզ. և մի նստցիս ընդ նմա և մի գնաս-
ցես ընդ նմա և մի մերձենար 'ի նա. և մի դարձեալ 'ի նստելն քո 'ի
կարիս որովայնի՝ տեսցէ որ զքեզ, այլ և ամաչել պարտ է քեզ 'ի խղ-
ճէ մտաց: Բազումք մոռացան զայսոսիկ իբրև զփոքունս, և 'ի յայտ-
սիկ փոքրկանց հօսեցան և անկան 'ի մեծամեծ չարիս և կորեան իս-
պառ. քանզի ամենայն մեծամեծ չարիք 'ի փոքունցն սկսանին և ապա
աճեն և մեծամեծս լինիցին. որպէս և է հնոց հրոյ, զի 'ի փոքունցն
սկսեալ մեծանայ և կիզէ զամենայն նիւթն: Այլ և տացէ մեզ տէր
Խծն մեր գիտութի և միտս բարիս յերկիւզն Խյ և 'ի գործս պատուի.
բանաց նորա:

զամենայն զուռն և զոստան 'ի կատարելութի և 'ի պըտ-
ղաբերութի գալ. այսպէս ան կամի զամենայն որ առ-
նուլ շնորհս 'ի սուրբ հոգւոյն, փորձել և կատարել 'ի
բարին: Ալ որպէս ոսկի ընդ երկիր խառնեալ և ապա
ջրով ողողեալ և յստակեալ որոշի 'ի հոգւոյն, և դար-
ձեալ 'ի բովս անկանի մինչև սրբեսցի քաջ մաքրեալ, և
ապա յայնմ հետէ առնու զպատկեր թագաւորական և
'ի շահավաճառութիւն երթայ և 'ի գանձ թագաւորի
դնի, և նախ քան զկղկղել և ընտրել զոսկին հող էր ան-
պիտան 'ի գազանաց երկրի կոխեալ, այսպէս և անձն
մարդոյն յերկրաւորսս զբաղեալ լինի մեղօք և խառ-
նեալ 'ի չար գազանաց կոխ. իսկ յորժամ 'ի սուրբ հո-
գւոյն ջրով մկրտութեն լուսացի, նախ առնլով զշնորհս
հոգւոյն սրբոյ, և ճանաչել զինքն զատեալ 'ի չարեացն,
ապա 'ի բովս փորձութեանց անկանի, զի քաջ սրբեսցի
յամենայն աղտոյ. և յայնմ հետէ զպատկեր թագաւո-
րին երկնաւորի ընդունի, և տպաւորի ՎճԹ 'ի նմա. և
յոյժ քաջ սրբեալ նորա, բարի և պիտանի տեառն իւ-
րում լինի, և 'ի թագաւորական գանձին դնի յարքայ-
ութեանն երկնից:

Ալ որպէս թագաւոր թուղթս և վարկս պատուոց և
փառաց առ ոմանս գրեսցէ՝ կոչելով զնոսա առ ինքն, ե-
թէ ոչ երթիցեն որ կոչեցանն, ոչ ինչ 'ի թղթոցն կար-
դալոյ եղև օգուտ, քանզի 'ի փառացն զրկեալ գտան,
և զմահ իւրեանց առաջի բերին յաղազս թագաւորին
ձայնի չսելոյ և զփառսն արհամարհելոյ, այսպէս և զաւ-
տուածային զգիրս իբրև թուղթս գրեաց թագաւորն
ան, և հաւատացեալ նմա ընկալցին զշնորհս հոգւոյն
սրբոյ. և եթէ ոչ երթեալ առցեն որք կոչեցանն, ոչ
ինչ ունին օգուտ 'ի կարդալոյ զգիրն, այլ առաւել ևս
դատապարտին. զի 'ի նոցանէ ուսան առնել զկամսն ան,
և յոյժ արհամարհեալք զնա՝ մերժեցան 'ի մեծ թա-
գաւորէն յամենեցունցն ան:

Իայց որ ճշմարիտ սրտիւ զհետ երթայ ՎճԹի, զամե-
նայն ինչ ուրանայ, նա և զանձն ևս իւր, և զմիտս բեւե-
ռեալ 'ի սէրն ՎճԹի, նախապատուելով զՎճԹ քան զծը-

1 Միջին հազարամիւս դարի Մալա. նա գրեալ թէ ընդէր անձային գիրք
բայ եգիպտացւոյ ընծայի 'ի մաքենա. պարգևեցան մեզ յայ:
Գաբուի հարց հապ. Գ. 150. Էր.

նողս իւր և զեղբարս և զկին և զորդիս և զազգակիցս և
 զսիրելիս և զստացուածս : Բանդի ասէ տէրն . որ սիրէ
 զհայր կամ զմայր կամ զեղբարս կամ զքորս կամ ըզ-
 կին կամ զորդիս կամ զազարակս կամ զտունս և զհետ
 գայ իմ, ոչ է ինձ արժանի, զարքայութիւնն նայ քարողե-
 լով ազգի մարդկան՝ որք կամին նմա հետեւել : Եւ աս-
 տէր . որ ոք կամի գալ զկնի իմ, ուրասցի զինքն և զաշ-
 խարհս և որ ինչ յաշխարհիս է . որ ոք կամի գալ զկնի
 իմ, ոչ է այսմ աշխարհիս, այլ յաւիտենին : Արայես և
 ցառաքեալսն ասէր . դուք չէք յաշխարհէս յայսմանէ :
 Եւ ասն այսորիկ առ դու զեսաց քո և եկ զկնի իմ : Օ խաչն
 այժմու վարսս ասէ . բայց եկ զկնի իմ, զյաւիտենից
 արքայութիւնն ասէ : Եւ իսկ տէրն՝ եթէ ուր եսն եմ,
 անդ և սրաշտօնեայն իմ եղիցի . և նմա փառք յաւիտեանս
 յաւիտենից . ամէն :

ՄՆԱՑՈՐԴՔ

յերկրորդ քարգմանոսքեմե

ԵՐԱՆԵԼԻ ՀՕՐՆ

ՅՈՀԱՆՆՈՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԻ

ՎԱՍՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ԵՂԲԱՄՅ *

ԱՅՍ ԷՆ ՎԱՐՔՆ ՍԻՐԵԼԵԱԳՆ ԿՅ, ՂԻ ՄԻ ԼԻԳԻ ՀԱՅԵԼ
ՆՈԳԱ ԱՍՏ ԿԱՄ ԱՆՈՂ, ԱՅԼ ԱՌԱՋԻ ՀԱՅԵԼ ԱՂԱՐՏ Է. Ե՛ Ի
ՔԱԳՄԱՐԱՆՈՒԹԵՆԷ ՀԵՌԱՆԱԼ, Ե ՂԾՈՒԾ ՂԳԵՍՏԻԼՔ Ե
ՀԱՐԿԱԼՈՐ ԿԵՐԱԿՐՈՎՔ, Ե ՈՒՆԱՅՆ յԱՄԵՆԱՅՆ ԸՆԶԻԳ: ԽՍԿ
ՂԻՆԻ ԵԹԷ՛ Ի ԱՂԱՏՃԱՌՍ ՀԻՒԱՆՂՈՒԹԵԱՆ ԼԻՆԻ՝ ՍԱԿԱ-
ԼԱԳՈՅՆ ՎԱՍՆ ՍՏԱՄՈՔՍԻ. ԻՍԿ ՔԱՆՍ ԵՐԿԻԼՂԻԼ Ե ԳԱ-
ԾՈՒՆԱ: ԼՂԼ ՈՒՐ Ե ՀԱՆՂԻԱԽԻՔ, ԱՂԱՐՏ Է ԼԻՆԵԼ ԿՐՍԵՐ Ե
ՍԱՂԱՍԱԼՈՐ ԵՂԸԱՐԳ ՄԵՐՈԳ, Ե ՈՂ ՔԱՆԱԼ Ե ՈՂ ՂՄԻ յԱՆ-
ՂԱՄՈԳ ՄԵՐՈԳ ԱՌԱՋԻ ՄԱՐԴԿԱՆ, Ե ՄԻ ՄԵՐՃԵՆԱԼ՝ Ի ՄԱՐ-
ՄԻՆ ՕՏԱՐ. ԻՍԿ՝ Ի ՀԱՄԱՐՃԱԿՈՒԹԵՑ ԱՂԱՏՐԱՍՏԵԼ ՈՐԱԿՍ
՝ Ի ՄԱՀՈՒԱՆԷ: ԼՂԼ ՈՒՆԵԼ ՂՎԱՐՍ ԱՂԱՐԿԵՂՏՈՒԹՔ, ՂԻ ՄԻ
ՀԵՌԱՍԳԻ՝ Ի ՄԷՆՋ ՂՕՐՈՒԹԻ Ե ՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻ ԱՐԱՐԶԻՆ
ՄԵՐՈՅ. ԻՍԿ ԵԹԷ ՆՆՋԵՍԳԷ, ՄԻ ՈՔ ՏԵՍԳԷ ՂՆԱ: ԼՂԼ ՂԽՕԽ
ՈՂ Է ԱՂԱՐՏ ԱՐԿԱՆԵԼ ԱՌԱՋԻ ՄԱՐԴՈՅ. Ե ԵԹԷ ՀԱԳԱՅ՝ Ի
ՎԵՐԱՅ ՍԵՂԱՆՈՅՆ, ԱՂԱՐՏ Է ՂԱՌՆԱԼ ԱՐՏԱՔՈՅ ՍԵՂԱՆՈՅՆ
՝ Ի ՃԳԵԼ ՂԽՕԽ: ԽՍԿ ՂԿԵՐԱԿՈՒՐՍ Ե ՂԸՄԱԿԵԼԻՍ ՀԱՆՂԱՐ-
ՏՈՒԹՔ ԱՂԱՐՏ Է ԱՌՆՈՒԼ, Ե ՈՂ ԱՂԱՐՂԵԼ ՂՃԵՌՍ ՀԱՄԱՐ-
ՃԱԿՈՒԹՔ ԱՌԱՋԻ ԵՂԸԱՐԳ: ԼՂԱ ԵԹԷ ՀԱՆՂԻԱԽ ՈՔ Օ-
ՏԱՐԱԿԱՆ՝ Ի ՍԵՂԱՆՆ, ՄԻ ԱՆՂԱՄ ԿԱՄ ԵՐԿԻԳՍ, Ե ԹԷ

* Ի Տափեռարանի հարց հապար-
ԺԲ. 465. առաջիկայ ճառար ընծայի
ՀՕՐԵՏ-ԲԵՆԻ, ՎԵՐՆԱԳՐԵԼՆԱՅԱՂԱԳԱ
ՔԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱՅՆԱԿԵԳԱԳ:
Ի՛՛ Ի հապ. Ե. 530. ընծայի ՀՕՐԵ Ի.

առհալայ: Ե- Է առ, «բալե» երևի, «ա-
ղաա» Ի Բալեից ՍԵՐԵՂԻՆԻ ԵՂԻՆ-
ԻՂԱՌՆԻ յԵՂ 509. ըստ հին Թարգմա-
նաԲԵՆՆ ՕՐԻՆԱԿԱՅ ՄԵՐՈՅ, Ե յԱՆԵԼ
ՏԱՏԲ Բալեից ԻՆԷ՝ Ի հապարանծի:

առաւել ևս երիցս պարտ է մեծարել զնա վասն կերակրոց, և այլ ոչ ևս: Աւ եղիցին պատրաստ ոտքն և ձեռքն և զգեստքն և բերանն 'ի խօսելոյ 'ի սեղանն անդ, և յօրանչելոյ ևս արգելու: Ասկ 'ի մտանել 'ի խուցս վարդապետի կամ աշակերտի և կամ սիրելոյ, յոյժ պատրաստել պարտ է 'ի հայելոյ յընչից որ անդ կայ. և հանդարտութեամբ պարտ է բանալ և փակել զդուռն՝ զիւրն և զընկերին: Աւ 'ի ճանապարհին ոչ է պարտ փութալ յառաջ քան զաւագագոյնսն, և եղիցի հնազանդ և ունկնդիր ըստ ամենայն իրաց: Ասկ 'ի ստանալոյ ընչից ամենեւին պատրաստ, և յաշխարհական 'ի զբօսանաց, զի մի լիցի ծառայ սատանայի: Աւ ուրախութեալ խօսել ընդ ամենայն ոք, և սրբութեալ հայել ընդ ամենայնի: Աւ եթէ մնասցէ եղբայրն 'ի ճանապարհին, պարտ է կալ մինչև գայ. և որ առողջ է, հիւանդին պարտ է խնամ տանել: Աւ ոչ է պարտ գայթակղեցուցանել զեղբարս ըստ ամենայն փնասուց, այլ հանապաղ մեք եղիցուք պարտաւորք. և զամենայն խոնարհ գործս մեզ է պարտ գործել. և ընդ ծաղրական բանից ոչ է պարտ ժպտել և ոչ զատամուկս բանալ: Աւ 'ի խօսելն ընդ կանսյս՝ պարտ է դարձուցանել զերեսս և ապա խօսել, և որպէս յորոգայթից սատանայի պարտ է 'ի նոցանէ հեռանալ և 'ի տեսութենէ նոցա մեկնել, զի մի ապականեսցի բնութի 'ի չար ախտից: Աւ թէ պէտ և քորք իցեն կամ ազգականք, պարտ է հեռանալ 'ի սիրոյ նոցա որպէս յօտարաց. և 'ի միաւորութեան նոցա որոշել պարտ է, զի մի հովասցի 'ի սիրոյն ւայ: Աւ 'ի համարձակութեան մանկանց և ընկերաց ևս՝ որպէս 'ի սատակիչ օձէ պարտ է հեռանալ, զի մերձաւոր սատանայի է համարձակութիւն և հեռացուցանող յայ. և մի եղիցին մեզ խորհրդակից և հաղորդակից մանկունքն և մանկագոյնքն: Աւ արդ որ երկնչի 'ի տեառնէ, խաղաղեալ է 'ի խորհրդոց և աղքատ է յընչից, և ոչ արձակէ զփիլոնն ըստ ամենայն պատճառի, և հանդարտութեալ կատարէ զգործսն, և 'ի հրեշտակէ պահպանողէ իւրմէ պատկառի, և յերկիւղն ւայ մնայ: Արդ ուտել և ըմպել ընդ կին մարդ մի յանձին կալջիր, թէ մեռանել ևս հասանիցէ. զի թէ ընդ մայր և ընդ քոյր քաղցրութեամբ կերակուր և ըմպելի ճաշակել և մարմնական ուրախու-

Թիւն առնելով 'ի հեշտանալն, որպէս թէ չիք որ պար-
սաւող՝ զի ընդ մայր և ընդ քոյր է, վասն այսորիկ բա-
րւոք է դեղ մահու ճաշակել՝ քան ընդ մայր և ընդ քոյր
այսպիսի կերակուր ուտել: Վարձեալ բարւոք է ննջել
ընդ վիշապի, քան թէ 'ի մի անկողին ընդ եղբօր: Ալ ե-
թէ կամիցի այն եղբայրն որ յառաջագէմ է քան զքեզ՝
սաղմոսել և կամ ծունր կրկնել, լուր նմա քաղցրութիւն,
և կամ զլեզուն սանձել և մտօքն զնձ օրհնել, մի կալ
հակառակ, այլ հպատակ լեր: Ալ մի սուտ խօսել և
կամ երգնուլ յանուն տեառն, և մի բամբասել և մի
զրկեր. այլ կործանեա զմարմնաւորսն, և մի պակասե-
ցուցաներ զմի 'ի հոգեւորացն: Ալ 'ի դատ մի մերձենար,
այլ համբեր. թէպէտ և անմեղ իցես, որպէս զպարտա-
ւոր կաց: Ալ ոչ է պարտ սիրելի լինել իշխանաց. զի ո-
րոշիլ 'ի նոցանէ արժան է, քանզի մեծ որոգայթ են նո-
քա և որսան զամենեւեան յապականութի. և զի բա-
րւոք է արկանել 'ի բերան քո կայծակունս հրոյ՝ քան
զհամեղագոյն կերակուրս իշխանաց: Ալ եղիցիս ողոր-
մած յամենայնի և որոշեալ բնութիւն յամենայնէ: Ալ
եղիցիս պատրաստ 'ի բազմախօսութիւն, զի նոքա շիջու-
ցանեն 'ի սրտէ քումմէ զհոգեւոր շարժմունս: Ալ 'ի միա-
ւորութիւն բարկացողաց փախչել և զերծանել, զի մի ե-
ղիցութ և մեք բարկացողք, և խաւարեացին ոգիք մեր
'ի մոլորութե և վերացի 'ի մէջ հոգին սուրբ և լինի-
ցիմք բնականութիւն չար ախտից: Օ այսոսիկ զպատուի-
րանս եթէ պահեսցուք, միաւորիմք առ նձ, և հոգի նյ
'ի մեզ բնակի:

ԽՐԱՏՔ ՍՈՒՐԲ ՀԱՐՑՆ *

Որ որ կամիցի Վճի նյ հաճոյ լինել առաքինութիւն,
յառաջ քան զամենայն զխոնարհութի և զհամբերու-
թիւն և զերկայնամտութի պարտի ստանալ, զի 'ի պա-
տահել նեղութեցն մի անզգոյշ լիցի. ըստ այնմ որ ա-
սէն, որդեակ, եթէ դաս ծառայել տեառն, պատրաս-

* Առաջին մասն այսր ճառի 4-րդ կարգի սրբութե պաշտօնէից՝ 604:
Հետոք է իւրի 'ի ճառէն որ Յաղագս Իսկ երկրորդ մասն է առեալ 'ի Խրա-
ճգնաւորաց 610. և իւրի 'ի վասն 4-րդ որ Կօրն Բեկեդիկոսի:

տեազանձն քո ամենայն փորձանաց : Այլ յորժամ համբերութիւն յաղթեսցես փորձանաց որք 'ի ներքուստ կամ յարտաքուստ և կամ 'ի սուտ եղբարցն վշտէ , զայն մի 'ի փառս մարդկան համբերեր , այլ 'ի փառս ւայ . վասն զի 'ի հոգեւոր ճգնութեցն ծնանին հպարտութիւնքն և մեծաբանութիւք , որք ապստամբեցուցանեն զհոգին յայ : Ասան այսորիկ զօգտակար առաքինութեց բունն հարցութ , զխոնարհութիւն և զհեղութիւն և զհնազանդութիւն , որք հարկաւորագոյնք են և կարեւորագոյնք , յորոց ոչ ինչ ծնանի ախտ հպարտութե կամ ամբարտաւանութեան կամ փառասիրութե . այլ յորոց խաղաղութիւն և սէր և հաստատութի հաւատոյ , որ է զարդ կրօնից և նմանութի հեղութեանն Վսի , որում հաճի ան և հանգչի և տայ շնորհս առատապէս և զկեանքն յաւիտեանից : Այլ որք կամիցին զսրբութիւն և զկուսութիւն սկսել և կենացն յաւիտեանից հասանել , ընդ ընկերս կացցէ ընդ ճշմարիտս և ընդ միաբանակեացս , զի 'ի միմեանց շինեսցին սիրովն Վրիստոսի . քանզի եղբայր յեղբօրէ օգնեալ իբրեւ զքաղաք է պարսպեալ . ըստ այնմ . անբնակեցուցանէ զմիակրօնս 'ի տանն ւայ . և եթէ ուր երկու և երեք ժողովեալ են յանուն իմ , անդ եմ ես 'ի միջի նոցա : Արք զհնազանդութիւն և զսէր ունին զգեցեալ , յորոց միջի և Վս , որք օրինակ բարի և տիպք նախանկարք լինին մարդկան . ըստ այնմ . տեսցեն զգործս ձեր բարիս , և փառաւորեսցեն զհայրն իմ որ յերկինս : Այլ զանարգ և զգայթակղեալ եղբայրն 'ի ձեռն հոգեւորն խրատու 'ի պատուականս հանեալ բերան ւայ կոչեսցին :

Այլ առաջնորդին պարտ է արթուն և զգաստ լինել քան զամենայն եղբայրութին , և գոյ մեծախորհուրդ և երկայնամիտ , հայելով 'ի ծանրութիւն պաշտամանն յոր կարգեցաւ : Այլ որպէս մեծ է անունն , այնպէս և վարուքն պարտի մեծ լինել , զի մի անուղղայ և անկարգ պահելով զեղբարսն և հպարտացեալ իշխանաբար վարիցի ընդ նոսա . և խրտուցեալ եղբարցն 'ի չարաթոյն լեզուոյ նորա և յանգութ շարժելոյ ընդ նոսա , օցտեալ 'ի նմանէ ուսցին զանհնազանդութիւն , և շփոթմունք և պառակտումն եղեալ 'ի միջի սատանայական խռովութիւն լցցին , և ինքն առաջնորդն և խռովարարքն ընդ իւր մատնեսցին 'ի գործ սատանայական և 'ի կորուստ յաւիտե-

նից : () Ի չար առաջնորդն ոչ միայն զինքն կորուսանէ ,
այլ և բազմաց լինի պատճառ . իսկ բարի առաջնորդն
ինքեան և բազմաց լինի առիթ փրկութե , քանզի հայր
է և գթայ 'ի վերայ որդւոց և հոգայ զպէտս հոգւոց
նոցա . վասն զի անձային անուն եղաւ 'ի վերայ իւր . ըստ
որում ասէ առաքեալն . ընկալաք զհոգին սուրբ , որով
աղաղակեմք աբբայ հայր : Ս ասն այսորիկ ինքն է առա-
ջին յեկեղեցին՝ որ ուսուցանէ ամենեցուն զհրամանս
Վշտի : Հաղագս այսորիկ հայրն 'ի հրամանացն նյ պար-
տի ոչ ինչ թերի ունել , այլ առնել և ուսուցանել զա-
մենայն օրէնս , որպէս զի իւր վարքն և խրատն միապէս
լիցին և երևեսցին . և այն իբրև զխմոր լիցի յարդարու-
թիւնն աճեցուցանել զնա , և զնմա աշակերտեալն 'ի
նոյնն դարձուցէ նմանութի : Այլ ինքն պարտի լինել միշտ
խորհրդական , և զմտաւ ածել և դիտել զհնազանդն և
զանհնազանդն հօրն . և զհնազանդն պատուով սիրել ,
իսկ զանհնազանդն գթով և օրինօք խրատել և հնարիւք
հնազանդեցուցանել . ապա թէ ոչ գայցէ 'ի լաւ անդր
և յուղղութի , մերժել պարտ է զայնպիսին . բայց վասն
յանցանաց եղբարցն երկնչել պարտի յնյ , քանզի գի-
տելով գիտասցէ զայս ճշմարտապէս՝ զի ընդ ամենեցուն
մեղացն համարս տալոց է առաջի նյ : Իսկ եթէ եղ-
բարքն անհնազանդութի ցուցանիցեն ընդդէմ նորա ,
և յամառեալ զօրէնս կարգացն արհամարհիցեն , և 'ի
զգուշացուցանելն ոչ լինիցին ունկնդիրք , յայնժամ հայ-
րն զմարդարէին առաջի նյ ասասցէ . տէր , դու գիտա-
ցեր զի զարդարութիս քո ոչ ծածկեցի 'ի սրտի իմում ,
զճշմարտութիս քո և զփրկութիւնս քո . այլ ինքեանք
հպարտութե արհամարհեցին , և ունկնդիր ոչ եղեալ
օրինացն քոց՝ անձամբ զանձինս իւրեանց սպանին : Այս-
պէս ունել զառաջնորդութին արդարութի է և հան-
ճարեղութի և հաճոյ Վշտի նյ . որում փառք և պատիւ
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

부경시

부경시

ԶՆԵՂՈՍԻ ԵՒ ԶՆՈՐԻՆ ԽՐԱՏՈՒՑ

Ա՛յ ի հոգեշնորհ հարանցն միայնակեցական դասուն, որ ի հինդերորդի դարուն փայլեցան, եկաց երանելին Նեղոս: Անկիւրիա նորին խանձարուրք, և դաստիարակ հոգեվարժ Ոսկերերան հայրապետ, և արքունիք Բիւզանդիոյ ղեկավարեալ ի հրամանէ նորա առ կայսերութեամբ Ոնորիու և Թէոդոսի: Այսպէս որ ի բնէ իմաստութեանն ձիրք լծակցեալ ի նմա ընդ քաջակիրթ արդարասիրութեան յայդ պատիւ ամբարձին զնա: Սակայն մինչդեռ նա զպետութեանն սանձ ուղղել զուն զործէր ի թագաւորեալ քաղաքին, այլ աստարէզ պատրաստէին նմա երկինք, և յափշտակեալ զնա ի շփոթից արքունեաց և յամենայն կենցաղականացս առօրեայ պերճութեանց փութացուցին յանապատն Սինայի, և ցանկալի եղև նմա քան զբաղմամբոյս խուժանին՝ ընդ աստուած խօսակցութիւնն միակեցական վարուք: Այլ որ ի սպառ օտարանալն ցանկայր ի կենակիցն լինելոյ ընդ մարդկան, հրեշտակակրօն քաղաքավարութիւն նորա ած ձգեաց առ նա զամբոյս մարդկանն ծարաւեաց ի լուր աստուածային բանիցն որ անսպառ բխէր ի նմանէ: Եւ ըստ քաջավարժ կրթութեան զրաւորականին մասամբ հանդունատիպ վարժապետին իւրոյ ոչ լոկ բանիւ, այլ և ի զիր զրոշմեալ զամենայն հոգեբույս բանիցն շարս, եթող ամենայն հասակի մարդկան և առանձինն միանձնաւորաց կրթարան հոգեոր ի հանապազօրեայ ընթերցումն առ ի նեցուկ անզգոյշ զայթակղութեանց անկեալ բնութեանս և առ արթուն և անթմբիր պահելոյ միշտ ի մեռելութեան ախտից դաստուածանուէր հոգին:

Այլ ի ճոխ մատենադրութեանց սրբոյ հօրս որ կայ յունարէն, զոր և անշուշտ համարլմբ զամենայն թարգմանեալ ի մեզ ի նախնեաց, հատակօտորքն ևեթ հասին առ մեզ, թէպէտ են և որ ի մերոց աստի առ Յոյնս պակասին, և են այլք որ ի բիւզանդացւոց տալադրին: Եւ այսոքիկ ամենայն ոչ միախուռն ի միում մատենի գտան, այլ ցրիւ, զոր եօթն և տասն հատուածովք կամ զլիսովք տամբ ի լոյս, ամփոփեալ յօրինակացն զրելոյ ի ՉՁԵ. ՊՂԸ. Ռ. ՌՀ. ՌՅԴ. և

յայլ ևս հնազունից անյայտ թուականաւ : Ազդ առնեմք հնա-
սիրացն զի ըստ օրինակի մատենին Հարանց վարուց կրկին
թարգմանութիւնք եղեալ են և Նեղոսի ճառիցս . զի կամ այլ
և այլ բնադիրք կային 'ի ժամանակին ըստ կամս օրինակո-
ղացն հաւաքեալ , և կամ թարգմանիչքն երկոքեան անգէտ
իրերաց 'ի մի և 'ի նոյն երկասիրութիւն ձեռնարկեալ՝ յորմէ
հարկաւ 'ի վեր երևեալ և այլայլութեանց : Իսկ առաջիկայ
ճառիցս ոչ ամենեցուն կրկնակի օրինակք թարգմանութեանն
առ մեզ հասեալ , և ոչ որոց հասինն՝ անթերի էին հնազու-
նին օրինակք : Որ հնազոյնն էր առ մեզ եթէ գրութեամբ և
եթէ թարգմանութեանն ոճով , որ և առաւել քան զայլսն հա-
մաձայն յունական բնադրին , զայն ընտրեալ կալաք մեզ բնա-
դիր , և զերկրորդ թուեցեալն մեզ թարգմանութիւն ամփո-
փեցաք մանրադիր 'ի ստորեւ : Իսկ որ 'ի զլիսոցն պակասէր
'ի հին թարգմանութեան , երկրորդիւն շատացեալ ընդ բնա-
դիրսն զայն կարգեցաք , զսովորական տարբերութիւնս օրի-
նակաց նորա եղեալ 'ի ներքոյ . և որոց առաջին կամ միջին հա-
տուածքն և եթ կային հնոյն , զայն խառնեցաք 'ի կարգին , և
զհաւասար նոցին հատուածսն երկրորդի թարգմանութեանն
առաք 'ի վայր , որպէս տեսանի յերկոսին զլուխսն Ե և ԺԷ
աստեղանիչ եղեալ 'ի սկիզբն հատուածոցդ և զոյգ զծանշան
'ի կատարածին * . . . ॥ : Ոչ կարևոր վարկաք նշանակել 'ի կար-
դին և զխախտումն հատուածոց ոմանց զլիսոցն , չզիտեմ մերն
'ի յունականէն եթէ նորայն 'ի մերոյն . զի որ 'ի մերն սկիզբն
էր զլիսոյ , այն միջին հատուած էր 'ի յոյնն . և որ 'ի մերն
զլուխ մի բանի միահետ աւարտի միով վերնադրուաւ , նորին
հատուածքն ցրիւ տեսանին յայլևայլ զլիսակարգութիւնս յու-
նականին . այլ մեք զմերն անխախտ պահեցաք , այնու՝ զի
թէ ըստ կամս զազափարողացն եղեալ իցեն հաւաքմունքդ ,
միօրինակ մարթի լինել թերութեանդ յազգսն երկոսեան , օ-
րինակողաց իւրաքանչիւր ըստ կամի ընտրեալ 'ի հատուածոց
բնադրին , կամ զեղչեալ կամ տեղափոխեալ ըստ ախորժա-
կաց , և օրինակացն այնոցիկ յաճախել և հասանել մինչև յա-
ւուրս մեր : Այլ եթէ այս և որ այլ ևս շփոթք երկբայութեանց
յստակեալ պարզեսցին յորժամ և 'ի հայումս 'ի մի վայր
խմբեսցին ողջ մատենագրութեանցն շարք սուրբ հօրս 'ի չափ
և 'ի քանակ յունական բնադրին . զոր յազգասէր փութոյ հայ-
րենասիրացն ական ունիմք 'ի վայելս հասարակաց և առ ան-
կորուստ մնալոյ զրաւոր վաստակոց երանելի թարգմանչաց :

Ս Բ Բ Ո Յ

Ե Ի Պ Ա Տ Ո Ի Ա Կ Ա Ն Հ Օ Ր Ն

Ն Ե Ղ Ո Ս Ի

Խ Բ Ա Տ Ք

Ա

Ի ԿԱՐՃԵԼ ԶՄՈԼԵԿԱՆ ՈՐՈՎԱՅՆ

ԵՒ ՇԱՀԵԼ ԶԱՆԶԻՆՍ

ՍԿԻԶԲՆ պտղաբերութե՛ծ ծաղիկ, և սկիզբն առա-
քինութեան գործոց ժուժկալութի՛ պահոց: Որ յաղթէ
որովայնի, պակասեցուցանէ զախտս. իսկ յաղթեալն՝ ի
կերակրոյ աճեցուցանէ զցանկութի: Սկիզբն հեթանո-
սաց Մադեկ, և սկիզբն ախտից որովայնամոլութիւն:
Նիւթ հրոյ փայտ բազում, և նիւթ որովայնամոլութե՛ծ
յալովութի կերակրոյ: Փայտ բազում մեծ բոց յարու-
ցանէ, և առաւելութի կերակրոց բուծանէ զցանկութի:
Բոց շիջանի՝ ի պակասել նիւթոյ, և ի նուազել կե-
րակրոց շիջանին ախտք ցանկութեանց: Որ ըմբռնեաց
զծնօտ, վանեաց զայլազգիսն, և զկապ ձեռացն խղեաց
արութք: Յառմանէ ծնօտի ծնաւ աղբիւր ջրոյ, և որո-

ՍԿԻԶԲՆ պտղաբերութե՛ծ ծաղիկ, և սկիզբն առաքինութե՛ծ գործոյ
համբերութի: Որ յաղթէ որովայնի, պակասեցուցանէ զախտս ցան-
կութե՛ծ. իսկ յաղթեալն՝ ի կերակրոց աճեցուցանէ զցանկութիս չարս:
Սկիզբն ազգաց ամաղեկացիք, և սկիզբն ախտից որովայնամոլութիւն:
Բորբոքիչ հրոյ փայտ, և բորբոքիչ որովայնամոլութեան կերակուրք:
Փայտ շատ յարուցանէ բոց մեծ, և կերակրոց առաւելութի սնուցանէ
զցանկութիս չարս: Բոց պակասի՝ ի սպառել փայտի, և ի նուազել
կերակրոց շիջանին ախտք: Որ ըմբռնեաց զծնօտն, վանեաց զայլազ-
գիսն. զկապանս ձեռաց իւրոց գիւրաւ խղեաց արութք. . . առաքինա-

, վայնամուլու թի խափանեալ՝ տեսու թի ծնաւ առաքինա-
 գործ սուրբ : Յից խորանին թափեալ զծնօտ՝ սպան
 զթշնամիսն , և բան ժուժկալու թե մեռոյց զախտ ցան-
 կու թե : Յանկու թի կերակրոց ծնաւ զստունգանէն , և
 ճաշակ քաղցր եհան 'ի գրախտէն : Բազմապատիկ կե-
 րակուրք ուրախ առնեն զկոկորդս , և սնուցանեն զորդն
 զեղխու թե զաննջելին հանապազ : Արուվայն պակասեալ
 'ի կերակրոց՝ յաղօթս հսկել յորդորէ , իսկ յղփացեալն
 քնով ծանրանայ : Օգաստ միտք լինին 'ի ցամաքոտ վարս ,
 իսկ վարք զիջինք ընկղմեն զմիտս : Պահողի աղօթք որ-
 պէս ձագ արծւոյ 'ի բարձունս թռուցեալ , իսկ արբեցո-
 ղին ծանրացեալ 'ի խոնարհ իջանէ : Պահողի միտք իբ-
 րե զաստղ 'ի հաստաւու թե պայծառ , իսկ արբեցողին
 'ի խաւարի յածին : Մէգ ծածկէ զճառագայթս արե-
 գական , և զմիտս խաւարեն յուլու թիւնք կերակրոց :
 Հայելի ժանգոտեալ ոչ երևեցուցանէ յստակ զյան-
 դիմանեալ երեսս , և մտաւորական ակն բթեալ՝ ոչ ու-
 նի զգիտու թի նայ : Փշաբեր լինի երկիր կորդացեալ , և
 միտք որուվայնամուլի բուսուցանեն զխորհուրդս զազիրս :
 Աչ է հնար 'ի տիղմ գտանել անուշահոտ խունկս , և ոչ
 յորուվայնամուլէ անուշահոտ օրբու թի : Եկն որուվայնա-
 մուլի խուզէ զերախանս , իսկ ակն ժուժկալի զժողովս
 սրբոյ : Օյիշատակս սրբոյ թուէ անձն որուվայնամուլի ,
 իսկ ժուժկալն վարուց նոցա ցանկայ նմանել : Օջրա-
 կան երկնչոտ սարսէ 'ի փողոյ՝ որ նշանակէ զպատերազմ ,
 և որուվայնամուլն 'ի քարոզելոյ պահոցն : Արուվայնամուլ
 միայնակեաց որուվայնի հարկատու է , և գանահարեալ
 պահանջի 'ի պարտս : Հանապազորդօրեայ ճանապարհ-
 հորդ երագագնաց վաղվաղակի հասանէ 'ի քաղաք , և
 միայնակեաց ժուժկալ յիւր կարգն : Ճանապարհորդ
 հեղգ 'ի վայրի ագանի , և միայնակեաց որուվայնամուլ ոչ
 հասանէ 'ի տուն անախտու թե : Հոտ անոյշ բուրէ 'ի
 խնկոց , և աղօթք ժուժկալաց 'ի հոտոտելիս նայ : Եթէ
 տացես զանձն քո ցանկու թե կերակրոց , ոչ ինչ բաւա-
 կան լինի ընդ քեզ զնա . քանզի հուր է ցանկու թիւն

գործս սուրբս . . . Զգաստ միտք լինի ցամաքոտ վարք . . . և զմիտս խա-
 վարէ յուլու կերակուր :

Հայելի ժանգոտեալ . . . և մտաւոր ակն բթեալ յաղեցմամբ՝ ոչ . . .
 Հանապազորդեայ ճանապարհորդ . . . զհոտոտելիս անախտօր որ սրբ-

կերակրոց, հանապազ ընդունելով հանապազ բորբոքի:
Չափ բաւական ելից զանօթ, և որովայն պարարտեալ ոչ
ասէ շատ 'ի մթերս իւր: Տարածումն ձեռաց վանեաց զՆ
մաղէկ, և գործք բարիք հնազանդեն զանդամ մարմնոյ:

Սատակեա 'ի քէն զմնացուածս չարին, և զանդամ
մարմնոյ քո մեռո քաջապէս: Արպէս պատերազմ վա-
նեալ ոչ զարհուրեցուցանէ զքեզ, նոյնպէս և մեռանել
մարմնով ոչ խռովէ զքեզ: Այլ զգայ զցաւ հրոյ մարմին
մեռեալ, և ոչ ժուժկալն զչար ցանկութիս: Աթէ սպան-
ցես զեգիպտացին, թագո ընդ աւազով, և մի պարարեր
զմարմնոյ 'ի պատրել ախտից. քանզի հող պարարեալ
բուսուցանէ զծածկեալն, այսպէս և մարմին պարարեալ
զախտ չար ցանկութեց: Բոց թարշամեալ յաւելլով 'ի
'ի խռուոյ վառի, և ցանկութի շիջեալ յուլովութէ կե-
րակրոց: Ս'ի ողորմիր մարմնոյ յաշխարել զնքողումն, և
մի յղիացուցաներ զնա բազում կերակրովք: Ս'ի թու-
ղացուցաներ զկամս քո 'ի պէսպէս կերակուրս, զի մի զօ-
րացեալ մարմնոյդ փնտսիցէ զուգիդ: Ս'արտ աննուէր
շարժէ համեղութիւն կերակրոց, և ըմբռնեալ մատնէ
դիւին պոռնկութե: Արիվար դիւրերեսան է անձն որ
ճնշէ զմարմին իւր 'ի պահս, և ոչ երբէք ընկենու զհե-
ծեալն. վասն զի ճնշեալ սա ընդ ձեռօք ձեռին վարժո-
ղին ոչ 'ի վախից մղիցէ զ'ի վերայ նստեալն, նոյնպէս
հրահանգեալն պահօք: Քանզի մարմինն վարժի քաղ-
ցիւ ' և հսկմամբ, և ոչ 'ի բաց խայտայ 'ի վերակացու
մտացն, և ոչ խրխնձայ շարժեալ յարձակմամբ ախտից
ցանկութեամբ:

բեալ է: Եթէ տացես... և որովայն պարարտեալ... զախտս մարմնոյ:

Սատակեա 'ի քէն զմնացուածս չարին... Բոց թարշամեալ 'ի յա-
ւելլուլ խռուոյ... յաշխարել զլքումն... Երիվար դիւրերեսան... ճն-
շեալ սանձիւք ձեռին վարողին (իսկ շարժողին) ոչ 'ի վախից վերա-
մղեցէ զնստեալն... և ոչ բացախայտայ 'ի վերակացու մտացն (իսկ բա-
ցախայտի վերակացու)... և ոչ խրխնջէ:

1 Անշայն օրինակ հացիւ. ետաւ ըստ յունի:

Բ

ՅԱՂԱԳՍ ՊՈՌՆԿՈՒԹԵԱՆ

Զ ԳԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ծնանի զժուժկալու թի, իսկ որովայն
 նամուլու թի է մայր զեղխուէ ախտից: Աւղ վառէ՝ զլապ-
 տերս հրոյ, և զարծարծումն ցանկու թեց բորբոքեն խօսք
 կանանց: Ալեաց սաստկու թի ալէկոծէ զնաւս անհաս-
 տատունս, և խորհուրդ պոռնկու թեան զանժոյժն: Ար
 մարտնչի ընդ դէն պոռնկու թեան, ոչ առնու կցորդ իւր
 զյադումն որովայնի. քանզի թողու զնա և ընդ հակա-
 ռակորդացն կայ, և յետոյ մարտակից լինի թշնամեացն:
 Անվիրաւոր կացցէ՝ ի նետից թշնամոյն, որ սիրէ զա-
 ռանձինն լինել. իսկ որ կայ ընդ բազմաց, յաճախ ընդու-
 նի զվէրս: Հայեցումն կնոջ նետ է դեղեալ՝ որ խոցոտէ
 զանձն և զթոյնսն ներքսադրեաց, և որքան յամէ՝ առա-
 ւել գործէ զնեխու թի: Ար զգուշանայ այսմ նետից, ոչ
 երթայ ի ժողովս ամենախումբս, և ոչ ի տօնս շրջի ըդ-
 ձանալով. քանզի լաւ է ի տեղւոջ որումն կալ և աղօ-
 թել, քան պատուել կարծել զտօնս և մնասել զանձն:
 Փախիր ի խօսից կանանց, եթէ կամիցիս զգաստ լի-
 նել, և մի տար երբէք ի խիզախու թի համարձակել.
 քանզի պատկառեն յառաջնումն հարկաւորեալք, իսկ
 յետոյ համարձակին յամօթս: Յառաջին ի խօսսն ըզ-
 հայեցուածն ունին ի խոնարհ. խօսին հեզաբար և ար-
 տասուեն ողորմս. նոքա ձևանան պարկեշտաբար. ի յու-
 գւոց հանեն դառնասպէս և լուծանեն զմիտսն: Այա հար-
 ցանեն յաղագս պարկեշտութե և ցածութե, և ունկն-
 դիր լինին մտադիւրս: Արկրորդ անգամ ի վեր հայե-
 լով տեսանեն և երևեցուցանեն քեզ զինքեանս կնա-
 ցեալս: Արրորդ անգամ լուծին զքեզ ի տեսակս իւ-
 րեանց յանամօթս ժպտելով, և իւրեանք ծիծաղեցան:

Ի բուծանէ. . . Ալեաց սաստումն. . . զյադումն ցանկուէց. . . զթոյնսն
 ներսադրեաց (իսկ ի ներքս թափէ). . . առաւել գործէ զնեխումն. . . ի
 տեղւոջ իւրում. . . :

Փախիր. . . եթէ կամիս զգաստանալ. . . խիզախութե համարձակել. . .
 քանզի պատկառելի են. . . իսկ յետոյ համարձակին յանամօթս (իսկ
 անամօթաբար). . . մտադիւր (իսկ մտադրութե, մտադիւրութեամբ). . .
 յանամօթս ժպրհելով, և ինքեանք ծիծաղեցան. . . նուաձեն գորովս. . .

էնտ այսորիկ զարդարին և 'ի ցոյցս լինին, պոռնկական կերպարանօք փաղաքշելով 'ի չարսն. զհայեցուածս գեղեցկացուցանեն՝ աւետիս տալով քեզ ախտին. զյօնսն ձկտեն, զարտեանունսն շրջաշրջեն, մերկացեալ զպարանոցն: Արքա և բոլորովին ժայթքին. բանս խօսին յուզողս ախտիցն, և բարբառս նուաճեն 'ի գորովս լսելեաց քոց: Ապա այնու ամենայնիւ յամենայն կողմանց պաշարեցուցանեն զանձն քո. և այն լինին քեզ կարթ յորսալ 'ի մահ, և ցանկ առ 'ի քարշել 'ի կորուստ: Ա'ի խաբիցեն զքեզ բանիւք հեզութե, զի թագուցեալ է 'ի նոսա թոյնք չարք իբրև զգազանաց:

Ա'երձեցիր մանաւանդ 'ի հուր վառեալ քան 'ի կին աղջիկ: Առ պատանեակ, ըմբռնեալ 'ի հրոյ և ցաւեցեալ քեզ, երագ վաղիցես արտաքս. այլ 'ի կանանց բանից ըմբռնեալ, ոչ կարասցես դիւրաւ զերծանել: Աալարի զուարճանայ որ մերձ է 'ի ջուր, և ախտ ցանկութեան 'ի պատահել կանանց: Ար ընու զորովայնն և խոստանայ համբերել, նման է այնմ որ խոստանայ զհրոյ գընացս այրելեօք շիջուցանել. նոյնպէս անհնարին է ըզշարժմունս գիջութե առ 'ի յագմանէ ցածուցանել: Աիւն հաստատի 'ի խարսխի, և ցաւ պոռնկութեան 'ի լցմանէ որովայնի:

Ա'նաւահանգիստ փութայ նաւ խռովեալ, և անձն

այնու ամենայնիւ պաշարեն. և այնքիկ լինին քեզ կարթ պատրաստելով 'ի մահ, և որսարանք (կամ որսանք) բազմապատիկք առ 'ի քարշել 'ի կորուստ: Զգոյշ կացիր (կամ զգուշացիր) ով մարդ, մի պատրասցեն զքեզ բանիւք յաճախագոյն գթովք. մի թողացուցաներ ըզքեզ 'ի նոցա սէրն, զի ծածկեալ է 'ի նոսա թիւնք մահաբերք ևս չար քան զքարբից:

Ա'երձեցիր աներկիւղ ևս առաւել 'ի հուր բորբոքեալ քան 'ի կին մանկամարդ, ով երիտասարդ. զի 'ի հուր մերձեցեալ, 'ի բոցոյ հանդիպեալ վաղվաղակի ոստիցես. իսկ 'ի կանանց խօսից մեղկեալ ոչ կարես զերծանել դիւրաւ: Աճէ գալարի որ մերձ է 'ի ջուր և կացցէ ջերմութե, և ախտ զեղխութե 'ի բանս կանանց: Ար որ ընու զորովայնն և խոստանայ զգաստ լինել, նման է այնմ որ արգելուլ ասէ զհրոյ ներգործութի վառեալ յեղէգն. այլ զոր օրինակ զհրոյ սաստկութիւն 'ի խռիւ վառեալ անհնար է շիջուցանել, նոյնպէս և զյարձակումն զեղխութե առ 'ի յագմանէ զայրացեալ ցածուցանել անհնար է (կամ վառեալ յեղէգն ցողուամբ սանձել. քանզի որպէս զհրոյ գնացս 'ի ցողուան գծուար է արգելուլ, նոյնպէս անհնար է արգելուլ զշարժմունս գիջի վառեալ 'ի յագմանէ: Աիւն հաստատեալ է 'ի խարսխի, և ախտ պոռնկութեան յորովայնամով հանգուցեալ է:

Ա'նաւահանգիստ ձեպէ ալէկոծեալ նաւ (կամ կործանեալ) և անձն

Ժուժկալ խնդրէ փութապէս զանապատ : Ալ փախչի
ոմն յալեաց ծովու , զի սաստիկ է 'ի կորուսանել . և գեղ
զարդարեալ՝ չարագոյն քան զալիս ընկղմեն : Յալեաց
ապրի զուղելով՝ ցանկացեալ կենաց , իսկ 'ի գեղեցկու
թենէ կնոջ ըմբռնեալն և զկեանս արհամարհեալ հա
ւանի : Մորենի որ է յանապատի , առանց փասելոյ ապ
րի 'ի հրոյ . և համբերող հեռացեալ 'ի կանանց՝ ոչ բո
ցահրեցաւ 'ի ցաւոց գիջութեանց : Արալէս յիշելով ըզ
հուր ոչ այրին միտք , նոյնպէս և ոչ ախտք կարեն եթէ
ոչ մերձ իցեն յուսկ ցաւն լինին :

Աթէ ողորմիս թշնամոյն , եղիցի քեզ 'ի թշնամու
թիւն . և թէ խնայես ախտից , յարիցեն 'ի վերայ քո :
Օ ցանկացող այր յարուցեն 'ի ցանկութի ախտից դէմք
կնոջ , իսկ համբերողն ցանկայ 'ի փառաբանել զնձ : Ա
թէ խաղաղեցի ցանկութի 'ի պատահել կանանց , մի
հաւատար նմա զանախտութիւն խոստանալ . քանզի և
շուն քծնի ըմբռնեալ 'ի բազմութեան , այլ ելեալ քան
զբազմութիւն՝ երևեցուցէ զչարութիւն իւր : Յորժամ
լինի քեզ յիշատակ կնոջ առանձին 'ի տեղւոջ 'ի ցան
կութի , և 'ի յիշելն զնա ոչ յարիցես 'ի ցանկութիւն ,
յայնժամ համարեա թէ ելեր 'ի սահմանս անախտու
թեան : Ալ յորժամ պատկեր նորա գայցէ քեզ 'ի յան
դիմանութի տեսլեամբ , և կարասցես դու հոգւոյն զօ

զգաստասէր յանապատս փութացեալ : Քանզի նա վասն ալեացն խո
վութե փութայ զերծ անել , իսկ զգաստասէրն 'ի փորձոյ կանանց : Խոր
հողացն զվաթարագոյնսն 'ի կորուստ անձանց՝ ծանրագոյն քան 'ի ծռ
վէ ընկղմեալ է 'ի խորս . քանզի նմա հնար է յուսով ելից կենացս (Կճ
քանզի նա հնարի լողալով կենաց ցանկացեալ) , իսկ կերպարանօք կնոջն
պատրելով քամահել հաւանէ և զանանց կեանս : Մորենի անապատա
ւոր ապրեցաւ 'ի բոցոյ հրոյ անփաս , և զգաստ մեկուսեալ 'ի կանանց
ոչ կիզու զեխութե (Կճ 'ի զեխութե) տխտից . քանզի որպէս յիշումն
հրոյ զմիտսն ոչ կիզու , նոյնպէս յաղթահարեալն յոչ գու նիւթոյ :

Եթէ ողորմեցիս մարանչողին , եղիցի քո թշնամի . և եթէ խնայես
ցես ախտի , 'ի վերայ քո յաւնէ : Զեխ գրգռի 'ի ցանկութի 'ի հայե
ցուած կնոջ (Կճ Զգեջ այր յարուցանէ 'ի ցանկութի դէմք կնոջ) .
իսկ զգաստասէրն 'ի փառաբանութիւն իւր : Եթէ գողարեցէ ախտ 'ի
խոսս կանանց , մի հաւատար նմա խոստանալ զանախտութիւն . նա և
շուն շողքորթէ շողմեւելով 'ի ժողովս , իսկ յանկաւածի (Կճ յանկար
ծակի) եղեալ՝ զիւր չարութիւն ցուցանէ : Յորժամ կնոջ մարդոյ յի
շումն առանց ախտից լինի (Կճ ոչ յարուցանէ զցանկութե քո) , և որ
խորհրդով երևոյթք նորա ոչ խռովէ զախտս , յայնժամ դիտեա 'ի
սահմանս հասեալ զգաստութեան : Իսկ յորժամ տեսակ նորա զքեզ
ոչ ըմբռնէ և ոչ յուզմունք լինին խորհրդոյ , յայնժամ հաւանեաց 'ի

բուժի խոկալ՝ թէ որպէս առաւել են քան զմարմնոյն ,
յայն գիտեա հաստատ թէ յառաքինութե ես : Այլ
և այնպէս մի յամեր յայնպիսի խոկման , և մի բազում
անգամ զմտաւ ածեր զպատկեր կնոջ . քանզի փոփոխել
տիրէ ախտն , և մերձ առ ինքեան ունի զկորուստն :

Արդ որպէս կշիռ բովք սրբեն զարծաթն , իսկ առա-
ւելն այրէ և կորուսանէ , նոյնպէս և դիւրաւ զմիտն
ախտքն ապականեն յամեալ յիշատակք կնոջ : Այլ տար
ամենեւին զմիտս քո խոկալ զկին . մի խօսիր բազում ան-
գամ յերևել երեսաց նորա , զի լուցցէ 'ի քեզ զցան-
կութե զբոցն և այրեսցէ զշեղջ անձին քո : Արպէս փայ-
լակն 'ի յարդ յամեալ և յարուցանէ բոց , նոյնպէս և
խոկումն կնոջ յամեալ 'ի քեզ՝ վառեալ բորբոքէ զչար
ցանկութիւն :

ՎԱՍՆ ՀՈԳԻՈՅ ԱՐԾԱԹՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԾԱՏ է ամենայն չարեաց արծաթ սիրութիւնն ,
և սնուցանէ իբրև զոստս չարեաց զամենայն ախտս . և ե-
թէ հատանես ոստ մի , ընդ նորա այլ արմատ ելանէ , և
ոչ տայ ցամաքել ծաղկելոյն 'ի նմանէ : Ար կամի հատա-
նել զախտս , յառաջ զարմատն հատցէ . քանզի մնա-

բարս գոլ առաքինութեանց : Այլ և այնպէս մի անհոգ լինիր յայն-
սբիս խորհուրդս , և մի համարձակիր տեսանել և խօսել . քանզի դար-
ձասէր է այսն (կամ ախտն) ցանկութե , և ունի մերձ զվտանգն յոսո-
խէն մերմէ :

Զի որպէս չափաւոր բովք սրբեն զարծաթ , իսկ առաւելն կորու-
սանէ զիւթն , նոյնպէս և պահողք : Եւ գոռ զվարս (կամ զարս) զգա-
տասէրս ուղղութիւն յարդարեա , զի լիցի սուրբ հոգի և մարմին : Այլ
թողացուցանէր զմիտս քո 'ի յիշումն կնոջ , և մի պատահեալ 'ի խօսս
և առցես մնաս անձինդ . այլ և մի յաճախել 'ի խօսս միայն ընդ միոյն ,
զի մի վառեսցեն զքեզ 'ի բոց ցանկութեանց և այրեսցեն զկալ ան-
ձին քո . քանզի որպէս 'ի ժամանակեայ (կամ ժամանակեայ) հուր յա-
րուցանէ բոց , նոյնպէս և յիշումն կնոջ բորբոքէ հրով ցանկութեց
զբոց ախտից : Արդ յայտոցիկ զգուշացիր , ով անձն , 'ի հրոյ ցանկու-
թեանց , զի մի այրեսցիս յանշէջ հուրն 'ի տեսիլ ամենայն մեղեաց :

ԱՐԾԱԹՍԻՐՈՒԹԻՒՆ է արմատ ամենայն չարեաց , և բուժանէ որպէս
զոստս չարս զայլ ախտսն . եթէ կտրես մի ոստ 'ի նոցանէ , 'ի նոյն այլ
ոստ արձակ լինի , և ոչ տայ թոյլ չորանալ փթթեալ ախտիցն : Ար կա-
միցի մերժել զախտս , զարմատն կտրեսցէ . զի 'ի մնալ արծաթ սիրու-

ցեալ արծաթ սիրու թէ արմատն՝ թէ և ոստն հատա-
նես, ոչ ինչ օգտիս. զի թէ և հատանի, երազ ծաղկէ:
Սիայնակեաց ընչաւէտ նաւ ծանրաբեռն է, և ՚ի խոռ-
վու թէ ալեաց երազ ընկղմի. քանզի ՚ի ծանրութեն ՚ի
խոնարհ ձգի, և վասն այնորիկ յամենայն ալեաց երազ
ընկղմի. նոյնպէս և միայնակեաց ՚ի հոգոց: Սիայնա-
կեաց անինչ ճանապարհորդ է սոսկ, և յամենայն տե-
ղիս հանգիստ գտանէ: Սիայնակեաց անինչ արծուի է
բարձրաթռիչ. և վասն կերակրոց յայնժամ թռչի, յոր-
ժամ պէտքն պահանջեն: Քան զամենայն փորձութիս
այնպիսիքն վերագոյն են. ծաղր առնեն զմերձաւորս, և
բարձրացեալք վերանան հեռանան յերկրականացս և
շրջին ՚ի բարձունս. թեւ ունին թեթեւ, և ՚ի հոգոց
չծանրացեալք. նեղութիւն է կին, և առանց տրտմութե
զտեղեակն թողին. մահ է կն, և ուրախութիւն երթան,
վասն զի յոչինչ ՚ի կապանս երկրականս զանձինս ոչ կա-
պեցին: Սակ ընչաւէտն կապեալ է ՚ի հոգոց որպէս զշուն
զի կապեալ է սարիւք: Սյլ թէպէտ և փախիցէ այն-
պիսին ՚ի բռնութե, սակայն զհոգան ընդ իւր շրջեցու-
ցանէ: Սեռն ծանր և տրտմութիւն անշահ՝ ծակոտի ՚ի
տրտմութեն, և միտքն խարշի զօրագոյնս. եթող զինչսն,
և ՚ի տրտմութեն տանջի: Սթէ եկեացէ մահ նմա, ո-
ղորմելի եթող զոր ունէրն. արձակէ զողին, և զաչն

թեանն՝ կտրելով զախտան՝ չօգտի. քանզի թէպէտ և կտրեսցին, նոյն-
ժամայն այլ ծաղկեսցին յինքնասիրութե արծաթոյն: Ընչառէր միայ-
նակեաց նաւ ծանրաբեռն է (կամ ծանրաբեռնի է), և յալմիւլ ալեացն
գիւրաւ ընկղմի. զի որպէս ծանրաբեռն նաւ ՚ի վերայ իւր բերէ զալիս,
նոյնպէս և բազմաստացուածն զհոգան: Անստացուած միայնակեաց ճա-
նապարհորդ թեթեւաց, որում ամ ուրեք գտանի տեղի: Անստա-
ցուած միայնակեաց արծուի է բարձրաթռիչ արագաթեւ. ՚ի կերակուր
յայնժամ իջանէ, յորժամ պէտք լինին: Ամ փորձութեց այնպիսին վերա-
գոյն է. ծիծաղի զնեղկեայս (կամ զնեղկեաւո, զնեղբեաւո), և վերամ-
բարձեալ վերանայ, մեկնի ՚ի հողեղինացս, և կցորդակից լինի վերնոց
գասուցն. քանզի թեթեւութիւն է, և ոչ ծանրաբեռնեալ ՚ի հոգոց
՚ի վայր բերի ընչասիրութեն աղաղաւ. նեղութիւն է հաս, և անտրտում
եթող զտեղին. նա և ՚ի մահ իսկ երթայ յօժարութե. ոչ ինչ ՚ի հողե-
ղէնս կապեաց զանընչասէրն: Սակ ընչասէրն որպէս շուն շղթայիւք կա-
պի: Եթէ հասանէ փոխել ՚ի տեղւոջէն, յիշումն ստացուած ոցն տարա-
բերեալ արտմեցուցանէ զնա: Խոցի ՚ի պէսպէս ընչիցն վտարմանէ, և ընդ
միտսն յոյժ ցաւագնեալ յիշատակօքն. եթող զստացուածսն ակամայ,
այլ ոչ եթող զընչիցն սէր ՚ի կամաց տրտմութե ընկղմեալ: Եթէ մահ
հասանիցէ, սղորմապէս և ապաշաւանօք թողուցու զինչսն. աւանդէ

ոչ հեռացուցանէ յընչիցն : Եւ անց կամաց քարշի իբրեւ զծառայ փախուցեալ . բարժանի 'ի մարմնոյն և ոչ բարժանի յընչիցն , առաւել ըմբռնեալ 'ի քարշողացն քան 'ի ցաւոցն :

() Եւ ոչ ընդ զբազմութի գետոց ընդունելով , և ցանկութի արծաթասիրի ոչ յագի 'ի բազմութենէ ընչից . կրկնակի զինչսն արար , և դարձեալ կրկնել ջանայ , և 'ի կրկնելոյ երբէք ոչ դադարէ յանօգուտ փութոյն յայնմանէ : () Իայնակեաց իմաստուն պիտոյիցն միայն ցանկայ հոգալ , և զսակասութի որովայնին հացիւ և ջրով ընու . ոչ թէ մեծատան փափաքէ վասն ցանկութե որովայնի , և ծառայեցուցանէ զազատ միտս իւր տերանց բազմաց . շատ են ձեռքն սպասաւորել մարմնոյն , և յամենայն ժամ ընու զբնութե պէտս : () Իայնակեաց անինչ ըմբիշ է 'որ ոչ 'ի միջոյն ըմբռնի , և ընթացող թեթեւ 'որ երազ հասանէ 'ի պսակ վերին կոչմանն : () Եւ չաւէտ միայնակեաց ուրախ լինի 'ի բազում արարս ամի , իսկ անինչն խնդայ պսակօք ջանից իւրոց : () Բարժաթասէր միայնակեաց գործէ յոյժ , իսկ անինչն աղօթից և կարդացման պարապէ : () Բարժաթասէրն ընու զշտեմարանս իւր ոսկւով , իսկ անինչն գանձէ յերկինս : () Եւ իծեալ լիցի որ առնէ պատկեր և դնէ 'ի ծածուկ , նոյնպէս որ ունի զախ

զոգին , և զաչն յընչիցն ոչ վերացուցանէ : (Յաւելաւ իւրեք թիւ Բարգ . Ժան . Բէ . , ոչ լի 'ի յայն . Կողկողի և կաթողի , և քան զմահն զայն չար համարի , զի զինչսն 'ի ձեռս օտարաց եթող . զի կամէր ընդ իւր առնուլ , և չեղեւ ձեռնհաս :) Յակամայ ձգի որպէս ծառայ փախուցեալ . բարժանի 'ի մարմնոյն , և ոչ բարժանի 'ի ստացուածոցն ձգելով յինքն (իմ զինքն) 'ի պնդեալ ախտիցն :

Եւ ոչ յագի 'ի բազմութե գետոցն ընդունել (իմ ընդունելով) , և ցանկութի արծաթասիրութե ոչ ընու . կրկնեաց զէութին , և զայն դարձեալ ցանկայ կրկնել և 'ի կրկնելոյ ոչ երբէք դադարէ . նա և ցմահ զանօգուտս զայս շահ սնտաի ձեպի (իմ սնտաձեպի) ստանալ , և ոչ թուղու 'ի մտաց զյիշումն նորա : Հանձարեղ միայնակեաց պիտոյիքն բաւականանայ , որ զպէտս որովայնին հացիւ և ջրով ընու . ոչ ողորքէ զմեծատունս վասն զգետու և կերակրոց մարմնոյ , ոչ ծառայեցուցանէ զազատեալ միտս բազում տերանց վասն ընչասիրութե իրիք . քանզի բաւական համարի զձեռս սպասաւորել անձին , և զբնաւոր հարկաւորութիւնն ընու միշտ : Անինչ կրօնաւոր ճգնաւոր անըմբռնելի , որ փութայ հասանել պսակին յաղթութեան վերին կոչմանն : Ընչասէր կրօնաւոր ուրախանայ ընդ ստացուածս իւր , իսկ անինչն ընդ առաքինութիս : Արծաթասէր կրօնաւոր ընու զշտեմարանն ոսկւոյ և արծաթոյ , իսկ իմաստունն յերկինս ամբարէ : Անիծեալ է որ կուռս պաշ-

տըս արծաթ սիրու թէ. քանզի ոմն երկիր պագանէ պըղծոց և անօղտից, և ոմն պատկերազգեստ լինի ցանկու թեամբ արծաթ սիրու թէ և մեծու թեան:

Պ

ՎԱՍՆ ՀՈԳԻՈՅ ԲԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ է ախտ մոլեկան, և որ ունի զնա՝ ընդ իւրեաւ յիմարի. իբրեւ զգազանի զանձն առնէ, և փախ չել տայ յամենայն ումեքէ: Հողմն սաստիկ շարժէ զաշտարակ, և զանձն հեղ ոչ շարժէ բարկու թիւն: Չ ուր շարժի՝ ի բռնու թենէ օդոց, և բարկացող՝ ի խորհրդոց բարկու թէ: Միայնակեաց բարկացող վարազ անապատի. իբրեւ տեսանէ զոք, զատամունս իւր կըճէ: Աղեման շոգի թանձրացուցանէ զհաստատու թի, և բարկու թեան շարժումն զմիտս բարկացողի: Աւաւրեցուցանէ զարեգակն ամայ մթացեալ, և զմիտս իւր խորհուրդք չարայուշի: Առիւծ զգառագղի շրջանակս յաճախ շարժէ, և բարկացող՝ ի տնկան զխորհուրդս զօրու թեան: Տեսիլ ցանկալի է ծովու, այլ ոչ որպէս զժամանակս խաղաղու թէ: Արախի է ցանկալի. ի խաղաղու թեան ծովու խայտան գլբինք, իսկ ի խաղաղել մտաց միանձանց կայտուեն միտք անձականք: Միայնակեաց երկայնամիտ աղբիւր է խաղաղու թէ, և տայ ամենեցուն ըզ-

տէ, նոյնպէս և արծաթասէրն. զի նոքա ստատուորք են գիւաց, իսկ սա զնոյն բերէ մոլորու թի գիւաց. վասն որոյ յերկոցունց ի բաց կաց:

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ է ախտ զայրական, և զընդունողս իւր յիմարեցուցանէ գիւրեաւ. գազանացուցանէ զանձն սրամտու թի (կամ արամու թի), և յամենայն խօսից բացադարձ առնէ: Հողմ սաստիկ շարժէ զաշտարակ, և զանձն անբարկացողի ոչ շարժէ սրամտու թի (կամ զանձն բարկացողաց շարժէ սրամտու թի): Չ ուր շարժի՝ ի սաստիկու թէ հողմոց, և բարկացող խռովի ի խորհրդոց սրամտու թէ: Միայնակեաց բարկացող վարազ անապատի. ետես զոք, և զատամունս սրեաց սրամտու թի: Միգի տարածումն թանձրացուցանէ զօգ, և սրամտու թէ շարժումն ըզմիտս բարկացողաց: Աւաւրեցոյց զարեգակն մթացեալ ամայ, և զմիտս խաղաղս խորհուրդք ռիսակալք: Առիւծ անկեալ յորոգայթ՝ ստիպով շարժի ի չար. սոյնպէս և բարկացողն: Չ աւարձալի է հանգարտու թի ծովու՝ նաւորդաց. նոյնպէս և խաղաղական կարգաւորու թի: Ի հանգարաւ ծովու խաղան ձկունք, և ի խաղաղական կարգաւորու թեան

խաղաղական արքունին : Սխաբ բարկացողի 'ի խռովու-
թեան են , և ոչ տացէ ծարաւոյ ջուր . այլ թէպէտ և
տացէ , պղտորեալ և ոչ պիտանացու : Այլ բարկացողի
խռովեալ են և արիւնալից , և սրտի խռովելոյ կարապետ
է երեսք . երկայնամիտ միայնակեացք խոնարհայեացք ,
և աչքն զհեղու թիւն գուշակեն :

Հեղու թիւ առն յիշի առաջի ան , և անձն ոչ բարկա-
ցողի տաճար լինի սուրբ հոգւոյն : Հանգուցանէ Վն
զգլու իւր յերկայնամիտ յոգւոյ . վանք լինին Արրոր-
դու թէն խաղաղամիտք : Աղուեսք բնակին 'ի չարայուշ
անձին , և գազանք որջիցեն 'ի խռովական սրտի : Փախ-
չի այր իմաստուն 'ի չարութի վանայ , և ան 'ի չարա-
յուշ սրտէ : () ջուր յուզեալ պղտորէ քար յընկենու
'ի ներքս , և բան խռովէ զմիտս բարկացողս : Հեռացո
'ի քէն զխորհուրդս բարկութե , և մի հանգիցէ բարկու-
թիւն 'ի սրտի քում , և ոչ խռովիցիս 'ի ժամանակի ա-
ղօթելոյ : Արպէս ծուխ յարդի պղտորէ զաչս , նոյնպէս
և չարայուշի միտք 'ի ժամ աղօթելոյ : Խորհուրդք բար-
կացողի ձագք են քարքի , և ուտեն զմիտսն զծնողսն իւ-
րեանց : Բարկացողի աղօթք խունկ են ժահահատ , և
սաղմոսել նորա բարբառ ատելի : Բնծայ չարայուշի մըջ
մնակեր պատարագ է , և ոչ մերձեցի սրսկեալ հուր 'ի

խաղան իմացք ան : Երկայնամիտ միայնակեաց տղբիւր քաղցր , ամե-
նեցուն համօք ըմպելի առնուլ պատրաստի . իսկ միտք բարկացողի հա-
նապաղ պղտոր , և ոչ տայ երբէք ծարաւելոց յոտակ ջուր : Այլ բար-
կացողի պղտոր և արիւնախառն , և խռովեալ սրտին պատմողաբան 'ի
չարէ (հմ 'ի չար) : Իսկ երկայնամիտ երեսք ամփոփեալ ժուժկալու-
թեամբ հեշտագոյն տեսակ ունի :

Հեղու թիւն առն յիշուին Քնի է , և անբարկացող անձն տաճար է
հոգւոյն սրբոյ : Խոնարհեցուցանէ զինքն Քն յերկայնամիտ անձն , և
օթեան լինի շնորհաց նորա : Աղուեսք նենգաւորք են անձինք ռիտկա-
լաց , և գազանք վայրենիք բարկացողք : Փախչի այր սրբանէր և պար-
կելտ 'ի զաղիր օթեանաց . սոյնպէս և ան յօխակալէ և 'ի բարկացողէ :
Չջուր պղտորեաց քար անկեալ , և զմիտս յոտակ բան բարկացողի
(հմ յոտակ՝ բարկութե) : Ի բաց արա 'ի սրտէ քումմէ զխորհուրդս
սրամտութե , և բան չար և բարի (հմ չար բարի հմ չար բարկութեան
հմ չար և բարկութեան) մի ելցէ 'ի բերանոյ քումմէ : Չի զոր օրինակ
ծուխ յարդի խռովեցուցանէ զաչս , նոյնպէս և սրամտութի զմիտսն
յաղօթս : Խորհուրդք սրամտողին ծնունդք իժից , և ուտեն զծնողին
սիրտն , և ոչ տայ կեալ 'ի խաղաղական կեանս : Սրամտողի և ռիտկալի
աղօթք որպէս խունկ (հմ ծուխ) անընդունելի են , և սաղմոս բարկա-
ցողի որպէս հնչիւն քարի : Բնծայ ռիտկալին անշնորհակալու սրտա-
րագ , և ոչ ընկալցի 'ի տաճար սրբութեան որպէս մեռելոտի : Անուրջք

զոհարանն : Արազս խռովականս տեսանէ բարկացողն ,
 և զգազանաց յարձակումն խոկայ սիրտ նորա . իսկ եր-
 կայնամիտն զպատահել սրբոց , վարժի 'ի բանս հոգևո-
 ջրս , և 'ի գիշերի գտանէ զորոշումն խորհրդոց :

Ե

ՎԱՍՆ ՀՈԳԻՈՅ ՏՐՏՄՈՒԹԵԱՆ

* ՏՐՏՄՈՒԹԻՒՆ խռովութիւն է անձին , և ժողովին
 'ի խորհրդոց բարկութի : Բարկութի չար հատուցման
 ցանկութի է , և 'ի չպատահել հատուցմանն ծնանի ըզ-
 բարկութի : Տրտմութի բերան է առիւծու , և զտրտ-
 մեալն դիւրաւ կլանէ : Որդն սրտի է տրտմութի , և ու-
 տէ զմայրն՝ զծնողն իւր : Արկնէ մայր 'ի ծնանել զորդի .
 այլ յորժամ ծնանի , ազատի յերկանցն : Իսկ տրտմութի
 ևս առաւել յարուցանէ ցաւս և յետ երկանցն . և յա-
 մեցեալ 'ի նմա՝ առաւել երկնեաց , և ամենեւին ոչ գի-
 տաց զցանկութի հոգևոր սիրոյ : Սիայնակեաց տրտմող
 և ոչ զմեղուի ճաշակ կարէ գիտել , վասն զի ջերմառ է
 յոյժ : Տրտմող միայնակեաց չյարուսցէ զմիտս 'ի խոկալ ,
 և ոչ աղօթս սուրբս 'ի վեր երբէք առաքել կարասցէ :
 Արգելիչ է ամենայն բարեաց տրտմութի , կապանք ոտից ,
 արգելիչ ընթացից : Տրտմութի խափանիչ է հսկման .

խռովական տեսանէ սրտմտողն , և գազանաց յարձակումնք առ աջօր
 լինի բարկացողին . իսկ երկայնամիտն 'ի խօսս սրբոց կրթի 'ի տուընջեան
 և 'ի բանս հոգևորս (իսկ հոգևորականս) , և 'ի գիշերի ընդունի մեկ-
 նութիւն խորհրդոց :

ՏՐՏՄՈՒԹԻՒՆ է տխրութիւնն , և բազկանայ սա 'ի խորհրդոց բար-
 կութե և 'ի նուազելոյ իրացն , զի հատուցմանց բարք են տրտմութի .
 իսկ վրիպումն հատուցման ծնաւ զտրտմութի անձին : Տրտմութիւն է
 որպէս բերան առիւծու , և զտխրեալսն կլանէ գիւրաւ . նա և որդն
 սրտի , և ուտէ զծնեալ մայրն՝ ուստի մուծաւն : Յաւագին մայր ծնա-
 նելով մանուկ , և ծնեալ ուրախ լինի . իսկ տրտմութի բազում ցաւս
 ծնանի յետ երկանց իւրոց այլոց : Ոչ գիտէ ցանկութի զհոգևորական
 զանձն տրտմեցուցանել . որպէս և ոչ մեղուաց 'ի ծաղկաց ժողովեալ
 դառնութի 'ի տունս իւրեանց : Տրտմեալ միայնակեաց ոչ չարժէ ըզ-
 միտս իւր 'ի տեսութի , և ոչ սուրբ աղօթս մատուցանէ . քանզի ամե-
 նայն բարեաց խափան է տրտմութին ուր դադարէ , և չարութե յոր-
 դորիչ : Կապանք և բանգ խափան են գնացելոց և գործաւորաց . այս-
 պէս և տրտմութի խմաստից : Գերեալն յայլազգեաց և կապեալն եր-

դերի վարի յայլազդեաց, կապի երկաթով, տանջի 'ի ցաւոց, կապի տրտմութիւնք: Այլ զօրէ տրտմութիւն, թէ ոչ մօտ լինին և այլ ախտքն. որպէս և ոչ կապանք առ 'ի չլինելոյ կապողաց:

Ար կապեալ է 'ի տրտմութիւն, յաղթեալ է յախտից, և զկապանս չըջեցուցանէ ընդ իւր: Տրտմութիւն ծնանի 'ի չպատահել ցանկութեւ, իսկ ցանկութիւն հաղորդի ամենայն ախտից: Ար յաղթեաց ցանկութեւ, յաղթէ ցաւոց. իսկ յաղթող լեալ ախտից, ոչ յաղթահարի 'ի տրտմութիւն: Համբերող ոչ տրտմի 'ի չպատահել կերակրոց, և ոչ ժուժկալ 'ի չպատահել չար ցանկութեւ: Այլ որ ոչն է բարկացող, ոչ պատահի չար հատուցման. և ոչ տրտմի խոնարհ 'ի չպատահել մարմնաւոր պատուոյ. և ոչ արժաթատեացն 'ի պատահել վնասուց: Հեռացեալ 'ի նոցանէ արժաթ, նոքա առաւել ցանկութեամբ զայն ախորժեն: Ար վառեալ է զըստէօք, նեւ ոչ յինքեան ընդունի. նոյնպէս և անախտ միայնակեաց ոչ հարկանի 'ի տրտմութենէ ||:

Ահա՛ն զինուորի և քաղաքի պարիսպ, իսկ անախտութիւն կրօնաւորի ամրագոյն է քան զնոսա: () Ի ընդ վահան անցանէ նեւ 'ի մարդ՝ յուժգնաբար արձակեալ, և զպարիսպ քանդեաց մեքենայ. իսկ զանախտն ոչ յաղթահարեաց տրտմութեւ վտանգք: Ար յաղթեաց ախտից, կոխեաց զտրտմութիւն. իսկ որ յաղթի 'ի ցանկութենէ, ոչ ապրի 'ի չարէ: Ար տրտմի յաճախ և ասէ առ ռանց ախտից գոլ, նման է հիւանդի՝ որ կեղծաւորի զառողջութիւն. զի որպէս հիւանդն 'ի գունոյն յայտ է, սոյն

կաթովք ողորմելի է. նոյնպէս և կապեալն 'ի կապանս ախուրս: Այլ յաղթահարէ տրտմութիւն 'ի չգոյէ ախտից. որպէս և ոչ կապանք առ 'ի չլինելոյ կապողաց:

Ար կապեալ է 'ի տրտմութենէ, կապեալ է յախտից և զցաւս կրէ պարտելոյն (ի՛մ կապելոյն) 'ի յանդիմանութիւն: Զի տրտմութեւ բաղկանայ 'ի վրէպ լինելոյ ըղձից մարմնոյն. սակայն լծորդեալ (ի՛մ լծակցեալ) 'ի անոտիս բերումն է: Ար յաղթեաց բաղձման, պարտեաց զախտըս. իսկ որ զախտս պարտեաց, ոչ ըմբռնի 'ի տրտմութիւնս: Ժուժկալն ոչ տրտմի վրիպեալ 'ի կերակրոց, և ոչ զգաստն վրիպեալ 'ի ցանկութեւ ախտից. նա և ոչ անբարկացողն վրիպեալ 'ի հատուցանելոյ զոխակալութիւն և զվրէժս վնասու. այլ և ոչ խոնարհն պակասեալ 'ի մարդկային պատուոյ, կամ անարժաթատէրն 'ի առաքանսն անկեալ. քանզի բացադարձ է 'ի սոցին ախտից ըղձմանէ ամենեկին: Արպէս զրահաւորն նեւս ոչ ընդունի, սոյնպէս անախտն ոչ խոցի 'ի տրտմութեւ:

պէս և ախտաւորն 'ի տրտմութեն յանդիմանեալ : Ար
սիրէ զաշխարհս , տրտմի միշտ . իսկ որ քամահէ զկեանս
աշխարհիս , ուրախ է 'ի տէր հանապազ :

Արծաթասէրն տուժեալ տրտմի դառնապէս . իսկ
որ քամահէ զընչիւք , անտրտում կայ մնայ : Փառասէրն
սգայցէ յորժամ գայցէ անարդութիւն , իսկ խոնարհն
որպէս կենակից ընդունի : Առիւթ ընտրեցին զարծաթ
անպիտան , և տրտմութիւն զսիրտս ներմեղական : Հա
լումն հմտագոյն մաշէ զկապար , և տրտմութի աշխար
հական նուաղէ զմիտս : () աչաց ներգործութի նուաղէ
մէգ , և զմիտս տեսողս բթէ տրտմութի : Նոյ խորու
թիւն ջրոյ լոյս ոչ անցանէ , և 'ի սիրտ տրտմողի ոչ ծա
ղէ տեսութեն լոյս : Քաղցր են ամենայն մարդկան ա
րեւելք , իսկ տրտմող անձին և այն դժուարահաճ է :
() գայութի : Ճաշակեւեաց բառնայ զտրտմութի . իսկ
որ քամահէ զցանկութիւն աշխարհիս այսորիկ , ոչ թա
խանձի 'ի խորհրդոց :

Զ

ՅԱՂԱԳՍ ԶԱՆԶՐՈՒԹԵԱՆ

ԶԱՆԶՐՈՒԹԻՒՆ է լքումն անձին , և լքանի անձն որ
ոչ ունի արդութի ըստ բնութեան , և ոչ կայ ընդդէմ
փորձութեց արիաբար . զի զոր օրինակ կերակուր է ա
ռողջացեալ մարմնոյն , նոյնպէս և փորձութիւնք արի
անձին : Հողմ հիւսիսի բուժանէ զարդիւնս սերտս , և
փորձութիւնք հաստատեն զսիրտս քաջս : Ամպ անջուր
հալածի 'ի հողմոց , և միտք որ ոչ ունի արտօսը 'ի հան
դիսի ձանձրութե դիւին : Յօղ գարնանային աճեցու
ցանէ զպտուղս , և բան հոգեւորական արբուցանէ յար
բունս տեառն : Ան ձանձրութե հալածէ զմիայնակեաց
'ի տեղւոջէ իւրմէ . իսկ որ ունի համբերութի , ժուժ
կալէ 'ի վտանգս : Հիւանդաց այցելութիւն պատճառէ
ձանձրութի , և հաւանեցուցանէ ծուլանալ : Զանձրա

1 Երեւ օրին . դժուարահաճոյ է : Ընաց բառնայ ախտ գալկան , և

2 Այդպէս ամենայն օրինակ մեր . զգայութի մտացն բառնայ սրբա
տիւնայն Զգայութիւն ճաշակեւ . մութի . 'ի խորհրդոց տրտմուն

ցող միայնակեաց 'ի պաշտօն սպասու արագ է, և 'ի գործ
 և յաղօթս թոյլ: Օտկար տունկ նուաղեցուցանէ 'տը-
 կար սիբ, և խորհուրդ ճանապարհի ձգեաց զհեղձն:
 Օծառ բարիոք կացեալ ոչ շարժեաց սաստկութիւն
 հողմոց, և ձանձրութի ոչ խլէ զհաստատուն անձն կրօ-
 նաւորի: Շրջող միայնակեաց խռիւ անապատի, սակաւ
 ինչ զտեղի ունի, և դարձեալ տարաբերի: Տունկ փո-
 փոխեալ ոչ պտղաբերի. նոյնպէս և շրջող միայնակեաց
 ոչ պտղաբերի: Ար հիւանդն է' ոչ շատանայ միով կե-
 րակրով, և ոչ ձանձրացող միայնակեաց միով գործով:
 Այն՝ ձանձրացող միայնակեցի հարթուցեալ է' ի դուրս
 անդր, և մտօքն երևութանայ յիրս ինչ: Ճարնչիցի՝
 դուրքն, և նա թնդեաց. ձայն լուաւ, և ընդ պատու-
 հանն խոնարհեալ նայի, և կանգնի մինչև ընդարմանայ:
 Յընթեռնուլ զգիրսն որոնչէ, և 'ի քուն լինի՝ դիւրաւ.
 միմէ զերեսս, և ձգտէ զձեռս: Ագրոցն զաչս բարձեալ՝
 պչնու ընդ որմունսն. և դարձեալ սակաւ ընթեռնու,
 և զկատարած ճառիցն խուզէ: Այսուէ զթուղթսն, և
 ապա պնդէ զգիրսն և դնէ ընդ գլխովն, և ննջէ ոչ կա-
 ըի խորին, քանզի քաղցն զարթուցանէ 'ի կերակրոցն
 ցանկութի: Աանդաղկոտ է յաղօթսն հանապազորդ,
 և ոչ յորդորի ցանկութի 'ի սաղմոսերգութիս նայ. քան-
 զի որպէս հիւանդն ծանրացեալ ցաւովք, նոյնպէս և նա
 յաղօթս և 'ի գործս: Ասկասեալ հիւանդ 'ի զօրութի
 մարմնոյ ցաւովք, իսկ սորայս 'ի թուլութենէ լքեալ:
 Օձանձրութի բժշկէ ժուժկալութի պնդութի, առնէ
 զամենայն հմտութիւն ըստ կամացն նայ: Արդեա չափ
 անձին քո գործոյ և աղօթից, և մի թուլանար մինչև
 կատարեցես զամենայն: Այլ և յաղօթսն զջերմութի
 անձային սիրոյն արտասուօք մի լքաներ, և դեն ձանձրու-
 թեան ոչ մերձենայ 'ի քեզ: Արօնաւորեա 'ի հանդէս
 անձային կոչմանն, և մի թողուր 'ի մտաց զհրաժարումն
 յաշխարհէս:

1 Մի օրինակ խոնարհեցոյց նը-
 ւաղ սիբ:

2 Երէ՛ օրինակ տարբերի:

3 Զորս օրինակ Անձն:

4 Մի օրինակ ճարնչէ դուռն, և
 նա թնդայ:

5 Մի օրինակ 'ի քուն զիջանէ:

ՅԱՂԱԳՍ ՍՆԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ

ՍՆԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ է ախտ անբնական, և ամենայն գործոց առաքինութե գիւրաւ շաղապատի: Պատաղիճ՝ փնասակար պատի զծառութն, և յորժամ հասանէ՝ ի ծայրըն, չորացուցանէ զծառն: Իսկ սնափառութի առաքինութեանց մերձ բուսանի, և ոչ մերժի մինչև հատցէ զզօրութիւն: Ողկոյզ որ ի հող կայցէ, արագ նեխէ զնա, և առաքինութիւն կորնչի յեցեալ ի սնափառութիւն: Երկայնակեաց սնափառ մշակ անվարձ, զաշխատութի կրեաց և զվարձն կորոյս: Բասկ ծակոտեալ ոչ պահէ զարկեալսն, և սնափառութի կորուսանէ զվարձս առաքինութեան: Եւ յոյժ սնափառի ծուխ հնոցի, և երկոքեանն յօդս խառնեալ կորիցեն: Հողմ եղծանէ զհետս առն, և զողորմութիւն սնափառութի: Բարի յարձակումն ոչ հասանէ յերկինս, և աղօթք մարդահաճոյի ոչ ելանէն առ ան: Սնափառութիւն վէմ ընդ ջրով է. եթէ բախեալ գթիցիս ի նա, զբեռնն կորուսեր: Եւ ծակէ զգանձ այր խմաստուն, և զառաքինութե վաստակ այր հանձարեղ: Երկուի նմանի միայնակեաց խորամանկ. զծաղկունս ի ներքս ընու, և զմեղրն ի պէտս մարդկան: Ի հրապարակս խորհրդակից լինի աղօթել սնափառութի, իսկ զգաստն ի տան աղօթէ: Հրապարակացոյց առնէ զմեծութի իւր սնափառն, և զբազումս գրգռէ ի դաւաճանումն. բայց դու ծածկեալ գթոյն, զի ի ներքուստ է աւազակն, մինչև հասանիցես ի քաղաքն խաղաղութե և անդր երևեսցիս: Ճանապարհ կարծեա զներկայ վայրս լցեալ աւազակօք, և քաղաք բարի զյաւիտենից կեանսն: Երկ պարծիր ի ճանապարհի, զի զդաւաճանողսն գիւրաւ գրգռէ ի քեզ. ապա եթէ հասանիցէ մտանել ի քաղաքն, վայելեսցես

Ի Բաղեղն (Կա՛մ բաղեղն պատաղիճ) փնասակար. . զծառն. . այսպէս և սնափառութի. . և ոչ հեռանայ. . կորնչի յարեալ. . Սնափառի համբերութի ծուխ է հնոցի, և երկոքեան յօդս ցրուին. . :

Սնափառութիւն վէմ է ի ծովու. եթէ հարկանես զնա ի նա՛ փշի. . Մեղուի նմանի միայնակեաց խորագէտ. . արտաքուստ բերէ ծաղիկ, և ի ներքս ընու խորիսի: Ի հրապարակս աղօթել խորհի սնափառութի. . Մի ցուցաներ զմեծութի ի ճանապարհի. . վայելես.

անդր : Առաքինութիւն սնափառի զուարակ է գազանա-
բեկ , որ ոչ մատչի 'ի սեղանն ան : Շ փութի գիր գրեալ
'ի վերայ ջրոց , և առաքինութեւ վաստակ յանձին սնա-
փառի : Ա գիշերի կեր զգատիկն ըստ օրինացն , և մի
հրապարակեր զառաքինութիւն ըստ աւետարանին Վճի :
Ա 'ի առ 'ի ցոյցս առնես զբարին վասն գովից . զի տե-
սանէ հայրն քո 'ի ծածուկ , և հատուցէ քեզ յայտ-
նապէս : Սպիտակ եղև ձեռն արկեալ 'ի ծոցի , և թա-
քուցեալ առաքինութիւն քան զլոյս ևս պայծառագոյն
ծագեցէ : Չանձրութիւն լքանէ զպնդութիւն , իսկ սնա-
փառութիւն կառուցանէ զսիրտս թուլացեալս . զտկարն
առողջացոյց , և զծերն քան զմանուկ հզօրագոյն արար :
Իսկ եթէ գտանիցին միայն լինելոցն վկայք , թեթև են
յայնժամ պահք և հսկումն և աղօթք . քանզի գով
բազմացն յորդորէ զյօժարութիւնն յերևել : Ա 'ի վա-
ճառեր զվաստակս քո մարդկային փառաց , և մի զապառ-
նի փառսն մատնէր վասն նկուն գովեստից . քանզի փառք
մարդկայինք 'ի հող բնակեցէ , և գովեստ նորա շիջանի
յերկրիս . իսկ առաքինութեւ փառք մնայ յաւիտեանս :
Արդ ով անձն պարտեալ 'ի սնափառութենէ , զգոյշ
կաց , մի զջան վաստակոց քոց կորուսաներ . այլ յամե-
նայն ջանս բարեպաշտութեւ լծակից արասցես քեզ ըզ-
խոնարհութիւն , զի այնպէս ան փառաւորեցի և փառա-
ւորեցէ զքեզ 'ի վերջին աւուրն :

ցես անդր , և ոչ որ յափշտակեցէ զվաստակս քո : Առաքինութիւն . .
Սպիտակացաւ ձեռն թաքուցեալ 'ի ծոց , և գործք բարիք ծածկեալք
(իսկ թաքեալ) քան զլոյս պայծառագոյն լուսաւորին : Չանձրութիւն
լքանէ զպնդութիւն անձին , իսկ սնափառութիւն պնդէ զթուլացեալ
անձն . զտկարն զօրացուցանէ . . հզօրագոյն առնէ : Իսկ եթէ գտանի-
ցին միայն լինել և ոչ գուցէ վկայք եղելոցն , թեթև են . . գովութիւն
բազմացն յորդորէ զյօժարութիւնն : Մի . . և մի զյաւիտենից փառսն . .
պարտեալ 'ի սնափառութենէ . . :

Ը

ՅԱՂԱԳՍ ԱՄԲԱՐՏԱԽԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԲԱՐՏԱԽԱՆՈՒԹԻՒՆ է ախտ զայրացեալ, ուռուցեալ է փքով. ուր հասանէ, սլայթ է և առնէ վնաս ժահահոտութիւն: Փայլատակման ջահ՝ հնչիւն նշանակէ որոտման, և զամբարտաւանութեան գալստեան աւետիս տայ սնափառին: Ի բարձրութիւն յոյժ վերանայ անձն ամբարտաւան, սակայն անտի յանդունդս զինքն ընկէց: Եւ համահասեալ ի լեռնէ սաստիկ ոլորմամբ վայրաբերի, և բացակացեալն յայ անկցի ի վայր: Ամբարտաւանութեամբ ախտացեալ է՝ որ ի բաց կացոյց զանձն յայ, և իւր գրէ զառաքինութիւն: Արպէս որք ելեալ ի սարդի օստայնս և ոչ զգան, սոյնպէս վստահացեալն յիւր զօրութիւն: Պտուղ բազում խոնարհեցուցանէ զօստս ծառոց. այսպէս առաքինութիւն անզգուշալի: Խէչ բարձեալ կրէ զօստս պտղալիցս, և երկիւղ այ զառաքինի անձն. քանզի որպէս ծանրութիւն պտղոց խզէ զօստս, սոյնպէս ամբարտաւանութիւն խորտակէ զանձն առաքինի պտղովք: Պտուղ նեխեալ ոչ է պիտոյ երկրագործաց. այսպէս և առաքինութիւն ամբարտաւանին: Ի տար ամբարտաւանութեւն զանձն քո, և ոչ տեսանես առաջօր ի գիշերի որ խռովեն զքեզ. քանզի անձն ամբարտաւանին թուլացեալ լինի յայ և խնդալի լինի դիւաց և ընդունակ չարի. ի գիշերի առաջօր տեսանէ բազմութիւն գազանաց դիմեալ, և ի տուրնջեան տագնապի ի խորհրդոց զանգիտեալ: Եւ ջնջեալ ընդօստնու յաճախ, և

ՀԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ է ախտ զայրացեալ և ուռուցեալ փքով. Փայլատակման նշոյլք զձայն որոտման նշանակեն, և զամբարտաւանութեան գալուստն աւետիս սնափառութիւն. և իւրոյ քաջութեւն զառաքինութիւնն համարի: Արպէս որք ելեալ յօստայն սարդի ոչ զգան, սոյնպէս վստահացեալքն ի զօրութիւն իւրեանց անկանին ի խոնարհ. ծառոց. այսպէս և առաքինութեւն բազմութիւն զմիտս առն: Պտուղ նեխեալ անօգուտ է այգեգործի. նոյնպէս և առաքինութիւն առն ամբարտաւանի այ անպիտան է: Խէչ բառնայ զօստս. որպէս ծանրութեւն պտղոց բեկանէ զօստս, նոյնպէս հպարտութիւն զանձն առաքինի: Մի տար. որ խռովեն զքեզ տեսեամբ. թուլացեալ լինի յայ և ծաղր լինի դիւաց. ի ստուերէ թռչնոց և յայլ իրէ. և ի շրջիւն տերեւոց զարհուրի

զարթուցեալ զարհուրի 'ի հովանւոյ թռչնոց և յայլ
իրէ : Ասարշափ տերեւոյ զարհուրեցոյց զամբարտաւանն ,
և հնչիւն հրոյ տագնապեցոյց զնա . քանզի որ փոքր մի
յառաջ հակառակ ունէր զինքն ինչ և զառ 'ի նմանէ ու-
րանայր զօգնութիւն , յետոյ զարհուրի 'ի նուաստ առ-
աջօք տեսլենէն :

Ամբարտաւանութի յերկնից ընկէց զհրեշտակս , և
իբրեւ զփայլակն ետ անկանել յերկիր . իսկ խոնարհու-
թիւն զմարդն յերկինս վերացուցանէ , և ընդ հրեշտակս
սլարել սլատրաստէ : Ինդէր հպարտանաս , ով մարդ , հող
գոյով և թարախ . ընդէր հպարտանաս և քան զամսս
'ի վեր ամբառնաս : Հայեաց 'ի բնութի քո , զի հող ես
և մոխիր , և յետ սակաւ աւուրց դարձեալ 'ի մոխիր
դառնաս . այժմ հարարտ , և յետ սակաւ աւուրց որդն :
Ինդէր զարանոցդ բարձրացուցանես , որ յետ սակա-
ւու նեխելոց ես 'ի հող : Սեծ է մարդ ցոր վայր օգնի
յնչ , և թողացեալ 'ի նմանէ՝ ծանեալ զտկարութիւն
բնութեն : Ոչ ինչ ունիս բարի , եթէ որ ոչ յնչ ես ա-
ռեալ . արդ ընդէր պանծաս որպէս քոյով . ընդէր շնոր-
հաւն ինչ որպէս քոյով գեղեցկանաս , և ոչ յիշես զըս-
տացողն զիմ : Դանիր զտուողն զիմ , և մի հպարտա-
նար արարածդ առ արարիչն , զի մի արհամարհիցիս 'ի նը-
մանէ : Գնիս յնչ , և մի արհամարհեր զբարեգործն .
'ի բարձրութի վարուց ես , այլ նա առաջնորդեաց . ա-
ռաքինութիւն ստացար զսրբոց , այլ նա եղև գործակից
քեզ յամենայն 'ի շնորհսն : Ասականեա զբարձրացու-
ցիչն , որպէս զի կացցես 'ի նոյն բարձրութեն հաստա-
տուն : Սարդ ես , կաց 'ի սահմանս բնութե քո . ծա-

ամբարտաւանն (իմ ջրչիւն տերեւոց զարհուրէ զամբարտաւանն) . և հըն-
չիւն հրոյ և խոխոջիւն ջրոց բեկանէ զսիրտ նորա . քանզի . . յետ սա-
կաւ միոյ դարձեալ 'ի հող լուծանիս (իմ մոծիր դառնաս) . այժմ
հպարտացեալ , և յետ սակաւ միոյ որդն ես : Մեծ ես որչափ ունիս
զնչ օգնականութիւն . այլ յորժամ ընկեցեալ լինիս 'ի նմանէ , անդէն
երևի տկարութի բնութեդ : Ոչ ինչ ունիս բարի զոր ոչ յնչ առեր .
զի որ զայլոյ ունիս , իբր 'ի քոյում մեծարիս . ընդէր շնորհօքն ինչ իբր
զստացուածս քո զարդարիս , և ոչ յիշես զստեղծողն իմ : Ծանիր ըզ-
տուիչն և մի հպարտանար : Արարած ես ինչ , մի ուրանար զարարիչն ,
զի մի արհամարհիցիս 'ի նմանէ : Օգնիս յնչ , մի ուրանար զօգնականն
քո . 'ի բարձրութի վարուց ելեր , այլ նա առաջնորդեաց . գործեցեր
զառաքինութի , այլ նա եղև գործակից . խոստովանեա զբարձրացու-

նիր զազգակիցս քո, զի նոյն բնութիւն են: Մի ամբարտաւանիր և հպարտանար ուրանալով զազգակիցսն քո, թէ և նա տկար է և դու մեծ. վասն զի նոյն տէր է հասարակաց, այլ որպէս կամի՝ բաժանէ զշնորհս առ արարածս իւր:

Մի քամահեր զխոնարհն, զի հաստատեալ է՝ ի բարձրութե՝ որ ոչ խոնարհի՝ ի վայր. այլ դու ամբարտաւաճեալդ՝ ի վեր, ընդ խոնարհս զիջանիցիս, զի մի խորտակիս ամբառնալովն: Փուտ կառք են ամբարտաւանութիւն. և որ ելանէ՝ ի վեր, յանկարծակի խորտակի՝ ի վայր. իսկ խոնարհն հաստատուն կայ միշտ, և ոչ սասանի՝ ի խորհուրդս ամբարշտաց: Ամբարտաւան միայնակեաց ծառ է առանց արմատոյ, և ոչ հանդուրժէ սաստկութե՝ հողմոց: Քաղաք պարսպեալ անհպարտ բարիք. և որ բնակէ՝ ի նմա, անկապուտ է՝ ի դրժողաց թշնամեաց: Տարաբերէ հողմ՝ զխռիւ այսր անդր, և զամբարտաւանն մեծամտութիւն շարժէ: Պղպջակ պայթեալ եղծանի, և յիշատակ ամբարտաւանին յետ մահուանն կորիցէ: Բան խոնարհին սպեղանի անձին. իսկ ամբարտաւանին լի է ամբարհաւաճութե՝: Աղօթք խոնարհամտին հասանեն յերկինս. իսկ աղօթք ամբարտաւանին՝ ի բարկութիւն ածէ զբարեգութն ան: Քար պատուական վայելուչ է ընդ ոսկւոյ, և առաքինութե՝ բազում պայծառանայ այր խոնարհութե՝ ընդելուզեալ: Ակիզքն և աւարտ է խոնարհութիւն, և զշարժեալսն ընդ իւր ոչ իւրիք՝ ի դրժանաց՝ ի վայր ընկենու: ()

ցիւն քո, զի հաստատուն պահեսցիս ի բարձրութեանդ. . . Մի ամբարտաւանիր. . . թէպէտ և դու մեծ ես և նա տկար, բայց հասարակաց մի և նոյն տէր է, և որպէս կամի. . . :

Մի քամահեր զխոնարհն, քանզի հաստատուն քան զքեզ կայ. զի նա յերկրի շրջի և ոչ արագ անկանի, իսկ բարձրացեալդ անկեալ արագ խորտակիս: Փուտ կառք է. . . Միայնակեաց հպարտ ծառ է. . . որ ոչ համբերէ ցնացից սաստիկ օդոց: Քաղաք պարսպեալ են միտք անհպարտք (կամ անհպարտ բարք). և որ բնակի՝ ի նմա, յուժեքէ ոչ յափրշտակի. . . և զամբարտաւանն շարժեն յարձակմունք հպարտութե: Պղպջակ. . . Աղօթք խոնարհին՝ ի դուրս ածէ զանձ. և աղօթք ամբարտաւանին բարկացուցանէ զնա: Քար պատուական վայելուչ է ընդ ոսկւոյ, և առաքինութիւն բազում պայծառացուցանէ զայր խոնարհ. զի խոնարհութիւն է քար պատուական՝ ի վերայ ոսկւոյ առաքինութե:

Պարիսպ ամուր է խոնարհութիւն. և որ ելանէ՝ ի նա, պահի հաստատուն: Յորժամ ելանես ի բարձրութիւն, յայնժամ զհաստատութիւն

յորժամ ելցես 'ի բարձրութի առաքինութեց, յայն-
ժամ զխոնարհութի մերձ դիցես, զի մի որ կորիցէ 'ի վայր.
զխոնարհութի ընդ մերձ ոչ լեալ 'ի բարի գործսն՝ եր-
կիւղ է յամենայն վտանգից լուծանել: Անխմոր ուտէ
որ առնէ զզատիկն. և անձն առաքինի բուծանի անհպար-
տութեամբ 'ի վիշտս: () Ի որպէս խմորեալն հպեալ 'ի
հուր՝ փքացեալ վերանայ, նոյնպէս և զամբարտաւանն
փքացուցանէ առաքինութի. իսկ զխոնարհն ոչ ածէ 'ի
մեծութի: Աթէ փախուցեալ էս 'ի Աբաւնայ, գաղտ
փախիր, և մի հաւատար խոստանալ յղարկել. քանզի
որովք ասէ յղարկել, նոքօք խափանեացէ: () Ի տաւղիւք
և փողովք և թմբկօք արձակելովք 'ի կորուստ ձգեալ ո-
գորի զփախուցեալ միտսն, բարբառոց հնչմամբք դիւ-
թելով, և զյօժարութիւն վհատելով համաշնչմամբ երգոցն:

Պաւազան խրատու նշանակ է, զորով որ ունեւով ան-
ցանէ ընդ Յորդանան կենցաղոյս: Պաւազան 'ի ձեռին
ճանապարհորդի առ ամենայն ինչ կարեւոր է: Պաւա-
զան 'ի վայր անկեալ՝ եղև օձ, և խրատ յառաքինագոր-
ծէ մերժեալ՝ եղև ցանկութի. խրատ յառաքինութիւն
ուղղէ զվարս առն: Ա'ի երկեցուսցէ զքեզ յերկրի սո-
ղեալ օձ, և մի ախտ ցանկական զեռալով 'ի հողեղէն
նիւթս: () Ի եթէ բուռն հարկանիցես զտտանէն, դար-
ձեալ եղիցի գաւազան 'ի ձեռին քում. և եթէ պար-
տիցես ախտի, եղիցի խրատ: Յանապատի հարեալ օձի,

խոնարհութեն մերձ դիցես, զի մի գլորիցիս 'ի վայր. զի խոնարհութիւն
է որ սրահէ հաստատուն զամենայն առաքինութի քո: Քանզի որ գլորի
յերկրի, արագ անդրէն յառնէ. իսկ որ անկանի 'ի բարձրութէ, բա-
զում անգամ և մեռանի: Բաղարջ անխմոր ուտէ. . և անձն առա-
քինի անհպարտութի կերակրի. զի խմոր է հպարտութիւն և քացախե-
ցուցանէ զանապական առաքինութիւն: Չի որպէս խմորեալն. . նոյն-
պէս և ամբարտաւանութիւն փքացուցանէ զառաքինութիւնն. իսկ զխո-
նարհն ոչ փքացուցանել կարէ հպարտութիւն. . 'ի Աբաւնայ ասորւոյ,
գաղտ փախիր, և մի հաւատար նմա՝ թէ խոստացի յուղարկել. . նո-
քօք արգելեալ խափանեացէ: Քանզի երգչօք. . և թմբկօք հնարի ար-
գելուլ զփախուցեալ միտսն, և կախարդէ զնա ձայնիւ տառնաղեացն,
և զընթացսն խափանէ ձայնից ցանկութեամբ:

Պաւազան. . զոր թէ ունի որ, անցանէ. . առ ամենայն ինչ օգտա-
կար է. նոյնպէս խրատ նեղութեան փորձանաց ուղղէ զկեանս առն:
Պաւազան 'ի վայր ընկեցեալ՝ եղև օձ, և խրատ 'ի գոհացողութէ հե-
ռացեալ լինի թշնամի: Ա'ի երկեցուցանիցէ զքեզ օձ գաղարեալ յերկ-
րի, և մի ախտ ցանկութեան. . նիւթս քո. . և եթէ յաղթես ախտի,
դարձեալ լինի խրատ: Յանապատի թէ խաժանէ օձ, սղանանէ զանձն.

սատակէ զանձն . և ցանկութի հարեալ կորուսանէ զայր :
 Ար հայի 'ի պղնձի օձ , ապրի 'ի մահուանէ . և որ ունի
 զխրատ զգաստութե , կեցցէ : () ձ հարկանէ զգարշա-
 պար երիւարի , և ախտ ցանկութե զանզգուշալի սրբու-
 թիւն : () ամանակեայ նեխեալ վերք բժշկի դեղովք ու-
 մամբք , և բարք սնափառութե ինքնարհամարհութե և
 խոնարհութե միշտ : Հատումն սրոյ և խարումն մար-
 մնոյ ցաւագին են յոյժ , բայց զճարակ վիրոյ ամփոփեն
 յոյժ սովաւ : Աւ արհամարհանք թէպէտ և տրտմեցու-
 ցանեն զայն որ բժշկելոցն է , սակայն դադարեցուցանեն
 զախտս չարաչարս՝ զսնափառութի և զամբարտաւանութի ,
 և որ 'ի նոյնս յարմարին խորհուրդ և բան և գործ
 և փառասիրութի՝ մուրումն իբրեւ երեւելի և աներևոյթ՝
 շնորհօք և մարդասիրութե տեառն մերոյ Յօր Վնի
 բարձցի 'ի մէնջ , և ինքն եղիցի օրհնեալ յաւիտեանս :

ԽՐԱՏԻ ՈԳԵՇԱՀԻ ՄԻԱՆՁԱՆՑ

ՄԻՆՉ ՆՍՏԻՐ ԱՌԱՆՁԻՆԸ Ի ԼԵՐԻՆԸ ՍԻՆԵԱՅ՝

ՍԿԻՋԲՆ հրաժարելոյ յաշխարհէս երկիւղ տեառն ,
 և աներկիւղն արտաքոյ դրանն օթեսցի : Ակիզքն բարի
 կենաց միանձանց գիտութի նոյ , քանզի անգիտութիւն

և ախտ ցանկութե եթէ հարկանէ , կորուսանէ զմիտս . . ապրի 'ի մա-
 հուանէ . և որ հայի 'ի հատուցումն զգաստութե և ժուժկալութեան ,
 կեայ և ոչ մեռանի : Օձ հարկանէ . . Նեխեալ վերք բժշկի խարանաւ .
 նոյնպէս բարքն սնափառի բժշկի յանդիմանութեամբ և նախատանաց
 տեւելով : Հատած և խարած վերք (ի՞մ զատումն սրոյ և խարան հրոյ)
 ցաւագին կսկծեցուցանեն , բայց կարճեն զճարակ վիրին և առողջա-
 ցուցանեն : Եւ անպատուութիք արհամարհանաց թէպէտ և տրտմե-
 ցուցանեն զորս բժշկեն , սակայն դադարեցուցեալ հանեն զախտ չա-
 րաչար սնափառութե և զհպարտութե , և որ 'ի նոյնս յարմարին մո-
 լութիւնք փառասիրութե և խորհուրդ նորին և գործ և բան երեւելի
 և աներևոյթ շնորհօք . . :

* Ալեքե+ին օրինակն ձեր՝ Նեշուի Կիւր Կապուածն խօսք Իպերիքեայ
 Տախագրեալ զճառս , 'ի Տափեւոտարանի երեւալ ձեր 'ի վեր ամբար յէջ 591 ըս-
 Կարդ Կապ . Իե . 466 Իպերի+եայ ըն . Իրինն Բարգմանութեան :
 Ժայի . որոմ համայն Վիայի և Կապըն .

այ խաւարէ զմիտսն : Ահիզըն բարի ժառանգութե միանձանց կուսութիւն սուրբ է , իսկ անսուրբն տարազիր է : Ղգնութի միանձանց խոկումն՝ սուրբ գրոց է , և զնոսին առնել շնորհօք և ընտրութիւն : Աերակուր միանձանց առնել զկամս այ է , և ըմպելի երգս երգս սաղմոսաց . այլ և մարմնական պէտքն կարօտութիւն եղիցին՝ ի դէպ ժամանակի միանձանցն : Վնացք միանձանց ցածութիւն շարժեալ տանէ ի տուն որպէս ոտք աւետարանչի բարութե : Աարք միանձանց առանց գայթակղութե եղիցին՝ ի գնալ , ի նստել , ի ննջել , ի յառնել :

Միանձունք զգոյշ լինիցին միշտ ի կանանց շեղձակութեւոց մեղօք որպէս ի սպանողաց . զի նետք մահաբերք են պոռնկացն յիշատակ , որ խոցոտեն փորձանօք հրոյ : Աորհուրդք միանձանց ընդ հանձարեղս լիցին , և մի ընդ անխմաստս՝ որ ոչ գիտեն զօրէնս : Հսկելով միանձունք օրհնութիւնք և հոգևոր երգովք՝ հերքին դեք : Մեծաբանելով միանձունք ի վերայ ուղղութեանց և ննջելով , որպէս սարգի ոստայն լուծանին : Աոնարհք հոգևով միանձունք նշանաւ խաչին պահպանին յորդգայթից սատանայի : Արկրասէր միանձունք յերկիր փոխարկելով՝ զփորձ առնուն որդգայթից սատանայի : Աորհուրդք միանձանց եղիցին ի գործս բարեաց , քանզի բարք անգործնականք ոչ ընուն բարեալ : Այառազինութիւնք միանձանց խորհրդովք յապաւեալք ի բարեպաշտութիւն անսիրութե : Արթնութի միանձանց հաւատովք հանդիսացեալք հանդարտեցուցանէ զխորհուրդս ազտեղիս : Աուժկալութի միանձանց ի գործս բարիս պտղաբերի ըստ աւետարանին մնացականս և հոգևորականս : Մշակելով միանձունք զերկիր արդիւնաւ կատարութեամբ ըստ այ , ընկալցին զվարձս երկնաւորս : Օրութի միանձանց անստացուածութիւն , ի բառնալ զխաչն Քրիստի և աշխարհի մեռանել . քանզի դժուարին

1. Հսկումն սուրբ գրոց է . . և ըմպելի հոգևորական երգ սաղմոսաց . այլ և մարմնականքն ի պէտս կարօտութիւն եղիցի միանձանց , և ի դէպ ժամանակի . . որ ոչ գիտեն զառն : Հսկելով միանձունք սաղմոսիւք և օրհնութիւնք և . . նշանաւ խաչին արտափախչին յորդգայթից սատանայի : Երկրասէր միանձունք յերկիր անխարկելով՝ զփորձ առնուն որդգայթից սատանայի մեղմով . . Մշակելով միանձունք զերկիր արդարութեամբ (իւր արդիւնաւատարեւութիւն) . . բառնալով զխաչն Քրիստի . . ըն-

է միանձանց ընչասիրութիւն ըմբռնելոց զարքայութիւնն
այ ստանալ :

Տուք զսիրտս ձեր , միանձունք , յուսմունս մտաւորա-
կանս , և գործով յանդիման լիցի սէրն որ առ ԹՃ : Պար-
գեւ բարի միանձանց կուսութի , կառավարեալ զնա յեր-
կինս ընդ սրբոյն Աղիայի : Այլ տարփող եղեալ , միան-
ձունք , ելջիք 'ի վերայ հրեղէն կառաց , ցողելով արտա-
սուադոյ ձայնիւ : յառ կենաց է կրօնաւորել , և բա-
րեկարգութիւն և խոնարհութիւն բարձրանալով . շնոր-
հօքն Վճի ստացեալ ձեր զգրախտն՝ արտասուօք ոռո-
գեսջիք զնա , միանձունք : Սօրութի կուսութե ժուժ-
կալութիւն է , իսկ շուայտեալն և հեղգն բծաւորի : Հրա-
պարակելով զտուրս և զաղօթս , միանձունք , և 'ի ցոյցս ,
անշնորհ և ունայն են 'ի վարձուցն Վճի . իսկ 'ի ծա-
ծուկ զայս արարեալ ԹՃ գիտութե աղագաւ միանձունք՝
առցեն զերեւելին : Տալով զայն այ միանձունք՝ մի հպար-
տասցին , այլ ընդ խոնարհս զիջանիցին և լիցին չափա-
ւորս : Աղօթելով զգիշերն ամենայն միանձունք մաքրա-
պէս , լուիցէ տէր և որպէս տիւ լուսաւոր զնա լուսաւո-
րէ : Աղորմութի միանձանց մարդասիրութի է 'ի պէտս
եղբարցն . տալն ոչ ամենեցուն է , այլ որ ոչն ունին :
Համբարտաւան միանձանց հեռի է տէր . իսկ 'ի խոնար-
հըն հանգիցէ հոգին սուրբ : Ստածութի միանձանց ե-
ղիցին հանապազ վասն արքայութեն , և յետ աստեացս
ժառանգեսցեն զնա :

Համենայն ժամ եղիցին միանձունք առանց արատոյ
և սուրբ , և սուրբն սրբոց բնակիցէ 'ի նոսա : Անշէջ
պահիցին լապտերք կուսութե միանձանց հանապազ , զի
մի շիջցին և ոչ լուսաւորեսցին : Արեգործութի ուղ-
ղեալք միանձունք աննուազ , զի մի յառագաստէն ար-
տաքոյ մնասցեն : Աեանք միանձանց նմանք հրեշտակաց
եղիցին՝ հանապազորդ սաղմոսիւք կիզուլ զմեղս , և
վարք նոցա յերկրի որպէս յերկինս : Արք միանձանց
Հոհաննու նմանեսցին յանապատի հոգւովք բերկրեալք՝
մեռուցանելով զհամանդամս : Վիումն դիւաց 'ի միան-
ձանց ԹՃ սիրութիւն խաղաղանայ՝ հրեշտակային կարգա-

չասիրութիւն ըմբռնեալն զարքայութիւնն այ ստանալով . . շնորհօքն Քնի
ստացեալ զառաքինութե գրախտ . . զայս արարեալ աստուածսիրութե
աղագաւ . . և որպէս որ լուսաւոր . . տալն ոչ ամենեցուն է , այլ որք

ւորութիւն : () Կփմամբ դիւականաւ մեծաբանեալ միան-
ձունք ժուժկալիցեն 'ի սրտմտութիւն զգուշանալով : Եւանք
միանձանց հեղութիւն և համբերութիւն յօրինեացին որ-
պէս լուսաւորս յերկրի :

Վախանձելով միանձանց իրաւաբար ընդ եղբարս ,
դառնադոյն յինքեանս ձգեն զբանսարկուն : Կամոր չա-
րութիւն մի լիցին 'ի միանձունս' որ բաժանէ զեղբարս ,
այլ սէր սերտ' որ 'ի միասին պահէ : Երեգակն մի մտցէ
'ի վերայ բարկութիւն միանձանց , այլ արեգակն արդա-
րութեան 'ի սիրտս հանգիցէ : Հանդարտ կրօնաւոր ոչ
խռովէ զեղբարս , իսկ նախանձոտն և բանսարկուն կոր-
ծանէ զվանսն : () Հնչումն հոգւոր երգոց և սաղմոսաց
մի ոք պարսաւիցէ , զի օրհնութիւնք հրեշտակաց են . իսկ
'ի հնչմանց որ 'ի տեսարանս են' փախիր , զի այնոքիկ որ-
սանք բանսարկուն են : Եղիցին յամենայն ժամ 'ի ըզ-
գայարանս միանձանց խաչին Բժի տալաւորութիւնք հա-
ւատովք : Եւութի միանձանց հանդերձ մաքուր սրտիւ
կոչէ զսուրբ հոգին . իսկ անսուրբն հալածէ : Պատշա-
ճեալ միանձունք հոգւով և ճշմարտութիւն մի պատկա-
ռեսցեն երբէք 'ի դիւաց : Եւ հան պատերազմի միան-
ձանց օրհնութիւնք հրեշտակայինք են , յորմէ փախչին դէք :

Եւ ահա միանձանց սրբոց թեթեւագոյն է քան զքուն ,
զի փոխին 'ի ճգանցն 'ի հանգիստն յաւիտենից : Վանձ
միանձանց անկողոպտելի անստացուածութիւն է , որ ոչ
ոք կարէ յափշտակել զնա : Եւ անանգութիւն միանձանց
հանդերձեալքն են անեղբաւական հանգստեամբ 'ի փառսն
յաւիտենից : Եւ տալաւորութիւն միանձանց գրովք սրբովք
է ստուգեալ . հաճոյացին այ տեսողի : Եւ ուն միան-
ձանց 'ի մուտս արքայութեան երկնից նեղ և անձուկ է ,
այլ յուսովն կենաց թեթեւագոյն է : Եւ տուածպաշտու-
թիւն միանձանց սրբութիւն ուղղի , և եղբայրսիրութիւն
ծանուցեալ լինի : Եւ ջութի միանձանց ոչ ուժոյ մար-
մնով , այլ հոգւով 'ի պահս ճգնեալ գունաւոր ցուցա-
նէ : Եւ ջկութի միանձանց ցաւոց 'ի ձեռն աղօթից և

ենն . . յառագատէն արտաքոյ գտցին . . հոգւով բերեալք . . Եւ փումն
'ի դիւաց միանձանց . . որպէս լուսաւորաց երկրի :

Վախանձելով միանձանց անիրաւաբար . . որ 'ի միասին ունի . . զի
հրեշտակաց է օրհնութիւն . . փախիր , զի այն են պատրանք բանսար-
կուն . . Եւ արձաւորութիւն միանձանց գրովք սրբովք . . այլ յուսով

պահոց լիցի, որք բժշկեն զամենայն ախտս: Օղարթառաս ճգնաւոր խրախուսեալ յսձ՝ խորհրդոց չարաց արտահալածումն առնէ հանապազ:

Յոհաննէս՝ որ յանապատէն դաղափարէ զմիանձունս, և եղիցին խոշոր վարք իւրեանց: Աղիայի մաշկեակն, ով միանձունք, ուսուցանէ զորպիսի զգեստ ՚ի սկզբանէ արարիչն մեր ետ մեզ: Յակոբոս անմեկնելին ՚ի տաճարէն հանապազորդ աղօթիւք ուսուցանէ՝ մի թուլանար ՚ի վանից քոց: Յոհաննէս առ անսկիզբն բանն առաջնորդէ ՚ի փրկութի կուսութիւնս հաստակիլ: Աղջախոհ միանձունք միաբանեն զեղբարս ՚ի բարի գործս, իսկ ապարասանքն ցրուեն զնոսա: Համբերութի միանձանց զխստութի շիջուցանէ և ՚ի խոնարհութի ածէ: Հրեշտակաց հաւասարեցին պարկեշտքն ՚ի կերակուրս և յրմակելիս: Միանձունք որ ոչ պահեն զտեսութի կանանց, այլ և զխօսս վարկալարազի համարին, ոչ ապրին նորա: Չարաչար միանձունք որոց զկուսութին իւրեանց բծաւորեալք, եղկելիք և արհամարհեալք են: Աշխարհասէր միանձունք և զբաղեալք յանցաւոր իրս՝ ոչ կարեն հաճոյ լինել ան: Անձն սրբեալ և անընչասէր՝ քարոզ հաւատարիմ է կենացն յաւիտենականացն: () արդ երիտասարդի միանձին ողջախոհութին է սրբութիւն ՚ի հնազանդութիւն հարց:

Անկնդրութի միանձանց ոգեշահ խրատուց արիացուցանէ զանձինս ՚ի հոգեւոր մարտս: Չարութի մի օթեացի ՚ի սիրտս միանձանց, այլ բարութին յոլովեցի երևելի և աներևոյթ: Աբանս բարիս զբաղեցին միանձունք յամ ժամ, բայց զլուութի մի մոռացին: () Ժուժկալութի միշտ ընկալցին միանձունք մեռուցանելով զանդամս զերկրաւորս: Աշմարտեալ բանս խօսեցին միանձունք յամենայն ժամ, և սրտ ամենեկն մի: Բանս խիստս լսելով միանձունք մի խռովեցին, զի այնպէս դարձցի բարկութին ՚ի խաղաղութի: () Խաղաղութե զհետ լիցին միանձունք և զսրբութե, զի առանց այսո-

թեթե... Բաջալերութի միանձանց ոչ ուժով մարմնոյ... արտահալածանս առնէ հանապազ:

Յոհաննէս որ յանապատէն՝ ձեզ դաղափար, միանձունք, եղիցի խոշոր վարք իւրովք... եղկելիք և արհամարհելիք են... զբաղեալք յանցաւորս, ոչ կարեն հաճոյ լինել ան: Բարոզ հաւատարիմ է անձն սրբեալ և անընչասէր կենացն յաւիտենականացն... բարութի յոլովա-

ցիկ չէ հնար տեսանել զտէր : Սարգապետելով միան-
ձանց զլաւն խոնարհութիւն և զղջմամբ լուծանէ զխոր-
հուրդս անմաքուրս : Ասիւծ ահարկու է իշավայրեաց .
սոյնպէս և կրօնաւոր քաջ 'ի վերայ անմաքուր խորհրդոց
չարին : Սուծանելով միանձանց զարդասաւոր պահս
և զաղօթս անյ, խրամատէ զցանկն 'ի մուտս չարին :

Հողմ անդնդային ամբոխէ զծով, և հպարտացեալ
անձինք բարկութիւն ամբոխէն զմիաբանականս : Աւա-
հանգիստ խաղաղութիւն է անձն բարեւեր, և հանգարտն
'ի մէջ միաբանականաց սիրով : Ամանութեամբ դասուց
հրեշտակ են յերկրի մաքուր կուսութեամբ միանձունք :
Պաւղոսի պնդութիւն նմանեալ միանձունք, զի այնպէս
յաւիշտակեցին 'ի դրախտն : Սուսէսիւ զհեղութիւն ու-
սանիցին միանձունք, զի այնպէս զերծցին 'ի խորանն 'ի
բարկոծչացն :

Ս'ի լինիք ամբարտաւանք, միանձունք, յորժամ փա-
ռաւորեսցիք 'ի մարդկանէ, զի մի անարգեսցիք : Աման
մաքսաւորին խոնարհեալք միանձունք, և մի ընդ փա-
րիսեցւոյն 'ի վայր անկցուք 'ի տեառնէ : Ս'ի նախանձիր
ընդ եղբօր 'ի խորհուրդս մահու որպէս Վայէն, զի մի
զնոյն պատիժս կրեսցես : Հաբէլ զմի նախանձն ուսու-
ցանէ հաճոյ պատարագաւն . որ թէպէտ մեռաւ, սա-
կայն քարոզի 'ի սուրբս : Ասիւք, միանձունք, միշտ զխո-
նարհութիւն, զի նովաւ ասրեսցիք յորոգայթից բանաար-
կուին : Սարձք բարիք 'ի տեառնէ խոնարհաց, և մի
զրկիք յայնմանէ, միանձունք, զի ընդ Վ'սի բարձրաս-
ցիք յերկինս : Սորամուտ միանձունք բուռն հարցեն ըզ-
հնազանդութիւն ահիւն անյ յով աշխատութիւն : Տնկեալն
'ի տուն տեառն և 'ի գաւիթս միանձանց զգոյշ կայցէ,
զի մի ոստիցէ 'ի բանսարկուէն :

Սղջախոհ միանձունք ինքնաբուղիս արտասուօք ոռո-
գեսցեն զիմանալի առաքինութիւն : Օոտս սրբոց լուա-
նա, 'ի պէտս նոցա օժանդակեա հոգեւոր սիրով, և ե-
րանեցիր 'ի Վ'սէ : Օգիշերն տիւ գործեն միանձունք,
որք շնորհացն անյ եղեն միշտ ընդունակք : Փորձի 'ի հող-
մոց շարժեալ անձն որ այսր և անդր տարաբերի և ոչ

ցի . . զղջմամբ լուծանէ զախտացեալն : Ասիւծ . . զկարգաւոր պահս . .
'նմանութի դասուց հրեշտակաց . . 'ի մարդկանէ, զի մի անկցիք . . սակայն
քարոզի սուրբ . . Չոտս սրբոց լուանալ 'ի պէտս նոցա օժանդակել . .

կայ 'ի սահմանի իւրոյ : Փայտ դար ' ձեռաց է կրօնաւոր
 հեռ և անհնազանդ , որ ոչ անկանի 'ի շինուած եկեղե-
 ցւոյ ւն : Փայտ կենաց պտղաբերեալ անձն արդիւնա-
 կան , կերակրելով զմիանձուենս ամենայն : Հրեշտակա-
 կան վարս ունելով հանապազ սաղմոսերգութեան անձնն '
 'ի յերկինս վերաթեւէ : Չոր փայտիւ Նղիսէէ զեր-
 կաթն 'ի խորոցն հանէ . նոյնպէս և կրօնաւոր ' որ զխրս-
 տութիւն 'ի սրտէն 'ի բաց ձգէ : Չորացուցանէ զախտիցն
 հոսանս անսուաղութի կերակրոց և ըմպելեաց և սէրն
 ւն : Սուր ընդդէմ ախտից աղօթք արտասուալիցք տըք-
 նութեւ , և պահք խոնարհեալ հոգւով : Նծայք 'ի մարդ-
 կանէ վայրբերեն զմիանձուենս անհանձարս , և զիմաս-
 տունս 'ի վեր ձգեն : Յոր վայր է սահման պահոց միան-
 ձանց . մինչև ցվախճան . առաւել ևս աղօթիցն միշտ :

Ար նախատէ զմիանձուենս առաջի մարդկան , պիղծ է
 առաջի ւն . իսկ բարեպաշտեալն օգտի : Ար ոչ պահէ
 զլեզու իւր ընդդէմ բարկութե 'ի թշնամանս , ոչ ան-
 պատուհաս ապրի յւն : Նարկութիւն մարդոյ ամբօխէ
 զմիանձուենս , և զարդարութի ւն ոչ գործէ 'ի մերձա-
 ւորս : Մեծ փնաս առնէ անձին ' որ արդարանայ բանիւ
 և ոչ գործովք առաջի տեսողին զինքն : Չանձրութիւն
 լուծանէ զկարգ և զկրօնաւորութիւն միանձանց , զի նա
 է սկիզբն կորստեան մերոյ : Նարկութիւն յարուցանէ
 միանձանց մարտ բանսարկուն . իսկ խորագէտն զղջմամբ
 լուծանէ :

Ար պանծայ 'ի գործս իւր յաջողակս , կորուսանէ զվար-
 ձրս . իսկ որ 'ի փառս ւն ընծայէ , առցէ զվարձս : Ար անար-
 գէ զմերձաւորս որպէս զմեղաւորս , և ինքն անարգեալ և
 արհամարհեալ յամենեցունց տեառնէն : Մբարտաւա-
 նեալ միայնակեացք զկարգեալն փոխարկեն , և պար-
 զեալքն 'ի նմին մնան : Նախ քան զմարտն սպառազի-

և երանեացին . . Փորձիւ հողմոց . . այսր և անգր բերի . . Փայտ դարձ ձե-
 ռաց . . որ ոչ կայ (իւժ կամի) 'ի շինուած . . տքնութեւ և պահօք . . Նծայք
 'ի մարդկանէ 'ի վայր բերեն . . իսկ որ բարեբանէ (իւժ իսկ բարեբանողն)
 օգտի . . Բարկութիւն յարուցանէ բանսարկուն միանձանց 'ի մարտ (իւժ
 Բարկութիւն յարուցանէ բանսարկուն միանձանց 'ի մարտ) . . և ինքն
 արհամարհեացի յամենեցունց 'ի տեառնէն : Մբարհաւաճեալ . . և
 պարզամիտքն 'ի նմին մնան . . գիւրաւ պարտիք (իւժ պարտիցիք) . . մի

1 Արդեւ 'ի հեռոյն օրինակին , զոր լաք . ծառ դալար կրօնաւոր առէ :

նեալ, միանձուներ, զի մի ըմբռնեալք 'ի չարէն՝ դիւրաւ պատրեւջիք: () մեծութի բազմազբաղ սնոտի, միանձուներ, մի արասցուք, զի նեղ է յարքայութիւն մուտն: Կղկղանս համարեացուք զանցաւորս, միանձուներ, ըստ Պաւղոսի, զի զՔրիստոս չահեսցուք: Հուր կիզանող 'ի մարմինս ցանկասիրաց. այլ անձասէր միանձուներ հրով հոգւոյն սրբոյ ընուցուն: Եղբիւր շնորհաց հոգւոյն սրբոյ 'ի միանձունս բղխէ, որք ողջախոհ միաբան կարգեալ են: Ի մարմնական 'ի զբաղման լեալ միանձուներ՝ շուայտեալ գթեն, և ոչ բերեն զգաստութի: Ի պարծանք մի ոտնառիցեն միանձուներ, զի մի արտաքոյ բարւոյ և առաքինութեանն գտցին:

Ի պարծեսցին միանձուներ 'ի մեծութիւնս ազգի և աշխարհի, զի մի զրկիցին յաւիտենականէն: () լուրս մեղաց մի պատմեսցես բազմաց, այլ որ օգտեցուցանիցեն զքեզ և զնոսա զոր էնն: () մեղս անձանց միանձուներ յամենայն ժամ պատմեսցեն հարց և լուծցեն խոստովանութի: Ի հատեալ միանձուներ առցեն քաջալերութի 'ի սուրբ գրոց և 'ի հարց խրատուց: Հոսումն արտասուաց միանձանց 'ի հանապազորդ աղօթսն սրբէ և տեսանողս առնէ: Տարաբերեալ միանձուներ վանաց 'ի վանս ոչ ունին ուր դադարիցեն և հաստատիցեն, իսկ հիմնաւորեալքն առաւելուն և աճեցուցանեն զինքեանս: Արպէս ծառք պտղաբերք և տունկք առ 'ի փոփոխել արմատ ոչ ունին և ոչ պտղաբերին, այնպէս և միանձուներ անիմաստք:

Պսակ պարծանաց միանձանց կուսութիւն է, որ բարձրացուցանէ ընդ հրեշտակս 'ի յերկինս: Ի մաստութիւն միանձանց մի արտաքինք լիցին, այլ աւետարանական հանճարով փայլիցեն: Քաջ զօրավար վանէ զընդդիմամարտս. այսպէս ճգնաւոր զգունդս դիւաց 'ի մարտի: Ինդդէմ չարին խաչիւն Քրիստի և հաւատովք միանձուներ կայցեն և միշտ յաղթողք եղիցին: Ի կամս ան խօսեսցի լեզու, լուիցէ ունին և իմասցի սիրտ, և այնպէս եղիցի նմա հաճոյ: Ի փական ստացուած միանձանց կուսութի

ստացուք, զի նեղ է արքայութե մուտն. . . Հուր կիզող. . . Ի պանծանս մի ոտնառիցեն. . . :

Մի պանծացին. . . զի մի զրկիցին յաւիտենէն. . . յիմ ժամ խոստովանեսցին հարց և լուծցեն: Ի հատեալ միանձուներ առցեն յուսով քաջալերութի. . . որ բարձրացուցանէ յերկրէ ընդ հրեշտակս: Ի մաստութի. . .

սուրբ, պարկեշտութի ճգնեալ միշտ: Պահեսջիք զպա-
տուիրանս տեառն, միանձունք, զխրատս ոգեշահս երա-
նելի հարցն: Սի ծուլանար առ խրատ և հանդէս կար-
գաց և կրօնից, զի սոքա վերաբերեն զքեզ յերկինս:
Հանդուգն և անհնազանդ միանձունք անկցին յորո-
գայթ փորձանաց ՚ի բանսարկուէն, իսկ հեզն և հաւանն
արտաքս մերժէ զամենայն նետս մուխս չարին մարտա-
դրաւն Վշտիւ: յուժկալութբն հանդիսացեալք և ցան-
կութբ հոգեւորականաւ միանձունք՝ կեցցեն: Սիան-
ձունք ունիցին խորհուրդք միամիտ, և յիշումն այ հա-
նապաղ՝ ոչ թողու ՚ի սխալանս: Մտուծոյ երկիւղիւն
յարդարեալ միանձունք ոչ մերձին ՚ի չար, իսկ աներ-
կիւղն միշտ սխալէ:

Հնազանդութի միանձանց հարց մինչև ՚ի մահ լիցին,
որպէս և Վշտ եցոյց մեզ: Համբերութի միանձանց ՚ի
նեղութիս բազումս՝ յուսով հաստատեալ, գործով կա-
տարեալ: Համբերութի կրօնաւորութեան մինչև ցմահ
միանձանց. զի որ համբերեսցէ իսպառ, նա կեցցէ: () Եր-
հուժիւն միանձանց հոգեւոր միշտ ՚ի բերան ՚ի գնալ, ՚ի
նստել և յառնել: Մտադար սաղմոսերգուի միանձանց
զգես հերքէ և զամ մարտս սատանայի: Անկնդրութի
միանձանց աւետարանականաց զհոգի և զմարմին պնդէ
՚ի սէրն Վշտի: Չայն չափաւոր և բան հեզ միանձանց
ամօ օրհնութբ, և առ մարդիկ զպէտս խառնեն:

Սեփական սրբութեամբ կուսանք կրօնաւորեալք զամ
տեսցեն, և երեւեսցին լուսաւորք: Ար կացին յուխտին
սրբութեան, տացի նոցա տեղի անուանի ՚ի Վշտ յար-
քայութեն երկնից ընդ սուրբս: Արկիւղիւն այ յարմա-
րեալ և սրբեալ միանձունք վայելեսցեն յանպատում
բարութիւնսն: Սոս մաքուր ՚ի վերայ երկրի կուսանք,
հոգւով և մարմնով սուրբ ամենայն կարգօք: Սերակուր
միանձանց և ըմպելի պարկեշտութբ եղիցի, և վասն մը-
սոյ և գինւոյ զի ասացից: Սկի փորձեալ միանձունք պէս
պէս վաստակօք, այնպէս առաւել փայլեսցին: Չեռք
միանձանց եղիցին սրբեալք ճշմարտութբ, ամբառնալ
՚ի վեր առանց վնասուց: Աաչելոյն վասն փրկութե աշ-

պարկեշտութբ ճգնեալ միշտ... նետս մուխս (կամ նետամուխս)... միան-
ձունք կեցցեն: Սիամիտ խորհուրդք միանձանց և այ յիշումն... Ոսկի փոր-
ձեալ միանձունք պէսպէս վասնգիւք... շնորհ և զօրութի յուշ լիցի ձեզ:

խարհի չնորհիւ զօրութիւն յուշ լիցի ձեզ : Սանձք ախտից միանձանց ցանկութիւն առ անձ է, մեռուցանելով զանդամս մարմնոյ : Կարկուտ ապականէ զանդս պտղաբերս, և բարկութիւն հասեալ թշնամանօք զեղբարս : Չեռք միանձանց չարաչարք շարժեալ 'ի փնասս՝ ապականեն զհոգեւոր զգաստութիւնն :

Փասքուսք միանձունք պառակտեն զեղբարս և հանեն 'ի դրախտէ վանացն միաբանելոց որպէս բանսարկուն : Շողմոգ միանձունք զանձինս մերձաւորաց կորուսանեն, և զինքեանս ևս չարաչար : Սաղմոսելով 'ի սիրտս իւրեանց միանձունք մաքուրք՝ լսելի լիցին ան և առցին զպրտուղ աղօթից : Միանձունք հրաժարեալք յաշխարհէս՝ արհամարհիցեն և զսորային պատաղմունս 'ի ձեռն չնորհացն Վհի : Ինձինք միանձանց զարդարեալք հոգեւոր կարգօք անոյշ հոտս բուրեն : Ար զախտաւոր ցանկութիւն արհամարհեն, անանց բարութեցն հասցեն յերկինս : Ար մերձ ունին զերկիւղ տեառն, յամենայն գիշութեց սրբին և որ 'ի նոյն բերին ախտք : Բրտասուալից աղօթք միանձանց առ անձ 'ի սուրբ սրտից հաւատովք՝ մի անյոյս լիցին 'ի տեառնէ :

Ալ միանձունք, որքան սուգ է 'ի մէջ սրբոցն անկումն ձեր 'ի լուսաւոր կարգաց և 'ի սուրբ կրօնից : Ալ հօտ մեծի հովուին և առաջնորդին կենաց, որ նեղարար՝ հեախեն յընդարձակն տանի : Ալ միանձունք, որքան է խոտտումն սրբոց կուսանաց՝ որք փայլեն յարքայութեն երկնից : Ալ ճգնաւորք, որպիսի չնորհի արժանաւորեցայք՝ ազգակցութիւն ունելով առ Վհ : Ալ երանելի կոյսք, յաղթողք 'ի հոգեւորական պատերազմին, կացջիք առանց փնասուց 'ի Վհ : Ալ միանձունք, ունկնդիր լեւուրք հոգեւոր խրատուց, զի որդիք լուսոյ եղիջիք և ժառանգակիցք Վհի : Ինկալարուք զխրատս և գտջիք հանգիստ անձանց չնորհօք և մարդասիրութեք տեառն : Իղօթք ձեր լիցին սուրբ առ անձ և երկիւղիւ ան, և զիսկցորդ համարեսջիք 'ի Վհ, եթէ 'ի սուրբ կրօնսդ ոչ հեղգայք : Եղիցի ձեր այօն այո և ոչն ոչ, և 'ի մահօւանէ 'ի կեանս փոխեսջիք : Յիսուս է կեանք մեր և տէր կենաց և մահօւ, որ զմեզ կենազործէ, և եղծանէ զմեր

... անեղ արհեստիւն ... որ զմեզ կենազործէ, և լուծանէ ... խոտտ

զմեղս . զապաշխարեալսն խոստովանութիւնք ընդունի , և զանցաւորս դարձեալս ևս մաքրէ : Ստարուք զապաշխարութեն զօրութի . դարձարուք սրտիւք , և մեղք ձեզ ոչ տիրեն : Օ անեղծութե զհետ երթայք և զսրբութե , և լիջիք արտաքոյ սխալանաց : Օ խաչ կրօնիցն բարձեալ և երթեալք զհետ Վճի , ահարկու ապստամբ զօրութեանցն լիցուք , պատուելով զարդարութի և զսրբութիւն ամենայն : Վստէն իսկ 'ի դրախտի տնօրինեալ , անդադար փառաբանութիւնք զնձ մերձ կալ , և օրհնեա անձառելի ձայնիւ և շնորհիւ : Ալ այսպէս իմանալի հանդիսիւք վերաբերեալք յերկնայնոցն՝ ընդ նոսին երանեսցուք , և այսպէս 'ի հանդերձեալսն ամբարեսցուք 'ի սրբութեցն հանգիստ , ուստի մերժեալ են ցաւք . սոսկալի օրհնութիւնք և անձառելի խնդութիւնք փառաւորելով զամենասուրբ զերրորդութիւնն այժմ և յանվախճան յաւիտեանս . ամէն :

Ձ

ԽՐԱՏՔ ԱՌ ՃԳՆԱԻՈՐՄՆ

ՍԿԻԶԲՆ բարեաց երկիւղ տեառն : Ալ է բարինս ընդ վայր ձգել քան զբան : Օ արդարութիւն գործովք կատարել քան բանիւք : Վարեպաշտ է սիրողն բարեաց : Վստուածասէրն 'ի պատահեալսն՝ ոչ փնասի : Սուրբն բանիւ և գործովք սիրեսցէ զնձ : Վսուրբ վարս կրօնաւորեա միշտ 'ի Վճ : Չար է բժաւորիլ կուսի ախտիւք : Վան բարի՝ և գործք առաւել ևս լիցի : Վի թողուր 'ի մտաց զյիշատակ նոյ դատաստանացն : Վրովք սրբովք զքեզ խրատեա միշտ : () տարն յաշխարհէս մերձ է 'ի տէր : Յաչաղկոտն չարին է գործարան : () մեծս չարիւ մի երանեսցես : Վխորժակք որովայնի 'ի քեզ մի լիցի . հարկաւորօքն յօրինեա զկեանս քո . մի սիրեր մեծաց հաճոյ լինել , այլ նոյ : Վախ քան զայլս զքեզ ինքն

վանութիւնք ընդունի , և զբացագարձեալսն (իմ զբացագրեալսն) մաքրէ . . և այսպէս 'ի հանդերձեալսն գնացուք . . :

Վ 'ի պահելն (իմ 'ի պատահելն) . . Սրտիւ և բանիւ և գործովք սիրեա զաստուած . . զյիշումն նոյ դատաստանացն . . մեծամեծաց հաճոյ

ուղղեա 'ի կամս նայ : Աշխատասէր լեր 'ի հոգեւորսն հա-
նսպազ , յարդիւնաւորս առիթ կենաց : Արդք լիցին
քեզ սիրելի միշտ : Պարսաւել զարդարն և զնձ մի է :
Ասելեաց և լեզույ զգոյշ կաց : Արեա զնձ և զպատուի-
րանս նորա պահեա : Աթէ ցանկաս Վճի , զբանն նորա
պահեա : Նկալ 'ի քեզ զհոգւոյն սրբոյ զշնորհս : Վժըն-
դակ է ունայն մնալ 'ի շնորհացն նայ : Յամենայն ժամ
լեր 'ի շնորհսն Վճի բարեացն սիրոյ :

Նբնակ կենաց դե է առաջնորդ : Առժկալն 'ի սըր-
բումն բնակէ : Ատուածասէրն որոշեալ է 'ի սատանայէ :
Արդիւնականն նայ բարեկարգ է : Զարաչար է անխտիր
կեանք միանձանց : Այստեա զարժանն 'ի շահս հոգեւորս
'ի Վճ : Վանձ բարի բարեկատար և սուրբ : Հիւան-
դուծի ոգւոց է սնափառութի : Աղքատք հոգւոց բը-
ժիշկք են տրուիք : Աղաչանք առ տէր արտասուօք լիցի ,
և զոր խնդրես 'ի կամս նայ՝ առնուս : Ա'ի մոռանար զար-
դար դատաստանն Վճի : Աղջախոհն և հեզն յերկրի
քերովքէ են : Պատուական ծեր բարեխոնարհն է 'ի
Վճ : Արիտասարդք , մի ընդունակ չարի , այլ բարւոյ .
սիրեցէք զսրբութիւն , զի սուրբ է տէր . 'ի խորհուրդս
բարիս միշտ ելլիք : Ա սուրբ կուսութիւն կրօնաւորեա
միշտ , զվերինն խորհելով ուր Վճն նստի , և գործովք
մերձ կացեալ 'ի լոյս անդ . ուր ոչ մեղք , անդ և ոչ համ-
բաւ մահու : Ա ուսաւորեալք 'ի մեծէ լուսոյն մերմէ Վճէ ,
վայելելով յանսպառ կեանսն 'ի Վճ , շնորհօք և մար-
դասիրութք տեառն , փառաւորելով զհայր ամենակալ
և զորդին միածին և զհոգին սուրբ կենդանարար . ո-
րում փառք յաւիտեանս . ամէն :

լինել . . . Անախտասէր լեր . . . արդիւնաւորն առիթ է կենաց : Արդա-
ւոր վարք լիցին քեզ . . . :

Անբան կենաց դե է առաջնորդ . . . 'ի շնորհս հոգեւորս 'ի Քս : Գանձ
բարի բարեկամ արդար և սուրբ . . . Պատուական ծեր բարեխորհէ (կամ
բարեխոհ է) . . . բարիս միշտ եղիցիս . . . մերձ կացեալ 'ի լոյս . անդ՝ ուր
խաւար նոցա ոչ լինի հասու , ուր ոչ մահ և ոչ մեղաց համբաւ : Առ-
սաւորեալ . . . :

ԽՐԱՏՔ ՎԵՐԱԿԱՑՈՒԱՅ *

ՆԱԻԱՎԱՐ տգէտ պատրաստ է 'ի կորուստ, և վարդապետ անխրատ կորուստ է աշակերտացն: Հովիւ տգէտ թիւրէ զճանապարհս խաշանցն, և վարդապետ զճանապարհս աշակերտացն: Ոչ ճանաչէ 'ի մէջ միգի զուխարս իւր հովիւ տգէտ, և ոչ 'ի ժամանակս փորձուէ բանս օգտակարս կարէ ասել վարդապետ անխմաստ: Օրավար պատերազմի ախտից բժիշկ է, և առաջնորդ իմաստուն խոցել ոչ տայ. և կամ թէ խոցէ ոք, արագ բժշկէ: Աշակերտ որ ոչ է հլու, խեղաթիւր է և ատելի, և ոչ ուղղի յաճախ յանդիմանելովն: Մհաւասար եղբայր՝ անկազմ աղի է մնի՝ որ խանգարիչ է եղբարց, և զձայնակցութի երգոց միաբանութեն խանգարէ, նա և դատաստան անձին իւրում ստանայ իւր անձնակամակութեամբն² և հեռիւն: Տոռոյ նման է որ ուտէ զվատակս մեղուաց. սոյնպէս որ ուտէ անհոգ զհաւասար զառաքինեացն զվատտակս: Օրական երկնչոտ լրանէ զձեռս 'ի պատերազմի. սոյնպէս անպործ միայնակեաց

* Ըսք Ռաբան վերեւի օրինակաց՝ Նեղոսի մալափրեալ ճառս, եօթներորդ Ռայլի Բարգմանութի Եւափրի ընծայէ 'ի մալափրութե նորա վերափրեալ Առաջնորդաց և աշակերտաց. և վերեւի սա 'ի յոյն բնագրի: Նաւասպետ տգէտ զնաւն, և առաջնորդ անմիտ զաշակերտն կորուսանեն: Զհովիւ անարուեստ և բեկանողք գայլք կորուսանեն զնա: Հովիւ յանձրեու ոչ կարէ ժողովել զհօտ իւր, և առաջնորդ անմիտ ոչ կարէ ապա հնարս փրկութե: Յաւուր կարեաց մեծ է զօրութի պատերազմի. և բժիշկ ախտից է իմաստուն առաջնորդ, զի ոչ տայ նեախց հարկանել զաշակերտն. և թէ դիպի, դիւրաւ բժշկէ: Աշակերտ անլսելի փայտ է անածելի թիւրել: Եղբայր անլսող նման է լարի, որ անձայն է և օտականէ զձայն ընկերացն: Իշամեղու ուտէ զվատտակս մեղուաց, և անվատտակ եղբայր որոգայթ է ընկերացն: Հեծեալ երկչոտ 'ի պատերազմի աւերէ զայլն, և աշակերտ թոյլ զժրութի եղբարց: Միաբա.

1 Յերէն հնագոյն օրինակաց Ռաբան Գրեալ նախ այդպէս, և ապա 'ի բաց երեւելի զբնութիւն. երկերորդն Ռաբան աղմկի՝ որ. և երկերորդն աղ է վանից. իսկ երկերորդ Բարգ. օրինակ աղեղ է մնասիւն և խանգարիչ է

եղբարց:

2 Մի օրինակ անձնակամակորութե. այլ օրինակ անձնակամակարութեամբն. Ռաբան այլ անձնակամութե և խեռիւն. երկերորդ Բարգ. կամակորութեամբն:

լուծանէ զյօժարութի եղբարց : Պարս մեղուաց գործէ զմեղը , և հաւասար եղբարց՝ միաբանելոյ զառաքինուի :

Փող յօրինէ զզօրս՝ ի պատերազմի , և իմաստուն վարդապետ զաշակերտս իւր՝ ի գործս առաքինութե : Առեա առաջապահ բանիւ՝ որ առաջնորդես զաշակերտսն . քո՝ ի հոգեւոր պատերազմն : () Ըրահեա խոստմամբ յուսով բարեաց , և փակեա վահանօք ուղիղ հաւատովն , և սաղաւարտեա յուսովն անյ , և խրատեա զոտս աւետարանական ուսմամբն՝ ի Վհ : Պնդեա զմէջս բանիւք համբերութե , և դիր դանակ սուր՝ ի ձեռին , որովք կտրեսցի : զախոս ցանկութեց ախոսից դիւականաց : Արկացո՝ ի խորհուրդս զվառեալս , և ճարտարեն՝ ի հոգեւոր պատերազմն . և ցոյց ահագին զյաղթող նախամարտիկն սպառնալիւք յաւիտենից տանջանացն , և զյաղթութիւն աւետարանել լուսաւոր գոհութեն՝ ի տէր : Վանդի գիտէ և բարեբանութիւն յօժարագոյնս առնել , և զյաղթեալն բժշկել հոգեբարձութե . զի առաւել քան զսպառնալիսն թողութիւն ամաչեցուցանէ զիմաստունսն : Ա՛ր բարկանար աշակերտի մեղուցելոյ . զի լաւ է ոչ զինքն խոցել յառաջ քան զբժշկել ընկերին , այլ համբերութեն ուղղել զսխալանսն որ սխալենն : Բժշկէ բժիշկ և զցաւս , այլ ոչ բարկանայ հիւանդին՝ որ ոչ իւր կամօքն հիւանդացաւ : Հատանէ և բժիշկ առանց բարկութեան . մի խառնեացի՝ ի յանդիմանութեն՝ բարկութի : Արք Արգիպտոսէ փախչին , յանապատական ճանա-

նութիւն մեղուաց հիւսէ խորիսիս և պարս , և միաբանութիւն եղբարց զարբայութիւն :

Փող զարթուցանէ զմիտս պատերազմողաց , և քարոզութի քաջաց զեղբարս : Առաջնորդ , զինուորեա զաշակերտ բարի վարուք , և դիր զյոյս դոցա յաշխարհն որ դալոցն է . զգեցո դոցա զվահանն հաւատոյ առ անձ . զարդարեա զոտս դոցա պատրաստութե աւետարանին . ագո զզրահն արդարութե , և սնդեա զմէջս դոցա բանիւ ողջախոհութե . տուր սուսեր սպանանել զախոս և զցանկութիւն , եթէ յօժարք են . ցոյց դոցա զահ և զերկիւղ դողատանին . և որ է յաղթող՝ գովեսցես զի ժրասցի , և զյաղթեալն կանուխ բժշկեա : Ոչ է պարտ բարկանալ ընդ յանցանս եղբոր քո , զի մի նախ քան զբժշկելն նորա հիւանդասցիս դու . այլ հեղութե տուր նմա առողջութի , զի բժիշկ իմաստուն ոչ բարկանայ հիւանդաց :

Եւ որք ելանեն յԵգիպտոսէ , հոգա նոցա զճանապարհ անապա-

1 Այս միաբանութի եղբարց . . . մամբ . . . զամենայն ազգս ընդգիմա
Փող յօրհորէ . . . Ըրահեա խրատ կացս :

պարհին առաջնորդին սեամբ լուսոյ: Վրազու թի գիտէ
առաջնորդել 'ի ժուժկալութի. և սկսեալն յառաքի-
նութի բանակեցոյց (Յաղիմ՝ որ թարգմանի դուռն, այն
որ վառէ յառաքինութիւն. ցոյց և զեօթանասուն ար-
մաւենիսն. բնակեցոյց առ երկոտասան աղբերսն որ զի-
մանալիսն ընու: Պարտ է զյաղթութիւնն բարբառել,
որոց են արմաւենիքն նշանակ՝ քաղցր վարքն 'ի տէր:
Սխիթարեա և զբոց ախտիցն՝ տալով զջուրն առատա-
պէս, զխոտութիւն հանդերձ գործովք. զի հնազանդես-
ցեն զամ ախտս ընդդիմակացս, և յառաջեցեն յերկիրն
պարգեաց, ուր վայելեն զերանելի զանախտութիւն:

ԺԲ

ՊԱՏՈՒԷՐ ԱՌ ՄԱՆԿՈՒՆՍ

ՊԱՐՏ է մանկանց ճգնել և կրթել զմարմինս 'ի հնա-
զանդութի՝ պատուիրանաց, և ունել բարբառ չափա-
ւոր, բան հեզ, կերակուր և ըմպելի կարգաւորութիւն:
Սխի աճեալ տարաժամ զբերանն ընդ վայր ածել, և
հաս և խած լինել և անառակել: Վրաջի ծերոց լու-
թիւն, իմաստնոց ունկնդրութի. առ ընկերս սէր, առ
կրօնսն ուրախական խրատ հոգեւոր: Ի չար և 'ի մար-
մնաւոր և 'ի շոգմոգ և 'ի շատխօս չաղփաղփանաց հրա-
ժարել. սակաւ բարբառել և շատ իմանալ: Սխի յան-
դուգն 'ի բանս և յաճախ 'ի խօսս. մի պատրաստ 'ի ծաղը,
ամօթխածութիւն զարդարեալ զանձն հանապազ. և ընդ
կանայս ամենեւին մի խօսել. 'ի խոնարհ ունելով զաչս,

տին, զի նեղութի ծնանի զհամբերութի. և յորժամ սկսանին վաս-
տակոց, տար զնոսա Յաղիմ և տուր տեսանել նոցա եօթանասուն և
երկու արմաւենիս, և ած առ երկոտասան աղբիւրն, և անցո զնոսա
ընդ ամենայն անապատն մինչև ժամանեն յերկիրն աւետեաց, և անդ
կացցեն խնդութիւն և առցեն զվարձն աշխատութե իւրեանց 'ի կենա-
րարէն մերմէ Քնէ, որ է ԹԾ ճշմարիտ. որում վայել է շնորհք և ճշ-
մարիտ սլաշտօն յաւիտեանս յաւիտենից:

1 ԵՐԷՐԵՄ Թարգման-Թիւնն և էլ թեամբ. Գո-ղէ անխուճապ իամէր
յաւելո-ծ-Վ 'ի հանդարտութիւն, ասել, որպէս և լափին Թարգմանն ան-
և նոյնիմ կերպարանել և ունել. խառով ասել՝ համայնայն այնմ որ իրինեալ
ըմպելի խուճապ և կարգաւորու- է նովին Բանի-թ յէջ 607:

և 'ի վեր զմիտս . փախչել 'ի հակառակութիւն և 'ի խռովութիւն : Ս'ի վարդապետական պատուոյ ցանկալ , այլ վարուց սրբոց : Ս'ի զարմանալ ընդ մարդկան պատիւս , մանաւանդ ընդ այնոսիկ՝ որք ոչ գիտեն զճշմարիտ պատուիրանն : () հետ երթալ այնմ՝ որ միայն ընդունելի է իմաստնոց զառ 'ի բարեացն գովութիւնս . զարգանալ և սովորել 'ի խնդիր գովութեն՝ որ միայն յոյ իցէ : Աթէ ուսուցանել և խրատել զայլս բաւական իցէ , վասն վարձուցն որ յոյ է , արասցէ զայն 'ի կամս ւոյ . մի 'ի փառս մարդկայինս , այլ որպէս զգործ ւոյ , զոր պարտ է կատարել և 'ի նմանէ ընդունել զփոխարէնն զանանց պարգեն՝ . վասն երևելի կրթութե ճգնութե եղիցի աստուծով բարի արգասեօք ընդ ամենայնի :

() այս՝ գիտեա , սիրելի , զի ընդ միմեանս կապեալ են առաքինութիւն որպէս շար ինչ հոգեւոր շղթայք մի ըստ միոջէ յեռեալ . աղօթք զսիրոյ , սէր զխնդութենէ , խնդութի զհեղութի , հեղութի զխոնարհութի , խոնարհութիւն զարբանեկութի , արբանեկութի զյուսոյ , յոյս զհաւատոյ , հաւատք զհնազանդութի , հնազանդութի զպարզամտութի : Արպէս և ընդդիմակայ կողմն մի ըստ միոջէ չարին է կապեալ զչարութին իւր . ատելութին զբարկութի , բարկութին զհպարտութի , հպարտութիւնն զանափառութի , անափառութինն զանհաւատութի , անհաւատութինն զխստասրտութի , խստասրտութինն զծուլութի , ծուլութինն զթուլութի , թուլութիւնն զլքմանէ , լքումն զձանձրութենէ , ձանձրութինն զանբերութի , անբերութինն զցանկութի , ցանկութիւնն զչարագործութի : Այլ այլ ևս անդամք չարեաց զմիմեանց կապեալ են . նոյնպէս և բարի կողմանն ընդ միմեանս յառեալ են՝ առաքինութիւն որ 'ի ՎՊ :

Արդ ուսիր , ով սիրելի իմ , զաւետարանական կրօնաւորութին , և սահմանեա աչաց ճշմարտութիւն , լեզուի ժողովակալութի , մարմնոյ ճշունմն , մտաց խոնարհութի ,

1 Նոյն պարգենն որ վասն երևելի կրթութե և ճգնութեց և բարի արգասեաց : Ընդ ամենայնի և զայս գիտեա . . հոգեւոր շղթայիւք :

2 Հասարակայնայն միշտ առաքինութիւն որ 'ի ՎՊ , Մակարայ ընծայի

'ի հասարակարանի հարց հաս . Դ . 150 :

3 Նոյն յեռեալ են . . որ 'ի ՔՊ ըստ վերոյգրեւոցն : Արդ գու սիրով սիրելի իմ , զաւետարանեալ կրօնաւորութին սահմանեա 'ի քեզ , և տուր աչաց ճշմարտութիւն :

ՅԱՂԱԳՍ ՍՆԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ

ՍՆԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ է ախտ անբնական, և ամենայն գործոց առաքինութիւն դիւրաւ շաղապատի: Սատաղիճ՝ փնասակար սպտի զծառովն, և յորժամ հասանէ՝ ի ծայրն, չորացուցանէ զծառն: Իսկ սնափառութիւն առաքինութեանց մերձ բուսանի, և ոչ մերժի մինչև հատցէ զզօրութիւն: Սղկոյզ որ ի հող կայցէ, արագ նեխէ զնա, և առաքինութիւն կորնչի յեցեալ ի սնափառութիւն: Երկայնակեաց սնափառ մշակ անվարձ, զաշխատութի կրեաց և զվարձն կորոյս: Բսակ ծակոտեալ ոչ պահէ զարկեալն, և սնափառութիւն կորուսանէ զվարձս առաքինութեան: Եւ յոյժ սնափառի ծուխ հնոցի, և երկոքեանն յօգս խառնեալ կորիցեն: Հողմ եղծանէ զհետս առն, և զողորմութիւն սնափառութիւն: Բարի յարձակումն ոչ հասանէ յերկինս, և աղօթք մարդահաճոյի ոչ ելանեն առ ան: Սնափառութիւն վէմ ընդ ջրով է. եթէ բախեալ զթիցիս ի նա, զբեռնն կորուսեր: Եւ զառաքինութիւն վաստակ այր հանձարեղ: Երկու ի նմանի միայնակեաց խորամանկ. զծաղկունս ի ներքս ընու, և զմեղրն ի պէտս մարդկան: Ի հրապարակս խորհրդակից լինի աղօթել սնափառութիւն, իսկ զգաստն ի տան աղօթէ: Հրապարակացոյց առնէ զմեծութիւն իւր սնափառն, և զբազումս զրգռէ ի դաւաճանումն. բայց դու ծածկեալ զքոյն, զի ի ներքուստ է աւազակն, մինչև հասանիցես ի քաղաքն խաղաղութեւ և անդր երևեսցիս: Հանապարհ կարծեալ զներկայ վայրս լցեալ աւազակօք, և քաղաք բարի զյաւիտենից կեանսն: Երկ պարծիր ի ճանապարհի, զի զդաւաճանողն դիւրաւ գրգռէ ի քեզ. ապա եթէ հասանիցէ մտանել ի քաղաքն, վայելեսցես

Ի Բաղեղն (Կա՛մ բաղեղն սատաղիճ) փնասակար. . զծառն. . այսպէս և սնափառութիւն. . և ոչ հեռանայ. . կորնչի յարեալ. . Սնափառի համբերութիւն ծուխ է հնոցի, և երկոքեան յօգս ցրուին. . :

Սնափառութիւն վէմ է ի ծովու. եթէ հարկանես զնա ի նա՛ փշի. . Մեղուի նմանի միայնակեաց խորագէտ. . արտաքուստ բերէ ծաղիկ, և ի ներքս ընու խորիսի: Ի հրապարակս աղօթել խորհի սնափառութիւն. . Մի ցուցաներ զմեծութիւն ի ճանապարհի. . վայելես.

անդր: Առաքինութիւն սնափառի զուարակ է գազանա-
բեկ, որ ոչ մատչի 'ի սեղանն ան: Շ փութի գիր գրեալ
'ի վերայ ջրոյ, և առաքինութեւ վաստակ յանձին սնա-
փառի: Ի գիշերի կեր զզատիկն ըստ օրինացն, և մի
հրապարակեր զառաքինութիւն ըստ աւետարանին Վստի:
Ս'ի առ 'ի ցոյցս առնես զբարին վասն գովից. զի տե-
սանէ հայրն քո 'ի ծածուկ, և հատուցէ քեզ յայտ-
նապէս: Սպիտակ եղև ձեռն արկեալ 'ի ծոցի, և թա-
քուցեալ առաքինութիւն քան զլոյս ևս պայծառագոյն
ծաղեսցէ: Չանձրութիւն լքանէ զպնդութիւն, իսկ սնա-
փառութիւն կառուցանէ զսիրտս թուլացեալս. զտկարն
առողջացոյց, և զծերն քան զմանուկ հզօրագոյն արար:
Իսկ եթէ գտանիցին միայն լինելոցն վկայք, թեթև են
յայնժամ պահք և հսկումն և աղօթք. քանզի գով
բազմացն յորդորէ զյօժարութիւնն յերևել: Ս'ի վա-
ճառեր զվաստակս քո մարդկային փառաց, և մի զապառ-
նի փառան մատներ վասն նկուն գովեստից. քանզի փառք
մարդկայինք 'ի հող բնակեսցէ, և գովեստ նորա շիջանի
յերկրիս. իսկ առաքինութեւ փառք մնայ յաւիտեանս:

Արդ ով անձն պարտեալ 'ի սնափառութենէ, զգոյշ
կաց, մի զջան վաստակոց քոց կորուսաներ. այլ յամե-
նայն ջանս բարեպաշտութեւ լծակից արասցես քեզ ըզ-
խոնարհութիւն, զի այնպէս անձ փառաւորեսցի և փառա-
ւորեսցէ զքեզ 'ի վերջին աւուրն:

ցես անդր, և ոչ որ յափշտակեսցէ զվաստակս քո: Առաքինութիւն...
Սպիտակացաւ ձեռն թաքուցեալ 'ի ծոց, և գործք բարիք ծածկեալք
(իսկ թաքեալ) քան զլոյս պայծառագոյն լուսաւորին: Չանձրութիւն
լքանէ զպնդութիւնն անձին, իսկ սնափառութիւնն պնդէ զթուլացեալ
անձն. զտկարն զօրացուցանէ... հզօրագոյն առնէ: Իսկ եթէ գտանի-
ցին միայն լինել և ոչ գուցէ վկայք եղելոցն, թեթև են... գովութիւն
բազմացն յորդորէ զյօժարութիւնն: Մի... և մի զյաւիտենից փառան...
պատրեալ 'ի սնափառութենէ...:

Ը

ՅԱՂԱԳՍ ԱՄԲԱՐՏԱԽԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԲԱՐՏԱԽԱՆՈՒԹԻՒՆ է ախտ զայրացեալ, ուռուցեալ է փքով. ուր հասանէ, պայծէ և առնէ փնաս ժահահոտութիւն: Փայլատակման ջահ՝ հնչիւն նշանակէ որոտման, և զամբարտաւանութեան գալստեան աւետիս տայ սնափառին: Ի բարձրութիւն յոյժ վերանայ անձն ամբարտաւան, սակայն անտի յանդունդս զինքն ընկէց: Եւ համ հատեալ՝ ի լեռնէ սաստիկ ոլորմամբ վայրաբերի, և բացակացեալն յայ անկցի՝ ի վայր: Ամբարտաւանութեամբ ախտացեալ է՝ որ ի բաց կացոյց զանձն յայ, և իւր գրէ զառաքինութիւն: Որպէս որք ելեալ ի սարդի ոստայնս և ոչ զգան, սոյնպէս վստահացեալն յիւր զօրութիւն: Պտուղ բազում խոնարհեցուցանէ զոստս ծառոց. այսպէս առաքինութիւն անդգուշալի: Եւ թարձեալ կրէ զոստս պտղալիցս, և երկիւղ այ զառաքինի անձն. քանզի որպէս ծանրութիւն պտղոց խղէ զոստս, սոյնպէս ամբարտաւանութիւն խորտակէ զանձն առաքինի պտղովք: Պտուղ նեխեալ ոչ է պիտոյ երկրագործաց. այսպէս և առաքինութիւն ամբարտաւանին: Ի տար ամբարտաւանութեւն զանձն քո, և ոչ տեսանէս առաջօր ի գիշերի որ խռովեն զքեզ. քանզի անձն ամբարտաւանին թուլացեալ լինի յայ և խնդալի լինի դիւաց և ընդունակ չարի. ի գիշերի առաջօր տեսանէ բազմութիւն գազանաց դիմեալ, և ի տուրնջեան տագնապի ի խորհրդոց զանդիտեալ: Եւ ջնջեալ ընդոստնու յաճախ, և

ՀԱՅԿԱՊՈՒԹՅԱՆ է ախտ զայրացեալ և ուռուցեալ փքով. Փայլատակման նշոյլք զձայն որոտման նշանակեն, և զամբարտաւանութեան գալուստն աւետիս սնափառութիւն. և իւրոյ քաջութեւն զառաքինութիւնն համարի: Որպէս որք ելեալ յոստայն սարդի ոչ զգան, սոյնպէս վստահացեալն ի զօրութիւն իւրեանց անկանին ի խոնարհ. ծառոց. այսպէս և առաքինութեւն բազմութիւն զմիտս առն: Պտուղ նեխեալ անօգուտ է այգեգործի. նոյնպէս և առաքինութիւն առն ամբարտաւանի այ անպիտան է: Եւ թարձեալ զոստս. որպէս ծանրութիւն պտղոց բեկանէ զոստս, նոյնպէս հպարտութիւն զանձն առաքինի: Եւ տար. որ խռովեն զքեզ տեսեամբ. թուլացեալ լինի յայ և ծաղր լինի դիւաց. ի ստուերէ թռչնոց և յայլ իրէ. և ի շրջիւն տերևոց զարհուրի

զարթուցեալ զարհուրի 'ի հովանւոյ թռչնոց և յայլ
իրէ : Ասարշափ տերեւոյ զարհուրեցոյց զամբարտաւանն ,
և հնչիւն հրոյ տագնապեցոյց զնա . քանզի որ փոքր մի
յառաջ հակառակ ունէր զինքն ինչ և զառ 'ի նմանէ ու
րանայր զօգնութիւն , յետոյ զարհուրի 'ի նուաստ առ
աչօք տեսլենէն :

Ամբարտաւանութի յերկնից ընկէց զհրեշտակս , և
իբրև զփայլակն ետ անկանել յերկիր . իսկ խոնարհու
թիւն զմարդն յերկինս վերացուցանէ , և ընդ հրեշտակս
սարեւ սլատրաստէ : Ինդէր հպարտանաս , ով մարդ , հող
գոլով և թարախ . ընդէր հպարտանաս և քան զամսս
'ի վեր ամբառնաս : Հայեաց 'ի բնութի քո , զի հող ես
և մոխիր , և յետ սակաւ աւուրց դարձեալ 'ի մոխիր
դառնաս . այժմ հպարտ , և յետ սակաւ աւուրց որդն :
Ինդէր զսարանոցդ բարձրացուցանես , որ յետ սակա
ւու նեխելոց ես 'ի հող : Սեծ է մարդ ցոր վայր օգնի
յնչ , և թողացեալ 'ի նմանէ՝ ծանեալ զտկարութիւն
բնութեն : Այ ինչ ունիս բարի , եթէ որ ոչ յնչ ես ա
ռեալ . արդ ընդէր պանծաս որպէս քոյով . ընդէր շնոր
հաւն ինչ որպէս քոյով գեղեցկանաս , և ոչ յիշես զըս
տացողն զիմ : Դանիր զտուողն զիմ , և մի հպարտա
նար արարածդ առ արարիչն , զի մի արհամարհիցիս 'ի նը
մանէ : () Գնիս յնչ , և մի արհամարհեր զբարեգործն .
'ի բարձրութի վարուց ես , այլ նա առաջնորդեաց . ա
ռաքինութիւն ստացար զսրբոց , այլ նա եղև գործակից
քեզ յամենայն 'ի շնորհսն : Ասականեա զբարձրացու
ցիչն , որպէս զի կացցես 'ի նոյն բարձրութեն հաստա
տուն : Սարդ ես , կաց 'ի սահմանս բնութե քո . ծա

ամբարտաւանն (իմ շրջիւն տերեւոց զարհուրէ զամբարտաւանն) . և հնչ
իւն հրոյ և խոխոջիւն ջրոց բեկանէ զսիրտ նորա . քանզի . . յետ սա
կաւ միոյ դարձեալ 'ի հող լուծանիս (իմ մոծիր դառնաս) . այժմ
հպարտացեալ , և յետ սակաւ միոյ որդն ես : Մեծ ես որչափ ունիս
զնչ օգնականութիւն . այլ յորժամ ընկեցեալ լինիս 'ի նմանէ , անդէն
երևի տկարութի բնութեդ : Այ ինչ ունիս բարի զոր ոչ յնչ առեր .
զի որ զայլոյ ունիս , իբր 'ի քոյում մեծարիս . ընդէր շնորհօքն ինչ իբր
զստացուածս քո զարդարիս , և ոչ յիշես զստեղծողն իմ : Ծանիր ըզ
տուիչն և մի հպարտանար : Արարած ես ինչ , մի ուրանար զարարիչն ,
զի մի արհամարհիցիս 'ի նմանէ : Օգնիս յնչ , մի ուրանար զօգնականն
քո . 'ի բարձրութի վարուց ելեր , այլ նա առաջնորդեաց . գործեցեր
զառաքինութի , այլ նա եղև գործակից . խոստովանեա զբարձրացու

նիր զազգակիցս քո, զի նոյն բնութի էն: Սի ամբարտաւանիր և հպարտանար ուրանալով զազգակիցսն քո, թէ և նա տկար է և դու մեծ. վասն զի նոյն տէր է հասարակաց, այլ որպէս կամի՝ բաժանէ զչնորհս առ արարածս իւր:

Սի քամահեր զխոնարհն, զի հաստատեալ է՝ ի բարձրութե՝ որ ոչ խոնարհի՝ ի վայր. այլ դու ամբարտաւաճեալդ՝ ի վեր, ընդ խոնարհս զիջանիցիս, զի մի խորտակիս ամբառնալովն: Փուտ կառք էն ամբարտաւանութիւն. և որ ելանէ՝ ի վեր, յանկարծակի խորտակի՝ ի վայր. իսկ խոնարհն հաստատուն կայ միշտ, և ոչ սասանի՝ ի խորհուրդս ամբարշտաց: Ամբարտաւան միայնակեաց ծառ է առանց արմատոյ, և ոչ հանդուրժէ սաստկութե՝ հողմոց: Վաղաք պարսպեալ անհպարտ բարիք. և որ բնակէ՝ ի նմա, անկապուտ է՝ ի դրժողաց թշնամեաց: Տարաբերէ հողմ՝ զխուլ այսր անդր, և զամբարտաւանն մեծամտութի շարժէ: Պղպջակ պայթեալ եղծանի, և յիշատակ ամբարտաւանին յետ մահուանն կորիցէ: Նա խոնարհին սպեղանի անձին. իսկ ամբարտաւանին լի է ամբարհաւաճութե՝: Աղօթք խոնարհամտին հասանեն յերկինս. իսկ աղօթք ամբարտաւանին՝ ի բարկութի ածէ զբարեգութն ան: Վար պատուական վայելուչ է ընդ ոսկւոյ, և առաքինութե՝ բազում պայծառանայ այր խոնարհութե՝ ընդելուզեալ: Ակիզքն և աւարտ է խոնարհութի, և զշարժեալսն ընդ իւր ոչ իւրիք՝ ի դրժանաց՝ ի վայր ընկենու: ()

ցիչն քո, զի հաստատուն պահեսցիս ի բարձրութեանդ. . . Սի ամբարտաւանիր. . . թէպէտ և դու մեծ ես և նա տկար, բայց հասարակաց մի և նոյն տէր է, և որպէս կամի. . . :

Սի քամահեր զխոնարհն, քանզի հաստատուն քան զքեզ կայ. զի նա յերկրի շրջի և ոչ արագ անկանի, իսկ բարձրացեալդ անկեալ արագ խորտակիս: Փուտ կառք է. . . Սիայնակեաց հպարտ ծառ է. . . որ ոչ համբերէ ցնացից սաստիկ օդոց: Վաղաք պարսպեալ էն միտք անհպարտք (կամ անհպարտ բարք). և որ բնակի՝ ի նմա, յուժեքէ ոչ յափրշտակի. . . և զամբարտաւանն շարժեն յարձակմունք հպարտութե: Պղպջակ. . . Աղօթք խոնարհին՝ ի գութ ածէ զանձ. և աղօթք ամբարտաւանին բարկացուցանէ զնա: Քար պատուական վայելուչ է ընդ ոսկւոյ, և առաքինութի բազում պայծառացուցանէ զայր խոնարհ. զի խոնարհութի է քար պատուական՝ ի վերայ ոսկւոյ առաքինութե:

Պարիսպ ամուր է խոնարհութի. և որ ելանէ՝ ի նա, պահի հաստատուն: Յորժամ ելանես ի բարձրութի, յայնժամ զհաստատութիւն

յորժամ ելցես 'ի բարձրութի առաքինութեց, յայն-
ժամ զխոնարհութի մերձ դիցես, զի մի ոք կորիցէ 'ի վայր.
զխոնարհութի ընդ մերձ ոչ լեալ 'ի բարի գործսն՝ եր-
կիւղ է յամենայն վտանգից լուծանել: Եւ իսկ իսկոյն ուստ
որ առնէ զգատիկն . և անձն առաքինի բուծանի անհապար-
տութեամբ 'ի վիշտս: Օ ի որպէս խմորեալն հպեալ 'ի
հոլ՝ փքացեալ վերանայ, նոյնպէս և զամբարտաւանն
փքացուցանէ առաքինութի. իսկ զխոնարհն ոչ ածէ 'ի
մեծութի: Եւ թէ փախուցեալ էս 'ի Վաբանայ, գաղտ
փախիր, և մի հաւատար խոստանալ յղարկել. քանզի
որովք ասէ յղարկել, նոքօք խափանեացէ: Օ ի տաւղիւք
և փողովք և թմբկօք արձակելովք 'ի կորուստ ձգեալ ո-
գորի զփախուցեալ միտսն, բարբառոց հնչմամբք դիւ-
թելով, և զյօժարութիւն վհատելով համաշնչմամբ երգոցն:

Վաւազան խրատու նշանակ է, զորով ոք ունելով ան-
ցանէ ընդ Յորդանան կենցաղոյս: Վաւազան 'ի ձեռին
ճանապարհորդի առ ամենայն ինչ կարեւոր է: Վաւա-
զան 'ի վայր անկեալ՝ եղև օձ, և խրատ յառաքինագոր-
ծէ մերժեալ՝ եղև ցանկութի. խրատ յառաքինութիւն
ուղղէ զվարս առն: Եւ երկեցուցէ զքեզ յերկրի սո-
ղեալ օձ, և մի ախտ ցանկական զեռալով 'ի հողեղէն
նիւթս: Օ ի եթէ բուռն հարկանիցես զտտանէն, դար-
ձեալ եղիցի գաւազան 'ի ձեռին քում. և եթէ պար-
տիցես ախտի, եղիցի խրատ: Յանապատի հարեալ օձի,

խոնարհութեն մերձ դիցես, զի մի գլորիցիս 'ի վայր. զի խոնարհութիւն
է որ սրահէ հաստատուն զամենայն առաքինութի քո: Քանզի որ գլորի
յերկրի, արագ անդրէն յառնէ. իսկ որ անկանի 'ի բարձրութէ, բա-
զում անգամ և մեռանի: Բազարջ անխմոր ուստէ . . և անձն առա-
քինի անհապարտութի կերակրի. զի խմոր է հապարտութիւն և քացախե-
ցուցանէ զանապական առաքինութիւն: Զի որպէս խմորեալն . . նոյն-
պէս և ամբարտաւանութիւն փքացուցանէ զառաքինութիւնն. իսկ զխո-
նարհն ոչ փքացուցանել կարէ հապարտութիւն . . 'ի Վաբանայ ասորւոյ,
գաղտ փախիր, և մի հաւատար նմա՝ թէ խոստացի յուղարկել . . նո-
քօք արգելեալ խափանեացէ: Քանզի երգչօք . . և թմբկօք հնարի ար-
գելուլ զփախուցեալ միտսն, և կախարդէ զնա ձայնիւ տառնաղեացն,
և զընթացսն խափանէ ձայնից ցանկութեամբ:

Վաւազան . . զոր թէ ունի ոք, անցանէ . . առ ամենայն ինչ օգտա-
կար է. նոյնպէս խրատ նեղութեան փորձանաց ուղղէ զկեանս առն:
Վաւազան 'ի վայր ընկեցեալ՝ եղև օձ, և խրատ 'ի գոհացողութէ հե-
ռացեալ լինի թշնամի: Եւ երկեցուցանիցէ զքեզ օձ գալարեալ յերկ-
րի, և մի ախտ ցանկութեան . . նիւթս քո . . և եթէ յաղթես ախտի,
դարձեալ լինի խրատ: Յանապատի թէ խաժանէ օձ, սպանանէ զանձն.

սատակէ զանձն . և ցանկու թի հարեալ կորուսանէ զայր :
 Որ հայի 'ի պղնձի օձ , ասորի 'ի մահուանէ . և որ ունի
 զխրատ զգաստու թէ , կեցցէ : () ձ հարկանէ զգարշա-
 պար երիւարի , և ախտ ցանկու թէ զանգղուշալի սրբու-
 թիւն : յամանակեայ նեխեալ վերք բժշկի դեղովք ու-
 մամբք , և բարք սնտիառու թէ ինքնարհամարհու թք և
 խոնարհու թք միշտ : Հատումն սրոյ և խարումն մար-
 մնոյ ցաւագին են յոյժ , բայց զճարակ վիրոյ ամփոփեն
 յոյժ սովաւ : Եւ արհամարհանք թէպէտ և տրտմեցու-
 ցանեն զայն որ բժշկելոցն է , սակայն դադարեցուցանեն
 զախտս չարաչարս՝ զսնտիառու թի և զամբարտաւանու-
 թի , և որ 'ի նոյնս յարմարին խորհուրդ և բան և գործ
 և փառասիրու թի՝ մուրու թիք երևելի և աներևոյ թք՝
 շնորհօք և մարդասիրու թք տեառն մերոյ Յսի Վսի
 բարձցի 'ի մէնջ , և ինքն եղիցի օրհնեալ յաւիտեանս :

ԽՐԱՏԻ ՈԳԵՇԱՀԻ ՄԻԱՆՁԱՆՑ

ՄԻԱՆՁ ՆՍՏԵՐ ԱՌԱՆՁԻՆԸ Ի ԼԵՐԻՆԸ ՍԻՆԵԱՅ՝

ՍԿԻՉԲՆ հրաժարելոյ յաշխարհէս երկիւղ տեառն ,
 և աներկիւղն արտաքոյ դրանն օթեսցի : Ակիզքն բարի
 կենաց միանձանց գիտու թի նոյ , քանզի անգիտու թիւն

և ախտ ցանկու թէ եթէ հարկանէ , կորուսանէ զմիտս . . ասորի 'ի մա-
 հուանէ . և որ հայի 'ի հատուցումն զգաստու թէ և ժուժկալու թեան ,
 կեայ և ոչ մեռանի : Օձ հարկանէ . . Նեխեալ վերք բժշկի խարանաւ .
 նոյնպէս բարքն սնտիառի բժշկի յանդիմանու թեամբ և նախատանաց
 տեւելով : Հատած և խարած վերք (ի՞մ զատումն սրոյ և խարան հրոյ)
 ցաւագին կսկծեցուցանեն , բայց կարճեն զճարակ վիրին և առողջա-
 ցուցանեն : Եւ անպատուութիք արհամարհանաց թէպէտ և արամե-
 ցուցանեն զորս բժշկեն , սակայն դադարեցուցեալ հանեն զախտ չա-
 րաչար սնտիառու թէ և զհպարտութե , և որ 'ի նոյնս յարմարին մո-
 լու թիւնք փառասիրութե և խորհուրդ նորին և գործ և բան երևելի
 և աներևոյ թք շնորհօք . . :

* Ալեքեան օրինակն թեր' Նեղոսի քիւր հապոսածն խօսք խաւերիքեայ
 մտադրեալ զճառս , 'ի մաքենադարանի երեւալ թեր' ի վեր անդր յէջ 591 ըստ
 հարց հապ . Իէ . 466 խաւերի+եայ ըն . իրին թարգմանութեան :
 Ժայի . որոմ հոմաճայն վիայի և հապըն :

այ խաւարէ զմիտսն : Ահիզըն բարի ժառանգութե միանձանց կուսութիւն սուրբ է , իսկ անսուրբն տարազիր է : Ղգնութի միանձանց խոկումն ' սուրբ գրոց է , և զնոսին առնել շնորհօք և ընտրութիւն : Աերակուր միանձանց առնել զկամս այ է , և ըմպելի երգս երգս սաղմոսաց . այլ և մարմնական պէտքն կարօտութիւն եղիցին 'ի դէպ ժամանակի միանձանցն : Վնացք միանձանց ցածութիւն շարժեալ տանէ 'ի տուն որպէս ոտք աւետարանչի բարութե : Արք միանձանց առանց գայթակղութե եղիցին 'ի գնալ , 'ի նստել , 'ի ննջել , 'ի յառնել :

Միանձունք զգոյշ լինիցին միշտ 'ի կանանց շեղճակուտեցոց մեղօք որպէս 'ի սպանողաց . զի նետք մահաբերք են պոռնկացն յիշատակ , որ խոցոտեն փորձանօք հրոյ : Աորհուրդք միանձանց ընդ հանձարեղս լիցին , և մի ընդ անխմաստս ' որ ոչ գիտեն զօրէնս : Հսկելով միանձունք օրհնութիւնք և հոգեւոր երգովք ' հերքին դէք : Մեծաբանելով միանձունք 'ի վերայ ուղղութեանց և ննջելով , որպէս սարգի ոստայն լուծանին : Աոնարհք հոգւով միանձունք նշանաւ խաչին պահպանին յորդգայթից սատանայի : Արկրասէր միանձունք յերկիր փոխարկելով ' զփորձ առնուն որոգայթից սատանայի : Աորհուրդք միանձանց եղիցին 'ի գործս բարեաց , քանզի բարք անգործնականք ոչ ընուն բարեաւ : Սպառազինութիւնք միանձանց խորհրդովք յապաւեալք 'ի բարեպաշտութիւն անսիրութե : Արթնութի միանձանց հաւատովք հանդիսացեալք հանդարտեցուցանէ զխորհուրդս աղտեղիս : Աուժկալութի միանձանց 'ի գործս բարիս սլտղաբերի ըստ աւետարանին մնացականս և հոգեւորականս : Մշակելով միանձունք զերկիր արդիւնակատարութեամբ ըստ այ , ընկալցին զվարձս երկնաւորս : Օջրութի միանձանց անստացուածութիւն , 'ի բառնալ զխաչն Քրիստի և աշխարհի մեռանել . քանզի դժուարին

1. Հսկումն սուրբ գրոց է . . և ըմպելի հոգեւորական երգ սաղմոսաց . այլ և մարմնականքն 'ի պէտս կարօտութիւն եղիցի միանձանց , և 'ի դէպ ժամանակի . . որ ոչ գիտեն զաւան : Հսկելով միանձունք սաղմոսիւք և օրհնութիւնք և . . նշանաւ խաչին արտափախչին յորդգայթից սատանայի : Երկրասէր միանձունք յերկիր անխարկելով զփորձ առնուն որոգայթից սատանայի մեղմով . . Մշակելով միանձունք զերկիր արգարութեամբ (իսկ արդիւնակատարելութիւն) . . բառնալով զխաչն Քրիստի . . ըն-

է միանձանց ընչասիրութիւն ըմբռնելոց զարքայութիւնն
այ ստանալ :

Տուք զսիրտս ձեր , միանձունք , յուսմունս մտաւորա-
կանս , և գործով յանդիման լիցի սէրն որ առ անձ : Պար-
զե բարի միանձանց կուսութիւն , կառավարեալ զնա յեր-
կինս ընդ սրբոյն Աղիայի : Աւ տարփող եղեալ , միան-
ձունք , ելջիք 'ի վերայ հրեղէն կառաց , ցողելով արտա-
սուազոյ ձայնիւ : Առ կենաց է կրօնաւորել , և բա-
րեկարգութիւն և խոնարհութիւն բարձրանալով . շնոր-
հօքն Վսի ստացեալ ձեր զգրախտն՝ արտասուօք ոռո-
գեսջիք զնա , միանձունք : Օրութի կուսութե ժուժ-
կալութիւն է , իսկ շուայտեալն և հեղգն բծաւորի : Հրա-
պարակելով զտուրս և զաղօթս , միանձունք , և 'ի ցոյցս ,
անշնորհ և ունայն են 'ի վարձուցն Վսի . իսկ 'ի ծա-
ծուկ զայս՝ արարեալ անգիտութե աղաքաւ միանձունք՝
առցեն զերեւելին : Տալով զայն այ միանձունք՝ մի հպար-
տասցին , այլ ընդ խոնարհս զիջանիցին և լիցին չափա-
ւորս : Աղօթելով զգիշերն ամենայն միանձունք մաքրա-
պէս , լուիցէ տէր և որպէս տիւ լուսաւոր զնա լուսաւո-
րէ : Աղորմութի միանձանց մարդասիրութի է 'ի պէտս
եղբարցն . տալն ոչ ամենեցուն է , այլ որ ոչն ունին :
Համբարտաւան միանձանց հեռի է տէր . իսկ 'ի խոնար-
հն հանգիցէ հոգին սուրբ : Ատածութի միանձանց ե-
ղիցին հանապազ վասն արքայութեն , և յետ աստեացս
ժառանգեսցեն զնա :

Համենայն ժամ եղիցին միանձունք առանց արատոյ
և սուրբ , և սուրբն սրբոց բնակիցէ 'ի նոսա : Անշէջ
պահիցին լապտերք կուսութե միանձանց հանապազ , զի
մի շիջցին և ոչ լուսաւորեսցին : Արեգործութի ուղ-
ղեալք միանձունք աննուազ , զի մի յառագաստէն ար-
տաքոյ մնասցեն : Աեանք միանձանց նմանք հրեշտակաց
եղիցին՝ հանապազորդ սաղմոսիւք կիզուլ զմեզս , և
վարք նոցա յերկրի որպէս յերկինս : Արք միանձանց
Հոհաննու նմանեսցին յանապատի հոգւովք բերկրեալք՝
մեռուցանելով զհամանդամս : Ափումն դիւաց 'ի միան-
ձանց անսիրութիւն խաղաղանայ՝ հրեշտակային կարգաւ

չասիրութիւն ըմբռնեալն զարքայութիւնն այ ստանալով . . շնորհօքն Վսի
ստացեալ զառաքինութե գրախտ . . զայս արարեալ աստուածսիրութե
աղաքաւ . . և որպէս որ լուսաւոր . . տալն ոչ ամենեցուն է , այլ որք

ւորութիւն : () Կփմամբ դիւականաւ մեծաբանեալ միանձունք ժուժկալիցեն 'ի սրտմտութիւն զգուշանալով : Եւանք միանձանց հեղութիւն և համբերութիւն յօրինեսցին որպէս լուսաւորս յերկրի :

Նախանձելով միանձանց իրաւաբար ընդ եղբարս , դառնագոյն յինքեանս ձգեն զբանսարկուն : Կամոր չարութիւն մի լիցին 'ի միանձունս' որ բաժանէ զեղբարս , այլ սէր սերտ' որ 'ի միասին սլահէ : Արեգակն մի մտցէ 'ի վերայ բարկութեան միանձանց , այլ արեգակն արդարութեան 'ի սիրտս հանգիցէ : Հանդարտ կրօնաւոր ոչ խռովէ զեղբարս , իսկ նախանձոտն և բանսարկուն կործանէ զվանսն : () Հնչումն հոգեւոր երգոց և սաղմոսաց մի որ պարսաւիցէ , զի օրհնութիւն հրեշտակաց են . իսկ 'ի հնչմանց որ 'ի տեսարանս են' փախիր , զի այնոքիկ որսանք բանսարկուն են : Աղիցին յամենայն ժամ 'ի ըզգայարանս միանձանց խաչին : Մի տալաւորութիւն հաւատովք : Առութի միանձանց հանդերձ մաքուր սրտիւ կոչէ զսուրբ հոգին . իսկ անսուրբն հալածէ : Պատշաճեալ միանձունք հոգւով և ճշմարտութիւն մի պատկառեսցեն երբէք 'ի դիւաց : Ահա հան պատերազմի միանձանց օրհնութիւն հրեշտակայինք են , յորմէ փախչին դէք :

Ահա միանձանց սրբոց թեթեւագոյն է քան զքուն , զի փոխին 'ի ձգանցն 'ի հանգիստն յաւիտենից : Վանձ միանձանց անկողնոստելի անստացուածութիւն է , որ ոչ որ կարէ յափշտակել զնա : Սառանգութի միանձանց հանդերձեալքն են անեղբայական հանգստեամբ 'ի փառսն յաւիտենից : Վատաւորութի միանձանց գրովք սրբովք է ստուգեալ . հաճոյասցին այ տեսողի : Վուռն միանձանց 'ի մուտս արքայութեան երկնից նեղ և անձուկ է , այլ յուսումն կենաց թեթեւագոյն է : Վստուածալաշտութիւն միանձանց սրբութիւն ուղղի , և եղբայրսիրութիւն ծանուցեալ լինի : Վաջութի միանձանց ոչ ուժոյ մարմնով , այլ հոգւով 'ի պահս ձգնեալ գունաւոր ցուցանէ : Վժշկութի միանձանց ցաւոց 'ի ձեռն աղօթից և

ենն . . . յառագատութեն արտաքոյ գտցին . . . հոգւով բերեալք . . . Ծփումն 'ի դիւաց միանձանց . . . որպէս լուսաւորաց երկրի :

Նախանձելով միանձանց անիրաւաբար . . . որ 'ի միասին ունի . . . զի հրեշտակաց է օրհնութիւն . . . փախիր , զի այն են պատրանք բանսարկուն . . . Վարձաւորութիւն միանձանց գրովք սրբովք . . . այլ յուսով

պահոց լիցի, որք բժշկեն զամենայն ախտս: Օ ուարթաւաստ ճգնաւոր խրախուսեալ յիմ՝ խորհրդոց չարաց արտահալածումն առնէ հանապազ:

Յոհաննէս՝ որ յանապատէն գաղափարէ զմիանձունս, և եղիցին խոշոր վարք իւրեանց: Աղիայի մաշկեակն, ուլ միանձունք, ուսուցանէ զորպիսի զգեստ 'ի սկզբանէ արարիչն մեր ետ մեզ: Յակոբոս անմեկնելին 'ի տաճարէն հանապազորդ աղօթիւք ուսուցանէ՝ մի թուլանար 'ի վանից քոց: Յոհաննէս առ անսկիզբն բանն առաջնորդէ 'ի փրկութի կուսութի նահատակիլ: Աղջախոհ միանձունք միաբանեն զեղբարս 'ի բարի գործս, իսկ ապարասանքն ցրուեն զնոսա: Համբերութի միանձանց զխստութի շիջուցանէ և 'ի խոնարհութի ածէ: Հրեշտակաց հաւասարեսցին պարկեշտքն 'ի կերակուրս և յլմպելիս: Միանձունք որ ոչ պահեն զտեսութի կանանց, այլ և զխօսս վարկպարազի համարին, ոչ ապրին նորա: Արաչար միանձունք որոց զկուսութին իւրեանց բծաւորեալք, եղկելիք և արհամարհեալք են: Աշխարհասէր միանձունք և զբաղեալք յանցաւոր իրս՝ ոչ կարեն հաճոյ լինել ւայ: Անձն սրբեալ և անընչասէր՝ քարոզ հաւատարիմ է կենացն յաւիտենականացն: Օ արդ երիտասարդի միանձին ողջախոհութին է սրբութի 'ի հնազանդութիւն հարց:

Անկնդրութի միանձանց ոգեշահ խրատուց արիացուցանէ զանձինս 'ի հոգեւոր մարտս: Արութի մի թեսցի 'ի սիրտս միանձանց, այլ բարութին յոլովեսցի երևելի և աներևոյթ: Ա բանս բարիս զբաղեսցին միանձունք յիմ ժամ, բայց զլուութի մի մոռասցին: Օ ժուժկալութի միշտ ընկալցին միանձունք մեռուցանելով զանդամս զերկրաւորս: Աշմարտեալ բանս խօսեսցին միանձունք յամենայն ժամ, և սուտ ամենեին մի: Բանս խիստս լսելով միանձունք մի խռովեսցին, զի այնպէս դարձցի բարկութին 'ի խաղաղութի: Օ խաղաղութե զհետ լիցին միանձունք և զսրբութե, զի առանց այսո-

թեթե . . . Քաջալերութի միանձանց ոչ ուժով մարմնոյ . . . արտահալածանս առնէ հանապազ:

Յոհաննէս որ յանապատէն՝ ձեզ գաղափար, միանձունք, եղիցի խոշոր վարուք իւրովք . . . եղկելիք և արհամարհելիք են . . . զբաղեալք յանցաւորս, ոչ կարեն հաճոյ լինել ւայ: Քարոզ հաւատարիմ է անձն սրբեալ և անընչասէր կենացն յաւիտենականացն . . . բարութի յոլովաս:

ցիկ չէ հնար տեսանել զտէր : Արդապետելով միան-
ձանց զլաւն խոնարհութիւն և զղջմամբ լուծանէ զխոր-
հուրդս անմաքուրս : Ասիւծ ահարկու է իշաւայրեաց ,
սոյնպէս և կրօնաւոր քաջ 'ի վերայ անմաքուր խորհրդոց
չարին : Առ լուծանելով միանձանց զարգասաւոր պահս
և զաղօթս անյ , խրամատէ զցանկն 'ի մուտս չարին :

Հողմ անգնդային ամբոխէ զծով , և հպարտացեալ
անձինք բարկութիւն ամբոխէն զմիաբանականս : Առա-
հանգիստ խաղաղութիւն է անձն բարեւեր , և հանգարտն
'ի մէջ միաբանականաց սիրով : Ամանութեամբ դասուց
հրեշտակ են յերկրի մաքուր կուսութեամբ միանձունք :
Պաւղոսի պնդութիւն նմանեալ միանձունք , զի այնպէս
յաւիշտակեցին 'ի դրախտն : Այսպէսիւ զհեղութիւն ու-
սանիցին միանձունք , զի այնպէս զերծցին 'ի խորանն 'ի
բարկոծչացն :

Այլ լինիք ամբարտաւանք , միանձունք , յորժամ փա-
ռաւորեսջիք 'ի մարդկանէ , զի մի անարգեսջիք : Աման
մաքսաւորին խոնարհեալք միանձունք , և մի ընդ փա-
րիսեցւոյն 'ի վայր անկցութիւն տեառնէ : Այլ նախանձիր
ընդ եղբօր 'ի խորհուրդս մահու որպէս Վայէն , զի մի
զնոյն պատիժս կրեսցես : Հաբէլ զմի նախանձն ուսու-
ցանէ հաճոյ պատարագաւն . որ թէպէտ մեռաւ , սա-
կայն քարոզի 'ի սուրբս : Ասիք , միանձունք , միշտ զխո-
նարհութիւն , զի նովաւ ապրեսջիք յորոգայթից բանսար-
կուին : Արձք բարիք 'ի տեառնէ խոնարհաց , և մի
զրկիք յայնմանէ , միանձունք , զի ընդ Վսի բարձրաս-
ջիք յերկինս : Արամուտ միանձունք բուռն հարցեն ըզ-
հնազանդութիւն ահիւն անյ յով աշխատութիւն : Տնկեալն
'ի տուն տեառն և 'ի դաւիթս միանձանց զգոյշ կայցէ ,
զի մի ոստիցէ 'ի բանսարկուէն :

Աղջախոհ միանձունք ինքնաբուղիս արտասուօք ոռո-
գեսցեն զիմանալի առաքինութիւն : Օոտս սրբոց լուա-
նա , 'ի պէտս նոցա օժանդակեա հոգեւոր սիրով , և ե-
րանեցիր 'ի Վսի : Օգիշերն տիւ գործեն միանձունք ,
որք շնորհացն անյ եղեն միշտ ընդունակք : Փորձի 'ի հող-
մոց շարժեալ անձն որ այսր և անդր տարաբերի և ոչ

ցի . . զղջմամբ լուծանէ զախտացեալն : Ասիւծ . . զկարգաւոր պահս . .
նմանութիւն դասուց հրեշտակաց . . 'ի մարդկանէ , զի մի անկցիք . . սակայն
քարոզի սուրբ . . Չոտս սրբոց լուանալ 'ի պէտս նոցա օժանդակել . .

կայ 'ի սահմանի իւրոյ : Փայտ դար՝ ձեռաց է կրօնաւոր
 հեռ և անհնազանդ, որ ոչ անկանի 'ի շինուած եկեղե-
 ցւոյ ւն : Փայտ կենաց պտղաբերեալ անձն արդիւնա-
 կան, կերակրելով զմիանձունս ամենայն : Հրեշտակա-
 կան վարս ունելով հանապազ սաղմոսերգութիւն անձնն՝
 'ի յերկինս վերաթւէ : Չոր փայտիւ Նղիսէէ զեր-
 կաթն 'ի խորոցն հանէ . նոյնպէս և կրօնաւոր՝ որ զխրս-
 տութիւն 'ի սրտէն 'ի բաց ձգէ : Չորացուցանէ զախտիցն
 հոսանս անսուաղութի կերակրոց և ըմպելեաց և սէրն
 ւն : Սուր ընդդէմ ախտից աղօթք արտասուալիցք տըք-
 նութիւն, և պահք խոնարհեալ հոգւով : Ընծայք 'ի մարդ-
 կանէ վայրբերեն զմիանձունս անհանձարս, և զիմաս-
 տունս 'ի վեր ձգեն : Յոր վայր է սահման պահոց միան-
 ձանց . մինչև ցվախճան . առաւել ևս աղօթիցն միշտ :

Ար նախատէ զմիանձունս առաջի մարդկան, պիղծ է
 առաջի ւն . իսկ բարեպաշտեալն օգտի : Ար ոչ պահէ
 զլեզու իւր ընդդէմ բարկութե 'ի թշնամանս, ոչ ան-
 պատուհաս ապրի յւն : Բարկութիւն մարդոյ ամբոխէ
 զմիանձունս, և զարդարութիւն ւն ոչ գործէ 'ի մերձա-
 ւորս : Մեծ փնաս առնէ անձին՝ որ արդարանայ բանիւ
 և ոչ գործովք առաջի տեսողին զինքն : Չանձրութիւն
 լուծանէ զկարգ և զկրօնաւորութիւն միանձանց, զի նա
 է սկիզբն կորստեան մերոյ : Բարկութիւն յարուցանէ
 միանձանց մարտ բանսարկուն . իսկ խորագէտն զղջմամբ
 լուծանէ :

Ար պանծայ 'ի գործս իւր յաջողակս, կորուսանէ զվար-
 ձըս . իսկ որ 'ի փառս ւն ընծայէ, առցէ զվարձս : Ար անար-
 գէ զմերձաւորս որպէս զմեղաւորս, և ինքն անարգեալ և
 արհամարհեալ յամենեցունց տեառնէն : Մթարտաւա-
 նեալ միայնակեացք զկարգեալն փոխարկեն, և պար-
 զեալքն 'ի նմին մնան : Ախ քան զմարտն սպառազի-

և երանեացին . . Փորձիւ հողմոց . . այսր և անգր բերի . . Փայտ դարձ ձե-
 ոաց . . որ ոչ կայ (կամ կամի) 'ի շինուած . . տքնութիւն և պահօք . . Ընծայք
 'ի մարդկանէ 'ի վայր բերեն . . իսկ որ բարեբանէ (կամ իսկ բարեբանողն)
 օգտի . . Բարկութիւն յարուցանէ բանսարկուն միանձանց 'ի մարտ (կամ
 Բարկութիւն յարուցանէ բանսարկուն միանձանց 'ի մարտ) . . և ինքն
 արհամարհեացի յամենեցունց 'ի տեառնէն : Մթարհաւաճեալ . . և
 պարզամիտքն 'ի նմին մնան . . դիւրաւ պարտիք (կամ պարտիցիք) . . մի

1 ԱՄԴԷՆ 'ի հնագոյն օրինակին, զոր լսաք . ծառ դալար կրօնաւոր ասէ :

նեալ, միանձունք, զի մի ըմբռնեալք 'ի չարէն՝ դիւրաւ պատրեօջիք։ Օ մեծութի բազմազբաղ սնոտի, միանձունք, մի արասցուք, զի նեղ է յարքայութիւն մուտն։ Կղկղանս համարեացուք զանցաւորս, միանձունք, ըստ Պաւղոսի, զի զՔս շահեսցուք։ Հուր կիզանող 'ի մարմինս ցանկասիրաց. այլ անձանք միանձունք հրով հոգւոյն սրբոյ ընուցուն։ Եղբիւր շնորհաց հոգւոյն սրբոյ 'ի միանձունս բղխէ, որք ողջախոհ միսբան կարգեալ են։ Ի մարմնական 'ի զբաղման լեալ միանձունք՝ շուայտեալ գթեն, և ոչ բերեն զգաստութիւն։ Ի պարծանք մի ոտնառիցեն միանձունք, զի մի արտաքոյ բարւոյ և առաքինութեանն գտցին։

Ի պարծեսցին միանձունք 'ի մեծութիւնս ազգի և աշխարհի, զի մի զրկիցին յաւիտենականէն։ Օ լուրս մեղաց մի պատմեսցես բազմաց, այլ որ օգտեցուցանիցեն զքեզ և զնոսա զոր էնն։ Օ մեղս անձանց միանձունք յամենայն ժամ պատմեսցեն հարց և լուծցեն խոստովանութիւն։ Ի հատեալ միանձունք առցեն քաջալերութի 'ի սուրբ գրոց և 'ի հարց խրատուց։ Հոսումն արտասուաց միանձանց 'ի հանապազորդ աղօթսն սրբէ և տեսանողս առնէ։ Տարաբերեալ միանձունք վանաց 'ի վանս ոչ ունին ուր դադարիցեն և հաստատիցեն, իսկ հիմնաւորեալքն առաւելուն և աճեցուցանեն զինքեանս։ Արպէս ծառք պտղաբերք և տունկք առ 'ի փոփոխել արմատ ոչ ունին և ոչ պտղաբերին, այնպէս և միանձունք անիմաստք։

Սակ պարծանաց միանձանց կուսութիւն է, որ բարձրացուցանէ ընդ հրեշտակս 'ի յերկինս։ Ի մաստութիւն միանձանց մի արտաքինք լիցին, այլ աւետարանական հանձարով փայլիցեն։ Բաջ զօրավար վանէ զընդդիմամարտս. այսպէս ճգնաւոր զգունդս դիւաց 'ի մարտի։ Բնդդէմ չարին խաչիւն Քսի և հաւատովք միանձունք կայցեն և միշտ յաղթողք եղիցին։ Ի կամս ան խօսեսցի լեզու, լուիցէ ունկն և իմասցի սիրտ, և այնպէս եղիցի նմա հաճոյ։ Եփական ստացուած միանձանց կուսութի

ստացուք, զի նեղ է արքայութե մուտն. . . Հուր կիզող. . . Ի պանծանս մի ոտնառիցեն . . .

Մի պանծացին. . . զի մի զրկիցին յաւիտենէն. . . յամ ժամ խոստովանեսցին հարց և լուծցեն։ Ի հատեալ միանձունք առցեն յուսով քաջալերութի. . . որ բարձրացուցանէ յերկրէ ընդ հրեշտակս։ Ի մաստութի. . .

սուրբ, պարկեշտութի ճգնեալ միշտ: Պահեսջիք զպա-
տուիրանս տեառն, միանձունք, զխրատս ոգեշահս երա-
նելի հարցն: Սի ծուլանար առ խրատ և հանգէս կար-
գաց և կրօնից, զի սօքա վերաբերեն զքեզ յերկինս:
Հանդուգն և անհնազանդ միանձունք անկցին յորո-
գայթ փորձանաց ի բանսարկուէն, իսկ հեզն և հաւանն
արտաքս մերժէ զամենայն նետս մուխս չարին մարտա-
դրաւն Վճիւ: Եւ յուժկալութբն հանդիսացեալք և ցան-
կութբ հոգեւորականաւ միանձունք՝ կեցցեն: Սիան-
ձունք ունիցին խորհուրդք միամիտ, և յիշումն այ հա-
նապաղ՝ ոչ թողու ի սխալանս: Բարեւոյ երկիւղուն
յարդարեալ միանձունք ոչ մերժին ի չար, իսկ աներ-
կիւղն միշտ սխալէ:

Հնազանդութի միանձանց հարց մինչև ի մահ լիցին,
որպէս և Վճ եցոյց մեզ: Համբերութի միանձանց ի
նեղութիս բազումս՝ յուսով հաստատեալ, գործով կա-
տարեալ: Համբերութի կրօնաւորութեան մինչև ցմահ
միանձանց, զի որ համբերեսցէ իսպառ, նա կեցցէ: () Բհ-
նութիւն միանձանց հոգեւոր միշտ ի բերան ի գնալ, ի
նստել և յառնել: Բնդադար սաղմոսերգութի միանձանց
զգես հերքէ և զամ մարտս սատանայի: Անկնդրութի
միանձանց աւետարանականաց զհոգի և զմարմին պնդէ
ի սէրն Վճի: Զայն չափաւոր և բան հեզ միանձանց
ամօ օրհնութբ, և առ մարդիկ զպէտս խառնեն:

Սեփական սրբութեամբ կուսանք կրօնաւորեալք զամ
տեսցեն, և երեւեսցին լուսաւորք: Ար կացին յուխտին
սրբութեան, տացի նոցա տեղի անուանի ի Վճէ յար-
քայութեն երկնից ընդ սուրբս: Երկիւղուն այ յարմա-
րեալ և սրբեալ միանձունք վայելեսցեն յանպատում
բարութիւնսն: Եւ մաքուր ի վերայ երկրի կուսանք,
հոգւով և մարմնով սուրբ ամենայն կարգօք: Սերակուր
միանձանց և բմպելի պարկեշտութբ եղիցի, և վասն մը-
սոյ և գինւոյ զի ասացից: Սկի փորձեալ միանձունք պէս
պէս վաստակօք, այնպէս առաւել փայլեսցին: Զեռք
միանձանց եղիցին սրբեալք ճշմարտութբ, ամբառնալ
ի վեր առանց փնասուց: Առջեւոյն վասն փրկութե աշ-

պարկեշտութբ ճգնեալ միշտ... նետս մուխս (հմ նետամուխս)... միան-
ձունք՝ կեցցեն: Սիամիտ խորհուրդք միանձանց և այ յիշումն... Ոսկի փոր-
ձեալ միանձունք պէսպէս վասնգիւք... շնորհ և զօրութի յուշ լիցի ձեզ:

խորհի չնորհիւ զօրութիւն յուշ լիցի ձեզ : Սանձք ախտից միանձանց ցանկութիւն առ անձ է, մեռուցանելով զանդամս մարմնոյ : Կարկուտ ապականէ զանդս պտղաբերս, և բարկութիւն հասեալ թշնամանօք զեղբարս : Չեռք միանձանց չարաչարք շարժեալ 'ի փասս' ապականեն զհոգեւոր զգաստութիւնն :

Փասքուսք միանձունք սլառակտեն զեղբարս և հանեն 'ի դրախտէ վանացն միաբանելոց որպէս բանսարկուն : Շոգմոգ միանձունք զանձինս մերձաւորաց կորուսանեն, և զինքեանս ևս չարաչար : Սաղմոսելով 'ի սիրտս իւրեանց միանձունք մաքուրք՝ լսելի լիցին ան և առցին զպրտուղ աղօթից : Միանձունք հրաժարեալք յաշխարհէս՝ արհամարհիցեն և զսորային պատաղմունս 'ի ձեռն չնորհացն Վհի : Բնձինք միանձանց զարդարեալք հոգեւոր կարգօք անոյշ հոտս բուրեն : Ար զախտաւոր ցանկութիւն արհամարհեն, անանց բարութեցն հասցեն յերկինս : Ար մերձ ունին զերկիւղ տեառն, յամենայն զիջութեց սրբին և որ 'ի նոյն բերին ախտք : Բրտասուալից աղօթք միանձանց առ անձ 'ի սուրբ սրտից հաւատովք՝ մի անյոյս լիցին 'ի տեառնէ :

Ալ միանձունք, որքան սուգ է 'ի մէջ սրբոցն անկումն ձեր 'ի լուսաւոր կարգաց և 'ի սուրբ կրօնից : Ալ հօտ մեծի հովուին և առաջնորդին կենաց, որ նեղարար՝ հեախն յընդարձակն տանի : Ալ միանձունք, որքան է խոստումն սրբոց կուսանաց՝ որք փայլեն յարքայութեն երկնից : Ալ ճգնաւորք, որպիսի չնորհի արժանաւորեցայք՝ ազգակցութիւն ունելով առ Վհ : Ալ երանելի կոյսք, յաղթողք 'ի հոգեւորական պատերազմին, կացջիք առանց փասուց 'ի Վհ : Ալ միանձունք, ունկնդիր լերուք հոգեւոր խրատուց, զի որդիք լուսոյ եղիջիք և ժառանգակիցք Վհի : Բնկալարուք զխրատս և դաջիք հանդիստ անձանց չնորհօք և մարդասիրութեք տեառն : Բաղօթք ձեր լիցին սուրբ առ անձ և երկիւղիւ ան, և զիս կցորդ համարեւջիք 'ի Վհ, եթէ 'ի սուրբ կրօնսդ ոչ հեղգայք : Եղիցի ձեր այոն այո և ոչն ոչ, և 'ի մահօւանէ 'ի կեանս փոխեւջիք : Երսուս է կեանք մեր և տէր կենաց և մահօւ, որ զմեզ կենագործէ, և եղծանէ զմեր

... անեղ արհեստիւն ... որ զմեզ կենագործէ, և լուծանէ ... խոստո

զմեղս . զապաշխարեալսն խոստովանութիւն ընդունի , և զանցաւորս դարձեալս ևս մաքրէ : Ասարուք զապաշխարութեն զօրութի . դարձարուք սրտիւք , և մեղք ձեզ ոչ տիրեն : () անեղծութե զհետ երթայք և զսրբութե , և լիջիք արտաքոյ սխալանաց : () խաչ կրօնիցն բարձեալ և երթեալք զհետ Վշտի , ահարկու ապստամբ զօրութեանցն լիցուք , պատուելով զարդարութի և զսրբութիւն ամենայն : Վստէն իսկ 'ի դրախտի տնօրինեալ , անդադար փառաբանութիւն զիմ ձեռք կալ , և օրհնեա անձառելի ձայնիւ և շնորհիւ : Այսպէս իմանալի հանդիսիւք վերաբերեալք յերկնայնոցն՝ ընդ նոսին երանեսցուք , և այսպէս 'ի հանդերձեալսն ամբարեսցուք 'ի սրբութեցն հանգիստ , ուստի մերժեալ են ցաւք . սոսկալի օրհնութիւն և անձառելի խնդութիւն փառաւորելով զամենասուրբ զերրորդութիւնն այժմ և յանվախճան յաւիտեանս . ամէն :

Ձ

ԽՐԱՏՔ ԱՌՔԳՆԱԻՈՐՄՆ

ՍԿԻԶԲՆ բարեաց երկիւղ տեառն : Աւել քարինս ընդ վայր ձգել քան զբան : () արդարութիւն գործովք կատարել քան բանիւք : Վարեպաշտ է սիրողն բարեաց : Վստուածասէրն 'ի պատահեալսն՝ ոչ փնասի : Սուրբն բանիւ և գործովք սիրեսցէ զիմ : Սուրբ վարս կրօնաւորեա միշտ 'ի Վշտ : Այս է բժաւորիլ կուսի ախտիւք : Վան բարի՝ և գործք առաւել ևս լիցի : Սի թողուր 'ի մտաց զյիշատակ այ դատաստանացն : Վրովք սրբովք զքեզ խրատեա միշտ : () տարն յաշխարհէս մերձ է 'ի տէր : () աչաղկոտն չարին է գործարան : () մեծս չարիւ մի երանեսցես : Վխորժակք որովայնի 'ի քեզ մի լիցի . հարկաւորօքն յօրինեա զկեանս քո . մի սիրեր մեծաց հաճոյ լինել , այլ այ : Վախ քան զայլս զքեզ ինքն

վանութիւն ընդունի , և զբացադարձեալսն (իմ զբացադրեալսն) մաքրէ . . և այսպէս 'ի հանդերձեալսն գնասցուք . . :

'ի պահելն (իմ 'ի պատահելն) . . Սրտիւ և բանիւ և գործովք սիրեա զաստուած . . զյիշումն այ դատաստանացն . . մեծամեծաց հաճոյ

ուղղեա 'ի կամս նայ : Աշխատասէր լեր 'ի հոգեւորսն հա-
նապազ , յարդիւնաւորս առիթ կենաց : Կարգք լիցին
քեզ սիրելի միշտ : Պարսաւել զարդարն և զնձ մի է :
Եւսելեաց և լեզուոյ զգոյշ կաց : Սիրեա զնձ և զպատուի
րանս նորա պահեա : Եթէ ցանկաս Վրժի , զբանն նորա
պահեա : Մեկալ 'ի քեզ զհոգւոյն սրբոյ զշնորհս : Վժըն
դակ է ունայն մնալ 'ի շնորհացն նայ : Յամենայն ժամ
լեր 'ի շնորհսն Վրժի բարեացն սիրոյ :

Մեքնակ կենաց դե է առաջնորդ : Եւսելեաց 'ի սրբ-
բունն բնակէ : Մտուածասէրն որոշեալ է 'ի սատանայէ :
Արդիւնականն նայ բարեկարգ է : Զարաչար է անխտիր
կեանք միանձանց : Եւսեա զարժանն 'ի շահս հոգեւորս
'ի Վրժ : Գանձ բարի բարեկատար և սուրբ : Հիւան-
դուծի ոգւոց է սնափառուծի : Աղքատք հոգւոց բը-
ժիշկք են տրուք : Աղաչանք առ տէր արտասուօք լիցի ,
և զոր խնդրես 'ի կամս նայ՝ առնուս : Սի մոռանար զար-
դար դատաստանն Վրժի : Ողջախոհն և հեզն յերկրի
քերովքէ են : Պատուական ծեր բարեխոնարհն է 'ի
Վրժ : Երիտասարդք , մի ընդունակ չարի , այլ բարւոյ .
սիրեցէք զսրբութիւն , զի սուրբ է տէր . 'ի խորհուրդս
բարիս միշտ ելջիք : Եւսուրբ կուսութիւն կրօնաւորեա
միշտ , զվերինն խորհելով ուր Վրժն նստի , և գործովք
մերձ կացեալ 'ի լոյս անդ . ուր ոչ մեղք , անդ և ոչ համ-
բաւ մահու : Ուսաւորեալք 'ի մեծէ լուսոյն մերմէ Վրժէ ,
վայելելով յանսպառ կեանսն 'ի Վրժ , շնորհօք և մար-
դասիրութք տեառն , փառաւորելով զհայր ամենակալ
և զորդին միածին և զհոգին սուրբ կենդանարար . ո-
րում փառք յաւիտեանս . ամէն :

Ընեւ . . Անախտասէր լեր . . արդիւնաւորն առիթ է կենաց : Կարգա-
ւոր վարք լիցին քեզ . . :

Անբան կենաց դե է առաջնորդ . . 'ի շնորհս հոգեւորս 'ի Վրժ : Գանձ
բարի բարեկամարդար և սուրբ . . Պատուական ծեր բարեխորհէ (կամ
բարեխոհ է) . . բարիս միշտ եղիցիս . . մերձ կացեալ 'ի լոյս . անդ՝ ուր
խաւար նոցա ոչ լինի հասու , ուր ոչ մահ և ոչ մեղաց համբաւ : Լու-
սաւորեալ . . :

ԽՐԱՏՔ ՎԵՐԱԿԱՑՈՒԱՅ *

ՆԱԻԱՎԱՐ տգէտ պատրաստ է 'ի կորուստ, և վարդապետ անխրատ կորուստ է աշակերտացն: Հովիւ տգէտ թիւր է զճանապարհս խաշանցն, և վարդապետ զճանապարհս աշակերտացն: Այլ ճանաչէ 'ի մէջ միգի զուխարս իւր հովիւ տգէտ, և ոչ 'ի ժամանակս փորձուէ բանս օգտակարս կարէ ասել վարդապետ անխմաստ: Օրավար պատերազմի ախտից բժիշկ է, և առաջնորդ իմաստուն խոցել ոչ տայ. և կամ թէ խոցէ ոք, արագ բժշկէ: Աշակերտ որ ոչ է հլու, խեղաթիւր է և ատելի, և ոչ ուղղի յաճախ յանդիմանելովն: Ահաւասար եղբայր՝ անկազմ աղի է մի 'որ խանգարիչ է եղբարց, և զձայնակցութի երգոց միաբանութեն խանգարէ, նա և դատաստան անձին իւրում ստանայ իւր անձնակամակութեամբն² և հեռիւն: Առաջ նման է որ ուտէ զվաստակս մեղուաց. սոյնպէս որ ուտէ անհոգ զհաւասար զառաքինեացն զվաստակս: Օրական երկնչոտ լրանէ զձեռս 'ի պատերազմի. սոյնպէս անգործ միայնակեաց

* Ըսք Բաբան վերեւի օրինակաց՝ Նեղոսի մակագրեալ ճառս, եօթներորդ Բայտի Բարձրանութի Եւագրի ընծայէ 'ի մակագրութեւ Եւագրի վերագրեալ Առաջնորդաց և աշակերտաց. և վերեւի սա 'ի յոյն բնագրի: Նաւապետ տգէտ զնաւն, և առաջնորդ անմիտ զաշակերտն կորուստանեն: Զհովիւ անարուեստ և բեկանողք գայլք կորուստանեն զնա: Հովիւ յանձրեու ոչ կարէ ժողովել զհօտ իւր, և առաջնորդ անմիտ ոչ կարէ սալ հնարս փրկութե: Յաւուր կարեաց մեծ է զօրութի պատերազմի. և բժիշկ ախտից է իմաստուն առաջնորդ, զի ոչ տայ նեախց հարկանել զաշակերտն. և թէ գիպի, գիւրաւ բժշկէ: Աշակերտ անղսելի փայտ է անածելի թիւրել: Եղբայր անխող նման է լարի, որ անձայն է և ասականէ զձայն ընկերացն: Իշամեղու ուտէ զվաստակս մեղուաց, և անվաստակ եղբայր որոգայթ է ընկերացն: Հեծեալ երկչոտ 'ի պատերազմի աւերէ զայլն, և աշակերտ թոյլ զժրութի եղբարց: Միաբա-

1 Յերէն հնագոյն օրինակաց Բեբեգրեալ նախ այդպէս, և ապա 'ի Բայտեբեալէ ՂԲառն միջի. երկերորդն Բաբան աղմիջի՝ որ. և երկերորդն աղ է վանից. Իսկ երկերորդ Բարգ. օրինակ աղեղ է միասին և խանգարիչ է

եղբարց:

2 Մի օրինակ անձնակամակորութիւն. այլ օրինակ անձնակամակարութեամբն. Բաբան այլ անձնակամութիւն և խեղիւն. երկերորդ Բարգ. կամակորութեամբն:

լուծանէ զյօժարութի եղբարց : Պարս մեղուաց գործէ զմեղը , և հաւասար եղբարց՝ միաբանելոց զառաքինուի :

Փող յօրինէ զղօրս՝ ի պատերազմի , և իմաստուն վարդապետ զաշակերտս իւր՝ ի գործս առաքինութե : Առեա առաջապահ բանիւ՝ որ առաջնորդես զաշակերտսն քո՝ ի հոգեւոր պատերազմն : () Ըրահեա խոստմամբ յուսով բարեաց , և փակեա վահանօք ուղիղ հաւատովն , և սաղաւարտեա յուսովն ան , և խրատեա զոտս աւետարանական ուսմամբն՝ ի Վհ : Պնդեա զմէջս բանիւք համբերութե , և դիր դանակ սուր՝ ի ձեռին , որովք կտրեսցի : զախտս ցանկութեց ախտից դիւականաց : Ա՛րկացո՛ւ ի խորհուրդս զվառեալս , և ճարտարեն՝ ի հոգեւոր պատերազմին . և ցոյց ահագին զյաղթող նախամարտիկն սպառնալիւք յաւիտենից տանջանացն , և զյաղթութիւն աւետարանել լուսաւոր գոհութեն՝ ի տէր : Վանդի գիտէ և բարեբանութիս յօժարագոյնս առնել , և զյաղթեալն բժշկել հոգեբարձութե . զի առաւել քան զսպառնալիսն թողութիւն ամաչեցուցանէ զիմաստունսն : Ա՛ր բարկանար աշակերտի մեղուցելոյ . զի լաւ է ոչ զինքն խոցել յառաջ քան զբժշկել ընկերին , այլ համբերութեն ուղղել զսխալանսն որ սխալենն : Բժշկէ բժիշկ և զցաւս , այլ ոչ բարկանայ հիւանդին՝ որ ոչ իւր կամօքն հիւանդացաւ : Հատանէ և բժիշկ առանց բարկութեան . մի խառնեսցի ի յանդիմանութեն՝ բարկութի : Արք յԱգիպտոսէ փախչին , յանապատական ճանա-

նութիւն մեղուաց հիւսէ խորիսիս և պարս , և միաբանութիւն եղբարց զարբայութիւն :

Փող զարթուցանէ զմիտս պատերազմողաց , և քարոզութի քաջաց զեղբարս : Առաջնորդ , զինուորեա զաշակերտ բարի վարուք , և դիր զյոյս դոցա յաշխարհն որ գալոցն է . զգեցո՛ւ դոցա զվահանն հաւատոյ առ ձեռն . զարգարեա զոտս դոցա պատարաստութե աւետարանին . ագո զզրահն արդարութե , և պնդեա զմէջս դոցա բանիւ ողջախոհութե . տուր սուսեր սպանանել զախտս և զցանկութիս , եթէ յօժարք են . ցոյց դոցա զահ և զերկիւղ դատաստանին . և որ է յաղթող՝ գովեսցես զի ժրասցի , և զյաղթեալն կանուխ բժշկեա : Աչ է պարտ բարկանալ ընդ յանցանս եղբօր քո , զի մի նախ քան զբժշկելն նորա հիւանդացիս դու . այլ հեղութե տուր նմա առողջութի , զի բժիշկ իմաստուն ոչ բարկանայ հիւանդաց :

Եւ որք երանեն յԱգիպտոսէ , հոգա նոցա զճանապարհ անապա-

1 Այս միաբանութի եղբարց . . . մամբ . . . զամենայն ազգս ընդգիմու
Փող յորդորէ . . . Ըրահեա խրատ կացս :

պարհին առաջնորդին սեամբ լուսոյ: Վրազուծի գիտէ
առաջնորդել 'ի ժուժկալուծի. և սկսեալն յառաքի-
նուծի բանակեցոյց Յաղիմ՝ որ թարգմանի դուռն, այն
որ վառէ յառաքինուծիս. ցոյց և զեօթանասուն ար-
մաւենիսն. բնակեցոյց առ Երկոտասան աղբերսն որ զի-
մանալիսն ընու: Պարտ է զյաղթուծիւնն բարբառել,
որոց են արմաւենիքն նշանակ՝ քաղցր վարքն 'ի տէր:
|| Խիթարեա և զբոց ախտիցն՝ տալով զջուրն առատա-
պէս, զխոտառմն հանդերձ գործովք. զի հնազանդես-
ցեն զամ ախտս ընդդիմակացս, և յառաջեցեն յերկիրն
պարգեաց, ուր վայելեն զերանելի զանախտուծին:

ԺԲ

ՊԱՏՈՒԷՐ ԱՌ ՄԱՆԿՈՒՆՍ

ՊԱՐՏ է մանկանց ճգնել և կրթել զմարմինս 'ի հնա-
զանդուծի՝ պատուիրանաց, և ունել բարբառ չափա-
ւոր, բան հեզ, կերակուր և ըմպելի կարգաւորուծք:
|| 'ի անժամ տարաժամ զբերանն ընդ վայր ածել, և
հաս և խած լինել և անառակել: Վրաջի ծերոց լու-
ծիւն, իմաստնոց ունկնդրուծի. առ ընկերս սէր, առ
կրսերս ուրախական խրատ հոգեւոր: Վ չար և 'ի մար-
մնաւոր և 'ի շոգմոզ և 'ի շատխօս չաղփաղփանաց հրա-
ժարել. սակաւ բարբառել և շատ իմանալ: || 'ի յան-
դուգն 'ի բանս և յաճախ 'ի խօսս. մի պատրաստ 'ի ծաղը,
ամօթխածուծք զարդարեալ զանձն հանապազ. և ընդ
կանայս ամենեւին մի խօսել. 'ի խոնարհ ունելով զաչս,

տին, զի նեղուծի ծնանի զհամբերուծի. և յորժամ սկսանին վա-
տակոց, տար զնոսա Յաղիմ և տուր տեսանել նոցա եօթանասուն և
Երկու արմաւենիս, և ած առ Երկոտասան աղբիւրն, և անցո զնոսա
ընդ ամենայն անապատն մինչև ժամանեն յերկիրն աւետեաց, և անդ
կացցեն խնդուծք և առցեն զվարձն աշխատուծէ իւրեանց 'ի կենա-
րարէն մերմէ Քմէ, որ է ԹՃ ճշմարիտ. որում վայել է շնորհք և ճշ-
մարիտ սլաշտօն յաւիտեանս յաւիտենից:

1 ԵՐԷՐԵԻ Թարգմանութիւնն և էթ թեամբ. գոյնէ անխուճապ կամեր
յաւելածով 'ի հանդարտուծիւն,
և նովմբ կերպարանել և ունել. խառով ասէ՝ համայնայն ասեմ որ իրինեալ
ըմպելի խուճապ և կարգաւորու
է նովին Բանի-ք յէջ 607:

և 'ի վեր զմիտս . փախչել 'ի հակառակութիւն և 'ի խռովութիւն : Ս'ի վարդապետական պատուոյ ցանկալ , այլ վարուց սրբոց : Ս'ի զարմանալ ընդ մարդկան պատիւս , մանաւանդ ընդ այնոսիկ՝ որք ոչ գիտեն զճշմարիտ պատուիրանն : () Հետ երթալ այնմ՝ որ միայն ընդունելի է իմաստնոց զառ 'ի բարեացն գովութիւնս . զարգանալ և սովորել 'ի խնդիր գովութեն՝ որ միայն յոյ իցէ : Այլ թէ ուսուցանել և խրատել զայլս բաւական իցէ , վասն վարձուցն որ յոյ է , արասցէ զայն 'ի կամս ոյ . մի 'ի փառս մարդկայինս , այլ որպէս զգործ ոյ , զոր պարտ է կատարել և 'ի նմանէ ընդունել զփոխարէնն զանանց պարգեն՝ . վասն երևելի կրթութեւն ճգնութեւն եղիցի աստուծով բարի արգասեօք ընդ ամենայնի :

() այս՝ գիտեա , սիրելի , զի ընդ միմեանս կապեալ են առաքինութիւնքն որպէս շար ինչ հոգեւոր շղթայք մի ըստ միոջէ յեռեալ . աղօթք զսիրոյ , սէր զխնդութենէ , խնդութիւն զհեղութիւն , հեղութիւն զխոնարհութիւն , խոնարհութիւն զարբանեկութիւն , արբանեկութիւն զյուսոյ , յոյս զհաւատոյ , հաւատք զհնազանդութիւն , հնազանդութիւն զպարզամտութիւն : Արպէս և ընդդիմակայ կողմն մի ըստ միոջէ չարին է կապեալ զչարութիւն իւր . ատելութիւն զբարկութիւն , բարկութիւն զհպարտութիւն , հպարտութիւնն զսնափառութիւն , սնափառութիւնն զանհաւատութիւն , անհաւատութիւնն զխստասրտութիւն , խստասրտութիւնն զծուլութիւն , ծուլութիւնն զթուլութիւն , թուլութիւնն զլքմանէ , լքումն զձանձրութենէ , ձանձրութիւնն զանըմբերութիւն , անըմբերութիւնն զցանկութիւն , ցանկութիւնն զչարագործութիւն : Այլ այլ ևս անդամք չարեաց զմիմե սնց կապեալ են . նոյնպէս և բարի կողմանն ընդ միմեանս յառեալ են՝ առաքինութիւնք որ 'ի Քրիստոս :

Արդ ուսիր , ով սիրելի իմ , զաւետարանական կրօնաւորութիւն , և սահմանեա աչաց ճշմարտութիւն , լեզուի ժողովակալութիւն , մարմնոյ ճշնումն , մտաց խոնարհութիւն ,

1 Նոյն պարգենն որ վասն երևելի կրթութեւն և ճգնութեւն և բարի արգասեաց : Ընդ ամենայնի և զայս գիտեա . . հոգեւոր շղթայիւք :

2 Հասարակայնայն միշտ առաքինութիւնք որ 'ի Քրիստոս , Մակարայ ընծայի

'ի հասարակարանի հարց հաս . Դ . 150 :

3 Նոյն յեռեալ են . . որ 'ի Քրիստոս վերոյգրեւոցն : Արդ գուցէ ըսով սիրելի իմ , զաւետարանեալ կրօնաւորութիւն սահմանեա 'ի քեզ , և տուր աչաց ճշմարտութիւն :

սրտի սրբութիւն, բարկութիւն ջնջումն: Պահակ յումե-
քէ վարեացիս, յաւել. զըկեացիս յումեքէ, մի դատախա-
զեր. ատեացիս, սիրեա. հալածեացիս, յանձին կալ. հայ-
հոյեացիս, աղաչեա. մեռիւր մեղացն, խաչեա ընդ Վրիս-
տոսի: () ամենայն սէր քո փոխեա 'ի տէր անձ քո, զի
դոցիս՝ ուր հրեշտակացն բիւրք, անդրանկացն ժողովք,
առաքելոցն աթոռք՝, հայրապետացն գաւաղանք, մար-
տիրոսացն պսակք, արդարոցն գովեստք: Վոցա երամա-
կից զքեզ ցանկացիր առնել, և նոցա բարեացն ժառան-
գակից 'ի Վր՝ () 'ի տէր մեր. որում փառք յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն:

ԺԳ

ՅԱՂԱԳՍ ԽՐԱՏԻՑ ՀԵԶՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԶԴՈՅՇ ԼԻՆԵԼ

ԵՒ ՎԼԱՍՆ ՀԱՆԴԵՐՁՈՒ ԿԵՆԱՅՆ ԵՒ ՅՈՒՍՈՅ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ՝

Որ շինել սկսանի, պարտ է կատարել, զի մի ծաղը լի-
ցի անցաւորացն: Որ շինէ իւր տուն, 'ի վերայ վիմի դիցէ
զհիմունս իւր զգուշութիւն, զի մի անկցի 'ի բախմանէ
հողմոց: Որ կամի փախչել 'ի խաւարէ, գնասցէ մինչև
զլոյս առ ինքեան ունի: Որ կամի 'ի ձմերանւոյն փախ-
չել, ամարանւոյ պատրաստիցէ ինքեան: Որ ակն ունի 'ի
հանգիստ մտանել, պատրաստիցէ զշաբաթուն կերա-
կուն: Որ խնդրէ 'ի տեառնէ թողութի, և ինքն թող-
ցէ իւրում պարտապանին: Որ ոչ պահանջէ 'ի ծառայ-
ակցէ իւրմէ զհարիւր դահեկանն, և ոչ ինքն պահան-
ջեացի 'ի տեառնէ իւրմէ զբիւր քանքարն զոր պարտիցի:
Որ արկանէ 'ի սեղանն զարծաթն զոր առ 'ի տեառնէ,
ոչ կոչեացի ծառայ չար: Որ սիրէ զխոնարհութի, ժա-
ռանգեացէ զերկիր: Որ առնէ զխաղաղութի, որդի նոյ

1 'նոյն յաւել. և մարգարէիցն
երամբ:

* Թեղեա և վերելի օրինակ մեր
'նել. ի միագրէն և զսա, այլ քաղաքս

է ծայր 'ի ծայր 'ի վերելոցս ընդ
յակ ճառելն ԶԳՈՒ ԳՐՈՅ ՄԵՐՈՅ ՅԱՐՈՒ
Բայ երևելի է ի միմեզ. այլն է յամեն
իցէ արարեալ, ծառանակն յայտնեցի:

լինի : Ար գիտէ զկամս տեառն իւրոյ , արասցէ զամենայն
ըստ կամաց նորա , զի մի յոյժ տանջեսցի : Ար սրբէ ըզ-
սիրտ իւր 'ի նենգութի , զարքայութիւնն ւնյ հանդերձ
փառօք՝ տեսցէ աչօք իւրովք : Ար ընդունի զհոգին Վսի ,
յօրինեսցէ բարիօք զներքին մարդն : Ար կոչեցաւ տա-
ճար ւնյ , յամենայն աղտեղութենէ պահէ զմարմին իւր
անարատ : Ար ոչ կամի տրտմեցուցանել զհոգին Վրիս-
տոսի , անարատ պահեսցէ զմարմին իւր 'ի պոռնկութի :
Ար մերկացաւ զհին մարդն , մի դարձցի յառաջին 'ի
գործս իւր : Ար զգեցաւ զնոր մարդն , յամենայն աղտոյ
պահեսցէ զինքն : Ար ճակատեալ է ընդդէմ թշնամւոյն ,
զգուշացի 'ի նետից դիւականաց :

Չանձրացկոտն չէ հաճոյ ւնյ : Ար յօրէնս տեառն խո-
կայ , մի զբաղեսցի 'ի հոգս երկրաւորս : Ար յօրէնս տեա-
ռն խոկայ , եղիցի նա որպէս ծառ պտղաբեր տնկեալ
'ի գնացս ջուրոյ : Ար ունի զյոյս իւր 'ի տէր , լիցի որպէս
ծառ ծաղկեալ վայելուչ պտղովք : Ար 'ի մարդ յուսայ ,
զանէծս Վրեմիայի առցէ : Ար կոչեցաւ 'ի փեսայէն ,
պատրաստեսցէ զինքն արժանի հարսանեացն : Ար պայ-
ծառացոյց զձրագն , մի հեղգացեալ շիջցի և խաւարես-
ցի : Ար ձայնի փեսային սպասէ , իւղ կալցի ընդ լապտեր-
սրն : Ար զգուռն բախէ , տեառն ակն կալցի : Ար սիրէ
զկուսութիւն , նմանեսցի Վրիայի : Ար զլուծ տեառն ա-
ռեալ է , 'ի լուութի կրթեսցի : Ար սիրէ զհեզութիւն ,
ակն կալցի յուսոյն :

Խորագէտ և հնարագէտ է՝ հակառակորդն մեր , և
ճգնաւորաց 'ի դիմի հարկանի , զի պարտեսցէ . յայն-
ժամ պատերազմի , մինչ գտանէ զմեզ հեղգացեալս՝ և
գերեսցէ : Եթէ միշտ հսկեմք պահ ունելով , հերքեալ
գնայ 'ի մէնջ : Ար ունի թեւ , թռչի և վերանայ , անցա-
նէ և ոչ խոցի 'ի նետից նորա : Հոգեւորք տեսանեն զնա
պատերազմեալ ընդ ինքեանս և զգուշանան , և ոչ տի-
րէ 'ի վերայ նոցա իշխանութի նորա : Վմենայն որդիք
լուսոյ չերկնչին 'ի նմանէ , վասն զի խաւար փախչի 'ի
լուսոյ . և ոչ որդիք բարւոյ երկնչին 'ի նմանէ , քանզի
տուեալ է զնոսա 'ի կոխումն ոտից նոցա : Եւ եթէ սա-
կաւ մի նմանեսցէ լուսոյ , այլ վանի վաղվաղակի 'ի ճըշ-

մարիտ լուսոյն : Եւ եթէ իբրեւ զօձ հասանէ 'ի վերայ
սրբոցն , նորա՝ քանզի աղօթեն՝ սատակեն զնա : Եւ
եթէ նմանեցէ քարբի , լինին իբրեւ զմանկունս ան-
մեղս , և ձեռօք իւրեանց ջախջախեսցեն զնա : Եւ եթէ
ցանկուծք՝ կերակրոյ հասցէ , պահօք յաղթեսցեն նմա
որպէս փրկիչն մեր : Եւ եթէ ցանկուծք աչաց , 'ի բար-
ձրուծիս երկնից զաչս իւրեանց ամբարձեալ՝ նկուն առ-
նեն զնա : Եւ եթէ յայտնապէս պատերազմեսցի , հո-
գեոր զինու վառեալ կործանեն զնա : Եւ եթէ խնդրե-
ցէ զնա 'ի տեառնէ , լսէ զասացեալսն 'ի տեառնէ՝ թէ
միայն զհոգի նորա պահեա : Եւ եթէ տեսլեամբ քնոյ
հասցէ , սաղմոսելով խարշեն զնա : Եւ եթէ ընչիւք
խտղտեսցէ զնոսա , աղքատուծք յաղթեն նմա : Եւ ե-
թէ քաղցր երևեսցի նոցա , գիտացեալ զդառնուծիւն
նորա՝ ոչ մերձին 'ի նա : Եւ եթէ ցանկուծք կանանց
պատերազմեսցի , ամենեւին ոչ յարին 'ի կանայս , և սարս-
նանեն զնա 'ի պատերազմին : Պատերազմեցաւ ընդ Մ-
դամայ Եւայիւ կենակցաւ իւրով . պատերազմեցաւ ընդ
Հովբայ 'ի ձեռն կնոջն . պատերազմեցաւ ընդ Սամփսո-
նի 'ի ձեռն կնոջն , և յաղթեալ նմա՝ կորզեաց առ 'ի
նմանէ զզօրուծին : Եւ Վաւիթ զամենայն պատերազ-
մունս վանեաց , և 'ի կնոջէն յաղթահարեցաւ : Վեղե-
ցիկ էր տեսլեամբ Մամօն , և շաղախեալ ցանկուծեամբ
քեռն իւրոյ՝ սպանաւ յԱբիսողոմայ : Եւ Սողոմոն մե-
ծացաւ քան զամենայն թագաւորս , և կանայք նորա
մեկուսեցին՝ զսիրտ նորա 'ի տեառնէ : Եւ Սուբէն անդ-
րանիկն Հակոբայ վասն կնոջն դատապարտեցաւ 'ի մահ :
Սեծ քահանայ էր Մհարոմն յԱսրայէլի , և վասն Սա-
րիամու քեռն իւրոյ նախանձեցաւ ընդ Սուլսէսի : Մա-
քեցաւ Սուլսէս փրկել զԺողովուրդն յԱգիպտոսէ , և
ընդ իւր առ զկիսն . և պատահեալ նմա հրեշտակն տեա-
ռն կամէր սպանանել , մինչև դարձոյց անդրէն զկիսն 'ի
Սադիամ : Իշխան էր Օւմբրի ցեղին Շմաւոնի , և
կորեաւ 'ի Վասբեայ դստերէն Սադիամու . և վասն
նորա յԱսրայէլէ անկան քսան ու չորք հազարք : Սեծ
էր և Հոհաննէս մկրտիչ , և սպան զնա Հերովդիադա

1 Մի օրինակ նորա քանզի աղօ-
թիւք սատակեն . այլ օրինակ նորա
զի աղ են՝ սատակեն . յայնչ հոգոսած

դուռնի :

2 Երկու օրինակ ցանկուծիւն :

3 Երեք օրինակ մեկուսացուցին :

անօրէն : Ս ասն այսորիկ այր միանձն եթէ կամիցի բնա-
կել ընդ կուսի և թէ ընդ ժուժկալ կնոջ, լաւ է նմա
ամուսնանալ քան զջեռնուլ, և բառնալ զինքեան գայ-
թակղու թէ ծանրու թի : Ս ասն որոյ պարտ է առն միայ-
նակեցի առանձինն՝ ճգնել, նոյնպէս ճգնող կնոջ առան-
ձինն բնակել : որպէս ասէ ԹՃ՝ ի ձեռն Վրեմիայի մար-
գարէի . բարի է առնուլ զլուծ խոնարհու թէ ի ման-
կու թեհէ, և նստցի միայն . և Վաւիթ ասէ . միայն եմ
ես մինչև անցից :

Ս ասն որոյ պարտ է գիտել . որպէս ի ձեռն կնոջ ե-
մուտ յաշխարհ թշնամին մարդկան, և մինչև ցվախճան
ի ձեռն նորա բազմաց յաղթէ . քանզի զէն սատանայի
է, և նովաւ պատերազմի ընդ միանձունս : Վ քանզի
գործի իսկ նորա եղև յառաջնմէ իսկ օրէ, և ի ձեռն
նորա զօրացան անէծք օրինացն, և տնկեցաւ մահ, և
փուշ և տառասկ բուսոյց երկիր, և ցաւովք և հեծու-
թեամբ ծնանել զմանկունս իւր՝ մատնի ի ձեռս մահու :
Սակ ի ձեռն սրբոյ կուսին Սարիամու ԹՃ՝ ածնին փուշքն
խլեցան, քիրտն դադարեաց, թզենին անիծաւ, աղա-
խինն ազատեցաւ, հողն յաղ դարձաւ, անէծքն ընդ խա-
չափայտին բեւեռեցաւ . սուրն մերկացաւ ի դրախտէն
կենաց, և պտուղն տուաւ ի կերակուր մեզ . ճմար-
տու թիւնն երևեցաւ, և ամենայն հաւատացելոց դուռն
բացաւ : Վ զբիւրն արբուցանէ զծարաւիս . սեղանն ուղ-
ղեալ է, հարսանիքն կազմ են, պարարակն զենեալ է,
բաժակն փրկու թէ խառնեալ է, ուրախութիւն առաջի
կայ . փեսայն մօտ է ի բազմել, առաքեալքն զբազումս
կոչեցին : Սատրաստեցէք զանձինս՝ ձեր . լոյսն անդրէն՝
իսկ լուսաւորէ . անապական պատմութեանքն պատրաստ
են, պսակքն անթառամ վայելուչ պատրաստական :
Չայն մերձեցաւ, աղաղակն եհաս, գերեզմանք բացան,
գանձք յայտնեցան, ննջեցեալք յառնեն փութով, կեն-
դանիքն յափշտակին ընդ առաջ թագաւորին : Հան-
գիստն կազմեցաւ, փողն գոչէ, հրեշտակք ընդ առաջ
ընթանան, աթոռ դատաստանին հաստատեալ է . վաս-
տակեալն ցնծայ և փութայ, ամբարիշտն ամաչէ և տաղ-

1 Չորս օրինակ ընդ անձին :

2 Չորս օրինակ ճգնել :

3 Երեք օրինակ զձեռն :

4 Երեք օրինակ արդէն . Բ օր .

անդէն :

նապի: Արք 'ի ձախմէն են, սգան և ողբան. որք ընդ աջմէն են, խնդան: Արք 'ի լոյսն են, հանգչին զուարթացեալք 'ի լուսոյն. որք 'ի խաւարին են, հեծեն դառնապէս և յողւոց հանեն: Շնորհն անցանէ, և դատատանն կայ. ձմեռն մերձեցաւ, և գարունն անցանէ. շաբաթն հանգստեան կազմ է, աշխատութիւնն դադարեալ է, մահկանացուն յանմահութիւն փոխի: Արք 'ի մարմնի սերմանեցին, ժառանգեսցեն զապականութի. որք զկուսութի պատուեցին, 'ի հրեշտակաց պատուին. որք զսրբութի սիրեցին, 'ի սրբարանին նայ հանգիցեն, և ուրախ արասցէ զնոսա միածին որդին նայ:

Արդ զայս զխտացեալ, սիրելի, լեր փոյթ յաղօթս և 'ի պահս և 'ի խոնարհութի և յերկիւղն նայ, 'ի զգաստութիւն և 'ի հեզութիւն, զի լինիցիս նայ բնակարան: Օբանս խօսեաց չափով, և 'ի բանից փնասակարաց պահեա զքեզ: Օպաճուճանս հանդերձից մի սիրեր, զի մի կորստեան պատճառք լինին քեզ, և արդեւեալ գտանիցիս 'ի հարսանեացն. զի մի 'ի ձեռն ապականացու և անցաւոր պատմութեանաց աշխարհիս վրիպիցիս յանանց և յանվախճան կենացն յաւիտենից, զոր պատրաստեաց Վս սիրելեաց իւրոց: Հերս վասն գեղեցկութե մի պարարեր. անոյշ իւղովք մի օծանիր, քանզի այս ամենայն օտար է 'ի քրիստոնէից:

Աղքատն ուրախ լիցի և մի տրտմեսցի վասն աղքատութեն, և ընդ առն չարի մի բնակեսցէ: ()րինակ առցուք 'ի Վսնէ, զի մեծատուն գոլով վասն մեր աղքատացաւ. բարձրեալ, և վասն մեր խոնարհեցաւ. տէրն ամենեցուն, և ոչ ունէր ուր զգլուխն դնէր. 'ի վերայ քերովբէից հանգուցեալ, և յովանակի նստեալ եմօւտ յԱրուսազէմ: Աստուած զկերպարանս ծառայի էառ. հանգիստն յաւիտենից աշխատեցաւ 'ի ճանապարհորդութենէ. կենաց աղբիւրն մշտնջենաբուղիս ծարաւեցաւ. կերակրատուն ամենայնի քաղցեաւ, և անքուն պահապանն խորայելի ննջեաց: Այլ որ պաշտի ընդ հօր յամենայն արարածոց, պաշտեաց զծառայսն. փրկիչն ամենեցուն 'ի խաչին բւեռեցաւ: Այլ այնմ յորոյ բերան նենգութի ոչ գտաւ, լեղի կերակուր ետուն և քացախ ըմպելի. և զոր օրհնեն երկնաւոր զօրքն ամենայն, կռփահարեցաւ 'ի հողեղինացս. և զոր 'ի վեր ունին սե-

րովմէք և քերովմէք դողալով, զխաչն ինքնին բարձեալ տանէր 'ի Վողգովթայ 'ի մահ. և կենարարն ամենեցուն 'ի մահ զինքն մատնեաց:

() այս ամենայն խոնարհութիւն յանձն էառ վասն մեր փրկիչն մեր Վս, և մեք խոնարհեսցուք վասն անձանց: Վանդի եկեալ տէրն՝ արտաքոյ քան զիւր բնութիւնն համբեր ամենայնի. զի և մեք 'ի բնութիւն մեր մնասցուք, և արդար դատաստանին հաղորդս արասցէ զմեզ իւրոյ բնութեն: Վեալ 'ի մէնջ առհաւատչեայ վերացաւ յաշխարհէս փառօք յերկինս, և զմեզ թողեալ առհաւատչեայ՝ իւրայովն ել առ հայր: Վնկարօտն ամենայնի վասն մեր եղև կարօտ. և անսուտն 'ի խոստումն իւր՝ եթէ ուր ես եմ, և դուք անդ լինիջիք: () որ 'ի մէնջն էառ, 'ի փառս է առ նմա. զոր մեք առաք, արժանաւորապէս փառաւորեսցուք: () մերն պատուեաց առ ինքեան առաւել քան զբնութիւնն. պատուեսցուք և մեք զնորայն սուրբ յանձինս մեր: Վթէ արժանապէս պատուեսցուք, և մեք բարձրացեալ փառաւորեսցուք առ 'ի նմա 'ի շնորհս նորա: Վթէ արհամարհեալ անարգեսցուք զառհաւատչեայ նորա, առնու և նա զիւրն և օտարացուցանէ զմեզ 'ի ստացուածոց իւրոց զոր խոստացաւ 'ի վերջին աւուրն:

Ար ունի զհոգի սուրբ յի՞քեան, մեծ պատուոյ արժանի լիցի 'ի Վսէ: Աչ ինչ խնդրէ 'ի մէնջ, բայց միայն զի սուրբ կալցուք զտաճար մեր և մաքուր յամենայն աղտոյ. և լիցուք տաճար սուրբ երրորդութեն, և սրբութիւն ժառանգեսցուք զպատրաստեալ մեզ զարքայութիւնն 'ի սկզբանէ աշխարհիս շնորհօք և մարդասիրութեամբ տեառն մերոյ և փրկիչն: Վխուսի Վրիստոսի. որում փառք յաւիտեանս:

ՈՐ Ի ԲԱՅ ՄԵՐԺԵՆ ՅԱՊԱԿԱՆԱՅՈՒԱՅՆ

ԵՒ ՄԵՐՁԵՑՈՒՑԱՆԵՆ ՅԱՆԱՊԱԿԱՆ ԿԵԱՆՍՆ ԶՄԱՐԴՆ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՔ յառաքինութիւնս հրաժարումն յաշխարհէս, է բարիոք և կարճահատ: Պարտ է որք ցանկան անապական կենացն, յոչինչ համարել զապականացուս: Եթէ յարգարեւ 'ի կեանսն անձկաս, հանապազ ալն կալ մարդկօրէն մահու ելանելոյ: Եթեա զժամանակեայ վարս, քանզի տեսանես զանիւ սորա ստահակապէս հոլովեալ: Եթէ ցանկար բարեաց սնոտեաց, որոց պէտքն անցանէն և ստացուածն կորնչի: Եթէ համարհեա զյղփասէրս, և վշտակից լեր չքաւորաց. քանզի այս վարձուց արժանի է, իսկ այն հանճարոյ: Համբերութեան ժոյժ կալ, որպէս ծանեաք՝ սովաւ վարժեալ զմարտիրոսս. քանզի և մեք զխիղճմտութե մարտիրոսութի պահանջիմք: Վասն զամենայն իմիք խնամատար լեր հոգւոյ, և առաքինութե ընթացումն առանց վատակոց պատրաստի: Եթէ այն որ այսրէն է, ապականացու են. իսկ հոգին անմահ է. այսուհետեւ պարտ է խնամել անմահին, քան ապականացուն: Պատրաստեա ըզքեզ առ 'ի տրտմականսն յուսով, և շնորհեսցես զաւելիսն արդեանցն:

Պատուէրք ոգւոյ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՔ յառաքինութի յաշխարհէ փախուսաք, բորի և համառօտ: Պարտ է որ փախաքինն յանապականութի, ոչ ինչ վարկանել զապականացուս: Եթէ ճշմարիտ կենացն ցանկացիս, միշտ ընկալ զմարդկային մահ: Ատեա զմերձակայ կենցաղս, զորոյ տեսանես զանիւս անարգաբար հոլովեալ: Եթէ ցանկար բարեաց, որոց պէտքն անցանէն և ստացումն կորնչի: Ծաղր արա զերջանիկսն, և թշուառացելոցն ախտակից լեր. վասն զի այս վարձուց, և այն իմաստասիրութե առիթ լինի: Ի համբերութիս նահատակեցիր, յորս ծանեաք հրահանգեալս և զվկայսն. վասն զի և զմտաց մերոց զվկայութիս մեք պահանջիմք: Քան զամ նախապատիւ արա զոգիդ. առաքինութեն ցող առանց աշխատութե լինի: Ամ աստի իրք ապականացուք են, բայց հոգին է անապական. նախապատիւ առնել քան զապականացուն զանապական պատշաճ է: Պատրաստեցիր առ տրտմականսն և շահաւորսն առաւել:

Մի խնդրեր յայ զհեշտականն, այլ զօգտակարն. զի զայն խնդիրն ոչ տայ որ ապականի: Մի մեղադրեր աղքատութեան, քանզի անզբաղ՝ օրինաց զնահատակն պատրաստէ: Մի ուրախանար ընդ մեծութիւն. քանզի որ սորա հոգսն է՝ մեկնէ զմեզ յայ, թէպէտ և ոչ կամիցիմք զայնօսիկ: Մերձ է վախճան. որ ոք հեղգայ, պատրաստէ զնա՝ ի հարուածս ըստ արդար դատաստանին: Աչ են հեռի հունձք, ոչ հեռի դատաւորն. զադարակ հոգւոյն սրբեցուք. այսուհետեւ յունայնաց կամք՝ զմեզս ծածկեալ ի հարց: Վասն ի մարդկանէ ի հրեշտակաց սլատկառեա, քանզի բազումք են զմեօք, և յամենայն զազիր գործոց անջատեն զմեզ: Հոգս կալցուք զդատաւորին կշռոց. և զամենայն որ ինչ անարդ է, յաշխարհական մախաղէ՝ ի բաց հանցես: () Եկումն համարեա զպարապումն և զհանգիստ, և փութացիր գործել զոր ինչ խնդրելոցն է ի քէն:

Ի միտ առ հանապազ զանհաստատուն զաշխարհիս զվարս, և ոչ ինչ որ ի սոցանէ է՝ զբաղեցուցանել կարէ զքեզ: Ի՞նչ ժամանակ է պայծառութիւնք աշխարհիս, մի զուարճացուցէ զքեզ, քանզի գործիք են որսալով զմարդիկ որպէս զձկունս: Մի խնդրեր փորձութիւն. իսկ եթէ եկեացէ, ցոյց ի նա զզօրութիւնս քո: Մի անտես

Մի խնդրեր յայ զհեշտակաւն, այլ միայն զօգտակարն. քանզի զայսօսիկ խնդրելով ոչ տայ քեզ, և եթէ առցես՝ ապականին: Մի ապագովեր զաղքատութիւնն, զի առանց զբաղանաց յօրէնս զնահատակն գործէ: Մի հրճուիր յընչեղութեւ. վասն զի որ յաղագս նորա հոգք են՝ որոշեն զբազումս ակամայ զմարդիկ: Մերձ է ի վախճան. որ պղծերդն է, պատրաստեսցի ի տանջանս: Աչ է հեռի ամառն, ի փշոց այսուհետեւ ազատեսցուք զանձինս. ոչ ինչ զանխլանայ ի դատաւորէն, որպէս թէ մեղանչելով ի սնոսիս՝ զանխլանալն փութամք: Նախ քան ի մարդկանէ՝ սլատկառեա ի հրեշտակաց, վասն զի յոլովք առ մեզ մերձ կան, յամենայն ի վատթարագործոց հեռացուք: Հոգս յաղագս դատաւորին լծոյ, և ամենայն որ ինչ ի քեզ ախտ և կամ հեղգութիւն աշխարհական՝ արտաքս հան: Տուգանս լինել զգատարկութիւն և զթուլութիւն վարկիր, և փութա գործել զոր ինչ պահանջին հանդերձեալ եմք:

Միշտ զմտաւ ած զկենցաղոյս անհաստատութիւն, և ոչ ինչ իրք որ ի տմա են՝ զքեզ բաղբաղել կարեն: Զուարճալիք առ ժամանակեայք երկրայինք զքեզ մի հեշտացուցանեն, քանզի կարթ է ոգւոյ և իբրև զձուկն որսայ: Մի բաղձար փորձութեց, բայց զօրութիւն ցոյց: Մի եր-

առնէր զաղքատ արտասուեալ, զի մի անտես լինիցին ա-
ղօթից քոց արտասուք: Հանճարութի գանձ է ընտիր
մարդկան. իսկ միադէմ գոլով՝ միայն ընդ միայնոյ հա-
ճի՝ բնակիլ ընդ ստացողին: Հանդերձ է առաքինութի՝
այ. զսա ագիր, և լինիս զգեցուցող այնմ՝ որ զտիեզերս
ամենայն զգեցուցանէ: Ար ինչ յերկրիս է, ՚ի ձեռս գո-
ղոց մատնի. յերկինս գանձեա, զի այն ՚ի ձեռս կապտո-
ղաց ոչ անկանի: Հրաժարել պարտ է ՚ի փափկութի.
զի ձգէ ՚ի գործ, յորում հեծումն լինի յետ սթափե-
լոյն: Ի խորհրդականաց աշխարհիս գարշեա, որ ապա-
կանեն զմարմին և զողին պղծեն: Աչ երկրի բարութիք
առանց աշխատութեան ժողովին. արդ որպէս ջանալոյ
յերկնայնոցն վրիպեսցիս. կամիս զառաքինութիւն առանց
ջանալոյ գործել, ՚ի միտ առ զջանն եթէ ժամանակեայ
է, իսկ վարձքն յաւիտենականք:

Արք յապիրատ ցանկութիւն մոլեալ են, զվայելչութիւն
դուզնաքեայ և զտանջանացն յերկարութիւն իմասցին:
Արոյ վարքն աղտեղի են, անասնական յիրաւի իցէ և
հոգին. և սգալ պարտ է որպէս բանաւոր յանձնէ կա-
մօք զրկեալ: () ամենայն երկրաւոր իրս համարեա յա-
պականութի, իսկ զառաքինութիւն անապական: Աղերգ
լեր որք անասնաբար զքեզ ձգեն յարգելեալն. և խնա-

բէք զարտասուեալ աղքատն անտես արացես, զի մի անտես եղիցին
և քո աղօթից արտասուքն: Իմաստասիրութի ընտիր ստացուած է մարդ-
կան, և է միաձին, միայն միայնում ստացողին մերձ լինել կամի: Պատ-
մուճան է առաքինութիւն՝ այ, զայն անկ և լիցիս զգեցուցանող որ զա-
րարածս զգեցոյց: Ար ՚ի յերկրի է՝ գողանան, ՚ի յերկնի գործեա, վասն
զի անդ որ կապտենն՝ նոցա մատուցե ոչ մտանեն: Հրաժարել պարտ
և արժան է ՚ի փափկութիւն, վասն զի ձգեն ՚ի գործ՝ յորս հառաչանք
զկնի զգաստանալոյ լինին: Խորհուրդս անարատս ընտրեա և ՚ի մար-
մնաւորացն գարշեցիր, վասն զի ապականեն զմարմինն և զողին պղծ-
են: Աչ երկրաւոր բարիք աջողին առանց աշխատութե. փոխանակ
զի յերկնաւորացն յաղագս աշխատութեն խոտորիմք, կամիս զառա-
քինութիւն առանց աշխատութեան գործել, զմտաւ ած զվաստակն զի
առ ժամանակ մի է և վարձն յաւիտենական:

Արք միանգամ ՚ի յիմար հեշտութիւն ծնկեցան, զվայելչութիւն դուզ-
նաքեայ և զերկար ոգւոյն տանջանա ամբարեցին: Արոց կեանքն են
աղտեղիք, նոցին անասնական են հոգիքն, և սգով զբանականն ՚ի յին-
քեանս փնտսեցին: Զամենայն վարկիր ապականացու, և զառաքինու-
թիւնն անապական: Անփոյթ արա յամենեցուն այլոցն՝ որք միան-

մատար լեր առաքինութե , քանզի սա 'ի ձեռն հանձա-
րոյ զքեզ հրեշտակացուցանէ : Արուայնի ժոյժ կալ և
լեզուոյ . զի մի գուցէ միոյն ծառայ լինիցիս , իսկ միւսովն
հրով այրիս որպէս անմտաբար :

Սիրեա զիմ . իսկ առաւել քան զնա ընտանեաց մի
վշտակցեր , մի գուցէ ընդ նորա բանին գտանիս անար-
ժան 'ի սէր նորա : Համբերեա նեղութեանց , զի նոքօք
պատրաստին ճգնաւորացն պսակքն 'ի Վշտէ : Արանի որ
սուգ առնու վասն մեղաց . իսկ որ առնէ զչարն , թշուա-
ռական է . քանզի Վշտի ժառանգորդ է որ վշտանայն .
իսկ որ առնէ զչարն , ժառանգորդ է օտաւանայի : Բա-
րուք է հաց պահոց , քանզի 'ի խմորոյ անտի ցանկու-
թեանց մեկնեալ է : Սուրբ է տաճար աղօթից , քան-
զի ձգէ առ ինքն զսրբութեցն տէր : Մի կարծեր զար-
դարութիւն առաքինութեցն հարեանցի գործով , քան-
զի առանց նորա ամենայն գործք պիղծ են :

Եթէ սերմանես աղքատաց , զքոյսն սերմանեա . քան-
զի որ յօտարացն է , քան զորումն դառնագոյն է : Կոյր
է սղորմածն , եթէ ոչ իցէ յիրաւանցն ժողովեալ և ար-
դարութիւն գործեալ զերկիր : Ինչ կալ հանապազ մա-
հու . բայց մի երկնչիր , քանզի ճշմարիտ նկարագիր են
հանձարոյ երկոքեան սոքա : Զւացո՝ զառաքինութիւն ,
ոչ զի պատուեսցիս , այլ զի օգտեսցին տեսողքն : Պարտ

գամ անասնական կազմն զմարդն . ինչամ տար առաքինութե , վասն
զի իմ զԱդամ 'ի ձեռն իմաստասիրութեն ցուցանէ : Եթէ արգելուս
զորովայնդ՝ արգել և զլեզուդ , զի մի 'ի միւսմն գտցիս ծառայ և 'ի միւ-
սումն անօգուտ սղատա պատահեսցիս :

Սիրեա զիմ քան զքեզ , և յընտանիսն մի անտուկցանար , մի գուցէ
հակառակ նմա ըստ ձայնի նորա գտանիցիս որպէս անարժան : Ժուժ-
կալեա 'ի նեղութիւն , քանզի 'ի նոսա նահապաղացն են պսակ : Երա-
նելի է որ վտանգին չարաչար . բայց որ առնէ՝ երկցս թշուառական .
վասն զի Քմի է ժառանգ որ չարչարին . իսկ որ առնէն՝ սատանայի
ժառանգակից է : Բարի է պահոցն հաց , զի 'ի խմորոյ հեշտութեանցս
է ազատ : Սուրբ է աղօթիցն սեղան , և ձգէ առ մեզ զսրբոցն սուրբ :
Մի կարծեր զարդարութիւն վայրադար ինչ առաքինութիւն լեալ , քան-
զի առանց նորա ամենայն գործ անմաքուր է :

Եթէ սերմանես յաղքատսն՝ զքո սերմանեա , քանզի օտարոտին
քան զորումն չար է . կոյր է սղորմածն , որ ոչ իցէ արգար . մշակեա
զերկիր զոր հնձել կարես : Աստահացիր միշտ , բայց մի երկնչիր 'ի մա-
հուանէ . ճշմարիտ պատկեր առաքինութե են երկոքեան : Տպաւորեա
'ի քեզ զառաքինութիւնն ոչ որպէս խաբելով , այլ որպէս օգտեսցու-

1 Ի՞նչ ըստ Եսայի Զգեցիր զկերպարանս առաքինութեան :

է ասել զբարւոքն . և որք ոչն գործեն զբարւոքն , որպէս զի սկսանիցին զբարին գործել , և 'ի բանից իւրեանց ուղղեալք : Եթէ յերկինս բաղձաս մտանել , մի ինչ լիցի քո յերկրի . քանզի ոչ տայ թոյլ սա 'ի վեր ելանել , ըմբռնեալ է զքեզ :

Ս'ի կամիր մեծատուն լինել յաղքատսիրութե պատճառս , քանզի 'ի գոյից անտի ողորմել օրինադրէ անարդարոց : Եթէ բաժակ ցուրտ ողորմի գթածողին , որքան արդեօք փոխադարձ եղիցի որ զամենայն գոյսն իւր ետ աղքատաց : Ս'այր առաքինութեան են սրբութի և վշտակցութի . յերկոցունց այսուհետեւ մի պղերգանար զինուորել Վ'սի . քանզի վշտակցութե գործարանն է , որ վասն մեր մարմնացաւն , մարդկան պատրաստեաց զայս : Ս'ի ասեր՝ հատուցից թշնամոյն , քանզի դատաւոր արդար ունիս յերկինս զանձ : Ս'ի կամիր մեծատուն լինել , և մի փափկութե ըղձանար և փառաւորել 'ի յերկրիս . քանզի ասականութեց աշխարհիս չարեաց են վարք , իսկ մեք ոչ լիցուք ապականելիք : Օ մեռեալ մի սգար , զի հասարակաց է ճանապարհն . իսկ որ հասանէ յարդարսն , երանելի է : Օ մեղուցեալսն սգացիր և մի զաղքատացեալսն . քանզի սա պսակի , իսկ նա տանջի : Ն'ի ծաղեա զանիւ կենցաղոյս , զի յանարգս հոլովի . և զգուշացիր 'ի խորխորատէ անտի , յորում հոլովի որ 'ի նմա քնովն են ծանրացեալք :

Խօսեաց ընդ անջ բազում ինչ և ընդ մարդկան սա-

ցեալ զտեսողսն : Ասել պարտ և արժան է զգեղեցիկսն . և որ ոչ զբարիսն գործէ , որպէս զի սկսցի գործով պատկառել 'ի բանիցն : Եթէ երկնից բաղձաս , մի ինչ քո յերկրի լիցի . քանզի ոչ թողացուցանէ նա անգրէն 'ի վեր թռչել :

Մի ախորժեսցես ընչաւէտանալ աղքատսիրութեն աղագաւ , վասն զի 'ի գոյիցն օրինադրեաց ան ողորմել արդարոց : Եթէ բաժակ մի ջուր ցուրտ ողորմի տնանկին , որքան որ հատուցումն՝ որ զամենայն սփռես . ցէ աղքատաց՝ ամբարէ : Մի անփոյթ առնիցես ցաւակցութեն . քանզի որ 'ի նմանէ է գործն , որ յաղագս մեր մարմնացաւ , 'ի մարդիկ կացոյց մերձ : Մի ասիցես՝ պատժեմ զթշնամիս , վասն զի դատաւոր արդար ունիս յերկինս : Մի ախորժեսցես փարթամանալ , մի փափկանալ , մի փառաւոր լինել , զի ապականացուք են այսոքիկ . բայց մեք ոչ եմք ապականացուք : Ի վերայ մեռելոց մի ողբար , զի հասարակաց է ճանապարհն . և որ ժամանէն՝ երանելի է : Զմեղաւորն սգա , մի զաղքատացեալն . վասն զի պսակի այնպիսին , իսկ նա պատժի : Ծաղր արա զկենցաղս՝ զանիւ անկարգաբար հոլովեալ , և զգուշասցիր 'ի գբոյն՝ յոր հոլովեցուցանէ որք 'ի նմա նիրհեցինն :

Խօսեա ընդ անջ յոլովս և ընդ մարդկան սակաւս . բայց կրթութեամբ

կաւ . բայց խորհելով զօրէնսն՝ ուղղեսցես զերկոսին առ
 անձ : Աւագան բարի հոգւոյ արտօսը . այլ յետ աղօթե-
 լոյն յիշեա՛ թէ ընդէր արտասուեցեր : Օ հզօրս աշ-
 խարհի մի երաներ , քանզի հզօրք զօրութե՛ք դատեսցին .
 ուստի զդատաւոր նոքա անաչառ ունիցին : Պարտ է վաս-
 տակել որք յԱդամայ , իսկ զվաստակոյն օրինօք զփոխա-
 դարձն շահել : Հարկ է ժառանգաց Աւայի տրտմել .
 այլ յորժամ զտրտմութիւն գոհութե՛ք ընդունիմք , յօրհ-
 նութի մեզ լինի անէծքն՝ որ յարարէն մերմէ : Իբրեւ
 զճրագ զմիտս քո առ գործն ստացիր . քանզի սա յայտ-
 նէ քեզ որ ինչ բարին է , և որ ինչ ապիրատն գործե-
 ցեր : Օ անձինս դատեսցուք , և դատաւորն հաճեալ
 լինի . քանզի ուրախ լինի որպէս բարերար՝ տեսանելով
 զմեղաւորն ցրուեալ զմեղսն : Ար ինչ աղտեղի գործեմք ,
 ապաշխարութե՛ն արտասուօք լուասցուք , քանզի զպատ-
 կերն սուրբ ընդունելոց եմք : Յառաջ քան զյանդիմա-
 նելով մերոց անձանց խոստովանութե՛ք բժշկեսցուք , որ-
 պէս զի շահեսցուք դեղովք զտանջանսն : Արպէս կա-
 պեալք դժուարաւ գնան , սոյնպէս զընթացս առաքինու-
 թեան որք պատաղեալ են յաշխարհիս սէր :

Պարտ է զմեղս ատել . քանզի այսպէս յորոգայթ է
 վաղվաղակի ելցէ , թէ և սողոսկեաց ոք՝ ի նա : Ար ոք ոչ

օրինացն ուղղեսցես զերկոսեանն : Աւալի բարեաց անձինն՝ աղօթից
 արտասուք . այլ զկնի արտասուացն յիշեա վասն որոյ արտասուեցերն :
 Զօրաւորաց ի կենցաղումս մի երանիցես , քանզի հզօրք զօրաւորապէս
 հարցափորձին . ուստի և զդատաւորն նոքա դառնագոյն ընդունելոց
 են : Պարտ և արժան էր վաստակել Ադամայ , և մեք աշխատեալ յօ-
 րէնս՝ զհատուցումն շահեալք : Հարկաւոր է Եւայի ժառանգաւորացն
 վտանգել . բայց յորժամ գոհացող ողորմութե՛ք նեղութեցն համբե-
 րեմք , յօրհնութի մեզ նշովքն փոփոխին : Ճրագաւ գիտակցութեամբ
 առ ի գործս քո վարեցիր . վասն զի այնոքիկ քեզ զորս բարւոք կե-
 ցեր և զորս չարաչար՝ ցուցանեն : Զանձինս դատեսցուք , և դատաւորն
 ընդ մեզ հաշտի . քանզի խնդայ իբրեւ տեսանելով զմեղաւորն յորժամ
 զբեռն ցրուէ : Եթէ աղտեղի ինչ գործեմք , ցաւի մեզ . ապաշաւանօք
 լուասցուք , վասն զի հանգերձեալ եմք զկերպարանս մաքուր պահել :
 Նախ քան զմերկանալ վիրի հոգւոյն՝ բժշկեսցուք , զի շահիցիմք դե-
 ղովքս զառողջութի : Զոր օրինակ դժուարաւ կապեալքն գնան , նոյն-
 պէս զընթացս առաքինութեանն՝ որք վարակեալ են ընդ կենցաղոյս
 իրս՝ մաքրապէս ոչ կարեն վճարել :

Պարտ և արժան է զմեղս ատել . քանզի այնպէս ի նորա որոգայթսն
 թէպէտ և դայթակղեսցի ոք , վաղվաղակի առ ինքն դայ : Ար ոչ ատէ

ատէ զմեզս, ընդ մեղաւորս դատի 'ի տեառնէ, [Թէպէտ
 և մեզս ոչ գործէ: Ա վերայ մերձաւորի մեղուցելոյ հա-
 ռաչեա, որպէս զի և զանձնդ սգասցես, քանզի ամենե-
 քեան մեղաց պարտաւոր եմք: Յիշեցո սիրելոյ քո մե-
 ղուցելոյ զերկիւղ դատաստանին, քանզի բուժան հա-
 սարակաց է դեղն խորհելոյն զայսոսիկ: Ասել ինչ կամ
 գործել նկատելով հոգ տար, որ յետ սակաւ միոյ տա-
 լոց ես պատասխանի, և զգաստանաս յերկիւղէ անտի
 ուղղելով զիրան: Ա մեղաց տանջանաց երկիր և յամօթոյ
 անտի սարսեա, քանզի անբաւ չար են: Հանդերձեալ
 բարեացն գեղեցկութիք անբաւ են, իսկ արդիս հովա-
 նի և ծուխ և պղպջակք: Ա'ի սերմաներ չարիս, քանզի
 հունձք մերձեալ են, և հուրն զերկրագործս փշոցն ըն-
 դունի: Ա արդք աշխարհիս կեղծաւորք և ագահք և
 ցանկասէրք են. այլ փոքր մի ներեա, և տեսցես զխոտն
 առ ոտն կոխեալ: Ա մենայն գործք չարք սպառազէն՝ են
 սատանայի. իսկ նորա սպառազինեալ՝ չարաչար մարտնչի
 ընդ այնոսիկ որք սպառազինեցինն զնա: Աամիս զտկա-
 րութի [Թշնամոյն վանել, զմեզս 'ի բաց արա 'ի քէն,
 և մերկացեալ նորա 'ի [Թեոյն՝ որպէս ճ'նձղուկ կատակի:
 Ա այ ամբարշտին, յորժամ ամենեքեան լուսաւորին,
 նա միայն խաւարի: Ա այ հայհոյչին, զի կապի լեզուն և

զմեզս, մեղաւոր է, [Թէպէտ և ոչ գործէ զմեզս՝ դատապարտեալ է
 նա: Ար յրնկերակիցսն մեղանչէ՝ հառաչեա վասն նորա, զի և վասն
 քո հառաչեացես, քանզի ամենեքեան մեղաց պարտապան եմք: Յիշե-
 ցո զգատաւորն՝ գլորելոյն որ գայթակղի, և զքո մեծամեծ վէրս, վասն
 զի հասարակաց խորհրդոց է դեղն: Ասել ինչ եթէ հանդերձեալ ի-
 ցես և կամ գործել, որ զկնի փոքր ինչ պատասխանիքն լինելոց՝ հո-
 գա, և ողջախոհանաս երկիւղիւ յարմարեալ: Ի մեղացն տանջանաց
 երկիր և յամօթոյն զարհուրեաց, զի երկոքեանն անչափ չար են: Հան-
 դերձելոց բարեացն և գեղեցկութիւն և յուրմութիւն անբաւ է, բայց
 այսոքիկ ստուեր և ծուխ և պղպջակք: Ա'ի սերմաներ զչար, վասն զի
 ամառն մերձ է, և հուր մշակի փշոցն կայ մնայ: Ա արդ կեղծաւոր են
 կենցաղոյս աւելաստացութիւն հեշտասէրք. բայց եթէ փոքր ինչ ժուժ-
 կալես, տեսանես զխոտն կոխեալ: Յամենայն չար գործ զինէ սատա-
 նայ. և զինեալ, չարաչար՝ որք զինեցինն զնա՝ վարի 'ի նոսա: Աամիս
 զ[Թշնամին տկարացուցանել, զմեզսն պարուրեա, և մերկացեալ 'ի
 [Թեոյն՝ իբրև զձագ խաղ լինի:

Այ ամբարշտին, յորժամ ամենեքեան լուսաւորին, նա միայն խա-
 ւարանայ. . . տացէ դատաւորին զոր ոչն ունի: Այ մեղաւորին, զի

1 Ա'ի օրինակ սպառազինեն զսատանայ. . զմեզս 'ի բաց կոճոպէ, և
 մերկացեալ:

պատասխանի տալ դատաւորին ոչ կարէ : Այ անօրինին , զի առ դատաւոր խիստ և արդար օրէնսդիր երթալոց է : Այ ագահին , զի մեծութիւն նորա եթող զնա , և հուրն անշէջ ընդունի զնա : Այ հեղգոյն , զի խընդրեսցի ժամանակն զոր ծուլութիւն մաշեաց : Այ ամբարհաւաճին , յորժամ մտանէ 'ի գերեզմանն , ուսանի զինքըն թէ ով իցէ : Այ պոռնկասիրին , զի աղտեղացուցանէ զպատմութեանն զհարսնական , և յարքունական հարսանեացն ամօթով մատնի 'ի տանջանս : Այ բամբասողին և ընդ նմին արբեցողին . ընդ սպանողս և ընդ պոռնիկս դատեսցին : Այ փափկացողին , զի առժամանակեայ է , և որպէս զուարակ 'ի զենումն պարարի : Այ կեղծաւորին , զի հովիւն ուրասցի զնա , և դատաւորն՝ գայլ համարի զնա հօտին : Այ յաչաղկոտին , զի մախոսցաւ ընդ բարիսն՝ որ նմա պատրաստեաց արդարադատն : Այ բարկացողին , որ ոչ ունի զհամեստութիւն՝ բարւոյ , զի վրէժխնդիր է դատաւորն : Այ յոխակալին և անողորմին , զի անհաշտ և անողորմ՝ դատաւորի հանդիպին :

Երանի որ գնայ զնեղ ճանապարհն , քանզի պսակազգեաց և սուրբ մտանէ յերկինս : Երանի որ եթող զամենայն ցանկութիւն , քանզի դողան մարտնչելով ընդ նմա դէք : Երանի որ հոգւով սուրբ է և առաքինութիւն անկեղծաւոր . քանզի դատելոց է զաշխարհ , և ոչ ինքն դատի ընդ աշխարհի : Երանի որ բարձր է վարուք և խոնարհ մտօք , քանզի նմանող է Քրիստոսի և նստակից նո-

առ խիստ դատաւորն և առ արդար օրինադիրն երթայ : Այ աւելաստացունին , ընչեղութիւն 'ի նմանէ փախչի , հուրն կայ մնայ : Այ ամբարտաւանին , յորժամ մտցէ 'ի գերեզմանն , ուսանի զինք ոք էրն : Այ բողոսիրին , զի աղտեղէ զփեսայական պատմութեանն , և 'ի թագաւորական հարսանեացն ամօթով արտաքս անկանի : Այ թշնամանողին ընդ նմին և արբեցողին . ընդ սպանողս կարգին և ընդ շնացողս պատժին : Այ փափկացելոյն , իբրև զզուարակ 'ի սպանումն բռեալ պարարի :

Երանի որ զնեղ ճանապարհն գնացէ , վասն զի պսակազգեստ 'ի յերկինս մտանէ : Երանի որ զհեշտութիւն կոխէ , քանզի դողան 'ի պատերազմէն որ ընդ նմա է՝ դէքն : Երանի որ մաքուր է յառաքինութիւն և հոգւով անկեղծաւոր . վասն զի զաշխարհն դատել հանդերձեալ է , և ոչ ընդ աշխարհի դատապարտի : Երանի որ զվարս բարձրագոյն ունիցի և զխորհուրդս նուազատ , զի Քրիստոսի նմանող է այնպիսին և նմա ա-

1 Երեւ օրինակ՝ զհամեմատութիւն . վրէժխնդիր է դատաւորին . . անողորմ՝ դատի հանդիպին :

րա: Երանի է անձն՝ յորոյ լեզուէ օրէնք ոչ անջատին, քանզի ՚ի սմանէ աստուած ոչ մեկնի: Երանի որ բազմաց բարի առնէ, քանզի բազում ջատագովս ունի ՚ի դատաստանին: Երանի որ ոչ խառնաբնդորէ զառաքինութիւն, քանզի հեծանոց դատաւորին ոչ կատակի: Երանի որ յարգարէ զգործս իւր յառաջ քան զբոլորքել հնոցին, որով ամենայն փորձի: Երանի որ ՚ի հանդերձեալն ճեպի, քանզի սա զապականութի խոտէ և ձգէ ՚ի կեանս: Երանի որ ցրուէ զչարիս խոստովանութիւն, և սրբութիւն սրբոյն առաջի կայցէ: Եւ գլուխ բանիս անձն, մի հեղգար², զի յետ աստեացս զկշիռն ընդունելոց ես ՚ի տեառնէ:

ԺԵ

ԽՐԱՏԻ ՈՐԻ ԿՐՕՆԱԻՈՐԻԼ ԿԱՄԻՆ

ԶՓՐԿԱԿԱՆ ԿՐՕՆԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՆ

ԶԵՐԿԻՒՂ ընկալ զայ, և մաքուր վկայութիւն տակցութիւն քով վարեացիս: Օհոյն ինքն ՚ի վերայ կացեալ համարեացիս զանձ, զորս գործեսն հանապազ: Փախիր ՚ի գովութեց և ամաչեալ ՚ի պատկառանաց: Օղւար

թուակից եղև: Երանի որ յօրինաց լեզուաց ՚ի բաց ոչ եկաց, քանզի զնա ՚ի խորանէ այ ոչ որոշեն: Երանի որ բազմաց զբարիս գործէ, զի զբազումս ունի բարեխօս ՚ի դատաստանին: Երանի որ ոչ ապախտ առնէ զառաքինութիւն, ՚ի հեծանոցէ դատաւորին ոչ լինիցի խաղ: Երանի որ զիւր գործսն զարգարէ նախ քան զլուցանել հրոյն, որով ամենեքեան քննին: Երանի որ ճեպեացի ՚ի հանդերձեալ կեանսն, վասն զի մերձակայքս փախն և ապականին և ՚ի մահ ձգին: Երանի որ զվատութարսն ցրուէ զորս ժողովեաց, և մաքրապէս սուրբ դատաւորին մերձ կացցէ: Գլուխ բանիցս անձն անփոյթ մի առնէր, հանդերձեալ ես զկնի փոքր ինչ լծով անդր երթալ:

Խորատք հոգեշահք և վիճակք արդարութեան

ԶԵՐԿԻՒՂՆ այ ունիջիր և զըզնումն նորա, և սուրբ ստացիր զքեզ յամենայն ինչ վկայութիւն մտաց քոց: Չնոյն ինքն այժմ վերակացու լինել հաւատա ամենայնի զոր ինչ և գործես բարի: Փախիր ՚ի գովես:

¹ Երէ+ օրինակ+ յաւելումն և ժողովէ զբարիս առաքինութեամբ:

² Երէ+ օրինակ+ մի պղերգանար:

Ճացիր յառաքինութի յորժամ գործիցես . այլ մի ամբարտաւանեսցիս , մի գուցէ նաւաբեկութիւն 'ի նաւահանգստին լինիցի : Որքան յօրէնս յառաջանայցես , նրազանալ 'ի կատարելութիւնս ծանիցիս : Օլամենայն զգործս՝ զկատարած նախ քան զսկիզբն խուզեա : Ի գիշերի և 'ի տուրնջեանն 'ի վերջին օրն հայեսցիս : Սիխառնակեսցիս յայնոսիկ զոր տեսանիցես 'ի բարեաց վատթարեալս : Փութա մի ումեք փնասել որովք ասես կամ գործես կամ իմաստասիրես : Սի հրճուեսցիս 'ի մարդկան կենցաղականս . քանզի խոտոյ ծաղիկ յորժամ շօշափես՝ թարշամէ : Ի տխրականսն գոհասցիս , և լուծն թեթեանայ . 'ի փորձութիսն ամրացիր , քանզի զյուրովս և 'ի մեծամեծացն յանդիմանեսցեն : Սի բամբասեր զայ մարդասիրութիւն , վասն զի հասարակաց է դեղն : Ետեա զանհարթութի կենցաղոյս , և յայնոսիկ զած մի հայհոյեր : Հայեսցուք 'ի մեզ ինքեանս , և զայլս ոչ դրսրովեսցուք . քանզի բազում է 'ի մեզ , որովք զայլս դրսրովեմք : Սաղմոսք լիցին յաճախապէս Ծանուանեալ , զի փախուսցէ զդէս : Եղօթք հանդերձ արթնութք , զի մի զայնոսիկ յայ խնդրեսցուք որ ոչ նմա հաճոյ իցէ : Սի շտ յիշեա զած , և երկինք միտք քո լինիցին : Սանձեա զակն , զի որպէս ոչ գիտես՝ յածի : Սնայեա 'ի լե-

տից մարդկան և պատկառեա 'ի պարտաւանաց , զի երկոքումք ապրիս : Ուրախացիր գործել զառաքինութիւնս . բայց մի հպարտանար , զի մի գուցէ ընկժմումն 'ի նաւահանգստի անդ լինիցի : Որ ինչ օրինօք գործես , զնուազելն 'ի կատարելութենէ անտի գիտա և մի անհոգ լինիր : Ամենայն գործոյ զկատարումն նախ քան զսկիզբն քննեալ ստուգեսցես : Ի տուէ և 'ի գիշերի աւուրն յետնում՝ ակն կալ , մի գուցէ ոչ ունիցիս զխնդրելին ընդ քեզ : Սի խառներ զքեզ ընդ այնոսիկ զորս տեսանես 'ի լաւաց բամբասեալ : Փութացիր մի ումեք փնաստկար լինել խօսիւք կամ գործովք կամ անհանձարութք : Սի ուրախանար զուարճութեամբ աշխարհիս , քանզի ծաղիկ խոտոյ շօշափելով թարշամի : Ի տրտմականս ինչ գոհացող լեր , և լուծն ծանրութե թեթեանայ յուսոյն . 'ի փորձութիսն զգուշացիր , քանզի զբազումս 'ի մեծամեծաց անտի յանդիմանեցին : Սի բամբասեր զերկայնամտութիւնն Ծայ , քանզի հասարակաց է դեղն 'ի պէտս անձանց : Ատեա զաշխարհիս զզբաղմունս . բայց նովաւ զած մի բամբասեր , զի ոչ ընտրես զլաւն : Նայեսցուք յանձինս , և զայլս ոչ ապանեսցուք . քանզի բազում ինչ է 'ի մեզ , յորոց այլոց մեղագիր լինիմք : Սաղմոսերգութիւնք եղիցին յաճախ 'ի բերան քո , քանզի զած անուանելով հալածես զդէս : Եղօթք զգուշաւոր լիցին , զի մի գուցէ զայլ ինչ խնդրիցեմք զոր ոչ հաճի Ծած :

Հանապաղ յիշեա զած և մի մոռանար , և երկինք միտք քո լինին սրբեալ : Սանձեա զակն , քանզի որպէս ոչ գիտես՝ յածի և բազում փնաս հասուցանէ քեզ : Խնամեա զէզու 'ի լուութի , քանզի բազում

րա: Արանի է անձն՝ յորոյ լեզուէ օրէնք ոչ անջատին, քանզի ՚ի սմանէ աստուած ոչ մեկնի: Արանի որ բազմաց բարի առնէ, քանզի բազում ջատագովս ունի ՚ի դատաստանին: Արանի որ ոչ խառնաբնդորէ զառաքինութիս, քանզի հեծանոց դատաւորին ոչ կատակի: Արանի որ յարդարէ զգործս իւր յառաջ քան զբոլորքէլ հնոցին, որով ամենայն փորձի: Արանի որ ՚ի հանդերձեալսն ճեպի, քանզի սա զառականութի խոտէ և ձգէ ՚ի կեանս: Արանի որ ցրուէ զչարիս խոստովանութք՝, և սրբութք սրբոյն առաջի կայցէ: Աւելուիս բանիս, անձն, մի հեղգար², զի յետ աստեացս զկշիռն ընդունելոց ես ՚ի տեառնէ:

ԺԵ

ԽՐԱՏՔ ՈՐՔ ԿՐՕՆԱՒՈՐԻԼ ԿԱՄԻՆ

ԶՓՐԿԱԿԱՆ ԿՐՕՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ

ԶԵՐԿԻՒՂ ընկալ զայ, և մաքուր վկայութք գիտակցութք քով վարեցիս: Օնոյն ինքն ՚ի վերայ կացեալ համարեցիս զամ, զորս գործեսն հանապազ: Փախիր ՚ի գովութեց և ամաչեա ՚ի պատկառանաց: Օռար

Թողակից եղև: Երանի որ յօրինաց լեզուաց ՚ի բաց ոչ եկաց, քանզի զնա ՚ի խորանէ ան ոչ որոշեն: Երանի որ բազմաց զբարիս գործէ, զի զբազումս ունի բարեխօս ՚ի դատաստանին: Երանի որ ոչ ասպիատ առնէ զառաքինութիս, ՚ի հեծանոցէ դատաւորին ոչ լինիցի խաղ: Երանի որ զիւր գործսն զարդարէ նախ քան զուցանել հրոյն, որով ամենեքեան քննին: Երանի որ ճեպեացի ՚ի հանդերձեալ կեանսն, վասն զի մերձակայքս փախն և ապականին և ՚ի մահ ձգին: Երանի որ զվատթարսն ցրուէ զորս ժողովեաց, և մաքրասէս սուրբ դատաւորին մերձ կացցէ: Գլուխ բանիցս, զանձն անփոյթ մի առներ, հանդերձեալ ես զկնի փոքր ինչ լծով անդր երթալ:

Խորատք հոգեշահք և վիճակք արդարութեան

ԶԵՐԿԻՒՂ ան ունիջիր և զըզձումն նորա, և սուրբ ստացիր զքեզ յամենայն ինչ վկայութք մտաց քոց: Զնոյն ինքն ան վերակացու լինել հաւատա ամենայնի զոր ինչ և գործես բարի: Փախիր ՚ի գովես:

1 Երեւ օրինակի յաւելուն և ժողովէ զբարիս առաքինութեամբ:

2 Երեւ օրինակի մի պղերգանար:

Ճացիր յառաքինութի յորժամ գործիցես . այլ մի ամբարտաւանեսցիս , մի գուցէ նաւաբեկութիւն 'ի նաւահանգստին լինիցի : Որքան յօրէնս յառաջանայցես , նըւազանալ 'ի կատարելութիւնս ծանիցիս : Օ ամենայն զգործս՝ զկատարած նախ քան զսկիզբն խուզեա : Ի գիշերի և 'ի տուրնջեանն 'ի վերջին օրն հայեսցիս : Սի խառնակեսցիս յայնոսիկ զոր տեսանիցես 'ի բարեաց վատթարեալս : Փութա մի ումեք փնասել որովք ասես կամ գործես կամ իմաստասիրես : Սի հրճուեսցիս 'ի մարդկան կենցաղականս . քանզի խոտոյ ծաղիկ յորժամ շօշափես՝ թարշամէ : Ի տխրականսն գոհասցիս , և լուծն թեթեանայ . 'ի փորձութիւն ամրացիր , քանզի զյուրովս և 'ի մեծամեծացն յանդիմանեսցեն : Սի բամբասեր զայ մարդասիրութիւն , վասն զի հասարակաց է գեղն : Ետեա զանհարթութի կենցաղոյս , և յայնոսիկ զանձ մի հայհոյեր : Հայեսցուք 'ի մեզ ինքեանս , և զայլս ոչ դրսւրովեսցուք . քանզի բազում է 'ի մեզ , որովք զայլս դրսւրովեմք : Սաղմոսք լիցին յաճախապէս անուանեալ , զի փախուսցէ զգեւս : Եղօթք հանդերձ արթնութե , զի մի զայնոսիկ յայ խնդրեսցուք որ ոչ նմա հաճոյ իցէ : Սի շտ յիշեա զանձ , և երկինք միտք քո լինիցին : Սանձեա զակն , զի որպէս ոչ գիտես՝ յածի : Սնայեա 'ի լե-

տից մարդկան և պատկառեա 'ի պարտաւանաց , զի երկոքումք տարիս : Ուրախացիր գործել զառաքինութիւնս . բայց մի հպարտանար , զի մի գուցէ ընկլմումն 'ի նաւահանգստի անդ լինիցի : Որ ինչ օրինօք գործես , զնուազելն 'ի կատարելութենէ անտի գիտա և մի անհոգ լինիր : Ամենայն գործոյ զկատարումն նախ քան զսկիզբն քննեալ ստուգեսցես : Ի տուէ և 'ի գիշերի աւուրն յետնում ակն կալ , մի գուցէ ոչ ունիցիս զխնդրելն ընդ քեզ : Սի խառնեք զքեզ ընդ այնոսիկ զորս տեսանես 'ի լաւաց բամբասեալ : Փութացիր մի ումեք փնասակար լինել խօսիւք կամ գործովք կամ անհանճարութե : Սի ուրախանար զուարճութեամբ աշխարհիս , քանզի ծաղիկ խոտոյ շօշափելով թարշամի : Ի տրտմականս ինչ գոհացող լեր , և լուծն ծանրութե թեթեանայ յուսովն . 'ի փորձութիւն զգուշացիր , քանզի զբազումս 'ի մեծամեծաց անտի յանդիմանեցին : Սի բամբասեր զերկայնամտութիւնն ան , քանզի հասարակաց է գեղն 'ի սէտս անձանց : Ետեա զաշխարհիս զգրաւմունս . բայց նովաւ զանձ մի բամբասեր , զի ոչ ընտրես զլաւն : Հայեսցուք յանձինս , և զայլս ոչ այսպանեսցուք . քանզի բազում ինչ է 'ի մեզ , յորոց այլոց մեղագիր լինիմք : Սաղմոսերգութեք եղիցին յաճախ 'ի բերան քո , քանզի զանձ անուանելով հալածես զգեւս : Եղօթք զգուշաւոր լիցին , զի մի գուցէ զայլ ինչ խնդրիցեմք զոր ոչ հաճի անձ :

Հանապաղ յիշեա զանձ և մի մոռանար , և երկինք միտք քո լինին սրբեալ : Սանձեա զակն , քանզի որպէս ոչ գիտես՝ յածի և բազում փնաս հասուցանէ քեզ : Խնամեա զէզու 'ի լուութի , քանզի բազում

զու, քանզի յառաջ բերէ յողովակի զոր լաւագոյն է ծածկել: Ս'շակեա կրթութիւն օրինաց զմիտսդ, զի խղեցցէ 'ի խորհրդոց զչար յողովացեալ կրթութիւն: Ս'առաքինութիւն ծածկեա. զվկայս բազում կենաց ստացիս: Ս'տեա զհեշտութիւն մարմնոյ, քանզի ընդ մարմնոյն և զոգին աղտեղի գործէ. այնքան միայն տուր որովայնի որքան պէտս ունիցի առնուլ, այլ մի որչափ ախորժէն: Ս'ի սիրեր զփափկանալ. վասն զի զբարեկամութիւն առ կենցաղս առնէ, և թշնամութիւն առ անձ յերկոցունց ծնանի: Ս'բաց դարձիր 'ի կենցաղական խրախուժեց, քանզի այնքիկ զայթակղեցուցանեն և ընկճեն զզուարձացեալսն: Ս'նշեղութիւն եթէ ունիցիս՝ ցրուեա, և եթէ ոչ ունիցիս՝ մի ժողովեսցես:

Ս'էն վարկիր զպահս, և զաղօթս պարիսպ, և լուսլի զարտասուսն: Ս'որս մեղարն, զամենայն հանդերձ հառաչելով յիշեա, քանզի լինի անտի հոգւոց մշտնջենաւոր ապաշաւանք: Ս'նամ տար աղքատաց, վասն զի նոքա ընդ մեզ զգատաւորն հաշտեցուցանեն: Ս'պէտս սրբոց հաղորդեցիր, զի 'ի ձեռն նոցա հաղորդութիւն քեզ լինի առ անձ: Ս'եկեղեցի իբրեւ զերկինս կոխեա, և մի ինչ 'ի նմա ասիցես և կամ խորհիցիս երկրային: Հարկաւոր կարծեա զբաւականութիւնն, և թող յանձ յաղագս այնորիկ զհոգսդ: Ս'շխատեա զմարմինդ բարի վաստակովք, բայց ամենակին զգա 'ի վայր ընկենուլ մի փու-

ինչ լուեղն գովելի է քան զասել: Գործեա խորհելով զխորհուրդս օրինացն, քանզի խորհելն զայնն արմատախիլ առնէ զարեացն խորհուրդս: Զառաքինութիւն քո ծածկեա. իսկ վարուց վկայս բազումս ստացիր, նա և զխիղճս: Ատեա զցանկութիւն մարմնոյ, քանզի ընդ մարմնոյն և զհոգի աղտեղացուցանէ: Ս'ի սիրեր զփափկութիւն կամ զգովութիւն աշխարհիս, զի թշնամութեք առ անձ յերկոցունց աստի ծնանին: Հրաժարեա յերկրաւոր ուրախութէ, քանզի կարթ է սողոսկելով զխրախճանսն: Մեծութիւն եթէ ունիցիս, ցրուեա 'ի կարօտեալս. իսկ եթէ ոչ ունիս, մի ժողովեր:

Զէն համարեա զպահս սուրբս, և զաղօթս պարիսպ ամուր, և աւազան զարտասուս: Զմեղս խոստովանեալ նկուն առնէ զգիւս և լուծանէ զյաւիտենից ամօթն: Զոր ինչ մեղուցեալ ես, զամենայն հառաչանօք յիշեա. և լինի այնուհետեւ անձին հանապազորդեալ զըջումն: Դարմանեա զաղքատս, քանզի նոքա զգատաւորն ընդ քեզ հաշտեցուցանեն: Ս'պէտս սրբոց հաղորդեա սիրով, քանզի սոքօք լինի քեզ հաղորդութիւն առ անձ: Լաւ համարեա զբաւականս, և յանձնեա անձ վասն ամենայն հոգաբարձութե: Աշխատեցո զմարմինդ բարւոք վաստակօք, իսկ ամենակին մի տկարացուցաներ: Գինի սակաւ ըմպիցես. զի

Թասցիս : Մըք գինի սակաւ . զի որքան կարճեսցի , այն-
քան բարեգործէ զըմպողսն : Ս անեա զսրտմտութիւն ,
վասն զի մոլութե է հայր՝ ըստ չափն արտաքս ելանե-
լով : Ի հիւանդութիս աղօթիւք՝ նախ քան բժշկօք և
դեղովք՝ վարեսցիս :

() քահանայս զամենեւեան պատուեա , իսկ առ բա-
րիսն առաւել ևս ընթա : Սիրեա զայ տունս , տուն այ և
զքոյսն պատրաստեա : յեկեղեցւոջ դեգերեսցիս , վասն
զի յամբօխից և ՚ի դանդաջմանց յարտաքնոցն ՚ի բաց
վճարէ : Սրբան յերկրի ժամանակեայքս են , մի զքեզ
տրտմեցուցանեն հեռանալովն : Յորժամ խորհուրդ ինչ
հեշտակիր լինիցի քեզ , ընդդէմ կացո որ ՚ի մարդկանէ
թշնամութիւն է՝ և զայ զերկրպագութիւն : Ս անաւանդ
ամրացո զլսելիս և զաչա , վասն զի ընդ այդոսիկ ամե-
նայն նետք չարութե ՚ի ներքս մտանեն : Յորժամ աղօ-
թեսցես , զխորհուրդսդ ՚ի վեր առ Թժ տար . և եթէ
հակեալ անկանիցի ՚ի վայր , դարձեալ անդրէն հան :
Ս զադարեն միտք ծնանել զխորհուրդս , բայց դու ըզ-
վատթարսն ՚ի բաց խլեա և զբարիսն մշակեա :

Սւրախացիր ՚ի խոնարհութիւնս . քանզի ՚ի նմանէ
բարձրութի յոլով է , և անկանելն ոչ կարելի : Ճգնե-
ցիր այնքան , որքան զիջուցանել զմարմնոյդ շարժումնս
կարասցես . և եթէ հիւանդանայցես , յառողջութիւն
զմարմինդ՝ ՚ի փափկութիս մի բժշկեսցես : () չար խոր-
հուրդսդ այլոց բարի խորհրդովք ճնշեա . զմտաւ ած

որքան նուազ է , այնքան օգտակար է որք ըմպենն զնա : Տանջեա ըզ-
բարկութի , քանզի հայր է մոլեգնութեց , և զանցանէ զչափով : Ի հի-
ւանդութե իմիք լեալ՝ յառաջ քան զբժիշկս և զդեղս զաղօթս ստացիր :

Չքահանայս զամենեւեան պատուեա , սակայն լաւացն հնազանդ-
լեր և հպատակ : Սիրեա զտաճար այ , սակայն և զանձնդ տաճար ամե-
նասուրբ երրորդութեն արա : Որ ինչ յերկրի են , առժամանակեայ
են . այսուհետև մի արտմիր մերժեալ ՚ի նոցանէ : Յորժամ խորհուրդ
անկանիցի քեզ չարութեան , յիշեա զամօթ մարդկան և զայ ՚ի քեզ :
Չգուշացիր լսելեաց և աչաց , քանզի ընդ նոսա առաւել նետք չարին
մտանեն : Յորժամ յաղօթս կայցես , զմիտսդ առ Թժ վերացո . եթէ
զբաղեալ իցէ , դարձո : Ս զադարեն միտք ՚ի խորհուրդս ծնանելոյ ,
իսկ դու զապիրատսն կորզեա և զլաւսն ստացիր :

Սւրախ լեր ընդ խոնարհութի . քանզի որ ՚ի ամանէ բարձրութիւնն
է , չիք անկումն : Ճգնեա այնչափ , որքան ճնշել զշարժումն մարմնոյ ,
ապա եթէ տկարանայ մարմինդ , զառողջութիւն տուր և մի գրգռումն :
Չչար խորհուրդս բարւոք խորհրդովն արտաբերեա , և մի անսար նո-
ցա միաբանել . խորհեաց զերկնաւոր բարեացն զվայելչութիս , և ցան-

զերկնային բարեացն վայելուծի, և ոչ մի ցանկուծիւն երկրի և որ աստէն՝ ի քեզ մտանէն: Յորժամ յաղագս այ ինչ իմանայցես, եթէ նուաստ ինչ իցէ՝ բարձրացո, և եթէ բարձր՝ չափեա մի զանձ, այլ զքեզ. զի և ոչ զգուշագոյն իցէ առաւել քան զչափն որքան տանիցիմքն՝ ամբառնալ: Օ վատթար մտածութիս սերմն լեալ սատանայի հաւատա, և այնպէս նոքա դադարեն, և որ սերմանեացն՝ ամաչէ: Պահեա զյուր ծաղը, վասն զի թուլացուցանէ զոգին, և մեղկեալ՝ զօրինացն սանձս մերկանայ: Օ անձն՝ ի գործ և յաղօթսն որոշեա, զի այնպէս ոչ յուրմս գտանէ առ մեզ մուտ սատանայ: Ի գործ լեալ և զօրինացն ընթերցուածս համարեա, յորժամ ընդ լեզուոյդ և միտք կթեցեն զոր ինչ կամիցին կիրքն գործել. թէպէտ և ի գործ զձեռնդ կարկառեցես, լեզուդ սաղմոսեցէ և կամ միտքդ աղօթեցէ. քանզի պահանջէ զմեզ անձ միշտ յիշել: Օ ամենայն զգործս աղօթիւք կնքեա, և զնոյն ինքն զաղօթսն: Եթէ կամիցիս զձեռաց գործս՝ անձայինս և ոչ հողեղէնս առնել, հաւասար քեզ լինիցին այնոքիկ առ կարօտեալս:

Օ ուարճացիր սրբոցն պատահամբ, վասն զի նոքօք և անձ երեւի. զձմարիտ սուրբսն ի գործ որոշեա, զի իւրաքանչիւր ծառ ի պտղոյն ճանաչի: Ի՞նչո՞ւ չահել ինչ ի տեսանելոյ զսուրբսն փութա, և պահեա զնոցա հայցուածսն և զջերմութիւնս, վասն զի օգտակարք են

կուծի երկրաւոր քեզ ոչ տիրէ: Յորժամ վասն այ ինչ ի միտ առնուս, եթէ խոնարհ ինչ է՝ բարձրացո, իսկ եթէ բարձր՝ չափեա մի զանձ, այլ զանձնդ. զի ոչ սակաւ վտանգ է քան զչափն յանհասանելին մտաբերել հպարտութե: Զապիրատ մտածութի սերմ օտարոտի գոլ հաւատա, քանզի այսպէս դադարէ, իսկ սերմանողն յամօթ լինի: Խնայեա ի ծաղուէ, քանզի թուլացուցանէ զանձն, և մեղկեալ՝ մերկանայ զշնորհսն: Ի գործ և յաղօթս զանձնդ բաժանեա, քանզի այսու ոչ գտանէ ի մեզ մուտ սատանայ: Գործ համարեա և զսուրբ գիրս ընթեռնուլ, յորժամ միտքն հանդերձ լեզուաւն ամբարեցէ զհոգևոր շահսն. թէպէտ և ի գործ զձեռնդ շարժիցես, լեզուդ սաղմոսեցէ և միտքդ աղօթեցէ. քանզի ինդրէ անձ միշտ յիշել ի մէջ: Զամենայն գործ աղօթիւք սկսիր և գոհութե կատարեալ կնքեա, և այնպէս ուղղեալ միշտ լինիս: Եթէ կամիս զգործս ձեռաց քոց աստուծով լինել, հասարակաց եղիցին՝ քեզ և կարօտեալոց:

Ուրախացիր ի պէտս սրբոց, քանզի նոքօք յայանի անձ ի մեզ. որք արդարեւ սուրբք են, ի պտղոյ անտի ընտրեա, քանզի ի պտղոյ անտի ծառն ճանաչի: Հանապազ ջանացիր ի սրբոց վարուց շահել, և միտդ ի նոցա օգտակար հայեցմանց և խրատուց: Եւ յերկոցունց զանմի-

երկոքեան : Յանմեղու թի նահատակեսցիս սրտիւ և 'ի սրբութիւն մարմնով , քանզի այսոքիկ երկոքեան զքեզ տաճար ւայ գործեն . այսպէս քո տաճարն սլահեսցի որպէս ստացողին նորա և դատել հանդերձելոյն և զկերպարանն զիւր քեզ մաքուր հնարեցաւ տալ : Աշխարհական խօսք զխորհուրդս յայ որոշեն . յաղագս որոյ մի զայնոսիկ դու խօսեսցիս , և 'ի խօսողացն խոտորիջիր : Յորժամ բամբասիցիս , դիտեա մի ինչ 'ի քեզ գործեալ իցէ լուտանս արժանաւոր . և եթէ ոչ իցէ գործեալ , ծուխ լեալ զլուտանսն համարեա : Յորս զրկիսն , 'ի համբերութիւն ապաւինեա , և փնասն անիրաւութեա զրկողսն փոփոխեսցի : Յորժամ ընչեղութիւն կամ փառս տեսանիցես կամ կենցաղական զօրութի , զմտաւ ածոր 'ի նոսա ապականութիւն եւ և փախչիս 'ի պատրանաց : Եւ յուժկալեա 'ի նեղութիւն , վասն զի յայնոսիկ եւն առաքինութիւն , զոր օրինակ 'ի փուշն վարդք բուսանին և սնանին : Ա'ի ինչ լեալ առաքինութե զուգահաւասար պատուով վարկիր . վասն զի աչք եւն ւայ , որպէս և ինքն անփոփոխելի է : Աղբա զմեղաւոր պատուեալ , քան զի սուր նորա դատաստանին 'ի վերայ ձգի : Այր չարեաց զպղերգութիւն համարեա . զբարիս զոր ունիս՝ կողոպտէ , և զոր ոչն ունիս՝ ոչ ներէ ստանալ : Յորժամ վատթար ինչ դք գործիցէ և յայնոսիկ չամաչիցէ , ծանր վէր և կործանումն 'ի յուսահատութիւն հասանէ :

դու թի յարեա յանձն և զսրբութի մարմնոյ , քանզի սոքա երկոքեան տաճար առնեն ւայ . իսկ դու այնպէս պահեա զտաճարն , որպէս հաճոյ է ստացողին և որ դատելոցն է զմեզ ւած : Աշխարհական խօսք ըզմիտս մեկնեն յայ . վասն այնորիկ մի անսար նոցա , զի մի վրիպեսցիս յօգտակար խրատուցն : Յորժամ բամբասիցիս յուժեքէ , զգոյշ լեր՝ գուցէ յորմէ բամբասեցարն՝ գործեալ իցես . եթէ այնպէս իցէ , ուղղեա զսխալանսն , ապա թէ ոչ՝ որպէս ծուխ լիցի : Յորս զրկիս ինչ , 'ի համբերութի ապաւինեա , և փնասն անիրաւութե 'ի զրկողն դարձցին , և պսակքն 'ի քնէ 'ի քեզ : Յորժամ մեծութի կամ փառս կամ երկրաւոր զօրութիս տեսցես գովեալ , ած զմտաւ զապականութիւն նոցա , և ապրիս 'ի պատրանաց նոցա :

Համբերեա նեղութեց , քանզի 'ի նոցանէ առաքինութիւնք որպէս վարդ 'ի փշոց բուսանին և բուծանին : Մի ինչ առաքինութե նախապատիւ համարիր , քանզի տեսակ ւայ է , վասն որոյ անփոփոխելի է որպէս և նա : Սգա զմեղաւոր 'ի փառաւորութե իւրում , քանզի սուր դատաստանին գայ 'ի վերայ նորա : Մայր չարեաց զհեղգութի իմա . զի որ ինչ բարին ունիս՝ կապտէ , և զոր ոչ ունիս՝ արգելու : Յորժամ չար դք գործելով ոչ ամաչէ , ծանր է վէրն և վհատութի գլորումն :

Որքան ձանձրանայցես, զմտաւ ած որպիսի բարիք հաւատացելոց են պատրաստեալք և պտուղ 'ի քեզ հոգւոյն ուրախութի մերձենալ: Պարտ և արժան է հաւատացելոցն նուաստանալ առ ամենեւեան, զի ոմանց խոնարհութի՝ ստեղծական նուաստութիւն ցուցանէ: Առ ընկերն սիրոյ աղագաւ մի ինչ դանդաղեսցիս, որքան 'ի յայնմանէ սէրն որ առ անձ է՝ ոչ փաստիցի: Ա'ի առ որ առանց օրինաց անկեալ կայցես, և մի ախտասցիս. զի որ ինքեան է անարժան՝ որ պատուելն զնա նախապատիւ կարծէ: Ա'ի խօսակցիս չարաց, վասն զի զնոսա 'ի չարութի յորդորես, և դու պղծիս հաւասարութիւն վիրացն: Արատեա զմեղուցեալն և մի չարախօսեր զյանցուցեալն, վասն զի լուտամբ յերկրորդումն և ցաւակից լինիմք յառաջնումն: Ասել միշտ և խօսել զսրբոցն իրս փութա, զի 'ի բարի նախանձ զոգին գրգռեն:

Այեղեցի առտնին իւրաքանչիւր որ զմիտս ունիմք, և կատարել 'ի նոսա զօրէնս եկեղեցւոյ պարտիմք: Աթէ կատարեսցին ժողովուրդք յեկեղեցւոյ, մերձեցիր անդ. և եթէ ոչ կատարեսցին, քեզ սաղմոսք և առաքեալ և աւետարան եղիցին խօսք: Օ առաքինութեցն փառս 'ի սրբոցն տես. վասն զի անմահ են նոցա փառքն, և զկնի մահուն կան մնան: Օ չարութիւն մանաւանդ յայնժամ ատեսցես, յորժամ զմտաւ ածցես զդասն եթէ հակառակ մեզ ունին զսուրն: Աթէ խրատեսցես զյանցաւորն, խառնեա և զցաւակցութեն բանս. լսելիքն կակղանան և սիրտն լուսաւորի: Աթէ ընդ սուրբս խօսեսցիս, հանդերձ հոգւով և երևելի կենօք զծածկեալն մաքրեսցես. վասն զի հոտ ոչ առաքինութեան ծածկի: Ա գործս բարիս միշտ ճեպեցիր, մի երբէք լըքանելով զայնօսիկ՝ կիսակատար անցեալ գնայցես. այնպէս ընթա զի հասանիցես, այն է առանց դադարելոյ. քանզի պարտ և արժան է յառաքինութիւն ընթանալ, մինչև արտաքս ելանիցեմք 'ի մերձաւոր կենցաղոյս յասպարիսէ:

Ա'ի լինիր 'ի գործս առաքինութեան տաղտկացեալ,

Աղբ են միտք մթերեալք յանձինս անմտաց, և սրբին արտասուալից աղօթիւք և սրահօք և խոտաովանեալ ճշմարիտ: Այսպէս խոհեմագոյն և հանճարեղ խրատութիւն վերաբերեալ 'ի գեանաքարչիցս 'ի փառս ամենասուրբ երրորդութեն այժմ և յաւիտեանս:

վասն զի այնպիսեացն վաստակ անշահ 'ի վերայ վաստակոյ դնի : Ս համբերութիւնսն քան զվտանգսն նա հատակեցիր , որպէս զի գտցես զնոսա 'ի վիշտսն սպառազինութիւն պատրաստական : Ս արտիր ընդ անկարգ խորհուրդս , և խօսեա առ նոսա որ օրինաւոր ինչ խօսեցեալ իցէ : Ս ազում փութով զակն 'ի կենցաղակահացս 'ի բաց փոփոխեա . քանզի ծուխ 'ի նմանէ պղտորիչ է ոգւոյ , չարն 'ի վեր տուեալ լինի : Ս թէ վատթար ինչ սովորութիւն յաղթիցիս , առ սակաւ սակաւ 'ի բաց խլեա , և առանց աշխատութե զանձինդ փուշ արտաքս մերժես :

Ս աքուր լինելով՝ զնձ մաքրապէս սիրեա , և քան զայն ամենեւին զամենայն վարկիր վերջացեալ : Ս ի ինչ լինել քան զիմաստասիրութիւն փառաւորագոյն համարեցիս . վասն զի մայր է օրինաց , և նայ թագաւորութեանն աթոռակից : Ս թէ կամիցիս տաճար լինել նայ , պատարագ մշտնջենաւոր զաղօթսն հանապազորդեան ընծայեա 'ի նմա : Ս պղերգութիւն կեցեալ է , մի առնուցուս խորհրդակից . զի որ 'ի չարիսն հրձուի , և զբարիս ատէ և խրատ տալ ամաչէ : Ս ամենայն ապականութենէ 'ի բաց կացցես , և 'ի խորհրդական ընթրիս հանապազօր մերձեցիր , քանզի այնպէս Ս մարմին մեր լինի : Ս րովք խրատեսցիս , զնայ մի տրտնջեր , վասն զի խրատէ իբրեւ զհայր , և գոհացուք իբրեւ բարի գործոյ արժանաւորք : Ս որժամ անպատուեսցիս , բերկրեցիր . եթէ անիրաւապէս՝ վարձն յոլով , եթէ իրաւացի՝ ողջախոհանաս , թեթեւանաս 'ի պատու հասիցն : Ս տուեր և ծուխ զտրտմական իրս կենցաղոյս և զհրձուելիս վարկիր , զի իբրեւ ստուեր ոչ կայ մնայ , և որպէս ծուխ փախչի , և իբրեւ զանիւ հոլովի : Ս իշտ յառաջադիմանալ 'ի բարիսն փութա . զի որ փոքր 'ի վերայ նուազին ցնդէ զընչեղութիւն , առ սակաւ սակաւ հաւաքէ զամենեցուն նախանձելին :

1 Ապրիլէս յայն , յօրինակին պատուեսցիս :

ՅԱՂԱԳՍ ԱՂՈԹԻՑ՝

Արդ Կամեսցի անուշահոտ խունկս Կազմել, զերեւելի կնդրուկն և զկասիաս և զեղունզն և զտաշխն առ հասարակ հանդերձեսցէ ըստ օրինացն, այս է չորից առաքինութեցն ցոյցք. քանզի եթէ կատարեալք և հաւասարք հանդիպեսցին, ոչ երբեք թուլացին միտքն՝ ի քնասակարսն: Արեւալ անձն՝ ի ձեռն պատուիրանացն տասանց՝ յորջորջումն պատրաստէ, և ընդունող առնէ զնա հայեցական կարգաւորութիւն և ուղղութիւն: Այլ զթիւ խօսք են մտաց առ անձ. արդ որպիսի ինչ կարգաւորութեամբ պարտ է կալ մտացն առ անձ, զի զօրացի ի հոգեւորսն առ արարիչն իւր, և խօսակից նմա եղեալ առանց միջնորդի: Այլ երկրաւոր մորենայ երեւալ փորձեալ Աստուծոյ՝ արգելաւ մինչև լուծցէ զկօշիկս ոտիցն, զիարդ դու զգերակայ յամենայն զգայութեանց և մտաց տեսանել կամելով և խօսակից լինել նմա՝ ոչ լուծցես ի քէն զամենայն իմացուածս ախտաւորս: Այլ յաղագս առնող արտասուս աղօթեա, որպէս զի ի ձեռն սգոյ կակղեսցես զներգոյացեալ անձին քում զխստութիւն, և պատմել զանձնէ քումմէ զանօրէնութիւն՝ տեսան քո, և ի նմանէ թողութե հանդիպեսցիս: Այլ տանի լիցի քեզ արտօսը յառաջ քան զամենայն խընդրուածս առ ի յուղղութիւն, քանզի յոյժ բաղձայ տէրն քո արտասուալից աղօթս ընդունել ի քէն: Այլ Կէպէտ և աղբերս արտասուաց ունիցիս յաղօթմն, մի հպարտանայցես յանձին քում որպէս առաւել գոլ քան զբաղումս. քանզի շնորհ օգնականութե առաւել աղօթից ի տեսանէ է, որպէս զի յօժարութիւն կատարեսցես ի պատմել զմեղս քո, և հաշտեցուցանել զանձն ի ձեռն արտասուաց: Արդ մի այսուհետեւ յախտ փոխադարձցիս սրբեալ արտասուօք, զի մի առաւել բարկացուցես զտուողն

* Ի «Գրէ» մէջ ի հին օրինակացն բանիցն մականունադրեցաւ յառաջին շարքէն Փիլոքսենոս անուն էր նուն դեռոյն Նեղոսի: սուրբ հօրս, և վասն յորդառատ

Հնորհաց • քանզի բազումք արտասուելով յաղագս մեղաց իւրեանց, և դարձեալ 'ի մոռացումն եկեալ արտասուաց, 'ի վաստակոցն մոլորեալք խոտորեցան յուղղութենէն : Ապցիւր տարժանաբար և արտասուեա պընդութիւն, և բացադարձուցես զհոգեկան խորհրդոց պատահմունս • քանզի խռովեցուցանեն և աղմկեն զքեզ, որպէս զի լքանիցեն զքեզ 'ի պնդութենէ անտի : () յորժամ տեսանիցեն զքեզ դեքն ճշմարտապէս յօժարեալ յաղօթել, յայնժամ ստորագրեն իմացուածս իմիք, իբր թէ կարևոր իցէ • և յետ սակաւոյ բառնան 'ի քէն զյիշումն որ յաղագս նոցա, յապաղելով զմիտն առ 'ի խնդիրս նոցա • իբր զի ոչ գտանելով յոյժ իմն հոգայ և տրտմի : Ասկ յորժամ կացցէ յաղօթել, յիշեցուցանէ նմա զխնդրեալն և զուշաբարձեալն • որպէս զի մեղմացեալ առ 'ի ծանրութիւն նոցա, կորուսցեն զներպտղական աղօթսն : Սնացիր կացուցանել զմիտս քո 'ի ժամ աղօթիցն խուլ և համր, և անսահ մնալ յամենայն արկածէ, զի ընդունելի լիցի : () յորժամ հանդիպեսցի քեզ փորձութիւն կամ հակառակաբանութիւն կամ գրգռութիւն առ 'ի հատուցմունս դիմակցողին, առ 'ի սրտմտութիւն կամ անհեղեղ գոչել բանս, յիշեա զաղօթսն որ 'ի տէր, և ըստ նմին իրաւանց և որ 'ի նոյն ինքն 'ի քեզ է ստահակեալ շարժումնն՝ լռեսցէ բարի յիշատակօք : () որ ինչ արասցես առ 'ի վրէժխնդրութիւն եղբօրն որ զրկեացն զքեզ, ամենայն յոչ բարի լինի քեզ 'ի ժամ աղօթիցն :

Աղօթք են հեղութե և անբարկութե և անյիշաչարութե և սիրոյ բղխումն : Աղօթք են խնդութե և խաղաղութե և գոհութե առ 'ի լաւագոյնսն : Աղօթք են տրտմութե և տարակուսանաց և վշտաց հրաժարադեղ և սփոփանք : Արթեալ վաճառեա զինչս քո և տուր աղքատաց, և առեալ զխաչն ուրացիր զանձն և զաշխարհըս, որպէս զի կարասցես անզբաղապէս կալ յաղօթս : Աթէ կամեսցիս գովապէս աղօթել, ուրասցիս զանձնդ միշտ, և բազում դժնդակութիւն կրելով յաղագս աղօթիցն իմաստասիրեա ստուգապէս : Արով ինչ և տաժանման համբերեալ իմաստասիրեալ 'ի խորհուրդս միա

միտս, զսորա պտուղ 'ի ժամ աղօթիցն գտցես: Յան-
կան աղօթել որպէս պարտ է, մի տրտմեցուցաներ զան-
ձրն ուրուք. ապա թէ ոչ 'ի նանիր վաստակիս և ընթա-
նաս յայսոսիկ: Առ, ասէ, զպատարագն քո առաջի սե-
ղանոյն, և երթ նախ հաշտեաց ընդ եղբօր քո, և ապա
եկեալ աղօթեսցես անխռովապէս. քանզի ռիսակալու-
թիւն տխրեցուցանէ զմտաւորական հոգին, և խաւա-
րեցուցանէ զգիտաւորութեան աղօթսն:

Արք տրտմութիս և ռիսակալութիս կուտեն անձանց
և կարծեսցեն աղօթել, նմանող են այնոցիկ՝ որ զջուր
չափեն և 'ի ծակ կարաս արկանեն: Աթէ համբերող
իցես և հեզ և երկայնամիտ, միշտ պտղաբերեսցես ա-
ղօթքն: Աղօթելով քո իրաւաբար, և այսպիսի ինչ լի-
նիցին իմաստքն, և կարծեսցես զքեզ իրաւ 'ի սրտմտու-
թիւն ձգեալ, 'ի բաց տար՝ զի ոչ իրաւաբերիս առ ըն-
կերն. և եթէ խուզես՝ գտցես, և եթէ մարթի՝ առանց
սրտմտութեց տրամադրիլ 'ի գործոցն. վասն որոյ ամե-
նայն հնարիւք ստացիր չգոչել սրտմտական բանս ինչ:
Օգոյշ լեր մի թէ կարծելով զայլ ոք բժշկել, զքեզ
ինքն անբժշկելի կացուցես առաջի տեառն, և տացես
խաւիանումն աղօթիցն քոց: Ղգնելով յաղագս սրտ-
մտութեան՝ գտցես իննամս 'ի տեառնէ, և իմաստուն ե-
րևեսցիս մարդկան, և ընդ աղօթականս լիցիս առ նձ:
Ինդդէմ սրտմտութե սպառազինեալ բարկութք և ոչ
երկայնամտութք՝ առաւել նիւթէ զսրտմտութի, և այս-
պէս խռովեցուցանէ զիմանալիսն, և ասականէ զկար-
գաւորութիւն սուրբ աղօթիցն: Ա'ի միայն բացադէմ
տարազով աղօթեր, այլ փոխեա զմիտս քո 'ի զգայու-
թիւն՝ հոգեւորական աղօթիցն: Արբեմն յանկարծակի
կացեալ յաղօթել, իսկ երբեմն և յոյժ վաստակեալ՝
ոչ հանդիպի գիտաւորութե, զի ևս առաւել հայցեսցես
և առաւել ունիցիս անկապուտ զուղղութիսն: Ա երա-
կացու եղեալ յանկարծօրէն հրեշտակի, 'ի բաց մերժին
'ի մէնջ ամենեքեան՝ որք մարտնչին ընդ մեզ, և գտա-
նին միտք յապահով բազում ողջամտութք յաղօթս կա-
լով. և երբեմն սովորական մարտիւ յողդողդելով՝ մրցին

1 Օրինակ 'ի զգայաւորութիւն. այլ օրինակ 'ի սգաւորութիւն. յոյն
գիտակցութիւն:

միտք և ոչ թողանան 'ի վեր հայել, քանզի նախկին որ-
սացեալ է պէսպէս ախտիւք. սակայն խտաբար՝ հայ-
ցեալ գտցէ, և բախեալ պնդութեամբ բացցի նմա:

Վ'ի աղօթեր քոց կամացդ կատարել, քանզի ոչ իսկ
զուգին կամացն նայ. այլ մանաւանդ որպէս ուսարն՝ ա-
ղօթեա ասելով, եղիցին կամք քո ինե. և յամենայն
ախտից և 'ի ցասմանէ սրբեալ, այնպէս եղիցին կամք նո-
րա 'ի քեզ. քանզի կամի և գիտէ զբարին անձանց մե-
րոց առաւել քան զիմանալն և զխնդրելն մեր: Նազում
աղօթելով խնդրեցի լինել առ իս որ ինչ լաւագոյնն հա-
մարէի, և պնդեալ կացի 'ի խնդրուածսն վայրապար բըռ-
նաւորելով զկամսն նայ, և ոչ թողեալ 'ի նա՝ զի որպէս
գիտէ զօգտակարն՝ զայն տնօրինեսցէ. և սակայն առեալ
զոր ինչ կամէի՝ թաղծեցայ յետոյ յոյժ, զի ոչ խնդրե-
ցի որպէս զի կամքն նայ լիցին, քանզի ոչ այնպէս հան-
դիպեցայ իրին որպէս կարծէի: Օ ինչ է բարի, եթէ
ոչ անձ. ապա ուրեմն նմա յանձն արասցուք զամենայն
ինչ որ ըստ մեզ է, և բարի լինի մեզ. քանզի բարե-
րարն անձ բարեաց տուող է: Վ'ի հաւաստի առնուլ նոյն
ժամայն յնայ զխնդիրսն խնդրեր, քանզի կամի առաւել
ևս խնամով հպատակել աղօթիցն քոց. քանզի զինչ
իցէ վերագոյն այլ, եթէ ոչ խօսակից լինել նայ և որ ըստ
նորին զուգագոյութենէ անձառիցն հաղորդ լինել:

Նշեալ աղօթելն է ծայրագոյն իմացուածք մտացն՝
որ յանձնինսն միշտ խոկալ: Աղօթք են մտացն առ անձ
վերամբարձեալ յերկրաւորացս բերմանց: Եթէ աղօ-
թել փափաքես, հրաժարեա յամենայնէ, որպէս զի զնա
միայն շահեսցիս: Աղօթեա նախ սրբել յախտից, և երկ-
րորդ փրկիլ յանգիտութենէ և 'ի մոռացմանէ, երրորդ
յամենայն փորձութիւն և 'ի ծուլութիւն: Վ'իայն խնդրեա
յաղօթելն քո զսրբութիւն և զարդարութիւն և զարքայու-
թիւնն նայ, նա և զամենայն վարս առաքինութեան, և
այլն ևս տացի քեզ: Իրաւունք են ոչ միայն յաղագս ան-
ձին աղօթել սրբութիւն, այլ և յաղագս ամենայն հա-
մատոհմից, որպէս զի հրեշտակացն օրինակի նմանեսցի
միշտ: Օ քոյշ լեր եթէ առաջի նայ կաս յաղօթելն քո,
եթէ 'ի գովեստէ անտի պատրեալ ես և 'ի ստորին յու-

սուսն ճեպեալ, և որպէս քող ստացեալ զերկարումն ա-
ղօթից 'ի փնաս հոգւոյ քո: Աթէ ընդ եղբարս կացցես
յաղօթս և եթէ առանձինն, ջանացիր մի ձեով միայն,
այլ և զգայութի մաքուր աղօթել: () Գայութի աղօ-
թից՝ բաղդատութի երկիւղիւ և զղջմամբ, և անձկու-
թեամբ հոգեւորացն, պատմութեամբ յանցանացն յան-
մուռնչ հեծութիւնս: Աթէ այսր և անդր դեռ ևս յա-
ծեսցին միտք քո 'ի ժամ աղօթիցն, ոչ ևս ծանեար՝ ե-
թէ միայնակեցաբար աղօթեն, այլ և աշխարհական ի-
ցեն՝ զարտաքին բնակութիւն գեղեցկացուցանելով: () Յա-
ղօթս կալով՝ զուշաւորութի քո զգուշութի պահեա,
զի մի գուցէ զիւրսն՝ առաջի դիցէ քեզ, այլ առ 'ի գի-
տութիւն յառաջակայութե յորդորեսցէ զքեզ. քանզի
յոյժ բնաւորեալ են միտք կողոպուտ լինել յուշաւորու-
թենէ անտի 'ի ժամ աղօթիցն որ առ իմ: Անխեալ
'ի բաց ածյէ զքեզ, և կամ երեւմունս ինչ ցուցցէ յա-
ղօթելն քո, և կամ նոր ինչ բերելով հոգս, և կամ զե-
րեսս տրտմեցուցանողին:

() յոյժ չարանախանձ է դեն մարդոյ աղօթելոյն, և ա-
մենայն մեքենայիւք հնարաւորի ապականել զսորա դի-
տաւորութիւն, և ոչ դադարէ իմացուածս իրաց շարժե-
լով 'ի ձեռն յուշաւորութեն և յամենայն ախտս դրդե-
լով 'ի ձեռն մարմնոյն, որպէս զի խափան արասցէ բա-
րիոք ընթացիցն և առ իմ ելողութեն: () Յորժամ բա-
զում ինչ արարեալ դժնդակ դիւին և ոչ կարասցէ խա-
փան լինել փութոյ ջանացողի աղօթիցն, դոյզն ինչ թոյլ
տայ, և ապա վրէժ հատուցանէ յորժամ յաղօթս կա-
ցեալ լինի. և կամ 'ի բարկութի բորբոքեալ զնա, եղ-
ծանէ զառ 'ի յաղօթիցն հաւաքեալ իբրու զբարիոք
մտածմունս, կամ առ 'ի ցանկութիս անասնականս գըր-
գռեալ զմիտսն: () Յորժամ յաղօթս կացեալ որպէս պարտ
է, ակն կալ որոց ոչ է պարտ, և կացջիր քաջութի՝ պա-
հելով զպտուղ քո, քանզի յայս 'ի սկզբանէ կարգեցար
գործել և պահել. արդ մի այսուհետե գործեալ՝ թու-
ղուս անպահեստ զվաստակեալն, ապա թէ ոչ ոչ ևս
օգտիցիս: Ամենայն որ հաւաքեալ աղօթելովն լինի ճա-
կատամարտ 'ի միջի մերում 'ի պիղծ դիւացն, ոչ յա-

1 Յօրինակն պատկեր զիւրսն առաջի դիցէ. յաւելաք 'ի յանախանէն:

ղազս այլ իրի լինի, բայց վասն հոգևորական աղօթիցն. քանզի յոյժ դիմամարտ է նոցա կործանմանն և մարդոյ փրկութե առ անձ: () Ինչ կամ է դիւացն ներգործել 'ի մեզ. որովայնամոլութի, պոռնկութի, արծաթսիրութիւն, բարկութի, ռիսակալութի և այլ ամենայն ախտք. եթէ այսոքիւք զանձն գրաւէ, ոչ կարէ աղօթել որպէս արժան է. քանզի միոյ 'մասին ախտից տիրեալ, ոչ տայ բնաւորապէս նմա շարժել 'ի հոգևոր ջանսն:

() առաքինութիս գործեմք վասն բանից եղելոց, և զսոսա յաղազս բնաւորեալ Նանին. իսկ սա 'ի կարգաւորութե աղօթից երևել սովոր է սրբոց: Արգաւորութիւն աղօթից են անկիրք¹, ծայրագոյն փափաքմամբ 'ի բարձրութիւն իմանալի կատարելով զիմաստասէր և զհոգևորական միտս: Այ միայն ցանկութե և սրտմտութեան պարտ է տիրել՝ որ ճշմարտիւ աղօթելն կամեսցի, այլ և ախտաւոր իմաստից արտաքոյ լինել 'ի սրբութիւնս: Այ որ անախտութեան պատահեալ՝ անդէն և ճշմարտապէս աղօթէ. քանզի մարթէ ինչ և սոսկ իմաստ գոլ, և 'ի տեսակս նոցա զբաղեալ և հեռանալ յայ: Ար սիրէ զանձ, ընդ նմա որպէս ընդ հօր միշտ խօսակից լինի, բացաղառնալով յամենայն ախտաւոր իմաստից 'ի հոգևորսն: Այ եթէ յորժամ ոչ յամեն միտքն 'ի սոսկ ինչ իրաց իմաստս՝ արդէն և յաղօթիցն տեղի հասեալ. քանզի մարթ է 'ի տեսութի լինել իրացն, և 'ի բանս նոցա խորհել. որ և եթէ սոսկ ինչ բանք իցեն, այլ սակայն որպէս տեսակ ինչ իրաց գոլով տպաւորեն ձեռով իմն զմիտսն և հեռի առնեն զնա յայ: Այ պէտ և գերատեսիկ² քան զմարմնաւոր բնութի միտքն լինիցին, ոչ ևս կատարելապէս զտեղի այ տեսին. քանզի մարթի յիմանալիս գոլ ծանօթութիւն և պէսպէս³ առ նոսա:

Այթէ կամեսցիս աղօթել, այ հաւատա, որ կատարէ զուխտ ուխտաւորին. և կարդա առ նա ասելով. սուրբ եղիցի անուն քո, եկեսցէ արքայութի քո. այս ինքն սուրբ հոգիդ և միածին որդիդ, որ հոգւով և ճշմարտութե սրբեն զմեզ: Ար հոգւով և ճշմարտութե աղօ-

1 Չիս օրինակ միւսոյ:

3 Օրինակ Բ գերատեսակ. այլ

2 Յօրինակն անգիրք. յայն անախտ:

օրինակ գերատեսիկ:

4 Յայն պէսպիսանալ:

Թէն, ոչ ևս յարարածոց աստի զխմբագործողն մեծա-
րէ, այլ յանձնէ իւրմէ զնա վերագովէ: Աթէ անձաբան
իցես, աղօթեսցես ճշմարտութեւ և ստուգեալ ուղղա-
փառութեւ. միոյ անձութեան հանցես զփառս և զօրհնու-
թիւնս երկրպագութեւ: Յորժամ միտք քո՝ ի բազում
ցանկութեւ մի ըստ միոջէ որպէս մերժի իմն՝ ի մարմնոյ,
և զամենայն ինչ որ ի զգայութեց կամ յուշաւորութեւ
կամ ի բարուց լինել կարծեաց բացադարձ լինին, յայն-
ժամ համարեաց մերձ լինել ի սահմանս աղօթիցն:
Սուրբ հոգին վշտակից լինի տկարութեան մերում. Թէ-
պէտ և պղծաբարոյ՝ գոլով եմք, սակայն գայ առ մեզ.
և եթէ զմիտս մեր գտանէ ճշմարտասիրութեւ աղօթե-
լով, հանգչի ի վերայ մեր, և զամենայն շրջափակեալ
զմեօք՝ զխորհրդոց կամ զիմաստից փաղանգս եղծանէ,
հրաւիրելով զմեզ ի ցանկութի հոգեւորական սուրբ ա-
ղօթիցն: Այլ ամենեքեան այլայլութեամբ մարմնոյն
ներսառնեն մտացն խորհուրդս կամ կարծիս կամ տե-
սութիւնս. իսկ ան ընդդէմ սոցին առնէ, յինքեան իսկ
միտս հանգուցանէ և ներքսադրէ ի նմա զգիտութիւն
որպէս կամի, և զշարժումն մտաց և մարմնոյ ի ստահակս
ինչ յապահովէ: Այլ որ, բաղձալով ճշմարիտ աղօթիցն՝
և ի բարկութի յաճախեալ կամ յոխակալութի, ար-
տաքոյ իցէ խելագարութեան. քանզի նման է որ սրա-
տես կամի լինել, և զաչս իւր պղտորէ անլոյս:

Աթէ աղօթել փափաքես, մի ինչ՝ յորոց հակառա-
կէն աղօթից՝ գործեր, որպէս զի սուրբ հոգին ճանա-
պարհորդեսցէ ընդ քեզ: Ա՛ի ձեռով ինչ համարեսցիս
զանձութիւն յանձին քում՝ աղօթելով, և մի ինչ ի կեր-
պարանս թոյլ տար տուաւորիլ մտացդ. այլ աննիւթա-
պէս առ աննիւթն մատիր, և հանձարեղ իցես: Վահեա-
ջիր յորոգայթից հակառակորդաց. քանզի դէպ լինի
յաղօթելն քո պարկեշտաբար և անխռովապէս՝ յան-
կարծօրէն վերակացու լինել քեզ կերպարան ինչ օտա-
րապէս և այլադէմ առ ի հպարտութիւն ձգել զքեզ,
կարծել զանձութիւնն անդ գոլ, որպէս յանկարծօրէն
յայտնեալ քեզ քանակութի գոլ հաւանեսցէ. բայց
անձութիւն անքանակ է և անձեւ: Յորժամ ոչ կարասցէ

զուհն շարժել զաղօթելոյն մախող դէն, յայնժամ ըզխառնումն մարմնոյն բռնաւորէ՝ առնել օտարոտի իմն առ աջօք երևումն, և կերպարանել զնա՝ ի նորուն՝ իսկ սու վորութի ընդդիմակաց լինելով, հանապազորդելով, դիւրաւ զիջեալ խոնարհի. և որ առ աննիւթ և անտեսակ գիտութիւն ճեպեալ է, և ոչ պարտի զծիտոյ փոխանակ լուսոյ բուռն հարեալ անգիտութիւն: Ապցիւր ի վերայ պահու քո՝ պահելով զմիտս քո՝ ի մտածութեց՝ ի ժամ աղօթիցն, և կացուցանել ըստ իւրում լուութեն. որպէս զի որ վշտակիցն լինի տգիտացն, և առ քեզ եկեսցէ, և յայնժամ եկեսցէ պարզեալ աղօթից բարգաւաճեալ ի շնորհսն: Այ կարասցես սրբաբար աղօթել ի մարմնաւոր՝ իրս պատաղեալ. քանզի աղօթք էն բացադրութիւն կարծից հիւթոցս: Այ կարէ կապեալն ընթանալ, և ոչ միտք ախտից ծառայելով՝ զհոգեւորական տեղի տեսանելով. քանզի ձգեն և տարաբերեն յախտաւորական մտաց, և ոչ ունին կացումն սուրբ:

Յորժամ սրբաբար և անախտաւորաբար աղօթեն միտքն, յայնժամ ոչ ևս ձախակողմանն, այլ աջակողմանն դղրդին ի վերայ դէքն, և ստորագրեն նմա փառս նոյ և ձեռողութի իմն՝ որ զգայութեանն հեշտակամ է, ըստ կարծեաց և կատարելապէս հանդիպել նմա յաղագս աղօթից գիտաւորութե. և զայս մեկնեաց առաքինագործ՝ ոմն այր ի սնափառական ախտէն լինել և ի դիւէ անտի՝ որ մերձենայ ըստ լսելեաց տեղւոյն: Արժեմ՝ դիւին հպելով յասացեալ տեղին, որ զմտօքն է լոյս՝ փոփոխել որպէս և կամեսցին. և այսպէս շարժեալ սնափառական ախտին խորհուրդս, կերպարանելով ըզմիտս թեթեւակամս առ ի կարծիս անձային և էական գիտութեն. և ոչ ևս թախանձեալ այնպիսւոյն ի մարմնաւորական և ի պիղծ ախտից, այլ սրբաբար որպէս եթէ կացեալ առաջի կարծէ, ոչ ևս ներգործութի ինչ հակառակելով լինել նմա. ուստի և կարծէ անձային յայտնութիւն գոլ, որ լինի առ նմա դիւին յոյժ դժընդակութիւն ստանալով և ի ձեռն խելաց լծորդեալ լոյսն

1 Յայն իսկ նա ունեւելով սովորութիւն ի խորհուրդս դիւրաւ զիջանի. և առ աննիւթ և անտեսակ գիտութիւն ճեպեալ՝ պատրի

զծուիս փոխանակ լուսոյ ընդունելով:

2 Օրինակի թիւնիւթաւոր:

3 Օրինակի թիւնաւաքինաւոր:

այլայլելով և կերպարանելով զնա որպէս կանխաւն ա-
սացի : Աստուծոյ հրեշտակին 'ի վերայ կացեալ՝ բանիւ
միայն զամենայն հակառակին ներգործութիւն դադա-
րեցուցանէ 'ի մէջ, և շարժէ զլոյս մտացն անմոլարա-
պէս ներգործելով 'ի լուսաւորութիւն Վսի :

Յասելն՝ 'ի Յայտնութե՝ կրել հրեշտակին խունկ ,
որպէս զի տացէ՝ զաղօթս սրբոցն , թուի ինձ զայս շնոր-
հրս գոլ 'ի ձեռն հրեշտակին ներգործել . քանզի գիտու-
թիւն ներսառնէ ճշմարիտ աղօթից , կալով այնուհետեւ
արտաքոյս ամենայն սասանութե՝ ձանձրութե՝ և լքութե՝
մտաց : Տաշտք խնկոց աղօթք գոլ ասին սրբոց , զոր քսան
և չորս ծերքն կրեն : Տաշտք համարեալ սէրն որ առ
ւած , այս ինքն զկատարեալ և զհոգեւորական սէրն՝ յու-
րում աղօթս ներգործեն հոգւով և ճշմարտութեամբ :
Յորժամ համարեսցիս չե ևս պիտոյանալ արտասուաց
վասն մեղաց յաղօթելն քում , գիտեա որչափ հեռի ես
յայ . հարկաւորեալ ընդ նմա գոլ հանապազ , և ջերմա-
դոյն ևս արտասուեսցես : Այո գիտելով զչափ քո՝ մտա-
դիւր ևս սգայցես թշուառացուցանելով զանձնդ ըստ Վ-
սայեայ . զիարդ պիղծ գոլով և 'ի մէջ նոյնպիսի ժողո-
վըրդոց բնակեալ , այս ինքն հակառակորդաց , իշխել ա-
ռաջի տեառն զօրութեց կալ : Աթէ ճշմարտապէս ա-
ղօթեսցես , բազում հաւանութի գտցես . և հրեշտակք
կցորդեսցին քեզ որպէս և Վանիէլին , և զբանն որ լի-
նելոցն են՝ լուսաւորեսցեն քեզ : Վիտեա եթէ սուրբ
հրեշտակք հրաւիրեն զքեզ յաղօթս և բաղկացուք լի-
նին մեզ ուրախանալով 'ի նմին և աղօթելով . ապա ե-
թէ պղերգանամք և ընդունիմք խորհուրդս հակառա-
կորդս , յոյժ զարհուրեցուցանեմք զնոսա . որ եթէ նոքա
վասն մեր այսչափ ինչ ջանան , իսկ մեք և ոչ վասն ան-
ձանց կամիմք աղաչել զւ՛ած . այլ քամահելով զմեր սպա-
սաւորութիւն , և զսոցունց տէր և զւ՛ած թողեալ՝ դիւաց
պղծոց խօսակից լինիմք : Աղօթեա հեզաբար և անխռու-
վաբար և սաղմոսեա իմաստասիրաբար և յորջորջմամբ ,
և եղիցիս որպէս ձագ արծուոյ՝ ի բարձունս համբարձեալ :

Աղմոսերգութի զախտս խաղաղէ և զխառնակումն

1 Յօրիւնիւն Յամելն . . և կրել .
էր . . . ըստ յոնիկն :

2 Յօրիւնիւն պալտեր տացէ . յա-
ւելաւ 'ի յոնիկն :

մարմնոյն հանգարտեցուցանէ, իսկ աղօթք ներգործէն
 և պատրաստեն մտաց զիւր ներգործութիւնն : Աղօթք
 են վայելչական ներգործութիւն արժանաւոր մտաց, այս
 ինքն լաւագոյն և ստոյգ ազգումն և պիտանի : Աղմուս-
 երգութիւն պէսպէս իմաստութիւն է, իսկ աղօթք յառա-
 ջագէմ է աննիւթական և պէսպէս գիտութեւն իմաստի
 առ անձ : Վիտութիւն բարիոք է, քանզի բաղկակից է ա-
 ղօթից . զիմանալի զօրութիւն մտաց զարթուցանելով՝ ի
 տեսութիւն անձային գիտաւորութեան լուսաւորէ : Եթէ
 ոչ երբեք իցես առեալ զշնորհս աղօթից, սաղմոսեր-
 գութեւն հպատակեալ և առցես : Մեր, ասէ, նոցա առակ
 առ ի յաղօթել հանապազ և մի ձանձրանալ . ապա և
 դու մի ձանձրանար և մի տրտմիր, զի ի նմին ոչ առեր,
 քանզի յետոյ առցես . զի ասէ հուսկ յետոյ յառակի
 անդ . Թէպէտ և յայ ոչ երկնչիմ և ի մարդկանէ ոչ ա-
 մաչեմ, այլ վասն աշխատառնելոյ զիս կնոջդ՝ արարից զի-
 րաւունս դորա, նոյնպէս և անձ արասցէ վրէժխնդրու-
 թիւն՝ գոչելով առ նա ի տուէ և ի գիշերի : Քութա-
 նակի քաջալերեալ այսուհետեւ ժողովալեալ տաժանա-
 բար յաղօթսն : Ա՛յ կամիր որպէս քեզ թուի, այլ որ-
 պէս ան հաճոյ լինել որ ըստ քէն . և եղիցիս անխռով
 հոգացող յաղօթսն քո : Թէպէտ և ընդ այ կարծիցես
 գոլ, զգոյշ լեր ի պոռնկութեան դիւէ, քանզի յոյժ է
 պատրող և մախացող . և կամի սրագոյն իսկ գոլ քան
 զշարժումն և սթափումն մտաց քոց, որպէս զի յայ ան-
 ջատել զնա՝ առաջի նորա կալով ահիւ և երկիւղիւ :

Եթէ աղօթից խնամ ունիս, պատրաստեալ զանձն
 քո ի հարուածս դիւաց, և ժողովալութեւն զառ ի նո-
 ցանէ տանջանացն համբերեալ . քանզի որպէս վայրենի
 գաղանք դիմեսցեն ի քեզ, և զամենայն մարմինդ քո
 չարչարիցեն : Ապտրաստեալ որպէս հմուտ ձգնող զանձն
 քո . և եթէ յանկարծօրէն տեսցես երեւումն ինչ, չհիա-
 նալ . և եթէ սուր համբարձեալ ի վերայ քո կամ ջահ
 ինչ լուցեալ առաջի աչաց քոց, չխռովել . և եթէ կեր-
 պարանս ինչ վտիտ և արիւնատես, ամենեւին չտաղնա-
 պել յանձնէ . այլ կացջիր՝ դաւանելով զբարիոք դաւա-
 նումն, և դիւրաւ տեսցես ի վերայ թշնամեաց քոց ըզ-
 կործանումն : Ար զցաւագիւնսն կրէ տեւելով, և խնդա-
 գունիցն պատահեսցէ . և որ վտտիցն ժողովայ, և ի հեշ-
 տականացն ոչ ելցէ անմասն :

Օգոյշ լեր մի երբեք պատրեսցեն զքեզ չար դեքն
 երևամբք իւիք, այլ լեր մտացի փոփոխմամբ յաղօթան.
 և աղաչեա զիմ, որպէս զի թէ՛ ի նմանէ իցէ իմացուածն,
 նա լուսաւորեսցէ զքեզ. ապա թէ ոչ՝ փութանակի զմո-
 լորեցուցիչն հալածէ՛ ի քէն, և քաջալերեա զի ոչ կաց-
 ցեն շունքն՝ քո ջերմապէս զգաւազանէն որ առ ան պա-
 ղատանացն բուռն հարեալ. քանզի նոյնժամայն անե-
 րևոյթ և անյայտ զօրութիւնն այժմահար եղեալք հե-
 ռաւոր հալածականք եղիցին: Յիրաւի է զնենգութիւնո-
 ցա անգիտանալ, զի՛ ի ժամանակի բաժանեն զինքեանս
 դեքն. և եթէ համարեսցիս օգնութի հայցել, մտանեն
 այլք՝ ի ձեւ հրեշտակաց զառաջինսն հալածելով առ ի
 պատուիլ քեզ ի նոցանէ, և կարծել զդեւսն ի սուրբ
 հրեշտակս գոլ: Խոնարհութեւ բազում խնամ տար և
 արութեւ, և ոչ երբեք զրկումն դիւաց մերձեսցի յանձն
 քո, և տանջանք ոչ մերձեսցին ի յարկս քո. զի հրեշ-
 տակաց իւրոց պատուիրեալ է վասն քո պահել զքեզ. և
 անյայտաբար զամենայն հակառակներգործութիւնն հա-
 լածէ՛ ի քէն: Նայթմունս և թնդմունս և խաշափս
 ձայնից և տանջմունս դիւաց լուիցէ՝ որ մաքուր աղօթից
 խնամ տանիցի, այլ ոչ զանգիտեսցէ և ոչ զխորհուրդսն
 մատնեսցէ, այլ ասասցէ առ տէր. ոչ երկեայց ես ի
 չարէ, զի դու տէր ընդ իս ես. և որ սոցին նման են ա-
 ղօթիցն բանք: Ի ժամու այսպիսի փորձութեց սուգ ըս-
 տոյգ և յերկարեալ աղօթս ստացիր առ ան: Եթէ սպառ-
 նայցեն քեզ դեքն յանկարծօրէն երևեալ և զարհու-
 րեցուցանել զքեզ և յափշտակել զմիտս քո, կամ որ-
 պէս գազանք մնասել զմարմինս քո, մի հիանար ի նո-
 ցանէ և մի հոգ տանիր սպառնալեաց նոցա. քանզի եր-
 կեցուցանեն զքեզ փորձել, եթէ արդեօք ուշ դնիցես
 նոցա, կամ թէ ամենեւին քամահեցեր զնոսա: Եթէ
 այժմ ամենակալի և խմբագործի և նախախնամողի ամե-
 նեցունց առաջի կաս յաղօթելն քո, ընդէր այսպէս ան-
 ասնաբար կաս առաջի. որպէս զի թողեալ զանսպոյժ՝
 երկիւղ նորա, ի ճանձէ և ի մթեխէ երկնչել. կամ թէ
 չիցէ լուեալ՝ ի տեառնէ այժմութեւ երկիցես. և դար-
 ձեալ՝ յորմէ սարսեն և դողան ամենայն յերեսաց զօ-
 րութեան նորա:

Արպէս հաց բուծանէ զմարմին և առաքինութիւն զհոգիսն, նոյնպէս և մտաց հոգեւոր աղօթք են սնունդ: Ա՛ր փարիսապէս, այլ մաքսաւորաբար աղօթեալի տեղի տալ ճարի աղօթից, որպէս զի և դու արդարասցիս յիս: Սա նացիր չանիծանել ումեք յաղօթելն քո. զի մի գուցէ զոր շինեսն՝ զնոյն քակես, գարշելի առնել զաղօթսն քո: Հազարապետն բիւրուց քանքարաց խրատեսցէ զքեզ, որպէս զի ոչ թողցես պարտաւորին, և ոչ հանդիպեսցիս թողութե. քանզի մատնեաց, ասէ տէր, 'ի ձեռս դահաւաց: Բացադրեա զկարիս մարմնոյ յառաջակացման աղօթից քոց, զի մի գուցէ խթեալ 'ի լուոյ կամ 'ի մրժխոյ՝ կամ 'ի ճանձոյ՝ զրկեսցես զմեծ շահավաճառ աղօթիցն:

Ա՛ղղ՝ եղև մեզ որպէս զի ումեմն 'ի սրբոցն աղօթելով այնչափ ինչ հակառակէր չարն, որպէս զի 'ի նմին 'ի տարածել նորա զձեռսն յառիւծ ձեռողանալ, և կանգնեալ 'ի դէպ՝ զառաջինսն իւր զճիրանսն աստի և անտի 'ի վերայ երկուց թիկանցն ցցեալ ջանողին, և ոչ կամէր անջատել 'ի նմանէ, մինչև զձեռսն խոնարհեցուցէ. իսկ նորա ոչ երբեք զնոսա զիջուցեալ՝ մինչև զսովորական աղօթսն կատարէր: Այսպիսի ինչ ծանեաք, և որ 'ի գբին լուեաց, զՅոհաննէ ասեմ, որ մանուկ էր հասակաւ և առոյգ շնորհիւ, մտաւորութե միայնացեալն, որ անշարժ կայր յաճ կցորդութեն. որ դիւին 'ի տեսիլ վիշապի պատաղեալ զնովաւ և ծամեալ զմարմին նորա և յերեսս նորա զգայուելով, ոչ ինչ յիւրոց հանդիսիցն դրդուէր: Բնթերցեալ արդեօք իցես զվարս տաբենեսացւոց միայնակեցացն, որպէս ասեն՝ եթէ մինչ դեռ խօսէր և ուսուցանէր արբայ (Ա)հողորոս զեղբարսն, իժք

1 Մի ոմն 'ի սրբոցն աղօթելով այնչափ ինչ հակառակէր չարն, որպէս զի 'ի նմին 'ի տարածանել նորա զձեռսն՝ յառիւծ ձեռնայր և կանգնէր ընդդէմ նորա, և զճիրանսն աստի և անտի 'ի վերայ երկուց թիկանցն եղեալ ջանացողին. և ոչ կամէր անջատիլ 'ի նմանէ, մինչև զձեռսն խոնարհեցուցանէր. իսկ նորա զձեռսն ոչ զիջուցանէր՝ մինչև զսովորական աղօթսն կատարէր. քանզի ոչ ինչ զանգիտէր յայնմանէ, մինչև յաղթեալ եղև թշնամին յաղօթից սրբոյն, և փախստական եղեալ ոչ ևս այլ երևէր: Ընթերցեալ իցես զվարս տաբենեսացւոց միայնակեցացն, որպէս ասեն՝ եթէ մինչդեռ խօսէր և ուսուցանէր արբայ Թէոդորոս զեղբարսն, իժք երկու եկին կացին առ ոտս նորա: Իսկ նորա անխառ

սանեւոյ կամ զօրութիս կամ զՔս զգայապէս, զի մի
 գուցէ բոլորատար՝ խելաբախ եղիցիս, զգայլ փոխանակ
 հովուի տեսանելով և երկրպագելով թշնամեացն դի-
 ւաց: Ահիզըն պատրանաց մտաց սնափառութի է, յորմէ
 շարժեալ մտացն՝ ձեօք և կերպարանօք պարագրել փոր-
 ձէ՝ զանձութիւն: Այս զիմս ասացից. երջանիկ են միտք,
 որ ՚ի ժամ աղօթիցն կատարեալ անկերպութի ստացաւ
 մաքուր: Այրջանիկ են միտք, որ անզբաղ աղօթելով ա-
 ռաւել փափաքումն առ անձ միշտ յանձն յարէ: Այր-
 ջանիկ են միտք, որ ՚ի ժամ աղօթիցն աննիւթական և
 անստացիկ լինի սրբեալ յամենայնէ: Այրջանիկ են միտք,
 որ ՚ի ժամ աղօթիցն կատարեալ անզգայութի ստացաւ
 յերկրէս: Այրանելի է միայնակեաց, որ ամենեցուն փա-
 րելի միշտ զանձն ունիցի ՚ի հոգեւորսն: Այրանելի է մի-
 այնակեաց, որ զամենեցուն փրկութիւն և զզարգացումն
 որպէս զանձին՝ ուրախութեւ և մտադիւրութեւ տեսանէ
 և լսէ և խորհի: Միայնակեաց է, որ յամենեցունց ան-
 ջատեալ է ՚ի չար զբաղմանց, և յամենայն բարիս մերձ
 է: Միայնակեաց է, որ միայն յամենեցունց անարգ
 զանձն համարի, և անվրէպ զանձն տեսանիցէ: Արդ
 այսպէս աղօթեա առ տէր, միշտ ՚ի բարի գործս պարա-
 պել և ոչ նուաղել ՚ի սիրոյն որ առ անձ. յամենայն ՚ի
 ստութեւ և յերգմանէ և ՚ի բարկութեւ ՚ի բաց լեր, և
 փափաքեա աղօթել, և գտցես շնորհս ՚ի տեառնէ:

Աթէ հոգւով կամիս աղօթել, մի զոք ատեր, և ոչ
 ունիցիս մառախուղ՝ դիմադրել քեզ ՚ի ժամ աղօթից
 լուսաւորութեն: Անձնեա այ զպէտս մարմնոյդ. յայտ
 ևս եղիցի և հոգւոյն յանձնառութի այ: Աթէ պատա-
 հեսցես խոստովանութե, թագաւորեսցես. նմանապէս
 և վտանգաւոր աղքատութեն տարեալ գոհութեւ: Մի
 անգոսներ հրաժարելով զգրուատեալ աղքատութիւն և
 զնեղութիւն զնիւթս աղօթիցն: Միջնորդեսցեն քեզ
 մարմնաւորական առաքինութիք առ անձնաւորականս,
 և անձնաւորականքն առ հոգեւորականս, և սոքա առ
 աննիւթ և էական դիտութիւն: () Գոյշ լեր աղօթելով
 ընդդէմ խորհրդոց, եթէ դիւրաւ զօղեսցին, եթէ ուս-

1 Օրինակի մի բոլորաբար:

3 Յօդինակն առ անձնաւորական

2 Յօդինակն լիայն փորձէ. յաւել և զհոգեւորականս ևս առ աննիւթ.
 Լաւ ՚ի յաւելն:

Եղաւ ՚ի յաւելակնէն:

տի այս եղև . մի գուցէ դարանումն կրեսցես , և պատ-
րեալ հատուցես անձինդ փնաս :

{ Երթամ դէք ստորագրեսցեն քեզ խորհուրդս և
դարձեալ դրդեն զքեզ , որպէս թէ աղօթել ընդդէմ
նոցա կամ հակառակել , որք կամաւ երբէք տեղի տան ,
որպէս զի պատրեալ հպարտասցիս յաղագս քո , որպէս
թէ աղօթիւք սրբովք երկեցուցեր : } Թէ աղօթես ընդ-
դէմ ախտից կամ դիւաց՝ որք մրցին ընդ քեզ , յիշեա
զասացեալսն . հալածեցից զթշնամիս իմ և հասից նո-
ցա , և ոչ դարձայց ՚ի նոցանէ մինչև սպառեցից զնոսա :
} Ը զայս ՚ի դէպ ժամու ասացես , բազում խոնարհու-
թեամբ զանձնդ սպառազինեալ ընդդէմ հակառակոր-
դաց : } Ի կարծեր ստանալ զառաքինութիս՝ եթէ ոչ
ցմարմին և ցարիւն վասն նորա ճակատամարտիցես . քան
զի պարտ է մինչև ՚ի մահ հակառակ կալ մեղացն ջա-
նաբար և անպարսաւապէս ըստ անձայնոյն առաքելոյ :
} Թէ օգուտ լինիցիս այլոց և փասիցես զանձնդ , որ-
պէս զի արհամարեալ՝ ասիցես ինչ կամ գործիցես ապի-
րատ , ցրուիցես չարիւն զբարիոք հաւաքեալսն . քանզի
գիտողութի է և այս չար դիւացն , վասն որոյ զգուշա-
նալ արժան է մտաւորաբար : } Երդանաց դիւացն միշտ
ակն կալջիր հոգալով՝ զիւրդ բացակացցես ՚ի նոցա ծա-
ռայութեն որսացեալ ՚ի կորուստ : } Գիշերի խռովեցու-
ցանել անձամբք խնդրեն զհոգեւորական վարդապետն
ամենաչար դէքն , և ՚ի տուրնջեան ՚ի ձեռն մարդկան ՚ի
նեղութիս և ՚ի զրպարտութիս և ՚ի վտանգս արկանե-
լով : } Ի հրաժարեր ՚ի թափչաց . զի թէպէտ և կոփես-
ցեն կոխելով , և ձգելով քերեն , այլ սակայն սոքօք ա-
ռաւել պայծառանան ՚ի տէր հոգեւորական հանդեր-
ձիւ : } Երովհետև ոչ հրաժարեցեր յախտից , այլ միտք
քո հակառակ են ճշմարտութեան և առաքինութե , ոչ
գտցես խունկ անուշութեան ՚ի սրտի քում :

{ Եթէ անձկայ որ փոփոխեալ է յաստեացս և ըզ-
վարս յերկինս ունի հանապազ , ոչ միայն սոսկ բանիւ ,
այլ և գործով հրեշտակային՝ և գիտութե անձագոյն :
} Թէ միայն ՚ի դժուարակրութեն յիշեսցես զդատա-
ւորն որպէս ահաւոր և անաչառ գոլով , ոչ և ս ուսար ծա-

ուայել տեառն ահիւ և ցնծալ առաջի նորա երկիւղիւ .
 զայս դիտասցես զի և հոգեորականդ թերևս յուրախու-
 թիւն առաւել ևս դողուի՞ք պարտ է պաշտել զարա-
 րիչն անձ : Ստացի է այր որ յառաջ քան զկատարեալ
 ապաշխարութիւն 'ի բաց եկաց 'ի տրտմողական սգոյ մե-
 ղաց իւրոց , և որ հրովն յաւիտենից որպէս դատեալ 'ի
 տեառնէ 'ի խոստովանութիւն փութացաւ : Ար մեղօք
 ըմբռնեալ է և բարկութիւն , և համարձակի անպատկառ
 ձգիլ 'ի գիտութիւն անձային կամացն և կամ յաննիւթա-
 կան աղօթս յանձային խորհուրդն , այնպիսին ընդունի
 զառաքելական սաստն և զվտանգն և զդատապարտու-
 թիւնն . վասն այսորիկ ասէ . պարտի անձին շուք դնել
 վասն հրեշտակաց անյ , և պատկառանս և զխոնարհութի
 վայելչաբար ունել յաղօթսն անյ : Արպէս աչացաւի ոչ
 է օգուտ յօր հասարակ , և յոյժ ջահալի արեգական տե-
 սիլ յերկար և առանց քօղոյ , նոյնպէս ախտաժէտ և
 պիղծ մտաց . որ ըստ հոգւոյ և ճշմարտութեւն ահաւոր և
 գերազանց յաղօթից սպասաւորութիւն ամենեւին օգտի
 ինչ ոչ , այլ առաւել 'ի ցասումն զարթուցանէ զանձու-
 թիւնն : Այլ որ ընծայիւ մատեալ 'ի սեղան անդ՝ ոչ
 ընկալաւ անկարօտն և անաչառն մինչև հաշտեցաւ ընդ
 մերձաւորին իւրոյ տրտմեցելոյ առ նա , տես իրչափ պա-
 հրատեան պէտք են և ընտրութեւն , որպէս զի ընդունելի
 լիցուք անյ խունկ իմանալի սեղանոյն :

Սի ուրախանար 'ի նիւթականս և մի 'ի փառս սոցա .
 ապա թէ ոչ ոչ ևս 'ի թիկունս քո , այլ յերեսս հարցեն
 մեղաւորք , զի եղիցիս նոցա ուրախութի 'ի ժամ աղօ-
 թիցն՝ ձգեալ և պատրեալ 'ի նոցանէն 'ի խորհուրդս
 տարօրէնս : Աղօթք աղօթս խնդրելով՝ աղօթս գտցեն .
 քանզի աղօթք զգուշալի են , թէ և այլ ինչ ևս հետեւեա-
 ցին բարի գործք , որ և պարտ է միշտ ձեպել : Արպէս
 ամենայն զգայութեց լաւագոյն՝ տեսանելիք են , նոյն-
 պէս և ամենայն առաքիւնութեց աղօթք են վերագոյն :
 Աղօթից գովեստ ոչ եթէ քանակութիւն է , այլ որա-
 կութիւնն . և զայս յայտ առնեն նոքին ելեալք 'ի տա-
 ճարն կալ յաղօթս . և դարձեալ . դուք յորժամ յա-
 ղօթս կայցէք , մի լինիք շատախօսք . և որ ինչ նոյնպի-
 սիք զհետ ասացան : Յորքան 'ի համեմատութիւն մար-
 մնոյ հայիս , և միտք քո 'ի վայելչականս յարկիցն շրջա-

Հային, ոչ ևս երբէք զտեղի աղօթիցն տեսեալ, այլ դեռ ևս հեռի է 'ի քէն երջանիկ սորա ճանապարհ: Վաճառի յորժամ կացեալ յաղօթել և գերազանց լինիս քան զայս ամենայն ուրախութիւն, յայնժամ ճշմարտապէս կրեալ էս զսուրբ աղօթսն՝ որ 'ի փառս ամենասուրբ երրորդութեն կատարի այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԺԵ

ԽՐԱՏ ՊԻՏԱՆԻ *

ԼԱՒ է յստակ խորհրդով ննջել, քան պիղծ խորհրդով աղօթս մատուցանել և վարձս ոչ առնուլ: Եթէ սխալանս գիտես զեղբօրն, խրատեա զնա և յանդիմանեա. եթէ չանսայ քեզ, խորշեսջիր 'ի նմանէ. և եթէ զայդ չառնես, հաղորդ ես չարեաց նորա, և ոչ ունիս սէր ընդ նմա: Վաճառի եթէ վասն ւայ տրտմեցուցանես զեղբայրն, մի խիղճ պահեր. այլ եթէ վասն նախանձու, երկիր յայնժամ: Իսկ որ վասն ւայ կամի ճրգնել, յիծասիրացն ուսանիցի զօրինակն և զպատշաճն: Ետուածասէրն իւր կամացն որպէս թշնամւոյ զգուշանայ: Եթէ խեղճմարմինդ նեղութե և զսիրտդ երկիւղին ւայ, զի աներկիւղ լիցիս: Ար զերկիւղածն ւայ սիրէ, սիրոյ արձան կանգնէ առ ւիժ, և անհաշտ թշնամութիւն առ սատանայ: Օսէր և զերկիւղ բնութիւն արա քեզ, որ ընդ վայր չաշխատիս: Արչափ զրկիս և նեղիս և համբերես, անապական գանձ գտանես պատրաստեալ քեզ յերկինս. ապա թէ տրտնջես և նեղասրտիս, ընդ վայր դատիս և անվարձ ելանես: Օրացիր չարչարանօքն Վշի և համբերեա վասն նորա, զի թագաւորեսցես անանց բարութեցն: Տրտնջողն թերահաւատ է, զի տրտունջն թերահաւատութեն շանակ է. զի ոչ հաւատայ թէ դատաստան կայ և հատուցումն: Երդ եթէ դու ես պատճառ չարին, արտաքոյ լեր սրբութեն մինչև առողջասցիս. և եթէ այլ ոք է, փախիր 'ի տրտնջողէն:

* Քաղա-ած է կիսամասնեայ 'ի ճառէ աստի որ յանուն Եղեկայ երեւի յօրինակս ինչ:

Հոգևոր առաջնորդն անձային հուր է . զապականա-
րար ախտն այրէ , և զգիջութի ցամաքեցուցանէ , և կրօ-
նաւորական հանդիսիւ փորձէ որպէս զոսկի 'ի բովս , և
անաղտ սրբութիւն զեղբարս ան ընծայէ , և ինքն ըստ հա-
ւատարիմ ծառային թագաւորէ 'ի վերայ տասն քաղա-
քաց : Տգէտ և անընտրող առաջնորդն 'ի բժշկելն խո-
ցէ , և 'ի յուզելն խորտակէ , 'ի սիրոյ տեղին զատելու-
թիւնն դնէ և յատելութե տեղին զսէր , և խառնափրն-
դոր կենօք զեղբարսն անվաստակ առնէ : Արդ որ 'ի գա-
րունն 'ի հանգստեան կայ , ձմեռն 'ի սովու և 'ի սառ-
նաւանեաց սատակի : Ար աստ զմարմինն փափկացուցա-
նէ , 'ի յաւիտենական հանգիստն ոչ կարէ մտանել : Հնա-
զանդեա սիրով , աղօթեա յուսով , աշխատեա հաւա-
տով , և պայծառացիր յերկնաւոր հարսանիսն : () Ինչ
չնորհս որ տայ քեզ անձ , 'ի պէտս կարօտելոց սպասա-
ւորեա զայն . զի չնորհքն աղբերասցին , և դու փառա-
ւորեսցիս :

Արօնաւոր մարմնասէր խոզի նման է , և 'ի ծովացեալ
մեղացն հեղձնու : Աեղծաւոր կրօնաւոր պարտակ է սա-
տանայի , ընդ իւրեաւ ունելով զսատանայ : Արտասուք
լուացումն է մեղաց , և յոգւոց հանել՝ ապաշխարութի :
Ապա որ զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց կրօնաւո-
րական հանդիսիւ անցուցեալ է 'ի սուգ և 'ի տրտմու-
թիւն , նա զորպիսի զերանական փառսն ոչ ժառանգես-
ցէ . զի նմա ամենայն փառս երանականս պատրաստեալ
կան 'ի ժառանգութիւն նորա :

Արազափորձութի բազում պատճառս ունի , քննեա
և 'ի վերայ հասիր . եթէ դու ես պատճառ յաճախ կե-
րակրելով և պարարտ , և 'ի խորհրդոց թոյլ տալոյն ,
արտաքոյ լեր սրբութե մինչև առողջասցիս : Ամարմնա-
կան պէտսն արգել զսաղմոսն : Անուկ կրօնաւոր թէ-
պէտ և զերկինս բանայ , մի մտաներ . թէպէտ և զհրեշ-
տակի վարս ունի , մի հաւատար՝ որ ընդ հնազանդութե
չէ : Ար զեղբայրն տեսանէ և տրտում կայ , յաղթեալ
է նա 'ի կեղծաւորութեն : Ար առանձին նստի և զուարթ
կայ , գերեալ է 'ի սատանայէ : Պարտ է կրօնաւորին
տրտում և տխուր կալ իբրեւ սգաւոր ան . իսկ որ զը-
ւարթ կայ և ծաղր արձակէ , չէ բարձեալ նա զխաչն
Վհի : Աերանք մեր հոտեալեն 'ի պահոց , և լեզուք մեր

ընդարմացեալ 'ի սաղմոսերգութի . և զոր անձ խնդրէ՝ ոչ ունիմք, այս ինքն զսէր, զխոնարհութի . և շրթամբք սիրեմք զանձ, և 'ի զուր աշխատիմք: () յօժարութիւն արգել, թէպէտ և բարեգործութի իցէ, և զհնազանդութի հաստատեալ: () Է պարտ կրօնաւորի 'ի զբօսանս ելանել ընդ մօր կամ ընդ քեռ, և ոչ հաց ուտել անդ, և ոչ համբուրել պարտ է զմայր կամ զքոյր, և ոչ նրստել մերձ անպատշաճաբար, այլ ամօթ խածութիւն իբր ընդ օտարի. քանզի կրօնաւորութիւն է կարգ սրբութե և պարկեշտութեան:

* Տուր զսիրտ քո ան . և յորժամ ցաննու խորհուրդ քո, դու ասա՝ թէ չունիմ սիրտ որ ցաննում: Կրօնաւոր որ ցասկոտ է, ոգին դիւահարեալ է. արտաքոյ լիցի սրբութեց մինչև առողջասցի: () Թէ չունիս աղօթք հոգեւոր, ստացիր աղօթք մարմնաւոր, և տայ քեզ անձ աղօթք հոգեւոր: () Եթա քան զմիաբան ժամ աղօթիցն զարթուցեալ՝ լուսաւորեցէ զքեզ խորհուրդքդ. դու հացիր զան, չեն վտանգ. աղօթք անբաղձանք զէն են քո, նետաձգութի ընդդէմ սատանայական նետաձգութեանն և խաբէութեն: () սատանայի նետաձգութիւն տես որպիսի խորհուրդք են: () Է պարտ կրօնաւորին զիւր սննդեան տեղիս տեսանել: Կրօնաւոր յորժամ վախճանի, եթէ հարկաւոր զգեստ իցէ, զայն չէ պարտ կրօնաւորացն տանել, այլ յաղքատսն տալ, զի յանարժանս համարեալ է: () Է պարտ կրօնաւորին մանկանց կենակից լինել, և ոչ զգեղ նոցա տեսանել: () Է պարտ կրօնաւորին ընդ կանայս յուխտ մտանել, և աղօթել ընդ նոսա բնաւ չէ պարտ կրօնաւորին: () Երբժամ 'ի խո-

* Տուր զսիրտդ ան . և յորժամ ցաննու խորհուրդդ, դու ասա՝ չունիմ. . . Եթա քան զմիաբան ժամ աղօթիցն զարթուցեալ՝ լուսաւորեալ խորհուրդդ գոհանալով զան և աղօթելով առ նա. զի աղօթքն զէն են քեզ և նետաձգութի ընդդէմ սատանայի, որպէս և սատանայի նետաձգութիւն պէսպէս խորհուրդք են: Չէ պարտ կրօնաւորի 'ի քաղաք մտանել սովորութիւն: Չէ պարտ կրօնաւորին զիւր սննդական տեղին տեսանել փափագմամբ: Կրօնաւոր յորժամ վախճանի, թէ քան զհարկաւոր զգեստիկն (կամ պէտսն) աւելի ինչ ունի, զայն չէ պարտ կրօնաւորացն առնուլ, այլ յաղքատս պարտ է զայն տալ, զի յանարժանս համարեալ է: Որպէս ակործեղին չէ ուտելի կրօնաւորաց խրստակրօնից, նոյնպէս և ցանկալին չէ զգենլի: Չէ պարտ կրօնաւորի անկատարի մանկանց կենակից լինել. . . Չէ պարտ կրօնաւորին յուխտ

տեղէն մահիճ ելանիցես, համարեա թէ 'ի գերեզմանս իջեր: Ի՞նչ զբանս և զխորհուրդս որ սնուտիս ընթանան, և բւեռեա զքեզ յերկեղն ւայ, և ած զմտաւ զօրն դատաստանին: Հիւսիսային օդ ատոբացուցանէ զցորեան, և սատանայի փորձութիւնք զառաքինութիւն:

Մանուկ կրօնաւոր որ ոչ է առ ոտս ծերոց, անջան որս է սատանայի: Մանկագոյն քահանայի մի ասեր ըզխորհուրդս քո ծածուկ, զի մահ է նորա: Ար զիւր կամանս պաշտէ, չկարէ ստանալ զերկեղն ւայ: Արօնաւոր ուրախամիտ դէ է գերգեսացի: Սատանայ պատերազմասէր է, փախիր 'ի մանկանց. զի որ 'ի նոցանէ հարուածք է, չարագոյն է քան զթոյնս սատանայի: Մի տրտմեցուցաներ զոք, և մի տրտմիր յումեքէ: Մի բարկանար աշակերտի մեղուցելոյ, զի հիւանդն ոչ թէ յիւր կամացն հիւանդանայ: Վինին զբազմութիւն ախտից զարթուցանէ և զերկեղն ւայ հալածէ: Մի սիրեր զյագումն կերակրոց. ապա թէ ոչ՝ զմարմինդ քաղաք պղծութե շինեցեր՝ ամրոց սատանայի: Մի սիրեր զեղբայրն կեղծաւորութե կամ դատարկութե կամ պատուական հանդերձիւն, զի մի զՎայենին ժառանգեսցես զեղբայրասպանութիւն յեղբօրէն. և պարտ է հանապազ մեռանել: Ար զինքն ւայ տայ, չունի կամս առանձին. անսիրութիւն է յանդիմանել զեղբայրն առանձինն: Մի թոյնաթափ լինել յեղբայրն խրատու պատճառանօք: Օվերսն կակուղ դեղօք բժշկեա, և զախտն բարեգործութե: Աշխատութիւն համբերութե առանց պսակի ոչ լինի:

կանանց մտանել, և անգ աղօթս առնել: Երիկունն յորժամ 'ի մահիճս ելանես. . . զցորեանն, նոյնպէս և փորձութիւնք զառաքինութիւն:

Մանուկ կրօնաւոր որ ոչ է հանապազ առ ոտս ծերոց. . . մի ասեր զծածուկսն քո, զի մահ է նմա: Ար զիւր կամանս տրասցէ. . . Եւ սատանայ պատերազմասէր է (կամ պատերազմակից է). . . չարագոյն են քան զթոյնս իժից. . . Մի բարկանար եղբօր մեղուցելոյ. . . Մի սիրեր յագումն կերակրոց կամ ըմպելեաց. ապա թէ ոչ՝ զմարմինդ քաղաք պղծութե շինես՝ ամրոց սատանայի: Մի սիրեր զեղբայրն փափուկ կերակրովք կամ ըմպելեօք կամ պատուական հանդերձիւ կամ դատարկութե, զի մի զՎայենին ժառանգեսցես մարդասպանութիւն (կամ մարդ սպանողի): Պարտ է հանապազ մեռանել յեղբօրէն զրկանօք և նեղութե և վշտօք. . . Աստուածսիրութիւն է առանձին յանդիմանել. բայց թունաթափ լինել յեղբայրն խրատու պատճառանօք ատելութե նշանակ է: Այլ զվերն կակուղ դեղով բժշկէ և զախտն բարեգործութեամբ մաքրէ. զի աշխատութիւն գոհութե առանց պսակի ոչ լինի:

Կրօնաւոր պճնող ասպնջական է դիւաց։ Ար մարմնաւոր ընչից ցանկայ, պոռնկութե ցանկայ։ Այլ քաջայոյս չես յառաջնորդն, մի բնակիր ընդ նմա։ Այլ վասն այ հալածիս, մի խիղճ պահեր։ Յորժամ աղօթես, խնդրեա զխորհուրդդ քո յայ, և ապա աղօթեսցես։ Եթէ թշնամոյն չաղօթես, լաւագոյն է և ոչ քեզ աղօթել։ Եթէ առնուս ինչ յուժեքէ, յաւելցես ՚ի սովորական աղօթքն։ Չառնել ողորմութի ոչ է անպատուհաս։ Եթէ լինիս դու որպէս զայն՝ որ ՚ի քէն խնդրեն։ Եթէ յինչքն ժողովին, և հրեշտակք ՚ի բաշխելն։ Եթէ ամենայն եղբարցն հիւանդութի գայ և քեզ ոչ ցաւէ, մի լինիր առաջնորդ։ Եթէ զանարժանսն ըստ պիտոյից ոչ յանդիմանես, մի լինիր վարդապետ։ զի զվարդապետն քաջասիրտ՝ սուրբ վարքն առնեն։ Քաղցր է մեղը, այլ ախտացեալ մարդոյն վնաս է։ () գտակար է խրատ։ Բայց որ զդէմն յարեմուտս է հաստատեալ, նմա անօգուտ է։ Կրօնարհութե և յուսով հնազանդել և դիտութե աշխատել կատարելութի է, և առաջնորդին սիրով ընդունել և ցաւակցութե հոգալ ազատութիւն է։ Կամապաշտութի և ընչասիրութի լծակցութի ունի ՚ի կռապաշտութեան։ Եթէ սուրբ սրտէ զպատարագի փրկութիւն գործէ։

Եւ կրօնաւոր պճնող ասպնջական է դիւաց։ Եւ որ մարմնական ընչից ցանկայ, պոռնկութիւն է նմա։ զի դեք առ ընչասէրն ժողովին։ զի ուր ինչք, անդ և դեք բազումք։ Եւ հրեշտակք առ անստացուածսն ժողովին։ զի ուր անընչասէր աղքատութիւն, անդ և ամենայն պարբ հրեշտակաց։ զի և ՚ի բաշխելն ընչից վաղվաղակի ժողովին հրեշտակք։ Եթէ ամենայն եղբարցն հիւանդութի քեզ ոչ է ցաւ, մի լինիր առաջնորդ։ Եւ եթէ զանարժանսն ըստ պիտոյից ոչ յանդիմանես, մի լինիր վարդապետ։ զվարդապետն քաջասիրտ՝ սուրբ վարքն առնեն։ Քաղցր է մեղը, բայց ախտացեալ մարմնոյ վնաս է։ Այսպէս օգտակար է խրատն և յանդիմանութիւն։ Բայց որ զդէմն . . . և ցաւակցութե հոգալ ազատութի է։ Այլ եթէ քաջայոյս չես յառաջնորդն, մի կար ընդ նմա։ Իսկ եթէ վասն այ հալածիս, մի խիղճ պահեր։ Յորժամ աղօթես, խնդրեա զխորհուրդդ և ապա սաղմոսես։ Եւ եթէ թշնամոյն չաղօթես որպէս քեզ, ապա լաւագոյն է չաղօթելն։ Իսկ եթէ առնուս ինչ յուժեքէ, յաւել ՚ի սովորական աղօթքն։ զի կամապաշտութի և ընչասիրութի լծակից է կռապաշտութե։ Զքննա տեսանէ, որ զինչսն առէ։ Եղբայրասէր կրօնաւոր ազգակցութի ունի առ Քրիստոս։ Կրօնաւորին բերդ ամուր է աշխատութիւն և անզբաղ աղօթքն։ Եթէ ՚ի սուրբ սրտէ զպատարագի փրկութիւն գործէ։ Որ փոյթ է առնուլ ինչ յուժեքէ, չունի յոյս առ Քրիստոս։ Եթէ խնդրէ ոք ՚ի քէն և դու տաս, գոհացիր զայ, զի առաւել շահեցար քան զնա։

Ս'ի խնդրեր զհամեղութի կերակրոյ : Արօնաւորութիւն աշխատութիւն է և անզբաղ աղօթքն : Օ քրիստոս նա տեսանէ, որ զինչսն ատէ : Աղբայրասէր կրօնաւոր ազգակցութի ունի առ Վ'ս : Օ պայծառութի աչաց շլացուցանէ ծուխ, և զպարծանս կրօնաւորին ընդունելութի մանկանց : Խաղաղասէր կրօնաւորն պայծառ ջահ է եղբայրսիրութե : Ար զեղբայրն 'ի մարմնական կերակուրն զրկէ, չէ ցանկացող այ սիրոյն և սեղանոյն : Արօնաւոր որ խեթիւ ննջէ, բարկացուցանէ զամ : Ար ոխս ունի ընդ եղբօրն, դաշնաւորի ընդ սատանայի : Ար փութայ առնուլ ինչս յումեքէ, չունի յոյս առ Վ'ս : Աթէ խնդրէ որ 'ի քէն և դու տաս նմա, գոհացիր զայ, զի դու առաւել շահեցար քան զնա : Այլ է առաքինութի և այլ է գիտութի : Արօնաւոր որ 'ի սուգ մտանէ և 'ի խաչ ելեալ ընդ Վ'սի, և ծիծաղի և զուարճանայ, չսէս 'ի Վ'սէ որ ասէ՝ վայ ձեզ որ ծիծաղեք . չառնուս 'ի միտ զմարդարէին բանն որ ասէ՝ լացի զամենայն գիշերս 'ի մահիճ իմ : Այլ զհաց աւուրն հրամայեաց քրտամբք ուտել, և դու զկեանքդ քո քնով կամիս անցուցանել, և զյաւիտենից կեանքն ժառանգել :

Աթանասուն ամսակ արկեալ է կենաց քոց, և զայն ցաւօք և հեծութք . և դու զհազարամեայ օրն առանց ցաւոց կամիս ստանալ : Օ շահ քանքարի քո ընդ միոյ տասն համարեալ է, և դու դատարկութք կամիս ժողովել զանանց բարիսն : Վ'ս աշխատելոցն հրամայեաց զհանգիստն, և ոչ որդնապարար մարմնասիրացն : Ս'ի լինիր ծաղրածու և կատակերգակ, զի մի ժառանգեսցես զանմահ լալն և զկրճել ատամանցն : Ս'ի խառներ ընդ յանդիմանութե զբարկութի, զի մի 'ի ցասմանէն

Ս'ի խնդրեր զհամեղութի կերակրոյ . քանզի զպայծառութի աչաց շլացուցանէ ծուխ, և զպարծանս կրօնաւորաց առ Ք'ս ընդունելութի մանկանց : Ար զեղբայրն 'ի մարմնաւոր կերակրոյն զրկէ, չէ ցանկացող նա Ք'սի սեղանոյն : Խաղաղասէր կրօնաւորն պայծառ ջահ է եղբայրութեան : Արօնաւոր որ խեթիւ ննջէ, բարկացուցանէ զամ և միաւորի ընդ սատանայի : Ար ոխս ունի ընդ ընկերին, դաշնաւոր է սատանայի : Այլ է գիտութի ուսմամբ և այլ է առաքինութիւն : Իսկ դու կրօնաւոր գողով և 'ի սուգ մտեալ և 'ի խաչ ելեալ ընդ Ք'սի՝ ծիծաղիս և զուարթանաս . ոչ լսես որ ասէ՝ վայ ձեզ որ ծիծաղեք . ոչ առնուս 'ի միտ զմարդարէին բանն որ ասաց՝ լացից զամենայն գիշեր 'ի մահիճ իմ : Զհաց աւուրն քրտամբք հրամայեաց ուտել, և դու զկեանս յաւիտենից քնով կամիս ժառանգել :

կամ 'ի տրտմութեն ընկղմեսցի հիւանդացեալն . քան զի բժիշկն բժշկէ , և ոչ եթէ զցաւսն յաւելու . դայեակն սնուցանէ , և ոչ եթէ արտաքս ընկենու : Վստայէս և հոգեոր առաջնորդին ցաւակցութեւ պարտ է բժշկել զհիւանդացեալսն :

Վահանջեա զսրտմտող բարսդ չորակերութեամբ , և զխստութի սրտիդ կակղեա տքնութեւ , և զգիջութիւն մարմնոյդ ցամաքեցո աշխատութեւ . ապա կարես բառնալ զխաչն Վստի և զեղբարսն շահել : Ուսո զսիրտ քո սիրել զեղբայրն որպէս զմարմինդ , այնպէս սիրեա որպէս զհարազատ եղբայր : Վանզի որ սիւն լեալ է , և զբոլոր շինուածն յինքն է հաստատեալ . եթէ խորտակի , զամենայն 'ի վայր կործանէ : Վստայէս և առաջնորդն եթէ ոչ ըստ նոյ կամացն վարի , զամենայն եղբայրութիւն սատանայի մատնէ , և փոխանակ առաջնորդութե կորստեան պատճառ լինի : Իսկ այսպիսի առաջնորդութիւն անբժշկելի չարիք է և մեծ հերձուած . քանզի մարդիկ յօրինակն առաւել հային քան 'ի ճշմարտութիւն : Եւ որ զմի 'ի փոքրկանց դայթակղեցուցանէ , չէ արժանի գերեզմանի . իսկ որ բազմաց կորստեան պատճառ լինի , զնա զինչ ասիցես . ոչ ապաքէն սատանայի գործակից եղև , և ընդ նմա տանջելոց է 'ի յաւիտենական գեհենին . քանզի որ զերկիւղածս նոյ ատէ և զաներկեղն սիրէ , մի չարիք են : Եւ եթէ ցաւակցութեւ ոչ սիրես զեղբայրն , մի բնակիր ընդ նմա : Ինդ ագահին և ընդ տրտնջողին ոչ պատերազմի սատանայ , զի դժուարաբժշկելի է ախտն . թէպէտ և սակաւ երևի քեզ սխալանքն , հան զնա յեղբայրութեն , զի դիւրաւ տարածի ախտն :

Եթէ քաջահաւատ ես յառաջնորդն , տուր զառօրեայ կեանս քո նմա , զի անամուս կացցես առաջի նոյ . ապա թէ թերի ես յառաջնորդն , մի կար ընդ նմա , զի կորուսանէ զհոգիդ : Վանզի երբեմն տրտնջես , երբեմն նզովես , երբեմն ընդդիմաբանես և առ այլսն չարախօսես , և զսէր և զհնազանդութիւն բառնաս յեղբարցն , և զամենեւեան յամբարտաւանել ուսուցանես : Վանզի որ զիւր կամսն ոչ ուրանայ , լաւ է ամուսնանալ նմա օրինօք աշխարհի քան կրօնաւորիլ :

Եւ զի ուր միաբանութի ոչ է , անդ բազում ախտք բուսանին , և դեք չարք բնակին անդ և հնազանդե-

ցուցանեն կամաց իւրեանց : Աւ լինի այսպիսի աղէտիւք
 հայր՝ անգութ առ որդիսն , և եղբարք՝ անտէր առ ի-
 րեարս և անմիաբանս առ ՚ի բարիսն և վաճառասէրք և
 օգտածարաւք առ ատելութեան , և տրտունջ անձափա-
 խոյց և քսութիւն եղբայրասպան և բամբասողութիւն
 հոգեկորոյս և զրոյցք դիւաժողովք : Այնպիսիքն հիւ-
 րանոցք են դիւաց և ոչ կրօնաւորանոցք , և ոչ ՚ի մարդ-
 կանէ գովին և ոչ յայ փառաւորին , զի անձանց հաճոյ
 են և դիւաց սիրելիք . մարմնով թէպէտ ՚ի խաղաղու-
 թեան են առ ժամանակ մի , այլ հոգւով ՚ի գերութեան
 են : Աւ զայս ամենայն ախտս կամապաշտութիւնն ա-
 ճեցուցանէ :

Իսկ ուր միաբանութիւն է , անդ միակամ երրորդու-
 թիւնն ՚ի մէջ նոցա է . և նոքա մի սասանեացին յաւի-
 տեան , ամրափակ խաչակրօն կարգօք հաստատեալ ընդ
 իշխանութիւն առաջնորդին . և հոգին սուրբ որպէս զպա-
 հանգ զբոլորն ինքեան կապեալ ունի , և զերկնաւոր խա-
 ղաղութիւն որպէս պարիսպ շուրջանակի ածեալ է : Աւ
 փախուցեալ է ՚ի նոցանէ ամենայն խռովարար և մար-
 մնական ախտք և մահաբեր խորհուրդք : Անդի ամե-
 նեքեան մի են ՚ի Վճ , և ոչ ունին բաժանումն կամաց
 կամ խորհրդոց . և չիք նոցա այլ գործ ինչ կամ խոր-
 հուրդ , բայց միայն զմիմեանս սիրելոյ և հպատակ կալ
 հրամանաց առաջնորդին : Իսկ յորժամ ելանեն ՚ի մար-
 մնոյ , հրեշտակք ընդ առաջ եկեալ՝ տանին զնոսա յերկ-
 նաւոր հարսանիսն , և Վճ ձայնէ՝ աւետիս աշխատե-
 լոցդ . և հանգուցանէ ՚ի կեանսն յաւիտենից : Օայն
 ամենայն բարութիւն միակամութիւն աճեցուցանէ : Աւ
 որք այսպիսի միակամութեամբ կրօնաւորին , հրեշտակք
 ցանկան նոցա պատուոյն :

Իայց յորժամ նստիցիս ՚ի սեղանն , խոնարհեցո ըզ-
 գլուխդ . և մի այլ ինչ տեսաներ , բայց միայն զբւ զոր
 ճաշակեսդ . և ճաշակեա միշտ գոհութիւն , և մի խնդրեր
 զհամեղութի կերակրոց : Իսկ եթէ մարտնչիցի ընդ քեզ
 անձն քո վասն բազում կերակրոյ , դու նեղեա զնա ՚ի
 նոյն իսկ յաշտուճ հացն , որպէս զի աղաչեսցի զքեզ՝ գո-
 նեա և հացիւ միայն յագենալ : Օ փափկութիւն և զհան-
 դիստ ատեա , և զայն տուր եղբարցն՝ որք պէտս ունին
 և ոչ են ձեռնհաս . և դու ուշ եղեալ իմա՝ զի վաղիւն

երթալոց ես 'ի հայրենիսն, անդ հանդիր: Ալ զգես-
տուն չափն այն է՝ որ պէտքն միայն լինի, այս ինքն հար-
կաւորն՝ որ զտագնապն բառնայ, որպէս այն՝ որ զմե-
ռեալսն ծածկեն: Այլ թէ զաւելորդն և զանպատշա-
ճն սիրես, զբկիս յերկնաւոր զարդուն: Ասն այսորիկ
նեղեա զմարմինդ գիտութիւն և գրոց վկայութիւն. քանզի
են առաքինութիւն՝ որք ոչ են հաճոյ նոյ, և այն չարին
խաբէութեամբ է:

Ալ յորժամ աղօթես, ծանիր թէ ընդ ում խօսիս
և զինչ խնդրես, և զխորհուրդդ 'ի քեզ հաւաքեա և
այնպէս աղօթես: Ալ եթէ առաքէ քեզ նա՞մ փափուկ
կերակուր կամ մաքուր հաց կամ միրգ, յայնժամ զՎշի
մասն կարօտ եղբօրն տուր նախ քան զքո ճաշակէն, զի
սեղանակից քեզ Վշ լիցի: Ալ զստահակ եղբայրն խրա-
տես. և որչափ նա զքեզ ատէ, Վշ սիրէ զքեզ: Ալ
եղբայրն եթէ կարօտ ինչ է և խնդրէ 'ի քէն, տուր
նմա. և դու գոհացիր զնոյ, որ արժանի եղեր ընդ ըզ-
պէտսն եղբօրն: Իսկ եթէ ագահ է եղբայրն և ախտ
ունի, մի տար նմա ինչ, և մի ողորմիր նմա 'ի տալն. ա-
յա թէ ոչ չես 'ի հաճոյսն նոյ, քանզի կորուսանես զնա
տալովդ. վասն զի որքան յաւելու յինչքն ագահին, այն-
քան և տանջանքն առաւելեալ կուտին պահեալ վասն
նորա: Ալ եթէ հիւանդ ես կամ աշխատեալ, մի իշ-
խանութիւն վարիր. այլ եթէ առնեն սէր, գոհացիր. և
եթէ ոչ առնեն, մի տրտնջեր և մի տրտմեցուցաներ
զանձն ուրուք. այլ հանապազ նեղեա զքեզ լռութիւն,
և անջան նահատակութիւն պսակիս 'ի Վշի:

Իսկ կեղծաւորն կրիայի նման է, որ զզազրութիւն ան-
դամոցն ծածկեալ ունի, և նկարակերպ պատենիւն պատ-
րէ զտեսողսն. այսպէս և կեղծաւորն որ զազրագործ է,
և ոչ ունի մասն բարի գործոց և ժուժկալութե. այլ
ջանայ երևիլ ժուժկալ և առաքինի, երևութանալովն
'ի վերին երեսս: Ասն այսորիկ սոքա գայլ են գառ-
նազգեստք, որոց սպառնացաւ ընդ անհաւատսն դատել.
քանզի թէ զմիս անասնոցն ոչ ուտեն՝ բարիորդ է, այլ
զեղբայրն անյագաբար ուտեն խաճանելով անողորմ. և
գինի ոչ ըմպեն, այլ զհոգին արեամբ կերակրեն: Ալ
թէպէտ կուսութիւն են և զամուսնացեալսն ատեն, այլ
պիղծ խորհրդով հանապազ պոռնկին: Ալ զամուսնու-

Թիւնն խոտեն , և ինքեանք խորհրդով կոյս ոչ են ըստ
 փարիսեցւոյն , որ գէթ 'ի մաքսաւորն և ոչ խնայեաց ,
 այլ գեր 'ի վերոյ և գերազանց երևեալ 'ի վերայ մեղա-
 ւորաց՝ եղև չարագոյն մեղուցեալ քան զմեղաւորս : Եւ
 Թէպէտ մեծամեծ մեղս ոչ ունէր փարիսեցին , այլ դա-
 տելով զմեղաւորն և պարսաւելով զնա՝ եղև ինքն մե-
 ղաւոր առաւել քան զամենայն մեղաւորս : Եւ զինչ ա-
 սես ապա զկեղծաւորքն , որ ինքեանք գործք բարի ինչ
 ոչ ունին , այլ պարսաւասէր եղեալ դատեն զեղբարսն՝
 ծածկելով զինքեանցն պարսաւանք . քանզի զգեստ զյու-
 ռին զգենուն իբր անընչասէր , և աղահուծք այրին :
 Յայնպիսեացն արժան է փախչել , և ոչ ունել հաղոր-
 դութի ընդ նոսա , քանզի ընդելանել ընդ նոսա շլացու-
 ցանէ զտեսողութի առաքինութե . այլ ընդ երկիւղածսն
 նոյ ընդելացիր , որք յամենայն ժամ կարօտ են արդարու-
 թեան և հեղութեան Վսի նոյ , որում փառք յաւի-
 տեանս . ամէն :

ՑԱՆԿ ԱՆՈՒԱՆՑ

Աբել . Բ 272. 667.
 Աբխազոմ . Բ 680.
 Աբրահամ աշակերտ Ադամինի .
 Բ 102.
 Աբր . աշ . Սիսայի . Ա 499. 588. 680.
 Բ 9. 205. 287.
 Աբր . հայրն . Ա 447. 555. 571. Բ
 13. 46. 127. 141. 146. 147. 256.
 Աբր . նահապետ . Ա 43. 143. 243.
 294. 370. 414. 435. 534. 553. 674.
 Բ 21. 158. 166. 204. 242. 272. 463.
 471. 472. 601.
 Ագադ . Բ 508.
 Ադամին կամ Ադամին . Ա 565.
 582. 680. 693. 716. Բ 28. 87. 102.
 104. 109. 112. 126. 127. 198. 212.
 313. 329. 355. 358. 359. 364. 378.
 Ադապիոս . Ա 282. 283. 285. 286.
 Ադամ . Ա 192. 195. 196. 343. 418.
 526. 538. 574. 583. 617. Բ 183.
 379. 380. 445. 539. 572. 586. 589.
 680. 689.
 Ադելֆիոս . Բ 67.
 Ադարիա . Բ 552.
 Աթանաս կամ Աթանասիէ , որ և
 Աթանասիոս եպիսկոպոս . Ա
 12. 17. 79. 433. 557. Բ 65. 183.
 282. 423. 435. 436. 480. 481.
 Աթանասիա . Բ 48. 50-54.
 Աթերիս , որ և Աորէ , Յաթրէ . Ա
 419. 586. Բ 287. 306. 307.
 Աթէնք . Ա 162. 196. 334. 613. Բ 342.
 Աթիլիլոս . Բ 345.
 Ալեքսիանոս , որ և Ալեքսիոս . Ա
 140-148. 150-155. 158. 160. 161.
 Ալոնի կամ Ալոնիս , որ և Ալո-
 նիոս կամ Ալոն . Բ 104. 188.
 285. 329.
 Ախլայիս կամ Աղլայիս , որ և Ա-
 քիւղաս կամ Աքիւլա . 138. 139.
 146. 152. 154. 155. 157. 158.

Ակակիոս . Բ 273. 274.
 Ահարոն . Ա 81. 166. 248. Բ 680.
 Աղաթոն . տ . Ագաթոն .
 Աղաթոնիոս . Ա 576.
 Աղբիոն . Ա 95. Բ 592.
 Աղեքսանդր եպիսկոպոս . Բ 423.
 Աղեքսանդր մակեդոնացի . Ա 341.
 348.
 Աղեքսանդրիա , որ և Աղեքսանդր
 քաղաք . Ա 8. 9. 49. 96. 162. 164.
 189. 226. 278. 287. 302. 327. 350.
 392. 421. 422. 438. 465. 496. 502.
 505. 517. 523. 525. 557. 566. 568.
 593. 596. 625. 651-655. 660. 661.
 665. 666. 668. 695. 703. 704. Բ
 23-25. 50. 52. 70. 183. 226. 228.
 234. 236. 244. 245. 250. 258. 282.
 289. 291-293. 345. 365. 394. 399.
 403. 419. 435-438. 442. 446. 452.
 458. 468. 477. 480. 481.
 Աղեքս . արքայ որ յեղէգնուտէն .
 Բ 393.
 Աղեքսանդրոս կամ Աղեքսանդր
 արքայ վանաց Գերասիմոյ . Բ 11.
 Աղեքս . աշակերտ Արսէնի . Ա 502.
 503. Բ 100. 101. 112. 252. 313.
 Աղեքս . սլատրիարդ . Բ 352.
 Ալոն . տ . Ալոնի .
 Ամաղէկ . Բ 508. 543. 641.
 Ամատաս . Ա 2. 81.
 Ամեղեգէ . Ա 657.
 Ամոյ . տ . Ամոն .
 Ամոն արքայ տարենացւոց . Ա 214.
 Ամոն կամ Ամոնա , որ և Ամոնաս
 հայրն . Ա 58. 59. 472. 511. 512.
 529. 551. 564. 633. Բ 10. 26. 87.
 88. 98. 105. 125. 156. 169. 211. 257.
 304. 314. 349. 374. 379. 419. 433.
 434. 532. 597.
 Ամոն կմ Ամոյէ ռայիթացի . Բ 62.
 Ամոն ժիայնակեաց . Բ 480. 481.

Ամոն քերենիտացի . Ա 435.

Ամոն այլ . Ա 245. 246.

Ամոնա արաբացի . Ա . 435.

Ամոնա կամ Ամոնաս նիտրացի .
Ա 435. Բ 364.

Ամոնաս աշակերտ Անտոնի . Ա 88.

Ամոնին . Ա 95.

Ամոնիոս . Ա 265. Բ 282. 543-545.

Ամովն որդի Դաւթի . Բ 680.

Ամովս արքայ . Բ 472.

Ամովս եպիսկոպոս . Բ 120.

Այեգիոս . Ա 157. 158.

Այիոն . ա . Սարիով .

Այիոս . Ա 510. 528. Բ 116.

Անանիա . Բ 552.

Անաստասիա . Բ 23.

Անբակեռնէ . Բ 275.

Անգրէպս առաքեալ . Բ 369. 370.

Անգր . հայրն . Ա 433.

Անգր . այլ Ա 186.

Անգրոնիկէ . Բ 48-54.

Անթուս . Բ 402.

Անյուշ բանտ . Բ 460.

Աննա կոյս . Բ 416.

Աննա . տ . Ասլայիս .

Անուբ . Ա 259. 530. 582. Բ 112. 115.
142. 175. 298. 314. 315. 329.

Անաէոն . Ա 651.

Անտիմոն . Ա 230.

Անտիոք կամ Անտիոքիա . Ա 9. 94.

324. 669. 670. 678. Բ 48. 92. 157.

241. 291. 384. 394. 458.

Անտոն կամ Անտոնիոս արքայ .

Ա 1-88. 226. 227. 263. 266. 267.

328. 338. 339. 365. 408. 413. 414.

433. 435. 499. 507. 512. 519. 521.

535. 546. 564. 589. 597. 603. 647.

649. 650. 705. Բ 15. 24. 28. 36.

46. 55. 69. 75. 87. 96. 99. 116. 117.

125. 126. 139. 155. 187-189. 194.

207. 211. 214. 268. 276. 278. 296.

312. 321. 330. 348. 357. 362. 364.

379. 398. 419. 423. 430. 433. 434.

437. 452. 481. 488. 601. 611.

Անտոն աշակերտ նորա . Ա 88.

Ապարա . Ա 215.

Ապամիա . Բ 493.

Ապեղէս . Ա 260. 261.

Ապողոն . տ . Ապողոն .

Ապողինար կամ Ապողինարոս

հերձուածող . Ա 321. Բ 405.

Ապողինար հայրապետ . Բ 226. 228.

Ապողոն գիք . Ա 68.

Ապողոն ծերն . Բ . 365.

Ապողոն հայրն . Ա 231. 235-239.

241. 244. 535. 640. 641. Բ 56. 202.

242. 303.

Ապողոն հովիւ . Ա 528.

Ապողոր . Ա 210.

Առնիան . Ա 561.

Ասկիպիոս . Ա 340.

Ասորիք . Ա 2. 352. 368. 373. Բ 92.

238. 239. 262. 303. 357. 521.

Ատրէ . տ . Աթերիս .

Արաբիա . Ա 710.

Արասիս . Բ 386.

Արեթաս . Ա 521.

Արէս . Ա 434.

Արիանոս կամ Արիոս . Ա 321.

Բ 440.

Արկադէոս . Ա 126. 137. 138. Բ 289.

Արհմ . Ա 67.

Արմատէս . Բ 297.

Արսենոյիտ կամ Արսենիտ , որ և

Արսենովիտ . Ա 29. 270. 567. Բ

116. 355.

Արսէն . Ա 429. 493. 494. 497-499.

502-504. 507. 508. 511. 521. 533.

555. 572. 573. 582. 706. 707. 719.

Բ 63. 100-102. 112. 154. 155. 191.

198. 252. 256. 268. 278. 281. 288.

289. 293. 295. 302. 305. 312. 313.

356. 378. 426. 553. 586. 615. 617.

Արաեմիս . Ա 68.

Արքեղաւոս . Ա 59.

Աւառնաց լեզու . Բ 435.

Աւտաւ . Բ 430.

Ափովք Բ 257.

Ափու , որ և Անփի . Բ 294.

Ափրիկէ . Ա 80. 275.

Ափրոդիտէ . Ա 434.

Աքիլա կամ Աքիլաս , որ և Աքի-

ղաս . Ա 498. 565. 576. 680. Բ 98.

155. 156. 194.

Աքիտովիէլ . Ա 617.

Աքիլիդաս . տ . Աքիլա .

Բաբելոն կամ Բաբելոն . Ա 87.

470. 617. Բ 15. 289. 307. 390. 534.

Բաղաամ . Բ 623.

Բաղակիոս . Ա 74. 75.

Բառնաբաս . Բ 398.

Բասիլիոս , որ և Բարսեղ , Բար .

սեղիոս, վասիլ. Ա 318. 478. 717.
 Բ 268.
 Բարեթա. Բ 189.
 Բեթանիա. Ա 96.
 Բենեփաոն լեառն. Ա 92.
 Բենեփաոն միայնակեաց. Ա 89.
 Բենիամին. Ա 568. 582. Բ 29.
 Բեսարիոն. Ա 419. 434. 586. Բ 11.
 28. 143. 146. 147. 331. 381. 382. 445.
 Բիկտոր. Բ 29.
 Բիտիմ կամ Բիտիմի. Ա 429. 498.
 Բ 98. 477.
 Բիւզանդիա. Բ 233.
 Բիւթանիա. Ա 402.
 Բիւրիտ. Բ 157.
 Բիւրսիրէ. Ա 57.
 Բոմբոս. տ. Պամբոյ.
 Գաբրիէլ. Ա 43. 154. 203. 351. Բ
 280. 429.
 Գաղիկ թարգմանիչ. Ա 368.
 Գաղայ. Ա 327. 656. Բ 459.
 Գաղլիա. Ա 80.
 Գայիոս. Բ 125.
 Գայլ գետ. Ա 58.
 Գեեզի. Ա 42.
 Գեթսեմանի. Ա 447.
 Գելասի կամ Գելասիոս. Ա 716.
 717. Բ 156. 157. 315. 446.
 Գելասիմէ. Ա 489.
 Գեննադա. Բ 436.
 Գերասիմոս. Ա 353. Բ 11. 399.
 Գերոնդիոս. Բ 475.
 Գերոնտի. տ. Երոնտիոս.
 Գէորգէոս. Ա 717.
 Գողգոթա. Բ 409. 683.
 Գրիգոր կաթողիկոս. Ա 187.
 Գր. նազդիանզացի. Ա 318. 417. Բ
 11. 184.
 Գր. պատրիարկ. Ա 425.
 Դագոն. Ա 448.
 Դադիուկիա. Բ 339.
 Դաղմատ. Ա 244. 329.
 Դանիէլ արքայ սկիւթացի. Ա 350-
 352. 429. 542. 572. 582. 660. 661.
 664. 680. 702. 703. 706. 707. Բ 20-
 22. 30. 51-54. 56-58. 60. 71. 86.
 112. 157. 191. 198. 214. 230-232.
 235. 288. 289. 293. 307. 312. 313.
 374. 379. 393. 394. 399. 438.
 Դանիէլ մարգարէ. Ա 48. 72. 116.
 414. 442. 450. 482. 589. Բ 508.

580. 708.
 Դանիէլ փարանացի աշակերտ Ար.
 սէնի. Բ 100. 101. 426.
 Դարեհ. Ա 341. 348.
 Դաւիթ աւագակ. Բ 391. 392.
 Դաւիթ մարգարէ. Ա 41. 53. 64.
 104. 192. 202. 366. 414. 415. 424.
 435. 449. 451. 480. 482. 578. 581.
 634. 652. Բ 152. 166. 215. 340.
 429. 550-553. 564. 565. 567. 569.
 595. 599. 609. 680. 681.
 Դաւլոկոյ. տ. Դիողկոս.
 Դեկոս. Ա 2.
 Դեմոն. տ. Եդեմոն.
 Դէոգէն. Ա 94.
 Դէոսկորոս. Ա 575.
 Դիմոկրատէ. Ա 434.
 Դիողկոս. Ա 530. Բ 362.
 Դիոնիսիոս. Ա 472.
 Դիոս. Բ 119. 269. 289.
 Դոմնեա. Ա 163.
 Դուլաս. Ա 505. 508. Բ 30. 381.
 Եբղէոն. Բ 464.
 Եգիպտոս. Ա 2. 19. 41. 57. 72. 78.
 81. 179. 182. 186. 188. 277. 283.
 302. 320. 361. 362. 365. 513. 530.
 560. 576. 591. 598. 603. 614. 621.
 623. 624. 637. 644. 646. 683. 686.
 691. 710. 712. Բ 8. 51. 67. 70. 79.
 80. 85. 98-100. 103. 116. 127. 133.
 143. 168. 189. 214. 219. 235. 238.
 242. 261. 295. 299. 300. 322. 523.
 349. 361. 365. 367. 370. 373. 378-
 380. 390. 422. 438. 453. 454. 463.
 521. 539-541. 547. 576. 611. 675.
 680.
 Եդեմոն. Ա 634.
 Եդեսիա. Ա 144. 150. 352. 374. 608.
 Եղեկիէլ. Ա 31. Բ 545. 580.
 Եթովպիա. Բ 162.
 Ելէթերիոս. Բ 436.
 Ելիոն. Ա 517.
 Ելիզայի վանք. Բ 29.
 Եղադիոս կամ Ելադիոս. Ա 569.
 Եղաթ. Բ 521.
 Եղեգէոս. Ա 664. 665.
 Եղիա Եպիսկոպոս. Բ 395.
 Եղիա կամ Եղիաս հայրն. Ա 519.
 530. 553. Բ 10. 79. 141. 184. 378.
 548. 602. 610.
 Եղիա մարգարէ. Ա 1. 13. 24. 172.

196. 213. 220. 241. 353. 414. Բ 21.
130. 166. 420. 508. 664. 666. 679.
Եղիա միայնակեաց. Ա 230. այլ
445. այլ 648.
Եղիազար. Բ 508.
Եղիուծ. Բ 75.
Եղիսէ. Ա 42. 448. Բ 22. 442. 668.
Եղոս. Ա 665.
Եղպիգորոս. Ա 542.
Ենատաս. Բ 446.
Ենովկենարիոս. Ա 140. 146.
Ենովք. Ա 196.
Եպիմաքոս կամ Եպիմախոս. Բ
293. 294.
Եպիփան. Ա 435. 570. Բ 127. 158.
215. 242. 250. 292. 305. 435.
Եպրեպիէ, Եպրեպիոս. Ա 436.
717. Բ 154.
Եսայի կամ Եսայիան արքայ. Ա
258. 416. 419. 437. 510. 519. 533.
534. 550. 568. 576. 583. 614. Բ 33.
34. 73. 78. 113. 160. 184. 192. 199.
215. 268. 316. 318. 365. 627.
Եսայի մարգարէ. Ա 173. 238. 586.
Բ 118. 136. 326. 580. 599. 708.
Եսաւ. Բ 596. 601.
Երակլամոն. տ. Հերակլի.
Երաշխաւորք. Բ 486.
Երեմիա. Ա 117. Բ 166. 679. 681.
Երենիոս. Ա 426.
Երիմուպոլիս. Բ 57.
Երեքով. Ա 353. 561. 602. Բ 339. 398.
Երմիա. Ա 434.
Երմոյ. Բ 391.
Երոնիմոս. Ա 16.
Երոնարիոս. Ա 597.
Երովնա. Բ 593.
Երուսաղէմ. Ա 101. 127. 144. 222.
241. 244. 273. 287. 291. 303. 304.
320. 340. 348. 352. 353. 369. 454.
478. 549. 596. 613. 678. 679. 707.
Բ 43. 50-52. 120. 166. 195. 240.
248. 264. 291. 394. 395. 409. 459.
461. 472. 560. 682.
Եւադնոս. Ա 402.
Եւադր կամ Եւադրիոս արքայ.
Ա 470. Բ 143. 195. 282. 305.
Եւադր իմաստասէր. Ա 266. Բ
228. 230.
Եւադր մենակեաց. Ա 647.
Եւադր սոնտացի. Ա 95. 318-320.
322. Բ 592.
Եւայ. Ա 574. Բ 591. 680. 689.
Եւգիմոս. Ա 265.
Եւթիմիոս. Բ 471. 475.
Եւթենիոս. Ա 436.
Եւլոթի. Բ 232-236.
Եւխարիստոս. տ. Քրիստոսատուր
Եւլոգիոս, որ և Եղիգիոս. Բ 65. 66.
Եւնոմիոս. Ա 321.
Եւսեբի Էպիսկոպոս. Բ 438.
Եւս. արքայ. Բ 390.
Եւս. սարկաւադ. Բ 462. 463.
Եւստաթէոս. Բ 389.
Եւստորգիոս արքայ. Բ 395.
Եւստուգիոս պատրիարկ. Բ 43.
Եւտիքէս իշխան. Բ 213.
Եւտ. հերձուածող. Բ 405. 440.
Եւտրոպիոս. Ա 126.
Եւրակիա. Բ 25.
Եփիմիանոս. տ. Ոփիմիանոս.
Եփրատ. Ա 623.
Եփրեմ ասորի. Ա 608-610. Բ 437.
537.
Եփրեմ նահապետ. Բ 521.
Եփրեմ պատրիարկ. Բ 384. 385.
Եփրոսինէ. Ա 278. 280-284. 286. 287.
Զամբրի. Բ 680.
Զաքարէ. Բ 20.
Զաքարիա արքայ. Ա 436. Բ 215.
276. 277. 286. 316.
Զաք. աշակերտ Կիւրիոնի. Բ 304.
Զաք. աշ. Սերեպիոնի. Ա 164. 165.
Զաք. աշ. Սիղուխանոսի. Բ 113. 440.
Զաք. հայր Յոհաննու. Ա 43. 44.
Բ 392.
Զաք. որդի Կարիոնի. Բ 322. 323.
Զաքէոս արքայ. Բ 468. 471. 472.
Զենոն աշակերտ Սիղուխանոսի.
Ա 418. Բ 102.
Զենոն ասորի. Բ 303.
Զենոն կայսր. Ա 392.
Զենոն հայրն. Ա 583. Բ 127. 158.
160. 346. 438. 447.
Զոյիլէ կամ Զոյիլոս աշակերտ
Արսէնի. Ա 502. 503. Բ 313.
Զոյիլէ ծերն. Ա 571. 577.
Զոյիլէ քահանայ Տաժիաթոյ. Ա
719.
Զոսիմոս կամ Զոսիմաս. Ա 289-
303. 308. 310-312. 315. 316. 466.
Բ 390.

Զուկային . Ա 163.
 Զուղէ . Ա 274-276.
 Թալէլէոս . Բ 124.
 Թարմակիա . 188. 189.
 Թեբայիդ . Ա 2. 4. 51. 167. 209. 511. 632. 680. Բ 15. 51. 56. 99. 101. 102. 133. 149. 179. 230. 246. 284. 304. 323. 352. 379. 387. 391. 401.
 Թեբայիդոս լեառն . Բ 116.
 Թեմեստիա կմ Թեմաստիա . Ա 113.
 Թեսալոնիկէ . Ա 627. Բ 124.
 Թէաարոնիկոն . Բ 480.
 Թէոգիոս . տ . Մեթոսիոս .
 Թէոգիոս . Ա 573.
 Թէոգոս արշիմանարիա . Ա 585.
 Թէոգ . Թագաւոր . Ա 97. 112. 126. 138. 281. 285. Բ 259. 289. 294. 295. 386.
 Թէոգ . արքայ . Բ 398. 403.
 Թէոգոսիոս . Բ 397.
 Թէոգորա Թագուհի . Բ 22. 23.
 Թէոգորա կին Եւարոսիոսի . Ա 126.
 Թէոգորա այլ . Ա 392-401.
 Թէոգորա մայրն . Բ 319.
 Թէոգորէ արքայ սարկաւագ սկիւտացի . Բ 200. 277.
 Թէոգորէ էնատացի . Բ 211. 358.
 Թէոգորէ կամ Թէոգորոս հայրն . Ա 523. 525. 536. 583. Բ 35. 69. 161. 318. 348. 389. 398. 403. 711.
 Թէոգորէ փերմացի . Ա 416. 419. 446. 494. 508. 705. Բ 5. 63. 99. 194. 242. 243. 285. 297.
 Թէոգորոս մանուկ . Ա 398. 400. 401.
 Թէոգորոս , որ և Թէոգորա . տ .
 Թէոգորոս այլ . Ա 59. այլ 543.
 Թէոսլեմոս . Բ 411. 412.
 Թէոֆնա կամ Թէոֆնաս . Ա 229. 576. 577. 601. Բ 39. 41. 196. 318. 331. 393. 440.
 Թէոփրոգիոս , որ և Ելէթերիոս . Բ 141.
 Թէոփանոս . Բ 404.
 Թէոփիլէ կամ Թէոփիլոս եպիսկոպոս . Ա 446. 496. 507. 508. 553. 555. 566. 593. Բ 228. 282. 319. 436.
 Թէոփիլոս կրօնաւոր . Ա 340. 347.
 Թիպօլիս . տ . Սկիւթապօլիս .
 Խերիա . Ա 318.
 Իգիոն . Ա 340.

Իգնատիոս . Ա 473.
 Իերաքս . Ա 448.
 Իլայիա . Բ 162.
 Իլարիոն , որ և Հեղիարոն . Ա 327-330. 570. Բ 357.
 Իլիդիոս կամ Իլիդոս . Ա 549. 580. Բ 410.
 Իով . տ . Յոբ .
 Իպատիոս . Բ 234.
 Իպերիքոս կամ Իպերիքսէ . Ա 558. 590. 643. Բ 591.
 Իպոկրատ . Բ 234.
 Իռակլամոն . Ա 186.
 Իռինի . Բ 449.
 Իռինիոս . տ . Երենիոս .
 Իսահակ աշակերտ Ապօղոնի . Բ 202. 203.
 Իս . աշ . Մոսիու . Բ 343. 344.
 Իս . հայրն . Ա 417. 451. 527. 550. 555. 584. 634. 709. Բ 79. 100. 140. 285.
 Իս . նահապետ . Ա 370. 617. Բ 472.
 Իսիդէս . Ա 67.
 Իսիդորէ երէց պիլիսացւոյ . Բ 215.
 Իսիդորէ երէց Սկիտոյ . Բ 323.
 Իսիդորէ կամ Իսիդորոս հայրն . Ա 269. 417. 504. 566. 583. 635. 646. 649. 714. 717. Բ 24. 35. 41. 144. 166. 202. 277. 321. 355.
 Իսկիպիոս . Բ 593.
 Իսրայէլ . Ա 533.
 Իրակլէ . Բ 34.
 Իրակլիա . Բ 161.
 Իփիմէ . Բ 473.
 Լաբան . Ա 63. Բ 661.
 Լատիկ . Ա 144.
 Լաւոգիկէ . Ա 59 150.
 Լաւոս . Ա 451.
 Լէոն , Լէոնդ կամ Լէոնդիոս միւսյնակեաց . Բ 388. 390.
 Լէոնդիոս այլ . Բ 228.
 Լէոն Թագաւոր . Ա 324.
 Լիա . Բ 471.
 Լիբանան . Ա 144. 147. Բ 39.
 Լիբանիս . Բ 125.
 Լիբիա . Ա 283. 620.
 Լիկիա . Ա 97.
 Լուկիա . Բ 35.
 Լուկիոն . տ . Ղուկիոս .
 Լուսարիա . Ա 323.
 Լսաիւսիոն . Ա 125.

- Կալամոն . Ա 506. 567.
 Կայեն կամ Կային . Ա 192. 617.
 Բ 163. 164. 667. 719.
 Կանոպոն կամ Կանոպոս . Ա 496.
 523. 525. Բ 289.
 Կասիանէ կամ Կասիանոս . Ա 446.
 584. 639. 640. 717. Բ 202. 238. 247.
 Կասիդորա . Բ 405.
 Կասկասիա . Ա 206.
 Կարին . տ . Կիւրին .
 Կարպոս . Բ 593.
 Կարքեդոն . Ա 2.
 Կափաութայի . Ա 585.
 Կեղոն . Ա 89.
 Կեռին . Բ 228. 230.
 Կեսարիա պաղեստինացւոյ . Ա
 113. 330. 337. 483.
 Կեփալա . տ . Պափնոտիէ .
 Կիլիկիա . Բ 391. 396.
 Կիպրիանոս . Ա 2.
 Կիպրոս . Ա 329. 570. Բ 250. 292.
 435. 460.
 Կիրոս . Ա 485.
 Կիւնոյ . Բ 611.
 Կիւրակոս եղբայր Պարասկեայ .
 Ա 660-664.
 Կիւրակոս ծեր . Բ 404.
 Կիւրեղ կամ Կիւրղոս աղէքսան .
 դրացի . Բ 130. 344. 380.
 Կիւրին կամ Կիւրոն , որ և Կա
 րին որդի Զաքարիայ . Ա 634.
 Բ 286. 304. 321-323.
 Կիւրոս . Ա 643.
 Կողմաս . Ա 505.
 Կոլիզմա . Ա 511. 512. Բ 287. 611.
 Կոմորիանոս . Ա 113.
 Կոյինոյ . տ . Կիւնոյ .
 Կոնոն ծեր . Ա 585.
 Կոնոն քահանայ . Բ 396. 397.
 Կոնոնոս աբբայ . Բ 401.
 Կոսլրէ կամ Կոսլրէս , Կոսլրիոս .
 Ա 247. 255. 256. 263. Բ 36. 306.
 Կոստանդիանոս . Ա 9. 71. 327. 653.
 654. Բ 155. 179. 410.
 Կոստանդին աբբայ . Բ 398.
 Կոստանդին և Կոստանդինոս որ
 դիք Կոստանդիանոսի . Ա 71.
 Կոստանդինուպոլիս , որ և Կոստան
 դինու քաղաք . Ա 126. 132. 274.
 319. 370. 376. 425. Բ 22. 65. 155.
 157. 233. 235. 245. 294. 389. 394.
 436. 465. 466.
 Կոստաս . Ա 71.
 Կուռնէլիոս Ա 2.
 Կուտէլա կամ Կուտիլա . Բ 402.
 Կուրոս աբբայ . Բ 459. 460.
 Կրիսոս . Ա 124. 125.
 Կրոնի , որ և Կրոնոս , Կրոնիոս . Ա
 448. 449. 647. Բ 285. 321.
 Կրօնիդէս . Ա 266.
 Հաբէլ . տ . Աբէլ .
 Հայք . Բ 303. 485.
 Հելլենք . Բ 435.
 Հեղիաս . տ . Եղիա .
 Հեղիարոն . տ . Իլարիոն .
 Հեղիոպոլիս . Ա 676.
 Հերակլէս Թագաւոր . Բ 250.
 Հերակլի , որ և Երակլամոն . Բ 343.
 Հերմոպոլէս . Ա 231.
 Հերովդէս . Ա 478.
 Հերովդիադա . Բ 680.
 Հեփեսոս . Ա 68.
 Հոռոմք . Բ 303. Հոռովմ . Ա 315.
 Հռայիթ . տ . Ռայիթ .
 Հռափայէլ . Ա 343. 344.
 Հռաքէլ . Բ 471.
 Հռերոն . Ա 320.
 Հռոմ . Ա 2. 80. 94. 138. 141. 142.
 146. 147. 150. 155-157. 161. 163.
 320. 328. 343. 345. 360. 362. 364.
 365. 368. 369. 380. 385. 386. 390.
 496. 497. Բ 282. 291. 292. 299-
 301. 394.
 Հռովմինէ . Ա 675-678.
 Հրեայք . Ա 242. Բ 37. 164.
 Ղազարոս . Բ 42.
 Ղանդիոս աբբայ . Բ 397.
 Ղանդիոս հայրապետ . Բ 472.
 Ղիգիոն կի՞ Ղիգինոս . Ա 224-227.
 Ղոգինոս . Բ 464.
 Ղոկիոն . Բ 475.
 Ղոնգինոս . Ա 526. 550. 652. Բ 84.
 118. 283.
 Ղովա հայրն . Ա 633. Բ 126. 204.
 205. 216. 355. 356.
 Ղովա նահապետ . Ա 32. 243. 584.
 Բ 172. 242. 585.
 Ղուկիոս , որ և Լուկիոս . Բ 118.
 212.
 Ղուկինոս . Ա 585. Բ 348. 410.
 411. 437-439. 446. 447.
 Մադիամ . Բ 680.

Մաղինոնք . Ա 170.
 Մաղբուժք . Բ 65. 388.
 Մաթուսաղայ . Ա 472. Բ 535.
 Մակար աղեքսանդրացի . Ա 162.
 165. 417. 427. 428. 435-438. 445.
 449. 550. 555. 556. 585. 646. 647.
 705. 717. Բ 20. 83. 88. 116. 126.
 148. 150. 166. 167. 193. 213. 216.
 278. 309. 310. 324. 325. 349. 359.
 365. 377. 399. 411-415. 422. 423.
 439. 447. 448. 453. 464. 465. 476.
 477. 480. 482. 543. 571. 574.
 Մակար գիտնաւոր . Բ 570.
 Մակար եգիպտացի մեծն . Ա 89-
 95. 277. 502. 509. 510. 580. 712.
 Բ 8. 36. 79. 139. 166. 167. 279.
 280. 323. 324. 536. 562.
 Մակար կամ Մակարիոս աշա-
 կերտ Անտոնի . Ա 2. 81. 226.
 266-269. 647.
 Մակար հռոմայեցի . Ա 340-342.
 344. 348.
 Մակդաղի . Բ 327.
 Մանգիս . Ա 647.
 Մասիք . Բ 485.
 Մատոյ կամ Մատոյէ , որ և Մա-
 տոյի , Մօտայի . Ա 450. 557. 680.
 Բ 62. 167. 326. 327.
 Մարագդոս . Ա 282. 283. 285.
 Մարգարիտ . տ . Պիղիգէ .
 Մարթա . Բ 113.
 Մարիամ այրի կինն . Բ 435. 436.
 Մարիամ դուստր Անդրոնիկեայ .
 Բ 48.
 Մարիամ եգիպտացի . Ա 287. 288.
 290. 291. 315-317.
 Մարիամ կին Քրիստոսատրոյ . Բ
 454.
 Մարիամ մայր տեառն . Ա 44. 148.
 149. 231. 305. 307. 528. Բ 258. 281.
 385. 404. 681.
 Մարիամ , որ և Մարինոս . Ա 402-
 406.
 Մարիամ քոյր Ղազարու . Բ 113.
 501.
 Մարիամ քոյր Մովսէսի . Բ 680.
 Մարկէլէ կամ Մարկէլի , որ և
 Մարկէղիոս , Մարկէլիոս . Բ
 39-41. 387.
 Մարկիանոս եպիսկոպոս . Ա 155.
 Մարկիանոս կայսր . Բ 388.

Մարկիզք . Բ 483.
 Մարկոս արքայ աթենացի . Ա 188.
 191. 194. 203-207. 450. 499. 706.
 Բ 155.
 Մարկոս աշակերտ Սիզուխանոսի .
 Բ 252. 253. 262.
 Մարկոս աւետարանիչ . Ա 421. Բ
 399. 400.
 Մարկոս ծերն եգիպտացի . Ա 94.
 Բ 80. 81. 423.
 Մարկոս կամ Մակարիոս անա-
 պատաւոր . Ա 575.
 Մարկոս Սալոն իսպաղացի . Ա 350-
 352. 703. 704. Բ 401.
 Մարուզան . Բ 265.
 Մարտիանոս . Ա 330-335.
 Մարտինոս իշխան . Ա 51.
 Մաքենոց . Բ 486. 487.
 Մաքսենարիոս . Ա 49.
 Մաքսիմիանոս դատաւոր . Բ 476.
 Մաքս . կայսր . Բ 25.
 Մեգեթի , Մեգեթոն . Ա 718. Բ
 167. 268.
 Մեթոտիոս . Բ 402.
 Մեղի . Բ 448.
 Մեղինէ . Ա 320.
 Մեղիսի . Բ 38. 39.
 Մեղիտինէ . Բ 423.
 Մեղքիսեդեկ . Ա 435. Բ 306. 380.
 Մեկրիստոնէ . Բ 369. 370.
 Մեսիս . Ա 188.
 Մեսիգ կամ Մեսոն . Բ 466. 467.
 Մետեմիր . Ա 545.
 Մերկեաիոս . Ա 340.
 Մերոյժենի . Բ 43.
 Մինա սուրբն . Ա 596. Բ 51-53.
 130. 236.
 Մինաս արքայ . Ա 585. Բ 473.
 Միովս . Բ 119. 464. 465.
 Միջագետք . Ա 340.
 Միսայէլ . Բ 552.
 Միւսիս կամ Միւսիոս . Ա 247.
 249-254. 256.
 Միքայէլ . Ա 203. Բ 429.
 Մոյի . Ա 564. Բ 9. 192.
 Մոնիդին կամ Մոնիդիս . Ա 538.
 540. 542.
 Մովկիոս . Ա 390. 392.
 Մովսէս արքայ . Ա 430. 471. 478.
 480. 481. 487. 499. 504. 505. 509.
 543. 556. 582. 603. 634. 635. 640.

Բ 69. 70. 79. 88. 102. 172. 203.
206. 215. 242. 243. 269. 276. 282.
316. 325. 326. 345. 346. 407. 439.
440. 534.

Մովսէս Թեբայեցի . Ա 435.

Մովս . Հնդիկ մեծաառն . Ա 646.

Մովս . սկիւթացի . Ա 710.

Մովս . մարգարէ . Ա 310. 417. 449.

526. Բ 130. 143. 166. 185. 201.

211. 463. 480. 488. 539-543. 546.

548. 580. 592. 667. 680. 700.

Մովս . միայնակեաց . Բ 532.

Մովսոյիս , Մոսիոս . Մօտայի . տ .

Մատոյէ .

Մօրիկ . Ա 390.

Յակոբ մծբնացի . Բ 485.

Յակոբ կրօնաւոր . Բ 440.

Յակոբ հայրն . Ա 528. 683. 711. 712.

Բ 165. 212. 326.

Յակոբ նահապետ . Ա 48. 63. 143.

586. 617. Բ 43. 98. 289. 471. 521.

599. 601. 680.

Յակոբ սարկաւազ . Ա 669. 675.

Յակոբ այլ կամ Յակոբոս . Բ 592.

597.

Յակոբոս առաքեալ . Ա 441. Բ 568.

666.

Յաղիմ . Բ 676.

Յանէս և Յամբէս . Ա 90. 267. Բ

439.

Յանախոմ . Բ 85.

Յասոնաց լեզու . Բ 435.

Յարաւնան . Բ 402.

Յեսու Նաւեայ . Ա 32. 48. Բ 201.

306. 379. 539. 540. 547. 548.

Յեսսէ . Բ 551.

Յերապօլիս . Բ 384.

Յերէս . Ա 68.

Յեփթայէ . Բ 471. 472.

Յօր եղբայր Պիմէնի . Բ 25. 26. 429.

Յօր նահապետ . Ա 35. 39. 47. 104.

138. 310. 414. 418. 464. 465. 471.

615. 617. Բ 127. 143. 166. 328.

508. 573. 599. 598. 610. 680.

Յոհան զոկիոնացի . Բ 475. 476.

Յոհաննէս արքայ . Ա 188-190. 206.

509. 511. Բ 50. 121. 201. 202. 296.

314. 326. 327. 382. 388. 389. 602.

Յոհ . աշակերտ Մոյի . Ա 564.

Յոհ . աշ . Ամոնայ . Բ 26.

Յոհ . աշ . Պօղոսի . Բ 263.

Յոհաննէս . առաջնորդ վանաց . Ա 584.

Յոհ . աւետարանիչ . Ա 441. 517. Բ 666.

Յոհ . դբացի . Ա 113-126. Բ 711.

Յոհ . եպիսկոպոս Աղեքսանդրու .

Ա 652. 653. 656. Բ 458. 460.

Յոհ . եպիսկոպոս Ռուս քաղաքի .

Ա 596.

Յոհ . ընկեր աղուաշի . Ա 352. 353.

358. 359.

Յոհ . Թեբայեցի . Բ 321.

Յոհ . Թեղբացի . Ա 97-99. 112.

Յոհ . ծեր . Ա 95-97. Բ 395.

Յոհ . կամաւոր աղքատ . Ա 126-137.

Յոհ . կարճիկ . Ա 425. 509. 534. 573.

583. 613. 640. 681. Բ 35. 68. 85.

97. 102. 103. 169. 189. 191-193.

200. 263. 264. 309. 320. 348. 365.

336. 377. 378. 433. 545.

Յոհ . կիլիկեցի . Ա 446. 623.

Յոհ . կողիկեցի . Ա 447.

Յոհ . կոմս . Ա 398.

Յոհ . հայրն . Բ 631.

Յոհ . մկրտիչ . Ա 1. 13. 32. 43. 172.

288. 307. 478. Բ 120. 166. 395.

396. 420. 666. 680.

Յոհ . ներքինի . Բ 128. 161.

Յոհ . ողորմած . Բ 239. 240. 250.

Յոհ . ոսկերեւան . Ա 126. 424. 431.

Բ 65.

Յոհ . որդի Անդրոնիկեայ . Բ 48.

Յոհ . պարսիկ . Ա 710. Բ 166.

Յոհ . սաբայիտ . Բ 273.

Յոհ . սարկաւազ . Ա 357-359.

Յոհ . վանական . Ա 311. 316.

Յոհ . վիմական . Բ 86.

Յոհ . տեսող . Բ 409.

Յոհ . քահանայ . Բ 458.

Յոհ . այլ . Ա 99. այլ 186. այլ 216.

217. այլ 657.

Յոյնք . Ա 2. 4. 138. 145. 244. 266.

386. Բ 143. 262. 303.

Յոնան . Ա 116.

Յովաբ . Ա 451.

Յովսէփ չածահայր . Ա 231.

Յովս . արեմաթացի . Բ 175.

Յովս . երէց . Ա 419.

Յովս . Թեբացի . Ա 413. Բ 258.

Յովս . ծերն . Բ 220.

Յովս . հայրն . Ա 447. 494. 511. 527.

578. 584. Բ 65. 66. 77. 114. 119.
 121. 128. 129. 161. 162. 165. 184.
 216. 312. 329. 364. 431.
 Յովսէփ միայնակեաց. Ա 90.
 Յովս. նահապետ. Ա 117. 270. 645.
 Բ 43. 320. 328.
 Յորդանան. Ա 115. 119. 288-290.
 294. 296. 297. 307-312. 314. 315.
 353. 427. 485. 596. 610. 679. Բ 11.
 196. 279. 391. 395. 397. 398. 401.
 404. 546-548.
 Յուդա. Ա 31. 47. 442. 617. Բ 188.
 Յուդիա. Ա 113. 114.
 Յուդիանէ հայրն. Ա 717.
 Յուդիանէ կամ Յուդիանոս վկայ.
 Ա 669. 673. Բ 49. 50.
 Յուդիանոս ուրացող. Ա 232. 233.
 340. 590. Բ 213. 435.
 Յուսափանոս. Բ 22. 233. 234.
 Նաբուգոդոնոսոր. Ա 427. 696. Բ
 552.
 Նաբուզարդան. Ա 569.
 Նատիրա. Բ 137.
 Նաւասիւս. Բ 483.
 Նեղոս կամ Նիղոս գետ. Ա 99.
 209. 236. 254. Բ 376. 381.
 Նեղոս հայրն. Ա 510. Բ 216. 328.
 641. 700.
 Նեսթերինէ, կամ Նեսթերիոն,
 Նեսթերոն. ա. Նիսթերոն.
 Նեստոր հերձուածող. Բ 405. 440.
 Նեստորիոս. Ա 75.
 Ներսէհ. Ա 360-362. 364. 365. 368.
 Ներսէս կղայեցի. Ա 348. 349.
 Նէքտաուիոս. Ա 319.
 Նէսապօլիս. Ա 477.
 Նիկիա. Բ 179.
 Նիկողայոս արքայ. Բ 391.
 Նիկող. ծեր. Բ 401.
 Նիկոն. Ա 601. 602.
 Նիկոպօլիոս, որ և Նիկոպօլիս,
 Նիոպօլիս. Բ 67. 156. 391. 424.
 Նիսթերոն, որ և Նիսթերիոն, Նիս-
 թերինէ. Ա 414. 424. 511. Բ 70.
 89. 154. 223.
 Նիսոկոմիոյ. Բ 398.
 Նիտերոյ. Բ 223.
 Նիտրիա կամ Նիտրիաս. Ա 58. 59.
 264. 320. 419. 488. 546. 560. 704.
 Բ 41. 98. 125. 279. 319. 481. 482.
 Նոյ. Ա 414. Բ 164.

Նոնոս. Ա 669. 670. 672-678.
 Նոր հռոմ. ա. կոռտանդնուպօլիս.
 Շարուհի. Բ 19.
 Շմաւոն. Բ 680.
 Ոսասն. Բ 388.
 Ուլիմպիոս արքայ. Բ 11.
 Ուլմպի. Ա 642.
 Ողոգիոս. Ա 259.
 Ոնորիոս. Ա 137-140. 151. 155. 158.
 Բ 289.
 Ոնոփրիոս կամ Ոնոփրէոս. Ա 165.
 171. 174-177. 179-182. 186. Բ 68.
 420. 421.
 Ոսիրիս. Ա 67.
 Ոսկի լեւան. Բ 486.
 Ոստրակինի. Ա 708.
 Ովսէ. Բ 521.
 Ովր. Ա 420. 512. 536. Բ 86. 287.
 306. 344. 464. 490.
 Որոգինէս. Բ 356.
 Որսիսի կամ Որսիսիոս. Ա 435. Բ
 195. 328.
 Ուլիմպիոս հայրն. Բ 193.
 Ուլիպիոս. Ա 152-155.
 Ուռհայ. Ա 144. 147. 148. 161. 374.
 375. Բ 437.
 Ոփոմիանոս, որ և Եփիմիանոս. Ա
 138-141. 146-148. 151. 152. 155-
 157. 159. 160.
 Ոքսիրինքոս. Ա 183. 228. Բ 18.
 294. 422. 483.
 Պալատի, որ և Պալատիոն, Պալա-
 տիոս. Ա 451. 587. Բ 173.
 Պախում, Պախումիոս, Պախումէոս.
 ա. Պաքմէոս.
 Պաղեստին կամ Պաղեստինէ. Ա
 96. 330. 583. Բ 71. 156. 157. 215.
 238. 357. 378.
 Պամբոյ կամ Պամբոն, Պամբոս,
 Պամբով. Ա 419. 421. 433. 452.
 453. 530. 535. 557. 573. 586. 633.
 709. 714. Բ 89. 150. 172. 173. 204.
 243. 251. 319. 321. 361. 465. 480.
 482. 488. 489.
 Պայեսիոս կամ Պայիս. Ա 416. 419.
 584. 586. 682. Բ 173. 174. 349. 378.
 Պանեփոս կամ Պանեփուս. Բ 65.
 128. 220. 346.
 Պատրիկիա. Բ 23.
 Պարսք. Ա 340. 341. 348. Բ 38. 213.
 460. 462.

Պափնոտիոս աշակերտ Մակարայ .
Ա 528.

Պափ . առաջնորդ Սկիւթայ . Ա 634.

Պափ . գրիչ վարուց Մակարայ . Ա
165. 169. 175-182. 187.

Պափ . եպիսկոպոս . Բ 179.

Պափ . կեփալա . Ա 450.

Պափ . հայր Եփրոսինեայ . Ա 278-
286.

Պափ . հայրն . Ա 511. 649. 650. 652.
683. Բ 88. 91. 329. 331. 353. 354.

Պափ . միայնակեաց . Ա 57. 219-223.
Բ 592. 593. 597.

Պաքմէոս կամ Պաքմիոս . Ա 92. 93.
453. 468. 647. Բ 167. 398. 407.
422. 476. 490.

Պաքմոն . Ա 647.

Պարասկէի . Ա 660-664.

Պաքրոտ . տ . Պափնոտիոս .

Պեղէոն կամ Պեղենիոս . Ա 215.
219.

Պեմպոյի վանք . Ա 704.

Պենթուկլա . Ա 602. Բ 396. 401.

Պենտասուլիս . Բ 228.

Պետիադա . Ա 486. 491.

Պետրոս արքայ . Ա 576.

Պետ . աշակերտ Եսայեայ . Ա 533.

Պետ . առաքեալ . Ա 59. 160. 364.
395. 478. Բ 37. 166. 169. 282. 442.
472. 566.

Պետ . հայրապետ . Ա 50. Բ 442.

Պետ . եպիսկոպոս . Բ 396.

Պետ . հայրն . Բ 126. 199. 204. 205.
293. 294. 365. 398. 399. 401.

Պետ . մաքսաւոր . Ա 271-277.

Պետ . պիոնացի . Ա 569.

Պետ . այլ . Բ 6.

Պէոր , Պէորէ . Բ 287. 324.

Պերդիա . Բ 397.

Պէմպէոն . տ . Պատրիկիա .

Պիլոսիա . տ . Պիղուզ .

Պիղատոս . Ա 87.

Պիղիգէ կամ Պիղիգեա , որ և Պի-
ղիգոս . Ա 675-679.

Պիմէն . Ա 417. 420. 424. 428. 429.

450. 451. 456. 482. 488. 489. 511.
521. 527. 530. 543. 653. 557. 568.

570. 572. 573. 578. 586. 599. 624.
625. 633. 639. 643. 646. 652. 682.

694. 700. Բ 25. 26. 35. 36. 41-43.
68. 70. 71. 77. 78. 82. 88-91. 96-

98. 102. 105. 108. 109. 112-115.

119. 120. 128. 129. 138. 140. 142.

167-173. 185. 186. 189. 193. 198.

203. 216. 243. 246. 253-255. 269.

276. 286. 288. 298. 313-315. 321.

328-331. 345. 346. 349. 353. 354.

365. 366. 388. 429. 432. 449. 465.

488. 489.

Պիոր կմ Պիուր . Ա 587. Բ 85. 344.

Պլէորոն . Բ 467.

Պիղուզ կամ Պղուզ . Բ 65. 77. 378.

Պիսիդոն . Ա 68.

Պիտովրոն կամ Պիտիրիոն . Ա 263.

Պիրզոյ . Ա 596.

Պիւռիէ . Ա 665.

Պոլիկրատէ . Ա 59.

Պոմպիէ . Բ 234.

Պոպլիոս . Բ 213.

Պոտամիէնա . Բ 24.

Պորփորի . Ա 656. 657.

Պտղոմէոս . Բ 593.

Պրոկոպիա . Բ 469.

Պրուտոս . Բ 430.

Պոլ պարզամիտ . Ա 82-85. 87. 88.
535. Բ 408.

Պոլիքրոնիոս . Ա 602. Բ 397. 398.

Պոլոս արքայ աղէքսանդրացի . Բ
468. 471.

Պոլ . ար . ելլադացի . Բ 393.

Պոլ . ար . վանից Թէոփիլու . Բ 393.

Պոլ . անապատական . Ա 1. 2. 4.
6. 9-16. 535.

Պոլ . աշակերտ Անտոնի . Ա 408.
Բ 155.

Պոլ . աշ . Ուլրայ . Բ 86. 149.

Պոլ . առաքեալ . Ա 56. 62. 150. 160.
324. 364. 442. 594. Բ 44. 93. 133.

134. 166. 282. 337. 444. 472. 539.
541. 553. 561. 565. 566. 573. 596.

598. 667. 669.

Պոլ . գաղատացի . Բ 42.

Պոլ . եղբայր Տիմոթեայ . Ա 498.
Բ 349.

Պոլ . Թեբայիտացի . Բ 56. 379.

Պոլ . լուսարացի . Ա 323.

Պոլ . հայրն . Ա 258. 259. 557. 586.
Բ 349.

Պոլ . հռոմայեցի . Բ 402. 403.

Պոլ . միայնակեաց 'ի Սկիւթայ .
Ա 646. 647.

Պոլ . փաւտեցի . Ա 435.

Ռայիթ , որ և Հռայիթ . Ա 447.

511. 522. 527. 533. Բ 293. 394. 327.

338. 390. 401. 463.

Ռումանոս . Բ 488.

Ռուբէն . Բ 680.

Ռուս քաղաք . Ա 596.

Ռուփինէ . Ա 500.

Ռոփոս . Բ 255.

Սաբայ . Բ 226. 396. 398. 399. 409.

Սահակաշակերտ Սերինոսի . Բ 105

Սահ . Թեբայեցի . Բ 290.

Սահ . նահապետ . Ա 143.

Սաղամ . Բ 436.

Սամարիա . Բ 401.

Սամուէլ . Ա 64.

Սամիսոն . Բ 680.

Սառա կին Աբրահամու . Ա 370.

Սառա հաւատուհի . Բ 19.

Սառա հայրն . Ա 589. 683.

Սարակինոսք . Ա 52.

Սարապիոն կուռք . Բ 435.

Սարգիոն . Ա 340.

Սարիով . Բ 99.

Սարմատան . Ա 512. Բ 297. 489.

Սաւայ . Ա 445.

Սաւուղ . Ա 482.

Սափսափաս . Բ 395.

Սելէկիա . Ա 373. 374.

Սեմ . Բ 185.

Սերգի առաջնորդ Պետիագոյ . Ա

486.

Սերգի անառակ . Ա 665. 666.

Սերգի այլ . Ա 669. այլ 703.

Սերենոս կամ Սերենիոս , Սերի-

նոս . Ա 567. Բ 105. 116. 333.

Սերեպիոն եպիսկոպոս . Ա 72. 79.

Սերեպիոն Թմուացի . Բ 507.

Սերեպիոն կամ Սերապիոն , որ

և Սրապիոն ծերն . Ա 81. 162.

188. 189. 191. 194-198. 200-206.

407. 408. 557. 576. 621. 718. Բ

206. 244.

Սերեպիոն հայր վանականաց . Ա

270.

Սերիգոն . Ա 652. 656.

Սկերիանոս արքայ . Բ 473.

Սկերիանոս կամ Սկերիոս , որ և

Սկերոս հերձուածող . Բ 384.

385. 405. 440.

Սիկիլիա . Ա 328. 329.

Սիհենա . Ա 97. 98.

Սիղուխանոս կամ Սիլով . Սիլո-

վանէ . Ա 418. 420. 520. 534. 578.

718. Բ 71. 72. 102. 113. 137. 174.

188. 206. 252. 253. 262. 346. 347.

367. 440. 488. 489.

Սիմէոն աղուաշ . Ա 352-359.

Սիմ . հայրն . Բ 56. 71. 204.

Սիմ . սիւնակեաց . Ա 324-326. Բ 157.

Սիմ . վաճառական . Բ 492. 493.

Սիմոն կախարդ . Բ 267.

Սիմոն այլ . Բ 430.

Սինա կամ Սինեա . Ա 449. 547.

548. 596. 601. Բ 113. 137. 185.

188. 211. 262. 269. 322. 390. 395.

404. 471.

Սինեսիոս կամ Սենեսիոս . Բ 228.

230.

Սինկլիտիկէ հայրն . Ա 718. Բ 206.

269.

Սինկլիտիկէ մայրն . Ա 590. Բ 333.

Սիսին . Բ 149.

Սիսոյ կամ Սիսոյի . Ա 453. 511.

512. 559. 567. 571. 577. 588. 589.

644. Բ 9. 43. 62. 67. 112. 116. 121.

174. 185. 205. 216. 247. 251. 269.

287. 296. 307. 331-333. 364. 423.

431. 432. 434. 447. 488. 489.

Սիւրիա . Բ 388.

Սիւքիոս . Ա 328-330.

Սկիւթ , որ և Սկիաէ . Ա 165. 187.

188. 281. 350. 419. 465. 466. 498.

503-528. 555. 564. 568. 571. 646.

660. 664. 681. 719. Բ 5. 9. 10.

20. 88. 100-104. 127. 194. 207.

208. 230. 306. 314. 324. 340. 379.

393. 394. 400. 411. 438. 451.

465. 477. 481. 482. 490. 491. 576.

578. 593.

Սկիւթապօլիս . Ա 542.

Սողոմ Գոմոր . Բ 148. 158. 172. 585.

Սողոմոն . Ա 55. 292. 593. Բ 125.

166. 247. 680.

Սոպաարոս . Բ 269.

Սորոս . Բ 490.

Սուկաւ . Բ 486.

Սոփի . Բ 403.

Սոփրոնիոս եղբայր . Բ 162. 391.

Սոփրոն . իմաստասէր . Բ 468. 475.

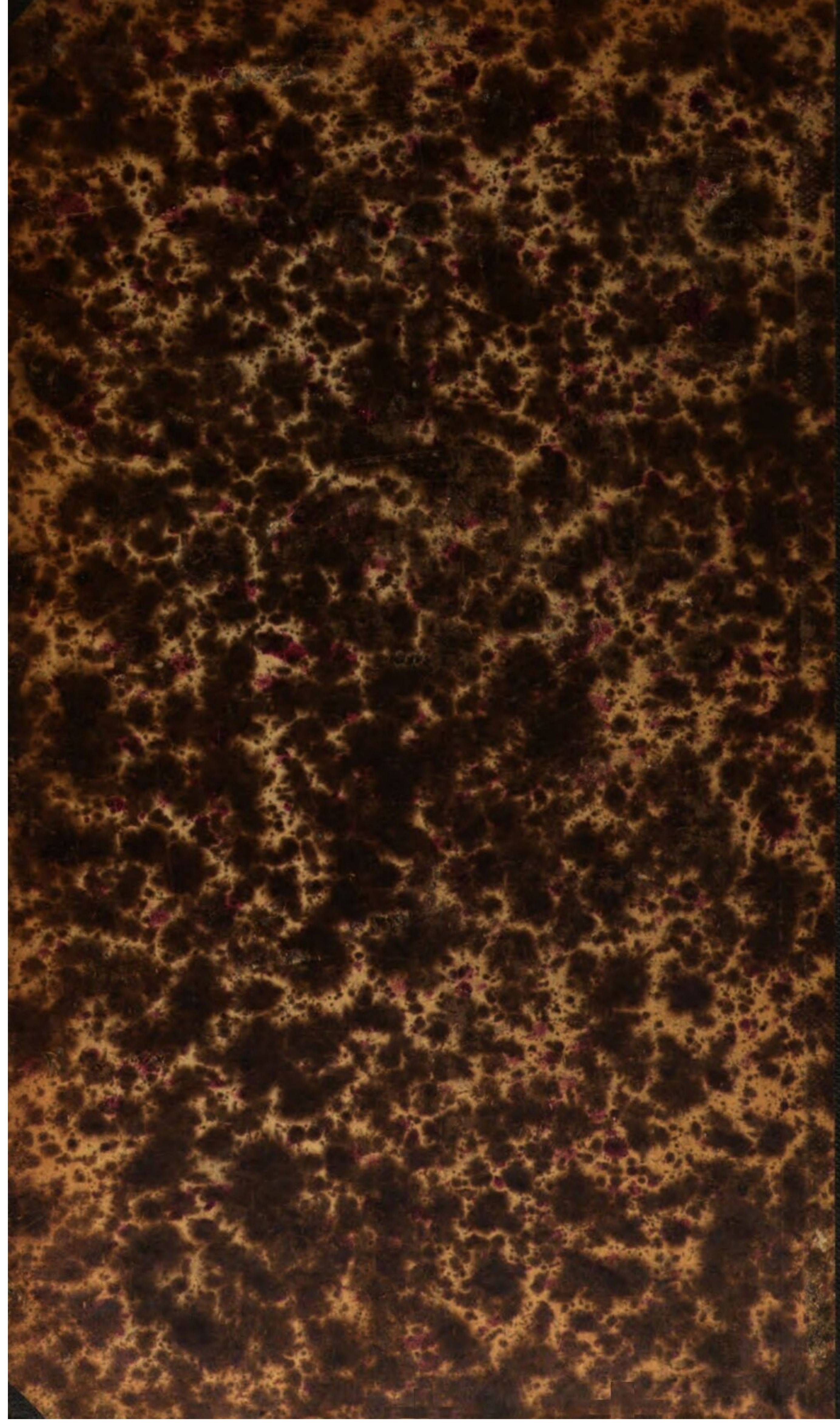
Սոփրոն . կամ Սոփրոնիոս , որ և

Սոփորոն հայրապետ . Ա 291.

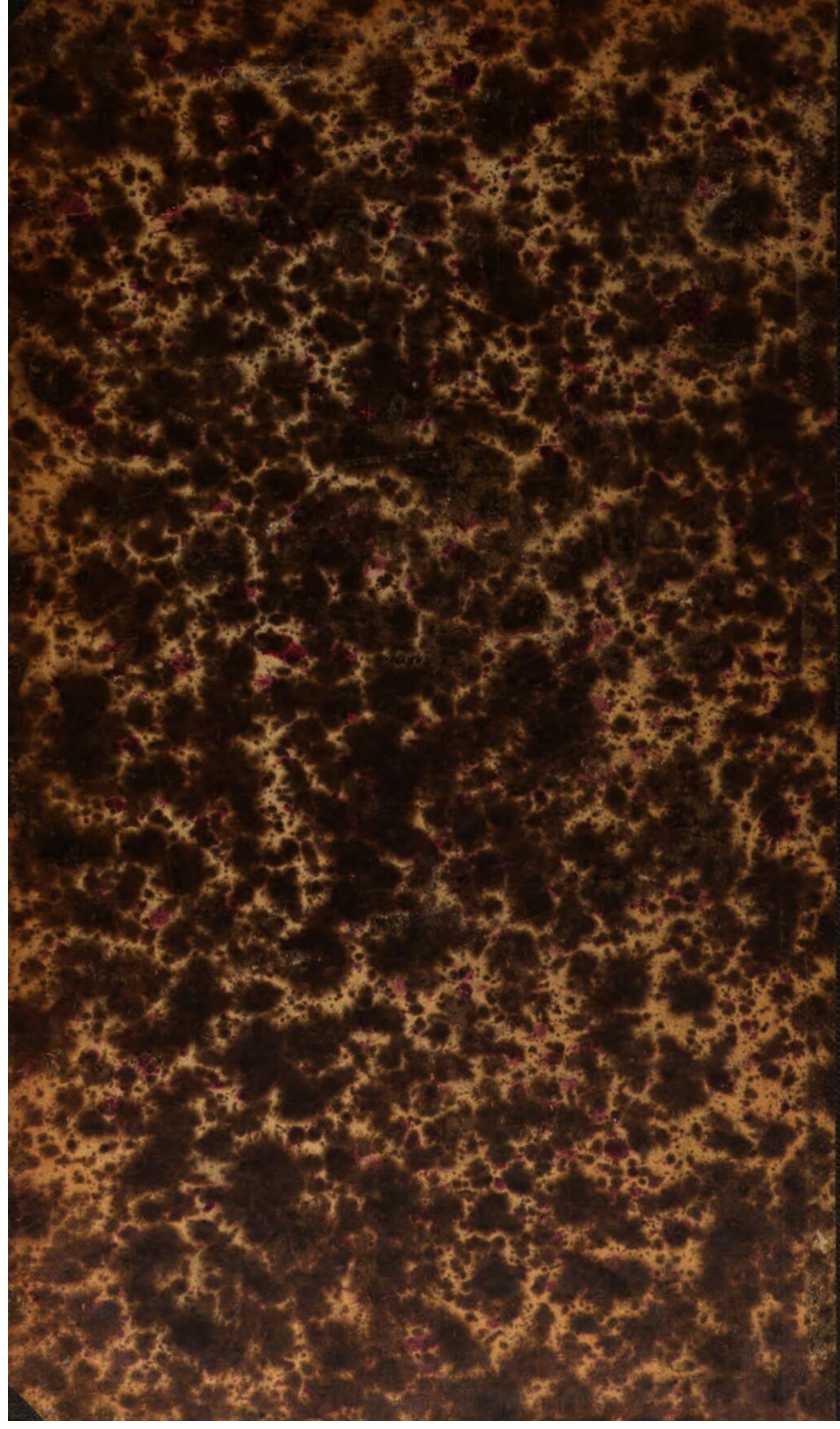
Բ 458. 460.

- Սովորանիոս հայրն . Բ 473.
 Սպանիա . Ա 80.
 Սպիրիդոն . Բ 349. 449. 450.
 Ստեփաննոս նախավկայ . Ա 470.
 Բ 120. 534.
 Ստեփ . քահանայ . Բ 241.
 Ստեփ . այլ Բ 593.
 Սրապիոն . տ . Սերապիոն .
 Սքիրոն . Բ 410.
 Վահաառու . Բ 156. 157.
 Վաղէս կամ Վաղերիանոս կայսր .
 Ա 2.
 Վաղէս պաղեստինացի . Բ 593.
 Վասիլ . տ . Բասիլիոս .
 Վիտաղիոս . Ա 652-656.
 Վստիոն . Ա 682.
 Տաբենոս . Բ 476.
 Տամիաթ . Ա 713.
 Տայաս կամ Տայասիա . Ա 406-409.
 Տայիս . Բ 9.
 Տանեփ . Ա 390.
 Տարայ . Բ 404.
 Տարսոն . Ա 150.
 Տերենութ . Բ 8. 86. 147. 249. 314.
 375. 434.
 Տիգրիս . Ա 340.
 Տիթայի . Ա 512. 590. Բ 71. 172. 217.
 333.
 Տիթոնիոս . Ա 574.
 Տիմոթէոս եղբայր հօրն Պողոսի .
 Բ 349.
 Տիմոթ . եպիսկոպոս . Բ 293. 394.
 Տիմոթ . հայրն . Ա 498. 624. 625.
 Տիմոթ . միայնակեաց . Ա 165. 169.
 Բ 420.
 Տիմոթ . այլ Բ 89.
 Տիսբոն . Ա 340.
 Տիւրոս . Ա 455. 656. 657. Բ 245.
 381. 455.
 Տորիթ . Ա 291.
 Տորոս . Բ 455.
 Տուրոս . Բ 255.
 Տրիմիթոն . Բ 349.
 Տրոյանով , որ և Տրովադա , Տրո-
 հի , Տրոյին , Տրոյիս , Բ 289. 293.
 Բապուլա . Ա 376. 388. 390.
 Փառան . Բ 137.
 Փարախ . Բ 461.
 Փարաւոն . Ա 236. 256. 320. Բ 79.
 133.
 Փարմուլթիոս կամ Փարմուլթի , որ
 և Փարմուլթէոս . Ա 115-121.
 Փարոն . Բ 403.
 Փելլքսիանոս . Բ 538.
 Փենեհէղ . Բ 508.
 Փեսենթասիս . Բ 490.
 Փերթմոյ . Բ 473.
 Փերմի . Ա 419. Բ 289.
 Փիլադրիոս . Ա 707.
 Փիլիկ կամ Փիղիկա հայրն . Ա 536.
 Բ 116.
 Փիլիկոն իշխան . Ա 113.
 Փիլթթէոս . Ա 186.
 Փիլորիմոս . Ա 590.
 Փիլորոմոս . Բ 489.
 Փիլոքսենոս . տ . Նեղոս .
 Փիմամնոն . Բ 391.
 Փիւնիկէ . Բ 125.
 Փոկաս . Ա 683. Բ 440.
 Փորրոս . Բ 297.
 Փոյիոս . Բ 490.
 Փաեւիոն . Բ 386.
 Փրոնտոն . Ա 57.
 Քաղէր Յեփոնեայ . Բ 201. 539.
 Քաղկաս . Ա 527.
 Քասբի . Բ 680.
 Քարիտոն կամ Քարիսիոն . Բ 436.
 Քափթանէլթայ ծով . Ա 189.
 Քերեմոն կամ Քերմոն . Բ 7. 9.
 593.
 Քերէուսաւ . Ա 75.
 Քոզայ գետ . Բ 521.
 Քորեք . Բ 539.
 Քրիստափոր . Բ 404.
 Քրիոն կամ Քրիոնիոս . Բ 592. 597.
 Քսանթիոս կամ Քսանթիոս . Բ
 188. 328. 375.
 Քրիստոսատուր . Բ 454.
 Օնիփատոս . Ա 142.
 Օքսիրինաոս . Բ 246.
 Օքսիրիա . տ . Ոքսիրինքոս .

W

Warg srbotz harantz (d. i. Leben der heiligen Väter)

Bd.: II

Venedig 1855

A.or. 2390-2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10250221-9